Universidad de Deusto
Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

SECVNDA ALBERICI SVPER INFORTIATO.



COMMENTARIA ARGVTIS
sima iuris vtriusque Doct. inter iurisconsultos cele-
berrimi, ac practici maximi, Domini Alberici
de Rosate Bergomensis, super Secun-
da parte Infortiati, cum Summa-
riis & numeris ante leges re-
center in melius re-
positis.

His accessit alphabeticus Index copiosissimus, vbi quæ longa verborum ambage explicantur, compendioso sermone comprehensa in promptu habentur omnia nunc summa cum diligentia in lucem emissa.

LVGDVNI,
1545.

124707

Universidad de Deusto
Biblioteca

De legatis primo. 2

¶ Lectura dñi Alberici de rosate Bergomatis: Juris vtiusq; doctoris acutissimi: super secunda parte Infortiati: cū Summarijs: Additionibus: concordātijs: numeris ac quorationibus recenter auctis feliciter exordit̄.

1 ¶ Legatum excōmunicato factum an valeat.
2 Donatio causa mortis in quibus differat a legatis.
3 Error nominis ꝑrij vel appellatiui an noceat.
4 Heres an teneatur insolidū vel ꝓ portionibus hereditarijs.
5 Fundo cōmuni legato an debeatur totus.
6 Legatū seruo vel filio relictū an possit pater vel dñs repudiare.
7 Heredes qñ ad superindicta ꝑpter guerrā teneantur.
8 Res apud hostes existens an possit legari.
9 Pater vel dominus an possit grauari de restituēdo filio vel seruo instituto.
10 Fideicommissum vniuersale an transeat ad heredē fideicommissarij.
11 Angustie temporis an vitient legatum vel contractum.
12 Species an veniat in obligatione in legato generis.
13 Minimum quod est in dubio debitum est.
14 Numerus singularis in pluralem resolvitur.
15 Legari non potest a semetipso.
16 Reprobatio aliquorum ex gestis alicuius officialis non inducit reliquorum approbationem.
17 Electus per duos ad officium publicū eligere pōt ex cuius persona ipsum suscipiat.
18 Augmentum gregis legati an spectet ad legatarium.
19 Collegio excōmunicato an omnibus mortuis sint excommunicati successores.
20 Juramentū vniuersitatis an transeat ad successores.
21 Regula catoniana in quibus legatis locum habeat.
22 Domus tota an debeat dekrui propter delictum vnius cōsortū.
23 Testamentum an semper recipiat robur a iure ciuili.
24 Legata a substituto repetita non videntur sub conditione sua repetita.
25 Legatū extinguit̄ fuo legato manumisso absq; heredis culpa.
26 Testator habens ius petendi rem quam legat illud legasse censetur.
27 Difficile quod est impossibili equiparatur.
28 Ingressus monasterij an vitetur ꝑ pactū retētionibus bonorum.
29 Ciuitas an censeatur habere rempublicam.
30 Porticus continetur edium appellatione.
31 Heres an possit ignorantiam prętendere in rebus defuncti.
32 Heres non tenetur vltra id q̄ legatum sit.
33 Damnatus fundum vendere intelligitur pretio recepto.
34 Voluntas dubia ex coniecturis declaratur.
35 Pecunia vt species legata non potest permutari.
36 Heres legatario tenet̄ ad estimationē re legata pereūte ei⁹ culpa
37 Testator an possit facere leges in suo testamēto locū nō habere.
38 Heredē que astringere dicantur ad luendū rem legatam ꝛc.
39 Exceptio legatum perimit dat̄ restringit.
40 Legatum de vendendo iusto precio an sit validum.
41 Legatum seruo legato relictum sequitur legatarium.
42 Res subiecta restitutioni an possit alienari.
43 Tempus modicum datur confitenti debitum.
44 Exceptio nihil facit cuius conditio deficit.
45 Legatū inutile dicitur dū debitori quantitas a creditore putatiue legatur.
46 Electio rōne cōtract⁹ cōpetēs an in singularē trāseat successorē.
47 Dominū rei legate iussu testatoris pōt de vno in aliū ambulare.
48 Legatū de seruo tenet cōditione statuliberatis deficiente.
49 Cause due lucratiue in speciebus diuersis possunt concurrere.
50 Res non censetur tradita que plene tradita non est.
51 Judex potest discordes ad concordiam compellere.
52 Dominium rei heredis legate non transit sine traditione.
53 Obligatio an possit hodie inter patrem et filium oriri.
54 Defectus modi per factum alienū contingēs nō vitiat legatum
55 Fidei eius non potest committi qui sibi beneficiū iuris ignorat. competere.
56 Legatum non valet cum nullam vtilitatem affert.
57 Executor testamenti a legatarijs potest conueniri.
58 Verba in testamentis aliquid operari debent.
59 Delinquens in parte indiuidua delinquit in totum.
60 Dictio cum, inter res et personas pariter operatur.
61 Licentia testandi que a iure conceditur in honore ad causam in testati trahitur.
62 Aduocatus non obtemperans precepto an incidat in penam.
63 Prohibitio redditionis rationum non liberat a dolo.
64 Legatarius non tenetur stare colono.
65 Debitum extinguit̄ pro qua parte creditor debitoris efficitur.

¶ Delegatis. j. Rubrica.



Per Rubrica. Ista rubrica non notat ordinē legādi sz ordinē materie legatorū: vt colligitur ex glo. rub. j. de lega. iij. Tel. clarius secūdum Odofred. in isto titulo tractat de psonis legatis a et eorum quibus legatur. In titu. de leg. ij. tractatur de rebus prohibitis et concessis legari. In titu. de lega. iij. tractatur mixtim de psonis et reb⁹ circa legata et de interpretatione ꝓbor. ✝ An
1 legatū excōicato a valeat: no. p Arch. xxiij. q. ij. c. sane. ℣. Qs exa equatio sit circa diuersa. j. e. l. j. et in qb⁹ exequata sint legata fidei cōmissis: et in qb⁹ differāt legata singularia ab vniuersalib⁹. An
2 filiusfa. possit legare. j. eo. l. ij. ✝ Et in qb⁹ differat donatio b causa b
3 mortis a legatis qñ ea q̄ tacite insint operent vl nō plene. j. e. l. hec ꝓba. an error c ✝ nois ꝓprij vel appellatiui noceat vel nō: et c
4 qs error noceat. j. e. l. si qs in fundi vocabulo. et an si agat inter testatorē legatariū: q̄ appellatiōe eq cōtineat mul⁹: valeat legatus an heres ✝ teneat insolidū vel ꝑ portiōib⁹ hereditarijs eadē. l. j. ℣. fi. et pleni⁹ i. l. si ex toto. ℣. si ita scriptū. an q semel elegit possit variare. j. e. l. fui electiōe. et ibi plene. et an q elegit aliquē officialē cui⁹ electio nō tenuit vel q repudiauit possit iterū eligere: et an arbiter cui⁹ ꝓnūciamētū nō tenuit possit iterum arbitrari. An qs cōe est
5 possit dici meū. e. l. ℣. labeo. ✝ Et an legato fundo cōi debeat tot⁹ vel sola portio cōpetēs testatori. eadē. l. ℣. fi. Et an idē in vēditiōe: an ista ꝓba q me⁹ erit cū moriar vel post mortē meā inducāt ꝑdi c
6 tionē. vl ꝛmōstrationē. j. e. l. fitchū. et an idē i stip. An legatū ✝ relictū fuo vl filio dñs vl ꝑ possit repudiare vl ei adimi. j. e. l. legatū cui ptinet ꝓncipale: et argumen. ecōtra. j. e. l. si ex toto. et an habēs imūitatē a collect̄ teneat ad supadditas ꝑpter guerrā. Et qñ he
7 redes ✝ teneant ad supadditas ꝑpter guerrā. et qñ hēdes teneātur i solidū ꝑ virili vel hereditaria portiōe. e. l. ℣. si ita scriptū. Qs varietas nō admittat circa idē vel circa diuersa: q̄ rōne cōnexitatis idē reputant. e. l. ℣. si ita legatū. an res hostiū ✝ vel apd hostes existēs possit legari. j. e. l. id q̄ apd. q̄ filij⁹ optare nō possit legatū
8 nisi iussu ꝑris. j. e. l. nul. An filio instituto vel fuo possint grauari ꝑ vel dñs de restituēdo. j. e. l. cū filio. Et qñ retineat quartā trebellianicā et qñ nō. et qs est heres ✝ ꝑ an filij⁹: et qñ grauat ꝑ restituere filio q est institut⁹ qd iuris: et qd de fructib⁹ hēditatis ꝑ
9 mortuo filio añ restitutionē: et qs duob⁹ ꝛbis singularib⁹ ꝓcedētib⁹ pōt adūci ꝛbū pluralis numeri qs facit ad q̄stionē: si dñs cōcessit vasallo vineā et fundū fructib⁹ plenū vtrū videat cōcessisse
10 etiā fruct⁹ vinee. Et an fideicō. ✝ vniuersale trāsmittat ad hēdē fideicommissarū eo mortuo añ restitutionē sibi factā re et verbo. Quando dupliciter iure spectat alicui legatū exprimere tenet̄ q̄ iure velit. j. e. l. si mihi. et facit q̄ agēs ex iure cesso teneat exprimere vtrū agat directo noīe cedēt⁹ vel vtili noīe suo. q̄ legatū q̄ fuit ab initio possibile nō vitiet̄ si efficiat impossibile ex post facto. eadem. l. ℣. si quis seruos. Et an angustie ✝ temporis vitient legatum vel contractum ante quod non potest legari eius seruū. eadem. l. ℣. regula. Et quod quandoq; vitiatur legatum rōne persone quandoq; rationē rei et persone. q̄ vltima voluntas deroget prime nisi prima sit derogatoria secūde: eadē. l. ℣. in legatis. et adi
11 mendo quis videatur tacite legasse qs adiuit et si imperator concessit ꝓiuilegium non obstante statuto intelligatur. etiam de sta
12 tutis postea factis. ✝ An in legato gñis sit aliqñ species in obligatione. j. e. l. cū incertus. et an possim habere rarum nō meo nomine gestum in mei prēiudicium. voluntas alteri derogatoria fieri
13 natur. j. e. l. si ita sit adscriptū. ✝ Et q̄ d in dubio q̄ minimum est d
debet̄. q̄ facit si testator habēs duos equos legauit hoc modo d
vnū ex equis meis lego titio aliū sempronio nō specificādo quē quis possit eligere meliorē: et qñ ambiguitas est circa psonas tm̄ vel circa res tantū vel circa vtrūq; de iure. Si de erroze scripture cōstat stat voluntati: si de erroze nō cōstat stat scripture. j. e. l. qui quartā. posthuma nō nata nō facit partē licet nata admitteretur ad partē. eadē. l. ℣. j. Et de ista materia. Et de coniunctis re et verbis et re tm̄ et verbis tantum. Et an inter eos locus sit iuri accrescendi bene in. l. sequēti. si duobus. per totam. l. An legatum filia
14 bus debetur posthumis. j. eo. l. qui filiabus. ✝ Quod singularis numerus resoluatur in plurales. eadem. l. ℣. j. Et pater instituit filium masculum et filie nasciture reliquit centum. Si plures filie nascantur an habeant centum ꝓ qualibet. et an duo simul ingredientes castrum habeant integrum premium ordinatum primo ingredienti. prelegatū vni ex heredibus an detur etiā si absti-

¶ Excōicato. Adde bar. in. l. luci⁹. ℣. in testō. et i. l. i ratitis. de leg. j. et ꝛ. i. l. fideicō. ℣. si fuo. et ibi Bar. j. e. bal. in. l. iperialis et de nup.

¶ Donatio. Adde tñ qs donatio causa mortis legato equiparatur. Bal. in l. fi. C. ℣ dona. cau. mor. nota. in. l. fin. C. de codi. Spe. in tit. ℣ dona. ℣ donatarij.

¶ Error. ad de Bal. i. c. j. ℣. notādū qui feu. dare pos. Bar. i. l. j. ff. ℣ pig. actio.

¶ ℣ minimū. nam minimū dicit̄ ex qualitate rei. l. scio. et ibi Bar. de rel. j. inte. Flo. de sanc. pe. in l. res bona. de cōtrat. ab. emptio.

Universidad de Deusto
Biblioteca

15 neat hereditate.eadē.l.§.fi.† Et q̄ a semetipso legari non possit
m.l.sc.que icipit z quidem.q̄ repetito legatorū inducat cōfirma
tionem inutiliter relictorum. Sed prorogatio nō.j.e.l.legata inu
16 tiliter.z q̄n aliquid fit ad vnū effectū nō dz operari cōtrariuz.†z
q̄s reprobatio aliquorū ex gestis aliculus officialis non inducat
approbationem reliquorum.z an rupto testamento rūpant codi
cilli.z an legatū inutiliter ab instituto debeat a substituto si pres
nō sunt adiecte legato pluribꝫ relicto equales sunt.eadē.l.§.fi.Et
sic dispositio respiciēs duo extrema illa equaliter respicit.Quā
17 do legat incertū de certis legatarij est electio.j.e.l.q duos† Et fa
cit q̄ electus p duos ad officiuz publicū possit eligere ex cuius p
18 sona velit officiū.† Quod augmentū gregis legati ptineat ad le
gatarium.e.ti.l.grege.secus in singulari relictoꝫ vbi debetur tātuz
ex tempore moze legatū vniuersitatis vel corporis integralis nō
extinguitur per singulorum mutationem vel particulares interi
19 tum.eo.tit.l.significare.† Et facit vtrum excōmunicato collegio
monachorum vel alia vniuersitate ommibus mortuis sint excō
20 municati successores.† Et an iuramentum vniuersitatis vel col
legij transeat ad successores.Quod fructus sequatur legatariuz
ex tempore moze.eodem titu.l.si quis partem bonorum legare
potest q̄s non est murum in rerum natura.Sed speratur.eo.titu.
l.quod in rerum.Et facit si testator instituit ventrem vxoris si
pregnans erit z intelligatur de pregnatione non solum tunc sed
etiam postea.q̄s non transiit in successorem vniuersalem non tran
21 sit in singularem.eadez.l.§.j.† Et in quibus legatis locū habeat
a regula catoniana.ª Quod diminutio z augmentum rei legare
spectet ad legatarium.eadem.l.§.si quis post.z q̄s vni destinatoꝫ
est alij ademptum videt.q̄s facit pro fratribus humiliatis vt nō
debeant visitari per ordinarios cum habeat magistrum genera
lem qui eos visitare tenetur.q̄s legatum nauis non extinguatur
nauc resolura camera eadem remanente.eadem.l.§.2 si nauem.
an z quando teneat legatum relictum a filio patri vt.j.e.l.a filio.
z quid econtra.Et ibi plene de hoc quod tantuz commodi quis
capere dicatur quantum superest deducto ere alieno.j. eodem.l.
non amplius.Quod interitu speciei sine mora z culpa debitoꝝ li
beretur.eadem.l.§.j.Quod debeatur legatario relicta parte bo
norum.Et quando aliud pro alio solui poterit an in vna re possit
solui pars legata vel falcidia.j. eodem.l.potest. Quod facit ad
22 questionem† an tota domus debeat destrui propter delictum
vnius consortum.An valeat legatum si debite legat creditoꝝ q̄
debet.j.eodem.l.si creditor.Et de pluribus actionibus cumula
tis vel subrogatis an sapiant naturam eius cui cumulantur vel
subrogantur.Et quod validū quandoq; intelligitur.i.fructuo
23 sum inualidum.i.infructuosum.† Et an testamentum semper re
cipiat robur a iure ciuili.quod cla prorogās solutionem pecunie
relicte extendatur ad omnia legata pecuniaria tam precedentia
quam sequentia.j.eodem.l.tal scriptura.z ibi plene quando cla
generalis referatur ad omnia vel ad proxima dicta.Et clausula
generalis quod banniti eximi possint de banno si habeant paces
tollit precedens statutum quo cauetur quod banniti de falso vel
robaria non possint eximi si habeant pacem:et si legetur pecu
nia que est penes campsorem z si illa detur quod detur vinea nū
quid expensata dicta pecunia pro herede possit dare alia centum
24 z de significato huius dictionis summas an teneat corpora.†
Quod legata repetita a substituto non videantur repetita sub
conditione sua.j.e.l.si quis a filio.secus si a lege non petantur vt
ibi.Si testator legat incertum de certis z apparent signa quod
testator senserit de certo heredis est electio.eadem.l.§.si quis plu
res.legatum parti ciuitatis relictu videtur ciuitati relictuz.eadē
l.§.fina.Et facit an pars extrinseca possit syndicum constituere.
Plures legatarij eiusdem rei admittuntur ad partes viriles nisi
aliud appareat ex voluntate testatoris.j.codes.l.si pluribus.Et
an dando scōs videat adimere primo.z pluribus concurrentis
bus ad idem quis preferatur plene ibidem.an tranferendo in se
cundum non capacem adimatur primo.j. eodem.l. placet.legā
tum speciei sepius relictum in eadem voluntate non multiplicat
secus in legato quantitatis z secus in diuersorum voluntatibus
eadem.l.§.j.An faciat partem qui admitti speratur ad partem
vel qui non admittitur ad partem.plene eadem.l.§.si coniunctū.
z.§.sequenti.vbi etiam habes si vnus ex pluribus filijs exhere
detur.an alij habeant integrum trientem vel semissem.cuius sit
25 electio in legato alternatiuo.eadem.l.§.fina. † Manumisso ser
no legā o sine heredis culpa legatum extinguitur.eodem titulo
l.si heres.vbi bus speciebus diuersis legatis quod in vtraq; spe
cie participat est commune vtriusq;.eo.tit.l.titie textores.z ob
scura exceptio nihil operatur. Et facit q̄ duobus litigantibus
de possessione alicuius rei z pariter de possessione probantibus
assignetur cuilibet possessio pro dimidia. An sit differentia inter
dictationes z c.z cum plene eadem.l.§.nihil distat.perempta spe
cie legata perimitur legatum.eadem.l.§.fi.In legato generis de

a ¶ Catoniana. Adde bar. in.l.j. versicu. tuxta B q̄ro.8 reg.cato-bal. in.l.j.versi. q̄ro nunqd an te diem.C.de cadu.tol-bar. contra glo.in l.catoniana, i si. de regu.ca to.bal.i.l. ea3 quā.ver.q̄es ro nūqd in eo q̄s relinq̄t.ilo ti.Tamē ē aduertēdū q̄ in multis ca sib nō hz lecū bar.i.l. nemo de test.tu. in.l.fuuz filiū. ifto ti.bar.i.l. si optio. in fi. de opt.legat. in.l. cetera. §. ii.j.e.bal.in.l. seruus. C. de lega. Hau.de ca.cōsi.lxxxij. incipiente.ad primū q̄stuz. bal.i.l.i testa. C.de te. mil.i l.ij.§.sed si extra nedu3 de vulga. z pupilla.

b ¶ Difficile. Adde q̄s difficile dz q̄ sine licētia principis expediri nō pōt.l. apū iulia.§.si con stat.z ibi bar. eo.isto.tit.idē bar.in.l. cōtinuus.j.de nō bo.obliga.

betur mediocris nisi de testatoris decreto senserit q̄ tunc declaratio est heredis.j.e.l.legato.legatarij aut locū habet aut totū repudiat secus in heredibus eius.j.eod.l.legatarius.z an ex persona heredum conueret substantia obligationis legati repudiati fingitur non relictum.eadez.l.§.si quis ante.z quod factum me non procurante mihi prodest me procurante non prodest.
34 †voluntas dubij declaratur ex coniecturis.eadem.l.§.fina. Et
a quando recurratur ad coniecturas.Et quādo attendatur consuetudo loquendi z quando vtendi testatoris z q̄s ex vicinitate scripturarum z consanguinitate capiatur cōiectura z facit si eligatur aliquis ad officium z sint duo eiusdem nominis: z vnus consanguine alter nō.q̄ presumitur consanguineus electus z si arbiter.principaliter z dubitetur an tanq̄ arbiter vel arbitrator q̄ hoc cognoscatur ex forma quam tenuit in procedendo.Et si testator primo legauit decem libras imperiales.Secundo decem non specificata moneta.Tertio decem libz.bagatinorum: vtruz medius legatarius debeat habere de moneta imperiali an baga
35 tinorum† quod pecunia legata: vtrispecies non possit permutari.
b z aliaz,totiden solui. j.eodem.l.si certos.legatis seruis cum pe culio:etiam serui non habentes peculium debentur:quia quod fit ad augmentum non inducit diminutionem.j.eodem.l.si cui serui.etiam de significato huius dictiōis cum.z quarūdam aliarum dictionum si pro de per in seu.¶ Et q̄ si testator repetit legata a substituto,z non repetit conditionem pure deferenē. Secus in tacita repetitione heredis.eadem.l.§.si a filio. z.l.sequenti.quod legatum multiplicetur ex diuersitate personarum:z vl
36 timarum voluntatum.j.eadem.l.si quis duos.¶ Si propter factum heredis res legata intereat tenetur legatario ad estimationem.eadem.l.§.si heres.secus si sine eius dolo vel facto.vt in. §.sequenti.turpitudo adiecta legato vitiat legatum.j.eodem.l. turpia.Si per alium deficit conditio consistens in facto pro impleta habetur.eadem.l.§.si titie.Et quando conditio de qua loquitur inducat viduitatem.Si pars heredi nominetur nomnibus propriis tenetur pro virilibus si appellatiuis pro heredita
37 tis.eadem.l.§.fin. ¶ Quod testator facere non possit quod leges in suo testamento locum non habeant.j.eadem.l.nemo potest.nec finiri obliga.tempore loco vel conditione z exempla cuiusibet:z vtrum prescriptio liberalis seruituris procedat non obstante pacto:z an debitor possit contra creditorem prescribere nō obstante pacto:z an testator possit remittere tutori confectionem inuentarij:z vtrum compromittentes in arbitrum possint pacifici quod ab eius sententia possit appellari. Et pulchra distinctio an z quando testator vel contrahentes possint tollere solennitates legum:z an in obligatione conditionali tacita statim nascatur obligatio z suspēdatur eius exercitium:vel nō nascatur.Si legatum deducitur in stipulatione stipulatio sapit naturā legati.j.eadem.l.si legati serui.z quod stipulatio nihil operatur:z quod clausule z verba que apponuntur in cōtractibus
38 intelliguntur secundum naturam contractus. ¶ † Quod testatoris scientia legatarij cōiunctio z onus eris alieni quasi pretio rei equipollens astringant heredem ad luendum rem legatam per heredem possint conseruari.j.e.l.domos.z duabus.ll.sequētibus principalibus.vno deficiente non deficit alterum.j.eo.l.si ancilla.z.l.si ancillas.z ibi quod natura rei z modus loquendi facit aliquod principale esse accessorium.captatoria voluntas vniuersalis z singularis non valet.j.eodem.l.captatorie.z an valeat talis dispositio lego centuz pauperibus quos elegerit prior
39 predicatorum. ¶ † Exceptio legatum perimit dat z restringit. j.eodem.l.si ita legatum.z de significato huius dictionis preter an legatum collatum in voluntate legatarij valeat.ead.l.§.illi si nollet.z an idem in contractibus:z que conditio suspendat legatum. ¶ Quod destructio facta in totum rei legate extinguit legatus secus si per partes.eadem.l.§.si domus.z an electus a ca
40 nonicis de nouo causatis.† Quod legatum de vendendo iusto pretio valeat.j.eodem.l.z si equo.an damnatus ad mortem qui erat obligatus alteri de redditione ratione debeat suspēdi eius pena quousq; reddat rationem.j.eodem.l.seruus diui.quod expressio nominum propriorum faciat viriles partes deberi.eadē l.§.si ex pluribus.quod filio z seruo post mortem patris vel domini posset legari.j.eodem.l.si post mortē.z an in necessario herede sit dare medium tempus inter mortem testatoris z additionem.Si seruus pure legetur z sub conditione liber esse iussus sit an teneat legatum.eadē.l.§.si pure.z quod nihil est titius mo
41 re.† ¶ Quod legatum relictum seruo legato sequaē legatarij. j.eadem.l.seruo legato.quod pro alienatione vel facto heredis
42 legatum non possit extingui.eadem.l.§.si seruum.z† an res que subiacet restitutioni possit alienari:ita q̄s teneat alienatio pendēre restitutione.eadē.l.§.j.quod legati petitio.illi cōcedatur cuius contēplatiōe fit.eadem.l.si testator quod ad legatum speciei debeat res prestari talis qualis est tēpore testamenti. ead.l.§.si fun

pro substituto vel legitimo contra scriptū preiudicet legatarijs. eadem.l.§.fin.z ibi plene quando sententia lata cū vno preiudicet alijs confiscata hereditate propter delictum heredis legatorum petitio competit contra fiscum agnoscentem hereditatez alioqui contra heredem.eadem.l.§.si quis ante.z quod factum me non procurante mihi prodest me procurante non prodest.
43 ne. ¶ † Quod modicum tēpus dēt confitenti debitum. eadē
b l.§.in pecunia.quod contra confessionē suam quis audiatur ex iusta causa.eadē.l.§.qui confitet.z an habeat ratio affectionis ex parte actoris vel rei quod in alijs rebus q̄ hominibus nō habeat ratio affectionis.eodem.l.q̄ alicui.legatum simpliciter relictum restringere ad ius quod habet testator iure legata.eadē.l. §.si fundus.z an emphiteota possit ius quod habet in fundo legare donare vel obligare. ¶ Et vide literam distinctionis quā
44 do testator legat rē propriam z quando legatarij z quādo here dis z quando extranei † quod nihil operat exceptio cuius defecit conditio.j.eodem.l.si quis legauerit.z an appellatione vinee contineat solum vbi non est vinea.z si quis vendat fundum saluo z excepto iure coloni partiarij cum nullus esset colonus an post b
fit retinere partē fructuum que spectaret colono.si esset damnatus facere quod alius haberet certam quantitatē soluere teneri. j.eodē.l.si heres.z an cōducēs rē suam animo transferēdi dominium in locatorē dominium transferat de legato facto vitis.eadem.l.§.vitis.an legatum ab instituto videretur repetitū a substituto.j.eodē.l.licet.z quod tria dicantur multa z an relicta ab vno herede videantur ab alio reperita an legatum cōmissum in
45 voluntate heredis valeat.j.eodē.l.si sit.† Si creditor puratiuus legat debitori quantitatē legatum est mutile.secus si debitor putatiuus leget creditori quod tacite expressa.eadem.l.§.si mihi.z quod verbum presentis tēpo..s iunctum relatiuo facit cōditionem.Et refert vtrum testator leget in prima persona dicēdo q̄s debet mihi:an in tertia dicēdo quod debet:z si eriam habeat in strumētum quod comes donauit sibi quicquid habebat in tali castro no facit fidem:nisi doceatur de iure comitis.z de heredita
46 debiti alternatiuo vel eorum.eadem.l.§.si quis ita.† Et an electio que competit ratione cōtractus transeat in singularem successoē:z si villa teneatur purgare riuum meo arbitrio:z ego vē do:an teneatur purgare arbitrio venditoris:z quando aliquan re nō obstante pacto:z an testator possit remittere tutori confectionem inuentarij:z vtrum compromittentes in arbitrum possint pacifici quod ab eius sententia possit appellari. Et pulchra distinctio an z quando testator vel contrahentes possint tollere solennitates legum:z an in obligatione conditionali tacita statim nascatur obligatio z suspēdatur eius exercitium:vel nō nascatur.Si legatum deducitur in stipulatione stipulatio sapit naturā legati.j.eadem.l.si legati serui.z quod stipulatio nihil operatur:z quod clausule z verba que apponuntur in cōtractibus
47 bus.ead.l.§.si seruo. ¶ † Ex iussu testatoris potest dominū rei legate de vno in alium ambulare.ea.l.§.stichus.Si retineat edificium sine solo operatur ad solam liberationē cum solo operatur etiam ad proprietatē.eadē.l.§.qui fundum.z facit ad q̄stionem de arboze vēdita excisa que postea pullulauit cuius sint ipi pullones:si res hereditaria ab vno heredū legata pro parteeius debetur z quo ad falcidiam nō statur estimationi testatoris.sed iusto ptio estimatur.eadem.l.§.si libertus.qui debitum remittit dare videtur.eadē.l.§.titio.legatum primi transfertur ipso iure in secundum ad omnē habentē.eadē.l.§.si titius.legatum repetitum in secundis tabulis.si debeatur ex primis amplius non debetur.eadē.l.§.si pater.quia non videtur testator voluisse debere ab instituto z substituto.Et vtilia de legato relicto ab impubere z eius substituto.Si duo copulata sequatur aliud copulatum distributiue vltima copula resoluitur in disiunctam.eadem
48 l.§.his verbis. ¶ † Deficiente conditione statu liberatis legatum de seruo tenet als secus.eadē.l.§.cum statulibe.de seruo relicto ab impubere a cuius substituto est eidē data libertas.eadē l.§.a filio.an due lucratiue cause concurrant in eadē re.j.eodem l.non quocunq;.z si quis tradat rē nō integram an libereē. Si iure restitutionis in integrum domnium est recessurum tenet legatum.legatarius cui aliena res legata est si eam redimit a vero domino tantum consequitur ad heredem quantū filij abest. eadē.l.§.fundus.Et facit si debitor principalis dedit creditori rem insolutum que ibi euincitur:vtrum fideiussor sit liberatus. quod multiplicationi coreorum z legatariorum distincta locutione comprehēsorum insurgit multiplicatio legati.eadē.l.§.qui
49 gaium.z quod cui cessit iura vni non potest postea cedere alteri. ¶ † Quod in diuersis speciebus possunt due lucratiue cause concurrere.eadē.l.§.cum mihi stichus.z.j.eodem.l.huiusmo-

¶ Solutas. Adde glos.z doc.in.l. legata.§.fin.de supel.legat.l.seruo.§.fin.j.isto tit.Bar.in.l. pēdis.§. titio j.de le. iij.idē bar.i.l.alimēta.i pn.de alimē.lega.gl.in l.q cōcubina. §.ij.x.in tabulis.j.de leg.1. in.l.a filio.§. fi.de alimen. leg.z in.l.nescim.8 neg. gestis.

¶ Modicū. Adde q̄ modicū tps 8z in decez dierum bart.in.l.promissor.§.j.de cōsti.pecu.aliqñ pro.xx.diebus.l.j.de iti. ack.pri. aliqñ pro.ix.annis. bal.in.l.inbem. de sacro. ecc. Ang.i.l. si filio.§.fi.so. matri . aliqñ 8z arbitrio iudicis glos.z bar.in.l.iij.§. cuz igit.de vi z vi armā.bal. in.l.fin. C.de his qui nō a do. Aller.in.l. fi.C.de his q nō a do.alex. in.l.si de eo.§. si forte.de acqui.possess.aliqñ pro quatuor mēsib. l. si debitor. ff.de iud.gl.in l.fin.si ager. vec.z i.l.si cōstitute.§.pen. solu. matrim. doc.in clem.j. de reb.ecc.nō alien.

Universidad de Deusto
Biblioteca

di.§.si titio.Solu.legata parte eiusdem rei in duorum testamentis dimidiam cõsequitur ex vno z dimidiam ex altero.ĵ. eodem l.titius stichi partem.licet onus equipolleat legato valeat legatum.ĵ.eodem.l.huiusmodi.Et an executor testamenti possit cõpelli exequi officium suum legatum speciei in testamento duorũ qui reputantur vnus non multiplicatur.eadem.l.§.si sempronius.debitor speciei ea mortua post obligationem liberatur.ea-
50 dem.l.§.si cui homo. Quod ✝res non videatur tradita si plene tradita non est.eadem.l.§.edes.Et an tunc agatur de dolo vel prestita actione.Si res legata emitur per legatarium ab herede nihilominus petit legatum.eadem.l.§.qui seruum.Et quod rei legate in diem interim dominium non transeat z rei heredis legate non transit dominium nisi facta traditione.Si quãtitas dotis promissa per partes fuit legata non debetur nisi semel.eadem.l.§.cum pater.z ibi bona distinctio quando primo dotat z postea legat vel econuerso quod legatum redditibus tabularum continet debiti liberationem etiam si tabule non sint in rerum natura.eadẽ.l.§.si ita cui.z quod creditor teneatur debitori soluenti facere instrumentum solutionis z reddere instrumentum crediti z quod debitor possit probare liberationes per testes nõ obstante pacto quod probare non possit nisi per redditionem instrumenti obligationis.vtrum faciat partem qui non admittitur ad partem.plene eadem.l.§.si titio.z.ĵ. eod.l.duobus.si electio est heredis z semel elegit:amplius variare non potest.eadẽ l.§.stichum. Illa que solent esse in loco licet ad tẽpus se absentauerunt perinde sunt acsi essent in loco.eadem.l.§.legatum.Et nõ si ecclesia debet habere decimam bestiarum licet bestie sint alibi
51 propter guerram nihilominus eam habebit.Quod pluralis locutio geminat singularitates.eadem.l.§.quibus.✝Quod iudex possit cogere discordes concordare. eadem.l.§.fina.legatum rei mee in qua alius habet ius valet.ĵ.eodem.l.si tibi homo.Et bona distinctio circa hoc.diuersitas voluntatis eiusdem:z in personam eandem non multiplicat legatum speciei.eadem.l.§.si testamẽto.z si testator grauat vnum de heredibus prestare rẽ hereditariam an possint cogi coheredes ad dandum partes suas. quod adita hereditate dominium rei legate cum accessionibus spectet ad legatarium.eadem.l.§.cum seruus.z bona distinctio circa hoc.qõ si legatur res propria vni ex heredibus ab aliis qõ teneantur pro portione hereditaria.eadem.l.§.si fundus.Et qui
52 casus non est alibi secundum Dyn.✝Et quod rei heredis legate non transit dominium sine traditione.Et an heredes teneantur insolidum actione reali.vtile dominium potest legari habenti directum.eadem.l.§.fina.Suus z emãcipatus recusantes hereditatem paternam prelegata ab aliis heredibus non perdũt nec videntur impugnare defuncti iudicium.ĵ.eodem.l.filio.An suus sit ipso iure heres sine immixtione.z sit dare medium tempus inter mortem z additionem.ĵ.eod.l.nam nec a filio potest le-
53 gari directo patri z per obliquum.ĵ.eodẽ.l.quesitũ.✝Et an hodie oriatur obligatio inter patrẽ z filiũ.Et in aduẽtitiis an possit legari seruo si ei est data libertas pure vel sub conditione.eadem.l.§.presenti.legatum relictum seruo sequitur eum factum liberum vel dominium eius eadẽ.l.§.duobus.z.§.sequẽtibus.quãdo fructus rei legate sequantur legatarium.eadẽ.l.§.cum homi
54 m.si legatarius consentiat venditioni rei legate.inquantum sibi preiudicet.ĵ.eodem.l.si funduz per fideicommissarium.✝Quod defectus modi cõtingens per factum alienum vel casum fortuitum non vitiet legatus.ĵ.eodẽ.l.si titio.aliquid alicui relinquere vel non adimere cum possit paria sunt eodẽ.§ .sicuti.Et iste casus non est alibi ita planus secundum Dynũ.Et ex hoc colligitur quod a legitimis impuberi potest legari si per legatariũ est factus quominus recipiat id quod restituere tenetur obligatus
55 est ac si recepisset.ĵ.eodem.l.plane.§.si cui.ab eo demus potest legari cui pecuniarium commodum est relictum.ead.l.§.fina.✝fideicommitti non potest eius qui beneficium iuris ignorat sibi competere.ĵ.eod.l.videndum.consumpta pecunia ex qua testator demonstrauit legatum solui posse nõ extinguitur legatũ.qz
differentia est inter conditionem z demonstrationem.ĵ.eodẽs.l. quidam.fiscus tanquam heres tenetur legatarijs respõdere.eadem.l.§.quoties.debitor quantitatis respectu certe speciei interitu speciei liberatur.eadem.l.§.si tibi seruus.pro parte heres institutus z executor testamenti teneatur legatarijs cauere de soluendis legatis adueniente conditione.eadem.l.§.si scriptus.z
60 an heres in soluẽdis legatis possit preuenire executionẽ testamẽti.Et an executor testamẽti habeat actionem contra heredẽ.Et vide.ĵ.eodẽ.l.si a pluribus-quod a mortis causa capiente possit fideicommissum relinqui. eades.l.§.si cui fratulibe.Si diminuat legatum an diminuat onus a legatario relictum.ĵ.eodẽ.l.si mihi stichus.z ibi bona distinctio de intrinseco vel extrinseco onere res ab hostibus capta potest legari.eadem.l.§.fina.An legatarius optionis possit eligere rem alij legatam.ĵ.eodem.l.si do-

56 mino.Et de materia an generi per speciem derogetur.✝legatũ non valet cum nullam afferat utilitatem.ĵ. eodem.l.si mihi seruum quod quis nõ videatur renũtiare sine quod ignorabat sibi cõpetere.ĵ.eodẽ.l.seruo meo.de capto ab hostibus z fictione legis cornelie.eadem.l.§.si ei.Si non valet libertas nec legatum contemplatione libertatis relictum.ĵ.eodem.l.si minor.de tacita fide restituendi non capaci.ĵ.eo.l.in tacitis.onus quantitatis solum heredes grauatos respicit msolidum.q significatio verborum non repugnat z testamentũ congruit voluntati.ĵ.e.l.ab omnibus.Et facit quod si statuto teneantur ville plebatus damna emendare.Et vna villa sit priuilegiata nihilominus alie teneantur insolidum emendare quando testator potest vni heredi prouidere vel vnum grauare ibi plene dicetur.conditio possibilis supendit legatum: z transmissionem ad heredem impossibilis nõ
secus.eadem.l.§.in testamento.res penes infideles existens legari potest.eadẽ.l.§.etiam.legatum quantitatis ab omnibus heredibus vni vel econtra tenet solum pro parte coheredũ nota eius cui legatum:z facit an ex forma statuti damnum datum vel domus combusta debeat emẽdari an ille cui datum est pro sua parte debita tribuere.Et si rusticus litigabat cum communitate sua obtinuit quod teneatur contribuere suam partem expensarum. z sic canonici dederunt alicui potestatem eligendi quod non possit ipsum eligere.legatum dependẽs ex defectu institutionis ipsa
57 deficiente purificatur z transit ad heredem.eadem.l.§.cum quidam.heres cui legata esset portio hereditatis deducit sibi debitũ eadem.l.§.si socero.legatum debiti continet actionis cessionem. infra eodem legatum.defectus aliquorum verborum in testamẽto si constat de voluntate non vitiat.infra eodem.l.si in testamẽ
to.✝Quod executor testamenti possit a legatarijs cõueniri z an habeat actionem contra heredem.ĵ.eodẽs.l.si a pluribus. Et an heres ei soluendo liberetur z an talis executor teneatur satisfacere quo loco debeat solui res legata.infra eodẽs.l.si seruus. Utrũ soluens seruo quod domino debetur liberatur. eadem.l.§. sed si
62 qui.quod legatarij est electio in re legata.l.cum homo.legatum obscurum clarificationi per conditionis euentum valet.eadem.l. §.huiusmodi. Idem si persona incerta ex post facto certificetur. an que cause lucrative concurrant.in eadem.l.§.stichum.de significato horum verborum hec amplius lego quid operentur.eadẽ l.§.si ita.libertas inutilis non vitiat legatum vtile.hec dictio qz qui vel quid adiuncta speciei facit conditionem si quantitati facit demonstrationem.eadem.l.§.quicunqz.Et inspicitur tempus mortis z facit si testator legauit pro frumentum quod habet in horreo z illud expendatur an si debeatur quod reperitur in horreo tempore mortis.Si heres occidit seruum debilitatum iã an libereretur.eadem.l.§.si seruus.m his que celebrant vel alterius tantum an veniat dolus tantum vel culpa.eadem.l.§. cum quid
Et quod contractus z vltime voluntates equiparantur. Quod legatum a debitore eodemqz creditore pereatur ab herede.eadem
58 l.§.qui margaritam.✝Quod verba debeant aliquid operari in testamentis contractibus legibus rescriptis z priuilegijs. infra eodem.l.si quando.Et an aliquid debeat esse superuacuum. infra.eodem.l.si quando.z quod confirmatio validi nihil operatur.Si de alternatiuo legato sit electio heredis vno ex alternatino oblato alterius per iudicem inhibetur petitio et quid sit in obligatione in alternatiuis z differentia inter alternatiuum legatum z translatum seu transfusum de vna re in aliam z si testator legauit pro.x.corbes frumenti z si heres non daret legatus ei centum:vtrum petere possit frumentum.Si heres velit dare cẽtum z re non extante an debeat ferri sententia super re vel estimatione.Et de materia.Lita stipulatus.ĵ.de verb.obliga.dãnatus dare seruum non liberatur nozium dando.z an actio ex testamento sit stricti iuris.z an seruus annexus sit in obligatiõe z ãn soluens aliud pro alio creditori nolenti liberetur ipso iure an
59 per exceptionem.✝Quod delinquens in parte indiuidua delinquat in totum.ĵ.eodem.l.etiã si partes.z facit ad questionẽ.turris communis duorum sociorum quorum vnus delinquit. an debeat tota destrui.legatum censitorum sine solo non valet.ĵ.eodẽ l.si quis inquilinos.Et bona distinctio vtrum rei legat:commercium vel non. factum meum z habentis causam a me meum reputatur.ea.l.§.j.Et an rei heredis dominium transeat sine tradi
60 tione z an quis possit obligare bona heredum suorum.✝Qs a dictio cum [a] pariter operatur inter res z personas.eadem.l.§.si ita legatum.dispositio testatoris etiam cum iuramento non valet.eadem.l.§.si quis scripserit.z.§. sequenti.alieno seruo potest legari:propio nonnisi quo ad alimenta.quo casu:is nõ habeat actionẽ ẑ heredem officio tamen iudicis cogitur heres prestare. ĵ.eodem.l.seruo alieno.z facit pro fratribus minoribus licet non habeat acẽ.ad legata petenda quod tamen heres cogatur iudicis officio eis prestare diuersitas personarum in eodem gradu multiplicat legatum secus in instituto z substituto. eadem.

L§.si

l.§.si quis a primo. conditio apposita instituto si legatum vitiat non videtur repetita in substituto. Et facit si testator prohibuit institutis fundum alienari quod non videatur repetisse prohibitionem in substitutis. voluntas testatoris circa sepulturam vel vestes non seruatur.eadem.l.§.fina.z facit an de equis z vestib[us] que deferuntur ad funera religiosi teneantur dare quartam parochialib[us] sacerdotibus:z an licitum sit induere corpora defunctorum laicorum:z an sacerdotum vel clericorum.Et an tempo-
a re resurrectionis [a] resurgemus ad iudicium nudi vel vestiti. Et pulcherrime questiões z dubitationes extracte inter religiosos z sacerdotes curatos per decretalem super cathedram.de sepul-
61 turis.in clementinis.✝licentia testandi a iure concessa trahitur in bonore ad causam intestati.ĵ.eadem.l.filiusfamil. quod potest
2 distribui per testamentum z per codicillos.eadem.l.§.si libertus. facit si ex forma statuti mater debeat habere vsumfructum legitime mortuo filio:an locus habeat eo decedente intestato. quod legatarius non potest in plus gravari q̃ recipiat.eodem.l. apud marcellum.Si legatarius non poterit capere rem propter defectum eius non propter relictum recipit estimationem.eadem.l.§.
3 si quid alicui.z facit an aduocatus possit relinquere stipendium quod percipiebat a monasterio pro patrocinio alicui muto vel illuterato an valeat tale legatum lego tibi fundum:z rogo vt titium hereden institutus.eadem.l.§.cum quis.z quod substitutio directa trahitur ad obligationem quod patria potestas est inestimabilis.eadem.l.§.secundum vulgarem.ante diem fideicom. concedentem oneri restitutionis rogatus non subiacet: sed solum oneri cautionis.eadem.l.§.diui.z fi filiofami.legatur post tẽpus emancipationis videtur tempus adiectum eius fauore:z ideo ante eidem solui non potest:filio etiam exheredati excludunt fideicommissa. defectu liberorum relictum.eadem.l.§.j. eadem.l.§.cum quis erit.dudum preceptum testatoris de non alienando non valet:vel nõ adiecta persona in quam deueniat.eadem.l.§.diui.z facit si potestas precipiat aduocato quod taceat sub
62 certa pena.✝Si aduocatus non obtemperet precepto an incidat in penam:z an predium relictum ecclesie ne alienetur possit ex iusta causa alienari z an prohibitio alienationis in personam filiorum extendatur si tantum alienatur extra familiam contra prohibitionem testatoris exheredati z non instituti admittuntur ad renouandum. Si autem in familia remanet non est locus renouationi.eadem.l.§.cum pater.interitu speciei legate heres liberatur eadem.l.§.interdum.modus z verba relinquendi fideicommissum. infra eodem.l.z hoc modo. Diffinitio legati.ĵ. eodem.legatum.quod a seipso non possit legari.eadem.l.§.here-
63 di.✝Prohibitio vel liberatio redditionis rationum non liberat 1 a dolo nec a restitutione doli in res quas habet ex administra- 2
tione si solum a culpa.ĵ. eodem.si seruus vetitus.z an valeat legatum liberationis reddende rationis seruo relictum. Si ex 3
aliquo fundo sunt relicta alimenta heres potest vẽdere salua ra- 4
tione causa legati.ĵ.eodem.l.nihil proponitur.z an res sit obli- 1
gata ex quo debet aliquid prestari:consentiens alienationi per-
64 ius suus.eadem.l.§.omnibus.✝Quod legatarius non teneatur stare colono eadẽ.l.§.vltimo.ides in emptore z muliere cuius vir fundum locauit quod monosyllaba tamen cadens inter personas copulatiue ponitur:z licet vna persona non admittatur altera admittitur.z de significato huius dictionis cum.que pertineant ad honorem z que ad ornatum ciuitatis.ĵ.eodem.l.ciuitatis.z quod legatum ciuitati valeat.portio hereditatis pro non scripta accrescit cuz honore:z heres qui non adiuit habetur pro non scripto. Si legatur alicui species non potest in plus gravari
65 quam valeat res legata.eadem.l.§.cum cui.✝Pro parte qua creditor est heres debitoris extinguitur debitum:nisi appareat factum animo compensandi.infra eodem.l.lucius.rogatus a testatore de restituendo non expressa persona presumitur fides accommodata de restituendo non capaci. eadem.l.§. in testamento.nominũ proprionum expressio extenditur ad viriles secus in appellatiuis.infra eodem.l.si heredis.a substituto vel a legitime exheredato fideicõmissum non potest relinqui. infra eodem.l.ab exheredatis. An alien[i] posthum[i] possit institui.ĵ.eodẽ.l.heredi posthumo.an legatum relictum per illam cum qua cõtraxit matrimonium contra.l.valeat.vel econuerso.ĵ.e.l.vltima.z an deceptus possit confirmare idem in quo deceptus est.

1 Virtus fideicõmissorũ attribuit legatis p Justinianum.
2 Fideicõmissarie libertates differũt a fideicõmissis singularibus.
3 Fideicõmissa singularia differunt ab vniuersalibus.

Per omnia. Ibi exequata. exequatio est diuersorũ: vt hic colligitur vel etiam hodie non sunt. idẽ secundũ Per. z dic exequata quantũ ad ius attributa sunt fideicõmissis: vt eis videantur inesse:ita vt vires legatorum videãtur attribute fideicommissis nec legata superent fideicõmissa.ita econtra accipitur exequatio vt fideicommissa non superent legata instituti.de legatis.§.sed non vsqz.non autem dicit quod eas vires habeant legata quas habent fideicommissa.z sic non obstat aliqua opposi-
1 tio.✝Sed hodie virtus fideicommissorũ est attributa legatis p Justinianum.vt.l.j.z.ij.C.cõmunia de legatis.imo etiã iure ipsorum.vt.§.de conditio.institut.l.qui sub condicione.§.hoc edicto.Jac. ibi fideicommissis.scilicet singularibus z pecuniarijs. Dynus. a Et nota q̃ glos.circa finem dicit quod in casu remanet differen- a ¶Resurrectiõis. Vide tia quo ad vsum licet non de iure remaneat differentia z dat ex e dominus Richar.in quar plum de fideicõmissaria hereditatis z libertatis.Sed certe imo to sentẽ.in fi.
2 etiã quantum ad iuris effectum remanet ✝differentia inter fideicommissarias libertates z alia fideicommissa singularia:quia libertas fideicommissaria non competit nisi prestita per rogatum vel per decretum iudicis si rogatus abest.vt.ĵ.de fideicommissa. liber.l.fic eum.§.si quis seruum.z ibi nota.secus in alijs fideicõmissis singularibus in quibus transit dominium ipso iure.vt.C. cõmunia de legatis.l.j.z.ij.Dyn.vbi de hoc in glo.per Ly.z me.
3 dicit etiam glos.✝ q̃ differentia est inter fideicommissa singularia z vniuersalia z assignat tantũ vnas differentiam:scz quod fideicõmissarius vniuersalis hereditatem cogit adire et restituere singularis autẽ non z expressa persona presumitur fides accommodata de restituendo non capaci. eadem.l.§. in testamento.nominũ proprionum expressio extenditur ad viriles secus in appellatiuis.infra eodem.l.si heredis.a substituto vel a legitime exheredato fideicõmissum non potest relinqui. infra eodem.l.ab exheredatis. An alien[i] posthum[i] possit institui.ĵ.eodẽ.l.heredi posthumo.an legatum relictum per illam cum qua cõtraxit matrimonium contra.l.valeat.vel econuerso.ĵ.e.l.vltima.z an deceptus possit confirmare idem in quo deceptus est.

1 Filiusfamilias an possit legare.
2 Filiusfamilias testari nequit patre etiam volente.
3 Donatio in multis differt a legato.
4 Agricole z censiti nõ nisi inter suos possunt testari.

Siendum. ✝Cõsueuit queri an filiusfamilias possit legare. ¶Et dicendum 1
est q̃ nõ per.l.ista.quia ille demũ potest fideicõmissa restituere qui habet ius testandi.vt hic.ergo z legare.
2 vt.§.l.proxima.✝ certum autez est q̃ filiusfa.etiam volente patre nõ potest testari.vt.§.de testamentis.l.qui in potestate.z institu. de testamentis.in principi.ergo ꝛc. ¶Sed opponit glos.de donatione causa mortis.quam facit filiusfamilias.voluntate patris.vt.ĵ.de donationi.l.filiusfa.§.fi.z de donatione causa mortis.l.tam his §.j.z vide quod ibi not.z tamen assimilatur legato. vt institut. de dona.§.j.✝ Sed dic q̃ in multis differt donatio a legato.vt
3 no.institu.de donationi in principio.z magis accedit contractui quã vltime voluntati:vt ptz in substitutione.ĵ.de lega.ij.l. vt heredibus.z no.ĵ.de dote prelegata.l.ij.§.j. Dy. Et dic de ista materia.vt no.z plene dixi.C.qui testamenta facere possunt.l.seniũ. in glo.l.diu.§.penul. Et dic.vt ibi no. Dy. ibi.vt.no.§.de testamentis.l.iij.z institu.qui.non est permissus facere testamentum. dy. ibi item econtra bene dicit quia.§.dicit de legatibus hic cõtra de his quibus legatur. Dyn.casus specialis vbi quis potest legare z non testari est.C. de sacrosan.ecc. auten.si qua mulier. an autẽ prohibitus per statutum testari.posset fideicõ.relinquere dic quod non per hanc legẽ:z dixi in meis questionibus statu-
4 torum prima.✝ Sed quid de agricolis z censitis qui nõ possunt testari nisi inter suos.vt.C.in quib[us] causis coloni z censiti.li.lib. xj.in glo.not.cũ qua concor.de agricolis z censitis.l.cuz satis.§. cum autem anastasiana.nunquid possunt legare soli inter suos an etiã inter oẽs dic q̃ soli inter suos per istã.l.z qz idẽ est de toto z parte.glo.tñ que est institu.de iure personarum.in principi.tenet z male.eos indistincte posse testari.

2 Legatum non redditur conditionale per expressionem conditionum que tacite insunt.

Universidad de Deusto
Biblioteca

2 Conditio fit per si & cum.
3 Acceptilationi tacite ineſt q̃ nõ recipiat diẽ nec cõditionem.
4 Expreſſio eorum que tacite inſunt nihil operatur quoad &c.
5 Legatarius decedens ante aditam hereditatem trãſmittit legatum purum ad heredem.
6 Legatis que conditio ſemper inſit tacite.

1 **Hec verba.** †Cõditiones que tacite inſunt ſi exprimãtur non reddũt legatum conditionale.hoc dicit. Vel ſic expreſſio eorum que tacite inſunt nihil operatur. Dyn Et quod dicit hec verba dic:ſcilicet in legãdo adiecta. Dy.ibi ſeius ibi qui erat ſolus inſtitutus. Dynus.ibi ſubiectũ legatumtid eſt aliquo ex predictis modis relictum. Dynus.oppono de.l. ſi titio.§.fi.ff.quando
2 dies legati cedit.& ſol.vt hic in prima gloſſ.† Secundo op.quod per ſi & cum fit conditio vt.ſ.de conditione inſtituti.l.qui promiſit.So.ſecundum Dynũ illa loquitur in his que tacite non inſunt de natura rei hec in his que tacite inſunt. Tertio opp.de.l. iſta.§.ſui autem.de caducis tollendis.& ſo.vt precedens contrarium. Quarto oppo.de.l.iũ.§.filius.ſ.de liberis & poſth. So.ſimpet.hic exprimitur tacitum eo modo quo inerat tacite intellectũ. Ibi non eo modo ſed aliter declaratur vt ibi pater.facit.ſ.de heredi.inſtitu.l.ſi quis ſempronium.& eodem modo reſpondeas
ad.l.i.tale.§.ſi.de heredibus inſtituen. Et ad.l.ſtichum.infra eodẽ coniũcta.l.ſidicecommiſſa.§.ſi rẽ.de leg.iij.& de adimen.l.eo.rem legatam. Quinto op.de.l.titia.ff.ad.l.falcid.ſo.ibi.per modum diſpoſitionis expreſſit tacite intellectus: hic per modum conditionis. Et ad hanc ſol.preſtat argu.ſ.ſi quis omiſſa cauſa teſtamẽti.l.ſi quis ſub conditione. Vel dic quod ibi operatur nouam formã agendi.& pro hac ſo.facit quod notat gloſ.ff.de.l.iij.l.ſi mulier.§.ſi rem.& eodem modo rñde ad.l.& habet.§.cum quis.ff.de precario. Item op.de.l.nonnunq̃.de conditionib.& demonſtrationi. Sed dic quod ibi erat conditio extrinſeca & voluntaria opoſita in perſonam extranei:hic autem & in ſimilibus erat cõdicio neceſſaria tacite per.l.intellecta quia legata non poterant pgere niſi adiretur hereditas.vt.C.de fideicõmiſ.l.eam quaꝫ.item op.de.l.quicquid aſtringende.de verbo.obliga.ſ. hic quod exprimitur tacite inerat ibi non.Et eodem modo reſponde.ad.l.iũ. C.ſi penden appella.motis.interue,& illa ſecundum Ray.intelligitur in crimine non capitali in quo non erat tacita bonorũ adẽptio:alia videtis in repetitione huius.l.per Ray.ſi.que omitto cauſa brevitatis & vide quod notaui.ſ.de oppo.le.ſi arrogatio.
penultima columna.ſi certum peratur.l.cum quid.& de regu.iur.
3 l.expreſſa nocent. Item op.in acceptilatione tacite ineſt quod nõ recipit diem nec conditionem vt.ff.de regulis iuris.l.actus legitimi.Et tamen ſi exprimatur dies vel conditio vitiat. Dynus ſuſtinendo iſtud contrarium & precedentia extra de regu.in.c.actus legitimi.libro.vj.quod illud quod ponitur in.l.iſta.cum ſimilib⁹ eſt regulare.ſcilꝫ quod ad ea:que tacite inſunt.ſi exprimatur nõ vitiant.Et ſi quo caſu inueniat contrarius eſt ſpeciale.Et hec ſo. ſubtiliter colligitur.infra de condi.& demon.l.ſi in diem.§.ſeruo. in fin.l.vbi dicit textus ſepenumero &c. per que verba colligitur quod regula eſt in cõtrarium. Item oppo.de eo quod not.in gl. ſupra de pactis.l.item quia conuentiones.que glo.alibi non re-
4 peritur vt ibi dixi.& de.l.ita demum.de arbitris.dic† quod expreſſio eorum que tacite inſunt nihil operatur quo ad impediendum tranſmiſſionem vt hic ſed quo ad impediendum petitionem ſic vt in contrarijs & ad euitandum omnia contraria potes diſtinguere ſi teſtator exprimit quod tacite inerat aut poſt modum cõditionis aut poſt modũ diſpoſitionis. Primo caſu aut exprimitur eo modo quo modo inerat tacito intellectu & expreſſio nihil operatur vt hic cuꝫ ſimilibus.aut non eo modo & tunc operatur dicta.l.iij.§.filius.de liberis & poſthumis. Secundo caſu quando per modum diſpoſitionis tunc refert aut diſponit neceſſario aut voluntarie primo caſu expreſſio nihil operatur vt.ff.de legatis.ij.l.vnũ ex fa.§.ſi de falcidia.ſecundo caſu operatur vt dicta l.tina.ad leges falci.ſed hoc caſu ſubdiſtingue aut proderat tacite intellectum. Et expreſſio nocet aut nocebat tacite intellectum & expreſſio prodeſt ad hoc vt expreſſio aliquid operetur argu.ff. eodem.l.ſi quando.ad hoc facit.ff.de condi.& demonſtra.l. nonnunq̃.& quod ibi dixi.& in alphabeto dictiõe expreſſa.et de reg. iur.l.expreſſa.& de heredibus inſtituendis.l.ſi quis ſempronium. Jn glo.prima in principio. nam iſta verba faciunt conditionẽ vt ſupra de vul.& pu. ſub.l.qui liberis.verum quia iſta cõditio inerat etiam ſi non eſſet apposita.ſcilicet ſi hereditas adeatur vt.C.de fideicommiſ.l.eam quam.& ff.de regulis iuris.l.ſi ne-
5 mo.ideo legatum non eſt conditionale ſed purum † vt etiam ſi legatarius decedat ante aditam hereditatem tranſmittat ad heredem ſuum ſecus in hereditate vt.ff.de liberis & poſthumis.l. iij.§.filius.ver.quemadmodum. Jacobus ibi idez eſt vt non habeat vim conditionalis ſed puri. Dyn.ibi non apposita q̃ ineſt ſemper tacite ſi hereditas adeatur vt predixi. Dyn⁹.niſi magis apta ratio eſt & tamen eadẽ cũ precedenti q̃ expreſſio conditionis que tacite inſunt nihil operatur & ideo nõ reddit legatum conditionale regulariter licet caſualiter fallat vt.ff.de conditionĩ.& demõſtra.l.ſi in diem.§.ſeruo.& lege aliquando &.l.cõditiones q̃ ex
6 trinſecus.† ſed in legatis ineſt ſemper cõditio tacite ſi hereditas adeatur vt dictũ eſt & ideo ſi exprimat &c,vt hic cũ cõcor.vbicũq; dictio ſic apponitur actui qui eſt omnino ſecuturus ponitur pro q̃ vt.ff.de tutelis.iuncto.§.j.quod eſt notandum.

1 Error proprij nominis nõ vitiat legatum.
2 Error corporis vel appellatiui nominis legatum vitiat.
3 Legatum factum de mulo an valeat ſi teſtator intendat equum legare vel contra.
4 Plurium quot teſtibus probari poſſit.
5 Teſtator plures heredes inſtituente non aſſignãdo res vni heredum qualiter inter eos diſtribuentur.

1 **Si quis.** In fundi vocabulo.† Error proprij
2 nominis nõ vitiat legatũ.† Sed error corporis vel nominis appellatiui vitiat. hoc dicit
3 Dy.Ibi errauit de corpore tamen cõſtat. Dy.ibi nõ debebitur nec id quod nominauit nec id quod legare intẽdebat vt.ff.de reg.iuris.l.in ambiguo. Dynus.ibi aſcripſit & ita errauit in nomine appellatiuo. Dy.ibi electurum quod legare mente gerebat. Dynus.ibi contineri ſubaudi non valet legatum. Dyn⁹. ibi immutabilia ſunt:& ideo non mirum ſi error in appellatiuis nocet nominibus cum illa nunquam mutari poſſint in proprijs. nam cum ſint mutabilia vt hic patet & de iſto errore quando nocet vel non not.plene per hoſti.in ſumma de reſcrip.§.que poſſint obũci contra reſcripta.ver.ſed ſi non poteſt.& verſi.ſequentibus.& dixi.C.de teſtamentis.l.cum in nomine.alias.ſi quis in nomine.& benefacit.ſ.de contrahenda emptione.&in venditionib⁹ cum.ll.ſequentibus. Jn gloſ. quia vetem ibi ſi aliquid tamen. Dynus.in fin.aut ſunt nomina appellatiua omnino diſcrepantia vt homo & aſinus & tunc error in talibus bene nocet vt hic aut ſunt nomina appellatiua omnino non diſcrepantia ſed conuenientia vt liber & charta & error in talibus non obeſt vt in contrario. Jn gloſſa prima que habet ibi.l. mutu.iſta gloſ.videtur contraria ei quod proxime dixi & videtur cõtra.l.labeo de ſupel. legata niſi dicas quod ibi non conſtabat de voluntate teſtatoris expreſſe:ſed tacite per ſuum vſum loquendi:aut bene conſtabat expreſſe que ſolutio non videtur bona.argu.ff.eodem.l.ſi ſeruus
3 plurium.§.fin.Et ideo vt ſalues glo.† dicas q̃ extra teſtamẽtuꝫ vocauit legatarium coram quinq̃ teſtibus & dixit ſibi volo tibi legare mulum meum. Et ſi in legando dicaꝫ de equo volo quod intelligatur de mulo.deinde poſtea in teſtamento dixit tutio lego equum meum:ſentiens de mulo valebit legatum.& debebitur mulus legatario:ſicut ſi nutu legaſſet ſine expreſſione verborum nam hic videtur expreſſus mulus ſub nomine equi vt dicta.l.in contiguo.& dicta.l.labeo.& ſecundum hoc videtur quod non pe-
4 ratur mulus ex teſtamento. Sed ex prima voluntate facta coꝫ quinq̃ teſtibus. arguñ.ſupra de heredi. inſtituti.l. aſſe.de conditio.inſtitutionum.l.inſtitutio talis.vel poſſet dici quod petatur ex teſtamento ſicut legatum nutu qui nutus probatur per teſtes.† ſed ſecundum hoc videretur quod ad nutum probanduꝫ ſufficerent duo teſtes argu.eius quod nota.& dixi.ff.de lega.iij. l.j.§.Sed ſi filius.Sed huic ſolutioni multum repugnat dicta.l. labeo.in.fi.l.Si teneas primam dic quod ſatis videor legare dũ dico volo legare ad quod facit quod not.C. de contrahen.emptio.l.in vendentis.alias in mentis.Ray⁹.quod ergo dixit gl. quod actum fuit inter teſtantem & legatarium quod loquendo de equo intelligeretur de mulo:dic verum eſſe vt dixi ſi agatur hoc coram quinq̃ teſtibus.Sed contra hoc videtur quod not. inſtituto de verbo.obliga.§.j.vbi dicitur quod ſi agatur inter cõtrahentes quod ynus vocetur.a.et alius.b.et.a.dicat.b. promitis mihi decem &.b.dicat ſic quod non valet talis ſtipulatio. Sꝫ dic quod ibi loquitur de obligatione verborum.id eſt que contrahitur per verba:hic autem agitur de legatis que poſſunt relinqui nutu vt dictum eſt.in glo.id eſt impoſita ibi.in tali nomine.id eſt probabilius dubitatur in veritate talis nominis proprij quam appellatiui.Et ideo error facilius toleratur.Dynus.

5 **Si quis.** Heredes † inſtituit ſimpliciter non aſſignando res gallicanas vni heredum.Dy. Ibi pti-
net.p portionibus hereditarijs.Dy.qs dicit ab oibus dic collective nõ diſtributiue. Ja.Op.qs ſinguli heredũ teneanf inſolidũ q̃ teſtator legãdo fuit vſus ꝓbis diſtributiuis vñ vr obſtare.ff. eod.l.q filiab⁹.§.ſi qs ita.de le.ij.l.ſi plurib⁹ in prin.So.hic teſta
tor

tor onerando heredes legato habuit reſpectum ad emolumentũ qs heredes haberẽ in rebus gallicanis quare cũ in ſingulis heredes ſentiant cõmodum pro portiõe hereditaria:& onus legati pro portione ipſa ſentire debẽt iuxta regulã ſecundũ naturã.ff.de regulis iuris.at in contrarijs legatũ fuit ſimpliciter per verba diſtributiua nõ habito reſpectu ad aliqs comodũ extrinſecũ:& ſo ſingu-
5 li tenentur inſolidũ ad.l.qui filiab⁹.§.ſi quis ita.dic qs ibi loquitur in perſonis honoratis. Ray.& vide quod notaui.ff.eodẽ. l.ſi ex toto.§.ſi ita ſcriptum.vel dic qs hic ſo verbũ quiſquis non attribuit vnicuiqꝫ inſolidum q̃ primũ actũ non potuit attribuere cuilibet inſolidũ quia quilibet non poterat eſſe heres inſolidum inſtitu.de heredi.inſtitu.§.ſi plures.& ff.de heredi-inſtituen.l.j.vñ ſicut habent hereditatem pro parte:ita pro parte tenent ad legatũ.Sed in cõtrario verbũ diſtributiuum poterat vnicuiqꝫ inſolidũ attribui q̃ gliber naſcit:& ideo ſicut ibi inſolidũ attribuit cuilibet in actu primo ſic & in ſecundo: ſcz in legato & tene menti.

1 Jus legatarij extinguitur electione ſemel peracta.
2 Electione ſemel facta an poſſit mutari voluntas.
3 Conditioni ſemel explete amplius non poteſt pareri.
4 Jus eligendi cenſetur conſumptum prima electione.
5 Electio ſemel facta quando poſſit iterari.
6 Miniſterium nudum ſufficit de facto impleri.
7 Factum inutiliter non impedit vtiliter faciendum.
8 Arbitrator qui ſemel tulit arbitrium nullum an poſſit arbitrari iterum.
9 Deum eſt quod commune eſt.

1 **Cerui electione.** † Semel facta ele-
2 ctione ius legatarij extinguitur.b.d. Oppono quod videtur quod facta
3 electione † poſſit voluntas mutari.& vt.ff.de verborum obligatio
ni.l.ſi ita ſtipulatus.& l.eum qui certarum.§.fina.ſed ſolu.vt ibi not.Dynus.& ff.eodem.l.huiuſmodi.§.ſtichum.quia aliud in le gatis:ſeu vltimis voluntatibus & aliud in contractibus:nam facta electione per legatarium ſtatim tranſit dominium in eum ſine vllo facto heredis.vt.not.ff.de optio.legata.l.apud auſidium. in fine.in contractibus vero electione facta non tranſit dominiuꝫ ſine traditione.vt.C.de pactis.l.traditionibus.& ff.de verborum obligationi.l.vbi autem nõ apparet.§.finali.& hec eſt ratio diuerſitatis que no.dicta.l.ſi quis ſtipulatus.dicto.§.ſtichum.ff.eodez l.huiuſmodi. Dynus. Item allegatur huius.l.argumen.ad queſtionem ſi commiſſa eſt alicui electio alicuius officialis quod electus ſe excuſare non poſſit eligere aliũ ad idem.infra de re iudicata.l.iudex.& l.cum queredatur.& l.quod iuſſit. Item ſufficit ſemel peruenſſe:& ſi non durauit.vt ſupra quod metus cauſa.l.
3 videamus.† Item conditioni ſemel explete amplius pareri non poteſt.vt.infra de manumiſſis teſtamento.l.ſi ita fuerit.§.j. item de prima electione videtur actum.arg.ff.de iure dotium.l. dotis
4 promiſſio.& ff.de verbo.obliga.l. boues.§. hoc ſermone.† Item ius eligendi prima electione conſumptum videtur.vt hic.et.ff. de optio.legata.l.apud auſidium.cum ſimilibus ad idem.ff.de triburori.l.quod in heredem.§.eligere.ff.titu.proxime.le.cum filius §.variꝫ.& de conditio.& demon.l.hec conditio. Item ſufficit quid de facto fieri etiam ſi de iure non ſortiatur effectum.nam emancipatio facti &c.vt infra de verbo.obligatio.l. quidam cum filiũ. Item manumiſſio facti implet conditionem.vt.infra de ſtatulib.l.ſtichus.§.ſi heredi.& ff.de conditio.inſtitutio.l.mulier.§.primo. In contrarium quod poſſit quia non videtur cũ effectu elegiſſe& vere cauſ effectu &.ff.ne quis eum qui in ius vocatur. l.j.§.docere.& quod quiſqꝫ iuris.l.j.in fi. Item non videtur elegiſſe cuius electio non duravit.vt.ff.de in rem verſo.l.ſi pro parte. §.verſum.ad idem optimum argu.ff.ad tertull.l.ſecunda.§.nõ ſolum.ver.igitur ad idem.l.quoties.ff.qui ſatisda.cogantur.& ad vellei.l.quamuis.§.ſi conuenerit. Prima ſicut petitio! facti non committit ſtipulationem habere licere.vt.ff.de verbo. obliga.le. ſtipulatio iſta.§.ff.& ff.hi qui.ita nec electionem conſumit ad idẽ. C.ſi manci.ita fuerit alie.l.ea quidem.& de conditioni.& demon. l.hec conditio.nam contracto matrimonio de facto non videtur implera conditio legati.vt.ff.quando dies le.ce.quod pure. ergo nec videtur cõſumpta electio prima.poteſt adduci.l. quoties. de optione legata.ad idem de verbo.ſignifi.l.boues.§.fina.& de cõdit.& demon.l.cum ſeruus.Solu.dico q̃ ſi electio tenuit ipſo iure non poſſit iterum eligere.Sed ſi ipſo iure non tenuit cum poſſit argumen.dicte.l.quoties.de opti.legata.& ff.l.apud auſidium.et C.quomodo & quando iudex.l.ſed ſi preces.& de accuſatio.l.iij. Dynus. Roffre. aliter ſoluit iſtam queſtionem & eſt prima queſtio in queſtionibus ſuis diſputatis de iſta queſtione etiam not. per B. extra de electio.c.cauſam que.& c.auditis.& de conceſſio. preben.c.conſtitutus.& per Barto.Bxix.lxxix.queſt.que incipit

quidam dederunt poteſtatem.& in Margarita de muneribus & honori.ver.ſed pone quod collata.circa quã queſtionem alij dicunt † aut electio non tenuit propter peccatũ in forma & tunc ite
5 rum eligetur:aut propter peccatum in materia:& tunc non poterit amplius eligere.arg.eius quod dicitur de arbitrio.ff.de arbitris.l.quid tamen.alij vt Jac.valde tenent opinio,quam hic tenet Dyn.que tamen nõ placet Petro.quia vbi nudum miniſterium eligendi eſt commiſſum alicui licet de facto non teneat tamen ad illud non poteſt redire.vnde ipſe videtur adherere Roſ. qui diſtinguit aut ille cui electio eſt commiſſa non ſeruauit formam & tunc iterum eligit quia non videtur vſuſfr.facto et forma ſibi commiſſis.vt dicta.l.quid tamen.aut ſeruauit formam:& tũc refert an habeat electionem iure ſuo aut iure alieno. Primo caſu ſi non tenuit electio iterum poterit eligere.vt.ff. de optionibus lega.l.iũ.Secundo caſu quando non habet iure ſuo ſed commiſſa eſt ſuper iure alieno:tunc licet formam ſeruet & legat & non
6 teneat electio non poterit iteruꝫ eligere † quia nudum factũ ſine miniſterium eſt ſibi commiſſem et inſuctum quod ſufficit impleri de facto.vt.ff.de cõditioni.& demon.l.meuius.& argu.infra de re iudicata.l.iudex.& C.quomodo & quando iudex.l.ſi vt propo nis. Simile eſt etiã quod dicimus in iure tranſferendi. vt ſi aliquid ſit mihi commiſſum quod non competit iure meo non trãſmitto ad heredem alias ſic.vt.ff.de verbo.obligati.l.ſi ſtipulatus fuero illud aut illud.& l.ſi quis arbitratu. Jacobus.aũ de are. circa predicta ſic diſtinguitur aut tenuit electio primo facta aut non. Si vero tenuit nõ poteſt amplius eligere:q̃ fuit in culpa.vt ff.de optio.lega.l.iũ.& ſtichus. Sic ergo ſibi imputet qui eligit ſciẽter indignum ſi ignorat tunc habet electionem ſui iuris aut alieni. Si ſuo vt habent canonici in electione epiſcopi:vel poteſtas qui eligit officiales eo ipſo quod eſt poteſtas tunc iterum poteſt
7 eligere.vt.ff.de optio.lega.l.ita.§.queſitum.& C.quomodo & quã do iudex.l.ſi preſes.† nam mutiliter factum non impedit vtili ter faciendum.vt.ff.de iureiurando.l.qui per ſalutem.& de conditio.& demon.l.hec conditio.& ad hoc bene facit quod not.per cõ poſt.extra de reſcriptis.c.capitulum ſancte crucis.ver.item queꝛit.ſi collatio facta per executorem. Si vero alieno iure vt miniſtri vt ſunt illi qui habent breuia ſeu ſortem in conſilio quod poſſint eligere capitaneos cuſtodes vel alios officiales qui ſunt miniſtri communis tunc non plus poſſunt eligere:q̃ ſiue bene ſiue male functi ſunt officio ſuo vt dicta.l.index.ff.& re indicata.& d.l.ſi vt proponis.C.quomodo & quando iudex.nã cui data eſt ſibi electio incontinenti debet eligere.vt.ff. de lega.ij.l. cum quidam. Et iſto caſu ius eligendi recidit in communione ſeu cõſilij cuitatis.argu.ff.de lega.ij.l.ſi quis titio.alias a titio.& de alimẽtis & cibaria.legatis.l.pecunie.§.diuerſa.in libro magno queſtionuꝫ diſputatarum in.c.cclxxxi.Jacob. Ly.autem in conſimili materia ſic notat.C.de contrahen.l.finali. verſicu.vñ.querit & vtrũ
8 arbitrator qui arbitratus eſt ita quod arbitrium non valuit:iterum poſſit arbitrari vel cõpromiſſarius qui eligere debebat nomine capituli eligitur.ita quod electio nulla fuit iterato poſſit eligere videtur quod non quia ſemel eſt functus officio ſuo.vt dicta.l.iudex.ff.de re indicata.in contrarium facit dicta.l. quoties. ff.de optio.lega.finaliter tamen ſcribit & tenet.vt.ff.dixi poſt additionem. Dynus. Predicta queſtio compromiſſarij dati a capitulo ad eligendum hodie eſt terminata extra de lectione.c. ſi compromiſſarius.libro.vj.et vide ibi notata.& in alphabeto plene dictione electionis nomine.Et de iſta materia & predictis queſtionibus ſatis dicta.l.eum qui certarum.§.final.ff.de verbo. obligat:in gloſ.vt.& ff.de verbo.obliga.in gloſſ.vt.ff.in fine. Solu.vt notatur.ff. eodem.l.huiuſmodi.§.ſtichum.& dicta.l.ſi quis ſtipulatus. Dynus.& Jaco.de bel.vt.ff.dixi. Et quod etiam di
9 xi.ff.de optio.lega.l.vnius.

Labeo. Ibi.ita:id eſt his verbis,† Et not.quod cõmu
ne eſt meũ eſt.hoc dicit.Et vide de ritu nuptia. l.illud.ibi partem deberi que ad legantem pertinebat. Dynus. ibi quod verius eſt.vt pars tantum debeatur. Dynus.in gloſſ. not.quod commune ibi.l.iũ.§.fina.& dic vt ibi not.& dixi plene.& dicta.l.pupillus.§.fina.vel dic q̃ commune vniuerſitatis non eſt ſingulorum.vt.ff.de rerum diuiſione.l.in tantũ.§. vniuerſitatis. & de in ius vocando.l.ſed ſi hac.§.qui manumittunt.& ff.de queſtionibus.l.j.§.ſeruum.Sed cõmune ſingulorum ſinguli poſſunt ſuum dicere ratione partis ad ſingulos pertinentis.vt hic cum ſimilibus. Dy.Et de hoc no.per. Dyn.extra de regulis iuris.c. quod omnes tangit.libro.vj.& c.iure communi.

Cum fundus. Ibi legatus ſit his verbis lego ti
bi fundum meum. Dyn⁹.ibi pro queſtionem.ſcilicet tantum pertinentem ad legantem. Dyn.in gloſ. ibi de auro & argento legato.l.ſi ita.contra hoc eſt aperte.ff.eo.l. ſi ex toto.in primi.& l.quod in rerum.§.ſi quis poſt.ſed ſuſtineri poteſt quod dicit hec glo.dicendo quod ille intelligantur quãdo

1 **Colonus.** Adde volũtas quatuor rẽdi⁹ mutaꝛi⁹ & pma ppter obligationẽ ICtã.l.ſi cut.C.de acti. & oblig.ſcda ppter ius q̃ſtuz.parti.l.ſi. de pac.tertia ſi ſit executio facta.bal. in. l.ſi cũ dotẽ.§. ſi pr̃.ſolu.ma. quarta ppter rei cõſummationẽ puta p litem conteſtatam.

Universidad de Deusto
Biblioteca

simpliciter legat fundū quo casu si quid adiciat incipit esse potio fundi ꝛ sub fundi nomine cōtineri: et ideo in legatum cedit: sed cum legat partem expresse velle legare videtur tantum partem per hoc quod adiicit hoc pronomen demonstratiuum meus, ꝛ tunc gloss. procedit q̄ pars post quesita ꝛ parti legate coniuncta partis legate appellatione non continetur: ꝛ ideo m legatum non cedit. Dy. sed si ratione partis fuisset factus totus contra esset. vt. §. de act. empt. l. iul. §. idē celsus. Jaco. ibi. §. si res aliena. ꝛ C. de le. l. cum aliena. Dy. ibi si nō dixisset cornelianū idē credo et si dixisset cornelianū etiā si nō adiecisset meum. † nam ex quo ius habet in re legata illud solū ius legare videtur. vt. §. de fundo instructo. l. fundum, ꝛ l. fundus. ꝛ arg. pr. alleg. l. si domus. m fine. ꝛ §. de usufruc. leg. l. sticho. in fi. ꝛ de leg. ij. l. meui". §. fundo. ꝛ. C.
11 de legi. l. vlt. Dynus. Jn eadem glo. in fi. † sed ibi erant verba indefinita que equipollent vniuersalibus: hic vero proprium ius persone proferentis significantia. vt dicta. l. quintus. §. argento. ꝛ. §. cui legatū. Dy. Uel secundū Jacobū de bel. ibi. vnus stipulatus fuit suo nomine ꝛ sociorum. vt ibi non habeant. testator legatum reliquit suo nomine tantū. Jac. Sed ista additio Dy. videtur cōtraria precedenti additioni. quā. §. pri. posuit vbi per eum dat intelligi q̄ hoc idem iure esset si testator usus fuisset in legando verbis indefinitis. quare dicas quod in dicta. l. stipulatio. §. erat eadem ratio cuiuslibet partis operis quia quelibet pars eius erat iniuste edificata hic vero cuiuslibet partis operis rei vna erat testatoris altera aliena. ¶ Item querit hic Jaco. de aren. nūquid quod hic dicitur in hoc. §. habeat locum in vēditione. Et dicit hoc inspici ex quantitate pretij. vt. §. de rebus dubijs. l. j. ꝛ pro hoc facit q̄s no. §. de regulis iur. l. semper in stip. Jaco. ꝛ ibi plene dixi. Et vide ad hoc. d. l. iul. §. idem celsus. de act. empt.

1 ☞ Relatiuum iunctū ꝛbo futuri tēporis cōditionē inducit.
2 Socer concedens genero possessiones post mortem si post mortem alienentur an debeantur ipse vel earum estimatio.
3 Relatiuum qui faciens conditionale suum antecedens est substātiale dispositionis.
4 Relatiuum iunctū verbo preteriti tēporis an faciat cōditionem.

1 2 **Stichum.** Qui meus erit. † Relatiuū ª iunctum verbo futuri tēporis inducit conditionem ꝛ presentis temporis inducit demonstrationem ibi ita concepta esset per verba presentis temporis. Dyn. ibi accipi debet eo casu quo testator dixit lego stichum qui meus erit. Dynus. ibi. extinguatur in totum. Dynus. ibi. si pro parte sicut alienauerit. Dynus. ¶ Querit Dynus talem questionem dixit socer † genero. concedo tibi tales possessiones post mortem meam. post mortem reperiuntur alienate. quesito est an debeantur possessiones vel estimationes. Et videtur q̄ nihil. argumen. huius leg. ꝛ de adimen. lega. l. cum seruus. ꝛ. l. rem legatam. ꝛ de leg. iij. l. fideicommissaria. §. si rem. ꝛ. C. de fideicommiss. leg. si predia. Econtra quod debeatur estimatio est argu. le. liberto. in pin. §. de annuis legatis. ꝛ §. eod. l. si fundum per fideicōmissum. in pine. Item quia videtur concessio inter viuos argu. §. de donatio. causa mortis. l. fei. §. vlti. ꝛ sic nō potuit renocari expresse. vt. C. de donatio. que sub modo. l. perfecta. ergo nec videtur renocata tacite. Dico quod in dubio videtur mortis causa donatio. argu. §. de dot. prelegata. fcia. potuit ergo renocari expresse sicut ꝛ legatum. an ergo per alienationem videatur renocata tacite dic vt in legato. vt. §. de adim. legatis. l. res legatam. Dynus. scilicet. an alienetur ex necessitate vel voluntate in cōtrarium facit quod dixit. §. e. l. sciendum. q̄ magis equiparatur contractu q̄ vltime voluntati. ¶ In glos. comparatiue non electiue. ibi alias id est si non asceribantur partes. Dynus. ibi. non est. scilicet conditio. nam ibi est quodammodo duplex ª pura alia conditionalis. vnde dic † q̄ relatiuum qui faciens cōditionale suum antecedēs
b ¶ Relatiuū. Adde bal. l. i. §. C. de impub. ꝛ alijs substi. 3 est substantiale dispositionis. vbi autem qualitas dispositionis est antecedens relatiui ꝛ non substantialis dispositionis. tunc etiam qualitas erit conditionalis ꝛ non dispositio substantialis. vt. d. l. ij. de heredi. instit. quod est nota. dignum. ꝛ ad hoc facit subtilitate iniunc. l. C. de summa trinitate. l. i. Dyn. ibi talem. §. j. Sed ius patronatus superest in personam manumissi ratione cuius potest dici suus. scilicet libertus ꝛ sic existere non deficere videtur conditio. vt ibi pater in litera. Dynus. Uel dic secundus Jacobum de bel. q̄ ꝛ ibi accipiuntur conditionaliter. in pin. dicte. l. ꝛ sic concor. in fine. l. videtur contra. Sed dic q̄ ibi manumi sit vnde ad hoc dicitur suus. scilicet libertus hic vero alienauit in eum. Jacob. de bel. in eadem glo. in fine. quia ibi expressit conditionem que tacite at. vt ibi apparet que cum nihil operetur in eo: cui expresse adiicitur: nihil operatur in eo ad quod tacite videtur extendi. ar. §. de seruit. rusti predi. l. in. §. fi. Dynus. in glos. hoc dic ibi. l. rem legatam illam distinctionem referas ad casum in quo non adiecit conditionem vel id pro conditione habetur id est si dicat lego si meus erit vel qui meus erit: sed legauit simpliciter alias indistincte quatenus alienetur ipso iure non debetur. vt. §. de auro ꝛ argento leg. l. scribit. §. item scribit. in fin. alias incipit. Quintus mutius. in fi. Dy. ¶ In eadem gl. in fi. ybi verba cū petiero non faciunt stipl. cōditionalem. Sed ibi dilatio precedit ex voluntate stipulantis vnde habetur perinde ac si pure stipulareturvnde tacite inerat cum petiero. vt. §. de act. empt. l. ratio. §. mora expressum. ergo non facit conditionem. vt. §. de condi
3 tio. ꝛ demonst. l. cōditiones. ꝛ. l. al' quando. ꝛ. §. eo. l. hec ybā. Dy. Uel dic q̄ ibi cōditio fuit solutioni non aūt obligationi adiecta vnde non hz obligationem suspendere sed differre. arg. §. C. quādo dies lega. ced. l. ex his. ¶ Bet. vel dic secundū Jaco. de bel. q̄ hic rei adiecte in legato fuerunt apposita verba. s. qui meus erit iuncta cum illis verbis tamen moriar, inducit conditionē: ꝛ sublato de medio hoc verbo erit non est conditio: vt hic pater in litera. ibi vero rei deducte in stipulatū nō fuerunt apposita talia verba. est ergo ibi alius casus vnde ꝛ ibi si permitterem tibi. x. numos qui in arca mea erunt cum moriar dicerem illam promissionē esse cōditionalem nec videt posse dici q̄ ibi dependeāt ex voluntate duo
4 rum hic vnius tm. Jac. de bel. † Sed nunquid relatiuum ᵇquod
b iungitur verbo preteriti temporis faciat cōditionem: vt quia dixit testator stichum qui meus fuit lego. dic vt. §. eo. l. si fic. §. f.

1 ☞ Legatum nō est dño acquisitū ante mortē testatoris.
2 Legatum monacho factum repudiari potest per monasterium.

1 **Legatum.** In glo. ibi. l. legatū. ratio est † q̄ ante mortem testatoris legatus non est dño acquisitū ꝛ ideo sibi adimi nō potest post mortē vero est sibi quesitum ꝛ ideo repudiare pōt. ad quod. §. de succe. edicto. l. j. §. decreta. ¶ Be. m fi. q̄ etiā viuēte patre videt dns filius. vt. §. de libe. ꝛ posthu. l. in suis. Dyn. hoc nō videtur verum iure isto cū sine logmur in profectitio sine in aduentitio ois querebanť patri adeo q̄s vno momēto nō erāt penes filum duraturа. vt. §. de acqui. here. l. plz. quare dic q̄ ibi loquit in hereditate in qua pater non hz ius anteq̄ filius adeat iussu suo: secus in legato vt hic Jac. de ranē. Uel dic q̄ solu. glo. ꝛ Dy. est vera nec ob. ratio Ja. q: ꝛ isto iure erat aliqua differētia inter ad
2 ūcitia ꝛ pfectitia vel ppendi pōt ex notatis di. l. is qui heres. §. fi. † Itē facit q̄ legatū monacho possit repudiari p monasteriū.

1 ☞ Legatum principale ad legatarium ptinet ꝛ augmentū eius.
2 Immunitas que ciuitati conceditur ad villas postea quesitas extenditur.
3 Testatoꝛ heredes suos onerante sub distinctione quilibet insolidum tenetur.
4 Legatum distunctim duobus factū vtriq; fieri cēsetur insolidū.
5 Milles habens viginti quinq; rusticos qui debent semel operari in anno vel decem soluere solidos an possit partē petere in pecunia ꝛ partem in operibus.

Sex toto. Contrarioū eadē est regula. h. dꝛ tinet legatū principale ita ꝛ augmentū legati cecōtra. ꝛ est arg. q̄ ille cui prestita est immunitas p ciuitatē vt ad collectas nō teneatur nō debet teneri etiā ad illas q̄ augent occasiōe guerre. ad idē. §. de vaca. mune. l. in honoribus. §. q nūerus. ad idē deseruit. vt. pre. l. si seruitus. ij. rñ. cū similib". Jn contrariū q̄s teneatur est ar. §. de auro ꝛ arg. le. l. si ita. ꝛ de 3trahē. empt. ꝛ vē. l. in lege. ꝛ. l. rutilia. ꝛ dicta. l. si seruitus. j. rñ. ꝛ de trāsac. q cū tutoribus. ꝛ. l. cū agliana. dicas q̄ teneať. vt. C. vt in cōpatiōe specierū nemini se liceat excusare. l. j. lib. ꝛ. ꝛ a qbus mune. ꝛ prestationib" nemini se liceat excusare. l. j. ꝛ si. eo. li. Dy. aliq tenēt 3trariū: q̄ collecta est mun" extraordinariū. C. de supindicto. l. j. ꝛ ibi nota. licet cōtrariū no. ꝛ male. C. de indictionibus. sup rubrica. ergo iste ad illud nōteneť. ar. C. de vaca. mūeris publici. l. j. lib. x. Sed huic rñ deri posset q̄s ibi nō habebat vacationē ab ordinario. ꝛ tō vt cōcessio aliq̄d opeť hēat ab extraordinario hic aūt cōcessio operabitur in collectis que erāt tpe 3cessionis: ꝛ p hoc de immunitate ne
2 mini 3ce. l. j. eo. l. de decur. l. vacnatio. Item facit hic. l. † q̄ immunitas cōcessa ciuitati extēdatur ad villas postea quesitas: ꝛ vī q̄ no. §. de excu. tu. l. sed ꝛ reprobari. in gl. de hoc dixi. C. q̄ res pig. ꝛ q̄s dixi in simili. §. de legib". vltimo folio. versicu. vlterius querit Bul. in glos. animo adimendi habeat. gl. intelligas quando testator nō adiecit cōditionē vel id q̄s pro cōditiōe habetur. sed demōstrationē. vt. §. l. pri. ij. rñ. als fi 2ditionē legato adiecisset tūc siue ex voluntate siue ex necessitate alienasset videť adēptū. vt. §. de aur. ꝛ arg. legato. l. scribit. §. fi. nec esset locus distinctiōi legum al legatarū. in glo. Dy. ꝛ vide etiā q̄ dixi. §. e. l. serui electione. §. fin.

Si ita

3 **Si ita scriptum.** Scilicet his verbis alternatiuis. Dy. † ꝛ quando testatoꝛ onerat sub disiunctione heredes suos quilibet tenetur insolidum tanquam duo rei promittendi. h. d. c. ꝛc. ¶ Uel breuius quando ab heredibus disiunctue legatur duo rei debendi insolidum videtur. Dynus. ibi. aget insolidum. Dynus. ibi. actum fit insolidum. Dyn. ibi. ꝛ solutum insolidum. Dyn. ibi. obligati fuerunt in contractu. Dy. ibi. parte quia ab altero pars petitur. Dyn. ibi petierit in iudicio. ꝛ exegerit. Dyn. ibi. soluisset sponte extra iudicium. Dynus in glossa prima. ibi. quod potuit. s. eos in
4 solidum obligare. Dyn. ibi. sin autem ad deficientis. si † duobus disiunctum legatur vtriq; videtur legatum insolidum. ergo idem contra cū a pluribus legatur in diuersis oratoribus verbozum. Dy. ¶ In glos. ij. ibi. l. si creditores. nota q̄ hoc recipit animo eligendi non animo diuidendi. Dyn. in fine adiicitur disiunctiua. Sed predicta solutio non videtur bona: qa lex predicta penultima loquitur expresse in tutoribus quos non constat non esse oneratos sed honoratos. Sed dic q̄ quo ad tutores est ibi speciale fauore pupillorum: nec res eorum medio tempore depereant. vt colligi potest. eadem. l. circa finē. Old. Sed ꝛ contra predictam solutionem glos. est. j. titu. proxi. l. si titio aut seio. Sed ibi solues. Dy. Et pro declaratione huius. §. dic aut testatoꝛ expressit nomina propria tantum: ꝛ tunc quilibet heredum tenetur pro
5 virili portione. vt. §. eo. l. turpia. §. fina. ꝛ de duobus reis. l. sine actis. Et hoc verum quando eos expressit copulatiue dicendo titium ꝛ seium heredes meos damno dare decem. Et si disiunctiue dicendo sicut dictū fuit in isto. §. tūc quilibet tenetur insoliduz tanquā duo rei debendi: vt hic patet. nam ꝛ in testamēto duo rei fieri possunt. vt. §. de duobus reis. Leandem. Sed si expressit proprias ꝛ appellatiua simul. siquidem primo propria pro viribus. si primo appellatiua pro hereditarijs tenentur. vt. §. de stipulatione seruoū. l. si communis seruus. Dy. Uel dic secundū. Jaco. de are. cum plures teneantur insolidum vni ꝛ vnus soluit partē. Et queritur an ille idem possit ad aliā partē cōueniri. aut soluit partē dicens soluo pro parte mea: ꝛ creditor hoc modo recipit. ꝛ tūc est diuisa obligatio inter oēs. Nec potest amplius ab isto petere nec ab aliis nisi pro partibus eorum. vt dicta. l. si creditoris. C. de pactis. aut simpliciter dicit. accipe istam pecuniam. Et aut erant tales qui gaudebant beneficio diuisionis de equitate vt fidemssores. ꝛ tunc si alij sint soluendo non poterit amplius conueniri iste. vt. §. de fideiussori. Linter omnes. §. j. Si vero non habent beneficium diuisionis: vt sunt plures rei olim. et etiam hodie si renunciauerint beneficio: tunc poterit soluens partē nihilo
min⁹ cōueniri vt hic Ja. Et de hoc late dixi dicta. l. si creditores.

Si ita. Legatum circa idem vel circa diuersa que ratione connexitatis reputantur: ideo non admittitur variatio. hoc dicit Dynus. ibi. in homines singulos. id est pro singulis hominibus. Dy. ibi. certam pecuniā puta decem. Dy. ibi. nolet legatarius subaudi lego. Dynus. ibi. alterutra causa. i. pro vtraque causa vnum est legatum in tota pecunia vel in omnibus seruis. Dynus. ibi. an connuncta ponatur pro diuisa positū est exemplum. §. in princ. §. de coniuncta. sequitur. Dyn. ibi. seruis fugitiuis legatis. Dyn. ibi. mancipiorum: quia quamuis cōiuncta sint corpora diuersa tamē cōnexa sunt in legato. Et ideo
5 varietas reprobatur. Dyn. Et † facit quod si aliquis miles habet. xxx. rusticos qui debent sibi operari semel in anno vel soluere sol. decem quod nō possit partem petere in pecunia ꝛ partem in operibus. sed totum in altero eorum. Dy. In glo. prima in fi. imo debet dicere stipulationem. Dy. In glos. §. de act. empti. cōtra in fi. contra hoc quia vna sola etiam videtur pro toto tempore. vt. j. de verbo. obliga. l. fichum. §. stipulatio. Sed illud quando species temporū non exprimuntur. alias secus. vt eo. tit. l. pluribus. §. j. ergo hic esset variatio circa id quod ratione cōnexitatis videtur idem ꝛ ideo reprobatur. vt. §. de minor. l. in causa. ꝛ de admi. tuto. l. cū queritur. ibi. circa diuersa proxius que tolerātur. vt. §. rerū amo. l. de reb". ꝛ ibi plene dixi. ꝛ. j. de leg. ij. l. si duobus. Dynus. In glossa si dicas. ibi. §. stipulationes. imo debet dicere stipulationem. Dynus. ibi erit contra ad id quod inuaretur. scilicet vtroq; duo. Sed in altera vnum cum in. l. si illud. dicarur quod in vtraq; est vnū tantum. Oldr. In glossa vltima. ibidem duobus reis. iste due leges faciūt ad precedentem. §. non ad. istū. Jaco. in fi. adde expressionem. alias esset imperfecta locutio.

Id q̄ apud hostes. In glos. ¶ liber homo. i fi. imo dic melius: vt ibi no. Dynus. Sed Petrus dicit glossam istam veram ꝛ illam falsam. ꝛ aliā que est. j. de regulis iuris. l. in testamentis. Et ideo hanc tenet propter impedimentum regule catoniane cuius effectus habetur. j. e. l. j. cetera. ꝛ de regula catoniana. l. j. Petrus. ꝛ de hoc plene dixi dicta. l. liber homo. ꝛ facit de act. empti. l. fi.

1 ☞ Dominiū per electionē nō transferť ante aditā hereditatem.

Elianus. ¶ In glossa prima ibi. vel ibi Dynus. Licet quidā approbent proxime precedentē.
1 In glossa vltima. in fine. † Nam ante aditam hereditatem per electionem dominum non transfertur ergo electio nō consumit. argu. j. de oper. lib. l. ij. ꝛ. l. apud aufidium. Dynus.

1 ☞ Quartam trebellianicam quis detrahere possit.
2 Liberis nostris omnia nostra ex voto parantur.
3 Pater quartam detrahere potest quando filio restituere rogat.
4 Fideicommissum extraneo relictum capit vires ex persona filij.
5 Fideicommissum vniuersale pure relictum ad heredem fideicommissarij quando transeat.
6 Hereditas non adita non transmittitur nisi suis.

Cum filio. Ad euidentiā premitte quod omnis percipiens cōmodum ex vltima voluntate per se directe: vel p mediam personā alias pōt onere fideicōmissi grauari. ¶ Et ex
1 hoc pendet prima pars secūdo † q̄s is tātū detrahit quartā trebellianicā q rogať vt heres nō vt alius: ꝛ ex hoc pēdet secūda pars. tertio q̄ si heres rogatur de restituēdo post mortem ꝛ mozitur fideicommissarius viuente herede remanet hereditas penes heredē rogatī ꝛ non heredibus fideicōmissarij. Et ex hoc pendet tertia pars. Dy. ꝛ vide quod dixi. j. e. l. a filio. ¶ Deinde diuide legem in tres partes. secunda ibi deinque. tertia ibi ꝛ ideo si filio. Jn prima ergo dicit si instituto filium familias vel seruum vel eis lego possum grauare partem vel dominum onere fideicōmissi. Et si rogo de restituēdo capit vires ex persona filij vel serui. si vero seruo vel filio capit vires ex persona patris vel domini. Sequentia patent ꝛ ex precedentibus pendent. si recte inspiciantur. Nam primo pater rogatus de restituendo extraneo detrahit quartam: si vero rogatur de restituendo filio post mortem suam ꝛ filius premoritur viuente patre totum retinet. Dyn⁹. Uideram exponе ibi. datur id est relinquitur. Dy. ibi. vel domini potest. id est onus fideicommissi eis imponi potest. Dyn. ibi. ex persona eorum patris vel domini rogatorum. Dynus. ibi: capit si filium emancipat vel seruum manumittit. Dy. ibi. cum ipsis: scilicet filio vel seruo. Dy. ibi. relinquitur. sed quando relinquitur fideicommissum prestandum extraneo tunc capit vires ex persona filij. Uel secundum Dynū in subtili ratione. id est valde subtili, vt. §. de liberis ꝛ posthumis. l. gallus. §. ille casus indifficilis. Et ista subtilis ratio ponitur ibi quoniā ex persona filij. ꝛc. Dyn. ibi tractat de compendio fructuū. ꝛ expone literā sic ideo quia pater rogari videtur quod ad se perueniat etiam fructuū nomine secundum alium gloss. intellecrum. Jacob. ibi: omnimodo hoc solum vbi pater grauatur filio restituere. secus si extraneo rogetur pure restituere: quia tunc si extraneus moriatur ante restitutionem sibi factā debet fieri restitutio heredi eius. vt nota. j. ad trebellia. l. apud. §. verum. Jacobus ibi: ad retenturum subaudi et non aliter retinebit compendium fructuum quoniā. ꝛc. ꝛ sic ista ratio refertur ad subauditum. Jaco. ibi. Ex persona patris qui
2 habet filio prouidere. † Nam omnia nostra liberis ex voto parā- ☞ Dia parantur liberis ex voto.
ꝛ tur. vt. j. de bonis libe. l. nihil. ꝛ vnde liberi. l. scripto. Jacobus ibi. si filio heredi instituto ꝛ in eius potestate constituto. Dyn. ibi. post mortem suam: scilicet patris. Dyn. ibi. isq; scilicet filius cui erat restitutio facienda. Dy. ibi. Id retenturum tanq̄ rogatum non tanq̄ heredem filij: quia quilibet ꝛogatus de restituendo post mortem suam retinet premortuo fideicōmissario. Dyn. Exposita litera quere circa textū quis est heres vel filius vel pater. ꝛ dic vt in glo. Deinde opponitur q̄ non possit restituere filio suo quia habet eum sit heres: vnde non potest amplius eius fieri. Sed dic q̄ non videtur habere cum non duret. vt. l. placet. de acquirenda hereditate. ¶ Secundo oppo. q̄ non possit cogi restituere cum lis nu. la. ꝛc. vt. §. de iudicijs. l. lis nulla. Solutio trib⁹ modis vel quod sit speciale vel cogatur officio iudicis restituere: vel quod ipse restituat non autem coactus. ¶ Tertio op. q̄ inutilis sit restitutio cum etiā momento no duret penes filiū. vt. d. l. placet. §. de acquirenda hereditate. ꝛ solue. vt in glos

Universidad de Deusto
Biblioteca

sa. ¶Quarto opp.q si rogetur restituere extraneo non tenetur
ex persona serui vel filij sed ex sua.vt.j.titulo proximo.l.si alie-
nus.z qualiter probatur dic vt ibi. ¶Quinto op.q non consi-
stat in voluntate domini quando rogatur restituere seruo.vt.j.
3 titulo.j.si idem seruus.Solutio ibi speciale.vt in glos.† ¶Sexto
op.q possit quartam detrahere quando rogatur restituere fi-
lio.vt.C.ad trebellianum.l.nubemus.vt.j.ad trebellianum.l.j.§.
z solue vt hic.vt ibi not.falsam differentiam inter fideicommis-
sarium singulare z vniuersale quam dicit glo.z eam reprobat.vt
in suppletione eiusdem.In glos.prima ibi.sed vt heredi z vt pa-
tri.Dynus.in fine.imo in vltimo casu videtur dicere textꝰ quod
rogatus erat pater de restituendo post mortem suam.dy.In gl.
secunda que incipit.alias pater ibi.§.z heredis.imo debet di-
cere.§.z hec disponimus.Dynus in fine.ibi.§.sed seruus. debet
dicere.si seruo.Dyn.in glos.i.patris vel domini:ibi.quod est ve-
rius:nam quando extraneo restituere rogatur ex persona filij vi
res capit.Dyn.ibi vna manu det.scilicet filio. Dy.ibi queratur
ei.scilicet patri.Dyn.ibi.Item cogitur per officium iudicis non
iure actionis.Dyn.ibi.vel dic pure hec vera secundum.Dyn.ibi
enim est ergo tacita conditio.vt.j.de.l.ij.l.fideicommissaria.§.
si filio.Dyn.in eadem glo.in fi.z isto modo soluitur contrarium
quod fit de.l.iis nulla.§.de iudicijs.Dy.in glo.nunc dicit.in fin.
z dic q vtilitas est scire vtrum filio an extraneo restituere debe-
at.Jaco.est enim vtilitas in retentione quarte z fructuum.vt.§.di
ci in glos.ergo vt heres ibi relictum a patre vel domino ipsius fi-
lio vel seruo.Dy.in glos.i.non retenta.in fi.q dic vt ibi no.in ea.
l.§.i.secundum.ll.Oldr.in glos.ideoq; pater.in fi.z ar.l.si heres
institutus.eo.tit.Dy.in glos.i.vltimo.ibi.legatario qui nihil re- 1
tinet:quia rogatur vt ministet.nam non est vere legatarius cum 2
sibi nō fuerit directe legatum nec penes eum remaneat.Dy.ibi. 3
restituere rogatus:z sic vt heres.Dyn.ibi.Respondeo hic.dic fi- 4
lius.scilicet q sic heres:z hoc si colligitur quia cum relinquitur
fideicōmissum extraneo capit vides fideicommissum ex psona fi-
lij q non esset mīs aliquid cōmodi ex testamento exciperetur:pu-
ta legatum vel hereditas.vt.C.de leg.lex ab eo.z.j.de.l.ij.l.sed 1
z si sic.Dy. ¶Sed quomodo filius poterit fieri heres per pa-
tris restitutionem cum iam sit heres.Respondeo q non fit iterū
de nouo heres per patris restitutionem sed transfert ad eum cō-
modum quod pater habebat.Nam qui semel est heres ꝛc.Dy.
ibi videtur habere cum instituitur filius.Et quere pater.Dyn.
ibi pto hoc q filius si sit heres.Dy.ibi.§.quidam.per rationem
ibi positam.hoc optime probatur.Dyn.in glo.not.ab vno.in fi.
facit hec glo.ad talem questionem dixit dominus vasallo conce-
do vineam z fundum fructibus plenum quertur an per hec ver-
a ¶Lega.Ad- 2 ba videatur concessisse vindemiam vinee.Ista glossa z omnes le-
de in arg.no. a ges allegate in ea sunt arg.q non.quia in eis dicitur q duobus
in.l.cū m.z ibi singularibus adijcitur plurale.vt ad omia precedētia referatur.
Bal.C.de le- aliter videtur in dubio referri solum ad proxime dictum.vt.j.eo.
ga.Bar.in 2 l.talis scriptura.vt.j.de auro z argēto legato.l.plautius.vbi de
sil.qdā sibi fi- hoc dixi.Econtra q vindemia videatur concessa:quia est pars
lios heredes.i vinee.vt.§.de rei venditio.l.fructus pendentes.vnde si totū con-
l.cū quis here- ceditur z quelibet eius pars videtur concessa.arg.j.de regul.iu-
des.§ lega.iij. ris.l.in toto.z.l.si quis cum totum.Et de exceptione rei iudica-
nota.in.l.gaiꝰ te.z gr.optimum.j.de fundo instructo.l.seio.§.galo.Dyn.hanc
de pig.act.z i vltimam tenet Rayn.potissime per dictum.§.galo.z de act.em-
l.spadones.§. pti.le.iul.§.si fructibus.de iure fi.l.fina.§.j.in glos.z sic ipsum.ibi
j.ff.de excu.tu eius commodo cedit.scilicet patris rogati.Dy.in glos.idem e-
to.z inf.eo.§. tiam in singulari:z ibi.z.§.antisticia.z dic vt ibi no.Dyn.ibi.Sed
ite ppter.bal.i z hic.i.in bonorum possessione in casu huius.l.Dy.Ibi.cum an-
marg.ver.qcē tiquioribus.vbi de hoc plene dixi.Et secundum Dy.dic imo ve-
dēs.bal.l.c.i. rius dicas† q etiam fideicommissum vniuersale pure relictum
5 de proh.feud. transit ad heredem fideicommissarū mortuo fideicommissario
alie.per lo.i ti ante restitutionē z post aditam hereditatē.vt.j.ad trebel.l.po-
tu.j.de prohi. stulante.in principio.z.l. quidam.z.l.cogi.§.idem metianus.z 3
feu.alien.p se- de conditio.z demonst.l.a testatore.z.l.apud ꝑl.§.verum respon
de.z i.l.certū. deas,vt ibi nota.z ad hāc respōdeas q hoc nō erat pure relictū:
C.vnde cog, sed post mortē patris.Et ideo mortuo fideicommissario viuente
rogato z sic pēdēte die incerta retinet pater sicut quilibet rogat
nō tamē successor filij.vt.j.de cōditio.z demonstra.l.heres meus.
ij.rūso.z quando dies leg.ced.l.si cum heres.Unde quātum ad
hoc inter vniuersale z fideicōmissariū z singulare nulla est diffe-
6 rentia.Dy.ratio autē † quia hereditas non adita non transmit-
tit nisi suis.Sed si aliquod ius haberet illud bene transmitteret.
vt dicta.l.cū antiquioribus.de iure deliberandi.in fideicommissa
rio vero vniuersali aliud est quia statim adita hereditate per he-
redem cōpetit ei actio ex testamento:z ideo merito eam transmit
tit sicut quālibet aliā actionē que sibi competet.vt.j.de reg.iur.l.
ex hoc iure.de actio.z obligatio.l.depositi.Et de conditio.z de
monst.l.titio fundi.in fi.ibi fideicommissarius extraneus quia de
bebitur extraneo si viuat tempore mortis rogati.Dy.

SI mihi z tibi. Ibi die legati cedente sci-
licet post mortem testato-
ris instituti in heredem.Dyn.ibi tibi collegatario.
Dy.ibi.acquiram legatum.scilicet totum. Dynus.
ibi ad me pertinere subaudi ita.z dic pertinere z consecutus fue-
ro. Dynus. Et argu. huius.l.in principio.dicit doctores quod
ille cui cesse sunt actiones tenetur exprimere vtrum agat directa
nomini cedentis vel vtili nomine suo. ad idem.j.de sol.l.duo.a-
lias si duo.cum similibus z videtur exprssum.§.de edic.edicto.
l.cum mancipium.in fi.z ibi.in glo.que est singularis z notabi-
lis,nam alique exceptiones possent cōpetere contra directam non
contra vtilem:z non contra.In contrarium est quod quidā effe-
ctus est vtilis z directe.vt.§.de nego.gestis.l.actio.ergo non de-
bet astringi ad expressionem alterius cum non intersit aduersā-
rij.vt.C.de probatio.l.ad probationem. Dy. De hoc satis no.in
speculo de procurato.§.sequitur videre de procuratore in rem
suam.versic.sed queritur an talis libellus.z versicu.sed nunquid
agens ex iure cessi.Et in Margarita galeoti de procuratore in
rem suā.versicu.pone q aliquis agit z plene dixi.C.de heredi.vel
actione vendita.super rubrica.In glos.prin.z:ibi.vel dic disiun-
ctim.i.in diuersis oratiōibus verborum.Dynus.In glo.partim
iure hereditario partim iure meo. Dynus.ibi:quando disiūctim
non:quia vnum solum videtur esse legatum.Dynus.ibi meo iu-
re q sic quasi duo sint legata. Dy. In glo.videtur q partem ibi.
So.vt ibi.vbi dicitur q pōt peti ex causa non repudiata:sed ex
repudiata non.Sed dic q hic non repudiauit aliquem.Dynus.

1 ¶Legatū nō vitiat per impossibile qđ ab initio fuit possibile.
2 Legata ad instar bone fidei habentur.
3 Legatum quibus rationibus vitiari possit.
4 Voluntas vltima derogat prime.
5 Statutum superueniens an preiudicet priuilegio precedenti.

SI quis seruos. †Id quod est ab initio
possibile si post fuit im-
possibile non vitiat legatum.h.d.Dyn.ibi.triduo:id est
intra triduū post mortē suā.dy.ibi quo pto vt:z vt.q posty. Ol.
ibi nocere subaudi quādo ab initio valebit legatū.licet ex postfa-
cto impossibilitas acciderit.Dyn.in glos.prima brevitatem:ibi.
impossibilitas vitiat impossita persona heredis nominatim.Dy.
ibi.romā duci:hec vera. Dy.ibi.§.idē ait.dic q in conuentioni-
bus bone fidei angustia tēporis nō vitiat.vt.§.locati.l.in lege.§.
j.nec in his que habent instar bone fidei vt sunt legata:vt hic.
2 ¶Et † qs legataꝝ habentur ad instar bone fidei probatur.C.in
a quibꝰ causis in integrū restitutio nō est necessaria.l.in minorū.in
stricti vero iuris vitiat.vt.§.loca.pe.in eadē glo.in fin.Sed si ibi
nocet.i.nō prodest vt aliū in mora cōstituat. Dy.Uel fm Jac.de
bel.nō nocēt angustie tēporis:vt hic.nec ibi vr vitiēt legatum vel
constitutum.Sed petitori si staret per eū ꝓpter angustias tēpo-
ris vt reū cōstitueret in mora:vt ibi.z idē est dicēdū hic.z sic con-
cor.Uel dic q ibi angustie tēporis nō fuerūt statute ab initio.Sz
casu acciderūt ex post facto licet ab initio fuerūt statute:sed remo
ueret.i.vitiaret.vt.§.hac glossa.z hoc placet.Jac.de bel.

Regula. Quidam habēt regulā negatiuā z habent in
litera nō possumꝰ sed cōmuniter habeē affir-
matiua:z est litera possumus.Sed tunc contrario sensu resultat
negatiua si nō potest dño nec seruo:vt hic.z.§.de heredibus in-
stituēdis.l.neq;.Sed contra.§.de acquiren.hereditate.l.si seruus
eius.Et.j.de leg.ij.l.si deportato.in principio.Solutio:dic aut
prohibetur legari domino z tunc etiam eius seruo:vt hic.z.C.de
apostatis.l.hi qui.aut prohibetur dominus ascriptum capere:z
tunc obtinet lex contraria.vt si seruus sit liber tempore cedentis
diei capere non possit.Jacobus. ¶Et pro declaratione textus
z glosse † dic quod aliquando vitiatur legatum ratione perso- 3
ne cui non potest legari:vt quia Judeus:aliquando ratione rei
que nō potest legari quia sacra z tūc obtinet:nec regula quia cui
non potest legari nec eius seruo. Aliquando impeditur iusta ra-
tione:scilicet rei z persone.vt quia mihi res mea legatur.quia lex.
si mihi negata legari possit tamē mea mista ratiōe rei z per
sone mihi legari non potest sed seruo meo sic.vt in glossa.Dynꝰ.
Et de hoc dixi.j.de lege.ij.le.si debitor.§.seruo alieno.

In legatis. †Ultima voluntas derogat prime ni- 4
si prima sit expresse derogatoria secun-
de.q tūc non valet prima nisi secunda specialiter z expresse revo-
cat primam.j.de.l.ij.l.si quis in prin.testamenti.que statim alle-
gatur in glo.Dy.Et ibi plenissime dicetur de istis derogatoriis.
z ad declarationē huius.§.vide qs notaui.C.de pac.l.pacta no-
uissima.ibi.vel idē:q die mutat. Dy.ibi in cōditionē:qūs condi-
tionē mittat.Dy.ibi.vel in totū q i totū admisit die vel ꝙditionē.
Dy.in fi.sz vtrū vltimum vel primū.in glo.j.ibi arg.contra.imo
concor.

concor.in fi.vbi repudiando hereditatē legitimā videor id pmo
feciſſe qs facit locū legitime repudiasse testamentariam.Sic ergo
adimēdo sub cōditiōe videor id feciſſe qs facit locum ademptio-
ni id est legasse.Sed arg.cōtra.j.de adimē legatis.l.legata inuti
liter.z.j.e.l.legata inutiliter.ij.rūso.dy.vnde ista glo.nō procedit
fm Pe.q illud qd facio ad vnū effectum nō dz cōtrarū operari
vel dicas cum ergo adimendo sub conditione habeam intentio-
nem adimēdi si legare viderer efficerer cōtrarius mee intentioni:
qđ esse nō dz.vt.§.de acq.her.l.funt qōnis.nō ob.q lz cōfitear di-
uortiū esse factū bene cōficeo q pīsumit matrimoniū.vt.§.rerum
amo.l.si cōcubina.Sed p hoc nihil insurgit contrariū intentioni
mee.Hoc idez sentire videtur Jacobus de are.qui in fine ipsius
glo.sic addit.z.§.de repudiis leg.iul.Sed videt contra.j.de cō-
ditione z demō.l.cū tale.§.fi.de adimen.lega.l legata.z pro hoc
§.de here.institu.l.ex facto.nam non videtur datum qđ fuit adē- 3
ptum.vt.j.e.l.si ita.Jaco.in glo.nisi expresse ibi.l.diuus. alias di
xi.dy.in eadē gl.in fi.de hoc plene dicetur.d.l.si quis. in princip.
z de hoc no.in speculo de instrumentorum editione.§.cōpēdiose.
ver.sed quid. Sed in priori testamento z ver.sc.in.glosl. ergo et
hic in fin.z nota.j.e.l.talis scriptura.Ultimo adducit dynus.ad
talem questionem.imperatoꝛ concessit quibusdam cōmunitatibꝰ
qđ possent creare tabellliones qui possent conficere instrumēta in
quacunq; ciuitate nō obstāte antiquo statuto vel consuetudine:
demū post talē cōcessionē factū est statutū in aliqua ciuitate q in
strumenta a nullo tabellione confecta:valeant nisi habeant licen
5 riam a cōmuni ipsius ciuitatis.dubitaē † an illud statutū factū
superueniēs preiudicet priuilegio dictarū cōitatuꝝ:z videē q sic.
qz cōcessio principis effectū pricipium statutoꝝ tm z nō futuroꝝ
tollere videē.vt.j.de verbo.obliga.l.si stipulatus.§.cum stipula-
mur.z.l.si a colono.z arg.j.de auro z argen.lega.l.si ita:z de cō-
trahē.emptio.l.in lege.z.l.rutilia.z dicta.l.ij.his verbis in cōtra
rium est quia omnis effectus cuiuscūq; statuti etiā in futurū ob-
uiantis sit sublatus.ar.§.de liberis z posth.l.placet.nam impera
toꝛ tollere potuit effectū statuti futuri.arg.huiꝰ.§.z dicta.l.si qs
in princ.de leg.ij.dico finaliter q in dubio sustuliſſe videtur etiā
ea que in futurum obstare poterāt.ar.§.de seruitutib.vt. prc.l.si
seruitus.scōo respon.dyn.z.C.de furtis autē.nauigia.z cōia de
successio.auf.oēs peregrini.cautius est tamen ad omne dubium
tollendum q in rescripto dicaē non obstāte aliquo statuto edito
vel edendo.§.z ita sepe appositi in rescriptis que dictam.

1 ¶Species nulla obligatur in legato generis.
2 Ratum qualiter habere possim qs meo nomine gestum non est.

a **Cum incertus.** a† In legato generis
1 ligatione.h.d.z ad hoc allegatur fm Dy.vel sic inde
finita verificatur ex quolibet de suppositis.vel sic so-
lutione speciei legitime facta legatus generis extinguit.z vide q
no.ff.de peculio.l.si notali.§.est autē cōstitionis.in gl.q incipit trib⁹
modis in fi.glo.q est notabilis in glo.prima in fi.z melius.j.eo.l.
legato generaliter.dyn.in glos.alioqui ibi seruus imo si seruus
debetur in gl.stichus ergo legatus non erat:z sic non erat in obli
gatione.dy ibi onus em̄ vbi innuit in obligatiōe esse.dy.ibi alias
sint in obligatione.vel dic fm Pe.q nulla species determinata
est in obligatione legati sed indeterminata sic que determinat p
solutionez.vt.j.q z a quibꝰ ma.liberi nō fiant.l.iij.pe.z vide.j.ti.
prori.l.meuiꝰ.§ ex duobus.z.j.e.l.legato generaliter.Ite op. qz
hic dicit q si traditio est facta seruo etiā sine volūtate mea z post
2 ea habeo ratū q possum.† Sed quō possum habere ratum non
meo nomine gestū.vt.j.de precario.l.cū seruus.z.§.de nego.gest.
l.si pupilli.Sed si ego:z extra de regulis iuris.c.ratuz. ¶Sz rsn
de q ad meam vtilitatem non possum vt in contrarijs. Sed ad
meū preiudicium sic vt hic.nas hic liberatur aduersarius ex mea
rati habitione.simile habes.§.de pigno.act.l.si aliena.z de pign.
l.si fundus.§.si me sciente.Et de hoc vide quod plene not. dicto
c.ratum.per dy.z alios.

1 ¶Scriptura vltima valet cui prima non derogat.
2 Testatore alterū equorū vni legante z alterū alteri vter optionē habebit.
3 Legatarius electionē habebit quando legatur incertū de certis.

b **Si ita sit ascriptū.** †Ultima scriptu-
1 ra b valet nisi pri
ma derogatoria sit secunde.h.d. Et de hoc dictum
est.§.§.proximo in legatis.in.l.si mihi. ¶Uel dic cla-
rius ibi dispositioni est standum qui alterius est derogatorio si-
ne precedat:siue sequatur.Item illud qđ est datum z ademptuz
non videtur datum:z in ambiguis minimū est sequendum. hoc
dicit ibi vnum.f.fundum. Dy.ibi idem.f.testator. Dy.ibi cetera
legata preter vnum vel vno excepto.dynus.ibi.Sed qs.f.legatū.
Dynus.ibi nō enim appareret.f.ex verbis testamenti.dy.in fi.et
sic malus videtur adeptum.dy.adducit ista.l.per dyn.ad talem
2 questionem. ¶†Quidā miles in vltimis constitutus habebat
duos equos.z dixit vnū de equis meis relinquo templo vltra-
marino, alium fratribꝰ. ꝓdicatoribus modo diffcordia inter eos
quia procur.templi vult eligere meliozem z fratres predicatores
similiter.z videtur q fratres debeant habere meliozem quasi tē-
plo primo nominato qs minimū est in dubio videaē legatū. arg.
istius.l.in fi.z.j.e.l.apud iul.§.scio.z de lega.iij.l.numis.si templo
quod est minimuz, ergo supereſt fratribus qs est maius econtra
qs sit electio templi qz primo nominatum fuit.ar.§.de vsufr.l. si
quis seruū.§.si inter duos.vel eius q primo litē cōtestaē.ar.j.eod.
3 l.si pluribus.† Si certum est q in his legatis qs legatur incert⁹
de certis est electio legatarū.vt.j.e.l. qui duos.eius ergo videtur
esse electio q primo noiatus fuit.ar.dicte.l.quoties.§.de vsufru.
cū simili.z oprime.j.e.l.si ita legatum.in princi.Dy.in glo.quasi
nec datū.nisi ergo aut tacite:aut expresse adimit:z si expresse aut
in eadez volūtate aut m alia: si in alia aut in solēni aut minus so
lēni.Old.Ité huic glo.adiungas oppositionē de.l.scribit.§. idez
scribit.de auro z arg.lega.quā habes circa fi:em sequentis gl.in
glo.not.extingui ibi semper m obscuris vbi de hoc plene not.Et
dixi z per Dyn.z alios extra de regulis iuris.c.in obscuris.z.c.
inspicimus.lib.vi.ibi hac in rebus.erat ergo ambiguitas in per-
sonis tantum vel in rebus tantū. ¶Et dic plene vt not.dicta.l.si
fuerit.de rebus dubijs. ¶Sed si esset ambiguitas in reb⁹ z ꝑso-
nis siue incertitudo circa ademptionē tunc ademptio nihil ope-
ratur qz nihil videtur ademptū.vt.j.de adimēdis legatis.l.ij.§.
si duobus. Dy.ibi so.ibi.quia ibi certū erat quid legatum qz mi
noz.dy.ibi So.ibi nam illud propter legatarij dignitatem. Dyn.
ibi.l.scribit.§.item.So.vt ibi:qz ibi aderit tacite z illud non desi
nit ipso iure deberi.Sed ope exceptionis.vt in precedenti gl. dy.
ibi.l.idemqz.alias incipit idem.alias intantum.alias non est lex
per se:sed finis legis quod traditū z sic communiter.Dy.

1 Voluntati statur si de errore scripture constet.
2 Scripture semper statur nisi de errore probetur.

Si quartam. †Si de errore scriptnre
constat statur voluntati et
non scripture secus si de errore non constat quia tunc
statur scripture.z vide.C. de testamentis.l. erroꝛe. et
quod ibi no.z dixi ibi legare voluit.i.in animo disposuit.Sed nō
expressit.Dyn.ibi scripsit per errorem z potest de errore probari a
Dyn.ibi inesset dimidie.quasi dicat hec fuit testatoris voluntas
cui verborum significatio nō repugnat.j.e.l.ab omnibus.in prin
ci.Oldra.ibi scripta sunt per errorem z de errore probari potest.
Dy.ibi legatū valebit in minori summa que fuit ascripta.dy.ibi
z minus scisit per errorem z de errore tm ꝓbari nō pōt. Dyn.in
glo.scz in minus ibi plus ꝛc.nā lz dispōsuerit plus in mēte legare
non tm expressit z sic erroꝛ probari nō potest:z sic statur scripture
Dyn.ibi hic steteraē in simbus ibi nō receditur a ꝛbis.vt.j.de le
ga.iij.l.non aliter.nā in.l.quoties.fuit erroꝛ scribentis non testan
tis proferentis verba vt ibi apparet hic autem testantis de quo
ꝓbari non potest per verba ab eo prolata.Dy.si contra hoc vi
detur.j.eo.l.cū proponebaē.vbi vter qz erroꝛ purificatur.† z ideo
dic q semper statur scripture nisi de erroꝛe probetur ibi.§.si plu
res.z facit hec lex ad questionem ibi notatam.Dy.

Si quis vnam. Qui nō admittitur ad partem
nec spes est q admittatur ad to
tum z portio hereditatis alteri defecta alteri accrescit cum one
re suo.h.d.Et vide plene.j.e.l.hmōi.§.si tibi.z not.q dicat filiab⁹
quod est verbū collectiuum super quo si disponat rōne coniūctio
nis hz locū ius accrescendi.videtur em̄ cōiuncti propter vnam ver
borum cōceptionem.arg.j.titu.j.lege.z.l.grege.§.de hered.institu.
tu.l.interdum.z de verbo oblig.l.scire debemus.z est bene notan
dum neminem:ibi si ea:scilicet posthuma.Dy.

Si duobus. Ibi coniunctim re z verbis.
Dy.ibi nō fuerit tēpore mor-
tis testatoris futurus tamen sperabatur.Dy.in glo. b
R.hec vera. Dyn.ibi.§.fin.vnde interim partes facit.vt.j.de pos
tium.Sed ea non nata habet solidum.vt.§.§.proxi. dy.ibi Sed
tempore testamenti sic:nam confiscatur alia pars scom hec iura.
dy.vt.§.de petitio.here.Item veniunt.§.pridie.Old.ab.§.si con-
iuncti.z dic plene vt ibi notatur.Dy.

1 ¶Substitutus prefertur coniuncto.

a ¶De hac que stione vide p alex.hic.

a ¶Cū sceri⁹. Ista.Lin.§.in terdū.allega tur ad hoc q habeē i.c.j.cū gl.sup verb. moxtis.extra qđ met.can.

¶Questio no tabilis.

b ¶Scriptura valet. Ad de Bal.tra cta.§ schisma xvj.columna.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Heres adiecto. Sed quomodo potest ad eum ipsa pars nō peruenire cuī ius accrescendi sit inter coniunctos.vt.C.de caducis tollen.ff.his ita respon.nō semper.vt.ff.de acquirē.heredit.l.i.ff minor. ¶ Vel dic quod ideo potest peruenire quia habebat substitutum qui prefertur coniuncto.vt.ff.de bonorum possessione secundum ta.l.ff.ff duo.z.in autē.de here.z falcid.ff.ff vero institutio.vel dic.vt in glo.vtpote.tc.Ol.in gl.fic.ff.ibi celsus alias incipit pater. z plene dic vt ibi. ¶ In glo.vtpote.in fi.pone ergo casum quod quatuor vel tres ad minus instituit z duos cōiunxit re z verbis Et illos coniunctos damnauit:vel pōt esse q tantum duos instituit z coniunctum z tamen portio repudiantis non peruenit ad coniunctum quia erat alius substitutus qui coniuncto preferetur.vt.ff.de iniusto testamento.l.penul.Dy.

Si titio. In prin.huius.ff.fm glo.erant re tm coniuncti in versiculo.vel etiam verbis tm coniuncti.vnde expone literam. Si titio.f.primo et posthumo.f.ff.vt sint tm re coniuncti Dy.ibi legatum sit sub audi alia oratione verborum z sic coniuncti re tantum. Dynus.ibi. sed si testamento titio z posthumo coniunctim re z verbis. Dy.ibi voluisset z ita cōiunxit eos re z verbis. Dy.ibi idem expressisset.f.q habeant viriles coniungendo verbis tm.Dy.in glo.vt haberent ibi z pcoulo.imo dic vt ibi no.q ibi erat coniunctio verbis legis que non admittit ius accrescēdi in proprietate secus in vsufructu.vt dicta.l.j.de vsufru.accrescēdi.hic autem erat coniunctio hominis.

1 ☞ Relictum filiabus posthumis quando debeatur eis.
2 Legatum ratione meriti datur.
3 Prouisio dationis tutoris nemini nocet.
4 Prouisio concepta singulis distributiue singulorum personas insolidum comprehendit.

Si filiabus. † Relictum filiabus posthumis non debeꝫ nisi de ipis aliquid testator disposuerit.h.d. Quid in institutione heredis. dic vt.ff.de libe.z posthu.l.ff titius in glos.f. ibi affectionis q̄ non habetur ad nondum natam de qua nulla facta est mentio. Dynus.ibi filiationis ratione datur. Contra hoc est ar.f.de coll.bo.l.penul.dic ergo q illa est ratio quia in tutoris datione non tam aliquid nouum inducitur quam iure dispositi peruenitur vt z als.f.ad le.falcidi.l.cū quo de peculio.ff. vltra si a parente quis fuerit ma.l.f.ff parens.qs secus in legato apparet. Dic. † Item legatū [a] datur ratione meriti.vt.ff.pio socio l.nec adiecit.vel dic latius ante est certum testatores nescisse de posthuma.z tūc etiā in datione tutoris ap.filiozum non trahitur ad posthumam aut est dubiū z tunc distingue:vt distinguit hec glo.quia in legato nō cōtinetur quo ad perceptionem legati licet quo ad nomen cōtineat.fallit in casibus.primo si fecit mentionē. posthume:vt hic. Item si patrimonii patris erat magnum z legatum modici.f.titu.ii.l.filie.fm Jacob.de are Item fallit si testator fuit locutus in plurali:quia dixit filiabus z habebat vnā filiam tantum:qz tunc videtur sensisse de posthuma.arg.f.ad trebell.l.iul.pheb.ff.e.l.qui quartā.in fin. Item si sciuit vxorem pregnantē.at.C.de testamento militis.l.ff cū.vel in vtero in datione tutoris videtur omnibus puidere vt dicto.ff.ff. z dicta.l.ff quis filiabus.z est ratio: † quia dicta puisio dationis tutoris nemini nocet:hoc vero noceret filiabus si ad legatus admittent posthuā quia earum legatum per hoc diminueretur. Item si in testō essent instituti extranei extēderetur ad posthumā.C.cōmunia vtriusq; iudicii.l.ff.z de inofficio.testamento.l.iii.z vide.f.de vet.ff. signi.l. non inde filiarum.vbi glo.videtur tenere contra.l.ff.in.

Si quis ita legauit. † Prouisio singulis distributiue cōcepta insolidū comprehendit singulorum personas.z.d.vel sic verba in definita equipollent vniuersalibus.z singularis numerus resoluit in pluralē.vel sic distributuū si quis sicut actū primi verbi attribuit pluribus:solidū z sic z commodū ad istum actū se referēs in testamento postea subsecutū ibi ita accipiendū vt singulis de beatur.dy.ibi contraria voluntas contrarium eius quod hoc.ff. c.edit Jac.de are.si filius sit per testatorē heres institutus z ipse testator non sit ita duues vt cuilibet filiarum verisimiliter tantus dedisset in dotes.arg.eius qs dicitur q dotes sunt constituende fm facultates tc.vt.f.de.l.iij.l.ff.si filie pater. Jaco. Et facit hec l.ar.ad questionē de duobus simul ingredientibus castruz ita q non apparet quis primo:videtur eum q quilibet tm premium a cōmuni ordinatuz habere debeat insolidū arg.huius.ff.z in proemio.ff.ff.discipuli. In contrarium q nullus.f. de rebus dubijs l.ff fuerit.z.l.ff duo.z.l.ff quis ex pluribus. Et q quilibet habeat p parte facit.f.titu.pri.l.ff qs titio.ff.fin.dic q omnes insolidū ar. huius.ff.z quia quilibet videtur primꝰ.arg.f.de suis z legitimis l.ij.ff.hereditas.vel q nullus ar.f.l.ff fuerit cū concor.Dy.vel dic vt plenius in glos.hoc facit caritas.ibi sunt verba que referri possunt ad personas plurium. Sed tunc ratione incertitudinis videtur nullus valere.arg.l.ff fuerit.de rebus dubijs.z ideo prima verior. Dy. Alij tenent secundam z repobant primam per.l.virum.z.l.cuz inter.que allegatur in glo.non ob l.ff fuerit.per dy. allegata quia ibi non potest referri ad omnes:hic sic.in fine glos. imo debet allegare si pars hereditaris pe.ga.l.illud.que est in titulo de petitio.here.nihil facit.

Si vni ex heredibus. Fuerit legatū.f.f. legatum Dy.ibi hereditates adeunti.Dy.ibi abstinuerit z repudiauerit. Dy.ibi cōse.p actio.ex testō.i gl.vlt.ibi ff.tale imo incipit si qua legatorū.

1 ☞ Hereditatem adire nemo pōt z legatus consequi.

Et quidem. In glos.prima ibi in extraneo:quia non videtur q possit adire hereditatem z legatū consequi.dy.n.hoc non valet per.d.ff.duobus. Oldr.ibi.vel dic vt ibi:imo verius dic vt no.f.e.l.filio pater.q: p parte pro qua instituitur videretur cōditionale.f.ff repudianerit.Mā si moriē anteq̄ adeat vel repudiet hereditates non transmittitur.p parte illa quia conditionalis.p parte vero coheredis est purum z ideo transmittit z not.Dicta.l.filio.nō autem dicas q habeat cōditionem.l. ff heres non erit secundū qs no.dicta.l.miles.f.j.qz tūc in ipsa morte heredis impleretur cōditio cū amplius immutabiliter heres esse non pōt.vt.f.de conditio.z demonst.l.heres meus.cum fi.Et iō ad heredes p ea parte tanquā purificata transmittitur qs est cōtra mentē z verba alius.ff.Oldi.l.ff.ffi.Soluk.ibi q hereditas z legata ibi fuerunt sub eadem conditione que defecit z ideo ab vtrinsq; petitione repellitur. Dy.z ita no.C.de le.l.cum responso.ibi.ff.quid ergo. Sed si detrectabat ad implendum voluntatem defuncti z ideo constituit se indignum aliquid ex ea cōseq vt ibi patet. Dy. Sed z hic nō adimpleat voluntatē defuncti repudiando vel ibi vnicus erat institutus hic habebat coheredem q adiuit.z hec so.pbatur.ff.de acquir.here.l.quesitum. Vel secūdū Jaco.de bel.ibi heres.idēq; fideicōmissarius perdidit quartam facto suo qui coactus adiuit hereditatem hic autem nullum eius factum interuenit propter quod admittere debeat.z hec so.est ea dem effectu cum so. Dy.in glo.vlti.in fi.quia heres z libertus nō sunt opposita sicut heres z legatarius. Dy.

1 ☞ Repetitio inutilis legatorum per verbum amplius confirmationem inducit.
2 Confirmans an dicatur dare vide remissiue.
3 Verbum amplius repetitionem inducit.
4 Factum ad vnum effectum non debet operari contrarium.
5 Cōe an censeatur approbare acta per consules z alios consules.
6 Legata reddūtur inutilia ꝓpter defectum solennitatis.
7 *Expresso non valente non valebit tacitum.
8 Dispositio equaliter adaptate ad extrema que respicit.

Legata inutilis. † Repetitio legatorum per verbū amplius [b] inducit confirmationē legatorum inutiliter relictorum. Sed prorogatio hoc nō inducit quia repetitionē intendit testator: de nouo dare:per prorogationes vero nō intēdit dare sed detrahere. Dy.vel sic. Ydē effectus legata inutilia quacūq; rōne p repetitionē vtilē factam ab eodem vel ab alio cōfirmant repetitiōis tēpore impedimēto sublato:sed prorogatio solutionis hmōi legata inutilia nō cōfirmat.h.d.vel fm Jac.de are.dic q in prima pte.l.q cōfirmat.nō dat:sz hoc totū ex voluntate cōfirmantis.pcedit vt hic.z in auten.de defen.ciui.ff.sed interim.Jaco. † Et de hoc an confirmans videat dare vel nō plene dixi.f.de verb.signi.Llege obuenire ibi inutiliter data ex quacūq; cā sint inutilia dūmodo postea codicilli solēnes secuti sunt. Dy. ibi in codicillis solennibus. Dyn.ibi hoc amplius z vltra illud q in testamento datum est. Dy.z sic verbū amplius inducit repetitionem vide.f.e.l.ff ita legatū.de verbo amplius idē.vt.f. de liber.legata.l.aurelius.ff.testō.lo.ij.ibi heres meus dato ſ tempore codicillorum cā legatū vicinis est amota. Dy. ibi:z diuersum esse in illa scriptura que sequtur etiā si sit solēnis. Dyn.ibi egisse testatorē per verba prorogatiua supra expressa z repete putat labeo. Dy.ibi ꝓrogaret.f.testator.dyn.iure idē.f.quod dictū est in prin.l.nā iste ver.loquit eo casu quo in princi.l.Dynus.ibi imputi instituto a patre. Dy.ibi.hoc debeat.f.legatus a pupillo inutiliter relictum.dy.ibi.si hoc amplius.id est vltra id qs a pupillo inutiliter erat relictum.Dyn.ibi impubes decessit.f.in pupillari etate

4 erate Dy. Exposita litera collige ex ver.idem † q̄ qñ aliqd fit ad vnū effectū nō dz operari ei⁹ cōtrariū. Et p hoc dc adimē.legatis.l.legata inutiliter.z p hoc reprobaui gl.q est.ff.e.l.ff mihi
5 z tibi.ff.in legatis.q̄ incipit apponēdo dic.z faciūt p dicta † qs cōe nō videat approbare ea q̄ acta sunt p cōsules vel alios officiales ciuitatis licet quedā reꝓbēt expresse ex gestis per eos:et idē pōt dici de statutis factis per statutarios ad idē.f.de cōdi. et demon.l.cum tale.ff.ff.de manumissis testō.l.titio.ff.ff.z.ff.de here.instī.ex facto.in contrarium q̄ quedā expresse reprobādo videant.alia nō reꝓbata tacite approbare facit.ff.ff testō militis.l.tribunus.ff.j.de testi.l.eo.Et de iudic.l.cū ꝓtor.vbi de hoc cū fi.potest dici q̄ fi oia fuerūt ꝓposita z notificata cōmuni tūc quedā reprobādo alia videat approbare.al's secus in gl.j.in fi. z in hoc differt a primo:quia in primo repetit ab eodē hic ab alio. Dy.in glo.ij.ibi.l.apud.ff.ff.hoc verū est si causa impedimēti durauit in persona legatarij z relegata tēpore codicillorū alias secus si causa impedimēti remota esset ar.z de testamēto rumpuntur codicilli.vt.C.de codicil.l.j. Ité si hereditas nō addit ex testamēto in quo etiā codicilli nō cōfirmanꝫ expresse codicilli nō valent.vt.ff.de iure codicillorū.l.ff quis cū testamentuz.
6 ff.vltimo. Sed dic vbi ab initio codicilli p se vires assūmūt ar. ff.de lib.z posthu.l.z si pepercerit.ff.ff.dy. ¶ Et dic q̄ ista gl.nō bene dicit † q̄ legata essent inutilia ꝓpter defectuz solēnitatis quia tunc relicta ab instituto nō cōfirmarenꝫ in substituto qz si ex defectu solēnitatꝫ nō teneret restitutio.vt.ff.de vul.z pup.substi.l.ij.ff.quisquis.vnde alij dicūt qs erāt inutilia per verba inepta:vt sequit in gl.sed nec hoc placet ꝓpter naturā hui⁹ dictionis hoc accidillis solennibus. Dyn.ibi hoc amplius z vltra illud q in testamento datum est. Dy.† z sic verbū amplius inducit repetitionem vide.f.e.l.ff ita legatū.de verbo amplius idē.vt.f. de liber.legata.l.aurelius.ff.testō.lo.ij.ibi heres meus dato ſ tempore codicillorum cā legatū vicinis est amota. Dy. ibi:z diuersum esse in illa scriptura que sequtur etiā si sit solēnis. Dyn.ibi egisse testatorē per verba prorogatiua supra expressa z repete putat labeo. Dy.ibi ꝓrogaret.f.testator.dyn.iure idē.f.quod dictū est in prin.l.nā iste ver.loquit eo casu quo in princi.l.Dynus.ibi impubi instituto a patre. Dy.ibi.hoc debeat.f.legatus a pupillo inutiliter relictum.dy.ibi.si hoc amplius.id est vltra id qs a pupillo inutiliter erat relictum.Dyn.ibi impubes decessit.f.in pupillari etate z de lega.ij.l.si qs seruum.ff.ff inter duos.cum fi. Dy. Pro determinatione vide.ff.de excu.tuto.l.ff duas.z qs no.in gl.C.de incolis.l.ciues.li.x. In glo.a principio etiā ibi sed.R.cuī opinio reꝓbat.f.e.l.ff seruus legatus.ff.cū homo.z de optio.lega.l.ij.debet.Et vtrobiqz no.ibi sed in genere hoc autē incertū de certis.dy.ibi alternatiue qs tamen modifica per ea q̄ not.f. de leg.ij.l.lucio.dy.Et per modū oppositionū tradas glos.opponendo de.ff.si quis plures.z dic aut incertū de certis. Secundo oppo.de.ff.si sciens. Tertio de.l.penul.de acti.empti.dy.z vide qs no.ff.fami.her.l.heredis.ff.ff.si incerto.

1 ☞ Augmenta legata relicti sub nomine collectiuo q̄ñcūq; obuenientia sequuntur legatarium.

Rege. † Augmēta legati relicti sub nomine collectiuo quandocunqꝫ obueniētia sequuntur legatarium.h.d.Oppo.qs accessiōes [b] debeātur tm ex tpe mortis.vt.ff.de vsuris.l.equis. Et dic aut legant singulares vel singularia capita z tūc ex tēpore mortis vt in cōtrario.aut vniuersitas z tūc ex legati vt hic z.d.leg⁹. ff.equitio.z ſstitutio de legatis.ff.ff si grex.z hoc ſ res legata erat aliena.sed ſ sua erat debent accessiōes ex tpe adite hereditatis vt patet.f.e.l.ff tibi homo.ff.cum seruus.z.l.quesitum.ff.ff.z no. ff.de vsuris.l.berēnius.ibi accedūt vel q̄ postea nascunt vt per substitutionem.Dy.z vide.C.de vsuris z fructibus legatorū. per Azo.in summa eo.titu.

b

C Legatarij. Adde.bar.z alex.ꝓ. hic bal. cōſi.xliij.ij.volu.Lud. Ro. ꝓſi.ccccxxxix.

C Accessiōes. Adde.pe.et Ly.i.l.ff. C.q res pig.obligat. bar. et bal. hic.

1 ☞ Legatus vniuersitatis nō extinguit singulorū mutatio vel particularis interitus.
2 Collegio monachorū excōicato an duret excōmunicatio in personis successorum.
3 Sententia excōmunicatiōis non cadit in vniuersitatem.
4 Juramētū vniuersitatis vel collegij an transeat ad successores.

Si grege. † Legatū vniuersitatis vel corporis integralis nō extinguit singulorū mutatio vel particularis interit⁹.h.d.ibi videri z ideo ad legatariū pertinent. Dy.ibi vel ꝓ to saltē. Dy.ibi eum.ſ.bouem.dy.ibi cōbusta etiā viuēte testatore.dyn. Et est argu.hec lex ad gōnem qua queritur ſ collegium in quo sunt homines compromittat z rediguntur ad quinqz vel septē pendente cōpromisso an cōpromissus extinguaꝫ z videt q̄ ſic. vt.ff.de arbitris.l.diem proferre.ff.j.z.l. sed ſi interpellatur.ff.ff ab alter.z ad idē.ff.quadrige.ff.de lega.ij.z.l.quid tñ.ff.fin.qui. modis vſufru.amittat.ff.cū fi. Sed dic cōtra ar.huius.l.ff grege.z prealleg.l.peculiū.z instit.eo.ff.ff si grex.z de iudic. ꝓponebatur.ver.nā ſ legionē tc. Ad cōtraria patet rūsio.dy.† Ité ad aliā ſ excōmunicet collegiū monachoz an duret excōicatio in personis successorū z est hic ar.q̄ sic cū predictis concor.z.ff. de sol.qui res.ff.area.z de verb.obli.l.inter stipulantē.ff.quod ſ natalis. In cōtrariū sunt predicte alie leges ꝓ alia parte alle gate.z.ff.de vſuf.l.qui vſuf.z quia forma rei mutata mutatū videtur esse rei.vt.ff.ad exhibē.l.iulianus.ff.sed z ſ quis.z.l.repeti.ff.rei mutatione. Preterea omnis capita per se censeri videntur.vt.ff.de vſuf.l.rerū mistura.in fi.dic q̄ ſ successiue sunt mortui z alij in locū eorū sint subrogati videntur ijdē sed simul omnibus mortuis z aliis postea substitutis nō viderent esse ijdē et sic non duraret excōmunicatio:vt dicto.ff.sed ſ nouis.l.inter stipulantē.z dicta.l.ꝓponebatur.verſi.itaqꝫ.z.j.e.l.ff si ita.ff.ff. z.l.quod in rerū.in fi.Dy.Sed nō video quomodo questio predicta possit ꝓcedere qz ſti monachi nō potuerūt excōmunica
3 ri † qz sententia excōmunicatiōis nō cadit in vniuersitatē.vt ex tra de ſnia excōmunicationis.c.ro.ff.in vniuersitatē.lib.vj. Et ſ dicam⁹ eos ſ singulariter excōmunicatos ex ꝓpio facto vel delicto nō video q̄ extrāfire debeat ad successores. Unde questio ꝓcederet in sententiā suſpēsiōis vel interdicti que cadere possunt in vniuersitatē z collegiū vt eo.tit.de ſnia excōi.c.ſi ciuitas.z.c.
4 ſi ſnia.lib.vj. ¶ † Facit etiā an iuramentū vniuersitatis vel collegij trāseat ad successores.de quo vide in questionibus.Bart. dixi.xxxviij.q.que incipit bononienses.z dixi.C.de iureiu.super rubrica.Querit Jaco.de ra.in.l.marcellus.ff.de rei ven.l.i gre
5 ge.ex.q.vna sola ouis est mea z ita nulla pars gregis ē mea ie go illū gregē credēs esse meū. † Et sic legatū nō valet quādo testator legat rem alienā credēs esse suā.vt.C.de legat.l.cū aliena. nunquid saltē valet in illa que que mea est.quidā dicūt q̄ nō cū legauerit gregē in quo nullā partē habebat ꝓ dictas.ff. marcellus.z.l.cū aliena. In cōtrariū multū facit extra de rescriptis.c. coza te.vbi mādatū capitulo exequi teneꝫ etiā vn⁹ sol⁹ de capitulo sup hoc habens potestatē. Item querit qui econtra ſ habeo gregē totū meū vna oue excepta z hoc bene scio in testamēto meo lego gregem illum nunquid in legato continebitur illa

Universidad de Deusto
Biblioteca

ouis aliena z videt q̄ sic ex quo testator sciebat aliena z heres tenebitur eā a dño emere z legatario tradere.vt dicta.l.cū alie nā.ff.e.l.fi res.in cōtrariū est q̄ legato grege nō est legare capi ta singularia.vt.ff.hac.e.l.in princi.z de rei ven.l.i.§.fi.ff.l.ū.ali ter nō soluit.Sed hāc vltimā credo veriorē z in ista z in p̄cedē ti qōne.ff.q̄ ouis nō veniat in legato.In gl.ū.ibi z ilie.ff.vsufru ctus.Dy.In gl.imo nō deest.ibi ꝑter res vel ꝑter alia iura vniuersitatis q̄ p vnū retinenť.dy.i fi.ibi numer⁹.i.vniuersitas q̄ cōsistit in nūero quare si vn⁹ tm̄ supereſt finiť numer⁹ z sic vni uersitas.nā cū ad vnū redeat redūt ad nō numerū cū vn⁹ nō sit numerus sed p̄incipiū numeri.vt.ff.de gradib⁹.l.iurisc̄sulť⁹.§. affines.Dy.Vel dic fm Petrū q̄s remanet aptitudine:vt in cō trario.Sed nō actu z ita hic sic z alias de aptitudine habeť.ff. fa.hercif.l.fi filia.§.familie.Pe.in gl.vltima.in fi.q̄ ibi cōbusta. refecta hic aūt cōbusta z nō refecta.Vel dic q̄ ibi interuenit fa ctum testatoris ꝑ q̄s iudicatur legatus renocatū:hic vero nō interuenit pe.Item op.de.l.peculium.§.quadrige.ff.titu.ff.z so lu.vt ibi dicam.

1 ☞Fructus legatarium sequuntur ex tempore mortis in lega to generali.
2 Argumentum a solitis est validum.

Si quis bonorum partez. 1 †Legato generali fructⁿ cōsequunť legatarium ex tpe mortis.h.d.Op.q̄ fructⁿ veniāt etiā ante moꝛā vt.§.nōnunq̄.Sed dic aut testator p̄cepit expresse restitui fru ctus z tūc est planū.vt.l.i fideicōmissi.ū.rūso.Aut nō ꝑcepit ex presse z tūc distinguit cuius cā fideicōmissaria differat si nō ap paret si vti verbis vniuersalibus vel geminatis vt rogo qd ꝛc. quātūcunq; ꝛc.z veniunt fructⁿ.vt.l.balista.z.l.cum quis.§.vl timo.z dicto.§.nonnunq̄.hic in glo.allegatis.Si vtiť simplici bus vt rogo restituas partē bonoꝝ que ad te puenit,vel similia quāta pars peruenit ꝛc.nō veniūt fructⁿ.vt.l.deducta.§.penul. ff.ad trebel.z ibi.Dy.Item q̄s hic dicit fructib⁹ ab herede sec⁹ si essent sati a testatore.vt.ff.ad.l.falcidiam.l.placuit.secus si in 2 dies fuisset legata.vt infra ad trebellia.l.mulier.§.si heres.† Itē nota.arg.ab eo q̄s consuetū est fieri.ff.de legibus.l.nō est nouū. de arbi.l.item si vnus.§.fi.si cer.pe.l.certi conditio.§.nummos. de pactis.l.iuregentium.§.pacto z.de pig.act.l.fi pignore.§.fi.z ff.de suspectis tuto.l.i.in p̄in.Jac.in glo.viti.ibi.§.nonnunq̄. iste.§.z.l.cū quis.§.fi.de dote prelegata.z.l.balista.ad trebel.ad idem veniunt z soluunť in illa parte glo. vbi dicit q̄s verborū cōceptiōe ibi.§.cū pollicit⁹.ad idem venit.l.si ita relictū.§.pega sus.de leg.ū.z soluuntur ex illa parte glo.z legatarij affectiōe.

1 ☞Spes in legatum deducitur sicut z res.
2 Legatum mere personale nullius est momenti.
3 Diminutio z argumētum rei legate post testamentū sequitur legatarium.
4 Fratres humiliati a visitatione ordinarij sunt exempti.
5 Legatum nauis ipsa resoluta non soluitur.

Quod in rerum. 1 † Spes in legatū deducit sicut z res hoc dicit.Et dic q̄ quedā sunt in rerū natura quorū est cōmerciū in cōmuni z illa possunt legari:quedaz non sunt sed esse speranť z illa similiter leganť vt hic.Quedam nō sunt nec esse speranť nec esse possunt z in illis est legatū inu tile.Quedam sunt sed earum non est in cōmuni cōjercio et illa non legantur z in hoc stat effectus principij huj⁹ ff.l.z glo. Dy.ibi legari posse cōstitit q̄s est.j.Dyn.ibi. pe⁹ ꝑisset.ff.futu rum z sic respicit futurū tps z facit si testator ꝑstituit posthu mum.si vxor sua pregnans esset quod nō solū ꝑ videatur qui eo tempore sperabatur sed etiā filius nō est ītātus tūc ꝛ postea dum testator fuerunt.nā omnis posthumus pōt institui.vt ff.de libe.z posthū.l.plecer. Ja.in gl.sed speratur z per hoc ces sat cōtrarium de.l.si stipuler.j.de ver.ob.ibi tale legatū quo ad transmittendum.arg.j.de condi.z demon.l.cōditiones que ex trinsecus.sed quo ad petitionem sic in legibus hic in glos.alle gatis.Ray.

Si vsumfructum. 2 †Legatum mere ꝑso nale nullius est momēti vel aliter q̄s non transit in successorem vniuersalē nō est tran sibile in singularem.h.dicit.in glo.vt z.C.ibi vel dic z illa est ve ritas.Dy.ibi ab adita hereditate quia extunc potest constitui. Dynus.quasi dicat regulam catoniana habet in legatis quo rum dies cedit a morte testatoris.Secus in his quorū dies ce dit ab adita hereditate: sed ybi testator acquisiuit ꝓprietatem nūqd ipsa ꝓprietas debebiť legatario videtur q̄ sic.vt.j.§.pri. z.ff.co.l.si ex toto.in p̄in.Pe.tenet contrarium cū proprieta. non sit ꝓ vsufructu:sed contra.vt.ff.de vsufru.non obstāt ce traria quia loquuntur in accessionib⁹ rei legate quod hic non est.z vide.j.de vsufructu lega.l.sticho.in fine.

3 **Si quis.** †Post testamentū † diminutio z augmen tum rei legate sequiť legatariū.h.d.ibi de stinauerat etiā solo animo.Dy.ibi.z maxime.s.videtur augeri legatū per additionem.dy.ibi.ex fundo titiano legato.Dyn.ibi z alij fundo non legato.Dy.ibi parte detractā.dy.ibi petitus fit.i.peti potest.Dy.ibi an hos minus.j.petiturus sit.Dyn.ibi nostra destinatiōe etiā sola.Dy.ibi fundorū nomina z dom⁹.s. nomina.z dic q̄ idē in domo z fundo quo ad nominis impositionē z appositi detractionē.sed quo ad modū differt dom⁹ a fundo.vt.ff.cōia predioꝝ.l.si quis duas.§.si quis parte.ibi nō natura sed hominis facto.Dy.ibi destinatū est.s.facto vel ani 4 mo tantū.dy.† Et facit ista litera ꝓ ordine fratrum humilia toꝝ existentiū in dioceſi mediolani quod nō debeāt visitari per archiep̄m mediolani cū ex ꝓiuilegio habeāt magistrū genera lem qui eos visitare debet.nā q̄s alij destinatū est alij ademptū videť vt hic.z.C.vbi cause fiscales.l.cū collatiōis.z.ff.de admi. tut.l.si duo.Argu.tamen cōtra in eo.tit.l.quoties.§.fi.Jaco.

5 **Et si nauem.** †Legatus nauis nō soluitur naue resoluta:camera eadē remanēte.hoc dicit.In glo.si enim simpliciter ibi in fundo secus quia quan do lego fundum simpliciter non valet legatum.Dy.in glo.vlt. ibi.§.area.hoc est verum quando vno impetu esset nauis disso luta.sed quando per partes tūc siue camera remaneat siue nō eadem semper dicitur nauis.vt.j.eo.l.si ita legatum.§.fin.ff.de iudicijs.l.ꝓponebatur z quibus modis vsufruct. amittať.l. quid tamen.§.si nauis.Et quod dicitur in textu per partes eaz refecero subaudi maxime. vnde dic aut nauis est dissoluta a per partes z sic successiue.Aut vno ipetu z momēto. ¶Primo ca su cedere videť nauis siue camera remāserit siue nō.vt dictis le gibus.Secūdo casu aut est dissoluta remanente camera.id est fundo nauis aut nō.primo casu est eadē nauis z ita intelliga tur iste.§.arg.l.lucius.ff.de rei ven.Secundo casu aut dissoluta fuit eo proposito vt ex eisdem tabulis reficeret z tūc eadem est nauis.Aut proposito conuertendi tabulas in aliū vsum z tūc non est eadem.vt.j.de verbo.obli.Inter stipulantem.§.sacram ver.z nauis vbi de hoc notani z dixi.de sol.l.qui res.§.aream.

1 ☞Legatum relictuz patri a filio tenet si tempore hereditatis adite sit sui iuris.
2 Legatum an valeat quare sit tempore testamenti inspicitur.
3 Pater quando filio legari possit z quando filius patri.
4 Patri an possit a filio legari.
5 Obligatio ciuilis non nascitur inter patrem z filium.

Filio † Legatum relictū a filio patri tenet si 1 tempore additionis hereditatis est sui iu ris secus est in eius potestate.h.d.Et sic dic a filio in potestate patris cōstituto z instituto ab alio extra neo quā a patre.dy.ibi etiā pure z non dicatur sui patris lega tum inutile.Jac.ibi.in potestate sit esse in potestate patris filiū scriptum heredem tempore testamenti vel tempore mortis non nocet legato.quod ergo in duobus temporibus dicitur in termi no aditionis negatur.illo enim tempore esse in potestate nocet z ad hoc infertur illud igitur ꝛc.Jac.igiť.ff.quia erat in potesta te patris z ꝓ hoc ista illatio igitur ꝛc.venit ad casum subau ditū.dy.ibi sit hereditas z consequenter patri acquisita z sic le gatum inutile factū.dy.ibi.in falcidia.ff.vt falcidia remoueatur non inducant.Dy.In glo.prima ibi tunc tota est plana.Pe trus tamen tenet q̄ de iure nouo ꝑcedere nō potest ne obliga tio oriatur inter patrē z filiū cōtra.l.frater a fratre.ff.de cōdit. indebi.z hic.j.in distinct.in glo.vt z.j.e.l.in fin.Sed que est ra tio respondeo q̄ filius nō est heres nec etiā pater partiū anteq̄ 2 inbeat.† Et sic valet legatū inspecto tempore testamēti.Itē in fu specto tempore mortis sed cū iussus sequitur pater quantuz ad effectum est heres z ideo legatus ex postfacto inutile redditur. Sed econtra cū pater instituitur z filio existenti in sua potesta te legatur sibi patri legari videť cū statim ex sola agnitiōe pos sit sibi queri hereditas non expectato alterius iussu vel ipsius obediēcia.Unde cum sit inutile ab initio pure relictū ex postfa cto nō conualescit impediente regula catoniana:vt colligiť in dicto.§.ex contrario alias ex diuerso.Primo enim casu non est aliqua persona eadez z eodem tempore heres z legataria vere vel iuris fictione.in secundo sic.Dynus.Predicta credo locuz habere in seruo z domino:vt dicto tit.de legatis in institutio. §.an seruo.z.§.ex diuerso.non aūt in patre z filio. nam z a filio

potest

potest legari patri vt hic.z a patre videť posse legari filio.vt.ff. eo.l.cū filio.vbi loquiť razin vniuersali quā in singulari fideicō misso.vt.j.de lega.iij.l.fideicōmissaria.§.fi filio.ad trebel.l.vbi pure.z.C.ad trebel.l.iubemus.Et est ratio q̄ huic legato inest tacita conditio si fiat sui iuris.vt dictis.ll Et sic non obstat re gula catoniana.Sed quare tacita predicta cōditio nō interest in legato relicto domino seruo.R idco quia forte existentia sui heredis z de contingentibus in filio ante est de necessarijs z ne cesse est filium futurum sui iuris saltem post mortē patris q̄ cer 3 ta est.old.Et hic clare ad materiā huius.l.† dic aut queriť vtrū a patre possit legari filio.Aut ecōtra an a filio possit legari pri. Primo casu aut a patre simpliť legať filio aut apponāť verba quoꝝ natura dilationē capit ad tps quo erit fm iura.Primo casu aut loquimur de iure veteri z tunc aut legatū est in die vel sub cōditione z tunc valere pōt si aū euentū diei vel cōditionis filius reperiať sui iuris:aliog secus vt instit.de lega.ff.§.an fuo. Et q̄s no.j.q̄ dies lega.ce.l.cū legato. Aut legatur pure z tūc legatum non tenet.vt.ff.§.an seruo.z dicta.l.cum legato.fm cō munem opi.glo.Dy.z Oldra.tenet hoc esse verum in seruo se cus in filio fm eum vt.ff.dixi. Aut loqmur de iure nouo z tunc glosse tenent q̄s valeat cum hodie ꝓprietas filio acquiri possit. vt.C.de bonis que liberis.l.cum oportet.z ita no.j.eodem.Lq̄ situm.in principio.Pe.cū tenet cōtrarium.vt p̄dixi ne obligā tio ciuilis oriatur inter patrem z filium vt.ff.de conditio.inde bi.l.frater a fratre.Sedo casu principali videlicet quando sunt adiecta verba quoꝝ natura dilationem capit in tempo quo fi lius erit sui iuris tunc aut pater est heres institutus idemq; ro gatus ei tunc valet iure veteri z nouo vt dicta.l.iubemus.C.ad trebel.z.l.cogi.§.fi pater.j.ad trebel.aut pater est rogatus sed fi lius heres institutus ixta formā vt.ff.l.cum filio. z tunc dic aut loquimur de iure veteri.z tenet cum videatur conferri in tē pus quo erit sui iuris:vt dicta.l.cum filio.z ibi dixi.Aut loqui mur de iure nouo.z glo.dicit q̄s non tenet vt dicta.l.cuz filio.ru dic vt ibi dixi quod tenet in vsufruc.spectante ad patrem cui⁹ legatum videtur esse dilatum in tempus quo erit sui iuris.ar.l. vbi pure.in p̄in.j.ad trebel.z.j.de leg.iij.l.fideicommiss.§.si cui. 4 Secōo casu principali quando queritur nunquid † a filio legari possit patri aut hereditas delata filio est castrensis peculij aut profectitij aut aduentitij primo casu legatum tenet ar.j.de ca strensi peculio.l.quinta.z ad macedo.l.ij.Secundo casu dic vt dicam in tertio casu quādo hereditas est peculij aduēticij.Ter ca quod dic aut loquimur de iure veteri aut de iure nouo. pri mo casu aut tempore quo aditur hereditas filius est sui iuris z tunc valet legatum.aut est in potestate z non valet vt in hac.l. Secōo casu antiqui tenent quod legatum teneat cū hodie pos sit acquiri ꝓprietas filio vt dicta.l.cum oportet.de bonis que liberis.z sic non reperitur vere vel ficte eadem esse persona here dis vel legatarij.vel fm pe.quod etiam de iure nouo non tenet 5 ne ciuilis obligatio † nascatur inter patrem z filium contra di ctam.l.frater a fratre.ff.de conditio.indebi.alij vero z forte ma le ꝛpobant pe.z tenent opi.antiquorum.z quod non sit neces sarius actus patris in hereditate aduentitia cū enim filij adi re possit inuito patre.C.de bonis que liberis.l.si.§.vbi autem. multo fortius eo ignorante.vt ibi.j.de reg.iur.l.qui potest inui tis.ad.l.frater a fratre.responde p gl.q̄ est.C.de inof.testa.auf. vnde z si parēs.q̄ tenet q̄s hodie inter patrē z filiū oriať ciuilis z econuerso in glo.per hoc ꝓz nisi.glo.hic nō bene innuit.q̄ ꝛ in testamēto nulliter nō habeat locū falci.vt.C.ad.l.falci.Lin te stamento hic non querimus de falci.detrahē.ex testamēto nul litatis.Sed illius q filiū heredē instituit z talis hereditas po teſt esse peculij castrēsis ꝛ sit delata per paganū.bene fñ verū ē q̄s dicit glo.in principio.q̄s nō loquiť de castrēsi vel quasi pe culio i quo nō est necessarij⁹ iussus.nā cū possit adire patre inui to vt.C.de bonis q̄ liberis.non solus.multomagis eo ignorāte vt.j.de reg.iur.l.q̄ pōt.Dynus.in glo.vltima ibi.l.ex asse.in fi. z.l.quoties.Dy.z.l.in ratione.in principio.Dynus.

a **Nonamplius.** Tantū cōmodi quis ca ꝑe videtur quā⁹ sibi supereſt deducto ere alieno⁹. h.dicit.ibi videť quā tū ad hoc vt possit onerari fideicōmissa.Dynus. in glo.prima.ibi intelligitur in legato.q.d.non ꝑ respectum ad eum qui dedit.vt.j.ad.l.fal.l.nemenius.Dy.

1 ☞Debitor liberatur interitu speciei sine dolo z culpa debito ris non morosi.
2 Estimatio vel res certa p̄stari potest legatario si certa pars bonorum in genere relinquatur.

Si certum. 1 Interitu speciei sine dolo z cul pa debitoris non morosi † debi tor liberatur.h.d.vel sic z idem recidit interitus rei legate prouenies sine mora z culpa heredis pertinet ad legatarium.Ibi nec fecerit.id est non fuit in mora tradendi quia non fuit interpellatus.Dy.ibi legatarij conditio quia ex tinguitur legati petitio interitu speciei.Dy.in glo.hic autē.qui ibi fuit heres in culpa.imo in.§.qui quinq;:fuit in culpa: in.§. si seruus.in mora vt ibi patet.Dy.in fi.so.hic loquitur de dāno ipropꝛie.ibi:de damno ꝓpꝛie q̄s est diminutio patrimonij vt eo.j.titu.de damno infecto.l.damnum.Dynus.ibi aliter cō petebat ius agēdi ad lucrum.ibi vero secus z dic vt dicto.§.me rito.z dicta.l.proculus dixi.

2 **Cum bonorū.** †Relicta parte bonorum in gene re estimatio legatario vel res certa potest prestari.Sed hoc si sibi expediat z heredi.hoc dicit cū l sequenti.Et dic quod cum alicui pars bonorum relinquitur non habet locum trebellianum quia heres deducit q̄s debetur ratione eris alieni instituto.de fideicōmissa.here.§.si quis vna. secus si legeretur quarta pars hereditatis vel rerum hereditaꝛiarum quia tunc onera hereditaria sentit ꝓ quarta vt.j.de ver bo.significatio.l.heredis appellatio.z no.j.ad trebellia.l.milis tis.§.fi.quod est bene notandum.ibi siue estimationem eo mo do qui sequitur.Dynus.Et hoc verum quando recipiunt com modum diuisionum.Dynus.vt sequitur ibi diuidi possunt et que recipiunt commoda diuisionum.Dynus.vt sequitur ibi in diuise simt.id est nullam recipiunt diuisionem vt boues equi et similia ibi vel sine damno.id est non commodum. Dy.ibi estimatio totius partis legate.Dynus.Ibi omnino alias penit⁹. Sed nōne heres poterit omnes res dare z eligere ad opus sui et estimatione partis bonorum videtur quod nō cum hic dicat omnino seu penitus.Dyn.in fi.nisi velit ioꝛ res dare quarū esti matio equiualeat parti legate:z hoc subijcit.in.l.sequēti potest autem ꝛc.Dynus.in glo.vlti.ibi.de iure dotium.mulier.q̄ di cit bonorum in genere non rerum singularium vt statim sequi tur.Dynus.ibi:non rerum singularium tunc enim ad illas res non estimationem teneretur . vt.l.linea. ff.in glosſ. allegata.z institutio . de donatio . §.perficiuntur.z ita intelligitur.l.ij.§. mutui.si certum petatur.aut ergo est relictum in genere non re positus in certa specie z aliud ꝓ alio potest solui vt hic z.j.de auro z argento.l.j.vbi de hoc dixi z.l.cum certum.Secus si est repositum in certa specie vt.j.de solutio.l . paulus . vnde plene aut necessitas suader vnum ꝓ alio solui aut non.primo casu aliud ꝓ alio solui potest vt.ff.de dolo.l.arbitrio.§.fi tamen. de constituta pec.l.ꝓmissor stichi z.j.de verbo.obli.l.si seruus. §.effectus.Secōo casu aut aliquid debetur in quantitate aut in specie aut in genere.primo casu aliud ꝓ alio solui non potest vt.ff.si certū petatur.l.ij.§.j.vbi de hoc.z.C.de solu.l.cum a quo Secōo casu aut id quod soluitur habet functionem cū eo quod debetur aut nō.primo casu aliud ꝓ alio solui potest.z est ratio quia non tam fingitur aliud quam idē vt dicta.l.ij.§.ff.fi cer tum petatur.Secūdo casu principali aut illud quod debetur in genere est in certa specie repositus z tunc aliud ꝓ alio solui non potest vt dicta.l.paulus de solutionibus.aut nō est in certa specie repositum z tunc aliud ꝓ alio solui potēt vt hac.l.z dicta.l.j.z.cum certum.j.de auro z argēto legato.z vide quod dixi.j.eodē.l.talis.ibi.§.fi.nisi sit iusta causa: z hoc sequitur in concordantijs.Dynus.

1 ☞Alienatio facta conditione pendente an valeat.
2 Domum communem habēs cum alio si delictum commiserit an publicetur tota domus.
3 Delictum vnius non debet alteri nocere.

a **Potest.** Ibi:estimauerit contradicetur lega ꝛario.Dyn⁹.z hec lex continuatur cū p̄cedenti ibi in omnibus rebus hereditarys Dy. in gl.j.ff.ibi fa.ercisc.l.filium.vbi de hoc plene not. et dixi.C.ad.l.falc.l.ij.z quādo z quibus quarta pars.l.ij.lib. z.Quidam dicit aūs est filius z potest deducere in vna re vt di cta.l.filium.aut extraneus z rogatus pure non potest in vna re deducere vt hic cum concor.aut alteruus z tūc potest deducere in re alienata.nam † alienatio valet pendēte cōditione vsqz ad quartam suaz.C.communia de legatis.auf.res.z quod ibi no. Jn glo.qui considerat.s.iuder communi diuidundo.Jaco.Et bene facit hec.l.ad questionem antiquam notatam.† Si aliqs habens domum communem vel turrim cum titio ita q̄s pars inferior sit sua z commisit delictuz propter quod bona eius de beāt denastari.vtrū tota debeat destrui z estimario dari socio ꝓ cōmunione an vero ꝓ parte tantū z ad hoc.ff.so.ma.l.si marito.in p̄in.Dy.tenet domum totam non esse destruendā cum iudex debeat eligere quod expedit nō quod nocet vt z.ff. communi diuidundo.l.meuius.§.fi.Dyn.Et facit etiam si de linquens habeat domos communes cuz alio quod nō omnes

¶ Vere alieno. Adde Bart.et Bal.hic z post eos Alexan. et Andr.barb . in addi.ad bar.

a ¶ Vide bald. hic quia Bald. nihil loquitur.

Universidad de Deusto
Biblioteca

destruãtur:sed quedam assignentur integre non delinquenti:z alie delinquentis destruantur z pro hoc dicta.l.meuius.§.vlt. z.l.si quis putans.§.si fundus.z.§.idem iuli.z.C.communi di-
3 uidundo.l.iij.z quando z quib⁹ quarta pars.l.ij.li.v.j z ne delictum vnius noceat alteri.C.ne vxor pro marito.l.ob maritorum.z de inoffi.testamento.l.si quis in sue.in contrarium.est.j. ad.l.fal.l.plautius.z.l.in quãtitate.§.si quorum.vel.l.j.§. si qs de adulteriis.l.si postulauit.§.haberi de eo.z.§.iubet.z.§.ro. et quia in toto mest pars vt.l.in toto.de reg.iu.vnde cum statutũ dicit quod destruatur domus ergo idem in parte.ſ.de rei.vẽ.l. que de tota.z de pecu.leg.l.si peculium.ij.respondeo.Dyn.Et de ista questione plene dixi.ſ.de operis.no.nunt.l.j.ver.z predicta faciunt ad antiquam questionem:z tãgitur cõmuniter per doctores.communi diui.l.si is cum quo.in glo.ſ.legitimam.l. alis. ſ.legatam ibi.l.ij.ad hoc facit quod no.ſ.de rei ven.l.que detota.§.j.Dy.in fi.

1 ☞ Legatum nullius est momenti nullam legatario vtilitatem afferens.
2 Testator an possit legatariũ grauare quãdo legatur id quod debet ꝛc.

a ¶ Si creditori. Adde bar. Bal. ange.z Alexan. hic z fingu. Andre. Barb. in apostil. ad Bar.

Si creditori. a † Legatum quod legatario vtilitatem non affert nullius est momenti hoc dicit cum.l.seq. ibi exceptione perpetua vel temporali vel dic perpetua tantum vt differat a sequenti que de temporali loquitur. Dy. quid si tutor erat pluribus exceptio. dic. quod omnes remisisse videtur. ar.j. de succes. edicto. l.j.§.quibus.z quod ibi no.pe. ibi id quod ei de beo expressa quãtitate vel specie. Dy. ibi honoraria z sic temporali vt redhibitoria. Dy. ibi quia ciuilis z perpetua. Dy. ibi honoraria. q. d. actio ciuilis z ppetua adiicit actioni honoratie q̃ est temporalis. Dy. in ver. marcellus. ibi mihi debes in diem vl sub conditione. Dy. in fi. vltra commodum representationis. Dy. in glo. vt de peculio. ibi ius agẽtis ne aliter inutile sit legatum. ar. j. de le. ij. l. titia. §. j. z. l. meuius. circa prin. Item hic non successit in locum prime sed durat etiam prima vnde in eius electione est quam preponat vt. j. de. le. ij. l. lucius. §. j. z. j. hac eadem glossa. Idem per omnia in actione de constituta. Dy. vñ in contrario loquitur de subrogatione hic de tumulatione sed contra hoc est. j. vt legato. nomine caueatur. l. j. §. si qs. So. ibi vna actio cumulatur alteri. tanquã accessoria principali. de q̃ vide quod no. per cy. z dixi. C. rei vxo. acti. l. j. ibi cum tus ciuile in testamentis. hec solutio videtur innuere quod testamẽta sem per recipiant robur a iure ciuili sed certe quandoq; a iure prorio vt. ſ. de iniusto testamento. l. posthumus. Item hoc attẽto legatum non faceret aliquam vtilitatem quare teneas primam sol. glo. ibi sed ciuile per pretorium hoc non referas ad speciem imo intelligas pretorii in genere vt. l. ius ciuile. que statim allegatur in glo. non pure in fi. z tunc exponas. i. validũ z fructuosum z. j. l. proxima inutile. i. infructuosum quia non plus est in legato quam debito aliquo dictorum illorum modorum quib⁹ aliquid dicitur plus institu. de actionibus. §. plus validum tamen est propter quoddam extrinsecum commodũ quod debiti substantiam non auget vt dixi in. §. si rem quis. in glo. allegato licet glo. teneat contrarium z male. institu. de lega. §. econtrario. z hoc in specie debita legata. nã in pecunia generis vel quãtitatis simpliciter locum habet nec. l. z sequens sinautem. quia tunc commodum de quo dicitur in. §. si rem quis. locũ habere non potest. Old. in glos. vlti. in si. op. quotiescunq; lego. v[illegible] sub aliqua causa cessante causa. cessat z illud. j. de donatio. l. ij. §. fi. z de iure patro. l. adigere. §. quamuis. sed si lego tibi. z in diem z testator viuente veniant dies debet cessare restitutum cum esset causa commodi representationis propter quod valet legatũ. Respondeo duplex est causa vna propinqua. z alia remota: propinqua. l. voluntas testatoris. z hec non cessat licet veniret dies vt. ſ. e. l. si mihi z tibi. z. j. e. l. penultima. ¶ Sed remota que est cõmodum medij temporis die veniente bene cessat z sic soluit cõ-
2 trarium. Pe. extra glo. † quero nunquid quãdo legatur id qs debet acti. pretoria z temporali posit. testator grauare tale legatarium glo. tenet quod non. j. de. le. in. lege. si depositi. §. si. ité an eo casu quo dicit valet legatum propter dominium acquisitum vt. §. apud marcellum. nunquid potuit tunc legatarius gratiari. glo. tenet quod nõ. j. de lega. ij. §. j. quas glo. teneas cordi.

1 ☞ Clausula generalis ad omnia refertur.
2 Verbum futuri temporis futurum respicit z futura capit.
3 Precedentia an porrigantur ad sequentia.
4 Sequentia an porrigantur ad precedentia.
5 Commodum ad omnia refertur ad que potest.
6 Legatum dotis valet in commodum representationis si purum sit.
7 Clausula generis non porrigitur ad specialiter prouisa.

Illis scriptura. Clausula progas solutionẽ pecunie pure relicte comprehendit legata quãtitatis pura tã precedentia quam sequentia non autem diem vel cõditionem habentia. h. d. ibi quibus. ſ. pecunijs. Dyn. ibi appositus non est. ſ. expresse. Dy. ibi ad corpora. i. legata relicta in specie. Dy. ibi ad ea tantum legata prorogãda. Dy. ibi presẽtia id est presenti die prestanda. Dy. ibi dabuntur secundum vlã prorogationis. Dy. ibi an vero presenti. ſ. die. Dy. ibi. hec adictio scilicet presentis: siue presenti die. Dy. Ibi legati statũ erigendi in substantia. Sed in qualitate relicti. Dyn⁹. ibi pficiet adiectio presentis diei. Dynus. debeatur z sic diem videatur habere annexum z per consequens in prorogatione legatorũ non includitur. Ol. ibi. z initium. i. temporis certitudinẽ. Dynus. ibi habeat clausuram cessare. ſ. prorogationis qz videtur z ad diem conditionem habere. vt. j. eo. l. si cui. §. hoc autẽ legatum. Dy. ibi ad vniuersa precedentia z sequentia. Dy. Exposita litera dic quod lex ista allegatur ad talem questionẽ Statuto ciuitatis cauetur quod robatores strate z falsarii monete si possint exire de banno etiam si ab offensis pacem habuerint. in alio postea condito dicitur omnes banniti extrahantur de bi no habita pace ab offensis si soluent solidum vnũ. de qualibet litera quantitatis comprehensẽ in cõdemnatione: dãnatus seu bannitus in robaria vel falsa moneta pacem hz ab offenso que stio est an ex forma vltimi statuti eximi possit de bãno. est ar. qs sic finis huius. l. z de alimentis legatis. l. liberis. in princ. in contrarium est lex ista in ver. z ad ea tantũ. Et ad idem. j. de verb. obli. l. doli clausula. vbi de hoc satis dixi z. C. de legibus. l. leges z constitutiones. z de penis. l. fanetio legũ. de leg. ij. l. vlti. §. felicissimo. z de alimentis leg. l. alimenta. §. basilice. z hoc dico verum ar. l. seius nutricis circa princi. eo. titu. de alimentis le. Dy. item ex ver. huius. l. qui incipit item si legeretur fuit soluta questio talis. Quidam legauit in testamẽto suo titio centum que habebat penes talem campsorem. Et si heres ea non soluere iussit prestare legatario quandam eius vineam. contigit qs ista que erant penes campsorem heres expẽdit: quo facto legatarius petit vineam heres vult alia centum soluere querit an possit. determinatum fuit qs nõ z qs legatarius deberet habere vineam. Quia in casu huius questionis legata fuit pecunia vt species. argu. huius litere vt sicut nõ liberatur alia centũ dãdo vt. j. de solu. l. paulus. Sed videtur casus in contrarium. j. e. l. quidam testamẽto. Sed dic quod cum numi leganẽ vt species non recipiunt commutationẽ vt. j. e. l. sed si certos. vbi vẽ casus expressus ad. l. qdã testõ. nũde qs ibi nõ dixit qs legaret illaz que erant in illis legatis. Sed demonstrabat heredi vnde accipere deberet quãtitates legatas. Dy. Item secus si legaret nõ ex specie eiusdem corporis puta qz dicit centũ que mihi debet tal' capsor lego qz tunc ius qs hz legasse videt vt. j. de le. ij. fideicõmissaria. §. si rem. Jaco. quidam etiã in precedenti qstione distinguit vtrum heres ex necessitate expenderit an ex voluntate p dictũ §. si rem. Item no. qs finis huius. l. sepe allegatur qs † clausula generalis refertur ad omnia. de hoc no. de iurisdom. iudi. l. si idẽ cum eodem in fi. z extra. de referi. c. causam que. z de ap. c. sedo requiritis. in speculo de instrumẽtorum editione. §. nunc autẽ videndum. ver. item excipe qs talis clausula z de disputationib⁹ z allegationibus. §. post hec. ver. vl. in principio z facit qs nota ut dicta. l. doli clausula. de verborum obli. z. eo. ti. l. titia. §. idem respondit. quandoq; tñ sequens clausula non ita refert ad ola sicut precedens vt no. z dixi. j. de. l. ij. l. quisquis. z qz circa hec plura sunt iura interdum dicentia precedentia capere sequẽtia interdum sequentia precedentia interdum rãtum proxima: interdum tantum remota: ideo per omne declarationem sic dicas aut precedentia ex suo significato habent respectum ad sequẽtia aut sequentia ex suo significato habent respectũ ad precẽtia, quã sequentia simpliciter sunt prolata. primo casu videlicet qñ habent precedentia respectum ad sequentia tũc dic aut quicquid nunqd capiant sequentia aut nunqd capiãt precedẽtia. q. d. cũ esset adiectũ † verbi futuri temporis qs habet respectum ad futurũ z futura capit vt. ſ. eo. l. si mihi z titio. §. ãn. z. l. si ita scriptum. vtrum autẽ capiat preterita dic qs sic: aut pot capere fm iuris interpretationẽ aut nõ. primo casu capit vt. l. plautia. ſ. de iure codicillorũ. z secũdũ hoc sequit. l. verbũ erit. z. l. verbum oportebit. j. de verbo. signi. Si vero secũdũ iuris interpretationem non pot capere non capit vt. ſ. de ali. indi. mutan. causa facta. l. ex hoc edicto. §. j. Secundo casu principali quando sequẽtia habent respectum ad precedentia nunquid porrigãtur ad ea. quod

ea. quod contingit quando adiicitur in dispositione verbũ preteriti temporis z tunc aut querimus nunquid trahantur ad preterita z dic quod sic, vt hac. l. aut nũquid porrigant ad futura. Et tunc aut secũdũ iuris interpretationẽ porrigi possunt z porrigunt vt hac. l. vtrorum. §. j. j. de lega. iij. Tertio casu principali
3 scz quãdo verba simpliciter proferunt aut queritur † nunqd precedentia porrigãtur ad sequentia aut nunquid sequẽtia porrigãtur ad precedentia primo casu aut sequentia porrigũtur ad precedentia ex interuallo. Et nõ porrigũtur ad ea. vt. C. de vsuris. l. per retentionem. fm vnam solutio. z argumen. ſ. de pactis. l. iurisgẽtium. §. quinimo. Et qs not. j. de rebus dubijs. l. i. si autẽ sequunt incõtinẽti z tunc aut per repetitionẽ precedentiũ in sequentibus ampliaretur odiũ aut nõ primo casu precedentia nõ porrigũntur ad sequentia vt dicta. l. per retentionẽ. secũdum aliam solutionem secũdo casu aut per retentionem precedentis in sequẽtibus sequentia vitiarentur. aut non primo casu precedẽtia non porrigũntur ad sequentia vt dicta. l. titia. §. j. de verbo. obli. z. j. e. l. seruo legato. §. si ab impubere. z. arg. j. eo. l. si quis a filio. Secũdo casu precedentia porrigant ad sequentia. vt. ſ. de eden. l. si quis ex argẽtarijs. §. fi initium tabularum. et ad. l. aqui. l. quẽ admodũ. §. fi. z instituto. eodem. §. perinde. Et hoc si queratur nunquid precedẽtia porrigantur ad sequẽtia. Si
4 vero eõuerso nunquid sequentia, † Si vero econtrario nunqd sequẽtia porrigantur ad precedentia tũc dic aut q̃ritur nunqd porrigãtur ad omnia precedẽtia vtrũ porrigãtur ad proxima vel remota primo casu aut per repetitiones seu relationẽ sequẽtiũ ad ola precẽdtia iduceret repugnãtia z tũc ad ola nõ trahit vt dicta. l. si idẽ cũ eodẽ. in fi. ſ. de nuril. om. iudi. Idẽ in illo mõ resultet primus intellectus. vt. ſ. ex quibus causis maiores. l. et qui data. §. j. z de postulan. l. j. §. eum qui. aut per repetitionem non insurgit repugnantia nec alio modo patuus intellectus z tunc aut sine repetitiõe sequentium in precedentibus precedentia non teuerent: aut tenerent sine repetitiõe primo casu sequentia porrigunt ad precẽdentia, vt. j. de leg. iij. l. q cõcubinã in princ. z. §. cũ testõ. Sedo casu aut verba exprimunt generalia ex suo significato. z tunc sequẽtia porrigũtur ad precedentia. vt. j. de rebus dubijs. l. fi. aut exprimũtur verba vnũ ex precedentibus tantũ capientia. z tũc ad illud dũtaxat ius porrigunt z nõ ad
omnia precedentia. vt. j. quãdo dies. le. ce. l. filium. cũ ibi not. et ſ. ad leg. aquil. si seruus seruum. §. inquit lex. Secundo casu pn cipali videlicet si sequẽtia nõ porrigũntur ad omnia precedentia an porrigant ad prima vel remota dic aut cõgruenti⁹ porrigunt ad prima z tũc ad prima porrigũt. vt. d. l. si idẽ cũ eodem. in fi. de iurisd. oim iudi. z dicta. l. j. §. eũ q. ſ. de postulãdo. aut congruentius referunt ad remota: z tũc ad illa referuntur. vt. ſ. ex quibus causis maiores. l. sed z si per prorem. §. de iudi.
5 Ray. † Si vero ad ola cõmodũ pot referri ad ola refert. vt hic z. ſ. de testamẽtis. l. heredes. §. fi si notã. z de adoptiõe. l. in adoptione. z. j. de lega. iij. l. heres meus. §. vtrorũ. vbi de hoc: z vide etiam. j. de auro z argen. leg. l. plautius. vbi etiã de hoc no. z di zi in glo. cõtra ibi hic pecunias. hec nõ procedit: qz ratio diuersitatis bene reddi nõ potest inter pecunias z summas: ergo nõ debet esse ius diuersum. vt. ſ. de iniusto testamẽto. l. ij. vnde dic quod ex eo quod ibi postea legauit corpora seu res corporales apparet summe appellatione etiam corpora comprehendere. Dy. in eadem glo. in fin. Sed hic solu. non procedit qz quid ad rubi: ponatur verbũ futuri tẽporis vel preteriti quãrũ ad ampliandum significatum huius verbi summas. vt in cõtrario vel restringendum significatum huius verbi pecunias. vt in hac. l. ites licet apponatur verbũ preteriti tẽporis tamen extendit ad futura. vt in fi. iſtius. l. Et ideo dic melius fm Pet. z Jaco. de
are. qs fauoz legatariorũ tollit contrariũ z ppter legati fauorẽ hic z ibi verbũ pecunie z verbũ summe diuersimode accipitur. nam hic in fauorẽ legatarij verbũ pecunie stricte intelligitur vt aliarũ rerũ puta legata nõ differant. sed ea statim habeat legatarius. in. l. cõtraria. fauoz legatorũ suadet. vt verbũ summas extẽdatur ad corpora legata hic ergo accipit stricte qz est vtile legatario ibi large quia ibi est vtile legatario. est ergo vtrobiqz fauoz legatarij. Jaco. z Pe. vel dic vt dixi fm Dy. quid in contrario ex voluntate presumpta propter dispositionẽ sepẽ rerũ significatiua verbi huius summas precedẽtis. vt ibi patet in fi. Dy. vel posses dicere qs hic tractatur solum de qualificando legatũ z non de substãtia legati: vtrũ valeat z ideo ibi ampliatur significatũ verbi summas vnde est casus diuersus non aduersus. in glo. sic accipitur. in fi. Item hic in quantitate consistentia facilius diuisionẽ recipiũt quam corpora. Dy. Sed hoc falsum esse patere potest. j. hac. e. l. vertic. Item si legeẽ. z ideo ratio
6 gl. videt procedere. Dy. in glo. qz huic dies ibi saltẽ a lege hoc nõ valet: † qz eo ipso qs legatũ est puz valet legatũ dotis, ppter ommodũ representationis. vt in toto titulo de dote pz celegata in fi. nã ibi est existẽtia legati solũmodo in cõmodũ representationis medij tẽporis ne ergo cõstituat legatũ in tẽpe diei adiectione ad illud nõ refert. Dy. in fi. glo. id est nõ pure ibi. ſ. prorogatione. id est vt in prorogatiõe nõ veniat sicut pura legata. Ol. ibi z in. l. ex trinsecus hic in qualitate i qua nõ sunt pares. Dy. quasi dicat non videt habere diẽ quo ad suspẽdendum substa tiam obligationis: sed quo ad dilignãdum diẽ solutiõis bene habet: vel dic qs fauoze legatarij ibi habeẽ pro dic. vt hic nõ ẽ fauoz nõ habeẽ vt ibi z sic ibi ad fauorẽ hic ad diminutionem vel modificationem legatorum fiebat hec adiectio. Ja. in glo. etiã que sequunt ibi scenoitis. R. alias est sub. l. malũ. ſ. vltimo. eo. ti. Old. ibi. l. senatus. illa est magis contra Dy. ibi sed quarum: ad fructus fm notata. C. de inoffi. donatio. l. ij. z in dicta. l. donationes. no. cõtrarij z male. in. l. si mortis causa. j. de donationibus. causa mortis. ibi solã adiuit qualitatẽ qs est facilius vt. ſ. eo. l. legata inutiliter. z. l. si mihi z tibi. penul. respon. Dyn. vel dic quod ibi fuit commemoratio negotij habiti inter vnos z non trahitur ad futurum. hic fit cõmemoratio eius quod factum est in eodem testamẽto: nam eodem tempore cedit dies legatorum postea relictorum quo etiã primo relictorũ omnia eũ eodem tẽpore videtur relicta isto casu sicut in simili. C. de testamen. tute. l. iij. Jaco. ibi ſ. de indi. adiecit ibi non dicit preteritũ non trahi ad futurũ. † Sed qs clausula generalis nõ porrigit ad ea de quibus specialiter est prouisum. Et ideo nihil ad rem. Dy. ibi enim erat specialiter dispositũ de aliquo precedenti vsq sequẽs clausula generalis ad illud nõ porrigitur in eadẽ gl. in fi. Solu. ibi non poterant verba commodũ iure ꝓmittẽte referri ad ola: z ideo ad ꝓxima fit relatio. vt. ſ. de iurisd. oim iudi. l. si idẽ cum eodẽ. in fi. z no. Dy. hic vero clausula gñalis cõmodum potest ad omnia referri.

Sederiam. Ad ea i gl. ibi. ſ. fidei tue ß nihil facit quia ibi erat ꝓbũ futuri temporis quod omnia comprehendit. vt. j. de ver. sign. l. verbum oportebit. z. l. verbum erit. j. de verbo. obliga. l. si ita stipulatus. §. cum stipulamur. Dy. z iudicatũ solui. l. nouissima. Old.

1 ☞ Substitutus ad legata non tenetur.
2 Heredis est interpretatio si testator sensit de certo.

8 ¶ Repetisset. Adde. Bar. z Baldus. hic et Paul. de cas. cõsi. xlj. incipiẽte in causa capture.

Si quis a filio. Legata repetita a substitutõ pupillariter ibi repetisset a expresse. Dy. ibi icos heres: id est substitutus. Dy. ibi qs ita: scilicet † qs substitutus nõ debeat legatum. Dy. ibi ad eum modum his verbis que sequũt. Dy. ibi heres meus. i. substitutus. Dy. ibi dato z p hec verba condi
1 tionem repetisse videtur quia z in legando per diẽ conditionẽ inclusit. vt. j. quando dies le. ced. l. si titio. z ideo legatum nõ valet: quia cõditio iam deficit. Dy. ibi sed si ita repetita fuerint. vt sequitur z sic simpliciter nõ repetendo diem vel conditionem. Dy. ibi presens id est pure. Dyn. in glo. i. ibi. l. si fundus. imo si fundum. Dy. in glo. i. sub eadem conditione ibi nugatio: id est verbum sine vtilitate: id est truffa. sed certe non est nugatio: sed cõditionis defectus. Jac. in gl. quasi dicat nõ cõditio'. ibi non vitiaret legatum maxime: nam idem si non vitiat vt. j. eodem. l si cui serui. ſ. j. z. l. si fundum. §. fi. fundum. z §. pater. de hoc quã do repetitio fit ab homine: secus si a lege: quia tunc videtur repetita. vt. j. titu. l. cum pater. §. ab instituto. z dic vt ibi nisi certa ratio fuerit relinquendi a primo que cessat in secundo, vt. j. e. l. licet. Jaco. z Dynus.

Si quis plures. † Si testator sensit de certo
2 heredis est interpretatio: vel sic quando legatur certum de certis z apparet per aliqua iudicia quod testator sensit de certo electio pertinet ad heredẽ hoc dicit. Dy. in glo. puta decẽ ibi electionẽ dant. ista gl. corrupta est quia falsum est qs hic detur electio legatario vñ debet dicere que heredi dari electionẽ. Dy. in fi. illa. l. ꝑcdit in electione: sed ista loquitur de interpretatiõe voluntatis defuncti: z ideo poterit interpretari etiam interiorem sicut potuisset defunctus fm Pe. sed certe imo z hic de hoc electus loquitur qs pater qz textus dicit heres elegerit. Dy. ibi quando non sensit de certo quia tunc fm eum post mozã heredis tantum est electio legatarij. Dy. vt no. ſ. e. l. qui duos. sed cius opinio probatur. vt ibi dixi ibi remanet questio. Sed quare magis certo iudicio in tutela quam in legato. Dy. ibi si esset ille: scilicet tutor. Dy. Ol. ibi. l. j. in fi. So. ibi tempus prorogatur a lege z ideo relinquit arbitrio ministri legis. i. iudicis. hic aũt prefertur legatum a testatore z ideo electio permittit heredi testatoris fm Jaco. de bel. sed contra hanc solu. est. C. de fideicommiss. voluntariis. sed hic de electione ibi de verbi dubij significato z interpretatione. Et

b ¶ Si quis. Adde Bar. z alexan. z vltra eos Alba. consilio. xxxvj. ij. lib.

Universidad de Deusto
Biblioteca

dic plene vt ibi notaui.z ibi etiã in glo.z.ff.fa.ercis.l.heredis.§. incerto.in fi.z ideo sic legatarij electio.Dy.

Si parti. Ibi compẽdium.id est commodum siue honorẽ z de vtroq; pone exẽpla.vt. ff. eo. l.ciuitatibus.Old.z allegatur.l.qõ pars lambertationum que erat expulsa de bonis posset constituere syndicum nomine ciuitatis.de quo dic vt dixi de captiuis z postli.reuer .l.si quis in gemina.§.in ciuilibus detentionibus.

1 ☞Legatarij eiusdem rei cum effectu ad viriles partes admit tuntur.
2 Legans secundo videtur adimere primo.
3 Jure eodem pluribus competente quis potior censendus sit
4 Jura si se compatiantur vno agente non phibẽt alius agere.
5 Conditionum alia est suspendens alia extinguens.

☞Vide pro e lucidatione huj⁹.l.Bar. Bal.z Ale. z Dyn̄. z Ray. z post eos Ange.

Si pluribus. †Legatarij eiusdem rei con iuncti vel disiuncti ad viriles partes tantum cum effectu admittuntur nisi contrarium conster tacite vel expresse ex voluntate testatoris.h.d.vel clarius si duobus eadem res cõiunctim vel disiunctim legatur quilibet habet virilem partem nisi conster qõ testator primo voluit adimere quia tunc solus vltimus habebit legatum vel nisi conster testatorem noluisse vtriq; legare insolidũ qz tunc vnus habebit rem alius estimationẽ z electio datur illi qui primo litem fuit contestatus qua electione facta nõ est locus pẽitentie z quod dictũ est vbi adimere voluit primo qõ si bi non denẽ verũ est etiã si ex defectu persone legatum non constet in persona sẽi.Si vero coniunctim z disiuncti cõmisti sunt coniuncti illius loco vnius habentur.hoc dicit cum prin.l.plane que continuatur cũ ista ibi.sed si quidẽ coniunctim re z verbis fuerit legata.dy.ibi vendicetur.i.rei vẽdi.rem legatam petat.dy.Et dic separatim.vt.ff.eodẽ.l.duobus.als si duobus.nã si cõiurrerent ita petendo repellerent.vt.ff.e.l.huiusmodi.§.fi. Jaco. ibi qõ si separatim.i.in diuersis orationibus verborum. dy.z sic disiunctim quo ad verba.Dy. ibi ad scõm legatum. i. in secundum legatarium legatum transtulisse.Dynus. ibi posteriorem scilicet legatarium.dy.ibi apparere potest quod voluit primo adimere.dy.ibi tunc enim.ff.apparet voluisse vtrunq; habere insolidum.dy.ibi seruanda ei.ff.legatario.dy.op.ad ver
2 sic.sui autem.de.l.sicut.ff.de adimen.lega.†vbi legando alij videtur priori tacite adimere.z hoc dicit qõ in dubio videt vtriq; relictum.so. aut testator relinquendo fecit mentionẽ de legato relicto prio z tũc videt adimere priori vt ibi:aut nõ fecit mẽtionẽ z sic hic pro hoc facit.ff.ar.quia prima volũtas tollit per secundã sed in.l.dicit.vt.ff.de conditio.z demõ.l.non ad eam.q si pure.ergo z hic a simili.dy.de hoc dixi.ff.de adimen.lega.l.uj.§.fi.item no.qõ hec.l.sepe allegat qõ ille prefertur qui primo litem fecit contestatus circa qõ dic secundum dy.si dubitatur de prelatione duorum iurium videndũ est si sẽ copatiant adinuicem z tunc qui primo venit ad sententiam prefertur vt ff.noxa.l.si quis a multis z de peculio vel si vero.Si autẽ se nõ compatiunt adinuicem tũc qui primo litem contestatur prefertur vt hic z dicta.l.pluribus.ff.de procur.vel dic qõ in iure efficaciter querendo sufficit cõtesta.vt hic z plurib⁹ de procu.vbi de hoc z pluribus de ver.ob.l.si titius.vbi de hoc satis dixi in quinto iure preferendo desiderat sententia.vt.l.si quis a multis z de peculio.l.si vero.sed contra hanc so.ff.de duob⁹ reis. l. ex duobus vbi in questo sufficit contestatio sed cum tractat de iure questo preferendo aut plures pretendunt cõmunem rẽ: nẽ iam questam aut plures actiones iã questas prio.§.su occupare dicitur qui primo litem contesta.vt dicta.l.ex duob⁹.secundo casu qui primo venit ad sententiam z sic ipse obligatur qõ
3 dictũ est.vel dic secũdñ]Pe.de bel.† Si vis scirj quãdo plurib⁹ cõpetit idem ius qs sit potior distingue aut tractat de preuentione officij vel iure actionis aut de preuẽtiõe debiti principalis. primo casu ille dicat preuenire qui primo litẽ cõt.vt dicta.l.pluribus.ff.de procuratoribus.vbi de hoc z in dicta.l.qui prior. secõ casu subdistingue aut agitur cõtra aliquẽ nõ obligatũ vt in rebus vt institu.de acti.§.j.sicut in noxalibus z inspicit q prio ad sententiã puenit vt.ff.de rei vẽditio.l.si is.z dicta.l.si vo.ff.de peculio.z de iureiu.ff.so.l.si dicẽdũ aut agit cõ obligatũ z tunc aut est idẽ debitũ numero aut diuersa.Si diuersa tũc inspicit q prio ad sententiã peruenerit vt.ff.de re iudi.l.inter eos.Si nõ idẽ debitũ tũc inspicit q primo litẽ cõtest.vt hic nam hic testator legauit eandem rem duob⁹ vt quilibet haberet insolidum.habebit vnus rem alius estimationem.Et electio est eius qui primo litem contestat vt hic rationes diuersitatis per se patent.]Petrus.Vel dic fm Old.quod hic loquitur de iure questo prefferẽdo cũ legatũ a morte testatoris vtriq; qratur insolidũ:si dic non esse questum ante litis cõtesta.qz est cõditionale in persona vtriusq;:sez si prio litẽ cõtestet fm Jo.si negari non potest quum vt.ff.de procura.l.pluribus que loquit in iure questo prefferendo ppter qs latius dic aut loquimur de iure nouiter querendo aut de iã questo preferendo.]Primo casu sufficit cõtestatio.vt hic.z dicta.l.si titius.de verbo.obliga.Secõ casu aut prelatio vtik circa excusationẽ officij z tũc idẽ.vt.l.pluribus.ff.de procura.Separate eñ sunt officiorũ executiões.vt.ff.de officio consulis.l.j.aut de ordinatione iudicij.z tunc ille dicit occupare qui primo ad iudiciũ venit.vt.ff.de iudicijs.l.qui prior.aut circa excusationẽ cõmodi z tunc est necessaria sententia.vt.ff.de noxa. l.si qs a multis.z dicta.l.si vero de peculio.z ista parum discrepat a distinctione.dy.z pe.Item cõtra predicta distinctio.dy. videt qs facilius fm eũ ius de nouo querit:sez per litis contesta.quam iã questũ conserueť quia opz expectari sententiã qs videtur absurdũ.vt.C.de acquirẽda possessione.l.vltima. Sed dic qs hoc ideo est qz facilius impeditur qs in iure querẽdo q̃ questo retinendo:vel preferẽdo argu.C.de vsuris.l.si pot.Old.
4 ratio predictorũ est q; quãdo iura se compatiunt vno agente alius agere nõ prohibẽt z cõseq; sibi debitũ:sed vbi iura non se cõpatiunt.vt est in casu huius.l.cũ similibus:tunc peruenire dicitur qui primo litẽ contestatur qz tũc simul agere nõ posset nec eiusdẽ rei dominiũ habere.vt.ff.eodẽ.l.huiusmodi.§.fi.cõmodati.l.si vt certo.§.si duobus.z de precario.l.duo.idem in plurib⁹ procu.vt.ff.de procura.l.pluribus.z duobus reis.z dicta.l.si titius de verb.obli.de accusatio.hi tamen.§.ab alio.z.C.de accusatio.l.qui de crimine.vel sic z est idem effectus:aut loqmur de vnico iure aut de pluribus.primo casu dicitur occupare qui litem contestatur.vt dicta.l.pluribus.ff.de procuratoribus.Secõ casu aut loquimur de pluribus iuribus cõpetentibus cum effectu aut iam cõpetentibus primo casu dicitur occupare q primo cõtestatur.vt hac.l.si titius.de ver.obl.secundo casu aut de pluribus iuribus habentibus connexitatẽ aut non primo casu dicitur occupare qui primo venit ad sententiam.vt dicta.l.siquis a multis.de noxa.de peculio.l.si vero.z de re iudica.l.inter eos.
Et ex predictis satis potest colligi solutio qstionis inquisitorũ heretice prauitatis quorũ vnus primo inquisiuit alius primo ad sententiã peruenit quis ipsorum debeat habere bona hereticorũ cõdẽnati de qua questione plene dixi dicta.l.si titius.de ver. obli.in glo.nisi sint quidã.in fi.imo dicas qs tãtũ habẽt alij cõiuncti quantũ vnus de disiunctis.vt hic patet in textu.z not. in glo.f.l.prima.z.ff.de heredi.institu.l.titium.z.ff.de vsufruc. accrescen.l.si quis titio.z C.de impuber.z aliis subtitui.§.fi. dy.in glo.vlti.ibi insolidũ:id est fi ante litis contesta.debetur.z sic vtriq;.dy.ibi questum.fez pure.sed pro alia parte cuiq; sub
5 conditione.vt sequitur.dynus.ibi scõm.Joã.z ita pars cuiq; quelita pendet ex contestatione alterius †non quasi ex cõditione suspendente,sed quasi ex conditione extinguente.Sic eñ distinguuntur conditiones.vt nota.ff.de seruituti.l.iiij. Old. vñ hic opinio Jo.satis procedit.quia pro qua parte tibi pure mihi sub cõditione querit.z econtra.Vel dic clarius qs arg. Jo. procedit in dominio qs non potest insolidum ad plures pertinere.vt dicta.l.ff.commo.si vt certe.§.si duobus.de precario.duo z de castrensi peculio.l.hereditatem.§.pater.Sed in obligatione z actiõe personali ex ea descendente non videt procedere:qz potest ad plures insolidũ pertinere.vt.ff.de verb.obligan.l.ij.§.ex quo quidem.z fa.ercis.l.heredes.§.an ea.Sed certe etiam in actione non potest effectus actionis ad plures insolidum pertinere:nam vno agente insolidũ cõsequẽter tollit vtriusq; actio. vt.ff.de duobus reis.l.ij. Item qz Jo.si deberet cuilibet sub cõditione insolidum.Si primo litẽ cõtestetur ergo sub tacita cõditione.Et si tacita ergo non suspendit legatum z consequenter:nec obligationẽ prio legato contrahendã quia conditiones q̃ tacite insunt non suspendũt legata.vt.ff.de cõditio.z demon. l.conditiones.z.l.aliquando z quãdo dies leg.ced.l.titio.alias si titio.§.quedam.z.l.si dies.§.vlt.z ff.eo.l.hec verba. Sed respondeo verum est quod non suspendunt quantum ad impediendam transmissionem.Sed quantum ad impediendã natiui tatem obligationis z dominj translationem bene suspẽdũt.vt not.ff.de pactis.l.item quia conuentiones:z ideo vera est opi. Joan.Dynus.

1 ☞Legatum an possit primo adimi z secundo dari.
2 Judex delegatus committens vices suas non capaci an perdat iurisdictionem.
3 Legatum speciei quando multiplicari possit.
4 Legatum duobus factum ad quem deueniat.
5 Coniunctio non facit partem eius quod nullo modo ad partem admittitur.
6 Exheredatus est pro mortuo habendus.

Electio

7 Electio ad quem spectet in legato alternatiuo.
8 Modus legato adiectus ipsum limitat z restringit.
9 Legatum extinguitur si seruus legatus absq; heredis culpa manumittatur.

Plane Ibi in nouissimum.id est vltimũ legatarium.Dy.z expone plane pro sed vt pro certe.ibi tamen.i.ff.Dy. ibi non consteterit id est non valuerit.Dynus.ibi.at scz coniunctim re z
1 verbis.disiunctim re z verbis re tamẽ cõiuncti.Dy.Op.†. qz nõ videtur qs legatũ admatur primo ex quo transmittit in scõm nõ capacẽ cui nõ queritˇ vnde videt obstare.ff.ex quib⁹ causis maiores.l.nec vtilem.sed dic qs ibi loquit in iure iã efficaciter qsito quod mihi nõ aufertur:nisi alij queraf:hic in iure nõdũ q̃sito qz legatũ nõ grit:nisi mortuo testatore.ité ñ ob.qs solet dici vtile per inutile non vitiari.de quo dic.vt no.per Dyn.extra de regulis iuris.c.vtile.lib.vj.z plene dixi.ff.de aq quoti.z elti.l. j.§.querit.ité non ob.qs nõ prestat impedimẽtũ qs de iure non sortitur effectũ de quo vide pẽudẽ Dy.z alios extra de reg.iuris.c.non pstat impedimẽtũ.li.vj. Jtẽ nõ ob.ff.si certũ pet.l.certi cõdictio.§.qm̃.qz illud ꝓcedit in his q̃ depẽdent ex volũtate
2 dnoꝝ hic in his q̃ depẽdẽt solũ ex volũtate legãtis.ité collige ar.ex isto pri.† Qs si iudex delegat⁹ a papa gmittat vices suas simplr alicui nõ capaci qs amittat iurisdictionẽ: ymo tñ ẽ verũ. nã cũ sit res integra z iste nõ capax ꝓcedere nõ possit prim⁹ iurisdi.nõ amittit:sed vti poterit sicut pri⁹ vt exẽplr no.extra de officio delegati.c.sup qstionũ.§.fi vero duo.in gl.ptz ex isto .§.qz res dicitur integra donec citatio ꝓcesse.vt eo.titu.de officio de legati.c.grauẽ.z.c.relatum.citatio autẽ ꝓ illum non capacẽ fieri non potest:z vide qs not.per arch.extra de ꝓbẽ.c.penul. lib.vj.in glo.scz id solum.ista glo.continet veritatem z falsa est glo.ll.que est.ff.l.ꝓxt.que incipit nisi sint quidam.vt ibi dixi. Dynus.

3 **Si eadem res.** †Legatũ speciei i volũtate v⁹ mi⁹ multiplicari nõ pot secñ in volũtate duoꝝ legatũ ño quãtitatis mltiplicari ꝓt.h.d.ubi peti nõ pt quia presumitur testatorẽ errasse nisi legatarius cõtra ꝓbet.Dy.sed quantitas eiusdem hois testamẽto diuersis tñ scripturis relicta puta testamento z codicillis sepius debeť.vt.ff. de ꝓbatio.l.quiquagẽta.Et vide qs plene dixi.ff.de le.ij.l.si plurib⁹.§.si ita legatis.Et de leg.iij.l.si quis i principio testamenti.Et est ratio diuersitatis que subijcitur iure eiusdẽ q rei rõ.zc. nam qñ in eadẽ scriptura idẽ est in specie z quãtitate qi legatario ꝓbante qs debeť alias nõ vt hic z.ff.el.qd ergo.§.j.z.ff.titu.ꝓi.l.sempron⁹ vt hic cõtinua ver.ff si ñ cozp⁹.z dimitte v.
4 Sz si duoñ:Ol.Sed qd si legat primo res⁹ scõo estimatione i testamẽto eiusdẽ ar.qs nõ debeat vtriq;.ff.de dote ꝓlegata.l. ij.§.mella.Dy.Sed in ꝓiij est valde.ff.de vsu.l.si alij.§.j.z.iij.§. mella.legata fuit primo res:scõo estimatio rei cõtemplatiõe et ppter ipsam rem debitã.Et ideo vtriq; ppter idẽ legabat.ar. ff.eo.ti.l.cũ qa.§.hec amplr⁹.Ol.z hoc est vertus.Jn ver.sed si ñ corpus.ibi:sed quãtitas eadẽ.Si vero esset diuersa quãtitas in dubio vere duplicare voluisset z totã hz legatarius nisi ostẽdatur qs primã adimere voluerit.ar.l.ff.el.si ita sic.ar.ff.de alim.ẽ. legatis.l.iij.§.cũ ttio.z sic hz intelligi.eo.ti.l.cũ centũ.licet glos. ibi aliter dicat z male. Jaco.ibi ostendatur per legatarij.Dy. ibi idemq; in fideicom.cõstituit.ff.inter speciẽ z quantitatem sepius eodẽ testamento legatã.dy.ibi eadem summa z quãtitas vt pluries debeatur.dynus.ibi credo vt sic nõ debebatur quã semel.dy.ibi comparandũ vt pluries debeatur.dy.ibi. si quidẽ aliud est.i.sepius relictũ quod ff.ff.dy.ibi testator voluit z a legatario voluisse probetur.Dy.in ver.quod si ré legatarius ade
5 ptus legat ex alia hoc solum cõsequit qs ei abest vel abfuturũ est:hoc dicit ifte versiculus.Dy.ibi si duobus testamentis id est duorum testamentis.dy.ibi sum ꝓfitaturus z ideo eatenus consequor ex testamento alterius.dy.Et no.quod mihi abest.i.in quo sum obligatus alteri.vt.ff.de nego.ge.l.si quis mandato ex gl.op.de.l.si cui fundus.ff.tij.dic vt ibi dicam.Jn glo.legatarius ergo ibi.Sed in vna non ergo diuersitas volũtatis. Sz identitatis scripture legatario probationem imponit.dyn⁹.in glo.ab alio ibi actio.ex empto non actione ex testamẽto.dy.in glo.vt.z.ff.c.in.§.fi cui.So.vt no.ff.e.l.ampliꝰ in prin.dyn.vel dic fm Jaco.de bel.qs quãtum petende legatarius est fundi totius vt ibi.Sed in veritate abesse videt alij qs ei prestaturus est vt hic z.ff.de nego.gest.l.si quis mandato.vl dic qs ibi ẽ legatarius in toto fundo.sed quid si nõ quo ad lucrum vt hic et adde quod ibi no.Jaco.de bel.

Si coniunctim. Qui de rigore vel de equitate admittuntur ad partẽ alium faciũt particularẽ.item qui admitti sperareť spe cõuersa in rem similiter propter cõcursum aliũ facit particularem.h.d.ibi ab initio secus vbi disiunctim res pluribus relinqueretur qz tũc non fiunt ab initio partes sed cõcursu.vt.C.de caduc.tollen.l.i. §.vbi aũt legatarij.z.§.sui aũt disiunctis.z.§.sui aũt nõ omnes. z.ff.e.hoc.e.§.ff.sed si in pupillari.Et quio sit effectus differentie dic vt no.in eadẽ.l.§.finaute ad deficiẽtis.Old.z per hoc facit.ff.de lega.iij.l.cõiuncti.z.l.re coniuncti.z cum hac determinatione debet intelligi prima glo.huius.§.que allegat institutũ de legat.§.si eadem.que loquitur de disiunctis verbis z re cõiunctis qui a princ.nõ habent partes sed concursu vt predictˇ aut
4 ergo in eodem testamẽto legatur duobus z tunc si vterq; est capax vterq; pro parte virili vocatur.Si vnus est capax alter nõ ille qui est capax vocatur in partem tantũ vt.ff.eo.l.si duobus. Dy.ibi constituit z valuit legatum.Dy.ibi seruo proprio.ff.testatoris.Dy.ibi sine libertate legetur qs legatũ quãtum ad personam est inutile vt statim dicam in supplemẽto gl.ibi eandem rem leguit z fic fuit legatum disiunctũ.Dy.ibi.nos habere cũ substitutio habebit effectum.Dy.ibi interim igitur.i.anteq̃ incipiat deberi ex pupillari substitutione. Dy.quia nõ ab initio sed concursu fuerint partes.f.cum ex substitutione debebitur z conditio substitutionis pendens impedit cõcursum.vt.ff.de assignadis libertis.l.sub conditione.Ol.ibi habebit partẽ quam habituras est collegatarius in conditionis euentum.Old. Jn glo.i.in fi. vt.ff.eodẽ.l.si plurib⁹.ver.sui aũt.Dy.in glo.q.ibi nõ titiũ qz tũc valeret.Dyn⁹.ibi.C.de leg.seruis.Quidam habent seruos z male.Dy.ibi omnino inutile etiam ratiõe hoc casu facit iste seruus partem vt sic collegatarius ad totũ nõ admittatur:quãuis enim sit inutile quo ad quid vt dicta.l.quidam.Sz j.ꝓ.§.si duobus legatum omni iure z tẽpore inuenitur inuti le vnde ibi heres cui legatur non facit partem. Sed ad totum collegatarius admittiť z hec est ꝓbabilis ratio vt plene scias quãdo qui non admittitur ad partem.faciat partem.Dic aut legatum est inutile in persona collegatarij ratiõe rei quia est ei⁹ ꝓpria z sic nõ potest sibi legari aut ratiõe persone legatarij. Et eius a quo legatur aut iuncta ratione legãtis z legatarij vt quia legatur seruo proprio primo casu facit partem qui nõ vocatur ad partem vt.ff.eo.l.huiusmodi.§.si titio.cum similibus. Secundo casu aut ꝓpter persone delictum ex causis que sunt in.§.legari.instituto de legatis.vel vitium quia seruus testatoris z tunc idem quod facit partem qui nõ vocatur ad partẽ vt hoc versi.nec solum.z.ff.de lega.ii.l.si titio z ei. Aut ꝓpter defectum vt quia mortuus qui sperabatur viuere vel non natus q sperabatur nasci z tunc nõ facit partem z collegatarius vocat insolidum vt.§.in primo.C.de caduc.tollen.z.§.eod.l.qui quartam.§.vlti.z.l.si duobus.§.si titio.vel factum superueniens vt quia post testamentum moritur vt.§.ꝓo secũdo.dicta.l.j.de caduc.tollen.z.ff.eo.l.si duobus in principio no.vel qz repudiat vt instituto.de leg.§.si eadem res.tertio casu quia legatum heredi a seipso mista ratione est inutile vnde non facit partem vt.§.si duob⁹.in quarto casu facit partem qui non vocatur ad partẽ vt hoc.§.vers.non solũ.alias nec solum contra predicta est ler. si post mortem.§.liberi.f.de contrarabul.Sol.ibi non vocatur ex virtute relicti z iure accrescẽdi.Sed ex potestate legitime seu legis.per contrarabulas questionum.Jaco.butriga.que est.lv. in.l.magno questionum disputatarũ z in opere quidã habens duos fratres z matrem.in glo.vlti.ibi si sub cõditione.nã qua ratione potest heres pẽdente conditione vsufructus alij dare licet si spes quod in euentu conditionis pertinebit ad aliũ eadẽ ratione z iste legatarius pendente conditione alterius hãc partem habebit licet sit spes quod in conditionis euentum ad alium pertinebit. Dy.

☞Vide b bar. Bal.z Aler.

5 **Si duobus.** †Coniunctio partem non facit eius qs nullo mõ ad partẽ admittiť.h.d. ibi heres in futus sic solus z insolidum.Dy.ibi legatus sit ꝓ testatorem a legatario.Dy.ibi vnciarum.i.heredis instituti ex ij.vncijs.Dy.in.per.plane istum.ver.referas ad prin.huius.§. Dy.z ibi legas.Remissio.idem dicitur ibi heredi post aditã decedenti.Dy.ibi nõ ita omnino quia cepit tenere locum heredis per quod inutile videtur quare acciderit in eũ casum a quo incipere non poterat vt.ff.de ꝓ nõ scrip.l.si in metellum. ſz hoc nõ obuiat quia non est nouum zc.vt.ff.de regul.iuris.l.in ambiguis.§.j.Ol.Et vide qs dixi.ff.e.l.cetera.§.j.z per Dy.de regu.iuris.l.nõ firmat.libro.vj.Et allegatur iste.§. quod si vnus ex tribus filijs exheredatur quod alij debẽt habere trientem in solidum fm formam autẽ.de triẽte z semisse.in prin.z.§.j.colla. ij.Et ad idem institu.de successi.liberto.§.sed nostra.ff.de bonis libertorum.l.si necẽ.§.si deportatus. de contrabulas.l.j. §.filium z.l.si post mortez.§.lib.z.ff.de lib.z posthu.l.gallus.§. z quid si tamen.ar.contra.§.ꝓxi.ff.de le.ij.l.si titio.z ar.de liberali causa.l.liberis.§.si duo.sed primum verius est vt in auc.

Estimatio. Pro hoc ad de hic Dy.q tangit hanc qstionẽ z post eñ bar.z Bal. dre. Barr. in apostillis.

Universidad de Deusto
Biblioteca

de naturalibus liberis in curia deputādis.ff.quod si legitimorum.iste ti.non est in auc.licet quidam dicāt esse post ti.de cōsulibus.multos libros examinaui.z in aliquo nō inueni. gloss.tñ ipsum ti.allegat.in auc.vt iudices sine quoquo suffra.ff.j.Et iō credo quod Dy.voluit allegare in auc.quib⁹ modis naturales efficiāt sui.ff.si quis autē legitimos.ff.si vero aliquid col.vñ qui bene facit ad ppositū.ita quod ista allegatio corrupta est
6 vitio scriptoū.Itē p̄o hoc quia exheredatus habet p mortuo vt.j.de coniungen.cum emanci.lib.eius.l.j.ff.si pater emāci pa.in fi.ff.dubitabilioz questio est.si ponas quinqz esse filios z vnum vel duos exheredari an alij debeant habere integrū semissem sicut quinqz habuissent an trientē tantū qa exheredati habent p̄o mortuis vt dictū est cōtra qō semissem per dictū.ff.si quis autē legitimos.dubitatio aūt ideo est maioz quia in precedenti qōne nihil assequūt alij ꝓpter personam exheredati cū etiam eo non existente habituri erāt trientem hic autem ex persona exheredatoū cōsequuntur quod eis nō existentibus cōsecuturi non fuissent.Dy.cū triens z semis detur p̄o numero liberoꝝ vt dictū autē.de triēte z semisse.puto quod debeat habere trientē tm z nō semissem qa petēdo semissē oporteret eos allegare quintū filiū si vineret petendo ipsum semissem integrū oporteret quod dicāt exheredatum haberi p̄o mortuo z sic sunt tibi contrarij z ideo repellendi.C.de fideiusl.j. habebunt tamen ipsum trientem integrum non diminutū ex persona exheredatoū p̄o prōi.questtōis in glo.j.ibi.j.e.legato.ff.j. debet dicere legatū z ita tum parū.in glo.vbi similiter dicit legato.ff.j.debet dicere legatum.Dynus ibi secundum vnam lectu ram z.j.eo.l.si cui.ff.si titio.z.l.seruus vni.ff.si ex pluribus.Dy
3 nus.in glo.alicuius ibi cura insolidum hoc verum si legatum
4 est in specie secus si in quātitate vt.j.e.l.ab omnibus.ff.si a titio ibi.ff.si duobus fm primum intellectum.Dy.ibi Sol. ibi quia ibi p̄o virilibus debetur quia relictum fuit expressis nominibus.Dy.in fi.Sed ibi ptz so.ex distinctiōe litere quia ibi fuerūt ꝓpria nomina heredū expressa z iō viriliter tenentur. Dynus. hic appellatiua z ideo tenentur p̄o hereditarijs sic vtraqz dic vt no.j.ad trebel.l.nonnunquam.

7 **Si ita titio.** Jn legato alternatiuo illi⁹ est ✝ electio ad quē dirigātur executiōis ꝓ
8 ba. ✝ Et modus adiectus in legato ipsum limitat z restrigit.h.d.Et vide quod plene no.j.de leg.iij.l.lucio.Dy.ibi si habeto p hoc patet quod verba executionis dirigebantur ad legatariū in glo.hic.j.ibi speciale imo dic non esse speciale cum nō sit dare rationem specialitatis.Sed vtrobiqz si verba dirigātur ad eū cui queritur obligatio semper eius est electio vt.j.eo.l.j.ff.si titio z no.dicta.l.lucio.in ver.sed si quis.in gl.vlti.ibi.So. ibi. Sed ibi in.l.soluit z eodem modo dimittitur non solutum dictum contrarium.j.eo.l.apud iul.ff.si.scio.Sed ibi solui.Old.in fi.nihi. facit ad hunc.ff.Sed ad precedentem z dubium hoc.ff.esse posterat quia legando fundum deinde partem videbatur sibi cōtrarius.Sed textus respondet quod pars fundi appellatur fundus.

9 **Si heres.** ✝ Adanumissio serui legati absqz heredis culpa legatū extinguit.h.d.z dic aut heres manumisit inter vivos seruum legatum z nō valet manumissio z ideo legatarius habebit seruū.vt.j.de manumiss.l.seruū si vero manumisit in vltima voluntate valet manumissio z legatarius estimationem habebit.j.ad trebel.l.quidam.

Adde hic Bar.Bald. z Alle.z Andre.Bar. in apostill. ad Bar.

1 2 3 4

Excipere z excipiendo legare z non excipere paria sunt.
Species generi derogat.
Exceptio obscura habetur p̄o nulla.
Religionem mendicantium cessare voluit Bonifacius octauus,sed quo spiritu ductus cogita.
Obligatio ad speciem interimitur ipsa specie interempta.

a Obscura. Adde.bart. hic z i.l.j.C. de condi.ob causam.Le po.intra. de simula.cōtra. in.xxvj.pre sumptione: tñ bene pōt declarari Bal.in.l.fin. C.de fideicō. angel.ar.e. tij.loco.j. de publi.

Questio notabilis.

Jtie textores. Alia titio.ſz cōmunitie titie. ✝ Excipere z excipiendo legare z nō excipere paria sunt.ff.de paria.l.h.d.vl si duobus specialibus diuersis separatim legatis qō in vtraqz specie participat legatarius est cōmune nisi a legato singulorum clare z aperte sit exceptra.h.d.Vp.quod non cōmunicetur.vt.l.in argēto.ff.j.in fi.j.de auro z argēto legato z dic vt ibi dixi.Et dic secundū Dy.quod in primo casu quidā erant verne tantū ita quod non textores.quidam textores tantū ita quod non verne.Quidam verne z textores in secundo casu idē z in vtroqz sunt communes in tertio non.z est ratio in p̄io qr excipiendo a legato vnius legauit alteri vel verius legatū alteri relictum vel reinquendum exposuit z declarauit in secundo de nullius legato excepit.z ideo merito vtriusqz legato cedunt in tertio vero ideo nulli cedunt qui sunt verne z textores qa de vtriusqz legato excepit.z nulli legauit.nā in primo dixit preter quos alij legauerit lego in secdo nihil dixit.in tertio dixit preter vernas nec repetūt quos alij legauit lego z sic tantū exceperit. non autem alij legauit z sic colligitur quod dixi i casu summario quod excipere z excipiendo legare z nō excipere paria sunt. Dy.p̄o hoc.ff.si vsus petatur.l.fundus.detracto vl dicit.Dy. excipiendo legare melius diceretur legatū declarare vt no.j.e. l.si ita legatum.in principio.positio autē glo.stare non potest ideo quia si omnes essent textores illi q essent verne.z textores
2 cederent illi legatario cui legate essent verne: ſz species generi derogat vt.j.de leg.iij.l.seruis vbanis.ff.vlti.Olar.z extra de regu.iuris.c.generi.libzo.vj.vt ibi.de hoc per Dy. ¶ Sic ergo fm Dyn.Excipiebat a legato relicto titie z excipiēdo legabat vel fm alios hec verba non sunt apta legatum inducere cū sint narratiua,ad honorandum legata.vt hic.j.de vsufruc.leg.l.generali.in principio.intellige ergo qō testatoꝛ plocie pri⁹ legauit textores postea dicit titie oēs textores lego p̄eter quam quos alij legauit.idem in secdo exemplo.vt primo legauit titie vernas subsequēter plocie omnes vernas p̄eter quā quos alij legauit alioquin nisi sic intelligatur nihil videatur exceptū.vel dic secds Jaco.de are.z de ra.z pe.qō exceptio facta ab vtroqz legato ē obscura.Et ideo permde habeē ac si nō esset posita ar.ff.de interrogato.actio.l.de eta.ff.qō p̄etor ait.de z cōtrahē.em.l.in.l. nam q ita scribitur ꝛc.vt.j.de his que p̄o non scriptis habēē. l.ij.z hunc intellectum videtur innuere tex.j.vbi aliter apparere posset ꝛc.quod apparere nō pōt in his qui communiter sunt verne z textores z ideo sunt communes.vt.j.sequif.vnde colli
3 ge fm ipsum Jaco.de are.ꝛ qō exceptio obscura p nulla habe
4 tur vt.ff.dixi. ¶ Jtē no.qō quoties aliqd se habere pōt ad regulam z exceptionem qō trahere debemus ad exceptionē.Jbi vernas verne dicunt qui nascunt ex ancillis vt.C.de rei ven.l. cum super vernis.z instituto delega.ff.si quis ibi noie qō si cognitum no.ergo qō obscura exceptio p̄o nulla habetur vt p̄edixi.Et ex hac ratione collige rationem diuersitatis inter primū z tertium casū non p rationem glo.qz videtur cōtra.l.tale. ff.si.j.de condi.z demon.ibi quos eorum.s.textorum.Dy.ibi intelligi potest hic soluit questionē.Dyn.ibi.hoc cū iuris est.s. vt sint communes,verne z textores.Dy.ibi z si neutrius.Sed simpliciter sine legati vni verne alij textores.Dy.ibi p̄ter textores z sic excipiendo nulli legauit.Dy.ibi neutri fuisse legatum qz de vtriusqz legat.excepti esse videnē.Dy.vñ in primo casu exceptio obscura fuit in secdo nulla fuit facta exceptio in tertio exceptio fuit facta clare z aperte z allegat hec lex ad determinationem talis questionis que fuit de facto bononie:due cōmunitates contendebant de possessione cuiusdā nemoris cōtingit qō vtraqz ꝓbauit intentionē per xviij.testes dubitabat qd iuris esset.Et determinatū fuit qō cuilibet adiudicari debeat dimidia possessio illius nemoris,ar.huj⁹.l.vbi videtur verne z textores sunt communes vtriusqz legatarij.Dy.z per hoc.ff.eo.l.ſi pluribus.z.j.vti possidetis.l.ſi duo.in contrarium ... qō vnusquisqz videē probasse impossibile qz ambe partes non potuerunt simul z semel insolidū possidere.j.de acqui.posse.l.ij.ff. econtrario.ff.cōmo.l.sicut certo.ff.ii duobus.Et de p̄cario.l.duo.impossibilis aūt probatio non relenat probantem vt.ff.de interrogatio.actio.l.cōfessiombus.ff.j.z per hoc.j.de fundo instructo.l.q̄ situm.ff.si quis.Dy.inclinauit in primam partem q vtriqz adiudicetur alij quod pronuntiari debeat vti possidetis ita possideatis sicut fit in interdicto vti possidetis vel qō iudex ꝓcipiat ꝗb⁹ qō intentēt petitionū.sed si appareret aliquā artium fungi partibus rei tunc in paritate probationum videtur ipsi ꝑti adiudicari vt extra de testi.c.in presentia.cum ibi notatis ista q stionem tangit glo.C.vti possidetis.l.j.que glo.nō est alibi z facit qō no.ff.vti possi.l.ſi duo.z.l.j.ff.interdictū.z vide q not.per Jnno.extra de p̄bario.c.ij.z per Rofre.z libello.vti possidetis.versi.item quare inducitur etiā lex ista ad aliam questionē.
4 ✝ Bonifacius papa octauus cassauit ordines mendicantiū ex tra de religiosis domibus.c.j.li.vj.erant quidam ordines q p tim mendicabant z partim de ꝓprio viuebāt:querebatur an sub cassatione venirent z videtur quod non quia isti participāt de vtroqz ergo per se sunt species diuersa a mendicantib⁹ sicut hic dicit quod vernis textoribus videtur cum in istis concurrant due causę quarum vna prodest alia nocet impicere debemus illam que p̄dest.j.de iure fi.lay.ij quis palā.licet qnqz inspiciatur illa que nocet,de liberali causa.l.ſi.di.tenet quod inspici debeat de quo magis vtiunt an de ꝓprietate an de mendicitate z fm illud qō preualet iudicare.ar.j.de leg.iij.l. legatis seruis.ff.ii vnus.ff.de sta.ho.l.queritur.in dubio videantur cassata qm vita est individua vt.ff.de vſu z ha.l.vnius pars. Jtē facit si aliqua villa erat in cōfinio duarum prouinciarū neicit cuius prouincie sit qō intelligatur de vtraqz ꝓuincia quo ad p̄scriptionem

scriptionem z alia p̄o hoc.C.de p̄scriptio.lon.tēpo.l.cū lōgi z quod no.in glo.C.de agrico.z censi.l.quēadmodū.lib.xj. Jtē facit ad qstionem disputatā per.d.Jaco.butr.ſi testatoꝛ legauit mercatoꝛibus lane.z artificib⁹ lane.ꝛ.z vn⁹ erat mercatoꝛ z artifex qūo debeat participare legato qō est mihi. ivj. in lib. magno qstionū disputatarū. ¶ Jn glo.prima in fi.ista gl.nō bene ponit casum z reprobatur per Dyn.z alios doctoꝛes vt.ff. dixi z dicam statim in supplemento alterius gl. Jn glo. Sz sic simpliciter ibi.ſo.ibi qr ibi omnes sunt verne z quidā ex vernis cursoꝛes vnde generi per speciem derogatur vt ibi hic autē qdam erant verne z non textores:quidam textores z nō verne. qdam verne z textores z sic non magis vni speciei quā alteri accedunt z ideo communes sunt.Dy.nō ergo hic erat gen⁹. Et hoc reprobatur casus gl.qz esset contra.l.illam seruis vbanis. ff.vltra.z ideo illa glo.prima huius.l.vacare debet.Dy.Jbi seruo manumisso.quidam habent in eo z ma.la.Dy.z ibi derogat pars toto.Dyn.ibi dissimilis casus est quia ibi magis accederet ad vnū legatū seu artificium quā ad aliud vñ illi cedit.Dy.

Nihil distat. Quantum ad inducendum coniunctionem verbalē in persona legatarioꝛum.Dy.ibi coniunctum re z verbis.Dy.in glo.sic.ff.in fine. Sed dic qō in coniūgēdo idem operant dictiones z,z cū.Sed quantum ad separandum z diuersa legata vel deposita cōstituant non idem.Dy.vel dic qō differunt qñ vnū est accessoꝛium alterius sed qñ duo leganē vnū quoꝛū non est alterius accessoꝛium tunc non est differentia.z sic potest intelligi.ff.iste.vel fm Jaco.de bel.Solutio in qualibet earū not.z de vſuffr.leg.l.illi. vel dic vt plenius notaui.j.de sta.libe.l.ſi seruo sub cōditione.z C.de impuberū z al.subſtitu.l.j.de vsufruc.l.illi.in fi.vel dic secū dum pe.cum queraē an sit differentia inter z et cum quantum ad coniunctionem faciendam dic qō non.vt.ff.de vsufru.accrel.ſi quis titio.ad fi.aut quantum ad aliū effectū z tunc aut ponitur inter res quarū natura est vt vna alteri non accedat z tūc inter z,z cum non est differentia.nā cum natura hominis non sit qō accedat alij vt.ff.de edil.edicto.l.iustissime z ideo non refert siue dicatur lego titio z seio sic intelligatur iste.ff.aut ponit inter res quarū natura est vt vna alteri accedat ꝛc.z est differētia.nā peculiū accedit seruo z instrumentum fundo z sic intelligātur contraria z.j.de peculio leg.l.secunda.nam dictio z cōiungit principaliter:dictio cum accessoꝛie.pe.in effectu parum hoc tamen differt a predictis.

1 ✝ Diuisio p̄ohibetur circa idem legatū in persona legatarij que in heredibus admittitur.
2 Debita conditionis implende causa non sunt in obligatione.
3 Legatum repudiatum fingitur non relictum.
4 Seruus in fuga legatus cuius requiratur sumptibus.

1 **Legatarius.** ✝ Diuisio circa idez legatū in persona legatarij inhibetur licet in ei⁹ heredib⁹ admittatur.hoc dicit in gl.j. de conditio.z demon.l.vnus heredū.alias inuit⁹ detineretur in communionem quod esse non debet.vt.ff.de cōditioni.indebiti.l.ſi non sortem.ff.ſi centum.Dynus.z sic in.l.cui loquitur de eo quod causa conditionis implende est dandū:z
2 est ratio diuersitatis:✝ quia que causa conditionis implēde debentur non sunt in obligatiōe.vt.ff.ſi quis sub conditione.sed exigitur nudum z meruz factū.z ideo debet impleri ad vnguē. vt.ff.ſi certum petatur.l.penulti. coniuncta.l.tutoꝛ.ff.lucius.ff. de vſuris.pe.z et hoc potest colligi solu.ad.l.ſi testamento.ff.ex duobus.j.de fideiusso.que videtur multum contra istam gl.ibi res legata sic vel dic.vt ibi quia hic actiue ibi passiue hoc est hic de heredibus actoꝛis ibi de heredibus rei.z p̄o hoc arg.j.iudicatum solui.l.iam tamen.ff.penul.Sed tollitur in eadem.l.ij.ff. ſi tamen hominem.de verb.obli.z ideo prima.phabilioꝛ. Dy. vel dic qō ex persona heredum non mutatur natura obligationis circa rem que debet prestari.nam vbi hominem debes in gen nere heredes tenentur ad integrum hominem sicut z tu. Sed in modo agendi z conueniendi heredes bene mutantur.vt hic. Pe.Et de hac materia dic vt ibi plene not.z dixi.in fine quidā habēt si alij.sed debet dicere si aliena.ff.scevola.vbi aliud iuris heredem in persona defuncti seruatur sicut z hic.Dy.

1 ✝ Species mediocris debetur in legato generis.
2 Electio est debitoris in debito quantitatis.

1 **Legato generaliter.** ✝ Jn legato generis debet species mediocris.Et si testatoꝛ sensit de tertio heredis electio.h.d.Et de hac materia vide
3 qō no.per Dy.extra de regulis iur.c.in obscuris.li.vj.z in gl.ff.de iure do.l.cum post gener.ibi accipiāt.i.accipi possit per legatarium quantū ad optimū vel accipi necesse sit quantum ad pessimum.Old.hoc est legatarius nō potest eligere optimū nec heres dare pessimū ibi actoꝛem.i.castaldionem cuius electio totī⁹ hereditarie domus aduersionem induceret vt.ff.de officio ppsidis.l.ſi.Old.ibi legauit siue testatoꝛ senserit de certa siue nō.Dy. Jn fi.quia in genere isto nihil inuenitur omnino inutile vñ heres dando minimū liberat sed in primo.le.fun legato in eo genere in quo potest inueniri omnino inutile z ideo dic vt in prin
a cipio glo.magne in glo.p̄ia in.ff.ff.l.qui duos.vbi de hoc no. in glo.idē in ceteris ista est notabilis glo.in ista materia ſz in a liquibus defectiua vt statim subdiciam ibi vtputa animalibus vl dic vt no.ff.mā.l.fideiussoꝛem.Dy.ibi in ceteris nempe.s.reb⁹ quas habere semper expedit.Dy.ibi.l.minus.secundum.R.vt j.ff.ꝑti.ff. de certo in.fi.Dy.ibi in genere inferiori qō apud dialecticos species appellatur.Dy.ibi de seruitu.ſicui. iuncta.l.ſi via.de seruitu.rustico.prędio.Ol.ibi cōtra semp legatario.ar. huius.l.z.j.e.l.ſi seruꝰ.ff.cū homo.z de op.leg.iij.Dyn.ibi tunc heres eligit.i.declarat de quo sensit testatoꝛ.Jaco.ibi de vno
2 tritico z oleo legato.l.iij.in prin.z.l.iiij.he due nō faciunt ✝ qz loquūtur in quantitatibus in quib⁹ licet sit in genere debitum est electio debitoris z pōt minimū p̄stare.vt.j.de leg.iij.l.qui concubinā.ff.cum ita.z.l.minus.ff.man.l.fideiuss.z ibi no.ſz adduci potest.j.e.l.huiusmodi.ff.si cui homo cum similibus.Dy. ibi ſi domus primo rñso.hic in speciebus in quātitatibus vero sequimur minimū vt.ff.dixi p.l.minimus.cū cōcoꝛ.j.de leg.iij. z in obscuris de reg.iur.lib.vj.in gl.vnde secūdū cōmunē ibi vt ff.pti.ff.ſiste in prin.ſui non facit quia non in genere in primo casu sed certum legauit vt ex verboꝛū expressione patere pōt.in secūdo casu legauit in eo genere in quo nihil inutile inueniebat z qō inutile sit habere vt no.ff.in glo.que incipit.idē z incertis vel sensit de certo z ideo interpretatio est heredis.vt.ff.eodem. l.si quis a filio.ff.si quis plures.Dynus.ibi sed sensit de titia no vno ex pluribus nō determinat puta dicendo vnū determinate.Old.ibi in seruis cum legat incertꝰ de certis. Dy.in fi.de quo sensit sed ista glo.non est vera imo casu interpretatio est heredis seu electio tamen qz testatoꝛ non habebit in patrimonio vt.l.iij.j.de vino tritico z oleo legato.tamen qz sensit de certo per expressionē ꝓprij nominis quo casu est electio seu interpretatio heredis vt.j.e.l.apud iul.ff.scio.z.l.ſi quis a filio.ff.si quis plures.ff.eo.vbi de hoc z hic posset esse casus huj⁹ ff.Dy.z vide quod not.ff.fami.ercis.l.heredes.ff.ſi incerto.

3 **Si legatum.** ✝ Legatum repudiatum fingit nō relictū.hoc dicit ibi.z ideo quia fingitur non legatum z dominium nō quesitum.Dyn⁹.ibi futuri actio repudiato legato serui furis.Dy.ibi si seruus qui furtum fecerat.Dyn.ei.ff.legatario ibi cuius nomine.ff.serui.Dy.ibi furti.ff.noxali cōtra testatoꝛem. Dy.

4 **Cum seruus.** ✝ Seruus legat⁹ in fuga vel in lō ginquo cōstitutus tempore testamēti sumptu heredis requiritur,z prestatur.h.d.cum p̄incip.li sequentis.que continuatur ibi.vt eam rem.ff.servo legatum. Dy.in glo.ff.per legatarium.ſol z cum in alieno z sic hereditario qui ante aditam hereditatem est alienus.Dyn.Et vide qō
a no.⁹dicta.l.ſi quis seruum.in prin.j.tit.proximum.z facit.j.eodem.l.cum res.ff.ſed ſi alienus seruus.

a Alis q no. accidat tex. i.l.ſi seruꝰ rē. j.e.ti.z Bar. in.l.cū res.ff. eo.Barb. in apostillis hic ad Bart.

1 ✝ Heres ad quos fructus legatario teneatur ex tempore more.
2 Pensiones in domo recipiuntur equales.
3 Pensiones domorum non veniunt appellatione fructuum.
4 Testatoꝛ legans rem p̄o qua consequēda ius habet illud ius legasse videtur.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Apud iul. Ibi fructꝰ hic tractaꝫ ad quos fructꝰ ꝛ accessiões teneaꝫ heres legatario ex tempore more. Dy.ꝛ licet glo. videatur velle continuare cum precedentibus ꝛ obscure dicit quod hic est. ℣. per se. ꝛ dic fructus. ſ. rei legate. ꝛ vide qȝ nota-
1 ui de istis fructibus. C. de rei vendi. l. certum † Et potest breuiter dicere qȝ fructus tam percepti quã percipiendi veniunt ex tempore more qꝛ tunc heres est male fidei ꝛ desinit habere tit. vt. ſ. de rei vendi. l. si nauis. ꝛ. l. fructus. vbi de hoc plenissime dicit secus si habeat ti. vt. C. de rei vendi. l. si fundũ. vbi de hoc fallit. ſ. qȝ metus causa. sed ꝛ partus. vt. C. de fide. instrumẽ. ꝛ iure haste fis. l. ꝫ. adẽ in vecturis ꝛ operis. vt. ſ. de petitio. here. l. ſ ꝛ si lege. in fin. ꝛ. l. seq. veniunt etiam vsure ex tempore more. vt hic ꝛ. ſ. titu. prori. l. qui solidum. ℣. etiam. ꝛ. l. si quis seruo. ℣. et de interitu. vt hic ꝛ. ſ. eodem. l. cum res. in fi. ſ. depo. l. si in asia. in fine. ꝛ si certum petatur. l. cum fundus. idẽ in fi. vt. ſ. de verborum obligatione. l. si seruum. ℣. sequitur. ꝛ in omnibus obuentionibus. vt in fine huius. ℣. ibi in petitione ex tempore more. Dy. ibi non quos heres percepit. ſ. tantum. Dynus. ibi dicendum est. ſ. qȝ teneatur heres ex tempore more inquantũ potuit ſser legatarius percipere. Et not. bene textum istum qȝ vbi quis tenetur de percipiendis non tenetur de his quos ipse percipere potuit. ſ ꝛ de his quos percipere potuisset petitor ad hoc. ſ. de rei vendi. l. si nauis. ꝛ dixi. C. de rei vẽdi. l. si fundum. ꝛ. l. certum. sed contra hoc videtur expresse. C. de rei vendi. l. domũ. vbi expresse dicitur quod teneatur de his quos ipse possessor percipere potuit. Dixerunt quidam quod aliud in domo aliud in fun-
2 do † quia in domo communiter recipiuntur pensiones equales tam per petitorem quam per possessorẽ nõ sic in predijs ꝛ ideo in pensionibus teneatur possessor quãtum ipse percipere potuit i fructibꝰ fundi quantum potuisset petitor percipere tamen iudicio meo hoc est falsum qꝛ etiam in pensionibꝰ domorũ plꝰ percipit vnus quã alter: vel ꝓpter diligẽtiã vel ꝓpter potẽtiaȝ quia inquilinus sperat ab eo defendi. ar. in vsibus feu. de capitulis conradi. c. j. ꝛ in authẽ. de defen. ci. ſ. finali. ꝛ ideo credere concordando iura predicta quod sit in electiõe petitoris quod velit petere vtrum illos quos ipse percipere potuisset a possessore propter malam fidem ipsius possessoris. vel dic vt dixi dicta l. fructus. de rei vendi. ver. si quero. cum dictum sit. ſ. Dynus. ibi quod in fructibus dicitur: scilicet quod debeantur ex tẽpore more. Dy. ibi hoc etiã in pensionibus quas legatarius honeste percipere potuit. vt. ſ. de petitio. heredi. l. ꝛ ancillarum. ℣.
3 fi. ꝛ vide quod ibi not. de rei vendi. l. fructus. Jac. ꝛ colligeꝛ qȝ appellatione fructuum non continentur pensiones domorũ cũ hic ponaꝫ ꝓo specie distincta ꝛ separata a fructibꝰ de hoc vide in alphabeto dictione fructus. ibi iudex igitur colligunt alii qui ꝛ non male ex ista litera quod ꝓbata consuetudine super aliquo negotio nihilominus debeat ferri sentẽtia diffinitiua super ipsa consuetudine ꝛ idem dicũt super manifesto ꝛ notorio ibi interitum ꝛ rei estimationem secuto interitu post moꝛã. dy. ibi sicut in stipulatione no. argui de contractibus ad vltimas voluntates de quo dixi. ℣. eodem. l. seruũ filij. ℣. eum qui. ꝛ. C. de legẽ fusia canina tollen. l. vnica. ibi ad questũ post moꝛam heredis. Dynus. quando erat heredis. vel etiam sine moꝛa. vt. ſ. eodem. l. si tibi homo. ℣. cum seruus. Jaco. in glo. ratione fuge. in fi. vel dic quod ponit nouum casum quando fuit legatus fundus ꝛ heres fuit in moꝛa. ꝛ sic est hoc. ℣. ꝛ non loquitur de materia precedenti quod patet per versicu. sequentem. Et idem in operis seruorum. Jaco. ibi facit. ſ. ibi. ꝛ. l. herenniꝰ. ꝛ dic vt ibi. Dynus.

4 **Si titius.** † Si testator legat rem ꝓ qua consorda habet ius illud legasse videtur. hoc dicit. Et loquitur totus. ℣. quando emptor legat rem quam venditori sequens. ℣. idem iul. scribit quando aliꝫ nõ venditori. ꝛ iste. ℣. tres casus ponit. nam primo legauit ante quã traderet ꝛ pretium solueret. Secundo post traditionem nondũ soluto pretio. tertio post solutionem pretij re nondũ adhuc tradita. Dꝓpo. quod primo casu non valuit legatum quia res mea inutiliter mihi legat ertã si desinit esse mea vel. ſ. eo. l. cetera. ℣. j. versic. quẽadmodum. Sed dic valuisse ratione iuris qȝ habebat testator in ea. vt. ſ. de lega. ij. l. meuius. ℣. fundo. dy. n. ibi ꝛ pretium repetere deinde decedat ꝛ legatum non recipit. Dynus. ibi per legatum. l. ex causa legati. dy. ibi quam tradidi qꝛ valet legatũ ratione iuris quod in ea habebat testator. Dy. ibi solutum mihi pretium res tamen tradita erat. Dy. ibi ex testamento vero me acturũ. Jul. scribit. Dy. ibi recipiaȝ ex causa legati ibi erat
✠ Adde hic Bar. Bald. ꝛ Ale. ꝛ bal. consil. cxxiij. ſ. lib. soluendum non tradam. dynus. in glo. prima ibi locati. si tali. ℣. si. debet dicere. l. si in lege.

✠ Tendens nomen prestare debet eum esse debitorem.
2 Legatum personale non transit ad heredem legatarij.
3 Heres per legatarium actione ex testamento cogitur.
4 Heres an soluere teneatur tributa an vero legatarius.

Idem iul. Scribit. ſ. proximo. ℣. quãdo venditor legata fuit hoc qñ aliꝫ ibi emerat anteq̃ sibi traderetur. Dyn. in fi. ſ ibi tradita erat tunc cogitur heres mihi tradere ex causa legati. dy. Sed quis soluet pretium si non est solutum per defectum videtur qȝ heres. argu. ſ. de leg. iij. l. qui cõcubinã. ℣. qui hortos. item quia sic video in vẽditione nominis. † nam ille qui
1 vendit nomẽ debet prestare eum esse debitorem. ꝛ sine exceptione. vt. ſ. de heredi. vel actio. vendita. l. si nomen. sed iste venditor habet exceptio. nisi ei pretiũ offerꝛ. vt. ſ. de actio. empti. l. iulia. ℣. offerri. ergo videt qȝ non ꝓstet fm qȝ debet licet cedat actio nem cum legatarius repellatur exceptio. ꝛ hoc verũ cum in testamentis sit plenior interpretatio facieda. vt. ſ. de regu. iuris. l. in testamentis. Jaco. ꝛ ꝓo hoc bene. ſ. e. l. si res obligata.

2 **Si quis.** Alicui. Ibi lapidem cedere cõemptione persone legatarij non fundi. dy. ꝛ † sic legatum personale non transit ad heredem legatarij. Dy. ibi negat ꝛ bene. dy. Oppo. de lege. ſ. quẽadmodũ seruitus amittatur. l. iura. ꝛ so. vt hic in glo. quia huic fuit legatum cõemptione pone legatarij. Dld. ꝛ dic vt plene not. in. l. pecozis. hic in glo. al legata. Item allegatur iste. ℣. qȝ si alicui cõcedaꝫ res in emptheosim: vt feudum sibi ꝛ heredibus suis qȝ pater nõ possit renunciare in preiudicium filiorũ. ꝛ est argu. ad hoc. ſ. de verbor. obliga. l. stipulatio ista. ℣. si quis stipulatur. C. de vsufruct. l. cum antiquitas. ꝛ plene nota. in. l. gallus. ſ. de liberis ꝛ posthumis. dy. versi. quinto potest queri. ꝛ ad hoc in vsibus feu. de eo q si-
bi ꝛ heredibus suis masculis ꝛ feminis inuestituram accepit. c. j. ꝛ iste. ℣. non facit. quia hec nulla fuit renunciatio. Oppo. extra gl. ſ. de pigno. actio. l. si necessarias. ℣. de vendẽdo. solu. ibi ius personale continebat certum hic incertum quod facit ad q̃stionem si aliquis concessit alicui qȝ de nemore suo accipiat centũ plaustra lignoꝝ. ꝛ iste anteq̃ acciperet mortuus est an heres eius accipere possit. ꝛ videt quod non quia est ius personale. vt hic dicitur. in contrarium facit. ſ. de probatio. l. si pactum. ꝛ de pactis. l. iuregentium. ℣. paternorum. vbi de hoc satis dixi. ꝛ hec vltima est vera. ꝛ ad hunc. ℣. respondetur quia hic erat qd interminatum: ꝛ ideo ad heredem non transit in questione ꝓposita erat quid determinatum ꝛ certum: ꝛ ideo ad heredẽ nõ transit. vt dicto. ℣. de vendendo. Quid si testator dixit: lego titio ꝛ heredi suo quo possit cedere lapidem: nunquid transibit vltra primum heredẽ: Dynus tenet quod non per. l. antiquitas. C. de vsufruc. in contrarium facit. C. de legatis. l. in annalibus dicunt quidam aut testator dixit heredibus ꝛ ad oẽs transit aut heredi. ꝛ tunc ad primum tantum ꝛ ꝓo hoc. ſ. ad trebel. l. iulius phebus. sed hanc distinctionem tollit. l. j. de verb. obligationi. stipulatio ista. ℣. si ita. ꝛ quod ibi nota. vbi verbum heredi extenditur ad omnes heredes non ob. l. antiquitas. quia ibi ideo est quia alia ꝓprietas redderetur inutilis. vt ibi dicitur. Si autem ꝓprietas non redderetur inutilis tunc ad omnes heredes transiret: vt si legarem vsumf. fundi tibi ꝛ heredi trãsiret ad omnes heredes. vt argumẽ. l. a nobis. de annuis legatis ꝛ sic patet opinionem dyni non fore veram in casibus in quibus cessat. l. antiquitas. Si autem ex fundo nulla alia percipeꝛatur vtilitas nisi cedendi lapidem idem esset quod in vsufruc. per hũc etiã. ℣. reprobatur opinio dicentium quod aut ius personale appositum in legato apponit in modum conditionis. ꝛ non transit ad heredem. argumen. ſ. de conditio. ꝛ de. l. si heredi. aut apponitur similiter ꝛ transit ad heredem. institu. de leg. ℣. optionis. de quo potest opponere ad istum. ℣. ex quo vide. ℣. predictam distinctionem falsam esse: quia hic est ius personale in legato adiectum sine aliqua conditione. ꝛ tamen non trãsit ad heredem. vt hic patet. quare dicas aut ius personale adiectũ in legato vel contractu quod continet quid certum ꝛ trãsit ad heredẽ siue sit negatiuum siue affirmatiuum. vt dicto. ℣. de vendendo. licet pe. in negatiuo dixerit cõtra: ꝛ nota bñ aut nõ continet quid certum. ꝛ tunc non transit. vt hic. Sed vbi continet certũ posset distinguere. aut fuit adiectũ simplr ꝛ transit ad heredem. vt dicto. ℣. optionis. aut conditionaliter ꝛ tunc nõ vt dicta. l. si heredi. ꝛ hec sunt noua ꝛ notabilia.

3 ✠ **Heres cogitur.** † Per legatariũ actiõe ex testamẽto. ꝛ ita soluit ꝛ ꝓ hoc ibi soluere legatario. ꝛ legatariꝰ soluet fisco. dy. ibi aq formã. t. ꝓ aq ductu vt qꝛ ad fundũ quenebat aq̃ ex forma aque publice. dy. Et facit iste. ℣. ꝛ tra vẽditores qȝ tenebant soluere ficta ꝓterita vel decimas non solutas ꝛ canonẽ preteritũ si res erat emphiteotica ꝛ ꝓ hoc qȝ etiã tpe futuro teneanꝫ soluere facit qꝛ ꝓsonalis actio nõ sequit fundũ. vt. ſ. ad trebel. l. j. ſ. si heres. ℣. de cõtrahẽda emptio. l. vlt. ſ. fi. ꝛ. C. si aduersus creditorẽ. l. ꝫ. de act. vel here. vẽdi. l. j. in ꝛ. ũ est. C. sine cẽsu vel reliqui. l. pen. ꝛ fi. ꝛ. ſ. de publicanis. l. imperatores. vbi de hoc satis dixi. ſ ꝓmũ est verꝰ qȝ vẽditor soluere teneaꝫ si aliud nõ cõuenit. sed si nõ soluatur emptor cadat a iure emphiteotico nec eñ alteriꝰ iuris est apud emptorẽ q̃ fuerit apd vẽditorẽ vt. C. si mãcipiũ ita fuerit alie. ne
2 ꝓstituaf. l. prefectus. ℣. de minori. l. in cause. ſ. fi. de cõtrahẽ. emptione. l. si qȝ sub hoc de piculo ꝛ cõmo. rei. vẽ. l. necessario. ℣. fi. de pig. l. grege. ℣. j. ꝛ. C. si pignus pignori datũ sit. l. j. Dy. ꝛ facit quod no. C. de iure emphi. l. ꝫ. in fine. glo. magne ꝛ qȝ dixi. ℣. de impensis in res dotales factis. l. neq̃ stipendium. in glo. prima vbi cogitur a legatario ꝛ legatarij a fisco ꝛ hoc ideo quia prediũ est tacite obligatũ ꝓ istis ꝓstationibus. vt. C. in quib. causis pignus tacite contrahitur. l. secunda. ſ ꝫ cũ testator legat rem suam alij obligatam heres tenetur luere ꝛ prestare. vt. ſ. eod. l. si res obligata. ergo ꝛ hec tenetur soluere vt hic patet. Jacob. de fi-
ne. glo. imo est contra quo ad tempus futurum quia ibi soluit heres sed dic vt ibi. hodie puto bene. ſ. ꝛ alia iura determinari per auten. sed periculum. C. sine censu vel reliquis. Et ideo dic
4 cum queritur ſ an heres vel legatarius teneatur soluere tributa aut loqueris quo ad fiscũ ꝛ indistincte tenetur possessor vt dicta l. imperatores de publicanis: nisi legatarius minus fuisset idoneus tempore acquisitionis legati secus si postea factus fuisset minus idoneus vt dicta autentica. ꝛ not. in glo. quã alibi nõ recordor. C. de predijs ꝛ aliis rebus nauiculari. l. fi. lib. xi. aut queritur quia finaliter ꝛ in effectu teneatur ꝛ dic qȝ ꝓ ꝓteritis tenet heres vt hic in futuris dic aut fructus eparantur tributo ꝛ heres soluere tenetur: qꝛ alias esset legatũ inutile vt dicta. l. q concubina. ℣. qui hortos. qꝛ nõ presumitur testatorẽ hoc voluisse. ſ. ti. j. l. titia cum testamento. ℣. j. aut tributũ est minus q̃ fructus ꝛ tenetur legatarius. ſ. de vsufructu lega. l. quero.

Scio. In dubio minor fundus videtur legatus. h. o. in glo. sed si vellet heres dare maiorẽ quam dare ex
pedit. Dy. ibi. l. leuissimam. debet dicere leuissima. Dyn. ibi gaius sed ibi vnicum erat prediũ licet ad culturã diuisum. Et dic plene vt no. ꝓ. Dy. extra de regulis iuris. c. in obscuris libro. vi. in eadem gloss. in fine. So. vt no. in glo. ſ. eod. si quis a filio. ℣. si quis plures. Dynus. vel dic quod ibi est regulare hic casuale vt notaf. ſ. de rebus dubijs. l. qui duos circa principium. Jacobus de belusso.

Constat. Ibi comparari possint. i. si earũ commerciũ est in cõmuni. Dy. ibi difficilis non tamen impossibilis vel quasi impossibilis ꝛ hoc sequitur si vero ꝛc. et facit. C. eodem. l. cum alienam. cum ibi notatis ibi nec estimatio. q. d. nec res nec estimatio sibi nisi aliud appareat ex volũtate testatoris tacita vel expressa vt not. ſ. e. l. si qȝ inquilinos. nor. etiã institut. eo. ℣. sed si talis. Dyn. ibi non nisi iussu principis ꝛ sic quasi impossibile reputatur cum non possit fieri non ꝓ principem ad hoc facit glo. ſ. de verbo. obli. l. cõtinuus. ℣. cum quis. de minori. l. si ex causa. ℣. fi. ꝛ. l. se. ꝛ qȝ no. per. Dy. extra de reg. iur. c. qȝ semel deo dedicatũ. lib. vi. idẽ dicas in re ecclesie cum ꝛ illa cum multorum cõsensu solenniter alienatur vt. C. de sacro
1 sanctis ecclesiis. autenti. hoc ius porrectum. ꝛ de hoc not. per Innocentium extra de testamentis. c. filius. iuxe dotalẽ dic vt. ſ. de testamento militis. l. dotalem in glossis. contra ibi posse vendi. sci licet rem patrimonialem. Dy.

1 ✠ Miles non potest aliquid possidere in loco vt militat.
2 Fratres minores non possident immobilia.

Sed si res aliena. Quãdo cõmerciũ est in cõmuni. Dy. ibi legatarius grauatus emere ꝛ aliꝫ prestare ꝛ subaudi maxime. Et dic vt not. ſ. ti. ij. l. patronus. Jac. ibi non habet quia in eo loco in quo est res prohibetur emere vt
1 ſ. de pignori. l. in quorum. Jacob. ibi pro parte militi † qui nõ potest aliquid possidere in loco vbi militat. ſ. de re militari. l. milites. Jaco. ꝛ sic ex conditione persone nõ propter eius delictuꝫ. Dy. ibi relinquatur ab eo q̃ scit cõditionẽ legatarij. Dy. ꝛ dic ꝓo declaratione qȝ interdũ legat res ꝛ estimatio cedit in legato ꝛ non res vt quãdo legatur militia vel censura vt. ſ. ti. j. l. titia. scio. in ꝓin. ꝛ. l. mortuo. ℣. j. nisi in casu quando legat seruo militia quia tũc distinguitur vtrum sciẽs an ignorans vt. ſ. tit. ũ. l. fideicom. ℣. si seruo. sic ꝛ estimatio est in legato qñ legatur affixa edibus. vt. ſ. l. ꝓori. ℣. si duobus ꝛ. ſ. ti. ũ. mutu. ℣. si. item ꝛ in alio vt. ſ. e. l. si quis inquilinos. item vbicũqȝ legatarius non potest capere rem sed potest estimationẽ ꝛ sic potest intelligi. l. ista

ſ. e. l. filiussa. ℣. si quid. secus dicere isto casu in stip. que est stricti iuris vt. ſ. de ver. obli. l. multum ꝛ ibi de hoc in glo. nec est bonum exemplum glo. que ponitur in iudicio quis ipse nec rẽ nec estimationes põt capere. vt. C. de iudicus. l. j. ſ. de duobus reis. l. cum senatus. nec credo tempore harũ legum differentiã fuisse inter iudeos ꝛ alios ꝓpianos qꝛ christus nondum venerat in beatam virginem tempore harum legum nec erat populus iudaicus reprobatus sed electus. interdũ res est in legato sed estimatio soluatur vt quando pluribus legatur ꝛ. l. non amplꝰ. ℣.
2 fi. Jac. † facit hec. l. ꝓo fratribus minoribꝰ qȝ nõ possunt possidere immobilia vt si eis legatur res immobilis ꝛ non possint habere rẽ habeãt estimationẽ de quo plenissime dixi. C. de sacr. eccle. auteñ. ingressi. ver. Item cõsuevit queri quid erit de ingredientibus ordinẽ minoꝝ in glo. ibi. ℣. si quis seruo. ꝺ dicere si seruo. Dy. ibi. l. senatus. ℣. fi. ꝛ. l. si quis inglinos. in principio. ſ. ea. l. ꝛ dic vt ibi no. instit. eo. ℣. non solum. Nam si res erat estimabilis valet vt estimatio debeatur vt dic. l. si quis inquilinos si inestimabilis estimatio non debetur. vt. ſ. l. prima. ℣. fi. Dyn. ibi ꝓpter delictum vel secte diuersitatem. Dyn. ibi hereticus hoc est ꝓpriũ delictum sed in iudice est secte diuersitas. Dyn. in glo. vltima ibi. legaretur ꝛ secundum hanc non sunt in litera illa duo verba ius possidendi. Oldra.

1 ✠ Legatum a principio inualidũ nõ cõualescit ex postfacto.
2 Heres quando est necessarius nullum est medium inter aditionem et mortem.
3 Affigia domui quando ad aliam domum transferri possint.
4 Ingrediens religionem cum pacto q̃ possit retinere fundũ valet pacto vitiato.
5 Ciuitas quelibet restituitur sicut ꝛ respublica romanorum.
6 Porticus venit edium appellatione.

Cetera. Quorum est cõmerciuꝫ in communi. Dy. ꝛ hoc tollitur contrariũ de. l. monumentorum. C. de religiosis ibi ꝓter hec nominata. ℣. proximo. ℣. Dy. ibi videamus possint legari vel non. Dy. ibi seruitutes reales ꝛ personales. Dy. ibi edibus loci licite edificat scilicet ꝛ per hoc tollitur contrarium de. l. fideicõmiſ. ℣. si quis illicite. ſ. ti. ũ. ibi senatus cẽsuit. ꝛ de isto senatuscõſ. vide in libello Roffre. circa fi. in tractatu senatuscõsultoꝝ ꝛ per hunc textum reproba glo. que est. ſ. de regula. cato. l. fi. que dicit eam non habere locum in senatusconsultis tanq̃ legib⁹ nouis ibi. si quando. i. aliquo tempore viuente vel mortuo testatore.
1 Dy. ꝛ iste. ver. tractari ꝺ breuiter. h. o. † legatũ quod a ꝓin. nõ tenet ex post facto non conualescit per regulam catonianã que nõ extenditur ad conditionalia legata. Et dic cõditionalia cõditione expressa. secus si tacita vt no. ſ. de regula catoniana. l. j. in glo. magna ꝛc. ibi conualescat per regulam catonianã. Dy. ibi. ꝛ siquidem ꝓ quia. Dy. ibi. Legatum debebitur ex causa legati. Dynus. ibi. Sed si sub conditione legetur mihi res mea. Dy. ibi. Purum igitur legatum facto. Dy. ¶ In gloss. vt eñ debentur. in fi. hec glo. continet veritatem cum qua concor. alia que est. ſ. ℣. si duobus. licet contrarium notetur ꝛ male. ſ. solu. ma. l. qui dorem. In glo. imo videtur ibi. ℣. suos. ꝛ dic vt ibi no. et eo. tit. ℣. an seruo. Dy. Et glo. est corrupta quia debet dicere. ℣. sed si rem. In gloss. cuius dies cedit. in fi. ꝛ hoc ideo quia ibi tempus additionis ꝛ mortis est idem vt. ibi. ꝛ. j. eo. l. si post mortem. Dynus. In gloss. cuius dies cedit. in fin. Et ratio est ibi.
2 † quia qui. ido est heres necessarius inter aditionem ꝛ mortẽ nulli si est mediũ. vt. ſ. l. si post mortẽ. ꝛ ideo perinde hꝫ locũ catoniana in legato relicto seruo sicut haberet locum in legatis quare [illegible] a morte testatoris: vnde qȝ dicitur catonianam locum nõ hab. ꝛ in legatis q̃ cedũt ab adita hereditate verum est nisi sit heres necessarius vt ꝓdixi quod est notabile. In glo. vt. ſ. de verb. ob. l. si ꝛ mea. vbi de hoc satis not. ꝛ dixi. ¶ Quero si res mea fuit legata sitio ꝛ anteq̃ solueretur sibi legatum post mortẽ testatoris ꝛ an aditã hereditatẽ ipse instituit me heredem ꝛ moꝛ an legatum expiret: videtur textus qȝ sic. ſ. ad trbell. l. si res aliena. in ꝓin. in [illegible] vt. ſ. e. l. plane. ℣. fi duobus ver. plane ꝛ maxime quod ita [illegible] adquisitum legatũ ꝛ actus erat perfectus vnde nõ ꝺ vitiari licet deuenerit ad casuꝫ a quo incipere nõ potuit: ꝛ hoc credo verum. Et si res potes respõde reqȝ ideo ibi nõ trãsit in fideicõmissariũ qꝛ nõ spectat heredi vt heredi ſ iure ꝓprio vel fm alios ꝫ nõ restituat ibi rem quia domiuũ nõ erat in bonis testatoris actio tamen ex testamento q̃ sibi cõpetebat bene trãsit in heredẽ ꝛ ꝓ ꝫus in fideicõmissarium. In glo. quoꝝ cõditio ibi. ꝓ catoniana vitiaꝫ. hoc verũ si est sua tempore mortis: ꝫ postea desinat esse sua. ꝛ est ratio. conditio si mul cum tempore mortis deficit. secus si non esset sua tempore mortis. vt. ſ. de regula catoniana. l. j.

Universidad de Deusto
Biblioteca

3 **Item queri potest.** †Affixa domui ita demum in alia domo licite transferūtur si idem sit dominus z possessor vtriusq;.h.d.Et colligit hic Jac.de are.quod propter interpositionem alias interpretationem repetendo est questio. pro hoc.ff.de vulg.z pupil.substi.l.fina.§.j.z de minozi.l.verū.Jaco.ibi.alteras legauerit z alias retinuerit.Dy.ibi.mouet questionem.scilicet quia videtur legatum valere.Dyn.ibi.Licet.id est licitum est.dyn.ibi Jn alias edes nostras similiter.dyn.ibi.Possessoribus.i. dominis.Dy.ibi.Futuris.scz nobis.dy.ibi.Et legari possit aliquid adiunctum domui retente.dyn.ibi.Negandum erit .s. posse legari.Dy.ibi.Nō est possessor.id est domin⁹ vtriusq; edis.dyn. Jn glo.vt.C.eo.melius diceret.C.de edifi.priuatis.z ita habēt quidam in glos.scz vtrumq;.ibi:constituī seruitus.scilicet quia consummatione traditionis actu nō est futurus dūs vtriusq;. Dy.ibi:Binarum z cōmunia predioruz.l.in tradendis.in principio.z.l.fi cū duas.dyn.Et qđ ista glo.est obscura eā declara. dicit qđ in traditione potest constitui seruitus.dic licet res sua nemini seruiat.vt.ff.de seruitutibus.vbi.pred.l.in re communi. z quando domnus tradit fundum ad huc est domin⁹ z tamē valet cōstitutio seruitutis:quia per traditionez futurus est nō dominus ita z hic inspicere debemus tempus quo futurus est non dominus id est tempus acquisitionis legati quo tempore inspecto non potest iniūctum in vna domo auferre z imponere rem alia.z hec voluit dicere glossa. ¶Item glo.allegat pro cōcordā.l.fideicommissaria.§.fi quis illicite.j.tit.ij.que vere est cōtra.sed solue vt ibi no.z dixi.ff.in princi.huius.l.z vide quod dixi.ff.de contrahen.empti.l.fe.

Si duobus. Domum eorū q̄ domib⁹ sunt affixa iure legati vel extractiōis detractio phibet lz eorū estimatio debeat.h.d.ibi ei.l.soli.dy.ibi.An valeat,z videt qđ valeat.q: dūs ꝛc.vt sequit.dy.ibi.Legatarius. l.vnius.p tte z alterius insolidū.dy.ibi.Jn hereditate suppleda nūquid valebit dispositio detractionis.Oldr.Sz melius solutio vtriusq; qstionis.Dy.Ibi detractioné.i.facultatis detrahendi dispositioné.Oldr.ibi.Valebit quo ad hoc vt estimatio debeatur vt sequitur.dy.ibi.Eorū.l.marmorū q̄ debebāt scōm 4 dispositioné testatoris detrahi.dy.Et colligit hic Ja.de are.† q̄ si aliquis dedicat se cū pacto qđ possit in se retinere fūdū qđ lz pactū nō valeat:valet tū ingressⁿ.Et p hoc de adim.lega.l.j. z.ff.si vsufr.peratur.l.j.§.ij.Sz q̄ vitieť ingressus facit .j. de regulis iuris.l.vbi repugnātia.de vsu z ha.per seruū.z not.extra de conditio.appositi.c.fi.z p hoc.ff.de testa.tute.l.certarum.et.l. seq.Ja.De hoc plene no.z dixi.C.de sacrosan.ec.auf.ingressi. versi.sed nunquid ex tali pactio vitietur ingressus.

¶ Als bar. hic.

Sed si quis. Ad opus affixa domib⁹ vel alij edificio vbano ciuitati in cui⁹ territorio sita est legari permittit:alteri vero ciuitati ppter debitū publicū phibetur.h.d.cū.§.seq.hec senatus in glo.opus reipublice cuiuslibet ciuitatis.Dy.ibi in cuius territorio est domus ex qua fit detractio.Old.ibi.nō esse pmittēdus de vna ciuitate ad aliam.Dy.ibi.in domū eiusdē.ff.trāsferēcis.dy.ibi quē casus .in fi.Sed contra.C.de operibus publicis.l.nemo.Sed vbi de publico ad publicum transferre volebat.Dy.

¶ Als bar. z. Ale. post eum.

Hoc senatusconsultum. Id est huius senatusconsulti 5 missio z phibitio.dy.ibi.ciuitates.Et sic est ar.†q̄ quelibet ciuitas restituatur sicut respublica romanoruz.vt.C. ex quibus causis maio.l.publica res.vbi de hoc plene dixi.ibi deneg auerunt contrarium seruatur Bononie.dy.z in Longobardia.z facit quod non valeat statutuz de domibus diruēdis.de quo dicit dixi in questionibus statutorum tertia parte.

a ¶ Porticus Ads ba. hic z post eū pa. & ca.q. qrit si statutū dispōnat q̄ nullus possit capi in domo an ēt i telligatur de porticu.z eīdem vide cōsi.xliij.

Hoc senatusconsultum. Ibi.porticus no. †appendium etiā a porticus cōtineri.z sic est arg.qđ statutū loquēs 6 quis fecerit assaltum ad domum locū habeat etiam in porticu:de quo plene dixi.C.de his qui ad eccle.cōfuge.l.pūi.vbi a prici. Et pro hoc quia aliud est facere ad domū aliud in domū.vt.ff.de iur. l.lex cornel.z.l.ité apud.§.conuiciū.z ff. officio procōsul.z legati.l.meminisse.Et hoc est verū in Jaco.de are.lz quidā dicant cōtra:q: domus certo fine limitatur.vt.ff.finiū regūdoū. l.iiij.in fi.z.ff.de vsuca.Leum qui edes.z institu.qbus modis inspa.po.sol.§.ij.Et faciunt etiā pdicta siquis sit inuētus sub porticu de nocte sine lumine quod non incidat in penā statuti quo cauetur qđ inuentus extra domū sine lumine puniat.z per hoc j.tit.ij.l.ō dūs.§.antepenul.z fina.Ja.Et idē posset dici de omnibus statutis loquētib⁹ de domo vt extēdātur ad porticū ibi qđ.id est aliquod.dy.ibi.colūne domui affixe.dy.ibi.non tamē fistule.Quidam habēt in litera tū quidā tū:z tunc nō habeas infra.Sed z fm hāc literā dic q̄ inherebant parietibus.Dyn.

ibi.imposite sunt alias impositiū super edificiuz non tū affici. Dy.ibi.dubitari pōt vtrū debeant.Dy.ibi adequata i. edibꝰ affixa.Dy.z ibi.z hec parata nondū translata.Dyn.ibi.Sed si ea nōdū adiūcta edibus.Dy.ibi.non extinguī legatū. Dyn. in gl.i.hostia.in fi.Vide in alphabeto dictioné cancellit.Jn gl. sigilli.in fin.ff.de act.empti.l.fundi.§. castella. Et facit iste.§.q̄ vendit domus qđ apposita in ea vt ibi sint perpetuo lz non sint affixa cedēs emptori,p hoc dicta.l.fundi.& pigno.l.debitor Et de religiosis.l.diui fratres.Jaco.in glo.fic.j.de auro z argēto legato.in fi.Sed ibi nō desīt res extare hic desīt:q: per se nō cēsetur.vt.j.de acq.poss.l.qui vniuersas.z de vsuca.l.eū q̄ edes. q: materia cū trāsit in materiatū desinit esse materia.vt.j.de le. iij.l.lana.Dy.vel secundum Jaco.de bel.ibi.ex necessitate alienauit hic ex ppria voluntate iniūxit.al:s legatuz non extinguere retur sed suspenderetur. ar.ff.de rei.ven.l. in rē act.§.fi.Jac.de bel.z vide qđ notaui in questionibus statutorū secūda parte.& sic.Item quero duas pulchras questiones.

1 ☞ Heres an excusatur ab expensis propter iustam ignorantiam.

Siue sciuit. Scilicz heres illa esse legata. Dy.in gl.in fin.So.vt ibi.vel dic fm Ja.de bel.qđ hic hꝰ sentit lucrū et eo q̄ relegatā iniūxit edib⁹.Et ió nō est mirū si teneť etiā ignorās.al:s forte esset sec⁹.vt.j.e.cū res.§.j.ij.z.iiij. Ibi etiam accipiēs teneť in eo qđ lucrū sentit.z sic cōcor.vel dic q̄ hꝰ grauiꝰ oneratur.vt ibi no. Jac. Vel.dic q̄ ibi loquit̄ ex facto defuncti qđ ex testō nō depēdet qđ hꝰ pōt,pbabilit ignorare.vt.j.de regu.iur.l.q in alteri⁹.hic in facto qđ ex testō pcedit i quo hꝰ nō pbabilit errat.z est rō q: nō oz adire nisi testū ispiciat z totū inspicere oz nō solū illā ptē q̄ faciat,p se.ar.ff.de trāsac.l.& his. Et de legib⁹ z senatusco.l.inuitle.z facit.j.de liberatiōe leg.l.cū heres.z qñ ibi no.† De pmo ergo facto hꝰ ex cusat etiā a cōdēnatiōe expēsar⁹ ppt iustā ignorātiā z sic dīt iteliigi gl.q̄ hoc dicūt vt.d.l.q in alterius.in auf.de iud.§.opz.Et no.j.ti.pxi.l. q solidum.§.etiā.Pe.Et plene dixi dicta.l.qui in alterius.

1 ☞ Statutū prohibens vendi nō subdito an habeat locum si detur in solutum.

2 Redēptus ab hostib⁹ quo ad ipsi⁹ liberationē sibi legari pōt.

Senatus. Ibi hec autē que erant separata ab heredibus tempore testi.Sed postea iūcta per heredē ibi.Sed si detraxerit.ff.heres ea que edib⁹ ipse iūxerat cū nō deberet ōtrahere,Sz eorū estimationem prestare.Ol.ibi. Sed vt soluat. Et sic facit iste ter.† qđ phibitio statuti prohibentis non vendi nō subdito locū habeat etiā si detur in solutū.secus si prouocatus ad iudicium z cōpulsus per iudicē dare in solutum.argu. eorū que non tauī.ff.de fideicommi.libe.l.cū fidei heredum.z.C.de fun.dota. l.ij.de hoc dixi in questionib⁹ statuto.z scōa parte.primo folio. ver.ex predictis.z de ista materia vide q̄ dixi.ff.de contrahen, empti.l.senatus.

¶ Marcellus dicta. Als i alphabeto.ibi.nec ad hoc.ff.vt impediať de trahere.Dy.ibi.obfuturū.ff.senatuscōsultū.Dyn.Querit.Pet. si ita dicta fuisset facta in ciuitate an haberet locū iste.§.z tenet qđ nō p.l.in rē.in fi.ff.de rei ven.idē.Ray.cōtra puto cū hic lo ☞ qual de dicta q̄ auferek sine lesione dom⁹ vel orti quo casu valet legatū etiā de his q̄ in domo sunt.vt.ff.de leg.iij.l.nutu.§.fi.non ob.q̄ hec litera dicat orto p qđ colligūt qđ loquat in villa q: et in ciuitate esse poterat iste ort⁹ z īa nō distinguit in ciuitate vel villa.Jtē qđ dom⁹ posita in villa appellat̄ p diū vrbanū.fm vera opinionē.q: pdiū vrbanū nō loco sed qualitate secernit.C.ne predius minoruī.l.fi predictū.lz aliqua gl.dicat ☞ contrariū z male vñ attēdo hūc.§.habere locū tā in ciuitate qđ i villa q: etiā cessat ratio phibitionis q: vbis per hoc ruinis non deformatur.

Legatum. In aliena aut legatarij vel heredis.Dy. aut extranei voluntate expressa.sec⁹ si ita cita.Dy.in glos.ff.legatarij.Dy.Sed expone vt ibi qđ ia ibi nō libra non reducatur ad arbitriū boni viri.Dy.z vide q̄ ibi no. z dixi.z.j.eo.l.si ita.§.illiū volet.

2 **Qui ab hostibus.** †Ille qui redēpt⁹ est ab hostibus quo ad ipsius liberationē sibi legari pōt.h.d.Et no.casus cōtra regulā q̄ no.ff. e.l.lz si res.ff.qđ liber homo cui⁹ cōmerciū nullus hz legari pōt h.d.Dl.iste casus alibi nō est fm dy.ibi.z pficiet legatū .i. huiꝰ erit effect⁹.Dy.aliq voluerūt ītelligere q̄ iste redēpt⁹ possit alij legari,z tūc ius qđ i re hz redimēs trāsibit i legatariū:lz iste itel lectus

lectus repugnat textui dū dicit legatarius ibi poterit.z ió verꝰ intellectus est quod ipsi redemptori pōt legari liberatio vinculi in quo tenebatur illi q̄ redimit.ff.seruitꝰ qualisqualis vel redēpte redēptōis z vide q̄ not.ff.de hered.ifti.l.fi si in cōditiōe.§.fi.

2 ☞ Legatū in castrēsi peculio valet ratione iuris qđ hꝰ pater.
2 Iure datoris resoluto ex causa que retrofingit̄ ius acceptoris resoluitur.
3 Cessio quando nocet cessionario.
4 Legatum acquiritur per actum tacitum.
5 Res quando ad statum pristinum reduci possit.
6 Superficies solum sequitur.
7 Debitum, videť ex chirographo legatī ex legato nominis.
8 Traditio z instrumenti cessio pars ia sunt.
9 Principale non remittitur accessorio remisso.
10 Interpretatio plenior fieri debet in testamentis.
11 Legatum libertatis inutile non vitiat legatum serui vtile.
12 Heres astringi nō debet vltra id quod legatum est.
13 Heres que adminicula prestare debeat.

1 **Seruum filij.** †Ratiōe iuris qđ hꝰ pater valet legatū in castrēsi peculio filij.h.d.ibi castrens peculij.i.seruū q̄ erat i castrensi peculio.Dy.ibi:legari pōt.Et videť legare respectu iuris qđ hꝰ.Jac.Sed qñ legatū habeat effectū sequitur.Dy.ibi:mortuꝰ fit testō nō facto vel facto lz nō adita hereditate. dy.in gl.ibi vel filius testeť vel in patrē vel in aliū.nam modo pater nō hꝰ iure,ppio sz iure cuiusdā extranei.z ideo nō valet q: rōne iuris quod habet vī legasse.Et facit qđ si qs dūs in fundo ius emphiteoticū legauit mihi illi fundum.Et postea effectus sit dūs qđ nihil habeā:cū mō alio iure sit effectus dūs z factus suus fundus nec obstat.ff.e.l.qđ in rerū.§.j.vbi confirmat acqsitione ppietatis:q: illud ideo q: nihil erat in legato quia vsufructꝰ legari nō poterat hic aūt erat aliqd in legato. sic z al:s fit ista ratio in solutione cōtrarij qui sat isfacta.cogant.l. iul.z indicatū solui.l.fi aū.z facit.C.de legatis.l.fi vbi.ibi.§.fi. z est casus de castrensi peculio.l.proponebatur.Dy.

2 **Si quis rem.** †Resoluto iure datoris ex cā q̄ retro fingit̄ resoluit ius acceptoris h.d.ibi ignorās.ff.ibi esse legatum.dy.ibi.adhuc legauerit aliū. dy.ibi.postea cognouerit.i.sciuerit.sibi legatā esse.dy.ibi.legatum a se relictū.dy.ibi.repudiauit.sed agnouit. dy.ibi.retro ipsius.ff.legatarij.dy.ibi.ex quo hereditas.ff. legātis.dy.ibi. fuisse heredis z nūquā legatarū ita qđ legatū a legatario relictū extinguuť.vt.ff.de adim.lega.l.rē legatā.dy.Sz qrūt Jac.de are. et.dy.nūquid hoc vltmo casu valeat legatū ita q: hꝰ teneatur ad rē redimēdā vel saltē ad estimatione z ista est subtilis z pulchra qō.Et arguit dy.qđ nō.q: illud ius qđ habuit legasse videtur.vt.ff.e.l.apud.iul.ff.si titius.z.§.idē iul.z.l.si tibi homo.§. valet.z.l.si domus.in fi.z pro so.huius qōnis, facit.ff.e.l.si sic.§. fi.cū ergo repudiat volūtario suo facto videť adimere sicut qñ donat.vt.ff.de adim.lega.l.rē legatā.z.l.cū seruus.z ideo nullo modo debeť estimatio z ita interlineauit hic.dy.Alij dicunt ☞ z q̄ dicitur qđ videat legasse ius qđ habeat verus est cū sciuit vel credidit se ius habere in re quā legat.vt.j.e.l.si dom⁹ in fi.de vsufru.l.l.sticho:z not.C.de le.vlti.hic aūt nullū ius credebat se habere z ideo ius q̄ habebat nō videť legasse cū illud ignorat.vt.ff.de inof.testō.l.mī.z ideo vt aliene rei valet legatum.vt C.e.l.cū alienā.vnde si postea sciat ius sibi cōpetēs z repudiat videť remāsisse in ea volūtate quā a principio legādo habuit z sic valebit legatū tāquā rei aliene.Jaco.de are.hic tz q̄ legatū nō valeat.Et q̄ videat legasse solū ius qđ habebit vt sit plus in veritate quā in opinione z,p hoc instit.e.§.sigs rē suā.nā ista repudiatio e alienatio qđā.vt.ff.de reb⁹ eoz.l.magis.§.qđā.z sic 3 nō valebit.Jaco.Itē allegať iste.§.in ar.† q̄ cessio precedentis noceat,ei cui facta est cessio tenēdo pdictā opinionē qđ i estimatione nō valeat legatū:aks nihil faceret iste.§.ar.ff.§. quemadmodū seruitus amittit.l.fi partem.§.fi.Quidā distinguunt an ille cui facta est cessio habeat regressum de eiectione ☞ cedentē z tūc sibi noceat eius cōfessio:an nō z tūc noceat z allegāt.ff.de act.z ob.l.fi.Ego dico indistincte nō nocere.ar.pall.l.fi partem locati z cōducti.l.qui fundū.i fi.ad trebe. l.facta.§.fi heres scriptus. Alij dicūt.dy.postea tenuisse qđ idē per oia in cōfessione qđ dicit in pacto.ff.de pactis.l.fi cū emptor.dy.z plene dixi. C.de pcura.l.fi. ¶ Jn gl.j.ibi agnoscere hoc verū mortuo testā te qui legauit:nā eo viuente nullū habeat ius legatarius.Et sic 4 etiā expressum legatū nō posset agnoscere.dy.† z qđ per tacitū actū requirat legatum facit.ff.de fideicom.libe.l.fi debitor.z.l.si quis.q̄ statim allegat in hereditate logē.Jn gl.hec vnitatē.ibi: §.cū seruꝰ.p hoc est q: hꝰ z legatarij egparant.vt.ff.& vsuca.

¶ Vide ad istuz.§.doc.i c.cōmissuz.et in.c. indicāte de testa. Jo. de imo.et q̄ ibidem apostillani. hic An. barba. in additio. Bar.hic.

Si pocula. Si materiatū per heredē z hec pergl. mutare voluerit voluntatē z fic intelligat qđ primo subjicit ad materiā sic reductū vel econtrario nō extinguit̄ legatū.h.d.ibi.vl cōtra.ff.legauit massam z facta sunt pocula de ea.Dy.ibi.et ea fiat per heredē.Dy.ibi.nō mutauerit voluntatē,i.certū est non 5 mutasse.† Nā in hoc casu pfumit mutasse voluntatē q: res non pōt reduci ad pristinū statum vt in legibus hic allegatis.in gl. collegi potest.Sed in inferiori nō sic pfumit mutasse volūtatē: quia potest res reduci ad priorem statuz.Dy.ibi:mor pocul⁹. ff.fecerit.Dy.ibi:duraūte q̄ hoc casu,duraſſe pfumit.vt.l.lana.in fi.de le.iij.Dy.z de auro z argēto leg.l.scia.Dy.Jn glo.prima ibi hic heres hoc facit.imo videtur ex hac litera z sequēti.§.q̄ testator hoc fecerit cū dicit si nō mutauit volūtatē.ſz dices si nō mutauerit voluntatē:ſz dices si nō mutauerit.i.certū est nō mutasse:q: denuo cōfirmauit.in dubio eīm mutasse videť vt in ꝯtra rios.Dy.z Jaco.Et hoc quātū ad scōm casum quo res nō pōt reduci ad primū statū:vt dixi nō quātū ad alios z sic verbū ad diuersa relatū diuersas hz significationes.vt de officio pcōl.z legati.l.q.Old.Et vide quod no.z plene dixi.ff.de pigno.actio. l.si conuenit vt nomine.§.si quis cauerit.

6 **Si aree.** †Superficies sequitur solum.h.d.ibi.dabitur:scz domus.ibi mutauerit in dubio non presumit̄ mutasse.vt.ff.de leg.ij.l.si aree. Dynus. Jn glossa q: eadem⁹ bi deciderit z refecta fuerit,alias esset cōtra.ff.e.l.si gregem.in fi.Dy.z Jacob.

¶ Vide bart. hic z ad elucidationē.§. Bald. consi. lxxv. Pau.de castr.cōsi. xcix.

7 **Eum qui.** Chirographū.* Ex legato nominis siue chirographi videtur legatum debitus ex chirographo.h.d.z idem.j.tit.ij.l.qui chirographum.ibi legauit ipsi debitori.Dynus.ibi.debitū.i.ius debiti qđ in ipso chirographo cōtinet.Dy.ibi.Fabulas in quibus cōtinetur ꝓbatio.Dy.ibi:veneant.i.vendantur.Dy.ibi.legetur alicui non debitori.Dy.ibi:accipiendum est.id est legatū videť.Dy.ibi creditor legatario per heredem.Dy.Querit Dyn⁹.si cedo tibi rei ven.vel facio te procuratorē in rem tuam cum habeas vtilē 8 actionem an videar in te trāsferre dūium z videtur qđ sic: † nā traditio z instrumēti cessio sunt paria vt hic.z.j.de leg.iij.l.qui chirographū.z.C.de donatio.l.j.ergo si cedo tibi actionē in rē transfero dominiū ad idē quoties volo vnū z id qđ sequit̄ ad illud ꝛc.vt.ff.de acqr.her.l.illud.Et l.nec is.§.fina.ergo omnia videor velle.nam aliter cessio nō haberet effectum nisi transferretur dominium.vt.ff.de rei vendi.l.in rem ergo ꝛc.Et econtra videtur nā ꝛc.vt.familie erciscūde.l.plane.z ibi not.Sed si ius debiti remanet in personali penes cedentem ergo z in reali.nā sicut debitum est causa actionis personalis sic z dominiū actionis realis ad idem.ff.de iure dotiū.l.si sponsalia.§.fin. Jtē dominiū nō pōt ꝛc.vt.C.de pactis.l.traditiōibus.ergo ꝛc.Et hoc credo verū vt nō transferatur dominium hac ratione,quia dominium est causa causans actionem in rem.vnde perinde se ha 9 bet dominiū ad actionē sicut principale ad accessoriū. r Sz cō stat qđ remissio accessorio non remittitur principale.vt.j.de fundo instructo.l.fundi.§.fi.z.§.qbus modis pignus vel hipo.solvitur.l.luciuꝰ:sed tamen remisso principali bene remittitur accessorium.Dy.vt.j.de regulis iuris.l.cum principali.z extra de regulis iur.c.accessoriū.lib.vj.de predicta questione plene no.p Dy.extra de regu.iur.c.p possessore in fine.lib.vi.z plenissime dixi.C.de rei ven.Glo.magna.ff.de eden.l.i.videť tenere cōtrarium.qđ qđ tenet Dy.sed cōmuniter reprobat cōtingit mirabile quod non est dominus aget rei vē.cōtra.l.in rē.de rei ven. quod est notandum.l.seruum item dicit hic gl.no.arg.quod non tauī instituť,ex lege fusia canina tol.illud autem ar.est quod licet argui de contractibus ad vltimas voluntates z econtra quod ar.colligitur hic dum dicit argumento est venditio z idē ar.tolli potest.ff.eo.apud iul.§.in vsurarum.ibi sicut in stip.z C.de.l.fusia cani.tol.l.j. Dy.de hoc dixi z latius C.de ver.signi. l.cum quidam in fi.z de lega.i.Ad istud argu.tollitur per regulam iuris in testamentis quasi nec a simili nec a pari liceat 10 argumentari de vno ad alterum † cum in testamētis plenior fieri debeat interpretatio sed dic quod vbi per omnia est certa et par ratio vtriusqz.i.eius quod inter viuos agitur z vltime voluntatis ꝗ.procedit a simili z a pari z ita loquitur hic in predictis concor.z.j.de leg.iij.qui chirographum de verbo.oblig. Lita stipulatus.ver.id que defendi.z de regulis iur.l.in iure ciuili vbi no.ratio est dispar.siquidem maior sit ratio vltime voluntatis q̄ contractus licet argui de contractu ad vltimaz voluntatem affirmando vt dicit.l.vlti.C.de lega.Et de vlti.voluntate ad contractum negādo vt.j.de acti.z obli.Lobligationuz

Universidad de Deusto
Biblioteca

fere.§. placet si sit maior ratio cõtractus tunc ecotra vt .ff. de pac.l.pactum.z.C.vt in poss.leg.l.scire.z colligi potest ex duabus legibus.s.ex.l.q de bonis.§.fin.z.l.potest heres.ff.ad.l.falci. sed vbi est dubia interpretatio plenius in testamentis quã in cõtractibus interpretamur z in his loquitur dicta regula iuris i testamentis vt patet per eius exẽpla.z est simpliciter verum licere argumentari de contractu ad vltimam voluntatem affirmãdo quasi de minori ad maius z ecõtra de vltima voluntate ad contractũ negãdo quasi de maiori ad minus.Dy.de hoc tãgitur per eundẽ.Dy.extra de regulis iuris.c.qs semel placuit.li.vi.ver.licet argumentari in glos.alii non debitori in fi.quia legãdo ea que sunt in domo vel in tali patria nõ videntur legata nomina debitorũ ad quod accedat.ff.de leg.iii.l.vlt.or.§.legauerat ibi erant ad tempus z ideo nõ cedant legato ar.ff. de leg.iii.l.fi fundus.z.l.quintum.§.fi.Dy.

11 **Sidem seruus.** †Legatũ seruitvile per legatum libertatis inutile nõ vitiatur hoc dicit ibi interdũ quasi.d.regulariter dualet libertas sed in tribus casibus qui sequunt valet legatum.Dy.ibi data erat libertas per legatũ.Dy.ibi data erit libertas.per legatum autem nõ fraudatur creditores.Et facit.ff.ti.i.l.fi idem seruus. Jaco.sed quomodo per libertatẽ fraudãtur creditores z ideo nõ valet z per legatũ factũ de seruo non frandanẽ z ideo valet legatum.Glo.satis obscure rñdet primo quod hic erat legat⁹ seruus si legatari⁹ daret heredi decẽ z ita nõ fraudabãtur creditores q; heres pro seruo recipiebat decẽ sed istud est diuina re nec de hoc aliquid colligitur in textu z ideo tene secundam re spõsionẽ qs qz libertas nõ defalcat z ioñ fraudanẽ in totum: q; heres retinet falcidiã z hoc voluit gl.ix obscure ibi venierit. i.vẽdit⁹ fit.Dy.in gl.qs fieri põt alii hũt;qs fieri nõ pot z vtrũ qz bene diuersis respectib⁹ qz affirmatiua refertur ad pactum qs fit in perpetuam seruitutem qs fieri potest si habes negatiuz referas ad legatum libertatis quod co fieri nõ potest.ol.ibi hic expresse fuit legatus.imo dic melius vt ibi no.in glo.specialiter ibi.quia ibi generaliter imo dic melius vt ibi in glo.

12 **Si statu** Liberus.†Ultra id qs extitit legatũ heres non debet astringi.h.d.ibi heres testatoris libertatẽ sub cõdictione relinquentis.Dyn.ibi expedit heredi heredis.Dy.ibi: etenim estimationem.Si estimationem velit.p̃ stare.Dy.ibi prestabit.i.prestare debet si estimationem soluere velit.Dy.ibi ipsum vero scilicet statuliberũ.Dy.ibi existente cõditione libertatis.Dy.ibi sentiet dammum qz nõ conuenietur ad estimationem.Dy.z hoc sequitur.

13 **Si duobus.** In fi.†naz adminicula debet heres prestare sine quibus vsufructus petatur.lege prima.§.primo. z de seruitut.rusticorum prediorum.l.tertia.§.qui habetur z argumentum supra de iurisd.omniũ iudicuz.l.secunda cũ ibi notatis.z quod hic dicitur qs redimere debet subaudi nullo ptiodato vt in gl.z hoc verum quando iã tradidit legatario. Sed an tequam tradat potest si bi cõsulere.vt.ff.de vsufruc.leg.l. dãnaestõ.§.j.iñ glos.vlti.ibi.sed z fi me.§.cum inter. Dy. ibi.instituto.ff.§.si rem suam.in fi.Sed cõtra.ff.de seruitutibus.l.sed illa inseruitute leg.l.si.Sed ista in seruitute expressa.Jac.Itẽ glo.allegat pro concor.l.imperito.ff.de seruit.vr.p̃.si seruit.vend.l.testatrix. z dictã.l.dãnas.§.j.de vsufr.l.q magis sunt ff.z dic vt in eis no. Itẽ glo.q dicit idem si alienaui pdiũ ad quẽ erat aditus p aliud meũ pdiũ qs teneat viam pstare quidã tũ tenent cõtrarium per.l.in vendẽdo.ff.de cõtrahẽ.empti.primũ cõmuniter approbat.z vide qs dixi dicta.l.damnas.de vsufr.l.gato.§.j.

1 ☞ Idem qñ desinat esse meum.

1 **Si a substituto** †Superueniente causa legati;qs meum fuit ex causa emptionis desinit esse meum, incipit ex noua cã legati valere.h.d.ibi.siue alienari⁹ maxime Dy.Et facit istud principium.p ẽstione quã.o substitut⁹ emit aliquid ab instituto grauato restituere si;rẽdat sine liberis vt postea eo sine liberis decedẽte ptiũ ne[illegible]eniat in restitutiõe.p hoc facit,qs not.ff.de verbo.[illegible].qui rõme.§.fi.Jac.in glo.maxime.in fi.p hoc.ff.de act.em.l. curatores. Et q etiam si sciens emit,hanc actionẽ ad preciũ facit.C.cõia de legat.l.fi.ff.pe.ff.eo. l.plane.§.j.versi.qd si rem.Jac.

Heres suum. Jn legato generis quia heres latio res habet potestatem durius astringitur secus in legato speciei.hoc dicit cuz.l.sequen.que de legato.Dynus.

Qui de legato. Facit hec lex quod ar. de vltimis voluntatib⁹ ad cõtractus,pcedat de quo dixi.ff.e.l.seruum filij.§. eũ qui.in fi.put referas ad legatuz in genere,dic da re ppñe .i.accipiẽtis facere,put ad legatũ in spẽ dic;dare ppñe i.accipiẽtis facere,put ad legatũ in specie dic dare.i.tradere.z sic improprie:non autẽ cures de eo qs dicit glo.qz nõ refert z ip procedit.Dy.in glo.i.tradere.in fine.clarius exponit vt dixi:qz si loquatur de genere improprie accipitur verbũ dare.Si de legato in specie tñc improprie.i.tradere.z fz vtrũq; potest esse distinctio legis vel hominis.Dy.

1 ☞ Heres a quo tẽpore debeat legatario vtilitatẽ prestare.
2 Usure an debeãtur specie legata.
3 Legatũ in specie prestari debet vbi res relicta extitit.
4 Possessor non valens rem prestare qñ ad estimationẽ teneatur.
5 Legata debentur in additione hereditatis.
6 Quantitas si ratione speciei debeatur specie perẽpta debitor liberatur.
7 Dammum in re legata contingens ad quẽ spectet.

1 **Cum res.** †A tẽpore more heres prestare debet vtilitatẽ legatario.h.d.id est si est in quãtitate vsuras:si in spẽ.f.tus fructꝰ z p tus.ff.titu.prori.l.mortuo boue.§.labeo.z.l.titia.§. vsuras.Et dic q primo ponit vbi solui debet res legata vsq; ad ver.it aq; si stichus.Secundo dicit.si seruus legatus sit in fuga vel nõ appareat ad quid teneatur heres.vsq; ad ver.culpa aũt. Tertio dicit qualiter culpa heredis estimetur circa rem legatã vsq; in fine.Prima subdiuiditur in duas. Primo enim dicit vbi de hoc prestari species relicta vsq; ad ver.si si id petat. Secundo si quãtitas vsq; ad versi.item.q;. Dy. Et p intellectu hui⁹ 2 l.dic vbi petẽda vel prestanda.Op.ff.q vsure nõ debeantur sp̃ legata.Op.q nõ debeat cauari op.de leg.stichum aut p̃phibluz.de sol.nã ibi culpa promissoris z ideo superstes tãtum debetur.Op.de.l.si ad libertates.Op.de.si quis de nora.Itẽ op. de.l itẽ si verberatum.in fi.ff.de rei ven.Op.de.l.si plures.§.fi. ff.depositi.Op.de.l.vlti.§.j.ad.l.rho.de iactu.Pp.dupliciter. de.l.si cũ excep.§.q si homo.ff.qs metus causa.op.de.l.inf.ff.q z a quib.manumissi liberi nõ fiãt z omnia sol.vt i glossis z suppletionibus earũ ibi z copiã eius habet heres, quia est in loco vbi petitur.nã si non haberet copiam liberaretur estimationes prestãdo.vt.ff.tit.j.l.mortuo boue.§ labeo.dyn.ibi.vt relicta est id est extitit tẽpore testamenti. Dy.ioi.testatoꝛ voluit.ff.prestari.ibi dolo malo eius.scz heredis.dy.ibi.peti potest de iure qs est tribus locis.vt in glo.Dy.ibi cõdẽnabitur ad estimationes Dy.ibi:quo transtulit.i.ad.dy.ibi.certum corpus z sic vt species.Dy.ff.locutus est quãdo legatur species hic quãdo legatur quantitas.Dy.vt species ibi certa species.i.non fuit relictum vt species:sed vt quãtitas.dyn.ibi.vbi petitur.idest peti potest de iure.dy.Et breuiter.h.d.adversi.fz si res hucusq; †legatum in specie debet prestari vbi res relicta extitit nisi de volũtate testatoris aliud appareat.Si vero legatũ in genere tũc vbi peti potest de iure in versi.item q;s si stichus.si culpa heredis fuga cõtingit teneatur ad estimationem alioqui ad cautionẽ. h.d.vsq; ad versi.Sed si stichus.ibi fit legat⁹ in specie z simpliciter.dy.ibi.z culpa heredis intercueniẽte.Dy.ibi.non appareat scz ipse stichus.Dy.ibi.debebit.scilicet heres.dyn.ibi.sed si nulla culpa.ff.heredis.dyn.ibi.idem.scilicet q non condemnetur ad estimationem:sed sufficiat sola cautio quando nõ est in culpa.dy.ibi.in rem in actionibus q̃ p re legata ꝓponerentur. Dy.ibi.idem dici potest.scz vr sufficiat cautio de prestando cũ habebit.dy.ibi.culpa addmitti.i.cõmitti. dy.seu coniuncti ibi: cauebit autẽ.scz quãdo non fuit in culpa heres.dy.ibi:aut ipse.scilicet seruus legatus.Dy.ibi:aut estimatio si legatarius recipere volet.vt.ff.e.l.qui domus.§.qui ẽstetur.z no.ff.e.l.seruus filij.§.penul.vel cum locatur alieno hic dño nolẽte vẽdere.vt.ff. de leg.iii.l.nõ dubiũ.ff.z.l.qui 2cubinã.§.vle.Oldra.ibi.quod scz dictũ est in seruo in fuga cõstituto.Dy.in versi.sed si stich⁹. breuiter.h.d.vsq; ad versi.item si res.in legato alternatiuo electio est heredis si apud ipsum dirigatur verba executoria nisi ex tali electione mora esset facturus legatario.dy.ibi:vel in fuga sit sine culpa heredis.dy.ibi:electio de duobus alteruatiue relicti.Dy.Et dic cum ad eius partẽ verba executiõis erãt directa.alioqui non esset electio vt plene no.ff.de leg.iij.l.lucio.ibi nõ est facturus legatario:q; vterq; est presens vel vterq; est absens.dyn.ibi:querent.i.quia non est electio heredis qñ alter tñ est absens.dy.quia legatario est mora iniectura ergo mlto fortius cũ est legati substantia peremptura vt in casu q sequit.dy. ibi.z si aliter de duobus alternatiue relictis. dyn.ibi. decesserit sine culpa heredis.dy.ibi.fortassis philosophicũ est tẽperamez tum.Dy.ibi:nõ ira cauendum.scrit.dy.ibi.ambo redirent .scz q preter vnus vel estimatio.Dy.ibi:vel aliter.ff.de seruis ipotestate redierit ibi vel ipsum.ff.redeũte.dy.in glo.nisi actor contrariame

trarium.glo.habes in dicta.l.q legat.sed hec verior. Dyn.qs dic vt ibi dixi.in glo.ratione foti.in fi.ff.de iudic.Dy.in gloss.si ipsum apprehenderent.in fin.So.vt in qualibet earum nota.vel forte quando tenet ex cõtractu vel quasi celebrato vtriusq; vel eius qui cõuenitur tunc indistincte locus est cautioni:vt hic.et ff.soluto.ma.l.si filio.§.si quis.dotalium z mandati.l.procurator.§. vltimo.cum fi.quando gratia actoris nõ grauatur cautiõe:qz lucrum nõ sentit.vt.ff.depositi.l.si fine.z hoc in psonali:in realibus similiter possessor cauet siue habet z distinguitur sit in culpa vel non.vt dicta.l.si a bonefidei.z.l.si vero.Dy. Vel dic secũdũ Jacobũ de bel.q non sunt cõtraria imo cõcordant. nam ibi si possessor est in culpa debet estimationem prestare si non est in culpa debet cauere de restitutione serui fz non de eo persequendo.z idem dicitur hic.Jacobus de bel.in glossa sed cum viuente ibi.vel sol.vt ibi.Et distingue circa hoc,cuius electio erat.vt no.ibi.nã hic erat vt not.ibi.Nam hic erat debitoris z alter de cesserit siue culpa ad ibi culpa debetur solum superstes:vt in cõtrario.Dy.Vel dic plen⁹ fin Oldradũ aut loqmur in actionibus realibus aut mistis aut psonalibus primo casu.† Aut possessor desiit habere facultatem rei restituẽde dolo vel culpa sua z tunc statim condemnatur ad estimationẽ.vt.ff.de rei ven.l.si culpa.z.l.is qui dolo.aut sine dolo vel culpa.z tunc absoluitur. cauere tamẽ debet de restituẽda si ad eum peruenerit nõ tamẽ de ea persequẽda.vt.c.ti.l.fi.a bonefidei.z.l.fi vero.ff.iul.Secundo casu idem dicitur vt.ff.ad exhibendũ.l.celsus.§.finali. Tertio casu aut est talis actio in qua venit solus dolus:z tunc siquidem dolo dammatur.In estimatione si sine dolo absolvitur z nõ cauet vt.ff.depositi.l.si fine.aut est talis actio q includit etiam culpã z tunc si fuit in culpa statim cõdemnatur in estimatione vt hic si sine culpa aut est contractus vtriusq; gratia celebratus z tũc cauere debet de restituẽdo z persequẽdo.vt.ff.soluto matrimonio.l.fi filio.§.si qui dotalium.aut gratia actoris tantũ est celebratus z tũc cauet de restituendo non de persequendo.vt.ff.de condictione ob causam.l.si pecunia.§.fi quis.z mandati.l.si procurator.§.fin. Et hic licet quidam dicant hic contractum celebratum seu quasi contractũ gratia vtriusq; 5 quia legata debẽtur in additione hereditatis aditio autem fit nõ solũ ad cõmodum legatariorum.sed etiam heredis:z hoc verum.vt.ff.eo.l.si seruus,legatus.§.cum quid.z ideo etiam de persequendo caue bit.vt.ff.eod.l.si seruo legato.§.fina.quinimo quidam plus dicunt vt videatur celebrari gratia heredis tantum. Sed hoc nõ puto verum.Oldradus.vt nota.ff.§.proximo.Jbi inter contra videtur enim qs libcretur extincto altero. Dynus ibi.scz seruꝰ qui deliquerat z propter cuius deilctum erat in obligatione et estimatione dãni:vnde extincto delinquente extinguit delictũ z consequenter obligatio super estimatione cõtracta occasione delicti.Dynus non est tamen verũ quod dicit ista glossa qs seruus esset,in obligatione imo estimatio dammi propter dominum.vt dicta.l.miles.§.decẽ.Et sic alterũ propter alterũ vnde si alterum perit sine dolo z culpa.siue nõ tenetur sicut in simili 6 C.de iure emphiteotico.l.j.† Et qñ debet ẽtitas ratiõe debite speciei spe perẽpta liberat debitor.vt.ff.loca.l.in naue saupheli z supra eo.l.titie textores.secundum vnum intellectum sed hic vtrunq; principaliter erat in obligatione z ideo non liberatur vnius morte.Jacobus.Dynus z Oldradus. 1

7 **Item si res.** †Dammũ contingẽs in re legata pertinet ad legatarium:secus si heredis interueniat dolus vel culpa.b. d.cum.§.se.ibi vel hereditaria subaudi legata.Dy.ibi non cõpareat quia in fuga est vel apud aliũ.Dy.ibi eum oportebit.s. heredem de restituendo fi ad eum peruenirent.Dy.ibi sed si culpa etiam leui.Dy.ibi dãnatus est ad estimationem rei perẽpte. Dy.ibi que dolo.prima.d.lata.Dyn.vt.ff. depositi.i.qs nerua ibi diligentiã circa custodiendam rem legatã.Dy.ibi quod verius est.s.quod teneatur de vtra.z culpa q̃ in faciendo z nõ faciendo.i.negligẽdo cõfitit.Dy.in gl.j.vt facias ibi bona similitudo.s.de legato ad contractũ celebratũ gratia vtriusq;.Dyn. ibi sed hic.hoc dixit:istud est truffa. Dy.in fi.Sz per verba gl. non solitur cõtrarium de euic.§.fi heres vbi dicitur heredem teneri tãtum de dolo z lata culpa z materia ista sequitur materiam cõtractuũ vt.d.l.si seruus legat⁹.§.cũ qd.ff.eo.z dic quod si maius cõmodum sentiat heres quam legatari⁹ tunc de dolo lata culpa z leui, z leuissima tenetur.Si vero maius cõmodus sentiat legatarius quam heres tũc teneatur heres solum de dolo z lata culpa.vt.d.§.si heres.Si vero vterq; sentiat equale cõmodum tunc tenetur de dolo lata culpa z leui qui fic est in 3tra ctu.vt.ff.commo.l.si vt certo.§.nunc videndum.Ray.z de hoc not.d.§.si quis heres.

Item si fundus. Jbi pierit fic casu fortuito. z dic fundus.ff.legatus.Dy. ibi id euenit subaudi fz si post morã heredis sterierit ad estimationẽ tenetur:z ad hoc sequitur:potuit eũ ꝛc. Dy.i gl.ideo ibi hic nõ z distingue plene vt ibi not. Dy.ibi si plures.§.fi.ff.ibi qz ibi habuit iustã cãm litigandi,ppter impẽsas.ibi.l.ff.§.i.ff. ibi.qz aliud est esse in mora aliud in culpa z ꝓbat. So,facit.ff. de impẽsis in res dotales factis.l.z in totũ.Dy.iuncta.l.si filio §.si post.solu.ma.l.si filio.§.si quis.dotalium z mandati.l.procurator.§. vltimo.cum fi.quando gratia actoris nõ grauatur cautiõe:qz lucrum nõ sentit.vt.ff.depositi.l.si fine.z hoc in psonali:in realibus similiter possessor cauet siue habet z distinguitur sit in culpa vel non.vt dicta.l.si a bonefidei.z.l.si vero.Dy. Vel dic secũdũ Jacobũ de bel.q non sunt cõtraria imo cõcordant. nam ibi si possessor est in culpa debet estimationem prestare si non est in culpa debet cauere de restitutione serui fz non de eo persequendo.z idem dicitur hic.Jacobus de bel.in glossa sed cum viuente ibi.vel sol.vt ibi.Et distingue circa hoc,cuius electio erat.vt no.ibi.nã hic erat vt not.ibi.Nam hic erat debitoris z alter decesserit siue culpa ad ibi culpa debetur solum superstes:vt in cõtrario.Dy.Vel dic plen⁹ fin Oldradũ aut loqmur in actionibus realibus aut mistis aut psonalibus primo casu.† Aut possessor desiit habere facultatem rei restituẽde dolo vel culpa sua z tunc statim condemnatur ad estimationẽ.vt.ff.de rei ven.l.si culpa.z.l.is qui dolo.aut sine dolo vel culpa.z tunc absoluitur. cauere tamẽ debet de restituẽda si ad eum peruenerit nõ tamẽ de ea persequẽda.vt.c.ti.l.fi.a bonefidei.z.l.fi vero.ff.iul.Secundo casu idem dicitur vt.ff.ad exhibendũ.l.celsus.§.finali. Tertio casu aut est talis actio in qua venit solus dolus:z tunc siquidem dolo dammatur.In estimatione si sine dolo absolvitur z nõ cauet vt.ff.depositi.l.si fine.aut est talis actio q includit etiam culpã z tunc si fuit in culpa statim cõdemnatur in estimatione vt hic si sine culpa aut est contractus vtriusq; gratia celebratus z tũc cauere debet de restituẽdo z persequẽdo.vt.ff.soluto matrimonio.l.fi filio.§.si qui dotalium.aut gratia actoris tantũ est celebratus z tũc cauet de restituendo non de persequendo.vt.ff.de condictione ob causam.l.si pecunia.§.fi quis.z mandati.l.si procurator.§.fin. Et hic licet quidam dicant hic contractum celebratum seu quasi contractũ gratia vtriusq;z quia legata debẽtur in additione hereditatis aditio autem fit nõ solũ ad cõmodum legatariorum.sed etiam heredis:z hoc verum.vt.ff.eo.l.si seruus,legatus.§.cum quid.z ideo etiam de persequendo caue bit.vt.ff.eod.l.si seruo legato.§.fina.quinimo quidam plus dicunt vt videatur celebrari gratia heredis tantum. Sed hoc nõ puto verum.Oldradus.vt nota.ff.§.proximo.Jbi inter contra videtur enim qs libcretur extincto altero. Dynus ibi.scz seruꝰ qui deliquerat z propter cuius deilctum erat in obligatione et estimatione dãni:vnde extincto delinquente extinguit delictũ z consequenter obligatio super estimatione cõtracta occasione delicti.Dynus non est tamen verũ quod dicit ista glossa qs seruus esset,in obligatione imo estimatio dammi propter dominum.vt dicta.l.miles.§.decẽ.Et sic alterũ propter alterũ vnde si alterum perit sine dolo z culpa.siue nõ tenetur sicut in simili 6 C.de iure emphiteotico.l.j.† Et qñ debet ẽtitas ratiõe debite speciei spe perẽpta liberat debitor.vt.ff.loca.l.in naue saupheli z supra eo.l.titie textores.secundum vnum intellectum sed hic vtrunq; principaliter erat in obligatione z ideo non liberatur vnius morte.Jacobus.Dynus z Oldradus. 1

1 ☞ Actio furti legatario cõpetit ppter factum serui.
2 Factum coheredis interimentis rem legatam cohereden legatario non astringit.

Si heredis Si seruus heredis rem legatam fubraxerit hui⁹.l.h.d.Jbi in factũ dandã actionẽ:z actionẽ ex facto seu ppter factũ fm.Dy.ibi vel nore det dominus si legatari⁹ reprobat factũ scm:z vult agere furti nozali.Dyn ibi vel ex peculio si vult secundum factũ approbare z cogere negotiozuz gestorem de peculio.Dy.ibi ex vẽditione.si ratã habet. Dy.in glo.imo furti nozalẽ.ibi so.inspecta vniuersitate not.istam solu.quã alibi nõ reperies z eã approbat pri.z allegat.ff.de exce. rei vendi.z tradite.l.j.§.si seruus.If a vero reprobat quia duo nõ possunt insolidũ esse dñi.e.tpe.ff.de acgrẽ.possessi.in.§.ex cõtrario z cõmo.l.sine certo.§.duobus.Sz opinio hui⁹ gl.posset ꝓcedere ante aditã hereditatẽ quo casu legatari⁹ est l.si cõstãte.§.si maritus.z sicte dñs.vt no.ff.e.l.seruũ filij.§.j.z.l.si tibi homo.§.cũ seruus.z.ff.de peculio.sed si dãni.§.ii.non ob.qs duo nõ possunt esse dñi qz verũ est.Sz vnus potest esse dñs vere z alius sicte.vt.ff.so.ma.l.duorũ.§.fi maritus.z.§.penul.nõ ob.l.seruũ filij.§.j.qz ibi ideo adita hereditate z repudiatione secuta.vt ibi patet.z in fi.huius glo.declaratur opinio textus z vide qs no.z dixi.d.l.a titio.ff. de furtis.ibi in factum põt dici qz ex facto oriũtur.Dy.de primis duabus patet instit.de obligationi.ex delicto.in ꝓin.de actiõ.ff.de curatore furiosi.l.consiliũ.§.vlti.ol.ibi z fm hoc diuidit.i.separat actiones siue modus agẽdi ponẽdo effectũ earũ.Dy.ibi vel vt dic in factũ hanc.Dy.in fi.nõ veteri cõtractione:sed ex noua postea sequẽti.vt ibi patet z.l.interdũ.e.ti.z.l.fi is qui rem.§. Dyn.vel dic qs ista loquitur qñ volo agere nõ tãquã de re mea facta per additionem qs possum sed tanquã de mihi debita qs possum.vt.ff.ti.j.l.cũ filius.§. varijs.Jaco in gl.vel cõdictione furtiua ibi.§.ex furtiua:z tũc dices de peculio.i.quatenus locupletatũ est peculiũ.vt.ff.rerum amo.l.iij.§.fi filio.sed in sequẽti actiõe stat ꝓprie. Old.ibi re pempta habendo ratũ fz tũc nõ ageret furti. Dy.Sz hoc nõ placet quibusdã qz ageret neg.gest.de peculio tunc ageret insolidũ ad peculiuz.fz qs agatur quatenus locupletatũ est peculiũ hoc habet locũ tantũ in quibusdã casibus specialibus.vt.ff.de peculio.l.iij.§.ex causa.cum hic dicat textus agi quatenus de pretio peruenit apparet qs hic nõ intẽtabatur actio.nego.gest.de peculio.dic ergo fm eos qs in prima parte ppter factum serui legatario cõpetit actio.furti:cõdictio furtiua qua põt noz aliter refarcire vel seruũ p noza dare.fz in ver.vel ex peculio dic q agebaf cõditione furtiua nõ noz ali.fz de peculio qs põt quatenꝰ est peculiũ locupletatũ.vt dicta.l.iij.§.ex causa.ff.de peculio.

2 **Si vnus.** †Factũ coheredis interimentis rem legatam cohereden legatario non astringit.hoc tãz dic ibi occidisset ante moram.Dynus occidens tamen tenet vt.ff.de verbo.obliga.l.si seruum.Jaco.

1 ☞ Annus completus post testm̃ exigitur in legatis in certam etatem collatis.
2 Tempus prestationis faciende qñ numerari incipiat.
3 Expressum inutile non vitiat tacitum.
4 Fideiussor testis esse potest in causa principalis.

Si cui legetur. Jn legatis in certam etatem,collatis annus cõpletus post testamentum exigitur:vel ante ipso testatore ignorante.h.d.Et an requiratur annꝰ cõpletꝰ vel sufficiat inchoasse not.ff.de minori.l.iij.§.minorem.z satis dixi.ff.de muneri.z ho.l.ad rem publicam.z de verbo.obliga.qui hoc anno. ibi tũc quo ad legatum prestandum. Dy.ibi trima die scilicet dato.Dyn.ibi mortis tempore:scilicet testatoris.Et not.hunc versi.qui alibi nõ reperitur qs legatũ relictũ annua bima trima die debeẽ i fi.cuiusłibet ãni de hoc dixi.C.qñ dies legati cedat. l.j.in fi.z de verb.obli.l.qui hoc anno.z vide qs dixi.ff.de cõdi-

Universidad de Deusto
Biblioteca

tio.z demon.l.si in diem.ibi presens legatū erit.id est purum.z hoc ideo quia numer⁹ annoꝝ est cōpletus. Dy.ibi si vero scit scilicet testator legatariū esse maiorē.xliii.annoꝝ. Dy.ibi et ideo scilicet quia est conditionale.i.quarūdecimū annuꝝ. Dy. ibi decesserit:z sic conditione pendente. Qld.ibi certe postea et sic conditione existente.sed die petitionē differēte. Dy.ibi filius idemque legatarius. Dy.prestationis scilz faciende. Dyn.ib. statis cedere quasi dicat nō expectata morte testatoris. Dy.ibi aliud sentientis tunc enim eius voluntas seruatur.vt.ff.de qdi tio.z demon.l.in conditionibus. Dy. ¶ Oppo.ad ver.si vero scit vbi dicitur quod ex die testamēti numerabimus quia videtur cedere debere z numerari a die mortis.vt.ff.quādo dies le.
2 ce.nec semel.§.itē celsus.solu.† aut testator reliquit annuum legatum simpliciter.vt lego titio decem quolibet anno nō determinando certum tempus ex quo prestetur z tūc tempus faciē de prestationis numerari debet a die mortis:sed petitio demū cōpetat adita hereditate.z ita loquitur dicta.l.nec semel.§.itez celsus.quia etiam pure relictuꝝ demuꝝ adita hereditate petit. vt.ff.de leg.ii.l.omni.a.in prin.bi. antē determinauit ex quo tempore numeretur dies facīde prestationis. vt cum peruenerit ad.xliii.annum.z tunc aut erant cōpleti quatuordecim anni tēpore testamēnti z tunc a tēpore testamenti cedit vt hic aut non erāt tēpore testamēti cōpleti.xiii.anni z tūc a tempore testamēti cedit:vt hic aut non erāt completi.z tunc tempore quo icipit esse maiorē.xiii.annorum cedit.vt.ff.e.ver.qđ si testamenti:quia similiter est cōtra:z hec vera si querat⁹ quo tēpore cedat. Dies autem petitionis vsqꝫ ad diē additionis differtur.vt dixi. et dicta.l.omnia de leg ii. Dy.in glo.prima ibi.l.qui filium.ff.j. hoc
1 est contra tertium dicte.l.nō putabas. Qld.vnde potest dici qđ ibi dixit peruenerit.z ideo sufficit inchoare.h.d.fuerit z non videtur esse nisi tota cōpletorē:sed peruenisse videtur si inchoauit vt.ff.dixi. Dy.Sed z ista solu. Dy.est cōtra dictam.l.non putabam.vbi est verbum peruenisse.z ideo sequēs sol.melioz.scilicet quod ibi fit specialis fauore liberorum z ita indicat ibi textus circa fin.ibi mortis z equitate rei ꝛc.in eadem glos.in fi.sed hic est fauoz publicus sicut z in superiori fauoz liberorum. vt dicta.l.qui filium.ff.j. Dy.Vel dic fm Jac.de bel.qđ hic est regulare ibi casuale.vt ibi not.z de hoc not.ff.de minozi.ii.§.minorem. Jaco.z.j.de manumissio.l.j.in glo.lego.xxx.subaudi dānda annua bima trima die:scilicet in glo.elapsis.in fi.hec sol.nihil valet per.l.nec semel.§.nouissime.j.quando dies legatorum cedat.z ideo dic quod hic tempus erat adiectū gratia creditoris:z sic vt per tempus debituꝝ multiplicetur.que solu.probat dicta.l.nec semel.§.j.z.l.si cum prefinitione.quando dies lega. Et eodem modo solu.contrarū de lege lecta.ver.conuenit.ff.si certum petatur.ad dictā.l.nec semel.reprobata glos.quam habes.j.quando dies le.ce.l.j. Quam Dy.reprobat per.l.eus qui. §.qui ita.j.de verbo.oblig.in glos.vt z.j.de conditio.z demon. nisi quia ibi distulit petitionem cum purū esset legatum. Dyn. vel dic quod ibi hoc tempus cum ad legitimum statum peruenit erat adiectū prestationi quod apparet quia fuerunt ibi due conceptiones verboꝝ hic vero hoc tempus cuꝫ peruenerit ad quartum accimum annū fuit adiectū dispositioni.

3 **Si titio** decē.† Expressuꝫ inutile nō vitiat tacitū qđ vt accessoꝛium.hoc dicat cum.l.sequenti ibi nihil interest inspecto commodo quantitatis. Dy.ibi ne eum.heredem. Dy.ibi pter hoc scilicet interesse heredis. Dy.ibi legatus.i.fideicōmissum legatario iniunctum. Dy.ibi sub fideiussoꝛe debuit z sic le
1 gauit z legatarij fidei commisit vt.ff. Dy.ibi heredi testatoris legantis. Dy.ibi conuentum ex stipulatione z soluentem. Dy. ibi actionem intendere contra mandantez. Dy.ibi solueꝛo sic
4 dam † quod fideiussoꝛ potest esse testis z etiam iudex in casu rei principalis est soluendo.ad idem ad ducit.ff.de furtis.l. ita qꝛ. §.fin.sed.§.iste nihil facit imo videtur contra in fin.z q̄ no.ff.qñ ap.sit.l.procuratoꝛio in glo.item est argumentum q̄ si debitoꝛ dedit fideiussoꝛem in contractu z dicit postea contractum fictium z simulatū z super hoc fideiussoꝛ [illegible]gatur iudex an possit sic recusari.nam nemo [illegible]cta.sed hec videntur cā fideiussoris ar.ff.de appel.l.ab executoꝛe.ergo ꝛc primo interest fideiussoris.vt sit liberat⁹ siue principalis sit soluēdo siue nō.ar. huius.§.in contrarium est quia non spectat ad eum damnū cōsiderato effectu vt.ff.quādo ap.sit.l.j.§.m propria. recuperat ei q̄ soluit vt.ff.iudicatum solui.l.iam tame.§.in hac. Dy.ad hoc facit extra de testi.c.insuper.z in speculo.de teste.§.j. ver. quod de fideiussoꝛe z dicit.ff.de fideiusso.l.ii stipulatus esset.z plen⁹ C.de procura.l.fin.in fi.Et de testib⁹.l.omnibus iure propria. Et circa hunc.§.sic distinguitur secundum Jacobū de are.aut debitoꝛ legauit creditoꝛi id quod debet aut est extrane⁹.primo casu si legat simpliciter nullum est legatum nisi aliquam vtilitatem habeat creditoꝛ secundum formam.l.si creditori.§.eo.z.l. se.z.ff.titu.j.l.meuius.§.debitoꝛ.aut legat ab vno ex heredibus z tunc est vtile quantum ad coheredes vt.ff.fam.ercis.l.si filia. §.papi.z.j.e.l.seruo alieno.§.cum testatoꝛ.z q̄ contingit quoddaꝫ mirabile isto casu quod creditoꝛ actione ex contractu quā sui natura contra vnumquemqꝫ heredem pro hereditaria portione debebat intentare nunc potest intendere insolidum cōtra illum solum grauātum vt.ff.titu.j.l.cum ab vno.aut legatur creditoꝛi a legatario cui aliquid reliquit z tunc aut relinquit cōtemplatione creditoris z creditoꝛ aget aut ꝛēplatiōe heredis ꝛtūc heres aget ꝛ legatarij vt.ff.de liberatiōe legata.l.iij.§.ff. aut dubitat cui⁹ cōrēplatiōe legauit. ꝛtūc plumiq⁹ cōtēplatiōe hꝫ dis fit relictum. Et ipse agit z non creditoꝛ vt hic nam ista literade bet intelligi in dubio vt magis contemplatione heredis sit relictum quia magis eius interest vt hoc.§.si titio.aut est extrane⁹ qui relinquit creditoꝛi meo quod debeo. Et tūc aut relinquit cō templatiōe creditoris z ipse agit aut mea z tūc ego ago.aut dubitaꝫ z tunc presumitur contemplatione mei debitoris.vt.ff.de lega.iij.l.fideicommissaria.§.interdū. Et in prealle.l.de liberatione legata. Ja.in glossa seio imo debet dicere sempronio. Dy.vt concordet cum prima gloss. Jn.glos.imo in fi.ff.titu.interest sua quia ex legato habet hipothecam vt.C.commu.de leg.ii.z pre
1 ualet hipothecaria cū aliis personalibus prefatur vt.C. qui potior.in pig.ha.l.eos.vndedic nō interest inspecta quantitate sed inspecto iure sic quia per hypothecariam modo aget. Itē inter est qui plures habet debitores vt dixi. Dy.

1 ☞ Tacitum z expressum eadem est ratio vitiandi.

Si fideiussoꝛ. Summata est cū preceden ti ibi nihil interesse quoad cōmodū quātitatis. Dy.ibi ipsius debitoris. Dy.ibi nō poterit actione mandati. Dy.ibi.titio extraneo. Dy.ibi.z fideiussoris heres.q.d.non solum debitoꝛ vt.ff. Dyn. ibi cum titio legatario. Dy.ibi ex causa fideicomissarij legatario iniuncti. Dy.vt soluat creditoꝛi. Dy.ibi quia vtriusqꝫ scilicz principalis debitoris z heredis fideiussoꝛ. Ol. in gloss. actione mandati ibi sine spe actionis mandati nunquid in dubio presumitur eo animo legasse vt heres non agat mādati Ray.tenet quod non arguēdum est quia not.ff.so.ma.l.que dotis: quod nō puto verum quia est contra casum.l.tribus.z quod ibi no.ff.de vsufru.earum rerum que vsu consumuntur.qui casus alibi non reperitur non ob.j.§.prozi.quia in venditiōe loquitur que sumptio esse non potest vt.ff. de contrahenda emptione.l. in. in fin. sed ibi propter repugnantiam iuris expressum est mutile vt.ff. de donati.inter virum z vxorem.l. si sponsus.§.j. z dic vt.l.j.§. j. qui. modis pignus vel hipo. sol.sed hoc nihil est quia z in dicta.l.j.qui.modis pign⁹ vel hypo.soluitur.expressum erat inutile propter repugnantiam iuris quod prohibet donationes inter virum z vxorem:vnde dic quod hic expressum non erat omnino inutilidum vt dictum est supra.§.prozi.in gloss.imo saltē. Dy.vel dic secundum Jaco.de bel.quod hic expressum scilicet creditoris legatum concessum fuit ei propter tacitaꝫ id est debitoris fauore vt pater in litera z no.in gloss.z ideo licet non valeat expressum valere debet tacitum ibi non tacitum sequi oporet ad positionem expressi.sed expressum est inutilidum de iure cōmu.ergo z tacitum. Jac.z dic vt ibi no.per eundem Jaco.qđ posui.ff.de testa.tute.l.quero.§.lucius. vnde dic tacitum se habet ad expressum tanquam principale in contrarijs tanꝫ accessorie vel dic ibi eadem ratio vitiandi tacitum z expressum z tunc vitiato expresso vitiatur tacitum vt.C.de remisso.pigno.l. debitum z.ff.quod metus causa.l.metum.§.cum autez. z in fi. z.l.se.et.l. si cum excep.§.labeo.aut non est eadem ratio vitiandi tacitum z expressum vitiatur ratione speciali. Et tunc nō vitiatur tacitum vt dicta.l.j.§.j.ff.qui.modis pignus vel hipo.solui.secus si vitietur ratione communi:z tunc aut tacitum se habet ad expressum tanꝫ principale aut tanquam accessoriū.primo casu vitiato expresso non vitiatur tacitum.vt hac.l. Secundo casu aut vitiatur expressum cum est inferius aut postꝫ expressum z tacitum fuerunt in esse perfecto primo casu vitiato z presso vitiatur tacitum.vt dicta.l.item si fic.§.fi.de seruitut. rusti.predio.z de donatio.inter virum z vxorem.l. si sponsus.§. fi maritus. ¶ Secundo casu licet vitietur expressuꝫ nihilominus remanet tacitū.vt.ff. de senato.l.filiam.z.ff.de pact.l.ſi.nec ob. j.de bonis auto.iudicis possiden.l.cuꝫ vnus.quia licet quo ad debitum ibi alij creditoꝛes sint vt principales tamen quo ad hipothecariam sunt vt accessorij pe.

1 ☞ Dispositio testantis secundum proprīam verborum naturam intelligi debet.

2 Emptio non potest esse pretio.

1 **Meminisse.** †Secūdus proprīa verborum naturam debet intelligi testantis dispositio ibi vēdere ptio nec determinato. Dy. sed nunquid statim habetur perfecta venditio quādo testator damnat heredem vendere. Respōdeo sic cū nō stet per legatarium quando venditio fiat pretium offerēdo q̄ quoties ꝛc.vt.ff.de cōtrahē.emptio.l.labeo scribit mihi bibliothecam.sed an legatario offerente pretium tranffertur in eū domi nūs rei z sic tanꝫ ex causa legati an sit necessaria traditio tāꝫ ex venditione.Quidam tanꝫ ex causa venditionis dicūt necessariā traditionē hac ratione quia testator dānat heredem vēdere z sic videtur cum dānare ad factum.vt.ff.de cur.furioso.l.cō silio.sed si venditio habetur pro completa impletum est factus ergo non poterit agi ex causa legati.Sz dic quod datur in rez ergo non poterit agi ex causa legati.Sz dic quod datur in rez actio.vt.ff.de leg.iii.l.vrozem.§.agri plagiā.vbi dicit dari petitionē:sed petitio dicitur in rem actio.vt.ff.de actio.z obligatio. l.i.actione in personā.ergo dns est:alij eīm nō datur rei vendi.vt ff.de rei vēdi.l.in rem actio.z ita dicit. Dixit Dy. in scholis se cōfulusse in glo.i.iste due leges q̄ allegantur nihil faciunt:sed glo.noluit allegare de in integ.restitu.l.iij.z instit.ex quib⁹ causis ma.non licet.semel ver.expositione vera.i.iusta. Ja.de aſ.te net primā opi.primo allegatā qs sequit Ey.C.cōia de legatis
4 ¶ l.i.vbi de hoc dixi.dns Bar.sequitur Dy.per.l.in conuentiōa libus.ff.j.z ver.ob.z qđ ibi no.z in glo.magna.in prin.in.l.certi condictio.ff.si certū per.alle gloss.parū faciunt.nisi addas qđ no. Dy.dicta.l.in cōuentionalibus.itez dicit dns Ray.se defendisse quēdam scholarē suū quē pater in testamēto grauauerat quod faceret chartā vēditionis tertie partis bonoꝝ suoꝝ cui dā nouerce sue qs non teneretur facere nisi percepto pretio per hunc.§.sed forte dici posset aliud in hoc.§.z aliud in questione nostra in qua dānauit eū facere chartā vēditionis q̄ charta nō pōt fieri nisi recepto pretio vel habita fide de ipso.C.de fide in strumētoꝝ.l.cōtractus dānando.ergo eum qs faciat chartam
2 videtur dicere sine pretio.primum credo verius:† quia emptio ficut dictum est non potest esse sine ptio ergo testator cōtra hoc non potest disponere.j.eo.l.nemo.z volūtas testatoris non debet intelligi ita qs fiat contrarie⁹.vt no.ff.eod.l.talis scriptura. sed responderi posset quod non exigitur pretium numeratum sed sufficit confessatum.instit.de emptio.z vendi.§.pretiū. vnde heres ex voluntate testatoris tenebitur cōsiteri se pretiū recepisse primum tū credo verius itē facit iste.§.qđ si testator damnauit heredem emere titio fundū quod emere debeat de pecunia legatarij z prestare nudum ministerium in emendo. de hoc notat Guillelmus.ff.de iudicijs.l.sed z si susceperit.§.j.

Si seruus Plurium. ista.l.tota est notabilis cui aliquid legatur non expressio ne dominorum. Dynus.

1 ☞ Snia lata p substituto cōtra institutū nō nocet legatarijs.
2 Legatarij quando contra heredem agere possint.
3 Sentētiam pro se latam fore ininstam allegare nemo potest.
4 Iniuria heredi facta non nocet legatarijs.
5 Custodia maior requiritur circa personas q̄ circa res.
6 Sententia per iniuriam lata non preiudicat.
7 Petitio legatorum quando competat contra fiscum.
8 Voluntas dubia ex coniecturis declaratur.
9 Coniecture ex quibus sumantur rebus.
10 Precedentia declarant sequentia.
11 Coniectura ex consanguinitate z amicitia capitur.
12 Nummi eiusdem qualitatis sunt apud omnes.

1 **Si hereditatis.** †Sētentia lata p substituto vel legitimo cōtra institutū q causē defensioni nō adfuit vel collusit vel iniuste succubuit legatarijs nō nocebit.h.d.vel ex pone hereditatis iuder.i.qui cognoscebat de hereditate. Dy. ibi nō agentē.i.nō defendētē. Dy.ibi.vel lusorie agētē.i.per collusionē defendētē. Dy.ibi nihil hoc nocebit legatarijs.i.ipso iure q̄ nihilominus petēt legata eis in testō relicta. Dy.ibi fuerit pnūtiatum ꝫ heredē scriptū. Dy.ibi prouocauerit.i.ipse heres Dy.ibi nō nocebit legatarijs:scz ipso iure q nihilominus petēt eis legata ac si nō foret pnuntiatū. Dy.culpa in omissione appellationis cōmissa ad solutionē ipsorum legatorū ipsum here dē vigētē.vt.ff.mā.l.si ignorātes. Jac.ibi.pnūtiet.i.iudex. Dy. ibi.an ille scilz substitutus. Dy.ibi.qđ attinet. Dy.ibi.teneatur scz ipse substituꝰ z subaudi z videtur qđ sic.nec em ꝛc.Et istud nō est alibi. Dy.ibi.causari.i.allegare. Dy.ibi.rūdebit igitē scz q̄ nō pōt allegare iniam p se iniuriose latā. Dy. Collige ergo
2 effectū huius.§.per quatuoꝛ casus.† Primus est qñ heres nullo modo causam defendit z tunc legatarij agunt cōtra ipm he redem scriptū q̄ non obest eis sententia vt in primo rūso huius §. Scds est quando dolose causam defendit cū aduersario colludendo:z tunc idē vt in.ii.rū. Tertius est quando per iniuriaꝫ cōtra ipsum heredem defendentem fuit pnuntiatum z nō prouocauit:z tunc etiam ipse heres conuenitur ꝛpter culpā omisse appellationis vt in tertio responso. Quartus casus est qñ here res ad defendendam causam nō venit nō in fraudē legatario rū sed volens sumptus litis z labores euitare.z tūc similiter nō nocet legatarijs:verūtamē hoc casu nō agēt cōtra heredem sed cōtra legitimū p quo est lata inia z qui hereditatem possidet. Et iste casus est.ff.de ap.l.qui perlusoria.§.quoties.vbi de hoc tetigi.Sed videtur qs legatarijs preiudicet.vt.ff.de inofficioso testamento.l.papi.ff.si.Sol.ibi.fecit qs potuit hic non defendit. vel si defendit collusit vel per iniuriam cōdemnatus fuit. Itez op.de.l si superuacuus.§.i.ff.de pig.z so.vt in gl.z in suppletio
¶ ne eiusdē. Item nota pulchū terrū quē dicit Dynus.alibi nō
3 reperiri.† Scilicet quod quis improbe nō pōt allegare sententiaꝫ p se latam fore iniustā quod est expresse contra id quod notat Jnnocētius extra de immunitate clericorum.ca.q̄ plurimi vltra principiū vbi tenet qđ si victor cōfitetur sententiam iniustā q̄ nō mādatur executioni. Item nota q̄ inia collusoria nō nocet tertio.p hoc de legit.l.j.z de collusione detegēda.l.cū nō iusto.z extra de collusiōe per totū.cū ibi nota. Itē no.† q̄ iniuria
4 a facta heredi nō nocet a legatarijs nec facta liberto nocet patrono.ff.de bonis libertorū.l.q cum maior.§.qđ si tū.nec fideiussoꝛi reo vt.ff.de fideiuſ.l.exceptis.vbi de hoc dixi.nec facta preiudicet. a nocet vēditoꝛi.vt.ff.de euic.l.ſi per imprudētiā.z.C.de rerū permu.l.j.Sed facta socio omniū bonoꝝ nocet cōsocio.vt.ff.pro socio.l.cū duobus.§.fin.Sed videtur qs iniuria facta vni nocet tertio.vt.ff.si qs cautio.l.ii.§.fi.Sed dic aut queritur an iniuria facta vni nocet alteri quo ad hoc vt cedatur actio cōtra eum: aut vt deſ exceptio.¶ Primo casu dic qs non nocet.vt dicta.l. si per imprudentiam.z.C.man.l.si pro ea.Secūdo casu dic aut passus iniuriā fuit in culpa aut nō primo casu etiam quo ad exceptionē alij nō nocebit.ff.cōmuni diuidundo.l.si is cū quo.locati.l.ſi merces.§.culpe.Et solu.ma.l.penultima.Si non fuit in culpa aut iniuria fuit facta per magistratum z tūc alij ad exceptionē nō nocebit.vt dicta.l.ii.§.vltimo si quis tārū aut per prinatū.Et tunc aut erat realis z tūc idē.vt.ff.de cōtrahen.empti. l.quod sepe.§.ſi res.aut erat personalis z tunc secus vt dicta.l. ii.§.fi.si quis cautio.† Et est ratio:quia maior requiritur custodia circa personas q̄ circa res.argu. C.de sacrof.ec.l.sancim⁹. ¶ Pet.de bel. ¶ Ultimo p declaratione materie huius.§.fcōm Jacob.de are.distingue cuꝫ queritur an inia lata cōtra scriptū heredem pro legitimo preiudicet legatarijs. Refert vtruꝫ lata sit per contumaciam vel collusionem scripti heredis aut non. Primo casu non preiudicat siue inofficiosum siue irritum pronuntietur vt hic.z.ff.de inofficioso testamento.l.ſi ſuſpectam.z l.qui repudiantis.§.fi.C.de pigno.l.preſes.z.j.de collusione detegēda.l.cū nō iusto.z.ff.de euic.l.ſi ideo.z sic personali scriptū z reali legitimum cōuenient.vt no.dicta.l.qui repudiantis.Secundo casu.aut cessauit culpa scripti heredis z tūc preiudicat siue inofficiosum pronuntietur.ff. de inofficioso testamentō.l. papi.ff.z de vulg.z pupil. substitutione.l.in substitutione.siue irritū.vt.ff.de petitio.here.l.ſi.j.ad le.falci.l.in ratione.§.i.idem si falsum.pnūtietur.vt.C.de legatis.l.ſi in fraudē. Nec ob.j.ad trebel.l.ſi petitioni.§.ſi.quia repetitum fuit a venientibus ab intestato.nec ob.ff.de exceptio.rei iudi.l.j.quia nō contra heredē ibi fuit pronuntiatum aut non cessauit culpa heredis z tūc nō preiudicat quominus personali cōuenīri possit vt hic:quia dā
[illegible] quod quis sua culpa ꝛc.vt.ff.de reg.iur.l.damnum.Quero ergo que culpa est:dic si iudicem prouocauit contra se.vt dicta.l.excep.ff.de fideiuſſoꝛi.vel sciēter appellare ab iniuriosa sententia omisit vel legitimam defensionē omisit.vt.ff.man.l.ſi procur.§.ſi.reali autem contra victorem non vtetur cum sit tut⁹ p sententiam.argu.ff.de iuſtitia z iure.l.penul.z dicta.l.ſi superatus.si vero pro substituto sit lata aut legatarij innititur suie vt substitutū conuenerint z possunt vt hoc versi.si tamē aut repellere querunt vim z vtilitem suie quia eorū legata a substituto non debentur.vt.ff.licet.Et tue rationi qđ in articulo legitimorū dictū est cū sit eadem ratio Jaco.de hoc statim dicā in suppletione glo.Jacob.secundum Dynū z Oldra.in gl.quia ageret ibi.ff.§.prozi.in fi.cum ista glo.concoꝛ.gl.que est in dicta.l.qui repudiantis.z facit textus.ff.§.prozi.ſ.ver.sed si subiecit. Contrarium no.in auc.de here.z falci.§.ſi vero.coll.j.pro qua glos. facit.ff.de appel.l.si plusquo.in fi.z ideo dic fm Dyn.qs prior locum habet in colludēte,vel in fraude collegatarioꝝ nō defendente.Si vero institutus nō colludat vel in fraudē legatarioꝝ defensionem non omittat:tunc habent locū secundo allegata vt legitimos cōueniant. Dy.Dic ergo aut heres scriptus non

¶ Aduerte hic lector quia hic legat Bar.credo istos esse apocryphum z putat allegasse doctorem alium.

¶ Dictū singulare.

¶ Non nocet. Adde Bartho hic z Bald.cōsil. cccxcviij. in quarto volumine.

Universidad de Deusto
Biblioteca

cõparuit ad defensionẽ ⁊ tunc legatarius non p̃iudicat. vt ꝑmo
6 riſſo huius. §. aut cõparuit ⁊ collusit ⁊tunc idem vt ibi aut com
pariuit ⁊defendit fideliter. † Et ſnia non fuit per iniuriam lata ⁊
pteiudicat. vt. §. de inofficioſo teſtamẽto. l. paꝑ. §. fi. Si autem p
iniuriam non preiudicat vt hoc. §. verſic. quid ergo. Dy. ⁊ vide
quod no. §. de trãſac. l. controuerſia. vel dic fm Oldra. Si quera
tur vtrum inſtitutus vel qui nunc poſſidet conuenendus ſit ⁊
aut loqmur de legatarijs aut de creditoribus. Primo caſu aut
heres agit cauſam contumaciter aut colluſorie ⁊ tunc eis nõ no
cet vt hic ⁊ dicta. l. qui repudiantis. §. fi. de inofficioſo teſtamen
to. ⁊. §. de colluſione detegẽda. li. ⁊ fi. aut ſine colluſione ⁊ cõtuma
cia: ⁊ tunc aut fuit in culpa, vt hic ⁊ idẽ. culpã aũt mtellige ſiue
ab iniuriosa ſnia nõ appellauit: vt hic. ⁊. §. de euict. l. ſi p impru
dentiã. ſiue iudicẽ contra ſe pronouciauit. vt. §. de fideiuſſ. l. excep.
⁊ his tribus caſibus cõuenitur heres ſcriptus ꝓpter dolũ ſuus
vel culpã. vt. §. pri. ⁊ not. dicta. l. qui repudiantis. §. fi. Aut nõ
fuit in culpa. ⁊ tũc aut fuit perlata querela ⁊ tũc omnib⁹ pteiu
dicat. vt. §. de inofficioſo teſtamẽto. l. paꝑ. §. fi. Aut nõ fuit per
lata culpa: ⁊ tunc dicuntur quidã qs legata ruũ ⁊ non debent
niſi a legitimis fuerint repetita. vt. C. de fideicõmiſ. l. eã quã. cuz
ſi. ⁊ hoc credo me adno. Jacob. de are. Tu dic q̃ a vincente pe
tũtur. vt dicta. l. ſi perluſorio. §. fi. ſ. de ap. Scdo caſu ꝑncipali cũ
queritur de creditoribus dic q̃ credita nõ pereunt. Sed a quo
cũqz poſſidente vt heredevtilibus actiõibus peti poſſunt quas
in verũ heredẽ haberet directas. vt. §. de cõſtituta pecu. l. ſi poſt
conſtitutam. in fi. ⁊. §. de ſtatulibe. l. ſtatuliberi a ceteris. §. i. Ol.
dra. hec parum diſcrepant in effectu a predicta diſtinctiõe dñi
Jacob. niſi quoad formã verborũ. Jn glo. cuius cauſam ꝓbuit
heres ⁊ ideo ipſe cõuenitur. Dy. in glo. eniuero impleuit eſſe in
fi. Et hoc inquantũ ille. §. obſtat. ſ. ⁊. ꝙ. riſſo. huius. §. inquãtum
vero obſtat huic. iij. riſſo. Dic q̃ ibi loquitur agente filio ⁊ rem
ad cãm intestati. Sed hic ad gradum ſubſtitutorum deuoluit
⁊ ſic debentur legata etiam ab inſtituto relicta. vt. ſ. e. l. licet. ziõ
hic dicitur legatarijs non preiudicari. Dy.

7 **Si quis ante.** †Confiſcata hereditate ꝓpter de
lictũ heredis nõ collũdẽtis legato
rum petitio cõpetit contra fiſcuz ſi hereditatem agnoſcit alias
contra heredẽ. h. d. Et dic ſi quis ſcz heres ſcriptus. Dy. ibi. nõ
defendit. i. nõ vindicauit. ⁊ ꝓpterea hereditas fuerit ſibi ablata
⁊ confiſcata. Dy. ibi. ad heredẽ cui hereditas erat in penã adẽ
pta. Dy. ibi. Sed ſi ſubiecit. ſ. heres in fraudẽ legatorũ. Dy. ibi
defendit cauſam in fraudẽ legatorũ. Dy. Et dic cauſã delatio
nis de ſe facte. Dy. ibi. exonerat quominus conueniatur a lega
tarijs. Dy. ibi. litigauit. i. litigando ſuccubuit. Dy. ex verſi. ſed
ſubiecit. colligit Jacob. de are. qs factũ me non ꝑcurante mihi
nõ ꝑdeſt. ꝓ hoc. §. de cõdictio. furti. l. ſi ſeruus. ſolu. ma. l. ſi ab
hoſtibus. §. i. ex quibus cau. maio. l. ⁊ qui data opera. ſi quis cau
te. l. ij. §. plus. qõ metus cã. l. metũ. §. fs qõ. ſi cui pluſq̃ per. l. falci.
l. iij. §. ſi legatarius. ⁊. C. de ſeruis fugitiuis. l. quicũqz. Et poteſt
valere ad multa. Qõ intelligas vbi in. ꝑcurãte interuenit delictũ
vel aliqua rurpitudo alias magis deberet mihi. pdeſſe factũ me
ꝑcurãte. arg. eius qõ no. §. e. l. iuſ. ſ. de capti. l. ſi qd i libello. ⁊ que
infrã ti. ſ. l. pupillus. in fi. ⁊ allegabã hũc. §. ad arduã queſtionẽ
teſtamẽti Benigni de foreſtis ciuis Bergomi q̃ inſtituerat ſibi
heredẽ filiũ putatiuũ q reuera erat ſuppoſitus ⁊ ſubſtituerat in
certa parte vnũ ex ſupponentib⁹ q̃ poſtea deſerit ſuppoſitionẽ
⁊ petebat partẽ ſibi aſſignatã ex ſubſtitutione q̃ nihil hr̃e debe
ret ⁊ per hoc bene di. l. ſi ab hoſtib⁹. §. i. §. ſo ma. ⁊ vr̃ exõſſuz. ſ.
de bonis dãna. l fi. i fi. Jac. Dp. q̃ legata nõ ꝑſtenẽ. vt. ſ. ti. j. l. cũ
filius. §. fi. fs dic q̃ ibi ꝓper delictũ defuncti fuit hereditas con
fiſcata hic ꝓpter delictũ heredis qõ legatarijs nocere nõ d⁹
in gl. nã qõ ei⁹ odio. in fi. ⁊ no. eo. ti. §. ſi vero inſtituto. ⁊. §. illud.
ver. initiũ vero. Dy. Sed tamen iſte. §. paruz facere videtur qm
hic ideo heres teneꝫ q̃ indignus eſt eo q̃ adiuit ante vindica
tam necem defuncti. Sed in qõne ꝓpoſita hoc nõ erat in dicto
§. ſi quis autem nõ impleꝫ. ⁊. §. ſi vero inſtitutio. de hoc ſatis di
xi. C. de fideicõmiſſis. auf. hoc amplius.

8 **Si numerus** minor. †Vtilitas dubia circa q̃
litatẽ ex cõiecturis multipli
citer ꝓcedentib⁹ declarari ꝓbat. §. Et ad declarationẽ materie
huius. §. vide qõ plene no. ꝙ Dy. ⁊ alios. extra de regulis iur
ca. in ſpicimus. ⁊. C. in obſcuris. lib. vj. ⁊ bene not. ⁊ dixi. C. de fi
deicõmiſſis. l. volũtatis. ibi. quales ſint legati. ideſt qualis ſit vo
lũtas teſtatoris. Dy. ibi. ante oia. i. ante oẽs alias ꝓiecturas ex
quo de volũtate teſtatoris nõ apparet. Dy. ibi. Sed mẽs patriſ
fa. repete exquirenda ⁊ iſta ꝓferuntur oibus alijs: ſi de ea conſtet.
Dy. Modo ex iſto. §. autẽtico. ⁊ q̃ ſepe allegaꝫ in cauſis ali
qua vtilia colligamus. Et dic q̃ primo ſpectatur volũtas teſta
toris. ſ. de condic. ⁊ demõ. l. pater. §. cõditionũ. de rebus dubijs.
Lin ambiguo. ⁊. C. de liberis ꝓteritis. l. iij. Secũdo recurritur ad
conjecturas. vt ſ. de regulis. iur. l. ſemper in ſtipu. de rebus du
9 bijs. §. cũ in teſtamẽto. ⁊. §. e. l. cũ res. ij. rñ. † Coniecture autẽ ſu
mũtur ex his ſcz ex cõſuetudie regiõis dignitatis legatarij cha
ritate neceſſitudine ſcripturarũ vicinitate vt hic apparet in tex
tu ⁊ in glo. Tertio recurritur ad ſignificationem. vt. ſ. de le. iij. l.
nõ aliter. Quarto ſi verborũ ſignificatio nõ eſt certa ſequimur
qõ eſt minimũ. vt. ſ. de leg. iij. l. numis. ⁊. l. qui concubinã. §. ti. er.
§. eo. l. ſi ita ſcriptũ. §. vlti. ⁊. l. apud iul. §. ſeio. ⁊. ſ. de regul. iur. l.
ſemper in obſcuris. vbi de hoc. Quinto ſi nõ appareat qõ ſit mi
nimũ nihil valet. vt. ſ. de reb⁹ dubijs. l. ſi fuerit. ⁊. l. ſi quis ex plu
ribus. de manumiſſ. teſtamẽto. l. cũ ex plurib⁹. ⁊. §. de teſta. tute.
l. duo ſunt titij. Dy. ⁊ ita etiã notatur per eũdẽ Dy. dicto. c. in
ſpicimus. de regulis iuris. li. vj. Et ad declarationes huius. §. vi
deas. ſ. titu. primo. l. cum pater. §. cũ imperfecta. Et qõ per cõ
iecturas declaretur voluntas teſtatoris benefacit. ſ. tit. pri. l. cũ
ꝓponebaꝫ. de ãnuis legatis. l. annua. §. j. Jtem quatenꝰ hic di
citur attẽdi cõſuetudinẽ patriſſa. dicit glo. itelligi debere ex cõ
ſuetudine loquẽdi non de conſuetudine vtendi ſeu exprendẽdi
ne ſit cõtra. ſ. de vino tritico ⁊ oleo legato. l. cum certuz. Sed vi
deꝫ quod etiã conſuetudo vtẽdi ſit attẽdenda. vt. ſ. de vſufruc.
legato. l. damnas eſto. de ali. ⁊ cib. leg. l. penul. §. de vſuris. l. qui
ſemſſes. §. j. ⁊ de pig. act. l. vniuerſorum. Sed dic fm. Dy. cũ du
bitatur an ſit legatũ ⁊ quãtũ cõſideratur cõſuetudo loq̃ndi vt
hic. Dy. Hec ſolutio vera ẽ quo ad dictã. l. peñ. de ali. lega. Sz
quo ad. l. dãnas eſto. nõ ideo dicit ꝓ. q̃ recurrẽdũ eſt ad ꝙſue
tudinẽ vtẽdi niſi ea inſpecta legatũ redderet inutile. vt dicta. l.
damnas. ⁊ de vino tritico ⁊ oleo legato. l. ex vſu. vel dic plenius
Aut eſt dubium circa quid: aut circa quãtum. aut circa quale.
¶ Primo caſu ad cõſuetudinẽ non eſt recurrendũ. vt. §. eo. l. ſi
quis in fundi vocabulo. ¶ Secũdo caſu ad cõſuetudinẽ vtẽ
di eſt recurrẽduz. vt dicta. l. vlti. ſ. de ali. ⁊ ci. leg. ¶ Tertio caſu
aut alias non teneret legatũ niſi recurrerem⁹ ad conſuetudinẽ
vtendi ⁊ tũc ad ipſam recurrimus. vt dicta. l. damnas eſto. §. i.
de vſuf. legato alſ nõ. ¶ Tertio caſu aut qualitas eſt expreſſa
ſz non declarata. Et tunc recurrimus ad cõſuetudinẽ vtẽdi. vt
d. l. ex vſu. ſ. de vino tritico ⁊ oleo legato. aut nulla eſt expreſſa ⁊
tunc nõ eſt recurrendũ ad cõſuetudinẽ vtẽdi. vt. ſ. de vino triti
co ⁊ oleo legato. l. cũ certũ. i numis aũt ꝙſideratur ꝙſuetudo lo
quẽdi: vt hic. ⁊ ratio diuerſitatis inter numos ⁊ vinum ⁊ oleuz
eſt quia numi nõ ſunt apud omnes eiuſdem qualitatis qõ non
cõtingit in vino oleo frumẽto ⁊ ſimilibus generaliter. vt no. d.
l. cum certũ. vel dic fm Jaco. de bel. q̃ ſta. l. et dicta. l. ij. de ali. ⁊
cib. legatis. cõcordãt: quia indiſtincte dicunt patriſſa. cõſuetu
dinẽ exquirendã. Sed tunc ex contra dicta. l. cum certum. Sed
dic q̃ ibi loquitur cũ dubitatur de qualitate tñ vbi nõ ſpectaꝫ
cõſuetudo vtẽdi ſz loquẽdi ſic vt ⁊ hic dicerem ⁊ dic vt ibi. Jn
dictis aũt. ll. ⁊ tertius hic ſignatis i glo. dubitabatur de quã
titate vel an ſit legatũ. Et ideo ibi ſpectatur cõſuetudo vtendi.
⁊ hoc placet ipſi Jacobo. Vel fm Jacobuz de are. aliud eſt in
oleo aliud in alijs. vt. eo. ti. de vino tritico ⁊ oleo legato. l. ex vſu.
Jaco. Jtem ad id qõ dicit regiõis cõſuetudinem exquirendaz
facit. ſ. de officio ꝓconſulis ⁊ legati. l. ſi in aliam. ⁊. ſ. de vſuris
l. j. alie etiam cõcor. ſunt in glo. ¶ Jtem ad id q̃ hic dicit de di
gnitate legatarũ facit. ſ. de actio. ⁊ obli. l. ſi. in fi. Et alie ꝓcidã
tie ſunt in glo. ad illud qõ dicitur de charitate id eſt amicitia ⁊
neceſſitudine. i. ꝙſanguinitate. bene facit. §. de ꝓbatio. l. procu
la. de donationi. inter virũ ⁊ vroꝛẽ. l. vtrũ. de ali. ⁊ cib. lega. l. pe
nul. in ꝓin. C. de legatis. l. cũ alienã. de auro ⁊ argento le. l. qui
9 us in fi. ⁊ de libera. laga. l. aurelius. §. titius teſtamẽto. cũ glof
ſa ibi poſita que optime ad hoc facit. Jtem ad id qõ dicit i fi.
10 q̃ ꝓcedẽtia declarãt ſequẽtia ⁊ ecõtra bene facit. ſ. de verborũ
ſignific. l. ſi cum funduz. ⁊ ibi eſt bona glo. ſſa ad hoc ⁊ ſic talia
ſunt predicata qualia ſubiecta permittũt. ad qõ bene cõcor. C.
fami. ercif. l. quoties. in fi. vbi de hoc ſatis dixi. De hoc etiam
nota. ⁊ dixi. §. de teſtamẽtis. l. heredes palam. §. ſed ſi notam. ⁊
ſatis dixi. §. e. l. talis ſcriptura. ⁊ bene etiã facit. §. de edendo. l.
j. §. ſi initiũ cũ ibi notatis. aliquando ſcriptura ſequẽs ampliat
precedentẽ. vt. l. ſi ſtipulatus. §. de vſuris. ⁊ meil⁹ de auro ⁊ ar
gẽto legato. l. ſi quis ita. aliquãdo ſcriptura ꝓcedẽs ampliat ſe
quentẽ qõ eſt mirabile. ſ. de fundo inſtru. l. ꝙſitum. §. placet. et
no. dicta. l. ſi cũ fundũ. aliqñ reſtringit ⁊ limitat. vt. ſ. ti. j. l. lega
tuz. §. qui plures vbi de hoc. Ultimo poteſt induci. §. iſte ad
duas queſtiones quaruz vnã habui de facto tempore electio
nis officialiuz ciuitatis bergomi. Electꝰ fui ad quoddã offiũ
lafrã. fugitiui duo erãt qui vocabãtur tali nomine ⁊ petebãt ſe
admitti ad dictũ officiũ: ille quẽ ego iuuabam erat conſangui
neus electoris: alij nõ. vnde feci ꝓbari de cõſanguinitate et
11 obtinui, † quia cõiectura capitur ex amicitia ⁊ conſanguinita
te: vt hic dicitur. ꝓ hoc etiã ſupra de vulgari ⁊ pupillari ſubſti
tutione. l. ſi plures. §. ad ſubſtitutos. ⁊ dicta. l. vlti. de actio. ⁊ ob
ligatio.

¶ Queſtio nota bilis.

ligatio. ⁊. ſ. ti. ꝓxi. l. ſi quis ſeruum. §. ſi inter duos. electoꝛ etiam
bene ꝓteſtabatur q̃ elegerat illum conſanguineum ſuum ⁊ nõ
alium. Et eius declarationi ⁊ interpretationi in dubio ſtandum
eſſe dicebam. argu. ſ. de pretori. ſtipu. l. interpretor. Et de regu. iu
ris. l. in ambiguis. Secunda queſtio eſt. cõpromiſſum fuit in quẽ
dam tanquam in arbitrum ⁊ arbitratorem. iſte promiſciauit ei⁹
arbitriũ petebatur reduci ad arbitrium boni viri tãquã iniquũ.
ſi enim pronunciauit vt arbiter non vt. §. de arbitris. l. diem ꝓ
ferre. §. ſtari. ſi vt arbitrator tunc ſic. vt. §. ꝓ ſocio. l. ſi ꝓ ſocieta
te. §. arbitrorum. in dubio ex precedentibus conjecturaꝫ vtrum
proceſſerit more arbitri vel arbitratoris. arguñ. huius. §. dicre.
l. heredes palam. §. ſed ſi notam. §. de teſtamentis. de acqui. here.
Lillud. ⁊. C. de teſtamentis. l. non codicillũ. vbi de hoc plene dixi.
Item quere ſi teſtator primo legauit vni libras decem imperia
les. Secũdo legauit. lx. alteri nec declarauit de qua moneta. Ter
tio legauit alteri. lx. bagatinoꝝ de qua moneta habebit medius
legatarius cuius moneta non eſt ſpecificata. vtrum de imperia
libus an bagatinis. Jacobus de ra. dicit inſpici debere preceden
tem monetam: ſcilicet imperialem. arg. ſ. de ſtipu. ſeruorum. l. ſer
uus cõmunis ita. Petrus vero dicit ſemper inſpici debere mino
res ſiue precedat ſiue ſequatur per prealle. l. §. e. l. apud iul. §. ſeio.
⁊. ſ. de leg. iij. l. numis. ⁊ hanc puto veriozem. idem etiam puto vt
precedentia ⁊ ſequentia diſcordarent: quia ſequeretur minimũ.
12 In gloſſ. nota. ex ſeptem. ibi ſecundum Ray. Et eſt ratio ꝙ nu
mi apud omnes ſunt eiuſdem qualitatis. ſed in vino ⁊ in oleo il
lud non contingit generaliter. Dy. quia in qualibet regione vinũ
⁊ oleũ eſt vtile legatario. ſed in numis poteſt eſſe ſecus: quia forte
non expenduntur in alia regione. In fine. de quo dic ⁊ melius
vt notaui: ⁊ dixi. C. de fideicommiſſis. l. voluntatis. Dynus.

1 ☞ Pecunia vt ſpecies legata permutationem non recipit.

1 **Sed ſi certos.** †Pecunia legata vt ſpecies
non recipit permutationem.
h. d. ⁊ hec. l. determinat queſtionẽ quã notaui. §. e. l. talis
ſcriptura. verſi. item ex verſicu. huius. l. Jtẽ continetur in legato.
Dyn. ibi. permutationes ⁊ alia pecunia ꝓ iſta ſoluatur. Dy.
ibi. corporis. i. ſpeciei legate. Dy. in fi. ⁊ ideo nõ poteſt habere lo
cũ queſtio que ſit in precedenti. ſcz de qua pecunia ſenſerit. Dy.

1 ☞ Diminutionẽ nõ dz inducere quod ad augmentũ fctm eſt.

2 Prepoſitiones que ſignificationem augeant.

3 Coniunctiones que ſignificationem augere cenſeantur.

4 Teſtatore legata repetente quando debeantur.

1 **Si cui illud.** †Quod fit ad augmentũ nõ de
bet inducere diminutionem. h. d.
ſic e contra. §. titu. eodem. l. legata inutiliter. ⁊ vtrunq; ſe
2 pe allegatur. † Et nota q̃ hec prepoſitio cum auget verbi ſigni
ficationẽ vt hic. Idem in prepoſitiõe ꝓ: vt. §. de poſtulando. l.
ſi cui eorum. Idẽ in prepoſitione de: vt depoſiti. l. j. in principio.
Idem in prepoſitione per: vt. ſ. de verborum ſignificatione. l. vi
bona. §. pernoctare. ⁊ de adulterijs. l. iij. reſponſo. Idem in prepo
ſitione in: vt ſupra de liberis ⁊ poſthumis. l. gallus. §. ille caſius.
3 † Idem in coniunctione ſeu: vt. ſ. de auro ⁊ argẽto legato. l. ſi qs
ita. idem in coniunctione que. vt. ſ. de le. iij. l. tamen adiectio. Idẽ
in coniunctione ⁊: vt. §. de here. inſti. l. ſi ita. Sed relatiuum quod
reſtringit. ſ. de vino tritico ⁊ oleo legato. l. cum certus. Jacob. ⁊
de iſtis ⁊ alijs prepoſitionibus ⁊ coniunctionibus ſatis dixi. C.
de procura. autem. quod ius. ⁊ in alphabeto. Jn gloſſa prima. in
fi. Sed ibi verba teſtatoris tantationem inducunt. vt ibi patet qz
tollitur contrarium. Dyn. quia hic augendi cauſa ibi tangndi.

4 **Si a filio.** †Si teſtator repetat legata ⁊ nõ cõditionẽ
a ſubſtituto pure debentur. Sed qñ lex re
petit ſub conditione ſub qua fuerant ab inſtituto ſub conditione
relictum a ſubſtituto pupillariter repetitum expreſſe ex primis
tabulis debetur ſuperſluum nõ ex ſecũdis tabulis. Sed ſi in repe
titione perſona extranei ſit adiuncta pars tãtummodo debetur
hic dicit cum principio. l. ſeq. quid ergo. ibi impubere ſubaudi pu
re inſtituto. Dynus. Et ei fuit titius ſubſtitutus ibi. mortuꝰ eſt
in pupillari etate ⁊ adhuc pendente conditione legati ibi. pure:
id eſt ſimpliciter. Dynus. ibi. Statim ſi ſub conditione habente
effectum ⁊ non ex peccato conditionis euentu. Dyn. ibi. Pẽden
te ſecus ſi iam exiſtente conditione deceſſiſſet pupillus. Jacob.
In glo. ſubaudi maxime. ibi: hec concedit ſi inſtitutus non adiũ
ſet. Dynus. In gloſſ. vlt. ibi. quod ſi expreſſe petiit legata verbis
ſpecialibus. nam ſi verbis generalibus puta que ab inſtituto da
ri nolo eodem modo videtur repetita conditio. vt. ſ. de fideicom.
libertati. l. fin. ſecundum Pet. Sed hec diſtinctio non eſt bona. ⁊
reprobatur. §. e. l. ſi quis a filio. verſi. ſi ita. ⁊ ideo tene gloſſ. Item
op. q̃ videantur repetita ſub eadem conditione. vt. ſ. titu. ꝓxi.
li. §. ab inſtituto. Dic aut repetuntur ex poteſtate legati aut ex
verbis expreſſis teſtatoris: ⁊ tunc aut ſimpliciter aut cum verbis
eiuſdem dici vel conditionis adiectione. Dynus. ibi. Utiiat lega
tum. dicit enim non expectatur conditio: quia vitiatur legatum
de preſenti. Dyn. vt. ſ. e. l. ſeruo legato. ſi ab impubere. ⁊ ibi no. ⁊
probatur per dictam. l. ſi quis a filio. in prin. ⁊. ſ. e. l. licet. ⁊ vide p
Dynum. de regulis iuris. c. rationi non congruit. lib. vj. ⁊ quod
no. ſ. e. l. ſi fundum ſub conditione. §. ſi pater.

1 ☞ Legatum ſpeciale multiplicatur per voluntatem perſonarum ⁊ diuerſitatis.

2 Heres qñ legatario ad eſtimationẽ rei legate interẽpte teneatur.

Quid ergo. Summatim fuit iſtud ꝓncipium cum. §. precedenti cum quo cõ
tinuatur. ibi a ſubſtituto reliquit eidem perſone. Dy.
Et dic maiorem quam ab impubere qui mortuus eſt
purificata conditione legati. Jaco. Et ſubaudi vtrum debeatur
ex ſecundis tabulis aut ex primis. Dy. ibi: quod excedit quanti
tatem ab inſtituto relictam. ⁊ hic ſoluit queſtionem. Dy. ibi: reli
ctum eſt. id eſt quod ex ſubſtitutione debetur. Dy. ibi: Superio
ribus tabulis. i. in teſtamento ꝓncipali. Dyn. ibi: Jnde debebi
tur. id eſt ex ꝓxi teſtamento ſeu ſubſtitutione ſi ſubſtitutus ad
ierit. Dy. ibi: Cum alio ſubaudi. ſcilicet forte ꝛc. Dy. ibi: mihi de
beat. ſcilicet ſubſtitutione effectum habente. Dyn. Jn gloſſa pri
ma. in fi. ⁊ ab vtroq; pure quia ſi ab inſtituto ſub conditione de
cederet inſtitutus ex ſola ſubſtitutione debetur. vt. ſ. eo. le. ſi fun
dũ. ſ. fi pater. in fin. Vel ſi dicas ſub conditione ab inſtituto reli
querit: vt ſuperiori caſu. dic q̃ viuente inſtituto extitit conditio
legati a ſe relicti. Et inde cepit deberi ꝙ predictũ. §. ſi pater. Old.
Jn glo. i. ex primis. ibi. quod ſi alterutro ⁊. Lin duplicibus. Ja
co. Jn gloſſ. vni ſundi. in fi. Vel dic cum aliũ: id eſt cum aliquem.
Jac. Jn glo. etiam viuente. ibi. §. ſi cõiunctim. imo inſolidũ. cum
ſimus diſiuncti ⁊ alterius cõditio pendeat ad ſimilitudinẽ inſti
tutoruz. vt. §. ſi pars her. petaꝫ. l. ſi ex pluribus. Preterea vt a di
uerſis: ⁊ diuerſis debetur ſi ponas impuberẽ adꝰſſe ⁊ ſic nõ ſunt
collegatarij. vt. §. de vſufruc. accreſcend. l. penulti. Dynus.

1 **Si quis duos.** †Perſonarum ⁊ diuerſitatis vo
luntas legatum multiplicat ſpe
ciale. hoc dicit ibi: ſolidat rem eandẽ. Dy. ibi: Et filio mei legata
rũ. Dyn. q. d. ſicut diuerſitas oneratoꝝ diuerſitatẽ legatorum ⁊
multiplicandam preſtationẽ inducit: licet vtrũq; ſit ex eadem he
reditate ſeu patrimonio exoluendũ ſic ⁊ diuerſitas oneratorum:
licet vtrũq; ſit eidẽ patrimonio applicando. Old. ibi. Legatum
⁊ vnicuiq; inſolidũ. Dy. ibi: vtriuſq; vt habeat rem ⁊ eſtimatio
nẽ. vnũ ex perſona ſua aliud ex perſona ſerui vel filij. vt. ſ. eo. l. ſer
uus. §. j. per Jac. Jn gl. ibi ſi pluribus. q. ibi in duabus volũta
tibus eiuſdẽ. ſ. teſtamento ⁊ codicillis. Et ab eodẽ erat preſtandũ
relictũ hic a diuerſis. Dyñ. Vel dic q̃ ibi etiã debebat preſtari a
pluribus ſicut ⁊ hic. ſed ſimpliciter ⁊ non inſolidum. ⁊ ideo perin
de eſt ac ſi legatum fuiſſet ab eodem ⁊ in eadem voluntate. arg.
j. tit. j. l. lucius. §. impuberem. ⁊ de hoc. ſ. eo. l. ſi tibi homo. §. j.

2 **Si heres.** †Si propter culpã dolũ vel factũ heredis
res legata interierit vel extare deſierit tene
tur legatario ad eſtimationes. h. d. cũ §. ſequenti. ibi. occidit ante
3 moꝛã. Dy. Et facit ad queſtionẽ quã notaui. ſ. de ver. obli. l. qui
ſeruũ. ibi: noꝛe dederit alicui cõtra quẽ deliquerat. Dy. ibi: puto
teneri quãto magis expediebat eſtimationẽ deberi quam ꝓ no
ꝛa dare. Dy. ibi: Carnem preſtet. i. volens preſtare liberẽ nã in
veritate nõ liberat. Dy. Jn glo. imo ad carnẽ. i. poſt aditã here
ditatẽ: alias nõ ageret rei vendicatione cũ ſolũ ab adita trãſeat
peritate inſpecta. vt. §. e. l. ſi tibi homo. §. cũ ſeruus. Old. Jn eadẽ
glo. in fi. vel dic vt preſtet. i. preſtando liberetur conueniri tñ poſ
ſet ſi hoc vellet legatarius vt cõtrarius. Dy. Jtẽ ſi edes. ibi: poſ
ſidere ex ſecundo decreto. Dyñ. ibi. Rep: omittere ſi hoc magis
expediebat. Dy. ibi. Patrẽfa. i. teſtatoꝛẽ. Dy. ibi: cum alio. i. alio
loco. Dy. ibi. Nõ teneat. ſ. ad legatum. Dy. ibi: Paterfa. i. teſtõ.
Dy. ibi: Illo. i. illo loco. Dy. ibi. Nõ tenebit. ſ. ad prætij loci pre
ſtationẽ. Dy. ibi: q̃ legauit ⁊ ſi inferre nõ iuſſit i locũ legatũ. Dy.
ibi: Vel alio. ſ. loco. Dy. ibi: ipſe nõ occidit. ſ. hr̃s. Dy. ibi: ſua ma
la mente. ſ. ſeruo. Dy. ibi: Eſtimatio. i. eſtimationis preſtatio. Dy.

1 ☞ Legatũ ꝓ nõ ſcripto habeꝫ ſi ipſi ſpecie turpitudo adiiciat.

2 Teſtib⁹ in ſpecie deponẽtibꝫ magis credit q̃ his qui in genere.

3 Conditio quando ꝓ impleta haberi debeat.

1 **Turpia.** †Turpitudo adiecta legato i ſpẽ fa
cit legatũ haberi ꝓ nõ ſcripto. h. d.
Et dic turpia. i. turpibus verbis relicta. Dy. Vel bre
uiꝰ legatũ ad infamiã legatã nõ valet. ſecus eſt in im
poſſibili. vt. ſ. de cõditio. ⁊ demon. Lobtinuit. Et inſtituto de leg.
§. ſi impoſſibilis. Et talis teſtator q̃ turpibus verbis legauit te
neꝫ iniuriarũ ſi viuit. vt. C. de iniur. l. ſi nõ cõuicti. ⁊ hoc ſi doloſe
alſ nõ. vt. ſ. de iure. l. illud. Jtẽ ſi mortuꝰ eſt heres nõ tenebꝫ. vt. ſ.
de iniurij. l. ſi iniuriarũ. in prin. ibi. denotãdi. i. vituperandi. Dyn.
Jn gloſſ. puma. ſimiliter ptinet ad malũ ⁊ odiũ. ſed legatũ ad bo
nũ cõmodũ ⁊ datur ratiõe meriti. vt. §. ꝓ ſocio. Lnec adiecit. cum

¶ Ad ſtionem. Adde Bar. ⁊ alex. hic bal. conſi. cexſ. ij. volumine.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ergo testator descendit ad spēm turpiter nō videtur meritū z ita
2 videtur quedā repugnātia. † Ité allegatur istud principiū quod
si multi testes dicant in genere ticiū esse bonū hominez z alij duo
deponāt eū furē z adulterūqs magis credatur istis duob⁹ q de
ponūt in specie ꝙ multis deponentib⁹ in gñe. z p hoc l. his ꝙbus.
z l. quoties. §. si quis nomē. de her. instit. hic allegate in glo. Dy.

3 **Si certe legatus.** †Si per aliū deficit condi
tio cōsistēs in facto eius p
implera dz haberi. h. d. ibi. Relicta est sub conditione que sequit.
Dy. ibi: decessisset cui⁹ arbitrio subere debebat. Dy. ibi. Sed si
seruꝰ more cōringēs ante morā. Dy. In glo. vt z. j. in fi. al⁹ est. §.
rescriptū. Dy. Sz si hodie relinquit vidue sub hac conditiōe nō
remittit cōditio. vt. C. de indicta viduitate. auf. cui relictū. Jac.
In glos. sed per casum ibi: occidit vino testatore. imo si mortuo
z ideo glo. est corrupta z dz dicere nō vino vt patet. Jaco. in fin.
hoc verū nisi occisor esset nō soluēdo quia tūc in subsidiū cōdicio
haberet pro impleta. argu. §. de eo per quem factū est. l. fi. z no. in
glo. dicto. §. adē ait. al⁹ incipit idē iul⁹ scribit. In glos. not. haberi
pro facto. ibi: ꝙ alio ergo z facilius percipit cōmodum. Dyn.

Si pars heredem Nominata: scz expressis
ppijs nominibus. Dy.
ibi: Si vero omnes non expressis nominibus proprijs sed appel
latiuis. Dyn. vtroqz inspiciūr quod precedat. j. de stipul. ser. l. si
communis seruus. vbi de hoc. Sed ad primū respōsum op. quia
videtur esse falsum. vt. j. de statuli. l. si quis pecunia. z. l. si quis te
stamento. Solu. illud ideo quia cum ipsi sentiant onus in seruo
quem manumittunt pro hereditarijs portionib⁹ sic z emolumē
tum consequuntur licet propria nomina sint expressa. als⁹ secus:
vt hic. z hec solutio probatur. j. ad trebel. l. quoties. z. l. nonnun
quā. Jac. z Jaco. de raue. Et vide qs notaui. ff. z. l. si ex toto. §. j.

1 ¶ Testator leges certa principia alicui partium non tribuen
tes beneficium immutare non potest.

2 Testator an possit derogare legi catoniane quo minus locuz ha
beat in legato per se relicto.

3 Obligatio heredis ad tempus esse potest.

4 Voluntas testatoris non tollit dispositionem legis nec pactum.

5 Pactum quod creditor facit cum debitore ꝙ sibi nō obiciet ali
quam prescriptionem an valeat. z num. 6.

7 Prejudicare an possit quis sibi p pactum circa ius, querendum.

8 Testator an possit confectionem inuentarij remittere.

9 Compromittentes in arbitrium an ex pacto possint ab eius sen
tentia appellare.

10 Testator qñ facere possit ne leges in suo testamēto locū habeāt.

a ¶ Nemo po test. Adō bar to. hic z Ale. qui tangit an legat⁹ de la tere possit cās committere sūmarie. Ange. consil. cc. Iacob. Abbas cōsil. ex. Lud. Rom. cccxiij. ꝙ consil. cccij.

Nemo potest. a Substāriam testatoris z
ea que pment ad ius pu
blicū p testatorē immutari nō pūt. h. d. †Vel sic testa
tor immutare nō pōt leges hītes certa principia vel
certā formā nō tribuētes alicui parti beneficiū. z dic nemo. Legi
bus subiectus. Et cōcor. ad hāc. l. C. de testamētis. l. testādi. z extra
de testamentis. c. requisisti. cū ibi not. z. j. de annuis leg. l. iij. in
fi. Et quas potes ponere casum i. ista. ibi in suo testamento. l. in vl
tima voluntate cū effectu disponere ibi leges. l. legari solemnitates
in testamētis adhibite. Dy. ibi: nec tpe minore quā per leges de
terminato. Dy. z qs. §. dixit in gñe hic. pbat ibi spē ibi finiri ip
so iure lz testor voluerit dispōere. Sz obstat exceptio eo casu quo
testor voluit cōuenire heredē. Dy. ibi: Legatorū noie contracta.
Dy. dic ergo ꝙ primo gñaliter loquitur sed o ostendit illud gñale
premissum verū esse descendēdo ad spēm. Dy. Sed⁹ ibi: qz no.
hic colligi: arg. de loco ad tēpus fic. j. si certū pera. l. vnū. Op.
ad gñale primo de. l. codic. §. fi. j. ti. pti. Ité de. l. ij. C. vt in pūs. le
gatorū. vt le. no. ca. l. z vtrum. solu. vt in gl. Item op. ad idē extra
2 glo. z illud est pulchrū cōtrariū tñ tor pōt facere ꝙ regula cato
niana locū nō habeat in legato p eū relicto. vt no. glo. §. de here.
instit. l. pōt. z. l. in tpus. iij. princ. z. j. de regula catoni. l. fi. Sol. si tes
tor expresse dixit cessat regula caro. ee eo qz videt illi relinquere
in tpus quo erit capax. vt. d. l. in tps. Ité videtur relinquere sub
cōditiōe si impedimentū deficiat z sic ce[illegible]niana nō vdeat sibi
locū in conditionali lega[illegible]ce[illegible]. licet ad istud obster qs ibi
not. in glo. que notabilis est. z ideo tene primam so. Ité opponit.
Dy. z nō solū de. l. fi. C. arbit. tute. l. fi. vbi testator remittit confes
cui inuētarij. z tñ nō est sui fauore inductū sed pupilli sed dici po
test qs ibi loquitur in iure publico autozitate sed vtilitate priua
ta: hic in iure vtroqz modo publico. z de hoc dicetur. j. in questio
nibus. Ité opp. de. l. j. C. de vsufru. z quod ibi no. Si ibi remissio
induceret delictū vel ad delinquēdū. Ité op. ad fcm respōsū qs
3 † obligatio heredis possit esse ad tēpus vt. C. de. l. fi. pura. si te
stator legat ad triennū. Respōdeo. testator non potest facere qs
obligatio heredū tollatur ad tēpus contra. l. sed potest legare ad
certū tempus. Sed per hoc actio nō finitur cōtra. l. sed secundū. l.
scilicet vt vltra triennium non teneatur heres vel nō potest tollī
ipso iure vt dixi sed ope exceptiōis sic vt in glo. no. Item op. ad
idē de. l. si stichū. §. stipulatio. de ver. ob. z so. vt in glos. Ité que
re exempla de tēpore loco z cōditione. Deinde opp. quod circa
cōditionē nō procedat. Et primo proba. de expressa. Secundo de
tacita postea collige ar. quod prescribitur libertas seruitutis cō
4 cesse non obstante ꝙ pacto nōne prescribatur. † Hā volūtas testa
toris non tollit dispositionē legis ergo nec pactū cū vtrūqz sit lex
ad idem. j. eo. l. plane. §. fi. z. l. fe. z de operis libertorū. l. cerdonem.
cū similibus. Econtra quod non prescribatur: nā per pactū tēpo
ra legalia z augentur z minuūtur. vt. §. de edil. edic. l. quod si no
lit. §. si quid ita. z de pactis. l. si vnus. §. quod si ipse primo pactū
posset inducere nouā seruitutē ergo multo magis inducta sustī
nere potest ne pereat. ar. l. pluribus. §. fin. j. de verbo. obligat. pe
tere a pactō tollit cursum inchoate prescriptiōis vt. C. de prescri
ptio. xxx. annoz. l. cū nostissimi. §. sed si quis. ergo multo magis
impedit inchoandam. arg. C. de vsufruc. l. si per te non stat cū si.
5 † Dico quod in prescribenda libertate requiritur bona fides: vt
§. cōmunia prediorū. l. si precario. ver. ceterū z. j. de itinere actuq
priuato. l. ij. §. si quis. vnde cum hic cesset propter scientiā quam
habet ex pacto z in suo facto nō pōt errorē precedere ar. l. quāq
§. ad velle. non procedit prescriptio. Dyn. Ex predictis insurgit
6 alia questio sepe currens videlicet. † Nūquid valeat pactum qō
facit creditor cum debitore quod sibi nō possit obijcere aliquam
prescript. triginta annozum. l. cum nostissimi. §. eo. iure. Et hec lex
facit quod nō: qr si hoc nō potest testator qs in testamento leges
locū nō habeant ergo multominus pacta contrahēntium. ar. j. de
regulis iur. l. in testamentis. ad idem facit. §. de pactis. Lius pu
blicum. de operis libertorū. l. cerdonem. C. de iura. calum. l. ij. §. fz
quia verentur. de reg. iur. l. neqz pignus. z. l. nec ex pretorio. nam
prescriptiones z vsucapiones bono publico sunt inducte vt. l. de
vsucapi. l. i. primo illud non tenet ipso iure per quod tollitur ne li
tes secundum diffinitantur cum hoc pertineat ad publicam vtili
tatē vt. C. de iudicis. ꝑpendū. vt ibi no de iustiniano codi. cōpo. in principi. si cer. per. a. l. quidam et timauerūt. Et quod not. in
auten. vt sine prohibitione matres debitrices z creditrices. §. fi.
sed prescriptio est huiusmodi vt. j. pro suo. l. fin. ergo ꝛc. preterea
nos loquimur de prescript. triginta anno. que est odiosa vt. C. de
edic. diui adria. tollē. l. fin. i. de annali excepti. l. i. ergo dicemus qō
per pactū creditoris tolli nō possit sicut dixim⁹ de macedo. vt. §.
ad mace. l. q. z. C. ad mace. l. fi. preterea circa ius de futuro acqui
rēdo non potest renūtiari. §. de acqui. her. l. is qui. j. de. l. ij. l. si ita.
z de succe. edicto. l. j. §. decretalis. in cōtrariū est qz si hoc pactuz
non teneret induceretur debitor ad delinquendū ita pro hoc qō
teneat est: quia tēpora legalia per cōtrahentes possunt immuta
ri vt dicta. l. qō si nolit. §. fed z si quid. de edil. edic. z de pactis. l.
si vnus. §. qō in spē. preterea pactū z prescript. videntur paribus
passibus ambulare vt. §. de seruitu. vr. pre. l. si edes. z. j. de iniuri.
l. sed si vnus. §. si ante. z de adult. si maritus. §. si negauit. Sz pre
scriptio tendit vt acquiratur liberatio debitori prescribenti: pactuz
vero tendit vt seruetur ius suū creditori: ergo pactum magis de
bet seruari qā facilius est seruare questū ꝙ de nouo querere vt.
j. de acqui. possessi. l. ij. §. in amittenda. z si hoc prealet magis
dz attēdi: quia si aliquid nocet z aliquid prodest si id qō prodest
prealet debet attendi. vt. j. de iure fisc. l. non intelligitur. §. si qs
palā. preterea per pactū etiā circa ius questū potest debitor pre
iudicare sibi vt. C. de pactis. l. si quis in conscribendo. Et videas
que ibi notant. multo magis ergo circa querēdū per perscriptio
nē. arg. j. de vsufruc. le. l. sempronius. Et. C. de vsufruct. l. si per te
non stat. z supra de inofficioso testamento. l. papi. §. si conditio.
7 † Et quod circa ius querendū possit quis sibi prejudicare per pa
cū probatur. §. de pactis. l. z heredi. §. filia. C. de pactis. l. j. z ibi
no. z. §. de minozi. l. ij. §. si quid. preterea qs pōt lex potest pactuz
vt. l. nō impossibile. §. de pactis. z quod not. C. de decretis decu
rionū. li. x. Sed lex pōt tollere prescriptiones in casu si vult. vt. C.
de prescript. xxx. annozum. l. cōperit. ergo idē erat in pacto. Item
lex impedit prescriptionē inchoatam. vt dicta. l. cum nostissimi. de
prescrip. xxx. annoū. ergo fortius inchoandā. Dy. Sed soluendo
videtur dicere quod aut debitor simpliciter renunciat prescri
ptioni z tunc nō valeat per dictā. l. is qui. §. de acqui. heredi. cum
si. Aut pactū fecit cū creditore z tunc aut pactū fuit quod ꝑscri
ptio. xxx. annoū extēdetur ad quadraginta vl qnquaginta: aut
pactū est quod nullo tēpore obijciatur prescriptio. Primo casu
puto pactum tenere per secundo allegata. z hec distinctio proba
tur per. l. in hoc iudicio. in fi. §. communi diuidundo. Item addu
8 citur hec lex ad infra scriptas questiones. prima est † vtrum testa
tor possit remittere confectionem inuentarij huius. l. argumen.
quod nō. z de libe. l. si quis rationes. Et de admi. tut. l. quidā de
cedens. z ita dicitur fuisse bononie terminatū per marcel. z male
secundū. Dyn. In contrariū est. C. arbi. tute. l. vltima. vbi de hoc
satis dixi. z. §. de admi. tut. l. tutor: qui repertoriū. z ratio pōt esse:
quia ibi

quia ibi loquitur in iure publico autozitate sed vtilitate priuato
hic. Circa quod dicit Dy. Aut remissio potest esse damnosa te
statori tñ. z pōt remittere. ar. C. vt in pos. legatorū. l. penul. z. l. ij.
sed heredi tantū z non potest. ar. C. de vsufru. l. j. Aut est dubiū
vtrum possit nocere testatori vel heredi. Et tunc valet quia veri
simile est quod testator volens vtilitatem heredis z scienz condi
tionem patrimonij sui voluerit eius patrimonium publicari nec
inuentario poni ne noceret pupillo heredi quia forte exigui erat
patrimoniū vel alia de causa. z sic intelligatur dicta. l. viti. C. ar
bitrium tutele. argu. ad hoc a simili. j. de nouatio. l. nouare. §. pu
pillus. quia in dubio ꝛc. Dynus. De hoc tamen latius dixi dicta. l. viti. C. arbitrium tutele. z not. in glos. §. de suspec. tuto. l. iij.
9 § tutores. Secūda questio est ꝙ fuit disputata Bononie. † vtruz
compromittentes in arbitrum possint pacisci vt possint a senten
tia arbitri appellare. Et primo videtur ꝙ non quia lex dicit qō
appellari non potest. vt. C. de arbitris. l. j. vbi hoc dixi. z. §. de ar
bitris. l. j. vbi hoc dixi. z. §. de arbitris. l. diem proferre. §. fin. z
ideo contrarium paciscendo videtur pacisci. Quod leges in suo
compromisso locum non habeant. Sed cum hoc non liceat in vl
timis voluntatibus vt hic multominus in contractibus vel ar
bitrarijs. vt. j. de regulis iuris. le. in testamentis. Item quia a sen
tentia arbitri ideo non appellatur quia ex ea non nascitur actio.
vt dicta. l. j. C. de arbitris. sed si valeret pactum quod posset ap
pellari videretur facere ꝙ actio nasceretur z ita daretur iurisdi
tio nullam iurisditionem habenti quod facere non possunt. vt.
C. de iurisditi. om. iudicum. l. priuatorum. Et ex predictis tene
bat quidam doctor bonoñ. ꝙ non possent sic pacisci. Sed domi
nus Lambertinus rampoñ. contrariū determinauit z bene secū
dum communem opi. modernoū potissime infra scripta ratiōe.
Certū est quod litigantes possunt pacisci ne appelletur a senten
tia a qua alias posset appellari. vt. C. de tēpo. ap. l. fin ergo z pa
cum in oppositū debet valere cū contrariorū eadē sit disciplina.
Et pro hoc videtur casus. j. de app. l. ex consensu. Mihi tamē vi
denti opiniones aliquorum subtiliū modernoū in cōtrarium vi
detur prima opinio verior. scilicet ꝙ pactū non teneat. Nec ob. l.
ex consensu. quia ibi iudex fuit datus ab ordinario qui potuit iu
risditionē dare saltem delegatā. Sed in casu questionis propo
site primati darēt iurisditionem quod esse nō potuit vt predictū
est. Sed contra est vt si darent interdictionē. alias habenti. puta
quia ordinaretur ad ordinarium. vt dicta. l. priuatorum. Predi
cta possent adduci ad multas similes questiones pro quorum o
mniū declaratione si vis scire an testator vel contrahentes facere
possint ne leges in testamento vel contractū locū habeant: distin
10 gue z coniungam distinctiones pluriū doctorū. † Aut queratur
de iure naturali aut iure positiuo. primo casu nec testator nec cō
trahentes possunt. l. illam collere. vt. j. de regulis iuris. l. iura san
guinis. z. §. de pactis. l. ius agnationis. Et est ratio quia a natu
rali: imitiua inducta sunt z ita non possunt per conuentionē ho
minum tolli: quia nihil tā naturale ꝛc. vt. j. de regulis iuris. l. ni
hil tam naturale. Secundo casu aut est ius publicum aut priua
tum. Si ius publicū pro ut ius publicū proprie sumitur nec con
trahentes nec testator: potest tali iuri publico derogare. vt. §. de
pactis. l. ius publicum. proprie sumitur nec cōtrahentes nec testa
tor pōt rali iuri publico derogare. vt. §. de pactis. l. ius publicuz.
z. l. iure gentium. §. si pacisear. vel est priuatum z tunc omnino
queritur de iure priuato circa principia. apparet enim quod ha
bent sua propria limitata. Et tunc dico quod nec cōtrahētes nec
testator: potest facere ne tales leges locum habeant in suis cōtra
cibus vel testamentis. vt instit. de inutilibus stipu. per totum. z
j. de ver. obliga. l. j. z in. l. ista. Aut queritur de iure priuato in a
lio quā circa prin. Sed circa actus hominū z tunc aut conferrur
alicui beneficiū a iure z tunc si ille cui cōferur vult renūciare po
test. vt. §. de pactis. l. pacisci. z. C. de pac. l. si quis in conscribendo
cum sit. Aut aliquis vult renunciare z non pōt. vt de magistra.
conueniendis. l. j. §. si inter. Sed. de bel. parti. in testatore distinguit
quia aut vult testator: remittere ius pro herede inductum ex qua
remissione oritur materia delinquendi. z vt dicta. l. j. C. de vsu
fruc. z idez in pacto. vt. §. de pac. dotal. l. questio venire. aut vult
remittere ius ex quo non oritur materia delinquendi z quod est
possibile redundare in vtilitatem heredis z tunc potest remitte
re. vt dicta. l. fi. C. arbi. tute. Item etiam si non sit possibile redun
dare in vtilitatem heredis z potest remittere. vt. j. titu. j. l. vnum
ex falcid. §. si rem. Si vero sit introductum gratia vtriusqz vt est
falcidia tunc olim remitti non poterat. vt. j. ad falcid. l. ꝙ de bo
nis. hodie sic. vt. C. autenr. sed cum testator. Alij vt Oldr. distin
guunt quia sunt quedam leges considerantes formam inducen
di vt in testamentis contractibus z aliis: z tunc illi iuri renūciari
nullo modo potest. vt hic. C. de testamentis. l. testandi. z. j. titu. j.
l. codicil. leges cōsiderantes formā seu effectum legis tā inductū.
Et tūc aut inducit permissionē: aut prohibitionē primo casu aut
vult renunciare ille in cuius fauorē est inductū. z tūc potest. vt. §.
de codicil. l. fi. §. fi. z de pactis. l. pacisci. Aut non est inductum in
eius fauorem sed alterius odiū z nō potest. vt. §. ad macedon. l. si
pater. §. fi. Secundo casu aut vult renunciare prohibitioni z non
potest. vt. §. de fal. l. j. Aut alteri: z tunc si in eius fauorem inuen
tum potest. vt. eo. tit. l. si feriatis. Aut alterius z non potest vt. §.
de postulan. l. j. z. l. quos prohibet. Dic. vel secundū Jac. de are.
distingue. Aut sunt preceptoria. aut prohibitoria. aut permissoria. si sunt preceptoria subdistingue. Aut propter iuris rigorē z
tunc non potest testator facere quod in testamēto suo locū nō ha
beāt vt hic z. C. de testamentis. l. testandi. aut propter sui fauorē
principaliter z tūc pōt facere qō locū nō habeāt. vt. C. vt in poss.
leg. a. l. ij. z. l. fcire. Idem in substitutione extranei heredis. argu.
instit. quibus alie. licet. in presentia. z quia isto casu potest facere
ne leges in suo testamēto locū habeāt. vt. C. ad leg. falci. auf. si cui
testator. Et est ratio quia quod sui fauore ze. vt. C. de pactis. l. pe
nult. aut propter fauorē alterius: vtputa filio instituto. z tunc nō
pōt. vt. C. de liberis preteritis. autenr. non licet. hec vera quando
certū sit quod preceptū legis sit in fauorē alterius inductū. Ubi
autē esset dubiū tūc potest dispōnere ne habeāt locū leges. vt. C.
arbitrium tute. l. fi. Secundo casu quādo sunt prohibitoria aut
lex stat in fin⁹ prohibitionis z sufficit legi fic prohibere. vt. C.
de legib⁹. l. nō dubiū. z hoc siue sit propter impossibilitatē. vt. §. e.
l. apud in. §. fin. in princip. siue ratione cultus humani vel hone
statis. vt. §. de admi. tuto. l. quidā decedēs. siue urauerit. vt. j. e.
l. si quis mquilinos. §. fin. Si vero non statur in finibus prohibi
tionis. Sed vltra procedunt adhuc dico quod non potest facere
quin locum habeāt secundū quod prohibuerūt secundū ramē ꝙ
permiserūt valebit. vt. §. eo. l. si res. §. j. z. j. tit. proxi. l. mortuo bo
ne. §. labeo. tertio casu quādo sunt permissoria subdistingue. aut
vult facere quod nō habeāt locū in se. aut in alio si in se assistat in
finibus vltime voluntatis. Aut nō sistat z durat in eadē volūta
te nō pōt. vt. C. de sacrosan. ec. l. j. z. §. eo. l. si mihi z tibi. §. fi. Aut
non stat z bene potest. vt. j. de assignandis libertis. l. j. §. assigna
re. z. l. assignare. z. §. de testamentis. l. heredis palā. §. j. Si in alio
tunc subdistingue quia aut vult facere ne habeant locum circa
ea que coherent persone z nō potest vt hic. Aut circa ea ꝙ nō co
herent z bene potest vt est videre in donatione. vt. C. de legatis.
l. viti. Jaco. In glo. prima ibi specificet. si in illis capitulis in qui
bus non vult habere locum legū solemnitatē. Dyn. in fi. vnde po
titur ibi. sicut z al⁹ in testamentis. Dy. In glo. accipe. ibi opera
tur quicquā. §. de rigore. §. vt obligationē contractā finiat ipso iu
re. Dy. ibi. ꝙ si legatarius. Jac. de are. z Ray. habebant in glo.
ꝙ si heres. z tunc dicas quod testator legauit fundum titio si da
ret. z. heredi z sic heres habet actionem contra legatarium quaz
nō potest facere testator: finiri breuiori tēpore quā ius disponat.
Item pores ponere exemplum in casu speciali qui nō inuenitur
alibi. j. vt leg. no. cap. l. j. §. fed si sub conditione. vbi actio ex testa
mento competit heredi citra legatarium quam non potest ab
breuiare testator: sed communiter in glos. haberetur ꝙ si lega
tarius z tunc est plana. ni. ibi. De equitate potest dici contra
hoc verum. scilicet sine dolo mutauit forum. Dy. alias secus: qz
dolus sup⁹ ꝛc. vt. §. de dolo. l. elegāter. ibi in alio articulo dixi. cla
rius est exemplum si dicat testator: nolo heredem cōueniri ad le
gata nisi eo loco quo domicilium habet. nam de rigore iuris ni
hilominus poterit conueniri vbi est maior pars hereditatis. z
vbi est res legata. vt. §. de iudic. l. quod legatur. z. l. fideicommis
sum. z. l. sed z si fuscperit. §. si heres. Sed propter voluntatem
defuncti obstat exceptio: vt dictum est. Dyn. ibi. De conditioni.
z demonst. l. si titio vsufructu. Item z in tacita non nascitur ob
ligatio ante conditionis euentum. vt. j. de conditioni. z demōst.
l. j. in fi. z no. §. de pactis. l. item quia conuentiones. z ideo non po
test dici finiri: sed impediri natiuitas sicut in expressa nisi dicas
primo anno aliquid natum z per hoc obligationem nasci insoli
dum sed impediri exercitium eius pro eo ꝙ in presenti natum
nō erat. vt. l. inter stipulantem. §. sacram. in versi. pro quo ꝛc. vn
de impeditur effectus eius. Sed non finitur nisi testator: ad eam
finiendam conditionem apponat: quia tūc finitur ope exceptio
nis conditione aduenīente. Dynus. In expressa etiam condi
tione non videtur procedere. nam aut adijcitur a principio con
ditio z tunc impediret obligationem. nascitur. Dissolueret con
tractum quia nulla est contracta. vt. j. de verborum signifi. l. cede
re diem. De conditioni. z demonstra. l. legata. z. l. qui heredi. §.
viti. Aut ab initio relinquitur pure z sub conditione adimitur z
tunc idem. vt. j. de adim. lega. l. si legatum pure. de cōditio. z de
monst. l. aliquando. z. j. e. l. si post mortem. §. si pure. Item si pu
re relinquatur sed. ex post facto additio relicto adijcitur tunc quo
niam quandocunqz adiecta impedit obligationem nasci nō tol
lit natam quia nulla est nata antequam adeatur hereditas. vt. j.
de conditioni. z demonstr. l. quibus diebus. §. quidam titio. z. §.

Universidad de Deusto
Biblioteca

de condtioni.institutio.l.penul.respõdeo procedit si ponas legatum annuum relictum pure z dimissum gratia exonerandi heredem quo casu statim obligatio pariter z transmittitur.vt.ſ.qñ dicis legati cedat.l.nec semel.§.sed si quotannis.z.l.si cũ præsumtione.z.l.firmio.z ponas cõditionem adiectam ad sistendũ legatũ nam non finitur ipso iure sed ope exceptionis.Dy.

1 ☞Stipulatio quando legati naturam sapere dicatur.
2 Stipulationes z clausule in contractibus apposite restringi debent secundum naturam contractus.

1 **Si legati serui.** †Si id qs est legatũ deducitur in stipulationem stipulatio sapit naturã legati.h.d.in fi.ibi.pati.i.pati intelligitur ex legato.Dy.Et nota q stipulatio nihil operatur sicut. C.de pactis pignorũ.l.fi.z.ſ.de damno infecto.l.fluminum.§.vitiũ.z.l.si edibus.z pro hoc.ſ.de peculio legato.l.si legatum peculiũ.§.j.qz cautio videtur cõtra naturaz negotij z per hec videtur glosſ.male dicere que dicit forte.secus forte si ab herede sciente quã,etiã ab herede sciẽte interposita non valet per iura predicta.sed Dy.saluat glo.z dicit quod ista stipulatio nõ est cõtra naturam negotij,sed præter.z ideo distinctio glo.inter errãtem z scientem est vera.nam quis potest stipulari de eucti- pro re donata vel legata.vt.l.aristo.ſ.de dona.ſ.de pact.l.pactũ.C.de euic.l.ij. z vide.ſ.fami.hercis.l.qui erat heres ex parte.Jaco.Item no.q
2 †stipulationes z clausule que apponuntur in contractibus z rescriptis intelligi z restringi debent secundum formam z naturã cõtractus z negotij de quo agitur pro hoc.ſ.de euict.l.luci⁹.Et ibi in gl.z not.z dixi.ſ.locati.l.si vna.§.sed si verbo donationis. ſ.de reg.iur.l.nõ videntur data.z.C.de donatio.ante nup.l.si cũ autẽ.Jn gl.vt z.ſ.in fi.in additionibus.Dy.cõmuniter hoc habẽt.z.ſ.de iure fisc.l.in fraudẽ.§.qui.p alio.sed male quia ille.§.nihil facit ad istã materiã.Et ideo dz esse in fi.vltime gl.sequẽtis.l. ad quã bñ facit ille.§.z hic in fi.dic vel hic per errorẽ ibi nõ.Dy.
1 ☞Heres quibus astringatur ad luendam rem legatam.
1

s **Jresobligata.** †Testatoris scientia legatarij cõunctio onus eris alieni rei pretio equipollens ad luẽdum rem legatã heredẽ astringunt.hoc dicit z obligata specialiter.Alij dicũt generaliter.ar.ſ.de dote prelegata lege.licet.Jaco.ibi,alio animo fuerit nisi appareat eum voluisse cõtrarium.Dy.ibi:Si nesciat. ſ.obligatam.Dy.ibi:Nisi vel si habeat quo casu imposuisset heredi onus luendi vt in premissis.Dy.ibi:Vel aliam eque bonaz. Dy.ibi:Superfluum iure vel rei estimationem.Jaco.ibi pertinere voluerit quod presumitur ex quo scit obligatam.Dyn.ibi. Aperte.i.verbis expressis.Dyn.ibi:Exhibet.ſ.contra heredem. Dy.ibi:Suo tempore.i.tẽpore solutionis vel ante.Dy.ibi:Per iurisditionẽ.i.per officiũ iudicis.vt.ſ.de iur.fisci.leg.in fraudẽ.§. qui pro alio.ibi id ei præstabitur.i.actionis cessio,fiet contra heredem.Dy.Jn glo.quod presumitur.ibi.l.q̃.Solu.not.ſ.de nouationi.l.si quis delegauerit.Dy.Jn glos.repete.ibi diuisum.i. pro duabus partib⁹ accipiũtur illa verba nisi fi.Dy.Ad hoc.§.
1 de senato.l.femine.z si quis cauti.si cũ.§.fi.Jn gl.vltima.ibi.l.mo destinus.hec videtur vera:z dic vt ibi plene dixi.z probatur.§. de admi.tuto.l.si minoris ibi.Vel dic etiã post solutionẽ habeat. Dy.ibi:Ad agis enim z ideo artificiose loquitur litera que dicit non expressisse quod manet per heredẽ quãuis eo animo fuerit: nã si expressisset nõ videtur soluisse pro sua obligatione.Jaco.in fine.z.ſ.de iure fisci.l.in fraudem.§.qui pro alio.Dy.
1 ☞Suptus circa rẽ legatã facti p doli exceptionẽ pñt cõseruari.

Domos Legatas, †Post mortẽ heredis vt in litera patet z dic †sumptus facti circa rem legatã per heredẽ possunt conseruari per doli exceptionẽ que tamẽ si fuerit omissa adhuc cõsulitur heredi per cõditionez incerti.sumptus autẽ facti per legatarium nõ repetũtur ab herede.h.d.cũ tribus.ll.sequẽtibus secundũ vnã lectura leg.sumptus.que etiã alio modo legitur vt patet in gl.z intellige hãc legẽ secũdũ Jac.de are.quod heres in reficiẽdo domũ expẽdit forte centũ.postea vixit plurib⁹ annis ita qs edificiũ non potest durare nisi forte duobus annis z estimaẽ modo quã tũ valet pro eo tẽpore quo potest durare nõ quãtũ heres expendit.Jac.ibi extructas.i.refectas.Dy.in glo.alias estimatis ibi. ſo.ibi nihil aliud vult [illegible] quod hec impendit in rem suaz ibi in alienã.Et sic facit ad id qs no.ſ.de rei ven.l.empto⁹.Jac. z vide quod no.z dixi.C.mandati.l.etiã z facit hec.l.expresse ad quæstionẽ sepe occurrẽtẽ.rogatus est aliquis restituere hereditatem si decedat sine liberis facit expensas in res hereditarias certe aduenientẽ conditione heres eius habebit expensas.

Quod si nulla. Ibi iuncti cõditio:id est loco possessionem qua reuocata consequoz intentum id est retentionem propter expensas.Dynus,z vide quod no.C.de rei ven.l.si quis sciens,z supra de condictioni.indebiti.l.si in archa.z.l.qui excepit.§.si quis.

Si emptus. Jn glo.ibi cum res.respon.Et dicit a heredem fecisse sumptus secundum Ray.Dynus.Et secundum hoc deficit in litera a legatario vel si est sine prepositione ar:z est datini casus vel si habeas in litera a legatario habeas,ſ.nõ reputãdos.Old.ibi vel dic hanc.Dy.in fi.z secũdũ hoc fecit legatarius sumptus vt in prima glo.Ol.z fecit necessitate domus exigente ne corrueret z de ista necessitate rei dixi.§.de impẽsis.l.z in totũ.

s **Jancilla.** Ubi duo sunt principalia. Si vnus h.d.z dic liberis:id est filijs.z de significato huius prepositionis cum vide quod dixi.§.e.l.si cui.secundum omnes z.l. title rectores.§.nihil.z.ſ.l.proxi.

☞Homo non potest esse hominis accessio.

Sancillas. Idem dicit in summa quod superior.l. ibi negat deberi z male.Dy.ibi puto quia non habetur loco accessionis sed principaliter legatus est.Dyn.†quid homo propter dignitatem non potest esse hominis accessio .vt.§.de edili. edi.l.iustissime in fi.z ideo nõ valet quia quodlibet videtur principale legatum z ideo non impeditur deberi propter defectũ alterum.Dy.Sed op.ſ.de fundo instructo.l.si cui.Sol.modus loquendi z natura rei faciebat legatum instrumenti alterius.scilicet fundi accessorium hic autem nec natura rei nec modus loquẽdi faciebat vnum legatum alterius accessorium.vt.ſ.de peculio legato.l.iij.Ol.z verba cõtraria ad fi.hui⁹.l. vide.ſ.eo.l.ab ojb⁹.
1 ☞Legatum factum pauperibus secundum electionem prioris predicatorum an valeat.
2 Indignus preferre potest digno is cuius simpliciter relinquitur arbitrio.

Captatorie. id est mliberã z expressaz voluntatẽ alterius collatẽnã in tacita põt vt.§.e.l.senatus.§.j.z.ſ.tit. proxi.l.j.† Sed qd fi dicat testator.lego centũ distribuẽda inter illos pauperes quos elegerit prior predicatorum videtur non valere legatum vt hic z in concor.in glo.allega.sed dico valere quia nõ substantia legati.i.an debeat committi eius arbitrio sed sola electio pauperum.ar.ſ.de rebus dubijs.l.vtrum.§.j. de.l.ij.l. vnum ex fa.§.rogo z.ſ.fi de fal.Et.l.cum pater.§.hereditatis.z.§.a filia.Dy.Et per hoc bene.ſ.de manumiſ.vindicta.l.pater.Ol.sed an possit ipse prior cũ ex multis pauperibus aliqui qui sint pauperiores z aliqui minus pauperes eligere minus pauperes.Dy
2 nus tenet quod sic† quia cum simpliciter committitur eius arbitrio põt preferre indignum digno vt.ſ.ai.pro.l.vnum ex fa.§.rogo.z.l.cum quidam ita.vbi de hoc dixi.z.C.de epiſ.z cleri.l. nulli.cum similibus.non obstat.C.de epiſ.z cle.l.si quis ad declinãdam.quia illud cum datur electio a lege hic ab homine.
1 ☞Exceptio legatum perimit limitat z restringit.
2 Relativum quantitatis pro relativo numeri quãdoqz ponitur.
3 Legatũ conditionale dicitur quod in expressam voluntatem legatarij confertur.
4 Conditio apposita in personam legatarij non reddit legatũ cõditionale.
5 Electio an vitietur morte eligentium.
6 Judex factum predecessoris rescindere non potest.
7 Forma rei perempta perimitur eius esse.

Sita legatum. †Exceptio legatum perimit limitat z restringit. h.d.Et dic quod hec dictio preter ponitur exclusiue iõ qz testator non intendebat derogare primo legato per secundũ. Dy.z ideo ista.l.parũ facit ad questionẽ quã noraui.§.eo.l.si ita scriptum.qz hic testator expresse voluit vt præferatur primus per verbum preter.Et de significato huius dictionis preter qñ excludit siue.z quãdo inclusiue dixi.C.de procu.auf.quod ius.z in alpha
2 beto dictiõe preter.ibi in rãtos.†no.quod relativũ quãtitatis ponitur pro relativo numeri.Jac.sed op.qs debeatur.z.etiã si.non habeat vt.§.e.l.legato generaliter.Sed dic qs titiolegauerit.z.ex his qui erant in patrimonio.vnde dicendo postea preter etiã de his que erãt in patrimo.intellexisse videatur.Et iõ nulli debenẽ. vt.ſ.e.l.si seruus legatus.§.quicũqz.Jac.Et facit.ſ.e.l.si quis legauerit in glo.j.in fi.l.ista nihil facit.qz ibi erant ẽba futuri tpis hic preteriti.que cõditionẽ nõ inducũt sed demõſt.cuius defectꝰ nõ vitiat leg.sed pro gl.adduci põt.ſ.de cõditio.z demõ.l.cũ talis.§.vl.Dy.qz inducta ad diminutionẽ z.Sed cõtra gl. facit. ſ.de dona.l.ex hac scriptura.z ibi per quã Ray.reprobat hãc gl. Ol.defendit eã dicẽs q in.Lex hac scriptura.fuit fcta cõmemoratio preteriti actꝰ dispositiue hic enũciatiue.§ salua eiꝰ pace imo z ibi enũciatiue.Sed glos.sustineas per notata in dicta.l.ex hac scriptura

scriptura.z secũdũ Ray.ista glos.non reperitur alibi sed similis glo.est.ſ.de cõditio.z demõ.l.quib⁹ diebus.§.dius.glo.namẽ que est in dicta.l.trita.la pma.ſ.tit.l.q distinguit inter preteritũ z futurũ.vt.§.dixi p Dy.Nota i gl.scda.i fi.z de act.emp.l.penul.§.fi.

3 **Illi fivolet.** †Legatum collatũ in expressam voluntatem legatarij conditionale est:z ideo z iste.§.alibi nõ reperitur secundũ Dy.z nõ habet locum in donatione causa mortis.vt no.ſ.de dona.causa mor.l.si cui.alias si ei cui.ibi voluerit.i.se velle declarauit.Dy.Jn glo.legatarij ibi arbitrio cũ hic cũ ex voluntate legatarij pẽdeat m.l.contraria vtriusqz.Dy.ibi.l.sicut hec non est bona qz sic est in ptãte emptoris nõ recipere rem emptã sicut legatarij nõ recipere legatum.ideo dic q hec cõfertur in volũtatẽ legatarij cui obligatio contratab. debetur ibi in volũtate obligãdi ideo nõ valet.vt.ſ.de act.z obl. 1 1
l.sub hac cõditione.Pe.vel dic secũdũ Jac.de aſ.q in illis contractib⁹ agitur de mutua obligatione ptrahẽda.vnde nõ dz esse in volũtate alterꝰ tm.vt.§.de eo qs certo loco.l.nõ vtiqz.z dicta l.sub hac cõditione.Et hec cõtra est.Jac.in eadẽ glo.in fi.qs nihil videt.vt.ſ.qñ dies lega.ce.l.si dies.§.sed si sub cõditiõe.Dic ergo q hec cõditio est apta legatũ suspẽdere post aditã hereditatẽ z illud cõditionale reddit in cõtrario z ideo cõditionale nõ reddit.vt.ſ.qñ dies lega.ce.l.si ritio.§.quedã.Et dic vt no.ſ.de condition.z demõ.l.aliqñ.Dy.Sed opinio glo.videtur posse sustineri z reduci ad distinctionẽ predictã.nã vbicũqz certũ est he: eidem existẽte cõditione debitũ iri:siue legata deberi.ibi conditio legacũ nõ suspẽdit.vt dicto.§.fi quis sub cõditione.Sed cũ conditio apponit in personã heredis z nõ legatarij certũ est quod 2ditio ne existẽte z herede adeunte legata debenẽ nullo modo suspẽditur.ergo bene dicit glos.cũ dicit quod si cõditio apponit in psonã heredis nõ suspẽditur legatũ.z hic etiã dicit pæal.§.fi si sub cõditione.in fi.Si aũt apponatur legatario.h.d.gl.z bene qs talis cõditio adiecta legatario nõ permittit esse certũ ante aditam hereditatẽ legata debeanẽ vel nõ anteq̃ 2ditio existat vt hic.bene ergo sequit quod cõditio adiecta legatario reddit legatũ cõditionale z tanquã cõditionale ad heredẽ nõ transmittitur. Nõ
4 ob.ergo dict⁹.§.fed si sub conditione.vbi dz†q cõditio apposita in persona legatarij nõ reddit cõditionale legatũ:qz ibi fuit apposita ea cõditio in personã legatarij que apposita,erat in personã heredis.vnde certũ erat adita hereditate debitũ iri z legatus deberi.vt dicta.l.aliquando.de conditio.z demon.vnde sic mteligendo glo.potest saluari.z concordat cum predicta opi.Dyn. Sed nõne expressio eorũ que tacite insunt nihil operatur.vt.§.e. l ijj.z dicta.l.aliqñ.nota.iste tamẽ text⁹ est multũ cõtra dictã solutionẽ.Jn gl.vt.ſ.de 2ditio.z demõ. ibi.z.l.si die.§.seruo.Dy.

Si domus. Resolutio facta in totũ rei legate p testatorẽ eiusqz reparatio extinguit legatum.secus si per partes resolutio fiat.hoc dicit.ibi resecta sit per testatores vt aliqua sit dubitatio.Dy.ibi.Legatũ manere quia semper eadẽ domus videt manere.vt.§.e.l.si grege.z.l.quod in rerũ.in fi.Dy.ibi:destructa vsqz ad areã.Dy.Et facit hic.§. ad
☞☞questiones.quas notaui.§.eo.l.si grege.†Itẽ ad alia similẽ ecce
5 quod quidã est electus Archid.a quibuscũ canonicis oĩes sunt mortui.z alij de nouo creati.petit electus cõfirmari electionẽ.canonici de nouo creati contradicunt.z dubiũ est an impedire possint confirmationẽ videtur quod nõ:qz morte eligentiũ nõ debẽt vitiari electio sicut nec morte iudicis vitiatur sententia.ar. C.de re iudi.l.fi.Item succedunt eligentibus ergo ꝛc.vt.C.de resti.militar.l.qui a patre.§.de euic.l.vendicantez.z.ſ.de iure fisci.l.cum quidã.§.fiscus.§.de minori.l.emili⁹.z.C.de his qui.vt indignis. l.polla.z de liberali causa.l.si ab eo.preterea idẽ colligiuz esse videntur.vt.§.quod cuiusqz vniuersitatis.l.sicut municipũ. Et de iudicijs.l.proponebatur ergo contra factũ suum ꝛc.Preterea si edificiũ est destrucũ z restitutũ idẽ videtur vt eades seruitus durет.vt.§.de seruituti.vbi pre.l.seruitutes.§.fi subiatũ.ergo z hic durat eadẽ electio ad idem.ſ.de ver.obl.l.inter stipulantem.§.sa
6 cram.versicu.q si nauis.z de sol.l.qui res.§.area †preterea iudex factum predecessoris rescindere non potest.C.sententiam rescin. non posse.l.j.Et ad hoc.ſ.de leg.j.l.peculium.z de fundo instructo.l.tabernã.Et ad id quod vocantur canonici sicut primi ergo impositio nominis eos idem facit censeri ar.§.de dona.inter virũ z vxo.l.si donare.§.si sponsus.Econtra videtur quia suspect⁹ est electus se ingerens inuitis canonicis.vt.§.de procura. l.que omnia.Preterea nõ videntur idem sicut nauis composita.vt dicta.l.qui res.§.areã.z.§.qui.modis vsufruct⁹ amittatur.l.quid
7 tamẽ.§.si nauis.†Item forma rei perempta perimitur eius esse. vt.§.ad exhi.l.iul.ſ.sed z si quis.sed forma rei mutata est ergo z esse eius.Itez pro hoc qz medicus semel approbatus ab eadem re publica reprobatur.vt.§.de excu.tuto.leg.sed z reprobari.dic quod ius est ei questum ex electione.vt.l.hi qui ad ciuilia.C.de app.z in auf.de collatore.z ad hoc.z in glo.z vide ibi Jacob.de bel.illud ergo non potest ei auferri per eos qui heredes esse videntur.vt.d.l.proponebatur.§.de iudic.Dy.Et per hoc bene qz nec ipsi idem qui elegerunt possent resilire.vt extra de electione.c. publicato.z.ſ.de dict.q Dy.Nota i gl.fcda.i fi.z de act.emp.l.penul.§.fi.

1 ☞Legatum collatũ in expressam voluntatem legatarij conditionale est.
2 Medium dari non potest inter mortem z additionem.
3 Morte nihil certius est hora mortis nil incertius.

☞☞**Si post mortem.** †Filio et seruo post mortem domini z patris potest legari.Et si seruus remanet in seruitute heredi dñi acquirit legatũ si vero in testamẽto dñi sit liber esse iussus ☞☞Alis bar. hic z Bal.
et dies legati cedat ante die libertatis per ipsũz acquiritur hereditari.si vero eodẽ tẽpore cedat melꝰ est ad eũ pertinere quã ad heredẽ.h.d.ibi.legetur ab aliquo extraneo.Dyn.ibi.pertineat: qz eo tẽpore quo cedit dies legati est sui iuris.Dy.ibi.relictũ legatũ est ab extraneo.Dy.ibi.duraverit.i.seruus in seruitute remãserit ibi idẽ iuris est.ſ.vt legatũ relictũ seruo pertineat ad heredem dñi.Dy.ibi.iussus fuerit subaudi:qz in morte dñi. Dy.ibi.ꝑ aliquid heredis.Et sic p dñs dies libertatis nõ cedit qz cedit ab adita hereditate.Dy.ibi.ad eũ.i.heredẽ dñi.Dyn⁹. ibi:pineat.i.legatũ.Dy.ibi:pter ꝑ si seruꝰ als si ferus⁹.Dy.ibi: tũc eũ.ſ.qz instituto necessario herede nõ est dare mediũ tempus inter mortẽ testoris z additionẽ hereditatis z itelligas qs ferus⁹ sile nõ erat testatoris sed extranei z fic si bñ aduertaẽ nihil facit.§. in nouissimo q p gtrario allegat qz est aliꝰ casus prioꝛsus ab isto
2 extraneꝰ.Ol.ibi:cedat † qz inter mortẽ z additionẽ nõ est medium vt est dictũ.Dy.ibi.ad ipsum seruũ q nũc est manumissus.Dy. ibi.cõsequit qz dies legati z libertatis cedit eodẽ tẽpore: z sic incipiũt simul tpe sed hũt inter se ordinẽ iuris dispositiõe.vt z.ſ.de acqui.here.l.illud dubitatũ.Dy.Quer.Dy.q est rõ qs filiꝰ cui legatũ est post mortẽ patris semp cõsequit legatũ dicit qz dies legati cedit per mortẽ patris.vt.ſ.qñ dies leg.ce.l.si vſuf.§.fi.Dy. Sed an ista lex locum habeat si institutus est heres suus vt inter mortẽ z additionẽ nõ videatur mediũ hoc videtur innuere textus quod sic qz disiunctiue dicit suus an necessarius z sic alterũ sufficit de verbo.signi.l.hec verba.alij tenẽt oppositũ z exponunt aut ☞☞Questio dubia, z de hac p Dy.z Bar.hic.
pro et:z ita exponit hic gl.de hoc sunt varie opiniones doctorũ et gls.vt dixi.ſ.de cõditio.z demõ.l.iuſ.nostr. ibi videas. Item querit Bet.an habeat locum vltimus versiculus si heres voluntarius statim adeat vt legatum relictuz seruo post mortẽ domi-

☞Justo pretio. Adde q idẽ tz Bart. hic.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ni ad seruũ pertineat dicit quod nõ q; oportet quod scit dare me dũ inter mortem z aditionem q; viuo testatore adire nõ potest. vt. ff. de acquiren. her. l. neminẽ. Item ad fi. princ. hanc l. opponit Bet. quod non sufficiat cõditionẽ esse in fi. Sed oportet quod sit in facto. vt. ff. de condi. z demonst. l. qui heredi. §. fi. dicit quod hic est duplex acquisitio vna in psona domini z illa fit postẽ facta est in persona serui conditio quantum ad eius est. in fi. quo ad acquisitionem fiendam domino est in facto. Sed cum tunc non inueniatur dominus qui rem auferat seruo. q; ibi est liber remanet penes eum z faciunt predicta ad problema philosophicum pone quod habebã seruũ dicti quod si crastina die mane prim⁹ cui obuiaret in ponte esset seruus ipse esset liber: alius dixit seruo suo q; si primus cui obuiaret cras mane in põte esset liber⁹ ipse efficeretur liber. contingit q; isti duo serui sibi inuicẽ obuiauerũt queritur quis eorũ sit liber an vterq; an vnus. deboc dic vt dicti. §. de sta. ho. Laretusa. Jn glo. dño ibi. dies legati. i. immediate post mortẽ dñi. Dy. ibi. Hereditas dñi. Dy. ibi. z pecunia rium relictum a dño. vt. §. in nouissimo. Sed si referas ad casum ultimus legis. dic quod valeat. idest seruo acquiratur. Dy.

Si pure. Si seruus pure legatus sub conditione liber esse iussus fuerit sub cõtraria conditione valet legatum et pendente conditione mortuo legatario ad heredẽ non transmittit. secus si pure legatus ex die vel post mortem titij liber esse iussus fuerit. Et no. ex fi. illud quod dicitur † q nihil certius morte⁹ z incertius hora mortis ibi iussus fuerit dicto. Dy. ibi. z ideo. f. quia sub contraria conditione debetur legatum. Dy. ibi. Existente conditione libertatis adiecta. Dyn. ibi. Legatum perimitur: idest species legati cum efficacia debendi. ipsum enim legatũ proprie non perimitur cũ nec ceperit. vt. ff. de condi. z demon. l. si titio. Old. ibi. Et ideo. f. q; sub contraria conditione debetur legatum. f. quia non debite libertatis. Old. vnde ait. quia inutile est legatum quando certum est diem libertatis venturã. Dy. in gl. vlt. i fi. z. ff. de statulibe. l. sticho do lego. Jac. ☞ Legatum seruo legato relictum sequitur legatarium. Heres rem legatam sub conditione potest alienare. Diff. cilius conceduntur que difficilius reuocantur. Petitio legati cui concedatur.

Seruo legato. †Legatũ relictũ seruo legato sequitur legatariũ h. d. Et vide. f. e. l. quesitum. §. penul. ibi receptum est a domino. Dy. ibi. sequitur legatarium cui seru⁹ erat legatus. Dy. ibi. Legatum. i. res legata. Dy. Jn glo. i. res legata ibi: tali seruo legato. Dy. ibi: dies legati. i. quo moritur is qui legauit. Dy. ibi: dies legati. i. quo moritur is qui legat. Dyn. ibi: q; seruus. Et vide quod ibi no. q; licet hereditati acquirat restituẽ postea legatario. Dy. vt. f. eo. l. si tibi homo. §. cum seruus. Jaco.

Si seruum. Per alienationẽ vel factũ heredis legatũ extingui nõ põt. h. d. ibi vẽdicari. f. seru⁹. Dy. Et patet hic quod heres † potest alienare rem legatã sub conditione. Sed dicit glosse. q; hodie est hoc immutatũ. per aurẽ. res que. C. cõmunia de legatis. vbi de hoc no. z dixi. Et de hoc vidi multas questiões de fcto esse. testator legauit res quasdã sub cõditione: heres alienauit pendente cõditiõe nũquid trãsferatur dñium meũ cui facta est alienatio. Et videtur quod non p hãc glo. z per aliã que est. f. de regu. iur. l. plerũq; in vltima colũna. vbi etiã de hoc dixi. z per aliã. C. de leg. l. fi. z idem no. f. ad trebel. l. marcellus. §. res. z. f. de cõdi. z demõ. l. si fundũ. Sed alia glo. et etiã tertꝰ videtur dicere cõtrariũ. f. q; valeat alienatio medio tpe z trãsferat dñium. nã si q; conditione adueniente pinde vẽdicatur ac si nulla esset facta alienatio. vt in auf. de restit. z ea q; parit. §. f. col. iiij. z de leg. ij. l. cũ pater. §. libertis. z ibi dicũt glo. q; tenet alienatio. Sed quãcũq; teneas semper põt vẽdicare. Et faciũt predicte gl. ad questionẽ quã vidi de facto. testor reliquit alicui domũ restituẽdã sub cõditione z iussit q; nõ deberet alienari sub certa pena: heres alienauit cõditiõe pẽdẽte: agit contra eũ ad penã cõditione existẽte nũquid debeat cõdemnari? videt q; nõ. nã nõ videtur alienasse q; dñm nõ videtur trãslatũ p glo. §. allegatas que hoc tenẽt. z alienare est dñiũ trãsferre. vt. C. de fundo dotali. l. j. Ecõtra videtur per alias glo. que tenẽt q; dominiũ trãsferatur quid cõsaler q; nõ. z q; adhuc pender de facto. Dyn. Credo quod medio tẽpore teneat alienatio. Bet. z Ray. z cõmuniter aliꝰ doc. de hoc no. z dixi per Jac. de bel. dicta. l. ũ. C. cõia de legatis. quicquid sit parũ videt vtile ad legatariũ q; salte possessio semp trãsit. ita quod mcũbit legatario onus vẽdicãdi ad possessorẽ. Sed quo ad pene petitionẽ bñ. pdest scire. q; secundũ vnã opi. pena esset cõmissa secũdũ aliã nõ. Jn glo. sed manumittere nõ põt inter vltima volitate põt. vt. f. ad trebel. Quidã. §. si quis filiũ. Sed que est ratio q; inter vltima alienare põt z manumittere nõ põt q; deberet esse ecõtra. vt. f. de reg. iur. l. ij liberas. dic. f. q; si manumittetur nõ posset libertas amplius retractari. vt instit. ex quibus cau. ma. nõ tz. §. semel. z de minor. l. ij ex causa. in fi. z sic tolleret ius legatarij sed alienatio reuocari põt in cõditionis euentu: z sic legatarius hz ius suũ † q difficilius reuocatur difficilius cõcedũtur. vt. f. de reg. iur. l. plerũq; nec ob. q; manumitti possit in vltima volũtate per dictũ. §. si quis filiuꝰ. q; estimatio debetur legatario: vt ibi p; z p hoc notata per Jac. de ar. f. de manumisso. l. seruũ. Op. q; etiã inter viuos possit manumittere. vt. l. possessores. C. de fundis patrimo. li. xi. sed ibi non erat sub cõditione gratuatus. Ol. in fi. cõtrariũ huius no. in auf. de restit. z ea q; parit. §. j. col. iij. Dy. Et de hoc satis supra dicti.

Si testator. †Legati petitio illi cõceditur cuius cõ replatiõe fit dispositio. h. d. Jbi actionũ ex testamẽto ex causa legati. Sz ex antiquo gratu sic. Dy. Vel possit distingui legauit cõtẽplatione creditorum vel nõ. Et facit. C. fa. ercis. l. licet. z de pactis. l. pacto succedentium. in glos. sic. f. tit. ij. ibi hoc legatũ. z rationẽ diuersitatis ibi dicti. Jbi allega. est casus. vel sol. vt no. ff. eo. l. si cui. §. si titio. Dynus.

Si fundus. Jn legato speciei dz res pstari talis q; lis est tpe testamenti nisi spualiter contrariũ appareat de voluntate testatoris. h. d. ibi. impositã hoc iõ dicit q; qdã sunt seruitutes nõ imposite in quib⁹ est minor dubitatio. puta q; debent ex agrorũ natura. vt. f. de aqua plu. ar. l. j. in fi. z. l. in suã. Old. Jn gl. prima in fi. z. f. de verb. sig. l. nõ tm. Dy.

Seruus qui i negotio fuerit. Jd est q; dñi negotia administrauit. z vide q; notaui. ff. e. l. seruꝰ.

Si res. Jbi officio iudicis cozã quo petit legatus. z de ista cautiõe vide q; plene dixi. ff. e. l. cũ res contra. in fine. vt nõ ante iubeat eũ tradere quã rationes reddat. Dy. ☞ Res heredi per testatorem legata si erat obnoxia non prestatur nisi ratione damni habita.

Si seruus titij. †Si heredi res per testatorem legata erat obnoxia nõ ante prestãda est legatario quã dãni fuerit rõ habita. h. d. ibi aps ritus. f. cessẽs. Dy. ibi. seruiebat. Quid ecõtra dic vt. f. eo. l. huiusmodi. §. edes. ibi legatus tibi fuerit a me herede instituto. Dy. sub conditione vel in diẽ. Dy. ibi. qui oẽs. i. procu. z empto. Dy. ibi. recipias per nouã cõstitutionẽ: nã per additionẽ hereditatis fuit prior seruitus extincta. Dy. ibi. quare. i. q; ratio habetur. f. agente procuratore vel emptore. Dy. Jn gl. j. i fi. nã si pure nullo modo extinguitur. 2 ditio furtiua vel actio furti. vel seruitus cõpetẽs heredi: q; nullo tẽpore est dñs rei legate. vt. ff. e. l. legatarius. §. j. f. de furti. l. a titio. z nor. ff. de seruituti. l. papi. Dy. Jn glo. f. mihi heredi. Dyn. Jn glo. recedit ad primũ casum de seruo legato. Sz is differt a primo: quia ibi seruꝰ testatore viuẽte furtum fecit hic eo mortuo z hereditate nõ adita. Old. Jsta glo. nõ est vera si referatur ad casum huiꝰ. l. q; illud dictũ locũ habet demũ ratione furti facti ante aditã hereditatẽ. vt. d. l. j. in princ. z. §. seuola. post aditã autẽ teneret furti vt glosse extranee: vt ibi patet. z maxime ipsa. l. j. versic. quinmo. Old. extra gl. op. de. l. vnũ ex fa. §. si rẽ. f. tit. j. vbi valet legatũ rei heredis ergo z hic videat legare ius q; habet heres. So. ibi testor nõ habebat aliq; ius in re z ideo legatũ cõfirmit m re heredis alias legatũ esset mutile: hic aũt testator habebat ius in re z ideo valet legatũ in re ipsius testatoris z nõ est psumptio q; ius heredis legare voluerit. bar. sed p hoc nõ est rnsum ad. §. cũ dñs. ff. l. cum filius. f. tit. j. vbi testor legauit rẽ in qua heres habebat usufruc. z videt legare ipm vsuf. heredis z tm legatũ poterat valere z in ppetuate testõnis. rnde per ea q; dicenẽ. f. l. pri. §. fi. Mic.

1 ☞ Legatũ domus irrisoriũ est si testator domũ non habebat.
2 Domus differt a fundo.
3 Legatum vestis non valet quam testator non habet.
4 Legatum rei non existentis est inualidum.
5 Re legata legatario pstita ad cautionem nõ remanet officium.
6 Partes iudicis an debeat statim post confessionem interuenire.
7 Excipies z proponẽs iusta causam post confessionem audituꝰ.
8 Affectionis ratio in quibus habeatur rebus.
9 Legatum simpliciter relictum ad ius quod testator in re legata habet restringitur.
10 Emphiteota ius quod habet in emphiteosi legare potest.
11 ☞ Legatũ domus. †Legatũ domꝰ est derisoriũ si testator domũ nõ habuit q; dom⁹ quidam hũc in testu. f. cirea nom⁹ tũ nõ expressit. Dy. Jz vacare dz q; gl. subaudit. Dy. z dic q; vbi testor legat domũ nec designat certã: hic hz vnã tm illa de betur in dubio. ar. f. de reg. iur. l. quoties. Si hz plures nec apparet de qua senserit heres eligit vt hic: alias esset electio legatarij: vt. ff. e. l. g duos. si nullã tũc legatũ est derisoriũ vt hic scdo rnso. Nec ob. f. de verb. ob. l. ita stipulatus. vbi de hoc no. z dixi q; ibi nomẽ est adiectũ fundo: hec loquit i domo z est rõ vt no. ff. e. l. legato ge-

gato gñal'r. z p Dy. de regu. iur. c. in obscuris. li. vj. z de iur. do. l. cũ posit. §. gener. Et sic gl. in. d. l. videt facere dñ iam inter domum
2 z fundũ. cõtrariũ tz Pe. † Et dicit quod nõ est differẽtia inter domũ z fundũ. Sed dria est in forma legãdi: nã si testor: simpliciter legat domũ siue fundũ cũ nõ habeat vtrobiq; nõ tenet. sed cũ legat vnã de domib⁹ suis q; nõ est verisimile testatore ita stricte as domos hre in suo patrimonio vt sint inutiles tũc locũ hz dispositio hui⁹. l. ita. z videtur sentire glosse. dicto. §. gener. Querit Pe. quõ intelligem⁹ q; testor senserit de certa domo z non appareat de qua dicit q; domũ vnã ex domib⁹ meis lego: fec⁹ si dixisset domũ tantũ q; tunc esset idẽ qd in vltimo versiculo. q; legatũ nõ valet. z allegat. l. q pluribus. f. de ver. obl. z hic sequit Ray. z Ly. sz certe licet nõ videt. pcedere p ea q; no. ff. eo. l. si quis a filio. §. si qs plures. q; dicẽdo vnã de domib⁹ nõ videtur sentire de certa. z sic nõ esset heredis electio sed legatarij p dictã gl. z dicta. l. q duos. quã gl. oẽs sequũt. pone ergo exẽplũ qs habebat plures domos seruas z dixit domũ seruanã lego nec apparet de qua. z sic sensit de certa electione heredis. vt. d. §. si quis plures. nõ ob. l. qui ex plu-
3 rib⁹. nã ibi nõ ponit vbũ vnũ qs hz inducere dubiũ. dic. † Quid si testator legauit vestẽ z nulla habebat i patrimonio vt qs non valeat legatũ per hũc tex. in cõtrariũ facit glo. instit. mã. §. in sententia. z videtur expressum. f. de auro z argẽ. leg. l. titia. §. j. in fi. primũ approbatur q; vestis fit destinatione patrisfa. cum aliquo facto sicut z dom⁹. vñ si nõ habebat in patrimonio nõ valet legatũ. z p hoc. ff. e. l. qs in rerũ. §. fi. z quod dicã in sequẽti questione. nõ ob. qs no. in. d. §. in summa. q; ibi fuit facta promissio procuratoris z sic videt facta fuisse serui determinatione seruitij qs ipse fecit. ita qs nõ poterat esse pniꝰ derisoriũ. sicut emẽ si de dote promissa. vt. d. l. cũ posit. §. gener. in legato nõ vestis nõ hz quicquid
4 re referat: nõ ob. dicta. l. titia. §. f. de auro z argen. lega. qs ibi fuit expresse data electio legatario z sic legatũ non potest esse derisoriũ. aliàs secus vt in eadẽ. l. in pn. z p̃o hoc facit dicũ Bar. in simili questiõe † quid si legauit tibi capsam vel coffanũ z nullũ habet in patrimonio an valeat legatũ dicit q; nõ: z habes gl. cũ text. ff. e. l. quod in rerũ. §. fin. z per pdicta habes qs legãs domũ vel fundũ si nõ hz in patrimonio qs si cõcedat electio legatario qs valeat legatũ p di. l. titia. §. j. de auro z argen. l. uij. z facit. eo. tit. l. q vo-
ri. §. j. Et facit predicta quod si comes promisit dare feudũ militi z nõ apparet q; qz comes hoc nõ declarauit distingui debeat an comes habeat feudũ: vel nõ: si nõ hz nõ valeat. promissio vt hic: si hz tunc valeat. ar. dictarũ. l. ita stipulatus. de verb. obl. z de iur. do. l. cũ posit. §. gener. z argu. bonũ. f. de alimẽ. lega. l. cũ alimenta. in prin. Et tunc dari debeat feudũ secundũ qualitatẽ persone cui promissum est vt si erat nobilis z potens miles habeat melius feudum. si vilis vile feudum. ar. f. de rebus dubijs. l. vtrũ. §. fi. Dyn. z de annuis leg. l. cu. Jn glo. j. in fi. alias videtur electio legatarij. vt. ff. e. l. qui duos. Dy. ne derisoriũ esset legatum. vt. f. de auro z argen. lega. l. titia. §. j. z ibi no. Ol. Jn glo. qm̃ nõ natura ibi vel generibus quia illa habent certos fines designatos a natura saltem communi mensura. Petrus de bella pertica.

5 ☞ **De euictiõe.** †Si res legata sit legatario pstita ad cautionẽ nõ supest officiũ sed actio ex testõ si fuerit euicta. secus si cautio petita. h. d. ibi. z regulariter ad aliud rndet nõ directe ad propositũ ibi euincitur in iudicio als non debetur euictio. vt. ff. de euictioni. l. nõ tm. Dyn. ibi vt sic. l. cũ petere possit. Dy. Jn gl. nec emi põt. in fi. argu. C. de pact. l. iij. Sed hoc est falsum q; cũ sit prestandũ ius cautionis qd respicit totam rẽ adhuc põt peti tota res ob hoc ipsum vt cautio prestetur. vt. f. de sol. l. etiã. Et de verb. obli. l. iul. §. qui fundũ. Et ad dictã. l. quartã. C. depositi. respondeas quod ibi accessorium qd erat soluẽdũ pẽdebat ex principali soluto: principale vero nullo modo ex eo sed hic in prealegatis legib⁹ firmitas z effect⁹ pncipalis soluti pẽdebat ex cautione q; prestãda supererat. Jte hec determinatio videtur loqui de tpe quod est post eius cautionem quo agit ex testamẽto cautione non pstita sz ea pstita ageretur ex cautione: lz inquirẽdo loquatur de tẽpore ante euictionẽ. Jte in verſi. ceterũ loquitur de tpe ante euictionẽ. Dy. z Jac. Jn gl. z nihilominꝰ ibi. z. l. nemo enim. hoc istud quod sequit est diuersa glo. a prin. gl. Et debet esse glosse. per se q; fuit diuersorum doctor. z est notabilis z plena in materia sua secũdũ Dy. z est obscura z ea declarabo ex sequẽtib⁹. Ol. Jbi azo. hoc placet. Dy. ibi. magis ex qualitate quasi nõ soluerit. Ja. q; dãnat dare ergo dominũ trãsferre quod apparet nõ trãslatũ euictiõe secuta. vt. f. de leg. iij. qui concubinã. §. fi heres. de hoc sed q; hec ratio locum haberet etiã in specie. ió dic magis ex qualitate &c. z magis ideo q; debitũ in genere quã debitũ ex causa legati. Dy. vt. d. l. si a substituto. in fi. ibi frustra quereturꝰ si euinceretur fieret iniuria legatario. q; nõ noceret heredi z per cõsequẽs de euictiõe nõ ageret. vt ff. de euict. l. si per imprudẽtiã. Dy. ibi. §. sed si rem. z. ff. eo. l. si res obligata. clarius. f. tit. j. l. meuius. §. iste. Dy. z Jac. ibi tacente eo de cuius sciẽtia vel ignorãtia qui pro ignoraẽte habeat vt not. ff. e. l. res obligata. Dyn. z sic legatarij cui legat si res aliena hz probare quod testator sciuerit alienã. ibi cause nullius. i. q; nulla est z credebat testor subesse quod credebat se habere aliquod ius in ea z nõ habebat. dy. vt quia emerat a immore credẽs valere talẽ emptionẽ vel meli⁹ posse dici quod. l. cũ alienam. loquitur qñ testator ignorat. z. l. scire loquit qñ errat. Jac. Et vide qs ibi not. z plene dixi. l. cũ aliena. C. de leg. ubi vel etiã finite. i. que iã suberat z adhuc credebat testator subesse cuz tñ finita esset. q; habuit aliquod ius. Sed finitũ est morte. vt. ff. eo. l. qs in rerũ. §. j. dyn. ibi. l. qnꝰ. z. l. q tibi z. l. vroni. Dy. in fi. z. f. de dona. l. aristo. §. fi. Oldr.

6 **In pecunia.** †Post cõfessionẽ nõ debẽt statim manu tenuerunt partes iudicis. Sed modi cum tempus eius arbitrio dari debet. h. d. ibi consiteri ante libellationẽ. Sed si post libelli dationẽ debitor cõfiteretur sententia esse ferẽda. dy. de hoc no. vt dixi. f. de rei vendica. l. deberi debitoribus. z dixit domũ sciana lego nec apparet de qua. z sic sensit de certa electione heredis. vt. d. §. si quis plures. nõ ob. l. qui ex plu-
7 rib⁹. nã ibi nõ ponit vbũ vnũ qs hz inducere dubiũ. dic. † Quid si testator legauit vestẽ z nulla habebat i patrimonio vt qs non valeat legatũ per hũc tex. in cõtrariũ facit glo. instit. mã. §. in sententia. z videtur expressum. f. de auro z argẽ. leg. l. titia. §. j. in fi. primũ approbatur q; vestis fit destinatione patrisfa. cum aliquo facto sicut z dom⁹. vñ si nõ habebat in patrimonio nõ valet legatũ. z p hoc. ff. e. l. qs in rerũ. §. fi. z quod dicã in sequẽti questione. nõ ob. qs no. in. d. §. in summa. q; ibi fuit facta promissio procuratoris z sic videt facta fuisse serui determinatione seruitij qs ipse fecit. ita qs nõ poterat esse pniꝰ derisoriũ. sicut emẽ si de dote promissa. vt. d. l. cũ posit. §. gener. in legato nõ vestis nõ hz quicquid re referat: nõ ob. dicta. l. titia. §. j. de auro z argen. lega. qs ibi fuit expresse data electio legatario z sic legatũ non potest esse derisoriũ. aliàs secus vt in eadẽ. l. in pn. z p̃o hoc facit dicũ Bar. in simili
4 questiõe † quid si legauit tibi capsam vel coffanũ z nullũ habet in patrimonio an valeat legatũ dicit q; nõ: z habes gl. cũ text. ff. e. l. quod in rerũ. §. fin. z per pdicta habes qs legãs domũ vel fundũ si nõ hz in patrimonio qs si cõcedat electio legatario qs valeat legatũ p di. l. titia. §. j. de auro z argen. l. uij. z facit. eo. tit. l. q vo-
ri. §. j. Et facit predicta quod si comes promisit dare feudũ militi z nõ apparet q; qz comes hoc nõ declarauit distingui debeat an comes habeat feudũ: vel nõ: si nõ hz nõ valeat. promissio vt hic: si hz tunc valeat. ar. dictarũ. l. ita stipulatus. de verb. obl. z de iur. do. l. cũ posit. §. gener. z argu. bonũ. f. de alimẽ. lega. l. cũ alimenta. in prin. Et tunc dari debeat feudũ secundũ qualitatẽ persone cui promissum est vt si erat nobilis z potens miles habeat melius feudum. si vilis vile feudum. ar. f. de rebus dubijs. l. vtrũ. §. fi. Dyn. z de annuis leg. l. cu. Jn glo. j. in fi. alias videtur electio legatarij. vt. ff. e. l. qui duos. Dy. ne derisoriũ esset legatum. vt. f. de auro z argen. lega. l. titia. §. j. z ibi no. Ol. Jn glo. qm̃ nõ natura ibi vel generibus quia illa habent certos fines designatos a natura saltem communi mensura. Petrus de bella pertica.

5 ☞ **De euictiõe.** †Si res legata sit legatario pstita ad cautionẽ nõ supest officiũ sed actio ex testõ si fuerit euicta. secus si cautio petita. h. d. ibi. z regulariter ad aliud rndet nõ directe ad propositũ ibi euincitur in iudicio als non debetur euictio. vt. ff. de euictioni. l. nõ tm. Dyn. ibi vt sic. l. cũ petere possit. Dy. Jn gl. nec emi põt. in fi. argu. C. de pact. l. iij. Sed hoc est falsum q; cũ sit prestandũ ius cautionis qd respicit totam rẽ adhuc põt peti tota res ob hoc ipsum vt cautio prestetur. vt. f. de sol. l. etiã. Et de verb. obli. l. iul. §. qui fundũ. Et ad dictã. l. quartã. C. depositi. respondeas quod ibi accessorium qd erat soluẽdũ pẽdebat ex principali soluto: principale vero nullo modo ex eo sed hic in prealegatis legib⁹ firmitas z effect⁹ principalis soluti pẽdebat ex cautione q; prestãda supererat. Jte hec determinatio videtur loqui de tpe quod est post eius cautionem quo agit ex testamẽto cautione non pstita sz ea pstita ageretur ex cautione: lz inquirẽdo loquatur de tẽpore ante euictionẽ. Jte in verſi. ceterũ loquitur de tpe ante euictionẽ. Dy. z Jac. Jn gl. z nihilominꝰ ibi. z. l. nemo enim. hoc istud quod sequit est diuersa glo. a prin. gl. Et debet esse glosse. per se q; fuit diuersorum doctor. z est notabilis z plena in materia sua secũdũ Dy. z est obscura z ea declarabo ex sequẽtib⁹. Ol. Jbi azo. hoc placet. Dy. ibi. magis ex qualitate quasi nõ soluerit. Ja. q; dãnat dare ergo dominũ trãsferre quod apparet nõ trãslatũ euictiõe secuta. vt. f. de leg. iij. qui concubinã. §. fi heres. de hoc sed q; hec ratio locum haberet etiã in specie. ió dic magis ex qualitate &c. z magis ideo q; debitũ in genere quã debitũ ex causa legati. Dy. vt. d. l. si a substituto. in fi. ibi frustra quereturꝰ si euinceretur fieret iniuria legatario. q; nõ noceret heredi z per cõsequẽs de euictiõe nõ ageret. vt ff. de euict. l. si per imprudẽtiã. Dy. ibi. §. sed si rem. z. ff. eo. l. si res obligata. clarius. f. tit. j. l. meuius. §. iste. Dy. z Jac. ibi tacente eo

10 nota † q; emphiteota ius qd habet potest aliũ legare. vt hic. Et. f. de ver. signi. l. in conuẽtiõib⁹. Jd̃ donare saltem iure affectus vt C. de fundis patrimo. li. z vide. f. de reg. iuris. l. cui ius est donandi. z quod ibi no. z in vsib⁹ feu. qualiter feu. olim poterat alienari. ff. donare. Jtez pignori obligare. vt. ff. de pignora. ac. l. turo. z de pigno. l. vecrigali. z institu. locari. §. adeo. nõ autẽ vendere nisi domino denũtiet. vt. C. de iure emphi. l. fi. vbi de hoc. nãm cum illa. l. facit de pretio patet quod loquit tãtũm venditione vt. C. de predijs curialiũ. l. fi. Jtem not. quod duo insolidũ diuersum possunt habere dominiũ. Sed nõ idez vt. f. de castrensi peculio. l. hereditatẽ. Jac. ibi propietatem rei legat. i. directũ dñium. Dy. ibi. sed id ius. i. vtile oñium dy. in glo. vlti. ibi prosus. i. pleno iure ita quod legãs non habeat in ea aliqs ius. z vide quod no. f. titu. ij. l. meuius. §. fi. ibi. §. qui confitetur. melius. §. de euictione. ibi: aliquod ius in re vt hic siue p re qs idẽ est vt. ff. eo. l. apud iul. §. idez iul. dy. in eadem glo. in fi. z licet ius illud morte legãtis finiat nihil debeat legatario. vt. f. de vsufr. leg. l. sticho. z. ff. eo. l. qs in rerũ. §. j. dy. Et p declaratione hui⁹ glo. z materie interdũ res legata est legãtis interdũ legatarij interdũ heredis interdũ extranei. Primo casu tenet legatũ vt p totũ hũc ti. z. f. de furtis. l. a titio. C. cõia de legatis. l. j. Scdo casu aut pleno iure est legatarij. Et tunc non tenet legatũ. vt. C. de lega. l. proprias. Aut aliquod ius sibi deficit z tũc legatũ valet z restringit ad illud ius. vt in pnc. hui⁹. §. Tertio casu tenet legatũ. vt. f. de. l. ũ. vnuꝰ et fa. §. si rẽ. Quarto casu si in illa re extranei testator hz aliqs ius aut nullũ. Primo casu legatũ restringitur ad ius debitũ testatori. vt. f. ti. pti. l. meuius. §. fundo. z in fi. huiꝰ. §. si nullũ hz ius aut legat quincte persone aut

a ☞ Vide de qs mors dz esse triplex. Prima dz immatura sez iuuenis: alia acerba. f. infantiũ. tertia matura z naturalis. f. senum. Card. in cle. j. vt lite pendẽ. z cleri. Alex. in. l. si decesserant. q; sariſd. cogan. qs est verũ in casib⁹ a iure expressis. Rota i de cisio. eccl. xxix. dubit. ait. Notat i. c. susceptum. de rescript. in. vj. z ibi Bet. anc. z q; ibidẽ dixi in. c. si eps a paganis. de supplẽ. negli. prela. Bet. de anc. in cõsi. incipiẽte in xpi nomine amẽ. Jo. and. in. c. fi. de dona. inter virum z vxo.

☞ Vide ad huius. l. faciliorem intellectũ Bar. hic. qui late tract. materiam.

☞ Vide hic Jo. de imo. z ante eum Bart. z bal. z andreã barb. in add. ad Bar.

☞ Vide hic bar. q; qrit an heres teneat de euictiõe rei legate. z p abb. z fil. xlv. in. ij. volu.

Universidad de Deusto
Biblioteca

extranee.¶Primo casu valet legatū in estimatione rei. vt.C.de lēgā.l.cum aliena.Secundo casu aut testator scit alienas aut ignorat.¶Primo casu valet similiter in estimatione.Secundo casu ad estimationē nō tenetur heres.sed sufficit si eā prestet talē qualis est.vt.d.l.cū aliena.z.§.eo.l.si res.et.l.si a substituto.Quod si testator legauit rem quā habebat cōmunē cū herede nunqd videt legare totū an solā partē quā habeat in ea z videtur quod partē suā tātū.ar.hoc.§.z.§.e.l.si seruus ttū.z quod ibi not.z dicit pro hoc.ff.de fun.instruct.l.fundus.Guill.de cu.in.l.aliena.C.de legatis dicit.aut dicit lego rē meā talē z videatur in a sūm tantū legare aut nō dixit meā sed simpliciter:z tunc videatur totū legare.vt.ff.ti.l.cū filius.§.dominus.z quod ibi nō.Si aūt habet cōmunē cū extraneo ētiā simpliciter legādo videtur legare solū partem suam:licet cōtrarium no.z māle.§.e.l.serui electione.§.j.

1 ☞Exceptio nihil facit cuius conditio deficit.
2 Exceptio non valet iuris quod quis non habet.

1 **Si quis legauerit.** †Nihil operatur exceptio cuius desicit cōditio.h.d.in fi.z per cōsequens exceptio nihil operabitur:z sic apparet q̄ app.vinee nō cōmetur solū vbi non est vinea q̄ verū est si tēpore dispositionis vites nō erant in fundo:aliās secus.vt.§.de seruit.rusti.pred.l.certo gen. Pe. Si vinee erāt tēpore testi sed postea auulse sunt per testatorē vel aliū nunqd debebit solū vbi erāt vinee crederē idē qđ in domo legata: vt si testō nō reposuit vineas solū in quo erāt debeat legatario:vt.§.e.l.si grege.in fi.si aūt reposuit vineas tūc aut particulatim: z exceptio locū habebit:aut simul z semel z locū non habebit.§.
2 e.l.si legatū in fi.Mi.†Et sic no.q̄ vbi quis excipit ius qđ nō hz exceptio nihil valet. ¶Et facit ad gōem si aliquis vendidit mihi fundū saluo iure partiarj coloni.si nullus erat colonus ꝛ iste vēdito:colueratnūquid debeat hēre medietatē fructuū:certe nō. nā cū nullus fuisset colonus nulla fuit exceptio vt hic pro hoc.§. de contrahē empti.l.pacta.§.fi.z hoc ió cū nullū sit ius qđ possit seruari nihil valet exceptio.vt.§.de vsuf.l.sub cōditione:cōia prediozū.l.si in vēditione.Et sic intelligit de quict.l.si mihi.§.fin. z.l.fundus quinq.z de act.empti.l.fundus nihil z p hoc eo. tit.l. si mercedē.Jac.In gl.vlr.ibi demōstratione z hec nō vitiaret legatū.Dy.vt.C.de falsa causa adiecta le.z.ff.de cōditio.z demō.
1 ☞Heres dānat⁹ vt ali⁹ habeat certā quātitatē ad illā tenetur.
2 Exceptio rei que non est nihil operatur.

1 **Si heres damnatus.** †Facere vt alius habeat certā quantitatē astringitur ad ipsam soluēdā.h.d.&c facit hec lex in ar.Si accipio rē meā in emphiteosim vel locationez eo animo vt transferā dominiū in locantē q̄ per hoc nō transfertur:quia non do sed accipio.arg.pro z contra.§.de acqui.pos.l. si rem aliquā.Dy.vbi de hoc satis dixi.z.C.locati.l. qui rē pro priam.Et vide.ff.de adi.le.l.legata inutiliter. Sed licet Dyn.et Ray.hic tangāt istā questionē non video quod ista.l.aliquid faciat.sed.l.precedens melius facit†quia sicut ibi exceptio rei que
2 nō est nihil operat sicut si accipio ius qđ nō habes a te nil operatur z ideo nō transfert in te dominiū z meli⁹ facit hec lex ad questionē si heres dānat⁹ est emere equū titio quod sua pecunia emere teneatur de quo dixi.§.de iudi.l.sed et si susceperit.§. si libertus.z de le.iij.l.his verbis.§.fi. In glo.prima in fi.vel dic et melius vt in cōtrarijs no.Dy.z Ja.q̄ hic fuit iussus facere vt legatari⁹ haberet in cōtrarijs promisit facere vt esset sibi tm.z ió dādo ex pmisso rē locupletē liberat.z so.glo.q̄ dicit aliud m contrarijs⁹ z aliud in vltimis voluntatibus falsa est.vt.§.eo.l.seruū filij.§.cū qui.Ultius per ſtes.z adde.ff.ad municipa.l.q ex voto.

1 ☞Verba in dubio sunt attendenda.
2 Relicta a substituto non censentur repenta ab instituto.
3 Dubia dicuntur tria z tribus plura sed non pauciora.
4 Voluntas dicitur euidens ex coniecturis apparens.
5 Conditio que in institutione apponitur an in legato repetatur.

a ¶Licet imperator. a Ab instituto vide a subſtituto⁹ repetitum nisi hec presumptio cesset ex voluntate testatoris coniecturate.h.d. Et de hoc vide quod no.z dixi.C.ad trebel.l.non instā.z de vulg.z pupil.sub.l.qui proles. et fallit hec regula in casibus que hic notantur.†in dubio tamē nō receditur a verbis.vt.ff.de conditio.z demonst.l.publius.§.ibi id est voluntate.i.cum contrarium non apparet ex cōiecturis.Dy. †Sed econuerso relicta a substituto non videntur repetita ab instituto.vt.C.de fideicommiss.l.quoties.ij.Et de ista repetitione precedentium in sequentibus habetur.xxxij.q.vij.c.capitulus.et plene dixi de ver.obli.l.titia.§.idem respondit.C.de cadu.tol.l. j.§.pro secundo.ver.sed oēs.in glo.que incipit.vt.ff.de vsufru.et per Dy.extra de regu.iur.c.ratioi cōgruit.li.vj.z vide quod no. et dixi.ff.e.l.seruo alieno.§.penul.z.C.de impube.z aliꝰ subst.

1 2 3 4 5 6 1 2 3 4 5 1

le.i. Ibi ex multis colligitur vt ex tribus exemplis.ff. subūcitur
3 †Et sic not.multa dici tria. Jacob.de hoc in alphabeto dictiōe
4 multi.Item no.†quod euidens dicitur voluntas que appāret ex coniecturis vel argumentis.Jaco.ibi:non reliquerat.nō videbitur a substituto repetita si legatū z sic subaudies in quolibet casu sequēti Dy.ibi.Reliquerat fideicommissum subaudi legatus relictū ab instituto non videtur repetitum a substituto Dy .ibi. In obscura igitur voluntate.i.cum contrariū non appareat ex voluntate expressa vel ex coniecturis. Dy.in fi.relicta tamen abvno herede nō videtur ab alio repetita.vt.§.de testamento militari.l. querebatur.§.vlti.l.centurio.z est ratio q̄ duo testamēta nulla serie cōtinuationis se coniungūt sed potius sunt contraria: nam si vnū valet aliud nō pōt habere effectū.sed institutio z substitutio sic vt.ff.si cui plus q̄ per falci.l.nisi.§.ite si ipse.Et de hoc no. dicta.l.centurio.de testamēto mili.Item cōra.ff.e.l.si fundū.§.si pater.sed dic vt ibi et.l.seruo alieno.§.si quis a primo. versicu. sed si pater.Dy.Item q̄ habet locū hec.l.videtur relicta ab instituto videri.i.repetita a substituto si relicta sunt sub nomine hereditario: secus si sub nomine proprio puta q̄ instituerat titiū heredem et dixit dano titiū vt det.ff.eo.principio non trāsibit onus ad substit. arg.ff.de le.iij.l.si plures gradus.Quod si legauit ab instituto si sibi placuerit quod pōt.vt.ff.l.proxi.nunquid substitutus tenebitur dic quod sic.z est casus.ff.de fideicōmiss.libe.l.lucius.z attendetur voluntas substituti non instituti quod mirū videtur quod in repetitione tacita nō videtur qualitas adiecta que erat p here de:sed illud habet locū in expressa secus in tacita.vt.§.e.l.si cui.in fi.z ibi no.z.ff.ti.l.cū pater.§.ab instituto.Quid si testator legauit a primo herede si heres esset:ille nō fuit heres nūquid substitut⁹ tenebitur ad legatū dic q̄ sic.ff.e.l.ab exheredato.§.j.z prima facie quilibet deceret cōtrariū alia ētiā exempla possunt poni in quibus ex cōiectura voluntatis relicta ab instituto non videntur repetita a substituto.vnū est si ab instituto legauerat rē ei⁹ ppriā qs potest.vt.ff.tit.proxi.l.vnū et fa.§.si rem.non est presumptio qs tale legatū voluerit deberi a substituto. Item si institutus erat bonus scriptor.C.de caduc.tol.§.finautem. Item si institut⁹ erat extraneus substitutus filius vel coniunctus non est presumptio qs voluerit grauare conscientias sicut ex contrario. vñ liberi.l.scriptor.z de bonis damna.l.cū rō in principio. Quid si fecit gradus institutionū z substitutionū postea dixit titio lego.z.nunquid tenebuntur instituti z substituti:dic quod sic.vt.ff.de ma.testamento.l.ij. Item quid si instituit vnū ex heredib⁹ sub conditione.z eidē legauit cē tum †nūquid conditio apposita in institutione videatur repetita in legato dic q̄ sic.ff.de dolo.excep.l.si.z de odito.z demō.l.quia. Item an cōditio apposita in persona vnius cōiunctorū videtur repetita in persona alterius dic q̄ non.per.l.si duobus.§.eo. Item nūquid cōditio apposita in vno legato videat apposita in alio: dic q̄ non.vt.d.l.quia. Item si in primo testamento legauit sub cōditione z mutauit testamētū z feci idē legatū z de cōditione nihil dixi nūquid videt repetita cōditio videt qs sic.§.de probatio.l. cū tacitū.dic cōtra:vt ibi no.z ibi est m odiū accōmodātis fidem non capaci.z pro hoc.l.de conditio.z demonst.l.nā ad ea.§.fin.z l.sequē. Item an ista repetitio locum habeat in contractibus.dic q̄ non.ff.de verb.ob.l.si.§.j.z quod ibi no. Et facit princ.huius.l. ag.questionē que fuit bononie.testatoꝛ instituit filium impuberē et ꝛogat alimēta reliquit z ipsam z fratrē suū eidē impuberi substituit mortuo impubere vtroꝛ dicit se habere debere alimēta frater negat:dicendā est q̄ habere non debeat per hanc.l.Dy.versi. vel quidam si substituit.vbi est casus z tenē menti q̄ pulcher est.

1 ☞Legatū factū seu collatū i merā heredis volūtatē est inualidū.
2 Acquisitio possessionis impeditur ratione incertitudinis.
3 Legatum debiti alternatiui continet cessionem actionis.
4 Electio ratione contractus competens transit in quemlibet successorem.
5 Domoꝛ bona immobilia sine decreto alienare non potest.
6 Electio transit ad quem transit ius obligationis.
1

Si sic. †Legatum collatum in meram voluntatem heredis non venit secus si vt viro bono est commissum.h.d. Et dic meram.id est liberam. Dynus. Et vide quod dixi.ff.de leg.iij.l.fideicommissaria.§.si sic.

Si mihi. S.z.L.exvna parte z.ff.ex altera casuū diuersitatē inducūt.h.d. Ol.sic z alias.§.tollit contrariū.§.de adult.l.quāuis.§.j.vel clarius si creditoꝛ putatius legat debitoꝛi vel alij legatū est inutile idistincte.sec⁹ si debitoꝛ putatiu⁹ certā quātitatē expressim legauit creditoꝛi.h.d.ibi: debeat testatoꝛi leganti.Dyn⁹.ibi. nullum esse legatum cū nihil debeat.Dy.ibi.quantum fuerit legatum z si nihil.Dy.alꝰ valeret.vt.§.e.l.siue antē.z.l.si debitoꝛ.dy.ibi.falsa demōstratio.nota textum qui cōtinue allegatur ibi:naꝫ z si bene nō dixi quod non adiecta quātitate nō valet.Et alꝰ video quod si legatū nō valet

fine adiectione quātitatis qs valeret si quantitas fuisset adiecta vnde bene sequitur z si ꝛc.Jaco.ibi. nullum esse legatum si nihil debet.Dy.ibi:legauero adiciendo certā quātitatē.Dy.ibi: Titius debet lego eidē titio vt differat a sequēti vbi legauit alii.Ol. ibi sine causa cuius pretextu motus fuit ad legandum alꝰ non legaturus.Dy.ibi:secus debet cum nihil debeat.Dy . ibi:nullum erit legatum q̄ in hoc legato inest tacita condicio si heius est debitoꝛ.z sic no.quod verbū p̄sentis tēporis iunctum relatiuo facit conditionē qs alias nō faceret sed demonstrationē.vt.§.eo.l.stichum qui meus.Ja.ibi extingueretur legatū ergo multomagis non valet legatum qñ nunq̄ ab initio fuberat debitū.Dy.vt.§. Dy.ibi:cogeretur subaudi:sed cūnihil deberet seius frustratoria esset cessio.ergo bñ sequit qs legatū sit inutile z si testō: legat qs sibi debeē si per verba tertie vel scē psone.siquidē quātitate non adiecta nō tenet si quātitate adiecta tenet si vere sit debitus si vero per verba prime psone quantitate nō adiecta non tenet qñ tenet sit vere debitū vel non.z.h.d.in effectu ifte.§.Dy.Et est ar. q̄ si ecclesia ꝓferat instrumentum in quo continet q̄ talis comes donauit ecclesie omne ius suū qs habebat in tali castro vel curia tūm sunt centū anni nō per hoc querat ius ecclesie nisi ꝓbet ius
2 donātis†qꝛ ratione incertitudinis impedit acquisitio possessiōis z consequēter effectus prescriptionis.vt.§.de acqui.poss.l.titij.in §.incertā.z.l.locus.§.j.z.l.si quis fundum.pro emptoꝛe.l.emptoꝛ fundi.z de vsucap.l.si fur.§.in certā.Dy.de hoc satis dixi.C.de edēdo.auf.si quis in aliquo documēto.z in speculo de instrūmentis.§.nunc aūt.ver.j. In glo.refert ergo ibi.in prima persona vt qꝛ dico lego qs debeo.Dy.ibi certaꝫ quātitatē vel certā speciem ostēdat.Dy.ibi.z est rō hāc.Dy.ibi ad cessionē actionis hoc no. ff.de libe.leg.l.legaui.Dy.ibi-nisi ad liberationē z sic ad factum vñ si hoc casu dicerem⁹ heredē teneri ad dandū cum non subesset vere debitū teneret ad aliud q̄ defunctus eñ voluerit obligare. Dyn.z hic iunge ver.q est.ff.idē si certe.alꝰ glo.faceret te errare ibi at cū in prima.ff.persona loquit testatoꝛ.dy.ibi. In glos.falsa demonstratio ibi improprie &: cōditio.dy.ibi nō erat legaturus q̄ tūc falsa cā q̄ equipollet cōditioni.Sed si aliās legatur⁹ erat tūc falsa cā equipollet false demōstrationi vt.ff.de cōdi.z demon. l.demonstratio.§.qs autē.dy.ibi.§.falsam. Et ideo defect⁹ cause assimilat defectui cōditiōis.dy.in fi.Sed quare cum in vtroq; casu videat legatū corpusq; in rez natura nō est.vt.ff.e.l.si seru⁹ legat⁹.§.qcūqꝫ. ratio est.§.pti.glos.q̄ incipit refert ergo.dyn.in gl.vt.ff.tit.ij.ibi.§.heres.sed hoc nō substātia sub.debiti ibi subest licet actionis titulus sit mutatus.dyn.vt ibi no.ibi.§.dicimus imo.§.dñs.dy.ibi.§.cuilibet.imo.§.ciuibus.dy.

3 **Si quis ita.** †Debiti alternatiui legatū cū electionis cōmodo cessionē cōtinet actio.rerā vo legatarū restringit ad ius debitū testatoꝛi quo extincto sine facto testatoris perimit vel inualidum iudicat.z si creditoꝛ alternatiuus vni leget vnū ex alternatiuis alterū alteri heredi.vni tenet ad rem alteri ad estimationē.h.d.cū.l.seq. Ibi verum ego stipulatoꝛ.dyn.ibi legauerit cuidam tertio non promissoꝛi.dyn.ibi actionē contra ꝓmissoꝛem.dy.ibi.aut decē deberet z erat electio ꝓmissoris nō stipulatoris.dy.ibi.incerti actio.i.ex testō q̄ datur hic ad incertū.i.ad factū.dy.ibi.experiri z sic ad factum. dy.ibi. consecutus fuerit heres.dy.prestabit enim.f.legatario.dyn.ibi nihil consequatur.f.legatarius.dy.ibi.fm qs.i.qꝛ ita demum debet stichus si per ꝓmissoꝛem soluat. dy.Et isto.§.no.fm Jac.de
4 ar.primo†q̄ electio q̄ cōperit ratiōe contractus transit in quemlibet successoꝛe etiā singularem vt hic.z.ff.de ver.ob.l.si stipulatus fuerim.z.l.si.in princ.Iste due leges faciūt cōtrariū vt in qualibet no.z per eas aliqui tenent qs non transit ad singularem successoꝛem:z ad istum.§ ridēt qs hoc trāsit ad successoꝛē vniuersalē ad quē transire pōt. vt institu.de legatis.§.optionis.z.d.l.si stipulatus.z.l.q si stipulatus.z merito postea de vniuersali trāsit ad legatarium qꝛ semel exiuit ꝓhibitionē z ꝓ ista opi.facit qs notaui fm Bul.§.de iur.om.iu.l.imperium.q̄ ls merū imperiuꝫ delegari nō possit.vt.l.j.§.q vero.de officio eius cui mandata est iurisditio.tñ si princeps delegauit qui hoc potest eius delegatus potuit subdelegare vt ibi dixi fm ipsum Bul.z ꝓ hac etiā opi. facit.C.de impo.lucra.desc̄ri.l.j.in fi.li.x.opi.Ja.credo veriozem. f.q̄ immediate transeat ad legatarium ex persona testatoris qꝛ non video rationē quare magis transeat ex persona heredis quā testatoris cum sint eadem persona.in auf.de iureiu.a mozi.presūto.nec q̄ dicitur q̄ semel exiuit prohibitionem qꝛ hoc nūquam exiuit qꝛ nunquam trānsuit electio ad vniuersitatē heredis imo ad legatarium.vt litera dicit z per hoc etiaꝫ nō obst.qs dicit de mero imperio qui ibi exinerat semel ꝓhibitionem per delegatum principis non ob.l.fi.de ver.ob.quia ibi nullus erat successoꝛ sed pater vel dñs ad quos factum seruī vel filij transire nō potest.vt ibi no.z probat insti.de ſtip.seruoꝝ.sed cum factum.bene est ergo vera opi.Ja.quod transeat ad singularē successoꝛē per istū.§.

qs alibi non memini z ideo notandum. Item facit ver.proinde.ad
5 talē questio.†minoꝛ nō potest alienare immobilia sine decreto: pecuniā z mobilia sic.C.de ad.tu.l.ex quetutores.z no.§.ad trebel.l.j.§.fuit questū.quidam erat obligatus minoꝛi dare.f.aut domum.minoꝛ cessit iura cōtra eum sine decreto nunquid valet cessio.dic aut debitoꝛ soluit.z.z confirmatur cessio.aut domum z infirmatur per istū ver.proin.Sed pone quedā villa promisit titio purgare z quēdā ruuum ad arbitriū ipsius titij qui mihi postea vēdidit ipsum ruū.Querit an teneat meo arbitrio purgare.Et videt qs fic.per istum.§.ecōtra iure qs non.§.locati.l.si merces. in prin.de procu.l.si is qui stichum.Et ꝓ hoc.ff.de ver.ob.l.si stipulatus sum.nec obstat qs ista loquatur in vniuersali successoꝛe qꝛ idē in singulari.ar.§.de iureiu.Letiā si in rem.z de dam.infec. l.fluminū.§.adhūcitur. Item non obstant.ll.primo allegate quia ille loquuntur quando quis electus est vt minister.Et ita de facto est obtentus.scilicet quod arbitriū purgandi transeat ad prezotem per istum.§.Et idē qñ quis promisit refarcire damna arbitrio meo:Et ego alij cessi iura alij dicunt hoc esse concedendus ex personis z causis vt.ff.de act.z ob.l.fi.Secundo colligo quod quandoqꝫ ago vt agas fic.§.locati.l.cum in plures.§ messem in spi.ff.de act.z ob.l.fi.z ad.l.rho.de iactu.li.xiij.ar.ibi plene dixi.C. de iudeis.l.iudeoꝝ primates.z de ex.acto.tributo.l.missi opinatores.z debet agere sumptibus suis.arg.eius qs nor.C.de litig. auf.nunc si heres z.§.e.l.apud iul.in princi.qs est notandum.et cōmo.l.vnde queritꝫ.li.x.titio pro declaratione materie huius.§. dic qs stipulatus duo alternatiue interdū legat qs sibi debetur interdum species in stip.cōprehensas. Primo casu cedeē actio z si erat electio stipulantis erit z legatarij vnus vel plurium vt in prin huius.§.vbi testatoꝛ cuilibet legauit insolidum qs sibi debetur vt.ff.ti.j.l.qui duos.Et.ff.l.nō quocūqꝫ.§.qui gatū.sꝫ vbi omnibus simul legat z discordāt in eligēdo forte dirimitur z obtinet.C.cōmunia de le.l.fin.Si nō erat electio promissoris debit qs volet qꝛ in alternatiuis ꝛc.vt.§.de iure dot.l.plerisqꝫ z de eo qs certo loco.l.ij.z extra de re.iu.c.in alternatiuis.sed⁹ casu principali aut legauit ambas species aut vnam tm.si ambas aut sine discretione vni vel pluribus legauit puta stichū aut pamphilum quos stipulat⁹ sum lego titio vel lego titio z sempronio z tūc idē qs actiōes cedunt.ar.§.e.l.apud iul.§.idē iul.aut discretiue vnā titio alterā seio.Et tunc aut testatoꝛ habeat electionem z obtinet. l.sequēs qs si quis vt heres vni cedat ad speciem sibi legatam z alteri estimationē prestet aut promissoꝛ habeat electione.Et tūc heres agit.Et qs exegerit dabit ei in cuius legato erat et alteri vel vt.ff.tit.proxi.l.si titius alias est.§.j.sub.l.vt heredibus.Si vnam tantum legauit aut electio erat testatoris eiusdemqꝫ stipulatoris z cedet actiones heres ad eam petendam vt.l.fe.quod si quis.aut erat electio ꝓmissoris.z tūc heres agat.Et si eam consequatur ꝑstabit alꝰ nō vt hoc.§.fi.Ja.in glo.secus ibi si stipulatus.§.verum.z male.dy.ibi.imo idem quātū ad leg.dy.ibi z non posset.f.m leg.dy.in fi.z dic melius vt ibi not.z dixi.dyn.in gloss. f.legatario.nec ob.ff.de ver.ob.l.fi.in prin.†qꝛ electio bñ transit
6 ad aliū ad quē transit ius obligā.vt hic z de ver.ob.l.si stipulatꝰ sim in prin.sed ad eū ad quē nō trāsit ius obligationis nō:vt in.l. cōtraria.dy.in gl.§.loquit ibi qs sibi debeē legauit vnde.§.nomen hic rē ex stip.debitā.Old.in gl.hoc adiecto vel nō adiecto. Ol.ibi.§.j.z.l.apud iul.§.idem iul.dy.z nor-glo.istam q̄ pulchra est in.e.glo.in.fi.sed nonne hz ius pro sticho cū sticbus sit in obligatione vt.ff.de verb.ob.l.si duo.ergo illud cedi debet vt.§.eo.l. apud iul.§.idem iul.fo.illud verum si simpliciter testatoꝛ ius habeat in re legata sed hic in sticho legato simpliciter ius non habebat separabile ab eo iure qs habet.ꝓ decē.dy.vel forte posset responderi qs ꝓ solo sticho cessio esset inutilis qꝛ petere plus causa vt insti.de ac.§.preterea scēo pro sticho ꝓo aut.z.cessionē voluit fieri testatoꝛ z sic dubiū litis euētū ꝓ sticho ꝓ heredē mouēdū legasse videtur vt in prima gl.Ol.in gl.i.ex testamento hec ꝓa.dy. Et ideo si incerta qꝛ agit ad factū qs est incertū vt.ff.de ver.ob. l.vbi autem non apparet.§.qui id qs.dy.hic enim agitur contra heredem ad factum.f.vt agat.dy.

Quod si quis. Summata est cum precedenti.§.qs dicit stipulatꝰ scilicet qs ipse stipulatoꝛ vellet.dyn.in gloss.j.ibi z alteri mihi quia in eo legasse videtur dubium ꝓsecutionis euentum vt supra no.dy.in fi.z hec solutio procedit per legē illam si titius licet quidam z male non videantur curare cuius sit electio in casu istius legis.dy.

1 ☞Fideicōmissum relinqui potest ab oī debitoꝛe z a legatario.
1 **Si pecunia.** †Ab omni debitoꝛe z a legatario fideicommissum relinqui potest.h.d.cum.l.se.licet nō contineatur ibi prestaret scilicet alicui alij.dyn.ibi⁊ scilicet debitum.dynus

Universidad de Deusto
Biblioteca

ibi debitori.id est depositario qui est debitor.Dyn.ibi que res. id est tacita remissio debiti.Dyn.ibi cum ita se habeat scilicet qđ onerādo debitorem videatur remittere debitū.Dy.ibi ab oī debitore tamē a percipiente cōmodū ex legato tacite liberationis seu debiti remissionis.Dl.in gl.contra ibi.vt ibi.vel.ſ.vt ibi not. in victima solutione qr ibi non erat debitor.Dy.

1 ☞ Fideicommissum proprie quid dicatur.

1 **Fideicōmissum.** †Nota qđ fideicommissum est proprie qđ legatario relinquit.opp.d.l.ſi quis pecuniam.ſ. quāḋ.ſ. ſi quis omissa causa testamenti.Sol.ibi dolo fecit quominus peruenire.t ideo puenisse videtur.ſ.de reg.iu. l.parem.cū simili.z dic circa hoc:aut legatarius legatū agnouit z percepit z tūc tenet fideicōmissum prestare.vt hic z.ſ.ti.j.l.imperator.ſ.j.aut agnouit.sed nō percepit z tunc tenet fideicōmissario cedere actionē ad rem ipsam si illa sit fideicōmissario relicta.vt.d.l.imperator.de lega.iij.l.ſi legatarius.aut nec agnouit nec percepit z tūc ipse legatarius aliquo modo nō tenetur sed remanet penes heredem cū onere fideicōmissi vt.ſ.de vſufructu legato.l.ſi ab eo.Ja.z.ſ.de leg.ij.l.celſus.z.C.de caducis tol.l.ista. ſ.pe.qđ est notandum.

1 ☞ Dena dictio propie sumpta quid signficet.
2 Quinta dictio quid importet.
3 Legatorum diuersis relictorum pro rata fit prestatio.

Si quis testamēto. Ibi q decez dicit. Et ideo qui liber legatorum petet sola quinq nō decē.Dy.quasi dicat si dixisset dena sliber haberet.x.sed quia dixit x.sola quinq.Secus si non vna conceptione verborum sed diuersis dicēdo tirio.x.lego:z postea a seio.x.lego:qr tūc qslibet.x.haberet.fm Ray.qui nihil allegat:sed potēs allegare glo.ſ.de leg. iij.l.vt porem.ſ.j.z.l.ſi pluribus.de leg.ij.ſ.ſ.eo.l.ſi duobus.non ob.ſ.de ver.ob.l.stipulatio ista.ſ.cum quesita.quia illud in contractibus arg.l.in testamētis.ſ.de reg.iu.C ☞ Nota ergo qđ hec dictio dena propie sumpta significat.x.z.ſ.x.vt hic z.ſ.in premio ff.o.ſ.hec autez tria.z ibi z gl.z.C.de episcopis z clericis. autē.causa que fit cum monacho.in glo.in auk.de litigi.ſ.ad excludendas.in glo.quas glo.tene mēti.cōtraria glo.C.de murilegulis.l.qui discerni.li.ſ.de in diem adiectione.l.cū duo.Quādoqs impropie ponitur.p.x.tantum vt.ſ.de ver.ob.l.ſi ita stipulatus fuero ſi titio cōſul.z ibi in glos.z.C.de agentibus in rebus. l.ſi.z de annuis legatis.l.iij.dena reddi habeť.C.de cursu publico.l.vti agendi.z exponiť.i.x.z dic fm grāmaticos qđ dena potest esse denominarū ab hoc nomine decem significans tm quantum decima vel decenā.z nomen distinctum.vt hic est distincte z diuisim ordinatū quomodo habet relationē siue respectū ad plures inter pares.i.equales numeros distributos.vnde Prisciān⁹ in maiori sexto de nominatiuo.ſ.z genitiuo dicit qđ talia nomina tātū pluraliter declinanť.vt singuli bini trini quaterni z similia.

2 †Quina z accipitur pro quinqz z quinqs.i.decē.vt.d.l.cū duo. de in diem adiectio.z de condi.inde.ſi non sortem.ſ.ſi.in fin.

3 **Apud iul.** Vlp. est lex marcellus iul.† legatorū diuersimode z diuersis relictorū p rata fit prestatio.h.d.qs.intelligas ſi in legatis ſcdo relictis non dixit se nolle propterea legatū primi diminuere.qr hoc esset adiectum tūc titio primus haberet integra triginta z alii duo nihil haberēt.vt.ſ.e. l.ſi ita legatū.in prin.Jac.quid ergo faciet heres qui non habet fal.dic qs de quolibet legato detrahet.vt hic.C.ad.l.fal.l.ſi. cum ibi notatis.z.ſ.e.l.potest.ibi ex his.id est ex quolibet predictorum legatorum.Dy.

1 ☞ Dispositio heredis non tollit dispositionem testatoris.
2 Personam duorum representans pro duobus habetur.
3 Dominiū rei legate iussu testatoris de vno in alium potest ambulare.
4 Legatum libertatis prefertur legato facto de seruo.
5 Edificij retentio sine solo quid operetur.
6 Tendens arborem incidendam an censeatur vendere pullulationes ex ea ortas.
7 Res hereditaria ab vno heredum legata tenetur ipse p pte sua.
8 Dare censetur qui remittit.
9 Dare z accepto ferre paria sunt.
10 Legatum primum transit in scōm qs habet ab eo causam.
11 Dominium rei legate transit in legatarium.
12 Legatum ex primis tabulis debitum si expresse in scdis repetitū fuerit nunq ex eisdem peti poterit.
13 Repetitio tacita locū habet vulgari tacita in pupillari inclusa locum habente.

14 Legatū debeť si post duo copulata aliud copulatum sequatur.
15 Legatum de seruo conditione statuliberatis deficiente.

1 **Sī fundū sub cōditione.** †Dispositio vel factū heredis nō tollit dispositiones testatoris.h.d.in ſi.qr quātū ad heredē legatum testatoris est ex alienū.vt.C. de bōis auto.iudicis possidē.l.j.z qr alienari nō pōt res sub cōditiōe legata.vt.C.cōia de lega.l.ſi.ſ.ſi.z auk.res q.z dixi plene.ſ. e.cōia de lega.l.ſi.ſ.ſi.z auk.res q.z dixi plene.ſ.e.l.seruo legato. ſ.j.habebit ergo scōs legatarius estimatiōnē.ar.ſ.eo.l.plane.ſ. j.z vide tertium z glo.j.de statulib.l.ſi quis ita liberta.in princ.q glo.notabilis est.

2 **Si seruo.** †Vn⁹ repsentās personā duorū reputať vt duo.hoc.d.ibi repellere z portio repudiata nō accrescet alteri qr nullo iure sunt cōiuncti.vt.ſ.de le.ij.z pculo. Dy.z ibi no.sec⁹ in vſuf.legato.qr facili⁹ accrescit.Dyn.vt.ſ.de vſuf.accrescē.l.j.ſ.ſi seruo cōi.ibi quasi duo.i.sicut sunt duo serui duoꝝ dñoꝝ quoꝝ singulis legata fit pars ꝛc.Et no.q ratiōe pluriū personarū q̄ in seruo cōi repsentanť vnū legatū,p duob⁹ accipiť.vt.z.ſ.de stipu.seruoꝝ.l.seruus cōis.z.ſ.de cōdi.z demō. l.q heredi.ſ.ſi duoꝝ seruo.Jac.in gl.ſic in ſtip.in fi.z est ratio qr seruus nō est capax iure suo.ſz inspecta psona dñi.vt.ſ.e.l.ſi mihi z tibi.ſ.regula.z ideo magis inspiciunť psone dñoꝝ q̄ sunt due quam persona ipsius ſm tm pe.quid in duobus heredibus eiusdem legatarij quoꝝ vnus potest acceptare z alter repudiare vt.ſ.e.l.legatarius.in prin.nunquid pars per vnum repudiata accrescet alteri dic qs nō per hanc gl.que allegat dictam.l.legatarius.z sic videtur velle qs idez sit in duob⁹ heredib⁹ legatarijs z pro hoc pleal.z proculo.z quod ibi nota.

3 **Stichum.** †Jurta iussum testatoris dñium rei legate pōt de vno in alium ambulare.h.d.ibi iuris esset.i.quis esset effectus dispositionis predicte.Dyn.ibi totum.i.plenū dominiū stichi.Dy.in glo.imo videtur in ſi.imo cōstitutio videť habere locum quādo de seruo post tempus manumissionis nihil disponiť.sed hic dispositum erat:vt pertineret ad titium.arg.ſ.de here.institu.l.iij.ſ.j.vbi de hoc no.z.l.quoties.ſ. ſi.z de testa.ture.l.qui tutelam.ſ.j.Dy.predicta primā sol.Dy. reprobat pe.per.l.ſi idem.ſ.ti.pri.sed Ray.tenēdo.Dy.respondet qđ illud est verū† qđ legatus libertatis preferat legato facto de seruo vbi tam libertas q̄ legatū essent data a testatore sed vbi libertas datur a lege vt in casu nostro per cōstitutionē tunc legatū factū a testatore in illud tēpus debet prenalere dispositioni legis per.l.filius.ſ.erit.z qđ ibi not.ſ.de fideicō.liber.z facit.ſ.eo.l. iul.z de captiuis.l.ſi qs in bello.z dicit Ray.qđ istud est duriꝝ cōtrariū qđ fit in infortiato.z qđ so.gl.sunt diuisare.vel dic qđ hic nihil curat dispositū deliberate sed dictū erat in vi conditionis. ar.ſ.ſi qs omissa causa testamēti.l.ſi quis sub conditione.Dyn.

4 **Qui fundum.** †Edificij retentio sine solo retentionem circa habitationis commodū tantum operatur eo vero simpliciter.i.cū solo retento ppietatis z seruitutis iure retinetur:hoc dicit ibi excepto edificio qs erat in fundo.Dy.ibi.aut id est aliquando.Dyn.ibi exceperit z excipienda cogitauit.Dy.ibi vendicatur per legatarium.Dyn. i.in villa i.edificio.Dy.ibi iter quoqs.id est facultatem eundi z agendi non seruitutem veram.Dyn.z hoc tollit contrarium ibi.in a.i.eadem.Dy.ibi solum quod est fundamentum edificij.Dy. ibi exceptum fuerit z hoc consteť.Dyn.ibi villa.i.solo z superficie ville.Dy.ibi z seruitus ipso iure.f.vt seruitus vera non quod habeat tantuz facultatem eundi.Dy.ibi nō secus predicta probat per simile.Dy.ibi inclinandū.i.in dubio dicendum.Dy.ibi de solo excipiendo nō solū de superficie.Dyn.Et videtur iste.ſ. decidere questionē que no.ſ.de dāno infec.l.damnum.ſ.ſi is qui edes.z melⁱ de act.z obli.l.obligationum fere.ſ.placet.z ibi de hoc dixi que questio talis est vendidi tibi fundum excepta quadam arbore puta vite vt hic tangitur in glo.ſi arbore incisa'post

6 ea pullulet ad qđ pertineat hmōi pullulationes.C †Et primo videť qđ pullulationes non videanť excepte qr de his nō videtur cogitatum sed solū de re presenti arbore.vt.ſ.de cōtrahen.emp.l. rutilia.z.l.in lege.de trāſac.l.cū aqliana.z.l.qui cū tutoribus.de auro z argē.lega.l.ſi ita.z ſi seruitus vē.l.ſi.Econtra qs pullulationes videanť excepte.nā excepto edificio videť exceptum solus super quo est edificium.vt.ſ.de rei vend.l.solum.ſ.ergo idem in casu nostro item appellatione arborum continenť etiā vites.vt.ſ. arborū furtum cesarū.l.vites.Si quis vellēt tenere primam opinionem dicere posset qr licet sit verum qs videar solum tacite excepisse:arbore tm excisa ius soli videor perdidisse.vt.ſ.quēadmodum seruitus amittatur.l.labeo.glo.varius modis determinat et primo aut pulli nascuntur super trunco:z tunc videntur excepti z tunc ad venditorē pertinēt aut nascunť extra tuncū de terra z tūc excepti nō videantur z cedēt emptori.ar.hic.z.ſ.arborū furtis cesarum.l.

rū.l.arbor.z.l.ſi gemina.aliqñ tenēt qs aut pulli nati erāt durante prima arbore z tūc videnť excepti z primere ad venditorē:aut ea excisa z tūc ad emptorē.ar.l.q bñ facit.ſ.de suis z legitimis here. l.ſi vno.z.l.seq.ſ.vnde agnati.l.ſi qs primoꝝ.z de iniusto testamento.l.ſi quis exheredato.Dy.in dubio videtur excipere solus sine quo edificium vel arbor stare nō pōt.vt hic z arg.ſ.de itinere actuq priuato.l.veteres.de hoc plene not.et dixi.o.l.obligationū fere.ſ.placet.in glos.sine ipis em.in ſi.qñ cū heres non sit dñus sed solā habeat habitationem seruitⁿ ei cōstitui nō pōt.vt.ſ.eodē prediozū z cū sit in dñio legatarij qr superficies solū sequiť.vt.ſ. pxi.glo.sequiť qs talis res legatarij ei seruituť debere nō possit cū res sua nemini seruiat.vt.ſ. qb⁹ modis vſufruc.amittať.l.vti frui.ſ.j.Dy.in glo.i.equissimo.q.d.sine constitutiōe ibi sine liberis qñqz reprobant hāc gl.per legē ſi partē.ſ.j.quēad.seruitutes amittanť.vbi acqriť seruitⁿ ipso iure sine alia ꝓstitutiōe.z ad.l.ſi tibi libꝝ.rūderet qs loquiť in contrarcu.Ray.tenet glo.z ad.l.ſi partē.rūdet qs loquiť vbi seruitus debebať prē testatoris hicp rem legatarij:sed certe ext⁹.m.o.l.ſi ptē.ſ.j.loquiť vbi debebať per rem legatarij sicut z hic:z vide ad hāc materiā.ſ.de vſufruc. legato.l.damnas.z de adimen.lega.l.iij.ſ.ſi loci.z qs ibi not.ibi ex voluntate testōris presumpta.Dy.ibi als nō valet habitatio ideſt inutilis esset.Dyn.ibi non apparet expresse vel coniecturis Dyn.ibi non canit.ar.C.de peculio eius qui libertate meruit.l.j. Old.in gl.ſ.de seruit.abt excepisse videtur ne plus operetur exceptio in accessorio quā in principali.ar.ſ. quēadmodum seruitus amittatur.l.labeo.Dy.z de serui.ru.pre.l.iij.ſ.fina.in fin.item facit ad ea que notanť.ſ.de seruitu.rusti.predio.l.certo generi.z finem huius glo.intelligit Bar.qñ excepit nucē rōne fructuū vt vi deať etiā viam excepisse sceus si ratione ligni tātū accepit qr tūc nō debet habere viam.z allegat dictam.l.damni.ſ.ſi is.ſ.de dāno infecto.

Si libertus. Iste casus fm Ray.alibi nō reperitur z vide.ſ.de verb.obli.l.eum qui.

7 ſ.j.† Res hereditaria ab vno heredum legata p parte sua tenetur in qua testatoris estimationi nō statur quo ad falcidiam deducendā sed iusto pretio estimatur.h.d.ibi seruos hereditarios non alienos vel heredis.Dyn.ibi quincuncem.i.quinqz uncias. Dy.Opp.de.l.ſi tibi homo.ſ.j.z.ſ.e.licet glo.alleget pro concoꝛ. vbi vnus heres grauatⁿ totū dz pstare ſz pōt dici qs hic fuerunt grauati noibus appellatiuis nō ppriis vel hic habuit respectum tm ad actionē realē sed agēdo psonali potent cōseq. vt ille heres grauatus redimat z totū pstet.vt ibi Ja.vel veri⁹ fm Dy.hic loquiť in seruis hereditarijs nō heredis vel alienis qr tūc debentur insolidū ab herede dānato.vt in contrario z in textu interlineari z vide qs no.ſ.ti.j.l.menius.ſ.cū q.ſz cōtra hoc op.de.l.cū quare. ſ.cū plures.ſ.de fideicom.libe.vel.l.spes hereditaria z tñ tenetur in totū.ſo.ibi loquiť in libertate q̄ est indiuidua hic est alia res diuidua.Ité op.de.l.ſi tibi homo.ſ.pe.ſ.eo.vbi res erat heredis et tñ tenēť solū p pte.ſo.aut grauať ille solⁿ heres cuiⁿ erat res z tenēť insolidū aut ipse z alij coheredes z tūc vī solū p pte heredita-ria nō in contrario ꝓtra hoc op.ſ.de fideicō.liber.l.fideicō.liber. z ad hoc.C.arbitrium tute.l.j.z ad l.fal.qs de bonis.Et hoc nisi testator⁹ iurasset.vt.C.de probationibus.l.rationes.z auten. qs obtinet.

8 **Titio.** †Debitū remittens dare videtur.h.d.Vel sicut pria sunt dare z acceptū ferre:vel sic remissio z solutio equiparantur.Dy.

10 **Si titius.** †Primū legatū in scōm ab eo cām habēs trāsmittit ipso iure.h.d.ibi ſo repudiauerit maxime.Dy.in glo.ſz quo.in fi.vere eñ repudiatio non tenet vt dictū est.z.ſ.de bonis liberto:z.l.liberto.octogintā.secus si testator repudiasset.vt.C.e.l.seruū filij.ſ.j.qr in prāte sua erat adiuere nō aūt heredis.Dy.z no.ex isto.ſ.† qs dñiū rei legate trāſit in legatarij et ſi possessionē nō sit penes testōrē qs forte alibi non inuenies.

11 **Si pater.** †Si legatum expresse repetitum in secundis tabulis debebatur ex primis numq̄ peteretur ex secundis alioqui secus.hoc dicit.vnde iste.ſ.tractat quandolegatum relictum ab instituto repetitur a substituto et queritur an debeatur ex institutiōe.Et ponit tres casus.In primo loquitur quando ab impubere z eius substituto erat pure relictum.In ſcdo quando ab impubere instituto relictum erat pure ab eius substituto sub cōditione.In tertio econtra quando ab impubere instituto sub conditione z a substituto pure.secunda quare z si pure.Tertia ibi contra autem.Dy.dic ergo quod si legatum in personam instituti sumat effectum non intelligitur in personam substituti facta eius repetitio tacite nec expresse facta aliquid operatur vt debeatur ex ea secus econtra quādo non sumit effectum quia tunc ex ea sola repetitiōe tacite vel expresse in substitutione facta debetur.Et hec est veritas et effectus huius. ſ.Oldra.Et ratio huius.ſ.est quia testator non videtur voluisse legatum duplicare vt.ſ.de probatio.l.quinquaginta.Et quia due cause lucrative ꝛc.vt instit.de lega.ſ.ſi res.Et quod hic dicitur quod legatarius potest repudiare legatum intelligē vt no. ✍ Casus singularis.
z dixi.ſ.ſ.pro.z Oppo.quod debeatur a substituto ex vi repetitionis vt.ſ.eo.l.seruo aheno.ſ.ſi quis.Oppo.quod ex vtroq debeatur.vt.l.quid ergo.ſ.eo.Oppo.de.l.nām ad ea.ſ.de conditio.z demonstra.Dyn.ibi legauit scilicet pure.Dyn.ibi eidem titio.scilicet pure.Dy.similiter z sic ab vtroq pure vt differat a sequentibus.dyn.ibi non poterit per legatarium.dyn.ibi repetita per modum repetitionis.dyn.ibi legata essent ab eodem.scilicet ac si in testamento.si in testamento vnius hominis fundus pluries esset legatus vni homini.quia tantum semel debet.dyn. vt in glre.no.vel supple.Sed si repetita essent legata nihil debetur a substituto nisi quod non potuisset legatarius capere ab instituto vt.ſ.eo.quicquid ergo.bene ergo sequitur casus huius ſ.dyn.ibi legatum fuerit z filius impubes adiuit.dyn.z sic incepit deberi legatum pure scilicet relictum ibi omnia seruabūr quasi dicat ex quo est pure legatum non expectatur cōditio vt detur a substituto.Sed datur a pupillo pure nam si non existat conditio anteq̄ sit locus substitutioni debetur ex substitutione tantum z hoc sequitur contra.aut.z.ibi decesserit z post aditam hereditatem vt sit aliquod dubium.dyn.ibi valebit.quia nunq̄ cepit ex institutione deberi.dyn.in glos.ſ.ab instituto ibi de leg.cum questio.ſ.ſi.hec vera.dyn.ibi expressa repetitione ex quo pupillus adiuit.dyn.ibi debetur si non repudiasset.Jac.ibi.ſ.ſi quis. ti.responso.de quo dic vt ibi not.scilicet vt debeatur vt ab herede heredis non ex repetitione aliqua tacita vel expressa.dyn.ergo hic dicit glos.ex tacita repetitione aliqua tacita repetitione deberi non est verum quia quandocunq̄ aliquid exprimitur ab homine quod alias tacite messet per hominis expressionem scilicet.l.sacrilegus intellectus.vt.ſ.de vulga.z pupilla.substitu.l.cum filio.ſ.filio.in fi.☜el dic quod ibi loquiť in vulgari hic in pupillari in glos.ſi habuit.in fi.z.ſ.eodem.l.quid ergo. in princip. Ex quo ponimus pupillum institū.adiisse.l.ab eo debere cepisse vt dicta.l.seruo.ſ.sed si pater.z dicta.l.quid ergo.z nor.ſ.eodem.si cui a filio.Dyn.in glos.hoc ideo.ibi.l.homini.ſ.fina.confiteoꝛ quod repetitio tacita locum non habet.Sed non per rationem glos.sed quia tacita leg.repetitio.scilicet vbi est expressa hominis repetitio vt dixi.ſ.in alia glos.ibi repetitionem expressam. Quod est si non incipiat deberi ex institutione.Dynus. ibi:an non vt quia incepit ex instituto deberi.dyn.ibi que est contra.imo concordat qr sic vbi debetur ex sola repetitiōe quia non cepit deberi ab instituto ita et hic in tertio casu huius.ſ.dyn.ibi per.l.hic fit.glos.similiter innuit hic falsum quod facta expressa repetitione per hominem locum habeat tacita de quo dic vt dixi in alia gl.nō obst.l.in contrarium allegata qr ibi legabat ab eodē gradu hic a duobus:a gradu institutoū z substitutorū vñ ibi relinquit ab eadē psona prestandū hic a diuersis z a secūdo.

13 dy.ibi ergo mala argumentatio gl.quia sequeret† qs vulgari tacita in pupillari inclusa locum hūte tacita repetitio locū non ha-

Universidad de Deusto
Biblioteca

beret quod est falsum vt dicta.l.seruo.j.eo.§.sed si pater. idem si pupillus instituatus a quo est aliquid sub conditione relictū pendente conditione decederet quia intelligitur facta repetitio sub eadem conditione vt no.§.eo.l.si cui.§.j.Et ideo dic ex sola substitutione quasi non ex institutione vel non ex tacita repetitione tunc enim tacita locum habet quādo expressa facta non est.Old. in eadem glo.in fi.vel dic quod hic dicit obtinere vbi quod a filio legauit sub conditione legata substituto vbi intelligitur conditio si a filio deberi non ceperit que conditio non potest intelligi nisi ab eodem eidem leget testator pure z sub conditione non potest intelligi:sic ergo refert vtrum ab eodē pure leget testator z conditionaliter idē z eidē.Et tunc aut per modū repetitionis. vt quod titio legaui id heres meus si nauis ex asia venerit dato:z tunc sub conditione debetur aut per modum legati vt ecce fundum titio do,lego.eundem si nauis ex asia venerit ei lego.Et tunc aut ex interuallo sic sub conditione legauit z debet ex secundo legato conditionali non primo aut incontinenti z tunc est in electione legatarij ex puro vel conditionali consequatur legatus vt in.l.contraria.nam ad ea de conditio.z demonstra. aut legat ab instituto pure a substituto sub conditione quo casu preest cōditio si ab instituto deberi non ceperit:z ideo ñ cepit ab instituto deberi a substituto ex persona sua non debetur alias secus vt hic.Jaco.

14 **His verbis.** †Si post duo copulata sequaē aliud copulatum distributiue conceptus iuxta ordinem litere legatum debetur z vltima copula resoluitur in disiunctiuam.hoc dicit.ibi vigi z legatum habere velit.Dyn. in glos.ex ordine litere hic colligitur:scilicet quod nullus solus admittatur donec ambo supersunt et nolunt legatum quasi illa disiunctio capue an habeat locum non superstitibus ambobus nec heredi videatur per illa verba testator dedisse facultatem eligendi personam legatarij.vt dicto.§.penulti.z sic aditio dominū.Dy.locum non habet.Oldr.in fi.cum verba sunt disiuctiua hic copulatiua nec ob.l.cum quidam.C.de verbo.signi.vt not. dicto.§.penulti.Dyn.z per hunc.§.videntur posse impugnari omnes processus qui fuerunt facti per iudices vel executores qui impetrantur in curia romana cum clausulis quod si non oēs.vel cum clausula quod omnes aut duo vel vnus mandatū apostoli cum exequantur quia eis viuentibus omnes debeant procedere z vnus solus vel duo procedere non possint:sed dic qđ est casus extra de officio delegati.c.cū plures.lib.vj.z vide ibi notata per oēs.z in.c.prudentia.e.ti.maxime p Jnno.z vide etiā qđ not.et dixi.j.de re iudic.l.duo ex tribus.z.l.si vni.alias incipit pomp.z plen.j.ad treb.l.heredis.§.fi.

15 **Cum statuliber** †Si deficiat conditio statulibertatis legatū a seruo tenet. alias secus.h.d.ibi vtile fit.i.fieri posse incipit existente conditione legati.Dyn.ibi dies eius cesserit. quasi dicat libertas conditionalis nō perimit legatum:z hoc quia ipsa libertas perimens nondum est legatum de cuius interitu agitur nondū subsistit. vt perimi possit.vt.j.de condi.z demon.l.si titio.de nouatio.l.si stichum.§.legata z quoties.de regu.iuris.l.is damnum.§.quod pendet.Ol.

A filio. Jn primo casu legatur seruus ab impubere et a substituto relinquitur libertas eidem z refert an moriatur pupillus in pupillari etate an non.Jn secundo casu legatur seruus a pupillo sub conditione et a substituto relinquitur libertas ipsi seruo.Dyn.et dic a filio instituto. Et nota casum subtilē.Dy.z ibi legatus scilicet pure.vt differat a sequenti.Dyn.ibi pernenit z sic substitutio expirauit z per consequens sublata est spes consequende libertatis.Dyn.ibi mortuo autem pupillo intra quartūdecimum annum.Dyn.ibi longe magis si existentia libertatis a substituto sperate legatum purum tollit multo magis conditionale contrahi efficaciter impedit.Oldra. ibi legatus z a substituto liber esse iussus pure.Dyn.z communiter in additiōibus Dy.habetur super isto verbo. vel additionem per hec verba videtur vulgariter substituere tacite.vt.l.titius z seius.§.de vulgari z pupillari substitu.quā additionē non puto veram tum quia non facit ad propositum tum quia ista lex non est in dicto titulo in fin.z sic pupillaris substitutio effectum habuit z locum habet spes consequende libertatis.Dyn.in glo. scilz seruꝰ.ibi seruo legato imo debet dicere seruo alieno.Dyn. ibi aū quando in fi.z.§.eo.l.si post mortem.§.si pure.Dyn.ibi inde est quod debetur.quidam habēt quod non debetur.si non habes non dic debetur scilicet libertas.si habes non dic debetur. scilicet legatum.Dy.z dictio nisi ponitur pro si nō.simile.§.e.si res obligata.z vides quod iste.§.habet duas lecturas sed secunda verior.

1 ☞ Cause due lucratiue si nō cōcurrant si ex vna sit facta mea et auelli possit agere possum ex alia.

2 Stipulatio ex causa donationis interponi potest.
3 Tradens remquando liberetur.
4 Legatum quando teneat in re legatarij.
5 Legatarius qualiter legatum sibi factum dere aliena consequi possit.
6 Obligatio semel extincta non potest reuiuiscere.
7 Quesita iure accrescendi videntur haberi eo iure quo habetur illud cui accrescit.
8 Legatum debiti duorum conreorum an sit multiplex vel vnum.
9 Cause due lucratiue in diuersis speciebus possiunt concurrere.

Non quocunq; †Licet in eadē re due currant tamen si ex vna causa est facta mea et auelli possit non impedior agere ex alia.z hoc dicit. Vel sic idem est effectus si res mihi debita per vnum ex causa lucratiua soluatur mihi ex causa lucrativa per alium primꝰ liberatur dum modo a me auelli non possit.hoc dicit.Dy.ibi facta fuerit etiam ex causa lucrativa.Dy.ibi legata si a quodā non domino.Dy. ibi per traditionem ex causa lucrativa.Dy.ibi ab eo heredi.scilicet vero domino.Dy.ibi agaz adueniente conditione sub qua legata erat a vero domino.Dyn.ibi stichus debeatur z non do
2 mino ex causa lucrativa.Dyn.† Et sic not.quod stipulatio potest interponi ex causa donationis z causa lucrativa.contrariuz no. glo.§.pro socio.l.verum.§.si seruo commum.quā alibi non memini.z tamen falsa est per istum.§.necesse est enim stipulationem hic interuenisse:z ex causa necessaria.vt hic apparet.z pro hoc C.de dona.l.si quis argentum.§.j.z.j.de stipu.seruorū.l.proinde. ibi legatus sit a vero domino.Dyn.ibi factus fuerit meus ex causa lucrativa.Dy.ibi existente conditione legati a dño relicto.Dyn. ibi agere potero contra titiū non dominū:qui primo promiserat. Dy.in glo.f.etiam ibi idē si ante etiam si postea desinat esse sua vt j.ti.pzori.l meuius.§.duobꝰ.Ol.in glo.vel statim z tunc estimatio ei soluetur dubij euentus sicut z alias fit.§.fa.hercis.l.prospem.Ja.in eadem glo.in fi.vt infra statim z in fi.sed contra j.de sol.l.cum quis.§.qui hominē z.l.qui.z.§.q hominem.potes dicere qđ ibi erat debitū genus hic species.Dy.primam tenet glo. j.de ver.ob.l.inter stipulantem.§.si rem in gloss.quia existente &c. vbi etiā de hoc dixi illā glo.reprobant Ja.de ra.z Pe.z remittūt
3 ad notata.§.de cōdi.indebi.l.neratius.Et dic si vis scire † quando quis tradēdo rē liberat aut res reddit mutata forma aut in eadem.primo casu non liberat tradēs vt.§.ad exhiben.l.iul.§.sed si quis.vbi de hoc plene dixi.Secundo casu regulariter liberatur in totū si totum tradat:vt insti.quibus modis tollitur obligatio. in prin.vel pro parte si pro parte tradat vt.j.de solu.l.si stipulatus.§.j.z fallit in quatuor casibus.Prim⁹ quando creditor tradat quod auelli potest hoc tradat irreuocabiliter vt.j.de acqui. pos.l.non videtur.z de solu.l.si rem.Secundus est quando aliqs ius deficit rei tradite veluti cautio de euicti.nam nihilominus poterat conueniri prima propter illud ius qđ deest vt.j.de ver. ob.l.ul.§.tamen fundū.z de solu.l.etiā.Tertius est quando aliquid mihi deest p re mihi tradita vt.§.eo.l.plane.§.qđ si rem.z.j. eo.l.huiusmodi.§.qui seruum.Quartus est quando redditur deterior facta.Et isto casu aut res mihi debetur ex contractu bone fidei aut stricti iuris.Primo casu non liberatur vt.§.commo.l. j.§.si reddita.z depositi.l.j.§.si res.Si aūt debeē ex contractu stricti iuris tunc aut sapit naturā bone fidei tūc idē:vt.j.eo.l.huiusmodi.§.edes.vbi de hoc tetigi.Si autem est mere stricti iuris tūc liberat a prima veritatē tenet ac.de dolo propter damnū datum in re:z iste est casus.§.de colla.eleganter.§.non solū.Et de ista materia no.insti.de leg.§.sed si res.qđ aūt actio ex testamento sit stricti iuris ps qz in ea nō iurat in litē.vt de in litem iuran. l.alias.dy.z vide ad istam materiam qđ notaui.j.§.fundum ver. z fa.iste.§.quia melius cadit hic.

4 **Si ex bonis.** †Jn re legatarij a quo dominium p integrū restitutionē est recessurum tenet legatū.h.d.ibi legata sit a quodā non dño.dyn.ibi euincatur restitutione concessa vero dño qui absens erat tēpore vsucapionis.dy.ibi dari oportere.l.ab herede.nā domum qui mihi legauit vt consequar estimationem ipsius rei.dyn.in gloss.vl.in fi. vel dic vt plenius not.dicto.§.euictio.z dixi.§.e.l.si domus.§.de euictione.z.d.l.cum alienam.C.de legatis.

5 **Fundus.** †Si res aliena legata est a testatore scienter vel comuncte persone ab herede consequit legatarius actione ex testamento tāū quantum sibi adest ratione acquisitionis facte a vero dño.h.d.ibi legatū est a quodam non dño.dy.qui sciebat ibi redemi a vero domino detracto vsufr.dy. si non habes in litera ibi venditam idemqz vsufructuarius.dyn. ibi pertinere cepit ex causa lucrativa.dy.ita qđ pro vsufruct.mihi abest.dy.ibi egero cōtra heredem mihi legātem.dy.ibi aberit in quātum dedit.dy.ibi marcellus subaudi aut.dy.ibi z si parte rei in

rei inlegate a non dño.Dy.ibi redemero a vero dño.Dy.ibi legata esset a vero dño.Dy.ibi parte eiꝰ quā redemi.Dy.ibi petere debeo.Et cōsequar pretiū qđ dedi pro illa pte.Jaco.ibi mille subaudi ait.Dy.ibi habere.z jō nō est liberatus heres eius qui partū legauit.Dy.ibi argumētū rei est.f.qđ non videar ex cā lucrativa ptū habere.Dy.ibi actio ex empto cōpetit ergo emisse videē.non ex cā lucrativa habuisse melius facit.§.in prin.huius l.Dy.Et facit iste.§.quod ille ad quē peruenit vsusfru.iure consolidationis videē hīe cām lucrativā ls ppietatē habeaē ti-one roso qđ alibi non memini.§.ad questionē qua querit. Si accepi pecuniā mutuo z dedi fideiusso.et postea dedi quandā rē creditori insolutū z res ei euincat:n inquid cōtra fideiusso. resuscitetur
6 actio z obligatio pro fideiusso.est † quia semel obligatio extincta zc.vt.j.de sol.l.qui res.§.area z.l.eius qui.z quod videtur agi ex empto nō primā resuscitari vt.l.si predium de euic.z de pig.acti.l. eleganter.Cōtra fideiusso.est qz videē prima resuscitari vt.j.de sol.l.si quis alias vbi de hoc satis dixi ad trebel.l.debitor.de sol. l.creditor.Et.l.qui res in prin.vbi de hoc.z qz nō videē data cum euicta sit vt hic ad idē.vt.j.de excep.rei iudi.l.ex fertante.§.latinus.Solue per.l.sed reuocata.j.de iure fi.Dy.in glo.videbatur ibi.§.fi cui.vel dic quod obtinet vicē dñi.f.partis dominij nō totius z propterea dicit pars dominū vt dicta.l.iiij.sicut ergo habita parte ex causa lucrativa peto z cōsequor alia parte vt infra proximo respon.sic habito vsufru.ex causa lucrativa peto ppie tatem vt consequar estimationē eiusdem que mihi abest:non autem vsumfructum vel estimationem eiusdem.dy.in gl.z plus pro pter partum vtranqz estimationē.dy.imo debet dicere partē estimationē.Dy.Alij hāt verā estimationē.Alij verū iteresse z vtrū qz bene.z.l.hic ali.legate.§.qđ ex pāphila dz signari in sequēti gl. z nō est contra imo cōcordat ad ver.iul.Sed videē cōtra ad prin ci.huius.§.z eodē modo videē contra iul.qz idem videē dicendū de partu z vsuf.z tūc procedit so.que est in.d.l.quod ex pāphila: sed si habes vtriuslz estimationē zc.z tūc refert ad casum huius §.z superioris marcell⁹.als non posset gl.sustineri.Jac. vel possēs dicere quod vtrūqz estimaē.f.ancilla z partus vt melius seruj possit estimatio partus.vt.§.fa.ercis.l.meuius.in fi.sed sola estimatio partus petitur.vel dic qđ petit estimatio ancille a vendi tore si euicta est.z estimatio partus euicti ab herede legantis.Ex
7 glo.op.† illud quod habeē iure accrescēdi videar hīi eo iure quo habeē illud cui accrescit vt in casu notabili.j.de fideicō.libe.l.generaliter.§.si qs alienū.posset dici quod aliud in iure consolidationis de quo hic loquiē aliud in iure accrescendi vt in contrario vel dic quod prima causa fuit lucrativa.z sic concordauit cū secūda hic prima fuit onerosa z secūda.f.cōsolidationis lucrativa z sic discordant z ideo secūdā inspicimus ibi quecūqz inspiciatur semper est lucrativa extra glo.Op.quod nō sufficiat actionis cessio. sed debeat heres agere z exigere:vt.§.e.l.si fic.§.fi.dic vt ibi.

8 **Qui gaium.** †Licet debitū duorū cōreorū sit vnus cū ad multiplicationē tū correoꝝ le gatarioꝝ distincta locutione cōprehēsoꝝ insurgit multiplicatio legati.h.d.vbi reos hēbat isolidū obligatos.Dy.alteri actiones no.ar.qđ q̄ cessit vni legatariorū mutādo volūtatē nō posset cedere alij.z si cedat nō valet z p hoc.j.de libera.leg.l.si dānat⁹. z.f.ad.l.q duos.z.j.e.l.huiusmodi.§.si titium.z.§.cōta pte.l.receptū.Ja.ibi litis estimationē.i. quātitatē debiti.Dyn.Quid vni eidē persone legauit qđ gaius dz z quod lucius cū ābo esset ad eādē pecuniā obligati insolidū-rū.idē quod hic nisi qđ pbatio incūbet legatario qđ restōri hoc volunt.vt.§.e.l.plane.§.si eadem res.ver.sed si nō corp⁹.Dy.ibi gaio q est vnus de reis debēdi.Dy.ibi acceptū fecerit z p hoc substātiā debiti i vtroqz extinxerit.vt.j.de libe.le.l.iiij.§.nūc de effectu.z ar.de acceptil.z per iusurādū.§.vlti.z.l.si ex pluribus.z de duob⁹ reis.l.iij.in gl.prima in fi.quidā hīt z male.j.e.ti.§.dz dicere in.e.ti.l.j.ti.pzi.sol. pt⁹ quod hic heres hēbat electionē cōueniēdi quē volet sicut.§.e. quod si quis hēbat electionē petēdi quē vellet z iō vnū petēdo cū pcludat sibi viā petēdi aliū per eū sit quo min⁹ alterū pīstare possit z propterea sibi imputaē.vt.j.eo.l.plane.§.si tibi stichus.sed ibi erat electio debitoris.Dy.sed solue vt.§.e.l.si sit legatū.§.vlti.z l.se.vel secūdū Jac.de bel.sol.vt in contrario no.nā in primo responso est cōtra.§z rūde quod hic sunt duo rei eiusdē pecunie ibi est vnus reus duarū rerū.Itē ibi testator viuus recipit a debitore vnā rē hic nō.z iō in herede dic vt ibi no.z.d.l.si quis.§.e. Jade bel.in glo.qz videē testatoꝝ ibi mutare extinguendo substātiā debiti z per consequens rem vtriqz legatā.Old.

9 **Cum mihi stichus.** †Jn diuersis speciebꝰ possunt due lucratiue cause concurrere.h.d.Et facit.j.e.huiusmodi.§.si titio.ti.z ratio dubitādi erat qz sicut ex cā lucrativa debite rei solutio liberationē inducit sic z res debita ex vna lucrativa causa ad creditorem proueniens.vt.j.de ac.z obli.l.oēs.sed si obligatus alternatiue ad duo solueret actori liberaret ab vtroqz ergo z vno de alternatiuis peruenīēte ex cā lucrativa qđ tollit iste.C.Dl.ibi petere possum ex testamēto qz due lucratiue cause nō concurrūt ad eandē rem sed ad diuersas z sic nō offendit regula.Dynus.

Tius stichi. Partem legauit simpliciter non facta demonstratione ad rē vel ad pſonā.Dy.vel dic qđ nō est vis in hoc nisi intelligeres qđ ambo legauerūt eādē partē et sic esset cā lucrativa in illa parte z demōstratio ogaret hoc casu vt cōsequi nō posset nisi ex vno testamēto.ar.§.qđ.z.in prin.ibi legauit simplr:z sic de alia pte sensisse videē fm Ray.intelligas istud vbi simplr qđ nō legauit ptē quā legauerat alius sed dixit partē lego exprimendo partem:alioqui totū videret legatū licet legeē simpliciter z sic posset legatarius ex testamēto scdo petere totū seruū z in hoc est dīa vtrū legat simpliciter an partē tantuz z nisi sic intelligas apostilla posset re deducere in errorem in fi.s. dimidiā ex vno testamento z aliā dimidiā ex altero.Dy.

1 ☞ Onus legato adiectum non vitiat ipsum.
2 Dictio tunc extremitatem temporis importat.
3 Legatum speciei nō multiplicatur in testamēto plurū vt vnius sicut nec in testamento vnius.
4 Debitor liberatur si post rei oblationem ipsa per moram creditoris perimatur.
5 Tradi non dicitur qđ plene non traditur.
6 Equus locatus cuius cedat periculo casu quo zc.
7 Species legata si sit ab herede empta causa emptionis effectum non sortietur.
8 Dominium rei legate in diem interim non transit in legatarium.
9 Dos promissa z postrea per patrem legata semel tantum debeē.
10 Creditor debitori soluendi ad duo tenetur.
11 Debitor se liberatum probare potest.
12 Legatarium particulare facit qui iure actiōis ad partē non admittitur sed iure retentionis.
13 Eligens semel amplius eligere non potest.
14 Voluntates vltime non possunt in pendenti esse.
15 Mutare qñ liceat in alternatiuis.
16 Solita esse in loco perinde habentur ac si semper ibi sint.
17 Cause plures lucratiue possunt in diuersis speciebus cōcurrere.
18 Pluralis locutio resoluitur in suas singularitates.
19 Judex discordias sedare debet.
20 Judex ad pacem cogere potest guerram habentes.

1 **Huiusmodi.** †Licet onus adiectum legato ei dem sit equipollens nihilominus legatum est vile.hoc dicit.Jbi quemadmodum:sed z istud est vtile vel,valet grauamen quod alicui zc.Dy.ibi hoc quoqz legatum:id est res legata sic. §.eo.l.seruo legato.princi.Oldr.in gloss.prima ibi videtur plus grauari subaudi quā honoretur.Dyn.ibi quam centum accipe quod est contra legem ab eo.C.de fideicō.Dyn.ibi petere potest
2 centū titius.† Sed hoc non videē admittere dictio tūc.j.in textu posita in proximo responso que dictio tunc extremitatē temporis notat.vt.j. de vsufruc.le.l.vxori.et.§.de testa.ture.l.penulti.dic ergo qđ ante potest grauari si legatarius vult.vt sequiē.nam z si heres nolleꝫ etiam ante solutere nō cogeret legatarius.vt in fi.huius glo.non ob.leges allegate:quia ibi impossibile erat ante cōditionem impleri,istud ergo ideo est z contingit ex natura conditionis adiecte quā prius debet impleri quod aliquid cōsequitur.vt.C.de his que sub modo.l.fin.z.j.de conditio.z demon.l. z heredi.§.fi.leges ergo ille non faciunt ad hoc.alij.vt Ray.dicunt qđ hic non erat conditio sed modus qui non debet impleri ante preceptū legati per.l.j.C.de his que sub mo.z ratio diuersitatis inter modum z conditionē ibi not.sed contra hoc facit dictio si:hic in litera posita que facit conditionem.§.de condi.indebiti.l.qui promisit.pro opi.Ray.facit.j.de cōditio.z demon.l. quibus diebus.§.fin.alij dicunt,qđ dato qđ hic fuerit conditio: tamen qz legatarius hic nullā vtilitatem cōsequit debet habere legatum anteq̄ impleat conditionē:in contrarijs vero ex implemento conditionis cōmodum consequebatur.z hec est satis bona:sed contra j.ad.l.fal.l.j.§.si fundus.cum.l.sequen.sed ibi cauit se heredi daturum hic autem cauit heredi se daturuz meuio. Ja.ibi sit vt valeat ne intercidat voluntas testatoris.Ja.ibi.de negl.pe.vel dic qđ interest heredis qz ei⁹ interest voluntatē defuncti seruari z executiōi mādari.Dy.vt.j.ti.ij.fideicom.z stipulatio ista.§.si stipuler.z licet nō valeat hoc non dz curare.nam dz implere cōditionē fm qđ testator voluit.ar.j.de cōdi.z demon.l. meuius.Ja.in eadem glo.ibi idem quod si titius qui erat fideicōmissarius simplex qz nullum cōmodū remanebat penes eum.z

Universidad de Deusto
Biblioteca

ficnot.qđ fideicõmissarius simpler nõ cõpellit ad restituendū. de quo dic vt not.per.Dy.ſ.de leg.ij.l.j.ol.2 dixi.C.de episcopis z clericis.l.nulli.ver.ſz nūquid possint compelli.ibi plene videas in eadē glo.in ſi.ſed remanet apud heredē cum onere ſuo.vt.ſ.de leg.ij.l.celsus.Dyn.z ſic nō cogitur precise.ſed cautiue nam ſi non agnoſcat perdit relictum z ſic debet intelligi dicta.l.nulli.C. de episcopis z clericis.z quod ibi no.Oldra.

3 **Si sempronius.** †Quēadmodū in testamēto vnius nō multiplicat legatū ſpecie:ita in testamēto duorum quod reputat vt vnius hoc dicit. ibi titi⁹ deinde heres sempronij primi testatoris.Dyn.ibi ab heredi.titij heredis primi testatoris.Dy.in glo.j.in fin.z.ſ.ti. proxi. l.meuius.ver.debitor autē.Dy.in glo.qñ testator ibi nec potuit ſimpliciter legando.Dy.ſi eñ expresse voluisset duplicare potuisset.ar.ē.e.l.plane.ſ.j.z.l.quid ergo.ſ.j.

4 **Si cui homo.** †Debitor oblata re et perempta poſt morā creditoris interitu rei liberat z dic homo in genere ab eo qui nullum habebat in familia seu patrimonio.Dy.ibi mortuo ſticho ſine dolo z culpa heredis. Dy.alſ secus.vt.ē.e.l.cū res.ſ.itaqz.ibi exceptio doli mali que locum hz vbi alia exceptio deficit.vt.ſ.de doli excepk.l.qz equita te.z.l.ij.ſ.generaliter.Dy.in glo.heres virgo.in ſi.alſ legatarius vt.ſ.e.l.ſi ſeruus.ſ.cū homo.Dy.

5 **Edes.** †Res tradita nō videt que plene tradita non eſt. hoc dicit.Uel clarius ſi per aditionez hereditatis ſeruitus debita rei legate ſit cōſuſa et extincta ipſam ſeruiturem heres cōpellit de nouo imponere.h.d.Et de hoc vide quod plene dixi.ē.e.l.nō quoqz.ibi legata ſunt ſub cōditione.alſ nō eſſet confuſa ſeruitus qz legatū recta via trāſiret in legatariū.vt.ſ.de furtis.l.a titio.Dy.ibi ex testamēto agere ad ipſam domum.vt ſeruitus cōſtituatur imo de dolo.vt.ē.de dolo.l.eleganter.ſ.non ſolū.ad ſolutionē huius cōtrarij diſtingue.Si res deterior data fuerit aut debebat ex cōtractu boneſidei tūc agi pōt actiōe ex eo cōtractu. vt habeat ratio deteriorationis vt.ē.depoſiti.l.j.ſ.ſi res.et cōmo.l.ij.ſ.ſi reddit.Si ſtricti iuris vt eſt actio ex teſtamēto qđ ex eo pbat.qz in ea nō iurat in litē.vt.ē.in litem iuran.l. all.z in actione boneſidei iurat.vt.e.ti.l.in actio.qz tū hz inſtar boneſidei.vt.C.in quibus cauſis in integrū reſtitutio non eſt neceſſaria.l.in minorū.z.ſ.tit.ij.l.titia ſeio.ſ.vſuras.tunc agit act. ex testamēto ad rē.vt deteriorationis nō habeat.vt hic.et.ſ.e.l.ſi heres.et.ſ.ti.pri.l.meuius.ſ.in fundo.aut nō ſapit naturā actionis bone fidei:z tūc aut erat in res aut in pſonā.ſi in rē vt cōfeſſoria.vel rei ven.tunc adhuc cōpetit prima actio hec eſtimationis ratio habeat.vt.ē.de rei ven.nō ſolū.aut in perſonam.z tūc aut deteriorat ante litis cōteſta.aut poſt.Si poſt tūc prima actio locū hz.vt.ſ.de ſol.l.qui ſibi.ſ.ſi.ſi ante litis cōteſt.tūc nō hz locum prīa actio ſed actio de dolo.vt.d.l.z eleganter.ſ.nō ſolū.de dolo.

6 pe.z de hoc ēt plene dixi.ē.eo.l.non quocūqz ſi qđ.† ſi aliqs loca-

✠ Queſtio in prati cōſiliis quā de facto habui aureliis

✠ uit equū alicui volenti reſtituere equum deteriorati locator peruit poſt noluit deinde equ⁹ perit cuius periculo periit locatoris vel cōductoris.videt qđ cōductoris qđ in culpa fuit eū deteriorādo.ſ.de ver.obli.l.ſi ex legati cā.Dy.tenet cōtrariū qz non conſtaret de eſtimatiōe deteriorationis debuit recipe ſub preſtatione. ar.ē.ſi cer.pe.l.qdā eſtimauerūt.z ad hoc.C.ad exhibē.l.exhibitionis.z qđ ibi not.plene per Ly.z dixi.ē.ad exhi.l.vlt.ſ.ſz ſi qs rē deteriorē.i gl.nō opozet i ſi.vt.ē.e.l.ſi ſeruꝰ titij.ij.riſo.Dyn. vbi de hoc no.m gl.inſpecta vniuerſitate hec verba ſunt in gl.ē. e.l.ſi heredis ſeruus.quā videas.vt hāc melius intelligas.Ol.m eadem glo.in ſi.z dic vt ibi no.Dy.

7 **Qui seruum.** †Si ſpecies legata ab herede ſit cō-parata cā emptiōis nō ſortit effectū ſz ipſa ſpēs pereat ex teſtamēto.Si eā ſpēm nō hz legatarius vel nō habere fingat.h.d.z dic qđ primo caſu res non erat tradita nec pretiū ſoluit:ſz res non tradita.tertio pretiū ſoluit z res tradita tertio pēiū ſoluit.z res tradita.Dy.ibi ſeruū accepit ex cā legati.Dy.ibi actiōe ex vēdito qua teneb̄at ad pretiū.Dy.ibi abſoluit dz.id eſt nō cōueniēdo.Old.ibi qđ ſi pretio ſoluto re nō tradita.Dyn.ibi agere inſtituerit legatarius.Dy.ibi recuperabit qđ videat res euicta.dy.ibi recuperet.ſcz pretium.dy.ibi.qđ ſi iudicio ex empto hic ſoluat pretium z rē fuerat conſecutus.Dyn.ibi z agat ex teſtamento z petat ſeruū ſibi legatū occaſiōe pretij quod ſibi abeſſet.z ideo peret ſeruū qui cū preſtari nō poterit pretium cōſequatur.dyn.ibi abſolui oportebit ab actione ex testamento. dy.ibi actoris feceri.i.factum ex cauſa emptiōis relinquerit ſm verā lecturā.vt no.m ſi.gl.magne in gl.prima ibi nulla eēt emptio z ſic nō poſſet habere locum actio ex empto de qua.i.ſubiicit.Ol.

8 Et ſic no.ex iſta glo.† quod rei legate in diē ſiue certā ſiue incertam interim dominiū nō trāſit in legatarium.vt.ſ.de leg.ij.l.ſi ita ſ.ſub conditione.cū ibi notatis licet gloſ.ē.de conditio.indebiti. l.qui excipit.ſ.ſi pars.videat innuere quod rei legate in diē certā interim tranſeat dominiū qđ tū nō eſt verū p dictū.ſ.ſub conditione.z ex ſi.huius.ſ.z ex glo.colligе qđ rei heredis legate recta via nō trāſit dñiū in legatariū niſi facta traditione per heredē.vt.ē.de ſeruituti.l.papi.z.ē.e.l.ſi heredis.z ſubtiliter colligitur.ſ.e.l.ſi tibi homo.ſ.ſi fundus.vbi de hoc dixi.z not.ſ.ad leg. falci.l.hereditarū.ſ.ſi.ſz glo.aliter dicat z male.C.cōia de lega.l. oē verbū.vbi de hoc dixi in gl.ſ.a venditore ibi licet nō fuerit actū exceptoli oppoſita.dy.in glo.ad rem in ſi.qz nō expectata ſuia pretiū fuit ſolutū z res tradita.Ol.in gl.vlti.ibi in.l.ſi cui res.hec ſo.approbat in.d.l.fundo.q̄ licet ſit vera in ſe tū quātum ad caſum huius.l.nō eſt vera.qz hec euict.ab heredi.vt in litera patet ibi ex empto.ſ.j.hoc añ fiet p partētā q̄ opatur effectū traditionis.vt.ſ.de acquirē re.do.l.qua rōne.ſ.interdū.Ol.ibi ſz ab alio emptus nō ab herede q̄ ſolu.ſtare nō pōt per ver.qđ ſi pretio vbi heres tenet ex empto ibi actione teſtamēti.hec ſol.nō pceditqz a verbis nō eſt recedēdū.vt.ſ.de le.ij.l.nō aliter.ibi nō dicit qđ de iure poterit agi.z ſm hunc caſum iſte ver.erit exemplus qualiter actiones cumulent.Jaco.ibi ſz nō pactū z ſic piſtic adhuc in prima ex empto intētata.p re z cōſequī eſtimationē z ita ꝛc.Ol.ibi quā petitū eſt qđ eſſe nō dz qñ id qđ petit poſſum conſeq.vt.ē.cōi diuidundo.l.cū fundus.z.C.de fideicommiſ.lib.i.ſi.z ideo hec ſo. nō pceditibi vel dic plenius.hec placet dy.z non ſuperiores.dy. ibi ſz ſeruꝰ vēditus z eſt rō qz ſz emerit ab herede tū in eī electio ne eſſe dz an agat ex teſtamēto ad rem vt hic an actiōe ex empto ad pretium argu.ē.de tributo.l.qđ in heredem.ſ.eligere.pe.ſed quo poteſt petere ſeruum cū ipſe habeat contra.ſ.eque ſi agat. in ſi.inſtitu.de actio.dic qđ licet in veritate habeat tamen fingit nō habere ex quo pretiū ſibi abfuit: ſz adhuc oppone quod agit ad ſeruū.male ergo dictū eſt qđ conſequit pretium per dictā.l.vt fundus.cōmun diuidundo.So.dic qđ ipſe agit ad ſeruū quem in veritate hz:ſed fingitur nō habere z qz re vera habet ſeruum z ſic impoſſibile eſt qđ ipſe ſeruus preſtetur ſibi cum ipe habeat: ideo conſequit pretiū.vt.ē.de dolo.l.arbitrio.ſ.nō tamē ibi.i.facū reliqt z hec eſt bona expoſitio.dyn.in ſi.z mihilominus poſſit agere ex empto quaſi re euicta.vt.ē.de act.empti.dicta.l.cui res alie.ſi cui res.dy.hz ergo electio.legatarius qua act. experiri velit cōtra heredē.nā exiſtēte cōditione qz ſub conditione fuit legatū in caſu huius.ſ.cauſa legati ſuperueniēte videtur res euicti ex cā emptionis:z ideo pōt agi ex empto quaſi re euicta.vt in.l.contraria.Ité ago ex empto ad pretium qz quāuis rem habeam nō tamē ex cā lucratiua.Et ideo ꝛc.vt.ē.eodē.l.plane.ſ.quod ſi rē. Sed et res que in me erat tranſlata ex cauſa emptionis remanebit penes me ex cauſa legati.dy.

9 **Cum pater.** †Si quantitas dotis nomine promiſſa fuit per patrē legata amplius quaz ſemel non debetur.h.d.ibi inſtituit.Simul eodem tempore.dyn. ibi cōuenire.i.concordare.Et dic aut primo legat z poſtea dotat et extinguitur legatum quatenus cū dote concurrit vt.ſ.titu.proximo.l.lucius.Et.C.de legatis.l.filia.Aut econtra primo dotat poſtea legat.et tunc aut dotem tm promisit aut dedit.primo caſu obtinet iſte.ſ.vt in dubio non videatur duplicare vt dicit gloſ.in ſecundo obtinet gloſ.que eſt in prealleg.l.filia.C.de lega.Old.et z o.qđ dicit litera centum.eadem legaſſet.quod ergo ſi quantitas non concurreret ſed eſſent vt diuerſe:dic quod tūc ſec⁹ vt.ſ.de eſſi.dotis.l.ſi pater.z.ē.e.l.plane.ſ.ſed ſi non corpus.Et dic qđ interdum pater primo legat z poſtea dotē dat z tūc obtinet.ſ.ti. proxi.lucius.Et.C.e.l.filia.Et vide quod vtrobiqz dixi interduz primo dotē dat z poſtea legat z tunc aut dotez dat hoc modo ſilie in eo dotem lego.z tunc hoc legatum operatur vt filia habeat dotem precipuam.quod ſi hec verba non dixiſſet deberet cōferre fratribus.C.de collatio.aut ex teſtamento:aut legat corp⁹ quod dedit in dotem z tūc debetur ei eſtimatio.C.de legatis.l.cum alienam.inſtitu.eo.ſ.non ſolum.Et eſt expressum.ſ.tit.j.l.cum pater ſ.pater certam.aut legat rē aliena vel quātitatē z tunc illud habebit z nihilominus dotem vt.ſ.de colla.dot.l.ſi pater.interdum legat dotem promiſſam z tunc aut genero z nō valet ſicut qñ de bonis legat creditori vt.ē.de iure dotium.l.cum pater.z.ſ.de conditio.z demon.l.titio.ſ.titio.Jac.vel potes dicere plenius quando dos fuit tātum promiſſa z poſtea legata qz aut legatur diuerſa quātitas aut eadem.primo caſu vtrunqz debet vt.ſ.de col.dotis.l.ſi pater.Secō caſu aut vterqz agit videlz filia ex teſtamēto z maritus ex promiſſione.Aut vnus tantum.primo caſu habet locum iſte verſi.ſi gener.Secundo caſu aut aget filia tunc cauere debebit de indemnitate preſtanda ſi contingat maritum experiri aut maritus et tunc cautionem preſtare non cogitur vt.l.cum pater.ē.de iure dotiū.Et ſic hoc caſu non debebitur niſi ſemel vt hic.ſ.in principio.in gloſſ.vltima ibi ſecus in iure.z que ſit ratio differende vt dixi.ē.ſolu.matr.l.ſi cum dotem.ſ.ſi pater.

Sista

a **Sista** Cui.Legatus redditionis tabularū continet debiti liberationem.h.d.ibi chirographi mei.i.contra me manu mea confecti.Ol.in quo continebatur me obligarū foze.Dy.ibi hanc vim habet que ſequitur.Dyn.ibi ſatis fecisse creditur dato quod reddat tabulas.Dyn.ibi intercederint ſine culpa creditoris aliqs contra.ſ.eo.l.ab omnibus.ſ.i.Jac.Et fa-
10 cit iſte.ſ.† qđ creditor tenetur ad duo debitori ſoluenti.ſ.facere inſtrumentum de ſoluto ad qđ.C.de condictione ex lege.l.diſſolute.z ad exhibendum.l.ſi.Jac.Et de hoc notanti dicta.l.diſſolute.non ergo videtur quod ſola redditio tabularū impleat conditionem.Sed contra videtur quod talis redditio liberet debitorem vt.ē.de pactis.l.labeo.Sed hoc ideo quia non liberat ipſo iure ſed ope exceptionis.vt.ſ.liberat.leg.i.in.z.melius eſt libe-
11 rari ipſo iure.Item allegatur iſte.ſ.† qđ debitor probare poſſit ſe liberatum p̄o acceptilatione non obſtante pacto appoſito in inſtrumento crediti quod liberatio probari non poſſet niſi per inſtrumentum crediti redditum vel incisum p̄o hoc quia non refert quod ex equipollentibus fiat vt.C.de inſtitutio.z ſubſtitutio.l.ſi mater.Et quia p̄obationū facultas anguſtari non dz.vt C.de hereticis.l.penulti.Dy.Sed non aſſertiue.de hoc dixi.C. de epiſcopis z clericis.l.ſi quis in conſcribendo.ver.etiam queri conſuetum de pactis.z ver.ſequenti in glo.prima ibi.Item facit.ē.e.l.legatum imo dz dicere.ſeruū filij.ſ.eū qui.Ol.

12 **Si titio.** †Qui non admittitur ad partem iure actionis ſed iure retentionis facit legatarium particularem.h.d.Et vide.ſ.de rebus du.l.vtrum.ibi ad legatū non admittatur quia erat dominus ſtichi legati.dy.Sed pone quod teſtator legauit centum titio z poſtea ſeruum titij valērem quinquaginta legauit titio z meuio.Queritur vtrū titius faciat partem licet nō admittatur ad partem in glo.que oēs ſunt huic contrarie.z ſm hoc vſqz concludе.in glo.quod iſte legatarius partē facit z non faciet aliam admitti inſolidum.Fo caſu dic qđ ille qui non admittitur ad partē aliū nō facit particularē vt.ē.e.l.q quartam.ſ.ſi.z.l.ſi duobus.ſ.ſi.z.in.ſ.p̄o ſecundo.C.de caduc.tollen. cū ſimilibus.Ibi z ſeruo tuo.ſ.cui teſtāris ſi habeas legaſ ſi habeas legas:tūc gl.eſt plana in glo.ibi.l.cū paſ.ſ.liberi⁹.Fo ſm ia. de bel.z ſm py.Aut eſt quis excluſus perpetuo vt qz repudiauit vel alio modo aut ad tempus.z eſtcertū.Aut dubitaſ.primo caſu q nō vocaſ ad partē facit partē vt hic cū cōco.et videas in brocardis pyleti.ac.Et de hoc no.z dixi.ſ.qui.ad liberta procla. nō ſz.l.ſi.vel dic aliter qđ cōtraria nō obſtāt qz hic ille qui non ad mittit ad partē iure act.ſaltē admittebaſ iure retentionis quod ius erat vetuſti⁹ legate:z circa hoc dic plene aut qs nō admittit ad partē ipſo iure ſeu iure actionis nec retētiōis nec in effectu.primo caſu aut ius retentionis eſt vetuſtius legato z tūc qui nō admittit ad partē facit alium particularem.vt hoc.ſ.z.ſ.de ſtipu. ſeruoꝝ.l.perinde.ſ.ſi ſeruus.aut nō eſt vetuſti⁹ legato z tūc qui nō admittit ad partē nō facit aliū particularē.ſz facit eū admitti ad ſolidū.vt.ē.e.l.plane.ſ.ſi duob⁹.vbi de hoc qđ comūgas cum iſta diſtinctio.ſecō caſu qñ nō admittit ad partē iure actio.nec iure retētionis aut nō admittit nec ipſo iure nec in effectu.primo caſu q nō admittit ad partē facit aliū particularē.vt.ſ.ti.j.l.ſi titio z ei q capē.vbi de hoc videas:z eſt rō qz legatum valet in effectu z debet fiſco.vt.ē.de vul.z pu.ſubſtitu.l.ex facto.ſ.vlti.z de inofficio.teſto.l.papi.ſ.meminiſſe.ſecundo caſu aut ille qui non admittit ad partē nō admittit de rigore ſed de quadā benignitate nō habēte cām annexā iure neceſſitatis qui nullo mō admittitur. primo caſu ille q non admittit ad partē nō de rigore ſed de quadā benignitate bñ facit aliū particularē.vt.ē.co.l.plane.ſ.ſi cōtinerim.Secō caſu qñ nō admittit ipſo iure ad partē nec in effectu nec partē ſuā pōt habere iure retētionis tūc ſperaſ admitti in futurū z facit ptē vt.ē.e.l.ſi duob⁹.in princi.z.l.plane.ſ.ſi coniunctim.vbi de hoc dixi z hic cōiugas z habebis plene hāc materiā aut nō admittit nec admitti ſperaſ.z tūc aut collegatari⁹ admittit aut ptē ſuā de iure ſpāli z tūc facit partē q nō admittit ad ptē. vt.ſ.de leg.preſtā.l.ij.ſ.ij.aut de iure cōi.z tūc non facit ſibi partē q non admittit.vt.ē.e.l.ſi duob⁹.ſ.ſi.z.C.de caducis toll.ſ.in primo.z.ſ.ſecō rō qz potēt⁹ eſt ius cōe qua ſpāle vt.ē.de teſtamēto militū.l.ei⁹ militis.ſ.vlti.z in autēti.de non alie.ſ.qz nō vero ſimile pe.z vide.ē.p ſocio.l.verū.ſ.ſi ſeruo cōi.ēū ibi notatis.

13 **Stichum si debetur.** †Semel eligens amplius eligere nō poteſt.h.d.ibi vtrū.i.quā.Dy.ibi velle dare qđ ſi dixit abſente legatario coā teſtib⁹.nideo idē:qz cū ipſe poſſit eligere eo preſente et multo multo magis pōt abſente z.ſ.de fideicom.libe.l.ergo.ſ.ſ. z qz iſta ſra nō diſtinguit vtrū eo preſente vel abſente.Jac.ibi vtrū i.quā.dy.in glo.ibi in ſtipulationib⁹:ſec⁹ iſta rō eſt bona:ſed non procedit niſi in reb⁹ .p.p̄ijs reſtōnis:ſecus in reb⁹ heredis vel alienis qz tūc ceſſat rō illi⁹.l.apud auſidiū.z.ſ.ti.ſ.l.vnū ex fa.ſ.ſi rez.
14 Ja.z.ē.e.l.ſ.q ſeruū.z tō dic qđ illa eſt melior rō ſm Dy.z pe.†

b qz vltime volūtates nō poſſunt eſſe in pēdēti vel ſuſpenſo ſz contractꝰ minoꝝ ſic.vt.ē.cōia pdio.z.l.ſi.z qz reipublice interest vltimas volūtates impleri.vt.ē.qđ admodū teſtā apiant.l.iij.Dy. z pe.ibi.de ſepul.vio.l.ij.ſ.pēn.ſo.vt not.C.de act.z obli.l.ſicut. quia ibi tpe pēitētie ſi erat ius alteri efficacit ꝯſtitū hic ſic pl⁹ dic ſz Ja.de bel.qđ ibi ipſi⁹ intererat agere nec ab alio erat lis cōteſtata z ſō poſt penitētiā pferē alijs:z ab alijs ius agēdi fuerit acqſitū vt.e.l.in pn.hic ſo intereſt heredis:vel dic qđ hic heres ꝑpter electionē amiſit ſuū ius.ſz ibi ptē tū amiſit vel ſo.vt no.ē.de con-
b diſ.ob cām.l.ſi pecuniā.m pin.z plene dixi.d.l.C.de act.z obli. Ja.de bel.ibi cū q certarū.ſ.j.ſo.vt primū cōtrariū qz hic in lega to.dy.z.Jac.de bel.vel dic vt ibi no.z dixi.ita op.de.l.vnū ex fa.
15 in pin.ſ.ti.ſ.ſo.vt ibi no.in glo.q notabilis eſt.ſ.z dicit qđ in alternatiua rerū nō lz mutare vt hic in alternatiua pſonarū mutare lz vt ibi.rōnez diuerſitatis nō video.z ſi forte prima ſol.q ibi tradit verior eſt z placet:Dy.vel dic vt in contrario.Dy.

16 **Legatum.** †Illa que ſolēt eſſe in loco peri nde habentur tāq̄ ibi ſint licet alibi ſint in fuga.hoc dicit ibi enim eſt circa fundum.Dyn.ibi huic conſequens.ſcilicet ex quo debeē mater.Dyn.Et facit iſte.ſ.in.ſi.arg.p̄o pluribus habere debentibus decimas ibi nascentium ſi beſtie aliquo caſu in aliam plebem ſint trāſlate forte propter guerraz.vt ibi ſint ad tēpus z ibi ediderint partus:quia nihilominus ibi plebs in qua eſſe debebant debeat habere decimam ac ſi ibi nata eſſent vt hic z p̄o hoc.ē.de ſeruis exportandis.l.ſi titius.nam res que extracta eſt vt iterum reponatur dicitur eſſe edium.vt.ſ.de verborum obligatione.l.inter ſtipulantem.ſ.ſacram.de actio.empti.l.fundi.ſ.fina.z.l.ſequen.de captiuis.z poſtl.renet.l.nihil.z.ſ.de fundo inſtructo.l.queſitum.ſ.idem queſitum.alꝰ idem.queſijt.z.ſ. idem.R.domo p̄o fideicommiſ.Jaco.z vide quod notaui.C.ō verbo.ſigni.l.prima.Item facit quod ſi ciuitas Florentie habeat repreſaliaſ contra piſanos:ſi aliquis eſt bannitus de ciuitate piſana quod ipſe z eius bona teneatur ad repreſalia quia videtur ibi eſſe vnde abeſt per fugam.per iura predicta facit etiā qđ ſi aliquis ducebat vxorem ſuam de peregrinatione z ipſa peperit in aliqua ciuitate in itinere quod partus non ſit ibi incola:ſed in domicilio mariti vnde receſſit.Et vide quod dixi dicta.l.ſi titius.de ſeruis exportandis.

17 **Si titio.** †In diuerſis ſpeciebus plures cauſe lucrati-ue concurrere poſſunt.hoc dicit.z concor.ē. e.l.non quocunqz.ſ.fin.z quod ibi dixi.ibi donauit inter vitos. Dyn.ibi in obligatione contrahenda ex cauſa legati.Dynus. in glo.ex hoc not.ibi data eſſet electio ad hoc.ſ.eod.l.ſi quando. ſ.j.in eadem gloſ.in fine.ſed contra.ſ.de leg.ij.lucius.ſolu.ibi teſtator totum quod legauerat tradiderat legatario hic partē tantum.vt dicta.l.lucius.dicitur.verſi.quod ſi non totum.Dynus. Notandum tamen eſt qđ trahendo illud cuius traditione facta per heredem liberatur coheres non extinguitur legatum.Dy.

18 **Quibus.** †Pluralis locutio geminat ſingularitates. h.d.P̄o hoc de conditioni-z demon.l.falſa.ſ.fina.ibi ſingulos.hec dicitio ducit ſeparationem legatorum. ſcm Dyn.ibi in eundem ſeruū.licet eñ videant cōiuncti verbis tamen non ſunt ꝑpter ſequentē diſtributionē.Dy.in ſi.z ideo nō habet locū inter eos ius accrescendi.cum nō ſit collegatarij.Dy. ſecundum Bar.ſed teſtator legat titio fundum.

19 **Si iscui legatum.** †In diſcordātijs debet iudex imitere vt ad cōcordiam reducat.h.d.ibi niſi conſenſerint qua actio.agant vtruz reali vel perſonali:z vide quod not.ſ.eo.l.ſi ſeruus.ſ.cum homo. Dyn.ibi iudice imminente.i.ad concordiam compellente.Dyn. z not.argumentum quod iudex poſſit cogere arbitros diſcordātes vt intra certum tempus concorditer ferant ſententiam ꝑ hoc. inſtitu.de ſatiſ.tuto.ſ.ſiue autem.z de arbi.Item ſi vnus.ſ.ſi tatum ad idem.quod dicitur de patre q̄ cogitur conſentire filio agenti.vt.C.de bonis que liberis.l.in.ſi.ſ.neceſſitate.cum ibi not. z qđ dicit de muliere que cōpellitur cōſentire.ē.de ventre inſpici. l.ſ.quid ergo.vbi de hoc facit iuris remedijs.vt.ſ.ad leg.iul.peculatus.l.cū eo vbi de hoc dixi.Sed contra eſt.C.cōmunia de leg.i.ſi.dic vt ibi not.z dixi qz forte iudex debet interuenire ſcm
20 formā illius.l.faciēdo qđ res forte dirimaſ.vt ibi dicitur.† Item facit qđ iudex poſſit cogere habentes guerrā ad pacē faciendā p̄o hoc.ē.de vſufruc.l.equiſſimum.vbi de hoc in glo.ſecus ſi ſeparatum.vel dic ſm Dyn.idem ſi ſeparatim z ſolue contrarium quod aliud in principalibus de quibus in.l.ſeq.aliud in heredibus legatarij de quibus hic loquitur.

Quibus cōiunctim. Qui admiſſus eſt ad partem eſtimationis rei legate in ſpeciei legata facit aliqm eſſe particularem.h.d.z de hoc plene dixi

a Legata.Albar.h.z paul.ca.2ſi.ſcinti.Ange.conſil.xxxiij.bal.cōſil.cccxvj.iiij.volu.

b Ultime voluntates Albar.hic z doAbba.i cōſil.xj.ij.volu.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ē.eo.l.prox̄i.§.si titio.ibi abstulit no.abstuliſſe dicitur per iudicem ſic.ff.titu.j.l.meuius.§.eū qui.z de furtis.l.qui vas.in principio:z facit ad queſtionem quā ibi notaui.ibi voluit.i.voluiſſe preſumitur in dubio.vt.§.e.l.ſi pluribus legatum.Dyn.

1 ☞ Legatum rei mee valet in qua filius ius habet.
2 Legans pignus quare non preſumatur debitum legare.
3 Legatum ſpeciei non multiplicatur per diuerſitatem volūtatis eiuſdem in perſonam eiuſdem.

☞ Quis hic bar. 4 Dratio tota eſt negatiua negatione vniuerſa ſignū ſequente.
goicit q̄ rei le 5 Dominium rei legate z eius acceſſiones hereditate adita ad legatarium pertinent.
träſiit ab adi- 6 Dominium rei legate eſt legatarū ficte a die hereditatis adite.
ta hereditate. 7 Legatum rei vnius heredis relictus ab oibus eos aſtringit pro hereditaria portione.
8 Heredes tenentur pro portione hereditaria ad debitum quantitatis defuncti.
9 Dominium vtile legari poteſt dñium directum habenti.
10 Filia vaſalli retinet domū quam pater edificauit in ſolo feudali.

1 **Si tibi homo.** †Legatū rei mee in qua ſi ius ius habet valet.h.d. ibi ab alio quā a creditore z ſic tollit contrariū.Dyn. ibi aduerſus heredē legātis.Dy.z iſte caſus alibi nō reperitur ſecūdū Dy.Jn glo.ibi.l.meuius.§.penultimo.ſed dic vt ibi not.Dynus.vel dic ſecundū Jaco.de bel.qs hic teſtator reliquit legatario rem legatarij ab ipſo obligatā:ibi vero teſtator legauit rem ipſi⁹ legatarij nemini obligatā z in qua teſtator nullum ius habebat.z dic plene.vt ibi not.Jacob.de bel.vel vt omnia tollantur diſtingue aut res obligata legatur a creditore:aut ab extraneo.Si a creditore aut conſtat qs habuit animū remittendi debitū:z tunc reſtituitur res z tollitur debiti obligatio:aut conſtat qs nolut debitū remittere z tunc tenetur heres reddere rem aut ſolutionem debiti:aut dubitatur z in dubio preſumitur tantum ius pignoris remiſiſſe z no ius debiti.vt.ff.de liberatiõe legata.l.j.§.j.ſecus ſi chirographum legaſſet qr tūc videtur debi
2 tum legaſſe.vt.§.eo.l.ſeruū filij §.eū qui chirographum.† ſed q̄ eſt ratio qs legando pignus tñ videtur nec preſumitur debitus legare:ſed legando chirographū ſic.rñdeo quedā ratio aſſignatur.§.de pactis.l.labeo.z.l.poſtq̄.ſed melior ratio eſt qr ad remiſſionē principalis cõſequitur remiſſio acceſſorij ſed non econtra.vt.§.qui modis pignus vel hypo.ſolnitur.l.lucius.z argu.§. de vul.z pu.ſub.l.ex pupillari.vnde ad remiſſionē pignoris qs eſt acceſſorium non ſequitur remiſſio debiti quod eſt.ſ. chirographi ſequit̄ remiſſio acceſſorij.i.debiti.vt.ff.de regulis iuris.l.cum principali.z.ff.de fideiuſſo.l.fideiuſſor.z.l.ſi ſtichum.§.a titio.in fin.Si vero legatur ab extraneo res obligata tūc heres inere tenet̄ vt hic &c.Dy.querit bar.ſi teſtator ignorabat rem pignoratitiā an habeat locū hec lex.z dicit qs legatū nō valet per legem quo loco.in fin.§.de here.inſtitu.z iſta eſt pulchra queſtio.quid ſi credebat alienā nunquid valebit legatū ſaltē quo ad luitionem pignoris:tenet qs ſic per.l.cū alienā.C.de lega.quid ſi libū meus valentē.p.pignorauerā titio pro.rij.titius eū mihi legauit numquid valet legatū etiā quo ad debiti remiſſionē:z tenet qs ſic per l.qui habebat.de leg.iij.z fm hoc debet intelligi diſtinctio Dy. ſupra poſita z ad hoc facit quod no.per doctores.C.de reb⁹ ali. non alien.l.fina.

3 **Si teſtamento.** †Eiuſdē volūtatis diuerſitas in ſpona eiuſdē legatī ſpeciei non multiplicat.h.d.z dic ſtichus propius heredis vel alienus non hereditarius.alſ⁹ ſi dānatus eſt ſolus heres pro parte inſtitutus pro parte hereditaria tñ teneret z nō inſolidū vt.§.e. l.ſi fundū.§.ſi libertus.ibi de hoc.ſed quātum ad caſum iſtius.§. non eſt vis cū oēs fuerint in codicillis dānati niſi in eo quod hic dicitur qs eſtimatione cõſecutus fuerit dānato in teſtō quod nō poterat de iure cõtingere ſi fuiſſet hereditarius.Dy.ibi z eidem ſcz meuio.Dy.ibi ab heredibus oibus.ſubaudi legat⁹ fuit quo caſu ab vno tantū a quo legatū erat in teſtō debeť legatum.vt.ff. ti.pri.l.legatorum.§.j.vel forte ab oibus.vt.ff.ti.pri.l. meuius.§. eū qui.ſi tñ ab vno ſoluat ab aliis nō petitur.vt hic ſequitur z dicro.§.eū qui.Dy.ibi eſtimationem litis.i.rei legate.Dy.ibi conſecutus fuerit ab illo herede qui dānatus fuerat in teſtamento. Dy.querit Jaco.de are.ſi teſtator grauauit vnū de heredib⁹ p̄ ſtare corpus hereditarium alicui nunquid poſſit cogere heredes vt preſtent ſibi partes ſuas tanq̄ ex fideicõmiſſario tacito.vt ſic preſtetur legatario totū videť quod ſic.vt.ff.de leg.iij.l.poſt emācipationē.ff.e.l.ſi ſeruus.§.penul.ff.tu.j.l.cum pater.in prin.z hac l.§.ulti.ſed tu dic contra imo habebit neceſſe redimere a coheredibus.vt.ff.de fideicō.libertati.l.cū quaſi.§.ſi plures.C.de fideicō.libertati.l.fi re.z hic z ſic debet intelligi.ff.ad.l.falci.lz .nec obſtant leges in contrarium allegate qr ibi illud contingit in recompenſationē oneris iniuncti vni.Et pro hoc facit dictus.§.penul. ff.hac.e.l.Jac.in glo.ff.ibi eadē res hoc dicto qs q̄libet ad ſoldam rem teneretur ne obſtet.ff.ti.prox̄i.l.meuius.§.eū qui.vnde hoc intellige fm diſtinctionē notatā ff.ti.prox̄i.l.ſi pluribus.§.ſi. old.in glo.qr nullū cōmodū ibi itē cōtra imo nō eſt cōtra.ſed con-
4 cor.† qr vbi p̄cedit ſignū vniuerſale z ſequitur negatio tota oīo ſequit̄ negatiua.vt.§.de officio proc̄ōſulis z legati.l.nec qcquā. §.vbi decretum.§.de auto.turo.l.obligari.de admi.tuto.l.ſi plures.z de legitimis.§.an ergo.argu.contra.§.ſi quis cauť.l.ſi ſeruus.ff.ad.l.falci eiñ dicit ab heredibus oibus dominium non quere re.i.a nullo querere.Jaco.

5 **Cum ſeruus.** †Hereditate adita dominius rei legate z eius acceſſiones pertinēt ad legatariū agnoſcentē legatū.h.d.z dic ſeru⁹ propius teſtatoris. Dy.ibi fm ſtatus id eſt ius z dominiū nam de ſtatu eius nō agitur qr conſtat eū eſſe ſeruum.z ideo ita exponatur.Dy.ibi attingunt poſt additionē hereditatis nō ante.vt.§.e.l.ſi poſt mortē.Dy. ibi fuiſſe videbitur.not.ergo quod repudiatio retrotrahit̄ z paria ſūt nō cõpetere z repudiare.ibi ſi nō repulit.ſz agnouit.Dy. ibi eius.ſ.legatarij.ibi fm hanc regulam.i.fm p̄miſſam diſtinctio.vtrum legatarius agnoſcat vel repudiet.Dy.ibi vt vel heredis eo caſu quo ipſe legatarius repudiauit.Dy.ibi vel legatarū eo caſu quo ipſe legatarius agnouit.Dy.Op.ad hunc.§.de le. j.e.l.queſtum.§.ſi mihi ſeruus.z dic aut ſeruus legatus acquiſiuit añ mortē legātis aut poſt mortē.Si ante mortē tunc illud dz remanere penes heredē nec dz pertinere ad legatarium:z ſic loquitur p̄eall⁹.§.ſi mihi ſern⁹.ſi remanet penes heredes aut agnoſcit legatū z tūc legatario acquiritur.ſi vero erat alienus tūc hz locū.d.l.queſitū.§.ſi.ff.e.qr aut tractať de acquiſitione facta anteq̄ heres eēt in mora z tūc nō pertinet ad legatariū aut de acq ſitione facta poſt moꝝ heredis z tūc pertinet ad legatariū.z ad iſtā diſtinctio.reducunť oēs leges.z oīa que tāgunt de iſta materia.z hoc tangit̄ lz dubitabiliter.C.de vſu.z fructibus legatorū. l.j.z in glo.z ibi plene z de vſu.l.herennius.z qs dixi.§.de vſuf. l.ſi vſufru.legato.§.j.Dy.z facit.ff.tit.proxmo.l. quod ſeruus. cum ibi notatis.z.ff.eodem.l.queſtū.§.ſi.in glo.i.ibi a titio.z ibi
6 plene not.z dixi.Pe.† dicit quod dominium rei legate a die adite hereditatis eſt ficte legatarij z vere agnitione ſecuta vnde dicit duo tēpora vnū a tēpore mortis teſtatoris vſq̄ ad agnitionez legati z tunc legatarius eſt ficte dñs etiā agnitione ſecuta aliud ab agnitione inantea z tunc eſt vere dñs lz glo.cōter teneant qs agnitione ſecuta ſit vere domin⁹ a die adite hereditatis z de hoc §.eo.l.huiuſmodi.§.edes z.l.ſi heredis ſeruus.in glo.Rogerij in glo.non ob.ff.e.legatum.§.fin.vbi non videtur ſuſpendi ſed eſſe in domino heredis quod apparet que ſit confuſio ſeruituti⁹ vt ibi Dy.in fin.ad idē op.de.l.preceptum.§.communia predioꝝ. z vtrumq̄ melius ſolue q̄ dicat glo.qs conſiderato tempore preſenti res non eſt in ſuſpenſo imo legatum ſtatim eſt acquiſitum a legatario ſed conſiderato futuro res eſt in ſuſpenſo.ſimile habes.ff.de ſtipu.ſeruorum.l.ſi ſeruus communis meus.§.fina.

7 **Si fundus.** †Legatum rei p̄opꝛie vnius heredis ab omnibus heredibus relictum eos aſtringit pro portione hereditaria.h.d.z dicit iſte caſus non eſt alibi fm Dy.Et vide.§.ea.l.§.ſi teſtameñto.ibi heredis eſſet.z hoc ſciret teſtator.alſ⁹ ſi hereditarium forte ille ſolus heres cuius eſt fundus legatum preſtare tenetur vt.ff.de fidei.libertate.fideicō. libertas.§.j.z dixi.§.eodē.l.fundum ſub conditione.§.ſi libertas. z iſtud eſt durum contrarium:z vide etiam quod in contrario dixi.Ol.ibi ſuā preſtabit.z per hoc apparet quod rei heredis legate dominium non tranſit in legatarium ſine traditione ipſi⁹ heredis alioqui ipſe conueniretur inſolidum vt.§.de rei vendi.l.ſi poſſeſſor.de hoc tetigi.§.eo.l.huiuſmodi.§.qui ſeruum. Et ideo male dicit glo.que eſt commu.de leg.l.omne verbum.vbi etiam de hoc dixi pro opi⁹ tamen illius glo.facere videtur.ff.tit.proxi. l.vnum ex fa.§.ſi rem.ibi ſunt enim magis &c.vbi appellat res heredis ipſius teſtatoris ſed illud locum habet ad hoc vt valeat legatū iure heredis non autem vt dominium ſtatum tranſferatur. Et ideo melius dicit alia glo.que eſt.§.de ſeruituti.l.pap̄.ibi te
8 nebuntur.† Not.ergo quod ſi defunctus erat debitor quantitatis heredes tenentur pro hereditaria portione vt.C.ſi certum petatur.l.j.z.j.de ver. obli.l.in executionibus.§.prima ſpecies.ſuper qua.l.dicit glo.idem ſi erat debitor ſpeciei.ſed contra hoc op. §.depoſiti.l.ſi duo.cōmo.l.iij.§.heres.z.ff.§ vi z vi ar.l.ſi plures. vbi inſolidum tenentur heredes.ſed hic agitur actione reali.vt §.de rei vend.l.ſi poſſeſſor.alias.cum poſſeſſor.hic perſonali.ſed hoc non valet quia actio depoſiti z commodati z interdicta ſunt perſonalia vnde diſtingue in perſonali aut tenetur rem dare aut reſtituere.primo caſu tenentur heredes pro hereditaria portione etiam ſi penes eum ſit tota res vt hic.ſi autem reſtituere tunc tenetur inſolidum vt in contrarijs.Dy.de hoc etiam not.ff.de prestipu.l.ij.z facit etiam ad id quod not.C.de heredit.acquirē.

l.ij.z in hoc etiam potes reſpondere ad.l.fundū.§.ſi tu ex parte. ff.ad.l.fal.que eſt contra.

9 **Valet legatum.** †Utile dominium ſeu ius alteri competens poteſt legari habenti directū dominium.h.d.ſuperficies legatur.Dy.in glo. ſed nonne ibi excepit non obſtante:qr non poterat conuenire vtili in rem qua poterit ante conuenire.vt.d.§.quod ait.Dyn.z.§. cum in ſuo.de ſuperfici.l.vlti.Oppo.quod ſuperficiarius non habet ſeruitutem cum ſit vtilis dominus.§.de rei vendi.l.z ſuperficiario.z in re propria non poteſt quis habere ſeruitutem.vt.§. de ſeruitut.vz.pre.l.in rem communem.ſed dic quod hic ſeruitus inpropꝛie ponitur nec ſuperficiario competit confeſſoria pro ſuperficie ſed rei vendica.vt patet per dicta iura.pro ſeruitute autem debiti ſuperficiei bene competit vtilis confeſſoria vt not.ſi ſeruitu.ven.l.ij.z quod ſuperficies non ſit ſerui.not. in gloſſa.§. de ſeruituti.l.ſeruitutes quam quidam reprobant per iſtum.§.z
10 male.z facit iſte.§.arg.ad queſtionem.† Si vaſallus edificauit domum in ſolo quod tenet in feudo z moriatur relicta filia que non ſuccedit in feudum quod ipſa filia habeat retentionem contra dominū feudi pro expenſis factis in ipſa domo z hoc habeť expreſſe in vſibus feud.titulo hic finitur lex.z conſuetudines regni incipiunt.§.ſi vaſallus.

1 ☞ Suus z emancipat⁹ non perdunt prelegata a coheredibus per recuſationem hereditatis paterne.
2 Filius an poſſit feudum retinere repudiata patris hereditate.

1 **Filio pater.** †Suus z emancipatus recuſans hereditatem paternaz non perdit niſi ſecus appareat ex volūtate patris ex preſſa vel aſſignata ratione preſumpta.h.d.cum.ff. ſequentibus vſq̄ ad legem queſtū.z facit iſta.l.ad ti.in vſi.feu.† an agnatus
2 vel filius poſſit feudum retinere repudiata hereditate.ibi legatum.i.prelegatus.Dy.ibi reliquit z dubitatur vtrum hereditate repudiata poſſit ipſum prelegatū petere.Dy.ibi:num enim impugnatur.Reſpondet tacite obiectioni quam faciebāt tenentes contrariā opi.z que procedit ex.l.filium.§.omnibus.ff.de leg.pre ſtandis z de bonis libertorum.l.in ſeruitute.§.ſi quis bonorum. z.ff.de mofficioſo teſtamento.l.papi.§.meminiſſe.Dy.ſi enim iudiciuꝝ defuncti impugnaret nulla eſſet cauſa p̄uationis prelegati ſibi:vt.§.de acqui.poſ.l.queſtum.Oldr.Et continua hic.l.nā nec.que eſt.ff.Jac.ibi:iudicium.l.teſtamentum patris.Dy.in gl. prima ibi.§.ſi quis.dic vt ibi.Dy.ibi:non valet quando legatarius cui ex heredibus legatum eſt pro parte coheredis purum et illaz partem ſi decedit tranſmittat ad heredes ſuos:pro pro parte qua ipſe legatarius fuit,heres inſtitutus eſt conditionale.ſcilicet ſi hereditatem repudiet legatarius:z ideo illam non tranſmittit ad heredes ſuos ſi decedat anteq̄ repudiet ſuam portionē:vt.ff. ti.proxi.l.miles.Dy.ibi:eo viuo z impleta eo decedente:vt.ff.e.l. ab omnibus.Jac.ibi:tranſmittit vt ibi:z per hanc glo.que notabilis eſt.z cōmet veritatē declara.quod no.§.e.l.z quidē.Dy. in eadez glo.in fi.itē contra.ff.ad trebel.l.ſi patroni.§.quid ergo. Secundo hic habuit coheredem.z ſic eo repudiante proꝑterea non deficit:nec deficit teſtamentū patris ſed addit coheres.vt.ff. ad trebel.lita tamen.§.qui ſuſpectam.Dy.

1 ☞ Filius non poteſt legatum habere omiſſa hereditate.

1 **Sed ſi ibi eum.** †Filium pro parte inſtituit.Dynus.ibi ſoluē do eſſe hereditas.z ſic nō adiuit.Dyn.ibi:z hoc ita eſt.z.ſ.† quod non poſſit habere legatum hereditate
1 omiſſa.Old.ibi:et preſſent.i.nō prelegauerit ſub cōditiōe,ſcilicet heres erit.Dyn.ibi intellexiſſe ex volūtate preſumpta.ſcilicet quod voluit teſtator legatum ſine hereditate haberi.Dyn.vt.ff. eo.l.quid ergo.Jaco.ibi:approbetur id eſt probetur per coheredem non repudiantem qr ſi repudiaret legatum non valeret.C. de fideicomm.l.cum quam.

1 ☞ Tempus medium an poſſit dari inter mortem teſtatoris z aditionem.
2 Suus z neceſſarius an ſit ipſo iure heres nulla immixtione probata.

Nam nec emancipatus. Subaudi pro pre inſtitut⁹ z oſtēdit qs argumēto de emācipato ad euz qui eſt in poteſtate recte procedit. Dy.ibi:preterea enim.no.pulchram rationē que ſequit ibi in ſpona eorum exiſtentiū in poteſtate.Dy.ibi qs.f.ius.Dy.ibi:futurum eſſet.i.haberent.Dy.in fi.qui in poteſtate fuerunt.Dyn.et hec lex expreſſe determinat duas queſtiones que ſunt de apicib⁹ iuris z que mouentur per multas glo.z tamen nō allegant hāc l.☞. Et vota ipſa queſtio prima.ff.de conditione z demonſtra.
1 l.iul.noſter.z queſtio eſt † an inſtituto filio qui eſt ſuus z neceſſa

☞ Concordat huic.§.l. domus.i fi.§. eo.Bart.

Queſtio.

1 ☞ Adde hic Bar. poſt eū Paulum de caſtr.conſiliꝛ xiiij.

1 **Quid ergo.** †Qz heredē poſſe vel nō poſſe habere prelegatū hereditate omiſſa ex teſtatoris volūtate dependet qd ergo &c. Ol.ibi legauit:ſcz pater ibi prioris caſus:ſcz quādo legatum erat relictum ſimpliciter:qz in dubio videtur pater filio prouidere voluiſſe vt ſic poſſet habere legatum repudiata hereditate non grauamen inducere.nam pater in dubio preſumitur filio prouidere non eum onerare.vt hic z.ff.de liberatio.legata.l.aurelius.§.penulti.z de annuis lega.l. quintus.circa finem. Jaco.ibi filij prouidentiam.ſcilicet vt poſſint omiſſa hereditate legatum amplecti.vt predixi.Oldr.an ver.plane habent ver.non continui alibi in glo.prima.in fi.vel dic hoc eſſe propter voluntatem preſumptam ratiōe aſſignationis.vt.ff.in glo.que incipit. ſcilicet preſumpte.Dyn.in glo.hoc intendit.hec eſt glo.noua z idem dicit qs ſuperior antiqua:z ideo ſuperuacua.Dy.in glo. ſed non omnia.in fin.vel dic qs omnia diuiſit.z ſequitur.Dy.in glo.ff.preſumpte quaſi portio quam erat habituras iure prelegati ex diuiſione defuncti verbis legati facta ſuccedat in locum portionis quam habiturus erat iure hereditario diuiſione non facta.vnde ſicut nō facta diuiſione nihil eſſet habitur⁹ ſi hereditate repudiaſſet:ita z ea facta nihil habeat z ſi repudiet qr portio ſubſtituta illius cōditiones aſſumit in cuius locum ſubſtituitur.ar.ff.de lega.ij.Imperator.§.ſi.z.l.ſe.de cōdi.z demon.l.filie §.z titia z de do.inter virum z vxo.l.ſi donate.§.ſi ſpōſus.Dy.

1 ☞ Patri directo z per obliquum legari poteſt.
2 Seruo libertate donato legari pōt pure z ſub conditione.
3 Ineſſe videntur ea que incontinenti fiunt.
4 Acceſſiones rei legate legatarium ſequuntur.
5 Donans hereditatem an cenſeatur bona ſua donare.
6 Fructus fundi legati ad quem ſpectent.
7 Remittens ſimpliciter omne ius ſuum remittere cenſetur.
8 Legatarius conſentiens vēditioni rei legate qñ ſibi prēiudicet.
9 Preſentia legatarij facit qs heres vendens tranſferat dominiū.

1 **Queſitum a filio** †Pōt legari patri directo z p obliquū.h.d.ibi. Inſtitutus fuiſſet a quodā alio extraneo.Dy.ibi.an aliena ptāte z eiuſdē hois.Dy.ibi.ab eo filio fam.lias inſtituto.Dyn.ibi.fratri ipſius.ſ.filij inſtituti. Dyn.ibi:vel filio.ſ.inſtituto.Dy.heredis q eſt in ptāte aut.Dy. ibi etiā ſeruo vt legatū nō dicať mutile a ſui prin.Ja.in gl.imo videť ibi.ſed patris heredis hoc nō valet imo erat filij ipſi⁹ heredis.Sed nō i eius ptāte ſz aui vt ex litera pt̄s.Dy.ibi.legatario filio.hoc nō tenet fm Pe.qr tūc ſequeret̄ qd hodie inter patrē z filiū poſſet habere locū ciuilis obligatio ff.l.frater a fratre §.de condi.inde.z dixi.§.e.l.filio.z ideo melius dicit q̄ a patre filio exiſtenti in eiuſdez ptāte legari nō pōt vt in cōtrario a patre vero filio exiſtenti in alterius poteſtate videlz aui poteſt eo modo quo auo.vt.d.l.filio.§.eo.Ray.

2 **Preſenti.** Quod dic ſ data libertate ſuo pure eidē legari pōt pure z ſub conditione hoc primo data libertate ſub cōditione q̄ poterat impleri ante aditam hereditatem vtile eſt legatum non neceſſario exiſtente herede neceſſario añ herede exiſtēte inutile eſt legatum.h.d.iſte.§.ibi preſenti die dic.i.pure ibi.data fuerit z legatū pure.Dy.ibi alias.i.quā

Universidad de Deusto
Biblioteca

dos: ibi. exiſtere ꝛ vere exiſtat. Dy. ibi. Conditio libertatis ante aditã hereditatẽ: ꝛ ſic ante diem legari cedentem. Dy. ibi. veluti tacito here. Dy. ibi. inutile legatũ efficiet q̃ nõ poſſunt ante aditã hereditatem exiſtere eo qđ nõ eſt aliqs mediũ inter mortem teſtatoris ꝛ additionẽ hereditatis. Dy. ibi ipleri pñt alias ſui natura. Dyn. impleri tñ morte neceſſe eſt. vt. ſ. de cõdi. ꝛ demon. l. conditionem. Dyn. in glos. ꝛ vtriuſq; in ſi. ꝛ. ſ. qñ dies leg. ced. l. ſi dies. ſ. fi. Jaco. in gl. imo ibi. quandoq; ꝛ. vel dic vt ibi. Dynus. Et hec gl. ſignat cõtrarũ. put eſt ibi in litera mutile ſiue nõ: ꝛ illa ſignat. put eſt ibi nõ Oldr. Jn glo. ſed non implere. ibi. reſtatore mortuo. hoc non videtur procedere ſecundum opinio. eorum qui tenẽt qs non ſit dare mediuꝫ tẽpus inter mortẽ ꝛ additionẽ de quo dixi. ſ. eo. l. nã nec. vel poſſes ſaluare glo. fm Pe. † quia ea q̃ mẽtionem ti fiunt ineſſe videnẽ. vt. ſ. ſi certũ petat. l. lecta. ꝛ ideo eodem tpe ſeruus iſte cõſequitur libertatẽ quo neceſſarius heres hereditatẽ adquirit. Et per ꝑs ille cui eſt legatũ erit portio heredẽ. vt. ſ. eo. l. ſi poſt mortem. ibi. adhuc eo viuo hoc eſt falſum: quia he cõditiões poteſtatiue de qb⁹ hic loquit teſtatore viuẽte impleri nõ poſſunt. vt. ſ. de cõdi. ꝛ demõ. l. cõditionuꝫ. ꝛ. l. ij. ſed caſuales pñt. vt. di. l. conditionum. Sed de his textus non loquitur expreſſe. ſi autẽ de eis intelligas tũc gl. procedit ꝛ ſaluari põt vt. C. de inſti. ꝛ ſubſti. l. ſi quis heredem. ꝛ. d. l. conditionum. Dynus.

Duobus. Legatus relictũ ſeruo legato ſequit ipm fa
4 habet i ſeruo de legati cedẽte. † Et rei legate acceſſiões ſequunt legatariũ ex tpe more. h. d. iſte. ſ. cũ ſequẽtibus. vſqꝫ ad fi. l. abi. al teri heredũ. Dyn. ibi. ei ſticho manumiſſo. Dyn. ibi. nam inſolidum. id eſt per eũ cui erat legatus ꝛ ſolidũ capi poterat iure legatum. ꝛ ſic habeẽ pinde ac ſi ſeruo legato extraneo legaſſet teſtator qs conſtat valere. vt. ſ. e. l. ſeruo legato qs. pbat. hic ibi. hoc quoqꝫ ꝛc. in quo tollit oppoſitio que fieri poterat ad. pbãdũ qs legatũ relictum ſticho ꝓ dimidia eſſet inutile quaſi relictum ab here de ſeruo ꝓprio: vt inſti. de lega. ſ. ſeruo. Ol. ibi. in eius non here dis cui ꝓlegatus erat preſertim vt heredi. ꝛ hoc. pbat hoc quo qꝫ ꝛc. Oldr. ibi: non adiſſet. id eſt repudiaſſet. dyn. Jn glo. ſ. tit. ſ. in ſi. ꝛ melius. ſ. eo. l. filio. Old.

Seruo legato. Summatus eſt. ſ. ſ. pri. ꝛ quod ſubijcit datũ eſt dic ab alio q̃ a te
ſtatore poſt alienationẽ. dyn. ibi. Alienatus. ſ. voluntarie ita q̃ per hoc extinguit legatũ fm dyn. vt. ſ. eo. l. ſi ex toto. ſ. de adim. lega. l. cũ pr. ꝛ. l. rẽ legatã. ꝛ. ſ. de legat. iij. l. fideicõmiſſaria. ſ. ſi rẽ. Sed ℨ videt. ſ. de peculio legato. l. ſ. ꝛ. ij. Sed ibi vnũ eſt alterius acceſſorium. vt ibi pr̃s hic vtrunq; principale ls iuris neceſſitate ꝛ ſtatus legatarij qualitate cui acquirat primũ ꝛ fm tãq̃ p ho minem m alterius poteſtate poſitum acquirat. Ol. ibi ꝓtendit le gatũ nõ tñ in eius ꝑſona: cũ cõſiſtit. vt. ſ. ſ. ꝓxi. Old.

Cum seruus. Titio legatus a teſtatore. dy. ꝛ ſum
matus eſt. ſ. m. ſ. duobus.

Si mihi seruus. Summatus fuit. ſ. ſ. duobus.
dic aut ſeruus queritur ante mortem teſtatoris ꝛ obtinet iſte. ſ. q̃ forte non eſt alibi. aut poſt mortem ꝛ ante aditam hereditatem: ꝛ obtinet. ſ. e. l. ſi tibi homo. ſ. cũ ſeruus. ꝛ hoc in ꝓpio teſtatoris legãtis in alio obtinet. ſ. ti. ꝓxi. Jac. ibi. ceſſerit per mortẽ teſtatoris legantis ſeruo. Et no. ex iſto textu ꝛ glo. vltima terminari queſtionem quã dicũt Pe. ꝛ
5 Jac. fuiſſe vltra mõtes. † quida dixit alteri dono tibi hereditatẽ meam. nunquid videatur donaſſe bona ſua: videt qs nõ ꝛ q̃ ta lis donatio nihil valeat. q: hereditas nõ eſt vinctis. vt. ſ. de here. ven. l. j. ꝛ nominatio vn⁹ appellatiui aliud nõ includit. de ſupel. leg. l. labeo Jziũ tenẽt p iſtũ. ſ. ꝛ q: iſta appellatiua hereditatis: ꝛ bona ſunt ſimilia. ꝛ ideo vnũ poteſt includi ſub alio. ſ. de leg. iij. l. libroꝝ. ſ. quod tamen caſſius. ꝛ hoc etiaꝫ tenet Bar. ꝛ ꝓ hoc ſ. eo. l. filiuſſa. ſ. vt quis. dy.

Cum homo. Alienus nõ teſtatoris. dy. Al's om
nia iſta veniẽt ex tẽpore adite here ditatis. vt. ſ. e. l. ſi tibi homo. ſ. cũ ſeruus. dy. ꝛ no. C. de vſuris et fructibus legatoꝝ. l. vlti. ꝛ de vſuris. l. herẽnius. dy. ꝛ ſumma tus fuit iſte. ſ. ſ. eo. ſ. duobus. ibi: cauſa eius. i. vtilitas. ſ. de vſu ris ſub rubrica. ꝛ. C. de partu pig. ꝛ omni cã. Ja. ibi. iterim poſt litẽ conteſtatam. † Et dic aut fundus legatus fuit teſtatoris ſeu hereditarius: ꝛ tunc fructus ſunt legatarij poſt acquiſitus et ex cã legati. ñ ſium: ls nulla mora preceſſerit. vt. ſ. de vſuris. l. herẽ nius. niſi ille qui obligatus eſt ad preſtãdũ eos bona fide cõſum pſerit. vt. ſ. de acqui. re. do. l. queſtum. aut fundus eſt heres vel extraneus. ꝛ tunc fructus debent legatario a tempore more indu cre: ſiue per litis conteſt. vt hic: ſiue alio modo. vt. ſ. eo. l. aliud. ſic dicit in vſuris. ſ. de leg. ij. l. ſi quis ſeruo. illud autẽ cõſtat q̃ fru ctus percepti ante aditã hereditatem ls poſt mortẽ legatario nõ reſtituũtur. vt. C. de vſuris ꝛ fructib⁹ legatoꝝ. l. ſi. vbi de hoc. et ſ. tit. j. l. ſi quis ſeruo. niſi heres in fraudẽ diſtulerit adire. vt. ſ. de

a ¶ Si titio. adꝺ imo. hic. ꝛ i. l. gb⁹ a. ſ. ſer uili⁹. de cõdi. et demon. 6

vſufruc. l. ſi vſusfructus legatus. Ja.

Si fundum p fideicõmiſſariũ.

Ob es alienũ rei legate facta venditione legatarius conſentiens 7
circa rẽ non circa pretiũ ſibi prejudicat. h. d. ſ. Et nota q̃ q ſim pliciter remittit omne ius ſuum remittit. vt. ſ. quib. mo pignus vel hypo. ſoluitur. l. ſicut re corporali. ſ. non videt. ſecus ſi conſen tiat ſaluo iure ſuo: vt ibi. ꝛ. l. ſi debitor. ſ. in venditione. ibi. ſecun dum reditũ. Mo. ꝓ vltramontanis qui eſtimant fm reditũ cõ cordantie ſunt in glo. ꝛ ꝓ hoc. ſ. de iure fiſci. l. diui. ſ. diui. ibi. ob es alienũ qs tñ aliũde ſolui poterat al's nullũ eſt fideicõmiſſariũ. vt. ſ. e. ſi filius. ſ. diui. de leg. iij. l. pater. in principio. dy. ibi. Aſſi gnare ibi. cõſentiẽte ſaluo tamen iure ſuo. dy. ibi. Non fundum. ſcz ex neceſſitate. ibi Marcellus notat determinando vel probã do non corrigendo. ſic. ſ. de pretor. ſtipu. l. Pau. notat. dy. Et de officio eius cui mãdata eſt iuriſditio. l. j. ſ. qui mandatam. in fin. no. q̃ qui tenetur ad pretium preſtando rem liberatur. dy. Et eſt argu. iſte. ſ. cũ cõcor. qs ſi euict⁹ eſt tibi fundus ꝛ agis ad duplã ꝛ venditor velit preſtare fundum qs liberetur contrarium tamen no. ſ. de doli excep. l. ſi deiuſſor. Jaco. in gl. imo videtur ibi: vt nõ perderet fideicommiſſarium. ꝛ ſic ſaluo iure ſuo. Et ideo media via eligitur. ſ. vt pretium petat nõ fundus. ſed ſi ſimpliciter cõſen tiret venditioni nihil peteret: ſed ſi nullo modo ℨſentiret tũc fun dum peteret. dy. ibi. Vel vt ibi: vel ſic ℨſenſit. ꝛ ℘ſens fuit. ibi cõ ſenſit nõ tñ ℘ſens fuit: vt ex litera patet. dy. ibi. Lũ pr̃. ſ. liberis. imo melius dic fm Petrũ † quod iſta vẽdicatio facta fuit, ꝓpter neceſſitatem eris alieni vt apparet in textu per cõſequẽs fideicõ miſſarius non preſumitur liberalis. vt. ſ. de adim. legatis. l. res le gatã. ſecus ſi nulla neceſſitas vt m cõtrario. ꝛ ideo dic plene inter dum ſit cõditio vel legate tñ preſente legatario ex animo vt ſibi pre iudicaret in re ꝛ non in pretio ꝛ hic conſtat: ꝛ tunc ſibi ꝓiudi cat in re tantum vt ꝓbatur. ſ. de leg. ij. codicil. ſ. j. Aut dubi tatur de animo legatarij conſentientis. Et tunc aut venditio fit innuẽte neceſſitate eris alieni: ꝛ ſibi ꝓiudicat i re ſi nõ in ꝓtio: vt hac. l. aut nulla neceſſitate innuente. ꝛ tunc ſimpliciter conſentiẽ do ꝓiudicat in totũ. vt. ſ. eo. l. nihil ꝓponitur. ſ. j. Ray. Domi nus Barto. dicit quod in contrarijs legatarius non erat domi nus imo heres vẽdens q: debeat legatario poſt mortem reſtitue re: ꝛ ideo legatarij preſentia nihil aliud poterat operari niſi qs videatur renuntiare fideicõmiſſario. Sed hic legatarius erat do 9
minus ipſo iure. vt. ſ. eo. l. ſi tibi homo. ſ. cum ſeruus. † ꝛ ſic ſua preſentia operatur qs heres vendens tranſferat dominium qs alias non tranſferretur. vt. ſ. de contrahen. emptio. l. rem aliena. ꝛ ſic in pretio ſibi non ꝓiudicat quod petere põt act. mãdati q: heres vẽdendo eo preſente videtur vendere eius mandato. vt. ſ. mã. l. qui parẽ ꝛ iſta eſt pulchra ſo. ꝛ opinio ꝛ facit iſte. ſ. qs ſi do minus cõſentiat vaſallo qs alienet feudũ qs non ꝓdicet ſibi in pretio ꝑ hoc vide in vſibus feu. q ſuccef. econuerſo teneantur. c. j. ꝛ idem eſt ſi vaſallus cõſentiat dño qs inueſtiat aliũ de feudo in cõtrarium facit. ſ. ſo. ma. l. ꝛ definit. vbi de hoc tetigi in gloſſ. vlt. in fi. cõtra hoc eſt. ſ. de diuerſis ꝛ tẽporalibus preſcrip. l. de acceſ ſionibus. ſ. fi. ꝛ ideo dic qs illud accidit ꝓpter vinculũ fraternita tis ꝛ cõmunionis cuius nomen debet bonam fidem: vt ibi not. Old. ꝛ dic vt not. ſ. tit. ꝓximo. l. codicillis. ſ. j. ꝛ. ſ. mandati. l. ſi vero remune. ſ. idem papi.

1 ¶ Defectus modi per factum alienum non vitiat legatum:
2 Conditio extinguitur altero mortuo ex quoꝝ facto pendebat.
3 Bona puberis vel impuberis cuius fidei poſſint cõmitti.
4 Pater filio impuberi in codicillis ſubſtituere poteſt.

a **Jtitio.** Defectus † modi p factũ alienuꝫ vel 1
per caſum cõtingentẽ legatũ nõ vitiat h. d. ibi alienũ ſeruũ ꝛ ſic apparet qs legatũ fuit relictũ ſub mõ. vt. ſ. de. l. iij. l. ſi tibi. dy. ibi: fuiſſet ſeruus qui erat manumittendus: a dic. titio nõ exiſtente in mora manumit tẽdi. dy. ꝛ ſic no. qs vbi per me nõ ſtat quominus faciã relictũ cõ ſequoꝝ niſi teſtator alias voluerit me habere cũ ſi fecerim. vt. ſ. ti. j. l. ſi quos ꝛ de cõditio. ꝛ demon. l. ſi quis eũ Ja. in gl. vlt. in fi. ſ. quiſquis. old. ſed cõtra de cõditionibus incertis. l. legatũ. ſol. no. vt. d. l. de inſt. ꝛ ſubſt. q: hic erat mod⁹ ibi cõditio ꝛtra hãc ſo. eſt. ſ. de cõditio. ꝛ demõ. l. titio. ſ. ſi cũ ante nup. nã ibi nõ erat ꝺditio quod patet q: peti poteſt vt relictum pure ꝓſtita cautiõe vt ibi ſubijcitur. in ver. ſed tãn ante nuptias. † ꝛ tñ mortuo altero de 2
bis ex quoꝝ facto pẽdebat cõditio extinguit vt ibi dicit ſ̃ certe rei ibi erat cõtemplatione relictũ q̃ fuerat finalis cauſa: ꝛ ideo ſpe illius cauſe ſubiata illud tollatur. vt. ſ. de alt. leg. l. alumne.

§. heredi.

ſ. heredibus. ꝛ ar. ſ. de do. l. ij. ſ. vlti. ꝛ l. generaliter. Dy. hic au tem erat impulſiua. ꝛ ideo ea ceſſante non ceſſat legatũ vel aliter ꝛ in idẽ recidit ibi nõ erat alias relicturus hic ſic in dubio autez preſumo cauſam impulſiuã nõ finalẽ. vt. d. l. ij. ſ. fi. ſ. de do. Jac. de bel. ls q̃ eſt ratio diuerſitatis inter modũ ꝛ cõditionẽ dic q: le garum ſub modo magis eſt debitũ quã cõditionale vt no. in gl. C. de his que ſub modo. l. j. quã tene mẽti. extra gl. op. de. l. ſi cui ſ. de fideicõ. libertati. fol. vt ibi. no. in glo.

3 **Sicuti.** † Fidei ipſius põt cõmitti ad quẽ bona ipſius puberis vel impuberis ab inteſtato ſunt ꝓ ſtura. h. d. cũ. l. ſe. in pun. l. plane. ꝛ no. qs iſta partiſcanf. ſcz aliqd alicui relinquere ꝛ nõ adimere qs ſibi põt obuenire cũ poſſit adi mere. Dy. ꝛ hic caſus non eſt alibi ita plane. Dy. ꝛ facit multũ ad materiam ſubſtitutionũ ꝛ facit. ſ. e. l. ab etheredati. ver. qs ꝛ legatũ ibi. fideicõ. dare q: vſqꝫ ad pubertatẽ poterã pupillo non vltra ꝛ auferre legitimis bona ergo poſt. xiiij. annos non videoꝝ vltra ꝛ auferre legitimis bona ergo poſt. xiiij. annos non videoꝝ eis aliquid dare nec p cõſequẽs ab eis poſſum relinquere. Dyn. 4
glo. † qs pater põt ſubſtituere filio impuberi i codicillis qs alibi non memini imo videt ℨ. ſ. de vulgari ſubſtitutio. d. l. ij. ſ. ꝓpius.

1 ¶ Dare vel non adimere paria ſunt ad hoc vt quis onerari poſſit.

1 ¶ **Quod fideicõ.** Jbi hacten⁹. i. tũc ibi q̃ ten⁹ ꝛ qñ. Dy. i. fi. † naz hec duo paria ſunt ad hoc vt aliquẽ poſſit onerare. ſ. dare vel non adimere vt dixi. ſ. ti. ꝓxi. ꝛ ꝓ hoc. ſ. de leg. iij. l. j. ſ. ſciendũ. ſicut ergo poſſum legare ab inſtituto quia ſi bi non adimo. vt. ſ. de iure codicillorum. l. cõficiunt. in pun. quia ipſis non adimo dũ ipſi pupillo nõ ſubſtituo vnde videoꝝ eis da re. Dy. ꝛ hac etiam ratione põt legari ꝛ fideicõmitti a legitimis impuberis qbus mihi relinquiẽ q: videoꝝ eis dare ſz nõ ab ipſo impubere cui nihil reliqui vt. ſ. de vulg. ꝛ pu. ſubſti. l. coheredi. ſ. ſi fideicõ. Dyn. in fi. ꝛ enim vſqꝫ ad id tẽpus impubere mortuo vtpote inteſtabili videnẽ legitimi impuberis ex tacita volunta te teſtatoris eligẽtis ab inteſtato decedere ad impuberis heredi tatem venire. vt. ſ. de iure codicillorum. l. cõficiunt. poſt idẽ ꝓtẽ pus cũ fact⁹ ſit teſtabilis magis ex voluntate filij inſtituti qui te ſtari volũt cũ poſſent q̃ expirimi teſtamenti voluntate percepiſſe videt: ꝛ ideo onus primo teſtameto impoſitum nõ agnoſcit. Ol.

a **Plane.** a Jbi legitimus heres impuberis. Dy. ibi niſi idem. ſcilicet legitimus heres im puberis. Dyn.

1 ¶ Onus hereditati impoſitum ſoluere tenetur precium here ditatis habens.
2 Beauari non debet non honoratus.
3 Legare poteſt is cui pecuniarium legatum relictum eſt.

1 **Qui rogatus.** † Qui habet pretiuꝫ hereditatis tenetur ad onus hereditati impoſi tum. h. d. vel breuius pretiuꝫ ſuccedit loco rei. ibi ſi dominus. ſcz quondã. Dy. in glo. vlti. ibi. l. fi. in pun. ꝛ vide qs ibi plene dixi. ꝛ quod no. C. de heredi. vel act. ven. l. ij. in eadẽ gloſ. ibi iuſſu dixi ꝛ ſic adũt ꝓprio arbitrio. vt. l. ſi alienus. ver. quod ſi ante. que ſta tim allegatur. Oldr.

Si cui. Si p legatariũ eſt factum quominus id qs p ſi deicõmiſſum reſtituere tenet habeat nihilomi nus tenet tãq̃ habuiſſet. h. d. ibi. Electione legatario data. hoc tollit Jziũ. de. l. ſi ſic. in fi. ꝛ. l. ſeq. ſ. eod. ibi. pluris eſt dama quam ſtichus. Ol. ibi redimere ꝛ fideicõmiſſum preſtare. Dy. in fi. in ſi deicõmiſſo cõtinebat. Dy. Jn gl. eſt ꝛ alia. in fi. † qz quis nõ ds 2
grauari anteq̃ ſit honoratus. vt. C. de fideicom. l. ab eo.

3 **Qui testamento.** † Ab eo demũ cui pecunia rium legatũ eſt relictũ põt legari. h. d. cũ. l. ſequẽ. Dy. ibi. Vis eñ ratio vtriuſq; caſus. Dy. ibi. ſequit qz rẽ conſequit que in pecuniam põt cõuerti. Dyn. et caſus huius. ſ. alibi nõ mueniẽ. ꝛ declarat multas. ll. de hac ma teria loquẽtes. Bl. opponit. de. l. libertas. ſ. hec ſcriptura. de ma. teſtamẽto. ꝛ. l. menio. ꝛ ſoluit. ſ; dic melꝰ qs ibi erat onus appoſitum in modũ conditionis qs fieri põt etiã in libertate: vt ꝓz ꝓ torũ tit. de ſtatuli. hec aũt loquit in onere appoſito ꝑ modũ fidei cõmiſſi qs fieri non põt ꝛ eodẽ modo nõ tollit Jziũ de. l. nihil. ſ. j. de inof. teſt. q: ꝛ ibi appoſitũ fuit onus in modum cõditionis. ꝛ ibi no. in glo. Item op. de. l. queſitum. ſ. cũ ſeruus. ſ. e. ꝛ ſo. ꝑ glo. que eſt hic que incipit nõ perſeuerauit. Jtez op. de eo qs no. C. ſi aduerſus libertatẽ. l. i. So. ſi teneas opi. vltimã gl. nõ eſt ꝛtra. vel dic qs ibi loquitur in onere impoſito a lege ꝛ fauore pupilli hic ab hoie. Jtem op. de. l. deniq;. ſ. fi. de act. empti. ſol. vt no. in. l. na

turalis. ſ. fi. de preſcri. verbis. q: hic manumiſſit ſatiſſaciendo vo luntati teſtatoris ibi ſira ſpõe. Cõtra hoc. opp. de. l. ſi vero nego tium. ſ. ſoluma. dic vt ibi.

Videndum. Jbi impoſite iuris beneficiuꝫ ignoraũti: ſecus ſi ſciret. z ſpon te. pmitteret. vt. ſ. de opis libertoꝝ. l. campanus. ꝛ ſ. ſt glo. in. l. vt. iurisiurandi. ꝛ ti. Ol. imo vt q̃ bũ poſſit fi deicõmiti eius. vt. ſ. e. l. qdã. ſ. fi. de ſtatuliberis. l. ſtatuliberum. ꝛ C. de cõdi. inſer. l. cũ quidã. cum ſi. Sed ſi dicas qs hic erat pura libertas data vſi cũ libertas ſit ineſtimabilis. inſtituto qui manu mittere nõ poſſunt. ſ. cũ vero. ita poſſet grauari i vna quitate ſi cut in decẽ liberis: ꝛ ſic ratione impoſſibilitatis non valebit. ſed in. l. cõtraria liberras fuit data ſub conditione nõ pure. Jac.

¶ Text⁹ ſin gularis.

1 ¶ Legatum nõ extinguit per cõſumptionem pecunie ex qua teſtator legatum ſolui voluit.
2 Cõditio in quo differat a demonſtratione.
3 Hicus ſuccedẽs tanꝰ heres reſpondere tenetur.
4 Debitor quantitatis reſpectu ſpeciei liberatur ipſa ſpecie inter empta.
5 Heres fideicõmiſſarias preuenire poteſt i legatis diſtribuendis.
6 Poteſt per obliquum qui directo poteſt.
7 Legatarius rogatus de eadem re quam accepit de reſtituẽdo ſi diminuatur: rem alia diminutam non reſtituet.
8 Legari poteſt res ab hoſtibus capta.

1 **Quidam.** † Cõſumpta pecunia ex qua teſta tor voluit ſolui nõ extinguitur le gatũ. h. d. ibi. Paphile dari volo. ſic ergo a principio fuit relictũ in gñe quãtitate nõ inſpecta ꝛ hoc. ſ. de ſoluit Jziũ ea. l. his ꝛbis. j. de leg. iij. ꝛ. l. fideicõmiſſaria. ſ. fi rem. Et ꝛba ſequẽtia nõ fuerũt de legato ſ; fuerunt oſtẽdẽtia ex qua pecunia fieri dz ſolutio. Dy. ibi. quos habeo tot cum miſſerio. hec ꝛba fuerunt adiecta verbo executiuo. ſecus ſi eſſent adiecta ꝛbo diſputatiuo: vt. ſ. eo. l. certos. ꝛ facit hec lex ad q̃ſtionẽ quaz tertia ibi. † ꝛ ſic no. differentiã inter cõditionẽ ꝛ demõſtrationẽ: 2
qz conditione deficiente deficit legatũ. ſecus in demõſtratiõe: qz non permitit legarũ ſit vera vel falſa niſi aliud voluerit teſtator. vt. ſ. de cõdi. ꝛ demon. l. tale. ſ. falſa. ꝛ. ſ. fa. ercif. l. heredes. ſ. ſi. in ſumma. de qbus oſtẽdit ſolutionẽ eſſe faciẽdã. Dy. ibi. quadrin gẽtos a ꝑn. tanꝰ quãtitatẽ legatos. Dy. ibi. ſ. q̃ fideicõmiſſarij. Dy. ibi. pure datũ ꝛ in q̃ſtitate ſcripti. Dy. in glo. ſic. ſ. titu. j. luc⁹. in pun. hoc eſt ℨ. Ol. in. fi. hec duo ſunt contra. ſed hic fuerat a principio certa quantitas legata ls poſtea demonſtraret vnde cõmode ſolni poſſet. ibi vero nomen vel vniuerſitas reliquoꝝ q̃ a cũ ꝑ exactionẽ deſinant eſſe finit legatũ. vt. ſ. e. l. ſi ſic. ſ. j. ꝛ ibi. nã ꝛ ſi vnus ꝛc. ꝛ. ſ. ti. j. lucius. ij. ſ. ciuibus. Jac. ꝛ Oldr.

¶ Plane adde q̃ Bal. notat iſtũ tex. in. l. j. in fi. C. cod.

Quoties. b Fiſcus † tanꝰ heres tenet reſpõdere. hoc 3
dicit ibi. Ad fiſcuꝫ cui pertinet nõ propter delictũ teſtatoris. alias nõ debent. vt. ſ. ti. ꝓxi. l. cum filius. ſ. fi. Dy. Et dic q̃ cõſiſcata fuerunt: q: heres adiuit hereditatẽ ante vindicatã nece defuncti. vt. ſ. e. l. ſi ſeruus. ſ. fi quis aũt. Ja. Sed cũ fiſcus nõ habeat ex teſtamẽto. vt. ſ. de iure fiſci. l. j. ſ. an bona. non videtur ad legata teneri ne forẽt ab inteſtato repetita. vt. C. de fideicõmiſſaria. l. eã quã. dicũt quidã qs hic reperita fuerunt. tũ dic q̃ eſt ſpeciale ne fiſcus de auaritia poſſit redargui. ſ. ad fil. l. cum fiſco.

b ¶ Quoties. Adde iſtum tex. eſſe intelligendum fm Dy. qñ bona publicatis ꝓpter delictus heredis. ſecꝰ qñ ꝓpter delictũ defuncti. et ita Pau.

4 **Si tibi seruus.** † Debitor quantitas reſpectu certe ſpeciei iteritu ſpeciei libe rat. h. d. Et iſte caſus nõ eſt alibi fm Dy. in gl. anteq̃ legatum agnoſcens. hoc nõ tenet qz ſumpto ar. a Jzio hui⁹. ſ. ſequeretur. qs ſi viueret ſeruus legatari⁹ teneret qs eſt ℨ. l. ſ. de minor. l. mi nor. xxv. annis. ſeruum. ibi. de re iudi. l. miles. ſ. j. ꝛ melius. ſ. de nora. l. ſi ad libertatem. ſ. j. ꝛ. ſ. ſi cui plus q̃ p. l. fal. l. j. ſ. fi. ꝛ. l. ſe. Oldr. Vel dic clarius hic quãtitas erat in obligatione reſpectu certe ſpeciei. ꝛ ideo interitu ipſius ſpeciei liberatur. vt dixi i caſu ſummario. ſic. ꝛ alias. C. de iure emphi. l. j. Ja.

¶ Iſte ẽ tex. ſingularꝫ quẽ nota.

c **Si scriptus.** Pro parte heres inſtitutus ꝛ volũ ratis executor dat⁹ legatarijs caue re dz legata ſoluere cõditione aduenĩẽte. h. d. ibz ꝓcipare alias percipere. i. aũ ptẽ capere. ibi: id qs hic ſoluit qñẽ. Dy. ibi. Inte rim vero cõditione exiſtẽte. Dy. Et hoc ideo qz cuiuſcunq; eoꝝ fiat ſolutio cõtingit liberatio ab vtroq;. vt. ſ. de annuis legatis. l. liberto. ſ. pen. ꝛ de bonis libertoꝝ. l. libert⁹ ſub cõditione. ſ. j. Ol. ꝛ q̃ dicit ſatiſdare dic coheredes grauati. Old. Et hic no. ex iſto. ſ. cũ cõcor. † q̃ heres in diſtribuẽdis ꝛ ſoluẽdis legatis põt 5
preuenire fideicõmiſſarios ſeu executores in ſoluẽdo ꝛ ꝑ hoc dic ta. l. libertus ſub cõditione. ſ. j. Jtẽ allegatur iſte. ſ. q̃ executor ſeu fideicõmiſſarius hz actionẽ ℨ heredẽ Sed ꝛtra videt qs nõ habeat actionẽ. vt. ſ. ad treb. l. lucius. ſ. ſ. Sed dic q̃ ibi non erat

c ¶ Si scriptus. adde q̃ Bal. notat iſtũ tex. in. l. ſi arrogato⁹. de adoptio.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ad pias causas hic sic.z.C.de epis z cleri.l.nulli.vbi de hoc dixi ver.Sz an possint agere.z.l.si qs ad declinadā vel dic qđ refert verum dicat testator.z volo qđ pecunia de qua sunt soluēda legata fit in deposito penes talē vt soluat legata.z sic ille nō hz actionem:vt ibi.q: natura depositi nō est trāsferre dñiū.vt.ff.de depositi l.ij.§.rei depositę. Item illa.l.lucius.loquitur in fideicōmissario vniuersali in quo testator fuit sibi cōrarius. Aut dixit volo talē percipere pecuniā z soluere legata:z tunc vt cū hīre velle iure dñij z ranc̄ legatariū:z ideo habebit actionē vt hic.z.ff.e.l.si a pluribus.z.l.si seruus.z illo tpe quo existet fideicōmissum prestabit si tū deficiant legata nō remanebit gmodū penes istū si fuit vt simplez minus:et alias secus.vt.ff.tit.proti.l.si quis titio.vbi de hoc no.m glo.z legatū.m.l.si legatarius.Jacob.

6 **Cum ita uliber.** †Quod possum directo possius a mortis causa capiente possum reliquere fideicommissum. hoc dicit.

Si mihi sticho. Grauatus alternatiue intrinseco z extrinseco si agnoscat extrinsecū nō diminuit fideicōmissum licet sit sibi legatū diminutum. Si vo agnoscat extrinsecū quantū in eo qđ ad eū pue
7 nit restituet fideicōmissario.h.d. Vel dic clarius fm Dy.†.qñ le garatus rogat de eadē re quā accepit de restituēdo. Si sibi diminuatur p falci.vel alio mō z diminuat.nō ppter hoc rē aliā di minuta retinet. Et hoc mō loqtur Inn. Dy.ibi.redderem titio. Dy.ibi.Paphilū torū nulla facta detractione qz on̄ est extrinsecum. Dy.in fi.deducto eo heres detrahit ppter falc.qz onus est extrinsecū. Dy.in glo.viti.ibi.in relicto ꝯtratis qđ nihil est quia etiam in relicto quātratis si heres deducit legatario ipse tū nō deducit fideicōmissario.vt.ff.ad.l.fal.l.mariti.z.§.a liberto. vnde dic z melius qđ hic grauatus fuit alternatiue extrinseco vel itrinseco onere.z ideo non diminuitur fideicōmissarium si agnoscat extrinsecū idem si agnoscat intrinsecū quantū est in eo qđ ad eū z peruenit qz rogatus erat eū totū restituere.secus si partem vt in cōtrario.vt.ff.de leg.ij.l.cum pater.§.j.z ibi.no. Dy. Et dixi in casu summario:vel dic clari⁹ inter dñū grauat⁹ legatari⁹ onere intrinseco tm̄ interdum extrinseco tantum. Interdū alternatiue intrinseco z extrinseco.primo casu quādo onere itrinseco tātuz grauat tūc si heres detrahit vel diminuit legatario pro rata legatarius diminuit fideicōmissario.vt.l.penales.§.fi.ad.l.falci.secūdo casu quādo onere extrinseco tm̄ grauat dic qđ hz heres diminuat legatario nihil tū legatarius diminuet fideicommissario.vt.ff.de annuis legatis.l.liberto.§.j.z.d.l.maritū.§.a liberto.ff.ad.l.fal.z hac l.prout ibi legatari⁹ soluit pāphilus. Tertio casu qñ alternatiue extrinseco.z intrinseco grauatur ac legatarius subit onus extrinsecum. Et tūc licet heres sibi diminuat ipse tamē nihil diminuit fideicōmissario vt hic.l.aut subit onus intrinsecū. Et tūc dic aut legatarius est grauatus in toto eo qđ ad eū puenit atqz in parte.primo casu illud qđ peruenit totaliter restituet. Secō casu pro rata qñ heres sibi diminuit ipse diminuit fideicōmissario.vt.ff.l.penales.z.ff.ti.prox.l.cū pater.§.eo.ñ.z.§.si pars.z facit qđ no. ff.de cōdi.z demon.l.plautius.§.fin.z ad treb.l.facta.§.si titius. Dy. In glo.seruo eius contunctim verbis.z sic nō ob.ff.eo.l.plane.§.si contunctim.secundum Bal.

8 **Seruus ab hostibus.** †Res ab hostibus capta legari
1 pōt.h.d.ibi. Hodem̄.ſ.qz res ab hostib⁹ capta possit legari. Old.
2 In glos.prima.ibi.lilla.alias est sub.l.nō minus.§.vlti.Oldra.in fi.z dic vt ibi notaui. Dynus. Vel die fm Ja.de bel.qz hic loquitur in seruo meo ab hostibus capto.ibi in fundo hostiū q nunq̄ fuit noster non potest in stipu.deduci. Sed noster in stipulatuz z legatū potest venire.vt.ff.de actio.empti.l.si.vbi de hoc notat.z d.l.liber homo: Jac.de bel.

1 Legatarius emptionis rē alij legatā specialiter eligere pōt
2 Generi,an z quādo per speciem derogetur.
3 Voluntas est verbis preferenda.
4 Confirmari prohibetur quod ab initio inutile reperitur.
5 Species derogat generi qñ vni genus z alteri species legatur.

a Si domino. a Si domino. a Legatarius emptiōis †rem
1 alij spāliter legatā pōt eligere z per cōcursuz saciet sibi partē.h.d.z not.ex.l.ista qs speciei per genus non derogatur sed speciei per speciē bene rogatur. Dynus. Vel dic quod contrarium obtinet quando illud id quod deductum est in legato deductum est in fideicō
1 missario.hic autem loquitur quādo alternatiue illud z aliud. Si vero aliud tantundē deducit in fideicōmissum tunc obtinet.ff.de annuis legatis.l.liberto.§.f.z.ff.ti.pri.l.cuz pater.§.j.qz aut legatum cōuenit fideicōmissario:z tunc totū: aut nō:z tūc sicut defal

a No. Adde.ad istā.l.Joā.de imo.post do. in.l. plane.§. si cōiunctim.ſ. eo, Bal. in.l. fi.§.j.C. cōia de leg.z per. Bar.hic.

catuz est ꝑ̄statur. Ja.ibi.optio data z libertas eidē relicta. Dy. ibi.pertinere.f.interim anteq̄ sit certū vtrū ille eligat vel nō. Dy. Vel die ptinere irreuocabiliter z reliquā ppendere qs possit ꝛc.
2 Ja.ibi manumissus idēqz legatarius. Dy. Op.† q̄ generi p speciē derogetur.nōde q vtraqz species lzvni certa alteri incerta. Op.de.l.cū ita.§.j.de opt.legata. dic ibi in libertate aliud i legato. Tertio op.vt in gl.ſ.l.z vide dyn.extra de regu iur.c.generali.vj. Jn gl.ſ.vt optet.ibi.cuz duo tm̄ essent. Et sic vno de legato optionis subducto optionis legatū in alio tm̄ proprie verificari non posset.arg.eorū q no.ff.ti.ſ.l.meutius.§.eū qui.z.l.cū ita.§. fin. eo.ti.vt ibi no. Ad.l.seruo manumisso.de vt dixi.d.l.si heres. qz ibi vnum legatū est speciale aliud gñale hic vtrunqz spāle.nam z legatū optionis est speciale:vt ptz.ff.qui z a qbus ma.liberi nō fiant.l.ij. Pe.ibi de tota familia z erāt i familia plures q̄ duo.dy. Sed hec opi.nō placet Pe.quia est contra dictam.l.si heres.pe.
3 Sed fm.R.ille idē optare nō posset † qz magis est attendēda voluntas q̄ verba.vt.ff.de cōdi.z demō.l.pr seuerinā. Sz hec opinio vt dixi nō vr vera.vt di.l.si heres. Jn eadē.gl.in fi.verū est qđ nō pertinet ad ea q̄ hīt ꝯditionē expāssam fz ad ea hīt tacitū legatū optionis bñ pertinet.vt.ff.de opt.leg.l.optio.z no.de regula catoniana.l.j. Vel.die fm pe.q̄ legatum optionis est hodie puruz.vt d.ff.optionis.instī.de lega. Dic ergo qđ ratio est:qz legatū est in
4 utile mixta rōne legātis z legatarij. † Et ideo cū nō valeat a principio,phibet confirmari p regulā catonianam:vt.d.l.j.de regula catomana.in gl.de rigore verbo:nō ibi.vt dixi. Sed hmōi exceptiones nō placent:vt.d.l.si heres.ff.de optio.lega. quia aliquando testator legat omnes seruos titio z vnū tm̄ petro:z sic loquuntur ll.cōtrarie.aut vnū tantū titio z alū titio quem elegerit. Et tunc vtrunqz legatū ꝑāle z vni p alīū derogat:vt hic dyn. Vel.dicla tius fm Ja.de are.differentia esse vtrum legat genus siue vniuersitas vm z alij spēs vt qz dixit lego titio omnes seruos meos z sempronio lego stichum z alij optionē seruoruz z obtinet litera ista vt ille cui legata ē optio possit eligere seruū alteri legatū simpliciter vt sic cōcurrat in isto seruo p hoc.d.l.si heres.ff.de opt. Et est ratio.qz legatum simpliciter vt sic cōcurrāt in isto seruo.p hoc.d.l.si heres.ff.de opt.leg. Et est ratio:qz legatum optionis singulos seruos respicit singulariter.nam singuli videntur relicti singulariter.vt institu.de legatis.§.optionis.z.ff.qui z a quibus l.ij. Illud tamen notandum est qđ de legato optionis licet singulos seruos singulariter respiciat vnde singuli videnť legari eligant.vt.d.§.optionis.excipiunť serui quibus est legata libertas qz in dubio preualet legatū libertatis.vt.d.l. cum ita.ff. de opt.legata. Et facit ad id qđ no.extra de prebendis.c. qz cūctis.
5 li.vj. Ja. Jn eadem gl.in fi.imo dic melius fm dy.† qz qñ legatur vni genus alteri species:z tūc generi per speciem derogatur. Et ita intelligat.d.l.in toto.de reg.iur.z e.ti.c. generi.lib.vj. vbi de hoc plene per eum. Sed quādo vni legatur species pure z alteri sub conditione:z tunc habet locum hec lex qua legatum est conditionale.vt.d.§.optionis.instituto eo. Dy.

Si mihi sempronius. Jbi legauerit aliquā rem. dyn.in fi.qz legatū heredis nō valet cū nulla afferat vtilitates.dy.si tū habere volo ex testamento heredis possum.ar.ff.e.l.si mihi z tibi.in prin. Old.

Jure qđ qs ignorat sibi cōperere non presumitur renūciare.
1 Regula caroniana locum non habet quando legatuz inutile est
2 propter personam ꝛc.

Si seruo meo. †Quis nō videť renūciare iuri qđ ignorat sibi cōpetere.h.d.qz quoties duplici ꝛc.vt.ff.de re.iu.l. quoties. dy. Est z alia rō.qz ignoras nō renūciat.vt.ff. de inof.testa.l.mater.z si sciret idem esset.vt.ff.l.mihi pure-Oldra. ff.ti.proxim. Old.

Si ei. Qui in hostium.in fi.ff.eo redeūte.dy.ibi.in gl.ibi p non scripto fictione le.cornelie q̄ fingit eum mortuū preambula hoza captiuitatis:z sic fingit mortuus tēpore testamenti sic.l.q legatū.C.q̄ pro nō scrip. Sed op.ad id qđ hic dicitur posse cōfirmari de regula caroniana.fz hoc operat fictio p quā iura ciuitatis nō opprimunť sed in suspenso remanent.vt.ff. de here.instī.l.illa institutio.§.q apud hostes.vel pores dicere:qđ regula caroniana non habet locū quādo le.est inutile ꝓpter ꝑsonam leg.tm̄.vt.ff.de leg.iij.l.si deportati. Dy.

Legatū ratione liberatis datuz nō vz libertate non valēte.

Si minor. †Si nō valet libertas nec leg.contē
1 platione libertatis dātū.h.d. Dyn in gl.vl.ibi coza iudice imo non tenet ibi coza iudice si in testamento

testamēto reliqt libertat.ff.vt.C.de testamēto militis.l.si ruſinus. Ja.in.e.gl.ibi.ad libertatē qđ nō tenuit ab initio nūta ratione legātis z legatarij vt ptz ex litera:z ideo impeditur cōfirmari p regulā catonianā vt instituit.de lega.§.an seruo. Dy.

In tacitis. Jd est in his q̄ tacite z secrete relinqui cōsueuerit.z nō capacibus z dic cū qs grauat restituere aut intercessit domestica cautio aut nō.si interc̄essit de prestādo legato vel fideicō. alter se obligat aut capaci.primo casu nō peccat ergo nō punit:vt.C.de penis.l.sancimus. Et de delatori.l.j.li.z.si non capaci aut fideicōmiſ.deducti i cautione nō apparet per testiz qz nihil cōtinet i testō vel apparet obscure vt qz dixi rogo quod facias id qđ scio:z tūc sit fraus z punit vt hic.z.ff.de iure fisci.l. nō intelligit.§.si quis palā.si vo nō intercessit cautio secreta tūc si rogat expāsse de restituēdo capaci nō patit pena.vt di.l.nō intelligit.§.tacite.z sic patet qñ in secreta cautione se obligat de restituēdo nō capaci. Ja.in gl.expresse z euidēter ita qđ appareat ex verbis testamēti qđ z cui est restitutio facienda. Dy.in fi.nō cuitat pena.vt.ff.de iure fi.lita fidei.z.ff.e.lucius.§.fi. Dy.

1 Omus quātitatis quos respicere censeatur.
2 Testator an possit vnū de heredibus grauare.
3 Pupillus vnum de tutoribus liberare non potest in peculiu dicitur aliorum.
4 Conditio impossibilis adiecta legato ipsum suspendit.
5 Legari pōt res penes hostes existēs postliminij ratione.
6 Prelegatū quātitatis ab omnib⁹ heredibus vni vel cōtra pro coheredum portionibus tantum valet.
7 Dominus domus cōburte ad refectionē cum alijs de villa pars tem suam tenetur contribuere ſtatuto ſtante ꝛc.
8 Canonicis dantibus aliquibus prātem eligendi ēpm an eligere possint ex se ipsis.
9 Legatum quod dependet ex defectu institutionis purificatur ipsa deficiente.
10 Conditio que substitutioni inest ex qua legatum pēdet diem legati cedere non impedit.
11 Es alienum de hereditate deducitur ante omnia.

Omnibus. †Omus quātitatis so
1 lū heredes grauatos in solidū respicit.h.d.ibi illi⁹ q̄ phibit erat dare. Dyn. in fi.ibi dī cōtra.ſ.qđ nec vbis nec volūtati defuncti accōmodata est hec ſnia.vt.ff.eo.l.ancillas. Ol. Et facit istud prin.ar.ad questionē si statuto cauet qđ dāna data in villis debēt restitui p villas plebis seu plebatus z vna villa plebat⁹ sit exempta seu priuilegiata nihilomin⁹ alie ville tenenť insolidum emēdare nō deducta portione que cōtingeret illā priuilegiatam. Ja.Op.ad istud prin.de.l-eū q.ff.te z titiū.de ver.ob-Sol.ibi loquitur de obligatione cōtrahenda z initianda in persona defuncti hic vero in persona heredis z p declaratoine dic qs interdum ḡrit nunqd restator possit vnū de heredib⁹ grauare interdū vtrū possit vni ex heredib⁹ puidere.primo casu aut tractat de obligatione tam ꝛcta aut de ipsa ꝛtrahenda.† Si de ꝛcta vnum de heredib⁹ grauare pōt respectu aliorum coheredum mediāte ac.fa.herc.nō respectu creditoris:vt.ff.eod.l.si fero.§.fi si testator.z fa.herc.l.si filia.§.pap.sed contrahenda aut de ipsa initiāda in persona defuncti aut in psona heredis ita q̄ nō in psona defuncti primo casu grauari nō pōt vt di.§.te z titiū.secō casu aut in legato venit quantitas aut species videtur hereditaria aut species non hereditaria.primo casu vnus de heredib⁹ grauare pōt.vt in pnhuii⁹.l.secō casu nō.vt.ff.e.l.sicut homo.§.j.tertio casu vltra portionem hereditariam nō pōt grauare:vt.ff.e.l.si fundū sub cōditione.§.si libertus.vbi de hoc.secō casu principali vbi agit de prissione aut loquimur ex parte debitoris aut creditoris.primo casu vni ex heredibus potest puideri:vt.ff.de pactis.l.anus.cū ibi notatis.secō casu aut loquimur de obligatione cōtracta aut cōtrahenda primo casu aut heredi pōt puideri vt.C.de excepti.l.fm verā lectura secō casu aut cōtrahit obligatio in dādo aut faciēdo.primo casu vni de heredib⁹ nō pōt puideri de rigore sz de equitate sic secō casu pōt prouideri de rigore z de equitate.vt.ff. de ver.ob.l.cōtin⁹.§.fi.ci.ibi notatis in gl.ibi so.ibi:qz ibi in spe
3 cieb⁹ hic in quātitate. Dy.ibi-si † pupill⁹ liberauit vnū de tutoribus.qđ nō potuit in preiudiciū aliorū:vt.ff.de duob⁹ reis.l.fine a certis. Dy.hic vero testator vnū ex heredib⁹ grauare potuit: vt.ff.de re.iu.l.ex qua ꝑsona.ibi.l.cū ab vno hic est casus cōueni⁹ non aduersus. Dy.in fi.z.ff.de fol.l.in his.§.j. Old.

In testamento. †Cōditio impossibilis suspendit legatū adeo q̄ interim defuncto legatario trāsmisso ad hīdē impedit in possibili nō sec⁹. h.d.ibi decessit:z sic aū cōditionē impetrā. Dy.ibi.si tabule fuis-

sent.i.in rerū natura extitissent z sic possibilis erat ꝯditio. Dyn. ibi.iul-no.addēdo nō corrigēdo. Dy.ibi nulle fuerint in rerū natura nec alienius obligationis subſtātia. Ol.z sic ꝯditio impossibilis erat z legatū valz vt purū.vt.ff.de ꝯdi.z demō.l.obtinuit. Dy.ibi.Titio deberi pure.z per hīs in heredē trānsmitti. Dy. ibi.q̄ p qz.Dy.in gl.hoc est grecū.in fi.no.quo ad acceptātionē faciendam.die ergo q̄ superest obligatio lz nō rādule quod liberari dz.alās ꝯditio nō vr impleta.vt.d.§.si ita.fi nec rādule nec obligatio supersunt conditio habetur pro non adiecta.vt.ff.de dote prelegata.l.qui dotem. Dy.

5 **Etiam.** †Ratione postliminij res nr̄a penes hostes existens legari pōt.h.d. Et rō est qz licet in presenti non sit eius commercium esse potent in futurū. Et q̄ dicit rē hostiū exponi.z.rem nostram in potestate hostium existentem.

6 **Si titio.** †Prelegatū quātitatis ab oib⁹ heredib⁹ vni vel cōtra solū tenet p portionib⁹ coheredum ab ipsis nō econtra sibimet.h.d.z qđ hīt in ꝛa fi titio:alij hīt si a titio. Et sic habes hic eodē mō habeas.ff.tex.z semp est nomen ꝑprium titio vel a titio. Dy. Et gl.dixit hic.§.in tres partes. q̄ dic vt in fi.gl.que incipit impsonaliter.ibi a titio hr̄ de ꝑprium nomē. Dy.ibi a titio alias tritius. Dyn.ibi quisqs l.ois.vt.ff.de here.instī.l.hoc articulo. Ja.ibi.dabit alīs dixe sic p se in heredū numero computatur:vt hic.z.ff.de ꝯdi.z demō.l.q heredi. Et sic etiā q̄ se vt in pmo risso huius.§.z arg.ff.de excu.cuto.l.amicissimos.§.luci⁹. Old. Jn gl.ſ.ipse.ibi:sec⁹ si in specie nō hereditaria. Ja.z Ol.ibi.l.in quarta.vel dic q hic vniuersaliter ab heredib⁹ legauit vni ibi aūt a gbusdā alij Pet.z no.q̄ iste.ff.est valde argumentabilis. Et p cū determinant infinite qōes.† pma est statuto ciuitatis cauet q̄ si domus fuerit combusta z illa de illo loco nō ceperint malefactores teneant domū restituere. iste.§.q dās domus combuste debeat ꝛtribuere partē suā.p hoc etiā.ff.ad le. rho.de iactu.l.ij.z.j.no.z dixi.z fa.here.l.heredes.§.in ea. Et p eundem modum facit si statutum est in ciuitate qđ si malefactor nō capiat p hoies loci vbi sit maleficiū:q̄ illi de dicto loco teneāť restituere damnū spoliato qđ portio sua debeat deduci.z ita teneat cū alijs ꝛtribuere. Et eodē mō si vn⁹ rusticus litigabat cū
a coi ville sue z cōmune succubuit z cōdēnatū est in expensis an teneatur cōtribuere ad istas expēsas. Et hic est argumentū qđ sic: z vide qđ dixi.§.de tute.z ra.distra.l.imperatores. Item facit si statuto alicui⁹ collegū caueat q̄ quilibet intrās dicti collegium teneat dare.z ipsi collegio p introitu qđ ipse debeat habere pars
8 sua de illis decē. † Ire est ar.qđ si canonici dederūt potestatem alicui vel aliqbus eligēdi ēpm q̄ possint eligere ex seipsis.in Jniū est.§.de tut.z curato.da.ab his.l.pro.z.de officio ꝑtoris.l.fi.z.C. de sacrosan.ec.aut.qbuscūqz signata sup.l.iubemus.§.manū.si mandauero.§.fi centū.vbi de hoc qđ teneat electio facit.§.qđ cuiusqz vniuersitatis.l.plane.vbi hec questio no.in gl.z de hoc etiā satis no.extra de elec.c.cum in iure peritus.

9 **Cum quidam.** †Legatū dependens ex defectu institutionis ipsa deficiēte purificat z trāsmissio nō impedit.h.d. Jbi el.ſ.primo heredi. Dy.ibi.vna matre decessisset:z sic ꝯditio instōnis deficit z conditio legati extitit. Dy.ibi.sine pure.i.cōditione nō expāssa. Dyn.q̄ conditio semper tacite inerat-Dy. Jn gl.sic ergo institutionis cōditio defecit.i.dies incerta instōni adiecta viuēte instituto non venit qđ operatur idē qđ adiecte cōditionis defectus.vt.ff.de condi.z demon.z here⁹ meus.ij.rūso. Ol.in gl.vlt.ibi ante ꝯditio exter.i.incerta dies veniat. Ol.sub qua.i.cuius euētu. Old.ibi mater decessit:z sic videtur legatū eadē cōditione habere sicut z instītutio ex qua pendet.ar.ff.ti.pri.l.q concubinam.§.cū testō. Old.ibi qñ dies leg.ce.l.heredis.imo non pendet ex instōne sed ex defectu institutionis collate post morten: matrio.cum ergo mozit institut⁹ vita matre:z sic instōne nō habēte effectū ex substitutione incipiēte habere vires nō trāsmittit legatū quasi purificatū: vt ex litera
10 patet.z.j.qñ dies le.ce.l.fi. † Cōditio ergo que inest substitutioni ex qua pendet legatū nō impedit die legati cedere.z p hūc modū pōt allegari.d.l.heredis.j.quādo dies leg.cedat. Dy.in fi.fol.hic cessit dies legati ibi nō secūdus Ja.de bel.vel fm Dy.dic q̄ solu. patet ex.l.heres meus.in pn.ff.de cōdi.z demō. Item hic legatū nō erat collatū post mortē alicuius sed institutio sola z legatum relictū sub ꝯditione si nō esset heres vñ qđ certū est cū non futurū heredem ex quo mozit viuente matre sequit qđ trans mittat:vt dictum est. Dy.

11 **Si socero.** †Es alienum ante oia de hereditate deducit.vel sic fm Dyn.heres a quo est legata portio hereditātis pōt deducere sibi debitū. Dy. Jn deducta dote quod fieri potest.vt.ff.ad treb.l.mulier.§.fi. hanc enim dotē non tā accepisse quā recepisse vr.vt.ff.de dote plegal.cuz quis vxori.§.mulier.z de leg.ij.l.lucius.§.impuberem. Old.ibi.ea deducta ꝑ parte quā alij restituit nisi adierit hereditatē cū bene-

Universidad de Deusto
Biblioteca

Egatum. Debiti legatū cōtinet actionis cessionem.h.d.

In testamento. Defect⁹ aliquorū verborū cū constāt de voluntate nō vitiāt legatū. Dy. Vel sic eo⁹ imp⁹fecta ex legis dispositiōe in vltima volūtate supplet in gl.ibi de heredibus instī.qui neq3.debet dicere.l.j.ſ.qui neq3.dy.

1 ¶ Executor⁹ mittus a legatarijs cōuenitur.
2 Fideicōmissarius simplex cauere non tenetur.

¶ Adde ad hāc leg.tex.in l.neminē.ſ.e. 2 p Bar.hic.

Si a pluribus. †Executor⁹ mitt⁹ a legatarijs quenē 2 ꝫ cohercs experiē dū rōnes eis de indēnitate caueat.h.d. Et vide qđ plene dixi.ſ.e.l.qđā testō.ſ.si script⁹.ibi.legata imt.ſ.relicta.dy.ibi.ea ergo nō pluries fuit legatū.dy.ibi ꝓpter iubet.i.ante partez capere tanq̄ fideicōmissari⁹ q electus est a testatore vt volūtatē suā expleat z exequat ibi a singulis heredib⁹ cōueniendo eos ꝓ hereditaria portione.z ar.est hic qđ heres solūdo cōmissario seu executori vltime volūtatis nō liberetur. ar. cōtra.ſ.de annuis legatis.l.liberto.ſ.largi⁹.dy.z.d.ſ.si scriptus. l.quidā testō.ſ.e.ibi.itaq3 qr nō liberant heredes soluendo fidei cōmissario.dy.z sic possent cōueniri z ex cōuentione damnus patī.Old.in gl.sic ergo bis legauit. Vel dic verius qđ semel tantum quoq3 vnus tanq̄ fidelios fuit electus vt minister qr distribueret. Dy.vt.d.l.qđā.ſ.si scriptus.ſ.e.ibi.ſ.ū.z hec faciunt qđ nor.videatur multiplicare legatum. Et ꝓ hoc bene ſ.e.l.ſi tibi hō.ſ.j. Old.ibi.ſ.idē pap.hec faciūt qđ cauere debeat coheredib⁹ de cōseruando eos indēnes.old.in fi.hec faciūt qđ tali electo fideicōmissario cōpetat actio.old.sed op.qđ satisfactio non ꝓstetit.ſ.de annuis legatis.l.liberto.ſ.largius. Sed dic vt ibi no.dy. Itē ad
2 idem opp.ſ.fi cui plus ꝙ per.l.f.alci.l.diuus? Sed distingue aut erat simplex fideicōmissarius seu executor z non tenet cauere vt ibi. Aut talis q percipiebat cōmodū ex voluntate defuncti:z tūc tenetur cauere.vt hic.dy. Et de hoc.ſ.de leg.ū.l.si quis titio.in fi. melius facit.ſ.e.l.si tibi homo.ſ.j.

Si quis seruum. Conditionale legatū seruo pure legatū capit vires cuz conditio extiterit.h.d.ibi.Leget.ſ.pure.dyn.

1 ¶ Liberationē nō parit⁹ si seruo detur qđ domino debetur.
2 Electio est legatarij in eligēdo actionē z rem legatam.
3 Legatū relinqui nō pōt personis incertis.
4 Causa duplex lucrativa cōcurrere nō pōt in eadē re cū effectu.
5 Repetitio inutilis non vitiat legatum.
6 Legata ad fauorē legatarij sunt intelligenda.
7 Interpretatio largior fit in legatis ꝙ in cōtractibus.
8 Legatum vtile nō vitiatur per libertatem inutilem.
9 Quis vel qui electio quādo conditionē z quādo demonstrationem faciat.
10 Tempus mortis z nō testamenti inspicitur.
11 Contractus equiparatur vltimis voluntatibus.
12 Fideicōmissum quo ad quid a creditore z quo ad quid a debito re relinqui potest.

Si seruus legatus. De materia huius ꝓn. vide qđ dixi.ſ.e.l.cū res.ibi dicatur sine culpa heredis. Dy.ibi viuo testatore post testū factū.old.ibi redditus vbi reperiret nō aūt dz reduci ad locū petitiōis qm̄ ꝛc. Ja.ibi fit relicta.i.existebat cū legatū ascripti fuit.old. Jn gl.vt herede in fi.vt.ſ.e.l.cum seruus old.r.cum ibi no.

1 Si id quod. †Si illud qđ debeť dño fit traditum seruo liberationē nō parit.h.d.Sed cū pecunia in vtilitate domini eiusdem:z creditoris pueniat videť liberari.vt.ſ.de neg.gest.l.si liber hō.cū ſi.constat aut̄ dominū dño ꝓ seruū aegri etiā inuito.vt.j.de acq.re.do.l.etiā inuito.ergo ꝛc.Sz dic ꝙ licet dominū acgrat ꝙ seruum dño nō sequit̄ fi res seruo tradit̄ ꝙ sit i n vtilitate dñi cōuersa. Si enim hoc constaret debitor liberaret̄ v t in Scio.ol.ibi alioqui.i.si alio donāte contingit liberatio.dyn.qr si ꝙ vēditionē rei ad creditorem ex titulo lucrativo habito ab extraneo debitor liberatio contingeret multo fortius cū peruenit ab eodem.old.ibi.Nec solutione in qua de dissolutione obligationis agebatur qs in superioribus nō erat. oldr.ibi.facta.scilicet seruo meo.dyn.

2 Cum homo. †Legatarij in eligēdo actionē z rē legatā est electio.h.d.Vel sic fm oldr. in cuius ptāte est finis in eiusdē ptāte est medīū cōueniēdi ad ſi. ibi legatus ab illo q hoies ſi patrimonio seu familia nō habebat als esset heredis elec.vt.ſ.e.l.si qs a filio.ſ.si qs plures.dyn⁹.ibi. Legatarius.in fi.Sed dic vt ibi no.z.d.l.legato.dyn.z oldr.

Huiusmodi legatum. Prima facie obscurum z intrētū qđ ꝓ conditionis euentū clarificať vtile iudicať.h.d.ibi.euidenti argumento:qr obscuritas que est in ꝓcedēti est.z in hoc dubitatio aūt esse poterat:qr alternatio q̄ precedit prima facie obscuritatē parit.vt.j.de inst.l.ꝓtor.editur.Sz hec obscuritas declaratur ex euentu conditionis q̄ sequitur in textu.Vel dic clarius qđ ratio dubitatiōis:† qr legatū non pōt relinqui incertis personis: vt instituť.de lega.ſ.incertis.ſ.de here.instituť.l.quoties.ſ. heres ita vnde cum hic incertum esset qs primo ascēderet ideo videbatur inutile esse legatū.sed tū nō est qđ licet ab initio sit incerta ꝓsona,pura quis primo ascēdat,tū ſi speratur per euētum cōditionis certificari.sic.z.j.de bonoꝝ posset.fm tab.l.ū.ſ.ſi ita.dy.Dubitatio ergo erat solū ꝓpter incertitudinem ſz nō vitiat qr icertū de certis bene pōt legari.vt.j.de rebus dubijs.l.qdaz.Ja.ibi q cōstet iste casus habeť.j.de rebus dubijs.l.quoties.Ja.ibi idem quod talis incertitudo non vitiet.Ja.

3 Stichū. †Jn eadē re cū effectu duplex causa lucrativa cōcurrere nō pōt.secus si vna non lucrativa censeat.h.d.ibi.de te.id est a te dño.dyn.Similis expositio cōmo.l.si vt certo.ſ.fi de me pertisses.ibi figdem̄ nume soluit. Dyn. ibi stipulatio intercessit iste textus facit ꝓ opi.gl.j.de doli excep. Lū.ſ.circa.ſ.ꝙ stipulatio sine cā nō teneat.de quo ibi plene dixi. ibi inutile esset legatum.i.fieri ad effectum: qr facta solutione ex vna,cā cōtingit ex altera liberatio.alioq daret electionem:vellem agere ex vna cā vel ex altera.dy.ibi.Vtile post cōsecutionem rei ex stipulatione. Ja.ibi.ꝓstari possit ex duabus lucrativis causis.dy.ibi fideicōmissus ficnā quatenus alij ꝓstare debeo ad me peruenisse non vī.vt ſ.e.l.plane.primo.ſ.qs si rē.ꝛ.z multomagis.dy.Jn.gl.ꝓma.in fi.Sz istud qđ hic dicit dz intelligi secūdū determinatione eoꝝ q̄ ibi notant.Vel dic ꝙ tūc legatū est inutile cū ꝓsecut⁹ fuero rē ex stipulatione ex cā lucrativa interposita. sed ante est vtile z est in electione mea ex quo iure petam.vt in cōtrario.dy.dixi.ſ.in expositione.l.rē.vnde hanc fm illam intelligas quādo primo esset rē cōsecutus.si aūt primo peterē estimatio nē z cōsequerer tunc adhuc possum petere rē ex alia causa.dyn. Et de hoc no.instituta de legatis.ſ.si res.

4 Si ita. Verbum implicatiuū legati ꝓcedētis repetitionē nō inducit. † Et inutilis repetitio nō vitiat legatum.z.h.d.Et dic qs in primo casu legauit fundum meū:deinde subiecit amplius tritio.z.z dicit qs titi⁹ nullā ꝓtez hz in fundo.in secundo,subiecit,vbi hoc ampli⁹ z dicit ꝙ titi⁹ habebit dimidiā in fundo:z hoc cōtingit,ꝓpter ꝓnomen hoc:qs repetitionē inducit.vt.j.de leg.iij.l.si scit.mā ipsum relatiuū hoc implicat.hz in se relationē.Et sic ie habet referre ad precedēta:qr ita fit,omnis relatio.vt.l,si idē cū eodē.ſ.de iurisd.om.iudi.ad primū op.de.l.qui ita.j.de dote ꝓlegata:vbi verbū amplius etiā sine ꝓnomine hoc inducit repetitionem.sed ibi repetitio nocebat soli heredi.† Et ideo admittēda qr legata fauozabiliter sunt intelligenda pro legatario.hz hic nocerer repetitio primo legatario,z ideo non admitterur ne vnus alteri cooperet̄ z.vt.C.qui potiores in pi.ha.l. assiduis.ſ.ꝑcep.dic ergo aut testator legat cū adiectione huius ꝓnominis hoc:z tunc semp inducit repetitionem:z fit inclusio primi in secundo siue ꝓtinducetur heredi siue legatario.vt.j. de leg.iij.l.si sic.z.l.si tibi pure.Si vero nō adiciatur hoc ꝓnomē hoc,tunc aut agitur de ꝓtinducio generando heredi z fit repetitio z primi in secundum inclusio:z ita loquitur.l.qui ita.de dote ꝓlegata:aut agitur de ꝓtinducio legatarij z tunc nō fit repetitio nec primi in secō inclusio.z ita loquit iste.ſ.Ja.Et de significato huius ꝓnominis hoc,vide plene in alphabeto in tertio casu q est in versū.si ei cui.dic ꝙ cum primo titio nihil legasset dixit hoc amplius ꝙ titio legaui decem lego.nam nihil videtur repetitum
7 cum nullum legatum ꝓcessit.† Et ideo multominus hoc casu in cōtractibus vbi nō fit tam larga interpretatio sicut in legatis.z ex hoc apparet qđ glos.que incipit participat etiam primo non procedit.vel dic ꝙ his duobus non vult arguere de vltima volūtate ad contractum ſz de ꝙbo hoc amplius.Et ideo dicit multo minus Tho.fo.z.ibi.Amplius sine adiectiōe huius ꝓnominis hoc.Hā si esset adiectū,ꝓnomē hoc,tūc secus,vt infra sequitur.nā vsitatum ꝛc.Oldra.ibi:maneat.scilicet integrum. dynus.ibi. debeat.q.d.secundus legatarius non cōmunicat cum primo dyn. ibi vsitatum no.qđ attēdit id qđ vsitatū est.ſ.de arbitris.l.ites si vn⁹.ſ.fi.z in alphabetico,Jbi.sic legare qđ testator vult ꝙ secundus legatarius habeat partem legati primo relicti.dy.in.fi. si ei cui.qđ differt iste ver.a superioribus.Rſi.an superiori queritur an legatarius cui legatum est per verba hoc amplius cōmunicet cū primo legatario hic vero queritur an valeat legatum re

lictum

lictū ꝓ verba hoc amplius tali lego cū nihil ante legasset.Dyn. ibi.debeat quia falsa demonstratio nō vitiat legatum vel stipulationē.Dy.collige ꝙ attēditur qđ vsitatū est vt in gl.j.ibi vbū hoc tollit contrarium.verū est qđ tollit contraria ꝓtersq̄ de dicta.l.qui ita.j.de dote ꝓlegata.Et ideo ad dictum contrarium dic.vt.ſ.dixi ibi.admittūtur hec verba.Dy.in gl.ar.de hoc plene dixi.ſ.e.l.seruum filij.ſ.eū q.in glo.ꝓcipiat z hec glo.nō procedit vt.ſ.dixi. Et ideo dic quod nulli ante legauerat et sic est contra.Jaco.

3 Pactum retentionis bonorum an vitiet religionis ingressum.
4 Jmperatū specialiter plus timetur ꝙ quod generaliter.
5 Electio est heredis in legato alternatiuo.
6 Testatore vꝝi decem legante z ſi heres nō daret centū legante an admittatur mulier ad petendū decem etiam herede volente centum dare.

8 Si seruus. †Libertas inutilis non vitiat legatus vtile.h.d.vel sic fm Old.nō ꝓestat impedimentum qđ de iure nō sortitur effectum ibi iussus directo. Dy.z no.ar.qđ si quis impetrat rescriptū eo tacito qđ si fuisset expressum nihilominus impetrasset qđ nō vitiatur de hoc plene extra de rescriptis.c.super literis. Jbi legat⁹ in spē.Dy.ibi.nam cū libertas seruo alieno relicta. Dyn.Et rndet tacite obiectioni que fieri posset de.l.si idē.j.de le.ū.Ja.ibi.alioqui.i.alias.Oldra. in glos.vl.Circa.ſi.ibi.qui.no.testa.infir.ſ.j.ibi fm testamentum erat vtile qđ sufficit ad reuocandū primus licet ex eo non adeat erat vtile qđ sufficit ad reuocandū primus licet ex eo non adeat hereditas.Secus si omnino esset inutile,vt ibidem in.c.glo.in fi. Sed ibi secūda erat vtilis ꝛz ex ea agi nō posset.Sec⁹ si omnino esset inutilis,vt.ſ.e.o.ri.ſ.qs autē dicim⁹.z.j.de noua.l.nouatio. Dy.Et de isto Brocardico.vide qs no.ſ.de arbi.l.parui.z extra de regu.iur.c.vtile.lib.vj.z plene dixi.j.de aqua quo.z esti.l.j.ſ. Jtem queritur.

9 a Qui quincz. †Hec dictio a quis vel qui adiuncta speciei facit conditionem:sed adiuncta quāritati demonstrationem.h.d.Dy. ¶ Vel sic non tenet legatū certi corporis qs in rerum natura nō apparet.Et vide ꝙ dixi.ſ.e.l.si certos.Et de ꝙbo.l.si ita stipulat⁹ fuero hanc summā qua in arca habeo supple do lego.Dy.ibi.legatum videtur alias videbatur.Et ideo legatū inutile.Dyn.ibi.deperierit culpa heredis.Dyn.Et no.ex isto.† qs spectat tps mortis z non testamenti z ꝙ hoc qr verba presentis tꝑoris trahunt̄ ad futurū.vt.ſ.eo.l.talis scriptura.ad fi.z est ar.qs qñ maritus dixit lego vꝝi mee frumentū qs habeo in granario meo z postea superuixit z cōsumpsit si tpe mortis sit aliqs frum̄.in granario ꝙ vꝝi illud habere debeat.Ja.in gl.,nullo modo.ibi dolus.vnde qr decepit contrahentē secū:tenetur.Dy.ibi.legatarius hec verba z ratio differentie est qr legatū ex liberalitate dat:vt.j.ti.ꝓ. l.legatū.Et ideo nō est verōsimile testatorem velle heredē grauare de corꝑe qs nō est in rerū natura.in fi.quia ibi est quāritas. Dyn.in glo.culpa heredis ibi.in ratione.in ꝓm.z in ver.ceteris vero corꝑoribus.Old.

10 pa heredis. Dyn.Et no.ex isto.† qs spectat tps mortis z non testamenti z ꝙ hoc qr verba presentis tꝑoris trahunt̄ ad futurū.vt.ſ.eo.l.talis scriptura.ad fi.z est ar.qs qñ maritus dixit lego vꝝi mee frumentū qs habeo in granario meo z postea superuixit z cōsumpsit si tpe mortis sit aliqs frum̄.in granario ꝙ vꝝi illud habere debeat.Ja.in gl.,nullo modo.ibi dolus.vnde qr decepit contrahentē secū:tenetur.Dy.ibi.legatarius hec verba z ratio differentie est qr legatū ex liberalitate dat:vt.j.ti.ꝓ. l.legatū.Et ideo nō est verōsimile testatorem velle heredē grauare de corꝑore qs nō est in rerū natura.in fi.quia ibi est quāritas. Dyn.in glo.culpa heredis ibi.in ratione.in ꝓm.z in ver.ceteris vero corꝑoribus.Old.

Si seruus. Legatus in specie.Dy.ibi:si debilē forte etiā sine culpa factū ex quo post morā:vt.ſ.e.l.apud iul.circa ꝓin.Et.l.cū res.ſ.pl.z de ver.ob.l.si ex leg.causa.Ol.ibi.teneat actione ex testamēto.Dy. Et ꝓ hoc apparet quādam opi.gl.q̄ est.j.e.l.si heres esse falsam.Dy.

Cum quid. Que celebrat gratia vtriusq̄ venit dolus z lata culpa z leuis.Si gratia vnius tantum:dolus tantum.h.d.z lata culpa ibi si mihi,ꝓterea.Ol.
11 si nihil capias ꝓter id quod restituere debes vel ibi duntaxat z latā culpam † z no.equiparari contractus z vltimas voluntates:vt.ſ.e.ſ.si ita scriptū.ꝓ.si ei,z plene z dixi.ſ.e.l.seruum filij. ſ.eū qui.ibi alioqui.i.ſi aliud capias ex testamēto.Ol.ibi.culpa.scilicet leuis ꝓstetur.quod est.j.Dy.ibi.si vnius.scīs cōmodus versetur quod est.ſ.Dyn.in gl.vt.j.de regu.iur.ibi.ſi tibi res.in ꝓm.alias est sub.l.ſi gratuitam. Old.ibi.nō vult agere z agnoscit legatum.Dyn.

21 ¶ Qui margaritam. †A debitore q̄ ad qđ z quo ad qđ creditore fideicō.relinqui potest.h.d. ¶ Vel sic fm Dy.legatū relictum ab alio intelligitur ab herede relictū q potuit onerari. Jbi ex ea scriptura nunc soluit.Dy.Jbi a fratre eodēq3 herede.Dyn. Jbi: vt his.ſ.frater idēq3 heres.Dy.ibi.aduersus debitorē nunc qui ꝓius fuit creditor.Dy.ibi.et.ſ.sozon.Dy.ibi.q̄ ꝓ qz. Oldra. Jbi excedat valuit ad fideicōmissum tanq̄ a debitore relictum. vt.ſ.e.l.ſi pecuniā.Dy.ibi.acceptis nō expresso a quo tñ accipiet ab herede ex voluntate defuncti.Dy.ibi.Cum herede acturum ad centum.Dyn.ibi.Vel seruo in primo casu.Oldr.ibi.vel sem ꝓnio in casu.Oldr.Jn.glo.l.creditorem.in fi.id est si agnoscat legatū liberationis.Ja.Jn glo.ſic.j.tit.ū.in.fi.Sed ibi non fuit ex testamēto ꝙ heredē scripto adita hr̄ditas.Et ideo fideicōmissarium non valet cum alius succedat quā qui succedere speraba tur.arg.j.de leg.iij.l.j.ſ.vlt.Dy.

1 ¶ Verba debent aliquid operari.
2 Lex in casu superuacuo non debet esse prodita sed aliquid debet operari.

3 Si quando. †Verba debēt intelligi vt aliquid operent:z confirmatio validi nihil operatur.h.d.ibi alioqui.i.si ab initio valuerunt.Jbi arq3.ad est ficut.Dyn.collige ergo quod dixi in casu summario ꝙ verba testatoris debent aliquid operari idem in stipul.j.de vturis.l.si ita stipulatus.idez in priuilegiis. extra de priuilegiis.c.ex ore.z eo.titu.papa.ſ.j.lib.vj.Et ad mu
2 nicipales.j.in fin.† Item z lex debet aliquid operari nec debet esse,ꝑdita in casu superuacuo.vt.j.ad carbo.l.qs labeo.z de cap. z postli. reuersis.l.iij.ſ.vlti.in fi.alias em talia superuacua frustra occuparent mēbranas.gviij.dist.ſi romanoꝝ:vbi de hoc.in glos z ad hoc quod verba non debent esse superuacua sed debeat aliquid operari cōcordant.j.scripta tura.extra de priuilegiis.c. in his de deci.ad audientiam.de dona.c.pastoralis.z bene,gviij. q.j.c.sicut enim.vltra mediū.vſi.item.vbi ait,z ibi de hoc in gl.z bene ꝓ archi.idē extra de maio.z obe.de soluti.z ibi,in gl.que incipit,quod quādoq3.C.arbi.tu.l.cū indicte.ſ.de conditioni.ſ. vlt.z.l.verba.hic cumūltis ſi.Jn cōtrariū videtur qr aliquan
a do adiciťur qs nihil addit.vt.ff.ꝓ socio.l.sed si adiciatur vbi de hoc.Jtem si adiciatur aliqd quod est contra substantia eius quod principaliter agitur nō valet adiectum nec vitiat principale negotiū.vt.j.de peculio legato.l.si legatū.Et de vsu z ha.l.ꝓ
3 suum.z not.in auf.ingressi.| quod pactum retentionis bonorum
b nihil operatur nec vitiat ingressum.b Jtem verba multiplicata non vitiant substantiā.vt.j.de auro z argen.legato.l.pediculis. ſ.labeo.j.de l.ū.l.titia.ſ.qui inuita.z.ſ.lucius.ū.vbi de hoc dixi. z.C.de fideicō.l.ū.Et que dubitationis tollende cā contractib⁹ inseruntur ius cōmune non ledunt.vt.j.de reg.iur.l.q dubitatio nis.Et abūdans cautela non nocet.C.de testamentis.l.testū.vbi de hoc dixi:z clausula superuacua aliquādo ponit in rescripto. extra de etate z qualitate.c.accepimus.z ꝓ hoc.C.de fideiussori.l.non recte.quid ergo in tanta iurium varietate tenebimus. Arcbi.in.c.sicut enim.gxviij.qj.sic solum qđ hoc dependet ex voluntate quandoq3.Et non est miruz si aliquoties ex superabūdā ti clausula opponatur.v.d.l.qui dubitationes.de reg.iur z man. l.q mutuā.z aliquoties tota litera est supflua:vt patet.extra de
4 ꝓcu.c.qui in causis.nisi † quia plus consueuit timeri quod specialiter impetratur.gxiij.dist.quanq̄.extra de hereti.c.si aduersꝰ. vt.j.de inin.l.item apud labeonē.ſ.hoc edictum.Regulare est tamen fm eum,quod clausula z verba debeant aliquid operari vt in iuribus.ſ.ad hoc allegatis.Et qđ dicit ꝑdicta decretalis accipimus ex superabundanti ꝛc.nō respicit superfluitatē,sed gratiā.q.d.de gratia hoc facimus.vt ibi patet ex verbis precedentibus z sequentibus:vt ibi no.Hosti.Archi.vbi.ſ.dixi. Jaco.de bel.in.d.l.sed ñ adiciatur.aliter notat vt dixi etiā.l.q fic.j.de ver
b bo.oblig.z ideo hic non repeto sed ibi recurrat̄ in gl.no.scripturam:ibi.z.l.qui sic.sed in stipulatione strictius quā in legatis accipiuntur verba.Dy.vel fm Jaco.de bel.z in idē recidit.hic agitur de fauoze ibi de odio.vel posses dicere quod ibi erant verba generalia obscura:z ideo contra stipulatorem sunt interpretanda.vt.ſ.de pac.l.veteribus.hic vero aperta z clara.z vide quod no.in.d.l.q̄ sic.

5 Heres. †Si in alternatiuo legato heredis est electio z si vnum offeratur alterius per iudicem inhibetur persecutio.h.d.fm glo.vel Jac.de are.in alternis soluendi facultas prestatur ipsa prestatio rei in legatum deducte inhibet persecutionem.vel secundum Dy.ſi legatum fundi debet transfundi m legatum de centū ante mozam heredis est electio.post interpellationem vero factam super fundo eo non prestito tantum in centum condemnandus est heres.hoc dicit.Dy.non hic erat legatum alternatiue sed vt fundum daret z ſi fundum non daret centum daret.Dy.ibi.a.Jbi ſi fundum aut centū,daret alternatiue fm glo.Vel fm Jaco.z Dy.fundum legauit principaliter z si fundum non daret z sic alterum.id est centuꝫ propter alterum propter fundum fuit deductum in fideicommissarū vt pot fit solui z sic fundus est in legato centuz in solutione.z facit.j.de dote ꝓlegata.l.cum scriptū.z de operis libertoꝝ.l.ſi ita stipulatus.m.ſi.Jaco.z per hoc apparet qđ trāslatio fuit m legato z pecunia in solutione.Jaco.ibi.cū electio ei.ſ.heredi ibi relinquatur.ſ.a testatore non a lege vt glo.dicit z male:z dic relinquatur ante interpellationem factam.super fundo post interpellationez vero tantum centum.vt.j.quando dies leg.ce.l.ſi penum.vel dic etiam eo cōueto ad fundū ſi moꝛā vel cōrumacia in dādo fundū,

¶ Quis.Adde qđ dicto qs ñcta ꝛbo futuri tpis facit cōditionē. l.qui liberis.i ꝓncipio.z ibi bar.ff.de vul. z pu.Bar.in l.j.de cōdit.z demō.nor.i.l. stichū q me erit de leg.j. Bar.in.l.hoc articulo.ꝛ.quam sunt distributiua.ff. de here.instī. z i.l.si necessitas.ſ. si annua.ff.ꝛ pignactio.Bal.in l.fi.C.de ipu. z aliꝫ subſti. Barto.i.l. ex duob⁹.ſ.filiū. ff.ꝛ vul.z pu.

¶ Ingressū. Adde Alber. de rosate i.d. auf.ingressi et q̄ ibidem dicit post eum.

¶ Adde Bar. hic z Bal. in li.in fin.C. vt actio.ab her.

Universidad de Deusto
Biblioteca

cñ possit nō præcessit.nā demū p contumaciā cessantis.l.mora dā di fundum cū posset transfundi legatum fundi in centū.vt.d.l.ſi pænum.ſ.quādo dies leg.ce.que contumaciā post alienationem fundi sine dolo pōt deprehendi z rē alienā non pōt dare dño no lente nec alienare z sic est condemnandus in estimatione.vt.ſ.e.l. ſi domus.ſ.qui cōſiſtēt.que estimatio hic erit centū vt facta ā rē ſtatore si vero posſit redimere p interpellationem ſit mora z trāſ fusio primi legati in centū: sic ad centū est cōueniendus.z ante li tem contestatā z est electio eius dādi fundum vel centū non antē post.vt.ſ.de penu.lega.l.j.z de solu.l.ſi quis ſtipulatus fuerit.v. m melle.Et hoc ſi translatum fuit sed nō fuit trāſlatio sed presta tio facultatis alterius soluēdi tūc solus fundus est perēdus etiā actione in rem.Sed solum parti vere facta tenebitur causā lega ti in fundo nō plene sortita effectus.z ita fuit hic. Ja.ibi. vtrū.i. quam. Dyn.ibi. Solidum emptor debet esse eiusdem conditio nis cuius heres idemq; venditor. Dy.ibi. Fundi pſecutione q̄ legatarius cepit agere hypothecaria cōtra titiū poſſeſſorē.ibi qñ id est quo casu.Old.ibi.ipsum heredē alternative conuentum.vt institu.de act.ſ.huic.z qñ.ſ. dicit nō prestaret.expone.id est ꝑsta ri negaretur quo casu nō variabit reus inuito actore.vt.ſ. eod.l. huiusmodi.ſ.itichū ſ̄z secus in ſtipulationib⁹ vt.ſ.de verb.oblig. Leum qui certarum.ſ.j.vbi de hoc plene dixi nec pōr dici in alte rum in obligatione z alterum in ſolutione quia post litem contē ſtatam ſublata est prās ſolutionis eius quod in obligatiōe non fuit.vt.ſ.de penu legata.l.j.z.ſ.de solu.l.ſi quis ſtipulatus fuerit ſ.in melle.vel dic heredi cōuento ad fundum ſimpliciter. Et ſm hoc legatarius cuius est eligere vult fundū vel centū.vt.ſ.l.pri. ſ.ti.z.ſ.titu.pri.l.lucio.ſi heres ſoluit q̄s vult:vel dic melius cum duo proponantur in legato quorum alterum est preſtāduz.Aut in legato vertitur alternatio vt illud aut illud:aut trāſlatio vtpū ta heres meus fundum dato z nisi dederis centuz dato aut alte rius ſoluendi facultatem pſtato. vtputa fundus illi des aut pro eius estimatione cētuz ei ſoluas.Primo casu etiam ſi spēs heredi taria sit deducta in legatū z de medio ſubducatur ſicut in lega to optionis nō potest loqui litera ista cum electio ſit heredis.Et ante electiones vendicetur a poſſeſſione per legatarium.Sed hoc casu locum habet.l.lucio.cum ibi nota.ſ.titu.pri.Secundo casu ſola pecunia post moraz pertur z non fundus ſi legatario mora fiat per heredem:ſecus ſi eius heredi.vt.ſ.qñ dies leg.cedat.l. ſi penum.z.l.ſi cum prēſinitione.z ad.l.fal.l.j.ſ.fem ſi ita.Et ſi ali ter interpellationem heredis legatarii heres alienaur potest peri a poſſeſſore ſed pecuniam dare vt hic.Sed ſi post moram heres alienauerit ſola pecunia peretur ab herede z non fundus a poſ ſeſſore.vt.ſ.de penu legata.l.j.C. In tertio casu vbi fundꝰ est in legato pecunia in ſolutione obtinet iſte.ſ.z quādoq; pecunia ſol ui potest etiam ſi agatur contra principalem puta heredem.arg. ſ.de acti.empti.l.j.de verb.obli.l.ita ſtipulatꝰ.ſ.ſi.z vbi de hoc no.z dixi. Verius est tamen ante litis contestationez non potest detur hec facultas.Et ideo caute hic ponitur in litera titius offe rat z inhibeat ꝛc.z ad hoc.d.l.ista ſtipulatus.de verb.oblig.Ja. id est iudicis ordinarij z arbitri.id est iudicis delegati.Old.Jn glo.etiam post alienationem.i ſi.ſed illa regula reprobatur in le gatis vbi testator cōcessit.vt.ſ.titu.j.l.lucio.z dic vt ibi no.z ideo dic q̄ heredi fiunt data electio a testatore.Jac.Jn glo.vlti.in fin. erat ergo ſecundum hoc hic fundus in ſolutione non in obliga tione.vt.ſ.de penu.lega.l.j.ſ.j.z dices agi hypothecaria contra poſſeſſorem non perſonali vel rei vendi.Item contra heredem ſi militer hypothecaria vel ſi perſonali ex testamento petebantur centum que erant in obligatione non fundus.vel ſi dicas alter natiue legatum z agebatur perſonali petebatur vtrumq; alter natiue ab herede non ab emptore cum ſucceſſor in rem perſonali non teneatur.vt.ſ.ad trebel.l.j.ſ.ſi heres.Sed tunc non procede ret q̄ ſententia ferretur ſuper eſtimatione tantum.vt hic dicit. ſed ſuper vtroq;:vt inſtitutione de officio iudicis.ſ.j. Et not. de actionibus.ſ.curare.niſi dicere⁹ quod heres ante ſententiam eli geret eſtimationem.Dynus.Et collige ex iſta gloſ.bonum reme dium ad materiam legis eum qui certarum.ſ.j.de verborum obli ga.ſed quomodo debeat ferri ſententia z fieri executio in alter natiuis obligationibus:de quo ibi plene dixi. Et ex predictis etiā colligi potest ſolutio queſtionis ſi teſtator legauit vnā de cem corbes frumenti:z ſi heres non daret legauit ei centum an mulier admittatur ad petitionem frumenti.licet heres velit da re centum.Et videtur quod ſit in electione mulieris:quia quod teneatur dare centum videtur in penam ipſius heredis appoſi tum.argu.ſ.eod.l.ſi seruus plurium.ſ.ſi quis ante.Et pena an debet alicui immunitatem preſtare.vt.ſ.de interdi.z relegat.l.re legatoruz.ſ.ad tempus.Sed dici potest argu.huius.ſ.quod de beat petere centum z non frumentum:q; ſola centū ſunt in obli gatione z petitione iuris quaſi cuiuſdam transfuſionis ſeu cuiuſ dam nouationis.Et pro hoc videtur expreſſum.d.l. ſi penum. ſ.quando dies legati cedat.Dy.

¶ Hota iſtis dictū q̄s ſepiꝰ contingit in praxi.

1 ¶ Damnatus ad dandum seruum in gene re non liberatur noxium dando.
2 Actio ex testamēto ſtricti iuris est ſapiens tamen ſapit naturā bone fidei.

1 **Si heres.** †Damnatus dare seruum in gene re non liberatur dādo noxium.h.d. ibi de dolo malo.i.actione ex teſtō nomine doli com miſſi.Old.Jn gloſſ.i.ex testamento:ubi.ſ. actionum. Jtem probatur ex eo q̄s in actione ex teſtamēto non iuratur in litem.vt.ſ.de in litez iurando.l.alias.z no.j.ad.l.falci.l.cū pater. 2 ſ.legato.hec tamen ſol.falſa est; q; licet actio ex teſtamento ſit ſtricti iuris tamē ſapit naturā bone fidei vt dictū est:z ideo ex ea agit non de dolo.vt.ſ.eo.l.huiuſmodi.ſ.hēdes.z.l.ſi seruus alie nus.z.ſ.de leg.iij.l.meuius.ſ.fundo.z ideo primam expoſitionē approbo dy.Jn gl.ibi voluerit legatariꝰ hec bona. dy.ibi.l.ſi.ſ. ſi.in pn.Circa hoc dic vt ibi no dy.ibi.litis eſtimationem.imo vi detur seruandū idē q̄s in ℨctibꝰ.ar.ſ.e.l.ſi seruus legatꝰ ſ.cū qd z.j.e.l.ſi quis inglinos.ſ.j.Et ideo pma verior. Dy.ſz q̄s aliud ſit in ℨctibus bñfacit.ſ.de furtis.l.ſi seruus.ſ.q ſi sciēs.vel dic ſe cundū pe.aut tradit seruū noxiū cū decipiēdi:z tūc dat actio ad ſolidū aut tradit nō cā decipiēdi;ſz ſe liberādi:z tunc tenet dare seruum ꝑ noxa.vt.ſ.de ſo.l.ſi cū.auf.reū.Pe.Jtē innuit hec glo. q̄ seruus noxiꝰ ſit in obligatiōe z vt ztra.l.miles.ſ.decē.ſ.de re iudicata.Jtē videtur q̄s ſi yna res ſoluat ꝑ alia creditori volē ti q̄s ipſo iure tollatur obligatio.vt inſt.quib.mo.tollit obli.in pin.z.ſ.de conſti pec.l.j.ſ.an pōt.z ſm hoc hec glo.nō bene di cit que dicit liberari ope exceptionis.

¶ Delinquit in totum in partem indiuidui delinquens.

1 **Etiam si partis.** †Deliquēs in par tez indiuidui delin quit in toto.h.d.ibi.tutor datus ad partē bonoꝝ.vt ſ.de reſt.tute.l.ſi th.Jn glo.plus ſit.C. de plus peti. l.j.Jac.ibi.de admi.tuto.l.ſi duo.Sed hic totū preſumit relicti occaſiōe partis tutele delate a qua ſe excuſat:z ideo a toto puta tur.vt.ſ.de excu.tuto.l.nenſenius cū.l.ſequen.Dyn. Vel.ſic ſm Pe.q̄s iſtud ideo est:q; ſi reuocaretur legatum pro parte tantuz tam legatarius q nō pōt directo diuidere legatū.ſ.e.l.legatariꝰ. z.j.ti.pri.l.neminē.diuideret per obliquuz.Dicta ergo loquuntur in his que ſunt diuidua ſui natura z effectu.Sed legatū indiui duum est effectu:vt dictū est.Pe.z ad.l.repe.rñdeas ſm Jac.de bel.q̄ hic non erat relicturus legatū niſi in totū adminiſtraret.z ad.l.in duo.rñdet vt ibi notauiſm eum.Et de hoc etiā notauj.ſ. ad fil.l.in.ſ.ſi q̄s tabulas.Et dic q̄ iſtud legatū applicatur pu pillo.vt.l.pe.C.de legat.in ſi.q̄ hic allegat. Et facit ꝺdicta ad queſtionē ſocij delinquentis q̄ habebat turrim cōmunē vtruz to ta turris debeat deſtrui vel pars de qua ſatis dixi.ſ.de operis noui nun.l.j.ſ.j.

1 ¶ Legatus indiuiſibile eſtimatur z loco ipſius eſtimatio præ ſtatur legatario.
2 Obligans ſe z ſua z heredes z eorum bona an eo mortuo talia ſint obligata.
3 Coniunctio cū tam inter perſonas q̄ inter res operatur pariter.
4 Testator qui iurauit teſtamentum ſe mutaturum ipſum muta re poterit.

1 **Si quis inquilinos.** † Legatum propter ſepa ratione impoſſibilē re ipſa eſtimat vel loco ipſiꝰ eſti matio legatario pſtat.h.d.Jn gl.ex poſſe ibi alicui hic aute no erat iutile ꝓpter rē ſz ꝓpter qualitatē rei:z ideo eſtima tio debetur.vt.ſ.e.filiuſſa.ſ.ſi qd alicui.z.ſ.e.l.certā.ſ.ſi duobꝰ. in.fi.Pe.ibi nō erat cōmerciū est ſed nō tale.ꝓpter qō ſeparatio inducatur.Old.Et ideo dic aut legatū nō valet rōne cuius non est cōmerciū:vt cāpus Martius.z tūc nō valet.vt.ſ.e.l.iul.ſ. ſi. aut legatū nō valet rōne qualitatis rei:et tunc ſz non valeat iure valet tamen in eſt matiōe:vt hic.z.ſ.e.l.cetera.ſ.ſi duos.verſi.z quidē ſi quis.poterāt enim hic aſcriptitij cū ſolo legari.vt.C. de agrico.z cenſi.ꝓ totū:aut nō valet ꝓpter ꝑſonam legatarij:z tūc diſtinguitur ſcies ab ignoraīte.vt.d.l.filiuſſa.ſ.ſi quid alicui.j.e. z de le.iij.l.fideicōmiſſaria.ſ.ſi rē.Andr.de piſis.ibi teſtator vo luiſſe.ſcz cū rem z eſtimationem legauit.Dy.

Cum seruum. Factum meum vel illius qui ha bet a me cauſam meum deputa tur.h.dicit.ibi.Jn eius eſtimationem quia tenet libertas ex quo apparet

apparet q̄s rei heredis legate non tranſit dominium in legatarium ipſo iure,ſen recta via.vt nota.ſ.de ſeruituti.l. papi. licet contrarium notetur z male.C.communia de legatis.l.ij. vbi de 2 hoc dixi.† Item facit ſi quis obligauit ſe z bona ſua z heredes ſuos z bona heredum, aneo mortuo ex tali conuentione ſint obligata.Et est hic argu.q̄ non:quia qui potest dominiū trāſſer re z obligare.Et econtra.vt.C. que res pignori obligari poſſunt l.qui filios.Sed dominium rei heredis non potest transferri:vt hic:ergo nec pignori obligari dy.de hoc dixi.C.qui potiores in pigno.ha l.aſſiduis.ver. quid ſi maritus.pe.tenet quod poſſit obligare bona heredis per.l.vnū ex fa.ſ.ſi rē.j.ti.pri.Rar.ztra. per.l.ſi titio.ſ.de pig.vbi de hoc ad.ſ.ſi rē.reſpōdet quod bñ va let legatū vt ibi nō tamen tranſfertur dominiū ipſo iure vt hic in glo.vt inſti.in.ſi.z hec plenior vel planior.dyn.Sz videtur quod heres ad nihilum teneatur.qui manumiſſo ſimilis est vt de ſol.l. ſi alienū.z de furtis.l.inter omnes.Sz ſi eſſet mortuus ſine dolo z culpa eius nō teneretur vt.ſ.e.l.nō amplius.ſ.j.ergo nec hic te neri dz.Sz dic q̄s cū seruus pueuit ad libertatē facto hēdis pro inde est ac ſi cū occidiſſet quo caſu ꝓpetuo teneret vt.j.ſ. ver.ob. l.ſi seruum.Et ſic hic teneri dz z vide.ſ.e.l.ſiue ſcierit. Sed num quid petetur eſtimatio. Reſpon.nō ſed seruus z eſtimatio preſta tur vt dicta.l.ſi seruum.ſ.fi.de verbo.obli.Jaco.

3 **Si ita legatum,** †Coniunctio cū pariter ope ratur tā inter perſonas quā inter res.h.d.Et de iſta dictione cum vide q̄s dixi.ſ.e.l.ſi cui ſer uiens.Jtez nō.q̄s ar.de rebus ad perſonas eſt validū ꝓ hoc.j. de ver.ob.l.ſi duo.z dicat Rar.q̄s nō huiꝰ.ar.colligit ꝓ hoc etiaz ſ.de ſtatu hol.qui furē.vbi de hoc dixi z in vſibus feu.de vaſal lo qui cōtra cōſtitu.lotharū.c.j.Item gl.allegat ꝓ concoz.hic.l. ſi quis titio de vſufru.ſed debet dicere de vſufru.accreſcendo.

¶ **Si quis Diui seuerus,** Scripſerit diſpoſitio teſtatoris vel iuramen tum contra legem non valet.h.d.cū.ſ.ſequē. Jbi in teſtamento ſcriptum vt a teſtatore preſtitus vt.ſ.ti.pri.l.cū pater.ſ.filius matrē.de leg.iij.cū qs decedēs.ſ. codicillos vel ab alio preſtandū.vt.ſ.de condi.inſtitu.l.que ſub condition.Oldr. 4 Et facit iſte.ſ.ad queſtionē † ſi teſtator iurauit non mutare teſta mentū q̄s nihilominus mutare poſſit ꝓ hoc.ſ.de dona.inter vi rum z vxo.l.cum hic ſtatus.ſ.penitentia.de iure codicillorum.l.di uus.ſ.licet.ſ.e.l.nemo poteſt.j.de.l.iij.l.ſi quis in pin.teſtamēt. C.de legibus:z conſti.l.non dubium.Et de ſacro.eccle.l.j.vbi de hoc latius dixi.in contrarū vidēt q̄ iuramentū ſeruandū est q̄s ſeruatuz nō vergit ad interitū ſalutis eterne.extra de iureiuran. c.cū contingat.z.c.debitores.z extra de pact.cū.li.vj.z de iureiu ran.c.penul.cum notatis in dict.cc.z vide eo.ti.c.non est obliga rozium.cum ibi nota.ꝙ omnes in glo.ibi.ſ.filius a patre.iſte.ſ.vi detur contradicere huic.ſ.q̄ ibi ſacramentuz confirmat q̄s erat inualidum.So.aut est inualidū ꝓpter turpitudinem z non fir matur per ſacramentum vt hic aut alia de cauſa:z tunc ſic vt ibi vel ſm dy.Et in idem recidit ille.ſ.filius matrem.loquitur in vo luntate q̄ erat ꝓter legē nō cōtra legē.dy.Jbi que ſub cōditiōe niſi in duobus caſibus ibi nullum eſt ſpeciale.imo ibi iurabatur de preterito vel de preſenti quo caſu ſacramentuz nō remittitur ſecus ſi de futuro vt dicta.l.que ſub conditione.ibi z ad hoc iſtā partem glo.referas ad hoc quod iuramentum non firmat quod erat inualidum ꝓpter turpitudinem vt in auf.ſcenicas.ſ. non ſolum.et extra de iureiuran.c.quemadmodum.Si autem ex alia cauſa foret inualidum non confirmaretur vt dicto.ſ.filius ma trem.Jacob.

1 ¶ Legari poteſt alieno ſeruo licet non ꝓprio.
2 Legatum quantitatis multiplicatur per diuerſitatem perſona rum eiuſdem gradus.
3 Conditio in ſecundis tabulis non cenſetur repetita ſi legatum vitiet.
4 Voluntas teſtatoris ineptum continens per modum diſpoſitio nis non ſeruatur.
5 Socius non communicat ſocio ea que conſequitur ex delicto.
6 Curato an debeatur quarta portio.
7 Quarta portio de quibus debeatur parochiano.
8 Conſuetudo a iure approbata per decēniū validatur.
9 Sepultura libera quid importet.
10 Fratres mendicantes poſſunt proceſſionaliter z cuz cruce ire ad corpora aſſumenda.
11 Jus ſepeliendi habentes poſſunt per alienos vicos corpora de ferendo tranſire.
12 Quarta portio non debetur curatis de relictis ab his qui apud mendicātes eligunt ſepulturam.
13 Quarta portio an debeatur curato de relictis fratribus affectio ne ſanguinis.
14 Quarta an debeatur curatis de relictis ab his qui apud fratres non eligūt ſepulturam.
15 Eccleſia parochialis de quib⁹ relictis portionē quartā recipiat.
16 Funeralia non dicunt niſi q̄ ratiōe ſepulture obueniunt.
17 Verba rescripti z legis particularis ſunt ad ius cōe trahenda.
18 Fratres minores nec in communi nec in particulari proprium habere poſſunt.
19 Quarta portio de quibus relictis debeatur curatis.
20 Curati quartam de manibus mendicantium recipere debent.
21 Quarta non debetur de legatis inter viuos.
22 Quarta an debeatur de pecunia ad certum vſum relicta.
23 Teſtatore legāte fratribus trigintā z eccleſie ſue parochiali de cem an debeatur quarta de illis triginta.
24 Quarta an debeatur ſi fratri aliquid ratione parentele legetur.
25 Quarta an debeatur de relictis ſepulturam rēpore interdicti.

¶* Vide i.l.ciui tatibus.ſ.e.z an ſeruꝰ ſit ca paz alimētoz legati. vide ꝙ Fede.cōſi.xlj. z hic in addi. ad Bar.

1 **Seruo alieno,** †Alieno ſeruo poteſt le gari ꝓprio nō ad liber tatem perducendo medio tempore alimēta recte lega uit.h.d.vſq; ad.ſ.ſi quis a primo.Et quod dicit,obtē perādū dic officio iudicis.Et ad hoc facit.ſ.de relig.z ſumptu bus funerū.l.ſi quis impediat.z de pe.here.l.hereditas.ſ.j.z ar. huius.ſ.z dictarum legum dicunt fratres predicatores z mino res z alij qui non poſſunt habere proprium z per cōſequens non poſſunt petere ſibi relicta q̄s ſaltem officio iudicis eius debeban tur z pro hoc de alimen.z cibaria lega.l.ſeruos.z de annuis lega.l. quintus.z extra de ver.ſig.c.exiit q ſeminat.ſ.ad hec quia fratri bus.li.vj.Et de liberali cauſa.l.cū affirmes.extra de teſta.c.nos. c.iudicate z.c.ſi heredes.z.c.tua z ad hoc facit quod no. Juno. z hoſti.extra de proba.c.in preſentia.in glo.officio iudicis in fin. hic loquitur in legato alimentoꝝ ſecus in alio legato vt ibi.cō tra hoc facit glo.C.de neceſſarijs ſer.hered.inſtitu.l. penulti.ſ.ſi lo.qui hic allegatur in glo.quam quidam approbant per.l.ibi al legatam de liberali cauſa.l.ſeruos. ſecundum vnam lecturam. Sed z glo.verior eſt per iſtum.ſ.quia interim ante aduentum li bertatis heres eſt dominꝰ vt.j. de fideicomiſ.liber.l. generaliter. ſ.ſi z no.j.de regu.iur.l.quod noſtrum.

¶* Vide bar. hic z i.l.ſiqs. de lega.iij.

2 **Si quis a primo,** †Diuerſitas perſonarum eiuſdem gradus multiplici cat legatum quantitatis:ſecus in diuerſis gradibus quia tunc ſi incipiant deberi ab inſtituto non debentur a ſubſtituto hoc di cit ibi a ſecundo inſtituto.Et eſt proprium nomen.Et repete le gauerat.Dy.Jbi.repetierit quia dixit legata omnia preſtari vo lo a quocunq; ſucceſſore meo.Dy.Jbi:ſubſtituit.Et ab eo lega tum relinqt ibi heres ſteterit z ſic ceperunt legata deberi ex inſti tutione.Dyn.Jbi.non valet id eſt nihil operat.Dy. Jbi ſemel debeatur ſcilicet legatum.Dy.Jn gloſ.prima ibi.ab eo.ſcs ſub ſtituto.Dy.Jn gl.vltima ibi.ſiue expreſſa quando expreſſe repe tuntur.Dyn.Jbi tacita quando expreſſe non repetuntur. Dy. Jbi vt dixi.ſ.e.l.ſi fundum ſub conditione. Dyn.ſ.ſi pater.ibi eſſent relicta z deceſſit inſtitutꝰ pēdente cōditione legatorū.Dy.

Queſtio no tabilis.

3 **Si ab impubere,** †Conditio legatum vitiās in ſecundis tabulis non in religitur repetita.h.d.Jbi repetitum ſimpliciter ſine conditione predicta.Dy.Et facit iſte.ſ.ad talē queſtionē. Teſtator plures heredes inſtituit z phibuit ne fundū alienarēt adiecta cā alis nō valerent.vt.j.e.l.filiuſſa.ſ.diui.poſtea fecit nouū teſtū nō repetita prohibitione vel predicto pmo teſtō aliquos ſubſtituit z non re petit prohibitionē:vel ſi repetit cām dubitatur vtrum videatur repetita prohibito vel cauſa.Et videtur q̄ ſic.vt.j. deliure ſiſci.l. ſtatus florus.de lega.ij.l.cuz pater.ſ.ab inſtituto.z.ſ.de proba tio.l.cum tacitū.Econtra q̄ nō.ar.hui⁹.ſ.z.ſ.e.l.ſi quis a filio.z.j. l.ſi cui.ſ.ſi is.z hoc est verum.Et q̄s in legibus contrarijs dicit nō est ideo q̄ ſingatur repetitio in ſecundo eius q̄ dictuz erat in primo ſed q̄ ꝓ ſecūdū teſtū nō videt reuocaſſe tacitū fideicōmiſ ſarium de q̄ erat ſibi accōmodata fides in quadā ſcriptura ꝓua ta nō in pmo teſtō q̄ tūc ſecꝰ:vt modo dixi.Dy. Alij dicit aut fuit facta repetitio ſpāliter z expreſſe in perſonā ſubſtituti z nō ex preſſa cā z tūc nō videatur repetita cauſa.vt.d.l.ſi cui.ſ.fin.ſ.eo. aut gñaliter q̄ prohibuerat multas alienatiōes cū cauſa poſtea ſubiecit eaſdem alienationes phibere etiam ſubſtituto:z tunc vi deatur repetita cā.vt.d.l.ſi quis a filio.z de fideicō.li.j.fin.ſ.fin.z iſte.ſ.nō facit:q; loquitur de repetitione q̄ vitiaret voluntatez te ſtatoris z q̄ſtio loquit de repetitiōe q̄ validaret.z gl.allegat ꝓ concoz.inſti.ad.l.aquil.ſ.ceterū.dz allegare.hoc tamen capite.

¶* Als hic bar. z q8 82 i apo ſtillis.z tāgit de ſepulturꝭ. z an religioſi poſſint habe reſepulturas.

4 **Ineptas.** †Voluntas teſtatoris p modum diſpoſitio nis continens ineptum non ſeruatur.h.d. Opponit glo.de.l.non opz.C.de his qui.vt indignis:dic vt ibi. Item opponit de.l.meuius.j. de conditio.z demon.So.vt in gl. z declara q̄ hic percepit teſtator aliquid ineptum per modum diſpoſitionis in contrarijs per modum conditionis que impleñ

Universidad de Deusto
Biblioteca

da est ficut voluit testator cū modis factum importet.vt dicta.l. meuius.z de verbo.obli.l.quidam.¶Contra hoc op.de.l. quidam de cōdi.institu.vbi apponitur in modum cōditionis z tamē non seruatur volūtas defuncti q; inepta.so.illud propter humanitatem z q; illa conditio est contra religionem scōm Pe.qs mēti teneas:z vide quod dixi ibi veluti vestes.hoc enim simpliciores homines faciunt.vt.ff.de reli.z sump.fune.l.2 si qs impediat.ff.impēsa.Et facit iste.§.2 dictus.§.impensa ad questionez sepe occurrentem p decretalē.super cathedrā.in clementinis de sepulturis. §.hmōi quoq; statuto.vbi dictur de ſctionib⁹ obuētionibus funeralibus debetur quarta parochialibus sacerdotibus.ponam⁹ ergo quod aliquis miles sepelitur ad locum predicatorū more solito cum indumentis cingulis z equis cooperris:presbyter parochialis petit quarta autoritate dicti.§. fratres dicunt quod non.Et p̄o fratribus facimt iste.§.2 dictus.§.impensa:qui inmunt q; talia non dicantur funeralia sed inepta z facta per homines simpliciores.z p̄o hoc etiam.extra.qō.ti.c.anime defuncto rum.¶Item p̄o hoc facit alia ratio quia primo sepelitur eozpus vestitum deinde expoliant ipsum.Et sic committunt crimē sepulchri violati.vt.C.de sepulchro violato.l.ū.§. fina.ergo non tenentur istud cōmunicare sacerdoti parochiali:quia socius ea que ex delicto consequitur,non communicat socio.l.quod autez. z quia quod doti accidit non p̄t erea dotale efficitur.ff.de iure dotium.l.in fundo.§.si fundus.in fi.in contrarium videtur quia equi z vestimenta corpus sequuntur z cum corpore ad sepulturam deferuntur ergo idem esset quod in principali.vt.ff.commo. l.si vt certo.§.vsq; adeo.z extra de regu.iur.c. accessorium.libro. vj.z p̄o hoc etiam euidenter facit.ff.nau.caupo.stabularij.l.ij.§. fina.vbi dicit quod nauta tenetur non solum de mercibus sed etiam de vestibus.dicit glo.quia z hec deferuntur p̄o hoc etiā facit: quia iure canonico videtur concessum z tradit qualiter debeant indui cadauera seu corpora laicorum episcoporum z ſbyterorum in decretis.de consecratione distin. j.c.nemo per ignorantiā.Et ibi de hoc p archidia.sed archidiaconus non dicit ibi de talibus vestibus. sed de cilicio vel alia vili veste que indicet penitentiam z humiliratem non superbiam vel inanem gloziam, ibidem etiā tenet Archi.q; in die resurrectionis z iudicij erimus nudi sicut natus fuit Adam quid dicemus in questiōe predicta
6 inter parochianū z fratres.dñs Richard⁹ malūbz tenebat †qs
*Nota qs parochiano debetur quarta de iure z ita semel obtinuit de cura mea prothonotarius.
parochiano deberetur quarta per iura.ff.ad hoc adducta. dñs Oldra.tenebat oppositū z sic arguebat nō est dubiū qs sicut dictum est vestis cilicia vel similia que indicant penitentiam er humiliratem est cōcessa.vt dicta.l.si quis.§.impensam.z.l. funeris. de religiosis.z dicto.c.nemo:de consecratio.di.j.si ergo murato more hodie pannus aureus vel alius deferatur debebit funeralibus annumerari sicut in iure dicitur quod olim supellectili annumerabantur vasa fictilia hodie vero per vsum peritorum alias imperatorum etiam argentea annumerantur.vt.ff.de suppellectili leg.l.iij.in fi.parua enim res vel magna in iure non facit discretionem.vt.ff.de cōiugē.cum eman.liberis'eius.l.).§.illud non interest.z vt in posset.legatorum.l. quanuis minima.si cui plus quam.p leg.falci.l.j.§.cum igit.z de dāno infecto.l.si proprietarius.Et qs de istis omnib⁹.l.vestibus z equis quarta portio debeat videt expressum extra de sepulturis.c.in nostra.vbi est speciale in hospitalarijs in equis z armis ꝓpter subsidium terre sancte in aliis relinquit in oppositum ius cōmune:z videtur etiā ex pressum de pannis z vestibus extra de verb.sig.c.cum inter vos. p̄o opi.do.iRichar.qs quarta non debeat bene facit forma literarum romane curie que talis est.conquesti sunt nobis parochiani talis ecclesie quod rector eiusdez ceca cupiditate seducere mortuorum vestimenta ab heredibus eozum contra iusticiam exigit z extorquet in sue salutis dispendium z scandalum plurimorum. Quocirca mandamus qs si ita est dictum rectorē qs ab hac huiusmodi exactione desistat monitione premissa q cēsurā ecclesiasticam.ap.remota compellas.z ita obtinuit existente questione de facto. Et q; dicta decretali.super cathedram.multa dubia z questiones sunt orte p̄o eius declaratione hec intra subdiuiz. primo enim licet in ipsa cōstitutiōe seu decretali expresse dicatur quod fratres dictorum ordinum liberam habeant sepulturam. Et in priuilegijs etiam ipsis fratribus a sede aplica concessis expresse contineantur hec verba:sepulturā quoq; in locis cimiterijs z ecclesijs vestris concedimus. Et eam liberam esse censemus vt eozum deuotioni z extreme voluntati qui se illic sepeliri deliberauerint nullus obsistat z dicta etiam decretalis super cathedram expresse cassat omnes consuetudines conuentiones z pacta que obuiarent: huiusmodi fratrū libere sepulture prelati tamen z rectores seu curati non permittunt ipsos fratres ire libere ad accipiendum corpora defunctorum qui apud eos eligunt sepeliri imo interdum ipsos fratres compellunt ipsa corpora deferre ad cathedrales vel parochiales ecclesias z ibi quandoq; faciunt
7 solennem missam cantare.Et fratres z populum ibi diutius expectare z oblationes omnes recipiunt quandoq; quartam canonicam excedentes z quādoq; pannos z lectos qui cum corpore deferuntur accipiunt z corpus nudatum fratribus reliquunt:: z nihilominus de omnibus obuentionibus quas fratres suscipiūt tam de funeralibus q̄ de quibuscunq; relictis quartā ecclesie extorquere nituntur.¶Secūdo licet sedes apostolica statuerit infra hec verba decernimus vt omnes ecclesie dictorum fratrum vbi cōuētus existunt conuentuales vocentur. Et inter honorabiles congregationes habeantur z tam de iure q̄ etiam de consuetudine possent dicti fratres ire ad assumendum corpora illorū qui apud illos elegerant sepeliri processionaliter z cum cruce,tamen in nōnullis partibus prelati seu rectores curati prohibent dictis fratribus ne vadant ad assumendum dicta corpora processionaliter z cum cruce.¶Tertio licet dicta decretalis super cathedrā. innuat quod de relictis fratribus per eos qui apud eos eligūt sepeliri quartam dare sacerdotibus z ecclesiarum rectoribus tenentur:z glo.Jo.monachi ibi posita z aliozum doctorum opiniones z sententie quod de relictis ipsis fratrib⁹ per illos qui apud eos non sepeliuntur dare quartam non teneantur tamen predicti prelati z rectores de talibus relictis conantur quartam ab ipsis fratribus extorquere.¶Quarto licet ipsa decretalis sup cathedram expresse loquatur de relictis solum ipsis fratribus quibus competit ad sepulturam recipere sit actus nulli singulari cōuentui sed collegio z tam ex verbis q̄ ex mente dicte decretalis pareat quod solum de relictis ipsis fratribus p̄o sepultura in communi ad quos spectat ad sepulturam recipere quarta debeatur ipsi tamen prelati seu rectores contrā dictam decretalem z doctorum sententias nituntur quartam exigere de relictis non p̄o sepultura.sed ratione parentele vel amicitie vel deuotionis cuilibet fratri singulari.¶Quinto licet dicta decretalis expresse dicat de relictis necnon datis vel qualitercūq; donatis in mora seu mortis articulo in infirmitate donantis vel dantis de qua decesserit z tam ex ipso textu.q̄ ex glo.posita C.de sepulturis extra.eo.c.relatum.que incepit in egritudine ꝛc.expresse pareat qō de relictis ante infirmitatem de qua decesserit qui sepulturam elegit quarta non debeatur curatis tamen eam ab ipsis fratribus exigere conantur.¶Sexto licet dicta decretalis expresse dicat quod parochiani ecclesie z ipsorum curati debito beneficioū sine causa defraudent statuim⁹ z ordinam⁹ ꝛc.sic causa quare statuit fratres dare debere quartā fuit ne ipsi curati fraudentur debitis beneficijs sequitur quod vbi defunctus qui eligit sepeliri apud fratres reliquit ipsis rectoribus seu curatis tantus quod ascendit ipsam canonicam portionem que de toro iudicio detrahenda est.extra de sepulturis.c.j.z.c.cum si quod z.c. relatum.tamen dicti rectores quantumcunq; sit eis per testatores relictum nullatenus computato vel compensato quod eis relinquitur petunt integram quartam ab ipsis fratribus sibi solui quod est expresse contra rationem z mentem ipsius decretalis z cōtra glibi positam.¶Septimo licet ipsa decretalis non dicat de omnibus obuentionibus simpliciter z absolute.sed determinare scilicet tam de funeralibus q̄ de quibuscūq; relictis:z no.nisi de his que defunctus ordinauit quarta debebatur vt expresse patet extra de sepulturis.c.j.in textu.z glo.z.c.seq.z.c de his.z.c.cum super.z.c.in nostra.z ex dicta decretali super cathedram que licet dicat in prin.de omnibus obuentionibus postea determinat de quibuscunq; modo relictis.scilicet in victima voluntate.vt patet cuilibet intuenti.z Jo.and.no.ibidem ipsi tamen prelati z rectores contra mentem z verba ipsius decretalis nituntur extorquere quartā a dictis fratribus z de his que nō sunt p testatorē ordinata z que ꝓpinqui z amici qui veniūt ad exequias defuncti de bursa sua offerunt super altari vel ad missas.¶Octauo licet mortuaria a funeralibus distinguantur.vt no.per Innocen. et Hosti.extra de excessibus prelatorum.c.tanta.in.glo.signata super verbo post interdicti violationem hinc est qō sm ipsum Inno.quarta mortuariorum sicut nec decimarum debet de iure cōmuni sicut ipse notat extra de officio ordi.c.conquerente.prelati tamen z rectores ipsam decretalem extendentes ad mortuaria indebite ab ipsis fratribus quartam de mortuarijs exigere satagunt.¶Nono licet dicta decretalis super cathedram aperte dicat quod fratres quartam ipsam de funeralibus q̄ de quibuscunq; relictis ipsis rectoribus largiri integre teneantur. Et qō ab eis vltra portionem huiusmodi nihil exigere valeant vt amplius ipsi fratres impendere sint astricti.ex quibus verbis clare patet q; dicti rectores dictā quartam ab ipsis fratribus debent petere z ab eis recipere ipsi tamen rectores z curati in aliquibus partibus vt grauent defunctorum heredes z per consequens aliquando aliqui retrahantur ne apud ipsos fratres eligant sepeliri anteq̄ corpora illorum qui elegerūt sepulturam apud fratres tradi permittant ecclesiastice sepulture contra dictam decre.

compellun

compellunt ipsos heredes ad solutionem quarte predicte vel ad satisfandum de ipsa eis soluēda z compellunt coram exhibere testamenta ipsorum defunctorum.¶Decimo cum in priuilegijs dictis fratribus per apostolicas sedem cōcessis sint hec verba districtius inhibemus ne de his que in ornamentis vel p̄o eis aut libris seu fabricis luminaribus anniuersarijs septimis vicesimis z tricesimis seu alijs ad perpetuum cultus diuinum ecclesijs vel locis nostris in vltima voluntate legantur canonica portio ab aliquibus deducatur dummodo in fraudem huiusmodi legata non fiant z dicta priuilegia non tollantur per dictam constitutionem cū non sint contraria his que in ipsa cōstitutione cōstituuntur cum ibidem statuatur solummodo de relictis ipsis fratribus ad vsus eorum:relicta autē ad cultum diuinum ab ipsis tratribus ad eorum vsum relicta dici non possunt z ideo de ipsis quarta aliqua non detrahatur ipsi tamen prelati z rectores de huiusmodi relictis ad cultum diuinum ab ipsis fratribus seu heredibus decedentium quartam exigere contra dicta priuilegia z iura z dicte decretalis sententiam moliuntur.¶Undecimo cōtra verba z mentem dicte constitutionis z contra omnia iura in aliquibus partibus z maxime in partibus sagonie quidam prelati z rectores ecclesiarum dē his que ipsis fratribus inter vivos amore dei dantur donantur seu offeruntur z etiam de elemosynis ostiatim mēdicatis quartam ab ipsis fratribus auferūt z extorquent.¶Duodecimo licet decretalis de vsore.§.j. extra de sepulturis cōcedat quod pater impubes filios:si consuetudo id habeat:possit vbi voluerit sepelire:ipsi tamen prelati z rectores maxime in ciuitate Almonē.vbi est dicta cōsuetudo quod parentes possunt p̄o filijs impuberibus vbi voluerūt eligere sepulturam de facto prohibent ne impuberes p̄o quibus parentes elegerunt sepulturam apud fratres ne apud eos sepeliantur z ipsorum impuberum corpora violenter rapiunt:z faciunt in eorum ecclesijs parochialibus sepeliri.¶Decimotertio licet secun
8 dum quod no.per compost.extra de consuetu.c.vlti.sufficiat †q̄ talis cōsuetudo a iure approbata sit seruata per.x.vel.xx.annos z obtenta tamen ipsi prelati z rectores volentes probare consuetudinem longi temporis ab huiusmodi probatione repellunt asserentes quod consuetudo prescripta per tantū tēpus cuius memoria non existit vel saltē longissimi tēporis est ꝓbāda.z sic ꝓhuiusmodi viis fratres a sepultura impuberū conant excludere.¶Decimoquarto alig̃ prelati aliq̄s sic arctāt numerū fratrū presentatorū eisdē z tot casus de facto retinēt in q̄busdā potestatem absoluendi sibi ꝑpsis solūmodo reseruant z in absoluendis in casibus huiusmodi reseruatis p eos excōicationis sententiam ꝓferunt quod potestas z autoritas dictis fratribus per sedē aplicā circa audiendas confessiōes cōcessa euacuat aut nimiū enervat. Et de predictis casibus sen articulis queritur quid sit iuris. Et
9 circa primū videtur ꝓfratribus sentiendū † quia verbū liberā sepulturam notat quandā prerogatiuā absolutā z dominiū supactum cui adijcit.ff.de ꝓcur.cui libera.de iureiuran.l. iusiurandum quod ex cōuentiōe.§.fi.de peculio libera.z extra de electione cū nobis olim in fi.constat aūt qs non habet dominium super actū de quo agit qui quotiescunq; illum exercere vult, aliqualiter impedit:omnis nāq; ꝓhibitio siue perpetua siue ad tēp⁹ cōtradicit libertati simpliciter cōsiderate vt.ff.de sta.ho.l. libertas, liber dicitur qui nullius alterius iurisdictioni vel potestati subiectus est vt.ff.de capti.z postli.reuersis.l.nō dubito.§.pupil⁹ aūt liber.sic ergo z illa sola sepultura dicitur libera que nullius est potestati supposita sed si necesse haberet ad alium locum vel aliā ecclesiam declamare videret aliqualiter alterius iurisdictioni supposita ergo ꝛc.preterea q̄ directe ad debitū locū nō pueniet leuius z magis tenue pertinet.ff.de seruitu.vr.ꝓe.l.seruitutes.j.stillicidium.¶Constat aūt hoc libere sepulture detrahere.¶Constat enim quod fratres plus consequerentur de ꝯmodo tēporali in expeditione velocior:Si dicetur ad eozum domos funera portarentur quam si alibi deponātur,ergo ꝛc.vt.ff.ad.l.fal.l.qui quadringenta.§.fi.preterea verbū libere omnē conditionem z moram excludit extra de preben.c.extirpande.§.fi.e.ti.c. si beneficia. lib. vj.et de offi.ord.c.ordinarij.§.qs si forte.z ibi de hoc per Jo. andr.et archi.z de homicidio.c.pio humani.lib.vj.Et sm hoc talis consuetudo vt pote contradicēs vel aliqualiter detrahens libere sepulture videtur sublata ꝑ.§.vlti.dicte decretalis super cathedram.spoliatur vero fundus anteq̄ ad domos eozum apponeretur debēt taliter ablata fratribus restitui:z in eis quarta perdere ad similitudinem heredis res hereditarias subtrahentis qui in eis perdit quartam trebellianicam z iure institutionis debitā:quā erat alias detractur⁹.ff.ad.l.falci.l.paulus.nō.z de his qui.vi indignis.l.relictum.vltimo certum est qō istud corpus arceretur in itinere ergo ꝓhibetur libera sepultura iuxta textum l.dicen.ꝓhibere inferre sepulchrum siue ꝓhibeatur in itine-
10 re siue in locū deferre.vt.ff.de mortuo inferē.l.j.§.ꝓhiberi.† Circa casēm videtur qs liceat fratribus etiā processionaliter et cum cruce ire p̄o assumendis corporibus.Et primo sic cui conceditur finis videnē concessa ea per que pertenitur ad finem vt.ff.de procura.l.ad rem.z.l.ad legatū.z cui conceditur haustus ex fonte conceditur similiter iter ad ipsum de seruitu.rust.predi.l. iij.§. vlti.z cui relictum est hortum ad qs per domum ff.de seruitu. vrb. prae.l. olimpico. Item si legatus sit fundi vsufructuarius iter si aliunde ire non potest legatum videtur etiam si testator ꝓhibuit. vt.ff. vsufru.quemad.ca.l.j.§.vsufru.z de vsufru.legato.l.damnas esto.et si dicatur non licet inuito rectore per parochiam etiam transire: sic nec inuito domino lz pedia eius ingredi vt.ff.de ser.ru.prædi. l.diuus,¶fide.quod imo licet propter finem concessum qui aliter haberi non potest vt z alias lz domus alienq̄ inuito domino intrare z paumenta frangere p cloaca purgāda vt.ff.de cloa.l. j.§.ait pretor.Et p̄o hoc.ff.de glande legenda.l.j.z.ij.Et dic p̄o deo quod interesse pretendunt curati si funus quod est fratrum per eos exportetur vel processionaliter societur certe nullum nisi sola inuidia eos moueat.Quibus dicendum est ꝛc.imo etiā aliquod incōmodum portare debent vt fratres maximum dannū euitent vt.ff.ne quid in loco publico.l.j.§.sunt qui putant.ꝓfitat etiam de his argumentum qs licet de ciuitate non liceat ad villam transferre marmora vel columnas tñ de villa ad villam per mediam ciuitatem licitum est ac si lex aperte dicat transactiones esse illicitam ratione rei que transfertur z loci a quo transfertur non autem ratione loci per quem trāsfertur vt.C.de edifi.priua.
11 l.si quis post hac.¶†Ultimo videt casus qs illis qui sepeliendi ius habent licitum z ius sit per alienos vicos z territoria funera seu corpora ipsa deferre vt.ff.de sepul. viola.l.iij.§. non per petue.Et si dicunt rectores:placet qs potent sed non processionaliter nec cum cruce,respondetur quod si eis deportatio est cōcessa videtur cōcessa fm consuetudinem deferri vt.ff.de aqua pluuia arcen.l.si presens.§.placuit.ff.de edili.edicto.quod si nolet.§. qs si assidua.de euic.l.si fundus.z de pig.act.l.si pignore.§.fina. sed secundū laudabilē vsum z cōsuetudinē funera cōsueuerūt sic p̄o cessionaliter z cū cruce ferri ergo ꝛc.de hoc etiam vide quod notaui.C.de alec luso.z relig.z sump.funerum.super rubrica.ver.
12 item vidi dubitari ¶Circa tertiū indubitanter videtur quod de relictis ab his qui apud eos eligunt sepulturam quarta non debeatur.primo quia cessat ratio constitutionis.ſ. electio sepulture ergo ꝛc.vt.ff.de iure patrona.l.adigere.§.quāuis.de adul.l. si postulauit.de pactis.quod dictum relictum ei ecclesie in qua quis eligit sepulturam propter sepulturam relictum videtur vt ff.de excu.tuto.l.nēmus.z.l.se.preterea illa est regula quod ille solum ad collationem alteri faciendam vigetur per cuius cōcursum iniuria alteri irrogatur.ff. de lega. prestan.l. filium.§.z hoc sit cōsequens.z de colla.bonis.l.si fuerit filia.sed fratres nullam iniuriam irrogant rectoribus quando apud eos non est sepultura electa.ergo ꝛc.sicut dicit Joan.monachus fortunatus esset rector curatus si haberet subditum qui summam centum marcharum fratribus legasset vnde hic interpretatio esset admodū captiosa sicut dicitur de vasculario z fabro argentario qui vxori mundum muliebrem reliquit:credit em̄ legato solus mundus ad vsum vxoris deputatus q̄ si totus in legatum cederet esset captiosum.ff.de auro z argento legato.l.si vxori.in prin. Et hec etiam erat cōmunis opi.ante constitutionem seu decretalem super cathedram.§.qs de legatis relictis alijs ecclesijs nulla quarta debetur.sed de relictis soluē illi ecclesie apud quā eligit sepultura.extra de sepulturis.c.j.z no.per glo.in.c.nostra.z ibi not. per Innocen.z Hostiē.nec obstant verba dicte decretalis super cathedram vbi dicit de quibuscunq; relictis ipsis fratribus distincte vel indistincte ad quoscunq; certos z determinatos vsus quia hec verba res legatas z modos legandi respiciunt non autem personas legatarioꝝ ampliant vel augent.Sed iure communi relinquunt z h̄ est casus.ff.de alimentis lega.l.a filio.§.fi. z per dicta iura probatur.non obstat etiam q̄ predicti prelati z rectores dicunt quod relictū singulari fratri acquiritur cōuētui quia persona id est cōuētus qui fingitur vice persōne.vt.ff.de fideiussori.l.mortuo est causa quare quarta debetur. Sed causa est sepultura vt p̄s ex textu dicte decretalis.Et ideo dicta opinio non p̄cedit secundū Oldra.cuius fuerūt oīa suprascripta in ista materia.Si enim persona.i.cōuentus esset causa deductionis pura q; statutum esset qs vltra certum modū capere nō posset tunc sequeretur z procederet.argu.vt.ff.de bonis libertorum. l.queritur.z.ff.eod.l.si mihi z tibi.§.regula.sed ibi incapacitas eius cui queritur non est causa.Sed aliud vt in proposito.arg.
13 acquisitiōis cessat.vt.ff.de leg.ij.l.debitor.§.fi.¶† Circa quartū videt dicendū qs de relictis fratrib⁹ affectione sanguinis amicitie vel meriti debeat dari quarta:cōsiderato qs quicqd q̄rit frater querit cōuentui extra de offi.ordi.c.quarta.z no.q̄ Inno.ple-

Universidad de Deusto
Biblioteca

Quarta an debeat curatis de relictis fratribus.

ne extra de priuilegiis.c.quanto amplius.attendi debet ergo cui queritur non cui relinquitur.vt.ff.de iure patro.l.qui contra de bonis libertorum.l.in seruitutem.§.si patroni.z.l.queritur. vnde scriptum est quod capacitas serui ex domini cui queritur capacitate agnoscitur de lega.j.l.si mihi z tibi.§.regula.z de seruitute lega.l.si maxime.Et huic videtur assentire tempus dicti.c.super cathedram.dum dicit distincte vel indistincte ad certos determinatos vsus de quibus quarta seu canonica portio ꝛc. Sed contrarium videtur verius ad quod intelligendum est sciendum qđ quidam actus sunt qui ita conueniunt singulis quod nullo modo vniuersitati vt audire diuina percipere sacramenta. extra de sententia excommunicationis.c.si sententiam.lib.vj. Et quidam sunt actus qui cõueniunt soli vniuersitati ita quod non singulis.vt creatio syndici z similia.j.de mune.z hono.l.vlti.§. defensores.C.de cura.l.vlt.lib.x.Et extra de elect.in generali recipere nõ ad sepulturam religiosis singularibus vt singularibus non cõpetit sed vt conuentui ergo nec quarta que propter sepulturam inducta est in singularibus fratribus vel eis relictis locum habebit sicut interdictum predictum ad tollendum impedimentus nauigandi in flumine non nauigabili locum non habet quia hic actus flumini tolli non conuenit.vt.ff.de fluminibus. z ne quid in flumine publico.l.j.§.non tamen.vnde quarta videtur fratribus relicta vt collatio.vt.j.de rebus dubijs.l.ciuibus.non vt singularibus.vt.eod.titul.cum senatus.tales enim cause naturam relictorum immutant z faciũt secundum ipsarum varietates legatũ ipsum ascribi nũc paganico peculio nũc castrẽsi.vt.j.de castrensi peculio.l.si forte.z.l.si vxor.z.l.castrense.z tale legatum ob talem causam relictũ nõ tã dicit lucrum quaz debitum. Et ideo in societatem lucri z questus non venit.vt.ff.pro soc.l.nec adiecit. z.l.seq.z istis sub liberalitatis appellatione debitum naturale persoluitur.C.de impo.lucra.descript.l.j.supra mandati.l.si vero non remunerandi.§.idem papi.z de pettitio.heredi.l.sed z si lege §.consuluit.nec obstat quod dictum est quod queritur conuentui.vt.ff. dicti qz incapacitas fratrũ nõ est causa quarte quia tũc procedunt argumenta:sed sepultura que cum in singulari fratre locum non habeat legatũ sibi aliquo modo relictum non minuit nec defalcat sicut dicitur in patre dato tutore qui se a tutela excusat legato sibi in testamento dato priuatur z tamen filius in eius potestate manens legatum capit sibi in eodem testamento propria affectione relictum.vt.ff.de resta.tute.l.qui tutelam.§.respon.z de excu.tuto.l.tutor petitus.§.j.nec obstant verba constitutionis.ff.posita quia vt dicti res legatas z modum legandi respiciunt non autem ampliant legatorum personas quia semper referuntur ad legata fratribus.vt collatio.vt dicta.l.de alu.lega. La filio.§.vlti.de leg.iij.quesitum.§.j.ij. responso.z calumniosa est argumentatio per quam transitur de quali ad quod.vt.j.de leg.ij.l.debitor.§.seruo.Oldra.qui nunc tenent opinionem cõtrariam:z verba dicte decretalis sic large intelligunt sicut prima facie sonare videntur decipiuntur per fallaciam simpliciter z secũdum quid seu per fallaciã consequẽtis.nõ enim sequit:fratres tenent soluere quãtã de oibus obuentionibus z funeralibus relictis ꝛc.ergo soluere tenentur de omnibus generaliter sicut non sequitur ois homo vere fidelis saluabitur:ergo ois homo saluabitur qz antecedens est verũ z consequens est falsum.nunqꝫ enim tnuemtur qꝫ de omnibus funeralibus teneantur soluere quartã nisi ipsa funeralia sint relicta z iudicata. Est etiã fallacia simpliciter z secundum quid dicere fratres tenentur soluere quartã de omnibus obuentẽtibus relictis distincte vel indistincte ad certos vel determinatos vsus de quibus etiam quarta dari non consuuit.ergo fratres non tenentur dare quartã de omnibus simpliciter z indistincte siue relicta sint siue non z de quibus quarta dari non consueuit de iure. Cũ opinione prefati dñi Oldra.concordant dñi Petrus de ferro z pariperno iure professo. Rapñ. abbas de podio bonõ.decretorũ doctor.z Bernardus de morisio decretor.z doctor.Et in romana curia famosi aduocati:z de inde auditores quorum consilium vidi sub eorum sigillis z quorum allegationes tales erant. Licet existat iurea bone memorie reuerẽdi patris domini matthei de aquãsparta portuen.epi card. in qua restatur se declarationem questionis proxime premisse audiuisse a dño Bonifacio papa.viij.qui dictam decretalem super cathedram edidit:z cuius litere verba talia sunt.fratres dicorum ordinum non tenent soluere quartã de his que relinquũtur eis ab illis penes eorum ecclesias nõ humanꝫ nec de his que deuotionis abstinentie vel confessionis causa fratribus singularibus relinquuntur siue apud ipsorum fratrum ecclesias siue alibi tumulentur.corpora defunctorum sicut nobis constat ex vna ei memoria z ex ore sanctissimi patris z dñi nostri dñi Bonifacii predicti recolimus.huiusqꝫ sunt verba litere ipsius.ergo romani pontificis declarationem z interpretationem sequi oportet cum cuius interpretatio seu declaratio ius facit.C. de legib⁹.l.j. z ff. extra de sententia excommunicationis.c.inter alia.z de verborum sign.c.in his.in textu.z glo.z.xj.q.j.§.et his.z assertioni dicti cardi.credendum z standum est fm Inno.extra de priuileg. c.olim alias cum olim essemus.in glo.ipsius Inno.posita super verbo assertiones.z p hoc de appel.c.cuz pati.de elec.c.innotuit.xcvij.di.nobilissimus.in fi.vbi de hoc in glo.z per Archi.z not. etiam per Hostien.de testi.c.cum a nobis.Et etiam dñs Joannes monachus cardi.qui multus fuit fauorabilis rectoribus et curatis in apparatu suo quẽ fecit supra dicta decretali super cathedram.§.huiusmodi.super verbo quartam dicit in hec verba.

Sed ¶ nũquid quarta debebitur curatis de relictis fratrib⁹ etiaz si legantes apud ipsos non eligant sepulturam. Dic qđ non sicut no.extra de sepulturis.c.j.quia tamen contra hoc ius dat electio sepulture in vltima voluntate dicunt.vt data electio predicta fieret sine iniuria curati z ob hoc canonica portio q̃ quandoqz erat tertia quandoqz quinta quandoqz omnidia hic limitatur z taxatur vt sit quarta.z si curatus in questione proposita de omnibus relictis haberet quartam:esset fortunatus si haberet subditum qui centum milia marcharum legasset. Item legatarius integrũ habere debet legatuz z ideo defalcationẽ eius de nego.nisi vbi est in iure expressum.argu.j.de regu.iur.l.j.presertim.ne vltime voluntates que pro lege seruande sunt in authenti. de nup.§.disponat.minuantur.z vt vltima volnntas potius sit libera.C.de sacrosan.eccle.l.j.hec dominus Joan.predictus.sed supposito qđ dicta declaratio dñi Bonifacij nullatenus appareret adhuc ex rationibus z opinionibus doctorũ clare paret qđ in dictis duobus proximis articulis fratres non tenentur soluere quartam quod sic probatur primo p do. Inn.qui extra de sepulturis.c.relatum.exponens textũ ipsius.c.vbi dicitur omnium rerum quas pro salute anime sue decreuerit disponere ꝛ dedetatez ecclesie ad quam noscitur pertinere relinquat sic dicit ecclesie. Si enim consanguinei vel amicis vel pauperibus aliquid pro anima sua relinquit nullam partem habebit ecclesia quia personis singulariter relinquitur.j.de verbo.signi.c.ex parte.z non pro ecclesia.habet em̃ locũ hec canonica portio tantum in relictis ecclesie vbi sepelitur vel ad quam transit se conuertẽdo vel alio modo vt hic z.§.titu.proxi.z.j.c.de his vbi no.z hoc ideo ne alias ecclesias sue preferat.z.j.in fi.addit.item nõ videtur quod de relictis pro anima sua pura pauperibus:vel aliis ecclesiis vbi non sepelitur nec alia recipit sacramenta debeat p parochiali ecclesia quã portionem recipere nisi forte relinquit ecclesie vbi sepelitur.tunc enim constat quod quomodocunqz illi relinquatur portionem habebit ecclesia.§.de testamentis.c.requisisti.z hic.z.c.de his.et est hoc ideo quia vel ecclesiasticis sacramentis videtur relinquere vel his que sunt annexa ecclesiasticis sacramentis hucusqz verba Innocen.versicu.etiam dicto.c.j.de sepulturis.idem sentit sic dicens super verbo iudici scilicet quod relinquit illi ecclesie i qua elegit sepulturam z non aliis locis religiosis.j.eodem.in nostra.z Rofre.in suo libello iure canonici de sepulturis.§.sed nunquid. predictam opinionem sequitur dicens quod illa ecclesia vbi in vita sua audiuit diuina z habuit pabulum siue recepit ecclesiastica sacramenta totius illius iudicij quod relinquit illi ecclesie ad quã elegit ad sepulturam debet habere canonicam portionem z est ratio predictorum qz cum ecclesie parochiali fiat iniuria de corpore quod alibi sepelitur fit sibi recompensatio qđ illa ecclesia in qua sepelitur det quartã oim rerũ que ei testator pro anima sua legauit.z predictam sententiã tenent doctores cõmuniter z glossatores antiqui z moderni.vt Archid.extra de sepulturis.c.cũ quis. lib.vj.in glo.que est sup verbo canonicam portiones vbi pbatur ipsam sententiam apertis rationibus esse verã.Et eã dicit esse tenendam reprobata opinone Hostiensis.qui ad primum articulum legatorum ecclesie ad quam nõ elegit sepulturã discrepat a sententia Innoc.z aliorũ dicto extra de sepulturis.c.relatum.z.c.cum super. ¶ qđ parochialis ecclesia non solum de his que occasione sepulture relinquũtur.sed etiã de omnib⁹ relictis aliis ecclesijs:seu etiam propriis locis sententia non percipit portionem quartam aut ad secũdũ articulum de relictis fratribus singularibus causa cõsanguinitatis vel affinitatis.cõcordat in dicto.c.relatum.cũ Inno.z sequẽtibus dicẽs vt super vbo dispone:scilicet ecclesius conferẽdo secus si cõsanguineis vel amicis vel pauperibus etiã pro anima relinquatur.de talibus enim non deducitur canonica portio cum personis singulariter sit relictum.j.de verbo.signi.c. ex parte.iij.§.j.ver vel de his de testamentis.requisisti.§.illud autem.hic Hostiensis.in dicto.c.relatum.z in summa de sepulturis.§.de quib⁹ dicit quod quarta debetur de legatis seu relictis pro anima dum tamen obtentu seu ob deuotionem ecclesie vel pij loci relicta fuerint secus si obtentu persone quãuis ecclesiastice: dum tamen in fraudem non fiat de testamentis.officii.z.c.requisisti. z dicto.c.iij.ex parte.de verbo.significa.hoc Hostien.in summa dicto.§.idem etiam not.de testamentis.c.vlti. super verbo pas

locis.Ex predictis itaqz satis clarent predicti duo primi precedentes articuli.scilicet qđ de relictis ecclesijs vel pus locis apud quos nõ eligitur sepultura vel de relictis singularibus personis quorũcunqz locorũ obtentu suarũ psonarũ quarta aliqua exigi non poteſt z maxime vbi loca sint exempta.vnde Innocẽ.dicto c.in nostra.de sepulturis.dicit nos dicimus qđ de legatis locis exemptis nullam portionem habebit ecclesia parochialis nisi ibi eligat sepulturam.ar.ad hoc de testamentis.c.officii.z.c.requisisti.de sepulturis.c.j.z.c.de his.z hoc.c.in nostra.z est ratio quia ea que reliquit ecclesie tantum pro sepultura relinquere videtur. z ideo de illo parochialis ecclesia suam percipit portionem. sed ea que sunt separatim hospitali exempto relicta non videntur re
16 licta pro sepultura:sed alias ꝓ anima.quare de aliis nihil est dicendum.z idem quod dictum est de hospitali dicimus si quis eligat sepulturã in alia dioceſi, si vero is de quo agit apud hospitalitatem,non ex electis nec alias de iure:sed de facto sepultus est:tunc de relictis nec totum nec partem redder parochiali ecclesie.sed corpus tantum z oblationes omnes que occasione sepulture facte essent.ff.eod.ex parte.z hec Innocen.que etiam Hostien.recitat dicto.c.in nostra.sup vbo relinquo.predictã opi.Inno.z sequaciũ satis sequi videtur Bonifacius dicto.c.super cathedram.§.huiusmodi quoqz statuto.vbi verba illa ibi apposita tam de funeralibus q̃ de quibuscunqz ꝛc.relictis fratribus ipsis secũdum precedentia necesse est intelligi tantum de relictis fratrib⁹ in cõmuni ꝓ illos quos receperũt ad sepulturã qđ ptz ex pluribus.primo qz cũ dicta decretali,expressa ex qua fratres astrin gũtur dare quartã est ne parochiales ecclie debitis z necessarijs bñficijs fraudent vt dicũ est.nõ aute fraudãt parochialis eccle fia si de relictis fratribus apud quos defunctus non eligit sepeliri vel si de relictis fratribus singularibus rõne amicitie vel alia causa ipsi ecclesie parochiali est recompensatio quam tenetur facere ecclesia apud quaz eligit sepeliri parochiali ecclesie dando quartam omnium obuentionum tã funeraliũ q̃ aliorũ quã ipse testator reliquit ipsi ecclesie ad quã sepelir vnde cũ ipsum debitũ z beneficium ecclesia parochialis recipit aliunde q̃sic cessat causa ipsius decretalis cuius effectus nõ debet extẽdi ad casus in q bus causa non reperitur.extra de appel.cum cessante.cum simi. Et hac rõne motus dicit.D.Joã.monachus super dicta decretali expresse quod fratres predicatorum ordims non tenentur dare quartam relictorũ per eos qui apud eos nõ eligunt sepulturam vt predictũ est.Sed o eo quia verba posita in dicta decretali super cathedram cũ dicitur copulatiue quod fratres tam de funeralibus q̃ aliis relictis quartam dare teneantur expresse de monstrat qđ loqtur de relictis per eos quos ad sepulturam rece
16 perunt. funeralia em̃ non possunt dici nisi que ratione sepulture obueniunt extra de sepulturis.c.cum liberum.circa fi.z.c.iniuria ver-eisdem. Item qz verba in textu ipsius decretalis posita cum pluraliter ibi dicitur fratrib⁹ ipsis q̃ determinãt omnia pmissa. scilicet relictis necnon datis ꝛc.intelligi necesse est de legatis siue relictis in cõmuni fratribus loci vbi qs sepelir nõ aũt de relictis fratribus singulariter quia pluralis locutio non infert suã singularitatẽ vbi ex tali illatione fieret contra ius cõmune vel iuri aliorũ preiudicaret vt pbat expresse per simile vel extra de priui legiis.c.vt priuilegia.iuxta fi.in textu z glo.constat autem quod contra iura communia fozet si diceretur quod delegatis relictis fratribus singularibus obtentu cõsanguinitatis vel alia de causa parochiales possent exigere quartaz partem vt.§.probatum est z ideo non est credendum papam vno verbo tot z tanta iura subuertere voluisse extra de electione.c.ecclesia vestra.ff. iuxta fi.
17 z de inoffi.testamento.C.l.si quando. ¶ Et quia verba rescripti z legis particularis sunt ad ius commune trahẽda extra de rescri pt.c.causam que.j.de muneribus z honori.l.vt gradatim.§.e si lege.cum si fieret etiam enorme preiudicium testatoribus quorũ voluntas est quod legata his quibus legatum integraliter debeantur.si defalcarentur z minuerentur in casibus a iure non expressis vt predictum est iniquissimum etiam fozet dicere quod legatum factum per patrem filio fratri alicuius ecclesie vel alij cõsanguineo vel propinquo vel pro tunica sibi emenda vel ad aliã eius necessitatem defalcaretur p parochialẽ ecclesiam.igitur dicta verba ipsius fratribus arctanda z restringẽda sunt ad relicta fratribus in cõmuni siue cõuentu non aũt ad relicta fratribus in singulari.verba esi decretalis pdicte,pdite in fauorem sacerdotũ parochialiuz intelligi d.bũ sine cuiusqz iniuria z quod nõ derogent iuribus aliorum extra de priuilegiis.pastoralis.z.c.vt priuilegia m fi.de offi.or.c.j.de offi.ordi.c.super eo z.C.de emanci.liberorum.l.nec auus.vt.j.ne quid in loco publico.l.ij.§.fi quis a principe.verbum etiam ipsis positum in dicta decretali super cathedraz quod est adiectiuũ z relatiuum hoc declarat.cum enim §.locutus fuerit de fratribus in quorũ locis z ecclesijs testantes eligunt sepulturam z quibus competit sepulturam recipere z qui funeralia recipiunt ꝛc.huiusmodi loca z ecclesie siue vsus eorum non dicantur fratrum singularium.Sed fratrũ in communi.§.dem ius vocando.l.sed si hac.l.§.qui manumittit.z recipere ad sepulturam z funeralia non spectat ad singulares fratres fz ad conuentũ sine ad prelatum nomine conuentus fratrum patet per verbum ipsis quod suum antecedẽs z subsitãtiuũ qđ loquit de relictis fratribus in cõmuni siue cõuentui aut moñ.fratrum. nec obstat si dicatur qđ ius z propietas eorum que relicta sunt singularibus fratribus professis acquiruntur conuentui ex quo videret quartam deberi per conuentum sacerdoti parochiali z vere non obstat qz licet hoc argumentum nõ procedat in religiosis qui nec in cõmuni nec in particulari possunt habere propriuz
18 ¶ vt sunt fratres minores qui nihil ad propietatem in cõmuni vel particulari habere possunt vt ꝓbatur extra de verbo.significa. c.exit qui seminat.§.porro.lib.vj.z.§.ad hec cũ fratres. nihilominus tamen ad legata eis relicta soluenda heredes testatorum cõpelluntur vt dicto.c.exũt.§.ad hoc qm̃ fratribus.z.§.eod.l.seruo alieno.§.j.vbi de hoc tetigi tamen nõ refert cui id quod iuris est i.propietas acquiratur.nã cum ipsi fratres capiunt vsum facti rerũ eis necessariarum tã ad vite sustentationẽ quã ad officiorum suũ status executionem vt dicto.c.exũt.§.porro.Et de legatis eis in singulari factis z ipsis in huiusmodi necessarijs prouidenduz quorum sunt capaces cum potius in facto q̃ in iure consistant vt.ff.de capitis diminutione.l.legatum.in textu z glos.z dicti plene.C.de sacro.eccle.auf.ingressi.z licet eis ad hoc perendum in iudicio actio non competat tamen prelati ex eorum officio tenentur secundum volunt atẽ defuncti hoc facere adimpleri.ar.C. de liberali causa.l.cum affirmes z dicti dicta.l.seruo alieno.§.j.ff.e. z est rõ quare de legatis singulis personis nõ debet dari quarta fm Inno.z Hostiẽ.sic ex eo qđ talia legata nõ sunt facta intuitu moñ.seu loci in quo sepelitur legans.Sed intuitu ipsarum sin gulariũ personarũ.v.ff.probatũ est.Et patet per ea que no. Innocen.in summa de sepulturis dicto.§.z de quibus.z ita subsit in relictis factis fratribus singularibus dictorum ordinum sicut in relictis aliis personis singularibus sequitur quod de talibus legatis siue relictis factis fratribus singularibus que debent integraliter in vtilitatem eorum conuerti non est quarta aliqua detrahenda z beneficium datum curatis vt quartã habeãt de relictis ecclesie vel conuentui fratrũ per eos qui ibi eligunt sepeliri non debet de relictis factis fratribus singularibus in eorum grauamen extendi.vt dicta.l.nec auus.C.de emanci.liberorum.cũ similibus.nec obstant predictis verba posita in dicta decretali super cathedrã cũ dicitur fratres dictorũ ordinũz de qui buscunqz z quantũcunqz relictis distincte vel indistincte ad quoscunqz certos vel determinatos vsus de quibus etiã quarta siue canonica portio dari siue exigi consueuit vel non debet de iure ꝛc.Et quibus verbis arguitur quod videtur sensisse qđ de relictis singularib⁹ fratribus de qbus alias nõ debebat ante ipsaz decretalem dari quarta autoritate ipsius decretalis sacerdotibus parochialibus personaliter.Et vere non obstant naz in predictis verbis nõ est determinata sententia.Sed vbi.ſ. subiungit fratribus ipsis vel aliis per eisdem quartam partẽ sacerdotib⁹ largiri integre tenẽtur z verba illa fratrib⁹ ipsis ꝛc.vt.§. plene pbatum est non inferunt suam singularitatez nec diuisim sed conunctim accipiuntur siue voluisset intelligi de relictis fratribus ipsis z dixisset vel alicui illorum aut in speciali vel communi vel similia verba sicut determinauit verbum relictis dicendo distincte siue indistincte ad quoscunqz determinatos vsus sint facta. naz distincte z indistincte directe z indirecte potest fratribus in communi relinqui.cum ergo hoc non expressit ad relicta fratribus singularibus verba ipsa non debent extendi.argu.extra de decimis.c.audiens iam.de transla.c.iiij.§. sed nec illud. de verbo.signi.cum in partibus.ibi cuz autẽ priuilegijs de regno vel pronuncia nihil expresse,dicatur ꝛc.z.C.de cadu.tol.l.vnica.§. si vo. Quare autem subiungat de quibus etiam quarta fuit canonica portio exigi nõ cõsueuit vel non debet de iure z patet quia fratribus in cõmuni ante ipsam decretalem fuisset per illos qui apud eos elegissent sepeliri aliquid relictũ nõ pro sepultura seu occasione sepulture:sed alias pro anima vel ex alia iusta causa de talirelicto nulla quarta debebat exigi.vt.§. probatum est per illud qđ no.Innocen.expresse in prealleg.in nostra.extra de
19 sepulturis. ¶ Circa quintum videtur dicendum quod quarta non habeat locum nisi de relictis fratribus apud quos eligitur sepultura in ea infirmitate relinquentis de qua decedit:sic enim dicunt verba ipsius decretalis in infirmitate donantis vel donatis de qua decesserit ꝛc.Et videtur hoc expressum.j.de alimentis legatis.l.alumne.§.vlt.cum glo.ibi signata.Sed adhuc videtur dicendum quod de donatis in vita quarta non debeatur quia dicta decretalis nõ iubet quartam dari nisi de relictis cuius ver bi significatio ea sola cõplectit que post mortẽ habuit effectum.

Universidad de Deusto
Biblioteca

vt.ſ.de tabulis exhibendis.l.j.§.vlti.z no.inſtitu. ex quibus cauſis manumittere non licet.§.ſi.z de dona.in infirmitate vnde a verbis conſtitucionis non eſt recedendum.ſ.de exercito.l.j.§. ſi qui nauem.ſ.de leg.iij.l.ille aut ille.§.cum in verbis.z hoc expreſſe indicant verba eiuſdem decretalis dum.ſ.ſubiicit ſed ab in morte vel infirmitate huiuſmodi ꝛc.vbi prohibet ne fratres procurent ſibi dari vel donari in ſanitate qđ erat in donatium infirmitate donandū. ſi enim vtrūz actus.ſ. donatio in infirmitate z ſanitate eodem modo ſubiacerent quarte ſupernacua fuiſſet.prohibito talis fraudis z eſt expreſſum extra de ſepulturis.c. de his.de legatis non relictis in vltima voluntate condita ab eo qui infirmus extitit z ex ea infirmitate non moritur videt quarta deberi qz illa verba in infirmitate de qua deceſſerit ꝛc.apponuntur ſoluz ad data vel donata de relictis vero iubet ſimpliciter quartam dare nedum quia omnis voluntas quodāmodo vt decet ratione repotis eo tempore cōdit:quo cōdens decedit.vt ſ. de manumiſſis vindicta.l.fauta.de teſta.ture.l.tutoribus ita datis.z not.C.de teſta.ture.l.ſi a patre.z eſt ratio quia teſtamentū in morte cōfirmatur.vt.ō.de teſtamētis.l.j.z extra de celebratio. miſſarū.c.cum marthe.¶ Circa ſextum videt dicendum quod ſi teſtator dicebat in teſtamento quod illud quod relinquebat pro canonica portione z relictum illud ad quartam ſufficiat qđ alteri quarte locus non ſit ad ſimilitudinem eius cui teſtator dedit in vita quantum ad falcidiā.l.ſufficit qui amodo aliam falcidiam non petit.vt.ſ.ad legem falcidiam.cum quo de peculio.§. vltimo.z patris a filio emancipato preteriti cui contra tabulas denegatur ſi filius vnus quantum ſatis eſt conſulit.vt.ſ.ſi a parente quis fuerit ma.l.j.§.ſi parens.ſecus ſi non eſſet expreſſe dictum quod relinqueret pro canonica portione.vt inſtituitur.de inofficio.teſtamento.§.vlti.z.C.de inofficio.teſtamento.l.ſi quando.§.fina.z ibi no.circa ſeptimum videtur ſimpliciter pro fratribus.ſciendū enim iure antiquo de relictis in vltima voluntate z dona.in infirmitate de qua quis decedit debebatur canonica portio non autez de obligationibus que fiunt in anniuerſario ſe primo.xx.vel.xxx.die de his autez in ſepultura fiunt ſic extra de ſepulturis.c.j.c. cum ſup.r.z.c. in noſtra.z ibi no.in gloſſ. ſuper verbo obligationibus.ꝛc.z in aut.de adminiſtran.officijs in ſacris appellatio.§.vlt.C.de edifi.priua.l.proponebatur de teſtamentis ſanctimus de appel.precipimus.z.ſ.de admē.lega.l.aliūne.§.qui filias.¶ Octaua queſtio videtur plana ex verbis conſtitutiōis ſeu decretalis predicte ſuper cathedram. ¶ Circa nonum videtur dicendum quod quartam debeant curati recipere de manibus fratrum.argu.ſ.de lega.ij.l.ſi quis ſeruum.§.certā. z ad trebell.l.filiam fratribus.in ſolutione contrarij de.l.fundi trebatium.ſ.de vſufructu legato ad leg.ſi ita quis.ō.de vſufructu.z ibi z hanc ſententiam aperte tenet Jmo.extra de ſepulturis. c.de his.in gloſ.que incipit z dicunt quidam ꝛc. ¶ Circa decimum multi contra fratres ſentirent de quo debentur ex virtute alicuius voluntatis extreme propter generalia z nimis larga verba poſita in dicta decretali.d.§. huiuſmodi quoqz ſtatuto. vbi dicitur de qbuſcūqz relictis diſtincte vel indiſtincte ad quoſcunqz certos vel determinatos vſus de quibus etiā quarta ſine canonica exigi conſueuit vel nō debet de iure etiam.vt.ō.de vſufruc.earū rerū que vſu conſumūtur.l.i.de penu legata.l.vlti.z ad leg.falci.l.penales.§.annua.¶ Ad vndecimam queſtionē patet reſpōſio ex his que dicta ſunt circa quintā queſtionē in qua ꝑbatur † quod de legatis inter viuos z moztuos z in ſanitate quoz dīnū ſtatim tranſit quarta non debetur imo certe ex hoc appareret nimia auaritia curatorū q excederent ſuos terminos ſe ad particularia extendēdo ꝯtra legē.ſ.de bonis dānatorū.l.diuus.z ſi fertur non multum abſonum eſſe ſi per piam interpretationez a non ſuis terminis excederent.C.de his que vi metus ve cauſa.l. ij.z de edicto diui adriani tol'.l.ſi. ¶ Quia circa.xij.videt ſimpliciter pro fratribus ſentiendum qz cū cōceſſa ſit eis libera ſepultura paſſim z ſine perſonarū delectu oēs quibus cōceſſum eſt eligere ſepulturam potuerunt tā ſe ꝙ alios quoz ſepultura in eoruz eſt electione apud eos eligere ſepulturam ſicut qui poſſunt libere poſtulare poſſunt ꝓ ſe z alijs.ō.de poſtulā.l.i.§.j.z colligitur per decurſum totius ipſius. ¶ Nec ob.verba decretalis dum dicit apud eos eligerunt ſepeliri ꝛc. ¶ Quia electio filij impuberis facta per patrem et quo conſueuerudo per ſe ꝓponē videtur facta per ipſum filiuz ſicut pupillaris ſubſtitutio facta per patrē dicit filij teſtamentum.vt.ō.de inofficio.teſtamēto.l.papi.§.ſed nec im puberis.z de vulga.z pupil.ſubſtitu.l.patris z filij.z ideo dicū eſt in teſtamento patris z filij vnicam falcidiam obſeruari.vt.ſ. ad leg.falci.l.in rōne.§.quod vulgo.z hoc.C.de iure deliberandi.l.ſi infanti.z qđ lex dicit vox patris vox filij.z econtra.C.de impuberū z alijs ſubſtitu.l.vlti.z et quo talis cōſuetudo incerta eſt ſeruanda eſt.vt extra de ſepulturis.c.de vroze.z quantum ad fratres ſeruabitur.ar.ſ.di.ſi in adiutorium z cum hec conſuetudo ſit rationalis z a iure expreſſe approbata videtur ſufficere approbatā ſpacio.ſ.annoꝝ.v.C.que ſit longa cōſuetudo ſuper rubrica.z.l.ij.ſ.qui z a qui.m.a.liberi nō fiant.l.ſed fideicommiſſaria.§.ariſto.z no.cōpoſtelanus extra de ꝓſumptione.c.cuz tanto. Et archi.eo.tit.c.vlti.lib.vi.z ex his patet reſponſio ad.xiij.queſtionē. ¶ † Circa quartumdecimū quo queritur de pecunia ad cereum vſum relicta prima ad complendam eccleſiam de qua ſi quarta detrahatur vſus impeditur ꝛc.an debeat quarta ſolui videtur dicendum quod non exemplo pecunie alicui legate pro ſeruo emendo.non enim de hoc legato falcidia detrahitur ſi per hoc ſeruꝰ emptio impediatur.ſ.de fideicō.libertatib.l. decem.et ad leg.falci.l.ſi ſeruus.videatur ergo an idem fauoꝛ ſit extendendus ad vſum pium aut ſtandum verbis decretalis dicentis diſtincte vel indiſtincte ad quoſcunqz certos leg.determinatos vſus ꝛc.ad id autem quod queritur an de legatis relictis fratribus in teſtamentis cōditis tempoze quo vigebat conſtitutio inter cūctas debeat dari quarta ꝑ decretalē ſuper cathedras an debeat obſeruari ipſa cōſtitutio inter cūctas reſpondetur qđ vltima voluntas fuit confirmata morte condentis cum vigebat conſtitutio inter cunctas tunc illa conſtitutio ſeruetur.vt in auſ.vt cum de ap.cogno.in primis.z in auſ.hec cōſtitutio interpretatur conſtitutionem.ꝛc.vt.C.de teſtamentis.l. inbemus.z de legibus et conſtitutionibus.l.leges et conſtitutiones.z ibi not.Si vero deceſſit teſtator poſt.c. ſuper cathedram. z ſic anteꝙ teſtamentum irreuocabilem ſortiretur effectus tunc ſeruetur.c.ſuper cathedrā argu.optimū.C.de vſuris.l.penul.Oldra.Jo.an.tamen in dicta decretali ſuper cathedram.§.huiuſmodi.quo ad aliquos articulos ex predictis videtur ſentire cō̄rariū ex forma cuiuſdam littere quam dicit emanaſſe ab ipſo Bonifacio papa.viij.in quadaz tamen additione que dicitur fuiſſe eiuſdem domini Joan.z que eſt ſuper dicta decretali ſuper verbo de obuentionibus ſic reperiū foꝛe ſcriptum nō ſimpler.ſed ſi defunctus qui eligit ſepulturam apud eccleſiam dictorum fratrū ordinatur illa in vltima voluntate tunc em debet quarta ſiue ſint depleriſ ſiue cereꝰ ſiue cādele ſiue oblationes ſiue quecunqz alia.z ſi defunctus illa non ordinauit non debetur quarta extra eo.ti.in rectu.z gloſſ.z.c.ū.z c. de his.z.c.ſuper.z.c.in noſtra.z hoc ſatis ꝓz in ipſa decretali ſuper cathedrā que dicit de obuētionibus.z poſtea determinat in ferius dum dicit de quibuſcunqz z quecūq; modo relictis quod intelligendum eſt in vltima voluntate vt ꝓz intuenti. Si autem defunctus leget aliqua fratribus ipſis:z nō ſepelitur apud eos nō debetur.vt extra.e.c.j.in gloſ.que incipit.ſ.qđ reliquit z ſi qs facit teſtamentū ante infirmitatem de qua moꝛiat z leget dicti fratribꝰ.xx.z ꝓcedēte tpe infirmitatis eligat ſepulturā apud eos de predictis.zz non debetur quarta.vt ꝓz e.eod.relatū in glo. que incipit in egritudine tamen et dicta decretali ſuper cathedram ibi in moꝛtis articulo aut infirmitate de qua deceſſerit ꝛc. ¶ Sed pone qđ ipſis fratribus aliquis teſtatoꝛ reliquit.xxx.et eccleſie ſue parochiali.r.an.de.xxx.libris relictis fratribus debetur quarta? dic quod nō.Sed de toto iudicaro.vt dicto.c.i.de ſepulturis.z.c.cū ſuper vbi dicit qđ de toto teſtamento ſeu iudicio vel iudicato debetur quarta q'od intelligi debet etiam de iudicato ſue eccleſie parochiali vt ſatis datur intelligi.eo.ti.c.relatū. alioqui ſacerdos parochialis haberet vltra quartam qđ habere nō deberet a minoꝛibus vel a predicatoꝛibus.vt ꝓz dicta decretali ſuper cathedram.ſed.ſ.quartam habere poteſt pura ſi ſit cōſuetudo vt expreſſe ꝓz extra.e.titu.certificari. Et ideo dicendus ſacerdoti parochiali tibi vel eccleſie tunc teſtatoꝛ legauit decem fratribꝰ ſo.xxx.z triginta faciūt quadraginta:quarta de qua draginta ſunt.x.vnde cum habes quartam eriam debes eſſe cōtētus. Si autē fratribus legaſſet.xxx.z ſacerdoti octo dicendus quod octo z triginta faciunt.xxxviij de tota hac ſumma debeatur ſacerdoti parochiali quarta.z ſic de aliis quantitatibus. ¶ Contra hoc tamen multū facit extra de teſtamentis.c.officiū. Et qđ no per Boſ.in ſumma de ſepulturis circa ſi.† Sed pone qđ teſtatoꝛ aliquid legauit alicui fratri rōne parētele vel ratione deuotionis vel affectionis nūquid de hac debeatur quarta dicimus qđ nō qz quarta debeꝰ de his demū que relinquūtur ratione ſepulture.vt.d.c.j.z.c.in noſtra.extra de ſepulturis.cum ſimilibus.z iſte teſtatoꝛ legat nō rōne ſepulture:ſed rōne conſanguinitatis deuotionis vel affectionis ergo ꝛc.de his vero omnibus que offerunt amici vel ꝓpinqui qui veniūt ad onerandum defunctum de burſa ſponte q offerunt ſuper altari vel ad miſſas ꝓinatas non debetur quarta.vt patet ꝓ prima queſtione poſitam in prin.huius additionis Jo.an. Et etiam aduertendum qđ dicta decretalis ſuper cathedram loquatur ſolum de fratribus ꝑdicatoꝛibꝰ z minoꝛibꝰ z ꝓ cōſequēs nō ſit qđ alios extendēda.vt etiā ibi no.fm Jo.an.z ꝑ eundem extra de regu.iur.c.qz iur.cōi eroꝛ tenetur lib.vj.cū ex aliquibus ſcriptis autēticis vidi qđ Bonifacius in heremitis ſancti Auguſtini hāc cōſtitutionē voluit interpretari graliter z ineōcuſſe ſeruari.z ideo quo ad omnia in ipſa decreta li contenta eā extendit ad carmelitas.vt habetur in conſeruatoꝛius eiuſdem frequēter an decretalis locū habeat in ſepulturis tē poze interdicti ġnalis. ¶ Ultimo quoad iſtam materiam quezō queſtionem quam vidi in ciuitate bergomi que erat in generāli interdicto ſuppoſita per papā Joan.xxij.ꝓpter delictum dñi ci

25 uitatis: † quo interdicto durāte multi parochiani in eoꝝm teſtamentis eligebant ſepulturam apud fratres predictos.z multa legabant ipſis fratribus in cōmune eiſqz defunctis a parentibus eoꝝm alijs ſecularib⁹ de facto etiam cōtra voluntatē z ꝓhibitionem dictoꝝ fratrū in eccleſijs vel cimiterijs eoꝝ tumulabant z deinde heredes ſiue ꝓpinqui diuerſas oblationes faciebāt fratrib⁹ ante dictis vt ozarent ꝓ aiab⁹ defunctoꝝ.z qrebat vtrū de huiuſmodi relictis vel oblationibus fratres tenerent dare quartam ſacerdotibus parochialibus:dicendū eſt abſqz dubio quod non.nā certū eſt qđ ipſo interdicto durante nullus debet in eccleſijs ſeu cimiterijs ſepeliri aut eligere ſepulturam niſi hoc ex priuilegio reperiatur eſſe conceſſum ꝓbabitur extra de priuilegijs. c.vt priuilegia.z ibi plene no.per Jmo.z Poiti.in gl.ſignatis ſuper verbo regularium.z.eo.titu.c.cum z plantare.§.quod ſi templarij.z extra de penitentijs z remiſſio.c.qđ multe.z omnes q tpe interdicti in eccleſijs vel cimiterijs defunctoꝝm corpora ſcīeter ſepeliunt ipſo facto ſententiam excōmunicationis incurrunt.vt habetur in clementinis de ſepulturis.c.eos.z ꝓ hoc patet qđ fratres non poſſunt corpora talium defunctoꝝm in eoꝝ eccleſijs ſeu cimiterijs ſepelire nec ꝓ ſepultura eoꝝ aliquid recipere ne forte videāt ſepulturam illicite a dictis ſecularibus attentatam per ſubſequentem receptionem huiuſmodi approbaſſe.ar.ſ.q.j.c.cōſtat in regtu z glo.ſ.xxxj.q.ij. Si verum.z ibi in gloſ.ſ.uis licet ipſis ſ. atribus ꝓ talibus defunctis ſi in penitentia deceſſerint recipere moꝛtuaria vt ſcilicet oꝛent ꝓ animabus eoꝝm.xj.q. iij.c.quicunqz ꝛc.relicta ipſis fratribus in teſtamen. talium defunctoꝝz vt plene no.per Jnnocen.z Poſti.extra de exceſſibus prelatoꝝm c.rata ſuper glo.ſignata ſuper verbo poſt interdicti violationem. cum igitur tunc demum fratres predicti ſecundum predictaz decretalem ſuper cathedram ad quartam ſoluēdam teneantur cum per electionem ſepulture legitime factam in eoꝝm eccleſijs ſiue locis corpora parochianoꝝm ſepeliuntur quid iuris ſi non elegiſſent ſepeliri apud eos foꝛent in ipſis eccleſijs tumulanda vt in predicta decretali dicitur z ſupradicti doctoꝛes tenent z notant cum hoc fiat in recompenſatione murie que parochialibus eccleſijs fit ne debitis beneficijs fraudentur: vt predictum eſt.ſed predicti parochiani tempoze predicto de iure non poterant eligere ſepulturam nec ſepeliri de iure in eccleſijs vel locis ipſoꝝm fratrum nec in eccleſijs parochialj vel eriam ali qua alia vt predictū eſt per dictum.c.eos qui.ergo ipſis ſacerdotibus parochialibus nullum paratur ꝓiudicium per id quod de iure nullum ſortitur effectum.extra de iure patronatus.c. qs autē z.c.illud z de regu.iur.non preſtant impedimentum.li.vj.et no.de electione.c.audicis.in vltima gloſ.nec relicta z oblata pro moꝛtuario fratribus z ab eis iuſte recepta per electionem ſepulture z quo ad ſepulturam que nullius ſunt momenti poſſunt ſibi debet dekalcari.ar.ō.e.l.ſi ſeruus legatus.§.ſi ſeruus alienus z.l. funduz ſub conditione.§.cū ſtatulibe.de conditio.z demon.l.hec conditio.z.xxvj. Dy.c.deinde in fi.z in caſu predicto ceſſat cauſa predicta et qua danda eſt quarta parrochiali.ſim recompenſationem in iure qui vt dictum eſt nec in ſua nec in aliena poteſt de iure ſepeliri per conſequens ceſſat effectus vt dictus eſt. concludicur ergo quod de relictis predictis vel oblationib⁹ fratres predicti aliquam partem dare non teneantur.z ſi dicatur quod fratres predicti de facto ſepeliant tales perſonas quas ſepelire non licet,z ꝓ funere funeralia multa recipiunt: reſpondetur qđ ſi hoc eſſet quod abſit ipſi ꝓ tanto exceſſu tenentur ſatisfacere illis quoꝝm violant inter dictum vt dicto.c.eos qui in clementinis de ſepulturis: z quod etiam in hoc caſu non daretur quarta aliqua ſacerdoti parochiali quia tunc ſolum quarta debetur quando in caſu conceſſo ſepeliunt alienum parochianum non autem quando in caſu ꝓhibito extra de ſepulturis.c.ex parte ꝓmo in glo.Bert.z.c.cum liberū.z.c.in noſtra.ſ.ſi.vbi Jnno. ſic dicit ſi vero is de quo agitur apud hoſpitalarios non de iure ſed de facto ſepultus eſt tunc de relictis eis nec partem redderet parochiali eccleſie ſed corpus tantum z oblationes que occaſione ſepulture facte ſunt.ō.eod.l.ex parte ꝓmo.z hec Jnnocē. ibi ex quibus patet z etiam ſi fratres contra ius ſepeliſſent parochianum alienum nullo interdicto eccleſiaſtico ſubiectum qui de iure potuiſſet z debuiſſet in parochiali eccleſia ſepeliri quod de relictis vel alias ablatis ipſis fratribus non ſepultura vel occaſione ſepulture ipſi fratres nullam partem ſacerdoti reddere tenentur ſed tantum corpus z omnes oblationes occaſione ſepulture receptas z multo magis dicendum eſt eos non teneri de illi

cite receptis per ipſos occaſione funeris de facto preſumpta dari ꝓtionem aliquam ſacerdoti cui nullo modo perſonam interdicam competit ſepelire z cui nulla fit iniuria ex tali ſepultura de facto preſumpta z receptione funeralium illicita z per conſequens non competit ſibi actio ad quartam cum male acceꝓta ſeu ablata non veniant diuidenda.ō.fami.her.l. cerere.§. ſed ſi quid.cum ſi.ſed potius illi contra cuius interdictum facta eſt iniuria ꝓ tali ſepultura eſt emenda z reſtituto faciendo z in hac ſententiam concoꝛ.fuerunt dominus Oldr.z predicti alij doctoꝛes z aduocati romane curie z hec de iſta vtili materia ſufficiant an illa decretalis locum habeat in alijs oꝛdinibus non mendicatibus vel mendicantibus vide Joā.and.ō reg.iu.cū exoꝛbitare. libꝛo.vj.z de iſta materia de ſepultis vide Boſ.z Boſt.z ſpeculatoꝛ.in ti.de ſepulturis z Brcht.xiij.q.ij.vltima voluntas.z plenius.c.placuit.z extra de pactis.ca.j.lib.vj.cum ibi notatis.

1 ¶ Datus qui poteſt minus etiam poteſt.
2 Dater an habeat vſumfructum omnium bonoꝝm filij ſtante ſtatuto.ꝛc.
3 Legatarius non poteſt in plus grauari onere fideicommiſſi quā receperit.
4 Legatarius rei legate mcapax an poſſit.eſtimationem capere.
5 Subſtitutio directa qñ ad obliquam trahi poſſit.
6 Verba directa a teſtatoꝛe ꝓlata obliquantur in extraneo et maioꝛe.
7 Poteſtas patrie eſtimari non poteſt.
8 Legatarius edium legatarum efficitur dominus.
9 Rogatus non ſubiacet oneri reſtitutionis ante diem fideicommiſſarij cedentem.
10 Filij ẏheredati excludunt fideicōmiſſum relictum in defectum liberoꝝm.
11 Conditio appoſita intelligi debet ſicut iacet.
12 Preceptum nudum teſtatoꝛis eſt inualidum.
13 Aduocatus non tacens ad iuſſum iudicis an icidat in penam.
14 Eccleſia an poſſit alienare predium ſibi legatum cum pacto ne alienetur.
15 Prohibitio facta filijs ne alienetur an ad nepotes extendatur.
16 Ẏheredati z nō inſtituti admittuntur ſi fundus cōtra ꝓhibitionem teſtatoꝛis extra familiam alienam.
17 Peres liberatur ſpecie legata ſine ſua culpa interempta.

1 **Iuſſa.** † Qui poteſt maius poteſt minus. h.d.velclarius licentia teſtandi a iure conceſſa etiam in onere trahitur ad cauſam inteſta ti h.d. Et vide qđ no.ō.e.l.ſi titio.ſ.fi.z.l.ſeq.ibi poteſt fideicōmittere z fideicō.relinquere. Dy. Et colligе ex textu z ſecunda glo.qđ qñ precedit duo extrema que diuerſo iure cenſentur diſpoſitio ſequens reſpicit illa ſcīm ſuum eſſe in glo.prima ibi.l.ij.vbi pater omia occupat iure peculij. Dyn. Et ibi notat in glo.z male quod filiuſſa.nō poteſt facere codicillos quod faſum eſt vt hic patet in glo.

Si libertus. Ibi deceſſerit ſine liberis. Dy.ibi de bitaz patrono. Oldra. Ibi relinque re qđ pōt diſtribui per teſtamētū z codicillos. Dy.facit iſte.§.ad

2 queſtionem † ſi ſtatutū eſt in ciuitate qđ moꝛtuo filio mater i bonis eius debeat habere vſumfructum partis legitime filius decedit an mater habebit vſumfruc.oim bonoꝝ an tantūmodo ſue legitime.z hic eſt arg.qđ tantum legitime:qz ſi filius teſtamentū cōdidiſſet vltra legitimā onere fideicommiſſi eā grauare potuiſſet.vt hic.ergo nō videtur plus ei debitū ab inteſtato nō tñ dico qđ hoc verius ſit. Dy.z no.qđ dictiōe vſqz q̄ hic ponit excluſiue de qua plene dixi.C.de ꝓcur.auten.qđ ius.z in alphabeto.

3 **Apud marcellum.** † Legatarius nō poteſt in plus onere fideicommiſſi grauari quam recipit.h.d.ſcīm Dy.vel ſic legatarius onere intrinſeco poſt tēpus grauatur:alio extrinſeco in eandez dilationem recte grauatur.licet puruz onus extrinſecū repellatur.h. d.Et facit.ſ.de fideicō.lib.i.generaliter.§.ſi rogatus.z de leg.ij. imperatoꝛ.§.ſi abi quid iuris ſit.i.an ſcīm fideicō.ſit vtile quoniā de primo nō dubitatur. Dy.Ibi ait marcellus.z bene.z.ſ.in ver. ſed ſi titij maledixit marcellus.z ideo corrigit. Dy.Ibi ſed titij fideicōmiſſarium.i.fideicō.titio relictum. Dy.Ibi collatum ſed ſimpliciter relictū. Dy.z pure ibi ſed vix eſt.i.incredibile z corrigat marcellum tantū in ꝓpꝛio dicto. Dy.Ibi ꝓtare.ſ.titio. Dy.

4 **Si quid ailcui.** † Si legatarius rei legate non eſt capax ꝓpter ſui cauſam nō inſurgentem ex delicto licet rem non capiat capit eſtimationem. h.d.Ibi fuerit relictū a teſtatoꝛe ſciente vitium vel defectum legatarij. Dy.z hoc tollitur cōrariū. Dy.Ipſe ſes legatarij. Dy. Ibi accipiet.ſ.ipſe legatarius. Dy.Jn glo.vt muto ibi cauſidici.i.aduocati.vt.C.de poſtulan.l.quiſquis.z iſtud eſt bonus exēplum ad id qđ dicit de qualitate perſone puta qz res legata eſt

Universidad de Deusto
Biblioteca

¶ Exemplū Adde alb. a trac. statū. ij. parte q̄. ij. z Bar. z Andre. bar. i addi. hic.

talis que requirit certam industriā in legatario. Oldra. vt q; ad uocatus annuatim recipiebat ꝓ eius patrocinio z aduocationibus certū quid a quodā monasterio z hoc ius legatur alicui nutro vel illiterato. Jacob. De qualitate etiam persone posset poni exemplum. C. non licere habitato metrocomedie loca sua ad extraneum transferre. l. j. lib. xj. Et facit quod si aliquis prohibeat alienare rem in nō subditū q̄s si legat, debeat estimatio ꝑ ipsū. §. Bar. Jac. Jbi vel dic hoc est bonū exemplū, a ad id q̄s dicit de vitio persone. Oldr. Jbi vt seruo qui seruus ad illam militiam industriā habet z possibilitatem nature sed ius ei nō assistit. Ol. Jn glo que causa. infi. Cōsiderata possibilitate nature. Oldr. Et potes ponere exemplum vt q; relinquitur fundus militi loco in quo militat. vt. j. de re militari. l. miles. Jaco. Jn glo. viti. in fiu. z dic vt vtrobiq; no. z. §. e. l. apud iul. §. fin. vel posset hoc poni in eo qui coactus est vēdere seruos suos ideo quia fame eos afficiebat qui eos habere non potest. vt. §. de his qui sunt sui vel alieni iuris. l. ij. modo isti legetur seruus quem vendere coactus fuerit non habebit estimationem vel dic aut testato; sciebat eius tales esse cōditionem z tunc debeatur estimatio alias non. vt. j. de leg. iij. l. fideicom. §. fi seruo. Jaco.

5 **Ut quis heres.** †Hereditate rogantis vel rogati vsq; ad cōmodū ex testamento recepti directa substitutio facta extraneo trahit ad obliquaz. h. d. Jbi rogari non potest hoc modo lego tibi fundum et rogo vt titiū heredem instituas. Dy. Et dic rogari. l. per rogationē cōpelli. Jaco. cū effectu vt cogatur rogatus illum sibi dare cto facere successorem. z est ratio vt no. j. ad trebellianum. l. ex facto ꝑm. Ff. ¶ Sed tale rogamen trahitur ad fideicōmissarium z rogantis hereditas in fideicō. venit vt hic i ꝓin. nisi expresse de hereditate rogati dixisset testator. vt in ij. rūbo huius. §. vel tacite vt facias coheredem &c. vt. j. ti. ꝓoꝛi. Imperator. §. vlti. Oldra. Jbi hereditatis iue. f. rogati. Dy. Et dic hereditates. id est bonorum que destinatione futura est herssditas simile. ff. eo. l. quesitum. §. si mihi seruus. z facit ad, questionem quam ibi dixi. Jbi quatenus scilicet deducta falci. trebellianica z fructibus eius. vt j. titu. j. cū pater. §. titio. Jaco. que hic allegatur in glo. †. Et no. quod etiaz in extraneo z maiore verba directa a testatore ꝓlata obliquantur. vt valeat fideicō. ꝑ hoc. j. de leg. cū quis decedēs §. seia. quod raro ita clare inuenies z ꝑ hoc. j. ad trebe. l. sceuola sed, que est ratio quod hoc nō valet iure directo dic quod auferret heredi liberā facultatē testandi quod esse non dz. C. de sacro. eccle. l. j. z ita no. in glo. j. ad trebel. l. ex facto. in ꝓin. vel dic q̄ ratio est q̄ no. in gl. C. de codicil. l. ij. §. q; grauamē directū auferē totum heredi obliquum vero sine fideico. relinquit sibi quartam.

7 **Secundum vulgarem.** †Patria potestas inestimabilis est. h. d. Ad hoc sepe allegat z est estimabilis q; sacra. vt no. glo. C. de col. l. filie licet in sacris. quā tene co. z vide q̄s no. §. si quis omissa causa testamenti. l. mater. z instru. de ado. §. licet sic z libertas. vt. j. de reg. iur. l. libertas. sic z liber homo. Et quod dicit secundus vulgarem formā. i. fm regulā que est vt nō possit q̄s in plus grauari quā honozetur. vt. §. apud marcellus. z. C. de fideicōmissis. l. ab eo. cuz similibus. Jbi non cogitur iure actionis etiaz si legatū acceperit: sed officio iudicis cogitur. vt. j. de condi. z demon. l. licet. z est ratio quia non debet plus grauari quam percepit. vt dixi. sed hic non potest fieri cōpensatio oneris ad emolumentum: z ideo non cogitur q̄ hic grauatus erat filios relaxare de sua potestate que inestimabilis est. Dynus. Et vide ad hanc materiaz quod not. §. de adoptio. l. non potest. de verbo. obligl. l. vtrum. C. de mortitio. testamento. l. filius matre. z de fideicō. l. quis. j. ad trebelli. cogi. §. si pater. z. l. vbi pure. z. l. imperator. z intelligas istas gl. sicut dixi quod si pater agnouit legatum emancipare cogitur officio iudicis alias secus. vt not. etiam dicta. l. si cui. de condi. z demon.

c ¶ Alienatio Adde Bar. hic z ang. ꝑ filio. cxxxvij. Paul. de cas. cxxxiij. Old. cōsi. ccv. z per Bald. consil. ccccxxxv. in. ij. volu.

Edes. Jn glo. ꝓmaibi fm quosdam hec non conuenit litere quia loquitur de edibus legatis destruēdis z ideo dic vt sequitur in glo. Dy. z oldra. Sed nec ista bene conuenit litere. Jtem videtur falsa †. q; legatarius effectus est dñs edium legatarū. z ideo posset eas destruere z in alias suas edes tranferre. vt. §. e. l. cetera. z. C. de edific. priuatis. l. si qs post hac. ergo testator poterit illud mandare cum non sit contra senatusconsultum. z ideo pone casum sicut litera sonat quod ego legaui edes cum conditione destruendi. talis adiectio nō valet quia est contra ius. puto tamen quod conditione remissa tanq̄ impossibili teneat legatum. vt. j. de condi. z demon. l. obtinuit. secundus quam credo intelligi z determinari debere istum. §. z glo. j. §. ꝓoꝛi. cōmuniter est corrupta dum dicit. j. de optio. leg. si pater filio debet dicere si pamphilo.

9 **Diui seuerus.** †Ante diem fideicommissarij cedentem oneri restitutionis non subiacet rogatus sed subiacet oneri cautionis. h. d. Uel sic vbi filiofa. relinquit aliqd post tēp; vt tpꝰ ei⁹ f. uoze adiectū ibi fratris sui. scilicet testatoris. Ja. Jbi posse restituere. i. restituendo liberari. Dynus. Jbi aliquis ex his cui erat restitutio facienda. Dy. ibi non omnib⁹. sed superstitibus tantū debet restitui. Dy. z Jac. Jbi heredem posse. i. debere Dy. Jbi possideant z detineant. nam nō dicitur possidere q̄ habet pignus pretozium at. j. de acquiren possessio. l. iij. §. genera. in fi. §. Secus in eo qui habet pignus cōuentionale. vt. e. titu. l. j. §. per seruum. Dy. Jbi z seruus cui erat restitutio facienda. Dy. post tēpus. Dyn. Jn glo. prima in fi. impleta cōditione. Jacob. Jn. glo. si ergo emancipēt ibi presumatur patri imo debet dicere patruus. Jacob. Jbi fauoze filiozum si hoc esset verum ergo ipsi volentes possent fauoꝛi suo renunciare. vt. l. potest. j. ad. l. falc. cuius contrarium dicit textus ibi nec quidem ex voluntate eoz. Et ideo dic quod fuit in patris odium z ideo voluntas ipsozum filiozum nihil facit. Oldra. hic enim erat adiecta conditio emancipationis in odiꝛ patris cui renunciari non potest. ar. eius quod dicimus de macedo. C. ad macedo. l. fi. pe. vel dic q̄s aut in pmatura restitutiōe vertitur vel verti posse sperat interesse alicuius alteri⁹ quā restituentis: z tūc fieri nō debet z facta non liberatur. sic asus existat detegens interesse. si autē nullius alterius interest vel interesse pōt nisi restituētis habeat locū. l. post mortem. z sic etiam ad concordiā reducunt. Oldra. Et dic vt no. j. ad trebel. l. sed et si alio loco. §. si quis sub conditione. z plene dixi dicta. l. post mortem. in glo. scilicet possit in fi. vt. j. ad trebel. postulante. z. l. cogi. §. idez metian⁹. z. l. quidam. z. no. eo. titu. l. apud iulia. §. vtrum. z argu. j. titu. ꝓoꝛi. l. cum quidā. Old. z ꝓo hoc etiam face. euidēt. j. titu. ꝓoꝛi. l. cum pater. §. hereditatem. sed ibi loquit. anteq̄ cesserit dies legati vnde dic vt ibi no. z. §. e. l. cū filio. in fi. Dy. Et hec additio Oldra. procedit. qut habes in glo. z dic secundū Azo. z tra; dūs Rai. habuit sicut z ego habui in glo. z dic fm Azonez etiā si decesserit z. ideo repzobat glo. quia si decessit post diem legati cedēte transmitteret ad successorem. vt. §. eo. l. cum filio. sed glo. posset saluari etiā, sicut habuit Ray. z ego. si pater erat successurus istis premortuis quia testato; nullum patitur ad hereditatem eoꝛum peruenire nisi eis emancipatis. z ideo repellitur expressa voluntate testatoris etiam si moriantur post diem legati cedētem: secus si haberent alios heredes: z sic potest saluari glo. extra glo. opponit Ray. n. z facit magnum festum de isto contrario. C. de penis. l. j. vbi potest fieri restitutio z ante. sed ibi loquitur in pacto inter viuos hic in vltima voluntate. hoc est contra textum hic dum dicit nec quidem ex voluntate eoꝛum. alij dicūt quod hic erat adiectū in fauoze filiozum q̄ supstites essent tpe fideicōmissi. ſ; tūc possent renunciare eoꝛum fauoꝛi. vt dixi. z ideo dic q̄s hic adiecta erat conditio in odiū patris vt predixi.

10 **Cum quis erit.** Alis cū erit. z subau. aliqs † si iu etiam exheredati fideicōmissum relictum m⁹ defecū liberoꝛū excludūt. h. d. in glo. e. tam exheredati ibi. l. familiaria. z hec ꝓbat. j. ad trebel. l. ex facto. §. vltimo Jaco. Dy. z Oldra. Et de hoc dic vt plene dixi. C. de cōdi tionibus insertis. l. j. Et no. z tetigi. §. de heredi. instituē. l. lucius. b in vltima glo. in eadem gl. ibi esse possunt z ꝓo hoc facit quod sit secus quando exheredatus quia idem non esse filium vel esse. sed esse exheredatum. vt. j. de cōiūgē. cū emanci. liberis eius. l. j. §. si patet. z instru. de succes. libertoꝝ. §. sed nostra. sed tamen cōtrariū videt verius. vt deficiat conditio siue sit heres institutus sine exheredat⁹. vt dicit ibi textus. z ꝓo hoc facit. l. hic in ꝓin

11 ci. allegate in glo. Jtem quia conditio imporzat nudū † z q̄ cōditio vbiq; apponitur debet intelligi sicut iacet vt. l. meui⁹ de cōdit. z demon. z. l. quidā cum filio. de verbo. obli. in eadem glos. ibi. sed tunc. f. quādo cōtemplatione filiozum verba erāt appolita. Dy. Jbi vtrūq; requiratur ad excludendum conditionem fidei cōmissi. f. quod superstes z sint instituti. Oldra.

12 **Diui seuerus.** †Iudum preceptum testatoris nō valet. h. d. fm Dy. Et ad hoc sepe allegatur vel clarius. phibitio alienationis facta sine causa vel non expressa persona ad quam testatoꝛ velit rē pertinere alienatione facta non valet. h. d. tite. §. secundum Oldra. Sed q̄ alie

c natio c. phibeatur fieri certe persone bene valet prohibitio. j. de leg. iij. l. vxozem. §. agri plagam. vel sic prohibitio alienationis in vltima voluntate certe cause vel respectu persone valet non tamē preiudicat hereditario creditoꝛi sed facta simpliciter vitiatur. h. d. Et vide questionem quam dixi. §. e. l. seruo legato. §. si ab impubere. z. §. hac eadem. l. §. si quid alicui, ibi id fieri velint. i. ab alienatione abstinere. Dy. Jbi nudum preceptum. i. sine causa. Dy. z pena seu persona adiecta: ibi talem legem. i. prohibitionē sine causa. Dy. Jbi dicere ita quod dicenda habeat effectum. Dy. Jbi significarent. i. alienationem prohiberet. dy. Jbi neqz fisco q̄ est de numero creditoꝛum. Dy. Jbi fraudi. i. damno. Ol.

Jbi nam

ſbi. nam ſi heredis bona. quod est. ſ. z dic quod de ꝑsenti bona sunt heredis fuerunt tamē hereditaria. Dy. ibi sequunt. i. eadē cōditiones patiuntur sicut z alij. Et ita patiuntur venditionē ſi aliunde de bonis hereditariis solui pōt nō possint. vt. j. de lega. iij. l. pater. in ꝓin. Dy. collige ergo ex isto. §. illud ad quod sepe allegatur. vt dixi in casu summario. ſ. q̄s preceptum nudū testatoris nō valet ad q̄s cōcoꝛ. j. tit. ꝓoꝛi. l. peto. §. predium. z l. cū pater. §. libertis. z. l. codicillis. §. ij. l. pater. §. iul. agrippa. z. l. is. qui cum plures. z. l. lucius in autentico de restitutio. fideicōmissa. per totum. colla. x. Et de ista alienatione facta contra pohibitionem testatoris vel legis vel contra pacta contrahentiū satis nota. z dixi. C. de rebus alienis non alien. l. vlti. z de cōdi.

ob causam. l. eadem. l. z facit iste. §. cum concoꝛ. ad questionem

13 ecce ſ q̄s quidā aduocatus allegabat coraz iudice. iudex precepit ei q̄s sub pena. lib. x. deberet silere aduocat⁹: nō obtemperauit precepto nunquid aduocatus incidat in penam. hic est arg. quod nō q̄ preceptū iudicis fuit nudum z sine causa. z q̄ iuris executio nō ꝓz iniurias vt. j. de iniurijs. l. iniuriarū. §. j. z licitum est allega. vt. §. de neg. gest. l. at qui natura. §. cum me. et de iure nec iniquo preceptio iudicis est obtemperandum. vt. C. de iure fisci. l. phibitū. li. x. nec videtur culpā cōmittere q̄ facit fm ius. §. de peti hereditā. l. si qd possessor. imo etiā officiales iudicis puniuntur si non resistant iniquo precepto iudicis. vt. C. de ap. l. qm̄ iudices. z de defen. ciuitatis. l. oēs. incōtrarium est. §. ex quibus causis maiores. l. sed z si per pretoꝛē. §. ſz si cū decreto obtēperauerit. l. j. communi diui. l. is cū quo. z ad leg. aquil. l. quemadmodum. §. penulti. z quia iudex dicitur ius facere etiaz si inique decernat. §. de iustitia z iure. l. penulti. Et ꝓo officio iudicis presumitur. vt dicta. l. iniuriarum. §. ij. j. de iniurijs alias frustratoria esset precepta iudicum quod esse non debet. vt. §. de iudicijs. l. cum pretor. z ne quid in loco publico. l. finali. Consueuit dici per doctoꝛes quod si iudex fecit preceptū cum causse cognitione z ex iusta causa aduocatus inciderit in penam alias nō ꝓ hoc. C. de postulādo. l. j. z cū ibi notatis de modo mulctar. l. eos

14 cum his que ibi notantur z dixi maxime circa fi. l. † Jtez cōsueuit hic queri si aliquis dedit vel legauit prediū suū ecclesie sub conditione quod nō posset alienari z si cōtra fieret posset reuocari an ex iusta causa ecclesia possit alienare de ista questiōe: dic vt no. in questionibus bartholo. buiꝛ. quarta questione z in gl. extra de conditio. appositis. c. verū z dixi. C. de sacro. eccle. auk. hoc ius posrectum. ver. sed vltra pdicta quero. Jtē querit. Dy.

15 † an prohibitio facta filijs ne alienetur extendatur ad nepotes z videtur q̄s sic q̄ filij appellatiōe &c. vt. j. de ver. signi. l. iusta. z l. liberoꝝ. vbi de hoc in contrarium videtur quia nepotes ap. filiozū in ꝓpria significatione nō cōtinentur vt institu. q. dari tu to. possunt. §. fi. z. §. de testa. tute. l. q̄s si nepotes. vbi de hoc dixi sed solum ex interpretatione que interpretatio hoc casu non pridetur habere locum cum odiū cōtineat. ſ. q̄s liceat cuiq; de suo facere quod vult vt. C. mandati. l. in re mādato. z dic quod casus est nepotes nō cōtineantur in auc. de restit. fideicō. §. nos igitur. coll. ij. z vide quod dixi. de leg. iij. lucius in ꝓin. in glo. sed nōne gratia heredis ibi admittendus ad reuocationem. Ol. in fi. quia hic pure relictum: sed alienari prohibitum quod sine cā non valet ibi sub modo relictum vt emeretur z non alienaretur de quo implendo cauetur etiaz si causa non sit inserta vt. j. de. l. iij. l. si tibi legatum z no. C. de conditio. insertis. l. j. non autē tot lit contrarium affectio eius cui sit preceptum vt patet. j. de leg. in. l. pater. §. iul. agrippa. Ol. in glo. j. fi bona ibi separatione petita a creditoꝛibus hereditarijs. Dy. ibi si bona heredis p adi tionem facta. Dy. ibi bona defuncti hec vera. Dy. in gloss. f. isti ibi superat es alienum z aliunde solui non potest ne sit cōtra. j. de leg. iij. l. ꝑ in ꝓnci. Dy. ibi hic defuncti z hec vera. Jac. z. dy.

16 **Cum pater.** †Si fundus alienetur extra familiaz contra prohibitiones testatoris exheredati z non instituti admittuntur ad reuocationem si vero in familia manet, nō est locus reuocādi. h. d. ibi alienaret adiecta causa sequitur. Dy. z vt &c. que est iusta causa prohibitionis et sic valida. Dy. ibi filiuz. z ideo exheredatus poterit reuocare ꝑ tertia. Dy. ibi petere fideicō. ꝓo duabus partibus quod eos cōtingunt sed tertia que contingit scriptum heredem penes legatarium remanet vt. j. de. l. ij. l. vnū ex familia. §. sed si vno. z. §. si duos. Dy. ibi. q̄s euenit. f. q̄s possit reuocari. Dy. ibi, alienasset extraneo cōtra phibitionē testatoris. Dy. sufficit em̄ q̄s fuerint de familia tempore testamenti vel tempore mortis aui. vt j. titu. ꝓoꝛi. l. peto. §. fratrem. z. l. cum ita legatur. §. v. Dyn. in glosſ. institutum in fin. z melius. j. titu. ꝓoꝛi. l. vnum ex fa. §. sed si vno. Old. vbi dicitur quod reuocant solummodo partes suas. Jac. in glo. vt fundum in fi. z hoc ideo quia sufficit tempore testamenti vel mortis testatoris fuerunt in familia vt dixi in expositione litere.

17 **Interdum.** †Interitus speciei legate sine culpa heredis ipse heres liberatur. h. d. in glosſ. nam primo ibi liberetur forte ea ratione qz res mortua amodo non poterit estimari. Dy. in fi. z. §. e. l. titte textores. §. fi. Dy. z. j. si cui plus ꝑ per. l. fal. l. j. §. fi. z. l. sequēti. Dy.

1 ☞ Verba equipollentia idem operātur quod ꝓpria.

1 ¶ Et hoc modo. †Verba equipollētia idē operant q̄ ꝓpria ꝓ hoc C. de sententia q̄ sine certa quantitate. l. hec sēntētia in glo. ibi. de vsufruc. legato. l. generali. hoc est contra z ideo ſolue vt ibi no. Jac.

1 ☞ Datio particularis inducit vniuersi diminutionem.
2 Legatū heredi factum nō valet ꝓ ea parte ꝓ qua est heres.
3 Coheredi a seipso non potest legari.

1 **Legatum.** Jbi qua. i. ꝓpter quam. Dy. Et ponit diffinitionem legati. z no. † q̄s particularis co. seu datio vniuersi diminutionem inducit z hoc dicit istud. ꝓin. in gl. j. diminutio hec verba. Dy. ibi. ꝓpria sed tūc deliberata causa ꝓpter heredes deliberatur aderat vel non. Dy. ibi. in legando sed certe nihilominus valet legatum si testatoꝛ nō debeat. Dy.

2 **Heredi a semetipso.** †Quādo, heredi legatur ꝓ ea ꝑte nō valet legatū ꝑ qua est heres z ꝓ ea ꝑte q̄ nō valet accrescit col legatario vt. §. e. l. plane. §. si duob⁹. Dy. ibi legatus sic z duob⁹ extraneis q̄s est. j. Dy. z dic duob⁹ extraneis exp̄ssis ꝓpria noi bus alias secus vt. §. de here. instī. l. incerdū. Jac. ibi ad here. hic soluit. Dy. ibi sexta. quidaz habent ius z male. Dy. z dic sexta pars. f. tm̄. Dy. ibi nō pōt z ideo de parte ei contingente iure hereditario nihil retinet. Dyn. ibi extraneis. f. legatarijs. Dy. ibi tertia semissis. Dy. ibi trientē singulū. i. triētes. Jac. z sic trientē totius fundi. Dy. dic q̄s vno modo legit fm Jo. z azo. q̄s resta toꝛ instituit duos z vni ex heredibus fundū legauit z duob⁹ ex

3 traneis z q̄rit q̄s partes habeant in legato z respondet † q̄s coheredi a seipso legari nō pōt set a coheredē tm̄ z sunt tres legatarij z heres �palis in fundo tertiā semissis. i. duas vncias duo vero extranei habent seruncias. i. totā partē heredis legatarij. itē ab alio herede triētē ꝓtis sue z sic duo extranei habebūt decē vncias i fundo. z heres legatarij⁹ duas vncias: z alio mō ꝛ3R. q dixit vereoz ne huic interpretationi voluntas testatoris cōtradicat: z ideo dixit fundū debere sic diuidi q̄ heres legatarij⁹ ſsua pte habebit duas vncias iure institutiōis z in parte coheredis duas iure legati: z sic habebit q̄tuoꝛ vncias z duo extranei octo z sic erit eqlitas: ſz opi. Jo. z Azo. ē verior q̄ a seipso seu de sua pte nihil capere pōt z ideo collegatarijs accrescit. vt in gl. nor. in gl. i. in quib⁹. in fi. So. vt ibi no. z. §. e. l. plane. §. fi conjunctim. z. l. huiusmodi. §. fi titio. Dy. Jac. de bel. z Ol. q̄ hic legatarij⁹ idemq; coheres non erat capax ipso iure licet non in effectu. vt plene dixi. j. dicta. l. huiusmodi. §. fi titio.

Alienus seruus. Jn gl. ibi ipse heres alis ip se dñs z est planior. Jac.

Seruo hereditario. Jd est alicuj⁹ hereditatis iacentis.

Fundus. Jbi fundo heredis. ſ. debuit seruituē. Dy. ibi confusione dominij quia heres factꝰ est dominus predij seruientis z dominantis. Dy.

Si quid. Alias siue. z dicit q̄s legatuz relictū ciuitatib⁹ gratia honozis vel ornatus est validū z concoꝛ. j. eodē. l. ciuitatibus ibi in distributione. ſ. vt distribuatur inter ciues. Jac.

Eo modo. Verba que sequūt primaz institutionē inducūt fideicommissum. hoc dicit. Et dic precedēte institutionez sic nō obstat. C. de testamentis. l. q̄m indignum.

1 ☞ Prohibitio rationū reddendarum quid operetur.
2 Peculium legatū seruo deducitur q̄s dño debetur.

1 **Si seruus vetitus.** †Prohibitio rationum reddendarū negligētie remissionē nō reliquoꝝ vel fraudē inducit. h. d. Et idē pōt dici in tutoꝛe liberato a reddi tiōe rōnū de q̄ satis dixi. §. de admi. tuto. l. q̄da decedēs. ibi rationes z liber esse iussus. Dy. ibi z ideo id est q̄ nō sequit vt non reddat q̄s ꝓz apud se. Dy. Sz q̄d, pdest hoc seruo legare nam si mālit seruꝰ legatū nullū est. vt. §. e. l. si minoꝛ. z. C. eo. l. seruis.

¶ Adde bart. ad hanc. l. iij. filij in. l. j. de no. ope. nun.

¶ Questio notabilis quaz ego J. t. habui de facto coram dño locumtenente istiꝰ ciuitatis lugduñ. nā cūpatroci narer ꝓ q̄da scholastico detēto i carceri bꝰ regijs ipo fuit mihi silē tiū locutenes sub pēa. xx. li braꝝ z allegabat q̄ detētꝰ debebat rūdere sine patroni misterio ego appellaui: quicie bā vbi tacebat hec singlaris ꝗstio q̄ venit causi dicis appzime cōmēda.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Si liberū esse iussit nō tenetur reddere rationē. vt.ff.de neg.gel.que vtiliter.ff.qui pure.si fideicommissariā libertates reliquit nō tenetur de eo qđ nō hz penes se.ff.de fideicō.libertati.l.si pure.ita qđ de fraude non tenetur etiam ex generali clausula.vt.ff.
2 de nego.gest.l.eū actū.z.l.at q natura.ff.j.† vbi seruo legatū peculiū deducit qđ dño debet vt.j.de pecu.l.si peculiū.ff.sui autē. z.ff.de peculio.l.fz.si dānū.ff.peculiūz debito ex causa ciuili dñs cōparatur.vt.ff.de peculio.l.nō solum.ff.fi.ergo si dñs seruū gestorē in testamēto liberū esse iussit z peculiū ei legauit deducereť oē quod ex causa gestionis naturaliter debet dño z omne illud quod deberet si iussus gessisset proficiet ergo seruo si rationes sit vetitus reddere.nam nō fit diminutio peculij sibi legati ob hoc quod dño est debitū ratione negligete gestionis:sed demuz si deberet ob fraudem qđ non intelligitur remitti.vt hic z.j.de liberatione legata.l.aurelius.ff.sticho.Itē pficiet ad remissionē obligationis naturalis qua tenebatur ex gestione dota quod nullum peculium sit legatum ideoqz habet suum determinatū effectum hoc legatum ne rationes reddat.Jac.

1 ☞ Testatoꝛ legante alimenta de aliquo fundo prestanda heres pōt fundum vendere salua legati causa.
2 Alienationi consentiens perdit ius in re sibi cōpetens.
3 Legatarius colono prestare non tenetur.
4 Cum dictio inter personas posita copulatiue equipolet.

1 **Nihil proponitur.** † Si testatoꝛ legat alimenta de aliquo fundo prestanda heres potest vendere fundū salua causa legati.h.d.z qđā habēt nihil ꝓponi potest in gl.prestādi.in fi.dic aut res ex qua ds ōstatio fieri adjudicā demōstrādi vñ fiat ōstatio nō alo obligādi rē ipsam z hoc cōstat:z tūc nō est res obligata.vt.ff.de cōtrahē.empt.l.vt.ff.fi.z l. liberto.z.l.fundi.hic alleg.in glo.aut aio ipsam rem obligādi ꝓstatione z hoc cōstat z tūc gliber possessoꝛ tenebitur.vt.d.l. hacten⁹ circa ꝓn.ff.de vsufru.hic in gl.allegata aut dubitaſ quo aio z tūc ōsumit⁹ voluisse rē obligare sine obligatā esse.vt arg.j. de ann.legat.l.gaius.z ibi no.nisi fauoꝛ legati pura alimentoꝛ aliud inducat.vt dicta.l.hacten⁹.z.j.de ali.legatis.l.ij.z.l.lucioꝛ ibi no.hodie ꝛo est obligata tacite ꝓ legato sic z alie res testatoris z sic nō ratione ꝓstationis:sed rōne tacite obligationis omnium bonoꝛū ꝓo legato.vt.C.communia de lega.l. ꝓnma.

2 **Omnibus.** † Alienationi consentiens ius in re sibi cōpetens perdit.h.d.ibi.relictū est hoc modo ꝓhibeo talem rem alienari z si alienetur volo quod ad talem perueniat si consentiat ille ad quem debebat peruenire si deicommissum facta alienatione renet alienatio.Dy.in glo.ibi in pretio id est in excussione pretij consensit non in venditione quod non consonat illi litere dum dicit z assignate ꝛc. vel ex ratione in pretio sibi non preiudicat iure sicut hic.Ol.vel aliter vt ibi not.z dixi.

a **Fructus.** a† Legatarius nō tenet prestare colono ſz
3 colonus ex conducto agit ꝓ tra heredē hoc
a ☾ Fructꝰ. Ad de bar. hic z in.l.si filio.ff. so.matrimo. dicit.ibi ad ipsum scilicet legatarium.Dy.ibi.actione ad interesse suum.Dy.facit ifte.ff.ad materiam.l.emptoꝛ.ff.locati: scilicet an'emptoꝛ teneať stare colono de quo ibi plene nota.z dixi.Item facit ad materiam.ff.si vir in quinquēnium.supra soluto matrimonio.l.si filio.

4 **Si quis legauerit.** † Donoſr llaba cū cadēs inter ꝑsonas topulatiue ponitur z licet vna persona nō admittatur altera admittitur hoc dicit vel sic dictio cuz adiecta personis legatariozum coniunctionē facit non conditionem.vt z supra.eodē.l.titie rectoꝛes.ff.j.z.j.de man.testamēto.l.si ita.in.fi.Idem si rebus legatis.vt supra eodem.l.huiusmodi.ff.quibus ita z.l. si cui secūdū omnes vbi de hoc plene dixi.z de significato huius dictiōis cū si vero actui alicuius verbi adūciatur hec dictio cuz.pura cum venerit ꝛc.tūc facit cōditionem.vt supra de ꝓdictione.ind debiti. l.qui permisit.ff.de verbozum obligationi.l.quodcūqz.ff.fi.z. ff. de leg-iij.l.fideicommiſ.Ol.z no.etiam quod possumus argueꝛe de verbis legis ad verba testatoris.Jac.

b ☾ Ciuitatib⁹ Add debal.in autē.hocamplⁱ⁹ fideicō. dicētē q per statuta ciuitatis possit deputari executoꝛes testa 1
mētoꝛ bal. i 2
auf. ingressi. de sacro.ecle. 3
albe. ibidē z 4
que post euz dixi.

☾ Ciuitatibus que legare possint.
1 Portio hereditatis ꝓ non scripta coheredi cum suo onere accrescit.
2 Heres qui non adiuit ꝓ non scripto habendus est.
3 Legatarius cui legata est species non potest in plus grauari q̄ valeat res grauata.
4 Estimationē rei sue nemo ꝑsumitur ignoꝛare.
5
b **Ciuitatibus.** b Ad ornatū pertinēt que permanent: ad honorem pertinent actu trāseuntia.vt in exemplis ꝓbatur.
1 Ol. † z talia possunt ciuitatibus legari hoc dicit ibi puta seniozibus no.quod seniozes z pueriz puelle dicūť infirme

atis.z ꝓ hoc q̄ dicitur de senibus facit.C.de ꝓximis sacroꝝ scrinioꝛū.l.certe quid lib.xij.z de coartat.l. ordinari.cum Ol.sed an ciues vtantur legato ciuitatis equaliter vel secundū quod sunt digniozes z dignioꝛes dic vt dixi.ff.de rerum diui.l. in tanto.ff.vniuersitatis circa finem versi.sed adhuc quero.

2 **Lucius.** † Portio hereditatis ꝓ nō scripta accresceť coheredi cum suo onere hoc dicit.Dy.ibi.heres non extitit existere tamen potuit quia erat in rerum natura alias esset ꝓ non scriptum z non accresceret cū onere z ita loquitur.l.celsus.ff.fi.j.ti ꝓximo que hic signatur contraria secundum vnam lecturam licet z aliter ibi notet.Old.ibi. nam se ium qui nō extitit heres.Dy.ibi ꝓ non scripto habendum.i. quasi heres scriptus non esset ex quo repudiat non ramen ꝓxpie dicitur scriptuz quod sic nō accresceret cū onere vt.C.de caduc.tol.l.vnica.ff.in principio z ita exponitur ibi litera ista in glo.imo super.Old.z sic no.† quod heres qui non adiuit,habetur ꝓ non scripto.z hec potest esse ratio quia ille heres qui nō adiuit habetur ꝓ nō scripto qui prelegatum consequitur si nō adeat hereditatem.vt.ff.eodem.l.qui filiabus.ff.fi.z.l.sequenti. z.l.filio.z.l.quesitum.ff.duobus.Jaco.debebit hoc verum quā do ab omnibus heredibus vel simpliciter fuit relictum secus si ab vno z ille nō adierit ꝓ hoc.j.titu.ꝓx.l.celsus.ff.j.cum ibi notatis.z.ff.e.l.si duobus.ff.heres.

4 **Eum.** † Si legatur alicui species non potest in plus gravari quā valeat res legata ſz legatū agnouit.h.d. secus si quantitas legetur z grauat dare rem suā ꝓpriā plus valentē z ita loquūtur cōtraria z est ratio diuersitatis q̄ quādo legatur sibi species potest ignoꝛare valoꝛem z pretium eiꝰ z iō merito vltra quā valeat onerare nō debet.sed si legať quātitas z grauatur rē ꝓpriā nō potest prętendere ignoꝛantie valoꝛē rei sue vt.C.de rescin.ven.l.quisquis.quare sibi imputet quod legatuz agnouit.videť enī rē suam tantum estimasse quāta est quātitas sibi legata z ita dicunt oia contraria circa hoc intelligi.Jac.et pe.ibi iussus est z nō vltra. Dy.ibi.fideicō. alteri legatum non heredi in fi.simile verbū,j.de damno infecto.l.inter quos quarto responso.Ol.in glossa.vt omnia contraria ibi nō sunt in leg. 2heres non est legatarius.Jac.in fi.ac in nostro casu nō potest agere cōtra me z qđ dicit literā eū exponendo.ff.j.z accipere legatarius qđ est.j.etiā secūdum glo.Jac.vel dic z melius qđ iste legatarius vltra tenet q̄ debet dare heredi causa condictionis ipsē de erat grauaťz de ꝓstādo aliquid alicui extraneo vt in exposition litere dixi.sed contra hoc fortissime facit dicta.l.imperatoꝛ.ff.j.ver.enimuero.j.ti. ꝓxi.sed ibi est casus conuersus non aduersus.ibi enim legabať pecunia z legatarius in propria re seu specie grauabatur † vnde cum nō est verisimile quod estimationem rei sue ignoret vt dicta.l.quisquis.de rescin.vē. ideo debet sibi imputare vt predictum est.hic vero legabatur spēs heredi.z in pecunia grauabatur cui⁹ rei estimationē potuit ignoꝛare.vt.j.de regulis iuris.l.qui in alterius z ideo sibi imputatur. vel dic fm.Old.aut ante consecutionē rei legate vel commodū legati esse vacuatū aut post.primo casu loquitur.ff.ifte.nā visus est legatarius prestare centū si vult consequi fūdum z sic ante oia adimplere dz conditionē.vt.j.de condi ꝛo.z demon.l.qui heredi.ff.fi.Secundo casu videlicet quando post cōsecutionē rei legate z tunc secus.nam forte ante quā ipse restituat cōmodū ali quod consequi posset z ita loquūtur contraria.Old.

1 ☞ Debitum ꝓ ea pte extinguiť ꝓ quo creditoꝛ debitoꝛ est.
2 Preceptum obscurum in testō penā fideicōmissi nō excludit.
1

1 **Lucius.** † Si debitoꝛ creditoꝛ est ꝓ ea parte tātū extinguiť debitū ꝓ alia ve ro non nisi fit factū animo cōpēsandi.hoc dicit. Ibi hereditatis mee.id est eius portionis que ex hereditate mea ad vnūquēqz peruenit.Oldra.Vel posset dici qđ vnū ex filijs instituerat in besse aliū in residuo:vel posset dici qđ etiā si institutus fuisset ꝓ.d dimidia potuisset grauari in besse,ꝓpter fructus quos percipere potuisset.vt.ff.de inofficio testamento.l. papi.ff.sed si parēs.z ar.j.ti. ꝓxi.l.imperatoꝛ.ff.i.prima tū expositio verioꝛ z planioꝛ est ibi.bessem.i.vin.vncias sui semissis.Dy. i.duas partes q sunt quatuoꝛ vncie.z sic tertia totius hereditatis.Ol.ibi fratribus.i.fratri.Dy.ibi fratri decedens.ff.sine liberis.Dy.ibi ex dodrante.i.nouē vncijs sui semissis.Dy.ibi luci titij primi testatoris.Dy.ibi debuisset testatoꝛ qui est grauatus.Old.ibi coheres instituťus ꝓ quarta.Dy.

2 **In testamento.** † Preceptum obscurū in testamento penā fideicōmiſ.non excludit.h.d.vel sic vbi ꝓ verba nō appareat persona cui sit restitutio facienda videtur testatoꝛ in fraudem relinquere velle vel sic si nō apparet cui relinquitur fideicōmissarius ꝓsumitur in fraudem legis relictum z ideo:cōfiscandū.h.d.fm Dy.ibi redas.i.dixi sibi per hec verba sine vlla ꝛc. Dy. Ibi an tacitum

nō obstantibus predictis verbis testatoris.Ja.ibi accōmodasset per domesticā cautionē.Ja.in gl.dūmodo.in fi.qi nec pōt. vt.j.de iure fiſ.l.nō intelligiť.ff.tacite.z dz ꝓbare illū non capacē.vt.ff.de ꝓba.l.ab ea parte.Jac.in glo.vlti.ibi ſz alias in secreto qđ detegiť qi apparet chirographū in quo accōmodata et prestita est fides vel per confessionē rogati.vt.j.de iure fiſ.l.non intelligitur.ff.tacite.z debet ꝓbare illum non capacē.vt.ff.de ꝓbat.l.ab ea parte.Ja.nō intelligiť.ff.tacite.Ol.ibi.z ibi no. melius.j.de iure fiſci.l.edicto.ff.extat.Oldra. Et vide quod dixi.ff.e.in.l.in tacitis.

Sheredes noiatim. Id est ꝓ ptijs nomi nibus expressi z dic quod nominum ꝓpriozum expressio ad viriles appellatiozum ad hereditarias grauatos astringit.hoc dicit ibi non essent ꝓpriꝰ nominibus sed appellatiuis.Dy.

1 ☞ Onus annexum emolumento diminuiť ꝓ rata ipso emolumento diminuto.

1 **Sheres centū.** † Emolumento diminuto per contratab. ꝓ rata minuiť ei onus annexū.h.d.vel clariꝰ rupto testamēto p cōtratabulas ꝓ rata minuiť ei onus annexū.h.d.Vel clarius rupto testamēto p cōtratabulas sunt minuta legata z ita ea que dicta sūt gratia cōditiōis iplēde.h.d.

1 ☞ Fideicōmissum a substituto exheredati relictū est inualidū.
a 1 **Exheredati.** a† Fideicommissum relictum a substituto exheredati vel a legitimo nō valet.h.d. ibi legitimi. i.ab intestato venientes.Dy.ibi ſz si cōmittente.i.apariēte edictū p contratabulas eo qđ ꝓteriť erat.Dy.z iste ver.declarať per.l.j.de leg.testāris contra bonozū possessoꝛ,petita.l.filius quis.ibi scriptus.i.exheredatus.Dy.ibi legata a se ſubstituto relicta.Dy.in glo.ſ.bessem personis exceptatis.z dic ꝓ besse eius qđ peruenit ad impuberē ab intestato per cōtratabu.nā in triēte sibi hodie debito iure nature que est vltra bessem non potuit grauari.vt.l.qui in ꝓximibus.C.de inoff.test.Dy.

Heredi posthumo. Ꝓ declaratione huius.l.vide quod nota.z dixi.ff.de liberis z posthumis.l.gallꝰ. ſcz an alienꝰ posthumis possit instituti olis vl hodie.

Stutor. Dp.de leg.ea que.C.de donat.ante nupť.z dic ibi dixi quia hic capitur quelibet ibi vero non capitur sponſa que sponſo non est item contra quia videntur esse in arbitrio decepti: vtrū velit valere id in quo deceptus est vel non vt supra de iure dotium.l.si res estimata.ff.j.z.C.de transac.l.transac.finita. sed dic aut deceptus sciēs se deceptū pōt facere valere cōtractū vel actū in quo deceptus est z obtinent contraria:aut nō pnta matrimonium non dato quod mulier vellet matrimoniū tenereťa men nō teneret z tūc obtinet quod hic dicitur.z.ff.de ritu nup. l.a diuo pio.Jaco.

☾ Explicit liber.xxx.Incipit.xxxj.De legatis z fideicommissis secundo.

1 ☞ Legatū dupliciter cōferri pōt in arbitrium alterius.
2 Hostatio specialis pluriū rerū plura inducit legata.
3 Legatarius parte ampleti non potest.
4 Legatum non vitiatur in residuo parte rei legate deficiente.
5 Legatarium sequitur qđ fundo legato adūcitur.
6 Legatum multiplicatur personis multiplicatis.
7 Legato alternatiue facto duobus in electione heredis vni soluendo ab vtroqz liberatur.
8 Reddendi verbū per se dādi hz significatum.
9 Patronus grauari nō pōt in re sibi debita in bonis liberti.
10 Legare non pōt vt manumittatur qui manumittere nō pōt.
11 Testis esse potest quis in contractu super re in qua ius habet.
12 Seruus legatus ante aditam hereditatē hereditati acquirit.
13 Femininum venit masculini appellatione.
14 Legatario z donatio cā mortis substitui pōt.
15 Legatarius quo tempoze capax esse debeat.
16 Legatum principi non extinguitur eius morte.
17 Electionem factā an possit mutare is cui cōpetit electio.
18 Verba dispositiua ad quēcunqz ꝓlata fideicommissi petitio nem inducunt.
19 Dominium rei prohibite alienari non trāsit.
20 Emens matrē grauidam partum habere debet.
21 Actoris est electio si ad idem plura cōpetāt auxilia.
22 Rogatus post mortem restituere an teneatur si monasteriū in grediatur.
23 Naturales veniunt filiorum appellatione.
24 Alienans ficte an cadat in penam.
25 Dicio scripture seruari debet si voluntas testatoris nō apparet.
26 Emptoꝛ rei legate securus est qñ creditoꝛ solēniter vendidit.
27 Predia plura non constituuntur per diuisionem factam cum cultura.
28 Voluntas testatoris id operatur qđ autoritas legis.
29 Fideicommissarius consentiens alienationi rei sibi relicte sibi preiudicat.
30 Conditio que in persona vnius legatarij apponiť in personaz alterius repetita non censetur.

b 1 **Superrubrica.** Quare dicat de legatis secundo dixi.ff.tit.ꝓxi.ff.superrubrica† quod legatum possit conferri dupliciter in arbitrium alterius. scilicet in vim conditionis.z in arbitrium boni viri.j.eodem.l.j.z quod tunc debet summa taxari secundum facultates patrimonij testatoris z an cogatur arbitraria.z si non arbitreť an recedatur a persona.† Qđ pluriū rerum facta specialis nominatio in b 2
ducaťplura legata.j.eodem.l.quoties.qđ legatum possit cōferi in tacita voluntate heredis.j.eodem.l.si ita legetur. ☾ † Qđ 3
legatarius non possit partem amplecti.j.eodem.l.neminem.secus in diuersis rebus in.l.sequenti.idem quod dictum est i vna reesť in grege vel alia vniuersitate.j.eodem.l.grege.an vero capax ꝓpter delictum vel vitius persone licet non admittaťad partem faciat partē.j.eodem.l.si titio z ei qui caperet satis plene de ista materia quod fuga fm legati contingens culpa heredis imputetur.vt.j.eodem.l.si quis seruum. z quam cautionez teneatur heres prestare vtrum de inquirēdo vel restituēdo. Si plura legantur sub tempoꝛum alternatione cēsent plura legata.eadem.l.ff.si ita legetur. ☾ † Quod licet pars rei legate deficiat vel non sit in rerum natura non vitiet legatum in residuo.eadem.l.ff.si quis legauerit.quando sit locus gratificationi in incertis:z quando non.eadem.l.ff.si inter duos. si plures petant legatū z nō appareat alicuius calumnia debetur ꝓximo nominato non substituto.eadē.l.si certam,z an legatarij si velint possint peterede manu heredis:z non cōmissariorum.legatum certe partis hereditatis sequuntur'onera hereditaria. secus in le- 5
gato certe partis bonorum.eadem.l.ff.fin.z.l.sequenti. ☾ † Qđ adiectum fundo legato sequatur legatarium.j.eodem.l.cū fundus.sicut seruo suo non potest fine libertate legari ita nec statu libero nisi sub conditione libertatis.j.eodem.l. statuliberum. si quid dispōnitur ad tempus videtur post tempus eius cōtrariū dispositum:z qui semel eligit amplius eligere non potest.eadez l.ff.stichū.z an dato procuratoꝛe ad tempus videatur post hoc tempus reuocatus,z quod electoꝛe negligente eligere conuertatur electio ad alium satis plenesi quātitas legata nō est in patrimonio tenet legatum secus in specie.z an adiens hereditatē cum beneficio inuentarij teneatur vltra vires quo legatum reli cum in morte heredis intercidat: si autem moriať legatarius eadem.l.ff.quod ita.ſi legato nomine debitoꝛ facto heredis libe retur tenetur legatario ad estimationem.j.eodem.l.qui duos,z an cessione facta contra vnum ex reis debendi cōperat actio cō 6
tra alium. ☾ † Quod ad multiplicationem personarū multi plicetur legatum.eadē.l.ff.si is qui.quod in dubio prevaleat legatum libertatis seruo legato relicto.j.eodem.l.si idem seruus quod dominus serui heredis per alium instituti possit rogari de libertate dāda.ea.l.ff.seruo alieno.quod in alternatiuo legato debeat fieri solutio in vno vel altero nō in parte vnius:z parte alterius.vt.l.si quis duobus. ☾ † Quod in alternatiuo legato facto duobus in electione heredis vni soluendo liberetur ab vtroqz.j.eo.l.si titio.z an ille cui solutio facta est teneatur partē dare collegatario:si fideicommissarius deficiat in persona fidei commiſ.cedat lucro legatarij non heredis,j.eo.l. si quis titio. z an executoꝛes testamēti habeāt acť.cōtra heredes z quot. z an legatarij habeant acť.cōtra ipsos executoꝛes si cōcessa est heredi electio vnius ex libertis qui det legatum omnibus libertis e.l.ff.si heres.quod legatum rei mee teneat in casu quo deficiat esse mea,j.eodē.l,heredem. si heres in alternatiuo legato soluat vnum ad quod putat se teneri non repetit.j.eodem.l.si cui.alis cui.z an error impediat translationem dominij. an inter conjunctos a lege non ab homine fit locus iuri accrescendi.ꝓprie 8
tate vel vsufruc.j.eodem.l.z proculo. ☾ † Quod verbum reddēdi habeat significatum per se dandi,j. eodem.l.cum quidam.si testatoꝛ soluat legatario quod sibi legauerat quod amplⁱ peti non possit.j.eodē.l.lucius.z an si mater donauit vel donare ꝓmisit filio quantum dimitteret vni ex heredibus suis si euz instiť

Universidad de Deusto
Biblioteca

tuat pro dimidia possit amplius petere. & si pater legauit filie ducenta pro ea dotanda postea viuens eam dotauit & dedit solucentum. An mortuo patre possit petere alia centu. cuius sit electio in alternatiuo legato simpliciter vtrum heredis vel legatarii. ff. eodem. l. lucio. & ibi optima gloss. de hoc si testator reliquit legatum libertis quos elegerit heres vel quos dignos putaret & heres no elegerit quid iuris & an tale legatu trãsmittatur ad heredes. ff. eodem. l. cum quidam. & quod amicus est qui non offendit inimicus qui no diligit & gratus qui no probatur ingratus. an vendens fundum cuz iuribus suis in quo habebat decimam videatur vendidisse decimam si eam no specificauit. ff. eodem. l. is cuius. legatum alternatiuum est vnuz quo ad solutio
9 nem plura quo ad nominationẽ. ff. eodem. l. si illud. † Patron⁹ non potest grauari in re sibi debita in bonis liberti. sed hoc pro uilegium personale eius personam non egreditur. ff. eodem. l. cũ patronus legata quasi caduca transeunt cuz onere. ff. eodem. l. celsus pater. & an idem habeat locũ in parte hereditatis caduca vel pro no scripta. & an impubere mortuo viuẽte patre extincta sit substitutio pupillaris in totum. & de eadẽ materia. eadẽ l. ff. j. & fi. qũ legatum incerte quantitatis relictum ad pias causas valeat & certificetur iudicis officio. ff. eodem. l. quidam in te
10 stamento. † Qui no potest manumittere no potest legare vt manumittantur. ff. eodem. l. si quis. purum legatum cedit adita hereditate. ff. eodem. l. omnia. sub conditione non cedit nisi impleta conditione. eadem. l. j. appellatione rerum etiam mancipia continentur. eadem. l. ff. si. quod inducitur in hoc reum testatore ignorante nõ cedit legato horrei. ff. eodem. l. cũ aliquod ita legatur. & ita legato camere facto vtroq inducta in cameraz testatore ignorante heres legatarij tenetur ad id quod tenebat legatarius. eadem. l. ff. si species legata non reperitur in matrimonio sine culpa heredis heres no tenetur. eadem. l. ff. species in fideicommisso relicto familie. & si res alienetur qui admittatur & an gradatim. eadez. l. in. ff. fideicommisso. quando plures ab initio tenentur pro partibus inopia vnius no arguat alios secus si teneatur ab initio insolidum. & habeant beneficium diuisionis. ff. eodẽ. l. legatorum. quod sequentia restringãtur per precedentia & econuerso. eadem l. ff. qui plures. vnde si testator primo eligit sepulturam in certo loco licet postea det executoribus suis potestatem circa sepulturam no possunt locum mutare. quod legatum incertum ratione rei no tenet & per cõsequẽs nec onus annexum. ff. eodem. l. titia. & an sit differẽtia vtrũ per verba futuri temporis vel preteriti. & an falsa causa vel demonstratio vitiet legatum: vtrum prelegatus rei hereditarie valeat
11 in totum vel pro parte. eadem. l. ff. lucius. † Et eo quod quis est testis in aliquo contractu qui fiat super re in qua habet ius sibi no preiudicatur. eadem. l. ff. lucia. & an presentia cum taciturnitate operetur consensum quod per verba enuntiatiua & negatiua quibus dixit maritus se nihil habere penes vxorem non inducatur fideicommissum si contrarium reperiatur nisi probet de voluntate testatoris. eadem. l. ff. caius. quando no stat per legatarium quo minus impleat conditionem no perdit legatũ. eadem. l. ff. si ea conditione. si filia repudiet fideicommissarium si appareret a patre relictum animo compensandi cum dote pecunia exacta dotem petere poterit a marito. eadem. l. ff. qui iniusta. quod verba adulatoria non depositiua non inducũt fideicommissi petitionem. eadem. l. ff. lucius. & incertitudo oneris impositi illud vitiat & quãdo verba debeãt aliquid operari. vel no qs verba dispositiua ad quemcunqz dirigantur inducant fideicommissarium. & vsufructuarium an valeat & quid operetur. & si cõcedo fundum fratribus predicatoribus in vsum an videar concessisse proprietatem. quod verba testatoris debeãt intelligi in proprio significato. eodem titu. l. legãtis. & ibi que dicãtur gratia vtilis parata & ibi tãgitur. si egi contra furem nulla proposita actione an videar intentasse cõditionem furtiuam vel conditionem actione furti. & an sit infamis vel non. An legatum assimilecur donationi causa mortis. & in quibus eodem titu. l. le
12 gatum. † quod seruus legatus ante aditam hereditatẽ acquirat hereditati. eodem titu. l. quod seruus. area legata edificium postea factuz cedit legato. eodem titu. l. si arec. in legato duoꝝ seruis vnius dñi ita habet locũ ius accrescẽdi sicut si essent seruꝰ duoꝝ dominoꝝ. eodem titu. l. si duobus. de coniunctis re tantum quomodo habeat locum inter eos ius. eodem titu. l. meuio. an legata dote videatur legate impense necessarie. eadẽ l. ff. j. legatum non capaci vt alij restituat valet. ff. eodem. l. cũ ei. si relictum sit quantum quintus heres habebit tantũ habebit legatarius quantum vnus de heredibus tunc quantum ille qui habet minus. ff. eodem. l. si ita relictum & ibi vide quando est minimum in obligatione: si in fauorem heredis opponitur dilatio fructus no debentur. eadem. l. ff. pegasus. & ibi an & quando qs
posit soluere ante diem vel conditionem. in alternatiuis quãtitatis vel temporis debetur minimum eadem. l. ff. fin. an & quando indefinita equipolleat vniuersali plene. ff. eodem si pluribus quod quãtitas eadez duplicata videatur quando relinquitur a diuersis heredibus. ff. eadem. l. ff. si ita legatum. ibi plene quã
13 do duplicata videat q̃titas legati † & qs ap. masculini cõtinet femininum non econtra. ff. eo. si ita scriptum quod iuri futurore nunciari no possit eadem. l. ff. si sub conditione. & an ex contractu in diem celebrato statim oriatur obligatio. si legatũ relictũ est tempore nuptiarum & iam erunt contracte testatore ignorãte legatũ est purum secus si eo sciente eadem. l. ff. si pater. quod verba presentis temporis nõ extenduntur ad futurum. ff. eodẽ titu. l. si ita scripsisset. & facit quod clausula si nõ valet iure testamenti & nihil operetur que postea rumpitur natiuitate posthumi. Si in dnabus vltimis voluntatibꝰ que habentur loco vniꝰ diuerse quantitates relinquunt debetur minor. ff. eodem. l. sempronius. an partus percepti ex re legata sint legatarij. ff. eodẽ. l. lucius curator dementis data sibi bonorum possessione tenetur soluere legata. eadem. l. ff. bonorũ. an mortuo boue legãto debeatur legatario coium & caro. ff. eodem. l. mortuo boue. si legatus nõ potest mensurari ea mensura qua voluit testator debeꝫ estimatio eadẽ. l. ff. si titio. vtile est legatum licet heres non habeat cõmercium rei legate sed legatarius eadẽ. l. ff. labeo portio vniꝰ
14 defecta alij accrescit cũ onere. eadem. l. ff. fina. † quod legatario & donatario causa mortis possit substitui & quomodo plene. ff. e. l. vt heredibꝰ. si quis legat alteri quod est sibi alternatiue legatum euentu solutionis redditur legatum vtile vel inutile. ff. eod. l. si titius. ex legato nominis agitur vt actiones cedantur. eadẽ l. ff. cum ita. capacitas superueniens facit ampliari legatum. ff. eodem. l. si ita quis. quod filij adoptiui excludant fideicommiss. relictum nõ extantibus liberis. not. eadem. l. ff. is cui. & an actus ciuilis equipolleat naturali & an si cõcessum est feudum titio & filijs intelligat de adoptiuis & quid si dixit ex se natis & an feu
15 dum vel emphiteosis transeat ad monasterium dedicati. † quo tempore debeat legatarius esse capax vtrum tempore testamẽti vel cessionis legati. ff. eodem. l. non oportet. & an clericus debeat esse capax tempore impetrationis vel vacationis si legetur ab vno heredum vxoꝛi pro dote animo compensandi & ipsa repudiat legatum ille solus tenetur dotem soluere. ff. eodem. l. cuz ab vno. & an habeat locũ falcid. quod nostra interest bonos cõfines & vicinos habere. ff. eodem. l. si cui fundus. si eadem res ex diuersis temporibus & iuribus mihi competat possum vno iure repudiare & altero retinere. ff. eodez. l. si titio. quod hereditas ante aditam hereditatẽ sustineat vicem defuncti & ea adita vi
16 cem heredis. eadem. l. ff. primo. † quod legatum pincipi morte eius non extinguatur sed transeat ad successorem. ff. eodez. l. qs pincipi legatum indiuisibile agnitum pro parte in totũ agnoscitur. ff. eodem. l. si cui res. si mihi & seruo meo eadem res sit legata possim ex vno iure repudiare ex alio amplecti. ff. eodẽ. l. si mihi pure. si fideicommi. relictũ a fideicommissario deficiat remanet penes legatarium non penes heredem. ff. eodem. l. si a filio. si pars non grauata accrescit portioni grauate augeꝫ petitio legatorum. ff. eodem. l. si titio & meuio. portio repudiata accrescit coheredi cum onere eadem. l. ff. iul. is ad quem emolumẽtum hereditatis peruenit fideicommiss. prestare tenetur. ff. eodẽ l. si alienus. fideicommissaria substitutio potest probari p legitimum numerum testium licet omissa sit scribi. ff. eodem. l. cum proponebatur. & facit qs scriptura testamẽti pbari possit per testes. peculij legati augmentum & diminutio sequitur legatariũ ff. eodem. l. pecul. legatuz quadrige deficit vno ex equis quadrige deficiente eadẽ. l. ff. quadrige. legatum serui alteri legati & libertatis eidem relicte eodem die cedit scilicet adita hereditate. eodem titulo. l. titio. si testator duobus coniunctim rem legauit & heres alius vni ex legatarijs ampliatur legatum & alias partem legasse videtur. ff. eodem. l. meuius. & ibi plene quãdo & qualiter valeat legatũ factum per debitorem creditori. quãdo due lucrative cause possunt simul concurrere eadem. l. ff. duobus. et facit an dominus recipiendo pensionem post triennium possit emphiteotam repelliere si heres sepeliat testatorem in fundo legato ad quid teneatur heres. eadez. l. vr. ff. in fundo. multiplicatio verborum non inducit multiplicationem legati eadem. l. ff. eum qui. & est cõtra aduocatos verbosos vt eorum allegatiões nihil operentur. si legatur fundus cum vsufruc. erat alienus vel aliud ius in eo quid petatur fundo tradito eadẽ. l. ff. fundo. vsufruct. legatus municipibus non vtendo finitur eadem. l. fina.
17 † An ille cui competit electio personarũ vel rerum possit mutare electionem factam. ff. eodem. l. vnum ex familia. & quid in cõtractibꝰ nominatis & innominatis. & quid in iudic. & confessionibꝰ. & quod illud quod prestat heres ex volũtate testatoris nõ est liberalitatis. eadem. l. ff. si de falcid. & quid de legato relicto vni ex

vni ex familia quem heres elegerit: & quo deducatur falcid. qs vni ex pluribus de familia dari debuit quem heres elegerit nõ possunt alij petere si nullus eligat tunc omnes admittuntur. eadem. l. ff. rogo. & facit ad plures expectantes in eadẽ ecclesia qs repudiatio primi non obsit secundo. si testator legat rẽ heredis quaz credit suam tenet legatum secus in re aliena. eadem. l. ff. si rem. licet verba fideicommissi deficiant si de mente apparet tenet fideicommiss. eadem. l. ff. si omissa narratiua ad grauatum relata inducunt fideicommiss. eadem. l. ff. vlti. que non veniunt per directum in dispositione: non veniunt etiam per obliquum. ff. eodem. l. sequens questio. & eadem lex reprobat opinio. Azo.
18 que est. l. C. fal. ercisi. l. filium quem habentem. † verba dispositiua ad quemcunqz prolata inducunt fideicommissi petitionem. ff. eodem. l. peto. & ibi plene de verbis enuntiatiuis dispositiuis demonstratio & causa. si heres propter ea alienum per ipsum contractum absenet rem alienari prohibitam tenet alienatio in eius vita & post mortem reuocatur eadem. l. ff. prediũ. & facit ad materiam aucn. res que subiacent. & si ex delicto vasalli publicetur feudum an preiudicet domino. & an dominꝰ teneatur stare diuisioni facte per vasallũ. Relictũ tutori sub nomine appellatiuo tutoris videtur relictum pupillo & ideo etiaz si non sit legitimus tutor tenet legatum. eadẽ. l. ff. mater. & facit quod si immediatus actus tenet de immediatate nõ curetur & quod si de legatus citauerit & impeditus nõ dimisit subdelegatum quod citatus tenetur comparere coram subdelegato. Alienatio prohibita in vltima voluntate ad singularem & vniuersalem successorem refertur. eadem. l. ff. fratre. & quod sub ap. familie ordo graduum debet seruari in his qui erant de familia tempore testamẽti & de prohibita alienatione a testatore a lege a pactis cõtrahẽtium & a iudice plene & an tunc impediatur translatio dominij & an phibitus alienare possit heredem instituere. & an possit res
19 periri modꝰ in contractibus. † Quod rei prohibite alienari nõ transeat dominium quod quis nõ potest in plus grauari q̃ sit honoratus. ff. eodẽ. l. imperator. & an vasallus & emphiteota possint se liberare a seruitute: vel prestatione cautionis dimittendo rem feudalem & emphiteoticam. & an fideicõmissarius seu executor vltime voluntatis cogi possit eius officiuz exequi. in legato quantitatis non potest quis in plus grauari quã honoretur secus i re propria ipsius grauati. & an habeatur ratio lucri qs legatarius percepit ex re vel extra rem. & quod dictũ est in legato quantitatis idem in eo quod loco quãtitatis habetur. eadẽ l. ff. cum quidam. quod subrogatur in locum alterius eius cõditiones assumit. eadem. l. ff. vlti. vbi pretiuz succedit loco rei. & ll.
20 sequentibus. † Quod emens matrem grauidaz iudicatur emere partum: & non habere ex causa lucrativa. ff. eodẽ. l. si quod ex pãphila. prolatio diei legatorum extenditur ad diem habẽtia ff. eodem. l. titio. verba dispositiua relata ad honoratum oblig. inducunt. ff. eodem. l. miles. prelegata non veniũt in substitutionem vulgarem. eadem. l. ff. pro parte. & quãdo transmittatur legatum ad heredes rupto testamento per querelam pro parte legata & prelegata que diuisionem recipiũt pro parte debenꝫ seruitutes autem & libertates in solidũ. ff. eodem. l. cum filius. in legato hereditatis commoda & incommoda sequunt legatariũ. eadem. l. ff. lucio fa. vsufruc. est fundi portio. certe seruitutes non. eadem. l. ff. dominus. falsa demonstratio legatum nonvitiat eadem. l. ff. heres meus. & non potest dici in totum falsum quod in natura primordio veritatis. & facit an instrumentũ pro parte falsum sit falsum in totum: & si vasallus commisit felonias an feudum transeat ad fratrem. verba dispositiua relata ad honoratũ inducũt fideicommissum cui tamen maior quantitas debeatur
ei⁹ arbitrio moderatur. eadem. l. ff. pater. propter adulteriũ cuz domina commissum perdit seruus libertatem & legatum. eadẽ l. ff. seruus. si tutor non iure dato legatur: licet non sit tutor habet legatum. eadem. l. ff. nõ iuris. qui facit contra cautionẽ mutianam rem cum fructibus restituere teneatur. eadẽ. l. ff. qui mu
21 tianam. † Si ad idẽ competũt plura auxilia actoris est electio. eadem. l. ff. variis. & an admittatur talis libellus dico sententia nullam: & si qua est appello. iterato testamẽto ex delicto defuncti legata soluta repetuntur. eadem. l. ff. vlti. heres instituta pro parte & restituere rogata retentis centum: & predio centum retinet in parte sua. & prediũ de communi. ff. eodẽ. l. cum pater. a donatorio causa mortis potest fideicommissum relinqui quod de falcatur sicut alia legata excepto legato alimentorum. eadẽ. l. ff. eorum. & facit si pater dedit filio emãcipato omnia bona sua pacto quod soluere eius debita. & ex. daret annuatim pro eis alimentis si pater diminuit de dicta donatione an pacta tollantur in totum vel pro parte vel in totũ remaneãt. donatarius causa mortis in totum potest grauari si falcidie locus non sit: si autem sit locus falcid. detrahitur de donatio. eadem. l. ff. mater. & an cautio prestita pro se & filijs suis extẽdatur ad spurios legatum surdo & muto ignorantibus acquiritur. eadem. l. ff. surdomoro ciuilis non equipollet naturali. eadem. l. ff. hereditatem.
22 quod facit † an rogatus post mortem restituere teneatur si ingrediatur in monasterium. alienatio predij dotalis facta a marito cõfirmatur per legatũ pereum factũ vtroq animo compensandi si ipsa legatum agnoscat. eadem. l. ff. quidotale. mãdatũ mortẽ finitur & ideo sciens mandantem mortuum nõ liberatur, soluendo mandatario: secus si ignorans. eadez. l. ff. meuio. & ibi satis bene de ista materia coheredibus & substitutis defertur portio deficiens cum onere. eadem. l. ff. cum pater. an per legatum agatur de euictione & quando. eadez. l. ff. euictio. si pater filie ex herede at relinquit centum pro ea dotãda si minori summa dotetur superfluum sibi debetur. eadẽ. l. ff. pater certam. & non est alibi iste casus: & an stipulatio penalis apposita in locatione loco habeat in tacita reconductione data electione filie vt restituat cui velit ex liberis si vni in vita donauit vt habeaẽ pro electo. eadẽ. l. ff. pro filia. appellatione libertorum defuncti continentur manumissi ex causa fideicõmissarij. eadem. l. ff. fidei herede. si testator in rogando vtatur verbis vniuersalibus. & futuri temporis precedentia & sequentia veniunt in fideicommisso. eadem. l. ff. fideicommiss. & quod prelegata veniant in restitutione
23 † ap. filiozũ continentur naturales. eadem. l. ff. velle. sed fideicommi. est inutile & dilatio ei adiecta. eadem. l. ff. curatoris. & si dilatio est adiecta in alterius fauoꝛẽ potest agere ante tempus legatum relictum videtur sub eadẽ conditione a substituto rogatum. eadem. l. ff. ab instituto receptio legati mense cum cautiõe indemnitatis equipollet emptioni. eadem. l. ff. mense. partꝰ ex ancillis nati sequuntur fideicommissarium & donatarius. eadem. l. pater filie. rogati restituere possunt inter se diuisionẽ facere. eadẽ. l. ff. hereditatem. & facit an fratres diuidentes videãtur renunciare fideicommisso. fructus consumpti per testatorẽ non veniunt in legato. eadem. l. ff. filia. limitata ratio restringit dictum generale precedens. eadem. l. ff. dulcissimis. & communio est causa discordie. verba inductiua consilij. non inducũt fideicommissi petitionem. eadem. l. ff. pater pluribus. & si. mando. & quid operetur clausum traditio. legatum in scriptura imperfecta relictum valet si dictio scriptum congruat. eadem. l. ff. cũ imperfecta. ex testamento nõ solenni iuramento vallato debetur legata a venientibus ab intestato. eadẽ. l. ff. filius matrem. qui libat presumitur dignus. eadem. l. ff. rogo. & quod comparatiuum & superlatiuũ quandoqz non retinẽt eorum naturam. nõ refert cum quo testator de supremis suis loquatur, sed in quem eius intentio dirigatur. eadem. l. ff. donatiõis. & an donatio causa mortis fieri possit inter absentes prohibita alienatione extra familiã libertorum qui admittantur ad reuocandum. si contra fiat & si omnes consentiant quod nullus reuocet. eadẽ. l. ff. libertus. & facit quod si omnes canonici eligãt indignum quod nullus possit eligere. Item facit si emphiteota conuenit soluere pensionem sub pena rato manente pacto an pena soluta possit ex
24 pelli. † & an ficte alienans cadat in penam & si pater rogauit filios si sine liberis decederẽt superstiti restitueretur an possit alienans partem suam admitti ad petitiones alterius postea decedentis sine liberis & facit ad materiaz autẽti. res que subiacẽt. Item prohibita alienatione si seruus cõsentiat primo alienanti an sibi preiudicet in portione tertij postea alienantis sine eiꝰ consensu. qui prohibet alienari ex familia libertos videturetiaz prohibere heredem extraneum instituere non autem legitimũ. eadem. l. ff. cum inter libertos. si quis creat ab intestato vnicum successurũ & duo succedant prestabit solũ dimidia legatorũ que sunt diuisibilia. eadem. l. ff. pater qui filio. Si creditor a debitore instituatur non animo compensandi & rogat restituere retinet quartam & debitum: si autem animo compensandi compe
25 sat quartam cum debito. eadẽ. l. ff. titio. ¶ † Ordo scripture seruatur si testatoris voluntas vel iuris dispositio non apparet. eadem. l. ff. a te peto. licet testator qui legauit viros dixit le specificaturum fines & formam certaminis quod fieri volebat non viatur fideicommissarium licet hoc nõ declarauit. eadem. l. ff. fina. & facit quod si arbiter communi diuidũdo abiudicauit vni rem, & sibi reseruauit pronuntiare de estimatione alteri dãda licet postea non pronuntiet de estimatione quod nihilominꝰ valeat adiudicatio rei alteri facta. an post litem contestatã possit mutari libellus consentiente aduersario. ff. eodem. l. qui solidus. si predium euincatur legatario iure speciali & preriũ perueniat ad heredem debetur legatario. eadem. l. ff. cum post. respublica tenetur ad vsuras & sumptus litis ex mora nisi iusta fuerit causa litigandi: administrator tamẽ tenetur ad indemnitatẽ respublice. eadem. l. ff. etiam. & an iuramentum calumnie ex cause a cõ
26 demnatione expensarum. † Si creditor rem legatam vendit solenniter securus est emptor. eadem. l. ff. fina. error iuris non priuat aliquem. eo. titu. l. quę fideicommissa. dominium rei legate

Universidad de Deusto
Biblioteca

recta via transit in legatarium.ff.eodem.l.legatū.z ibi plene de hoc iterato testamento per capitis diminutionē testatoris legata in eo relicta nō debentur nisi ab intestato fuerint repetita hoc dicit. Et an hoc sit correctum per autēti.bona damnatorū. Si debitor post annum legat creditori non solum interfuriū medū temporis,sed etiam debitum principale legare videtur.ff.eodem.l.debitor.vtrum substitui teneatur ad legata.eadem.l.§.si primo.si relinquitur legatus seruo cuius legati domin⁹ nō fit capax,speciali capacitate considerata.sed generali sic legatū valet nō obstāte calūniosa.argumentū de quid ad quale.eadē.l.§.seruo alieno.z est falcidia figure dictionis seu accidentis et pulchra distinctio circa hoc,vt iuretur legatum ex re tantū vel ex persona tantum vel mista ratione.conditio libertati adiecta videtur substitutio eiusdem serui.ff.eodem.l.latinus.quando eodem tēpore cedit dies libertatis z legati serui relicti tenet legatum.ff.eodem.l.si quis seruo.z qui facit morā in precedentib⁹ presumitur facere in sequentibus.debitor legans creditori fi-
1 dei bio nō videtur legare animo compensandi.ff.eodem.l.creditorem.exclusio de parte vnius videtur inclusio in partes alterius
27 ff.eodem.l.gaius.†diuisio facta cum cultura non cōstituit plura predia.eadē.l.§. titius.z facit quod minor possit pronocare ad diuisionē causa culture.si alicui legatur res in genere z aliquam rem ex eodem genere cōsequatur ex causa lucrativa nō extinguitur legatum.ff.eodes.l.titia seio. etate finita ob quā cō ceditur priuilegium finitur priuilegium.eadem.l.§. vsuras. z de significato huius verbi perpetuo.z si statuto caueatur qđ vo res bannitorum perpetuo sint bannite quod marito nō intelligantur bannite.quod verbū substituo apretur ad fideicōmissum.eodem.l.seia.z an si duo sint grauati restituere tertio post mortē vno mortuo debeat fieri restitutio eius partis an demū vtroq; mortuo.inofficiosa donatio qualiter zinquantum reuocetur z qua actione.eades.l.§.imperator. pater potest grauare fideicommisso filium cui contulit donationem inofficiosam. ea
28 dem.l.§.lucius.†quia illud quod operaf legis autoritas operatur etiam restatoris voluntas.pecunia exacta z in eadē causa conuersa fideicōmissum cadit.ff.eodem.l.lucius. simplex minister nullum commodum debet habere.eodem.l.§.a te peto.z facit si volens ire ad sepulchrū:z infirmatus nō potuit z legauit reditus vnius possessionis alicui qui uret pro eo vtrum statim debeat habere reditus an quādo rediuit.grauatus ad onera,tenetur ad soluenda nō ad soluta.eadē.l.§.qui a marito. impeditus implere modum per casum ad legatum admittit. eadem.l.§.quisquis impugnans personam heredis nō perdit legatum.eadem.l.§.sempronius.heres sponte soluens aliqua legata nō propterea tenetur soluere alia.eadem.l.§.testator.legatarius specialiter nominatus pro virili admittitur cuz aliis.eadem.l.§.lucius.duplicatio legatorum nō pertinet ad legatū dotis nec specierū:sed legata quantitatis.eadem.l.§.impuberem. legato chirographo sufficit qđ heres cedat actio. eades.l.§.cisuibus.legata que relinquuntur in defectum institutorum z substituorum videntur relicta a venientib⁹ ab intestato.eadem.l.§.filiam.si aliquid relinquitur vt debitum licet vere debitus nō fit debetur fideicōmissario.eodem.l.quisquis.z est ibi expressus quod confessio facta sine causa in vltima voluntate inducit fideicōmissum quod est singulare z notabile,si testator legat alimenta liberis.illis nō videntur legata quos per offensam licentiauit de domo.eadem.l.§.lucius.appel.liberorū z filiorum cōtinentur etiam naturales.eadem.l.§.dame. Si fideicommissus a legatario ab initio fit inutile z fit concertatio potior est cōdi-
29 tio possidentis.ff.eodem.l.codicillis.†si fideicommissarius simpliciter consentit alienationi rei sibi relicte sibi preiudicat in toto:si autem consentiat saluo iure suo preiudicat sibi in re nō in pretio eadem.l.§.insulam.prohibitus alienare in vltima voluntate potest ad modicum tempus locare nō autem pignori obligare eadem.l.§.instituto.ille cui prohibetur ex testamento z ab intestato succedere eadem.l.§.mater.z qđ ex cōtentione rerum pecuniariarū quā doq; oriuntur homicidia z quod sit grauis crimen verum homicidium an adulterium.z quid sit concurbitare.Si adiecta est in testamento clausula si nō valet iure testamenti valet iure codicillorum,legata debentur etiam si testamē tum sit imperfectum eadem.l.§.lucius.voluntas tacita seu tacite derogatoria a contrario sensu facilius reuocatur quaz ex presa.ff.eodem.l.fina.verba presentis temporis referuntur ad tempus testamenti:futuri autem seu estimatio patrimonij ad tēp⁹ mortis.eadē.l.§.qui indiuisam z an si dico tu habes vnū ocu-
30 lum subaudiatur tātum quod valet ad dicta testium.†cōditio apposita in personam vnius legatarij non intelligitur tacite repetita in personam alterius eadem.l.§.seio.iussus heredi tatem communicare tenetur dimidiam per fideicommi.restituere eadem.l.§.lucius.z quod testator potest percipere heredibus qđ stent in communionem z an partis dimidia contineatur si vnus cōheredem emat ꝛc.hereditariam a creditore emptio non tenet eadem.l.§.quatuor. substitutio fideicommissi.potest fieri in dote quatenus excidit debitam iure nature.eadem.l.§.filie si plures rogant restituere post mortem an vno mortuo debeat restitui eius pars statim an expectari mors amborum.eadem.l.§.filium z filiam.res que subiacet restitutioni potest alienari per illum qui iuste ignorat eam subiacere ea.l.§.fi.

1 ☞Legatum in extranei arbitrium simpliciter cōferri pōt.
2 Mors nulla legatū suspendit.
3 Voluntatis vltime fauore executioni mādante receditur a personis.
4 Legatum quare non possit conferri in voluntate expressa extranei.

1 IN arbitrium.†Legatum potest cōferri in arbitriū extranei simpliciter in vim conditionis qui summā incertam prima facie taxare debebit secundum vires patrimonij.h.d.vel secundum dy.legatum potest conferri dupliciter in arbitrium alterius vel in vim conditionis vel in arbitriū boni viri.Dy.z pro declaratione vide quod dicam.ff.titu. proximo.l.fideicommi.§.ꝯ.z quod latissime dixi z nota.C.de cōtraben.emptio.l.in vēden.z.l.fina.z diuide hanc.l.in duas partes inprima fuit expressa quantitas in secuda non:sed cum ita alterius extranei vel etiam heredis vt puta lego titio .c. si seius captolium ascenderit.Dy.ibi.veluti vt sicut.Dyn.ibi conferri certa summa determinata id est differat a sequen.Dyn.ibi conditio potest scilicet conferri.Dyn. ibi quid enim interest quantum ad valorem legati.Jaco.ibi.mihi legetur sub conditione. Dy.ibi an si voluerit id est si volūtarie arbitratus fuerit. Dy. ibi legatum sic supple valet legatum.Dy. ibi. pupillo vel cuicū qz alij.Ja.ibi.arbitrio tutorum subaudi do lego.z dic arbitrio tutorum id est quantum arbitrabuntur tutores.Jac.z sic quātitate vel specie non expressa.Dyn.ibi.neqz mora legalis.quasi
2 dicat non est in diem sed purum ibi.†que enim mora id est que dilatio suspendit legatum vel obligatio.in legato relicto ad arbitrium boni viri quasi dicat nulla.Jaco.sed quo ad solutionē habet morā quouscz arbitretur z hoc tollit contrarium.Dy ibi.exprimit.i.certe quantitatis expressionem inducit.Dyn.ibi patrimonij.ff.testatoris qui predicto modo legauit.q.d.sicut va let legatum relictum ad arbitrium boni viri.Dyn.z nota.bene hic fina.huius.l.in glosse.secunda que incipit.ff. quilibet alia ibi. scilicet arbitrari ista est glo.Joan.Dyn.ibi non meminī me legisse sed ar.quod non.C.communia de lega.l.fin.§.sed z si quis vbi de hoc z dixi sed argu.cōtra in autenti.de ecclesiastic.§.sui autē hoc qui facere.z quod nota.C.de episco.z clerī.l.nulli. sed verum est quod compellitur causatiue.ff. quia priuat sibi relictis per testatorem si voluntatez non exequitur sed alias nō cogitur vt dicto §.sed z si quis.z no.ff.titu.proxi.l.huiusmodi. in prin.z.ff.eodem.l.cum ita legatur.§.ff.z.ff.de ventre inspi.l.ff.§. de inspiciendo.versi.apud eum.vbi pupillus educari debeat.l. quamuis.z.ff.eodem.l.imperator.z ita debet intelligi gloss.que est dicta.l.nulli.de episcopis z clericis.ff.quod cogitur causatiue Dy.vel dic quod si suscepit tenetur alias non:vt.C.de arbitri. l.tertia.§.tam z si.secundum pe.argu.eodem.titu.l.litigatores. z.l.non distinguere.§.i.de hocetiam vide quod dixi dicta.l.vlt. C.de contrahenda emptione.z.ff.de ver.oblig.l. si quis arbitratu.ibi nihilominus tamen valet licet non cogatur. Dynus ibi. §.generaliter.z dic quod ad legatarium cōmittitur electio vel arbitrium.vt dicto.§.sed z si quis.in.l.vltima.C. communia de legatis.sed arbitrari debet vt bonus vir.vt ibi patet.sed quare magis eo nō arbitrāte recedit a psona i vltimis volūtatib⁹ quā
3 in contractibus.†Respondeo fauore vltime voluntatis executioni mandande,contrahentes em̄ sibi prouidere possunt licet non arbitretur qui debuit arbitrari:testator autē tibi post mortem prouidere non potest. vt. C. de sacrosanc. eccles.i.j. z ideo lex sibi prouidet per quem voluntas sua executioni mandetur. Dyn.ibi.de conditio.z demon.l.si ita expressim. Oldr.quod nō refert conferat in eius liberam voluntatem vel non vt.ff.de ado. legata per totum z.ff.titu.proxi.l.senatus.§.leg.in princi. Dy. ibi.ad arbitrium z sic arbitrio boni viri. Dy. ibi si voluerit z sic in eius liberam voluntatem. Dy.ibi secundo nonnunq; ratiōe non potest substantia legati conferri.vt.l.a titio.§.j.de ver. ob. eadem ratione z hic. Dy.ibi.senatus.§.penultimo z .l. si sit. in princi. Oldra.ibi.si in emptione.§.penulti. z de hoc latius dixi dicta.l.in vendentis.C.de contrahenda emptione.ibi.si autem extranei aut in liberā volūtatē expressam z nō valet vt.ff.titu.proximo.l.captatorie.vbi de hoc aut tacitam z valet.vt.ff.eodem.l.

sita legatum.z idem si arbitrio boni viri.vt hic vnde idem per omnia in contractu quod in herede dictum est.ff.Dynus.ibi qđ hic dicit scilicet quod valet.Dy.ibi quod hic subicit quia legatum valet.Dyn.in glo.vt differatur obligatio quia statim nascitur.Dyn.ibi dici cessio quantum ad petitionem quia statim peti potest adita hereditate.Dyn.in glo.vlti.ibi heredis arbitrio.idem esset si testator declaret opus in quo volebat expendi etiam incerte quantitatis relictū.vt.ff.eo.l.quidam in testamento.z idem vbi est fauor religionis.vt.C.de episcopis z clericis.l. si quis ad declinandam.z.ff.de ali.z cib.le.l.seruos. quod ergo l.cōtraria dicit est regulare.sed in predictis casibus speciale est in eadem glo.in fi.Item est contra.ff.de cōditio.z demonstra.l. nonnunq;.sol.hic confertur quantitas legati non ipsius legatū. item hic nō libera volūtate.Dy.sed vt boni viri ibi in libera vo
4 luntate.Old.†Sed quero que est ratio qđ nō potest conferri in voluntate expressa extranei sed tacita sic vltramontani dicunt non posse reddi rationez.do.Ray.dicit qđ ratio est quia in primo casu volūtas expressa respicit substantiam obligationis in trinsecam tacita respicit extrinsecam.

1 ☞Expressio rerum pluralitatem inducit legatorum.
2 Jurisditio delegata in aliquo loco perpetuata an censeatur in alijs perpetuari.

1 QUoties.†Expressio rerum inducit pluralitatē legatorum.h.d.vel secundum Dy.Et idem est effectus pluriū rerū nominatio specialis plura facit relicta generalis vero vel vniuersalis nominatio rerum plurium vnū tantū.Dy.ibi. Exprimūtur per copulatiuam.vt no.ff.qñ dies le.ce.l.cū illud.ibi instrumentum aut alia quelibet vniuersitas continens plura corpora subse.Dy.in fi.quia licet sint plura m legato cōprehensa nō tamē
2 fuerūt nominatim expressa.Dy.Itē allegat hec lex qđ si iurisditio est delegata alicui in aliquo loco z ipse perpetuauit iurisditio.in vna causa an videatur perpetuasse in alijs:quia si delegauit sub vniuersitate puta iurisditio.paduanā videt in omnibus perpetuasse quia vna censetur,si sub pluribus nominibus tunc non per hanc.l.z pro hoc.§.titu.l.si ex toto.§.si ita legatus z vide quod dixi.ff.de iurisdi.omnium iudi.l.mote.ver.sed pone aliquis erat delegatus ad vniuersitatem causarum.

1 ☞Conditio heredi incerta quando extare dicatur.

Si ita legatur.†Legatū in tacita volūtate heredis potest cōferri in heredis aut legatarij arbitrium negatiuum. Dy.de hoc satis not.z dixi dicta.l.§.ead.l.i.ibi non ascenderit,scilicet heres. Dyn.ibi in potestate eius sit:scz heredis.†Sed quando dicetur extare conditio si heredi sit incerta. Respondeo cū mōmurabiliter sit verū heredē nō ascēdisse.vt. ff.de verborum obli.l.quicquid.§.fi.z.l.ita stipulatus.alij dicūt cum potuit ascēdere z omisit.vt.ff.ad leg.falc.d.l.§.fi.z de con
4 ditionib⁹ z demonstrationib⁹.l.hec cōditio.²Ja.z licet glo.ex emplificet tribus modis tene primā qz cōmuniter approbatur.

1 ☞Variatio circa idem non debet admitti.

1 NEminem.†Circa idē non admittitur variatio.Sed circa diuersa cōtinentē nō habētia bene admittitur.hoc dicit cū duabus legibus sequētib⁹.vel fm Dy. eiusdē rei legate nō parsːsed tota aut nihil capitur.Dy.in gl.ibidē caducis tollensi.vel ibi in hereditate.z dic.vt.§.de acquir.here.l.si ex asse.

1 ☞Legatis duabus rebus sine onere vna capi potest altera repudiata.

1 SEd duobus.†Duab⁹ reb⁹ legatis vna capi altera repudiari pōt si vtraq; est si onere.h.d.do.Dy. ibi.Respondetur si vtrūq; est sine onere dixit.z hoc:scilicet onerosum.Dy.ibi.Repellat:id est repudiet.Ol.Ibi nō idem dicendum quia repudiatio non tollit onus legato annexū. Dynus ibi heres habet quia legata excedunt dodrantem.Dy.ibi ex decem que legata rius agnouit.Dy in glo.sic.ff.ad leg.fal.l.plane debet dicere.z l.sequenti in princip.z.ff.i.licet quidam habeant z male.z.l.j.in princi.z.ff.j.quia illa nihil facit ad hoc.Oldra.

1 ☞Res plures si vt vna legentur vna capi z altera dimitti nō potest.

1 GRege.†Reb⁹ multis vt vna legatis vna acceptari z altera dimitti nō pōt.h.d.Dy.ibi idemqz dicim⁹.ff.vt vna species repudiari altera retineri nō possit qz vnum est legatum.Dy.in fi.id est quātūcūqz vniuersitate in qua plura corpora cōtinentur. D.z

1 ☞Legatarius non capax licet ex se non admittatur collegatarium tamen particularem facit.
2 Partem quando facere possit qui ad partem non admittitur.

1 STitio z eius.†Nō capax propter delictū psone is ex se nō admittat ad ptē tī collegatarij facit pticularē.h.d.Et vide qđ plene dixi.§.tit.ppt.l.huiusmodi.§.fi titio.z dic titio:id est capaci ibi capere nō pōt.ad pptер vitiū vl delictū plone.Dy.z dic capere nō pōt ad vtilitatē suā tamē ad vtilitatē fisci capiebat z ita cessat tota gl.Ray.que nō bñ intellexit hāc.l.z cessant etiā cōtraria gl.qz nō loquunt in nō capace nec ad suū nec alienū cōmodū.z vide qđ no.§.de testa.tut.l.q tutelā.§.j.z.§.tit.ppt.l.legatū est deliberatio.§.i.ibi damnat.z sic capax volūtatē defuncti nō habet nisi in quinqz z iō plus petens repellit.vt.ff. de doli excepf.l.apud celsus.§.ōterea.z sic nō fit pars ex cōsensu sed ex testatoris volūtate defectu.Ol.ibi titio.f.capaci.Dy.in gl.pma ista gl.est intricata:z iō ea declara.vt sequit ibi corrigitur qđ dicit in.l.si duob⁹.fm intellectū rogerū.Dy.ibi titie fi non nupserit ibi cōditio deferat.z iō vtrūqz legatū iure cōmuni inutile.ff mulier admittit ex puilegio speciali.z iō cū habeat legis vocatione nō restātis dispositione nō est ibi ius accrescēdi nec habet quicq; cōe illa.l.cū ista.vt ista.vt ibi no.Oldra.ibi ergo solū istud quod dicitur in hac.l.ibi.l.fi.§.seio.sed dic vt ibi no.z dixi ibi qñ autem quarta ibi poterat agere z sperabat qđ ageret alis idē esset qđ hic.z.e.ti.l.repudiantis.z no.in dicto.§.qñ aūt quarta. Ol. Et licet de ista materia plene dixerā dicta.l.huiusmodi.§. si ti-
2 tio.potes tamē sic dicere fm Dy.†cum queritur qñ qui nō admittitur ad partem factat partem dic aut legatū est inutile i psona collegatarij ratione rei quia est eius ppria z sic nō pōt fibi legari aut ratione persone legatarij aut in mista ratiōe collegatarij z eius a quo legat. ¶ Primo casu facit partē qui non vocatur ad partem.vt dicta.l.huiusmodi.§.si titio.cum similibus. ¶ Secūdo casu qñ propter persone debitus ex causis que numerantur.institut.de legat.§.legatarij.vl vitium.vt quia seruus testatoris.tunc idem quia facit partem qui nō vocatur ad partem.vt.§.titu.proxi.l.plane.§.fi coniunctum.versi.nec solus. z hac.l.aut propter defectum.vt quia mortuus est qui viuere sperabatur aut non natus qui nasci sperabatur:z tūc nō facit partem.vnde collegatarius vocatur insolidū.vt.C. de caducis tollen.§.in primo.z.ff.titu.proxi.l.qui quartam.§.fi.z.l.fi duobus. in princi.no,vel quia repudiat.vt institu.de legat.§.fi eadē res. ¶ Tertio casu quādo legat heredi a seipso: z inutile est mista ratione non facit partem,vt.ff.titu.proxi.l.plane.§.fi duob⁹.ſ contra predicta est.ff.de contratabulas.l.si post mortem.§. liberi.sed ibi non vocatur vt virtute relicti z iure accrescendi.sed ex legis potestate pro contratabulas.Dy.

a ¶ Hec conditio.Adsbal. hic z ter.meliorem in.l.i. §.fi.ites.ad legatum. ad legem falcid.

1 ☞Fuga serui legati culpa heredis cōtingēs ipsi imputatur.
2 Legatum sub temporum alternatione multiplex cēsetur esse.
3 Legatū rei nō existētis in rerum natura est inualidum.
4 Legatarioz incertitudo heredi tribuit potestatē eligendi.
5 Gratificatio locum nō habet vbi tantum vni debetur legatū.
6 Vasallus duoz dominorum an possit vni gratificari.
7 Directum est obliquo preferendum.
8 Actio fideicommissaria in quibus detur casibus.
9 Onera sequuntur legatum certe partis hereditatis.

1 SI quis seruum.†Fuga serui legati contingēs culpa heredis sibi imputatur secus si sine eius culpa contingat.hoc dicit. Ibi interponēde sunt ab herede. Dy. ibi reducitur qz testatore viuente nō tenet heres de culpa.vt.§. titu.j.l.cum seruus.vbi de hoc.Dy.¶ Op.de.l.cū res.§.ti.proxi.quia nō de reducendo sed de restituēdo.dic qđ hic nō fuit in culpa z dic plene.vt ibi dixi.¶ Secundo op.ergo debet teneri in estimatione rūde quod hoc est in electiōe legatarij z hoc quādo post mortem.Si autem viuente testatore fugiat nulla sit distinctio culpabilis non culpa futuri heredis qz eo tempore nullus ius quesitum erat legatario.argu.§.ad leg.aquil.l.inde ne

Universidad de Deusto
Biblioteca

tarius.z quando post mortem non euro post aditā hereditatē vel ante quia semper idem.vt culpe distinctio habeatur. vt no. ff.titu.proxi.l.cum seruus.licet glo.hic contrarium innuat. Ol. in glo.culpa heredis ibi de reducendo prout eliget legatarius. vt in sequenti gloss. Oldra. ibi alioqui id est si non sit in culpa. Oldra.in gloss.cauet enim ibi non de prosequendo sumptibus suis sed sumptib⁹ legatarij.si fuisset post factum testamentū. Jac.ibi eo tempore.id est viuente testatore. Oldra.ibi in re alie na quia legatarij.dynus ibi nec heres quia eo tempore nec heres erat nec esse poterat. Oldra.in fin.imo idē siue sit adita hereditas siue non.z.l.inde neratius.ponit alium casum. vt nota. ff.titu.j.l. cum seruus. z dixi.ff.in expositione litere. Oldra.Si ita legetur.

2 **Si ita legetur.** †Si plura legātur sub tempo rum alternatione cēsentur esse plura legata.hoc dicit. Ibi duo vnum purum scilicet primū:z transmittitur secundum conditionale z non trāsmittitur.vt.j. quando dies le.ce.l fi penult. Jac.ibi contentus esse debebit.z hoc respectu dicitur vnum.dy.in glos.ibi quod non placet imo placet.Dy.ibi dic ergo ideo.scilicet esse duo.Oldra.ibi quibus modis psufruc.amittatur.l.si duobus.sed contra.j.eodez.l.si illud.ff.responso vbi videtur vnum legatum z tamen nō possunt in idem tempus concurrere sub contrarijs.z.l.lucio conditioni bus relic.vnde prima verior z approbat.ff.titu.l.ff ex to.ff.viti. z dicta.l.si illud.j.eodem.Dy.z.l.lucio.

3 **Si quis legauerit.** †Legatum rei que nō est in rerum natura nō tenet.hoc dicit.Vel clarius secundum Dy.pars rei legate deficiens non facit residuum rei desinere esse legatum. hoc dicit. Ibi capitur per legatarius ex causa legati.dy.ibi quia quod ā modo in fin.sed contra.ff.titu.proxi.l. quidam.in princi.sed ibi post perfecta verba legati in quantitate relicta ostēdit testator vnde percipi debet.Dy.ad soluendum.

4 **Si inter duos.** †Si ppter nominis idēritatez a legatarius est incertus in po testate est heredis cui velit prestare legatum licet ipsi adimices se impediant.h.d.Vel breuius fm.Dy. incertitudo legatarios rum potestatem heredi tribuit eligendi z cui velit gratificari. Dy.ibi amici testatoris pari amicitia.Secus si vnus nō est amicus alter sic cum propter meritum z amicitias legetur.vt.ff.pro socio.l.nec adiecit. Jac.Et facit ad id quod notaui.ff.titu.proxi.l.si seruus plurium.ff.ii.ibi defendatur contra alium cui non soluit.Dy.in glos.ibi aliquod esse sed impediri ratione incertitudinis que est in persona.Dy.licet glo.teneat quod nullum sit ex toto.j.pro legato.l.p legato.fz ista gl.verior est:eam no.z vide Dy.de regulis iuris.l.obscuris.li. vi.ibi.ff.scio.z.l.si ita.i fin. Dy.in fi.aut scio.sed ibi est locus similiter gratificationi anteq̄ alius preoccupet z sic prosequuntur iura oino paria. Oid.dicit ergo fm dy.qs vbi oino deprehēdit paritas est locus gratificationi.dy.de hoc dic.vt plene not.ff. de relig.z sumptib⁹ funerū. l.vlti.vbi solūdo brocardum sic notat Ja.de bel. so. hic cōpetit electio gratificationi simpliciter. sed in contrarijs nō simpliciter.sed fm quid.vel dic qs si dubitaf qs sit potior in iure loc⁹ est gratificationi vt hic alis secus vt in contrarijs. Vel dic secūdum Dy.†vbi debeā vni tantū nō est locus gratificatiōi. vt.ff. mandati.l.si pcurator.ff.fi.vbi verodebetur pluribus alternati ue tūc locus est gratificatiōi.vt.ff.de condi.indebiti.l.plane.vbi debeā pluribus correis credēdi locus est gratificationi.vt.j.de duobus reis.l.ff.vbi debeā pluribus nō cōreis z sic alternative z vnus solus istat locus est gratificationi.vt.ff locati.z.l.in nauefanfelli.de bonis auto.iudi possi.l.si non expedierit.z que in fraudē creditorū.l.pupill⁹.z facit qs no.ff.de cōdi.indebiti.l.tu torez.z hoc etiā no.z extra de iure patro.c.cū sūt.de rescriptis.

6 c.si duobus.cū ibi notatis.li.vi. †Et faciunt predicta an vasal

Questio notabilis. lus duorū dominorū possit vni gratificari.z ad alias similes q̄stiones quas notaui.ff.ad filleia.l.iij.fi.si cum omnes.

7 **Certam pecuniam.** †Directum preferet obliquo hoc di.secundum Dy.num.vel sic.legatarij z eidem substituti.si in eis manifesta calumnia non apparet heres prestat primo nominato quā substituto. vel sic si plures petāt legatum z nullus in calumnia appareat debetur primo z non substituto.Ol.ibi.si z legatarij primus.dy.ibi z substituti.per fideicommiss.dynus. Vel dic secundum iacobum dic substituti directo vt si primi noluerint habeant secundi.sic.C.de lega.l.si legata.z si repudiant primi secūdi habeāt.vt.C.de impube.z alijs substitu.l.hijs.si em essent substitu.per fideicō.non haberent act.ante restitu.sibi facta a legatario.j.ti.pri.l.si legatarius.ad trebel.l.restituta z no.ff.ti. pri. l.ciuitatib⁹.ff.fi.z hanc etiā sequūtur z reprobant gl.Dy.sequitur glo.z pro ea facit.ff.de acquiren.here.l. quādiu. z ad cōtra

8 ria Rñ.†qs in multis casibus dat actio fideicō. aut restitu.C. ad trebel.l.penul.z maxime qñ imminet periculū ei cui est restitutio facienda.vt no.ff.ad trebel.l.marcellus.ff. res que z hoc al leg.hic per fideicō.vt in vltima gl.iac.de ra. ibi petent ex causa fideicō.dy.ibi cui primū.i.primo loco.dy.quid ergo si hi quibus restituendū est concurrāt cū cōmissarijs z velint potius sibi solui de manu heredis & cōmissarioz videntur repelli arg.huius ff.z aliarū hic allegatarū in glo.sed dic contra per.l.si a plurib⁹ in prin.ff.de leg.j.z ad hunc.ff.Rñ.qs hic non erat minister sim pliciter sed legatarius.Dy.in glo.viti.ibi.ff.eo tempore.z.j.ad trebel.l.imperator.Dy.

9 **Si cui certam.** †Legatū certe partis heredita tis sequūtur onera sec⁹ legato bonoz.h.d.cū.l.se.vel fm dy.qs idē est pars hereditatis cū one re transit:pars vero bonoū sine onere.dy.ibi manumissoruz in vltima voluntate.dy.ibi impensa funeris debita alij qui funerauit defuncti sed heredibus debet cauere de parte sua soluēda ar.j.e.l.cū filius.ff.j. Jac.in fi.anteq̄ presset pars legata que cū onere solui debet.dy.in gl.vlt.ibi fm Ias.hoc placuit dy.ibi.l. cū filius de ver.sig.l.here.appellatione.dy.sed fideicommissarius testatoris rogo heredē vt oia mea bona restituat hoc casu ap. bonoruz continentur onera.vt.j.ad trebel.l.nā qs.ff.ti.z.l.seq.zita intelligas l.j.ff.de bonorum poss.z ita sol.ias.est vera z vide quod nota.j. ad trebel.l.mulierem.ff.fi.

Cum autem. §.ibi.duo.l. relinquo certā partem ibi manumi.i.eorū que testator percepit emi z manumitti.Dy.in glos.j.ibi qz protinus.i.ista.dy. in glo.vl.ibi ex illa dictione aūt que est adiuersatiua z aliud ius statuit in sequentibus q̄ in precedentibus.vt.ff.de damno infecto.l.hoc amplius.ff.de his z ibi no.fm Dy.

1 Res rem sequitur cui ipsa adjūcitur.

1 **Si fundus.** †Res alteri adiecta illā se quit.h.d. vel fm dy.accessorium sequit principale.h.d.de hoc per extra de regu.iur.c.accessorij li.vi.ibi si quis alias si qd. Dyn. ibi eam partes de nouo empra dy.non ob.j.de auro. z argen.le ga.l.si ita.qz ibi in principali hic in accessorio augmenta et vide quod dixi.ff.ti.proxi.l.qs in rerū.ff.si quis.

1 Legare nemo pōt seruo suo nec statulibero sine libertate
2 Concessum ad tempus eo transacto prohibitum censetur.
3 Procurator dat⁹ ad certū tempus eo finito censet revocatus.

1 **Statuliberum.** †Medū seruo suo qs sine libertate lega nō pōt imo etiam nec statulibe.suo nisi sub ea cōditione sub qua fuerat libertas relicta.h.d.dy.ibi.no.tūc quidem quare dicat nedum post defectum conditionis nō potest legare sed nec pendente conditione.dy.ibi legatum valet quia dies legati z libertatis cedit eod⁹ die. Dy.ib.ab herede legari posse quia libertas relicta cum legato concurrit.ibi si ex testatoris.f.testamento.dy.in gl.prima ibi fallit.i. non valeret qz ibi per legatū efficitur hic ipso iure.vt ibidē.vt.ff.de militari testamento.l.lucius.ff.j.Ol.ibi vt liberti decetero.ff.si quis vbi fimiles legat seruo hoc ipso videtur libertatē legare. Dy. ibi seruos.ibi.speciale fauore alimentoruz.vt.ff.titu.p.l.seruo alieno. in principio.z.ff.j.z ibi dixi.ibi plautius.in fi.f.quando legatur seruo legato alij.vt.ff.ti.j.l.seruo legato.in prin.z his duab⁹ legibus non est falc.quia cedente die legati non est futurus seru⁹ heredis vel extranei legatarij cui legari potest vt supra titu.p ri.l.seruo legato.Oldra.

2 **Sticbum aut pāphilū.** †Qs ad tempus concedi tur post id tempus prohiberi videtur.h.d. vel sic cum aliquid disponitur de aliquo intra certum tempus eius contrarium videtur esse dispositum vtra illud tempus z electio semel facta amplius fieri nō debet.hoc dicit z ad hec duo sepe allegatur et nescio⁹ an habeat casum alibi. Ibi vtrū.i.quē.dy. ibi si nō dixit eligēdo.dy.z hic Rñ ibi mortuo post electionem.dy. ibi cedentem.f.post dū tamen ante electionem.dy.est ergo arg.iste.ff.†qs
3 si quis det procuratorem vsq; ad certum tempus quod post illud tps videatur eū a procuratione revocare nō tamē dico qs verius sit.dy.z pro hoc.j.e.l.titia.ff.si.quia qs ad tempus cōceditur ꝛc.vt dixi in summario z pro hoc de vulg.z pupil.sub.l.si quis de legibus.l.cum.l.de pactis si vn⁹.ff.penul.z no.ff. de servitutibus.secdo allegatur z sepe iste.ff.quia ppter negligēti ā primi

primi non eligentis et videtur electio ad alius pro hoc.j.e.l.cū quidam ita fideicom.z.l.peto.ff.fratre.z qs no.per cōpo.extra de electio.cum in cunctis.ver.ites quid si aliquis est electus.ad hoc etiā facit quia si filia denuntiat patri qs erigat dorē z ipse negligit exactio querritur ad eā.in quten.de equalitate dotis. ff.j.z ff.sui aūt.facit etiaz qs no.ff.de seruitu.rustico.predio.l. si via. Item si canonici non corrigunt excessus.f.terminum ordinarum ep̄s postea corrigere potest extra de officio ordi.irrefragabili.ff.excessus.nor.per Hostie.in summa eiusdē titu.ff. quid
4 pertinet: ver.deses presul.†Item si primus in gradu nō facit q̄ facere debet trāsit in secundū in gradu.ff.de iofficio.testamēto. l.penulti.j.de bo.possessio.fm tab.l.ij.ff. defertur.z de successo edicto.l.ij.z.iij. Et ad istam conuersionem electionis de vno in alium bene facit.j. de arbo.bene ceden.l.j ff. ait praetor.z ibi in glo.que incipit not.de conuersione electionis.z no.qs etiā no. C.de fideicōmiss.l.quoties.in prima glo.z ad hoc bene extra de prebendis.c.z si pluribus.libro.vj.de concessio.preben.c.nulla. z ibi in glo.pro hoc de appella.significāte.de electiōe.c.quāq̄. lib.vi.C.qui ad bonoruz possessio.possint.l. vt bonorum . z ibi in gl.de his qui.vt indignis.l.si fozore.ad tertull.l.ff. si mater. de adulte.l.si maritus.ff.si negauerit.de executio.l.nō solum.ff. si libertus.de nego.gest.l.diuortio.de statu libe.l.ff peculius.ff. fina.cum similibus. Primo autē nō existente negligente secundus non admittit.C.de edicto.diui adri.toll.l.j.ff.de acquirē. hereditā.l.ij.z.l.quandiu.de iure deliber.l.si plures.z.C.qui ad
3 mitti ad bonorum possessio.possint.l.ff.in fi. Si autē tēpus nō esset adiectum primo iudex potest statuere vt.ff.de heredib⁹ instituti.l.ff quis instituatur.z.C.de ingenuis manumissis.l.diffamari.z ibi de hoc in glo.prima ibi et tunc dare hoc nō videtur dicere tertius:vnde posset mutare.Si ante testamenti recitationem elegisset.vt.j.eodem.l.cum pater.ff.hereditate.z.ff.a filia. Jaco.ibi inutile esset:imo valet.vt.ff.de legat.j.l.huiusmodi.ff. stichum.z in simili not.j.de verbo.obliga.l.eum qui certarum. Jaco.in glos.vlti.ibi de verbo.oblig.l.ff quis sti.fuerit.vide ibi quod ibi plene de hoc dixi.ibi de hoc verbo vellet quod est futuri temporis.dy.ibi illa in contractibus hec vera.dyn.ibi quā volet vt primum magis sit estimatiuum seu executiuū.z denotet tempus:scēm vero non.dy.ibi.ff.qui stichuz.quod nihil est. vt no.dicta.l.huiusmodi.ff.qui stichuz.vnde prima verior.dyn. vel dic vt plene notaui.in.l.contraria.

1 Quantitas legari non potest que in hereditate non est.
2 Heres cum beneficio inuentarij adiens soluere tenetur.
3 Legatum non transit ad heredes legatario ante legati ꝯditionem morientē.

1 **Si pecunia.** †Quantitas q̄ in hereditate nō est legari pōt vt quātitas nō reperiatur in hereditate nō propterea heres liberatur a prestatione.hoc dicit. Et concordabis infra de adimēdis legatis.l.pater.z quod dicit legata dic vt quantitas.vel in quantitate.qz si vt species non teneret legatū:si in patrimonio non esset.vt.ff.titu.proximo.l.si seruus legatus.ff.qui quinque.
2 Dy.Et est hec lex argumen.†quod heres adiens cū beneficio inuentarij teneatur soluere.vt hic heres.z pro hoc.C.si certū petatur.l.j. vel forte non tenetur cum nullū dānuz habeat sentire vt.C.de iure delibe.l.scimus.ff.sed z si prefatam.nec per omnia est heres.vt eadem.l.ff.in computatione.ver.si vero.z ipse Jac. in glo.prima.in fi.qz ibi.vt species.Dy.

3 **Quodita legatum.** †Legatarius morientē ante legati conditionē non transmittit ad heredes suos.hoc dicit.dy. Vel sic.legatuz relictū in morte heredis intercedit antea mortuo legatario.ibi si pro quia.dy.ibi decesserit.scilicet legatari⁹.dy.in glo.scz ipse heres ibi cum titius:scilicet legatarius non,intelligas de titio extraneo quod idem esset sicut cum legatur.si heres moreretur
3 per rationem que est hic in textu.in fine. Scz que est ratio respondeo quia per mortem legatarij extitit eventus inserte dicilicet si relinquit cum moritur heres z moriatur legatarius viuēte herede adhuc pēdente die inserto moritur:vnde sicut pendēte cōditione non transmittit ita nec hic.dy.in glo.z sic est conditio. in fi.quia ibi extitit conditio legati:eo ipso quod moritur institutus cui erat legatum sub cōditione si nō esset heres.vt.j.quādo dies leg.ce.l.vlti.Dy.

1 Heres in legato nominis ad estimationem debiti tenetur si eius facto debitor liberetur.
2 Legatum multiplicatur personis multiplicatis.
3 Legato totius derogatur per legatum partis.

a 1 **Qui duos.** †In legato nois si facto heredis debitor fuerit liberatus ad estimationē debiti tenet.h.d.z hic casus nō est alibi sic ad literā fm dy.imo.ff.tit.pr.l.nō quociqs.§.qui gaiꝰ.ibi hs.f.insolidū z subaudi.f.dy.ibi meuto reo debendi ei dēqz legatario.dy.ibi facto ei⁹ liberat⁹ eo ipso qs p cessionē cepit esse meus⁹ creditor p cōsequēs desinit esse debitor qz idē apud se obligatus esse nō pōt.dy.vt.j.de fideiussio.l.viānius.z qs dicit facto eius dic.f.heredis cedētis nec eū excusat qs cessionē fecerit volūtate testatoris:z ideo non videatur sibi iputare.ar.ff. si qs omissa causa testamēti.l.q aūt.ver.plane.qz cedere sine voluntate poterat etiā soluere pecuniā. Irē qz ex volūtate testatoris teneā vni cedere alteri estimationē pstare.vt.ff.titu.l.ff qrit Ja. de are.si vni cessa sit actio cōtra meuū nunqd sibi cōpetit cōtra titium.videtur qs fic.arg.j.de leg.iij.ff.de hereditate vel actio. ven.l.q filiꝰ.sicut z qñ vendit nomē etiā pignoz psecutio videt vendita.vt.C.de act.z obliga.l.si insolutū.z.l.si a creditore Ja. in glo.etiam addendū ibi si fit.§.i in fi.z.l.legatū.Oldi cedendo scio cōtra meuū.Old.ibi.§.fi.z.l.fe.z.l.plane.§.si cui.Dy.

2 **Si is.** †Quo ad multiplicationē plurū psonarū multiplicat legatū.h.d.ibi legasset z legando secundo nō habuit animū adimēdi primo qs in dubio psumit.vt..ff.de leg.j.l.si pluribus.dy.in glo.i.ibi so.vt ibi qz ibi in specie legata separatim duobus qs nihil est.vt.ff.tit.pri.l.si pluribus.dic ergo qs ibi legauit secundo partem de eo qs primo legauerat toti
3 tum †vnde legato totius videtur derogasse per legatus ptis in ea parte sicut per legatum speciei derogat legato generis i ea specie.vt in eadē.l.vroze.§.felicissimo.z.C.codicillis.z est expressum.C.de legatis.l.cum quesito.Dy.ibi sed loquitur alio casu scilicet cum solus vnus erat legatarius.Dy.

1 Legatū libertatis in dubio prefertur legato relicto seruo.
2 Dominus serui qui heres instituit de fideicōmissaria libertate danda rogatur.

1 **Sidem seruus.** †In dubio prenalet legatum libertis legato relicto seruo.h.d.Ibi ostendit z sic solus ordo scripture non sufficit.ar.ff.de verbo.oblig.l fi qs stipu.sola cū testatoris volūtas hā sufficit.ar.ff.tit.j.l. heredē.z vide qs no.ff.de his q̄ in testō delētur.l.pri.in fi.z de libertis et posthu.l.fi ita.§.regula dicit.in gl.eidē libertas ibi,§.fi idē .z.l. si seruus legatus.§.si seruus alienus.dy.in fi.z dic.vt ibi not.

2 **Seruo alieno.** †Dūs serui heredis instituti ro gari potest de fideicōmissaria libertate danda.h.d.Ibi cui scz domino.dy.in glo.prima ibi cū filio imo videtur contra.sed dic.vt ibi notatur.

Si quis duobus. In alternatiuo legato debet solutio infolidum fieri in vno vel in alio non in parte vnius z pte alterius.hoc dicit.

Heres liberatur soluendo vni alternatiuorum legatariorū.

1 **Si titio.** †Si duob⁹ alternatiue legetur,put elegerit heres solutio facta vni liberat heredem vtroq;.h.d.Et no.ff.huius.l.q sepe allegatur.ibi videt heres volenti hec verba tollit ne diuīcta hic posita resoluat in coniunctas in glo.j.ibi electio hec data heredi.dyn.in glo.sunt ergo ibi debēdi.i.quibus debeā.z fic credendi.dy.ibi occupantis.f.qui primo litē contestat.f.dyn.ibi sed ille qui exegit tenetur imo nō videt teneri.vt.j.ad leg.fal.l. lege falci.hoc seruandū esse.Jac.z ita nota.j.de sol.l.qui hoiez §.i.Unde si glo.ista referat ad casum huiꝰ.l.nō est vera sed simpliciter intelligēdo vera est.z ideo dicit qd aut cōis pecunia puenit ad debitorē z tūc gl.ista ña est.z ita itelligo.gl.C.de duobus reis.l j.aut sunt duo rei ex causa lucrativa.z tūc est ña gl. que est dicta.l.qui hoiez.§.j.z de hoc dixi.C.de duob⁹ reis sup rubrica.in eadē glo.in fi.fz hic dānatus est alternatiue dare illi aut illi in cōtrario simpliciter prohibet z ideo vnicuiqz pro pte prestat.Dy.vt.j.e.l.vnum ex fa.§.rogo.

1 Fideicōmissuz in persona fideicōmissarij deficiēs cuius lucro cedat.
2 Executores testamenti an habeant actionem cōtra heredem.
3 Legatarij an actionē habeant contra executores testamēti.

1 **Si quis titio.** †Si fideicōmissum in persona fideicōmissarij deficiat cedit lucro legatario vero heredis.h.d.Ibi mortuꝰ post testū viuus tū erat tpe testamēti.dy.ibi cedet siue penes se habeat siue petiturus sit ab herede.dy.ibi vt ministrū titiū elegerit.f.testatoꝛ.dy.Sz qñ dicit electꝰ aut minister rūdeo qs nullū lucrū dz inde sentire.vt.ff.de donat.iter viz.z vroze.l.mlier alis scipit publicē.Ja.ibi idē vt seruet pdicta distinctio.dy.ibi vsuz fructū legatū titio:vt restituat meuio.dy.qz vbi est legatarius

C Qui duos. Adde ad hāc le.Bal.i l.ex legati.C. de lega.z per Bar.hic.

C Si ink duos. Adde ad hāc materiā istius.§. imo. in.l. demonstratio falsa. de condi.z de monstra.bal. in.l. si quis a filio.§.j.ff.e.titi. bar.hic.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Et proculo. Adde Bar, 2 z Bal.i.l.§. vbi aũ de ca. tollen.z q ibidez dixi m lectura mea valentina.

a ☞Legatarii. z Adde 3 Bal.in.l.q8 a pauperib⁹,z de epis.z cle. in.l.si qs ad declinandã p bar.C.e. Jo. And.ad spe cu.in.ti.de in stru.edict.§. nũc ſo.iũ.co. Bal.i.l.ex ꝓ bo.C.8 fidei. liber. Paul. de ca. aliqua tetigit.consi lio.crtyñ.

b Lucius. Adꝺ bal.i.l. ũ.C.de don.i iũ.col.Bart. hic.

apud eum remanet:si minister apud heredez,allegatur ꝙtinue l.ista.†qñ queritur vtrũ executores testamentoũ habeant act. cõtra heredem qr aut sunt simplr ministri z nõ habent act.aut non z habẽt vt hic regula est ergo qđ act.nõ habẽt vt.ſ.de alt. z cib.leg.l.filio.§.mater.vbi de hoc z ad trebel.l.Iuci⁹.§ j. fallit inpũs causis.vt.C.de episcopis z cleric .l.nulli.z.ſ.de ali.z cib. leg.l.alio.z.l.seruos.at qui habet commodũ vel partẽ legati bene hz act.vt hic z.ſ.de leg.iũ.l.si legatarius.in prin.§.ti.pri.l.q dam.§.si scriptus.vbi de hoc.z.l.si a plurib⁹.z per hoc bene extra de testamẽtis.c.tua nos.z.c.Johãnes.sed qua act.agẽt his casibus quib⁹ ipſis cõpetit actio dic qđ si ad pias causas z fũt ministri simplices agũt officio iudicis.vt extra de iudicũs.c.dilicti.z pscript.ver.quoties.vel conditio.ex illa.l.nulli. C.de epis z cleri.vel cõditio.ex canone per dictas decretales tua nos.z.c. ioannes.vel officio iudicis.vt.C.de agricolis z censitis .l.si colloni.si autẽ non est simplex minister agit actione ex testamento de vtraq; qſtione vide qđ plenius dixi dicta.l.nulli.in glo.i. ibi cõmissarijs.i.executoribus testamentoũ.Dy. Et de istis intelligitur.§.tit.pri.l.si seruus legatus.§.cũ quid.Oldr.ibi.l.nulli. qr tunc hz cõditio.ex.l.illa.Dy.ibi.ſ.alio herede.qr tunc hz iudicis officium.dyn.vel nisi fuerit sibi a testatore mandatuz dicendo volo z mando qđ talis distribuat quasi post mortẽ hoc casu sit mandatum collatum.dy.quo casu durat post mortẽ.vt §.mandati.l.si vero non remunerandi.§.fi.z.l.se.cum similibus. Ibi vt ministro.sed vt legatario vñ legatarius bene hz act.etiã si nullũ cõmodum hz ex testamento.vt.§.ti.prox.l.si seruus legatus.§.cum quid.z not.in.l.hmõi.eod.tit.sed minister simpler non nisi in casibus hic notatis in prin.gl.sed nunqd †legatarij² habent actionem ꝙra executores testamẽti.dic vt no.ſ. quando dies leg.ce.l.firmio.§.cũ ab heredib⁹.dy.sed in hac questione distingue sicut z hic qñ queritur an ipse executor hz actionẽ ꝙra heredẽ qr aut percipit cõmodũ ex vltima volũtate aut nõ z tũc aut legat in pias causas aut i alimẽta aut in alijs causis. Dy.in eadẽ glo.in fi.de quo dic.vt ibi plene notat qr nõ cedit eius cõmodo quãtũ ad hoc vt possit petere.sed retinere potest vt ibi patet.dy.Et de ista materia executorum testamentorum plenissime notaui dicta.l.nulli.C.de epis z cleri.z in speculo de instrumentorum editione.§.nunc vero aliqua. Albericus legũ doc,excellentissimus.

Si heres. Ibi vni ex libertis quẽ heres eligeret.dy. 1
ibi non constituerit statim cũ cõmodũ potuerit.vt.ſ.eo.l.cũ quidã.scõm Dy.ibi heres.ſ.heredis.dy nus. in gl.ibi.§.si inter.sed hic mortu⁹ erat qđ gratificari potuerat: scz heres fm vnum intellectum.Et ideo ius gratificationis videtur extinctum.dy.ibi ſi titio cõtra imo ista cõcor.nam hic neminem elegit z ideo oẽs petũt.vt ibi si simul veniant alias melior est condicio occupãtis.vt.ſ.eo.l.cũ quidã.z ibi no.z.l.vnum ex fa.§.si duos.nõ declarak iste.§.Item cõtra.§.ti.pri.l.q filia bus.§.ſ.so.vt ibi.item contra.ſ.si cui plus quam per leg.falci.l. hic autem.§.si duo.ſo.vt ibi.no.item contra.ſ.de vsufruct.lega to.l.qui plures.sed ibi patet so.Dy.z Oldra.

Heredem Legatum rei mee in tẽpus quo 2
desinat esse mea de iure sortiẽ effectũ.hoc dicit.Ibi non erit q tunc erat tempore testamenti.dy.vel fm Old.erat dubium an suus esset tempore testamenti.z no.quod si aliquid fit tempore prohibito z confertur in tempus promissum valet qđ agit.vt hic.z.§.de donat.inter virum z vxo.§.fi.z.l.se.sic z ecõtra.vt.§.ad leg.aql. l.qz in eũ.z.C.de donat.ante nup.l.quod sponſe.

1 ☞Purgatio locũ habere nõ põt iure dñũ si in penã resoluit.

Si is cui. In alternatiuo legato solutione 1
vnius ad qs heres dũtaxat se putat teneri tanquam indebitum non reuocatur.h.d. Ibi cum stichum tantum.Dy.ibi alterutrum.i.vnũ vel alterum dare.dy.in fi.quia translatum est dominium illius rei cum esset in obligatione.dy.z allegatur a.dyn.l.ista.†qs vbi ius dominũ resoluitur in penã qs nunq; possit habere locũ purgatio secus vbi ius obligationis in glo.vlti.in fin. vel dic ibi in stipu.hic in vltima voluntate:vel ibi in genere hic in specie.ſ.stichum aut pãphilum.vel aliter ibi tenetur ad incertum de incertis:hic dz incertum de certis. Item op.qđ error impediat trãslationem dñũ:sed hic est error in causa.credebat,eñ purã esse q erat alternatiua:z sic nõ videtur impediri translatio.vt.§.de agrendo re.do.l.cũ in corp⁹.imo videtur error in dñio rei.credebat eñ vnã rem simpliciter legatum z sic illius dominũ in legatarium translatũ.Preterea z si in causa error non erat eam tradituras ex alia causa quam ignorabat subesse:z sic videtur impediri translatio vt.§.si certus petatur.l.si ego.Dy.

1 ☞Jus accrescendi non admittitur in legato proprietatis.
2 Jus accrescendi non procedit vbi nulla prorsus est coniũctio.

Et proculo. †In legato pprietatis ꝙm 1
accrescendi.Dy.ibi omitteret.i.repudiaret relictum seruo cõmuni.Dy.ibi non.z.§. cõiuncti p hoiem. sed bene sunt coniuncti per legem que coniunctio nõ admittit ius accrescendi in pprietate sed secus in vsufru.vt in gl.ibi fz ptes dominicas quas in seruo habent .dy.ibi vendicarent z legata peterent,dy.in fi.ergo non faciunt ptes concursu z sic nõ sunt coniuncti qđ vnusquisq; cõiunctoũ habere deberet partem vtilem vt.ſ.de leg.iũ.coniuncti.vnde si nullo modo cõiuncti sunt cessat eis ius accrescẽdi.dy.sed videt qđ hec lex nullo modo pcedere possit.†nã vbi nulla prorsus est cõiunctio nõ pcedit ius accrescẽdi i vsuf.vt.§.de vsufr.accre cẽdi.l.i.z vbi alia ꝺiunctio est siue verbalis tãtũ siue realis tm locus est iuri accrescendi in proprietate.vt.§.debere.instit.l.ita qui se.z.ſ.de leg.iũ.l.re coniuncti.cum similibus.ergo necessario vel dices.l. contrariã.de vsufructu.accrescen.male dicere.vel dices.l.istã non posse procedere.sed dic quod z hic z ibi est coniunctio legis non testatoris que inducit ius accrescendi in vsufru.vt ibi no.in pprietate vt hic sed que est ratio huius.Rñ.vt in glo.qz facilẽ ꝛc.sed qua re facilius.dy.ad hoc non rñdet.dyn.sed Cy.C.si seruo nupserit mulier.auf.qs locum soluit z rationẽ reddit qs redditur in glo.vñ dicta auf.sumitur.C.de nup.§.de augmẽtis col.iiñ. Jn glo.q incipit sed quare.secus in proprietate. Jn glo.ibi.ius cõiunctionis recipiat vel hic omnes non nominãtur ibi z sic z cõiunctim verbis dicendo seruo titij z meuij.in fi.nam ibi est conversus casus qz ibi duob⁹ seruis vnus hic vni seruo cõi duorũ dominorum.Item contra de here.instit.l.si ita quis.sed ibi erat coniunctio verbalis hic nulla.Dy.

Cum quidam. Verbũ reddẽdi habet 1
ctias significationes p se dandi.h.d.z finitur hic punctus fm puncta q ꝺa bant doctorib⁹ bononie ibi.reddidisset ꝙstante matrimonio ex causa ꝓbabili ita qs liberat⁹ erat de qbus aliqua sunt.§.de iure dotil.mutuus.§.mauente.z so.ma.Finis z dixi.C. si cõstante matrimonio dos reddita fuerit.l.i.ibi.deberi quadringenta ex causa legati.dy.in fi.sed verbũ dare non recipit significationẽ verbi reddendi vt.l.cuz pater.§.fidei tue cõmitto.z.l. antepenultima.§.impuberum.

1 ☞Legatum extinguitur si per testatorem viuentem res legata traditur.
2 Legatum vires non capit nisi post mortem.
3 Legatario si solutũ sit legatum an testatore voluntatẽ mutante repeti possit.

Lucius. b†Si per testatorẽ viuentem prestitur qs in testamẽto relictũ tradit rẽ legatario in totũ extinguitur legatum in totũ:si partem pro pte.p residuo vero superest petitio nisi heres probauerit qs testator mutauit voluntatẽ.dy.z vide qs plene dixi.§.eo.l.legatum.ibi militiam z reditũ sic ponẽ in auf. de equalitate dotis.§.his consequens.ibi pecuniam eius.l.estimationem eius quecunq; ꝛc.dyn.ibi.iterũ cñ pretius integrus.dy. ibi relinqui vltra illud qs a testatore datũ est.dy.ibi. fideicommissariũ.l.fideicõ.prestationẽ.dyn.op.de.l.§.tit.pri.l.hmõi.§.ſi titio ſtichus.z ſol.vt ibi notaui.sed dyn.alleg.l.istam cum consor.hic posita in.gl. ad questionẽ qua querit si mater donauit vni ex filijs quãtũ habebit vnus ex heredibus suis:postea eũdẽ filiũ donatarium instituit z alium in alia dimidia z iste donatarius velit vigore donationis medietatẽ partis coheredis exigere qs nõ possit z nihil ꝙsequat ꝓter partem hereditatis quã in eũ cõtulit mater iure institutiõis qs cõferre destinauerat ex causa donatiõis in cõtrariũ est quia ipse donatarius ꝓbari potest hereditarius creditor ex illa donatiõe seu pmissione ex causa donationis sibi facta per matres per.l.i.de bonis auto.iudi. possideo.l.hereditarũ z ad.l.fal.l.ponẽda.z ideo nõ extingui tur nisi ꝙ ea medietate in qua instituisset nisi fuisset institut⁹ alio cõpensandi qs in dubio nõ presumitur nisi probẽt vt.ſ.e.l. creditorẽ.z ar.C.e.l.iũ.z.§.tit.prox.l.lucius.non obstat illud prin cipiũ†qz legatũ nõ capit vires nisi post mortẽ z ideo nõ potest dici creditor ante.vt.ſ.ad.l.fal.l.plautius z.Ulinea.dy. Jtes facit ad aliam questionẽ in glo.hic posita que incipit presumitur. ergo que questio talis est pater primo legauit filie ducenta ꝙ se maritanda postea viuens eas maritauit z dedit sibi sola cẽtũ: mortuo patre filia petit alia centũ sibi legata querit nũqd possit.z videt qs sic per hãc.l.nñ.sz hec.l.nõ facit qz h relictũ erat simpliciter sed in questione ꝓdicta ob causam dotis vnde ipleta causa videt tolli relicti petitio.ar.ad hoc.§.de ꝓba.l.quinquaginta z.ſ.de alime.leg.l.libertis.in prin.dyn.tenet primam opi.ſ.qs filia possit residua centum petere p.l.ſ.e.l.cuz pater.§. pater certã.z qz debitũ vel legatuz certum non arctat ex causa vt.ſ.de

vt.ſ.de alimen.z ci.leg.l.quero z.§.man.l.creditor.§.si inter maritum.Old.z ad hoc faciũt que notaui z dixi dicta.l.huiusmodi.§.cũ pater.§.ti.pri.z dicta.l.filia.C.de leg.in gl.presumit er go.ibi nisi contrariũ liqueat aũr.ſ.si illud pretiũ ꝛc.dy.Jtẽ que rit.Dy.si facta solutiõe legatario testator mutauit voluntatẽ nunqd repeteret qs solutũ est obtẽru legati vñ cũ legatum esset demum post mortẽ repetere poterit.vt.ſ.ad.l.fal.l.cũ quo.§. si. sicut z donatio causa mortis reuocat per penitẽtiã.ſ.de donat. causa mortis.l.marcellus z.l.senatus.§.i.ex quo cñ ista modo agebat haberi hz pro expresso.§.si certũ pet.a.l.cũ quid. z hoc tenet Jac.de ar.cõtrariũ tenẽt gl.z dy.ſ.e.l.legatũ est donatio.

1 ☞Legatario quando spectet electio in legato sub alternatione relicto.

Lucio. †Legato relicto sub alternatiõe simpliciter nõ referẽdo ꝓba magis ad he 1
redẽ quã ad legatariũ in dubio est electio legatarij. a.h.d.z vide.Dy.z alios extra de regulis iu.c.in alternatiõis.lib.vi.Et plene de eo qđ certo loco.l.iũ.als.iñ.§.q sti chũ dixi.ibi.qs facere.scz vnũ repudiare z aliud ãplecti.dy.ibi. Fundus legatus est.scz pleno iure seu plena pprietate.dy. Jn glo.ꝑma.ista gl.est melior de corpore iuris in ista materia.Dy. ibi.Tibi rem istã.ſ.legatario.dy.ibi.Sed si dicat lego z sic verba nõ magis ad legatariũ quã ad heredẽ referebat seu dirigebat nec ecõtra.dy.Jn gl.vlt.in fine z.§.de legatis.j.l.si ex toto. §.fina.Dy.z vide.§.titulo proximo.l.si quando.§.j.

1 ☞Amicus quis dicatur z quis inimicus.
2 Condicionale dicitur quod ex alterius electione vel confirmatione dependet.

Cum quidam. Primo quatuor dicta 1
Marcelli i primo secũdo z tertio benẽ in quarto male.Sz ibi at ſi ita certũ ibi idẽ ait.Quartum ibi plane ꝛc.Sed̃o ponit rem̃ posſio scuole.Tertio respõsionis rõ que colligit ex ꝓbis Marcelli.¶ Quarto illius reprehẽsionis modificatio.dy.ibi.Quibus voles vñ valet legatũ qz substãtia legati non est eius arbitrio collata sed electio vt no.per Dy.§.titu.proxi.l.captatorie. Dy.ibi.Marcellus putauit z bene.dyn.ibi.Si neminẽ eligat alias elegerit.scz heres:id est si fuerit in mora eligendi neminẽ eligẽdo statim cum potuerit.Jaco.z Dy.vel eligat indignum eo casu quo nõ põt ibi ꝓsenti dic datuz sit supple.dyn.ibi. Nec vlli offerat heres morã purgando. Jaco.ibi plane hoc solum male dixit Marcellus.dy.ibi.Defuncti post moram heredis. Dy.ibi.Superstiti tantũ.Dy.ibi.Vel heredi eius vltimo decedentis.Dy.ibi.Scevola aũt notat reprehendendo Marcellũ in eo qđ dixit in.primo versi.plane.dyn.ibi.Petere potuerunt: qz nullus effectus fuerit.dy.Sed heres fuit in mora eligẽdi ibi noluerint.i.nõ agnouerint non tamẽ repudiauerint similis expositio.§.vnde liberi.l.qui se patris.Oldr.z Jaco.ibi.transmittserunt quasi dicat non video quia purificatum est legatum nomine electi.dy.ibi.Atiqs.ſ.verũ quia transmittat ita quod heres non possit moram purgare.dy.ibi.Uno petente in iudicio per litis cõtesta.Dyn.ibi.Arbitrari.i.sentire.vt.§.eo.l.versi.idẽ ait.Dy.ibi.Nisi offerat post moram electionis.Jac.ibi.Cui heres velit.ſ.dare z supple heres petẽtis sine dubio petere potest. Jac.hec additio innuit aliũ intellectũ qua superior.Old.ibi. Interuallo magno.dy.ibi.Cum igitur omnibus cõperat petitio fideicõmissium.dyn.ibi.Notatus est.i.reprehensus Marcellus.Dy.ibi.Quam iustũ tẽpus lege non determinatum. dy.i. anteq; heres sit in mora eligendi.Jac.ibi.quo.i.in fine qđ.dy. ibi.Ceteri decesserint qz tunc defertur superstiti tm qz vsq; tũc videtur cõditionalis.Et ideo ꝑcedentes nihil ad heredes trãsmittunt.dy.Collige ex ista.l.vnũ ad qs sepe allegatur.ſ. qs qui libet dicitur amic⁹ illi⁹ qđ non offendit.Et ꝓ hoc.ſ.eo.l.cuz pater.§.rogo.alibi dicit†qs nõ videt amicus gesti leui amicitia 1
notus.vt.ſ.de verbo.signi.l.late.§.amicos.vbi de hoc.sic etiam dicitur quis inimicus hoc ipso qđ non diligit.extra de accus.c. inquisitionis.dicit etiã qs meritus hoc ipso qđ nõ est imeritus. ſ.de lega.iij.l.fideicõmissaria.§.ϕϕ.Et de fideicõmissa.liber.l. fideicommissis.§.libertas.de mandato testamento.l.seruos.z.C. de fideicõmiſſ.liber.l.cũ proponas.z de inofficioso testamẽto.l. oĩmodo.vbi de hoc.z faciunt ꝓdicta qs si legatũ sit alicui si seruierit qs videat seruisse eo ipso qs nõ offendit z sibi debeat legatũ.in gl.scz si eligat indignos.ibi.§.ϕϕ.vel si nullum eligat eo casu quo dixit dignos elegeris.dy.ibi.Habet locũ qs sequitur verũ est cũ dixit quos velles vt i primo casu nec vlli offerat. Dy.Jn glo.ſ.Marcellus z male.imo bene nec reprehẽdit isto casu per ecenolã.sed solũ in quarto casu qui est in versi.plane.vt dixi in expositiõe litere. Dyn.Jn glo.ſ.superstitis.in fi.z male. Dy.Jn glo.i.nõ agnouerit z repete sed z dic si pro finis aliũ noluerunt.i.non potuerunt.Jaco.in glo.scz habeat ptẽrem.in fi.cũ non sit ratio quare non trãsmittant z vtiqz trãsmissa est pe tẽdi falcutas ad heredẽ premortui cũ effectu z impugabiliter: qz heres nõ hz facultatem ponendi eligendi si vno pereẽte ꝛc.Jn glo.ſ.de superstitib⁹.in fine.hec vera videt arg.ſ.e.l.vnũ ex familia.§.rogo.z.ſ.ti.proxi.z.§.e.l.si qs titio.§.heres.arg.contra §.e.l.si titio aut seio.sed dic vt ibi z dic vt dixi in dicto.§.rogo. pteretea quid transmitteret alijs si per vnius petionẽ exclu⁹ deretur.dyn.Jn glo.maxime.ibi contingit.scz qs cõpetat petitio oibus.Dy.Jn glo.ylti.no.bene glo.istã†qs illud qs depẽdet ex electione vel confirmatione alicuius est cõditionale vsq; ad electionez vel cõfirmationem z facit qs no.ſ.e.licinius.in prin.circa.ſi.glo.magne.Item inducit Dy.hanc.l.in ar.qs si testator dixit lego pauperib⁹ ꝙi quos talis elegerit qđ iste possit eligere quos voluerit etiam non pauperes.secus si dixisset quos dignos putaueris.vt in versi.ac si ita.Sed certe.l.ista nõ ꝓbat q possit eligere nõ pauperes qr hic semper eligebat de libertis lz nõ eligeret dignioresivñ bene ꝓbat qs nõ teneat eligere pauperiores.pauperes tñ eligere tenet.vt dixi.sed quod teneat eli a gere pauperiores pauperes videt per.l.si qs ad declinãdas.C. de episcopis z clericis.sed ibi electio fit a lege hic ab homine:z de hoc dixi.§.titu.proxi.l.captatorie.

Si tamen. Quibuscũm absentibus cum he 2
res nullũ elegerit z transigerit tẽpus electionis faciende qrit an trãsmittat. Jac.ib. Petat postq̃ heres fuit in mora eligendi.Dyn.Et dic pet.ãt.l.petere velint.dy.ibi.Presenti dic relictũ.§.cũ habendũ sit pro pure relicto.dy.qr heres fuit in mora eligẽdi. dy.ibi. Jn glo.scz ſi talis.in fine.nisi p restitutionẽ ex iusta causa.vt.§. de here.institu.l.si quis instituat.in fi.z ita posset intelligi opinio.R.z Dy.

1 ☞Decimam in fundo suo ab ecclesia habẽs si vendat fundũ nõ tñ expresso dicto de decimis an veniant in vẽditione.
2 Usufructus formalis quis dicatur z qa causalis.
3 Decima formalis que sit z que causalis.
4 Legatum alternatiuũ quo ad qđ plura sit z quo ad qđ vnũ.

Si cuius Ibi:proprietas.scz nuda. Dy. 1
ibi.fructuario illius.fm Oldr. ibi.Heres idemq; fructuarius.dy.ibi. Uellet pleno iure.Dy.ibi.Heredi eius.scz legatarius vel sui legatis.Et tunc fac punctũ post verbum heredi.dy.¶ Jn glo.prima.ibi.duas res.i.duas ptes eiusdẽ rei.Dy.Et vide qs no.§.e. l.hmõi.§.edes.Et facit hec lex ad questionẽ de qua q̃rit.†si aliquis habens decimã in fundo suo ex investitura in eũ facta ab ecclesia cui ipsa decima spectabat vendat fundũ ipsius alicui cũ oibus iuribus suis nõ tamen expresso dicto de decima veniat in dicta vẽditione z ista.l.ult arg.qs sic.z.§.de seruitutib⁹ vrba. prediorũ.l.olimpico.z de actio.empt.l.iuſ.§.per contrarium. in cõtrarium est.§.eo.l.lucio.z.ſ.de lega.iij.l.qui concubinam.§.si fundum.¶ Quidã in hac questione distinguit z dicit aut de cima est formalis aut causalis,sicut dicitur de vsufructu.†naz 2
vsufructus formalis est ille quẽ quis hz in predio alieno.vt.§. de vsufruc.per totum.causalis dicitur qđ hz dñs in predio ꝓ ptio in quo hz plenã ꝓprietatẽ.l.vtifrui.† Sic potest dici de decima vt illa decima dicat formalis q̃ a iure statuta ẽ z formata sicut est illa decima q̃ debetur ecclesie parochiali de pdijs fitis in ipsa parochia.vt extra de decimis cum contingat.z.c.nõ est in potestate.decima vero causalis dicatur illa quã ꝓcipit laic⁹ ex predio suo quod dedit in feudum vel emphiteosim cũ pacto qđ sibi debeatur decima fructuũ.¶Primo ergo,casu si eccla vẽdat fundum in quo hz decimã formalẽ decima nõ cadat in venditione qr diuersa sunt iura z diuersis iuribus acquisita:z ita i telligant iura pro hac pte allegata.Scdo casu decima cadat i vẽditione z ita intelligantur alia iura.z argu.bonus ad hoc.§. de lega.ij.l.plane.§.vltimo.de ista qstione latius dixi.C. de vsufructu.l.in rem antiquam.z tetigi etiã.ſ.de verbo.oblig.l.q vsufructu.in principio.

Si illud aut illud. †Legatũ relictũ alterna- 4
tiue semper est vnum quo ad ꝓstationẽ:plura quo ad nominationẽ siue eidẽ psone siue diuersis siue ab vna siue a pluribus relinquat.h.d.dy.ibi.Arbitramur z tñ in vnũ tẽpus nõ cõcurrunt in esse z nihilominus vnum videt legatum ꝓpter vnã prestationem que fieri debet. Dyer ideo est falsa glo.que est.§.eod.l.si qs seruum.§.j.ſ.ibi diuersas personas quia nihilominus erit vnũ legatum tñ.Dyn.ibi Titio.scz alij.Dy.Jn glo.in fi.soluitur fm Rax.vt solutus est

a Legatarij. Adꝺ bal. z Jmo.i.l.q duos.§.tit.ſ. z ibi Barto. Jaſ.insti. de actio.§. huic aũt.in principio notat in l.cũ ꝓponas ab ea.C. de transactio. Jmo.i.l.cuz es.§.si stich⁹. §.tit.j.

Universidad de Deusto
Biblioteca

contrariū precedēs. Dy. Et ibi glo. allegat. l. plane. dic ideo z vbi dicit. §. fi. debet dicere penulti.

1 ☞ Patronus grauari non potest in eo quod sibi debetur ex bonis liberti.

a 1 **Cum patronus.** †a Nō potest grauari in eo qs sibi debetur ex bonis liberti. Et tunc priuilegium non extenditur vltra personā patroni. Dy. ibi. Si omiserit institutionē. i. repudiauerit si patron⁹. dy. ibi. Qui vt coheres suꝰ. Dy. ibi. Eam partē pro nō relictaz z fideicōmissaria oneratāz. Dy. ibi. Edicaret iure accrescēdi. dy. ibi. Retinendam. scilicet coheres patroni. dy. Et dic eodem modo. scz vt nō teneat ad fideicōmissariuz. Dy. ibi. illius persone. scz patroni ex priuilegio personali z attento immediate ꝛc. Solutio. fauore persone. vt notatur per Dy. extra de regulis iuris. c. priuilegium persona le. libro. vj.

1 ☞ Legata quasi caduca cum onere accrescunt sed nō pro nō scripta.

2 Substitutio legati non extinguitur si is cui facta est viuente testatore moriatur.

3 Verba impersonalia nō sunt ad certam personam claudēda.

4 Portio hereditatis etiā pro nō scripta cū onere suo accrescit.

Celsus. Pater. d. Ray. dicit glo. non intelligi esse hanc. l. nec sequentem. §. Dyn. tenet glo. z Ray. nihil addit substātiale: z hoc principiū dicit. †Legata quasi caduca accrescūt cum onere pro non scripta aūt sine onere. h. d. ibi. in sententiā suam: quia sequitur vt ꝛc. Et construe hāc dictionē vt cū verbo cogeretur qs est. ſ. Dy. ibi. ab eo. ſ. liberto. dy. ibi cōcubine ipsius scz testatoris vel liberti nō est vis. Dy. ibi. Aliuo testatore z post testamentū z sic est quasi caducū ideo rem āsit cū onere. †nō ergo extinguitur substitutio legati: lz is cui facta est substitutio moriatur testatore viuente: z sic est arg. qs si pater instituit ipubere z si decesserit in pupillari etāte substituit matrē z in certis rebus fratres. qs si moriatur impubes viuente patre admittat mater ex substitutiōe patris quasi habeat vires. Et ad idē. C. de caducis tollendis. §. pro secūdo. econtra quod repellatur. ſ. de capti. z postli. reuer. l. qs si filius. z. ff. de vulg. z pup. substitutione. l. lex cornelia. cū similib⁹. dyn. De hoc plene dixi dicta. l. qs si filius. z dicta. l. lex cornelia. Et plenius sup rubrica in materia substitutionum in tractatu vulgaris. versi. si autē moriē filius. z versic. predicta vendicāt sibi locū. Sed quid in alia, questione pone qs testator vnicum heredem instituit z rogauit eū de restituendo per fideicommissum vel de legato dando moriē viuente testatore poterit nec ille cui erat restitutio facienda petere aliqua dicunt quod si cper. l. istam. z. §. pro secundo. C. de caducis tollen. Sed contrarium est verum qs isto casu institutio fuit inualida z pro nō scripta. vt. ſ. §. pro. si. secꝰ si institutus posset adire. vt. ſ. ad trebe. l. apud iul. §. antistia. Sed si ab alio quā ab herede tūc secus vt hac. l. z dicto. §. p scō. Dy. Jn gl. lz post testamētū ista gl. ponit veritatē text⁹. dy. ibi. in pro nō scripto. Et est ratio qz nullū initiū habuit. dy. ibi. Cepit deberi vñ. z eo finito finitur onus fideicōmissi. Dy.

a Cum ita. Adds ad istā. l. bal. in. l. j. §. de statu ho.

Qui alicuius. Hic muratur casus quia iste §. z sequens loquūtur in pro nō scripto. Dy. ibi. Dari voluisse. i. ab eo vel alio cui accrescit. dy. Et no. †quod verba impersonalia nō claudunt ad certam psonā. vt. C. ad vell. auc. siue a me siue ab alio: z hoc est ꝛtra opinionē domini Petri de bella pertica. q aliter ponit casum in istis duobus. §. Et qualiter dicatur nominatiz. vide. ſ. de leg. iij. l. nominatim. z. l. ſi plures. in fi. ibi extitisset. id est existere potuisset: qz fuisset in rerum natura tempore testamēti. dy. als non qz portio sua esset pro non scripta fm veritatem. z vide qs. no. ſ. tit. ſ. l. præemācipato. in pin. z. §. tit. j. l. ciuit atibus. l. lucius. z plene. ſ. de cōditio. z demon. l. q conditio in glo. ex hoc. z sequenti. §. ista glo. in fui pin. cotinet veritatem. Dy. ibi. Sol. hic sequit hanc. Dy. ibi. cui accrescit præstat. vel dic †qs portio hereditatis etiā pro non scripta accrescit cū onere suo, arg. §. de iure codicil. l. q dam referūt. in fi. z. C. de caduc. tollē. §. is ita. z ibi no. z de hoc ibi plene dixit. Nec obstat. §. iste. licet hic dicat non deberi ab eo herede qui deficit nō tamen negat quin debeatur ab eo herede cui accrenit. nec obst. §. sequēs si filio. quia ibi filius habuit bona contra voluntatem patris ponendo casuz quod filius fuit exheredatus duobus institutis z contra vnū exegit querelam z obtinuit: z alter à quo fideicōmissarium relictū erat suaz partem repudiauit licet illa pars accrescit filio non tamē legata p stat qz cōtra voluntatē admittit. Et hoc innuit verbū ibi positū in litera iure antiquo. i. ab intestato per. l. xij. tabularū. Petrus. Sed cōtra hoc videt. C. de cadu. tollen. §. in primo. vbi p non scripta accrescunt sine onere. sed potes dicere qs ibi in legatis loquitur hic in hereditate cui magis imminēt onera. Tho. fo. z hoc videtur innuere glo dicta. l. que cōditio. vel posses aliter soluere: vt plene dixi. eo. §. his ita posset etiam alio modo intelligi iste. §. vt ibi dixi ibi: cum dicitur nominatim ꝛtra hoc est ō. ti. prī. l. ciuitatib⁹. §. j. nisi respondeas qs etiam is qui successit nominatus fuit hic nō qs nō videt pcedere. vt. ſ. e. l. ſi titio z meuio. §. iul. vñ prima opinio planior est. Dy. ibi. Tertiū vt rogerius. imo prima opinio dicit fuisse rogerū. vt not. dicta. l. non iustam. C. ad trebel. vbi etiam de hoc not. z dixi in eadē gl. in fine. Sed cōtra hoc est aperte pricipiū huiꝰ. l. vbi loquit in qua si caduco z tū remanet cū onere. prima ergo pcedit verosimiliꝰ z approbat etiā. ſ. in ſcda glo. istius. l. q incipit: ſ post testamē tum ꝛc. Dy.

Si filio. Pro declaratiōe vide qs notaui. ō. §. pro. nā etiam iste. §. loquitur in pro non scripto fm veritatē. lz ☞ Bet. aliter intelligat. vt. ō. §. primo. ibi: ps eius qui moritur erat tēpore testamēti z sic p nō scriptū. dy. ibi. qs scz legatum cū aliis reb⁹ hereditariis. dy. ibi. Capit. id est caperet si non esset heres institut⁹. Dy. Jn gl. vlti. ibi. §. sui autē. vl' dicple nius melius. vt no. ō. de acqui. heredit. l. seruus communis.

1 ☞ Legatum etiam incertū ad pias causas relictū est validuz.

2 Quantitas legati incerta iudicis officio determinatur.

b 1 **Quidā⁹ in testamento.** †Legatus relictum ad pias causas lz incertū valet. h. d. Dyn. Vel sic legatū prima facie incertū qs certificari pōt valet in pias causas ibi: propemodū. i. quodāmodo. dy. ibi. Et id est vie reficiēde ibi in mediocritate. i. paupertate. sic. ō. de excus. tu. l. athlete. §. de rusticis. z. ſ. de fundo instructo. l. fi. dy. ibi. Tunc em. i. cū ex ꝛiecturis apparet sufficientē quātitatē nō esse legatā

2 ad vie refectionē. dy. Et sic no. †qs quātitas legati icerta. i. certificanda officio iudicis determinat fm vires patrimonij testatoris z legati: z facit ad has ꝛiecturas. ō. tit. pri. l. si seruꝰ plurium. §. Et qs ibi not. z dixi in gl. vlti. ibi. cuz post. §. gener. Vel dic qs ideo hoc valet: qz incertū pōt reduci ad certitudinē propter verba testatoris, scz ad vie refectionē. ibi vero nō pōt aliō designatiōe certificari fm ☞ Pe. z And. ☞ Bi. quod tene menti.

1 ☞ Legatum de seruo manumittendo non valet si ob seruī delictum manumitti non potest.

c **Si quis.** †Ibi manumitterentur a legatario. Dy. in fi. quo ad ius agendi quo ad ius excipiendi sic. ar. ſ. e. l. codicillis in prin. alias nō posset defendi. l. ista fm ☞ Ray. videt em ꝛditionaliter legasse vt nō aliter habeat nisi possit manumit. †sed qz propter in trinsecuz delictū serui nō poterat manumit. legatū de seruo nō valet. ſ. de cōditio. z demon. l. a testatore. Si vbi esset factuz extrinsecū qs phibet manumiſ. tunc locū haberet ꝛtrariuz de. l. si qs eū. de cōditio. z demon. z facit. ō. ti. pri. l. seruū filij. §. si idem seruus. z dic vt ibi in gl. ſ. ibi interdū tenet legatum vt si p legatum creditores non fraudent. dy. ibi. quandoqz non vt quando fraudant p vtruqz. dy. ibi qs etiam in primo. ſ. quando non in fraudem creditoriū. dy. ibi nō sed hic cū hic primo fuit legatuz ergo nō fuit vt, minister. vt no. ō. e. l. si quis titio. dic ergo q

d ibi debebat libertatē prestare post tēpus hic aūt statim q⁹ colligitur in. l. cōtraria dū dicit cōmodo pe. nec ob. ab hac. l. C de leg. l. ab administratiōe. qz ibi cōditio impossibilis erat implenda de alio: hic vero de eodem pe.

1 ☞ Legatum pure ab adita hereditate cedit.

2 Legatū sub conditione non cedit nisi ipsa impleta.

c 1 **Omnia.** †Legatū pure cedit ab adita hereditate. h. d. icit quid in stipulationib⁹ dic vt instītu. de verbo. oblig. §. omnis. de inutil. stipu. §. fi.

2 **Fundum.** Sub cōditione legatum z dic †qs legatū sub cōditione non cedit nisi cōditione impleta. h. d. ibi detentū ppria autoritate in glo. j. ibi nō aūt per rei vēdicationē qz dñium iā erat tūc trāslatū. dy. in legatariuz. Dy. p conditiōis euentū z qs dicit gl. est verū si est locꝰ fal. als secus vt no. victa. l. ista. C. quoū leg. z tūc crederem qs vsqz ad quantitatē fal. repeti posset rei ven. qz fal. reseeat ipso iure vt. ſ. ad. l. fal. l. lineam margaritarum.

1 ☞ Persone veniunt quandoqz rerū appellatione.

2 Legato nō cedit qs in hozreū testatoꝛe ignoꝛante inductū est.

3 Verba generaliter prolata restringuntur ad veritatē cogitata.

Heres

4 Heres legatarij tenetur ad id quod ipse tenebatur.

5 Officium executoris vltime voluntatis ad heredē trāsmittitur.

6 Heres nō tenetur si species legata sine eius dolo non reperiat.

7 Fideicōmissum agnationi vel cognationi relictū ad quos primo deueniat.

8 Agnati z cognati quo ordine ad fideicōmissum sibi relictum admittantur.

9 Scilicet dictio taxatiue z expositiue poni potest.

a 1 **Cum ita.** †a App. rerū etiā persone z tinent h. d. Dy. z de significatohui⁹ verbi: hoc ampli⁹ vide qs dixi. ō. ti. proximo. l. si seruus legatus. §. si ita scriptum.

2 **Quod alias.** Cum ita legatur † quod inducit in horreum testatoꝛe ignoꝛante non cedit legato. hoc dicit. z similis casus est. ſ. de legatis. iij. l. nomen §. j. z facit ad id quod sepe occurrit quod testator legat vxori omnia que habet in camera sua vt tale legatum extendat solū ad illa q̄ ex consuetudine tenere consueuit in camera non autē ad instrumenta vel alia ad cameram nō pertinentia vel ad delata in ipsa camera testatoꝛe ignoꝛāte ibi. z is cui idem si alius argu. ſ. de auro z argē. lega. l penulti. in fi. an. pi. z sic no. ex hac

3 l. cū cōcor. in glo. nota. †quod verba generaliter prolata restringuntur ad ea de quibus est verisimile cogitatum fuisse. dy. ītē facit istud pin. quod talis libellus admittatur peto fundū vel domū cum omnibus que in eis sunt nec dicak incertuz ad hoc facit quod no. per Jnno. extra de resti. spol. cū ad sedem.

4 **Quod a legatario.** †Jd ad qs legatarius tenetur z heres eius. h. d. ibi heres quoqz eius. s. legatarij. Dy. ibi. debebit. ſ. fideicō. dyn. z est ar. iste. §. †quod officiū executoris vltime voluntatis transmittatur ad heredē. pro hoc. ſ. de ali. leg. l. a filio. ō. idē quesit. z. l. alimenta. z. l. cum vnus. sed contrariū est verius. ar. ō. de curatoꝛe furioso. l. cuius bonis. z no. z dixi. ō. de tutelis. i. antepenul. z ad hanc. l. z similes. potest responderi qs hic non erat fim plex cōmissarius seu executor sed vere legatarius qui ius habebat in re sibi legata z ideo illud ius trāsmittit ad heredes. Dy. z facit de actio. z obliga. l. depositi. de hoc satis dixi. l. iul. C. de episcopis z clericis.

6 **Si species.** †Si species legati non reperik sine dolo heredis: heres nō tenetur. h. d. z hic est bona glo. cui incūbat onus probādi dolum vel casuz fortuitum de quo plene dixi. C. de pig. acti. l. ſi creditor. z. ō. de ædēdo. l. ſi quis ex argentarijs. §. prohibet. vbi est gl. que cōmuniter reprobatur z vide in speculo de pig. §. j. ver. z no. z ver. sequentibus ibi, nō reperiantur ante moram heredis. Dy. in gl. secus in pecunia quia pecunia vt genus perire nō potest: vt. C. si cer. pet. l. incendium z ibi dixi.

7 **Jn fideicommisso.** †Ad fideicommissum cognatiōi vel agnatiōni relictum admittunt primo a defuncto nominati his deficiētibus debēt admitti sequētes fm ordinez gradus nisi testator voluerit remotiores preferri. h. d. Vel dic in terminis fm Dyn. testatoꝛ cognationi sue domū relinquit dixit tamē volo qs tales cognati mei in petitione preferatur. †Queritur quo ordine

8 cognati z agnati admittātur. Solutio primo nominati secūdo proximiores nisi testator alios etiaz vlteriores vocari voluerit h. d. Dy. ibi. Familie. id est agnationi vel cognationi defuncti Dy. ibi. Possunt. id est debēt. dyn. ibi. Nominati sunt a testatore. Dyn. ibi, Aut post eos. scz nominatos. dyn. ibi. Extinctos. id est mortuos. dyn. ibi. Et eo nomine. i. agnatiōe vel cognatione. Dy. ibi. Doceretur vel etiaz tempore testamenti licet tēpore mortis esse desierint: z ita soluit contrariū de. l. si cognatis. ſ. de rebus dubijs. Dy. Et dic non omnes sed per gradus vt sequitur. dy. ibi. Et qui subaudi z hi non simpliciter omnes sed fm ordinem graduū vt sequit. dyn. ibi. Ex his agnatis vel cognatis defuncti. Dyn. ibi. Procreati sunt isti primo debent vocari quam remotiores nisi ꝛc. dyn. ibi. Ad vlteriores gradus vel personas. Dy. in fi. preferēdo posteriozē priozi vel ad cōcursuz nominādo. Old. Tunc em ille gradus vel persona vlteriozadmitteretur propter defuncti voluntatē. Dy. Jn glo. accipe. in fi. scz pro aguatione vel cognatione vt in expositiōe litere dixi. Dy. Jn gl. quid est quod dicit ibi. scz. ☞ Peto Joannē z Bzoſi. hoc non videretur procedere quoniā aliquos sic postea nominādo videretur ad illos tantuz nomine familie cōhabitasse. Et ideo casus iste nō procederet. argu. ſ. de supplectili legata. l. legata.

9 in prin. z. q. vñ. Jacob. de are. †Et quia dictio scz, ponitur exposituе z taxatiue. vt. C. de nouo. codi. componēdo. circa principi. ibi, scilicet ex hermogeniano ꝛc. Old. ibi. Omnibus aliis præferuntur. sed videtur quod omnes simul debeāt vocari. vt. ō. e. l. cum quidam. §. quidam ait. Solu. ibi omnes erāt pares z ideo ordo nō attendit qz dixit testator rogo vt rogituas vni de fratribus meis vel de libertis. vt. ſ. e. l. vnum ex familia. §. rogo. sed vbi nō sunt pares conditione attēditur ordo. vt hic. vt priores gradu preferantur. Dy. ibi post hos. l. nominatos. dyn. ibi. sed predicti. s. consobrini. Dyn. ibi. sed hodie hec differentia agnationis z cognationis qs hic dicit non videt pcedere. nā de iure veteri nō quia agnati prefebant cognatis. vt. ſ. vnde cognati. l. j. z tamē hic textus videt innuere qs cognati preferāt iure nouo nō qz tunc oēs vocarentur qz sublata est differētia agnationis. vt in auc. de here. ab intestato. §. quidā habent in textu ex nomine z tūc oppositio non procedit: alij habent ex eo noie z tunc procedit: sed dic qs istud facit voluntas testatoris q hoc facere potest. Dyn. ibi. ☞ Planius ante hanc. dyn. in. e. glo. in fi. z est pro nobis vt priorimiores vel precedentes admittātur post nominatos. naz licet precedentes repellantur a petitiōe propter volūtatem defuncti qui alios nominauit famen eo impedimento. dy. excluso vel sublato redditur ad ius cōmune vel ex legibus hic allegatis colligitur. Dy. in glo. imo z tempore testamenti in fi. hec non videtur bona fo. vt. ſ. e. l. peto. §. fratre. in fi. §. nā ibi vocantur per ordinē sic hic. vt. e. §. ibi. quid ergo ꝛc. vñ expona qs ibi dicitur postea. i. post mortem prohibentis z sic intelligatur illa fm istā vel qs vertus credo dicas qs ista intelligak secundū illam vnde cum hic dicitur moreretur subaudi vel tēpore testamēti. vt dicta. l. si cognatus. z ad leges que dicūtur confiderari cōditionem legatarij tēpore mortis dicas qs loquank de cessione ratiōe prohibitionis cōmunis: vt patet ex dicta. l. si cognatis. si bene inspiciatur nō dicit i cuitate aute maneāt ꝛc. Dy. Jn glo. scz cōsobrinus in fine. premitte ex his verbuz quiz z dic ex his. ſ. existentibus in familia tēpore mortis admittuntur illi qui de proximo gradu procreati sunt z qui erunt in priori gradu ad defunctū, z sic fm ordinez graduū: vt dicto. §. fratre. ſ. eo. l. peto. Oldr.

1 ☞ Bzauari non pōt alter ex inopia alteri⁹ si ab initio teneank pro partibus.

2 Species precedens restringit genus subsequens.

3 Precedētia quādo declarent per sequentia aut econtra.

Legatozuz petitionibus.

1 Alias est. ō. idē nō. z hic dicit †qs quoties plures ab initio tenētur pro partibus z ex inopia alteri⁹ alter nō grauatur. Sed cōtra. ſ. de iure fisci. l. aufertur. §. vbi licet a principio pro partibus teneātur tamen ex inopia vnius alter oneratur. Sed ibi est vnuz pro eis introductum. scz quod teneatur pro pte cuz alias fures teneantur insolidū. vt. ſ. de furtis. l. vulgare. §. vlti. ergo aliud contra eos. vt. ō. de iureiur. l. ꝛtra eū qui. Dy. Et dic legatarij. scz diuiduoꝛū: seu que diuisionem recipiunt. dy. Si em erunt indiuidua quo ad heredem teneretur insolidum. vt. j. tit. pri. ozi. l. fideicommissa. §. penulti. ad. l. falcid. l. si qui. §. fi. z de verbo. obliga. l. in executionibus. §. scda species. Dy. Et hoc declarat hāc. l. ibi nō ops: regulare est qs quoties plures ab initio pro partibus tenētur: mopia vni⁹ nō grauat aliū, vt hic. secus si ab initio oēs insolidū teneantur: sed diuisionis habeāt beneficium. vt. j. de fideiussoꝛi. l. inter fideiussorem. dy. Jn glo. nisi nominauerit ibi. ſ. fi. z. l. ſi heredes nominatim. Dy. Et qs hic dicitur verum est in personali ex testamento: z idez in hipotheccaria que prelegato ꝛponitur vt parte tm ꝛproponatur. vt. C. cōmunia de legatis. l. j. circa fi. vbi no. Dy.

2 **Qui plures.** †Preceptum speciale precedens restringit z limitat preceptum generale z indistinctum subsequens. h. d. iste. §. dyn. ibi. Legata dicendo volo qs oia legata soluas. Dy. ibi. Quero q legata vtrū ea q in testō an ea que in codicillis scripta sunt. dyn. ibi. Debeank ab heredibus nominatis in testamēto. dyn. ibi. Munere. id est præstandi necessitate. dy. Et ex isto. §. dicit ☞ Pe. qs si testator præcipit in prima parte testamēti quod deberet sepeliri in cemiterio sancti dominici: postea in alia parte elegit cōmissarios quibus dedit potestatē circa sepulturam suam z ipsi commissarij velent eum sepeliri facere in alio cemiterio seu ad quā aliam ecclesiam quod nō possint. ☞ Pet. Jn glo. precipiens. in fi. hoc non videtur verum. qz tūc legata per verba codicillorū trāslata essent ad oēs heredes quod fieri potuisset vt institutiōe de adimē. legatis. z quod ibi not. z. ō. de testamētis. heredes palaz. §. fi qs. vnde dic quod in codicillis non dānauit omnes heredes licet ad omnes codicillos scripserit: vt in sequēti glo. dicta fm dyn. Jn gl. vlti. in fi. de hoc dic vt no. z dixi dicta. l. quoties facit habere. Vel dic quod ibi sequentia declarāt z limitant precedentia: at hic precedētia limitāt sequentia. z sic non est contra sed econtra. Sed hoc non est soluere sed casuz diuersificare. z ideo dic qs in cōtractibus vbi fit interpretatio cōtra proferentē hic

Universidad de Deusto
Biblioteca

in vltimis volūtatib⁹. Item hic non dicit qđ dānauerit omnes in codicillis sed quod ſcripſit codicillos ad oēs. z ad hoc. ſ. l. p
3 rima. §. licius. Dy. Vel dic fm Jac. de bel. †aut poteſt capi cōiectura ex loquētis mente ex p̄cedentibus ad ſequentia aut ecō tra. Primo caſu ſequentia declarātur z reſtringūtur a p̄cedētibus. vt hic. Secundo caſu p̄cedentia declarātur z reſtringūtur p ſequentia: vt ibi. z dic plene vt notaui dicta. l. quoties. C. fa. ercif. Jaco. de bel.

1 Legatum incertum inutile reputatur.
2 Legatum rei non demonſtrare cenſetur inutile.
3 Cauſa falſa quando vitiet.
4 Verba enunciatiua ꝑpter ſe emiſſa diſpoſitionem inducunt.
5 Voluntas teſtatoris ſic eſt intelligenda vt ſit valida.
6 Teſtis contractui accedens non cenſetur renūciare iuri ſibi cōpetenti in re in contractum deducta.
7 Verba enuntiatiua diſpoſitionē non inducūt negatiue ꝓlata.
8 Fideicommiſſum ſibi relictū nemo perdit abſq; ſua culpa.
9 Filia fideicommiſſum ſibi relictū poteſt repudiare z dotem petere.
10 Verba enuntiatiua oneris incerti diſpoſitionis non ſunt inducti ua.
11 Voluntatis interpretatio in fideicommiſſis p̄fertur verborū rigori.
12 Legatum valet hoc modo factū: relinquo vxorem meā dominam z vſufrucuariam.
13 Proprietas an cenſeatur conceſſa per conceſſionē vſus.

1 **Titialegatum.** †Propter incertitudinem redditur inutile. Dy. Vel clarius legatus incertum ratione rei ꝙ quecunq; verba relictum nō tenet z onus ei⁹ cōtemplatiōe impoſitū vitiāt. h. d. z eſt pulcher caſus z tota. l. notabilis. ibi petūt meuia in codicillis. dy. ibi. Jn hec verba que ſequūt. Dy. a te aūt ꝛc. Vbi miniſterio tuo. i. ſeruitio. dyn. z ſunt verba cōditionis qua deficiēte deficit legatū ibi legauero in futurū. Dy. ibi Cum vt: lege recte vſq; ad verſi. modeſtin⁹ rūdit. z ibi reaſſume literā. Quero quid his verbis. ſi eīm aliter ordinares ſuperabundaret dictio cū: vel dictio vt. dy. ibi. Nihil relictum fit. id eſt nihil diſtinctum. dy. ibi. Qđ preſtet mācipium aliquod certū. Dy. ibi habere qz nō fuerūt expreſſa capita mācipiorum ideo errās expreſſa. Dy. ibi. Dare compelli quia nō extitit ꝺdi tio ſub qua erat relicta libertas. Dy. Jn glo. ſuum ꝓprium, ibi conditionem que deficit. dy. Jn glo. repete z cautum ſit mancipia ꝛc. Sed quomodo fuit cautū cum nulla mētio facta fuerit de ſeruis hereditatis dic qđ. §. dixit ꝙ equis partibus z ita nec erant ſerui in patrimonio teſtatoris qđ debet ꝓſupponi ad hoc vt queſtio habeat magis dubiū certe idem ſi erant hereditarij qz non ſufficit niſi heres habeat iure prelegati cū ita eſſet dictū in conditiōe. dy. Jn glo. qđ ſi dixerit ibi expreſſa ſpecie vel quātitate qz vſus eſt teſtatoz verbis tēporis futuri. Dy. ibi. Re expreſſa. i. ſpecie vel quātitate. Dy. ibi. Et hac ſecus in ſpecie vel quātite non expreſſa qz nō valet etiā ſi teſtator ſit vſus verbis preteriti tēporis vel p̄ſentis. dyn. † Eſt ergo hic ratio: qz legatum eſt inutile re nō demonſtrata. vt. ſ. de auro z argen. leg. l. quintus. z. §. de iure dot. l. cū poſt. §. gene. Et ideo ſi ob hanc cauſam rogetur cui nihil relinquitur non cogitur. vt. ſ. de conditio. z demonſtr. l. in conditionib⁹. quia in eum tātuz casum videtur rogatus non aliū in eadez glo. in fi. nam non videtur legare ita quantitate expreſſa ex verbis preteriti tēporis: ſed ibi fuerunt 2 ꝺba volētis adimere. ar. ſ. de adim. lega. l. legata inutiliter. dy.
3 †Vel dic falſa cauſa non vitiat de preſenti vel ꝑterito, vt ibi. ſz de futuro ſic vt hic. nā ꝺ erat ꝺbū legauero qđ eſt fururi tpis: vl pōt dici qđ de preſenti vel preterito vitiat qđ qñ res certa nō eſt adiecta alias nō vitiaret: vt ibi. z facit ad hoc. §. de leg. j. l. ſicut z dicta. l. quintus. de auro z argento legato. Vel dic fm Jaco. de bel. qđ in dicta. l. cum tale ſunt tres. §. q incipiunt falſam. vñ ſi contrarīa formatur ad p̄mum. §. falſam cauſam. Rūde qđ hic cōditio vera ibi falſa. ſi autem formatur contrarium ad. §. falſam legati demōſtrationem. rūde qđ ibi eſt demonſtratio vt cōditio. ſed ſi contrarium formetur ad verba huius glo. rñ. ad §. falſam legati demōſtrationem. quod licet teſtator ibi expreſſerit quantitatē z verba in preteritum non tñ habuit animum titio legandi ſed adimendi vel diminuēdi. Sed ſcio debetur legatum ibi. qz falſa demōſtratio ei non nocet. vt ibi ptz in litera. Jaco. de bel. Jn gl. ſcz de capitib⁹. ibi. hic rigor. imo dic qđ ibi fuit expreſſa ſpecies z verba ꝑteriti tēporis hic vero futuri tēporis nec ſpecies fuit expreſſa. dy. Vel dic ꝙ hic fuerūt verba preteriti tēporis cū dicat litera legauero z legaſſe in preteritū. qua
4 re dic† qđ ibi verba enuntiatiua emiſſa ſunt ꝓpter ſe vñ diſpoſitionem inducūt hic propter alium. ſ. vt ſeruus manumittat⁹ vñ diſpoſitionē non inducunt. arg. §. fa. ercif. l. qui familie. Vet. z de hoc vide qđ nota. z dixi dicta. l. ex hac ſcriptura. §. de dona. Jn eadē glo. ibi. l. vj. Vel dic qđ hec non fuit falſa cauſa quaſi exprimat in perſona onerati qđ ab eo relinquit⁹ retinatur. ſecus ſi in perſona onerati vel alteri⁹. vt. ſ. de ꝺditio. z demōſtra. l. cū tale. §. falſam. Arg. ad hāc ſolu. inſtitut. de lega. §. ſi. C. de his ꝙ pene nomine. l. j. ad fi. z. §. de cōditioñ. inſtituti. l. j. z qđ ibi notat. Pe. ibi. non inducūt conditionē ſed volebat ibi quārerari legati adūcere vel clarius diceret hec glo. qđ hic ſcriptura erat iperfecta qz ſpecies legati nō erat expreſſa. ſed ibi erat pfecta quātum ad ſubſtātiā legati qz res expreſſa in perſonaz legatarij tñ qualitas oneris qđ intēdebat legato adūcere nō fuit expreſſa. valet ergo nihilominus legatū. vt. C. de inſtitutio. z ſubſtituto nibus ſub conditione factis. l. ſi teſtamentum, Dynus.

5 **Lucius.** †Voluntatē teſtatoris ita interpretari debemus: vt poti⁹ valeat quā pereat. h. d. z eſt notabilis caſus ibi cōtineat z non videt cōtinere hereditariā cauſaz cū inutiliter ꝛc. Dy. ibi. Inutile fiat. debetur ergo totū fideicōmiſſuz nō ꝓ pte hereditaria tñ etiā partim iure hereditario ptim iure legati debeāt. dy. ibi. videat ꝙ verū eſt. vt. §. dixit. Dy. ibi. Pretio illato z coheredi ſoluto. dyn. ibi. Voluerit. i. voluiſſe videatur. Dy. ibi. Fideicōmiſſarium eundēq; coheredez. Dy. Jn glo. innuit hāc ſcriptūrā vbi vel non hec eſt ſecūda interpretatio. dy. ibi. a ſe nunq; legatur ne eades perſona videat ſibūpſi obligata. dy. vt. ſ. de fideiuſſo. l. vtāmus. ibi ſua autoritate ingrediatur nō habeat partem glo. quā alibi nō recordor ibi z ſic hic nō intelligitur. partem eīm recipit iure hereditario z parte a coherede. vt. ſ. ad. l. falci. l. titia. z talis interpretatio eſt facienda vt legatum ſit potius vtile. Jaco.

6 **Lucia.** †Accedens ꝺtractui tanq; teſtis renuntiare in dubio nō videtur ſibi iuri cōpeteti ex vltima voluntate in re ꝙ deducit⁹ in contractuz. h. d. Vel clarius fm Dy. ſi res legata ſeruo meo diuidat⁹ me p̄ſente z nō expreſſe ꝺtradicē te nō p̄eiudicat mihi. dy. Et notabilis eſt iſte caſus z allegat ad hoc qđ ſi quid fiat me preſente qđ nō pōt per meā contradictionem impediri nō p̄eiudicat mihi. Dy. De hoc no. §. de pigno. actio. l. gaius. z p Dy. z alios extra de regu. iur. c. q tacet. lib. vj. z. c. is q tacet. z dixi etiā. §. ſo. ma. l. ū. §. volūtate. ibi etiam domum ſeruo relictam. Dy. ibi. Fideicōmiſſarij. i. cui fideicommiſſum erat relictū. dy. ibi. Teſtis auſugit z diuiſioni non contradixit. Dy. ibi. Eo. id eſt ideo. dy. ibi. repudiari qdem pōt. i. repudiari videt per talē penitētiā. Dy. ibi. Omittēdi. id eſt repudiādi. Dy. ibi. Feciſſe. i. diuiſioni non ꝺtraditiſſe. Dyn. In glo. tria nota ibi remanet fideicōmiſſari. qz ibi cōſenſit z tacuit vt ille poſſet fundū vēdere z ita ꝺordinauerat cū vēditore. Ja.

7 **Gaius.** †Verba enūtiatiua negatiue nō aſſertiue ꝓpriam ſignificationem verboū verba enūtiatiua i vltima voluntate diſpoſitionem inducūt ſi de voluntate teſtatoris hoc appareat. h. d. ibi. Prefcribi. i. exceptio opponi. dyn. Coheredibus vēdicātibus res illas in petitoriū trāſlatas. Dy. ibi. Pertinere voluit. i. voluiſſe ꝓbetur. Dy. Jn glo. qđ z verū erat ibi q poſſunt. ſ. ꝓbare contrariū. dy. in fi. coll. quinta. dyn. Jn gl. nō ergo ibi cū ita legatur. §. falſam. ij. als incipit. l. cū tale. z ſic communiter. dy. z. l. quibus diebus. §. q dotalem. Vel dic qđ ibi fuit vſus verbis affirmatiuis hic aūt negatiuis. Ja. ibi. neutrū fuit vel ibi qz de ſcientia: z vide qđ not. §. de rei vē. l. emptor. §. ancilla teſtatoris ꝓbat per vxorē. z ſic concor. cū fi. huius. §. ſufficit enim hic vxori ꝓbare ſciētiam teſtatoris. argu. C. de falſa cauſa adiecta legato. l. j. Adnr. de pi.

8 **Si ea conditio.** †Culpa carens nō perdit fideicōmiſſum. h. d. ibi. A filijs eius. ſcz patroni. Dy. ibi. Eum. ſ. liberati. dyn. ibi. Inculpatus id eſt ſine culpa. dy. Similis expoſitio. §. de vſuris. l. pecunie fenebris alias fenebris pecunie. §. fi. in glo. in fi. z de alimen. leg. l. gaio. §. fi. z. l. ſtichus. §. vlti. Dy. Et facit iſte. §. cū predictis con coz. qđ ſi maritus eſt adeo injuriosus vxori qđ ipſa nō pōt morari cū eo ꝙ teneat ſibi ꝓſtare alimenta extra domū. z ꝓ hoc ēt §. ꝓ ſocio. l. ſi cōuenerit. Item non ob. ad iſtū. §. j. de conditio. z demon. l. in teſtamēto. qz hic eſt perſona repreſentans: z facit j. eo. l. peto. §. mater. z non ob. l. ſi ea. C. de conditioni. inſertis. qz ibi ſtetit per eū hic ſecus z vide qđ nota. z dixi. C. de legatis. l. j.

9 **Qui inuita filia.** †Si filia fideicōmiſſum ſibi relictum a patre animo ꝓpēſandi repudiat dotem profectitiam ab eo indebite exactā petere poterit a marito: ipſum vero fideicō. agnoſcens debet altero eſſe contenta dum tamē in illo qđ per alterū excedit actio reſeruetur. h. d. ibi. de dote ageret z dotem cōſecutus fuerat. dy. ibi

conſequi

conſequi debeat vtrū dotē vel legatum aut vtrūq;. Dy. ibi. in primis eſt. ſ. querēduz z ſoluendū. dy. ibi non cōſenſerit ſed cōtradixit. Dy. ibi. ignorans ſed ſciens z cōtradicēs z iuſtā cām contradicēdi habēs. dy. ibi. illius qualitatis q erederit legatuz. Dy. ibi. cōtenta agēdo contra maritū actione de dote. dy. ibi. compenſatio. i. cōputatio quedā. dy. ibi. qđ excedit quātitatem dotis. Dy. ibi. preterea. abūdat. dy. in gl. ibi alias. i. ſi nō contradicat vel cauſam ꝺtradicēdi nō habeat. dy. ibi. Dutat caſum z dic eīm ꝙ certe. Jac in gl. ſ. quūq; ibi. nā bene dico tāmo do vt in tertu dicit. Jac. in gl. imo certū in fi. certe. Jdē i extra 10 ſte due. ll. faciunt ad precedentem. §. non ad iſtus. Jaco.

10 **Lucius.** †Verba enūciatiua diſpoſitionē incerti oneris nō inducūt. h. d. vel ſic fm dy. verba adulatoria z non diſpoſitiua a teſtatore ꝓlata non inducūt fideicommiſſum. itē incertitudo oneris nō impoſitionem mutilez reddit hec duo dicit. Dy. ibi. inſtitutis ex diſparibus ptib⁹. vt j. ptz. dy. ibi. capitulū alias caput z ſic habuit glo. Dy. ibi. vel dare ꝺcipit ab oib⁹ heredib⁹. Dy. ibi. dedi. ſ. tibi. dy. ibi compa rauiqz. ſ. ꝓ pte filie. dy. ibi. qđ ampliozem. i. amplaz vel ampliorem quā tibi fi. re ibi honoraūit. i. honoraſſe videat. dy. ibi dari debeant ꝓ hereditarijs portiōibus. dyn. ibi. recipiat. i. recipiat vel reſpōdeat. dy. in glo. ecce qđ ſtionem inducebat in fi. ſ ibi ſunt verba quozum ſignificatio poteſt aliquid certuz inducere hic autez nō: quia ſimpliciter dixit onera. ſicut enīz incertitudo reddit inutile onus. ar. j. eo. l. cum pater. §. vlt. dy. vel ibi verba ſunt diſpoſitiua q̄ debēt aliquid operari vt. §. ti. priori. l. ſi quādo. vbi de hoc plene dixi hic enunciatiua que nihil debēt opera ri vt hic z dicta. l. pediculis. Jac de are. vel dic fm. Jac. de bel. quod ibi voluitas contrahentiū eſt certa. vel ſi dubia mens contrahentium ad hoc tēdit vt verba addita augeāt ſenſuz z aliquid operent: hic vero eſt dubia z mens teſtatoris ad hoc tendit. vt patet per precedētia in quibus grauauit eū ſoluz ad onera legatorum que declarāt z reſtringunt ſequentia vt. §. eo. l. legatorum. §. qui plures. alias eſt ſub. l. omnia z dic vt not. §. ꝓ ſocio ſed ſi adūciatur. Jac. de bel.

11 **Lucia.** Notabilis eſt iſte. §. z. h. d. †in fideicō. magis attenditur interpretatio voluntatis quā verboū rigoz. h. d. vel ſic. verba diſpoſitiua ad quēcūq; directa inducūt fideicom. petitioni. Dy. vel ſic. verba diſpoſitiua in trāſlatione dominū ad quēcūq; ꝓlata tempore relicti finito diſpoſitionem inducūt. vel ſic clarius. verba diſpoſitiua ad quēcūq; directa inducunt fideicō. petitionē. Item ſi teſtator voluit aliquē pertinere legatario ad tempus videtur voluiſſe primere ad heredē ipſius teſtatoris ſi poſt illud tēpus: z ad illud vitimuz facit. §. eo. l. ſtaculiberum. §. ſtichuz ibi volo dari z ſic dūm fieri vt inſtitu. de actio. §. ſic itaqz. Si per id quod ſubūcit ad vſufru. reſtringitur verbum dari fm. Dy. licet glo. ſentiat contrarū ibi poſt mortem eius ſcz mariti. dy. Jbi legauit. ſ. in codicillis vt infra pater. Dyn. ibi ex quibus. i. ex quorum rigore. dyn. ibi ꝓpter voluntatem preſumptā z ex quadam interpretatione tacite in 12 tellectam. dy. Et ex iſto. §. colligit. Dy. ar. † quod tale legatum valeat. relinquo vxorem meam dominam z vſufructuariā. Et operantur hoc verba vt in vita ſua habeat plenaz proprietatē cum vſufru. z eſt hoc verū. ar. hic z. ſ. de vſufru. l. ſi alū fundus z. l. ſi titio fundus z eodem ti. l. vxori in fi. l. ibi omnia pertinere z. §. tit. priori. l. plane. §. fi. Sed vbi alternatiue diceret dominaz vel vſufructuariam eſt in electione ſua vel eligere vſumfructuz ſibi legatum. Et tūc habebit vſufru. ſolū donec viuet vt poſtea redibit ad heredes legantis vel eligere legatum dominu z tūc habebit funduz pleno iure caſus eſt in preall. ſi titio. j. 8 vſufr. leg. nec. ob. quod ꝓpter perplexitatez legatum videat inutile: qz licet ſit perplexitas non tam eſt indiſſoluibilis vt. §. de cōditio. inſtitu. l. ſi titius ſicut in regula iuris. vbi repugnātia. nō eīm poteſt eſſe domina z vſufructuaria tamē poteſt eligere. Et ideo talis perplexitas nō reddit legatum inutile. glo. amē que eſt. C. ſi ſeōo mulier nupſerit. dicit in curia bul. interpretatiū eſſe quod ex predictis verbis ſeu predicto legato mulier cōſequaē alimēta. queſtio occurrit ſepe z cōmuniter aduocati ſunt in erroze z ſequuntur dictā glo. ſed multoties cōſuluit ſuper hoc nō fm dictā glo. ſed contra per iura predicta de hoc notatur per. Jac. de are. ſ. de alimētis leg. l. liberum. z plene dixi dicta. l. C. ſi ſecundo nupſerit mulier. in glo. qui enim ibi qui duo. n. Item quia in legatis magis cauſa ꝛc. vt. ſ. co. l. cū pater. §. dulciſſim⁹. Sed cauſa fuit vt maritus dum viueret haberet vſumfructum ergo magis quam verba debeat attendi nō ergo ꝓprietas: ſz vſufruc. tantum. Dynus. ibi. Vbi autē. §. fi. z. ſ. de alimen. lega. l. modos. z. l. alimenta. §. fi. Jaco. ibi. Poſt mortem ergo videtur in eum trāſlata ꝓprietas z hec vera. Et eſt ar. ad queſtio
13 nem. †Si conceſſi fratribus predicatoribus fundum ad vſum eorum quod conceſſa videat ꝓprietas vt no. §. de iure do. l. ſi mulier. z facit. ſ. de dona. l. donationes in concubinam. §. ſpecies. vbi videtur caſus. dy. Jn ea gl. in fi. z de fundo inſtructo. l. filios. Jaco. dy. Videtur ſentire qđ habeant vſufr. tantum, ꝓ quo facit textus hic dum dicit ad vite vſufr. Jac. videt tenere cuz gl. qđ habeat ꝓprietatem ꝓ quo facit textus dum dicit poſt mortem erunt tua ergo a cōtrario ſenſu in vita nō erant ſi lie ſed mariti. dicūt quidam qđ aut illa verba ad vite vſufr. fuerint oppoſita poſt legatum perfectū z erat, aut in ipſa narrati one legati z tunc erit vſufructuarius per doct. ſ. de auro z arg. l. cum anno. ꝓ. glo. facit. ſ. de vſufr. l. qui fruct⁹. z ad. l. q duo. poteſt reſpōderi. vt no. §. de vſufr. earum rerum que vſu conſumuntur. l. ſi. quia illud ꝓpter verba precedentia. fm andr. de piſ. z iſta eſt pulchra z notabilis queſtio.

1 Verba teſtatoris ſunt intelligenda in ſignificatiōe ppria.
2 Dario vxori legante omnia mobilia ſua de quib⁹ mobilibus ſit cenſendum legatum.

Legatis. Vbi eſt ſub. l. hēdēti z breuiter. h. d. †Verba teſtatoris intelligi debent in ꝓpria ſignificatione. dy. ibi. non pertinere
1 hoc quando habebat aliquos paratos gratia ꝓ puſ vſus vxoris. Sed ſi dēū communis vſufru. gratia tūc credo qđ ille debeātur. ar. ſ. tit. ꝓt. l. ſi quis ſeruos. z. l. ſeruos aūt. §. fi. Jac. de auro z argen. legato. l. pediculis. §. item cum quere retur. z qđ ibi no. z per hoc etiam poteſt terminari queſtio que
2 ſepe occurrit † qđ ſi maritus legauit vxori omnia mobilia ſua i telligatur ſolū de illis que ſunt ad vſum ꝓpriū mulieris ailegatur etiam ſepe ad id qđ dixi in ſummario qđ ſi verba poſſint intelligi fm ꝓpriuz ſignificatum non debent trahi ad impro priū. ꝓ hoc. §. ſi ager vec. l. j. §. j. z. C. ex quibus cau. maio. l. reſpublica. z eſt hec lex arg. ad queſtionem. Si egi contra furē nil la ꝓpoſita actione qz ſic fore erat deconſecutudie quod actio non ederetur condemnat⁹ eſt: querit an ſit infamis ſi dicatur ꝓpoſita furti actio nō eſt dubiū qđ eſt infamis. vt. j. de furtis l. nō poteſt. ſi dicatur ꝓpoſita certi conditio generalis q̄ concurrit cū actione furti z cum aliis. vz. §. ſi certum pe ratur. l. certi conditio. certū eſt qđ non eſt infamis qz conditiōes non infamant. vt. j. de act. z obliga. l. ceſſat. Quidam dicunt videri ꝓpoſitam cōditionem. z ſic nō infamari: quia in dubio ꝛc. vt. §. de penis. l. ſi preſes. z. l. penulti. Sed tu dic qđ videt ꝓpoſita actio furti. nā vbi eſt aliquid qđ ſe habet cōmuniter ad plura. Et aliquid qđ ſe habet ad vnū tantum illud videtur deductū qđ cauſe magis appropriatur: vt hic. Nec obſtāt. ll. cōtrarie. qz locum habent quādo verba non poſſunt trahi magis ad odiū quam ad fauorē qz tunc in dubio ꝛc. §. de legibus z ſenatuſcōſultis. l. in ambiguis. Sed vbi verba magis ſe habent z appropriantur ad vnā cauſam quā ad aliam ad illā cauſaz trahi debent cū magis conueniūt. Et hoc eſt etiā qđ dicit dicta. l. ſi pre ſes. verſi. qđ ſi ꝓ o diſtinxerit. j. de penis. dyn. Et vide qđ ibi ple ne notaui. z. j. de legatis. iij. l. item legato. Ex hoc etiaz videtur poſſe reprobari glo. que eſt. §. de ꝓcura. l. pomp. §. ſz z his. vbi dicitur qđ ſi iudex pronūciat rem meā non valet ſententia qua ſi incerta cū poſſit ꝓ parte mea eſſe. ſed hoc non eſt veruz: vt hic patet. z. j. tit. j. l. hoc legatum. Petrus z Tho.

1 Relinqui poteſt in epiſtola z codicillis.
2 Cauſa legati debet attendi non ipſa traditio.

Legatum. Jn teſtamēto. id eſt mēte teſtatoris † poteſt etiam in codicillis z epiſtola relinqui. vt. C. de fideicommiſſis. l. z in epiſtola. Dic. in. glo. prima ibi. z hec eſt vna. l. legatum
1 Dy. ibi. Differt prima. ſcz legatum. Jn glo. vltra in. fi. z tūc non obligat ſed diſſoluit ſpez obligationis future niſi dicas obligari de dolo. Si interuenerit quaſi per illam traditionē ſibi aſſumat naturā donatiōis inter viuos i qua donās teneē de dolo vt. j. de dona. l. ariſto. §. vlt. dyn. Sz an tūc aſſumat ſpeciem nouam. ſ. donationis queſtio eſt z huius queſtiōis effect⁹ eſt multiplex. nam tunc ſi aſſumat nō poteſt revocari ex penitētia nec detrahetur falci. vt. j. de donationi. cauſa mortis. l. vbi ita dōatur. Item nec revocaretur tacite per ſubſequentē offenſam. vt C. de revocādis. l. vlti. qđ ſecus eſt in legato. vt. j. de adim. lega. l. iij. §. vltim. z. l. ex ꝑte. z. j. de his qui. vt indignis. l. ſi inimicitie. z in precedēti glo. innuit quod aſſumat ſpeciē nouā z incipiat
2 eſſe donatio inter viuos. Ray. hoc reprobat † qđ cauſa legati ex qua fuit facta traditio debet attendi nō ipſa traditio. j. de donatio. l. per id qđ. de actio. z obliga. l. obligationū ſubſtātia. de in rem verſo. l. filius querit ꝛc. §. titu. ꝓt. l. ſi domus. §. j. nec

Universidad de Deusto
Biblioteca

ob.ſ.de regulis iuris.l.cuius per errorem.ibi vltima causa fuit in traditione expressa hic fuit,expressa causa vltime voluntatis q̄ in suis terminis non transit ad cōtractus inter viuos.sec⁹ si terminus varietur.vt dicta.l.vbi de donat.causa mortis.z de assignandis libertis.l.j.ſ.assignare.

QUitestamento. Jn glo.postea.ibi leget ibi seruus cui postea reliquit libertas inutiliter.Dy.q̄s hic nō approbat.Dy. Et vide q̄s no.in.l.seruū filiū.ſ.si idem. z de fun.instru.l.iij.ſ.si minor.que hic allegatur in glo.

QUod seruus. Legat⁹ etiaꝫ pure.Dy. ibi.ante aditam hereditatem quam adire heres in fraudē nō dissuli alias secus.ar.ſ.de vsufruc.l.vsufruc.legato.Dy.in gl.prima ibi.l.nihil.ſ.fi.vel dic hoc casu nil reddit cuꝫ acquisiuit ante aditam hereditatem sed post ante aditam hereditatem acq̄sita reddit.vt.ſ.de vsufruc.l.herēius.z hoc casu loquuntur.ll. allegate hic.z.j.eo.l.licinius.Jaco. Et vide quod dixi.ſ.ti.pr. l.si tibi homo.ſ.cum seru⁹.z.l.quesitum.ſ.penulti.Jaco.z.l.seruo legato.in princ.

1 ☞ Jus accrescēdi locū hꝫ in legato facto duob⁹ seruis vni⁹.

1 **S**Jduobus. †Si testator legat rez duob⁹ seruis vni⁹ accrescendi sicut si legasset duobus seruis diuersoꝝ dominorum.h.d.Dy.in glo.viti.ibi.sed dominicas nec verbis quia nomina non fuerunt expressa.D.

1 ☞ Jus accrescendi locum habet in legato facto duobus re tā tum coniunctis.

2 Notis legate nomine quando veniant etiam expense.

1 **M**Euio. †Si plures sunt legatarij re tantuꝫ cōiuncti portio vni⁹ defecta accrescit aliis pro rata portione legati.h.d.Dy.ibi.scio partez dimidiam.ſ.eandē quam in primo legauerat.z sic erāt re coniuncti z verbis disiuncti.Dy.ibi.titio lego z sic titi⁹ etiā erat re coniunctus z sic omnes re cōiuncti sed verbis disiuncti. Dy.ibi.decessit anteꝙ dies legati cederet. Dy.ibi que cessat.i. vacare incipit seu deficit.z in qua habet locum ius accrescēdi. Dy.ibi.pro portione legati.z sic nō pro virili sed pro rata legati.Dy.ibi:separatim.ſ.quantum ad ꝟba.Dy.in gl.prima ibi. partes portionibus vt hanc glo.salues dicas q̄ hec fuit cōiūctio non testatoris sed glossatoris.Oid.ibi.l.cōiuncti.z secūdus hoc primi inter se erāt cōiuncti verbis sed re disiuncti titio vero erant cōiuncti re tm̄ sed verbis disiuncti alias si re.z verbis preferret titius quia in duplici iure cōiunctus vt dicta.l.re cōiuncti.Dy.ibi.q̄s nō est verū vt hic hec positio nō procedit quia si ponat titium verbis cōiunctum cū coniunct⁹ sit etiam re eo quod tutus fund⁹ erat sibi legatus preferri debet alteri ziuncto re tantū.vt dicta.l.re cōiuncti. Dy.in fi.z disiūctim verbis verboꝝ oratorionib⁹ fuit legatū.Dy.z secūdū hoc exponit scio partē.ſ.eandē.Dy.in litera exposui.Dy.in glo.titio ibi de leg. cū questio.imo etiaꝫ secm̄ primū videt accrescere titio in duas cū primi verbis ziuncti habeantur loco vnius z sic admittunt ad vnā solaꝫ dimidiā totius vt.ſ.de vsufru.accrescen.l.si qs titio.z.ſ.de lega.j.l.plane.j.z.ū.respōso z lex cuꝫ questio nihil q̄ ibi.in pma pte loqtur qñ primo totū legat secūo dimidiā in secūa qñ vni sepius alteri semel legat eandē rē quoꝝ ghibet apte pa tet ad casum nostrū nō ptinere.Dy.pro gl.facit.C.de cadu.tol len.l.vnica.ſ.vbi autem.z.ſ.sed vt manifestum vbi accrescit.

a ☞ Legatarij Adde i fimi 2 li.l.q rome.ſ. flaui⁹i gl.magna.j.de verbo.obliga.

Ame. †Si legat dos habito respectu ad tēpus ꝟstitute 2 dotis etiā quasi expense necessarie videntur legate sed si legetur habito respectu ad tēpus presens nō intelligūtur legate expense.h.d.Dy.vel sic si marit⁹ vel alius legat dotem siquidem facta relatiōe ad tempus dotis dationis nō de bet haberi ratio impēsarum:sed simpliciter debet haberi.h.d. z q̄s dicit a me scilicet marito.ibi herede instituto scilicet ab alio.Dy.ibi.seius heres meus idēꝫ maritus.Dy.ibi.titie vxori sue.Dy.ibi,q̄s z q̄.Dy.ibi peruenisset facta relatione ad tē pus date dotis nō ad tēpus testamēti.Dy.ibi impensarū.ſ.necessariarū q̄ dotē minuūt.Dy.ibi.vxori sue.ſ.heredis. Dy.ibi. impēsarū.ſ.necessariarū.Dy.ibi.in testamēto viri q̄ forte non legat per talia verba alias idē esset.Dy.ibi.vxori legauit dicēdo lego dotē.Dy.ibi.Dic enī.i.in testamēto alterius p illa verba quicquid ad te peruenerit.Dy.ibi.taxatiōis z ideo nihilominus debet q̄ fuerit datū q̄s portiōi est vniuersalis oratio quā indefinita.Jaco.ibi illic aūt.i.vbi vxori legat marit⁹ dotē simpl⁹.Dy.non aduciendo quicqd ad me peruenit .Oldr.z sic differentia est inter verba legātis.nō aūt inter personas.in glo. simpl⁹ ibi z ita inter legata tātū z ꝟba in legando expssa.Dy. ibi.per personas.ſ.legantiuꝫ.Dy.z sic no.q̄s potentior est vniuersalis oratio quam indefinita.Jaco.

TAmei. Jbi legatuꝫ esset vltra quam capere poterat.Dy.ibi.vt alij q̄ capere poterat.Dy.in fi.inspecta potiꝰ persona cui est restitutio facienda quā rogati.Dy.z facit.ſ.ad trebel.l.cogi.ſ.hi qui solidus.Dy.Jac.in glo.vlti.in fi.z dic vt plene no. C.de fideicōmiſ.l.eam quam.Dy.vbi determinatur quis nihil capere potest z rogatus est alij restituere.

1 ☞ Jndefinita vniuersali equipollet.
2 Numerus quando in obligatione censeatur.
3 Fructus quando veniant in restitutione.
4 Fideicōmissum añ diem vel conditionem an sit restituendum.
5 Fideicōmissario inuito an possit rogatus restituere.
6 Emphiteota vel conductor an possit soluere pro plurib⁹ annis futuris inuito domino vel locatore.
7 Dominus quod est in obligatiōe deducitur in alternati ua quātitatis vel temporis.
8 Jndefinita quando vniuersali equipolleat.z nu.10.fo.11.
9 Jndefinita an equipolleat vniuersali scm̄ propriam significationem verbi.
12 Verbum quodlibet limitationem recipere potest.
13 Omnis hoc signum quandoqz collectiue z quandoqz distributiue capitur.
14 Quantitas a diuersis heredib⁹ bis legata cessetur duplicata.
15 Testator non presumitur legatum duplicasse.

SJta reluctum est. Jste casus non est alibi secūdū.Dy.ibi.minor pars.tantū habet legatarius quantum habet heres ex minori pte instituꝰ.Dy.in gl. prima in fi.z est idem q̄s in primis literis.vt.j.ti.prohi.l. si plures.z.j.l.proxi.Jac.in glo.z est ratio ibi.q̄libet hoc.dic vt.ſ. de vul.substituti.l.qui pares ad fi z.l.qui cum plures ad fin.et Jac.ibi.pono videt legata q̄ quilibet est heres z ideo nō potest apparere de quo magis dicaꝫ z sic ad omnes referē .Dy. ibi.j.ti.j.l.minus z.l.qui cōsubinā.ſ.j.Dy.ibi.z sic oēs comprehendit:z q̄ indefinita equipollet vniuersali.z.l.si pluribus.vides ergo quod.ſ.facit differentiam inter quintus z vnus q̄s re probat pe.q̄ sicut vnus potest dici de quolibet eorum z ratum accipitur ille qui habet minorē partem ita z quilibet eoꝝ pōt dici z qui videtur z sic debet accipi ille qui habet minorem partem:debet ergo esse in textu quisq̄ secundū euꝫ vel quis vel potes dicere q̄s si ipse nominaret plures heredes sub nomine appellatiuo vt omnes filios meos:tunc glo.posset sustineri. Sꝫ si nominauit p nomina designatiua numeri puta instituo primū secundū,tertiū.quartū z quintum:tūc absqz dubio debebit habere parte quā hꝫ quint⁹ tm̄ z non partes aliorum.arg.ſ. eo.l. cum ita.ſ.in fideicōmisso.z ita declara hanc glo.que est obscura z subtilis.z dic fm̄ Pet.z si vis scire quādo numerus venit in obligatiōe dic aut alternatiua ponit inter res quarū vna nō est maior altera estimatiōe vel affectione:z hoc ꝫ̄kat vel est dubium z tunc vtrūqz est in obligatione.vt.j.de verbo.obliga.l.si duo rei.cum si.Aut alternatiua ponitur inter res quarū vna est maior altera estimatione vel affectiōe. Et tunc aut electio dat creditori vel legatario z tunc vtrūqz est in obligatiōe.vt.ſ. titi. proxi.l.plane.j.ſ.vltimo.z no.ſ.e.l.lucio.Aut debitoris vel heredis z tunc minimuꝫ est in obligatiōe:vt hic.Pet. De hoc p. Dy.extra de regulis iuris.in obscuris.z.c.inspicim⁹ libro.vj.z dixi.C.de verbo.obliga.l.cum quidam.in fi.Dy.Et per hoc.ſ. ea.l.ſ.fi.vbi quidam habent signatā hanc additionē.Petrus.

3 **P**Egasus. †Si in m fauorem heredis apponit dilatio tunc fructꝰ nō debent in restitutionem
a venire si in fauorem legatarij⁹ tunc venirēt.h.d.Dy.n.ibi.Distinguere cum queritur an fructus medio tempore precepti veniant restituendi.Dy.ibi.Cuius causa.i.cuius fauore.Dy.ibi. Utrū ne heredis q̄s in dubio p̄sumit.vt.j.de regulis iuris.l. cum tempus.ad⁹ cuꝫ in tempus.z.j.ad trebel.l.in fideicōmissaria.Dy.ibi.Antecedētis temporis.i.medij tēporis vsqz ad decēnium.Old.ibi.Vel eius tēporis q̄s antecedebat pubertatez.
4 Dy.†Et si queratur an fideicōmissus ante diē vel cōditionē sit restituendus.dic aut queritur an rogat⁹ 2pellatur restituere:z dic q̄s non.vt.j.de verbo.signific.l.cedere diem.aut querit nunquid possit volens soluere z fideicōmissarius recipere.Et tunc aut queritur nunqd possit in preiudiciū tertij.z dic.q̄s nō.vt.j. titu.j.l.vxorem.ſ.feia.Aut queritur nunquid possit fieri restitutio quantum ad hoc vt transeat ea que ex potestate restituētis dependent.puta vt dominiū transferatur.z dico q̄s sic.vt.ſ.in fideicommissi.l.post mortem.vbi de hoc plenissime dixi.z.j. de verbo.obliga.ſtipulatio ista.ſ.incertum.vbi etiam de hoc dixi. Aut vt trāseant ea q̄ in potestate nr̄a sunt vt actiones trāseāt nō dependet ex potestate heredis sed ex potestate legis.vt.j. ad trebel.

trebel.l.j.z tunc heres ante diē vel conditionē restituendo non
5 illas.vt.j.ad trebel.l.sed si añ.z dic vt ibi.† Aut queritur nūqd fideicommissario inuito rogatus possit restituere ante diem:et tunc aut dilatio apponitur fauore fideicōmissarij tantum:aut fauore rogati tantū:aut fauore vtriusqz:aut est dubium si fauore fideicōmissarij non potest ante restituere. vt.ſ.de vsuris.l. in fideicommissi.ſ.polidius.si fauore rogati tunc potest ante restituere.alꝰ esset in mora fideicommissarius si nō reciperet:nam qui plus facit quaꝫ facere debet videt facere id q̄s debet.vt.ſ. de in litem iurā.l.cum furti.Si fauore vtriusqz tunc non potest ante restituere.arg.ſ.de postulan.l.quos prohibet.si est dubiū p̄sumitur fauore rogati:z sic intelligitur dictus.ſ.inter certam.z.l.eum qui cal.ſ.quoties.eo.tit.Et de hoc est bona gloſſ. dicta.l.cum tempus.de regulis iur.Pet.vbi tetigi questionem
6 an ¶ emphiteota inuito dño possit soluere fictū plurū annoꝝm futurorum volendo sibi ꝓuidere ne res aperiatur in dominiū. z.C.de iure emphiteotico.l.ū.v.ſ.q̄ si emphiteota dubitans. faciūt etiā predicta ad questionē quam vidi de facto bergomi vbi cōmune locauerat vectigalia seu datia ita q̄s cōductor soluēret quolibet mense libras mille pro soluendo stipendium potestati.Querebatur vtrū ipse cōductor posset soluere communi ante terminum dicebatur q̄s non quia tempus erat adiectum fauore vtriusqz vt solus posset stipendiarius z potestari. Jn gl. ibi.C.e l.de fideicommissis.ibi.de annuis legatis.l.eum.et alꝰ incipit iabolenus.Dynus.

7 **S**Si ita scriptum. † Jn alternatiua quātitatis vel temporis q̄s minꝰ est in obligatione deductum.h.d.Et vide q̄s de hoc notauī.ſ. hac eadem.l.in ꝓin.ibi potestas intelligendo cōsiderata natura obligationis alternatiue.secus si consideretur natura z ei in obligatione deducte:quia tunc q̄s minus est debeatur.vt no.ſ. de verbo.obli.l.inter stipulantē.ſ.si stipulante.z per illam glo. reprobaſtam.Rar.Tel dic q̄ aliud est in summis seu quantitatibus z aliud in speciebus.Jaco.

a a **S**Si pluribus. a Jndefinita equipollet vniuersali.h.d.fm Dy.Tel sic† indefinita ab homine,plata z ad personas relata in materia non odiosa equipollet vniuersali vel clarius,si testator damnat heredē suū indefinite omnes videtur dānati non quilibet.h.d.Quandoqz tamen potentior est vniuersalis quam indefinita colligitur.et
9 dixi.ſ.l.meuio.ſ.j.z circa hoc plene dic.† Aut queritur nunquid indefinita equipolleat vniuersali fm ꝓpriā significationem verbi.z tunc dic q̄s non:quia non sunt paria homo currit et omnis homo currit:quia vbi dicit omnis homo currit falsificatur si vnus homo nō currit.z vbi dico homo currit nō falsificatur.vt.j.de rebus dubijs.l.si is qui ducēta.ſ.vtrum. Aut queritur de iuris interpretatione z tunc aut ꝓfertur dispositiue aut enuntiatiue.si enuntiatiue non equipolleat vniuersali. Sed in ꝓpria significatione seruatur:nā omnis conditio secūdum ꝓpriā cōditionē seruāda est.vt.j.de ꝏditio.z demōstra. l.meuius.z.l.qui heredi.in fi.z.j.de ꝟbo.oblig.l. quidam. Aut dispositiue ꝓfertur z tunc aut a lege ab homine.si a lege equipollet vniuersali vt patet cum dicitur obligatio est iuris vinculum quia perinde est ac si diceret omnis obligatio. Item cum dicitur vsusfructus est ius vtendi ꝛc.id est omnis vsusfructꝰ:et etiam cum dicitur venditor debet rem tradere.perinde ac si diceret omnis venditor debet ꝓbanc.instituta de oblig.in ꝓin. ſ.de vsufruc.l.i.z de actio.empti.l.iul.ſ.offerri.z est ratio:quia si non equipollerent vniuersali.argu.z scientia nostra non esset certa que certa esse debet.C.de nouo codi.cōpo.circa medium ibi
10 certas z breui sermone ꝛc.aut ab homine ꝓfertur.† Et tunc aut refert ad res aut personas.si ad res aut ꝑ verba pluralia aut ꝑ verba singularia:si ꝑ verba singularia tūc nō equipollet vniuersali vt si dico fundū comelianū lego non sequit q̄s omne fundū comelianū videar legasse.sic.ſ.tit.pri.l.apud iul.ſ.scio. aut per verba pluralia vt obligo tibi bona mea vel lego tūc añ omnia particularia que cōtinentur sub vno vniuersali de quo queritur equipollent:z procedunt fm eandes equitatē aut per diuersa.primo casu indefinita equipollet vniuersali. Secundo non:sed habet locū solum in illis in q̄bus potest eadez equitas seruari puta obligo tibi bona.l.dicit omnes res ad quas habet parem affectionem videtur obligasse.sed si nō habet parē affectionem.sed maiorem puta ad concubinam z liberis tūc nō videntur illa contineri.vt.ſ.de pign.l.obligatione generali.z.C. que res pig.obligari possint.l.i.z fi.aut refertur ad personas: z tunc aut in casu odioso ꝓferunt z nō equipollet vt exheredo filium vel filios meos.nam nō est tūc idem ac si dicerem omēs. argu.ſ.de liberis z posthumis.l.nominatim.de ventre in possessionem mittendo.l.j.ſ.item querit.† Aut in casu fauorabili
11 quia dico filiꝰ meus do tutorem z hoc perinde est acsi omnib⁹ dedissem.vt.ſ.ad trebel.l.sed si añ.z dic vt ibi.† Aut queritur nūqd fideicommissario inuito rogatus possit restituere ante diem:et tunc aut dilatio apponitur fauore fideicōmissarij tantum:aut fauore rogati tantū:aut fauore vtriusqz:aut est dubium si fauore fideicōmissarij non potest ante restituere. vt.ſ.de vsuris.l. in fideicommissi.ſ.polidius.si fauore rogati tunc potest ante restituere.alꝰ esset in mora fideicommissarius si nō reciperet:nam qui plus facit quaꝫ facere debet videt facere id q̄s debet.vt.ſ. de in litem iurā.l.cum furti.Si fauore vtriusqz tunc non potest ante restituere.arg.ſ.de postulan.l.quos prohibet.si est dubiū p̄sumitur fauore rogati:z sic intelligitur dictus.ſ.inter certam.z.l.eum qui cal.ſ.quoties.eo.tit.Et de hoc est bona gloſſ. dicta.l.cum tempus.de regulis iur.Pet.vbi tetigi questionem
12 cessitas.ſ.si annua.†Et predictis satis colligi pōt q̄s nullū verbū est adeo indefinitū vel vniuersale q̄s ex circunstantijs limitationem non recipiat.vt dicta.l.obligatione.de pig.de fuitu. sicui.de peti.here.l.z non tantū.ſ.q̄s si peremptorie.z ibi not. z q̄s vi aut clam.l.i.ſ.deniqz.z ibi similiter no Jn glo.j.not. hāc gloſ.q̄ nō inuenies aliā ita planā ibi.li.respōde.z.ū.hoc verū fm quilibz esset insolidū damnatus alꝰ simplr ghibet ꝓ virili tenetur.vt dicta.l.z de iudi.l.paulus.q̄s est verū si taliter cēt formata petitio cui debet cōformari sentētia.vt.ſ. cōmuni dividundo.l.vt fundus. de hoc tamē dic vt dicta.l.j.z.ū.not.z di
13 xi ibi fert lapidē.¶ †Sciendū est q̄s signū omnis quandoque ponitur collectiue vt omnes apostoli sunt.xū.Quādoqz distributiue vt omīs homo mēdax.primo modo sumendo vera sunt que dicit ipse.secūdo modo falsa.Dy.ibi. Nam fm dico ꝟbum quilibet,que sequūtur in glo.sunt argu.q̄ si cōcedo duobus vl pluribus fratribus possessionē in fendū vel ad ficum vt mihi prestent singulis annis quatuor operas z vnū quaternum boꝝ q̄s aut dicit q̄s omnes prestent aut quilibet aut est dubius. a
Et in dubio teneanꝫ omnes solum ad vnum quaternum i qua tuor opas.Dy.ibi.Nec eñ sp:iō dicit semp ꝓpter.l.si duo.ſ.si plurium.ſ.siquis cautio.ibi.impleaꝫ ꝏditio in plona sua.Dy.

14 **S**Si ita legatum. †Duplicata vī quantitas eadem a diuersis heredib⁹ bis legata.h.d.Dy.Tel sic pluralitas psonarū grauatarū inducit pluralitatē legatorum ibi.nisi titius heres primo grauato. Dy.Oppone de princ.l.sed ibi dānauit indefinite equipollet vniuersali.vt ibi dixi. Sed tunc op.q̄ singulariter damnati teneant viriliter vel ꝑ hereditaria portione vel si insolidū quod vnus soluendo liberat alios.vt.ſ.titu.proxi.l.si ex toto.ſ. si ita scriptum.z.j.de legat.iū.l.ille aut ille.Sed dic aut damnauit vniuersaliter aut indefinite aut singulariter.primo casu teneretur ꝑ hereditaria portione.vt.ſ.ti.pr.l.turpia.ſ.vltimo.Secūdo idē vt in pn̄.hui⁹.l.Tertio casu aut damnantur in eadem oratiōe verborum:aut in diuersis si in eadem:aut copulatiue et tūc ꝑ viriliba⁹.vt.ſ.ti.pri.l.si heredes noiari.aut indistincte aut tunc insolidū z vnus soluēdo non liberat alios:vt hic.z.ſ.titu. pr.l.si seruo alieno.ſ.si quis a primo.Dy.Et dic aut quātitas aut species legatur sepius si quantitas:aut ab vno herede:aut a pluribus insolidū debeāt aut a quolibet:vt hic.z.ſ.de leg.j.l. si pluribus.z.l.seruo alieno.ſ.si qd a primo.si ab vno:aut in ea
15 dē scriptura aut in diuersis.si in eadē in dubio semel debeāt ꝙz nō est verosile testatorē voluisse duplicare legatū nisi legatarij contrariū probet.ſ.de leg.j.l.plane .ſ .sed si non constat.z.j.de alimē.legat.l. cū sanctum.si in diuersis aut rēsentant eandem volūtatē:aut diuersas si eandem vna sola debetur quātitas z si dispares sint debeāt minima.vt.ſ.de lega.ij.l.sempronius .Si diuersa aut se compatiuntur:aut est relictum simpliciter z in dubio debeāt vtrūqz.vt.ſ.de probatio.l.quinquaginta . vbi de hoc dixi.aut ob cām z tūc videtur ꝑ secundū a ꝓio recessisse.vt ſ.de alimen.lega.l.libertis quos.in ꝓin.si spes aut in eadē voluntate aut in diuersis.si in eadē z ab vno herede tm̄ semel debetur.vt.ſ.de lega.j.l.plane.ſ.si eadem.Si i diuersis aut eiusdem aut diuersoꝝ si eiusdem aut ab vno herede tm̄:aut a pluribus si ab vno tantum ipso iure semel tantū debeāt.arg.ſ.e.l.meuius.ſ.eū.si a pluribus in eadē volūtate vel diuersis:aut simpliciter:aut a quolibet insolidū si simplr semel debetur.vt.ſ.de lega.j.l.si tibi homo.ſ.j.z.j.eo.lucius.ſ.impuberem.si a quolibet insolidum idem dicam seruari quando in testamentis proxius diuersoꝝ.vt.infra.de legatis.j.l.quid ergo.ſ. si quis duos.

a ¶ Si pluribus. Adde bar.Ḃ z ꝑ bal dū.in.l. ea q̄. C.cōmi. vel e pisto.vbi tangit de dictione quilꝫ. Jo. an.in.c.vt circa de ele.i.vi. bald.in.l.ut. de li.z posth. z ibi angel. Bar.in.l.j.ſ. fi.de ven.in pos.mit. bal. consil.clxxx. libro.j.

Universidad de Deusto
Biblioteca

si diuersorum aut habetur vnius loco pone quod legatur in testamento defuncti ⁊ in testamento heredis:⁊ tunc perinde habetur ac si sepius legaretur in testō vni⁹.vt.ſ.de lega.j.l. hmōi. §.ſi sempronius.qs videt verū esse ſi aliquā vtilitatem affert secūdō legatū:puta remissionē dilationis.secus ſi nullā quia tūc videt idē qs testamentis extraneorū.ar.ſ.e.l.meuius.in princi. ⁊.l.ſi mihi sempronius.Aut prorsus diuersorum.Et tūc ſi prio consequatur rem ex testō vnius tollitur petitio ex testamēto alterius,ſed ſi sequatur estimationem ex testō vni⁹ cōsequi potest rem ex testamento alterius.vt institu.de legatis.§.ſi vero.⁊ ita intelligatur.ſ.de lega.j.l.plane.§.ſed ſi duorū.⁊.l.ſi seruus legatus.§.ſtichum.⁊.ſ.eo.l.meuius.§.duorum.Dy.

1 ☞ Masculinū concipit femininū:nō autē econuerſo.
2 Sētētia legis ⁊ hominis in masculino lata femininū cōpḧēdit.
3 Hominis nomine venit tan masculus q̄ femella.
4 Juri de futuro renunciari non potest.
5 Obligatio seu actio non nascitur ante diei euentum ex contractu in diem celebrato.
6 Dominū speciei certe in diem legate non transit ante diem.
7 Legatum purum censetur relictum in diem nuptiarū ſi tempore testamenti nuptie contrahantur.

a ☞ Masculini. Adde ad istā materiā bar.hic ⁊ inl.j.de ver.ob. cr.in.l.quicū que.C.de ser uis fugit.

Si ita scriptum sit. †Masculinū cōcipit femininū:ſed non econuerſo.Dy.de hoc satis dixi.C.de seruis fugiti.l.quicūq;.⁊ ad hāc.l. bene cōcor.ſ.tit.pri.l.ſeruis legatis.⁊.l.q duos mulos.†Jtē sententia legis ⁊ hominis lata in sexu masculino comprehendit femininū.vt.ſ.de verborū signi. l.pronūtiatio.quādoq; tamē masculinū resoluitur in femininū vt manumiſſus.id est manumiſſa.vt.C.de liber.⁊ eorū liberis.l. ū.⁊ equis.i.equabus.vt.ē.de vſuris.l.equis.†Item appellatio ne hominis continetur masculus ⁊ femina.vt in auc.de nupt.§. quia vero hactenus.ſed de iure lombardo appellatione masculi non continet femina vt in lombarda de eo qs pater hz filiis necessitate relinquere.l.a nobis.ibi legatum videatur ⁊ videtur qs ſic.nam ſi ita ꝛc.dy.ibi.qs nō est modo determinat.dy. In glo.arg.cōtra.in ſi.Sol.ex significatione verborū nō continetur vt hic ex mente legis ⁊ eius ex interpretatione ſic ⁊ hoc itel lige quando lex cōſiſtit in ꝓhibendo ⁊ est in masculo eadem vł maior ratio ꝓhibitionis quā ſit in femina:vt ibi.ſecus dicerē ſi lex cōſisteret in permittendo vel concedendo per.l.iſtam qs est notabile.Jaco.de bel.Vel dic q̄ in contrario est ſpeciale fauore ſobolis procreande.argu.ſ.de cōditio.⁊ demon.l.hoc modo cum ſimilibus.⁊ in contrario dixi.Jn glo.qr qs minus ibi nō continet.ſed econtra ſic.Jacob.ibi.Data in coniuncta glo.debet dicere generi ⁊ posteris vt dicit lex,quam allegat casus an tequā glo.ponit nullū dubiū hz.Old.in fi.ſed ratio ibi patet in textu.Dy.Vel dic fm Jac.de bel.q̄ ibi est alia ratio in femina q̄ in masculo qr opere feminis indecore a femina nō ꝓsumatur Et ideo masculinum nō cōcipit femininū.Jac.de bel.

b ☞ Sēpronius. Adde.ange. ⁊ imo. in l.eū q.§.de acqui.her. bal. in.l.ſcripture C.de ſi.inſtr.

Si sub conditione. †Juri non q̄ſito ſed de futuro renunciare non possumus.h.d.⁊ dic expreſſe vel tacite.vt.ſ.quibus ad libe. ꝓcla.non licet.l.licinius.⁊ ibi nota.nec ob.§.de heredi. inſtit .l. iam dubitari in ſi.vt ibi nota.Jn glo.j in ſi.Et est ratio qr pactum nititur autoritate duorum: repudiatio vnius tantum vt no.dicta.l.j.C.de pactis.vbi de hoc plene.⁊ ꝓ hoc.ſ.de regulis iur.l.qui potest.§.j.tamen q̄ ſimplex repudiatio teneat ſup iure futuro videtur.vt.ſ.a quibus ap.non licet.l.j.§.ſiquis ꝓfeſſus. ⁊.§.de acquir.here.l.in plurium.ſed in illis repudiatio facta fuit coram iudice.vt no.eo.tit.de acqui.hered.l.is qui heres.⁊.ſ. de cura.bonis dando.l.j.⁊ ibi no.vel ibi repudiatio conferebatur in euentū diei vel conditionis.Item est hic arg.ꝓ opinione illorum qui dicūt ex contractu in diem celebrato obligationem ⁊ actionē nō nasci ante diei euentū:⁊ hoc patet hic dupliciter primo qr parificat conditionē ⁊ diem ſz ex cōditionali certum est obligationē nō nasci ante cōditionis euentum.vt.ſ.de condi.⁊ demō.l.legata.Et quādo dies legatorū cedat.l.ſi dies.ergo.ꝛc. Secūdo qs ad nos ptinere dicit qs ex aliqua obligatiōe nobis debeť.vt.ſ.de ver.ſigni.l.verbū illud ptinere.ſed hic vero dicit pertinere ante diem ergo non est obligatio cōtracta tamē certū est ex cōtractu in diem ſtatim obligationē nasci ſicut ex puro ⁊ ideo dicit obligatio preſens.vt.ſ.de verbo.obli.l.cēreſimus. in ꝓin.⁊ de verbo.ſigni.l cedere diem. vbi de hoc plene dixi.ſz petitio refertur.vt.ſ.de verbo.obli.l.eum qui kal.§.quoties.⁊ ibi nota.⁊ ideo dubium remanet de agendi formula non de obligationis ſubſtātia.Dy.Jmo nec de agendi formula est dubiū quia certū est eam ſtatim natam ſed ante diē agēs exceptio repellitur.vt.ē.quādo dies vſufruc.lega.ced.l.j.§.fin.Et hoc ſiue loquamur de die expreſſa ſiue de tacita.vt inſtit.de exceptio.§. temporales.Ol.De hoc plene no.per Ly.⁊ dixi.C.vt actio.ab heredibus ⁊ contra heredes.l.j.⁊ dixi.ſ.de verbo.oblig.l.ſtipulationes nō diuiſunt.in verſi.ſecūdo quero.⁊ ver.⁊.quero.⁊ ex quibus cauſis in poſſeſſionē eatur.l.fulcinius.§.ſi in diem.⁊ ꝛ. ſeq.Unum etiam hic dicit Jac.de are. quod ſi iſte legatarius renuntiaſſet in preſentia heredis ſe non petiturum legatum .ſe credere qs hic induceret pactum vt amodo petere non poſſet. vt.C.de pactis.l.pacta nouiſſima.ē.de pactis.l.vlti. Et ꝓ hoc ſ.de curato.bonis dando.l.j.⁊.ē.de acquir.hered.l.in plurium. nam preſumuntur omnia ſolenniter acta vt.ſ.de verbo.obliga. l.ſciendum.Nec obſt.hec litera quia hec renuntiatio fuit ſoliius animi.ſecus quando pñs preſenti renuntiat.Jdem ⁊ ſi cora iudice renuntiares.vt dicto titu.de acqui.here.l.is qui heres.Jaco.Jn glo.quo ad conditionale ibi:aliꝰ vt Ray.hec placet dy.

6 Et nota hāc glo. †qs ſi legata est ſpecies certa in diē certā non transit dñiū añ diem ⁊ est caſus.ſ.de vſufructu .l. sempronius.

Si pater. 7 †Si legatum relictum fuerit in diem nuptiarum ⁊ tēpore teſtamēti nuptie erāt cō tracte legatum cenſetur purum ſi hoc ignorauit.ſecus ſi ſcit q̄ tunc alias nuptias expectari oportet.h.d.ibi.Eſſe ſue emancipate.dy.ibi.Hoc ignorabat.scz eam nuptam.dy.Jn glo.paulus.Rūde ⁊ ꝓpterea cōditio ꝓ non impleta habetur cū de iure impleta non fuit.vt.ſ.de condi.⁊ demonſt.l.hec conditio.⁊ quando dies leg.ce.l.qs pupille.Dy.

1 ☞ Verba tēporis preſentis non ſunt ad futurum extendēda.
2 Clauſula ſi non valet iure testamenti ꝛc.locū non habet ſi testamentum natiuitate poſthumi rumpatur.

Si ita scripsisset. † Verba preſentis temporis non extenduntur ad futurum.h.d.Jbi eam quoq; pecuniā in diem debitam que nondum venerat. Quid autē in ſtipulationibus ⁊ iudicijs.dic vt.ſ.de ver.obligatio.l.ſi ſtipulatus fuerim.§.j.fm Dy.Jn glo.vlti.ibi.ſ.heres.⁊ de legatis .iū. l.his verbis.ibi hoc no.prima non procedit quia ⁊ hic ꝓ hanc interpretationem legatum inutile redditur nec hic ſecunda qr ⁊ hic non ſolum habuit principium veritatis ſed in inſtanti veritatem habet quia in diem debitor est.vt.ē.de ꝓditione indebitī.l.in diem.ē.eodem.ſi ita ſcriptum.§.ſi ſub conditione.⁊ .ſ. de verbo.ſignifica.l.cedere diem.vnde dic q̄ hic legabatur id qs erat in exigēdi potentia ⁊ nihil erat tale:ibi cogitatum fuit de ſola ſubſtantia debiti:⁊ ille bene ſuberat licet eſſet obligationis titulus immutatus.Oldra.Jn eadem glo.in ſi.⁊.l.cum ſtipulamur.Et est argu.†q̄ ſi dicat teſtator ſi nonvalet iure testamenti valeat iure codicillorum qs ſi poſtea rumpatur natiuitate poſthumi non habeat locum clauſula nec valet iure codicillorum quaſi teſtator intellexerit qs de defectu preſenti tantum non de futuro. Et ideo debet dici ſi non valet vel non valebit. arg.ē.de liberis ⁊ poſthumis.l.i.Sed de hoc dic vt dixi. C.de liber.prete.auten.ex cauſa:vbi de dicta clauſula plene tractaui.

Sempronius. b †Pulcher casus ſi i duabus ſcripturis que obtinēt vim vni⁹ due ſcripture relinquant minor debeť h.d.dy.Al'ter ſi eiuſdē voluntatis ſint perfecte bine ſcripture varie legati quantitatē continentes minor quātitas debetur.hoc dicit ibi ſaluť ⁊ questionē que ſequit.Dy.ibi.Habitur⁹ ſit an tantū quinquaginta qs verū est.dy.ibi parendum quā legatario ſubueniēdum.Dy.Et vnde q̄ plene dixi.ē.eo.l. ſi plib⁹.§.ſi ita legatū.Jn gl.vl.due ſcripture.ſ.eiuſde hois.dy.

1 ☞ Legatario non ſpectant partus percepti de re legata ante diem legati.
2 Curator dementis tenetur reſpondere legatarijs.

Jcinius locusta. 1 †Partus percepti de re legata ante diē legati nō debent eſſe legatarij.h.d.vel clarius ſi mācipia eſtimata in dotem data legauit maritus vxori vel eorum eſtimationē ꝑtus interim editi non ſequūť vxorē ibi ſaluť ⁊ infrascriptā q̄nē.Dy.ibi.q̄ poſtea.i.poſt constitutam dotē ante electionē.Dy.ibi.Locuſte.i.repetit nomen ꝓpriū licinio:⁊ ſic facit ꝓ literis ⁊ reſcriptis in quib⁹ in principio ponitur nomē ꝓpriū ⁊ appellatiuū.qs ſi in ſequētib⁹ ponatur appellatiuū tm̄ nō vitiet reſcripti ibi debebitur: qr ante electionē legatū erat cōditionale.vt.ē.ti.ꝓi.l.ſi ita legatum.§. illi ſi voler.⁊ partus cōditione pendente ꝓcepti ad heredem ꝑtinent nō ad legatarium.vt.ē.de vſuris.l.herēnius.dy. Jn gl. ſic.ē.ibi

ſic.ē.ibi.qr mācipia haberet.vt.C.de rei vxo.actiōe.§.sciendū. Dy.ibi.Poſt aditā hr̄ditatē naſcerēť.Bl.iſta ſentit q̄ fructus percepti ex re legata ante aditā hereditatē ſint heredis :cōtrarium videtur ſentire glo.ē.l.q̄ ſeruus.⁊ dic vt ibi nota.Jn ea dē glo.in ſi.ſed ibi ptz ſol.Dy.qr hic erat legatū certarum ſpecierum puta mācipiorum ꝛc.habito reſpectu ad tēp⁹ datiōis. ē.l.meuio.§.ibi ꝛo erat legatū vniuerſitatis.ſ.peculij qs creſcit per adiectionē:vt.ſ.e.l.peculiū creſcit.⁊ ideo nouū nomen ⁊ eius vſura in rationibus peculiaribus poſita venit in legatum Old.vel ſolue vt in contrario not.

2 **Bonor̄ possessionē.** †Curatori demēťs data bonorū poſſeſſione ipſe teneť rūdere legatarijs ab ipſis tū cautione oblata. h.d.ibi.defendit.l.defendere dz.Dy.ibi.Eiecta fuerit qr furioſus mortuus eſt in furore.vt.ſ.de bonorū poſſ.furioſi nomē.l.j. Dy.in ſi.ſequntibus in gradu ꝓximis q nō videntur hoc caſu eſſe nati.ē.de iure codici.l.q grauī.⁊.ſ.c.pr.l.j.§.ſi.Jn gl. accepit ergo.de hoc no.ē.de auto.cuto.l.ſi ad pupillum.⁊ hoc in extraneo ſecus in ſuo.vt.C.de cura.furio.l.finali.§.j.Jaco.

1 ☞ Relegata viuēte teſtatore perempta an debeatur legatario eius eſtimatio.
2 Eſtimatio debeť ſi legatū metiri nō poſſit ſicut teſtator voluit.
3 Portio vnius defecta alij cū onere accreſcit.

Mortuo boue. Viuente teſtatore.Dyn. et mortuo.Si eo mortuo aut ante aditam hereditatem aut poſt:⁊ ſi poſt aut ante mo ram heredis aut poſt:ſi añ aut erat ꝓprius aut alien⁹.Si ꝓprius ceſſat perſonalis ⁊ dať rei vēdicatio.ſi alien⁹ ceſſat vtraq; ſi poſt mor̄ heredis aut ꝓprius ⁊ dať realis ⁊ perſonalis aut alienus ⁊ datur perſonalis ⁊ nō realis.Dy.Jn iſta diſtinctione dñi.dy.colligiť effectus gl.licet obſcure.Et ideo dic clarius aut bos morīť vino teſtatore aut eo mortuo.†Primo caſu poteſt log.liſta.ſ.q̄ legatario nihil debeatur.Sc̄o caſu quando moritur ante moram heredis.Et tunc aut erat teſtatoris aut extranei.ſi extranei nihil debeť ⁊ ita poteſt intelligi hec.l. ⁊ ad hoc.ē.titu.ꝓxi.l.titie textor.§.fina.⁊.l.ſi heres. ratio iſtorum eſt:quia nullo tempore legatarius habuit ius in re lega . Si autem fuit teſtatoris tūc tenetur reali actione ad corium ⁊ carnes.argu.ē.de rei ven.l.ſolum.§.j.⁊ de cōditione furtiua.l.ſi ſeruus.§. boue.a perſonali aūt liberatur cum non ſit in mora.ſi autē heres fuit in mora tūc aut erat teſtatoris aut alienus.primo caſu tenēť actione perſonali.vt.ē.titu.ꝓ.l.apud iul.§.ipſius.⁊.l. cū res.§.itaq;.⁊ etiam reali cum lam ius habeat in re.argu .dicti. §.boue.ſi autem erat alienus tunc tenetur perſonali tantū:quia nullo tempore legatarius habuit ius in re ante traditionem vt dicta.l.cū res.§.ſed ſi alienis.Jn glo.prima.ibi ante conditionem.vt.ſ.de nouat.l.quoties.in ꝓincip.⁊.ē.de periculo ⁊ commo.rei.ven.l.q̄ ſi pendente.Jaco.ibi.Vel non erat legantis et ſic non transiuit dominium.vt.ſ.eo.l.vnum ex familia.§.ſi rem ⁊ liberatus est interitu.vt.ē.titu.ſ.l.nō ampliꝰ.§.j. cū concor. ſed iſto caſu nō poſſet peti corium ⁊ caro per perſonalem actionem quia non est in obligatiōe.arg.ē.tit.j.l.quid ergo .§. ſi heres vbi de hoc.Jac.ibi.§.ſi domus.⁊.l.ſi grege.in ſi.Jac. ibi.l. antepenulti.§.fi.Dy.⁊ de leg.j.l.non ampliꝰ.Jac.

2 **Si titio.** †Si legatum non poteſt metiri ea menſura qua voluit teſtator eſtimatio debeť .⁊ idem ſi legatarius nō ſit capax rei legate ex inhabilitate ſue perſone ibi deceſſerit poſtquā dies legati ceſſit ⁊ mortuo teſtatore.Dy. ibi vel militia cui⁹ nō habet cōmercium ꝓpter inhabilitatem ꝑſone ſue quā ſciebat teſtator ⁊ hic tollit omnia contraria.Dynus.ibi.Extingui quaſi ius ꝑſonale in eo verſeť.Jacob.in fine quā teſſere vł militie cōmercū ipediebať abſq; delicto ſuo.dy.

Labeo. Si heres non habeat cōmercū rei legate ſed legatarius ſic vt ille eſt legatū in re vel eſtimatione.h.d.ibi comercū nō habes per delictū tuū .dyn⁹. ibi heres non hz quacūq; de cauſa erat tū cōmercū in cōi aſs non debeť.vt.ē.ti.ꝓ.l.apud iul.§.fi.⁊ no.in.l.ſequenti dictū.§.dy.Jtē op.de.l.nemo.j.ꝓo legato.ſol.vt ibi.

3 **Si testator.** †Portio vnius defecta accreſcit alij vna cū onere.h.d.dy.Et de hoc vide qs no.⁊ dixi.ē.ē.l.celſus pater.ibi iuſſiſſet ab vno herede q̄ moriatur vel repudiet anteq̄ adeat.Dynus.ibi.Eos coniunctos vtroq; modo ei cuius portio deficit.Jaco.ibi.Cetera legata a ſeipſis relicta.Dy.

1 ☞ Subſtitutio fieri pōt legatario ⁊ donatario cauſa mortis.
2 Donatio cauſa mortis aſſimulatur contractui.
3 Actio ex teſtō vtilis ꝓ donatione cauſa mortis intentatur.

1 **Et heredibus.** †Legatario ⁊ donatario cā mortis pōt ſubſtitui.h.d.dy.Expone vt.i.ſicut:ibi ſubſtitui poteſt directe per fideicōmiſſum.dy.ibi.cā mortis donabit hoc modo.dy.ibi.Ille ſcz primus donatari⁹.Dy.ibi.alteri ſecūdo donatario.Dy.ibi.qs magis eſt ſcz rogari ſubſtō predicto mō facta valeat.dy.Et hec.l.mirabiliter būfacit ꝓ opinio. Odof.q tenuit qs donatario cā mortis nō poſſit ſubſtitui ſimpliciter ſine ſtipulatiōe.Et ꝓ hoc.ſ.de dona.cā mor.l.ſi cui.vbi de hoc dixi.Cōtrariū videt ſentire gl.hic.⁊.ſ.de do.cā mor.l.ſe natus.§.dōatio.⁊ de dote ꝓlegata.l.ſeia.dy.Reducēdo ꝑdicta ad ꝛeoꝛdiā diſtinguit:an fiat ſubſtō directo vl' ꝑ fideicōmiſſuz. vt ꝓio caſu habeat fieri ꝑ ſtip.vt hic cū cōcor.⁊ ita intelligatur opi.Odof.qr magis attendit ꝛctui ꝑ vltime voluntati:vt.ē.l. ſeia.de dote ꝓlegata.vñ qua rōne alieno ꝛctu alteri actio nō

2 acgrit̄ teadē rōne nec ex ſubſtōne facta donatario cā mortis cū cōtractui aſſimiletur vt dixi.Sc̄o caſu qū ſubſtituit ꝑ fideicōmiſſarium fieri pōt ſimpliciter ſicut fieri pōt heredi vel legatario.Et ſic intelligať opinio glo.q̄ eſt.⁊.C.de don.cā mor.l.vbi de hoc plene dixi:⁊.d.l.ſeia.j.dē dote ꝓlegata.⁊.ſ.eo.l.cū pater. §.eoꝛ.dy.Jn glo.ibi:ſine ſtipulatione ꝑ fideicōmiſſariū nō directo.vt.ē.dixi.dy.ibi obligať donās arg.§.q̄ eius revocatio ⁊ ei⁹ ſubſtātia ex libera volūtate donātis depēdet.vt.ſ.de don. cā mor.⁊.l. ſi morte.⁊.l.ſi q aliena.⁊.l.ſenat⁹.⁊.ē.ſi certū petať l.nō oēs ⁊c.ergo ⁊c.huiꝰ donatio nō vł obligatoria . arg.ē.de leg.j.ſenat⁹.§.legatū.⁊.ſ.de leg.iū.l.fideicōmiſſa.§.ſi ſic fideicōmiſſum.de act.⁊ obl.l.ſi ſub hac.⁊ de verb.ob.l. ſtipulatio non

3 vz.⁊.l.a titio.§.vlt.† Jtē qr ꝑ donatio.cā mor.,ꝑonit actio et teſtō vtilis.vt no.C.de dona.cā mor.l.j.Sz illa ꝓcedit ex obligatione quā parit quaſi ex tractus qui ꝑ aditionē heredis celebrari videť:vt inſtitu.de obligatione ex quaſi ex tractu.§.heres.⁊.ſ. de act.⁊ oblig.l.ex maleficijs.§.heres.ergo nō cōtrahiť obligatio ex ꝑſona donātis cū viuēte teſtatore heres adire non poſſit. Sed circa hoc dic vt dixi.ſ.de dona.cauſa mortis.l.j.Dyn.Et facit.ē.ē.l.legatum eſt donatio.⁊ quod ibi no.

1 ☞ Legans alteri qs ſibi legatū erat alternatiue ex euentu ſolutionis redditur legatum vtile vel inutile.
2 Actio non datur ex legato nominis conditionali.

1 **Si titius.** † Legans alteri qs eſt ſibi alternatiue legatū ex euētu ſolutionis redditť vtile vel inutile legatū.h.d.ibi.Legatus fuerit ⁊ ꝓmiſſor habebat electionē.dy.Jn gl.Si em̄ ibi tollit hoc diuerſum.Inter ꝓmū intellectū ⁊ fm.Dy.Ordinagloopponendo ſic ſolutione vnius extinguitur totum debitū ergo ⁊ legatum.vt.ſ.ti.j.l.fideicōmiſſaria.§.ſi rem. Sed diſtingue inter exactionem ⁊ ſpontaneam ſolutionē.primo tamē ponе ad ꝓincipium quia videtur q̄.⁊ ſoluit. Si illa ſalua ſint legatum non extinguatur.vt.§.ſi rem.Solutio ibi nomen fuit legatum.⁊ illud tamen attende quod hoc ꝓincipium ſemper loquitur in ſolutione facta teſtatori non heredi.vnde obſtat qr videtur quod ſicut acceptilatio in vno extinguit vtrunq; legatum.vt.ē.titulo ꝓximo.l.non quocunq;.§.qui gaium:eo qs totam obligationē extinguit.ita vera ſolutio vnius quia ⁊ per vnius ſolutionem tota tollitur obligatio:ſed ibi obligatione extincta nihil apud teſtatorem erat.ſed hic erat res ſoluta et vide quod not.ē.eo.l.qui duos.Oldradus ibi.ſi domus.§.fin.he due ſolutiones videntur in duabus cōtrarie.primo:quia ibi dicitur ꝙ fideicommiſſum extinguitur hic non m re ſoluta.Et tūc prima ſo.facit.ſecundo eſt ꝛtra qr ibi nō extinguitur hic ſic in re non ſoluta.⁊ tunc ſecunda ſolutio bona.Petrus.

2 **Cum ita.** †Ex legato nois ꝛditionali nō agiť añ exi
a ſtētiā cōditionis:ex puro autē ſic ſaltē vt a actiones cedātur.h.d.ibi.ſi ſub conditione.ſcz illa qū exigetur que non intelligiť niſi exprimatur vt no.in glo.qr̄it glo.quid in dubio reſpō.vt in glo.⁊ facit.ſ.de conditio.⁊ demon.l.in cōditionibus.§.j.nec ob.ſ.quādo dies leg.ce.l.cū illud.§.ſi. qr ibi cōditio depēdet ex facto debitoris hic ex facto heredis ⁊ ſic ſtatim hic agiť ne ſit in potestate heredis an legatum extinguať ⁊ facit qs no.ſ.ti.in.l.ſi ſic.§.j.ibi.ſub conditione legatum eſt.ſ. ſi exigatur.Dy.ibi.pōt agere ſtatim adita hereditate vt actiones cedantur vt ſequitur.Dynus.⁊ non expectata exactione heredis.

a ☞ Cum ita. Adde not. Bar. hic.⁊ i l.j. circa fi. in ver.videam⁹ de relatiuo. ſ.de cōdit.et demō.qs ibi dē not.eſt.

1 ☞ Capacitas ſuperueniens facit legatum ampliari.
2 Actus ciuilis naturali non equipollet.
3 Jus emphiteoticum non transit in monaſterium quod ingreditur emphiteota.

Universidad de Deusto
Biblioteca

a Si ita qs Adde Bar. in l. si ita. de auro z argē. leg. Inn. ff. c. dilecti. de exce. Bal. in l. cū quē. de fideicom.

Si ita quis. a †Testō capacitas supueniēs facit ampliari legationem. h. d Dy. ibi accipere. i. capere. Dy. ibi vī ei relictū lz nō eēt capax tpe testi. Dy. ibi. idē erit dicendū. ſ. q valeat legatū si fiat capax lz tpe testi capax nō fuit. Dy. in glo. i. qñq; quasi lega to in tps ampliorīs capacitatis relicto. vt. ſ. de hered. instit. l. in tps. z sic erit multū vt no. in. l. qs seruus. ſ. de cōdi. cā data. que hic allegatur statim. Gl. hoc tñ intelligas qñq; z vsq; ad tēpus mortis testatoris nō autē vltra nisi hoc testator expresse vt. ſ. de op. legata. l. si. Dy.

2 Is cui. †Actus ciuilis nō egpollet naturali. h. d. z nota. est iste casus ibi in tps liberorū z eo tpe quo liberos habuerit. Dy. in glo. vl. in si. so. fm Pil. aut cogitauit qs de effectu tñ aut de genere seu mō faciēdi. primo casu sufficit ciuiliter fieri vt in cōtrario. scōo no. vt hic cū cōcor. z dic vt plene dixi. d. l. ex ea pte. ſ. insulā. z. d. l. si. C. de his q ve. eta. ipe. z est hic ar. qs si ecclesia vel alius concedit prędiū mihi z filijs meis qs nō trāseat ad filios adoptiuos infeudēdo. z p hoc in vsib. feu. si de feu. cō. fue. c. naturales. itē p ingressū monasteriū nō extinguaē petitio fideicō. relicti sub cōditione si decesserit sine liberis sed casus est in cōtrariū qs extinguaē petitio fideicō. relicti sub cōditione si decesserit sine liberis sed casus est in cōtrariū qs extinguaē. C. ad trebel. auf. nisi rogati. z est hoc verū fm dy nū etiā si expresse dixisset de liberis ex se natis lz qdā contradixerūt: nā si appellatiōe filiorū simplr loquendo continentur solū ex se nati: vt hoc. ſ. z filo casu monasteriū vī esse filiozū loco: idē dz esse etiā si fuerit expressum ex se natis: q; quātitate inest si ex primatur nihil operaē. vt. ſ. ti. pri. l. iij. z. l. ab exheredati. cū si. dñs Richar. tenebat oppositū. vt plene dixi. d. auf. nisi rogati. z faciunt etiā predicta q† ius emphiteoticū nō trāseat in monasteriū qs ingreditur emphiteotica: sed est casus in auf. de alie. z emphi. ſ. i. si vero cōtigerit. col. ix. Dy. z no. z dixi in auf. ingres si. C. de sa. san. ec. etiā nō ob. ad hūc. ſ. ſ. de lib. z posthu. l. si quis posthumos. z de bo. liber. l. si filius q patri. vt z eis not.

1 ☞ Capacitas attenditur solum in legatario tempore hereditatis adite.
2 Clericus inhabilis tēpore impetrationis an consequaē si tēpore vacationis sit factus habilis.

Non oportet. In glos. vlt. ibi capax: qs iam inquisitione facti loquitur nō iuris. Dy. hoc tñ
1 iuibusdam nō placet z forte bene: † q; in legatario videtur cōsiderari habilitas z capacitas solū tēpore adite hereditatis. vt. ſ. de iure fi. l. non intelligiē. ſ. qñ aūt. z ibi in gl. z. ſ. de do. cā mor. l. in morte. z iura in cōtrariū alle. que loquūt de capacitate tribus tpibus loquunt in herede nō in legatario. de hoc etiā no. in. l. si cognatis. que statim allegatur in glo. z. l. si alienū. ſ. j. ſ. de here. instit. z instit. de here. quali. z diffe. ſ. in extra
2 neis. † Itē facit hec. l. ad questionē si clericus erat inhabilis tēpore impetrationis beneficū si tempore vacationis est habilis an sibi debeatur beneficium: z hic est ar. q; sic. de hoc satis not. p arch. lx. di. c. innouamus. sed hodie est expeditū qs dz esse habilis etiam tempore impetrati seu date literarū: vt extra de rescrip. c. si tempore. li. vj. z ibi de hoc.

1 ☞ Responsio talis intelligi dz qualis pcessit interrogatio.
2 Actio de dote est bone fidei nō stricti iuris.
3 Obligationis origo potius attēditur q causa.
4 Heredes qsi pro portionibus hereditarijs teneantur.

Cum ab vno. Si testator ab vno here de legat vroi p dote aio compensandi: repudiato legato per vrozē ille solus tenetur ad dictam solutionem. idem si mulier animo compensandi sit heres instituta z repudiet quia in subſtitutū actio dabitur z quolibet casuum predicatorū duos computabitur vt es alienum nec defalcabiē quo ad mulierē sed quo ad col. eredes sic. h. d. z diuide. l. in tres partes. i prima loquit in legato: in secunda in hereditate. in tertia in computatione falcidi. secunda ibi eadem. tertia ibi sed delega. ibi maluit. i. magis voluit. Dy. ibi in omnes heredes. i. contra omnes. Dy. ex necessitate. Jaco. ibi in eum. i. contra eum. dyn⁹. ibi actio ei. ſ. mulieri volenti eum conuenire ad totum. dy. ibi nam aut suo iure z petitione dotis per actionem de dote. dy. ibi aut a iudicio mariti. i. legato pro dote a marito relicto. q. d. vtrūq; simul non potest. dy. ibi esse debeat: subaudi vtroq; aūt casu onus sit grauati licet vno casu principaliter altero per consequentiam. Ja. vt. ſ. fa. hercī. l. si filia. ſ. si pater. z. ſ. paū. ibi in eum primum qua cō
ueniat coheredes. q. d. non in subsidium tantum contra hunc actio datur sed etiā ab exordio. Jaco. ibi eris alieni. i. dotis q̄ est es alienum. Dy. ibi reliqua parte dotis. i. quatenus dos ex cedit legatum. ibi ab heredibus. ſ. omnibus p hereditarijs portionibus. dy. ibi ei prestanda. ſ. mulieri. dyn. ibi heres instituta dotis contemplatione. dy. ibi pro dote. i. volens magis consequi dotem. dy. ibi omiserit hereditatem. i. hereditatis partem in qua erat instituta. dy. ibi. Jn subſtitutum actio: dic in subſtitutum. ſ. in parte in qua instituta erat vxor. dy. ibi in ere alieno detrahendo ante solutionem legatorum. dyn. ibi computare z de legatis falcid. detrahere. dy. ibi q̄ sane. scilicet vt tota dotē in ere alieno computet z de legatis falcid. detrahat. dynus ibi habere videtur aduersus mulierem falcidiam tamen detrahet a coheredibus: q; tantum videtur eis esse legatum inquantum sunt liberati a dote. Jn glossa. ex stipulatu. ibi si mulier vult nō alias: nam si vult mulier bene poterit agere etiam cōtra alios. dy. ibi speciale in dote. hoc approbatur. C. de hered. actio. l. ij. vbi de hoc est bona glo. dy. Jn ea. gl. in si. sed ista actio ex testamento que proponetur muliere non agnoscente legatum sed repudiante vt hic fecit. potes respondere q̄ videatur mulieri legatum contemplatione coheredum. arg. ſ. de lega. j. l. si cui. ſ. si titio. z. ſ. iulianus. Et ideo dicas actione ex testamēto posse cōpelli a coheredibus sed hoc nō videtur posse procedere. † quia
1 talis debet intelligi simpliciter responsio qualiter precessit z debet determinare interrogatio: vt instī. de inuti. stipu. ſ. preterea. sed questio precessit in actione de dote. ergo responsio in ea debet intelligi nisi respondeas questionem esse. Sed expone de dote. i. pro dote: sed hoc non patitur glo. ibi signata. dyn. Tel dic
2 q̄ hoc procedit ideo † quia actio de dote est bone fidei: vt instītu. de actio. ſ. fuerat. vnde cum testator hunc solum ad dotem grauarit videtur designasse eum tantum dotē possidere: z ideo actio de dote potest instituī contra eum tantum. arg. ſ. pro socio. l. verū ſ. si cōis. Pe. Jn glo. no. vnum in fi. vbi de hoc. z e. ti. l. si fundum sub conditione. ſ. si libertus. Jn glo. ſ. vt sit contenta. in fi. imo dic plene: vt litera iacet. dy. Jn glo. puta duo. in fine. habebit ergo sola quatuor z ex illis detrahet quartam, sed nonne quantum ad coheredes quatuor saltem de octo legatis nomine dotis videntur legata ipsis coheredibus. Et sic de eis detrahēda falcidia. vt. ſ. de leg. j. l. si seruo legato. ſ. si testator: cū similib⁹. † Sed respondeo considerari potius obligatiōis originem quā causam quare solus conuenitur vel verius videē
3 detrahēda falcidia. vt. ſ. de leg. j. l. si seruo legato. ſ. si testator: cū similib⁹. † Sed respondeo considerari potius obligatiōis origine quā causam quare solus conuenitur vel verius videē detrahēda falcidia. vt. ſ. de leg. j. l. si filia. z. ſ. ad. l. falci. l. in lege falcidia. eris alieni. scilicet q̄ soluat totum mulieri falcidia non detracta: vt hic. quia quantum ad eam totum es alienum: sed a coheredibus consequitur falcidiam eius videtur esse
4 legatum. vt. d. ſ. paū. dy. † Et dic cum queritur an heredes teneantur pro hereditarijs portionibus. sic distingue: aut nullus de heredibus reperitur possidere rem z tunc pro portionib⁹ hereditarijs conueniuntur. vt. C. de pactis. l. pacto. aut reperitur vnus vel omnes possidere rem. Et tunc aut agitur reali. z tunc ille solus qui possidet conuenitur vel quilibet pro parte. p qua possidet. vt. ſ. de pretoria stipula. l. ſ. z de vi z vi arma. l. si plures. ſ. de rei vendica. l. si possessore. aut agitur actione personali: z tunc si est stricti iuris quilibet conuenitur pro portione hereditaria. vt. C. de heredita. actionibus. l. pro hereditaria. z dicta. l. pacto. si bonefidei vel quasi cum si alter tantum possidet ille solus conuenitur ex eo contractu: z idem in officio iudicis quod bonefidei dicitur. vt. ſ. commod. l. iij. ſ. heres. de edendo. l. si qs ex argentarijs. ſ. j. ſ. c z actio de dote bone fidei dicitur. vt instituto de actionibus. ſ. fuerat. Si ergo maritus disponit quod vnus solueret dotem quodammodo designauit eum possidere eam quantitatem quam iussit eum soluere z ideo primo conuenitur. z hoc dicit hic. Et dicit etiam lex alibi actio pro socio est bonefidei. vt instītu. de actionibus. ſ. actionum. vnus solus pecuniam designatam solutioni possidet sed dicite quod ille primo conuenitur sic intelligitur hic cum destinata fuit ista dos soluenda ab vno. argu. ſ. pro socio. l. actione. ſ. si communis. Petrus z alij reprobant hanc solutionē. quia. ll. contrarie indistincte loquūtur nec distinguūt a tractus bonefidei a tractibus stricti iuris. Item. l. j. cōsideratur tñ de depositiōe oneris nō trāslatione possessionis. Jn gl. vl. ista glo. debet vacare fm dyn. q; idē dicit quod superior. dy. Et fuit additio facta. Jaco.

1 ☞ Vicinū bonū vel malū habere multū interest.
2 Legatum quando vtile z quando inutile dicatur.

Si cui fundus. Nostra interest cōfines fundos etiam iusto pretio emere. hoc dicit. Et huius ratio esse potest vltra illas rationes q̄ reddūtur in gl. † ga habere vel non habere
1 malum vicinum multum interest. vt. ſ. de contrahend. empt. l. qs sepe. ſ. vlti. z. C. de agricolis z mancipijs dūicis vel fiscalibus. l. vlti. lib. xi. vbi non tantū vnus qui forte nō cōsortibus suis grauis ac molest⁹ est aut etc. Ad hoc facit qs no. ſ. soma. l. j. ij. respon. Et ad hoc etiam facit vulgare bergomatum qui dicunt qui habet malū vicinum hz vicissitudinem z malum matutinū. Et q̄ dicit dynus dic. f. cōmuni estimatione. Opp. de l. plane. i. ſ. q̄ si rē. vbi. multo magis. vbi videtur tale legatum peruenire ad legatariū ex cā onerosa potes soluere p ea que dixi fm Dy. in contrario. z no. q̄ hec. l. optime facit quō possit p
2 bari interesse singulare: de quo plane dixi. C. de senten. que p, eo qs interesse. pfe. l. j. Dy. Jn gl. prima † in fi. nā ispecto cōmuni p tio legatum est inutile z ideo nō potest onere fideicōmissi grauari: vt ibi. Sz inspecto singulari interesse legatū est vtile vt hic. Dy. Jn glo. secunda ibi libertus qui soluendo. z. ſ. si in fraudē patroni. l. j. ſ. videamus. Dynus.

1 ☞ Res eadē si mihi diuersis iuribus competit eā possum vno iure repudiare z accrescet alteri parti.
2 Hereditas non adita vicem defuncti sustinet: adita vero vicez heredis.

Si titio z mihi. Alias si mihi z titio. uersis iuribus mihi competit possumi vno iure repudiare rē alteri parti accrescit. h. d. ibi. Placere video
1 sc̄ mente z intellectu: z sic sensus visus continet alios sensus corporis. pro hoc. ſ. de his que in testa. delentur. l. j. ſ. facit ad hoc quod notaui. C. de testi. l. testium. qs testes debēt deponere de visu qs intelligāt de qualibet sensu corporis: vt ibi dixi. z qs videre dicaē quis in in mente vide in alphabeto ibi defecisse ex causa ex qua repudiauit. dy. Jn gl. pma ibi. Et deficit ex psona legatarij defuncti. Dy. ibi. z accrescit ex persona mea. Dy. † In ea. gl. in fi. Itē ideo q̄ nō trāsmitteret als ad heredes: z sic nec repudiari nec apprehendi posset ex causa hereditaria. Dy. Jn glo. repudiata: ibi si duobus seruus. z. ſ. e. l. si pure. Dy.

2 Si coheredē istituto. †Hereditas ante aditionem sustinet vicem defuncti, post aditionem vicez heredis. h. d. ibi qui nihil: vt quia superius. Dy. ibi vel non totus: puta filio naturali extantibus legitimis. vt. C. de naturalibus libe. l. n. Et auf. iscer. ibi signata. Dy. ibi capere potest ab eo qui seruo hereditario legauit. Dy. ibi accipere potest. i. capere. Dy. in glos. velut domine. in fi. Nam ibi obtiner. i. fingitur obtinuisse aditione secuta. vt. ſ. de reg. iu. l. omnia fere. z hic in fi. patet. Dy. Et sic patet q̄ iste. ſ. ad concordiam reducit omnia iura loquētia de ista materia quarum aliqua dicunt q̄ hereditas sustinet vices persone heredis z aliqua dicūt persone defuncti. Haz sicut dixi in casu summario ante aditionem sustinet vicem persone defuncti post aditionem persone heredis.

1 ☞ Legatum dignitati factū non extinguitur morte.
2 Vxores radijs maritorum coruscant.

Quod principi. a Quidam vt Old. z Pe. dicunt hic q̄ dignitati fuisse legatus z propterea morte nō extinguitur quia imperiū semper durat. in auf. quomodo oport. ei. in fin. sicut z papalis dignitas. extra de rescript. c. si gratiose. lib. vi. quia succedenti in eadē dignitate debetur. vt. ſ. de annu. lega. l. annua. ſ. fina. z arg. eius quod no. ſ. de pac. l. pactum rale. ſ. vlt. z extra de offi. de leg. c. quoniam abbas. in sequenti vero. l. dicunt legatum fuisse persone expresso nomine proprio: et sic nullum speciale est hic. Dyn. Posset etiā dici q̄ dato q̄ in. l. sequenti nomine Auguste nō fuisset nomē proprium vxoris imperatoris nō tñ est nomē dignitatis. Sed quedā coruscatio qua quelibet vxor imperatoris vocaē Augusta sic z imperator Au
2 gustus. † coruscāt enim vxores radijs maritorū nō aūt habēt dignitatem: vt. ſ. de sena. l. femine. z in auf. de consu. ſ. si vero. Pe. z Oldra. Et ideo dicūt quidam si causa committatur alicui comitisse non transit ad successorem comitissam. secus in comite vide quod no. z dixi de comitissa. C. de arbi. l. fi. Et qs sequitur in litera anteq̄ dies legati cedat. dic scilicet quo ad petitionem veram t ominū translationē cesserat tamen quo ad trāsmissionem ad heredes quod testatore mortuo decesserat principes legatarius z sic nullum hoc speciale in principe. nec ob. ſ. l. proxi. q; ibi nec quo ad transmissionem nec quo ad petitionez cesserat dies legati q; vino testatore decesserat legataria. Dyn. ibi ab honoribus als ab hoibus. Jn glos. ibi princeps sic. z sic est speciale in principe. Dy.

b Si auguste. b Ibi desierit ante testamentum vel post testm ante mortem testatoris. Dy. Et dic vt dixi. ff. l. pri. Jn glo. in fi. vel in. l. ſ. proxi. decessit mortuo testatore hic eo viuente. vt. ſ. dixi. Dy.

Si mihi pure. Si seruus viuat z ex persona eius legatum agnoscā. Dy. ibi. Omnimodo. i. in totum. Dic. ibi. equus esse videtur. ſ. vt totum fiat meū partim iure meo. partim iure accrescendi. dy. in fi. ita q̄ ciuilibet pars. dy. Jn glo. in eiusdem testamento. in fi. Item dic legata simpliciter nō vt vnusq̄ que pcipiat insolidū alias actū deficeret ex persona vnius z totum peteret ex persona alterius. vt. ſ. de le. j. l. si plurib⁹. z no. j. eo. tit. l. si mihi z tibi. in prin. z. ſ. eo. l. si titio z mihi. in prin. dyn. Item non ob. ſ. ti. proxi. l. plane. ſ. si cōiunctim. et ibi not.

1 ☞ Fideicommissum relictū a legatario deficiens penes quē manere debeat.

Si a filio. † Fideicōmissum relictū a legatario deficiens remanet penes legatariū nō penes heredē. h. d. z dic istituto a patre. dy. ibi. fideicōmissum eius. ſ. seu legatarij. dy. ibi sub conditione. ſ. aliqua. dy. ibi Deficiens ex persona legatarij ex post facto. vt. ſ. e. l. codicillis. q̄ est cōtra. ibi apud seium legatarium. dy. ibi. qz fideicōmissis. i. fideicōmissoz petitione z solutorum retentione. Old. ibi. Habere eū legatarium quā heredē scripti. dy. Jn glo. vl. in fi. sol. vt ibi dy. Quia hic nō fuit vt minister ele
1 ctus sed vt legatarius: vt hic. z ibi no. Jaco. de bel.

1 ☞ Legatorum petitio augeē parte non grauata, grauaē accrescente.
2 Portio repudiata coheredi cum suo onere accrescit.

Si titio. Si pars non grauata accrescat portioni grauate † angetur petitio legatorum. h. d. dy. ibi. institutis equaliter. dy. ibi. Neq; Mneuius a quo nihil erat notatim relictū. dy. ibi. Hereditatem adierit subaudi sed titius solus: z sic accreuit portio nō grauata grauate. Dy. ibi. Trecenta. ſ. integra falci. nō deducta qz aucta fuit portio grauata p non grauatam que idē accreuit. dy. Jn glo. prima. ibi rūdeo idem. scz q̄ debetur sed defalcata: sed titio debebaē sine defalcatione qz qñ portio plena seu nō grauata accedit grauate legata p̄stanē integra. sed nō ecōtra. vt. ſ. ad. l. falci. i. j. ſ. id qs. z. l. in singulis. ſ. fi. z. l. seq. Jac. Et ideo dic melius vt no. ſ. ad. l. falci. i. j. ſ. si coheredis. z. l. q̄ si alterutro. dy. Et de hoc dixi dicta. l. nō iusta. ad. ſ. j. proxi. potest rñderi q̄ licet ibi dicaē qs portio repudiata accrescit coheredi cum suo onere tñ non dicit q̄ illa portio esset grauata vltra vires tpsius portionis. dy.

2 Julianus. † Portio repudiata accrescit coheredi cū suo onere. h. d. Et de hoc vide. ſ. eo. l
cessus pater. ibi ex legitimis heredibus in eodē gradu existētibus. dy. ibi ab eo. ſ. notatim. dy. ibi portionē em. ſ. deficientem. a
dy. ibi quasi substitutus. i. quasi ad similitudinem substituti. dy nō. Jn glo. hec est cōtra. ibi. dic ergo hāc. dy. Jn gl. ſ. placet. vel dic q̄ bona est secūda solutio: nā in. l. si quis in quinq. z. l. pen. reliquit legata simpliciter a successore ab intestato z ideo debēt etiā qui ceperunt obtinere primū locū successionis ab intestato post testamētum: sed in. l. j. in fi. ſ. de leg. iij. reliquit ab eo notatim q̄ tpe testi erat primior: vt patet ibi i ter. vñ nō debeē ab eo qui postea successit z successurus non sperabaē. Et hoc etiā no. d. l. j. ſ. fi. ſ. ti. pri. in presenti aūt. ſ. sperabaē successurus vtriq; lz ergo nō succedat ille a quo notatim fuit relictum nihilominꝰ debeē a succedēte: vnde ex distinctione diuersitatis casuum apparet bonā esse secundam. dy. qs tene menti.

1 ☞ Fideicommissum prestare debet is ad quem perugnit emolumentum hereditatis.
2 Heres qui nō est directo nec per obliquū non tenetur.

Si alienus. † Is ad quem emolumentum hereditatis peruenit fideicommissum prestare compellitur. h. d. z est pulcher casus ibi nec seruus subaudi. idem debet. Old. Et dic seu scilicet quondam. nunc aūt liber qz manumissus z heres factꝰ. Dy. ibi itaq; amissa glo. dic itaq; nota. ter. z omissa glo. Dic itaq; ad. quia grauamine intungendo demonstrata est persona. ſ. domini vt futuri heredis per seruum z non est: sed ipse seruus vel nouus dominus itaq; etc. Et pro hoc. ſ. de verbo. obligati. l. eum qui. ſ. te z titium. Jac. de are. ibi vt is. ſ. manumissus. dyn. ibi hoc casu. ſ. quando manumissus adducit. dy. Jn glo. subau

a Qs principi. Adde. bal. in ru. C. de iur. fi. z in hac materia adde not. p glo. in. l. z qz. de iur. om. iudi. Bal. in. l. hac cōsultissima. q. test. fa. pos. bar. in. l. cuilibet de rebus dub.

b Si auguste. Adde qs no. hic in addi. ad Bart.

Universidad de Deusto
Biblioteca

dicibi si sic primo responso.sed certe he subauditiones nō sunt
2 necessarie:nō enim dicit heres institus sed heres factus †quo casu ex quo heres non est directo vel per obliquū nullo modo tenetur.Jaco.ibi.ff.scilicet quia dominus ex persona eius tenetur non ex sua.Dy.ibi rogatus esset ipse seruus.Dy.z no.hic glo.quam dicit Ray.alibi nō esse m qua dicitur quod licet seruus adeundo heredi.faciat dominum heredem:ipse tamen seruus remanet naturaliter obligatus.z vide.ff.de vsuca.l.sequif. ff.seruus.z.ff.ti.ff.l.cum filio.z.l.lega.ff.alienus.in glo. qi equū. l.ff.ff.vel dic hic demonstratiue.ibi discretiue,Ja.Item hoc si alij quereretur per eum.Dy.

1 ☞Substitutio fideicommissaria legitimo testiū numero probari potest.
2 Scriptura de testamento nuncupatiuo facta an faciat fidem.

a ¶Cū ppo-nebat. Ad-de singu. qs dixit Bal. c. ff.ff.idē si vasallus. ff si in ue.ntro. fue. Lud.Ro.in l.admonēdi. de iurei. bal. in.l.ū.C.de se cū.tab.in fi.z qs no.Bal.i c.ff qs feudū si de inue.inter do.z vasal.lis ozi.z i l.ff fortidian.C. de leg. z i.l.erroz.C. de testa.

a ¶Cum proponebatur.*†Fideicōmissaria substitutio per legitimum numerum testium probari pōt ff per errorē in scriptura fuit omissa.h.d.z hic proponebatur ab aliquo.Ja.ibi substitutio fideicommissaria. Dy.ibi substituerit filio suo directo pupillariter.Ja.z Dy.ibi expressit.ff.se fecisse.Jaco.ibi voluntate manifestari.not.z concor.ff.titu.proti.l.licet imperator.ibi substitutionis.i.fideicommis.Jaco.ibi z enim.l.ff non fuisset error expressus omisse substitutionis in fideicommiss.Dy.ibi vtcūqz dato qs non expressisset in secundis tabulis vel dic vtcūqz z qualitercūqz per solennem numerum testium.Dy.ibi quererek.i.probaretur.Dy.ibi coniectura.i.legitima probatio voluntatis per septem testes secundum casum Jo.qui veritatem continet.Dy.ibi potuit ex secundis tabulis.Jaco.in glo.j.in fi.pro hoc.ff.de rei ven.l. emptor.ff.ff ancillam.fa.hercff.l.ex parte.ff.ff.de here.institu. l. qui volebat.Ol.in glo.j.inueniret ibi z sic est contra.nam si vellet p alias etiam per scripturam nuncupatiuam testari posset secundum eos.dy.in fi.quia.ibi in institutione heredis hic in fideicommisso.dy.Et facit hec.l.que dicit pupillarem scripturā ff omissa est probari posse:ergo si omissa non esset fidem faceret.Item p hoc in concor.autē.de fide instrumentorum.ff.ff autē.z pro hoc etiam.C.qui testamen.facere possunt.l.hac consultissima. vbi scriptura equipollet testibus in ea scriptis.de hoc dic vt dicta l.vlt.C.de fideicommiss.

1 ☞Legatarium sequitur peculiū legati augmentum vel diminutio.
2 Legatum sub nomine multiplicatiuo factum definit esse illo definente.
3 Legatum stichi legati titio ab hereditatis testatoris additione cedit.
4 Legatum quod seruo relinquitur ea conditione qua est ei relicta libertas suspenditur.

1 Peculium.†Peculii legati augmentum z diminutio sequitur legatariū. h.d.z idem est in familia legata ibi eadem sunt.ff.vt augeatur z diminuatur vt legatum per adiectionē ipsorum.Dy.

2 Quadrige.†Legatum relictū sub nomine multiplicatiuo:illo definēte definit esse.h.d. ibi credūt.ff.in totū.dy.z male.vt.ff.e.l.ff grege.ver.ū.vel habemus dicere quod loquatur in vsufruc.vt.ff.qui.mo.vsufruc.amit.Quid tamen.ff.vt.Dy.vsufruc.enim facilius petit.vt not. d.l.ff grege.sed hoc non bene consonat litere.z ideo primam veriozem credo.z nisi fic exponas nunq tolles contrarium de.d. l.ff grege.ad istū.ff.z so.quā facit hic glo.prima quod hic mortuus fuit equus in vita testatoris in contrarijs post mortē non est vera quia ff iam ibi viuo testatore vt patet expresse.d.l.ff grege.z no.in.l.seruum filij.ff.ff aree.vbi de hoc ibi suppleatur per testatorem:z quod dicit medio tempore,i.post testamentum z ante mortem.Dy.in glo.quia erat ibi aliud in peculio cuius legatum non extinguitur per diminutionem.Dy.ibi.z.l.vbi sed non peculium nec area.Dy.

b ¶Titio. Ad-de ad istū. ff. 3 Jmo.i.l.post mortē.ff. fin. titu.ff.

b Titio.†Legatum stichi legati titio cedit ab adita hereditate testatoris ipsi vero legata libertas eidē illo die competet.h.d.ibi post mortem titij competet ab ipso titio prestanda.Dy.ibi moriente titio z in actu mortis existente. dy.ibi eo defuncto.ff.titio.dy.z sēm glo.z dy.seruus libertatē accipit per fideicōmiss.secus si esset directa libertas.z ita soluas contrarium de.l.ff post mortem.in fi.ff.titio.proti.here. prestandam.vel secundum Jaco.de are.dic directo relictā libertatem
4 post mortē:vt in fi.ff.†sed legatū seruo relictū eadē cōditione suspēditur sub qua est ei relicta libertas:vt.ff.ti.pri.l.q cōcubinā. ff.cum testamento.als fi pure legasset inutile esset legatū.vt.ff. ti.ff.l.quintum.ff.i.z punctabis post verbum z legatū.ita intelligē totum.ff.in libertate directa relicta seruo legato relicto seruo z nihil erit contra Jac.in gl.hic incipit responsio.ibi.z.ff.vsque adeo.quia ibi ab extraneo post mortem domini dandum seruo fuit lega.z ideo statim a morte dñi ranq existēte cōditione cedit dies:hic autem ab ipso domino fuit legatum.Ja.magis videtur contra in eadem.l.ff.vltimo.sed so.vt ibi no.sed hic z old.ibi non valet pecuniarium ita acquiratur seruo sed hereditati z per eam heredi futuro.Old.imo potest pūctari post di ctionem z legatum z incipiet responsio ibi z adita hereditate z quod dicit z libertas subaudi z legatum.ar.ff.ti.i.l.qui concubinam.ff.cū testamento.z.ff.dixi.Ja.ibi:vt ibi.ff.i.l.ff post mortem.ver.adeo.Dy.in fi.qz hic erat prestanda legatario licet sciret certam conditionem extitutam.Dy.in glo.quod.dixi in fi. z de col.bo.l.j.ff.ff si emancipate.Old.

1 ☞Dispositio heredis subsequens dispositionem testatoris precedentem ampliat.
2 Legatum non valet in ea parte in qua heres est debitor.
3 Legatum creditori per debitorem factum non semper vtile est.
4 Legatum in principali inutile in accessorio censebitur inutile.
5 Dūs emphiteosis reciptens pensionē ab emphiteota an sibi p iudicet ita vt eum expellere non possit.
6 Tolli vel auferri non potest quod non est in rerū natura.
7 Locus an efficiatur religiosus per sepelitionem mortui.
8 Legatum non multiplicatur per verborum multiplicationem
9 Fundo cuius vsusfructus erat alienus legato an petet vsusfructus ab herede ipso tradito.
10 Heres legatarium possessorem facere debet.
11 Legatum valet quando testator est obligata pignori res legata.

1 Meius.†Dispositio heredis sequens ampliat dispositionem testatoris precedentē h.d.dy.Vel clarius si testor duobus coniunctim rē legauit deinde heres ipsius vni ex legatarijs legauit aliam partem legasse videt.h.d.Et dic breuius quod ponitur thema questio z eius determinatio remotio duarum obiectionum vel vnius tm z probatio determinationis.z fm istā divisidit in quatuor ptes.Secūda ibi volūtatis tm.Tertia ibi sane constitutio.Quarta ibi debitor aūt ibi heres aūt ei.ff.meuū. dy.ibi.Verendū est.i.dubitandum z alias videtur est.dy.z hic ponitur qstio ibi existente cōditione ab vtroq adiecta.dyn.scz a testatore z eius herede ibi pars eadē dicit eadem quantitate Sed alia numero fm glo.vel dic proprie eadē numero.ff.di midia.vt dicit.ff.in versi.volūtatis.ibi vt eadē portio etc.z accipio in hac glo.numero fm dialecticos.Ol.Ibi. Ex vtroq testō.ff. meuū z heredis eius.dy.ibi.Volūtatis est scōa pars vbi incipit respondere.dy.ibi.Incredibile.ff.in dubio cum non constat de volūtate.dy.ibi.Jd egisse heredē secūdo legando.dyn°.ibi. De altera pte q nō debet ex testō pmo.dy.ibi.cogitasse nō obl.stipulatio ista.ff.eū qui.hic legatū esset inutile si aliter diceremus ibi stipulatio vt est inutilis ibi sane constitutio.hec est tertia pars in qua rndet tacite obiectioni ibi non onerare heredē q semel prestādo liberatur.vt.ff.de lega.j.ff.ff si eadem res.dyn°. ibi ad vnū testū.i.vnius hois.dy.Non ad diuersorum hominū testā:q tunc ex quolibet deberet pur esset legatū si modo vt legauit legare potuit.debitor autē etc.Jaco.ibi debitor aūt etc.alias tū.dy.Et est quarta ps in qua ꝓbat determinationē.ibi in spē legati q insubstātia debiti.dy.ibi futurū est.q.d.nullū: z ō interpretari debemus vt de alia parte senserit ad hoc vt legatum sit vile.dy.†Patet ergo q in illa parte in qua heres erat debitor non valet legatum.z sic altera pars tantum videt legata.dy.In glo.possibile tantū est.in fi.qz non tenetur amplius q semel.sed solue ex vtraq tamen promissione oriē obligatio. dy.Et pro declaratione vltimi responsi ibi debitor autem. vbi dicitur q †legatum factum creditori per debitorem non semp est vtile.imo videtur quod semper sit vtile saltem quantum ad sumptus vnde videtur obstare.ff.ti.proti.l.iū.ff.ff si rem.vnde ad omnium contrariorum solutionem:quia glos.non aperuit dic aut debitor rem suam quam pure debet pure legat.z tūc vtile est legatum quantum ad rem principalem.Et quantū ad sumptus qui in lite pro ipsa repetenda fieri possent:z ita loquitur preallegata.l.iū.ff.ff si rem.ff.titulo proximo.quantū enim ad rē est vtile:qz cum res debetur ex contractu ante traditionē non transfert

transfertur dominium:vt.C.de pac.l.traditionibus.z de verb. oblig.l.vbi autē tpe mortis vt.ff.eo.l.legatum.z de fur.l.a titio. Idē dico si rē quā sub ꝺditiōe ꝺz sub eadē ꝺditiōe legat:si aūt legat quantitatē quam debet tunc inutile est legatum quantū ad rem principalem z quantum ad tempus: quātum ad rem ideo:quia antequam quantitas tradatur non trāsfertur domi
4 nium siue debeatur ex contractu siue ex vltima voluntate.†cū ergo in principali inutile est legatum:ergo in accessorio.z in sumptibus:vt.ff.de libe.legata.l.petitor.in fine.z ita debet intelligi iste ver.debitor autem.z hoc verum quando pecunia vt quantitas relinquitur que debetur.secus si vt species.vt.ff.de lega.j.l.ff talis scriptura.z.l.ff certos.z.l.ff seruus.ff.qui quandoqz.si autem alias debeat mihi rem alienam z eam mihi legat similiter inutile est legatum z quantū ad sumptus eadem ratione quia rei aliene legate non transfertur dominium ante traditionem vt.ff.ti.j.l.ff domus.ff.qui confitetur.z si non valet legatum in principali nec in accessorio:vt.d.l.pen.Dyn.

¶Ultimo dicit Ray.se respondisse questioni sibi facte in private examinatione per principium huius.l.z questio est talis. habebam rē communem cum titio:sempronius vendidit vel legauit mihi ipsam rem:an videatur totam vēdidisse vel legasse vel solū partem socij:dicit q solum partē socij z hec questio est sine dubio qz rei sue nō est emptio.ff.de ptraben.em.l.rei sue nec legatum.ff.de leg.j.cetera. quid aūt econtrario si vēditor habebat rem communem cum alio z simpliciter dic q tenetur pro tota nisi certior auerit emptionem.l.cum vendens.

Duobus.*†Elias duorū.z ita sepe allegat in glo.z sistit.z aduerte qz obscurū est ibi eadēq; h adducit casum simillem in stipulatione.Et dic q cū dicit hois enim.reddit rationē dicti precedentis:non autem intelligas quod velit assignare rationem diuersitatis inter secundam partem z tertiam.nam illa ratio est in pōptu qua in secunda parte:ideo potest solui pars primo soluta quia nō potest demōstrari ad oculū qs due lucrative cause cōcurrant in eodem homine vnde ista ratio est inter primum z tertium casum:z in hoc vidi aliquos errare ibi hominis enim legatum in genere relictum. Dy. Dicendo hominem lego.ibi singulos homines continet indeterminate:qz licet quilibet homo videatur esse legatus sub quadam modificatione si soluatur:vt.ff.j.q.z a qui.ma.libe. non fiant.l.ū.tamen vnus indeterminate est in obligatione determinandus p solutionem.vt.ff.de leg.j.l.cum incertus.ibi vt quia. expone vt.i.ficut.z qz.pro quia.ibi legatarij fuerūt tempore testamēti.Dyn. ibi adept° est ex causa lucrativa subaudi.Dy.ibi eē desiit post diem vtriusqz legati cedentem.Ol.id quod statim dicā in questione glo.que incipit bene dicit postea.Nā quod impedit ab
* initio z postea.Dy.Ultimo attendendum q dy.allegat istum
5 ff.ad questionem qua queritur.†an dominus recipiendo pēsionem posterioram ab emphiteota preiudicet sibi in eo quod non possit eum repellere.Hic enim est ar.q sibi preiudicet qz actio est semel extincta ergo resuscitari non potest.vt hic cum cōcor. In contrarium est quod quia quandoqz obligatio extincta resuscitatur.vt.C.de pac.inter empto.z ven.l.commissorie.z ff.de mino.l.emilius.Soluit q siquidem scienter recipiat sibi preiudicet.secus si ignoranter:vt.ff.de acquiren.here.l.ff is ad quem. z.l.nec is.ff.heres.de inoffi.testamē.l.marer.ff.sed vtrū.z de petitione hereditatis.l.legitima.dyn.De hoc tamen plenius dixi.C.de iure emphi.l.ū.ver.item querit glo.si lapso triēnio.In glo.propter regulam.in fi.z de sol.l.quoties.Jac.In glo.bene dicit.in fi.qz tunc erit reperire duas causas lucrativas cōcurre re diuersis temporibus non eodem qs nō est prohibitum. dy. Et est ratio:quia viuente altero testatore non competat sibi actio ex testamento pro legato.de leg.j.l.ff tibi homo.ff.j.ergo
6 tolli non potuit†qz quod non est:toilli non potest.ff.de inu.tes. l.nam z si sub conditione.ver.rumpendo.Jn.gl.male dicit. ibi solui posse eandem partem.i.non ob.hoc sequitur q aliquis de consortibus dicere possit aliquem locum fundi suum insolidus ꝫ diterim ea ad partē posse solui.Dy.In glos.ff.qs.ff.dixi. ibi alius liberatur circa obligationem soliendam idem est effect° vtriusqz qz nec in precedenti nec in sequenti tollitur vtraq obligatio:sed circa solutionez impediendam diuersus est effectus. dy.In gl.pura si sim stipulatus.ibi si ab vno vel etiam a duobus:dum tū vtraq causa nō sit lucrativa.dyn.ibi.Qui meus fuerit tempore presenti.vt in.ff.stichum. vel postea vt in.l.ff qs duos.Old.In glo.quantum ad solutionem ibi z legatū stichi cum simultudo non inter diuersa in aliquo conuenientia.dyn. vt.ff.depositi.l.quod nerua.

In fundo.*Ibi ad precium.hoc verū si non tradat
ff sed si tradatur locū habet qō sequit.dy.
ibi alienatū.i.dedicatum:qz per dedicationē factā ppter sepul-

turam videt alienatus.Dy.In glo.imo in factū.ibi alioqui.i.
7 si non poterat alibi cōmode sepeliri.Dy.†Sed nō videt verū qō poterat alibi ita cōmodū sepeliri:qz tūc nō esset ille locus religiosus factus:vt.ff.de religio.l.ff locus.sed dic vt ibi.vel dic fm Pe.q ex quo locus est factus religiosus p illationē mortui vt.l.ū.ff.de relig.z sum.fune.z reliquis partibus integre solutis contingit liberatio:z agek solūmodo ad illā partē in qua sepultus est testator secundum cū tu potes tueri glos.ppter partem in qua sepultus est reliquie partes sunt effecte minozis pretij:z ideo totus fundus estimatur z peti tur.ar.l.meuius.ff.ff.ff. fa.hercff.z hoc videtur sentire prima glo.huius.ff.

8 Cum qui ab vno.*†Multiplicatio verborū nō inducit multiplicationem legati.h.d.Dy.ibi oneratus fuit in testamēto. Dy.ibi speciebus iuris.i.testamēto z codicillis que dicunt species iuris vt fuit in casu isto.Dy.ibi legare.i.legati iure ascribere.ff.vt sepius debeatur in dubio.Dy.ibi sepius loqui allegatur cōtra verbos aduocatos q qñ multiplicāt verba non dicunt allegare ff loqui.Dy.In glo.prima in fi.Sed illud quando appellatiuo nomine fuit gratuitus secus si proprio:nam tunc ad totum tenetur:vt no.ff.ti.pri.l.ff tibi homo.ff.j.z vide qs plene dixi.c.titu.l.ff fundū sub cōditione.ff.ff libertus.In glos.ff.accipit.z sic verbum absfuit fuimur licite qs facit ad id qs dixi in.l.q vas. ff.j.ff.statim allegato.Ja.In gl.nūc respōdet ibi fuit sponte solutū.imo dic q nō poterit peti ab alijs sed remanet apud eū estimatio totius ab vno prestita.Si ponas cū totius estimationez
*Vide hic ample Bar.q facit magnum apparatū et est.ff. difficilis. soluisse non enim tenebatur insolidū:sed pro parte hereditaria ff res legata erat hereditaria.Dy.Et dictū est supra in prima gl.z hoc dicit litera ab omnibus nō querere.i.a nullo querere. sic z als.ff.de legi.tutu.l.legitimas.ff.in legitimis.z ibi no.z de auto.tuto.l.obligari.Tho.In glo.i.non presumitur ibi.l.plane.ff.j.z.ff.eod.l.ff pluribus.ff.ff.Dyn. Et ibi plene dixi ibi designatos in testamento qui erant plures.Dy.Blo.intelligit qñ ad traditionem proceditur post prestitam estimationem.sed text⁹ non videtur loqui quādo proceditur ad traditionē.Dy.

9 Fundo legato.*†Si legat fundus cuius vsufr. alienus erat tradito fundo petitur vsufru.ab herede:ff aūt aliud ms erat alterius ꝓter illud ius adhuc petitur fundus secus in seruitutibus predialibus z ff res mea mihi legat inutile est legatū.h.d.ibi vsufructus enim scilicet formalis.Dy.Et hic respōdet tacite obiectioni:diceret enim quis Uerone habet totum fundū:vt.ff.de ver.sig.l.recte. Respondeo vsufruc.continet emolumentum.vt.ff.de vsufruct. *Questio no. que singulis dieb⁹ ff prari cōtingit z ea habui in factum. l.ū.vnde fundum non habet:vt.ff.de verbo.obliga.l.qui vsum
10 fructum.Et no.ex hoc.ff.q heres tenet legatarij facere possessorem.Jac.idem in dona.quia legatum est donatio:vt.ff.e.l. legatū.z tenebit donator ꝺditōe ex.l.ff qs ageret. C.de dona. ibi in iure.i.quadā specie seruitutis.Dyn.ibi nō in parte.i.licet non sit vere pars rei.Juris tamen intellectu quantum ad emolumentum est pars z hoc sufficit.Bet.ibi fundus pignori datus.hunc casum determina per ea que habes.ff.ti.proti.l.ff res obligata.Dy.Oppone q non petatur vsufruct⁹ quasi videatur legasse solam proprietatem que sua erat:vt.ff.titu.proti.l.ff domus.ff.vlti.z.l.senatus.ff.finali.z.l.quod in rerum.ff.i.Sed dic q testator sciebat vsumfructum alienum z legatarius erat coniuncta persona:vt.ff.e.ff res obligata.z.C.de leg.cum alienam.Item oppone ad ff.ff.q quando seruitus debetur testatori iure legatarij valeat legatum saltē vt videatur remittere seruitutem:vt.ff.ti.proximo.l.ff tibi homo.ff.valet.z.l.ff domus. ff.fina.z.l.apud iul.ff.ff titius.z dic vt in glo.vl. Jtē oppone q propter seruitutes alij debitas non teneatur:quia qualis erat videtur legatus:vt.ff.ti.proti.l.seruo legato.ff.ff finalis.z.l.legatum.ff.fundus.z.dic vt in glo. †Item opp.q. quādo erat testatori pignori obligata res legatarij valeat legatū:vt.ff.de liberatione legata.l.j.ff.z dic vt in glo.vlti.Dyn.In glo.passiue.in fi.sic etiam parte rei tradita ageretur pro alia parte:vt.ff. ti.pri.l.nō quocūqz.ff.fundus.In glo.predialibus in fi.hoc intelligo in fundo legato in vēdito dic vt.d.l.q ad seruitutez. Et no.ff.de ver.sig.l.q vti optimus.Dy.In glo.qz testator.no.hic gl.q est pulcherrima in ista materia.ibi refert hoc ad primum.ff. de vsufructu.Dy.ibi primū.ff.de ꝓdialibus seruitutibus.Dy. ibi vel,pre legatarissimo vsufru.hz ius in re sicut creditor z sufficiarius:vt.ff.de dā.infe.l.cōz.z.de noxa.est ergo rō in vsufructu q videt notari.ff.in prin.huius glo.z.ff.ti.pri.l.qs in rerum. ff.j.dy.ibi.l.ff tibi hō.in prin.z hoc si legat ab eo q hz ius hipothece vel vtile dñium idē videtur z si ab alio.vt.d.l.ff tibi hō.in prin.Dy.ibi de cōtrahē.emp.l.cū hos.vbi de hoc.In glos.not. ibi habere ius in re.vel dic q hoc ius nō debet psone sed rei:sed cū dicit lego tale est acsi diceret a me abdico qō ptz nō cōgruere reali seruituti.Bet.

Universidad de Deusto
Biblioteca

A municipibus. Ubi pōt ꝛ vtile est legarum dy. in fi.l. ꝓprietati cō'oli dareꝫ ꝛ sic legatū ꝓprietatis nō esset semp sine vsufru. Dy. In glo. in fi. imo si vsufructu mun icipibus. Dy.

1 ℣ Debet verbā necessitatē quandā importat.
2 Dutare qñ quis possit in contractibus ꝛ quando in vltimis voluntatibus.
3 Cause plures lucratiue an possint simul in eadem persona concurrere.
4 Solutio nulla esse potest vbi nulla est obligatio.
5 Hic hec hoc ꝓnomen est demonstratiuum ad oculum.
6 Obligatione vna existente in genere qꝫ soluitur per legem fingitur ab initio fuisse in obligatione.
7 Cause due lucratiue non dicuntur concurrere si eadem pars indiuisa legatarij effecta ipsi iterum soluatur.
8 Receptis plurib⁹ in aliqua ecclesia sub expectatiōe an admittatur primus.
9 Legatum valet si testator rem heredis leget quā suā putabat.
10 Fideicommissus tenet si mens testatoris ad hoc colligi potest.
11 Verba que ad grauatus referri possunt ex mente testatoris fideicom. inducunt.

a ℂ Unū. Ade hic qñ electio est facta incerta ꝓ executorem, ꝛ de hoc vide bal. in l. fi ad declinādā, C. de epi. ꝛ cle. bar. in l. quidam, de re. du.

Num ex familia. Ista. l. ꝓsequit duas materias vnā vsqꝫ ad. ff. rogo. ibi secunda. Et in isto prin. vsqꝫ ad. ff. si de falcidia ponit tres gōnes. prima vsqꝫ ad ver. ꝛ ei ibi. secūda vsqꝫ ad ver. vtrū ergo ibi. tertia ibi heres viuens vel in actu moriēdi existēs. et sic tollitur contrarium de ff. rogo. ff. ea. l. ibi eligere dz vt voluntati defuncti satisfaciar. Ja cob. Sed an necesse habeat eligere videtur qꝫ sic† qz verbū debet necessitatem importat. ꝛ ꝓ hoc. ff. si de falcidia. ibi non enim facultas ꝛc. ff. eodem. l. cum quidam. econtra quod non ff. eades. l. ff. rogo. dic quod si de ꝓsenti rogatur restituere vni de familia quem elegerit de ꝓsenti potest cogi per officium iudicis. argu. C. de iudi. l. apertissimi. de bonis que liberis. l. vltima. ff. necessitate. ꝛ ff. de annuis legat. l. quintus mutius. ꝛ si nō eligat cum eligere possit constituitur in mora et incipit competere petitio omnibus sed quousqꝫ aliquis litem contestetur heres potest eligendo moram purgare: ꝛ ita loquitur dicta. l. cuꝫ quidam. ff. eodem. ibi rogatur restituere vni quem elegerit cum mozietur anteꝙ ad actuꝫ morte peruenit nō potest cogi. ꝛ si eligat electionem habet effectum irreuocabilem: vt. ff. eodē. l. cum pr. ff. a filia. nec datur alicui de familia petitio fideicō. ꝛ ita logtur. ff. rogo. sed in actu moziendi existens necesse habet vt hic ꝛ dicto. ff. si de falcidia. quia in id tempus delata erat eligendi facultas. Dy. opp. ad versiculum sui tamen de. l. ff. ff. statuliberū. in fine. sed respondeo quod aut heres habet electionem rerum aut personarum. si rerum non mutat vt econtrario: si personarum mutat vt hic. ratio diuersitatis est quia vbi mutat in electione rerum malitiose videtur facere: ergo ei facere non conceditur. arg. ff. de pignora. actio. l. si seruos. sed vbi est electio personarum non presumitur malitiose facere: quia forte primo eligit indignum: vt. ff. eodem. l. cum quidam. vel posset dici ꝙ aut legatur ab herede pure aut sub conditione vel in diē. primo casu non mutat: vt in contrario. secūdo sic vt hic qz hic fuit dies
2 incertus: vt. ff. de conditio. indebiti. l. nam si cum moziar. † ꝛ ad declarationem huius materie ꝛ ad solutionē cōtrariozū quando quis mutare possit vel non: dic aut loquimur in cōtractib⁹ aut in vltimis volūtatibus aut in iudicio. primo casu refert aut recedit a contractu aut a re: si a contractu aut est nominat⁹ licet recedere omnibus integris nisi aduersarij interfit: vt. ff. de conditio ob causam. l. dedi. ff. j. fallit in transactio. C. de trāsac. l. si quis. vel ibi res non erat integra: si vero contractus est nominatus regulariter non licet recedere: vt. C. de actio. et oblig. l. sic in declaratione textus ꝛ contrariozum ꝛ summarie hoc dicit si due cause lucratiue eadem. l. ad intellectum designate cōcurrant. ff. facta ex vna extinguit obligationem in totū nec resuscitatur perempta sed nō intelligibiliter ꝛ indesignate facta solutione ex vna obligatione in totum nō extinguitur. homine aut in genere legato vel promisso non est dare duas causas lucratiuas in eandem speciem etiam si designate possent concurrere, ꝛ ideo facta solutiōe ex vna nō potest fieri solutio ex alia.
3 ꝛ hoc dicit iste. ff. dy. † vel dic due cause lucratiue ab initio non concurrunt in eadē persona vel parte indiuisa certificata per demonstrationez certe persone secus si ratione dominij penit⁹ sit incerta hoc dicit. ꝛ principalis vtilitas ꝛ materia huius. ff. consistit in declaratione predicte regule an due lucratiue cause possint concurrere in eadem persona ꝛ parte quod hic subtilissime declaratur, ꝛ vide etiaꝫ quod plene dixi. ff. de verborū obligati. l. si stichum. ꝛ diuiditur in tres partes. in prima ponitur thema ꝛ determinatio duarum questionuꝫ que pendent ex themate. in secunda aliud thema ꝛ determinatio duarum questionum per oppositus ad primas ꝛ ratio determinationis. tertio aliud thema ꝛ determinatio alterius questionis pendentis ex themate. ꝛ exētio ad stipulationes. ꝛ ratio prima loquitur de parte certa legata secunda de incerta. certia de homine relicto in genere. secunda ibi. sed si pars. tertia ibi. nō idez premittē ad euidentiam quod testatores legantes sciebant rez alienam legabant coniuncte persone, vt. C. de lega. l. rē alienaz. alias non procederet quod hic dicitur. Item pro declaratione tertie par-
4 tis † no. quod vbi non est obligatio non cōsistit solutio: vt. ff. de verborum obligationi. l. si duo. ꝛ de solutioni. l. qui decem. ff. stichum. ꝛ istud multum confert ad declarationem huius. ff. ibi pars. f. certa per demonstrationem persone cuius erat ibi. fundi. f. certi. alias nō valeret: vt. ff. de iure doti. l. cum post. ff. si gner. ibi non in elegāter. hic incipit respōdere ibi. obtingere quia alius heres erit liberatus: ibi alienata per legatarium cui soluta erat. ibi reuocare. id est resuscitare. ibi sed si per. hic est secunda pars principalis in qua ponit casum oppositus ad precedē tem in iure ꝛ in facto: ꝛ rationem reddit. ibi legetur. in diuorum testamentis. Oppone ꝙ idem fit in primo ꝛ secundo casu cum nullo eorum possit ostendi ad oculum pars in qua due lucratiue cause concurrant sed non potest dici nisi quod hoc operetur designatio persone in eius competit dominium partis qui potest ostendi ad oculus: ꝛ quia pars ꝙb vno ꝛc. vt in glo. ꝛ est ratio, sed contra hoc in ista: quia si ita est ꝙ demonstratio habet operari quod in eadem re non possunt due lucratiue cause concurrere: ergo idem est in secunda parte: eam facta solutiōe illa res soluta est demōstrata ꝛ tū in secūda parte nō hz locum regula de duab⁹ lucratiuis causis quare sol. Dy. nō valet dic ꝙ tūc demōstratio inspicitur qū est necessaria. ar. eius qꝫ no. ff. de condi. ꝛ demon. l. demonstratio. ꝛ. ff. item. j. l. nuper. Sed solutio facta de parte meuꝫ in ꝓma parte hui⁹. ff. fiebat necessario de illa qz aliud ꝓ alio ꝛc. vt. ff. de an. ꝛ arg. lega. j. Sed in secunda parte huius. ff. nō fiebat necessario illius partis: qz poterat tam pars meuꝫ ꝙ sempronij soluiꝛ ideo licet ista solutio pars tem demonstret non tamen necessariam: ꝛ ideo nō attendit qz nō fuit facta necessaria in illa parte: ꝛ ista fuit pulchra ꝛ subtilia. Item op. ꝙ idē fit in ſcdo ꝛ tertio casu ꝛ solue vt in gl. item op. ꝙ actio semel extincta resuscitet in simili. vt. ff. si ex noxali causa agatur. l. ij. in fine. Sed ibi non videtur cum effectu eius fuisse ex quo per restitutiones aufertur quia non videtur adeptus ꝛc. vt. ff. de acquiren. posse. l. non videtur. ꝛ non videtur exclusus ꝛc. vt. ff. de in integrum restitutione. l. nemo videtur. et de hoc vide quod nota. ꝛ dixi. ff. de solu. l. qui res. ff. aream. Item oppone ꝙ ille possit solui qui tempore stipulationis fuit stipulator. vt. ff. de sol. l. qui decem. ff. stichum. solue vt in gloss. Item oppone ꝙ si ab initio constitit stipulatio vel legatum: quia res erat aliena non videtur licet incipiat esse stipulationis vel legatarij argumen. ff. de verbo. obliga. l. estimo. sed dic vt ibi sub cō
5 ditione legatur vel promittitur non vitiatur vbi precessit pro missio generis si speciei distinguitur. Item oppo. de. l. nemo debitat. ff. de heredibus instituendis. † vbi dictio hic est demōstratiua rei ad oculum. cum ergo hic dicat textus ꝙ solui potest hanc eandem partez patet ꝙ talis pars demōstrari potest ad oculum. dic vt in gl. que incipit male dicit. ꝛ declara ꝙ licet de ꝓprio significato dictionis hanc sit demonstrare ad oculum si sint res corporales: in presenti tamē potest etiā demonstrare partem intellectualem vbi non est pars ad oculus. vt institut. de rebus corporalibus ꝛ incorporalibus: ꝛ tamen eis adiungitur dictio hic. ff. de calūniato. l. hec actio. ꝛ de seruitut. l. j. expeditis oppositionibus prime ꝛ secunde partis. Opp. ad tertiaz qꝫ idem sit in illo casu qꝫ est in precedenti vt sic cōtra nō libera tur vnus per solutionē alterius ita nec in casu isto sol. vt in glo. ꝛ est ratio, ꝛ declarabo in expositione textus. Contra hoc opp. de. l. si quis duos. vbi eadem pecunia ꝙ potest ad oculū demonstrari si semel soluta desinat esse creditoris potest sibi iterū solui. Sol. ibi loquitur in quantitate que in eodem genere recipit functiones ꝛ ideo regula de duabus causis lucratiuis locū nō habet in quantitatibus ꝓ hoc. ff. eo. l. titia seio. in ꝓn. ꝛ quod ibi not. Item opponit glos. qui decem. ff. stichum. de sol. ꝛ. l. si quis duos. ꝛ aduerte contraria pulchra sunt ꝛ forte alibi non inuenies. Glo. soluit dupliciter. prima ꝙ erant due obligationes ibi vna tantum. ꝛ hanc sequitur Dy. ꝛ And. Pi. licet Dynus eam in quadam interlineari reprobare videatur ꝛ contra ipsam sol. op. de. l. scire debemus. de verbo. ob. in ꝓn. So. ibi fuerunt plures conceptiones verbo in legibus allegans per glos. vna tantum. ꝛ facit. ff. eodez titu. l. pluribus. sed licet fugias dictum contrarium est tamen contra textum istū ibi, hominis em

legatum

legatum ꝛc. quare coniungas ambas sol. gl. ꝛ cōcludas quod aut erāt due obligationes ꝛ tunc homo qui semel fuit me⁹ nec de rigore nec de equitate poterit solui ex aliqua istarū obligationum. aut fuit tantuꝫ vna obligatio hominis in genere ꝛ tūc de rigore nō potest solui homo qui semel fuit meus. vt hic in fi. de equitate sic vt in cōtrario. Sed que ratio est diuersitatis dic ꝛ notabilis est quod sicut dixi euidentiali vbi non est obligatio
6 non consistit solutio. ac† vbi vna tantum est obligatio in genere homo qui soluitur fingitur per legem ab ipso principio fuisse in obligatione ꝛ ideo si desinat homo, esse meus licet de rigore non posset solui quia nō fuit in obligatione de equitate lex tollit fictionem suam ꝛ potest solui: sed vbi debetur ex duab⁹ obligationib⁹ in genere oportet qꝫ lex fingeret circa duo. f. circa tollendam regulam qꝫ due cause lucratiue non possent in idē concurrere. Item ꝙ tolleret fictionē suā qua fingitur homine soluto tum fuisse ab ipso ꝓncipio in obligatione ꝛ lex non inducit duo specialia vel duas fictiones circa idem. C. de dot. ꝓmi. l. j. ꝛ. ff. de condictio. ꝛ demonst. l. mulier. cum si. cōtra hoc adhuc oppo. de l. si stichum. de verb. obli. vbi debebatur ex vna obligatione tā tum ꝛ tamē si desinat esse meus potest solui ꝛ istud est pulchrū contrariū. Glo. que est in ꝛtrario videt dicere qꝫ de equitate possit solui nō de rigore: illa tū cōmuniter reprobatur qz vtrq ea nō esset differentia inter obligationē in genere ꝛ alternatiuam qz tamen ibi vult textus expressus: vnde oportet dici quod ibi nec de equitate solui possit. Respōde ergo ad contrariū quod ibi nec de equitate possit solui nō de rigore. illa tamen glo. cōmuniter reprobatur quia fm eam nō esset differentia inter obligationem in genere ꝛ alternatiuaz quod tamē ibi vult textus expresse vnde oportet dici quod ibi nec de equitate solui possit. Respō de ergo ad contrarium qꝫ in obligatione alternatiua que ꝓcedit ex facto cōtrahentium ab ipso principio vtrunqꝫ est in obligatione. vt. ff. eo. l. si duo. sed in obligatione gñis fictione iuris a principio fingitur fuisse in obligatione ille cui soluit nō ex facto stipulantium: ꝛ ideo obligatiōe alternatiua tollere nō pōt obligationē ꝓcedentem a facto cōtrahentiū ad ꝙ facit qꝫ no. bul. C. si aduersus vendi. l. j. ꝛ qꝫ not. ff. de fideic. libe. l. si filius. ff. erit. ꝛ de leg. j. l. iul'. ꝛ tene ista menti ꝛ vide etiaz qꝫ plene notaui de duabus lucratis in dicta. l. cōtraria. si stichū. de verb. obl. Item op. gl. vlti. de. l. cū incertus. ff. ti. pr. qꝫ declara alꝫ nō intelliges istud contrarium ibi. omn facit similitudinem inter legatum hominis in gñe ꝛ legatū sciti ꝛ per hoc ꝓtz qꝫ nō est idē qz nihil est idem cū eo cui simile est. ff. depositi. l. qꝫ neruꝫ. Sl. soluit duobus modis vno modo in ꝓn. alio in fi. ibi. in versic. sed si pars iste versic. differt a ꝓn. qꝫ ibi pars fundi erat designata per demonstrationem certe persone, scz meui: hic nō ex testamento. Dy. ibi. Alterā actionē ex testamēto que cōpetebat cōtra here
8 dem alterius testatoris. dy. ibi. Eandem parte iuris intellectu. dy. nō demōstratione facti ad oculū visibiliter ibi suā factā. scz heredis secundi testatoris qz forte emit eam a legatario cui fue
7 rat soluta ab alio herede. † Et licet eadē pars indiuisa q̄ alꝫ ex causa lucratiua fuerit facta legatarij soluatur iterū ipsi legata
a rio nō, ꝓpterea cōcurrūt due cause lucratiue circa eandē rem cū
9 in prima solutione partis indiuise solute facta nō fuerit diuisio seu demonstratio visibiliter ad oculum qꝫ tamen est necesse vez qꝫ in prima solutione istius partis indiuise que nunc secūdario soluitur facta fuerit diuisio visibiliter ad oculum ad hoc quod possit dici duas causas lucratiuas in eadē re ꝛcurrere ꝛ ita nō offenditur regula. vt. ff. de acti. ꝛ obli. l. omnes. ꝛ hoc intēdit litera ꝓxima. neqꝫ enim plures ꝛc. dy. Et dic plures. f. singuli pluriū. Jaco. ibi. Neqꝫ enim plures ꝛc. Aduerte quia in hoc pendet magna pars difficultatis hoc. ff. ꝛ hic probat precedēs de terminatio fore vera questio domini si eadē pars quo ad intellectum solui nō potest hoc esset propter impedimentum regule disponentis duplicem causam lucratiuā in eādem rem cōcurre non posse que regula hic non offenditur nec locum habet cū hic nō sit dare certam partem certificataz in qua duplex causa lucratiua possit cōcurrere qꝫ apparet: quia quoties plures habent rem communem pro indiuiso nō facta diuisione ipsi⁹ rei nullus pōt directe partis dñiū habere qua possit ad oculum de mōstrare. ꝛ hoc in effectu dicit gl. que incipit male dicit opinio Jo. ꝛ. R. est eadē in effectu. ibi dñiū singulos spectans. Ja. ibi. nō diuisiōe. i. añ⁹ fiat corpoꝝ diuisio. dy. ibi. Obtineret ita ꝙ aliquis posset se insolidū dñm dicere in aliqua parte sui. dy. ibi. Homo legat eidē. dy. ibi. Solutē altero de duabus heredib⁹ a quibus legatus erat homo in gñe. dy. ibi. solui nō poterit qꝫ esset demōstrare ad oculū rē in qua due cause lucratiue cōcurrerēt: ꝛ sic offenderet regula q̄ est in dicta. l. oēs. de act. ꝛ obl. ibi. non idē. hoc est tertia pars in qua loquit de homine legato in genere ꝛ dic nō idē quantū ad solutionē impediēdā: sed bene est quantū ad actū obligatiōis tollēdū ꝛ hoc dicit in effectu gl.

hic signata. nic. vera. dy. in fi. Hoc verū est in reb⁹ a testatore ꝓ fideicōmissum rogāte ꝓuenientibus: vt eodē. l. j. §. j. Et hoc disponimus sed hic fundus nō ꝓuenit a relinquēte in electū sed a sempronio ꝑmo testatore. vt. ff. si de fal. vnde intelligo. ff. istuꝫ quando heres vni de familia relinquit ſpāliter fundū nō curo instituit eū. vel nō. imo magis presumo qꝫ nō instituerit ꝛ eū rogauit qꝫ illū fundū restituat alij. ꝛ propterea necesse habes dicere ꝙ dñium aliquo tpe pertinuit ad eū cui relinquitur ꝛ ꝓ hoc videtur electus: sed qñ instituit aliquis de familia ꝛ legat fundus extraneo nō videtur instituꝛus electus qꝫ nullo tēpore dominium est penes eū. ls eū dñium rei ab herede legate vel per fideicōmissum transeat ꝛ nullo mométo sit apud heredem. vt. ff. de peculio. l. sed si damnū. ꝛ. j. de furtis. a titio. tū cum per fideicōmissuꝫ relinquit a legatario nō immediate in fideicōmissariū trāfit sed ꝓmo in legatariū ꝛ postea in fideicōmissariū. vt not. C. cōmunia de legat. l. ij. In glo. magna quā verā puto. dy. In gl. i. in estimatione que debebit legatario cum ab illo de familia fuerit euictus. dy. In glo. f. legatarij. ibi ab eo ꝛ ipse habeat pretiū ꝓpterea relictū. dy. In glos. i. quānis. ibi volūtate q̄ hoc opātur. f. vt cautio nō ꝑsetur: sed an hoc casu possit hoc opari questio est. dy. Ultimo dicit dy. ꝙ iste. ff. si de falci est expressum arg. cōtra tēplarios in qōne tāli. hūt eū quoddā priuilegiū qꝫ oia que relinquūtur pijs locis nō expresso certo loco possunt pe tere ꝛ vendicare. pone ergo ꝙ testator relinquit centum pijs locis. ꝛ voluit illa pia loca appellari que nominaret vel eligeret guardianus minozum: empturꝫ petūt tale relictum autoritate dicti priuilegij: iste. §. expresse facit qꝫ non possint: quia quoties electio personarum in aliquem cōfertur. perimde est ac si ipse testator nominasset quo casu non vocarentur ergo nec nunc dy. Pro hoc facit quod notaui. ff. tit. principal. captatorie. ꝛ quod cuiusꝫ vniuersitatis. l. item eorum. §. si decuriones.

Rogo. Thema ex quo eliciūtur tres questiones ꝛ termi nant ꝙ vni ex pluribus dari debuit eligente he rede eo viuēte nullus petere potest si nō sit electꝰ post mortē heredis oēs peterēt. h. d. ibi. Ex libertis alꝫ ex liberis. Dyn. ibi. ꝑferri alius pōt qꝫ est quādiu viueret heres. dy. ibi. Peteret oēs superstites. Dyn. In glo. ex primo testō ibi oēs petent. imo videt ꝙ etiā vnus petere possit ꝛ qꝫ melior sit occupantis conditio. vt. ff. e. l. titio aut seio. Rūdeo hic vni ex pluribus erat dandum quo casu nemine electo petitio datur omnibus ꝛ viriliter. vt. ff. eo. l. si quis titio. §. vlti. in cōtrario vero alternatiue illi aut illi ꝛ ideo nullo electo cuilibet debeꝫ insolidū. argu. ff. tit. j. l. si ex toto. §. j. Sed cōtra hāc solutionē est aperte. ff. eo. l. cū quidā. ibi vtiqꝫ scz vno petēte ꝛc. forte distingueret: vt not. in. l. ibi sequēti. sed si tamē. dyn. ibi. faciūt predicta vt quādiu vnus pōt ꝑferri
8 aliꝫ nō admittant. † Et sic facit qñ plures sunt recepti sub expectatiōe in aliqua ecclesia qꝫ ꝓmꝰ nō admittatur. Jaco. Et si ꝓmꝰ nō acceptauit primū vacantē. qꝫ nō nocet secūdo quoniam habeat postea vacantem. Arg. tū ꝙ primus possit hanc secundam habere. C. de ꝓmiis sacrorū scrinioꝛū. l. vnicuiqꝫ. libz. tū. Jaco. dic vt extra de ꝓben. c. si clericus. lib. vj.

a ℂ Sirē. Ade qñ cōmunis res legat in l. ſerui electiōe. ff. ti. j. imo in l. si heredis ſeruus. de legatis. j.

Sirem tuam. † Si testator legat rē heredis
9 putans suā tenet legatū. see in aliena. h. d. ibi legatū heredis quia hoc est verum quando testator legat rem heredis credens esse suam. Dy. In gl. nam in aliena. ibi. siquis inglinos. §. j. sed si testator posſidebat vel quo modo non erat in hereditate debit eam talē qualis erat: vt hic ꝛ. ff. de euic. l. si rem. ꝛ. ff. tit. ꝓxi. l. si legati. fm Jaco. in fi. Sol'. vt nō. d. l. si domus. §. j. ꝛ dicta. l. cū aliena. Dy. ꝛ Jac. de bel. tē allegat hūc. §. ad defensionē. gl. que tenet ꝙ res heredis legata transeat ipso iure fine traditione in legatariū que gl. est. C. cōia de legatis. l. ij. §. falsa est ꝛ cōiter reprobatur. iste. §. magis facit contra gl. ꝙ ꝓ ea. ꝛ hic dic vt dixi dicta. l. ij. ꝛ. j. ad l. falci. l. hereditatum. ꝛ in glo. ꝛ ideo tene glo. que est in. l. papi. de seruit. et proba. C. de testa. manumissione. l. seruo tuo.

10 **Si omissa.** † Licet fideicommiſſ. deficiant tamen si colligi potest mēs testatoris tenet fideicommiſſ. hoc dicit. Unde hic propter omissionē insequenti propter propriationem aliorum verborum vel secundum ꝓprias significationem non conuenientium ibi sint etiam a testatore fideicommissarum relinquente. Dy. ꝛ facit. ff. e. l. cū proponebatur cum ibi notatis ꝛ tene mente secundum lecturam gl. ibi. ne scilicet nota textum ꝛ sequētem quod imperator dicitur ꝓuidentissimus ꝛ vide in alphabeto dictione imperator.

11 **Item marcus.** † Verba relatiua ad grauatuꝫ relata inducunt fideicommiſſ. ex mente testatoris ꝛ qualitatis personarum. h. d. ibi. liberozum ꝛ verbis communibus seruanda. dy. in glo. vltima ibi. so. ibi, quia non inducunt fideicommissarium inter se sed quo ad filios. dy. et continua. l. sequentem.

Universidad de Deusto
Biblioteca

1 ℣ Dispositio non concernit per obliquum que directo cõcernere non potest.
2 Dominium rei donate filio existẽti in potestate nõ trãsfertur.
3 Donatio inter viuos post mortem effectum sortiri potest.

a C. Sequens. Ads Cals. i.l.ei cui.ff.de do. cã mort. Cal⁹ singul. i.l.j.ff. de his q sine ma.ad lib. p Jason i.l.fi.de do.cã mor.bar.in.l. in mortis.j.c. Ang.i rep.l. tãc̃.C.de fide cõ.bart.in.l. post legatus. §.pe.& his q. vtidig. Jaſõ in.l.filie.§.fa milli.hercif.

a Sequens questio est, i.est ẽt hdis crotchema te pendet. Dy.z breuiter hoc dicit †que nõ veniũt in dispositione directo non veniunt etiam per obliquũ ibi per donationẽ q̃ ab initio non tenuit: sed morte confirmat. vt.C.de donat.inter virũ z vxo.l.donationes.dy.ibi: Veniant ex verbis predictis non dubitare se ꝛc. positis.ff.§.proximo. donata quorum donatio non tenuit a principio: vt predicti. Dy. ibi. Herede existente nec habet ex vltima volũtate sed ex donatione que demũ post mortẽ confirmatur z ideo in fideicõmisso non cadit. vt.j.ad trebal.l.debitor.§.vltimo. dyn. Contrarium tamen eius qs hic dicitur in tertio videtur sentire gloſ.z male. j.de legatis.iij.l.si mulier.ff. responso. Oldradus ibi. Ut ea. scilicet donata quaruꝫ donatio non tenuit ab initio sed morte cõ firmatur. dynus. Item nota quod hec lex est contra opinionẽ Azonis ꝛ. Hinc est. C. fami. herciscun. l. filium ques habentes. vt ibi dixi. Nam si non cadunt in fideicommissum ergo in quartam non computantur cum in quartam imputari z in fideicõmissum vniuersale cadere paria sint. vt.j.ad trebel.l.in fideicõmissaria. §.vlti.z ibi nota. Respondent quidã quod aliud est in eo quod donatur filio existẽti in potestate: † quia ibi nec tẽpore donatio. transferꝫ dominium nec ex postfacto trãslatũ fingitur in preteritũ z ideo in fideicõmissariũ cadere. vt dicta. l. filiũ. Sed in donatione vxori facta dicũt eam retrotrahi quantũ ad translationez dominij z ideo in fideicommissarium vniuersale non cadere. vt hic. quod est falsum: quia ex qua causa tradente non domino impeditur vsucapio eodez casu tradente domino impeditur dominũ translatio z econtra. vt nota. j. de acquirẽ. possessi. l. pomp. §. si iussu. sed viro nõ domino tradẽte vxori ex causa donatiõis impeditur vsucapio z vsucapionis fictio. vt. j. pro donato. l. i. §. si inter virum. ergo viro domino tradente ex causa donationis vxori impeditur dominũ translatio z trãslationis fictio. Alij respondẽt qs nõ sequit̃ nõ cadit in fideicommiſ. ergo non in quartaz cõputetur qs prima facie falsum esse ostendi põt per ea que de prelegatis dicunt. j. ad. l. fal. l. i quarta z. l. nesennius. z. l. titia. z ad trebel. dicta. l. in fideicom. §. vlti. Ray. saluat lecturaz azonis dicens quod in. l. filium res donata fuit prelegata in vltima volũtate hic nõ ar. j. e. l. cuz pater. §. pater filie mancipia. z. ff. ti. j. l. si quando. Itẽ est ar. in eo. quod hic dicit qz habitura esset ꝛc, qs prelegata pro nulla parte in fideicommiſ. cadunt quia ea esset habiturus alio existente insolidum here. vt. ff. de leg. j. l. z quidẽ totũ z cum falsum est qs quãdoqz insolidus qsiqz pro hereditaria parte quãdoqz pro quarta hereditarie portionis veniunt in fideicõmiſ. vt. j. ad trebel. l. marcellus. §. quidã. z. l. in fideicommiſ. §. vlt. z ad. l. fal. l. titi. z. et

3 l. in quarta. hoc addatur ad rationem hic posita. † qz nõ hz ex vltima volũtate sed ex donatione inter viuos que effectuz post morte capit. ar. j. ad trebel. si res aliena. in princ. z qs ibi dixi in gl. ibi. ab alia substãtia. nã separauit hic in vita existẽs vñ quã tum ad mortẽ suã nõ videtur cogitatũ de his rebus. ꝓpterea in fideicom. generalibus non videtur contineri ea de quib⁹ testator non cogitauit. dic ergo qs dispositio inter viuos operatur hoc secundũ Dy. alij dicunt qs hic rogata fuit restituere quod sicut heres cepisset. vt patet in prin. l. z ideo donata non veniũt que non capit vt heres z hoc innuit ibi. quia ea z ꝛc. secũdũ istos in gl. ibi. hoc nempe. f. in bonis z ex bonis. Dy. in fi. hec ratio nulla est quia nõ trahitur retro quãtũ ad dominium. vt not. C. de mofficiosa. dona. l. pater z dicta. l. donationes. z dic vt ibi dixi.

1 ℣ Verba dispositiua fideicõmissi petitionem inducũt ad quẽ vis prolata.
2 Papa dicens: volo quod firmiter tibi habeas censetur titulus concedere. ℣
3 Socius esse nemo cogitur inuitus.
4 Volo verbum dicitur confusum.
5 Mutare quando quis possit.
6 Heres ex testamento testatoris prestãs non censetur liberalitatem conferre.
7 Fideicommisso familie simpliciter relicto gradatim admittentur hi de familia.
8 Bzanarinon potest qui in nullo honoratus est.
9 Fundo ad extraneuz peruenietẽ an admittãtur ceteri de familia electo viuente.
10 Generi quandoqz per speciem derogatur.
11 Verba enunciatiua quando dispositionem inducant.

12 Alienatio rei prohibite alienari facta per heredez ob eo alienũ quando valeat.
13 Vasallo delictum committente ob quod eius bona publicãtur ad quem deueniat feudum.
14 Testamentum ingressi religionem an valeat si partem det monasterio extraneo herede instituto.
15 Actu mediato existente certo non curatur immediatus.
16 Relictum a tutore censetur relictum a pupillo.
17 Familie nomine veniunt per ordinem hi qui tempore testamẽti fuerunt in familia.
18 Prohibitio legis an differat ab ea que est testatoris vel pactionis contrahentium.
19 Filius an preferatur nepoti patre dicente filium z nepotem mihi heredem instituo.
20 Alienatio inter viuos equiparatur heredis institutioni.
21 Voluntas sola inter viuos dominium non transfert.
22 Prohibitio alienationis a quibus fieri solita sit.
23 Alienatio prohibetur fieri titulo singulari sed non titulo vniuersali.
24 Alienationis prohibitio facta cõtrahentibus an sit seruãda.
25 Alienatio prohibita ab herede fieri potest propter ea alienum
26 Dominium an possit non transferri in contractibus.

1 Deto, Blo. diuidit in tres partes z bene. † ba dispositiua ad quẽcuqz pzolata inducit fideicõ. petitionẽ: h. d. ibi placuit. id est videtur p hec verba relinquere fideicõmiſ. lucio titio. dy. ibi ita locutus est heredi instituto pro parte. dy. ibi partem hereditatis delate ipsi lucio titio ex institutione. dyn. ibi. precipiente. i. ante partem capiẽte lucio titio. i. p herede grauato. dy. ibi hoc probare. f. z iste casus nõ est alibi. dy. f. qs fideicõmiſ. secundo casu valeat. dy. ibi. petatur ab his passiue z his qui conueniũt ad fideicõmiſ. dy. ibi. idẽ dicemus qs fidei. valeat. dy. z iste casus non est alibi. dy. ibi. ita loquatur dirigendo verba ad scriptum

2 insolidũ. dy. in glo. ij. in fi. z est ar. † quod qñ papa concedit principi regium ita dicens, volo qs firmiter tibi habeas saltem videatur cõcedere titulum. Jac. in glo. ſcs. heredibus ibi. vt hic. z iste casus in. l. ista dy. ibi. §. diuinã. videtur dispositio nuda cum nõ exp̃essit cum contemplatione verba fideicõmissarij proferret. dy. ibi. so. ibi. qz ibi fideicõmiſ. esset inutile. Old. ibi, phibitiõis, idest dispositionis. dy. ibi. coheredib⁹ z merito coheredib⁹. nam ꝛc. dy. ibi. qs esse põt z hoc nõ vt esse cõtra regulã qz hoc contingeret ex postfacto nõ ab initio. vt. ff. de inoffi. testa. l. certa. z. l. filius. z. l. nã z si parentibus. §. filius. sed hic fieret ex volũtate defuncti in cõtrarũs cõtra voluntatẽ. dy. z pro declaratione presentis materie dic aut verba sunt dispositiua aut demonstratiua aut causatiua. primo casu siue referãtur ad heredem siue ad quemcunqz inducunt dispositionem. vt hac. l. i. z. l. milites. z. l. cũ pater. ff. de lega. j. l. z es modo. C. de testamen. vbi de hoc dixi. sa

3 tis. z de contrahenda emptione. l. non idcirco fallit in deposito quod sit gratia deponentis supra depositi. l. j. §. penultimo z in mandato re integra supra de procurato. an litis. z institu. mã. §. recte. Item fallit in precario. vt. j. de precario. l. cum precario. † Item fallit in societate qua quis non detinetur inuitus. vt supra. de conditio indebiti. l. si non soluerem. §. si centum. si autem vult recedere a re vt quia tenet alternatiue ad duo z vult mutare. dic aut habet tacitam electionem aut exp̃essam. si tacitaz aut in alternatiuis potest eligere. vt supra de iur. doctum. l. plerumqz. et mutatur. vt. j. de verborum obligationi. l. cum qui certarum. §. cum pure. vbi de hoc not. et dixi sicut et in homine in genere vbi potest mutare. vt supra de conditio. indebiti. l. cum is. §. penultimo si exp̃essam vt quia stipulator dixit quem eligam aut quem volam tunc licet mutare. vt. j. de verborum obligationi. l. si stipulatus. in vltimis voluntatibus. aut vult mutare circa dispositionem aut circa immutationẽ et tunc aut rerum aut personarum primo casu licet mutare. vt. ff. de iure codicillorum. l. dum. §. licet et. j. de lega. tertio. l. si quis in principio testamenti. si circa renuntiationem seu repudiationem vt

4 quia agnouit legatum vel hereditatem et penituit refert quia aut dixi volo adire z tunc non nocet † quia verbum volo est cõfusum. vt. j. ad tertullia. l. filiũ. alias dixi repudio vel non agnosco z amplius non mutat quia sufficit semel voluisse vt. C. de repudianda hereditate. l. sicut. nisi sit minor. vt. C. de minor. l. z si fine. §. restitutus. si vult mutare circa res ante a se relictas aut sibi primo casu quia dixit lego stichum aut pamphilum si heres vnumeligat non mutet. vt in. l. contraria. vt supra. vt eodem statuliberum. in fin. z sic vltime voluntates differunt in hoc a contractibus sicut z in multis alijs. vt. j. de regulis iuris. l. in testamentis † si circa res sibi relictas puta quam elegeris non licet mutare si electio tenuit. vt. ff. de legatis. primo. l. apud audi-

5 dium alias licet. vt. eodem titulo. l. secunda. z. j. de col. bo. l. non nunquã. si circa personas potest mutare vt hic: z est ratio quã supra dixi. Si autem quis vult mutare in iudicio: aut ante litẽ contesta. z potest. vt. ff. de rei vendicatione. l. qui se. Ii. fallit eodem titu. l. finautem. in principi. Item si maliciose hoc faciat. vt. ff. de dolo. l. si. vel potest mutare ante litis contesta. z post, ni si interest aduersarij. vt. ff. de interroga. act. de etate. §. celsus. et potest interesse. vt. ff. de rei vendicatione. l. fina. si post lit. contesta. non potest. j. de donationibus. l. quidaz. ff. de nor. l. electio. §. negz. vel si pro bo. erroꝛem. vt. C. de iuris z facti ignorantia. l. erroꝛ. z. ff. an actio de peculio est annalis. l. quesitum. z de interrogato. actio. l. de etate. §. celsus. vbi de hoc. Et hic vide quod notatur per Dyn. extra de regulis iuris. c. quod semel placuit. z cap. mutare. z per Archidiacoñ. xij. questio. j. cap. certe. z. plene dixi dicta. l. sicut de actio. z obligatio. ibi frustra. id est inutiliter. Jacobus. Electione ex testamento primi testatoris durante. nec ob. ff. de heredi. instituen. l. iij. §. penul. vt ibi not. ibi non constitit. id est nõ valet. Dy. ibi. Quod datur subaudi idem z dic datur. id est ab herede relinquitur. Dy. ibi. Voluntas in eligendo. Dy. ibi. Comparabitur ille qui fuit electus. Jac. ibi. nõ fuisse creditor. z ideo nõ valet tale legatũ. Dy. ibi. Siue mutet aliũ eligendo quod fieri potest semper viuente eo qui habet eligere vt dicta. l. cum pater. §. a filia. j. eod. Oldra. ibi. Competit. scilicet primo electo. Oldra. Jn glossa. nam etiam si nõ legaret ibi agereturꝫ. sed tunc nõ vnus solus sed omnes agerent. Jaco. Jn glossa vltima. ibi. morietur heres sed in cõtrario de presenti collatũ erat ius eligẽdi ij hec videt falsa. vt. ff. eo. l. statuliberũ. §. stichũ. Sed dic vt ibi dixi vel quod ibi dixi eligendi facultas limitata erat vsqz ad diem hic aũt erat in diem collata. Dyn.

6 Si de falcidia, Secũda pars z dicit heres prestans ex testamento testatoris non intelligitur libertatem conferre. h. d. Et quod dicit falcidia dic. scilicet detrahenda vel non detrahenda. Dy. non enim facultas respectu electi. Dynus ibi. Necessarie electiones respectu alicuius in genere. Oldra. Vel dic necessarie. id est in mente heredis. nam posset agi contra heredem z compelli vt eligeret. Jacobus de ra. ibi videatur relinquisse heres illi electo. Dy. q. d. mihil quia ꝛc. Oldra. ibi. Itaqz quia necesse habet heres eligere. Dyn. Vel quia videtur ei primo testamento legatum qui postea electus est. Jac. ibi in dispari gradu ad hoc contra. ff. e.

7 l. cum tale. §. in fideicommisso. † Sed dic q si fideicommiſſum fuit relictum familie simpliciter per gradus vocãtur vt ibi: hic vero non simpliciter sed vni quem heres elegerit vnde hec verba debent aliquid operari. dyn. ibi. Reliquisse. id est vnum elegisse vt per hoc alij excludantur. dynus ibi. Paritum est voluntati eligendo. pnum. Dynus ibi. Ceteri conditione deficiunt communi que est si nullus eligatur. Oldradus. Et propterea non admittuntur ad petiones fideicommiſſi. ibi. Sed si vno tertia pars. dynus ibi. Herede instituto insolidum. dyn⁹ ibi. relictus est insolidum. dynus ibi. Et illo testamento. scilicet primi testatoris. dynus ibi. Petetur per alios duos de familia. dynus ibi. De familia primi testatoris. dynus ibi. extitisset sed non omnino perinde z ideo sequitur verum ꝛc. dynus. ibi. Verum is de familia. dynus ibi. Qui heres scriptus ab herede. dynus. ibi. Ratione doli exceptionis. id est opposita doli exceptione si possit. dynus ibi. Facere partem virilem. dynus ibi. Hãc que. ratio quia sunt de familia. dynus. Et nota istam rationes ibi ceteros non institutos. dynus ibi. Admittit ad reuocationem. dynus ibi. eadem. scilicet ratio. dynus ibi. Compensationem. id est retentionem. dynus. Sed computationem ibi. Si duos quarta pars. dynus. ibi. Non equis maxime idem si eqs. dynus ibi. Extero. id est qui non est de familia. dyn. ibi. Jure hereditario. id est per delationem hereditatis tamen vt relictum a primo testatoꝛe. vt patet. j. ad. l. falc. pater filium. Old. Jn glo. non petetur per alios de familia nec per ipsos inequalitatis ratione allegata z horum vtrũqz probat nõ magis ꝛc. et probetur. ff. titu. prohi. l. filiuſſa. §. cum pater. penul. responso. Old. ibi. Pro altera vero parte. scilicet quarta. dy. ibi. Cõpensatione. i. retentione. dy. Sed z si fundum quinta pars vsqz ad. §.

8 ogo. dy. † Et primo quero quare non valet si nihil relingt. Rñ deo qz quẽ nõ honoꝛo ꝛc. Secũdo op. qs nõ valeat etiã si relinquat electo nolente legatũ apprehendere. vt. ff. de mino. l. si minoꝛ. xxv. annis. sed dic qz cũ eligi possit eũ grauare tantundez propterea relinquendo. Item op. qs etiã si vnus capiat teneat vt in ver. sed si quid verum est postq̃ agnouit. Tertio op. quod nõ potuit relinquere. vt in princi. l. sed relinquendo videtur eligere. Quarto opp. qs nõ teneaꝫ alijs de familia eminentibus post mortem electi quia legatum fuit in specie relictũ sed hic a sciente. item contra qz videtur relinquere solum ius qs habet licet illud morte finiatur. vt. ff. de lega. j. l. quod in rerum. §. j. z. l. si

sticho. sed hic contulit fideicõmissum in tempus quo certũ erat eum nullum ius habere: sed solum legatarij electum. Quinto op. quod nullo modo possit extranea⁹ petere: sed ceteri de familia etiaz si tantũ fuerit relictũ quantũ erat. in pretio fundi. vt. ff.

9 ver. sed si vno. fo. vt in glo. z ratione quere. † Itẽ cũ fundus pertineat ad extraneũ videt qs ceteri de familia admittant̃ viuente electo. vt. j. e. l. cum pater. §. libertus. sed potest dici qs viuente electo petitiones impediat aliqualis necessitas electo imposita per heredem sicut z alis. j. e. l. peto. §. predium. dy. ibi heres primi testatoris. dy. ibi reliquerit specialiter z pro hoc videtur eũ elegisse. dy. Et per hoc trãfertur in eũ dominium nõ qũr in fideicõmissariũ extraneũ fine facto eius. dy. ibi extero. i. ei qui nõ erat de familia primi testatoris. dy. ibi ab extraneo. i. p extraneũ. dy. ibi si preterea. i. preter fundum. dy. ibi tantũ eidem de familia cui erat fundus relictus. dy. efficiat als non posset per extraneum peti. dy. ibi in expedito fore: nam extraneus habebit rez cũ effectu nec poterit ab aliquo de familia aduocari. dy. ibi qs si talia verba fuissent a primo testatoꝛe prolata. dy. ibi. qs in ex terũ. i. eum qui de familia nõ est. dy. ibi oneratũ intelligi ad esti mationem fundi extraneo fideicõmissario. dyn. ibi deinceps. i. post mortẽ eius cui erat legatum quod de familia exierat. dyn. Qualicũqz grauati dispositione huic nequaq̃ obstante. Oldr. ibi cautionibus. i. interposita cautione. dy. in glo. ideoqz. in fi. Oppone qs si locus est detractioni falcidie ex testamento sempronij saltẽ portioꝛ que detrahatur per falcid. debeatur ex testamento titij. ff. ea. l. meuius. in prin. qs concedi põt z illud defalcetur. vt ex testamento titij. sed in relictis ab eo locus est falcidie. arg. j. ad leg. falcid. l. j. §. si quis creditor. z de dote prelegata. l. ij. §. idẽ iul. querit. dy. in glo. ij. que incipit nõ em. in fin. z. j. de rebus dubijs. l. vtrum. Old. in glo. nõ etiã ibi. iij. respõso. z. l. si quis titio. §. vlt. Old. in gl. hoc est. ibi detraheret falcidiã here dis. Old. in glo. ideoqz. in fi. f. qs si cõmitto alicui electio, qs eligere videor. z facit ad id qs dixi. ff. de procura. l. j. an possit cõstitui procura. ad constituendum alium procur. z. qs dixi. ff. de hered. institu. l. sed si in conditione. §. solemus. in glo. necesse habet heres eligere. vt. j. ad trebel. l. heredes. §. fi. Jaco. in glo. j. petent ibi ex testamento contra heredem titij. dy. in glo. hoc videtur falsum. in fi. sed si eum instituisset nec alteri legasset fundum videretur eum elegisse. arg. ff. rit. j. l. filiuſſa. §. penul. C. de scdis nupt. l. si quis priorꝭ. ver. certũ. z. j. §. pri. Jac. in eadẽ glo. ibi apud heredẽ remaneat. ergo non habeꝫ p electo cũ aliquo tpe nõ fuerit penes eũ dñium vnde alij ad petitionem admittunt̃. dy. in glo. que transit ibi pro vna parte. alias p sua. dyn. in glo. est aũt hec ratio: ibi rei ven. nõ actione ex testamẽto z sic nõ est proprie cõpensatio: qz quis tenetur rei ven. nullo iure est obligatus. insti. de act. §. j. dy. ibi sed si vnus ex alijs nõ institutis. dy. in glo. i. hoc ipso ibi heredes rogati. i. titũ qui fuit rogatus. dy. in fi. dicit ergo hereditario. i. p delationẽ hereditatis tñ vt legatũ a sempronio: vt patet. ff. z. j. ad. l. fal. l. pater filio. dyn. in glo. esset de familia in fi. so. colligitur ex eo qs no. s. de acqui. here. l. si quis mihi bona. §. iussum. dy. vel dic fm Jaco. de bel. qs ibi

10 est species z genus † trunc generi per speciem derogatur: vt. j. de regu. iur. l. in toto. z vt ibi no. hic aũt est genus tantũ z argumẽtatur hic de specie ad genus z tunc dic vt no. ff. de admi. tuto. l. si duo. Jac. de bel. in glo. si simul variant. in fi. vel dic vt no. ff. l. cum quid ã. dy. in glo. secus si minus. ibi qualitercũqz varies scilicet sumendo eas preterea siue propterea. Old. in glo. cum determinatione ibi secundo herede vel non herede: vt dixi circa tertum. dyn. in glo. quia tunc ibi vt z ibi not. hoc approbat. dyn. ibi vel attende an propterea est ergo differentia inter preterea z propterea. dy. ibi non propterea z male. dyn. ibi alioquiz si propterea presumeretur instituisse. dyn. ibi. §. si duos. z fm hoc in ver. petituris. electus siue heres ei⁹ dato q̃ sit de familia nõ facit partem alijs. Old. ibi quia alijs. si propterea non legat. dyn. ibi diceretur nullum grauamen. dyn. ibi a fideicommiſ. imo in hoc dic. vt no. C. communia de leg. l. quaz glos. puto veriozem. l. qm̃ indignus. z cõia de leg. l. oẽ verbũ. si non sunt inepta vel continentia impossibile. vt. l. impossibilium. ff. reg. iur. z. l. seruo. §. fi. de leg. j. Secundo casu siue demonstratio sit vera siue sit falsa non impedit dispositionẽ nisi als non esset legatarius si falsam sciisset: vt. j. de conditio. z demonstrationi. l. demonstratio. z. l. cum tale. §. falsum. Tertio casu aut causa est de preterito: aut de futuro. primo casu idem qs dixi in demonstratione: vt. l. si ita dicta. l. cum tale. de conditio. z demonstra. Secundo casu non inducunt fideicommiſſariũ: vt. ff. eo. l. titio. in

11 prin. † Quarto casu principali aut sunt enunciatiua incidenter propter aliud z nõ inducũt dispositionem. vt. C. de testa. milita. l. ex his verbis. nisi in milite: vt ibi. z. C. de proba. l. non, epistolis. z de iure patro. l. caius. z ita posset intelligi dicta. l. titia. aut sunt prolata principaliter propter se: z tũc aut queritur nunqd

Universidad de Deusto
Biblioteca

inducant dispositionem cõtra propriam significationẽ. Primo casu dic qs nõ. vt. ff. eo. l. titia. §. caius. secundo casu aut incerta incerti hominis: aut certa. primo casu non inducant. vt dicta. l. titia. §. lucius. secundo. ff. eod. Secundo casu aut proferũtur in vltima voluntate. Et tunc dic aut m prẽiudiciũ tertii. z fauorẽ suũ vel heredis aut in fauorem heredis: sed nõ in prẽiudiciũ alicuius aut in prẽiudicium heredis z in fauorẽ legatarii vel alicuius alterius. aut nihil tale continetur. Primo casu nihil operãtur. vt. C. de testamentis. l. verba. vbi de hoc no. z dixi. Secũdo casu nihil operantur cũ magis sit consilius. vt. j. e. l. cũ pater. §. mando. l. verba. vbi de hoc no. z dixi. Tertio casu aut proferuntur ad legatariũ z nõ inducunt fideicommissariũ cũ sint blandicie. vt. j. de vsufruc. leg. l. generali. in prin. z vide quod dixi: aut proferuntur ad heredem: z tũc inducunt diſposiſ. vt. j. de donatio. l. et hac scriptura. vbi de hoc no. z satis dixi. z. ff. e. l. vnũ ex fa. §. ff. z. j. e. l. lucius. §. quisquis. z de leg. iij. l. pamphilo. Quarto casu nihil operantur. vt. C. cõmunia vtriusq; iudicis. hec scriptura. aut inter viuos: z tunc aut in iudicio z dispositionez inducunt. vt. ff. de interroga. ack. l de etate. §. si quis. aut extra iudicium. z tunc aut ad obligandum z non inducũt. vt. ff. depositi. l. publia. aut ad liberandum. z inducunt. vt. ff. de donatio. l. quidam. z de pactis. l. tale. z de hoc dixi. C. de nõ numera. pec. l. generaliter. z de probatio. l. rationes.

Text° iste est singularis. 12 **Predium.** Iste casus nõ est alibi. Dyn. z notabilis est ſ fiheres rem alienari prohibitaz alienat propter eo alienũ qs ipse contrarit eo viuente tenet alienatio z eo mortuo reuocatur si extraneus heres per heredem fuerit institutus. h. d. Dyn. Vel sic. si necessitas alienandi insurgit ab herede alienatio necessaria in ipsius vita tenet non obstãte prohibitione alienationis facta a testatore. h. d. Vbi quod noie familie. i. quod prohibitum est extra familiã alienari. Dyn. ibi veneant. i. vendantur propteres alienum ab herede contractũ. Dyn. in glo. j. in fi. eris alieni heredis quo casu habet locum. §. iste z hereditarii. z eo casu nullo tempore reuocatur si aliũde solui nõ poterat. vt. ff. de lega. j. l. filiuſſa. §. diui. z de hoc dixi. ff. de lega. j. l. pater. in princi. z. §. iul. Dy z de ista alienatione necessaria vide qs notaui. C. de fundo dotali. l. ũ. z. ff. tit. proj. l. filiuſſa. §. diui. ſcdo. z. j. eo. §. fi. in glo. ſic enĩ ibi quod si talia ibi fuit necessaria propter dispositionem heredis quod videtur mirabile. Dy. in gl. i. testatore. z per creditores heredis. Dy. in fi. z qs ibi no. in glo. institutus ibi mutat casum quia supra fuit alienata hic nõ sed solum extraneus heres institut°. Dy. ibi ne exeat de familia. z fm has duas habeas in litera quia z extrane° zc. Dy. ibi vel dic tertio habeas. Dy. ibi quando z ipse institutus primus. Dyn. ibi habeat heredem qs est verũ si institutus esset proximior in gradu alis primotes in graduvocarẽtur. vt in. §. fratre. Dy. ibi qui erat de familia z fm boc nõ habeas in litera. z. Dy. Ultimo attendendũ est qs iste. §. multum allegatur per 13 aduocatos in practica maxime in questionib° feudalibus † puta si vaſallus cõmittat delictũ propter qs bona debeant publicari qs bona feudalia veniãt ad fiscum z fiscus recipiat fruct° viuente vaſallo z eo mortuo feudum reuertetur ad vaſallũ. Dy. arg. huius. §. z pro hoc etiã quod no. C. communia de legatis. l. ũ. autenti. res quę subiacent. vbi dicitur quod si res quę subiacent restitutioni alienẽtur tenet alienatio cõditione in vita alienantis postea non secundum opinionem vnam ibi notatam in co. vnde sumitur. Et pro hoc etiaz. j. de adulteriis. l. si postulauerit. §. iubet. z soluto matrimonio. l. si filio. §. si iure. z vtrobiq; dixi. z de iure fisci. l. ſtatius. l. cornelia. vbi etiam de hoc dixi. nã tamdiu defenditur hic empto: quandiu venditor tenet z pro hoc. j. e. l. qui solidum. §. j. de leg. j. l. filiuſſami. §. cum pater. z. ff. de pigno. l. nec lex. vectigali. z. l. grege. §. j. z de hoc dixi. C. de heredi. auf. si vero dominus temporalis. idem posset etiam dici in emphiteota. ad hoc etiam facit quod no. extra de dona. inter virum z vxor. l. si donate. §. sponſus. Item faciũt predicta ad qs 14 no. C. de sac. ſan. ecc. auf. si qua mulier. † si ingressus mona. instituit extraneum z monasterio certam partem an teneat testamẽtum. videtur enim quod teneat in vita testatoris postea redeat ad monaſteriũ. vt ibi dixi. si vaſallus fecit diuisionem cũ alio cum quo habebat rem feudalem communem an dominus ad quem reuertitur feudum habeat stare diuisioni vide quod dixi in simili dicta auf. res quę subiacent. circa finem.

a Mak filio. Ads qs iste §. facit ad q̃ stionẽ fz bal. hic de qua in l. si vxbanade a cõdit. indebi.

Mater filio. a † Si mediatus actus est certus de 15 immediato non curatur. h. d. mediatus est pupillus immediate est tutor z sic est ar. quod si pubes iuret in contractu super banco qs valeat sacramentũ qs dic. in auten. sacramenta. vel sic vbi relinquitur alicui sub nomine appellatiuo videtur esse relictũ ab illa persona que repręsentatur per illud nomen vnde qs si iudex delegatus citat qs debeaz venire coram eo ante tertiaz, z impeditus mittat subdelegatũ qs

b Allegabilis. Ads bal. in l. nõ solũ. §. morte. de noui. oper. nũti. in principio.

cogar coram eo respondere quia sub delegatus repręsentat personam delegati qui citauit sub nomine appellatiuo. petrus. p hoc facit qs no. ff. qui satisd. co g. l. sciendũ. §. tutores. z de proc. l. quacunq;. vel dic clarius fm Dy. legata relicta a tutore vel curatore pupilli vel adulti. videtur esse relicta ab ipso pupillo vel adulto. Dy. licet tutor datio. non tenuit. z vide in speculo de instrumentoz̃ edit. §. nunc vero aliqua. ver. quod si fenerator. ibi facto testamento quo ad dationem tuto. sed ad alia valebãt z sic cessat cõtrarium. dyn. ibi. idem in curatore dato a patre vel a matre z dic idẽ. vt relictũ a curatore videatur relictus a pubere. Dy. ibi. quibus certe casibus. s. qñ moritur quando excusa 16 tur z quando inutiliter datur. Dy. ibi placuit † qz relictũ a tutore videtur relictum a pupillo. Dyn. ibi. extero. i. extraneo ibi. nõ ab ipsius. s. tutoris. Dy. in glo. imo potest ibi fine inquisitiõe imo semper cũ inquisitiõe. vt no. ff. de testa. tutel. l. ij. z videtur casus. ff. q petãt tutor. l. ff. §. fi in fi. hec placet. Dy. in gl. ſs quo hoc in fi. z hec vera quantũ ad hũc casus. Dy. in glo. vt qz maior ista glo. cõiter est male signata qz cõiter est signata super primo verbo recte dat°: sed debet esse signata super secũdo datus. Dy. in glo. sed quomodo. ibi vel dic testamẽtũ hec vera fm Dy. in gl. si igit hic valeret z hic glo. cõiter est male signata qz cõiter est signata super verbo quod a pupillo z dz esse legata super verbo pupillo quod est.

b **Fratre** Iste. §. est pulcher z allegabilis. h. alienatio pro 17 hibita in vltima voluntate ad singulare z vnisalem refertur. † Ité appellatiõe familie oꝛdo gradium debet obseruari in his qui fuerunt in familia tempore testamẽti. z intellige hunc. §. z similes quod non possit alienari nisi in familia emere voluit. z. j. de ver. obli. l. qui rome. §. coheredes. dyn. in. l. voluntas. C. de fideicõmiſ. et qui contineantur ap. familie. dic vt. C. de ver. signi. l. vl. Dy. z ad materiam huj°. §. bene facit. j. e. l. codicil. §. instituto. z dic quod iste. §. continet sex dicta circa thema z casus. thema est quia testator fratrẽ heredẽ instituit. z domum alienari prohibuit extra familiam. dicit ergo primo quãdo vocetur familia quia vocatur duob° casibus. scz facta alienatione inter viuos vel instituto herede extraneo. Secõ quo oꝛdine vocẽtur qz si sunt omnes eodẽ gradu vocãtur oẽs simul: si non eodem vocatur proximior in gradu. Tertio qualiter vocẽtur qua prestita cautione qua de re restituẽda familie post mortem suam vel si alienetur. Quarto quo iure z ad quid consulatur cautione non prestita. quinto quo iure consulatur pro cautione ante traditionem. sexto qui admittantur z vtrum etiam qui post testamentuz defierant in familia esse. habet ergo. §. iste septem particulas in prima thema in sequentibus tres questiones ex themate premisso pendentes: z determinationes earum circa primã partem oppone quod possit instituere heredem extraneũ. vt. j. de leg. iij. l. pater. §. fundũ. z dic quod alienatio ibi fuit prohibita filio viuente vnde post mortem nõ videt prohibita. sed permissa. vt. ff. e. l. ſtatulibe. §. j. Ité op. quod nõ videatur prohibita heredis institutio. vt. j. de acqui. re. do. l. quidaz. z de fundo dotali. l. j. z dic qs ibi quando alienatio prohibeb°r a lege hic quando a testatore vel contrahentibus: vel hic precepit in familia retineri ibi simpliciter prohibetur alienare vnde instituendo heredem nõ videtur alienare. Item op. quod etiaz nisi testator prohibeat alienari extra familiã transeat etiã ad heredem extraneũ. vt. j. ti. proj. l. pater. §. quindecim sed ibi transeunt ad heredes partes empte a quoliber. tantũ de quib° nõ vrrogatus. quarto euidenter op. quod transeat ad heredẽ extraneũ quia dicit lex qs heres extrane° reuocat partes alienatas per alios. vt. j. e. l. qui solidũ. §. penul. sed ibi nullus supererat de familia z omne ius recidit in vltimum decedentem z ille transmittit omne ius etiã ad heredem extraneũ. z de hoc an heredẽ instituẽdo videatur alienare vide quod not. z dixi. C. de secundis nupt. l. si quis prioris. §. j. Quinto op. quod in heredem extraneum transeat dominiũ: sed agatur ad interesse. vt. j. ꝺ verbo. obliga. l. si quis ita. §. ea lege. z. C. de condic. ob causam. l. ea 18 lege. vbi de hoc not. z dixi sed facilis est: z consueta solu. † nam aut a lege aut a testatore aut a pactione contrahentiũ prohibetur alienatio. sed oppone quod inter istas prohibitiões nõ fit diuersitas. vt. C. de rebus alienis nõ alien. l. vlti. sed dic pares esse dictas prohibitiones quo ad casus prohibitos: sed diuersas quantum ad effectũ prohibitionis. vt ibi not. z plene dixi. Sexto op. qs instituendo heredem extraneum nõ videatur alienare. vt. ff. de alie. iudicũ mutan. causa. l. ex hoc edicto. §. sed herede. sed illud quo ad illud edicum. Circa secundam partẽ oppo. qs videntur omnes de familia vocari non cõsideratis gradib°. sed dic aut relinquitur familie simpliciter aut omnibus de familia aut certis tãñ aut simpliciter familie sed voluit certos pręponi de quo dic. vt. ff. eo. l. vnũ ex familia. in princi. z. §. rogo. z. l. cum quidam. Circa tertiuz oppone qs cõsulatur re tradita ad cautionem

tionem per condic. sine causa. vt. ff. de vsufruc. earũ rerũ que vsu consumunt. l. hoc senat°. §. si pecunie. dic vt hic in gl. z subsequenter distingue duplicem cautiõis speciem. Item oppo. quod si nullus supereſt nõ debebat cauerı quia cautio est superuacua. et dic. vt in gl. Circa sextum videtur considerandum qui erant in familia tempore mortis. vt. ff. eo. l. cũ ita legatur. in. §. fideicõmiſſo. z sol. vt ibi no. Item collige argu. ex eo quod hic dicitur qs proximus primo loco videatur inuitatus ad questionẽ que 19 no. ff. de liberis z posthumis. l. gallus. §. quidã recte † qua quaritur si pater ita dicat filium z nepotẽ mihi heredes instituo. qs primo admittatur videturqs simul ambo z equaliter. z. j. titu. proji. l. coniunctim. sed dic qs per gradus admittunt: z sic filio primo vt patet in textu. d. l. gallus. licet obscure. z ibi plene dixi. Dy. z a simili facit in vsibus feud. de succeſſio. feudi. §. filia vero. z de eo qui sibi z heredibus suis masculis. ca. j. ibi alienauerit inter viuos z qui contractus contineatur alienationis verbo. dic vt dicta. l. vlt. C. de rebus alienis non alienandis. Dyn. 20 ibi. extraneo herede instituto. † no. qs alienatio iter viuos z heredis extranei institutio hic equiparanť. Dy. de quo dic vt dixi dicta. l. si quis prioris. §. j. C. de secundis nupt. ibi fideicõmiſſum petens. i. domũ per fideicõmiſſum relictã z hoc verũ q; oẽs admittãtur quãdo omnes sunt in pari gradu. si autẽ in dispari statim sequiſ in ver. quid ergo. z ex eo qs dicit peteret datẽ in telligi qs loquitur de acf. in rem quia petitio in rem est. vt. j. de actio. z obliga. l. actio. z de verbo. signi. l. pecunie. §. petitionis. z pro hoc. j. eod. l. cum pater. §. libertis. Dy. ibi. qui i familia fuerunt: scz tempore testamenti. Dy. ibi. inuitatus ad petitionem rei de familia discedentis. Jaco. ibi. nec tamen ideo. i. licet proximus preferatur. Dyn. z dic quod hic loquitur post traditionem sequens ver. ante traditionem ibi sequentiũ. id est qui sunt posteriores in gradu. Dy. ibi propter superiores. id est in gradu precedentes. Dy. ibi. ledi debet. vt nunquam admittantur. Dy. ibi sed ita° proximus. id est in gradu precedens. Dy. ibi se familie posteriori offerenti ad receptionem cautionis. Dy. ibi desiderata. i. nec petita. Dy. ibi eo nomine. i. pro cautione petẽda. Dy. ibi ad exterũ. i. extraneũ nõ de familia. Dy. ibi quãdo qs. i. quãdocũqz. Dy. ibi peruenerit titulo singulari vel vniuersali. Dy. ibi cõpetit rei ven. ff. e. l. cũ pater. §. libertis. Oppo. de. l. pater. §. fundũ. j. titu. proj. z so. vt eadẽ. l. §. xv. ibi doli mali excẽptione opposita ante traditionẽ: qz post traditionẽ dictũ est. §. ver. qs si cautio. Dy. ibi vlteriori. i. vltra illum qui percipit fidei cõmiſſum. z qs dicit supersit. i. in rerũ natura sic supereſſe tamẽ sperat. in eodem gradu vel posteriori: z sic cessat gloſſ. ibi fit postea. i. fit post testamentum ante tamẽ mortẽ testatoris. Dy. ibi emãcipati z sic defierunt esse agnati. Dy. ibi quoqz q erant de familia tempore testamenti licet postea defierint. Dy. ſz nũ quid legare poterit dic qs non. vt. ff. quibus modis pignus vel hypo. soluitur. l. sicut re corporali. §. venditionis autẽ. hunc tamen. §. intelligas in alienatione volũtaria non necessaria. vt. ff. eo. l. predium. j. titu. proji. l. pater filium. z ibi gloſſ. z. ff. de leg. j. filiuſſami. §. diui. z ibi de hoc in gloſſ. ex hac. l. ibi. Joan. tamen dicit z bene. Dy. ibi ad extraneũ institutum licet alienatio prohibita fuerit in testamento. Dyn. ibi qs est verius hic lege ver. qui est. j. in glo. ibi Ité ad. l. quedam. Oldra. ibi z siquidem fem per. id est siue fit prohibit° alienare in vita siue simpliciter. Oldra. ibi fundum no. imo. §. iul. agrippa. Oldra. ibi ea. lege. et est 21 ratio † quia inter viuos sola voluntas non transfert dominium. ergo z sola transferri nõ impedit. arg. ff. de pactis. l. ab emptione. z quod ibi no. pe. z. l. traditionibus. secus est in vltima voluntate. vt. j. eod. l. cum pater. §. furdo. ibi secus si testamento facto vel ibi quando alienatio prohibetur a lege nec ob. l. si quis prioris. §. ceterũ. qz ibi nõ erat prohibita. sed permissa. Preterea et illa corrigitur per autẽ. ibi positam. z item z meliꝰ dic qs hic nõ prohibuerit alienationem simpliciter imo etiã preceperit in familia remanere. Dy. ibi. illud edictum qs requirit dolũ. Dy. in fi. respõdeas. vt ad leg. quedam. Dy. vel dic fm Jac. de bel. quod ibi. prohibetur alienatio a lege fauoꝛe certe persone ne dos pereat z ne mulier laboꝛet inopia: sed ab herede transit dos eodem iure z modoꝛ. z de manu eius vꝛoꝛ debet recipere dotes. vt C. solu. matri. l. dotis actione. z ideo ibi transit dominium in heredem. siue mariť decessit ab intestato siue ex testamẽto hic autez prohibita est a testatore alienatio simpliciter z fauoꝛe certarum personarum ad quas voluit omnino peruenire: z ideo hic non trãsit dominium. z dic plene. vt not. dicta. l. si quis prioris. de secundis nupt. §. j. Jaco. de bel. in gloſ. incerti ibi secus imo hoc falsum quia ibi alio modo consulitur ad rem. vt patet. in. l. si vsufruc. nomine. ff. vsufru. quem admodum caueat. Dy. z ideo ibi interponitur cautio quia ibi est certum cuius interesť hic autem nõ est certum quis erit proximior istius. petrus ibi non interesť. sicut ibi. Dy. in fi. vel dic vt ibi. Dy. in in gl. illam. scilz de restituenda ipsi dãti. Dy. ibi qs si talia in ver. z ideo in vltima glo. Dy. in gl. nec supereſſe speratur ibi in eodem gradu. z hoc inuicem sibi cauebunt qs glo. antiqua hic signata vicaria cautionem appellat. Old. in fi. vel dic nõ supereſſe fm naturalẽ veritatem: sed tamen credebatur supereſſe. Jaco. in gloſſ. viti. ibi de heredi. z falcid. imo de heredit. ab intestato. §. nullum vero. Oldr. Ulti. pro declaratione materie huius. §. que continua. z vtilis est vide qs no. z dixi. C. de conditio. ob causam. l. ea lege. de fideicommiſſ. l. quoties. z. l. volũtas. vbi sunt due bone gl. de hoc in vsibus feu. in summa qui. modis feud. amittatur. §. z qs dictuz est. z quod etiam no. z plene dixi. C. de rebus alienis nõ aliena. l. fi. z de acquirẽ. posſes. qui absen. §. i. z per Jmo. extra de testamẽtis. c. raynaldus. z. j. tit. proji. l. pater filium. in princi. z. §. fundum. z. §. iul. aggrippa. vbi Dy. ponit bonam z vtilẽ

c Distinctio. Dy. in prohibitiõe alienationis que ẽ notabilis et obseruãda.

c distinctionẽ cuius effectũ statim subiciam z vt omnia° plectatis † dic qs interdum prohibitio alienationis fit a lege in 22 terdum a cõtrahentibus inter viuos interdũ a testatore interdũ a iudice. sed si. prohibitio fiat a lege tũc aut fit alienatio necessaria aut volũtaria. Primo casu permittit. vt. ff. de fundo dotali. l. j. ff. fa. hercil. l. alienatiões. z de rebus eoꝛum qui sub tutela vel cura sunt. l. ũ. §. idẽ queri potest. Secundo casu quando alienatio est voluntaria z dic quod isto casu z si sint plures tamen inter se nõ potuerunt alienare. vt. l. cum his. §. sed si pluribus. ff. de transac. z not. in dicta. l. voluntas. C. de fideicommiſſ. nec dicas qs in dicto. §. sed si pluribus. fuerit prohibitio facta a testatore qz imo nihil dixit testator: sed solum reliquit alimenta vnde lex supplet quod alienari nõ possint sine decreto. vt dicta. l. cum hi. in prin. si tamẽ qs intelligeres qs testator prohibuisset tunc forte esset in speciale contra istum textũ. z. dicta. l. volũ 33 tas: sed dic vt no. dicto. §. si plene. per Alberi. dicunt quidam † aut loquimur de alienatione que fit titulo singulari z illa prohibetur aut vniuersali z illa permittitur. vt. j. de acquirẽ. re do. l. quedam. cũ ibi notatis. tu dic qs notanda est regula z instãtia regule ista est qs que nõ transeunt titulo singulari non trãseũt etiam vniuersa. vt. ff. de officio eiꝰ cui mandata est iurisdictio. l. j. in princ. de pigno. l. obligatione. z de peculio. l. qui peculiũ. et pro hoc optime facit. l. fi operarum. z. j. ad trebel. l. proinde. z. l. si patroni. z si cõtrarium reperiatur speciale est z instãtia cõtra dictam regulam: z ita intelligi debet dicta. l. quedam notat regulam esse in contrariũ. vt ibi dixi. z probat. ff. de iure codicillorum. l. quedam. z de ista alienatione prohibita a lege tractat° 24 cta. l. vlt. C. de rebus alienis nõ alienã. † Secundo casu principali quando prohibitio alienationis fit a contrahentibus inter viuos dic aut queritur si fiat contra an impediatur trãsitus dominiũ z dico qs nõ. vt dicta. l. ea lege. C. de condi. ob causam da tozum vbi de hoc plene not. z dixi aut queritur nunquid cõtra faciens obligetur: z tunc aut pactum prohibitiõis fit super re que est penes te. aut super re mea quaz tibi trado. Primo casu nihil operetur prohibitio. vt. ff. de pactis. l. nemo. Secundo casu aut interesť mea alienationes nõ fieri aut nõ interesť mea nec sertũ. Si mea interesť aliena. communẽ nõ fieri tũc aduersarius alienans tenetur mihi ad interesse. vt. j. de verb. obli. l. si ita qs. §. ea lege. vbi de hoc not. z dixi. z. l. ea lege. C. de condi. ob cãm. Secõ casu qñ interesť: z hoc alteri p alterũ acquirit actio vt. C. de dona. q̃ sub mõ. l. quoties. Tertio casu qñ nullũ interesť prohibitio nihil opať. vt. d. l. nemo. ff. de pactis de hoc ẽt vide qs no. C. de pac. in emptoꝛe z vẽ. l. vlt. aut ista prohibitio facta filiꝰ extẽdať ad nepotes dic vt no. in. l. volũtas. C. de fideicõ. p Albe. Tertio casu principali quãdo fit prohibitio alienationis a testatoꝛe tunc tunc cadit distinctio. Dyn. que est in dicto. §. iul. agrippa. quã tamẽ plem° z magis oꝛdinate sic capias qz aut loquimur alienatione necessaria aut voluntaria. Primo casu aut necessitas insurgit a testatoꝛe z sic fit alienatio propter es alieniz̃ he reditariũ: z tunc alienatio valet perpetuo z nõ reuocaf si aliũde solui nõ poterat. vt. d. l. pater filium. in princ. z. §. responſo. j. 25 titu. proji. z. §. titu. proj. l. filiuſſami. §. diui. secũdo. in fi. † Si autẽ necessitas insurgit ab herede: z sic alienatio fit ꝓpter es alienũ heredis: seu ab herede cõtractũ: tũc tenet alienatio in vita heredis ſz eo mortuo reuocatur alienatio. vt. ff. hac. e. l. §. predicũ cõcoꝛ. Si vero loquimur de alienatione voluntaria tunc dic aut facta fuit prohibitio alienatiõis testatoris sine alicui° causẽ expreſſione aut cum causẽ expreſſione. Primo casu aut est signata persona ad quam voluit testator: post alienationẽ debet reꝑuenire: z tunc valet. prohibitio z si cõtra fiat pson̄a illa reuocabit rem alienatam quasi causa videatur expreſſa ex quo ẽ de signata persona. vt. j. de leg. iij. l. pater. §. quindecim. aut persona nõ est designata z tunc prohibitio nihil operatur qz nudus est preceptum. vt dicta. l. pater. §. quindecim. z. §. iul. agrippa. et eo. titu. lucius. in prin. z. §. titu. proj. l. filiuſſami. dicto. §. diui.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Secundo vero casu quando facta fuit prohibitio cū cause expressione tūc aut alienatio fit inter viuos aut in vltima voluntate instituēdo heredem extraneum. ¶Primo casu non valet et impeditur dominū translatio. vt in isto. ff. ff. eod. l. cum pater. ff. libertis. Secundo casu quando fit alienatio heredes instituē do tunc aut instituitur legitimus: aut extraneus. Si legitimus id est talis qui alis successurus erat ab intestato tūc aut ille qui instituitur erat expresse prohibitus z non valet nec capere potest imo competit renocatio. vt. ff. l. codicillis. ff. matre. z no. dicta. l. si ita quis. ff. ea lege. de verb. obl. aut ille qui instituitur nō erat expresse prohibit⁹. z tūc aut erat de suis aut alio modo ne cessarius ab intestato qz forte proximior agnatus vel cognat⁹ nō videtur alienatio z per ꝙsequens nō fit contra voluntatem testatoris. vt. ff. de liberis z posthumis. l. i suis. si nō erat de suis licet fiat alienatio tamen hoc casu tenet z nō renocatur. vt. ff. l. cum pater. ff. cuz inter libertos. z not. in vltima glos. istius. ff. aut iste talis qui est institutus nō erat in successurus ab intestato sed extrane⁹: tūc dic aut nulli supersunt de familia qui possint auocare z causa familie erat facta prohibitio. vt i isto. ff. z tunc institutio heredis facta de extraneo tenet. ff. l. qui solidū. ff. prediuis. aut aliqui de familia supersunt z tūc aut simpliciter est facta prohibitio alienatiōis cū cause expressione aut est facta ne alienetur in vita illius cui prohibetur. ¶Primo casu nō tenet institutio facta de extraneo z renocāt ac si esset facta alienatio inter viuos vt hic. Scdo casu tenet institutio z nulla cōpetit renocatio qz cū prohibitū sit sibi alienare in vita videtur concessum post mortē. vt. d. l. pater. ff. cū funduz. ff. ti. prohi. Quarto z vltimo casu principali qñ facta est prohibitio alienatiōis a iudice p eius ꝓceptū vel sententiā habent locuz notata p Inno. dicto. c. raynaldus. extra de testamētis in gl. que incipit pactū em̄ videlicet qs ꝓceptū vel sententia iudicis vel arbitri nō impedit trās lationē dominū: saluo qs in beneficijs ecclesiasticis impedit col
26 latio vel translatio dominū vt ibi not. † Si aūt possit modus reperiri qs in cōtractib⁹ nō trāsferri possit dīiū: dic qs sic. vt dixi. d. l. ea lege. C. cōdi. ob cāz. z Ray. etiaz hic dat formam que satis cōcordat cū illa. dicit em̄ qs ita debet poni in ztractu vendo tibi sub ꝯditiōe qs nō alienes z si ztigerit te habere ꝓpositū alienādi vel interponēdo quoquo alienationē volo qs ex nunc put z tūc res sit inempta z extūc put exnūc res ad me reuertatur vel eā dono tali. ita ꝛe si testōr ꝓhibuit in testō filijs suis ne diuiderēt in ꝓpetuū hereditatē suā volēs qs bōa ei⁹ ꝙseruarent z si cōtra facerēt adiecit psonā in qua alienata deuenirēt an valeat talis ꝓhibitio vel ea nō obstāte possit fieri diuisio. z dic plene pro z ztra z solue. vt dixi. C. cōmuni diuidūdo. l. in cōionem.

1 ☞ Brauari nō potest quis in plus ꝙ̄ sit honoratus.
2 Vasallus vel emphiteota an possit se liberare a prestatiōe canonis vel seruitū renūciando feudo vel emphiteosi.
3 Executor vltime voluntatis an possit cogi ad officium suuz suscipiendum.
4 Onerari potest quis in plus ꝙ̄ sit honoratus in legato quantitatis.
5 Brauamen fideicōmissi nō debet excedere emolumētū legati.
6 Legatarius nō potest in rebus ꝓpriis grauari.
7 Interesse extra rem quādo consideretur.
8 Legatarius quātitatis non potest in plus grauari ꝙ̄ ꝓcipiat emolumēti sic nec in legato quod habetur quātitatis loco.
9 Subzogatum eius naturam z cōditiones assumit in cui⁹ locū subzogatur.

1 **Imperator.** ¶Pulchra lex est ista † nō potest qs grauari in plus quā sit honoratus. h. d. Itē op. quod nō cōueniatur legatarius sed heres z so. vt glo. ibi. legatarium onere fideicōmissi grauatum. Dyn. ibi accepit non tamen repudiauit sed agnouit legatum. Dyn. ibi. posse cedere. i. cedendo liberari. Dyn. ibi. nec cogēdū soluere. ff. fideicōmiss. Dyn. ibi. abstineat eo. id est nō petat. Dy. ibi. qs ratio suadet. f. vltimū vt teneatur cedere tantuz vlz̄ ad partē in fideicom. contentam. Dy. ibi. per ꝛcipit in quantitate vel specie vel re vel tempore. vt. ff. de bonis libertorum. l. si patroni. in pcincip. z hic intelligas vbi legatarius ex causa transac. minus recepit quā habere debebat qz tunc ad illud totū qs habere debebat tenetur fideicōmiss. vt. no. ff. de trāsac. l. cū hi. ff. si integra que gl. notabilis est. z facit quod no. supra tit. proxi. l. plane. ff. si cui. z allegatur hec. l. ff. ff. proxi. in
a ¶ Cū qdaz Adde Ludo ui. ro. ffi. ccl xvi. An. bar. hic additio. ad bar. 2 fi. ad questionem qua queritur † vtrum vasallus vel emphiteota possit se liberare a prestatione canonis vel seruitiorum renūtiando feudo vel emphiteosi z dimittendo rem feudalez vl̄ emphiteoticam hic est ar. quod sic. z. ff. proxi. ff. in. fi. quod nō. Azo. in bzocardis determinat qs nō per. l. C. de ac. z obli. l. sicut. vbi de hoc satis dixi in fi. z hoc verum est de iure cōmuni distingue tñ aut quis tenetur ꝓsonaliter ex facto alieno z tunc sufficit qs cedat ac. vt hic. ff. de aqua plu. arcen. l. is cum quo. de vsufru. l. si cū fructuarius. z si ferui⁹ vē. l. z si forte. aut personaliter ex facto suo. vt emphiteota z tunc nō liberatur. vt. C. de fundis patrimo. l. quecūqs libro. xi. z de cōtrahen. empti. ff. l. si. d. l. si is cuz quo. de aqua plu. arcen. quod possit se liberare facit. C. de edifi. priua. l. si vt proponis z pro socio. l. cuz duobus. ff. idem respondit z videt expressuz in vsib⁹ feu. de vasallo qui cōtra cōstitutiō nē lotharij. c. i. z de capitaneo qui curiam vendidit. c. vlti. z no. de prohibita alienatione feu. per fede. l. imperialem. ff. calidis. de hoc plenissime dixi. C. de iure emphiteotico. l. ij. ver. Itē que ro nūquid vasallus. † Itē facit hec. l. an fideicōmissa. seu executor vltime voluntatis cogatur officium suū suscipere z exequi z hic est ar. qs nō z de ventre inspicie. l. i. ff. de inspicien. z institu. ad. l. fal. ff. ex diuerso ar. contra. f. titu. proxi. l. si legatarius. sed dic vt no. ti. proxi. l. huiusmodi in pincipio. z supra eodem. l. i. Dy. z dixi plene. C. de episcopis. z clericis. l. nulli.

4 **Si centū legatis.** † Jn legato quantitatis nō pōt pl⁹ aliqs onerari secus in re seu specie propria legatarij. h. d. z distingue aut pure post tps rogatus restituere z tūc habetur ratio vsurarum communium nō alterius communis extrinseci z hoc si legatur quātitas z de quātitate rogatur: sed si rogatur de specie sequit̄ statim in ver. em̄ no. ibi rogatus sit pure. Dy. ibi. ad summam seu quantitatem. Dy. ibi. constitisse. i. fideicommiss. effectum assum psisse. Dy. ibi. admittetur. f. vt in tantū teneatur quantum recepit nomine vsurarū z nō in plus. Dyn. ibi. mutanda sententia erit vt per hoc dicamus legatarium in plus teneri quaz sit quātitas legata z vsurarū eius. Dy. z iste ver. nō est alibi fm Dyn. ibi. cōsecutus est. f. cz legatarius. Dy. ibi. hoc ita. f. cz qs nō tenetur vltra legatū vel vsuras. vel dic hoc ita. f. cz † qs grauamen fi
5 deicommi. nō potest excedere emolumentū legati. vt. ff. in pin. ff. Old. ibi. si quātitas legata. Dy. ibi. cum quantitate in fideicōmi. deducta. Dy. ibi. conferatur. z si quantitas legatur z de quātitate restituenda rogatur. Dy. vel quod ibi dicit recipit si pecunia sit legata z pecunia sit rogatus restituere. Dyn. quod nō te neatur vltra quā percipit secus si species esset ei legata quia tūc in eius estimatione posset decipi nō vltra eius estimationem nō teneretur quod in numis non est quoū estimatio semper est vt certa est. vt. ff. de in litem iur. l. numis. z. f. de fideiussori. l. si ita. Jac. ibi. pecunia acceptā per legatarium. Dy. z facit iste. ff. euidenter in fi. qs instit⁹ † vel legatarius nō possit grauari in
6 suis reb⁹ proprijs ita qs ipse res sint obligate fideicōmissa. vel transeat in eum dominium pro hoc. ff. de vul. z pu. substitu. l. co heredi. ff. cum filie. z ibi in glo. que incipit reddit ad primum. z vide. ff. ti. proxi. l. si quis inquilinos. ff. f. Jdem contra si legatū cōsistat in specie z onus in pecunia. vt. f. e. l. creditor. de quo dic vt ibi. z vide qs no. ff. ti. proxi. l. ciuitatibus. ff. fi. z. f. eo. l. cum pater. ff. quidotalē. z. ff. man. l. hereditatem. ibi quod si exponе si. i. quamus. Dy. in gl. sic. ff. de ac. z emptio. in fi. in illis ratiōe more debitoris habetur ratio eius damni quod petitor incurrit et lucri qs percipere potuit. hic vero mora non precedente nō habetur ratio lucri quod percipit vel damni imminentis qs debitor euitauit. Dy. vel dic fm Jaco. de bel. qz ibi petitur interesse ex contracto ꝓpter moram debitoris hic petitur legatum a legatario ex quasi contractu z ꝓpter lucrū quod ipse a testatore percipit immediate vel percepturus est ex re legata seu ex rei accessione vt vsura que est rei accessio. vt. ff. de vsur. l. vsure. z. ff. prox. z ideo nō consideratur damnum vel lucrum superueniēs quod legatarius grauatus consecutus est vel euitauit vt ꝓpter ea potuit plus grauari quam fuerat honoratus modo p̄dicto quia hoc cōtingit extra rem z non ex re vel accessione rei z quia nō est in mora z quia illud dicitur percipere ex sua idustria. ad hoc supra titu. proximo. l. plane. ff. fina. f. ad legem falcidiam. l. iij. ff. ad legē rhod. de iactu. l. ij. ff. portio. vbi de hoc notauit. vel dic quod dicitur quod habetur ratio lucri z damni verū est ea uoze eius de quo tractatur hic vero esset eius odium: z ideo secus secundum Petrum. † Et not. quod tale interesse extra rem
7 consideratur nisi quādo interuenit delictum culpa vel mora. z dic plenez notaui. C. de sententijs. que pro eo quod interest. l. j. Jaco. de bel. Jtem facit iste. ff. in fi. ad questionem quam notaui de emphiteota z vasallo. ff. ea. l. in prin. z dic vt ibi dixi in glo. sic ergo no. ibi si minor. xxv. annis seruum. in his duabus legibus est idem casus qui est hic. Dyn. in fin. ff. mense. sed ratio ibi patet. Dyn. ibi. ff. si cui. z ibi similiter pt̄z litera. z ex litera. z ex. l. qui duos. ff. co. Dy. ibi. de ali. vel al. de adimen. le. z male. Dy. Casus pulcher.

a **Cum quidam.** † Scut in legato quantitatis
8 nullus potest grauari vltra quā recipit

recipit ficin eo quod loco quātitatis habetur. h. d. dy. Jbi filiū suum. scilicet rogantis: scilicet dyn. ibi filiis suis: scilicet rogati. Dy. ibi quam fratris. dy. rogantis. Dy. ibi patruus rogatus. Dynus. ibi plus esset in virili portione patrui ꝙ̄ hereditate rogantis. dyn. ibi non secus. id est non aliter. Dy. ibi restituere. nā hic habetur ratio vsuraruz medū tempozis. vt. ff. proxi. Dy. Et vide quod no. ff. eo. l. vnum ex fa. ff. si de falcidia.

8 a † Quod in locū al
9 **Cum autē rogatus.** teri⁹ subzogatur ei⁹ conditiones assumit. h. d. Dy. ibi alias scilicet res. Dy. in fi. et ideo res empte quasi in locum venditarum succedentes veniūt in restitutionem. vt. f. l. proxi. dy. in glos. est ergo ibi. ff. j. ii. z iū. Quid si hic emisset suo nomine videtur teneri ad pretium. ff. ertat in patrimonio. ar. f. e. l. idem seruandus. z. d. l. sed z si lege. ff. j. dyn. ibi hodie autem si totum habet z nihil consumpsit tamē vltra quartam non tenetur. vt ibi no. Jaco. ibi fo. ibi nam propter rationem legandi que restringit legatū nō videtur legasse quod cōmune esse desierat. dy. Et continua duas ll. sequentes.

Sed quod inde. Jd est ex pecunia rerum hereditariarum vendi
tarum. Dynus.

Idem seruādum. Scilicet quod non diminuat restituere pecuniam solutam. Dy. ibi ex ea pecunia hereditaria. Dyn. ibi dimiserit. i. proprijs creditoribus soluerit. dy. ff. f. de separati. l. debitor. circa finē. de cura. furio. l. si proxes. z. C. de his qui in priozi credi. loco succedunt. 7. ff. de curat. furio. l. consilio. ff. i. ibi in corpore patrimonij here dis. dy. in fi. i. q: in proprijs creditoribus soluit heres qua dicitur esse retentio cum ipso fit liberatus a creditoribus. dy. in gl. f. in fi. nam ibi desierat esse reliquū quod in patrimonio fuerat conuersum z ideo in legatū nō cedit hic autem fingitur nō desinere esse heredis quod in locum hereditarij substituitur. Dy. vel dic fm Jaco. de bel. qs ibi testator pecuniā exactā extincto legato conuertit in patrimonium: hic heres pretium rei heredi tarie in patrimonio retinuit vel dic breuiter quod ibi testato cō uertit extincto legato hic heres durante fideicommiss. Jaco. de bel. in glo. fictione. in fi. vel dic retinetur in corpore patrimonij. scilicet heredis illud quod creditoribus proprijs soluit de pecunia hereditaria. nam tantum retinetur in patrimonio eius cuz primo antequam solueret tantū minus videbatur habere i bonis in quantum creditoribus tenebatur. vt. C. de bonis que liberis. l. vlti. ff. sin autem es alienum. Dy.

1 ☞ Partus an veniat ex causa lucrativa in emptione matris grauide.
2 Mulier pregnans maioꝛi penditur precio ꝙ̄ non pregnans.

1 **Si quod ex pāphila.** † Emēs matrem grauidam non videtur habere partum ex causa lucrativa. h. d. in fi. Pone emi pro duodecim matrem pregnantem modo post partum valet octo consequar ergo quatuor p
2 estimatione partus z no. † qs mulier pregnans est maioris pretij quam non pregnans in glo. ergo videoꝛ in fi. z tūc nō potest dici quod emerim matrem cariozem propter partum quod est cum ancilla grauida comparatur. dy. in glo. secunda ibi. ancille z supra de public. l. si ego. ff. partus z pro suo. l. si ancillam.

Tritio. Jn glo. ratio contra alphenum ibi. plastum z tunc dic proprijs id est ex dilatione appropriatum. Dy. in fin. fo. vt not. dicta. l. talis. scriptura. dy. ver. quod si forte in contrario. Alberi.

1 ☞ Verba dispositiua obligationis sunt inductiua si ad honoratum sint relicta.
2 Prelegata non veniunt in vulgarem substitutionem.
3 Conditio que tacite ineſt non suspendit.

1 **Mules.** † Verba dispositiua relata ad honoratū obligationem inducunt. h. d. Vel sic fm Dy. non refert cū quo quis ex supremis suis loquatur. Sed in quem voluntatis sententia dirigatur. dy. vt. f. e. l. cum pater. ff. donatiōis. z dic quod in prin. est ratio positiua subsequenter ratio remotiua. sic z alias. vt. ff. de captiuis z postli. l. qs si filius. z de fideiusso. l. marcellus. z de act. z obli. l. qui seruum. Dy. in glo. prima. in fin. vel dic in milite. vt. ff. de testamento militis. l. lucius. z. C. eo. l. militis. ibi donare. id est ꝙ fideicommissum relinquere. vt. f. pater. Dy.

b † Prelegata nō veniūt in substitutio
2 **Pro parte.** nē vulgarē. h. d. vel sic. Prelegata reli
cta heredi pro parte instituto. p parte tenēt si cōtingat ab adita hereditatē ante repudiatā. dy. ibi placuit iure substitutiōis. Dy. in portiones. i. que debebāt esse in parte istius pro portione que pro parte ꝛc. i. que ꝙsiterūt ideo qs habuit cohēredē i partem. Jaco. ibi constiterunt. i. valuerunt iure prelegati etiam ab initio. dy. ibi heredes eius morientis. dy. in fi. subaudi insolidū z sic traho literam istam ad cōtraria al⁹ ista cōtrarietas solui non posset. Jaco. ibi altero. i. legatario eodemqz herede. in glo. vlti. ibi iure legati etiam ab initio sine aliqua conditione. Dy. ibi repudiante partem hereditatis. Dy. ibi altero legatario eidem que heredi. dy. ibi cohęres non decens: sed adiens. dy. ibi habebat ille decedens. dyn. ibi portio preceptionis. i. illi⁹ cohęredis qui debebat ante partē aliquid capere iure prelegati. Dl. ibi auferebatur z ius fm hoc ins subſtitutiōis erat potēti⁹ iure accrescendi. vt. f. de secūdis tabulis. l. ij. ff. si duo. ibi qz repudiat imo sub cōditione si repudiat partem suam hereditatis: vnde si moritur antequam repudiet moritur conditione pendente z propterea non transmittit. vt hic. z si inesset conditio si non erit heres impletur per mortem eius. z ideo transmitteret. vt. f. quā a
do dies le. ce. l. vlt. z. ff. de leg. j. l. ab omnibus. ff. cum quidam. et hoc approbatur in glo. ff. tit. proxi. l. filio pater. dy. qs quidam re probant dicentes † qs hic conditio videtur ineſſe tacita z sic nō
3 suspendit. vt. ff. titu. proxi. l. ij. vt. f. de conditio. z demon. l. conditiones. sed dic quod hic ineſt conditio si voluerit heres esse vel nō esse quantū ad partē quā iure hereditario erat habituras. z ideo oportet qs conditio impleatur in vita legatarij que nō impletur cum moritur z ideo nō transmittit. vt tit. e. l. si ita legatū. ff. illi si nollet. pe. vel dic fm Jaco. de aren. vt dixi in expositione textus qs ista intelligitur fm determinationem illarū qs transmittitur in totum. Jaco. ibi iure legati. Jtem op. qs prelegata veniant in substitutionem. sed dic quod verum est in substitutione fideicommissaria. vt. C. de fideicōmissis. l. cum virū. z in vulgari secus vt hic. z in. l. sextilani. f. tit. proxi. Old. de hoc an prelegata veniant in substitutione. no. z dixi. d. l. cum virū. z fa. her cis. l. filium quem habentem. z. f. eo. l. cum pater. ff. fidei tue.

1 ☞ Sententie diuerse ferri possunt in querela inofficiosi testamenti.
2 Querela quandoqz actio dicitur.
3 Legatarū est electio testamento pro minori parte rupto.
4 Legatum vniuersitatis cum suo transit onere.
5 Usufructus est pars fundi: non autem seruitutes alie.
6 Legatum non vitiatur per falsam demonstrationem.
7 Falsum penitus nō dicitur quod primodio veritatis iuuatur.
8 Vasello felonia ꝓmittēte an feudū trāseat ad fratrē an ad dñs
9 Seru⁹ cū dña adulterij cōmittēs legatū purū z libertatē p̄dit.
10 Actus morientium pendere non possunt.
11 Fideicommissum inducitur per verba dispositiua ad filiā oneratam relata.
12 Adimplere dicit̄ is per quem nō stat quo minus efficiatur.
13 Rem legatam cum fructibus restituere tenetur contra cautionem muciauam faciens.
14 Legatarius vnū de auxilijs sibi cōpetentibus eligere debet.
15 Libellus non admittitur in quo dicitur dico sententiam nullā et si qua sit appello.
16 Duus sententie velle euitare est quedam exceptionis species.
17 Libellus sub disiunctione ꝓpositus admittitur quandoqz.
18 Legata soluta repetuntur si testamentum ex delicto defuncti irritetur.
19 Bona hereticoꝝ confiscantur ex die criminis commissi.

1 **Cum filius.** Rupto testamēto per querelam pro parte legata z prelegata que diuisionē recipiunt debentur pro parte: seruitutes aūt z libertates insolidū. h. d. vel sic. † in querela inofficiosi testamenti possunt diuerse ferri sententie diuersum effectum habentes: vel sic rupto testamento per querelā p̄legata heredi nō debētur sicut nec legata extraneis libertates debentur z prestantur insolidum. personales actiones seruitutum durant insolidum qz sunt indiuidue: sed exceptio in parte obstat nisi prestetur pars estimatiōis sicut in leg. falcid. ho. dicit. querere nē in quolibet. Opp. qs nō potuit decedere p parte testatus z pro parte intestatus. vt. f. de regu. iuris. l. ius nostrū. sed istud ex postfacto. Secūdo op. qs libertates nō debeantur quia res deducta z ad causaz intestati. vt. ff. de testa. tute. l. si ne b ¶ Prelegata Adde Alb. in rubr. ff. de vulga. z pup. substitu. vb ample.
mo. Tertio oppo. circa seruitutes quod nō possit insolidū dari actio contra heredem partis. Jtem quod nō possit prestari pars quia res indiuidua: z sic erit quedā perplexitas. Quarto op. quod rupto testamento libertates nō debeantur. vt. ff. de in officio. testamento. l. papi. ff. i. z dic aut in totuz rescinditur aut

Universidad de Deusto
Biblioteca

pto parte z dicius nouū autem er cauſa. Dy. de. l. iudicate. de exceptio. rei iudicate. z dic quod hec fm ſ. lam. Item op. d. l. pe. ſ. de iure codicillorū. Item op. qđ rupto teſtamento per querelā debeantur legata: vt in auf. ex cauſa. dic aut in heritur cauſa nō legitima z ſic non valet inſtitutio. z legata aſſumuntur vires ex ſe ipſis z debenſ. vt ibi, aut inſeritur cauſa legitima: z valet inſtitutio. z legata pendent ex ea. z rupta inſtitutione que eſt principalis rumpūtur legata ſicut accelſoria. argu. ſ. de liberis z poſthumis. l. z ſi pepercerit. ſ. fina. z. ſ. ſi ſub conditione. ſecundum quoſdam. z eſt bonum arg. ſ. de iure codicillorū. l. ſi quis cū teſtamento. ſ. fi. z. l. ab inteſtato. ſed hec ſolu. videtur tolli per. l. ſ. de legatis preſtandis. l. in principio. ſed aliquaten⁹ poſſet defendi per. l. filio. ſ. de minuſto teſtamento. Dy. de hoc pleniſſime dixi dicta auf. ex cauſa. ver. dominus autē Azo. ibi cuz

2 filius a matre pereretitus. Dy. ibi actionem † no. qđ querela hic dicitur actio. alij dicunt qđ nō eſt actio. de quo vide qđ no. ſ. de inofficioſi. teſtamento. l. poſthum⁹. ſ. ſi quis inſtituerus Dyn. ibi per tullilſet. i. propoſuiſſet. dy. vel dic. l. ad finē perduriſſet. ſ. de verbo. ſig. l. iudicaſſe. ibi ertitiſſent qui vnus pronuntiauit proyno herede alius contra alium heredem. Dy. ibi legatario. ſ. ſubaudi habituros. dy. ibi ſed libertates in ſolidus. dy. ibi litigaſſet. i. litigando obtinuiſſet. dy. ibi qđ nō erit qđ dictum eſt in libertatibus vt ipſo iure cōperant directe vel preſentur inſolidū fidei commiſſarie non erit trahendum ad ſeruitutes vt ipſo iure cōpetant vel preſtentur inſolidum. manumiſſus ergo ex teſtamento per querelā reſciſſo ſiquidē directo ipſo iure liber eſt. Si per fideicommiſſarū per manumiſſionē ſcripti qui obtinuit liber ſit preſtito officio iudicis ante de indēnitate victori. ſ. de re iudica. l. iudicare. quod in ſeruitute nō obtinet. nā obtinens impoſitionez ſeruitutis in fundo communi nō afficiet ſeruitute fundū cōmunē licet: ipſa ſit idiuidua vt libertas quid ergo erit plane ꝛc. Jac. ibi minui nō poſſet per qđ ſimiles libertatibus videbanť. Dy. ibi qui filiū vicit cum ex teſtamento ſit heres. Jaco. ibi preſtabitur ab herede qui obtinuit contra filiū qđ in libertate contra eſt. Jac. z dic preſtabitur ſi filius qui obtinuit in querela cōſentiat in ſeruitute conſtituenda qz tunc habet locuz qđ ſequit ibi filiꝰ qui in parte obtinuit. dy. ibi pretio accepto a legatario. dy. ibi ſeruitutem prebere. i. conſentire preſtari a ſcripto. Jaco. ibi partis eſtimatione ad filiū pertinentis. Dyn. ibi exemplo. l. ad ſimilitudinē. dy. ibi legis falcidie de ſeruitutib⁹ indiuiduis detrahende. dy. in glo. z obtinuiſſet. i. pro parte illius qui obtinuit in querela. dy. in glo. ſ. qđ dixi ibi pro parte liberatū eſt. ſcz illius qui obtinuit in querela. dy. ibi in conſtitutione alis in confuſione. cōfundi eū poteſt pro parte indiuiſa. licet nō conſtituí. dy. ibi pro parte condēnatio, phibentis de ſeruitute pro ea pte pro qua obtinuit filiꝰ in querela. dy. z melius ſtaret pro parte ademptio z ita eſt in gl. antiqua. z intellige fm Pe. † qđ ſi te-

3 ſtamentū eſſet ruptum pro minori parte tūc ſit electio legatarij an velit ſibi preſtari legatū ſeruitutis in egrū an ipſe parte eſtimationis preſtare. Sivero pro maiori parte ſit ruptum tunc ſit electio heredis quenti. arg. C. de donaſ. l. ſancimus. ſ. ne autē. ſi autez pro equali parte ſit ruptū tunc ſit electio legatarij fauore vltime volūtatis vt hic ibi pro parte extinguatur. oportet ergo fm glo. te ponere ſeruitutem conſtitutam fuiſſe inſolidum ante remiſſionē teſtamenti: niſi dicas ſeruitus. i. legatum ſeruitutis. z hoc habes neceſſe dicere propter ſequentē glo. ſed z poſt cōſtitutionem remanet actio vt lex corruptionē. ſ. de vſufruc. z ideo nō eſt neceſſe. Dy. ibi ad intereſſe fm Azo. hoc credo falſuz nec hoc intendit dicere textuſimo qđ legatarius agēdo cōtra heredem ſcriptum petit integram ſeruitutē z ſi filius non cōſentiat in ſeruitute conſtituenda poteſt integram preſtare. ideo libera bitur heres conuentus preſtando legatario partē eſtimationis totius ſeruitutis: ſed ſi filius conſentiret in cōſtituenda ſeruitute repelleretur legatarius per doli exceptionē ſi nō offeret eſtimationem partis ad filiū pertinentis ſicut reperitur per doli exceptio. ſi nō offerat eſtimationē partis per falcid. detrahēde. vt ſubdit hic z arg. ſ. ad leg. falcid. l. lege falci. interueniente. Dy. in eadē glo. ibi per querelam rumpitur quod nihil eſt. vt. eo. tit. l. qui grauī. dic ergo quod ibi nō tenet ad ſeruitutes qz grauaretur preter defuncti ſpem qui ſperabat euz inſolidū ſucceſſurū als nō grauaturus. hic autem preſtat partem eſtimatiōis quia in ea intēdebat eum grauare defunctus. argu. ſ. de leg. iij. l post emancipationem. in libertatibus autez idem hic z ibi. vt dicta lex qui grauī cum. l. ſequenti. Dy. in glo. ſcz herede. ibi paſſiue. id eſt legatarius petet ab herede. Dy. in glo. vlti. ibi animo noſcendi pro hoc. ſ. rem ra. ha. l. procur. ad exhiben. ſ. i. Old.

Lucio. In legato hereditatis commoda: z incōmoda

4 ſequuntur legatarium. h. d. Vel. ſic quod in ideꝛ recidit † legatum vniuerſitatis tranſit cū ſuo onere. vt. ſ. co. l. pater. ſ. mēſe. ſ. de donaſ. l. hereditatē. ſ. e. l. ſi quis ſeruū. ſ. fin. z. ſ. eo. l. luchus. ſ. ſi. Jaco. ibi meuiane legate nō ergo onera heredi tatis luciane. Old. z ideo dicit ea demum, q. d. nō huius teſtatoris. dy. ibi potuerunt nomine meuiane hereditatis. Dy. in gl. promittendo creditoribus niſi legauerit ei hereditatez quia eſt vniuerſitas iuris z ſic cōinet commoda z incōmoda. dy. in gl. lucij ſempronij. imo dic eius. ſcilicet legātis z ita gl. eſt additio noua z nihil valet. dy. nec dy. habet in libro ſuo in glo. p ceſſionem ibi. i ex legato. ſed hoc eſt verum vbi legat actionem ſingularem ſecus ſi vniuerſitatem. vt hic. z. ſ. ad trebel. l. facta. z. l. reſtituta pe. vel dic vt gl. quia hic eſt ſingulare non vniuerſale. vt ſ. eo. titu. l. cogi. ſ. ſi heres. ver. z quāuis Tho. ibi ſed z ſine alijs ſed z ſi quis non: z ſic communiter. dy. in eadē gl. in ſi. Sed oppo. quod teneatur etiam ad onera titiane quia ſuccedit i bona que ceperūt titū eſſe per actionē. Reſpō deo non videť in vniuerſuz ſuccedere habito reſpectu ad titiū. vt. ſ. ad trebel. l. cogi. ſ. ſi heres. ver. z quāuis. Dy.

5 **Dominus.** † Uſufruc. fundi portio eſt cetere ſeruitutes nō. h. d. Dy. Ibi ſub conditione idem ſi pure. vt no. ſ. e. l. iſtius. ibi retineat. non ob. ſ. de vſufruc. le. l. ſi pure. vt ibi no. per dy. ibi ſeruitutibus qz nō afficiunt dominium rei ſeruitutem debentis. ſ. ſi ſeruitus ven. l. loci corp⁹. z no. textum qui ſequitur qm vſufru. ꝛc. Opp. qđ nō teneať heres ad vſumfruc. cū videatur legaſſe ſolus ius qđ habebat z nudā proprietatē. ſ. titu. l. ſi domus. ſ. fi. ſ. ſo. pater per. l. ſ. e. l. vnum ex familia. ſ. fi rē. Dy. ſed huic ſolutioi obſtat. l. meuī⁹. ſ. fundo ſ. eo. pe. vel dic vt dixi. ſ. de legatis. l. cū aliena. z no. gl. vltī. que eſt hic: niſi ibi dicas vſufr. alienū nō heredis vel teſtatoris. Ol. in glo. i. ſicut ibi. ſ. e. o. ds dicere ſicut. ſ. e. l. is cui⁹. que de vſufru. dici z. ſ. ti. j. l. ſi ſeruus titij. z. l. legatū. Dy.

6 **Heres meus.** † Falſa demonſtratio legatū nō vitiat. h. d. z facit. ſ. e. l. meuio. ſ. j. ſ. de dote prele. l. i. ſ. adeo. z de fundo inſtru. l. ſeie. ſ. fidia. Item no. z ad hoc ſepe allegať qđ hic in ſi. dicitur † quod nō videtur in totum falſum quod inuať primordio veritatis pro hoc. ſ. de ſol. l. eum qui. ſ. ſi. in contrarium. videtur qđ totū reputetur falſum ratione partis vt. C. de veteri iur. enucle. l. ſi. ſ. penultimo. vbi de hoc tetigi z latius. C. de tranſac. l. ſi ex falſis z cōtra hoc quod dicitur videť quod dicitur a veritate omnis fallacia eſt penitus aliena. extra de celebra. miſſarū. c. in quadaz. circa medium. Jtz allegat Dy. hunc. ſ. ad queſtionem † ſi frater vaſallus cōmiſit felloniā fm feudum tranſeat ad fratrē vel ad domi

8 num. diſtinguit eniz an feudū fuerat antiquum an non. primo caſu frater ſuccedat ſecundo nō vt in vſibus feudoꝝ de fratri bꝰ de nouo būficio inueſtitis. c. duo fratres z pro hoc facit iſte ſ. vbi dicitur originem ſpectari z pro hoc. ſ. de fideiuſſo. l. tutor in principio. z de peculio licet. ſ. idem ſcribit. dy. de iſta queſtione no. ſ. de ſenatori. i. emancipatum. ſ. vltī. z plene dixi. C. de liberť. z eorum liberis. l. ij. ſ. de interdictis z releg. l. iij. z no. etiam de ſucceſſione feudi. ſ. in glo. i. que incipit quid igitur z de vaſallo decrepite etatis. c. i. in glo. not. quod ortgo ibi. ſ. fi. is. imo debet dicere. l. ſ. ſ. ſiue. ſed ibi prima cauſa totaliter redierat ad non cauſam hic autē licet eſſet titulus obligatiōis mutať ſubſtantia tamē debiti ſemper ſuberat vt in ſuperiori gl. Old. ibi. ſ. codicilli hec concoꝛ. ſed allegare potes pro cōtraria. ſ. de peculio. l. iij. ſ. ſi filius. Ol. ibi. de here. ven. l. i. ſed ibi quod vendebatur non erat in rerum natura ſed quod hic legabatur ſic ꝛ nō ſub titulo nominato vel ad omnia predicta cōtraria dic ſecundum Jaco. de bel. vt in brocardis Azonis de iureiuran. z quātum ad ſēs contrariū potes ſic ſoluere. aut ortgo petiť cū vitio res tū deuenit ad vitiū quia mutata eſt z ditio pſone vel cā deuenit ad nō cauſam z tunc cōſideratur exitus nō ortgo vt in cōtrarijs z adde quod nota. in dicta. l. ſi filiꝰ. ad macc. z. l. qui id quod. de donationibus.

9 **Seruus.** † Propter adulteriū cū domina cōmiſſus

a ſeruus perdit libertatē z legatum puruz hoc. d. ibi adulterij cum domina commiſ. dy. ibi extrinſecus nō per cōditionem conditionis oppoſite in teſtamento que additionem ſuſpēderet. vt. ſ. e. l. ſi quis ſeruo. z. ſ. ti. pro. l. qui concubinam. ſ. qui teſtamēto. Ol. ibi pure data ſecus in conditionalibus quoꝝum conditio cedit poſt libertatem contingente ſm R. ſed ſecunduz primum caſum ſubaudiendum eſt maxime cū libertas vtiliter ſit relicta. Jac. in glo. c. domina ibi vt R. ſecūdum R. erant ſerui patris vel matris adultere ei in miniſterio

10 conceſſit vt dicit lex. proſperit. Jac. ibi quod hic † quia actus morientium pēdere nō poſſunt. dyn. ibi. tempore pene z ſic erāt capaces tempore quo relinquntur. Dyn. ibi. primo legata. i. ea que legata fuerunt tempore impedimēti. Dy. ibi. ſecus ſi ex ſenatuſcōſulto nō excipit adtecto. R. quia idem eſſet dictū z exceptio ſed excipit a caſu. ſ. dyn. vel dic qđ in glo. debet eſſe ſicut z nō ſecus. Ol. ibi. ſuſpenderetur ille decedens qz tūc deberenť.

Dyn.

a Seruus. Adde qualiter ſeruus qui ſe imiſcuit cū dña puniaťur. text⁹ z doc. i. l. j. C. ſer. qui ſe cū ſuis. do. imiſcue. vbi ē pēa enormis.

a Adō Bar. z Joa. de imo. hic qui dicūt qđ nō vī eſſe falſū qđ iuratur pmordio veritatis hic cōcoꝛ. Albe.

Dy. in glo. ſubaudi R. ſecundum primum intellectū nō R. Old.

11 **Pater.** † Verba diſpoſitiua relata ad filiam oneratam inducunt fideicōmiſ. quantitas tamen maioꝛ eiꝰ arbitrio moderatur. h. d. z eſt pulcher caſus z no. textuz in bono rem nominis mei z facit. j. ad trebel. l. facta. ſ. ſi in banda. in glo. quia vocatio ibi. reſtitui z hoc propter naturā huius verbi plus qđ eſt comparatiuum z preſupponit poſitiuum. vt. ſ. de ver. obl. l. vbi autem. ſ. j. pe. ibi. dummodo parum z iſtud parum conſideratur reſpectu quantitatis ſiue portionis virilis. vt not. per ber. extra de locato. c. vl. z. ſ. de ver. ſign. l. hec adiectio. z ibi. ſ. eo. cum quidam. quia ad modicum referebatur z ideo de hoc non eſt curandum. vt. ſ. de in integrum reſti. l. ſcio. ſecus ſi magnum fieret preiudicium quia tūc tranſfertur arbitrium in legatarium z ita intelligatur glo. ſ. eo. l. j. z. C. communia de leg. l. ſi. ſecundū and. de piis. ſed hoc non placet qz imo de modico curatur. vt. ſ. de cōiungen. cum emanci. liberis. l. j. ſ. illud. preterea iſtud modicum poteſt eſſe magnum reſpectu aliarum partium per quos haberi debet conſideratio. vt. ſ. dixi. z ideo dic qđ hic recurrendū eſt ad arbitrium boni viri iudicis. nam iudex habet ſe interponere filia non arbitrante. ſ. e. l. j. z ibi not. nō ob. d. l. cum quidam. quia ibi omnino erat incertū cui. hic autem erat certum cui plus dari volebat. Item non ob. l. triticum. qz illa in contractibus in quibus non receditur a perſona. vt. l. ſi quis. ar. e. ti. de ver. ob. Old. ibi. vt in. l. plus habebit. hec vera. Dy.

12 **Non iure.** Quod p me non ſtat ad impleuiſſe videoꝛ h. d. Ibi ſi conſentiat ſz ſi ſe excuſet licet ſit non iure datus amittit legatum. vt not. ſ. de confir. tutoꝛe. l. mulier. Dy. ibi nō idoneum ceſſante malitia ipſiꝰ dati vt qz per etatem vel infirmitatem non erat idoneus. Ja. ar. ſ. de annuis legatis. l. meuia. Ol. z ſic nō ob. l. quid autē. ſ. de excuſ. tuto. in gl. non ergo ſtat per eum ibi z tunc quod hic qđ nihil eſt. ſ. de excuſa. tuto. l. ſed hic. nimium ſcrupuloſa. Dyn⁹. z. ſ. titu. j. l. ſi fundum. ſ. iul. z hoc qua relictum fuit ſub modo: ſecus ſi ſub conditione qz tunc repelleretur ſi non eſſet tutoꝛ. vt. C. de conditio. inſertis. l. legatum.

13 **Qui mutianam.** † Qui contra cautionē mutianam facit rem legataz cū fructibꝰ reſtituere tenetur. hoc dicit. Ibi fecerit z ſic cōmittitur cautio mutiana. Dy. ibi fructus quoqz non ſolum rem legatam. Dy. ibi in initio. id eſt cum legatum preſtatur z cautio interponitur. Dyn.

14 **Varijs.** Si ad idem competunt plura auxilia autoris eſt electio vnum eligere. h. di. Vel clarius † legatarij quibus competunt plura auxilia vnum ex eis eligere debēt ibi non poteſt contra eundem heredem. Dy. ſed nunquid poſſit perſonalis que hipothecaria ſimul in vno libello proponi dic qđ ſic. vt in auf. de fideiuſſo. in fin. prime colūne. z pro hoc. C. de ac. z obli. l. eſt in arbitrio. Jac. z no. per Dy. de reg. iu. c. nullus pluribus. lib. vj. in glo. qđ fieret ibi rei ven. iſta glo. loquit bñ quia iſte ſ. non loquť de hipothecaria ſed iure nouo. C. cōmunia de leg. actio. qz fm hec iura non cōperebat hipothecaria p legatis. l. j. nā ſimul cuz perſonali bene pōt apponi in eodē libello. vt inſti. de actio. ſ. ſeruiana. l. proxi. z. l. ſi pluribus. z not. in. l. huiuſmodi. in ſi. z. l. ſeq. eo. tit. ſed hoc videtur tolli per. l. creditoribus. j. de ſepara. vbi de hoc dixi in ſi. idem ſi plures ſunt legatarij nam vnus poteſt agere reali alter perſonali. vt. ſ. de lega. j. l. duobus. z. l. ſi

15 pluribus. Dy. Item allegatur iſte. ſ. † quod ſi dico ſententiam nullam: z ſi qua eſt appello qđ nō recipiatur talis libellus z iſta queſtio etiā not. per Dyn. ſ. de excuſ. tuto. l. qui teſtamento. z qz ponit varia vnde eligere debeo ad idem facit. l. hic allegata. in glo. ſ. de tributo. l. quod in heredem. ſ. eligere. z. j. de reg. iur. l. nemo ex his. ſ. quoties. item qz contraria ſunt debet dicere nullam de re petere reſcindi: ergo qui ea proponit repellēdus eſt. vt. C. de furtis. l. j. de codicillis. l. vltī. z quando ap. fit. l. ū. ſ. ſed ſi alius. Econtra qđ admittatur qz ſub alternatiōe apponitur. vt. j. quoꝝ legatoꝝ. l. j. ſ. qui autem. idem † quia exceptionis quedā ſpecies eſſe videtur velle euitare onus ſententie ergo eodem concurſu videtur dari poſſe reuocare diuerſas z contrarias. vt. d. l. nemo. de regu. iur. z. eo. ti. c. nullus pluribus. li. vj. vbi de hoc per Dy. z de excep. l. nemo. Preterea videť caſus. C. de excep. l. ſi quid. dicit qđ ſi appellat reus videtur eſſe exceptionis ſpecies z ideo talis appellatio admittitur per. l. ſi quid. ſecus ſi actoꝛ appellat qz tūc videtur eſſe ſpecies petitionis z actoꝛ non poteſt vti diuerſis vel contrarijs actionibus. vt hic inſtitutis de excep. ſ. in actoris. cū ſimilibꝰ etiā ſi ſub alternatiuis apponat. vt. j. de iniurijs. l. prector edixit. ſ. qđ autē. z de iudici. l. nō quemadmodum. nec poteſt dici quod cum reus appellat videatur loco actoris. naz actoꝛ in cauſa principali obtinet vices actoris etiam in cauſa appellationis: ſiue ipſe ſuereꝰ appellet. vt no in gl. in coꝛ. auf. de ap. ſ. illud. z. j. de ap. l. iij. z. C. eo. hi qui ad ciuilia. Dy. contrarium credo qz cum ſola appellatione interpoſita inſit tacite etiam cognitio nullitatis. vt. ſ. fa. hercil. quedam mulier. z de iure patro. l. vl. z extra de ap. c. delicto. cum ibi notatis per Inno. Si hoc exprimatur non vitiat. vt. ſ. tit. proxi. li. et de conditio. z demonſtra. l. ſi

17 in diem. † quia talis libellus ſub diſiunctione ꝓpoſitus videtur admitti pero cōtractū nullū pronuntiari. et ſi quis eſſet pero me in integrum reſtitui aduerſus ipſum tanquā minoꝛem z ieſum vt extra de in integrū reſtitu. c. conſtituetus. z ibi per Inno. de preſcrip. auditis. z hanc opi. vſus iudicioꝝ admittit z ſeruat continuetam in foꝛo eccleſiaſtico quā ſeculari. Ol. hoc etiā videť ſentire gl. C. quādo prouo. nō eſt neceſſe. l. j. vbi de hoc dixi. z ſpeculator de ſententia z his que eam ſequuntur. ſ. iuxta. ver. ſed nunquid talis libellus.

18 **Repetundarum legatoꝝ.** † Irrita to teſtamento ex delicto defuncti legata ſoluta repetuntur. h. d. Et qđ in ſi. dicit illatum dic. i. propoſitum z qualiter formetur ſententia dic vt no. inſti. de heredi. ab inteſtato. ſ. per cōtrariū. Dy. z vide. ſ. de acqui. heredi. l. pantonius. ſ. rei perduellionis. Opp. qz non repetantur imo ſi ſoluta nō fuerint teneat fiſcus ſoluere. vt. ſ. ad filiei. l. cum fiſco. ad treb. l. marcellus. ſ. fi. z. ſ. ti. proxi. l. ſi ſeruus pluriū. ſ. ſi quis ante queſtionē. ſed ſi ꝓpter delictum defuncti obti

a 19 net qđ hic dicit. Dy. Item facit iſte. ſ. † qđ⁹ bona hereticoꝝ ſint confiſcata ex die commiſſi criminis de quo dixi. ſ. de publicanis. l. cōmiſſa. z eſt expreſſum extra de hereticis. cū in leges. lib. vj. in gl. j. vbi. l. fiſco ibi reperit vel detrahit de hereditate z actione cedit in gl. nā ſi poſtea. i. poſt illatū crimē in gl. vl. in fi. z. C. de gladiatoribus tollendis. l. j. lib. xj. Dy. in vſibus feudoꝝ de pace tenenda. ſ. ſi miles ruſticum.

a Hereticoꝝ. Adō bal. in. l. decernimus. C. de ſacroſ. eccle. vbi allegat iſtum text. qđ tyran nus nō poteſt teſtari.

1 Falcidia an habet locum in donatione cauſa mortis et an in alimentis.
2 Diminutio ab herede per falcidiam facta non minuit alimenta.
3 Filius in donatione cauſa mortis quādo in totū grauari poſſit.
4 Spurius venit quandoqz liberoꝝ appellatione.
5 Auto z ignoꝛanti cum onere poteſt queri.
6 Dos ciuilis differt a morte naturali.
7 Filij premoꝛtuoꝝ qñ cum ſuperſtitibus ſint admittendi.
8 Legatum vtroꝝ factū z agnitum animo compēſandi confirmat alienationem predū dotalis.
9 Soluens mandatario non liberatur ſi ſciat mandantem moꝛtuum eſſe.
10 Dominium rei aliene non poteſt quis tradendo tranſferre.
11 Donatio inter vinos valet nudo pacto.
12 Portio deficiēs cum ſuo onere defert coheredibus z ſubſtitutis.
13 Actio de euictione non datur pro legato.
14 Legatario quare potius ſubueniatur q̄ heredi.
15 Lex remedium introducens cenſetur remediū agēdi z excipiēdi introducere.
16 Stipulatio pene que pro primo anno locationis interponitur ad annos ſequentes reconductionis non extenditur.
17 Manumiſſus ex cauſa fideicommiſſi venit familie appellatione.
18 Fideicommiſſum vniuerſale quando prelegata precedentia z ſequentia comprehendat.
19 Prelegata precedentia z ſequentia quādo veniant in reſtitutiōe fideicommiſſi.
20 Prelegata an ſint in falcidiam computanda.
21 Dido ſcripture nō curatur ſi de voluntate teſtatoꝛis conſtet.
22 Naturales veniunt filioꝝ appellatione.
23 Fideicōmiſſo inutili exiſtente non tenet dilatio ei adiecta.
24 Adultus curatoꝛem habens teſtamentum condere poteſt.
25 Legatū a ſubſtituto ſub eadē cōditiōe repetitur qua relictū fuit.
26 Fideicōmiſſum meſe receptū ab herede cum indēnitatis cautiōne emptioni aſſimilatur.
27 Partus ex ancilla natus fideicommiſſarium z donatarium ſequitur.
28 Legata ſunt fauoꝛabilia z ex interpretatione trahi poſſunt ad futura.
29 Fideicōmiſſarij vniuerſales de reſtituendo rogati poſſunt inter ſe diuiſionem facere.
30 Communio diſcoꝛdie mater eſt z oꝛigo.
31 Petitio fideicommiſſi non inducitur per verba inducta cauſa conſilij.
32 Legatum valet in ſcriptura imperfecta relictum.
33 Legata a venientibus ab inteſtato debentur z ex teſtamēto non ſolemni vallato iuramento.
34 Verba que conſilij cauſa inducuntur fideicommiſſi petitionem non inducunt.
35 Judex non tenetur ſequi conſilium conſiliarij.

Universidad de Deusto
Biblioteca

36 Episcopus debet eligi optimus.
37 Voluntas testatoris attenditur: z non cuz quo de suis supremis loquatur.
38 Canonicis in eligendo indignum pariter peccantibus in nullum ipsorum recidit eligendi ius.
39 Verba contra proferentem sunt interpretanda.
40 Alienatio facta medio tempore rei subiecte restitutioni an valeat.
41 Alienatio prohibita extra familiam libertorum intelligitur inter vnos.
42 Onus ab vno relictum quando inter duos sit diuidendum.
43 Fideicōmissum nullam vitiositatem afferens censetur inutile.
44 Creditor a debitore institutus si restituere rogetur quartā deducet debitum.
45 Hereditas nō ē estimatio hērēditatis sicut nec ℞tas quātitatis.
46 Voluntate testatoris non apparente seruatur ordo scripture.

Cum pater. ✝Heres institutus pro parte et rogatus restituere retentis centum in predio: centum retinet in parte sua et predium de cōmuni. h.d. ibi in portione tuā. l. pro portione tua. Dy. ibi matri tue modo quertur ex quibus hominibus filia debeat habere fundum thusculauum centū aureos z ad hoc sequitur respōsio Dy. ibi de cōmuni. i. de tota hereditate. Dyn. ibi de parte sua tantū z nō de tota hereditate. Dyn. ubi retenturā quod onus sue parti potuit imponi z ideo habet impositū cum habetur emolumētum ꝛc. Jac. in glo. imo videtur in fi. pone quod tota cētū non sufficiant ad quartā Dy. in gl. quare secus ibi matet videtur et etiam coheredes. Old. ibi de parte sua expone de parte. i. matris z tunc dic sed quomodo de parte ꝛc. Old. in fi. sed nō est quia predium z pecunia quartam constituunt: fm distinctionem ponitam. j. ad leg. fal. l. in quarta. Old. in gl. quare secus ibi apparet so. nam est dubia vnde interpretamur deberi solā partē hic certa de toto. Itē ibi legabat ab herede hic voluit sibi ipsum retinere. Dyn. vel dic quod ibi vno herede expresse subducto ab onere alios subiecit grauari hic aūt sine alicui⁹ subductione per hanc verborum dispositionē. vt acceptis ꝛc. omnes pariter grauasse videtur. vt. ℈. eadem. l. peto. z. j. ti. l. post emancipationem. ℈. ylti. Old.

1 **Eorum.** ✝A donatario causa mortis post fideicommissuz relinquitur qꝫ defalcatur sicut alia legata sed si ab eo relinquantur alimenta in ipsis alimentis cessat falcidia. h.d. ibi quoquo tempore. i. omni tempore in ipsa donatur. vel post. Oldr. ibi fideicommissarium. i. donatione q̄ in. fideicommiss. cadit seu cui onus fideicōmissi impositū est Dy. nam an fideicōmissum defalcetur sequitur statim in ver. si pars. Dyn. ibi donationibus mortis causa. Dy. ibi si pars donati. i. rei donate. Dy. z nō debet hic esse. ℈. licet quidam habeāt. Dyn. ibi fungetur. i. diminuetur per falcidiam dic falcid. imposite in donatio. causa mortis. Dyn. ibi prestari voluit a donatario causa mortis et sic grauauit eum onere extrinseco. Dyn. z idem si quodcunqꝫ onus extrinsecum quod nō sit pars rei legate. Dy. ibi collationis. i. prestationis alimētorum. Dyn. ibi residuo si residuum donationis ad alimenta integra sufficit alias secus. vt. j. de ali. leg. l. lucius. ℈. j. z ad leg. falcid. l. maritum. ℈. j. de annuis legatis. l. liberto. ℈. j. Jacob. z Dyn. ibi donationis defalcate. Dyn. ibidem maiori pecunia q̄ fuit res donata vel legata quia ꝓpter donatio. de toto patrimonio dōnatarū vel legatarū voluit prestari alimenta nō tantum de pecunia donata vel legata quia per hāc donationem totum donatarū patrimonium voluit onerare ad alimēta prestanda. Jaco. quasi dicat testator non habuit respectum vt de re vel pecunia donata tantum solueretur qz rūe esset onus intrinsecuz. Tho. ✝diminutio ergo per falcid facta ab herede non diminuit alimenta nisi donatu titio. pro recitatione glo. Oppo. qꝫ legatarius legato grauatus non detrahat falci. vt. j. ad leg. falcidiam. l. ler falcid. si intereuenerit. ℈. nunꝫ. z dicyt in ista glo. Item opp. quod de legatis alimentorum detrahatur falcid. sicut de aliis. vt j. ad leg. falcid. l. hereditatum. z dic vt in sequenti glo. in fi. quod donatꝫ nō detrahit ad suum cōmodū sed heredis. z hec est eadē in effectu cum precedenti. Old. in gl. re aliqua ibi sed ea est ratio scilicet quod alimenta non minuātur. Dy. in gl. i. fine dubio ibi emolumentum ex donatione prouieniens falci. detracta. Oldra. ibi quā donatio a toto principio etiam nulla falci. deducta. Old. ibi donatarius quando grauamen est extrinsecū. Old ibi si mihi stichus z dic vt ibi no. Dy. z facit quod not. ℈. eo. l. imperator. in princ. z ℈. j. in fi. imo circa hoc distingue plenius. j. de condi. z demon. l. plautius. z ad treb. facta. ℈. fi titius. Dy. Ultimo inducitur iste. ℈. ad questionem talem. pater filio emancipato dedit bona sua titulo dona. hoc pacto vt debita ipsius patris solueret z eidēs pater pro alimentis lib. xx. annuatim posttea pater aliquid diminuit de dicta dona. queritur an dicta pacta in totum tollantur vel in totum remaneant vel pro rata. z iste. ℈. facit. arg. qꝫ pactiones seruentur in totū. sed q̄ ꝑ parte seruentur facit. j. ad leg. falci. l. penalis. ℈. si titio. z. l. maritum. ℈. j. z de annuis legatis. l. liberto. ℈. j. z de leg. j. l. si mihi z titio. credo qꝫ ꝑ illa parte qua diminuitur donatio tollantur pactiones. per leg. ℈. de vulg. z pup. substi. l. z si cōtra tabulas. j. de leg. ij. l. si. in fi. z de cōdi. z demon. l. plautius. Dy.

3 **Mater.** ✝Filius donatarius cāusa mortis in totuz potest grauari si fal. locus non sit. Si autem falc. locus sit detrahitur de dona. causa mortis. h.d. Ibi non interuenerit quia relicta a matre non excedunt dodrantē. Dyn. ibi ideo quia daretur petitio si dos esset penes filios naturales. Dyn. ibi alioqui. i. si legata excedant dodrantem. Dy. z nor. quod hoc casu ago vt agas. pro hoc. ℈. de lega. j. l. si sic. ℈. fi. z ibi dixi. z loca. l. cum in plures. ℈. messem inspiciente colono. Jac. ibi falcidie partem sic ordina literam istam falcidie partem dotem esse quod est j. reddendam per in factū actionē heredibus a filijs ꝛc. Et addu citur per quosdam iste. ℈. ad questionē ad quā nihil facit. statutū est in ciuitate florentie quod magnates teneantur prestare satisdationem de nō offendendo populares quo cautio ertēdaē etiā 4 ad liberos ipsorū magnatum ꝑ aliquis filiꝰ spurius alicuius magnatis offendit aliquem de populo nunqd cōmittaē ista cautio. dicunt quod iste. ℈. est argu. qꝫ sic: quia vulgo quesiti hic appellantur filij: sed contrarium est verum quia appellatione filiorum non continentur spurij. vt in autenti. quibus modis naturales efficiantur sui. ℈. fi. z de statu ho. l. vulgo. z hic de matre loquitur in qua secus est vt. d. l. vulgo. colligitur etiam. C. ad orficil. fina. in gloss. j. in fin. z not. plene. C. ad orficil. si qua mulier. z dicto. ℈. nouissime. Dy. in glo. donationis ergo. in fin. hoc intelligo quod non reuocauerit expresse quia tunc perinde esset ac si filius nunquā dedisset z sic frustra quereretur agerent vt filij vel non: ꝫ he redes tantū ad falci. agerent sed pro tanto dicit penituisse qꝫ mater eos grauauit de restituēdo vt dicit textus. z gl. sequens in gl. i. si falcidie. in fi. prima vera. Old. in glo. vl. ibi. l. ei cui. alias incipit. si cui Old.

5 **Surdo legatum.** ✝Surdo z muto ignorāti bus acquiritur cuz onere. hoc dicit. ad hoc sepe allegatur quod ignoranti legatum queritur in lega. quia contrahitur vide qꝫ no. z dixi. ℈. si certuz petatur. Ipsoinde. z facit qꝫ commissarius testamenti non perdit cōmissarium dato qꝫ banniatur ad hoc. j. ad trebel. l. ex facto. ℈. si quis cogatur.

6 **Hereditatem.** ✝Mors cinisis nō equipollet naturali. h.d. ibi quo. ℈. filio instituto herede z de restituendo rogato. Dyn. ibi. inter ea. i. ante mortem naturalem. Dy. ibi. deportato z sic ciuiliter mortuo. Dyn. z facit qꝫ commissarius testamenti non perdat commissariū dato quod banniatur ad hoc. j. ad treb. l. ex facto. ℈. si quis rogat⁹ ibi pro pena. i. per penam deportationis Dy. ibi. nec fideicommiss. in quo rogatus fuit restituere filijs: duo enim sunt. vt. ℈. l. proti. ℈. pater. Jacob. ibi existere z ideo si premoriatur electus reliqui viuentes cum filius morietur admittentur vt sequitur. Jac. pro hoc. ℈. de lega. tertio. l. filiussa. ℈. diui. z. j. de lega. iij. l. vlti. ℈. fcia. Oldr. ibi inter eos filio mortuo z nomine electo. Dyn. ibi. qui eo tempore quo rogatur naturaliter moritur. Dy. quasi dicat non heredes seu filij mortuorum ibi cum de alijs premortuorum nepotum filijs. Dyn. ibi potestas non fuit sic. arguit hic textus illi debent nulla facta electione admitti qui possent per heredem viuentem eligi. vt. ℈. eo. l. cum quidam. tertio respondeo si filij premortuorum non possent eligi vt hic in fi. ergo ꝛc. Oldr. z allegatur iste. ℈. ad questionem si aliquis rogatur post mortem heredi tatem restituere z ingrediatur monasterium an statim teneatur restituere z videtur qꝫ sic quia habetur pro mortuo. vt. C. de epi sco. z clericis. l. deo nobis. vbi ad hoc z in auf. de sanctissimus epi scopis. ℈. si vero. iste. ℈. est arg. quod non nisi eo mortuo naturali ter z. j. de iure fisi. l. statius. ℈. cornelio. Dyn. z. j. de conditio. z demonstra. l. fideicommissarium z. ℈. eo. l. ita quis. ℈. fi. z de ista materia an mors ciuilis equiparetur naturali not. z dixi. j. de verb. oblig. l. ex ea parte. ℈. mulam. z. d. l. deo nobis. in glo. quod bona restituantur filijs nullo electo. vt. ℈. eo. l. si quis titio. ℈. j. z. l. cum quidam. z sic ista glos. intelligit textum de conditione communi in personam omnium filiorum si nullus eligatur. sed alia gl. que est. j. super verbo existere intelligit de speciali cuiuslibet si eligatur: est enim duplex conditio. vt not. ℈. eo. l. vnum ex familia. ℈. si de falcidia. z vter⁊ intellectus bonus. Oldra. in glo. incommutabiliter ibi. z post mortem. de quo dic sic vt ibi not. z. j. hac eadem. l. ℈. a filia. Dy. in glo si neminem. ibi. ℈. pater differre tamē videtur iste. ℈. ab illo. ℈. pater. quia hic omnino erat incertum cui ille filius magis vellet sed ibi erat certum cui volebat plus dari propter quod posset dici quod si ibi filia non arbitraretur vtpote mortua

te mortua quod iudex se interponeret. argu. ℈. eod. l. j. in glo. quia sit mortuus ibi qui eligere debuerat secundum hoc expone cum i. quando. Old. ibi. de his qui ante apertas tabulas. sed illa in re licitis pure vt ibi plene no. contrarium tamen no. j. de act. z oblig. l. is cui. in prin. vbi dixi de hoc. Item contra. in auf. in successione. z auf. cessante. C. de suis z legitimis heredibus. ✝vbi filij premortuorum admittunt cuz superstitibus sed illud in successione ab instituto hic autē in successione testamentaria ad quā ex persona patris sui non vocantur quia decessit conditione pendente vt. ℈. dictum est ex sua non quia eis non fuit relictum. Item si venient venire ab intestato z rumpere testamentum proaui non possunt quia cum filij primi gradus instituuntur. j. heredes sequentes ex eis descendentes preteriri possunt. vt. ℈. de libe. z posthu. l. gallus. ℈. in omnibus. in fi. z. j. de coniungen. cum emanci. liberis eius. l. j. ℈. si pater in potestate. Dy. z ista sunt notabilia.

8 **Quidotale.** ✝Alienatio predū dotalis facta a marito cōfirmatur per legatum animo cōpensandi factū vxori si legatū agnoscat. h.d. ibi vendidit minori pretio quam valebat in dimidiam tū iusti pretij. Dyn. ibi dedit animo cōpensandi cū dote. Dy. ibi emptoris qui soluerat pretiū conuentum. Dy. marito scēm eoū intellectū. Dy. ibi. amplius z id quod deest ad iustum p retium. Dy. ibi. oblato pretio. i. eo qꝫ deest ad iniustum pretiuz: habita etiam ratione legati a marito relicti. Dy. ibi. exceptis ex tacito fideicō. ne perat fundum cum ei pretium legauit. Jaco. in glo. imo pōt ibi iusti pretij z sic emptor non erat debitor qz pretiū soluerat. Dy. in fi. item potest opponi quod consequendo legatum repellatur a petitione predij z minus fit in legato quā in estimatione predij. vt. ℈. eo. l. imperator. ℈. fi centum. hoc ita si quantitas sol. patet quia expresse voluit testator suppleri quod deerat ad iustum pretium post peceptionem legati. Dy. z dic quod prima so. est bona quando emptor nō solvit pretium: vltima vero quando soluerat.

9 **Mevio.** ✝Dādatum more finitur z ideo sciens mandantem mortuum soluēdo nō liberat secus si ignorans. h.d. z remotis ambagibus glo. dic quod mandauit debitori meo q̄ solueret titio cui volebaz mortis causa donare: debitor soluit post mortem meam aut sciens me mortuum z non liberatur nec detrahitur fal. qꝫ titius non percepit ex dona. causa mortis cum debitor non sit liberatus: sed est donatio inter vnos facta a debitore soluente scienter indebitum aut soluit ignorans me mortuum z tunc bene liberatur z si locus est falcidie heredes mei repetent a titio quatenus sufficiet ad falcidiam. z. h. d. Opp. quod si delegaui debitorem meum titio volens ei donare me mortuo quod debitor possit z necesse habet soluere z soluendo liberetur qz non ex mea modo sed ex sua stipulatione debetur titio. vt. j. de sol. l. vlt. primo responso quidam quod ibi delegauit volens inter vnos donare hic causa mor. quod videtur falsum ex litera l. contrarie nisi dicas illa verba post mor. meam que sunt in primo responso determinare verbum soluitur nō verbum stipulatur hoc minuitur ibi cum postea dicit ideo ꝛc. Alij qꝫ hic simpliciter mandani non delegaui ibi delegaui z hec videtur vera qz simplex mandatum more finitur non delegatio. Secso op. si demandaui volens mortis causa donare vt. j. de donatio. causa mor. l. mortis causa. ℈. titia. Sed dic qꝫ ibi mandatum fuit collatū post mortē z ideo morte nō finitur. vt. ℈. mā. l. ℈ vero nō remunerandi. ℈. vl. z. l. seq. hic autem simpliciter mandatū fuit: z ideo morte finitur. Tertio op. qz videtur qꝫ nō transferat dominiū z ideo nō liberet etiā ignorans. ar. j. de donatio. l. ij. ℈. si pecuniam. solu. ibi ✝ tradens non erat dñs pecunie tradite z ideo non trāsfert dominiū z ignorans liberat. vt hic. z. j. de solu. hoc iure. ℈. si qꝫ dederit. z. l. cū quis. ℈. j. cōtra hic opp. qꝫ nō dñs ignorās de morte mādantis transferat dominiū. vt. j. de acquir. possē. l. fundi. ℈. j. sed ibi traditio fundi consistebat in necessitate hic vero donatio causa mortis cōsistebat in mera uolūtate. Itē op. de. l. miquissimū. ℈. de iuris z facti ignoran. solu. z dic qꝫ titio nō prodest ignorantia meuij debitoris soluentis sed uolūtas donatoris qui nō reuocauit expresse donationē: sed fi reuocasset ex presse ignorantia prodesset meuio debitori qz liberaretur nō autem titio donatario qz sibi solutū insolidū reuocaret per condictionē sine causa ab ignorante vel a sciente fm formā dicte. l. cum quis. ℈. j. de solu. Ultimo opp. de. l. si quis argentum. ℈. fi. C. de dona. causa mortis. sed nihil ad rūbum qꝫ loquit in donat. inter vnos hic aūt de dona. causa mortis. vt pater in textu z iste est verus intellectus huius. ℈. z vere solutiones contrariorū. Dynus. ibi mandauit simpliciter non conferendo mandatū post mortez. Itēnō delegando. Dy. z ꝓ hoc soluunt duo prima cōtraria de. l. vlt. de sol. z de. l. mortis causa. ℈. titia. de donatio. causa mortis. ibi donabat. i. donare intēdebat. Dy. ibi dominiū. i. creditorem. Dy. ibi meuius debitor. Dy. ibi consistit quia sciebat vel scire debebat reuocatū esse mandatū. Dyn. ibi si meuius debitor. Dy. ibi actionem solidi. id est condictionem siue causa ad solidum vel in factum ratione falcidie. vt. ℈. ℈. mater. Ja. ibi cepisse nō videt sed donatio inter vnos a meuio debitore sciēte solūere ut ei collata. Dy. ibi diuersum quantū ad factum z ius. z sic quantū ad omnia. Dy. ibi si meuius debitor idemqꝫ mandatarius. Dy. ibi dominum. id est creditorem mandantem. Dyn. ibi reuocaretur per heredes creditoris qz factum tunc habet mortis causa donatoz. de qua falci. detrahitur. Dy. vt. ℈. ℈. mater. z. ℈. ad leg. falcid. l. in donatio. in glo. promittendo. ver. item non audeo dicere. imo dic qꝫ mandauit. vt solueret incontinenti z sic incipit a precedente mandato z ꝓ hoc. C. de act. z obli. l. si quidem. Jac. ibi secundū Ba30. ✝quia cum hodie donatio inter vnos valeat nudo pacto. vt instītu. de donatio. ℈. perficiuntur. z. C. de donatio. ℈. perficiuntur. z. C. de donatio. l. si quis argentum. ℈. sinautem. valet in presentia vel absentia mediante organo vt dici solet. C. de donatio. causa mortis. l. j. z. l. vl. Rap. ibi. ℈. fi. distinguo tamen verum expedierit fieri vel non. vt ibi in glo. ergo sciebat. in fi. z in hoc casu datur conditio indebiti scienti. vt dicitur in sequenti gloss. in gloss. heredibus rei stipulandi: ibi sciens soluit indebitum. argu. ℈. de condictio. indebiti. l. cum is qui. ℈. fideiussor. z. l. fideiussor. Dy. z est expressum. j. ꝓ emptore. l. qui fundū. ℈. seruus. ver. qꝫ si scierit. Old. z hoc verum quādo soluerit nomine suo sed si nomine mandantis tūc aut heres habet ratū: aut non. vt. C. si certū petatur. l. si absentis. in glo. per heredes not. hanc glos. que tenet l. si quis argentū. locū habere in donationibus causa mortis. de quo. no. per Ly. z dixi. C. de dona. causa mor. l. j. ibi iniquissimū. sed dic vt dixi. ℈. in solutione contrariorū ibi ignorabat meuius mortuum mandatores. dy. ibi cum ille scilicet tibius donatarius Dyn. ibi reuocata donatio z fm hoc reus stipulandi nihil promisit titio cui volebat mortis causa donare. Oldra. ibi sciuit meuius. tunc enim licet sit reuocata quantum ad creditorem processit tamen a debitore sciente. dyn. ibi de solu. l. fin. ij. responso: sed primum discordat sed dic vt ibi. Dyn. z dixi. ℈. in solutione contrariorum.

12 **Cum pater.** ✝Coheredibus z substitutis defertur portio deficiens cum onere suo hoc dicit. dyn. Uel sic si filia instituta repudiat portionem hereditatis sibi relicte contēplatione predictorū ex causa fideicommissi sibi relictorum nihilominus potest admitti ad fideicommissarius hoc dicit. Ibi compensare: id est computare: quasi dicat hereditate reconuenta predia restituere. Jaco. ibi fideicommiss. predictorum. Dy. ibi accipet filia. i. accipere poterat ex testamēto patris. dyn. ibi reddiderat ture accrescendi. dyn. in glo. quod potuit. in fi. nec tenentur ad predia legata exheredato nisi ꝓ hereditaria parte. vt. ℈. de leg. j. l. ibi homo. ℈. fi fundus. dyn. in fi. quod falsum videtur qꝫ hic nō alienatur in vita eius cui restituendum erat vt ex litera patet. z. ℈. eo. l. vnum ex familia. ℈. sed si fundum. z. ℈. sed si vno. Dy.

13 **Euictis.** ✝Pro legato non agitur de euictiōe secus in diuisione quam facit frater inter se vel per iudicantem vel arbitrum. hoc dicit. z quod dicit euictio. dic ante diuisionem hereditatis. Jac. z an z quando agatur de euictione pro legatis vel prelegatis vide quod dixi. C. fami. hercis. l. fi. cogitatione. ibi qui se dominum illorum predictorum. dyn. ibi crediderat forte non leui presumptiōe. ar. j. de vsucapiōe. l. vt iusto. ℈. si filius. Jacob. ibi filio. l. soli. z idem in extraneo fm pe. secus si omnibus filijs vt in ver. si tantū. ibi cum fructibus nihil erat prelegatum. dy. ibi actio erit. z sic iudex fa. her. huiusmodi consideratione non habebit Jaco. ibi diuisionem fecit. i. ꝓlegata similiter reliquit. dyn. ibi. arbiter. i. iudex. coram quo petunt alij prelegata. dy. non euicta ibi eum cui partes prelegate sunt euicte. dy. ibi. conseruare fratri satisfaciendo de pretio partis euicte. dy. in glo. refert ibi quo casu agit sed imo non agit ope exceptiōis subueniunt vt ex litera patet z in sequēti glo. que incipit cui prelegata ꝛc. dyn. ibi. hic speciale hec vera. dyn. ibi. vel vt ibi vel dic aut ille contra quem agitur de euictione est eque coniunctus defuncto sicut legatarius z tunc obtinet litera ista aut non z tunc obtinent contraria vel dic quod hic credebat suam esse non Jeui presumptione z sic presumitur quod indixit cum ad legandum nō legaturus alias. ar. j. de vsufru. leg. i. ficho. Jaco. vel ibi erat extraneus institutus vnde rem alienam relictam coniuncte persone que non est alias honorata defendere tenetur sed hic rem alterius coniuncte persone legauit quam alias honorauerat z alios coniunctos. scilicet ipsius fratris instituit, z ideo non teneantur sibi. z ratio est quia non habet tantum istud legatum: sed etiam alia bona quibus honoratus est z quia alij sunt tam coniuncte persone vt ipse non teneretur sibi quia non debet vnum alterare cooperiri z aliud discooperiri. vt. C. qui potio. in pignore hab. l. assiduis. ℈. excep. z. ℈. penu. ibi. secundo ibi quod in fauorem testamenti ne agatur querela. Dyn. ibi. sol. ibi. vel dic quod refert

4 C Mors ciuilis. Adde qꝫ mors ciuilis equipollet naturali alex. in. l. si qs. ff. solu. ma. gl. in. c. suscepta. de rescrip. in. vj. gl. i auf. de nup. ℈. scso occasione bart. i. l. deo nobis. C. de epis. z cle. Alex. i. l. si deseruerint. ff. q satisf. cogā. qꝫ verū in casibus ture expressis. ℈. Ro. in decisione. cccxxxix. no. i. c. si eps a pagānis de sup. negligen. plat.

2 Questio.

Universidad de Deusto
Biblioteca

an coniunctus qui vult agere de euic.aut tãtum legatarius aut simul legatari⁹ z coheres.primo casu agit pl̃our no.ff.ti.l.l.si domus.§.primo.in secundo refert an sit tantum legatum vni heredum an omnibus.primo casu non agitur vt in primo respondi: in secundo datur exceptio.distingue tamen vt distinguit gl.z est ratio in primo z secũdo quare magis subueniatur ei qui minus
14 habet.l.†legatario quã heredi quia magis habet saltez presumptione z ad solutionem contrariorum distinguẽdum videt aut queritur de prelegatis inter heredes z distinguit aut vni tãtum est prelegatum aut omnibus.primo casu non debetur euictio secundo casu datur exceptio vt hic.nec refert vtrum filij sint heredes vel extranei aut queritur de legatarijs z tunc aut coniuncte persone z ager vt.C.de lega.l.cum alienam.aut extraneo z tunc aut scienter aut ignoranter.vt supra de legatis primo.l.nõ quocunqs modo.§.j. dic vt ibi.z est ratio quare magis legatari⁹ q vitra rem euictam nullum habet commodum quam in heredibus quia habituris debet subueniri ſm Jac.de ra.nec quod de inuidia expellendi placet tamen ei in omnib⁹ heredibus sic.ratio.scilicet inuidie.j.expellende in glo.cui prelegata ibi quod ha-
15 beat actiones ad hoc facit†quia quoties lex introducit remedũ videtur introducere remedium agendi z excipiendi.vt.j.de acq ren.rerum domi.l.statuas.sed dic quod verum est nisi lex exprimat qõd ad excipiendum tantum inducit tunc enim non introducit ad agendum vt hic z supra de condi.indebi.l.si in arca. in fine. pro quo facit.supra soluto matrimonio.l.si vero.§.de viro. Dy. ibi.quod est veri⁹ z est ratio quia capit a testatore iure legati in specie relicti pro quo de euictione que obtinet locum emptionis. vt.C.communia vtriusq; iudicij.l.prima.z ideo cum videaris dimidiam cuius dimidij rei tibi assignate a me habere ea euicta agitur contra me de euict.vt nota.j.de verborum obligatione.l.qui rome.§.duo fratres. Dy.vel est ratio secundũ Pe.quia testator⁹ potest diuidere equaliter vel inequaliter sed iudex non. Dyn.in fin. z.C.fami.her.z.l.si familie.z.l.si cogitatione. Jac.vbi de hoc satis dixi.

Pater certam. Iste casus nõ est alibi ſm Dy. ibi reddendum actione ex testamento. Dy.ibi recte petituram agendo contra fratrem. Dyn.z consequenter auferre Jaco.ibi.vt actio stipulationis.i.ex stipulato dote. Dyn.ibi.prestaretur sibi contra maritum vel heredes eius. Dy.ibi.quo pro vt. Dy.si postea.i.post primum matrimonium dissolutum.dy.ibi.cautionem.i.cautionis siue stipulatio-
16 nis interponẽdo potestatẽ filie cõcessam. Old.z est ar.iste.§.†qõ stipulatio pene interposita p primo anno locationis non extẽdatur ad sequẽtes annos in quibus facta est recõductio tacite.ar. contra.ff.locati.l.item queritur.§.qui impleto.ibi videantur eandem locationem renouasse ꝛc. Dy.in glo.subaudi propterea ibi non valeret sed contra hoc videtur esse textus huius.§.quia incertis non certis ꝛc.vt.j.de verborum obligationi.continuus.§. cum ita Jaco.ibi de pactis dotalibus.l.ũ.ibi loquitur de pacto inito cum marito a quo dos non procedebat hic autem de conditione apposita per patrez a quo dos procedebat vnde rei quã do,legem dico quam volo vt.§.de pactis.l.illa persona nihil ad propositum. Old.in fi.sed illud mea filia que non est iuste exhere data Jac.si enim est iuste exheredata nihil relinquere tenetur vt in auf.de heredi.z falci.§.exheredatos.z de immensis dona.circa fi.z ibi no. Dy.

Filia. Vide quod notaui.ff.e.l.vnũ ex familia in principio z.l.cũ quidam.ibi.ex liberis suis filie. Dy. ibi.predia fideicommissi.i.predia quem fideicommisso continebantur. Dy.ibi donauit z iste decessit matre viuente Ja.ibi non esse electionem validam.i.electionem effectum irrenocabilem nõ habere. Dyn.z facit supra p hoc eadem.l.§.hereditatis.ibi propter certum diem.cum enim sit hoc fideicommissum condicionale in personam cuius libet si eligatur: z in personam omniũ si nullus eligatur.vt.ff.eodem.l.vnum ex familia.circa principium.versic. itaqꝫ.l.ſi cum sorte.z.l.cum quidam.merito dicitur hoc fideicommissum incertum diem habere quia dies incertus.z.ff.de leg.i.l. talis scriptura. Old.ibi.certe donationis.id est collationis in vnũ facte. Ja.ibi destinario.id est matris electio. Dy.ibi habiturus est.quasi dicat qui est de superstitibus. Dy.in fi.id est si mater neminem elegisset. Dyn.in gl.prima ibi.l.sufficit.hoc credo verum arg.ff.de condi.indeb.l.cum quis.z de vsuris.l.videamus.§.j.ij. responso. Old.ibi post mortẽ.z dic vt plene dixi.ibi incognoscibilem personaz fideicõmissarij incognoscabilis immutabilis esset voluntas.vt.j.titulo proximo.l.fideicõmissaria. Old.in fi.vel dic quod bene tenet electio si non mutet voluntatem z electus superstite tempore mortis, Jac.z vide quod no.per archidiac.extra de rescrip.c.gratia.in fi.

17 **Fidei heredem.** †Appellatione familie seu liberorũ testatoris cõtinetur ille qui ex causa fideicommissi manumittitur.hoc dicit.Dyn.Ibi mutatos ad reuocandum si alienetur.Dyn.extra familiam ibi rediderunt ex voluntate defuncti.Dynus.alias enim manumissi non ex voluntate defuncti essent liberti heredis z non defuncti instituto.de singulis rebus per fideicommissum relictis.§.penultimo.

18 **Fideitue.** †Si testator⁹ in rogando vtatur verbis vniuersalibus z futuri temporis omnia prelegata que precedunt z que sequuntur veniunt in fideicommissum vniuersale.hoc dicit.Dyn.Contra videtur. C.fami.herciscun.l.si cogitatione.sed hic erant verba vniuersalia z futuri temporis.vt dixi ibi peruenerit ex iam dispositis:z hoc forte faciebat dubitationem.argumen.ff. de contrahen.emptio.l.in lege. Jacob.ibi, nam ordo quia primo grauauit postea honorauit. Jacobus ibi causam iuris:id est certam iuris dispositionez:vel testatoris certam intentionem que est vt eodem tempore cedant relicta in codicillis z in testamento. Jaco. Et no.ex isto.§.quod glos.que est C.de fideicommissis.l.cum virum.male dicit.nam dicit aut precedit prelegatum grauamen aut sequitur. Si sequitur dicit illa glos.quod non venit in fideicommissum nec restitui debet quod est falsum.vt hic patet:z ideo dicẽdum est quod aut testator vtitur verbis generalibus z futuri temporis.z habet locum iste.§.
19 quod prelegata precedentia z sequẽtia veniant in restitutiõe aut verbis simplicibus z que ad presens tantum tempus referuntur z tunc habeat locum dicta glos.quia aut prelegata precedunt fideicommissum aut sequuntur.Si precedunt aut rogauit eũ simpliciter vt portionẽ restitueret.non adiicẽdo hereditatis:z tunc z prelegata tenentur restituere.vt.j.de legatis.iij.l.si titius.ad trebellianum.l.in fideicommissaria.§.vltimo.z.l.marcellus.§.quidam. Si autem diterit portionem hereditatis tunc quia non videtur sentire nisi de eo quod iure hereditario capit non debent prelegata restitui.vt dicta.l.marcellus.§.quidam. ibi quia non portionem ꝛc.Et per hoc cum queritur an prelegata veniant in
20 fideicõmissum. †Si autem queratur an cõpetentur in falcidiaz. dic aut detrahit volũtate testatoris:z tũc nõ cõputat nisi q̃ hereditario iure capit.vt.j.ad.l.falcid.l.titia,aut ꝫ volũtatẽ qõ est ex eo ipso qõ nihil dicit de ea detrahẽda.z tũc totũ imputat.vt.ff. l.titia.in fi.z hoc cũ tractatur de substitutione seu restitutione fideicommissaria:si autem de substitutione directa tunc illam solam partem habet substitutus quã habebat institutus iure hereditario:vt.ff.eadẽ.l.miles.§.fin.vbi de hoc.z.j.titu.j.l. septiliam. dyn.Et plene dixi de ista materia.C.de fideicommissis. dicta .l. cum virum.z fami.herciſ.l.filium quem habentem.Ultimo no-
21 ta.quod iste.§.soluit bzocardicum.†vtrum ordo scripture seruetur vel non quia cum testatoris voluntas patet vel iuris dispositio non curatur de ordine scripture.vt hic z.j.de solu.l.nec enim. vbi de hoc dixi.Si supradicta non parẽt fiatur ordini scripture .vt.j.eadem.l.§.volti.dyn.z de hoc dixi.ff.de exECu.turo.l.si duas. z.j.e.l.a te peto.in glo.quid miri.in fi.imo dic qs ibi vsufruc.fuit verbis preteriti tẽporis.dyn.in glo.ordo in fi.dic vt no.supra de vulgari z pupillari substituti.l.ij.§.eius.in glos.quã dari.in fi.z dic vt ibi.dy.

22 **Volo.** †Appellatione filiorum continentur etiam naturales.hoc dicit.de hoc dixi.C.de nup.l.si vicinus. z ad leg.iul.maiestatis.l.quisquis.versic.ũ.z pro hoc.j.eodem. l.lucius.§.dame.in glo.est filius.ibi.§.illud.alias est in principii de seruili cognatione.z sic communiter.dyn. vt.ibi.z dicit. §.sequens rogatus.dy.in eadem glo.ibi qui pater fa.z male non qui erat in potestate patris.vtpote seruiz in alterius potestate positi. Old.

23 **Curatoris.** Iste.§.allegatur ad duo.primus si†fideicõmissum est inutile dilatio adiecta
24 fideicommisso non tenet.z si dilatio adiicitur in fauorem alicuius potest agere etiam ante tempus.dyn.†Item ad tertium scilicet quod adultus habens curatorem potest facere testamentũ: nec ad hoc indiget autoritate curatoris:z ita tenet glo.j.de libe ratione leg.l.aurelio.§.gaius.z allegat hunc.§.ibi rationem reddent quia etiam tunc hoc teneretur.Dynus ibi ad statum suum, id est etatem.xxv.annorum.dyn.ibi actionem inferre.l. proponere contra curatorem.dyn.in glos.infert nota.ex eo quod nullũ est nullus resultat effectus pro hoc.j.de vsucap.l.non solum.§. si rem. Oldr.ibi de annuis lega.l.eum.alias incipit Jabolenus. dynus.

25 **Ab intestato.** †Legatum relictum sub eadem cõditione videtur a substituto repetitum.hoc dicit.dyn.ibi cum mozeretur ipse extraneus instituto. dyn.ibi substitutum vulgariter.dyn.ibi sed coniectura.i.ex coniectura.dyn.in dubio cum de voluntate non appareat. dyn. in glos.i.substituti ibi de heredi.instituto.sub conditio.vel vt ibi not. substitutio habet suam conditionem tacitam vnde non porrigi turad

tur ad eam expressam.argumen.hic legatum nullam tacitam cõditionẽ habet. Ray.in fi.z ita distingue aut fit repetitio ab hoc vel a lege. Dyn.vel dic aut emolumẽtũ sub cõditiõe confertur in aliũ quã cui primo fuerat datũ z tũc aut per modũ substitutiõis z non intelligitur conditio repetita vt in.l.contraria.aut non per modum substitutionis:sed vere translationis z tunc sub eadem conditione videtur datum.vt infra.de adimen.lega. l.legatum sub conditione.aut cum onere dandi emolumentum in aliũ trãsfertur.z tunc aut in aliũ confertur per legẽ z obtinet litera ista.z §.§.cũ pater.z in.l.si titio.§.iul.ff.de leg.j.sed vt eadẽ conditio videat repetita aut a testatore z tunc nõ intelligitur repetita.vt.ff. ti.ppi.l.ii fundum.§.ii pater.z.l.si qs a filio.z.l.si cui serui oẽs.§. j.Jacob.

26 **Mense.** †Fideicommissum mẽse cũ cautione indemnitatis ab herede receptum equipollet emptioni. h.d.in glo.ibi.§.pe.z locati.l.item si pretio.§.vl. Old.in glj.ibi.l.si quis seruũ.§.fi.coniuncta.l.seruo legato.§.ff.ti.j.z.l.si cui.§.fi.z qõ ista no.in secunda glo.heredes aũt absqꝫ dubio creditoribus tenebuntur.vt.d.l.pater.

27 **Pater.** †Partus ex ancillis nati sequuntur fideicõmissarium z donatarius.h.d.Et qõ dicit filie dic in potestate constitute.Dyn.ibi dedit.id est inter viuos donauit. Dy.ibi donationibus in eam collatis a marito constante matrimonio. Dy.in glos.prima ibi quia id est maritus:est enim marit⁹ dominus rei dotalis ſm veram opinio. Oldr.que not.C.de iure do.l.in rebus.ibi an non.id est si non essent pro ea in dotem data illa mancipia tunc non deberur ipsa estimatio:sed alterũ tantum. Ray.in fi.ergo refert ſm eos an primo in dotem det z postea leget:an econtra. Dyn.de quo dixi dicto.§.cum pater donauit filie in potestate existenti simpliciter vnde non tenuit donatio.sed postea confirmatur z retrotrahitur z est videre simile in vxore vt sequitur. Et ſm hoc dic dedit id est inter viuos donauit z dicas quod trahitur retro quãtum ad fructus:z ea que loco fructuum habentur non quantum ad dominium.vt.C.de donatio.inter virum z vxorem.l.penulti.nota.z.ff.titu.proxi.l.talis scriptura.C.de inofficiosis dona.l.pater. Dyn.Sed hocnon videt procedere quia ad hoc vt ficto procedat requirit duo extrema vt solet dici.C.de sententiam passis.l.fi.z dixi.ff.de liberis z posthumis.l.gallus.§.fi eius.z probatur.ff.ad legem aquiliã.l. huic scripture.sed cum hic deficiat vnũ de extremis:scilicet mancipia ergo ꝛc.dic ergo quod hic debetur partus iure legati non iure donationis ſm Pet.z prodest quia legatum non debet conferri:sed dos sic.vt infra de colla.dotis.per totum:vel dic eodem tempore cedit donatio que fit inter virũ z vxo.quo ad legata.nec trahitur retro questio ad dominium bene probatur dicta.l.talis scriptura.z ibi in glos.Dyn.vnde dic quod. §.vxori.qui ibi allegatur.in glo.loquitur de donatione odiosa.quia lex eam reprobat saltem viuentibus coniugibus non ergo sic ei sic fauetur vt verbum preteriti temporis trahatur ad futuras donationes:hic
28 autez loquitur de legatis†que sunt fauorabilia sicqꝫ benignius interpretantur vt trahantur ad futura legata.vt dicta.l.talis.in fi.nec dicas rationem que tangitur in glo.dicta.l.talis.in fin. de substantia.z qualitate.vt primo non trahatur.vt. §.vxori.secundo sic vt ibi cum expresse dicat hic contra cum hic de tali legato dicat dato in codicillis quod adijcit in substantia.in glo.contra. infra titu.j.ibi vt hic fuit imo ibi a legante prouenium:quia erat in hereditate heredi relicta z fideicommissario restituenda quare ad hoc vt precedens contrarium dic quod ibi post mortẽ erãt legata quare partus medio tempore non pertinet ad legatarium propter tempus appositum hic aũt simpliciter z nulla erat ancilla tempore testamenti:ne ergo legatum pereat debentur partus ex ea nati.arg.ff.eodem.l.titia.§.lucius.ſm Petrum.in glo. contra.infra titu.i.in fine.super hoc dic vt nota.C.soluto matrimo.l.j. Old.ibi a legante matre id est partus nõ fuerunt nati viuente testatore qui matres legauit vel cum vniuersam hereditatem restitui iussit. Oldra.pluribus annis z fructus ex eo percepti si postea vendo tibi videtur actum qõ fructus,quos percepisti penes te remaneant facit quod vi aut clam.l.is qui in puteum. §. si postea.

29 **Hereditatem.** †Fideicommissarij vniuersales post mortẽ restituere rogati possunt inter se diuisionẽ facere z valet.hoc dicit.Et est argumẽ.qõ heredes emphiteote possunt inter se diuidere z si vnus cessat in solutione quod nõ noceat aliis de quo notaui et plene dixi supra commum diui.l.communi diuidundo.ibi rogati inuicem vnus alteri:z secundum hoc est casus illius questionis qua queritur si duo fratres inuicem de restituendo rogati diuidant hereditatẽ inter se an videantur renuntiare petitioni fideicommissi vel dic rogati restituere.scilicet alij.z tunc nihil facit ad questionem illam sed dic de ea.vt dixi.j.de verbo.obli.l.qui rome.§.duo fratres.Dy.ibi que predioꝝ singulos per diuisionem obtingentium periculo astringuntur. Old ibi cum permutatio. id est diuisio que portionem inuicem assignatorum quandam permutationem inducit.vt.ff.fami.herciſ.l.si filia.§.si pater. Oldr. ibi discernens id est diuidens. Dyn.in glos.prima ibi.§.si enim.quod dic vt ibi not.in fin.nam si vnus decedat ante a fideicommissarius dicat non potuisse eos diuisisse in sui preiudicium et ideo velit ab alio consequi ac si diuisio facta non esset non potuerit hoc dicere vnde bene tenuit diuisio inter se nec dicitur alienatio.vt.C.de litigi.l.fi.z qõ ibi no.z dicitur permutatio. vt ibi notauj. Jaco.

Filia. Ibi medio tempore post testamentum et ante mortem Dyn.ibi assumpsit.i.consumpsit. Dyn.in glos. tunc enim.in fi.quia hec voluntas nuda in contrario testatoꝝ processit ad actum.

Dulcissimis. Limitata ratio dictum precedens limitat z restringit:z communio solet discordias incitare.hoc dicit.Et ad hec duo sepe allegatur. Dy.ibi ne quem.id est aliquem.dyn.ibi manserunt. id est perse-
30 uerauerunt communia. Dy. ¶†Nota ergo qõ dixi in casu summario qõ cõmunio est mater z origo discordie:et ad hoc sunt con cor.in glo.z ideo nemo compellitur stare in communione vt supra de conditio.indebiti.l.si non sortem.§.si centum.z de hoc dic vt.j.eodem.l.gaius.§.titius.vicinitas agrorum inducit multas questiones z discordias in speculo de iudicijs.§. sequitur videre de communibus.z predicta maxime oriuntur:z facilius inter fratres.vt.C.de bonis que liberis.l.cum oportet.§. penulti. in glos. maxime.in fi.solu. vt dixi supra. eodem.l.imperator.§.vlti. Oldra.scilicet quod ratio sequens restringit generalia verba adiecta in legato.vt sola ea que manserunt communia que venire debeant in legato z nõ alia.alias idem dicendum esset hic z ibi. Jaco.de bel.z facit.j.de legatis.iij.l.nomen.§.fin.z quod ibi dixi.in glo.j.sicut id est ad hunc testatorem melius staret ad hanc testatricem. Dy.

31 **Pater plurium.** †Verba inducta pro consilij causa non inducunt
a fideicommissi hoc dicit.Dyn.z quid operetur traditio[a] clauium hic habetur z no.extra de consuetudine.c.j. Dy.z dixi.j.de accrenda possessione.l.j.§.si iusserim.plene in glo. refert ergo in fin. nam aut intendit legare aut custodiã committere aut est dubiũ. Dy.z in dubio presumitur custodie causa tradere vt hic patet. pe. per hunc.§.non intelligit in casu dubij z dicit quod illa verba custodie causa fuerunt verba testatoris non legis.z quod.j. dicit libertum assignauit licet testator causa custodie et hoc dicit ipse Pe.quia que in prefationibus dicuntur in subsequentibus repetita intelliguntur.j.de verborum obligat.l.titia.§. idez. R.ergo si hic aliud ageret filia maior natu res haberet pecuniarias argumen.supra de contrahenda emptione.l.clauibus.z de acquiren.possess.l.j.§.si iusserim. sed hic presumitur quia equalis debet esse dilectio erga filios.vt.ff. de ritu nupt.l.non solum.§.j. Item ideo quia maior natu dedit et sic vt conseruaret argumẽ. ff.de fide instrumentorum.l.fina.z sic no.quod vnus z idẽ actus secundum diuersas intentiones operantis inducit diuersos effectus. Oldra.

a Traditio clauiũ. Adde tex.i.l. clauiũ. ff. de extrahẽ. emp.z vendi. bar. hic in prima oppositione.

32 **Cum imperfecta.** i.Semiplena z improprie z dic†legatum vel fideicõmissum in imperfecta scriptura relictum valet si dicto scriptum congruat hoc dicit ibi assumitur.i.trahitur z valet Dy. ibi congruat ex vsitatis subauditionibus. R. in apparatu antiquo. Oldra.in glo.j.id qõ non fuit scriptum in secunda parte testamenti tamen fuerat scriptum in prima z hoc est qõ litera dicit scriptum scilicet in prima parte testamenti cõgruat dicto in secunda testamenti parte vt in exemplo apparet. Old.

33 **Filius matrem.** †Ex testamento non solenni iuramento vallato debentur legata etiam a venientibus ab intestato.hoc dicit.ibi tabulas id est testamento. Dyn.ibi legitimam heredem. id est ab intestato succedente. Dy.ibi enixe.id est cum iuramento prolate. Dy. seu firmate.

34 **Mando.** †Verba prolata consilij causa non inducunt fideicommissi petitionem hoc dicit Dyn. et concor.supra eadẽ.l.§.pater pluribus z nota quod ex hoc verbo sollicitus colligitur quod fuit consilium testatoris non fideicommissum z quod pater est sollicitus de salute filiorum sic supra de excusa.tut.l.amicissimos.de iniur.l. sed si vnus.C. de condictio. furtiua.l.fina.z supra quod metus causa.l.isti quidam Jac.ibi. liberos tollat id est pariat. Dyn.sic.ff.de pactis dotis.l. si liberis. ibi quod pro quia. Dy.ibi testari subaudi voluit in sororem. nam hoc bene potuisset vt supra ti.primo.l.filiusfami.§. vt quis.

Universidad de Deusto
Biblioteca

z supra eodem.l.imperator.§.cum quidam.z.ff. ad trebellia.l.ex facto. Jaco.vel dic testari.scilicet prohibuisse videtur ipsam filiam Dyn.in glosſ.licet antebi solu. vt ibi quia ibi fauoz filiorum z odium fratris hic fauoz filie tantum.dyn.in glosſ.scilicet prohibuit id est prohibuisse videtur.Dyn.in fi.nam ibi precepit hic consuluit quod patet dum hic dicit pro salute sollicit⁹ z ceteris.dy.z allegatur iste.§.† quod iudex non teneatur sequi consilium consiliarij de quo in speculo de requisitione consilij z dixi.plene.C.de legibus.l.humanum.

Rogo. Quilibet presumitur dignus hoc dicit. Dyn.ad hoc supra eodem.l.cum quidam z ibi no.z dixi z extra de scrutinio in ordine faciendo. c.f. cum ibi notaris ibi vt quisqz hec verba videtur notare quandā cōparationē distinctionem videlicet vt qui plus meruit plus consequatur et cum omnibus qui non offenderunt videtur equaliter relictum z sic comparato talis vim z naturam comparatiui nō retinet.sic supra de tuto.z curato.datis ab his.l.diuus.in verbo honestissimum quia sufficit si sit bonus.vt arg.ff.de suspectis tutoribus.l. suspectum. z optimus debet eligi abbas vt in autenti.de monachis.§. vlti mo.et tantum sufficit quod non sit malus.xvj.q.vlti.monaste-
36 rium.† z optimus debet eligi episcopus .xviij. dist. metropolitano.z tamen sufficit quod sit bonus vt plene nota.viij.q.j.licet z extra de elect.cum inter canonicos. que omnia faciunt ad statutum padue de proximioribus subrogandis ad consilium loco mortuorum. Oldra.ibi quibus filijs.Dy.ibi cessante id est matre neminem eligente.Dy.ibi sufficit vt vocentur ad fideicommissum.Dy.ibi.si soli quasi dicat si alij non electi promeruissent. id est seruiuissent ipsi admitterentur vna cum electis. Oldra. ibi non admitti.id est repelli.dy.in gl.quo casu in fi.sed oportet promeruisse.Dyn.

37 **Donationis.** † Non refert cum quo testator de supremis suis loquatur sed in quez voluntatis intentio dirigatur hoc dicit pro hoc supra eo.l.miles.ibi epistolam in qua continebatur quod filio predium donabat.Dyn. ibi missit continentem quod sequitur ibi instrumentum.i.dictam epistolam.dyn.ibi intestato.venientibus ab intestato.Dyn.post mortem suam ibi intellige hic.z vide quod not. ff.eo.l.pero.in principio z de vsufru.l. generali . ibi loquitur disponendo de bonis suis.dyn.allegatur.§.iste quod donatio causa mortis fieri possit inter absentes.Et videtur quod non quia magis videtur accedere contractui quam vltime voluntati vt solet notari.ff.de dote prelegata.l.ij.et videtur expressum.ff. de donacausa mortis.l.inter mortis.ibi que presens presenti vbi de hoc dixi.z notaui z dixi.C.de donatio. causa mortis. l.j.in contrarium est iste.§.dic aut donatio causa mortis fit in testamento vel vltima voluntate et fieri potest inter absentes vt hic quia assimilatur legatis.et.ff.eodem.l.miles si autem non fiat in vltima voluntate quia tunc magis assimilatur contractibus non, valet. vt dicta.l.inter mortis.Dy.z vide quod notaui.C.de sacrosan. eccle.l.illud.

Libertis. Notabilis est iste.§.in materia sua et quid dicat glosſ.§.iste diuiditur in quatuor partes.primo loquitur quando omnes alienauerūt z simul vno excepto. Secundo quando omnes simul nullo excepto. Tertio quando omnes alienauerunt sed non simul. Quarto quādo nullus alienauit.Sed vltimus mortuus est sine liberis.Scda ibi alioqui.Tertia ibi ceterum.Quarta ibi at si nemo. dyn.et vide plene.ff.eodem.l.pero.§.fratre.ibi vtriqz.alias atqz. dyn.ibi venderunt: simul.Dyn.quicquid dicat glosſ.ibi mutasse:scilicet testator: dyn.ibi paruerunt abstinendo ab alienatione. Dynus. ibi alioqui:id est si omnes simul alienent quicquid dicat glosſ. Dynus.ita quod nullus paruit voluntati testatoris.ibi:sed hoc ita scilicet quod omnes repellantur a reuocando. Dyn. ibi alienent scilicet omnes. dyn.ibi ceterum . id est si omnes alienauerunt:sed non simul.dyn . ibi posterioribus :id est postea alienatibus.dyn.vel nullo modo alienantibus. Oldra.ibi in superioribus partibus. id est in reuocatione partium superius siue prius alienatorum. Oldra.ibi vita decesserit et sic heredem extraneum reliquit.dyn. ibi non supererit quia non est qui petat vel reuocet cum nullus de familia supersit.dyn . alias si superesset admitteretur ad reuocandum.vt.ff.eodem.l.peto.§. fratre. Dynus. Oppo.ad hunc.§. de verborum obligatio. l.continuus. §. cum quis.sed forte ibi ideo quia res non erat alienabilis.Dynus . Et
38 not.ex versic.alioqui argumen.† quod quando canonici pariter peccauerunt in eligendo.indignum quod in nullum recidat ius eligendi de hoc nota.extra de postulati.prelatorum .c.gratum. Jaco.z ad hoc extra de electio.c.quanꝯ. z.c.si compromissari⁹. lib.vj. Item collige argumen.ex hoc.§.quod non vtitur beneficio voluntatis defuncti qui contra eam commisit ad hoc extra de regulis iuris.c.ex eo.libro.vj.cum ibi notatis . et sic est argumen.ad id quod not.C.de iure emphiteoti.l.ij. quod emphiteota conuenit soluere pensionem sub pena rato manente pacto z cesset in solutione:ita quod dominus velit eum expellere ipse autē dicat se nō posse expelli propter clausulā illam rato manēte pacto:hoc est argumen.quod non seruauit contractum.z pro hoc supra de inofficioso testamento.l.si instituta . in contrarium est qz effectus illius clausule rato manente pacto pariter ad vtrūqz contrahentium debet extendi ne contractus claudicet.vt.l.vltima.
39 C.de fructibus et litis expensis.† et quia verba prolata fuerunt a stipulante ergo contra eū facienda est interpretatio.vt.l.veteribus.supra de pactis.et.l.labeo.de contrahen . emptio. et extra de regulis iuris.c.quia eum.libro sexto.dic quod non audiatur. vt supra locati.l.quero.§.inter locatorem.nam ibi rigor pacti de non expellendo ita demum habet effectū si ex altera parte seruetur fides contractus.vt nota.z dixi dicta.l.ij.de iure emphiteo. versi.item querit glo.si emphiteota.sed an ficte alienando cadat in penam dic quod non est alienatio.vt.ff.de contrahen-emptio. l.nuda de regulis iuris.l.imaginaria.C. de transactio.l. cum ea. z plus valere quod agitur.per totum. Item facit iste.§. ad questionem.si pater habens duos filios instituit heredes z rogauit quod si vnus sine liberis decederet restitueret superstiti. vn⁹ partem suam alienauit alius postea sine liberis decessit queritur an alius qui alienauit admittatur ad petitionem partis ipsius fratris sine liberis defuncti.Et videtur quod non vt hic quia non paruerit voluntati defuncti sed alienauit.in contrarium est quia non fuit prohibitus per testatorem alienare ergo non fecit contra voluntatem testatoris:et ita determinat hic glosſ.sed contra glosſ.videtur.C.communia de legatis.autenti.res que subiacent restitutioni.Et quod not.ff.ad trebellianum.l. marcellus.§. res que.sed dici potest quod ista glosſ.respexit ius antiquum.§. di-
40 cta.l.vlti.C.communia de lega.§.penulti.z ff.vbi tenebat alienatio medio tempore rei que subiacebat restitutioni:hodie vero iure auten.videtur alienatio tenere etiam medio tempore vt dicta auten.res que not.supra de legatis primo.l.seruo legato.§.j. ff.de condi.z demōstra.l.si fundum.ff.de regulis iuris.l. plerūqz. sed certe etiam iure auten.videtur tenere alienatio medio tempore si adueniente tempore fideicommissarij declaratur non renuisse:vt videtur dicere textus expresse in corpo.auten.vnde sumitur dicta auten.res que.scilicet de restitutione et ea que parit.§.j.et ibi etiam not.vnde cessante causa impedimenti.i.premoriente altero non alienante confirmaretur irreuocabiliter. argumen.ff. de vsucap.l.cum vir.z ad trebellia.l.filiam fratribus.vnde ista glosſ. z illa que est dicto.§.i.de restitutiōe et ea que parit.sunt vere,alie non. Dyn.de hoc satis notaui dicta.l.vlti.C.communia de legatis.z dicta auten.res que.ibi signata.item facit iste.§. ad aliam questionem.¶ Pone quod quatuor sunt quibus fundus debetur et causa fideicommissi.z qui debebat in familia retineri primus istorum vendidit et secundus ei consensit.postmodum vendidit tertius cui predictus secundus noluit cōsentire.Quero an quia consensit primo preiudicauerit ibi in omnibus.ita quod nō admittatur ad partem tertij reuocandam.cū quarto videtur quod sic.vt hoc.§.in contrarium.quod non preiudicauerit.C. ne vxor pro marito.l.fina.de excusa.tuto.l.voluntarie.ff. quozum leg.l.j-§.si due res.z de his qui.vt indignis.l.rescriptum. Dynus.z ita sentit hic glosſ.que incipit.i.non alienauerunt facit etiam quod si plures fecerunt pacem cum pena et vnus frangat et sic incidat in penam quod non possit petere penam a secundo postea frangēte pro hoc.ff.de regulis iuris.l.cum par.§.illi vbi de hoc et in vsibus feu.de pace iure fir.l. hac edictali.§. qui pacem. in glosſ. forte aliud ibi alterius partem revocauit ex causa fideicommissi Dyn.in glosſ.vnus post alium vel dic melius simul. nam in primo casu alienauerunt omnes simul.vt.ff.in princip.z in diuisione.§.dicti. Dynus.in glosſa. sed fi consensit . in fine. sed dic vt ibi not.Dynus.in glosſ.id est non alienauerunt ibi vt hic innuit. z argumen.C.ne vxor pro marito. rei fi. et de excu.tuto.l. voluntarie. Dynus.z de hoc.ff.dicti ibi renuntiare.vt.ff.de legatis primo.l.nihil.§.j.ibi sine se.i.sine consensu suo . Dynus . in eadem glo.in fi. sic ergo aut alieno ante alios aut post:z si post aut consentit omnibus primo alienantibus aut quibusdam tantum aut nullis.Dy.

41 **Cum inter libertos.** † Qui prohibet predium alienari extra familiam libertorum videtur prohibere inter viuos et heredes extranei institutionem non aūt legitimi.hoc dicit ibi quod scilicet legatum.Dy.ibi heredem liberte filium ex testamento vel ab intestato.Dyn.ibi visum est quia qui prohibetur alienare non prohibetur legitimum heredem instituere.vt.ff.eodem.l.peto.§. fratre.z.ff.de legatis.iij.l.pater.§.fundum.Dyn. in glosſ.forte cum libertum.ibi:quasi dicat quia mater:scilicet est admissa: ideo in eam partem

eam partem matri obuenientem succedat filius.Dyn.ibi sed argumen.contra.ff.eo. §.addictum.in glosſ.dum dicit sine admittatur mater siue non.Dyn.in fin.preterea ibi instituit extraneus non legitimum.vt ibi nota.Dyn.vel dic quod filius liberte non est proprie de familia eius.vt instit.de adoptio.§. femine . tamen est improprie.vt hic et.C.de libertis et eorum liberis.l.fin. secundum Pe.

42 **Cum estimaret.** † Si quis credat ab intestato vnum successurum cum sint duo onus ab vno relictum inter ambos diuiditur si sit diuidui. hoc dicit.Dyn.Et dic estimaret:ses aliquis faciens codicillos. Dy.ibi peruentum ab intestato.Dy.ibi iure successionis ab intestato.Dy.ibi rationibus equitatis et, est ista equitas quia diminuto emolumento diminui debet onus.dyn.ibi perpetui edicti in quo illa equitas continetur.Dyn . ibi dimidia legatorum que diuisionem recipiunt.Dy.ibi releuandam. Respondeo sed nunquid alter heres teneatur ad dimidiam.R.non argu.eius qs sequitur z pro hac.ff.titu.ij.de iure codicillorum.l.qui grauiter ro.z legibus sequentibus.z.ff.ti.i.l.ij. Jaco.Dy . tamen videtur sensisse contrarium.ff.in positione casus summarij . vbi dicit qs diuiditur inter ambos:sed.ff.in suppletione glo.ff.arim tenet contrarium:z ideo ille casus non est verus nec fuit. Dyn. sed cuiusdam ozani ibi damni causa . id est diminutionis quam patiur consobrina preter spem z voluntatem defuncti. Dyn.in gl.id est generalis.in fi.hec vera. Dyn.nam ibi sciebat testator alium succeſſurum cum illo quem grauiauit. Dyn.in glosſ.i.ea ratione inuit in glosſ.alia relicta ab vtra⁊ prestari quod falsum est vt.ff. de iure codicillo.l.is qui vnum.sed dic quare non diuiditur sicut fideicommissum z ad hoc sequitur.respondeo ꝛc. Dyn.Et expone quod dicit glosſ.cur non prestatur:id est quare inter vtrum⁊ prestatio nō diuiditur sicut fideicōmissi prestatio.vel id est quare non diuiditur sicut fideicommissio pecuniarum. Oldra.z pro declaratione materie huius.§.distingue aut legata relinquūtur a scriptis aut a legitimis.¶ Primo casu aut testamentum insolidum rumpitur de iure ciuili:aut pro parte vt.ff.eo.l.si quis testamento.z.ff.eo.l.cum filius.Secundo casu aut simpliciter aut nominatim simpliciter planum est:quia debentur quicunqz succedat.vt supra de iure codicillorum.l.si quis cum testamentum et l.conficiuntur. si nominatim aut sciebat testator alium successurum cum nominato aut ignorabat.Si sciebat debentur indistincte insolidum a nommato tantuz legata z libertates. vt.ff.de lega.iij.l.post emancipationem.vbi de hoc.et si portio nominati accrescit alij existenti in eodem gradu.vt quia nominatus moritur vel repudiat debētur ab eo cui accresset quasi a substituto. vt supra eodem.l.si titio z mevio.§.iul.z .C.de caducis tollendis.§.pro secundo.si ignorabat aut successit alius tātum aut nominatus vna cum alio.si alius tantum nihil debebitur de legatis.vt.ff.de legatis.iij.l.ij.§.vlti.si nominatus vna cum alio, aut legata erat diuidua.Si diuidua prestantur pro parte nominati.vt.ff.de iure codicillorum.l.is qui.f.responso.z ita intelligatur primum responsum huius.§.si indiuidua videtur regulariter nihil prestandum.vt dicta.l.is qui.in fin.l.fallit in libertarib⁹.vt in fin.huius.§.et dicta.l.qui graui vtero.de iure codicillorum . licet quidam aliter dicant. Dyn.in eadem glosſ.ibi non prestetur . sed libertas.Dy.

43 **Pater qui filio.** † Quando fideicōmissum nullam affert vtilitatem pot⁹ debet iudicari inutile quam vile.hoc dicit dyn.ibi se.id est dimidiam ibi quadrantes:id est quartam pro qualibet earum ibi fungi:id est bone vite et opinionis licet glosſ.aliter exponat z vide in alphabeto ibi tutele male administrate.dy. ibi quandocunque. dy.ibi prescriptione id est exceptione ibi demonstrate quantitatis id est estimate per testatorem quasi dicat reddet rationē tutele secundum veritatem patrimonij non secundum istam demōstrationem z facit.ff.e.l.si.z quod ibi no.Dy.

44 **Titio.** † Si creditor a debitore instituat z rogatur restituere z institutus sit nō animo compensandi deducit quartam z debitum. Si autem sit institutus animo compensandi quartam cum debito compensat.hoc dicit.Dy.Et divide.§.m duas partes pone casum vt in glosſ.et circa secundam dic tripliciter insiquitatem occurrere.prima quia non consequitur debitum z falci.sed alterum tantum.vt.C.ad leg.falcidiam.l.in ponenda.z.l.irritum.Secunda quia nō detrahit duas quartas cum due sint hereditates.vt.ff.ad legem falcidiam.l. in ratione. §.quod vulgo.glosſ.sed due sunt inspecta origine vna tantū inspecto fideicommisso.secundo argu.supra de acquiren. hereditā.l. ti.z.ff.de iure deliberan.l.quidam elogio. Tertia quia non obseruatur voluntas seu qui voluit eam habere precipuam.Oppon. quod debeat lucrari fructus et non computare in debitum vel in quartam.ff.ad trebellia.l.mulier.§.fi heres.sed hic percipiebantur iudicio testatoris ibi negligentia non petentis vt nota.eod. titu.ad trebellianum.Lin fideicommissa. Secundo oppo. quod etiam si non tantum percepit ex fructibus meuiane teneatur restituere seianam.vt.ff.eodem l.imperator.§.j.ibi enim not.ꝛc.solu.paret.Tertio oppo.quod primo debeat modus impleri.vt.l. qui heredi.de conditionibus.z demonstra.Quarto videtur qs non sit iniquitas si quartam sibi computet in debitum.vt.ff. ad legem falci.l.si debitor.z.l.lucius.§.maritus.sed dic est iniquus: id est contra dispositionem iuris communis:sed non est iniquitas quia dolus non infertur volenti vnde si sponte adeat imputet sibi vt in contrarijs.Quarto oppo.si quis omissa causa testamenti:sed solu.paret ex litera.in fin.Dyn.ibi sempronio restituneret subaudi.z titius vult hereditatem seu vt ex alienum deducere siue detrahere z etiam quartam trebellianicam de hereditate meuij:queritur an possit.z respondetur cum ex fructibus ꝛc.Dy. ibi medio tempore:id est post additionem meuiane z ante mortem titij.Dyn.ibi debitam quantitatem.id est quantitatem equipollentem estimationi seiane m fideicommissum deducte. Dyn.ibi percepisset idem si non tantum percepisset dum tamen falcidia sufficeret ad valorem fideicommissi quia hoc modo datur cum onere.vt.ff.ad trebellianum.l.lucius.§.maritus.sed si non sufficeret deducitur quod petit deducere.vt.ff.ad legē falcidiam.l.qs de bonis.§.in fideicommiss. Jacob.ibi fideicommissi.f.hereditatis seianę.Dyn.ibi idem ratione compensationis.i.per compensationem que fit de fructibus meuiane ad hereditatez seiane. Dy. ibi.heredē constituat z grauet eū de restituēdo statim. Dyn.ibi falci.i.quartam trebellianicam.Dy.ibi.sufficeres posses. Dyn. ibi.sed iniquitatē occurrere in vtroqz casu siue sufficiat siue non: z dic iniquitatez.i.a iure communi exorbitante equitatē. Old.qz de iure communi detrahere deberet qs sibi debetur z nihilominus habere falcidiā.Dy.z ideo consultur vt sequitur prudenti⁹ ꝛc. ibi dolo fecisse.vt per hoc incidat m edic.si quis omissa causa testamenti.Dyn.z Jaco.in glosſ.prima in fin.i.anteꝙ adeat ex testamēto meuij.Dy.m glo.i.fructꝰ hereditatis meuiane. Dy.ibi. vel etiam ꝛotam subaudi continet estimationē fructuū nō solum dodrantem.Dy.ibi.sed contra videtur.ff.qs etiaꝫ si nō tm̄ percepit restituat totam seianam.Dy.in fi.sed fideicommissum hereditatis que est vniuersitas magis est simile fideicōmisso quantitatis quam speciei.vt.eo.l.imperator.§.cum quidā.z fic m plus grauari non potuit quam percepit ex eadem.l.imperator.§. sed si legatum z.§.fi centum. Dyn.imo videtur quod sit similis speciei.vt.ff.ad trebel.l.ita tamē.§.trebellianicā.ibi ac fi fundum ꝛc. vel dic fm Jac.de bel.quod ibi legauit pecuniam z rogauit speciem restituere et ideo tenetur grauatus in totū videt et estimasse rem suam.vt.ff.ad.l.falcid.l.sed si non:hic autem testator relinquit et heredem rogauit restituere hereditatem et ideo hoc casu non potest in plus grauari quam fuit honoratus si cum quanti
45 tas cum quantitate conferrtur.vt dicto.§.i. ¶ nam sicut quātitas non est estimatio quantitatis sic nec hereditas hereditatis quia species pecunia estimatur.vt.ff.de fideiussori.l.si ita.sed non ecōtra preterea genus generi comparatur cum equipolet z non aliter sicut quantitas quantitati.vt.ff.eodem.l.vnum ex familia.§. sed si titio.z nota.C.de compensanti.l.fina.in principio.Jacob. de bel.hec tamen est eiusdem effectus cum predicta solutione do mini Dyn.hoc idem dicit Jacob.de are. in hec verba sed illud cum grauatur in quātitate secus si in specie vel in re propria mationis precu grauatur z testator adiecit se animo compensandi instituisse vt dic.ff.§.pater quia tunc ipsa falci. deducitur in compensationem z cum onere hereditario.idem si talis animus presumatur.vt.ff.eodem.l.imperator.§ cum quidam Jaco.de are. in glosſ.id est computationis.in fin.ad.l.ff debitor.dic quod eodem modo intelligatur sicut ista scilicet quod voluntas defuncti seruatur in hoc scilicet vt concurrentis summe cum falcidia fiat compensatio per.l.lucius.§.maritus.l.ad trebellianum.et sic ibi nota . apparam antiquo azonis. Oldra.in glosſ. quo casu ibi. vel solus quando erat solus institut⁹.Dy.ibi.l.mutiane . hic aūt non fit conditio.Dyn.ibi mutiana.vt.ff. eodem.l. cum filius.§. qui mutianam.z dicta.l.mutiane.Dyn.ibi.cum in testamento z de conditio.z demonstra.l.quibus diebus.§.vl.Dy.in glosſ. que ex bonis ibi debet dici meuiana eo casu quo iussit meuius seianam non detrahi.Dy.in glosſ.quam falci.meuiane.in fin. vel dic l.eum patrem.loqui in falcidia debita iure institutionis et dic tunc defalcari et hodie cum testator hoc exprimat vel debitum sibi a defuncto in computatione falcidie nō detrahat.vt.ff.si debitor.Item grauat hereditatem restitui alicui et eo quod proprium est grauari.vt.l.lucius.§.maritus.quod ei soli ꝓficit non legatario.ff.ad.l.falci.quod de bonis.§.anus.non autem datur cum onere eo quod institutum grauat propriam pecuniaꝫ dare. Jacobus.

Universidad de Deusto
Biblioteca

46 **A te peto.** †Scripture ordo seruatur si testatoris vo
lucas seu iuris dispositio non apparet. hoc
dicit dyn. de hoc vide. ff. eadem. l. fidei tue. z dic quod hic po
nitur disiunctiua inter personas inter quas est affectio ordinata
id est non par vel equalis z ideo non resoluitur in coniunctiuam
alias secus vt in' contrario: z ista voluit hic intelligere. R. dum di
cit ex sermonis conceptione ꝛc. Dyn. z isto. §. z glo. posita supra
de liberis z posthumis. l. gallus. §. i. sumas quod si priuilegium
conceditur alicui z suis filijs z nepotibus supersunt filij z nepo
tes quod quamdiu supersunt filij nō possunt nepotes vti illo pri
uilegio z videtur expressum. C. de priuilegijs eorum qui in sacro
palatio militat. l. ij. li. xij. Ray. in glo. l. not. de ordine iudi. fidei tue
sed ibi apparet de voluntate testatoris per verba Dyn. z dic vt
supra de vulgari z pupil. substitu. l. secunda presens ibi persona
rum affectione que maior est ad liberos z ad propinquos quam
ad libertos sed hec videtur falsa. nam maior est ad propinquos
proprios quam mariti, z tamen propinqui mariti preferuntur.
Quid ergo sed bene dicit nam si copulatio non attenditur in pri
mis nec in sequentibus. Dyn. in eadem glo. in fi. quia vbi est par
affectio ad legatarios disiuncta accipitur pro coniuncta z ita lo
quitur. l. cum quidam. vbi autem non par sed dispar obtinet iste
§. Dynus.

4 ¶ Cum post mortē. Adde p facilioꝛi intelligētia istius §. doc. in. l. C. quod me. cā.

Licos. Ibi deberi placuit imo pure debent. Dyn. z est
argumen. iste. §. quod si arbiter cognosceret de
iudicio communi diuidendo ad iudicet vni rem totam z sup esti
matione alteri prestanda sibi reseruet arbitrium z moriat ante
super estimatiōe arbitretur quod nihilominus valeat arbitrium
sup re alteri assignata ad idez. C. de institu. l. penult. vbi inseritur
textus huius. §. z. C. q testamenta facere possunt. l. si is. sed in con
trarium est. ff. de usufruc. l. q plures. de heredi. instit. l. quoties. C.
de contrahen. emptio. l. vlti. de verbo. obligatio. l. si quis arbitra.
ff. de testamentis. l. si is. z fa. hercii. l. in hoc iudicio. licet quidam
distinguāt an fuerat arbiter an arbitrator. Dy. de hoc etiaꝫ dixi
dicta. l. penulti. C. de institu. z substitu. prima vera non ob. iste. §.
quia ibi deficit substantia hic sola qualitas in gl. prima scriptu
ra ibi. l. qui cum plures. q. ibi non apparet: quia legatarij certa
persona hic fic. Dy. ibi sed z si quis pro centum. nam hic fuerūt
verba que conditionem inducunt: preterea species legati hic est
expressa: ibi non. Dyn. vel dic quod illa concor. cum ista fm verū
intellectum.

1 ¶ Libellum quēcunq; an liceat mutare vel emendare.
2 Pretium predij a legatario emicti cui debeat dari.
3 Respublica tenetur ad vsuras z sumptus litis ex mora.
4 Iuramentum credulitatis non facit causam iustam.
5 Jus reuocandi partes alienatas p consortes cedi potest empto
ribus mee partis.

b ¶ Aide hic
bar. z Jo. de
imo. q ample
tractāt mate
riam istius §. 1

Qui solidum. Ibi interim. l. donec appa
reat an sit locus falcidie.
Dy. ibi in eam. scilicet partē quā constat deberi etiā si
falcidia locum habeat. Dynus z facit ad materiam
l. edita. C. de edendo. hic enim videtur †q liceat quemcūq; libel
lum mutare z emendare sed dic quod hoc fiebat ad petitionem
aduersarij fm Jacob. de are. vel dic q hic in prin. vs. q ibi si par
tem ꝛc. loquitur in petitione extra iudicium facta z ab inde vsq;
ad §. cum post. loquitur de petitione in iudicio. an autem quis
possit causam positam in libello mutare z aliaꝫ addere dic. vt. ff.
de ap. l. iij. §. fi. Jaco. in glo. vlti. ibi credebat vel credere debebat.
z vide. ff. eo. l. quod seruus. z. ff. tit. j. l. seruus legato. in prin. z q̄s
vtrobiq; nota.

a 2 **Cum post.** a †Si predium a legatario relictum iure
euincatur speciale z pretium predij debet dari. h. d. Dyn. vel sic q̄s
statuitur in pluribus rebus seperatis si res ille vel illud q̄s earuꝫ
loco fungatur reducaē ad idem est iure seruandū. h. d. fm Pet.
ibi de pecunia. i. pretio predij sibi legati. Dyn. ibi estimationis id
est pro rata predictorum. Dy. in glo. ab heredibus ibi ex testamen
to. argu. ff. eius. l. si domus. §. de euict. Old. in glo que subriliter.
in fi. imo videtur q̄s z hic legauerit alienā. argu. ff. de in integrū
restitutio. l. nemo. z de acquir. posses. sed non videtur vnde potest
dici quod refert q̄ aut ille qui euicit nihil prestat ei a quo euicit
z obtinet. l. contraria. z de legatis. l. cuꝫ alienam. aut prestat pre
tium z obtinet. l. ista quasi istud loco rei succedat pro hoc. ff. eod.
l. imperator. §. fina. z. l. sequen. Jaco. z non videbatur teneri quin
euictio erat iure speciali vt. j. rem ratam ha. l. cum minor. Dyn.
z per hūc. §. fuit terminata talis q̄stio disputata in ciuitate sena
rū. Monachi cuiusdā monasterij debebāt hēre oblationes in die
bꝰ dūcis z abbas vel pōr in die festiuitatis istiꝰ monasterū. s. in
die sci martini: z rigit q̄ festū sci martini fuit i die dūca z q̄stio
erat de oblatiōibꝰ: determinatū fuit q̄s monachi hēre deberēt tā
tum quantum consueuerant alijs diebus dominicis z pijs vel
abbas residuum per hunc. §. z de hoc plene dixi. ff. de officio pro
consulis z legati. l. si. 1

b 3 **Etiam.** b †Respublica tenetur ad vsuras z sumptus li
tis ex mora si ratio litigandi non fuit sed admi
nistratores tenentur reipublice damnum resarcire z idem in tu
toribus. h. d. Dy. z q̄s dicit res publica dic etiam cuiuslibet ciui
tatis. Et dic institura z rogata fideicommissarij restituere. Dy.
ibi. ex ea re mora. Dy. ibi secutum. i. rempublicā. Dy. ibi post di
cram sententiā id est latam vel antequā mora precesserit senten
tiam. Dy. ibi in litis sumptibus factis ab administratoribus de
pecunia republice fm Pe. z fm hoc nō facit. §. iste quod victus
victori condēnetur in expensis. nam iure isto non erit hoc intro
ductus fm per Dy. de hoc no. z dixi. ff. titulo. primo. Li si mulier.
§. si rem. vel factis in lite ab ipso victore fm glo. Ibi ratio litigā
di: z nisi iustam causam habeant litigandi: quia tunc non tenere
ad expensas ad hoc allegatur continue iste. §. in iudicijs per ad
uocatos. allegatur etiam quod licet sit iuratum de calumnia ni
hilominus fieri debet condemnatio in expensis fm Jaco. Con
trarium ff. no. in auf. de iudi. §. oportet. col. vij. z pro hoc. ff. si mu
lier ventris noie. l. j. in prin. sed ibi loquit de sacramēto veritatis.
primū verius † q̄: hoc iuramētū credulitatis non facit causam iu
stam z hoc est q̄s dicit ignoratum ei ꝛc. Dyn. de hoc plene nota
ui. C. de iudicijs. l. perandū. §. sinaūt alterutra. z in speculo de ex
pensis. ver. in summa. ibi ignauiā. i. stultitiā. Dy. ibi probaē dā
num quod si ex eorū mora pupillus accesserit debeant resarcire.
vt dicta. l. properandum. §. vlti. C. de iudicijs. Dyn. in glo. scilicet
rempublicā administrantibus: q̄ debent bonam fidem agnoscē
re. vt. ff. de admi. tuto. l. quoties. §. sicut.

5 **Predia.** Iste. §. est de materia. ff. eo. l. peto. §. fratre. ibi
plene dixi. z est iste. §. arg. † q̄s ius reuocandi
partes alienatas a consortibus meis contra formam legis mu
nicipalis possit cedi emptoribus mee partis. argu. illius. §. fratre.
nam ibi patrificat in prohibitione institutum heredem extraneus
z singularem. ad idem. ff. de admini. tuto. l. si mnozis. argumen.
contra. eo. ti. l. si ex pluribus. cum similibus. vbi de hoc puto cedi
possit sicut z rei ven. C. de heredi. vel actio. ven. l. si. vbi de hoc di
xi. z per Dyn. extra de regulis iuris. c. pro possessore. li. vj. ibi fu
premus. id est qui vltimo moritē. Dy. ibi petere potuit q̄partem
suam non alienauit post omnes alios. Dy. vt. ff. eo. l. cum pater.
§. libertis. ibi actionem que datur ad reuocandum alienata per
alios. Dy.

Si creditor. Ibi domū acceptā añ testamētū vel
post. Dy. ibi vendidit z emptori tra
didit. Dy. ibi non ignorauit iusticiter emptor. Dy. ibi in glo. z est ra
tio in fine eo casu quo soluere debuit. Dy.

¶ Debito vero non priuatur quis per errorem iuris. 1

Qui fideicōmissum. †Error iu
ris non pri
uat aliquē vero debito. h. d. Dy. Sed quasi debito sic
subaudi illa mulier que fideicōmiss. ꝛc. Ibi lapsi. scilz
liberti mariti premortui. Dyn. ibi. Fideicommissum vsufructus
q̄s vxor reliquerat. Dyn. ibi inter ceteros scilicet mariti z vxoris
libertos. Dy. ibi fideicommissi a marito relicti. Dy. in glo. ff. vlti. ibi
vere debitum vnde non perditur propter iuris ignorantiam: sed
quasi debitum vt sic dixi in summario z singularis est ista gl. in
ista materia. z pro glo. facit quia istud debetur ex dispositione
hominis: illud ex dispositione legis vnde est fortius arg. eius q̄s
not. ff. de fideicommiss. liberta. l. filius. §. erit. z de falsis. l. si quis le
gatum. contra solu. tamen gl. videtur expresse textus. ff. de dona
tio. l. si patronus. solut. ibi loquitur in patrono excipiente z de
damno certante cōtra quod facit. l. si patronus. ff. si quid in frau
dē patrona. ibi loquitur in patrono agēte fm quosdā. vel dic ali
ter: vt ibi dicam. ibi solut. vt ibi. nam viuens posset retilire: z ius
suum relinquere. vt. ff. de inofficioso testamento. l. mater. sed post
mortem ipsius heres suus non potest quia non habuit in mente
adire: z sic nō transmisit ad heredem. vt. §. in nouissimo. de ca
cis tollendis. Pet. vnde ibi amisit hereditatem per mortem non
per iuris errorem.

¶ Dominium rei legate in legatarium recta via transmittitur. 1
Dies incertus conditio quedam est. 2

Legatum. †Dominius rei legate recta via
tranlit in legatarium. hoc dicit.
Et dic legatum id est voluntas vel dispositio legan
tis. Dyn. ibi rei pure legate. Dyn⁹ ibi facit eo casu quo
dominium

dominium erat penes testantem. Dy. ibi. vt id est sicut. Dyn. ibi
eo pertinet: ad est hunc effectum habet. Dyñ. in glo. ij. ibi solu. vt
ibi quia in illis sub conditione. Dyñ. ibi. papi. sol. ibi quia z ibi
sub conditione erat legatum: z ideo pendente conditione domi
nij est penes heredem. vt. ff. de leg. j. l. seruo legato. §. j. z. l. si fun
dum. j. de conditio. z demonstra. Dy. in fi. quia illud inspecta ve
ritate. vt. l. seruum si. §. j. Dyñ. ff. de lega. j. distingue ergo aut le
gatur res pure, aut sub conditione: aut sub certa die: aut sub in
certa. Primo casu dominium rei legate transit a tempore mo
tis fictione iuris. vt hic z. j. de furtis a titio. C. de caducis tolleñ.
Li. §. cum igitur. sed veritate inspecta tantum ab adita hereditа
te vt dicta. l. seruum filij. §. j. ff. de lega. j. li. si tibi homo. §. cum ser
uus. Secundo casu non transit dominium nisi tempore existen
tis conditionis. z ideo ante non transmittit ad heredes. vt dicta
leg. de caducis tollen. §. fui autē. Tertio casu non transit domi
nium nisi adueniente die licet ante transmittat si decedat. Quar
2 to casu non transit dominiū † quia dies incertus appellatur con
ditio. vt. ff. tit. prior. l. talis scriptura. circa fi. res corporalis lega
tur: sed fi incorporalis tunc sunt opiniones. vt. ff. quemadmodū
seruitutes amittantur. l. si partem. §. fi per fundum. Dynus. Et
de hoc vide quod dixi dicta. l. a titio. j. de furtis. z vide quod no.
ff. titu. proxi. l. si heredes. et. l. huiusmodi. §. edes.

1 ¶ Legata non debentur si testamentum per capitis diminu
tionem irriteetur.
2 Codicillos facere quis possit.

1 **Si quis testamento.** †Testamē
to facto irri
to per capitis diminutionem testatoris legata in eo
relicta non debentur nisi ab intestato fuerint repetita.
h. d. Dy. Ibi non vt a legitimis hoc est quasi a non venientibus
ab intestato sed ex testamēto et hoc semper est presumendū quā
do eos instituit in testamento. Dy. ibi factam sit per capitis di
minutionē testatoris z sic cessat glo. Dy. Primo opp. quod ru
pto testamento debentur legata. vt. ff. de inofficioso testamento. l.
posthumus. z. l. filio. sed ibi testamentū firmum remanet de iure
pretorio hic ruptum erat vtroq; iure. Dy. Itē op. de auc. ex cau
sa. z so. vt in' glo. Item op. de. l. vlti. ff. de rebus eorum qui sub tu
to. sed ibi ad commodum heredis hic ad onus. item op. de. l. qui
liberis. §. testamento. j. de bonorum posses. secundū ta. sed ibi ces
sauit causa impediens. z superuenit confirmans: hic secus argu.
eius quod no. per Dy. extra de reg. iuris. c. nō firmatur. lib. vj. in
glo. imo excepto ibi testatoris vnde non corrigit. l. istam. Dy. vt
2 plene dixi in auc. ex causa sed an iste hereditatem codicillis da
re posset per fideicommissum dicit quod non † quia ille demum
codicillos facere potest qui potest testari. vt. ff. de iure codicillo
rum. l. diuus. §. codicillos. z. l. conficiuntur. §. j. sed an homine. et
ff. de iusto testamento. l. si quis exheredato. §. irritum. sint cor
recte per auc. bona damnatorum. que est. C. de bonis rescriptо
rum. z videtur quod sic quia cessante causa cessat effectus. sed ibi
dicitur bona hodie ex delictis non confiscari ergo ꝛc. Dyn. tenet
quod non corrigantur quia quotiescunq; due rationes cōcurrāt
vna cessante alia nō cessat vt instituto de nup. §. affinitatis. et. §.
sequen. sed ratio quare non possunt tales testari non est illa sola:
quia bona amittant sed quia perdunt ea que sunt iuris ciuilis vt
instituto quibus modis testamenta infirmātur. §. j. z in damna
to in. me. alluz subest tertia ratio. quia efficiatur suus pene. vt. ff.
de penis. l. quod ad status. sequitur ergo quod licet vna cesset alia
non: z ideo non testatur nec codicillatur. Dy. de hoc satis nota
ui dicto. §. irritum. z dicta autenti. bona damnatorum.

1 ¶ Debitor post annum creditori legante quid veniat huius le
gati nomine,
2 Usura quandoq; interesse dicatur z quandoq; pena.
3 Legatum seruo factum valet non obstante domini incapacitate.
4 Domino in genere capace non existente potest seruo legari.
5 Legatum seruo vel libero factum semper est validum si libertati
vel seruituti non sit contrarium.

a 1 **Debitor.** a †Si debitor post annū legat credi
tori non solū interusurium medij tēporis legari videtur, sed debitū principale. z idē in dote
prelegata. ff. d. Licet contrarium no. z male. j. de dote
prelega. l. iij. vt ibi dixi. Oppo. institut. eod. §. ex contrario. solu. vt
in glo. Secundo op. quod solum commodum videtur esse in le
gato. vt. l. j. §. si creditori. ad leg. falcidiam. dic aut tractatur de le
gato defalcādo z habet locū cōtrariū aut de iure legati z habet
locū quod hic dicitur. Dy. ibi debebat vnde legatū valet propter
dilationē amotā. Dy. ibi tantum cōmodū. i. pecuniā legatā vsq
ad concurrens interesse quantitatis. i. interusurij medij tēporis.
Jac. ibi tota decem. q. d. non autem partē ad ratā interusurij cō
currētē. Dy. ibi si interim. l. post mortē ante lite super legato pe
tendo inchoaram vel ea pendente. Dy. ibi. totā ea. q. d. non autez
partem ad ratam interusurij tēporis concurrentē. Jaco. ibi si in
teresse. i. si pro tota interusurij medij tēporis solummodo debere
2 tur quantitas legati. Jaco. z sic no. † quod vsura appellatur in
teresse. alias ponitur pro pena. vt. ff. si certum petatur. l. lecta. alis
quando ponitur pro reditu pecunie. j. de alimentis legatis. le. a
lumne. aliquando dicitur vicem fructuum obtinere: alibi dicitur
quod vsura nō est in fructu. vt. j. de verbo. signi. l. vsura pecunie.
ex ver. nec tollitur. collige quod licet cessante causa cesset effectus
nō tamē cessat occasio. aliud est enim causa aliud occasio. vt. j. de
ruiis. Andre. de pisis. z m alphabeto dictione occasio. in fi. et sic
inueniretur totū legatū inutile quod est absurdū z ideo tot⁹ fun
dus peteretur. Dy. in gl. i. vsura pro hoc. ff. de vsuris. l. in fideico
missi. §. vlti. Dl. in glo. i. sine cōmodo. z sic non detrahitur falci.
Dy. in fi. quod nihil est q̄ iure veteri fernabatur illud quod ex
in. §. ex contrario. vt. j. ad leg. falcid. l. verbis legati. z ideo prima
videret verior licet cōtrariū no. z male de acquirē. possess. l. iij. §.
ex plimis. vt ibi dixi: imo nō esset vtile si poneres legātē stati mo
ri z ibō propter regulā ipediri vñ approbādū vr q̄s ibi notat Dy.

Si primo. Ibi instituto z si primus non esset heres
fuit sibi institurus quartus z si secundus
non esset heres fuit substitutus secundus. Dynus. ibi vtriusque:
id est primo z secundo Dyn. ibi omittentibus. id est repudiantibus.
Dyñ. ibi ab vtroq;: id est a substituto vtriusq; z vtriq; de
bentur cum vtriq; questioni respōdet glo. dicat contrariū. Dy.

3 **Seruo alieno.** †Si relinquatur legatum seruo
cuius legati dominus non sit ca
pax speciali capacitate considerata sed generali sic legatum va
let in persona seruj non obstante calumnioſa argumentatione in
qualitate legati. h. d. Dyñ. Et dicit quod ratione decisionis sin
gulorum casuum format regulam generalem z quasdam allega
tiones sophisticas cōtra regulam apparentes remouet: quia ille
in qualitate legandi regula non datur seu fundatur in legati sub
stantia z hoc probat per quoddā consecutiuū inconueniens. z cō
cludit vltimo per inductionē singularium regulā veram esse. z casus
in principio positos recte decisos. prima vsq; ibi calumnioſa. est
enim ꝛc. secunda vsq; ibi ex illo igitur. tertia vsq; ad fi. in prima
igitur parte tria facit. primo determinat duos singulares casus
vsq; ibi cum enim. secūdo ponit rationem determinationis eorū
vsq; ibi. z ideo. tertio ex illa ratione format regulam generalem
vsq; ibi calumnioſam ꝛc. in secunda parte duo facit. nam primo
remouet calumnioſam reprehensionem regule vsq; ibi alioquin.
secūdo probat seruo alieno legari posse quandiu seruiat: quia si
aliud diceretur inconueniens sequeretur. tertia patet vt predixi
vel clarius secundum eundem Dy. z idem in effectum diuide in
tres partes. in prima determinat duos dubitabiles casus: in secū
da remouet quandam calumnioſam argumentationē contra re
gulam z probat per deductionem ad inconueniēs. in tertia par
te cōcludit regulam veram esse. z per adductionem fi nullum pro
bat casus in prima parte positos bene determinatos partes pa
tent. vt. ff. Item prima diuiditur in tres. primo ponit predictam
determinationem dictorum casuum. secundo adnectit rationem
determinationis. tertio ex illa ratione firmat regulam. partes pa
tēt. vt. ff. z breuiter. h. d. † si dominus est capax in genere illa res
4 potest legari eius seruo que non potest legari domino ratione iu
ris quod dominus habet in ea dummodo illa res seruo facto li
bero possit lega. Ray. ibi testamēti factio in genere secus in spe
cie z hoc sequitur vel dic testamenti factio z si dominus sit talio
qui ex testamento capere possit inspecto iure communi nō habi
to respectu ad hanc rem que legatur. Dyñ. ibi. z ideo: id est quia
ex persona seruj nō domini valet legatum habito respectu ad rē
legatam. Dy. ibi ex prima serui habilitate domini concurrente.
Dyn. quasi dicat debet esse posita talis res in legato que cade
ret in eum si liber esset. Jac. alioqui ex. ibi constitit legatum sub
audi quācum ad rem legatam Dyñ. ibi. id demū z illa sola res.
Dy. ibi. aduocatio. argumentatio que fit cōtra regulam per mo
dum qui sequitur. Dy. ibi vires accepit habito respectu ad rem
que legatur. Dy. ibi alioqui. id est si diceremus non posse legari a
seruo quandiu seruiat alioqui ꝛc. vel dic si diceremus cōsiderari
qualitatem extrinsecam legato appositam eadem ratione consi
derari debet qualitas extrinseca psone legatarij appositа quod
si esset falsum esset quod sequitur: sed cum non sit falsum conside
rata legati substātia sequitur quod sit aduocatio falsa. Dyn. ibi
aduocaremus reprehenderemus. Dynus. ibi. possunt acquire
re si ergo acquirunt patet quod radicatur acquisitio in persona
seruj z per eum medium acquiritur domino. nam seruus dicitur
legatarius z heres. vt. ff. tit. j. l. cū filio. Jac. ibi ex illo igitur pre

¶ Debitor. Adde bal. i. l. iij. §. ex pluri bꝰ. z ff. agrē. posses. vbi tra cat de ma teria huius §.

Universidad de Deusto
Biblioteca

cepto a iure.i.regula generali.Dyn⁹.ibi.serui inspici personam quantum ad rem que legatur.Dy.ibi.ita id est ex quo verus est personam serui non domini intuspici quantum ad res que legatur. Dy.ibi.ci debetur etiam pure.Dyn.in glos.nec hoc domino interest,non ergo consideratur speciālis rei legate capacitas sed an dominus generaliter ex testamento capere possit.Dy.in glos.vt liber factus in fi.vel dic ab initio vtile fuit imo nō esset vtile si ponas legantem statim mori z ideo per primam impediri vnde approbandum videtur quod ibi not.Dy.vel dic quod z si sit in potestate domini tempore cedentis diei legati tamen legatū est vtile quo ad hoc vt estimatio domino debeatur sicut si res aliena sibi legata fuisset.argu.ff.de leg.tertio.l.non dubium.§.fin.z.ff.de leg.primo.l.si seruus legatus.§.j.secundum ℣e.tu tene glos.per l.cetera.in principio supra titu.proximo z quod ibi no.in glos. sed non omne ibi.Item est bonū exemplum imo no videtur bonum que ratio que est in seruo sic esset in libero.z in libero non valeret legatum.Dy.ibi.z si maxime.† imo semper valet legatum seruo vel libero si legatum libertati vel seruituti non cōtradicat z hoc vult dicere.versic.calūniosa z versi.alioqui.℣e.in glos. vt sciam ibi.§.regulā.z dic vt ibi no.Dy.in glo.mala ibi z econtra hoc est falsum imo dixit id demum z pro hoc videtur regula falsa.nam seruo legari pōt.est quādu potest seruire sed non liberotergo falsa est regula qua caueatur id demum posse legari seruo quod posset legari seruo.id quod possit legari libero: nā hic reperitur posse legari seruo quod nō posset legari libero:ergo regula est falsa.sed responde calumniosa est argumentatio.nam regula loquitur in substantia legari hoc est in re que legatur vt illa demum legetur seruo que posset legari libero:sed argumentatio procedit in modo legandi seu qualitate legato adiecta hoc est dicere aliter pōt.est legari seruo.quam libero sed non alia res.Dy. ibi respondeo nō valet ista ratio est bona propter sequentē versic. alioqui z cetera vbi nō infert de quid in quale.z ideo dicas quod id demum potest legari seruo quod posset legari libero si nō aduersetur libertati z exemplum est in versicu.calumniosa vel non aduersetur seruituti vt in exemplis notatis.§.proxi.glo.sed non esse ꝛc.℣e.Dy.de quid ad quale z sic est fallacia figure dictionis.Dyn.seu secundū accidens de qua fallacia no.etiam in glos.j.de acqui.poss.lib.versic.z enim incertā.z de rei ven.l.que de tota z.l.vendicatione in glo.nā z hic ibi ex persona secundū respectū rei in glo.vlt.in fi.vt distinguatur an prohibeatur domino legari ratione persone tantū vt qz nō capax aut ipsa ratione rei tantum vt qz res legari non potest aut multa ratione persone z rei vt qz res est sua valet:hic nō reperitur defectus in persona quia talis est cui potest legari nec iure quia talis est que potest legari sed procedit nīe defectus ex eo quod est domin⁹ rei z fit mixta ratione non potest domino legari in casu isto sed suo seruo sic z valet in persona serui si tempore quo cedit legatū inuenitur liber quia iste seruus ad ipsum tm acquirendam medio tempore non prohibetur nisi ratione sui tantū z propterea eo facto libero nō obstat regula catoniana z isto casu loquitur iste.§.aliis duobus locutur.d.l.si milphi.§.regulā.dic ergo aut legatum est a prin.inutile ratione rei que legatur z tunc tractu temporis non conualescit impediente regula catoniana.vt.ff.de lega.j.l-cetera.§.tractari. aut propter personam legantis tantum:z tunc idem.vt.ff.de leg.iij.l.j.§.sed z si seruus.aut propter personam legatarij tantum: z tunc bene capit relictum non impediente regula catoniana dū tamen capax sit ante mortē testatoris.vt.ff.de lega.iij.l.si deportati.vt.ff.de rebus dubijs.l.si cognatis.si autem inutile sit legatum mista ratione legantis z legatarij tunc non confirmatur regula catoniana impediente.vt.C.de leg.l.seruus.z.ff.de leg.primo.l.plane.§.si coniunctim.si autem est inutile mista ratione legatarij z rei legate vt fuit in casu huius.§.tūc licet inutile a prin. non vitiatur per catonianam,sed expectatur.vt hic.

1 ℣ Conditio libertatis fideicommisso relicto seruo adiecta censetur in substitutione eiusdem repetita.

a ℂ Creditores Adde bar.j.l. huiusmodi.§ cū pac.ff.ti.j.

b ℂ Bal⁹.Add bal.i.l.ij.C. q res pigno. obligari pos. vbi decidit q stione notabi lem.

Lucius largus. Iste fuit ille latinus largus vt puto de quo habetur.ff.de excep.rei iudicate.l.si ex ſcrā ꝛc.§.larinus.z breuiter.h.d. † Conditio libertatis adiecta a fideicommisso relicto seruo in substitutione eiusdem serui intelligitur repetita.Dynus.z textus obscurus est z videtur sibi contrarius sed in textualibus declarabo ibi species talis.id est questio talis.Dy.ibi restituere⁹ sub conditione que sequitur. Dyn.ibi substituit vulgariter non repetita die vel sub conditione.Dy.ibi adierunt defuncti hereditatem sequitur.Dy.ex substitutione vulgari que vires non habebat ex defectu conditionis que tacite repetita videtur.Dyn.ibi petere.z determinat quod non sed succederent ex substitutione vulgari directa.ibi repetitū a patrono.Jacob.ibi hereditatem.ex vulgari.Dyn.ibi liberas effectas.Jaco.ibi vocari z ideo ante libertatem iussū domini adire non potuerunt.Jaco.ibi cum enim ecce tōtum effectum omnū predictorū.Dyn.ibi pure.i.non repetita conditione libertatis z hoc sequitur.Dy.in glo.scilicet ancillis ibidem dicitur:vel hoc ideo quia per adictionē eorum factam in seruitutē patronus non fit heres z ideo non tenetur ad fideicommissum si ipsi postea non possiunt adire.Jaco.in fi.vnde cum adierint ex substitutione ante existentiā cōditionis nō tenuit aditio:vel dicitur quod ideo nō videtur repetita conditio in casu isto quia substitutio effectus nō habuit vt ex litera patet:sed de nouo adeunt z sibi acquirūt. Dy.in glos.si sunt libere ibi dies substitutionis:sed hoc necessarium.scilicet liberas esse alias nō cederet vt ex litera patet.Dyn.

1 ℣ Adorari faciens in precedentibus facere censetur in subsequentibus.

Si quis seruo. Ibi dicunt z male ibi abbas heredem manumitti et sic cedebat dies legati ante libertatem z ideo videtur inutile.vt.ff.titu.proxi.l.quēsitum.§.j.Jacob.ibi ad fideicommissum quasi adhuc sint in potestate heredis vel melius quasi cedat dies legati antequam libertas.Jacob.ibi dies cessit ad hoc vt debeatur non tamen competit.† Et no.quod qui facit moram in precedentibus intelligitur facere in subsequētibus pro hoc.j.quod vi aut clam.l.vim facit.z si quis aliquē testari prohibuerit.l.iij.Jacob.ibi z vsurarum ex die more.Dy.ibi medio tempore.id est post moram heredis.z ante libertatis prestationem.Dy.ibi domino.id est heredi qui est dominus.Dyn.anteq⁹ manumittat.Dy.ibi restitui oportere post manumissionē cōditione sine causa.Dy.z vide.ff.titj.l.qui cōdemnā.§.cū testamento.alias est sub.l.qui quatuor.in glo.j.ibi quesitū.§.j.dic que est cōtra sed solu.vt habes.d.§.cā testamento.qui.§.cōcor.cū ista.l.

1 ℣ Debitor non censetur in dubio creditori legare compensandi animo.

Creditorem. a† Si debitor creditori aliquid legat in dubio nō videtur legare animo compensandi.h.d.Dy.in fi.nam in dubio non videtur velle compensare:vt dixi in casu summario.Dy.in glo.id est non est opus querere etiam si voluerit compensare.Dy.imo videtur opus esse.vt.ff.de leg.j.l.ciuitatibus.§.vlti.sed ibi quando grauat onere fideicōmiſ.alij restituendi hic autem secum compensandi.ar.ff.ad leg.falc.l.sed et si seruus.j.z.ij.respōso.Dy.z de materia huius.l.dic.vt scripsi secundū Jacob.de ar.ff.sol.ma.l.si cum dotem.§.si pater.Ray. ibi.§.si centum.qz ibi loquitur cū honoratur in quantitate z gratur in propria specie.at hic econtra z ideo forte residuum petit cum vltra grauari non possit quem non fuerit honoratus.Jac..

1 ℣ Exclusio de parte vnius cēsetur inclusio in partem alterius.
2 Diuisio causa culture facta non constituit plura predia.
3 Legati petitio non extinguitur si legatarius rem illius generis consequatur.
4 Priuilegij causa dicitur finita si finiatur etas ob quam cōcedit.
5 Substitutionis verbum aptari potest ad fideicommissum.
6 Querela donationis inofficiose ad instar inofficiosi testamenti inducta est.
7 Aula non habet nepotem in potestate.
8 Solicitus nemo esse debet de vsuentis hereditate.
9 Volumus testatoris id operatur quod autoritas legis.
10 Filius non potest grauari ratione donationum quas capit inter vitos.

b **Vius.** b† Exclusio de parte vnius videtur inclusio in partem alterius.hoc dicit.Pl. vel sic secundum Dynū qui excipit domum cum ombꝫ que ibi sunt ea sola videtur excipere que ibi sint gratia perpetui vsus.Dy.ibi non cōtineri in predicta exceptione facta per testatorem:facta per testatorem ab institutione pronepotis.Dynus.Sed omnium facultatum sic vt ecōtra z de iudicijs.l.si fideicommiſ.Jacob.in ceteris scilicet argento z supellectili que ibi erant causa perpetui vsus.Dynus.z facit hec lex cum similibus quādo testator legat vxori sue omnia que sunt in causa sua quod nomina z instrumenta non veniāt.Dy.Item facit quod si aliquis in domum conductam instrumentum debitoris sui inducit quod non sit tacite obligatum creditori pro pensione.in contrarium est institut.de actio.§.item seruiana.z vide quod ibi no.in gl.z per Dynū z plene dixi.C.locati.l.certum glos.nec

glos.nec enim ibi nec minuunt consideratis ipsis corporibus rerum non vniuersitate.Dynus.in fiñ.quod hic non excipit chirographa expresse.ibi vero fuit legatum speciale.vel dic vt nota.j. titu.j.l.vxoris.§.legauerat.Dynus.

2 **Titius.** †Diuisio que est facta causa culture non cōsti tuit plura predia.hoc dicit.Dy.Et iste casus non est alibi:z facit quod frater minor possit prouocare maiorez ad diuisionem causa culture z perceptionis fructuum de quo di gi.C.de sacrosan.eccle.l.iubem⁹.z de predijs minorū.l.inter oēs.

3 **Titia.** †Si alicui legetur res in genere z legatari⁹ ex causa lucrativa consequatur rem vel speciem illi⁹ generis legati petitio non extinguitur.hoc dicit.Dynus. Oppone quod non videatur estimatio in obligatione.sed ipsa res.vt.j.de verbo.obliga.l.si seruum.§.effectus.Respondeo aut testator legat rem aut pretium:aut mandat rem comparari.Primo casu ipsa res est in obligatione.vt.ff.titu.proximo.l.si domus.§.si alicui.Secundo casu sola estimatio.vt.j.de nouatio.l.fundū cornelianum.tamen si vellet rem prestare auditur debitor.vt.ff.e.titu.l.si fundum per fideicommissum.Tertio casu videtur esse in obligatione quoddam factum scilicet comparatio rerū quia esse ctus comparatio.ad quantitatem rendit.glos.dicit quod videtur esse estimatio.Dynus.ibi tale fideicommissum quando voluit testeram comparari.Dynus.ibi quam in corpore specie non specificata.Dyn.z Old.ibi consistit.id est magis videtur quantitas.id est rei estimatio relinqui.Dynus.Quid si testator legasset testeram in genere;nec appareat vtrum testeram vel estimationem dari voluerit.die secundum conditionem persone deberi.argum.ff.de vsu z ha.l.plenum.§.equitij.an.℣e.dixi.ff.de iudicijs.l.sed z si suscepterit.§.si libertis.in glos.id est vas ad confirmandum ibi:sed in specie licet in genere.declara hec verba obscura hoc modo quod esset legatum,in specie quo ad solutionē quia non posset aliud solui q̄ ipsa species.id est tessera legata.quantitas enim in legato nō erat z quod subēcit licet in genere suppleas quātum ad obligationez quia in genere est obligatus:z ideo solutione cuiusque tessere mediocris liberatur:sed in casu nostro non fuit legata tessera,sed damnatus heres ad eam emēdam.ibi prestatur z post moram est pretium in obligatione.vt.j.tit.proximo.l.patronus.Jacob.m fi.si legatur capaci si non capaci tūc estimatio.vt.ff.eo.l.mortuo boue.§.j.Dynus.z vide quod not. z dixi per Bull.ff.de iudicijs.l.sed z si suscepterit.§.j.z.j.titu.j.l. penulti.§.alumno.

4 **Titius.** †Etate finita ob quaz conceditur priuilegiū dicitur finiri causa priuilegij.hoc dicit.Dy. Et ad hoc sepe allegatur.ibi mora facta est.scilicet de iure communi per interpellationem nouam factam.Dy.alias non deberentur ibi constitutum vt refertur.j.de fideicommiss.libertati.l. si vero.§.apparet.Dyn.ibi omnino.id est etiam nulla mora communi.seu interpellatione.Dy.scilicet moram communem.Dyn. ibi semel de iure communi.Dy.ibi perpetuo.id est quādiu mora perseueret secus si purgetur secūdum.l.C.de vsuris.l.acceptā. Simile perpetuo habetur.j.q.j.c.reperiuntur.in fiñ.z.j.ad carbon.l.ideoqꝫ in fiñ.z.j.de bonis.§.j.z dixi in alphabeto.z per hoc terminatur questio.Si statuto cauetur quod vxores bannitorum perpetuo sint bannite quod banno finito per mortem, mariti vel alio modo non intelligatur vxor bannita quia intelligitur quandiu vxor manserit z hoc propter verbum perpetuo hic positum pro hoc.ff.de donatio.inter virum z vxo.l.quintus.de auro z argen.lega.qui vbi de capitis diminutione.l.ij.§.fi.item alia ratione q: vbi interposita est pena nomine agnationis finiuntur tutele que deferūtur agnat⁹.ff.de capitis dimi.l.tutelas.z p hec. C.de infirmandis penis celibatus.l.j.de adul.diem suum.z de contratabu.l.si emancipatus.§.fi.Ja.ibi.debeantur donec mora purgetur.Dy.fi.Oppone q: priuilegium debet esse perpetuū. vt in auf.cōstitutio.que de dignitatibus.§.illud.extra de regulis iuris.c.decet.libz.vi.z.C.de diuersis rescriptis.l.ij.sed dic quod illud quādo sine alterius lesione:vel dic quod illud est verū quādo causa priuilegij durat.sec⁹ ea finita.vt hic.Dy.Et de hoc vide plene per Dy.dicto.c.decet concessum.z.xxv.q.ij.c.vlti.in glo. z per Archi.in glos.prima.in fi.z perpetuo.postea concurrunt vsqꝫ ad purgationem more vt hic dicitur.Dynus.

5 **Seia.** †Verbum substitutionis aptari potest ad fideicōmiſ.hoc dicit.In effectu ibi vere z sapide propria nomina sunt.Dynus.ibi ne eum scilicet fundum.Dy.ibi eumqꝫ scilicet fundum.Dynus.ibi infra manumisi not.quod vbi positio futuri temporis iungitur cum verbo preteriti temporis prepositio trahit ad se verbum z assumit significatum futuri temporis vnde bic exponitur manumisi.id est manumittam propter prepositionem infra ibi qui ne ex his omnibus.sed omnes viuebant vel etiam vbi si vnus tantum viuit z hoc sequitur.Dyn.ibi eos substituit quibus legauerat.Dyn.ibi ad alterum collegatarium superstitem.Dy.ibi gradus substitutionis.scilicet fideicommissarie.Not.quod dixi in casu summario quod verbum substitutionis aptatur ad fideicommissum ibi alterum:scilicet gradū. Dy.ibi nouissimus.l.vltimo decedens.Old.m glos.ex hoc patet ibi substituti.vt no.ff.e.l.cum pater.§.libertis.z not.j.e.l.codicillis.§.instituto.sed cōtra est aperte.j.titu.proxi.l.pater.§.mater. sed solue:vt ibi dixi.Dy.z ista glos.dicit quod verbum illa ne eum vendatis inducunt substitutionem non autem illa verba eumqꝫ qui ex nobis ꝛc.Et hoc dicit vt eatret contrarij de lege vel singulis.de vulgari z pupil.subſtituſ.sed tu dic quod vtraqꝫ verba inducunt substitutionē z hoc inmuit textus ibi quero cū nec in prima parte:z ibi in secunda tamē ꝛc.ita quod textus ibi inmuit expresse contrarium eorū que glo.dicit z quod illa verba substitutionē inducant probatur quia eo ipso quod rogat nouissimū voluisse videtur quod ad eū insolidū perueniat.vt.ff.titu.proxi.l.si seruus legatus.§.qui margaritā.z ad.l.vel singulis.respondeas quod ibi nō rogauit nouissimū sed voluit facere substitutionē directā quod nō potuit per illa verba sed fideicōmissaria sit vt hic. Dy.in gl.hic de alio ibi nō posset quod videretur ferū si sapidus vltimo decederet.Dyn.ibi vel alius puta berillus.alias verillus. Dy.ibi restituere⁹ quod videretur facrū.si berillus vltimo decederet.Ol.vltimo collige ex isto.§.quod si duo sunt granati restituere tertio.quod per mortē vnius nō debeat fieri restitutio.ſz solū per mortē vltimi:pro hoc.j.de vsufru.legato.l.codicillis ad trebel.l.lucius.§.gaio.de vulga.z pupil.subſtituſ.l.qui duos.et ad leg.falcid.l.pater.z determinatur p ista parte p.l.penul.que incipit.cū quidā.de impuberū z alijs substitutis.Dyn.z ibi plene notaui in contrarium facit.ff.e.l.si.§.penul.qui incipit filium.

6 **Imperator.** Ibi verbis salutem.Dyn.z illud quod sequitur z dic quod donatio inofficiosa reuocatur.hoc dicit.Ibi pro dimidia eius quod fuit.Dyn.in glos.dicas quod auia ibi inducta aliquoties.ita argumentatur glo.† querela inofficiose donatio.est inducta ad instar inofficiosi testamenti.vt.C.de inofficio.donatio.l.penul.sed per querelā inofficiosi testamenti reducitur res pro parte ad causam intestati ergo ꝛc.ad ita dicunt.Querela inofficiose donatio.est inducta ad instar querele inofficiosi testamenti rescindit testamentum in totū ergo ꝛc.ad contraria soluēda dic aut instituit vnus de filijs cū extraneo z alter exheredatur z tūc pro parte tantū rūpitur testamētū.vt.l.cū duobus.de inofficio.testamēto.z tunc vēdicat sibi locū primū arg.glo.aut instituitur extraneus tātū.z filiꝰ exheredatur z tunc in totū rescinditur.vt.ff.de inofficio.testamēto. l.papi.§.ex causa.z habet tūc locū secūdū ar.glo.dy.ibi in qua.f. querela inofficiosi testamēti.Dy.ibi inoffi.testamento.l.j.z.ij.dz dicere.de inofficio.donaf.ibi.l.si mater fi teneas ista opinionem. Oppone ad eā de.l.si vnquam.z.l.si liquet.e.tit.de inofficiosis donaf.Itē quia hec ad similitudinē querele inofficio.testamenti est inducta,vt eo.titu.l.penul.z inofficiosi testamenti querela deducit rem ad causam intestati.Item quia hic loquitur indefinite dū dicit id quod donatū est ꝛc.ergo vniuersaliter q: indefinita equippollet vniuersali.ar.ff.eo.l.si pluribus.vnde dic quod reuocatur in totū.vt dicta.l.si liqueat.z.l.precibus.e.ti.de inoffi.dona.Dy.Item quero quid si diuersis tēporib⁹.item quero iure reuocetur.Dy.ibi hec extraneo hoc est cōtra textū dū dicit in nepotē factis.Dy.sed potest respōderi quod hic loquitur † in aula que nō habet in potestate.vt instit.de adopt.§.femine.z ideo extranei dicuntur.vt.C.de ri vxo.actio.§.extraneū.sed certe in.l.si totas.eo.ti.de mofficiosis donat.patet quod de emācipato loquitur z ideo videtur hic intelligēdū de extraneo.l.nō coniuncto ibi in quinta questione sed mihi videtur ita dicendum aut pater donauit ante natiuitatē filiozū reuocare volenciū aut post:z si ante aut donat filijs z tunc reuocatur tātū debitū iure nature aut donat extraneo z tunc reuocatur in totū:z est ratio quia non videt tunc filios consilio fraudare cū tunc nati nō essent sed cuz extraneo donat lex presumit q̄ nō donasset si filios habuisset.ar.C.de reuo.dona.l.si vnquam.si autem donat post natiuitatē filiorum credo habere locum distinctio.domini.Hug.qa aut donatio est inofficiosa re z consilio aut re tantum ꝛc.z hoc videtur confirmari per finem huius.§.vbi indistincte respōdet ibi id quod donatū est ꝛc.Dy.de hoc satis no.z dixi dicta.l.j.C.de reuocāndis donatione.in eadem glo.ibi mortuo so.istud quod dicit est verū quando donatio ab initio non erat inofficiosa sed factū fuit propter libe ros superuenientes.l.si vnq̄.C.de reuoca.donat.secus si ab initio fuisset secundū ℣e.in eadem glo.in fi.vel dic aut precedentes donationes per quas inofficiositas nō apparet ab initio remiserunt vt quia collate in extraneos vel in filios emancipatos z tūc licet per sequentes donationes appareat inofficiositas nō dimittuntur nec reuocantur precedentes sed sequentes tantū.ar.j.de iure patro.l.si libertus.§.vlti.z.§.plane.aut a prin.nō remiserunt sed indigent confirmatione per mortē:vt quia collate in filios in

potestate

Universidad de Deusto
Biblioteca

potestate constitutos vel in vsore tunc idem seruatur quod in legatis z fideicommissis.vt.C.ad.l.fal.in.l.in don.z ideo precedē tes per sequentes minuuntur.vt dicta.l.in quantitate.§.fed si le gata ad.l.fal.z.e.tit.l.penales.§.annua.z.l.plautius.Dynus.de hoc plene no.z dixi dicta.l.i.C.de inoffic.dona.z de sacro sā.eccle. auten.hoc ius porrectum.vers.Item querit predictus Bartolo meus si episcopus fecit plures donationes.Item querit vtrum 2
8 reuocet ipse pater vel auia in vita sua gloss.quod non.in.l.si to tas.C.de inoffic.dona.idem tenet Jacob.de ra.† quia non debet quis esse solicitus de hereditate viuentis.Item nec ipse dona tor:quia veniret contra factum suum sed certe hoc dutum vide tur:vel ponas omnia bona donata quia sic egebunt filij ad que respondent quod onus alendi spectabit ad illum in quem dona tio est collata vt ibi sit onus vbi est emolumentum vt regula iur. secundum naturam.z de hoc tangitur.j.§.proximo.

9 **Lucius.** †Illud quod operatur legis autoritas opera tur etiam testatoris voluntas.h.d.Dynus.vel clarius pater potest grauare onere fideicommiss.filium cui dona uit inofficiose.h.d.ibi.vnum filium subaudi.l.gaium ꝛc.Dyn⁹. ibi.imploratur quia fideicōmissaria ab eo relicta excedunt dodran tem eius quod in testamento eius relictum est.Dy.ibi.cum san ctissimus impator.sic.j.de natalib.restit.l.querit.ibi ex donatio nibus.s.in eum per patrem colla.Dy.ibi post literas imperator um de quibus fit mentio.§.§.prox.Ol.ibi pro his.f.filijs.Dyn. ibi.intercidit grauatur ergo filius.Dy ñ.ibi.intercidit grauatur ergo filius non solum in eo quod hereditario iure capit:sed etiaꝫ in donatio.m vita patris reuocandis per querelā inofficiose do nationis poterat reuocari z tenetur actione ex testamento qua si nō interiit sua qua autoritate cōueniatur.vt.§.ad velle.l.quā tus.§.si mulieri.vers.sic.plane.z de nego.gest.l.antepenult.Jaco. ibi.sed si.id est quamuis.Jac.ibi.falcidia lex intercidat habito respectu ad id quod erat in testamento relictum non ad id quod erat inter viuos donatum.Dy ñ.ibi.insolidum non deducta fal.
10 Dy.ibi donationum inter viuos factarum.Dy.op.†quod non possit filius grauari ratione donationum:quia eas non capit ex vltima voluntate sed inter viuos.vt.§.e.l.vnum ex familia.§.sed z si fundum sed dic quod non irrecuparabiliter ceperat z ideo grauari potest.vt.§.e.l.sequens questio.Item op.quod non pos sit venire cōtra factum suum.vt.§.de adoptioni.l.post mortem. so.vt ibi.Dy.in glo.venit ibi quod iure scilicet factum.Dynus.

1 Pecunia exacta in fideicommissum cadit in eandē pecuniam conuersa.
2 Minister simplex nullum commodum sentire debet.
3 Legatum sub modo relictum statim peti potest prestita cautione de modo implendo.
4 Grauatus ad onera ad soluenda tenetur non ad soluta.
5 Legatarius modum legato adiectum impeditus implere admittitur ad legatum.
6 Procuratores duo si constituantur z ante lit.contestationē vnus moriatur an possit alter in causa procedere.
7 Legatum an perdat qui heredis personam impugnat.
8 Tutor faciens sibi relinqui quod testator volebat pupillo relinquere inquantum teneatur pupillo.
9 Heres de restituendo rogatus post tempus si quedam ante tempus soluerit non cogitur residuum soluere ante tempus.
10 Legatarius specialiter nominatus pro portione virili cum aliis vocatur.
11 Legatorum duplicatio ad que trahātur legata.
12 Duplicatio legatorū quare nō extendatur ad legatum dotis.
13 Heres actiones cedere debet contra debitorem chirographo legato.
14 Legata in defectum testamenti relicta a venientibus ab intestato relicta censentur.
15 Confessio ex falsa causa in volūtate vltima inducit fideicommissi petitionem.
16 Verba generalia in beneficijs sic restringuntur ne odiosi compre hendantur.
17 Naturales in seruitute concepti veniunt liberorum appellatiōe.

1 **Lucius.** †Pecunia exacta z in eandē pecuniā conuersa in fideicommissum cadit.h.d.ibi concessi nō ad id quod dicetur.j.tit.prox. l.vtor.§.fiñ.ibi.habeatur hucusqꝫ sunt verba testatoris z sequuntur verba iuris consulti ibi calēdarum fecerat.f.ante testum.Jacob.ibi.dicta est inter istum filiuꝫ z alios heredes in iudicio fa-hercis.z subijcit placuit.f.iudicanti.Jac.ibi.remanserat:id est quod creditū erat nomine filij z nondū exactū.Dy.z idē videtur etiā si pater non prelegasset nam mutuando nomine filij videtur sibi donare.vt.j.de dona.l.fina.§.fi.z sic morte confirmatur.vt.C.de donat.causa mortis inter virum z vxorē.l.do
nationes z de inoffi.dona.l.ij.Jaco.ibi.z deberi hoc filius alle gabat.Ol.ibi.non etiam hanc partem sententie coheredes ipsius filij contra ipsum filium allegabant.ibi conuertisset.id est nosti ne filij mutuasset Ol.z facit hec.l.ad questionem notatam.C.fa hercis.l.filie.si aliquis emit rem nomine alterius quod videatur sibi dona.pro hoc.j.de dona.l.nuda.l.z de solu.l.si cum colleb⁹.

2 **Ute peto.** †Simplex minister nullum commodū de ber habere li.de op.quod nō reddat.vt.§. man.l.antepenultima.§.si inter.op.quod nō liceat sibi minus ex pendere.vt.j.de verbo.signi.l.cum testamento.z dic vt ibi not.et dixi z no.etiam.§.de neg.gest.l.aliena.§.libertas.vel dic quod in l.cum testamento iniungerit heredi qui videtur in fraudem mi nus expendere cum remaneant penes eū hic alij.vt not.§.de peti.heredi.l.hereditas.§.si defuncto.Dyn.vltimo no.quod iste.§. allegatur ad questionem ambasiatorū quibus pro ambasiata so lutio facta erat pro vno mense z ipsi expediuerunt z redierunt ad.xv.dies an teneātur pro rata temporis restituere:hic est enim argu.quod sic.Dy.z pro hoc.j.de verb.ob.l.continuus.§.cum ita.vbi de hoc dixi vel dic quod aut salarū est eis datum gratia oneris vel pro suo labore aut gratia expensarū z primo casu non refundant.vt.§.si inter man.l.antepenul.secundo casu sic.vt.l.se io in princ.de annuis legatis.Guill.de suz.in suis questionibus statutorum.vltimo folio.versi.pone statutū est q quilibet amba siator dicit determinatū fuisse per dictum.§.si inter.quod restituere non teneantur.sed q prius dixi verius credo z vidi seruari.Pet.Item facit ad questionem si quis vouit re ad sepulchrū z infirmatus nō potuit transire:sed in testamento ordinauit qđ reditus cuiusdā predij darētur titio vt iret pro eo,legatarius sta tum mortuo testatore petit legatū,heredes dicunt quod haberet demū cū redierit.iste.§.facit pro heredib⁹ z pro eis.z etiā facit.§. de iure dor.l.tali facta stipulatione.z de verb.obli.l.eum qui certarum.in princi.cum ibi notatis z in contrarium est pro legata rio.j.de alimentis legatis.l.seruos.z videtur expressum.j.de cōdicio.z demon.l.quibus diebus.§.fi.per quem.§.terminat.Dy.
3 †Et q est relictū sub modo ergo statum peti potest prestita cau tione de modo implēdo.vt.C.de his que sub modo.l.j.z.ij.Dy. Ipse tamen tenet contrarium dicta.l.quibus.§.finali.

4 **Que a marito.** †Grauat⁹ ad onera tenet ad soluenda nō ea que soluta sunt. h.d.ibi.Percipitote:id est ante partem capiatis.Dynus.ibi.bo ni sue ibi facultatibus.Dy.ibi.domini mei no.quod vxor vocat maritum dñm sic econtra.j.titu.j.l.vxorem.in prin.ibi solui.sci licet ergo vxor.Dy.de propriis bonis ibi agnoscatis ibi solua tis vel ratum habeatis.Dy.ibi.Fructus cepisset de bonis mari ti.Dyñ.ibi.Dedisset.i.creditoribus soluisset.Dyn.ibi.superes sent cum reliqua essent soluta.Dyn.De fructibus hereditatis mariti.Dyñ.Non ob.j.de condicio.z demō.l.quibus diebus.§. j.vt ibi not.In gloss.vlti.ibi.Sed bene potest pom Azo.z ideo quia percepit de re sua ideo sibi non computat.sic.ē.sol.matri.l. diuortio.§.impendia.z.l.insulam.§.j.z nota.§.de rei vendi.l.emptor.Secus aūt si de re aliena percepisset licet esset bonefidei possessor.vt.§.de rei vend.l.sumptus.Jacob.

5 **Quisquis.** †Impeditus implere modum per casum ad legatuꝫ admittitur.h.d.ibi.Herede sue erunt subaudi que infra legauero valere volo.Dyn.ibi.Lucius antiquus heres pro parte.Dy.ibi.vna cum pamphilo-ibi.Lucius et aduerbiū congregandi vt simul vna pariter:z proferatur accen tu grauis.z vide.ē. de iniusto testamento.l.certū.z quod ibi not. z in alphabeto dictione vna ibi pertinuit iure accrescendi.Dyn. Quasi dicat nō ad pamphilū legatarij q; inter cōiunctos diuer so iure nō est locus iuri accrescendi:vt hic.z.j.de bonorū possess.l. sed cū patrono.z.C.de fideicom.l.eam quam.ibi pamphilus col legatarius.Dy.ibi.Responde admitti.f.ipsum pamphilum ad petitionē instrumēti.dyn.¶ Oppone primo q pamphilus con sequatur totū cū in legatis sit locus iuri accrescendi.vt.§.is ita. C.de caduc.tollen.¶ Secundo oppone q nihil consequatur qa impeditur implere modum per casum in personā collegatarij cō tingentem.vt.j.de conditio.z demon.l.in testamento.So.aliud in modo:vt hic.z.§.titu.prox.l.si fundū per fideicommissarium. §.iul'.z aliud in conditione:vt ibi.z no.C.de institu.z substitu.l. j.Imo dic q hic modus non fuit causa finalis relicti sed impul siua que in dubio presumitur.vt.j.de donatio.l.ij.dyn.Allega tur iste.§.†quod si constituo duos procur.ad vnā causam z vn⁹
6 moriatur ante lit-contesta.an superstes possit procedere in cau sa.z hic est ar.q; sic.Et idē potest dici si moritur vnus de duob⁹ cōmissarijs seu executoribus vltime voluntatis z est casus extra de testamentis.c.vlti.§.fi.libro.vj.z dixi in.l.nulli.C.de episco pis z clericis.z pro hoc etiam facit.j.de fideicōmiss.liberati.l.si legatario.§.si duob⁹.vbi de hoc dixi.z de solut.quod si forte.§. sunt quidam.In glos.prima ibi.l.seia.§.vxor.z.j.titu.prox.l.si sic.z.l.

sic.z.l.si tibi pure.z.§.titu.prox.l.si seruus.§.si ita.Jaco.ibi.Et parte hec in hereditate vbi offensa non nocet:z ideo male dicit hec glo.ibi non in legato dicunt nocere offensam.Jac.ibi.de stipu.l.iij.sed dic vt ibi not.Jac.vel dic q ibi loquitur in contractib⁹ inter viuos qui plures diuersis temporibus reputantur,vn de plus capit sepius nominatus hic in vltimis volūtatibus que vno tēpore reputantur,scilicet mortis z sic non pluries capit se pius nominatus.vt.§.e.l.meuius.§.cum.]Per.in glos.quia pam philum ibi.secundum Azo.hanc tenet]Pe.Sed opponitur eis. §.tit.prox.l.plane.§.duobus.z.l.legatum.§.heredi.secundum quosdā ibi.§.pro secundo.vel dic q aliam habet toram iure ac crescendi.ar.§.de lega.j.l.plane.§.si duobus.z.l.legatum.§.here di.Jac.ibi.Alij dicunt totā dimidiam:sed hoc nō videtur pro cedere:q; pamphilus erat coniunctus re z verbis in re legata:vt patet ex litera dum dicit vna cum pamphilo.z.§.de legat.j.l.tri tie textores.§.nihil.Dy.preterea coheres habet partem que con tinebat lucrum iure hereditario sine cōiunctione,vt.C.de caduc. toll.l.vnica.§.his itaq;.Et ideo oppi.ad eam q; cum pars lucri habebat onus z isto modo non potest impleri per pamphilū vi detur quod pamphilus nō habeat q; cum labor diuiditur:alias diminuitur z emolumentum.vt.j.de auro z argento legato.l.se io.in princ.Sed non obstat q; pars accrescit cum onere si onus potest impleri alias sine onere venit:vt dicta.l.§.sui autem in fa ciendo.z hoc dicit iste.§.in fine,secūdum]Pet.ibi.ad coheredem imo illa ad collegatarium spectat.vt.§.tit.j.l.plane.§.si duobus. et.l.legatum.§.heredi.Jac.primam approbant Dyn.z Oldra.

7 **Sempronia.** †Impugnans personam heredis nō perdit legatum sibi relictum.et similem modum legandi habes.§.tit.prox.l.ab omnibus.§.j. Jaco.ibi.Si heres non esset sempronia.**Dyn.ibi.Accepit desti**natione testantis ibi monit.scilicet sempronia.**Dynus.ibi.q;** pro quia.Dyn.ibi.Dolo eius.f.instituti.Dy.ibi.eam sempronīam. Dy.ibi.q; non impugnauit testamentū sed personā heredis:vt dixi in summario.z hoc tollit cōtraria z eodē modo sol.j.de his qui.vt indignis leg.cum tabulis vel aliter.vt.j.dicam.In gloss. actione de dolo:ibi.§.z hic peruenit,hoc nō verū nec ob.§.z hoc peruenit.loquitur in administratore quia a die administrationis sibi commisse tenetur alienam vtilitatem procurare hic in extra neo prosus.Et est ratio quia cui plura committūtur ꝛc.vt.§.de episcopis z clericis.l.prescriptis.hanc opi.Dyn.sequitur.]Pet. Sed tamen ista glo.concor.gloss.que est in auf.vt cum de ap.co. §.causas.z incipit gloss.que dicunt in eadem glos.est in dicto.§. z hic peruenit vt nulli iudicum.hic in glos.allegato quas glos.se quitur Guil.C.si quis aliquem testari prohi.l.j.z.§.de in integ. rest.l.omnes.pro opi.Dy.facit textus dicti.§.z hic peruenit.duz dicit extraneis licet factos ꝛc.per quod patet q; loquitur in ad ministratore seu officiali pro glos.facit ipse.§.dum dicit.aut alij cuilibet quia cum prin.l.est generale tota est generalis.§.de iur. z facti ignorā.l.regula.§.fina.Dy.Opinio communiter appro batur z quod sequitur in gloss.quod consiscantur intelligas cum proximior defuncto prohibuit testatorem testari si vlterior,scus. vt dicta.l.j.§.si quis aliquem testari prohibuerit.Et nota q; per
8 hanc gloss.determinatur questio sabbatina.†Si tutor fecit sibi relinqui quod testator volebat pupillo relinquere inquantum pu pillo teneatur z formatur in glo.z non soluitur.C.de admi.tuto. l.pupillorū.arbitriū tutele.l.quicquid.vbi plene dixi.z.j.ad mu nicipales.l.titio.Dy.Et eodē modo si papa volebat facere gra tiā alicui z alius impediuit q; sibi teneatur.in cōtrariū facit.j.de iniur.l.iniuriarū.§.si de honoribus.In gloss.imo perdit ibi que sunt cōtra.z.§.de mofficioso testamento.l.papi.§.meminisse.Ja. z extra de regulis iuris.c.ex eo.lib.vj.de hoc per Dynus z alios ibi:contra testamentū:nec obstat ad hanc sol.j.de his qui.vt in dignis.l.cum tabulis.quia ibi legatarius accusauit heredem de tali crimine quo probato testamentū non teneret hic secus.]Pe. in fiñ.z no.in auf.vt cum de ap.co.§.sed coniunctus.

9 **Testator.**]Heres sponte solutionem an differre possit h.d.Vel sic†si heres rogatus dare post tē pus quedam sponte soluit ante tempus residuum soluere ante tē pus non tenetur.Dy.Et sic est duplex lectura:ibi.sua sponte:id est ex certa scientia.per quod apparet eum renuntiasse dilationi. Dy.ibi.Representationem.i.commodum representationis illius medū temporis.Dy.ibi.Legati eidem persone relicti.Dyn.ibi. Debere integrum nulla diminutione facta.Dyñ.In glossa ca sus ita ponitur ibi.secundū.R.hec positio magis conuenit lite re & Azoni:sed vtraq; casus positio de iure continet veritatem. Dy.Et dic q; secundū Azo.est in litera:an ob id quod ante die ꝛc.vt.j.de reputare.secundum.R.est m litera an eius quod ante die ꝛc.vt.j.reputare.z ista est cōmunior litera.Ol.ibi preiudica uerit quod remouet.z pro hoc.C.de excusa.tuto.l.voluntarie.cū ibi notatis.Jaco.ibi.tempore plus soluit.Item ibi subtiliter a
gnouit vires substantie hereditatis:vt ibi dicitur.Dynus.

10 **Lucius.** †Legatarius specialiter nominatus vocatur pro portione virili cum aliis.h.d.Dyn⁹.Vel sic dispositum sub nomine comprehendente plures cū signo de monstratiuo facit singulos viriliter admitti.h.d.ibi.de nomine familie mee.hec verba manifeste ostendunt contemplatione fa millie relictum non contemplatione fcie.alias ipsa in dimidia vo caretur.Dy.ibi.]Perspicuam esse.i.apertam z claram.Dynus. In gloss.viti.ibi.ij.responso.hec sol'.est contra textum huius.§. Dynus.ibi.Vel dic hec vera.Dynus.ibi.vel aliud equipollens: scilicet illud verbum portionem.Vel dic verius vbi legatur plu ribus sub vna enumeratione generali z alij sub enumeratiōe spe ciali:si illa enumeratio generalis profertur sub signo distributi uo:puta quisquis ꝛc.tunc omnes admittuntur ad virilem:alias specialiter nominatus habet tantum solus quantum omnes alij, et ita loquitur contraria nisi signum demonstrationum apponatur:vt puta libertis quos testamento manumisit ꝛc.quia tūc admittuntur omnes in virilem z ita hic quia demonstratio vice no minis fungitur.vt.§.si certum petatur.l.certum.vnde videntur omnes specialiter nominati secundus]Pe.Contra hanc so.]Pe. facit dicta.l.si pater.de vulg.substitutione.vbi dixit quos mihi instituit:z qz hic est copula quare communiter tenere.sol'.Dyn. et de hoc etiā nor.§.de heredi.instit.l.liber homo.§.titius heres.in fi.ibi nō inuenietis in glo.sed notari solet p doctores.vt ibi dixi.

11 **Impuberem filium.** †Duplicatio lega torū trahitur ad le gata que consistunt in quantitate non ad ea que consistūt in spe cie.h.d.Vel clarius z in idem recidit.duplicatio legatorum non pertinet ad legatū dotis nec specierum:sed ad legatum quantita tis.h.d.ibi.Et si impubes hoc est subst̄itutio-dyñ.ibi.ab heredi bus substitutis.dy.ibi.sensisse siue dos ea erat in specie siue in quā titate quia testator volebat duplicari ea que dederat.vt.§.ibi quicunqꝫ pumis tabulis ꝛc.sed dos non videtur dari.vt.§.eo.l. cum pater.§.fidei tue committo.dyn.¶ Oppone.de.l.quid ergo.§.si quis duos.§.de lega.j.Sed ibi diuerse erant persone he redum separatim damnate sed z hic diuerse qz institutus z sub stitutus.Sed dic q; quantum ad hoc grauamen presumendum habentur loco vnius.vt.§.de legatis.j.l.si cui serui omnes.§.si a filio.z.l.quid ergo.z nota eo.titu.l.seruo alieno.§.si quis a pri mo.Dynus.ibi.possidebantur per legatarios que erant ab im pubere soluta.dy.ibi.Substitutis passiue.dyñ.ibi.peti posse per legatarios.dy.In glo.aliquos extraneos:vnde non videt dos
12 dari sed reddi.vt.§.e.l.cum pater.§.fidei tue committo.† Et hec potest esse ratio quare duplicatio nō extendatur ad legatū dotis quia verba testatoris duplicantis non porriguntur z sic non re fert quantum ad casum huius.§.consistat dos in quantitate vel in specie:sed m alijs legatis refert:quia due cause lucrative in ea dem specie ꝛc.dy.vt instituto de legatis.§.si rem z patet ex fi.hu ius.§.z sic intelligas sequentem glo.vbi etiam commodum pos set ista aditio adiri.vel dic secundum]Petrum q; legando dotez videtur legatum commodum medū temporis.vt no.§.eo.le.me uio.§.i quod commodum non potest duplicari nec aliud com modum.de quo dixi dicta.l.menio.§.i.z pro declaratione totius materie istius.§.vide quod notaui.§.eo.l.si pluribus.§.fiñ.

13 **Quibus.** †Legato chirographo sufficit q; heres ce dat actiones contra debitorem.h.d.In glo. sic.§.in fi.sed dic q; ibi legatum perfectum precedit postea sequi tur demonstratio vnde debeat solui.z tunc obtinet.l.contraria. z.j.titu.j.l.paulo.§.fi.Si vero in actu legandi testator demon stratione vtitur tunc illa demonstratio est coarctata iuris legan di ad rem demonstratam:vt hic.z.j.titu.j.l.necessarium.§.vni. tunc solum actionem legare intelligitur siue quod habet.vt.§.e. l.vt heredibus.§.fi.z.§.tit.j.l.si sic.§.i.z apud inf.§.si titius.argu men.contra.j.quando dies legati cedat.l.si vno.in princ.Jaco. de are.Dynus autem in fin.eiusdem glos.sicut addit.Sed hic pri mum erat quasi species relictum.z ideo secundum in eius locum succedens est eiusdem nature.vt.§.de donatio.inter virum z vxo rem.l.si donate.§.si sponsus.z.j.de conditionibus z demonstra. l.fille.§.a titia.ibi autem erat relicta quantitas.Et ideo per de monstrationem postea subiectam non diminuitur.]Preterea dici posset q; etiam secūdum fuit hic vt species relicta propter de signationem cōtra quod est prealegata.l.quidā.Vel dic q; hic secundum legatum substituerat erat loco primi:vnde idē ius ser uari debet in substituto quod seruaretur in illo cuius loco substi tuitur:sed in illo primo heres cedendo actionem liberatur ergo z m isto.dyn.Vel dic secūdū Jaco.de bel.q; ibi testator legauit pure quantitatē certā z postea demōstrauit vnde sine incōmodo heredum solui poterat hic quē testator primo loco legauit chi rographū.Et per consequēs actionē:postea loco eius iussit ex alterius debito dari vnde videt scōo sicut z primo legasse actionē

Universidad de Deusto
Biblioteca

¶ Ista Lest notabilis z pius declaratione vide 14 Bart.z Jo. de imol. hic.

quia substitutum sapit naturam eius cuius loco substituitur: vt hic z.ff.de cōditio.z demon.l.si filie.§.j. Jaco.de bel.omnes solutiones sunt bone z ad eundem effectum tendentes.

Filiam. †Legata que relinquūtur in defectu testamenti hoc est institutorum z substitutorum videntur relicta a venientibus ab intestato.h.d.z per hoc confunditur glos.posita in auk.ex causa.C.de liberis preteritis et exheredatis et quod ibi not.et dixi ibi plene. Item not. quod verbum pertinet trahitur ad fideicommiss.pro hoc.ff.de vsufructu.leg.l. codicillis.vnde est argu.quod si filius meus decesserit in pupillari etate volo quod ad tales pertineant bona mea quod ista nō fit pupillaris substitutio directa sed fideicommiss.Dyn.de verbo peruenire dic vt dixi.ff.ad trebel.l.heredibus.

Quisquis. Cum legetur per fideicommiss.debetur ex causa fideicommiss.licet in vnitate debi-
15 tum non existat hoc dicit Dynus.vel sic.†confessio ex falsa causa in victima volūtate fideicommiss.petitionem inducit.ibi:sciatur hec confessio fuit indiscreta. Oldr.ad est sine causa.Oldr.ibi: et deposita hec fuit discreta z cum causa.Old.ibi. z deposita que etiam pro tunc pro reddi z soluti iudeo sed quid si ista verba nō fuissent apposita dic quod idem esset et locum haberet iste.ff. arg.ff. de dona.l.ex hac scriptura.z pro hoc quia sufficit si iudex pronūtiet aliquem debere licet eum non condemnet. vt.ff. de iudicijs.l. si pretor.z de edili.edicto.l.quero.z sic minus est scriptum z plus dictum sic.C.de arbitris.l.ne in arbitris.ff. de here. institu.l.i.ff. ad municipales.l.j.et.ff. eo.l.vnum ex fa.ff. sed omissa. Jacob.et no.bene.§.iſtum quia non memini alibi ita clare quod si testator confiteatur in testamento se debere centum titio:z non ex prima ex qua causa quod licet non possit peti videtur debitū si nō probetur:potest tamen peti vt fideicommiss.z hoc sepe occurrit mihi et mirabile et notabile videtur q ex confessione ad obligandum sine causa agatur et peratur vt fideicommiss.de hoc notaui C.de probatio.l.rationes.et de non numerata pecunia.l.generaliter.z de falsa causa adiecta.l.j.z bene.ff. de lega.iij.l. cum quis decedens.§.codicillis in glōssa prima in fi.sed hic est nuda scriptura non vallata consensu recipientis.et.ff. de dona l.nuda ibi fuit cō sensus recipientis confessionem. Old.vel secundum Jaco.de bel. ibi loquitur de confessione inter viuos hic in vltima voluntate. Item ibi prestante aduersario hic eo absente vel dic vt no. dicta l.generaliter. Jacob.de bel.in glos.vt.z.ff. de dona.in fi.z distingue quia si ad alium liberandum dic vt dicta.l.i.C.de falsa causa adiecta.si ad se obligandum aut capaci aut nō capaci aut iurat aut simpliciter cōfiterur aut quantitatez certā aut nō vt dicta.l. ratione.cum ibi not atis.z.ff. de dote prelegata.l.prima.§.penule.

16 **Lucius.** Si testator leget alimenta libertis non videtur eis legasse quos licentiauit.h.d. Dynus. †et no.quod verba generalia etiam in beneficijs restringuntur vt odiosi non comprehendantur. Jacob. Item potes etiam sic sumare offendentibus non prohibentibus sequens meritus non debetur legatum.sed opp.de.§.rogo.ff.eo.l.cum pater.fol. patet ratione precedentis offense. Dyn.ibi an dame z pamphilo qui propter offensam testatoris de domo licentiat erant vt predixi. Dy. ibi. Presteretur ex actibus nempe viuentium z deficientium voluntates colligitur:quare libertorum communi nomine nequaquā indignatione et offensa manente creditur:eos significasset testator quibus alimenta viuens denegauit iratus.R. Oldr.

17 **Dame.** †Appellatione liberorum continentur etiam naturales in seruitute concepti.h.d.pro hoc.ff.eo.l. cum pater.§.volo z ibi dixi ibi naturalis erat pamphili cui erat relicta directa libertas z fideicommiss. Dynus.ibi fundi.ff. scripti a patrona relicti. Dy.ibi filie sic,scilicet pamphile. Dyn.ibi. Pamphila manumissa et primo testamēto. Dynus. ibi Claudius predicta cōfirmans per rationem que sequitur. Dynus. in glo.que est in fi.imo debet allegare.l.si vsufruct.mihi legatur in glo.vlti.in fi.iſte.§.z ista glo.sunt ar.quod si concedo tibi z filiis tuis rem in emphiteosim quod etiam naturalibus.vide ar. concessisse ar.contra.ff. de his qui sunt sui vel alieni iur.l. filium.§.i. distingue.vt.ff. ad trebel.l.ex facto.§.si quis rogatus. Dyn. z de don.inter virum z vxo.l.si donatre.§.sponsus.z.ff. de condītio.et demon.l.filie.§.titia ibi.l.generaliter.§.fi.z dic vt ibi no.z dixi.

1 ☞ Possidentis melior est semper conditio.
2 Legatarius obtinet si fideicommissarius sit incapax.
3 Fideicommissarius consentiens alienationi rei sue quando z in quo sibi preiudicet.
4 Locare potest ad tempus qui alienare est prohibitus.
5 Succedere non potest cui aliquid relinqui prohibetur.
6 Vasallus occidens sororem domini non priuatur feudo.
7 Adulterium an sit grauius homicidio.
8 Homicidium dicitur enormie delictum.

Odicillis. †Si fideicommiss.ab initio inutile fit z cōcertatio oriatur siue heres siue legatarius possideat melior est cōditio possidentis.h.dicit.ibi vt ancille cui nō erat libertas legata. Dy.ibi non est.vt.ff. determinatum est. Dy.ibi legatum si illud non possideat. Dyn.ibi posse.ff. ab herede. Dy.opp quod petere possit.vt.ff. tit.primo.l.pater.§.fusculanus. Item opp. quod etiā si perceperit restituat.vt.ff. de admen.lega.l.filio.§.matri cum similibus. item op.C.de cadu.tol.l.j.§.j.vbi remanet apud heredē sine onere sed hic est inutile propter fideicommiss. est inutile ab initio aut ex post facto restituit.vt.ff.eo.l.si qs titio.z dicto.§. mater in primo casu aut est inutile legatū tantum et tunc refert aut pro non scriptum aut caducum aut quasi caducuz si fideicōmiss. tantum est inutile aut ab initio aut ex postfacto z tunc si ex post facto melior est conditio legatarij si ab initio melior est possidentis conditio vt hic. Dy.in glo.hanc regulam no.hanc glo.quam non habes alibi ita plene.ibi habita sicut erat in casu huius le. Ol.ibi.z ibi no.z.eo.tit.l.si a filio. Ol.ibi.§.pro secundo. Interdum vtrunq; est aliquod sed legatarius vel fideicommissar⁹ nō est capax.z tūc aut fuit legatari⁹ vt minister z non habet:aut vt legatarius.z tunc percipit z sic loquūtur.ll.allegate in fiñ.huius glos.per.R.de inofficioso testamento.l.papinia.ff. Jacob. et de hoc satis notaui dicto.§.pro secundo.ibi propter rem vt contingit.ff. titu.proxi.l. apud iul.§.fina. Jacob.ibi.cu fideicommiss. relinquitur voluit dicere.R. † quod vbi fideicommissarius non est capax.legatarius habeat.si ipse est capax alias non.si legatarius est non capax z fideicōmissarius capax tunc legatarius habeat vt restituat z hoc volūt dicere.ll.j.allegate per.R. Jaco.ibi l.in scrutore.§.fi quis bonorum.versicu.nonnunquam.et.ff.eo.l. cum ei.z.ff.tit.proxi.l si fidei mee. Dynus. In eadem glos.in fine z etiam actione si fideicommissum ex postfacto deficiat.vt.ff. titu.proxi.l.pater.§.fusculanus.z.ff.eod.l.si quis titio.z.l.si a filio. Dyn. Si autem a principio est inutile tunc legatarius habet solum exceptio.non actio.z hoc alibi non reperitur.

3 **Insulam.** †Si fideicommissarius consentiat alienationi rei sibi relicte per fideicommissum si simpliciter amittit ius petendi iure z pretio:si saluo iure suo petit pretium z non rem.h.d. Dy.ibi. Simplum:id est tertiā partem. Dy.ibi.ex consensu omnium.ff.libertarum.dy. ibi. Nisi ea mente expressa. Dy. In glo.tunc ergo ibi loco rei succedat vel ideo quia cum actio ex testamento habeat instar actionis bonefidei ideo hic venit pretium:quia bonū z equum est zc. vt institutio.de ob.ex consensu.in fine.z est verum quod pretium loco rei succedat nisi in vniuersalibus:vt solet dici.C.de rei ven. l.mater.vnde dic q agetur actio.ex testamento infozmata ex pacto.ff.§.de actio.empti.l.tenetur.cum ipsa actio ex testamento sapiat naturam bonefidei:vt dixi et probatur.C.in quibus causis in integrum restitutio non est necessaria.l.in minorū.z sic potest saluari glo.que bene dicit.licet male sonet.

4 **Instituto.** †Prohibitus alienare in vltima voluntate potest locare ad modicum tempus et pensiones creditoribus delegare.h.d.ibi.Ex eo filio.dyn.ibi emancipatis simpliciter instituit⁹.dynus.ibi. Locatis edibus cuiusdam alteri ad modicum tempus.dy. In glos.non obstat.in fi. z.ff.so.matri.l.si filio.§.fi.Jac.Sed contra quia per locationem ad modicum tempus transfertur dominium vtile ergo est alienationis species.vt no.ff.de superficibus.l.j.§.quod ait.z.ff.si ager vectigalis.l.fi.Nec obstat iste.§.qa dicit locatis simpliciter. vnde referam ad tempus modicum.dy.Et pro hoc expresse in auk. de non alie.§.alienationes.col.ij.de hoc no.Archid.xij.q.ij.ab batibus.et pro hoc extra de rebus alie.non alie.l.vlti.z.ff. de iocō publico fruendo.l.j. Item quero si coheredes volūt emere vel fenerari nunquid tunc poterunt aliis vendere:videtur quod sic. vt.ff. de verb.obli.l.qui ratione.§.coheredes.et pro hoc extra de locato.c.finali.z.ff.fami.hercis.l.fundum mihi.

5 **Matre.** †Ille cui prohibetur aliquid relinqui prohibetur ex testamento z ab intestato succedere.h. dicit.dyn.ibi occidisse. Old.habet in tertio dum ei rapinam faceret.et ego sic habeo:sed communiter non habetur. Old. Et quo nota quod ex contentione z litigio rerū temporalium sepe oriuntur criminales.C.de iudici.properandum.et rixa ex litibus z cōtentione oritur.ff.de actionibus z obligationibus.l.seruis. Item nota ex illis verbis:sed z alia mihi deteriora facit q aliquod crimen z aliqua iniuria fieri potest alicui grauius homicidio: sed quod potuit esse illud dicit Jaco.de are.q eum conturbauit:id
6 est adulterium cum vxore cōmisit.pro hoc facit † q si vasallus occidat sororē domini non amittit feudū:sed si carnaliter agnoscat sic.pro hoc in vsibus feudoruz:quibus modis feudū amittatur. §.j.Et ibi in glo.z bene in summa eusdem titu.§.z quod dictum est.et.§.sequenti. Vel dic q dicit deteriora exponi debere.i.mala vel pessima.

vel pessima. Vel dic q hic ideo est deterior conturbatio quia iste erat frater vxoris quam carnaliter cognouerat z sic duo crimina concurrebant:scilicet adulterium z incestus.vt.ff. de adulteriis.
7 l.si adulterium cum incestu. Jac. † Ex predictis ergo videtur colligere posse quod adulterius sit grauius crimē q homicidium:in cōtrarium videtur.ff. de publicanis z vectigal.l.finali.§.j.vbi de hoc tetigi.z extra de iudi.l.at si clerici.cū ibi notatis per omnes. Quod sit grauius videtur sentire glos.ff. de adulte.super rubrica:vbi de hoc dixi.et Azo.in summa eo.tit.circa principium.et quia dicitur enormius post heresim.vt.xxxij.q.vij.c.qui in omnibus.z ibi in glo.z per Archid. Ad hoc etiam facit quod dicitur quod metus stupri vel adulterij est maior q met⁹ mortis.ff. quod metus causa. Listi quidem.dicendū puto q crimen homicidij sit maius adulterio:z ita not.dicto.§.c.qui in omnibus.et vbicunq; dicitur adulterium fore grauius homicidio exponendum est facilius generalius vel communius q homicidium.vt no.du-
8 cto.c.qui in omnib⁹.z dicto.c.at si clerici. † Et pro hoc quod homicidium sit grauⁱ⁹ est q appellatur enorme delictum.vnde homicida siue occultus siue manifestus et siue egerit penitentiā siue non nunquam potest promoueri.l.di.c.miror.adulterium autem periurium falsum testimonium z furtū appellantur mediocria crimina respectu criminis homicidij.vt no.per Host.in summa de temporib⁹ ordinationum.§.iis cui.versic.enorme delictus. z versic.q autē vocatur.z que delicta dicantur lenia nota eodem §.versi.z quamuis. De hoc etiam nota.xxxiij.q.ij.c.si quod veritas.z vide etiam qs no.xxij.q.i.predicandum.z bene per Raymundum in summa de penitentijs z remissionibus.§.de tertio mō. Et de hoc etiā tetigi.C.de adulteriis.sup rubrica:ibi.ab eo fratre ab intestato succedere. Dy.ibi:hic potest subaudiri ibi.z si vis hoc est falsum vt sequitur. Dy.in fi. Item nō obstat in eadē l.§.cum inter.z quod ibi notatur z quod not.l.§.titio.z quod no.in.§.fratre.q hic legatarius erat nominati prohibitus. Dy. Et in contrarium eius quod hic no.est in glo.ff.tit.j.l.ij.in fi.

1 ☞ Legata valent ex testamēto iperfecto in quo posita est clausula si non valet iure testamenti zc.

1 **Vicius.** †Si adiecta est in testamento clausula et iure codicillorum legata debentur etiam si testamentum sit imperfectus.hoc dicit. Et de ista clausula plene notaui.C.de liberis preteritis.autenk.ex causa.z vide etiaz quod dixi.ff. de vulgari z pupillari substitutione.l.cum ex filio. ibi.legitime.id est aliter quam leges precipiunt. Dynus ibi.bonorum possessionem petitam:quia testamentum de iure non tenuit. Dy.ibi. Portiones ascripte heredibus in illa scriptura institutis. Dy. In gl.vlti.in fine.arg.ff. de iure codicillorum consciuntur.§.vltimo.

1 ☞ Voluntas testatoris tacita facilius revocatur q expressa.
2 Verba presentis temporis a testatore prolata ad tempus testamenti sunt referenda.
3 Conditio que in personam huius legatarij ponitur in personam alterius repeti non censetur.
4 Partis appellatione venit dimidia in testamentis.
5 Emptio rei hereditarie non valet facta per vnum coheredum a creditore.
6 Substitutio fideicommissaria in dote fieri potest.
7 Pater filie in dote potest per fideicommissum substituere.
8 Creditore debitori succedente non extinguitur debitum pro parte in qua non succedit.
9 Ignorantia iusta quandoq; facit invalidum valere.

a 1 **Testatoz.** a Alias † testatoris voluntas tacita seu tacite derogatoria a contrario sensu intellecta facilius revocatur quam expressa. hoc dicit Dy.ibi.cum testamēto primo facto. Dyn.ibi signanter.scilicet anteq predicta epistola prescripsisset sic predit so. Dy.de.l.si quis.in princ.ff.titu.proxi.q est huic contraria. Dyn. ibi an que stipuler cā. Dy.ibi Constarer.i.si apparet epistolam fa cram a testatore cū numero quinq; testiū licet non sit signata seu sigillata. Dy. Vel dic si constet eā a testatore factā vel missam licet nō fit obsignata.sic.ff. de fide instrumentoū.l.penul. Ol. In glo.alias recepisti ibi nō signatā.arg.ff. de iure codicillorū.l.conficiuntur.§.vlt. Dy.ibi. Si quis in principio.facilius ergo tollitur voluntas tacita a contrario sumpta q tollatur expressa vt dixi in casu summario. Dy. Unde dic q hic prior voluntas derogatoria non erat expresse contraria secunde sed ex quodaz argumento sumpto a cōtrario sensu q: dixi volo valere q dedi in epistolam obsignata. ergo a contrario que dedit in non signata vi-

¶ Testator. Adde bal.i.l. humanū.z C. de legib⁹.z in l.filius.C.fabricē.vbi allegat hūc text.

Qui in diuersam. Verba presentis temporis a testatore prolata referuntur ad tempus conditi testamenti non autem extenduntur ad futurum.h.d. Dyn. Vel sic:verba presentis temporis referuntur ad tēpus testamenti verba autē futuri seu estimatio patrimonij ad tēpus mortis ibi superuixit.ff.testator. Dy. In glos.prima in fine.hoc non placet. Per.quia tunc tempus mortis inspiceretur cum sit nomen vniuersale.ar.ff. de fundo instruct.penul.ibi tempus testamenti ista non placet. Per.quia siue sint verba presentis temporis siue futuri vnū tempus consideratur.vt.ff.ad.l.falcid.ff.lineam.cuz similibus. Sed hoc ita est hic quia testator fuit locutus sub nomine generali sub quo plura diuidua continētur non sub nomine appellativo collectivo.vt.ff. de auro z argēto legato.l.medico.licet iurisconsultus in repetitione facti ponit nomen vniuersale:sed non consideratur nisi dispositio testatoris.secundum eum. In gl.quasi dicat ibi subaudiunt tantus hec subaudito.scilicet tantum nō est bona.vt.ff. de actio.empti.z vendi.l.vēditor omnis.z.ff.tit.proxi.l.seruos.secundum subaudītionem glos.Old. Et de hoc in alphabeto dictione tantum.z possent valere dicta testium qui sepe taliter testificantur ibi si ergo si plures alias est in glos.pluris z tunc debet esse.ff.etiam si augmenti. Ol.licet communiter habeatur nisi augmenti zc. In glos.scilicet auctum.ibi.§.ū. debet dicere.§.iij.z fol.vt ibi. Dynus. In glo.alias oblationem.in fiñ.fi fideicōmissaria onere grauauit. vt.ff.titu.pxi.l.fideicommissa.§.cum esset.z ibi nota.z.ff.eo.l. peto.in princ.estimauit non grauando. Old.

3 **Seio.** †Conditio apposita in personam vnius legatarij non intelligitur taciter repetita in personam alteri⁹. h.d. Dynus.ibi:heres extiterit et sic deficit conditio legati in persona sua. Dyn. In glos.purabatur ibi in textu patet q primo fuerit premissa nomina legatariorū z postea apposita conditio: vnde ad oēs videtur relata:sed hic post nomē vnius premissum fuit apposita conditio vnde ad eum solum videtur relata.vt patet ibi.seio si mihi heres zc. Dy. Refert ergo an conditio ponatur post numerationē legatariorū an in medio. Ol. Sed certe cuz hic fuerit legatum sub vna conceptione verborum videtur conditio repetita.vt.ff. de conditio.z demonst. Liul. Paulus. in principio z in fine.secūdū Per. Et ideo dic q hic non videtur repetita conditio quia in persona sei non fuit conditio aliqua.nam talis conditio merat hic de natura rei ergo eius expressio nulla in persona sua.vt.ff.titu.proxi.l.iij.secundū eum.sed tunc instatur de eo quod not.ff.titu.proxi.l.si filio.z.ff.eo.l.miles.§.fi. Sed dic vt in eis dixi quid si cōditio est apposita inter res legatas eidem persone nunquid refertur ad vtraq; dic vt.ff.tit.j.l.fi tibi pure.

Lucius. Jussus hereditatem communicare partem dimidiam tenetur per fideicommissum restituere.h.d. Old.vel secundum Petrum verba enuntiativa in codicillis prolata quandoq; dispositionem inducunt. Item nota qs testator potest precipere communionem pro hoc.ff. de conditio.
4 institu.l.iij. † Item no.q etiam in testamentis appellatione partis dimidia contnetur. Jacob.pro hoc.ff. de verborum significatione.l.nomen filiarum.§.portionis.

5 **Quatuoz.** †Si vnus coheredum emat rem hereditariam a creditore cui per eos fuerat obligata emptio non tenet.h.d. Dy.vel sic vnus coheredū ad emptionem rei obligate z alij prelegate non admittitur sicut extraneus. z sic no.arg.de tanq. de quo no m gloss.ibi.mutuam acceptam ab alio creditore. Dy.ibi posteriori creditori. Dy.ibi Obligauerunt predia legata. Dyn.ibi. Qui.ff.secundus creditor. Dynus. ibi lege pignoris.i.autoritate legis prodite super venditione pignorum.vt.ff. de pig.actio.l.si conuenit.z.C. de iure imperiando. l.si ibi ab eis qui revocare intendunt. Dynus. In glo.prima.ibi valet tamen legatum etiam vbi vnus solus erat omnibus legatus quod videbatur non valere: tamen equaliter caperent iure hereditario sed tamen valet propter rationem que sequitur quia etiam si repudier zc. Per. In glossa.sed que est contra hec actio circa finem.ibi quia ibi non fuit alicui de heredibus prelegatum hic sic. Et ideo ex causa prelegati petitur. Dynus. Vel hic coheredes erāt fratres ibi vero coheredes quia hic constabat heredi tarium esse ibi non. Dynus.in fin.vel hic non consenserint coheredes venditionis. Dy. Licet consenserunt obligationi.

Universidad de Deusto
Biblioteca

6 **Filie.** Iste casus notabilis est z nō est alibi ita clare † substitutio fideicōmissaria potest fieri in dote quod intelligo in eo quod est vltra debitum bonorum subsidium: nam in illo grauari nō posset. vt. C. de inofficioso testamēto. l. quoniam in prioribus. Dy. vbi de hoc plene dixi. z secundum Dy. hic fuit instituta in dote tm scōm mortē simul equaliter cū fratribꝰ z grauata in dote ibi cautionē: sed cui erat hec cautio facta patri an filie et videtur quod filie ibi alij nupta decessit ante cautionē renouatam. Dy. ibi. Respondi posse contra. ff. eo. l. cum pater. §. pater certā. potest dici quod ille. §. intelligitur secūdū instrumētum: scilicet vt licet soror non possit compelli pati fratrem stipulari in secundis nuptijs tamen ea mortua sine liberis petitio fideicommissi in rebus dotalibus locum habeat vel ibi simpliciter hic in casu morte voluit stipulari. z hanc approbat Jacob. in glo. quia interpellato. in fine. Item contra. ff. eodem. leg. cum pater. §. pater certam. Sed hic volunt filium stipulari post mortem filie sine liberis. z ideo verosimile est quod voluerit filie prouidere. Dyn. vel dic quod hic est speciale propter mozam muleris: vt in litera patet arg. j. de vsufru. le. l. si vsufructu mihi in biennium. licet finis illius legis aliquantulum finat. Dld. Item not. quod ex hoc. §. videtur † quod pater possit per fideicōmissum substituere filie in dote. z arg. ff. eo. l. cum pater. §. pater filie. in contrarium videtur. j. ad trebel. l. balista. z. l. seq. z. l. mulier. §. cum proponeretur. sed dic vt dixi secundum Dyn. quod pater potest si dos excedit legitimā. in legitima non per. l. quoniā in prioribus. sed Bartolus dicit

Universidad de Deusto
Biblioteca

tum an domus includatur in vendicione de erroze regiōis fundi quod non vitiet. eadem. l. §. libertis. vsu balnei legato omnia necessaria ad vsum balnei legata videntur. eadem. l. §. codicillis. z facit q̄ similes cōcessit alicui quod faceret domū in fundo suo in qua eum reciperet dum iret venatum vel aliquis ꝓmisit dare textam. ꝛ. frumenti ꝓ quodam molendino destructa domo vel molendino vtrum concedens an ille cui concessa sunt reficere teneatur. legata relicta a vementibus ab intestato non debentur a filio qui obtinuit in querela inofficiosi testamenti. eadē. l. §. apud scevolam. qua quasi furiosus habetur pater qui tale condidit testamentum. si non valet legatum nec onus fideicōmissi adiectū legato. ſ. eod. l. cum quis decedens. si aliquis se obligat inter vnos respectu emolumenti quod sperabat ex vltima voluntate cessante emolumento cessat ꝓmissio. eadem. l. §. qui testamento. z facit q̄s thesaurarius vel gastaldio respectu officij ꝓmittat solvere creditori q̄s finito officio non teneatur. directa ademptio hereditatis facta in codicillis trahitur ad fideicommissū.

35 eadem. l. §. feiam. Et vide ibi pulchra de ista materia, a debitore potest legari z fideicōmissum relinqui. ead. l. §. pater emancipato. z an donatarius potest gravari, z an adhibitus ad stipulandum videat adhibitus vt minister vel vt donatarius. statur codicillis cum sacramento etiam si alias nō probetur de debito. eq. l. §. codicillis. Et ibi plene an confessio facta in vltima voluntate ad obligandum valeat vel non. si quis confiteatur se debere nō capaci non valet si debitū non probetur. ea. l. §. titia. Verba testatoris debeāt ampliari potius quā restringi. ea. l. §. si. Prohibitio alienationis in vltima voluntate nō trahitur ad alienationem necessariam pura ꝓ solutione eris alieni. ſ. eod. l. pater fi-

16 lium. † Appellatione libertorum testatoris nō continētur liberti libertorum. ea. l. §. duobus. mortuis omnibus vno excepto quorum contemplatione alienatio erat prohibita ille solus admittitur ad revocandum. ead. l. §. filiam. Alienatio prohibita in vita videtur post mortem permissa. ead. l. §. fundum. nuda prohibitio alienationis non valet. eadem. l. §. agrippa. Rogatus restituere de parte sua ran. ſ. videt rogatus non de ea quā emit. e. l. §. quindecim. Si fideicōmissum reddat inutile et post facto magis debet pertinere ad legatarium quā ad heredē. ea. l. §. tusculanus. z quod priulegia concessa hospitali extinguuntur extincto hospitali z si rredificetur nunquid resurgat. si alienatio est, phibita inter plures dispositum est ad quam debeat puenire. inter, phibitas fideicōmissi petitio locū nō habet. e. l. §. mater. alis pater. sub nomine heredis pōt quis fideicōmisso gravari. ea. l. §. vti. In fideicōmissis magis attenditur voluntas fideicōmittentis q̄ verba. z v̄ba ꝓsentis tēporis non extenduntur ad futurus. ſ. e. l. pamphilo verba extensiua volo relinquere inducūt fideicōmissum. e. l. §. ꝓpositum. z facit si dicam volo emere z tu dicas volo vendere an sit contracta venditio. z si dicaz nolo adire an videar repu-

17 diasse. † adempto legato videtur ademptum onus fideicommisso adiectum. ead. l. §. duas filias. si credo duos mihi successuros diuersis iuribus z eodem iure succedant legata ab vno relicta debentur ab eo insolidum. ſ. eadem. l. post emancipationem. nstitutus ꝓ parte z de restituendo rogatus retentis hortis retinet hortos insolidū. eadem. l. §. seia. z ista verba terentis hortis inducunt fideicōmissum in ipsis hortis. si testator prohibet vnus ex heredibus aliquam partem non vendicare precipuam non videtur illam partem alijs prelegare. ſ. ead. l. ꝓ eo. em. z facit quod si habens fundum communem cū alio legat partez fundi sui an videatur totam suam partem legare vel dimidiam tantū legato toto si pars postea alij legetur de toto legato videtur detracta. eadem. l. §. in testameto generi generalissimo p gen⁹ subalternatiuum derogatur vel generi per speciem derogatur eadem. l. §. codicillis. z. §. felicissimo. z facit quod si fama sit instrumentum

18 esse falsum z fama quod tabellio qui confecit erat legalis † q̄s fama specialis instrumēti falsi deroget q̄ali legalitati tabellionis z si testator reliquit filie centum ad nubendū postea dixit q̄s legata per eum prestari debeāt demū post mortē heredis q̄s nō intelligantur de legato filie sed illud debeatur tempore nuptiarum. ba presentis temporis referuntur ad diem dicti testatoris. eadem. l. §. testamento. appellatione filiorum nepotes cōtinentur. eadem. l. §. concubine. si testator legat alicui. quicquid possidet in aliqua patria legare videtur etiam possessiones illi patrie adiacentes non tamen nomina debitorum eadem. l. §. legauerat. z facit si quis vendit legatum vel vendit possessiones suas an legare vel vendere videatur boues vel alia animalia q̄ ibi habet z quod admittatur talis libellus pero castrum cum pertinentijs z ibi sunt verba ō. responsum est si legatarius consequatur legatum ex alia causa quam ex testamento onus eidem appositum euanescit. eadem. l. §. testameto. z hic subauditur quōdam z facit quod si in instrumento dicatur titius filius martini z martinus sit mortuus: q̄s non sit falsum instrumentum sed subauditur quondā: non tenet rogatio qua quis rogatur alium adoptare. eadem. l. §. heres. si vnus legatariorum nolit petere legatum alter nihilominus peret, p parte sua z pro parte sustinet onus non insolidum eadē. l. §. agri plagam. z facit si testator gravauit heredem vendere fundus certo pretio an oblato pretio statim transit dominium sine alia traditione. Item facit quod si potestas precepit duobus q̄s satisfacerent de parendo eius mādato sub pena librarum centum z vnus fugit q̄s alter teneatur solum pro quinquaginta. Item si condemnauit aliquem in centū sub pena quarti z solut quinquaginta an teneat ad quartā totius vel solum partis non solute. Item si heres emphiteote solvat partem suā an res aperiatur in dominū, p sua parte alijs nō

19 solventibus. † grauatus restituere post tēpus nō tenetur restituere fructꝰ medio tēpore perceptos. e. l. §. sozoi. q̄s pater non teneatur dotare filiā naturalem. ea. l. §. pater. Et an habeat filiū naturalem in potestate qui tenet restituere sub cōditione non liberat restituendo ante conditionis euentum. eadem. l. §. scevola. z facit quod gratia concessa ad voluntatē concedentis expiret per mortem. fideicōmissum simpliciter relictum remissa cautione rogato de restituendo statim potest peti non expectata morte rogati. eadē. l. §. vltimo. licet solicitudo monumenti extruendi conferatur in personam vnius heredum expense tamen solum debentur ab omnibus ꝓ hereditatis portionibus. ſ. eodem. l. titius. si statuto caueatur quod filie non succedant sed dotari debeant in quanta quātitate dos debeat constitui. ſ. e. l. si filie pater. appellatione eorū que sunt in fundo non cōtinentꝰ que ibi posita sunt ad tempus. ſ. eo. l. si fundus. signū indefinitus equipollet vniuersali z illud quod communiter est propositum propter se non ha-

20 bet ad alterum tātum. ſ. eo. l. hoc legatū. † q̄s dictio qualitatiua habet restringere subiectum cui adiungitur. ſ. e. l. tamen adiectio. z quando dictio que auget vel diminuit z quando falsa demonstratio vitiet legatum. de significato verborum emptum z paratum. ſ. e. l. si quid. §. z quod assignari accipitur, p tradere z an genus insit speciei vel totum parti: si oppositum in opposito z proposito in proposito. ſ. eod. l. nam nec z an emphiteota vel vasallus qui rem alienauit si eam recuperet exeusetur a pena si actum est contra furem nulla expressa actione an actū intelligatur actione furti vel conditione. ſ. e. l. Item legato. z quod vocabula quod se habent ad plura debent intelligi secundus proprū significatū de legato facto vxori quod eius causa paratum erat. eadem. l. §. si vxori z. §. fe. z quod vxori de iure cōmuni non est in potestate viri secus de iure lombardo. quod conditio relata in personam intelligi debeat secundū cōditionem ipsius persone. ſ. e. l. cū filio. z de significato istorum verborū in eius tutelā filius peruenerit z q̄s intelligentia dictorum ex causis sit assumenda. dicendo legatis libus quid debeatur. ſ. e. l. librorum. z an charte debeantur extra ordinarie pura summa Azonis z similes an ordinarij tū. z q̄s le

21 gata materia non debeāt materiarij z q̄s ex cōsuetudine loquēdi receditur a proprio significato vocabuli. z lecto legato quid debeatur z an debeantur linteamina z culcitre z maxime de syndone aut purpura q̄ dictio hoc amplius indicat. precedētis legati repetitionem. ſ. e. l. si tibi pure. ligno legato quid contineatur. e. l. ligni appellatione. z ibi notabile verbū pro excusatione glossarij z ibi sunt plura notabilia z sunt peregrina z legato genere non intelligi legatur q̄s proprium z speciale nomē assumpsit z refert an aliqd fiat directo an per medium. legato chirographo relicta videntur ea que pbantur ꝑ chirographum. ſ. e. si cui chi. z an tradito instrumento videtur cessa hypo. z legatis omnibus videat legatum quod debet colonus pro futuris annis agnis legatis qui debeatur z qui intelligatur agni. ſ. e. l. cum quereretur. Lino z lana legatis quid debeatur. ea. l. §. lana. Que cedant penu legata. predio legato cū his que empta z parata sunt eius colendi causa quid debeatur. e. l. §. fi. Et ibi ponuntur tria vniuersa. ſ.

22 colere: ordingere: z custodire. † Mutatio facta de artificio ad artificium non facit perire legatus. ſ. e. l. textoribus. Quod ap. masculini contineatur femininum. ſ. eo. l. qui duos. z facit si statuto caueatur q̄s mulier nō succedat filijs an possit succedere filiabꝰ. z an statutum recipiat interpretationem extēsiuam. Quod dictio item continuationem z precedentium repetitionem inducat. ſ. e. l. in repetendis. sed an reperita videatur dies vel conditio. q̄d videtur testator legare calendarius legando videtur excipere calendarium excipiēdo. ſ. e. l. qui filium. Et sic quod operatur concessio in concesso operatur exceptio in excepto qui dicantur negotiatores. ſ. e. l. legatis. Et an dantes rotulos ad vecturam cōtineantur ap. negociatorum. z an piscatores sint negociatores. z q̄ dicātur obsonatores. quod mutatio de artificio ad officiū non extinguat legatus. ea. l. §. si ex officio. Et quid sit artificium. quid officium. z quid ministerium. Et si ludens ad scachos conuenit vincere ludum cum vna pedite an sufficiat. si vincat cū pedite facta regina. habens plura officia vel artificia. cedit illi i quo plus

versatur.

versatur. ead. l. §. si vnus. z facit q̄s ille q̄ habet plures parochias teneatur illi in qua plus cōuersatur. z si aliquis est de pluribus collegijs quod cedat in quo ille magis versatur quod per exercium suscipitur incrementum. ea. l. §. ornatricibus. z q̄ per artificium homo potest sibi querere victum z carior reputatur. z q̄ expense fiunt in addiscendo artificium z quod omnis homo natura sere desiderat. Quid debeatur pecoribus z quid contineatur appellatiōe agnorū. ea. l. §. si aubus legatis. an debeātur domestice. ſ. e. l. aubus. Quod appellatione eorum que sunt in fundo continentur ea sola que ibi sunt causa perpetui vsus. ſ. e. l. qui saltum. qui omne dicit nihil excipit. ſ. eod. l. iuk. Et an qui relinquit omnem partem qui habebat in fundo videatur legasse partem sibi pignozi obligatā. q̄s vba enūciatiua non inducāt fideicōmissi petitionē. ea. l. §. ex his. q̄s cōmune est non est meum insolidum eadē. l. §. seruos. Verba presentis tēporis restringuntur ad tempus testamenti non ad postea illata. e. l. §. pdus. In dubio non est recedendum a proprio significato verborū nisi aliud appareat ex volitate defuncti. ſ. e. l. nō aliter. Quis dicatur iuuenis z quis senex. ea. l. §. titius. q̄s verba in testamentis large sunt accipiēda. Quid contineatur appellatione lane lini vestimentorum z purpure. ſ. e. l. si cui lana z quod signum vniuersale pura comprehendit. Quod indefinitum. quid contineatur appellatione suorum. z an ea in quibus habemus vsumfru. vel que bona fide possidemus. ſ. e. l. si suos. z an qui obligat bona sua videatur obligare nomi-

22 na debitorum. † numis legatis minores debentur nisi ex consuetudine patrissa. vl moze regionis aliud appareat. ſ. e. l. nummis. Quod appel. legatorum contineantur libertates. ſ. e. l. cuz in substitutione. Que casu absint abesse non videntur. ſ. e. l. quesitum. q̄s facit ꝓ clericis in studio existentibus vt residere videantur z q̄ licet parochianus propter guerram non audeat habitare in parochia nihilominus si ibi parochianus. quid debeatur fundo legato cum inhabitantibus z familia. ea. l. §. menū. z §. seq. quid contineatur argenti z marmoris ap. ea. l. §. illud. Et quod appellatio ꝓprū nominis non eximat rēs de legato sui generis. eadem. l. §. cocum. res estimate in dotem date non continentur legato empti vel parati. eadem. l. §. cum vir. Legato choro z familia quid debeatur. ſ. e. l. si chorus. Si legantur mobilia q̄ ibi erāt quid debeāt. ea. l. §. his verbis. area legata z postea edificata de inde treū destructa vel seruo manumisso postea in seruitutem redacto an cedant legato. ea. l. §. area. quid sit legari vel heredem institui coniunctim. ſ. e. l. coniunctim. z ibi de coniunctis re tm̄ vel verbis tm̄ vel re z verbis. qui dicantur pueri z q̄ masculinum cōcipit femininum. an fundo legato vt instructus debeatur seruus in fuga existens si apprehendat. ſ. e. l. seruus. fructus non veniūt

23 in restitutione fideicōmissaria. ſ. e. l. q̄s his. † Q̄s ap. posterorum contineatur filij vel liberi non aut liberti. ead. l. §. idem testator. legatis que rome erant debentur reposita in contmentibus edificijs. ſ. e. l. cui rome. hoc verbum meum adiectum verbo p̄sentis tempozis an inducat conditionem vel demonstrationez tm̄. ſ. e. l. nuper. Et quid si adiiciatur verbo futuri temporis. legata domo z que in ea erunt non debentur muri exacti vt alijs nominibus colocarentur. ſ. e. l. si ita. ap. legati continent fideicōmissum. z do natio causa mortis. ſ. e. l. z fideicōmiſ. Legata lana vl̄ naui nō deberi vestis vel armarius ex eis facta: sed legata massa scyphi ex ea facti debent. ſ. e. l. lana. inter cōiunctos re z verbis vel verbis tantū vel re tm̄ qs sit potior in p̄te deficiēte plene. ſ. e. l. re coniuncti. Quid sit nominatim legare. ſ. e. l. notatis. Quod ap. reliquoz non cōtineantur exacta per testatorē. ſ. e. l. predijs. z legatis predijs non debentur reliqua colonorum. ea. l. §. ex his taberna pure purea legata nō debetur preterū purpure credite neq; reliqua debita. ea. l. §. pater. Legatis predijs sciatis sicut cōparata fuerūt debentur alia cum eis empta. ea. l. §. titio. Er an per instrumenta probentur fines plebatuum. Legatis domibus an debeant balnee adiacētes. ea. l. §. balnea. Et facit si fratres diuidant domos cōmunes. z nihil dictum fuit de curia adiacente q̄ cedat illi domui iurta quam magis erat. z si ex consuetudine filio primogenito debeatur domus paterna q̄s orti z alia adiacentia debeantur. z si quis habebat domum in duabus parochijs q̄ intelligatur vicinus illius p quē intrat in domum. Appellatione domus domuncula adiacens continet. ea. l. §. fin. Fundo p. relegato cum omnibus que ibi erāt. z cū agris cōiunctis z mancipijs quid debeatur. ſ. e. l. si mihi meuia. Si testator legat domum cum causa instrumento z repositis nullo excepto non debentur pecunia nec nomina debitorum. ea. l. §. his verbis. z facit q̄ statutō vel rescripto contineatur nulla exceptione obstante quod tamen exceptio nes legitime admittantur. nudum preceptum de non alienando

24 alienationem nō impedit. ſ. eo. l. lucius. † Et an si testator prohibeat heredē alienare videatur, phibere heredē heredis. z an filio prohibito, phibeat nepos: z si nepos concessit feudū ita q̄ si feudatarius decedat sine h. rede ex suo corpore z decedat relicto filio z filius relicto extraneo an feudum aperiatur in regem. si feratur sententia absolutoria cōtra agentē ex vna causa nō obstat exceptio rei iudicate agēti ex alia cā. ead. l. §. sempronio. Legatis predijs vt possessa sunt an debeantur. servi. eadem. l. §. quesitū. z ideo relictum fratribus iunioribus debetur z sozoribus. Legato fundo vt optimus maximusq; est non debentur que ibi erant gratia patrissa z non fundi. eadem. l. §. collegio. legato predio tribus libertis z prohibito ne de nomine suo exiret etiam alij liberti quibus non erat legatus admittuntur. ſ. eo. l. is qui. z non est alibi iste casus. appellatione summe z quantitatis continetur etiā species. ſ. e. l. quisquis. Et ibi de significato dictionis summe z quātitatis z dictionis quodcunq; quod sequens clausula non ita refertur ad omnia sicut precedens. in grauamine hereditatis restituēde fideicōmissum nō venit. ſ. e. l. titius. Appellatione reliquorum non continentur exacta p testatorem: sed exacta per heredē sic. ſ. e. l. aufidius. Et quod iudex appellatiōis potest ꝑ parte cō firmare primam sniam. z an iudex posset supplere de iure vel de facto testator damnando heredes simpliciter videtur omnes dānare. ſ. e. l. si plures grad⁹. z facit si statuto caueatur quod occisor occidatur nisi habuerit pacem ab herede. si erant plures heredes an sufficiat habere pacez ab vno. Semus vbanis legatis qui de

25 beantur. ſ. e. l. seruis vbanis. † z rusticus dicitur qui moratur in villa z ciuis qui in ciuitate. artificium superat officium. ea. l. §. legatarijs officijs legatis seruis omnib⁹ in eodē genere sed nō speciem vel genere z specie qui debeantur. ea. l. §. si alij. verbū reddēdi significationem habet retro dandi: recipit tamen significationez que non est in dando. ſ. e. l. heres meus. Prouisio generalis non extenditur ad ea in quibus specialiter est prouisum. eadem. l. §. due statue. z ibi de hoc pulchre. Et si primo exprimantur indiui dua deinde subiciatur genus restringitur genꝰ: in dubio ad omnia est facienda relatio. eadē. l. §. vroni. Et relatiuum singularis numeri refertur ad pluralitatem quod est contra grammaticos. Corinthijs vasis legatis que vasa debeātur. ead. l. §. corinthia. et cui testudinea que debeantur. ea. l. §. si predijs. qui habet legata an debeantur sibi obligata. ſ. eod. l. qui habebat. Et ibi de dulci amore patrie in verbis ita vt est non continentur reliqua colonorum. ea. l. §. peto. Verba preteriti temporis restringuntur ad tempus testamenti. ſ. e. l. his verbis. Qui legauit lances leues cū haberet solum graues tenet legatum nō obstante falsa demōstratiōe, sumptus qui fiunt pro acquirenda re legata spectant ad heredē puta circa militiam acquirendā. ea. l. §. alumno. Et q̄ aliquid sit

26 consuetum solui pro introitu militie z collegij: z facit † quod ep iscopus teneatur donare consueta tempore consecrationis. an a substituto ex heredatis possint legata relinqui. ſ. e. l. si pater. Aucta portione filij per contratabu. augetur petitio legatorum. eadem. l. §. fi filius.

1 ☞ Diuinis nō debet se immiscere q̄ se excōmunicatū dubitat.
2 Error in conditione defuncti an vitiet legatum.
3 Filius an possit legare z mortis causa donare.
4 Depositati nec testari possunt nec codicillari.
5 Testamentum vitiatur si testator hereticus efficiatur.
6 Testamentum heretici ad ecclesiam reuersi an conualescat.
7 Gauari quis possit per fideicōmissum.
8 Gauatus per fideicomissum si non successerit non tenetur.

Incertus. Qui incertus est de statu seu cōditione sua siue erret in facto siue in iure non potest legata relinquere. h. d. et

1 dic incertus errans in facto. Et est arg. † q̄ dubitans se excōmunicatum interim nō debeat celebrare diuina cum maius sit periculuz q̄ condere testm̄. fm̄ Bet. De hoc extra de clerico excommunicato mmistrante. c. si celebrat. ibi non pōt z ideo nec legatū nec fideicōmissum relinquere ibi p error rem iuris. Dy. In gl. nisi sit miles. in fi. z sic est speciale in militre: vt hic no. z. d. §. j. Sed que est ratio specialitatis forte quia miles priuilegiatur in quibusdaz ergo z in istis. §. certe hoc non placet Bet. q̄ de statu ex quo non possit testari: vt hic dī. Si q̄s dubitat de tali statu in quo existens possit testari in quocunq; esse vt quādo miles dubitat an sit in statu existēte sui iuris an in potestate z tūc testari possit in quocūq; statu de p̄dictis esset testatꝰ. sed si dubitaret an esset seruus hostium vel latronū non posset testari: quia si esset in statu illo quod esset captiuus non testaretur etiam miles ergo ꝛc. vt. ſ. de castrensi peculio. l. si filiusfamilias. miles captus. in principio. z sic est speciale inutile. In glos. sic aliquis. in fi. de hostibus non bene dicit quod statim dicit q̄ se putat nihil a captiuo differre. Dy. Et alias est in textu vel legatus similiter plana: nam testari potest: vt dicta. l. qui a latronibus. sed ratio incertitudinis impedit: vt hic. Dyn. ℭ. † Opponitur q̄ error

2

Universidad de Deusto
Biblioteca

de cōditione defuncti non vitiet legatum: quia nec institutionem ex qua pendet legatum. vt. ff. de acqui. hered. l. quod si dubiter. solu. pater. Dy. quia ibi neuter casus impedit testamenti effectū hic autem alter poterat impedire. Oldra. Jn gloss. vlti. ibi. ff. cur autem. z dic vt ibi no. dyn. Et est ratio: quia actus additionis nō est ita solēnis sicut actus testandi cū ille sit priuati iuris ille publici iuris. vt. ff. de testamentis. l. iij. secundum ℣e.

Sed si filius. Si filius sa. vl seruus faciant codicil los postea manumittantur legata sumunt vires ex voluntate noua nō idem si faciant testamentū. h. d. Dy. Uel sic. z idē est effectus: codicilli quacunq; ratione inutiles possunt ex noua voluntate confirmari testamentum non: ibi: non valet ab initio. Jaco. eo. existere in potestate. Dynus. Jbi manumisit propter quod seruum impropie quoad filium ibi constanter. i. firmiter. Dy. Jbi. Relictum videri. id est erectū habere. Dy. Jbi. Hoc vtiq; sez q ex posteriori voluntate cōfirmē
3 tur relicta mutiliter in testamento. Dyn⁹. ¶ Oppone: q filius possit legare quia potest mortis causa donare. vt. ff. de donatio. causa mortis. l. cum his. si testari est publici iuris vnde non debet ex alieno pendere arbitrio. vt. ff. de here. instit. l. illa mitiatio. do nare autem est priuati iuris vnde potest ab alio róbur assumere.

¶ Oppone quod sit idem in legato z institutione vel testamēto z codicillis q; nullum confirmatur nisi voluntate noua z vtriq; confirmatur voluntate noua: vt hec probantur de codicillis z testamento. j. de bonorū posses. fin ta. l. qui ex liberis. §. ei testō. ergo nō diuersum. dic ergo si testū nō tenuit ab initio aut propter conditionem defuncti vel heredis non confirmatur. vt. ff. de testamentis. l. si filius. z instituto. quibus modis testa. infirmetur. §. non tamen. z hoc dicitur. j. de regu. iur. l. penulti. aut propter aliquod extrinsecum vitium vt propter preteritionem filij z confirmatur. vt. ff. de iniusto testamēto. l. filio. aut testamētum tenuit ab initio z confirmatur pone preterito posthumo. vt eo. titu. de iniusto testamento. l. posthumus. aut capitis diminutione. z confirmatur etiam in voluntate que non sit eiusdem solemnitatis. vt dicta l. qui ex liberis. §. testamento. de bonorum pos. fm ta. sed codicilli quacunq; occasione ab initio non tenuerint confirmant voluntatem nouam: vt hic. z est ratio quia in legatis que relinquuntur in codicillis vel epistola sufficit relinquentem z eum cui relinquitur capacem esse z testabilem tempore mortis. vt. j. de iure fisci. l. §. si quando de donatio. causa mortis. z de rebus dubijs. l. si cognatus. sed in testamento inspicitur quod testator fuerit testabilis z heres capax tempore facte dispositionis. vt. ff. de testamentis. l. filius. z de hered. instit. l. si alienum. §. in extraneis. Dynus. dicas tū secundū Ja. de are. qd si qñ filiusfa. vel seruꝰ sunt facti sui iuris fecissent sibi legi testamentū in potestate vel seruitute factum coā. vū. testibus z dixissent velle illud valere quod bene valeret nec diceretur vetus testamentū sed de nouo factum ar. ff. de inoffic. testamento militis. l. si tribunus. z. C. qui testamēta facere possunt. l. hac cōsultissima. Ja. in glo. qs deberet apparere p aliquod iudicium vnde dicit iudicium. z non indicium per id qs no. ff. testamento. z. j. eod. l. si quis plane. z dicto. §. non tamē cū ho. sed per quot testes debet probari hoc iudiciū. id est ista noua voluntas quedam glo. dicit qs p quinq;. vt no. C. de codicillis. l. j. z dicta l. qui ex liberis. §. testamento. j. de bono. pos. fm tab. alij dicunt quod per duos. vt. ff. de testamentis. l. heredes palam. §. sed si notam. sed distingue aut volo ostendere voluntatem q̄ prius erat inutilis confirmatam z tunc quinq; testes requiruntur. aut volo declarare voluntates in se vtilem ab initio z tunc duo; z est ratio quia qui confirmat aliquid inutile videtur de nouo dare. vt. ff. de heredi. instit. l. asse. de verbo. signi. l. lege obuenit hereditatem. z. ff. de testa. tut. l. testamento. Dyn. z in aut. de defen. ci. §. interim in glo. quandoq; tamen ibi. l. posthumus z etiam si nō valuit ab initio assumit vires. vt. eo. titu. l. filio. dy. Jn glo. pura codicillis in fi. f. voluntate noua vel consensu sed dic non confirmari solo tractu temporis. Dy.

Si quibus. †Deportati ab eo qui ius deportandi habet nec testari nec codicillari possunt: deportati tamen ab his qui non habent ius deportandi antecꝰ princeps sententiam confirmet possunt testari z codicillari. h. d. Dy. ibi polides. Dy. Jbi. quis ciuitatis si damnatus ad pena 1
deportationis per presides. dy. Jbi. si ante decessisset deportatꝰ. Ex. Jbi. qua sententia a preside plata. dy. Jbi. ita fm. id est lata sua antecꝰ mādet executioni: q; talis sua trahit secū executionē 1
vt. j. de penis. l. qs ad statū. l. q vlti. z. l. in seruorum. §. q; ex causa. 2
dy. Jbi z ideo. f. q; perdit ciuitatem z testamenti factio est de iure ciuili. vt. ff. de testamentis. l. testamēti factio. dy. Jbi. durauit. 3
id est si durasse declarauit. dy. iste. §. adducit ad questionē dāna ti ad mortē an teneat eius testū. z. gl. j. huius. §. munus qs nō p. 4
l. ff. de testamētis. l. ei⁹. §. j. de quo dic vt ibi plene dixi. † Item fa 5
cit qs testamentū ante heresim factū vitiet p heresim superuenie tem z p hoc dicto. §. j. in. l. eius qui. de iniusto testamēto. l. si quis ex hereditate. §. irritū z de leg. j. l. cū filius. §. vlti. z qs no. C. de sacrosan. eccle. auf. si qua mulier sed ar. contra. ff. de testamentis. l. is cui. z. j. de bono. pos. fm ta. l. j. §. si quis autem. sed in istis casibus causa. phibitionis superuenies nō sumpsit originem ex delicto. phibiti in questione nostra z in primis cōcordātis secus circa quod dic plene vt no. dicto. §. si quis autē. dy. quid ecōtra si hereticus qui fecit testamentum reuertat ad fidē an cōfirmabit testamentum dicendū est qs nō q; ab initio nullū fuit. propter cōditiones testantis. vt. C. de hereticis. l. manicheos z ideo postea nō confirmat lz impedimentū amoueat vt hic. z. ff. §. pei. j. de regu. iur. l. omnia que ex testamēto. z. l. penul. z. ff. de testamentis. l. si filius. Old. Sed q̄ est ratio q̄ pses. puncie nō pōt deportare z tamen potest in metallū damnare q̄ est malus. vt. ff. de officio presidis. l. illicitis. §. qui vniuersas dic vt ibi no. z plenius dixi. j. de penis. l. ij. §. j. C. de interdictis z relegatis. l. relegatorum.

Si quis plane. Si deportatꝰ faciat codicillos z fuerit indulgentia principis restitutus valerent fideicōmissa ex voluntate noua. h. d. dy. ibi. si fecerit. l. in pena deportationis constitutꝰ. dy. Jbi. durauit alias durabit. i. durasse declarauit vel durasse apparebat z pbetur. dy.

Sciendum. †Illum posse p fideicōmissum gratiam cui aliqd relinquo vel nō adimo cum possim adimere. dy. ibi puenturū ex dispositione mortentis tacita vel expressa secus si inter vtuos vt no. j. e. l. quod dic vt ibi. z not. quod dare videt q nō adimit quod pōt adimere quod est notabile fm ℣e. ibi. nobis fideicōmittetibꝰ. dy. Jn gl. dat heredi in fi. z de iure dotis. l. adoptiui. §. i. z vide quod no. ff. ti. j. l. imperator super verbo amplius. z de leg. j. l. cum filio.

Illud certe. †℣enatus per fideicōmissum si non succedat sed alius, non tenet non succedens nec etiam ipse succedēs. h. d. dy. Jbi. eū q est in sequēti gradu ad quā bona sunt deuoluta. Dy. Jbi. eius. f. patroni ibi relictum per libertū. dy. Jn fin. f. qs filius suo iure veniens ad bona alibi nō teneatur ad fideicōmissum in glo. imo videt in fi. vel dic quod ibi a coheredе religt z ideo cū ali⁹ ex voluntate defuncti succedat z ideo nō tenet. vt. j. e. l. sed z si sic. pe. vel hic a proximiorib⁹ ibi simpliciter ab intestato sed nōne. primus est quem nemo pcedit vt. j. de ver. sig. l. primus. ergo primo repudiante iste reperit proximior lz Azidero tps dispositiois nō futuriz in ꝛbis presentis tporis vt. ff. ti. j. l. fi. §. j. dy. etiā facit ille. §. qs si testis in vno capitulo reddat rōnē dicti sui, qs illa rō nō extēdat ad alia nisi sunt de eadem materia. Item nō ob. huic. §. j. e. l. a pre. vt ibi dicam.

1 ℣ Alidum ab initio facilius retineri potest q̄ invalidum confirmari.

Ex filio. Jbi heres erit. i. licet dicat testamētum fm tertiū casum qui est Azonis exponе ex filio. i. a filio. dyn. Jbi heres erit. dicēdo testamentū nullum in glo. ibi dic ergo mater extranei hoc nō valet q; est contra literam cum filius non sit suus heres matris. ℣et. vt. j. de suis z leg. i. m suis ibi vel pone in emancipato hoc vero pcedit eadem ratione qua z prima ℣e. vt ibi vel tertio hoc nō pcedit q; est extra textum qui loquitur in fideicō. relicto a filio pterito. Et fm istū casū fuit relictū a nepote instituto. ibi a quo. f. filio preterito. dy. et Oldra. Jbi natus ex filio. i. lz instituatur natus ex fideicōmi. ꝛc. non autem dicas quod sit suꝰ heres. i. admittat ad succedendū vna cū filio quia filius precedit eū in gradu. z sic in successione. vt. ff. de liberis z posthumis. l. gallus. §. in omnibus. z. j. de suis z legitimis. l. i. in auf. de heredитate ab intestato. §. j. dyn. ibi vel quarto hec est planior. dy. ibi alium filium in potestate existentem. dyn. Jn fi. no. fi. huius glo. sed an corrigatur per auf. ex causa. respōdeō non. quia illa loquitur quando relinquitur legatum simpliciter vel ab instituto vnde ab initio saltem aliquas vires possunt assumere hic autem a preterito fuit relictum z sic ab initio ipso iure nihil valet relictū: z lz postea quodam casu bona deuoluantur ad preteritus cū relictum ab ipso preterito nullas vires assumit vt patet in casu simili. j. e. l. sed si sic. in ver. sic autem. z no. C. de fideicōmi. l. quidam. † na facilius est retinere quod ab initio valet quam confirmare quod non valet. dy. vt. ff. de his qui sunt sui vel alieni iuris. l. patre furioso. cum simi.

¶ Donatarius causa mortis p fideicōmissum gravari potest.
Gravari potest quis propter fructus medii temporis.
Debitor legans stipulatori non potest eum ex hoc fideicommisso gravare.
Debitum non dicitur remissum per remissionem pignoris.

Si mulier. †Donatis causa donatarius potest fideicōmi. gravari. h. d. ibi. dec. scs martinus. dy. Jbi videt quatenus ex liberatiōe vtoris ad eum

ad eum puenit. Dy. Jbi ab eo. f. marito. Dy. Jn glo. quia nihil interest ibi enim hoc enim. f. qd aliquid percipiat ille qui gravatur Oldra. Jn gl. q; sit inter vtuos ibi secundū quosdā z fm. Dy. vt ff. de leg. ij. l. sequēs qō. Dy. Jbi qs exigit. f. qs habeat ex vltimo iudicio. Dy. Jn fi. hoc est fallum vt. d. l. sequēs qō in fi. de leg. ij. preterea donarlo q nō tenuit potuit revocari. Et p revocationez adimi qs erat donatū. vt. ff. de do. inter vir. z vxo. l. cū hic status. §. ait oratio. z si non adimit qs adimere potuit certū est qs in eo potuit onus fideicō. imponere. vt. ff. e. l. i. §. secundū. Et ad. l. sed z si sic. rūdeas qs ibi rogat⁹ nō percepit qs expressa vel tacita voluntate rogātis hic autē pcepit ex tacita vt dicta. l. cum hic stat⁹. §. ait oratio. Dy. z ℣e. idē. ar. C. ad. l. fal. l. in donationibus. Dy. in gl. simul cū pacto ibi cā mortis vel dic recidere vt fm formam pacti vir lucret dotem. dy. Jn fi. vel simpliciter primas dotē andēdo in qua pactū de lucrādo interuenerat qs in augmēto intelligit repetiū vt. ff. de pactis dotis. l. iuris. §. cū mater. Oldra.

Julianus. †Propter fructus medii temporis potest quis fideicō. gravari. h. d. Jbi in diem. f. rogatus secundum Dynum.

***Sed rem.** Iste casus non est alibi ita bene. dy. z prima facie videret ad cōtrariuz z breuiter.
3 h. d. † debitor rei ex stipu. si rē legat stipulatori nō pōt eus ex hoc fideicō. gravare sed si vsuf. legat vsumfructū dño. pprietatis sic: z si creditor pignus liberat ex hoc nō pōt gravare debitorē fidei cōmiss. h. d. vsqs in fi. ibi ex stipulatu etiā pure. Dy. Jbi quod p q̄. dy. ibi statim sine traditione. Dy. Et vide qs dixi. ff. de le. i. l. si creditori. Jbi qs dicat z bñ. Dyn. ibi nequaquam licet valeat legatū quo ad predicta ꝛmoda. dy. ibi quā substinet subaudi cō sequet ab herede. dy. ibi mortis causa. f. donādo. dy. ibi nequaꝰ respōdet tacite obiectiōi. dy. ibi cogitem⁹. Et ideo valet vsqs ad quantitatē illi⁹ cōmodi vltra nō. dy. ibi liberauero debituz tamē non remisi. dy. alꝰ valeret vsqs ad quātitatē debiti. vt. ff. de le. i. l. si pecuniam. Dy. Jbi z eius. f. debitoris. dy. Jn glo. tēperamētū ibi psonalē p actionē. vt. j. de acti. z obli. l. obligationum substātia. dyn. ibi de liberatione legata. petitor. sed hoc est falsum q; de hoc nō cognouit testator: vt. l. petitor. nec obstat hec litera q: intelligitur quia sumptus factus in lite peratur ex testamēto: fz intelligitur qs p legatū exonerēt a sumptib⁹ quos haberet facere in probando si ageret ex stipu. qs nō habebit necesse facere q; pbatio erat clara ex testamēto fm ℣e. ibi rōnez litigādi. tu dic quod secūdum hec iura vicꝰ victori nō cōdēnabatur in expēsis. Sed p iura. C. hoc fuit inducтū primo in clericis per. l. cum clericis. C. de epi. z cle. postea gñaliter in omnib⁹ vt. ff. §. finaliter alterutra in. l. properādū de quo dixi etiā. ff. ti. pti. l. qui solidū. §. etiam. Et de hoc no. z dixi. d. l. pperandū. §. sui aūt. Et in auf. de iudi. §. opz in glo. si autem commodum. in fi. de leg. j. l. qs in rerum. §. j. ibi vnde hic deficit. hz Dy. ibi qñcunq; ar. ff. de eo qs certo loco. l. centum capue. Et. l. vlti. z. C. depo. l. iu. dy. filis nō no. ff. de rei vend. l. non solum. Oldra. z notabilis est hec pars gl. Jn. gl. vlt. in fi. imo nō
4 est ℨ sed p; q: nec hic nec ibi dī qs fit donatio. † Et debitum petiti potest remisso pignore q: nō vī in dubio remittere debitum liberando pignus. vt. j. deliberatione le. l. i. §. iul. dy. z Jac. de bel.

A Patre. Jbi eos manumissum vel emancipatum. dy. in gl. p filiū. Jbi sed si adūlis ser in potestate existens. dy. Jn gl. vlti. in fi. videt cōtra q: relictū ab vno nō debeꝫ ab altero successore vt ff. ti. j. in fine. Sed ibi succedit alius preter, volūtatem defuncti hic secundum voluntatem. Dy.

1 ℣ Heres heredis vel legatarij potest per fideicōmissum relinquere ei ap. ellatiuo nomine.

1 **Si fuerit.** Jn. §. si quis. † ab herede heredis vel legatarij potest per fideicō. relinqui nomine appellatiuo proprio autem non. hoc dicit vsqz ad. l. si deportati. dynus. ratio diuersitatis inter primum z secundum est quia in primo certum est qua habebit heredem saltem fiscum. vt. j. de iure fi. §. an bona z ideo fideicommiss. est certum: sed in secundo non. nam heres heredis est incert⁹ quia heres secūdus forte moziet viuēte primo z quia astringeret certū heredē instituere qs est absurdū. vt. j. ad treb. l. ex facto. Dy. Jn glos. l. quasi de equitate ibi idem si relinquat in hoc scso casu bene dixit. ℟. p. l. j. pti. §. sic autem z qs. j. dicit idē in vtroq; exponе vt ibi dicā. Jbi in vtroq; casu quādo pus honorauit z qñ post nō in alio casu glos. posite in ver. idē si relinquat nō est idem vt. j. l. proxi. no. Old. Jbi vt z ibi not. qs in. §. si prius fuit ex heredatus. dy. z cōtinua. l. sequentem.

Sed z sic. Sūmara est hec lex. §. pti. §. ibi. sic ait⁹ dz esse ꝛsicut⁹ nō. §. fm dy. Jn gl. institui seu ibi vel si deest heres z scs hoc habeas factus z non habeas heres iussu eius. Dynus. Jbi z eius iussu adeat hereditatez: vnde cum nec hereditas nec aliquid aliud ad eum perueniat testatoris iudicio sed ex suo cōtractu qz forte emit seruū qui iussu eius adūt hereditatem non potuit eum gravare. dy. ibi si alienis. Et fm hunc casum est ītra. ff. de leg. j. l. plane. § qui rogatus. in fi. sed rūdeo quod ibi ab initio fideicomerat vtile qz erat impositū ei cui poterat imponi, nazꝫ alij acquiratur hereditas facto illi⁹ cui erat impositū nō ideo expirat onus impositio. ar. ff. e. l. a parte. z de leg. ij. l. si alienus. Sed hic ab initio fuit inutile z iō nō cōfirmatur vt no. ff. e. l. ex filio. Dyn.

1 ℣ Bona omnia deportatorum pertinent ad fiscum.
2 Deportatis relictum an dicatur pro non scripto.
3 Fiscus quo iure bona deportati dicatur capere.

****Si deportati.** Jbi ad fiscū pertinere hoc ideo qz nō pōt acgrere deportato. † Sed acgri fisco ad quē omnia bona deportati debēt puenire. Jac. ibi restituit. f. dñs deportati viuo testatore. dy. Oppone qs nō attēditur tēpus mortis vt. l. si cognatis de rebus dubijs. secūdo op. quod seruꝰ nō possit alienari vt. l. deportatorū. C. de penis z fol. vt in glo. Item op. vt hic opponit z solut p dy. Et allegat Ja. de are. hāc. l. in ar. si relinquatur fratribus mimoribus qui non possunt habere propetum in particulari nec in cōmuni qs illud querat ecclesie romane cuius sunt omnia eorū bona vt. ff. de acquiren. heredi. l. seruus communis. z. j. de stipu. seruorum. proinde. vt sic in eorū personis represententur papa vt dñs in fuo. vt. j. de opt. legata. l. si pāphylo. z ita est interpretata eorum regula per ecclesiam romanam. † Alij dicunt quod illud quod est eis relictū sit pro non scripturn sicut dicitur de dānatis in metallū. j. de his qui pro nō scriptis habētur. l. si in metallum. z de penis. l. quidam sunt servi pene. nisi ad alimenta relinqueret. vt. j. de alimentis legatis. l. seruos. Jacob. de hoc plenissime dixi. C. de sacrosan. eccle. auf. ingressi. ver. item consuevit queri quid erit de bonis ingredientium in gl. ibi vel ad nouum dominiū. Sed oppo. j. de regu. cato. l. j. sed illa regula non habet locum quando legatum deficit propter personam legatarij. Dy. ibi quia subaudi. ibi z mortis vel dic vt ibi z vt dixi. ff. de leg. ij. l. cum ita. §. in fideicō. dyn. ibi de bonis prescriptorum. l. ij. sed op. ℚ querat ei non fisco sed verum est ex contractibꝰ qui sunt iurisgentium. Sed ex vltimis voluntatibus que sunt iuris ciuilis non: vt. j. de penis. l. quidam. z vide quod no. ff. man. l. si mandauero. §. is cuius. z. ff. de testamētis. l. cū lege. † Item q̄ro quo iure capiat fiscus rū. quia aufertur vt indigno. dy. vt. C. de his qui. vt indignis. l. hereditas. Et quasi per totam.

Si miles. Jbi eum. f. deportatum. dy. Si quis creditoꝛi ibi timorem. id est remissionē exceptionis quam timebat. dy. in fi. z pure lego. dy. Jn gl. vlti. in fi. quia vt possit gravari necesse est pecuniarium cōmodum ꝛsequi vt. ff. titu. proxi. l. plane. §. fi. Oldra.

1 ℣ Successores eadez exceptione repelluntur qua eorū autores.
2 Minister simplex quis dicatur.
3 Determinatio, sequens duo determinabilia vniformiter determinat ipsa.

Si legatarius. Jbi si non culpa alias sine non. Dyn. ibi lis. id est instantia litis. dy. Primo op. qs qui non possit agere non possit cogi. Et dic vt in princi. glo. tertio op. quod superuacua sit cessio quia defertur sibi actio contra heredem suo iure. vt. ff. de leg. ij. l. celsus. z. l. si quis seruum. §. penult. dic si certum est quod repudiat remanet apud heredem cuz suo onere: si certum est qs agnosceret tenetur actione ex testamento legatū prestare si exegit vel actionem cedere si nō exegit vt. C. communia de leg. l. j. §. Et hoc disponim⁹. z ita intelligatur prin. huius. l. si dubiū nō tenetur ex testamēto qz non agnouit z nō dat fideicō. actio contra heredes quia legatarius non repudiauit sed officio iudicis compellitur agnoscere vel repudiare vt. C. de iure delib. l. si curatoris z. ff. de heredibus instituendis. l. si quis instituatur. §. j. z. l. si heres. j. de bonis auto. iudi. possidentium. Quarto op. qs cessio fit inutilis. † nam qua exceptione repellantur autores et eorum in idem ius recessores. vt. f. de excep. rei iudi. l. excep. si legatarius repelli potuit exceptione rei iudi. ergo z fideicommissarius cui ceditur actio. preterea per sententia fiblata fuit ciuilis, ceditur ergo sola naturalis que est inefficax. sed dic quod perijt lis. i. litis instātia. vt expone in litera alꝰ secus. dyn. sed videt qs litera loquat de interitu totius cause nō solū instantie. p hoc enim qz dicit eū excusari si nō fuit in culpa ergo includit qs si fuit in culpa teneat. ſz tūc ad qd dicemus eū teneri cū nullū ex hoc damnū fideicōmissarius patiatur qz pōt instantiā renouare. Oldra. Quinto op. qs non teneat de culpa leui z si retineat cōmodum vt. j. ad trebel. l. mutter. §. si

Universidad de Deusto
Biblioteca

heres. Quidam dicunt vt ibi no. tu dic quod teneꝫ de leui culpa si pcipit ex voluntate defuncti sed ibi ex beneficio legis etiam cō tra volūtatē vt ptz. C. ad. l. falci. l. si vt allegas. Dy. in gl. i. ibi mi
2 nister tñ, no. qđ simpleꝛ minister est q nō sentit cōmodū nec age re pōt vt ꝓbat p. l. vt. ſ. de alimentis z cibariis le. l. pecunie licet huius ẓriū no. ſ. de adimē. lega. l. filio. §. mater. ſz hic meli⁹. Old.

Cum ita. Fideicōmissi a patre relicti petitio extendi-
3 tur in tempus mortis patris. h. d. Dyn. vel sicꝫ quoties vna determinatio sequitur duo determinabilia que potest simul cōprehendere illa duo determinat vniformiter. h. d. secundū ℘. z concor. s. de vulga. substi. i. iam hoc iure. vel sic dispositio que respicit extrema vniformiter illa respicit. cum enim certum sit quod bona patris non sint ad filium peruentura nisi post mortem patris: ideo etiam aliorum restitutionē distulisse videtur z hoc ꝓpter mequalitatem vitandā. vt. ſ. de impuberum z aliis substitutionibus. l. quāuis. z. ſ. eo. l. fideicō. §. si filio secundū quosdā Ray. z. l. filium de auro z argento legato.

1 ℣ Generalitas ad presentia z futura referri debet.

Si ita fuerit. Si testator relinquat fideicōmiſ. ab omni sibi successiō-
ro ab intestatoſi succedat is qui tempore testamenti
succedere non credebat valet fideicō. hoc dicit. Dyn. z
no. qđ gñaliter dz intelligi vt. ſ. de le. pſtandis cōratabulas bo.
1 pos. petita. l. i. §. z gñaliter. † Item gñalitas refertur ad presentia z futura. s. de ser. vr. ꝓdio. l. ſi seruitus. Itē nota qđ illa q̄ ad amꝑliationez ponunt ampliāt. vt. s. c. ti. l. si ita qs fm ℘. ibi z eius quoq;. ſ. videt fideicō. Dy. Ibi nōdū tpe testamenti. Dy. ibi qui postea. i. post testamentū nō aūt post mortē qz tāt ad successionē nō admitteret. ſ. vnde cognati. l. j. §. ſi quis ꝓximo. z. s. de iniuſto testō. l. ſi quis exheredato. §. j. Oldra. Ibi sed postea. ſ. nupserit. Dy. ibi eo casu. ſ. videt huius nouiter nup. quo zc. Oldr.

1 ☞ Jus accrescendi an habeat locuz si disiunctim sit aliquid legatum.

Si tibi z ei. Jn glo. vlti. in fi. habet ergo so-
lam partemiure suo aliam iure
accrescendi z sic totum vt no. dicto. §. scio. Dyn. Sed
vbi disiunctim tunc tota cētum haberet iure suo. ſ. nō
1 decrescendi vt hac gl. Dy. † Sed certe imo videtur quod multo fortiꝰ debet habere locū ius accrescēdi vbi disiunctim legasset. verbi gratia lego tibi fundū: eundem fundū lego scio si nauis ex asia venerit. conditio deficit certa habebis fundum quia per cōcursum aliꝰ non facit partem vt. ſ. de conditio. z demonſtra. l. si patronus. §. si qs legatum. sed glosſ. vnit dicere quod vbi sunt coniuncti re z verbis deficiente conditione in persona vnius aliꝰ habet totum non per ius accrescendi: z sic intelligatur dicta. l. j. de caducis tollen. que prima facie videtur contraria. naz in casu quando sunt coniuncti re z verbis cuilibet totum datum est fm Jacob. de are. Sed vbi coniuncti sunt verbis tantum partem habet vnus iure suo partem autem collegatarij non potest habere nisi iure accrescendi: illa autez non accrescit quia deficit conditio sub qua relinquitur sed istud non placet. nam dico quod hec verba qui ex tribus liberis ꝛc. non sunt apposita vt faciant conditionem z ideo totum habebis partem iure accrescendi quasi pure relictum sub quadam designatione sicut z si titio z seio ab heredibus relnquo centum cum non capiat titius. seius totum habebit ar. s. de leg. j. l. si duobus. §. j. secundum ℘. z ratio dubitādi in ista. l. fuit quia legatum in persona tua conditionale videbatur quod dictio qui relatiua infert conditionem. vt. s. de leg. j. l. ſtichus sed non est ita quia conditio ista in persona non repetitur vt. s. tit. ꝓxi. l. fi. §. scio vbi de hoc z vtile non debet per inuti le vitiari Jaco. de ra.

1 ℣ Legatum in quauis lingua relinqui potest.
2 Scriptura dicens sententiaz excōmunicationis ferri in aliquem an talis sit excōmunicatus licet publicata non fuerit.
3 Cōz. do verbum fideicōmissi petitionē non inducit.
4 Heres rogatus de restituendo partem suam an teneatur accepto pretio restituere.
5 Verba potestatiua in vltimis voluntatibus sunt dispositionis inductiua.
6 Arbitrium plenum nō ẖ qui iniquuz equo ꝓferre nō potest.
7 Legatum an valeat testatore sic dicente: heres mi si videbitur cētum titio dabis.
8 Verba prima facie enunciatiua disponunt in fauorē liberorum.
9 Referre quando dicatur quid ex equipollentibus fieri z nu. seq.
12 Conditiones intrinsece in quibus differant ab extrinsecis.
13 Voluntatem testatoris mutatā dicens hoc ipsum ꝓbare dz.
14 Erigere quid significet ꝓprie.
15 Illicitum dicitur quod est contra leges factum.
16 Seruo legatario rei legate incapaci debetur estimatio.
17 Solui non potest aliud ꝓ alio creditori inuito.
18 Judex non debet vltra petitum condemnare.
19 Rursus dictio ꝓ secunda capitur.
20 Quoties dictio qualiter sumatur:
21 Relictum ad liberationem quantitatis relicte non inducit petitionem.
22 Heredum quilibet insolidum tenetur in legatis indiuiduis.
23 Scribere promittens ad scribendum tenetur precise.

1 **Fideicōmissa.** †Omnis lingua est ha-
bilis ad legandum. h. d. Dy. z dic ℘. s. quis z a quo hic quibus verbis z qualiter z quo tempore debeatur z cui videtur fideicommissi petitio contra quos z inquantum z ad quid z quando debeatur legatum z quando estimatio quoties debeatur z cui deb fideicōmissi petitio. dyn. z ista tota notabilis est.

Quoties. Jste. §. nō est alibi. dy. ibi quam testetur. l. illa scriptura coram testibus legat. dyn. ibi quasi codicillis. i. nō solū nō valet iure testāmēti sed nec etiam iure codicillorū. dy. z hoc sic. ꝓbo fieri velit p talē scripturā secus si per testes. s. de testamētis. l. heredes palā. au. pl. z. ꝓ hoc vide qđ notaui. C. de testamēris. l. hac cōsultissima. §. fi. z facit ad questionem talē reperitur quedā scriptura sic dicēs † nos tales ferimus sententiam excōmunicationis in talem: z habet sigillū non tamē ꝓbabit qđ fuerit publicata querit aūngd ille. ꝓ hoc videat excō
municatus. videt qđ non vt hic z. s. d. et ratulib. l. ex ea scriptura. nā ꝓius dicta tur postea legit. vt. C. de sententijs ex periculo recitandis. l. ſi. al's ſi non legeret non valet. vt. e. ti. l. arbiter ꝓ hoc ſ. que sententie sine ap. rescin. l. j. §. ité cū ex edicto. z ideo tabelliones qui scribunt sententias dicūt dns talis iudex duplicauit sententiam talem coram testibus in fratres sic dicens. Jaco.

3 **Si ita.** †Verbum cōmendo nō inducit fideicōmissi petiōnem. Dyn. z est ratio qz verba non sunt apta. Item species vel quantitas non expressa nec persona cuius arbitrio sit expumenda commissa. dyn. Jn glo. ꝓxima ibi. l. ex illa debet dicere. l. ex verbis.

4 **Cum esset.** †Coheres rogatus partē suā restituere
accepta certa quātitate restituere cogit
parato quantitatem prestare. h. d. Oppone quod rogat⁹ nō posſit petere certum qz fideicōmissum nō est obligatoriū. vt. ſ. ad trebel. l. facta. §. rescripto als ex rescripto si quis omissa causa testamenti. l. ſi quis sub conditione. z ad. l. fal. in ratione secundo. §. tā z si ibi quo loco zc. sed hic erat talis qui poterat onerari vt Dy. §. ram z si. z ibi not. item nō ob. qđ no. s. c. l. si legatarius quia ibi in fideicōmiſſo singulari in quo nō habet locum coactio at hic in vniuersali argumentum. s. si quis omissa causa testamenti. l. ſi qs omissa remuti. vel ibi non agnouerat voluntate defuncti hic sic. iteꝛ opp. quod non stetur estimationis testatoris. vt. s. de le. j. l. ſi fundum sub conditione. §. libertus. fo. vt in glo. vel dic quod hic in residuo onus fideicommi. induceret z ideo statur. dy. Jbi portionem coheredibus. dy. ibi acepta a coheredibus. dy. ibi. vltro. i. quamus ipse fideicommissarius nō conueniat a coheredib⁹ ad portionem quā rogatus erat restituere. dy. ibi. deliberationis. i. ꝓpriā deliberationē requirit. Dy. ibi. cū qs de heredibus instituis. dy. ibi si nō petat quātitatem. dy. Jn glo. testator instituit ibi suā partē titio, vel etiā ipsis coheredibus. dy. Jn gl. hic fideicōmiſſus ibi. q̄ loco zc. Tu dic vt ibi no. hoc ꝓmisso zc. s. qñ quātitas alicui legatur ꝓ fideicō. Aut scribit in modū cōditionis z tunc non est in obligatione z p cōſequens nec in petitiōe quia ea que dātur cā 2ditiōis implēde zc. vt. s. si qs omissa cā testamenti. l. ſi quis sub cōditione. Aut scribitur quātitas in modū relicti non in modum conditionis z tunc aut rogatus z ille cui erat restitutio fienda erat talis qui poterat onere fideicōmiſſi grauari aut non vt ibi no. dyn. ibi vel dic hec vera. Dy. hoc fideicōmiſſuz in fi. vt ibi z. s. de le. j. l. ſi fundum sub conditione. §. ſi libertus hic vt in residuo onus fideicommiſſi induceret z ideo statur argu. s. de lega. ii. ꝓpter z no. in. d. §. j. Dyn. facit iste. §. quod si alios produ cit testes in causa z eis publicatis velit ipsi⁹ renunciare quod aduersarius posſit eis vti qz testificari debent. ꝓ vtraq; pte. C. de epi. z cleri. aut. ſi iudex z ꝓ hoc. C. de tempori. in integ. restitu. l. petende. Item facit qđ ſi statuto caueat quod filia non succedat eū filio sed teneat eā dotare z ipse velit eam admittere ad successionem z ipsa velit se dotari quod teneat eam dotare.

5 **Si ita scripserit.** †Verba potestatiua in vlti
ma voluntate dispositionez inducūt. Dy. ibi fideicōmiſſuz est. id. est fideicō. valet. dy. Jn gl. certe et certus. Jbi. ſ. gener. z vide. s. de leg. j. l. legato generaliter in fi. Sed ibi nō fuerunt verba dispositiua. Dy. Sed in eius po testate collata z ideo necessitatem non inducunt vt. s. de iudi. l. non quicquid hic vero non fuerunt dispositiua. vel dic fm Jac. de bel. ꝓ ibi loquit in scriptis q̄ sunt restricti iuris. z sic restringē da ſz in vltimis voluntatib⁹ q̄ sunt fauorabiles z sic ampliāde vt ſ. de regu. iur. l. in testamētis z de hoc no. in. l. cōtraria. z. C. de pe ti. bonoꝝ sublatoꝝ. l. j. li. z. s. de cōſti. pin. l. beneficiū. vbi de hoc. z extra de rescriptis. c. significante. Jaco. de bel.

Si sit fideicommissum. Not. qđ idem
sit vbi dicit ni
si heres meus noluerit vt vbi dixit si noluerit quia due negationes zc. vt. ſ. de verbo. signifi. l. duobus verbis negatiuis. z sic videtur contradicere ꝓm. huius. §. ad ver. ℘. qz hic in ꝓm. valet z exigit primā voluntatē: ergo idem debet esse dicto ver. ℘. sed vt statim dicā in expositione litere op. ꝓ inter ſi z cū nulla sit differētia. ité op. qđ nō sufficiat semel velle vt. l. ſi quis stipulatus. de verbo. obli. l. vltimo distingue opponendo. d. l. senatus. §. legarū. de lega. j. Dyn. Et vide ꝓ plene notaui dicta. l. centesimis. §. vlt. ibi noluerit. id est vbi heres meus se noluisse declarauerit. Dyn. Jbi quasi, bene dicit quasi. naz illud dicitur cōditionale ꝙ ab initio relinquitur sub cōditione hic autem non videtur datum sub conditione sed pure datum sub cōditione autē ademptum. vnde si heres moriatur antez declarauerit se nolle debetur fideicommiſſum qz ab initio fuit pure datum nec exiit conditio sua qua erat ademptum: z sic non ob. ſ. e. l. in versi. q̄ ℘. vbi dicitur qđ si le go si heres noluerit qđ nō valet vbi videbat idē seruandū ꝙ hic qz in vtroq; casu videt conferri legatū in voluntatem heredis ſz ibi ab initio in mera voluntate confertur quia sub conditione si noluerit hic ab initio pure confertur licet sub conditione adimatur. ſ. si voluerit. Dy. Jn gl. i. ſi noluerit tacita tamē qz est legatū purū sed ademptum sub cōditione cōtraria ſi heres nolit vt. ſ. de adimē. legatis. l. legatū. z ar. ſ. de conditio. z demon. l. non nunq̄. z sic non obstat. l. senatus. §. legatum. quia ibi voluntas expressa Ray. ibi primā voluntatē ad existentiā conditionis. Jaco. z dic voluntatem heredis ℘ semel velit. Dy. ibi decesserit. ſ. heres. dy.
6 Jbi constituat. ſ. se velle. Dy. ibi plenum arbitriū † no. hic nō di ci quē habere plenū arbitrium qſi nō ẖ potestatem ꝓferendi iniquum equo vt hic dicit: liberū em̄ arbitrium dicit ꝙ nulli iuri cōi subnitum est vt. s. de procura. l. ante litē z. ꝓ hoc. ſ. titu. ꝓt. l. cum quidē. vel arbitriū liberuz est ꝙ nullo cogente imperio. sed libero arbitrio z libera voluntate fit. vt. C. de transactio. l. ſi quis maior z facit ſi conceꝺatur potestati liberum arbitrium quod nō tenea tur ad obseruantiam iuris communis de qua dicti. ſ. de dona. l. filius fami. z. C. de inoff. testamento. l. ſi quādo. z mā. l. creditor. §. j. ibi fideicōmissariū z ideo nō trāsmittit. Dy. ibi non debeatur nisi prima voluntate interueniat z sic nō ob. ꝓm. huius. § ibi heredi
7 dedit. id est nō posunt in volūtate heredis mera. † Quero quid si testator dixit heres mi dabis centum titio si videbitur nūquid valeat dic ꝙ sic. ſ. de fideicō. libertati. l. fideicommiſſa libertas ita sed tertius ibi innuit ꝙ sic in libertate speciale. Quid si dixit heres mi si tibi placebit dabis. z. titio nūquid valeat. dic ꝙ sic vt. e. ti. l. thays. §. fozore. z. §. lucius. quid si dixit iudicio tuo heres cōmitto vt des. z. titio: dic ꝙ non valet nisi heres velit vt eadem. l. thays. §. lucius. sed q̄ sit ratio diuersitatis inter hūc casum z precedentes ignoro nisi qz sic placuit legislatori. quid si in contractibus apposita sint hec verba si approbam⁹ si estimam⁹ vel iustū putamus vel similia. nunqd videbit collatū in arbitriū boni viri z sic valeat contractus: an in meram voluntatez z sic non valeat vt. C. de contrahenda emptio. l. in vendētis vbi de hoc satis dixi videt ꝙ in arbitriū boni viri vt hic cū concor. z sic valeat contractus z ꝓ hoc zc. s. de contrahen. emp. l. hec venditio z ꝓ hoc facit. glo. s. e. l. ſi sic in ꝓnc. que allegat ꝓ cōcor. dictam. l. hec vēditio in contrarium est veritas vt. d. ti. s. de contrahen. emp. l. qđ sepe. §. j. z. s. eo. tit. l. ſi. nō ob. l. hec venditio, qz loquitur in accessoriis vendītionis non in substantia contractus. Dy. Jn glos. j. da re volui ibi in stipulationis hec vera. Dy. Jn gl. Sed que est differentia inter ꝓmū. ſ. si volueris. Dynus. ibi. z secundum. ſz si equum putamus. Dynus. Jn gl. i. dare noluerit in fi. Et hec ꝓa seom Dy. z ℘. sic cōcordāt circa hec iura cōtractuū z vltima rum voluntatū licet Jac. de ra. dicat ꝙ illa in contractibus z sic soluitur contrarium vt ꝓmo no. hac glo. Et hec faciunt ad materiā z questiones que notantur. C. de cōtrahend. emptione. l. ſi. ibi So. vt ibi qz quantum ad faciendam conditionem equipollent quia quilibet facit conditionem: ſz quantū ad effectum conditionis non qz conditio si heres noluerit substantia legata videtur eius arbitrio relicta z ideo non valet. Sed si dico cum noluerit non tamen ita tempus videtur estimatum. Dy.
8 **Hec verba.** †Illa verba que videntur prima facie
enunciatiua iudicantur dispositiua fa

noze liberozum. h. d. Dyn. Jbi consilium quantum ad rigorem verbozum. Dy.

9 **Si filio.** †Nō refert quid ex equipollentibus fiat. h. d. Dy. z dic ꝙ dictio filio est casus datiui. z dic filio. ſ. heredis scripti. Dyn. ibi instituto ab alio. Oldra. Jbi effi cietur morte patris vel emancipatione vel alio modo. dy. in. §. sic imo contra videbatur ibi sui iuris. ꝓpter rōnē dilationis. dy. ibi imo statim z statim agit vtil ex testō ar. ſ. eo. l. nō dubiuz. ſz post mortē patris directa qz z quantū ad verba exiit conditio z bene dico quod agit directa qz adhuc tenebat pater quodā vinculo vt. C. de ingratis liberis. sed non efficitur plene sui iuris sic. C. de donatio. inter vir. z vxoz. s. res vxoris. ꝙ metus cā. l. si vi. z. ſ. de cap. i. in bello. §. si quis. seōm Jaco. dic ergo ꝙ statim admittitur ad petitionem fideicōmiſſi fm Jac. sed certe iste textus videtur repugnare ꝙ admittat solū post mortē patris: z ideo petrus intelligit ℘ quantū ad existentiam cōditionis non referat qualiter impleatur vtrū ꝙ mortē vel emancipationē sed quantū qualitatē cōditionis refert vt qualitas siue exactio differat vt hic z sic cedit dies non tū venit vt. ſ. de verbo. signi. l. in illa stipulatione. z. l. cedere. z ad. l. mulier. que videtur expresse contraria. Rūde quod ex volūtate defuncti cōstat ꝙ ex qualitate nō curabat cuz filios diligeret z maritus z quo diuerteraꝺ odio habebat z ideo statim reperiat fideicō. non attenta qualitate cōditionis. sed regulariter cōtra. refert ergo secūdū eum inter cōditionē mr insecā simplicē z conditionem qualificatam vt in primo simpliciter nō referat qd ex equipollentib⁹ fiat. in secōo vo refert quantū ad existentiā conditionis sed refert quo ad ipsam qualitatez vt hic pe.
10 in eadem glo. in. fi. † Sed impetrare veniā etatis est de iure spāli sed qđ fieri sui iuris morte vel emācipatione est de iure communi: vnde in his q̄ sunt de iure cōmuni nō referat qđ fiat ex equollentibus sed in his que nō sunt de iure cōmuni sed specialia bene refert qđ fiat ex equipollēbus vt in cōtrario. vel sol. seōm Jac. de bel. vt in cōtrario no. vt. s. ti. j. l. si ita qs. §. j. Jac. de bel. de hoc etiā not. z dixi, dicta. l. iij. C. de institutio. z substitutio. z not. per archi. z Joan. an. extra de rescriptis. c. susceptis. li. vj. vel so. istud bzocardū fm Dyn. aut idem effectus ex equipollentibus z tunc
11 non vt hic cuz fi. † Aut nō insurgit idez effectus z tūc refert vt in contrarijs z de hoc no. in gl. s. de liberis z posthumis. l. gallus. §. z quid. vel dic latius secundū ℘. aut queritur vtrū referat in cōtractibus aut in cōditionib⁹: si in contractibus tunc non refert vt s. man. l. vlti. §. fina. si in conditionibus appositis distingue aut sunt conditiones extrinsece vt ille que non sunt necessarie. Et qui bus non impletis posset res aliter fieri z res conditionata aliter adimpleri vt cum legatur sub cōditione si natus ex asia venerit. aut sunt conditiones intrinsece sine quibuz res conditionate nō possunt aliter impleri vt cum legatur filio aliquid vt si sibi queratur quod non potest queri patria potestate durante vt. s. de acqui. hered. l. placet. primo casu refert quid fit equipollentibus. nam oportet istas conditiones impleri in forma sua vt. ſ. de conditio. z demon. l. qui heredi. in ꝓncip. secundo casu aut conditiones intrinsece non tunc qualificate sed sunt simplices z tunc simpliciter non refert quid ex equipollentib⁹ fiat vt. ſ. quādo dies le. ce. l. si ita. cum ſi. ſi sunt qualificate non refert regulariter quid ex equipollentibus fiat quantum ad ipsam conditionem sed refert quantum ad ipsam qualitatem et ratio diuersitatis inter contractus z conditiones est quia contractus iuris ministerij recipiūt vt nor. in. l. non dubium. de legibus. z quantum ad ius idem est
12 effectus equipollentius. † ratio diuersitatis inter conditiones extrinsecas z intrinsecas est quia intrinsece non sunt ꝓprie conditiones vt. s. de lega. j. li. z ideo earum naturam non habent sed extrinsece ꝓprie sunt conditiones z ideo oportet quod in earū forma impleatur vt dicta. l. qui heredi. de condi. z demōstra. ꝑe. Sed contra premissa facit. ſ. de annuis legatis. l. liberto. §. finali vbi in condītione extrinseca non videtur referre quid ex equipollentibus fiat sed dic quod illa conditio videtur quasi intrinseca non videtur referre quid ex equipollentibus fiat. sed dic quod illa conditio videtur quasi intrinseca quo ad pupillum z quo ad administrationem bonoꝝ iuendam per tutores que finitur quo ad tutorem de quo ibi loquitur finita tutela per mortem tutoris sicut per pubertatem minoris. Dynus. vel dic quod hec facit ibi coniectura voluntatis testatoris necessitudo seu conuinctio personarum in gloss. scilicet proculdubio in fi. quasi tunc plenissime liberatus cum tunc nulla via reduci posſit in potestatem quod autem possibile fuit per ingratitudinem vt. C. de ingratis liberis. l. j. z si post mortem agit directe hic vero vtiliter ex mente Jacobus.

Si rem. Duratio extincto legato ex perseuerantia et
mutatione testatoris dependet que colligitur
ex necessaria alienatione rei legate z nomīis legati estimatione hoc dicit. Et qđ dicit si rez suā, scilicet testatoris z vide ꝙ dixi. ſ.

Universidad de Deusto
Biblioteca

be auro ꝛ arg.le.l.scribit.§.idē scribit.ibi alienauerit.scilz ipse testator.dy.Ibi quis.scz testator.dy.ibi.deberi si ꝓbetur ꝑ legatarium testatorē adimere voluisse alꝫ non in dubio. dy.ibi intereſt inter hunc casum ꝛ supiorē,dy.i.inter alienationē corporis legati ꝛ exactionē nominis debiti.Ibi hic enim.s.quādo exigitur debitū.dy.ibi ipsa constātia debiti alꝫ instantia:ꝛ ideo in dubio videtur.scilicet testator.dy.ibi exegisset a debitore sponte soluente extra iudicium.dynus.ibi alienata sit in dubio. dy.ibi intereſt inter hunc casum ꝛ supiorē,dy.i.inter alienationē corporis legati ꝛ exactionē nominis debiti.Ibi hic enim.s.quādo exigitur debitū.dy.ibi ipsa constātia debiti alꝫ instantia:ꝛ ideo in dubio videtur.scilicet testator.dy.ibi exegisset a debitore sponte soluente extra iudicium.dynus.ibi alienata sit in dubio non videtur reuocatū legatū ꝛ ideo ꝑbat heres.dy.offerēte ipso,s.debitore.dy. In glo.s.rationabiliter.ibi seruus ꝛ fenerantis ad hoc in auc.de hered.ꝛ fal.§.hinc nobis.Oldra.ver.illo adiecto.ꝛ.l.si debitor ꝛ de sol.quam gloss.allegat non facit ad hoc sed ad textum huius.§. Et sunt verba salomonis contra qs est.C.de actio.ꝛ obliga.l.obes.vltimo no.qs iste.§.sepe allegatur ꝓpter duo,primū est quod

13 qui dicit volūtatem †testatoris mutatam tenetur ꝑbare.concor. sunt in glo.ꝛ talis ꝓbatio mutate voluntatis posset fieri etiam per cōiecturas vt si postea inimicitie sint exorte inter testatorem ꝛ legatarium vt.ſ.de adimen.lega.l.iij.§.fin.ꝛ.lex parte.vel si legatarius postea adulterasset vxorem testatoris vt no.ꝛ dixi.C. de fideicom.l.fideicōmissum.sed ad quod allegatur est quod exi

14 gere un † propria significatione idez est quod ab initio extorquere.ꝛ de significato huius dictionis exigere vide per cardina. extra de iudi.c.iuris ambigui lib.vj. Et quomodo intelligitur exacta pecunia habetur.ſ.de ver.signi.l.exacte.ꝛ.C.de exacto.tributorum.l.apparitores.lib.x.Quandoqꝫ tamē verbū exigere intelligitur a sponte soluente vt etiam hic ptz ver.cum tamen quidaz ꝛ.ſ.de sol.l.hoc iure.ꝛ.C.de furtis.l.falsis.ꝛ an procuratori dato ad exigendum possit extra iudicium sponte solui.not.in dicta.l. hoc iure.Quandoqꝫ exigere ponitur.id est distinguere vt nō exigit senatus.i.non distingut.s.de per.hereditatis.i.trez veniunt. §.a quo.ꝛ de isto verbo exigere quid importet vide.s.de contrahen.emptio.l.si cui fundum.in prima gloss.ibi de rei vendi.l. non idcirco debet dicere de rescindenda venditione.ꝛ vide ad materiam huius.§.quod notat.ſ.de fundo instruc.l.predia.§.liberto. de auro ꝛ argento lega.l.scia.ꝛ.s.de leg.j.cetero.§.fina.ꝛ de adimen.leg.l.rem legatam.facit etiaz iste.§.ad questionem notataz in glos.s.man.l.qui mutuam.§.non ideo.

15 **Si quis illicite.** †Ho.quod illud dicitur fieri illicite quod fit contra leges vel constitutiones vt.s.de publicans.l. licitatio.§. quod illicite. Et non reputatur factum quod non est duraturuz.ꝓ hoc.s.de in rem verso.l.si ꝓ parte.§.versum.in glo.prima ibi.l.singli hoc non est verum indistincte ꝛ ideo distingue quia aut opus nō potest stare sine preiudicio rei publice ꝛ tunc non destruitur sed saltem imponitur vt dicta.l.iij.§.si quis nemine ꝓhibente secundū Pe.in glo.edificio ibi.s.titulo.j.debet dicere sic ꝛ.s.titu.j.l.filiusfamilias.§.edes.

Si heres. †In glo.vlti.in fi.Et argu.s.de vsufru. ea †rum rerum que vsu consumuntur.l. tribus versi.illud.dyn.in glo.vlti.in fi.imo nulla prestatur nisi ex causa vt si persona sit suspecta ꝛ tunc cuz fideiuſ.vt.s.qui satisſ.co.l.si fideiusſor.§.fina.ꝛ sic intelligitur dicta.l.in omnibus.

16 **Si seruo.** †Si seruus legatarius ex persona sua non sit capax rei legate debetur estimatio ex cōiectura voluntatis testatoris.hoc dicit.Opp.quod si hec militia potest legari libero ergo ꝛ seruo ꝓpter regulam que est in.§.seruo.in.l.debito.s.titu.ꝓxi.Sol.vt hic ꝛ ibi.secundo opp. quod vbi res nō potest prestari:nec estimatio prestatur vt.s.de lega.j. l.apud iul.§.fi.ꝛ.l.cetera.so.dic ꝙ aut res nō potest ꝑstari ꝓpter impossibilitatez nature ꝛ iuris ꝛ tūc dat nihil,vt ibi.aut ꝓpter difficultatē psone debētis ꝛ tūc debetur estimatio.vt.ſ.e.l.nomen §.fi.s.ti.j.l.i dom.§.ij.ꝛ.§.si alicui.tertio op.quod sit impossibile de iure seruum habere militem ꝛ solue vt dicam in supletione glo.ibi.pescutio debet quārum ad rē ꝛ quātum ad estimationē. Dy.ibi.non relinquisset prescriptionē iuris.dy. verisimile est qs relicturus non erat.dy.ibi.quod relictū est si pōt.Dyn.Ibi prestari potest ꝛ tener legatū.s.quādo sciunt.dy.ite ex ver.ex his ap-

17 paret collige determinationē duarū regularū:ꝓma est † qz aliud ꝓ alio quito creditore solui nō pōt vt.s.si cer.pe.l.ij.vbi s hoc ꝛ.C.de sol.l.eum a quo qs dz intelligi si illud qs debet solui pōt ꝑ hunc.§.de quo plene dic vt plene dixi.s.de le.j.l.non amplis.§.

18 fi.secūda regula est † q vno petito nō dz iudex ex alio condēnare imo fatuus dicitur si vltra petita ꝓnunciat.vt.s. cōmuni diui.l. vt fundus ꝛ.C.de fideicōmiſ.libertatī.l.vlti.vbi de hoc satis dixi quod debet intelligi qñ sup petito potuit fieri cōdemnatio qz petitum prestari pōt ꝑ hūc.§.ꝛ.s.tit.j.l.cum filio circa ꝓin.dy.ꝛ de ver.obli.l.si seruū.§.vlti.ꝛ ibi de hoc dixi ꝛ nota condicio consueuit.s.de triticaria.l.in hac.ꝛ.s.si cer.pe.l.vnum.ꝛ no.in glo.j- que finie sine ap.reci.l.fin.in gloſſ.sed hec militia ibi que est contra vbi dicit quod pōt seruo legari existēti in seruitio ꝛ pōt legari libero.potest legari suo vt hic,ꝛ hoc est ꝙ ibi dicitur id demū ꝛc. dyn. In glo.huic verbo ibi.ꝛ non impossibilitatis imo videt qō hoc sit impossibile qz de iure nō potest seruus habere militiaz vt C.qui mi.nō.l.sup seruis ꝛ ea que de iure nō possūm? nobis sunt impossibilia.vt.s.de condi.instit.l.conditiones ꝛ.l.filius.rūde.si ius resisteret ꝓpter ꝓuilegiū vel cōditionē psone.i. eius odio non debeꝫ alis sic.dy.vel forte non loquitur de militia militari sz de quadā militia seu stipendio de quo videt log.l.C.de pignore. l.fi.ꝛ.s.de leg.j.l.filiusfami.§.quid aliquādo.ꝛ ibi in glo.

Si quis decem. †Si testator legauit ꝛ si legatarius perderet rursus legatum,intelligitur si semel tm̄ ꝑdat legatum non plus.h.d.ibi.saluaſore.ꝛ.primo soluta.Dy.Ibi cautionem exigendā a legatario.

19 Dy.ibi posterius.i.scdo lo.relictum.dy.†ꝛ no.de significato huius verbi rursus qz intelligit de scda vice tm̄ vt hic ptz:quia talis iteratio intelligat,sic.j.de bonis auto.iudi.possidē.l.fi.ꝛ qō dicit etiā ꝙ obijciens exceptio excōmunicationis in vna cā nō pōt in ea amplius opponere nisi semel vt extra de excep.c.pia.lib.vj.ad hoc.j.de ẏ.sig.l.boues.§.hoc sermone.ꝛ de significato huius dictionis rursus vide in alphabeto dictione rursus.hec autē dictio iterum,multiplicationē significat quoties opus erit vt.s.de edēdo.l.veluti.§.hec vox.sz dici posset ibi equitas suadet quod sepiꝰ daꝫ hic aut qō semel tm̄ qñqꝫ tñ hec dictio iterū accipit ꝓ tm̄.vt C.vt nemini liceat in vna eadēqꝫ cā tertio ꝓuocare.l.j.ꝛ de signi ficato ipsius dictionis iterūz vide in alphabeto ꝛ qō hoc.§. dicitur verū est in legato ꝓpter tatis vt videaꝫ semel tm̄ repetitum se cus in legato vsufru.q quoties perdit toties videtur invocari-vt.s. qui modis vsufruc.amittatur.l.sicut in annos.lz ibi hoc apparet ex voluntate defuncti qui reperere sic potuit vt.eo.ti.l.repeti vel vt hic dicit gloſſ.ibi dictio quoties hic rursus ita quod dictio quoties videtur magis apta ad multiplicandū legatū ꝙ di-

20 ctio rursus.qñqꝫ tñ hec dictio quoties videt intelligi de scda vice tantuz vt decretis.q.vj.omnes episcopi ꝛ ibi in glo.ꝛ de ap.c.sua nobis.ꝛ ibi in glo.ꝛ per Hoff.in summa de ap.§.appellaē. ꝛ de significato huius dictionis quoties dixi in alphabeto.vltimo hic agit ꝛ no.de infinitate virānda de quo vide ꝙ plene dixi C.de sacro.eccle.l.fi.ꝛ de dam.infec.l.qui bona.§.fi.pe.autē sic distinguit ꝙ quedam sunt ꝙ nullo fine taxationē cōcludūt ꝛ in his approbatur infinitas a iure ciuili qō est perfectū ꝛ finitū:quedaz vero sunt ꝙ certo fine vel taxatione cōcluduntur ꝛ tunc tolerat vt patet in iuramento in litem vbi pōt in infinitū iurari taxatione iudicis ꝓmissa vt.s.de in litē iur.l.videamus.§.iurare. quidam moderniores sic dicunt aut infinitas est super actu liberatio ꝛ tunc toleratur.vt.C.de excep.l.si pactū aut super actu obligatorio ꝛ tunc aut infinitas est cōprehensa a lege vel a cōuentione per eū ꝛ tūc nō reprobatur.vt.s.de in ius vocando.l.quinque §.parentes.ꝛ.d.l.si ita stipulatus.de fideiusſo.ꝛ.l.si finita in ꝓin. actus desiderat sui natura infinitatem ꝛ tunc approbatur.vt.s. de seruitu.vtb.ꝓdi.eum debere.aut non desiderat ꝛ tunc an infinitas est tolerabilis ꝛ reducibilis ad finitatem ꝛ nō reprobatur vt dicto.§.iurare.aut non ꝛ tunc reprobatur vt hic ꝛ dicta.l. fin. C.de sacrosan. eccle.que solutio satis placet in glos.contra ibi.§. iurare dic vt ibi Dy.In eadem glo.ibi hic dixit rursus.quia est verbum multiplicatiuum quantum ad iuris interpretationem ꝛ idem si hic diceretur quoties sicut dicitur rursus ad contrariuz respōdetur quod ideo ibi aliud quia non potest esse infinitas ita tam onerosa cum vsufruc.finiatur morte legatarij sed hic esset onerosa vt dicta.l.apud iul.§.penulti.quia omni die plus posset peti secunduz Jacob.de ra.sed hec sol.nō.placet pe.quia suppo nit quod si heres legatarij ꝑderet quod tibi deberetur quod nō est verum,quia conditio que nudam personam continet ad heredem non extenditur vt.ſ.de verbo obliga.l. cum quidam ergo mortuo legatario conditio in personam legatarij adimpleri non posset,vt.ſ.de conditio.ꝛ demonſtratio.l.qui heredi.ꝛ.l.eum qui datur ꝛ si non extenditur ad infinitum sicut nec in vsufructu cū vtrobiqꝫ morte legatarij conditio extinguatur. ꝓterea contra hoc expresse.ſ.de fideiusſore.l.si ita stipulatus.et ideo gloſſ.bene dicit quod refert multū inter verbum quoties ꝛ verbum rursus. nam verbum quoties multiplicationem importat:verbum vero rursus vel iterum nō importat multiplicationem sed vnicam iterationem vt hic.sed contra hoc videtur.s.de eden.l.veluti.§.hec vox iterū.sed dic quod aliud est in statutis iuris positiui que fiūt ex certa causa vt ibicunqꝫ ꝛ qñcunqꝫ ꝛ est ratio ibi vt statutuz locū habeat sed ratio ibi qz interest aduersarij qz sine culpa amisit vt secūda fiat editio ꝛ eadem ratione vt fiat plus ar.ſ. de iure patro.l.adigere.§.quāuis.aliud est in dispositionibus defunctoruz vel contractibus hominum.nam ibi inspicitur ea que est sola voluntas testantiū vel contrahentium:ꝛ non est verisimile ꝙ velint se vel heredes suos in infinitū obligare vt.s.de ꝓbat.l.cum de

indebito

in debito ꝛ de leg.j.l.meuius.§.eum.ꝛ sufficit semel consequi post primam amissionez pe.Item contra.s.de seruitute vrb.prze.eum debere.so.vt ibi.

21 **Item si quis.** †Ad liberationem relictuz nō inducit quantitatis relicte petitionez hoc dicit Dynus.ibi cui.id est alicui.ibi nec velit ille fideicōmissari?. dy.ibi:gati debitoris.dy.ibi:rescripsit.ꝛ ideo doli exceptio.repelitur.Dynus.

Plerunqꝫ euenit. Interesse videtur in totū cum in totum singuli vt rei stipulandi habeant actionem.hoc dicit Ja.ꝛ dic plerunqꝫ scilz in dubio.ꝛ dic quod primo loquitur quando legatur contemplatione vnius de reis habendi,secō quādo contemplatione omniū rerum stipulandi.Tertio quando creditori.nā aut ratione debiti,seu contemplatione debitoris aut creditoris seu contemplatione creditoris aut est dubium.ꝛ non notabiles presumptionem vt gratia eius presumatur legatum cuius magis interest.Jaco.de ra.Oppone quod in secundo casu ꝓ one parte.solūmodo cōpetat actio sed die hoc cōingere ꝓpter naturā obligationis alterī?. secundo op.quod superuacua sit cautio quia etiam sine ea cōtingit liberatio si vni de duobus reis stipulandi soluatur.sed illud quando agitur actione prima ꝛ ex ea obligatiōe soluitur:hic autem quedam media via eligitur.dyn.ibi.persecutionē.scilz legati omnium cōtemplatione relicti ibi multoū interesse.id est ad multos pertineret.dy.ibi.honoze habitum:ꝛ tunc dat illi soli petitio. Dy.persecutionē.i.petitionē.dy.ibi.ꝛ si omniū.i.ꝙuis omnium. scilz creditorum.dy.ibi consequatur ꝛ interesse videt oim qz oēs honoꝛauit.dyn.interesse eñ videt ꝓut qscz creditor:sed quilibet est creditor insolidum ergo vnus insolidum agit.Jaco.ibi occupat.id est ante alios petit litē contestādo.vt.s.de le.j.l.si plurib?. dy.ibi. defensurum eum.s.heredē.dy.interduz cōmuniter allegatur,ꝓ.§.tamen de precedētis.§.materia est:op.de.§.titio genero.ꝛ sol.vt ibi in genere.Oldra.ibi sed ipse.C.titius debitor.Dy. ibi pro eo.id est cuius contemplatione.Dy.ibi.intelligendum in dubio quando non apparet cuius contemplatione.dyn.ibi. primuati causa.i.titū debitoris.dy.ibi.queratur.id est queri prima facie videtur.dy.ꝛ non inspici cuius contemplatione quid fiat pro hac.s.de vsufruc.l.sed ꝛ si quid donetur.s.i.sol.matri.l.si vero.§. item quicquid.ꝛ de vulg.sub.l.sed si plures.§.in arrogato.C.de vsufruc.l.fin.Jacob.in glo.ꝛ pone exemplum ibi legatur liberatio ꝛ in casu isto remittitur eo modo quo alijs non prodest scilicet nudo pacto non autem per acceptilationem ad hoc vt alij nō sequantur emolumentum.vt.ſ.de liberatione legata.l.iij.§.fina. secundum Petr.Et allegatur iste.§.quod si retuli verba iniuria sa ad titium qui ex hoc non iniuriabatur sed alius qui erat ibi quod ille qui iniuriatur possit agere iniuriam licet verba non fuerint ad eum relata,sed ad alium.Si autem verba iniuriosa referantur ad multos omnes agent iniuriarum.ſ. de hoc iniuri.l. pater.

22 **Si in opere.** †In legatis indiuiduis quilibet heredum tenetur insolidum hoc dicit ꝛ ꝙ dicit faciendo die scilicet ab heredibus.nam intelligo quod testator voluerit heredes facere opus ꝛ in id expendere centum alias si legasset solummodo centum ad opus quilibet tantus: ꝓ parte teneretur.ꝓ hoc.s.titu.ꝓximo.l.mortuo.§.vltimo.ꝛ.l. legatorum petitio.Ja.ibi.ꝓ parte eius.s.coheredis.opp.qs opus diuisionem recipiat cū vna domus diuiditur in duas.vt.s.cōmunia prediorum.l.si quis duas.§.primo,sed dic quod opus perfectum diuidit.sed operis faciendi executio non diuiditur.Item op.quod teneantur ꝓ parte.vt.ſ.de ver.obli.l.stipulationes nō diuiduntur.versi.celsus.Sed ibi loquitur de petitione ꝛ diuisione interesse quod factum non erat quod fieri debebat.Oldra.ꝛ dic plene vt ibi.no.ꝛ dixi.item querit dynus an duo filij hominis mei insolidū teneantur ad quatuor operas ab eo debitas vel ꝓ portione virili vel hereditaria:videtur quod insolidū quia indiuidue.vt.ſ.de operis libertorū.l. operas. ꝛ.l.libertus.ꝛ.ſ.de verb.obli.l.stipulationes non diuiduntur vbi de hoc ꝛ de regu.iur.l.ea que in partes.cum si. Item quia diuisio predū ꝛc.vt.s.quēadmodum seruitus amittatur.l.nam satis.§. penul.ergo etiam ꝙ ꝓ virili teneantur videtur.vt.ſ. de operis libertorum.l.vt iureiurandi.§.si liberi.Et.s.de le.j.l.si heredes et ibi no.ꝛterea si insolidum tenerentur vno prestante alter non liberaretur quia opere vnius non sunt alterius.ꝛ sic aliud quam debitum solueretur.hoc esset iniquum quia ex persona heredis variaretur obligatio conditionis:vt.ſ. de regu.iur.l. inuitus.§. cum quis.ꝛ de verb.obliga.l.iij.§. ex his.vbi de hoc dixi.l.ꝛ.latius.eo.ti.l.eadem.§.caro.quod ꝓ hereditaria teneantur.ſ. de stipul.ser.l.si communis seruus.ꝛ instituto de stipul. seruorum. cum si.ꝓterea debitor operarum videtur esse debitor qualitatis.vt.ſ.de operis libertorum.l.si quando.ergo sequitur necessario quod diuidatur in personas eorum.vt.C.si certuz petatur.l. ſ.ꝛ de annona ꝛ tributis.l.j.lib.x.ꝛ de pactis.l.si pacto.ꝛ.l.ij.ꝛ.ſ. de verbo.obliga.l.in executionibus.§.prima species.dico debere fieri diuisionem numero.vt.ſ.de verb.oblig.l.in stipulationibus. §.operarum.Dynus.vbi de hoc satis dixi ibi nolnerūr.id est nolluisse constet vel est verosimile.Dy.

Si quis opus. †Heres damnatus quid facere teneatur precise ad factum si liberetur interesse prestando.vt.ſ.de re iudi.l.si quis ab alio.ꝛ de verb. obli. l.quoties.so.hic erat electa industria persone.vt.C.de cadu.tollē dis.l.j.§.ne autem.vel illud regulare fallit in casu huius.§. fauore publice vtilitatis.Dynus.ꝛ est argumen.† quod scriptor qui scribere promisit precise teneatur ad scribendum nec liberetur prestādo interesse de quo not.ꝛ plene dixi.s.de operis noui nūc. l.stipulatio.siue.§.dy.in gl.in fi.Et de muneri.ꝛ honoꝛi.l.estimationem.Dy.

1 ☞ Legatum per iudicem certificandum est validum.
2 Victus ꝛ alimenta sunt ex artificio querenda.

Victus. †Legatum incertum valet ꝛ certificabitur per iudices vel arbitrum h.d.ibi:vide in quo mediante.Dyn.ibi:fideicōmiſ.secundo relicto.dyn.ibi.aut male ꝛ mediare sequitur ratio quia dicebat inutiles ꝓpter incertitudinem.dy.ibi. sumptib? suis.ſ.heredis.dy.ꝛ facit ad id quod.s.tit.i.l.tritia seio.fin Jn. op. quod non valeat qz incertū.ꝛ so.vt in glo vel dic ꝙ hic nō est incertum omni incertitudine qz certificatur arbitrio iudicis ex coniecturis que sumuntur in litera pe.item op.ꝙ nō iudicis sz bene redis sit estimatio vt.s.de leg.j.l.si quis a filio.§.si quis plures. sed dic vt ibi.nā an debeatur ꝛ quantū.ꝛ.j.quod tempus dz esse in estimatione iudicis q interpretatur voluntatē sequēdo significationem verborum ꝛ cōsiderando qualitatem persone vt hic dicitur:sed quādo dubitatur quod debeatur pluribus certis legatis tūc interpretatur heres.vt in.l.contraria:quia magis est vero simile quod ipse sciat voluntatem defuncti.ꝛ ideo permittitur si bi interpretatio.dy.in gl no.ex ingenio.in fi.vnde versus. Quoz daz sic heberes proꝭ natura creauit.Qui summis studiꝰ discere nulla valēt.Cōsuluit bis ratio qō opus cōe retentes.Pe sua ꝙ rempus (alꝫ ꝙ requiē) corpora dēt virtus.alias otiꝰ. Dyn.ꝛ Jaco.† item no.ꝙ ex arti cio queruntur victus ꝛ alimenta ꝛ ꝓ hoc ſ.e.l.seruis legatis.§.ornamenta.ibi vnde cato.Si tibi sint nati nec opes tunc artibus illos Jnstruez:quo possint inopem defendere vitam.ꝛ est differentia inter officium ꝛ artificium.ſ. de manu.testamento.l.nominari.

Si sic. Hec verba non amplius inducunt repetitionem precedētis legati h.d.ꝛ de significatione huius dictionis hic amplius vide quod plene dixi.s.de lega.j.l.si seruus legatus.§.si ita scrip.ꝛ.ſ. de dot.ꝓlegata.l.iiij. ꝛ in alphabeto ibi fundum certū. Dynus.ibi,fundi partem.scilicet dimidiam.Dynus.ibi.ꝛ.scilicet integra.Dynus.in glossa. vlti.ibi soluit contrarietatem quod demonstratiuum est precedētis legati.Dy.

1 ☞ Quale non remittitur qualitate remissa.
2 Vendere nolle vel iusto pretio paria sunt.

Non dubium. Jn hac.l.legatum erat mulieri si nuberet ꝛ rogata fuit restituere in omnem euentum.id est siue nubat siue non nubat videbatur non valere grauamen sibi impositum de restituendo:ꝛ sic quod penes eam legatum remaneret quia ipsa non consequitur legatū ex dispositione que condi tionem legato apposuit remittit sed ramen dicitur quod nihil ominus valet fideicommissi onus vt in simili casu qui sequitur heres quoqꝫ ꝛc.Hec obst.l.quoties.ſ.de conditioni.ꝛ demonstrationi.quia non fuit ademptum legatum in fraudem legis que conditionem remittit quia in omnem euentum est ademptum:sz in.l.cōtraria secus.Dynus.dubitatio ergo huius.Lerat quia mulier non adimplendo conditionem non debeat iure cōmuni admitti sed demum ex quadam dispensatione sic vtiliter remissa sibi conditione.ꝛ ideo cum mero iure non admitteretur ad legatū dicebat mulier se non teneri ad fideicōmissum quasi deficiat ꝙ remouet hec.l.nam ꝛ si in totum defecisset remaneret penes heredem cū onere.vt.s.ti.ꝓxi.l.imperator.ꝛ casum sequentem inducit ad ꝓbationem huius primi casus. Jaco.hec tñ additio Jaco.eiusdē est effectus cū precedenti additione.dy u.licet discrepet in verbis ibi rogata simpliciter nubat vel non nubat.dyn. alias contra.ſ.de conditionibus ꝛ demon.l.quoties.Jac.de qua op.ad.l.iiij.az.Ol.ibi si.i.quāuis.Ja.in gl.prima ibi cū tale debeat

Universidad de Deusto
Biblioteca

dicere cū ita legatus.z fuit vitiū scriptoris. Dyn.z ista prima lectura non placet pe.q̄ ista lex antiqua referatur ad ius nouum. Tertia etiaz lectura sibi non placet q̄ in effectu est aut loco pene apponitur fideicōmissum:z non valet vt in contrario: aut nō loco pene z valet vt hic:q̄ quomodo scietur verū loco pene nec ne. Et ideo hec lectura non placet:vnde ipse dicit q̄ legatū fuit relictum bene sub cōditione si non nupserit:fideicommissuz aūt fuit relictum simpliciter z indistincte.z ideo indistincte debetur siue nubat siue non.z sic nō ob.l.quoties.q̄ ibi in casu viduitatis hic simpliciter. Et in hoc concor.ipse pet.cum Dy.z Jaco.de are.z videbatur q̄ fauore matrimonij si nuberet non prestaret fideicō missum:z ista erat hec ratio dubitandi ibi iuxta verbuz est quod est post dictionem cogendam. Jaco.

Heres quoqz. †Licet qualitas remittat ipsum 2 quale non dz remitti.h.d.fm Pe. ibi quoqz.q.d.nō solū mulier cōmittit cōditio,nō tubēdi de qua dictum est.ff.in pnn.l.tenetur a.d fideicōmissuz,sed heres quoqz ꝛc.Dy.ibi:fideicō. q̄ iureiurādo annexum q̄ iuramentū lz remittatur nihilominus ad fideicommissum tenet. Ja.Oppo.de lege municipibus.ff.de condi.z demon.z de manumissis testō.l.si gs libertatis.z so.vt in eis no.z in.l.que sub cōditione.ff. quoties.ff. de conditionibus institutionum.

Sed si cui legatum. †Collige ex hoc.ff.q̄ 2
molle vendere vel non iusto pretio paria sunt sic z ecōtra nolle iusto pretio emere vel nō emere paria sunt.ff.si in causa iudicati pign⁹ captum sit.l.j.z ad hoc facit q̄ dicitur quis impedire venditiōem qui ammoniorem querit.ff.man.l.si fundum.z.l.sequenti.ibi nō vēdat.i.vēdere nolit.dyn.z facit q̄ si mandet alicui officiali q̄ aliqd faciat quod intelligatur si honeste z deceter facere potest z q̄ hoc concor.que sunt in gl.z.ff.e.l.ff domus.ff.qui cōfitet z de verb.ff nepos .pcu lo.vbi de hoc sed officialis tunc debet rescribere superiori quare honeste fieri non possit.vt extra de rescrip.c.ff quando.

Heres. Alias heredes.in fi.q̄ testatoris erant lz essent 1
in profundo maris.Dy.

Sepe. Dynus.

Etiam. Ibi nata.i.nascitura.Dy.ibi.seruitus 1
quoqz seruo quasi dicat non solum libero homini z quod sequitur habenti dic.scilicet in peculio.Dynus.

☞ Legata in testamento solenni relicta non reuocantur per se cundum minus solenne.

Si iure. †Legata relicta in testamento solenni 1
non reuocantur per secundum minus solenne hoc dicit:nam in primo testamento solenni legauit.ff.in secundo minus solenni nihil:vel idem vel aliud dicitur,non ademptum relictum in primo.dyn.non iure.i. non solenniter.dyn.ibi.in quo.scz secūdo dy.relinquā tibi relictū in primo.dyn.ibi.non sit relictū aliquid in scdo testamento.dyn. non solenni.dyn.ibi.nuda voluntate sine solennitate. dyn.ibi. si vix.id est nullo modo.dyn.ibi.obtinere potest vt non sit ratum id quod relictū est in primo.dyn.ibi.ex posteriore testamēto. scilicet non solenni.dy.op.primo ad fi.l.ff.de testamento militari.l. milites.ff.veteranus.sed ibi nolebat mori intestatus per quod appa ret qs legata prestari nolebat:z dic vt ibi no.z dixi: z videtur q̄ bene no.C.de fideicōmissis.l.fideicōmissum. Item op.quod non possit agere ex primo.vt.ff.de his quibus vt indignis.l.cum quidam.sed ibi erunt alij instituti in secūdo.vnde primi non habent voluntatem supremam at hic ūdem erāt instituti in vtroqz.Ite rerea ibi secūduz erat solēne licet instituti nō essent in eo capaces. Item opp.quod possit vtrunqz peti.vt.ff.de probati.l. quinquaginta.sed ibi voluntates compatiebantur se ad inuicem vt testamentum z codicilli hic non.alij dicunt non posse peti ex posterio re quia non solenne peti tamen potest ex prore a quo per minus solenne,non videtur dicere:z iste fit casus iltius.l.sed tunc obstat ff. de adimen.lega.l.ex parte sed ibi subest alia causa post mutationem testamenti.l.inimicitia superueniens que per se sufficies est ad reuocationem legati.vt.e.titu.l.iij.ff.si.sed adhuc videtur obstare prima gl.huius.l.Sed exponе quod semper presumitur qs fideicōmiss.secundo relictum valeat vt q̄ testamentū scdo fuerit vtile vt.ff.si cui plus q̄ p.l.fal.l.nō dolo.ff.itē si ipse als secus. vt hic in litera.item videt obstare litera que hic dicit.Sed vix.ꝛc. sed exponе vix.id est nullo modo vt in litera exposuit:sic exponit ff.de.l.j.li ferū⁹.ff.qui quinqz.z.ff.de ver.sig.l.alienatiōes.z hec lectura videtur magis cōmuniter approbari q̄ prima. Dyn.

☞ Legatum sub modo relictum quando prestari debeat. 1

Executor testamenti an debeat cauere. 2

Si tibi legatum. †Legatus relictum 1
sub modo dz intimenti prestari prestita cautione de implendo modo. h.d. Dyn. Et q̄ dicit vti exponе.id est vt ibi heredis. Sed forte cuidā voluit aliquid fieri a legatario. dy.ibi:futurū.i. facturū.dy.sed qd si heres voluit legatū sub modo non impleto modo nec exacta cautione an legatarius possit compelli officio iudicis modum implere.distingue. Aut modus fuit adiectus relicto ex interuallo. Et tunc non pōt compelli.vt.ff.de manu.testō. l.imperatores.aut incontinenti:z tūc licеat.e.tit.l.si libertatē q̄.ff. pe.z fin.z l.meuia.vbi de hoc dixi.Ray.in glos.vlti.vbi nunsiter erat z sic.no.q̄ cōmissarij vel executo: testamenti nō cauet:circa q̄ dic q̄ aut est legitimus executo:vt est epūs z tunc cauet. vt l.nulli.C.de epis z cleri.vbi de hoc dixi.Sed nunquid dabit aut datus a iudice z cauet.vt.ff.de ali.z cib.le.l.solent.ver.debebat.z ibi de hoc dixi aut est testamētarius:z tunc non cauet ad instar tutoris.vt.ff.de testa.tute.l.testamēto.z instituto de fatisda.tuto. in princi. Ja.de ra.z Pe.

Ires. Ibi danda al's dandam z sic cōiter tamen 3
etiam dāda potest stare.dyn.ibi fit soluta re integra.dynus.ibi qui duos al's qui duas z male.Dyn.

☞ Legatum permittitur si res legata ex causa lucrativa ad me perueniat. 1

Natu. Pro declaratione vide qs notaui.ff.de lega.j.l.si qs i fundi vocabulo.ibi eloqui potest a natura nisi morbus superueniens eū impedi ret vt sequitur:z dic nutu quando respōdet ad interrogata.vt.ff.ad trebel.l.seruo muito.ff.si pupillo.ver.non si audi tus ꝛc.Dic ergo nutu.per quem possit colligi consensus alias secus.ar.ff.de penis.l.cogitationis fm Pe. Quid in heredis institutiōe nūquid possit fieri nutu,dic vt no.z plene dixi.C.de testa. inbemus.

Fideicōmissum. †Si res mihi legata ex causa 1
lucrativa ad me peruenit per mitur legatum.h.d. dyn.ibi.estimationem quoqz non obstante quod habeat rem.dy.Jn gl.j.ibi. So.ibi quia in his quorum amotione domus deseratur vnde cōsuetudo que est vel statutū quod domus ꝓpter delictum diruat vel hostius amoueatur est contra.l.fm Jac.de ra.z pe.cōtra puto q̄ statutū pōt tollere in hoc ius cōmune.vt.l.oēs populi.ff.de iustitia z iure.z maxime vt delicta puniantur.l.ita vulneratus.ff.ad.l.aqui.

Columnis. Ibi nulla estimationis.i. non liberatur 2
heres prestando estimationem. dyn.ibi iniuria.lesione auferri possunt illa vero que auferri non possunt sine domus lesione non debentur. Sed eorum estimatio.vt.ff. de leg.j.l.senatus.Dy.

Uolūtas prima prevalet secūde cui est derogatoria expresse. 1
Leges an possit quis sibi imponere a qua non liceat ei recedere. 2
Uerba ad augmentum posita nō debent diminutionē inducere. 3
Uoluntas an presumatur est sola scientia. 4
Rescripta iuri contraria non valent nisi dicant non obstante ta li lege. 5
Genus tantum operatur quo ad genus quantum species quo ad speciem. 6
Species vel quantitas bis legata an debeatur tantum semel. 7
Uoluntas defuncti ambulatoria dicitur. 8
Relcriptum principis dicitur iniquum testamenti factionem au ferens. 9
Testamentum primum tollitur per posterius. 10
Arbitrium est in homine libero variabile. 11
Imperare aut prohibere sibipsi nemo potest. 12
Testator per verba voluntatem suam ligare nō potest. 13
Legatum bis relictum quare non valeat. 14
Uerba derogatoria disponunt z adimunt. 15
Princeps quare in rescriptis debeat dicere non obstāte lege. 16
Testator an possit testū mutare q̄ se nō mutaturum iuraut. 17
Juramentum non valet q̄ fit contra bonos mores. 18
Juramentum magne autoritatis z virtutis est circa testamēta. 19
Modus an possit dari per quez quis recedere a primo suo testamento non valeat. 20

Si quis in principio testa/ 1
mēti. Si prima voluntas ꝓ fuerit expsse derogatoria sede prima prevalet nisi in secūda fuerit prima specialiter revocata

nocata.h.d.Dy.Et de materia hui⁹.l vide qs dixi.C.de testis. l.sumus.in fi.Et p dy.de re iu.c.qs semel placuit.li.vj. Si autez voluntas prima esset solū tacite derogatoria p arg.a Ziō sensus tūc illa facilius tollit q̄ secūdam.vt.ff.ꝓt.l.fi.in princ.z ibi dixi z sepe allegat.l.ista ibi sciēs scripsisse in pnc.testamenti. Si cui bis legauero ꝛc.nā si ꝓ errore relictū nō teneret.vt.ff.de supel.legata l.labeo.dy.ibi.suprema.id est vltima.Oldra.ibi nemo enīs vsqz. hucusqz est questio z eius determinatio modo subijcit rationem z bene cōcor.ff.de do.in.vir.z vxo.l.qs aūt.al's est sub.l.id⁹. Jbi locū habebit.scz qs suprema seu vlti.voluntas potior habeatur. z est hic terna pars in qua est determinationis declaratio. dyn. ibi dixerit.ff.testō.dy.lex ista quo ad literam nullā hz difficultatem. Sed quo ad eius materiā in qua multū variauerūt doctores difficilis est.† Op.primo qs quis possit sibi legē imponere a 2
qua non pōt recedere:nā ab initio voluntarij est cōtrahere post cōtractū aūt nō lz recedere.vt.C.de actio.z obli.l.sicut.de rescin. ven.l.cōtractu.z de cōtrahen.emp.l.nō idcirco.Sed dic qs hoc est verū cōtrahēdo vt dicris.ll.Sed vltimā voluntatem cōdendo nō:z ita loquit hec lex.Sed o op.hic enī dicit q̄ scda volūtas ita 5
demum ꝓualet si testator dicat se penitere prime volūtatis sed lex videtur velle q̄ etiā si verba derogatoria precedāt qs vltima ꝓualeat.si em testō z in confirmādo codicillos dicat se nolle codicillos valere nisi essent subscripti manu sua si non sint subscripti nihilominus valēt.vt.ff.de iure codicillorū l.diui.ff.lz.Glo.soluit pluribus modis:prima.fol.non est bona q̄ est cōtra textū illius l.vbi dz codicillos in effectu valere z sic nō ob.exceptio.scda etiaz so.nō est bona q̄ est ꝓtra textū illi⁹.l.ibi facti codicilli ꝛc.z quia distinctio hec glo.nō ꝓbatur.l.aliqua.in auf.de triente z se.ff.cō sideremus.co.ij.dy.cū lz qs illa intelligatur fm istā.naz qñ vna l.loquitur simpliciter alia cū determinatione illa q̄ simpliciter loquitur trahit ad intellectū illius que loquit cū determinatione. est ergo intelligenda.l.illa quādo testō: in secūda dixit se penitere prime al's prima derogatoria ꝓualeret.vt.ff.de le.j.l.ff mihi z ibi.ff.vlti.z.l.ff ita fit ascriptū.lz ista fit in se vera cum ita intelligendo.l.contraria nulla3 haberet dubitationē cōtra.l.qs labeo. j.ad carbonianū.Sed quidā moderniores Jaco de are.z Ol.dicunt q̄ in.ff.lz testō: volebat mutare z alterare solēnitatem iuris publici addendo formam codicillorum extra formā iuris cōmunis.ideo per contrariū actum solum recedit ur a tali solēnitate cū de facili res ad suā naturā reuertatur:vt.ff.de pactis.l.ff vn⁹.ff. pactus.hic aūt volebat solū arctare ptātes legandi qs pōt de iure cōi.Sed cōtra hoc est q̄ per illa verba ostenditur q̄ aliter nō consentit testō: cū protestatio precedens ostendat consensum nō accedere.vt.ff.de pactis.l.iuriſgē.ff.q̄ fere.z de religio.l.at si qs. ff.pleriqz.sed omnis dispositio vltima pendet ex consensu.vt.ff. de sacrosan.eccle.l.j.Ergo non potest sic rūdere.Et ideo tene solu.que ibi nota.z facit quod dicerur in sequenti contrario.Item op.ad idem q̄ lz testō: non reuocet primam derogatoriam tamē secūda ꝓualeat.vt.ff.de leg.ij.l.vlti.dicebā ibi z dico quod aut prima voluntas est expresse derogatoria secūde aut tacite.primo casu op3 q̄ prima reuocetur expresse als secūda ꝓualet.Et ita loquitur ista.l.Secūdo casu per vltimaz parēt contrariā tollitur prima volūtas tacite presumpta z derogatoria etiam si nō dicatur expsse.z ita loquitur.l.contraria.Jbi enim dixerat testō:.Si cui legauero in scriptura manu mea signata volo valere a cōtrario sensu:colligitur quod si scriptura nō esset signata eius manu nollet valere si postea relinquat scripturam licet non eius manu signatam valet nō obstāte dicto cōtrario sensu q̄ facilius tollat prima voluntas a contrario sensu sumpta quam expressa.z ita intelligitur.l.cōtraria.Sed hec so.non placet pe.q̄ tātum tacitū operatur sicut expressum.vt.ff.si certus pe.l.cū quid.vnde dic fm eum q̄ in cōtrario dixit testō: si cui legauero in scriptura manu mea signata valere volo,nō tū dixit q̄ alia non valeret.Et ideo 3
sequitur ibi ar.a contrario sensu q̄ verba illa fuerit ad augmētuz posita vñ nō inducit diminutionē.Sicut nec ecōtra.ff.de le. ij.l.cū pater.ff.curatoris.z de cōditio.z demō.l.cū tale.i fi.Si vis saluare glo.dic q̄ tm̄ operat tacitū in tacito quantum expressuz in expresso,ff.de his qui sunt sui vel alieni iur.l.j.vnde sicut hic requiritur expressa mutatio voluntatis q̄ prima fuit expresse derogatoria ita dz sufficere solū tacita vbi prima fuit tacite derogatoria.ar.ff.de admi.tut.l.ſi duo.non obli.l.cū quis.allegata per pe.per ea q̄ dicta fuerit.ff.de le.j.l.iij.Et facit q̄ dixi in precedēti cōtrario pe.Item q̄ q̄ si testō: donat cā mortis eo pacto qs nō liceat revocare nō potest penitendo revocare.vt.ff.de do.cā mor.l. vbi ita donat.ergo testō: etiā in vltima voluntate pōt sibi leges imponere a qua non pōt recedere.Sed dic q̄ ibi non stabat in finibus vltime voluntatis.Sed trāibat z sortiebatur vires dona 4
tionis inter vivos.z ideo nō revocat.† Item op.q̄ ex sola scia p̄sumat voluntas.vt.ff.de vsu z ha.l.plenu.ff.equitij.z.C.de testamento militis.l.sicut.Sed dic q̄ scientia inducit tacitam volūtatez vbi non reperitur ꝺdictio expressa que hic erat. nā in incertis non certis locus est cōiecture.vt.ff.de ver.obli.l.continuus.ff. cuz ita.sed cōtra.ff.locati.l.cū in plures.ff.locator.vbi p pactum solū videtur renūtiare precedenti cōtradictioni expresse.sed dic q̄ illud ꝓpositū de quo ibi loquit non fuerat verbis expressum vel ibi secus obligatio vires assumit ex voluntate duoꝝ hic prima z scda ex volūtate vni⁹ tm̄.dy.vnde fortior est illa q̄ assumit vires volūtatis duoꝝm per ea q̄ no.C.de pactis.l.j.vel dic ad solutionem dicti cōtrarij.de.ff.equitij.vt ibi no.p Jac.de bel.q̄ hic prima voluntas fuit secunde derogatoria ibi vero nulla volūtas derogabat scientie qz ibi semp presumitur illud voluisse q̄ scit.z ideo ibi non regulatur nec coarctat secūdus actus a primo vel dic q̄ hic presumit ignorantia q̄ patet qz testatoris volūtas cepit in principio testamēti z testator diffidens z dubitans de sua scientia et constantia dicta verba scripsit ar.in auf.de here.z falcidia.ff. si non absunt.in fi.ff.z de triente z semisse.ff.illud.C.q testa. facere possunt.Hac consultissima.ff.at cū humana.z de peculio eius q̄ libertate meruit.l.j.in cōtrarijs vero scientia cepit alibi quaz in vltima voluntate.Jac.de bel.demde collige ar.p † rescrip.iuri cōtrarijs q̄ non valeant nisi dicant non obstāre tali.l.lz dicatur generaliter non obstante aliqua.l.z hoc indicat verbū si specialiter quod est hic. in hoc tamen variāt doctores z glo.naz q̄ est hic videtur sentire q̄ specialiter debeat dici non obstante tali.l.ad hoc etiam facit q̄ notat Dy.extra de regulis iuris.c.q̄ semel lib.vj.z ꝓ hoc facit quod no.C.de iura.calum.l.ij.ff.sed quia veremur circa fi.glo.mane per archi.ff.vj.q.ij.in summa z ibi in glo.z per eundem de constitu.c.j.li.vj. per Jnnocen. extra de offici. legati.c.ex parte secūdo. C.de transactio.l.causas.vel lites in vltima gl. z ita etiam sentire videt gl.z.D dof.C.de incestis.nup.auf.ex cō plexu.in fin.vltime glo.z ar.in summa de naturalib⁹ liberis.ver. quid si imperator.z gl.j.de flumimbus.l.quominus.C.de testamentis.auf.hoc inter liberos.que est signata super.l.hac ꝙsul.ff. ex imperfecto.z ꝓbatur.ff.si quis cau.l.sed z si quis.ff.quesitū. z de hoc etiam in glo.C.de aque ductu.l.omnes.li.ꝓj.sed quod sufficiat generaliter dicere non obstante aliqua lege tenet glo.C.de nuptijs.l.imperialis.ff.si miles.de naturalibus liberis.l.j.de testamentis.l.ſi non speciali.z non videtur bonum ar.de testatore ad principē qz princeps hz omnia iura in scrinio pectoris sui. vt. C.de testamentis.l.omniū testamētoꝝ.testatoꝝ autē non sic de facili verisimiliter recedat de his que disposuit in primo testamento forte pluribus annis confecto. Item quia testator disponit circa res proprias princeps autem circa vtilitatem cōmunez.z hāc vltimam communiter tenēt doctores z vidi eam similiter cōmuniter seruari z de hoc no.in speculo.de rescrip. presentatione.ff.fi. ver. Item quod est contra ius diuinum.z ver.sc.z de instrumēto rum editione.ff.nunc aūt videndum.ver.z scias.z in libello. bagatocti de fugitmis rubricella contra rescriptum in principio tmo qs plus est.Cy.in.l.vlti.C.si contra ius vel vtilitatē pu. vbi etiam de hoc no.in gl.z per azonē in summa formans questionē predictam tenet predicta opinio z adiicit q̄ si ex forma rescripti apparet imperatorem voluisse rescriptum concedere contra ius quod sufficiat eius certa scientia etiam si nō dicat nō obstāte aliqua.l.z ponit exemplū in.c.statutum.extra de rescriptis libro.vj. vbi cauet q̄ nullus etiā rescripto vltra vnā dietā trahatur. Sed esto q̄ princeps vel papa concedat quod possit quis vocari vsqz ad tres dietas nec dictum est in rescripto non obstante di.e.statutum.die q̄ valebit rescriptū quia de mēte z voluntate concedētis apparet.si aūt diceretur q̄ possit vocari mediolanum vel in aliquē alium certū locum tūc non valeret qz possibile est q̄ concedens ignorabat talē locum distare vltra formaz dicti.c.statuti. z ideo videtur voluisse ipsum.c.tollere.vt.C. de mofficio.testamēto.l.si quando.hec opinio fuit Jaco.de ra.qui hoc tenet.ff.de ex cu.tuto.l.idem vlpi.aliās incipit sed in hoc rescripto.ff.finali.vbi de hoc dixi de hoc etiam satis dixi.C.de precibus imperato.offeren.l.quoties.in fi.z ꝓ ista opinione bene facit † quia tantuz 6
operatur genus quo ad genus quantum species quo ad speciē. vt.ff.de ad.tuto.l.ſi duo z.C.de quadriēnij ꝓscriptis.l.ij.z ad hāc materiam vide hostiē.in summa de rescriptis.ff.quod an preiudicet.z Bof.in summa de priuilegijs.ff.priuilegium autem.de rescriptis.c.j.z de confir.vtili vel inutili bone.vlterius dicit Dyn. colligе ar.ꝓ statutis z vltra non procedit sed credo quod dicere voluit quod si statutum habeat verba derogatoria quod tolli non possit p secundū nisi de primo fiat mētio specialis.ꝓ hoc. C.de furtis auf.naugia z comuna de succe.auf.oēs peregrini z de vsuris.l.eos.ff.ceteros.de hoc recurras ad questiones statutorum Guido.de suza.primo folio.ver.questio talis est:sepe iurant ciues z Jacob.de are.versi.sed quid si ciues fecerunt vnum statutum z cum iuramento z de hoc etiam notaui.C. de testamentis.auf.hoc inter liberos vbi plene de ista materia tractatur z in meis questionibus statutorum prima particula. Item

Universidad de Deusto
Biblioteca

dicit Dyn. nota. argu. pro fideiussore & vltra non procedit credo quod voluerit dicere si aliquis proposuit vel iuravit non fideiubere pro aliquo vel pdixit creditori: quod si fideiuberet nolebat teneri iste hoc non obstante fideiussit non tamen dixit non obstante proposito primo vel iuramento an valeat talis fideiussio. & ista questione potest queri dupliciter primo an sit licitum propositum vel iuramentum de non fideiubendo pro aliquo: secundo an si fideiubeat valeat non obstante proposito vel iuramento. de primo dic vt notaui. C. de rebus creditis. & iureiurando super rubrica. Item si aliquis obligauit se mihi cum pacto quod si facerem sibi paccum de non petendo quod non valeret. postea feci paccum de non petendo & an valeat nisi expresse dicatur nos penituisse pignoris pacti & ad multa alia similia de quo dixi in l. si vnus. §. pactus. ff. de pactis. & C. eod. l. pacta nouissima: de fe cundo credo quod fideiussio teneat ar. dic l. cum in plures. §. locatorum. ff. locati. & ff. de acquirend. hered. l. qui in alienam. §. casus. extra de constitutis. c. cum. ☞ ferrariensis cum ibi notatis per omnes reducendo ad principalem materiam nostre. l. videatur quod. l. ista superuacua sit cum dicit cui bis legauero &c. q. dato quod ista verba derogatoria non procedant si sepius leget non debetur amplius quā semel. vt. ff. de admen. legatis. l. cū cētum. & de alimentis. & cib. leg. l. libertis. in prin. ff. de leg. primo. l. plane. §. si eadem res. vbi de hoc not. & dixi & plenius de legatis ij. l. si pluribus. §. si ita legatur. et quo apparet quod verba derogatoria in primo posita nihil operant. ¶ Ad hoc pōt dici: † aut le
7 gatur sepius eadem species aut eadem quantitas: primo casu se mel tantum debetur nisi euidenter appareat quod testator voluerit multiplicare legatū: tūc em̄ deberet heres rem & estimationem. & tunc loquitur. d. l. plane. §. si eadem res. & de leg. ij. l. meni⁹. §. eum qui. Secundo casu aut in eadem volūtate aut in diuersis. sed in diuersis plures debentur nisi heres probet quod testator noluerit multiplicare legatū: vt. d. l. cum centus. de adimen. lega. & de probatio. l. quinquaginta. si in eadem semel tantus debeat. & d. l. plane. §. si eadem res. versic. sed si non corpus. & hoc verum quando legatur simpliciter. Si aute ob causas per secundū videtur primo derogatū: vt. d. l. libertis. de alimentis leg. patet ergo quod pma voluntas derogatoria nō est supuacua. imo operat q̄ tantum semel debeatur. modo restat formare antiquā & rotatam questionē que hic format. in gl. & sepe occurrit de facto. ecce q̄ testator condidit testamentū: & in eo dixit quod valebat istud testamentum perpetuo posse mutari nisi in alio testamento esset scriptum pater vel aue maria vel tota biblia vel similia verba de rogatoria: postea condidit scm̄ testamentum in quo dicit velle ipsius secundū valere nō obstātibus verbis derogatoriis appositis: in primo q̄s valebat primū an fm̄ gloss. tenet quod scm̄ dicit ista q̄nem fore dubiā. Et hanc q̄nem hic tractat vt late & diffuse. extra de re. iuris. c. q̄s semel placuit. li. vj. & ibi post multa allegata videt determinando sentire quod specialiter reuocari verba derogatoria in primo apposita cuius allegationes & determinationē omitto causa breuitatis: & q. illud opus cōiter habetur. Et ipsius Dy. opi. sequit odo. C. de sacrosan. eccl. l. j. & archi. xiij. q. ij. c. vltima voluntas. Et per Ly. & Ja. de ra. satis no. d. l. j. C. de sacrosan. eccle. Sed hic in additionibus suis aliqui habent aut testator q fecit secūdum testamentū retulit se ad certum testamētū dicēdo volo hoc meū fm̄ testū valere nō obstāte pmo testamēto p me alīs cōfecto & scripto & rogato p talē notarium: & tunc fm̄ tollat primū: & ita intelligāt in auc. de testamētis imperfectis. §. fi. qdē. aut dixit g̃naliter volo istud fm̄ valere nō obstante aliquo alio testō per me facto: & tūc non tollat primū. Dy. sed subiucio aliorum opiniōes & allegationes quod sufficit g̃nalis reuocatio videt tenere gl. xxiij. dist. c. q̄m. hāc eandē q̄nēm format Ly. C. de testamentis. l. sancimus vbi de hoc dixi & dicit q̄s opinio. Dy. cōiter tenet p gl. & verū dicit. hoc em̄ no. in gl. ff. de leg. j. si mihi & tibi. §. in legatis. in gl. que incipit nisi expresse. & ff. a. here. Lex pte. §. fi. in. fi. In auc. de testamētis imperfectis. §. & si quidem. Et in brocardis. de ver. sig. rubricella iudicant vltima primis
a dicit tamen ibi & verū est quod Ja. de are. ts cōtrariū cuius ratio hic posita hec sunt circa suppletionē gio. vltima ibi q̄ rome §. fi. a ¶ Vltima. Adde Gl. cō silio incipiēte q̄dā paterfa. vbi ts q̄ vltia restringūt p̄cedentia.
uius. Sed certe videt q̄s hoc casu valeat fm̄ testamentū etiā si in secūdo nō fit facta mentio de verbis derogatoriis in primo positis. nā certū est q̄s si testō: procedit ad fm̄ testū faciendum ipse vult q̄s valeat ar. C. cōmunia de leg. nec cēm propter primum factus est intestabilis q. nō reperio istus p hūc modū factū intestabilē. nā nō pōt q̄s &c. vt. ff. pro socio. l. cū duobus. §. idē rūdit societatē. ergo si non est intestabilis ds̄ i m̄ valere. & d. l. scimus. C. de testamentis. & l. hac consultissima. Et pro hoc ti. ppl. l. fin. & de iure codicillorū. l. diui. §. is. Item si aliquis sit testabilis vel non est iuris publici. ff. de testamētis. l. ij. quod tolli non pōt & voluntate alicuius priuari. vt. ff. de leg. j. l. nemo potest hic. & C. de testamē
8 tis. l. testandi. † Cum ergo voluntas defuncti sit ambulatoria. vt. C. de sacrosan. eccle. l. j. & scēm testū tollat primū. vt. d. l. sanctimus. non pōt quis per ꝓba derogatoria adimere quod non possit testari. Secō tertio & quoris viribus voluerit cum hoc ut sibi datum auf. publica. vt p. dictū est. nō ob. hec lex. hic em̄ non dicitur q̄ testamēti secūdi factio tollatur p primū. sed quod legata sequētia adimūtur q. dare vel nō dare est in volumtate solius testantis sed testamentū facere possē facere vel nō: vel certo modo facere non dependet ex mera voluntate testantis: sed ex dispositione iuris publici. vt predictum est. ref. rt ergo an testator intendat adimere q̄s scripturis erit quo casu obtinet. l. ista. an intendat sibi adimere facultatē testādi. & hoc non potest. vt. d. l. cum duobus. §. idem respondit. p socio. Sed si primo intendit declarare voluntatem qua habeat in testādo. Secūdo vt quia dicat in primo nolo meū secundum testamentum valere quia dico q̄s erit si mutatū & fictitie factū ad executionē mei a propinquis meis nec p illud intēdo aliqd dare alicui certe hoc casu pōt dici secūdū nō valere & p hoc appareat illud simulatū & nō valet quod simulate fit. vt. C. plus valere q̄ agit p totū. nā ista. prestatio in primo facta declarat voluntatē quā habebat in secō sicut & arg. ff. de acquiren. here. l. qui aliena. §. fi. & pro hoc quia protestatio declarat animum. prestatis. vt. ff. de concubinis. l. in concubinatu. & de religi. & sumptibus funerū. l. at si quis. §. plerique. & si primum declaratur quod non habuit animum testandi in secundo. & quod de facto voluntas eius in secundo quia cuius voluntatis olim fuit hodie esse presumitur. ff. de probatio. l. cum tacitum. & ideo qui voluntatem dicit mutatam probare debet. ff. ritu. prohi. l. luctus. & de probatio. l. cū qui. & ideo facit quod prima voluntas posterior imponitur. Concludit ergo quod aut testator intendit adēpionem legatorum facere. Et obtinet. l. ista. & ff. de lega. j. l. si mihi & tibi. §. fi. & l. si ita scriptum. aut sibi vult legem dare circa testamenti factionem vel facultatem testandi adimere. & non pōt. vt. d. l. diui. §. licet. de iure codicillorum. & d. l. cum duobus. §. idē. Rñ. §. pro socio. nam cum procedit testator ad alterius testamēti factionē nō est dubiū voluntatem esse mutatam. vt. ff. eod. l. si iure facto testamento & voluisse illud valere. vt. C. communia de legatis. l. j. & mhil interest declarare quis voluntatem suam verbis an rebus ipsis & factis. vt. ff. de legibus. l. de quibus. in fin. et de edili. edicto. l. si tamen. cum similibus. ¶ Decerea cum testamētum sit lex. vt in auc. de nup. §. disponat. tollitur primum per secundum iure perfectum. vt instituto quibus modis testamenta infir. §. posteriore. & C. de testamenti. & l. hac consultissima. §. fina. & l. si vnus. in hoc ergo non potuit sibi preiudicare. vt. d. l. testandi. C. de testamentis. & de lega. j. l. nemo. & de ami. tuto. l. quidam decedens. & si non potuit illi preiudicare quomodo ex vacuo testamento preiudicatur secundo certe nullo modo. ¶ † Et pro
9 ista opi. bene facit quod iniquum dicitur esse principis rescriptū quod auferet testamenti factionem homini sane mentis. vt. ff. de vulgari. substitut. l. ex facto. §. j. non obstat. & l. z similes. quia circa testationem velius testandi nullam sibi legem imponere voluit: sed timens ne cui sepe ascribatur quod facile posset contingere ex proconcepto proposito ei legandi. argu. ff. de minori. l. deniq; §. scio. & C. ad velleia. l. si mulier. consulte sibi prouidit dicendo si cui bis legauero &c. vt hac. l. dicitur hic enim prima scriptura per secundam non erat adempta vel sublata in totum quod in testamentis contingit: & sic nihil valet ibi ascriptum. vt. ff. eod. l. ij. §. non ob. in auc. de testamentis imperfectis. quia illud speciale in testamento inter liberos confecto. Jacobus de are. Jac. autem de bel in questione predicta quā in scholis publice disputauit & incipit. questio queritur vtrum testamentum continens in se verba derogatoria &c. ¶ Post subtiles allegationes pro & contra quas gratia breuitatis omitto soluendo sic dicit cogitans ad solennē & antiquorum & modernorum opinionē. quoru vincula calciamentorū soluere dignus nō essem tremiscens ad solutionem dico q̄s primus testamentū cōfines in se verba derogatoria tollitur simpliciter per secundū testamentū: & si in eo nulla de verbis derogatoriis sit habita mentio per iura pro hac pte allegata q̄ in effectu sunt ista. & q̄si omnia fundant sup libero arbitrio.
10 ¶ Primo tamē allegat quod posterior testamēto tollit pmū ad trebellia. l. si quis prior. & d. l. sancimus. C. de testamentis. & quia que postea geruntur &c. vt. d. l. diui. §. licet. de iure codicillorum. & C. de pactis. l. pacta nouissima. Item quia testamentum vltimum est primo contrarium: & se non cōpatitur q. nemo priuatus potest decedere duobus testamentis cōditis. que valeāt. vt. ff. de testamento mili. l. quereb atur. quia ad positiones vnius contrariorum sequitur destructio alterius. vt. ff. de verborum significa. l. hec verba. cuius similibus. Ergo sequitur quod posterius tollit primum simpliciter. item omnis homo liberum habet arbitrium a natura & a iure. vt. ff. de statu. homi. libertas. sed ius naturale est immutabile. vt institutio. de iure naturali. §. sed quia naturalia. ergo liberum arbitrium hominis circa testamenta

menta vel alia legari non potest. Item liberus arbitrium habet ni se velle & nolle: & tamē sequitur nolle: post hoc velle tollitur statim velle. vt. ff. de regulis iuris. l. eius est velle. ergo secundū testamentum siue contineat velle siue nolle simpliciter tollit primum.
11 ¶ † Item liberus arbitrū est in se variabile & immutabile sicut libero homini. vt. d. l. libertas. institu. de act. §. recte. C. de appel. l. si quis libellos. cuz similibus. Si ergo legem mihi impono repugnantem postea voluntati mee eam possum pro libito dissolvere. cum igitur secūdum testamētū perfectionē cōtineat volūtatis indubitanter & simpliciter tollit primus. Item qui legem facit ea lege solutus est etiā si, pfiteatur se ea lege vincre velle. C. de legibus. l. digna vox. ff. eo. l. ex imperfecto. & ff. de legibus. l. princeps. nullus ergo potest se sua lege ligare quin ab ea recedere possit. vt hac. l. item liberum arbitrium in homine semper seruatur adeo quod etiam si seruus efficitur nihilominus secundum naturam retinet arbitrium liberum & libertatem nisi vi aut a iure prohibeatur. institut. de iure personarum. § j. & ibi de hoc. & ff. de institia & iure. l. manumissiones. & ibi not. & C. de hereditu. l. cum proponas. ad fi. ergo licitum est cuiqs a quocunqs vinculo quod sibi imposuit se dissolvere. Item arguit sic cum homo leges sibi impōit aut dicemus quod lex eus nō ligat: aut quod eum ligat: si dicamus quod eum ligat aut ligat quia lex est sibi bona & vtilis & hoc casu debet tandiu manere ligatus quandiu vult & sibi placet quia quando non placet sibi nō videtur esse bonū nec vtile. vt institu. de act. §. huic. & ff. de vsu. & ha. l. fi. aut non est sibi bona nec vtilis. & ideo eū nō ligabit. in auc. vt iudices sine quoquo
12 sufragio. § cogitatio. si vero lex eum non ligat ipse se ligare non potuit. & ideo quacunqs volūtate tolli potest. & ad hoc iura multa suffragant quia ambulatoria est voluntas &c. vt. ff. de adimē. lega. l. in. § concor. ¶ † Item quia nemo sibi potest imperare neqz sibi prohibere. vt. ff. de arbitris. l. penultim. nihil est enim quod magis hominibus debeatur &c. vt. C. de sacrosan. eccle. l. j. igitur quocunqs sibi placet a prima voluntate recedere potest. Item voluntas testatoris est. l. in auc. de nupt. & ff. disponat. sed posterior. l. tollit priorē. vt. ff. de legibus. l. non est nouum ergo &c. Item hominis propositum per actum contrarium tollitur. vt. d. l. cum in plures. § locator. & locati. ergo & posterius testamentum simpliciter tollit primum. Item arguit sic ab absurdo cum testamentum posterius condidit & perfectus aut dicemus testamentum primū reuocare & posse de iure: aut dicemus quod non vult reuocare: sed non potest de iure. primū ostēdit. & q̄ vult reuocare. & potest de iure quod patet q. testamentum scm̄ est perfectum ratione voluntatis & solennitatis. & est oppositum primo ideo tollit primum simpliciter q. m ambiguo sermone non vtruz q̄s dicimus simpliciter. sed id dūtaxat quod volumus. & ff. de rebus dubijs. l. in ambiguo. sed testator vult secūduz testamentum quod est perfectum ergo non vult primum. secunduz ostenditur quia per verba testamenti secundi contrarium demonstratur a quibus non est in dubio recedendum. de legatis. ij. l. non arbiter. Tertium etiam non ostenditur quia nulla. l. illud probatur imo omnia iura repugnare videntur: & ideo dici non debet. C. de colla. l. illam. & ff. de preuaricatoribus. l. iij. & q. contra bonos mores est libertatem &c. vt. d. l. cum duobus. § idem respōdit. pro socio. & de donatio. inter virum & vxorem. l. idemq;. § vxori. & quia volūtas etiā tacita tollit primā expressa. ff. de adimen. legat. l. ij. § fi. & l. ex parte. Item vna est legis intentio imperfectum ex imperfecto declarare quod facit posterior voluntas quia priores volūtates renouat & emendat: & quod deest addit. quod superfluum est abscondit. an auf. de non alie. m prin. ergo testamentum secun
13 dum perfectum tollit primū simpliciter. † Ité quod testator suā voluntatē ligare non possit per verba est expressum & videtur casus. d. l. diui. §. licet. & de leg. ij. l. fin. & quia etiam ad suum bonū nullus cogendus est. C. de pactis conuen. l. hac lege. extra de iudeis. c. sicut. xxiij. q. v. ad fidem. Item constat quod pactum stipulatio vel iusiuran. de iure ciuili non ligant nec impediunt libertatem testādi. vt. C. de pactis. l. pactum. & l. fi. & C. de colla. l. pactum. & ibi de hoc ergo multo minus sola voluntas verbalis licet derogatiua hoc facere poterit. nam & presentia & confirmatio principis non operatur. vt. C. de testamen. l. omnium. ergo &c. Ad hoc quia nullus videtur eligere genus testandi ad suum iudicium impregnandum & liberum eius arbitrium ligandū. vt. & de testamento militis. l. si miles. ergo &c. Ité p̄o hoc facit argu. a contrario sensu. hec lex que loquitur in eodem testamento quod si dixit cui bis ascripsero &c. Ergo secus videtur a contrario sensu. Si in secundo testamento legasset bis p hoc mandat. l. si procurator. § ignorantes. quia quod de vno dicitur de alio negatur. de iudicijs. cum pretor. Item pro hoc bene facit quia si testator dixit se appositurum conditionem in legato vel institutione & sic se ligare in hoc volut dato quia conditionem non ascribat valet legatum & institutio. vt. C. de institu. & substitut. l. penulti. & ff. tic. proximo. l. cum pater. §. vicos. Et si hoc est in eodem testamēto multo fortius in duobus. Item quia de facili possit falsitas in testamentis committi apponendo verba derogatoria in testamentis ignorantibus: & ita postea mutari non posset. tales autem falsitates & insidias in testamētis tollit. l. vt. j. co. l. auditus. & C. de testamētis. l. iubemus. Item vltima voluntas debet seruari. xiij. q. ij. vltima volūtas. & de celebratio. missarū. c. cum mate. & ex his cōcludit quod secundum tollat primum simpliciter & indifferēte etiam non habita mentione verbozū derogatoriozū. q̄ erant in primo. ad cōtraria sic rūdet & primo ad ista. l. q̄ est fundamentū tenētiū ꝛ. ista opiniones. dic em̄ q̄ hec verba cui bis legauero &c. sunt ꝓba dispositiua & adēptiua futurozum legatorum ex quo apparet quod nō sunt sibi imponēde leges fz volūtas di-
14 sponēdi. vt. j. de adimē. lega. p totū. † Item legatū postea bis relictū. ideo nō valet q. prius fuit adēptum & datū videt. vt. ff. de leg. j. l. si ita fit ascriptū. que lex declarat hāc legē si quis in principio: & dicit se credere quod si iste due. ll. fuissent simul iuncto quod apparatui antiquorum cessasset. item. l. ista si quis. in prin. loquitur quandoqz eodem testamento testatoz postea bis legauit. nā tūc non valeat q. prius adempta fuerūt vt dicū est: sed si in secūdo bis relinqueretur valet etiā nulla mētioe facta de primo q. sēs nō dependet a primo sed vires assumit a seipso. dispositā aute in primo sumunt vires ab eo & heredis institutione. vt infra. de le. §. ante heredis. Ité testatoz q hic apposuit dicta verba videtur dubitasse & difficultate de sua memoria & cōstantia: que ratio cessat in secundo q. ademptū est eodē pūcto tēporis quo relictū. vt. d. l. si ita fi ascriptus. & ar. j. de nouati. l. si stichū. § si quis ita. & l. quoties. & de accepti. quod in dicz. & ideo oportet necessario testatorem penitere prioris voluntatis & dicere quod velit valere legata bis ascripta que prius erāt adempta quod etiā sic probatur. esto em̄ quod testator dixisset cui bis legauero sibi deberi volo si postea bis legasset nonne deberent certe sic: q. hic secūda voluntas nō est prime cōtraria fz cōcordans. vt
15 d. l. si ita fit ascriptū: ergo patet † quod verba derogatoria sunt dispositiua & adēptiua vt predictum est. ad hoc etiā facit quod testator bis legās in eodē testamēto videt hoc facere ex obliuione que cōtingit propter mortis angustias. in auc. de triēte & semisse. § j. & C. qui testamenta face. possunt. l. hac consultissima. § at cū humana. que ratio cessat in confessione secundi testamenti. ar. C. ad vel. l. si mulier. Ité non obstat auc. quod sine subscriptione. & auc. hoc inter liberos. C. de testamentis. q. speciale est fatoze liberozū & ꝓpter solēnitatē: in primo adhibitā: & ad hoc pbandum querit si testator q fecit primū testamentū inter liberos sua manu scriptus faciat sed eo modo & eadem solennitate mutato tolleret primum ls̄ de eo nō fit facta mētio in secūda gl. dicit forte sic. ipse auc. audacter dicit quod tollit primū. in auc. de testamentis imperfectis. § hic si qd. & ibi in gl. q̄ incipit hec solēnitas & est etiam notandū. quod in. d. auc hoc inter liberos. sufficit ad hec vt primum tollat hoc expressum significare & etiā generaliter nō autez est de necessitate quod specialiter. nā expressum comprehēdit genus & specie. vt. no. C. de nego. gest. l. pe. & ff. de procu. tutorum: & q. est verbum generale quod generaliter debet intelligi. & ff. de legatis prestandis. l. j. § & generaliter. & q. in. d. auc. subditur. q. & si fecit quādā talē voluntatē que dictio talem de natura sui comprehendit genus & nō specie. C. de verb. sig. l. fi. in prin. ibi. talem habere &c. & ver. & ibi nulla speciali &c. & de ista materia etiam fa-
16 tis notaui dicta auc. hoc inter liberos. ¶ † Ultimo nō ob. quod dicit quod princeps in rescriptis ds̄ dicere non ob. l. q. hoc non est ex eo quod princeps sibi legē imposuit se impetranti qui impetrat cōtra leges quod est. ꝓhibitū. C. de preci. imperatori offerē. l. nec damnosa & ad refrenandū importunitatē petentū. C. de peti. bonorum sublatis. l. j. li. x. & q. rescriptū est minozis solennitatis quā. l. q. l. continet ius cōmune: sed rescripta in ius singulare & in alterius preiudicium. & l. est scripta in corpore iuris rescriptum nō. Ja. de bel. cui⁹ opi. puto de iureiurā. & cōcor. cum Jaco. de are. ls̄ cōmuniter totus mūdus sequat opi. gl. & Dy. quaz etiā sequit. Ja. de rauē. ꝓpter rōnem quā. ff. religi. l. q. testamentum secūdum simpliciter factuz nō hz cōsensum testatoris quod requirit. vt. C. de sacrosan. eccle. l. j. nā ꝓpter prestationē p̄cedentem seu verba derogatoria deficit consensus. vt. ff. de religi. & q̄s. § plerique. & ff. de act. & obli. l. iij. in fi. nō ob. q̄s dicit quod nec pōt sibi auferre pūtē testādi q. ista. ꝓtestatio seu verba derogatoria nō auferūt in totū potestatē testādi q. in secūdo faciat mentioné de ipsis verbis derogatoriis seu de ipsa. ꝓtestatione: tamen
17 bene valet ar. ff. de re. iur. l. quidquid caloze. ¶ † Ulterius queri consueuit si testator iurauit non mutare testamentum an mutare possit de ista questione tenet hic. Ja. de are. q̄s mutare possit non obstante iuramēto q. iuramētum nō est de calib⁹ in quibus admittur alicui facultas testādi qui habenē instit. qui nō est permissum facere testamētum. & in summa cuiscē ti. ff. eni non potest

Universidad de Deusto
Biblioteca

quis sibi per pactum adimere potestatē alienandi ergo nec testā
dī.z que quis non pōt per pactum nec per iuramentū.ad hoc.ff.
de pactis.Inemo.C.de reb⁹ alienis nō alienādis.l.fi.C.de cōdic.
ob causam.l.ea le.z ar.C.de pactis.l.pactū.C. de col.l.p pactum
z bene.d.l.cū duob⁹.§.idē.R.§.pro socio.¶Preterea ex hoc iura
mento aut diceremus testatorē alteri obligari aut sibi.alteri nō:
qz ꝟba contraxerunt ꝛc.vt.ſ.de ꝟ.sig.l.verba.contraxerunt.z qz
hoc esset cōtra bonos mores vt quis obligetur alicui circa dispo
sitionem vltime voluntatis.vt.ſ.de verb.obliga.l.stipulatio hoc
modo.z si quis aliq⁹ testari prohibuit per totū z dato qs hoc cō
cederetur sola persona.z nō patrimoniū esset effecta qs nō impe
diret ipsum testamentū.ar.d.l.nemo.ff.de pactis no. ar.ff.de leg.
18 ſ.l.cū filio.de arbi.l.ſi.z d.l.cū duobus.§.idē rñd.ff.p socio.† Itē
qz iuramentū qs est cōtra bonos mores nullū est.ff.e.l.ſ.l.ſi quis
inquilinos.§.fi.z.C.de legibus.l.nō dubium.restat ergo iuramē
tum nō impedire secūdi testamēti ꝟfectionē. Ja.ista questio nor.
in glo.sed nō firmat pedē.xiū.q.ū.c.viti.volūtas.vbi de precedē
ti quest.de.z ista no.p archi.z plures recitat opiniones z plures
tangit remissiones sed nec ipse firmat pedē hec etiam questio.no.
in glo.in vsibus feu.de pace iuramēto firmanda.§.itē sacramēta
puberum.in gl.hic qro.§.sed qd si qs iurauit nō venire contra te
stamentū.z ibi clare tz gl.qs si iurauit nō venire cōtra p⁹prium te
stamentū nō teneat iuramentū ſz possit ꝛgrauenire:si aūt iurauit
nō venire ꝛtra alienū testametuz:tūc distinguit vt ibi patet:z de
hoc etiā tetigi.d.auf.sacramēta q̄ est signata.C.si aduersus ven.
super verbo sup⁹ cōtractibus.ver.cōsueuit etiā queri.hāc eandem
questionem disputauit.Barto.hic.in questionibus suis.xiij.q.q̄
incipit quidā mortis articulo vbi tāgit hāc questionez inciditer.
z allegat multa q̄ possunt adduci.p z cōtra:finaliter tamen nihil
de hac questione determinat de ista etiam questione no.in Spe.
de instrumēto⁹ editione.§.cōpendiose.ver.v.qd si quis iurauerit
vbi post multa allegata tenet qs fm iuristas ciuiles tenet scōm
testamentuz nō obstāte iuramēto fm canonistas ſz nō tenet iura
mentū seruare,ad hoc etiā possent adduci que dicī.ff.de statuto
iuramento an possit p fm tolli.de quo etiaz satis dicī.d.auf.hoc
inter liberos.C.de testamentis.hāc etiam questionē tāgit Hosti.
in summa de sepulturis.§.an licitū.ver.qd si qs eligat.z videtur
sentire id qd speculator z forte speculator inde traxit quod scri
19 pſit.¶Ito veritate huius questionis habenda:est aduertēdū† q
etiā de iure ciuili circa testamenta iuramentū est magne auctoꝛi
tatis z virtutis.vt ptz de leg.ij.l.cū pater.§.filius matrem.ſ.eo.l.
cū quis decedēs.§.codicillis.z in auf.de iureiu.a moziente prefti
to.circa principium.sed quantū ad questionē predictā dicit quī
dam q̄ questio predicta est vi furata.nā aut querit vtrū qui iu
rauit non mutare testamentū sit piurus si mutet:aut queritur si
mutet z fm cōficiat an valeat nō obstāte iuramēto.de primo di
cunt qs si testet cōtra iuramentū qd est periurus:z ita possunt in
telligi oia iura canonica q̄ allegant q̄ testamētū nō teneat.Et est
opinio ipsorum canonistarū.de secūdo dicunt qs licet sit periur⁹
tamē fm testamentum valet sicut etiā valet venditio dato qs qs
iurauerit non vēdere.vt no.p Jmo.ex̄ de ꝓben.c.dilecto.in gl.
que incipit no.q̄ si m aliqua ecclesia vbi videtur sentire Jnn.qs
solū in spiritualib⁹ locū habeat qs gesta cōtra iuramentū nō va
leāt.p hoc etiā qs canonici possunt venire cōtra consuetudinē iu
ramento firmatas si necessitas exigat.vt not.ff.dist.in his.z sic
posset intelligi opinio iuristarū ciuilū z qs sacramentū nō valeat
per.l.nō dubiū.C.de legib⁹.z de leg.j.l.ſi qs inglinos.§.vlti.cum
similibus.Sed cōtra predicta multū facere videt.extra de iure
tur.c.cū cōmgat.e.ti.c.ſz.li.vj.z de pactis.l.quāuis.vbi per iura
mentū firmatas si necessitas exigat.vt not.ff.dist.in his.z sic
posset intelligi opinio iuristarū ciuilū z qs sacramentū nō valeat
per.l.nō dubiū.C.de legib⁹.z de leg.j.l.ſi qs inglinos.§.vlti.cum
similibus.Sed cōtra predicta multū facere videt.extra de iure
tur.c.cū cōmgat.e.ti.c.ſz.li.vj.z de pactis.l.quāuis.vbi per iura
mentū prestitū in tēporalib⁹ ꝟfirmant que als erant inualida de
iure ciuili:ergo idem videt in testamēto qs p iuramentū tollatur
reuocādi potestas nō licet arguere de cōtractibus ad testamēta.
vt.ſ.eo.l.qui chirographū.ſz ad illas decretales posset respon
dī qs in aliqua earū nulla versabat turpitudo nec aliquius ma
li parabat occasio licet inspecto iure ciuili sacramentum prestare
tur super ꝓhibito.Itē in illis iurabat alteri z sup pacto cū alio
inito hic non.sed sibi⁹p⁹ inter q̄ multū refert.vt no.de regu.iur.l.
quoties.z melius.ff.de bis q no.infamia.l.lucius.posset z aliter
responderi ad ipsas decretales.vt no.p Jo.an.in nouella sua de
regu.iur.c.qs semel placuit.lib.vj.vbi post oēs tangit plene pre
Autem ſtionē z etiā precedentē:z finaliter videtur sentire qs te
17 stator qui iurauit nō debeat facere scōm testamentū z qs illud fa
ciendo sine nulla causa sit piurus.dic tamē qs si fecerit fm q̄ va
let.z quo ad secundū cū ipo cōcor.dūs Bonatin⁹ quo ad primū
nō:imo dicat talē testatorē nō forte piurū qz iuramentū fuit teme
rariū quo iurauit meli⁹ nō facere.nec enī i m eus datū est homini
tam bene facere qn possit facere meli⁹ per.d.decretalē cuz marte
de celebratio.missarum ad ar.in ꝛgrariū ibi.rñdet q̄ oia omitto
causa brevitatis:sed ibi recurrat arch.extra de sepultu.c.j.li.vj.
dicit ibi esse casum hui⁹ ſtionis z ei ſtādum esse z ipsum capi.fa
ctum ad declarationem ꝺdicto z.vt ibi not.p eū ſz Joā.an.illi.c.
rñ.z q̄ est ibi speciale in odiū elucientiū ad sepulturam eligendas
20 cū iuramēto.† Ultimo q̄ri ꝟsueuit nunqd scit dare modū ali
quē p quē qs recedere nō possit a testamēto p eū cōdito. Dy.in
d.c.qs semel in fi.dicit qs nō si ſtet in finib⁹ z ꝟbis testamenti si
autē trāsiret ad formā ꝟct⁹ puta q̄ donauit causa mortis cū pa
cto qs nō liceat revocare:nā tūc trāsit ad donationē inter viuos.
vt.ſ.de do.causa mortis.l.vbi ita donat vel cōdit testamentū z
dicat z si ꝋtingeret me velle mutare ex nūc dono oia bona mea
heredi scripto vel vēdo z sum ꝋtēt⁹ de ꝓtio certe tūc revocare nō
posset:ꝛctus eni z act⁹ inter viuos fieri possunt in vlti.voluntate
z econtra.ſ.de assignandis libertis.l.ſ.§.assignare.z.l.assignare
z solet notari.ff.de testamentis.l.heredes palam.§.fina.in fi.Dy.
quidā reperētes hāc.l.adducūt hic materiā ꝓstationū de qua
satis no.p Jo.calde.extra de re iur.c.in generali.li.vj.p archi.de
of.deleg.c.ſi de leg.de maio.z obe.c.ū.z de ꝓben.c.in illis z no.
per omnes.d.c.cū.ad.ferrariensis.extra de constitu.z satis dicī.
C.de rei ven.l.ſi fundum.

Miles. Ibi testamēti facidi ſz an iure militari vel iure cōmuni videat ꝛcessum qdā qs tūc iure cōi arg. C.de inoffi.testō.l.ſi qs qs nihil est:qz cū ꝓuilegiū alicui cōcedit videt cōcessum.fm ꝺditionē ꝓsone ei⁹ cui ꝛcedit vū iure militari potest testari.vt.ff.de iniusto test.l.ſi qs exhered dato.§. quoties.z de testamēto militari.l.ex militari.z est ista.§.cum cōcor.in gl.no
tatis ar.p tabellione damnato de falso cui⁹ inder voluit in scia reseruare famam z officiū tabellionatus ad idē.ff.de cur.l.gene
raliter.ij.rūso.ar.ztra.ſ.de furtis.l.nō pōt vbi de hoc tetigi et vi
detur casus fm vnū intellectū.ſ.de minoribus.l.diuus vbi de hoc di
zi z ad munici.l.ordine.videtur recurrendū ad distinctiones aut
cū causa cognitione hoc fecerit vel nō.vt no.ff.de his q no.infa.l.
qd ergo.§.pena grauior.z.C.de his q notā.infa.l.z si seueriores z
l.si possidoneū. Dy.de hoc plene notaui.C. de testa. militari.l.z
militibus que glo.hic allegatur.

Mortis. Ibi mora fiat per heredem. Dy.

1 Arbitrium potestati concessum non absoluit eum ab obser
uantia iuris communis.

Ex imperfecto. ¶Pro declaratione vide quod notaui.C.de legi
bus.l.digna vox allegat hec.l.z.ff.de le.j.l.nemo po
test quod si cōpromissum sit in arbitriū z arbitratorē
z renuntiatum quod eius arbitriū non possit peti reduci ad arbi
trium boni viri quod nō obstan.renū.iatione: si est iniquū possit
peti quod reducit.de hoc no.p Dy.extra de reg.iur.c.scienti.lib.
vj.z plene dixi.C.de arbitris super ru.† Ites allegatur quod ar
bitrium potestati cōcessuz nō absoluat eum ab obseruātia iuris
cōis ad idē.ff.de peculio le.l.qui peculio infra que in fraudē cre
ditorum.l.ſi pater.vbi de hoc tetigi.ff.de cōdi. indebi.l.ſi procu.
de pact.l.ſ iura.§.filiusfa.vbi de hoc plene dixi.C.de inoff.testa.
L.ſi quando.z per Jo.an.in cle.de verb.signifi.c.sepe contingit.z
vide quod dixi.ff.e.l.fideicōmissa.§.q̄.q̄. als est versicu.sub.§. sic
fideicommissum.

Creditori. Ibi indebitum ei solutum. Dy.
in glo. ibi debitum putatiuum
vere tamen indebitum. Oldra.z concor.ff.de lega.j.l.
creditori.

1 Dictio aut copulatiue z disiunctue capi potest.
2 Iudex qui est certus non tenetur consilium requirere.

Ille aut ille. Bloss.dicit † qs dictio aut
ponit p z:hoc est falsuz imo
ꝓprie ponit pro disiunctiua.nam si pro copulatiua
accipitur tunc teneretur pro virili non in solidum.vt.
ff.tit.ꝓt.l.legatorum si ex ꝓmissis nominibus ꝓprijs damnarentur.vt.ff.de leg.j.l.ſi heredes nominatim.z.l.turpia.§.vlti.
z no.ſ.de duobus.l.siue a certis. Dy.z Jac.itē quod dicit.d.l.
C.de ver.sig.qs disiuncta accipitur p cōiuncta habet locū vbi po
nitur inter ꝑsonas honoratas secus si inter oneratas.vt ibi not.
z.ff.de leg.j.l.ſi ex toto.§.ū.

Cum in verbis. No.quod primo statur verbis
vt hic.z.ff.de exercito.l.j.§.ſi is
qui naue.ver.igitur iure dubia z potest poni exemplum si testa
tor habens libros iuris canonici z ciuilis leget alicui omnes li
bros suos non est interpretandum vt alterius tantum iuris li
bros legauit quia verbum omnis tollit dubitationem. Dynus,
nam qui omne dicit nihil excipit.vt.C.mā.l.a procuratore. Itez
potest poni exemplum per.l.j.e.l.vxoris.§.j.z.l.ij.§. fina.z.ff. de
le.j.l.ſi qs testamēto.z ē ar.† qs iudex nō teneat habere ꝓsiliū qñ
est certus

est cert⁹ p hoc.ſ.de auro z ar.le.l.pediculis.§.argēto. Jaco.z est
expressum in auf.de iudicijs.in prin.col.vj.qs est notandum.

Si qui fideicōmissum. glo.
vl.in fi.nā eius ratio nō habet traditione nō facta cū
sit interesse.extra rem.vt.ff.de ac.emp.l.ſi sterilis.§. cū
per venditorem.z ibi no. Dy.

1 Verba generalia testatoris ad tēpus presens magis debēt
restringi fauore filie q̄ ad futurum extendi.
2 Interpretatio benigniot fit in vltimis voluntatibus q̄ in con
tractibus.
3 Fideicōmissum a debitore relictum quando.
4 Obligatio personalis non sequitur fundum.

Paulo callimacho. Lego filie i te
stamēto patri
m codicillis ſz nō repetā legatū filie debet vtrunq⁹.h.
d.vel qs in die recidit p legatū secūdo patri relictū nō
iure esse derogatū legato filie primo relicto. Dy.ibi.legauit testa
tor. Dy.ibi.reliquerat testator erat. Dy.in gl.nā pretor hic in fi.
z mutare non ꝑsumit⁹ in dubio si voluitates se cōpatiuntur.vt.ff.
z de ꝓb.l.quinquaginta. Dy.z ideo dicto maxime abūdat ad
qs facit qs dixi.ff.e.l.ſi quis.in prin.testamenti.ver.redeūdo. ad
principalem materiam.z de lega.ij.l.ſi pluribus.§.licet glos.hic
innuat contrarium.

1 **Pompo.** Fratre viuēte.h.d.Dyn.vel ſic† ꝟba ſgialia
testatoris fauore filie magis debēt ad pās tēpus restringi q̄ ad
futurū extēdi.¶De.p hoc.ff.de liberis z posthumis.l.titius.z de
resta.tute.l.ſi qs filio.§.j.Jac.z est rō hic q: ꝟba in codicillis ap
posita q̄ ademptionē ꝋtinēt videnē apposita in fauorem filij sed
eo mortuo vel bonis eius ad fiscū devoluris tollit ille fauor.tho.
z no.q̄ fiscus succedēs nō habet loco vni⁹ ex liberis.ibi ad fiscū
peruenerāt qz dānatus erat ad mortē vel in mer allū secus si esset
deportat⁹.vt.ſ.ad treb.ex facto.z de iure fis.l.status.§. cornelio.
Ja.in gl.imo sed certe z futura q̄ habitura erat post mortē fra
tris. Dy.ibi.fideicōmissi futuri.i.pcipiēdi post mortem. Dy.ibi.
vel hic benignus hec placet. Dy.ibi.imo ardēti alias:id est ardē
ti z sic cōmuniter.dy.i fi.vel dic qs illa non ebstat⁹sed cōcordat.
vt.pbaf.ff.de trāsactio.l.qui cū tutoribus.nec ob.§.duo species.
qz ibi iudex ꝓnūtiauit fideicōmissum futurū non deberi z ma
le z sic illa suia iniusta facit ius in principali.vt.ſ.de re iudica.l.
duus.l.ꝑses.z.l.cū prolatis.ita in accessorio vt cōmittatur pena
post⁹ appellatum nō fuit.arg.ff.ꝙus modis pignus vel hyp.
solvitur.l.ſi deferēte.z de rei vendi.l.ex diuerso.§.vbi autem.¶De.
2 de hoc plene no.z dixi.d.§.duo fratres.ibi.§.cū autē.† Itē qz in
vltimis voluntatibus benigniot fit interpretatio q̄ in contracti
bus.vt.l.in testamentis.de reg.iur.sed hoc nō placet qz ides in cō
tractibus z alijs casib⁹.vt.d.l.qui cū tutoribus.z ad.§.duo fra
tres.rñde.vt.ff.dixi.licet ergo ius futurū possit p pactum remitti
vt.C.de pactis.l.j.in dubio tamen nō ꝑsumit⁹ remissum:vt hic.z
d.l.qui cum tutoribus.

3 **Julia.** Casus pulcher.† Fideicōmissum a debitore relictū
non debetur ab ipso debitore si non agnoscat lega
tum tacite liberatiōis sibi relicte.h.d.¶Et.vel sic si quis id quod
sibi debet mihi legauerit nō est ꝓpterea mihi debitor obligat⁹.
Dy.ibi ab eo.ſ.mauro colono. Dy.ibi:adde qz:exponē qs ꝓ z.
Dy.z istud nihil facit ad qōnē.ff.ibi.cum de heredit.ſ.nil. fe
ueri. Dy.ibi.maurus colonus. Dy.ibi:alūno legatarius. Dyn.
ibi heres eius:alūni. Dy.ibi:ab herede mauri coloni. Dyn.ibi.
nō videri ei⁹ ſcz mauri. Dy.ibi.accepisse posset.ſ.heres.vel.alūn⁹
legatarius:z facit iste.§.multum bene ad questionē lābertatino
rum q fuerunt dāti de bonorita z eoꝝ debitores fuerūt coacti
per potestatē z cōmune bono.soluere ipsi cōi bono.qs ipsi debito
res fuerūt liberati nec potuerūt postea cōuenīri per ipsos lāber
tatinos redeūtes z restitutos.z hoc credo verū:a z est ꝓprie ca
sus.ff.de annuis leg.l.liberto.§.lucius.in cōtrariū est fortis ratio
qz iniuria illata ipsis debitoribus a cōi cogente eos soluere inui
tos nō debet nocere alijs. Ad hoc respondendum qz illa iniuria
est eis illata ꝓpter culpam z iniuriam ipsorū lābertatinoꝝ vnde
dz eis obesse.vt.ff.locati.l.ſi merces.§.culpe. Dy.de hoc no.ple
ne dixi.ſ.de so.l.creditor. Itē facit ad qōnez si aliquis leganerit.
Ecclie q̄ solui voluit ex reditibus talis possessionis qs eccla nō
pōt cōuenire colonos illius pos.vt sibi de reditibus satiffaciant
ſz agat ꝛ heredes defuncti sed nunqd heres poterit alienare pos
4 sessionez illā† rñ.sic qz ꝓsonalis obligatio nō sequit fundū.ff. de
ꝛhē.emp.l.ſi.§.fi.nā es alienū diminuit totū patrimonium dimi
nuit cum obtineat locum heres alienus.vt.ff.de iudi.l. fideicō. al's
ſi fideicō.z.l.fed z ſi fuseperit.z ff annuis le.l.gai⁹.fm Albe.pa.
z ibi.de hoc z de alimē.le.l.luci⁹ ibi heres eius qui fisco soluerat
pēsionē. Dy.m.gl.siue i quarto.i fi.le.dic qs nō erat subiect⁹ one
ri fideicō,vt dicit tex.sed solūmodo demōstrat vū his cōmodi⁹
soluere posset. Ja.ibi p iudicē soluere:sed tūc ob.qz iniuria sibi ꝓ
iudicē illata nō ds nocere alijs.vt.ff.de cur.l.ſi ꝓ impudentia.sz
vt innuit hic gl.qs ꝓcu.fisci fuerit hic iudex inter fiscū z priua
tū.ꝛgrariū sentit gl.C.de iure fisci.l.facultas.z.l.iustas.lib.z.dic
ergo q̄ hic loquit de ꝓcuratore cesaris.vt.C.vbi cause fiscales.
Lad fiscum.vbi de hoc.z si aduersus fiscum.l.ij.

Si fidei mee. Argu.huius.l.dicit pe.z.ſ.
ad treb.l.cogi.ff. hi q.z qs
possum facere ꝓcu.illum qui esse non potest ꝓcu
ad faciēdum alium ꝓcuratorē.m cōtrariū multū est
in clementinis de ꝓcu.i.c.pe.qs incipit religiosus cū ibi no.q̄ Jo
an.in vlt.gl.ibi capere.i.accipere.vt.ſ.de ꝟb.sig.l.aliud est cape
re.z ratio huius tex.z similium est.ſ.l.ꝓt.ff.cum ita.z facit.ſ.de
cōdi.z demō.l.quia.ff.titia.de here.instit.l.ſi quis solidum.z ſi qs
aliquem testari prohi.l.ij.ff.j.

1 Dignitas non attenditur vbi verborum interpretatio fie
ri debet.
2 Quantitas minor in legatis debetur.
3 Veres de eunctione tenet ſi legatū a legatario enincatur.
4 Pluralem locutionē geminare singulare qualiter intelligatur.
5 Conditio adiecta libertati in dubio censetur legato adiici.
6 Lex vel statutū non censetur in casu superuacuo prodictum.

Qui cōcubinā. Jn legato vxoꝛis eius
causa parata veniunt
etiā parata cā ꝓme vxoꝛis:z idē i cōcubina z idē i fa
mula z qualibet alia.h.d.Dy.ibi cā ꝓparata z ifte se
1 cūde ad vsum tradita.† z no.q̄ vbi est ꝟboꝝ interpretatio faciēda
nō habet ꝙsideratio dignitat⁹. Ja.ibi negat z male. Dy.i gl.q.
d.nō ds vxoꝛi qz maioꝛ affectio dz haberi ad vxoꝛē q̄ ad cōcubi
nā:vñ tūc nō ſequit⁹ qs ius cōcessum vxoꝛi extēderet ad cōcubi
nā. Dy.in gl.j.in fi.vñ hic ſz male respōdet tacite obiectioni que
fit in tali relicto.ſ.vxoꝛis ꝓxis postē suis ꝟsibus cōcessam cōtine
ri quo posito in cocubina ꝛiū asserebat trebatius z male. Ray.
in gl.quasi dicat.in.fi.z sic omnibus debebuntur. Dy.

2 **Cum ita.** † Jn legatis minoꝛ ꝙtas debēt.h.d. Dy.
ibi:inesset.vt.ff.de in lite iurando.l.cū futu
ri.z de arbi.l.die ꝓferre.§.ſi plures.in fi.ſ.qs minoꝛ summa debe
tur. Dy.z facit iste.§.q̄ ſi ꝛduxi operarios diuersis ꝓtijs postea
conducā vnū aliū dando sibi q̄ tū habent alij operarij qs teneat
sibi dare q̄ tū do illi qui minus hꝫ fm Dy.in cōtrarium facit.ff.
mā.l.ira.z qz in cōtractib⁹ fit interpretatio ꝛ ꝓferentē.ff.de pact.l.
veteri⁹.nō ob.iste.§.qz hec voluntas dubiū defuncti ꝓmittitur in
terpretari heredi.vt hic plene.ff.de le.j.l.legato generaliter.

Cū ita legatum. Nō videt ad heredē ꝑuenis
se qs alij restitur⁹ est.h.d.vel
sic illud videt ad heredē peruenire qs supererit deductis oneri⁹
hereditarijs. Dy.ibi.negat z male ibi ego cōtra.no.pulchrū tex.
in fi.tenetur ergo legatarius cauere qz legatū est ei qs ad testa
torem peruenerat. Dy.

a † Si legatū relictū in ꝙsie euincat a lega a ¶ Si heres.
3 **Si heres.** tario tenet heres de eunctiōe dū tñ legata Adde Bar.
rius denūtiet ei an ſniam.h.d. Dy.ibi:idez stichus. Dy.ibi ius z imo.hic z q̄
dicū accipitur.i.lis ꝓtestat.sic enī in iudicū dī accipi.vt in auf.de ibidē dixi.
exhibēdis z introducendis reis.in pn. Dy.vel dic iudicium acci
piatur.i.snia.sic accipitur.C.de epāli audientia.auf.signis litigā
tum.z ita sentit hic gl.ibi aliter feceris si nō denūciaueris. Dy.et
facit iste.§.qs si vendidi titio fundū:z ex aliquo pacto ad me re
uertat qs nō sit obligat⁹ creditorib⁹ titij.z p hoc.ff.de ꝓi.ex̄pti
sum de in diem adiectione.l.vbi.§.ſz z marcellus.in gl.vel etiā p
misso.in fi.cōiter habet.l.q̄ legata.sed dicere dz.l.q̄ de lega. Dy.
in gl.hec magis.in prin.l.magis.q: est debitū in ꝙsie quam qz sit
debitū ex cā legati. Dy.nam ꝓ legato in specie non augeō de eui
ctione.z hic volunt dicere gl.ſ.tali casu.§.eunctis-so.ibi quia ibi
in specie. Dy.z de hoc vide qs ibi dixi ibi:si stichus.ibi quia ibi in
specie:z qz videtur voluisse legare solū ius qs habebat in re. Dy.
ꝓ hoc.ff.de leg.).l.ſi domus.§.de eunctione.vbi de hoc.in gl.non
videt dari ad hoc.ff.de act.emp.l.rō.m fi.primi rñſi.z ibi in glo.
z.ſ.de acqui.pos.l.nō videt.in gl.i.ſnia ibi vel dic.vt ibi vel illud
qñ erat de eunctione agendum ex eā nō lucrativa hic ex lucrativa.
z ideo ibi latius ꝓuidetur qz nō est par eadēqz ratio ꝛc.C.
de codicillis.l.ſi. Dy.prima solu.approbatur.in glo.ff.de euict.
l.heres seruum. Dy.

b † Plurale locutio gemiat singlares.i. b ¶ Pluralis
4 **Si stichus.** opāt id q̄ oparent due singularitates Cōcor.tex.i.l.
diuisiz accepte.h.d.ibi labeo putat z male.dy.i gl.f.maxime ibi falsa. et ibi
adimere legatū z sic legatū z libertas i idē ꝛgrere.dy.ibi. signi Bar.de 2di.
ficationē simplr.i.idē opāt qs due singularitates separim seu di z demon.

Universidad de Deusto
Biblioteca

uisim prolate.vt.ff.ti.pri.l.vlt.§.filiũ.Dy.j.de qdi.z demõ.l.fal.§.fi.vbi de hoc.z.j.ad treb.l.lucius.§.gaio.in fin.sed dic vt ibi. q illud propter inequalitatẽ vitandã.Dy.Et dic vt no.ff.de cõdictio.insert.l.ij.Jac.de bel.z de vulga.substi.l.iam hoc iure.z de hered.instit.l.hec articulo.

Qui quatuor. Alis est lex ibi oleagina.i.oleus recipientia.Dy.ibi:paria.i.equalia.Dy.ibi:bina paria.i.quatuor.Dy.primo quero cum ista dictio prima possit sumi substãtiue z adiectiue querit an hic accipiatur in adiectiuo z nõ in substãtiuo.rñdeo qs in dubio debem⁹ ad mi noze summã interpretationem facere.vt.ff.l.proti.j.j.fcõ quero que sit rõ diuersitatis inter ilsos duos casꝰ q hic ponunt.rñdeo vbi bina paria leganꝫ quatuor debentꝫ.qz bina duo sunt.§ duo nõ importãt nisi vnũ par.Op.q⁹ imo vbi legat duo paria nõ nisi duo debeantꝫ.vt.ff.de serui.vz.pd.l.binas.cũ si.rñdeo vbi hoc verbũ coniungit cũ⁹ bo congruo importat quatuor z est videre cũ iungitur cũ⁹ bo paria.nã bis paritatẽ important z bina paria quatuor significat.§ si cũ alio verbo cõiungat nõ importat nisi duo fm ꝑe.vt.d.l.binas.z de le.j.l.si qs testamento.in prin. ibi vnũ par.z sic.§.dictio paria'est adiectiuum z expponit.i.equalia:hic autem est substantiuum.

Qui ortos. ª Ibi heredẽ testatoris legãtꝰ eusdẽq; cõductoꝝ in glo.vlt.ibi imo conductor aut legatariꝰ cui legata a cõductore.Dy.qz conductor mortuꝰ erãt ibi vt ibi hec so.non ꝓcedit vt colligi põt.d.l.hactenus.z de impensis.l.neq; cõiuncta.cũ.l.ager.§.j.de ver.sig.z ideo prima verba.Dy.ibi.an fructibꝰ ex eodẽ fundo ꝓceptis.debat enim certã partem fructuũ ꝓ pensiõ.Dy.ibi.si res cũ ergo onus est equale emolumento vel quasi ptinet ad legatarium.vt.j.de cõditioni.z demon.l.quibus diebus.§.quidã fm.ꝑe.ibi.§.fi.z dic vt ibi.Dy. in fi.vel dic esse differentiã vtruꝫ onus immineat rei z obtineꝫ ll.contrarie.an non immineat rei sed ꝓsone vt qz est obligatus ex contractu propter rem:z tunc heres tenetur.vt.ff.de leg.j.l.apud iul.§.heres.alia autem onera rei immmentia bene debet agnoscere legatarius.Jaco.

Cum testamento. †Adiecta additio libertati videt in dubio z adiecta legato.h.d.Dy.z no.q⁹ q in sequẽtibꝰ dicunt ꝓcedẽtibꝰ intelligũ tur repetita z hoc ideo:qz nisi sic intelligeret legatũ ꝓcedẽs esset inutile.vt.j.qũ dies le.cc.l.filiũ.ac ibi non vitiaret ꝓcedẽs secus qz non est verosimile qs ea q̃ simpliciter ita formata sunt debeãt aliam formã nouã accipe:z ꝓ hoc ps dña inter ꝓcedẽtia z sequẽtia z per ea q̃ dicunt.j.de ver.obli.l.tricia.§.idẽ rñdit fm ꝑe.z ibi de hoc plene dixi.ff.z est satis notabile.z facit q⁹ si ante litem cõtest.affero instrm.ꝓcurationis mee.ita postea nõ ꝓducãt in termino q⁹ videar in termino obtulisse ꝓ hoc.ff.ti.ꝓxi.l.si qs seruo.

Si fundum. Ibi fructus naturales vel industria les in ipso fundo pendẽtes z facit.j. de vsufr.leg.l.si alij.

Qui fundum. Ibi in societatẽ vt haberẽ partẽ z ipse partẽ z nota q⁹ hic appellatione mei nõ totus fundus cõtinet ita totus fozet me⁹ ita demũ pars remãsura.Ja.ibi illi.f.cuidã alteri.Dy.ibi.amplius quã partes ipsius testatoris non iure mandari debiram.Jac.

Uxori mee. Ibi dũ cũ filio meo ista verba inducũt vt singulis annis videat legatũ etiã si non exprimit.vt.j.de annuis leg.l.legatũ.in prin.ibi vna.i.simul. Dy.ff.de minuto te.l.certũ.z ibi in gl.z in alphabeto ibi supaduo.no.exprimit † qs lex vel statutum nõ dz intelligi ꝓductũ in casu supaduo.j.ad carbo.l.qs labeo.z de cap.l.postliminiuꝫ.in fi.no.etiã q⁹ ista verba dũ donec z quoad inducũt conditionẽ ꝓ hoc.j.de cõdi.z demõ.l.demõstra.z.l.pe.z ꝓ hoc reprobat gl.que est.C.de leg.l.j.vbi de hoc.z no.q⁹ vtilis est iste.§.z est de materia l.j.C.de leg.vbi de hoc no.z dixi.z dic quod in primo casu stetit capue sed non cũ filio ꝓpter defectũ filij cõsequitur legatũ.Scõo casu transiuerũt aliud municipiũ z non cõsequitur legatũ nisi ꝓ vno anno tãtum quo aliquo tpe simul habitauerũt.Tertio casu remansit ꝓ filiũ puta ꝓ eius vagatione.z ꝓsequtur legatũ z ꝓ hoc bñ.j.de operis libertorũ.l.qs nisi.§.j.z facit bene ad qõnẽ sepe occurrentem quãdo testator relinquit vxori vel famulo vsumfruct. alicuius rei vel alimẽta si lectum suum honeste custodierit cum filijs quando debeatur tale legatum vel non ad hoc.j.de alimentis leg.l.seio.§.j.

Si edes. In gl.vlt.ibi vlti.de in litẽ iurãdo.l.sed certe in actiõe ex testõ nõ iurat i litẽ.vt.ff.de in litẽ iurando.l.in actiõib⁹.z.l.se.nõ ob.ꝑalle.l.cuz pater.ad le.fal. qz ibi loquitur in rei vẽ.in qua tam bene iuratur in litem:z iõ bñ videtur hic ꝑstãdo estimationẽ liberari.Jac.Ray.Dyn.q⁹ tenetur ad interesse legitime ꝓbatur vt ꝑ iuramentũ in litem g.l. j.C.de sententijs que ꝓ eo quod interest ꝓfe-

¶ Ꝓlegata non veniunt in substitutiones vulgares.

Exilia †Ꝓlegata nõ veniunt in substitutionẽ vulgarẽ.h.d.Dy.z ad hoc cõtinue allegatur.§ cũ in plano ptẽ qs capiat iure institutionis ꝓ sua ptẽ pẽ iure ꝓlegati.l.ꝓ cohereditis prequare pars q̃ iure institutionis capiẽ non venit in substitutionẽ vulgarẽ vt alia hereditas-sed dic q⁹ aut heres cui ꝓlegatus est moritur anteq⁹ hereditatem repudiet:z tũc illa portio q̃ capturꝰ erat iure hereditario retinet appellationẽ hereditatis:z ideo cadit in restitutionẽ:vt.ff.de leg.ij.l.miles.§.fin.si vo motiꝰ postq⁹ hereditatẽ repudiauit.vt ita fuit in casu huius.l.capit torũ ꝓlegatũ sibi debitũ iuris legatarij:z ideo non cadit in substitutiones vt l.qui filiab⁹.z.l.ff.de.§.de le.j.Dy.z de istis ꝓlegatis qñ venãt in restitutionẽ dic vt dixi.ff.ti.ꝓxi.l.cuz pater.§ fideiue z.C.de fideicõ.l.cũ virũ.Item op.q⁹ veniat in restitutionẽ quasi nõ possit ea capere si substitutionẽ repudiet.vt.ff.de le.j.quid ergo.sed ibi omnibus ꝓlegauit diuidẽdo inter eos ibi in quadrãte.i.ex.triby vncijs.Dyn.ibi.substituit vulgariter.Dyn.ibi.ex substitutione vulgari.Dy.ibi.defuncti.s.martij.Dy.in glo.hoc in substitutione vulgari vel ꝓterit intelligi secundũ quosdã in fideicõmissaria. z ideo veniãt qz sequunt fideicõ.vt.j.ad le.falc.l.titia.Dy.z hoc ex ordine textus patet.Dy.

¶ Totum venit appellatione partis ratione incertitudinis.
Verba ꝓteriti temporis non sunt ad futurum extendenda.
Legata omnia pure relicta ad idem tempus sunt referenda.
Bonitas intrinseca in quibus attendatur z in quib⁹ extrinseca.
Reges an licite possint monetam mutare.
Donatio inter vinos ꝓsumitur ex verbis in vltima voluntate ꝓlatis.

Uxori. †Ratione incertitudinis appellatioe ptis continẽt totũ.h.d.Dy.z ꝓ hoc.j.de v.sig. l.virili z facit.ff.de vsu z ha.l.diuus.§.ij.Dy.ibi. eas omnẽ partẽ.si legasse videt.Dy.in gl.nõ ergo horrea ibi cõtinent tali relicto sed certe z illa cõtinentur si non sunt separata.nihil enim videt exceptũ cũ nihil locare cõsueuerat.Ja.ibi z facit.Item facit.ff.de vsu z ha.l.diuus.§.licet.

Uxori. †Verba ꝓteriti temporis nõ extẽdunt ad futurum restringũtur ad tẽpꝰ testamẽti nõ extẽdunt ad tẽpus mortis.h.d.z facit ad qõnem an priuilegiũ cõcessum eccle. extẽdat ad capellas vel res postea qsitas de quo dic vt plene di gi.C.q̃ res pig.ob.possunt.l.vl.j.de dãno infec.l.dãni.§.si is qui vicinas.z de auro z arg.leg.l.si ita.ubi cõsueuisset.z est nõ q⁹ legatũ nõ vt stricte interpretari fm ꝑe.z no.ap.partis totum continẽri.vt.j.de ver.sig.l.virili.Ja.in gl.a quib⁹ nõ recedit ibi.cũ pater. §.filiu.quidã habẽt hic in gl.z facit.ff.de vsu z ha.l.si ita.§.ij sed ista glo.est corrupta z dz esse iste ff.de.m.ꝓor.gl.q⁹ facit ad ꝑsonẽ.l.vt ibi dixi nõ ad istũ.§.est tũ etiã male allegatum:qz debet dicere.l.duo⁹.§.ij.ista ergo dz sic esse ij ff.de.§.fit.j.l.cũ pater.§. fideiba ꝓteriti q̃ nõ extẽdunt ad futurũ nisi illud futurũ reputet ꝓteritũ iuris fictione seu interpretatione.legata eñ eodẽ ꝓpe facta vidẽnt.z ideo ff.vt.ff.ti.ij.l.si mihi.§.fi.z.l.talis.z.j.ad.l.fal.l.linea z.l.plaut⁹.z de iure patro.l.si libertus.§.si.fm ꝑe.ibi.z facit ad ꝓin.l.ibi.so.vt.de.l.talis.in.§.nã hic cõtra ius:z ideo ad eas nõ trahitur iuris fictio.vt.C.de condi.inser.l.cũ patrẽ vel dic qs ibi nõ videt esse ꝓximitas vel posteriozitas in effectu.† cũ oia legata pure relicta referanẽ ad idẽ tps.Dy.in.l.mella.§.fi si alimenta. Dy.ibi.euidẽter apparet:§ z ibi in ꝓteritũ loquebat.z ideo dic vt ibi.Dy.vel ibi in ꝓterito impfecto.ꝑe.nã ꝓteritũ ꝓfectum ad futurum trahi nõ põt.z iõ ꝟba dedi z donaui q̃ sunt hic ad ꝓteritas tñ donationes extẽdunt ff ꝓteritũ impfectũ quoda mõ respicit tps ꝓteritũ z futurũ:z iõ ad futurũ põt referri maxime in casu fauozabili alimentozũ vt in ꝓxio.z de hoc plene dicit.d.l.talis scripturaꝫ hec so.videt tolli ꝑ.l.aurelius.§.titio.de liberatione legata ꝑe.vel dic qs aut variatio interuenit circa idẽ vel circa diuersa:primo casu ꝑsumit mutata voluntas:z ideo ꝟba restringũ tur ad tps mortis.vt.l.mella.§.fi si alimẽ.ff circa diuersa tũc hz locũ q⁹ hõ Dy.itẽ op.j.de emptiõe le.l.fi.vt ibi.no.vlti.qrit.dy. qd si mutet moneta vel pondus vel mẽsura intra diẽ solutionis cũ aliqd ꝑmittitur in diẽ qs ꝑfitit pondere numero vel mẽsura z vidẽt inspici tẽpus ꝛtractus.ar.hui⁹.§.z.l.nomẽ.§.filio.j.eo.l. vxo.§.testamento pueros.de libe.le.l.vl.in.fi.de auro z ar.le.l.si ita.ff.si cer.pe.l.cum quid.z insti.qbus modis re ꝟbis obligatio.in ꝓin.cũ ff.de cõtrahẽ.emptio.rutilia pola ecõtra qõ dies solutionis faciende:vt.ff.si cer.peta.l.vnum.de triticaria.l.ff res.de verbo.obli.l.quoties in diem.z.l.si calẽdis.de re iudica.de optione leg.l.vlt.de conditio.z demõ.l.filie.§.vlti.de leg.ij.l.imperator.§. fin.de furtis.l.inficiando.§.infans.de pig.l.cum tabernã z quoz legatorum

legatorum.l.diuersum.cũ si.fol.dico spectari tempus cõtract⁹ ar.j.de auro z ar.leg.l.medico.in pn.z qua forma mutata videtur l.interẽpta substantia rei z sic id qs reddit numq̃ idez esse videtur.vt.ff.de exhiben.l.iul.§.sed z si quis.z propterea nõ contingit liberatio q⁹ aliud ꝓ alio ꝛc.vt.j.de re iudi.l.iij.l.ait prez.si cer.peta.l.ij.§.j.z de sol.l.paulus.z ad.l.vnij.c.l.si res.l. quoties cum fi.contrarius allegat rñd.q⁹ ibi agebat de bonitate extrinseca.i.de estimatiõe rei z ideo spectat dies solutiõis q⁹ tunc incipit esse in mora debitoꝝ.hic autẽ agitur de bonitate intrinseca z ideo spectatur tempus contractus.vt.d.l.cuz qd.z institu.quibus modis re contrahitur obligatio.in ꝓin. Dy.de hoc videtur casus extra de censi.c.olim z.c.cum canonicis. vbi approbatur opinio.dy.z de offi.ordi.c.conquerente z ibi in gl. ista questio per multos est notata.domin⁹ em guido de sum.eã tangit in questiõibus suis statutoruz octaua charta.ver.§ pone lucius titius locauit fundũ suũ vt sibi prestetur certa modatio bladi:postea cõmune ordinauit nouã mensurã z qs sub certa pena nullus mensuraret ad mensurã veterẽ z querit ad quã mensuram soluere teneatur cõductor.zpost multa allegata idẽ tenet qs.Dy.§.qs so.fieri debeat fm mensurã veterem vel eius estimationẽ idem videtur sentire pp.in questionibus suis q̃ est xxxv.q.z incipit quidã creditor boñ.z plenius.q.lxxxix.que incipit lucius titius fundũ meuio locauit.z vide qs dixi.d.l.cũ qd si certum peta.z speculator etiaz format ꝗstionem de sol.§. nũc quoq;.in fi.z in pecunia debita ex cõtractu sensit idẽ Dy.sed si ꝓmissa esset alicui officiali.ꝓ salario suo vel si aliqs esset condẽnat⁹ a tpe solutiõis est mutata moneta videt sentire qs fieri debeat de scẽa moneta vt ibi pẽs.de hoc est etiam gl.oz.C.de iure do.l.si inter virum.q̃ videt sentire qs si sit vilior vel carior moneta in ꝓtio sed nõ substantia qs attendatur ꝓetiũ q̃ tñ glos. cõmuniter reprobatur per docto.vt ibi notaui.ep.etiam.C.in q bus causis in integrũ restitutio non est necessaria.in.l.minoꝝm tangit hãc questionẽ hoc modo vbi hodicit qd ergo si tenebat ad certã monetã z imperator vel rex vel alius super hoc habẽs autoritatem talẽ monetã destruxit nunquid liberat⁹ ero vel ad qd teneor dicunt qdam qs teneoz ad illam monetã q̃ currebat tempore cõtractus.vt.d.l.cũ qd.si cer.pe.vel ad aliam in ea bonitate.alij vt Ja.z Ddo.qs soluere teneoz monetã modo currẽ

4 †tem q̃ qdam sunt in quib⁹ attendit bonitas intrinseca respectu materie vt vinũ bladum z similia q̃das in quibus attendit fm vsum sicut moneta.ꝓ hoc.j.de ver.signi.l.labeo z sabin⁹ vbi dicit qs quedã sunt res que magis in arte quã in substantia cõsistunt.ꝓ ista opinione bene facit ita no alleget.xxxv.q.iij.e.quis ignorat z ibi in glo.ex quo eñ ista vltima moneta currit z expẽditur autoritate publica principis vel alterius sup hoc potestatem habentis videt excusatus debitor eã soluẽdo cui⁹ dolo vel facto nihil factum est circa mutatiõem monete z ꝓ hoc etiã facit.ff.de cõtrahen.empt.l.imperatores.z de sol.creditor.z bene in ter.in gl.extra de maledictis.c.ii.vbi 81 qs vasallus moneta solui dz.z in clemẽti.de decimis.c.ũ.dicitur ad monetã communiter currentẽ.ꝓterea eadẽ ratio videt hic qs in obligatiõe speciei qua perempta vel diminuta sine culpa debitoris debitor liberatur.vt.j.de ver.ob.l.si ex legati causa.ergo cum bonitas sit diminuta nõ quantũ ad vsuz z sine facto debitoris dz liberari sed cõtra hanc rationẽ videt qs 81 genus perire nõ posse.vt.C. si certum pe.l.incendiũ.sed illud est verũ de gñe generalissimo. vt si debeo hoiem in gñe istud perire nõ põt:z sic loquitur.l.incendiũ.si itaqz debeo vnũ ex seruis testatoris.si oês pereñt liberatus sum.j.ad le.falc.l.in rõne.§.incerte.sic z in ꝓposito.ff.erã debitoz in gñe subalterno qs perire põt z ꝓ el⁹ interitũ debitoz liberatur.sed adhuc cõtra ꝓdicta videt occurrere ratio inigratis vitandẽ q̃ est qs solui põt moneta reprobata qs esse non dz.vt ff.de pig.act.l.eleganter.§.qui reprobos.sed dic qs nulla est iniquitas.vt.ptz in simili.pone qs emi equũ tuũ z solui bonaz monetã perit equ⁹ apud te sine culpa tua periculũ ptinebit ad me sic z in ꝓposito q̃uis creditor bonã pecuniã numerauit z eadẽ sibi reddã licet reprobatã liberaret.Ex.tñ tenere videt ꝓximaz opi.de hoc etiã satis bñ notaui.C.de iure emphiteotico.l.is.§. deide q̃ro si emphiteota.ꝓmisit soluere in certa moneta fm.dy. z Jaco.de gre.q tenet predictam opi.qs tempus cõtractus attendit.z.j.de verb.obliga.l.quoties in diez.de hoc dixi.de hoc etiã no.per host.in summa de censibus.§.ex quibus causis.ver. qd ergo si ramõd.al's papien.z ver.seq.z ver qd si moneta mu-

6 ¶ retur ibi videtur distinguere vtrũ moneta sepe mutet an sit lõ-
5 go tempore ꝓscripta z ibi etiã habetur an rex francie.vel alij reges licite possint monetã mutare z sine peccato:s hoc videas de ista mutatione monete habeẽ extra de iureiurãdo.c.quãto. z de mutatione mense extra de cẽsibus.ex parte.de hoc etiã habetur in brocardis de cõtractibꝰ rubricella minimi q̃ debetur in eadẽ moneta vel mensura de hoc etiam no.in glo.C.de donat.l.

si quis argẽtũ in ꝓin.z brocardis ꝓ.ver.iiij.de obligationibꝰ z solutionibꝰ.z in ꝗstionibus roffre.xl.q.ons. Old.de ista materia sic scripserit.primo eñ querit̃ si ꝓ arbitrium fuit pronuntiatũ inter aliquos qꝰ vnus debet alteri.lib.xxv.turon:puorum tunc tẽporis turoñ.grossus exp̃ẽdebat ꝓ.xv.paruis tempore autẽ solutionis valebat z expendebat solum ꝓ.xij.vtrũ creditor teneat recipere fm qs currebãt z exp̃ẽdebant tẽpore latj arbitri.z fm cursum z consuetudinez fm q̃ tunc exp̃ẽdebatur moneta ad hoc allegat de leg.j.l.si seruus plurium.§.fi.de lega.iij.l. numis.de fundo instructo.l.cum de nationis.§.afinam.z de testamentis.l.heredes palã.§.sed si notã.z de here.instituendo.l.g non militabat.§.lucio.scõo querit̃ si testator in testamẽto suo legauerit cẽtũ.q⁹ anima sua deinde vixit.x.annis.z mutata est moneta an debeatur de currente tẽpore testamẽti cõditi an tempore mortis:z determinat qs de moneta que currebat tẽpore cõditi testamenti z dicit qs est casus.j.eo.l.vroꝛem.§.testamẽto.de anno z argen.le.l.modico.z ibi no.de liberat.legata.l.aurelius.§. testamento.z.§.titius.ꝟ si videt etiã in cõtractibus per.d.l.cũ quid si certum pet.z.l.imperatores.de cõtrahen.empt. tertio q̃ rit ꝗstionẽ q̃ fuit de facto in curia romana q̃ talis fuit.Bonifa. papa.viij.ordinauit inter abbatẽ cistercien.z abb.clareual.qs ipse abbas cisterci.daret ꝓ certis rebꝰ ipsi abbati clareualẽ.li. x.milia turoñ.puoz incõtinẽti z singulis annis in festo natiui. dñi.li.ccc.perpetuo tẽpore dicte ordinatiõis.in regno frãcie curr rebat debilis moneta ita qꝰ turoñ.grossꝰ valebat solidos.iij.ꝓ uoñ.z de illa moneta soluebat ꝓdictas.lib.x.milia.subsequẽter ordinatiõe regia mutata est̃ facta bona moneta ita qꝰ turoñ. grossus nõ valebat nisi turoñ.xiij.paruos.nõ tñ fuit dicta moneta debilis reprobata:sed currebat z expendebat̃ ita tamẽ qꝰ tres de illis paruis dabantur ꝓ vno de istis nouis.Et statuit rex fi aliquis tempore quo exp̃ẽdebat illa debilis moneta obligauerat se ad soluendos reditus perpetuos durante tempore debilis monete quod teneretur soluere bonam monetã.z dicta ꝓima ordinatio pape facta fuit .M. ccc. secũdo ex quo tẽpore abbas cistercien.continue soluit abbati clareualẽ.de bona z nua moneta ꝓdictam annuam pensionem.ex predictis q̃rit̃ꝓ mo vtrũ dict⁹ abbas cister.de iure scripto teneat soluere predictam annuam pensionem de bona moneta vel ante soluẽdo de bilem monetã seu eius estimationez.Scõo querit̃ si de iure communi sufficiat soluere debilẽ monetã vtrũ statutũ regni de quo fit mentio in themate vẽdicet sibi locum inter ꝑdictos religiosos ita qꝰ teneantur observare suppositoꝰ qꝰ res sup qbus pcessit ordinatio pape z in quibus dicta annua pensio soluitur sint in regno z aliq̃ earuz sunt speciales aliq̃ tẽporales. Tertio petitur cõsilium si ita sit qꝰ abbas cistercien.hz ius in predictis qui soluit.xviij.annis dictam annuã pensionez in bona moneta in instante termino deneget soluere bonã monetam z offerat se soluturum debilem vtrũ abbas clareualis possit habere recursuz contra dictũ abbatem cistercien.per aliqꝰ interdictũ possessoriũ z specialiter ex beneficio canonis.ũ.q.i.reintegrãda ad.j.q. rñdetur qꝰ solutio dz fieri de illa moneta que currebat tẽpore ordinationis papal.vel de noua habito respectu advalorem illi⁹ veteris.vt.d.l.vroꝛem.§.testamento.j.eo.agitur eñ de bonitate intrinseca vt.d.l.cũ qd.si certum petatur.z est casus.d.c.cum canonicus.de cẽsib⁹.z in casu econuerso.e.tit.cũ olim. al's olim. et quo põt argui ad casus ꝓpositum.ar.j. de solu.l. pẽ.z de hoc no.hosti.d.c.quanto.de iureiur.z ꝛo.in brocardis de mensura z moneta.ad scõs rñdetur qꝰ quantũ ad id de quo queritur statutum nunq̃ nihil facit.noluit eñ obligationẽ augere sed de quali moneta dz solutio fieri demonstrare.ar.ff.de le.j.l.quidã. z si voluisset nõ potuisset.xcvj.dist.bene qdam.z extra de cõstitu.c.cũ in ecclesiarũ.z.c.ecclesia sancte marie.cũ similib⁹.Ad tertium rñdetur q̃ cõsiliũm põt adhiberi aut per repetiones inde biti q⁹ ꝟstat vtroq; iure in debitũ.vt no.C.de iuris z facti ign.l. cum quis.aut ꝓ cõpensatio.vt.ff.de neg. gest.l. iij.§. pupillus. cum similibus. Ad quartum respondetur qꝰ in hoc casu nullũ interdictum locum habet vt dicit Jn.extra de restitutione† spoliat.c.in literis.nemo possidet actionem nisi is cui vere competit.preterea simul,constabat de peritozioz possessoriis qz zc.z extra de causa possessionis z proprietatis.cum dilectus.de diuoꝛtijs de repudijs.c.significasti.z no.per Jnno. extra de fil. ꝓsbyterorum.c.constitutus.

Cum seius. †Ex verbis donati. in vltima volũtate ꝓlatis ꝑsumitur donatio inter vinos nisi probet cõtrarium.h.d.dy.ibi positũ voluerit.al's ꝓpositum voluerit.dy.in stipulatũ gl.habuit in re stipulatũ. z dicit qꝰ est litera pisana z exponi re ꝓ re. z stipulatũ.i. stipulatione.z qd̃ habẽt in glo.vel ꝓ re:z male qz in litera nõ est.vel ibi si i.q̃uis.Dy.ibi qꝰ ꝑsumptũ q⁹ videat soluisse aio donãdi. Dy. Opp.de.Ley hac scriptura.j.de donat.de libera.le.l.legaui.z.l.

¶ Reges an possint mutare suas monetas.

Universidad de Deusto
Biblioteca

lucius.ff.sempronie.sed dic qđ illa.l.loquit eo casu qñ testator prohibet in vltima voluntate fe inter viuos donasse sed tñ traditio facta nõ erat vnde nõ ꝓsumit facta donatio z ideo fideicõmi.ex vbis testatoris inducit sed hic processerat ad traditiões maritus.foluerat em creditori z ideo verba in testamẽto qb⁹ dixit se donasse inter viuos inducũt presumptionẽ qs precedẽs facta fuerit donatio nisi cõtrariũ ꝓbetur.Dy.in gl.vltima ibi est tñ contra.ff.qđ nõ donatio.sed fideicõmit.ibi.l.si donatio.solu. ibi nõ ꝓbatur ꝑcedens traditio hic sic q̃ occasione verborũ pre sumit ex causa donationis.Dy.ibi verbis ei⁹.ff.testatoris.dyn. ibi vel ideo hec vera.vt no.in.l.si filijs.ff.de donat.inter virũ et vxorem.z.l.si vxori filius.dy.Itẽ no. qđ verbũ cõcessit inducit donat.cõtrariũ no.ff.de donatio.l.ii.Bul.in.l.qs ergo casus.ff. de peculio dicit qđ ante verbũ cõcedo apponit in tali re in qua nõ põt transferri dñium:z tunc verbũ cõcedo nõ importat dñũ translatum.vt.d.l.ii.aut addicit rei in qua põt dñium trãsferri z tũc videat dñium esse trãsla.ar.huius.ff.ꝑ hoc.ff.de bonis dãna. l.ii.ff.de.ti.pri.l.lucius.z vide in alphabeto.z.ff.eo.l.vxori.ff.in testamento.z ſ ingenuus esse dicatur.l.ff.in fi.

1 ☞ Legatum nõis quo ad principale cõtinet cessionẽ actiõis.
2 Verba futuri temporis que a testatore proferũtur ad tempus mortis restringuntur.
3 Dolus legatarij inspicitur potius quam rigor verborum.
4 Es alienum de certis reditibus soluendum non debet de aliis bonis testatoris solui.
5 Ratio seu mens potius attendi debet quam verba.

a

b ¶ Accessorium. Concordat tex.ff.l.ii.ff. z ibi bar.C.pquas psonas no.acquir.ite sequit natura eius card. in cle.ii.ff.de pb. 2 vbi ecclesia sequitur naturam hospitalis cui annectitur an accessorium vestiat principale.vide Bar. in.l.lecta.ff.ficer.pet.z.l.petens ver. quero vtrum pactum nuduz. C.e.z qđ accessorium non licet si principale nõ teneat vide per specu.in.ti.de arbi.ff.sequitur, ver. sed numquid processus.z in.ti.de empt. z vẽ.ff.ii.ver.ff.in casu.l.cum principale.de re. iur.

1

Nomen debitoris. †Accessoriũ sequit ꝓncipale. h.d.vel clarius † legatũ nois continet cessionẽ actiõis quo ad ꝓncipale.z quod ad vsuras.vt sic sorte legãdo debitũ z vsuras occasiõe sortis debitas videor legare.dy.ff cõtra.ff.de vsufr.le.l.vxori.sed dic vt ibi no.ibi itẽrãdo ꝙ.no. hic ampliari legatũ vltra id qđ testator credebat fm ꝑt.ibi ꝓtineat.i.ꝓtinere debeat.dy.z facit hec lex ad questionẽ notatã in.glo.ff.de seruitu.rusti.ꝓed.l.certo generi.in ꝓin.

2 **Filio.** †Verba futuri tpis a testatore ꝓlata restringũtur ad tẽpus mortis.h.d.vt sic,ꝑter legatarij fraudẽ z ꝛsuetudinẽ testatoris verba futuri tpis restringũt qđ ꝑtis vt sic tpis trãcurrius cõsuetudo patrissa.† z dol⁹ legatarij potiꝰ inspicit qđ verboꝝ rigor.dy.vel sic ratio verboꝝ a testatore ꝓlatorũ magis ds attendi⁹ verba.vel sic ꝥba posita ad declarationem dubij verbi diminutionẽ nõ faciunt.pe.z facit iste.ff.ad qstionẽ mutationis monete de qua plene dixi.ff.pri.ff.vxori. ibi q̃filius.Dy.ibi annis.z.alꝫ annos.z sic cõmuniter glo.dy. ibi fecit.f.ipse filius post testamentũ ibi vt.rr.subau.an.Dy.in glo.f.ipse filꝰ.in fi.ff.dolus ꝓsumpt⁹ legatarij.z cõsuetudo ꝓ verba pa.fa.Dy.in glo.ergo z cõtra volũtatẽ no.ex cõsuetudine volũtatẽ ꝑsumi.Old.in gl.sic.ff.ibi z dolus suus hoc nõ placet.Ja.de ra.nã etiã si filius ignorasset qđ si testamẽtũ esset clausum idẽ esset:dic ergo qđ hoc operat ex ꝙsuetudo testatoris fm eũ. vel dic fm pe.qđ.ff.iste loquit qñ ꝑter volũtatẽ testatoris nolarant cõtracta:ꝙtraria vero logtur vbi ipsemet testator vel alio assentiente cõtrarit vel aliquid noui acceptaunt post testam ẽtũ vt colligit expresse.ff.ti.ꝓri.l.cũ ita.z de auro z ar.le.l.si vxori. pe.in fi.vel in illis factũ fuit per testatorẽ hic ꝑ legatariũ sine voluntate testatoris.vt dicit litera z ꝓbatur.ff.ti.ꝓri.l.cum ita.in ꝓin.fm pe.z vide quod ibi dixi.

4 **Vnde heredibus.** †Es alienũ de reditiꝰ certorũ prediorꝫ soluendum si reditus non sufficiãt de aliis bonis ipsius testatoris solui nõ dz.h.d.Ray.vel sic cui concedit redituũ dispẽsatio in certam causam etiã si reditus nõ sufficiant rerũ substãtiã nõ attingit.h.d.Old.Ybi itẽ q̃ro alꝫ rogo z sic cõmuniter.dy. ibi ex reditib⁹ si hoc nõ dixisset testator iste heres ad totũ ea alienũ teneret cũ hoc legatũ vniuersitatis ad legatariũ trãseat cũ suo onere.vt.ff.ti.i.l.cũ filius.ff.lucio.z.l.cũ pater.ff.mense.z est rõ non tacẽt ad solidum sed demũ ad partẽ hereditariã q̃ cũ testatrix dixit vt de reditibus solueret vt dixisse vt si reditus nõ sufficiat iste nõ teneat ad illud residuũ.ar.C.de pactis.cõuen.l.si.Item contra.ff.e.l.paulo callimacho.ff.si.io.vt no.ff.ti.ꝓri.l.lucius.ff. ciubius.Jac.ibi dz agnoscere ad petitionẽ coheredũ q̃ eum de ꝓpria soluere cõpellere volunt.Jac.in glo.iſtius testatoris melius diceret testatricis.foluet ergo de bonis aretonis a fideicõmissario hac dispositione nõ attenta. vt.ff. de le.ii.l. cũ filius.ff. lucio.z.ff.e.l.q concubinã.ff.cũ ita.Scdo.Dy.sed si bona aretonis nõ sufficerent ad es alienũ videtur qđ oẽs heredes testatrícis teneant vt.ff.de le.ii.l.cũ ab vno.cũ is cui bona aretonis ꝑlegata sunt nõ sit iussus aliqd dare de ꝓpꝛio vt hic, sed contra

rium dispositũ videat alias si simpliciter hereditatẽ vel bona aretoni prelegasset esset secus qz tũc ipse solus teneretur. vt.ff. de leg.ii.l.si quis seruũ.ff.fi.z.l.cum pater.ff.menſe.Oldr.z vide ff.ti.ꝓri.l.legatum.ff.vini falerni.

5 **Pater** †Ratio verboꝝ a testatore ꝓlatorũ magis attenditur q̃ verba.h.d.z ꝓ hoc.ff.de leg.ii.l.cuꝫ pater.ff.dulcissime.Dy.vel sic rõ adiecta ampliat legatuꝫ z sic rõ dictũ declarat...acit.f.e.l.cũ qs decedẽs.ff.titia.z de fundo i struc.cũ delationis.ff.fabiꝰ.Opp.qđ nõ teneat. vt.ff. de leg.ii. l.ff.ii.sed ibi fuerũt verba adulatoria nõ directa ad onerandũ.ff ad filiã ar.ff.de vsufr.leg.l.gñali.dy.in gl.ꝑ filia erat ibi itegrũ ad eã. Itẽ legatũ purũ ergo nõ minuit ex facta supueniẽti ꝑter volũtatẽ defuncti. Itẽ cũ semel ceperit itereſſe illud solui nõ potest ex post facto itereſſe minui.z vt.ff.de euict.l. bonitatis.dy. ibi sic alius noiatur meliꝰ staret aliud noiatur:z aliud legat.

1 ☞ Legatarius post mortem heredis ad suum heredem trãsmittit legati petitionem.
2 Solui non potest aliud ꝓ alio quando certum quid in specie legatum est.
3 Error in finibus non vitiat legatum si de corpore constet.
4 Vsqz dictio quandoqz inclusiue z quandoqz exclusiue capitur.
5 Libellus admittitur sub hac forma,ꝑto omnes possessiones a tali loco vsqz ad talem locum.
6 Error in regione legatum non vitiat.
7 Vsus nomine veniunt omnia ad vsum necessaria.
8 Sumptuũ appellatione veniunt tantum sumptus vsitati.
9 Legata a filio non debentur que a venientibus ab intestato relinquuntur.

1

Patronus. †Si legatarius moriatur post mortẽ heredis ad suũ heredẽ trãsmittit petitionẽ legati z totius interesse.h.d.ibi eũ et sic expensis heredis.arg.ff.e.l.titiꝰ.z dixi.ff.titi.ꝓri.l.titia seio.z facit.ff.eo.l.bis verbis.ff.alumno.z circa istud ꝓncipium sic scribit Oldr. in militia inre affrica z inseparabili qñ non licet legatario possidere sed estimationem sic quando obtẽtu experiente personas speciesest apposita in legato z heres in mora z legatarius mortuus eius heredi nõ expedit rem tradi. Old.ibi statim.i.post mortem.Dy.in continenti. Oppo. quod ipsam tribũ z nõ estimationem debeat prestare.vt.ff. si certum peratur.l.ii.ff.mutui.z.ff.eo.l.non dubium.ff.fin.l.fideicõmiss. ff.fi.respõdet glo.qz certe persone vt liberto voluit emi ideo ꝛc. Et hanc rationẽ confirmat Jaco.de are.z addit rationẽ qz nõ potest transire ad heredem cũ eadẽ integritate cũ qua ad defunctum.sic.ff.de vsufr.l.qui vsumfructũ.ff.fi.z.l. quesitũ. Jac. sed certe hic nõ legauit cũ esset ius ꝓprium personale sed imo

2 legauit tribũ emi sicut quasdã alias res. Dy.vt idẽ dic qđ vbi certũ quid legatur in specie aliud ꝙ alio solui nõ potest vt in cõtrarijs vbi in genere sufficit estimationẽ ꝑstari. vt hic z sic intelligitur.l.ista.z.ff.de auro z argen.lega.l.ii.ff.fi.Et no.ff.de lega.ii. l.non amplius.ff.cum bonorum.pe.Distingue ergo tres casus. nam aut testator legat rem aut pretiũ:aut mandat res cõparari.Primo casu res est in obligatione z petitione.vt.ff.de verbo. obliga.l.cũ seruum.ff.fin.Secũdo casu sola estimatio est in obligatione.vt.ff.de noua.l.fundũ cornelianũ. Tertio casu videt esse in obligatione quoddã factũ.f.cõparatio seu emptio.verũ qz effectus ad quãtitatẽ tẽdit videt esse in obligatione estimatio vt no. ff.tit.ꝓri.l.titia seio tesserã.Pe. breuiꝰ se expedit.nã dicit ꝙ hic z in dicta.l.titia est in obligatione quantitatis post moꝛa qz nõ legatur in specie sed in genere z sic intelligit ista.l.fm cũ.vt.ff.de auro z ar.lega.l.ii.ff.i.z no.ex ii.ibi rũdi qđquid ꝛc.n.trabile qđ agit ad estimationẽ z dimittit rẽ z capit vtilitatẽ q̃ ex re habuisset qđ mirandũ est qđ estimationis quã hz nõ petit vsuras z rei quã nõ hz vtilitatẽ.Dy.z no.etiã ꝙ hic venit interesse qđ est in lucro fm Jac.de ar.de quo plene dixi.C.de sentẽtijs. q.ꝓ eo qđ interest.l.i.in gl.sed quare ibi dolluit eũ certitudo persone nihil facit si habeat testatorẽ:ꝓcepit em ipsum tribuũ non dari Dy. ibi.estimatio z hoc ideo qz nõ poterat transire cũ eadẽ integritate ad heredem cum qua ad defunctũ sic z alias.ff.de vsufru. l.qui vsufru.ff.fi.z.l.quesitum Jac.

Sempronio. †Error qui est in finibus nõ nocet nec vitiat legatũ dimodo de corpore cõstet.h.d.qđ est multũ no.ꝓ libellis in qb⁹ sepe errat in coherẽtijs qđ ꝓ hoc nõ videnꝫ z vide.ff.ff.ꝓri.hic ergo no fuit falsa demõstratio nec error in coherẽtijs sed omissis primis coherentijs lõgiores z remotiores fuerũt demõstrate ibi ad predictũ alias vsqz ad ꝓdictũ z fit habuit glossator⁹ z cõmuniter habet vsqz.dy.ibi gaius.alꝫ gaias.q.d.nõ solũ gaias z sic vsqz ponit in clusiue de quo statim dicaꝫ ibi villici primi nome ꝓprium villici qui vocabatur

q vocabat ꝑ nom⁹ ibi.si capadocie q̃ ista sit circa galathiã fm gl.sz certe siue sit citra siue vltra non est ius ex quo sunt villici primi quia error in cõsinibus non nocet.vt dixi in casu summario.z ꝓ

4 hoc.C.de testamẽtis.l.si in nomine.Jac. de ra.no.ergo † quod

a hicª vsqz ponitur inclusiue.sic z.ff.de leg.ii.l.quidã alias cũ quidam.de dolo.l.i.C.de ꝓcu.auf.quod ius.vbi de hoc plene dixi. quandoqz exclusiue vt.ff.de leg.i.l.filiuſſa.ff.fi.z.f.an per alium causa.ap.l.i.ff.sed si ea.qd ergo si dicat venditor,vendo tibi vsqz ad tales domũ vel ad talẽ foueã dic qđ domus z fouea veniãt inª venditione.arg.huius.ff.vt in dubio cõtra venditionem.vt.l. veteribus.z de pactis.l.labeo.de cõtrahen.empti.õterea si hoc est in legatis ergo z in contractibus.vt.l.feruum filij.ff.eum qui z.l.si seruus legat⁹.ff.cũ quid.de leg.i.sed credo distingui cui eq pollet pretium.ar.f.de rebus dubijs.l.f.z.l. vtrũ.ff. quesitũ er.ff. de leg.ii.l.qui solidũ.ff.i.de dolo.l.si oleum.ff.fin.z.l.fe. z de hoc no.per Ly.C.de nup.l.a caligato.z ꝓ dy.f.ad treb.l. quoties.q̃ bene facit ꝓ determinatiõe predicta z plene dixi di.auf.quod ius.C.de procura.z de natura z significato hui⁹ dictionis vsqz no.per Jac.de are.f.ad le.fal.l.i.z guil.de cuno.in.l. meminisse. de officio ꝓconsul.z legati.plene dixi.tu potes dicere aut dictio vsqz ꝓfertur a.l.aut ab homine ꝓtimo casu aut terminus cui addit est precedẽtis subiectiua z cadẽ rõ z hoc constat.aut nõ hoc cõstat aut dubitat.ꝓtimo casu accipit inclusiue.vt.ff.de senatori.l.fi.z di.auf.qđ ius.ff.de his qui nota.infa.l.ii.in ꝓinc. secundo casu accipit exclusiue.vt.d.l.filius.f.i.ff.de leg.i.z.d.l. f.in ꝓ n.f.ad.l.fal.z an ꝑ alium causa ad.l.i.f.sed si ea.tertio casu accipit inclusiue.put fauor vt odiũ psuadet vt fauor amplietur z odiũ restringat.vt.d.l.idẽ.cũ ibi notatis.ff.de dolo.sdo.casu principali quando ab onere ꝓfertur tũc aut addicit termino q̃ hz certã iuris limitationẽ aut nõ ꝓtimo casu accipit inclusiue aut exclusiue fm iuris limitationẽ.vt.ff.de tutel.l.qñtũ.in fi. secundo casu aut ex vicinis scripturis apparet aut nõ.ꝓtimo casu accipitur inclusiue vel exclusiue vt ex vicinitate scripture apparebit.vt.ff.de le.ii.l.quidã testamento.sdo casu aut nõ apparet in quã parte inclinat fauor vez vt accipiat inclusiue vel exclusiue aut non.ꝓtimo casu accipitur in eã parte in quã fauor inclinat.vt.ff.de actio.z oblig.l.obligationũ fere.f.i.z de ver.oblig. l.eus qui ita.sdo casu aut ex aliquibus cõiecturis potest apparere vtrũ accipiat exclusiue vel inclusiue.verbi gratia in ꝓdicta questione vendo tibi tale prediũ vsqz ad tales domũ vel foueaz ex qualitate emꝑ predij z summa pretij colligi põt vtrũ accipi debeat exclusiue vel inclusiue.vt.f.de reg.iur.l.semper in obscuris. cum ibi notatis in gl.z per Dy.z per me.z.ff. de leg.ii.l.qui solidum.f.i.sdo casu si non apparet ex coniecturis accipitur inclusiue vel exclusiue ꝓout magis facit contra ꝓferentẽ.vt.d.l.ve

5 teribus de pactis.z.l.labeo.de contrahẽ.emptio. z extra de re. iur.c.contra eũ lib.vi.per dy.z alios. Item collige ar.ex isto.ff. †qs talis libellus admittat peto omnes possessiões q̃ sunt a tali loco vsqz ad talem locum z ita videmus continue fieri in petitione decimarum:z ad hoc vide extra de restitu.spoliatorum.c. cum ad sedem.z ibi Jnno.z hostiensis.

6 **Libertis** Error cohereticarũ non obest vel sic † error

b cir.ff.ff.ꝓri.z.ff.de hered.institu.l.his verbis.ff.fin.vel sic error qui est in nomine regionis nõ nocet.legauit em testator⁹ fundus sacrinianũ politum in regione nisana reperitur qđ nõ est in illa regione sed in alia nihilominus valet legatus ibi z de eo sensisse.f.sacriano z nõ errauit in corpore sed in regione seu confinibus designandis.dy.pone ergo qđ papa in rescripto suo sic dixit qm titius bernardi de senis molestat gaium in tali prebẽda committimus talibus qđ de ipsa causa cognoscãt titiꝰ bernardi de senis nõ reperit in rerũ natura imo est de florẽtia nũquid indices nõ obstãte tali errore potuerũt de causa cognoscere.videt qđ sic ar.huiꝰ.ff.ff.qđ dic qđ hic loquit in vltimis voluntatibus vbi procedit per coniecturas vt.ff.tit. ꝓri.l.cũ quereba z de leg.i.ff seruus plurũ.ff.ii.ꝓterea hic fundus sacrianꝰ ita de mum debet si cõstet qđ testator de eo sensit vt in litera dicit.pe.

7 **Codicillis.** †Usu balnei legata videnꝫ.h.d.Dy.ibi. de his quoqz.f.sumptibꝰ qui necessarij sũt refectiõi z purgatiõi nõ solũ calefactionis.dy.vel dic ratio verboꝝ a testatore,ꝓlatoꝝ magis attendit qđ verba.vel sic ꝥba posita ad declarationẽ nõ debẽt diminutionẽ inducere.fm pe.vt.ff.de fundo instructo l.quesitum.ff.pe.vbi de hoc ibi.aut deniqz a summo sint soluti

8 qđ est infra.dy.†z no.qđ q tenet facere sumptꝰ tenet facere solũ visitatos:ex quo dicũt qđã q̃ vir in fundo dotali nõ tenet submittere vices qđ est falsum.vt.ff.de ipsis.l.iũ.z.l.z in totũ. z facit iste.ff.ad multas questiões.ecce qđ qđã nobilis,ꝛ celsit cuidã qđ faceret domũ in fundo suo in qua cum recipe teneret qđdo iret venatuꝫ:vel aliqs cõcessit mihi domũ ad habitãdũ toto tẽ

pore vite mee vel aliqs ꝓmisit mihi dare.r.modios frumẽti de quodam molendino domus vel molẽdinũ destruit⁹ qs tenebit reficere vtrũ q̃ cõcessit an ille cui ẽ facta cõcessio: z videt q̃ ille q cõcessit.ar.huius.ff.in fine videt.ff.de vsufr.l.hactenus.z.f.de vsufru.le.l.fundi.in fi.z.l.qro.cũ ibi not.pe. in his qstionib⁹ distinguit aut ille q cõcedit vel vat dicit qđ suo sumptu z tũc ipse tenet reficere qz verba suo sumptu hoc important.vt hic z.ff.de leg.i.l.si qñ.aut concedit simplr aut ꝑ concessionẽ constituit ius in re aut in persona tm. Primo casu nõ tenet ille q cõcessit sz cui cõcedit.vt.d.l.hactenus.z.l.fundi.ff.fi. aliud tñ in eo q cõcedit seruituti oneris.vt.ff.de seruitu.vrb.ꝓdi.leũ debere.Sdo casu qñ cõstituit obligatio ꝓsonalis tm aut est cõtracta obligatio in genere nõ habito respectu ad certã rẽ aut est cõtracta habito respectu ad certã rẽ:vt ex illo fundo .Primo casu sine sufficiat sive nõ semp tenet ꝓmissor.vt.ff.de leg.i.l.qdã,in ꝓn.ff.e.l. paulo callimacho.ff.fi.Sdo casu.f.qñ habet respect⁹ ad rẽ certã.vt.ff. de cõtrahẽ.empt.l.si debitor.f.verosimile.z.f. de vino tritico z oleo legato.Lex eo.tũc refert aut indiget refectione ꝓpter culpam debitoris aut non vt dicta.l.fundi.ff.fina.fm eum.in glos. j quidam habent hanc glos.corruptam habent enim si fierent post testamentum z tunc est falsa.glo.qz tũc demum erat necessaria cõfirmatio codicillorꝫ qñ fiebãt ante testm̃ secus si post vt ff.de iure codicil.l.aũt.z ibi no.z ideo debes habere in glo.fieret post testamẽtũ vt dicas ꝙ ita demũ indigẽt cofirmatiõe si post.

9 **Apud sceuolam.** †Legata relicta a venientibꝰ ab intestato nõ debẽt a filio q̃ obtinuit in q̃rela inofficiosi testamẽti.h.d.dy. vel sic si ꝓpter vitiũ qđ facit personã testatoris esse inhabilẽ ad testãdũ legata nõ tenet similiter eorũ repetitio facta ab intestato nihil operatur.forte hodie nõ sic esse,nã hodie nõ dãnare eius iudiciuz tanꝫ furiosi.vt i auf.ex causa.ibi ideoqz.f.qz quasi furiosus habẽt cui interdicta est factio cuiuslibet vltime volũtatis.vt.C.de codicillis.l.nec codicillos. z qz codicillos ꝛc. is demũ ꝛc. vt.ff. de iure codicillorũ.l.diuus.ff.pe.Old.Dy. qđ debeanẽ ex vi repertitionis.vt.C.de fideicom.l.eam quã,sed illud qñ ꝓnũciatur nõ solẽne hic inofficiosum.nam hic ꝓnunciat de vitio ꝑsone testatoris ibi de effectu solẽnitatis extra ꝓsonã.Sdo op. de auf. ex causa.sed illa qñ testamẽtũ nõ valuit ipso iure qz nõ inseriꝰ le gitima causa vnde legata debẽt qz ex seipsis vires assumũt hic qñ inserit z rũpit ꝑ q̃relã qz causa non ꝓbatur.dy.vel dic qđ ista corrigitur per illam z idem forte qđ hic dicitur locuꝫ habet in contrarabulas.ff.e.l.ex filio.Ja.

1 ☞ Legato non valente non valebit onus fideicommissi legato adiectum.
2 Fideicommissum legato adiectum reuocatur legato reuocato.
3 Hereditas in codicillis per fideicommissum dari z adimi pot.
4 Legatum in testamento relictum an possit in codicillis adimi.
5 Debitor legare z fideicommissum relinquere potest.
6 Donatarius quando de restituendo grauari possit.
7 Scripture cum sacramento creditur licet alꝫ debitum nõ ꝓbetur.
8 Juramentum defuncti legat heredem.
9 Confessio facta in vltima voluntate an ꝓbet.
10 Licitum quare sit aliquid inter viuos quod non in vltimã voluntate.
11 Verba testatoris potius ampliari quam restringi debent.

1

Cum qs decedens. †Si non valet legatũ nec onus fideicommissi legato adiectũ.h.d.Dyn.vel sic quẽ nõ honoro nõ onero ita tradidit.f.ista seia.Dy. ibi preterea.i.ꝑter fundũ ꝓpriũ matris.dy.ibi cepisset ex volũtate defuncti.dy.quasi dicat,ꝑfessio quã fecit mater nihil facit ad esse legati:nihil em repetit de ea solutione qstionis. Old.in glo. hinc qstio oriebat.in fi.sed hic ꝓfessa fuit sub conditione q̃ defecerit in cõtrarijs pure.Dy.z dic vt notaui dicta.l.ex snia.Dy. Alij dicũt qđ hec confessio fuit de futuro q̃ nõ valet in iudicio ff.de iudicijs.l.nõ quẽadmodũ.alia qđ facta fuit absẽte aduersario.z ideo non valet.f.de cõfessis.l.certum.ff. si quis absentẽ.

2 **Qui testamento.** †Adẽpto vel revocato legato reuocat z fideicõmissus legato adiectũ.h.d.dy.vel sic.si aliqs se obligat iter viuos cõtẽplatiõe emolumẽti qđ sperat ad se puẽrũ ex vltima volũtate si emolumẽtũ deficiat nõ teneat ꝓmissione ipsere.pe. vel qz in idẽ recidit si cõtẽplatiõe emolumẽti legatarij se obligat ad si deicõmi.ꝑstandũ finito emolumẽto finit z onus.z ar.ff. de adi. turo.l.cũ post mortẽ.ff.ff.ꝓri.z est ratio qz hec ꝓmissio hz tacitã ꝛdi tionẽ.f.si legatũ habeat cui⁹ cõtẽplatiõe ꝓmittebat.ar.f.qñ dies

¶ Usqz. Add de hac dictiõe Bal. in aute. hoc ampli⁹. C. de fideicõ.z i.c.f. ff. decedẽte q̃ eu.dare pos. spec.i.tit. 8 di spu.z alleg.ff. post hec. ver. itẽ dictio vsqz. z i ti. de accu. ff.sequit vide re.ff. ceteꝛũ. z iti. de cita.ff. ver. itẽ excipiꝰ qđ citatio gl.et doct. i.l. j.z. ff. de pig. acf.tñ est ad uertẽdũ z caũtẽdũ qz gl.nõ loquit de dictione vsqz:sz 8 dictiõe ꝓter i.l.a caligato. ꝑ bal.C.8 nu. bar.i.l. semp. i stipul.8 reg. iur.archid. i. c. si gratiose. 8 reſcri. gemina. in.c.statu tũ.de rescrip. Dl. cõsi. xlix. icipiẽte ꝟsuit dubitari. Aller.in.l.ff. nũtiatiõi.i v. q̃rit etiã Jo. de imo.ff. de ope.no.nũ.z i lũ.de vulg.z pu. ample ꝑ bar.hic.

b ¶ In regiõe. Adde ꝓ hoc tex.in.c. signi ficãte 8 reſcriptis.z in.c.de monſt.de cõdi. z demõſt.

Universidad de Deusto
Biblioteca

lega.cedat.l.j.Dp.qs transtato'sit etiã trãslatio oneris qs inhe
rebat legato.vt.ſ.de alimẽtis ẽ cib.le.l.gaio.rñ.aut ſit trãslatio
legati de vna ꝑſona in aliã ẽ tũc obtinet cõtrarij aut ex vna ꝑ
ſona in eandẽ ꝑſonã ẽ tũc obtinet qs hic ſ.vt.ſ.de ad imẽ.le.l.
ſi tibi certã.als hoc caſu ſcriptura nihil operaret.Dy. itẽ op.qz
ſi mãdo tibi vt ꝓmittas alicui etiã poſt meã reuocationẽ rema
nes obligatus.vt.ſ.de ſolu.l.ſi.ſed certe in hac cauſa nihil aliud
cõtinebat niſi repſentatio vltime volũtatis vñ reuocata illa vlti
ma volũtate reuocat hui⁹ ꝓmiſſio cui⁹ cauſa facta erat.ſed i.l.
ſi.,ꝓmiſſor fuit ex cõtractu obligat⁹ q nõ põt reuocari ex penite
tia cũ nõ ſit ſimplex mãdatũ ſed delegatio.Dy.ibi vt centũ da
ret hic habẽt qdã grecũ in quo cõtinent ꝓpria noia mulierũ in
ꝑbus fideicom.erat relictũ ẽ vna vocabat cadẽtia alia claudia
alia alapidia:ibi ad eas cadentia ẽ alapidia ibi codicillos gb⁹
ducẽta legata meuio reuocauit.vt ſeqtur.Dy.vel dic qs accepit
ꝑdiũ ꝑ ducentis.vt.ſ.ptz in fi.litere ẽ facit optime ad id qs no.
ſ.e.l.paulo callimacho.ſ.fi.ibi ꝓlatũ als platũ.Dy.ibi ducen
ta accepit in teſtamento nõ in codicillis.facit iſte.ſ.ad qnẽ.ſit
actor vel gaſtaldio ſeu theſaurari⁹ vel diſpẽſatoꝛ alicui⁹ dñi vel
vniuerſitatis,ꝓmiſit ſoluere aligbus creditoribus dñi poſtea re
uocatus ſit a tali officio nunqd poſt finitũ officiũ poſſit cõueni
ri.ẽ hic eſt ar.qs nõ.in ẽiũ videt.ſ.de ꝓcura.l.pcuſ.qꝑ euictio
ne.Doctores diſtinguunt inter adminiſtratoꝛẽ voluntariũꝛ ne
ceſſariũ vt no.d.l.ꝓcur.ẽ ibi de hoc dixi.ſed iſta diſtinctio eſt cõ
tra iſtũ.ſ.nam hic voluntari⁹ legatari⁹ ſe obligauit ſed hic cau
ſa ꝓmiſſionis nõ erat cõſummata nec ꝑfecta in contrario ſic fꝫ
ray.pe.diſtinguit inter volũtariũ ẽ neceſſariũ adminiſtrantẽ vt
neceſſarius nõ teneat.vt dictũ eſt.ẽ.ſ.de admi.tu.l.cũ poſt moꝛ
tem.ſ.fi.in volũtario ſubdiſtinguit aut obligauit ſe cõẽplatio
ne officij ẽ tũc finito officio nõ tenet.vt.ſ.de inſtitut.l.fi. aut cõ
ẽplationẽ ꝓſone ſue tũ:ẽ tunc tenet.vt.d.l.ꝓcur.de hoc no.per
doc.ẽ dixi.C.qs cũ eo.l.ei q.ẽ.d.l.cũ poſt moꝛtẽ.ſ.fi.ẽ.ſ.e.ti.l.ſ.
in glo.gbus ad heredes.in fi.ſed qꝛ volũtas nõ ꝓſeuerauit ſi ac
cipiant cõditionaliter nõ teneãt ꝓmiſſoꝛ deficiẽte cõditiõe.vt.ſ.
de ver.ſig.l.cedere.ſi vero accipiant cauſatiue vt qꝛ reſpiciant ꝑ
teritũ deficiente cauſa obſtat exceptio ſup legato meuio dato ẽ
alij reddẽdo ſicut in ꝓmiſſione ẽ.ſ.vt le.no.ca.l.ſ.ſi qs ſub cõ
ditione ẽ ideo nõ tenet.ẽqs iſta verba ita accipi poſſunt duob⁹
modis facit extra de ẽ.ſig.c.abbate.C.de cura.l.qlibet.lib.ẽ.de
excu.munerũ.l.negotiatoꝛes.ẽ de epis ẽ cle.l.j.Jaco.

Seiam. [a] Directa adẽptio hereditatis facta in codi
cillis trahit ad fideicommiſ.h.d.Dyn.vel ſic
†hereditas in codicillis ꝑ fideicõmiſ. põt dari ẽ adimi: vel ali
ter ſm Pe.nõ refert cũ quo qs de ſuprẽmis ſuis loquat. ſed in
quẽ volũtatis mtẽtio dirigat.ſic.ẽ.ti.ꝓri.l.cũ pater.ſ.donatio
nis.ibi codicillos futuros. Dy.ibi ꝙbus codicillis. Dy.ibi lu
cius.ecce tenoꝛ codicillorum ibi eſſevelle.iſta ſunt verba fideicõ
miſſaria ſm Jac.de are.Ray.dicit qs directa ꝑ.l. qñ indign⁹
C.de teſtamẽtis.ẽ ibi de hoc ẽ de codicil.l.ij.ſed trahit ad fidei
cõmiſſum.vt hic ptz etiã in adulte.qs eſt notandũ ẽ vix alibi in
uenies,nã.l.ſcęuola.ad trebel.loquit in pupillo,ibi vt oimodo.
i.nõ ex ſubſtitutione vulgari ẽ facta i teſtamẽto.ſꝫ ex vigoꝛe co
dicilloꝛ vt.ſ.apparet.Dy.in fi.ibi petiꝛ qꝛ ꝙba fuerũt ꝓceptiua
ẽ ideo nõ refert ad qs ipſa ꝙba dirigant.vt.ſ.de le.ij.l.peto.in
ꝓin.ẽ.l.miles,Dy.Dp.†qs in teſtamento relictũ non poſſit in
codicillis adimi.vt.ẽ.de iure codicillorũ.l.diui.circa ꝓn.ẽ.ſ. ad
trebel. ſcęuola ſꝫ dic qs ſi in teſtamẽto eſt aſcripũ iure inſtitutio
nis non põt adimi in codicillis iure directo ſed ꝑ fideicõmiſ.ſic
vt hic.ẽ directa adẽptio trahit ad fideicom.vt hoc.ſ.ſed iure
legati vel fideicom.teſtõ aſcripũ bene põt in codicillis adimi.
vt.ſ.de adimẽ.leg.l.aline.Itẽ op.qs legata in codicillis ſucce
dãt in locũ legati in teſtõ.vt.ſ.de cõdi.ẽ demõ.l. a titia. ſed dic
ꝙ hoc relictũ in codicillis nõ ſuccedat in locũ relicti in teſtõ:qz
quoties due ſunt ſcripture quarũ vna eſt derogatoꝛia alteri le
gatũ in vna nõ videt i altera repetitũ.vt.ſ.ſi cui pluſq.ꝙ le.fal.
l.niſi.ſ.itẽ ſi ipſe.in gl.ꝙ.ꝓ onũ.in fi.ſic ẽ vꝛoꝛ appellat maritum
ſuũ ſuũ cauſa honoris.vt.ẽ.ti.ꝓꝛi.l.luci⁹ q̃ a marito ẽ facit
iſte.ſ.ẽ gl.vlti.hic poſita q̃ incipit nõ a ſeia ad q̃ſtionẽ talẽ ma
ter iſtituit filiã ſuã impuberẽ ſibi heredẽ,qñcũqz decederet ſub
ſi⁹tuit cõuentũ fratrũ ꝑdicatoꝛ ẽ in dimidia:poſtea cõdidit codi
cillos ẽ dixit volo teſtamẽtũ meũ manere ratũ in oib⁹ niſi in ea
ꝑte qua diſpoſui dimidiã ꝑtẽ puenire ad ꝑdicatoꝛes qꝛ volo ꝙ
illa dimidia perueniat ad heremitas ꝙ diſtribuãt eã,ꝙ alia mea.
moꝛtẽ filia,ꝑdicatoꝛes perũt illã dimidiã ex ſubſtitutiõe:q̃rit an
habere debeãt.ẽ videt ꝙ ſic:qꝛ hereditas eis data i teſtõ nõ po
tuit ẽdimi in codicillis,in cõtrariũ facit iſte.ſ.ẽ.ſ.ad trebel.l.ſce
uola.qꝛ adẽptio trahit ad fideicõ.vt hic ptz.dicẽbat ẽdam fra
tres ꝑdicatoꝛes admittidebere ẽ de eoꝛ manu debere fieri reſti
tutionẽ fratrib⁹ heremitis qꝛ iſta adẽptio eſt fideicõmiſſaria vt
ꝑdixi,in cõtrariũ eſt ꝓbatũ ꝙ fratres ꝑdicatoꝛes nullũ i⁹habẽt
qꝛ ſubſtitutio de eis facta ꝑ illa ꝓba ꝙncũqz deceſſerit ol rẽpoze
eſt fideicom.vt no.ẽ dixi.C.de impuberũ ẽ aliꝰ ſubſtit.l.ꝑcibus
ſi eſt fideicõmiſſaria ergo potuit directo tolli in codicillis qꝛ fi
deicõmiſſus in teſtõ relictũ bene põt adimi directo in codicillis
lꝫ hereditas nõ ſit in gl.vlt.ibi ex benignitate tm̃. ad ſcm rñde
qs nõ fuerũt verba dẽpcatiua ſed ꝓceptiua vñ nõ refert ad quẽ
dirigank.vt.ẽ.de le.ij.l.peto.in ꝓin.ẽ.ẽ.dixi.dy.in eadẽ gl.ibi
ſo.vt ibi qꝛ hic trãſtulit ad aliũ non ſolum ademit.dy.in fin.ſed
a quo peret legatũ vini meui⁹ videt ꝙ a ſemꝓonio.vt.ẽ.de leg.
ij.l.cum ab vno.tu dic quod ab vtroqꝫ:quia nominem ſpeciali
ter damnauit.ſecundum Pe.

Pater emancipato. †A debitoꝛe põt le
gari ẽ fideicõ.relinq.
h.d.ẽ iõ dicit emãcipato qꝛ ſi eſſet in ꝑãte donatio nõ teneret.
C.de inofficio.dona.l.ti.fallit in cã dotis.ẽ.fa.her.l.põpo.phila
delph⁹,ẽ in cã alimẽtoꝛũ in auk.de ĩmẽtis donat.qs eſt no.ibi
lucius titi⁹.Ecce forma ſtipulatio.ibi nec heres extiterit de iu
re ciuili.Dy.ibi ab his ꝙbus relictũ eſt fideicõmiſſum.Dyn. in
fi.i.induxit.ſ.qs a debitoꝛe poſſet legari ẽ fideicõmiſſuꝫ reliq.
Dy.in glo.ꝓima ibi al's.i.ſi donaſſet cauſa mortis.Dy.in glo.
vlti.in fi.ſi habeas ſicut dic qs lex ſicut non eſt titu.ſi habeas ſi
cui illa nihil facit:ſi habeas ſcęuola illa etiam nihil facit ad iſtũ
ſ.ſed ad ꝓcedentem.

Ruptura. Si ali⁹ ſtipulek dotẽ ſibi reſtitui in caſuꝫ
ſoluti matrimonij de muliere mãdato in
muliere põt onere fideicõmiſſi grauari.h.d.vel.ſic ſi mulier per
mittit aliũ ſtipularidotẽ in caſu ſoluti mr̃imonij ſibi reſtitui po
teſt illũ onere fideicõmiſſi grauare:ẽ iubẽs aliquẽ eſſe cõtentuꝫ
certa portione videt illa ſibi ꝑ fideicõmiſſum relinqre qs eſt no
tãdũ ẽ hoc dicit Ray.ibi mãdauit nõ aio donãdi ſed tãꝯ mini
ſtris.Dy.ibi qſiqꝫ.i.qñcũqꝫ. Dy.ibi. ſe tueri ꝑ ꝓte. dy.ibi ẽ an
vltra.i. etiã ſi filij⁹ ipſum maritũ non ẽueniat. Dy.ibi ei.ſ.maris
to.Dy.ibi rñdi ſolu.ꝓime q̃ſtionis. Dy.ibi vtile foze ꝑ parte.
Dy.ibi ẽ vltro.ſolu.ſcde q̃ſtionis.Dy.ẽ vltro.i.dato qs marit⁹
non ẽueniat a filio,dy.ibi peti poſſe.ſ.vt libereꝛ a dote,ꝑ parte
Dy.ibi de reliqua dimidia cui⁹ liberatio nõ erat a marito lega
ta.Dy.ibi aduerſus filũ q fuerãt ſtipulatus dotẽ mãdato mu
lieris.Dy.ibi claudi⁹ ſubũciẽs rõnẽ q̃ predicta cõfirmat. Dy.
ibi qñ in his literis.dy.ẽ dic aut ẽſtat qs is q fuit adhibit⁹ ad
dotẽ ſtipulãdã fuerit adhibit⁹ aio donãdi:ẽ tũc aut cõſtat qs
voluit donare inter viuos ẽ tũc nõ põt poſtea reuocare nec do
natari⁹ grauari.vt.C.de iure dot.le.ij.ẽ.ẽ.de pact.dotal.cũ ma
ritus.ſ.fi.niſi pactũ fuiſſet appoſitũ in donãdo.vt.ẽ.ſ.ꝓri. aut
cõſtat qs voluit donare cã mortis ẽ tũc põt grauari donatari⁹
vt.ẽ.de le.ij.l.cũ pater.ſ.j.aut dubitaꝫ an voluerit donare cau
ſa mortis vel inter viuos ẽ tũc aut ꝙba donationis nõ cõferant
poſt moꝛtẽ ẽ ꝑſumit donatio iter viuos:ẽ ideo grauari nõ põt.
vt.ſ.de donat.cauſa mortis.l.ſcia.ſ.fi.ſi vero cõſtat eũ adhibitũ
ad ſtipulãdũ tãꝯ.ꝑcur.vel mmiſtrũ nõ aũt aio donãdi põt gra
uari quãꝯ qlibet debitoꝛ.vt.ẽ.ti.ij.l.ſi pecuniã.ẽ.l. ſi ſeru⁹ lega
tus.ſ.q margaritã.ẽ.ẽ.ſ.ꝓimo.ſi vero dubiũ ſit vtrũ ſit adhi
bitus ad ſtipulãdũ tãꝯ.ꝑcura.ſeu miniſter an tãꝯ donatari⁹
nõ preſumit cauſa donationis adhibitũ.vt hoc.ſ. manifeſte.ꝓ
bat.ẽ in vltima glo.ẽ no.etiã ẽ dixi.ẽ.ſolu.ma.l.q̃ decẽ.ẽ.C.de
iure dot.l.ij.Dy.in glo.quaſi q debitoꝛe.in fi.hec non eſt cõtra.
ſed cõcoꝛ.Dy.in glo.que incipit grecũ.iſta glo.ẽ ſequens debet
eſſe ſignata.in.ſ.ſequenti.ẽ non hic.Oldra.

Codicillis. †Stat ſcripture cũ ſacramẽto ꝺ:tiam ſi
aliꝰ nõ ꝓbet de debito.h.d.dy.ẽ q ma
gis delinquat q venit ꝺ ſacramentũ facit.ẽ.de teſtõ militũ.l. ex
militari.Et no.q†iuramẽtũ defuncti arctat heredẽ. vt.ẽ.ti.ꝓri.
l.cũ pr̃.ſ.filij⁹ matrẽ.Scdo no.q cõfeſſio ꝺ ſe fidẽ facit.vel clari⁹
ſi⁹teſtoꝛ cũ iuramẽto cõfitet ex certa cauſa alicui ſe teneri lꝫ dicit
tũ aliter nõ probetur ex ea cã debitũ peti põt.h.d.Et hoc ſi reli
ctũ fuit capaci.vt.ſ.ſequẽti.dy.ibi ei ãbũdat ẽ quid nõ habẽt
Dy.Dp.q nulla differẽtia ſit iter ſimꝑ'icẽ loquelã ẽ ſacramentũ
ꝛtũ.q.ꝓ.iuramẽti.de hoc ꝑ Poſti.in ſumma de pac.C.de qb⁹ re
bus.ꝓ.j.Itẽ op.i.auk.vt ſpõſalitia largitas.ſ.rurſus.q̃ eſt.C.de
edẽdo.auk.ſi qs ꝑ aliquo documẽto,ẽ ſolue.vt.C.de donatio.l.ſi
donatio.q̃ glo.nõ eſt aliqui vel hic ſunt verba obligatoꝛia ẽ obli
gationes nouã inducentia in ſcõa ſcriptura.Et ſi non apparet
ꝓima ibi autem agitur ex vigoꝛe ꝓime tantum ꝓpterea ibi
actio inducebaꝫ aduerſus negatiuã al's negantem:hic autẽ nõ
negat.imo cũ iuramẽti cõmemoꝛatione fatetur qꝛ eſt notandũ
ẽ dicta auk.de hoc plene dixi.ſolu.op.C.de ꝓbatio.l. rationes.
ẽ,l.exemplo.ẽ ſo.vt hic in glo.f. CTertio cõtra ſolutionẽ iſtam
glo.oppone ꝙ nõ videt qs etiã cõtra ſe ꝓbet.vt.ẽ.ti.j.l.ẽtitia.ſ.
gaius.So.confeſſio in teſtõ emiſſa alia eſt iurata,ẽ hec facit ſi
dem vt hic,glia non iurata ẽ illa nõ ꝓbat.vt ibi. CQuarto cõ
tra hoc opp.de.l.publia,mquia.ſ.vlt.ẽ.depoſiti.dicũt quidã qs
ibi loquitur

a CSeiã, Ad a de ꝙ facilioꝛi itellectu iſtiꝰ ſ. Ang.in.l.j. cũ ſequẽ. dei iuſt.rup.ẽ iꝛi.teſtñ. pau. de caſtr.conſ. eccl'vj.

b CSacõ. Ad de bal.i repe ti.l.i.C.de ſa croſan.eccle.ẽ in.l.fin. C. de nõ nu.pecuñ.

libi loquit in contractibus inter vinos:ſecus eſtiñ vltima volũ
tate ratio:qz magis turbatus eſt teſtatoꝛ.arg.C.qui teſt.facere
poſ.l.hac conſultiſſima.ſ.at cũ humana.ſed cõtra hoc eſt:quia
teſtatoꝛ videt magis deliberat⁹.nam legatũ eſt deliberatio ẽc.
vt.ẽ. de le.j.l.legatum.Et ideo dicũt quidã vt Pet.ꝙ ꝓpter ad
ꝓbandum rñ heres põt ꝓbare cõtrariũ:ẽ tũc niſi ꝓbaret qs
teſtatoꝛ ſcienter confeſſus fuerit legatarius:vel habebit.ẽ ſic ꝙ
9 batur in dicto.ſ.gaius. Alij moderniores dicũt ꝙ etiã ad ꝓ
bandum cõfeſſio emiſſa in vltima voluntate nõ prodeſt:ẽ ſic nõ
poteſt legatarius ſeu ille ad cuius cõmodum ſit confeſſio agere
er cã debiti ẽ ꝓbare per confeſſionem factam in teſtõ.c.ſi.ſed in
dicio meo illud.c.magis facit contra q̃ ꝓ hoc.quia confeſſio
facta per archipreſbyterũ facta fuerat eo exiſtẽte frenetico ẽnõ
ſanemente:vt ibi ꝓz. Adducũt etiã qꝛ ex quo teſtatoꝛ ſe noluit
obligare dñ vineret ꝑſumit ꝙ in vltima volũtate dicta forte cõ
fitebaꝫ vt falcidiã excludat ẽ ceteris legatarijs tãꝯ creditoꝛ ꝓ
ferat. Itez ſi talis cõfeſſio valeret ad ꝓbatiões iam poſſet teſta
toꝛ filios ẽ ceteros alios ſucceſſiõe ẽ debito bonoꝛ ſubſidio re
ſeruare qs eſſe nõ ꝺs.C.cõia de leg.l.ſi.nõ valet igit talis cõfeſſio
quo ad hoc vt faciat fidẽ de credito.Sed ſolũ ſicut vltima volũ
tas ne ſit apta via volẽnb⁹ ſuas malitias palliare. vt extra ec
cleſiaſtica beneficia.c.j.i fi.Et cõcedereꝫ obliquum ad directo
10 mõ.l.heres meus.†Licitũ eſt ergo aligd inter vinos ꝙ nõ lꝫ in
vltia volũtate.vt extra de ſepulturis.c.de his.ẽ ibi de hoc.Et ẽ
rõ.qz ꝓniores ſumus ad obligãdum alios,i.heredes quã nos.
ar.ẽ.de ꝓbationib⁹.l.cũ de indebito.ẽ ideo maioꝛẽ ſolẽnitatẽ
exigũt in vltima voluntate quã inter vinos.vt.C.de codicil.l.ſi.
hac ratione facilius impediunk ẽ tutius reuocank ea que fiũt in
vltima volũtate quã ea q̃ fiunt inter vuos.vt.j.ſi qd in fraudẽ
patroni.l.j.ſ.j.ẽ.l.vn⁹.ẽ.ẽ.de ꝓba.l.patronus.vbi de hoc plus
dicunt moderniores,qz ſi in extremis agens confiteatur intelli
gatur facta in vltima voluntate lꝫ illud nõ ſit dictũ: vt colligit
dicto.ẽ.vlti.extra de ſucce.ab inteſt.ẽ extra de teſtamẽtis.ẽ.iudi
cãt.ẽ ex predictis põt terminari multe q̃ſtiones. Primo illa ſi
quis confiteatur in teſtõ ſe habuiſſe vſuras an poſſit ſi conuale
ſcat ſuper ipſis vſuris cõfeſſatis conueniri. Ad qs faciũt dicte
ll.C.de ꝓbatio.l.rõnes.ẽ de nõ numerata pecunia.l.generaliter
vbi de hac queſtiõe:ẽ vtrobiq; de iſta materia ſatis notaui. Sz
nunquid in caſu huius.ſ.poſſit agi ex cã debiti ẽ ꝓbari ex con
feſſiõe hic videt dici qs ſic,ſed tñ heres ꝓbare poſſet contrariũ
qz hic teſtatoꝛ nõ iurauit in teſtõ ſed ſolũ dixit ſe iuraſſe patruo
ſuo ꝙ depoſiti.ẽ ſic facit expreſſe ꝓ opinionẽ pe.cõtra ꝑdicta:ſed
dici põt qꝛ hic iurauit ſed hoc nõ patit litera. Vel dicendũ qs
huic ſcripture credẽdũ eſt quo ad hoc vt fideicõmiſſum ſportet
qz falſa cã vel demõſtratio nõ vitiat legatũ.Et ſic videt ſentire
hic dy.in fi.vltime glo.ẽ de iſta materia etiã no.ẽ dixi.ẽ.de leg.
ij.l.lucius.ſ.qſquis.ſcdo in gloſſ.vlti.ibi arg.contra.j. ꝓri.ſ.ſed
ibi nõ capaci fuit cõfeſſus debere.dy.Jn eadẽ glo.in fi.valet er
go vt fideicommiſſum:qz falſa cauſa vel demonſtratio in preti
um non vitiat legatum.Dy.

Titia. Si teſtatoꝛ cõiteꝛ debere ex certa cauſa,alicui nõ
capaci ſi debitũ non ꝓbet peti nõ põt vt debituꝫ
nec fideicõmiſſum qz ꝑſumitur fraus.h.d.Dy.Jn glo.qs ſemꝑ
ꝑſumitur ſi relinquaꝫ nõ capaci in glo.q̃ ſit idonea ibi qz ibi.ſi
ſuperioꝛi ruſo ſeu.ſ.Old.vñ nõ poteſt peꝛere ſicut mercedem qz
preſumitur in fraudẽ relictũ nec ex cauſa fideicõmiſſi qz capax
non erat.ſm Dy.Et no.etiaꝫ qs in honeſtiſſima perſona cadit
fraudis ſuſpicio quod eſt notandum.

11 **Ex his verbis.** †Verba a teſtatoꝛe ꝓlata debẽt
ampliari potius quaꝫ reſtringi.
h.d.ꝓo hoc de regu.iur.l.in teſtamentis.Et no.qs licet iſta ver
ba ſiue qbuſcũqz aliꝯ ẽc.videaꝫ referri ſolum ad tabulas vltiꝰ
me voluntatis tñ etiam ad factas inter viuos poriguntur.

1 ☞ Alienatio in vltima voluntate prohibita ad alienationes neceſſariam non eſt trahenda.
2 Familia mea continetur tantum appellatione meoꝝm.
3 Prohibitum ad tempus cenſetur permiſſum poſt tempus.
4 Prohibitio nuda teſtatoꝛis eſt inualida.
5 Alienatio libertis inter extraneos prohibita inter eos cenſetur permiſſa.
6 Rem reſtitutioni ſubiectam marito datam in dote poterit ipſe maritus alienare.
7 Fideicõmiſſũ ex poſtfacto inutile reddirũ ꝓtinet ad legatariũ.
8 Priuilegiũ hoſpitali conceſſum extinguit hoſpitali extincto.
9 Cõceſſio priuilegij eadẽ ratiõe ad futura nõ trahit q̃ obligat
10 Homen heredis fideicommiſſi eſt inductiuum.

1 **Pater filium.** †Prohibitio alienationis
in vltima voluntate nõ tra
hitur ad alienationem neceſſariã.h.d.vel ſic. ſi ꝓdiuꝫ
est alienari prohibitum cum tamen ob ea alienũ a defuncto cõ
tractum obligetur tenet obligatio ſi ſoluti nõ poterat aliunde.
dy.Et ſic qñ alienatio prohibeꝫ de voluntaria intelligit nõ de
neceſſaria.Et de iſta materia ſatis dixi.ẽ.de leg.ij.l.pero.ſ.fra
tre ẽ.ſ.ꝓdiũ ibi pignori dare al's podere:ẽ ſic cõiter. Dy.ſed
cõſeruari:hec fuit cã prohibitiõis. Dy.ibi. Dimiſſo hereditario
creditore.i.ſolutione facta hereditaria er legitima cauſa aliena
ri prohibita. Dy.ibi.ꝓdia hereditaria alienari prohibita. Dy.ibi.
vt dimitteret hereditarios creditoꝛes.i.vt ſolueret hereditarios
creditoꝛibus. Dy.Et hoc ſoluit cõtrariũ illi⁹.ſ.ꝓdium.ẽ. tit.
ꝓri.l.peto. Dy.ibi.bene emerint.i.ſecure vt nõ potuit ab eis re
uocari. Dy.Si non erat aliud ẽc.vt in litera ſequit qs eſt noꝛdꝰ
in glo.quaſi ſecundus.in fi.ẽ de rebus eoꝝ.l. ſi pupilloꝝ.
ſ.vlti. Dy.Jn glo.i.ſoluti.in fi.ẽ de rebus eod.l.magis.ſ.ſi fun
dus.ẽ ſ.ſi pupillus. Dy.

Duobus. Appellatione libertoꝝ teſtatoꝛis nõ coti
nent liberti libertoꝛ.h.d. Dy. Et ꝓo hoc
ſ.de verb.ſig.l.modeſtin⁹.ibi:de noie meoꝛ.i.de familia. ſm gl.
2 †Et ſic ap.meoꝛ ẽtinet familia qs eſt no.ẽ facit qñ qs dicat ſer
uoꝛ iniuriaz ꝓſequi.de quo no.ẽ dixi.C.ad turpi.l.ſi femina.ẽ
q ac.nõ poſ.l.negãda.ibi:fundi alienari ꝓhibiti.ibi.cũ liberti q
erãt de numero familie teſtatoꝛis. Dy.Jbi.in filio liberẽ q eſt
legitimus heres. Dy.ibi. Et futuro.l.q nõ erat libertus tpe con
diti teſtamẽti. Ol.ibi.apparet ſolutio.nã ibi nõ ideo debenk ali
mẽta qꝛ ẽtinenk.ſed qꝛ ex ꝓſuetudine vnẽris ꝓmiſſi volũtas
moꝛiẽtis.vt.ſ.de vſufr.legato.l.dãnas eſto.ſ.j. Dy.ẽ.ẽ.eo.l.no
mẽ.ſ.filio.ẽ qs ibi no.in fi.qꝛ ibi manumiſſi erãt de voluntate te
ſtatoꝛis. Dy.ẽ vide qs no.ſ.de ali.leg.l.ſi.

Filiam. Mortuis oib⁹ excepto vno quoꝝ cõẽplatio
ne alienatio erat ꝓhibita tus ꝓcipiẽdi illi ſoli
cõpetit:vel ſic.ẽ eſt idẽ in effectu ſi res cõẽplatione pluriũ alie
nari ꝓhibeꝫ ad eum ſolũ q ſupeſt tpe alienationis tota ꝓtinere
debebit ibi.ẽ legatarijs vernis al's legatarios vernas. Dy.ibi.q
remãſerit de numero vernaꝝ. Dy.ibi.virilẽ id eſt totũ ex quo ſo
lus ſupeſt. Dy.Jn glo.al's eſt ad legatarios in fi. Itẽ op.qs poꝛ
tio vni⁹ accreſcit alteri.vt.C.de caduc.tollen.l.j.ſ. ꝓ ſocio. So.
hic volnit quenire ad vnum tñ.vt.ẽ.titu.ꝓri.l.cũ pater.ſ.filie.ẽ
ſ.libertis.imo dic melius:vt in glo. Dy.ibi.ſ.collegium.ẽ.l.vꝛo
ri.in ꝓinci. Dy.

Fundum. Alienatio ꝓhibita in vita videt poſt moꝛ
3 tẽ ꝓmiſſa.h.d.Vel ſic†q ꝓhibet ad rẽp⁹ vi
deꝫ ꝓmittere poſt tẽpus. Dy.ibi.quoad vixerit l⁹ tollit ẽtraria
ibi.heredes ſcriptos q erãt extranei. Dy.ẽ eo fundo:quaſi di
cat nõ ſoluũ in alijs rebus. Dy. Opp.qs illa verba ita eũ ẽc. in
ducãt alijs de familia fideicõmiſſi petitionẽ: qꝛ inducũt futurũ
effectũ ẽ rõ legandi ẽ ꝓhibendi magis ſpectaꝫ quã ꝙba.vt.ẽ.ti.
ꝓri.l.cũ pater.ſ.dulciſſimis.l.nomẽ.ſ.viti.ẽ.eo.ẽ.l.fideicommiſ
ſa.ſ.hec ꝙba rũderi põt qs ꝙba futuri effectus diſpoſitiua fidei
cõmiſſum inducũtur in cõtrariũ.ſed ꝙba ſaltari effectus enũtia
tiua nõ vt hic.ẽ.ſ.eo.l.iul.ſ.ex his.ẽ de vſufr.l.gñali. Dy.Et vi
de qs no.C.de conditio.ob cauſam.l.ea lege.in diſtinctio.glo.

4 **Julianus agrippa.** †Nuda ꝓhibitio fa
cta a teſtatoꝛe non va
leꝛ.h.d.ẽ facit.ẽ.de lega.j.l.filiuſſami.ſ.diui.ẽ de leg.ij. peto.ſ.
fratre.vbi poſuit diſtinctionẽ bonã circa iſta materiã quã hic po
nit. Dy.ẽ ideo recurras de iſta materia ẽ exꝑone agrippa.i.
ſubito cõgregãs ſm Hieronymũ in expoſitione verboꝝ grecoꝝ
bibliẽ:ibi reliquias glo.exponit.i.monumẽtũ. Alij exponũt reli
quas.ſcs rationẽ ad q̃ tenebaꝫ q ei⁹ negocia adminiſtraueraꝛ.ſz
expoſitio glo.magis placet ibi alienaret ẽ cauſã ꝓhibitiõis nõ
habebit. Dy.ibi.q̃ neptis. Dy.ibi.nudũ qꝛ cauſam ꝓhibitiõis
nõ habebat. Dy.aliq̃ dicit nudũ mãdarũ iudicis qs ſine ſcri
ptura emanauit.C.de caſtrẽſianis ẽ miniſterianis.l.aſi oia.lib.
xij.Old.Jn glo.vlti ibi.ſm Jo.vt.ẽ.de lega.ij.l cũ pater.ſ. cuz
inter.ẽ no.hac.l.ſ.duob⁹.in ſolutione ẽtij dicti.ſ.cũ inter.Old.
Sed dato qs ꝑceptũ habuiſſet cauſaz ad iecta valeret alienatio
qꝛ talis ꝓhibitio nõ extẽdit ad nepotes.in auk.de reſtitutio. fi
deicõmiſſi.ſ.nos.col.viij.ibi.ſed cõtra ſcz ad dictum glo.Dy.

Quindecim. Rogatus nõ de ea quã emit.dy.Vel
rogatus nõ de ea quã emit.dy.Vel ſic
clarius†ſi ꝑdiũ libertis relictũ ꝓhibeꝫ alienari inter extraneos
inter eos ꝓmitti videt.Et vnuſqſqz videt ꝓhibit⁹ ẽm de illa ꝑte
5 quã hꝫ ex cã legati nõ deilla quã aliũde q̃rit.h.d.Dy.Et no.qs
ex quo res ſemel exĩt cauſam ꝓhibitiõis ampli⁹ nõ cedit ad
illã ad qs bene facit.C.de impo.lucratiuoꝝ deſcriptiõe.l.j. lib.
x.Et cõtra cautelã q̃ cõiter colligit ex hoc.ſ.ẽ.C.de fideicõmiſ.
l.volũtas.ſ.q. ꝓhibiti alienare poſſint inter ſe alienare. multum
facit.ẽ.de tranſa.l.cũ hi.ſ.vni.q.rñ.Old.ibi. Alij q non ſit de
numero ſuꝑ.a ſcriptoꝝ libertoꝝ:nã iter ſe alienare ꝓhi.vt.j. ſta
tim ptz.Dy.ibi.Vendiderũt q facere potuerũt qꝛ ꝓhibiti fue-

Universidad de Deusto
Biblioteca

rant ex familia alienare. Dy. ibi. Ex eodē corpore z sic venditio tenuit: vt ꝓdixi. Dy. ibi. Que venierūt. l. ḡ vēdite fuerūt. Dy. ibi extraneꝰ heredē illoꝝ emptoꝝ. Dy. ibi. Claudius ꝺdicta confirmans z rōnē adūciens. Dy. ibi. Sed emptorū. s. ꝑsona in ꝑsonā da est: z sic hūt ex ꝑsona alioꝝ qs ex sua nō posset hē. Et est rō qꝛ prē illā nō hūt ex testō sed ex cōtractu. fm Pe. Jtē no. qs ex isto. §. determinat Jac. de ra. pulchra ḟstionē quā notaui. C. de secū. nup. auf. si qs ex his. z dic vt ibi dixi. Jtē facit si qs instituit plures filios z grauauit decedētē sine liberis restituere supstitibus z vnus decessit z alꝰ successerūt postea moriēs sēs vult ꝙ habuit a ꝓmo relinqre extraneo qs possit. Dy. hoc esse verū in casu certi. vñ dicit aut fuerūt rogati restituere qdquid ad eos ꝑueniret z tūc alienare nō posset. C. de fideicō. l. si virū. z. ſ. ad trebel. lucius. §. fratres hi heredes. aut vt restituat portiōi hereditatis z tūc poterit alienare ar. huiꝰ. §. z. ſ. ad trebel. l. marcellus. §. quidā. aut simplr vt restituere ꝑ portionē suā: z est idē ꝙ hunc. §. aut sunt verba ḡnalia z obscura: vt qꝛ dixit substitutis ꝰmoriē tibꝰ veniat ad supstites z tūc erit idē. vt dicta auf. si qs ex his. z de annuis legatis. l. titia. in ꝑn. Ray. facit etiā ad ḟstionē nota tā in gl. §. de alie. iudicis mutādi cā. l. iū. §. opus. Jn gl. sed ipso rū ꝑtes. ibi ea ꝑtē ḡrat: qꝛ in ea nihil est factū cōtra volūtatez defuncti qꝫ est verū vbi aliūde nō occasione ptis. sez ꝑ ius accrescēdi obuenit qꝛ tūc iure legati fingit vt res ꝓpria. vt. §. de vul. substit. l. si in testō. in fi. qꝫ est notabile fm Pe. Et arg. huius. §. pōt dici. ꝙ§ si res ḡ subiaceat restitutioi fuerit data marito i dote qꝫ maritꝰ pōt alienare. Jtē si habeo rē cōem cū aliquo, z ipse mecū diuidit: qꝫ ptē ḡ habeo ab eo possim alienare z ipse idē iz esset res alienari, ꝓhibita qꝛ videoꝝ hē a socio nō a testatore illam ꝑtē. in cōtrariū facit. ſ. de verbo. obli. l. q ratione. §. fi. cum ibi notatis. Et fm hanc forte iudicaretur. vber. de bo.

6

a ¶ Tusculan⁹. a Adde Bal. i ꝓoe. ff. oꝛg al legat hūc. §. z i. l. sicut. §. de curiōibus. ff. qꝫ cuiuſ. vni. 7 8

Tusculanus. a†Si fideicōmissum reddaꝫ iuste ex post facto magis dꝛ ptinere ad legatariū quā ad heredē. h. d. Dy. ibi. Cuiuscū tēpi quē nominauit. Dy. ibi. postea. i. post mortē testatoris vel post factū testamentū. Dy. ibi. dissoluto z ꝑ cōsequens tēplum. alꝰ obstaret. ſ. de annuis legatis. l. annua. §. a titia. z de cōdi. z demō. l. fitle. §. a titia. Jtem subꝛogatū est in locū alterius ergo per oia eius cōditiones assumit. vt. §. de dona inter virum z vxoꝛē. l. si donate. §. sponso. alꝰ si sponsus. ꝓterea non tñ de ꝑsenti actū videt. vt. §. de liberis z posthu. l. ideoqꝫ. Jtē sic concedi vī vt ad posteros trāsmittatur. vt. ſ. de censibus. l. forma. §. quāꝫ Jtē hospitale vī extinctū qꝛ maxima pars. ſ. area supereſt. vt. ſ. de solu. l. qui res. §. aream. in cōtrariū est. ar. §. de leg. j. l. si ita. §. si ꝓterea ius semel extinctum z c. vt dicto. §. areā. z. ſ. de iure fis. l. eius. §. penul. †Preterea qua ratione obligatio ad futura nō trahit eadē ratione ꝓuilegiū concessio. vt. §. de pig. l. fideiussoꝝ. §. lucius. Preterea pōt adduci. l. qui vsufru. ij. rū. §. de vsufruc. 9

b ¶ Propositū. Adde ānbar. dic in ad dit. ad Bar. q alleg. lud. ro. ad declarationes ſtiꝰ. §. cōsilio. cccij. b 3

quia mutata forma subſtantia videt mutari. vt. §. ad exhibē. Liuianus. §. j. z si qs. Dy. Sol. pōt distingui. aut hospitale extinctum fuit ex necessitate, tunc ꝓuilegia vires reassumāt aut ex voluntate z tunc non. §. de pig. acti. l. soluit. in princ. z. §. Et quod ibi no. z. ſ. de donatio. l. alium. Tho. De ista questione tetigi. C. de epīs z clericis. l. omnia ꝓuilegia. z plenius. ſ. de ver. ob. l. inter ſtipulantem. §. sacram. Blo. ſ. de aqua. co. z esti. l. hoc iure. §. si aquam. videtur distinguere an sit destructū subito an paulatim. ad hoc. cyi. q. vij. c. z hec dicimus. alias z hoc scripsimus qꝛ videtur verum quando destructus esset mandato superioris vt tūc pereant ꝓuilegia alias secus z facit quod no. xxv. q. ij c. fi. extra de operis noui. c. ij. z de ver. signi. c. abbate. ¶ In glosſ. sed per casum ibi. si quis titio. ij. respondeo. Dy. ibi. Sed vt ministro: hoc non est verum: quia ibi non est legatarius. vt ibi patet in litera. Sed solue quod ibi fideicommissum deficit ꝓpter factum testatoris. z ideo renocatur legatū hic sine facto testatoris. z ideo secus. Petr. nam cum alicui legatur z ideo fidei committitur nūq̄ est iste minister, sed ille est minister quando testator sic dicit volo ꝙ talis sit executor: mee vltime volūtatis vt ꝓbatur. §. de legatis. ij. l. si quis quos. versic. nisi. z ad trebel. l. lucius. §. meuia. cum similibus. Oldra. ibi. Solu. vt ibi: quia ibi deficit fideicōmissum ab initio hic autem ex postfacto. Dy. ibi. §. finali. Jmo debet dicere. ſ. j. ibi. z ibi vt ministro. hoc non est verū: imo fuit vt legatarius, vt ibi pater. Dic ergo quod aut legatur sub modo qui ab initio est possibilis aut non est possibilis. vt nota. dicta. l. codicillis. Jtem opponit. ſ. de conditionib⁹ z demōstratio. l. titio. §. vltimo. solue vt ibi per Dyn. no. z. §. de legatis. j. l. si fundū ꝑ fideicōmissum. §. j. Vel dic fm Pet. ꝙ hic nō est modus q pēdet ex facto alteriꝰ. vt solet dici. C. de his que sub modo. l. j. z ideo dic vt ibi. z. l. iul. alꝰ incipit si a filio. Dy.

Mater ✦res in vltima volūtate z depositū est ad quem alienatione facta debeat peruenire inter phibitos fideicōmissi petitio locum non habet. hoc dicit Dy. Et potest intelligi tribꝰ modis. ¶ Primo qs ista verba nō inducunt fideicōmissum. §. quo ad matrē. vt in. §. hec verba. ¶ Secūdo modo qs nō inducūt fideicōmissum inter se sed quoad successores. vt vnus ex familia. §. fi. ¶ Tertio qs nō inducunt fideicōmissum viuētibus filiis vt successores possint petere donec instituti heredes viuunt si eis mortuis petent ibi. deque ea re. i. de non alienando sed cō seruando. Dy. ibi. Relicta videantur sibi inuicē. Dy. m fi. inter filios. Dyn. Sed quoad filios filiorum fic. Dy. Jn glo. quoad verba: ibi. l. vnū. §. fi. z de hoc quoad filios suos nō interſe. imo videtur qs etiam inter se. vt. §. ti. ꝓt. l. titia seio. §. seia. Et qs notatur eo. ti. l. codicillis. §. instituto. sed ibi qñ non adiꝺatur fidei commissum immediate precepturus. Dy.

Ex parte. †Momen heredis est aptū ad fideicommissum inducēdū. h. d. Licet em̄ hec verba puto vt heredem z c. non sapiant legatum tamen hanc interpretationem patiuntur licet impꝛopꝛie. arg. ſ. eo. libertoꝝ. §. qs tū casus. Jac. ibi. hoc amplius. i. vltra portionem hereditatis. Dy. Jn glo. ibi. lucius. §. fi. vbi habes hunc casum de verbo ad verbum. in fine. §. enunciatiua hic dispositiua. Vel dic qꝫ ibi sunt verba futuri euentus enūciatiua que nihil important, vt notatu. §. eo. l. fundum. Dy. 10

¶ Mens testatoris est preferenda verbis. 1
Inductum ad vnum effectum non debet operari contrarium. 2
Legatum verbis extensiuis factum est validum. 3
Onus quod fideicommissi legato adiꝺitur legato adempto adimitur. 4

Pamphilo. Jn fideicōmissis magis attendi debet voluntas fideicōmittētis quā verba. h. d. Vel sic ꝙ mens testatoris ꝑualet verbis. vel sic verba enūciatiua ad honoratū directa fideicōmissum inducunt. ibi fideicōmisit. i. fideicōmisisse videatur. Dy. ibi. ¶ Fideicōmissum subaudi esse. Dyn. Oppone ꝙ omnia veniāt in fideicommisso etiam data in codicillis: sed dic quod verba presentis tēporis non extēdunt ad preteritū vel futurū. ſ. de auro z argē. leg. l. si ita. Sed nōne per hec verba hoc amplꝰ videt repetere p̄cedentia z de nouo relinquere. vt. §. eo. l. si sic. z ſ. eo. l. si tibi pure. Rādeo hec repetitio non affert cōmodum ergo nec incōmodū. †Item qs inducitur ad confirmandū nō debet inducere cōtrarium effectū. arg. a contrario. ſ. de adimē. le. l. legata mutiliter. Dy. Alij dicūt ꝙ cum oia trahantur ad vnuz tempus. s. mortis. vt. ſ. ad. l. fal. l. meuij. z. l. plautius. qs oia etiā in codicillis relicta cōprehendantur, sed de his non erat dubiū sed de centum. alias certum. 1 2

Propositum. b†Licet testator in legādo vtatur verbis extensiuis nihilomin⁹ tenet legatū. h. d. Dy. ibi. Accersitis. i. notatis. Dy. ibi. Dicta. i. verba ibi in testatore. i. coram testibus. Dy. ibi. Destinata essent. i. ante destinationem z etiam verborum extensionem in galum z seu collare. Dy. Et est arg. iste. §. ꝙ gl. que est. C. de contrahen. empt. Jn vendi. qs si dixi volo emere z tu dicis volo vēdere qs sit cōtracta venditio. Jz gl. videatur innuere cōtrariū. §. de legatis. j. l. serui electione. in ꝓin. Sed dic fm Pet. vt dicta. l. in ementis. Et rñde ad istū. §. et facit etiā ad illud qꝫ notat. C. de iuris z facti ignoꝛā. l. j. qꝫ si dixi nō adeo vel nolo adire an videar repudiasse. de quo dic vt ibi. z. C. vñ liberi. l. q se patris. z. ſ. ad tertul. l. filij. Jn gl. sez qꝛ dixit in fine. imo forte dubium erat qꝛ fuerāt verba extensiua velle relinquere. vt. ſ. ad tertullianū. l. filij, sed tū valet, vt hic. C. communia de legatis. i. j. dy. b 3

Duas filias. †Adempto legato videt ademptū onus fideicōmissi legato adiectum. h. d. Dy. ibi. Heredes fecerat aliqs. dy. ibi. ab eadē filia cui ꝑlegauerat. Dy. ibi. Fundi sibi ꝑlegati. Dy. ibi. restituerer per qꝫ videtur in effectu renocatū esse plegatum. Dy. Oppo. qꝫ ꝑlegatū non sit in eo ademptū ergo nec onus. Sed dic qꝫ est adēptū totus qꝫ percipiebatur iure ꝑlegati: alia em̄ dimidia percipit iure hereditario. Sed dic qꝫ est ademptum totum qꝫ percipiebat iure ꝑlegati. Scōo op. qꝫ onus remaneat saltē rōne portionis hereditarie. vt. §. eo. l. j. §. sciendum. z. l. quia z sexta. Et solue qꝛ relictū erat vt a legatario nō vt ab herede. vt. §. eo. l. paulo. §. iuſt. z. l. cū quis. §. vlti. Dy. Jn glosſ. cū em̄. ibi: z parte sez dimidia. Dy. Et 4

Dy. Et legas cū sequentibus. nō cū precedentibus ibi eiꝰ. ſ. vre legati ibi. aliud dic vltra dimidiā ꝑlegati ibi ꝙ eo qꝫ est. §. ſ. vltra dimidiā ꝑlegati: z sic gl. est clara ꝙ erat obscura. Jn ea gl. in fi. hoc non placet. imo pōt vltra grauari in oi eo qꝫ nō hꝫ iure hereditario nū tñ integra ḡrta sibi reseruet. non ob. iste. §. qꝛ est hicrō qꝛ rogādo filiā cui fidū ꝑlegauerat de dādis. ꝛꝛ. soꝛori voluit recōpēsare. sed postea rogādo eā de restituēda ꝑte fundi vī eas voluisse ad equalitatē reducere vñ cessat rō quare voluerat ei ꝛꝛ. dare. Sed qd si rogaret solū de tertia ꝑte fundi. Respondeo secus. nam nihilominus daret. ꝛꝛ. Jac. de ra.

1 ¶ Institutus in parte z grauatus de restituendo retentis hoꝛtis eos insolidum retinebit.
2 Verba ista: retentis tibi hoꝛtis. fideicommissum inducunt.

Post emācipationem. Si credo duos mihi successuros diuersis turibus z eodē iure succedāt ab vno legata relicta debenť ab eo insolidus. h. d. ibi potuerat. Et dic qꝫ erat emācipata a pre. alꝰ nō potuisset facere codicillos nec habuisset heredē iure istoꝝ. ſ. de dona. cā mor. l. tā his. ibi agros specificatos z noiatos. Dy. ibi. ad vtrūq; tūc. i. patrnū z auūculum. Dyn. ibi. p bonoꝝ posſ. vñ cognati. Dyn. ibi. dederit i. dāda reim. ſt. Dy. ibi. ab eo. ſ patruo. Dy. ibi. ſ ftari a patruo tñ. Dy. Jn gl. ergo in codicilli fi. Sed tū pariter ab intestato patruus z auūculus succedunt. vt in auf. de here. ab intesta. §. reliquū. Dy. Jn gl. vlti. ibi vī esse respōsum arg. insti. de inuti. stip. §. preterea. z quod no. per Dy. z de le. ij. l. cum ab vno. Ray. ibi cum estimaret. z dic vt ibi. Dy. 1

Scia. †Institutus ꝑ parte z de ea restituenda grauatꝰ hoꝛtis retētis ipos hoꝛtos de insolidū retinere. h. d. vel sic. testator voluit ꝙ vnū heredē hoꝛtos hereditarios retineri vī voluisse qꝫ retineant insolidū. z sic no. †ꝙ istā verba retētis tibi hoꝛtis z c. relata ad vnū de heredibꝰ fideicō. importāt. vt §. e. l. fideicōmissam. §. si qs. z. l. cū pater. §. donationis. z no. de significato huiꝰ verbi retinere z vide in alphabeto ibi dñt. vel ꝑ parte tū. ꝑ qua est heres. Dy. Et dic circa hoc cū ḟrē qñ defunctus sperat vnū succedere z alius cū eo succedit ꝑter intentionē defuncti an ille teneat legata soluere insolidū vel ꝑ parte. distingue aut iunt legata absentiū aut altarū rerū: si absentiū insolidum ꝑstat. vt. §. de iure codicillorum. l. q grauī. §. fi. z. l. se. si alia rum rerū tūc aut res sunt indiuidue aut diuidue si indiuidue. insolidum ꝑstatur. vt. ſ. eodem. l. fina. si diuidue tunc aut testatoꝛ qui heredem onerabat volebat qꝫ totā hereditatē haberet z tūc ꝑ ꝑrē tū quā obtinet: vt dicta. l. fi. z. l. cū pater. §. cū estimaret aut volebat qꝫ totā haberet: z tūc integra legata ꝑstabit, licet alio tramite portio sibi acciꝑiat quā testator sperauerit: vt hic fm pe. de hoc latius dixi dicto. §. cum estimaret. 2

1 ¶ Grauatus de parte sua non deducenda ipsam habebit in re hereditario.
2 Adamtus vxoꝛem dominā appellare potest.
3 Pars legata de toto legato videtur detracta.
4 Heneri per speciem derogatur.
5 Tabellio presumitur legaliter suum gessisse officium.
6 Clausula generalis non debet extendi ad legata specialia quibus dies est apposita.
7 Verba presentis temporis a testatore prolata adoiem conditi testamenti sunt referenda.
8 Nepotes an contineantur filiozum appellatione.
9 Legans quicquid habet in patria censetur legare possessiones ibi patrie adiacentes.
10 Libell⁹ admittitur hoc modo: peto talē rem cū ptinētijs suis.
11 Possessionum nomine an veniant mobilia in eis existentia.
12 Fideicommisso extincto extinguitur onus ei adiectum.
13 Adoptare nolens an perdat hereditatem vel legatum.
14 Partis solutione an libereatur quis a pene prestatione.
15 Accessiones legati non veniunt in restitutione pendente die vel conditione.
16 Pater filiam naturalem dotare non tenetur.
17 Pater filio naturali civiliter potest obligari.
18 Restitutio fideicommissi an teneatur ante conditionis euentū.
19 Beneficium ad voluntatem concedentis collatuz finitur moꝛte concedentis.
20 Fideicommissum simpliciter relictum quando peti possit.

1 **Vxoꝛem.** †De parte sua nō deducēda grauatus ipsam ꝑtē habebit iure hereditario. h. d. vel sic. si testator ꝓhibet vnū ex heredibꝰ aliquā partem nō vēdicare z ꝙ illa nō videtur ꝑtē alij ꝑlegare. Ray. ibi. vendices iure ꝓprio. Dy. z hec verba sapiebāt qꝫ vꝛoꝝ nullā ꝑtē habeat qꝛ ista verba sic exaudiunť qs nullā ꝑtē vendices z c. ꝑtē dico q̄ declarat ꝙ verba que sequūtur cū scias z c. vñ nisi ista verba fuissent apposita nihil deberet in fundo vꝛoꝝ. ar. ſ. e. l. nō aliter. Jaco. de ra. † Et not. qꝫ maritus appellat vꝛoꝛē dñam. de hoc dixi. §. de leg. ij. l. lucī⁹. §. q marito. z. ſ. de annuis legat. l. titia. §. q marco. z. §. eo. l. cū quis §. sciam. Jtē qꝫ maritus dꝛ habere dilectionē z pietatē ad vꝛorem. ibi vendicet iure ꝓprio. Dy. ibi. voluerit. i. voluisse videat ꝙ verba ꝺdicta peto z c. Dy. Et facit hic lex ꝙ si aliqs habebat fundū cōem cū ritio z in testamento suo dixit ꝑtē fundi mei lego sempꝛōlo: qꝛitur vtrū debeat habere totā ꝑtē quā habebat ꝑ fide ac si dixisset simpliciter lego fundū meū. nā tūc totā partez haberet. vt. ſ. tit. ꝓt. i. ſerui electione. §. fi. aut solū ꝑtem partis quā videt habere. ar. hui⁹ litere. z ar. ſ. de dāno infec. l. si plures. sed contrarius fuit indicatum de facto qꝛ in testamētis z c. vt. ſ. de reg. iur. l. in testamētis. Et ꝓ hoc. §. ti. ꝓt. l. lucī⁹. §. sitij. vbi exponit partis q est dimidia. Jac. de are z ꝓ hoc. §. e. l. pater. §. filiā. Jn gl. l. dimidiā suo iure. Dy. ibi. haberet dimidiā iure hereditario. Dy. ibi. z reliqua. i. tres partes. Dy. 3

Jn testamento. †Legato toto si ꝑs postea fuerit legata a toto videt de legato detracta. h. d. ibi cōcedi volo. hoc verbū cōcedo trahit ad dominiū. de quo dic vt dixi. §. e. l. vꝛoꝛi. §. fi. ibi alio capite. i. alia ꝑte testamēti cōtinebat qꝫ seqūtur. Dy. ibi legato. i. estimationes partis seu parcij fortunio legate. Dy. in fi. qꝛ quātum relinqtur tcsoꝛi: tñ videt ademptū primo. vꝛ. C. de lega. l. cū qō. Dy. Jn gl. vlti. ibi. si pluribus. §. j. z. §. eo. l. si res. Dy. Jn ea. glosſ. in fi. fortunius ergo habebit ꝺcta cū cellario nec alij habebunt estimatio nem: nec fortunius aliqd habebit in legato generali. ar. ſ. de ali. lega. l. alimēta. §. b assiduc. Et sic ꝑ speciale legatum relictum fortunio derogat generali. Ja. Op. qꝫ admittat ēm ad cōmune relictum oim̄ liberto. vꝛ. ſ. de ali. leg. l. libertis. sed ibi ꝑcūt speciale z sequit ḡnale hic econtra. Preterea ptrūq; relictū erat ob eandē cām hic simplr. Dy. Jtē ibi rm relictū no habebat se ad primū sicut pars ad totum hic. Oldr. z ideo pars eximitur de suo toto. Oldra. 4

Codicillis. Generi ḡnalissimo ꝑ genus subalternū derogat. h. d. Dyn. Vel sic ꝙ genari per speciē derogat: vñ si legat vni species alij gen⁹ ille cui legat genus nihil ꝓpriat de legato speciei z. h. d. Dy. z idē in. §. seq. ibi oibus z si fuit ḡnale legatū. Dy. ibi. Volui pertinere in ꝓtritū. Dy. ibi. Legauero in futurū. Dy. ibi. Tuscie not. hic tusciam in textu z qꝫ dixit piceno exponit. Ray. i. pistorio. Jn glosſ. vlti. ibi derogat generi, z iste est casus. dy. in fi. Et sic vult dicere gl. ista qꝫ legatū relictum libertis de liberis eoꝝ erat speciale, z ille derogat generi: vnde etiā si liberi libertoꝝ fuissent hic legati extraneo idez esset. nā ideo legatū magis est speciale fm Jac. de ra. sed Pe. intelligit qꝫ legatum de liberis ḡnale tñ ꝓpter ouram separationē nō derogatur fm eum. z hoc indicat text⁹ dū dicit pietatis intuitu. z de hoc no. ſ. de fundo instru. l. quelibet. §. vlt. z plenius per Dy. z alios extra de reg. iur. c. generi. lib. vj. z de reg. iur. Lin toto.

Felicissimo. Sūmatus fuit. §. §. ꝓt. qꝛ idem dicit in effectu: z facit extra de rescriptis. c. si ꝓpter tua debita. lib. vj. z vide quod plene not. ſ. de fun. instru. l. q̄stū. §. penul. de vsufr. leg. si alij. z facit ista. §. ad qōnē talē. pducit instrumētū quoddā. qꝛ cū fama sit esse falsum. alia fama silr est cōis qꝛ tabellio q illis cōfecit est legalis ꝑsona. q̄rit cui fame credatur. hic est ar. qꝛ ꝑ famā qua dꝛ falsum instrumētū de rogetur tanq̄ ꝑ speciale illi fame q̄ tabellio dꝛ legalis ꝑsona qꝫ illa fama sit ḡnalis ad oēs alios actus illius tabellionis. Dy. Jn cōtrariū est qꝛ ꝓstantius est ꝓuilegiū bone fame. vt extra de accusa. c. ls in beato petro. z no. in glo. magna. e. ti. c. qualiter z qñ. † Et qꝛ ꝑsumptio est ꝑ rabelliōe qꝫ legaliter gesserit officiuz suū vt extra de ꝓscrip. c. ad audientiā. Jtē est ar. ad alia qōnē: ec ce testatoꝛ dixit qꝛ relinquebat cuidā nepti sue cēsum ad nubēdum z multa alia legata relinquit z vꝛoꝛes sibi heredē instituit z dixit qꝛ legata ab eo relicta volebat ꝓstari: demum post mortē vꝛoris modo puella est nubilis eratis z vult nubere nūquid stari possit petere centū an debeat ex pectare mortē vꝛoris. hic ē ar. qꝛ stari possit agere nec videatur testatoꝛ cogitasse dē illo legato spāli cū dixit oia legata ꝓstari debere post mortē vꝛoris ad idē. vt. ſ. de pecu. lega. l. seruo. † Jtez clausula ḡnalis ad legata specialia quibus erat dies apposita nōdz extendi. vt. ſ. de verbo. l. doli clausula. z. §. ex quib. cau. maio. l. ſz z si in ꝓtezorem. §. deinde. z ad idē. §. de leg. j. l. talis scriptura. sed z illa. l. posset ad duci in contrarium. qꝛ ibi dixit teſtor legata quibus dies nō apposuit dari volo tali die: vñ ꝑ ter testatoris voluntatem illud dici contingit econtra qꝛ qui oē dicit mihi ꝛecipit. ſ. de auro z argē. legato. l. plauti⁹. C. mā. l. a ꝓcu. z qꝛ facile erat dicere testatoꝛi excepto tali legato nepti mee si voluerat. vt. C. de cadu. tolle. l. j. 5 6 7 8 9 10 11 nu

Universidad de Deusto
Biblioteca

¶ Casus singularis.

a ¶ Testō. Adde qs istū ter. allegat nota bile Joā. de imo. i. l. hmōi. §. cū pater. ff. de lega. i.

§. penul. Itez standū est voluntati defuncti nec est recedendum verbis. ſ. eo. l. nō aliter precipue cū nulla sit ambiguitas. vt. ff. eo. l. ille aut ille. §. cum in ꝓbis. z qz in certis nō inquirit voluntas. Et est coniectura. ſ. de verbo. obli. l. cōtinuus cū ita. Sed primū videt verius precipue illa rōne qz nō debemus facere repetitionē que faciat legatum inutile. vt. ff. de le 1. l. seruo. §. si ab ipubere. z de leg. ii. l. titia. §. i. hoc autem faceremus si solū post mortē vroris puella deber habere legatū: qz forte ante moreret neptis quaz vroz. Item qz fauorabiles debem esse matrimonio. vt. ff. so. ma. l. i. z in ambiguis pro dotibus rūdere. vt. ff. de iur. do. l. in ambiguis. Iz adhuc nō sit dos sed destinata doti. dy. Item si dicere mus qs idus non excederet legitimam seu debitū bonoz subsidium ipsi⁹ neptis tūc nō potuisset testator aliquā dilationē apponere. vt dixi. ff. ti. pri. l. fi. §. filie. z plenius. C. de inofficio. testō. l. qm in prioribus. Jtē facit qs si emi possessionē a titio z pluribus alijs deinde eam locaui eidē titio deinde in testō legaui eaz ipsi titio: per hec verba lego possessionē talē titio quā ab eo emiz eidē locaui vtrū videat legata tota possessio an vero sola pars ab eo empta: qz ꝑba sequētia videant restringere legatū. dubia est questio z multa possent allegari ꝑ z Ꝫ. Iz forte fauore vltime voluntatis tota videbuntur legata z verba sequentia magis sint demonstratiua quam restrictiua.

7 **Testamento.** †Verba ꝓsentis tēporis referunt ad diē cōditi testamēti. h. d. dy. ibi dño meo quōdā ad hoc. ff. e. l. cū qs. §. seiā. Jn gloss. imo mortis ibi soluto. ibi. nā ibi ꝑpter factū defuncti augentis vel minuētis z naturam relicti inspicit tēpus mortis. dy. Uel ibi nō sunt verba ꝓsentis temporis sed preteriti imperfecti. ſ. que vni ꝓstabam, z ideo ze. vt predixi. ff. e. l. vroz. §. i. fm ꝓbet. ibi filie. §. fin. ibi ꝑpter nouā nois impositionē. z qz ibi fuerunt verba futuri tēporis qz dixit qui mei erūt cū moriar. Dy. ibi. l. penul. ibi. in accessoris inspicit tēpus mortis. Dy. hic principali. Dy. vel fm Jac. de bel. ad. l. filie. §. fi. Rnde qs ibi substituto sapit naturaz filius in cui⁹ locū substituit. z ideo fm qd videtur trahi ad tempus testamēti: sed inspecta alia re in cuius locū substituitur que fuit eiusdem nois z erat tpe testamenti. vel dic z melius ibi fuerunt verba futuri tēporis z substituto succedit loco alteri⁹. Jac. Item op. de. l. viti. ſ. de optio. legata. fz ibi fuerunt verba futuri temporis que referuntur ad tēpus mortis. Uel z hic tempus mortis inspicitur qz dicit relinquerētur q referūtur ad tempus mortis vt. ſ. de tabul' exhibē. l. i. §. fi. dy. vel relmqueret. dz exponi. i. ascribētur: z iste fuit intellectus huius litere. Item facit si mulier, pmisit in dotē equū criū anno: qs tēpus debeat cōputari a die pmissionis: in contrariū qs a tempore nuptiarū. facit. ff. de iure dotium. l. tali.

8 **Concubine** †Appellatione filioz̄ nepotes continentur cum de separatione a parētibus facienda tractat. h. d. dy. in fi. ꝑpter durā separationem et facit ad questionez an vroz debeat ali per filiū in domo patris vel extra de qua no. z in speculo qui filij sint legitimi. versic. sed nunquid vroz. z versi. sequenti.

9 **Legauerat.** †Si testōr alieni legat qcḡ possidet nes illi patrie adiacentes nō tñ videtur legare calendarium in quo continentur nōia debitorum. Item nec pecuniā q ibi erat gra fenerandi. h. d. dy. ibi. calendarij. f. i scriptura q est infra. Et facit iste. §. ad questionē si testator legauit fratribꝰ minoribꝰ fructus oim possessionū sua: vlz ad qnquenniū testatoꝛ ibi habebat boues. oues: z multa alia. gialia. nūqd fructus istorū gialiū ptineant ad ipsos fratres. z est hic arg. q fic. nā si testator legat possessiones nō continentur mobilia vt calendarij z pecunia ꝺ posita in illis possessionibꝰ. Et rō est. qz non sunt ibi gratia ꝑpetui vsus poss. l. iij. §. nerua. Et quo colligit differētia inter naturalē possessionē z citrā etiā circa rem mobilē. ad idem. e. tit. l. rem q nobis. z. l. paꝑ. z. l. i. §. q ꝑ feruum. contrarium not. C. vti possidetis. l. j. vtrubi. l. j. Sed verum est qd res mobiles improprie dicunt possideri. Item Ꝫ. ad municip. l. filū. §. qui fenus.

10 Dy. Item facit arg. iste. §. qd ꝑdmittat talis libellus peto talē rem cū pinentijs. Dy. Et facit ad idē qd no. ſ. de verb. sig. l. rei appellatiōe. vel talis libellus peto quidqd possides in tali villa. de quo no. ꝑ gallorū de libelli oblatione. penul. versiculo seu pe nulti. qōne. z in speculo de actio. seu petitio. §. j. versi. qd si peto. z de relig. do. §. j. versi. qd si recte. z ꝑ hoc. ſ. de penu leg. i. nā q §. penul. z qs ibi no. de offi. ꝑfec. vbi. l. j. §. cū vrbē. C. De bonis vacan. l. cum qñ. lib. x. z de hoc etiā tetigi. ff. eo. l. patronus. §. i. z de operis noui nunti. l. de pupillo. §. qui nūciat. z est expressum extra de restitu. spol. c. cū ad sedē. z de sepulturis. c. in nostra. et vtrobiqz per Jnno. z Hosti. in fi. Simile verbū. ſ. e. l. §. pater. et. de edil. edic. l. quero. Jac. Et hec ꝑba sunt aliquātulū obscura z dicit glo. i. non deberi, qz ibi erant ad tempus. Et codē modo potest dici deberi qz ibi erāt perpetuo. dicit Jac. de ra. qs salu ꝑ pace glo. calendariū siue sit ibi perpetuo siue ad tempus nō debetur. pone esse quod calendarij esset scriptū in loco vbi non poset amoueri, certe scripta in eo nō venirēt in legatū: quō ergo dicit glo. responsum esse vbi potest dici qs ista responsio colligitur hoc modo qs sicut instrumenta redacta in calēdario nō cedūt legato ita nec pecunia q est destinata calendario: qz nō est pecunia q stet perpetuo cū cōtinuo feneretur nec patiaꝰ eam esse officiosam. ¶ Facit etiā ad gōnem rusticivendentis possessiones

11 suas nunqd videaꝰ vendidisse mobilia q sunt in possessione. Et in hoc etiā posset etiā aduerti consuetudo loquendi rusticoꝝ enim consueuerunt sic loq nec credunt nos possessionis mobilia cōtineri fm Jac. de ra. z idē pe. in. l. fi. C. de cōpensat. z de cōmun. rerum alij. l. j. z ibi in glo.

a **Testamento.** †Si testū desinit esse in cās relicti z onus relicto adiecū euanescit. h. d. Uel sic. si legatarius cōsequatur legatū ex alia cā quā ex causa

12 legati onus ei annexū euanescit. dy. Uel sic. †quoties extinguit fideicōmissum extinguit z onus eidem adiectū. h. d. ibi quotiescunqz iō hoc dixit vt ad secundas nuptias stipulatio extrēdere tur qbus non dictis nō extendꝰ. vt. ff. ti. i. l. cū pater. §. pater in fi. dy. ibi. instituerat qd am testator. Dy. ibi. ¶ Dotz testator, nā si viueret primo ꝑeteret sibi actio. ff. so. mat. l. gaius. z ꝙ ibi nota. qs menti tene. Dy. ibi. ꝓsentibꝰ z cōsentientibus. secꝰ forte si per mulierē sterilitet. vt. ff. ti. pri. l. fi. §. ante penul. Jaco. ibi. q etiam scz mater. Dy. ibi. eius. f. filie. dy. ibi marito. f. certio. Dy. ibi. Et cā legati cū extinctum fuisset patre dante dotem in vita. Dy. ibi. An heres maritus tertius. Dy. Et collige ex isto. §. ibi heres exiterit filius ze. qs subaudiendū est. f. quondam: nam pater ijs erat mortuus. vñ facit ad questionē si tabellio confecit instrumentum in quo cōtinetur q titius ꝓmisit dare centum sempronio filioseū z seius pater erat tunc mortuus qs ꝓpter hoc nō dicatur instrm falsus. z qs subaudiatur quondā. ꝑ hoc. ſ. de publicanis. l. confessio. §. si eā rem. vbi dixi. z in speculo de instrumento z editiōe. §. restat videre. ver. quid si ita cōtineā. z ꝑ hoc. ff. de iureiu. l. cum ꝓponas. §. locati. l. et cōducto. in fin. z. l. seq. z de dam. infec. l. si finita. §. si forte. in fi. Jn gl. q facere potuit ibi et stipulatione patris. cōtra. ſ. dever. ob. l. cū qui. §. qui sibi. z de solu. l. stichum. §. quesitum. vbi videt filius adiect⁹ ad soluti onem tm̄ non ad actionē. sed ibi pater stipulabaꝰ. cuius noie nō cōpetebat actio filio hic ꝓpetebat: qz cōis est actio patris z filie si nulla interueniat stipulatio. z hic pōt esse rō stipulantis in dote, vt no. in. l. gaius. q statim allegaꝰ. Dy. Jn gl. tribus modis ibi stipulationez omiserūt. sed hoc quo cum iure futuro renūtiari simplr nō possit. sed hic ꝙ talio renūtiatio in presentia habet vim pacti sic ze. vt. C. de pactis. l. j. Jac. de ra.

Heres Non tenet rogatio quo ad actionē vel coactionē qua quis rogaꝰ alij⁹ adoptare. h. d. ibi. Si alias fecerit. i. si nō adoptauerit. dy. ibi. Cōpetat. ſ. vt adoptet vel deē ad interesse. dy. ibi. ex fideicōmisso. i. ꝑ fideicōmissū. cōse quendo si nō adoptetur. dy. Jn glo. ad hoc. ſ. ibi exꝑone vt ibi no. Uel dic refert vtrū ponatur in cōditiōe z obtinet. l. cōtraria aur in rogatione z obtinet. l. ista. qz non hz actionē ad cogēdū eū adoptare. sicut in simili dz. ſ. de condi. z demō. l. cū ita. z. C. 13 inutil. stipu. l. libera. † sed numqd iste qui nō vult adoptare amittit hereditatē vel legatū. Rndeo fic si nō erat inhonestū habere talē in filiū. ar. C. de his q̄ pene nomine. l. j. z de fideicō. l. fi. z. ſ. de condi. z demō. l. cū ita. licet glo. videatur innuere cōtrariū. ray. qui tenet qs legatū pure debeaꝰ habita cōditione ꝑ nō adiecta qz turpis. Ja. in ea. glo. in fi. sed dic ꝙ si ꝓprium referatur ad testus ibi loquitur in emācipatiōe hic in adoptiōe. Item ibi dz qs non cogitur hic nō dicit an cogatur vel nō, si vero cōtrariū refe ratur ad gl. tūc ꝙ solueꝛ hic. z ibi no. Ja. de bel. ibi facit iste. §. ad pulchrā qōnem: testōr reliqt vroz vsumfru. fundi. z si heres eaz turbaret ꝙ ꝓpinaretur hereditate, heres eā turbauit an hereditas applicetur ibi vroz an venientibꝰ ab intestato. iste. §. est ar. quod ipsi vroz. de hoc vide per Ja. de bel in auf. de nup. §. que vero. in fi. col. iiij.

Agri plagam Si vnus legatarioꝝ voluit hꝛe legatū: alius nihilominus potest legati partē petere. z ꝑ ea parte tantū quā consequitur dz onus subire nō insolidū. h. d. dy. Et qd sit plaga vide. C. ad. l. fal. de plagiarijs. super rub. z. §. ad. l. aquil. l. ex plagijs. z vide in alphabeto. ibi. sub pena centū. no. verbuz vulgare sub pena ze. sic §. fami. hercis. l. heredes. §. in illā. z vide ꝙ ibi dixi. Jac. ibi. Permittant legatarij supradicti. vꝑ. ibi. petere oblato ptio. z hic hz rei ven. qz petitio est in rē vt. ſ. de actio. z obliga. l. actio in persona fm Dy. ita rūdit de facto consultus. Dyn. Et ita ex hoc. §. determinatur qō. qs si testator grauauit heredem suū z vendere ꝓdium ꝑ centū qs facta oblatione ꝓtij ꝓtiū agere rei ven.

ad ꝓdium

ad ꝓdiū nec habeo necesse agere z tra heredē actiōe ex testō vt tradat z ꝓbat hoc. ff. dy. Aliter tū dicit tra: vt dixi solet. C. cōia de lega. i. j. vbi de hoc dixi. z. ff. de lega. i. l. fideiussor. §. meminisse. ibi alter prosequi nolit. nō dubitationis erat: qz minus vēditur pars quā totū. vt. ff. fa. hercif. l. menius. §. fi. z sic heredes grauātur in hoc qz forte nō erant partē vendituri: sed hoc ē ex voluntate testatoris. arg. ff. de lega. ii. l. neminē. z. ſ. de cōdi. z demō. l. cui fundus. fm Jaco. de ra. z Pe. Jtez q̄stum iste ꝓ. est ar. q si potestas mādauit iudici maleficioꝝ vt a petro z martino male factoꝛibus reciperet satisdationē de parēdo mādatis z stādo iuri sub pena cētū z vnus eoꝝ aufugiat q alter nō teneatur satisdare nisi de quinquagēta. ad qs facit. ſ. de cōdit. z demō. l. cui fundus. z. l. legata. §. fi. Jtē facit q si ptās cōdemnauit aliquez in ducētis soluēdis. ſ. decē dies sub pena quarti sicut sit cōiter z iste cōdēnatus ante decē dies solvit centū libr. z alias centuz nō solvit an teneaꝰ ad penā quarti olim ducentarū ac si nihil solvisset, an solū ad penā quarti solum centum nō solutarū. Et est hic arg. q teneatur ad penā solum cētum non solutarum. Jn contrarium est. ſ. de penu le. l. j. de ꝓb. obli. l. stipulationum alie. §. si forte fami. hercif. l. heredes. §. i illa. Jtē ꝓ hoc est illud qs

14 solet dici cōiter ꝑ gl. † qs a pene prestatiōe nō liberaꝰ quis ꝓstando partē. vt no. ff. qs qs cauti. l. si fuus. §. si plurium. Jn gl. magna. que incipit caute ze. dy. in scholis. Jtē facit ad gōnem si heres emphiteote soluat partē suam qs res non aperiatur in dominū ꝓ illa parte de qua satis dixi. ſ. de ꝓbo. ob. l. ij. §. ex his. Jtez facit q heres vasalli possit iurare fidelitatē ꝓ tota in contrariū est qs insolidum. ſ. de ali. lega. l. cum vnus. cum similibus. vbi de hoc dicam z vide in vsibus feu. si de feudo controuersia fuerit. c. omnes filij.

Honori. Beauatus de restituēdo post tempus ad fru

15 gitur. h. d. dy. Uel sic. †accessiones legati pendēte die vel condi tione non veniūt in restitututionē. Et loquitur iste. §. de fructibus perceptis ante existentiam cōditionis. f. vt in restitutione non veniat. vt. ſ. ad trebel. l. in fideicōmissaria. Sed quero quid de fructibus extantibus tempore aduenientis conditiōis an in restitutionē veniāt. z videtur qo nō: tali rōne legatum annuum simile est legato vsufruc. vt. ſ. de annuis legatis. l. in singulos. fz in annuo legato ita est qs si legatarius decedat ita incepto anno consequitur integrū legatū. vt. ſ. de annuis leg. l. a nobis. ergo sic crit z in fructibus vt hz cōditio veniat fructibus pēdentibus fructus integre remaneāt apud heredem. sz istud arg. rolit dicta. l. in singulos. in vltimo vbi. in cōtrarū q fructus pēdētes veniat in restitutione est glo. ff. de vsuris in fideicommiss. in prine. Jn glo. magna q incipit esset aūr. sed qd iuris sit non dico ad pns qz pēder de facto. dy. in scholis facit ꝑ hac parte. ff. e. l. qui cōcubinā. §. si fundū. Ray. ibi an agnata. i. nata. dyn. Jn glo. si qz nec sunt relicta ibi ꝓsumitur: qz nati eo viuente h aūt post mortem. ol. Jn ea gl. in fi. vel dic vt ibi dixi. quia pater donauit filie z donatio retrotrahitur quantum ad fructus z partus. vt. C. de donatio. inter virum z vxorem. l. donatiōes. Dyn. vel dic vt ibi dixi.

16 **Pater naturalis.** †Pater nō tenetur dotare filiā naturales. h. d. vel sic ꝑ pater naturalis dat dotē ꝓ filia videt in dubio nō dedisse de bonis ꝓprijs hz de bonis ipsius filie. h. d. Uel sic. fi debitor meus in negotia mea impendat quātū est debitū z ratū habeā: si postea debitū peram exceptiōe repellar. h. d. fm pe. Et not. ex

17 hoc. ff. †Patrem obligari filio naturali ciuiliter. secus in legitimo. vt. l. frater a fratre. de cōdi inde. Ja. ibi. marito. ſ. sed o. dyn. ibi. dedit nō mādato mulieris. dy. ibi. facere stipulationē cuius euētus adhuc pender. hz filiā suscepit: qz mozi pōt: ibi. ff. rūsum similis rūsio. ff. e. l. ſ. legauerat. Et facit qs relpōsiōibꝰ positionum si semel est relponsus vel dependeant ab his quibus est responsum qs nō debeant amplius rūderi ibi dederat sub condi tione q sequitur. dy. Et est ar. iste. §. q si pater ꝓ filia dedit dotem z stipulatus est eā sibi reddi vel filius si illa sine liberis moriatur ita demū sibi mulieri in legitimā computeꝰ si fratres patri sunt remittere stipulationem. Et ꝑ hoc. ſ. de col. doct. i. q. circa prin. Et fuit ista qō de facto in ciuitate padue. Jaco. de are. Jn gl. ratū aūt. ibi als. i. si nō remittaꝰ stipulatio. dy. ibi. cū in eius datione bñ dico q cogitur si pater remittit cuz in eius dotione ze. ol. Jn ea. gl. in fi. sed hic erat naturalis q nō copellitur dotare: vt ex isto. §. colligi pōt manifeste z alibi non reperi: et ideo bñ notādū. hz an pater naturalis hz filiū in ptāte. dic ꝙ nō vr. ff. de his qui sunt sui vel alie. iur. l. fi. z. ff. de vul. z pup. l. ꝑfa. Et ista est rō quare de suo non videaꝰ donare qs credo verū nisi sciēs hoc faciat als aio donādi. ar. ff. de admi. tut. l. cū pōt mozi. f. §. z ad simillitudinē alterius extranei: vt. C. de dot. ꝓmiss. fiōr. i. fi. Uel hoc ideo qz stipulatus est ꝙ̄ apparet ꝙ nō ami-

mo donādi. als aūt dic in hoc vt in alio extraneo: sed qs tenea tur dotare vꝰ qz teneē eā alere. in auf. gb. modis naturales effi. sui. §. si quis vero. z dos videt dari ꝑ onere alimētorū. C. de iur. dot. l. ꝑ onerib⁹. sed dic q ar. non procedit. nā z filius teneē matrem alere. ff. de libe. agnoscē. l. si quis a liberis. in ꝓn. nō tñ dotare. ff. de admi. tuto. l. tutor. §. in soluendis.

Seia Qui teneē restituere sub cōditione si restituat aī cōditionis cuētū nō liberaē. h. d. vel sic. rogatꝰ plu

18 ribus restituere sub contrarijs cōditiōibꝰ restituēdo vni aī ad uentū cōditionis nō liberaē. dy. Uel sic. †nōtz restitutio fideicō missi facta aī cōditionis euentū si fideicō. cōditio deficiat. h. d. ibi. cōtigisset q̄ moreretꝰ alīna anteꝙ maritus. dy. Jn glo. qs deceder ibi relicta. f. vni ꝓne nō diuersis sub ꝓrarijs condi tiōib⁹ vr hic erat. dy. Jn gl. vñ deficit. in fi. z sic adhuc differē petitio. vt. ſ. de cōdi. z demō. l. publius. §. i. z de verb. obl. Lin illa. z possibile erit totū fideicōmissuz extingui. sed si moriatur valeria nus viuēte rogato. vt. ſ. de cōdi. z demon. l. heres meus. z. §. de leg. i. l. cū filio. in fi. z dicta. l. filiussa. §. diuus.

Scevola Rogatus cuz volet restituere videē rogatus post mortē. h. d. claudius predicta cōfirmās. dy. ibi dārū: qz tunc desinit velle. dy. ibi. interim. l. quam

19 diu viuit. dy. Et est arg. ille. §. q̄ †si būficium conferaē alicui ad voluntatē cōcedentis qs finiaē morte ipsius cōcedētis ad idē. ff. locati. l. locatio. z. ſ. q sine ma. ad libertatē puenire pōt. l. ſi. et est expressū. extra de relcrip. c. si gratiose. lib. vi. z ibi ſ hoc z notaui. C. de cadu. tol. l. j. ſ. z cū triplici. Jn gl. aīa. §. ibi post mortes. f. rogati. qz extitit dies z cōditio. dy. ibi. fm diuersas literas Et hanc concoz. ſ. de mā. testō. l. Fuos. old. ibi. Tacite vt qz post mortē. ol. ibi suspēdit fideicōmissuz valeriani z dic nō suspēdit quantū ad obligationē qz extitit cōditio ſz bene suspēdit q̄tū ad petitionē qz nondū venit dies vt in superiori. §. no. Vi.

20 **Heredis.** †Fideicōmissus simplr relictū etiā cautiōe de restituēdo remissa rogato statum pōr pe ti etiā nō expectata morte rogati. h. d. dy. ibi. fideicommiserat subaudi maritꝰ. dy. ibi restituas simplr nō adiecta die. dy. ibi. rē auctā. i. restitutionem factura. dy. ibi detrimento facturā. i. restitutionem impediturā. dyn. Jn glo. ff. in fin. z. ſ. ad trebel. l. ſ. inde neratius. dy. Jn gl. vl. in fi. dixit em ibi facias peruenire ze. que verba designāt restitutionē fieri post mortē rogati. ar. ff. eo. l. fideicō. §. si filio. Uel verius ibi grauata erat nurus restituere eidē a quo accepat. z iō si statim restitueret vtrūqz fideicō. esset inutile, ideo merito vt vtrūqz valeat' post mortē intelligitur esse collatū. ol. vñ ibi ex mente rogātis hoc colligit: vt ibi ꝓs magis quā ex verbis. hz glo. hic dicat ꝙ ex verbis. dy.

1 ☞ Sumptus monumenti ab omnibus heredibus debent prestari.

1 a **Jtius.** a †Licet solicitudo monumēti faciēdi conferat in ꝓsonā vnius heredum summa ꝓr⁹ tñ debēt ꝓstari etiā ab alijs heredib⁹ ꝓ heredi tarijs portionibus. h. d. dy. ibi. cū duodecima parte vroz. delata. dy. ibi. i hac scriptura. i. ꝑ hāc scripturā. dy. ibi vo luerit. i. voluisse videat. dy. ibi. instituēdū. i. in monumēti extru ctione impēdendū. dy. Jn gl. vl. ibi principis autoritate simile. C. de his q. vi idig. l. no ops. ibi emolumēti. puenētis ex hāc data te. dy. z ista de glossis rogerij q vetuste z obscure locuꝰ est.

a ¶ Titi⁹. Adde bal. i. l. j. §. ne aūt de cadu. tol.

1 ☞ Filie lege municipali non succedunt patri sed debent dotari.

1 b **Si filie.** b Ubi quē admodū. i. qualr. dy. ibi. apparet. i. apparere pōt. dy. in fi. ꝙ titate dotis estimare. dy. † Et no. ꝙ fere in omnibus ciuitatib⁹ cauet lege municipali qs filie non succedant

b patri hz dotari debeant de bonis patris. vñ in dote constituenda seruabitur forma hui⁹. l. dy. Jtē cauet etiā iure lōbardo. vt in lōbarda de successionib⁹. l. ſi ꝓ filiā. z ꝙcirca bñ ad. l. istā. ff. de fun. istruc. l. ſitum. §. hz z iple paꝑ. ol. z. C. de heꝛ. l. cognouimus. §. fi. circa hoc etiā forte attendēdū est vtrū maritus sit nobilis z diues vt ei deē maior dos, z si paup z ignobilis minor: z hoc colligi pōt ex. l. quero hic in glo. allegata vbi dicitur ex dignitate maritī dotē constituit. z ꝑ hoc. ff. dixit. c. fi. cuz ibi nor. in glo. z ꝑ Arch. in glo. j. ibi sol. vt ibi quia ibi dos certa vel incerta nō fuit ꝓmissa, sed scriptū erat forte ꝓmissūri cui scripture non stat̄ q cōtrarium coitabat hic aūt dos incerta fuit legata: z sic debita videt arbitrio boni viri. dy.

Si fundus. ☞ Hec lex facit ad materiā. l. j. C. de ꝑ. sign. z vide qs ibi plene dixi. Et qs etiam dixi. ff. de le. j. l. hmōi. §. legatuz. z dicit hec

Universidad de Deusto
Biblioteca

lex hoc in effectu appellõne eorũ q̃ sunt in fũdo nõ gtinent q̃ ibi posita sunt ad tps nec pcunia ibi posita gratia fenerãdi.dyn.

1 ☞ Cõmune pluribus ad alterũ tm̃ non dz propie referri.
2 Priuilegio scholariũ nõ gaudet qui est in studio ex causa promiscua.

a
1 **Hoc legatum,** aSignũ indefinite equi pollet vniuersali.†Jtez illud qs cõiter est positum ad plura propie se non habet ad alterum tantum.h.d.Dyn.Et vide quod not.per Bul.z dixi,ff.de peculio.l.id vestimentuz.z dictio magis.j.posita accipitur electiue nõ compatiue.vt.no.j.de auro, z argen.lega.l.plautius.z iste casus non inuenitur alibi.ibi generale est q̃ oim rerũ gña aprũ est cõprehendere vel quia comprehẽdit gña singularum rerum vt sequitur.dyn.ibi.in legatis vpotis.i.vpoti relictis.dy.ibi promiscui vsus no.q̃ qñ aliquod verbum significat vnũ p̃ plus z reliquũ per posterius debem intelligere per plus hoc est p̃ ppriũ significatũ nisi aliud appareat de mẽte pferẽtis.vt.j.de v.sig.l.in.l.cẽsoria.z.ff.si ager vectigalis.l.i.qs põt facere ad multa.z primo ad id qs dixi.j.ea.l.Jtẽ p legato .vsi.pinde.Jtez.l.cauetur qs de rebus ad vsuz propriũ no soluatur pedagium.vt.C.de vectigal.z cõmissis.l. vniuersi.aliqs portat res ex cã promiscua.i.q̃ parti sunt ad vsũ propriũ z partim ad aliuz vt̃ q̃ soluere debeat.Jtẽ clerici q̃ sũt in studio percipiunt fructs pbendarũ suarũ.vt extra de clericis
2 nõ residen.c.tue.†Si aliquis sit in studio ex promiscua cã qs nõ gaudeat priuilegio.iac.de ra.p hoc.C.de sacrosan.ec.l.q sub p̃ tertu.z.ff.ex qb.cau maio.l.nõ v̄e.ibi.dũ id.f.vpoti assignatum dy.ibi propie ita qs dr̃ie esse in vsu marite.dy.

1 ☞ Dictio qualitatẽ importãs restringit subiectũ cui adijcit.
2 Verba posita demõstrandi cã nõ restringunt.

1 **Vtamen adiectio** †Dictio q̃ti ratiua hz restringere subiectum cui adijcitur.h.d.Et ad hoc allegatur z dic quod quando hec dictio que adũgit vni speciei nõ diminuit:sed quãdo adiungitur pluribus rebus vel vniuersitati tunc diminuit.argum.j.de auro z argen.leg.l. Quintus mutius.dyn.Hec additio.dy.non ponit casum in.l. ista.Sed per eã soluitur ẽ̃ius qs posset signari.dy.de dicta.l. quintus mutius.z iste casus nõ est alibi fm dyn.ibi sit scriptũ est adiecta copula quoq3.vt sequitur.dy.ibi.Comprehẽsis .i.a testatore expressis.dyn.ibi.diffinitur.l. declaratur contineri
2 in legato.dy.Sed videt q̃ hec vltima verba q̃ cã demõstrãdi adijciũtur nõ restringunt primũ legatũ quasi falsa demonstratione legato adiecta.vt.j.de cõdi.z demõ.i.falsa demonstratio z.l.demõstratio.in vñ.sed dic q̃ aut legatur vniuersitas z tũc falsa demõstratio.j.v̄ba sequẽtia restringũt primũ legatũ: aut legatur certa spes z tũc falsa demonstratio seu adiectio non viat legatum.z hec sol.ponit in textu dicta.l.quintus mutis.j. de auro z argẽ.lega.Jn gl.s.copula.in fi.nam videtur adimere nominata que non sunt parata ipsius cause.dy.

Si quid earum. Jbi continentur si tũ faerunt ibi vpoti adsuz tradita z eius vsui deputata vt sequit in.§.pp. dy.Jn gl.empta pretio no.hãc gl.q̃ ponit differentiã inter emptũ z cõparatũ.z vide i alphabeto in dictiõe emptũ si est emptũ,est paratũ:z nõ cõuertitur.h.d.dy.ibi.i emptos qua si in specie.dy.ibi paratũ meisse tã̃ gens.dy.ibi. Emptũ quasi species.dy.ibi,velut,pbat ginaliter esse paratum quã emptũ: z ideo posito patum non sequitur emptũ.dyn.ibi.paruisse videtur,cedunt ergo legato parati sed nõ empti.dy.ibi. Assignata non sunt.not.quod assignare est z accipitur pro tradere. Jac. Jn glo.prima:ibi.quod totũ est in parte vero est in toto quod est genus sub quo spẽs indiuidue vt in partes predicamẽtales continentur,dy.de hoc.j.de vsufruc.leg.l.j.

b ☞ Cuz filio. Adds ang.in l.seruꝰ.ff.s cõdit.ob causꝫ. vbi est calꝰ similis. Andr. barba. hic in additio. ad Bart.

1 ☞ Contrariorum altero mihi nocẽte alterũ proderit.

1 **Nam nec.** Si oppositũ in opposito ad hoc aliꝰ allegatur,vel nec si vnum cõtrariorꝫ mihi obest aliud dz prodesse.Et allegat dy. Janc.ad qõnem.si emphiteota vel vasallus vendidit rem emphiteoticã vel feudalem dño irrequisito z ita cadit a iure suo.vt.C.de emphi.l.fi.z vsibꝰ feu.de prohibita alienatione feudorꝫ per fidericũ.l.imperialem decet clemẽtia.si postea redimãt z recuperent qs ex cusentur pena sicut hic nõ videt legatum qs est ademptũ.z p hoc.j.de vsuca.l.sequitur.§.ide labeo,vbi de hoc:z de alie,iudic.mutan.causa facta.l.ex hoc edicto.§.si quis contra emptorũ.in contrariũ est de furtis.l.qui eamente.ff.de edil.edic.l.quis sit fugitiuus.j.de vi bo.rap.l.penu z.ff.depositi.l.j.§.si rẽ.qd iuris sit plene.z dixi.j. de fideicõmis libertatib.l.quidã.z.l.rogo.z de vasallo est expressũ in vsib.feu. tit.qd iuris est si vasallus post alienatio.feudi illud recuperet.

1 ☞ Cõe ad plura scẽs propriũ significatũ intelligi debet.
2 Assignare verbũ quandoq3 pro tradere capitur.
3 Vxor non est in viri potestate sed patris.

Item legato. Jn v̄.pinde.dy. allegat ver.ifius ad gõnem qua queritur.Si egi cõtra furem actione non specificata z cõdemnatus est vt sciat̃ fit infamis nec ne:q̃ actio videatur proposita qs condictio certi gñis q̃ benignor.arg.j. de penis.l.si preses.vbi de hoc plene dixi.z.l.interpretatione.ut̃ vt euitetur odium.vt.j.de actio.z obliga.l.arrianus.z.ff.de liberis z posthu.l.cũ quida.sed actio.furti videatur intentata.q3 magis propria.facit dicta.l.si preses.z quia lex factum notat. vt.ff.de ritu nup.l.palã. Dico q̃ illa videtur proposita m qua conclusum apparet ex verbis.vt dicta.l.si pses.z.ff.de liberis z posthu.l.gallus.§.i.Si hoc nõ appareat dico q̃ magis ppria. ☞ nam que cõmuniter se habent ad plura intelligi debent fm p̃ prius significatũ.vt hac.l.z.ff.eo.l.hoc legatuz.ibi magis zc.z.f. de auro z argento legato.l.inter vestem.z.l.quintus.ff.de legatis.j.l.legatis.vbi de hoc dixi:ibi.mutuari.l.in cõmodatum accipere ab vxore z per hoc tollitur contrarius.de.l. incommodato.§.rũ.ff.cõmodati.Rap.ibi. Empta vero:meli diceret emptũ cuz supra dixerit ppatis.fz dic q̃ ponitur materialiter.dyn.ibi vtroq3 autẽ legato.scilicet emptũ z paratũ.dyn.ibi. Assignaturus si vixisset.contra quia destinatio nõ debet haberi pro actu. vt.ff.de leg.j.l.cetera.§.fi.fz dic vt ibi dixi:z illud verũ vbi agat de rẽ in aliuz transferẽda quia tunc destinatio nõ habetur pro actu completo.vt.j.e.l.ligni.§.si lignum.Et hoc not. Ja de ra. j.eo.si cui lana.§.finali.Sed tamen eadem responsio cum precedenti locum habet.scilicet quia ibi agitur de mutãdo statu rei scilicet de materia tranferẽda in materiatũ:vt ibi patet expresse.Rap.de hoc etiã dixi.j.e.l.librorum versi.quid ergo.† Et no. q̃ verbum assignare hic ponitur pro tradere.pro hoc.j. de assignandis libertis.l.j.§.assignare.

Si vxor. Jbi manet.i.in bonis reperitur.dy.Jn gl. viti.in fine.quia ibi fauore ventris.dy.

3 **Legatum.** Jn glo.viti.no.gl.†q̃ vxor nõ est in potestate viri sed patris. Gl.Et idem not. C.de conditio.insertis.l.si vxorem.vbi de hoc plene dixi in institu.ad tertul.§.de iure lombardo,secus est.vt in lõbarda qualiter viro alie permissum est.l.j.

1 ☞ Conditio que ad personam refert scẽm conditionem persone intelligitur.
2 Intelligentia dictorũ ex causis dicendi debet assumi.

1 b **Cum filio** †bCõditio relata ad psonã intelligi debet fm cõditionem ipsius persone.h.d.z ad concor.ff.de testamento militis.l.ex militari.Et dic qs de quatuor conceptionibus verbor.i legatis adiectorũ tractat hec.l.vsq3 in fin. De prima vsq3 ibi autẽ sic. De secunda vsq3 ibi ego quidem. De tertia vsq3 ibi idemq3.De quarta vsq3 in fine.Jn prima dicit si z cipiãtur verba in eo q̃ est in potestate patris si erat impubes regulariter intelligitur de tempore pubertatis z fallit si persona patris sit suscepta q3 tunc intelligitur de tempore quo de pris potestate exierit.si autẽ sit pubes.vel maior.xxv.annis in dubio intelligitur de tempore quo liberatur a patria potestate z hoc dicitur in pin.l.vsq3 ibi.q̃ si quis.v̄.ex his.als ex huiusmodi. si erat sui iuris aut impubes.Et intelligitur de tẽpore puberta tis aut pubes.Et intelligitur de tempore maioris etatis.aut furiosus aut,pdigus.Et intelligitur tempore quo sanã mentẽ vel sanos mores recuperauit.z hoc dicitur in dicto versi.q̃ si quis. vsq3 ad dictuz versi.ex his. Sequentes aũt tres ptes per se patent.dy.Et dic cũ filio.f.impuberi.dy.ibi. Leget.s.predicto modo cũ in tutelam suam peruenerit.dy.ibi.Sentiendũ est.i.tenendum.dy.ibi.Ceterũ.aliud ceterum elicitur ex verbo plerũq3.dy.
2 ibi.z paterfa.esset.no.† q̃ intelligẽtia dictorũ ex causis est assumẽda dicendi.vt extra de reg.iur.c.intelligẽtia.Gl.ibi. De pubertate impuberis.dy.ibi.senit in dubio.dyn.ibi.z de.xxv.annis impubere.dy.ibi.iam puber z paterfa.dyn.in versiculo sic autem.Secunda conceptio verborum.dy.ibi.continet quando ille cui allegat erat i aliena potestate.dy.ibi. Ego qde:tertia cõceptio verborũ.dy.ibi.caret in integrũ restitutiõe:z illa est etas xxv.annorũ.nam pro gestis.xxv.annorũ erit.i.j.quadriennius qs

datur

datur ad restitutiones petendã nõ restituit.vt.j.de nouat.l. do li.versi.reuersum.z in tractatu in integrũ restitutiõe.hoc nõ fallit.C.de repu.hab.l.si.vbi restituitur de gestis in tẽpore quadriẽnij sed forte ibi propter hereditatem paternam debitã filius hic vero de bonis damna.l.cum ratio in v̄sic.idemq3.z si quis cõceptio verbor.dy.Jn glo.ad hoc.ff.ibi si que ac.z in pin.huius. l.z in versic.quod si quis.dyn.ibi.sic legatur.vt in versi.ex his. aliis huiusmodi.dy.ibi. Sic legauerit.vt in v̄si.ceteruz. dy.ibi. Diuiditur.alias clauditur.dy.ibi.in adulto patrefa.vt i v̄si.interdum.dy.vt in si.in versi.Item si furioso.Dy.

Si filio ff.l.prozi.dixit de filiofa.impubere. hic de filiafa.impubere.Dy.et vide q̃ no.z dixi.j.quando dies leg.ce.l.q̃ pupille.

1 ☞ Librorum nomine quid veniat.
2 Libri extraordinarij nõ veniunt in legato librorum.
3 Inchoatũ esse aliquid nõ sufficit nisi perficiatur.
4 Contentũ non venit in legato contmentis.
5 Lintheamina an veniãt in legato lecti.

1 **Librorum appellatione.** †Libris legatis debent oia volumia i quacũq3 materia scripta qbꝰ tũ p libris testor vtebat.B dicit vsq3 ad.§.ii cui.vbi dr̃ legaui tibi centũ libros centum volumina librorꝫ debent ex legato non aũt cõputabitur p libro quilibet liber q̃ est in vno volumine:z ponit exẽplum in homero qui continet.xlviii.libros.z tũ nõ cõputabitur nisi pro vno.Sed si legaui tibi homez z nõ habeo nisi partẽ nõ debebit nisi qs habeo z hoc dicit vsq3 ad.§.liberis ibi dicitur qs in legato contenti non venit contmens:z in legato materie non venit materiatũ. z ad hoc allegatur.z hec vera nisi voluitas testatoris aduersẽt. Et forma talem questiones:aliquis legauit omnes suos libros legales alicui:querit an debeat̃ suma Azo.bracardica z alij libri extraordinarij iuris ciuilis quos testor habebat an solum libri ordinarij corporis iuris ciuilis.z dicit Jac.de ar.q̃ Aiber
2 tus pan.tenebat† q̃ libri extraordinarij nõ veniẽt in legato: sed solũ ordinarij.q3 extraordinarij nõ fuit libri legales sed libri ad legũ intelligentiã z memoriã.z p hoc.C.de gõnibus.l.diuo marco.hoc vez nisi vsus loquẽdi aliter se hꝫret.arg.eius qs not. ff.tum.j.v̄si.qd ergo.z de fundo instru.cũ delanoꝫ.§.afinaz.z de v̄b.sig.l.annuꝰ.ibi.in quolibz corio cuiuscũq3 alteri aialis nõ solũ pdictorũ.dy.ibi. Codicillis.i.puis libris.dy.ibi. increatis facit ad id qs not.p.B.z dixi.ff.commo.l.incõmodato.§.si sicut.v̄si.igit si pupillares.ibi membranas.i.libros scriptos in mẽbranis.dy.ibi.cetera.i.libri in alia materia scripti.dy.in v̄si. si cui.ibi. Detitus est.i.diuidit tractatus.dyn.in v̄si.si homeri corpus.id est libri ab eo cõpositi.sicut dicimus corpus iuris.C. de rei vxo.act.in pin.z dicit glo.q̃ debent illi libri homeri qui sunt in vsu hoim iz testor non haberet in bonis.arg.ff.de legat.j. apud iul.§.cõstat.Jtez dato q̃ esset vez qs glo.dicit inspici de bere ips testamenti non mortis.ff.el.vxore.§.testor.v̄si.libri. ibi fabinus scribit z bñ.dy.ibi.cõtineri appellatiõe librorꝫ.dy.i v̄. q̃ tũ cassius propter assuetudinẽ loquẽdi recedit a ppria significatione verbi seu vocabuli ad hoc sepe allegat ite allegat̃ ziun ctim cũ glo.q̃ vnũ dicendo cõtrarius negat.ol.Sic z ecõtra.vt extra de p̃sumptionibꝰ.c.nõne bñ dicim?:vbi de hoc:ibi charte pure.i.nõdum scripte.ol.ibi.z hica in legato chartarum.dy.ibi vlserit voluntas ad dicẽdũ qs debeant libri chartis legatis.dy.
3 ibi puras.i.nõdũ scriptas.Dy.Et no.ex hoc v̄si.qd ergo.† qs nõ sufficit aliquid destinatũ vel inchoatũ esse:requirit q̃ sit perfectũ z cõsummatũ.Sz ztra.j.de auro z argẽ.leg.l. z si nõ sint. §.argẽto.ver.qd ergo.gl.non soluit.fz dic q̃ appellatiõe argẽti cõtinet argentum iperfectum q3 cũ exuit nomẽ rudis materie etiã argenti ap.cõtinet:fz si legat vestis nõ cõtinet vestis iperfecta:nõ cũ est vestis nec appellatiõe vestis cõtinet z ideo nõ debet vel dicpt i ztrario dici.Jtẽ op.de v.sig.l.v̄si.fz si homeri.sed ibi non dixit q̃ sub nole librorꝫ legauerit.Jac.de ra.ibi.vñ nõ male.s.q3 libri nõ cedũt legato charta z.dy.ibi.an contineant̃ in legato librorꝫ.dy.ibi plcripti.i.pfecte scripti.dy. ibi.de terra.i. facte rexta.dy.ibi.Sz z mẽbrane.s.scripte.dy.ibi. cõtinebũt in legato librorꝫ.dy.i v̄.chartis.appellõne materiati nõ ztinet materia.† Jtẽ legato cõtinẽtis nõ cõtinet zẽtũ nisi cõtraria mẽs
4 sit testatis.dy.ibi.nõdũ pfecte inchoate tñ.dy.ibi. continebuntur appellatiõe chartarũ.dy.ibi.an vero ibi i armariis existẽtes.dyn.ibi.senserit.z merito q̃ appel.bibliothece triplex est:et hoc sequit.dyn.ibi. bibliothecã emisse.i.libros q̃ in bibliotheca erant.dy.ibi.qs igit q3 librior.põt seq libros qs igit zc.dyn.et vide q̃ dixi.j.de tun.instru.l.cũrum.§.sed z ipie pap.ibi mẽbranarum armaria.i.armaria in quibus erat mẽbrane.dy. ibi. vel affira solo.dy.Et ad hoc.j.e.l.heres meus.§.peñ.ibi hoc autez sz q̃ debeantur anuli.dy.ibi.Sequuntur non appareat cõtraria volũtas.dy.vtilia huius.l.z ad q̃ allegatur.tetigi in ẽ expositiõe vno excepto quod colligitur ex versi.qs tamen cassius videlicet qs appellatiõe librorꝫ continentur mẽbrane quando testatoz nõ habebat alios libros sed tm̃ membranas q3 tũc ad aliud nõ põt referri hoc legatũ.Ad qs concor.j.de fun.instru. l.fundus qui.in fi.vbi legato fundo instructo debetur instrumẽtum qs ibi habebat colonus si testor nullũ instrumentum habebat q3 de alio instro intelligi non põt.vt.ff.de libe.z posthu.l.ij. vbi tenet exheredatio filij etiam noie non expresso. quando exheredans vnicum filiũ habebat q3 ad alium nõ possunt verba referri.sec si plures haberet.ad idem ẽt facit extra de sniã excõmunicationis.c.si snia.lib.vi.vbi interdicto populo singulares de populo videntur interdicti:q3 populus nõ audit diuina vt populus.sed singulariter ad hoc etiã.ff.de iureiur.l.sed z si possessori.§.sed si rez.z quod dixi.j.eod.suos. Jn gl.q3 appellatio ne.in fi.notabilis est hec glo.z sepe allegatur q̃ lex succũbit auctoritate Dratũ z Paisciani.Et qñ consuetudo loquendi se habet in contrarium.Oratius enim in poetria ponit hos versus. Multa renascẽtur que iam cecidere cadentq3. Que nunc sunt in honore vocabula si volet vsus.isti versus ponũtur in gl.j.de supel.lega.l.labeo.Paiscianus vero in maiori dicit.rabi rabo a lias voces recusandas esse puto nisi propter vsum auctorum qui est in omnibus emulandus.i.sequẽdus.Et vide.j.e.l. legatis.in fi.z qs ibi no.z dixi.Paiscianus etiam in maiori alibi dicit oportet esse scire rationes analogie vsum tñ authoꝫ magis emulari.Et Gaufred anglicꝰ in sua poetria ait:sapias vt pauci.loquaris vt plures.cũ veneris extra i commune foz placeat cõmunibꝰ vti.Jn gl.vt eborez melioz grãmatica esset eburnee. dy.Jn glo.f.cũ meus:ibi.ferni primũ hec vera.dyn.idẽ papꝰ.ibi claustra.i.seras cũ quibꝰ formant z claudunt.dy.vel aliter ex pone vt exponit.§.de act.empti.l.fundi.† Quid dicemꝰ de lintheaminibꝰ z cultis.Rndit alber.papꝰ.q̃ nõ debẽtur nisi expressim fuerint legata.vt.j. de supel. legata.l.fin.z hoc qñ testator leguit lectum simplr.Sz qd si aliquis miles leguit vpoti sue lectũ munitum sicut sepe cõtingit iste miles habebat cultras z pulchra munimenta a lecto quoz aliquibꝰ vtebat cõtinue aliq bus aũt pretiosis z pulchris vtebat i festis vel qñ ibat extra in ambasiatis vpoz petit etiã illas ptiosas nũquid sibi debeant z legato cõtineant.extra vpoze est.l.j.de ãnuis legatis.l.seio.§.medic.z.j.de auro z arg.lega.l.fi.§.j.z.j.e.l.q saltum.ff.de pig.l.debitor.Jtẽ si quis vellet interptari q̃ vpoz deberent summa esset captio ergo vitãda.j.de auro z argen.leg.l.peñ.j.rñ. Jtez z est.ff.eo.l.hoc legatũ.z.j.de auro z argẽ.leg.l.quint.in pin.pro muliere est.j.de auro z argẽ.leg.l.pediculis.§.quidaz.z.l.plautius.z.l.vpoti.vbi de hoc.z.l.viti.§.j.ff.de fuit.vbi.pdi.l.si seruus.§.j.z q̃ presumptio est quod videantur legata ppter matalem affectum.ff.eod.l.vpoti.§.finali.z.l.vpoze in princi.z deliberat.lega.l.aurelius.§.ritius scẽo.ff.de lega.j.l.si seruus pluribum.in fi.z.j.de alimen.lega.l.peñ.in fi.primi rñi.z.j. de supel. leg.l.legata.§.j.pro z contra posset adduci.j.de vino tritico et oleo legato.l.iu.§.j.Ebertus de bobio sensit contra mulierem q3 non est verosimile q̃ reliquerit mulieri vidue qs sibi nõ cõueniret.vt.j. de ali.lega.l.peñ.in pin.Et si dicere vellet bñ conuenit mihi q̃ volo nubere q3 tũc nullo modo verosimile est maritũ sibi reliqsse.dy.cõtra dictũ Ebertũ est expresse.j.de v̄b. sig. l.verbo victus.z.l.instratũ de auro z arg.leg.l.quãus. Sed in hac vltima qõne attẽdere dignitatẽ z cõditionẽ psonarũ:ar.ff. de iudi.l.fz z si susceperit.§.j.cũ similibus.Rap.in vtraq3 qõne tenet qs debeãtur per hanc.l.z dicta.l.instratum.

Argento. Jn fine.Si aliud non appareat de voluntate testatoris in oibus actis exẽplis als deberent.vt.ff.l.pri.Dy.ibi. Pacti a ☞ thece exponẽ.vt.ff.l.pri.cir.finem.

1 ☞ Dictio amplius precedentis legati repetitionẽ inducit.

1 a **Si tibi pure.** †Hec dictio amplius aindũ tionem.z hoc p̃bat per tria exempla.h.d.in fin.subaudi vna cũ virtus quasi dicat seius solus habebit fũdum in integrum z q3 diuident inter tinũ z seiũ nõ aũt seius solus habebit q3 integra alioq esset cõtra.ff.e.l.si sic.vt ibi erat primo legata spes hic ptitas.ad qs facit.ff.de p̃bat.l.quinquaginta.zff.tit.ii.l.si plurib.z.l.plane.z sic debes declarare hanc l.q obscura est.Jn gl.z etiam cõditio.in fin.sed opi. Hugolini pualere videtur.ar.j.de cõdi.z demõ.l.nõ ad ea.dy.q3 relinqn do scẽm facit cõmemoratio nẽ primi z ideo pualet fm pro.R.pstat ar.l.si.§.seio.ff.ti.j.z qs ibi not.j.eod.l.in repetendis.z ad.l.

Ampliꝰ. Adds q̃ dictio inclusiua z augmẽtativa.l.cũ ita.z ibi bar.ff.de dot.pleg. spec.in ti.8 al leg.z dispo.§. post hoc v̄.z not.p bar.in l.si seruꝰ.§. si ita script.ff.8 leg.j.z l.j.§. hec verba.ff. si cui plusq̃ l.fale.

Universidad de Deusto
Biblioteca

quia.potes respondere qđ ibi fuit apposita conditio in precedẽti legato hic in sequenti.z facit.ff.eod.l.qui concubinam.ff. cuz testamento.

1 ☞Lignum quid proprie dicatur.

1 **Ligni appellatione.** †Lignum est coburendi causa paratũ a terra separatũ.z alteri nemini nõ subnixũ nisi meno testatoris vel consuetudo regionis aliud induceat:z hec est summaria intẽtio huius.l.que tota notabilis est. Jac.vel fm dy.appellatione ligni vel lignoꝝ ea sola ꝛtinent q̃ parata sunt ad cõburendum principaliter z per se non per medium z cõtra in spãle nõn vel nõ cadant vel sint parata ad cõburendũ nõ tñ principalr sed per mediũ nõ continet appellatione ligni:hoc dicit tota lex ista.dyn.ibi.sic separatur.i.a sapientibus distinguit.dy.ibi.Lignũ stricte specialr z ꝓprie sñ pruz.dy.ibi.si cõcisum sit.i.incisum minutatiz.dy. ibi nõ sit.f.cõcisum minutatim subaudi q̃ritur.dy.ibi.si non cõburẽdi.expone si.p quia.z qs subiicit ad eũ dicit.scz.heredẽ.dyn.ibi.ꝯs est no.bonũ ꝟbum ad excusationẽ glossarũ.Jac.ibi.nõ appellant secus si habeat nomẽ spãle:z de hoc subiicit exẽplum veluti ꝛc. Dy.ibi.nõdũ cõcisas.i.nõdũ minutatim celas.dy.q̃ proprie arbores dicunt anteq̃ succidãtur:postea vero lignũ.vt not.ff.pro socio.l.illud.ibi cõcidunt.i.cõcidi debẽt.dy.ibi huic rei.f.ad cõburendũ.dy.ibi.cõtinebuntur dũ sint a terra separate. dyn.ibi calcem an appellatione lapidis contineat calx seu calcina dic q̃ non.vt plene not.in questionibus ꝑDy.nona gõne que incipit in alia gõne qua querit. Jn gl.fuit tñ hac gl.declarata p precedentẽ q̃ incipit cõcisas ibi primum curat.f.q̃ sit separata a terra:ibi.tertiuz nõ curat.f.q̃ sit minutatim incisa.

1 ☞Materiatũ non venit materie appellatione.
2 Genere legato nõ censetur legatũ qs speciale nomẽ assumit.

Seruus. †Appel.materie non ꝛtinet materiatũ si non possit ad primam spẽm reduci.vt.ff.e.l.q̃stũ.ff.illud fortassis.Jn gl.que alio nocie.ibi.ff.lignoꝝ.hec vera.dy. Jn glo.vulgarẽ thuscorum alas rusticoꝝ.z est etiã vulgare lõgobardoꝝ.Old.

Lignum. Ibi an suo gñ ꝓprio a lignoꝝ z carbonum noie separato.i.dicere an habeant ꝓpriũ genus p se.ol.†Et no.q̃ si legat genus nõ intelligitur legatũ qs spãle nomen assumit. Item no.inspici sinẽ proximũ ad qs res est parata:nã illa q̃ sunt parata ad ꝟburendus nõ imediate vt parata ad carbones non videtur parata gr̃a cõburendi z ideo non cõtinentur app.lignoꝝ.Jac.dera.

1 ☞Dehinc z sicut dictiones quid proprie significent.

1 **Cum vxor.** †Ibi dehic ũtiũ tpis ꝟnotat extremitatẽ.vt.ff.de.qđi.z desñ.l.iiij.ff.ff.Et de significato huius dictionis hic videi alphabeto dictiõe hinc cadũt.ff.l.ligni.circa fin.ibi.diffinitionem qz nõ cõtinebunt appellatione lignoꝝ.dy. Jn gl.ls p mediũ.in fi.no.q̃ refert an aliquid fiat ad aliud directo an per mediũ.Dl.destinatio an patrissa.facit videri actum pfectũ.ff.e.l.ligni.ꝟ.so.aut.

1 ☞Chirographo legato cẽsentur legata oia per ipsuz ꝓbata.
2 Actio in rem ceditur contra pignoꝝ possessores.

1 **Cichirographũ.** †Legato chirographo z ea que probant p chirographũ relinquunt.h.d.dyn.z est arg.qs tradito instro videatur cessa actio.ff quo dixi.C.de dona.l.emptionũ.Et qs hipothecaria videat cessa cessio noie vel instro tradito.†Jtẽ ar.qs videat cessa actio in rẽ z pignoꝝ possessores.vt.C.de act.z obliga.si a creditore. z ẽ in prãte eius vel petere p expẽssum cessionem sibi fieri vel agere ex tacita.fm dy.ls pone q̃ testor legauit oia nomina debitoruz locauerat fũdũ ex quo pstabãt.x.annua.p ficto.nũqd illud cõtinebatur i legato:z ꝛtineat facit.f.de ꝟb.sig.l.ois.z.l.rei appe.z.l.creditorũ.z.l.creditores.z.l.si cui.in ꝛtium est.f.de auro z arg.legl.ff.de legat.ij l.si ita scripsisset.de ꝟbo.sig.l.hmõi stipulatio.z.l.cẽtelimus .de ꝟb.sig.l.cedere die.z.f.de dona.cã mor.f.fina.l.senatus.ff.ff.z insti.de ꝟb.ob.ff.id aũt.dyn. Pẽdet hec qõ ab illa qõne an ex obligatiõe in die statim nascat obligatio.de quo satis dixi dicta.l.cedere die.z dic aut testor legauit vniuersaliter vt lego calẽdariũ meũ vel libruꝝ rõnũ.z vt legare debitũ ex calendario.vt.f.e.l.q filiũ.aut gñaliter vt lego oia si sum in tali loco tñc nõ vt legare nota debitoz.vt.l.gai.ff.ti.pr.cũ legatus aliũ vtilitatẽ cõtineat aut legat chirograp.z hs locũ.l.ista cũ cõcoz.

1 ☞Copinarius quis dicatur.
2 Colere ordinare z custodire differunt inter se.

Cum quereretur. Ibi quatenus.i cuiꝰ rẽponis.dy.ibi. Die bant z male.dy.

Lana. Ibi reliquisset. scz testator in domo sua.dyn.ibi ad pñm vroris specialiter.dyn.ibi. Deliberatio nẽ ad casum q̃ sequit.dy.ibi.diffudisset.i.simul miscuisset.dy.ibi vt ex eo penu.dy.ibi.opꝰ.i.necesse.dy.ibi.ea.scꝫ.mulier.dy.ibi partum esse.l.qs ad ãi vsuz ei sufficeret.Dy.ls an p vno anno tñ an singulꝫ ãnis dic p vno tñ dic vt.f.de penu leg.l.nã qs.ff.itez si quis. Jac.de ra. Jn glo.vlti.in fi.melius dic vt ibi dixi z not.f.de auro z argen.leg.l.pediculis.ff.itẽ cũ quereretur.

1 **Pedijs.** Ibi copinarius ls glosaliter exponat. forte alialia q̃ vocant talpe.ibi saltuariũ.f.scz.ius.dy.ibi.ordinadi.f.ꝺ dũ cã.dy.ibi opilionẽ.i.custodẽ illaruꝫ oviũ.dy.ibi curaret.i.si curaret illas oues i agro positas cã stercorãdi. Dyn.†Et no.tria diuersa colere:ordinare:z custodire. Oldr.vñ no.q̃ q promittit prędium colere non tenetur facere sepes nec foueas nec spinas purgare:contrarium diceret quelibet prima facie.

Terrenis. Mutatio facta de artificio ad officiũ nõ facit perire legatum.h.d.dy.ibi.et his terrenis.dy.ibi.ad aliũ vsuz id est ad aliud officium.dy.

1 ☞Femininuz continetur masculini appellatione.
2 Statuto dicitante mulierem filiꝰ non succedere an possit filia bus succedere.
3 Statutum non recipere extensiuam interpretationem qualiter intelligatur.

Aduersmulos. Appel. masculini † cõtinet femininũ.h.d.de hoc.f.de ꝟb.sig.l.j.plene.dixi.C.de ser.fug l.quinq;.ibi plerũq;.i.cũ nõ apper cõtraria volũtas testõris.dy.Et facit B.l.ad qõnẽ.si statuto caueat q̃ nulla mulier possit succedeꝛ filius †supstitibꝰ patruis filioz an possit succedeꝛ filiabꝰ z ℥ matrẽ est hec lex.z.f.e.l.luci.ff.q̃stiũ.z.l.fuis.ff. sed pueris.ff.de leg.ij.l.si ita scriptum de inr.om.tu.l.si qs id q̃. ff.de nego.gest.l.j.de consti.pec.l.j.ff.j.de iure fisci.l.air diuus. di.l.j.de ver.sig.z.l.inf stupũ.z.l.pnũtatio.p matre est.f.ff ventre in pos.mittẽdo.l.j.ff.quare.z ñ ita ereheredat z q̃ statuũ est stricti iuris:z q̃ masculinũ cõcipiat fmininũ nõ ꝓcedit de simplici z absoluta significatiõe vocabuli ſz ex mẽte z interpretatiõe. vt.f.de ꝟ.sig.l.qs ergo ꝛc.hterea qs tacite ieſt nõ solet matre a successiõe excludere.vt.C.ff ipubez z ali.substi.l.fi.z.l.ꝑcib.ꝰ.dy. †Quãuis tñ sit vez qs statutũ nõ recipiat interptationẽ extẽsiuam hoc tñ intelligo qs nõ extẽdat ad alios casus in iure terminatos.de q̃ est exẽplũ in qõne.i.ls ad casꝰ nouos in iure non determinatos bñ extẽdit statutũ vt si statutũ loquat qs fcia nõ succedat in feudũ extẽdit etiã ad monachũ vel filles qui nõ pñt seruire feudo propter idẽtitatẽ rõnis.vt no.ff.de legi.l.de ꝗbus. z.f.de reg.iur.l.q ꝓpter necessitatẽ.ol.desita interptatiõe statuti satis dixi.f.de muneri.z honozi.l.z gradatim.ff.z si lege.z de public.l.cesar. Jn gl.vlt.i pñn.similes instãtiã habes ex duabꝰ legibus.ff.qs met.cã.l.ij. Jac.

1 ☞Item dictio quid operetur.
2 Conditio adiecta primo legato an censeat repetita in secũdo.

Jn repetendis. Alls ẽ.ff.z breuit.h.d. ℥ dictio itẽ cõtinuat z ꝓcedẽti repetitionẽ inducit.vel sic ꝟba q̃ inducit repetitionẽ iubstãtie ꝓcedẽtis repetit ẽt ei⁹ qualitatẽ Vel clarius ꝟba q̃ inducit repetitionẽ ꝓcedentis inducit etiã repetitionẽ diei z ꝛditionis q̃ ꝓcedenti fuerunt adicere legatores. Et ꝓ declaratiõe huius.l.vide qs notant.C.de legi.z ffit. l.leges z constitu.ff.ad tertiũ articulũ.z dic fm dy.lego martino:si impator venerit in talia ꝓdiu rusticũ.itẽ predium vbanũ †querit an ꝛditio adiecta primo legato videat repetita.i scẽo dic vt ibi est idẽtitas rei ls personaꝝ diuersitas:vt lego titio.x. sub conditiõe vtroq; casu vtiq; legato inest cõditio in ꝓmo et vi repetitiõis.in scẽo rõne cõtextus z ꝛtinuatiois:z ita potest intelligi

intelligi.l.ista.z omitte exẽplũ glo.q̃ hic non fit mẽtio de repetitione facta p hec verba hoc amplius.sed p cõditionẽ:exẽplũ tñ glo.veritatẽ cõtinet p.ll.quas allegat ſz nõ p hanc.l.z ibi essẽ ꝓsonaꝝ diuersitas z rei idẽtitas idẽ q̃ translatũ videt in fm cuz ea cõditione q̃ primo adiecta fuerat.vt.f.de ꝛdi.z demõ.l.legatum.sed vbi est ꝓsonaꝝ z rerũ diuersitas:aut ꝟba inducũt cõtinuationẽ,aut repetitionẽ.si repetitionẽ tunc cõditio repetita vt vt.ff.e.l.si tibi pure.ſz si cõtinuationẽ tũc nõ inducit repetitionẽ ſz cõtinuationẽ:vt hic innuit in gl.dy.Et tũc dicas aut erat ea dẽ persona.z erit idẽ qs in hac.l.idẽ si esset diuersitas personarũ ſz idẽtitas rerũ.vt.f.de ad.leg.l.legatũ sub cõditione.aut verba inducũt copulatiuã cõiũctionẽ:z tũc ex virtute copulatiõis inducit repetitio.vt.f.ff fun.instr.l.seie.ff.gaio.Cõcludẽdo ergo dic aut est idẽtitas rerũ z ꝓsonaꝝ aut diuersitas ꝓsonaꝝ: si idẽtitas rerũ primo casu aut ascriptio fcõi legati fit incõtinẽti aut ex interuallo.si ex interuallo,tũc petit ex vltio tñ siue primũ pũ.z fcõz cõditionale siue ecõtra.qz i legatis ꝛc.vt.ff.de leg.j.l.si mihi z tibi.ff.i legato.z.f.de cõdi.z demõ.l.ꝙ traditũ.z fi incõti nẽti aut i fcõo legato,fit cõmemoratio pmi aũt nõ vt distinguitur i tẽptu.f.ff ꝛdi,z denũ.nõ ad ea.Scõo casu aut ꝛditio ascribitur remunerat in ꝓsonam eozum z habet locum lex ista: aut post z hs locũ.l.j.de cõdi.z demõ.l.mulieri.z titio.aut citra personas z hs locum.ff.ti.ꝓi.l.vlt.ff.fcio.Tertio z quarto casu hs locũ.l.auita.f.de cõdi.z demõ.Vel fic.primo casu cõditio apposita in primo bñ intelligit repetita. Jn fcõo vero dic vt gl.huiꝰ.l. z.f.de vsufruc.leg.l.codicil.in ꝓnc.Tertio casu dic aut ꝛditio apposita est post legata etiãs fit talis q̃ attribuat ꝓsone vnius legatarioꝝ tñ:z tũc illiꝰ cõditionis effectus trahit ad oia legata z ea deficiente oĩa deficiũt.vt.f.de condi.z demõ.l.mulieri z titio.aut post legatũ vniꝰ apponitur ſtatim ꝛditio z postea nõ expssa cõditione seu nõ repetita expresse eadẽ res alii legatur z tunc cõditio apposita in ꝓsona primi legatarii nõ intelligit repetita in ꝓsona fcõdi.vt.ff.de leg.ij.l.vlt.ff.fcia. Vltimo casu conditio z dies apposita legato intelligitur in fcõdo tacite repetita z hic est casus huius.l.dy.i gl.vlt.ibi.ar.cõtra sed hic loqtur qs est personarum identitas. Dy.

1 ☞Exceptio id operatur in excepto quod cessio in cesso vel cõ cessio in concesso.

1 **Qui filium.** †Quod operat cessio in concesso operatur exceptio i exceꝓto.vñ dicit Ja.de ra.qs opatur propositũ in ꝓpposito opatur oppositum in oppposito.p hoc.ff.de vul. sub.l.z si cõtra.vñ q̃ testor vt legare legãdo calẽdariũ vt excipere calẽdariũ[a] excipiẽdo.h.d.vel sic,calẽdariũ noiatim legari vl noiatiz excipi paria sunt.vñ si de legato noiatiz excipit calẽdariũ qd videat eẽ exceptũ z certe idẽ vt esse exceptũ q̃ videret esse legatum si calendariũ legaret.i.noia debitorũ q̃ in calẽdario ꝛtinẽtur z pecunia[a] debitorꝰ calẽdarii exacta vel etiã alii unꝰ redacta z eidẽ calẽdario destinata.dy.Et hic habes optime qd sit calendariũ:ibi.de pecunia nũerata nepti leganda fm pmũ casuz z tũc dic videbat z bñ.vl dic de pecunia legato ne potis excipiẽda.z tũc dic videbat z male.ol.ibi.quẽadmodũ.i. sicut.dy.ibi collate.i.in calendarii ꝟse seu itez mutate.ol.ibi.vt nõ mõ.i.tñmodo.dy.ibi redacte.i.simul collecte.dy. Jn glo.vl ti.ibi.exceptum videtur:z qs cedit calendario excepto z qz nõ videtur esse in fundo cuz sit ibi ad tps vt fenereꝛ.vt.ff.e.l.vtro re.ff.legauerat.z si fundus.ol.Est ergo calẽdariũ cõtractus nominis qui sit sub terminis calendarii. Jac.de ra.

1 ☞Locatores equorum dicunt negotiatores z tenẽtur ad collectas.
2 Piscatores an dicãtur negotiatores.
3 Legatũ nõ extinguit mutatione artificij ad officium.
4 Ars hominis vitam non deserit vnq̃.
5 Parochianus plurium ecclesiarum legans sue ecclesie de qua intelligi debeat.
6 Sciẽtia per lectionis exercitiũ continuũ acquiritur.
7 Sentiendũ vt pauci ſz loquẽdũ vt plures putat Aristoteles.

Legatis. Ibi legati exercẽdi cã.i.cõtractuũ celebrãdoꝝ cã.dyn.ibi.locãdũ.Et sic colligeꝛ qs locatores rõcinozũ ad vecturã sũt negotiatores[b] z deberẽt soluere collectas cũ practico[ne] gotiatoꝝ. Jac.de ra.pro hoc facit gl.f.eo.l.suos signata super verbo locabat.z Dl.ibi obsonatores.i.cantores vel pulsatores instrumentoz.dño in mẽsa.dy.ibi.Piscatorib⁹.z† sic no. q̃ piscatores non sunt negotiatores qs est verũ quãdo dño tantum piscãtur. Jac.secus si vt venderent pisces quia tunc dicerentur negotiatores.vt in pñn.l.z an caupones sint negotiatores.dic vt.f.de fundo instructo.l.taberne.

3 **Si ex officio.** †Mutatio de artificio ad officiuz nõ extinguit legatuz:ſz ecõtra.h.d. Aut mutaꝝ de artificio ad offiñ z nõ extinguiꝝ legatuz:aut de officio ad artificiũ z extinguiꝝ:vt hic. Aut de artificio ad artificiũ z simiꝝ extinguiꝝ.vt.ff.e.l.tertozibus.ibi:nõ emẽ ꝛc.a cõtrario sensu. Aut de officio ad offiñ z siliꝝ extinguiꝝ.vt.ff.de leg.iij. l.peculium.dy.ibi.ecõtrario.f.cũ de artificio trãsfertur ad offiñ. dy.Et per istũ.ff.determinaꝝ qõ talis ludẽtes ad luduz scachorum cõuenerũt inter se sicut sepe fit q̃ vnus deberet vincere ludum:alteri de vna pedite quedã pedes fuit effecta regina:z cũ ista vicit ludũ.q̃ritur vtrum videatur vicisse fm qs ꝙenit:z p istũ.ff.determinatur q̃ non.qz offiñ peditis est mutatũ in aliud officiũ.f.in reginam.z ita not.Cyn.C. de suspe.tuto.l.ũ.z dicit fuisse opi. Jac.de are. De hoc tñ hic nihil est in additionibus suis.in glo.j.in fi.ff.j.z.ff.fi.dy.ibi. Jtẽ fm.R.z bñ dy. Jn glo.i, artificiũ ibi põt dici officiũ z sic nõ incipit hẽ nouũ statuz. dy. ibi.ꝓpetuitate animi discũtur.rõnẽ.R.puto verã:z pbat p Catonem dũ dicit.† Ars manet vitãq; homis nõ deserit vnq̃.Et Boetius.Has saltem nullꝰ potuit puincere terroz.Me nostruz comites ꝓsequerenẽ iter.Jn glo.nomen emẽ officꝫ:ibi. Jtẽ ꝛtra j.ꝓi.ff.sol.ꝓz.dyn.vt ibi no. Jn glo.nã nõ:ibi. lecticarius esse, sic ergo paria paribus vel minoza minoꝛibus tolluntur.sed nõ ecõtra maioza maioꝛibus.vt.f.de auro z ar.leg.z si nõ sint.ff.p ueniamus.z de acq.re do.l.quidqd.ff.j.sed qs offiñ tollatur nõ credo. Jac.de ra.qz de officio ad officiũ nulla est mutatio.z rõ superius notata in glo.i.artificiũ.fm Roge.facere videt cõtra hanc glosſ.dy.tñ oppꝛobat glos.vt statim subiciam . z ei⁹ opi. credo veriozem p.l.peculiũ.ij.ff. de leg.ij.quam allegat sed huic repugnat.l.gñaliter.f.de fideicomiſ.cuz ſi.z qz par in parte ꝛc. vt.f.ad trebel.i.ille a quo.ff.ꝛpetitiuum.sed rñdeo q̃ ibi habuerunt duo diuersa initia z ideo non vitiant quãꝫ in eadẽ ꝓsona reducanꝫ:at hic semper in eadẽ persona cõcurrũt.vñ ꝓpter parit ate se impediũt.arg.cõtra ad hanc fol.f.de verbo.ob.l.q bis. ls glos.aliter intelligat.i.illam.sed tñ.illa videt tollere so.ista cum fm intellectuz doctoꝛũ prima stipulatio remaneat valida z scõa nihil operat:at hic scõa cã annullat primã.ſz rñdere potes qs ibi tẽpoze secũde obligationis prima erat perfecta z cõsummata at hic secus z facilius impeditur fiendũ ꝛc.vt.l.parte furioso.ff.de his q̃ sunt sui vel alie.iur.Ra.in fi.nã cũ sint paris potentie primum p fm videt extinctũ.vt.ff.de leg.ij.l.peculiuz. ij.rñ.dy.Et qz desiit esse in illo offo.arg.ff.de capit.dl.l.tutelas. z hec omnia intellige qñ sub nomine appellatiuo sunt legati.secus si sub nomine ꝓprio sunt legati.dy.qz tũc nõ extinguiꝝ legatum mutatione artificij vel officij. Jac.z vnus notabil⁹ est iste ff. ibi,z alij.f.legatario.dy.ibi.Loci.f. subtiliũ ciboꝝ. Dy.ibi.plerumq;.i.plurimũq;,siue plurimũ.ol.†Et est ar.q̃ si quis est parochianus plurium ecclesiaꝝ z legat eccle sue pacochiali qs videatur illi quã magis frequentabat.z p hoc.f. de aqua coti. z estiua.l.j.ff.duo autẽ.idem potest dici de eo qui scripsus est in duobꝰ collegiis vel praticis vt debeat habere officia z honores in eo in quo magis versatur.de hoc.f.de collegiis illicitis.l.j.in fi.Et hanc materiã possunt adduci q notaui.C. de tẽpo.ap.l.j. z fi de cõsuetudine nõ apparet,vt dixi.ff.eo.l.cũ querebat:facit etiã q̃ scholaris audiẽs leges decretal⁹ cõuenit debeat sub illo doctore cũ quo magis cõuersaꝝ z cuiꝰ lectiones magis studet. Jtẽ ad id qs no.ff.ff iudi.l.si locũ.z facit ad hanc materiã.f.de fun.instru.l.q sint.ff.ff qs.de cõdi.z demõ.si qs legauerat.f.e.l. q saltem.z.l.ceruisiꝝ vbamis.ff.penulti.

Matricibus. Ibi alii.f.dicebant.dy.ibi.incremẽtũ recipit sepe alleg. iste ter. ad quẽ cõcoz.† ꝙ si qs ꝓ continuũ exercitiũ lectiõis acqrit scie margarita.extra de renũtia.c.post trãslationẽ.ff.j.nescit hõ tñ q̃ nõ possit ꝓ exercitiuz adhuc discere:vt hic ꝑs.Et ꝓ artificiũ hõ vẽdit carnis.vt.ff.de rei vẽ.l.nisi venale. Jtẽ ꝓ artificiũ hõ põt sibi q̃rere necessaria.vt.ff.e.l.stich⁹. Jtẽ expense fiũt ad discẽdũ aliqo artificiũ.ff.de rei vẽ.l.cetez.in fi,in gl.q̃ affectari ſi.z in hemio met aphysice.vbi dr oẽs holẽs natura scire desiderant.

Jumentis. Jn fi.qls si de consuetudine non appꝛet vsqz ad annũ continet appel.agnozum post annũ appellõne ouiũ.vt.ff.e.l.cũ q̃ref.dy. Jn gl.vsuz sumẽdũ ibi z nozmã loquẽdi.R.†Et aristoteles ꝓmo topicozum loquẽdũ vt plres sentiendũ vt pauci. Jtem pe.clie.teneam⁹ vsum ne videamur insanire.z ꝟsus. Nõ erit illusus si tu fuqueris vsus. de hoc no.z dixi.ff.e.l.libroꝝ.ff.libroꝝ.versi.quid ergo.

1 ☞Aues domestice non veniunt in legato quiũ sed ſr̃lucstres tantum.

a Calendariũ. Adde.q̃ calendariũ z tinet noia debitorũ.bar.in l.ꝑdiis.ff.secũdo.sto.tit.alle.i.l.ff filio.ff. fin.ff.sol.mabar.hic q dicit esse melioꝛẽ tex. z q calẽdariũ venit in legato oiz bonozũ vide tex.i.l. vroꝛi. de vsufruct. lega. Alex.in di.i.ff filio.ff. fi.solu.ma.

b Negotiatores. Adde q dicant negotiatores vt p Bar. in rubri.C. de nauib.lib.x.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Albibus legatis. Mo.† qs quib⁹ legatis nō debētur domestice ſ⁹ ſylvestres tm̄.vt.ſ.de penu leg.l.nāq;.ſ⁹ tm̄ q; in vſu loq̄ndi etiā domestice appellant aues dicit. Jac.de ra.ēt eas deberi.ar.ff.l.prā fi.ꝛ.l.libro⁹.ff.q; tm̄ caſſius cū ꝓbrobiq; notatis. Jn glo.j.ibi.ptꝫ ꝓ ſeq̄ntia dum dixit de caueis q; ſaluie domestice cōiter nō tenētur in caueis:ibi ſubiicit de aſture imo dꝫ dicere de paſtore ꝛ ita eſt i textu alio q magis faceret ꝓ ſcā opi.quā ꝓma. Jtē nō ob.ff.eo.l.argento vbi non debeāt arcula hic aūt debent auiaria ſiue gabie q; i argēto ceſſat ratio q̄ hic ponitur in glo.q; aues ſine auiarijs leuiter fugerent.ꝛ vide.j.eo.l.heres.ff.penul.ꝛ qs ibi not.

1 2 **Quiſaluū.** tinēt q̄ ibi ſūt ppetui vſus cā nō ad tps.h.d.cōcoꝛ.ſūt i gl.ꝛ ꝓ hoc.C.de v̄.ſig.l.ū.vbi de hoc dixi.ꝛ facit.ff.e.l.ſi fundū.cū ꝛcoꝛ ibi notatis,

1 ☞ Excipit nihil qui totum dicit.
2 Verba que fideicōmiſſi petitionem inducant.
3 Cōe qs eſt non inſolidum meum eſt.

¶ Caſ⁹ ſingularis ꝛ ideo ꝛcoꝛdat bar. hic.imo.in.l. domus.ff.de leg.j.tꝫ ēt euꝫ ſingularem.

Tlianus. Alſs vivianus ꝛ bruiter.h.d. †Qui oīe dicit nihil excipit. ꝛ iſte caſus nō reperit alibi.ad qs cōcoꝛ.ff.man.l. pcura.vbi de hoc dixi.Jn glo.j.in fi.ibi.ꝛ.vi.ff.j.ꝛ dic vt ibi no.ꝛ dixi.i fi.ꝛ.ff.eo.l.q cōcubinā.ff.q fundū.ol.ibi.legaſſe vī vel verius ꝛ tunc partē q̄ ſibi obligata eſt legaſſe vī rōne iuris ꝙ habet in ta.ar.ff.de leg.j.ſi dom⁹.ff.fi.Ja.ff ra.ſi debitor ſoluat heredi legatarius poterat petere pecuniā ſoluta.ad qs facit qs plene no.ꝙ dy.ff.de leg.j.ſi tibi hō in prin.diſpoſitiua.

2 **Ex his.** †Verba enūtiatiua ꝛ nō diſpoſitiua nō induc⁹ ſūt fideicōmiſſi petitionē.h.d.dy.de hoc no.ꝛ dixi.ſ.de donat.l.ex hac ſcriptura:ibi fiet.i.fieri poterit.dyn.in fine.qꝛ verba ſunt enūtiatiua nō diſpoſitiua:vt ꝓdixi in gl.deri gorie verboꝝ:ibi.ff.pen.imo illa per oia cum iſta cōcoꝛdat ſ⁹ diſcoꝛdat.ff.e.l.fideicōmiſſa.ff.hec verba.ſed dic vt dixi.ꝛ ibi not. Old.qꝛ ibi fuerūt verba diſpoſitiua hic enūtiatiua.ſic.ff.eo.l.pater.ff.fundum.ꝛ no.ſ.de vſufru.lega.l.generali.

3 **Seruos.** dy.ibi.Senſit.i.ſenſiſſe.ꝓbetur.Dyn.ibi. eius.ſ.teſtatricis.dy.ꝛ vide.ſ.e.ſi quis ſeruos.

Predijs. Verba pūtis temporis reſtringunt ad tps teſtatoꝛe ꝓlata ad tps ꝛditi teſtamēti referunt nō ad poſtea illata.vt.ſ.e.l.his ꝓbis.ibi acceſſerunt ſubaudi cedūt.dy.

1 ☞ Significatū verboꝝ ex voluntate defuncti pōt ip⁹propriari.
1 2 Juuenis quis ꝓprie dicatur.

a a ¶ Nō alik.vi d ꝓ limitatione iſti⁹.l.har. in.l.ſ.fi.ff.de ꝓcu.

Non aliter a† Ex volūtate defūcti ꝛba q̄ ſignificatū aſſumunt ip⁹propriū.h.d.tota.liſta.Dy.Exemplum pone ſm dyn.teſtoꝛ legat chartas pure charte tm̄ debent ſi nō appareat teſtōr aliud ſenſiſſe.vt.ff.eo.l.libro⁹. ff.q; tm̄ caſſius.ſm iac.de are.pone exēplū.ff.l.pr.ff. fi.ꝛ de lega. j.l.ſi ita ſcripſiſſet.Jac.ꝛ cōcoꝛ.ad hanc.l. xxxi. diſt.c. omnino. xxxj.q.j.quō de virginibus.de cōſecra.diſt.iij.c.ſi qs preſbyter. xxxiij.q.j.ꝛ ſic em.ꝛ extra de trāſlat.epoꝛū.c.inter coꝛpalia.ꝛba enim ſunt accipiēda ſm vez intellectum ꝛ ꝓprium ſignificatuꝫ xxxvij.diſt.c.delatū.ꝛ no.in auk.ꝛ iudices ſine quoquo ſuffragio.ff.hec oia.Jn gl.tūc ei ibi.l.iiij.vbi ꝛ ſic oſtēt aliud teſtōrem ſenſiſſe tm̄ voluntati nō ſtatur cum verbū platū mēti coaptari non poſſit.ol.ibi.voluntate ꝛ dic plene vt ibi no.dy.

1 **Titius.** quam.dy.ibi.deſcendendum eſt nota m teſtamentis verba eſſe large accipiēda.dy.ibi.abuſiue loquant fimile.ff.de peculio.l.nec ſeruis.ꝛ.j.de ſuis ꝛ legitimis.l.item pretoꝛ. Old.ff.quemadmodū teſtamenta aperiantur.l.ū.ff.teſtamentū ꝛ extra de conſuetudine.c.penulti.ꝛ.j. de verbo.ſignifi.l. bona ciuitatis. Jtem no.ex ff.huius.ff.† quis dicatur iuuenis b q̄ꝗz dicitur iuuenis donec compleuerit etatē.xxv.annoꝝ.C. de aliēnatis pupillo preſtandis.l.ff. Q̄ꝗz qui iuuenilibus deſideriis inſiſtit.xxiij.di.c.j.ꝛ plene vide in alphabeto dictione iuuenis. quis aūt dicatur ſenex.hic no.in glo.ꝛ plene dixi.C.qui teſtamēta fa.poſ.l.ſenū.ꝛ qui etate.l.j.ꝛ de his quis nō impletis ſtipendus.l.ū.libro.eū.

b ¶ Juuenis. Adꝺ bar.i.l. j.C.de emē.ꝓpi.Ly.i.l.ſi infanti de jure delib. 1 2

☞ Lane nole venit omnis lana non tincta nec texta.
Pelles lanee continent appellatione lane.

c ¶ Proſclaratiōe. Adꝺ old.ꝺfilio.ely viij.in ꝓin.

Si cui lana. Quatuoꝛ habet partes hec lex.Primo dicit qd nole lane contineatur.Scōo qd nomine lini.Tertio quid nomine verſicoloꝝ.Quarto qd nole purpure.ſcōa ibi lino añt.Tertia ibi de verſicoloꝝ.Quarta ibi purpure.dy.ꝛ 1 breuiſ.h.d.† Appellōne lane oia lana ꝛtinet niſi ficta ꝛ niſi fuerit iā in tela:lino tñ legato oē cōtinet linū ſiue tinctū ſiue in tela dy.ibi.ſ⁹ an ꝛ pelles.Mo.caſus pulcherrimū ꝛ mirabilē qs† ap, 2 lane ꝛtinent pelles lanee ꝛ ꝑma facie q̄libet diceret ꝛtrariū.ar. appellatione lane cōtineat pilus bouinus vel ſilus credo q̄ nō qꝛ pilus ponit ꝓ ſpē diſtincta a lana.inſti.de reꝝ diui.ff.in petē dus.ꝛ vide in alphabeto dictione lane appellatiōe.ꝛ quod.ſ.dicit de legato purpure hodie locuꝫ habere nō poſſet niſi legare tur a principe cū ſolus princeps vtatur purpura. C. de veſtib⁹ oloberis.l.tēperent.li.xi.ſed ꝫ dictā.l.vtunt purpura etiam viles milites ꝛ mulieres ibi diuerſis coloꝛib⁹. diuerſi coloꝛes ſunt illa quoꝝ coloꝛ mutat verus in accidentales ibi tincta nō ſunt. ſ⁹ accidentaliter.Et ſic nō ob.ꝓinc.buiꝰ.l.in fi.ꝛ ſic ptꝫ ꝙ ſola deſtinatio nihil opatur cū lana deſtinata purpure tingende nō contineat appellōe purpure qs eſt verū ſi ſit remota a diſpoſitione purpure.ſecus ſi ꝓpinqua ꝛ ſic pōt loqui ꝓin. huius.l.et ꝓ hoc.ff.e.l.cum vxoꝛi.ꝛ.l.item legato.qs eſt notandus. vel dic tūc ideꝫ.vt.ff.de teſtō militari.l.pen.ꝛ de act.empti.l.fundi.in fi. Ja.de ra.ſed illa.l.penu.eſt ꝛtra ſed ibi opatur deſtinatio vt ꝓ batur in eadem.l.fundi.ꝛ de verb.ſigni.l.viuaria.ibi. Eatenus id eſt vſqꝫ ad cū modū.dy.Jn glo.no.appellatione.in fi.hec ſo. eſt bona quo ad legē.ſ⁹ ſi ex meis.ſm Jacob.de ar.ſed ad.ſ.la beo.dic ꝙ ibi eſt ſignū vniuerſale:ꝛ ideo plura cōprehendit ꝛ indefinitū.ar.ff.e.l.iul.in pn.vt.ſ.e.l.heres.ff.j. cōiuncta.l. queſtuꝫ.ff.illud.ia.ꝛ dyn.ꝛ no.per dy.in ꝓoemio de regu.iur.lib.vj Jn glo.ū.in fi.vel ad filandū.dy.Jn glo.qꝛ lana.not.rationem diuerſitatis inter lanā ꝛ linum.Old.

1 ☞ Obligās oia bona ſua nō cēſet obligare debitoꝝ nomina.
1 2 Liuem eſſe aliud eſt ab eo quod eſt haberi ꝓ ciue.

Seruos autē. Jbi fructuarij.i.in qbus habebat teſtoꝛ vſufr.ſine ꝓprietate.dy.Et ꝓ declaratiōe huiꝰ.l.vide ꝙ bñ no tauī.ff.de acq.re.do.l.in bonis.ꝛ de auro ꝛ argē.leg. l.ſi ita.ꝛ.ff.de condi.inſti.l.quidā.ibi voluit cōtineri qs ꝑſumit. ſi eos habebat in nūero ſuoꝝ.vt.ff.e.l.nup.v̄.ſi ꝓ.Jaco.ibi ne quaquā hec.l.facit† ꝙ ſi aliquis obligat bona ſua qs ꝙ hoc nō videat obligare noīa debitoꝝ.in ꝛtrariū eſt qꝛ cū poſſint ſpāliter obligari:ergo veniūt in obligatione generali.vt.ff.de pig.l. obligatione.ꝛ.C.q̄ res pig.ob.ꝑſt.l.nomen.ff.de pig.l.grege.ff. cū pignoꝛi.ꝛ de v̄b.ſigni.l.bonoꝝ.ꝛ ieoꝝ.l.ꝛ hic eſt v̄itas. Et erit effect⁹ talis obligationis vt colligit.ff.de pig.act.l.ſi cōuenerit.ꝛ hec.l.nihil facit qꝛ hic teſtoꝛ referebat ſe ad coꝛpoꝛa i.nomine añt nō eſt coꝛpus ſed ius.vt dicta.l.bonoꝝ.dy.ibi.credendum eſt.no.bñ hāc literam.ꝛ hoc forte cū habebat alios ꝛ alꝫ qꝛ inutile eſſet legatū nūc forte debenē.Argu.j.de reb⁹ dubijs. l.quoties.de fun.inſtruc.ꝛ inſti⁹ legato.l.fundo qui.ꝛ de auro ꝛ argento leg.l.pedicul.ff.itē cū quereret.ꝛ dixi.ff.e.l.libroꝝ ad finē.Jn glo.ſ.expſſim:ibi.i teſtis.vel dic ꝙ iſti debēt tradi legatario ꝓ heredē.ſed eis euictis heres de euictione nō tenetur vt ibi:ꝛ tra notant doctoꝛes.ff.e.l.nup.alſs eēt cōtra.C. de legatis. l.cū aliena.Ray.ibi.ad fil.l.j.ff.i.Sol.Bene fauoꝛ legati.dyn.vel dic vt ibi no.Jtē ſi ibi haberetur loco dōij fieret ꝑiudiciū vero dño hic vero nulli fit ꝑiudiciū.ꝛ dic aut ꝑiudicatur vero dño. aut rei:aut vtriq;:aut nulli.in glo.ſic.C.in fin.ꝛ.j.qui ꝛ a qbus. l.gñaliter.ꝛ.ff.de edil.edic.l.quis ſit fugitiuus.ff.ſeruꝰ. Jacob. Jn glo.vt tñ ꝙ dies.in fin.ſed ibi nō dixit ſuos ſed vſus ſuſcā paratos.Jn glo.ex interpretatione.in fin. Sc̄o mercis.vel dic vt ibi not.qꝛ aliud eſt eſſe mercē vt ibi aliud loco mercis:vt hic Ja.hoc intelligē qñ habebat alios patos ad vſus.nā ſi aliquos alios nō habebat credo ꝙ iſti debēt.vt.ff.de reb.dub.l.quoties ꝛ de reg.iur.l.in teſtis.iac.ꝛ facūt predicta ſi ſtatuto caueꝫ qs 2 ciues poſſint cōpelli ad cōpunctandū de litibus ſuis. † nūquid poterūt cōpelli illi q ex ſtatuto vl̄ puileglo habenē ꝓ ciuibus. ſ⁹ non ſint vere ciues ꝛ vī ꝙ nō qꝛ aliud eſt eſſe ciue aliud hīi ꝓ ciue ſicut aliud eſſe mercē aliud haberi ꝓ merce. Et ad hoc facit.ff. de adulte.l.ſi maritus ſit in magiſtratu.ff.j.Ray.ꝛ vide in cōibus tuis ſtatutoꝝ prima parte.

Si quiſeruos. Jbi cōtinetur ꝛ id tātū debetur qꝛ ſuum eſt non aūt inſolidum.dy.vt colligi pōt ex.l. Jn glo.allegata et vide qs notaui.ff.de condi.inſtitu.l.ū.

c **Emis.** Pro declaratione materie huius.l. vide qs no.per dy.ꝛ alios.extra de regu.iur.c.inſpicimus.ꝛ.c.in obſcuris.libꝛ.vj.ꝛ vide glo.de leg.j.l.legato gñaliter.ꝛ.ff.mā.l. fideiſſoꝛem fa.hereſ.l.heredes.ff.ſi incerto.ꝛ iſtit.de leg.ff.ſi gñaliter. Et de hoc etiā tetigi.C.de v̄b.ſig.l.cū quidā.in fi.ꝛ facit qs not. Arc xxxiij.diſt.

xxxiij.diſt.c.habuiſſe.ꝛ.c.precedenti.ꝛ qs no.ꝛ dixi.j.de re.iu. l.ſemp in ſtipulatiōib⁹.ꝛ cōcoꝛ.bñ ad iſtā.l.extra de cēſib⁹.c.ex pte.cū ibi notatis. Jn glo.locutionis.in fi.ff hic erat dubiū de qualitate legati:hic de qualitate diui.dy.vel ſo.vt no.ff.de leg. j.l.ſi ſeruꝰ pluriū.ff.fi.ꝛ vtraq; ſol.bona.ſm Jac.de bel.

Em in ſubſtitutione. Jn gl.ibi 1 l.j.ff.impeꝛator dꝫ dicere imperatoꝛes:ꝛ alſs eſt.l.iij.

1 ☞ Clerici exiſtentes in ſtudio habentur aeſi in ſuis eccleſijs reſideant.
2 Parochian⁹ iuſta cauſa abſens a parochia ſua nihilominꝰ eſt parochianus.
3 Farina an veniat frumenti appellatione.
4 Legatum quibus reſtringi poſſit.
5 Res eſtimata in dotem data non venit in legato empti vel parati.

a **Quesitum.** a Utilis ē tota hec lex.Que ca- 1 ſu abſunt abeſſe nō videē.h.d. Dy.† Et facit ꝓ clericis exiſtentib⁹ in ſtudio vt itel ligant reſidere i eccleſijs ſuis ꝙ hoc extra de cler. nō reſiden.c.relatū.Jac.Et ꝓ hoc.C.de incolis.l.ū.li.x.cū ibi not.
2 Jtē facit ꝙ ſi parochianus † ꝑter guerrā vel aliquē aliū caſū nō audeat habitare in parochia ſua nihilominus ſit parochia nus illi⁹ parochie ꝛ ibi dꝫ ſoluere ꝛ decimas ꝛ alia que debenē parochie.Et ꝓ hoc bñ.ff.de capti.ꝛ poſtli. reuerſis .l. poſtlimi nū ing.ff.captus.Jdē puto de clerico qui ꝑter ꝓsalitates vel aliū iuſtū metū nō audeat in eccleſia reſidere.qs ꝓ preſidēti habeat ꝛ ꝓ hoc eſt extra de cleri.nō reſidē.c.ciſto.li.vj.cū ibi no.per Jo.and.i nouella.Jn gl.mala videē grāmatica imo bona ſi ꝓ bum reuerſus ponatur impeſonaliter.Dy.

Illud fortaſſe. extrarerit frumentuꝫ ciuitatis 3 ſoluat penā centū aliquis extraxit farinā certe nō tenē:† ſa rina nō teneē appel.frumēti cū ipſa ſpecificata nō poſſit redire ad rudē materiā frumēti.arg.iſti⁹.ff.ꝛ ſimiliū.ꝛ vide plene in q̄ ſtionibus meis ſtatutoꝝ ſeā parte.ver.ites querit ſi ſtatuto ꝓ hibeatur bladum:ibi legatum eſſet indefinite:ſec⁹ ſi vniuerſaliter oē marmoꝝ.vt.ff.e.l.heres meus.ff.j.dy.

4 **Meuij.** †Ratio limitatio ꝛ exceptio reſtringūt legatū. h.d.dy.ibi.dederā.alſs dederim.dy.ibi no debe ri.ff.filio.dy.ibi.eū iudicē.dy.Jn glo.j.in fi.ꝛ.ff.e.l.cū qs .ff. nupt ura.Jn gl.ſed quid in dubio:ibi.nā q̄.ff.fi.vbi per exceꝑ.ſpeciei reſtrigit ꝛ determinat ſignificatio gñis.dy.ꝓ hoc extra de reg.iur.c.de gñi.vbi de hoc plene in ea gl.in fi.Jtē ꝓpria .j.e. l.heres.ff.j.Et eſt ipſa veritas p.l.vl.ff.ſi cui dulcia.ff.rñ.j.de vino tritꝰ.ꝛ oleo leg.dy.ꝛ.ff.tit.j.l.titia.ff.gaius.Ray.tꝫ ſecūdam opi.gl.per.l.q̄ſtiū.ff.pe.allegata in gl.ad leges.dy.ꝛ gl.rñdet q̄ hic teſtatoꝛ exꝑſſit ſpēs indiuiduas ibi idiuidua ſpeciei opi.dy. credo verioꝛē ꝛ vidi eam ap⁹obari per doctoꝛes ad.l.quetitū. ff.penul.dic vt ibi dicetur.

Predia Legato predio cū his q̄ ibi ſunt debenē lega 1 tario ea q̄ ꝑpetui vſus cā ibi erāt nō ad tēp⁹ vt.ff.ꝓ.ꝛ.ff.fi.ꝛ.ff.e.l.q ſaltū.C.de ver.ſig.l.ū.vbi de hoc.ibi in die mortis cā ꝑpetui vſus.dy.Et allegatur iſte.ff. ſi vendo tibi b vinum b ētum valebit tēpore vindemie qs intelligatur de vlti mā die vindemie facit de verb.ob.l.eū qui certarum.

Peto. Jdeꝫ dicit in effectu ꝙ ſupioꝛ.ff.ibi.cetera v̄o.ibi ſunt gña perpetui vſus.dy.

Illud. Jbi effugiant pulchꝛa rō ꝛ notabilis:ꝛ no.dy .in ꝓoemio de regu.iur.lib.vj.ꝛ dic effugiunt.i.nunquam deſinunt eius appellatione.

Locum. Jmpoſitio ſiue aſſumptio ꝓpꝛij nominis nō 1 eximit reꝛ de legato ſui generis.h.d.ibi.quod minus.i.non minus.dy.

5 **Cum vir.** †Res eſtimate in dotē date nō cōtinenē in legato empti vel pati ſi non fuerint ad vſuꝫ mulieri tradite.h.d.dy.ibi.fideicōmiſſariū.i.iudicē qui de fideicōmiſſo cognoſcit.dy.ibi.nō ſenſiſſet ꝛ hoc ſi nō erāt ad vſū ꝓpꝛis tradite alſs ſecus ꝛ hoc eſt qd ſequit.dy.ibi.de his reb⁹ eſtimatis in dotē datis.dy.ibi eas res eſtimatas in dotē datas.et dic ꝙ petitur actio de dote nō act.ex mādato.vt not.in gl.not. C.de iur.dot.l.cū dotē.nec ob.l.pleriq;.ff.fi.ff.de iu.do.qꝛ fateoꝛ qs eſt ēptio verūtñ preſumit vir bñeui manu vꝛoꝝ ꝓtū tradidiſſe ꝛ vꝛoꝛ illud ſibi in dotē dediſſe qs eſt notabile.

Rebus Ap.eoꝛ q̄ in fundo ſunt cōtinenē ea ſola q̄ ibi erāt cā ꝑpetui vſus.h.d.ꝓ hoc.ff.ff.ꝓdia.ꝛ.ff. pero.vel ſic q̄ ſūt ad tēp⁹ ꝓtia ꝓ abſentib⁹ ħntur:ꝛ facit hac.l. in ꝓin.de here.ꝛ.l.ſi fundus.ꝛ de here.inſti.ex facto.ff.rerū.

1 ☞ Conſuetudo ruſticoꝝ qñ debeat attendi.

Sychorus. De multiplici ſignificato huiꝰ verbi vide.ff.deeo qs edicto.l. cū ei.ol.in gl.ū.l ff.de iuriſ.om.iud.l.ſi familia.in his verbis ibi.ruſticos ſenes † no.attendi cōſuetudinē ruſticoꝝ qs eſt verū i vſu loquēdi.vt.ſ.de fun.inſtruc.cū delanionis.ff.aſina.Ja.de ra.ꝛ notabilis eſt iſte ter.no.ol.C.de agrico. ꝛ cēſi.l.ōſi prediꝛ.li.tſ.vt ibi no.ꝛ facit.ff.e.l.legatis.ff.ſi.et.ff. area.ibi medio tempoꝛe.i.poſt teſtamētū ante mortem.dyn.ibi. area ſic alꝫ facta ſit.dy.ibi.q̄.ff.tūc.i.edificio durāte.dy.ibi.nūc tñ.ſ.edificio deſtructo ꝛ ad areā redacto.Jn gl.cōtra videē ibi plene not.ꝛ ff.h.d.ꝙ area erat aliena.ꝛ ideo nō debeē medio tē poze qi ex ff.ſimile teſtatoꝛes voluiſſe grauare heredē ſuū in tantum.Jac.

Seruus. Jbi interim.i.poſt teſtamētū ꝛ añ moꝛtē. dy.ibi.ſic factus teſtōre adhuc viuēte.dy. ibi.peti non pōt ex veteri volūtate ſed ex noua ſic.dy.Jn gl.ibi. ff.aream.vel dic quod hic loquitur in ſeruo alieno legato ꝛtria vero in ꝓprio teſtatoꝛis.Jac. 2 ¶ Queſitus: Adꝺ bar.i.l. i teſtō.j.ff.ſi ali. leg.

1 ☞ Jus accreſcēdi locū non habet in coniunctis.

Coniunctim. Hec lex intelligitur † quā 1 do duo vel plures ſunt cōiuncti reꝛ verbis vel re tm̄ vel ſi vnus repudiat ptes ſuā alius vel alij obtinent illā partem non iure accreſcēdi ſ⁹ ꝓpꝛio.ſ⁹ qñ duo ſunt ꝛiuncti verbis tm̄ ꝛ vnus repudiat partē ſuā alius illā partē obtinet nō iure ꝓprio ſed iure accreſcēdi ꝛ in iſto caſu nō loquit.l.iſta.dic ergo cōiūctim reꝛ ꝛ verbis vel re tm̄.dy.ibi.Legari q̄tū ad reꝛ verba vl̄ q̄tū ad reē tm̄. dy.ibi.hoc eſt.l.effect⁹ realis ꝛ verbalis miſte vel realis tantuꝫ eſt qs videat ſingulis inſolidū relictū:ſecus in verbali tm̄.vt.ff. de leg.j.l.ſi duobus.ff.ſi titio.ꝛ.ff.e.l.reꝛ cōiuncti vbi plene tracta uī hāc materiā.ſ⁹ admittatur ad totū iure accreſcēdi vt dicto. ff.ſi titio.ꝛ.ff.de here.inſti.l.ſi ita qs heredes.Ad qd aūt ꝓfit predicta diſtinctio no.ff.de leg.j.l.ſi mihi ꝛ tibi.in ꝓin.dyn.Jn gl.hoc aūt cōtingit.ſ.cōiunctim legari vel heredes inſtrui.Ja. in fi.Sed cerne qñ verbis tm̄ ſunt cōiuncti nunq̄ videē ꝙ cōcurſu faciāt partes:ꝛ ſic falſa vī iſta gl.in hoc.vt.j.e.l.reꝛ cōiuncti. ibi qñ ſemper partes ꝛc.dy.ſed poſſes ibi eam ſaluare:vt dixi. qꝛ iure accreſcendi admittatur ad totum.

1 ☞ Verba ſtatutoꝝ non ſunt amplianda.

Seruis Jbi.ſed pueris qñ dicantur pueri ꝛ c 2 qui viri.vide in alphabeto dictiōe hō ꝛ dictione puer⁹.Et qs no.in aut.de nup.ff.ꝓ occaſionē.col.iij.de ꝓpio ſignificato vir dꝫ adult⁹ vt no. ff.e.l.cum quis decedens.ff.codicillis.ibi ouibus no.hīc verſic. qꝛ ꝓima facie dꝫ cōrariū.Jn gl.j.ibi.ex legis interpretatiōe vt j.de ver.ſig.l.qſquis mihi.ꝛ.l.iuſta.ex.ti.no.non ergo exꝑſſa ſignificatione vocabuli appellatiōe maſculini continēt femininū b
1 vt ꝓallega.l.† Et no.ꝙ verba ſtatutoꝝ non ſunt amplianda nec a verboꝝ ſignificatiōe recedendum eſt.vt.j.ad municipa.l. conſtitutionib⁹.dy.Et ſic vī qs in ſtatutis ap.maſculini nō cō tineatur femininū.de quo vide qs dixi.ff.e.l.qui duos multos. c plenius.de ſeruis fugitiuis.l.quicunq;.ꝛ.j.de verb.ſig.l.ū.Jn glo.vltī.in fi.ꝛ.l.legatis.ff.ſi.Dy.

Seruus. Facit ad ea que notaui.C.de ver.ſig. l.ū.ꝛ.ff.e.l.que ſint.ꝛ qs dixi.ff.de leg. j.l.huiuſmodi.ff.legatum.

1 ☞ Fructus in fideicōmiſſi reſtitutione non veniunt.
2 Liberti non veniunt poſteriorum appellatione.
1 **Quod his verbis.** †Fructus nō ve 1 niūt in reſtōe fideicōmiſſi.h.d.dy.ibi.de his quoq;.ꝛ fructibus reſtituendis.dy.Jn glo.ſ.teſtōris ibi.ꝛ ex verbis eius vī in.ff.nōnunq̄.dixit quicquid ſupererit de bonis ſimplr:ſ⁹ hic.ꝛ j.ad trebel.l.heredes.dixit q̄cq̄d peruenerit de bonis meis vn de dictio meis videē reſtringere ad pūtia.vt.j.de au.ꝛ ar.le.l.ſi ira.ꝛ.j.e.l.his verbis.dy.Jn.e.glo.in fi.nā ibi apparet ex mēte contrarium,qꝛ legabat ꝓ debito.dy.

2 **Idem teſtatoꝛ.** †Appellatiōe poſteriorū cōti 2 nent ſiū vel liberi tm̄ nō liberi vel alij ꝛ gñeni ſolū nati ex maſculo nō ex femis.j.ff iur.imunt.l.j.ff.j.qs ē no.ibi.ſubſtitutiōe vlgari vel fideic.ol.ꝛ.dy.Jn gl. ibi.ap.poſteriorū.ꝛ iſte ē caſus j.l.iſta.vt ꝓdixi.dy.Jn ea gl.i fi. quidā hīt cū ancillis ꝛ male:ſed dꝫ dicere:cū acutiſſimi. Dyn.

¶ Uinū. Nota iſtꝰ qs ſin gulis dieb⁹ i ꝓzri ꝛtigit. ¶ Puer. Adꝺ q̄ pueri di cūt donec fiunt puberes i.l.mela.i pri. ꝛ ibi.bar.ff.ſ ali.ꝛ cib. leg. l.pueri.ff. de verb ſig. Adꝺ bas i rub. de delic.pue.Et q̄ pueri veniunt appel.vi roꝝ vis bar. hac.l. Et q̄ puer non eſt apt⁹ ad ipe trādū pbēdā vis ſpe. in ti. de reſcrip.ff. rōe aūt impetrās pbendam

Universidad de Deusto
Biblioteca

Quicqrome. Ibi extra vbem in ordinēti-
bus tñ edificijs. Dy. Jn gl. ibi nec hic debeāt vel dic q̄ ista debeant q̄ cū erant extra vbē in horreis cā cuſtodie ad tps i vbe eſſe p̄ſumunt. ar. ſ. e. l. q̄ſtū. ſ. ſi. z. ſ. e. ſi ita. z. l. ſi chorus. ſ. ſ. Ja. Et vide q̄s not. ſ. de offi. p̄fec. vrb. l. j. ſ. in initio. ff. z faciūt predicta.

1 ℣ Deum. pronomen quando demōſtrationem z quando cō
ditionem importet.

Super. †Hoc pronomen meū adiectum vbo p̄ſentis tpis z rei certe vl̄ſimpliciter ſine verbo adiectum demōſtrationē cōtinet non cō
ditionēz ió nō vitiat legatū etiā ſi res legata nō ſit legātis. adiecta vo vniuerſitati determinationē ſeu taxationes inducit z ió vitiat legatū niſi vniuerſitas legata ſit legātis. Adiectum vero verbo futuri tpis ſemp cōditionem importat. h. d. dy. ibi. corpus. ſ. certū: puta ſpēm certā. dy. ibi. demū. i. tātūmodo. dy. ibi. illa diſtinctio data q̄s adūciat hoc verbum meū. dy. ibi cōditionē ſi demōſtrationē iolā z ió ls falſa ſit demonſtratio nō vitiat legatū. vt. ſ. de cōd. z demō. l. falſa. z. C. de falſa cauſa adiecta legato p totū. dy. ibi. Fortiter. i. ſimpl̄r. dy. Et abſolute dy. ibi. q̄ nō puto. ſ. q̄ illa tñ q̄ illi⁹ ſunt videant legata. dy. ibi ſeruo z numero habuit ls ꝑ nō fuerit i dñio legātis. dy. ibi plane. q. d. vez eſt q̄ dictū eſt. ſ. q̄s adiecit vbū p̄ſentis tpis. ſi autē adiecīat verbū futuri tpis ſequit. dy. ibi. accipiēdū puto z ió cū nō ēt dñio teſtōris tpe mortis i legato nō cedit. dy. ꝺ ibi. Scribit z male. dy. in fi. q. p 2ditiōe erit accipiēdū. z ió nō ſi dūtūm rei legate nō ptinet ad legātē vitiat legatū. dy. Jn gl. q̄ demū. in fi. vel melī⁹ q̄ defect⁹ hui⁹ vocabuli meū nō facit cōditionez ſi ℥ia fuit mēs teſtōris. Jac. in glo. tpe teſti. in fi. nec ob. ſ. ea. l. ſuos. ff. ſ. q bona fide. q̄ bōa fide poſſeſſi ab ignozāte bū veniunt in legato r legatario debeant. vt ibi. ſ tñ heres de cuictione nō tenetur. z ita intelligitur hec glo. Jaco. de ra.

Si ita ibi minus. Eſſet legatus ſi tñ fuerat deputatum ad perpetuū vſum dom⁹. dy. z facit ad ea q̄ notauī. C. de verbo. ſig. l. ij. ſ. eo. l. que ſitum.

e Tfideicōmiſſum. Solicet ſingulare. Dynus.

Una. Ibi facta ſit teſtōre viuēte. dy. ibi neq; materia q. non fuit legata. dy. ibi neq; nauis q. nō extat. dy. ibi maſſa. quidaꝫ habēt maſſe z male. dy. ibi. ex ea facti etiā teſtatore viuēte. dy. Jn glo. ſ. vltima. ibi in p̄opietate z ratione iudicij. ſ. de legatis. j. l. ſeruum filij. ſ. ſi aree.

1 ℣ Coniūctio re z verbis que ſit z quid operetur.
2 Coniunctio realis ceſſat vbi per teſtatorem partium diſtributio facta eſt.
3 Coniunctus quis ſit.
4 Coniūctus re tñ an ſit potior cōiuncto re z verbis: z cōiunct⁹ verbis tñ coniuncto re z verbis.
a **C** Bart. hic tāgit totam materiā iuris accreſcēdi. z 1 de hac materia vis p bal. C. q̄ſi non pe. ptes. Jmo in. l. ſi mihi z tibi. ſ. ti. ij.
5 Coniunctio propria eſt verbis facienda.
6 Coniunctio realis an ſit potentior verbali.

Re cōiuncti. †Re z verbis fit coniūctio ex qua inſurgit partis defecte argumētatio ad quā ptes pariter admittunt. in diſparib⁹ vo ius duplex ſimplicī auf. ponit. h. d. l. i. cōiter reperiť z vide plene in repetiōe. j. in fi. libri z diuidit. ſm pe. in quinq; partes. Jn prima dicit q̄ ſint cōiuncti re. Jn ſecūda q̄ ſint 2iuncti verbis. Jn tertia dicit qui cōiunct⁹ re z ꝑbis p̄ferť cōiūcto tm. Jn quarta dicit q̄ cōiūctus re tm̄ non p̄referť verbis 2iuncto tm̄. Jn quinta z vltima dicit q̄ cōiunct⁹ verbis tm̄ p̄referť cōiūcto re tm̄. vel ſm Jac. de are. diuide in duas ptes. in p̄ma ponit de forma coniungēdi vſq; ibi preferť: ibi tractat de poteſtate 2iunctiōis. Sed quero q̄s dicať cōiunctus re z verbis: q̄ iſte caſus omiſſus eſt hic in textu. ſz gl. ſ. de vſufru. accreſce. ponit tale exēplū titio ℓ ſeio lego fundū. pe. aūt z ſequates dicūt hos coniunctos verbis tm̄ tali ratione vbi eſt coniunctio re. ibi res cuilibet inſolidū aſſignaťr. vt hac. l. in p̄in. z. ſ. eo. l. 2iunctim. ſz in dicto exēplo nō eſt ita ergo ꝛc. p̄terea coniunctio realis facit ius nō decreſcendi cōpetere nō aūt ius. vt. C. de caduc. tol. l. j. ſ. ſi ℣o. z. ſ. ſinaūt. vbi 8 hoc ſatis dixi. Sz ℣ nō eēt in dicto exēplo ergo ꝛc. z ió ibi ℣et. ponit tale exēplū titio lego fundū: z eūdē lego ſeio. ſz exēplū gl. p̄t defendi p̄imo per. l. ſ. de ver. ſig. l. triplici. ſ. videam⁹. ſcēdo per rōnes q̄ ibi demum ceſſat
2 †coniunctio realis vbi diſtributio partiū per teſtōrem facta eſt expreſſe vt hac. l. p̄z in tex. ſz i dicto exēplo gl. hic factū nō fuit ergo adeſt 2iūctio realis de q̄ bali ſtat. z ſic vtriq; adeſt. ad r ues in 2trariū p̄z rñſio. q̄ dico q̄ nulli eſt dubiū q̄s ſi dico titio et ſeio lego fundū. q̄s videor dicere titio lego fūdū z ſeio eūdē fū. vt. ſ. de leg. j. l. ſi plibus. z iſti de leg. ſ. ſi eadē res. ergo ſi hoc ex primo talis expreſſio nihil opať q̄ expreſſio eoꝝ ꝛc. vt. ſ. de leg. j. l. hec verba. de cōdi. z demō. l. ſi in diē. ſ. ſeruo. z dico q̄ in exēplo. gl. venīt p ius accreſ. Et forte ēt i exēplo petri cū teſtōr eos 2iūxerit verbaliter. z ſi quodāmodo in vnū corp⁹ z ſic cū onere nō per ius nō accreſcēdi. z ſic ſine onere. Et no. in gl. d. ſ. finaūt a deficiētis. de cadu. tol. Ray. ibi ſepatim. i. diuerſis o'onib⁹ vbor. dy. ibi ſemp. i. ab initio nō p cōcurſuz. quaſi dicat iure accreſcēdi nō inſpecto ſ ſola defuncti diſpoſitiōe. dy. ibi. ptes videnť ſolū legate. dy. ibi. ꝑferť igiť q̄ re z verbis 2iūct⁹ eſt vt ſtatim ſequtur. dy. C Et hicicipit tractare de ptāte 2cunctiōis: nā
3 ō. tractauit de forma cōiūgēdi. Jac. ibi. †Cōiunct⁹ eſt coheres vel legatarius defūcti vel repudiātis. dy. ibi. nō poſſe portionē cōiūcto re z verbis. dy. vel verbis tm̄. ſm pe. portio ſit inhibēda parte deficiēte. z dicit potior ſit cōiūct⁹ verbis tm̄ z ſic euenit q̄ cōiūct⁹ qualitercūq; p̄ferť ei a quo legatū relictū ē. vt. C. de cad. tol. l. j. ſ. in primo. ſ. p. ſcō. z. ſ. is ita. iac. ibi. p̄ferať 2iūcto verbis tm̄. dy. vel re tm̄. ſm pe. Jn gl. ſ. ab initio. in fi. imo dic ſemp. i. ab initio z nō p cōcurſuz: vt i ſ̄a dixi. ol. ibi. in pte deficiēte ibi m qua. ſ. p̄ri. caſu. Ol. Jn gl. i. 2iūcto verbis tm̄. in fi. nā ibi oēs erāt cōiūcti re. dy. ibi. duos caſus ponit ibi. ſm. Jo. z Azo. vel dic q̄ in verſi. ſi vero verbis ḡritur an cōiūctus verbis tm̄ p̄referatur ei a quo legatū eſt relictū. z rñdeť q̄ nō ſolū cōiunct⁹ re z verbis 2iunctus re tm̄ ei ꝑfertur. Et expone literā vt ꝓpoſui z eſt planior aliqua alia expoſitione z nihil eſt ſuperfluū in litera: z de his no. ſ. de vſufru. accreſcē. di. l. j. z. ſ. de verbo. ſig. l. triplici. Ja. ibi. z dicit q̄ ſic. q̄ hoc diceb̄at monebāt hac rōne q̄ re ſtatoꝛ cū eos realiter 2iūxit cuilibꝫ parte ſuā aſſignauit nec voluit i pl⁹ admitti vñ ſz eos 2iūct⁹ re quaſi ex voluītate defuncti pferri dꝫ cōiuncto verbis quaſi contra volūtatē defuncti petat admitti. dy. Sed iſta lectura repꝛobať ſm ℣e. p. l. ſ. de here. inſti. ſi quis ita heredes inſtituit. pe. ibi. re tm̄ cōiuncto hos moꝛuebat hec rō q̄ verbis 2iunctus eſt expreſſe a teſtatore coniunctus ſz per reale tacita inducitur 2iunctio z plus debet opari expreſſa q̄ tacita. vt. ſ. de vulga. z pup. ſubſti. l. cū ex filio. ſ. ſi filio. cū ſimi. dy. ibi. de leg. ij. meuio. ſm vnū intellectū. dyn. ſcz tm̄. Jn ea glo. in fi. de plano. p̄cedit textus ſi ponas q̄ p q̄. Et bi duo caſus qui ſequunť: ſunt declaratio p̄cedentis verſiculi p
4 ferť igitur ꝛc. †Hā primo dicit q̄s re tm̄ cōiūctus nō eſt potior cōiuncto re z verbis. Scdo q̄ cōiunct⁹ verbis tm̄ nō eſt potior cōiuncto re z verbis. imo coniunctus re z verbis eſt potior eo. dy. Jſta lectura eſt vera in ſe tamē nō eſt de mēte litere: q̄ talis declaratio vī ſuperflua q̄s eſſe nō dꝫ q̄ in iure nihil dꝫ eſſe ſuperfluū. vt. C. ſi no. co. cōp. circa medīū. Et ió teneas tertiū. intellectū gl. cui applaudet ſ̄a a cui⁹ verbis eſt in dubio recedendum. vt ſ. e. l. non aliter. preterea. l. dicit q̄ coniunctio que verbis ſit potior cēdit ex volūtate teſtātis. ar. ſ. de cōditio. z demō. l. in. conditionibus. †Preterea ꝓpia eſt 2iunctio que ſit verbis. vt. C. de caduc. tol. ſ. ſi vero. ver. vbi aūt z q̄ reputanť ide corpus. vt. e. l. ℣. hoc ideo. preterea qui grauatur i vno ꝛc. vt. ſ. de iureiur. l. eū q̄. ſed coniūcto verbis accreſcit cū onere coniuncto re ſine honore. vt. ſ. de condi. z demō. l. hec ſcriptura. in fin. z. l. ſi ſeparatim. Preterea volūtas defuncti deberet interꝓetari. vt potius valeat q̄ pereat. ſed ſi cōiunctus re ꝑferret vel veniret equaliter ex tingueretur fideicommiſſus cū tunc deſinat fideicō. cū venit ad coniunctū re tm̄. alꝫ nōrt dictū eſt ergo ꝛc. vt. ſ. de his que in teſtō delētur. l. p̄ri. ſ. in re dubia. ꝓterea videť tex. hic in fi. vl̄ dic q̄ in verſi. q̄s ſi re tm̄. querit an coniunctus re tm̄ preferat cōiuncto verbis tm̄: z rñdeť q̄ nō ſz equaliter admittunť in verſiculo: ſi vero verbis. z q̄rit an 2iunct⁹ verbis tm̄ preferat ei cui eſt legatū relictū. z rñdetur q̄ non ſoluz coniunct⁹ re z verbis z cōiunctus re tm̄ ei ꝑfertur: ſz etiā coniunctus verbis tm̄. z expone ſ̄am vt expoſui z eſt planior aliqua alia expoſitiōe z nihil ē ſuperfluū in ſ̄a. Jac. defendēdo gl. dicit coniunctū re tm̄ non preferri coniuncto verbis tm̄ nec econtra: ſed ſimul cōcurrere quia
6 non refert quis coniungať re an verbis. ar. ſ. de legibus. l. de q̄bus. in fi. †Et q̄ cōiunctio realis videť eſſe potētior ℣erbali quia in reali res ſingularis inſolidū aſſignatur in verbali ſoluz ꝓ pte. vt in p̄in. huius. l. z tñ coniunctus re tm̄ nō ꝑfertur. vt hic. ergo multominus coniunctus verbis tm̄ ea rōne q̄ cōiunctus re tm̄ venit ſuo iure per ius non decreſcendi. coniunct⁹ vero verbis venit alio iure. ſ. iure accreſcēdi: vt dicto. ſ. ſinautem ad deficiētis. de cadu. tol. ad cōtraria rñdeo primo ad hanc. l. q̄ eam intelligo ſm Jo. z Azo. nec eſt aliquid ſuperfluū cū vnū ponať ad declarationē alterius: nā z alias aliquid reperiť vt addatur vel declareť. non ob. ſecunda rō q̄ dico q̄ vērū eſt q̄s coniunctio realis eſt incidēs ſez quo ad cōionem q̄ ea reſultat cō-

rat cōmunio incidēs z nō cōuētionalis. vt. ſ. ꝓ o ſocio. l. vt ſcit. z. l. ſeq. Sed tñ cōiunctio talis ſit ex volūtate defuncti qui rē ſin gularis inſolidū deſignauit. vt in p̄in. hui⁹. l. Nō ob. ſt. tertia rō ita ꝺz cōiunctus verbis verbaliter ſicut re cōiunctus realiter: nā quilibet ipſorū dicitur cōiunctus. vt ꝓz in p̄in. l. Nō ob. quarta ratio: q̄ illa ratio ꝓcedit in parte accreſcēte coniuncto verbis tm̄ q̄ illa bene vadit cū onere. ſed hoc idē eſſet in particula ipſi accreſcente nō in tota parte deficiēte cū ſua portiuncula remanere debeat cōiuncta re tm̄. Nō ob. vltima ratio: q̄ defectus iſtius fideicōmiſſi. p̄cedit ex tacita voluntate defuncti: q̄ re cōiunctus rem tñ inſolidum aſſignauit z ſic cū voluntas ſit certa ex iuris diſpoſitione non debet ad coniecturas recurri. vt. C. de caduc. tol. ſ. ſed vt varietatis. Ray.

a **N**ominatim. [a]Neceſſaria fuit hec lex ad expoſitionē legū. ſ. de leg. v. Celſus pater. ſ. peſ. z. ſ. ad. l. falc. l. j. ſ. id q̄s. z. ſ. e. l. ſi plures. z. ſ. de liberis z poſthu. l. nominatim. Oldra.

1 ℣ Exacta per teſtatorem non veniunt ad reliquorum appellationem.
2 Mortus ſeu porticus iuxta domum domui cedit.

1 **Q**redits. † Appellatiōe reliquoꝝ nō cōtinēťur exacta p teſtōrez. h. d. pn. dy. ibi in eadē cā māſerunt. i. nō fuerūt per teſtatorē exacta. dy. ibi. Alloqui. i. ſi nō manſerūt reſtringiť. ibi. ꝓpter adūcta. i. q̄. ſ. dixit predīs ꝛc. Ande reſtringiť ad reliqua nomine reditꝰ eoꝝdem predīoꝝ cōtracta. d. Jn glo. per teſtatorem aliud ſi per heredem. vt. ſ. eo. l. audidius. in fi. Dy.

Erbis. Ibi nō dicunť: q̄ appellatione predictoꝝ verborum compꝛehendi non poſſunt. Dy.

Pater fille. Als eſt i tꝛtu cōdit⁹ z ſic habuit gloſator z iſtud inducebat dubitationē. dy. ibi. argumētū emptionis ad dicendū q̄s predia gabiniana cedāt in legatū. dy. q̄ fuerit ſimul vno pretio empta. dy. Jn gl. no. inſt̄a emptionū: ibi. l. optimā. dic vt ibi: vel ſo. vt dicta. l. cū aliqs. q̄ quo ad ꝓbentes ꝓbant. vt. l. optimā. quo ad alios nō vt hic. z. l. cū aliquis. dy. et vide q̄s dixi dicta. l. cū aliquis. z dicta. l. optimā. vel dic ſz Jac. de bel. q̄ argumentū z p̄ſumptionē faciūt ſm quid id eſt quo ad acquiſitionem. vt no. dicta. l. optimā. ſed p̄bationem nō faciunt quo ad dñiuz vel liberalē cauſas vel ſimilia: vt hic. z. dicta. l. cū aliqs. Jac. de bel. de hoc extra de cenſi. cū olim. z de ꝓba. cū cauſam. Jn glo. i. ſignificarentur ibi de rebus dubijs. l. j. z. iij. et ſ. tit. ꝓpoſi. l. gaius. ſ. ſi. z. ſ. de fundo inſtructo. l. ſcie. Dy.

Balneas. Vſui ꝓuato aſcriptas. dy. Et not. balneas in feminino: ibi cōſtat q̄s erāt i vſu
2 patriſſa. tm̄. dy. Et ꝓ hoc legato cedit: z dicit glo. q̄ facit ad queſtionē facti neſcio de qua queſtiōe loquatur gl. ſed z eſt ar. iſtr⁹. ſ. ſ q̄ ſi duo fratres diuiſerūt domos quas habebāt cōmunes z vna vni altera alteri adiudicata fuerit nec de horto vel ſpacio q̄s erat añ aream. aligd dictū fuerit q̄ ei videat cedere domui iuxta quā ſ̄patiū erat. z ad hoc. ſ. de fun. inſtr. l. ſcie. ſ. tꝛtāne. Si ℣o neutra dom⁹ habebat aditū ad hortū tūc cedat vtri q̄. ar. ſ. de leg. j. l. titie tertores. Dyn. Facit etiā ad aliā q̄ſtionē ſm Jac. de ra. Cōſuetudo eſt in aligbus partibus q̄ filius maior ſeu ꝓmogenitus habeat domū paternā ꝓincipalē an habere debeāt z alias appēdicias vt hortos z ſimilia: z dicit q̄ ſic ar. iurium predictoꝝ. z. ſ. ſ. p̄ri. Jn gl. ſ. dieēdū eſt. ſ. habeas in litera cōſtabat iſta glo. ſupuacua eſt m glo. ſ. cōi. ad q̄nem facti et eo q̄s dicit inſpici vnde aditus habeatur ad domū. ar. ad queſtionē quod ſi domus alicuius eſt in duabus parochijs ſeu vicinis q̄s teneať ſubire onera z honores cū illa parochia ſeu vicinia per quā eſt aditus ſeu ingreſſus m domū per hūc. ſ. cuz cōco. z. ſ. l. ſi cui edes. z. ſ. de dāno infec. l. q̄ cōclaue. iac. z ol. z. ſ. ſ. p̄ri. Si vero eſt ꝺdit⁹ ad vtrāq; tunc in illa per quā ſepi⁹ ingreditur. ſ. e. l. legatis. ſ. ſi vnus. ſi vero pariter ingrediaťr ad vtrāq; tunc habet locum quod not. C. de colonis. l. ciues. li. x. z facit etiam q̄s no. de agricolis z cenſi. omnes ꝓfugi. lib. xj. et quod dixi de acquiren. re. do. l. adeo. ſ. ſimilia.

b **Quidomum.** Vide q̄s no. z dixi. ſ. ſ. p̄ri. ibi in cū. ſ. hortū. Dy. Jn glo. ibi. ſi par
rem. imo iſte due ſunt cōtra. ſed rñde q̄ in dicta. l. ſi. que incipit olympico nō erat hortus domui iūctus nec aduerſus domum vt ibi not. z ad. l. ſi partē. dic q̄ ex vſu z deſtinatione p̄ſumitur voluntas: vt hic. z. ſ. de vſufruc. legato. l. damnas eſto. z in his que a ſola vnius volūtate dependent ſicut a teſtatore legatū illa volūtas ex vſu p̄ſumpta ſeruaťr. in his aūt que nō dependēt ex volūtate vnius ſicut eſt emptio z venditio nō ſeruatur vnius voluntas ex vſu z deſtinatiōe p̄ſumpta ſed iuris cōmunis diſpoſitio que eſt vt ſingulis partibus fundi debeaťr ſeruit⁹ z cuiuslibet partis alienatione ſequatur. vt eo. tit. l. via. ſ. quecūq;. Ol.

Appellatione domus. Inſula. i. domuculam. Dyn.

1 ℣ Teſtatoris dictum iuris interꝓetatione recipere poteſt.

Si mihi mevia. Ibi alio caſu. i. ti. dy. ibi. Hoia debitoꝝ. ſ. ſunt in tabulario p̄dicto. dy. ibi. Cōmania ſint. ſ. he redum ſubaudi vel cedant in p̄legatorum. Dy.

1 **His verbis.** †Teſtatoris dictū quātumcunq; preciſum recipit. h. d. ibi. eū. ſ. legatarium. dy. ibi. pecunia numerata q̄ erat ibi ad tēp⁹ nō cauſa perpetui vſus. dy. Et bñ facit iſte. ſ. q̄ ſi ſtatuto vel reſcripto dicatur nulla exceptio. obſtante q̄ tñ legi. time exceptiones z que de iure cōpetūt admittanť. z ſolū frivole repellantur. ꝓ o hoc extra de offi. dele. c. ex parte. cū ibi no a
tatis z plene dixi. ſ. de adulteriis. l. ſi maritus. ſ. i. in lia. z in alphabeto dictione nulla excep. non ob. Jn glo. ex hoc verbo et ex eo quod ſubijcit cum omni inſtrumento. Old.

a ¶ Poſtatim Adde bar. i li. ſ. de lib. z poſth. z in. l. turpia. ſ. ſi. ſ le. ſ.

1 ℣ Preceptum nudum non eſt alienationis impeditiuum.
2 Feudum quando vaſallo mortuo reuertatur ad dominum et quando non.
3 Sozor continetur fratris appellatione.

1 **Tacius.** †Nudū p̄ceptū alienationē nō impedit. h. d. dy. ibi. Ad heredē quan cūcūq; extraneū. dy. in fi. i. cām p̄hibitiōis non hīs annexā. dy. A cōtrario ergo ſi cā fuiſſet adiecta videret illā filiā nō potuiſſe alienare. Et ſic not. q̄ teſtator ſimp̄r ꝓhibēdo heredē alienare vī ꝓhibere etiā heredē heredis. q̄ heres heredis ꝛc. C. de here. inſti. l. vlt. z de reg. iur. l. q̄ ꝓ ſucceſſionē. Old. cōtra hoc vī in aut. de reſti. fideic. ſ. nos igitur col. ij. ſed iac. de ra. in hoc diſtinguit. aut teſtator ꝓhibuit imperſonaliter ſic dicēdo ne heres alienet z tūc nō poſſet alienare heres heredis. aut loquitur perſonaliter et referēdo ſe ad certā ꝑſonam vt q̄ dicit volo q̄ tu heres nō alienes z tūc ꝓhibitus nō poteſt ſed alius ſic z ita fuerit hic fm eū. Et ita intelligitur hec. l. ſcs q̄ teſtator ꝓcepit eū cauſa eſt ꝓcipiendo ne alienaretur ad certā perſonā ſe retulit z ſic heres ei⁹ nō prohibet. Et q̄s dicit ſ̄a nudū p̄ceptū ꝺz exponi. i. ꝑſonale tñ vel nudū. i. vnicū hoc eſt ad vnā tm̄ ꝑſonā relatū. Ad hoc vide q̄s teneāt. ſ. de leg. j. l. filiuſſa. ſ. divi. Et vide expreſſum q̄ filio ꝓhibito alienari nō ꝓhibeat nepos alienare. in aut. de reſtitu. fideicom. ſ. nos igitur. col. ij. Sed contra predictā diſtinctionē Jacob. facit. ſ. de liber. leg. a. l. nō ſolū. ſ. tale. z. ſ. ſe. z. ſ. de pact. l. iure gētiū. ſ. pactoꝝ. ſed poteſ reſpōdere. q̄ ibi agitur de liberatione inducenda que eſt favorabilis: hic de ꝓhibitione alienatiōis que eſt odioſa. argumen. ſ. de pactis. l. nemo. et. C. de ꝺz aphen. emptio. l. dudum. Et ꝓ hac reſponſione bene facit. ſ. de actio. z obliga. l. arrianus.
2 cū ſi. Ray. Et faciūt predicta ad aliam q̄nē. † Si rex vel baro dat caſtrū in feudū ita q̄ ſi decedat feudarius ſine herede de corpore ſuo ꝓcreato feudū reuertaťr ad dñm. quod ſi feudatarius decedat relicto filio z filius relicto extraneo herede nō reuertaťr feudum ad ſ̄m dñm. imo tꝛāſeat ad heredē. vt. C. de impuberū z alijs ſubſtitutio. l. penul. in fi. ſecus ſi dicetur filio q̄s feudum tranſeat ad alium heredem quam de tuo corpore ꝓcreatum. vt. ſ. ſi. p̄ri. l. cum pater. ſ. libertis. Jaco. de ra. dy. autem ſequitur primum intellectum z exponit nudū ꝓceptū. i. ſine cauſa ꝓhibitionis: vt in litera dixi. Jn glo. ij. in fi. ſed dic vt hic z ibi nota. Et an heredem inſtituendo videatur quis alienare. dixi. C. de ſecundis nup. l. ſi quis ꝓnzis. ſ. j. Jn glo. alꝫs. iul. ibi remanere debet dicere reuocare. Dy.

Sempronie. Solutoria contra agentem ex vna cā: nō obſtat exceptio rei iudicate poſtea agēti ex alia. hoc dicit. Dy. Et ſi teſtator cōſiteatur ſe debere ex certa cauſa. licet ꝓ
bari non poſſit debet ex cauſa fideicōmiſſi. ibi petens ex cauſa b
mutui que primo ꝓpoſita fuit. Dy.

¶ Pro faciliori huī⁹. l. intellectu. vide bal. in. l. olim pic. ff. de fui. vī. pre. And. barb. hic in addi. ad bar.

Quidam. Ibi fuerunt gratia inſtruendi fundum vel patremfa. dy. z perpetuo nō ad tēp⁹. ſ. eo. l. vrgoī. ſ. legauerat.

3 **Quæritum.** †Appellatione fratris ſoꝛoꝝ cōtineťur. h. d. Si igitur relinquatur fratri⁹ ſan
cti franciſci z ſoꝛoꝝ continentur. Dy.

Collegio. Ibi fuiſſent ſubaudi gratia patriſſamil. z nō fundi. Dy nus. ibi. de hīa ſunt. id eſt non alīena ſed a ſolo ſeparata. Dy. in fin. Alibi dicitur id con

Universidad de Deusto
Biblioteca

muni legato ce|dere q̄ verbis comp̄hẽdisset.ſ.de fundo instructo.l.predia.§.ſi.Old.

Ex parte. Impropria verborum locutio non impedit dispositionis effectum.hoc dicit. Dy. In glo.in fin.quia ibi verba enuntiatiua hec dispositiua Dy.

Si qui cū plures. Iſte casus nō est alibi,dy n.ibi. de noie suo.ſ.de familia libertorū.dy.ibi. cū liberto cui nihil erat legatū. Dy.ibi.ſi alij in legato nō noiato. Dy.ibi.q̄ ſi nulli dediſſet.ſ.partē de legato ſibi obuenientem. dy.ibi oib⁹ etiā q in legato noiati nō erāt.dy. Dy.q̄ inter eos ſeruet ordo prelatiōis vno mō.per.l.ſ.de vſufr.accreſcẽdo alio per.§.fratre.ſ.tit.pri.l.peto.z est lenis ſolut.dy.q̄ hic erāt oēs in eodē gradu.ſ.libertorū.z ideo nō ds vnus alij preponi ibi āt erāt in diuerſis gradibus vñ merito vī prætuliſſe prioē in gradu.dy. Itē op.q̄ vī noiatos preferri.vt.ſ.de leg.ij.l.cū ita. §.in fideicō.Sed illud verū in pte principal⁹ legata hic in pte accrescendi iure delata qs ius accrescendi in ꝓpietate post acq̄ſitionem ceſſat vt hic in glo.q̄ notabil⁹ est:z vide quod plene dixi.ſ. e.l.re conuncti.

1 ☞ Quantitas dictio ad pecunias legatas z ad species referri potest.

2 Summa dictio ad species z res mobiles referri videtur.

Quisquis. Appellatio sūme:† Itē hoc verbū q̄tas nō ſolū referē ad pecunias legatas ſz ēt ad ſpēs.h.d.dy.Et primo ponit dictū qs ꝓbat tribus rōnibus siue articul⁹.Jaco. de ra.ibi.Contineri.q.d.nō solum q̄titates.dy.ibi.argētū etiā in ſpecie relictū dy.ibi.accipi vt etiā species cōprehẽdat non ſolum pecuniam numeratā.dy.ibi.relata eſſent.vt.ſ.ti.pri.Dy. ibi.voluntatem ꝓſumptā.Dy.Et no.q̄ ſequit ibi res corpalis ſubaudi verosimile est.dy.Colligе ergo qs dixi in casu ſummario:q̄ ad hoc ſepe allegat hec lex.z cōcor.ad hoc.C.de epis⁹ z cle.l.cū clericis. §.q̄ ſimilis.z ibi in gl.z i auk.gñaliter ibi posita.z de act.z ob. l.ſi in pria gl.z vide etiā qs no.ſ.ad treb.l.baliſta.z.ſ.de leg.ſ.l. talis ſcriptura.z.C.de ſentētijs q̄ pro eo q̄ interest ꝓferuntur. In gl.q̄ incipit:vt ſi debes mihi.de iure deliberādi.l.ſi.§.finaſtem dubius in q̄titatē rerū,hoc etiā verbum res q̄ntqz ponit ꝓ quantitate.vt.ſ.de confeſſis certū.§.i.Jſtud tñ ꝓbū quodcūqz videtur ſolam pecuniā comp̄hendere.de legatis. ij.l. luci⁹.§. impuberem.in fi.Item no.q̄ ſumma pecunie z quātitas pecunie idē est quod est ſatis notandū.vt.ſ.de dote prelegata.l.the
2 opōpus.† Et iſta dictio ſumma referē ad ſpēs z res mobiles. vt.ſ.ad.l.rhodia de iactu.l.ij.vſi.iacture ſummā.z qnqz referē ad vnā ſolā quātitatē.vt.ſ.mā.l.diligēter.§.ſeruo quoq;.z qui potiores in pig.ha.l.q̄rebaſ.z.C.de ſpōtal.l.ij.z in clemētinis de magīs.c.vlt.z idē est certa ſumma z certa q̄titas.vt.ſ.de rebus dubijs.l.vlti.de leg.j.plane.in.§.j.z de leg.ij.l.quidā in teſtamento.de alimentis lega.l.gato ſeio.z de ver.ob.l.ſi ita ſtipulatus fuero hanc ſummā.z qual⁹ intelligatur ſumma vide.ſ.de pact.l.ſi plures.Exponitur etiā ſumma.i.q̄tātas.C.de in litē iurando.l.ſumma.z.xij.ſolidi ſunt vna ſumma.C.de ſeruis fugi.l.mācipia.z ſumma ſ. q̄titas qnquaginta ſol. C. de defen. ci.l.j.z vnū ptiū vniuſ rei vī vna ſumma.ſ.de editi.edi.l.ediles. §.ſed ſi forte.z.§.cū aūt.z faciunt p̄dicta q̄ ſi petita eſt in libello aliqua.ſ.certa ſpēs z iudex dicat in ſnia cōdemno.q̄tū petitū est q̄ ſnia bñ valeat z iſtud verbū q̄tū referri poſſit ad ſpeciē nō ſolū ad quantitatē.ꝓ hoc.ſ.de re iudi.l.ait ꝓtor.§.ſi iudex. z extra de ver.ſig.c.in his.Et ita no.ꝑ Post.in ſumma de re iudicata.§.qualis debeat eſſe ſnia.vſi.circa hoc diſtinguendū est. ſtricte tū ſūmēdo vocabulū q̄tātis nō cōtinet ſpēm ſiue cor pus:ſed ſolū pecuniā numeratā:vt colligi potest z not.ꝑ Ol.ſ. de exceptī.rei iudicate.l.cum querē.z.l.ſequen. In glo.j.not.ex hac gloſ.q̄ ſequēs clauſula nō ita referē ad oia ſicut precedens Oldr.vel ſic.maioris efficacie est ſcriptura precedens ad determinationē ſequentis.ol. In ea.glo.in fi.vel dic aut ſcriptura fit ad reſtringendū z obtinet.l.iſta fauore legatorū.Jaco. Quidā tamen habent hanc additionem in glo. Accurſij.

1 ☞ Fideicommiſſum non continetur hereditatis appellatione.

1 **Si titius.** †Appellatione hereditatis fidei cōmiſſum non continetur:z ideo non venit in reſtitutione ſienda per eū qui rogat⁹ est de hereditate reſtituēda.h.d.Vel ſic.in grauamine hereditatis reſtituēde fideicōmiſſum nō venit.h.d.ol.vel ſic rogatus reſtituere hereditatē nō vī rogat⁹ reſtituere eā partem quā capit ex cā fideicōmiſſi.dy.Et ſi ponas teſtatorē ꝓno rogaſſe titiū quā ei plegaſſe.z quare nō veniāt plegata i reſtōnem ponit.ſ.ad.l.fal.l.titia.z ita ponit caſum dñs Uinianus:ſed ſi m.ſi aſſignatur alia rō que vt ꝓpie,pceda.t pone q̄ primo plegauit titio a coherede gaio poſtea rogauit eū vt medio heredi tatem reſtitueret cui prelegatū nō reſtituet q: appellatione hereditatis ꝛc.z facit.ſ.ad trebel.l.marcellus.§.quidā.z dic vt ibi no.ibi debere reſtituere niſi partem quā habet iure hereditario ſ.ad trebel.in fideicō.§.vl.quā etiā computat ſibi in quartā. vt C.fa.herci.l.filiū quē habentem.dy.nec ob.§.e.l.cum paſ.§.quidecim.q: hic fideicōmiſſum ſi ens ibi futurū.ar.ſ.de auro z argen.leg.l.ſi ita.Ray.In glo.vlt.ibi.marcellus.§.quidā. Dyn.

☞ Reliquorum triplex genus reperitur.

2 Judex ad quem poteſt ſententiā iudicis a quo partim appro bare z partim infirmare.

Fidius. Pulchra z notabilis est hec l.appellatiōe reliquorū nō cō tinētur exacta per teſtatorē nec depoſita penes gaſtaldionē ad vſum patriſſa.ſz bñ cōtinent exacta p
2 heredē.h.d.dy.Et dic⁹ q̄ iſte libertus triplex gen⁹ reliquo;ꝝ pe rebat.primū quicqd ex adminiſtratiōe ſua z colonorū ſuorū iā ſoluerat teſtōri: ſz quidqd teſtōi penes eū depoſuerat.Et i iſtis duobus male petebat.vt.ſ.ptz.ls preſes prouincie pro eo ꝓnun tiaſſet z male terciū gen⁹ reliquorū erat quicqd poſt mortem teſtatoris ſoluit heredi⁹:z in hoc bñ.vt in ſi.ſ.ptz.dy. ibi. actori ſuo.ſ.gaſtaldioni.dy.ibi. Libertate.i.relicta.dy.ibi. cā ſua.ſ. reliqua.dy.ibi.legatarius petēs reliqua ab herede.dy.ibi.petebat ſubaudi ſcripturā.dy.ibi.reliquarū.i .ſcripturam manu patriſſa.factā i qua cōtinebat cōputatione eſſe factā z reliqua aſſignata.dy.petebat qs iā ſoluerat aufidio noie ſuo z coloni. Et ꝓbabat p ſcripturā manu aufidij factam z in hoc male petebat q: p ſolutionē deſierāt eſſe reliqua.dy.ibi. In eadē ſcriptura manu patriſſa.facta vel ab alio eius voluntate.vel dic.l. libello conuentionali porrecto a liberto legatario petēdo relicta dy.ibi.in hūc modū.ſ.erat.dy.ibi. Itē eorū als eſt i ſra quorū. Dy.ibi.in credito .i.in cauſam depoſiti.Dy.ibi.Habuerat penes libertum gaſtaldionem.Dy.ibi. Ad ipſa.ſ.valeriana.dy. ibi.dicebat.ſcilicet ipſe libertus omnia predicta eſſe in numero reliquorum.Dyn.ibi.obtinuerat z male z appellatū fuit ad imperatorem.Dy.ibi.cū diceret in cauſa appellationis cora imperatore.dy.ibi.Labeo liberto legatario.dyn.ibi.Nec ꝓpria ſcz reliqua.dy.ibi.in credito eſſent.q: illa nō continentur noie reliquorū.dy.ibi. Querendi cauſa.i. inueſtigādi veritatē.Dyn. ibi. Pone inquit imperator de eā cognoſcēs appellatiōis z interrogabat antiochū.libertū.dy.vñ exꝑone.pone tu antioche. ibi in credito.i.i cā depoſiti.i.dy.ibi.q̄ in vſu.ſ.patriſſa.dyn.ibi. Diceres.ſ.tu antioche.dy.ibi.ſuggeſtū est.i.cora imperatore alle gatū.dy.in fi.q: hoc cōtinet appellatiōe reliquorū.Dy.Expoſita litera collige aliqua ad q̄ ſepe allegaſ hec lex . primo illud qs colligit gl.qs iudex pōt opponere prio veritate inueſtigāda Itē pōt per oppoſitionē partē deducere ad inconueniens vel abſurdū ſicut hic fecit imperator.vñ pōt ar.ab abſurdo ſumi.vt. j.de bonis liberto:z.l.nā abſurdū. Itē doctores allegāt hac.l. ad materiā poſitionū:ibi.pone ingt ꝛc.z dicūt q̄ ex ꝓbo pone hortū habuit modū quo fiunt poſitiones dū dr talis ponit ꝛc.Et ꝑ hoc.§.q potio.in pig.ha.l.claudi⁹.ibi:pone primā creditricē ꝛc.ſz certe hoc est multū a remotis.de hoc dixi.C.de iura.cal.l.ij.i tractatu poſitionū. ¶ Ultimo no.q̄ iudex appel
2 latiōis pōt primā ſniam prio parte approbare z ꝑ pte infirmare vt hic fecit imperator.i ſi.l.ad qs.§.fa.herci.l.qdā leg.z.j.de iu repatro.l.cornelia pia.z de appellatiōe.l.appel.arg.§.§.fa.her. l.in hoc iudicio.dy.ſz ibi loquit in iudicio p̄ncipali nō appellatiōis.z dic vt ibi.z in ſpeculo de ſnia.§.qliter.vſi.iudex. In gl. ſ.libelli ꝙuentionalis:ibi.vel dic hec vera.dy. In glo.ſz poſſe: ibi ſed falſa est poſitio q: illa duo nō iuſte petit. Dy.in fi.z fm hoc no ſubaudies matime.dy. In gl.ſ.aufidū:ibi.z de facto q̄qz ſ.q̄ est ſibi notū:vt iudici.dy. Et circa hoc dic aut vult ſupplere i his q̄ ſunt ad cauſe cognitionē ſiue deciſionē.primo caſu pōt.vt.l. quos ꝓhibet. §.de poſtulā.z extra de excep.c.excep.z eo.ti.c.pia.li.vj.in fine. Secō caſu aut de mero iure:z ꝑ.vt.C.vt q̄ deſunt aduocatis. l.vlt.vbi de hoc pleniſſime dixi.ſup rubrica. Si de facto tūc aut de his q̄ ſibi ſunt nota vt iudici.vt per inſpectionē actorū z tūc pōt.vt.C.de tēpo.appel.li.§.ſi. Et de his que ſunt ſibi nota per teſtiū vel inſtrumētorū ꝓbationē.vt.§.de fer.l.ij. Si est ſibi notū vt ꝓuato tūc aut vult ſupplere inducēdo iudicialē indagi nem:z pōt.vt.§.de interrogat. act.l.penul. Et not.in gloſ.C.de app.l.ampliorem. Aut vult ſupplere ſtando ei quod est ſibi notum vt ꝓuato ac ſi eſſet ꝓbatum.z nō poteſt.vt.§.de offi.ꝓe fidis. l.illicitas.§.veritas.z ibi no.Ol.Et ꝓ hoc patet riſio ad

ea que no.§.de ꝓcur.l.ſtiuſſa.§.militē. In glo.herede.in fi.z ꝓbatur.ſ.iudicatū ſoluti.l.penul. Old.

1 ☞ Indefinita quando vniuerſali equipolleat.

2 Pax z remiſſio vnius tantum operatur quantum omnium ſi factum ſit indiuiduum.

1 **Si plures gradus.** †Indefinita equipollet vniuerſali cū est eadē rō particulariū.h.d.dy.ita bñ ſicut a liqua alia.de hoc plene dixi.§.de le.ij.l.ſi plurib⁹ ibi ſtaqz.ſ.damnādo heredē ſimplr videt oēs dānare.dyn. Et lex iſta p quoſdā aduocatos allegabaſ z male ad talē queſtionē ſtatuto cauet qs qui occidit occidat niſi habeat pacē ab here de interfecti:occiſus dimiſit plures heredes.occiſo⁹ habet pacē ab vno heredū. Modo queritur ſi capiat an debeat occidi an nō quaſi habuerit pacē.illi aduocati allegabant hāc.l. qs occidi debet quaſi verbū heredē intelligi debeat de oib⁹ heredib⁹: vt ff.§.de leg.ij.l.ſi ita relictū.z.l.ſi plurib⁹.ſz magis videt contrariū debere dici q: ſtatutū loquit in ſingulari ab herede non dixit ab heredib⁹ ſufficit ergo pacē hꝫe ab vno cū ſingularis locutio verificet in vno determinatū fuit qs occidi nō ds z ſuffice ret ſibi habere pacē ab vno heredū tali ratione ius vēdicādi nece m defuncti.indiuiduū.est apud vnūquēqz heredē inſolidū cō fiſtēs ergo z ius remittēdi vindictā:qs eius cōtrariū inſolidū vnicuiq; heredi cōpetit.ſufficit ergo vnius ſolī remiſſio in diuiduis.vt.§.de ſerui.ruſti.predio.l.via.§.ſi.j.de ſeruitute legata.l.vltima.z.§.fa.hercīſc.l.heredes.§.an ea.ad inſtar etiā tuto rū inter quos nō ē diuiſa adminiſtratio vbi valet factū ab vno acſi eſſet factū ab oibus.vt.C.ſi vnus ex pluribus tutoribꝫ.per totū.z.§.de ad.tuto.l.decreto.§.fin.z.l.in.in pn.qi ius adminiſtrationis indiuiduū est.vt.l.inter tutores tutela diuiſa.eo.ti.de
2 admi.tut.ergo z in queſtiōe noſtra pax ꝑ z remiſſio vni⁹ tñ operatur q̄tū remiſſio omniū cū ius remittendi indiuiduū ſit: ſed cōtra hoc est multū.§.de ſeru.ruſt.predi.l.per feudū.z.l.ſi vn⁹. eo.ti.z.C.cōia predioꝝ.l.receptū est.Sed potes rīdere q̄ ibi loquitur de ſeruitute imponēda corpi hereditario puta pdio he reditario vel de ſeruitute debita corpori hereditario. z hoc nō pōt vnus ſine alio ſed vindicādi necem defuncti vel remittēdi vindictā nō peruenit ad heredes vt corpus hereditariū:vñ vī q̄ vnicuiq; inſolidū cōpetat.Ol.z dy.Sed cōtra hāc determinationem facit.ſ.de cōdi.z demō.l.cui fund⁹.ſed reſpōdeas q̄ vnus plurīū heredū volebat negotiū indiuiduū experiri qs ꝑ parte nō pōt:ſed inſolidū bene pōt:vt hic.Ray.z facit.§.de vē tre inſpic.l.j.§.denūtiari. In glo.ij.ibi.§.peñ.z fi.interdum licet nominatim vnus grauetur tenēt oēs.vt.ſ.de le.preſtādis .l. nō nūq̄.§.fi. Ja.in fi.z.ſ.ad.l.falci.l.j.§.id qs ex ſubſtitutiōe.z ita ptz q̄ lex.ls impator.§.de leg.j.z de leg.ij.l.cū pater.§.ab inſtitu to.z.C.ad trebel.l.nō iuſtā.loquunt qñ inſtituti ſunt grauati noie indefinito ſiue vniuerſali vel diſtributiuo.ſecus quādo no minatim ſunt grauati q: tunc ſubſtituti nō tenētur.vt hic.Ja.

1 ☞ Ruſtic⁹ dicitur qui in villa:z ciuis qui in ciuitate moratur.

Seruis vrbanis. Ybi.gdā ſeruātes interpretationē pro priā vocabuli.Jac.ibi.dicēdū est aūt al⁹ videndū.Et dic ſi ex opa no appet.dy.in v.eū q nat⁹ ibi.interim i.donec nutriat in villa.dy.ibi.In neutris.i. nec ſi vrbanis nec in ruſticis.Dy.ibi.putant z male.Dy.ibi.magis placet.ſ.vt in telligāt de numero vrbanorum q: in villa ad tēp⁹ erat.ſ.donec nutriretur.dy.Et not.ex verſi.venatores.ibi morarentur.argu.
1 † ruſticus dicitur qui moratur in villa.z ciuis qui in ciuitate. arg.§.e.l.in pnn.j.de verb.ſig.l.vrbana.z de ſupel.le.l. quēadmodū.Jac.z pro hoc bñ in auk.de armis circa mediū.col.vij.z C.ſi curiāl⁹ relicta ciuitate rus habitauerit p totū. In gl.§.e in fi.q: ibi erāt deputati ad opa ruſtica.vt.pt⁹ hic in litera. Dy.

Vecticarijs ſeruis. Ybi z coquus viliū ſeu grossorum ciborum:z ſic erat i officio q̄ artificio ſuperāſ.z iſte est caſus ſummari⁹ huj⁹ §.vt.§.e.l.leg.§.ſi ex offō.ſec⁹ ſi vtrūqz tēt artificiū q: tūc id ſeq̄ret.in quo plerūq; verſaſ.vt dicto.§.ſi ex offō.Old.z.§.ſi vnus.

Si alij. In iſto.§.fuerūt legati ſerui.in pria pte q oēs gñe z ſpē erāt oēs. Dy.ibi.verne z curſores ſed alij verne tñ ita q̄ nō curſores:ibi.derogat cōcor.ſunt in gl.z extra de reg.iur.c. gñi.li.vj.Et ibi plene de hoc p dy.z alios ibi.ſi in ſpē eadē dy. q: oēs curſores ſunt.dy.ibi.aut pro z.dy.ibi.In gñe.ſ.eodē. q: oēs verne.Dy.ibi.vtrūqz.i.oēs.dy.ibi.plerūqz.i.ſi aliud nō apparcat ex voluntate defuncti.Dy.In gl.i.illi z iſti ibi legati cur

ſores.z fm hoc dic vtrūqz.i.oēs z pone aut ꝑ z.nā oēs erāt i ea dē ſpē:q: oēs curſores.Itē in eo.gñe.q: oēs verne dixit ergo ſz hoc totus.§.ſi oēs ſunt in eodē gñe ſed non in eadē ſpecie.ſpēs derogat gñi.ſed qñ in eodē gñe z in eadē ſpecie cōmunicantur. Dy.in fi.Que lex debet intelligi qñ omnes erāt verne z textores.z ſic omnes cōmunicantur:vt in fi.huius.l.alias ſecus quia cederent legato textorius,vt in prin.huius.§.Ray.

1 ☞ Prouiſio non extenditur ad ſpecialiter prouiſa.

2 Clauſula generalis ſequens quādo extenditur ad precedētia.

3 Verba ſequentia ad reſtringendum poſita referūtur ad omnia precedentia.

Heres meus Hoc verbum reddendi ſignificationem habet retro dandi tamen recipit ſignificationez que est in dādo. hoc dicit. Dynus.

1 **Due statue** †Prouiſio nō extendit ad ea in qbus ſpāliter est prouiſum.h.d. Dy.vel clarius ſi enumerat aliqua idiuidua ſpeciei z ſubijcit clauſula gñalis illa clauſula nō porrigit ad alia exꝑſſa nec ad eadē ſpē ꝛtē ta.Dy.ibi.noiatim ſubaudi legauit.Dy.ibi legatū ſubaudi ei dē.Dy.ibi.cōtra z male.Dy.ibi.q: duas statuas.ſec⁹ ſi duas ſtatuas nō legaſſet.Jac.ſz ſimplr oē marmor.Jac.ibi.legādo. ſcz ſpāliter.dy.ibi.in marmore.i.marmoris appellatiōe.dy.cōtra.§.ſi qs caut.l.ſz z ſiqs.§.ſi.Sz dic ꝙ hic enumerank idiuidua ſpeciei cōtēte ſub gñe:vñ ad illa legata vel alia in eadē ſpecie cōtēta nō porrigit gñalis clauſula q: in ea ſpāliter ꝓuiſuz est.vt.ſ.de ver.ob.l.doli clauſula.vbi de hoc plene dixi.z de penis.l.ſanctio legū.z de ali.leg.l.alimēta.§.baſilice.z.l.Richus
2 nutricis.at cōtrario enumerank ſpēs quedā.† vñ clauſula gñalis poſtea ſubiecta ad oia porrigit gñaliter poſtq̄ ad enumerata hoc dicerē ſi enumerent qdā modi cōtigētie alicui⁹ caſus.nā nō crederē clauſulā gñalē extēdi ad alios modos cōtingentie eiuſdē caſus cū eo ſpāliter ſit ꝓuiſum ꝑ enumerationē quorūdā modorū.arg.iſti⁹.§.j.de aur.z arg.le.l.j.in fi.Item vī ob.§.e. queſitū.§.illud.ſed ſignū vniuerſale hic poſitū tollit ff.in.ar.ſ. de auro z arg.leg.l.pedicul.§.labeo.et.§.e.l.ſi cui circa pnc.dy. De primo no.ꝑ Dy.extra de reg.iur.c gñi.li.vj. De ſcdo.e.tit.i pemio.z in hoc.§.ſtatua est ſpēs marmor⁹ gen⁹:due ſtatue ſunt indiuidua ſpeciei.Sz cōtra ꝓdicta hic notata ꝑ Dy.facit exꝑſſe.ſ.de vino tritico z oleo leg.l.ſi.§.cui dulcia.Sz dic vt ibi dixi. vt autē clarius videas.in primo dicto pone tale exēplū lego ſtichū z pāphilū z oē aliud aial:iſta clauſula reſtringeret vt nō extēdatur ad alios hoies ſz ſolū ad animalia irrationabilia per hunc.§.z que hic notanf.z ꝓbatur expreſſe prima diſtinctio ſez qs ſi exꝑimant indiuidua ſpeciei cōtente ſub gñe z gen⁹ exꝑimatur genus reſtringit vt nō cōmeat alia indiuidua eiuſdem ſpēi.ſ.de fun.inſtr.l.cū delationis.§.cui fundū.z eo.ti.l.queſitū. §.vlti.fm intellectū rogerū.z de vino tritico z oleo legato.l.fin. §.cui dulcia.z de rebus dubijs.l.j. In gloſ.z bñ ibi.q: hic dixit oē ſed ibi ſimpliciter dixit marmor. Dy. In gl.teſtato.z ibi vī detur ꝓhibere.i.videt velle,qs in gñali z vniuerſali legato plura eius ſpeciei nō cōprehendant q̄ ſint enūerata.dy. Alberic⁹.

3 **Uxori.** ſic.† Uerba ſequētia poſita ad reſtringēdū gñaliter ad oia p̄cedētia referunt nisi aliqua cōtrarietas inueniat. tūc em ad ꝓxima tm̄ fit relatio.vt.§.de leg.j.l.talis ſcriptura.§. ſi.dy.vbi de hoc plene dixi.z no.q: relatiuū ſingulariter positū referē ad pluralitatē qs est cōtra grāmaticos.z alibi non inuenitur.dy. In gl.z ſic ſequētia ibi ſignificationē. Et ſic no.q̄ verbū ſequēs reſtringit oia precedētia licet ſalua rōne recti ſermonis nō poſſit ad oia p̄cedētia referri cū dicaf in ſingulari z neutro qs est notandū.Sz ob.ſ.de auro z argē.le.l.plauti⁹.ſed ſo.vt ibi Jac.de ra.nec ob.de vino z oleo leg.l.cū heres.vt ibi no.z vī de vt no.eo.ti.l.ſi.Cuſcozinthia mīs ꝓtioſuz cedit magis ꝓtioſo qs est verū niſi haberet ſe ad illud vt eius pars:vt hic.z.ſ. de auro z argēto leg.l.ſi nō ſint.§.ſi.Jac.de ra.ibi habuit z erāt de alia materia.dy.ibi.ſi enee.z ſic nō ei⁹ materie cui⁹ est ſpēs. legata.dy.ibi nō aūt cozinthie.i.de vitro.dy. Et dic aut erāt in nūero vaſoꝝ ſi nō erāt eiuſdē materie nō cedūt z ita debet intelligi finis hui⁹.§.Sed eo caſu aut erāt ꝓtioſe materie z nō cedūt legato ar.§.e.l.libroꝝ.§.penul.z fi.ſi aūt erāt vilis materie z cedunt.vt.ſ.de vino tritico z oleo le.l.ſi cui.§.j.z.l.vino.z.l.vinuz.qs intellige ſi erāt mobilia z ad tēpus vt ibi dī. Dyn. In glo.j. ibi.ſic dicta vt in epla Pauli ad corinth.facit ad qōne ſi duo.

1 ☞ Fidus cuiqz ſuus est aui pergratus.

2 Verba preteriti temporis nō extenduntur ad tempus mortis.

3 Demonſtratio falſa legatum non vitiat ſi de corpore conſtet.

Universidad de Deusto
Biblioteca

4 Legato vno legantur media ad illud.
5 Heres dānatus rem emere de propria pecunia emere debet.

a ¶ Qui habebat. Add. de Angel. z Imo. in l. si tibi hō. ff. de lega. j. Bal. in l. j. C. de fideic. Bar. in l. lega ta. §. fi. de supellec. lega.

Qui habebat. Probationes p̄missę sibi sub certa pena nō ē mere vel acquirere in districtu suo deinde alter mu tuauit pecuniā z accepit p pecunia hyporhecā nun qd sit cōmissa pena :z videt qs nō p hūc. §. z. §. de pi. l. in quorū finibus. z qz nō videt alienatū qs nō est alu acqstū. vt. §. ex qbus causis maior. l. nec vtilē. in contrarium est. qz verba aliena tionis cōtinet ois alienatio. vt. j. de statuli. §. quint⁹. C. de nor. l. si seruus. §. j. de rebus alie. nō alie. l. fi. vbi de hoc dixi. Jacob. de ra. dicit q si eēt tāta pecunia mutuata qs nō subsit spes lui tiōis qs ex ḡtitate z initiōe psonaꝝ p̄sumit factū ḡra qz tūc vī alteri acqstū: vt hic. z inter sua adnūerari dz pro hoc. j. de sus pel. lega. l. legata. §. vlti. Jac. de ra. de nova. l. si seruus. de penis §. j. C. de leg. l. iij. in p̄in. §. idē rescripserūt ibi. i ſpna habeo iure dñi vel quasi :z fic stricte. dy. Jn gl. j. in fi. vñ versus ¶ Fidus a ui stat cuiqz su⁹ pgratus vbiqz:. Despite natali qlibet optat alt. z in Ouidio de pōto sūt ifrascripti vſus. Rursus amoꝫ patrie ratione valentio. omni: Quod tua fecerūt scripta reterit op⁹. Nescio qua natale solū dulcedine cūctos Ducit z immemores nō finit eē sui. de isto amore patrie tetigi. j. de cēſib⁹. l. j. Ītē ipiū est relinquere patriā. vt. C. si curiā relicta cuitate rus habi tauerit. l. j. li. ij. z de captiuis. j. l. postliminiū. §. filius. Et Seneca. lib. ix. epl'a z prima epistola circa medium dicit. Memo enim pa triam amat qz magna est: sed quia sua. z ad B. C. de abolitio. l. falleciter. circa fi. z i gl. z qs dixi an sit magis obediēdū patrie vel patri. §. de iusti. z iur. l. veluti. ver. nūc trāseam⁹. z in alpha beto dictione patrie statutis. In glo. not. qꝫ testōz ibi hic facta vī videt obstare. §. el. iul. in p̄in. vbi signo vniuersali appositio debetur etiā pars obligata. sed dic q ibi signum vniuersale nō ꝓprie poterat referri nisi ad eā partē que erat obligata. ſz hic ad alia ꝑdia poterat referri qz plura ibi dñia testōz habebat. dy. vt. §. de le. n. j. cū ita legat. §. fi. z. l. meuī⁹. §. cū q. z qs ibi not. dy. in gl. ibi. f. m. R. z fm hoc expone ferre cessante quasi tora liter non soluendo facto debitoze. vel ferre sit infinitimum. l. cessante luere. Old. ibi. eleganter pro hac opi. facit. j. de acquirē. re. do. l. si is qui. §. q̄ si creditor. vſqz in finem.

Peto. Jn verbis istis ita vtile nō cōtinent reliqua colo nozū. h. d. dy. ibi cōditū erit ut. Jbi fuerūt ad vſum fundi. dy. ibi. le gata qz reliqua nō debent. ideo qz ibi sint coloni: ſz qz sunt ꝑsonaliter obligati q̄ ꝑsonal'obligatio nō respicit certū locū vt. §. de iudi. l. fideicōmissum. §. tractatū. Jac. dera. ibi: cetera vero q̄ ibi ad perpetuum vſum fundi. dy. Et q̄ sunt ibi tpe testi. vt. §. e. l. iul. §. fi. vel tpe mortis cū hoc sit vniuersale legatum. vt. j. de fundo instructo. l. si mancipia. z. l. penul. z ibi notatur. Jacob.

c ¶ Si pater. **His verbis.** †Verba preteriti tēporis restringun tur ad tēpus cōditi testamēti nō aūt ad tēpus mortis. h. d. dy. ibi cōditū erit al's cōditū fuit: z bene z tūc nihil obstat qz attēdit tēpus testi: al's 2 ditū erit z sic cōi ter sed nō est ita clara z tūc difficultate saluat cū sit futuri tpis z sic videretur trahi debereāt tēp⁹ mortis. sed dic q trahit ad tēp⁹ testamēti. ꝑter verbū scriptis qs sequit qs denotat pre teritū. dy. Vel expone eīti superit vt sit tertiū adiacēs. vt. §. so. ma. l. si cū dotē. §. fi. z de leg. j. l. cū res. ū. rñ. i sequēti. ecce verbū ꝓteriti tpis qs nō patit extēdi ad futurū hāc dispositionē. dy. ibi. Cōtinebunt. s. mihi deberi tpe mortis. Ja. ibi. trāslata sunt. id est erūt. dy. ibi. Hic. s. marit⁹ testōz. dy. ibi. Chirographis. s. istis q̄ erāt reposita in literalib⁹. dy. ibi. Qua pecunia. l. aliqua. dy. vel. i. quoꝝ chirographozū pecunia. Jac. ibi. erogata. s. est. dy. ibi. pecunia. s. alia. dy. ibi. essent. z tpe testamēti nō erāt. dy. ibi. scriptis post testm. dy. ibi. cōtinent. s. nūc tpe mortis nō aūt tpe testamēti. Ja. z dy. z fz hoc fit talis verborū interpretatio. Et qdqd cōditū. s. nūc fuerit in eis tpe mortis z quecūqz mēbra nis manu mea scriptis. s. iā cōtinebunt deberi. Jac. ibi. emptio nes. i. instra emptionū. Ja. ibi. cōdidit post testm z ante mortē. Jac. dy. ibi. Si ea mente ꝓbata per legatariū al's nō debēt. vt §. e. l. si mihi meuia. Ja. ibi. Emptiōes. i. instra predioz emptorū. dy. Jn gl. i. vasa deposita. in fi. Vel dic q exigat z ꝓsumpsit i. post cōsumptionē reuersus instra emptionū z pecuniā posuit in vasis: z hoc vī innuere vla. dy. Jn glo. anterioz ergo ibi de auro z argento lega. l. si ita qs vī falsum qz ꝓbū in ea fuit adie ctū verbo futuri tpis vñ inspicit tēpus mortis. vt. §. e. l. nup. ni si dicas hoc euenire ꝓpter verbū scriptis qs statim segt qs est preteriti tpis. dy. Jn gl. aū testm. in fi. quare ergo nō debent ꝑdia. vt. §. eo. l. q chirographū. z. C. de dona. l. i. Rñdeo qz nō fue rint noiatim legata instrumēta vñ nō cōprehēduntur in gñali vt. §. e. cū dixit quidqd in his cōditū erit. vt. §. eo. l. si mihi mea nia. dy. Sed nōne nominatim legauit cū dixit q̄ mēbranis etc.

Rñdeo nō: qz ista his cōditū erit instrumēta erāt publica non manu testatoris scripta. Item facit principiū huius. l. ad gōne rale: quidā in vltimis cōstitutus fecit testm in quo disposuit qs oia legata que cōtinebāt in. quadā scriptura posita in sacri stia fratrū minozū debeāt solui z ꝑstari: querit an talia legata valeāt z debeāt ꝑstari vī q̄ sic per istud principiū. in cōtrariū fa cit. C. de fideicō. l. fi. cū ibi notatis. z facit etiā qs no. z dixi. §. de testamētis. l. heredes palā. §. j. nō ob. istud princ. qz respōde vt hic in tertia gl. z ad hoc. j. de cōdi. z demon. l. si ita scripsero.

3 **Paterfami.** †Falsa demōstratio nō vitiat legatū cū tā de corpore cōstet. h. d. dy. ibi. de singularib⁹. i. ab illis mercatorib⁹ dy. ibi. leues qdē in ꝓpria si gnificatiōe. ergo hoc vbū. dy. ibi lāces graues tā. dy. ibi. an he lāces. §. gues. dy. ibi. nullas. §. leues. dy. ibi. deberi eas. §. gues. d.

b 4 **Alumno.** †Cui est aliquid legatū vī legarū id sine quo ad legatū pueniri nō pōt. h. d. dyn. vel sic sumpt⁹ q fiūt in re legata ptinēt ad on⁹ heredis. dy. ibi. militiā. nā ille qui erat de collegio poterat vēdere z dare z cedere a lu suo loco z recipiebat ab illo q̄ dcipiebat. C. de collegiatis. l. i. li. ij. Jac. Et vide militiā. scōpari. dy. ibi. si semꝑ oni⁹. §. legatarī⁹ dy. ibi. ꝓ introitu erogari solet. Hoc. ꝓ introitu aliqd dari. z est ar. ad matriculā. Jac. i. ad statuta collegiozū z practicoū qb⁹ cauet qs ꝓ introitu z matricula certū qd soluat. Ītē ar. est qs ēpus qñ cōcerat debeat dare cōcreanti z capellanis pro ptūs z aliis munera ꝙsueta. Ja. quā militiā liberto legatā. dy. z ista sunt verba turisconsulti nō testōris. dy. Jn gl. vlti. ibi. §. he res. de his que fuerit habito iā legato sub distīgue aut fructꝰ eccedūt z tūc sumptꝰ sit ꝑ legatariū aut sumptꝰ excedūt fructꝰ z tūc sumptꝰ fit per heredē. vt. §. e. l. q̄ scubinā. §. q horros. dyn.

5 Jtē facit iste. §. ¶ si heres est dānatus rē emere qs debeat eme re de pecunia sua nisi forte per industriā heredis p̄sumeret de volūtate testatoris cōtrariū. §. p socio. l. si non fuerint. ad hoc facit. §. ti. pri. l. ticia seia. in p̄in. z qs no. ꝑ Bui. §. de iudi. l. sed z si susceperit. §. j. Ītē facit qs re ejecta vēditoz teneat emptoꝛi ad oēs expēsas factas occasione emptiōis puta ꝓ seuero vel ꝑ gabella. vltimo no. ꝑ hoc. §. de edil. edic. §. fi. §. de ali. iu. mutā. cā facta. q̄ heres emphyteote debeat ꝑstare laudamētū z ꝑ hoc. C. de fundis patri. l. j. li. xj. Jte facit qs ſcriptoz erat aduocatus z ꝑstitit pcōcimii in cā cuicti. rei empte qs debeat pcipe salariū qs dedisset alteri aduocato si ñ fuisset aduocat⁹. ꝑ hoc §. locati. l. si dom⁹. j. de fideiuss. l. si stipulatus. z plene dixi. C. de iudi. properandum. §. finautem alterutrum. vbi plene tractaui istam materiam expensarum.

¶ Substitutus exheredati filij impuberis quando teneatur legata prestare. 1
Prestatio legatorum augetur portione filij aucta per bonorū pos. contratabu. 2
Substitutio pupillaris duas includit personas. 3

1 **Si pater.** †Substitut⁹ exheredati filij ipubes ris nō tenet legata a pte relicta pstare etiā si exheredatus patri succedat per mediā psonā z postea substituī⁹ succedat exheredato. ex hoc dicit. dyn⁹. ibi. Substituit pupillariter. dy. ibi. extraneū. z qdā alīū nō heredi tatē z ab illo legata z fideicōmissa reliquit. dy. ibi. z heres fa ct⁹. scz filī⁹ ipubes exheredat⁹. Et dic heres. s. illī⁹ extranei. dy. ibi. legata relicta ab ipso substituto vel filio exheredato ipubere. dy. ibi. Quia nō directo. i. qz nō ex volūtate testatoris. dy. ibi Sed per successionē. scz extranei z cōtra volūtatē defuncti patris. dy. ibi. Jn fratre instituto a patre insolidū. dy. ibi. Fratrē impuberē. dy. ibi. Et nec quidē repete legatum debetur. Ol. ibi Fratre mortuo. dy. ibi. Successit frater impubes exheredatus. dy. ibi. Nō principaliter. i. ex volūtate directa defuncti patris: z sic nihil obstat. dy. Opp. q̄ heres heredis testatoris est heres. vt. C. de hered. instī. l. fi. sed hic relictū est a principio inutiliter. z ideo licet postea casu bona deueniāt ad eū nō cōfirmatur reli ctū. arg. §. e. l. ſz si sic. ū. rñ. z. l. si ex filio. dy. Jn gl. prima ibi: fra trē minozē. dy. ibi. a titio vt substituto qz de relictis ab eo vt in stituto nō est dubiū. Ol. ibi. a substituto ꝓ ista opinione est: qz a substituto exheredati pōt fideicōmissum relinqui si idē substi tut⁹ extiterit heres patri. vt. §. ad. l. falci. l. in rōne. §. vlt. ad tre. l. ita tñ. §. a patre. z. §. de lega. j. l. plane. §. j. dy. z Oldra. Sed il lud cū substitutio habuit effectū: ita qꝫ ex ea adiunt vel adire potuit substitutus. at hic ꝓpōmi decessisse vīuēte impubere: et ideo hic aduit nec adire potuit ex substitutione pupillari. Et ideo relicta quantū ad illū premoztuū videtur inutilia cū sint a substituto impuberis relicta. dy. in fi. imo nō fallit: qz hic a certa persona reliquit. §. ab exheredato vel eius substituto qui post ea casualiter heres heredis efficitur: vñ nō valet. vt dicta. l. §. si

fic. ū. rñ. §. eod. z. l. ex filio. Ja. vnde legata a titio instituta bene prestabit substitutus: qz illa ab initio valida fuerūt. Ray.

2 **Si filius.** †Aucta portione filij per bonorū pos sessionē cōtra tab. augeē prestatio legatorū z ea diminuta dimi nuitur ꝓstatio legatorū. h. d. dyn. ibi instituta z alter preritus ita q̄ per eū cōmittitur edictū. dy. ibi cōmisso edicto de cōtra tabulas per filiū preteritū. dy. ibi ex vncia tñ in qua fuit impubes institutus. dy. ibi an vero ex semisse. s. ex dimidia qua per contratab. habuit. dy. ibi oibus. s. legatarīs tenetur. dyn. ibi liberis z parētibus. s. tenetur. dy. ibi cōtratab. quoqz. qz augeē portio instituti per preteritū petentē contratab. hic vero dimi nuitur: z ideo dicit cōtratab. quoqz. dy. ibi cōmisso edicto per fratrē preteritū. dy. ibi quoquo modo. i. sicut. dy. in fi. qua in portione ascripta in institutione primena: vt in primo casu hu ius. §. dy. Jn glo. a quo saltē in fi. secus si exp̄resse: vt no. in glo. ō. de leg. j. l. ab exheredati. Jn glo. nam non eo minus. in fi. hoc est falsum: qz si adusset non augeret eius portio nisi per restitu tionē. nā si esset minoꝛ posset restitui. vt ar. ſ. de bo. liber. l. si vero §. sin. z. j. de contratab. l. ex duobus. vnde dic q̄ introductum est in fauoꝛē impuberis vt nō admittatur substitutus: ꝫ sit ru ptum testm sed seruantur legata cōīuctis personis per edictuꝫ de contratabulas: vt. j. de contratabu. l. non tantū. §. emācipa tus. Ja. ibidem fm dy. imo z si in totū rumperetur testamentū patris per contratab. nihilominus pupillare valet: vt. d. l. si ex duobus. §. fi. z. l. seq. vnde dic plene vt ibi no. z. d. §. sed nec im puberis. z. j. de bono. pos. fm tabu. l. vt bonorum. dy. Jn glos. quinqꝫ vncias quas habuit per contratab. Dy. in glo. vt in ſcundo casu ibi cuꝫ principio huī⁹. l. nisi ſn hoc: quia vbiqz agit de substituto impuberis an z qñ z inquātū debeat legata. Sz in principio loquitur de substituto exheredati: hic autē de sub stituto instituti. Dy. ibi nec sit mimoꝛ: vnde aut diminutio vel augmentū interuenit quantū ad numerū vnciarū sicut hic z ha bet locum. q̄ hic dicitur: aut quantū ad substātiā patrimoniū: z tunc habent locum contraria. Dy. ibi de alio. augmento ibi dicit. §. de augmento z diminutione contingente in corpore rez hic in numero vnciarum. Item op. q̄ substitutus omnib⁹ pre ster vt. j. de lega. prestan. l. filium. Sed dic vt ibi q: hic loquitur de legatis relictis ab impubere ibi de relictis a substituto im puberis. Item op. q̄. §. iste stare nō posset quia aut filius in vn cia tñ institutus heredītatē adiuit aut nō. si adiuit eius portio augeri nō pōt. vt. j. de cōtratabulas. l. si duob⁹. si nō. adiuit de stitutū est testamentuꝫ pupillaris substitutio euanescit. vt. §. de vulga. z pupill. substitu. l. ū. §. quisquis. Quid ergo dicem⁹. rsi deo ipsum nō a diusse ex cuius aditiōe pōt substitutio locū ha bere: vt dicto. §. quisquis. z ꝓbatur. j. de priuileg. credito. l. pa ter. Ītē op. q̄ pupillaris substitutio nō valeat: qz cōtratab. de ducit testm ad causam intestati quantū ad omnia alia que nō debent liberis z parentibus. vt. j. de legatis prestādis. l. j. z. l. fi lium. Sed iste substitutus est de numero personarū exceptata rū. scz de liberis vel parētibus et ꝛc. So. † substitutio pupilla ris duas includit personas. s. pupillū cui fit substitutio: z illum qui substituitur z vtriusqꝫ fauoꝛe cedit: nā z pupillo est puisus. vt institut. de pupil. substi. in p̄in. z. C. de inofficioso testamen to. Lex tribus. pupillus autē est de liberis ergo substitutio in eī fauoꝛē per cōtratab. reseruatur. z ꝓ cōsequēs in ꝑsona substitu ti cū aliter substitutio locū habere nō possit cū ista sint correlati ua sint cōtratab. etiā reseruat oia illa que nō possunt irritari si ne iniuria exceptatarū personarū. vt. l. filiū. §. vlt. j. de cōtratab. z melius. j. de legatis prestandis cōtratab. bonorū possess. peti ta. l. si emancipato. in fi. secus ergo si esset alia substitutio. Old. ibi. §. eo. l. cū patronus. imo est. §. fit. ꝓtori. dy. ibi. vbi pup. edu beat. l. iij. in fine. debet dicere. l. iū. z facit ad id qs dicitur de augmento z diminutione oneris z lucri alias nihil faceret.

1 ¶ Legatum in singulos annos quando z vbi possit peti.
2 Legatum annuum primi anni est purum z sequentium est cōdi tionale.
3 Legatum ad alienata valet licet incertum.
4 Legatum ponderis ad numerum prestiti an valeat.
5 Legatum ad certum quid faciendū si non fiat restitui debet.

¶ De annuis z menstruis legatis z fideicommissis. Rubrica.

Super rubrica. De legatis in genere dcm est §. modo sequit in specie vsqz ad ti. de alimē. legatis. z quia in annuis legatis sunt quedā spe cialia ideo de eis ꝓmittit. Et dicit dyn. q̄ est vtilior ti. de corpore iuris. fm sui quātitatē. dy.

1 †Legatū in singulos annos sine loci adiectione quoslibet loco congruo peti potest. j. eo. l. i. sicut z debitū ex stipulatione. heres damnatus soluere me frui fundo, si in p̄in. anni non patiatur. p toto anno tenet. j. el. ū. sicut qui promisit diurnas operas si a sexta hora laboꝛat pro toto die tenetur. z vide quādo commit tatur in stipu. faciendi vel non faciendi interesse vel pena in to tū vel pro parte. De legato relicto alicui annua bina die qua liter soluī debeat. j. eo. l. iū. q̄ modus legitimus vsurarum ecce 2 di non possit in vltimis voluntatibus, eadē. l. §. j. † Legatū an nuum primi anni est purum sequentiū cōditionale. j. el. si in fin gulos. z ideo ad heredē nō trāsit. z an salariū doctoꝝ vel alio rum debetur heredibus post mortem: z in quibus differūt z cō uenit legata annua z stipulationes. in annuo legato si moꝛia tur legatarius ante finem anni debetur pro toto anno. j. el. a nobis. licet annuum legatuꝫ finiatur morte heredis testōris q superesse debebat dispositiōe eidē. j. eo. l. annuam. vbicūqz pro relicto a testatoꝛe non competit actio daꝫ officio iudicis. j. eo. l. quintus. Et an officium iudicis sit actio z qs vtilitas pupil li plus attenditur quam voluntas testatoris. An annuū lega tū pereat capitis di. sicut vsufru. j. eod. l. in singulos. qs pign⁹ pretoꝛium z conuentionale possint concurrere. j. eo. l. fundus. z an iure antiquo bona testatoris foreē obligata pro legato. Et si testatoꝛ specialiter obligauit rem aliquā pro legatoꝛe an alia bona sint obligata si non stat per legatariū quominus tota cō ditionem adimpleat implendo partem consequitur partē lega ti. j. eo. l. seio. z legatum relictū fauoꝛe heredis eius morte finis tur: z diminuto onere diminuitur legatū ꝓpter onus relictum. Et an salariū annuū aduocati trāseat ad heredē. z q̄ sentifer quatuoꝛ scholariū duobus recedentibus non habeat. nisi mes dietatem salarū. verba a testatoꝛe prolata intelligunt solū de ordinario nō de extraoꝛdinario. eadem. l. §. medico. z facit qs qui vendit fundū liberum a prestatione decim⁹ nō intelligatur de decima oꝛdinaria, sed extraoꝛdinaria. z q̄ quis non teneat nisi de solitis non autē de insolitis de significato dictionis pre ter. eadem. l. §. vroꝛi. Et his verbis de predūs luciānis prestari volo contianis certū qd non est seruitus constituta: sed annua prestatio que mozte legatarī finit. j. el. gaius. z quo iure agat ad decimam z an possit auferri ꝓpria autoꝛitate. Et si qs le gauit decē super fundoꝛ an fundus sit pignoꝛi obligat⁹: z qs prestans annuatim corbē frumenti non per hoc fit fidelis si le gatarius impeditur implere conditionē per eū in cuius perso na est implenda: ꝓ impleta habetur. j. eo. l. mevia. z qs remos tus ab officio ꝓpter fraudē vel imperitiā priuetur salario suo an liberti teneātur sequi vꝛoꝛem. ead. §. vroꝛ. Et an vroꝛ teneat tur sequi virū peregrinātē. Et an aduocatus teneaꝫ ire ad lo cum vbi est causa. ! legatū ad alimenta licet incertū valet. j. el. si cui. z quale beneficium debeatur imperāti qs sibi ꝓuideat de beneficio cōperenti: an debitoꝛ vel emphyteota possit solue re ante tēpus inuito creditoꝛe vel domino. j. el. eum qui. als in cipit iabolenus plene habet. legatum filie donec nubat videt singulis annis relictum. j. eo. l. legatum. Et de significato hu ius dictionis donec, qs in lucit repetitionē nō z continuationē temporis qs facit si venditoꝛ constituit se meo nomine posside re donec apprehendam corporaliter si semel apprehendi z ceci di a possessione z peruenit ad eum quod meo nomine possidē at legatum. si legatū est de vino qs nascitur in tali vinea si vno anno nō nascitur. Et alīs sic suppletur de annis quo natū est eadem. l. §. vini falcem. legatū annui dimissus per tēpoꝛa causa exonerādi heredem tranfit ad heredem legatarū. j. el. codicil lis ministro nō perente legatū legatarius statim petere potest. ead. l. §. ficho. finito legato finit onus legato adiectū. j. eodē. titia. an z qñ generi per speciē derogaꝫ vel cōtra plene. el. §. q 4 marco. † Si testatoꝛ legat ad pond⁹ qs prestabat ad numerū nihilominus valet legatū. el. §. lucio. mortuo eo cū quo legata ri⁹ moꝛari tenebaꝫ nihilomin⁹ debeē legatū. j. el. annua. lega tū relictū sacerdoti debeē ecclesie. el. a titia. z legatum annuum simpliciter relictū est perpetuū. z an cōmissio facta archidiaco nō trāseat ad successoꝛē z qs ecclesia nō moꝛitur z an sindicus constitutus a prelato eo mortuo finiatur. alienato fundo cui⁹ redditus erat legatus nihilomin⁹ debeē leg. j. el. liberto. Si le gatarius grauat⁹ onere extrinseco patiaē falcidiā nō detrahit fideicōmissario. el. a liberto. qui rogatur restituere partem he reditatis an teneatur restituere solum qs hereditario iure ca pit vel etiā partē quā habet ex fideicōmisso. el. §. filium. z fi dila rio apponitur gratia legatarū fructus debetur si legatarī⁹ nō implet modum z testatoꝛe adiectum restituere teneē legatum eadem. l. §. lucius. † ideo si legatum fratribus ad dotmitoꝛium faciendum: z non faciant tenētur restituere legatum: z an lega tum ad certū vsum possit in alium vsum cōuerti. Et quod de bitoꝛes bannitoꝛū coacti soluere fisco sint liberati vtrū soluens

¶ Ista rubrica sūmat totū titulum succincte ꝛre eā nō sūmo.

Universidad de Deusto
Biblioteca

executori testamenti sine satisfactione liberetur. eadem l. § largus. cessante causa dilationis cessat dilationis effectus. ea. l. §. si. relictum in diem propie reiterabi'em videtur annuum legatum puta in die natalis sui: secus si in die exequiarū: qz tunc semel tantum debetur. ſ. e. l. cum quidam.

1 ☞ Verbum a lege prolatum fm iuris dispositionem limitari debet.
2 Argumentum de vltimis voluntatibus ad contractus est validum.

1 **Cum in annos.** †Verbum. l. indistinctū debet limitari secundum iuris dispositionem ne cadat in absurdum. h. d. concor. C. de decur. l. neminē. libr. x. ibi quo loco detur nec apparet per verosimilia quo loco dari voluerit. Dy. ibi quocunqz loco congruo tamen dy. ibi peteretur. i. peti de iure poterit. Dy. ibi sicuti. ſ. quocunqz competenti loco peti pōt. dy. ibi. facto. i. contracto ex alio genere actu q̄ stipulationis. dy. ibi pe
2 tatur. ſ. debitum in annos singulos. Dy. †Et facit qđ licitū sit arguere de vltimis voluntatibus ad contract⁹ de quo dixi. §. de leg. ij. l. meminis. §. eum qui. Item facit q̄ valeat pactū q̄ qs possit vbiqz conuenire. de quo dixi. §. de admi. tu. l. titium. z me nium. §. j.

a Si cui. Adde bal. i l. j. C. de his q̄ pe. not. an autem papa possit vsuras concedere. vide per bal. in c. būficiū. de regu. iu. in. vj Bar. in. l. cū ifti. de verb. obli. bal. in. l. cum allegas C. de vsuris.

1 ☞ Obligatio ad interesse cōmittit post moram in obligationibus faciendi vel non faciendi.
2 Interesse totale quando committi dicatur z quando non.
3 Promittens in iudicio sistere sub pena si prima die conueniatur incidit in penam totalem.

An annos singulos. Ibi mora secerit. scilicet heres: z sic fecit qđ facere nō debuerit. z ideo cōmittitur obligatio ad totale interesse. vt. ſ. de ver ob. l. stipulationes non diuidunt. §. fi. z. l. si ita stipulatus essem absepe. ibi lz postea. ſ. elapso tēpore idoneo ad culturā. dy. ibi. qz cultura casus ablatiui. Dy. ibi tenebit q̄ nihil videtur decisse cum totū nō det. Dy. ibi det. i. dare parat⁹ sit. Dy. †Et not. q̄ in obligationibus faciendi vel non faciēdi obligatio cōmittit post moram ad interesse. vt hic. z. §. locati. l. si in le. §. colonus. z de re iudi. l. si qs ab alio. §. pe. z ibi de hoc z hec mora qñ purgetur vt plene no. z dixi. ſ. de verb. obl. l. si insula. z. l. si ita quis. §. seia. sed potest opponi q̄ statim legatarius nō potest agere. sed demum expectato fine anni: qz vbi factum successiuū permittit nō tenetur ꝓmissor ad interesse totale sed particulare. vt. ſ. § ꝛ.
2 ob. l. si ita stipulatus essem abs te. in fi. cū similibus. †rñdeo ant mora cōmittitur in obligatione faciēda: qz sit qđ fieri nō debet aut qz non fit qđ fieri debuit. Primo casu ad interesse totale cōmittit. vt. d. §. colonis. z hic. Secundo regulariter nō cōmittit in totum. vt. d. l. si ita. fallit in iudicio z arbitrijs: nā si iudicio fi sti promittas factū est successiuū. vt. ſ. de fideiuſ. l. grege. § . post litem. z tamen si fueris in mora statim ad totale interesse vſ ad totā penā cōuenta teneris. vt. ſ. iudicatū solui. l. iā tñ. §. in hac z l. conquerebar. §. pinde. z. §. si qs cauti. l. si duos. §. fi. sed que ratio diuersitatis iuris facere z nō facere rñdeo qz facere est gratuitus: q̄ nō facere: ideo ꝛc. vt. §. de ipensis in res dotales factis. l. z in totū. z ad. l. aquil. l. ita vulneratus. Jtē q̄ est rō fallendi in iudicijs rñdeo q̄ in extraiudicialib⁹ est certum tps: sed in iudicio est tps incertū. vñ qz non pōt tarari exitus, committitur in totū a pri. sed dices imo tarat⁹ est exitus in iudicio vsque ad trienniū. vt. C. de iudicijs. l. pperandū. rñdeo q̄ ibi est ius nouum. vel dic verius q̄ triennij cōputaꝛ z tempore litis contest. sed an potest ꝓin durare z interesse vel pena ꝓmitti. ppter ea tri
3 ennio durat instāte parte alis posset durare imperpetuū secundum Pe. z de hac materia plenissime dixi in. l. insulā. de verbo.
ob. z ex predictis ptz † q̄ si qs promittat sistere i iudicio sub pena z prima die conueniat. q̄ incidit in penā totalē fm Pet. de Joc vide. C. de fideiuſ. l. sancim⁹. sed ꝓdicta distinctio pe. repro bari vī per fi. huius. l. vbi cōmittit mora in nō faciēdo qđ fieri debet. z statim ꝛtrahit obligatio ad totale interesse nisi rñdeat q̄ non vī prestari qđ debeꝫ operando in parte diei cū opera fit diurnū officiū. vt. ſ. de operis libertorū. l. i. ergo ꝛc. Preterea in prin. huius. l. legatarius excluditur a cōmodo totius culture propter moram: ergo non virū si a totale interesse obligatio committatur. Ray.

1 ☞ Legatum annua bima trima die relictū prestari debet per annuas leg. iles prestationes.
2 Reus non expectata litis contestatione dz exceptiones dilatorias proponere.
3 Usurarum modus legitimus non debet excedi in vltimis voluntatibus.

1 **Si legatum.** Sit relictū sub. ex forma que sequitur. dy. † Et dic legatū relictum annua bima trima die dz prestari per annuas legales prestationes nisi alia voluntas testantis appareat: h. d. z nō est aliqua lex in corpore iuris q̄ ita bene clarificet verba annua bima trima die sicut ista ibi forte ß incipit rñdere dy. vel posses pūctare post istud verbū forte: z rñsio tunc incipit ibi dena. i. decē. Dy. ibi an ergo debeanꝫ in pri. suo priori casu tū relicte sunt inequales. dy. ibi ꝓ portiōe als dispositione. Dy. ibi pēsiones. i. pstāde ꝓtitatis diuisiōes. Dyn⁹. ibi trima die z ñ dixit annua bima: sed omisit ꝓpter celeritatē loquēdi. ar. §. § he. insti. l. j. §. si qs ita. fm dy. ibi voluit z hoc nō cōmisit arbitrio alicuius. dy. ibi vtrū pensionib⁹. i. factis diuisionibus ꝓ o singulis annis. dy. ibi sic accipiendum in dubio. ibi sensisse ꝓponāt. vñ sicut triginta diuidunt in tres equales partes: ita z decē vt quolibet anno pstetur tertia pars. dy. i gl. intolerabili no. ista gl. q̄ optime declarat. l. nepos. quāstatim' al legat. ſ. q̄ intelligit de intolerabili incōmodo. in glo. ſ. dicerem⁹ ibi triennū finē: z sic est ar fm pe. † q̄ reus debeat exceptiōes di
2 latorias quas hz paratas stati ꝓponere nō expectata litis cō testa. licet alis hoc posset vt. C. de ꝓbatio. l. exceptē. pe. z extra de excepť. c. pastoralis. z per dy. de regulis iuris. c. indultū. libr. vj.

a **Sicut.** † Sicut in cōtractib⁹ nō pōt excedi mod⁹ le
3 gitim⁹ vsurarū: ita nec i vltimis volūtatib⁹. h. d. dy. z est bū notabile z est rō q̄: nemo pōt facere qđ leges in eius testamēto nō habeāt locū. §. de leg. j. l. nemo pōt. ibi prestari ab here. dy. ibi hactenus. i. vsq; ad eā quātitatē. dyn. in glo. scz certas. in fi. cōtrariū. no. ſ. de vino z oleo leg. l. quidā. z. l. in glo. allegata in contractib⁹ loquūtur sec⁹ in vltimis volūtatibus.

1 ☞ Legatum annuum primi anni est purum z sequentiū conditionale.
2 Legatum annuum non transfertur ad heredes.
3 Legatum quando extinguatur morte legatarij.

1 **Si in singulos.** † Legatū annuū ꝓ pri mo anno est purū. ꝓ sequentib⁹ cōditionale. h. d. ibi si viuat. ſ. legatarius. dy. ibi z ideo q̄ cōditionale est. dy. ibi legatū annorū sequentiū nō inceptorum tū anni inchoati nō dū finiti integrū legatū ad heredē trāsit. vt. ſ. l. pri. dy. Dy. ꝓ o de. l. post duos. dy. Secūdo op. de. l. nec semel. l. cū si ꝓfinitiōe. z l. firmo. §. fi. z fo. vt in glos. vel aliter vt in suppletione einsdē dicā. Tertio op. de. l. stichus. §. i. z. l. senarius. §. fi. z dic q̄ aliud in stipul. aliud in legato. z vt pleni⁹ scias dic q̄ stipulatio z legatū annuū in duob⁹ cōueniūt z in duobus differūt. primo conueniūt cōceptiōe: qr vtrūq; est vnū q̄tū ad cōceptionē. scōo cōueniūt in primo anno q̄tū ad obligationem: qr in vtroq; est obligatio pūs z pura. z differūt primo penes inspectionē psonaꝝ: qr in legato annuo oi anno inspicit persona legatarij an sit capax. vt. ſ. e. l. i singulos. † Secūdo differunt intermissione qr legatū annuū nō trāsmittit in heredes. vt. C. de leg. l. in annalib⁹. sed stipulatio annua sic. vt. d. l. stichū. §. stipulatio. rō dinersitatis de primo est: qr legatū annuū sunt plura legata. z stipulatio vna z perpetua z quare pluries inspicit ꝑditio legatarij q̄ stipulatoris z quare nō trāsit legatus in heredē. lz stipulatio sic: no. d. l. senatus. §. fi. in glo. secus in aduo catis idem in doctorib⁹ electis ad salariū. ad heredes aut alio rū nō p. l. post duos ꝓ hoc. §. de vsuf. l. lz z si qs. §. si qs operas. z. l. si operas. z. ſ. de stī. ser. l. si seruus cōis meus. Hac in. §. fin. de hoc plene dixi. d. l. post duos. ibi prima vera. † aut ergo certum est q̄ gra exonerādi heredē dimisit per tēpora z tūc nō extinguitur legatū morte legatarij. vt. d. l. nec semel. aut certū est q̄ gra cōstituendi plura legata: z tūc ex tinguit. vt hic. z. ſ. e. l. in singulos: aut est dubiū z tūc si relictū est in causa alimentorum extinguitur morte legatarij: qr alimenta cū vita finiunt si simplicit nō extinguit: sed ad coheredē transit. vt colligit. d. l. si cū pcessitione. z. l. finito. §. fi. qñ dies leg. ce. vt. ſ. e. l. codicil. in princ. ibi eñ vī diuisum fuisse ꝑpter naturā rei q̄ erat prestāda z hoc qñ in legato pfinit tēpus: lz si legatū annuū simplr relinquat non prefinito tēpore tēpore mortis morte legatarij finit. vt. d. l. cū si ne pfinitiōe innuit. z ita loquit. l. j. z. l. i singulos. z. l. gaius. ſ. eo. dy. vel dic q̄ qñ legatū relinquit ab itio diuisum tūc sunt plura: qñ vero relinquit summā per tēpora soluenda: tunc est vnū z purū legatū: z ita intelligunt. ll. contrarie. fm. Ja. z pet. ꝓ dest scire si sint vnū an plura ppr pudiationē. vt. §. ti. ij. l. iij. et iiij. ibi morte stipulatoris. ſ. ipso iure. sed ope excepti. repellitur eius heres

eius heres: qr tūc nō est modus inducende obligatiōis. vt. ſ. de ac. z obli. l. obligationū fere. §. placet vsum. z vide qđ no. z plenissime dixi. d. l. stichū. §. j. de v er. ob. ibi cū notissimi. §. pe. vbi de hoc satis no. z dixi. sed dīa ꝓdicta circa pscrip. nō plz: imo rejecta distinctiōe gl. z opinione bul. teneas opin. nr̄a. q̄ est verior fm Ja. de ra. z pe. ꝑ quibus est. ſ. de operis libert. l. si bona. Ultimo inducit hec lex. in ar. ad qōnē qua querit si emphyteota cessauit soluere per. xl. annos an ecclesia possit petere pensionē saltem preteriti tēporis. de quo dixi. C. de prescrip. xxx. anno. l. male agitur z. l. cū notissimi. §. fi.

1 ☞ Legatarium de principio anni attigisse sat erit in annuo legato.

1 **Nobis.** † In legato annuo sufficit legatarium attigisse de principio anni. h. d. z est notabile in gl. ibi vel sol. vt. ibi. ſ. in. d. l. si operas z eodem modo rñde ad. l. defuncta. e. ti. Dy. in fi. autē. sed vt ibi no. Dy. z. §. de assesso. l. diem functo.

1 ☞ Legatū annuū non finitur morte heredis testatoris.
2 Legatum annuū morte finitur quemadmodū z vsufructus.

1 ** **Annuā.** † Licet legatū annuū finiatur morte legatarij tū finit morte heredis testatoris q̄ prefidere debeat dispositione eiusdē. h. d. z istum casum nescio alibi nisi hic. dy. ibi ad ludos. ſ. licinos. dy. ibi heredes sub nomine appellatiuo secus si ꝓpio. vt. ſ. e. l. scio. in fm. ibi ad tps. i. donec phiberēt heredes. Dy. ibi quot annis. i. singulis. dy. in gl. i. ibi de spectacu. l. j. mo de mayna. l. j. li. xj. in gl. vl. ibi fm. R. hāc tz dy. ſ. e. l. in singulos. z dic qđ nō est plr: nā z legatū annuū eo tpe finit. ſ. cētū annis sicut z
2 vsufructus. † nā sicut vsuf. finit morte ita z annuū legatum. vt ſ. e. l. in singulos. cū ergo vsufr. centū annis finatur non solum morte ergo ꝛc. nec ob. litera dū dicit i perpetuū. nā intelligo in perpetuū fm naturā rei de qua agit. i. fm naturā legati. ar. §. pro soc. l. j. Ja. de ra. sed dy. cōtra. vt. d. l. si vsufru. notatur pro quo facit. ſ. e. l. annua. §. fi, z de vsufru. l. an vsufructus.

1 ☞ Officiū iudicis dak vt defuncti voluntas seruetur.
2 Officium iudicis loco actionis deficientis datum an possit di ci actio marrem habens obligationem.
3 Voluntas patris seruari non debet si pupillo non expediret.

1 **Quintus.** † Ubicunqz pro relicto a testō re nō cōperit actio dak officiū iudicis vt defuncti volūtas seruet. h. d. dy. vel dic dispositio que respicit solū testatoris autoritatem nullam obligationem vel acti. parit: lz qđ per officiū iudicis executiōi mandet offendit per tria exēpla z vide qđ no. C. de his q. vt in dignis. l. nō ops. ibi esse nollet istud est primū preceptū. dy. ibi. eisqz apud quos alij dicunt. vt. ſ. sequit. dy. ibi aureos. x. istud sunt secundū preceptū. dy. ibi si tutores dati filijs impuberis. dy. ibi: nam ea res. i. dispositio testatoris. dy. ibi. eo pertinet. i. hūc effectum hz. dy. ibi. sine periculo dare omittat. ver. pōt. z hic legas ver. ita qz vsqz in fi. d. dy. ibi. qđ autoritatis. i. q̄ equū est ser
2 uari ꝓpter autoritatē defuncti seruādā. dy. ibi. dūtaxat. i. q̄ magis sunt seruanda ex defuncti autoritate q̄ ex obligatiōis virtute. Ol. ibi. ascripsero. i. te dānauero vt monumētū facias. dy. ibi. interest illi⁹. ſ. coheredis q̄ facias. dy. ibi ad autoritatē. ſ. seruandā tū ita obligationē no parit. dy. ibi. scriptura. ſ. ista que sequitur liberi ꝛc. dy. ibi. nullā obligationē. i. liberi nō cōpellun tur stare vbi mater elegerit. dy. vt vbi iussit. i. vbi mater elegerit. dy. ibi. mozari iussit. i. ꝑ. dy. ibi. significat. i. fiue hoc legatū relinquat cōtēplatione eoꝝ apud quos ꝛc. dy. ibi. debeatur qa si filioz cōtēplatiōe relictū. dy. ibi. z magis est in dubio. dy. ibi ꝓuidētia filiozum. i. ad hoc vt filijs ꝓuideret. dy. ibi feciſſe videatur. ſ. decē relinquere singulis annis noie alimentorū. dy. ibi autoritas sola. i. nō dispositio que obligationē variat. dy. ibi. si interuentu iudicis. iudicis officio. dy. exposita litera colligę vnū ad qđ sepe allegat. ibi sta z ex quo apparet solutio ōstiōis quā
2 Bal⁹ disputauit in brocardis. ſ. j. vtrū officiū iudicis qđ dak loco deficientis actiōis sit actio z habeat matrē obligationē: vt est officium quo petit in integrū restitutio: vt. d. de mino. l. q̄ si mi nor. §. fi. z quo petunt salaria aduocatoꝝ z similiū de quo hr. ſ. de variis z extraor. cognitio. l. j. hic eñ aperte colligit q̄ nō est actio oū dicit nulla obligatione parit: certum est aut actionē o riri ex obli. vt. §. de pcu. l. lz. ea obligatio. z. ſ. de except. rei iudicate. l. z an cadē. §. actiōes. ergo ex equitate z no ex obligatione. ꝓ hoc. §. de actio. empti. l. q̄ per collusiones. §. j. de reli

gio. si quis sepulchrū. z de peti. here. l. hereditas. §. j. z. ſ. ad treb. l. deducta. in prin. q̄ etiā loquunt de officio qđ habeat actionē z concludunt q̄ nō sit actio. Jtē ꝓ hoc q̄ officiū loco deficientis actionis ꝓpositū nō est exceptio. vt. §. de peti. her e. l. plane. z de hoc satis no. per dy. insti. de actio. in princ. in lectura sua. Item no. arg. q̄ vbicunqz. l. dicit ꝓ relicto a testatore n ō cōpetere actionem. vt. ſ. ad treb. l. lucius. §. meuia. cū simil. vbi de hoc intelligi debet de ac. q̄ ex obligatiōe descendit: officius aūt qđ ad fui esse obligationē non requirit vī hab ere locū vt defuncti autoritas conseruet: vt hic ps. dy. z faciūt ꝓdicta an petēs officio iudicis debeat dare libellū de quo dicetur in specu. de restit. in inte. §. j. ¶. vlt. z plene dixi de officio ꝓcōsul. l. nec qcq̄. §. vbi decretū i scēa lectura z no. z dix. §. de interro. act. l. i. ver. itē quali officio offe
3 ratur libellus. † Jtē no. q̄ nō semp volūtas patris seruāk si appareat nō expedire pupillo imo pupilli vtilitas attēdik. vt z. §. de confir. tut. l. vtilitate. z in concor. ibi notatis in glo. hec est duplex. i. duobus modis pōt intelligi. j. dy. in. e. gl. ibi. duo precepta primū ꝓsequitur in ver. ita qz scēz in ver. si aūt ꝓ cibarijs. dy. in ea gl. ibi vbi mozari z an istud preceptū sit seruādū. R. et q̄ nō semper vt dicto ver. ita qz. Ol. in fi. z an pro istis alimētis cōperat petitio rñdet dict. ver. si aūt. Ol. in glo. imo pontificali ibi cogēdus ſz nō iure actiōis. dy. in gl. q̄ ibi. sepeliet alias sepeliet z male. dy. in gl. etiā si ei⁹ cōmodū in fi. alias ictpit ausidi⁹. dy. in gl. qđ pōt ꝓsumi ibi supabūdabit z sic si min⁹ expēdit pupillus redit. vt. §. de leg. ij. lucius. §. j. z no. in dubio ꝓsumi ob filij ꝓuidentiam relictum vt. §. de leg. j. quid ergo secundum Jaco.

** Casus singularis.

1 ☞ Legatū annuū nō extinguitur per capitis diminutionem
2 Usufructus simpliciter relictus an pereat minima capitis diminutione.

In singulos. Jn quo differt legatū annuū ab vsufru. legato hic agitur ibi capitis dimunitiōe etiā minima fm iura digestorū. dy. ibi. nō finit legatū annuum. dy. ibi. cū vsufr. relict⁹ simpliciter nō diuisus p tēpora. dy. ibi, finiat etiā minima capitis dimi. Dy. ibi legari ita potest ita qđ repetitio vtilitatis cōtinet. dy. ibi. ei do. que adiectio seu repetitio in an
1 nuo legato nihil operatur † cū legatū annuū capitis diminutio ne nō extinguat. vt. §. ꝓpo. dyn. ibi ampli⁹. ſ. quā in vsufruc. dy. ibi ꝑ hoc legato annuo. Dy. ibi legatū in integrum. Dyn. ibi. eos fructus quātūcunqz maturos. dy. ratio est qz legatū annuū est momentaneū z ito cū momēto ius eius sit percipiendū statiz cedit. §. eo. si in singulos. ſz vsufruf. est successiuus ió ꝛc. z sic intelligę. i. stā. z. §. de vsufruc. l. defuncta. §. j. z facit qđ sacerdote mortuo fructibus nō collectis qđ fructus heredi nō debeatur ꝓ hoc. C. de annona z tribut. l. j. lib. x. z plene dixi. §. sol. mat. l. diuortio. ver. itē quero. Jtē no. qđ hic ꝛ simile qđ etiā in pluribus discrepat qđ cōueniat qđ est notandū pe. in glo. ſ. legatū in
2 fi. dicas † qđ olim vsufru. simpliciter relictus peribat etiā minima capitis di. fm glo. que est. ſ. de vsufr. legato. l. j. in fi. sed textus videt cōtradicere qđ relictus in singulos annos nō peribat capitis dimi. quācunqz ꝓpter repetitionis autoritate que depze henditur ex cōmemoratione temporis. vt. §. qui. modis vsufr. amittatur. l. j. §. vl. z. l. ij. ver. si nō morte. dy. in glo. vt z. §. in fin. sed non lapsu temporis centum annorum quod secus esset in vsufru. vt ibi no. z de hoc dixi. §. e. l. annuam.

1 ☞ Pignus pretorium z conuentionale quis potest habere.
2 Bona omnia defuncti an sint pro legato obligata.

1 **Tendum.** Jbi recte petek. † No. quē posse pre ꝓtorij pign⁹ z cōuentionale qđ est notabile. Ja. ibi hoc admittēdū. ſ. qđ legatarij mittatur in possessio. si nō caueat de legato soluēdo.
2 dy. † an aūt alia bona defuncti sint obligata ꝓ legato iure antiquo videk qđ nō nisi ea tñ que testator obligauit. vt hic z. §. de transact. l. cū hi. §. vni. z. ſ. e. l. gaius. sed iure nouo dicūt quidaz qđ nō solum ea que testator spāliter obligauit, sunt obligata ſz etiā oja alia bona ei⁹. vt. C. cōia. de lega. l. j. vbi de hoc z de separatione. l. creditoribus. z. ſ. vt in posse. leg. l. is cui. §. postq̄. sed certe posset dici qđ cū generalis obligatio sit inducta in fauorē defuncti, vt eius volūtas seruet si testator puideat, speciali obligationę q̄ ñali cuius fauore inducta renūtiasse videatur. vt. C. de pactis cōuen. l. vlt. dy. in cōtrariū multū facit. C. de pigno. l. ij. z qđ dixi. ſ. de fundo instructo. l. quesitum. §. penultī.

1 ☞ Legatū eius morte extinguitur cuius fauore relinquitur.
2 Legatū qđ ob causam relinquitur fm eandem determinatur.

Universidad de Deusto
Biblioteca

3 Aduocatus an debeat habere totum salarium sibi si clientulus transegerit.
4 Verba testatoris indefinite prolata ad quid referri debeant.
5 Statutū quod villa debeat emendare incendium in villa ortū an habeat locum in incendio ex fulmine orto.
6 Preter dictio, quandoq; includit & quandoq; excludit: amplius & restringit.
7 Legans que in vita prestabat non censetur legare ea que suipsius causa prestare solebat.

Seio amico. Si nō stat per legatarium quominꝰ totā cōditionem adimpleat adiplēdo partē ꝫsequit̄ partē legati ad quā allegat. Ite ad aliud. ſ. † qs legatū relictū fauore heredis eiꝰ morte finit. Uel sic diminuto onere diminuit emolumentū qs ꝫtemplatiōe illius oneris erat relictū. h. d. Dy. Et est notabilis casus. z no. qs labor & pecunia diuisionē recipiūt aut ergo gña legatarij aut gratia filiorū aut est dubium: & tūc aut stat per eū p casum cōtingēte in psona filiorū. dy. & vide. C. de legatis. l. j. & ibi p Cy. & me p dy. extra de reg. iuris. c. imputauit. li. vj. ibi recepit vnde cū labor sit diminutus & pecunia cōtēplatione laboris relicta diminuitur. dy. Not. ergo quod iuris est de toto quo ad totū & de parte quo ad partē. vt ꝛ. ſ. de cōdi
2 & demonstra. l. penul. ꝛ. & de rei vendi. l. que de tota. † Secundo no. q legatū ob causam relictum determinatur scōm causam si bi submissam. nam licet legatū annuū sit perpetuū cā simplr relinquitur. vt. C. de legatis. l. in annalibus. ꝛ. & l. pri. tū si relinquitur ob causam. ſ. vt gerat negotia filiorū fm causam determinatur vt cessante causa cesset legatū. ar. ſ. de iure patro. l. adigere. ſ. quāuis. sic & cōtractus ob causam determinatur fm causam vt. ſ. de dolli excepť. l. ij. ſ. ij. si quis. & de cōditio. ob causā p totū. & est arg. ad qōnē si miles promisit salarium annuum aduocato vt defenderet hoies suos & moriatur: an heres eiꝰ debeat habere salarium & videť qs sic q; debitū annuū inter viuos transit in heredes. vt. ſ. & l. ſi in singulos. no. & dixi. i. l. a nobis. sed dic p hāc. l. qs nō q; cessat causa. & ideo hec promissio determinaťp causam. vt dixi. Jac. de ra. de hoc etiā dixi. C. de aduocatis di
3 uersoꝝ iudicū. l. post duos. & de suffragi. l. j. & etiā arg. † quod si clientulus promisit aduocato certū salariū p causa sua & trāsegit qs habere debeat salariū p̄o rata laboris de quo. ſ. de ver. obli. l. cōtinuus. ſ. ſi ab eo. & plene no. & dixi dicta. l. j. C. de suffrag. Item est argu. contra seruientes scholariū qui tantū salarium petunt a duobus scholaribus quantū percipiebāt a quatuor quorum duo recesserunt. In glo. nō etiam mozientium ibi contemplatione heredem lex illa loquitur in casu dubio: q; si in casu certo nulla esset dubitatio. Dyn.

a a **Medico.** a Uerba a testatore prolata indefinite ad
4 ea sola referri debent que certā erogatiōis formā & ordinē habuerūt nō extraordinariā & incertā. h. di. Et p̄o hoc. ſ. tit. j. l. sempronio. qs facit ad questionē si monasteriū cōcessit cuidā clerico fundū & pmisit eū liberū ab exactione decimarū postea pfeťbr parochialis petit decimā. nunquid monasteriū defendere teneatur: & videtur qs sic vt hic: q; ordinari am nō p̄stare videť pmittere. ſz cōtra q; extraordinariā tātum videtur permittere ar. ſ. de cōtrahē. em. l. fistulas. ſ. frumenta. nō ob. ifte. ſ. nā hic legādo q̄ vnꝰ p̄stabat duplex erat interpretatio q; cōmune cōsueuerat quedā p̄stare: & q̄dā nō cōtinue: ideo in dubio videtur potius ad ea se referre que continue p̄stabat. Jac. de ra. facit etiā ad aliam questionem que fuit de facto padue vbi est statutum † qs ville teneantur emendare dāna
5 que fiūt in eoꝝ locis p incēdiū: accidit qs in loco de motagnana districtꝰ padue ortū fuit incēdiū vi fulminis ita qs magna pars ville fuit cōbusta dubitabatur an locꝰ esset forme statuti ista. l. est ar. qs non quasi statutū noluit obligare ad insolita & p̄o hoc. ſ. de dāno infecto. l. fluminū. ſ. vitiū. in contrariū est dictus. ſ. frumenta. Ite est ar. p̄o rustico iurāte se p̄staturū filio que pater p̄stabat qs od id soluī tenebitur qs ex forma obligationis debebatur. dy. in fi. illa que p̄stabit ex forma cōuētionis nō ex liberalitate. dy. in gl. ibi vel similia sed in habitatione secus vt. j. ſ. ij. q; erat certa. at hic loquitur de incertis.

b b **Libertis.** Adde bald. in. l. j. C. de le. 6 qui reputat istū textū singularem.

Uxor. Preter includiue. dy. in glo. facit. ſ. in fin. ti. ſ. de penu legata. l. nam qs. ff. in. vbi dictio preter restringit non ampliat: sed precesserat genus cuius significatio restringitur hic species in qua continetur postea expressium: & eodem modo ponit includiue. vt. ſ. de pigno. act. l. j. & hoc p̄cedente oratione affirmatiua precedēre negatiua potest poni includiue si primo nominat totū negatiue & postea pars affirmatiue. & collige arg. ad questiones. dixit imperator cōcedo caltra que habeo in comitatu bonoñ. nam etiā illa que sunt in comitatu boñ. videbantur concessa: quia dictio preter auget hic nō excipit. cum exceptio debeat esse de regula. Dy. ad hoc in speculo delegato. ſ. videndū. ver. quid si indulgent & de ista dictione preter, vide qs no. p arch. xiij. q. ij. ebō. & xxiij. q. v. c. nō est nostrum. & plenissime dixi in alphabeto dictione preter.

Libertis. b Si testatrix legat quod viua p̄stabant
b nō videť ea legare que suipsius causa p̄stare solebat. h. d. dy. quod est mirabile & notabile ibi. & ideo q; ea non cedunt legato que sui causa p̄stari solita erant. Dyn.

1 Legatum annuum morte legatarij finitur.
2 Decime quo iure peti possint.

Caius. † Annuū legatum morte legatarij finitur. h. d. vel clariꝰ per hec verba et prēdus pontianis p̄stari volo nō videtur seruitus cōstitutа sed magis annua p̄statio que mortuo legatario finiť & per hoc. ſ. de cōtrahē. emp. l. fin. & fin. & lectura R. est vera & illa Jo. falsa. & cōtra textū ibi legatū nō adimit: vt solitū. dy. ibi defuncto legatario cui legatū erat prediū vineatum Dy. ibi predia vineata. dy. Dyn. qs sit seruitus. vt. ſ. de vsufruc. leg. l. si quis ita. so. hic testator voluit heredē p̄stare nō autem pati qs legatarius acciperet: & ideo non est seruitus q; natura seruitutis est vt consistat in patiēti & nō autem vt aliquid debeat. vt. ſ. de seruitu. l. quoties. ſ. seruitu. Preterea seruiēꝰ personalis persone conceditur: sed hic non ad personam sed ad rē fuit sermo directus. Secundo op. de l. veluti. ſ. de seruit. rusticorum prediorum. solu. eodem modo potest esse & alia. ſz q; seruitutes respiciunt rei dominantis indulgētiā quod hic nō fuit & ideo nō est ius personale nec reale. vt eo. ti. de seruitut. rustic. predio. l. ergo. ſ. fi. Ex predictis colligitur † quo iure agatur ad decimas quod si ius decime consistat in patientia. ſ. quod rustici cuius pati teneatur sacerdoti decimam a cipere egerur cōfessoria si vero non consistat in patientia sed rusticus ipse confuerit p̄stare agetur conditione ex canone fm pe. & ad hoc qs no. & dixi. ſ. de vsufruc. l. si quis ita. alij dicunt qs petat officio iudicis: de hoc no. xv. q. j. moderamine. & roffre. formatlibellum super hoc in libello iuris canonici qua act. petatur decima: & speculator formatsimiliter in titulo de decimis: & facit quod no. extra de decimis. c. cua nobis. ij. in gl. ij. ex quibus colligitur quem nō posse capere decimam ꝓpria autoritate de quo dixi. C. de in deis. l. nullus. circa fin. & vide etiā qs notaui. ſ. de pollicitat. l. si quis rem. ſ. si decimā. sed pone qs quis ꝓmittat annua. r. super fundo nunqd pignoris fundus tenebitur videtur qs nō. vt hic C. de legatis. l. vlt. in fi. Tu dic indistincte q; sic sine inter vinos sine in vltima volūtate. nā dictio super. obligationē iportat vñ supponere est res obligare. ar. huiꝰ. l. ſ. de rebus eorum. super rubrica & de lega. ij. l. codicillis. ſ. j. ſ. instituta. Jaco. de ra. et pet. & in auť. vt immobilia ante nup. donat. ſ. j. vide etiā qs notaui de operis noui nūtia. l. fi. Ultimo collige arg. fm dynū. qs licet ꝓbetur aliquē obligatū esse ad p̄standum cōtrē frumēti q; diu p̄stitit qs ideo nō p̄sumatur fidelis sed p̄cessisse p̄sonalem obligationē. dy. in gl. si annue. in fi. prima vera. dyn. sine dicat ex predio pontiano. vt. d. l. fi. ſ. fi. de cōtrahen. empt. pe. in glo. ſ. propter illam ibi exposcit. vt. ſ. de seruit. rustico. pred. l. ergo. in fi. old. in fi. hoc verū iure isto hodie vero diceremus obligatum esse q; oia bona testatoris sunt obligata p̄o legato. vt. C. cōmunia de lega. l. j. Jac. & dyn. de hoc dixi. ſ. de l. si fundus. dy. Qs verū nō credo in re alij legata. nam illa nō esset obligata alijs legatis. vt. dicta. l. j. C. cōmu. de legatis. ne quod vni cō ceditur &c. vt. C. qui potio. in pigno. ha. l. assiduus. ſ. exceptis.

1 Legatarius legitime impeditus conditionem legati implere nihilominus consequetur legatum.
2 Aduocatus locum cause non tenetur sequi si remotus sit.
3 Rusticus obligatus ad capos annuos ad domū domini eos portare tenetur.
4 Peritus qualiter in dubijs respondere debeat.

Meuia. † Si legatarius impediatur implere cō
1 ditionem per eum in cuius persona est implenda nihilominus consequitur legatū. h. d. dy. ibi publius aūt meuiꝰ. ſ. nepos ille. Ol. ibi si nō propter fraudem. nam tunc secus esset: & sic est ar. cōtra assessorem qui remouetur ab officio propter fraudez vel imperitiā. vt non consequatur salarium. dy. vt. no. C. de assessio. l. diē funcro. in fi. de quo plene dixi. C. de officio prefecti pretorio orientis & illyrici. l. si quos. ibi iustam causam. vt quia imperitus. dy.

c **Uxor.** c Ibi ea aūt. ſ. vxor. dy. ibi dirimenda est. ſ. vtrū
sit iusta causa vel nō. dy. vñ si habet iustā causam pficiscendi liberti eam sequi tenētur al's nō: & hoc erit arbitrium boni viri. dy. ibi rūdit nō posse. no. & nō pōt respōderi sim pliciter vbi res exigit distinctionē ibi cū proficiscēs ex iusta causa. Dy. in fi. in hoc aūt nō solū spacij lōginquitas sed etiā itineris difficultas attenditur puta per loca montosa. vt. xxiij. q. j. pudenda. & est iste. ſ. arg. an vxor teneatur sequi virū peregrinātem quocūq; vadat. de quo nota. xxiij. q. j. si quis necessitate. & extra de coniu. lepro. c. peruenit. & plene dixi. C. de vxo. milit. l. j.
2 Item ar. † aduocatus nō teneatur sequi locum cause si remotus seu longinquus fuerit. p̄o hoc. ff. de p̄ocu. l. sed & hec. ſ. nō solum. & C. de suffra. l. j. Ite p̄o fidelibus imperij vt non teneatur sequi imperatorē si reditus feudi non sufficiunt ad expēsas itineris nisi supplet expensas. p̄o hoc in vſi. feu. de pace tenen. ſ. ſi. & dixi. ff. de leg. l. de quibus. sed quid est qs committitur arbitrio boni viri. & dic an iusta causa proficiscatur & an prope vt longe & an semel vel sepius. istud enim cōsistit in facto. vt. ff. de sta. ho. l. arethusa. & an debeat dare sumptus fm ꝑe. Item facit q; si vir reliquit alimenta extra domū si nolit stare in domo: q; hic est arg. q; nō nisi habeat iustam causam recedēdi. ad hoc
3 facit. C. de leg. l. j. & quod ibi dixi. † Item facit q; rusticus qui tenetur p̄stare capones annuatim teneaťeos deferre ad domū domini. nec ob. ff. de transact. l. cuz hi. ſ. in causa. quia heres nō sentiebat aliquod commodum a legatario. rusticus autem habet rem a domino ꝓpter quam p̄stat capones. de hoc plene dixi. C. de epi. & cle. l. iubemus. & facit. ff. de consti. pecu. l. rē illa.
4 & qs hic instruitur † peritus qualiter debeat in dubijs respōdere q; non precise nec absolute sed cuz distinctione. p̄o. hoc. ff. de lega. l. fideicommissa. ſ. cū esset. & de postu. l. ij.

1 Legatum alimentorum valet quis incertum.
2 Legatum annuus ꝓsumitur in causam alimentorum.

Si cui. † Legatum alicui relictum ad alimenta
1 licet incertum bene valet. h. d. Dyn. ibi relictus. & ad alimenta. Dy. ibi mela ait & male. Dy. ibi si minus. & si non erat solitus testatori aliquid p̄stare in fi. & ex valore patrimonij. vt. ff. vbi pu. educ. debe. l. iij. in pun. Dy. & est arg. l. ista p̄o impetrantibus quod eis puideatur de beneficio competenti vt extra de preben. c. cuz ſz apostolum. & c. p̄o illorum. quod prouidendum est eis ſz cōditionem persone sue. vt hic & ff. de vsufruc. l. sed & si quid. ſ. j. Jaco. de ra.
2 in gl. vlti. ibi quantumcūq; incerto dicentes † omne annuum legatum ꝓsumitur in causas alimentorū sed prima tutio: est. Ja. de ra. ibi de leg. ij. l. quidam. imo est de leg. ij. & vide qs not. in glo. ſ. de ali. & cib. leg. j. libertis. ſ. pe. ibi approbatur secunda so. huius gl. & eam sequitur Ray. per. l. quidam. de vino & olea lega. Un. de pisis. & ad. l. ff. ti. ij. respondent q; ibi legatus erat omnino incertum nec poterat ad certitudinem reduci. Pe. etiā dicit q; licet glo. hic innuat q; sit speciale fauore alimentorum & vltime volūtatis q; legatum incertum valeat qs hoc non est verum nec hic est aliquod speciale q; hic nō erat legatum incertū: nec in. l. quidam. ff. ti. ij. q; poterat ad certitudinē reduci.

1 Emphiteota an possit domino pensionem soluere p̄o futuro tempore.
2 Debitor ante tempus an possit soluere inuito creditore.

a **Eam qui.** a Als incipit Jabolenus si dila
tio adiciaťheredis fauore heres ante soluēdo liberaťsi aūt i fauorē legatarij ante soluēdo nō liberaťnisi res salua fit. h. d. ter. & glo. Dy. ibi capiētis. i. in fauorē eius cui erat restitutio faciēda. Dy. ibi
1 & no. q; facit ꝓlus & dz legē adimplet. & est hec. l. ar. & ad qōnē an emphiteota possit soluere pensionē ꝓ tpe futuro volens sibi puidere ne res aperiantur in dām per cessationē solutionis. et videtur q; nō q; cōgruo tpe dz fieri solutio. vt. ſ. de sol. l. si soluturus. Preterea si nō cogit soluere ergo nec ecclesia cogi dz recipere. preterea videtur expressum in. l. qui rome. ſ. de verb. obl. vbi de hoc dixi. ecōtra qui plus facit q; dz videtur facere qs dz. ad idē. ff. cōi diui. l. is cū quo. & l. si arborē. sol. fm quosdā qs nō liberetur. vt. ff. de consti. pecu. l. item illa. ego dico q; liberet. vt. ſ. de stat. ulib. l. ij. ſ. stichus annua. Dy. vbi de hoc dixi. & C. de iure emphi. l. j. ver. sed quid. Si emphiteota dubitās circa hoc
2 cū queritur & an debitor ante tempus possit soluere creditore inuito. distingue aut quis teneatur in diē aut sub cōditione: si sub conditione soluendo ante existentiam cōditionis non liberaťvt. ſ. ad trebel. l. sed si ante. & est ratio q; ante conditionis euētū nulla est nata obligatio. vt. ſ. de ver. ob. l. cedere diem. ergo nulla potuit tolli per solutionem sed aduenięte conditione icipiet obligatio & liberatio oriri si in diē aut dies erat apposita fauore debitoris & hoc est certum & tūc ante diem soluendo liberaťr. & potest soluere creditori inuito. vt hac. l. vl. ff. so. ſ. de solu. l. qs in diem. & de act. & ob. l. qs quis. de ver. obli. l. cū qui. ſ. quoties. de re iudic. l. intra dies. & C. de fideic. l. post mortē. vbi de hoc. aut fauore creditoris: & est certum. & tunc nō pōt creditori inuito solui ante diem. vt hac. l. in p̄in. ff. de leg. ij. l. si ita relictum. ſ. pegasus. vbi de hoc. & de vſur. l. in fideicōmissis. ſ. cū prudius. aut fauore vtriusq; & tunc non pōt ei inuito soluere nisi offerat omne interusurij medij temporis: vt. d. l. qui rome. de ver. obli. aut dubitaťcuius fauore & tunc p̄sumitur adiecta dies in fauorē debitoris. vt hic in glo. vnde potest soluere ante diem creditori inuito. vt. ſ. de reg. iur. l. cum tempus. vbi de hoc no. & dixi. & de ver. ob. l. quoties in diem. Dy. & Jn. ſ. qñ dies leg. ce. l. si cum p̄finitione.

Seruus. Ibi interim. i. ante. & annos & ante
libertatē cōsequatur. Dy. ꝓ hoc ſ. de ali. leg. l. cū vnus. ſ. verbis. in glo. vl. in fi. prima versio. Ol. hoc non credo si testator id voluerit videlicet vt existente conditione libertatis virtus eius trahatur retro ad tempus mortis vt nō soluz p̄o excurrētibus annis post existentiā conditionis sed etiā p̄o preteritis a die mortis posset peti legatū iure actionis: sed iste casus nō est coaptabilis litere vnde primam credo veriorem. & iste in se verus foret p. ll. illas. vel ibi stipulabatur talis persona que erat capax tpe cōceptionis stipulationis & tpe existentis conditionis: hic aūt legabatur tali qui nō erat capax legati tpe mortis & existēte demū conditiōe vnde nō pōt retrotrahi ad id tps quo capax nō fuit. sed fm primū intellectū. ista dicit q; pendente conditione legatum nō petit sed alimēta sibi ab herede p̄stare. Ol. vel fortedic q; etiā interim peter legatū sibi relictū in singulos annos q; videtur in dubio alimētorū cā relictū. vt. ff. & l. ſ. in singulos. & no. ſ. ti. j. l. codicillis. sed officio iudicis tū vt hic dicitur cum similibus. & hoc dicitur in litera alimēta p̄stari &c. & expone & legatum annuū ad alimēta relictū: aduenięte aūt cōditione pōt peti iure actionis p̄ sequētibus annis: & sic diuersificanť effectus q; plura sunt lega. vt. ff. & l. cum in annos. Old.

1 Legans filie decem donec nubat singulis annis legare videtur.
2 Donec dictio, repetitionem seu, continuationē tpis inducit.
3 Quoad dictio, repetitionē importat.

Legatum. Iste est casus pulcher & nota. & vide Jac. de bel. in auť. de nup. ſ. qz nō. co. iiij. si lego filie. r. † donec nubat videz sin
1 gulis annis legare. h. d. dy. ibi presens & semel. Dyn. opp. d. l. numis. & eo. ibi relictis numis exiguiores debentur et sic qs minus est accipit: ergo & hic qs minꝰ est accipi deberet. ſ. vt, vno anno tū debeat sol. fm Ja. de ra. speciale est in testamētis vt plenior fiat interpretatio. vt. ſ. de reg. iur. li. in testamētis. & qz etiam fauor dotis hoc suadet & cōgruitas verborū hoc de iderat: si essi semel tū p̄staretur nō esset bona quięteria: vt. ſ. de an. & ar. leg. j. plancius. & ff. de vsufru. defuncta. ſ. fi. fm Pe. & idē dicit Ja. de ra. cōtractibꝰ: vt. ff. de leg. j. si qñ. & de vsur.
2 l. si stipulatus. † & no. q; hec dictio donec, inducit repetitionem seu cōtinuationē tpis: & sic est ar. bene validū in qōne illa: qdaz vendidit mihi domum & constituit se meo nōie possidere donec a a **Esq.** Adde Bar. in. l. si ita. ſ. pegasus. ff. de leg. ſ.
corporaliter possessionē acquireret: concedens mihi potestatem eam apręhendendi ꝓpria autoritate: ego apprehendi eam & tenui aliquo tpe processu tpis: cecidi a possessione & peruenit ad illū venditorē: modo est questio an meo nōie possideat: & per cōsequens possidebam eius ministerio & possim iterū ꝓpria autoritate apprehendere. videť q; nō quasi illa verba, donec corporaliter apprehenderet referebant ad primā vicē tū. ar. ſ. de verb. fig. l. boues. ſ. hoc sermōe. vñ cū semel apprehenderim expirat virtus illorū verborū qbus cōstituit se meo nōie possidere. in strariū est. l. ista. vbi verbū donec inducit repetitionē vt sic quoties ad eū puenat videat se cōstituisse ꝓ me possidere. & ꝓ hoc. C. de iure deli. l. fi. ſ. donec. & bene. ff. de excu. tuto. l. titius. vbi † verbū quoad. qs equipollet huic verbo donec: repetitionē iducit: imo qs plus est quandā cōtinuationē inducit. Dy. facit etiā si testator reliquit vxori vſufruc. vel alimēta donec mozaretur cū filijs suis quo tpe debeanť de quo. ff. tit. p̄ori. l. cōubinā. ſ. vxori. et C. de leg. j. & ibi de hoc & de significato huius dictiōis donec: vide in alphabeto dictione donec.

b **Uini falerni.** b Ibi domi nascere. i. vnica domi
posita. Dy. ibi quotannis. i. singulis annis. Dynus. & est argumentum p̄o eo qui locauit prędā. Dy. vt si vno anno nō potuit cōductor affectū petere qs nihilominus teneaťfi sequētes vel precedētes anni sufficiūt & ad b **Uini falerni.** Adde Angel. pulchre i l. fideicom. ſ. tractatuz. ff. de iudi.

Universidad de Deusto
Biblioteca

hec faciunt concor. que sunt in glo. z maxime l. cum certis. de vino tritico z oleo. z vide quod ibi no. in glo. i. similis exposito. ff. de ver. ob. l. vbi aūt non apparet. in glo. vl. ista gl. allegat duas concor. que sunt contrarie. ff. de vino leg. l. cū certus. z. l. ex eo. et ideo dic vt in eis no.

1 ☞ Legatū annuū in heredē trāsit ꝑpter naturā rei legate.
2 Legatarius pōt statim legatū petere ministro nō accipiente.

1 **Codicillis.** †Annuū legatū ꝑpter naturā rei legate transit ad heredē. h. d. dy. vel clarius: petitio legati annui diuisi p tēpora exonerationis causā transmittitur ad heredem. z est nota. casus: ibi. vel ex his. s. filius natus. dyn. ibi a quibus. s. liberis. dyn. ibi ad annos. xxv. ista prefinitio certi tpis tollit contrarium. de. l. si in singulos. ff. eo. vt patet. ff. qū dies leg. ce. l. si cui prefinitione. ibi a titio testatore. dyn. op. de. l. in singulos. z. l. si in singulos. ff. e. so. patet. dyn. vel dic qs testator legauit heredi suo nōie heredis z heres heredis ꝛc. vt. C. de hered. instit. l. fi. nec ob. ff. de vsufru. l. cū antiquitas. vbi de primo herede tū intelligitur: q: ibi m vsufru. ne proprietas reddatur inutilis proprietario. vel verius dic q hic testator taxauit tēpus: z ideo dicus tempus cuilibet heredū datur. vt. ff. qū dies leg. ce. l. fi. cū prefinitione. ff. a. dera.

2 **Sticho.** †Ministro non accipiēte legatū statim non expectato tpe pōt legatarius petere. h. d. sed quare illo medio tpe non est apud heredē rū. q: hic dilatio erat apposita in fauorē legatarū cui erat restitutio facieda. dy. ibi et medio recipias z de hereditа. commu. quousq: legatarius seu legatarii habeant. xxv. annos. dy. ibi centum semel tantum prestanda. dy. ibi cōmendatos. i. quousq: cōmendatos habere voluerit dictos alumnos. dyn. itē facit iste. §. q si mater legauit filio aliqua vsufa que voluit ad eū pertinere post certū tēp⁹ z medio tpe remanere penes patrē ipsius filii si ipse filius intrat monasteriū qs statim abbas possit ipsa vasa petere. in cōtrariū facit. ff. de condi. z demon. l. publius. §. i. ff. de. l. y. dicūt q cogitatus est super solutione sed potes dicere aut dilatio erat fauore patris z habet locū. l. publius. §. i. z in dubio presumitur fauore patris debitoris. vt. ff. eo. l. cū qui. als incipit iabolenus. si erat dilatio fauore filij tūc statim peti pōt vt hic.

1 ☞ Onus fideicōmissi adiectū legato finitur ipso finito.

1 **Ptia.** †Finito legato finitur onus fideicōmissi quod erat legato adiectus. h. d. dyn. ibi quot annis. i. singulis. dyn. ibi pleno iure. i. quo ad ꝓprietatē z vsufr. qs facit ad ea que dixi. C. de epi. z cle. l. raptores. super verbo pleno dñio. ibi debeantur per heredem titie ad quam redit vsufru. cū proprietate solidatus. dyn. ibi relicta fuerit sed vsufr. est finitus per mortē fructuarū ergo finitum est onus prestandi alimenta. dyn. vt dixi in summario. ibi z rei. s. prestatione alimētorū. dyn. in glo. tunc enim. in fi. vbi de hoc dixi: z hoc ideo q precedit oratio negatiua secus si dicet affirmatiua q: tūc exciperet siue negaret ꝛ quoscūq; iu dic q semper excipit de precedentib⁹ sed excepto qnq; opaī affirmationem vt qū precedit oratio negatiua, interdū negationem vt qū precessit affirmatiua, z sic forte predicta cōsideret effectū. Ol. z dic vt in alphabeto dictiōe nisi: in glo. als ea. rei ibi q est contra: ratio q: ibi onus nisi ꝙ recipit in persona grauati hic sic z ideo non fit translatio oneris personalis. ar. ff. de vsufru. l. sed z si quis. §. operas. Ray. z concor. cū isto. §. z quasi est idem casus. ff. de ali. leg. l. fichus. §. titia.

1 ☞ Species generi non derogat si legatum speciale sequatur: z generale precedat.
2 Maritus vxorem suam sanctissimam quandoq; vocat z quādoq; reuerendissimam.
3 Codicilli non tenēt dispositionē testamenti.
4 Generi per speciem qū derogetur.
5 Testatore legāte cuilibet fratrū decē z prioi bibliā an habeat prioi vtrūq;.
6 Legatū ad pondus valet prestitum ad numerum.

1 **Qlimarco.** Als. §. z breuiter. h. d. † Si legatū generale precedat speciale z vtrumq; sit legatus eidem persone generi p speciem non derogatur. h. d. vel clarius: legatari⁹ specialis admittitur nihilominus ad legatum generale si cū signi ficatio verborū admittat. Ol. ar. cōtra. ff. de ali. leg. l. alimēta. §. basilice. z. l. alio. §. fi. sed sol. vt in glos. ff. ibi generale legatū erat ob eandē causam. Ol. z vide no. p dy. extra de reg. iur. c. generi. li. vi. Et qs no. ff. de ver. ob. l. doli clausula. in fi. z no. q † marit⁹ vocat vxorē dñm sacrissimā alibi reuerendissimā in auf. vt iudi. sine quoquo suffra. §. hoc olim. col. ii. z vide. ff. ad trebel. l. heredes. §. peto. §. si. prioi. l. vxorē. in prin. z in alphabeto dictiōe vxor: in terminis potes ponere casum sic. quidā habebat plures amicos iter quos erat marcus hō doctus cui certa annua pstabat: puta decē aureos instituit sibi heredē vxorē suā z ab ea petit de amicis suis curā habere ne qd eis deesset. deinde legauit marco octuaginta. Queritur nūquid marcus ex generali legato habebit que sibi testator i vita pstabat nō ob legato speciali. z rndet q sic. z cōcor. ff. de stip. ser. l. si seruus cōis sibi. Et no. q p ista ꝛba ne qd desit: videt legare q i vita pstabat ex psumptione vt. ff. ti. i. l. sempronio. §. fi. Op. de ali. lega. l. alimēta. §. basilice. fol. vt. ff. dixi. sed so. Dy. nō videt ꝓcedere p. l. libertis. in pn. eo. ti. de ali. leg. sed ipse rndet vt ibi spāle z gñale exprimebatur in diuersis voluntatibus. z in. §. basilice. exprimebat vtrūq; in eadē volūtate: sed forte ista so. nō est vera q: codicilli reputant pars testamēti z legata in codicillis vt ex testō petunt: vt. ff. de iure codicil. l. ii. §. vlti. nec video rōnē diuersitatis. † Preterea sequereturꝙ codicilli tenerēt dispositionē testamēti qs est falsus: vt. e. ti. l. si quis cū nullū. z ideo alij vt ff. de. z sequaces dicūt qs hic precessit gñalis enumeratio primo sed in. §. basilice spāls. ita etiā in. d. l. libertis. nā enumeratio libertoꝝ manumissorum in testō erat spāls respectu enumerationis oim libertoꝝ q post ea facta fuit z est rō fm eos qz nō est verosimile q q spāliter enumerat aliqua postea vellit cōprehēdere sed vni prioi est ꝓposita gñalis post ea sequit specialis. cūc vtrūq; videt cōprehēdi sed istud est ꝓtra l. quinquaginta. ff. de pha. Itē aliud pere sunt codicilli aliud testamētū: vt. C. de codicil. si ide. vel dicēdū fm eū qs in. §. basilice. z. l. libertis. erat leg. trū nō reiterabile. s. legatū alimētorū qs nō recipit iterationē: vt. ff. de vsufru. l. dūs. z ideo cū queritur qñ eadē ꝑsona bis notat sub gñali z spāli enumeratione vtrū virtute vtriusq; admittat refert aut legatū est reiterabile aut non. si est iterabile aut ꝓcedit gñalis z sequit spālis aut ecōtra vt. ff. de. cū est. Si nō est reiterabilis tūc semel tū accipit: sed vtrū accipi at gñale tū vel spāle tū de hoc est dubiū nec ꝓdicta sunt ꝑ dicta fm. dy. positā. d. c. gñi. circa medium vbi dicit siue ꝓcedat genus siue sequat semp spēs derogat gñi qz illud verū qñ diuersis ꝑsonis legatur vni in gñe alij in specie hic qñ eidē. colligē ergo sic fm Dy. aut legatū gñale z spāle relinquit in diuersis volūtatibus aut in eadē. primo casu vltima tenet siue in vltima sit spēs siue genus. vt. d. l. legatis. vt. ff. de ali. z ci. leg. Scōo casu aut relinquit ob eādē cām aut ob diuersas aut simpliter. † Primo casu gñi ꝑ spēm derogatur. vt. ff. de ali. leg. l. alimēta. §. basilice. Secūdo z tertio casu nō vt hic. l. q marco. vel fm pe. aut generale z spāle relinquitur ob cām non iterabilē. Primo casu tū semel debet: vt. d. §. basilice. z. d. l. libertis. nā causa alimentoꝝ nō est iterabilis. vt. l. dūs. §. i. §. de vsufru. Scōo casu aut gñale precedit z sequitur spāle. aut ecōtra. primo aut vtrūq; debetur, vt hic z. l. si seruus cōis. de stipu. ser. scōo casu generi per spēm derogatur: vt. d. l. dolī clausula. de ver. ob. z rō est qz qñ generale precedit fm sui naturā iam cōprehēdit oia sub se cōtēta: z ideo spāle subsequēs nō est sic potens vt possit derogare in his q iam sunt cōprehensa: sed qñ spāle precedit z posterea ponitur generale qz appositio ꝓprii specialis impeditur oia cōprehendere verū est illud qs solet dici qs facilius impeditur faciendū ꝙ iam factū: vt. ff. de his qui sunt sui vel alieni iur. l. patre furioso. sed contra hoc op. de. l. seruo manumisso. ff. de pecu. leg. Tres qz verba trāsposita idem significant. vt. C. de testa. l. preposteri. sol. illud procedit quando species vni z genus alteri sed si eidem tūc habet locum verba Petri. Et vide quod no. ff. de vsufru. lega. l. alu. et de auro z argento lega. l. in argento. §. f. Ultimo facit ista. l. ad questionem. † si testatoꝛ legauit cuilibet fratri conuentus predicatorum decem. deinde prioꝛi legauit bibliam an prioꝛ debeat habere decē non obstante speciali legato bibliе sibi facto. z ista lex facit quod sic. de hoc dixi. C. de leg. l. cū questio. z per Bott. C. de epi. z cle. l. presbyteros. z vide etiam de ista materia quod no. ff. de reg. iur. l. in toto. de alimen. leg. l. alio herede. in glo. presumenda. in. fine. preterea ibi generale z speciale ob eādem causam. Dynus.

6 **Lucio.** †Si testō: legat ad pōdus ꝙ pstabat ad numerū nihilominus valet legatum. h. d. Dy. ibi tria subaudiꝛ sic sūt duo legata. Ja. ibi an eadē. l. que vina pstabat ff. de ver. ob. l. cū sub vna. vel dic eadē. l. tria pondo auri. ar. ff. de leg. j. l. si sic. §. j. Jaco.

1 ☞ Legatum nō extinguitur mortuo eo in cuius persona erat implenda conditio.

Legatum

2 Legatum quod sacerdoti relinquitur contemplatione ecclesie fieri censetur.
3 Ecclesia christi nunq; moritur: synagoga autē satane destruet.
4 Papa vices suas alicui committente an trāleat ad successores talis commissio.

1 **Annua.** †Mortuo eo in cuius persona erat implenda conditio nihilominus debetur legatū. h. d. Et concor. C. de leg. l. j. z quod ibi plene no. z dixi. z glo. hic allegat ꝓ concor. l. in testamento. de condi. z demon. que vere est cōtra z dic vt ibi. z. ff. eo. l. scio.

a 2 **Atitia.** †Legatum relictum sacerdoti videt relictū ecclesie. h. d. Dy. z legatum annuum sine prefinitione temporis simpliciter relictum perpetuo videtur esse relictum. ☞ De. Et vide qs not. C. de sacrosan. ec. l. j. z per Jo. an. in nouella. de reg. iur. c. primilegiuꝰ personale. quod posuit. ff. de re. iuris. l. in omnibus. Item post obitum. s. mei testatoris. Dy. in glo. ii. in fi. vbi de hoc. z facit quod no. C. de aduo. diuer. iudi. l. restituende. extra de offi. deleg. quoniam abbas. de testa. requisiti. z per Jnno. z de priuileg. cum olim. z in Specu. de instru. editione. §. nunc vero. ver. quid erit in prelato. † Item no. ꝙ ecclesia nunq; moritur. vt. xu. q. ii. c. ecclesie liberti. z ꝓ hoc extra de rescrip. c. si gratiose. lib. vi. qs facit si canonicus vel prelatus vel administratores ciuitatis constituant syndicum nomine ecclesie vel ciuitatis quod durat mandatum etiam post mortem eoꝝ de quo no. per Jnn. extra de foro compe. c. dilecti. contrarium tamen est hodie. vt in cle. de procu. c. vlti. vbi de hoc. † Si papa committat vices suas alicui archidiacono an talis ꝛmissio transeat ad successorem vide Barth. bzir. cvj. q. que incipit. esto quod nōs papa. z communiter dicitur ꝙ si sub nomine appellatiuo z tunc transeat si sub ꝓprio nō si sub vtroq; inspicitur quod cesserit. de hoc extra de offi. deleg. c. quoniam abbas. z dixi plene. C. de sac. san. ec. l. j. z quod dixi. ff. de leg. ii. l. licinius locusta. facit etiam ad questionem ambasiatoꝝ mediolanen. de qua vide qs dixi. ff. so. ma. l. si vero negotium. z facit. ff. e. l. cū quidam. z. l. seq. sed cōtra predicta qñ apponitur nomen ꝓprium z appellatiuum qs inspici debeat qs precedat. multū facit. ff. de penu lega. l. nam qs. §. fi it. z legetur. vt ibi dixi.

1 ☞ Legatum in reditu fundi consistens valet: fundo etiam p heredem alienato.
2 Legatarius onere extrinseco grauatus falcidiā nō deducit cōtra fideicommissarium.
3 Fructus veniunt in restitutionem dilatione in fauorem legatarū data.
4 Legatū solutum renocaf: legatario modū adiectū nō implēte.
5 Legatū ad aliquid faciēdum relictum si nō fiat est auferendū.
6 Minister electus ad distribuendum non tenetur satisfacere.
7 Executor liberatur si qs soluere debebat per alium soluatur.
8 Debitores an liberentur soluendo procuratori effecto decepto ri qui tempore constitutionis erat fidelis.
9 Effectus cessat causa ipsa cessante.

1 **Liberto.** †Alienato predio ꝙ heredes cuius tenet legatus in reditu ea forma qua fuerit legatus. h. d. Dy. Op. de. l. si fundū. ff. de leg. i. vbi nō videtur posse rem alienari sine consensu legatarij sed ibi res legata alienabatur hic aūt nō erat res legata sed certa quātitas fructuū rei. Item videt cōtra qz ibi nō petit res legata sed ꝓtiū sed ibi erat res alienata cōsensu legatarij seruātis tū sibi ius petēdi ꝓtium. vt. ff. de leg. ii. l. codicillis. §. insula. Et no. d. l. si fundum. Ol. ibi vēdiderunt forte magno ꝓtio vnde legatarius illius ꝓtij forte petebat vsuras sed nō auditur qz industria heredis fuit ꝓceptū ꝓtiū. vt. j. ad. l. fal. l. iii. Dy. in gloss. que tū. ibi titus. j. l. fundi. qz solā personale obligationē habet legatarius. vt. ff. eo. l. gatus. vbi plene no. Ja. z ideo ab heredibus venditoris pstant. z per hoc. ff. de leg. j. l. nihil. z qs ibi no. in glo. vl. in fi. z vide qs ibi no. in gl. qnquagesimas legatas z debitas esse. Dy. j. §. pri. in glo. f. debere. als si reditus ibi ad plus quartā cū testatoꝛ nō excedit in legādo substātiā bonoꝝ als secus. vt. l. in quātitatis. §. fi. j. ad. l. fal. Dy. in glo. no. legatarium ibi in qualibet earuꝫ. no. certe. imo. no. i. l. ii. illius ti. Dy. ibi. l. fi. §. j. qz ibi dicitur vnciarū numerus hic ipsa res legata. Dy.

2 **Liberto.** †Legatarius grauatus extrinseco onere z si falcidiā patiatur non tū ipsam deducit contra fideicōmissariū si tātū remanet in legato qs ad onus fideicōmissi sufficiat. h. d. Dy. z Old. ibi annua. r. erat ergo onꝰ fideicommissi extrinsecū non intrinsecū. Dy. ibi ex reditu. i. occasione reditus que pertinet ad legatariū. Dy. ibi qui. ff. credit⁹. Dy. ibi abstulit qs esse nō deberꝫ sed solū quartā sed ita fuit de facto. Dy. ibi, z barc. ff. qs diminuto legato relicto liberto dñi z onus fideicō. Dy. allegāt iste. §. fi cōcunt ibi vēdere fundū ꝓ decē libris minus ꝙ alicui alteri z fundꝰ tūc valebat quinquaginta hodie nō valet nisi. xv. q tenear eū dare tibi. ꝓ quinq; in cōtrariū facit qz magis est donatio ꝙ vēditio qz donarem. r. z nō reciperē nisi. v. z sic debēt denotari a poētione vt. l. queritur. ff. de sta. ho. z sic esset donatio z nō vēditio. z ꝓ hoc. ff. de cōtra hen. emp. l. si ex causa. primā tenent Rof. z Ly. ꝓ isto. §. z ad cōtraria respondent q quo ad dijudicandū eā vēdit z nō donationem attendi debet ꝓtium qs valebat tpe promissionis. s. quinquaginta z hoc respectu est venditio non donatio. ꝓ hoc ff. de leg. j. l. si quis testamento. §. j. z vide que dixi. d. l. queritur. ff. de sta. ho.

a ¶ Atitia. Adde q iste §. facit ad re lictum psone sub nōie dignitatis vt deat relictū dignitati vt psone. z vide per bal. in. l. hac cōsultissima. C. q test. fa. pos. z no. in. c. registi. de testa.

Filium. Qui rogat hereditatis partē restituere heredi videt rogatus restituere quatenꝰ deest ad dimidiā cōputato eo ꝙ heres detrahit ꝙ falcidiā. † Itē si dilatio adiicit in fauorē legatarij fructus debēt venire in restitutionē. h. d. Dy. ibi eiq;. s. filio. Dy. ibi ei restituere. s. nouercā. Dyn. ibi si aliquā. i. quartā partē alterius uncie. z vide in alphabeto. Dy. ibi semissem. i. dimidiam totius hereditatis. dy. ibi an qs: expone an. i. ideo: qs. i. qz. dy. in glo. qs erat. in fi. sed videtur qs sit restituēdū demū illud qs iure hereditario cepit nouerca nō iure fideicōmissi: vt. ff. ti. j. l. titius. penul. char. sed dicas sic presumi ex mēte testātis: ideo qs etiā filiū grauauit vt nouerce restitueret. ar. ꝙ hoc. ff. ma. l. ii. yero nō remunerādi. §. idē petrus. z Ja. z facit qs no. j. e. l. quod pater.

4 **Lucius.** †Si legatarius nō implet modum a testatore adiectum legatur sibi solutū reuocatur. h. d. dy. ibi ꝓcipit subaudi z quedā nouanerūt vt patet ex sequētibus. Ol. ibi adiudicauit. z sic per iniurtā iudicauit: q: aut fuerunt sta centū relicta sub modo quod videtur quo casu nō debuit noīa adiudicare nisi ꝓtius cautione exacta. vt. ff. tit. pri. l. legatū. quod non fecit. aut sub conditione z tunc nō debuit adiudicare nisi conditione impleta vt. j. de condi. z demon. l. q heredi. ff. i. z tū dicitur debitores liberatos. vt. j. patet ibi conditionibus. i. modo. vt. j. de manumiss. testa. l. meuia. dyn. ibi adimendos contra rempublicā. dy. ibi soluerūt reipublice. no. casum e: pressum ꝙ debitores bannitoꝝ si soluāt fisco coacti sunt liberari. dy. de quo plene dixi. j. de solu. l. creditor. z ꝓ hoc. ff. ti. ꝓtori. l. paulo calimacho. §. fi. Old. ☞ Itē est ar. ꝙ si relictum fratribus aliquid vnde faciāt dormitoriū z nō faciāt qs eis debeat auferri relictū. ꝓ hoc. C. de leg. i. si legatarius. z. j. ti. j. quidam. Ja. in glo. i. efficaci. ibi. j. de exper. ba. imo est. C. li. vi. in fi. vnde in aliōs vsus conuerti non pōt cōtra voluntatē defuncti. in auf. de nō ali. §. sanctissimas. Ja. de ra. tu dic ꝙ aliqñ relinquitur aliquid reipublice in certum vsum an possit in alium cōuerti refert an vsus in quē destinatus est sit inhonestus vel inutilis z tunc in aliam causam conuertitur. vt. ff. eo. l. j. i. legatum. vbi de hoc aut est honestus z utilis z tunc aut potest fieri de pecunia legata. z tūc nō conuertitur in aliā causam nisi autoritate principis als reperit ꝙ heredes z sic intelligitur iste. §. aut nō pōt fieri qz a prin. vel ex post facto per. l. falci. diminuta nō sufficit z tūc pōt in aliā causam cōuerti: vt probatur. j. de admi. rer. ad ciui. perti. l. legatā. z est ratio qz cū possit ex pecunia relicta fieri in totum ꝓ parte nihil fieri posset qz deficeret forma que ex consummatione contingit: vt. j. ad. l. fal. l. si is qui. §. quidaꝫ. ☞ Petrus.

6 **Largus.** †Minister ad distribuēdū electus satisfacere nō debet nisi fiat pauper testatore ignorāte. h. d. dyn. ꝓ hoc. j. si cui plusꝙ per leg. fal. l. diuus. vel sic non imputatur heredi si soluat commissario ad distributionē electo nisi ipse cōmissarius post testū viuente testatore fiat non soluendo ꝓ hoc in Specu. de instru. edi. §. nunc vero aliqua. ver. quid si heres. z dixi. C. de epi. z cle. l. nulli. Opp. de. l. pecunie sotē. z sol. vt ibi. dy. ibi z alūno meo iste titius erat libertus z alūnus suus. dy. Ultimo allegatur iste. §. qs heres soluendo fideicōmissario seu executori testamēti liberetur siue ex actione cautionis ad idem. ff. e. l. quintus. in prin. ar. contra. ff. de leg. j. l. si a pluribus. sed dic aut pōt imputari heredi culpa cautiōis omisse z tūc hꝫ locū qs ibi si aut nō z tūc hꝫ locū qs hic si. cautionē aūt exigere dꝫ quotiescūq; ille cui soluit petit cōmodū defuncto: vt cohereꝫ vel legatarius: vt. ff. tit. pri. l. si tibi. de ali. leg. l. pecunie. de condi. z demō. l. titia. z. d. l. si pluribus. als non nisi ignorante testatore ad paupertatem vergeret. vt hic z. j. si cui plusꝙ ꝑ leg. fal. l. diuus. Dy. † Credo ꝙ solutio facta ei qui debebat de manu executoris percipere liberet executorem. vt. j. de bonis libertorum. l. libertus. §. si titio. z de dote prelegata. l. §. idē iul. vbi de hoc dixi. z vide etiā qs. dixi. ff. de in rem verso.

Universidad de Deusto
Biblioteca

l.iũ.ff.z idem labeo.in fi.etiã eo casu quo executori dar actio et facta executori similiter liberet ab eo cui debebat restitutio fieri nisi possit culpa iputari omisse satisfdati.vt hic.qñ añt possit culpa imputari hȝ locũ distinctio ꝺicte additiõis. Dy.ibi nuda añt cautiõe locũ nõ hȝ qi illã semp debẽt heredes exigere a simplici ministro.vt.ff.qñ dies leg.ce.l.firmio.ff.i. sed contra videf.ff.de cõdi.z demõ.l.qbus diebus.ff.fi.sed dic ꝙ ibi fuit legatũ sub mõ.vt no.z.ti.l.eas.in vlti.glo.est z ꝺdã alia cautio de restituendo hereditatẽ fideicõmissario ꝑ parte decedẽtiũ in qua ꝙ ꝺã idẽ dicũt sicut i superiori vȝ ꝙ simplex ꝺicẽ cautio.vt.ff. de ali.leg.l.iũ.z de adi.leg.l.iũ.ff.qs ita.z ad legẽ falc.l.pe.ff.i.satisfdat.ho cũ fideiussore nõ vt is cui ꝑleg.fal.l.diuus.z sic tenebat Ja.de are.qs glo.tenet in.l.diuus.qs ois tam satisfdatio ꝙ cautio cesset in hoc casu.Dl.Itẽ facit iste.ff. ad questionẽ ꝙ no.
8 ff.de sol.l.ff cũ comeliũ.qs si feci† pcuratorẽ generalẽ qui est diligẽs z fidelis z fact⁹ est baratator qs debitores ei soluẽtes nõ liberentur.pro hoc.ff.de confir.tuto.vel cura.confir.z.C.de furl.falsus.in vlti.questione.

9 **Pater duos.** †Cessante cã dilationis cõcesse cessat dilationis effectus fideicõmisso adiecte.h.d.Dy.ibi anniuersaria adiectiuũ ꝑcedẽtis verbi seu substãtiui cõditio.Dy.ibi pcipiẽdi reditus z tunc habeas oim. Dy.ibi ẽstarek si habes.ff.reditus.sed si habeas reditũ:tũc debes hic habere prestarenk.Dy.ibi preuentus.z sic finita fuit tutela.Dy.in glo.hec verba.in fi.z.ff.hac.l.ff.filium.Dy.

1 ☞ Testator qñ cognoscatur aliquid annuatis relinquere.

1 **Cum quidam.** †Nota ꝙ vbi testator reliqt aliqd prestãdũ i diẽ reiterabile vr annuatim relinquere.vt z.ff.e.l. annua.ff.fin.z hoc verũ cũ ꝓprie z eque vno anno sicut alio est reiterabile.Secus si nõ ꝓprie.vbi ergo testator relinquit die suarũ exequiarũ.z.sacerdoti z sacerdos habuit tpe mortis seu exequiarũ nõ audiat si petat sequẽtibus annis:qr ꝓprie intelligiẽ de die quo traditur sepulture sed de alijs annis improprie.ar.cũ verbũ põt ꝓprie z improprie accipi in dubio in ꝓpria significatione accipiẽ.vt.ff.si ager vec.vel emphi.l.i. Per. Itẽ facit ꝙ immunitas concessa simpliciter intelligatur perpetua ad hoc facit.l.sequẽs.z.ff.de consti.prin.l. bfificiũ. cũ ibi no. z.ff.de reg.iur.c.decet.li.vi.in glos.i.die tali.in fi.z facit qs not. insti.de inge.ff.fi.

1 ☞ Homo liber in perpetuum operas suas locare potest.
2 Usufructus per tempora diuisionem recipere potest.
3 Heres non potest demolire fructuario prohibente.
4 Legatum ad calicẽ emendũ conuerti põt in emptionẽ libroꝝ.
5 Jus futurum renunciatione tollitur.
6 Usufructuarius ad reedificationem conferre tenetur.
7 Tunc dictio,temporis extremitatem importat.

De vsu z vsufructu.z habitatione,z operis per legatum vel fideicommissum relictis. Rubrica.

Ista rubr.sũmat subsequentem titulum.

Superrubrica. De significato istoũ verboꝝ vsufruc.redit⁹ habitationis z operis vide in alphabeto sub singulis literis.z vide.ff.de ſ. sig. l.frugem.cũ ibi no.ꝙ seruitus seruitutis esse nõ possit.ff.e.l.i.z an seruitutes sint i bonis z extra bona z an possint legari vel pignori obligari.z de argumẽto a toto vniuersali:z integrali qualiter ꝑcedat affirmative vel negative:z alia vtilia de seruitutibus realibus z psonalibus.differentie inter legatũ vsufruc.z operaruꝫ. z habentur.ff.e.l. hois
1 ope.† ꝙ liber homo possit locare in perpetuũ operas suas.ff.e. l.hois quoꝝ.ꝙ legatũ vel stipulatio non possit incipere a casu: in quo inchoata extingueret.ff.e.l.vsumfructũ.si stat per heredẽ quo minus vsufr.legatũ prestet tenetur ad estimationẽ sicut z debitor rei perempte post moꝛã.ff.e.l.si vsufr.mihi.z an re perempta sit petẽda ipsa res vel estimatio z qui tenetur ad factũ vsqꝫ ad certũ diẽ z nõ fecit an peti debeat factũ vel itereſſe.z si famulus fugit a dño per aliquos mẽſes an liberetur seruiendo totidem mẽſibus vel teneatur ad intereſſe.† z qs vsufru. recipit di
2 uisionẽ per tpa secus in alijs seruitutibus ꝙ famulus infirmus debeat recipere ſalariũ vel nõ.ff.e.l.opere.qs vsufru.relict⁹ municipibus finiẽ centũ annis qs est longissimũ vite hois tps.ff.e. l.si vsufr.municipibus.z an idẽ in ecclesia.z de alijs modis qb⁹ finiẽ vsufr.z qñ verbũ refertur ad casus quoꝝ vnus est singularis numeri z alius pluralis:qs põt esse pluralis z singularis numeri:z est bona grammatica quod legatũ caducũ vel quasi transeat ad heredem cũ onere.ff.eo.l.si ab eo.quod copulatiua cadẽs inter res non simul compatibiles resoluatur in disiunctiuam.ff.e.l.si titio.z facit ad questionẽ si testator reliqt vxori
3 dñam massariã z vsufructuariã.si legãt habitatio singulis annis vel certa quantitas pro habitatione qñ ſolui debeat.ff.eo.l. habitationis† phibẽte fructuario heres nõ põt demolire sed si ante phibitionẽ demoliat nõ punit.ff.e.l.heres.z sic nõ ẽ illicitum punit.z no.de virtute denũciationis.z ſi duo placẽtini velint ſe submittere iurisditioni parmen.ꝙ possunt prohiberi per placentinos:sed ſi ante prohibitionẽ ſeu submittant valeret ꝙ vsufru.ſit diuiſibilis alie ſeruitutes non:licet habeant interualla.ff.e.l.cum vsufru.ſi duobus ſeparatim relinquitur vsufru.qlibet habet inſolidum non cõiter.ff.e.l.duobus.legatum habitationis quoad viuet vnum est forma ingrediendi z transeũdi ꝙ fundum seruatur ſm consuetudines testatoris:ſi ciuitati legat
4 ad opus illicitum debet reduci ad licitũ.z est ar.† ꝙ legatũ ad emptionem calicis possit conuerti in emptiones libroꝝ:z cui legatum est vt vadat vltra mare z impeditus vadat ad alĩ loco cum quod cõsequatur legatũ: z an heres possit intereſſe diſtributioni commiſſarũ:z an modus impoſſibilis in dando vitiet legatum re.ictum liberalis in codicillis nominandis non valet ſi postea non nominentur.ff.e.l.qui plures.interdum valet scriptum plus ꝙ actus.ff.eo.l.ſi alĩ.z vtilia de materia an generi ꝑ ſpeciem derogetur ſi plura legata ſunt alternatiue vnus pure aliud ſub cõditione:effectus cõditionis trahitur etiam ad pure relictũ.ff.e.l.titio.ſi fructus dari debẽt de manu heredis non est ꝓprie vſufru.ff.eo.l.patroni.dictio tãtuꝫ excludit qñqꝫ nõ oẽs casus ſed aliquos tantũ.ff.eo.l.licet.an vſure nomẽ deberi antur legato vſufr.bonoꝝ.ff.e.l.vxori.z an publicatis bonis publicẽtur noſa:z an vſufructuari⁹ facit fructus ſuos ante ſatiſdationem preſtitam de vrẽdo arbitrio boni viri z an creditor qui accepit pignus inſolutum ſolẽnitate ſtatuti nõ ſeruata lucretur fructus ſi item tanꝯ bone fidei poſſeſſor:an eos cõputer in creditũ ſi teſtator in reliquendo fideicommiſſum erret in iure credens vſufru.morte non finiri mutuo eſt fideicõmiſſuꝫ.ff.
5 e.l.qui fructus.ſicut perimitur res ſic ſpecies rei habẽde.ff.eo. ſempronius.† z facit vt prenũciatione tollatur ius futurũ. duo coniũcti habenk loco vnius.e.l.ff.vſufru.relict⁹ vxori ſcienti matrimoniũ non tenere nõ valet.ff.e.l.vxori.tributa z indictiones incũbũt fructuario per legatariũ perit morte fideicõmiſſarij non legatarij.ff.e.l.ſi quis vſufru.heres ſoluẽdo partẽ vſufr. vel ſatiſdando liberatur.ff.e.l.cui vſufru.z facit ꝙ heres emphiteo.ſoluẽdo partẽ nõ cadat ab emphiteoſi licet coheres nõ ſoluat:ſi colono legetur vſufru.fundi quem tollit agit vt liberet ab actione locato.e.l.ff.ſi diuiſio prediũ fructuarij facta per heredem non prẽiudicat fructuario.ff.e.l.is qui.verba adulatoria ſeu enunciatiua nõ inducũt fideicommiſſuꝫ.ff.e.l. generali.z ibi plene de hoc ſubſtitutus vſufructuario prefertur illi ad quẽ venire debet iure conſolidationis.e.l.ff.filium.ap.eoꝝ que ſunt in domo vel fundo nõ cõtinenk mercis cauſa parata.e.l.ff.vxori.z an in obligatiõe generali veniãt mercimonia.z quod licet exercitio cõfirmet regulã nõ tamẽ eaꝫ extendit ad caſus ſui natura
6 nõ cõprehẽſos ſub regula.† Uſufructuarius tenetur cõferre ad reedificationẽ.e.l.ff.lucius.ceſſante cauſa impulſiua legãdi non ceſſat legatũ ſecus in finali.e.l.ff.duas filias.legatum vſufruc. ſubſtitu.in locũ annui legati ſapit eius naturaꝫ.ea.l.ff.heredis. heres ſoluendo eſtimationẽ certe partis vſufru.liberatur z ſolvere tenetur deductis oneribus.e.l.ff.ſi an generi per ſpeciẽ rogetur.ff.e.ſempronio.an debeatur habitatio ſolita preſtari ie gataꝛio ſi alĩ legata eſtiꝺom⁹ z quid debeatur legatario ꝑ verba que viuus preſtabã.e.l.ff.qui per totũ.verba que inducũt re petitionẽ legati inducũt etiã cõditionis legato adiecte.ff.e.l.cõdicilliis.z ſi aliquis cõceſſit duobus in emphiteoſim.vt eis moꝛtuis ad cũ reuertatur an vno moꝛtuo portio eiꝰ reuertatur ad dñm.fideicõmiſſum relictum a curatore inutiliter dato valeret
7 e.l.ff.qui ſempꝛonium.† Dictio tũc extremitatẽ tẽporis notat.ff. e.l.vxori.erroꝛ facti preſcriptionẽ nõ impedit z qui legauit rem videtur legare ius qs in ea habet.ff.e.l.ſticho.legato vſufru.boꝛoꝝ de oibus intelligitur.ff.e.vxori.z facit ſi teſtatoꝛ reliqt vxorem dñaꝫ maſſariã z vſufructuariã vbi nõ eſt ingreſſus nõ põt eſſe regreſſus.ff.e.l.filios monoſyllabꝛa:z equipollet monoſyllabe cũ.ff.e.l.illi cum illo.fructus annuos legare vel vſufru.parasunt.ff.eo.l.cum ita.an fructus immaturi ſint fructuarij.ff e.l.in fructu.quod facit ꝓ heredibus ſacerdotum infirmoꝝ q colligunt fructus immaturos.Et an fructus ſati ꝑ colonũ debeatur ſibi poſt terminum vel dño refert legetur vſufruc.quote an certarum rerum.ff.e.l.vlti.

1 ☞ Seruitus de iure ſeruitutis eſſe non potest.
2 Partiũ poſitio ſequitur ad poſitionem totius.

Seruitus

Seruitus realis differt predicamẽtaliter z ſeruitute perſonali.
4 Uſufructus eſt inalienabilis.

1 **Nec vsus.** †De iure ſeruitus ſeruitutis eſſe nõ potest ſed ſi fuerit de facto cõſtituta legatario per incerti conditionem eidem cõſulitur aduerſus heredeꝫ vt de facto vſus ſeruitutũ preſtetur.h.d.Et diuiditur.l.iſta in tres partes. Primo ponitur quoddam dictum.Secũdo reſpondet tacite queſtioni.Tertio remedium adhibet ad primũ dictũ.secũda pars ibi nec erit vtile.ſ.legatũ predictũ.Dyn.ibi.qr id.i. ſeruitus ſeruitutis.z ſic non colligitur hic qs quidã colligũt z male.ſ.qs ſeruitus nõ ſit in bonis noſtris nec extra bona qz hic loquitur de ſeruitute:ſed de ſeruitute ſeruitutis.z no.bene hũc ter.qui alibi non eſt.z vide de qs no.ff.de vſufru.earũ rerũ que vſu conſu.l poſtꝙ.in gloſſ. ab eo qui debentur.vel dic ꝙ aliquis vicinus legauit ſimpliciter vſumfructum vie vel itineris ꝛc.z dicitur ꝙ non habet iſtaꝫ ſeruitutem qz nec eſt in bonis legãtis nec extra bona qz res ſua nemini ſeruit:ſed heres tenetur vt preſtet facultatem eundi ꝛc. z per hoc conſequitur legatarius:vt aut illud preſtetur aut ſeruitus conſtituitur cautione exacta.vt.C.de vſufru.l.cũ antiquitas.z vide quod ibi no.z.ff.de ſerui.ruſti.prꝑd.l.cũ eſſent.in fin. Ja.ibi z argumentatur a toto.ſ.integrali.ſm dy.ſed ſaluo ho
2 noꝛe ſuo hoc eſt falſuꝫ:imo a toto vniuerſali.† nãꝰ ſꝫ dialecticos ad poſitionem totius integralis ſequitur poſitio eius partiuꝫ: vt ſi domus eſt ergo z eius partes.ad remotionẽ totiꝰ integralis non remouẽtur eius partes:non enim ſequitur nõ eſt domꝰ ergo nec partes:poteſt enim remanere vna pars vt partes:z cũ domus non erit.ad deſtructionẽ enim ſolius vnius non partis ſequitur deſtructio totius integralis:ſed totum oppoſitũ eſt de toto vniuerſali qz ad poſitionẽ totius nõ ponitur pars licet ad poſitionẽ partis ponatur totũ ſed ad negationẽ totius bene ſequitur ſubſtantia ſed hic non poſſet legari integra ſeruitus ergo nec eius pars.minoꝛ probat ꝑ ſeruitutẽ ſine ódio ad alterum non tranſit:vt inſti.de ſeruitu.ff.ideo.z per hoc non poſſet legari ſeruitus ſeruitutis:vt hic negatio vt ſi nõ eſt animal nõ eſt hoꝛz hoc dicit pbs.ff.topicoꝝ.z magiſter Petrus hiſpanus i tractatibus dialectice.c.de locis.dicit eñ ꝙ locus a toto vniuerſali tenet negatiue z a toto integrali affirmatiue:cũ igitur hic arguat ter.huius.negatiue.ſequitur ꝙ arguit a toto vniuerſali: nõ eñ a toto integrali cõcluſio ſequeret.Qrandi.Tu dic quod dñs Dy.bene dixit:z dñs Orãdinus non bene reprehendit eũ. dñs eñ Dy.cõſiderauit partes.put ſunt in ſuo toto remouenk eius partes vt partes totius:nã remota domo z remanente pariete non eſt paries ſicut paries z pars domus cũ domꝰ nõ exiſtat:ſed pbs z Petrus hiſpanus conſideraueruñ partes ꝓout ſunt extra totuꝫ quo caſu remoto toto nõ ſequitur vt certe partes remouenk qñ ſm diuerſos reſpectus quilibet bene dixit.z ꝙt ſint partes tractaui de exceptione rei iudicate.l.ſi mater.ff.ſi quis iter.in ea.glo.ibi cõia prediorũ.l.i.q.d.aut conſideramus ſeruitutẽ in abſtracto aut in cõcreto ſi in abſtracto put eſt ſepa
1 rata a re in qua eſt tũc in ea nõ põt cõſtitui qz nulla hȝ vtilita
tem:vt.d.l.videamus.ff.de vſu.ſi in cõcreto ꝓout eſt in contractu z applicata ipſi rei tũc eſt id qz ſi poſſet cõſtitui hoc nõ eſſet
3 rõne rei vt dictũ eſt:ſed rõne rei ſed illa nõ eſt ſub dño dñantis ergo ꝛc.† Et z alia ratio qz ſeruitus realis z ſeruitus pſonalis ſunt ſub diuerſis predicamẽtis.i.ſub diuerſis generibus ſeruitutis contrarijs qs apparet tam inſpecta origine ꝙ inſpecto iuris effectu origine qs ſeruitus realis nõ põt cõſtitui nõ habenti prediũ:vt.d.l.i.cõia prediorũ.z inſti.de ſerui.ff.ideo añt.at vſufru.põt cuiuſꝫ cõſtitui effectu qz ſeruitus realis eſt indiuidua. vt.ff.de ſerui.l.in.ar ſeruitus perſonalis eſt diuidua.vt.ff. ad le. fal.l.i.ff.vſufru.abſurdũ eſt ergo dicere ꝙ habẽs prediale tantum poſſit conſtituere perſonale cuꝫ nemo plus iura ꝛc.vt integra iure non ob.ꝙ habẽs tantũ cauſale tranſfert formale vſuꝫ fructum qz vterqꝫ ſubeſt eidem predicamẽto quaſi illud contingat ꝙ habens cauſalem habet potẽtius ius hic non ſic.Dld.in eadem glo.in fi.Preterea quõ põt cõſtituere perſonale cum habeas realẽ.Opp.ꝙ ſit ſeruitus vſufru.vt in.ff.cõfeſſoria.in.l.loci coꝛpus.ſi ſcr.ven.z.l.videamus.in fi.de vſu.op.qs poſſit conſtitui in loco ſeruiẽti.Op.ꝙ ſemper ſit in bonis z illud ꝓba duobus modis. Dy.in glo.mo in alienis.iſta pars glo.cõis est ad reales z perſonales.Dy.ibi.ff.ideo añt.q.d.illud cuius alienandi facultatẽ nõ habemus in bonis noſtris non eſt:vt.d.l.iul.ſed ſeruitus predialis eſt hmõi qz non habenti prediũ nõ poteſt
4 alienari:vt.d.ff.añt ergo ꝛc.z hoc ar.† multo magis ꝑcedit in vſufru.cũ eius alienatio ſit oibus interdicta vt inſti.de vſufru. ff.finitur.z hoc ſtatim ſubijcit in hac gloſſ.non ergo ſimpliciter ſunt in bonis noſtris nec ſimpliciter extra bona ſed ſm quid qz interdũ aſſumũr naturã z cõditionẽ eoꝝ que ſunt extra bona.

Dldr.de hoc no.in glo.inſti.de rerũ diui.circa ꝓin.in gloſſ.que incipit talis diuiſio:iſte ſeruitutes poſſint pignori obligari ſtatim ſubijcit in glo.z de hoc vide qs no.per Hoſtien.in ſumma de pigno.ff.que res.ver.huic añt.z vide etiaꝫ in Spe.de cã poſ. z ꝓprie.ff.pe.ver.z eſt ratio qz ſeruitutes.z per Bof. in ſumma de pig.ff.ite ſeruitutes prediales.z.ff.ſe.ibi item prediales. iſta glo.ſpecialis eſt ad reales tm ſeruitutes.Dy.z vide etiã qs no.ff.de ali.l.mella.ff.ſi.

1 ☞ Legatũ operarũ in tribus differt a legato vſufructus.

1 **Hominis ope.** †In.l.iſta ponuntur tres differẽtie inter legatum operarum z legatũ vſumfructum.z ſm hoc.l.diuidit in tres partes.Secũa ibi z quia.Tertia ibi ſed ſerno. Dyn.ibi capitis diminutione.ſ.legatarij.Et dic maxima vel media.vt.ff.patet. Dy.ibi accipe ab ipſo ſeruo.dyn.ibi locare poterit.ſ. alij extraneo.dy.ibi idẽ.ſ.qs legatarij⁹ percipiat mercedẽ ex operis.dy. ibi tenebiꝫ legatario ad intereſſe ſuũ.dy.ibi vſucapto ab extraneis in quo relicte erant mihi opere.dyn.in gloſſ.vl.ibi aliarum differẽtiarũ q ſunt inter vſumfru.z operã ſed dic vt.d.ff.ꝓprietarius.dyn.z vide qs dicti.ff.ad.l.fal.l.i.ff.ſi vſufru.ſed licet illa glo.que eſt in.d.ff.ꝓprietarius.cõiter teneatur nõ videt eſſe ꝓfecta cũ nõ habeat locuꝫ in vſucapi.z morte.vides enim hic qs opera morte legatarij cui eſt legata nõ finitur z cũ vſufru.finiꝫ vt inſti.de vſufru.ff.finitur.z inſpecta rõne dicte gloſ. que eſt in d.ff.ꝓprietarius.debet eſſe totum oppoſitum z ſic ratio non eſt bona qz debet locum habere vbicũqꝫ locum habet dictum. vt.ff.de leg.l.non omnium.vnde in hoc cogita z facit etiam qs no.ff.de pig.l.ff.cum prediũ.in vlti.glo.

1 ☞ Homo liber operas suas in perpetuum locare potest.

1 **Hominis quoqꝫ.** Do.Ray. dicebat ꝙ hic eſt caſus† qs homo liber põt locare opas ſuas i ꝑpetuũ z ad illꝰ qs in cõtrariũ ꝺi ꝙ eſt quedaꝫ ſpecies ſeruitutis rñdeo nõ eſſe verũ qz põt ſeruire ꝑ ſubſti.qs nõ põt ſeruus.de hoc no. C.de vſufru.l.antigtas.Itẽ eſt alia rõ nã ex iſto contractu locationis operarũ reſultat quedã obligatio ex parte vtriuſqꝫ.ſ. locantis z cõducẽtis hoc expreſſo per teſtatoꝛem.

Si pure. Ibi ꝓprietas.ſ.z tunc dic pueniet ſine vſufru.alias ſi ſimplr ponas legatã rẽ cuius vſufru.ꝓtinet ad heredẽ dic pueniꝫ.ſ.vna cũ vſufr.vt.ff.de leg.n.l.is cuius.z l.cũ filius.ff.dſis. Dy.z vide.ff.de leg.j.l.ſi heredis.z.l.hmõi.ff.edes.

Sumfructuꝫ cũ moꝛiar. Legatũ vel ſtipulatio nõ icipit a caſu in quẽ inchoata intercideꝛit.h.d.ibi legato vſufructu.Dy.

1 ☞ Heres ad eſtimationẽ tenek per quem ſtat quominus vſus fructus legatus preſtetur.
2 Famulus fugiens a dño aliquo tpe eidem ad intereſſe tenetur pro illo tempore.

Si vſusfructus. †Si per heredẽ ſtet quo minꝰ vſufru.legatus preſtek tenek ad eſtimationẽ ſicut z rei perempte poſt moꝛã.h.d.ibi qs qs.ſ.heres.dy.ibi non poſſit referas ad ꝓin.l.z dic quantũ ad effectũ cõſecutionis qz nõ vſufru ſed eius eſtimationẽ cõſequo:ſiple añt vſufru.eſt in petitione:vt.ff.de ver.ob.l.ſi ſeruũ.ff.effectus.nec ob.ff.de ꝺti.fur. l.in re furtiua.qz ibi erat in obligatione aliquid fieri hic aliqd dari.Dl.ſed dy.z Ja.de are.hic aliter notant.dicunt enim no. ꝙ ſi res legata perit poſt moꝛã heredis ita ꝙ preſtari non põt deber peti eſtimatio non ipſa res vt hic z ꝓ hoc.ff.de conſtit. pecunia.l.ꝓmiſſoꝛ ſtichi.vbi de hoc not.opi. Dl.veriozem puto per dictum.ff.effectus.vbi de hoc not.z dixi z plene per Dy. ff.de dona.cã moꝛ.l.ſi filio.deinde colligit hic dyn.ꝙ ſi aliqs teneb añ ad factũ vſqꝫ ad certũ diẽ z nõ fecit qs intereſſe ſit i obligatione z debeak in libello peti nõ factũ qz ſi factũ peteret iaꝫ ſequeretur abſurduꝫ qz illud quod debebat facere ad diẽ faciẽdo etiam poſt diem liberaretur qz ſm formam petitionis cõdẽnaretur ad factũ z quod intereſſe ſit in obligatione z petitione nõ factũ ꝓbatur.ff.de ver.ob.l.ſtipulationes nõ diuiduntur. ff.celſus.dy.vbi de hoc plene dixi.z de hoc not.z dixi de re iudi.l.ſi quis ab alia.ff.ff.xx.ru.oppoſitione z in ſcẽa queſtione et de hoc etiã no.ſm dy.ff.de dona.cã moꝛ.l.ſi filio. Item colligit hic Ja.de are.quod ſi famulus ſterit alt quibus menſib⁹ quod

Universidad de Deusto
Biblioteca

3 ☞ Copulatiua. Add bar. l.j.ff.de iusti. z iu. Fui. de are.j.c.ū.d li bel.obla.

dño seruire noluit sed fugit qđ teneat dño ad interesse p illo tē
poze nec sufficiat si velit seruire tāto tpe quāto fuit absens lz se
cus sit in libertate legata.vt.j.de statulib.l.iij.§.fi.z not.m e.ti.
cum heres.§.fi.z l.stichus.§.dānas. Ja.ibi bina.i.quantum va
luit duobus annis.dy.in fi.in petitione z cōdemnatione. dyn.
in glo.j.in fin.secus in alijs seruitutibus:vt.§. de serui.l.iiij.z est
rō qz qđ recepit diuisionē in substātia sui recipit diuisionem per
tpa qđ nō recipit diuisionē p se nec p tpa vt p3 ex quatuoz legi
bus.§.de testa.milit.l.si miles vnum.z.l.si miles ita.§.z qz dixi
mus.de reg.iur.l.ius nostrum.z.§.de her.e.insti.l. hereditas ex
die.sed vsufruc.recipit diuisionē in se nō cetere seruitutes.vt.j.
ad leg.fal.l.i.§.fi vsufru.z l.si is qui.§.vltz.z l.sed si vsufruc.z iō
recipit diuisionem per tpa sed nō alie seruitutes.dy.pro hoc.j.
e.l.cum vsufruc.alterius.

1 ☞ Famulus an debeat salariuz habere pro tempore quo fuit infirmus.
2 Impedimentū contingēs in persona vnius nō inducit obligationem in personam alterius.

Opere. f.incerte.dy.ibi seruus fuerit subaudi queritur.dy.z colligūt ar.Jac.z dy.qđ
1 †seruiens seu famulus debeat habere salarium p eo tpe quo fuit infirmus.glo.tñ determinat qđ post finitū tps locationis operarum teneaţ restaurare tps infirmitatis vt no.§.locati.l.itē si vno.§.itē cū qdā.in glo.magna.dyn.quod nō possit restaurare sed teneaţ ad interesse.facit.ē.l.pr.q debeat salariū percipere.facit.§.de vsufruc.l.arboribus.§.de illo.et qđ ibi no.de statulib.l.cū heres.§.stichus.vbi de hoc plene dixi z locati.l.qui operas.Ja.de are.tenet qđ salariū habere nō debeat per.d.§.itē cū quidā.z de cōsti.pecu.l.itē illa verba.z idem tenet.Ol.z ad.l.istā respōdēt qđ hic legatarius tractabat ō lucro.Ja.z Ol.z ad.§.stichus.qz ibi est speciale fauoze libertatis Tho.z ad.§.de illo.rñ.qz ibi loquitur in vsufruc. vt videaţ ibi seruire quo ad hoc vt retineaţ vsufr.z p opi.qđ nō debeat habere salariū facit qz nō reperitur iure cautū qđ casus impedimēti contingens in personā vnius inducat obligationē in personaz alterius ad aliquid dandū vel faciendū impeditur.z.l.ista cuz eonoz.hic alleg.loquunt de impedito eximēdo ab obligatiōe vel lucro perdēdo ab eo cui erat prestandū nō aūt de obligatione contrahēda in personā alterius.Ol.

1 ☞ Verbū ad duos casus relatū quoz vnus est singularis z alter pluralis pōt esse singularis numeri z etiā pluralis.

Si vsufructus. Municipibus.ibi quo
usqz.i.vsqz ad qđ tps.
Dy.ibi tuendi sunt.l.municipes.Dy.ibi perpetuo.
id est ineternū sine aliqua tpis pfinitione.vt.C.de sacrosan.ec.auf.ppetua.z auf.si quas ruinas.z ibi not.q signate sunt sup.l.iubemus nulli.Jac.z Ol.ibi qui.l.cētū annt.dy.in fi.
als essent.z bñ.vnde verſ. Cū diuersoū ꝛbo rectus numeroū
Interponaţ vtrolibet eqparaţ.dy.hoc volūt dicere isti ꝛsus.
1 q†verbū qđ referţ ad duos casꝰ quoz vnus singularis numeri z alius pluralis numeri ipsuz verbū pōt esse numeri singularis z pluralis.z iō hic pōt esse esset z essent:qz referţ ad verbuz quiqđ est numeri pluralis z verbū lōgissimus qđ est singularis.z facit p rescriptis in qbus sepe ponit tale latinū vt nō videtur sed vtraqz sit bona grāmatica extra de rescri.c.ad audiētiā.in glosſ.ibi in singulos.primū verius qz cessat rō huiꝰ.l. dy.in fi.glo.ibi tenţ contrariuz.§.q finiaţ centū annis.sed posset iam glo.intelligere fm illam referēdo gl.ad.q.§.prime factā hic in glo.nō ad casum tex.huius.l.z facit.C.de vsufru.l.antiquas.cū ibi no.z vide qđ no.d.l.an vsufruc.§.de vsufr.z quidam etiā in hac glo.in fi.nō habēt rñdeo nō.sed habent rñ.vt.d.l.an vsufru.z ita ista glo.cōcordaret cum illa.

1 ☞ Legatum caducum vel quasi caducum cū suo onere penes heredem remanet.

Si ab eo. †Legatū caducū vel quasi caducum
etiā in testō militis remanet apud heredē cū onere.h.d.dy.ibi non puenerit aliquo tpe.dyn.
ibi remanet vna cū ppietate.dy.ibi qđ.§.qđ predictum est.dy.i fi.nā semp remanet penes heredē cū onere fideicō.dyn.in glosſ.
vlti.ibi.§.z q̄ fit rō drie dic vt no.e.l.§.p scōz.z.§.de here.insti.
l.ij.Ray.ibi.l.gaio z hec concoz.Ol.

1 ☞ Copulatiua qñ sit in disiunctā resoluenda.
2 Prouisio generalis in fundo qđ vsumfructū trahitur.

Si titio. a†Copulatiua cādēs inter res int
quas non est cōpassibilitas.resoluit
in disiunctā.h.d.de hoc no.z dixi.j.de verb.sig.l. sepe z.C.de ver.sig.l. cū quidaz plene.incompassibilia enim sunt fundus z vsufru.vt.§.si vsufru.pe.l.vti frui.z facit de ne.l.ista ad illam qōnem si testatoz reliquit vxoꝛē dñam massariam z vsufructuariam quid importēt hec verba:de quo plene dictum fuit.§.de leg.ij.l.titia.§.titia.per Dyn. z plenissime no. z dixi.C.si secū.nup.mu.l.j.ibi plenam propietatem.Not.ergo
2 q†generalis prouisio in fundo trahitur ad vsumfr. in quo specialiter est prouisum.z sic est ar.contra.j.de ali.leg.l. alimenta. §.basilice.z de ver.ob.l.doli clausula sol.pōt colligi ex no.j.eo. l.si alu.Olo.ibi repulerit.i.repudiauerit ibi vsumfructū formalem.Dyn.in glo.j.ibi casualem.nam fundi appellatio vtrunqz complectitur:vt.j.e.l.si alij.z.§.de vsufru.earum rerum que vsu consu.l.si tibi.z. Oldra.

Habitationis. In glo.j.in fi. imo si legatur quantitas certa
in singulos annos pro pensione habitationis soluenda non in principio anni videtur relictum sed eo tempoze quo soluenda est pensio:vt.j.qñ dies lege.ce.l. nec semel.§. si in habitatione.vnde refert legeţ habitatio.z tūc in principio anni.vt hic an aliquid pro habitatione z tunc tempore quo soluenda est pensio.vt.§.si in habitatione.Dy.in glos. vl.ibi secus esset qz vnum certum esset legatum.Dy.

1 ☞ Heres demoliri nō pōt post vsufructuarij prohibitionem.

Heres. †Heres prohibente fructuario non po
test demoliri sed si ante phibitionē demoliatur non punitur heres.h.d.z est forte ratio qz
ipse fecit.vnde est arg.qđ procurator possit tollere qđ acquisiuit dño ignozanti.in contrarium est.j.de ver.ob.l.quirome.§.callimachus.Ja.de ra.z dic phibuit per denūciationem z sic no.de virtute denūciatiōis.Ja.de quo plene dixi.C.de reven.l.si fundū.z no.fm Jac.de ra. qđ si duo placētini volunt se
submittere iurisdictioni iudicis parmēsis qđ placētini possunt occurrēdo phibere sed postqđ se subiecerint nō possunt,p hoc.§. de serui.rusti.prę.l.diuus.insti.de rerū diuisione.§.fere.z.j.de acqui.rerū do.l.iij.Ja.in glo.vlti.in fi.z melius.j.de sepul. viola.l.iij.§.non perpetuo.Dy.vel dic qđ hic non erat illicitum cuz fiat.l.permittente.

1 ☞ Jus eundi continuum est nullum patiens interuallum sicut z ipsa seruitus vie.

Cum vsusfructus. Ibi in seruitute alternis annis legata.Dy.in fi.i.interualla quo ad vsum. Dy.
in glo.ij.ibi qñqz intermissionē intermissio est i quasi possessione vie.vt.l.seruitutes.q̄ statim allegat † sed ipm ius
1 eūdi semp cōtinuū est z de sui natura interuallū nō hz z ita intelligit hic.dicas ergo z in idem recidit qđ ipsa seruitus vie in se cōtinua est z intermissionē nō hz sicut nec cetere seruitutes sed vsus seruitutis nō est cōtinuus:z ista glo.est necessaria,put habes in fi.no.Dy.in ea.glo.in fi.secus in alijs seruitutibus:vt.§. de vsuf.l.iij.z est ratio qz qđ recipit diuisionē in substātia sui recipit diuisionē per tpa z qđ nō recipit diuisionē in se nec p tpa patet.§.de testa.mi.l.si miles vnū.z.l.miles ita.§.z qz diximus. de reg.iur.l.ius nostrum.z.§.de here.inst.l.hereditas ex die.sed vsufr.recipit diuisionem in se non cetere seruitutes.vt.j.ad.l.fal.l.j.§.si vsufru.z.l.si is qui.§.fi.z.l.sed vsufru.z ideo recipit etiaz diuisionem per tempoza sed non cetere seruitutes. Dy. vt dixi etiam.§.e.l.vsufru.mihi.in fi.

Duos separatim. Id est nō eadem
oratiōe verboū.
Dy.ibi vterqz p eo tpe quo cōiter vsi sunt.Ja.ibi ha
bere voluit.z hoc expressit.dy.ibi vti frui sineret.nā non vtitur vnus eo loco quo alius.simile.§.de acqui.pos.l.iij.§. ex contrario.ar.contra.§.commo.l.si vt certo.§.si duobus vehiculum.Ja.ibi ideoqz qz patiendo vnum pro parte vti frui videtur alterum pro ea parte prohibere.Dy.

1 ☞ Forma transeundi de vno fundo in aliū que seruari debeat.

Omnas esto. Jn glo.j.in fi.z lz sit vnū
repetitionē habere videt:vt.§.qb.mo.vsufru. amir.l.
iij.§.vnde tractatum. ergo perinde habendū est ac si relinqueretur in singulos annos:vt.§.titu.proxi.l. legatū. in prin.

princ.que est cōtra.so.z.qz hec de legato rei idiuidue:vt.§.eo.l. cū vsufruc.in contrario vero de legato rei diuidue.Dy.in glo. vl.j.§.pri.ibi binas alias incipit.l.gaius.z dicit vt ibi not.de hoc.j.de adi.leg.l.ij.§.si loci.Ray.

1 **Quidquos.** †Forma transeundi de vno fundo ad
alium seruari debet q̄ viuo testatore obtinuit.h.d.Ray.Dy.ītē ob.j.ti.j.l.pater.vt ibi no.Jtē facit ad ea q̄ tetigi.§.de leg.j.l.seruū filij.§.fin.si habebā duos fundos z vnū vēdidi ad qđ non poterat haberi aditus nisi p alterum an cogar sibi cōcedere iter per eum.iste.§.facit q̄ sic.contrariū tenet Dy.per.l.binas.§.de seruitu.vbi a.predio.sed nunqd saltem cogar ipsum iter sibi vendere.videtur q̄ sic per.l.si quis.§. de relig.sed pōt dici ibi speciale fauoze religionis.vt.e.tit.l.sunt persone.de hoc habes in glo.d.l.seruū filij.§.fi. Dy.hic non firmat pedes sed allegat qđ vēdere teneat.§.de ser.rusti.predio.l. via.§.j.z.cōla pred.l.in tradēdis.in fi.z hoc dicit tenuisse Bzo. per.l.in vendēdo.C.de cōtrahē.em.Od.tenet cōtrariū z ad.l.in vendēdo.rūdet q̄ ibi loquitur iure seruitutis.

1 ☞ Legatum relictum ad opus illicitum reduci debet ad opꝰ licitum.
2 Heres interesse pōt distributioni quā faciūt cōmissarij.

Legatum. †Si ciuitati legaţ ad opus illi
citū dz reduci z ordinari ad licitum.h.d.Dy.z est ar.l.ista q̄ relictū ad emptionem calicis possit conuerti in emptionem libzoū vel ecclesie fabricam quod falsum est:vt.j.de admi.re.ad ciui.per.l.legatā.z de hoc plene dixi.§.ti.pri.l.liberto.§.lucius.z facit.j.l.pri.item est ar.si legaţ alicui vt vadat vltra mare.p alia sua q̄ si ꝑpter guerram impeditur cōsequaţ eūdo ad aliū simile locum ad hoc facit qđ no.simile de cōmutatione voti extra de voto. Jtē est arg.q̄ he
2 tes†possit interesse distributiōi quā faciūt cōmissarij.arg.cōtra C.de epi.z cle.l.nulli.vbi de hoc ver.querit Jacob.de are.Et in margarita de commissarijs.ver.sed pone q̄ heres.z ver.se.z p hoc.C.de dona.l.si quis p redēptiōe.sed ibi erat volūtas testatoris licita hic illicita ad illicitā reducēda.z lz glo.dicat q̄ hic respublica nullo vtaţ ꝑuilegio tñ negari nō pōt qñ aliquo ꝑuilegio vtatur:nā alias de iure cōi impossibilis cōditio remitti tur z sic legatū censeţ purū z nō erogaţ in aliā cām vt p3in.l.i glo.alleg. Dicit tñ quidā q̄ ibi pōt apparere volūtas testatoris lz modus vel cōditio sit impossibilis tñ dz adimpleri ī equi
3 ualenti:nā per hoc qđ hic voluit vt ludi fierēt in memoriā suaz colligit q̄ volūtas sua fuerit vt in alio licito impleaţ qđ ad memoriā celebreţ.ar.§.mā.l.fi.§.fi.ego dico q̄ respublica vtiţ hoc ꝑuilegio:nam si esset in priuato talis modus impossibilis in dando vitiaret legatū.Ja.de ra.z vide qđ no.§.de cōdi.insti.l. j.item facit hec.l.q̄ si legeţ fratribus predicatoribus pro missis cantandis z cum eis sit interdicta ita q̄ nō possunt eas publice cantare qđ nihilominus cōsequeñ legatū.pro hoc.C.de lega.l. ab administratione.z ad oia predicta vide in Specu.de.instru. edi.§.nunc vero.ver.quid si quis mihi.per Jnnoc.de testa.nos quidem.c.iiij.

1 ☞ Legatū reipublice relictū in licitā causam admitti debet.

1 **Quidam.** †Reipu.relictū in cām licitā admitti debet.h.d.z vide qđ dixi.§.l.proxi.vbi quot annis.i.singulis annis. Dy.ibi fructus perceptos z extantes:nō enim fit cōpensatio de specie ad quantitatem vel aliā speciē.Ja.ibi non erogatos dic z erogatos non fm defuncti volūtatē.Ol.sed in aliā rē cōsumptos. Ja.ibi que debentur.§.reipublice.Dy.de muscello.

1 ☞ Legatū personale in scriptura imperfecta est inutile.

Uli plures. Ibi nō existēte.§.persona. Dy.
Et hz uiter dicit † q̄ personale legatum in incerta z imperfecta scriptura est inutile in glo.j.in fi.quare ergo est q̄ hic oibus libertis non prestatur sicut ibi forte:quia ibi concessit electionem heredi vnde nullo electo vocantur oēs vt.e.ti.vnū ex fami.§.rogo. Dyn.in glo.ij.ibi sol.vbi:nā hec scriptura erat ꝑfecta:qz non apparet an relictū fit:ibi vero perfecta quātū ad substātiā legati q̄ ꝑsona z res expressa fuit lz omissa fuerit cōditio.dy.z vide qđ not. §.de here.insti.l.si ita quid scripserit.

1 ☞ Scriptura qñqz plus estimaţ q̄ id qđ agitur.
2 Legatum generis non vitiatur si vna species ex eo estimatur.
3 Denti testatoris errantis non statur sed scripture.

Si alij. a†Interdus plus valet scriptura q̄ qđ
actum est.h.d.z est casus nota.z contra a
quē cōiter responderetur ibi eo proposito sed tū de proposito nō apparet. Dyn.sed videtur vsufr.insolidum pertinere ad legatarium qz species derogat generi z eximitur de suo genere.vt.§.de leg.ij.l.vxori.§.fi.licissimo.de ma. testa.l.si peculiū.extra de reg.iur.z.generi.li.vj.que sunt contraso.species siue pars subiecta eximit de suo genere siue toto vniuersali vt in contrarijs.sed pars integralis non eximitur de suo toto integrali:vt hic z.j.e.l.sempronio.in prin.de verb.ob.l.qui vsufru.ver.ex contrario.z ver.se.de vsufru.accre.l.inde nerati°. §.non solum.de vsufr.earū rerū que vsu consu.l.si tibi.z.§.e.l.si titio.est enim vsufru.pars integralis fundi.vt.§.de vsufru.l.iij. z no.j.de ver.signi.l.recte dicimus.z pōt esse ratio predictoruz qđ totū vniuersale resoluatur in qualibet sui parte:ad qđ facit
2 §.de leg.ij.l.si quid.§.interēptū.† vnde si vna species siue vnius indiuiduū eximatur de genere non vitiat legatū generis:quia eius significatio verificatur in reliqs speciebus siue indiuiduis nō exceptis sed totū integrale requirit ad sui essentiā cōcursum oim partium:z ideo cū eius significatio non possit verificari in quibuscā trū si quis legat speciaiter nō admittit a primo.z iō vtercqz cōcurrit vt hic.z ar.§.de leg.ij.l.legatoū.§.qui plures.z l.meuius.§.ei qui.z ibi no.de leg.iij.l.iul.in prin.cōuncta.l. qui habebat.in prin.e.titu.z vide etiam qđ dixi.§.e.l.j.sed ad predicta videtur ar.cōtra.§.de leg.j.l.vj.§.j.z.ij.vbi videtur q̄ significatio totius integralis verificeţ in partes:sed dic pars fundi pro indiuiso est pars subiectiua quodāmodo cū quelibet pars fundi possit dici fundus destinatione patrisfa.vt.§.de legat j. qđ in rerū.§.j.vel qđ idē est nō dñs totius:nā tūc totū ꝑdicatur de qualibet sui parte tanq̄ de parte subiectiua:vt ibi pt3:z.d.l. recte dicimus.de ver.sig.z insti.de here.insti.in prin.cōuncta.l. si.Oldr. z vide.j.e.l.sempronio.qñ nō derogaţ generi per speciē:vt.j.de opt.leg.l.si heres.vel est ratio in hac.l.qz vsufru.eit emolumētū totius propietatis vnde in dubio a legato propietatis nō videtur exceptus.ar.§.de leg.ij.l.is cuius.z.l.cum filius.§.dñs.et l.cum meuius.§.fundo.z cōcor.ad hanc.l.dic.l.si heres.sed ob. l.felissimo.sed dic vt.d.l.si heres.Ray.in gl.i.actū dicit in fin. opi.Rog.credo veram esse cum verbū fundi videtur ad plura trahi posse:vt.d.§.iul.l.z puto.fa.cer.z de leg.iij.l.non alter.et l.libzoū.§.qđ tñ cassius.z de suppelle.leg.l.labeo.§. sed de his. Dy.z Pe.Ja.de ra.tenet opi. Jo.dicens q̄ in casu isto est specialeꝰ qz testatoz errabat in noie appellatiue vnde non stamus menti testatoris sed scripture.

Si titio. Effectus conditionis adiecte vni de
duobus leg.alternatiue relictis ex tē
ditur ad aliud.h.d.dy.vel clarius si plura legata relinquunt alternatiue vnū pure alterū sub conditiōe effectus conditiōis vni apposite trahit etiā ad pure relictū z facit hec.l.p opi.qđ in alternatiua sit heredis electio:sed hic erat sibi data a testatore sed dic vt.§.de leg.ij.l.lucio.z iste casus alibi nō reperitur fm Dy.z notabilis est.

Matrimonij. Ibi dari volo de manu heredis z p hoc apparet qđ
nō est vsusfr.vt.j.e.l.fundi trebatiani.z.§.e.ti.l.gaiꝰ. z no.§.de vsuf.l.si ita quis. Dyn.ibi arist. respondit per locum a diuisione.Dy.z sepe allegatur q̄ legatarius debet recipere leg.de manu heredis.

1 ☞ Tantum dictio quid operetur.

Licet. Ibi post capitis diminutionē.§.le.Dy.ibi
debetur ex vi repetitionis. Dy.ibi locum scilicet qđ intelligatur tacite repetere.Dy.sed videtur falsum qđ hic dz tunc tantū locum esse tacite repetitioni cū ꝛc. vt.§.qui.mo.vsufr.amir.l.sicut.§.j.sed dic q̄ dictio tantum ex
1 cludit,solūmodo casus qñ relinquit simpliciter non qñ cū adiectione tpis certi vel incerti vt ibi dicitur.

1 ☞ Usure qñ z a quo z quibus restitui debeāt noibus vel a defuncto vel ab herede contractis.
2 Noia debitoū veniunt appellatione bonorum.
3 Remittere dicitur is cuius fauoze inductū est aliquid si eo aliū vti permittat.

Uxori. †Si noia fuerūt a defuncto cōtracta vsu
1 rei ꝑcepte ab herede ante moꝝ heredis p stabant legatarie z sup eis restituēdis cauerur:si aūt fuerūt cōtracta p heredē aut vsure ꝑcipiunē aīn mora heredis z tūc non datur legatario sed cedūt lucro heredis.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Aut post mortem z tunc dat̃ur legatarie nec̃ super eis restitue
dis cauef. h.d.vel dic primo dicit vsuras simplr legatario pre
2 standas. secūdo que z qualiter sint prestande. Dy. †. zno. q ap.
bonorum cōtinentur nomina debitorū. pro hoc. C. de sen. pas. l.
si ademptū. qñ facit vtrus publicatis bonis ex forma statuti vi
deāt̃ publicata nomina debitorum. de quo dixi. ff. de dona. l.
si. z de ver. sig. l. mouentium. ibi igitur quod dictum est per mo
dum illationis declarat. Dy. ibi relictorum a defuncto contra
ctorum. Dyn. ibi ab herede factis super pecunia hereditaria.
Dynus. ante mortem heredis. dynus. ibi dabuntur. vsure aut
non dabuntur nisi post mortē heredis z super illis cauetur z p
hoc subūcit. Ol. ibi super his. f. vsuris ex mora hereditatis ibi ca
uebitur heredi a legatario. Dy. in gl. de reddendo in fi. p opi.
alleg. facit hec. l. dū dicit post impleas cautionē. q. d. nō ante. et
ff. de vsucap. l. si hominem. cū ibi no. z ea tenet glo. ſ. de rei vē.
l. ex diuerso. in prin. glo. magne. pro opi. Alzo. est arg. ſ. de pen.
here. l. sed si lege cor. ff. cautionis cum prestanda necessitas ꝛc.
vt. ff. de dote preleg. l. pater dotē a nuru acceptam. penul. respō.
nec hec. l. loquitur in fructibus. vt. ff. de ver. signifi. l. vsura pecu
nie. simile no. C. de pac. comen. tam super dote. l. vlti. z pro hac
opi. facit. ff. de col. bono. l. preter. in prin. Ol. z hanc opi. Alzo. vi
di in iudicio seruari. z eam tenet Odof. C. de vsufruc. l. j. vbi de
hoc no. z dixi. z. l. vsufruc. constituto. z Rofre. in libello de acti.
ex stip. que dat̃ur proprietario contra vsufru. ver. sed videtur q
non sit vsufru. z ti. se. ver. itē queritur an iste vsufruc. ité pro hoc
bene q̃ ista cautio non est de substantia vsufru. vt no. in glo. ſ.
de vsufru. l. j. z vsufru. quemadmo. ca. l. si vsufru. mihi. ff. plane.
z videtur expressum de vsufru. earū rerū que vsuconsu. l. hoc se
natus. ff. si pecunie. vbi re tradita fructuario sine condītione cū
3 dicitur cautio z res tradita. z nihil dicit de fructib⁹. z heres em
in cuius fauorem inducta est cautio patiēdo vsufructuariū vti
frui tacite remittere videtur ipsam cautionē z fauori suo renū
ciare q̃ potest. vt. C. de pac. l. si quis in conscribendo. z pro hoc
ff. si cer. pe. cum quid. z prohoc q̃ remittere videatur z impute
tur heredi si non petūt facit. ff. de leg. ij. cū filius. ff. q mutianam.
de iureiu. l. iusiurandū z ad pecunias. ff. q iusiurādū. z ve dā. in
fec. l. iij. ff. hoc aūt iudiciū. z opinio alia intelligat̃ qñ petita nō
prestat̃: tales enim cautiones nō sunt offerēde sed sufficit. ff. nō
extremis. z quox leg. l. si. ff. j. eas prestari si petant̃. pro hoc. ff. si
cui plusq̃ per. l. falci. l. nisi dolo. ff. z bene. ff. vt in pos. lega. i. z
ita videtur sentire glo. ff. de vsufru. l. si cuius. ff. j. z circa hoc vi
de pulchrā questionē quā nō. C. si secū. nup. mu. l. j. ver. itē quero
questionē quā habui Bergomi de facto. z facit hec glo. in arg.
ad questionem tales statuto cauetur q̃ si debitor volueret dare
pignus in solutū creditori q̃s certe solēnitates seruenť q̃ nō ser
uarent̃ de iure cōi datum est pignus in solutum ipsis solennita
tibus nō seruatis post aliquod tp̃s petit debitor fructus p cre
ditorē receptos in debito computari per. l. de partu pignoris z
oi causa per totū ex aduerso dicit creditor q̃d fructus lucrari
ſz non tanq̃ empror: q̃ venditio nō fuit solēniter facta tamē tā
q̃ bone fidei possessor ipsos fructus dz lucrari. arg. huius glos.
primū credo hoc idē terminat̃ in questionibus statuto. z in que
stione que incipit. Ité quero si statuto caueat̃ q̃ certe solennita
tes debeāt seruari in datione m solutū fiēda creditori veritus p
l. C. de fide instru. z iure ha. fis. l. q8 in libello. z. l. pe. ii. x. z si pro
pter publicas pen. l. penu. z de mino. l. si minor. xxv. an. cui fidei
commissum in glo. nō aūt vsure. ibi de sua enim. ff. heredes. Dy.
in glo. potest dici ibi fm aliam literam. non est ergo duplex litte
ra. l. cauebit z cauebitur. Dy.

Scropium. Alis incipit seruū z iste casus est pul
cher z ratio dubitādi fuit ex eo q̃ di
cit seruare quod nihil est aliud q̃ seruus esse vt. ff. de prescript.
ver. l. naturalis. sed non fic est hic sed per verbum seruire videť
relinqui vsufruc. z non proprietas quod est notandum z alibi
non recordor.

Si fructus. Si testator relinquendo fi
deicommissum in errorē
liberať fideicōmissum fit iurile. h.d.dy. ibi post mor
tem eius. f. vroris. dy. predia testatoris quorū vsufr.
legauerat. dy. ibi nullū nec quantū ad pprietatē nec quātū ad
vsumfru. z hoc sequitur: valet tñ quo ad actionē ex testō vt no.
ff. de leg. ij. l. debitor. i prin. dy. ibi nec̃ fructus pteriti tpis. Dy.
ibi reditus futuri post mortē vroris. dy. in fi. cū dicit pdia cum
reditibus. Dy. in glo. f. pteriti tpis. ibi ad treb. l. in fideicom. sed
dic vt ibi. Dyn. q̃ ibi apparebat de cōtraria voluntate testato
ris. z Ja. in glo. ficergo ibi als secus. q̃ pprietas videreť vroris
legata z rogata restituere. Dy. vt. j. e. l. filios.

1 ☞ Reperempta perimitur spes rei habēde.
2 Perimēs rem perimit ipsius rei spem.

a ☞ Quero. Ad de Abb. con si. cxxix. vbial legat ista3. l. notabilem.

1 **Sempronius.** †Sicut perimitur res sic
spes habēde rei. h.d.dy.
vel clarius quod perimit vsufru. perimit spes vsufr.
habēdi. z primo ponit thema z questionem. secūdo
allegat pro parte legatarii in ver. illo mouet me postea alleg. p
parte heredis. in ver. rñdi. tertio omissis allegationibus ūtrio
nem decidit in ver. sed his casibus. dy. ibi fundū in italia. f. po
situm. dy. ibi mouet me ad dicendū q̃ plenius fundus dari de
bebat. dy. z sic allegat. p legatario ibi de fideicō. post decēnius
relicti. dyn. ibi pertinere poterit mortuo legatario intra decen
niū. dyn. ibi cesserit nō quo ad trāslationē dñi: vt no. ff. de lega.
ij. l. si ita sit scriptū. ff. Ray. ibi mortuo herede z sic anteq̃ in
choareť vsufru. in persona fiat. dyn. ibi respondi. f. allegādo pro
parte heredis. dy. ibi cedit statim quantū ad hoc vt sit debitus
statim z certū z etiā quantū ad transmissionē. dyn. ibi ſ stiterit.
scilicet heres legatario. dy. ibi ex psona eius. f. heredis. dynus.
ibi sed his casibus. mō sequiť rñsio et corrigit q̃s dixit i vtroq̃
casu. f. qñ legat. pprietatē post tp̃s deductos vsufru. z qñ legat. p
prietatē sub cōditione deducto vsufru. dyn. ibi sensit. i. in dubio
sensisse videť. Dy. ibi nec plus trāsmittit. f. heres primus. dyn.
2 z no. ex. l. ista † q̃ illud q̃ perimit illud q̃s est in re fortius perī
mit illud q̃s est in spe z ad hoc sepe allegat̃ q̃s facit ad ea q̃ dixi
ff. de acqui. here. l. is qui. q8 renūciatio que rollit ius de presen
ti cōperēs tollat etiā ius de futuro inquantū est in spe de quo
dic vt ibi. z no. ff. de reg. iur. l. qui potest facere. secundo respon
so. in glo. ratione mere ibi sed de equitate. f. ecus. f. quo ad rē sed
quo ad spem sic vt. f. e. l. Ray. ibi non perit quo ad rem. sed quo
ad spem sic vt sequitur. ité non ob. ff. ad tertul. l. j. ff. fi. q̃ ibi log
tur spe pendēte hic ea defecta. ité nō ob. C. de pscrip. xxx. annū. l.
cum nouissimi. ff. illud. q̃ ibi loquit̃ in pscrip. in qua requiritur
negligētia nō perētis que cessat̃ ꝺditione pēdente: vt. C. de an
nali excep. l. ij. in fi. q8 est notandum.

Si fundus. Duo ꝺuncti habenť loco vnius. h.d.
dy. ibi alij. f. separatim. dy. ibi nō trīē
tes. i. tres partes. dy. ibi fructuarij simul coniuncti. dy. ibi ꝓpri
tas. f. plena. dy. inter eos. f. cōiunctos. dy. in fi. aliquo eorū supsti
te z ad ius accrescēdi admitti volēte.

Vxori. Scienti matrimonium nō tenere. dyn. ibi
possedit. i. possidendo percepit. dy. in fi. eo
casu qñ sciebat mulier matrimonium non tenere con
ractum. dy. z hic repeti per fiscus tanq̃ ab indigna
vt. ff. de inofficio. testa. l. papi. ff. confici. in glo. ibi imperfectus. z de
lega. j. l. vlti. Dy.

1 ☞ Onera ordinaria z extraordinaria legatario vsufructus in
cumbit.

a 1 **Quero.** a† Dia onera ordinaria z extraordi
naria incūbit legatario vsuf. h.d.dy.
ibi qd iuris sit. i. cui incūbat on⁹ soluēdi. dy. ibi in ve
ctigalib⁹ ꝓpetuis z ordinarijs. dy. de quib⁹ habes
C. de susce. z arc. l. modios. li. x. ibi onus. hic. f. soluendi indictio
nes tpales z extraordinarias. dy. z sic allegat̃ hec lex vsufruc
tuarius feudatarius z emphiteota teneat̃ ad fodra z onera q̃
imponunť rōne rei feudatarie emphiteoticarie z in qua hz vsu
fru. z vide. ff. de leg. iij. l. patronus. ff. codicil. z q8 ibi no. z. j. eo. l.
generali. ff. lycius. z. ff. fi.

Si quis vsufru. Usufru. restitut⁹ per
fideicommiſ. a legata
rio morte fideicommissarij vel legatarij morte perūt
z finitur. h.d. dyn. ibi eumq̃ fideicommissarium cui
erat restitutio facienda. dy. in fi. quantum ad hoc vt cum eius
persona duret z finiatur. Dy.

1 ☞ Pena hominis in volentes: pena autem legis in inuitos p
cedit.

Qui vsufru. Satisdatio pro parte ūstita
vel oblata z nō recepta. p ea
parte extinguitur vsufru. h.d.dy. ibi ei. f. vroni. dyn.
ibi dotis. f. nomine. dyn. ibi pro ea parte. f. heredis sa
tisdantis. dyn. ibi idem est vt extinguatur vel desinat vsufruc.
detur discernere solutionē questionis. Dy. que fit in glo. ff. com
muni diui. in prin. vbi de hoc plenissime dixi. f. q̃ frater q̃ suam
partē canonis soluit cadat ab emphiteosi si alter frater cesset i
solutione sed recte intuenti fm dyn. hec lex modicū facit. qz hec
obligatio cepit ab hr̃de: in qōne aūt ꝓpositā cepit a defuncto z
ideo nō dz variari i psona hr̃dis. vt. j. de v. ob. l. in. l. f. ex eis. vsi
sicut defunctus soluēdo ptē z ptē nō caderet ab emphiteosi ita
videtur

videtur in heredibus cū vnius persone in cuius locū successerunt
vice fungantur. vt. ff. de condi. z demon. l. si cui fundus. z pro hoc
bene. ff. de cōtrahē. emp. l. fistula. ff. qui sufficit fundū. sed in. l. ista
ab ipso initio ius istius constituti vsufru. fuit in persona duo
rū z eodē modo solue. ll. que videntur huic cōtra. ff. de pig. act. l.
si necessarias. ff. vnius quia ibi obligatio ex vnius tantum perso
na peruenit in plures z p hoc. f. de publicanis z vectigali. l. frau
dati. cū si. Dy. de questione predicta plene dixi. C. de iure emphi
teotico. l. ij. vbi de hac insurgit alia. ſz licet homo sit in pena onus
tñ in pena legis videtur indistincte dicēdū quod aliud in heredi
bus z aliud in persona defuncti cū mitius agatur cū. l. quaz cum
homine. vt. ff. de arbitrijs. l. celsius. sed certe imo durius agitur vt
1 f. de iure pa. l. si libertus. sed alia ratio videtur hoc adiuuare q̃
pene hominis procedūt in volētes z pena legis in inuitos z ideo
difficilius debet pena cōmitti cum procedit a lege z sic pōt intelli
gi dicta. l. fraudati. ff. fi. z ad hoc q̃ dixi. difficilius obligantur in
uiti z mitius agať cū eis. ff. qui sanī. co. l. si fideiussor. ff. si necessa
ria. de procu. l. procur. qui pro eunc. fami. hercisc. l. qui erat. z. f. de
his qui. vt indignis. l. tutorē. Old. in glo. secunda in fi. hec. l. nihil
facit sed debuit allegari ne fideiusso. dot. dentur. l. prima. Et hic
fuit opinio Alzo. ibi approbata secundū ho. Jac. z Bald. distin
gūt aūt dat̃ur fideiussor: pro dote saluāda z nūc nō tenet z sic in
telligitur dicta. l. i. cū fi. aut dat̃ur pro dote restituenda z tunc te
netur cū cōferatur in tēpus soluti matrimonij quare cessat ratio
dicte. l. j. z. ff. co. tit. z ita intelligitur. C. de dote caut. l. vlti. z de rei
vxo. act. l. ij. ff. vel vt pleni⁹. z ad hoc. ff. so. ma. l. si constante. ff. quo
ties. vbi de hoc z hanc tenuerunt o do. z Dy. de facto consulti de
hoc dic plene vt not. z dixi dicta. l. ita. ne fideiussores dotiū dentur.

Colono. Ibi Jac. id est ab actione ex locato. Dyn. in
glos. ibi in culturam gratia rei non fructuum
presentis anni. Dynus. in fiñ. quod intellige vt ibi no. Old.

1 ☞ Heres diuidēs precū fructuarij nō preiudicat fructuario.

1 **Si quis fundum.** †Diuisio ꝑtū fru
ctuarij facta per he
redem non preiudicat fructuario. h.d. Dy. ibi respon
dit z male. Dy. ibi eius. f. partis. Dy. ibi eam. f. vro
rem fructuariam. Dy. ibi ego. scilicet iabolenus. Dy. ibi alteri⁹:
id est vxoris que erat fructuaria. Dy. in glo. vlti. in fi. cōtra. ff. de
iur. dot. l. cū in fundo. ff. vl. de actu. emp. l. ul. ff. idem celsus. z com
muni diuidūdo. l. cōmuni diuidūdo. ff. si debitor. fol. dic quod ibi
nō preiudicat q̃ iste nō debuit pronocare. arg. ff. de cō. furtiua. z
ideo. vel dic q̃ mulier non fuit pronocata que debuit pronocari.
Jac. q̃ possidebat. in contrarijs autē q̃ possidebat pronocatur.

1 ☞ Caput generale testamenti quod dicatur.
2 Verba testatoris que z quando fideicōmissi petitio inducant.
3 Libertas non debetur ex testamento pagani.
4 Verba legis que a testatore proferuntur sic intelligi debēt vt ali
quid operentur.
5 Legato non cedunt que mercis causa parata sunt.
6 Exceptio a regula regule naturam non ampliat.
7 Usufructuarius pro rata sua conferre tenetur ad reedificandam
rem in qua habet vsumfruct.
8 Legatum non extinguitur causa impulsiua legandi remota.
9 Subrogatum eius naturam sapit cuius locum capit.
10 Usufructus prestari debet oneribus deductis.

Generali. Verba narratiua seu adulatoria
ad honorātū seu legatarium dire
cta non inducunt fideicommissi petitionē. h.d. Dy. z
1 dic ꝙ q̃ñale caput est illa pars testamenti qua testō
canet velle seruari omia in testamēto disposita. Dy. ibi vt amici
sitis no. quod expedit habere amicos in fi. q: verba non fuerunt
dispositiua sed adulatoria que inducūt fideicōmissi petitionem:
vt dixi in casu summario. z p hoc. ff. de le. ij. l. tritia cū testamento.
2 in pn. ff. luci⁹. vbi de hoc dixi. Dyn. z circa hoc sic distingue † aut
a testatore proferunť verba dispositiua z inducūt fideicōmissi pe
titionē. vt. ff. de leg. ij. l. tritia. ff. pe. z. l. peto in prin. aut enunciatiua
z tunc aut proferūtur ꝓpter alios aut propter se: primo casu nō
inducunt fideicommissi petitionē vt. ff. de leg. ij. l. tritia. in princ. z
C. de milit. testamēto. l. ex his. secūdo casu aut verba dirigūntur
ad onerarum siue heredem z hoc constat aut ad onerarū siue le
gatariū z hic ꝑstat aut dubitatur an verba primo casu aut prin
cipaliter proferuntur in fauorem heredis z inducunt fideicōmiſ
si petitionem vt. ff. de leg. ij. l. cum pater. ff. mando. aut principali
ter in fauorem legatarij. z tunc inducūt fideicommissi petitionē
vt. C. tit. l. lucius. ff. quisquis z. C. de falsa causa adiect. leg. l. j. secū
do casu quando constat quod ad legatarium tunc non inducit pe

titionē fideicōmissi vt hac. l. tertio casu quādo dubitatur videnť
directa ad onerarū siue heredē z inducit fideicō. petitionē vt. ff.
de lega. ij. l. vnū ex fa. ff. pe. contra hanc distinc. pe. que communis
nite. cōmendatur z contra dicta Jac. de are. z Dy. in ista mate
ria mirabiliter facit. f. de fideicommiss. liber. l. fi alienus. ff. Paulus. in exp̄ositione greci que ibi fit in gloss. vbi expresse colligitur
quod verba adulatoria seu enunciatiua directa ad oneratum in
ducunt fideicōmiſ. petitionem dicunt aliqui quod ibi speciale fa
uore libertatis cuius fauore multa sunt inducta cōtra iuris rigo
rem vt. e. tit. l. generaliter. ff. si quis seruo. sed hanc so. tollere videť
tur. l. ex his verbis. C. de testamento militis. que in libertate lo
quitur † z dicit libertatē non deberi ex testamēto pagani z specia
le cum testamento militis. sed dici posset. qñ in. d. ff. Paulus. verba
erant ꝓlata principaliter propter se in. l. ex his verbis inci
denter ꝓpter aliū. sed contrariū innuit. d. le. ex his. nec video qua
re in libertate magis debent operari in vno casu quā in alio. nisi
forte fugiēdo dicam⁹ q̃ hec verba ad onerarū directa erāt ob
scura z dubitatiua vnde dicit puto te felicē ꝛc. in. ff. Paul⁹. erant
magis clara z certa z iō ibi disponunt licet fuerūt directa ad ho
norē. hic non. sed nec ista sol. bene me fariat z adhuc dubito de
isto contrario pe. de hoc plenissime dixi. C. de testamētis. l. verba
testamenti. z. f. de dona. l. ex hac scriptura z de le. ij. l. peto. ii. rūso.

4 **Filios.** †Verba legis a testatore ꝓlata sic interpretari
debemus vt aliquid operenť alias dispositio fo
ret inutilis. h.d. Dy. vel sic substituitur vsufructu. preferť illi ad
quem venturus est iure consolidatiōis. h.d. ibi construit mater.
gl. non habuit hanc dictionē mater. z iō subaudit Dy. ibi perti
neat: scz vsufru. Dyn. ad filiam. pro alijs ad premortui filij here
des ibi pro portiōe hereditatis. i. pro ea parte qua est heres. Dy.
ibi in vicē portionū. i. fm portionē partiū hereditatis Ol. ibi. q8.
i. q. Dy. in gl. f. oim. dy. in fi. sed dic vt ibi. z rāgīt in gl. C. de inof.
testō auf. nouissima. Dy. Et Jacob. de bel. in glo. hec responsio.
in fi. non iure substitutionis dy. in gl. vl. in fi. puenit ergo ad filiā
iure substitutionis cum filia superstes sit. Dy.

5 **Vxori.** Usufructuario † mercis causa parata non cedūt lega
to z posteriora derogāt prioribus. h.d. vel sic ap
pellatione eorū q̃ sunt in domo vel in fundo nō continenť ea que
sunt ibi causa mercandi sed tantū ea que ibi sunt ad perpetuum
vsum hoc primo. verba posteriora in testamento ꝓlata restrin
gūtur precedēntia z eis derogāt hoc secūdo Dy. ibi sensisse testa
to: ē nisi omnia ibi essent vendibilia seu mortis causa z nulla erāt
vsus perpetui causa quia tunc secus vt. ff. de auro z argento leg.
pediculis. ff. idem cum sequentur z facit ad hanc. C. de verbo
sign. z quod ibi no. z dixi. item est hic argumentum quod in ge
nerali obligatione bonorum non veniāt res quas quis haberi pi
gno. causa pro hoc. ff. de le. iij. l. suos. z de pign. l. cum tabernam.
Jacob. Et hic satis dixi. C. de iur. dot. l. vbi adhuc. versic. querit
Jacob. de are. deinde collige ex versic. respondi excepto argento
6 † quod exceptio a regula nō habet ampliare naturam regule. ex
ceptio enim facta in legato non facit vt in generali legato conti
neantur ea que de sui natura in generali legato non cadunt. licet
enim exceptio confirmet regulam in non exceptuatis non tamē
ampliat vt faciat sub ea comprehendi que de sui natura nō com
prehenduntur. nam quamuis hic exceperat argentum tamū non
tamē propterea cedūt legato mercis causa parata que exceptua
ta non sunt quia de sui natura non cedunt. pro hoc. ff. ad trebel. l.
lucius. ff. pe. z sic est argu. pro statuto quo cauetur quod infantes
z pupilli non admittantur ad accusandum nunquid per hoc vi
deatur aliis permissum qui de iure communi non admittuntur z
cerre non. Old. ité facit iste. ff. quod si testator legauit vxori vsum
fructū omnium bonorum z aliis legauit aliquos duos fundos
quod in illis fundis vxor non habeat vsumfruc. z qa species de
rogat generi z pro hoc de fundo instructo. l. quesitum. ff. fi.

7 **Lucius.** †Usufructuarij tenetur conferre ad reedificā
dam rem per ratā vsufruc. h.d. Dy. vel sic vsu
fructua. tenet conferre ad expensas domus facte gratia fructuū
colligendorum. h.d. ibi edificauit. i. reedificauit Dyn. in glo. f. in
fi. quidam habent titius testamento. sed dicere debet titius me
uio. in glo. pro rata in fi. Dy. quod non agat vt. C. de rei ven. l. si
quis scien. sed ibi impendit nomine suo proprio dic suo. i. fru
ctuarij. z eodem modo respōde ad. l. in hoc iudicio z. l. si quis cuz
estimaret. ff. communi diuidundo. Dy. z de hoc. ff. de vsufr. l. titij.

a 8 **Duas filias.** a† Remota causa impulsiua legādi a
nihilominus durat legatū sed si esset
finalis finiret. h.d. z ad hoc facit. f. de alime. lega. l. alūne. ff. ab he
redibus Ol. in glo. quod forte ibi inspicias. dixit cū p eo. p quo
tibi ꝛc. Dy. ibi qđ cōtrariū nō ꝓbat. z fm hoc ista fuit cā fin. qua
finita extinguit vsuf. ni si ꝓbet cōtrariū. vel dic fm Dy. q̃ fuit cā
impulsiua q̃ i dubio ꝑsumit vt. f. de dona. l. ij. qua finita nō finit
vsuf. nisi manifestissime ꝓbat. ꝛnū vt lra dicit z sic stat lra ꝓprie.

a ☞ Quas. ad de ad elucida tiones isti⁹. ff. Andr. bar. in addi. ad bar.

Universidad de Deusto
Biblioteca

9 **Heredis.** †Legatū vsufr. substitutū in locū annui legati eius sapit naturā. h.d. Dyn. z trahitur ste. §. per glo. ad duos intellectus. secundū primū dic quod dixi in casu sumario. secūdū hoc dicit si moriatur legatarius cui relictū est annuū legatū pro vltimo anno trāsmittat ad heredes petitionē legati. ibi defuncto eo. s. filio. Dy. ibi reliqua. i. ea que erant debita pro pēsione illi⁹ anni quo moritur filius. Dy. in gl. vlt. ibi percepit. s. heres seie. Dy. in fi. vnde vsuf. hic fuit substitutus loco legati z sic ei⁹ naturā sequit z secūdū ei⁹ naturā transmittit vt. §. ti. pr. l. in singlos z. l. a nobis. §3 cōtraria de vsuf. simplici loquūt.

10 **Usufr.** Certe partis. †vsuf. debet prestari deductis oneribus. h.d. Dyn. vel clari⁹ soluendo estimationē ei⁹ quod legatū est liberatur heres z eā prestare debet deductis tributis et alijs oneribus. h.d. Dy. in fi. i. ante solutionem quantitatis legate detrahendā. Dy. in glo. vlti. in fi. Et per hoc videtur cessare oppositio quod vsuf. soluere debet vt. §. e. l. quero. preterea ibi quādo vsufructuari⁹ possidet §3 pecit estimationē. Dyn.

Sempronio. In fin. ibi sempronio ab illo herede cui erat domus prelegata Dy. in glo. s. sempronio ibi. l. si alij. z per hoc pt3 io. 3tij de. l. duus. §. ij3-§. de vsu z ha. Dy. §3 vt qs per legatum domus quod est speciale derogetur legato sempronij quod est generale vt. §. de le. aij. l. vxorem. §. codicillis z. §. felicissimo. sed dic quod aliud continetur in generali legato sempronij scilicet habitatio. z aliud in legato speciali. §cs proprietatis domus licet ap. domus cōtineatur etiā habitatio. arg. §. eo. l. si tritio z. l. si alij. z sic minus operatur tacitū quā expressum ar. contra. §. de auro z argento le. l. iij. §. responso. z ideo dic vt dixi. d. l. si alij. §. e. sicut enim vsuf. est pars integralis domus sic fructus dom⁹. Dy. z not. quod in toto integrali generi per speciē non derogat z ad hoc sepe allegat z no. etiā glo. que incipit. §. sempronio.

Ex his verbis. §. ibi scio. alias sei⁹ z male Dyn.

1 ☞ Legato repetito repetitur ei adiecta conditio.
2 Jus accrescendi in contractibus locū nō h3e qualiter intelligat.
3 Jus accrescendi quando locum habeat inter viuos et in vltima voluntate et quando non.
4 Fideicommissum a curatore inutiliter dato relictū est validum.

1 **Codicillis.** †Verba que inducunt repetitionem precedentis legati inducunt etiā repetitionem conditionis precedenti legato adiecte. h.d. Dy. ibi. ad nouissimum. i. ad eum qui vltimo decessit Dy. ibi vti. i. sicut Dy. ibi quo ad. i. donec Dyn. et est ar. iste. §. in fin. z si concedatur aliquibus emphiteosis eo pacto vt post mortē eorū reuertatur ad dnz quod vno mortuo potio eius non redeat ad cōcedentem ad idem q⁹ pluralis elocutio nō verificatur in vno vt. §. de testā. l. vbi numerus z q⁹ cum significatio sumitur ex vniuerso 2c. vt. j. de rebus dubijs. l. si is qui decenta. §. vtrū ad idem. §. de vsufr. accrescen. l. inde neratius. §. nō solum z. l. si mulieri de hered. instītu. l. liber homo. §. cum quis. de impuberū z alijs substitu. l. penul. z vide quod ibi plene not. et dixi. de le. ij. l. qui concubinam. §. si fichus. z pro3 eo. §. de le. ij. l. titia seio. §. seia communi diuidun. in princ. z de vul. substitu. l. qui duos e contra quod redeat quia quod iuris est in toto 2c. vt. §. §. rei ven. l. que de tota z pro hoc ad trebel. lucius. §. gaio. de leg. ij. l. vlti. §. filium. §. admodum seruitus amittatur. l. aquam. de cōditio. z demonstr. l. falsa. §. fi. vbi de hoc. §. iniusto testa. l. penulti. et de here. instītu. l. hoc articulo. preterea facta videtur concessio pro virili. vt. j. de duobus reis. l. reos et. C. si plures vna sentētia fuerint condemnati. l. j. ergo non est locus iuri accrescendi. vt. j. de verb. ob. l. si mihi z titio. vbi de hoc dixi solui potest questio predicta per. l. idem erit z. l. se. z. l. vtrum portio. in prin. j. de assignan-
2 dis libertis. de leg. ij. l. titia. §. seia. non ob. †quod in contractibus non habeat locū ius accrescendi vt. d. l. si mihi z titio vbi de hoc dixi plene q⁹ verum est quo ad proprietatem non quo ad vsumfru. qui potius accrescit rei seu alteri parti quam persone ar. j. de excep. rei iudi. l. 2 an. e. §. j. z de vsufruct. z. l. si titio. §. j. z iste cōtra ctus videtur similis vsufr. constituto inter viuos vbi habet locum ius accresc. vt. §. de vsufr. accresc. l. j. §. j. z ibi no. Dyn. ad hoc vide quod no. z dixi. d. l. pe. C. de impuberū z alijs substit. z vide in speculo de locato. §. nunc aliqua. versi. lxix. predicta etiam faciunt ad similem questionem quā dicit Ray. se habuisse de facto. ecclesia concessit fundum titio et filijs suis in emphiteosim: vnus ex filijs decessit post mortem patris: queritur an pro solido alteri fratri accrescat an eius portio reuertatur ad ecclesiā. super qua questione sic distinguit z per hoc dicit haberi an inter viuos locū habet ius accresc. de quo no. §. de vsufruc. accresc. l. j. §. interdum et plene dixi. d. l. si mihi et titio. de ver. ob. z. C. quando non petētiuz
3 partes petentibus accrescant. l. j. †dicit enim aut loquimur i his in quibus potest fieri plena acquisitio z tunc aut loquimur in casu quo iam facta est aut in casu quo adhuc facta non est. primo casu cessat ius accrescendi z inter viuos z in vltima volūtate. vt d. §. interdum. et hoc casu in questione nostra ad partem fratris mortui alter frater per ius accrescendi admitti nō potest ꝙt. d. §. interdū sed bene potest admitti iure successoris vt in vsibus feu. de vasallo decrepite etatis. si vero adhuc acquisitio non est facta tunc in vltima voluntate habet locum ius accrescendi vt. d. l. j. C. quando non petentium partes z. §. de leg. iij. l. re coniuncti. si autem inter viuos tunc aut queritur an habeat locum ius accrescēdi z tunc regula est quod in cōtractibus locum non habet vt. d. l. si mihi z titio. de ver. ob. fallit. C. si imperialis libertatis socius sine herede decesserit libz. z. j. de assignandis libertis. l. vtrum. nec his obstan. hec notata per. Dy. quia verius est quod no. per eum. d. l. si mihi z titio z. d. l. iuci⁹. §. gaio. ad trebel. vel alia questio. Dy. formatur vt post mortē eorum ad ecclesiam rediret vnde hoc casu videntur duo dicta ad inuicem repugnantia vnū est quod pluralis locutio resoluitur in suas singularitates. vt. j. de conditio. z demon. l. falsa. §. fi. z facit pro ecclesia z. l. hoc articulo. §. de heredibus instituendis adest quod pluralis locutio non est vno contenta vt. d. l. vbi numerus. §. de testamentis z ad veritatē pluralitatis nō sufficit vnū esse. vt. §. de conditio. instituris. l. si heredi plures: z hic faciebant pro alio fratre ita quod verba Dy. non obstant in glo. per hec verba in fi. videtur etiam repete re illud quod dictum est. §. quod ad nouissimum peruenat z ex hoc sequitur determinatio vltime questionis. Dyn. in glo. condi tio ergo scilicet quod ad nouissimum perueniat. Dl. ibi repetita creditur ex virtute illorum verborum hoc amplius que precedentium repetitionem inducunt conditionum z dierum. vt. §. de leg. iij. l. in repetendis z. l. si sit z. l. si tibi pure. z fic non ob. de lega. ij. l. fi. §. filium que videtur obstare. licet. j. allegetur pro concor. §tes propter copulam z que inducit repetitionem precedentium. vt. j. de vino tritico z oleo leg. l. si cui. §. cui dulcia. Dld.

4 **Quisempronium.** †Et fideicommissum relictum a curatore inutiliter dato valet. h.d. Dy. ibi. an tertias quamlibet tertia. Dy. ibi. acceptus sit. i. confirmatus. Dyn. ibi: confirmasse qua confirmatione non facta idem iuris esset. vt. §. de leg. ij. l. peto. §. mater z vide que ibi no. z facit. §. de cōfir. tut. l. si. Dld. in glo. vlti. ibi. l. si heredes. §. fi. z. l. turpia. Dyn.

☞ Dictio tunc temporis extremitatem significat.

1 **Vxori.** †Dictio tunc denotat temporis extremitatē. h.d. Dyn. z hoc vide in alphabeto dictione z. j. de condi. z demō. l. iij. tunc ibi esse desierit z hoc fuit non tantum cōditio sed etiam dies que expectantur vt. j. de ver. oblig. l. in illa vsufruc. ibi petitio iam. i. statim non expectato quinquennio. Dy. in glo. vl. in fi. z. §. titia. j. l. liberto. §. fi. Dy. sed dic vt ibi no. z ad. l. aliquando. §. fin. responde quod ibi cuētus z medium tempus nihil operatur quia nō erat persona cui acquireret cum effectu actio contra mulierē hic autē est persona heredis cui potest acquiri medio tēpore. Jac. vel dic quod ibi improbatur tote obligationis susceptio vt. e. ti. l. si mulier contra senatusconsul. z ideo debitor ex prima obligatione remanet obligatus hic autē ante diē pactum nullū ius petendi habet propter dictionem tunc que extremitatem temporis denotat vt dixi in casu summario z probatur. j. de cōditio. z demon. l. iiij. Dl. ad. l. fundus respōde quod ibi legatū proprietatis fuit z pure relictū. Ja. de bel. vel dic quod illa videtur cōcordare. nā z ibi vsuf. z penes illū penes quē residet proprietas z hic idē est. Dld. item no. j. ad trebel. l. filio. §. fi. vt ibi no. per Dy num.

☞ Usucapio non impeditur per facti errorem.
Estimatio rei aliene legate an debeatur.

1 **Sticho.** †Error facti vsucapionē non impedit. hoc primo. secō dicit qd qhz ius in re rē legādo vr legare solū ius. qd hz z nō aliud z illo iu re cū psona extincto legatū fit inutile. h. d. ibi z cū is. §. stichus. Dy. ibi. lucio titio q mortuus fuit anteq̄ stichus faceret testū. vt in. §. i. l. prz. Dy. ibi acquisiuisse. s. dnium vtile p̄ scriptionē. Dy. ibi auferri possit q⁹ nō p̄scripserūt Dy. z sic poterat auferri per heredes primi testatoris vt in fin. l. Dyn. prima eiꝰ questio est an possint p̄scribere. scā si ablatus est eis q⁹ nō p̄scripserunt an habeat regressum cōtra heredes stichi legantis. Dld. Ibi responsum esse. s. qd acquirere possunt p̄scribēdo. Dyn. ibi acquisitio cessasset q⁹ fuerūt cōuenti ante p̄scriptionē cōpletam Dy. Dy. primo †quod re aliena legata estimatio debeat. secō op. qd ea euicta de euictione agat. tertio oppo. qd cum legauerit cōiunctis personis 2c. que omnia expediuntur in vltima glo. Dld.

Indefinita

1 ☞ Indefinita eq̄pollet vniuersali in legato vsufructu bonoꝝ.

2 **Vxorimee.** †Legato vsufructu bonorū indefinite debetur omnium bono
1 rū vniuersaliter †z sic indefinita equipollet vniuersali. h.d. Dy. ibi oim. s. vsumfruc. Dy. in fi. que sunt vltra debitaz iure nature. Dy. z facit hec lex q⁹ si maritus cōstituat vxorem dominā z mansariā z vsufructuariā quod debeat habere vsumf. oim bonorū z rerū quod tamē nō est verū vt plene not. z dixi. C. si secundo nupserit mulier. l. j. ibi videas in glossa. j. ibi eadem. l. scimus debet dicere in eodem tit. l. scimus. §. de inof. test. z pro hoc. C. de eccu. tut. l. cum tutores in fi. z ibi in glo. z. §. de vsufruct. l. omnium bonorum. z ibi dixi.

1 ☞ Usufructus non differt ab annuo fructu: vterq̄ enim morte finitur.

Fandi. Quatuor questiones per ordinem ponit z earum decisiones. Dy. vbi legatario. i. vxori testatoris. Dy. ibi reficere prēdium. t. domus que erat Dy. ibi que distat. i. in quo Dy. Opp. quod aliud pro alio solui non possit vt. §. fi certum petatur. l. iij. z dic vt ibi no. z. C. de solutio. l. eum a quo. z plene dixi in. l. nō amplius. §. fi. de leg. j. que hic allegatur in glo. vlti. ibi in fuum preiudicium ar. §. eo. l. is qui. vendidit tamen videtur tenere etiam pro habente fructuario vt no. j. de doli excep. l. apud celsum. §. questum. Dyn. ibi. vt in eis no. quia hic de manu heredis ibi a seipso vsumfr. percipiebat. Dy. op. de. l. cū ita. j. e. z. §. de vsufr. l. si quis
1 ita legauit. †sed dic q⁹ inter vsumfr. z annuū fructū non est differentia q⁹ vtrūq̄ morte finitur sed refert vtrū percipere debeat de manu heredis an a seipso: nam primo casu pōt heres vendere vt hic z. §. e. l. patroni. scdo casu non in primo casu refectio pertinet ad heredē in scdo ad fructuariū vt. §. de vsufruc. l. hactenus. z. §. e. l. generali. §. lucius. itē primo casu est obligatio personalis non confessoria vt. §. si vsufruc. peta. l. vti frui.

Filios. Ubi non est ingressus non potest esse regressus. h.d. Dy. Opp. §. eo. l. q fructus sed hic legauit res ibi fructus rerum. Dy.

1 ☞ Dictio z dictioni cum equipollet.

1 **Filicumillo.** †Monosyllaba z. z mona syllaba cū equipollent quā tum ad inducendū coniunctionem verbalē. h.d. Dy. inter personas legatariorum z vide. §. depositi. l. j. §. que deposit. z. C. de impuberum z alijs substitut. l. si. cum ibi notatis. z de le. j. l. titie textores. §. nihil ibi gl. vlt. ibi de vsufr. leg. l. si cui imo est de fundo instructo z instrumento legato. Dy. z dicit glo. sol. ibi sed certe ibi non inuenies hoc contrarium solutum licet so. colligi posset ex glossa. j. ibi posita z ex notatis dicto. §. nihil in. l. titie textores. vel posses dicere quod aut monosyllaba z, vel cum: ponitur inter res quarum natura est quod vna accedat alij z tunc est differentia inter ea vt. j. de peculio leg. l. ij. z. iij. alias secus vt hic secundum an. pi. vel dic aut ponuntur inter personas aut inter res: z ista duo membra persequere vt dixi. d. §. nihil. aut adiunguntur actui alicuius verbi tunc. aut intrinseco circa substantiam obligationis z differtur quia si fit per z: non valet si per cum sic vt. j. de verb. ob. l. centesimis z. §. de leg. iij. l. fideicommissa. §. si fit. sed ibi non loquitur de et z cum: sed de si z cum, si circa actum extrinsecum tangentem substantiam obligationis nō differtur vt. §. de con. indeb. l. qui promisit si actum executionis aut tacite intelligitur z tunc differunt vt in. ll. allegatis in glossis. in dicta. l. qui promisit alias secus secundum Ly. in. d. l. qui promisit item opp. de. l. fi. §. titia. de libe. le. z so. vt ibi.

Cum ita. Fructus annuos fundi legare vel vsumfruc. legare paria sunt. Dyn. ibi do lego secus si dixisset dari volo quia tunc nō esset vsufruct. dixi. §. e. l. fundi z sic cessant contraria q⁹ hic recipiebat manu propria non de manu alterius.

1 ☞ Fructus per colonum in fundo sati an post terminū efficiantur domini.

1 **In fructu.** In gl. prima ibi. §. vis maior. z sic videt †quod fructus qui fuerint in fundo sati per colonū post terminum locationis sint domini. pro hoc. §. si certum petatur. l. si quis nec causam. §. penult. z. j. de fur. l. inficiando. §. fi. z si vltra terminum suum non colliguntur fructus licet infra terminum sint sati. Jac. in. eo. glos. in fi. notabilis est in glo. hoc credo verum si fecit vt in domino noceret vt. j. de aqua plu. arcē. l. j. §. denicz. si autem fecit vt sibi prodesset nō tenetur vt hic. sed quid si de vtroq; 2 consideravit. scilicet vt sibi prodesset z dño noceret rūdeo si plus nocet dño quam sibi prosit tenetur. si vero plus sibi prosit quam dño noceat non tenetur. pro hoc. j. de rituis. l. labeo. Jacob. z pro hoc. j. ad trebel. l. ij. §. tractatum z facit hec lex ad id qs sepe vidi de facto qñ sacerdotes infirmantur quod heredes dubitant de morte colligunt fructus immaturos.

Uxori Ad de bal. in. l. fi. de indi. vidui. tollen.

De seruitute legata vrbana z rustica Rubrica.

1 ☞ Alia legari potest fundum communem habentibus.
2 Domini capacitas debet attendi in legato quod fit seruo.

Superrubrica. Habens duas domos quarū vna ferebat onus alterius si ambas legat vnas vni alteraz alteri, tenet inferior onus ferre sicut prius. j. e. l. j. †qs legari possit via habētibus fundū communem. j. e. l. ij. quatuor casus in qbus nō tz legatū vie quia sin natura est indiuisibilis z non pōt deberi in dño predij. j. eo. l. si fundus. si qs habens duas domos habētes mediuz interiectum parietē eas legat duobus paries est cōis nō
1 iure seruituris. j. e. l. si quis duas. †in legato relicto seruo specta
2 tur capacitas dñi: quantū aūt ad rē legatā persona serui. j. e. l. z si maxime. seruitus vt no. j. de doli excep. l. apud celsum. §. questum. Dyn. ibi. vt in eis no. quia hic de manu heredis ibi a seipso vsumfr. percipiebat. Dy. op. de. l. cū ita. j. e. z. §. de vsufr. l. si quis ita legauit. †sed dic q⁹ inter vsumfr. z annuū fructū non est differentia q⁹ vtrūq̄ morte finitur sed refert vtrū percipere debeat de manu heredis an a seipso: nam primo casu pōt heres vendere vt hic z. §. e. l. patroni. scdo casu non in primo casu refectio pertinet ad heredē in scdo ad fructuariū vt. §. de vsufruc. l. hactenus. z. §. e. l. generali. §. lucius. itē primo casu est obligatio personalis non confessoria vt. §. si vsufruc. peta. l. vti frui.

Quidvas. Ibi num. i. an. Dy. ibi cōtinetur. i. an inferior debeat superiori seruitutem oneris ferendi. Dyn. z legās sic vt expo
nas contineret. i. includeretur loco. i. in legato superio
ris taberne oneri ferendo. i. ad onus ferendū siue seruitutē oneris ferendi. Dld. ibi ne hoc. i. an hoc. §. qs inferior debeat seruitutē superiori. Dy. ita. i. demū Dy. ibi imposita a testatore legante vtrā que domū. Dy. in fi. subaudi z verū est vtroq; casu. Dy. in gl. ū. ibi in eo qs alias ita qs. Dy. in glo. vlt. ibi in princ. huius. l. secus forte in seruiture vie que non vr eo ipso imposita qñ fundus est retentus vt. §. fi ser. ven. l. si testatrix z de le. j. l. seruū filij. §. vlti. ergo si ambo fundi sunt legati non hz vnus actionem 3tra alium vt ibi colligitur. Jac. quod forte verum est si aliunde via habebat alias secus vt. §. tit. prohi. l. damnas. §. j. in eadem gl. in fi. z. §. de leg. iij. l. si cui ede. Jaco.

Fundum. Quod commune est meū est. h.d. de quo dic vt dixi. §. de leg. j. l. sertu electione ibi. habentibus pro indiuiso. Dy. ibi stipulatur ad fundū communē dominoū. Dy. ibi extenrint etiā ante constitutionē vie. Dy. in glo. vltima ibi per partes etiam indiuisas. Dy. z vide. j. eo. l. z si maxime.

Sifundum. Quatuor ponit casus. primus si primo legat fundum cum via. secundo eundem fundum sine via in quo distinguitur. Nam si concurrat secundus ad legatū fundi erit inutile legatum vie relictum. primo si nō repudiat: valebit legatum vie. secundus casus est si legat viam pure z fundū sub cōditione. tertius casus est si partem fundi pure z partem sub conditione: z viam pure z his duobus casibus si cesserit legatus vie condītione pēdente inutiliter cedit. Quartus est quando vni de duobus consortibus legat viā pure z alteri sub conditiō: z pendente cōditione moritur z in quolibet patet propria ratio. nam primo casu concurrente secundo ad legatum fundi reperitur primus cui legata est via: dominus partis pro indiuiso tantum cui non potest acquiri seruitus. Si repudiat secūdus primus est dominus fundi insolidum totius z ideo potest ei acquiri seruitus. in secundo casu est ratio quia inutiliter cedit dies vie legate cum ille cui legatur non sit dominus predij conditione pendente. in tertio casu est ratio quia pendente conditione alterius partis est dominus partis tantum pro indiuiso cui non potest acquiri seruitus fundo communi. Dyn. ibi fundum cessurum quia meuius legatarius vie habet dominium fundi solum pro parte diuisa. Ray. ibi per partes incertas z indiuisas. Dy. alteri cui erat fundus sine via relictus. Dynus. ibi omisisset. i. repudiasset legatum fundi z alias est in litera emissum. Dy. ibi magis videbatur quia per omissionem videbatur ei nunq̄ fuisse legatum sed solum primo vt. §. de le. j. l. seruum filij. §. j. z sic meuius legatarius vie hoc casu dominium fundi legati habebat insolidum. Dl. ibi legasset etiam in initio. Dy. ibi viam pure. l. eidem persone. Dyn. ibi pro parte incerta z indiuisa. Dy. ibi pro parte sub conditione subaudi legasset idem persone. Dy. ibi pendente ea scilicet conditione fundi legato adiecta. Dyn. ibi legati vie. Dyn. ibi dies cessisset quia adita fuit hereditas. Dyn. ibi vie legatum quia cedit eo tē

Universidad de Deusto
Biblioteca

pore quo dominium fundi non pertinebat ad legatarium Dñi. vel dic aut inuremetur questa sine fundo cui debebatur vt in primo casu contra.l.ſ. communia prediorum.l.j. aut questa parti fundi pro indiuiso: vt in secūdo casu contrā regulam.ff. de seruitutibus.l.pro parte. Oldr. ibi. 2 pendente conditione adiecta legato vni⁹. Dy. ibi decessisset testator supple & postea adita fuisset hereditas. Dy. ibi: literis legatarij prima cui erat via sub conditione legata & in eius persona cōditio non exiterat. Dy. in fi. qz cum alterius conditio nondum extiterit per vnū solum puta per eum cui est pure legata via, queri non potuit vt. ff. de seruituti. rusticorum. pred. l. si vnus. Dy. in gl. ſcz testator ibi. l. in fi. sed iste loquntur quātum ad petitionem principij gl. quo ad transmissionem. Nec obstat quod de seruiture personali &c quia illud est cō quia ille non possunt trāsmitti ad heredes vt. ff. tit. pro gl. l. sempronius Jac. vel dic fm Jaco. de bel. quod ficione iuris cedit a morte vt hic: sed veritate inspecta ab adita hereditate vt. d. l. ſi. vbi de hoc Jac. de bel. in fi. & ibi tenet gl. quod idem est in realibus quod nō est verum. Dy. & dic vt ibi plene dixi licet glo. notat contrarium & male. j. eo. l. fi.

1 ☞ Jure tenere dicitur qui rem cum alio communem habet.
2 Res communis nemini dominorum seruit.

1 **Si is qui duas.** †Qui habet rem communem cum alio dicitur iure tenere. h. d. ibi ideoqz: scilicet quia prohibitio iure seruitutis non vendicat sibi locum. Dy. ibi de ea re id est de cōmuni pariete. Dy. in glo. siue domibus ibi in signo protensō: nam illud est commune pro indiuiso. Dy. in gl. subaudi in fin. †nam res communis nemini dominorum seruit vt. ff. de seruituti. vbi an. pre. l. in re communi Dy.

1 ☞ Persona serui inspicitur quantum ad res quelegantur.

a ¶ Si maxime. Adde ad hoc. l. .pcedat in ſcti. vt per tex. in. l. proin de. ff. in fi. de stipula.

a **Et si maxime.** †Ibi ex psona duorū impedimento psone dñi. Dy. ibi sic †qz quantum ad res que leganť inspicit persona serui vt ita dominū valeat si res legata posset ei libero legari. Dy. in fi. qa nec ei libero posset legari qa extraneo ad predium extranei non pōt seruitus legari. Dy. in gl. vlti. ibi que sunt 3 & que sit ratio diuersitatis dic vt no. C. de condi. infer. l. si vxorem 2 de leg. ſil. iul. in fi. & est ratio quia in stipu. interuenit factum serui etiam vt interuenisse factum dñi vt insti. de inuti. stip. ff. post mortē: sed in legatis non interuenit serui nec dñi factum. Dyñ.

1 ☞ Seruitus que persone contemplatione relinquitur cum persona extinguitur.
2 Seruitus predialis denominatur a predio dominante.

1 **Puter.** †Seruitus p̄dialis contēplatione persone relicta extinguit cum psona. h. d. Dy. ibi: alioqui. i. si vir per domum transire prohibeat. Dy. & no. quod iura personalia pertinentia ad vxorē vel eoꝝ vtilitas transit ad virum viuente vxore vt hic & de vsu. & ha. l. ceteruꝫ. ff. qs facit ad questionē. Si concessum est mulieri qs habeat vitā suam in quodā monasterio vt accipiat maritū & etiam maritus debeat habere. Jaco. in glosſ. i. in rem. in fin. vt de seruituti. vbi an. pre. l. j. Et dic aut est seruitus personalis & certe persone cōtemplatione relicta & tunc extincta persona extinguitur seruitꝰ. vt. ff. de annuis leg. l. in singulos. & instituto de vſufr. ff. finitur. alias est predialis & contemplatione predij imposita & non finit̄ ꝫ persona finiatur vt. ff. quē admodum seruitu. amit. l. iura prediorum. aut est seruitus que de sui natura est predialis tñ contemplatione certe persone relinquitur & tunc extincta persona extinguitur vt hic & de serui. rusti. predio. l. pecoris. & plene tractabitur. ff. de ali. lega. l. mela. ff. quidam.
2 Dy. in glo. l. in rem in fi. †quia seruitus denominatur a predio dominante vt nor. ff. de serui. vrb. predi. l. j. in fi. & facit. ff. de aqua plu. arcen. l. j. ff. apud labeonem. in gl. vlt. ibi si fundus dꝫ dicere. si fundum sub conditione Dy. ibi. l. qui binas. istud qui nō debet esse quia lex incipit binas. Dy.

Cum a pluribus. In fi. ſcz insolidū in gl. vlti. in fi. ista glo. male dicit vt no. 2 dixi. d. l. si fundum. Dyñ.

¶ De dote prelegata. Rubrica.

1 ☞ Dotis prelegato inest quod actioni de dote inerat.
2 Filius ex prelegato dotis non tenetur ad onera hereditaria.
3 Dos plegata non retinet ꝓpter res donatas vel vtiles impēsas.
4 Amici sunt in maritandis filiabus consulendi.

Si per rubrica. Difficilis est tit. iste hic finit quārtus p̄ctus. Dy. †in plegato dotis inest quod actioni de dote inerat. vt. ff. l. i. & an propter liberos extantes possit ex pacto fieri deterior 2 ditio dotis. cōmoda dotis prelegate habentē eadē. l. ſ. verū est. & qs tacita revocatio donationis inducat̄ ꝓpter offensam que remissa vī ex legato subsequenti: & an expense corporā rerum dotaliū vel dotalē dotem an teneat leg. tale centū que in arca habeo: vel que apud me deposuit si nihil sit depositū vel in arca: & qñ falsa demōstratio vitiet leg. vel non. rem sufficienter demonstratam ampliusve demōstrari frustratorius est non tñ ex hoc vitiatur legatum. ea. l. ſ. fi. qñ legat dotē nurui qñ marito, & quando extraneo prosequitur in. l. ij. vſq; ad. ſ. idē iul. & an actio de dote nascatur constante matrimonio. an in dubio videatur legare ius actionis de dote vel dotalē pecuniā, & an marito nō heredi patris detur actio father. ꝓ dote, & an do. causa mor. equiparet cōtractibus vel vlt. voluntatibus. †ex prelegato dotis nō tenetur filius ad onera hereditaria: sed ex leg. peculij tenetur libertus ad onera peculiaria ea. l. ſ. per cōtrariū. an heres soluēdo legatarijs liberetur ab executoribus testamēti. ea. l. ſ. idem iul. quando dos legatur extraneo vt restituat mulieri an sit locus falcidie. ea. l. ſ. idē querit & q̄ quis amittit vna via recuperat alia sicut quod amittitur in sylla bis recuperatur in temporibus: si dos prelegatur vxori & rogat restituere extraneo an valeat fideicommissum. ea. l. ſ. idē iul. quere si dos bis prelegatur semel tātū debetur & an vxori vel legatarius teneatur stare colono. si dos & aliqd vltra legatur vxori eatenus potest grauari quatenus percipit vltra dotē. j. eo. l. cū qs. & quod in fideicōmissum non venit quod quis non habet de substātia testatoris. mulier cui legata est dos & aliquod vltra & rogata restituere tenetur restituere quicquid habet vltra dotē cū fructibus. e. l. ſ. mulier & quod differencia est inter accipere & recipere quod dictio amplius & hic amplius repetitionē inducunt ꝓ cedentium. j. e. l. qui. ita & de multis aliis dictionibus que repetitionē inducunt. prolongatio dierū legatorū non extenditur ad legatū dotis. j. e. l. cū vulgari †quod dos prelegata non retineatur ꝓpter res donatas: vel impensas vtiles & quod minuatur ꝓpter necessarias. j. e. l. dote. sicut se habet maius ad minus ita aliquod ad nihil. j. eo. l. cum scriptū. quando dos legatur filio exhe redato. j. eod. l. pater dotē & quatuor casus ponit circa hoc & an vxori fructuaria lucret fructus non prestita satisdatione & si non est soluendo in subsidiū datur actio cōtra filiū: & qui ꝓmittit defendere tenetur suscipere iudiciū & an actio de dote nascat̄ constante matrimonio. fundus inestimatus trāsit cum vniuersitate qui alias non transiret. j. eo. l. vxori quod detrahitur a legatario vxoris noie falcidie accrescit mulieri. j. eo. l. si fe dictio. ff. repetitionē inducit. j. eo. l. scia & cum sit mentio mortis presumitur donatio causa mortis sec⁹ si infirmitatis: & refert adhibeatur quis ad stipulandū vt procu. vel animo donandi ad hoc grauari pos sit & quod in donatiōe causa mortis possit fine stipu. substitui legato relicto sub conditione partim possibili & partim impossibili sufficit parere possibili. j. e. l. qui dotē heres filiſa. non gaudet beneficio quod condēnetur inquantū facere potest. j. e. l. paulus. an dicto vnius credatur. j. e. l. theopōpius & an testis presumatur turatus si dicatur talis testis turatus, & quod amici sint consulendi in maritandis filiabus & qs quis debeat habere bonū ꝓ amicis. & quod expedit habere amicos & an vnus testis faciat semiplenā probationē & pulchra de semiplena probatione & an valeat pactū quod stetur sacramēto vel dicto creditoris de damno expensis & interesse si vendidisti mihi rem obligatā & ego tibi reuendo an teneat de euictione si euincatur ex ipsa obligatione. j. e. licet quod quis⁹ nō debet duplici onere grauari. j. e. l. qui dotē quod nō obest narrādi diuersitas vbi eadē dicunt. j. eo. l. vlt.

1 ☞ Dotis conditio non debet fieri deterior ꝓpter liberos.
2 Revocatio donationis que ex offensa inducitur per prelegationem dotis remissa censetur.
3 Expressio quantitatis etiam si nulla subsit legatum valere facit.
4 Demonstratio falsa quando preiudicet in legato.
5 Demonstratio expressior non vitiat legatum.

Cum duos. Circa hāc. l. sic procedas primo op. ad pn. duob⁹ modis. vt in. j. gl. ſcō. op. quod pacto nō sit standū. vt. ff. sol. ma. l. si ab hostibus. ſ. fina. tertio opp. quod pactum sit superuacuū: aut iniquū si sit superuacuū quia videtur habere locū quando culpa mulieris tantū sit diuortij. vt. l. consensu inquū si culpa viri quādo inuitaretur ad delinquēdū sed dic ꝫra. qz in alijs casibus locū habet. quarto qs nō possit habere locum in casu

1 in casu diuortij q̄ diuortiū fieri non debet. †quto quod ꝓpter liberos nō debeat fieri deterior cōditio dotis. vt. l. inter socerum. ff. l. si pater. ff. de pactis dotalibus. Dy. quid de donati. ꝓpter nup. dic. vt. C. de bonis que liberis. l. iij. vbi est casus: & qui casus & gl. alibi nō reperiunt & vt est in donatiōe & in pactis eorū in auc. de equalitate dotis que est posita. C. de pactis conuē. tam super dote. aut equalitas tñ cōmuniter vidi. d. gl. approbari & rationē diuersitatis: quare aliud est in dote & in donatione dixi. d. l. iij. q incipit quod sitis ibi hec probari & sic not. quod opinio martini que est in. l. doa patre. C. so. ma. videlicet vt nō existentib⁹ liberis cesset dotis restitutio: locum hz qñ vxor p̄decedit secus si vir p̄decedat vt hic & hanc questionē habui de facto. Ray. ibi deteriorē conditionē per pactū liberis existentibus. Dy. in glo. ij. ibi. sed si vxor. & vide quod ibi no. & quod dixi. ff. de le. ij. l. mcuio. ſ. si a te & ff. hac. e. l. ſ. vl. Dy. in glo. ſ. oriri generaliter in fi. non considerando pactū contra naturā actionis adiectū in gl. i. si nō est dos. Dy. habuit in gl. & si non est dos & ideo dicit si debet vacare in glo. non autē ibi cōuenire & ff. sol. ma. l. si ab hostibus. ſ. fin. Dy. ibi superfluum efficeretur sed si cōmuni cōsensu vel cōmuni culpa diuortium fieret tūc pactū haberet vires efficaciter. Dy.

2 **Verum est.** Ponit cōmoda dotis prelegate ibi an nua die. i. post annū hodie. C. & rei vxo ri. act. l. i. ſ. exactio. olim annua bima trima die vt. ff. de pactis dotalibus. l. artificium. Dy. & vide notabilem gl. que est instituto de le. ſ. sed si vxor. & ponas exemplū de representatione vt. ff. l. prox. ſ. idē iul. fecūdo in glo. quā ad falcidiā ver. tu dic ibi. prestaretur. ſ. eo a casu quo nō esset prelegata. Dy. ibi est 2 illud. ff. argumētū quod valeat dotis legatū. Dy. ibi ob res donatas quarū donatio nō tenuit. Dy. ibi per sen. consultū qs tacita confirmationē donationis inducit. Dy. ibi exactio. i. retentio dotis vel. i. repetitio rerū donatarū. Dy. ibi nō mutauit. ſ. expresse dotis subſtantiā & per cōſequēs dotis legatū. Dy. †tacite enim revocatio donationis que ex offensa inducitur vt. ff. de adimen. le. l. iij. ſ. vlti. per prelegationē dotis remissa videtur quasi in amicitiā redierint vt. ff. de adimen. lega. l. iiij. & ff. de dona. inter virū & vxorē. l. cū hic status. ſ. penitentiā. & si prodest hic prelegatum dotis magis p via cause. & vide. ff. l. dote & quod dixi. ff. so. matri. l. duorum. ff. ob donationes & C. de rei vxo. actio. ſ. tacear. qz glo. hic posita vt continet veritatē. Ol. ibi impense autem. ſ. necessarie. Dy. ibi miuuunt & ideo eatenus contmēt in dotis legato quatenus superest necessaria impensa deducta. Dy. ibi impēsis scilicet necessarijs. Dy. ibi corpora. in dote data. Dyñ. ibi ad diuersitatē totius dotis. Dy. ibi cōtinet. i. quod peti poterat actione dote. Dy. ibi si vi actionis. ſ. maritus. Dy. ibi ea. ſ. dotē. Dy. ibi licet. i. licuit est dotē soluere constāte matrimonio. Dy. ibi solueritſ. cōſtante matrimonio. Dy. ibi demoꝛtua sint sine dolo & culpa mariti. Dyñ. ibi qui promiserit mulier. ſ. marito. Dy. ibi nulla sint. ſ. in arca vī deposita. Dy. Op. quod impense minuāt corpora rerū dotaliū vt est quod dicitur in. l. si is. ff. de iure dot. Op. quod nō procedat in dote commodū ex effectu donationis nō revocate. Op. de leg. cū filius. ſ. heres. ff. de le. ij. Item op. de

3 l. vir vxori. j. eo. † Itē op. quod expressio quantitatis faciat valere & deberi legatū etiā si quātitas nulla subest. Dy. Et oia expedias vt in glossis & earū suppletionibus in gl. ſ. ibi perfecta ratione & ideo valet hoc legatū solū in re mobili & non immobili vt no. ff. ſ. fi. Ray. in gl. ſ. commodū in fi. forma ar. ff. si tacita voluntas inducit donationis de iure inefficacis retentionē multo fortius expressa dabit dotis vere debite repetitionē. Ol. ibidē imo verū est cōmodū in legato qz quando non legatur dos datur cōtra retentio ꝓ rebus donatis vt. ff. solu. ma. l. rei iudicate. ſ. heredi: sed quādo legatur nō datur retentio. vt. j. e. l. dote. Dy in gl. hic aduertatur ibi impensas: sed huic dicto est contra. j. eo. l. ij. in p̄m. & de le. ij. l. meuio. ſ. j. fo. vt. j. eo. l. dote. Ray. in glo. qui sunt in ſi. sed hic precessit vere debitū & adhuc supererat licet in alia specie obligationis trāslatum. Dy. vel secūdū Jaco. de bel. quod tamē in eadē recidit hic maritus idēqz debitor soluit vere ibi nec vere nec ficte licet titulus actiōis mutatus fuerit. Jac. de bel. ibi. q. d. Si non valet in fin. & sic respondet ad oppositionem que fieri posset ex quo nullū commodum est m prelegata dote vltra quam esset in actiōe de dot. ergo &c. vt. ff. de leg. j. l. sinautem neqz. & de le. ij. l. meuius per. debitor autē. Ol. in glos. ſmo contra ibi. ſ. qui quinqz. iste. ſ. debet allegari in primo. glo. & l. lucius. ibi allegata debet hic allegari. Ol. ibi vt dictū est glo. videtur facere

4 differentiā inter verbū preteriti tēporis & futuri sed text⁹ contra dictū dñi dicit depositū. Ol. dic clarius † quod ibi falsa demōstratio adiicitur quātitati vt lego centū que accepi ab vxore in dotē tunc noceret: aut adiicitur corpori tūc aut illud corpus est in rerum natura vt verbi gratia. fundū ti. aut quē recepi ab vxore in dotē ei lego tūc idē. vt. j. ſ. proxi. Aut illud corpus nō est in rerū natura & tūc noceret: verbi gratia centū q̄ in arca habeo lego. hic enim corpus legare videtur vt. ff. de le. j. l. si seruus legat⁹. ſ. quinqz. & ideo si nihil est in arca nihil debetur. sed huic sol. obstat. l. j. & de leg. ij. lucius. ſ. quisquis. nā in his dicitur qs testōr dixit centū q̄ apud me deposuit titius sibi legato licet nihil valet deposuerit tñ legatū cū natura depositi sit vt i corpe nō in summa cōsistat alias suos terminos excedit vt. ff. depositi. l. luci⁹ titius. sempronio. sed dic qs in. ſ. quisqs constabat qs testatoꝛ le refere bat nō ad corpus ſ̄ ad pecuniā: in dubio autē p̄sumit quod ad certū corpus se retulerit, cū natura dispositi sit qs in corpore cōsistat vt dictū est. Jac. de ra. & Ol. in eadē gl. ibi quod magis nō designandi istud nō debet vacare & debet dicere animo in fi. opinio R. est vera in quantitate deposita legato sine commemoratiōe loci vt dicta. l. lucius. ſ. quisqs. ij. sed si esset legata sub commemoratiōe loci tūc est vera prima opinio vt hic p̄z in rectr. Ol.

Si quis vxori. Ibi his verbis additis in legato quod iā erit certū. Dy. in fi. i. superuacuū est. Dy. an gl. ſ. plus ibi quod adiūctur plus imo per illa verba fundū titianum lego nō erat necesse quod adiūceret. is enim &c. † Et ideo fi adiecit ad expressionem demonstrationē faciendam superuacuum fuit & legatum nō vitiat vt. j. de auro & argento le. l. pedicul. ſ. labeo. & de ver. ob. l. que extrinsecus. Old. ibi. ſ. qui ꝓ rei. vbi de hoc. ff. de ven. inſpi. l. i. ſ. quanuis. & plene de in integ. restit. l. j. & C. de in col. l. ciues. libro. x.

1 ☞ Actio de dote non nascitur matrimonio constante.
2 Heredes marito dotem soluentes non liberantur ab vxore.
3 Actio familie herciscunde quomodo detur marito & nō heredi.
4 Maritus quare de dote nō teneat̄ libertus autē de peculio sic.
5 Heres soluendo legatarijs liberatur a fideicommissarijs.
6 Falcidia locum habet sine effectu in quantitate dotis.
7 Fideicommissum non valet in quantitate dotis.
8 Heres nō ante prestat fundū legatū legatario q̄ sibi cautum sit.

Si socer Notabilis lex als. ſ. celsus primo qñ legat nurui & hic prequit̄ vſq; ad. ſ. per ſcīū. scō qñ legat marito & hoc vſq; ad. ſ. idē querit. tertio quādo extraneo vſq; ad. ſ. idem iul. & colligit hic ex

1 presse arg. † qs actio de dote nō nascat̄ constante matrimonio. Dy. de quo no. C. de pre scrip. xxx. an. l. cū notissimi. ſ. illud 2. j. eo. l. pater ibi voluit plegare. q. d. habeat actiones de dote relaxare. Ja. ibi nullius momēti interim vt no. j. de legatis p̄standis. l. sed si is. ſ. j. ibi Dy. nupta est & sic actio de dote nō erat nata. Dy. & dic quippe. i. qz dy. ibi dotalē pecuniā. qñ aūt ius actiōis de dote voluit legare & qñ dotalē pecuniā colligi pōt ex his q̄ not. ff. sol. ma. l. si p̄ior & de le. ij. l. meuio. ſ. j. Ol. & hoc vī sentire Dy. j. l. seq. in p̄m. & gl. ſ. eo. dote sed quid in dubio dic quod vī legasse ius actionis de dote & qs inerat actiom de dote vt. ff. l. j. in p̄m. & sic legatū erit inutile sed ar. ff. ra. j. de rebus dubijs. l. quoties Jac. de ra. & hoc tꝫ Jac. de are. & p hoc. ff. de leg. ij. l. titia. ſ. lucius. ibi vtile erit legato & vbi 3 heredes soceri. actio de dote nō cōpetit. Dy. ibi. hec. ſ. nurus. Dy. ibi. recepit ab heredibus soceri eo casu quo non dos sed pecunia dotalis fuit legata. Jac. ibi. sine nō. ſ. fuit institutus ſ̄ preteritus. vt. ff. de iniusto testamento. l. filio. & here dat⁹ nō male mente. ar. j. de bonis libertorū. l. ſi cū patronus. ſ. si qs non male mente. Jac. ibi. voluit. i. voluisse p̄sumitur ibi aduersus maritū ostendēdo sibi solutū. vt. ff. de pet. here. l. si quis possessor. & in eo casu quo dos penes virū periclitaret̄ ꝓpter sui ꝓdigalitatem. vt. j. de iure do. l. vbi adhuc. Ja. ibi ergo z marit⁹ agens contra heredes patris fa. herc. directa vel vtili. Dyn. ibi. defensum iri. ſ. heredē. Dy. & si omissa fuerit ista cautio dic. vt. j. eo. l. pater. in fi.

2 & sic vides qs hz soluta sit dos marito p heredes nō tñ liberant̄ ab vxore. j. ad. l. fal. l. titia. licet gl. no. 3nū & male. j. ad. l. falc. l. si dos cōtra istū text. & j. eo. l. pater & ff. fa. hercis. l. si filia. ſ. si filius. qs teneas condi. & p̄o ordinata traditione glo. j. op. de. l. mortis. ff. de dona. inter vi. & vxor. scōo de. l. sed & si p̄o dote. ſ. si nurū. j. de leg. p̄estandis & dic qs ille. ſ. loquit fm diſtinc. p̄in. huius. l. q: aut legauit dotē aut pecuniā que ad se noie dotis peruenit: deinde quare qualiter fuerunt formata verba legati tā in p̄mo quam in scōo casu: & dic qs in primo dotē in scōo pecuniā dotalem arg. eius qs nor. ff. sol. ma. l. si p̄ior & de le. ij. l. meuio. ſ. pen. scōo quere eo casu quo tꝫ legatū contra quē cōpetat actio. & dic qs ex testamento competit 3 heredes soceri legantis. prima autē actio de dote cōpetit contra quē primo cōpetebat vt. ff. de le. ij. l. cum ab vno. † Tertio quere quomodo marito nō heredi debitur actio fa. hercise. dic q̄ erat preteritus in potestate qui ipso iure dicit nullum vt. ff. de iniusto testamēto. l. filio. vel ex hereditus non mala mente vt. j. de bonis libertorū. l. si cum patron⁹. ſ. si quis non mala mente. & ff. de liberis & posth. l. multi. & dixi. ff.

Universidad de Deusto
Biblioteca

in expositione text. alias si ponas emancipatum preteritum: vel quecunq; expheredatum mala mente nisi post testamento deducto ad causam intestati nō daretur ei fa. hercis. sed actio in factū ex illa equitate. vbi dos esse debet &c. vt. ff. de iure do. l. si is. §. i. ites quere quid si nullos habuit coheredes maritus instituturus a patre nec ipse adiit. & dic vt in glo. que notabilis est & alibi nō reperitur: tñ Ray. eā reprobat & dicit qđ marit⁹ aget q̄ sustinet onera matrimonij. ar. ff. fa. hercis. l. si filia. §. j. & ij. §. j. de iur. dot. quā gl. hic allegat & facit quod no. j. hac. e. l. §. idē iul. ti. in gl. pu re licet ista gl. cōtinue allegetur. tñ no. aliā gl. quod vilis actio fa. hercis. datur nō heredi quod est mirabile. Old. in glo. & ibi donatio causa mortis collata a socero in nurū. Dy. ibi donationi inter viuos. imo videtur potius declinare ad vltimas volūtates vt. C. de donat. cā mortis. l. fin. sed distingue aut donatio fit sine relinquitur in codicillis vel alia vltima voluntate & tunc potius accedere videtur vltime volūtati: & ita loquitur p̄alle. l. fi. aut est cōtractus per se extra vltimā volūtatē. & tūc potius accedit cōtractui hoc in gl. Ol. de hoc dixi. d. l. fi. & vide etiā notata p Dy. j. de donati. causa mortis. l. j. & tene cordi ista in gl. sed si nō habuit ibi de psonali cōstat. l. qđ nō. Dy. in fi. & est differētia inter istas actiones qz actio fa. hercis. est bone fidei actio in factum est stricti iuris & iō &c. vt. ff. de p̄scriptis. verbis. l. quoties. Ja. ſra. Et dic qđ gl. debet dicere de marito. nā si nō est adita hereditas ipse implorabit officium iudicis vt in eū trāsferatur dos qz mariti dz eā dos penes quē sunt onera matrimonij. Jac. de ra.

Per contrarium. Ibi legasset p̄cipua erat obligatus. Dy. ibi defensum iri et vide notata. j. e. l. pater. §. j. ibi nā quod eū directo manumissum. Dy. ibi cōpetit contra heredē socери. Dy. ibi desierit
4 habere. †fs que est rō qua re marit⁹ nō tenetur de dote cū ad eū trāseat dos sed libertus tenetur cū ad eū trāsit peculiū: rñdeo qz peculiū est vniuersitas iuris vnde onera peculiaria sequuntur illud: ideo qui habet peculiū tenetur creditoribus peculiarib⁹ secus in dote & sit qualisqualis vt. ff. eo. l. j. §. fs qđ dixim⁹. Jac. de ra. sed qđ dos sit vniuersitas sicut & peculiū facit gl. ff. de impensis in res dotales factis. l. quod dicit primo in p̄incipio magis gl. dic rōnem diuersitatis dic vt no. C. an seru⁹ ex suo facto. l. ij.

Idem iulianus. Ibi socer qui receperat dotez a nuru. Dyñ. Ibi mulier consuluerit tēpore qz soluto matrimonio & sic onus desierat ad maritū pertinere. Dy. Et est ar. ifte. §. & l. libertus qui sub conditione.
5 §. fi. de bonis libertorū que hic allegatur in gl. †quod heres soluēdo legatarijs liberet a fideicōmissarijs seu executorib⁹ testamenti: & ad idē. j. e. l. pater. ij. responso. Dyñ. de hoc dixi. ff. de annuis legatis. l. libero. §. largius in gl. mulieri ibi. sed si hoc non placet: nam falsa est, cū filius non sit debitor mulieris ex quo dote nō recipit ab vxore nec extirit heres patri recipienti vt. ff. p̄ti. §. et. ff. sol. mat. l. si cum dotem. §. transgrediamur in fi. §. Dyñ. et ideo tenet primam. so. glo. in glo. vltra commodū repetentionis quod habiturus esset maritus vsq; ad legale tēp⁹ restitutionis de quo loquitur. C. de rei vxor. act. l. j. §. ex actio. Ol. ibi habiturus hoc est falsum vt no. j. e. §. idem iul. in fiñ. Ray. ibi si socer imo debet dicere heredes soceri Old. in gloss. quātum ad falcidiam ibi retinuit, de commodo repetentionis Dyñ.

Idem querit. Iste. §. loquitur quando dos legatur extraneo & rogat restituere mu
6 lieri. †dicit enim in quātitate dotis locū esse falcidie sed sine effectu qz mulier actione de dote recuperat qđ detrahitur sed in cōmodo repetentionis locus est falcidie cū effectu sicut & mulieri dos legaretur. Dy. ibi si dos alij. s. extraneo non nuruī vel marito. Dy. ibi: sed quod minus est. l. quatenus detrahitur p falcidiā. Dy. ibi obseruent quantū ad falcidie, irreuocabilē retētionē Dy. ibi puto habere. s. falcidia locū in cōmodo repetentionis ac si mulieri esset dos legata. Dy. Ho. ex isto. §. j. responso qđ qs amittit vna via recuperat alia sicut dicūt grammatici qđ amisit in syllabis recuperat in tēporibus. Jac. in gl. quātū ad falcidie Ibi teneat vir. s. heres institutus a socero legante dotem. Dy.

Idem iulianus. Querit iste. §. primo loquitur
7 quando legat mulieri & rogatur restituere extraneo. † nam in quātitate dotis non valet fideicōmissum nec est locus falcidie in eo quod excedit quantitatem dotis: tenet fideicōmissum & est locus falcidie. secundo loquit qñ prelegatur marito eidēq; heredi instituto ex parte. nā detrahit falcidia sed deir actū recuperat per ac. fa. hercis. Dy. ibi an falcidia locū habeat. s. ad damnū fideicommissarij: respōdeo qđ videbatur attēta magis psona fideicōmissarij quā legatarie mulieris. ar. ff. de le. ij. cū ei. Ol. ibi negat habere. l. falcidiā locū. Dy. ibi quod si p̄terea. i. vltra dotem. Dy. ibi quid. i. aliquid. Dy. ibi ex residuo in eo quod dotē excedit. Dy. ibi quod vtiq; l. fideicōmissum legatū dotis excedēs. Dy. ibi quod falcidia recidit. i. quod q falcidiā detrahitur. Dy. ibi peraperet si fa. hercis. iudicio qñ nō esset plegata. Dy. in glo. alias est pure. ista gloss. est contra. vbi enim dicit grauat⁹ debem⁹ dicere grauata, & vbi dicit rogatus debemus dicere rogata. vxor enī fuit rogata & facit prima expositio gl. ad ea que dixi. ff. de le. iij. l. Paulo callimacho. §. fi. in fi. vel dic fm primum quod hactenus valet fideicommissum dotis quatenus est legatū extra dotē. Ja. in gl. f. nurui in fi. op. qđ nō statim sit debita viro vt. j. eo. l. pater. sed sol. ibi patet. Dy. vel dic quod filius erat expheredatus quo casu cōperit mulieri actio cōtra heredes soceri. ff. sol. mat. l. si constante. §. j. de legatis prestandis. l. sed si p̄o dote. §. j. Jaco. vel dic indebita ipsi vno. l. tpe testamenti. pater eīs filij debitor nō erat in dote & ideo vtiliter legat alias ff. de le. ij. l. debita. Jaco. de ra. in glo. f. statim ibi nihil fit, nō enim est a lege data dilatio restitutioni dotis que fit filio patre mortuo sed statim fit. vt. ff. fa. herci. l. si mariť.

Mela scripsit. Ibi si fundus estimatus. Dy. ibi dos prelegata. f. fit. Dy. ibi si fundus in dotē. f. dat⁹. Dy. ibi in passuram idem potest dici⁸ quod heres legatario non ante p̄stet fundum legatum q̄ sibi legatarius caueat vt hic dicitur & p̄o hoc. ff. locati. l. si merces. §. p̄mo Jac. in fi. p̄o eo tempore quod est matrimonij dissolutus Dy. in glo. p̄ima not. ex ista gl. qđ etiā iure isto immobilia dotis statim restituebantur. licet contrariū no. est male. ff. solu. matri. l. de diuortio. interdum & ibi dixi in fi. sed si ponas estimatum nonne sequitur quod primo fundum secundo fundi estimationem legaueri: igitur idem est ac si sepius eandem speciem legasset vt not. ff. de le. j. l. plane. §. j. Dy. sed dic q̄ legatū potest esse vtile ꝓpter qđ nō not. j. eo. l. vxor. item licet fundus esset in estimatione cum legatum posset esse vtile quia heres teneretur insolidum vt alias tenetur in dote inquantum facere potest vt dixi. ff. e. l. i. §. j. & no. instituto de legatis. §. fi vxor. alias si quis vxori in gloss. vltim. ibi. l. fi filio. §. fin. & hoc appōbatur in eo. ti. l. diuortio. & ratio ibi redditur. Dy. ibi deteceritˀ id est deijcere posset.

1 ☞ Uxor legataria eatenus grauari potest quatenus ei vltra dotem legatum est.
2 Uxor legataria quando & in qbus restituere debeat id quod sibi vltra dotem legatum fuit.

Cum quis. †Si testator legat vxori dotē aut aliquid p̄o dote eatenus pōt vxorē grauare quatenus habuit vltra dotē. h. d. Opp. qđ impense in legato non cedant vt. ff. eo. l. ij. §. impense. idem opp. qđ in toto sit legata. non in cōmodo repetentionis & remissionū impensarū. Item op. de. §. primum it aq̄. C. de rei vxoria actione. l. j. Dy. ibi. ex commodo repetentionis. Dy. ibi estimabit. scz vtrū valeat & inquantum. Dy. ibi amplius dici qđ dilatio solutionis. nā & illa venire intelligitur in legatū. Jac. ibi accepit & sic ad preteritū tps se retulit & hoc tollit §ñū Ray. ibi posse fideicō. Dy. ibi: fs & p̄o dote hic expressa. Dy. ibi. aio relictū & hoc probat. Dy. ibi. qđ inuicē dotis tacite hoc acto vt in ver. hec amplius. Ol. ibi. & ideo arguit de fideicōmisso singulari ad vniuersale. Ol. ibi. nā & si quis probat qđ in fideicōmisso nō veniat qđ non a testatore sed alium de obuenit. Ol. ibi lucratus filius a patre de restituēdo rogat⁹. Old. ibi. matrimonij cā no. in fideicōmisso non venire ea q̄ quis hz non ex substantia testatoris vt. ff. de vulg. & pu. sub. l. cohe
8 redi. §. cum filie. Jac. in gl. hoc adiecto ibi quātitas prelegata: vel dixit quod ad me peruenit dotis nomine. vt. ff. de leg. ij. l. meuio. §. j. Dy. in glo. f. puram ibi fidei. eius committi imo in toto est legataria quantuz ad petitionem. vt. ff. de leg. ij. l. debitor. sed non quantum ad oneris fideicommissi impositionem. & ita solu. glo. ista. Dy. in glo. vlti. ibi perceptionis iure: id est causa & sic est in apparatu azonis. Old.

Mulier dotem. †Si marit⁹ legauit vxori qn
2 qz animo compensande dotis & rogauit eam de restituendo quicquid ad eam peruenit et hereditate cum morietur tenetur restituere quicquid est vltra dotem nō solum in rebus principalibus: sed etiam in fructib⁹. h. d. Dy. ibi in ducenta. i. p̄o ducentis. Dy. ibi. & dedit insolutum. Dy. ibi. in ducenta. i. p̄o ducentis. Dyn. ibi. rogetur efficaciter. Dy. ibi. accepisse. f. legatum Dy. & not. hunc rectum. Dyn. ibi quod p̄terea. i. vltra quantitatem dotis. Dy. ibi. extrinsecus. i. vltra quantitatē dotis. Dy. in gloss. sunt enim in fi. sed ibi impropriē. Dy. & large. Jaco. vt no. ff. de le. iij. l. heres meus in princi. & hoc est ex voluntate defuncti. vt. ff. de le. iij. l. libertum. §. quod tamē cassius. Old. vel dic differentiam esse inter accipere & recipere vt d. §. elegāter & hoc fallit vbi reddere & accipere apponuntur circa actum spontaneum quo casu cum verbum reddendi non possit proprijam significationem tenere extenditur in glo. non lucretur ibi

tur ibi secus si speciem qz tunc etiam si fructus non equiualēt tenetur restituere: sed si species p̄o quātitate vsq; ad estimationē speciei & fructuū eius tenetur vt. ff. de leg. j. ciuitatib⁹. §. vlt. Dy.

1 ☞ Amplius dictio, repetitionem inducit & quando. & nu. 2.

1 a **Quia.** †Dictio ampli⁹ repetitionem inducit. cit. h. d. & concor. ff. de condit. & demō. l. quis in p̄in. idem credo si dicat vltra vel supra dotē nam hoc verbū supra est includuū vt. ff. sol. matr. l. dixerit. §. ites si locatio. & ff. locati. l. si viro. §. fin sed si vxo. alias est. l. ex cōducto. §. fin sed si labes & j. eo. l. sed a. idem si dixisset p̄ter dotē vt. ff. de annuis leg. l. sto. §. penult. & de isto verbo p̄ter vide in alphabeto: & verbū vltra videtur includuū. vt de fideiusso. l. si vltra & ff. de dam. infec. l. qui bona. §. fi quis. Ja. Item verbū insuper vt. ff. de opt. leg. l. penul. ff. de fundo instru. l. fcie. & extra de testamentis. c. rainutius. & verbū ntē addat. ff. de fun. instru. l. tabernam & dicto p̄terea. vt. eo. titu. instrumenta. & de leg. iij. l. ntē legato. in p̄n. & §. j. quandoqz ponit similitudinarie vt no. institutis de reruz diuisione. §. item lapilli. & verbum quoqz ponitur similitudinarie. vt. ff. p̄o herede. l. ij. §. filium quoqz & circa hanc. l.
2 sic distingue. †Aut adijcitur p̄nomen demōstratiuum hoc dicendo hoc amplius: & tunc semper inducitur repetitio. vt. ff. de legatis. ij. l. si sic. & l. si tibi pure aut non adijcitur & tūc aut post hāc dictionem amplius hoc exprimitur res vel quantitas generaliter vel specialiter de cuius repetitione est dubium & tunc certum est quod includitur in legato relicto vt hic: aut non exprimitur & tunc non includitur in legato relicto cū adiectione huius dictionis amplius & ita loquitur. l. si seruus. §. fi ita scriptum de leg. j. Dy. & de hoc vide in alphabeto dictione amplius. Dy.

1 ☞ Testator dotem legans representare videtur.
2 Rescriptum contra ius commune impetratum est restringēdū.

Cum vulgari. Ibi die. i. diei remissio
nē. Dy. in gl. secunda ibi. §. lucius. dic quod iste. ff. nihil facit ad hāc rōnē. sine ad relictum euanescat sed facit ad hāc. l. qz sunt quedā verba ibi apposita nihil operant sic hic adiectio dici quantū ad dotis plegatū nihil operat̄ pe. ſs salua pace pe. ille. §. lucius. est p̄o ratione glo. & est in. l. tītia cum testamento. vnde fozte duplicata est ista additio qz sequēs de leg. qui fructus vera est. Dy. ibi: qui fructus. hec lex facit quia qua ratione nihil operatur hec vulgaris adiectio ad dotis prelegatus eadē ratione verba ibi apposita nihil operantur: fed ad rationem ad
1 quam adducit gloss. nihil facit Dy. in glo. vlti. in fi. vel † dic cum testator legat dotem videtur representare. i. presenti die legare & sic cum legatū dotis habeat diem. f. presentem nō prorogatur ex clausula quia prorogata sunt legata diem non habentia vt. l. talis scriptura. versi. quod si forte de legat. j. Jacob. & hec additio idem dicit quod glo. licet clarius ites allegabatur hec. l. p quem
2 dam doctorem p̄o casu talis questionis. quidā imperauit † rescriptū quod conuenti nō posset a creditoribus suis vsq; ad triennium erat debitor alicuius in diez querebatur a quo tempore computaretur triennū vtrum a die impetrati rescripti an vero a die obligationis videtur quod a die rescripti quia restringendū est cum sit cōtra ius commune. & p̄o hoc C. qui ad bonorū posses. l. fiñ. in contrarium videtur expressum. C. de repu. here. l. fin. & ita terminatū fuit. vt ibi plene dixi: & hec lex nihil facit nisi secundum primam expositionem vlti. glos. quam gloss. reprobat.

1 ☞ Dos prelegata propter necessarias impensas potest minui.

1 **Dote prelegata.** †P̄o rebus donatis vel impensis vti
libus nō retinetur dos prelegata sed propter necessarias impēsas dimmuitur hoc dicit Dynus. & est speciale in dote eius fauore vt. C. de rei vxor. actione. l. j. §. fileat. alias secus vt. ff. commo. l. in reb⁹. §. possunt. Ray. ibi ob donationes quarum penituit virum Jacob. ibi ob ea donata & reuocata ex presse vt. ff. eo. l. j. §. verum. versi. est & illud. alias nullum esset dubium in impensa necessaria.

1 ☞ Aliquod ad nullum sic se habet sicut maius ad minus.
2 Scholaribus creditur de suorum doctorum opinionibus.

1 **Cum scriptum.** †Sicut se habet maius ad minus sic aliquod ad nullum. hoc colligitur ex. l. ista. & j. ad. l. fa. l. si pupillus in fin. Old. vel sic. si legatur aliquid p̄o dote adiecta certa quātitate sive dos fuerit maior sive minor teneat legatum ibi quinquagima vel facias pūctum ibi secundum
2 auditores † quod not. creditur scholaribus de opinionibus doctorum suorum. p̄o hoc. ff. de fundo instruc. l. quesitum. ij. rūso.

1 ☞ Filius expheredatur cui dos legatur qualiter audiatur.
2 Petitio legati filio relicti nō differtur in diem dotis restituēde. a
3 Defendere promittens per iudicij susceptionē defendere debet.
4 Dies incerta quandoqz habetur p̄o conditione.
5 Matrimonio mulieris culpa soluto impeditur dotis repetitio.

¶ Amplius Add̄s bart. i. l. si seruus. §. si ita scriptū. ff. de lega. ij.

Pater dotem. Ad euidentiorem intellectū diuide in qua
tuor partes. prima vsq; ibi sed si lex. secunda vsq; ibi sed si p̄ius. tertia vsq; ibi si forte. quarta vsq; in fi. in prima & † si filio expheredato legat dos nō aliter dz audiri quā si caueat qđ heredes conseruabit indemnes aduersus mulierem: sed si dos mulieri restituatur anteq̄ filius agat repellatur postea ipse filius si agat in secā dicitur si dos solu
1 ta est filio detracta falcidia aut mulier habet ratum: & tunc ad id quod detractum est per falcidiā dabitur vtilis actio mulieri contra heredes. aut non habet ratum & tūc tenetur filius defendere heredes vsq; ad quantitatem quam perceperat ex causa legati: & si sponte defendat insolidum tenetur actiōe in factū vsq; ad quantitatem perceptam. p̄o alia vero tenebitur heres & hoc si non est p̄stita cautio iudicatum solui. sed si esset p̄stita con
2 ueniretur ex cautione insolidum. in tertia dicitur † quod petitio legati relicti filio non differtur in diem instituēde dotis. in quarta dicitur quod legatum filio solutum non repetitur vt indebitū p̄tertu cautionis omisse: sed si heres non est soluendo dabitur in subsidium actio mulieri aduersus filium eūdemq; maritum, quero an actio de dote nascatur matrimonio constante. opp. qđ mulier non potuerit recuperare dotem cum nō habeat constante matrimonio. & dic quod matrimonium solutum erat alias nō liberaretur heres a viro cum non soluisset congruo tempore: vel dic vt in gloss. Oppo. quomodo soluendo alij liberetur. Tertio opp. quod filio non detrahatur falcidia. Quarto oppo. quod etiam cautione interposita teneatur heres vt. ff. per contrarium. Quinto oppo. quod cōtra heredem defensum agatur insolidū. Sexto oppo. quod filius non debeat pati dilationem. Dyn⁹. ibi ꝙ ei scilicet heredi. Dyn. ibi. de idemnitate, id est quod indemnis conseruabitur a muliere. Dyñ. ibi soluto matrimonio. id est cum sit solutum quantum ad socerum vt. ff. de dona. inter virum & vxorem. l. cum hic status. §. fi socer Jaco. ibi legatum filio solueretur petenti dotem ex causa legati. Dyñ. ibi recepit. alias recuperauit. & dic congruo tempore scilicet post matrimonium dissolutum. Dyn⁹. Sed si lex hoc tractat de effectu cautionis p̄dicte. Jac. Et est secunda pars. Dy. ibi solutionem marito suo factam. Dy. ibi retinuerit nomine falcidie. Dyñ. ibi heres a viro. id est vir sive maritus tenetur heredem defendere p̄o tribus partibus que ad eum peruenerunt sed si spōte insolidum defendat seu defendere velit. Quid iuris sit sequitur in verficulo. qđ si totam litem. Dynus. Et quod dicit litera quod heres a viro defendi debebit dic per susceptionem iudicij: & sic no. † quod qui p̄omisit defendere debet defendere per susceptionem iudicij. p hoc. ff. de petitione hereditatis. l. si quid possessor & C. de in litem dando tutore. leg. ij. & de cuict. l. j. & not. per Jaco. de, arede dam. infecto. l. damni. §. quidam. & dixi in alphabeto dictione defendere. Jacob. qui scilicet vir. Dy. ibi defensurum. nā per solutionem factam viro cū contingit liberatio licet contrariū notetur & male. ff. ad. l. falcid. l. si dos. Ray. ibi quod si totam litem cum teneatur tantum p̄o tribus partibus quas habuit Ja. ibi subierit scilicet sponte. Dy. ibi actio iudicati, id est actio descendens ex sententia contra maritum lata. Dyn. ibi si tantum non erit scilicet per maritum de iudicato soluendo. & hoc dicit qz novatio facta foret vt. ff. de solu. l. solutionem. & no. ff. de nego. gest. l. si liberto. Et ideo contra primum dominum non daretur actio iudicati. Jac. ibi petenda est, id est que remanſit apud heredem nomine falcidie. Dy. ibi. Sed si p̄ius tertia pars. Dy. ibi nondum possit inspecta expheredatione filij. Jacob. sed demum anno elapso. Dy. hodie vt. C. de rei vxo. act. §. ex actio. quod intelligo, vt dixi. ff. e. l. ij. §. fin. Ibi a titio filij ex testamento que datur ad legatum petendum. Dy. ibi, quia tunc hic respondet tacite obiectioni que fit quod petitio legate dotis relicte filie differtur, vt hic. sed hoc locum habet cum filius p̄o parte heres instituit, nam non p̄ius legatur dos quaz sit, heres si diuortium interueniat. Et sic non ob. p̄inci. huius tertie partis. Dyñ. ibi. exitit & dos sibi prelegata nō erat vt. ff. p̄o rei. Dy. ibi. Admissus est beneficio legis. Dy. ibi. si forte quarta pars. Dyñ. ibi. Cautio quā tenetur prestare filius. Dyñ. Et dic defensionis, id est de defen-

Universidad de Deusto
Biblioteca

dendo. Dy. ibi. prestande per filium. Dy. Et bene facit ista lex ad ea que notantur z dicti. ff. de vsufr. lega. l. yroni. Primo ibi mo: ratur. id est differt. Dy. z no. hūc textum ibi soluendo nō sit eo casu quo soluta est dos filio cautione nō prestita. Dy. ibi. mulieri debitur subaudi z certe debitur. Dy. Jn gl. agendo ex stipu. ibi. sed expone vt ibi. Item pro eo, ff. de nouaf. l. si pupill⁹. qui sub cōditione. sed ibi habet se ad esse tātum sed hic poterat esse z non esse locus repetitioni dotis. quid enim si mulieris culpa matrimonium soluatur medius assimilari videtur conditionali obligationi: z sic non nascitur actio constante matrimonio regulariter. vt. ff. de verb. sign. l. cedere die. vel si assimiletur obligationi contracte in diē incertū. sicut dicitur in. l. cū notissimi. ff.
4 illud. C. de prescript. xxx. an. † Et tunc similiter nō nascitur: quia dies incerta pro conditione habetur. vt. ff. de leg. j. l. talis. de condi. z demō. l. dies incertus. z not. ff. de reg. iur. l. in omnib⁹. Dy. Et ita notat Dy. instit. de act. ff. fuerat. tenēdo opi. Azo. quam etiam tenet glo. C. de iur. do. l. quia de rerum diui. l. ex placito. z ff. de bo. dam. l. sed si alia. z Roffre. de act. ex stipu. pro dote. in fi. z dicit quidam quod in apparatu antiquo hec fuit opi. Jo. licet glos. hic dicat contrarium. Contrarium no. ff. de pact. l. iure gentium. ff. quinimmo. versi. vtputa post diuortium. vbi videtur casus ad rationem siue argumentum. Dy. posset responderi q illud ar. impedit ex act. dos. non autem exercitium actionis: z sic cōstāte matrimonio actio de dote nascatur sed sola exactio differatur: vt de obligatione cōtracta in diem dicitur. vt. ff. de verb. ob. l. centesimus. in prin. Et no. eo. tit. l. eum qui calendas. ff. quo
5 ties. † quia culpa mulieris posset matrimonium dissolui z dotis repetitio impediri non debet considerari: q casus aduētitij z c. vt. ff. qui z a quib. l. iul. z de verbo. obli. l. inter stipulantem. ff. sacram. Si vis tenere cū Dy. dic q prima responsio. ff. facta non procedit q: ille. ll. loquuntur in obligatione cuius effectus in diē confertur certam at hic incertam. Secūda etiā responsio nō procedit: q: z multe alie cause possunt interuenire que impediunt re petitionem dotis vt existēta liberorum pactum z similia. ad. ff. quinimmo. dic q illud pactū in contineti post matrimonii contractū parit actionē in spe nō in re: z sic non obstat z ibi etiā tenent. in fi. di. ff. in fuppletione glossarū. Ray. Jn glos. ff. heredes. in fi. nam nō intercedente mandato non tenetur huius actiōe iudicati. Dy. Jn glo. l. iudicatum solui. in fi. sed ibi negat dari in dominū ex stip. interposita per procuratorē non ex interposita a se ipso. Dy. Si enīs dominus veniat in iudicio z p̄mittat pro suo procur. bene conuenitur ex stip. Jacob. Jn glo. ex testamēto: ibi filia differt alias filie. Dy. Jn gl. repete. in fi. sed nonnetūc onus alimentorū ad eū spectat. ff. dilationē a lege cōcessam vt no. in. ff. ex actio. ergo debet dotem percipere statim z si quesita actio. vt C. fa. herci. l. ij. Sed dic q hic loquitur eo casu quando nō sustinuit onera. Dy. z Jac. nepote q: filius non recepit dotē nec pater recipiēti successit. Aut ergo mortuo patre matrimonium cōstat nec tēpus petitiōis per se venit, z statim percipit dotē filius vt in glos. aut solutum fuit matrimonium viuo patre z tunc nullo tempore percipit sed remanet penes heredes patris: vel restituenda vel lucranda. vt. d. l. si maritus. z. C. fa. herci. l. ij. z ibi no. z dixi. C. fa. herci. l. fundus qui dotem. aut mortuo patre ꝯstan. matri. sed nunc tēpore mortis petitionis est solutū. z tunc differtur repetitio dotis in tēpus restitutiōis faciende mulieri. vt hac l. Ol. Jn gl. yl. ista gl. cōiter est corrupta: cōiter enim habetur heres nō esset soluēdo: sed dicere debet heres nō esse nō soluendo.

a ☞ Theopō pus. Adꝺ ad hāc lege; bal. in. l. in bone fi dei. in ℵ. fꝫ du bitaf de titio. C. de reb. cre.

1 ☞ Fundus inestimatus iure legati transit cuꝫ vniuersitate dotis: alias autem per se non.

1 **Mori mee.** † Hic trāsit cū vniuersitate dotis qui alias per se tranfire non posset. vt. ff. l. ij. ff. z hec fuit huius. l. dubitatio. Jac. ibi. estimata per hoc videbatur legasse estimata z nō alia. vt. ff. de le. iij. l. quesitū. ff. fi. Jac. in gl. i. inestimatū. in fi. sed q̄ potuit esse dubitatio de fundo corneliano expressim legato. vt. ff. e. l. ij. ff. fi. Et iō dic q aliuꝫ fundum dederat inestimatum qui debetur ex illis verbis z que nuptura ꝛc. vt duo videantur dixisse illis verbis primum z que nuptura obtulit reddi volo z estimata volo reddi in specieb⁹. Ja.
2 **Si scie.** Jd quod detrahitur collegatario mulieris falcidie nomine accrescit mulieri. h. d. Dy. nō ob. ff. de condi. z demō. l. mulieri. per ea q̄bi no. z casus huius legis est notabilis in prima facie quilibet diceret contrarium.

1 ☞ Onere fideicommissi potest grauari qui mandato mulieris dotem ipsius stipulatur.
2 Donatio presumitur mortis causa in qua mortis fit memoria.

Scia. † Qui mandato mulieris dotē ipsius stipulatur vt procurator vl' vt donatari⁹ causa mortis onere fideicommissi pōt grauari. h. d. ibi sti
1 pulatus est qui sub hac conditione si morte ꝛc. Dy. ibi. Supra dotē. i. vltra dotē. Dy. Et sic not. q dictio. ff. eo. l. qui ita. Jac. ibi. cū instituit. i. proposuit vel incepit. Dy. ibi. lucius titium. ff. maritū. Dy ñ. ibi. ex mandato scie. i. tanꝯ ex procuratore scie. Dy. ibi ex exceptione doli. Dy. ibi. videri eum quintuꝫ mutū.
2 Dy. ibi. morte mulieris. sic ergo † no. q cum fit mentio de morte presumitur donatio causa mortis: nō sic si de infirmitate q̄ est notandū: z vide quod not. ff. so. ma. l. que dotis. Roge. ibi. z ideo q: presumitur donatio causa mortis. Dy. Opp. q nō possit gra uari onere fideicōmissi. vt. l. cū maritus. ff. fi. ff. de pact. dotalib⁹. cū similibus. Dy. q nō p̄sumatur donatio causa mortis vt. ff. de don. causa mortis. l. scie. Et distingue aut adhibeē ex causa donatio: aut inter viuos: aut causa mortis: aut est dubiū. Dy. que omnia dicit vt in gl. z no. z dixi. C. de iure. do. l. ij. Item collige. arg. quod est in fi. vltime glo. Jn glos. vlt. ibi stipulari causa donationis in tēpus vel post tēpus mortis collate. alias colligit in ter viuos: vt prealleg. l. seia. in fi. de do. causa mor. Dy. ibi. substituit per fideicommissum directo modo: vt. ff. de leg. ij. l. vt heredibus Dyñ.

Qui dotem. Si legatū relinquatur sub cō ditiōe partim possibili z partim impossibili sufficit parere parti possibili. h. d. Dy. Et per hoc non ob. instit. de leg. ff. impossibili. Jn glo. vtpote possibili sed per extinctis erat impossibilis. vt. ff. de leg. j. l. ab oibus. ff. j. Old. Jn glo. vlti. in fi. z sic nomen vniuersale oēs quod est supra restringitur ad cogitatum. ff. ff. de leg. iij. fi mihi meuia. ff. fin. Jaco.

Si filius. Alias incipit Paulus. Jn gl. vlt. que incipit solidum Ȝ heredē mariti. vt. ff. so. ma. l. maritus. z. l. seq. Ray. z. l. si maritus. z. l. etiam ff gl. non videtur loqui de isto priuilegio sed de eo quod habet filiusfa. factus sui iuris z tunc non habet locum suppletio.

1 ☞ Voluntas defuncti id operatur vt vnius testis dicto stetur.
2 Homini expedit amicos habere.
3 Testis vnicus probationem facit semiplenam.
4 Pactum quod creditur sacramento vel simplici verbo creditoris super damno z expensis est validum.

Theopompus. a † Dicto vnius testis
1 stat ex voluntate defuncti cuius solius voluntati staretur. h. d. Dy. Et ad hoc sepe allegatur. sunt z alij casus vbi dicto vni⁹ testis testatur quos notaui. C. de testibus. l. iureiurādi. z dic theopompus: scilicet testatoꝛ ibi iuratus. id est per iuramētum interrogatus ꝯtum pater voluerat ei filie dare in dotem. Dy. z p̄sumitur iurasse. Et ad hoc allegatur. l. ista in practica talis testis iuratus quod p̄sumat iurasse. pro hoc facit. C. de arbi. l. ne in arbitri. ff. j. in glo. z. C. de aduoca. diuer. iudi. l. nemini. ff. fi. z de erogatione milita. anno. l. per hanc. ff. adiicientes. lib. ff̄. z. ff. de leg. iij. z. l. cum quis. ff. codicillis. z de hoc in speculo de instrumētorum. ff. restat. ver. in suam. quod tene menti sed cautum est q de iuramento specialis scriptura que non enuntiatiue sed dispositiue probet de iuramento z hoc contingit tum propter voluntatē testatoris tū q exp̄ressit quantitatez in equalibus portionibus. Old. z quod dicit scripsit, id est scribi fecit deponendo dictū suū. Jacob. eandem quantitatem: id est in eādem qualitatem: hoc est dato patrimonio: nam de quātitate nō est dubium. vt. ff. de col. dotium. l. j. Jaco. ibi. precipua alias pecunia legata ergo fuerat dos. Jaco. Et not. ex. l. j. q amici z consanguinei requiri debent ad consulendum de maritando filias consanguineorum z amicorum suorum. Item debet quis habere vinum paratū pro amicis. ff. de penu lega. l. iij. ff. sed diximus. † Item expedit hominī esse amicum alterius. ff. de vsufr. leg. l. generali. Item no. q sicut dixi in casu summario huius. l. continue allegatur quod vni soli creditur. pro hoc. l. xxxij. dist. talia. viij. q. j. c. tanta. z. xcvij. dist. c. nobilissimus. z de hoc not. bene per Host. in summa. de testib⁹. ff. quotus numerus. z plene dixi dicta. l. iurifurādi. C. de testib⁹. Item statur dicto vnius cum de facto eius queritur. C. de seruis fug. l. quicunqꝫ. de questionibus. l. interrogari. de edil. edic. l. quero. z de proba. l. cum probatio. Jac. Secundo allegatur † q vn⁹ testis facit semiplenam probationem. z pro hoc bene. ff. ad. l. iul. maie. l. in questionibus. xx. q. ij. c. presens. Et not. extra de testib⁹ c. licet. in fi. in vltima gl. Et istud scōm videt cōtrariū primo vbi dixi dicto vni⁹ stari, sed si recte inspiciatur neutruꝫ dicit lex ista. nā quod hic stetur vnius dicto contingit ex voluntate testatoris

cuius solus dicto z dispositioni staretur. alias autem vnius dicto nō staretur. Hic em erat electus per testatorem vt arbitrator dotis nō vt testis: vt innuit litera fm. ff. q vn⁹ testis inducat semiplenam, pbationē, nullo modo dicit hec lex. licet ad hoc allegatur per gl. z doctores z aduocatos nisi sustinendo dicas colligi hoc modo hic statur dicto vnius. Et plenam facit probationē ea ratione quia testator hoc voluit: vt prediti. ergo si non niteretur voluntate testatoris non faceret plenam sed semiplenam Item si duo faciunt plenam ergo vnus semiplenam: vt no. in glo. C. de rebus creditis. l. in bonefidei. vbi satis agitur de ista semiplena probatione. z. ff. de iureiu. l. admonendi. z vide qs ibi dixi. Sed q vn⁹ testis nō inducat etiā indiciū facit. ff. de questionibus. l. maritus: sed dic vt ibi notani z dixi. z q̄ de semiplena, pbatione tetigi dic q̄ per sacramentū quādoqꝫ fit semiplena, pbatio. vt. ff. ad exhibendū. l. thesaurus. Item multi testes singulares vel de auditu testificātes. vt extra de testi. c. tā literis. z de accus. inquisitionis. ff. quesuisti. z no. in speculo de acti. rubricella de inquisitionibus. ff. nunc videndū. ver. sed per modū inquisitionis. in fi. Et vn⁹ testis cuꝫ dilectus. ☞ Ultimo no. q hec lex bene facit q̄ valeat pactū qs apponit in instrumētis qs credaē sacramēto vel simplici verbo creditoris super damno expensis z interesse. de qua. questiōe notaui. C. de epis z cle. l. si qs in cōscribendo. ver. z predicta etiā faciunt. isti em polliano non fuit arbitratū commissum vt reducere
4 tur ad arbitrium boni viri sicut fit. ff. de leg. ij. l. j. sed suam dispositionē posuit in ore eius exponendā z declarandā z ideo eius di spositioni statur. vt. ff. de here. instit. l. asse. z de conditio. institutionum. l. institutio. vnde non ob. ff. de reg. iu. l. in personam. z pro hoc facit glo. hic posita q̄ talis est. scz tantā quantam habuit mater filia. z hoc ideo quia ea videtur esse patris voluntas qui voluit stari soli dicto pollionis z per eum solum cognosci defuncti voluntas.

Licet. Hic est ar. q si rem alienā mihi vendidisti alij obligatā z eandē postea tibi vendidi si ex antecedente obligatione euincat tibi non tenear de euictione. vt. ff. de euict. l. fundū meum. C. de euictio ni. l. si fundū. z sic teneor demū de facto meo. vt. ff. de edil. edic. l. cū mihi. Ja. z. ff. de bo. liber. l. patronus libertus. Old. in gl. ex ordine. i. iure ordinario siue cōi nō solum in aliquo legato speciali puta coniuncte parti relicto. Old.

1 ☞ Onere duplici non debet quis grauari.

1 **Qui dotē.** † Non debet quis duplici onere grauari. h. d. Dy. Vel clari⁹ non est verosimile testatorem velle heredē duplici prestatione dotis onerare.

Vxori. Ibi e medio. Et nota q nō nocet narrāti diuersitas vbi eadez dicunt. vt extra de yer. sig. c. nihil. Old.

1 ☞ Optio seu electio quid sit.
2 Danumissus pure eligi non potest.
3 Legatū seruo sine libertate qñ confirmari possit.
4 Eligens semel valide non potest amplius variare.

☞ De optione vel electione legata. Rubrica.

Si per rubrica. De ista materia vide plene. C cōmunia de lega. l. fi. vbi de hoc plene notaui: z iste titul⁹ notabilis est z vide qs no. de auro z ar. lega. l. cum aurum. circa p̄nc. z. ff. l. fi tibi. ff. vnius.
1 heres potest instare quod legatarius opter. ff. de condi. z demonst. l. iure ciuili. † Et dic quod optio siue electio est vnius de multis. not. per Archi. extra de postula. prelatorum. c. perpetuo. lib. vi. Et hoc titulo tractatur quis eligat z quis sit ele ctionis effectus: alio modo sumitur electio. extra de electioni. per totum legata optione seruorum per verba pluralis numeri tres debentur fauore vltime voluntatis. ff. e. l. j. Si electio non tenuit mero iure potest iterum eligi. ff. eo. l. ij. Et facit ad electionem officialiū si non valeat vel repudiet an electo: possit alium eligere. et de hoc plene dixi prefixo termino per iudicem ad eligendum vel instrumenta, pducēdū vel aliud faciēdum. an post terminum audiat. ff. e. l. mācipiorū bñ: z nota solum ad instantiā heredis prefigitur tempus eligendum sed etiam ad instantiam collegatarij in l. si tibi electio. Si ex quatuoꝛ quis duo legauit cuꝫ non habet ni si duo talis falsa demonstratio non vitiat legatum. ea8. l. ff. si ex quatuoꝛ. si duobus vnius hominis est data electio simul debent eligere. ea. l. ff. vnius. Et facit ad questionem officialium qui eligunt: q̄ si vltimus electo: non possit habere vltimā sortez que sibi obuenit q̄s habeat penultimam z penultimus vltimā. legata optiōe rerum depositarū possum agere cū depositario ad exhibē
2 dum z cum herede vt agat cōtra eū. ea. l. ff. fi. † Qs manumissus pure non possit eligi nec manumissus sub cōditione ea pendente sed ea defecta sic. ff. e. l. cum ita. ff. questum. si legatū est seruo alterius z manumittatur an sibi vel dño debeatur legatū. ff. e. l. si pāphilo. cui est legata optio seruorum pōt eligere seruū alij legatus, z ita generi per speciē non derogat. ff. e. l. si heres. heredes cogun
3 tur consentire seruo gñaliter legato. ff. eo. l. seruo † Legatū seruo sine libertate relictum potest cōfirmari existēte herede voluntario: q: familia seruoꝝ pōt reduci ad istum solū: secus si sit heres necessarius q: tunc est medium tempus inter mortez z additionē. ff. e. l. si optio. z legatum seruo relictum redit ab adita hereditate z in quibus legatis locum habet regula catoniana. ad institutiaꝫ emptoris hereditatis pfigitur tēpus legatario ad eligendū. ea. l. ff. fi. Et nota nouam responsionem q̄ fit per verba negatiua z hz effectū affirmatiuū ſz heres nō possit venire contra manumissionem per eū factam etiā si non tenuit ab initio. ff. eo. l. si cum optio. z an electio si non tenuit ab initio. ff. eo. l. si cum optio. Et an electio facta de aliquo minore ad officiū vel dignitatē confirmetur eo facto maioze. si legatum est seruo sine libertate non debetur legatario ipsum optanti. ff. eo. l. seruo. añ adita hereditate non pōt optari z facta non valet. ff. eo. l. optione. Reliquoꝝ ap. oēs continentur. ff. e. l. cum optio. homine legato in gñe vno repudiato ter rum potest eligi. ff. eo. l. legatum relictum optionis alternatiuum
4 trāsmittitur ad heredē. ff. e. l. illud. † Qui semel eligit ita q̄ valeat amplius variare non pōt in vltima voluntate. ff. e. l. apud audifiū z rei legate sub cōditione transit ad ꝺsium condition, existēte z electione acquirit ius electo. fructus vel partus percepti ex re restituenda post tempus nō pertinēt ad legatarium vel executoꝛes vltime volūtatis sed heredem. ff. e. l. filium. vnde si pater legat filie vnā possessionez ad nubendū fructus medij temporis nō spectāt ad eam z mulier potest esse executrix vltime voluntatis z arbitra trix. verba futuri tēporis in testamētis referuntur ad tempꝰ mortis. ff. e. l. vltima.

a ☞ Diu⁹. Add de q̄ hic queꝛūt doc. an legatū optiōis sit genus: vel spēs vide bal. in. l. ff. fi. C. cōis de legatis,

Vnus. a Pluralis locutio tres cōprehendit fa
a cile vltime voluntatis. h. d. ibi electio per verba pluralis numeri. Dy. in fi. i. electos ex cā legati consequi. Dy. Et non memini istum casum alibi z vide extra de reg. iu. c. pluralis locutio. li. vi. cum ibi notatis z maxime per Jo. an. z qs etiam ibi notaui. ff. de reg. iu.

1 ☞ Electoꝛ an possit iterato eligere electo officium recusante.

Quoties. Quis eligat. quis eligat. z quis sit electionis effect⁹. Dy. Et vide. ff. titul. ff. l. cū certū. z de verb. ob. l. ita stipulat⁹. ibi acciperet. i. accipere vellet. alias est in litera apper. i. apparere vel let. Dy. ibi. Pertinet eo casu quo seruꝰ erat in patrimonio testatoris legātis. Dy. ibi. si qs. f. legatarius. Dyn. ibi. Optionē. i. ius eligēdi. dy. ibi. nō cōsumit z ideo poterit iterū eligere. vt. ff. e. l. apd audifiū. Dy. In glo. q: non tenuit. in fi. sed ibi tenuit sentētia ipo iure. al⁹ idē esset qs hic. vt. C. qūo z qñ iudex. l. si presēs. z de accu. l. iiij. Dy. z dic vt in cō: rario no. Ja. de bel. Et per. l. istam po
1 test questio terminari † si aliqs habuit sortem eligēdi vnum officialem z electus recusat vel se excusat an possit iterate eligere qs. aut valuit prima electio z nō poterit aliū eligere. vt. d. l. apud audiū. z. ff. de leg. j. l. seruꝰ electio: vbi de hoc. z p hoc extra de electione. c. publicato. cū ibi notatis: aut nō valuit z tunc poterit iterato eligere: vt hac. l. z extra de electioe. c. auditis: vbi de hoc satis per oēs no. z in questionibus Bartolo. bti. lxxix. q. que incipit quidā dederunt potestatē. z vide extra de electione. c. si cōpromissarius. li. vi. cum ibi notatis maxime per archi. z extra de concess. preben. c. constitutis. Jn glo. bñ. z de predicta questione plenissime dixi. ff. de leg. j. l. seruꝰ electione. z de ver. ob. l. eum qui certū. ff. j. vbi etiā habet. An in stipulationibus facta semel electio ne ꝫ variare z etiā alie pulchre questiōes pertinētes ad materiā electionis. Jn glo. tertia: ibi. legato gñaliter. z dic vt ibi plene no taui z dixi.

1 ☞ Termino alicui per iudicem prefixo non auditur postea re non integra.
2 Testes z instrumēta an possint pduci post terminum a delegato prefixum.

Mancipiorū. † Prefixo termino alicui p
1 iudicē ad aliqd faciēdū post ea nō audit re nō integra. h. d. Et ad hoc sepe allegatur: nō ob. ff. eo. l. cuꝫ optio. vt ibi no. ibi ne venditio p

Universidad de Deusto
Biblioteca

heredē faciēda. Dy.ibi.qñqz.i.quicūqz.Dyn.ibi.interpellet.i. impediat vel facta rescindat. Dy.ibi.si die a ptore statuto. Dy. ibi.vendicare.i.eligere post electionē vēdicare:ibi.ppter qs.s.dānum heredis vitandum. Dy.ibi.id soler.s.certū tps pfigere.s.qs eligat. Dy.ibi.vel oēs quoz emptionē ligauerat testōr. Dy.ibi. tuebit z certe tueri dz. Dy.ibi.actio.i.electio. Dy.ibi. Idem est vt actio deneget post tps. Dy. Allegatur.l.ista ad id qs dixi in casu summario q̄ termin⁹ pōt pfigi p iudicē vt dixi.ad qs cōcor. C.de ingenuis manumissis.l.diffamari.vbi de hoc satis no.z dixi:z qui accusare nō pñt.l.si ea.p Dy.extra de reg.iu.c.indultum li.vj.Et ad hoc bñ facit extra de conuer.cōiug.c.ex publico.z de clādesti.despō.c.cū inhibitio.z vt lit.contesta.qñ frequenter.§.si vero.z per Host in sum.de electione.ver.qd si electⁿ nō vult consentire ex iusta cā tamen cā qñqz auditur quis etiā post terminū a iudice prefixū.vt.C.de adul.l.ob cōmissa.z argu.ī.de decre.ab ordine faciendis.l.fi.z de hoc no.per Inno.extra qui matrimonium accusare possunt.c.cū in tua.z latⁱ⁹ per cōpost.extra de electio.cū noctis.iij.col.extra qui filij sint legitimi.c.latoz.z ad hoc
2 ē.de here.instī.l.si quis instantiā.vbi de hoc.†Et faciunt p̄dicta q̄ si delegatus statuit terminum partibus ad producēdū testes z instrumēta an post terminū possint.pduci:facit hec lex cū 2coz. q̄ nō.z.ī.de accu.l.titia.vbi de hoc.in cōtrarium est.ī.de re iudi. l.iij.§.si qs cōdēnatus.z qz a lege cōcessum est vsqz ad sniam.p duci ad instīa.vt extra de fide instru.c.cū dilectus.ergo nō debet per iudicē auferri.in auc.de nup.§.si vero.z dicto.c.indultuz.de reg.iu.li.vj.z plene dixi.C.de iudicijs.l.iudices.

1 ☞ Reliquorum appellatione qui veniant.
2 Demonstratio falsa legatum non perimit.

a ☞ Si tibi, Ad de q̄ not. bar. in.l. si insulā, de ver.ob. — **Si tibi electio.** Non solū ad instantiaz collegatarij. vt hac.l. Dl.Sed nunqd hoc casu possit emendare morā.Rñdeo nō.qz statim post terminū questū est ius collegatario in oibus:† qz reliquorū appellatione oēs cōtinent.vt.ī.de ver.sig.l.ceterorū.ē.de here.instit.l.q non militabat.§.fi.z.l.se.Et pro hoc extra de elec.c.ne pro defectu.z.ī.eo.l.ī.si cum optio.in pzin.Ja.z.l.cū optio.z ibi no.ibi certum tempus. ab ipso pretore determinatum. Dy.

2 **Si er quatuor.** †Falsa demonstratio nō perimit legatum.h.d. Dy.ibi.Reliqui sunt tpe mortis tū tempore testāmēti erant quatuor. Ja. In glo.ij.in fi. Ista est corrupta z debet dicere de leg.ij.qui cōcubinam.§.qui quatuor.

Unius hominis. Incerti de certis ibi.optasse temporib⁹ debebam⁹ eligere z hoc faciebat hic electionē inutilē. sed prima trahit ad scām.vt.ē.cōia predio.l.vl.Ja.ibi.decessit se ego qui primo elegi z postea tu eligis. Dy.in hoc casu quādo mortuus erat vel furiosus factus primus electo. Dyn.ibi.quasi semel.i.simul z eodē tpe. Dy.ibi.fiat cōis prioris voluntas reliquis etiā post furorē manentib⁹.vt.ē.de his qui sunt sui vel alie. iur.l.patre furioso. Ol.z facit iste.§.in ar.quando plures qui debent habere breuia seu sortes eligēdi in cōsilio sicut cōiter fit in ciuitatibus.z vnum breue siue vna sors nō pōt cadere in vnū:alia aūt breuia siue sortes bene cadūt in eum z vltimo illud breue seu illa sors remanet in capello in quo ponunt sortes siue breuia que nō pōt iste habere seu obtinere:z iste qui vltimus remāsit q̄s debeat habere breue seu sortē penultimi qui eū pcessit quasi cōsumpta fuerit electio cū deuenū fuit ad penultimum:vt sic illud habeat ex necessitate.z p hoc.ī.e.l.si optio.in pzin. Ja.In glos.quaz mutare:qz simul debuit eligere cū alio z ipse solus eligit:vt dixi in expositione tex.pzo hoc.ē.de instito.l.sed z si pupillus.§.condicio ar.ff.ē.de serui.rusti.pre.l.per fundū. Vel dic q̄ dubitatio erat qz electio debet esse cōis:z eusdē hominis z eadē qs hic non fuit z ideo non valuit. Ja.Sed prima trahit ad scāz.vt.ē.cōia pdionū.l.fi.Ol.quasi prima per vltimā confirmat. Ray.In gl.vt ar.ē.locat:ibi.l.ij.§.fi.Sed dic vt ibi no.z.ī.de reg.iu.l.in negotijs.vel dic q̄ hic nō agit de nouo cōsensu adhibēdo sed de antiquo continuando.vt.ē.de his qui sunt sui vel alie.iur.l.patre furioso:vt dixi in expositione tex. Old.vel dic fm Ja.de bel.qs in contrario requiritur cōsensus tacitⁿ hic expressus:hoc est falsum p.l.q ad certū.ē.locari. Ité ibi cōtradicere nō pōt nisi iustā cām habeat contradicendi:vt ibi no. Ja.

Si rerum. Ibi vt is.s.heres conuentus actione ex testō. Dy.ibi.pstet.i.prestari facit z vbi glo.allegat.l.in plus.ē.locati debet dicere cum in plures,

1 ☞ Adanumissus an possit eligi.
2 Manumissio pura seruum efficit liberum.

1 **Cum ita.** §.q̄stiū.†manumissis pure nō potest eligi conditione non pōt eligi conditione pendēte sed post eius decessum pōt.h.d. Dy.ibi iussit.s.testōr: secus in herede vt.ī.e.si cū optio.in fi.q̄ est ꝫ ibi.quid iuris esset.s.an possim eligere stichū.cui libertas erat sub conditione relicta. Dy.ibi.cū.s. restatorē. Dy.ibi.z ob tuitionē seruoz.s.relinquat alij. dy.ibi.mutiane.i.mutū. Dy.ibi.ipa libertate.i.cōtingētia libertatis. Jaco. vel.i.cōpetēte. Dy.ibi-non datiōe.i.nō hoc ipso qs libertas sub cōditioē datē. Dy.ibi.legatū erit vtile.q.d.efficaciam suam hz vt actio cōperat z dīuū p additionē trāseat q̄ eligi poterit per,iudicē ac si nō fuisset data libertas. Sec⁹ si pedeat cōditio libertatis cū aditur,nam tunc nō acgritur additione dīuium sed efficacitate sta tuliberi. Ja.ibi.statulibertas.i.sub conditione relicta. Dyn.ibi. vires accepit si existat cōditio ante aditā hereditatē. Dy. Vel sic
2 †pura vires accipit vt liberū seruū efficiat.vt.ī.de manu.testō libertatis,statuta aūt.i.subcōditioe vires accepit ad suspendēduz fm legatū q: demū ipa cōtingētia libertatis euanescit fm legatū. Ja. Et sic idē est iuris in pure z cōditioāli purificato z ad hoc sepe allegat.ibi optare possim cui⁹ libertatis cōditio:deficit. Ja. In glo.ī.optionis.i fi.velloquit in alio casu quē adducit ad pbandū z sic loquitur cū seruus legat z liber esse iubetur. Jac.

1 ☞ Dominus z seruus censent eadē persona sed per manumissionem efficiuntur due.
2 Legatum optionis qñ sit purum z quando conditionale.z nu.3.

Si pamphilo Aut dīs eligit certo aut repudiat. dy.vel dic clari⁹:si ille cui⁹ seruo legat⁹ erat seru⁹ i gñe manumittat seruū suū legatarij post dīe legati cedēte:ꝫ ipse dīs vēdicet seruū legatū seru⁹ legatarij manumis.hz ipm legatū. Dy.ibi.legat⁹ sic scilicet a quodā alio. Dy.Et q̄s dicit generaliter dic vel quē elegerit.hec enim paria sunt.vt.ē.eo.l.ū. Dy.ibi.Dominus scilicet lucius titius. Dy.ibi.eū.s.pamphilu⁹ legatarium. Dy.ibi titius dīs päphili. Dy.ibi.vēdicauerit ex legato gñali relicto pamphilo. Dy.ibi.Pamphilū manumissum. Dy.ibi.Licet eīm rō quare dño vēdicāte repellit manumissus a petitiōe legati vt dictū ē in primo casu. Dy.Et no.hūc textū z respicit primū rūsum. Et no.
1 †q̄ dīs z seru⁹ reputant eadē ꝑsona ꝫ p manumissionē efficiunt duez ad hoc quotidie allegat z facit ad id qs no.C.q erāt.li.x.z nō recordor hūc casum alibi ibi quo repudiāte.s.titio quōdā dño Dy. COp.de.§.alienus instītu.de leg.q: hic 8z debere cōsideran tps aditionis. Sol.aliud est in hereditate de qua loquit.§. alienus.z aliud in legato de qua loquitur hic.z.ī.de reg.iu.l.q̄ legata.z est ratio q: legatū queritˉ dño seruo inuito hereditas non C.de necessī.ser.here.instī.l.cum pponas.z hec ratio redditur in glo.ī.de bo.possī.fm ta.l.ū.§.fi.sed tunc obstat qs hic 8z:quia hic loquitur in legato z tū non cōsideratur tempus mortis cūo vt hic dicit. Sed p solutione huius oppositionis est videndum an legatū optionis sit purū vel cōditionale:qs sit purū facit.C.communia de lega.l.fi.§.j.instī.de lega.§.oppositionis.qs sit conditionale facit.ī.qui z a qb.let⁹ pfectū.itj.gloss.non determinat ꝑpzie.sed dic qs est cōsiderare in tali legato ius eligendi z tunc videt purū:vt pxall'.l.vlti-cū si. Et est cōsiderare ipsas res de qui
2 bus datur electio z est cōditionale p dictā.l.ū.† qz ergo legatuz optionis non est simplr purū nec simplr cōditionalē sed aliqua consideratione purū z aliqua conditionale: ideo istud seruatur in eo qs dīs possit eligere si vult:z si non tūc eligat manumissus
3 seruus vt hic. Dy.†Et sic legatū optionis est purum actue sed conditionale passiue. Ray.in glo.ī.expresse:ibi.vt legatum eum.s. manumīs. Dyn. In glos.ī.duo legatarū ibi.quo ad optionem.i. optionis effectū seu ex optione resultantē siue rem ex optione eligendā. Dy.ibi quo ad seruū.s.legatarū. Dy.ibi.z ecōtra.s.si cēt omnino cōditionale. Dy.ibi.si aūt esset manumissus.§.quā legatū cederet. Dy.ibi.etiā quo ad hoc.i.quātū ad optionē. Dy.ibi Secus z sic nō est vere conditionale. Dy.in fi. Ego dico q̄ in se legatū optionis est purū:sed quātuz ad res q̄ eligunt est cōditionale.q: videt seruus.s.päphilus sub cōditione legatus: videlicet si eligat. Dy.vt no.z dixi.ē.de leg.q.l-meui⁹.§.duobus.z ita intelligas.ī.eo.l.homine.

1 ☞ Generi per speciem non semper derogatur.

Si heres, Propium nomē serui.dy.ibi.iscz. scz meutius. Dy.ibi.errozez optauerit qs pōt.nā cui fui optio legata est pōt eligere seruū alij legatū.vt.ē.de leg.j.l.si dño stichus.dy.qs est mirabile z

rabile z notabile z prima facie rūdetur ꝫ iste ibi pertinebit heres
1 aut non ad solum seuī ſz cōis erit.†Et sic no.gñi nō derogari per speciē. Ja.ibi.adire hereditatis tpe z sic eo tpe quo cedit dies legati fundi heroti seruo relicto. Dy.ibi.Ꝫ solus.s.seius. Dy.ibi. legatū pertinere q: eo tpe quo cedit dies legati fundi nullā ptes hz menius in fundo q: nondū elegerat nec eligere poterat heredi tate nōdū adita.vt.ī.e.l.optiōe. Dy.ibi.cedente.i.tpe quo mortˉ socius ille qui legat. Dy.Jnglos.i.ibi.cū ita.ē.i. Ad hanc dic.vt ibi no.z.ē.pri.hac eadē gl. Dy.in fi.Et ad cōrraria dic q̄ loquūtur qñ ad vnū voluit pertinere gen⁹ ad alterˉ spēm hic ad vtrūqz spēm ꝫ vni designauerit certe alteri vero ms electionis commisit. Dy.Jn glo.i.acquiri.ī.si adoptauerit.vt.ī.qui z a quib⁹ manumīs.liberi non fiant.l.iij.Dyn.in.fi.quod pro parte saltem.vt.ē. de lega.j.l.si domino. Dy.Jn glo.iam nunc.in fi.verum est.ī.q̄ si diceres q̄ solidum heroris dominū ante electionem nemini perti neret qs nō est verū q: pertinet ad seium solūmodo pro dimidia vt.ē.de leg.j.l.si dño.z ideo melius dicit qs argumentatur a pari vel a simili. Dy.

1 ☞ Regula catoniana in quibus legatis locum habet.
2 Legatum seruo relictum ab adita hereditate cedit.
3 Legatum optionis quo ad quid purum est.z quo ad quid conditionale.
4 Affirmatiua quandoq; resultat ex verbis negatiuis.

a **Si optio** aQuia istud principium est obscurum.† No.pzio regulā catonianam secū habere i legatis q̄ cedit a die mortis nō a die hereditatis adire.vt.ī.de regula catoniana vel egtomia.
2 Scdo not.†q̄ legatum seruo relictum cedit ab adita hereditate. vt.C.de cadu.tollen.l.j.ē.in nouissimo. Tertio not.qs cum instituitur necessarius heres.nullum est medium inter mortē z aditionem.vt.ē.de leg.j.l.si post mortem.his pro euidētia premissis dic aut extitit heres volūtarius z potest cōfirmari legatus seruo sine libertate relictum q: pōt anteq̄ adeat hereditas ad illū solū cui erat relictum legatū redire familiam z sic perinde habebitur ac si ille esset prelegatus z ei aliquid ascriptū:quo casu constat vtrūqz legatum valere.vt.ē.de leg.j.l.seruo legato ergo ꝛc. Aut est heres necessarⁱ⁹ z tunc q: nō pōt anteq̄ adeatur hereditas ad vnū redire familia cum inter mortem z additionē nullū sit medium:vt predixi.z ideo tunc legatū est inutile. Dyn.ibi.sticho seruo hereditario nulli legato sed si postea nō remansit alius in familia apparet mihi legat⁹ cui legato fuit optio seruoꝝ.ibi legasset z hoc legatū inutile est.vt.C.de legatis.l.seruis. Dy.ibi.sequens legatum sticho sine liberrate relictum. Dy.ibi.consistit.i.valere incipit. Dy.ibi.pure legato.s.sticho. Dyn.ibi vtiliter sit legatum qs legatū certū est valere.vt.ē.de leg.j.l.seruo legato. Dy.Et qs dicit pure legato dic.i.noiatim. Dy.ibi catoniana q̄ inutiliter relicta impedit confirmari. Dy.ibi.familia minui.ſ.ad illū vnū cui erat legatū redigi z consequēter legatū cōfirmari z qs dicit ante aditā hereditatē:z sic ante cedat dies legati serui relicti vt supra dixi. Dyn.ibi.Necessarius heres z sic nullum est medium.inter mortē z additionem nullum'est dare mediū tempus in quo medio tempore potnerit familia ad vnum redigi z cōsequenter nec legatū sticho relictū confirmari. Dy.Posito casu z expolita litera oppone de dicta.l.seruis.C.de lega.Item oppone qs vitiet p catonianam. Ité op.q: non vitiet per catonianā si existat heres necessarius q: conditionale est.vt.ī.qui z a quib.ma.libe.nō fiāt. l.ij.ergo catoniana ad ipsum nō pertinet.vt.ē.de lega.j.l. cetera.
3 §.j.Sed dic referre inter cōditionē tacitā z expressam.vt no.ī. de regu.cato.l.j.Vel ibi in legato simpliciter cōditionali †hz legatuz optionis quo ad qd est conditionale z quo ad qd est purū: vt dixi.ē.e.l.si pamphilo.Item contra.ī.e.l.seruo.sed ibi erant in familia plures nec ad vnū reducit familia anteq̄ hereditas adeat. Dy.Jn glo.prima ibi.alij legatus cū familia redit ad vnū. Dy. Jn glo.qui hereditatis.in fi.vt.ē.de leg.j.l.quesitū.ſ.j.z.l.si post mortē. Dy.Jtez allegatur'principiū huius.l.ꝑ si minor.eligat z tempore confirmationis sit factus maior qs valeat electio.in cōtrarium est textus.extra de electioni.cum in cunctis.ī.l.pri.Sed melius cadit hoc.

Pomponius, Ibi oportet.ī.tps a iudice determinādū.vt.ē.e.l.mācipiotū. Dy.
4 ibi.nō possit.ſ.ptor suo iure postulare. Dy.Et no.nouū moduz rūdēdi quē hic facit iuris cōsultˉ †p ꝟba negatiua ex quib⁹ resultat affirmatiua z ad talē rūsionē.ē.ti.prori.l.fi.in fi.ī.de fun.instru.l.ſie.§.predia. vbi de hoc.ē.de euic.l.hereni⁹.§.j.an si.z.ī. e.l.pe.§.fi.in fi.

Si cum optio. Heres nō pōt venire extra factum suum etiā si ab initio nō teneat.h.d. Dy.De quo not.ē.de emp.l.post mortē.z dixi.C.si aduersus rem iudicatā.l.ij.ibi.lega
to cedit z sic libertas non valet. Dyn.ibi.aūt relictus.i.nō electⁿ per legatariū. Dy.ibi.tunc.i.eo tpe quo nō eligit. Dy.Et est arg electio facta ad aliqđ officiū de aliquo minore cōfirmet eo facto maiore ad idē.ē.de pig.actio.l.si res.§.si mādari.l.si tibi mādauero vt a titio.z de inof.test.l.si ꝑponas.in fi.z.l.si nō mortis. in fi.ar.contra.ē.de minō.l.iij.ſ.i. de seruis expo.l.si mmor.z vꝛ pbari.ē.de ꝓcu.tu.l.ū.z.ī.de bon pos.fm rab.l.j.ſ.exigit. Dy. Ad hoc vide extra de elec.cum in cunctis.z de ꝓbendis capitulo si cui.li.vj.cum ibi notatis.

1 ☞ Conditio que in optione includit nō potest existere nisi hereditas adeatur.

Seruo. Ibi eundē legatum erat sine libertate relictū. Dy.ibi.ad dīm.ſ.nouum qui factus est dīs p electionē. Dy.Jn glſ.cū plures.in fi.nam tūc perinde habeatur ac si pure legatū esset:sed vbi plures remanent Perinde habetur ac si legato sub conditione pure legetur.vt.ī.q z a quib.l.ū.quo casu distinguit qualis sit conditio vt.ē.de leg.
1 j.l.quesitum-§.Plenti.†conditio vero que in optione includitur non pōt existere non adita hereditate.vt.ī.l.pri.ergo ꝛc.Ol. Et vide qs dixi.d.l.si optio.Jn glo.vl.ibi possit.ſ.hereditī.fi.ſi ibi seruus erat alij pure legatus. Dy.vt ibi no.z legatū sibi relictuz a ☞ Si optio.ad de bal.l.j.C. de cadu.tolle. vbi dicit hūc tex.nō esse alibi. sub conditione.

Cum optio. Concordat.ē.e.l.si tibi.

Omine. Jngl.vl.l.z hoc in casu huiⁿ.l.dy. ibi.determinā remissio vt valeat.p eo de quo factum est pactus. Dy.ibi.p cuicunqz heredi vel legatario. Dy.ibi.expressum vt heredi. Old.ibi. tacite vt legatario. Dy.ibi.cum non potuit alias cū non competit. Old.in fi. Tu dic breuiter q̄ päphilus repudiari non potuit q: non debet:sed totū legatū optionis sic q̄ est purum vt dixi.ē. e.l.si päphilo. Bona est ergo ista sol.q̄ ibi in pacto hic in repudiatione sed in renuntiatiōe simplici refert an repudietur res an ipsum ius eligendi. Ray.z fm diuersas solu.glo.ista.l.habet diuersos intellectus.primus intellectus est q̄ electio pertinebat ad legatariū:z fm hoc iste est mirabilis casus. z non est alibi z vide qs dixi fm Bui ē.de pac.l.si vnus.ver.ſz si generaliter.et quod not.ī.de acceptila.l.z per iusiurandum.§.si is qui hominem.et Bal. tenet tertiam solutionem huius glo.z dicit illum esse verū intellectum huius.§.Jn glo.vl.circa fi.ibi:ergo z istud hic puncta. ibi concessa expressio vt in prima opinione.ibi aut tacite vt in secunda opinione.

1 ☞ Legatum optionis alternatiue relictum ad heredem transmittitur.

Aliud aut illud. †Optionis alternatiue relictum ad heredē transmittitur.h.d.sed nonne videtur conditionale vt ē.e.l.cum ita in pzin. Rñdeo conditionale est quo ad res legatas non quo ad ius legati.vt no.z dixi.ē.eo.l.si pamphilo. Item z quo ad res est conditionale conditione tacita non expressa z ideo non impeditur transmissio ad heredem vt.ī.quando dies legatorum cedat.l.cum illud.z de condi.z demon.l.conditiones.§.fi.

1 ☞ Eligens semel ex vltima voluntate nō pōt amplius mutare.
2 Dominium rei legate sub conditione statim acquiritur.
3 Variatio locum non habet in vltima voluntate.

Apud aufidiū. †Quis semel eligit ex vltima voluntate amplius mutare b nō pōt.h.d.Et vide quod dixi.ē.eo. l.ū.ibi.Triclinaria.i.cubus vrebat pater fa.in triclino. Dy.ibi.si is.s.legatarius. Dy.ibi.qz res.s.electa per eum. Dyn. ibi.continuo.i.statim post electionem. Dyn.ibi.simular.i.positō statim. Dy.Et no.†qđ rei legate sub conditione statim acquiri-
2 tur dominium.et istere conditione.pzo hoc.ē.de lega.j.l.si fundū sub conditione.§.fi. Item no.ex electione acquiri ius electio. Nec ob.qđ hic loquatur in re corporali q: idem est in dignitate.vt.ē. de sta.ho.l.qui furem.z de iudi.l.si cum furiosus. Jac.z pzo hoc extra de elec.c.publicato.de hoc no.ē.de testamento mili.l.ex co. z dicā.ī.de condi.z demon.l.publius.z lex ista nihil facit qz hic queritˉ ius eligendi qs est fauore vltime voluntatis.ar.ē.qrit an sola electio tribuet ius electo.ray. Et vide plene per hosti.in sum. de elec.§.verū mutari. Jn gl.nisi esset.in fi.z.ē.de leg.j.l.hmōi.§. sticht.z de leg.ij.l.stanuli. Jac.in glo.vlti.in fin.z videt q̄ debeat

b ☞ Mutare.ad de an et qñ li ceat voluntatē mutare.vt p.l. ficut.de act.z ob.vt per no. hic in addi. ad Bart.

Universidad de Deusto
Biblioteca

intelligi qñ vestes erãt testõzis ꝓpter rõnẽ q̃ est in textu q: res ꝛc. Nam si essent aliene ꝛ sic nõ essent facte sue obtineret.l.contraria, nec alias vestes posset eligere. Ja. Alij vr Ja.de ra.ꝛ Pe.tenẽt indistincte ꝓ qs̃m vltima volũtate non sit locꝰ variationi.vt.h.ſ. ſtichũ.q loquit indistincte ergo ꝛc.vt.ſ.de lega.ꝑſtan.l.j.ſ.ꝛ gñaliter.sed in contractibꝰ secus.ꝛ ita loquunt cõtraria rõ q: reipu. interesset vr vltime volũtates cito exequant.vt.ſ.q̃ead.test.aperiant.l.negare.ꝛ q: nõ debent esse in pendẽti.vt.ſ.cõmu.predio. l.ſi.sed cõtractus pendere possunt ibi hmõi.ſ.ſtichum de lega.j. Dy.Et vide extra de concel.preben.c.ne captãde.lib.vj.cum ibi no.per Lardi.

1 ☞ Mancipia apud executorem vltime voluntatis nata nõ veniunt in restitutionem.
2 Mulier arbitratrix esse potest.
3 Mulier potest esse executrix vltime voluntatis.

Filium. Fructꝰ percepti ꝑ re restituenda post ꝓpria nõ debẽt pertinere ad executiones vltime voluntatis nec ad legatarium cui erat restitutio facienda.h.d.Dy.Vel sic.†mancipia nata apud executorẽ vltime volũtatis nõ veniunt in restitutionẽ nec cedũt lucro executoris ſ̃ heredis ibi ex mãcipijs per matrẽ electis.Dyn.
2 Et sic est ar.ꝰ q̃ mulier possit esse arbitratrix.in cõtrariũ est.C.de
3 arbitris.l.vl.ꝛ dic vr ibi.Itẽ facit † q̃ mulier possit esse executrix vltime volũtatis de quo dixi.C.de epiſ.ꝛ cle.l.nulli vẽ.idem dicunt de muliere ibi nõ pertinere ergo ex hac.l.q̃ si pater legat filie ad nubendũ vnã pos.q̃ mterim heres habere debeat fructꝰ nõ filia.Ja.q̃ puto verum ſi legatũ excederet debitum bonorũ subſidiũ ꝛ quatenus illud excederet nã m debito bono.subſi.nõ poſſet modum vel dilectionem apponere.vt.C.de inoffi.testa.l.quonã in prioribus.ꝛ dixi.ſ.de lega.ũ.l.vlt.ſ.filie.ibi ꝓ solido sed ꝓ parte ad eam ꝛ ꝑ parte ad filiũ coheredẽ ꝛ sic interim nõ ad filiam.vnde no.ad ministrũ seu executorẽ lucrum medij temporis non pertinere.Jaco.

1 ☞ Verba futuri tpis in testamentis referri debent ad tempus mortis.

Maritus. †Verba futuri tpis i testamẽtis referunt ad tempꝰ mortis.h.d.Dyn. in glo.in fi.Itẽ contra.ſ.de auro ꝛ ar.leg.l.vl.sed fol. pater.Dy.q: hic fuerũt verba futuri tpis.ſ.quas elegerit ꝛc.in textu.in fi.no.de his quas post mortẽ habere cepisset ꝛ vr.ſ.de auro.argen.lega.l.ij.ꝛ l.apud.Dy.

1 ☞ Diminutionẽ non debet inducere quod ad augmentum est inductum.
2 Subiecta talia sunt qualia predicata permittũt.

De tritico vino ꝛ oleo legato. Rubrica.

a Indefinita. Adꝺ bar.i.l. plures.ſ. leg. iij.ꝛ in.l.ſi qs ita ſ. testa.ru te.ꝛ i.l.ſi fun ꝰ.de ſer.vſb. pd.Dy.i rub. de re.iu.i.c.ſi romãoꝰ.tit. dij.gl.ꝛ car. i.cle.i.vt li. pẽ 1 dẽ.Alex.ꝺſi. xxv.iiij. volu. bar.i.l.ꝺẽſ po puli.ff.ſ iuſt. ꝛ iur. bald.in mar.ff. testõz i fi.ſpec. i tit. pcu.ſ.iij.ff. ſi pcurator ꝛ pbal.i.l.ij.ſ li be.ꝛ poſt.ꝛ i. 2 c.j.ſ pa.iu.fi. pau. de caſt. cõſi.cclviij.

Si cui vinũ. Ibi nullũ vinum aut aliqd qs̃ ꝓ vino vteret.Dy.ibi.numero fuit penes venditorẽ.Dy.In glo.ſed in bonis ibi cõtractura q: ibi erat in bonis legãtis.Dy.† vnde no. qñ testator legat aliquã rem ꝓmo videt legare de his quas hꝫ in patrimonio suo ꝛ ſi nõ hꝫ heres emere debet.ꝛ ꝑ hoc.j.de au. ꝛ ar.le.l.titia.ſ.j.ꝛ dic vt ibi.ꝛ.j.e.l.quidã.Itẽ nõ ob.ſ.de le.j.l.ſi domus.in ꝓin.vt ibi no.ꝙ hic loquit in quantitatibꝰ vel generibus in bonis legantis.Dy.

1 ☞ Consuetudo in vtendo nõ spectatur ſi de qualitate legantis dubitetur.
2 Genere legato an veniat quod minimum est.

Si vinum. Vino legato vasa ad portandũ nõ debẽ
1 tur ſ̃ vasa apta ad cõseruandũ ſi sunt vilis materie ꝛ ex cõsuetudine regionis in ẽctum tendẽtia bñ debẽ
2 tur:ſi sunt ꝓtiose materie nõ debent.h.d.Ol.† Et no.ꝙ dolia dicunt magna vasa:ſ̃ vasa dicunt parua.vt no.j.e.l.cum vinũ.Et an in vẽditiõe veniãt vasa:ꝛ q̃ vide.ſ.de ac.empt.l.iul.ſ.fi.ꝛ.ll. sequentibus.ꝛ Azonẽ.in summa de periculo ꝛ cõmo.rei ven.ꝛ facit ad id qd dixi,ſ.de leg.ij.l.titio scie.in ꝓin.

1 ☞ Legatũ incertum valet voluntatis vltime fauore.

Cum certum. †Si est dubiũ de q̃litate legãtis ꝛ genꝰ ꝛ q̃litas
1 est incerta nõ spectat cõsuetudo habita in vrbe.h.d. Dy.in fi.puto tñ ꝙ si oleũ oliue repiat i patria qd̃ teneat̃ soluere oleũ oliue.ar.j.e.l.ſi qs vinũ.in ꝓin.Dy.ꝙ inſpiciatur cõsuetudo patrisia.vt.ſ.de annuis leg.l.ſi cui.ꝛ.j.de alũ.leg. l.cũ alimenta.sed ibi quantũ hic quale erat incertũ.cõtra hoc est j.e.l.ex vsu dicas ꝙ ibi erat qualitas rei incerta sed genꝰ certum hic vtrũq; incertũ sed cõtra.l.nũmis.ſ.de le.iũ.ſ̃ dic vt ibi.Itẽ op.qd inſpiciat cõsuetudo regionis.vt.j.de fund.instr.l.cũ de lanioris.ſ.afin.Sed ibi certa interpratio verboꝝ:vñ.hoc in vsu vtẽdi ibi in vsu loquẽdi:ꝛ est rõ quã dixi.ſ.de leg.j.l.ſi seruus pluriũ.ſ.fi.Itẽ op.ꝙ sit electio legatarij ꝛ nõ heredis cũ incertus de incertis legauerit.Itẽ op.ꝙ nõ vilissimũ ſ̃ mediocre dari dẽat. Vel ad ista vltima cõtraria dic ꝙ testator reliquit vnũ in suo patrimonio.ꝛ sic rñdeẽ ad ꝓcedens cõtrariũ.† Ad vltimum dic qs̃ aut legat in genere aut in specie in quo reperiunt̃ vel reperiri poſſint res oino inutiles ꝛ tunc debeẽ minimũ vt ꝓbat.d.l.legato.in fi.ſ.de leg.j.Et sic ẽt posset rñderi ad ꝓcedẽs cõtrariũ.ꝛ dic an et quãtũ debeat attẽdi cõsuetudo vtẽdi quale aũ debeat cõsueto loquẽdi.dixi in gl.j.ibi.forma in vsu vel dic vt in gloſſ.Ja.Et subaudi magis ꝛ dic ꝛ quãto magis.Ol.In.c.glo.in fi.ibi si nõ inſpiciat vsus ꝑis legatũ reddereẽ inutile:vt ibi ꝓ.Dy.in gl.vl. in fi.veriꝰ vr ecõtra.ſ.ꝙ nõ reliquit vt.l.legato generaliter.ꝛ.l.a filio intelligiẽ vbi reliquit de certis certum.Dy.Et ideo gloſſ.est corrupta ꝛ debet dicere testator nõ reliquit in bonis.

Cum certꝰ numerus. Vtilis ẽ hec lex ꝛ
1 sepe occurrens ꝛ ꝓ eius declaratione vide quod plene notaui.ſ.de verb.ob.l.inter stipulantem.ſ.sacrã.ff. item oppo.ad ſcẽm membrum de vſufru.l.nera.ſ.j.de condit.ꝛ demon.l.demonstratio.ꝛ.l.conditiones que extrinseus.ꝛ.C.de dona.l.ſi quis argẽtum ꝛ.ſ.de legi.l.nulla ratio.Et no.ſi.quod dictio quod iudicis taxationem ꝛ facit ad ea que no.per Bꝛ.ꝛ dixi.ſ.de legi.l.nulla.ver.hec.l.inducitur.

Quod vinũ. Qs causa augmẽti adũcit̃ diminutionẽ nõ iducit.h.d.ꝛ ad hoc
1 allegat ꝛ vide.j.ti.ꝓi.l.ſi mãcipia cũ ibi notatis ibi dãnatus est hic ꝓsentia:ꝛ an vasa debeantur.vide.j.eo.l.pe.in gl. vl.ibi.sed nõ est cõtra qz ſi sunt de vili materia debentur:vt hic. ſi de ꝓtiosa non vt ibi.

Cui dulcia. †Legatũ incertũ valet fauore vltime vo-
1 luntatis ꝛ indefinita a eqpollet vniuerſali.h.d.Dy.ibi aiebat ꝛ male.Dy.ibi.putãt ꝛ bñ.Dy.ſ glo.j.in fi.nõ est cõpletũ nisi ponaẽ acetũ.In gl.quia verbum.

Olidã. †Legatũ incertũ valet fauore vltime vo-
1 luntatis ꝛ indefinita a eqpollet vniuerſali.h.d.Dy.ibi aiebat ꝛ male.Dy.ibi.putãt ꝛ bñ.Dy.ſ glo.j.in fi.nõ est cõpletũ nisi ponaẽ acetũ.In gl.quia verbum.

verbũ in fi.ꝛ de annuis leg.l.ſi legatũ.ſ.vl.sed ſ.ſ.de leg.iũ.l.cum quereb af.ſ.lana.ver.lino.vbi debeẽ quãtũ ad vſum vtentis legatarie sufficere posset:sed ibi erãt venalia mista cum vſualibus hic cũ erant in vſu legantis:vt ps.ſ.de penu legata.l.nã qs.ſ.j.Dy. In glo.vl.in fi.illud odio vſurarum.

Lucio. Impossibilitas nature vitiat legatũ.h.d.ibi.ponꝺo centum qs est impossibile tuentis.

Si heres. Ibi quomiñ accipiat.i.differat accipere sed legatũ non repudiat.Dy.
ibi.petentẽ vinum quod heres seruauit ꝛ non effudit. Dy.in glo.vlti.in fi.ꝛ hoc est fauoꝛ vltime voluntatis. ſ.de reg.iu.l.m testamentis.

Si quis vinũ. Ibi ex tritico vel ex hoꝛ
deo vnde ait ꝓim ꝰ vſificator.Nõ piget hoc esse cũ sit potare necesse. Vinum de messe qs nos consueimus esse.Ja.Et expone vltimum esse.i.comedere.vnde collige ꝙ vinum ex vinea est melius omni alio ſi acetum in glo.vl.ibi.in vſu patris ꝓpter translationem.ar.ſ.de aur.ꝛ ar.le.l.seia.ꝛ.ſ.de leg.iũ.l.legatis.ſ.ſi ex officio.Ja.in textu ibi cui plena.i.acetum facere ex aqua quod qualiter fiat vide.ſ.de contrahen.empt.l.in emptionibus.in glo.ibi. Item ſi quis no.pulchrum casum.in glo.j.in fi.qs ibi fuerũt verba futuri tꝑoris.
3

Ex vsu. Oppone de.l.cum certum pondus.ſ.eo. ꝛ dic vt ibi dixi.

1 ☞ Vetus quid ꝓprie dicatur.

Vetus. †No.ꝙ illud dicitur vetus qs nõ est nouũ ꝛ qs vetus de quo dixi.ſ.de legibus.Lnõ est nouum ꝛ in alphabeto dictione nouã.Et no.qs vini veteris dispendiosa erogatio est.C.de eroga. milita.annone.Liubemus.lib.xij.

1 ☞ Collata verbis generalibus talia sunt qualia per species declarata.

Cui vinũ. Ibi in amphoris plana est ſi di-
cas.l.cũ amphoris.Jac.In gl.ſ. est eñ quoddã castrũ qs est m cãpania.imo est ciuitas que vocat̃ Surrentẽ iuxta neapoli.ad.xxx.milia.Ja.
1 **Cui dulcia.** †No.talia esse ea que ꝛbis generalibꝰ cõferunt̃ qualia sunt ea ꝙ per spẽs sunt declarata.ꝑ hoc.j.ti.ꝓxi.l.iij.Et sic talia sunt subiecta qualia ꝓdicata demõstrãt seu permittũt:.Ja.ꝛ ꝑ hoc de leg.ij.l.legatorũ.ſ.j.ꝛ.C.fa.her.l.quoties.vbi de hoc dixi.ꝛ no.j.ti.l.l.questus. ſ.fi.fm Dy.qs in idẽ recidit dic ꝙ copulatio precedẽtiũ restringit significatũ sequẽtiũ.dy.ꝛ est notabilis casus ꝛ q̃ sepe allegat ibi.defructũ spẽs est potiõis.vt no.ſ.e.l.ſi qs vinum ſ̃ i.ibi amineum grecũ ꝛ sic nõ expressit primo speciẽ.l.vnũ sed indiuiduum ipsiꝰ speciei sc̃z certũ vinũ grecũ.ꝛ iõ sequẽs legatũ gñis restringitur vt alias spẽs nõ cõprehẽdat sed tñ alig indiuidua eiusdẽ speciei.ꝛ sic dulcia q̃ sunt ad bibendũ apta nõ ad comedẽdum.ꝛ hic ꝓpter copulã ꝛ q̃ hꝫ copulare similia:vbi vero primo enumeraſſet spẽm ꝛ postea genꝰ vt qz legasset vinũ ꝛ oia dulcia tũc sequẽs legatũ generis nõ restringeret.imo cõprehenderet ẽt alias spẽs. ſ.dulcia ad comedendum apta.vt.ſ.ti.ꝓxi.l.questitũ.ſ.pe.ꝛ qs ibi per Dynũ.ad hoc.ſ.de leg.iij.l.heres meus.ſ.due statue. vbi de hoc.ꝛ q̃ videtur cõtra nisi in relligas hũc.ſ.fm illũ.ſ.qs ex
5 preſſio indiuidui hic ꝓio facta restringat genꝰ sequẽs.ſ.vt nõ cõprehendat alia similia in eadẽ specie contẽra:ꝛ sic nõ cõprehẽdat alia vina nõ dulcia ſ̃ soũ potiones dulces.ꝛ hoc est qꝺ dicit hec litera nisi qs potiõis fuisset ꝛc.Ray.Itẽ vide notata per dy.extra de reg.iu.c.generi.li.vj.ꝛ vide qs dixi.ſ.de vſufr.leg.l.ſi alij. Jn gl.vl in fi.ꝛ de leg.iij.questitum.ſ.j.Dy.

1 ☞ Fideicommissum tale est quale legatum.
2 Danumissio de facto legatum extinguit.
3 Reformatio in vno non habet locum in alijs.
4 Exceptio confirmat regulam in non exceptis.
5 Fundo legato cedunt ea que in eo esse consueuerunt.
6 Dispositum confirmari debet nature disponentis.

De fundo instructo vel instrumento legato. Rubrica.

Super rubrica. Ꝓ̃o declaratione huiꝰ materie vide.C.de ver.sig.l.j.ꝛ.ij.cũ ibi no.Quid sit fundus ager predum qd possessio colligit.j.de v. sig.l.questio est.ꝛ.l.fundi appellatione.q̃ veniãt in venditione fundi integro statu venditi vel do-

nati.vide.C.de.bo.vocan.l.ij.lib.xꝛ.ibi per Odꝛ.vide.ſ.de act. empti.l.iul.ſ.fin.ꝛ.l.sequẽ.vbi debeẽ quãtũ ad vſum vtentis legatarie sufficere posset:sed ibi erãt venalia mista cum vſualibus hic cũ erant in vſu legantis:vt ps.ſ.de penu legata.l.nã qs.ſ.j.Dy. In glo.vl.in fi.illud odio vſurarum.

1 l.cũ pater.dotes ꝓdictum dicunt̃ instra.e.l.ſ.j.† Qs tale est fidei cõmissus quale est legatũ.ſ.e.l.fundũ.Et an societas ẽcta m aiali
2 bus duret in ferijs eorũ.† manumissio de facto extinguit legatũ ea.l.ſ.minoꝛ.ꝛ an facilius tollaẽ tacitum quã expressum legatus duobus fundis instructis an debeaẽ boues quibꝰ vrebant̃ ad vtrũq; fundũ.ſ.e.l.cum quidã ꝛ vide in.l.questitum.ſ.quis eodẽs instrumento.an differãt legare fundum cũ instrumẽto fundi ꝛ instrumentũ ꝛ fundus instructũ.ſ.e.l.ſi cui fundũ.an legato calẽdario debeaẽ legatario nomẽ debitoris cõdẽnati qui nõ soluit.ſ.e. l.nepos.ꝛ an nouatio fiat per sententiã legato cenaculo cũ supellectili ꝛ exusto ꝛ hic reedificato an debeaẽ legatario.ſ.eo.l.tabernam.† Itẽ reformatio in vno non habet locum in alijs nõ refoꝛ
3 matis ꝛ tacita volumtate legatum adimit̃ q̃ sint instra querendi fructum q̃ colligendi ꝛ q̃ conseruãdi.ſ.eo.l.instra.An greꝛ ouiuꝫ continet̃ app.instri.ꝛ an apes ꝛ aues.ſ.eo.l.de grege.ꝛ.l. sequen. An cibaria cultorũ debeaẽ instro legato.ſ.e.l.questitũ ꝛ diffinitio instrumẽti qs̃ seruus ꝓprius põt teneri in fundo tanquam colonus extraneus.ꝛ ideo nõ debeẽ fundo instructo.ead.l.ſ.queritur.Que contineant̃ ap instrumẽti.ead.l.ſ.saltuarium.ſi vasall̃ venit in partẽ vm ex fratribus cum omni eo qs̃ tenet ꝛ possidet ꝛ tenebat fundũ locatũ an sit illius fratris.e.l.ſ.ſi aliqua ꝓte anni. Venatoꝛes ꝛ instrumẽta ad venandũ ꝛ aucupadũ debeaẽ instro legato,ead.l.ſ.ſi in agro si eodem instrumẽto in pluribus agris vrebat testator neutri debeẽ nisi appareat ex volũtate testatoris ea.l.ſ.ſi quis.supellex non est instm fundi.ea.l.ſ.supellex.que cõtineaẽ ap.instrumenti domus.ead.l.ſ.ſi domus.ꝛ qs remedia possint fieri ad arcendũ tẽpestatẽ.an differant ſi legetur fundus cum instro:an ita vt instructus est.ea.l.ſ.sed fi fundꝰ.ꝛ ibi habeẽ increscere ꝛ imualescere sniaz:ꝛ q̃ sit vestis stragula.ꝛ q̃ vtẽsilia. qui adest ad tẽpus non videt̃ adesse.ead.l.ſ.pap.an vna cedant hoꝛeis instructis legatis.ead.l.ſ.idem.rñ.instructo. Quid conti
4 neatur legata domo ita vt instructa est ꝛ an idem ius sit in pu blico ꝛ in priuato:ꝛ quod exceptio confirmet regulam in nõ exceptis quod in legatis non accipiatur cõiectura ex facultatibus testatoris.ea.l.ſ.sed ꝛ ipse papꝰ.qs nõ semper videatur parer do nare filio ea que sibi concedit qs̃ significatio gñis precedẽtis nõ restringitur ꝑ enumerationẽ speciei postea subsecutã.ead.l.ſ.si quis fundum.ꝛ ibi bene an generi ꝑ speciẽ derogetur.quid sit taberna caupona ꝛ eius instrumẽtũ.ſ.e.l.taberne.ꝛ qs̃ tabernariũ dicantur mercatoꝛes ꝛ sint de practico mercatoꝝ.legato balneo etiam balneatoꝛ debeaẽ.ea.l.ſ.j.Que sint instrumenta pristini, ſ.e.l.ſi ita testõ.Quid debeaẽ domo instructa legata.ea.l.ſ.domo.Quod agri ꝛ ville desiderant̃ custodiã.ea.l.ſ.mulier.Et qs damna data in agris ꝓhimant̃ data a vicinis potius quã ab extraneis.quod sit instrumẽtũ ville.ſ.e.ville qs vinee legato fundo vt instruce ꝰ est qd cõtineat̃ legato.e.l.ſ.quondã.Que sint instrumẽta beccarioꝝ.ſ.e.l.cũ delanionis.Que sint instra pistoꝝ.ea.l. ſ.j.qs in dubijs vocabulo ꝝ interpretationibꝰ recurrat̃ ad vulgi opinionem seu consuetudinẽ regionis.ea.l.ſ.afinã.qs facit quod maritus dicatur vergere ad inopiã.an villicus q̃ fide dñica tollit cessat instro.e.l.ſ.cum villico.De meta molẽdinaria bubulco putatoꝛe ꝛ pastoꝛe iu.ſ.fe.Et de instro medica enumeratio q̃rũdam indiuiduoꝝ a legato gñis precedentis eximitur species sub qua indiuidua enumerata cõprehendunt̃.ea.l.ſ.cui fundũ.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ea.l.§.instructis,an ista verba vti possedi equipolleant verbis sicut instructa est fundo sine instrumento legato quid debeatur.ff. eo.l.cum fundus.Quid debeat legato fundo vti optimus maritus q̄ est.ff.e.l.fundo.An fundo legato cuꝫ omni instro debeat
6 peculiū vicarū defuncti.† dispositum se hꝫ fm naturam disponentis.ff.e.l.cum queritur fundo legato cū instro an debeatur instrumentum qđ ibi hꝫ colonus.ff.e.l.fundus.que oues debeaū fundi instro legato.ff.e.l.fundi.z qđ in instro inscribitur non qđ fieri debuit sed quod factum est fundo vbi sunt figule legato quid debeatur.ea.l.§.quidā. Quid debeat edibus legatis.ff.eo.l.dolia. Quid debeatur predijs maritimis legatis.ff.e.l.pdia.si predium legatum instructū legatur cū seruis seruī per testatorē alio secum ducti cedūt legato z ap.reliquoꝫ non continentur fructus i fundo repositi.ea.l.§.affini.legato fundo instructo cum his qui ibi erunt tpe mortis.an vinū qđ ibi erat z p parte vendi ū per testatorē debeat.e.l.§.liberto. Que debeantur legata parte fundi vt ita vt est z alia parte ita vt erit in die mortis.ea.l.§ ita legatum. Legatis fundi ita vt instructa sunt an debeantur salicta cum eis empta.ea.l.§.in vniuersali.l.legato inspicit tps mortis nō testamēti.ff.e.lucius.sub instro nauis nō continet scapha.ff.e.fi.z dispones z dispositum nō se cōpatiuntur sub eodem genere.

Sue cum instrumēto. Jn.§.fūdo ibi alienato sine instrumento. Dyn.ibi.Instrumentum licet non sit alienātum. Dy.

Cum pater. Jbi cohereduꝫ quibus nihil plegatū est. Dy.ibi.viriles.i. equales p numero personarum predioꝝ.vt.ff.e.l.scie. §. Dy.

Dotes. Jd est instrumēta predioꝝ.vt.ff.e.l.scie.§.i.dy. ibi.nō instructa.i.nō habita mentione instructi nec etiā instri sed simpliciter legata fuerūt in glo.vl.ibi si predioꝝ fm vnā expositionē.Ol.ibi.ff.tryanne.sed fol.ps ibi. Dy.qr ibi pascua z prata vsibus fundi erāt deputata z simul erant acq sita z effecta erant pars fundi hic vero dotes nō sunt fundꝰ nec pars fundi.Jac.de bel.

1 ☞ Fideicommissum tale est quale est legatum.
2 Societas cōtracta in animalibus durat in coꝫ fetibus.
3 Danumissio de facto legatum extinguit.
4 Tacitum facilius tollitur q̄ expressum.

i a b **Fundum.** a† Tale est fideicōmissum quale est legatū.h.d. Dyn.z facit.§.ttt. pri.l fi.§.). ibi fetuum notorū animalibus que erāt in ista fundi. Et est ar.† q̄ societas contracta in aliquibus bestijs duret in fetibus earū.pro hoc.§.socio.l. si id qđ.z ibi no. Jac.ibi.contineri qa continentur ad estimationez rerū peremptarum,rogatus si fuit in culpa.Dy.

Minor. † Danumissio de facto legatus extinguit. h.d. Dy.ibi.pdioꝝ.i.q̄ cōtinebaꝫ instro predioꝝ. Dy.ibi.Jdē iuris.l.vt renocet legatum.Dy.Jn glo.vl.ibi.instruca,† Ro.ergo facilius tolli tacitū q̄ expressum. Ol.Sed,ista so. reprobat dicto.§.seruꝰ.ol.z merito fm Pe.q̄ nō dz plus operari tacitū quā expressum.vt.§.si cer.pet.l.cū quid.z de leg.j.l. titie. Jn ea.glo.ibi.in eodem testō.z hanc tenet pe.qr i primo casu est mediate inter vnam voluntatē z aliā:in secūdo volūtates sūt cōtrarie z ideo nō presumit immutatio volūtatis.vt.ff.de cōdi.,z demō.l.nā ad ea.Pe.z Ol.Tel dic q̄ hic pcessit legatū z secuta est manumissio vñ apparet de prima ibi econtra pcessit manumissio z secutum est legatum.Ja.z Dy.cōtra hanc so.facit dicto.§.si idē z pro solū.gl.bene facit.de leg.j.l.si ita legatum.§.domus.

1 Mercatoꝝ seu artifex citari debet ad locum in quo laborat.

b b ¶ Cū qdā. Vide bar.i.l.iiij.§.hoc; ait z.§. dā.infec.z in.l. j.§.j. de liber. agno.

Cum quidā. bJbi legauerat diuersis psonis. Dyn.l.ex facto.§.rerum. ff.de heredi.instit.z vide qs ibi dixi.si enim opus faceret in fundo vñ reuertebantur neutri fundo cederet.vt).e.quesitū.§.si quis ex eo. ¶ Et facit hec lex q̄ notabilis est † qs mercator z artifex debeat citari ad stationem in qua laborat nō ad domū in qua habitat ar pro hoc.C.vbi senatoꝝ.vel clarissimi.l. ij. Jn contrarium est veritas.vt.ff.de ver.sig.l.in lege cēsoria. Et ad hanc rñ.qa hic tractatur de instrumento non autez vbi dicaꝫ ibi.Cascellius contra:z male.Dy.

Si cui fundum. Jbi quomodo leges dis q̄ sequuntur.Dyn.ibi.Fundo alienato siue instro. Dy.z ex volitate alis sec⁹.vt.ff.de leg.iij.l.fideicō.§.si rem.Jbi instrm nō alienatū eo q̄ vtrūq; est principale.Dy.Jn glo.f.quantū ad hoc.in fi.quidam habēt vltimum z quidā vltra z vtrūq; bene.Dy.Jn glo.vlti.ibi.male dicat.z qđ absurditatis cōtineat ista sol.nō video cū z posteriores leges ff.vt.ff.de legibus.l.sed z posteriores.Jac.ibi.de verbo.sig.l.ij.ibi videas:z bene.Dy.extra de regu.iur.c.accessorium.lib.vj.

1 ☞ Legatum an debeaꝫ nepoti tanꝫ persone coniuncte facti factione animo nouandi facta.

Nepoti. Jn glo.vlti.ibi.ex actione facta.nam si fieret nouatio per sententiam definere cōtineri in legato.ff.eo.l.scio.§.predia.i.fi.Et pro hoc qđ nō fiat nouatio est expressus hac.l.z.§.de pig.l. si fundus.§.creditor.ff.de excep.rei iudi.l.si a te.§.si qs fundum. ad idem.§.solu.ma.l.si marito.§.si volūtate.de fideiussori.grece. §.j.Dy.sed q̄ nouatio pōt fieri p actionē non video cum hic nec transfusio nec accumulatio actionis fiat.Et ideo dic q̄ dubium fuit vtrū per satisfactionem q̄ fit per dationem fideiussoꝝ vel pignoꝝ:um videat facta nouatio qr remanet substantia priozis debiti.vt.ff.de re iudic.l.iiij.§.sed ex cōuentione.† sed quid si esset facta satisfactio ista alio nonādi an debeāt nepoti legatū tanꝫ cōiūcte persone:videtur hic Azo.sentire q̄ sic ray.z vide qs no.z dixi dicto.§.si rem.§.de leg.iij.l.fideicommissa.in fi.§ dic vt ibi no. z dixi. Jtem contra.C.depositi.l.iiij. in fi.sed solutio patet.Dy. z qs nouatio non fiat per sentētiaz vide qs no.C.de iudi.l.j.z de vsur.rei iudi.l.fi.

1 ☞ Reformatio in vno non habet locum in alijs.

1 **Tabernam.** †Reformatio in vno non habet locum in alijs in quib⁹ nō apparet reformationē siue nouationē fore factam ad hoc allegatur:vel sic mutatio volūtatis etiā tacita inducit legati reuocationē:vel sic tacita voluntate pōt legatū pro parte adimi z pro parte firmū relinqui.h.d.Et truz destructo hospitali z in eodem loco reedificato durent priuilegia antiqua:de hoc fiunt leges.p z contra hic in glossa:z de ea questione plene dixi.ff.de leg.a.iij.l.pater.§.tusculanus.

Instrumenta. Querendi fructuū causa instrumēta sunt q̄ faciunt ad fructū pducendū: in esse colligendi sunt que in esse pducta ad hominuꝫ utilitatem conuertūt:cōseruandi causa sunt que in hominū utilitatē cōuersos custodiūt z conseruant.h.d.Dl.

d **Egregeouium.** Utrum contineātur instro fundi.Dy.

1 ☞ Seruus propinus in fundo tenet tanꝫ colonus extraneus.
2 Propositio copulatiua requirit vtrāq; partem veram esse.
3 Molendinum non est pars fundi.
4 Tempestas an possit licite certis remedijs arceri.
5 Utensilium nomine que veniant.
6 Pater non censetur donare omne id quod filio contulit.
7 Generis precedētis significatio nō restringitur per enumerationem speciei sequentem.
8 Genus qñ restringatur per speciem subsequentem.
9 Legatum generis non restringitur per genus subalternum.
10 Mandatum generale precedens an tollaꝫ per mandatus specia le subsequens.
11 Generalitati statur in procurationibus z contractibus.
12 Legatū speciei quando deroget legato generis precedentis.

Quesitum. Libaria cultoꝝ cā parata fundi instro continent z diffinitio instrumēti cōseruādi fructus cā que dicanē habētur in ver.cōseruandi.z.no.istud princ.z diffinitionē instrumenti.z.§.e.l.instra.ibi auditores.no.ad illud qđ dixi.§.de dote prelegata.l.cū scripti.ibi nō placet z male.Dyn.ibi:accedit ad confirmationē eius qđ dictus est.Ol.ibi depositū est.i.ad tēpus positum.Dy.in versi.alphenus.ibi ait z male Dy.

1 **Queritur.** Jbi:i agro erat z dūs locabat ei tāq; extraneo.Dy.Et sic no.† seruum ppriū teneri in fundo tanꝫ extraneum colonum.Old.

Salcuarium. Cultos nominat qui cōtinentur fundi instro legato ibi contineri: ses fundi instro legato.Dy.ibi.Hoc iure primur collige arg.qđ ciuitas z villa videaꝫ hre territoriū z cōfines vsqz ad eas partes vbi faciūt per cāparios vel salruarios custodiri.p hoc.ff.e.l. si ita

si ita testō.§.fi.z.§.de vsu z ha.l.si ita legatus.§.i.Oldr.ibi.Sed instrumenti supple sunt instrumentum qr sunt instra rusticoꝝ q̄ sunt instrumēta fundi.vt.§.ps.Ol.in ver.ypotes.ibi.qui istud relationum qui refertur ad dictionē eorum que est.§.Dy.

Si aliqua parte anni. Tempore diuisionis inter fratres cōuenit q̄ talis vasallꝰ cū tenumēto z oi qs tenet z possidet cedat vni:qō est an illi in partē cedat fundus cōis vasallo locatus istē.§.est arg.quod non.§.de leg.iij.l.qui saltuz.z.ff.e.l.predia.§.j.
2 † Et qr ad verificationē ypothesis copulatiue nō sufficit de copulatis alterum verum esse.vt.§.de condi.insti.l.si heredi plures. z.ff.de ver.ob.l.si ita quis.z.l.si quis ita.sed hic licet vasallus teneat non tamen possideat.z qr videt actum de eo qs habet iure perpetuo non ad tempus.ar.de leg.iij.si fundus.z.l.si ita.cum si. Econtra qs fieqz conductor tenet.vt.C.cōia.de vsucap.l.j.Itez verba contra proferentem ze.Item p hoc.l.§.q̄ autē.de vi et vi ar.z de ver.ob.l.stipulatio ista.§.hoc quoqz.z.§.habere cum si-
3 milibus.Dy.† Item collige ex eo qs dicit molas molendini esse instrumentum q̄ molendinū non est pars fundi.vt.ff.eo.l.cū fundus.z sic cōputaꝫ inter mobilia qs est notandū z facit p restitutione rerū dotalium qr mobilia restituūtur post annum z immobilia statim.z sic molendinū debet restitui post annum qs verum puto qū molendinū deputatū erat solū ad molendinū familie rustice.vt.ff.e.l.cū delamonis.§.de rustico.z l.dolia.§.fi. alias esset pars fundi:vt ea l.cū delamonis.§.afinam.ibi quia fundus no. q̄ disponens z dispositū non compatiuntur se sub eodem genere,vt z.ff.e.l.fi.

Si quis eodem. Si testator vtatur instro ad plures agros neutri cedit. Et no.cōtra sniam rusticoꝝ qui in dubio diuidunt per medium vt.§. de neg.gest.l.nefennius.z vide qōnes quas dixi.§.de lega.iij.l.legatis.§.si vnus.z facit ad questionē si late sunt sententie p cōsuetudine z cōtra consuetudinē qs nō inducatur cōsuetudo.de quo dixi.§.de legibus.l.de quibus.

Si domus. Instrumēta domus cōtinentur q̄ sunt ad domus tutelam non ad voluptatez. h.d.Et de isto instro domus loquit vsqz ad.§.sed si fundus.ibi tanqz quia ea que voluntatis seu voluptatis temperantur non ce dit.Dy.ibi.centones als funes z sic.Dy.Et no.ex isto.§.ibi.tē-
4 pestatis arcēde ze.† quod possunt fieri remedia ad arcēdam tēpestatem qs dicunt multi religiosi esse peccatum.de hoc dixi.C.de maleficijs z mathematicis.l.eoꝝ.z super rub.Et allegaꝫ istē.§. per guillelmū Ʒ Azonē z Dy.qui dixerūt q̄ error z contumacia sunt de subiecto iuris nostri.dicit em hoc esse falsum per istum.§. qr illud qđ extinguit aliud nō est de ipsius materia sicut ptz hic de actio qs extinguit cū.de hoc dixi super proemio.ff. veteris.et istē.§.multum a remotis facit pro Bul.

Papi.quoqz. De precedēti materia tractat.ff.eo. de instrumēto dom⁹.z vide.§. de lega.iij.l.predijs.§.vl.in gl.§.in fi.so.vt ibi.

Sed si fundus. Hic agit an sit differētia legeꝫ fundus cum instrumēto an ita vt instructus est ibi increscere z inconualescere. Nota pulchrum notabile z dic increscere.i.valde crescere.§.de aqua plu. arcen.l. j.§.illud.ibi vestis stragula.Dē ista veste habetur.ff.de auro et
5 argē.lega.l. vestes.§.i. z fin.l.se. ibi vtensilium.† Nota hoc verbum vtensilium id est ad vsum patrisfa.deputatoꝝ qs multū est in vsu pergamensium z raro inuenit in iure sed habet etias.ff.de nundinis.l.ij.de decur.l.eos.ibi eo.scilicet loco.hoc est in fundo instructo legato.Dy.ibi.in apothecis vēdidi vel custodie causa. Dy.ibi.quasi in horreo z sic custodie causa.Dy. in glos.sic.§.in fi.so.ibi no.Dy.

Papi.quoqz pdijs instructis. Qui adeit ad tps non videt adesse z qui abest ad tēpus nō videtur abesse.h.d.Et concoꝝ.§.de leg.iij.l. quesitū. in pnin.z.§.fi.z.l.: si ita legatum.z.C.de ver.sig.l.hoc.z quod ibi dixi.

Idem rñdit. Instructis ibi vñ.i.ex quib⁹.Dyn. et que sequuntur vtilia vsqz. in fi.

Idem rñdit. Domo ita vt instructa. Quod contineatur legata domo ita vt instructa est ibi cōmodabaꝫ argumētabilis est ista lra et simile habet.§. de here.instit.l.ex facto.§.rerum.z facit ad gōnes quas dixi.§.de lega.iij.l.legaris.§.si vnus.No.etiā ybā.§.in pn.§. posita. ibi cū oi iure suo qd importent.z vide.ff.de supel.leg.l.cū qdā.C.de bonis vacā.l.si qñ.li.z.z qs no.per Jnno.extra de resti.spol.c.cū ad sedē.Jn glo.alia z nō pōt videri ibi regulā firmare sed licet confirmet regulam tñ ipsa excepto non auget ipsam regulam:vt dixi.§.de vsufru.leg.l.gñali.§.yroni.z.ff. ad trebel.licinius.§.pluribus. Et ad hūc.§.concoꝝ.eo.ti.§.in fi.l.Ray.in ea.glosl.in fin.

sed ibi est eadez ratio in priuato q̄ in publico.z ideo idē ius. Dy. vt.§.de iniusto testō.l.posthum⁹.z ideo de publico ius trahitur ad priuatū.ar.§.de legibus.l.nō possunt.z de vi z vi ar.l.j.§.qs vulgo.Vel dic q̄ ibi nulla fuit exceptio sed a principio manauit. l.edicto.in cā publica q̄ trahit etiā ad causas priuatoꝝ cū nulla fit ratio differētie.vt.§.ad macedoñ.l. nihil Oldr. Non ergo ibi ponit exceptio sed verboꝝ senatusconsulti extensio z ampliatio ad causas priuatorum.Ja.de bel.

Sed z ipse papi. Pulcher z vtilis est.§. Et est ar.† q̄ nō omne qs pater cōtulit filio videaꝫ donare sed hoc debeat coniecturari examinatis facultatibus z patrimonio pris.Et per istū.§.pō: poni exemplum in.l.volūtatis.C.de fideicō.Ja.Jn glo.vt si sint pauce.f.alie res testatoris.Ol.z facit ad materiam.l.filie.C.fa.her.

Celsus scribit. Jbi vicarios extra prediū cōstitutos.Dy.

Papi.quoqz. Jbi:et de seruis legandis. Dy. ibi videatur emptiones.i. commoditatem emptionalium instrumentorum quibus continetur empcio seruorum nō autē ipsa instrumenta.vt.C.de fideicōmiss.l.instrumenta.§.de acr.emp.l.titius heres.z.l.creditor.Dy.licet contrarium teneat pla.d.l.instra.z speculator de instrumentorum editione.§. nunc vero aliqua.ver.quero an heres.z dixi.d.l. instrumēta.z.§. fa.her.l.iiij.§.fi.

7 **Si quis fundum.** †Significatio generis precedentis non restringitur per enumerationem speciei postea subsecutam.hoc mrendit fm Ol.fm Dy.si testator legat alicui primo genus postea eidē speciem legatum generis non diminuitur per legatū speciei z legatum speciei nihil operaꝫ.Dyn.sed si vni leget genus alii species generi per speciē derogatur:z hoc dicit sequēs.§.vsqz i fi.l.Dy. z vide hoc dixi.ff.de penu legata.l.nam quod.§.vlti.ibi an vero non ita quod nihilominus species que sub genere comprehēdūtur sint in legato.Dy.ibi.minutū vt ad species enumeratas tantum videatur restringere legatum.Dy.op.qr videtur quod legatum generis restringatur:quia generi p speciem derogatur.vt.ff. de reg.iur.l.in toto.z extra de regu.iur.c.generi.lib.vt.solu dicit glo.que est pulchra et notabilis in ista materia aut legaē vni genus z alteri species z tunc habet locum ꝺdicta regula:aut vni eidem genus z species z habet locum.§.iste sed contra hoc opp. quia etiam vbi eidez legatur genus z species videtur qs habeat locum dicta regula.vt.ff.eo.l.cum delationis.§.cui fundum.sol. quicquid ibi dicatur in glo.dicas ibi fm Dyn. qs ibi non legaē species que vt mdiuidua continetur sub genere sed legantur que dam indiuidua speciei que sub ipsa specie cōtinentur.verbi gratia in legato generali continentur plures species vt in legato mstrumenti sub quo multa continentur inter que continentur seruli ad seruitum fundi deputati:isti seruli sunt vna species illi⁹ generis z ideo si fiat enumeratio de aliquibus hominibus seu seruis enumeratio illa operatur quod significatio generis non extendatur ad alios homines seu seruos quam illos enumeratos ad quod facit.§.de lega.iij.l.heres.§.due statue vbi de hoc per Dy.Tertio oppo.de dicta.l.cum delationis.§. quidam so. eodem modo fm Dy.alij dicunt qs ibi fuit quidā modus legandi per verba vti ipse posset qui verba genus non inducunt sed modum possidendi qui modus quedam comprehendit ex coniectura voluntatis defuncti.Quarto op.de.l.cum quidam.ff.de supell. legata.so.fm Jac.de arc.quia ibi instrumentū fundi non habet se vt genus ad argentum escale qr argentum non est instrumentum fundi.vt.§.eadem.l.§.sed si fundus.sed sunt due species distantes z differētes.Quito op.nūc redeo ad glo.).de supel.legata.l.legatū.tertio Rño.sol.dicting.z vt latius omnia cōprehendas dic vt no.q̄ Dy.Jo.an.z car.dl.c.generi.de reg. iur.li.vi.qz
8 refert † aut legatur vni genꝰ z alteri species aut vni legaē vtrūqz z si eadez legaē aut extra legatū generis enumerant species eiusdem generis aut mdiuidua eiusdē speciei z si enumerant species eiusdem generis aut primo species z postea copulatiue genus aut econtra primo genus z postea species z hoc casu habet locū distinctio huius glo.alij dicunt in hoc membro quod aut expiimitur species per modum declarationis aut per modum cōiunctionis si per modum declarationis vt quando ponunt ista verba videlicet z cūc,habet locū distinctio huius glo.sed̄o casu quādo per modū coniunctionis vt qñ ponuntur ista verba z cū que tunc sub distinguunt aut expiimitur species generis aut indiuidua eiusdē speciei.vt.§.circa hoc dictum est sed tu teneas distin. Dyn.Ray.alij subtiliter intuentes ita distinguunt quia quādo legatur vni genus postea species aut precedit positio specierum positionem generis aut contra primo casu adiectio generis ampliat z dilatat primum legatum.vt.§.titulo proximo lege fina. §.fi.de lega.iij.l.hoc legatuz.§.fi.z.l. sequen.z.l. heres. meus.§.j.

Universidad de Deusto
Biblioteca

seso casu aut exprimitur species per modum declarationis vt lego fundū instructū vcz mancipiū suppellēc.ꝛc.aut per modū cōiunctionū vt lego fundū instructū ꝛ mancipia ꝛc.siue adiectione: vt lego fundū instructum cū mancipijs ꝛc.primo casu aut legat ab errante ꝛ tunc non minuit significatio generis.vt.ff.de supelle ctili legata.l.legata in principio.aut sciente ꝛ tunc minuit.vt.d.l. legata.ū.ꝛisso ꝛ.ff.e.l.cū delanionis.§.quidā.ꝛ.l.scie.in principio. aut est dubiū ꝛ tunc idem vt arctet primū legatū.vt.ff.de supellectili.legata.l.cum quidā.scōm intellectū gl.ꝛ qz a verbis nō est recedendū vt.C.de falsa causa adiecta lega.l.ij.Secō casu.sq̄ per
9 modū cōiunctionis siue adiectiōis legato † aut legato gñis additur genus subalternū ꝛ tūc non restringitur significatio gñis.vt hic ꝛ.ff.e.l.sī mācipia.in prin.aut addiciunt indiuidua.ꝛ tunc restringit vt.ff.e.l.cū delanionis.§.cui fundū.si vero vni indiuiduo subditur aliud indiuiduū nō restringit primū legatū.vt.ff.de alie.leg.l.verba.sed op.ꝛ videt etiā qñ post expssionem generis generalissimi subiicitur enumeratio generis subalterni qđ restringat primū legatū.vt.ff.e.l.cū delamonis.§.quidam.so.ibi non precessit expressio generis sed quidā modus adiectus fuit legato sz vti possedi ꝛc.quicquid modus quidē sub se cōprehēdit coniectura voluntatis testatoris.vt.ff.e.l.scie.ex parte.§.fi.sed certe ille.§. videt reprobare predictā so.qz ibi dicit per illa verba vti possedi ꝛc.videt esse legatus fundus instructus sicut vt hic:vt patet. Item ad idem contra.ff.de supel.lega.l.cum quidam.so.fm Ja. de are.ibi instrumentum nō habet se vt genus ad argētū escale: sed sunt due species distantes ꝛ differētes ꝛ quarū vna nō subiacet alteri.Ol.ꝛ de ista materia vide qđ notaui.ff.de vsufruc.leg. l.si alij.de annuis lega.l.qui marco.ꝛ.ff.de verborū obliga.l.doli clausula satis plene.ꝛ vide ad istam materiam qđ no.ff.de lega. j.l.si domino.ꝛ quod dixi de optio.leg.l.fic heres.ꝛ de lega.iij.l. vtorem.§.codicil. Item opponit Ray.ad omnia predicta de.l. maritus.C.de procu.dic ibi genus precedens erat de iure speciali hic de iure cōmuni vnde concedit quod enumeratio specierum restringat genus quod de iure speciali procedit qđ est notabile.
10 ¶ † Et faciunt p̄dicta ad questionem quā vidi de facto: aliquis constituit procur.generalē ad omnes lites quas habiturus esset cum aliqua persona postea subiecit.ꝛ specialiter ad omnes lites quas habebat cum titio nunquid per istam specialitatem videatur revocasse generale mandatum ad omnes alias lites ꝛ videretur quod sic:qz concedendo in vno ꝛ in alijs videt prohibuisse.vt ff.de iudic.l.cū pretor.ꝛ.C.de procura.l.maritus.vbi de hoc tetigi.ꝛ pro hoc.ff.e.l.cum delanionis.§.cui fundum.ꝛ.ff.penul.d.supel.leg.l.legata.ff.de ali.ꝛ cibaria.lega.l.verba.ꝛ facit ad cōuē quaz not.ꝛ dixi.ff.de penu leg.l.nam qs liquidū.§.fi.ꝛ p predicta opinione facit de leg.iij.l.vxorē.§.felicissimo.ꝛ.C.de pactis cōuent.l. vlti.ꝛ in ista opi.fuisse albertus pap.Contrarium puto verius per istū.§.qs illa verba ꝛ specialiter ꝛc.fuerūt adiecta ex abūdanti non ad diminutionem mandati generalis ꝛ vt ipse procurator maiorem curam haberet de litibus quas habebāt cū titio:ꝛ pro hoc.ff.de minorib.l.item apud labeonem.§.hoc edictum.ꝛ pro hoc bene facit.ff.de legatis.iij.l.titius heres.ꝛ glo.ibi posita.ꝛ de leg.
11 iij.quesitum.§.j.ꝛ ibi in glo.† quia in procurationibus ꝛ contrarium statur generaliter.ꝛ not.per compostel.extra de rescriptio.c.scōs.ꝛ qz si primo obligaui oia bona generaliter sz obligez aliqua special' non tollit obligatio gñalis.vt.C.de pignl.ij.ꝛ p hac opi.ff.de auro ꝛ arg.leg.l.pediculis.§.fi.ꝛ ad cōtraria potest rñderi qđ ibi genus poterat opari circa alias species non nominatas in procuratorio autem nihil posset opari nisi exte deretur ad personas nō notatas loquitur ꝛc.vt.ff.de leg.j.si qñ.ibi.§.cui fundū.quantū ad istud cōtrariū est bona ista so.nō quātū ad primū.ꝛ pro hac so.est.ff.de leg.iij.l.heres.§.j.de auro ꝛ argen.leg. l.ꝛ sequens so.est bona quo ad.§.quidā.qui est in eadē l.cū delanionis.ff.e.Dy.ibi.legata.ū.rīso.Dy.aut primo species aliquas generis ꝛ postea genus ꝛ tūc generi nō derogāt p species nec arctatur per eas.vt.ff.ad leg.aquil.l.si seruus seruū.§.inquit leg.ꝛ ff.titu.pri.l.fi.ꝛ.ff.e.l.fundo.§.fundo.Jacob.ibi.l.que dubitationis.sed quid si non appareat in dubio tenebo casum huī.§.ꝛ.ff. de rebus dubijs.l.ij.cuz ibi nota.qđ hic addas vt habeas clāram istam materiā.ꝛ.l.quoties.ꝛ.ff.de pbat.l.cum qui.Jaco.ꝛ Dy. videbit ergo causa dubitationis tollende adiectū:ꝛ ideo legatuz generis non diminuit.vt hoc.§.ꝛ not.p Dyn.d.c.generis.extra de regu.iuris.imo nō videt causa determinationis species adiecta ex quo a sciēte.ff.d.argu.dicta.l.legata-ū.rīso.ff.de supell.leibi specie excepta.i.species cū genere nō sit eadē legata.Old.ibi si autē vniuersitas ꝛ pars legatur dic.ff.vni ꝛ subaudi alternatiue vt ricardina istud est totū ꝛ paganella hoc est pars ricardine ibi videtur positum totum.ff.ricardina sub qua concludit totum qđ nō claudit sub paganella specialiter notata ꝛ istud mebruz declara per notata dicta.l.ij.ff.de rebus dubijs.ibi que ppio nomine caret expresso in legando qz in legando ppium nomē non expressit ꝛ qđ predixit ricardina est nomen ville delectabilis domini accursij.vt no.ff.de annuis legatis.l.annua.§.a titia in eadem glo.in fi.vel plenius distingue cū primo genus ꝛ postea species eiusdē legatur,pcedit huius glo.distinctio.sz vbi primo species postea copulatiue genus viderur ampliare nec restringere legatum.vt.ff.de leg.iij.l.hoc legatum.ꝛ.l.ea tamen adiecto sz cōtra hoc est.ff.de vino legato.l.ij.ff.cui dulcia.sed illud ibi nō contingit ppter enumerationē specierū precedentem sed ppter naturā copulatiue ꝛ rei copulate vt ibi pz dū dicit et collatione.ꝛ ar. ff.e.l.scire.§.gaio.Dy.

12 **Idem papi.** † Si testator legat alicui genus primo postea alij spēm:legatū spei derogat legato gñis precedētis.h.d.Dy.ibi legatis a mre.Dy.in glo.vlti. ibi gñi per specie.i.non arctatur significatio generis precedentis per speciē.Old.ibi nō fit expressa.s.species generis cum non sit ea dē legata.Ol.ibi seruis.§.fi.imo hic concoz.Ol.ibi quesitum.§.j. ibi per expressionē indiuidui precedētis arctatur significatio generis sequentis.Ol.ꝛ no.istam glo.

1 ☞ Caupones negotiatorum appellatione continentur.

Taberne. Taberna caupona designat locuz caupone negotiatiōis.h.d.Dy.ibi estimat ꝛ male.Dy.ibi discrimē.i.differentiā.Dy.ibi
1 negotiatiōis nomē.† Ho.qz ap.negotiatorū cōtinētur caupones.Ja.ꝛ sic tabernarij sunt de paratico seu collegio mercatorum cōi rō bergomi ꝛ alibi faciunt paratā cum seu collegium per se ꝛ pro declaratiōe.i.die aut legat instrumentū taberne certe per coherentias designate in qua cōsueuit negotiatio exerceri ꝛ tunc instrm negotiationis exerceri in ea solite cedit in legatum vt.ff.eo.l.cum queritꝛ.ꝛ.ff.de ver.sig.l.instructam.aut legat instrumentum taberne certe per coherentias designate in qua nō consueuit negotiatio exerceri sed sunt ibi res recondite et instrumtes deputati exerceant.ꝛ habet locum distinctio huī.l.qz aut dixit lego instrm tale mee taberne ꝛ tunc instrm loci tantum debetur aut instrumentum caupone ꝛ tunc instrtes tanꝯ instrumentuz negotiationis debentur vt hac.l.aut vtrumqz nomē expressit scilicet taberne ꝛ caupone ꝛ tūc respice pprietatem vocabuli quod precedit vtruz dicat taberne caupone an caupone taberne vt fm precedentis vocabuli propietatem interdum instrumentum negotiationis cedat in legatum interdū non.arg.infra de stipu.seruoꝝ.si communis seruus.ꝛ de condi.ꝛ demonstra.l.cum ita datur.Old.in glo.scilicet contineri.ibi operam prestant dño tabernam exercēte.secus si seruj p se exerceāt ꝛ in taberne negotijs imperēt.Old.ibi putentur per operam.Ol.ibi inferant ꝛ ideo in legatum non cedunt.

Instrumēto. Pone casum in quodā testatore testuisno legante balneuz seu thermas cum instrumento.Ja.ꝛc.

1 ☞ Apotheca legata an censentur merces legate.
2 Damna in agris ꝛ villis presumuntur a vicinis illata.

Ita testō. Ibi pistinum subaudi vel si ita testamento scriptum sit pistini
s ꝛc.Jaco.Et facit ꝙ legata apotheca videantur legate merces in glo.ſ.ibi scōs.i.scārios pistores qui deseruiunt principali pistori.Old.ibi non primos id est principales qui nulli alij deseruiunt.Old.

Domo instructa. Scilicet legata.Ol.ibi non etiam vina custodie cā existentia.Dy.in gl.contra.C.in fi.ꝛ hec est vera.Dy.ꝛ de hocno.ꝛ dixi in.l.contraria.

Mulier. Ibi sicuti saltuarius.ſ.continet instro fundi.
2 Dyn.ibi non desiderat.no.pulchrum ibi illic scz in agris.Dyn.ibi nequid.ſ.vicini.ar.† ꝙ dāna que dantur in agris ꝛ villis magis videant data a vicinis ꝙ ab extraneis sic ꝛ furta vt supra locati.l.dominus horreorum.Ja.ibi hic in villis. Dy.ibi continetur repete occupent quod est supra.

Ville. §.vinea.ibi seruus rū.ꝛ male.Dyn.ibi qui eum consulebat.no.ꝙ a pluribus sapientibus queritur facilius ꝛ verius inuenit sic.C.de fideicom.l.fi.Ja.

Quidam vxori. Ibi cōsultus.ſ.ego Ulpianus legislator aut tot ibi qui legal
set scz fundum vt instructus esset.vt in prin.§.

1 ☞ Consuetudo regionis attendit si in dubijs vocabulorum interpretationibus de defuncti voluntate dubitetur.
2 Opinio vulgi qrit si marit⁹ vergat ad inopiā ꝛ de hoc dubitet.

Solitum

3 Solitum esse attenditur licet a casu non existat.
4 Eius dicitur qui ad maiorem partem anni in ciuitate moratur.
3 Significatio generis precedentis quando ad species enumeratas restringatur.

Cum delationis. §.j.ibi ipsi pistores scz serui.Dy.
nus ibi exercuit scz per se ita ꝙ pistores erāt instrumentū pistrini.secus si ipsi serui per se exercerēt data domino mercede:ꝛ hoc sequit dy.Jaco.ꝛ Ray.ꝛ declarat p ea que no.ff.ea.l.si ita.in.ij.glo.in fi.vt.ff.de impensis.l.j.ff.inter necessarias.

1 **Usinam.** † In dubijs vocabulorū interpretationibus cū dubitat de voluntate defuncti recurrēdū est ad consuetudinem regionis.h.d.ꝛ ad hoc sepe allegant ibi cacabos.i.lebetes seu chalderas vel stannatos.ibi hic in eneo. Old.ibi in illis.ſ.cacabis.ibi redigunt.i.instro cōtinent.ibi non ppriā verboꝝ significationē.plerūqz eā ꝛc.vt extra de ver.sig. c.pterea.Ja.ibi in qua dsumptiōe.i.in qua assumptiōe vocabuli ꝛ qualiter in regione intelligit vocabulū.Jaco.Et ex his
2 verbis colligit qđ dixi in casu summario ad qđ cōcoz.† qđ dicit recurri ad vulgi opinionē:qđ queritur vtrū marit⁹ vergat ad inopiā.vt.C.de iure dot.l.vbi adhuc.ꝛ ꝙ recurrendū sit ad cōmunē opi.vt.C.ne de statu defunctoū.l.si mater.iusti.de test.§. sz cū aliquis.ꝛ.C.de testi.l.j.ꝛ in summa auf.de here.ꝛ fal.circa prin.ꝛ.ff.de vsufru.l.si qui donaturus.ibi vsitatū est ꝛc. In gl. j.in fi.vel dic qui portabit bladū ad molendinū non cā familie. alias contra.ff.e.l quesitum.§.trebatius.Ja.

Cum de villico. Ibi si nō pēsionis quātitate
1 si nō ranꝯ liber homo ꝛ colonus extraneus.ibi fide dūica not.fidem dño deberi.ꝛ idem ter.est.ff.eo.l.scie.§.liberto.

Cui fundum. Enumeratio quorundam indiuiduoꝝ alias legato gñis precedentis eximit spēm sub qua indiuidua enumerant,cōprehēdunt le gato in enumeratiōe in diuiduis valide existēte.h.d.Ol.ꝛ facit ad materiā an generi per speciē derogef de quo plene dixi.ff.e. l.quesitū.§.penul.ibi mancipia.subaudi.f.quidā. Old.Et ex eo ꝙ dicat nominatim apparet ꝙ nō noīauit spēm sz idiuidua specieī.ꝛ sic nō obst.ff.ea.l.quesitū.§.pe.qz ibi species enumerat.ꝛ de auro ꝛ arg.leg.l.pediculis.§.j.l.ab eo ibi.ad numeratos esse ex eo ꝙ quosdā noīatim legauit.ar.ff.e leg.iu.l.heres me⁹.§.j.ꝛ de auro ꝛ argē.lega.l.j.Dyn.in glo.sic ergo.ibi ppria noīa expressit hec vera.dy.ibi errorē.ꝛ sic indiuidua speciei nō autem spēm.Old.ibi.l.verba. Solu.ibi precipua quorundā cōmendatio nō tollit generale relictū oibus.Dy.vel ibi vnū indiuiduz subditur generi indiuidua speciei.Ja.

3 **Sabinus.** Si cui fundus.ibi solita sunt esse † no.ꝙ attēdimus qđ solitū est esse sz a casu non sit ꝛ facit istud pxin.ad.id qđ dixi.ff.de leg.ū.l.cū ita ad libellum admittendū de.§.ibi dixi ibi maiori parte anni argu.ꝙ sit necessarium eius stare in ciuitate maiori parte anni vt eius dicatur.Jac.ꝛ gaudeat priuilegio ciuū.ꝛ ex hoc forte processit interpretatio collegij iudicū ciuitatis Bergomi qui interpretando ꝛ declarando statuta loquēcia de ciuilibus ꝛ rusticis interp
4 tati fuerunt † ciues esse qui starent ad cuitatē per maiorē partē anni.ꝛtra hoc tñ est.C.de incol.l.ciues.lib.x.ibi cumularet ꝛ augeretur.Oldra.

Quidam cum ita. Ibi: ita vt ipse possedi.
hec verba genꝰ nō inducunt sed modū ꝛ qualitatē possidēdi insinuāt:vt.ff.e.l.scie.§.fi. ꝛ.l.predia.§.pe.Ol.ꝛ fm hoc non esset verus casus summarius
5 qui hic ponit ꝙ quosdā hoc modo.† Si post expssionē generis enumerant spēs cā determinatiōis significatio gñis precedentis ad spēs tñ enumeratas restringit.h.d.sz eos sz fm primos hic nō precedebat genus sz qualitas possidēdi vt dixi.ꝛ vide qđ plene dixi.ff.e.l.quesitū.§.pe.qui est ꝛtra.sz glo.alleget p cōcoz. ꝛ.§.iste est multū cōtra distinctionē ibi posita nisi intelligas vt dixi.alij vt Ray.dicunt ꝙ hic cōstabat de voluntate testatoris expressa ꝙ adiciebanf cā determinatiōis fiendi:sed hoc nō colligit ex litera ꝛ est diuinare.ꝛ ideo dic vt dixi.ibi mēsa.he sunt species supellectilis ꝛ exponunf determinatiōis cā fm Ja.ibi: libros ad vsum patrissa.deputatos.Dy.ibi.enumerasset propter qđ dubitat vtrū gñis legatū seu significationē ad sola enumerata restringit testator.Dy.

1 ☞ Diminuere non debet quod ad augendū inductum est.
2 Instrumentum fundi vniuersitatem significat.
3 Seruus quandoqz vt extraneus dicitur colere.

Si mancipia. † Quod fit ad augēdū nō debet diminuere.h.d.Ol.
el sic cū fundus cū instro relinquit nedū pītia sz ꝛ futura istra ibi postea posita veniūt in legato.vel sic si post expssionē gñis sequit enumeratio spēr p modū adiecti onis nō arctat significatio gñis p̄cedēf.Ol.ibi demōstrasset.l. demōstrare videat p̄ba in legādo expssa ibi:sed augēdi.talia eiusmodi p̄ba nō nisi augmētū demōstrare p̄nt fm R.vt not.ff.tit.j.l. cū vnū.ꝛ facit.ff.e.l.quesitū.§.pe.nec.l.ob.j.l.pri.§.predia.in fi.
2 vt in gl.j.in fi.ꝛ est rō † qz instrm fundi vniuersitatem significat sicut peculiū ꝛ equitū.vt not.ff.e.l.iij.nō est ergo absurdū si oīa ad tineant.ar.ff.de iudi.l.ꝙponebat.ꝛ de leg.ij.l.peculiū.Jac.et facit bene.ff.ti.pri.l.cū vinū.j.ꝛ ū.rīs.in glo.vlt.ibi gñalia imo vniuersalia.Ol.ꝛ notabilis est ista glo.

Paulus rñdet. In fi.l.cū villa instructa legatur ꝛ sic cessat ꝛtrarīū. Old.in gl.ibi nec patrissa.ſ.hoc casu cū nō erat deputatus ad ministerium:fundi vel patrissa.secus vt in contrarijs.Ray.

3 **Seruum.** Intellige vt dixi.ff.ti.pri. † ꝛ no.ꝙ seruꝰ interdū vt extraneꝰ colit ꝛ mercedes dño p̄stat:vt.ff.eo.l.cū delanionis.§.cū de villico.ꝛ.l.qñtum.§.qrit.ꝛ j.l.pri.§.j.sic faciūt cistercien.q bona monasteriū locant cōuersis monasteriū sicut extraneis.Ol.in glo.vlt.ibi si seruo fructuario alias est.ff.sub.l.sed ꝛ si quis.ꝛ incipit idem iul.

1 ☞ Legatum quod in testamento relinquitur per verba codicillorum restringitur.
2 Coniunctio copulatiua copulat similia.
3 Debitum in nouationem deductum quasi extinctum non cedit in legatum.
4 Verba interrogatiua quandoqz affirmatiuam inducunt.
5 Scholares in loco studū domicilium non dicuntur habere.
6 Usus patrisfamilias in legato ampliando legato attenditur.
7 Jus decime non poterit in laicum cadere.
8 Habatus causa custodie in domo positus legato cedit instructe domus.

1 **Scie.** † Legatū in testamēto relictū restringit per verba codicillorum.h.d.ꝛ ad hoc allegatur. Dy.ꝛ dic ꝙ in hoc casu fuit obliuio circa qualitatē dispositiōis non error in virtute inclusionis ne obstet.j. de supel. le.l.legata.j.rñ.ꝛ dic si testator legat genus ꝛ postea enumerat quasdā spēs sub gñe cōtēras legatū generis restringit ad spēs enumeratas.Dy.ibi.dederat in testamēto.Dy.ibi.mihi venit in mēte simile verbum.ff.de ad.tuto.l.maxime.que ibi in fundo fuerūt ꝛ in predictis nō sunt spāliter enumerata.Dyn.ibi.insuper.i.vltra hereditariā partem.dy.ibi.scripture habite circa instructionē fundi legati.Ja.in glo.sic ergo.ibi.l.verba. dicas ꝙ ibi precipua quorūdaz cōmēdatio nō tollit gñale relictū omnibus.dy.in.e.gl.ibi que est similiter contra.itē opp.quia dicit ꝙ oblitus fecit ergo per errorē si per errorem non videt restringi significatio generalis.vt.ff.de sup.lega.l.legata.j.tū. sed dic ꝙ obliuio erat circa qualitatē dispositionis:ꝛ ideo voluit hoc solummodo prestari vnde nō errauit sed in cōtrario errauit credens in genere non continere speciem vnde error: fuit ibi in ipsa enumeratione hic non.Dy.

Liberto. Ibi cū dotibus in instrumentis predioꝝ.vt
ff.eo.l.ij.§.j.ꝛ.j.e.l.§ predia.ibi amplam summam.i.debitoz cōstitutus in magna summa pro preterita cōditione.Dy.ibi.fide dūica.i.nō tanꝯ seruus sed tanꝯ quilibet extraneus quod facit ad id quod dixi.ff.e.l.si mancipia.§.fi.

2 **Gaio seio.** † Natura copulatiue cōiunctionis facit oīa copulata similia.h.d.vel sic virtꝰ copulatiue ita se hz qđ natura vnius copulatorū alteri attribuitur.vel sic virtus copulationis talis est vt qualitas precedētis legati repetitionē inducat.Ol.sed cōtra hoc op.ff.de le.ij.l.resta toz.§.seio.vbi copula:ꝛ nō iducit repetitionē sol.fi ibi repetitio nem induceret vitiaret legatū.ꝛ ideo nō inducit repetionē.ar. ff.de le.ij.l.titia.§.lucius.ꝛ de dote prelegata.l.cū vulgari.ꝛ qđ ibi no.ibi videri dicisse.ꝛ ita etiam instrumentū psone debetur vt differat a sequenti at si habitationis ꝛc.Old.in gl.j.in fi.qđ in diuersis legatarijs forte nō obtinet.vt.ff.de condi.ꝛ demon. l.Jul.Paulus alꝰ incipit quesiti.

Predia. Nō videtur cogitatū de reliquijs super qbus
cōductiōe finita interposita fuerat cautio sufficiens peruacuo,ꝛ vpoz ꝛ filij actoris nominatim legati nō cedunt in legato nec q̄ trāsierūt in p̄dio legato sine testatoris autoritate.
3 h.d.Dy.Vel sic † debitū in nouationē deductū in legatum nō cedit quasi extinctū.Ol.sed cōtra.ff.de le.ij.l.cū filiꝰ.§.heres.fol. ibi nouatio p̄cessit legati ascriptionē vñ falsa demōstratio non

Universidad de Deusto
Biblioteca

vtiat legatū ex quo cōstat de substātia debitis: ic aūt nouatio fuit: secuta per qs perpēdit mutatio voluntatis. Ol. vel ibi incipit legauit debitū nouatū. hic sub appellatione relationum. ar. C. e. l. iū. §. minor. 2 q ibi no. 2 facit os no. ff. de lib. le. l. fi. i fin. 2 §. g. l. nepoti. 2 pistā. §. cōiunctū cū. d. l. nepoti. pbat qs p sriam nō fit nouatio vt ibi dixi ibi cū d otib⁹. i. instrumentis predictorum. vt. C. e. l. §. liberto. 2. C. e. l. ū. §. i. ibi de his relictis in cautionē deductis. Dy. ibi. cur cedāt no. nouū modū rū dēdim 2 am tū est dicere acsi diceret legato nō cedūt ita qs ex ꝓbis affirmatuis sequit rūsio negatiua sic 2 ecōtra si diceret: cur nō cedāt seq̄ret affirmatio qs cederet sic: 2 al's rūdet irrisc⁹ sult⁹ quare nō posset nō video. C. de optio. le. l. si optio. §. fi. 2 ad idē. e. ti. l. pe. §. fi. 2 de euict. l. berēni⁹. §. i. in fi. ff. 2. ff. tit. pri. l. si peculiū. §. ficuti. de alimentis legatis. l. testamento. in fi. 2. l. libertis. §. manumissis. de liberatione legata. l. vlti. §. titia. 2 de neg. gest. l. si pupilli. §. fi. de here. instī. l. qui volebat. nam 2 talis stipulatio valet si interrogo promittis mihi. 2. rūdes quid: vt. ff. de ver. oblī. l. j. §. si quis. ita ꝙ quandoq; etiam verba interrogatiue posita affirmatiuā inducūt vt cū dicit quis o: abit. p homicida: videret enim subaudiri nullus, sed tamē subaudit q; sanctus homo o: abit. p eo vt in decretis de penitētia. dist. 2. c. porro. §. qs aūt. al's est sub. §. iportuna. al's incipit. c. si sacerdos ibi ante mortē revetere pōt. Dy. ibi. trāsire. p trāsierit nec ob. ff. ad municipa. l. assumptio. §. j. 2. l. domiciliū. quia ibi in libero hic in seruo ar. ff. de captiuis. l. in libello. §. in manumittēdo. 2 hic est pulchrū contrariū. 2 vide quod no. Jac. de are. C. de exco. tu. l. idem vlpia. §. j.

Pamphile. Missus discipline seu studij cā nondū reuersus cedit legato fundi cū instrumento hoc dicit Dy. 2 facit ꝙs scholares non habeāt domicilium in ciuitate in qua studēt. vt. C. de incolis. l. ū. l. 2. 2 qs clerici absentes causa studij habeant ꝓ presentibus. extra de clericis non residentibus. c. relatum.

Tyrane. Pascua deputata ad vsum fundi legati cedunt m legatū. h. d. vel sic ꝙ inspicit vsus patrissa. gratia ampliādi legatū. Dy. 2 facit iste. §. ad gōnem. Si aliquis hȝ decimam in aliquo fundo ex iure sibi cōcesso ab ecclesia 2 emat. p dictū fundū a dño deinde alteri cū vēdat nūquid videat vendidisse ius percipiēdi decimā: 2 videt qs sic quasi cōfusio 2 cōsolidatio facta sit vtriusq; 2 sic fundi appellatione vtriusq; trāstulerit ar. hui⁹. §. 2. ff. e. l. predia. §. fi. 2 de le. iū. l. predūct §. pe. sed cōtra est qs nō obtinebit vtriq; eodē iure. nā fundū recte possidebat. ius aūt percipiēdi decimā non ꝓpriam possidebat cū in talibus iuribus ꝓprie nō cadat possessio: vt. C. de ser. ui. vtb. pred. l. si edes. §. fi. † Itē q; ius decime non cadit in laicū sit mere spūale: 2 nō trāsit etiā cū vniuersitate ls secus sit in his q̄ sunt cōnexa spūalibus vt ius patronatus: vt no. extra de locato. c. vestrā. 2 de decimis. c. phibemus. Ol. de hac qōne satis dixi. C. de vsuf. l. inter antiquā. itē facit si qs permutauit castrū nūquid videat permutasse iurisdictionē quā habebat extra castrū 2 videt qs sic per hūc. §. C. de leg. iij. l. predūs. §. titio. de officio pfecti vbi o. l. j. si seruit⁹ ven. l. testatrix. Ol. 2 vide circa hoc qs notaui. C. de iur. oīm iu. l. fi. in gl. prima ibi si partem so. vt ibi vel melius vt soluitur per Ol. d. l. dūs. §. pe. 2 fin. ibi. l. ū. §. i. illā exponē vt ibi q2 hic legauit cum instrumēto ibi nō: vel ibi in instrumentis hic in conjunctis fundo que sunt pars fundi in fi. sed illa exponē vt ibi nota. vel ibi plures fundi qui sunt sub vna appellatione loco vnius computantur vt hic nisi cōiectura volūtatis defuncti capiat in cōtrariū vt ibi erat ꝓpter pū diuersitatē dy. vel scēm Ja. de bel. sol. omnia ꝓdicta contraria'. primo eīm ad. l. si partē. rūde qs ibi seruit⁹ erat cōstituta toti fundo: 2 ideo partem sequit nec inspicitur simpliciter vsus: hic aūt non interuenit seruit⁹. ad. l. ū. rūde vt ibi no. ad. l. j. rūdi quod illud contigit rōne equipollentium alterius fundi. Jac. 2 vide quod no. ff. e. l. predia. §. penul.

Instructis. † Grabatus in horreo reposītus cā custodie cedit in legato dom⁹ instructe in qua solit⁹ erat esse. h. d. 2 qd sit grabat⁹ 2 dic vt in glo. 2 Jn. 2. c. ibi tantisper. i. ad tēpus. Dy. ibi. quo tutiore loco simile verbū. C. e. l. quesitū. §. idem respondit domo per fideicō. relicta Jn. in fi. nec ob. l. iul. C. e. per eā que no. C. c. si mancipia. §. fi.

Quod adiecit. In glo. sed de facto. s. quid vo. Dy. omne instrumētū. f. fundi 2 patrissa. vide qs not. 2 dixi. C. de cōstitu. prin. l. fi. Dy. 2 vide. ff. e. l. predia. §. ita. 2 no. quod ex modo legati qualitas ipsius declaratur.

Cum fundus. Ibi paucis exceptis vt ster quilinū stercorādi cā parati. vt. C. de actio. empti. l. fundi. §. fundo. Jac. 2 facit qs no. C. e. l. quesitū. §. ea vero. 2. l. instrumenta. §. conferendi. 2. l. dolia. in prin. qz ista loca hīt vbi possunt meueri sine magna lesione priorīs status alias secus.

Fundo. Ibi. §. fundo. in eli. in fi. etiā est tradito qz ibi principale legatū extinguitur cū os hic nō est. Jaco. o: ibi peculiū est accessorium fundi instructi legati 2 non serui.

Cum queratur. Dispositū se habet secundum naturam dis sponentis ad hoc allegatur.

Fundus quilocatus. Verba debent aliqd operari. h. d. ibi Paulus distinguēs predicta. Dy. ibi. testatoris fuit subaudi an legato cedat. Dy. in glo. tunc enim. in fi. 2. C. de le. j. l. si res aliena. Dy.

☞ Factum attenditur 2 non quod fieri debuit.

1 Instrumentum in legatū fundi nō venit quo testator ꝓpo ma
2 ioni parte anni vtebatur.

Fundi instrumento. † Nō os si eri debuit ls qs factū est spectat h. d. Jac. 2 hoc verū in his q̄ sunt facti: sec⁹ in his q̄ iuris sunt 2 certos terminos hīt a iure. vt. C. de officio ꝓfectis. l. sed ls. Ol. ibi mille ouēs. l. cantū ibi quas q̄. l. oēs. Dy. ibi. estimabim⁹ 2 bū in gl. nō os fieri debuit in fi. ls ibi in sentētijs ꝓferēdis hic in legatis acqrēdis. Ja. vel ibi qs factū erat nō tenebat de iure hic nō nō tenebat ls fieri nō debuerit. Dy. vel hic in his q̄ dependēt ex sola dispositione patrissa. qui im re sua est moderator 2 arbiter. vt. C. man. lin re mādata ibi vero in iure quod non tollitur per exēpla cōtraria. vt. C. de sententijs. l. nemo. quelibet so. bona est.

Quidam. † Instrumentum quo maioze parte anni ad aliū fundū testator vtebat ꝙ in legatum nō cedit 2 excepto principali delegato accessoriū vt excepti. h. d. ibi ad opus rusticū alteri⁹ predij. Dy. ibi. ei⁹ fundi in quo erāt figline. Dy. ibi. instrumētū legauerat. s. tantū sine fundo. Dy. ibi. ouillones cōtra sic habet fm Dy. dicit qs Dy. dicere opiliones. Dy. in gl. vlt. in fi. itē no. a quo excludit genus 2 q̄libet ei⁹ spēs. vt inst. de suc. cog. §. qs vulgo 2 no. ff. de suis 2 le. l. j. §. i. Dyn.

Olia ficilia. Id est de terra facta. Dy. ibi. putant 2 male. Dy. ibi. perpetuo posita. i. ad vsum domus non alio transferenda. Dy.

Molas. Ibi ait 2 male. Dy. ibi. sppellectilis. i. supellectilis cōtineri. Dy. hoc verum si sunt operi rustico deputate alias secus. vt no. §. in. §. asinam.

☞ Fructus in fundo repositi non veniunt appellatione reliquorum.

2 Comes omnia castra sua ciuitati principali applicare potest.

Predia. Jn. §. affini suo si prediū cum seruis legat instrumtū fm per testatorē alius cū deducti cedūt legato: 2 appellatiōe reliquoz nō continent fructus in fundo repositi. h. d. ita legauit quedā mulier. Dyn. in fi. nā nō recte petitur qs legatū non est. vt. C. de le. iij. l. lucius. §. pe. 2. j. ti. pri. l. denique. §. interdum. Jac. in gl. vlti. ibi debetur. f. fruct⁹. Dy. in fi. 2. C. e. l. quesitū. §. si qua. Dy. in glo. que sane liquet. ista glo. fuit. R. qui multum obscure locutus fuit. 2 ideo declarauit sequitur 2 quidā habēt circa prin. gl. is q legat videt ea. aliq; nō habēt verbū videt 2 planius ꝓcedit. Sequit in gl. aū mortis tpe erūt. quidā hūt 2 male. aū mortis tps. ibi legatis hic posita ibi ꝓbozū tenoz. a. fm strictā signi ficationē vocabuli q̄ locū hȝ nisi aliud appareat vt sequit sed ligdo 2 c. i. si manifeste cōtraria volūtas appareat q; nō ȝtinetur oīa q̄ sunt in fundo licet fuerit factum legatū per verba su pradicta que in fundo sunt 2 c. ibi qualitas. f. ipsa charta 2 facit. C. e. l. q̄stū. §. pap. ibi ȝsuetudo hic pūcta. 2 istud ꝓbat. ff. de auro 2 ar. le. l. pediculis. §. argēto. ibi destinatio istud ꝓbat. de here. instī. l. ex facto. §. pe. 2. fi. ibi sentiat istud declara per. l. cui fundū. in gl. alle. 2 ꝓbat plene ꝓ eā q̄ no. C. e. l. quesitū. §. pe. In gl. magna: ibi. angusta q̄ facit. i. ꝓbozū stricta significatio. dyn. ibi. qualitas si habes. C. rei puta 2 c. pone exēplū. C. e. l. cū quidam 2 hec bona vt indicat ꝓbū qualitas. si aūt habeas rei deposite dic ꝙ testatorē apud aliū 2 pones exēplū de le. iū. l. vroni. §. legauerat. 2 de. l. vl. in prin. in. ū. rū. eo. ti. Old. ibi. qs etiā. i. qs videatur legato derogatū. dy. ibi. Jn re pūti. i. in casu hui⁹. §. dy. ibi. Ne defregisse debet dicere fidem fregisse. dy. ibi. ꝓrogatione id est solutione. Dy. ibi. probatur. f. derogatum esse legato vini. dy. ibi perpetuitatis actio. imo debet dicere perpetuitatis animo. dynus.

Jta legatum

Jta legatum. Ibi septitie ꝓpiū nonen. dyn⁹. in fi. 2 sic cōtineat instrm fundi 2pa trissa. sicut 2 si legaret fundū instructum. vt. C. e. l. quesitum. §. si fundū. Jn gl. l. instrumenta. in fi. de periculo 2 cōmo. rei. ven. l. 2 id qs. §. i. Et no. gl. vlt. q̄ est notabilis: 2 inducit fm Ra. † q; comes possit omnia castra sua applicare vni ex ciuitatibus suis tanq; principali 2 sicut eius accessoria. Dy.

1 ☞ Tempus mortis 2 non testamenti conditi attenditur in relicto vniuersali.

1 **Ticius.** † Jn vniuersali relicto inspicit tēp⁹ mortis nō tps cōditi test. dy. ibi. medio tēpore 2 post testū 2 ante mortem. dy. ibi. peti ce pit. i. post lit. cōtest. sup petitione fundi. dy. sed cōtra hāc l. est. ff. de auro 2 ar. le. si ita. sed ibi forte ꝓpter illud. ꝓnomē meū: sed certe ꝓnomē meū nō videt hoc operari. vt ptz. C. de le ga. ij. l. pecul. ij. rū. ibi familiā suā 2c. Unde videt dicendū q; ibi loquit in generali legato hic in vniuersali. in q̄ali em attendit tps cōditi testamenti. vt. C. de le. ij. l. si. §. j. 2 ibi no. ꝓ pe. sed cōtra videt. c. ti. plauti⁹. vbi dicit legatū esse vniuersitatis: sed forte ibi loquit de legato o:namētoz. vel in. d. l. peculiū. nō fuit verbū testatricis sed legis. Jn gl. vlt. ibi. vniuersali legato. f. vt inspiciat tēpus mortis non testamenti. dy. ibi. l. equis sed si intrinsecus accedunt hoc est ex rebus instrumenti quādoq; accedāt ita legatis acqrēdis. Ja. vel ibi qs factū erat nō tenebat de iure hic nō nō tenebat ls fieri nō debuerit. dy. vel hic in his q̄ dependēt ex sola dispositione patrissa. qui im re sua est moderator 2 arbiter. vt. C. man. lin re mādata ibi vero in iure quod non tollitur per exēpla cōtraria. vt. C. de sententijs. l. nemo. quelibet so. bona est.

1 ☞ Scapha non intelligitur sub instrumento nauis.

1 **Jnauem.** † Sub instrumento nauis non intelligitur scapha. i. nauis parua. h. d. ibi. alteri⁹ generis ex hac litera assumit. dyn. ar. q̄ dispones 2 dispositū se nō cōpatiunt sub eodē genere. vt no. per eum extra de reg. iur. c. mota. lib. vj. ver. ꝓtterea dispōnens. 2. C. de exco. libello. Jn glossa. vlti. ibi. vel ibi. hec plus placet. dy.

1 ☞ Legatum peculij extinguitur extincto legato serui.
2 Es alienum domini minuit legatum peculij.
3 Peculio legato non debentur res que ante libertatem in peculio esse desierunt.
4 Monasterium tenetur ꝓ debito per monachum contracto.
5 Filius in vita patris pacifcens cum debitoribus paternis tenetur seruare mortuo patre.
6 Pecunia filio legata 2 per testatorē mutuata cū vsuris est filio debita.

¶ De peculio legato. Rubrica.

Si per rubrica. Quot modis acq̄piatur peculiū, a vide. C. de peculio. in gl. rubrice. ꝑtinctoa 1 legato sui extinguit legatū peculij tāq; accessorij. f. e. l. 2. ij. 2. iiij. Legato peculio actiones peculiares cōpetūt heredi. f. e. l. peculio legato ꝓpter debitū dūi dimmuit etiā si legat nō deducto ere alieno nisi domin⁹ sibi debitū remittat. f. e. si peculiū. 2 pacta Ȝ naturā negotij non valēt nō tamē vitiat qs agit. 2 ideo si ingredies monasterium sibi aliqua ex pacto retineat nō vitiat ingressus. vicario legato peculij ei⁹ cedit legato. e. l. §. vicario. verba fm voluntatē testatoris sunt exaudiēda ea
2 l. §. si seru⁹. † Es alienū dūi minuit legatū peculij: qs aūt dns dz nō auget. ea. l. §. ficuti. nō qz qs nō videt aliquē Ȝ ie pulegiare: 2 si statuto cauet qs minoz nō obligef nō obligat etiā scribendo in rōnib⁹ suis. de peculio deducit etiā heredi debitū. ea. l. §. fi. 2 etiā pater arrogatoi. vt. l. se. 2 si sunt co:pa m peculio minuunt si ꝓtitas detrahif. f. e. l. deniqz. si duob⁹ seruis legef eoz
3 peculiū cōputat qs alter alteri dz. e. l. §. j. † peculio legato res q̄ rūt esse in peculio ante libertatē cōperēte nō debēt. ea. l. §. item querit qd iuris si pacisc⁹ cū seruo de libertate danda pecunia recepta. ea. l. §. his ꝙsr. an nomē debitoris peculiaris cedit legato peculij. ea. l. §. itē si seruo. Si testōr dedit libertatē seruo si heredi cētū dedisset peculiū legatū videt. ea. l. §. interdū. referunt multū legef peculiū seruo an extraneo q; ꝓmū largi⁹ scēm strictius est. ea. l. §. fi. de peculio ordinario nō deducit qs debet vicario. f. e. l. ad qs seruo. si cōseruꝰ suū vulnerat deducit de eius peculio. secus si seipsū. e. l. §. j. Si legent res singulares peculij nō
4 deducit domino debitū. f. e. l. si peculiū. † Et facit q; monasteriū teneaf ꝓ debito contracto per monachū. no solū plene ls etiā futurū peculiū legati pt. f. e. l. ci quoq; differt legatū serui cū peculio 2 legatū serui vesliti. f. e. l. cū inutile. 2. l. se. nō refert legef ꝓmo peculiū 2 postea libertas vel ecōtra. f. e. l. qdaz. nā de ordine nō curat cū volūtas testōris appareat. omnis ancilla peculiaris est dūi ls nō econtra: 2 ideo gūi ꝓ spēm derogat. f. eo. l. seruo. Si ꝓ defensione vicarij dūs aliqd soluat deducit etiaz ex peculio ordinarij. secus si vicarius ex alia cā sit debitor dūi. f. e. l. sticho. 2 facit si ꝓ soluit ꝓ maleficio filij qs fratres possint in diuisiōe cōputare sibi si legat seruo peculiū reneā cauere heredi de iudicio peculij noīe suscepto. f. e. l. q peculiū. 2. l. se. res per seruum de peculio subtracte nō debent seruo manumisso. f. e. l. cū dūs. Jdē videt in vasallo subjciēte res feudales qs non cedat inuestitura. si seruo legef peculiū 2 postea inter viuos manumittat facit ꝓtestō. ea. l. §. j. manumissio filij de facto eximit seruū
5 de peculio sibi plegā: o. e. l. §. fi. † Et facit q; filꝰ pactū faciēs in vita patris cū debitoribus paternis teneaf post mortē seruare. debitū peculiare nō detrahit de vicario nominatim legato. f. e. l. sticho. 2 nō diminuit qs in alū conferē. fol. here. qs dño debebant res peculiares integre debent seruo cui peculiū est legatū. f. e. l. dominus. Qui legat alicui rē simpliciter videt legare ius qs habet in ea. e. l. §. j. Qui soluit suo nomine ꝓ debitoribꝰ ꝓ quibus tenebaf pōt petere iura sibi cedi etiā ex interuallo. f. e. dominus sticho. 2 differētia est inter ꝓpe 2 ꝓpter. si legat seruo peculiū id sibi debet. qs impendit in rōnes domini si dominus reddere solit⁹ erat. e. l. §. testamēto. Et no. de consuetudine testatoris attēdenda si testator ꝓhibeat seruis reddere rationes per hoc nō videt legare res dominicas nec reliqua earū nec pēsiones ad qs tenebant. ea. l. §. seruis. 2 facit q; si ciues ꝓmiserunt prāti qs non syndicare qs nihilominus teneat reddere rōnes
6 doli 2 rerum communis legato seruo non debetur peculium. f. ea. l. si legatur † legato seruo peculio vicarij vicarioꝝ legato cedūt. f. e. l. si seruus. pecunia legata filio 2 per testatorē mutuata debetur filio cū vsuris. f. e. l. si seruus. secus si nō esset legata: qz tunc esset cōis omniū filioꝝ: vel sic numeratio specierū non mutat substantiam generis.

a ¶ Peculiuꝝ Adde bart. a l. peculiuꝝ. de pecu. i rub. in nona lec. e. ti. Bal. ifum. e. vbi dz q̄s p una pecunia. bal. in. l. si. C. qs cū eo. in. l. 8 po. f. pecu. de pecu. non dz nisi sit concessum a ꝓre vel dño Alle. post bart. i. l. frater a fratre de cōdic. ide. Et qs peculiū filij nō venit i ꝓfectione bonoꝝ ꝓtis. vide singulariter per Bar. in. l. in. §. fꝫ vtrū. ff. 8 mino. gl. no. i 2. l. cū filijfa. C. qui bo. ce. pos. q; dicit verū i ꝓfectio qz iaduēti o hodie nō est dubium q̄ ad ꝓpriecatē q̄ ad vsumfr. dicit Bar. esse dubiū vino patre. 2 vide Alle. in. l. fin. ta. f. i de vectig. de dā. i fec. bal. i. l dixim⁹. §. si pater. de exēsuto.

1 ☞ Pacta contra naturam negotij de quo agitur adiecta pro non adiectis sunt habenda.
2 Res singulares vēdicantur ex legato vniuersitatis ac si singulariter relicte essent.

Universidad de Deusto
Biblioteca

3 Uerba testamenti secūdū voluntatem testatoris debēt sumi.
4 Priuilegiare q̄ alium contra se nemo presumitur.

SI peculium. Ibi ne inutile legatum sit. & videt q̄ sic qa &c. ibi, qs adiecit. scz non deducto ere alieno. Dy. ibi. contra naturā. † Ro. ergo q̄ pacta & p̄testationes facte cōtra naturā negotū de quo agit̄ p̄ nō adiectis habēt. Ja. ibi. non vitiare legatū: & sic est ar. expressum ad cōnem ingredientis monasteriū & sibi ex pacto aliqua retinētis qs iz pactū de retētione nō valeat q̄ est ꝫ natura & substātia regule: nō tū vitiet ingressus. de quo no. & dicti. C. de sacrosan. eccl. auf. igressi. ibi. nihil ei adūcere q̄tum ad actionē. dy. sed q̄tū ad exceptionē sic vt sequit. dy. ibi. possessionē rez peculiariū sine vitio als amitteret ius suū. vt. C. de leg. l. nō dubiū. Ja. ibi. vēdicāt̄ res peculiares p̄ rata debiti. Dy. ibi. quo deberet ipsi dño. dynus. ibi. Hic adiectio erit̄ quantum ad actionē & vt pign⁹ vēdicet peculiū. dy. Collige ergo ex p̄n. l. † qs ex legato vniuersitatis vēdicāt̄ res singulares, ac si singulr essent relicte. & p hoc. ff. de le, iū. l. si chor⁹. Ja. in gl. f. sint in peculio ibi ceterū. i. si esset ḡtitas cū specieb⁹. dy. ibi. que sunt in peculio, ibi: & nō pro rata. Itē est ar. q̄ cuilibet rei male factoris pars sit destruēda. Et an quarta possit retineri in vna re. de quo no. i. l. filiū quē hērē. C. fa. here. Jn gl. corpoū partē. in fi. So. vēdicare nō pōt heres: vt hic sed interdicto agere pōt vt ibi vel so. vt no. ea. l. ꝫ. rediguntē. Ja. de bel. Jn glo. vlti. in fi. De hoc dicam. d. l. si peculium.

Vicario. Jn fi. q̄ semp aduersarū expresse videt̄ nisi peculium leget. vt. f. e. l. antepenul. Dy. ibi, sic vicario suum vel dic q̄ aliud quādo seruo ordinario legat̄ vicarius & obtinet litera ista. Aliud quādo seruus cui legatur vt in contrariū. nā & plenius interpretat̄ legatū peculij si legetur ipsi seruo quā si legeť extraneo. vt. f. eo. l. deniq̄. ꝫ. vtrum. & instī. de lega. ꝫ. si peculium. Ja.

3 **S**i seruus. Scilz ordinarī⁹ † & verba fm voluntatē testōris sunt audiēda. h. d. Old. ibi. nō cōmunicabit inter ordinariū & vicariū sed erit soli⁹ vicarij. Dy. non ob. f. eo. l. id quod. in p̄in. vt ibi no.

a **S**icut aūt. Ibi. qs ita est. i. cui⁹ verba hec sunt. dyn. ibi. cedit ob hoc solū qs legatū est sibi peculiū. dy. ibi. voluntas testatoris. f. q̄ debitū naturale. soluat seruo. dy. ibi. Certe iz non petere obstante rescripto. Et not. argu. † q̄ non p̄sumit̄ quē velle aliū cōtra se p̄uilegiare. p̄o hoc instītu. de le. ꝫ. peculiū. Et facit qñ ff. statutū dicit q̄ minor non obligeť qs nihilomin⁹ possit obligari cōi & qs nō intelligatur excepta si scripsisset in rōnibus suis vt in sequenti exemplo. Jac. ibi. q̄ eius. f. filie. dy. ibi. dare. non tamen erat obligatus. dy. Jn glo. i. ibi demōstratio & cōputatio facta inter patrē & filiam que demōstret quantitatem debitā. Old. Jn gl. cōpensationi ibi nō nolle. i. nō in necessaria volūtate expressa ad hoc vt seruus possit cōpensare sibi debitum a domino sed sufficit̄ ficta. sed quo ad hoc vt petere possit seruus sibi debitū a domino exigitur expressa volūtas domini. & hoc sequit̄ in gl. que est obscura nisi eā declares: vt dixi & fuit. R. & sic facilius cōpēsat̄ quā petit. ff. de cōpensa. l. si cū filio. & ibi no. Itē nō ob. ff. de peculio. l. quam tuberonis. ꝫ. fi. & ibi. no.

SI quis creditori. Jn fine. vt sicut heres detrahit si bi debitū. ff. l. p̄ori. sic pater arrogator. Dy. Jn gl. ex cōtractibus. ibi. l. in arrogatore. sed de ante gestis si nō defendat̄ fit missio in possessionē eorū q̄ habebat ante arrogationem. vt. ff. de capitis diminutione. l. tutelas. ꝫ. pe. in fin. vsurtus.

1 ☞ Res que desierunt esse in peculio nō debent̄ legato peculio.
2 Nomina debitorum & res corporales sunt in peculio.

Denīq; Ibi interim. i. pendēte additione libertatis. dy. ibi. Y dipso iure detrahi subaudi qñ in peculio erat ḡtitas. dy. ibi. per hoc es alienum pēdēte conditione debiti cū herede ℨcti. dy. ibi. diminui qñ in peculio erāt corpora & nō quātitas. dy. ibi. libertatē acceperit. f. seruus. dy. ibi. ante adit̄ hereditatē & sic ante quā esset liber. dy. ibi. minuetur per hoc debitum cū herede contractum. dy. ibi. nunq̄ fuerit. f. heres. Dy.

Qui sticho. Ibi eius. f. debitoris. dy. ibi. Alterius. f. creditoris. dy.

Item queritur. † Peculio legato res q̄ desierūt peculij esse ante cōpetentē libertatē seruo nō debent. h. d. Ja. Nec ob. f. e. idē qs in p̄in. vt ibi no. ibi. heredi de pecunia peculiari. dy. ibi. ei. f. seruo. Dyn⁹. ibi de peculio decedere debeāt. f. sub legato peculij cōtenta reddēda venire. Ol. ibi. hoc minus. f. q̄ datū est heredi cā conditionis implende. dy. ibi. si statuliber. cui liber tas est sub cōditione relicta & peculiū legatū. dy. ibi. hērdi vēdiderit q̄ vēditio naturali vinculo tenet nō ciuili. vt. ff. de ℨhē. emp. l. inter patrē. & dic vendiderit conditione libertatis pendēte. dy. ibi. definere cū. f. seruum peculiarem venditum.

His cōsequēter. Ibi de libertate. f. de peculio. dederit ita q̄ dns in suam rōnem cōuerterit. Secus si in separato vt seruo redderet habuit. vt. f. de manumissio. l. seru⁹. & ff. de le. iū. l. cū pater. ꝫ. filio. Jaco. ibi. Testamento alias testatoris. dy. ibi. cū peculio. i. cū peculiū eidē legando. dyn⁹. ibi. quod dño deberat. i. tradiderat animo transferēdi in dūiū. dyn. ibi. apud eū. f. dūm. dy. Jn. glo. & sic apud heredē. ibi. l. p̄nisse sed certe seruus nunq̄ tenet̄ ciuiliter manēs seru⁹ iz ex pacto in seruitute facto liber factus tenet̄ naturaliter: vt ibi patet. Ja. ibi. ꝫ. est aūt cōnis. & ff. seq. & tūc expone in peculio esse. i. remanere. vt. ff. de iudic. l. iul. de lib. & posth. l. gallus. & f. de fideiussori. l. si mandato. dy. Vel dic q̄ istud ideo est q̄ dūs manumisit in testamento. Ja. in fi. hoc nō vt verū. vt. f. de ver. ob. l. cū seru⁹. dy.

2 **I**tē si seruo. Jn fi. a ℨtio sensu etiā debitoris nomen esset in legato peculij tēn in pecu lio sint res corporales & noia debitoū vt. ff. de peculio le. quaz tuberonis. ꝫ. in peculio. Jaco. & ff. co. l. peculio.

Interdum. Quasi dicat regulr ff. vt. f. e. l. antepe. dy. ibi. intulisset. i. centū heredibus solūmodo. dy. ibi. deberi. f. regulr. dy. ibi. si conditionib⁹ p̄scriptis. i. si notis q̄ rōnes reddidit & cētū heredib⁹ intulit. dy. ibi. voluisse p̄sumptiue. dy. ibi. cētū inferre. i. soluere. dy. in glo. vlt. in fi. & dic vt. f. de adi. le. l. iū. ꝫ. fi. in p̄in. glo. magne.

Utrum aūt. Ibi applicam⁹. f. peculio. dy. ibi. de trahim⁹. f. de peculio. Dy. ibi. alias. i. aliter q̄ largius in comprehēsione & tardius in cessione. Dy. ibi. als. i. aliter q̄ strictius in cōprehēsione & largius in cessione. dy. & old. ibi. Si vero extraneo. f. legat̄ peculiū. dy. ibi. peculiaribus p̄uenientia. dy. Et not. q̄ alicui magis fauetur in heredi tate que quādoq̄ fuit sua quasi nunq̄ fuisset & hic vult dicere gl. ibi peculiaribus. p̄uenētia. dy. ibi. ex operis suis. f. serui cui erat legatū peculiū. dy. ibi. vel ex alia cā. f. extra cām peculiarē. dy. ibi. in alterius. f. extranei. dy. ibi. appareat. f. q̄ extrinsecum augmentum ad eum pertineat. dy.

1 ☞ Clericus percutiens seipsum non est excommunicatus.

ID qđ seruo. Ibi in ipsius. f. ordinarū. dy. ibi. debeť ab ordinario. dyn. ibi. qđ ex legato ipsi ordinario. dy.

Si cū seruū. Ibi alioqui. i. si diceremus haberi rationē deteriorationis in seipsum sillate. dy. in fi. qs falsum est q̄ nihil deducitur. dy. † Et facit q̄ clericus seipsum percutiens non sit excōicatus. & p hoc. ff. de peculio. l. sed si damnum. ꝫ. sed si ipse. de hoc vide in glo. per Archi. xxiij. q. v. c. de occidendis. in fi. & capi. sequenti.

1 ☞ Monasterium an teneatur de cōtractibus celebratis cum monacho ante ingressum monasterij.
2 Monasterium habetur loco vtilis heredis.
3 Uxor mulier omnia bona sua marito in dotem dante non tenetur maritus ad debita ante contracta.

SI peculium. Ibi velis subaudi ita dy. ibi. spāliter. i. nominatim nominādo res. dy. vt no. ff. e. l. peculiū. Et est argu. l. ista cū ꝫcor. ad causā cōuersi & monachi. de qua no. in gl. ff. e. l. si peculiū. s. † an monasteriū teneat̄ de ℨctib⁹ celebratis cū monacho vl̄ querso ante ingressum monasterū & vt q̄ nō ar. ff. de pecul. in arrogatore. & qs no. f. e. ti. l. si sticho. Jn ℨiū q̄ teneat facit. ff. de capi. dimi. l. tutelas. ꝫ. fi libertate. C. ad. l. iul. de vi. l. tutozis. & ff. sol. ma. l. si marito. cū si. Glo. distinguit aut cōrulit oia bona: & tunc tenet̄ aut res singulares: & tunc nō tenet̄ nā sicut in casu hui⁹. l. on⁹ nō comitat̄ cū cui legant̄ res singule ita nec comitet̄ monasteriū cū in ipm res singulares ꝫferūtur. ad idē insti. de fidei. here. ꝫ. siqs vna. & C. de fniaz passis. l. si debitor. cū si. p̄terea & als aliⁿ est effect⁹ si cōferant̄ res vt vniuersitas: gli⁹ si vt res singulares. vt. ff. g. mo. vsuf. amit. l. qd tū. ꝫ. quadrie. & de vsuf. l. quoties. ꝫ. fin. q̄ hic allegat̄ in glo. vbi de hoc veri⁹ cū vī † q̄ monasteriuz indistincte teneat̄ q̄ heredis & vniuersalis successoris loco habeat vnde nō refert cōferant̄ res vniuersaliter vel singulariter cū alij⁹ nō appareat successor vniuersalis. vt. C. de here. ins. l. j. ꝫ. si ex fūdo. & l. ex facto. dy. Ja. de are. & Urbertus de cremona tenēt qs indistincte monasteriū nō teneat̄ p̄ alī. l. in arrogatore. & ff. eo. l. si qs creditori. † Et q̄ si mulier dat marito oia sua bona in dotē nō tenet̄ marit⁹ ad credita ante cōtracta. vt. ff. de iure dot. l. mulier. Et ad hoc bene facit glo. posita. f. de iure fisc. l. nō intelligit̄. ꝫ. cū ex cā. & qs dicti. ff. so. ma. l. si cōstante. ꝫ. fi. Itē si monasteriū teneretur nō cōuenire tur monachus qui tū conuenit. vt. C. de episcopis & cle. auf. cā que fit cū monacho. Ja. & vsurtus. Ad hoc facit qs no. p Inn. extra de offi. ot. c. quāto. in gl. & sic videt̄ hāc opinionē tenere gl. in corpo. auf. de mona. ꝫ. cogitādum. versi. siquis aūt semel forte dedicatus. De hoc etiā no. per Ber. & Inno. extra de pba. c. in presentia. & plenissime dicti in auf. ingressi. C. de sacrof. eccle.

SI quoq; Ibi presens id qđ est tempore testamenti. Dy.

Nec inutile Jn fi. renet post mortē testōris & ante aditā hereditatē seruus decessit vt sit aliquod dubiū: & vide qs no. ff. depo. l. j. ꝫ. qui depositis.

Liter quoq; Jn fi. contra. ff. titu. proti. l. si cui fundum. sed dicas illam corrigi: vt ibi no. & cessabit appositio. Ray.

1 ☞ Dicio scripture non curatur vbi voluntas testatoris reperitur.

Quidam. † Si de testōris volūtate apparet de verborū ordine nō curatur. h. d. vsi Diati⁹. Et mihi res non me rebus subiicere conuenit. dy. ibi. in cōiunctionib⁹. i. cōiunctionibus in vltima dispositione vel alia voluntate prolata. dy. ibi. qs prius subaudi & videtur q̄ nō. q. i. qs prius &c. dy. Jn glo. vlt. in fi. solu. vt no. et dicti. ff. de excu. tuto. l. ij. duas. in p̄in. & dicta. l. iū. ꝫ. quisquis. et de solutio. nec enim.

Seruo Omnis ancilla peculiaris est dūi sed nō ecōtra & sic se habēt vt gen⁹ & spes & ideo q fit p̄ specie derogatur vel hoc ideo qui dixit suas per qs videtur intelligere de his que in suo ministerio sunt. vt. ff. de leg. iij. l. cum sue. & l. suos. Jac. ibi. alio capite. i. alia parte testamenti. dy. ibi. vtri. i. vtroli vel seruo. Old.

1 ☞ Pater soluens aliquid pro filij maleficio in hoc eum sibi reddit obnoxium.

STicbus. Aut expediebat defendi aut nō & idē est vt p̄stita litis estimatiōe deducat̄ de peculio vtriusq̄. i. vicarij & ordinarij sed si ex alia cā vicarius debitor erat deducit̄ solū ex peculio vicarij hec intendit ibi manumisit & ei peculium legauit si nō habea i textu: ibi. vel sticho ordinarij. dy. ibi. p̄stitū sit a domino. dy. ibi. nō sufficit ad estimationē pro ipsi⁹ delicto p̄stitā. dyn. ibi. Sāphilus vicarij⁹. dyn. ibi. ex peculio eius. f. vicarij. dy. ibi. negauit aphrican⁹. l. cōditor posse deduci. dy. ibi. Deducendū de peculio ordinarij. dy. ibi. nihil debeat nisi quaten⁹ patitur peculiū sāphili vicarij: vñ sicut liber homo ex cōtractibus seruī tenet̄ de peculio tm̄ ita & ordinarius tenet̄ ex cōtractibus vicarij solū quaten⁹ patit̄ peculiū ipsi⁹ vicarij. & ideo pro debito vicarij nō diminuit̄ peculiū ordinarij ꝫ solū ipsius vicarij. Old.

1 Itē colligit Ja. ff. ar. ex ver. idē est. ar. † q̄ si p̄ soluit aliqd pro maleficio filij qs in hoc eū sibi faciat debitorē vt sic frātres post mortē patris ei possint cōputare tpe diuisiōis tāq̄ patri debitū & p hoc hereditati. nō em̄ vī pater hoc ei donare cū ex quadā ne cessitate faciat. ar. ff. de dona. inter virū & vxo. l. si quis pro vxore. & fa. hercis. l. si filia. ꝫ. neratius ar. cōtra. e. ti. l. ex parte. ꝫ. filius & facit. C. fa. hercis. l. certū. & f. e. l. & tac. in glo. ipsi ordinario ibi expedire posset scilicet dari pro nocia. dy.

Qui peculium. Ibi peculiū motū per creditores peculiarē. dy. ibi. eo nolē. i. ex cā peculiari. dy. ibi. de accepto iudicio. i. de indēnitate nolē accepti iudicij. Dyn.

SI seruo manumis. Jd est ex cā si manumittēdo. dy. ibi in eū. f. manumissum. dy. in gl. imo cōtra. ibi secus qz vtiles transeunt. dy. directe remaneat penes heredem. vt no. ff. de peculio legato. l. si sticho.

1 ☞ Jnuestitura vasalli non porrigitur ad res quas domino cessauit.
2 Impetratio dispensationis super beneficijs non porrigitur ad beneficia non nominata.

3 Seruus de peculio eximetur per manumissionem de facto.

QUamdominus. Ibi, p̄fessionē als p̄fessiōi. dy. ibi. atq; ita. i. facta, p̄fessione peculiarium rerū. dy. Ibi accepit inter viuos. dy. ibi. subtractas per seruū. dy. ibi. aperuit, ppter fraudem a seruo cōmissam scēm casum. Ja. & dy. vt statim subūciā in suppletiōe glo. m. gl. a dño. i fi. vel dic subtractas per seruū q nō totū peculiū manifestauit dño. Sz tacuit & nō fuit p̄fessus esse peculiū timēs forte ne dūs q p̄fessionē id est scriptura de peculio petierat vellet ei peculium auferre: & tūc ppie pcedit lra iac. & dy. Et est ar. scēm eūdē ia. † q̄ qñ vasallus aliquas res de feudo in p̄fessiōe celauit, q̄ inuestitura facta sibi ad res celatas nō porrigat̄, p hoc cōtra. de trāsac. l. p̄ui
2 turozibus. ff. & de pact. l. tres fratres. Itē ar. † q̄ si aliqs impetrat dispēsationē sup̄ būficijs nō porrigat̄ ad būficia nō noiata. & si ipetrat absolutionē ab excōicatiōe qs non porrigat̄ ad tacita. Ja. in fi. gl. p̄me q dicit. f. iter viuos. sed quō consequit̄ ex testamēto peculiū cū habeat hoc ipso qs manumittit inter viuos. vt. ff. de peculio eius q libertatē meruit. l. i. Rūdeo hic ex p̄esse fuit legatū peculiū & ideo ipsum sequit̄ tacite manumissum ibi tacite sequitur ad manumissionē & ti nō legeť. iac. in gl. reliquum peculiū. in fi. malius conuenit litere si dicas vt predicti q̄ per seruum edentem professionē fuerunt subtracte. & ideo propter fraudem srui non videtur tacite concedi. Dy.

Testamēto. Ibi legauerat. f. dūs. dy. ibi. manumserat. f. inter viuos videat esse concessum quō ex testō agit̄ vt hic i fi. dr. Rūdeo qz plenā legatū: vt p̄z. ff. de le. iū. l. mulier. ꝫ. si rē. vl̄ dicas q̄ hoc casu cessat tacita cōcessio inter viuos. ppter expressam factā in vltima voluntate. ar. f. de ver. obliga. l. doli clausula. & in. l. j. C. de peculio eius qui libertatē meruit nulla interuenit expressa concessio. Uel dic secundum dy. quod cū manumisit inter viuos ademit peculium ptz inter eius interlineari: & ideo solum ex testamento petitur.

Filiussa. † Manumissio de facto eximit seruū de peculio. h. d. dy. p hoc qs sufficiat fieri de facto facit. ff. de op. leg. l. si cū optio. iac. ibi. manumisit de facto. dyn. ibi seruus de facto manumissus. dyn. ibi. destinationem. i. propter manumissionē de facto factā a filio. dy. Et collige ar. q̄ si filius fa. paciscat̄ cū debitorib⁹ p̄re vuēte qs eidē p̄iudicet posse mozte p̄ris ad idē. ad. l. si cū optio. ff. de op. lega. de le. j. l. fuit filij. i fi. ff. e. l. denīq; ꝫ. ite querit. ibi: plus ait sabin⁹. f. ad trebel. l. filiam fratrib⁹. & de vsuca. l. cū vir pdiū. ar. ff. j. quoz. ie. l. j. ꝫ. qđ ait pretor. de dona. l. qdā. ꝫ. vl. de le. ij. l. si ita. ꝫ. si sub cōditione. de pig. l. j. Si. in spē. Et de hoc est gl. C. de captiuis. l. nec nos preterut. dyn. & vī expressum. ff. de pact. l. z suum heredem. in p̄in. Ray.

NHilq; interest. Ibi legatus. f. suus. sub appellatiōe peculij als legatū. f. pecūn. Ja. ibi. Ant. ꝫ. i. primo inuitus manumissus postea legat⁹. Jn gl. j. ibi de ma. te. duo filij. imo est in ti. de manumis. & gl. ibi. i scōa positiōe dicit ꝫ textū huius. i. ibi manumiserunt filij. & sic tenuit manumissio. dy.

1 ☞ Species quando dicatur excepta de legato generis.
2 Diminui non dicitur quod in alium confertur.

STicho. Premitte ad euidentiā q̄ corpora peculiaria p rata minuunt occasione eius qđ dño debeť. † Itē premitte q̄ si vni fit legatum genus alij spes sub eōdē gñe contēta semp spes & excepta de legato gñis. his p̄missis sic pone casum. Puo manumisso legaui peculiū seruū peculiarē cuidā alij peculiū debebat cētū mihi dño: q̄rit̄ an de istis cētū debeat aliqd solui ille cui seruus peculiaris est legatus & ti q̄ nō. & dus ibi seruus peculiaris. i. seruus vicarij⁹ q̄ est peculiū noiati. dy. ibi. ꝫtum peculio. i. de quolibz corpore peculiari & p ꝫtis de seruo peculiari legato titio. dy. ibi. detractū erit. i. ꝫtū detrahendū est de re legata. ppter es alienū dūi. dy. ibi. qui vicarius. i. de vicario mihi debeť. dy. in fi. vñ id qđ erat diminuēdū a vicario ppter debitū dūi cedit legato spāliter qđ notatim erat relictū & sic nō diminuēdū titio. vt. ff. eo. l. si peculiū seruo. & sic integer seruus vicarius ad legatariū p̄uebit nō obstāte eo qđ dño debeť. dyn.
2 † Et no. nō diminuit qđ i aliū cōferť. dy. Jn gl. ij. ibi. fm. R. hec expositio est totū ꝫia sequēti. & fm istā dic detractū erit. i. separatim remāserit ob id. &c. l. soluto eo qđ dño debeť &c. ol. seqns lectura cōiter approbat̄ & illa. R. q̄ est ex toto cōtraria reprobat.

1 ☞ Legans rem simpliciter ius qđ in ea habet legare censetur.

DOminus seruū. Ibi oēs eas res. f. integras res peculiares dy. ibi. ozcino. i. directo manumisso. dy. ibi. si pecuniam domino debitam. dy.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Dñs seruñ. †Qui legat alicui rem simplicit̃ vi-
detur legare ius qđ habet in ea.h. di.
ol.z dic seruum.s.ordinarium.z idem in venditione.vt.ff.de cõ
trahen.empti.l.qui tabernas.ibi.ei.scz ordinario manumisso.
dy.ibi. Reliquam partem quartam vna cũ dimidia peculiari,
z sic tres partes.dy. Jn glo.j.ibi. Circa idem cõsueuit dici aut
repetitio fit diffomiter aut vniformiter. Sed contra hanc di-
stinctionem est expresse.ff.de dote prelegata.l.ij.§.vlti. Et ideo
tene verba glo.old.ibi.qui concubinam.§.stichus. hucusq; be-
ne dictum est sed que sequuntur sunt derisiones.dy.

1 ☞ Soluens creditoribus suo nomine potest actiones sibi cedi petere.
2 Consuetudo vigens viuente testatore z mortuo seruari debet.
3 Dictiones pro z propter discrimen inter se habent.
4 Voluntas ex consuetudine coniecturatur.
5 Dominus prohibens seruos rationes reddere non per hoc cẽ setur peculia legare.

Odminus sticho. † Qui soluit suo nomine creditori
bus põt ex literualio petere sibi actiões cedi. hec pri-
mo.feso dicit † z qđ cõsuetudo q seruabatur testato
tore viuente seruari debet eo mortuo.z.h.d.ol.cũ.§.ff. Et hic est
ordo z ista ĉ.l.obscura,nã primo gessit seruꝰ negotia liberti:se-
cundo decessit libertus z iniituit patronum pro dimidio:ter-
tio decessit patronus z seruo libertatẽ dedit sub cõditione si ra
tiones dederit de his que gessit in bonis liberti.quarto reddi-
tis rõnibus z reliquis solutis decessit seruus ad libertatem per
ductus.questio est an heredes patroni teneantur cedere actio
nes heredibus gerẽtes cõtra debitores pro quibus soluit:z di
cit qđ tenetur.dy.ibi.quibus negotiis.scz liberti. ei que sticho.
dy.ibi.reliquatus erat id est .n quibus erat debitor.dyn.ibi.ex
calendario id est ratione mutui de pecunia liberti cõtracti ibi.
3 pro quibus id est propter quos z sic etiã ex gl.hic posita. † Not.
q differentia est inter pro z propter.old.ibi.refuderat quod fa
cere teneatur quia forte male crediderat quia debitores erant
nõ soluendo. Sic ergo collige q si gestor negotiorum soluit do
mino propter culpam suam vt quia male mutuauit vel nõ de-
bito tempore exegit quod eius heredi pñt cedi actiones ex in-
teruallo.pro hoc.ff.de admi.tut.l.si minoris.de lega.j.l.si res.§.
fi.z de sol.l,stichum.§.si mandato. Jac.z plene dixi.ff.de soluti
onibus.l.modestinus.z tene ista menti.

Testamẽto. Si testator legat seruo cum peculio li
bertatem id cedit in legatum qđ im-
pendit seruus in dominicas rationes.scz cum dominus redde
4 re fuit consuetus.dy. Et sic no. † ex consuetudine presumitur vo
luntas.iac.ibi. Jn quod amplius.s.quam ad eũ peruenerit ex
pecunia domini.dy.ibi.vt quicquid amplius q̃ percepisset ex
pecunia dominica.dyn. Jn glos.vlti.exprimitur id est exprimi
videtur.dy.ibi.cum incertum.fol.vt ibi no.z.ff.de leg.j.dicta. l.
si seruus plurium.§.j. Jaco.

Seruis. †Domin⁹ testat or si prohibeat seruos red
5 dere rationes nõ videtur legare peculia nec
res dominicas nec reliqua earum nec pensiones.h.d.z est arg.
cũ cõc or.in vltima gl.positis q si alicui rhetori fiat pactus per
ciues quod non syndicabitur quod nihilominus teneatur red
dere rationem doli z si quid habuit de bonis communis. Jac.
z qđ dixi plene.ff.de ad.tuto.l.quidam decedens ibi non scruta
tos.i.volo q̃ non debeant scrutari nec reddere rationes ibi pẽ
siones,repete retinere possint.dy. Et facit ad id quod dixi.ff.de
lega.iij.l.vxorem.§.legauerat.

☞ Pater filio in potestate dicitur in peculium cõcedere quod mutauit eius nomine.

Item. a Si testator legat pecuniaz filio z postea
cepte cedunt commodo filij.h.d.dy.z vide quod di
xi.ff.ĉ.l.stich⁹ ibi.ĉ medio.i.de medio.dy.ibi. exercus
isset.i.exercuisse,pbari potest.dy. † Et not.q illud q̃ pater mu
tuat nomine filij in potestate positi videtur ei concedere in pe
culiũ z ita si pater decedat et non prelegato peculio erit cõe o
mnium filiorũ.vt.C.ea.her.l.certum.secus si mutuaret nomine
emancipati q̃ tunc videt donare.vt.ff.de don.l.ff.in gl.melius
diceret in fi.vel vt iacet litera.dixit enim se debere filio suo cen
tum z earum vsuras. Jac.in gl.vlti.ibi.ex secundo facto quia
nomine filij mutauit.Old.

☞ Legatum extinguitur penote extincto.
Possidere non presumitur qui olim possidebat

a ☞ Titũ. Ad de ad materiam istius.l. bar.in.l.quo ties q dotis. 1 ff.sol.ma .z il.si donatio nis.C.de col. a z bal .in.l.cũ vitiũ.C. de si deicom.

b ☞ Vxori . 1 Adde ad hãc.l.limita tionem bal .i l , et si post tres. ff , si qs cau.per bal. in.l. si insula. in.iij.q.de ẽ 1 ho.obliga. 2

3 ea obligatio.Sz hoc est falsũ: † qr i obligatiõe in diẽ subest obli
gatio fm cõmunẽ opi.non tñ actio ante diem.vt.j.de verbo.si
gnificat.l.cedere.vbi de hoc dixi. Item q non sit in obligatione pro
bat qr legatũ sub cõditione ademptũ sub cõtraria cõditiõe vi
datur.vt.j.de adi.lega.l.si legatũ ergo ꝛc.Sed hoc ar.hs locum
in conditionibus q̃ se habẽt ad esse z hũt suspendere legatum
post mortem sed hic non suspendit.vt.j.qñ dies lega.ce.l.si pe
num.ergo,ꝛc.Jn glo.puta.z.ibi.si vero penũ nõ dederis z sic in
cipit a precedenti cõditione sz superius incipit a presenti dispõe
dy.Jn gl.sed certe z tũc idem.s.quantum ad hoc vt penus sit
in pstatione nõ vt admittat purgatio more.nã ibi operatur di
ci adiectio qđ hic cõtestatio litis vt pts.ff.pr.z.j.de act.z obli.
l.traiectitie.z.C.de ẽ.hen.z cõ.stipu.l.magnã.dy. Jn glo.i.non
in petitiõe ibi petit voluit.primum eñ esse voluit quodãmodo
conditionẽ secundi z fm esse conditionẽ ademptionis primi.vt
dicta.l.si penũ.dy. Jn glo.vt q: voluit.m fi.vel quia tẽpus fuit
adiectũ in alijs legatis.vt.ff.de leg.iij.l.in repetendis.iaco. Jn
facti diuersum.in fi.qđ intellige.vt.ff.pri.dixi.dy. Jn glo .vni
ca summa in fi.nec est spãle primi legiũ legati:nam idem vbicũq;
quãtitas addit pene note.vr.j.de ver.ob.l.quesita. que incipit
stipulationum.§.fi.z dixi.ff.in litere expositione.in fi.dy.

1 ☞ Qualitas subiectum restringere debet.
2 Domo vinum pro se z amicis separare debet.

Si penum. a Declarat q̃ cõmeant in
legato penoris ibi.q̃ harũ
rerũ. Et dic illa ex pdictis cõmẽt applõne penoris
que harũ.i.de his q̃ parate cã vsus patrissa.ꝛc.iaco.
ibi.Sz per ea.i.eis mediãtib⁹.dy. Et allegat istud prin.q̃ idem
iuris est in cãinali z efficienti p hoc.j.ĉ.l.§.sinauté.i fi. z quod
ibi no.ff.de aqua plu.arc.l.si aũt.§.fi.de fluminib⁹.l.quomin⁹.z
1 j.ĉ.l.nõ oẽ.z facit qđ no.ff.de verbo.obli.l.cũ filius.§.j. † Item al
legatur qñ qualitas hz restringere subiectũ.simile de le.iij . hẽs
meus.§.vroze.z.l.hoc leg.iũ.cũ sequentibus ibi.qr mel esse.i. co
medere.dy.ibi.oia hec.s.q̃ principaliter comedim⁹ z quib⁹ me
diantibus alia comedimus.dy.ibi.eaq; eẽ.i.comedere.dy. ibi.
p quẽ eẽ.i.comedere.dy.ibi.legauerit.i.legasse videat.dy.ibi.pe
noi acetũ etiã penoi poculẽta legata.z no.acetũ pficere ad ex
2 tinguendũ signẽ in v̄.hz qđ dixim⁹ ibi z amicorũ. † No. q hõ dz
separare vinũ p se z alijs amicis ibi significare vt eorũ cibaria
cõprehendãt legata penu per exclusionem operatiũ. Ja.i ver.
seruitus aũt ibi chartas eplares in quibus mittebat eplas ami
cis.dy.ibi.nulla dubitatio est fm distinct.q̃ sequitur.dy. Et ta
lia cedunt vbicũq; sint etiã extra penũ.vt.j.ĉ.l.fi.ibi arcule ex
pone.vt.ff.de leg.iij.l.argento. Jn gl.quo numero ibi non ope
ris.scilicet rusticis.concor.cum seruit.Old.

Nam quod liquide. Secus vero i
da vt.ff.l.pri.in fi.z est ar.i pn.huiꝰ.l.ad qõnẽ delins
quẽtis cui⁹ bona dñt deuastari qđ si in turri hẽat p
tẽ inferiorẽ z socꝰ superiorẽ qđ tota destruat quasi ps inferior
trahat ad se superiorẽ.dy.de qua qõne dixi.ff.plene.ff.de opis.
no.nũc.l.j.in pn.vlti.z predicta faciũt ad antiquã qõnẽ.dixi eti
am.ff.ti.pri.l.peculiũ:ibi.nõ legata vide qđ no.ff.de pe.le.l.j.§.q
depositis in ver.itẽ liquis.f.q penũ legat.dy.ibi.legato ceder fa
cit ad qõnẽ quã notat Bart.C.de fertis.l.fi. ibi solebant. facit
ad id quod dixi.ff.de vsufr.leg.l.gñali.§.vxor.super vbo vena
lia p qđ determina istũ rex.z pcedẽtẽ:qr si ipse nõ hẽt in penu
aliqua vsualia viderẽtur legata illa que essent c causa cõmercij.

1 ☞ Promittens aliquem non offendere in ciuitate nõn incidit in penam offendens in districtu.
2 Subiecta sunt talia qualia demõstrant predicata.
3 Exceptio declarat z firmat regulam in non exceptis.
4 Periculum quod quis in aliquo contractu in se suscipit est ad casus fortuitos referendum.
5 Preter dictio exceptiue z exclusiue capi potest.

Si ita legetur Ibi fere omnes.i. quasi
oẽs.z iõ dicit fere:quia
sunt qdam ciuitates que non hũt muros ibi finiri q
tũ dic vt no.j.de verb.signi.l.ij.z vide qđ ibi dixi
ibi roma nõ intelligas qđ velit facere differentiã de ciuitate ro
mana ad alias qr idẽ esset in qualibz ciuitate.de leg.iij.l.vxores
§.legauerat.vbi loquitur de patria seu ciuitate gradibus sed
vult facere dr̃am inter ꝓpsium nomen ciuitatis z appellati-
num ibi vrbem romam. No.q ibi apponitur nomen proprium
z app.perinde est acti fuisset tantum proprium nominatũ.z sic
habes hic casum de eo quod querit glos.dicta.l.ij.de ver.signi.
et facit ista litera'multum'contra dict.que traditur.ff.de stipul.
1 ser.l.si communis seruus. Item facit iste.§. † q̃ si quis prohibuit
non offendere aliquem in'ciuitate sub certa pena quod nõ inci
dat in penam si'ostendat in districtu z sic interdicta est ciuitas
quod non sit interdictus districtus:de hoc dixi.d.l.ij.de verb.
sig.z ad hoc extra de sent.excõ.c.si ciuitas.li.vi.cum ibi not.per
omnes.z vide.ff.de seruis exportan.l.cui pacto.z quod ibi not.z vi
de etiam.ff.de excu.tut.l.sed z reprobari.§.fi.cum ibi not. Jac.
Jn glo.edificũs:ibi.cuiqz hec est.de leg.iij.

2 **Si cui penus.** † Talia sunt ꝺdicata'qualia sub
iecta demõstrant.h.d. Et iste ca
sus non est alibi.dy.z est valde notabilis. Et not.q̃ subsequens
exceptio spãlis restringit gñalia ꝓcedẽtia ibi preter penum.
hec dictio preter adiungit speciei cõtente sub penu.z sic sub ge
nere precedenti. Nay.ibi.excepto vino qr per speciem exceptaz
genus legati restringitur z limitatur. Opp.ad dictiones preter
b de.l.j.ff.de pig.act.fo.dicunt quidã vltramõtani q̃ hec dictio
preter ponit exclusiue cũ refertur ad tale quid qđ cõmetur sub
propositione affirmatiua.sed dic vt plenius dixi in alphabeto
dictione. Item opp.ad sequens rñsum.ff.de annuis lega.l.scio.
§.vrozi. Et dic vt ibi per dyn.ibi.q̃ rome erit:z sic dictio preter
hec adiungitur indiuiduo speciei.ray.z per hoc restringit genꝰ
suum precedens:z facit qđ no.z dixi.ff.de fun.instru.l.quesituz
3 §.pen.in fi. † No.q̃ exceptio dat intelligere regulã in non exce
b ptatis.talis ergo habetur regula premissa qualis exceptio sub
secuta:z per hoc debet intelligi dictum gl.que est.ĉ.de proba.
l.siue possidetis.q̃ dicit q̃ qui olim possedit nõ presumitur ho
die possidere nisi qñ possidebat tempore litis cõtest.vel qñ cãm
habebat in re.nã in istis casibus presumitur hodie possidere:et
sic per istã exceptionẽ dz'intelligi regula vt qui olim possedit nõ
4 intelligatur hodie possidere.f.qñ negat se possidere sed qñ dicit
se possidere dñ presumitur hodie possidere. † Itẽ est ar.q̃ quan
do aliqs recipit in se periculũ in aliquo cõtractu dicẽs suscipio in
me periculũ preter quã incendiũ z naufragiũ qđ periculum refe
ratur ad casus fortuitos oẽs vt de oib⁹ fortuitis teneat̃ ptercq̃
de exceptis vt sic illa exceptio det intelligere qđ sub vocabulo
periculũ cõtinebatur casus fortuiti:z pro hoc.ff.de pactis dota
libus.l.inter socerũ.§.cũ inf.de hoc not.ff.si quis cautꝰ.l.sed et si
quis.§.qñtũ.z.C.cõmo.l.j.nã cuius gñis res legato excipitur:
eius gñis res legato cõtineri intelligit.vt hic.z.ff.de lega.j.l.si
ita legatũ.ar.tñ cõtra.l eo.ti.l.si qs legatũ,sed ibi nihil eius ge
neris cui⁹ excipiebat remanebat:seu etiã testõr contineri vole
bat in legato.iac.Jn glo.vl.ibi in testis sed illa vbi cõstabat de
substãtia legati hic vero est dubiũ.Ray.vel dic vt not.ĉ.de fi
deicõmissis.l.volũtatis.z.ff.de leg.j.l.si seruus plurium.§.fina.
Jac.de bel.ibi.sic ecõtra fol.vt.ff.de fun.instru.l.feie.circa prin.
z vt notaui.C.fa.hereꝰ.l.quoties. Jac.de bel.Sz hoc nõ videt
procedere qr nõ est de natura exceptiõis arctare regulã nisi in
except.imo in aliis cõfirmat.vt.ff.de fun.instr.l.quesitum.§.idẽ
rñdit domo instructa.in auk.de nõ alie.§.vt aũt leg.vt not.ff.de
regu.iur.l.j.in fi.gl.z ibi dixi.z ꝓdy.z Card.sup.rub.ii.vi. Non
ob.hec litera qr hoc nõ hic diſponit virtute exceptionis arctan
tis,sed ꝓpter obscuritatẽ locutionis:qr verba illa qđ rome erit
pñt referri ad penũ z ad vinũ:z ideo in ista obscuritate qđ mi
nimũ est debẽt.vt.ff.de leg.j.l.apud iul.§.seio.z de leg.iij.l.nu
mis. Si em hoc ex virtute exceptionis arctantis procederet arc
tarũ fuisset legatũ penoris precedẽtis qđ sui natura cõprehen
dit q̃ sunt m vsu z potu.vt.ff.ĉ.l.iij. Solũ ad eã q̃ in potu consi
stit qr solũ vinũ excepit.vt ff alibi.ff.de vino tritico z oleo lega
to.l.vlt.qđ hic nõ dz sed solũ de arctatiõe loci.f.rome dz quia cir
ca illud tñ locutiõis obscuritas vertit.old. Ita fm hanc glosſ.
ista restrictio non fit virtute exceptionis'sed,ꝑtute relatiui qđ et
loci adiuncti.f.rome.ar.ff.de leg.iij.l.ea'tñ'adiectio.z.l.heres.§.
5 vrozi.Communiter tñ tenent docto. † ista restrictio fit virtute
huius dictionis preter,z tic virtute ex ceptiõis:qr dictio preter
ponit exceptiue z exclusiue:z qr in primo dicto huius.§.adiuci
tur speciei cõtẽte sub genere pcedẽti excepto solũ nõ aũt restrin
git genꝰ pcedẽs ad alia individua ciusdẽ speciei.ray.z ꝺ signi
ficato huius dictionis ꝑter,satis dixi in alpha.dictione preter.

1 ☞ Medicine non veniunt penoris appellatione.
2 Bibens medicinas an dicatur ieiunus.

Non omne † Not.q̃ medicine q̃ bibũtur
nõ cõtinent̃ ap.penoris. † Sz
nunqd bibẽs tales medicinas dr ieiunus vr q nõ. ex
tra de celebra.missi.c. ex parte. Sed hoc est ar.huiꝰ.l. Et qđ
no.p. Jnn. de obs. ieiunio z. sup'rub.circa fi.z facit ad hec.ff.lo
ma.l.si cum dotem.§.sinautem. in fe ussimo.

Penum. Qui oẽ dicit nihil excipit.h.d.z cõ
cor.C.la.pcuratore.z qđ hũt i fi.
rex.defectũ z nõ habent deberi sed esse deberi.

Universidad de Deusto
Biblioteca

1 ☞ Supellex quid communiter dicatur.
2 Res naturam eius sapere dicitur cuius gratia paratur.
3 Usus rerum magis attenditur ꝙ natura earum.

¶ De supellectili legata. Rubrica.

1 SUper rubrica. †Supellex in cõmuni vsu loquendi appellat vrẽsilia. ff. de cura. l. eos. ꝛ. ff. de fun. instr. l. ꝯstitũ. §. fs si fundus. circa fi. ibi tũ inuniꝯ qs nomen supellectilis sit largius quã vtensilia: vñ alij dicũt ꝙ vtẽsilia sunt vasa seu massarice qb⁹ paterfa. vtik ad vsũ suũ ꝛ suoꝝ. ar. ff. de le. iũ. l. legatis. ꝛ de vsu ꝛ hab. l. plenũ. §. egt. ff. diffinitio seu descriptio sr pellectil. ff. e. l. i. cõsistit i reb⁹ mobilib⁹ tm. vt. ff. e. l. iũ. q debeãt supellectili legata. ff. e. l. iũ. † Et ꝙ res sapit naturã ei⁹ cui⁹ cã parat ꝛ an argẽtea cedãt suppellectili: ꝛ an erroꝛ ꝓncipis vl cõis faciat ius. ꝛ qs erroꝛ vitiet ius vl consuetudinẽ. qs testõ possit augere ꝛ minuere significationẽ vocabuli appellatiui i his q̃ dubia sũt ꝛ ꝑt ei⁹ significatiõi conuenire. ff. e. l. labeo. ꝛ vñ supellex traxit originẽ ꝛ vocabulũ verbi gra. Et qs qs nõ vr dixisse qs mẽte nõ agitauit ꝛ ecõtra ꝛ pulchra: circa hoc. ꝛ nõ est attẽdẽda autoritas dicẽtis fs veritas. ꝛ ꝙ er mozib⁹ ciuitatis ꝛ vsu rez mutat significatio vocabuli. † Et ꝙ vsus rez magis attendit ꝙ natura ea ꝛ: ꝛ noia attẽdi debẽt ſm vsum cõem nõ singuloꝝ. ꝛ vocabula sunt inuẽta ad exprimẽdũ volũtatẽ dicentis. si post expõsionẽ ghis sequat ꝑes an restringat genꝰ. ff. e. l. cũ quida. refert vtrũ ꝑes enumerat a sciẽte an p erroꝛem. ff. e. l. legata. An lecti ꝛ vasa argẽtea cõtineãt in supellectili. ff. e. l. §. i. Et ꝙ vlis ses fecit lectũ argẽteũ i trũcis arboꝛeis. an supellectili cedat argẽtũ qs restatoꝛ pignoi habeat. ff. e. l. §. fi. An vestis vꝛoris ex vsu loquẽdi contineat in supellectili. ff. e. l. q veste. an vasa aenea salientis aque cedant supellectili. ff. e. l. vasa. que dicatur penus ꝛ supellex rustica ꝛ vrbana. ff. e. l. quemadmodũ. An app. supellectilis contiętur habitatio. ff. e. l. pen. Fundo legato vel domo legata non debetur supellex nec instrumentum. ff. e. l. fin.

1 ☞ Supellex quid ꝓpꝛie dicatur.

1 SUpeller. Diffinitio supellectil. ꝛ adde hic diffinitiõi. † ꝛ dicas ꝙ supellex est domesticũ ꝑaff. instr m ad quotidianũ vsum patrũ ad certũ genꝰ artificij nõ ascripti ꝛ alteri spãli gñi nõ subnixũ. ꝛ ꝓ hoc. ff. e. l. sup. iac. ꝛ ol. ibi. domesticũ hoc dr ad dꝛiam viatoꝝ. vt. ff. eo. l. de tapetis. §. i. ol. ibi. ꝑaffa. hoc dr ad differẽtiã instri fundi: vt in. gl. no. ol. ad quotidianũ vsus dꝛ ad dꝛias ei⁹ qs habẽt ad vsuꝫ delicatũ. vt. ff. e. l. vasa. ꝛ. l. labeo. §. i. Certũ genꝰ artificij hoc dꝛ ex. l. supel. ff. e. l. alteri gñi nõ subniꝛũ. h. d. ex. l. labeo. §. tubero. ꝛ. §. ver. ff. e. l. ol. ibi. facto. l. ad speciẽ de lucro. vt. ff. de auro ꝛ ar. leg. l. cũ aurum. Dynus.

DEst res, Mobiles. quasi dicat immobiles: puta domus vel fundus. Dynus.

1 ☞ Res quelibet sapit eius naturam cuius causa paratur.
2 Erroꝛ quando ius facere dicatur.
3 Jus a iustitia ꝛ ratione deriuatur qs ab erroꝛe cõi nõ ꝑt fieri.

SUpellectili. Ibi vel gaꝛia. i. vilia: ibi attributa: tunc enim essent q̃ immobilia. Jac. ꝛ planeta ex vocabulis nescio qd int sed credo esse aliqua vtẽsilia ibi parata sunt.

1 Ilio. q res sapit naturã eius cuius causa paratur. ibi potoꝛia nõ ob. ff. e. l. vas. ꝛ. l. cũ quida. quia ibi in vasis argenteis hic in aliis q̃ nõ possent referri ad aliã spẽm ꝛ facit. ff. eo. l. labeo. Jac. ibi. fictilia. i. de terra. old. ibi. hoc. i. ture antiquissimo. Dy. ibi. seueritatem alias sentẽtiã. dr. ibi argenti esse videtur: ꝛ sic succedit supellectili. Secus ergo si non adnumeretur argento: qꝛ tũc cedit supellectili etiam si hoc modo impatoꝛes per erroꝛe vtantur: ꝛ hoc subuicit ꝛ erroꝛ ꝛc. ibi ꝛ erroꝛ. i. peratoꝛis. Dyn. ibi iusfacit. i. facit rẽ sub iuris vocabulo siue a iure certis limitibus limitato cõprehẽdi que alias cessante erroneo vsu nõ cõprehenderet. ol. ꝛ dic erroꝛ excessus vtentiũ qui ex erroꝛe procedit siue erroꝛ quidã eſt. ol. ꝛ dic ꝙ fuit erroꝛ in origine sed consensus in obseruatione vsus sic ꝛ alias. ff. ad. l. fal. l. i. §. fi legatariis. ꝛ sic non ob. ff. de legibus. l. quod non ratione. Item quia cessabat causa videlicet defunctus argenti: ꝛ sic etiam si nõ errasset idẽ cõcessurus erat ꝛ ideo facit ius ꝓ hoc. ff. de acqui. here. l. qui in aliena. §. i. ꝛ. l. qui se. §. i. Jaco. Jn glos. vltꝛ. ibi ꝙ ratione. solu. vt dixi. ff. ꝓꝛoꝝ. secundum Jacob. Vel dic ista concoꝛ. secundum ꝓmam lecturam glos. Tho. Jn ea. glo. in fin. sed ibi in erroꝛe singularium ꝑsonarum hic in erroꝛe totius populi vel impeꝛatoꝛis qui populum repꝛesentat. vt. ff. de. l. barbarius. Dy. † Vel dic aut princeps vel alij ad quos spectat ius constituere errãt in constituto qui: non faciunt animo constituendi ius: aut errant in ratione constituti. ꝓmo casu erroꝛ non facit ius quia cum de ius requirat consensus constituentis tam in scripto de quo pater quam in non scripto de quo ꝛbãt. ff. de legibus. l. de quibus. erroꝛ autẽ contradicit consensui: vt dicta. l. si per erroꝛem. de iur. ẽm. iudic. ergo ꝛc. Secundo casu quãdo erratur in ratione constituti: aut non erratur in ratione ꝑsenti quia bene habet consentaneam equitatem sed in ꝑterita: vt quia dixit princeps vel papa quia olim statutum fuit a predecessoꝛibꝰ nostris quod tamen per consuetudinem est abolitum ideo illud reuocare volentes ꝛc. tũc etiã si in hac ratione erretur. qꝛ verum nõ sit sic hactenus per ꝑdecessoꝛes foꝛe statutũ tñ induxit ius simplr nec per vtilem erroꝛem impeditur iuris constitutio: vt hic. ꝛ est ratio qꝛ etsi sciuisset hanc cõnem non subesse nihilominus fuisset ius constitutum. ꝛ ꝓ hoc bene. C. de epis et cle. l. i. cum his que ibi scripsi. sed quando erratur in ratione ꝑsenti secus qꝛ si sciuisset contrariam equitatem ius contra eam non cõstituisset. ar. ff. de acqui. her. l. qui putat. §. fi. ꝛ. l. qui in aliena. §. i. ꝛ ibi no. ꝛ. l. si is ad quẽ. ꝛ. ti. ol. ꝛ Ja. de ra, vel fm Ja. de bel. dic ꝙ cõis sol' est ꝙ hic erroꝛ est communis ibi singularis. Sed adhuc remanet contrariũ de. l. quod non ratione. ff. de legibus. ꝛ de. l. si per erroꝛem. de iur. om. iudi. † Dic ergo quod erroꝛ etiam cõmunis non facit ius qꝛ ius descendit a iustitia ꝛ ratione. vt. ff. de iusti. ꝛ iure. l. i. in ꝓin. sed vbi est erroꝛ deficit consensus ꝛ ratio: ergo non est ius: vt dicta. l. si ꝙ erroꝛem. ꝛ dicta. l. quod non ratione. ꝛ. l. de quibus. eo. ti. ꝛ. C. de legibus ꝛ const. l. humanũ. non ob. hec lex: qꝛ hic interuenit erroꝛ ꝓncipis ꝛ in nomine appellatiuo. nam rerum vocabula ls sint immutabilia vt. ff. de le. i. iũ. immutanꝫ tñ per ꝓncipẽ ꝛ cõem cõsuetudinẽ vt hic ꝛ ibi no. Item nõ ob. l. barbarius. qꝛ ibi erroꝛ ꝑpli causa tur a facto populi. Et est ibi quedã ꝓesumpta volũtas que facit ius si concurrant simul cum cã ꝓbabili erroꝛ populi ꝛ publica ꝛ communis vtilitas: ꝛ maxime quia populꝰ potuit de hoc facere ius ꝛ oẽm defectũ supplere, vt ibi ꝓz: ꝛ de hoc satis dixi C. de sententijs ꝛ interlo. om. iud. l. si arbiter. iac de bel. ꝛ dicta. l. barbarius. Jtẽ nõ ob. ff. de vsuca. vbi lex de qua opponit glo. ꝛ non soluit qꝛ ibi non agitur de iure constituendi sed de lucro cum alterius iactura faciendo. vt eo. ti. l. nunc. ꝛ ad. l. si per erroꝛem ad quã similiter gl. nõ respondet. dic ꝙ ibi non agitur de iure cõstituẽdo hic sic vl ibi: circa idẽ: hic circa diuersa. Jtẽ ad l. onamẽto. de qua opponit gl. ꝛ nõ soluit dic ibi ꝙ est rõ singularis hic erroꝛ communis: ꝛ qñ dicit gl. distingue tempoꝛa ꝛ cõ cordabis scripturas dic simile nota. C. de furtis. l. apud antiquos.

1 ☞ Testatoꝛ in quibus significationem vocabuli appellatiui augere possit.
2 Dicere quis non ꝓesumitur quod mente non agitauerit.
3 Veritas nulla autoꝛitate deseri debet.
4 Voces sunt signa passionum que sunt in animo.
5 Homina secundum vsum communem attendi debent.
6 Homina ꝛ vocabula ad quid fuerint inuenta.
7. Homo cogitare debet quid loqui velit ꝛ debeat.

1 VIdeo an. † Testoꝛ põt augere significationẽ vocabuli appellatiui in his q̃ sunt dubia: ꝛ pñt ei⁹ significatioi aliqualiter conuenire non possunt. h. d. Et notabilis est hec lex ꝛ maxime in medio ꝛ in fi. Et ꝓmo dicit vnde supellex traxit originem. Secundo eam describit ꝛ tacite obiectioni respondet. Tertio refert opi. seruij concoꝛdantis cum tuberone in his que diuersis gñibus conuenire possunt. Quarto ponit dictum tuberonis repꝛobãtis seruium m his que tantum alij generi conueniunt. Quinto celsus approbat seruium ꝛ repꝛobat tuberonem: ꝛ illius repꝛobationis rationem ostendit. secunda ibi tubero hoc mõ. tertia ibi sed de his. quarta ibi. id. m tubero. quinta ibi. Sed ꝛ si magno opere. ibi. qꝛ. l. qꝛ. Dyn. ibi. locari solent appellata est ergo supellex quasi a supplemento. q: per talem locationem suppleb⁹ legatis seu ambaſiatoꝛib⁹ quod eis deficiebat ibi tubero. hic ponit descriptionẽ supellectilis quã plenius posuit. ff. e. l. i. ibi cum verbi gratia. No. vocabulum verbi gratia quod habetur etiam. ff. locati. l. q. ꝛ alias cõcoꝛ. in alphabeto dictione verbi gratia ibi aut domus nisi paterfa. his vteretur ad vsum quotidianum. ꝛ hoc sequitur ibi appellationem eius. ff. supplectilis. dr. ibi fictilia ibi. de terra. old. ibi. vrebantur ſs antiqui. Ol. ibi. deniqꝫ. l. ad plus ꝙ dñi nõ pretioſioꝛi materia. dr. ibi. vtuntur. f. moderni. dr. ibi. quare speciem. d. ad quem vsum

vsum deputatũ deputate sunt ibi intueri oꝑteꝛ licet antea secus foꝛet. Ray. ibi. An argenti. ff. e. l. iũ. in fi. Ja. ibi. An vestis. de hoc dic vt. ff. eo. l. de taperis. Jaco. ibi. quin in alio genere et non in supellectili. Dy. Ibi seruius faꝛetur tenens cum tubero ne in his que sunt dubia ꝛ in his que sunt certa eum repꝛehendens. ibi fm ia mid est consuetudinẽ. Dy. Ybi. contineri nõ ꝑ seruio esse potuit: quia non incertis fs in dubijs locꝰ est cõiecturis. vt. ff. de verbo. ob. l. conſtituus. §. cũ ita in fi. tubero. Jdẽ redit ad suã opinionem ꝛ argues contra repꝛobationem seruij quas ipse seruius fecit in sco dicto tuberonis ibi parũ sibi liquere. i. parũ sibi placere quod dixit seruius ibi. nam quoꝛsum. i. quare. Dy. Ibi. Nomina inquã. i. dixit tubero ꝛ qs subiicit noia subaudi inuenta sunt ibi agitauerit fic a cõtrario † quod mẽte agi tauerit: dixisse creditur quãuis eius ꝓꝓio nomine non sit vsus ex quo concludebat tubero verba testatoris attendi debere nõ autem vsum eius dicens ex verbis eius mentem colligi. Et ad hoc facit illud quod dicit nunc de oꝛe monachi sermo turpis aut lasciuus egrediatur. his eñ signis libidinosus ostenditur ꝛ per exteriozem hominẽ interioris hominis vitia demonstrant. ꝛ alibi dicitur impudicus oculus impudici coꝛdis est nuntius: sed ls verba ꝑdicta sint colorata per tuberonem tñ qꝛ per vsum patrissa. etiã in rebus certus est alterius generis esse: habemus eius mentẽ ergo nõ est eũrãdũ de verbis in legãdo appositis et ideo tuberonis sniã repꝛobaꝛ vt sequiꝫ ibi sed ꝛ si. l. quãuis magno opere. i. multũ ibi a seruio nõ dissentio. i. cũ ipso ꝛsentio rem probata opinione tuberonis. † Et sic no. ꝙ ꝓpter autoꝛitatem vel rõnẽ alicuius nõ est a veritate recedendum: ꝛ ideo dicit socrates' est amicus veritas tamen magis: ꝛ non quis dicat fs qd dicat attendi debet. vin. di. c. fi consuetudinẽ. ꝛ. c. fi. ibi. ꝛ sic arg. ab autoꝛitate doctoꝛũ non est necessarium ꝛ probabile de quo dixi in alphabeto dictione argumentũ ibi nam ꝛ voce vtimur. No. arg. ꝙ ꝑ vocem quis cognoscitur ꝛ ꝓ hoc. ff. ad fil. l. hic autem senatus. ꝛ facit ad questiones testatoris quãdo inter eũ et testes erat medius paries vel cortina. de qua not. ꝛ dixi. ff. de aqua pluuia. arcen. l. in summa. §. idem labeo. interioꝛa etiã ꝑ vocem declarant. vnde philosophus. † Voces sunt signa passionum que sunt in aio. Ybi dixisse extimat quare eũ qui ꝓpꝛio noie nõ vtiꝫ in mente genere nõ videat sequiꝫ ꝙ ꝑ speciẽ ꝓꝛius extraneã appellatio supellectilis non augetur etiã ex vsu loquẽtis quasi illud videat habere in mẽte nec dicere: ꝛ ꝑ hoc tollitur argumẽtũ. ff. tuberoné adducẽtũ. Expoſita litera oppone de. §. quidã cũ. ꝛ. §. afinã. m. l. cũ delationis. ff. de fun. instru. Jtem de. l. legata. ff. eo. Jtem op. de. l. iũ. ff. de leg. i. q incipit si quis in fundi vocabulo. Jtem opp. de. l. si quis vinum. ff. de vino tritico ꝛ oleo legato. Jtẽ opp. de. l. inter vestẽ. ff. de auro ꝛ argento. Jtem opp. de. l. si alij. ff. de vsufru. legato. que omnia solue vt in glo. ꝛ in suppletione earum. Ultimo distingue: vt in glos, si primo. Dy. Collige ex hac. l. quedã vtilia primo ꝙ ex mozibꝰ ciuitatis ꝛ vsu rerũ mutatur significatio vocabulorum. Et ad hoc vide qs no. ꝛ dixi. ff. de lega. iij. l. libroꝝ. versi. ꝙ tñ cassius. Sedo ꝙ vsus reruꝫ magis attendit ꝙ materia qs est verum in dubijs: in certis secus. † Jtẽ ꝙ noia attendi debẽt fm cõmunẽ vsum non fm vsum singulorũ. † Item ꝙ homina ꝛ vocabula sunt inuenta ad exprimendũ ꝛ declarandũ volũtates dicẽtis. Item ꝙ quis nõ ꝓesumit dicere oꝛe ꝙ mente non agitauerit. ad hoc. ff. de rebus dubijs. l. in ambiguo. vnde mala mens facit malã linguã. ff. q. q. c. homines. ꝛ sic ꝙ exteriora hominis verba interioꝛa hominis cognoscunt. Et ad hoc facit qs dicit ꝙ vnctio exteꝛioꝛ est signum interioris. extra de sacra vnctione. c. i. et ad hoc bene facit. extra de ꝓesumptio. c. ex studijs. ꝛ de clericis non resid. c. i. sed hodie ꝓoh doloꝛ falsitas creuit in mundo qs viꝛ est qui loquatur qs mente agitat. imo totum oppositum. et ideo ꝓpter talem malitiam ex crescentem simplici affirmatio ni vel negationi vix creditur. extra de iureiuran. c. ꝛ si chphus. in ꝓincipio. ꝛ qs per exteriora acta quã per verba acta cognoscantur interioꝛa facit instituto de re. diui. ff. ꝓauonum. ꝛ. §. seq. de edil. edic. l. si tamen. §. ei qui seruum. de conditio. instituti. l. quidam. ꝛ. C. depo. l. si hominem. ꝛ ꝙ als dicitur ꝙ os qs loquitur debet cordi loquentis conuenire. ꝛxiij. di. c. psalmista. † Et ideo dicitur ꝙ homo ꝓuſq̃ loquatur cogitare debet in mẽte quid loquatur. l. distin. c. ponderet. ꝛ facit ad hoc. ꝛxvij. qo. iij. cap. ſicundum. ꝛlj. distin. c. sicut. ꝛ quod not. in glo. j. ex quibus cau. in poſſ. eatur. l. fulcinius. §. quid sit latitare. Jn glo. que incipit nam volũtas. sermo etiã hominis sicut procedit ex oꝛe ita ꝓcedere dꝛ ex mente. exẽpium de iureiur. c. ꝛ si ꝛps. in ꝓincip. ꝛ coꝛ hominis dꝛ seruire sermoni. ꝛxiij. di. psalmista. ꝛ ꝑ sermonẽ hominis cognoscit ira sua. extra de quẽsio. cõiu. c. dudũ. circa mediũ ꝛ ex vultu hois cognoscit mẽs ꝛ delicti eius iuxta illud. O quã difficile est crimen non ꝓodere vultu. in decretis. l. di. c. in capite. ꝛ ar. C. de fide instru. auc. apud eloquentissimum. terroꝛ eñ pallor ꝛ vultꝰ multũ indicãt falsitatẽ testis. ff. de questionibus. l. de minore. §. tormenta. ꝛ no. ff. de testi. l. iũ. ꝛ faciunt predicta ad questionẽ quam notaui. C. qs metus causa. l. metũ nõ iactationibus. l. si aliquis minatus fuerit aliquem occidere ꝛ nõ bzeui reperiatur interfectus an ꝓesumatur ipsum in gl. j. ibi. que hic sequunt non continebunt in supellectili. Dy. in glo. s. constat ibi vnde versus. isti versus fuerunt ozatu in poetria et vide qs no. ꝛ dixi. ff. de leg. iũ. l. librozum. §. qs tñ cassius in fi. tubero. Jdẽ redit ad suã opinionem ꝛ argues contra repꝛobationem seruij quas ipse seruius fecit in sco dicto tuberonis ibi parũ sibi liquere. i. parũ sibi placere quod dixit seruius ibi. nam quoꝛsum. i. quare. Dy. Ibi. Nomina inquã. i. dixit tubero ꝛ qs subiicit noia subaudi inuenta sunt ibi agitauerit fic a cõtrario † quod mẽte agi tauerit: dixisse creditur quãuis eius ꝓꝓio nomine non sit vsus ex quo concludebat tubero verba testatoris attendi debere nõ autem vsum eius dicens ex verbis eius mentem colligi. Et ad hoc facit illud quod dicit nunc de oꝛe monachi sermo turpis aut lasciuus egrediatur. his eñ signis libidinosus ostenditur ꝛ per exteriozem hominẽ interioris hominis vitia demonstrant. ꝛ alibi dicitur impudicus oculus impudici coꝛdis est nuntius: sed ls verba ꝑdicta sint colorata per tuberonem tñ qꝛ per vsum patrissa. etiã in rebus certus est alterius generis esse: habemus eius mentẽ ergo nõ est eũrãdũ de verbis in legãdo appositis et ideo tuberonis sniã repꝛobaꝛ vt sequiꝫ ibi sed ꝛ si. l. quãuis magno opere. i. multũ ibi a seruio nõ dissentio. i. cũ ipso ꝛsentio rem probata opinione tuberonis. † Et sic no. ꝙ ꝓpter autoꝛitatem vel rõnẽ alicuius nõ est a veritate recedendum: ꝛ ideo dicit socrates' est amicus veritas tamen magis: ꝛ non quis dicat fs qd dicat attendi debet. vin. di. c. fi consuetudinẽ. ꝛ. c. fi. ibi. ꝛ sic arg. ab autoꝛitate doctoꝛũ non est necessarium ꝛ probabile de quo dixi in alphabeto dictione argumentũ ibi nam ꝛ voce vtimur. No. arg. ꝙ ꝑ vocem quis cognoscitur ꝛ ꝓ hoc. ff. ad fil. l. hic autem senatus. ꝛ facit ad questiones testatoris quãdo inter eũ et testes erat medius paries vel cortina. de qua not. ꝛ dixi. ff. de aqua pluuia. arcen. l. in summa. §. idem labeo. interioꝛa etiã ꝑ vocem declarant. vnde philosophus. †. Voces sunt signa passionum que sunt in aio. Ybi dixisse extimat quare eũ qui ꝓpꝛio noie nõ vtiꝫ in mente genere nõ videat sequiꝫ ꝙ ꝑ speciẽ ꝓꝛius extraneã appellatio supellectilis non augetur etiã ex vsu loquẽtis quasi illud videat habere in mẽte nec dicere: ꝛ ꝑ hoc tollitur argumẽtũ. ff. tuberoné adducẽtũ. Expoſita litera oppone de. §. quidã cũ. ꝛ. §. afinã. m. l. cũ delationis. ff. de fun. instru. Jtem de. l. legata. ff. eo. Jtem op. de. l. iũ. ff. de leg. i. q incipit si quis in fundi vocabulo. Jtem opp. de. l. si quis vinum. ff. de vino tritico ꝛ oleo legato. Jtẽ opp. de. l. inter vestẽ. ff. de auro ꝛ argento. Jtem opp. de. l. si alij. ff. de vsufru. legato. que omnia solue vt in glo. ꝛ in suppletione earum. Ultimo distingue: vt in glos, si primo. Dy. Collige ex hac. l. quedã vtilia primo ꝙ ex mozibꝰ ciuitatis ꝛ vsu rerũ mutatur significatio vocabulorum. Et ad hoc vide qs no. ꝛ dixi. ff. de lega. iij. l. libroꝝ. versi. ꝙ tñ cassius. Sedo ꝙ vsus reruꝫ magis attendit ꝙ materia qs est verum in dubijs: in certis secus. † Jtẽ ꝙ noia attendi debẽt fm cõmunẽ vsum non fm vsum singulorũ. † Item ꝙ homina ꝛ vocabula sunt inuenta ad exprimendũ ꝛ declarandũ volũtates dicẽtis. Item ꝙ quis nõ ꝓesumit dicere oꝛe ꝙ mente non agitauerit. ad hoc. ff. de rebus dubijs. l. in ambiguo. vnde mala mens facit malã linguã. ff. q. q. c. homines. ꝛ sic ꝙ exteriora hominis verba interioꝛa hominis cognoscunt. Et ad hoc facit qs dicit ꝙ vnctio exteꝛioꝛ est signum interioris. extra de sacra vnctione. c. i. et ad hoc bene facit. extra de ꝓesumptio. c. ex studijs. ꝛ de clericis non resid. c. i. sed hodie ꝓoh doloꝛ falsitas creuit in mundo qs viꝛ est qui loquatur qs mente agitat. imo totum oppositum. et ideo ꝓpter talem malitiam ex crescentem simplici affirmatio ni vel negationi vix creditur. extra de iureiuran. c. ꝛ si chphus. in ꝓincipio. ꝛ qs per exteriora acta quã per verba acta cognoscantur interioꝛa facit instituto de re. diui. ff. ꝓauonum. ꝛ. §. seq. de edil. edic. l. si tamen. §. ei qui seruum. de conditio. instituti. l. quidam. ꝛ. C. depo. l. si hominem. ꝛ ꝙ als dicitur ꝙ os qs loquitur debet cordi loquentis conuenire. ꝛxiij. di. c. psalmista. † Et ideo dicitur ꝙ homo ꝓuſq̃ loquatur cogitare debet in mẽte quid loquatur. l. distin. c. ponderet. ꝛ facit ad hoc. ꝛxvij. qo. iij. cap. ſicundum. ꝛlj. distin. c. sicut. ꝛ quod not. in glo. j. ex quibus cau. in poſſ. eatur. l. fulcinius. §. quid sit latitare. Jn glo. que incipit nam volũtas. sermo etiã hominis sicut procedit ex oꝛe ita ꝓcedere dꝛ ex mente. exẽpium de iureiur. c. ꝛ si ꝛps. in ꝓincip. ꝛ coꝛ hominis dꝛ seruire sermoni. ꝛxiij. di. psalmista. ꝛ ꝑ sermonẽ hominis cognoscit ira sua. extra de quẽsio. cõiu. c. dudũ. circa mediũ ꝛ ex vultu hois cognoscit mẽs ꝛ delicti eius iuxta illud. O quã difficile est crimen non ꝓodere vultu. in decretis. l. di. c. in capite. ꝛ ar. C. de fide instru. auc. apud eloquentissimum.

1 ☞ Genus precedens non restringitur per genus subalternum sequens.

De honesta te monachoꝝ rum.

CUm quidam. Ibi teſcale. i. in quo cõi. in quo potatur. ibi non deberi ex ꝓdicta verboꝝ serie nisi ꝛc. ꝛ tunc debetur ex eius includitur sub vocabulo instrumenti quod est genus ꝛ non ex vocabulo supellectilis vt dicta. l. ꝓoꝛi. in glos. vltꝛ. in fin. fol. ibi ꝓcessit signum vniuersale collectiuũ in. f. omnibus: et ideo non restringitur per sequentiã quia esset contra mentem testatoris hic nõ est sic. Ja. de bel. vel exponе vt ibi no. vel. fol. vt not. ff. de le. iũ. l. quesitũ. §. j. in fin. vsum. † Item oppone quod si post expꝛessionẽ generis adiũciatur genus subalternatiuum quod apud dialecticos species appellatur non restringitur significatio generis ꝓcedentis vt. ff. de fundo instructo. l. quesitum. §. penul. ꝛ fi. ꝛ. l. si mãcipia in ꝓin. so. hic hoc non contingit ratione speciei post genus subsecute que restringat sed qꝛ argentuꝫ escale non continetur sub instrumento cum instrumenti sit apparatus fundi nõ patrissa. vt. ff. de fundo instructo. l. quesitum in ꝓinc. ꝛ. §. supellex. nec sub supellectili cum ꝓꝓiũ nomen habeat. vt. ff. e. l. labeo. §. verum si ea. ꝛ ideo non habet se ad instrumentum vel supellectilem sicut species ad genus vel indiuiduus ad speciem sed est species distincta a ꝓdictis ꝛ ideo ꝓdicatorum in appellatione non continetur quod verum est nisi testatoꝛ hoc senserit: tũc quidem continetur non tantum de supellectili vt dicto. §. verũ si ea. sed virtute instrumenti ad quod trahi potest. Oldra.

1 LEgata. Ibi demonstrate. i. a sciẽte speciali ter notate animo restrigendi genus ꝓcedes ꝛ hoc cõstat vt plene habuisti. ff. de fundo instru. l. q̃situm. §. penul. Dyn. Ibi idẽ seruabit. f. quia distinguit vtrum species enumeꝛatur per erroꝛem an ex certa scientia. Dy.

Supellectilis. Ibi vt voluit homerꝰ ꝛ ouidi epistolarum in ꝓima epistola.

Supellectili. Jn gl. vltꝛ. in fi. fs hoc hic opak volũtas dñi q̃ seruari dꝛ. vt. f. de acq. re. do. l. q̃ rõne. §. ꝓ traditionẽ ꝛ insti. de rerũ. Dy. §. ꝓ traditionẽ ibi fuerit vsus nõ necessarius. fs deliciarũ ꝛ amenitatũ qꝛ nõ cõsiderat vt. ff. de opis seruoꝝ. l. fi. §. j. ꝛ. f. e. l. vasa. hic autẽ fuit necessarij: vel saltẽ vtilis. Jac. de bel. ꝛ de isto vsu testatoris an eo colligat eiꝰ volũtas vt no. ff. de pig. ac. l. vel vniuersorum.

1 ☞ Contentum an dicatur legatum continente legato.

1 EUndo. Lex ista dicit econuerso dꝛ. ad. §. ꝓoꝛi. ff. † qs qui legat cõtinens nõ legat cõtentum ꝛ facit ar. an legato lecto debeantur linthea mina ꝛ culcitre ꝛ videt quod nõ quasi sint instrumẽ ta lecti ꝛ hoc dixi. ff. de leg. iij. l. lib. ꝓoꝛ. §. fi. in glo. ibi. l. cum fundus. ꝛ. l. ij. §. vltꝛ. e. ti. item non ob. ff. de pig. l. cum tabernam per ea que no. C. que res pigno. ob. poſſ. l. fi. Oldra.

1 ☞ Judices quo ad alimenta libertos diuidere possunt.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Onus impositum legatario ad eius heredē trāsit,
Consuetudo attendit que a tabellione dū vixerit seruabat.
Legatum si fiale alimentorū non consequetur cui specialiter alimenta relinquuntur.

De alimentis ⁊ cibarijs legatis. Rubrica.

Super rubrica. Vide in speculo qui filij sint legitimi ⁊ i margarita 8 alimē. ⁊ qs notani. C. 8 negocijs gestis. l. alimēta ⁊ vbi sint alimēta pstāda vtrū in domicilio heredis vl legatarij dic vt no. ff. de trāsac. l. cū hi. §. i cā, ⁊ ad istā materiā alimētorū vide. ff. de v̄. sig. l. verbo. vict⁹. ⁊. l. quos nos hostes. §. verbū viuere. cuj vtrobiqz notatis: ⁊ vide ēt qs notaui. C. si cēso nupserit mulier. l. j. ⁊. ff. de liberis: agnoscēdis. l. si quis a liberis. an q teneā ad alimēta teneaī aquā pstare. j. eo. l. j. app. libertorū ꝓtinent etiam ex causa fideicōmissi manumissi. j. e. l. ij. ⁊ an singularis successor teneaī ad alimenta. ⁊ qs iudices possint diuidere libertos quo ad alimenta pcipienda ne minutatim petere cogantur. j. e. l. solent. et qs cōmissarius datus a iudice cogatur satisfacere: ⁊ an iudex secularis possit exequi vltimas voluntates: ⁊ qs collecta possit ꝓponi prof oluendo debito vniuersitatis. Quinqz vtiles qōes in ista materia. j. e. libertis. Et si relinquaī vxori pdiū in gaudimēto an habeat ꝓprietatē vel vsumf. qs alimēta debebāt legatario etiā si nolit morari cū heredibus. eo. l. ij. §. lucius. ⁊ ex hoc colligit qs vxor cui legata sunt alimenta non teneaī si nolit stare cū filijs. spālis cōmendatio quorundā libertorū nō tollit generale legatū relictū omnibus. j. e. l. verba testamenti. ⁊ facit ad materiā an generi per speciē derogeī. simplex executor tenetur cauere ff̄ habens cōmodū ex testō non. j. eo. l. pecunie. an executor testamēti habeat actionē ⁊ an possit vēdere bona hereditaria. j. e. l. alio herede. ⁊ qd debeaī et cui legatū est qs testator vi
2 mittaī ad legatū generale relictū ad pias causas. ¶ onus legatario impositū trāsit in eius heredē. j. e. l. cū vnius. an sacramentū fidelitatis fit pstandum oibus filijs dū ⁊ an officium commissarij trāseat ad heredē. in legato principali non inspicit mora heredis sed in vsuris. sic eadē. l. §. verbis. relictis alimentis fiat arbitrio boni viri debeaī fm quantitatem dotis filij relictę. eadē. l. §. fi. dānato in metallum possunt relinqui alimēta. j. eo. l. is cui. ⁊ an valeat relictū fratribus minorib⁹ vel alijs non valētibus habere ꝓpriū. j. e. l. seruos. ff̄ predia obligent ad alimentū nō tū per hoc debeaī de eorū fructibus. j. e. l. lucius. legatus ab vno legatario in aliū transiit transferetur cū onere. j. eo. d. l. gaio. seio legatū relictū si cū filio morarer debeaī etiā3 mortuo filio, vel si ꝓpter ꝓteritatē filij cum eo morari non posset. e. l. §. imperatores. ⁊ qs maritus teneaī alere vxorē si recedat ab eo ꝓpter eius seuitiā. si puero vel puelle relinquaī alimēta vsque
1 ad quā etatē debeaī. j. ea. l. mela. Si legauit alimēta qs vinus pstabat ⁊ diuersimode pstabat ⁊ inspicitur tēpus mortis. ea
3 dē. l. v̄ri. ff̄ si alimēta. ¶ Et facit qs attēdaī consuetudo quā seruabat tabellio tpe mortus in explicādis ⁊c. imbreuiaturis suis. in appellatione alimētorū contineaī aqua. eadem. l. §. quidā. ⁊ an tunc si seruitus personalis vel predialis agnoscaī legatum teneatur agnoscere onus eidē adiectū ⁊ etiā heres eius. j. eo. l. filio. si testator legat alimenta que vinus pstabat non tenetur heres pstare. eadem. l. §. testator. Qui omnibus libertis reliqt alimenta que vinus pstabat licet aliquibus nō pstaret omnibus tamen debentur. eadem. l. §. titia. Et qs recurratur ad ibū ronij vt sciatur quibus ⁊ qualia pstabat: ⁊ talis iuber fidē facit ff̄ nominatim ab vno heredū alimenta relinquaī deben
tur etiam post mortē eius. j. e. l. alimenta. an officium executoris transeat ad heredē. ap. libertorū continetur libertus liberte ꝓpter consuetudinē testatoris. eadē. l. §. j. legatum speciale et generale ob eandē causam relinquitur. nō ptcipat gñalis cui specialiter est prouisum. e. l. §. bahuice. ⁊ gñalis clausula non refert ad ea de quibus specialiter est pusum legatis alimentis q̄ testatoꝛ vinus pstabat debentur cōi liberto solum ꝓ parte sua. eadē. l. §. fi. Et per qs gñale relictū in cā alimentorū videaī recessium a speciali in eadem cā relicto. j. libertis. ⁊ est de materia an generi per speciem derogetur. ⁊ ibi de hoc dicit. alimenta no prestita preteriti temporis pōt heres legatarij petere. e. l. §. j. ⁊ quod in libello ponunt peti alimenta preterita et futura. legatum cui apponitur tēpus nō in modū cōditionis sed dilationis transmittit ad heredem legatarij. Si moriat ante tēpus cad. l. §. posthumus. legatū relictū libertis morientibus ad sarcophagū testatoris nō debeaī his qui recesserūt sine licētia heredis eadē
l. §. fi. ⁊ quid fit sarcophagus ⁊ vnde dicaī ⁊ quod heredes possint dare licentiam libertis recedendi a sarcophago. qui abest
4 ad tēpus adesse non videtur. e. l. testamento. † Cui legatum est specialiter ad alimenta nō admittitur ad legatum generale alimentorum. j. e. l. stichus incertis. finito legato finitur onus legato adiunctum. eadem. l. §. titia. alimenta relicta si moriatur cū filio debentur etiam mortuo filio. eadem. l. §. fi. Quid debeatur diarijs vl cibarijs relictis. j. e. l. diarijs. Si alimēta relicta sunt non tacata quantitatis qualia debeantur. j. eodem. l. cū alimēta. legatis alimentis libertis heres si legat vineas vū se pascāt videtur in compensatione alimentorum relinquere. eadem. l. §. qui fratris. ad quid teneaī ille qui tenetur educare. infra eodē
l. vltima.

Si alimenta. In fi. a contrario ergo sensu, si aqua non vendi consueuit legato alimētorum non cedit ⁊ in ciuitate Venetiarum vendi solet aqua.

1 Liberti ex fideicommissi causa manumissi continentur appellatione libertorum.

Si quis libertis. † Appellatione libertorū continentur etiam liberti ex causa fideicōmissi manumissi. h. d. ibi ⁊ si legata ab eo qz alimenta reliquit. Dy. Ibi ad fiscum heredem vniuersalem. Dy. Ibi successorem vniuersalem fm glo. que est hic vel etiā singularem fm glo. q̄ est. j. e. l. lucius sed in hoc differt vniuersalis a singulari qz contra vniuersalē agitur psonali ꝛ hypothecaria: cōtra singularē hypotheca tm̄ vt dicta. l. lucius in glo. isti liberti alis ipsi liberti ibi foret alij habent forte secus. alij forēt secus. vt. ff. de leg. iij. l. pater. §. duobus. de verborum significatione. l. modestinus. ⁊. j. e. l. alimēto. §. j. ⁊ ibi notatur. Dy.

1 Executor datiuus satisfare debet.
2 Iudex secularis etiam quo ad pias causas potest exequi vltimas voluntates.

Solent iudices. Ibi diuideret vn⁹ heredē ⁊ alius ab alio ibi petentes libertū dicit⁹. Dy. Ibi q̄ diuisionem. scilicet a iudice factam. Dy. Ibi ⁊ vnū de heredibus. Dy. magis idoneū. Dy. ibi prestentur. omnibus libertis per istum heredem electum. Dy. Ibi istam rem. i. alimentorum prestationem. Dy. ⁊ quod dicit sciens dic ſz ego imperator minui heres. ſminutatim peterentur. Dy. Ibi perducuntur. i. perducerentur. Si super hoc non puideretur. Dy. Ibi procuratoribus arg. quod sufficit citari procurato. ꝓ hoc ff̄. de ventre inspi. l. j. §. mulier. C. de dignitatibus. l. quoties ⁊ extra de dolo ⁊ contu. c. causam que. Jaco. ibi an vni, de pluribus
1 heredibus. Dy. in ver. debiti autē. iste ver. probat ꝓ qs commissarius seu executor datiuus. i. dat⁹ a iudice debeat satisfacere qs est notandum: de hoc vide quod plene dixi. C. de epis. ⁊ clerici. l. nullus. ver. sed nunquid satisfaciet. de hoc ⁊c. satis in speculo de instrumentorum editione. §. nunc aliqua de vltimarum voluntatum executoribus v̄. quid si heres dicit ⁊ ver. sed nunqd iste agens ⁊ versus. Et v̄. sed quero an executor habet necesse cauere: ⁊ de hoc etiam dixi. ff̄. de leg. iij. l. si tibi legatum ⁊. j. e. l. pecunie sortem. ibi reddituarū se. f. t. ātū ex sorte ⁊c. que est. j. Dy. Ibi ꝓ portione liberti vel libertorū premortuorū. Dyn. Ibi prorata distinctione argu. est qs debeat fieri collecta inter victimos vniuersaliter ipsius ciuitatis ꝓ soluendo salario syndico vel potestati vel similibus. pro hoc. ff̄. de vsufru. le. l. ōnis. §. fin. Jade hoc no. ⁊ dixi. j. de re iudica. l. inj. §. actor municipum. super glo. vt fiat exactio ⁊ facit. j. de censi. l. cum possessor. de collegus illicitis. l. iij. ⁊ no. ⁊ dixi. ff̄. quod cuiusq; vniuersitatis. l. j. ⁊ opti me facit. C. sumptus inuncti muneris ad collegas pertinere. l. j. ab. ⁊. ibi eo nomine. i. ex causa alimentorum. Dyn. Ibi sequestratur. scilicet ceterorum primatorum. Dy. Ibi partes eorum icili
2 cet heredum. Dy. vltimo no. quod ista lex facit qs iudex ſ secularis: posit exequi vltimas voluntates etiam quo ad pias causas de quo vide quod no. in speculo dicto titu. de instrumentorum editione. §. nunc aliqua circa fi. ver. sed nunquid iudex secularis: ⁊ tene mēti. ité no. ex prima glo. huius. l. qd ius patronat⁹ ⁊ indiuiduū idē tenet glo. j. de assignādis libertis. l. iub condītione ⁊ in vsibus feudorū. si de feu. cōtrouersia fuerit. c. omnes. ité no. ex alia glo. hic posita qz legatū alimentorū nō extinguiē deportatione vel amissione ciuitatis cuius cōtrarium vr in glo. ⁊ male. ff̄. de arbi. l. non distinguemus. §. qui. pnūlo. ⁊ vide. j. eo. l. ultimi. vlti. nō. ex isto casu ⁊ glo. qs in rescriptis inseri debet supplicatio ⁊ rūlio ⁊ sic hodie fit in curijs dñoꝝ sic ⁊ in sma inser-
tur libellus

tur libellus. C. de sentētijs ex peculio recī. l. ij. de falsis. l. nec exēplum. ⁊ mīsti. de fideicō. heredita. §. ideo. item notatur in glo. qs iudex ⁊ testator equiparanē ꝓ hoc. j. de fideicō. libert. l. cū no. §. subuentum. ⁊. ff̄. de pigno. actio. l. non est mrium.

1 Legans vxori predia in gaudimento cēsetur ꝓprietatem legare.
2 Legatum relictum pure debetur absqz aliqua conditione.

Libertis. Hic ponitur vnus thema et quo quinqz oriunt q̄stiōes. Dy. Ibi in his ꝓpriūm nomē loci. Dy. Ibi ad hoc iste modus legatario non nocet qz eius fauore adūcitur vt no. j. e. l. lucius. Ray. ibi significationē. l. dicta verba. Dyn. Ibi ab herede ⁊ de manu heredis ⁊ nō ꝑ se. Dy. Ibi ꝓpietas relicta sit qs verū est vt. j. patebit. Dy. Ibi patrone ꝓmeret. l. istud superflui. Dy. Ibi ⁊ sic mortui ante diē fideicōmissi cedēre vt differat a sequēti. Dy. Ibi modestinus nūdet solutio prime ⁊ sēde
1 qōnis. Dy. Ibi ipa predia ar. † ꝙ si qs leget talia predia vel tales possessiones vxori sicut sit padue in gaudimento qs videaī legare ꝓprietatē. ꝓ hoc. j. e. l. pe. §. j. ff̄ si dicit dū viuet tunc post mortē redirēt ad heredes testatoris vt. ff̄. de leg. iij. l. titia. §. fin. Ja. sed Oldr. hoc verū nō credit qz hec adiectio in gaudimētū sit ꝓ via determinationis afficientis ipsam legati substantiā et ió post mortē vxoris reuertit ꝓprietas ad heredes testatoris ⁊ finit legatū ar. d. l. titia. §. fi. de le. ij. ⁊ qs ibi no. ⁊ de vsufr. dominus. §. fi. de transa. l. cū. §. fi pluribus ⁊. §. sequēti ⁊. §. penul. et fi. nō obstat lex ista. qz talis adiectio facta fuit ꝓ via modi vt in pīn. l. apparet: idē si ꝓ via cause puta si dicat testator relinquo talia predia qz volo qs habeat vnde se alat vt. d. l. pe. §. i. j. eo. ⁊ ar. j. de condi. ⁊ demon. cū tale. §. falsam. ⁊ insti. de le. §. longe. et no. j. e. l. lucius. ideō nō ob. C. de iure do. l. si mulier. qz dic vt ibi et vide in speculo. q fi. sint legi. v̄. ff̄ qd ita dixit no. ibi ⁊ ideo sequitur determinatio tertie questionis. Dy. Ibi sed si decesserit solutio quarte questionis. Dyn. ⁊ dic decesserit. ſ. aliquis liberto-
rū. Dy. ibi post diē aūt. solutio quinte qōnis. Dy. Ibi. si q mortui sunt. ſ. de libertis. Dy. In fi. partem sibi contingentem. Dy.
2 Lucius. Licet glosſ. aliter intelligat dic casum ff̄ † legatū pure relictū debeī sine aliqua conditione. Dy. vel clarius habens filios libertis legauit alimenta simpliciter nō adiecta cōditione si cuz liberis morarent: et expone agāt. i. degāt vel morent fm Dy. ⁊ Jaco. in glo. i. petāt. hec glosſ. mirabiliter somniauit fm Dyn. qs licet in se sit verū qz glo. dicit tñ hec nō est intētio huius. §. imo dicit qs pstari ⁊ iussit alimenta a liberis qui soli erāt heredes simpliciter ⁊ sine aliqua conditione vel modo. sed qz liberti nō morabanē cū liberis negabant eis prestare alimenta dicit qs ex hoc negari eis non possunt qz sine aliqua ꝙditione fuerunt eis relicta ⁊ ideo possunt morari vbi volūt vt. C. de opis libertorū. l. q manumittunt. ⁊ ió expone agant. i. morent. i. stent als si sub cōditione morādi cum liberis essent relicta secus essent vt. ff̄. de cōdi. ⁊ demon. l. is liberis. Jaco. ⁊ vide. C. de legatis. l. j. cuz ibi notatis. ⁊ iste. §. expresse tollit contentionē q̄ sepe occurrit inter vxorē ⁊ heredes viri qui eidez vxori legat alimēta qui dicit qs nolūt prestare eidē alimēta nisi moret in domo cū eis: nam male dicit contra ipsum. §. qs est notandū in eadē glo. in fi. vnde est. arg. qs si cōcedo fundum vt transeat ad heredem qs etiā de extraneis intelligaī. ⁊ ad ar. cōtrariū de. l. ex facto. §. fi quis ita. dic qs hic testator cogitauit ꝭ heredibus ipsius testatoris: ibi cogitanit de heredibus filij rogati ⁊ est ratio vt ibi no. Ja. de bel. ⁊ vide in alphabeto dictione heredis.

1 Legatum generale omnibus relictum non tollitur per specialem commendationem aliquorum.

Verba specialis. † Cōmēdatio quorundam libertorum non tollit gñale legatum relictū oibus. h. d. Dyn. ibi arbitrio vestro. quasi dicat alimenta libertis legauit arbitrio heredum. dy. Ibi alio loco. l. alia parte testamenti reperiuntur verba que sequunē. dy. ⁊ est speciatis commendatio sequentium libertorū. dy. Ibi debeant dari ex clausula generali q̄ est in pīn. l. ibi in his. ſ. tantū. dy. Ibi quoz modū. i. quanti tatē ꝺz in glo. vlti. in fi. dic ꝙ hic nō fuit notata species post genus sed induiduū post induiduū. nā post genus ad speciē sed vt libertus ad libertum nō se ꝺz vt genus ad speciem sed vt indiuiduū ad aliud indiuiduū. Et ideo vnius significatio p alterius adiectionē nō arctaī vt. d. §. pe. fm Jac. de are. ⁊ el dic ꝙ libertus se ꝺz ad hunc vel illum libertū vt species ad sua indiuidua ⁊ predicatur de ipsis sicut species de parte subiecta ⁊ ad
contraria respondet qm. §. cui fundus post expressionem generis fuerunt enumerata quedam indiuidua sub vna specie cōtenta. ⁊ ideo ad illa ⁊ ad alia sub eadē specie cōtēta generis cōprehēdo petua vel ad tēpus certū. arg. C. de epi. ⁊ cleri. l. si quis. ad decli nādam. hoc no. Jaco. de ar. dicta. l. ſ. de liberis agnoscēdis ibi atqz annuis ⁊ sic nō astringiī cura momētanea. dy. Ibi astringit hoc est dicere repellit eos qui reuocare volūt dictā pecuniā vnde nō solū patiunē damnū sed etiā verecundiā qz nō audiunē Ray. in glo. onere em̄ finito in fi. ff̄ ꝛtra. j. de adimēdis legatis. l. alumne. §. ab heredibus. ff̄ ibi onus interpositum erat finalis causa relicti hic impulsiua qs in dubio ꝑsumit. vt. j. de noua. l. ij. ⁊ ibi no. ⁊. §. de vsufruc. leg. l. generali. §. duas filias. ꝓtereā hic onus aliquo tpe exceperat ibi nullo inter q̄ multū refert. ptz ff̄. de le. ij. l. si qs titio. in pn. ⁊. l. si a filio. ⁊. l. codicillis in pīncip. ⁊ ibi plene not. ⁊ de leg. iij. l. pater. §. tusculan⁹. dy. In glo. vlti.
2 ibi nō tm̄ patrimoniū. quidā allegāt hāc glo. † qs bona executoris sunt tacite obligata qs alibi nō memini. alij tamen intelligunt ⁊ forte melius qs astrictū est patrimoniū obligatione personali que totū patrimoniū respicit. ff̄. de iudi. l. fideicommissus §. tractatū. ibi lucrū hec placet. dy. sed Ray. sequēs ⁊ magis est amica litere ibi. §. papi. vbi videt qs teneaī heredib⁹. dy. cauere. dy. Ibi. ſo. ibi. vel dicit sed dic qz ibi non cauet. de restituendo sed de coheredibus indemnibus ⁊ seruandis vt ibi. dyn. ibi §. matri. nā videt qs apud illum nō debeat remanere. dyn. In e. glo. in fi. sed contra. ff̄. de annuis legatis. l. liberto. §. largius. ⁊ j. si cui plus quā. per. l. fal. l. diuus. sed in illis nō erat reuersurus ad heredem ⁊ ideo nō cauet minister electus: vel dic vt plenius dixi. d. §. largius. ⁊. l. si pluribus in princ. de leg. j. per. dyn. ⁊ vbi glo. in fi. allegat si titio debet dicere si quis titio.

3 Alio herede. † Aliud⁹ minister ad distributiones electus alio herede instituto nō potest hereditaria bona vēdere ſz actionē habet ꝓ legato ad alimenta relicto hic primo: ité qui legatur qs testatoꝛ vnius pstabat ei debeī annuū ⁊ mēstruū qs ꝓcipiebat a defuncto viuēte hoc secūdo ⁊ vlt. Dy. ⁊ hic dicit an possit distrahere ⁊ si nō pōt an possit petere: ⁊ dicit qs potest illud qs est cōuertendū in cau

Universidad de Deusto
Biblioteca

sam alimentoꝝ residuꝫ nō admittat ad gñale is cui relictū est spāle ꝛre qd si spāliter prmisit posse vēdere op.ꝙ non possit petere op.ꝙ repellat a gñali qz assecut⁹ est spāle.vt.ſ.e.l. alimēta. ℌ.basilice ꝛ collige arg.qđ si testator reliqt fratribus minoribus ꝛ pdicatoribus centū ꝛ alia centū voluit distribuere inter pauperes ẽpi ꝛ opa pia inter prioꝛ predicatoꝝ guardianū minorum ꝛ ꝙ quotđ alios executores dubium est an predicatorib⁹ vel minoribus possit aliquid pstari de illis centū relictis pauperibus ꝛ in opibus pietatis ꝛ videt qđ nō vt di.ſ.basilice.ꝛ.ſ. eo.l.stichus. cū filiabus ecōtra qđ sic lex ista.in fi.ꝛ.ſ. de annuis lega.l.titia.ℌ.g marco vbi satis de hoc dixi ꝛ ad ꝯraria dic qđ locū habet qñ speciale ꝛ generale relinquitur ob eandem cām. Dy. Jbi quicqđ qđ de quantūcunqꝫ. Ja.ibi.gaius seius cōmissarius simpler. Ja.intra fal.ꝛ detracta falcidia que habet locū in alimētis.dy.vt hic patet ꝛ.ſ.ad.l.fal.l.diuus ibi sed de superfluo.i.de relicto restituēdo minus extra cām alimentoꝝ lꝫ gloaliter exponat ꝛ male fm Dy. Jbi pbari nō pōt.ſ. qđ ꝑ cōmissarium peti possit.vere em̄ peti nō pōt vt.ſ.ad trebel.l. lucius.ℌ. meuia. Dy. Jbi fideicōmiſ.l.alimentoꝝ. Dyn. Jbi.qui.l.libertus. Dy. Jbi.acceptrauit.i.frequēter accepit.dy. Jn glos.qđ si hoc ipsum ibi si qs ad declinandū ꝛ.ſ. de rebus eoꝝ qui sub tutela vel cura sunt.l.j.ℌ.j.vbi de hoc dixi ꝛ.C.quando decreto opus nō est.l.penulti.ꝛ ibi in glo.ꝛ mādato.l.si vero non remunerandi.ℌ.j.ar.in ẽxtrariū est.l.ista.ꝛ.ſ. de sol.l.fi. Jacob. ꝛ tunc potest ponere manū ad omnia bona hereditaria vt no.dicta.l. penultima quando decreto opus nō est.de hoc no.in Speculo de instrumentoꝝ editione.ℌ.tunc aliqua.versi. sed an executor vltime voluntatis pōt alienare ꝛ versi.seq. ꝛ plene dixi.C. de episcopis ꝛ clericis.l.nulli.ver.querit etiam. Jac.de are.ꝛ vide qđ no.C.quando decreto opus non est.l.penul.in glo.i. probabiliter dici.ſ.qđ cuius possit illud petere ab herede. Dy.

1 ☞ Weres tenetur subire onus legatario impositum.
2 Officium commissarij an transeat ad heredes.
3 Heredes mariti fm dotis quantitatem debent vxoi alimenta prestare.

1 **Cum vnus** †Onus legatario impositus tenetur heres legatarij subire.hoc dicit Dy. Jbi.de hoc. ℌ.e.l. solent.dixi vel sic cui prelegat ad alimenta deputata non est nud⁹ minister sed cui mandatur alimentorum distributio nudus minister est.ꝛ nullum cōmodum habere debet.Ray.ibi precipientē. i.ante partem capientem non vt simplicem ministrum sed vt legatarium ibi deficientium.scilicet libertoꝝ qui dicat partem deficientium non restituet sed habebit ex causa prelegati ibi ob eam igitur speciem.i.ꝓ pecunia predicta revocanda. Dy.ibi. nec vtilis dabitur.scilicet actio coheredibus aduersus istos ad cōmunicandum pecuniam quam percepit. Dy. Jbi diuersa cā est eius ꝛ in iure ꝛ in facto.hic enim sic dixit volo a talibus heredibus meis libertis alimenta prestari quorum distributionē tibi cōmitto ibi diuisio non prestatur vt in precedenti casu ray. Et dic mandatur tanꝙ ministro non tanꝙ legatario.dy. Jbi nam ea res.i.diuisio alimentoꝝ de qua dictum est.ℌ.ꝓori. dy. Jbi momentaneā curam quia tacita ꝛ in momento expedit̃ distributio seu diuisio alimentoꝝ. Dy. Jbi prebendoꝝ. puta sic dixit talis heres prestet alimenta libertis perceptis a coheredibus suis centū vt in ꝓio casu. Ja.ꝛ dic necessitas.ſim posita tanꝙ legatario de qua dictum est in princ.ibi oneribus menstruis.quando alimēta sunt relicta ad tempus incertū. ar. ℌ.de liberis agnoscendis.l.fi.sed annua vt sequit quando ppetua vel ad tēpus certum ar.C.de epi.ꝛ cle.l.ſi quis ad declinandā.hoc no. Ja.de are.d.l.fi.de liberis agnoscendis ibi atqꝫ an nuis:ꝛ sic nō astrigitur cura momentanea. Dyn. Jbi astringit hoc est dicere repellit eos qui revocare volunt dictā pecuniam vnde nō solum patiunt̃ damnū sed etiam verecūdiā quia nō audiūtur.Ray.in gl.onere enim finito in fi.sed cōtra.ſ. de adime. legat.l.alūne.ℌ. ab heredibus.ſz ibi onus impositum erat finalis causa relicti hic impulsiua qđ in dubio presumit vt.ſ. de donat.l.ꝫ.ꝛ ibi not.de vsufruct.lega.l.generali.ℌ. duas filias.preterea hic onus aliquo tempore ceperat ibi nullo inter que multum refert:patet.ℌ.de le.ꝙ.l.ſi quis titio in principio et.l.ſi a filio.ꝛ.l.codicillis.in principio ꝛ ibi plene ibi ad perceptionem.i. ad aliud legatum.dy. Jbi haberet heres cui prelegata erat pecunia ꝛ onus alimentoꝝ impositum. Dy. Jbi domū vnius heredis ad hoc.ſ.de fideicō.liber.l.non ſtm.ℌ.cui per fideicommiſſum.ℌ.de cura.furioſi.l.cuⁱ⁹ bonis.ꝛ mā.l.mādato.ℌ. distrahendoꝝ. Qld.ꝛ sumit ar.ex.l.ista qđ iuramēto fidelitatis prestandū sit oibus filiis dñi ꝑ vasallū q prestare teneāt vt in vsib⁹ feudoꝝ de ꝓhibi.feu.alie.ꝑ Federicum.l. imperialem.ℌ. ꝓterea.ꝛ p hoc.ℌ.de vsufr.l.ſi cuⁱ⁹.ℌ.fi.ꝛ ℣. sed si plures.ꝛ ibi in gl. vsufr. quēadmodū ea.ſi vsuf.ℌ.fi.vel dic qđ vni prestet̃ nolle omnino ſz si nō cōsentiūt tūc oibus ar.ſ. de operis no.nun.l.ſtipul.tio.ℌ. ſitum.de serui.l.vic.ꝛ fa.ber.l.heredes.ℌ.an ea. Dy.ꝛ qđ vni tm̄ prestare teneāt facit de opis no.nū.l.de pupillo.ℌ.ſi pluriuz.ibi de hoc dixi.ꝛ ꝑ hoc de exercito.l.ne in plures.videt expressim dicta.l.imperialē.ℌ.ꝓterea ducatus. Et de hoc nor.ſi de feudo cōtrouersia fuerit.c.oēs filii:ꝛ de feudo hoc etiā dixi.ſ.de ℣.ob. l.ū.ℌ.ex his.vbi de hoc in glo.ꝛ per cōsequens in ſi.Op.ꝛ videt

2 †qđ officiū cōmissarij nō transit ad heredes vt.ℌ.de tute.l.ante penu.vbi de hoc.ꝛ de cura.furioſi.l.cuius bonis:que sunt argu. contraria.ſz quidā dicūt aut hoc officiū cōmittit vni ex heredibus ꝛ transit vt hic:aut extraneo ꝛ non transit vt in contrariis ſz non video rōnē huius differētie.ꝑ qua teneo cuz dy.qđ ꝫ nō fuit electus vt simplex minister siue cōmissarius sed vt legatarius vt no.ꝑ dyn.ſ.j.l.alimenta.ꝛ dixi.ſ.e.l.a filio. Oldr.de hoc plene notaui.C.de epi.ꝛ cle.l.nulli ver.cōsuent ẽrt ad istud officiū ꝛ in speculo de instrumentoꝝ editione.ℌ.nūc aliqua.versi. sed si vnus erat tantū.ꝛ ver.insuper querēdū est.sed ꝙ non trāseat est casus extra de testamētis.c.religiosus.c.j.li.vi.ꝛ ibi not. in glo.i.familiā ibi de bono genere.ꝑ hoc.C.de veteri iure enu. l.ū.circa medium.ℌ.que omnia.vbi de hoc dixi.

Verbis. Citra fuerit heres in mora vel non ſi in vsuris sic hoc dicit.dyn. Jbi manumisso.id est manumittendo.dyn. Jbi in morā.scilicet cōmunem qđ no.fuit interpellatum.dyn. Jbi oportet.i.vtruz fuerit in mora vel non. Dy. Jn fi.ſ.principalibus.dyn. Jn glo.prima in fi.ꝛ facit.l.eo. l.libertis.ℌ.dyn. Jn glo.ſcđa in fi.ꝛ de annuis legatis.seruus.ꝛ de cōditio ꝛ demonstrationibus.l.ſi cui. Dy.item allegat iste. ℌ.ad questionem si testator relinquit vxoi aliquid annuz donec honeste vixerit sine viro ꝛ ipsa vixit honeste.ꝛ.annis deinde transiuit ad scđa vota qđ possit petere legatum ꝓ.ꝛ.annis preteritis quibus honeste vixerit ꝛ ꝓ hac.ſ.e.l.libertis.ℌ.manumissis.in contrarium facit.ℌ.de ꝓcu.l.ꝓcula.sed respōde vt no.in glo.dicti.ℌ.manumiſ. Dy.

Alimentis. Iste casus non est alibi ibi ꝓ modo. †i.quantitate. Dy.in fi.oportebit enim ex hereditate ali.vt.ℌ.vbi pu.educari debeant.l.qui filium. dy. licet Ray.dicit casum illum alibi non reperiri ꝛ tene lecturam.

3 h.ꝛ facit†quod heredes mariti qui tenentur prestare alimenta vxoi vt.C.de rei vxoꝛia acti.l.j.ℌ.exactio.teneantur ea pstare fm quantitatem dotis quod est notandum:ꝛ vide in speculo qui filij sint legi.ver.in summa ꝛ ad id quod dicit de etate facit,ſ.eo.l.alimenta.ℌ.basilice.

1 ☞ Damnatus in metallum admitti potest ad legatum.

1 **Scui** †Damnatus in metallū capit legatum hoc dicit.dicit ꝛ concoꝛ.ſ.de cessio.bonoꝝ.l.qui bonis.ꝛ vide quod notaui.C.de hered.instit.l.alimen.ℌ.ecutio etiam sententie nō fit in stipendijs nisi in subsidijs.C.de executione rei iudicate.l. stipendia.ꝛ damnato vel excōmunicato non sunt alimenta de neganda.xlij.di.quiescamus ꝛ.ꝫ.q.iij.c.qñ multos ꝛ extra de app.pastoralis in fi.ꝛ ibi in glo.ꝛ vide ad hanc materiaꝫ quod no.ℌ.de arbitris.l.nō distinguemus.ℌ.ſatisdatio.item patri exuli ꝛ capto ab hostibus alimēta.in auſ.de incestis nup.ℌ. ſi vero contigerit.col.ij.item damnatus in metallum dicitur simpliciter possideri in auſ.de nup.ℌ.quod autem prius ex legum ibi precedentium quibus fuit in pena metalli.dy.ꝛ quod dicit sequentium.ſ.post restitutionem.dyn. Jn glos.in fi.vel dic quod ibi cessauit causa finalis hic non:quia nec durante pena erat in ea causa qđ alimenta relinqui nō possent ꝛ debent vt.ſ.de his que ꝓ non scriptis habent̃.l.sed in metallum ꝛ dictum est.ℌ. cū ergo hic non cesset cā relicti nec relictū cessare dꝫ in cōtrario cessat vero cā prescriptionis stipendioꝝ ideo ꝛc.Dy.

Eius. Si testator legat libertis suis certā quantitatem nomine alimentoꝝ secundo obligat predia ex quoꝝ reditu vult alimēta prestari:nō ob.hoc legatū alimētoꝝ videt̃ esse relictū ad fructus predioꝝ ex quoꝝ reditu vult alimenta prestari .h. d. Dy. Jbi quantitas in testamento determinata.dy. Jbi ꝛ si qñ.i.ſi aliquo tpe.dy. Jbi qz postea.i.posterioze pte testamenti Dy.in glo.h modus circa fi.ibi integra ꝛ nō differēda in sequēte annū.dyn. Jn glo.vlti.ibi plus ꝙ natū erit .ꝓpterea hic erat annū relictū vt.e.ti.ex eo ꝛ de annuis legatis.l.legatum.ℌ.vini. ꝛ no.d.l.cū certus.dy.ꝛ facit cōtra id qđ ibi dixit ista.l.

1 ☞ Legatū ab vno legatario cū suo onere transfert̃ in alium.
2 Vxoꝛ cui legata sunt alimēta donec cū herede morabit̃ si heredis culpa nō moꝛatur nihilominus consequetur.

1 **Titio scio.** †Legatum ab vno legatario in aliū transfert̃ cū eodem onere nisi post fuerit sibi aliud impositum.h.d. Dy. in fi.sed ibi fiebat translatio in eandem personā hic in diuersam vnde ne ibi nihil operetur serui legatum operetur exonerationem oneris iniuncti sed hic in alium ꝛ sic cum onere fit trāslatio. Dy.ꝛ Jaco.de bel.

Imperator. Si testator relinquat alimenta liberis quādiu moꝛentur cum filio suo ni hilominus habent alimenta liberti ibi si ab eo discedant cum ipsis libertis ipse filius iure seruitutis vtatur.h.d. Dy. Et hec verba sunt.C.de leg.l.j. Et dic vt ibi plene not.ꝛ dixit ibi perpetuo.i.donec viuant liberti alimentati. Dy. sic exponitur perpetuo.i.donec.ℌ.ꝓo socijs.l.ū.ibi idem consultus.i.interrogat⁹

2 imperator. Et facit iste versi.† si testator reliquit vxoi alimenta donec cū heredibus moꝛaretur ꝛ heredes sint molesti vxoi vel inhoneste vite ꝛ ex hoc nō vult moꝛari cum eis qđ nihilominus habere debeat alimenta.de hoc in speculo qui filij sint legi.ℌ.j.ver.quid si dixit in testamento.itē facit ad aliam questionem maritus teneret̃ alere vxoꝛem cū eo cohabitantem siue habeat dotē siue nō vt.ℌ.solu.matri.l.ſi cum dotem.ℌ.ſi maritus ꝛ.C.de neg.gest.l.quā in vxoꝛe.pone qđ maritus est eidē multū infestus ita quod cū eo nō pōt cōmode habitare nunqd ſi recedat ab eo habebit nihilominus alimenta.iste ver.est arg.quod sic. Dy.de hoc no.in.C.de his qui ad eccle.cōfugiunt.l.pe.in fi. ꝛ ꝓ hoc.ſ.de conditionibus ꝛ demonstratio.l.pater.ℌ.socrus.ꝛ ℌ.ſi.ꝑ socijs.l.ſi ex conuentione.de le.ū.l.titia.ℌ.ſi ea.de cōdi.et demon.l.ſi quesita,ꝛ.ℌ.de annuis leg.l.meuia.ℌ.fi.

1 ☞ Instrumenta a tabellione cum imbreuiaturis confecta eo mortuo cōm eius consuetudinem sunt explicanda.
2 Seruitus predialis cum persona finitur.

Mela ait. Et male. Dy. Jbi reliquat̃ simpliciter certū vel incertū tēpus non determinando. Dy. Ubi velit reling.i.velit interpretari relictum esse. Dy. Jbi varie qꝫ tpe testamenti minus tpe mortis plus vel cōtra. Dy. Jbi nouissima fuit.i.vltima vt.C.de cadu.tollē.l.j.ℌ.in nouissimo. ¶ † Et facit ad questionē si tabellio ꝓfecit imbreuiaturas ꝛ apposuit ꝛc.sicut cōsuetudinis:qđ seruet illa qua seruabat tpe mortis vt hic. Dy. Qđ credo verū quo ad instrumenta confecta tpe illius vltime ꝙsuetudinis quo ad alia credere seruari illā consuetudinē qua seruabat tēpore quo ipsa instrumēta cōfecit. Qld.ꝛ ꝑ hoc būfacit.C.de vsu.l.de vsuris. Et de testamentis.l.iubemus.ꝛ de legibus.l.leges ꝛ cōstituciones.ꝛ sic no.in alimentis ꝓstandis attēdi cōsuetudinē testatoris tpe mortis.sed qđ si testator dicat lego tales fructus fundi mei nūquid legatarius habebit ꝑ vno anno?rantū dic qđ nō sed toto tpe vite sue ac si eidē vsufru.relinquiret vt.ℌ.de vsuf.l.defuncta.ℌ.vlti.ꝛ ibi in gl.qđ est notādū.

Quidaz libertis. Jbi vt.i.licut. Dy. Jbi cōsuluerat de fideicommisso, laque vtrum esset vtile ꝛ quis esset eius effectus. Dy. Jbi res agi.i.ꝗstio predicta tractari:ꝛ sic res ponit̃ ꝓ questione alibi ponit̃ ꝓ cā vt.C.de eden.l.is apud quem.vbi de hoc.ꝛ vide in alphabeto dictione rei appellatio.ibi vt sic fideicommisso aque Dy. Jbi quāto quis.ſ.fideicōmissarius. Dy.ꝛ facit.ℌ.e.l.j.ibi nec videri mō tūdet tacite obiectioni.nā hauſtus aq̃ de fui natura est ꝑdialis ergo cū nō habeat vicinū prediū nō videt̃ posse ꝙstitui. Dy. Jbi q̃ in seruitute ꝑdi.i.seruitute hauſtus aque

2 q̃ sui natura est ꝑdialis. Dy. Jbi nō possessori.i.non dño. Dy. Jbi seruit⁹ psone.i.seruitus †ꝑdialis q̃ aliqñ cū ꝑsona finit̃ vt qz contēplatione psone relinquit. dy. Jbi inutiliter relinquitur qđ sit seruitus predialis sed personalis. Dy. Jbi vtēdi.nam ista oia cū persona finiunt̃ ꝛ ideo est ius quoddā personale ꝛ cū ꝑsona finiendū cū contēplatiōe persone relinquat̃. Dy. Jn fi.q.d. non predio ꝛ ideo est quoddam ius persone qđ cum persona finitur ꝛ non seruitus predialis. Dy. Jn glo.ſ.aliqñ ibi fm ꝛ ꝓ rogerio est qz nomen assumere dꝫ ab eo cui debet̃ vt.ℌ.de seruit. vrb.predi.i.j.item quia mutat naturam sua ergo ꝛ nomē. dy.et hanc approbat ℙe.ꝛ de hoc no.ℌ.de vsufru.l.ſi quis binas.C. de vsufru.super rubrica ꝛ m.l.pecozis in glo.allegata ꝛ.ℌ.de le. j.l.apud iul.ℌ.ſi quis.in glo.scilicet seruitutes ibi vel vt non hec vera. dyn. Jn glo.vltima in fi.sed ius debitum actione perso-

nali. Dyn.

1 ☞ Mulier potest esse executrix vltime voluntatis.
2 Libaria libertis a testatore legata non debentur ꝓ tempore quo viuus non pstabat.
3 Testator si libertis legat que ipse viuus pstabat alimenta omnibus erunt debita.

Filio. Si legatarius agnoscat legatū dꝫ agnoscere onus legatario adiectum item ꝛ heres legatarij.h.d. Dy. Jbi reliquerat que apud eaz remanere debebat. Dy. Jbi his verbis repete relic-

1 rat. Dy. facit.l.ista †qđ mulier possit esse cōmissaria seu executrix vltime voluntatis ꝛ ꝑ hoc clare.ſ. de alimē.legatis.l.filio. ℌ.mater.de hoc plene dixi.C.de episco.ꝛ cleri.l.nulli.versi.idem dicunt de muliere.ꝛ per Speculatoꝛem de instrumentoꝝ editione.ℌ.nunc aliqua versi.quid de muliere ꝛ per Joan.and.extra de testamentis.c.religiosus idem est arg.quod officium cōmissarij seu executoris transeat ad heredem ꝛ quod heres commissarij possit cogi distribuere ꝛ exequi quod tenebatur ille cuius est heres.de hoc dixi.ℌ.e.l.cum vnus.ꝛ.ſ.e.l.alimenta ꝛ pōt esse verū quando cōmissarius non fuit simplex minister sed sen fit cōmodū a defuncto alias cōtra vt.ℌ.de tute.l.tutela.ꝛ de cura.furioſi.l.cuius bonis. Ja.

2 **Si testator.** †Legat libertis cibaria que viuus pstabat nō debent eis ꝓ eo tempore quo viuus nō pstabat.h.d.ibi ꝛ his.ſ.mancipus. Dy. Jbi sem per.i.omni anno. Dy. Jbi delegata.i.missa. Dy. Jbi exponit ℌ.de fun.instructo.l.prędia.ℌ.attini.ibi claudius ꝑdicta cōsuetudines ꝛ distinguēs. Dy. Jbi vbanū qđ pōt presumi ſi his indigebat in vbano ministerio concubina vt.ℌ.de vsu ꝛ habi.l.plenū.ℌ.equitū. Ja. Jbi transferant̃.i.transferri voluit testatoꝛ ꝑ cōcubinā de ministerio rustico ad vbanā. Oldra.ibi debebunt ꝑ toto anno. dy. Jn glo.i.ibi medicinā.est quedā villa comitatus bon.i qua vadūt rustici ad flagellādū frumētū ad mercedē in glo.ab hac ibi pluralē numerū hec expositio non placet quia translatio cōcubine nō dꝫ nocere heredib⁹. Oldra.ꝛ hec gl.pcutauit post dictionem ab his sed potes punctuare ante ꝛ construere hoc verbum ad his cū verbo debebuntur ꝛ dices ab his ſ.ab heredibus testatoris. Oldra.ibi debeantur cū testatoꝛ solitus erat omni tempore prestare ipsis alimenta. Dy.

3 **Titia.** † Si testator legat alimenta libertis que ipse viuus pstabat tñ oibus alimēta debenṫ.h.d.dyn⁹. Jbi quo viua ex hoc oriꝫ dubitatio.videbant̃ em̄ hec verba stringere ꝓcedēs vniuersale legatū vt.ℌ.de leg.iū.l.ea tamē adiectio.sed rñde qđ ibi verba sequētia erāt apta restringere ꝓcedēs legatū hic aūt nō qz ꝑdicta ꝛba q̃ viua ꝛc.referunt̃ ad alimenta seu cibaria ꝛ vestiariū tm̄ ꝛ illa bñ restringunt vt debeāt̃ solū que viua prestabat nō autē referunt̃ ad ꝑsonas liberto rū ꝛ ideo nō possunt restringere legatū ꝓcedēs vniuersale personarū libertoꝝ ad quas nō refert̃ qn omnibus libertis alimēta debeant̃ tñ legata alimentoꝝ bene limitāt ꝛ restringūt vt ea tantū debeant̃ que viua prestabat quibuscūq omnibus liberti omnibus tamē libertis talia alimēta debebunt̃. dy. Jbi qui rationib⁹ no.hic qđ recurrit ad rōnes sue ad priuatā scripturā vt sciat̃ quantū expensum est ꝛ quib⁹ libertis.ꝑ hoc.j.l.pri. ℌ.j.ꝛ.ℌ.de neg.gest.l.nescimus. Ja.de hoc plene dixi.C.de probatio.l.rationes in fi.non ob.j.l.pri.ℌ.j.in fi.vt ibi dicā in glos. scilicet heres in fin.ſo.bene restringit alimenta ad que refertur sed non personas libertoꝝ ad quas nō refertur dixi in expositione textus ꝛ ꝓ hoc.j.titu.ꝓori.l.ſi quis:ꝛ quod ibi notat. dyn. Uel fm Jaco.de bel.ſol.vt in qualibet earum no.ꝛ.ℌ.hac eadem glo.dicitur.scilicet quod hic precessit signum vni uersale collectiuum scilicet omnib⁹. Jaco.

1 ☞ Officium commissarij transmittitur ad heredem.
2 Officium personale non transit ad heredem.
3 Clausula generalis non trahitur ad ſpecialiter prouisa.

Alimenta. Jbi debeat.ſ.donec viuit. dyn. Jn glo.ſecunda in fi.ꝛ sic est argumē.quod † officium commissarij seu executoris vltime voluntatis transeat ad heredē ad idem.ℌ.l.prozi.versi.idem queſit.vbi de hoc dixi ꝛ.l.cum vnus in princ.vbi etiam di zi:ꝛ de leg.ſ.l.cum ita leg.ℌ.j.sed argu.contra.ℌ.de cura.furioſi.l.cuius bonis.ꝛ de tutel.l. antepenultima.ꝛ ibi not.ꝛ dixi ꝛ ad contraria omnia iura potes dicere quod non transit vt officium quia personale est sed vt quelibet personalis obligatio.dynus ac si dicat.dyn.quod si non est nudus minister sed cōmodum sentit ex voluntate defuncti quod tunc ad oꝛ

Universidad de Deusto
Biblioteca

ficium cõmissarie est personaliter obligatus propter cõmodum quod recipit a defuncto z talis obligatio personalis bene transit in heredem z ita loquuntur. ll. ad hoc allegate. si autẽ est nudus minister nullum cõmodum sentiens a defuncto z si nulla personali obligatione astrictus est nisi ratione officij tunc tale officium est personale z non transit ad heredem sed cum persona finitur: z ita loquitur alia iura ad hoc adducta z pro hac sol. bene facit. ff. e. l. pecunie.

Litis. Appellatione liberti continetur libertus liberti propter consuetudinem testatoris hoc dicit Dyn. ibi publice. i. ad publicum. Dy. Ibi. vina testatrix. Dyn. Ibi nihilominus ls nõ esset de numero libertorũ testatricis sed paterni liberti libertus. Dy. In glo. vltima ibi pater. ff. i. sed illa videt cõtra sed dic quod hic ideo debentur alimenta quod nõ libertus liberti paterni continetur appellatione libertorũ sed quia ex consuetudine testatricis viuentis presumitur voluntas moriẽtis. vt. ff. de vsufru. l. damnas esto. ff. j.

3 **Basilice.** †Generalis clausula non extenditur ad ea de hoc vide qs dixi. ff. de ver. obl. l. doli clausula z pro hoc. ff. de vul. z pu. sub. l. coheredi. ff. q patrẽ. vel dic clarius si legatũ speciale z generale ob eadẽ cãm relinquit nõ prticipat generali is cui specialiter est, puisum ibi restituerentur. l. ipsa. c. dyn. Ibi et alio capite. i. in alia parte testamenti. Dy. Ibi. hoc quoq; legãta legatũ. dyn. opp. de. l. qui marco. ff. de annuis lega. alias est. ff. sub. l. titia z dic vt ibi plene dixi. itẽ op. de. l. libertis in prin. ff. e. sed dic qs ibi fuerũt verba vniuersalia p signũ vniuersale omnibus hic indefinite inter q z alia est differentia vt prz. ff. 8 leg. iij. l. quesitũ. ff. illud. z. l. heres meus. ff. due statue. Ja. z dixi plene de le. ff. si plurib⁹ vel die vt. d. l. libertis. dicã. Itẽ nõ ob. ff. de rebus du. l. ff. vt ibi no. Ytes nõ ob. C. de pigno. l. iij. qi ibi generale erat de iure cõmuni hic de iure speciali. Item z ibi speciale quo ad quid derogat generali vt ibi patet. Old. dic vt ibi dixi.

Qui societatem. Ibi petere possunt ab heredibus mariti. Dy. In glos. do lego hic cõmuniter habetur in textu. dy. z iste est pulcher casus z notabilis.

1 Legatum alimentorũ relinqui potest non capaci.
2 Fratres minores qui nil proprij habere debent an possint iudicis officiũ ad obtinenda sibi relicta.

a Seruos. a Adde ang. 1 no. hũc rex. allegantẽ in re pe. l. eadẽ quã 2 C. de fideic.

Seruos. a †Nõ capaci põt alimẽtorũ legatũ relinq. h. d. ibi tẽpli edificãdi. dy. In glo. vlti. ibi de annuis le. l. si quis posthumus. debet dicere seruꝰ post. dy. Jn. e. gl. in fi. z sunt ꝑdicte ill. et ista in ar. † qs relicta religiosis qui possunt habere ꝓprius sicut fratres minores p. c. exiui de paradiso. in clemẽtinis de ẽb. sig. valeant z peti possint officio iudicis licet nõ iure acti. quod verũ est in distinctione in legato alimentorũ vt hac. l. cũ concor. in alio legato videt distinguẽdũ vtrũ testator sciebat vitium non capacitatis an ignorabat p ea que nõ. ff. de lega. j. l. apud iul. ff. fi. z. l. se. z vide qs no. in Speculo de statu monachorũ. ff j. ver. tertio queritur. z ff. iij. z qs plenissime dixi. C. de sacrosan. eccl. aur. ingressi. ff. itẽ cõsueuit queri quid erit de bonis ingredienti mum. item no. ex textu z gl. q incipit z sic serui qs heres põt amittere dominũ rei legate licet legatario nõ queratur. z rarũ no. j. de regu. iur. l. id pbatur. z facit ad materiã. l. a titio. ff. de furtis. facit etiã hec. l. q legatũ alimẽtorum valeat in psona bannitorũ z ꝓ hoc de capitis dimi. l. legatum.

1 Legatum speciale alimẽtorũ tollitur per generale.
2 Petere potest qs in libello q is qui ei annuatiz aliqd debet cõdemnetur vt in fururum ꝓester.
3 Diminutio in testamento relictorum facta in codicillis nõ pertinet ad alimenta in testamento relicto.
4 Sarcophagus quid sit z vnde dicatur.

Libertis. †Per generale legatum in cã alimẽtorũ vl recessum a spali in eadẽ cã relicto. h. d. z dicit Pe. qs h testator multiplicare voluit z ideo liberti nõ habebũt nisi ex vltimo mum legatũ alimẽtorũ nõ est reiterabile. vt. ff. de vsufru. l. dõs. ff. j. z sic siue preced at gñale z sequit speciale siue ecõtra nõ debẽt nisi se mel fm ipsũ Pe. sed p hec nõ rñdet ad. ff. basilice. ff. e. l. alimenta. vbi speciale derogat de gñali at hic ecõtra vñ teneas cũ dy. le. f. omnibus ibi indefinitũ z hec solu. est ex presse. f. e. l. stichus. in prin. dic ergo qs hic in diuersis voluntatibus erat relictũ ibi in eadẽ. dy. sed q est nõ dic q nõ est verisimile qs in eadem voluntate voluerit se corrigere sed in diuersis sic ar. ff. de condi. z demon. l. nãm ad ea. z qs ibi no. tho. vlterius ꝓ an si vni primo in vna voluntate specie in alia alteri gen⁹ an videar ademisse specie primo legatam. z est hic ar. cõtra. ff. de lega. iij. l. vxores. ff. codicillis. vbi primo specie in codicillis vni. scõo genus in epistola legaute alij z cũ generi z specie derogãt. dy. hanc probat nec ob. hec ler. qz hic loquit qñ eidẽ speciale gñale fuit relictum aliud qñ vni gñale alteri spãle vt in qstione nr̃a supponit z prz dicto. ff. codicillis vbi de hoc dixi z plenius. ff. de fundo instructo. l. quesitũ. ff. penul. z de regu. iur. in toto z p Dy. e. ti. c. generi. lib. vj. ibi leguerat z sic erat speciale legatum z habito respectu ad id qs sequit. Dy. Ibi z ex codicillis liberis testamento manumissis in quibus erãt alimenta relicta. Dy. Ibi.

Manumissis. Testamento. Ibi si cũ matre eadẽqz filia testatoris herede. Oldr. Ibi dedit filius. Oldra. vel pater primus test atoꝛ. Dy. Ibi cessarẽt. i. heredẽ nõ interpellarẽt. Dy. Ibi sed z filia socꝛ filij primi testatoris. Oldra. Ibi quã futuri ar. † qs qs in libello possit petere qs ille q ei annuatiz aliqd dꝫ cõdẽnẽt vt ꝓestet in futurũ. ꝓ hoc. C. de fideicõ. l. i. z ibi de hoc vt no. de indiciis. l. nõ quẽ admodũ. Ja. In glo. vt qz steterũt in fi. e ideo facilꝫ vl ibi preteritorũ remissio quã hic. Dy. z socꝛ. ad. ff. e. l. cũ vnus. ff. verbis. itẽ facit iste. ff. qs existentia cõditionis cõstituat quẽ in mora sine alia interpellatione sicut existentia diei in. l. magnã z ꝓ hoc. ff. de vsu. l. eufetio. in contrarium quia existentia conditionis purificat obli. ff. qui potio. in pign. ha. l. potior. sed in pura obligatione opus est interpellatione vt. ff. si certũ peta. l. quod te sed quod existentia conditionis z obligatio pura nõ equiparatur facit. ff. ad sil. l. i. ff. serui. z. C. de fideicõmiss. liber. l. iij. de ista questione vide qs no. z dixi. ff. de verbo. ob. l. ita stipulatus.

Ab heredibus. Ibi conseuto per additionem hereditatis factam ab vno de heredibus scriptis. arg. ff. de ma. te. l. testamẽto. Dy. Ibi statim mortuo seto. Dy. Ibi placet comparandum ergo determinata est prima questio. ff. q comparanda sit. Dy. Ibi tempus cessisset. i. quo seius peruenisset ad. xxv. annum si vixisset. Dy. In glo. vt ad heredem in fi. huius glo. respicit ius nouum vel si respiciat antiquum ponit veram opi. quod etiam iure antiquo legatarij habebãt tacitã hypothecam vt dixi. ff. vt in posse. leg. l. is cui. ff. posth̃ in glo. imo videtur ibi de leg. i. l. si cui. nã in contrarijs adiecit vt conditionem hic vt simplicem dilationem. in dubio autem presumo conditionem arg. ff. de leg. i. l. si quis a filio circa prin. z dicta. l. ff. ita scriptũ. de manumissis testamẽtis. Dy. vel in contrarijs illa verba cõditionis respiciunt personã legatarij. hic heredis. Ray. sed verior est sol. glos.

Posthumus. Casus pulcher z prima facie rũde retur contrarium sed fauor est alimentorum. †diminutio relictorũ in testamento facta in codicillis non pertinet ad alimenta in testamento relicta nec ad legata in codicillis vel tabulis pupillaribus relicta. h. d. z concor. ff. de annuis leg. l. titia in princi. ibi patre z matre repete instituto. Dy. Ibi pero ab his legatarijs vel fideicommissarijs. Dy. Ibi pupillari substitutione impuberi filie iam nate. dyn. vel dic posthumus ibi libertas dedit. i. dandas reliquit a substitutis pupillor. Dy. Ibi eo amplius. l. vltra id quod erat in testamẽto relictũ. Dy. Ibi in numero z dic. in pecunia numerata. Dy. Ibi dari voluit ab eis pupillariter substitutis z sic in tabulis pupillaribus legatum relictum in testamento libertis impuberibus duplicaunt preter legatum alimentorꝫ ibi de restituẽda. l. retinẽda. vel dic restituẽda a legatarijs. Dy. Ibi non videri z hoc propter verba testatoris si quid in testamento ꝛc. Dy. Ibi deducta tertia que erat filio prestanda. Dy. Ibi legatorũ illis libertis impuberibus relictorum. Dy. Ibi computari debeat pupillari substitutione effectum habente. dy. Ibi quibus codicillis. dy. Ibi legatorum relictorum in testamento. dy. Ibi integrum alterũ rantum. dy. Ibi deberi integrũ ergo duplicatiũ nõ aũt due partes tñ. dy. duas ergo qstiones determinat in hac litera integrũ deberi. ff. substitutis vtrũ debeantur integra. ff. mi lia diminutione facta ꝓpter diminutionẽ priorum decem z respondet qs sic. itẽ vtrũ ex illis sctis deces deducat tertia, pãda filie z rñdet qs nõ. Oldr. in glo. z sic alimenta no. glo. istã qs legatũ annuũ presumit ad alimenta relictũ z ad hoc. ff. e. l. stichus in tertia glo. in glo. alis esũ ibi lex. ff. j. imo filius etiã olim adire poterat ante aperturã testamẽti vt ibi prz z vide qs nor. ff. de bonorũ pos. l. in bonoꝛ. in ea. glo. in fi. alis esset testamẽtũ inutile z sic nõ deberentur legata iure istꝰ rupto testõ. ff. de liberis z posthumis. l. inter cetera bonorum in gl. vlti. in fi. duas ex predictis questionibus soluit in litera dum dicit respõdi integrũ ꝛc. aliam soluit ibi rñdi non videri ꝛc. vbi dicitur qs relicta in testamento diminuunt̃ ꝓter legatũ alimẽtorꝫ eoꝝ fauoꝛe. In

alijs

aliis duabus ꝙstionibus. ff. de relictis in codicillis i tabulis pupillaribus que nõ diminuunt̃ est ratio qz testatoꝛ dixit qõd fieret diminutio relictorũ in testamento z sic nõ refertur nec ponit gitur ad legata in codicillis vel in tabulis pupillaribus.

4 **Cibaria.** Ibi ad sarcophagum sepulchrum Dy. †. z dicit a sarcos qõ est caro. z phagein qõ est comedere quod ibi caro hominis a vermibus comeditur z cõsumit. ita no. ff. de religiosis z sumptibus funerum. l. funeris sumptus. vbi est aliud vocabulum vnde in epitaphio poetũ super sepultura dicitur scriptum. Hoc in sarcophago iacet ecce boetius an. ibi. quotannis. i. singulis annis. ibi ad. heredes accesserit z sic videt quod heredes possint licentiam concedere quod ab ipso recedat quod est notandũ. Ja. z nihilominus legatus percipiant z pro hoc facit glo. vlti. z. j. l. priori.

Testamento. Qui abest ad tempus ab esse nõ videt. h. dicit ibi accepserat. l. anteq̃ abesse cepisset. dy. Ibi non acceperit z sic nõ videbanꝫ debere vt. ff. e. l. mela. ff. sed si alimẽta. ibi cur nõ. l. debeanꝫ subaudi nõ video qz aberat ad tempus vnde abesse non videbat vt dixi in summario z no. nonuz modũ rñdendi quẽ sepe scenola facit vt dixi. ff. de fundo instructo. l. fete. ff. predia. itẽ allegat hec ler qz clericꝰ absens de licentia episcopi vel capituli debeat habere quotidianas distributiones. ꝓ hoc. ff. e. l. filio. ff. j. ff. ꝓt. l. C. de ꝓbt. sacro. script. j. hac. l. ff. ii. ff. z de hoc vide ꝓ arch. de cleri. nõ resi. c. j. lib. vj.

1 Legatum speciale derogat generali.
2 Legato finito finitur onus ei adiunctum.

1 **Stichus nutricis.** † Speciale legatũ gñali derogat. h. d. dy. Vel clariꝰ cui specialiter legat ad alimẽta ad aliud generale legatũ alimentorũ nõ admittitur. h. d. Et dic vt dixi plene. ff. de annuis legatis. l. qui marco alias est. ff. sub. l. titia. Oldra. ibi dari volo ꝓ alimentis. Dyn. Ibi interpositas nominibus quorundã aliorũ legatariorũ quibus aliqua alia legata relinquit lꝫ glo. aliter exponat ibi prestabat. i. leguit. Dy. Ibi alio capite. i. alia parte testamenti. Dy. Ibi ꝑter suũ legatum. i. ibi specialiter relictũ dy. Ibi percipere possit ex gñali legato alimentorũ. dy. Ibi q ei. f. reipn. Dyn. ibi his quoq; cõtubernalibus z liberis eius. dy. In glos. f. leguit eidem stycho. imo libertis ꝓturbernalibꝰ alias nulla dubitatio esset cũ idẽ in speciali legato qs in generali. Oldra. in glo. quando illi decem ibi. l. qui marco. quia hic vtrũq; ob eandẽ causam ibi vero simpliciter vtrũq; vel ob diuersas causas vt ibi plene dixi in glo. cũ alias in fin. imo dic q cũ hic separauerat stichum ab aliꝭ libertis nõ videt velle qs ei debeatur legatum a republica q̃ tenet eis ꝑstare quod remouet hec lex fauore alimentorꝫ z vltime voluntatis. tho. vel dic quod eo ipso quod leguit eos pater videt eis dedisse libertatem vnde non debent habere alimenta sicut ceteri liberti: vel dic q leges cõtrarie loquuntur in his qui certant de lucro quibus minus fauetur.

2 **Titia.** †Finito legato finitur onus legato adiunctum hoc dicit Dy. Ibi heres ad quẽ redit vsufr. consolidatus cũ ꝓprietate. dy. Ibi finito vsufru. ꝑstari solito. nam tunc prestabitur non simpliciter sed cũ determinatione q̃ sequitur. dy. In glo. videt ibi. l. titia vbi est idem ter. qui z hic. Old.

Mater. Ibi paruisset qz steit cuz filio ꝙdiu vixit. Et vide quod no. z dixi. C. de legatis. j. l. diuersis in glo. j. in fi. imo est contra sed dic vt ibi no.

a **Cui alimenta.** a Ibi an omnia. ff. cũ nõ constat de voluntate testatoris. dy. Ibi modus. i. quantitas. Dy. Ibi charitate subaudi z dignitate vt. ff. de vsuf. l. fꝫ z si quid ꝙ. m accipiorũ. z vide qs no. in Speculo q filij sint legitimi. tit. ff. ff. z in summa. z ver. se. in glo. alis falte re ibi cũ vnus in prin. z ff. fi. op. qs nihil operet delignatio rei vt. ff. l. lucius. sed primo ibi simpliciter reliquerat arg. ff. de le. j. l. quidã. vel ibi quantitatem nõ exꝑessit fꝫ rẽ ex cuiꝰ reditibꝰ deberet prestari. Dy. in eadem glo. in fi. sed ibi de qualitate hic vero de quantitate renocabat in dubiũ. Dy. vel lo. ibi. vt no. z de le. j. l. si seruꝰ pluriũ. ff. fi. Jac.

Qui fratris. Cimeas illis libertis quibus tenebatur alimenta prestare z dic reliquisset animo compensandi z hoc constat alias secus vt. ff. de leg. ii. l. creditoris ibi obligatione. i. obligatione qua tenebatur ex testamento fratris. Dy. Ibi id omissum fuisset. i. si heredes non liberauerunt. Dy. Ibi ex testamento. f. priori z qs subicit agerent: fꝫ ad alimenta. Dy. Ibi prelegandi. i. compensandi z sic non restringit legatum: z ideo ꝓprietas vinearum non solum vsufru. videtur legata libertis z ad eos pertinet in glosl. vlti. in fin. imo illa est contra sed dic quod hoc ideo est qz precesserat obligatio ex qua testator erat astrictus ibi non.

1 Genus per speciem derogatur quando vni genus et alteri species legatur.
2 Alienatio voluntaria rei legate extinguit legatum.
3 Proprietas vsufructuaria relinquitur.
4 Accessorium sequitur principale.
5 Deum dicitur quod vendicare possum.
6 Obligatus ad quantitatem soluere potest estimationem.
7 Lecto legato debentur apparatus quibus vtebatur festiuis diebus.

De auro z argento mãdo ornamentis vnguentis vestibus vel vestimentis z statuis legatis. Rubrica.

Si per rubricam. Ista rubrica singularis ẽ et tractat de pluribꝰ speciebꝰ vt in ea prz. ff. si vni legaret genꝰ alij species. generi per speciẽ derogat z enumeratio quorũdã individuorũ speciei restringit genꝰ vt nõ cõprehẽdat alia individua eiusdẽ speciei. f. e. l. j. an legato certo põdere argẽti possit solui pecunia numerata z ita alis ꝓ alio. eadẽ l. ff. cũ certũ. verba futuri rẽpotis restringunt̃ ad tempus mortis. z empta post mortem testatoris non cedunt in legatum. f. e. l. qui tibi. legatum relictum vxori racite revocatur per diuortiũ. f. e. l. vxori. legata purpura vxori debetur sibi empta viuo testatore. f. e. l. cum quidam. empta post mortem testatoris non debentur legatario. f. e. d. apud pamphilum. † alienatio voluntaria rei legate vel eius in aliam formã translatio extinguit legatum. f. e. l. scia. legatum statuarum fiendarũ in publico valet. f. e. l. lucius. ꝓnomen demonstratiuum meum non est adiectum verbo futuri temporis z adiectum vniuersitati rerum restringitur ad diem testamenti. f. e. l. si ita. z quãdo inspiciatur tempus testamenti vel tempus mortis z an presens tempus contineat futurum vel econtra. satis plene. z qui iurat seruare statuta an referatur ad futura. z qui adiurat beneficiũ in ecclesia an intelligatur de futuro. z qui remittit vsuras an intelligatur de futuris: z qui legat fructus predij, an intelligatur de presentibus vel etiam futuris. si relatio non põt fieri ad omnia illa. ad que fieri potest salua ratione recti sermonis. i. salua bona grammatica. f. e. l. plautius. z an sit bona grãmatica quãdo adiectiuũ pluralis numeri refertur ad substantiuus singularis numeri. legato pondere argenti potest solui pecunia. f. e. l. cum certum. falsa demonstratio adiecta generi vel vniuersitati vitiat legatum sed adiecta certo corꝑozali nõ vitiat. f. e. l. quintꝰ. z ex hoc colligit fol. biocardi an falsa demõstratio vitiet vl nõ. relatio fit ad ꝓxi. z species non astringit genera precedentia f. e. l. si quis legauerit. imagine legata si heres eaꝫ abradat z tabulam solnat non liberatur. f. e. d. imaginem. Quid cõtineatur ap. mundi ornamentorũ z vxoris cã paratoruꝫ. f. e. l. vxori z qs parata cã famule debentur vxori z ita paratuꝫ cã famuli videtur paratũ cã domino. z an legato vxori lecto debeatur apparatus lecti. legata statua debet brachiũ ei adiectũ. vt. f. e. l. si statuã. vsufru. sumit nõ ꝓprie sed ꝓ quadã vtilitate: † z facit qs si vxori relinquatur domina z vsufructuaria qs debeatur sibi ꝓprietas donec viuit. legatum relictũ filie per matrem a patre vi detur extendi ad tempus existentie sui iuris. f. e. l. filio. si gemma legetur ex annulo de ipso eximitur z prestatur. f. e. l. si gemma. et quid sint emblemata. legans rem suam tanꝰ legatarij ꝓpriam tenet legatum. z legans quicquid ex testamento suo ad a vxorem peruenisset non videatur legare res ꝓprias vxoris. f. e. l. qui vxori. z facit si testator dixit quod filij recognoscerent rem aliquam in feudum a titio quod licet non esset titij videatur eam ei legare. legans multas species videtur legare eas solum que reperiuntur in eius hereditate non alienas. eadem l. ff. mulier. auro vel argento legato quid debeatur vide. j. eod. l. cum aurum z. l. seq. z an z quando indefinita equipollet vniuersali. quid debeat argento legato. f. e. l. z si non sint. ff. argento. z an inceptũ habeat ꝓ completo. argentum escarium quid sit eadem l. ff. si cui z de panitio. † accessorium sequit principale z accessorium accessorꝫ. z dicitur accessorium quod est alterius causa paratum, eadem l. ff. peruenia mus z differentia est inter gẽmas lapillos z margaritas z qs nõ attendit̃ que res sit pretiosioꝛ sed que cuius causa parata si vni legatur species alteri genus z sit aliqs individuum se habens cõiter ad vtrũq; debet legatum generis. j. eodem. l. in argento. ff. vnguentis. quid comineatur ap. vestimenti z ap. vestis. j. eo. l. vestimẽti z. l. seq.

Universidad de Deusto
Biblioteca

z qs vir nō potest vti veste mulebri siue vituperatione, z an p hoc sit infamis infamia facti z an repellatur a testimonio quecedant vestibus. ſ.e.l.argumento.z cuicire debeant legatis vestibus de mundo ornamētis mulieribus spectat id ad qs principaliter est res parata nō per cōsequētia. ſ.e.l.quāuis quid debeatur auro vel argento facto vel nō facto legato. vt. ſ.e.l. quintus. ſ meū est qs vēdicare possuz nō qs mihi debetur. e.l. §. argēto z an in obligatione me oriū bonoriū veniant nomina debitoz a quo remoueatur diffinitio z diffinitū. e.l.§. cui auretum. diffinitio negatiua nō est propria fm philosophū. eadem. l.§. fin. quid debeatur legatario cui legatū est argentum vsus testatoris cā paratum. ſ.e.l. cum in testamēto qd ſt accessoriū vel principale probatur per vsum z consuetudinem patrissa. ſ.eo.l.si qñ. z ibi de probatione per visum oculoū z.l.pediculis §. neratius. z di ctio seu auget non distinguit. vt. ſ.eo.l.si quis ita. z ibi de hoc, habens lancem maximā minorem z minimā z legans minores videtur mediam legasse. ſ.eo.l. qui lancem. quid debeatur auro vel argento facto. ſ.eo.l. pediculis in prin. z §.l. in incertis non certis locus est coniecturis. eadem. l.§. argento. ap. argēti escarū continetur qs habebat testatrix causa negociandi. eadem. l. §. Item cum quereretur. si testatoz legat primo genus deinde enumerat species non restringitur legatum generis quia verborum multiplicatio nihil operatur. eadem. l.§. labeo. z an verba superuacua aliquid operentur. quid sit mundus muliebris. eadem. l.§. fi. vsus patrissa. non natura vestis distinguit vestem mulebrem a virili. ſ.e.l. inter vestem. si vir legat vxori omne aurum suū an sibi debeatur qs marit⁹ habebat apud auriscē. vel quod sibi p stip. debeat. ſ.e. scribit z qs dictum testis potest esse p parte falsum z p parte verū si testatoz alienat partem. rei legate an debeat legatario. eadē. l.§. idē scribit. z qs hec dictio est. sentis tpis est. ſq tenet ad quātitatē pōt soluere estimationem z sic aliud p alio. ſ.e.l. titie z.l. titia. §.i. z qs cū amicis debemus viuere sine mendacio. poculo legato. si in hereditate non est sed alia vasa potatoria pōt vnū ex illis eligere. ſ.e.l. scie. z precedentia nō restringi p sequentia vel substantiuū p adiectiuū. ornamētoz ap. qd ꝙ ineat. ſ.e.l. ornamētoz. z qs clerici nō debeāt vti vestib⁹ delicatis vl ornamētis. z qs error heredis nō mutat ius z qs positionibus iuris nō est respondēdū z de vestib⁹ aduocatoz̄ z alioz̄ relictis speciebus intelligīt de illis q̄ in hereditate reperiunt. z de ceteris cauēdū est si reperiant si heres iussus est facere signū dei in aliq̄ ecclesiā. z ibi nō fuerit signū nisi argēti. e.l.§. fi. z fact si legat calix fratrib⁹ minorib⁹ qs debeat de argēto. z an legatū advnū vsuz possit in aliū cōuerti. mūdo mulie bri legato qd debeat ſ.e.l. si vxori. relicto argento qs domi erit cū moriar debet etiā illud qs esse solebat. e.l. §.i. z facit qs solitus tenere equū incidat in penā si nō iunt ad exercitū. legato argento viatorio intelligit de viatorio tpe testamēti. ſ.e.l. medico z facit si auus iussit cōicari dotes vxoium z matrū z post testamentū vendicata est aliqua res materna an debeat cōmunicari argento balneario vxori legato. z etiā illud quo vtebat diebus festiuis debeāt. e.l.§.i.z facit qs legato lecto debeant apparatus quibus vtebatur diebus festiuis. si mulier legauit omnia ornamenta z iussit cū aliquibus ex eis se debere lepeliri si cum eis non est sepulta debentur legatario. eadem. l.§. fi.

1 ☞ Verba testatoris futuri temporis non extenduntur vltra tēpus mortis.

Qui tibi. †Verba futuri temporis ad tēpus mortis restringuntur. z vltra nō extenduñt. h. dicit z idē dicit. ſ.e.l. apud. ibi parata erūt z sic est verbū futuri temporis z ideo ad tēpus mortis refertur. z per hoc non ob. ſ.eo.l. si ita. quia ibi non erat verbum futuri temporis. z ideo quidam hic habent erāt in litera. z male. ibi deinde post mortem. ſ. mariti. dy. Ibi ea verba. scz parata erunt de quibus dictum est. §. dy. Ibi. inefficax quo ad omnia etiam quo ad empta ea viua. dy. Ibi. prius decessit quā parauerunt. dy. In fi. z empta. post diuortium z idem si anrea cum videantur reuocata nisi bona gratia diuortiū intercessit. vt. ſ.l. sequenti. que cum ista continuatur. dy.

Vxori. Ibi nō deberi eius cā parata. dy. Ibi per cuius distinguens quo dictū est simpliciter ibi facta questio est. i. verum videatur reuocatum seu gratuz secuto diuortio vel non. dy. In fi. eo casu quo diuortiū bona gratia fit vt. §. de dona. inter virū z vxorē. l. z iō. dy. quod verū est iure isto. hodie eiū tale diuortiū fieri nō pōt in aur. vt liceat matri z aue. §. quia vero.

Cum quidam. [a] Ibi viuo eo. ſ. marito facit. §. e.l.ij. z ſ.l. py. ibi emisset etiam post testamentum fm Ray.

[a] **Pud.** In hoc differt a. l.ij. §. eo. quia ibi vir vxori legauit hic vxor alteri.

1 ☞ Alienatio voluntaria rei legate legatum perimit.

Seia. †Voluntaria alienatio rei legate vel trāsfusio eiusdē i aliā spēz admisit seu extinguit legatū. ornamēta quoddā est de lapidib⁹ ꝓtiosis puta vna corona ibi fuit. z dissoluit ibi reliquit vtpote quia alienauit. dy. Ibi in aliam speciem. i. in formā. dy. n. Ibi nam quodāmodo eo ipso quod in aliam speciem transferri. dy. Ibi vt interim omittam color rhetoricus q appellat preoccupatio qñ dicit quis se omittere quod expimit. sibe extra de renūciatione. c. nisi cū pridē. §. verū si. ꝓpter. Jaco. Ibi voluntas legantis dy. In glo. vltima ibi. l. legata. §. penul. hoc est contra sed dic vt ibi no. dy. In. l. fernū fili. §. ij. sol. vt ibi no. Jaco. in eadem glo. in fi. so. vt hic videt desisse res extare cuz facta est accessio alterius vt. d. §. si tū. instituto de rerū diuisione dy. vel secundū Jacob. de bel. z idem est effectus ibi species retinuit suā speciem siue formā hic fuit in aliā formā transiata z ideo volūtas mutata fuit. Jaco. item cōtra. ſ.e.l. statuā sed dic vt ibi dixi z vide quod no. ſ. de vsufru. l. sequitur. §. si ex lana.

Licius. Ibi imagines. i. statuas non em̄ proprie dicūt imagines vt no. C. 8 statuis z imaginibus. Jac. ibi intelligi enim hec extratio quare valet legatum. Old.

1 Legans res suas solum videtur presentes legasse.
2 Bonorum oim nomine veniunt tantū presentia.
3 Tempus mortis spectari debet in dubijs.
4 Transactio non extenditur ad non cogitata.

1 ☞ Genus restringit si aliqua individua speciei enumerent.

Si alij. Si vni legetur genus alteri species generi per speciem derogat. †Item enumeratio quorundam individuorum speciei restringit genus vt nō comprehendat alia individua eiusdem speciei ibi vestimenta z sic genus. dy. Ibi mulebris z sic species. dy. Ibi in mundo esset quod mulieri cedit. dy. Ibi. oue statue marmoree z sic individua speciei qz species esset si diceret aliquā speciem marmoreā nō designādo eā in glo. ſ. de argento in fi. vt. §. de peculio legato. l. seruo z op. vt ibi de ista materia plene dixi. §. de annuis legatis. qui marco. als est. §. sub. l. titia. z de fundo instructo. l. quesitum. §. penultimo.

Cum certum pondus. Illus z dic pondus in genere non reposito sub certa specie z sic cessabit glos. in glo. sic. ſ.e.l. in fi. vel dic latius aut debeāt genus z soluitur quantitas. z tūc aut habet cauiam lucratiuā z habet locū qs hic dicit aut onerosam z tunc loquitur. d.l. si quis argentum z.l. paulus. aut debetur quātitas z soluit quantitas sed in alia forma. z tūc similiter loquit z no. d.l. paulus. an debeāt species z soluit quātitas z soluit species z tunc habet locum. d.l. cum a quo. C. de sol. z dic plenissime de ista materia vt dixi. §. de leg. j. non amplius. §. fi. z.l. seq. z no. per doctores. d.l. cum a quo. z. §. si cer. pe ta. l.ij. plene dixi.

b ☜ Si ita esset, Adde limitationē istiꝰ. l. p Bar. in. l. cognatie. ſ. §. rede. z in. l. placet. ff. de lib. z post hu. Jo. & imo. in. c. iudicante. de testa.

a ☜ Cū quidaz Adde adintellectū huiꝰ. l. bar. z qs dicū est in apostillis. l. si ita ſ.eo.

Cum quidam. [a] Ibi vinus eo. ſ. marito facit. §. e.l.ij. z ſ.l. py. ibi emisset etiam post testamentum fm Ray.

[a] **Pud.** In hoc differt a. l.ij. §. eo. quia ibi vir vxori legauit hic vxor alteri.

1 ☞ Alienatio voluntaria rei legate legatum perimit.

Seia. †Voluntaria alienatio rei legate vel trāsfusio eiusdē i aliā spēz admisit seu extinguit legatū. ornamēta quoddā est de lapidib⁹ ꝓtiosis puta vna corona ibi fuit. z dissoluit ibi reliquit vtpote quia alienauit. dy. Ibi in aliam speciem. i. in formā. dy. n. Ibi nam quodāmodo eo ipso quod in aliam speciem transferri. dy. Ibi vt interim omittam color rhetoricus q appellat preoccupatio qñ dicit quis se omittere quod expimit. sibe extra de renūciatione. c. nisi cū pridē. §. verū si. ꝓpter. Jaco. Ibi voluntas legantis dy. In glo. vltima ibi. l. legata. §. penul. hoc est contra sed dic vt ibi no. dy. In. l. fernū fili. §. ij. sol. vt ibi no. Jaco. in eadem glo. in fi. so. vt hic videt desisse res extare cuz facta est accessio alterius vt. d. §. si tū. instituto de rerū diuisione dy. vel secundū Jacob. de bel. z idem est effectus ibi species retinuit suā speciem siue formā hic fuit in aliā formā transiata z ideo volūtas mutata fuit. Jaco. item cōtra. ſ.e.l. statuā sed dic vt ibi dixi z vide quod no. ſ. de vsufru. l. sequitur. §. si ex lana.

Licius. Ibi imagines. i. statuas non em̄ proprie dicūt imagines vt no. C. 8 statuis z imaginibus. Jac. ibi intelligi enim hec extratio quare valet legatum. Old.

1 Legans res suas solum videtur presentes legasse.
2 Bonorum oim nomine veniunt tantū presentia.
3 Tempus mortis spectari debet in dubijs.
4 Transactio non extenditur ad non cogitata.

b **Si ita esset** [b] Pronomen demōstrationum meū verbo presentis tēporis z vniuersitati rerū adiectū restringitur ad diem testamēti. h. d. dy. Vel sic qui legat res suas videtur legare solum presentes quas habet tempore testamenti z non futuras quia verbum presentis temporis non porrigitur ad futurum. h. d. Et pro declaratione huius materie vide questionem disputatam per dominū philippum de fuscaris que incipit quidā fecit. z qs notauit. ſ. de verbo. obli. l. si a colono z. e.t.i. si stipulatus fuerim. §.j. z de verb. significa. l. verbum oportebit z.l. verbum erit. Et. C. que res pigstes z seruos qui sunt in vsu suo. Et non alios vt. §. de lega. iij. l. cum sue. et. l. suos seruos z.l. nuper. ſet not. hanc. l. si quis vendat vel donet mihi bona sua intelligitur de presentibus nō de futuris. argu. contra. C. que res pigno. ob possunt. l. si. Jac. vbi de hoc dixi in glo. vlti. ibi. l. iul. §. pe. ſte. ll. nihil concludunt de ꝓposito glo. scilcet quod futurum non contineat presens sed verum est quod glo. dicit per. l. de verbo. signifi. l. nomen filiarū interdum aliter accipitur. vt. ſ. de verb. signifi. l. verbum erit. sed dic vt ibi z.l. verbum oportebit. Jaco. z dy. Ibi. l. si. sol. ibi qz hic versaretur damnum in diminutione subſtantie ibi non. dy. Et eodem modo responde ad. l. si seruitus. §. de serui. vrb. prenec ob.

nec ob. l. nō modū. C. de seruituti. z aqua. vel agit de magno ꝑiudicio. ſ. de rebus pricipalib⁹ z futuris in. l. si seruitus. agitur de accessorio. ſ. de futura fenestra. z facit de damno infec. l. damni. §. si is. z eodē modo rūde ad. l. qs in rerum. §. si quis. z. l. si qs ex toto. in pn. de. l. i. z ad. l. cū fundū. de. le. §. nec ob. §. de fundo instru. l. si mācipia. z. l. lucī⁹ vt ibi no. ibi apparet so. m fi. ipsi⁹. l. propter verbum seruandi ibi a testatore expressus vbi vxorē. §. testamento. z hec cōcordat cū ista qz exꝑone relinquerētur. ſ. tēpore testamenti. Dyn. ibi aurelius. §. testamento. z hec concor. dy. vt ibi no. ibi z.l. si quis societatem. so. vt ibi primū contrariū dy. vel fm Jac. de bel. hic in legato ibi in societate. z est nō quia ibi cōtrahitur ad lucrum z questū captandū. vel dic qs ibi fuit actū exꝑesse vel tacite societatis. nā vt not. d.l. in si. Jac. ibi quo ties. §. fi. ſ. ibi erat area q̄ est maxima pars dom⁹ vnde ibi spectabitur tempus testamenti sicut z hic qz area fuit in bonis tēpore testamēti. dy. z Jac. de bel. ibi pater. §. fidei so. ibi qz ibi verbū futuri tēporis extendit ad tēpus mortis. vt. §. e.l.ij. Dy. hic erant verba pūtis tēporis ibi quo ad illud edictum in quo ꝑtor locutus fuit per verba futuri tēporis: hic testator per verba presentis ibi. l. rutoribus. §. illud. ꝑpter dictionem tunc que temporis extremitatē denotat vt. ſ. de cōditio. z demō. l. iij. §. j. dy. z tac. in fi. §. ibi propter augmentū z diminutionē z naturā relicti qz vni mō plus mō minus pōt abat inspicitur tēs mortis. dy. z vide in speculo q filij sint legitimi n. qd in premisso. sed pōt fortius omnibus obiectionibus obiici qz vniuersitas est legata ergo inspicitur tēpus mortis. vt. §. de lega. j. l. grege. de lega. iij. l. peculiū. de fundo instructo. l. lucius z quādo dies lega. ce. l. si fundus. §. forte hic operatur ꝓnomē meū vt. ſ.e.l. medico in pn. ibi de hoc dixi z hic inuit litera. dy. vl dic vt dixi. d. l. lucī⁹. §. certe. j. d. l. lucī⁹. peculiū est ꝓnomē qz ibi testor legauit familiā suā nisi dicas qs ibi ꝓnomē suā nō fuit ibi adiectū a testore. §. a iurecōsulto §. tūc obst. vt. §. de leg. iij. l. qui habebat. §. fi. vbi testor dicit lego fundū meū vti est. i. fundū meū istructū. z tū qz est vniuersale legatū cedit qs postea adiectū est vt. d. l. lucī⁹. de fundo instructo. videtur ergo referre an sit legatum gñale z tūc operetur verbū seu ꝓnomē meū vt extendatur solus ad tēpus testamenti vt hic an ygo sit legatū vniuersale z tunc addaf ꝓnome meo. siue nō nisi operat qz inspicit semper tēpus mortis vt. d. l. grege cū concor. §. contra. l. ꝓpter. ibi videt dicere qs sit vniuersale legatum ornamentoz §. dic secus in legato vestiū qz est generale. ol. z hoc §. pe. §. de leg. ij. l. fi. §. j. Item op. de. l. nup. §. de leg. iij. ubi ꝓnomē meum ponit cum verbis pūtis temporis vt lego qs meū est. verbū em est tēpus pūs significat vt. ſ. eod. l. scribit. §. item scribit. aut absolute ꝓsertur vt lego aurum meum. z istis duobus casibus exꝑedit ad diem testamenti nō die mortis vt hic. Si vero ꝓnomen meū ponat cū verbo futuri tēporis vt lego qs meū erit. tūc extenduat verba ad diez mortis vt. d. l. nuper. dy. vel fm Jaco. de bel. ad solutionē oium contrariorum distingue ſ. Azone aut volūtas testatoris est certa z seruatur vt. ſ. de condi. z demō. l. cū in cōditionib⁹. z. l. pater in pin. aut est dubia z tūc legatū aut est vniuersale aut singulare. si quidez est vniuersale tunc spectatur tempus mortis vt. §. de fundo instructo. l. si mancipia. in pnci. z. l. lucius. vbi de hoc. si vero est singulare si quidē testatoz apposuit verbuz pūtis tēporis regulariter spectatur tps testamenti. vt. ſ. de libera. leg. l. aurelius. §. testatoz. cum concor. Idē si apponat ꝓnomina possessiua. ſ. meū suum vel illius qz tūc etiā spectat tempus testamēti vt hic z. ſ.e.l. medico. in pin. cū cōcor. fallit qz qñqz spectator tempus mortis. ſ. apposito. ſ. fuerit verbū preteriti temporis videlicet qñ verbū est extensiuum de sui natura vt. §. de leg. ij. l. si ita quis. in pin. Item fallit in alimentis fm iura vt. §. ritu. ꝓt. l. mela. §. j. itē fallit in accessorio qs sapit naturam sui principalis. vt. ſ. tit. proximo. l. aurelius. si aūt testator apposuit verbum futuri tēporis tunc spectatur tēpus mortis vt. §. de leg. iij. l. nuper. ver, plane. z. §. eo. l. ij. ſ. Jn dubijs semper tempus mortis est spectādū vt innuitur in iurib⁹ hic allegatis z vide in brocardis. 250. circa pin. brocardoz rubrica de temporū cōsideratione. rubricella tēpus testamenti spectandū z rubricella sequenti z cōcor. ad. l. si tā. ſ. tit. proxi. l. aurelius. §. titius seio. item si quis legauit omnē pecuniā quam sibi dz titius nō venit in legatis illa pecunia cuius dies nōdum venerat. §. de leg. ij. §. si ita scripsisset. z ibi de hoc in glo. item si clericus iurauit seruare statuta ecclesie in telligitur de statutis que erāt tempore iuramenti nō de futuris extra de iureiurando. c. pe. qs incipit clericus. itē si aliquis ab iuramento non petere beneficium in tali ecclesia intelligitur de beneficio solum qs in ea habebat tēpore iuramenti nō de futuris extra de renūn. c. ij. itē scriptū unpetratū ad lites non extenditur ad lites futuras sed solum ad eas q̄ erant tpe rescripti extra de rescriptis. c. vlti. †z transactio non extenditur ad non cogitata §. de transac. l. qui cum tutoribus. sed quid si creditor remisit debitori omnes vsuras quas ei debeat debitor nunquid ista remissio extenditur ad futuras vsuras: dic quod sic vt dicam. ſ. titu. proxi. l. vltima. in legibus autem verba etiā presentis temporis trahuntur ad futura quia de natura legū z constitutionum est dare formam futuris vt. C. de legibus. l. leges z constitutiones. z de hoc vide quod bene nota. per cardi. extra de regulis iuris. c. in gñal. lib. vi. Et ex predictis potest solui questio quam vidi de facto. Testator legauit omnes fructus q habebūtur ex quodā fundo predio: hoc anno legauit omnes pecunias que sibi debeātur in chartis: vixit per plures annos post testamentum z mutauit multas quantitates sub chartis: postea decessit nō mutato ipso testamento: legatarius petit omnes pecunias in chartis debitas testatori tempore mortis z perit fructus p diu qui percipiūtur illo anno post mortē testatoris: quereb atur quid iuris: in predictis possunt adduci multa iura p z cōtra. determinati fuit in vtroque attendi debere tēpus testamenti z nō tps mortis. hoc em vr fuisse eius intētio ex verbis testamenti vt probari potest ex iuribus supra ad hoc adductis z fm significationem verborū indicare debemus. ſ. de aqua plu, arcē. l. §. iter. §. officiū. z si fructus illius anni nō extarent prestabitur estimatio. alie etiam similes questiones possunt et predictis decidi de quibus dixi. d. l. vlt. C. que res pig. obligi. possunt de ver. ob. l. si stipulatus fuerim. §. j. Idem si testator legauit vestes vxori verba presentis temporis. deinde emit ei alias vestes quod debeantur solum ille quas habebit tempore testamenti: secus si per verba futuri temporis per iura predicta.

1 ☞ Relatio ad ea fieri debet ad que fieri potest salua recti sermonis ratione.
2 Figura nil aliud dicitur ꝙ id quo vitium palliatur.

Paulus. † Si relatio non potest fieri ad omnia fieri debet ad ea ad ꝙ salua ratione recti sermonis fieri potest. h. d. Dyn. ibi. omnem vestem virilem z mulebrē. dy. ibi verba testamenti secus fm mentē que prevalet z ꝓ hoc tollitur contraria ibi derogasse adiectionē mulieb ria. dy. ibi accidere. i. ꝑdicta contingunt ea ratione que sequitur. dy. in fi. i. faciendo bonum latinum qz verbū muliebria fm bonā grāmaticaz nō potest referri ad vestem nec ad mundū qz est numeri pluralis z vestem z mūdum singularis. z quia vestem est feminini generis z muliebria neutri z sic discordarent adiectiuum z substantiuum in numero z in gñe. sed cōtra hoc videtur quia adiectiuū pluralis numeri potest referri ad substantiua singularis numeri z videtur bona grāmatica vt. no. §. de le. j. l. cū filio in glo. no. ad duo sed forte hec est improprie z ideo. hec dicit recti sermonis. hec enim locutio fm veritatē nō pōt saluari nisi per figurā. sic etiā in diuina scriptura sit saluatio cū dicitur malleus z securis z omne ferramentum non sunt audita in domo dominiz vbi est figura ꝓsupponit vitiū. Nam figura nihil aliud est nisi excusatio vel palliatio vitiꝰ. z hoc credo voluisse dicere iureconsultum in fine huius. l. dū dicit salua ratiōe recti sermonis. z et hoc videtur quod possit solui illud brocardum an sit facienda relatio ad proxima vel remotas z no. curialem modum loquendi salua ratione recti sermonis ad qs. ix. dist. quorumlibet. z alibi dicitur salua melioti sententia. §. qui potio. in pign. ha. l. claudius. Dy. in glo. si. tantummodo ibi qz expressa sunt. z limitata per pronomen meam vesti adiectum z in mundo repetitum. Old. prima tamen so. est vera vt patet in textu dum dicit omnem vestē secundu verba testamēti &c. rap. in fine. sed hic nō poterat referri ad omnia salua ratione recti sermōis vt subijcit in fine. l. z de hoc plenissime dixi dicta. l. talis scriptura. item contra. §. de lega. iij. l. heres meus. §. vxori. ibi clausula qs eius cā factum paratum que esset ad omnia precedentia refertur licet referri non possit salua ratione recti sermonis. Oldra. sed solu. vt hic in glossa. z. §. dixi quia hic ad omnia referre inspecta mente testantis vt in principio dixi.

a ☜ Certū. Ista. l. facit ad dictū notabi le qs si qs teneat mihi ad certum ducatos z postea ducati fuerint minorati in pretio qs de bitor poterit mihi dare ducatos si fuit in mora z vide ꝓ hoc qs no. in. l. vnū. §. fi cert, pe. i. c. quato. de iureiur. an. c. fi. de cens. bal. in. l. illud C. de sa. eccl.

a **Cum certum** [a] Ibi non materiam ex necessitate. dy. ibi debet id est potest. Dy. in glo. vlti. in fi. cum mora precesserit litis contestationem. Dy.

1 ☞ Demonstratio falsa quando vitiet z quando non.
2 Dictio aut quandoq; ponitur ꝓ dictione z.

Cinius. †Falsa demonstratio adiecta generi vel vniuersitati vitiat legatum: adiecta vero corpori certo nō vitiat. hoc dicat ol. vel sic non quod communis vsus sed quod ꝓpria causa paratum est videtur legatū si generaliter legatur: secus

Universidad de Deusto
Biblioteca

si specialiter.z ex hac.l.potest colligi so bzocardi falsa demõstratio vitiat vel nõ vitiat legatũ.dy.ibi sed hoc verũ est.si qs id cõmunis vsus est videat esse legatum.dynus.ibi.sed quod queritur pompon.determinat z distinguit dicta per quintum z iste versicu.non est alibi secundum dy.ibi.data sint vel sint in vsum communem.dy.ibi.si neque enim aliquo.dyn.ibi.aliud er alia venditione nõ er vẽditiõe titũ.dy.ibi si legatũ fuerit in gñe vt sequitur dy.in fi.seo casu.si quo specialiter designauit.dy.i gl. sed nõ vẽdi ibi si quis fundum sed que est ratio ibi patet.dy.z dic vt ibi.no.Jac.in e.glo.in fi.sed ibi non fuit quãtitas vel species expressa.dy.vt ibi.no.vel fm Jaco.de bel.ibi in primo responso non fuit adiecta quantitas vel species sed in secũdo responso fuit adiecta quãtitas vt corpus quod postea nõ appa ret vt ibi no.Jac.in glos.vl.ibi.de leg.i.legatum.§.fi.sed ibi de qualitate legati qualiter dari debeat:hic de re ipsa legata an debeaꝫ.ol.ibi.z.l.stichũ.sed ibi sub conditiõe quia dixit q meus erit ol.hic sub demonstratione.in gl.in fin sol.ibi demonstrata quanticate legatum non inducitur qz non erat intẽtio testatoris quantitatẽ demonstratam deberi sed ab ea quasi vere debita legatariũ liberari.ol.vel fm Jac.de bel.so.omnia pdicta cõtraria qz hic fuit verbũ presens vel preteritũ z persona coniuncta z iõ falsa demõstratio nõ vitiat legatũ sed in.l.stichum z in l.legatum est alius casus ad.l.caius.R.qõ ibi legauit rẽ debitã hic rem alienã z est hec ratio vt not.in princi.huius glo.Jaco.

2 Item not,ex gl,hic posita† quod dictio aut ponitur pro z quãdo profertur a lege de quo dic vt dixi.C. de ver.sig.l. sepe.

Si quis legauerit. Jn glo.vl.in fi. sed dic nõ potest referri ad oĩa salua rõne recti sermonis. vt dixi. §.l.plauti⁹.z.§.ti.j.l.a filio.§.fi.vnde ibi bene restringit id ad qs referẽ aliud non qz ad omnia non referẽ.si em ad omnia referretur omnia precedentia restringeret.vel fm Jac. de bel.ibi in legato precessit vnum genus z cõsequenter species hic autẽ precesserit plura genera.z dic vt plene no.z dixi.§.de fundo instructo.l.quesitam.§.vlti.Jac.

Si imagine. Ibi derasit.l.abrasit.ibi soluit legatario.

1 Darito lectum vxori legante veniunt ornamenta quotidiana z quibus diebus festiuis vtebatur.

Vxori. Vers.idẽ quesit qs paratur ad vsum familie videtur paratũ ad vsum domini z est ar.hec.l.† qs qñ maritus legat vxori lectũ qs ornamẽta z apparat⁹ lecti debeant nõ solũ quotidiana sz etiã quib⁹ vtebãtur dieb⁹ festiuis sed hic erãt verba multum generalia z de hoc dic vt plene dixi.§.de.l.librorum.§. fi.ibi lecticarijs expone.vt.§.de leg.iij.l.itẽ legato in pin. itẽ ex fi.l.z vl.gl.colligit ray.qõ si domicellus doctoris induatur a recipiente conuentum sub ipso doctore qõ videatur indutus cõtemplatione doctoris z possit sibi imputare in salario.pro hoc. §.de vul.sub.l.sed si plures.§.in arrogato.cum ibi notatis.

Si statuam. Contra.§.e.l.seia. vbi mutata forma extinguitur legatũ sed hic non fuit forma mutata sed statua in eadẽ specie z forma permanenti adiectum fuit brachiũ.

a Trulla alias trillis secundũ glossã. 1 hic.

1 Usufructus pro quadã cõmoditate capitur quãdo ꝫ.

Species. Ibi tibi sufficiet. ista sunt verba q̃ dubitatione inducit.dy.z† no. qõ usufr.sumitur hic nõ pro iure vtendi z fruẽdi sz pro quadã vtilitate z cõmoditate.pro hoc.§.de vsur.l. vl.q̃ incipit fructꝰ rei est.z p.l.ista dicũt qdã innoc.tenuisse quod vxor q̃ relicta est dña massaria z usufructuaria debet habere p pietatẽ quandiu viuit de hoc dixi.§.de le.iij.l.titia cum testamento.§.fi.z plenissime nota.z dixi.C.si sẽdo nupserit mulier.l. j.z vbi innoc.teneat predicta non recordor.Jtẽ contra si.hui⁹.l no.in glo.z male.j.ad trebel.l.lucius.§.hereclũ.vt ibi dixi. z vide qs.§.de usufru.le.l.qui fructus.z quod no.C.de iure do.l. si mulier.z de superficie.l.j.§.quod superficies.

Filia legatum. Quod p matrẽ a patre cõferri in tepus existẽtie sui iuris.h.d. ibi substituit vulgariter.dy.ibi.bonis eĩ.§.patri.dy.ibi clausula predicta cõfirmãs z rationẽ reddẽs que sequit.dy.in gl. vl.ibi si ita esset sed hic propter verbũ seruandi.ar.§.de.le.iij.l.si ita legatarius.§.fi.ol.vel fm iac.de bel.ex significatione verborum non intelligitur vt ibi.sed er mẽte testatoris sic vt hic Jaz de hoc dic vt plene nota.z dixi in.d.l.si ita esset z vide.§. de leg.j.l.cum filio.

Si gemma. Ex annulo scilicet ermenda.dy. in fi.scilicet legatario.

Si vxori. Arg.est.l.ista.i.fi.so qs si testõr testamento dicat filiꝰ: volo qs recognoscatis talẽ rẽ in feudũ a titio qs etiã si res nõ sit titii sed ipsius testõris tũ filii teneãt a titio in feudũ recognoscere:qa vt titio res legata z rogatꝰ filijs i feudũ dare.ol.Itẽ no.fm rhsum huiꝰ.l.q est pulcher de quo fui interrogatus ibi si legato id est ex causa legati.dy.

Mulier. In fi.qz quãdo ad alia videt legare corpus qs in rez natura nõ est vt.§.de le.j.l.si seruus legatus.§.qui quinqz.dy.in gl.vl.ibi.als em.i.si nõ inueniat in hereditate nunc vel postea in fine.z vide qs ibi no.z dixi.z facit.§.de leg.ij.l.cum ita legatum per species.z.j.e.l.titia.in prin. z.§.j.

1 Indefinita an equipolleat vniuersali quando non est eadẽ conditio omnium particularium.

Cum aurũ. Ibi relictũ sit in primo modo legatis.dy.ibi.an replũ barit.l.a plumbo separari.dy.ibi emblemata quid sint.not.§.eo.l.si gemma ibi eum.l.legatariũ z quod predixit in eo dic.l.affigo.dy.ibi.quod ad speciem.l.comandã. dy.in fi.no.ergo quod ornamentum sequitur rem ornatam.z j.l.pri.§.perueniamus.Ja.no.etiã quod hec.l.in prin. videtur destruere illud qs no.dy.extra de re.iur.sup rubrica.l.b. vj.vbi

1 dicit† qs vbi nõ est eadẽ cõditio oim particulariũ sub vniuerso cõprehẽso:z sz aliqs accidẽs variata qs idefinita nõ equipolleꝫ vniuersali:z allegat de leg.iij.l.heres meus.§.dve statue.z.l. q̃situ.§.illud fortasse.nã hic erat cõditio variata.nã alia est conditio argenti facti z alia infecti: z tũ si legat indefinite argẽtũ cõtinet factũ z infectũ:z Idẽ si legetur vniuersaliter.sed hec.l.nõ ob.qz hic nõ est oĩno variata cõditio argenti cũ argentũ factũ possit conuerti ad infectum:secus in marmore z lana:z hec sol. probat p tertũ illius.§.illud fortasse in.l.quesitus.de lega.iij.in glo.de quo argẽto no.hãc glo.cũ tertu qz gluber prima facie responderet cõtrariũ.in glo.i.in plumbũ.in fi.sz hic plũbum erat pars vasis z ideo cedere deberet in legatum.vt.d.l.cum fundꝰ dy.in glo facit.§.in fi.sz ibi in acqsitione q̃ fit ex rpe per prescriptionẽ hic in ea que fit p specificationẽ:qz idem erat dñs vtriusqz.dyn.vel fm Jaco.de bel.hic agitur de fauore.l.de legato: ibi de odio z alterius pꝛeiudicio per prescriptionem generando.Jaco.

1 Trulla quod vas dicatur.
2 Accessorium quid dicatur.

Et si nõ sunt. Ibi cum sua erãt tamẽ vestimẽtorum causa parati. dy.ibi inaurata de alia tñ materia erant subsãtia z illa pura de argento.dy.ibi emblemata.ad est ornamẽta.vt exponit.vr.§.eo.l.si gemma ibi habita nõ est per testatorẽ.dy.ibi habita sint a testatore.dy.

Argento. Ibi supellectilis sunt qz quotidiano vsu non habenẽ.dy.† Trullaᵃ vas est vbi vinũ ferẽ vñ versus. Trulla facit muros trulla fert.z fert trulla vinũ scilicet nõ liquidũ.ibi repositoria in quib⁹ aliqd reponitur pro conseruãdo.dy.ibi nondum perfectũ id est nõdum ad aliquã speciem deductum.dy.ibi celabatur.i.deaurabaẽ.dy.ibi. celati.l.appellatione.dy.in glo.nimia generaliter.in fin.solu.vt not.dicta.l.quinta.§.opere.de ver.sign. qz hic speciale fauore vltime voluntatis.dyn.z dic vt ibi notaui.z vt no.per Jac. de are.nec habetur pro cõplero.etiã in vltima voluntate glo.in dicto.§.ope.qs hic loquit in re que est reducibilis quo casu.secus est q̃ solu.Fa nõ videt qz potius deberet esse econtra sed ista posset bona ad.l.quesitũ.§.illud.de leg.iij.quare argẽti ap.continet argẽtũ tam factum:tunc enim succedit rõ qz est reducibile ad rudẽ materiã:z de hoc etiã tetigi.d.§.chartis.z vere durũ cõtrariũ est nec bene sum declaratus de hoc. Itẽ nõ ob.ad istũ.§. l.silleianum.C.ad sill.qz ibi loquit in statuto iuris quo casu ceptum nõ habetur pro facto hic in dispositione vltime voluntatis vt dixi.z de hoc etiam satis dixi.d.l.cum silleianum.vel dic secũdum a30.qõ regula est qõ acceptũ pro completo qõ habeatur in contrarijs speciale.Jaco.de bel.z vide qõ no.in glo.in stitu.de rerum di.§.cũ ex aliena.z de hoc an ceptum habeaᵗ.p cõplero dixi.j.de mineri.z bonor.ad rẽpublicã.z de manumissionibus.l.j.z vide etiã.j.ad trebe.l.penul.q̃ videt huic ꝛrariã.

Si cui

Si cui forte escarium. Ibi ad esum est ergo escariũ vt genus potoriũ vt spẽs aquinariũ vt indiuiduũ vt hic pts.z.j.e.l.in argẽto.in prin.z.§.fi.i gl.vbi panitiũ de milio coquit: z sic pts qõ nõ solũ mediolanẽ.in hoc erãt sapiẽtes viri non alij volẽtes in mane potare dicebãt se potare vinũ medicinale puta vernatiã vel maluasiam mediolañ.vt possent potare imuenerant modum quia in panitio ponebant vinum z comedebant z vocabant pastum in vino.

2 **Perueniamus.** Accessoriũ sequit̃ pncipale.† z est accessoriũ qõ est inuẽtus alicuius rei gña.h.d.vsqz ad.l.in argento.§.vnguẽtis.dyn.z vide extra de regu.iuris.c.accessoriũ.cũ ibi notatis. ibi cuius est maiori species.i.cuius gratia adhibeẽ.dy.ibi auro argento ve scilz legato.dy.ibi z hec.l.corone.dy.ibi mensis.i.cedẽt z sic colige qõ accessoriũ seq̃t principale.old.in gl.vl.ibi.§.si qs in alienã.sz ibi in picturis q̃ apponũtur hic in specificatis que extinguuntur.vt dicto.§.fi tamẽ.vt.§.eo.l.seia.in fin.dy.ibi queritur sed hic altera videtur esse pꝛetiosio: ratione accessionis que per specificationẽ contingit.dy.vel fm Jac.de bel.ad.§.si qs in alienã.rñde qõ ibi est speciale hic regulare cũ cõcor.z potest esse ibi ratio per picturã dar formã z pulchritudinẽ tabule z nõ tabula picture z facit.eo.ti.dicto.§.fi tamẽ.vbi de hoc ad.l.q̃rit rñde q̃ ibi tenet in quo ꝫualet dat ei formã z esse z ita disponit in illud esse,ppter prenalẽtã seruus z ideo inspicit qõ plus est z nõ qõ est pretiosius qz masculus z femina ordinãt z cognoscũtur p sexũ.Ja.itẽ nõ ob.j.e.l.pedicul.§.neratius.per ea q̃ ibi no.

2 **Si vt habiliter.** Jd est magis commode de vsuca.l.rerum mistura.§.labeo.vt ibi no.

1 Danus non sunt necessario abluende quando bibimus.

In argẽto. §.vnguẽtis.in fi.ar.huiꝰ.§.videt dicẽdũ qõ spẽs si vni legetur z alteri genꝰ z aliqñ sit indiuiduũ qõ cõiter se hz ad genꝰ z speciẽ z illis ad aliã speciẽ nõ exceptã q̃ illud sub gñis cõprehẽsione remaneat:hz em se argẽtũ escariũ vt genus ad argẽtũ potoriũ.vt.§.e.l.z si nõ sint.§.si cui escariũ. et ibi dixi.z aquiuinariũ pariter se hz ad vsum z potũ: z videtur inter legatarios communicãdũ.vt.§.de leg.j.l.titie textores.cũ similibus q̃ sunt cõtra:sz ibi loquit qñ due spes cõmunes q̃ diuersis leganꝫ hic genꝰ z species qõ aquiuinariũ pꝛincipaliter ad esum paraẽ.arg.dicti.§.si cui escariũ.i. rũso. z ideo escario cedit.arg.j.e.l.quãuis.sz si teneas primam que est nõ forte quia quando legetur vni genus z alteri species quatenꝰ legatũ speciei derogat legato generis vertitur odiũ z ideo restringẽdũ in hac parte.ol.sz hac.l.nõ probaẽ imo ita est fauoꝛ in vno sicut in alio.C.qui po.in pig.ha.l.assiduis.§.exceptis.vltimo collige ex

1 fin.l.qõ† qñ bibimus non est opus lauari manus: sed solũ quãdo comedimus quia argentum aquiuinarium cedit in argẽto escario z non potorio z ita seruat consuetudo.

1 Testimentum quid dicatur.
2 Ut indutus veste muliebri efficitur infamis infamia facti.

Vestimẽtum. † Uestimentũ dicitur qõ adhuc est in tela z nondũ a globo incisum.h.ol.Et facit ad statutum loquens de vestimentis.z vide.§.e.l.z si nõ sint.§.argento.

2 **Uestimẽta.** Ibi sine vituperatione.arg.est hic† q̃ vir pozt̃s veste mulieb:e sit infamis infamia facti z sic repellatur a testimõio.id qõ facit quod not. z dixi.j.ad carbon.l.iij.§.oue cause.ray.in cõtrarium est.j.eo.l. inter vestem.nec hec lex pꝛobat qõ sit infamis:sz vituperãdꝰ de hoc an infamia facti repellat testem.nota.in glo.§.de senatori. l.cassius.z.C.de summa trinita.l.j.in fin.z ibi plene dixi in glos. quasi pene nulla.idem nota.§.de supell.leg.l.labeo.in glo.als ornamentoꝛ alꝫ non vestis sed ornamẽti numero continetur. vt.j.e.l.quãuis quedam.ij.responso.z de istis vestibus vide qõ dixi.j.eo.l.ornamentorum.

Argumento. Ibi item fistule separate a vestimentis z non parate cause vestimentoꝝ.dy.ibi parte corporis vestitur. dy.ibi culcitre sed certe homines in vulgari vsu loquẽti non credunt cõtineri culcitras legatis vestibus cũ sepe hoies abutiue loquãt.§.de leg.iij.l.nõ aliter.§.j.p hoc facit qõ not.§.de leg.iij.l.hiroꝛ.§.qõ tamen cassius.¶.quid ergo. z ibi in glo.signata super verbo.cõtinebuntur.Itẽ qz meus testõr

hec nõ fuit z mirabiles sunt iste leges q̃ dicũt appellatiõe vestiũ multa cõtineri de quib⁹ quilibet respõderet cõrarijs:z credo qꝛ ex vsu antiquo multa cõtinerentꝰ appel.vestiũ q̃ his.ll.cõtinentur:que forma fm vsum modernum non cederet sub legato vestium.arg.eius qõ not.§.de leg.iij.l.libroꝛ.§.qõ tamen cassius in tpe testamenti ibi de leg.ij.vbi nuper imo in tit.de leg.iij.

Ornamẽta. Ibi exemptibiles.i.separabiles ornamento cui adherent.dy.

Quamuis. Si petatur ad quid principaliter est res parata non aureꝫ per consequentiam.Jac.z dy.hic finiẽ quintũ punctũ legandi fm mozẽ bonoꝝ.ibi an adempta nescio quid sit.dy.

1 ¶ Numi an veniant appellatione argenti.
2 Deum est quod vendicare possum.
3 Dominus dicitur qui rei vendicationem habet.

1 **Quintus mutius.** Jn.§.an cui† argenti non continentur numi.dy.z iste.§.coniuncta.l.cum aurũ.§.eo. videnẽ probare quod indefinita z vniuersalis equipollent etiã vbi non est eadem ratio omnium sub indefinito comprehensorum z sic facit cõtra notata per dy.extra de regulis iuris super rubrica.libro.vj.sed dicoꝛ dixi.dicta.l.cum aurum.

2 **Argento omni.** † Deũ dicit qõ possum vẽdicare.h.d.dy.ibi suũ hic tollit contrariũ de.l.nominis.in prin.j. de verb.sig.z ita verbum suũ z meũ refertur ad dominum.vt.z.j.eod.l.scribit.z.§.de rei ven.l. solum.§.meum. Item verbũ alterius.vt.§.de reli.z sumptibus funerũ.l.ij.§.in locũ alterius.qñqz tamẽ verbum suum nõ facit dominũ.vt.§.de heredi.instituen.l.talem.§.fi.z.§.e.l.argumento.§.si quis adiecerit.z.§.de leg.iij.l.sitos.z.l.cum sue. z de hoc satis dixi.§.de acquir.re do.l.rem in bonis.z argu.huius.§.dicunt quidã qõ aliqs obligauit omnia bona sua nõ veniunt in obligatione nomina debitorum cum res nobis debite a nobis vendicari non possint.vt.j.de act.z obligatio.l.obligationis substantia.z de rei vendi in rem actio. z videtur expressum.j. eo.scribit.sed contra est quia licet res in obligationem deducte nõ sint creditoris nomen tamẽ debitoris est suum z ideo cadit in obligatione ad qõ facit.§.de pigno.auf.l.si conuenerit.z.C. que res pigno.ob. possunt.l.nomen.z videtur casus.j.rem pupil.fore.l.cum pupillus.z vide qõ notaui.§.de sta.hominũ.l.j.z

3 † not.qõ ista sunt cõuertibilia habeo rei ven.ergo sum domin⁹. Item sum dominus ergo habeo rei vendi.vt hic z dicta.l.in rẽ actio.z ista fuit opinio Dyni. sed quidam moderniores contra:sed de hoc dic vt not.z dixi.C.de heredita.action.l.heredẽ. ibi in credito id est quod testatoꝛ alicui crediderat.dy.in glo. pꝛima ibi vel dic econtra hec clara.dy

Cui aurum. Argentũ factum est quo cõmodum vti possum⁹ z aquo remouetur diffinitio z diffinitũ.h.d.sic argentũ fractũ nõ factum.dy.

Cui legatum. Ibi suum.meum est qõ vẽdicare possum.h.d.testatoris.Dyn.ibi distributio.i.alienatio.dy.in gl.duob⁹ modis ibi de le.iij.nup. nõ distincto alienauerit spõte vel ex necessitate.j.e.l.scribit.dy.

Si factum. Ibi emblemata.i.ornamenta vasorũ fractũ non continetur nomine argenti facti.h.d.ibi id videtur legatum esse:si igitur pa.fa.emisset scyphum vt ex eo candelabrum faceret,scyphus ille continetur sub nomine argẽti infecti.dy.ibi ita delinquerit definitione negatiua que non est pꝛpria fm aristotelem libro topicorũ. dy.in glo.scilz testatoris ibi nomen imperatoris vel forte testatoris. dy.in fi. matricũ imago dei ideo z ad hoc.C.de veteris numismatis potestate.l.fi.lib.xj.

Cum in testamẽto. Argentuz dicit pꝛsus causa paratum quod victus causa paratum est nõ quo raro testatoꝛ vtitur vel commodare consueuit.hoc dicit.

Si quando. Ibi vltra idest que. Old.ibi. vtrius idest cuius. Old.ibi in vsu no.de pbatiõe per visum. vt.z.j.eo.l.pediculis. §.neratius.C.qui z aduersus quos.l.j.de minoribꝰ.l. minoꝝ.xxv.annis addito pꝛeside.finium regundorum.l.si irruptiõe.z.C.de administra.tuto.l.ley que tutores.Jac.z no.sequẽtia de vsu rei z consuetudine patrissa.ad hoc.§.de vino trito, eo z oleo legato.l.ex vsu.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Si quis ita legauerit. Ista.l.in ↄ vtroq; casu alibi non reperitur: ↄ notabilis est dictio seu est ampliatiua nō distinctiua. de hoc no. extra de rescri pt.is.c.inter cetera.ↄ.c.sedes.ↄ per archi.eo.tit.c.statutum.ff. cū vero.libro.vj.ↄ.lxiij.di.c.ego ludouic⁹.ↄ de hoc dixi.C.de ver. signi.l.cum quidam.de procura.auf.qs ius.ↄ.j.de interdictis super rubrica.vt in alphabeto dictione seu⁹ plenissime in glos. ibi in verbo scu: coniunctio enim seu non est propie distinctiua. dy.ibi.vel secundum.R.hec nihil valet.dy.

Vilancem. Ibi relinquebat in bonis suis alibi non dicitur quod habeo negotiationis causa. Iudicari ↄ probari potest per aspectum. Legans genus ↄ postea enumerans species nō dicitur genus restringere.

Pediculis. b ff.j.ibi replumbarit: scilicet sed parari. dy.n ibi tubero determinans ↄ distinguēs. dy.in glo.secūda ff.l.meis. dy.n. ibi alioq.i.si nō habeñ ↄ a testatore auri numero. dy.

Quidā. Ibi escarū qd sit vide.ff.pri.in glo.in dubio ibi.ff.si qs eodē instrumento. sed so. pts per.ff.si cui escarū.ff.e.l.ↄ si nō sint. dy.vel fm Jaco. de bel. hic legandi eidem persone argētū escarium simpliciter ↄ ideo omne debet habere siue sit ad potum siue ad escam sine ad ꝓmiscuū vsum. ibi autem legauit agros diuersis veluti nec vni ↄ ideo instrumentum nulli cedit quia nec debet diuidi. Jaco.

Idē cū qreretur. Legato ornamēto mulieri non debet qd habuit ꝓ testatrix negotiandi causa. h.d. ibi e medio.i. de medio. † no. ergo qd habeo gratia negotiatiōis nō dicit esse meū. qd facit ad qstionē quā notaui. C. de iure dot. l. vbi adhuc. aut hz locū in mercatoribus⁹. ↄ vide. ff. de vsufr. le. l. vt gñali. ff. vtori. ↄ no. glo. vlti. hic posita. qd si non hz nisi venalia qd tunc cedunt legato in gl. bailios. in fi. in stationibus inferioribus sicut patet rome in basilica sancti iohannis laterañ. que fuit basilica principis cōstantini: eo fic dicta qr barones in ea conuenieb̄at. ↄ vide in alphabeto dictione basilicarum. ↄ in auf. de iudiciis. ff. sed debunt.

Neratius. Ibi quantum ea. f. que ad quātitatē. sic no. per aspectū. pbari ↄ iudicari † vt ↄ. ff. e. l. si qñ ↄ ibi dixi. Jac. in gl. nā videt restringi ibi. sed qd si nō habeat. f. in suo vsu. dy. ibi si cui seruit. ↄ. ff. de fundo instructo. l. fundus. qui locatus. dy. in gl. j. qd sit prętiosius in fi. l. qd alterius ornandi causa alteri adiecerit. dy.

Habeo testamēto. †Si testator eidē primo legat genus ↄ postea enumerat species nō restringit genus precedens qr ex abūdāti ↄ ad cautelā species enumerate videñ. h.d. ibi infectaq; omnia ↄc. supple ↄ querebat an lana non tincta sit in legato videbaē qd nō quasi p adiectionē hui⁹ verbi versicoloria lana restricta esset ad tinctā tantū qd remouet dicēs sed nō mutat ↄc. ol. ↄ dicta verba infectaq; oia tollunt cōtrarium multarū legū. dy. ibi. sed nō mutat no. qd vbicunq; res ita se habet ipso iure sicut per verba postea adiecta illa verba nihil operant nec ad augēdum nec ad diminuēdū ibi lanā esse: sed tū nō desinit ibi debēbuntur. cū ergo hoc verbū versicoloria ex abūdāti sit appositū non debet restringere legatū lane vt comprehēdat solū modo lanā tinctā: ↄ ista est intentio huius. ff. in gl. videbaē ibi. C. de testamētis. l. testamētū. vbi de hoc dixi ↄ plene no. ↄ vide etiā qd notaui. ff. de le. j. l. si qñ. ↄ de ver. ob. qui sit in fi. sed ibi non fuerunt verba supflua. hic sic ↄ ad cautelā. dy. in glo. vlti. ibi. qd ꝓposuerat sic. ff. de lega. iij l. quesitum. f. illud. ↄ. l. heres meus. f. due statue: vel forte hic operant illa ꝓba infectaq; oia. vt dixi i expositiōe litere in gl. quo indiget in fi. de hoc habet. j. e. l. medico. f. j. in gl. vl. ibi. extractū esset. vt. ff. e. l. seia.

Inter vestem. Usus patrista. nō natura vestis spectat. h.d. Et vide qd dixi. ff. e. l. vestis. f. j. ver. muliebria sunt.

Dictum testis ꝓ parte potest falsum esse,
Nomina debitorum non veniunt in obligatione bonorum.

Scribit. Ibi ꝓ parte falsum facit. ff. de dolo. l. ↄ eleganter. f. seruus pactionis. ↄ est ar. † qd dictum testis possit esse ex parte falsum de hoc no. ↄ dixi. C. de transac. l. si ex falsis ibi sine dubio scilicet est verum dictum quinti mutii. dynus ibi. illi. scilicet marito. dy. ibi. quod suum esset ↄ sic testator se retulit ad verbū presentis vel preteriti temporis. ibi si aurum dedit aurifici. dynus. in glossa j. quia in fi. vel incipit sabinus ↄ sic communiter. dy. ↄ ista lex vidētur expressa † qd in obligatione bonorum non veniant nomina debitorum⁹ cuius contrarium dixi ↄ verū est. ff. e. l. quint⁹. f. argento ↄ ad hanc legē respōde quod verum est quod non cōtinentur sua appellatione auri sed sub appellatiōe bonorū sic.

Item scribet. Ibi paratū esset alias parā um est ↄ hic melior ꝓpter illud q; ē. j. quoniam articulus est ↄc. ol. ibi venisset. i. vendita fuisset post testamentū ↄ ante mortem. old. ibi articulus est hoc est illud verbum sed. dictio est posita scilicet si vtoris causa paratū est. ↄ sic dictio est hic ponitur materialiter. ol. ↄ significat presens tempus ↄ futurum non comprehendit vt. j. de ver. signi. l. verbū erit et in alphabeto. ibi et legato vtoris siue quod ōmittur eo ipso quod testator sponte ↄ voluntarie alienauit secus: si ex necessitate vt sequitur. Dynus ibi. ↄ argumentū. i. conditionē quādam. dynus. ibi distinctione. f. verum ex necessitate l. vel volūtate aua vsus fuit. ff. f. verum. ↄ ver. sed si ex necessitate. old. in glos. imo ipso iure. ↄ de significato huius dictiones ipso iure vide plene in alphabeto dictione ipso iure.

Obligatus ad quantitatem an possit soluere estimationē.
Mendacium semper ↄ maxime inter amicos est fugiendum.

Itie. c † Ille qui tenetur ad quantitatem an liberet ut soluendo estimationem. h.d. ibi si ne mendacio vtri † no. qd vinere debemus cum amicis sine mendacio. ↄ de mendacio vide in alphabeto dictione mendacium in glo. heredem titie imo heredem testatoris damnatū dare quinq; pondo auri dy. in glo. vlti. ibi possit solui: ↄ sic collige tacite responsionem qd pupillus non est lesus ↄ per consequens non restituendus. vt. C. de restitu. in integrū. l. non videtur ↄ. ff. de iure. l. nam postea. f. si minor. ↄ. glos. in fin. sed ibi legata erat species certa. f. peculium certum. hic genus. f. pondo auri. dynus. vel secūdū Jaco. de bel. quod in idē recidit ibi erat legatum in specie hic in pondere vt ibi notat. Jac. vltimo collige ex. l. sita quod vbi ex ꝓmissione leg. potest solui alterum de duobus iudex potest in vno condemnare ↄ in executione poterit damnatus soluere qd voluit. ꝓ hoc. j. de reiudi. l. miles. f. dicte. ↄ vide quod dixi. ff. e. l. j.

Sic dulcissime. Ibi cum omnia nostringi per sequētia vel substitutū vel adiectum ↄ cōcor. ff. de dote ꝓlegata. l. vtori mee. hz quidam dicāt hunc casum alibi non reperiri ↄ prima facie responderet cōtrarium. ol. in glo. ibi restringit generaliter: ↄ est forte ratio quia illud verbum opponitur ad augmentum: ergo nō debet diminuere nec restringere. ar. ff. e. l. si quis ita legauerit. ↄ de fundo instructo. l. si mancipia. rar. vt potest esse ratio ne legatū reddatur inutile. ar. ff. de vino le. l. ff. ↄ quod no. ff. e. l. pediculis. f. item cum quereretur.

Mulieres ↄ clerici non debent sumptuosis vestibus vti.
Confessio erronea in iure an teneat.

Ornamētorū. † De istis ornamētis quibus mulieres vtuntur et de ingrantia vestium multū reprehenditur ipse mulieres ↄ magis clerici. xxj. q. iij. in summa ↄ extra de vita ↄ hone. clericorū. per totum in clementinis. de vestibus ad vocatorum dixi. C. de suffragio. l. j. ↄ in policratico de cultu vestium habetur istud morale. Demosthenes orator magnus cū nondum eius scientia nota foret ꝓ ornatu vestis cultum opotabat sciens qd purpura carior veniderētur. cum autē eius scientia nota fuit toga cōtentus erat malens vestē ex viro cognosci quam virum ex veste sicut domū ex dño nō dūm ex domo ↄ allegatur. l. ista qd positionibus iuris non sit respondendū: ↄ si respondeatur qd nō nocet. de hoc notaui ↄ dixi. C. de iuramen. ca. l. ij. f. qd obseruari. ver. Item repellitur positio que fit super his que iuris sunt: sed certe ista. l. videtur magis facere cōtra qr hic responsum fuit positioni iuris: scilicet an ap. ornamentorū vestis mulieb̄is contineatur: sed hic ita contingit de facto non autem potuisset heres cōpelli respondere. vt dixi de hoc in spe. depositi. f. vij. ff. xiij. Item glo. † dicit confessionem erroneam in iure tenere. Ray. dicit qd aut est error ex ꝓmissus in confessione ↄ nō valet: aut nō ↄ valet. vt. C. quādo ꝓuoc. nō est necesse. l. ij. ↄ de hoc. j. de cōfessis. l. nō fatetur. ibi errore heredis putantis ornamētorū

tis ornamentorū ap. vestem contineri. dy in glo. ibi nō fatetur. sed si fateatur vestem contineri appellatione ornamenti nihil agit cum hoc ius respiciat ↄc. vt est. ff. de interrogat. actionib⁹. Lis cuius. in fine. Jacobus.

Calix relictus fratribus minoribus dari debet argente⁹.
Christus nondum erat incarnatus tempore compilationis digestorum.

Itia testamento. In gl. prima in vtori. f. j. Oldra. in. f. j. vide qs in. f. scia testamento. per istum. f. fuit determinatum † qd si aliquis reliquit fratribus minoribus vnum calicem qs debeat dari de argento cū cōiter ipsi fratres vtantur solum calicibus argenteis sed quid si aliquis eis reliqt. r. p vno calice emendo ↄ calix non est eis necessarius vñ volunt cōuertere in aliā causā: qs possint videt. ff. de vsufru. le. l. qs qdā. ↄ. l. legatū. vbi de hoc plene dixi ↄ. j. de administratiōe rerū ad ciuitatē perti. l. j. ↄ. l. legatum. dic contra ar. j. de opibus publicis. l. pecuniā. de hoc dic vt dixi. d. l. legatū. de vsufruc. lega. ibi in ꝑtia mea. als de mea. est de mea. ↄ sic glo. q subaudit sua tamē cōiter habeē ↄ tūc nō subaudit ibi ex libris. i. qs illud signū faciēdū respōderet cētum libras qr sic nō bene sequeretur. an heredes tenerenē facere aureum an eneū cū nih. l plus quā centū expendere tenerentur. Dy. ibi aut erea alias aurea. ↄ tunc plana vt quod min⁹ est debeatur vel erea: ↄ tūc erit spāle fauore religionis. vt i glo. ff in vltio no. gl. † qd tpe ff. nō venerat xp̄s in beatā virginē: ↄ sic iurisc̄onsulti erant pagani ↄ nō xp̄iani. colebāt tñ deū. vt. j. ad. l. fal. l. ↄ ad municipiū. de iustitia ↄ iure. l. veluti. ↄ dixi de hoc. eo. titu. super rubrica. ☞ qd fuerint xp̄iani videt expressum. ff. de excu. tut. l. spadonē. f. iam autē. sed ꝓtest dici qd illud fuit additū a compositoribus nouī iuris tempore iustiniani. qui bene fuerunt xp̄iani.

Interpretatio sine captione fieri debet.

Si vtori. Ibi fore captionem. † no. bñ verba ista qr interpretatio fieri debet sine captiōe. Ol. ↄ ad hoc facit qd dicitur non debere ius iuile calumniari seu captari. ff. ad exhibendum. l. pe. ↄ ñ nō pot sine captatione inuestigari elici debet qs min⁹ habet captionis, vt. j. de regulis iuris. l. quoties. nihil sine captiōe vbi de hoc tetigi in glo. qui facit verba ibi largum verbum ↄ sic vascularius ↄ argentarius sunt noīa adiectiua.

Cum ita legatum. f. fertur determiata fuisse questio talis. potest as parme proclamari facit qd omnes habentes equos deberent eum sequi sub certa pena: quidam solebat habere equum sed ipsum distrahebat sine licētia potestatis ↄ ita equum non habebat: nunquid incidit in penam. dictū fuit quod sic per istum. f. quasi equum habere videatur ex quo habere solebat. ar. ff. de le. iij. l. quesitum. f. si. ↄ. l. si ita. ff. de fundo instructo. l. predia. in prin. ↄ. f. j. ↄ. l. seie. f. predia. cum similibus. ar. contra. ff. de leg. iij. l. vtori. f. j. ↄ. ff. e. l. scribit. ibi quoniam articulus est ↄc. Jaco. ↄ hoc credo verius maxime qr statum seu edictum est penale ↄ ideo restringendum.

Prediū ex matris successione vendicatū non debet cōcari. stante aui precepto quod ↄc.
Ornamenta lecti veniunt lecto legato.

Medico. Argu. † si institutis filijs ↄ nepotibus precipiat auus communicari dotes matrem ↄ vtorem ↄ que inde habent qs predium postea vendicatum ex matris successione communicari non debeat ad idem. ff. de leg. iij. l. nomen. f. filio. ↄ. l. nuper. de verb. obli. l. si a colono. vbi de hoc dixi, ↄ plenius. eo. titu. l. si stipulatus fuerim. f. cum stipulamur. ↄ plene etiam. ff. eo. l. si ita esset. arg. contra. ff. de peculio legato. ei quoq; de liberis ↄ posthumis. l. placet. ↄ. C. q̄ res pig. ob. possunt. l. ff. vbi etiā de ista materia satis dici videtur. distinguēdum vtrum successerit auo dispositionis tempore vel non arg. l. habere. cū similibus. Ere do qd dy. voluerit allegare. ff. de euict. l. habere. in glos. not. in spici. in fi. eo. vt plene dixi. ff. e. l. si ita esset legatum. Oldra.

Vtori. Nota arg. † qd maritus legat vtori sue lectū qd ornamenta lecti debeantur non solū ea qui bus quotidie vtebatur: sed etiam ea que in festiuis diebus tantum de hoc dixi plene. ff. de leg. iij. l. libro. f. fi, Jaco.

Mulier. Jn gloss. vlti. ibi seruo alieno. f. fin. ↄ ideo legatum primum non tollit. vt. ff. de legatis. iij. l. ff. in testamento. Oldra.

Liberatio debiti ex quacunq; causa potest legari.
Exactio nois per testatorē facta legatū liberatiōis extinguit.
Liberatio general tutorū nō extēdit ad dolose administrata.
Dictio amplius ꝓpter verba sequētia est qñq; restrictiua.

De liberatione legata. Rubrica.

Super rubrica. † Liberatio debiti ex quacunq; causa potest legari. j. e. l. j. Quis sit effect⁹ cū creditor legat pignus debitori. e. l. f. j. prohibitus petere a fideiussore ecōtra si ↄ heres heredis ap. heredis continetur. j. e. l. ij. qui reddit chirographū remittit debitum. j. e. l. iij. ↄ quid iuris si instrumētū sit penes debitorē nec appareat. i. editū. ↄ an q facit pactū de instrumento reddēdo videatur debitum remittere. si testator dederit instrumētū debitoris vt post mortē suā reddat debitori si reddat sibi viuente testatore nihilominus petet heres. j. e. l. si qs de cedens. qs sit effectus liberationis. e. l. f. nūc de effectu. ↄ an liberatio vnius cōcorū prorrigat ad alios qualiter subueniē heredi testatoris ex eadē causa obligatio creditori ↄ debitori. j. e. l. quid ergo. vtrum liberatio fideiussoris ꝑsit reo ↄ ecōuerso. j. e. l. si quis reū. ↄ an duo rei videañ inuicem fideiubere an liberatio patris obligati de peculio ꝓsit filio ↄ ecōuerso. eadē. l. f. idem iulia. ↄ an marito existente nō soluēdo valeat legatū libe rationis dotis. ↄ an liberatio patris q tenebaē de peculio ꝑsit filio post emancipa. j. e. l. post emanci. sicut pōt totū debitū remitti ita ↄ pars. j. e. l. nec solū. quid operet liberatio legata sup vno alternatiue debitorū. e. l. f. j. † exactio nominis facta p testatorem legatum liberatiōis extinguit. eadē. l. liberatio. sed etiaz alieno vt liberetur. j. e. l. non solum. ad certum tempus potest liberatio relinqui quo pendēte nō currūt pene vel vsure. e. l. f. j. p sonale legatum liberationis non trāsit ad heredē. ↄ q ante tempus petit cadit ad acf. fm hec iura. e. l. f. si tale. legatum generale liberationis ad heredem trāsit. e. l. f. si verba. ↄ ibi pulchra de confessione ad liberandū in iudicio ↄ extra. ↄ an valeat debitore absente iussus reddere rationes non fatiēfacit solutis reliquis nisi rationes edat. e. l. f. is qui. an generalis liberatio extenditur ad dolose administrata. ea. l. si heres. ↄ an a futuro dolo possit quis liberari. ↄ. l. si qs rationes. que est notabilis ad hoc si qs vult liberare fideiussorē ↄ non reum vel econtra. j. e. l. si dā natus. magis interest liberari fideiussoris quam agere acf. mādati. j. eo. l. si debitor. prohibitus reddere rationes non videtur liberatus a solutione reliquorum. j. e. l. lucius. an valeat liberatio legata debitori tuto. exce. perpetua ↄ fauorabilis vel odiosa. j. eo. l. si debitor. ↄ quid si in diem vel sub conditiōe in. l. sequēti damnatus non exigere etiam ab eius herede. j. e. l. si qs in testament. ofi colono sit legata liberatio ↄ heres non finat eū vti frui facit cōtra testamētum. j. e. l. si cui. ↄ retinere ↄ petere paria sunt idem in legato habitationis. j. e. l. cassius. in generali legato liberationis venit pecunia debita testatori nō autem seruo eius ex causa peculiari. j. e. l. cum ita. liberatio ꝑsonalis donec viuit debitor non transit ad eius heredem. j. eodem. l. aurelio.

Generalis liberatio tutorum non extenditur ad dolose administrata vel aliqua. eadem. l. f. gaius. aut debitum extinguitur facto testatoris ↄ nihil valet legatum liberatiōis aut facto heredis. ↄ valet. j. eo. l. si id qd mihi ex legato liberatiōis oritur actio: ↄ exceptio. j. eo. l. qs mihi. procur. cui liberatio est relicta te nec cedere actiones sibi tanquā procuratori q̄stas. j. eo. l. procur. legatum liberatiōis extenditur ad debitū vsq; ad ad diē mortis testatoris ↄ scientie heredis. j. e. l. cum heres. si debitor legat debitum a creditore vel ecōtra quid operetur tale legatū. j. eo. l. legaui. ↄ quid si alij legetur debitum vel creditum qs non sub est ↄ no. verba quotidiana enim hec sunt. Si pupillus sit paratus restituere legatum sibi relictum vt liberaret tutorem restituitur sibi actio pristina in integrū. j. eo. l. tutor. si nihil eraptum peculio quando fuit liberatio legata an valeat legatū. j. eo. l. vt deamus. effectus liberationis relicte pupillo nō extenditur ad tutorem. j. eo. l. aurelius. liberatio facta per verba presentis vel preteriti temporis non extenditur ad obligationem postea factam. ea. l. f. testamento. ↄ confirmatio testamenti vel statuti fit in eo statu in quo ꝓmo erat remissio seu liberatio facta pri contra tutorem extenditur etiam ad reliqua fauore patris. ea. l. f. ty tius testamento. secus in aliis tutorib⁹. vt. f. seqn. † bū ampliticet videatur ampliare tamen restringit ꝓpter verba sequentia. ea. l. f. testamento. vnde si quis ꝓmittat equum ↄ hoc amplius. ↄ. vsq; ad annū terminus anni extenditur etiā ad equum remittendo sortem videtur remittere usuras postea excurrētes

Universidad de Deusto
Biblioteca

eadem.l.§.legati.ratio adiecta legato illud restringit.ea.l.§.sticho.z magis attenditur conclusio petitionis quā ipsa petitio. qui prohibet ad tēpus peti videtur vsum pecuniæ legare.c.l.§. centum.iudex iudicare debet fm ꝓbata.e.l.§.filias.z mēsa dicitur alicuius eo solo qs ipsam administrat qs facit ꝓ testibus q dicunt fundi esse illius qui colit.si lego quod debeo non valet si quod alter debet valet:z quis potest stare testamento z confessioni inquantū est ꝓ se nō in eo qs est cōtra se:in eo quod est debitum non valet legatū sed si succūbat petendo vt debitum petere potest iterum ex causa legati.ead.l.quidam. non capax quandoq; capit propter capacem.j.eo.l.si is qui duos. z delinquenti quādo prodest innocius:z mali propter bonos toleratur.z no.modum relinquēdi bona sua filio spurio si expressum est inutile valet in tacito puta in exp̄ssis litis.j.eo.l.petitor.Si testatoꝛ a debitoꝛe exegit nō cadit nomine liberatiōis nō veniunt charte nec reliqua.eadem.l.§.inter cetera.h.d.etiā sequens §.z quod liberatio facta vni tutoꝛum non extenditur ad alios legata liberatione sortis extenditur ad vsuras etiam finitas non autem ad debitum sortis postea contractum vel nouatū. e.l.§.fi. z an remittens vsuras sibi debitas videatur remittere etiam futuras.z an verba p̄sentis temporis porrigantur ad futurum.

1 ☞ Accessoꝛium remittitur remisso principali.

Omnibus. Debitoꝛibus ex quacūq; causa siue speciei siue quantitatis delicto vel ex contractu.vt.j.eodem.l.non solum.§. fin.Jac.ibi eoꝛum id est earum rerum quas debēt.

1 Dy.† Remisso enim principali remittitur accessoꝛium sed non econtra:sed cautio est ipsum principale ergo cautiōe remissa remittitur debitum.dynus.z legatum libertatis inducitur.ff.de legatis.j.l.apud iul.§.fi titius.in glos.secūda.in fi.que sunt contra.sed solu.vt in sequenti glos.z plenissime dic vt not.dicto.§. penulti.Ray.

Julianus. Ibi valere legatum remanet tamen debitoꝛ obligatus prioꝛe actione z hoc est quod sequitur in versi.fi autem.Dy.ibi z habere eū scilicet debitoꝛem.dyn.ibi testantis voluntas fuit.id est fuisse probetur: scilicet qs remittere voluerit debitum.dy.ibi z ad hoc:id est ad petitionem rei obligate quasi debitum sit remissum.dynus.ibi peruenietur vt videatur debitum esse remissum seu relictum. dyn.Quando autem legatur ab extraneo res data pignoꝛi debitoꝛi.dic vt.ff.de legatis.j.l.si tibi homo.in princi.z dic vt ibi in gl.scilicet qs omnis in fi.imo melioꝛ est ratio ga ad remissionem principalis sequitur remissio accessoꝛii sed non econtra. argu.ff.de vulga.z pupilla.substitu.l.ex pupillari.dyn⁹. Et circa hoc dic vt not.ff.de leg.ij.meuius.§.penul.

Heredem. Prohibitus petere a reo non potest petere a fideiussoꝛe econtra sic z appel.heredis continetur heres heredis. hoc dicit.

1 ☞ Debitum remittit qui chirographum reddit.

1 **Liberationem.** † Qui reddit chirographum remittit debitum.hoc dicit. Ibi quasi per fideicommissum remissionis debiti.dyn.Quid autem si instrumētum crediti reperiatur penes debitoꝛem nec appareat qs sit sibi traditum an ex hoc erit liberatus de hoc sepe vidi magnā contentionem z varias opiniones de quo plene dixi.C.de latina libertate tollenda.l.j.§.ille nouissimus.versi.sed ne furandi.in glossa ipsamet ibi causa mortis.vt.ff.de legatis.ij.l.legatum.in fin.facit vt quando quis facit pactum de reddendo instrumento sim pliciter quod per hoc videatur remittere debitum.de hoc not. ff.de pactis.l.posteꝙ. Jaco.

1 ☞ Actiones plures habere nostra interest.

Si quis decedens. Alias est.§.iuli. ibi seio det:scilicet chirographum.Dyn⁹.ibi decerit:scilicet chirographum.dyn.ibi heres eius scilicet creditoꝛis.

a ☞ Nunc de effectu. Adde Bar.cōsi. cxj. incipiē te factū tale est.

b ☞ Si qs reū. Adde hunc a text.no.ꝙ Ja. de are.in positillis in.l.fz si pater.ff.nō solū. ad macedoñ.

Nunc de effectu. a Ibi legati scilz liberatiōis hoc enim.§. agit de effectu talis legati.z vtilis est ille.§.ibi.possum agere actione ex testamento.dyn.ibi.consultum voluit.i.mei contemplatione tantū liberationem legauit.dy.ibi.debeam liberari z certe sic alioqui 2c.ne per obliquum concedatur quod directo prohibitum est ibi alioqui.i.si non liberaret per acceptilationem. Dynus.ibi. inquietoꝛ.i.inquietari videoꝛ.dyn.ibi pacto qs pactum cesseo non proderit quando non eramus socij.dynus.ibi per acceptilationem.s.debere me liberari vt per hoc liberetur z principalis seu ceoreus ibi an z ille accipe qs est.j.cuius nomen 2c.dyn.ibi. pro legatario habeatur quātum ad hoc vt possit liberationem petere.dy.ibi qui non est scriptus.i.cuius nomen non est scriptū in testamento.ibi nam si.i.quāuis.dy.ibi legatum a quodam alio.dyn.ibi.negabit legatarium licet nomen mei debitoꝛis nō fuerit in legando expressum.dynus.ibi.z si soluendo exponesi i.quanuis.dynus.in fine.nota hunc textum qui sepe allegatur ad qs concoꝛ.qs dicitur qs ideo accipimus fideiussoꝛem vt nobis sit cautum institu.de fideiussoꝛi.circa princi.† z interest nostra plures habere actiones vt largioꝛ sit nobis potestas agēdi.vt.ff.de leg.j.cū fili⁹.§.varijs.z de actio.emphy.nō est nouū. in glo.qs semper p̄sumim⁹ in fi.z facit iste.§.contra ea que ibi not.s.qs vbi coꝛrei non sunt socij si vnus solu at solidum non habeat egressum contra aliū ad qs.j.ad le.fal.in.l.falcidia hoc esse seruandū z de hoc etiā no.§.ad vel.l.vir vxoꝛi.§.fi.in glossa. sed nonne in prin.vt.ff.de cōditio.indebi.l.si non sortē.§. adeo. z vt in poss.le.l.j.§.si debitoꝛi.Jaco.ibi.l.iū.vel dic aliquid operari qꝛ per pactū tollitur naturalis obligatio que per testamentum sublata non erat.vt.j.de sol.l.stichum.§.naturalis .Jaco. ibi.quibus modis tollitur ob.§.j.z.j.e.l.non solum.in prin . §.i. ol.in glos.omnium bonoꝛum ibi societate contrahuntur.z.l.vt sic ꝓ socio actio Jaco.ibi.si ex duobus.z qꝛ creditoꝛi agenti ad solidum obstat exceptio cedendarū actionum.ar.ff.de ad.tu.l. si minoꝛ.z de sol.l.stichum.§.pe.z qꝛ creditoꝛi qs no.j.de fideicō.si stichū.§.fi.ra .ibi in auf.de duobus reis.in prin.sed illud auf.respicit effectum conuentionis non formam obligatiōis vt solet dici.j.de duobus reis.l.iū.z.l.res . §. cum in tabul.ray.z si vis plene de ista materia duoꝛum reoꝛum vide quod no.C.de duobus reis super rubꝛi.

Quid ergo. Ibi qualiter subueniatur heredi.cum sit obligatus creditoꝛi z debitoꝛi.dy.ibi quam si caueatur per creditoꝛem heredi dy.ibi.vt cum.s.debitoꝛem cuius contemplatione quantitas fuit relicta.dyn.

1 ☞ Pater non est debitoꝛ filio si nihil sit in peculio.

b **Si quis reum.** b Ibi ceperit cōuenire scilicet heres creditoꝛis.dy. alia ratione.i.per obliquum seu per quandam consequentiam.dy.ibi.conuenitur hic tamen quod dicit m est fallit in duobus casibus qui sequūtur.dyn.ibi.liberādus reus qꝛ rei non interest qs fideiussoꝛ non cōueniatur.dyn. z hic ponitur so.ad duos casus precedentes.dyn.ibi alioqui.i. aliās regulariter.dy.ibi fideiussoꝛ liberandus ita qs liberatio principali non prodest.dy.ibi acceptilatione liberādum ita qs extendatur liberationis effectus etiam ad principalem. dyn⁹. ibi vere fuerit vt qꝛ pecunia peruenit ad ipsum.dyn.ibi. socius reus vt quia pecunia peruenit ad vtrūq;.dynus.communiter. dy.in glos.personali.ibi.§.fi ab ea.so.hic regulare ibi causale:z est ratio vt ibi no.z dic vt ibi.dy.z iac.de bel.in glos.vt si duo. ibi.propter societatem secus si nō esset societas inter eos qꝛ tūc non viderentur inuicē fideiubere fm Jo.qs dic vt no.ff.ad vel. l.vir vxoꝛi.§.fin.z per.dy.j.de duobus reis.l.reos.z digi . C.de duobus reis.super rubrica.

Idem iul. Ibi pater eius qui solum de peculio tenebatur.dy.ibi.refert quantum ad hoc vt valeat legatū.dyn.ibi.necne qꝛ vtroq; casu valet liberatio relicta patri.dy.ibi maritum qui obligatus erat actione de dote. dy.ibi.z hinc maritum ibi cedente.i.eo tpe quo vxoꝛ moritur. dyn.ibi vtrūq;.l.maritū z patrē.Dy.ibi.nōdum enim fmot.qs pater nō est debitoꝛ si nihil sit in peculio.Jac.z hic in glos.no.ibi maritū non posse.cui liberatio facta nō fuit fm verū intellectū ray.ibi quid.i.qꝛ.dy.ibi est mauerit.z male eo casu quo nihil est in peculio dy.ibi.quē debitoꝛē cōditionalē.ibi q̄ res.i.acceptilatio facta filio.dy.ibi ne filius.i.tm.dy.ibi.tunc enim.i. quando apparet qs teſtatoꝛ voluit filium tamen liberare.dy.ibi quasi si deiussoꝛ quo respectu insolidum tenebatur.dyn.ibi.hoc ita demū.s.qs liberetur ab obligatiōe vt fideiussoꝛ non quia teneba tur vt pater.dyn.in glo.i.ibi.cum alius imo.i.cū filius .Dy.ibi in glo.ff.de peculio ibi poterat tunc agere.s.tpe rei iudicande si tunc sit in peculio.z dic agere.s.vt liberetur per pactum in glo. imo.videtur.ibi de condictio.institu.l.si is cum quo.debet dicere de conditio.inde.in glo.sed cum liberatio ibi .vel dic quod hec vera z erat dubiū.qꝛ cum maritus facere non poterat videbat qs posset repetere.Ray.in fi.z hec vera hec ex loquit de marito simplr no de eo cui liberatio sit legata ray.z habēt quidam glo.corruptam

glo.corruptam.habent enim de conditio.insti.sed debet dicere de conditione indebiti.

Post emancipationē filij. Ex cuius contractu pater tenebatur de peculio.dy ibi prestaturus heredi.Item pater dyn.in glo.vl.in fi.z. ff.de testamento militari.l.si a militie.§.vltimo.Dyn.

1 ☞ Pars debiti sicut totum potest remitti.
2 Nominis exactio per testatoꝛem facta legatum extinguit.

1 **Non solum.** † Sicut potest totum debitū remitti z pars.h.d.Et sic qs iuris est in toto quo ad totum idē in parte quo ad partē.ad hoc.ff.de rei ven.l.q̄ de tota.cū ibi notatis.

Si is qui. † per sticho.Dy.ibi liberabit quasi dicat nō solum in sticho.Dy.ibi liberaretur scilicet in totum.dynus.ibi creditoꝛi hereditario.dyn.ibi ex testamento acturū contra heredem granatum soluere vt soluat.dyn.in glos.sic.j.in fine. sed nec ibi soluitur z ideo solue.vt.d.l.qui hominem.dynus.in glo. s.coherede.in fi.z dic vt ibi.dynus.

2 **Liberatio.** † Exactio nominis facta per testatoꝛes legatum liberationis extinguit.h.d.ibi id exactum z testatoꝛis voluntate.dyn.ibi vnde scilicet qꝛ exactio facta per testatoꝛem legatum legationis extinguit z impubes respectu substituti quasi quidā testatoꝛ habetur.vt.ff.de in officioso testamēto.l.papiñ.§.sed nec impuberis. Old .ibi substitutio pupillariter.dyn.ibi relicta debitoꝛi testatoꝛis.dynus. ibi teneri ad restitutionem pecunie a pupillo exacte.dyn.ibi sustinere eius:scilicet heredis.dyn.ibi idemqꝛ scilicet vt substitutus teneatur.dynus.ibi maneret scilicet existente cōditione.dynus in glos.scilicet substitutum ibi vel dic pupillari hanc expositionem reprobat sequens glo.z ideo non procedit z per hanc hic reprehenditur z prima expositio Joan.verioꝛ est in gl. per iusticiam als instātiā petendi ibi cum possit petere interim dū vixit z de conditio.pendet.dyn.in fi.dic ergo ideo actionem remittit quia extitit conditio legati cum impubes in impuberate fit mortuus.dyn.z vbi glos.allegat institu.de perpet.z tem poꝛali act.debet dicere de exceptꝫ.

1 ☞ Legatū psonale ad heredem legatarij nō potest transire.
2 Confessio facta absente parte quo ad quid teneat.
3 Confessio dispositionem inducēs inter p̄sentes fieri debet.
4 Pactum de nō petendo factū debitoꝛi an trāseat ad heredē.

Non solum. Ibi legare possumus legando disponere.dyn. ibi nec liberare.ita quod liberatio habeat effectum irreuocabilem.dynus.vbi vel penas ratione tarde solutiōis promissas.dy.in glos.quia tunc videtur liberatio relicta ad illud tempus.in glo.hoc forte dicet ibi non per moꝛā.vt.ff.de seruis exportandis.l.seruus.ea.l.cum.l.precedenti.dynus.in fine. vel dic qs in.l.item.quia conuentiones debentur vsure ob bene ficium concesse dilationis z ideo pendente dilatione currūt.hic vero propter moꝛam tarde solutionis.vnde cum.j.dilationem concessam non sit in moꝛa non debentur vsure.vt hic z dicta.l. lecta.§.cum z sortes.nisi actum foꝛet qs moꝛa intercedente debentur vsure etiam ꝓ ꝓterito tempoꝛe.vt dicta.l.lecta.in fi. dy.z arg.j.de donat.l.in edibus.ij.responso.

1 **Tale legatum.** † Legatum p̄sonale non trāsit ad heredē legatarij. Itē qui petit qs sibi debetur ante tempus cadit ab actione.hec duo dicit iste.Dyn.in glo.alioqui.s.ab initio.in fi.no.hanc glo.z possessoꝛ arguere qs non cadat qꝛ petit ante diem incertū qui equiparatur cōditioni.vt.j.de condi.z demon.l.dies incertus.z certum est petentem pendente conditione nō cadere a iure suo.vt. ff.de pactis.l.in personam.§.si sub conditione z secundum hoc hec pure contracta:sed contra hoc est.ff.si certum petatur.l.pecuniam.dynus.in glossa.si vsus z vsufructus.ibi.l.pecoꝛis.sed dic vt ibi.z.ff.de seruitute lega.l.pater.dynus.z de alimētis legatis.l.mela.§.quidam.qui in effectu concoꝛ.nam z ibi distinguitur cohereat rei persone.Jaco.

Si verba liberationis. Alias si liberatiōis verba ibi nihil addat vt per hoc magis videat petitum ab herede peti.Ja.ibi adiectio heredis in legato liberatiōis.Jac.ibi atqꝛ.l. sicut non esset adita liberatione legata non comprehēsa ploña debitoꝛis.Jac.ibi nō comprehensa persona heredis eius cui liberatio relinquitur.Jac.in glo.vl.ibi peti volo hoc nō est bonū exemplum qꝛ textus nō loquitur de herede legantis sed de herede debitoꝛis cui liberatio relinquitur.ol.qꝛ hec glo.de confessione facta ad liberandum loquitur circa quam Jaco.dera.tenet ꝙ qs confessio facta absente parte ad obligandū extra iudicium teneat:sed ad liberandū non absente parte.z est ratio fm eum:qꝛ illa que fit ad liberandū dispositionem inducit.vt.j.de donaf.l.quidam.z.ff.de pactis.l.tale.z dispositiones non possunt fieri absente parte nisi interueniat nunti⁹ vel epistola vt.ff. de cōstituti.pec.l.qui autem.§.fi.z de pactis.l.labeo.sed illa que fit ad obligandum extra iudiciū tātum inducit probationē nō dispositionē.vt.ff.depositi.l.publia.in fi.z ꝓbationes fieri possunt absente parte.vt.C.de testibus.l.nullū.tu dic qs nec ad obligandum parte absente fieri possunt z qs ad obligandum parte absente nō valeat sic probatur si teneret tunc ea ꝓbatio esset acquisitis facta aduersario absenti:sed inter vinos nulle acquisitiones fieri possunt inter absentes nisi interueniat nuntius vel epla.vt not.C.de sacrosan.eccle.l.illud.in fi.glo.magne.z.ff.de cōstitu.pecunia.l.q autem.§.fi.vlti.C.si qs alteri vel sibi.l.fi.z.ff. de cōtraben.empt.l.j.in fi.z propter hoc dico qs gl.bene dicit q̄ est.ff.de probatio.l.cum de indebito.que hoc tenet. Et not.etiā extra de cōfessis.c.ex parte.qs ad liberandum non teneat.tenet Jac.de ra.z alij vltramontani.vt prediti qꝛ inducit dispositionem que nō valet inter absentes.vt predixi z bene probatur.ff. de pactis.l.labeo.z de interrogato.actio.l.de etate.§.q interrogatus.z facit qs no.ff.de neg.gest.l.pompo.quo non ob.glos. hic posita qꝛ altero de duobus modis potest itelligi.primo qs loquatur de cōfessione facta in iudicio z ꝓ hoc facit.l.allegata hic in ipsa glo.scilicet.l.posteꝙ liti.C.de pactis.cum ibi nota. vel potest intelligi sēdo quando debitoꝛ est absens z interueniat eius ꝓcura.quo casu debitoꝛi absenti non cōpetebat exceptio pact.sed doli.vt.ff.de pactis.l.rescriptuꝫ.§.fi.z ideo distinguit aut cōfessio fit i iudicio aut extra iudiciū.primo casu aut ad obligandum aut ad liberandum:si ad obligandū.l.videtur indistincte dicere qs aduersarij p̄sentia sit necessaria vt.j.de cōfessis.l.certū.§.fi quis absente.z.ff.de interrogat.act.l.fi.posset tamen distingui aut iudex recipit nomine patris absentis aut nō vt primo casu teneat.vt.ff.de magistratibus conuenien.l.j.§.exigere.z.C.qñ mulier ture.officio fungi pōt.auten.mater z auie. z ibi not.z accedat qs dici solet iudicem repp̄sentare partē.vt C.de euict.l.si ob causam.Scōo casu quādo iudex non nomine partis recipit tūc nō valeat z ita loquūtur.ll.p̄allegate: et est ratio quā ꝓdixi⁹ qꝛ qualis cōfessio dispositionē iducit q̄ hꝫ fieri inter ꝑtes scōo casu qñ ad liberandū tunc eodē mō distinguā z ita intelligat.l.posteꝙ liti.cū ibi nota.C.de pact.z hāc glo.fm vnū intellectū.Scōo casu principali qñ extra iudiciū tūc aut fit ad obligādū aut ad liberādū.Primo casu aut fit in vltima voluntate aut inter vinos si in vltima voluntate absente parte tenet z est nō qꝛ ꝓtinet fideicōmissus.vt.ff.de leg.ij.l.lucius.§.q⁹q⁹.et fideicōmiss.inter absentes fieri pōt.vt.ff.de leg.ij.l.cum pr.§.fundo.si nō inter vinos tene opi.Accursij reꝓbata opinione vltramontanoꝝ ꝓ ea q̄.ff.dixi.Scōo casu qñ ad liberādū tūc aut in vltima voluntate:aut inter vinos.Primo casu valet inter absentes.vt hac.l.nō solum.in prin.ff.e.l.j.in prin.z.C.de falsa causa adiecta.l.j.Scōo casu aut absente debitoꝛe interueniat eius ꝓcur. aut nuntius vel epistola aut nihil ex predictis.Primo casu ex tali confessione absenti debitoꝛi facta non datur exceptio sed doli.vt.ff.de pactis.l.rescriptū.§.fi.z hoc mō intelligo hāc glos. fm vnū intellectū.ff.tacitū.si vero interueniat nūtius vel epistola tūc dicta pacti exceptio debitur debitoꝛi.vt.ff.de pactis.l.labeo.z qs not.C.si quis alteri vel sibi.l.vlti.si vero nihil predictoꝝ interueniat puto absenti talem confessionem nō prodesse. vt dicta.l.labeo.de pactis.z qs no.gl.dicta.l.pōpo.ff.de negotio.gestis.de ista etiam materia vide qs satis notaui.C.de nō numerata pecu.l.generaliter.

Si heres. Ibi gessit sine mandato idem tamē si cū mandato.vt.j.e.l.procu.Dy.z dic gesserit iter ꝓteritū z sic loquunt fere oēs leges de hac materia tractantes.Quid in gestione futura quidam dicunt idem p.l.quidam decedens.ff.de admini.tuto.alij cōtra per eandē.l.vbi de hoc satis dixi.z.ff.tit.q plures.ray.ibi obligatio id est ab obligatione liberatio.Dy.ibi prelegata subaudi nomine eoꝝ que dolo 2c.Dy.ibi sensisse.scilicet qs non liberetur ab his que dolose administrauit ibi procura.sine mandato.Dy.ibi incerti.i. ad certum hoc est vt liberetur a redditione rationū q̄ gessit per fraudem qs est agere ad factum:z omne factū in incertū. Dy. vt.j.de verb.oblig.l.vbi autē non apparet.§.qui id qs in facie do.z per hunc.§.tenet Ray.† qs pactū de nō petendo factū de bitoꝛi transeat ad heredem vltramōtani cōtra per.l.veteris.C. de cōtrahen.z cō.stip.ꝓ opi.Ray.facit de ꝓbat.l.si pactum et de ver.ob.l.si fic.sed ipsi vltramontani intelligūt.l.si pactū.in

Universidad de Deusto
Biblioteca

pacto affirmatiuo nõ in negatiuo qs dicũt ad hereꝯ nõ transire de hoc latius dixi.ff.de pactis.l.iure gentium.§.pactorum.

1 ☞ Si quis. Adde p istũ text. qs dixit Bal.in.l.fi.§. penul. de cõdit.inde.

Si quis. ª Rones aliquas si habeas reliqs bñ stat si hẽas reliqua tũc hẽas que. alꝫ esset mala grãmatica.ibi reliquauit.i.in quibus se ratione male administrationis debitoꝛe cõstituit z p hoc.C.de transact.l.fi de certa.z.ff.de pactis.l.tres fratres. ibi z hoc als ad hec.l.doloꝛ administrationẽ vl reliquoꝝ redditioñe.dy.in fi.idem si dicat damnas esto liberare eũ qui etsi quid eũ dare facere oportet ab eo nõ exigere.vt.j.ex.cũ ita.dy. nec ob.j.e.aurelius.§.tytius testamẽto.vt ibi no.etiã quidã habent aditionem signatam.j.e.l.aurelio.§.gaius.z bene ꝓdicta vera sunt in eo qui iam erat obligatꝰ ex mala administratiõe: sed quid in eo qui nondum erat obligatus vt in tutoꝛe dato in testamẽto ita qs sit anologista z non teneaf reddere ratiões.de hoc tenigi.ff.l.ꝓi.§.fi heres.z plenius.ff.de administra. tuto.l. quidam decedens. Itez quid si inter viuos fuit liberatio dic vt no.ff.de pactis.l.fi vnus.§.illud.C.de transac.l.actione.z plenius.j.eo.l.aureliꝰ.§.gaius.z vide.ff.de peculio lega. l. dominus sticho.§.fin.

Si dãnatus. Ibi qs fideiussoꝛ debet subaudi z ab eo non petere vt in superiori casu conuerso dicitur.old. ibi acceptum facere subaudi debet z sic per consequẽs liberatus erit fideiussoꝛ.vt.ff.e.l.non solum.§.i.qs esse debet.vt.ff.e.l.q.§.fi.rnsio. cum ergo sit liberatus videtur qs restatoꝛ voluerit tantum prestari quantum debebat fideiussoꝛ.oldra.

Si debitoꝛ. Ibi inutile scilicet si fideiussoꝛem ex pristina sed hic interest potius agere vt liberetur quam postꝯ soluerit agere actio. mãdati z vide.ff.de legatis.j.l.si creditoꝛi.Jaco.

1 ☞ Liberatus non censetur a redditioñe reliquoꝝ qui prohibitus est rationes reddere.

Licius. †Is qui prohibitus est reddere rationes nõ videtur liberatꝰ a reddi- 1
one reliquoꝝ.h.d.dy.z per hanc etiam.l. colligi potest qs qui iubet aliquid post tempꝰ fieri videtur ante tempus prohibere.old.ibi subscriptionẽ mea ꝓ quo videtur ante tẽpus prohibuisse ab eo exigi rationẽ.ibi in codex actu.l.administratione.dy.huic testatoꝛ per errorem.dy.in fin. qz per generalem remissionẽ non impeditur reliquoꝝ petitio. vt.ff.eo.l.si quis rationes.per hoc enim qs iussit rationes reddi post tempus videtur remisse seu prohibuisse ante tẽpus.fic.j. ad trebel.l.sed si ante.z ad hoc vidi gliegari.l.istam. Oldr.

Si creditoꝛ. Ibi exceptiõe ppetua z fauorabili.nã si cert tutꝰ odiosa tunc bene valeret legatum.sed quando fauorabili si solueret,posset repetere.vt.ff.de conditiõe indebiti.l.qui excepit.z.l.fi non sortem.§.adeo.sed quantum estimabit hoc legatum in cõputatione falcidie respondẽ quantuꝫ vendi posset.vt.j.ad leg.falci.l.in quantitate.§.magna dubitatio.z p hoc qs no.ff.qs metꝰ causa.l.fi cũ excepit.in princ. Ja.

Idem est. In fi.nam z hoc casu videtur velle pure prestari.Oldra.

Si quis in testamẽto. Ibi neqz ipsum titiꝰ debitoꝛem.dy.nus.Et facit ad id quod dixi.ff. eodẽ.l. non solum.secundo.§.si heres.

Si cui. Id quicquid hec sunt verba iurisconsulti. Oldra.ibi z vt hic sciuerit.hec sunt verba testatoris.Oldra.vel vt puto omnia fuerunt verba testatoris.in fi.nota.petere z retinere parta sunt.j.rem ratam haberi.l.amplius.

Cassius. Ibi,conductionẽ:id est pensione que occasione conductionis deberetur ol. ibi damnatur heres id est damnatꝰ intelligitur.ibi vir est id est nullo modo est.Oldrad.ibi quod seruus eius : scilicet testatoris qui legauit ibi debetur ab eo procuratoꝛe vel gestoꝛe cui liberatio predicto modo relicta est.Oldradus in glos.prima ibi vel a gestoꝛe hanc.Dynus.in fine.hic enim dixit si quid ꝛc.Ibi autem cum prohibuisset rationes exigere subiunxit eo que nomine ꝛc.Oldra.in glos.vltima.Ibi vel dic hec vera.dy. Cum ita not.textum z glos.ex quibus colligẽ quod cum testatoris interest heredem non exigere videtur remittere pecuniam ordinatam per eum quam per heredem quod est notandũ z vide quod dixi.ff.e.l.si quis rationes.

b ☞ Cum heres. Adde Bal. in auc. res que.C.cõmunia de lega.vbi. allegat hũc textum not.

1 ☞ Administrata dolose nõ veniũt in gñali tutoriũ liberatiõe.

Arelio §.gaius ibi rem enim z id est negotia mea.dy.nus.ibi eo nomine scilz propter dolosam administrationem z reliqua que apud eos remanserunt.dy.nus.iste.§.notabilis ꝛad generalem liberationem tutoꝝ z curatoꝝ vt in ea non veniant dolose administrata ad quod cõcoꝛd.ff.eodem.l.aureliꝰ. §.titius testamento.ꝓ.vt ibi dicitur speciale esse in patre quia ꝓ hoc includit esse secus in alijs.Et hoc bñ facit.ff.que i fraud. creditoꝝ.l.si pater.cum ibi notat.z de transact.l.a lege. cum gemiliano.z plene dixi.ff.de admini.tu.l.quidam decedens.fs nunquid in generali remissione seu fine rutele vel cure includitur debitum qs debebit tutoꝛ vel curatoꝛ ex alia causa quam ipsius administrationis dic qs non ar.ff.de actio.z obli.l.si is q ad trebel.l.marcellus.§.quidam z.l.in fideicommissuꝫ.z de.dol excep.l.apud celsum.§.Itẽ queritur in glo.no.ergo ibi secus in contractu qꝝ comparatur pupi.dy.vt.C.de in integ.restitutione l.curatoꝛem.z ibi de hoc plene z.ff.ad trebel.l.i.§.fuit questitum. z no.hanc glo.que sepe allegatur in glo.ꝛmo videtur ibi in patre. preterea ibi remissa fuit actio z ideo remitti videtur z dolꝰ. vt.ff.e.l.si quis rationes.dynus.ibi.§.illud.so.vt precedens contrarium qz z ibi fuit remissa actio.vel dicit ibi.no.ibi quicquid ꝛc.z tamẽ actio remisit vel remitti iussit.dynus.ibi quas rationes.in fi.idem si dicas damnas est heres meus liberare eum qui negotia mea gessit: z si quid eum mihi dare facere oportet ab eo non exigere vt patet.ff.l.ꝓoꝛ.dynus.

1 ☞ Facultas exceptiõis obꝫciẽde excludit z impedit interesse.

Quod mihi sempꝛonius. De quo not.in speculo de sententia.§.iuxta. ver.nũ quid ergo.z.ff.de pactis.l.si vnus.§.pactꝰ in gl.magna in gl.ibi.§.si reus sed illud ideo qz illa actio non datur nisi interssit: vt eadem.l.§.si plures † facultas autem obꝫciende exceptionis excludit z impedit interesse.ol.vel sc̃m vsufru.illa loqꝫtur in actione que est penalis ex parte eius qui conuenit.ar hic non nocet conuento qs agat cõtra eũ ad liberationem vel qs exceptio repellatur vsufru.vel fm Jac.de bel.hec actio z exceptio ꝓducit eundẽ effectum.l.liberationis ibi contrarios.nam ibi per actionem remanet in obligatione sed per excep.cõsequẽtur liberationem que inter se contraria essent cum ibi reꝓiciant vnum medium.i.vnum debitum.vt ibi notaui.Jac. de bel.

Procuratoꝛ. Ibi eoꝝ nomine,i.necessitate rationũ reddendarũ.dy.ibi iure mandati idest actione mandati. dy.ibi.cogetur restituere ei exigi vel actiones prestare vt sequitur z hic no.ex contractu procuratoris actionẽ domino nõ queri.Ja.vt.C.per quas personas nobis acquiritur.l.j.z ibi de hoc.in glo.vl. in fi.z.l.dolus.dy.

1 ☞ Heres id quod defunctus scire presumitur.

Cum heres. b Ibi suũ.i.ꝓꝓriũ ipsius heredis.dyn.ibi mansit vsqz in diem mortis testatoris z scientie heredis.dy. ibi. aperias tabulas z sic anteꝯ heres sciret liberationem legatã.dy.ibi.post tabulas aptas subaudi etiã ad ꝛc.dy. ibi repeti põt ab ipo debitoꝛe cui ipsa liberatio erat legata.dy. i gl.vsqz in diẽ vel diemqz in diẽ mortis testatoris z scientie heredis vt.j.pater:z in expositione litere dixi.dy.qtraria glo.habui sti.ff.de ali.le.l.libertis.§.posthumus sed falsa est vt ibi dixi in glo.vt indebitum.vt.ff.man.l.si fideiussoꝛ.§.in oibus vel actione ex testamẽto.vt.ff.e.l.nõ solũ.§.fi.z.l.qs mihi z so.ma.l.si pater ignoꝛas. Jac.in fi.vel dic qs cũ hic loquat ad cedentẽ diem legati debet hic subaudiri maxime. Ja.z no.hãc glo † qs heres ꝓesumit scire id qs defunctus locum habet demũ post aditaꝫ hereditatem ante nõ nisi ꝓbet de scientia facit.ff.de le.j.l.cetera §.fi.

b Cum heres. Adde Bal. in auc. res que. C. communia de lega. vbi. allegat hunc textum not.

§.fi.z quod no.j.ad trebel.l.quidam ita.§.si quis filiuꝫ.z dixi de reg.iur.l.qui in alterius.

1 Legatum debiti factum debitoꝛi quando teneat.
2 Defectus debiti demonstrati impedit substãtiam legati relicti a creditoꝛe debitoꝛi.
3 Legatum quando teneat inter creditoꝛem z debitoꝛem factũ.

Legauit. †Si creditoꝛ legat debitum debitori ita demum tenet legatũ si vere debitum subest.si non subest omnino, nullũ est legatũ: si vero ecõtra legat debitoꝛ creditoꝛi z vere subest debitum,nullum est legatuꝫ nisi auferat aliqs emolumẽtũ:si vero nõ subest debitũ si quidẽ in legato certa quantitas vel species est erõssa legarũ est validũ alias vero est nullũ.h.d.tota lex vel breuius fm Ol.† defectus debiti demonstrati impedit substantiaꝫ legati relicti a creditoꝛe debitoꝛi sed nõ ecõtra relicti a debitoꝛe creditoꝛi.Old.z dic qs lex ista notabilis est z diuiditur in quatuoꝛ partes.primo ponit vnam questionẽ in creditoꝛe legãte:secdo aliã in debitoꝛe legãte. tertio soluit primã ꝗstionẽ. quarto secam. sed a pars incipit ibi aut ex cõtrario tertia ibi rñdi si is quarta ibi contra aũt.dy.ibi an debitũ sit ad hoc vt legatũ sit vtile.dy.ibi.quotidiana em sunt no.verba.ad qs bene ꝛcor. ff.de suspectis tutoꝛibus.li.z.ff.de legibus.l.iura constituit.z.l. fe.z institu.de satisdationi.§.pe.ff.si cer. pet.l.certi conditio ibi quotidie ꝛc.C.ff fideiuꝛ.l.fi.circa fi.z.ff.de vsufruc.sed z si qs do tatarius alleg̃at etiam iste textus qñ ea frequentius cõtingũt sunt plenius attingẽda ad quod.j.de ap.l.i.z quod ibi no.z.C. de fide instru.l.cõparationes ibi.R.si is.ff.creditoꝛi.dy.mẽtionem fecisset.ff.creditoꝛ.nã.ff.ꝓoꝛi.nõ fuit expressa certa quantitas vel species hic fic ibi potest dici.ff.prima facie allegando vel querendo.dy.non determinando ibi sed põt adiici hic.ff.qs legatum sit inutile.dy.ibi tentari poterit qs statim corrigit ibi nequaqꝫ placet qs aliqd peti possit in aliquo ꝓdictoꝝ casuũ. dy.ibi.estimauit multo minus in primo casu in quo dãnauit heredem non petere quo casu omnes concoꝛdãt legatum nõ tenet.no.dy.qs si verum esset debitum heres non teneꝛ ad dandum sed ad liberãdũ.z hec est ratio diuersitatis inter istũ casuꝫ z sequentẽ qz in sequenti si debitũ vere subesset heres teneꝛ ad dãdũ z hoc dicit hic dy.per longa verba,z tangitur hic in glo. magna z.C.de falsa causa adiecta legato.l.ꝯ.qs tene menti ibi contra autem pars.dy.ibi nulla vtilitas est quando verum est debitum z puri.dy.ibi ampliat vt qz debitũ sit in diem. dy. ibi si quidẽ debet:sc̃z pure z actione perpetua ne fit cõtra.ff.e.l. si debitoꝛi ibi cũ demõstratione falsa quo casu valet legatũ.dy. in glo.prima.ibi vel ab alio,iste casus nõ est in textu sed ponit j.in glo.magna.Rap.in glo.hoc verum si dico.in fi.imo dic qs opinio.R.est vera quocũqz modo leget nihil debetur si debitũ nõ subest.vt ptz.j.ibi qs mihi nequaqꝫ ꝛc.dy.in glo.ad hoc.ff. ibi de cõditio.z demonstra,quibusdã.imo debet dicere quibus diebus.dy.ibi de falsa causa adiecta.l.ꝯ.z fi.vbi de hoc ibi circa hanc partẽ glo. † dic aut debitoꝛ legat aut creditoꝛi z si debitoꝛ aut erat vere debitum aut non;z si nõ aut in quãtitate aut in specie exꝓssa:aut nõ.si vero nec debitũ erat aut purũ z efficax:aut in diem z nõ efficax.dy.si vero creditoꝛi legat debitoꝛi si vere debitum subest tenet legatum z liberari debet si nullũ debitus subest nullũ ibi pure z efficaciter z actiõe perpetua. Old, ibi fine effectu quia debitoꝛ est tutus exceptione vel naturaliter tantum debitoꝛ erat.vt dicta.l.quibus diebus.§.domin⁹.de cõditio.z demonstra.Old.ibi in prima persona idem quando creditoꝛ legat debitoꝛi vel alij tertio.dy.ibi decẽ mihi debes et sic creditoꝛ legat debitoꝛi vñ hic examinat primã partem.l.sed ff.ꝓoꝛime examinauit secundã sc̃z quãdo debitoꝛ legauit creditoꝛi.vt in ver.contra autẽ.Old.ibi dandi incũbit.ad id eñ vt detur testatoꝛ obligasse heredem quãdo non debitum legat vt debitũ ad qs teneretur sc̃z debitum vere subesset.Old.ibi inium gere.vt det argumen.ad hoc.j.eo.l.fi.ꝯ.rnsio.dy.ibi sed quare aliud hic dicit sc̃z prima facie quasi dicat quasi maxime in hoc casu dubitauit paulus huius legis conditoꝛ examinãdo hunc casum.et in ver.quod si mihi.z in ver.qs si sic.Si legantur plane sed si legantur interrogatiue:tunc sequitur ibi determinatio qs mihi quidem nequaqꝫ ꝛc.Si precedentia legãtur plane tũc tale ver.qs mihi nequaqꝫ legat correctiue z sic semꝑ idem determinat paulus isto casu qs in aliis.dy.z Old.ibi. Item inducit id et inducẽret cõpensationem si verum esset qs debitoꝛ nõ subsistente.z.esset in legato q compensatio in alijs duobus casibꝰ superioribus locũ habere nõ põt ibi legẽ falcid.l.qrebat.z ista est ratio quare videbat ꝓcedere sed nõ ꝓcedit.vt in ver.sꝫ mihi quidem nequaqꝫ.dy.ibi de peculio qs debetur licet autẽ predicte rationes mouerint paulum ad dubitãdũ in casu finali tamẽ exemplo duoꝝ superioꝝ ipsius determinat vt in ver.quod si mihi quidem nequaqꝫ placet.nam re vera si debitus subsisteret non ad dãdum:sed ad faciendum tenetur heres scilicet ad liberandum.Ol.

Utoꝛ decedens. Sed paratꝰ sit pupillus restituere legatum sub cõditione si heredes tutoris liberaret de bet ei restituere actio.tutele per in integrum restitutionem.hoc dicit dy.ibi sed eo nomine.i.nomine male administrationis.dyn.ibi ꝓtulit.i.accepit vel pertulit.ff.accipere ibi quod ei:id est quod agere possit contra heredes tutoris restituto legato quod accepit.dy.in glo.vltima.in fi.nam iure cõmuni non audiretur licet paratus esset legatum acceptuꝫ reddere. vt.ff.de leg.iij.l.imperatur.§.fi centũ.in fine.§.dy.z vide qs no. j.eo.l.aurelius.§. meuia.

Videamus. Ibi loco habeatur z videtur quod nõ at qui ꝛc.dy.z dic at qui.ff.ꝓpter hoc non videbatur legatarius. Ol. z construe sic.at hic nec ꝓcederet vt emolumentuꝫ aliquod ex legato ad eum perueniat'qui nondum debitoꝛ fuit. dy.ibi nunquid ergo subaudi potest esse in peculio z sic potest esse futurus debitoꝛ ratione futuri peculij nũquid ergo ꝛc.Jabi qs magis est.ff.qs sit in pendenti.dy.vnde si postea cepit esse in peculio vsqz ad tẽpus rei indicate erit debitoꝛ z legatariꝰ alias non.Rap.in glo.vlti.in fi.imo videtur cõtra sed dic vt ibi not.vel dic melius si eo tẽpore quo moꝛitur creditoꝛ nihil est in peculio non habetur loco legatarij quo ad rem est tamen loco legatarij quo ad spem qz põt incipere aliquid esse in peculio.vt hic z ibi euidenter patet.Jaco. dy.

1 ☞ Liberatio relicta pupillo non extenditur ad tutoꝛem.
2 Liberatio legata per verba presentis temporis non extendit ad futurum.
3 Confirmatio que fit in secundo testamẽto validat legata facta in primo.
4 Remissio administrationis facta patri a filio reliquoꝝ inducit remissionem.
5 Legatum in testamento potest in codicillis restringi.
6 Usuras remittere censetur qui sortem remittit.
7 Legatum restringitur per rationem que ei adꝯcitur.
8 Judex sc̃m allegata z ꝓbata iudicare debet.
9 Legatum rei quam debeo est nullum.
10 Legatum rei debite non valet si succumbat petendo.

1 **Arelius.** †Effectus liberatiõis relicte pupillo non extenditur ad tutoꝛẽ. h.d.dy.ibi añꝯ tẽpus. dy.ibi quando.i.ꝓ qz dy. ibi affuerit habito respectu ad expensaꝫ que de substantia mei defecẽdit:z tamen tutoꝛ non fit soluendo.Jac.ibi aliquid prestitit ꝓ mala administratione tutoris:ꝓ quo fideiusserat.dy.ibi ne exigerent agẽdo actione tutele contraria ꝓ impensis.per eũ factis in tutela.dy.ibi ab aurelijs.i.pupillis quoꝝ vterqꝫ vocabatur aurelius.Old.in glo.vlt.ibi nego.gest.vel tutele contraria si z iste aurelius fuit tutoꝛ z fideiussoꝛ cũ tutoꝛe fine non.dy.intelleꝛerit:sed hoc non.vnde congruit litere quod aurelius nõ fuerit tutoꝛ sed solum fideiussoꝛ tutoris aliquantũ impenderat in negotia pupillorum non sicut tutoꝛ sed negotiorum gestoꝛ.Et ideo sto cum gl.qs agi potuisset actio.neg.gest. non contraria tutele.

2 **Testamento.** †Facta liberatio legata per ꝛbaꝝ ꝓsentis tẽporis vel preteriti temporis non extenditur ad eã obligationẽ que postea fit.h.d. Et idem dicit.§.sequens.z in hoc solum differunt quia in hoc.§.fuerunt debita contracta post primũ z secundum testamentuꝫ sed in.§.sequenti post liberationem relictam non ante factum sc̃m testamẽtũ vel posses etiã sic ponere casum summarium in isto §.z idem est effectus verba legati liberationis ad preteritũ vel presens tempus relata fuerunt ad debitum qs extabat tempore testamẽti nõ autẽ ad cõtracta post testamentũ:z de hoc quãdo inspici debeat tẽpus testamenti vel mortis testatoris plene dixi.ff.de auro z argento legato.l.si ita.z vtruꝫ presens trahat ad futurum vel nõ.† Itẽ no.qs confirmatio facta in secũdo testamento facit valere legata in primo eo modo quo valebãt:et non aliter.z est arg.qs quando statuta cõfirmãtur qs cõfirmata videatur in his casibus z eo modo quo loquebant ante cõfirmationẽ.Jaco.z ad hoc,j.ad trebel.l.si quis ꝓoꝛe.cum ibi notatis in glo.i.cozdula que cozdule multe sunt.vt not.ff.de bonoꝝ possessione fm ta.l.j.§.si vinum.Rap.in glo.per hãc repetitionem ibi.§.si alienauerit debet dicere.§.si alimenta.fs soꝛ. vt ibi qz ibi ex facto testatoris variat hic aliud omino supues

Universidad de Deusto
Biblioteca

piens post testamentum de quo non erat cogitatū arg.ſ.e.l.creditor.ſ.vlti.dy.in eadem gl. in fi.ſed ibi id qđ cepit poſtea deberi erat ſucceſſorium primi debiti vt ibi nota.z.ſ.eo.l.vlt.ſ.gaio. Dy.vel ſic ſm Jaco.de bel.ſolu.in contrariū qz qđ.ſ.ſed alimēta.rūde vt ibi not.ad.ſ.legatū.reſponde qđ ibi erat acceſſoriuz qđ regulariter ſequit̄ principaliter vt extra de regulis iuris.c. ac ceſſoriū.lib.vj.z ideo cū fortis liberatio ſit relicta eadē ratione z vſurarū.Jaco.Item facit ad ſtionē.de qua dixi.ſ.de leg.iij. l.his verbis.in prin.Si teſtator dixit valere omnia legata manu mea ſcripta in quadā ſcriptura que eſt in ſacriſtia fratrū minorum an legata debeantur de quo dic vt ibi dixi.

Titius ſeio. †Verba preteriti imperfecti temporis futura non cōtinentur.hoc dicit. Et vide.ſ.ſ.proximo.

4 **Titius teſtamento.** †Remiſſio adminiſtrationis facta per filium patri inducit etiam remiſſionē reliquoꝝ ꝓpter affectionē paternam.hoc dicit. Vbi quatenus accipi debeat.i.quatenus extendi debeat talis liberatio.dy.ibi vero eſt.i.iudicem de predictis cognoſcentē.dy.ibi videri conceſſa in dubio.dyn. in glo. vltima ibi aurelio ſcz gaius vbi de hoc not.z dixi.z.l.ſi quis rationes.z per hunc.ſ.reprobatur glo.que eſt.ſ.de tutori.z curatoribus ab his.l.iis qui.que dicit patrem tutorem nō teneri reddere rationem quod falſum eſt.vt hic paret z ibi dixi.

Mevia. †Ibi eo nomine.i.occaſione reddēde rationis tutele.dyn.in glo.vlti.ibi.ſ.titita,ꝓout eſt ibi litera affirmatiua:ſed ꝓout eſt negatiua eſt contra.dy. in fi.ſz ſolu.patere poteſt.ſ.hac eadez glo.qz hic cōuenit rei ven.a qua ſm verba teſtamēti non debuit liberari qz obligatus non erat vt inſtitu.de actio.ꝓ.ſ.dy.vel dic ſm Jaco.de bel.quod ibi loqtur in tranſact.que conſenſu duorum perficitur hic in liberatione que autoritate teſtatoris tantum.vel dic quod hic pecunia non peruenit ad tutorem tanquaz tutorem ſed extra tutelā.vel dic ibi fuit ſciens hic ignorans.vt z.ſ.de pactis.l.tres fratres, quelibet ſolu.bona Jaco.

Teſtamento ita ſcripſerit. †Alias
5 tis z breuiter.h.d.†legatū in teſtamento pōt reſtringi in codicillis.dy.vel ſic verba ſequentia que addere videnť reſtringūt tamen ſignificationem precedētiū vel ſic verbū amplius quod videtur ampliare legatū illud reſtringit qz per verba codicillorū eſt perſonale:z eſt arg.in annuo vt videat terminus anni in oib⁹ preſentibus.Jac.ibi donec vixeret.ꝓ hoc apparet qđ fuit perſonale legatum.ibi preſtari volo.i.exactum reſtitui z no.mirabiliter ſum vbi creditor preſtat vſuras debitori.dy.ibi habuerit.i.habuiſſe videatur per verba hoc amplius.dy.in glo.quo ad verba.i fi.adiectio tamē que ſequitur quo adiuuet reddi repetitionem inutilem.dy.in glo.ꝓpter illud verbum not.qđ poſterior derogat priori.dy.in fi.Sed hic non eſt ambiguitas. dy. in illa verba donec vixet vltimo loco poſita.ll.autem contrarie loquūtur quando eſt dubium.Jac.in glo.vlti. ibi.l.que ſint.ſ.fi.imo. ſ.penul.

6 **Legatum.** Qđ iuris eſt in principali z in acceſſorio hoc dicit.vel clarius †remittendo ſortez videtur remittere z vſuras poſt teſtamentuz currentes.dy.in glo.in fi.ſolu.vt ibi.dyn.in glo.que incipit ſcilicet tempore vbi diſtinguitur inter acceſſorium z principale.vt dixi.ſ.ead.l.ſ. teſtamento.Jac.de bel.

7 **Sticho.** †Ratio adiecta legato reſtringit legatū.h. d.Et per hunc.ſ.dicit dyn.qđ potius conſideratur petitionis concluſio quam ipſa petitio.vt no.per eū extra de regulis iuris.c.nullus pluribus.ver.ad queſtuz rñdeo. lib.vj.colligitur etiā qđ talis debet eſſe ideterminata rñſio qualis preceſſit limitata interrogatio ibi quam rationes alias queż dic ſcz ſtichum ibi inſtrumēta alias inſtrumentū z dic.ſcz fundi qđ adminiſtrauit.dy.ibi reliqua vt qz male pecuniā dominī imburſauit vel malo modo expendit.Dic.ibi non teneri; ſcz ciuiliter ſcz iuris act.ſed naturaliter ſic.dy.ibi claudius ꝑdicta confirmans z rationem adiciens.dy.ibi jus debiti.i.ad actionem de debito.i.cōſultus fuit an ꝓ reliquis actio.mādati vel neg.geſt.teneatur.z reſpondet ſcz quod non poſſunt peti: ſed conſulitur domino per retētionē vt ſequitur in textu. Jac. ibi reliqua ꝓter male expenſa in fundo legato.dy.ibi deduci naturale debitum quod eſt inter dominum z ſeruū pōt per cōpenſationē ſeruari z ſic poteſt obtinere inter patrez z filiū eadē ratione.arg.ſ.de petitio.heredi.l.fi.Jaco.in glo. hec ratio ibi. ſ.hec actio.z de lega.ꝙ.l.cum pater.ſ.dulciſſimis. Dyn.in eadem glo.in fi.ſed ibi in ſequēti no reperitur aliqua ratio ꝙ quā precedentia reſtringātur:at hic reperitur vt in principio huius glo.no.z arg.dicte.l.cum pater.ſ.dulciſſimis.de leg.ij. dyn.vel

8 ¶ Cētū. Ad de Bal.in.l. cum papinianus.C.de ſenten.

a **Centum.** [a]Prohibendo ad tempus peritvideť vſus pecunie legare.hoc dicit in glo.ꝓ hoc videtur ibi filio depoſitario.ſcz poſtq̄ peruenient ad etatem.rg.a nonū.dy.in glo.vlti.not.hanc glo.que alibi non repetitur qđ ſi creditor dānauit heredem non petere adebitore ad tempus nō ſolum habet debitor exceptio.ſed actio.ex teſtamento:qđ heredi imponať ſilentiū.ad hoc extra de accuſatio.c.veniens.in fi.z de officio archi.c.vlti.z in alphabeto dictione ſilentiarij.

8 **Filias.** †Judex iudicare debet ſm probata.h.d.z con
col.de officio preſidis illicitas.ſ. veritas .ſ. de actio.z obliga.l.obligamur.z.C.de edili.act.l.iij. Jaco.in glo. prima.in fi.z tamen teſtator appellat eam legatarū z ſic eſt arad id quod homines dicunt fundꝰ Joānis fertilis fuit hoc anno z tamen non eſt eius,ſed per eum tollitur.ſimile.ē. de origine iuris.l.ij.vltra princi.vbi de hoc no.z dixi quod facit ad ſaluanda dicta teſtium ruſticorum qui dicunt aliquid eſſe alterius vel qz colunt aliquod ius in eo.

9 **Eum qui.** †Si lego qđ debeo nō valet legatum.ſi lego qđ alter debet valet legatum ſi partez petat ex teſtamēto partē actione tutele auditur.h.d.ibi ſcripſit heredes ſubaudi teſtator quondam pupillus nūc adultus.dy. ibi in ſe z fratrē eius.i.in adminiſtratione negotiorum ſuoꝝ et fratris ſui.Dy.ibi z perſona eius ſcz tutoris.Dy.ibi qm̄ illi ſcz fratri ibi cuius z ipſius.ſcz fratris.Dy.ibi cum ſuo debito,ſcz quinq; impenderat tutor in ſuis negotijs,in ver.ide queſitū: ibi qđ ꝓ qz.dy.Quā ipſe ſcz tutor ibi petere poſſet actione tutele contraria.dy.niſi hoc teſtator iuraſſet cum ipſum tutorē ſibi heredē ſcripſiſſet.vt in auc de iureiurā.a moriente preſtito. ſ.i. vel caſu nō reperiť ſacramentū dūmodo eum inſtituat aio cum penſandi.vt in glo.dy.z facit finis huius.ſ.ad materiā.l. ſi qui dem.C.de excepť.qđ cōfeſſioni aduerſarij mei etiā vno cōtextu facte poſſim ſtare quatenꝰ facit ꝓ me z quatenus facit cōtra me non de quo dic vt ibi dixi in glo.ergo valet.in fi.Item,p impenſis in portione legantis ſi creditor hoc eligat vt hic z.ſ. de leg.iij.l.mulier.ſ.ſi rem.dy.in glo.puta ad quinq;.in fin.ſed ibi circa idē erit variatio hec circa diuerſa vt plene notaui ſm dy. ſ.rerū amo.l.de rebus.Ray.vel dic ſm Jaco.de bel.quod ſm Azo.ibi eſt regulare hic caſuale.vel hec variatio non nocet alteri parti ibi ſic z dic vt ibi notaui,Jaco.de bel.

10 **Quidam in eo.** †Qđ eſt debitum nōvalet legatum petere poteſt ex cauſa legati.h.d.dy. Ibi peterit z peteđo ſuccubuerit quia non potuit ꝓbare debitum.dyn. in fi.ex hoc videť qđ mulier poſſit negare id qđ fuit in alio iudicio ꝓfeſſa.Jaco.in gl.vlt.in fi.imo iſta eſt cōtra ſed dic vt ibi not.z di. in.c.nullus pluribꝰ.de reg.iuris.lib.vj.allegat hūc.ſ.ad materiā cumulatiōis; vides em̄ hic qđ actor in diuerſis inſtātijs ꝓponit actiōes cōtrarias qđ eſt notandū.nec ob.C. de furtis.l.ſ. de codicillis.l.fi,qz ibi in eadem inſtantia.

1 ☞ Spurio ſuo qualiter poſſit quis bona ſua relinquere.

Sis qui duos. Ibi liberet quaſi dicat a ſe dimittat z ſeparet.Jaco.ibi competit z ſic liberabit eum a ſe ibi commodum debiti.Oldra.ibi peruenient per delegationem factam de eo qui non erat capaz:z ille qui eſt capaz liberatur.vt ſequitur.Dynus.ibi z ille non capaz. Dynus. ibi per conſequentiam.z ſic nota.quod delinquenti fauet innocēs. vt.ſ.de ſtatu ho.l.imperator.Iliam ꝓpter bonos tollerentur mali.xxiij.diſ.quam magnum.Jacob.ibi per acceptilationem alias illo non capace conuento alias incapaz conueniretur per obliquum quod eſſe non debet.vt.ſ.eodem.l.ſi quis reum. z.l. iiij.ſ.nunc de effectu.Ray.ibi id enim eueniet,ſcilicet quod capace per acceptilationem liberato per conſequens liberetur nō capaz.in fin.iuſſus eſſet.nam liberatio iſtius ꝓrigitur ad non capacem.ſecus ſi iuſſus eſſet liberare non capacem:quia tunc liberatio eius etiam per acceptilationem facta non prodeſſet cōreo quia nō eſt ipſe liberatus capaz.ſi em̄ capaz eſſet ſecus eſſet vt.ſ.eod.l.iij.ſ.nunc de effectu.que videtur contra Ray.Ires not.qđ per iſtum.ſ.dat Dy.conſilium †qualiter quis poteſt relinquere bona ſua filio ſuo ſpurio:ſcz qđ faciat cum contrahere ſocietatem

ſocietatem omnium bonorum cū quodam amico ſuo poſtea illum amicum ſuum capacem ſpurius ipſe non capaz ad capiendū admittit ꝓ dimidia iure ſocietatis.arg.huius.l. dy.alios pulchros modos poſui.C.ſ naturalibꝰ liberis.l.humanitatis.

1 ☞ Tacitum erit inutile ſi inutile ſit expreſſum.

a **Petitor.** [a]Si expreſſum eſt inutile erit inutile
1 z tacitū.h.d.dy.z facit.ſ.de peculio leg.i.i.ibi ſumptus litis.Old.in glo.vlt.ibi legaui.ſ.fin. item qz inutile eſt expreſſum ergo z tacitū.vt dixi in ſummario: z ꝓ hoc.ſ.de donatio.inter virum z vxorem.l.ſi ſponſus.ſ.j. z de ſeruitu.ruſti.prędi.l.item.ſ.qui habet. Dy.z ratio glo.non videtur bona qz eius intereſt potius ſibi deberi actiōe ex teſtamento quam iudicis officio quod expirat ſi eadem die non cōdēnaret in expenſis.vt.C.de fructibus z litis expenſis.l.termināto.z ꝓ hoc.ſ.de eo quod certo loco.l.centum capue.Jac.

1 ☞ Vſurarius remittens vſuras preteritas cenſetur inhibere futuras.
2 Liberatio principalis extenditur ad acceſſorium.

b **Creditor.** [b]Ibi recepit alias accepit z dic
poſtq̄ liberationē legauerat.dy. ibi rūdi prius quidem.i.in priori caſu qñ ſoluta fuit pecunia poſt liberationem legatam. Dy.ibi.verūm poſterius.i.in iſto ſecō caſu quando ſoluta fuit pecunia anteq̄ liberationem legaret.ibi an conſulto.i.ex certa ſcientia.Dy.

Inter cetera. Jn fi.z ſic liberatus eo nomine nō poterit conueniri.Ray.in gloſſ.ſcz chartas.ibi reddere rationes:ſed eſt de redditione rationuz.vt ſ.de manu.teſtamento.l.ſi ita.ſed hic actus non includitur in legato liberationis ſicut nec redditio reliquoꝝ.vt hic patet.Ol. in fi.z.ſ.eo.l.non ſolum.ſ.ſi is qui.Dy.

Titia. Ibi cum lucio hoc faciebat dubium:ibi ab eo ſcz publio menio.Dy.in glo.ſi habes.in fi.ſed ꝓout habes hic in litera non ſunt contra.Dy.ſed dic quod abundat non.vt.ſ.in glo.dictum eſt in glo.quod videbatur.in fi.ſed non obſt.quia hic non fuit commiſſio in legato remiſſionis:ſeu liberationis:ſed in adminiſtratione tutele vt ex litera patet.dy.ibi eius debiti:ſcz principalis z acceſſorij vſqz ad tēpus mortis cōtracti non autem principalis poſt teſtamentum cōtracti vt ptz in ſeq.ver.z vide.ē.de fundo inſtrucl.ſeie.ſ.predia. Ray.

c **Bato ſeio.** Jſte.ſ.clare decidit queſtionem quā de
1 facto habui.†quidā vſurarij remiſit debitori ſuo omnes vſuras quas ſibi debebat z virit pluribus annis:deinde deceſſit nō mutato teſtamento:heredes petebant a debitore vſuras excurſas poſt teſtamentū vſqz ad mortē teſtatoris z ego alliegabam ꝓ debitore quod nō tenebatur per iſtū ſ.habito conſilio duorum magnorum aduocatorū mediolani: ſcz domini odonis de birago,z guidonis ſtamphei.pronuntiatum fuit ꝓ debitore quod nō teneretur per iſtum.ſ.z quia ex quo teſtator inhibuit exigi vſuras preteritas videtur ꝑhibere etiam in futurum.argu.ē.de legibus.l.cum lex.in preteritum z ꝓ hoc etiam.C.que res pign.ob.poſſunt.l.ſi.cum ibi notatis. de leg.iij.l.nomen.in princ.z.ſ.j.z.l.qui chirographū.de lega.. j.l.ſeruum filiū.ſ.eum qui.z de lega.ꝙ.l.debitor.ſed in cōtrariuz eſt multum.ē.de lega.ꝙ.l.ſi ita ſcripſiſſet.z.j.de verbo.obliga.l. ſi a colono.z ad iſtum.ſ.cum conco.poſſet reſponderi qđ ioqui
2 tur † quādo ſors principalis ſeu eius liberatio erat legata que extenditur etiam ad acceſſorium id eſt vſuras futuri tēporis.q̄ ſtio autē ꝓpoſita fuit in eo qui legauit liberationem ſolius ac ceſſorij id eſt vſurarum per verba preſentis temporis. Et ideo forte non debet extendi ad futurū.de hoc vide quod notaui.ē. eo.l.aurelius.ſ.teſtamento.z plenius de auro z argēto legato. Lſi ita.z queſtio in vſuris ꝓpoſita non procedit: quia vſure ſunt indebite tam ꝓ preterito tempore quam futuro.vt.C.de vſuris.auf.ad hoc.z no.z dixi.C.de ſumma trinitate.l.j,ſi poſit ꝓponi in intereſſe ſi teſtator liberauit debitorem ab omni intereſſe:in quo ſibi tenebatur in gloſ.id eſt diſſoluit.in fin.ſolu. vt ibi not.Dynus z Jacobus in gloſſa.ſcilicet tempore teſtamenti ibi cum accepto tulit ex prima obligatione ibi.ſ.ſi ſtipulatus.coniuncta.l.ſi quis.ē.eodem.vt procedat contrarium.Dy. ibi mutaſſe voluntatem.z ratio patet;ex ſolutione ſequentis cōtrarij.Ray.de optione legata.lege finali.ſolu.vt ibi non ſoluitur:ſed dic quia ibi fuerunt verba futuri temporis quas elegerit.Dynus,vel ſolu.vt nota.ē.de legatis.iij.i.nomē.ſ.filio vſufructu.Item arg.contra.ē.de fundo inſtructo.l.ſeie.ſ.predia. ſed dic vt ibi dixi.

1 ☞ Adēptio itineris nulla eſt actu legato.

2 Legata data non confirmantur adēptione.
3 Inſtitutio heredis non reuocatur tacita voluntate.
4 Scriptura poſterior minus prefertur priori plus grauanti.

¶ De adimendis vel transferendis legatis et fideicommiſſis. Rubrica.

Super rubrica. Vide ad declarationem
1 huiꝰ tit.qđ no.C.de legatis.l.datū lega.†legato actu adēptio itineris nulla eſt.ſ.eo.l.j. fundo legato adimi pōt vſufru.tū z ꝓprietas tantū qz pars pōt adimi de toto.ſ.eo.l. ū.z qūo pōt ſeparatim adimi qđ coniunctuz datur legatum quod ꝓ non ſcriptum apparet per mortem legatarij poteſt in alium tranſferri.ſ.eodem.l.iij.Quando heres obligatus eſt ex eadez cauſa duobus quomodo ſibi cōſulatur. eadem.l.ſ.j.z.ſ.ſequenti.et quomodo cōſtituatur heres in mora z quando cedat dies fideicommiſſi vniuerſalis:z quādo ſingularis ſi quis plus admiſit quam dederit valet in dato.eadez. l.ſ.ſi quis plus.legato vſufructu vel ꝓprietate itineris adēptio nulla eſt.eadem.l.ſ.ſi loci.ſi duobus trīus fit legatum vni adimendo vtriqz videtur ademptum.eadem.l.ſ.ſi duobus.et eſt ibi ſimilitudo per contrarium de qua ibi videas fundo legato pure z ſub conditione:deinde ſimpliciter adempto in vtriqz caſum videtur ademptus.eadem.l.ſ.ſi,titio.an cōditio legato adiecta adimi poſſit.eadez lege.ſ.conditio.z an ſenſus magis quam verba ſit attendendus.ibidem bene datum in teſtamēto poteſt adimi in codicillis.eadem.l.ſ.cum titio.an legatum nuda voluntate etiā tacita,adimi poſſit puta ꝓpter inimicitias ſupernenientes.eadem.l.ſ.ſin.z.l.ſequen.z an heredes poſſint excitare cauſam felonie contra vaſallus;ſi dominus in vita ſua tacuit.z an legata poſſint reuocari in voluntate minus ſolemni.et an idem in inſtitutione heredis et an incidendo codicilis teſtamentiſ ſit reuocatum ipſo iure vel per exceptionem:z ſi teſtator mihi plura legauit deinde eadem legauit titio an videatur meum legatum reuocaſſe.Si ex forma ſtatuti licet bannitū offendere an ꝓ hoc liceat occidere.ſ.eodem.l.qđ ſi rerum.et ſi pater exheredauit filium poſtea reconciliat⁹ eſt cum eo:an noceat exheredatio:z ſi teſtis inimicus depoſuit, dictum ſuum et poſtea ceſſant inimicitie an valeat eius dictum.Item ſi mandauit titio quod occideret ſeium inimicum meum,poſtea recōciliatus ſum cū eo an poſſum eum recuſare ſuſpectum:z an offenſa dicatur leuiſſima.z an de leui offenſa ſit curādum.z que dicatur leuis offenſa illata in perſonaꝫ clerici vt abſoluere poſſit epiſcopus:z que enormis vt abſoluere poſſit ſolus papa:z que dicantur leuia crimina z que voluntas teſtatoris eſt ambulatoria:z quid ſi qs legauit mihi centum in primo teſtāmeto poſtea aliud fecit i quo nihil dixit an videatur reuocatum primum legatum.Item qđ ſi teſtator legauit centum que habebat penes campſore z cam
c ꝓior ꝓmiſit ſoluere legatario deinde teſtator reuocauit legatum an videatur reuocata ꝓmiſſio,vni dando videtur tacite adimere.ſ.eodem.l.ſicut.quod tranſlatio fit quatuor modis.ſ. eodem.l.tranſlatio ſi in eadem voluntate ſunt legate eidem plures quātitates an omnes debeatur vel vna adimatur per aliā ſ.eodem.l.ſi centum legatum pure datū z ſub conditiōe ademptum videtur ſub cōtraria conditione datum.ſ.eo.l.ſi legatū z an conditio que tacite ineſt impediat tranſmiſſionem ſi legatur titio z ſi ſibi nō detur ſempronio mortuo titio ante diem legati cedentem debetur ſempronio qui hominem legat z ſtichuz admittit non extinguit legatum.ſ.eo.l.qui hominem.ſi patronus q
2 leguit liberto poſtea eum peſſimū nominauit videtur reuocatum.ſ.e.l.diui ſeuer⁹.† legata data ademptione non cōfirmātur.ſ.eod.l.legata inutiliter.quia quod fit ad confirmandū nō poteſt infirmare,z an eccleſia poſſit ꝓbare ſe dominam ex contractu emphiteotico z domin⁹ ex contractu feudi:z an facīdo treugam videatur non velle facere guerrā z quod oppoſitū nō preſtitur ab oppoſito quod dato z emptio eiſdem regulis ꝓcedant.eadez.l.ſ.quibus ex cauſis.ſi res legata a teſtatore aliena tur deinde redimatur non debetur legatario,ſ.eo.l.cū ſeruus. parta ſunt adimere z cācellare legatū.ſ.e.nihil intereſt ꝓior ſcriptura quādoq; corrigit poſteriorē.ſ.e.nihil ꝓhibet.res legata extinguitur ꝓ donationē de ea facta,ſ.e.l.re legata.z in neceſſitatibus nemo liberalis exiſtet z pulchra de neceſſitate z an data re eleemoſynam ſit neceſſitatis vel liberalitatis.legatū reuocatum nō remanet penes heredem ſed penes fideicommiſſarij.ſ.e.l. modeſtinus.ls,legatū tranſferatur in nō capacē tū ademptū eſt

¶ Petitor. Bal.i.l.iij.C. fruc.z litis exp. pōderat no.hūc textū.

¶ Creditor. Bal. in.l.iij.i fi.C.de leg.al legat hūc text. ꝓ nota.

¶ Bato. Ad de Bar.i.l. fi ita.ē. & auro z argento legato.

Universidad de Deusto
Biblioteca

primo.ff.e.l.2 si transferā alias incipit licet legatum filio vel seruo non potest adimi patri vel domino.ff.e.legatum. †institutio heredis non reuocatur tacita voluntate propter inimicitias ꝑsumpta sed legatus sic.ff.e.ex parte si pater. ex pecunia vni here di prelegata emit possessionem debetur ei cui prelegata erat pecunia.ff.e.l.pater.legatum sub conditione datum sub eadē conditione datum sub eadem conditione transfatum videtur vt eō ditio persone inhereat.ff.e.legatum si testator rem legatam alicui posthea doner vroxi reuocatum est legatum licet donatio nō teneat.eadem.l.§.pater.reuocato legato vni ex heredib⁹ facto videtur reuocatum 2 aliud alteri cohēredi facto animo cōpensandi cum illo.ff.e.l.alteri.iste casus non est alibi.adempta libertate ademptum videtur 2 legatum eidem relictū:sed si inter vinos data sit libertas inutilis est ademptio 2 ideo non videat ademptum legatū.ff.e.l.si seruo.ademptio legati facti seruo valet etiam eo alienato.ff.e.l.si seruus.si lego tibi rem cū onere deinde sine onere tenet scōm legatū.ff.e.l.si tibi.si libert⁹ cui legatū erat appellatur ingratus reuocatum est legatum.ff.eo.l.libert⁹

4 †posterior scriptura minus grauās prenalet priori plus grauāti.ff.e.l.alumne,posterior scriptura codicillorum derogat prime quo ad legata.eadem.l.§.titia.adempto onere videt ademptū legatum oneris comtemplatione relictū.eadem.l.§.seia.diuisio bonorum a testatore facta reuocatur per aliā postea factā qua tenus in secūda mutatur.eadē.l.§.qui filias.quod facit ad correctionem statutoriū.translatio legati facta occasione mortis separate de vna infirmitate nonvendicat locū si ex alia infirmitate moriatur.eadem.l.§.fi.transferendo rem in aliū videt adimere primo.ff.eodem.l.filio.2 quis presumitur recordari de his que disponit in testamento si fideicommissum reuocatur expresse non remanet penes honoratum.eadē.l.§.marcr.si legatarius testatorē accusat de crimine capitali 2 succumbat reuocatū videtur legatū.eadem.l.§.seia.2 forma sententie que profertur de crimine post mortem accusati.ex actio nominis legati facta per testatorem legatum extinguit.eadem.l.§.filie.facilius detrahit minus tatim legato pecunie quaz aliarum rerū.ff.e.l.si,ademptā libertate nō est opus legatum ipsi seruo relictum quia tacite videtur ademptum.eadem.l.§.fi.

Si actu legato. Ibi iter.i.cōmodi tas itineris seu eū di per viam vel terram. dy.ibi.sine itinere.i. sine cōmoditate itineris.dy.in glo.vlt.ibi de quo hec.d.ar. dicti.§.quod si de fructu.ij,rūso,Dy.ibi.de hoc adimendo.s.iti nere quod est commoditas. Dy.ibi.§.placet.sed.§.placet contradicit huic.l.inquantum ibi obstat exceptio super viam vendicanti ergo hoc idem in itinere esse deberet.sed respōdeo quod ibi solum sine superficie aliquam vtilitatez afferret:at hic actus sine itinere nullo modo vtilis esse potest.ar.ad hanc solutionez dicta.l.per seruum primo 2 secundo respons.§.j,ray.in fi.2 de hoc per Ly.extra de regulis iuris,c.in toto lib.vj.

Et sic dato. Ibi proprietas scilicet nuda.dy.ibi relinquatur in legato.dy. ibi. Item pars subiectiua ratione querele 2 per hoc non ob.l. precedens que loquitur subiectiua ratione cōmoditatis 2 facit qs nota.ff.de exceptio.rei iudica.l,si mater.§.fi iter. alias si quis iter.2 quod nota per dy.in.c.in toto.de regulis iuris.libro.vj,in glos.vlti.in fi. sed quomodo separatim admittitur quod coniunctim datur.2.ff.l.proxi.§.si loci. 2.ff. de liberis 2 posthumis.l.si ita scriptum.§.regul.sed illud forte cum vnus dependet ex altero.ita qs sine altero remanens caret effectu.vt dicta.l.per seruum.§.j.ver.sed si de fructu.dy.

1 ☞ Mora ante aditionem hereditatis non potest committi.
2 Legatum vniuersale transit ad heredem postq̄ cessit dies ei⁹.
3 Alienatio voluntaria 2 non necessaria videtur esse prohibita.
4 Utile non vitiatur per inutile.
5 Fratres duos filios suos ad scholas miserūt quorū vnus mortuus est alter reuersus inuenit patrem 2 quum moztuos 2 nescitur vtrius fuerit an succedat in bonis vtriusqz.
6 Verba debent intentioni seruire 2 non econtra.
7 Priuatio habitum presupponit.
8 Heredes contra vasallum possunt excitare causam felonie quē dominus tacuit.
9 Institutio heredis non reuocatur tacita.

Si quis ita. Ibi moztuo eo, scilicet primo in glos.id est scio.in fi. sed quomodo cum non habuerit initium in persona primi legatarij,scilicet.titij.C.de caducis tollēdis.l.j.§. in primo 2 nota.§.de legatis.ij.l.codicillis.in princi.sub conditione ab herede prestandum.dy.

Si quis titio. Iste.§.est obscurus sed declaratur. Item si quis titio dabo per apostillas ibi titio dato maiori.xxv.annis.vt differat a versi.idem dicendum. Item hic in legato singulari ibi in fideicommisso vniuersali.ibi accipiat. id est accipere se velle declaret constituendo heredem in moza p interpellationem super hoc facram.dynus.ibi subtilitate ibi cā est 2 sempronio quasi conditio transfationis extiterit eo quod rem legatam titius realiter non accepit. Oldra. ibi 2 heredi titij quasi titio legatum. vtpote cuius dies cessit a morte testatoris ad suum heredem transmiserit. Oldr.ibi mera communis que fit per interpellationem.dynus.ibi facta est quia interpellatus heres nō soluit.dynus.nulla moza:quia heres nō fuit interpellatus a legatario.dynus.ibi legati 2 nō titij heredes:hoc si titius decessit post diem fideicommissi cedentem. Si vero ante loquitur sequens versiculus.Ray.ibi legatum nō obst.ff.de legatis.ij.l.codicillis.in principio quia non debetur selo vt relictum a titio:sed vt relictum sub conditione ab herede prestandum.2 eodem modo respōde ad legem tertiā.in principio.ff. de annuis leg.cum similibus. Ibi puero data minori.xxv. annis vt differat a casu precedenti.Ray.ibi legati cedentem quātum ad ius petēdi quod est ab adita hereditate:2 quod ita debet intelligi:quia.ff.2.ff.de moza fit mentio que ante aditā hereditatem cōmitti non potest cum ante non fit debitor 2 scōm hoc nō obst.ff.ad trebellia.l.quidam in testamento.vbi dicit in secundum transferri legatum siue ante diem legati cedentem si ne postea primus decedat quia ibi loquitur de cessione quanti ad transmissionem ad heredem hic quo ad petitionem quo casu rem accepisse videtur.vt ibi dixi.Oldr.ibi titio dato 2 sic hic legatarius:scilicet titius nihil habebat facere ex quo pēdebat ei cessio:id est nō requiritur quod ad heredē interpellet quia statim post diem legati cedētem transmittitur ad heredem eius: at in primo casu huius.§. requiritur factum legatarij, scilicet quod heredem in moza constituat.scilicet interpellando 2 petē do:2 ideo sibi ante mozam heredis non transmittitur ad heredem legatarij vt ibi dixi.dynus.ibi non cessisset quia moztuus est:vel effectus non capax ante mortem testatoris alias transit ad heredem titij etiam ante mozam heredis defuncti 2 in hoc differt a princi.dynus.in glossa.prima ibi in moza non est quia nō est interpellatus.dynus.in eadem glos.ibi dicplanius hec vera.fm dynum. Alijs non placet quia tunc idem esset vbi titius decederet post diem fideicommissi cedentem ante mozaz heredis quia ad heredem ipsius non transiret vt hoc eodem.§. versi.siautem nulla moza.Rayn.in fin.secundum hunc intellectum potest obtūcere 2 soluere vt predixi.in princi.l. scilicet cum non habuerit initium in persona primi non videtur habere locum in persona secundi in glos.licet sic sit ibi heres sit in moza. Et secundus hoc planius exponitur accipiat:id est perat sic heredem in moza cōstituat quod faciendo videtur accipere quo ad agnitionem.Jaco.in eadez glos.in fin.2 fm hoc nullum videtur priuilegium pupilli de quo.ff.subijcitur.nisi dicas priuilegiuz esse quia ibi loquitur de fideicommisso vniuersali quod de iure communi non transmittitur moztuo fideicommissario ante restitutionē.vt.ff.ad trebellia.l.apud iulia.§.vtrum.2.ff. de legatis.ff.l.cum filio.circa finem. Et ibi nota.hic autem loquitur de singulis,sed hoc falsum ꝓquia 2 vniuersale trāsmittitur ad heredem postq̄ cessit dies eius id est postq̄ adita fuerit hereditas si erat relictuz pure vel in diem certum.vt.ff.ad trebellianū. l.postulante.2.l.quidam.2 not.dicto.§.vtrum.dic ergo quod licet alias quantum ad trasmissionem sit differentia iter vniuersale 2 singulare relictum qz vniuersale demuz post aditā.singulare vero a die moztis transmittatur:tamen quantū ad casum hujus.§.nulla sit differentia quia ita demum transmittit legatarius vel fideicommissarius primus si heres fuerit in moza in re communi vel singulari quod demum post aditam hereditatem potest contingere 2 secundum hoc est aliud priuilegium pupillari 2 per hoc precedēs opinio videtur verior:sed argumē. contra.ff.eodē.l.si legatum pure.§.j.sed ibi subaudi vel post diem legati ante mozam imo verius dic quod ibi nihil erat faciēdum per legatarium ex quo penderet legati cessio. Et eodem modo respondet ad versicu.sed cum quis.ff.eodez.§.in fine.dynus. Sed in casu nostro aliquid erat faciendum per legatariū quod accipere habebat vel non stare per eum an acciperet vt dicit tertus.in princi.§.ibi si titius ante decesserit quam accipiat.Dynus.

Si quis ita. In gl.mutiana.in fi.non puto quod sit cautio mutiana quia legatum relictum titio non fuit conditionale sed purum 2 sic cessat cautio mutiana

mutiana.vt.l.mutiane.sed est cautio quedam que interponitur ex equitate scilicet hac ratione ne legatarius afferat damnū heredi a quo habet lucrum.argu.ff.de aqua pluui.arcenda.l.ſ.

3 §.item varius.2.ff.de euic.in creditore:2 hoc patet ex eo ꝓ quia voluntaria nō necessaria alienatio videtur esse prohibita.vt.ff. de legatis.j.filiuſſa.§.diui.2.§.sequenti.2 de legatis.ij.l. vnum ex fami.§.quod si talia.2.l.peto.§.predium.2 nota.eadem.l.§. fratre. Ray.

Si quis plus. 4 †Utile per inutile non vitiatur. doc dicit Dy.ibi valet in eo qđ dedit non in plus.Dy.

Si loci. Ibi iter adimat sine quo vsufr.procedere non potest arg.ff.eodem.l.j.Dyn.ibi qui proprietatem scz cum itinere.Dy.in gl.sed nunquid ibi bona similiter do de legato vsufructu fundi quo casu iter videtur legari.vt.ff. de vsufructu legato.l.damnas.§.fi.ad legatum ꝓpter.atis fundi de quo sequitur hic in tertu sicuti 2c.Ray.

Si duobus. Ibi legauerit diuersas res. Dyn.in glo.quidam habent ibi lazarus similiter mala ista auroritas est defectiua.Et ideo suppleas sic fili recordare qđ recepisti bona in vita tua 2 lazarus similiter mala.2 de ista similitudine per cōtrarii habetur.C.de liberali causa.l.sicut.de testamento militis.l.sicut.ff.de acquiren. re.do.l.si epistolam.§.vlti.2 pro suo.l.ij.ibi hic diuersa fuerunt legata sicut dictum est.ff.in solutione cōtrarū.l.si fuerit.de reb⁹ dubijs.

5 Dy.ibi † duo fratres erāt adeo similes qđ vnus ab alio discerni nō poterat:habuerunt duos filios eodē modo similes quos miserūt ad studium:vnus ibi moztuus est:superstes reuersus venit narrē 2 patruū moztuos 2 ignorat cuius filij fuerit queribat an deberet habere hereditatem vtriusqz an neutrius:fm literam negatiuam facit iste.§.quod neutrius.fm affirmatiuaz quod vtriusqz:hoc vltimum verum est de equitate arg.ff.de rebus dubijs.l.qui duos.in eadem gl.in fi.sed ibi certum erat de iure vtriusqz:sed de prelatione erat questio hic erat de ipso iure vtriusqz questio.Dy.2 facit iste.§.ad questionem.si mulier die moztis primi viri contrahat matrimonium cum secundo 2 eā transducat:deinde pariat filium cui succedat vtrum primo an secūdo an vtriqz an neutri de qua dixi.ff.de statu ho.l.vū.

Si titio. Ibi ex nulla datiōe id est nec ex pura nec ex cōditionali.ex pura non quoniam per secūdam est sublata.vt.ff.de conditionibus 2 demonstrationib⁹.l. nam ad ea.secundo responso ex secunda conditionali nō:quia per expressam ademptionem est extincta cum vltima voluntas spectari debeat finis ratio.ff.de iniusto testamento.l.posthumi per virilem.§.ex his. Dy.2 Old.ibi debetur quasi illa verba quam sub conditione non tam legati qualitatem respiciāt quā rei legate substantiam demonstrant 2 attendant.Old.

Conditio legati. Ibi adimi possit subaudi sine legato. Dy.ibi libertatem id est non reddere libertatem puram. Dy.in glo.not.sensum ibi si alij sed dic vt ibi Dynus.ibi ff.eodem.l.j.sed ibi adtinebat quod nec legauerat nec ascripserat. Dy.vel fm Jac.de bel.dic quod hic est regulare 2 qđ verba intentioni deseruire debent 2 nō intentio, verbis:2 qđ mens 2 voluntas magis sit spectanda quam verba vt hic cū concor. 2 in.l.si alij.est specialis fm Joannem. vel dic fm Bsonem et dy.quod ibi loquitur cum de volitate non liquet quia in ambigno nō receditur a verbis.vt ibi nota.C.de fideicōmissis.l.voluntatis.2.ff.de legatis.j.l.si seruus plurium.§.fi.2 ad leg.primam.ff.eodem.responde quod ibi sequeretur repugnātia:quia cum quid volo 2c.vt.ff.de acquiren.heredi.l.illud.2.l.pro here de.§.papiñ.2 de hoc etiam not.dictū.l.j.sed si verba voluntati coaptari possunt vtrūqz seruari debet.vt supra de legatis.ij.l. librorum.§.item 2 cassius.Si vero verba prorsus a sensu discrepant 2 ei sunt extranea non valet de quo sensu est vt notaui.C. de iure dotium.l.etiam si non dotem 2 not.2 dixi.C.de liberis preteritis.l.ij.2 vide Py.2 Azo.in brocardis de verborum effectu rubricella sensum non verba spectari.2 extra de verborū significa.c.cuz his.2 allegatur iste.§.† quod priuatio presuppo

7 nit habitum.pro hoc.ff.de iustitia 2 iure.l.manumissiones.

a **Cum titio centum.** a Ibi codicillis etiaz non cōfirmatis in testamento fm glo.vt not.ff.de testamentis.l.heredes palam.§.j. 2 dic vt ibi dixi.Ray.2 institu.de adoptio.legatorum.

b **Non solum.** b Ibi adimi possunt nisi testatore vicente sint tradita.2 no.in glo.ff.de legatis.ij.l.legatum de donatio.ibi 2 quidem nuda ab illa solennitate que requiritur in heredis institutione.Dy.ibi interpositis inter legatarium 2 testatorem.Dy,ibi tractamus scilicet legatum non deberi superuenientib⁹ inimicis. Dynus,2 ex isto

8 §.multa vtilia colligi possunt.Primo enim est arg.† quod heredes possint excitare felonie causam contra vasallū licet dominus in vita sua tacuerit 2 nihil dixerit.argu.contra.j.l.prima.C.de inofficioso testamento.l.omnino.de donatio.l.j.in fin. Ubi solus.2.l.generaliter. Dy.2 in eis de leg.no.2 dixi 2 maxime dicta.l.j.2.l.generaliter.de renocatio.dona.2 ad materiam huius.§.bene facit.ij.questione.v.c.accusatores.2 ibi in glos.et de istis inimicitijs grauibus 2 leuibus vide quod notaui.C.de testibus.auf.si vero dicatur.2 statim dicam.j.l.priori.2 nota.q gl.prima hic posita videtur sentire legata renocari tacite puta per inimicitiam.vt hoc.§.item expresse.2 in voluntate solenni: item 2 in non solenni.sed contra hoc est.communis lectura que tenetur.ff.de legatis tertio.l.si iure.imo non est contra quia ibi non expresse nec tacite presumendo in contrarium. Item nota.

9 quod hec gloss.videtur dicere † quod heredis institutio tacita voluntate non renocatur.vt.j.eo.l.ex parte:sed expressa 2 solenni sic vt.ff.de iniusto testamento.l.ij. Item non solenni 2 tūc nō ipso iure sed tanquam ab indigno aufertur hereditas sed in fi. istius glo.ibi quis habebit videtur aliud dicere.sed quod dicit hic auferri dicendum est verum esse si aliud interueniat scilicet inimicitia vel verba testatoris quibus videatur indignus 2 nō mereri.vt lege.hereditas.C.de his quoib⁹ vt indignis.2 nota. supra de testamentis.l.heres palam.§.j.item nota quod licet hic simpliciter dicat glo.quod si testator linum inciderit qđ testamentum cesset.ff.in solutione cōtrarū.l.si fuerit.de reb⁹ dubijs.

5 Dy.ibi † duo fratres erāt adeo similes qđ vnus ab alio discerni nō poterat:habuerunt duos filios eodē modo similes quos miserūt ad studium:vnus ibi moztuus est:superstes reuersus venit narrē 2 patruū moztuos 2 ignorat cuius filij fuerit queribat an deberet habere hereditatem vtriusqz an neutrius:fm literam negatiuam facit iste.§.quod neutrius.fm affirmatiuaz quod vtriusqz:hoc vltimum verum est de equitate arg.ff.de rebus dubijs.l.qui duos.in eadem gl.in fi.sed ibi certum erat de iure vtriusqz:sed de prelatione erat questio hic erat de ipso iure vtriusqz questio.Dy.2 facit iste.§.ad questionem.si mulier die moztis primi viri contrahat matrimonium cum secundo 2 eā transducat:deinde pariat filium cui succedat vtrum primo an secūdo an vtriqz an neutri de qua dixi.ff.de statu ho.l.vū.

Si titio. Ibi ex nulla datiōe id est nec ex pura nec ex cōditionali.ex pura non quoniam per secūdam est sublata.vt.ff.de conditionibus 2 demonstrationib⁹.l. nam ad ea.secundo responso ex secunda conditionali nō:quia per expressam ademptionem est extincta cum vltima voluntas spectari debeat finis ratio.ff.de iniusto testamento.l.posthumi per virilem.§.ex his. Dy.2 Old.ibi debetur quasi illa verba quam sub conditione non tam legati qualitatem respiciāt quā rei legate substantiam demonstrant 2 attendant.Old.

Conditio legati. Ibi adimi possit subaudi sine legato. Dy.ibi libertatem id est non reddere libertatem puram. Dy.in glo.not.sensum ibi si alij sed dic vt ibi Dynus.ibi ff.eodem.l.j.sed ibi adtinebat quod nec legauerat nec ascripserat. Dy.vel fm Jac.de bel.dic quod hic est regulare 2 qđ verba intentioni deseruire debent 2 nō intentio, verbis:2 qđ mens 2 voluntas magis sit spectanda quam verba vt hic cū concor. 2 in.l.si alij.est specialis fm Joannem. vel dic fm Bsonem et dy.quod ibi loquitur cum de volitate non liquet quia in ambigno nō receditur a verbis.vt ibi nota.C.de fideicōmissis.l.voluntatis.2.ff.de legatis.j.l.si seruus plurium.§.fi.2 ad leg.primam.ff.eodem.responde quod ibi sequeretur repugnātia:quia cum quid volo 2c.vt.ff.de acquiren.heredi.l.illud.2.l.pro here de.§.papiñ.2 de hoc etiam not.dictū.l.j.sed si verba voluntati coaptari possunt vtrūqz seruari debet.vt supra de legatis.ij.l. librorum.§.item 2 cassius.Si vero verba prorsus a sensu discrepant 2 ei sunt extranea non valet de quo sensu est vt notaui.C. de iure dotium.l.etiam si non dotem 2 not.2 dixi.C.de liberis preteritis.l.ij.2 vide Py.2 Azo.in brocardis de verborum effectu rubricella sensum non verba spectari.2 extra de verborū significa.c.cuz his.2 allegatur iste.§.† quod priuatio presuppo

7 nit habitum.pro hoc.ff.de iustitia 2 iure.l.manumissiones.

a **Cum titio centum.** a Ibi codicillis etiaz non cōfirmatis in testamento fm glo.vt not.ff.de testamentis.l.heredes palam.§.j. 2 dic vt ibi dixi.Ray.2 institu.de adoptio.legatorum.

b **Non solum.** b Ibi adimi possunt nisi testatore vicente sint tradita.2 no.in glo.ff.de legatis.ij.l.legatum de donatio.ibi 2 quidem nuda ab illa solennitate que requiritur in heredis institutione.Dy.ibi interpositis inter legatarium 2 testatorem.Dy,ibi tractamus scilicet legatum non deberi superuenientib⁹ inimicis. Dynus,2 ex isto

8 §.multa vtilia colligi possunt.Primo enim est arg.† quod heredes possint excitare felonie causam contra vasallū licet dominus in vita sua tacuerit 2 nihil dixerit.argu.contra.j.l.prima.C.de inofficioso testamento.l.omnino.de donatio.l.j.in fin. Ubi solus.2.l.generaliter. Dy.2 in eis de leg.no.2 dixi 2 maxime dicta.l.j.2.l.generaliter.de renocatio.dona.2 ad materiam huius.§.bene facit.ij.questione.v.c.accusatores.2 ibi in glos.et de istis inimicitijs grauibus 2 leuibus vide quod notaui.C.de testibus.auf.si vero dicatur.2 statim dicam.j.l.priori.2 nota.q gl.prima hic posita videtur sentire legata renocari tacite puta per inimicitiam.vt hoc.§.item expresse.2 in voluntate solenni: item 2 in non solenni.sed contra hoc est.communis lectura que tenetur.ff.de legatis tertio.l.si iure.imo non est contra quia ibi non expresse nec tacite presumendo in contrarium. Item nota.

9 quod hec gloss.videtur dicere † quod heredis institutio tacita voluntate non renocatur.vt.j.eo.l.ex parte:sed expressa 2 solenni sic vt.ff.de iniusto testamento.l.ij. Item non solenni 2 tūc nō ipso iure sed tanquam ab indigno aufertur hereditas sed in fi. istius glo.ibi quis habebit videtur aliud dicere.sed quod dicit hic auferri dicendum est verum esse si aliud interueniat scilicet inimicitia vel verba testatoris quibus videatur indignus 2 nō mereri.vt lege.hereditas.C.de his quoib⁹ vt indignis.2 nota. supra de testamentis.l.heres palam.§.j.item nota quod licet hic simpliciter dicat glo.quod si testator linum inciderit qđ testamentum cesset.ff.in solutione cōtrarū.l.si fuerit.de reb⁹ dubijs.

1 ☞ Bannitum an liceat occidere stante statuto quod liceat impune offendere.2 nu.2.

3 Bandans occidi aliquē si cum eo pace facta mandatari⁹ occiderit an teneatur.

4 Offensa leuissima dicitur offensa.

5 Offensa leuis leuiter indulgetur.

6 Injuria parua non facit quem infamem.

7 Voluntas defuncti ambulatoria est.

Quod si iterum. Ibi prioris offense scilicet capitalis vel grauissime:naz si fuisset leuis offensa etiā sine aliqua reconciliatione remanet firmum legatum,vt.ff.l.proxima.ver.sinautem,leuis sed per verba generalia non remittit offensa.ff.de legatis secundo.lucius.§.penultimo.2 vide quod not.ff.de arbi.l.licet.C.de his qui.vt indignis.l.sororis.2 in speculo de iudice delega.§.excipitur.ver.sed nunquid tacite ibi penituerit scilicet ex presse:secus si tacite quia tunc non reintegratur legatum ademptum vt.j,eodem.l,filio.§.seia. Dyn⁹.quod est notandum 2 sic hec ultera est ar.bonum ad questionē †iuita

1 tutum est in ciuitate qđ vnicuiqz liceat bannitum impune offendere quod etiam liceat interficere:nam offensa banniti est de a iure municip.concessa ergo interficere concessum erit cum hic apere videas appellatione offense contineri grauissimam 2.capitalem offensam.Dynus,arg.contra.ff.de dona.l.donatio.§. species primum puto verius,2 ita de facto obtinui post longas disputationem in ciuitate bergomi quia ibi est statutū qđ offen b sa illata bannito sit impunita tempore donatio. domini federici de la schala,vbi erant magni,periti in curia sua.2 ideo dicit domin⁹ Odofre.fuisse obtentū bononie in persona tomazij de becadellis quod interfecerat Claudium de balsacomatrib⁹ vt plene dixi.C.de his qui ad ecclesias confugiunt.l.si seruus.vbi etiam retigi an ex forma iuris communis liceat bannitū offendere:2 predictam primam questionem an liceat bannitū interficere bene tangit gandinus in opere suo in fi.vbi tenet quod de stricto iure vera sit opinio quam predixi.sed de equitate distin-

a Cuz titio. Adde notabiliter bar.i.l.uz dos.ff.de ce.eo.

b Non solū. Adde bar.i l.qritur. ff.de his qb.vt idigni.vbi videbis limitationē huius.§.2 sic cōmenda memorie.

Universidad de Deusto
Biblioteca

2 quatur † virum sit bannitus et grauj ma'eficio er quo mors sequi debet z vera sit predicta opinio an ex leui z tñc not. ar. ff. de bonis eorum qui mortem sibi conscinerunt. l. fi. hanc opi. hic sequitur ray. z multi tenent z vide in meis questionibus statutorū quarta pte vbi agit de bannitis cum eod. Item facit hec lex quod si pater primo exheredauit filiū z causas inseruit postea reconciliato filio decedit testamēto nō mutato qr exheredatio non noceat filio quia ingratitudo videtur remissa ar. cōtra. ff. e. l. filio. §. fin. sed ibi etiam post tempus codicillorum durabat z continuabatur causa tacite renocationis. t. accusatio per primogenum eundemq; legatarium proposita. Item facit ad questionem que est in auc. de testib. §. si redeat in amicitia. an valeat eius testimonium. z ibi determinatur quod non quia nō valuit
3 eius testimonium ab initio. † Item facit ad questionem. Titius mādauit seio quod occideret quēdam inimicum suum: postea fecit pacem vel parentelam cū ipso inimico suo sciente ipso seio mandatario. ipse tamen eius nihilominus occidit eum nunqd titius mandato tenetur. Inno. tenet quod non quia per pacem factam vel parentelam videtur tacite renocatum mandatū ita no. per eum extra de homicidio. c. ad audientiam prima colūna. z videlibi alia notata circa hoc p eum ad quod plene nota ui. C. de accusati. l. non ideo minus. Item facit ad questiones si aliquis impetrauit iudicem quēdam inimicum meū postea reconciliatus sum cum eo vtruz possum eum dicere z recusare vt suspectuz: z videtur quod nō per hanc. l. sed dic cōtra quod de veteri inimico non est fidendum in eternum. iij. q. v. c. accusatores. extra de ap. c. proposuit. z ita notatur in speculo de delega. to. §. superest videre. ver. Item quod quondam z de istis inimicitijs vide pulchra que dixi. C. de testi. aur. si testis dicatur al's
4 incipit si vero dicatur z in alphabeto dictione inimicus. † Item no. quod offensa etiaz leuissima offēsa appellatur. vt. C. de pig. l. seruū z de conditio. causa data. l. si pecuniā. §. fed si accepit. ibi propter fugaz offensus z. C. de libertis z eorum liberis. l. ij. z vide que ibi notaui. refert tamen multuz inter leuem offensam et grauem: naz iniciens manum violentam in clericum leui offensa potest absolui ab episcopo suo. extra de sententia excōmunicationis. c. quenit. z ibi de hoc per Inno. si vero grauj per solū papam absoluitur. vt. eo. tit. de sententia excommunicationis non dubium z. xvij. q. iij. c. si quis suadente z ibi in glo. z per arch. ij. q. j. in primis in fin. z plenissime per hostiensem in summa de sententia excommunicationis. §. quis possit hanc sententiaz absoluere z in speculo delegaro. §. nunc dicamus quando. versi. circa potest atem absoluendi. z ver. sequētibus de quo sepe a me fuit questum. † Item leuis offensa leuiter indulgetur extra de accusa. c. cum dilecti circa fi. z vide quod no. z dixi. ff. de accusa. l. leuia z in alphabeto dictioe leuia crimia z munuscula modicum non videtur in se habere delictum de edil. edicto. l. j. §. sed sciendum. ver. proinde offensa non videtur curanda. nam pro leui iniuria facta seruo non agit dominus iniuriarum. instit. de iniurijs. §. seruo. z de medico non curatur de ventre inspicie. l. j. §. fi. vbi de hoc. z de in integrū restitutio. l. scio, † z pro parua iniuria non notatur aliquis infa. extra de re iudica. c. cuz te. z p leui offensa nō renocatur donatio. extra de dona. c. p modica. distormitas corporis nō impedit promouendum. extra de corpore vitiatis. c. thomas. z vide azo. in summa de edil. act. §. nec distinguo. Item no. ex fi. huius. l. † quod voluntas defuncti est ambulatoria vsqz ad vite supremum exitum ad quod cōcor. ff. de donatio. inter virum z vxorem. l. cum hic statu. §. ij. z. C. de sacrosan. eccle. l. j. z ideo morte confirmatur testamentum. extra de celebra. missarum. c. cum marthe. §. ceterum. quid ergo si qs fecit testamentum z mihi centū legauit postea fecit aliud i quo nullam mentionem fecit de ipso legato nunquid erit renocatū ipsum legatum dic quod sic. vt. §. eodez. l. si tibi. z est expressum in textu. z glo. §. si cui plus quā per legem falcidiam. l. in. §. item si ipse. quid si dictum erat quod valeat iure codicillorum. an tñc valebit legatuz videtur quod sic. vt argumen. C. de codicillis. l. fi. de hoc in speculo de instrumentoū editione. §. compendiose. ver. pone hic. z vide etiam que notaui. C. de testamentis. l. sciemus. quid si testator legauit mihi predium postea ipsuz vendidit nunquid videtur ademptuz per hoc legatum dic quod nō. vt. C. de lega. l. qui post testamentum. z. ff. de leg. ij. l. fideicōmissa. §. si rem. z. §. rem legatam. Item vide ad hanc materiaz. eod. titu. de. l. si fortidianum. z. ff. de lega. j. l. si plurib. z. l. plane. Item vide de lega. ij. l. si pure. z vide etiam que notaui. ff. §. proximo. ſ; pone quod testator in suo testamēto sic dixit. Volo qs talis campos penes que habeo in deposito libras mille det de ipsis fratribus predicatoribus centum. fratres sunt soliciti pro tauerunt testamentum campoz z requisuerunt qs si promitteret soluere z ipse eis soluere promisit pure z simpliciter testator postea renocauit ipsum legatum nunquid z ipsa promissio campsoris erit renocata dic quod sic. argumentum bonū. ff. de legatis. iij. l. cum quis decedens. §. que testamento. z. j. de solutio. l. fin.

1 ☞ Dans vni aliquam rem videtur alteri adimere eandem.

SIcut † Uni dādo alteri videtur tacite adimere. hoc dicit. Et vide quod dixi. ff. eod. l. iij. §. fi. in fi. ver. z quia de tacita renocatio. z. ff. l. proxi. circa finem. ibi diui z ita qs nulli debeatur. Dy. ibi que res. id est translatio facta in seium. dy. in glo. vltima. in fi. vel dic quod isto casu videatur primo totum adimere z in secundum totum transferre. z ita loquitur textus. j. l. proxima. §. si. sed z si id. ibi nam cum dico etc, z hoc operetur cōmemoratio relicti primo: sed quādo relictum simpliciter vni relinqueretur, aliū non facta commemoratione primi tunc in dubio videt vel le communicare nō in totum primo auferre. z ita loquit dicta l. si pluribus, de leg. i. z argumentū ad hoc. j. de conditionibus z demonstrationib. l. non ad ea. iij. responso. z ita debet intelligi quod nota. ff. de his que pene nomine. l. ij. Dy.

TRanslatio. Ibi debitores quando diſſū citue dānati sunt. vt. ff. de legatis. j. l. si ex toto. z delegatis. iij. l. ille aut ille. Dy. bi esse legatum a persona titij id est onus legati a persona ipsius titū primi legatarij renocatum ita qs solus meus secundus legatarius teneatur. dy. ibi videt dicere propter cō memorationem precedentis a quo legauit. dy. in fi. cōcor. extra de celebratio. missaruz, c. cum marthe. §. ceterū. z. ff. l. quod si iterum. alie concor. sunt in glo.

QUod si alij. Ibi videtur in dubio. dy. ibi omnimodo: id est siue extet conditio siue non. dy. ibi a primo ademptum etiaz si conditio non existat. dy. in gl. prima ibi pure. i. simpliciter non expresse pure. dy.

CUm centum. Quidā habent hic quā dam additionem. dyn. quam posui. ff. de legatis. ij. l. si pluribus. §. si ita legatum. z ideo hic non repetas sed ibi recurras. z de lege iij. primo. l. si pluribus in gl. vltima. ibi. l. plane. §. sed si non. sed hoc casu videtur argumentum contra de legatis primo. l. si ita sit ascriptum. z. ff. eo. l. ij. §. cum titio. Nec obstat. l. plane. qr ibi loquitur quando eadem quantitas est relicta. Jac.

1 ☞ Cōditio que tacite inest naturaliter inesse dicitur.

SI legatum. Ibi pendente conditione a demptionis. Dy. ibi quamuis conditio adoptionis. Dy. Oppo. quod contra hoc quod dicitur in textu z glo. scilicet quod quando sub cōditione adimitur datur pure quod cōtraria illa si penum ibi quozum conditio z etc, sed respondeas. vt scripsi. j. ad legatur. l. cum quid. sed oppone † quia cōditio que tacite inest, inest ex natura legati hic nō. sed persultat cōditionis intellect? in casu contrario scilicet dationis vt glo. in fi. solu. vt no. dicta l. ij. de in diem adiectione. in gl. quid igitur si nō appareat. Jacobus. de bel.

Quod igitur. Legatur ibi ante diem legati hoc expone. vt dixi. ff. e. l. ij. §. j.

DIui seuerus. In glo. vltima. in fin. sed hic beneficium a se collatum aufert z ibi intendebat penaz imponere. Dy. vt legatum renocetur, sed non vt pena infligatur. vt ibi. Jacobus.

1 ☞ Confirmare non potest quod ad infirmandum factuz est.
2 Ecclesia ex contractu emphiteotico se dominam probare non potest.
3 Treugam facientes ad tempus non cesentur velle guerraz habere post tempus.

b † Legata inutiliter. † Quod fit ad infirmandū nō potest confirmare. hoc dicit. Et ad hoc sepe allegatur z iste casus dependet a quodaz alio casu qui est ff. de heredi. institu. l. si socius. versi. plane vbi seruo heredis recte ab initio sub conditione legatur sed non pure. Dyn. ibi datum intelligitur vnde hic videatur confirmari propter ademptionem quia ab initio sub conditione recte legabatur. dynus. ibi z ideo

a ¶ Offensa. Adde qd offē sa dr qcquid mereā penaz text. i. l. testamēto. de manumiss. testabar. i. l. limita 6 tio. §. q illicite. ff. & publi. Paul. de cā. cōsi. cxcij. aliqñ. ff. er offensa 7 pena non mereā bar. i. l. j. z in l. cū te. ff. & his q. vt idig. Alegā. in vulga. §. chrisogon. ff. de ẏ bo. obli. in fi.

b ¶ Legata. Adde bar. i. l. q. §. z qr. ff. de iurisd. omn. iud. vbi allegat not. hāc legē.

ibi z ideo confirmatur: id est confirmari videtur quia seruo proprio sub conditione legari potest sine libertate sed non pure qñ non placet. vt sequitur: sed vbi inutiliter legatum ademptio nō potest adimere ergo nec in cōtrario euentu potest id facere vale
2 re. Jaco. z allegatur. l. ista in argumen. † quod ecclesia nō possit probare se dominā ex contractu emphiteotico cum talis cōtractus fiat principaliter ad diminutionem iuris ecclesie z trāslationem dominij. vt alias est in emphiteotam sed dic vt no. ff. de lega. j. l. si heres. Idem potest dici de domino z vasallo. vt si aliquis cōfiteatur se habere feuduz ab aliquo an per hoc videatur quod probatum plene dominium: z ad hoc facit etiaz. j. de acquiren. possessio. l. si rem aliquam. alias si aliquam rem. z. ff. de rei vendi. l. quedam multer. Item est etiam argumentum. l. ista
3 † quod qui faciunt treugā ad tempus non videātur velle habere guerrā post illud tempus. argumētum in auc. quibus modis naturales efficiantur legitimi. §. quoniam autē colla. vj. nā ibi faciendo repudium videtur confiteri matrimoniū ergo etc. Dynus. de hoc dic vt dixi. j. de conditionibus z demonstrationibus. l. cum tale. §. fin. Item facit ad ea que no. C. de pactis. l. pēnens. scilicet quod vnum oppositum non vestiatur nec informetur ab altero. vt ibi dixi. ad hoc. ff. de acquirenda hereditate. l. fuit questionis.

Quibus ex causis. Datio z adēptio eisdē regulis indicantur. hoc dicit. Et ad hoc. ff. de heredi. instit. l. sed z si conditione. §. vlti. z de testamento militari. l. in fraudem. §. j. z de seruituti. rusticorum predioruz. l. tria. z ibi not. glo.

a CUm seruus. a In glo. secūda ibi liber esse iussus sit. nā tunc etiā non probata noua voluntate debetur libertas. dy. z facit. ff. eodem. l. si seruo. z quod ibi no. Ray. in eadem glō. ibi. §. si. sed ibi fuerunt verba futuri temporis que respiciunt tempus mortis quo ad legati substantiam sequens. l. potius. concor. vsufru. Item non obstat. ff. de heredi. institu. l. quoties. §. penul. vt ibi no. z vide quod not. ff. eodem. l. si seruus legatus. l. si seruo.

b NIbil interest. b Ibi inducatur id est cancelletur. vt. C. de solutio. l. inductis.

NIbil prohibet. In gl. prima. in fine. vel ibi in eadem scriptura. hic in diuersis. vt nota. C. de fide instrumento eum. l. scripture. Ray.

1 ☞ Virtus hominis in? necessitate approbatur.
2 Beneficium non facit qui coactus facit.
3 Volenti nil difficile putatur.

REm legatam. Ibi extinguitur etiaz si donatio fit inutilis. vt. ff. eodem. l. legatum. §. pater. Ray. nec ob. ff. de legatis. ij. l. lucius. primo. vt ibi not. per Ray. ibi in donatio. licet in alijs bene habeat locum hec distinctio. vt. ff. de legatis. iij. l. fideicommissa. §. si rem. Dy. in fi. not. hunc finem qui sepe allegatur z bene concor. ff. de legatis. ij. l. vnus ex fa. §. fi de falcidia. non ob. C. de lega. l. iij. quia ibi pignorauit. alias dicit
1 † quod in necessitate virtus hominis approbatur quod veritas in necessitate perficit in auren. quomodo oportet episcopos. §. fi vero nemo. z ibi in glo. Item illud qs fit per necessitatē nō est stabile: illud autem. qs voluntarie fit sic de consecratio. dist. v. c. ad quid em. z qui facit gratiose nō tenet gratiā repurari. xxvij. quest. one. j. iam nunc. z qui ex necessitate aliquid facit non debet remunerari vt ibi colligitur. z nota. extra de simo. ca. de hoc autem. qs incipit alias cōfesso. nam primiegimus qs quis acquirit bene facit volens nō coactus. C. de prepositis sacri cubiculi.
2 l. iubemus. circa medium. ver. hec omnia lib. xij. † nec dicitur facere beneficium qui coactus facit. ff. de heredibus instituē. l. si seruo. z de ritu nupt. l. proxima. nam episcopi qui mutātur multi nō dicunt mutare is mutari. si aūt spōte dicunt mutare z non mutari. vij. qō. j. c. scias fratri. z de diligit spōtaneū z hilarem datorem non murmur. xxiij. qō. vj. c. iam nunc. alias iam videtur. §. z qui murmur dat perdit quod dat z illum cui dat vt dicto. cap. item ille qui leto animo eleemosynam dat a deo mercedem habet: murmus aūt nō. eodem. cap. z vtrum dare eleemosynā sit liberalitatis an de necessitate z sub precepto vide per archadia. xvj. distinctio. sicut hi. §. necesse. z cap. sequenti. † Item
3 res difficiles libenter facienti videntur faciles. z ecōtra vnde dicitur. Portatur leuiter quod portat qui sqs libenter. Si fert multus graue videtur onus. z de necessitate vide in alphabeto dictione necessitas. z infra de his qui. vt indignis. i. post lega-

tum. §. adiuocatum. in glo. vlti. ibi si ego non video que sit contra ibi vt fineret nescio an are hic questionem ponat cum sit ea sus legum sequeatium. Dy. in glo. allegatum. z not. j. eodem. l. alteri. in secunda glo.

MOdestinus Alias incipit si ademēdo in glo. ibi. l. gaio. in principio contra hanc. l. est expresse. ff. de annuis lega. l. titia. in prin. z de alimentis lega. l. filiabus. §. titia. vbi legatum renocatum redit sine onere ad heredes. solu. ibi onus ceperat in persona legatarij quia mortuus erat testato: hic nō quia ipse viuus renocauerat. Ray. in glo. in fi. solu. vt ibi. Dy. vel fm Jaco. de bel. hic legatum fuit relictum vni z fideicōmissum alteri ibi vero legatum z fideicommissum secundo relictuz collata fuerunt in eadem persona. Jaco. z an adempto onere fideicommissi debeatur legatum. dic vt. ff. eodem. l. filio. §. mater. Jacobus.

ITa si transferam. Alias licet trāsferam. Ibi licet in quo est facta translatio. Oldra. ibi nec alij capitci. Oldra. z vide notata per Dyn. in. c. vtile. z. c. non prestat de regulis iuris. lib. vj.

1 ☞ Legatum seruo relictum quando adimi possit.

EGatum. Nulli in gl. vltima. i. in fi. sol. ibi a prohibetur domino repudiare hic prohibetur adimi domino: est ergo alius casus. vt no. dicta. l. legatum. vel dic † aut relictū est seruo ipsius domini contemplatione z tūc potest adimi domino, aut contemplatione ipsius serui, z tunc nō potest. argumentum. ff. de vulgari z pupillari substitu. l. si plures. quia i arrogato. b z. C. de vsufru. l. fi. z vtraq; solutio bona. Jaco. de bel.

1 ☞ Institutio heredis non renocatur ex tacita voluntate presumpta.
2 Hereditas adimitur per inimicitias superuenientes.

EX parte. † Institutio heredis nō renocatur tacita voluntate presumpta sed legatum sic. hoc dicit dy. Ibi etiam legatum id est pelegatum. Dy. ibi potuisset secus si voluisset. argumētum. ff. eo. l. quod si iterum in amicitia. z. j. de falsis. l. qui falsas. Jaco. z vide quod not. ff. de cōfir. tutorum. l. in cōfirmando. in glo. vltima. glo. alibi tenet z male † quod hereditas adimat p superuenientes inimicitias. C. de his qui. vt indignis. l. fi. z de lega. ij. l. antepenul. §. quisquis. sed ista glo. verior est.

1 ☞ Alienatio voluntaria rei legate legatum extinguit.

EGatum sub cōditione. † Ibi cohereat vt coheret in casu qui sequitur. dy. in glo. prima. in fi. ff. de pactis dotalibus. l. si liberis c sublatis. Dynus.

c PAter. c Alienatio voluntaria rei legate etiaz si de inre nō valeat extinguit legatum. hoc dicit dy. Ibi potior erit z sic renocatum erit filie legatū. Dy. z pulcher est iste casus nec ob. ff. de rescin. ven. l. si id quod. in princ. qz hic primum non erat perfectum z propterea per semipleni tollitur ibi secus. vt ibi nota.

1 ☞ Prelegatum vni heredum si renocetur renocatum censetur d aliud alteri animo compensandi.

ALteri. d † Renocato plegato vni de heredibus relictum videtur renocatus aliud alteri coheredi animo cōpensandi seu coequandi cū illo relictum. hoc dicit Dynus. Et iste casus raro

a ¶ Cuz seruus. Vide bal. in l. ij. C. de leg. ad qd alleget hunc textū.

¶ Nihil interest. Adde notata i. l. Ephoti §. lucius. z de pactis.

c ¶ Pater. Add de ang. i. l. seruum filij. §. fi idez seruus. de leg. j. Bal. in l. filio. C. de lega. vbi allegat hūc text.

¶ Alteri. ad de ad hunc ter. Bar. i. l. testamēto. C. de testa. mili. in vlti. col.

Universidad de Deusto
Biblioteca

alibi reperitur. Dy. z notabilis est. ibi dederit. id est predium prelegauerit. Dy. ibi ad eum finē. id est usq; ad eas quantitatē per quam predium fuerat comparatum. Dy. ibi distracto voluntarie z per consequens legatum predū renocatum. Dyn. in glo. secūda ibi sed nunc idem. scilicet quia alter nō perderet suū legatum. Dy. in gl. viti. in fi. sed tacita renocatio vnius fine offensa legatarij contingens inducit tacitam renocationem in psona alterius presumptam propter paritatem prelegatoriū. dy. vt not. ff. de legatis. iii. l. pamphilo. §. fi. Oldra. vel fm Jaco. de bel. hic interuenit mutatio. z tacita renocatio ratione inequalitatis virande ibi nulla. Jaco.

1 ☞ Libertate adempta adimitur legatum.

1 **Si seruo,** †Si adimatur libertas ademptum videtur etiam legatum: sed si manumisso inter vinos adimatur libertas cum inutilis sit ademptio non videtur ademptum legatum. h. d. Et pro declaratione dic quod emptor dicebat sibi legatum deberi per leg. j. de conditionibus z demonstrationibus. l. si in diem. §. seruo. z. l. iul. de legatis. j. l. quesitum. §. seruo. z j. quando dies leg. ce. l. cum seruo. sed heres dicebat ex ademptiōe libertatis legatum ademptum quia non videatur data libertas que adempta est z sic legatum sit inutile. vt. C. de legatis. l. seruis. sed legatarius hanc inutilem replicat quā vtilem esse auctor. l. ostendit z sic etiam legatus ostendit ademptum sed in casu sequēti quia nulla est ademptio libertatis cum casus fortuite seruitutis spectare non liceat. vt. j. de verbo. obliga. l. inter stipulantem §. sacram. z qui z a qui. l. iulianus. nec legatum admittit quia fi nōva leet expressum nec tacitum. vt. j. de bonis auf. iudicis possiden. l. cum vn⁹. Ja. ibi dato legato casus ablatiui. Old. ibi inutiliter adimatur. scilicet libertas. Old. z dic qđ inutiliter adimitur inspecto presenti tempore, z inspecto futuro qz pōt esse vtilis vt sequitur ibi: constitit eīm ademptio. i. ademptio valuit libertatis. Oldr. z dy. ibi qz possit redimi z redēpto debetur libertas sine noua voluntate. Dy. ibi sicut datio libertatis. Oldr. ſ. valet ibi iusserat z insup ei aliqd legauerat. Ol. ibi perdiderit legatus q videat tacite ademptum. dy. ibi superuacua scriptura in qua continetur expressa libertatis ademptio. dy. ibi non nocet legato id est non inducit ademptiones legati. Old. quia in hoc vltimo casu ademptio libertatis est inutilis inspecto presenti tempore z futuro quod secus est in primo casu huius. l. opp. ad primum casum quod superuacua sit ademptio in libertate z consequēter in legato sed dic vt dixi in expositione textus quod superuacua sit ademptio in libertate z cōsequēter in legato inspecto presenti tempore: sed inspecto futuro non: quia redimi potest z conualescere hoc ipso libertas. z ideo ademptio non est superuacua. dy. queritur quare non tenet ademptio libertatis in libero vt in secundo casu sicut in seruo vt in primo casu: z quare per ademptionem libertatis in secundo casu non intelligitur renocatum legatum sicut per alienationem in primo casu. Ol. in gl. ibi sunt renocata si redimatur quia per alienati. fuerat extinctū solum legatum ipsius serui alienati sed non aliud legatum relictum ipsi seruo alienato vt dicam. j. proxi. gl. fm Jaco. de are. licet glo. hic z ibi dicit contrarium ibi reconualescereret etiam sine noua voluntate. Dyn. in glo. scilicet libertatis ibi roboretur arg. ff. de militari testamento. l. tribunus. §. fi. Old. ibi. §. quod si alienatus sed certe nec legatus admittur tacite per alienationē de seruo factam. vt. j. de conditio. z demon. l. si in diem. §. seruo z. l. iul. imo quia legatum durat necessaria fuit. l. ista z ideo per ademptionem libertatis admittur legatū non per alienationē vt. j. eo. l. fi. §. cum libertas. sed hic legatum et admittur per adoptiones libertatis hereditatis cum ei admittur per nudam adēptionem libertatis. vt. ff. de liberis z posthumis. l. si ita. §. ista. z ibi de hoc dicti. z de here. institu. l. sed z si in conditione. §. fina. Jaco. z fiomale dicit glos. ista quatenus dicit renocatum legatum per alienationem z eodem modo male dicit gl. prima que ponit casum ibi cum sit adempta. z pro hoc impedita confirma ri per redemptionem. Oldr. in fi. ar. ff. de heredibus institu. l. item. §. j. Dy.

Si seruus, Ibi potest procedere ex noua voluntate non eo ipso quod remittitur. Ol. vel dic potest. i. posset si de noua testatoris voluntate nisi expressa ademptio hoc impediret ibi si redimatur idez si non redimatur quia pertinet ad emptorem. vt. ff. de leg. j. l. quesitum. §. si seruo legato. Dy. z de conditio. z demon. l. si in die. §. seruo libertatem. z hec additio videt intelligere textum de legato fundi relicto seruo. posset etiam intelligi de legato ipsius serui alij relicto. vel dic maxime quia per alienationem fuerat extinctum solum legatum ipsius serui non autem aliud sibi relictum vt dixi. ff. l. pri. licet glo. aliter intelligat in gl. scilicet expresse in fi. hic non placet. vt. ff. de eleg. primo. l. quesitū. §. seruo. dy. z dixi. ff. l. proxima. iij glo. vltima. ibi non possit solui z quo solutum. dy. ibi. inerat obligatio. hec so. falsa est per. l. qui crcipit. de condi. inde. vnde dic melius quia gl. qđ non confirmatur lega. relicto seruo quia nō renocatur per alienationem z ideo debes subaudire ad literā maximē vt dixi in exposi ione litere.

Seruo legato, Qui seruo aliquid legatū erat. Dyn. ibi. si legatū ipsius serui. Dy. ibi. ademptio est cum per manumissionem extinctum sit legatum. Dy. ibi igitur. ſ. quia nulla est ademptio legati facti de seruo quod legatum fcēm valere facit legatus seruo relictū. ar. ff. de lega. primo. l. seruo lega. z. l. quesitum. §. seruo. m. rito non extenditur ad legatum seruo relictus. igitur cum non sit ademptum capiet legatus ꝛc. Jaco. ibi. in seruitute ceciderit cum tēporis respectu videbatur ademptionem tenere quāq eo tēpore posset legatum cōualescere. vt. ff. l. proxi. Old. ibi legatum ei id est ipsius serui alij legati. Old. ibi. nonus. no. pulcherrimum textum.

Si tibi in fi. Et ideo non teneris ad fideicommissum prestandum sed habebis fine onere non ob. j. eodem. l. alumne. §. qui filios. vt ibi no. dy. in glo. vltima. ibi. l. gaio. in principio. z hoc ideo quia secundum legatum nihil operaē ergo saltem ad emptiōi oneris. dyn. z sic solutio. ff. eodē. l. modestinus. alias incipit si adimēdo z. l. legatum sub cōditione z ibi diuersis hic eides vel fm Jaco. de bel. ad. l. gaio. solue quod ibi regulare hic casu aler z est ratio hic quia fideicommissum esset inutile vt prediri z ideo verosimile est quod testator onus voluerit ądimere Jaco.

1 ☞ Legatum qñ censeatur cū suo onere translatum.
2 Scriptura posterior codicillorū quo ad quid deroget priori in testamento.
3 Usura redditus pecunie dicitur.
4 Onere legati ademptocensetur ademptum legatum.
5 Legatum pro sepultura nō debetur si legans alibi sepeliatur.
6 Diuisio bonorū facta in testamento renocatur tacite per aliā in codicillis factam.
7 Dispositio testamēti circa legata potest in codicillis mutari.
8 Translatio legati in alium qñ fortiatur effectum.
9 Testamentum nō valet si testator non decedat ex ea infirmitate qua diterat se velle testamentum valere.

Attumne, Posterior scriptura minus grauans prenaler priori plus grauanti. hoc dicit dy. vel sic †legarum non intelligitur cus onere suo translatum si non onus postea reperiat impositum. Old. ibi attici. l. acceri z est propium nomē, oppo. de. l. supra eodem. l. legatus sub cōditione z. l. imo destinus, alias incipit si adimendo. z de ali. lega. l. gaio in principio vbi fit trāslatio cum eodem onere: sed ibi secundus fideicommissarius in quem facta erat translatio non erat grauatus alio onere spāli ter hic. sic ar. ad hanc sol. ff. de here. instī. l. sub cōditione. z de leg. primo. l. licet imperator. Ray.

1 **Titia** †Posterior scriptura codicillorum derogat priori in testamento quo ad legata in eo relicta hoc dicit dy. ibi redditus z usuras not. †qđ usura appellatur reditus pecunie. p hoc de leg. ij. l. debitor. in cōtrarium est de ver. significa. l. usura pecunie. vbi de hoc.

Seia liberta, Filias est in seiam libertam z legitur cum superioribus z incipit. §. ab heredibus. z breuiter hoc dicit ademptio onere legati z legatum quod cōtemplatione oneris erat relictus videtur adēptum. dy. vel sic z idem est si onus adimitur in vi modi z cōmodum adiectus adimitur. ibi reportare z sic onus fuit ademptū Lucio Titio in heredes trāslatum: z tamen onus non videtur repetitum: sed hic fuit specialiter aliud repetitum. dyn. vel dic vt in contrario nota. quod hic fuerit onus appositum in vi modi ibi in vi conditionis: z eodem modo solue sequēs contrariū ibi ademptū lucio. refert ergo vtrum adimatur totum vt in cōtrario an alij imponatur vt hic dynus. in cadez gloss. ibi. l. si qs eum. sed ibi onus impositum legatario erat inutile et ideo remanet penes eum legatum hic autem vellez ideo remanet penes eū legatum quia onus in alium trāslatum. sed si erat inutile onus ab initio ergo redditerat inutile legatū ar. ff. de leg. ij. l. codicil. in prin. z dic vt ibi no. dy. dic ergo aut onus a princ. inutiliter imponitur z habet locum. l. si quis eū de cōditio. aut

impositum

impositum transfertur z habet locum. d. l. si quis seruū. de cōdi. z demō. Ol. vel dic fm Jac. de bel. qđ hic legatū fuit relictū sub conditione z recompensatione oneris: z ideo adempto onere videtur adimi legatū. ibi aūt nō fuit legatum relictū sub conditiōe licet onus libertatis dande imposuerit qđ ab initio non valet tū propterea non vitiatur legatū z ideo ꝓterea ista no. d. l. codicillis in prin. ff. de leg. ij. Ja. Itē allegatur. §. iste †qđ si testator dixit lega uit centū de fratribus minoribus pro sepultura sua qđ si alibi se peliatur legatum non debeatur.

Qui filias, Casus quātum ad res reformatas pro cedit vigore posteriorīs scripture quan tum ad res non inuentas reformatas remanet vigor prioris vel clarius. †diuisio bonorum in testamento facta tacite renocatur per aliam diuisionem postea in codicillis facta. z solum in rebus postea specialiter reformatis seu in codicillis diuisis. vel sic prior scriptura tollitur per secundam quatenus inuenitur per eam reformata vel mutata: quatenus mutata nō inuenitur remanet in suo statu: sic est in legibus z statutis. quod enim non mutat stat vt. C. de ap. l. precipimus. ibi pene. i. quasi. Oldr. ibi omnia quasi non diuisa. Dy. ibi. que nouissima. i. vltimo loco facta in codicillis. Dyn. ibi. reformasset. i. aliter in codicillis ordinasset. Dyn. in glo. sic. C. ibi. z eodem testamento: vel ibi ideo ne secundum legatum seu fideicōmissum reddatur inutile vt ibi. not. per. Dy. que ratio hic cessat Ray. in ea. glo. in fin. quidā habēt denuntiatione diuisionis sed melius stat de mutatione diuisionis. preterea hic res assignate pcipiunt vt prelegata vt. ff. de here. instī. l. ex facto. z de testamento militis. l. si certarū in prin. †sed circa legata potest dispositio testamenti etiā in codicillis mutari. vt. ff. ꝓpri. §. z in auf. de resti. fideicōmissarij. §. manifestum z not. in dicto. §. si quid post. Dy.

Cum post apertas, Casus pulcher †trāsla tio legati in aliū facta occasione mortis legatarij de presenti infirmitate sperata ita demum habet effectum si ex eadem infirmitate legatarius moriat non ex alia. h. d. Dy. ibi testamenti matris. Dy. ibi humanitus ei contigerit id est si contingit ipsum filium meum mori. vt. ff. eo. §. scia liberta. z depositi. l. publia in glo. vl. in fi. sol. vt ibi: quia ibi ideo ne testamē. rumpatur. Dy. vel ibi instituit posthumum simpliciter hic autem trāstulit si filiꝰ decederet ex presenti egritudine. Ja. de bel. vltimo allegatur iste. §. per Jac. de are. ff. de here. institu. l. potest quis. †qđ si testator dixit volo hoc meū testamentum valere si ex ista infirmitate decessero qđ non valeat si decedat ex alia infirmitate.

1 ☞ Memor esse quis ꝑsumitur eoꝝ q̄ in testamēto ordinauit.
2 Minister simplex commodum sentire non debet.
3 Legatarius nō admittitur ad fideicōmissum deficiens cōtra testatoris dispositionem.
4 Mulier executrix testamenti esse potest.
5 Legatarius qui testatorem de crimine accusauit legato ꝓuat si succubuerit.

Filio, Transferendo rem legatam videtur adimere legatario. hoc dicit Dynus. vel sic si seruus legatus transferatur a testatore in fundū alij legatus ad perpetuū fundi vsum videtur primo adeptus z ad secundum translatus ibi prefecit z sic ad perpetuum vsum transtulit. Ray. z per consequens ad filium pertinere voluit. ff. de fundo instruct. l. predia. §. liberto ibi cum memor erat no. pulchrum textum †quod presumitur quis esse memor eorum que fecit in testamento. ꝓ hoc etiam. C. de contrahen. z cōmit. stipu. l. magnam. que in contractibus loquitur: sed ar. cōtra. j. de acquirend. possessio. l. peregre. posset distingui. vtrum sit factum recens vel antiquum vt primo casu presumatur recordari secō nō. ar. eoꝝ qs no. extra de ꝓba. c. tertio loco. z ꝓ hoc extra de prescrip. c. ad audientiam. z qs no. in speculo de dona. ver. ij. in glos. ij. in fi. sed nonne videtur filio legatū genus z vnus species ergo generi per speciem derogatur vt. ff. de leg. tertio. l. vnus. §. codicillis. z. §. felicissimo. sed hic prelegatum alias prius legatum cepit esse sub genere: preterea nō fuit legata species eiꝰ generis vel clarius. hic illud operaē translatio que fit in predijs filij z p consequens in personam vnius ad emptionem obtinet. ff. de lega. j. l. quod in rerum. §. j.

2 **Matri,** †Simplex minister non debet sentire cōmodum hoc dicit. Dyn. sed hoc est contra literam qz hic mater erat heres institura ex parte vnde dic fi fideicōmissum ab herede vel legatario relictum reuocatur ex dispositione testatoris expressa non remanet penes ipsum honoratū. hoc dicit secundum verum intellectum quia mater hic non erat ministra sed legataria vt patet in textu z ad cōtraria dicas †quod non admittitur legatarius ad fideicōmissum deficiēs cōtra dispositionem testatoris que colligitur per eius ademptionem expressam qua adimendo secundo videtur adimere etiam primo vt hic. §. prior dispositionem testatoris sic. vt in contrarijs z hāc sol. collige ex prima so. hic posita z dixi fm Pe. ff. de le. ij. l. si quis titio. licet cōtrarium teneat hec glo. z de hoc plene. ff. de lega. ij. l. codicillis in prin. Ray. glo. posset saluari: quia nudus minister dicit qui non sentit commodum ex legato. ff. de ali. lega. i. iij. sed hic mater habuit prelegatum cum de quatuor fuit rogata soluꝫ duo restituere vnde opi. Ray. verior est. z scꝫ hoc nō facit iste. §. † quod mulier possit esse executrix testamenti licet ad hoc allegetur. de hoc dixi. ff. de alimentis lega. l. a filio. Ibi: legauit. ad est prelegauit. Dy. Ibi restituet. z sic in his duobꝰ erat simplex minister. Dy. Et ideo nullum debet habere commodum. Old. Ibi. ademit fideicommissum. per quod etiam mater ꝓsumitur ademisse. z ista est prima z vera solutio omnium contrariorum. Ray. In glo. j. ibi. instituto eodem. scilicet de ademptiōe legatorum. In gl. imo videtur. ibi. fol. ibi. fideicommissum. hec vera. Ray. Ibi alioqui. id est si perinde haberetur ac si secundo non esset datum fideicōmissum socero. Dy.

☞ Vide andream barba. hic in addi. ad bar.

5 **Seia testamento,** †Si legatarius testatorē accusat de crimine capitali z succumbit legatum sibi relictum tacite videtur ademptus hoc dicit. per hanc enim accusationē resultat inimicitia. argu. ff. de excu. turo. l. propter litem z quod no. in auten. de testibus. §. si vero odiosus ergo ꝛc. vt. ff. eo. l. iij. §. fin. Ray. ibi. decessit. scilicet ipsa seia nouerca. Ol. ibi. acta causa. i. terminata vt sequit. Dy. ibi. non esse interemptū alias interfectum z no. modū pronūtiandi cum pronunciatur de crimine post mortem accusati eū absoluendo. Ja. sic etiam pronūtiatur negatiue. C. de act. emp. l. si pater. Ol. in fi. quia renocatum erat tacite per illam offensam. vt. ff. in glo. incidenter ibi si ab hostibus hoc non procedit qz litera dicit qđ post accusat. instituram seia codicillos confecit. Ol. z ideo sequens verior est z principiū huius glo. non est alibi z dic vt. d. l. si ab hostibus. §. fi.

Filie Exactio per testatorē facta nomine debitoris extinguit legatū. hoc dicit Ray. ibi. idē. f. pater. Dy. ibi eodē nomine. i. pro pecunia exacta per patrem a debitore peculiari. Dy.

1 ☞ Legatum ciuibus sub nomine appellatiuo ciuitati debetur.
2 Donatio vxori per maritum facta valet si ambo decedant.
3 Totum est falsum si pars falsa sit.
4 Interpretatio in dubijs sit vt res valeat.

De rebus dubijs. Rubrica.

Super rubrica. Vide Azo. in suma pādectarū super isto tit. noie totius posito pars per testatorē alternatiue ipsius rei alia re equipalente legato totius ad illud porrigit alias vero ad partē restringit. j. eo. l. de materia. an gñi per speciē derogēt: z si vēdo fundum vsq; ad domū an domus includat in venditiōe cōsideratē qualitate pretij. †legatū ciuibus sub noie appellatiuo debet ciuitati. j. eo. l. ciuibus. z an valeat legatum collegio z ad questiones donatiorum factoū per imperatorē ambassiatori mediolanen. an acquiratur ciuitati z si aliquid relinquatur canonico qđ acquiratur ecclesie. z si instrumento sindicatus cōmeatur cum constitu. a canonicis quod sufficiat. z in causis ecclesie in ambiguo sermone neutrum valet quia quod dicimus volumus z qđ nolumus non dicimus. j. eo. l. in ambiguo. z de amphibologia dandū causa conditionis implende potest relinquiz incertis personis. j. eo. l. paulus. §. j. legatum relictum nō expresso nomine legatarij vel eo quod nominis vice fungatur non valet. j. eo. l. paulus. secūda. fideicommissum relictum incerte persone posteā certificande per alicuius cōditionis euentum valet. j. eo. l. quidam. an posthumo alieno possit legari ea. l. §. si tibi. z an posthumus faciat partē z qd si plures nascunt z q vnico partu pñt nasci. si legatum conferat per merū arbitriū heredis non valet: sed si cui velit det valet eadem. l. §. cum quidam. si coheredes sunt instituti ex disparibus partibus z vnus rogatꝰ partē suam alijs restituere vtrum pro heredutarijs an pro virilibus restituere teneat. eadē. l. §. quesitum. †si maritus donauit vxori z ambo simul decedāt tenet donatio. j. eod. l. si inter virū. si duo impuberes simul moriantur quorum vnus habebat substitutū an substitutus admittatur. j. eo. l. qui duos. z quid si non simul: sed successiue moriantur z an mater z alij vementes ab intestato excludātur per substitutum z an hereditas non adita transmittatur in ascēden

oo

Universidad de Deusto
Biblioteca

tes,eadem.l.§.cum in bello.si libertus cum filio simul moritur ex cluditur patronus.eadem.l.§.si cū filio.si maritus z vxor simul moriūtur non committitur fideicommissum de dote lucrāda si mulier primo in matrimonio decessisset.si moritur pater cum filio pubere puberē presumitur patrem premoriturum secus si cum impubere.ea.l. §.si.incertitudo personarum vitiat legatum sed non ademptionem legati.ſ.eo.l.si fuerit.z quis presumatur primo natus masculus vel femina si simul vno partu nascantur.z quid si plures simul cōcurrūt ad braciū vel ad castrū introierūt legato vsufructu. pluribus z ei qui vltimo vixerit proprietate valet legatū.ſ.eo.l. quoties.interpretatio fieri debet vt res potius valeat q̄ pereat. ſ.eod.l.quoties.§.si depositario sunt legata ducenta penes eum deposita z trecenta sibi debencur quinquagintā.ſ.eo.l.si is qui ducenta.si sic legatur.heres fundus dato titio cum stichio seruo meuū non ipsi seruo legatum videtur sed ipse seruus cuꝰ fundo legatus nisi ex alia causa contrarium appareat.eadē.l.§.si quis leger.si fideicommissum penalis incipit a precedenti conuentione copulatiue concepta oportet vtrunq; implerine penalis stipulatio cōmittatur.eadem.l.§.cum ita.si stipulationi precedenti coniunctiue siue verbis affirmatiuis siue negatiuis subiiciatur stipulatio alternatiua vel indefinita penalis ad penam euitādam oportet vtrunq; adimpleri vel neutrum fieri,eadem.l.§.verum: z ibi plene de conceptione istarum vnarum stipulationum.z cum significatio sumitur ex vniuerso ſi quid est falsum totum est falsum.secus si ex aliquo particulari:z subcontrarie possunt esse simul vere non autem directo contrarie:z quod magis considerētur ratio.l.quam ipsa.l.seu dictum.l.z an positio pro parte falsa impunē tota possit negari.z an maiori summe infit minor maiore negatiua puta nego habere.ex.an videar negare.z quomodo si quis velit de pluribus vnū fieri.eadem.l.§.si quis plura.si testator instituit extraneū si neq; filius neq; filia sibi nascatur an sufficiat alterum nasci.legatum relictum his qui testamentum signauerant valet.ſ.eodem.l.si quis ita scripserit.quedam sunt dubia z inpendenti a principio que postea certificantur.ſ.eodē. l.quedam.quod dupliciter moriuus vt quis presumat predecessisse plene.ſ.eodem.l.quod de pariter z.ll. sequentibus.legatum relictum cognatis eis debetur qui erant cognati tempore testamenti vel mortis.ſ.eodem.l.si cognatus.z facit si capax efficiat
4 non capax vel econtra.an collegio possit legari.ſ.eo.l.cum senatus ¶ in dubijs fit interpretatio,vt res valeat.ſ.eodem.l.vbi z secundum argumenta z coniecturas hic colligitur.ſ.e.l.cum in testamento z.l.sequen.in dubijs contra stipulationem fit interpretatio.ſ.eodem.l.cum queritur.erroꝛ in artificio non vitiat legatum.ſ.eodē.l.qui habebat.z facit si habens.ff.vetus de litera nouа z nouum de litera antiqua z leget.ff.vetus qs videatur legare.clausula in fi.posita refertur ad omnia nō ad proxima tātuꝫ. ſ.eo.l.fina.

1 ☞Legatum generis aut speciei alternatiue relicte qualiter intelligatur.
2 Uendens predium vsq; ad talem domū an domus includat in venditione.
3 Uniuersitate legata an censeatur legari omnis species sub ea cōtenta.

Secundum, Nomine totius imposito parti per testatoꝛem alternatiue ipsius cum alia re equiualente legato potius ad illud potꝛigitur alias vero ad partem restringitur.hoc dicit secundum Azo.vel clarius si testatoꝛ nomen totius fundi imponat parti deinde illum aut alium alternatiue leget eidem persone expresso proprio nomine fundi ita demum totus in legato cedit si alius fundus alternatiue cū isto legat⁹ equualeat huic toti alias solummodo pars debetur.hoc dicit vl secundū Ray.
1 generis aut speciei legatum alternatiue relictum in genere comprehenduntur solum partes in generali nomine residentes alie vero speciali nomine demonstrate per speciem demonstratā nec in legato generis continentur hoc dicit secundum ipsum.R.vel clarius si genus aut species eidem alternatiue legetur appellatione generis non cōtinetur totum sed solum illa pars que caret nomine speciali:appellatione vero speciei pars nominata nomine speciei comprehenditur.hoc dicit secundū casum hoc esse potest:quia quatenus testatoꝛ titium dilexit quo ad fundū seianꝰ eatenus z dilexit quo ad meuianum seu presumitur dilexisse.argu.C.de impuberuꝫ z aliꝫ substitutio.l.j.z de fideicommiss.auk. hoc amplius.vel redde aliam rationem:vt in glol.secundū vero casum.R.huius potuit esse ratio:quia species nominata nomine speciali derogat generi innommato vt hic plene nota.in glos. ibi.meuianum quod est nomen totius z partis secundum Azo. vel solum totius z non partis secundum.R.ibi aut seianꝰ qui seianus non continetur meuiano secūdū primum casum Azo. sed secundum casum.R.nota ibi cetera predicta.l.meuianum fundum totum seu maiorem secundum Azo.vel secundus alios id est ceteras partes que appellantur proprio nomine.ſ.seianꝰ: ibi cedere sub appellatione meuiani.Dy.ibi.sed fundi seiani alternatiue legatus erat cū meuiano.Dy.ibi.a fundi meuiani.ſ.minoris scēm casum Azo.vel.i.partis non nominate specialiter se
2 cundū.R.z bene facit hec.l.ad questionem† si vēdo tibi prediū vsq; ad talem domum vtrum domus includatur in venditione hoc enim consideratur ex qualitate pretij vtrum equiualet ꝓdio z domo vl non de qua notaui.C.de procura.auk.quod ius.ver. in venditione autem facti.z no.per Dy.extra de regulis iuris. ca.contra eum.lib.vj.z ad hoc.ſ.de reg.iuris.l.semper in obscuris.z.l.semper in stipu.z de lega.iij.l.patronus.§.j.vbi de hoc tetigi in glo.prima.ibi de verbo.signifi.l.penulti.in fi.vel dic z melius vt not.ē.de lega.secundo.l.lucio.Dyn.quia hec glosſ.minime dicit hoc z in dicta.l.penul.ibi imposuit nomine specialiter. Dyn.ibi.potest dubitari propter paritatem pretiorum. Dynꝰ. ibi.testatoꝛ certus quod deberet eligi quia vnum est longe maioris pretij z valoris altero z sic verosimile est quod legatarius eligeret maius. Oldra.ibi.ſi ita.§.ſi.de hoc oppone z solue vt not. z dixi.ſ.de verborum obligationi.l.inter stipulantem.§.ſi inter stipulantem.Dy.ibi si ponitur conditionaliter z dicit meuiani scilicet particularis scēm literam negatiuam.Dyn ibi.i.quāuis z tunc dicas meuiani.scilicet vniuersalis:sed a particulari non multum distinguitur ne sit contraria precedenti expositiōi.Dynus.vel dic quod secundum hanc si ponitur pro parte.i.cōditionaliter.Oldra.ibi.z.l.si ita in fi.expone nonne in alternatiue speciem vtrunq; semper est in obligatione.vt.ſ.de verborum obliga.l.si duo rei.z est electio legatarij vt supra de lega.ij.l.lucio. Respon.verum est vbi res sunt certe at hic de rebus est incertum z ideo ad hanc interpretationem recurrimus ex qua percipimus quod sit in obligatione z consequenter cuius rei electionem habeat legatarius.Dyn.ibi.z in fin.habeas non z dic certa.scilicet proprium nomen habentia.i.seianum z secundus hoc facit pro fine glo.que est.ē.de fundo instructo.l.quesitum.§.penul.z in.c.generi.de regulis iuris.per Dyn.libro.vi.sed oppone
3 ¶ nonne cui legatur vniuersitas legari videtur omnis species in vniuersitate contenta etiam proprij nomen habens.vt.ē.de peculio legato.l.seruo manumisso.z de legatis.iij.l.si chorus.ſz respondeo quia illud cum legatur sine specierum expressione: sed aliud cum legatur speciebus expressis per modum alternatiōis vel copulationis distingue ergo zc.vt sequitur in glo.Dy.z de hoc dic vt dixi dicta.l.quesitum.§.penulti.de fundo instructo z instru.legato ibidem pro vt ergo habes in litera in fin.siue non dicas meuianum accipi pro vniuersali possessione quam habuit appellatione fundi meuiani.Jac.in gl.vl.que incipit alias deest non secundū opi.Azo.que cōmuniter approbatur z magis conuenit litere licet vtraq; sit vera.Dy.vltimo no.qs lex ista videt destruere vnum membrum distinctionis q confuieuit poni.C.de verborum significatione.l.pe.z.ſ.de verb.sig.l.sepe. videlicet qs disiuncta posita inter res si ponatur inter genus z speciē ponit pro cōiuncta.nam secundū casum rogerij hic ponitur disiuncta inter genus z speciē seu inter totum z partem z non ponit pro coniuncta.

1 ☞Relictum ciuibus an dicatur incertum: z per consequens nullum.

Ciuibus, Quando sub nomine appellatiuo legatum est debetur ciuitati vt vniuersitati si proprijs nominibus expressis debeꝰ vt singulis vt infra eodē.lege cum senatus.sed cum relinquitur administratoꝛ:ibus tunc nō est dubium,vel dic quod fuit
1 relictum cuibus indefinite z dicitur quod ciuitati videtur relictum.Jaco.oppo.†quod non valeat tanquam relictum incertis personis vt initio.de leg.§.incertis.sed dic quod licet sit incertū tamen reducitur ad certum oppo.de leg.collegium.C.de her.in stituen.sed dic quod ibi loquitur de collegio illicito z de ista materia: dic vt plene notaui.C.de sacrosanctis ecclesijs.l.j. Et hec l.facit contra ambasiatoꝛem mediolanen.in questione quaꝫ notaui.ē.solu.matri.l.si vero.§.de viro.z que nota.in glo.ē.de procuratoribus.l.qui proprio.§.vt in ceteris.item est argu. quod si aliqd relinquatur canonicis talis ecclesie quod isti canonici non debeant tale legatum inter se diuidere sed debeat in cōmuni remanere ac si esset relictum ipsi ecclesie de quo dic vt dixi dicta.l. j.C.de sacrosan.eccle.ē.de annuis leg.l.annua.§.a titia.item est arg.quod si in instrumēto sindicatus dicat talis cōstitutus syndicus a canonicis talis ecclesie qs bene valeat ac si diceret constitutus ab ecclesia. Old.

Jn ambiguo

Jn ambiguo sermone. Id est qui trahi pōt ad diuersos intellectus. Dyn. ibi neq; id de fictiōe iuris in fi.supple tō neutrum valet. Dy. z potes ponere exemplum in hac per.l.ē.de auro z argēto legato.l.pediculis.§.argēto z.l.si non sint.§.ſi cui.z.ſ.8 supellecti leg. l.labeo.§.sed de his.Ja.in glo.ibi nō vtrunq; si diceres tiō vtrū qꝫ.i.nullū.Dyn.ibi.l. veteribus.z plene de verbo.obli.l. quoties in stipulati.z dixi in alphabeto dictione ambigua res z dictiōe amphibologia ibi cum fi.huius.l.z sic videtur quod ibi nō valeat quia erratur in nominibus appellatiuis z hoc sentit Jaco. debra.C.de fideicom.l.cū virum.vbi de hoc dixi circa fin.ibi ſz alterā consuetam at hic vnam solam significationē habet z ē hoc plene dicta.l.labeo.de supel.le.c.Ray.in fi.sed hic fuit erroꝛ intolerabilis et supinus ibi secus.Dyn.vel hic fuit erroꝛ in verbi proiatione ibi in facti executione vel fm Jacobum.de bel.dic quod si ibi erroꝛe minoꝛem iudicem appellet non est contra imo concoꝛ. cum secundo responso huius.l. si vero parem vel maioꝛem iudicem appellauerit tunc responde quod ideo erroꝛ non nocet quia iudex ei datur a lege et ideo iudex est certus: hic autem legatum est incertum nec ab alio venit certificandum,Jacobꝰ.ibi incertis postea certificandis per testatoꝛem et hic tollitur contrarium.

1 ☞Conditio solum factum respicit qs in forma specifica impleri debet.

Paulus, In glo.vt lego tibi fundum in fi.ratio quia illud parit petitionem vt.ē. si quis omissa causa testamenti.l.si quis sub cōditione.†preterea conditio respicit solum factum quod in
1 sua forma specifica debet impleri vt.ſ.de conditio. et demōstra. l.qui here.in principio z.l.meuiꝰ Ray.vel dic vt dixi in expositione litere.

Paulus respondit, Cum nomen vel aliquid nomini equipollens.Dyn.in gl.z facit.ē.de vsufr. in fi. gloſſ.solu.aut relinquitur fideicommissum vel legatum ab herede vel simpliciter non expresso nomine vel quasi:et tunc nulli debetur vt hic:aut relinquitur simpliciter ab honorato et tunc debetur heredi vt in contrario Jaco.de bel.ité hic nō potest habere locum illa presumptio.Quia heres videretur dānatus dare sibi ipsi quod non valet.ē.de legatis primo.l. legatum.§.j.

1 ☞Fideicommissum a principio incertum qs tamen certificari potest validum est.

b 1 **Quidam,** b†Fideicommissum relictum persone ab initio incerte certificandū tamen per alicuius conditionis euentum validum est hoc dicit z facit.ē.de lega.j.l.si seruus legatus.§.huiusmodi ibi siue quis alius cuius mentionem in testamēto non habui.Dyn.in glosſ.hic valet ibi non nominatis et sic incertis. de certis Dyn.ibi.§.sed nec ita.ibi nota.Dy.ibi scēm ius nouū vel ibi non certificatur persona per alicuius actus appositionē hic sic per conditionis adiectionem arg.ſ.de verbo.ob.l.vbi autem non apparet.§.illud.z questio.no.ē.de hʒ.instru.l.quoties. §.si quis ita.

Sitibi, Jn gl.ibi de bon.pos.in prin.z.ē.de le.j.l.post humo de testamentis filius.Dy.z de hoc plene dixi.ē.de liberis z posthu.l.gallus.§.ille casus Dy.

Verum ita, Jn glos.secunda in fi.hec sol. non est bona per.l. seruis. C. de legatis.z ideo solu.vt dicta.l.huiusmodi.§.si titio. de lega.j. Jn gl.hec vera ibi.ſ.eo.l.si fuerit.nā ibi nullum videtur vocare de pluribus natis sed ibi constat quod vni legare intendebat sed hic est verosimile. legaturum fuisse pluribus si plures nascituros estimasset.Dy.in eadem glo.in fi.ibi titius fundi ibi est arg.quod omnes nati seu nasciturі in vnā partem vocentur.fol.patet quia verosimile est quia legasset pro pluribus separatim si estimasset plures zc.vt dicta.l.qui filiabus.§. j.Dy. vel fm Jacob.de bel.ad.l.si fuerit respond.quod ibi constat quod sensit de vno tantum:hic autem dubitatur quia simpliciter dixit posthumo et ideo hic intelligitur de omnibus natis ad.l.titius rūde quod ibi duos coniunxit et disiunxit hic autem posthumum alteri coniunxit vnde,capitur hic coniectura quod ratione vno nato voluit eum admitti equaliter: eadem ratione voluisse videtur pluribus natis quemlibet pro virili portiōe admitti,vel dic illud de rigore hoc de humanitate vt et.ē.d liberis z posth.l.si ita scriptum circa princi.z de lega.j.l.qui filia a bus.§.j.Jaco.

C Jn ambiguo.Concordat huic.l.tex. in.c.fi.cū glo. extra de postu.prela.

Cum quidam, Jbi omnino velit restituere qꝫ tūc relictū non valet.Dyn. ibi si velit dare quo casu relictū est omnino inutile Dy.in cōtractib dic vt.C.de contrahen.emp.l.in vendentis.z no.hunc textum ibi plurimum enim zc.qui facit ad questionem notaram.ē.de here. instī.l.illa institutio.ſ.q̄ valeat commissio qs aliquis ferat sentē tiam de consilio sapientis de quo ibi dixi.

Quesitum, Jbi si coheredes eius qui rogatus erat partē suam eis restituere.ibi dedissent coheredes quibus erat restitutio faciēda.Old.ibi equas partes Old.ibi congruere.i.conuenire.Old.

Si inter virum z vxorem. Jbi qui donauit.i.mortui sunt.Dy.in glo.vl.circa fi. ibi cessant cause ac ibi causa impedimenti supererat z sic facit ad id quod no.extra de regulis iu.c.non firmatum.li.vj. per Dy.

1 ☞Posterius dicitur quid respectu prioris.
2 Mater quando admittatur cuꝫ liberis.
3 Mater filio succedit in bonis eius.
4 Filius emancipatus an transmittat hereditatem patris in matrem.

Quidnos, Jbi perierunt ita quod nō apparet quis prior nec quis posterior Dy.Et no.ex textu huius.l. plures notabiles et vtiles presumptiones ibi z cuius ista est scēa que stio ibi si ordine id est vnus post alterum.Dyn. ibi
1 in eā tū hereditatem vltimi morientis. Dyn.ibi habebit heredi tatem tanquā bonorū augmentum.Ol.z hoc casu mater defuncti succederet primo morienti cum fratre pro parte sua et ita intelligas gl.hic posteriorꝫ que alias esset falsa fm Ray. ibi copara
1 tio posteriorꝫ ¶ no.posterius dicti respectu prioris. Dyn. ibi vtique heres sit hoc si mater non est in medio alias secꝰ vt in gl. Ray.ibi nam z qui vnicum ostendit hic quod veritas supremitatis non ex nullo precedente sed ex vllo sequente coniungitur Old.ibi neminem antecedit cum alius eum non precedat.Old. ibi z hic.i.in questione premissa.Dyn.ibi fuit.i.fuisse probatur Dyn.in gl.si etiam substitutus primū dicatur in fi.z vtrunq; ex testamento vt insinciatur proxima cā arg.ad hoc id quod no.ē. de peti.hereditatis.l.iij,in gl.vlti.magna ibi quasi vterque vltrio decesserit.vel dic quod in contrarijs erat personarum incertitudo hic erant certe persone in institutione et substitutione sed dubitabat quis primo fuisset mortuus et ideo substitutus admittitur et reuocatur:sed quomodo hereditas primo ꝑmortuo trāsmittitur ad scēm in primo casu huius.l.contra.l.si a ma.C.de iure deliberandi.Dy.forte hoc facit repentini casus iniquitas.ar. b C.de inoffi.testamento.l.iij.imo hoc iure substitutionis inmittit vt nota.dicto.§.fi.in.l.pater filiam.ſ.ad.l.falcidiam. Ol.ibi vendidisset per auk.defuncto.C.de legitimis heredibus. Ol ibi secū dū Azo.si ergo inter liberos reseruatur a testatoꝛe ius legitimarum hereditarum z sunt alij legitimi pares cū eis i gradu vt mater que est in pari gradu cū fratre superstite succedunt ab intestato pariter fratri premortuo,Dyn.vt hac glos.hec ergo glosſ. innuit†quod si testatoꝛ reseruat ius legitimarum hereditatum
2 inter liberos,secundū quod de iure communi venirent quod mater admittatur cum eis quod est notandum:ſz in casu nostro ex pressa pupillaris matrem excludit.Oldra.vt.C.de impuberum z aliꝫ substitutio.l.precibus.ē.de moſſici.testamēto,l,papi.§. ſz nec impuberis z.ſ.ad tertu.l.ij.impuberem sed rāderi posset qs illud quo ad bona illius cui ex substitutione sed non ab intestato succeditur:sed hec ratio est bona quantum ad casum vbi per ordinē z successiue impuberes decesserūt z sic ius, legitimarū hereditatum inter eos seruatur sed non ad casum sequentē vbi simul decesserunt.sed dic verum vbi casus substitutionis pro certo extendatur,sed hic erat dubium.vel dic hoc casu matrē a substituto repelli:nec obstat.ſ,ad trebel.l.eū.vt ibi not.in prima fol. que videtur verio:vel ibi in substitutione fideicommissaria que non repellit matrem hic in pupillari directa que matrem repellit:sed certe et fideicommissaria matrem repellit in bonis que in fideicommisso cadunt in dicta.l.precibus z.ē.de vulgari z pupillari substitutione.l.coheredi.§.cum filie,Raynar.dei hoc plenissime dixi.ē.de vulgari z pupillari substitutione super rubrica in materia substitutionum in tractatu pupillaris substitutionis.verficu.facta aliquali digressione et versiculis sequentibus.

C Quidam. Adde Barsoꝛi.et rap.cuma.qui ponderant istum tex.i ver. z ante decessero ad hoc qs ignoranti recte beneficiū acquiri possit.tamē pau.de ca.pō derabat.verſ. z anē id sciret z melius ad hoc,

Universidad de Deusto
Biblioteca

Cum in bello. Iste.§.videtur dicere quod here
ditas ēt non adita transmittatur
ad superiores vt.C.de suis ⁊ legitimis.l.apud hostes.vbi de hoc
⁊ no.ĵ.de iure fisc.lucius.⁊.C.de his qui ante apertas tabulas.
3 l.i.⁊ quidam vt hugolinus ⁊ odofred.intelligunt.§.istius† quod
mater succedat filio in bonis filij:tamen quia filius hic miles ha
bebat bōa castrensia in quibus ipsa mater succedat.in bōis au
tem patris succedunt alij agnati patris q hereditas non adi
ta nō transmittitur nisi ad descendētes:⁊ ita respōdet huic.§.ne
faciat pro opinione Azo.de qua solet tractari.C.de iure delibe
randi ⁊ si infanti ⁊ ibi dixi ego dico quod mater succedit in om
nibus bonis etiam que fuerunt patris:quia dato quod filij hic
erat in potestate patris ⁊ vltimo mortuus secundum quod hic
presumitur vnde factus fuit huic heres de iure ciuili ⁊ hereditа
tem sic quesitam trāsmittit in matrē.vt dicta.l.apud hostes.C.
de suis ⁊ legitimis.⁊ videtur casus.§.de testamēto militari.l.ex
militari.in fi.⁊.l.sequenti que incipit idem est ⁊.ĵ.de castrēsi pecu
lio.l.hereditatis.§.filius.⁊ sic intellige de iure fisci.l.filius lucius.
4 vnde in filio constituto in potestate patris vtrum transmittat in
matrem non est questio sed† de emancipato an transmittat he
reditatē patris in matrem vel maternam in patrem fi est maior
infante est questio ⁊ etiam hodie sub iudice lis est.Dy.⁊ pro ma
tre quod transmittat ad eam est dicta.l.apud hostes.§.de acqui
ren.hereditate.l.necessarijs.de liberis ⁊ posthumis.l.in suis insti
tu.de here.qualitate ⁊ differentia.§.sui.§ legatis.ij.l.fi post mor
tem ⁊.l.quesitum.§.presenti ⁊ dicta.l.lucius.ĵ.de iure fisci et.§.
iste.p parte patris.l.ij infanti sol.per le.ij.§.fi quis ex liberis.ĵ.ad
tertull.vbi de hoc not.Dyn.de hoc latius dixi dicta.l.si infanti.
de iure deliberandi ⁊.l.apud hostes de suis ⁊ legitimis heredi
bus ibi cū filio pubere.Dynus. ibi quasi postea.i.post mortem
patris.Dynus.ibi patris.scilicet bona vendicarent.Dy.in gl.
idem in matre.ĵ.ad trebel.eum vel lex contraria loquitur in filio
impubere hic autem in pubere vt ibi not. Oldra.⁊ de hoc plene
notaui.ĵ.eod.l.quod de pariter mortuis.⁊ cum isto.§.legit Dy.
ĵ.§.vlti.

Si cum filio suo. Pubere vel impubere non
em̄ distinguitur in isto ca
su.Dy.in fi.etiam si moritur existente matre q patronus eā ex
cludit.ĵ.de bonis liberto.l.si liberto.

a ¶Si marit⁹ a Adde Bal. post gl.in.l. si possessor.§. j. §. de religio: ⁊ sumpti. fu ne.

Si maritus. a Jn glo.prima.ibi vel.id est hec bo
na.Dy.in eadem gl.ibi item no, qđ
mulier.hoc non colligitur hic.nec videtur verū quod mulier pri
ma presumatur mortua sicut patet.ĵ.eodem.l. quod de pariter
in fin.vbi de hoc dixi.⁊ ad.l.si fuerit.§.fina.dic quod illud cōtin
git propter fauorem vt ibi patet.Dyn.ibi nec in eā nō video qđ
sit contra.Dy.q nihil dicitur ibi de duobus simul pereuntib⁹.
Jac.de bello.

Si lucius. Jbi successoribus eius.scilicet filij. Dy
nus.

1 ¶ Jncertitudo personarum vitiat libertates sed non adem
ptionem legatorum.
2 Factum inutiliter non impedit vtiliter fieri.
3 Ingredientes primo ⁊ simul castrū an habeant omnes premiū
primo intranti promissum.

b ¶Si fuerit. Adde imo.ad intellectū hu ius.l.i.l. si ita scriptum. de leg.

Si fuerit. b† Jncertitudo personaruꝫ
legata ⁊ libertates vitiat sed
nō ademptionē legatorum:imo adēptio est va
lida in vtroq; hoc dicit ⁊ facit hec lex ad gōnes
per Dyn.notatā.§.de leg.j.l.qui filiab⁹.§.j. de
duob⁹ simul castrū ingredientibus qđ nulli⁹ de
beat habere primum ordinate de hoc dic vt ibi no.facit ad alia
questionē simulem de concurrentibus ad brauium si duo simul
concurrant ambo debeant habere vel nullus.⁊ primo videt qđ
ambo habere debeāt quasi dicantur primi et quo nulli⁹ eos pre
uenit vt instit.eo.§.discipuli ibi quia quod primum est ⁊c. ⁊ arg.
ĵ.de verb.signifi. primus.vū agnati.l.i.§. si quis proximum.de
pulg.subiti.l.ex duobus.de iure dotiū.l.dotis.⁊.§.e.l.qui duos.
sed credo qđ nulli debeatur vt hic.§.de donatio.inter virū.⁊ uxo
rem.l.cum hic status.§.si ambo.ibi non videtur ⁊c.⁊ argu. ĵ.ad
trebellia.l.cum qui de testa.tute.duo sunt titi de vsufru.l. quo
ties.cū concor.nam hec fuit mens constituentium ludum vt vn⁹
tantum ⁊ non plures obtinerent argu.huius.l. Quid ergo erit
2 respondeo iterum current argu. † qz inuliter factū non impedit
vtiliter fieri vt.§.de iureur.l.qui per salutem de conditione inde
biti cum indebitum de oratione le.l.ij.§.debita ⁊.§.fin.ĵ.de cōdi
tioni.⁊ demonstratio.l.hec conditio.C.de accusatio.l.accusato⁹
rib⁹.extra de electio.c.ecclesia vestra.⁊ de regulis iur.c.non ꝑstat
impedimentum.lib2o.vj.sed numquid ibi soli duo current iteruꝫ
an etiam omnes alij credo quod etiam alij quia cum nullus fue
rit victor ergo nullus victus vt.§.quibus causis maiores.l.nec
vilem.item quia ex persona alterius admittitur quia ex sua nō
admitteretur.§.de liberis et posthumis.l.fina.ĵ.vnde liberi.l.j.§.
fi.de contra.ĵ.l.filium ⁊.§.quemadmodum seruitutes amittā
tur.l.si communem.Quidam tamen dicunt non esse iterum cur
rendum quasi de primo cursu iam peracto sit cogitatum ⁊ sic
non admittantur ad currendum iterato nisi ex noua voluntate
communis vt hic.⁊.ĵ.de quibus causis manumissi liberi nō fiāt.
l.matrimonij.de verborum significatio.l.boues.§.sermone.de re
iudicata.l.iudex.⁊.C.quomodo ⁊ quādo iudex.l.sive proponis.
⁊ secundum hoc cessat vltima questio ⁊ istorum opinio de rigo
re videt vera:sed de consuetudine vidi reiterari cursum ⁊ hāc te
3 net Oldra.in prima autem questione† de ingredientibus castrū
videtur quod quilibet habere debeat premium ordinatum pri
mo intranti quia hic vertitur remuneratio periculi que est faciē
da vt.ĵ.de iure immunitatis.l.semper.§.negotiatores vt par pe
riculum pariter remunerandum est.C.de palatinis.l.fi.libro.xij.
⁊ sic quilibet in integrum primum perciperet argu.dicte.l.qui fi
liabus.§.j.de lega.j.⁊.ĵ.de statuliberis.l. si quis filio quod hic
omnes habent premiari ⁊ arg.dicti.§.discipuli.cum concor.§. al
legatis ibi an impediatur legatum subaudi quia enam est dicē
dum quod sic.Dyn.ibi plures fecerint nullus habebit legatum.
Dyn.ibi maximus natu.id est maior etate. Dyn. ibi pares nec
apparet quis prior. Oldra.ibi fuerit legatum.scilicet eadēs res.
Oldra.ibi queri potest ⁊ dicendus est quod valeat ademptio in
vtroq;. Dyn.ibi est verius est solum ad omnia precedentia. dy.
ibi per subtilitatem iudicialem.nota iudices debere esse subtiles
quod vtinam essent in bonum sicut sunt in malum hodie cōmu
niter in fin.ibi prior masculo quasi fortior.isti contra.nam fa
cilius expellit debiliora ⁊ sic mulierem:⁊ ad hūc textum possunt
respondere quod hic speciale fauore libertatis.⁊ hanc sol.hic in
nuit textus.dum dicit in ambiguis rebus ⁊c.¶Ray.in gl.prima.
in fi.vel dic vt dixi.§.eo.l.quidam relegatus. Dy.in gl.fic.ĵ. ibi
difficilius detur ⁊ sume rationem:ex eo quod no.in gl.§.de lega.
j.l.si quis a filio.§.si quis plures.Rayn.ibi alij vt.Raynal. hec
nihil valet.Dynus.in glossa.imo in nullo in fine.in legendo dic
plene si est obscuritas quid iuris sit vt no.per‡ Dyn.extra de re
gulis iuris capitulo in obscuris libro.vi. Item contra ad hanc
l.§.de adimendis.l.iij.§.si duob⁹.pro vt est ibi in litera vtiq; sed
dic vt ibi et in gloss.Et not.gloss.penultimam que alibi non re
peritur inutile est in ista materia ⁊ eam ponit Dyn. ad literam
extra de regulis iuris.c.contra eum.libro.vj.circa finem.sed que
est ratio quod ademptio valet in vtroque,et legatum non,dic
quia ademptio potest ad vtrunq; referri cū eos ante nominaue
rit ⁊ talia sint subiecta qualia predicata demōstrāt.vt.C.fami
lie herciscunde.l.quoties.in legato non est ita quia neuter eorum
est nominatus vt talis possit habere legatum de quo testato:nō
sensisset quod etiam iniquus vt.§.de leg.j.l.si quis a filio.§.si plu
res ⁊ ibi no.Ray.

Quoties libertis. Jbi vtile est lega
tum etiaꝫ in pro
prietate non tū vsufructu non est dubium quādo va
leat. Dy.

1 ¶ Jnterpretatio fieri debet vt magis res valeat ꝙ pereat.

Quoties in actionibus.
id est in contractibus ex quibus oritur actio vel excep
1 tio. Dyn.et vtilis est hec lex et sepe allegāt qđ† in
terpretatio fieri debet vt res magis valeat quam pereat ad qđ
§.communia predi.l.in tradendis.et conco. extra de verborū
signifi.c.abbate. Et de fide instru.c.inter dilectos. verficulo cete
rum memoriati ⁊ ibi in gl.de priuilegijs.c.in his.⁊ ibi etiaꝫ in gl.
⁊ ad hoc vide extra de regu.iu.c.in obscuris.lib.vj.⁊ per Dyn.
et alios ⁊.c.contra eum.

1 Jnterpretatio fit contra stipulantem in dubio.
2 Stipulatio penalis que alterum tantum requirat ⁊ que vtrūq;.
3 Stipulatio penalis quandoq; incipit a precedenti conditione.
4 Propositio particularis in toto est vera si in parte sit vera.
5 Propositiones subcontrarie possunt simul esse vere.
6 Significatio quando sumitur ex aliqua specie stipulatiōis si ali
quid sit veruꝫ tota oratio est vera.
7 Ratio est in omnibus preferenda dicto.
8 Principale debet accessorium regulare.
9 Contrariorum vno posito destruitur reliquum.

Stipulatio

10 Stipulatio penalis indefinite cōcepta in vniuersalē negatiuam
est resoluenda.
11 Summam maiorem continere minorem ⁊ minorem inesse maio
ri qualiter intelligatur.
12 Interrogationem limitatam si sequatur responsio indefinita
videtur esse responsum ad omnia interrogata.
13 Dictio si quid est signum indefinitum.
14 Respondere per indefinitam negatiuam ⁊ per vniuersales ne
gatiuam paria sunt.
15 Propositiones subcontrarie quare possint simul esse vere.

Si is qui ducenta. Jn glo.scilicet
tantū ibi accipi
tur pro ⁊:iste est casus breuis. Dynus. in fine.vel dic
quod contraria loquuntur quando certum est de mē
te testatoris quod vnam rem tantum legare voluerit:sed dubiū
est de qua:hic autem certum est quod duas legare voluit. Old.
et per hunc textum determinatur questio si cōmodauī tibi duos
equos.postea dixi cum illis duobus quos tibi commodaui lego
tibi tres:quod debeas habere quinque. in contrarium est gl.que
est.§.de iustitia ⁊ iure.l. manumissiones vbi de hoc dixi secun
dum Bul.set instit. de libertins. ĵ.i. ibi tria genera.sed ibi nō
erat dictio cum que est hic in litera et ponitur pro et,vt dicit hic
glosſ.in.§.fi quis leget hoc modo qui sequitur. Dy.⁊ est nouus
casus.§.cum ita stipulationem:scilicet penalem. Dynus.ibi con
cipimus incipiendo a precedenti conditione disiunctiue seu al
ternatiue ⁊ negatiue concepta. Dynus.⁊ sic nulla precesserat in
conuentione disiunctiue sine alternatiua concepta ⁊ negatiua.
Dyn.⁊ pone sic casum summarium si stipulatio penalis incipit
a precedenti conditione disiunctiue ⁊ negatiue cōcepta:vel a pre
cedenti conuentione vel conditione copulatiue cōcepta:oportet
vtrunq; dari vel fieri ne penalis stipulatio cōmittatur.h.d.et est
ratio in primo casu qñ in disiuncta sufficit alteram partē veraꝫ
esse.in alijs est ratio qr cōiuncta requirit sic esse vt.ĵ.§.vtrū. Ray.
ibi faciendum.i.dandū. Dy.ibi tenebit stipulatio in integris cē
tum id est committetur stipulatio quo ad penā. Dy.ibi idemq;
est quantū ad effectū stipulationis penalis. Dy.ibi fieri volum⁹
⁊ sic incipimus a precedenti conuentione copulatiue seu coniun
ctiue concepta ⁊ subiicit stipulatio penalis indefinite ⁊ ista est se
cūda pars huius.§.ibi dece dari.scilicet stipulamur qđ est.§. Dy. ibi
vel vt proprius.i.vt ponamus casum magis similem primo in
quo stipulatio a precedenti conditione incipiat.sed quid differt
hic casus a primo huius.§.nam ⁊ ibi incipit stipulatio a prece
denti conditione sicut ⁊ hic.dic quod ibi incepit stipulatio a con
ditione coniunctiue posita. Dy.et ibi in dando hic in faciendo.
Ol.⁊ hic est tertia pars huius.§.⁊ ideo eaꝫ diuidas in tres par
tes secunda in versū.idemq;.tertia in ver.vel vt proprius ibi ita
stipulationem penalem. Dyn.factam premittendo conditionez
alias conuentionem de facieudo vel etiam non premittendo:qz
ex hoc magis conuenit primo casui.§.ibi omnes sisti oporteat.i.
oportet omnes sisti ne stipulatio penalis committatur ⁊ sic pre
cedentes negationes affirmationem inducunt. Dyn.in glo.i.re
manet ibi et sic hic potest loqui ⁊ sic hec verba talem habēt sen
sum si aliud aut illud dare omiseris decem dabis:quod si talia
essent si nec illud debebis decem tunc sufficit alterum tantuꝫ da
1 ri† ⁊ m dubio contra stipulantem fit interpretatio.vt.ĵ.eo.l.cuꝫ
queritur.⁊ quia in disiunctiuis sufficit alteram partem impleri
⁊ esse veram vt.ĵ.de conditio.⁊ demonstrat.l. cum pupillus. §.j.
Jacob.⁊ vide.ĵ.§.proxi. Jn gloss.not.ex stipu.predicta siue po
nas aliam questionem precessisse siue non et an iste.§.coꝛigatur
per sequentem ibi videas.

Item. Jste.§.satis allegatur i practica ⁊ potissime
ad hoc quod si propositio seu significatio su
mitur ex vniuerso si aliquid sit falsum,totam orationem et pro
positionem falsam reddit:si autez non ex vniuerso sed ex aliquo
queritur.⁊ quia in disiunctiuis sufficit alteram partē veraꝫ esse
tractat.§.iste de duabus conceptionibus stipulationum ⁊ tot⁹.
2 §.procedit more dialectio.† Et breuiter hoc dicit:stipulatio pe
nalis alternatiua requirit alterum.stipulatio vero indefinita et
negatiua requirit alterum.stipulatio vero indefinita ⁊ negatiua
requirit vtrunq; ad hoc vt euitetur commissio pene hoc dicit.vel
sic stipulatio penalis alternatiua siue disiuncta negatiua si pre
cedat coniunctiua affirmatiua requirit vtrumque vt euitetur cō
missio pene.vel clarius si stipulationi precedenti coniunctiue siue
verbis affirmatiuis siue negatiuis alia post concepta subiicia
tur stipulatio penalis alternatiua vel indefinita ad euitandū de
bet vtrunq; adimpleri vel neutrum fieri hoc dicit:vel sic secūdū.
Rayn.precedens copulatiua conuentio negatiue seu affirmati
ue concepta penali stipulationi disiunctiue vel indefinite subie
cta ad eius coniunctionem vitandam neutrum ex eis vel vtrūq;
debet impleri est pulchrum summarium. Et recipe et lege versi
culum anima duertendum tunc principio.§.postea legas versicul.
quod quamuis. Quia litera transposita est quia in versic.quod
quamuis ponitur ratio responsionis que est i versiculo animad
uertendum:⁊ sic non precedit responsionez cum primo debuerit
poni responsio deinde responsionis ratio:⁊ vide de materia hu
ius.§.quod no.⁊ dixi.§.de pignora.ac.l.necessarias.§.fi annua.
⁊ pro declaratione.§.⁊ euidentia dicendorum. ¶ Primo notā
3 dum est quod aliquando† stipulatio penalis incipit a preceden
ti conditione sine conditiones ponantur copulatiue sine disiun
ctiue oportet omnia dari vel fieri que in expressione conditionē
precedunt vt euiteur commissio stipulatiōis penalis vt.§.§. pe
ximo cum ita in prima et vltima parte ipsius.§.et est ratio quia
quando copulatiue quia secundum copulatiuarum regulas co
pulatiua ad sui veritatem requirit simul cōcurrere omnia copu
lata.vt.ĵ.de verbo.obliga.l.si quis ita stipu.item quādo disiun
cta est ratio quia cum due conditiones negatiue ⁊ disiunctiue
ponuntur quecunq; earum non existat facit stipulationez com
mitti vt preallega.l.si quis ita stipulatus de verbo.oblig.in secū
do casu principali videlicet quando stipulatio incipit a precedē
ti commentione aut precedens conuentio est concepta copulati
ue ⁊ tunc oportet omnia dari vel fieri que dari ⁊ fieri cōuenit.vt
dicto.§.cum ita.ij.responso.⁊ hoc.§.vtrum. aut disiunctiue con
cepta est ⁊ tūc sufficit alterum darū vel factum ad euitandū cō
missionem penalis stipulationis.vt.ĵ.§.proxi.si quis autem plu
ra.Secundo notari oportet si precedēs principalis concipiatur
p verba negatiua sequēs penalis debet formari p verba affirma
tiua vt si promittis non aduocare a me libum:sequens penalis
debet formari per verba affirmatiua:⁊ si aduocaueris promittis
centū nomine pene:⁊ econtra quando precedens principalis co
cipitur per verba affirmatiua.sequens penalis concipi debet p
verba negatiua.sed cum simul concipitur verbis negatiuis ⁊ af
firmatiuis vt fieri ⁊ non fieri:sequi debet stipulatio penalis par
tim affirmatiue ⁊ partim negatiue vt omnibus partibus prece
dentis stipulationis conueniant vt.ĵ.de verbo.ob.l.cum quid ⁊
l.sed continuus.§.pe.⁊ institu.de verbo.obli.§.fina. Tertio nota
4 duas regulas prima est† si ꝓpositio est particularis si pars ora
tionis est vera tota locutio est vera ⁊ equipollet illi cuꝫ significa
tio sumitur ex aliquo si quid est verum vt est videre in disiuncta
ad cuius veritatem sufficit alteram partem esse veram.vt.ĵ. hoc
e.§.ibi ꝙ cum significatio ⁊c.⁊.ĵ.de verbo.sig.l.hec verba ille ⁊c.
secunda regula est cum ꝓpositio vel oratio est vniuersalis si qđ
in ea est falsum totū est falsum vt est videre in vniuersali affirma
tiua ⁊ negatiua.verbi gratia omnis homo currit si ponas seius
non currere tota est falsa.nullus homo currit si ponas seius cur
rere tota est falsa.Ites si quibusdam hic existentibus partiꝫ pu
berib⁹ partim impuberib⁹ dicas oēs q sunt hic sunt puberes vl
oēs impuberes falsa est oratio.vt hic eo.§.ibi.sicut econtrario ⁊c.
5 †Quarto no.qđ subcōtrarie simul possunt esse vere vt particu
laris affirmatiua ⁊ particularis negatiua vt quidam homo cur
rit ⁊ quidam homo non currit:⁊ nullum est falsum.vel si ponas
vnū esse factum.i.obseruatum puta rem non alienatam aliud nō
esse factum id est non obseruatū ponere m aduocatā. vt.ĵ.hoc eo
dem.§.ibi.nam simul ea possunt ⁊c.sed contrarie directo vt vni
uersalis affirmatiua et vniuersalis negatiua non possunt simul
esse vere sed simul false possunt esse:imo ad positionem vnius se
quitur alteri⁹ destructio vt omnis homo currit ⁊ nullus homo
currit.vt.ĵ.hoc.e.§.ibi sicut econtrario vt qz ⁊ est litera pisana ⁊c.
si enim vnus homo currat ambe sunt false quia nec est verū om
nem hominem currere nec est verum nullum hominē currere cuꝫ
vnus:currat ⁊c. Quinto no.ꝙ quidā vt.R.⁊ litera pisana habēt
literam affirmatiuam si illud aut illud factum fuerit ⁊ dicit pre
cessisse stipulationem negatiuam per illud non fieri ⁊ si ⁊c. quod
licet sit verum secundum rectam stipulationis conceptionē.s. qđ
precedēte negatiua sequi debet penalis affirmatiua vt.§.dixi.ta
men textus huius.§.hoc non patitur quia ponit pro constāti in
ver.anima duertendum stipulationem penalem fuisse concepta
negatiue ibi nam cum ita concipio ⁊c. Item consequenter etiam
ponit precedentem fuisse negatiuam ibi illius effectus hic est ⁊c.
patet ergo vtrunq; fuisse negatiuis verbis conceptam alij babē
tes literam negatiuam ⁊ sequentes regulam.§.in principio posi
tam dicunt primam stipulationem fuisse affirmatiuam et pena
lem negatiuam hoc modo promittis libū scribi et fossam fodi.
⁊ si illud aut illis factū nō fuerit ⁊c.sicut ⁊ in sequēti inserti in stipu
lati.penali id est in eius cōceptione.naz sicut in secundo casu pri
ma stipulatio fuit affirmatiua ⁊ copulatiua ita ⁊ hic.§ differūt
in penali quia in primo concepta fuit alternatiue in secundo in-

Universidad de Deusto
Biblioteca

definite quod fallsum est:quia tunc prima sicut secunda exigeret vtrunq; fieri,quod euidenter falsissimū est:imo exigitur neutrū fieri vt in versiculo animaduertendum.ergo fuit negatiua.hiser go intellectibus extirpatis habeas literam negatiuam z diuide ff.in tres partes:in prima vsq; ibi quod quamuis ꝛ cetera.ibi se cunda vsq; ad ver.animaduertēdum.ibi tertia vsq; in fi.ff.i pri ma parte ponuntur due cōceptiones duarum stipulationuꝫ pe nalium.prima alternatiua z negatiua:secunda indefinita z ne gatiua:z dubitatur in quo differant.prima ponitur ibi si illud aut illud ꝛc.secunda ibi.si quid eorū ꝛc.et in prima dices precessi se stipu.negatiuam, in secunda affirmatiuam vt in exemplis ap parebit.in secunda parte principali vsq; ibi animaduertendum ponitur euidens solutionis ratio per modum oppositionis.in ter tia ibi animaduerten.concludit ex supra dictis ad solutiones et assignat differentiaꝫ inter stipulationes predictas,z probat ibi proinde si quis ꝛc. ¶tem esse indefinita quod in vniuersali for ma : ergo sic pone casum stipulatus fum a te domino nō fieri.ſ. domum non alienari z a me aduocari:z si illud aut illud factū.l. obseruatum non erit,stipulatus sum nomine pene centum.¶rez stipulatus sum a te duo fieri.scilicet fossas fodi z libzum scribi:z quid eorum factum non fuerit centum nomine pene stipulatus sum.dubium est que sit differentia inter predictas duas exceptio nes stipulationum.z respondet ibi animaduertendū quod in pri ma oportet vtrunq; non fieri vt euitetur commissio penalis sti pulationis:vnde si nullum obseruetur vel alterum tantuꝫ, stipu latio committitur ad penam.in secunda debet vtrunq; fieri z si alterum tantum vel neutrum fieret vel cōmitteretur stipulatio penalis.nam tunc concepta foret verbis indefinitis sed quid eo rum ꝛc.z ita equipollent z vniuersalibus.ergo si in ea reperitur aliqd nō factum tota oratio videtur falsa,ſi instatur circa alter natiuā.nam si alterum est obseruatū videt sufficere ad veritatez alternatiue quia verum est vnū factum esse quod alternatiue na tura desiderat.sed respondeo licet verū sit altero obseruato hoc casu istud aut id facto erit tantum altero non obseruato.iteruꝫ est hoc aut illud factum non esse.nam subcōtrarie possunt simul esse vere.vnde cum hoc verum sit hoc aut illud factuꝫ non esse ex
6 ea'parte committitur stipulatio;¶quia cum significatio sumitur ex aliquo.i.ex aliqua stipulationis specie seu parte vt est i alter natiua si aliquid est verum tota oratio est vera sed hic est aliqd verum.scilicet vnam partem stipulationis non esse seruatam er go committitur stipulatio penalis.sed quandosignificatio sumi tur ex vniuerso vt in vniuersali vel indefinita z copulatiua si ali quid est falsuꝫ tota oratio falsa : z ideo simul possūt esse falsezno simul vere.nā in subiecto exemplo patet qui ponitur in textu ve luti si quis liberorum ꝛc.oppone quod in primo casu huius.ff. in conuenienter concepta fuerit stipulatio penalis.nam ex quo po nis necesse est poni quod stipulatio principalis fuit cōcepta ver bis negatiuis:ergo penalis cōapi debuit verbis affirmatiuis vt instituꝫ.de verborum obliga.ff.fina.¶.de verbo.obliga.l. cū quid z.l.continuus.ff.penul.sed concepta fuit verbis negatiuis ergo inepte.sed dic quod non facere ex interpretatione est facere.nam non facere.l.obseruare vel abstinere est facere.vt.¶.de regu.iur.l. qui non facit.z de verborum obliga.l.vbi autem non apparet.ff. qui id.z quod.ff.de liberis agnoscen.l.necare.z patet quia q ab stinet.i.patientiam prestat dicitur facere.vt.ff.de vsufruc.l.iū.ff. date.vnde qua ratione precedente affirmatiua de faciendo dire cte conuenienter sequitur negatiua que habet effectum affirma tiue.quid enim est aliud rem non alienare vel non aduocare quā abstinere ab alienando vel aduocando:certe nihil.vnde ꝓmittis rem non alienare.i.abstinere ab alienando:z si quid factum.i.ob seruatum non fuit ꝓmittis centum nomine pene.sed secunduꝫ hoc ll.contrarie videntur imposite verbis et non rebus contra.lomne verbum.C.communia de legi.sed dic quod.d.ll. cōtrarie considerauerunt verba stipulationis z effectuꝫ, hic considerauit effectum tantum quod sufficit.ff.de adimen.le.l.iū.ff. conditio.et hoc bene facit ad declarationem huius.ff.secundo oppone quia in versic.quod quamuis videtur sibi litera contraria.dicit enim primo:si vnum est verū ergo nō alterum:posted dicit simul pos sunt esse vere. respōd.textus egregie dicit. verum est enim vnum non esse consecutiuum alterius et veritatem vnius non pendere ex veritate alterius necessario sed ꝛtingenter: quia ex separatis non infertur.C.de dona.inter virum z vxorem.l.si marit⁹. si em dico petrum non currere non sequitur quod martin⁹ currat vel non currat:cōtingere enim potest eas de sua natura veras esse: z hoc voluit Joā,dicere duꝫ dicit prima est vera affirmatiue.sci licet quod alterum est factuꝫ. secunda negatiue,scilicet quod al terum non est factuꝫ:z sic diuersimode.¶tertio opp.quod ratio
7 videtur cōtraria dicto vnde videtur dictū corrigere:¶magis em considerari debet ratio quam dictum.vt.ff.de lega.iij.l.cum pa ter.ff.dulcissimis.de lega.iū.l.nomen.ff.fina.z argu.ff.de calum niatoribus.l.hec actio z.¶.de acquir.possess.l.si is qui animo. dic eit enim quod ex prima verborum conceptione si vnuꝫ sit seruatum z aliud non seruatū quod stipulatio penalis committitur: postea dicit cum significatio sumitur ex aliquo si vna pars vera est totam orationez verā efficiet vt perinde habeatur ac si in to tum esset seruata:z sic stipulatio penalis in nihiluꝫ deducitur. re spond.vera esset conclusio si poneres precessisse stipulationem af firmatiuaꝫ : sed hec stipulatio principalis que precessit fuit nega tiua copulatiue concepta.quelibet natura requirebat neutrū fieri,z stipulatio penalis subiecta fuit alternatiue ad corroboratio nem maioris prime principalis:ergo non debet aliquid detrahe re.quia sicut quod fuit ad detrahendum non debet addere.vt.ff. de adimen.legatis.l.legata que sub conditione.z.l.cum tale.ff.vl ti.¶.de conditio.z demonstra.ita econtra.quod fit ad addenduꝫ non debet detrahere.vt.¶.ad.l.falci.l.in ratione.ff.tam et si ante. q: ergo ex prima principali cōmittitur stipulatio si aliquid con tra fiat.ergo nō obstante stipulatione penali alternatiue ꝺcepta que fuit ꝓ⁹ parte seruata z ꝓ⁹ parte non ex ea parte q̄ nō fuit seruata penalis stipulatio committitur.talia enim sunt subiecta qualia predicata permittunt.vt.ff.de penu legata.l. nam quod.
8 ff.fi.z.C.fami.herci.l.quoties.¶z principale regulare debet acces soriuꝫ non econtra.vt.c.accessorium.de regulis iuris.libzo.vj. et eodem modo respondas ad.c.in alternatiuis.eo.tit.z de verbo. signifi.l.hec verba.z ista oppositio z sol.valde declarat.ff.iſtuꝫ. z quod ſtacim subijcio.¶Preterea aduerte rationes ad quid hic inducatur vtraq; pro stipulationis penalis alternatiue fuit ne gatiua:ergo si altera pars est vera in negatiua quia alterū non est obseruatum ex illa parte cōmittitur:q: significatio sumit ex aliquo.Quarto oppone quod in alternatiua sufficiat alterū tm dari vel fieri vt.¶.ff.prox.ſi quis autem.ff.de iure. do.l. plerūq;. z.¶.de verb.ob.l.vbi aūt nō apparet.ff.qui illud.sed respon. hoc cōtingit propter precedentē copulatiuā z negatiuā de cuius na tura est quod vtrunq; nō fiat vt.¶.de verbo.obli.l.si ita quis.sicut ergo prima exigit vtrunq; nō fieri:sic z secunda ne cōmittat: q: sit ad robur prime cui adiuciatur nō ad detrahendū vt predixi.z probatur dicta.l.in ratione.ff.tam z si ante.¶.ad.l.falcid.Quin to op.qs in copulatiua debet vtrunq; fieri vt.¶.iudi.solui.l.cum qrebatur.z.ff.de condi.institu.l.si heredi plures.respondeo verū est in copulatiua affirmatiua sed in copulatiua negatiua opor tet neutrū fieri.¶.de verb.oblig.l.si quis ita.nā sicut copulatiua affirmatiua ad veritatē sui exigit verū ꝛ fieri negatiua eius con traria exigit vtrunq; non fieri:quia contrariorū eadē est disciplī na.Sexto oppone qs euentus istarum conditionum et vtrunq; esse factum tribuat robur stipulationi sicut euētus plurium con ditionum institutioni adiectarum tribuit robur institutioni:vt dicta.l.si heredi.de conditionibus institutionum.respondeo cō fideratio adiectionis z ratio adiiciendi tollit contrarium.in insti tutionibus enim adiiciuntur vt earum euentus faciat institutio nes valere in stipulationibus penalibus . vt earum existentia cō mitti non faciat:vel dic quod contrarij sunt euentus et effectus.
9 ¶Septimo oppo.ad positionem vnius contrariorum sequitur destructio alterius vt.¶.de verbo.signific.l.hec verba z.ff.de pa cura.l.pompo.ff.sed z is.de instito.sed z si pupillus.ff.si institoria.vnde si ponas affirmatiuam sequitur remotā esse negatiuā z textus dicit quia possunt simul esse in eadem parte stipulatio nis sed in diuersis possunt.nam non potest simul esse factum et non factum:sed illud factum hic z non factū ibi esse pōt:z sic in diuersis partibus.vel dic illud verum in directe contrarijs, hoc in subcontrarijs,quod in effectu ad idem tendit.Octauo oppo ne quia videtur inter has stipulationes nullam esse differentiā: quia vtraq; exigit vtrunq; vt.ff.animaduertendum vt in prin. ff.dicit etiam differentiam vnde videtur textus sibi cōrari⁹.dic non esse differentiam in condicione quia vtraque exigit vtrūque z sic quantum ad hoc non est differentia inter primam stipula tionē z secundam sed est differentia de effectu cōtrario : quia pri ma exigit vtrunq; fieri negatiue,secunda vtrunq; fieri affirma tiue.item differunt in concepeione quia prima penalis alternati na,secunda indefinite:sed conueniūt in eo q: vtraq; principalis copulatiua ſ3 pria negatiua secda affirmatiua:z sic exigit prima neutruꝫ secda vtrunq; fieri vt dixi in quinta oppositione.¶Iono opponitur de.ff.cum ita.ff.proxi.sed licet glos.signet salua pace signātiū signari non debuit quia concordat.sicut enim hic exigi tur vtrunq; non fieri in alternatiua,ita z ibi exigitur vtrūq; da ri quod concor.non discordat.sed signari posset ꝓ cōtrario ad sequētē.ff.Decimo.op.d.ff.¶tē si pater p.ea l.z fol.vt ibi solui tur in g..licet hic signari nō debuerit.sed ad sequentē.ff. potius. quia ibi vt substitutio habeat effectum oportet vtrunq; seruari. sed dic in hoc esse contrā.hic enim vtrunq; exigitur propter pre

cedentem

cedentem copulatiuam vt dixi.sed ibi nulla copulatiua precesse rat vnde dic speciale ibi vt in glo.ibidem dicitur. Undecimo op. de.l.si seruus.ff.ſ.ff. si quis cautio.sed illa in iudicio vbi de equi tate ꝓ⁹ parte tantum cōmittitur penalis stipulatio ſ3 in cōtra ctibus insolidū etiā altero dato vel facto vel patre eius qs dari vel geri cōuenit vt hic z.¶.de ver.ob.l.stipulationum alie.ff.si ſor
10 tem. Dy.duodecimo oppone de.ff.q: sed.¶sēa stipulatio.ſ. penalis fuit indefinite z negatiue concepta in sēa cōceptiōe sti pulatiōis hic posita,ergo in vniuersale negatiuam debet resolui vt in fi.ff.ergo ita demuꝫ pena debet committi si nihil erit factū z sic altero tantū facto non debet cōmitti z sic male dicit textus in ver.animaduertendū.sol.hoc contingit ꝓpter primā conditio nem affirmatiuā que sicut exigit vtrūq; ita z sēa penalis vt.ff. dixi.deinde quere quid facit iste.ff.ad titulum z vide vt.ff.ff.pri mo.cum ita in glo.non ex stipulatione in fi.deinde not.ex ver.si cut econtrario ibi quia significatio sumitur ex vniuerso ꝛc.Colli gunt aduocati illud practicum si positio sic facta in iudicio que est duplex seu implicita continens duo vel plura copulatiue z ex illis vnum sit falsum qs potest impune z secure tota positio ne gari q: vbi copulatiua equipollet vniuersali ratione partis totū est falsum:z ita cum positio sit ꝓ⁹ parte falsa tota falsa est z sic tota pōt negari sine preiudicio periurij z iō petit qs positio du plex vel implicita debeat separari vt.C.de iura.cal.l.ij.ff.qs ob seruari.Et ibi de hoc plene dixi in tractatu positionū vet.ité re pellit si est implicita z no.extra de confessis.c.j.lib.vj.in vlt. glo. Jo.an.item si sit multiplex z ꝓ⁹ hoc qs parte falsa totū sit fal sum.C.de veteri iure enucle.l.ij.ff.vlti.vj.q.ij.c.pura z simplex.z ij.dist.c.si ad sacras scripturas arg.contra q: nō potest dici fal sum qs iuuatur primo.dio veritatis vt.ff.de leg.ij.l. cum filius. ff.heres de hoc satis no.z dixi.C.de transac.l.si ex falsis.Quidā tamen dicunt aut positio implicita cōtinet plura copulatiue vel indefinite quorum aliqd est falsum z tunc habeat locū quod to ta possit negari quasi tūc significatio sumat ex aliquo.i.ex par ticularibus vt hoc.ff.z p hac opinione facit extra de rescriptis. cinter ceteras.z ꝓ⁹ predictorum declaratione subijcio questio
11 nem quā notaui.¶.de ver.obli.l.j.ff.si stipulanti mihi¶ vbi dicitur quod maior summa continet minorem sumpta oratiōe affirma tiua quid in oratione negatiua nunquid minor summa insit ma iori puta debes mihi decē.z ego pono qs tu debes.xx.tu iuras te.xx.non debere nunquid eris periurus.si verum esset qs maio ri summe inesset minor in ista negatiua respōsione tu es piurus: si non inest nō es periurus :z primo videtur qs nō sit periurus. nam non sequitur non habeo.xx.soli.in bursa ergo nō habeo de cem.in oppositum videtur.ff.de pactis.si vnus.ff.si cū decem dic ff.m ¶Pe.aut loquimur ff.m verborum significationem aut ff.m iu ris interpretationem primo casu minor summa non ineſt maio ri vt patet in exemplo.ff.qs posui si non habeo.xx.nō sequit nō habeo decem.secō casu quando loquimur ff.m iuris interpreta tionē aut loquimur in materia in qua aduersarius tenetur pre cise respondere vt in positiōibus in iudicio factis vt.ff.de inter rogato.actio.l.j.z.l.de etate.de act.l.i.ff.qui tacuit.z tunc minor summa ineſt maiori adeo qs negando totā negare videt quāli bet eius partez vt dicto tit.de interrogato. actio.l.si defensor.ff. qui interrogatur.z bene.¶.de ver.sig.l.pupillus in fi.z de excep. rei iudi.l.si quis cum totum.aut loquimur in materia qua nō te neť precise respōdere nec aduersarius certificare z tunc aut ꝓfert maiorem summam negatiue cōtractū ineundo vel alio mō pacis cendo aut nullū contractū vel pactū ineundo.primo casu minor summa continet in maiori:nā si pacisear qs viginti nō peram vi deo:z pacisci qs nec decē vt.D.l.si vnus.ff.si cuꝫ decē.ff.de pactis. secundo casu minor nō videtur cōtineri in maiori vnde negādo totū nō video:z negare qualibet eius partem vnde si dico nō ha beo.xx.non sequitur nō habeo decem:qz non probat hoc esse qs ab hoc contingit abesse vt.C.vnde legitimi.l.non hoc.videtur er go cōcludere velle petrus qs si aduersarius meus possit posside re domū z vineam dato qs vinum non possideam qs sim peru rus si impliciter nego quasi de quolibet videar negasse per di ctū.ff.si cum z.z hoc allegat quasi ꝓ⁹ casu.ff.sol.ma.l.si constan te.ff.si.ꝓ⁹ hoc etiā potest sic argui dispositio relata ad totū re spicit qualibet eius partem vt.ff.de liberatione legata.l.non so lum.ff.j.z.D.l.si quis cum totū.¶.de excep.rei iudicate.z videtur textus coniuncta glos.¶.de verb.signi.l.pupillus in fi.vbi si dico fundum non esse meum video:z iurare de qualibet eius parte.in oppositum est cōmunis opinio z mos iudicioꝝ quia cū ꝓpositio sumitur ex vniuerso ꝛc.vt ꝑdictū est z ita dicit Signorol⁹ de homedeis de mediolano concordasse omnes doctores bonos.in quadā priuata examinatiōe in qua erat per istū.ff.verum z hoc
12 ꝛc.ipse approbat z addendo sic arguit¶ qñ precedit interrogatio limitat z sequit respōsio indefinita ad omnia in interrogatione contenta ꝓut ponuntur videtur esse responsum vt instituto.de inutili stipu.ff.preterea.C.de diuersis rescrip.l.j.z.¶.de verb.ob. l.titia.ff.idē respōdit.si ergo copulatiue ponas me possidere do mum z vineam z ego simpliciter nego videoz negare ꝓut po suisti z sic copulatiue.preterea iste dictiones z cum equiparant vt.ff.de leg.j.l.titie.ff.pe.sed si pono talis possidet domum cum agro.ista est falsa si agrum non possidet vt.ff.de leg.iij.l. predus. ff.fi.z de tuto.l.tittium.ergo ita est in proposito ad.ll.in contra rium allegatas rndet qd interdū negatur totū cuius partes nō exprimunt copulatiue interdum exprimunt copulatiue. primo casu rnsio relata ad totum refertur ad qualibet eius partē z ita possunt intelligi iura supra ad hoc adducta z sic potest esse vera opinio ¶De.z sequacii sēo casu vt est in exemplo proposito qsi pono te possidere fundum z domū tunc secus:z sic intelligat cō munis opinio:z ratio est quia de natura copulatiue z est qs ve rificetur omnia copulata vt hoc.ff.vtrum.z dicta.l.si heredi plu res.de condi.insti.dic ergo breuiter cū querit an in oratiōe nega tiua hꝫ effectū affirmatiuū aut negatiuū ꝓmo casu minor sum ma in maiori vt.d.l.si vnus.ff.si cū decē.ff.de pactis.habebat em ibi effectum affirmatiuū z liberatoriū vt.ff.de liberatio.legata.l. non solū.ff.j.z.¶.de sol.l.stichum.ff.naturalis quo casu tanquaꝫ de ratione sumpta affirmatiue disponit arg.eorū que no.de cō fessoria z negatoria.¶.de operis noui nūtia.l.si ꝓ⁹ius.aut habet effectum mere negatiuum z aut loquimur in his in quib⁹ inter rogatus respondere tenetur aut nō.primo casu aut negatur to tum cuius partes non exprimuntur copulatiue z tunc negādo totum videoz negare vt ex ꝺictis patet aut loquimur in his in quibus respondere non teneoz z tunc negando totum nō videoz negare quamlibet eius partē:z sic oratiōe sumpta negatiue mi nor summa non continebitur in maiori an eorū que no.ff.de iu stitia z iure.l.manumissiones.ff.de condito.instituꝫ.l.ij.ff.fin.Et ¶.de sol.l.vbi fideiussor.iuxta illud non probat hoc esse ꝛc.vt. C. de prob.l.neq; natales.deinde si quis reperere vellet hunc.ff. q satis reperibilis est posset colligere vltio loco vnā distinctionē ex euidentialibus.ff.proxi.positis per Dy.z ex notatis ex hoc.ff.z ff.ff.cum ita z.¶.ff.si quis autem.que satis facilitter colligi posset. Sed quia magis esset subtilis z apparens quā vtilis cā quidaꝫ etiam repetentes hic adducunt materiam contrariorū de qua no.z plene dixi.C.de furtis.l.j.z per Dy.de regulis iuris.c.nul lus pluribus.iib.vj.item adducunt materiaꝫ.l.si seruus.ff.j.ff.si quis cautionibus.z.l.eadem.ff.cato.de ver.ob.z materiam etiā l.ff.si quis cautio.l.z si post tres.sed iste non sunt ꝓprie materie huius.ff.adducunt etiam materiā an indefinita equipolleat vni uersali de qua dixi.ff.de leg.j.l.si pluribus.z p Dy.in pemio de reg.iu.li.vj.omitto vltimo nō sine causa more soluto omisso refer uam expositionem litere qz magis clarebit ex predictis z eā hic subijcio z supplet ionem glossarum in textu ibi vtrum in prima parte huius.ff.ponitur conceptio duarū stipulationum.z que ritur q differentia sit inter ipsas:z primo dubitatiue z imperfec te respondetur vtrunq; vsq; ad ver.animaduertendum qz dubia sunt z hoc inducunt.ista dictio vtrunq; est no.dubitationi vt.ff.de cō stituta pec.l.vtrum.Et per hoc facit iste.ff.ad titulū.sed in versi. animaduertendum satis clare respondet ibi ita.l.sub forma que sequitur ibi cōcipias bene dicit cōcipias quia stipulatio est ver borum conceptio vt.¶.titu.de verborum obligatio.l.stipulatio num.ff.stipulatio.ibi stipulationem penalem ꝓmissa stipulatio ne principali negatiue z copulatiue concepta.Hynus.ibi illud aut illud de qbus non faciendis copulatiue non cōueneraꝫ.Ja co.in precedenti stipulatione ibi factum non erit,id est obseruā tum.Dy.z Jaco.z sic apparet stipulationem penalem fuisse ne gatiuis z alternatiuis verbis conceptam vt probatur in versicu lo nam cum ita concipio.z intelligas precessisse stipulationē ne gatiue z copulatiue conceptam secūdum veram lecturam.ibi si quid earum per hoc patet indefinite conceptam stipulationem
13 penalem.¶Dicto enim si quid est signum indefinitum quam ꝓ⁹ bat.¶.in versiculo ꝓmde equipollere vniuersali ibi factum non erit id est obseruatum.Dy.ibi que vt fierent z sic precessit stipu latio affirmatiua z copulatiua hoc modo stipulor fossam fodi z libzum scribi z si quid eorum ꝛc.Dy.hoc interest quid sit hoc in teresse determinat.l.in versi.nam aduertendū.qz in prima debet vtrunq; nō fieri in sēa dz vtrunq; fieri:z sic vtraq; facit vtraq; cōmitti stipulationē z hec est inter eas differentia.Dy.ibi quod quāuis hic ponit ratione determinatiōis.Dy.per modū oppo sitionis z continua hec.vt.ff.dixi.versiculo animaduertēdum.z postea resume istum ver.qs quamuis.Dy.dic ergo continuādo hic dictum ver.animaduertendum quid in ipso versiculo poni tur questionis reassumptio z eius aperta z perfecta solutio.assi gnando differentiam inter stipulationes.ff. in princi.ff. positas z probando indefinitam appositam in secunda conceptione sti

Universidad de Deusto
Biblioteca

pulationis equipollere vniuersali. Dy. ibi de quo querit. i. qualiter stipulatio de qua queritur ꝛ in dubium reuocat sit concepta Dy. ibi nam cum ita concipio stipulationem penalem. Dyn. ibi si illud aut illud factum non fuerit. i. observatū. ꝛ hic apparet qđ in prin. ff. stipulatio penalis fuerit verbis negatiuis concepta ꝛ qđ falsa est exceptio rogerij ꝛ eorū qui dicunt affirmative cōceptas ꝛ qui dicunt quod debet esse litera affirmativa. ibi factum non sic. i. aliquid non sit observatum. Dyn. ibi illius. s. negative stipulatiōis. Dy. ibi vt neutrū fiat de his q̄ venerūt. Dy. ibi huiꝰ aūt. s. affirmatiue stipulationis ꝛ effectꝰ. Dy. ibi nec in illo. s. casu quo stipulatio ꝓcipit negatiue ꝛ copulative vt in. s. casu ibi. prodest ad euitandam penam. Jac. ibi aliquid non fecisse contra stipulationem. i. aliquid obseruasse de promissis negatiue. Dy. ibi nec in hoc. scilicet casu quo cōcipitur stipulatio affirmative ꝛ copulative. Dyn. ibi. aliquid fecisse. i. obseruasse repere prodest ibi proinde probat quod in secundo casu huius. s. stipulatio penalis fuit indefinite concepta ibi si quid eorum factum no erit ꝛ qđ eius significatio sumitur ex vniuerso qa indefinita fuit ꝛ indefinita equipollet vniuersali sicut fuit in casu qui sequitur. Dyn. ꝛ dic proinde. i. prima stipulatio committitur aliquo facto contra promissionem de pluribus non faciendis. Jacob. ibi. si quis iudex oīra disputatiōe verum sit cōmissa stipulatio nec ne interrogēt promissorē eorum quę̄ obijciuntur ꝛc. sed fm placentinum alius casus est qui ad probationem predictoū inducitur ꝫ suū intellectū dicentem stipulationem si quid eorum factū no erit de qua ponitur. s. circa ꝓncij. s. committi. demum vtroq; facto cōtra stipulationem seu promissionem non aliter. Jacob. ibi ille. s. interrogatus. Dyn. ibi. neger. i. negare velit omnia que sibi obijciuntur. Dy. in hoc exprimere. Dy. si vult negare. Ja. ibi. i. nihil horum feci. i. nullus feci ꝛ sic indefinita[a] equipollet vniuersali sic ergo ꝛ in questione proposita ꝛ sic patet qđ parta sunt respōdere per indefinitam negatiuam ꝛ per vniuersalem negatiuā. Dy. ꝛ de hoc quando indefinita equipolleat vniuersali vide p Dyn. de reg. iu. in proemio p Joan. an. de electione. c. vt circa lib. vi. in glo. omniū vniuersaliter ꝛ ibi per cardi. in glo. ergo cum indefinite per archidi. xix. dist. c. si romanorum. s. fi. ꝛ plene dixi. s. de leg. ii. l. si pluribus. modo reassumamus ver. qđ quāuis vbi ponitur contra determinationem ad primā stipulationem oppositio oppositionis remotio remotionis ratio rationis probatio in casu econtrario dicti contrarij exemplificatio probatio ibi altero facto. i. seruato puta quia rē alienauit sed alterum non seruauit quia rem aduocauit. Dyn. ibi. verum sic. i. sit efficax allegare ad penam committendam vt in primo articulo Jacob. ibi. non tamē verum est nec efficax allegare ad committendā penam in secūdo articulo. ꝛ attende: quia secundum eos qui dicunt coꝛrigi ꝓcedētem. s. in similitudine vel identitate assignata ibi vtraq; stipulatione debet hic sabaudi tri minus: vt dicas non tamen minus verum erit ꝛc. quasi dicat licet sit verum altero solo facto hoc autē illud factum non esse ergo stipulatio remanet commissa ꝛ secundum hoc recte ꝛ plene subiungit. nam simul ea. s. qualibet oratione possunt esse vera ꝛc. a cōm hoc dices vtrūq; alias vterq; penaleni subiectam stipulationem plura fieri continentem vt dicit litera factum non esse ꝛ tamen istud sufficit allegare in secundo casu. Jacob. ibi. nam simul ea possunt esse vera licet nō efficax quelibet ad pene commissionem: sed vna tātum, scilicet affirmatiua. Jacob. ibi. non ex vniuerso quasi dicat nonex cōiuncto. Jacob. ibi repugnantiam cōtinentes de eodem negotio assumpte. Jacob. ibi factum non fuit. i. obseruatum. Jacob. ibi queri debet ad commissionem penalis stipulationis. Jacob. ibi. hoc aut illud factum. i. seruatum. Dyn. ibi non illud tamen verum erit necessario quia non probat hoc esse quod ab hoc ꝓtingit abesse. vt C. vnde legitimi. l. nō hoc. ꝛ de probat. l. neq; natales. Item quia in separatis non infertur. vt. s. de peculio legato. l. iij. vult ergo dicere ista litera quod alterum non esse alienatum non est causa alterius non facti. i. obseruati. i. quod res non sit aduocata quia non sequitur hoc est factum ergo illud non est factum: sed nō facti essentia est sui causa. scilicet quia factus est. vt veritas eiꝰ vniꝰ non sequitur ex veritate alterius sed ex sui essentia cuꝰ facta sint cōtraria ꝛ circa diuersa simul possint esse vera aliquid esse factū ꝛ aliquid non esse factum. tamē sint particulares vna affirmatiua altera affirmatiua ꝛ sic subcōtrarie: ꝛ hoc sequitur ibi. nam simul ꝛc. si potest esse verum illud aut illud nō esse factū ergo verum est stipulationem committi quia in ista stipulatiōe alterna tiua sumimus significationem. id est effectum commissionis: eiꝰ et aliquo. id est ex aliqua stipulationis parte. vnde si vera est altera pars. ff. quia illud aut illud est obseruatum necessario verū est stipulationeꝫ committi quia vt dixi in alternativa sumimus significationem ex aliquo. nec obstat ad idē quod supra dixi qđ factum. id est infectum posset esse simul. s. de auro ꝛ argento legat. l. ꝛ si non sint. ff. quid ergo. vbi infectum habetur pro facto. quia illud verum est ꝛ locum habet considerata iuris dispositione ꝛ statuto: sed quo ad veritatem aliud est infectum quā factuꝫ Item nō obst. l. sciendum. ex quibus causis maio. ꝛ in auten. de equalitate dotis. in princi. vbi facta non fingunt quia in. l. sciendum. ex quibus causis. ideo est vt quis nō faciat lucrum cū aliena iactura. vt. ff. de furtis. l. si quis vxori. ff. penulti. In alio contrario consideratur facta essentia ꝓout cadit in factum hic autē in iuris dispositione. vel dic quod hic loquitur in fictiōe mediorum que nō habent nisi vnum extremum ibi in fictiōe extremorum que ambo requiruntur per ea que notā. per docto. C. de sententiam passis. l. fina. Dynus. ibi. nam simul hic colligitur oppositionis remotio ibi possit esse vera. scilicet illud factum esse ꝛ illud factum nō esse. Observatum. Dynus. ꝛ dic quod possunt esse vere contingenter. i. contingere quod ambe simul essent vere per accidentia facti hoc est dicere in diuersis subiectis nō tamē veritas vnius sequitur ad veritatez alterius imo in suo esse sint adinuicem contraria nec inuicem sunt compassibilia in eodē subiecto contrarie ꝛ subcontrarie vt hic sequitur quamuis in se contraria sint. i. diuersa vel subcontraria. i. quodammodo in genere suo sint contraria qz vna est affirmatiua altera negatiua ꝛ affirmatio ꝛ negatio sunt contraria in genere: sed m specie nō sunt cō traria: ꝫ diuersa quia negationem ꝛ affirmationem est inuenire in diuersis subiectis vel speciebus non in eodem. nam in eodē se non comparerentur imo posito vno sequitur destructio alteriꝰ. vt. ff. de instito. l. ꝫ si pupillus. ff. institoria. Dy. nā fm philosophū. de qualibet affirmatio vel negatio est vera. ꝛ facit qđ not. de ver. ob. l. ita stipulatus. ver. sabinus. ꝛ qđ no. de fo. l. qui homines. ff. ꝛ. l. in numerationibus. in fin. ibi quia cum significatio hic ponitur remotionis ratio ꝛ dic significatio. veritas alicuius oationis vel propositionis seu stipulationis ꝓ parte seu specie vt pateꝛ in alternativa si illud aut illud factum non erit si aliquid inde sit verum. id est aliquid ex eo non fuerit obseruati nō esse de his que obseruari conuenerat: ergo stipulatio penalis est commissa ad quam verificandum sufficit alteꝛā partem eius esse veram. Dynus. ibi sicut contrario cōtinua sic bene dico ꝫ qđ sue subcontrarie possunt simul esse vere: quia non continent contrarietatem directam: sed quando continerent directam contrarietatem vt quia esset vniuersalis affirmatiua ꝛ vniuersalis negatiua non possunt simul esse vere quia nō comparantur se adinuicem: sed simul possunt esse falsę vt in exemplo quod sequitur in textu veluti si qui libronum ꝛc. ista propositio vſq; ibi nā ꝛ hoc falsum erit ꝛc. non est propositio continens repugnantia: ꝫ est inductiua vel demonstratiua sequentem repugnantiā continentium. ꝛ continentes repugnātiam incipiunt: ibi. nā ꝛ hoc ꝛc. ꝛ ratio quare simul possunt esse falsę subijcitur quia in istis vniuersalibꝰ significato sumitur ex vniuerso. ꝛ in vniuerso si quid est falsum totam oationem falsam efficit. sed quare nō possunt esse simul vere patet: quia sunt directo contrarie que se non compatiuntur: vt predixi. ꝛ vide quod not. s. de legi. tu. l. legitimos. Dy. ibi. veluti si qui. i. si aliqui. Dyn. ꝛ ista dictio veluti non est nota exemplificatiua oꝛationum ad inuicem repugnantiam habētū sed magis est nota significatiua veritatis nec ibi sed falsę sunt. i. esse possunt. Dynus. quia semper altera pars falsa est vnde totam oꝛationem falsam efficit. Oldr. ibi nam ꝛ hoc. hic ponitur exemplificatio illius dicti contrarij ibi ꝛ illud. scilicet falsum erit. Dynus. ibi omnes puberes decessisse. hic ponitur dicti exemplificati probatio. ibi ex vniuerso ꝛ quod est in vniuersalibus idē est et in indefinitis que secundum leges equipollent vniuersalibus vt. s. de legatis. ij. l. si pluribus. ꝛ de leg. iij. l. si plures gradꝰ. Dy. ibi in quo scilicet vniuerso. i. in propositiōe vniuersali. Dy. in glo. prima ibi dabis centum ista non est bona conceptio vt dicam. ff. in princip. sequentis glo. ibi est ergo sensus penalis stipulationis concepte hoc modo si illud aut illud factum nō erit ꝛc. Dy. ibi poterit dici alterum factum non esse. i. seruatum non esse in altero facto. id est non seruato. Oldr. ibi quia factum. id est obseruantiam stipulationis. Oldra. ibi ꝓo nō facto ponitur. i. per non factum impletur. Oldr. ibi ꝛ altero non facto. id est non seruato. Oldra. ibi quod facere. i. seruare. Oldra. ibi altero nō facto ac si dicat neutro facto de prohibitis fieri. Oldr. in fi. sed hoc nō patitur rectus in versicu. animaduertendum vt ibi dixi. alij dicūt quod vtraque principalis fuit affirmativa et vtraq; penalis negatiua sed in prima verba fuerunt alternativa in secunda indefinita. Sed et hanc non patitur rectus vbi dicit illius effectus est vt neutrum fiat ꝛc. Dynus. in gloss. istius. s. summa intentio ista glo. est additio noua et debet vacare secūdum Dynum. quia obscurior est quam precedens antiqua. Dy. ibi cum vero philosophista als falso sophista ibi promisisti centum als est in glo. dabis centum sed ista est falsa conceptio ex quo ponis procedere stipulationem

a Indefinita. Adde qđ indefinita equipollet vniuersali et interpretatiōe non ex ꝓpria significatiōe bar. in. l. g edificiū. ff. de ser. vr. ꝓdi. itez qñ egtas id dictat. ag. in. l. pe. C. de impu. ꝛ ali. subſtitu.

pulationem negatiuam habeas ergo gloss. sine non id est factum erit vt dicas illa fieri ex interpretatione quia qui non facit facere videtur. vt. s. dixi. Dynus. ibi ita quod subaudi est verum quod non tamen sequitur ꝛc. ibi ita cōprehendere debet ꝛc. hic est gloss. defectiua iudicio meo ꝛ non habet perfectum sensum ꝛ ideo credo quod debeat sic suppleri ita comprehendere debet vt. s. ꝓxi mo. s. In glo. secunda stipulatione in fine. Et prima in affirmatiua secunda in negatiua committitur. Jacob. in gloss. id est esse videntur in fin. ꝛ dic contraria in effectu: nam negatiua inducunt pene commissionem altera non quia cum significatio ꝛc. Jacob. in gloss. not. due contrarie ibi veritatis negotij. id est accidentie facti. Oldr. in gloss. vlti. ibi inter no. secundum hanc opinionem ꝛ sequentem pone semper stipulationem negatiuam precedere vt rem non aduocare ꝛ non impedire quo minus liceat ire ꝛ agere ꝛ secundum opinionem istorum expone literā in ver. animaduertendum. ibi illius. scilicet si quid eorum factum non est. Oldr. ibi effectus hic est. scilicet vt euitetur pena. Oldr. ibi vt neutrum fiat. altero enim facto pena committitur. Old. ibi huius autē. scilicet illud aut illud factum non erit ꝛ subaudi effectus est vt pena committatur. Ol. ibi vt vtrūq; fiat quod fieri prohibitū erat q. d. si alterum tantū de prohibitis fit pena non cōmittitur. Old. ibi nec in illo. scilicet quod eorum factum nō erit. Old. ibi prodest scilicet ad euitandā penā. Ol. ibi aliquid mē fecisse puta rem non aduocasse si tantum impediuit ire ꝛ agere. Ol. ibi aliud factū sit de prohibitis fieri. Old. ibi neq; in hoc. s. ii illud aut illud factum non erit. Ol. ibi aliud fecisse repete prodest et subaudi actor sine stipulatori vt pena committatur. Oldra. Et dic aliquid fecisse de prohibitis fieri ibi. si aliquid factum nō sit de his que fieri debeantur. quasi dicat si in parte seruauerit et in parte nō seruauit stipulatio penalis in nullo casu committitur. Ol. in eadē glo. ibi nō sit factum. i. nō seruatū. Old. ibi neutrum factum. i. neutruꝫ seruatum. Ol.

Si quis autem plura. Ibi fieri velit ꝙ semper quando precedit conuentio alternativa. Dyn. in glossa prima in fin. contra. s. e. l. ꝫ. cum ita. sed dicas quod ibi stipulatio penalis cepit a precedenti conditione dicas quod ibi fuit copulativa hec diffinitiua: vel si vtraque copulativa fuit in prima conditio est alternativa in secunda definitiva. item vtraque penalis negativa aut fieri tantum aut non fieri aut vtrunque si fieri aut vnū aut plura. si plura aut precedit copulativa ꝛ sequitur copulativa aut precedit disiunctiva et sequitur disiunctiva: aut precedit copulativa ꝛ sequitur disiunctiva aut econtra ꝛ idem in definitiva. Dyn.

Item si pater. Hic est casus specialis. Dyn⁹. ibi ꝙ oporteꝛt. s. tunc qz vult extraneum demum esse heredē si neq; filius neq; filia sit heres ibi est necessaria. i. eo modo quo. s. formā da. Dy. ibi alter heres. s. solus ibi substituere. scilicet velit: et hoc certū est ibi sed proclamor est quando non constat de patris voluntate. Dy. ibi interpretanda ꝓpter fauorem liberorum. Dy. in glo. vlti. ibi que est contra imo videtur concor. ꝛ dic quod contrariū procedat qz hic nulla copulativa precesserat: sed ibi precesse copulativa ꝓpter quam requiritur vtrūq; adimpleri. Dyn.

1 Testamentum incertum non statim vitiatur sed per testes confirmatur.
2 Legatarij quando non interfit testamentum valere vel non.

1 **Si quis ita.** Ibi quia ipsum testamētum. q. d. † non vitiatur ꝓpter incertitudinem quia testamentuꝫ confirmatur. id est existentiā recipit adhibitis testibus: tunc autem cum adhibetur certi sunt quibus legauit. Jacob. in gloss. prima ibi iure suo sed tu dic hoc committi iudicis arbitrio secundum qualitatem personarum et factorum vt in auten. de testi. s. quia vero. ꝛ. s. de testi. l. iij. s. idē diuus ibi magis scire poteſt ꝛc. Dynus. hanc distinctio. ap ꝓbo † quando talia sunt legata que non debeantur a venientibus ab intestato quia eo casu non interesset legatarij testamentum valere, dicerem indistincte ei fidem adhibendam nisi alia causa eum repelleret in fi. vel dic quod ille. s. loquitur de incertitudine post testamentum hic autem erat certum ante mortem testatoris ꝛ etiam tempore confectionis testamēti nulla erat incertitudo cum testes ibi essent ꝓsentes qui signarent. Jacob. Old. ꝛ facit. s. eo. Lquidam. ibi inscribente quia meruit seruiendo Dy.

1 Index iurisdictionem quandoq; habet in pendenti.

Dedam. Ibi tradiderint legatario non cōsentiēte ꝛ ex causa apta ad dominium transferendum. Dy. ibi legatam in specie. Dy. ibi crediderit: id est mutauerit. Dyn⁹. in fin. sed quomodo ex eventu nonne vtroque casu tenet mutuuꝫ respondeo sic: si in vno ex vi reconciliationis per consumptionem secutam. vt si certum Petatur. l. nam ꝛ si fur. ꝛ ex tēpore consumptionis in alijs ex virtute dominij quod fingitur retro translatum ꝛ ex eo tempore vt eo. titu. l. penul. Oldr. ꝛ concor. ad. l. istam quod aliqua fuerint in dubio et in pendenti quod quandoque pendet electio an debeat confirmari vel infirmari extra de in integrum restitutione. c. ij. in fin. de frigidis ꝛ maleficiatis. c. fraternitatis. s. penulti. ꝛ fina. † et index quandoque habet iurisdictionem in pendenti quia nō habet exercitium extra de reſcriptis. c. pastoralis. in fin. ꝛ etiam concor. s. qui potiores in pigno. ha. l. potior et. C. de iudic. l. rem non nouam. in fine. vbi de hoc dixi in glossa quia in summa ibi dicendum erit quia si repudiat legatarius videtur heres propriam pecuniam mutuasse. ꝛ ideo cum mutuum a principio tenuerit cōsumptio nihil operatur: si vero non repudiatur videtur alienam mutuasse ꝛ mutuum non tenuisse ꝛ ideo consumptione reconciliatur vt. s. ij. nimos. l. fratrim allegata. Dy. ibi consumptione dato quod alienam mutuasse videtur. Dy.

1 Superuiuere non ꝓsumitur vnus alteri de pluribus simul morientibus.

Quod de pariter. Dy. de leg. q duo. 09. s. eo. ff. l. ꝛ. ij. ꝛ in. fol. distingue secundum Jaco. de are. aut queritur de lucro quod alter de pariter morteis haberet quere de morte alterius: aut de lucro tertij. primo casu aut debuit resolui conditio lucri ex vnius superexistentia post alterius mortem: ꝛ tunc cum neuter fuerit superstes manet lucrum vt. s. eadē l. si inter virum. cum si. Aut debuerit ꝓ morte et superexistentia vite alterius ꝛ tunc cū neuter ꝓdecesserit ꝛ neuter fuerit superstes non est commissa conditio lucri vt secundo casu principali cum queritur de lucro tertij tunc aut debuit cessare altero preueniente: ꝛ tunc cum non preuenerit ille in cuius ꝓsona cessabat committitur conditio lucri vt. s. eo. l. qui duos. ff. si maritus. aut debebat committi ex ꝓsona posterius morientis ꝛ tunc aut moritur maior cum impubere aut cum pubere vt dicta. l. qui duos. fina. Jacob. ꝛ hanc eandem diſtinctionem posui. ꝛ. de donatio nib causa mortis. l. si hi qui. ibi mozna filia ipsa matre viuente Dynus. in gloss. forte hodie ibi. ff. est conditionalis: aut ergo concedit quis post existentiam conditionis et transmittit ad heredes rem aut ea pendente ꝛ tunc spem tantum vt aut post eiꝰ decessum ꝛ tunc nihil. Old.

Sed et in illo queritur. Ibi necessariꝰ similiter ipubes nec obstet. ꝛ. eodem. l. cum pubere et. l. sequē. et. s. eo. l. qui duos. ff. ff. ibi an contra. scilicet quod alter simul non succedat ibi et vna: id est simul ibi heredes testatoꝛi defuncto ex institutione de eis facta. Oldra. ibi vel alter alteri ex substitutione pupillari. Dyn. ibi hoc. scilicet querendum. Old. ibi superuixisse. sed quādo non intelligimus dic ꝓpter debilem etatem premoꝛtuū pupillum vt. s. eodem. l. qui duos. ff. ff. et. ꝛ. ꝛ. eo. l. si mulier. sed dic qđ ambo erant impuberes vt. s. in princi. l. dixi in fin. qui non ꝓsumuntur seruos post decessisse: quia si ꝓst decessissent mortis ad dānum heredis non legatariorum esset vt. ff. ad. l. falcid. l. in ratione ꝛ. l. in quantitate. Dynus. in glossa. † Unde videtur vitiari in fin. not. quod de pluribus simul morientibus nunquam ꝓsumitur vnus alteri superuiuere vel predecedere nisi aut etatis imbecillitas aut parentum charitas aut patronalis reuerentia aut donationis fauoꝛ aliud iudicat vt probatur hic ꝛ. s. l. ꝓxima. et. l. quod de pariter. et. l. si inter virum. et. l. qui duos. per totam legē. Et de hoc not. per Dynum. ff. de donationi. causa mortis. l. si hi qui.

1 Personas ad legatum admittēdas significari sufficit in legato sub nomine appellatiuo relicto.
2 Filius ciuilis seu adoptiuus non venit filij appellatione.

a **Si cognatis.** † Si legatum fuerit relictum sub nomine appellatiuo sufficit personas que debent ad legatum admitti significari vel demonstrari vel tempore testamēti vel tempore mortis. hoc dicit ꝛ hic cognatis cognatione naturali secundum. primam lectura vel ciuili secundus secundā: vel per emancipationem secundū tertiā lecturam ibi. in ciuitate autem. ꝛ sic potest capere ex testamento. Dy. ibi facilius. ff. quam superior qui erat cognatus tempore testamenti tantum. ꝛ non tempore mortis. Dy. in gl. prima ibi naturalem causam habet in facto non iure consistit. Dy. ibi. C. de sententiam passis. l. j. ꝛ hec ve

a Si cognatis. Adde ad istā materiaꝫ Pau. de castr. consi. lxxvi. incipiēte in xpi noie amen.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ra quantum ad distinctionem iurium cognationis. Dyn. vt not. per eum. ff. de contrac. l. i. in fine, & l. ij. & facit. l. is qui. ff. vnde cognati ibi vel pone secundo hec expositio placet Dy. ibi vel pone hoc approbatur in glo. C. de heredi. instituen. l. i. sed Ray. nō placet quia sic hic appellatione fratris contineretur frater ciuilis vt paret in secundo responso huius leg. hoc autem est falsum

2 † quia appellatiōe filij non continetur filius ciuilis puta adoptiuus. vt. ff. de le. ij. l. si ita quis. ff. is cui. nisi de ciuili expressa facta sit mentio. Ray. ibi licet & aliter dicat vel dic quod aliud est legatum a princ. inutile confirmari quod prohibet regula catoniana aliud quam de noua ad successionem notari quod hic cōceditur. Old. quod ibi eodem. ff. de iure fisci. contrarium not. in dicto. ff. quando autem de iure fisci sed ista verior. vt. ff. de regula catoniana. l. prima. Dyn⁹. ibi legatis & legatarij imo legatarij & eius a quo legatur. Oldra. vt patet pe. Dy. extra de regulis iuris. c. primo lib. vj. ibi peto. ff. fina. vt ibi dixi imo illa concor. & ideo oppone de leg. cum ita. ff. penultimo. eodem titu. de leg. ij. & sol. vt ibi. Oldra. vel dic ad omnia quod hic testator legauit per modū cuiusdam designationis siue demonstrationis vt demonstraret siue designaret se velle legare. cognatis. nam sufficit quod vel tunc viuant vel modo sunt de cognatione & facit ad questionē que nota. ff. de serui. rusti. predio. l. certo genere. Old.

Cum senatus. Ibi licet coire. i. simul 1 cōuenire vt qz collegius est a iure approbatū & vide qs dixi. ff. e. l. ciuibus. C. de sac. eccl. l. j. & de aduocatis diuersoruz iudicio. l. restituendum ibi debeatur quia bene debetur. Dy. in fine. & ita capiunt singuli quod non capit vniuersitas. & econtra. vt. C. de excu. munerum. l. maximarum circa principium. li. x. Ol.

Vbi est verborum. obtinet. Dyn. 1 ibi quod actum est. Dy. ibi. stipuler. ff. dari. Dy. ibi. & int plures. ff. vnus tuus & alius vicini tui. Ja. ibi semper in dubijs quando dubitatur valeat vel nō & not. quod hic loquitur quando cōtract⁹ demū valere potest. f. in intellectū vnius Jac. in gl. secūda ibi. ff. si rē. nō ergo sensisse videntur de eo qui est alienus & no. hunc casum quem de facto habui. Ray.

Cum pubere. Vide supra eadez lege quod de pariter vbi plene dixi.

Si mulier. cū in testamento ibi perperam. i. val de obscure & vide quod not. C. de fideicomis. l. volūtate.

Cum queritur. Ibi qd actū sit qz stipulatio valere pōt secundz intellectum stipulatoris & promissoris. vt no. ff. e. l. vbi & vide quod not. per Dy. & alios extra de regulis. iuris. c. contra eum. li. vj. & l. quoties de verbo. obli.

1 ☞ Legatum non vitiatur si in artificio erretur.

1 **Qui habebat.** † Error in artificio legatū non vitiat. h. d. Dy. ibi. & numerū verūqz. i. an vterque ibi an nomina. f. propria Dy. seruoꝝ. ibi ignota. f. nomina propria seruorum. Dy. & per hanc. l. determinatur questio talis testatoꝛ habens. ff. nouū scripti de lra antiqua & ff. vetus qs erat scriptū de litera non ualeaunt. ff. nouū: queritur quod debeat legatario: & distingue quod aut testatoꝛ habebat nota nomina libroꝝ forte qz erat iurista & tunc debetur. ff. nouus licet sit antiquum: aut nō habet nota nomina & tunc debetur. ff. vetus licet sit nouum de litera.

1 ☞ Clausula generalis que in fine ponitur ad omnia precedentia refertur.

1 **Pures.** Casus pulcher. † clausula generalis in fine posita refert ad omnia precedentia non tantum ad proxima. h. d. & hoc verum si talis relatio fieri potest ad omnia salua ratiōe recti sermonis. vt. ff. de auro & ar. legato. l. plautius ibi de hoc no. & dixi ibi ad statutam etatem. xxx. annorum.

De his que pene nomine relinquuntur. Rubrica.

Super rubrica. Dictū est supra de rebus dubia & ambigua apponunt nunc dicit de his in quibus pena apponit. vide qs dixi. C. eo. tit. lege prima.

Filio. Ibi legatum esse pene rei illicite vel prohose adiecte. ibi in heredes. ad est in heredum preiudicium. Dyn. ibi talem penam. † appositaz ad puniendam contumaciam impendi rem illicitam vel probrosam. Old. & construe sic. non enim id solum nullius momenti habendum quod in heredes &c. in. j. glo. ibi. l. multa. Dyn. aliter intelligit. l. istam. vt ibi no. per eum in glos. vl. in fi. vel melius construe quod in cuiuscz lucrum ex vltima voluntate. Old. & aduerte quia gloss. male intelligit. l. istam. sentit enim quod isto iure. ff. pena in legatis apponi non posset & idem no. ff. de vul. & pu. substi. l. si is qui heres. & de condi. & demon. l. multa & male vt ibi dixi. arg. l. j. ff. de penu le. & ad. l. fa. l. j. ff. item si ita. quando dies. leg. ce. l. si cū prefinitione. & l. plenum. & de hoc plene dixi. C. e. l. j.

Penam. Ibi voluntas. q. d. non verboruz cōceptio cum vtraqz cōditionaliter fiat Jaco. in glos. forte dicebat si primo disponebat dari vel fieri vel non fieri postea quod adijcitur pena. Dy. in glos. j. ibi vel melius. i. commodius grauaretur si iturus esset quam si nō iret. Ol. ibi. hec gl. R. istud quod sequitur aditio fuit & falsa qz imo illa clarior est nec istā intelliges sine illa in glo. vl. in fi. quod intellige quādo qs in secūdo vel tertio fit cōmemoratio primi alias &c. vt notat per Dy. ff. de adimendis leg. l. sicut Ol.

De regula catoniana. Rubrica.

1 ☞ Regula catoniana vnde originem habuerit & a quo & vnde dicatur.

2 Legata non possunt dici inutilia.

3 Regula catoniana locum non habet inter viuos.

Super rubrica Supra tit. proxime dictus est de aliquibus delegatis inutilibus pura relictis nomine pene: veruz quia regula catoniana de legatis inutilibus tractat ideo hunc titul. subijcit & iste est singularis titulus in toto corpore iuris tractat.

1 Itaque de ipsa regula catoniana, † videndū est primo vnde habuit originem & a quo & vnde dicatur. secundo qualis ipsa sit. & tertio in quibus locum habeat & in quibus cesset. dic ergo quod originem habuit ex regula generalissima que est in. l. quod initio. ff. de regu. iuris & denominatur catoniana a catone eius autore sicut & l. aquilia dicitur ab aquilio. qualis ipsa sit patet in prima. l. huius titu. in prin. f. quod legatum quod inutile esset si testatoꝛ decessisset tempore facti testamenti nō valeat quandocūqz ipse testatoꝛ decedat in quibus casibus locū habeat & in quib⁹ cesset ad horū euidentiā & declarationē dic quod legatoꝝ inutilū quedā relinquūtur pure quedā sub cōditione. & eoꝝ que pure relinquūtur quedā cedūt a morte testatoris q̄dā ab adita hereditate. vnde dic quod in legatis exp. esse sub cōditione relictis nō habet locum dicta regula. vt. ff. e. l. j. & ij. responso. & l. ij. & de leg. j. l. cetera.

2 § j. & est ratio † qz legata non dicunt nec dici possunt inutilia imo magis pendente conditione dici possunt non relicta si autem relinquuntur sub conditione tacita tunc bene locū habet. vt. ff. de optione legata. l. si optio quod est notādū: si vero relinquūtur pure aut dies eoꝝ cedit a morte testatoris aut ab adita hereditate, si ab adita hereditate in eis nō habet locū ipsa regula. vt. ff. e. l. iij. responso. & ff. de leg. j. l. quod in rerum. § j. quod verū est nisi sit heres necessarius qz tunc habet locum regula. vt no. gl. ff. de le. l. cetera. § j. que glo. incipit cuius dies cedit in fi. gloss. & ibi dixi qs tene menti & que sunt legata que cedunt ad mortem testatoris & que ab adita hereditate dic per exempla vt. C. de cadu. tollen. l. j. § in nouissimo vsqz ad. § finautē aliquid. si vero cedunt a morte testatoris sub distingue quia aut sunt inutilia ratione rei legate tantū & habet locū ipsa regula qz quādocūqz testatoꝛ decedat legatū esset inutile vt. d. l. cetera in princ. ff. de le. j. aut ratione legatis tantū & tunc similiter locū habet si primā voluntatē nō cōfirmauit. vt. ff. de leg. iij. l. j. § j. ibi hic vtiqz nemo &c. alias si confirmauit nō habet locū vt eodē. § aut ratione legātis & rei legate mistim & tunc similiter locus habet vt instit. de lega. § si rem. & bene dico mistim qz rem quā legatario legare nolebat bene poterat aliū legare. item mihi poterat alia res legari tamē hec ambo simul mista impediunt legatū aut ratione legantis & legatarij mistim & tunc similiter habet locū regula. vt. C. de leg. l. seruis. & ideo dixi mistim qz sic iuncta impediunt legatum valere aut ratione legatarij & eius a quo legatur mistim & tunc similiter habet locum vt instit. de leg. § an seruo. & mistim ideo dixi qz iuncta simul impediunt legatū valere quod nō contingeret si nō iungeretur: aut ratione legatarij tantum & tunc non habet locum regula. ff. de legatis. ij. l. si deportati. in princi. f. de legatis prestandis. l. interuenit. ff. de rebus dubijs. l. si cognatis. & de iure fisci. l. ij. § quando ante. cum si. item in hereditate locum non habet quo ad verba. vt. j. eo. l. ij. sed quo ad mentem sic & j. e. l. placet a cōtrario sensu & arg. ad hoc. ff. de here. instit. l. si alienum. § j. item hec regula ad nouas

ad nouas leges non pertinet. vt. j. e. l. fi. de quo dic vt ibi no. hec recitata fuerit per Dynum in scholis & recollecta per Petrum. Et de ista regula catoniana vide per Azon. in summa pandectarum de regula catoniana: & in summa institutionum de legatis.

3 § in legatis. † Item hec regula non habet locum inter viuos vbi multa etiam non valent ab initio que ex post facto confirmantur vt no. & dixi dicta. l. quod ab initio.

1 ☞ Impedimentum rei fortius est quam persone.

a **Catoniana.** a Ponit regulā & exceptiones. scōa ibi qz diffinitio ibi sic diffinit: id est breuiter tradit. nam diffinitio ppie dicit substantiā & esse rei qs hic nō fit vt. j. de re. iu. l. omnis diffinitio. Dy similis exp̄ositio fit. ff. de opis no. nūn. l. de pupillo. § fer⁹ ibi vbi legatum pure relictum. Dyn. ibi non valere secus in conditionali vt in exceptionibus que sequuntur ibi non valere licet causa que impediebat legatum valere cesset. Dy. ibi que diffinitio: id est regularis traditio. Dy. ibi falsa est: id est locum non haber. q. d. fallit dicta regula in quibusdam casibus. Dy. ibi si quis ita legauerit: id est sub conditione que sequitur Dy. ibi an cauillamur: id est scienter falsum dicamus scilicet regulam locum habere hoc casu subaudi et certe non dicimus regulam locum habere. Dy. et de ista cauillatione et eius significato vide. j. de regulis iuris. l. ea est natura eauillationis ibi. scilicet statim: id est rem pore testamenti. ibi mortuus fuerit: scilicet testatoꝛ ante calēdas. hec enim conditio respicit personam testatoris. Dy. ibi legatus est fundus sub conditione que sequitur si cum viuo testatore alie nauerit scilicet vendam vnam lecturam. Dy. ibi qui scribendi hec cōditio respicit personam legatarij. Dyn. ibi tibi debetur si eum alienaueris viuo testatore. Dy. in fine. quia conditio non extabat. Dyn. item non ob. ff. de testamen. tute. l. si hereditas. § qui filius. de here. institu. l. liber homo. § si heres &. l. in tempus. vt ibi not. ibi in quibus non habet locum. scilicet regula catoniana. Dy. in

1 eadem gloss ibi propter rem legatam. † sic ergo fortius est impedimentum rei quam persone sed contra. j. titu. j. lib. in fi. & quod ibi not. solu. hic agitur de legato inutili confirmando ibi de legato vtili superuenientem casum vitando. Ray. ibi relinquentis et legatarij vel propter personam legatarij et eius a quo legatur de quo statim ponit exemplum per. l. seruis. C. de legatis. vel mista ratione rei legate & legatarij. vt quando legatur alicui res sua proprie ibi. § an seruo. imo in hoc. § deficit legatum propter personam legatarij & eius a quo legatur. Oldra. scilicet heredis. & idem si legem filio heredis. vt. j. ad trebell. l. ex asse. ibi magis inspicitur ibi illud: ideo quia vnum ab altero discerni non potest vt ibi patet. Dyn⁹. ibi quid ergo &c. ibi effectus qui ex duabus causis sequitur quarum vna est iusta. alia iniusta est indiuisibilis: et ideo quod nocet inspicitur argu. j. de aqua quo. & estima. l. j. § itez queritur. & ff. ad filleia. l. si quis in grauj. vlti. et. l. qui posthumos. Dyn. Et plene dixi dicta. l. si quis in grauj. & dicto. § item quez queritur. in gloss. id est falsum scienter. in fin. id est de predicamento qualitatis ad predicamentum substantie. Dy. de quo vide. ff. de legatis. ij. l. debitor. § seruo. in gloss. pone secundum. R. ibi secundum Joan. hec placet. Dyn. ibi sub hac conditione vnde apparet nullum legatum pendente conditione et sic non vitiatur: sed argumen. contra. ff. de iniusto testamento. l. nam et si sub conditione. j. et. ij. responso. et de vsufruc. lega. l. sempronius. sed inspexit substantiam legati de qua loquuntur verba regulariter et illa nulla est conditione pendente et ideo non vitietur. vt. j. de verb. obliga. l. epistimo. Dyn. et extra de regulis iuris. c. non firmatur li. vj. & quod ibi not. per Dy.

Sed et si sic. Jd est si filia mea q̄ ipubes erat tempore testamēti. vt i fi. l. Dy. Et hec cōditio respicit euentū casus fortuiti. Old. ibi nupta erit me viuo subaudi. Ol. in fi. & sic nō poterit nuptias cōtrahere. Dy. & sic si locū haberet catoniana nō cōualesceret legatū si fieret pubes & nuberet qs nō est verū in gl. ibi. l. hec conditio dz dicere. & j. de cōditio. & demōstrationib⁹. l. hec cōditio. & l. cōditionū. & l. iul. quia omnes ipse. ll. sunt in dicto titu. de condicio. & demonstra.

Catoniana Quantum ad verba. Dy. sed quantum ad mētem secus secundum. Dy. ibi neque ad ea legata nec quantum ad mentem nec quantum ad verba. Dyn. in gloss. prima ibi mens regule hec placet. Dyn. ibi. & l. eius qui. & l. si alienum. § j. & l. sed & si in condicione. § folemus. Dynus. ibi tantum expit. ergo inuit quod in pura locuz habeat argumen. & de fundo instructo. l. quesitum. § idem respondet & sic non est pro hac opinione sed contra. Dyn. in eadem glossa. in fin. quod falsum est

vt. & de heredi. instit. l. si es alienum. § extraneus. & ideo prima opi. approbatur. j. eodem. l. placet. & l. fi. Dyn⁹. licet contrarius no. & male. & de heredi. institu. l. qui soluendo. & l. poterit. in gloss. vlti. in fin. quia in versiculo quod sit necessarius tempus mortis. & adite hereditatis est idē. vt. & de legatis. i. l. si post mortem. Dy.

Placet. Jn fin. nec quantum ad verba nec quātum ad mentem. Dyn. in gloss. vlti. ibi & l. priori. not. contrarium not. simpliciter. & de here. instituendo. sed ibi potest aliud dici hec est verior per. l. penul. j. de regulis iuris Ray.

a ¶ Catoniana. De regula catoniana vide p bal. ange. & imo. i. l. si filij⁹ & de testa. & dicit bal. i. l. i. in. & col. C. de sac. eccl. qs regula catoniana nō habet locū i filio fa. & iure can. q facit testamētū ad piaſ causas sine sensu patris.

1 Filius semper instituj debet institutione nepotis secundum Bal li consilium facta.

Regula. Pone exemplum. & de testa. tute. l. si hereditas. § qui filium. Dyn. Et vide quod ibi dixi & dic ad nouas: id est specialiter contrarium statuentes. vt. & de testamento milita. l. neqz § j. vel. id est ad posthumos qui ex nouis legibus admittuntur. vt. supra de liberis & posthumis: sed hoc exemplus non procedit

1 quia facta institutione nepotis secundum consilium galli vel prouisione vellet semper debet institui filius nō preterire. vt. dicta. l. gallus. & in omnibus. nec ob. § qui filium. quia aliter debet intelligi. vt ibi not. & vere intelligendo ibi est verum exemplum istius l. sed exemplum gloss. procedere potest considerata equitate preteritis. vt. & de iniusto testamento. l. posthumus. & idem & circa. Dynus. sed certe nec secundum equitatem procedit quia nec testamentum reconualescit de equitate nisi repudiauerit vt no. m. l. filio. eo. tit. per Jacob. de Ra. & vide quod ibi dixi. et. d. l. posthumus. ibi. l. institutio talis. vel dixit volo deberi quibuscunqz casibus tempore mortis. Sed hoc non esset dubium quia deficeret ex persona legatarij & ideo regula locum non habet. vt. & de leg. ij. l. si deportati & nota. & eo. l. j. preterea valet iure communi legatum quod expresse in tempus capacitatis confertur. vt. & de heredibus instituendis. l. in tempus. in princ. Dy. item quod dicit glossa quod non habet locum regula in senatusconsult. reprobatur per. l. cetera. circa prin. & de legatis. j.

¶ De his que pro non scriptis habentur. Rubrica.

1 ☞ Actus non confirmatur per pene appositionem.

2 Instrumentum pro parte falsum potest esse.

Si quis hereditatem. Ibi im1 probasse videtur si enim approbata essent legitima pena cessaret. vt. C. & adulte. l. gracch⁹. Eo. & not. † quod per appositionem pene non confirmatur actus alias inutilis secus si adiciatur pena actui alias non prohibito. vt. & de diuorc. l. fi. que est argu. a contra. solu. de hoc not. & dixi. C. de legibus. l. non dubium. ibi recitauit in futurum. Dy. † Et not. argumen. quod instrumentuz potest esse pro parte falsum. vt. j. de falsis. l. fili⁹. § fin. de quo satis nota. & dixi. C. de transactio. l. si ex falsis.

Que in testamento. Lonco. per os2 lis iuris. l. quo tutela. § que testamento. Dy.

b **Si in metallum.** b Ibi dare subaudi testatore viuo. Dyn. in glo. vt. j. de iure fis. & l. si quis mihi bona. § ij. & dic vt ibi. Dyn. in glos. non sit ibi que est contra. solut. vt no. per Dy. extra de regulis iuris. c. actū legitimo. li. vj. in eadē gl. in fi. solu. ibi erāt due actiones. Et impedimētū tale qs nō cōuenit nisi prime & ideo nō nocet altera licet prima deuenīat in eū casum &c. vel ibi actio prima erat cōsumpta qz in aliū trāslata qñ impedimētū supuenit & ideo nō nocet. Ja. de are. vel die scōm Jac. de bel. qs hic peruenit ad casum nullitatis. Jbi vero in casu & a quo incipere non potest & dic vt ibi not. per ipsum Jaco.

b ¶ Si in metallum. Adds ad hāc. l. Andre. barba. in ad dit. ad bart. dic qui alleggat Bald. in l. j. & de testa.

1 ☞ Testamentum existētis apud hostes nō valet etiā si redierit.

Si eo tempore. Ibi nō erat qz esse desiderat: nec obstat de posthumo instituto. de legatis. § posthumo. Oldr. ibi quo & pe ista est vera litera. Quidā tñ habent in tempore que

1 litera falsa est quia includeret † quod existens apud hostes si faciat testamentum & redeat quod testamentum valeret quod falsum est. vt. & de testamētis. l. eius vnde legatarius hic erat apud hostes non testatoꝛ: vnde si legatarius redeat ab hostibus valet legatum iure postliminij.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Quod quis. Ibi pro non scripto quantuz ad personam illius qui sibi a scripsit. Dynus. Sed quomodo pro non scriptum cõmittatur onus cum regulariter pro non scriptuz remaneat sine onere. vt. C. de caducis tollen. l. vnica. §. in primo. et §. pro secundo. respondeo. hic est specale. vel dic quod hic est pro non scriptum propter delictum persone legatarij sibi ascribentis non propter persone defectum. Item videtur cõtra scilicet quod de manu legatarij sit prestandum z non de manu heredis. scilicet si quis aliquem testari prohibuerit. l. j. §. penulti. sed ibi habuit initium. Dyn⁹. quia pro non scriptum. z vide quod not. ff. de legat. ij. l. celsus pater. in glos. vlti. ibi. C. eo. scilicet de his qui sibi ascribunt in testamento. Oldra.

¶ De his quibus vt indignis legata auferuntur. Rubrica.

1 ☞ Libertus accusans patronum perdit legatum sibi relictum.
2 Indignus hereditate censetur qui circa testatorem infirmum negligens reperitur.
3 Excipere nemo potest de iure tertij.
4 Pater vel dominus accusans testamentum perdit legatum filio vel seruo relictum.
5 Accusator presumitur esse inimicus.
6 Premium a fisco non habent qui vt indigni remouentur.
7 Codicillos impugnans non perdit commodum testamenti.
8 Heredes priuantur hereditate impedientes testatorem testamẽtum mutare.

Si per rubrica. Uide Azo. in summa. eo. tit. z Rofre. in libello de senatusc̃osulto sylleiano. Et an illis quod auferꝛ ab indigno z applicaꝛ fisco applicetur ipso iure vel per sententiam. vt no. ff. fa. hercisc. l. his consequenter. §. j. † libertus accusans patronum perdit legatum sibi relictum sed habet premiuz a fisco. j. eo. l. j. z sic eodem facto videtur consequi penam z premiũ: sed dic quod causa non est immediata heredi. hereditas aufertur filio emancipato petenti contra tabulas. z adeunti ex substitutione z fisco applicatur. j. eodem. aufertur z ille cõtrahit per illicitas nuptias perdit omne commodum quod habuit a mulie re: sed non econtra z ita est deteriozis conditionis vir ℘ vxor: z quandoque econtra. z qui scienter donat bona cognati viuentis hereditate priuatur. † ille est indignus hereditare qui negligens fuit circa infirmitatem testatoris non adhibendo medicos z alia necessaria. j. eodem. l. indignum. legatum relictum ab vno here de quem non inquietauit nõ perditur ex eo quod alios heredes inquietauit. j. eodem. l. papinia. Et facit quod quis non possit alij imputare malitiam non contra se sed contra aliam commissam † z quod quis nõ possit excipere de iure tertij post legatum acceptum de pignore legatarius testamentum arguere de falso: z non iure facto sed non inofficioso testamento. j. eodem. l. post legatu. man autem ex hoc perdatur legatum. ead. l. §. j. Tutoꝛ se excusans perdit legatum si solum legatum est sibi. z non datus tutoꝛ sed petitus a matre se excusat non perdit. eadem. l. §. amittere. † pater vel dominus accusans testamentum perdit relictum filio vel seruo si ad eum spectet. eadem. l. §. si pater. factum domini seruo non nocet. eadem. l. §. si seruum. Si filius accusat testamentum in quo legatũ est patri non nocet patri. eadem. l. §. si seruus. Et an ipsi filio noceat in fibi legato si is cui restitui debeat hereditas falsum dicat testamentum restituitur fisco. eadem. l. §. si is cui. Si quis accusauit testamentum falsum z succedat legatario non perdit legatum. eadem. l. §. qui accusauit. Etati accusantis parcitur. eadem. l. §. etati. z perhibens testimonium contra testamentum z quomodolibet fauens accusanti testamẽtũ le gato priuatur. Dyn. quod est contra vasallos accusantes vel testificantes contra dominos vt feudo priuentur: z quod dictũ testis sponte deponentis valet. z ℘ † accusatoꝛ dicitur immicus. z ℘ sententia lata in causa appellationis presumitur iusta. quod aduocatus fisci assistens accusatoꝛi testamenti sit exemptꝰ necessitate officij. eadem. l. §. aduocatum. Et an idem in aduocato priuati qui arguit testamentum patris arguit z tabulas pupillares: sed non econtra. eadem. l. §. qui principale. seruus testificans contra testamentum libertate priuatur. eadem. l. §. cui libertas. non prodest ad excusationem tutoris quod falsum dixerit testamentuz sed legato priuatur. eadem. l. §. ei qui. accusans testamentum non priuatur donatione causa mortis. eadem. l. §. qui mortis. † Qui remouentur vt indigni non habent premium a fisco. eadem. l. §. fina. Heres perdit falcidiam rerum quas occultauit. j. eodem. l. rescriptum. actiones confuse non restituuntur heredi indigno. j. eo. l. qui titij. §. j. Inimicitie superuenientes reuocant legatum. j. eodem. si inimicitie. Et si legatarius dixerit verba infausta. id est iniuriosa testatori. si quis dicat aliquem non dilige vel nolit eum salutare presumitur inimicus: z si salutat amicus. Papa tamen salutando excommunicatum eum non absoluit. in fraudes facit qui tacita fide accommodat de restituẽdo non capaci scripto vel verbo. j. eodem. l. in fraudem. promittens restituere capaci qui postea efficitur non capaꝛ non priuatur cõmodo. eadem. l. §. j. Si filius mandato patris tacitam fidem accommodat excusatur: quia habet parere necesse. eadem. l. §. finali. Heres tacitam fidem accommodans priuatur. falcidia in ea parte in qua fraudem committit. j. eodem. l. heres. Si in primo testamento sunt instituti capaces in secundo non capaces. primi instituti priuantur: quia non habent voluntatem testatoris licet primum testamentum non sit sublatum. j. eodem. l. cum quidam. contrahens cum illa quam polluit per adulterium non potest eã instituere. j. eodem. l. Claudius. z. l. sequenti. z quod post ista iura in adulterio nõ erat pena mortis. † impugnans codicillos nõ perdit commodum testamenti. j. eo. l. heredi. impugnantes testamentum vt habeant ab intestato si succumbant priuantur. j. eo. l. cum tabulis. nolens esse concubina patroni quia aliam habebat non perdit relictum. eadem. l. §. j. Cancellatio nominis heredis non nocet legatariꝰ. eadem. l. §. finali. Heres non vindicans necem defuncti fructus perceptos z percipiendos restituit. j. eodem. l. heredem. Tacitam fidem accommodans an teneatur restituere fructus cum vsuris ante motam cõtrouersiam vel post. j. eodem. l. eum qui tacitum. bonis ad fiscum ab indigno peruenꝛis tenetur fiscus ad onera hereditaria: actiones tamẽ confuse nõ restituuntur. eadem. l. §. hominis. Tacitam fidem accõmodans de restituenda sua parte hereditatis non priuatur prelegato sibi relicto. eadem. l. §. pro parte. † Si heredes impediant testatorem testamentum mutare priuantur. j. eodem. l. si scriptis. Qui mortem vxoris non vindicat dote priuatur. j. eo. l. ei qui mortẽ. Omnes enim heredes officiose agere debent circa vindictam defuncti. j. eodem. l. portiones. Tutoꝛ accusans nomine pupilli excusatur. j. eodem. l. tutorem. Tacitam fidem accommodans de restituenda falcidia ipsa priuatur. j. eodem. l. si quilibet. Et facit si quis instituat amicum suum z grauet quod de suo det centũ filio spurio quod non valeat. qui de iure disputat non videtur iudicium impugnare. j. eodem. l. si testamentum. z facit quod adiuocantes pro hereticis coram inquisitoribus non videãtur fautores hereticoꝝ. si gener socerum instituat cessat presumptio taciti fideicommissi. j. eodem. l. finali. Si vino testatore decedat non capaꝛ cui relictum erat confiscatur si remanet penes eum a quo erat relictum. eadem. l. §. fi. Dy.

Quus seuerus. In glossa vltima: ibi. super mercibus delatio respectu vnius persone. id est fisci pariebat meritum ex eo progreditur primuz respectu alterius: id est patroni pariebat delictum z ex eo progreditur pena: z sic idem actus non inuenitur immediata causa pene z premij: vt dicti. ff. de suspec. tuto. l. decreto. Dy. ibi videas. Et vide plene ℘ Dy. extra de regulis iuris. c. ℘ ob gratiam. lib. vj.

1 ☞ Uxoꝛ intra annum luctus non debet transire ad secũda vota.

Aufertur. Ibi. Per cõtrarium eo casu quo mulier ignorabat matrimonium esse illicitum. Dynus. Uel etiam si scierit secundum Jacobum z. Oldradum: vt patet ex notatis ℘ eos. j. de adulterijs. l. si adulterium cum incestu. §. j. ibi. illam. scilicet hereditatem. Dynus ibi. donauit scienꝰ eum viuere. Dynus. ibi aufertur. scilicet tota successio. Dy. In glossa sic. ff. in fine. † Nam vxoꝛ tenetur post mortem viri expectare per annuz antequam se cũdas ineat nuptias. vt. C. de secundis nuptijs. l. j. Sed vir mortua vxore non tenetur differre si sibi nõ placet. z ista glossa communiter est male signata. scilicet super verbo auferꝛtur. z debet esse signata super verbo per contrarium.

☞ Malitiam contra alium cõmissam nõ potest quis imputare.

Papinianus. In fine. sed bene auferꝛtur relictũ ab eo quem inquietauit. Ol. † Et no. ex hac. l. te non posse imputare malitiam non cõtra te sed cõtra alium commissam quod facit ad materiam illam vtrum quis se iuuare possit de iure tertij. Item facit quod vasallus duozum dominoꝝ si delinquat cõtra vnũ nõ priuetur feudo pro parte. expressum de vasallo qui cõtra constitutionem lotharij feudũ alienauit. c. j.

1 ☞ Filiꝰ sine patris cõsensu nõ põt accusare de publico crimine.

¶ Testis

2 Testis testificans contra testamentum perdit legatum.
3 Dictum testis sponte testificantis an valeat.
4 Judex procedens ex inquisitione ad expensas non tenetur si crimen non probetur.
5 Necessitas officij quem excusat.
6 Uasallus feudo priuatur qui contra dominum testificatur.
7 Querela falsi z inofficiosi testamenti testamentum principaliter impugnat.

Post legatum. Ibi facti contendit ante recp̃ eligeret vel acciperet. Oldra. ibi. quod meruit quia non contra voluntatem sed contra solennitatẽ disputauit. sed si cõtra voluntatem disputareꝛ tunc repellituꝛ: vt sequitur. Jaco. nec obstat. j. de except. rei iudi. l. si ex fortante. in principio. vt ibi no. Ibi nõ possit quia non fuit solemniter institutus. Dynus. In glossa puta quia destitit: ibi. Si dicat falsum vt ibi: z quesit ratio diuersitatis consuevit dici. C. eo. l. polla. z per Dyn. extra de regu. iuris. c. ex eo non debet quis fructum consequi. li. vj. quod videas pro declaratione huius principij.

Amittere. Ibi cõsecutus fuerit: scilicet legatũ. Dy. ibi. tantum meruit nõ aures tutoꝛ datus fuit. Dy. in testamento. scilicet a iudice: ibi. quod tutoꝛi qui se excusauit. Dy. In glossa prima. in fine. imo dic vt ibi. Dy. In glo. secunda. Ista glossa allegat pro concoꝛ. ff. de confirma. tuto. l. fi. que vere est contra. sed dic vt ibi eodem modo est contra de liber. leg. l. tutoꝛ. quaz allegat pro concoꝛ. sed solu. paret in fi. l.

Si pater. Dy. ibi. in personas illoꝝm vel serui vel filij vt quia rogatus est pater vel dominus filiũ emancipare vel seruum manumittere z eis legatum restituere. Jac.

Si seruum. Ibi. Legatum meruit z dominus illud testamentuz de falso impugnauit Dyñs. ibi. Sed a fisco cui applicatur legatum istud tanquam ablatum ab indigno. argumen. j. eo. l. si is cui. Oldra. ibi. nõ potest cogi. scilicet vendere. Dy.

Si filius. Sed quid si relictum erat ipsi filio an pater priuabitur eo dic vt. ff. quod quisq; iuris in alterũ statuerit. l. iij. §. si filius. Jacobus. z. C. de bonis que liberis. l. cum non solum. §. j. Ray. Item iste. § expresse reprobat glossam magnam que est in dicta. l. cum non solum. §. necessitate. que dicit † qꝫ filius in accusationibus publicorum criminum eget consensu patris. hic enim accusauit inuito patre vt dicit textꝰ dicto. §. necessitate. quidaz tamen dicunt hunc. §. quo ad hoc esse correctũ. z ita no. in gl. j. de adul. l. inf liberos. §. filius. vbi de hoc.

Etati eius. Uersi. is vero qui testimonio. Nota mirabilem versic. † quod testis qui testificatur contra testamentum amittit legatum sibi relictuz etiam si verum testificetur. z pro hoc. j. eadẽ. l. §. an libertas. Et ad hoc concordat ℘ ille qui semel testificatur in causa criminali non potest postea in alia criminali contra eum testificari. iiij. questione. iij. ca. in criminali. in ciuili secus. de quo videas extra de accusationibus. c. cum. ℣. manconella. per Jmocen. z in speculo de teste. versicu. Item m alia causa criminali. Et hoc verum si sponte testificatur: vt hic in glossa. secus si ex necessitate: quia tunc nõ verdit legatum. z pro hoc. j. de tabulis exhibendis. l. locum. §. hoc interdictum. vbi de hoc dicti. Et in vsibus feudoꝝ quibus modis feudum amittatur. Alias est rubrica que fuit prima causa amittendi feu. est bona glos. ad totam istam materiam huius. l. z ideo eam videas. z in summa eo. titu. z facit iste. §. † quod dictum testis sponte testificantis valeat: licet quidam dicãt cõtra de quo dicto. §. hoc interdictũ. no. etiam ℘ eo ipso quo quis accusat alium presumitur eius inimicus. de quo dixi. C. de testi. autẽ. si vero dicatur. z pro hoc de accusat. c. meminimus. de restit. spol. c. item cum quis. z c. frequens. lib. vj. Ibi nec inermes contendere inimicis: id est accusatoribus. z de hoc ibi per cardi. in glos. fonte male. in fin. solu. ibi facti contingentiam non ministerium iuris. Dyn. Uel dic secundum Jacob. de bel. quod in dubio presumitur iudex ap. bene iudicasse z est presumptio pro sua sentẽtia qꝫ est notabile licet quandoqꝫ in penis referet vt in cõtrario dicitur Jaco. Item ex verſic. quidã etiaz collige argu. quod legatarius potest esse iudex in causa testamenti. † Item facit quod iudex ex inquisitione procedens si crimẽ non probetur non teneat ad expensas. ad hoc. C. de delatoꝛi. l. omnes. z. l. j. li. x. z. j. c. l. tuto. de hoc dixi. C. de iudicijs properandum. §. fine autẽ alterutra. in fi.

Aduocatum. Ibi necessitas quia habet necesse cuilibet differentie sistere. vt. C. de delatoꝛi. l. oẽs. lib. x. Oldra. Sed numquid idem in aduocato priuati dic quod nõ. vt. ff. pri. §. z ideo male allegatur iste. §. ℘ multos quipsum allegãt: z audiui magnos aduocatos allegare dicentes quod aduocati priuatoꝝm qui patrocinantur cõtra aliquos sint excusati. quia iste. §. non loquitur in aduocatis priuatoꝝm: sed fisci qui ex necessitate officij excusatur. melꝰ ergo posset allegare. j. de bonis libertoꝝm. l. qui cum maioꝛ. §. si patroni filius. vbi dicitur quod aduocatus etiam priuati non accusat. Si tamen aduocatꝰ priuati cogeretur patrocinium prestare per iudicem quod fieri potest vt. ff. de postu. l. j. § ait prętor. tunc posset etiã allegari. §. iste. z. ff. §. proxi. † Item not. ℘ necessitas officij quem excusat pro hoc. j. e. l. in fraudem. §. fin. z. l. tuto. j. de public. z vec. l. vlti. §. si propter necessitatem. z. de bonis liber. l. qui cum maioꝛ. §. si libertus. z ibi in glos. C. de calum. l. ii. iii. z. v. lib. x. Alia de necessitate dixi. ff. de admen. leg. l. rem legatam.

Qui principale. Ille qui arguit z accessorium non econtra z facit. j. eo. l. heredi. in gl. prima. in fi. sed ibi heredis hereditas ex voluntate impugnata nõ deferebatur: hic autem sic ex ea tanquam principali z confirmante. Oldr. vel ibi vtrũq; principale z neutrum accessorium alterius hic secus. Dy fi. vel secundum Jacob. de bel. z in idem recidit hic vult recedere vel legatum vel quid aliud capere ex tabulis vel codicillis factis ab eo cuius voluntatẽ impugnabat: ibi vero ex alterius hereditate principali. Jacob.

6 **An libertas.** Iste. §. est argu. † contra vasallos testimonium contra dominos qui postea absoluuntur quod debeant feudis priuari. pro hoc. ff. ea. l. §. errati. ver. is vero. Jacob. z hoc plene notatur quibus modis feudum amittatur alias est rubrica que fuit prima causa amittere beneficium. §. sed z qui delatoꝛ in glo. vlti. in fi. quia ibi interuenit simplex professio tantum non testificatio. Dy.

Ei qui tutoꝛ. Ibi de excusat. tutele. Dy. in glos. vltima in fi. Quidam habent in glo. quod cuiuscũq; vniuersitatis z male. ſ3 debet dicere quod quiscq; iuris. z. j. de legatis prestandis. l. filium. §. fi quis cõtra tabulas.

Qui mortis causa. Ibi a testatore nõ in testamento vel codicillis. sed stipulatione vel traditione alioqui testamenti vel codicillorũ naturam saperet. z si legatoꝛum. z ideo priuari deberet. vt. ff. in princi. huius. l. pro quo facit. j. de bonorum possessione cõtra tabu. l. si sub conditione. §. j. z ita videtur sentire Jacob. de are. j. de donatio. causa mortis. l. si alienam. § marcell⁹. vbi de hoc dixi ibi in hac causa. Nota verbum in hac causa quasi in aliis equiparentur. Oldra. ibi heredi scripto accusanti testamentũ de falso. Oldra. ibi vt indignus propter delictum quia testamentũ falsum dixerit. Dy. ibi putauerint si testamentum in quo scriptus erat de falso accusaut. Dy fi. oppo. de. l. sub conditione. §. j. z. l. in fruituti. z solut. vt in glos. z quare secus in contratabulas. z dic vt dicam in suppletione glos. Item opp. institu. de donatio. §. j. z quere quare secus in donationibus quam in legatis. et dic vt in glossa. Oldra. in glos. prima. ibi sed quare secus dic. vt not. dicta. l. etiam. ff. de inofficioso testamento. Dy fi. vel clarius † quia querela falsi z inofficiosi testamẽti principaliter testamentum impugnat a quo non dependet donatio causa mortis ac in bonorum possessione contra tabulas non principaliter disputatur de viribus testamenti: sed de bonis defuncti ex quibus processit illa donatio. vt. ff. de inofficioso testamento. l. filio. §. contra tabulas. z not. ff. de vulga. z pupilla. substituto. l. ex duobus. §. fin. sed glos. in dicta. l. etiam. non facit differentiam inter querelam falsi z inofficiosi. z contra tabulas. sed solum in hoc vtrũ donatio causa mortis sit confirmata in testamento: z tunc renocetur quocunque modo vel iure testamentum per donatarium impugnetur. vt. l. in seruitutem. et. l. sub conditione. §. j. an non sit confirmata. et tunc non renocetur vt hic. et secundum hoc patet ratio quia hic non dependet ex testamento ibi sic argumen. eius quod not. in fi. huius glos. Ray.

Omnes. Indigni ratione sui delicti. Dy fi. in glos. vltima. in fi. quia ibi non ex dilatione rei sibi relicte habet aliquod premium: sed ex alia causa: id est ex dilatione facta fisco de mercibus illicitis.

1 ☞ Pena non debet excedere delictum.
2 Merces licite an sint cum illicitis publicande.

Rescriptum. Ibi non retinere in illis: in alijs secus. vt. ff. sequitur. Dyn⁹. Sed hodie contra quia aliquid subtrahendo totam falcid. perdit. vt in autent. de heredi. z falci. §. fancimus. coll. j. Ray. quod est not. licet aliqui teneant contrarium. C. ad leg. falci. auten. sed cum testatoꝛ ibi reliqua xxv. que habes debebat retinere si non subtraxisset ad hoc. j. de falsis. l. si quis cum falso. in fi. j. de donatio. l. quidam in fi. §. si quis omissa causa testamenti. l. et si non totam. z de legatis. j. l. etiam. z sepe alle-

Universidad de Deusto
Biblioteca

1 'gatur iste finis† quod pena non debet excedere delictum,ª C.de
a penis.l.sancimus.z facit ad questiones ducentis † merces illici-
2 tas cum licitis quod solum illicite publicentur:de quo dixi.C.de
nauti.fenore.l.cum proponas.z de publicanis.l.corem.§.domi-
nus.z si vnus ex socijs habentibus turrim cõmunem delinquat
quod destrui debeat sola pars delinquẽtis.de quo ditis commu-
ni diui.l.si is cum quo.z de operis no.nũ.l.j.circa princi.

1 ☞Heres heredis qualiter sit heres testatoris.

1 QUi titij †Not.q heres heredis non est he-
res testatoris quod intellige princi
paliter sed secundario sic.C.de heredi.institu.l.ñ.que
determinatur per istũ.§.indigno.ibi pronũciato pro-
pter delictum suum scienter commissum.z hic tollit contrarium
in gl.vlt.in.fi.vel dic quando auferur hereditas propter delictus
heredis.vt dicta.l.si maritus.z argumẽ.ff.de heredi.vel acf.ven.
l.ũ.§.vlt.z hec distinctio.pbat dicta.l.heredem.j.eo.l.eum qui.§.
bonis.Dyñ.restituerentur ei sibi actiones,id est sine delicto fuis-
set.vt dicto.§.fisi.

1 ☞Legatum per inimicitias capitales revocatur.
2 Inimicus presumitur qui alteri iniuriatur.
3 Inimicus presumitur qui aliquem se non diligere affirmat.

1 SI inimicitie †Inimicitia capitalis in-
terveniens tacite revocat
legatũ.hoc dicit Dyñ.Et dic capitales siue verbales
siue reales.vt not.ff.de arbitris.Licet.z vide.ff.de admi-
nendis legatis.l.ũ.§.fina z l.sequenti.z quod ibi nota.z dixi
quod etiã not.in speculo.de arbitrio.§.excipitur.ver.item quod
inimicitie.z instituto de excu.curo.l.inimicitie.ibi verosimile esse
cepit quod est in dubio presumendum.vt dicta.l.ũ.§.vltimo.de
adimendis legatis.Dyñ.Et facit quod no.C.de fideicommissis
l.fideicõmissum.ibi male dixerit legatarius.Dyñ.ibi infaustas.
id est calumniosas;z sic in malam partem quandoq; sonat in bo
nam partem.vt.C.de metatis.l.hoc per suspectum.li.cũ.Ibi ex
qua specie.§./olg.z vlti.seu hoc vltimo casu.Oldra.nam in alijs
2 duobus casibus remanet penes heredem.Old.†not.ergo quod
ille qui dicit infausta z iniuriosa verba presumitur inimicus.vt
hic q; nõ videtur dicere quod mẽte; nõ agitauit.vt.ff.de supell.le.
l.labeo.z ad hoc.C.quod metus causa.l.si donationis.z facit ad
3 le presumitur †inimicus extra de accusa.c.inquisitionis.z ad hoc
facit quod no.extra de offi.delega.c.cum super abbatia.in gl.i.z
sic econuerso:si quis salutat aliquẽ presumitur eiº amicus.z si nõ
vult eũ salutare presumitur inimicª.vt not.lxiij.di.c.cũ adrianus.
Ex eo quod papa saluter excõmunicatũ nõ videtur eũ absoluere
extra de sentẽtia excõicationis.c.vlti.in clementinis vbi de hoc.

IN fraudem. Ibi chirographus,id est scri
ptum:alias secus esset.vt.ff.de leg.j.l.in tacitis.

1 ☞Necessitas parendi excusat parentem.

SI quis ei. Qui capere possit scilicet tempore
testamenti.Dy. Ibi fraus eius sci
cet rogati.Dynus.ibi.vt licet:id est.Dyñ.ibi:manere
debet.vt.ff.de.l.fi.§.apud scevolam.Ray.

1 Si pater Jn fi,vnde velle nõ videtur.vt.j.de regulis
iuris.l.velle nõ videtur.;z no.quod necessi-
tas p;rendi cũ excusat ad hoc,ff.de.l.post legatum.§.aduocatum
vbi de hoc dixi.z idem dicũt quidam in discipulo qui obediuit
magistro arguñ.eius quod no.in auf.de tabel.§.nõ aurẽ.col.v.

HEres. Ibi non vritur ad commodus suum qz
solutis legatis defalcatia falcidia illius
portionis in qua fidem tacitam accommodauit z vt
ndigno auferetur per fiscum vt.C.ad.l.falci.l.etiam.z
ff.de.l.reciprocum.z vide quod ibi dixi:Ol ibi de superfluo quod
plus institutione quam in tacite fideicommiss.in fine.ad commo-
dum retinentis.Old.

1 ☞Solennitatis vtilis z inutilis idem est effectus.

CUm quidam. Scripsisset heredes.
bi in secundo testamento imperfecto z solenniter fa
cto sed in primo etiã perfecto z solemiter facto ca
paces in secundo non capaces.Ray.ibi non valet
quantum ad commodum institutorum.Dyn.ibi heredibus ta-
men.ff.secundo loco scriptis vt indignis abstulit iam pridem rc.
z heredibus,scilicet primo testamento scriptis qui non habue-
runt supremam voluntatem rc.abstulit iam pridem rc.similis le-
ctura est.C.de epi.z clericis.l.placet.z.ff.de adoptio.l.arrogator.
Jaco.vel dic planius heredibus tamen:scilicet scriptis in primo
testamento secundum Dy.ad quod facit litera que sequitur ibi
hereditatem fisco applicandam.z vide quod no.ff.de testamẽtis
l.si is qui.ibi in eius persona heredis.Dy,ibi cuius nomen.ff.he-
redis.Dy.ibi induxerat.i.cancellauerat vt.C.de fol.l.inductum
ibi ad prefectos erarũ.l.de procur.fisci.Dy.ibi de exceptionibus
id est prelegatis predicto heredi datis,ibi z legatum.id est prele-
gatum.Dy.ibi non denegabitur imo integrum sibi prestabitur.
vt.j.e.l.eum qui.§.fi.z vide quod no.ad fille.l.si sequens.nec ob.
j.e.l.heredi.ũ.responso vt no.d.l.eum qui.secundũ Ray.in gloss.
quantũ ad instituti commodũ:vel dic quod fuerunt instituti qui
non possunt institui vel heretici.Jac.in glos.in primo testamẽto
ibi de rei vxo.actio.in pun.†vbi videtur quod idẽ fit effectus vti
lis solennitatis z inutilis sed illud speciale fauore dotis vt.ff.so.
matri.l j.Ol.in eadem glo.in fi.vbi dicitur quod per secundã vẽ-
ditionem inualidam recedatur a prima sed non est verum quod
vtroq; casu erat valida habet in prima propter emptoris inopiã
non poterat pretium exigi.z in secunda pupillus erat naturali-
ter obligatus sed secus si secunda esset omnino inualida vt.e.ti.l.
vbi autem ar.ad hoc instituto quibus modis tollitur ob.§.pre-
terea.Ol.vel secundum Jac.de bel.quod hic testamentum secũ-
dum valet mero iure ideo z primum rumpitur sic et distingui-
tur ibi vtrũ secũda emptio fit aliqua an nulla vt hic z ibi notaẽ.

1 ☞Coitus quilibet extra matrimonium est illicitus.

CLaudius. Ibi damnatª ad penam pecu-
niariam secũdum hec iura z ex
hac.l.forte tractus fuit ille titulus z eius mens colli-
gitur extra de eo qui ducit in matrimoniũ quam pol
luit per adulterium.Hec ob.C.de concubinis.l.j.quia iam erat
in concubinatu prioi hec autem non.z ideo aliud hic quam ibi.
z extra de eo qui duxit consanguineam vxoris sue.c.j.z fi.Jac.
facit.Lista ad decisionem talis questionis;quidam habens libe-
ros de quadam muliere quam postea in vxorẽ duxit:demũ libe-
ris ex ea susceptis liberos in testamento scripsit heredes z istam
vxorem dominam z massariam reliquit vt est moris z alia etiã
ei legauit.mota deinde discordia inter istos filios z ipsam mulie
rem oppositum fuit sibi quod legata non valebant z sic pronun
tiatum per.l.istam Oldra.Quod intelligas vbi non potuisset es
se concubina alias matrimonium cum ea contractum teneret in
autent.quibus modis naturales efficiã.legi.in princ.z.§.j.z de
incestu.nupti.§.dubitant.concubinatus enim iuri nostro nomen
assumpsit.ff.de concubinis.l.in concubinatu.z ideo cõcubine de
iure ciuili possent relinqui.C.de naturali.liberis.l.licet.nõ ob.hec
let quia hic cõmisit adulterium.sed de iure canonico op.Old.in
distincte credo veram esse †quod omnis coitus sit illicitus pre-
ter matrimonium.vel dixi dicta.l.in concubinatu. ibi ad mulierẽ
cognitam per adulterum idem in stupro.vt.j.l.proxi.Ray.in gl.
j.in fi.idem no.j.de re militari.l.qui cum vno.§.adulterij.z.ff.de
his qui not.infamia.l.ũ.§.miles.vel dic quod etiam hodie im-
ponitur pena mortis aut naturalis aut ciuilis secũdum qditio-
nem persone vt.j.de questionibus.l.si quis viduam Oldra.z ibi
no.sed prime gl.veriores sunt.et sic hodie ista.l.nõ precederet in
ũ.ibi.j.e.l.fi.item fallit in duobus casibus notatis.C.e.l.z in alio
quam habes.C.de epi.z cleri.auten.si captiui.

MUlierem. Ibi obierit z sic valebat milita
ri iure vt.ff.de testamẽto milita.l.
quod cõstitutũ.Ol.in fi.ibi respõdi in.l.precedẽti.Ol.
secus esset in pagano ar.C.de dona.iter virũ z vxorẽ
l.ũ.z quod ibi no.z.j.de dona.l.affectionis z gl.hic est corrupta
ds enim dicere de testamẽto militari.l.quod cõsti.z.e.tit.l.miles.

HEredi. Ibi neque obtinuit ita succubuit ha-
betur.j.e.l.turoz ibi a coheredẽ puta
quia sic sibi aliquid legatum.Dy.ibi itaq;.§.quia de-
bet eo solo priuari quod capit ex codi.nõ eo quod ca-
pit ex testamento.Dy.ibi inter heredes institutos in testamento
precedẽti.Dy.ibi tenebit.§.heredẽ q codicillos ẽ falso accusauit
et succubuit.Dy.alia vero que a coherede percepit iure prelega
ti auferuntur indigno z applicantur fisco z imputabitur sibi in
falcidia z hic sequitur,nec ob.j.eo.l.eum qui.vt ibi nota.secũdus
Rayn.ibi falcidiam detrahendam de portione coheredis ibi re-
cusaret quia ille partes cõpensare ipsius culpa debẽt sibi in fal-
cidiã imputari ibi in amissis portiõibus z fisco applicatis.Dy.

1 ☞Libera nolens esse concubina patroni nõ perdit legatum.

Cum ta-

CUm tabulis secundis. Id
est substitutione pupillari.Dynus.postulassent quo iure
dic vt.C.de falsis.l.j.vbi de hoc ibi secundum se dicta.
si autem pro se fuisset dicta sententia tunc hereditatem parui ha
berent ab intestato non ex substitutione impuberis quia esset cas
sata cassato testamento paterno.Ray.

1 QUoniam stuprum. Sensus est † quod li-
cet libera nolit esse
concubina patroni cum constat per talem concubinatum stupri
non committi non ideo tamen relictum sibi a patrono perdet qs
eius non vult esse concubina z subaudi liberre que se rc,z postea
reuertere.ff.quoniam stuprum.z erit ratio remotiua vt dicas nõ
denegabitur ea ratione allegata quoniam stuprum in ea contra
hi non placuit subaudi dato quod patereturse esse concubinam
patroni aliam concubinam habentis licet glos.aliter intelligat.
z dic in ea.id est cum ea in eius.scilicet patroni.Oldra.

Cum heredis. Induxisset-id est cãcellasset vt.C.
de solu.l.inductum.ibi eam rem:
id est cancellationem vel incisionẽ institutionis heredis.Dyn.ibi
qui retinuerant.i.circa quos nõ apparet testatoris voluntatẽ mu
tatam.Old.in glos.vltima in fi.z.j.eodem.eũ qui.§.bonis.Dy.

1 ☞Ignorantia iuris quasi naturalis excusat.

HEredem. Ibi fructus omnes.scilicet perce
ptos z qui pcipi potuerũt.Dy.
in glos.secunda in fi.sed so.vt ibi no.vel dic secũdum
Jacob.de bel.†quod ignorantia iuris quasi naturalis non excusat vt hic.sed ciuilis sic vt ibi:est enim error iuris quasi naturalis hoc ignorare quod hic dicitur cũ a defuncto he
res habeat successionem vt.j.e.l.portiones vel dic hic in vero he
rede.ibi in putatiuo.vel dic hic offendat in hoc defunctum quod
est maius ibi legitimum quod est minus.prima so.Jacobi ma
gis placet ad quod facit.C.de in ius vocãdo.l.venia.cum ibi no
tatis in glos.vlti.in fiñ.de hoc dic vt ibi notatur z dixi.z.ff.si ex
noxali causa agatur.l.ũ.in fi.z vide vnum ad quod glos.allegat
hanc.l.in auf.de here.z falci.§.z quid in glos.Mor.verbum reli
cti in fi.z facit extra de testamentis.c.si heredes.z in auf.de eccle
siasticis titulis.§.sinautem.qui pro hoc facere videtur.

CUm qui tacitum. Ibi ante.scili-
cet motam con
trouersiam ibi restituenda respondi subaudi z male
vt.j.patebit.ibi erit quasi dicat non vsuras ibi erit di
stinctio:id est non distinguendo vendideritan in vsus suos con
uerterit.Item non distinguendo ante controuersiaz motam vel
post secundum Dy.in.§.bonis.glos.allegat pro conco.ff.eod.
l.indignum que facit tantum ad illud quod de morte non offen
sa dicitur ad alia melius facit.ff.l.qui tituꝫ.§.indigno.quam cre
do glo.allegare noluisse.

a PRo parte. ªIbi in hereditate.scilicet tantum nõ in
fraudem commisisse in fi.que fuit in totum habeat iure legati.Jaco.
z facit ad hoc.j.de separatio.l.debitor.Dyñ.z notabilis est ca
sus huius.l.ibi nec enim no.textum.

SI qui mortem. Uxoris non defendit
id est non vendicat ac
cusando occisores.Dy.in fi.quam forte ipse maritus
lucrari debeat ex pacto.Ray.

DOtiones. Ibi eorum:scilicet patronorũ
ibi nõ defenderunt:id est non
vindicauerunt.Dy.z concor.ff.ad fille.l.si sequẽs gra
dus.in fi.ibi loco heredis sunt.nec ob.C.ad.l.iulia.de
vi.l.ũ.contracto eo quod not.j.ad trebell.recusare in princ.quia
fiscus licet sit loco heredis habet tamen propter delictum alte
rius quare rc.argu.dicte.l.si sequens,gradus.ff.ad fil.ad id q
hic dicit in fi.z suspecto facit.ff.ad fille.l.ũ.z.l.j.§.fi.z.l.si qs i gra
ui.§.item cõmuniter glo.vlti.huius.l.est corrupta communiter
enim habetur sic econtra.e.l.j.z debet dicere.z sic est cõra.ff.e.l.j.

TUtorem. Ibi pugilli suo nomine:id est pro
pupilli vtilitate suo tamẽ nomie
Dyñ.vt.C.qui accusare nõ possunt.l.ũ.in fi.ibi z qua
si patronus non exponas:id est aduocatus qa tũc se
cus.vt.ff.eo.l.post legatum.§.etati.sed quasi sic ad similitudinez
cause ibi nisi a principe iudicante.nã z alius iudex iudicans po
test ei restituere cum z ille princeps dicatur.vt.ff.de excusat.tu
torum.l.spadonem.§.si ciuitatis princeps.Jacob.z conseruata
fuerunt de gratia speciali.vt not.ff.l.prelega.§.etati.

1 ☞Testamentum non valet in quo quis alium heredem sibi in-
stituit z spurio centum dedit.

SI quilibet. Lex ista est argumen.† quod
si quis alii sibi heredem insti
tuit si det suo filio spurio centũ quod istud nõ valeat
vt.ff.eodem.l in fraudem.in princi.sed videtur con
tra.ff.de vulga.z pupi.substitutio.l.si is qui sed primum veritus
vt.j.de donatio.causa mortis.l.quod conditionis vsufruc.argu.
contra.j.titu.proxi.l.menius,sed solue quod ibi non fit accipien
tis vt ibi patet z sic fiscus aufert illud quod erat solutus tali spu
rio:vel forte illis de quibus loquitur.C.de naturali.liberis.l.ũ.
in glo.vlt.in fi.sed ibi loquitur in re propria honorati in qua nul
lã causam a testatore habet hic in quarta falci.que de bonis ho
norantis proficiscitur z in qua ab eo causa habetur z sic quasi lu
crum habetur.argu.ad hanc solu.C.de eo dicillis.l.fina.Ray.vel
secundum Oldra.z in idem recidit ibi portionem suam erat ha
biturus patronus etiam a liberto preteritus z ideo propie de
suo dicitur donare falci.vero quis non habet nisi institutus.Ol.
vel ibi loquitur in eo qui non potest grauari.vt ibi not.

1 ☞Hereticus an censeatur qui iocando dicit deum de nobis nõ
esse solicitum.

SI testamentum. †Quidam accusatus
fuerat de hereti eo qꝫ
existens cum socijs suis dixit causa solatij.solatiemus et
gaudeamus quia nihil habet deus de nobis facere.cum dubita
retur inter sapientes an iste esset hereticus iudicandus,quidam
doctor allegando dixit istum non fore hereticum presumendum
quia iocose magis quam ex animo presumendũ erat hoc dixisse;
inquisitor statim cepit contra istum doctorem procedere dicens
eum fautorem heretici.ego tunc allegaui.l.istam quod non erat
fautor;quod de iure disputando dixit non causa fidei impobam
de:non enim dicebat quod si ex animo illa verba per illum pro
lata fuissent quod non esset hereticus sed dicebat non esse presu
mendum quod ex animo dixisset.Oldra,pro hoc facit quod no.
institu.de acf.§.item mista.Oldra.

1 ☞Fideicommissum in id tempus censetur collatum quo testa
tor fieri iussit.
2 Casus superueniens quando delinquentem a dolo excuset.

SI gener. Ibi non admittit.i.non repellit secun
dum primam expositionem glo.Se
cundum aliã dic non admittit.i.non inducit.Old.in gl.
prima in fi.sed in.l.quamuis.†per emancipationem quam testa
tor fieri iussit tacite videtur fideicommissum in id rẽpus collatũ
vel in.l.quãuis.fuit pater expresse grauatus restituere filio ꝫ hic
de filia nulla mentio facta fuit.Oldra.in.l.pure debet allegare.l
vbi pure.sed dic quod ibi fuerunt expressa verba fideicommissus
inducentia tacite vel expresse hic non.Dyn.vel quod in idem re- a PRo parte.
cidit ibi constat de aliquo rogato hic de nullo.Ja.de bel. Adde q8 iste
tex. est singu
laris secũdus
bal.in.l.cũ vi
rum.C.de fi
deicõ.

Apud scevolam. Jn gl.vi.ibi sed aliud mors
quo casu remanet aps here
dem.vt hic z aliud de non capace fieri capacem quo casu debe
tur legatario fctõ capaci.vt ibi z dic vt ibi plene not.Ray.z dy.
2 Item allegatur iste.§.†quod casus superueniens ante obligatio
nem cum effectu contractam a dolo delinquẽtem excusat.de hoc
dixi.ff.de impensis dotalibus.l.in totum.

1 ☞Conditio quid sit.
2 Testator apponens conditionem ex facto legatarij depẽdẽtem
minus videtur grauare legatarium.
3 Conditio an possit in spiritualibus apponi.
4 Mater non priuatur relicto sub conditione si cum liberis mora
retur z morari non possit.
5 Conditiones due disiunctiue quando pro vna sint reputande.
6 Conditio casualis impleri potest viuente testatore.
7 Testator simpliciter loquens de foro intelligitur de foro domi
cilij.
8 Solutio mera facti seruo fienda non transit ad dominum.
9 Legari non potest alicui in meram libertatem alterius.
10 Conditio in tempus liberorum apposita intelligi debet de libe
ris ciusdem matrimonij.
11 Operas suas in perpetuum nemo locare potest.
12 Rationes reddere tenetur qui ad restituendum obligatur.
13 Conditio in institutione adiecta in legatis censetur repetita.
14 Legata morã habentia non semper sunt conditionalia.
15 Legatum sub eadem conditione transfertur in alium.
16 Voluntas testatoris in conditionibus preferetur verbis.

Universidad de Deusto
Biblioteca

17 Conditio que tacite inest si expressa fuerit legatum non vitiabit.
18 Conditio que duobus adijcitur non intercidit si vnus moriatur.

De conditionibus z demonstrationibus z causis z modis eoꝝ qui in testamẽto scribũtur. Rubrica.

** Ista rubr. signat totum titulum.

Super rubrica. Vide q̃ notaui ſ. de turelis. l. i. Sciuro. ℊ. sub cõditione z quod bene dixi. C. de cõditionibus insertis. sup rubrica: z in alphabeto dictione cõditio in quo differat ista materia ab illa. ſ. de conditio instit. dic vt ibi nota. super rubrica q̃ illa in institutionibus ista in legatis contra quod est. ſ. c. l. multa. ℊ. si seruos. vbi in institutione loquitur sed dic quod glo. retulit se ad generaliter quia communiter hic in legatis ibi in institutionibus z aduerte quod quidaꝫ doctores reprobant definitionem quam hic ponit glo. de conditione ex eo quod dicit legati suspensio. z sic videtur excludere sententias z contractus quibꝫ etiã potest apponi cõditio de sententijs apparet. ſ. quando app. sit. l. j. ℊ. biduum. de contractibus apparet. ſ. de contrahen. emp. l. hec vendicio. Itẽ reprehendunt in eo quod dicit suspensio quia secundũ hoc quando euenit conditio euenit z suspensio si idẽ est condicio z suspẽsio. item in eo quod dicit deficit seu confirmatio pendet quia hec est diffinitio legati conditionalis non conditionis: quare ipsi sic diffiniunt† conditio est conditionalis quidam euentus futurus in quẽ dispositio suspenditur, per hoc quod dicit euẽtus patet q̃ quandoꝫ conditio impleri potest de facto tãtum licet nõ impleatur de iure. vt. ſ. eo. l. multum. 2 et eo quod dicit futurꝫ excludit conditionẽ de presenti que non dicitur proprie conditio. ſ. si certum petatur. l. cum ad presens. in eo quod dicit in quem excludit diẽ incertũ qui non dicitur proprie conditio. vt no. ſ. e. l. j. Circa demonstratiõẽ vide. ſ. e. l. demõstratio z demõ. et eam. ſ. subiiciam. z vide etiam de his que sub modo: z vide etiã quod dixi. C. de conditio. inser. super rubrica. In glo. rubrice. ista gl. fuit tractata ab Ysn. in summa de instit. z substitu. z vide qs dicam. ſ. e. l. filie. ℊ. j. ibi a legatario largius dixisset ab honorato. Ol. ibi. ab initio non capitur z est ratio diuersitatis quia in condition implementum debet dispositionem precedere cum in eꝰ defectum contraria dispositio tacite colligatur in modo secus vt patet ex descriptione conditionis z modi. z facit. ſ. eodem. l. demonstratio. ℊ. j. z quod ibi not. Ray. ibi. de conditionibus inser. l. fi. z de institu. z substitu. l. j. vbi de hoc plene nota. z dixi. z vide Ysn. in summa z. ſ. e. l. iulianus noster. ibi. de legatis. j. turpia, secus in mista. vt. ſ. ea. glo. subijcitur. Et ratio diuersitatis patet: 2 † quia vbi testator apposuit conditionem que dependet solum ex facto legatarij minus videtur voluisse grauare legatarium ℊ in mista que ex eius z alterius facto dependet: z ita secundum cõiecturam mentis eius debet procedi. arg. ſ. eo. l. in cõditionibus. in prin. z. l. pater. ℊ. conditionum. verba Ray. ibi de caducis toll. ℊ. finautem. z not. ſ. e. l. quibus diebus. in princ. Dyñ. ibi. si vero casualis vel mista. i. que dependet ex facto legatarij z casu. Dy. Ratio diuersitatis est q̃ testator apponendo conditionem testatum am. id est que pendet ex facto legatarij tantuꝫ videtur eã considerasse secundum propriam naturam. id est secundum potentiam z facultatem non secundum accidens extrinsecum. i. secunduꝫ casum. Dicitur vero. i. que partim dependet ex facto legatarij z partim ex facto alterius seu casualem apponendo secũdũ suam propriam naturã. i. secundũ casum considerasse videtur. vt ſ. de here. instit. l. suus quoqꝫ. ℊ. puto. ibi. in mista vero que consistit in facto legatarij z alterius. Dy. ibi. l. legatum. z de institu. z substitu. l. j. z. ſ. e. l. in testamento ita tacite. Dyñ. Et est ratio diuersitatis quia dispositio penderet ex alieno arbitrio z sic posset condicio impediri per facꝝ alterius ex cuius facto penderet qs esse non debet. vt. ſ. de here. instit. l. illa institutio. que ratio cessat ſ. e. l. in testamento. Ray. ibi quãuis falsa. demõstratio quod est verum si heres erat obligatus ad dandum. secus si ad cedẽdum iura vel liberandum. vt. ſ. de liberatio. leg. l. legatum. z de legatis. ij. l. si sic. ℊ. j. z quod ibi no. Ray. Et de hoc dic vt. ſ. e. l. demonstratio. in prin. z. ℊ. q̃ autem iuris. z. l. cum tale. ℊ. falsam. Dyñ. In glosam si. Ratio diuersitatis patet: quia in conditione est dare suspensionem obligationis in aliꝫ nonimo est dispositio statim perfecta. arg. ſ. e. l. cum tale. ℊ. falsam causam. Ray. z quibus fiat causa z modus: dic vt no. dicta. l. i. z. ij. C. de bis que sub modo. z facit. j. eo. l. titio. ℊ. j. z quod ibi no. Et de materia istius glo. vide per Dynum z alios. extra de regulis iur. c. imputari. z. c. cũ stat per eum. c. decet concessum. lib. vj. Et in alphabeto dictione conditio z per Cardi. quot modis sumatur causa. extra de iure- 3 iur. c. fiij. lib. vj. Et plene in alphabeto dictione causa. † Utrum in spiritualibus possit apponi conditio. vide extra de conditionibus appositis per totum z per Hostien. z Ioannem in summa eiusdem tituli. z per speculatorem eo. titu. z. c. di. ca. in ea. vbi etiã habes q̃ si non semper facit conditionem purum iudicatur legatum quod non est suspensum die certa vel incerta conditione tacita vel expressa. ſ. e. l. j. z nihil certꝰ morte z incertius hora mortis que conditio impleri possit viuente testatore. z que non. ſ. e. l. ij. plene conditio impossibilis de iure vel de natura vitiatur z nõ vitiat. ſ. eo. l. obtinuit. z. ſ. e. l. multa. ℊ. j. Qui sentit onus legatorum sentit z commodum perceptionum. ſ. eo. l. his. Dicitio tunc extremum momentum temporis denotat. eadem. l. ℊ. j. z ibi de significato dictionis tunc. Conditiones que in facto consistunt puillus potest implere. ſ. eo. l. conditionibus. Et an implendo conditionem quis statim heres efficiatur. Utrũ mulcta vel pena locum habeat in testamentis. ſ. eo. l. mulcta. Et an confinatus per iudicem vsqꝫ quo eũ reuocaret eo mortuo possit reuocari per iudicem successorem. De cautione mutiana z eius effectu. ſ. eodem mutiane. Et de conditionibus que implentur vltimo vite spiritu. Et an per acceptilationem pene impleatur cõditio de nõ 4 petendo. Et quod aliter exponitur conditio affirmativa. † mater non priuatur relicto sub condicione si cum liberis moraretur dato quod ex iusta causa aliquo tempore non moraretur legatũ annuum donec curaret negotia filiorum z expulsus sit de ciuitate: ita quod curare non potest quod non perdat legatus vsoꝫ relictum legatum si liberos habuerit de futuris intelligitur. ſ. eo. l. solemus. An sufficiat cõditionem impleri viuente testatore z an valeat si impleatur de facto licet non de iure. ſ. eo. l. hec conditio. Et facit quod eligens officialem cuius electio de iure non tenuit: iterum possit eligere si ea que fieri testatoꝛ iniunxit iã facta erant eo ignorante sufficit secus si eo sciente. eadem. l. ℊ. j. z. l. si iam. z conditiones promiscue. id est de facili iterabiles impleri viuo testatore iterum debent impleri. falsa causa non vitiat legatũ. ſ. eo. l. si ita legatum. an debitum pupillo possit ei solui. ſ. eodem. l. si fundus debens ponere statuas in municipio excusatus est si locus a municipibus non assignetur. ſ. e. l. titius. alias si titius. z facit pro debẽtibus assignare bladuꝫ ad camerã communis quod excusati sint si non possunt: quia plene est: solus consensus facit nuptias siue concubitu vel transductione. ſ. eo. l. cum fuerit. z an trãsductio sit necessaria. vbi verba sunt certa eis statur alias ad interpretationem recurritur. ſ. e. l. in bis. Quid sit demonstratio: quid causa: quid conditio: quid modus z an falsa causa vel demonstratio z an vitiet reformationes consiliorum pura si dicatur quod tutio satisfiet de pecunia que est in camera cõmunis nulla pecunia tunc sit in camera cõmunis illis prestatur cautio mutiana ad quod debet peruenire hereditas vel legatum pendente conditione. ſ. eo. l. is cui. voluntas testatoris regit conditiones. ℊ. eo. l. in cõditionibus. si heres damnatus est dare si heres erit nõ est conditionale: sed demonstratio. nisi aliud appareat de volũtate testatoris. ea. l. ℊ. hec scriptura. patronus succedens per contra effectum heres est. eadem. l. ℊ. fiñ. conditio iureiurandi z alie turpes remittuntur. eo. titu. l. non dubitamus. conditiones facti impediunt additionem hereditatis non autem conditiones iuris ſ. eod. l. multum interest. conditio viduitatis mulieri remittitur z ademptio sibi facta in casum nuptiarum nullius est momenti. ſ. eo. l. quoties. conditio adiecta legato nõ potest inter heredes pro parte diuidi. ſ. eo. l. qui duobus. z portio deficiens accrescit cum emolumento. sed cum onere non. z si doctor eligatur ad lecturaꝫ libri ordinarij qui consueuerunt legi per duos debet habere salarium quod habebant duo: et econuerso si eligantur loco vnius. z si heres infra annum non soluat omnia legata: sed partem tantum an priuetur tota hereditate: si ille in cui⁹ persona est implenda conditio impediat impleri pro impleta habetur. ſ. e. l. iure ciuili. Si maritus legat vxori si liberos habuerit intelligitur 5 ex eo non ex alio. ſ. eo. l. cum vir. † due conditiones disiunctiue adiecte respectu finalis implementi reputantur pro vna: z licet conditio iuramenti remittatur a iure non tamẽ remittitur quod erat faciendum sub debito iuramenti. ſ. eo. l. hec scriptura. vno ergo remisso non remittitur aliud. z facit si dedi tibi. z. vt capuam eas z hominem occidas an possim totum vel partẽ reperere. ius accrescendi transmittitur in heredem coniunctum. eadem. l. ℊ. j. Si testator iussit fieri monumentum ad exemplum monumenti titij quod est in ecclesia predicatorũ licet ibi nullum sit tamen fieri debet arbitrio iudicis. ſ. eo. l. in testamento. quando conditio remittitur a iure si casus contingit in personam alterius legatum debetur. ſ. eo. l. filie. si testator legauit duos seruos qui sui erunt tẽpore mortis: si vnum vendidit z aliꝫ comparauit cui simile nomen imposuit debetur legatario. ea. l. j. z quando extinguatur legatum per alienaꝫ. z pulchra distinctio quando legatur sub conditione ea non existente quando debeatur legatuꝫ z quando nõ z quãdo relinquitur cum causa aut est finalis aut impulsiua. cõditio consistens in facto legatarij statim debet impleri cum potest. ſ. e. l. hec conditio. z ibi plene quando quelibet conditio impleri de

pleri debeat z an circa implementum conditionis possit mora purgari. z an quis possit cogi ad conditionem implendam si legatarij sunt coniuncti re tantum z verbis disiuncti. portio deficiens accrescit sine onere. ſ. e. l. si separatim. si cõditio potestativa dependet ex facto legatarij z alterius casufortuito impedit implere deficit legatum. secus si per eũ in cuius persona implenda erat. ſ. eo. l. in testamento. reditio rationum debet fieri bona fide non dolose. ſ. eo. l. cuius falsa demonstratio non vitiat legatum. ſ. eo. l. falsa. pluralis locutio resolvitur in duas singularitates. ea. l. ℊ. fi. z si maritus z vxor pactum fecerũt q̃ bona post mortem eorum deuenirent ad monasterium an vno eoꝝ mortuo bona peruenisset ad monasterium quid sit nominatim legatum. ſ. eo. l. nominatim. differentia inter conditionem z demõstrationem. ea. l. ℊ. fi. in libertatibus leuissima condicio attenditur: 6 z que citius ad libertatem perducit. ſ. eo. l. leuissima. † Condicio casualis potest impleri viuente testatore. ſ. eo. l. publius. z in officio publico tria requiruntur electio acceptatio z ingressus officij. z consules intrabant officium in calen. Januarii. Si legato adest dies z cõditio impleta conditione dies expectatur. ea. l. ℊ. titia. si onus fideicommisso adiectum sit inutile nihilominꝰ legatum remanet penes legatarium. ſ. eo. l. si quis eum. ex scriptura prima disponente non ex secunda declarante agitur. ſ. e. l. si ita scripsero. generaliter in personis omnium heredum fit scripta q̃ditio ad omnes gradus refertur secus si ad personas 7 vnius gradus tantum. ſ. eodem. l. que conditio. † Testator similiter loquens de foro intelligitur de foro domicilij. ea. l. ℊ. cũ ita. z facit si legatur fratribus minoribus non specificatis quibus intelligatur in loco domicilij. impeditus per tertium aliqbus debius impiere conditionẽ potestatiuam que impleri debebat intra certos dies excusatur nullis diebus duꝫ tamen curet coram iudice tolli impedimentum. ſ. eo. l. quibus diebus. appellatione impensarum non continetur pretium rei. eadem. l. ℊ. j. z facit si pater legauit filio impẽsas factas in studio an videtur legasse libros. in quacũq; parte testamenti opponatur conditio reddit legatum conditionale. eadem. l. ℊ. quidam titio. et que est ratio diuersitatis. in vltima voluntate z contractus appellatione debiti cum loquitur de domino z seruo intelligitur de debito naturali. eadem. l. ℊ. domin⁹. z sic quando verba non possunt accipi proprie accipiuntur improprie cum de certa specie apparet. falsa demonstratio legatum non vitiat. eadem. l. ℊ. qui do. rales. legatũ sub modo debetur prestita cautione de modo implendo. eadẽ. l. ℊ. fi. z monosyllaba ad. habet modificare dispositionem cui adiungitur. Et facit si relinquatur alicui ad passagium vltramarinum an statim recipere debeat legatũ cõditionale. ſ. eo. l. legata. legatum seruo vel filio contemplatione patris vel domini videtur relictum. ſ. eodem. l. filio. si commodum diminuitur z onus nisi per falcidiam fiat diminutio. ſ. eo. 8 l. plautius. de hoc ibi satis dixi. † mera facti solutio seruo fideꝰ non transit ad dominum nec econtra. ſ. eodem. l. qui heredi. hereditatis restitutio sol. heredi causa conditionis implẽde reuocatur, secus si euincatur. eadem. l. cum hereditas. si pars rei legate sit vsucapta parendum est conditioni solum pro parte nõ vsucapta. eadem. l. ℊ. si pars. legatarius potest percipere legatũ suam partem deducendo eius quod dandum erat causa conditionis implende, secus est in heredi. eadem. l. plautius. z appel, heredum continetur etiam iussus dare pecuniã heredibus. Et facit ad questionem aduocati qui promisit soluere pretium rei que erit in prima causa quam obtineret quod si obtinuit in dicta causa cum venditore quod teneatur soluere, Item si consuetudo est in ecclesia q̃ canonicus nouꝰ debeat dare. xx. pro vno prandio aliꝫ canonicis quod possit deducere partem suam. et non esse in prandio. z idem in socius qui ludunt aliquid p prandio vel cena qui tenetur dare implet conditionem si liberaturus acceptilatione. ſ. eo. l. iulius. diẽs parendi conditioni incipiunt currere heredi ab adita hereditate. ſ. eodem. l. si in diẽ. si expressa cõditio nihil operatur in expresso nec in eo quod tacite inest eadem. l. ℊ. seruo. z quando expressa vitiet. z quando non: z de significato dictionis sepenumero cui relinquitur cum ad. xvj. annum peruenerit intelligitur de. xvj. pefecto. z sic ad, ponitur inclusiue. ſ. eodem. l. non putabam. z ibi quando ad, ponitur in clusiue vel exclusiue. de prepositione iam habetur. l. seq. si in annos rationes reddere non solum est reliqua soluere sed instrumenta z rationes exhibere. ſ. eodem. l. si cui libertas. in libertatibus leuissima in aliꝫ nouissima conditio attenditur. ſ. eo. l. sub diuersis. z an iussus dare heredi possit dare heredi heredis. et 9 an heres legatarij possit conditiones implere. † in meram voluntatem alterius. non potest alicui legari sed in eius factum sic. ſ. eodem. l. nonnumq̃. z quedam possunt fieri tacite non expresse sic expressa nocent z an tacita pupillaris excludat matres. sicut possunt adimi legata sic z conditiones. ſ. eodem. l. sicut seruum.

ista verba quibus dies adiectus non est referũtur ad legata pura nõ ad cõditionalia. ſ. eo. l. si quis legata. si duobus eadẽ res legetur coniunctim si. x. decesserit vnus potest suam partẽ implere z habere partem legati. z aliam partem iure accrescendi. eadem. l. ℊ. duobus. si condicio non potest impleri de iure satis est quod impleatur de facto. ſ. eodes. l. meritus. condicio vni adiecta non diuiditur. si pluribus sic. ſ. eodes. l. cui fundus. z quãdo legatum transeat ad heredem: z si mors promisit molere alicui z familie sue z familia crescat an teneatur omnibus molere. vel si concessum est alicui talliare signa in memoze pro se z familia crescat an possint omnes talliare. heres impedire potest seruum ne operas prestet quas prestando liber esse iussus erat. ſ. eodem. l. quesitum. z fallacia z astutia dicitur sapiẽtia. per cuius amissionem legatum non periit. ſ. eodem. l. intercidit. z an mors ciuilis equiparetur naturali in facto affirmatiuo z negatiuo. tribus modis conficiuntur conditiones. ſ. eodẽ. l. in facto. sicut portio deficiens accrescit cum onere appositio in vi condi- 10 tionis, ita in vi modi. eadem. l. ℊ. fiscus. † conditio apposita in tempus liberorum de liberis eiusdem matrimonij intelligitur nisi specialiter contrarium sit expressum. ſ. eodem. l. si vir. nõ videtur quis capere quod restituere cogitur. ſ. eodem. l. si hoc. ℊ. j. conditio inducens viduitatem perpetuaꝫ a iure remittitur. sed si temporalem non. eadem. l. ℊ. cũ vir. z attendi debet quod principaliter attenditur non quod ex consequẽtia pertinet si conditio nubendi vel non nubẽdi potest honeste impleri debet impleri als deficit legatum. z vnius inclusio est alterius exclusio. ſ. eodẽ. l. cum ita legatum. z ea possumus que cum ho nestate possimus z pulchra ad commendationes veritatis z de eius signifi cato interdicere mulieri quod nõ nubat in sua ciuitate si nõ potest alibi facile nubere nõ est licitum. ſ. eodem. l. hoc modo. z facit: sobolis procreande est interpretatione iuuandus. z hic est lex contra fraudes z contra illos qui dant suspectos omnes iudices ciuitatis. z an quando factum est in fraudem sit nullũ mero iure vel annullandum. si heres moritur pendente condicione legati nihilominus debetur legatum. ſ. eodes. l. legatum sub conditione. liberalitas in vno actu non censetur se ad alium. ſ. eodem. l. heres. si fiat contra cautionem mutandam mutianam committitur stipulatio z fit restitutio quanti ea res est cum fructibus. z facit si duo doctores vel rectores successiue eligãtur. z vnus acceptauit z decessit an admittatur secundus. legatũ mulieri si nupserit que nupta erat testatore scisente de secundis nuptijs intelligitur. ſ. eodem. l. si ita legatum. legatum alicui si voluerit non debetur nisi declaret se velle. ſ. eodem. l. si ita expressum. z facit si mulieri relicta sunt alimenta si voluerit morari cũ filijs z si voluerit habeat fundũ quod fundus non debeat nisi declauerit se velle. conditio emancipationis adiecta in heredis institutione videtur in legatis repetita. ſ. eo. l. duos modos. z legatarij commodus pertinens iudicabit impulsiuus ad alterius vero finalis z cauet legatarius de eo implendo. ſ. eodẽ. l. si centum. z facit si arbiter pronunciauit mihi fundum restitui z aduersarius restituit postea violẽter abstulit quod incidat in penam. z idem si pronunciauit quod pax fiat p partes paces fecerunt si postea frangant quod incidant in penam ipe fuerit potest mulier ad matrimonium inuitari non metu pene. eadem. l. 11 ℊ. titio centum. † Et facit quod quis non possit locare operas in perpetuum, z quod non valeat promissio de non recedẽdo de ciuitate. z quod non valeat statutum de debitoribus carceran dis. si heres damnatur dare cẽtum filie causa dotis vtrum marito an filie competat petitio, z si per eum stat quod modus nõ impleatur impediat petitio legati: z an modus sit causa finalis vel impulsiua. si legatur mulieri si a liberis non recesserit debetur legatum prestita cautione de non recedendo: quia expectare morte liberorum triste z onerosum est. z idem in liberto, de libertis patroni. ſ. eodem. l. cuꝫ tale. si conditio non faciendo potest impleri viuente legatario cessat cautio mutiana. eadem. l. ℊ. 12 titius. † Et no. q̃ qui tenetur restituere hereditate tenetur reddere rationem z per consequens facere inuentarium: z si non facit deducit trebellianicam. Si legatum est mulieri si nupserit arbitratu tutꝰ potest nubere sine eius arbitratu z habere legatuꝫ. eadem. l. ℊ. rescriptus. viduitas perpetua remittitur ad tempus not. eadem. l. ℊ. meuie. Et si mulier promittat sub pena non nubere vsqꝫ ad certum tempus si cõtra faciat an incidat in penã. an falsa causa vel demõstratio vitiat legatum: z an faciat legatum. eadem. l. ℊ. falsa. z ℊ. sequens. z an facientes treugam videantur velle facere in futurum guerrã: z an ex instrumẽto emphiteotico probet ecclesia dominium. z quod fit ad vnam effectũ non producit contrarium. si legatũ est prestitum primo accepta causa mutiana, z facit contra eãdebetur secundo. ſ. eodẽ. l. titio fundus. z in petenda tali cautione debet heres esse solicitus portioni que obuenit: quia lex remittit conditionẽ, alia poꝛ

Universidad de Deusto
Biblioteca

tio non accrescit.ſ.eodem.l. mulieri.z facit ſi extranei vel parẽtes promittant quod filij ipſorum contrahent nuptias ſub certa pena an valeat promiſſio pene.dies incertus conditiones facit.ſ.eodem.l.dies incertus. adoptiui filij non excludunt fideicommiſſum relictum ſi ſine liberis decedat.ſ.eod.l.fideicommiſſum.

3 fictionis veritas nec actu ciuilis z naturalis ſ conditio adiecta inſtitutioni inlegatis videatur repetita.ſ.eodes.l. auia.magis inſpicitur quod nocet ℈ quod prodeſt.eades.l.ſ.mutiana.ſi cõditio inducens viduitatem ſit adiecta illi qui rogatus eſt reſtituere mulieri a iure remittitur als ſecus.eadem.l.ſ.titio.cautio legatorum poteſt per teſtatorem remitti z datio tutoris poteſt eſſe modificata:nec per hoc intelligitur conditionalis.eades.l. ſ.pater.pupillus vel tutor ſi impediant conditionem impleri habetur pro impleta.ſ.eodem.l.cum pupillus.in diſiunctis ſufficit vnum impleri.eadem.l.ſ.j.legatum in morte heredis collatum quo ad tranſmiſſionem conditionale ceſſetur: ſecus ſi in perſonam legantis conferatur.ſ.eodẽ.l.heres.z certum eſt omnes morituros.qui facit contra cautionem mutianam tenetur ad fructum.eadem.l.ſ.qui poſt legatum.vſufru. non poteſt cõferri in caſu in quo debet extingui.eadem.l.quamuis. Et ſi pro

4 habetur conditio que videtur eam inducere ſic z celibatus. Hegata morum habentia nõ ſemper cenſentur conditionalia:z differunt legata conditionalia z ſub modo relicta.ſ.eodẽ leas cauſas.z ibi de conditionib⁹ de preſenti de preterito z de futuro, licet conditio contra perſonam vnius legatarioꝝ appoſita videatur repetita in perſonam alterius de rigore:de equitate tamen eſt contra.ſ.eo.l.paulus.conditio libertati adiecta videtur in legato repetita.z reddere rationes eſt computare dominum inſtruere z reliqua ſoluere.ſ.eodem.l.cum ſeruus.z facit ad rationem tutorũ.z de ſignificato verbi tractatus. Et quod res incipit a facto z ſi pena adiciatur.ſiue ſuſcipiatur perceptum in obligatione an videatur adiecta quãtitati vel facto z pulchra circa reddítionem rationum tutorum appellatione probationis non continetur preſumptio.ſ.eodem.l.lucius.z quod difficilis eſt probatio filiationis z qualiter probetur.legatũ alimentorum libertis vt mozarentur cum liberis debetur illis qui eus ſocianerunt rome ad militiam z ibi de eius voluntate remãſerunt: z an debeatur legatũ mortuo filio. Verba admonitoria conditionem non faciunt.ſ.eodem.l.titia.cõditio adiecta in libertate videtur repetita in legato.ſ.eodem.l.iuliañ.noſter.z an extinguatur conditio per manumiſſionem vel alienationem. z an ſuus ſit heres ipſo iure ſine immiſtione. Quomodo intelligatur quod in libertate leuiſſima in alij nouiſſima cõditio ſpectatur.ſ.eodem.l.quod traditum.z.ll.ſequẽtibus.triplex eſt natura cõditionum de futuro.ſ.eadem.l.conditionũ.pater agnoſcens legatum relictum ſub onere emancipationis:tenetur emãcipare.Et qui vult primum velle videtur ſecundum cuius eſt preparatorium:z facit quod ſi pater ſuſcipiat dotẽ ſoluto matrimonio quod cogatur filijs reſtituere.filius rogatus a matre filias emancipare vt habeant curatores.videtur rogare vt eas

ad hereditatem matris admittat.ſ.eodem.l.mater.ſi conditio conſiſtat in dando:z caſus fortuitus contingat in perſona recipere debentis fauore libertatis ſtatuliber nulli dando cõſequitur libertatis in alijs legatis deficit legati conditio.ſ.eo.l. cum ita datur.z ibi bona diſtinctio circa iſtam materiam. an dãdo heredi heredis impleatur conditio.eadẽ.l.ſ. ex his.z an ſi ſcribitur poteſtati tranſeat ad ſucceſſorem z de nomine proprio et

15 appellatiuo, ſ legatum de vno in alium tranſlatum ſub eadem conditione tranſfertur.ſ.eo.l.legatum.quod non habet principium non poteſt habere finem.ſ.eodez.l.titio. Fauorabilior eſt libertas ℈ matrimonium.eadẽ.l.ſ.j.in adminiſtratoribus municipij repreſentatur municipium.ſ.eodez.l.municipibus.z an rectores ciuitatis poſſint agere z conueniri pro ciuitate. Et ſi eis denuncietur nomine vniuerſitatis an ſufficiat in legatis cõditionalibus attenditur dies conditionis exiſtentis non tẽpus teſtamenti.ſ.eodẽ.l.mea res.conditiones que tacite inſunt non faciunt legatum conditionale quo ad tranſmiſſionem.ſ.eodez l.conditiones.que extrinſecus ſi legatur mulieri ſi nupſerit. cc. z ſi non nupſerit centum:ſi nubat ducenta nõ trecenta debebũtur.ſ.eodem.l.titie.Et facit contra emphiteotam qui primo ne gauit rẽ eſſe domini.poſtea vult dicere ſe habere in emphiteoſim.z an exceptiones contrarie poſſint proponi.z eius eſt nolle

16 qui poteſt velle z econtra.z mulier non viri potens non poteſt velle nec nolle nubere.ſ.eodem.l.pater ſeuerinam.† Et in cõditionibus attenditur potius voluntas teſtatoris ℈ verba. z qñ eſt ſine liberis qui vnum habet.eadem.l.ſ.j.verba in teſtamentis ad tempus retinent ſignificationem proprias z poſt tempꝰ ſumunt impropriam ex voluntate teſtantis.nam verborum ture

la accipitur pro cura.eadem l.ſ.conditionum.Si conditio que eſt in non faciendo poteſt impleri viuente legatario ceſſat cautio mutiana.eades.l.ſ.ſocrus.z quod bone mulieres triſtantur de morte mariti male non. Circa diuerſa admittitur variatio. eadem.l. ſ. finali. Cum quis decedens rogatur reſtituere intelligitur ſi ſine liberis decedat.ſ.eodes.l.cum anus.dies diſpoſitioni a dicectus expectatur licet cõditio ſit impleta:z ſi legatarius moriens impler conditionem legatum tranſmittit ad heredes.ſ.eodem.l.ſi ita legarum.in legato conditionali au legatarius ſit capax ſpectatur tempus exiſtentis conditionis.ſ.eodẽ. l.eum qui. Diſpoſitio heredis non infringit diſpoſitionem teſtatoris.ſ.eodem.l.ſi fundum in condítione que poteſt impleri viuẽte legatario ceſſat cautio mutiana.ſ.eodem.l.hoc genus.z

17 ſ.eodem.l.pater.ſ.ſocrus.z plus tollit negatio ℈ ponit affirmatio. † Cautio que tacite ineſt ſi expreſſa fuerit non facit conditionale legatum:z legatum purum ſub condítione ademptũ ſub contraria condítione datum videtur. Verbum amplius repetitionem inducit.ſ. eodem.l. libertis. Fideicommiſſum vniuerſale a teſtatore ſub conditione relictus mortuo fideicommiſſario conditione pendente non tranſmittitur ad heredem.ſ.eodem.l.a teſtatore.z ablatiui abſoluti faciunt cõditionem. ſi ſtatuliber inuitis heredibus dat pecuniam liber efficitur: ſed pecunia repetitur.ſ.eodem.l. ſi inuitis. Si tutor mutuauit pecuniam pupillarem non tenetur ſi debitor efficiatur non ſoluẽdo. ſ.eodẽ.l.qui ſub condítione.hodie tamen periculo ſuo mutuat. Et an libri diſpendiorum tutoris faciant fidem.condiciones q̃ ſunt in facto iudiuidue ſunt.z ideo pro parte impleri non poſ-

18 ſunt.ſ.eodẽ.l.tales. † Conditio adiecta duobus non mꝰ cecidit per mortem vnius.eadem l.ſ.item ſumphorus. Si duobus legatur non poſſunt.ſ. eodem.l.eſt ſub conditione. dandi partes vnus dando partem legati conſequitur.eadem.l.ſ.de illo. An ſtatuliber debeat ire ad domum pro rationibus reddendis et perſona z loco conſideratur.ea.l.ſ. priſcus. Etas legitima eſt. xxv. anno.ſ.eo.l.ſi.

1 ☞ Legatum quando dicatur purum,
2 Conditio quibus fiat dictionibus.
3 Morte nihil eſt certius.z hora mortis nihil incertius.
4 Homo ſemel tantum moritur.

1 **Legatis** † Niſi legatũ ſuſpẽdatur per diẽ certam vel incertã vel conditionem tacitam vel expreſſam purũ iudicatur. hoc dicit ibi.preſentia ſunt.i. pura. Dy.ibi inſti.ſ. facite. Dy.ibi nondũ venerit,z ſic nondũ peti poteſt.dy. ibi dies aũt incertus per quando ſed per an certus eſt quando enim moriatur incertũ eſt:ſed an moriatur certũ eſt.z hoc ſequitur Oldr.ibi cum morietur.ſ.ipſe heres non autem legatarius, vt.ſ.eodem.l.heres meus.in princi. ſecundum Ray. Si autem ponatur in perſonam extranei.ſ.cum morietur extraneus tunc glo ſſa que eſt.ſ.de legatis ſecundo.ſ.ſi pecunia. tenet q̃ ſit idẽ acti apponeretur in perſona legatarij quod tamẽ non eſt verũ: vt ibi dixi.z vide ad materiam huius legis gloſſam pulchram

2 que eſt.ſ.de pactis.l.item quia conuentiones. † Tres conditio fit per ſi z per cum.z etiam per multas alias dictiones.de quibus dixi in alphabeto dictione conditio,ibi,aut deficerit quã moriatur heres. Dy.ibi ineſt autem,ſcilicet tacite, Dy. Et nor.

3 ex hac lege illud quod dicitur. † Nihil certius morte z incertꝰ hora mortis. Et pro hoc ſ.de legatis.j.l.ſi poſt mortem. Oldr. z.ſ.eodem.l.heres meus.in princip.z.ſ.j. Mors communis eſt omnibus promittere quẽ non moriturum impoſſibile eſt.C. de

4 contrahenda ſtipulatione.l.non morturum. Et † non moritur homo niſi ſemel.vt in glo.no,z incerti ſumus de iudicio dei. in Lombarda de homicidio liberorum hominum.l.recolimus.in fine.Et mors eſt omnibus communis.ſ.quando actio de peculio eſt annalis.l.j.ſ.alienatio. Oppo.ad verſi. dies autem. de.l. nam ſi cuis mozar.ſ.de condictione indebiti. Et ſol.vt nota.in l.precedenti.que incipit ſub conditione, In gloſſ.prima in fine. z.ſ.eodem.l.heres meus. Dynus. In gloſſa.i. pure debentur: ibi.l.epiſtolam.ſ.finali.dic vt ibi nota. Dynus.z hic in fine. ibi que ſunt contra in his duabus vltimis,eſt eadem ratio, vt patet ex eis. Dy. In gloſſa cum gratia:ibi de annuis legatis.l.cũ als incipit.laboꝛenus. Dy.z dic ſm Dy,aut dies,aut cõditio: aut nec dies:aut conditio z nõ dies:aut dies aut non cõditio. Dy. In gloſſ.non tamen per omnia.ibi:vt.ſ.eodem.conditiones que extrinſecus. Dy.

1 ☞ Conditio caſualis prodeſt ſi viuente teſtatore impleatur.
2 Conditio impleta an aliquando debeat iterato impleri.
3 Cõditio an ceſſetur etiã ſi is qui impler nõ faciat alio implẽdi.

Conditionum

8 1 **Conditionum.** a † Conditio caſualis impleta viuente teſtatore prodeſt.ſecus in poteſtatiua que conſiſtit in dando vel in facto facili z non ſumptuoſo. Hoc dicit ibi quandoq; in eſt quandocunq;.dyn.ibi conditioni poteſtatiue que facile iteratur.dy.ibi facto fecerit.id eſt caſualiter ignorãs conditionem adiectam. Dy.quaſi dicat impleus debet habere animum z voluntatem implendi. Et nota hunc text. z vide qs notanda.ſ.de legatis primo.l.queſitum.ſ.j.vbi per hãc legem reprobaui gloſſam ibi poſitam. In gloſſa prima ibi de legatis primo.l.queſitum.ſ.preſenti.Dynus.in fine.z.l. conditionum. Dyn.Oppoñ.de.l.huius conditio.ſ. eodem. z diſtingue vt in gloſſa.Oldra.In gloſſa,titio extraneo.ibi,z etiam ignorante eo hoc eſt verum quo ad hoc vt diſpoſitio cenſeatur purificata:ſed tamen heres antequam ſciat conditionem adimpletam hereditatem non poteſt adire:vt.ſ. eodem.l. multum. Et ideo modifica iſtam gloſſam per legem .C. de inſtitutio.z ſubſtitutio.l.ſi quis heredem.cum gloſſa ibi poſita ibi.l.ſi iam.iſta.l. nihil facit cum ibi loquatur in caſu vbi conditio erat impleta tẽpore teſtamenti: quo caſu dic vt ibi in gloſſa vltima ibi.l.cũ ſeruus.reſpõde vt ibi notaui z dixi ibi.l. ſi duobus. ſed ibi non requiritur factum hominis hic ſic ibi.l. finali. ſolu. ibi in preſentione que currit ſine actu perſone hic in actu in quo requiritꝰ factum perſone quod non videtur intercedere in perſona ignorantis.ibi.l.multa iſtã.expone vt ibi no.ibi enim in tacita conditione que eſt iuris hic in expreſſa que dicitur conditio facti. vel ſecũdum Jacobum de belui.ad omnia predicta contraria dic quod ſecundum Azonẽ hic cum concordantijs eſt caſuale

2 in contrarijs regulare.vel diſtingue † vtrum conditio ſit caſualis an poteſtatiua vt hic dicitur.z nota.xxiij.queſtione.vj. nũc notandum.z dic vt nota.C.de inofficioſo teſtamento,l.ſcimus ſ.repletionem.z vt clareat huius legis materia. dic aut conditio erat impleta tempore teſtamenti aut eſt implenda. Primo caſu aut ſcit teſtator eſſe impletã.z iterato eſt iplẽda aut ignorat:z tunc ſecus,vt ſupra de legatis ſecundo.l.ſi ita.ſ.finali.et infra eodem.l.hec conditio.ſ.fina.z.l.ſi ita. Secundo caſu aut conditio eſt caſualis aut poteſtatiua.primo caſu impleta diuo teſtatore prodeſt.vt hac.l.in principio.Secũdo caſu aut ex verbis in conditione adiectio per teſtatorem poteſt apparere quo tempore debet impleri z tũc illo tempore impleta prodeſt z nõ alio.vt ſupra de legatis primo.l. queſitum.ſ. preſenti. aut non apparet,z tunc aut conſiſtit in dando aut in faciendo. Primo caſu impleta viuo teſtatore non prodeſt ſed demum poſt mortem.vt hac lege.ij.reſponſo. Secundo caſu aut cõſiſtit in facto facili ad iterandum z non ſumptuoſo:z tunc iterato debet impleri. vt hac lege. z.ſ. eodem.l. ſi iam facta. aut difficili z ſumptuoſo.z tunc impleta viuente teſtatore prodeſt.vt dicta.l.ſi iã. z infra eodem.l.hec conditio.in principio.z.C. de inſtitutio. et ſubſtitutio.l.ſi quis heredem.Et de hoc vide quod nota. xxiij. queſtione.v.c.remittuntur.in gloſſa.z per Archidia. Et facit ſupra quemadmodum ſeruitus amittatur.l.qui fundus.z vide etiam.C.de poſthumis heredibus inſtituẽdis.l.vltima.z infra eodem.l.ſolem⁹.vel dic ſecundum Jacobum de are. ad omnia contraria.aut illud quod erat faciendum eſt oppoſitũ in facto certi hominis z tunc non ſufficit fieri facto z ita intelligat hec lex cum ſimilibus.aut non erat appoſitum facto certi hominis z habent locum contraria.ſed iſta ſolutio eſt imperfecta:z quia non comprehendit omnia contraria.vt in eis patet:quare dic ſecundum dynus quod aut per illud quod fit facta vult aliqs adimiti ad agendũ z non admittitur:z ita loquitur hec lex cũ ſimilibus.aut vult ſeruare ius iam ſibi queſitum. z tũc ſufficit facto fieri.ſ.quẽadmodum ſeruitus amittatur.l.ſi fundum. et infra de aqua quoti.z eſtiua.l.j.ſ.queſitum.aut quis vult euitare pene commiſſionem.z tunc idez quod ſufficiat facto fieri.C. ſi man.ita fuerit alie.l.ſi.vbi de hoc.z facit hec.l.ad queſtiones

3 quas ibi dixi z plene de verbo.oblig.l.cum ſeruus. † Item pro intellectu huius.l.quero quid ſi iſte dedit.r.vel aſcendit capito liuz non tamen expreſſit quod hoc faceret cauſa cõditionis impleꝰ plende nũquid erit impleta conditio dic quod ſi ſciebat ſibi relictum ſub tali conditione videtur impleſſe cõditionem licet nõ expreſſerit.nam hic requiritur ſola ſcientia non expreſſio vt patet in ver.nam vt paruiſſe.

1 ☞ Conditio impoſſibilis non vitiat ſed vitiatur.
2 Obligari nemo poteſt ad impoſſibile.

1 **Btinuit** † Conditio impoſſibilis remittitur z diſpoſitio remanet.h.di. Et dic impoſſibilis de iure vel de natura. C Oppo. primo.ſ. de verbo. obliga .l. impoſſibilis. Secundo opponitur de.l.j.de his que pene nomine.z inſtitu. de legatis. a ſ.fina.in fi.vbi dicitur quod relictum ſub nomine pene non valeret z ſic vitiatur legatũ non adiectio pene ſol.vt.ibi dixi.Item oppo.de.ſ.ſi ſub conditione.in.l.facta.ad trebellia. z dic vt ibi no.z pro declaratione materie huius.l.videas quod plene no.

2 per dy.z alios de regu.iur.c.nemo † poteſt ad impoſſibile obligari.lib.vi.z.ſ.de conditi.inſti.l.j.in fi.competit tñ actio vtilis non directa ex quo impleri nõ poſſunt vt in caſu quẽ nõ habes alibi.ſ.de ma.teſta.l.ſi quis lib.fm Ray.z vide quod dixi.ſ.de inſtitu.teſta,l.in ſecũdo.in fi.

C Cõditionũ. Addeqs iſte ter. facit an tñs ſplẽdi cõditionez currat ignorãt. vis p bal.i.j. C.ſi iſti.z ſubſti. Item facit an mẽtecaptꝰ poſſit additionez iplere. de quo p ba.i.l. j.ſ.ſinaũt. de caducis.tol.

1 ☞ Commodum ſentire debet perceptionum qui ſentit onus legatorum.
2 Diſpoſitio impleri debet ſi in fine tpis ponatur dictio tunc.

1 **Sis.** † Qui ſentit onus legatorũ ſentire debet commodum perceptionum.hoc dicit Ibi nõ erit. z ſic cõditio erat extrinſeca: z iõ poſt,eius iplementũ expectat dies als ſecus eſſet. de verbo.obligatio.l. hoc iure.que eſt cõtra ſm dy.ibi moꝛtuus ſit nõ relicta vxore pregnante:tunc enim ad huc poſſet impleri cõditio.ſ.quãdo dies le.ce.l.ſi ei.in fi.no.ter. z hoc eſt verũ vbi apponitur legato:ſecus ſi opponeretur iſti tutioni heredis:quia tunc ſtatim mozꝛtuo illo eſſet heres non expectato alio tempoꝛe licet in inſtitutionẽ eſſet dictio tũc vt no. in gloſ.ſ.de acquirẽ.heredi.ſi quis heres ita.que notabilis eſt in glo.prima in fi.ſed ſoluerẽtur heredi due partes z decẽ quia pro duabus partibus preſtat legata.tertia vero pars que erat preſtanda patrono remanet apud legatarium,vt.ſ.eodẽ.l.plautius.Dy.

2 b **Hi ita.** † Si in diſpoſitione adũciatur articulus tunc in fine tempoꝛis diſpoſitio debet impleri. hoc dicit in gloſſa vltima.ibi.z.ſ. ſi quis cautionibus. imo de iſtis opponitur quia ſine conditione tunc expectatur dies ſed verũ eſt ſi diſpoſitio haberet conditionem z diem,ſed hic non habebat diem quia dixit intra quinquennium vt.ſ.de ma.teſta.l. ſi ita libertas.vnde hoc operatur dictio tunc ſecundum Pe. Ubi quando hoc verbum tunc non tantum tempoꝛis extremitatẽ, ſed totum tempus cui adiicitur reſpicit:vt extra de electio.c.qſ quis.z ibi no.Et de iſta dictione tunc vide plene in alphabeto dictione tunc.

b Tũc. Adsdedictiõe tũc ter.i.c.ſterea de appe.z io. an.i nouel.ff. bar.in.l.vroꝛi.ſ.vſufr.vil le.de vſufr.le.

1 ☞ Pupillus ſine tutoꝛis autoꝛitate poteſt obtemperare i his que in facto conſiſtunt.
2 Heres quando quis efficiatur parendo conditioni.

1 **Onditionibus.** † Que in facto conſiſtunt poteſt obtẽperare pupillus ſine tutoꝛe z filius vel ſeruus ſine patris vel domini autoꝛitate.hoc dicit.z facit.ſ. de cõditionibus inſtitutio.l.ſi pupillus.z quod ibi no.tutoꝛ etiaz ſolus poteſt implere conditionẽ:vt.ſ.eo.l.ſi fundus.ibi nec quãq; moueri.hic reſpondet tacite obiectioni.nã ſi pupillus eſt filiusfami.implendo cõditionẽ erit heres neceſſarius:ſed hoc eſſe nõ poteſt ſine tutoꝛis autoꝛitate,vt.ſ.de acquiren.heredi .l. mere. hoc tollit hic iuriſconſultus quia hoc non contingit ratione cõditionis implete ſed ratiõe patrie poteſtatis.z hoc ſequitur ibi. nam hoc ſcilicet,qs fiat heres. Dy.ibi poteſtatis quam defunctus habebat in eus,Dy.in glo.prima in fi.quod dic vt ibi no. communiter hic deficit glo.z ideo allega.l.j.ſ.j.vbi de hoc no. in glo.argu.quod non ſtatim in fi.z.ſ.de conditio.inſtitutio.l.

2 ſi quis ita.als ei qui ita. Dy. † nam aut erat neceſſarius z tunc ſtatim parendo conditioni efficitur heres aut volũtarius:z tũc refert aut eſt certum eum voluiſſe eſſe heredẽ aut eſt dubium et in dubio aut pendebat purificatio cõditionis involuntate ſua tantum aut in actu extrinſeco.primo caſu efficitur heres, vt.l. iam dubitari.ſecundo caſu videtur in dubio ſolum velle purificare conditionem non adire.vt dicta.l.ſi quis ita hereditatez, als incipit,ei qui ita heredita.ſ.de qdi.inſtit.vbi de hoc in glo. vlti.in fi.z dic vt in contratio no. Dy.ité bene facit hec lex pro queſtione que videtur in gloſſa.ſ.de pac.l.item quia conuẽtiones.z.C.de legi.tuto,l.fin.quod minoꝛ z eius bona tacita obligatione legali pura in dote poſſit obligari z eius bona.de quo etiaz dixi.C.de iure dot.l.de adimen.z locati.l.certi.z plene di gi.d.l.qz conuentiones.

1 ☞ Mulcta ſeu pena an committatur ſi voluntati vltime non pareatur.
2 Pena locũ nõ habet qñ arbitriũ boni viri recurritur.
3 Conditio impoſſibilis pro adiecta habetur.

pp ij

Universidad de Deusto
Biblioteca

1 **Mulcta nō committitur.** †Mulcta si non pareatur vltimer voluntati maxime propter defectum arbitratoris habet tamen locū pena ordinaria de qua habetur in cor. aute. de heredi. z falcidia. §.si quis autē non implens.col.j.z.vj.q.j. c. statuimus. vbi de hoc bene per Archi.z Host.in summa de sen.z re iudi.rubricella de mulcta. z dixi.C.de modo mul. super rubrica facit pri. huius.l.ad questionem quam no.fm Pe.C.de contrahen. emp.l. fina.§.si iuder confinauit aliquamvsq; quo eum a dictis cōsiliis reuocabit in eo mortuo successor poterit reuocare. de quo dic vt ibi dixi in glo.j.ibi.§.si a pupillo. debet dicere si pupillo. dy.in fi.vel dic q; poterat etiam nomine pene adiicere etiam si non adiiciebatur rei turpi vel illicite vt no.a contrario sensu dicte.l.j.§.de his que pene no.z.j.eo.l. in testamento.z hoc patet euidenter.§.de penu lega.l.j.j.ad.l.fal.l.j §.item si ita. qū dies lega.ce.l.cum sine prefinitione.z.l.si penum. Et sic superest prima ratio tantum.dy.de hoc dixi.§.z.C.de his que pene no.nō obstat de lega.§.si.quia ibi loquitur de iure antiquissimo non de iure ffor. in glo.ideoq; in fi.oppo.q; recurratur ad arbitriū alterius: vt.C. communia de lega.l.vltim. §.sed z si quis.z dic vt ibi: quia istud quo ad commissionem pene illud quo ad valitudinem legati.nam z hic debet fieri nihilominus monumentum arbitrio tituli cessante.ar.j.eo.l.in testamento.j. Et hoc prestat argumentum.si compromissum est in arbitratorem sub pena.z ipse arbitratus est inique z eius arbitriū reductum est ad arbitrium boni viri per iudicem z vna partium non seruat hāc reductionem quod non incidat in penam compromissi licet teneatur seruare sententiam reductionis.ar.eius qs dictus est.§.
2 quod est notabile.† qz quando recurrit ad reductionem ad arbitrium boni viri non videtur locum habere pena. z hoc videtur sentire glo.notabilis.§.pro socio.l. in proposita.in glo.magna i fi.z de isto recursu ad arbitriū alteri⁹ satis dixi.j. de verbo.l.si quis arbitratu.pro soc.l.societatem.

3 **Si seruos.** †Impossibilis conditio habetur pro nō adiecta.h.d. de hoc.§.e.l. obtinuit. ibi ante mortuis.§.q; testamentum fieret. Dyn. Et sic conditio quo ad eos erat impossibilis de natura.ibi altera mortua.f. tēpore testamenti. Dy.ibi eas conditiones.que dicte sunt a principio.§.hucusq; Dyn.ibi pro non scriptis esse quantum ad eos qui mortui erant. Dyn. Quere si decesserunt omnes serui vel filia z mater vtrum legatum debeatur. Et dic quod in casu huius.§.sunt due conditiones vna casualis de qua loquitur secundus casus. Alia potestatiua de qua loquitur primus. in casuali deficit legatum in potestatiua dicendum est quod non deficit.sed contra.C.de condi.inser.l.legatum.z infra eodem.l.intento.ij.fo. refert an cōditio potestatiua pendeat ex facto meo tantum an meo z alterius. in glo.si heres ibi quod seruabitur. scilicet dictum sabini ea deficiente qui superstes tempore testamenti mozitur ante calendas. Dyn. ibi potestatiua.f. quod legatum deficiat si conditio in persona superstitis non impleatur.i. non manumittatur.ibi secus assignat differentia inter potestatiuam z casualem ibi qz.i.in potestatiua. Oli. in glo. vlti. ibi non deficit conditio vt per hoc perdatur legatum. Dixi.

1 ☞ Cautio mutiana nō habet locū in conditione legato adiecta que impleri non potest ante vltimū vite spiritum.
2 Voluntates vltime non debent tantum pendere sicut actus inter viuos facti.
3 Argumentum de contractibus ad vltimas voluntates quādo locum habeat.
4 Heres semel presumitur heres semper.
5 Conditio negatiua aliter exponitur q; affirmatiua.

1 **Mutiane.** Mutio inuentore sic dicte sicut lex catoniana a catonevt dixi de regula catoniana super rubrica z breuiter.h.d. in cōditione adiecta legatario vel hereditati que non potest adimpleri ante vltimum vite spiritum vel cuius euentum expectans est nullum aliꝰ malum aliꝰ triste. nullus locum habet cautio mutiana cuius euentus fit remissio cautione habita pro impleta hereditatis adītione.h.d. Et diuide in duas partes. in prima ponitur prouisio cautionis mutiane. in secūda prouisionis extensio. secunda ibi nec solū. prima in duas. in prima ponitur dictum. in secunda exemplum. secunda ibi. vnde si vgoz. z adnice vlq; ad fine. l. habes quasi de verbo ad verbū. §. de condi. insti. l. mulier. z expone cautionis. l. satisdationis. nam fideiussio exigit. vt. j. eodem. l. cum sub hac. secundum Ray. z probatur. C. de indic. viduit. tol. autem. cui relictum. vbi habes formam huius satisdationis ibi si stichum intelligas q; iste stichus erat coniunctus legatario secus si esset extraneus. j. eo. l. cum tale. in prin. z ibi no. z facit glo. hic signata super verbo in similibus. circa medium. ibi in non faciendo. que non possunt impleri ante vltimum vite spiritum legatarii. arg. §. de here. instī. l. suus. §. si. earum euentum sit durum expectare ibi cōcepte sunt vel quo ad verba z mentem testatoris vel quo ad mentem tantus vt colligi potest. j. eod. l. pater. §. socrus. ibi placuit vltimas cautionis mutiane. Dy. ibi dotem promiserat z pactum fuit de dote lucranda. vt no. in glo. l. mulier. in prin. §. de cōdi. insti. vel erat dos mobilis z sic intererat viri propter interusurium medium: vt. j. rerum amo. l. ob res. z si titio. l. dolo. de doli exc. z fol. ma. si socer. §. j. Ibi accepto facere esse istud non est impletum. z no. §. de pac. l. j. de transl. siue apud acta. fm opinionem Aso. que est vera ibi non ascenderit que non potest impleri vino legatario nisi in vltimo vite spiritu. Ray. ibi nō manumiserit. ista potest impleri vino legatario ante vltimū vite spiritum pura per mortes stichisset ideo prestatur hec cautio quod esset durum z incīnite mortem eius expectare: vt nor. §. de condi. insti. l. si quis ita. ibi vel cauere de dote non exigēda. Dy. ibi z ita. l. cautione prestita. Dy. ibi posse adire hereditatem quia ista non potest impleri legatario viuo nisi in vltimo vite spiritu sicut nec prima. Ray. z sic sicut impossibilis reiicit z dispositio remanet pura. vt no. §. de condi. insti. l. si qui. in fi. z facit. §. de leg. eo. l. si fundus. ibi videtur impleta cōditio. ppter naturam eius quod successionem confundit. z extinguit hac ratione cessante in alia conditione iste deberet cauere legitimis testatoris: vt. j. eo. l. is cui. que est contra Ray. in fi. nec ob. d. l. is cui sub conditione. j. eo. vt ibi scripsi. sed ibi. l. is cui. obstat. §. de condi. insti. l. si quis ita. so. vt ibi in gl. i. ibi vt alias inter viuos cū hac glo. concor. C. de pactis. l. j. in fi. glo. magne. ratio † quia vltime voluntates non debent tantum pendere nec tantas moram capere quantus actus inter viuos. vt. §. communia prædi. l. receptū. z quia reipublice interest voluntates vltimas impleri vt. §. quemad. testa. ape. l. vel negare. Ray. Bal. in. l. iij. de cōditio. cau. da. tenet quod habeat locum etiam in contractibus. per. l. imperatores. j. de appel. z si serui. vend. l. harum. z in auf. de monachis. §. si vero intra triennij. Ray. tenet cum glo. hic. z Bart. de hoc dicetur. j. eo. l. auia. §. mutiana. z tangitur in gl. z per docto. C. de transactionib⁹. l. sine apud acta. z communiter doctores tenent q; locum nō habeat in cōtractibus ad. l. serui. respondent q; loquūtur de alia cautione legali. Et hoc probāt per diuisionem positas in. l. vlti. de ver obli. z quia leges loquentes de cautione mutiana loquuntur tantum in vltima voluntate. z cū verba contractibus non conueniunt non debet mēs extendi. §. de test. mili. l. quod constitutum. z de iurepatro. adigere. §. quāuis. Non obstat. l. in omnibus. vt iudices. quia ibi loquitur in cautione que interponitur propter metum dilapidationis. † Nō ob. q; argui potest de contractibus ad vltimas voluntates. vt. l. seruum filiū. §. eum qui de lega. j. quia hoc verum vbi est eadem ratio vel maior vt ibi dixi. ibi. l. in. in prin. rationem diuersitatis colligē insti. de verbo. obliga. §. ex conditionali. z. C. de cadu. tollen. §. finautem sub conditione. sed ista ratio reprobatur per Ray. z bene per. l. vltim. z. j. eo. l. si ita legatum. quia legatarius bene transmitteret legatum ad heredem etiam cautione. l. mutiana non prestita: quia hic conditio impletur vltimo vite spiritu. vt dixi in expositione tex. est ergo ratio quam dixi. §. proxima additione. z Ray. qui repetit hanc. l. hic recitauit notata in. l. fideicommissa. §. cū esset. de leg. iu. z. j. ad. l. falci. l. in ratione. §. eam. de leg. j. ciuitatibus. §. si. z. l. si quis sub conditione. si quis omissa causa testa. z. l. cum his. §. j. §. de transac. z vide quod dicam dicta. l. auia. §. mutiana. j. eodē. Et aduerte quia gloss. allegat hic pro concor. l. pater. §. socrus. j. eodes. que reuera est contra tex. z glo. quia ibi mulier expectat mortes mariti. Sed dic q; illud erat secundum naturā quia maritus erat magis antiquus vt ibi dicam. Allegat etiam quo cōcordan. l. fina. de manu. testa. sed illa forte obstat quia ibi nō habet locū cautio mutiana. licet fuerit legatus sub cōditione negatiua. do minus Ray. in sua repetitione soluit quod ibi est speciale fauore libertatis. z facit quod no. j. eo. l. titio fundus. sed certe imo esset in odium libertatis si bene inspiciatur casus. l. contrarie. Sed potest dicere q; illud ideo q; que difficilius reuocātur difficilius dantur. C. de appel. l. ne causas. de regu. iur. l. pierūqs. et de no. gali. l. z generaliter. cum ergo absurdum esset reuocari libertatem si postea capitolius ascenderet ideo non prestatur. argu. C. si aduer. liber. per totum. Item glos. allegat pro concor. l. iu. §. si quis ita. de adimen. lega. que similiter est contraria: vt patet per ea que ibi no. z dixi ibi etiam tenēti aliquid de repetitione huius. l. per dominum Ray. quibus habitis habes vtilia ipsius repetitionis. Querit Bart. qd si iste q; erat institutus cum alijs

sub cōditione negatiua interposuit cautionem postea fecit contra ipsam cautionem quia ascendit capitolium nunquid priuabitur hereditate vel habebitur perinde ac si nunquā fuisset heres. contrarium videtur velle tex. in prelegata. aut. cui
4 relictus licet ipse reliquerit sub dubio. † dic q; ex quo semel fuit heres non potest desinere esse heres quo ad nomen. §. de minor. l. z si fine. §. papi. alꝰ sed quod papi. sed quantum ad effectū per inde censebitur acsi numq; fuisset heres. arg. j. eodem. l. heres secundo. §. qui post. z facit quod nota. in aut. de heredi. z falci. §. z hoc quid. in fine glos. magne. z. C. de his qui. vt indignis. l. j. Et in contractibus distinguitur: aut incepit stipulatio a precedenti conuentione aut a precedēti stipulatione. vt infra de verborum obligatio. l. ita stipulatus. §. sabini. In gloss. secunda. in fine. ratio quod ista facilius potest impleri q; illa que est in faciendo. vt infra eod. l. hec conditio. Ray. In glo. que non possunt ibi vel titius moriatur. ratione diuersitatis vide in dicto §. ex conditionali. ibi cōtinuo. subaudi ante vltimam vite momentum ita q; legatarius viuens potest habere commoduz ex legato. alꝰ non procederet ista glossa. nam z ista conditio si nō ascenderit capitolium potest impleri legatario viuente. scilicet in vltimo vite momento cum eo tempore certum sit eum decerno ascendere non posse. z ideo non expectamus id tempus q; legatarius in vita sua nullum percipere commoduz ex legato sed interponit cautio mutiana. vt hic. Et ad hanc ratione facit supra de heredibus instituendis. l. suus quoq;. §. fina. Et de conditionibus institutionum. l. finali. z ideo non puto bonam rationem quam supra assignant doctores per. §. ex conditionali. Et pro hoc dicto facit infra eodem. l. heres meus. §. quāuis. Nec obstat versiculus vnde si vgoz. hac ea dem lege. quia illa cōditio non potest impleri ante vltimum vite spiritum considerata natura eius intrinseca: licet considerato actu extrinseco. scilicet acceptilatione possit, sed hic extrinseca mutiana cautio nō
5 curauit. Ray. In glossa vltima ibi. l. mulier. z. l. si quis ita. Dynus. † Et nota q; aliter intelligitur exponitur conditio negatiua z aliter affirmatiua. vt in decre. v. q. j. c. quidam. z ibi in glo. z per Archidiaconum.

1 ☞ Dictio dum. non importat temporis continuationem.
2 Legatarius modum legati per tertium implere impeditus obtinebit legatum.

a **Si quis ita.** a Domentanea separatio dōi tamen sit consilium retinendi secum filios non priuat matres legato sub hac cōditione dum esset cū filiis relicto. h.d. z facit quod no.
1 in Speculo. qui filij sint legati. ver. quid si mater. † Et not. q; dictio dum. non designat continuationez temporis. de quo dixi in alphabeto dictione dum. Et no. primam glo. huius. l. que vtilis est ibi patronum. i. propter patronum. Dy. In glo. j. in fi. z. §. de annu. leg. l. legatum ita. Dixi. z facit ad id quod dixi. j. eo. l. pater seuerinam. §. fi. Item facit ad questionem si testator reliquit alicui. z. donec procuraret negotia filiorum. z si iste fuit ex pulsus de ciuitate propter partialitatem quia erat gibellinus, an possit petere ipsa. z. pro illo tempore quo steterit expulsus cuius per eum non steterit. z facit ista lex q; sic. z pro hoc. j. e. l. in testa
2 mento. Dy. tenet q; si impediatur quis per tertiam personaz qō consequatur legatum per hanc. l. z. §. ad. l. aquil. l. inde neratius. §. idē illianus. z. C. de condi. inser. l. fin. z de insti. z substi. l. j. cum ibi no. Dy.

1 ☞ Legatū in existentiam liberoū quando purificetur.

1 **Solemus.** † Legatus relictum in existētia liberoū ratione presentium tēpore testamenti nō purificatur sed per euētum futurorum. h.d. Dy. de. l. §. de pac. do. l. inter virū. so. hic sunt verba futuri tēporis. §. si liberos habuerit que ad futuros liberos debent trahi. Ray. sed certe ex tex. huius. l. non colligit q; verba futuri temporis fuerint adiecta. licet glo. subaudiat. z ideo forte dici posset q; hic legatum erat vgoz in tempus liberorum. z ideo verosimile est q; testator tantum de futuris senserit in. l. si inter virum erat factum pactum de dote retinenda obvnum vel plures liberos. z ideo pactum verosimiliter extendit tam ad presentes q; ad futuros. z vide qs dixi. §. eo. l. ij. z facit §. de leg. ij. l. si ita sit scriptum. §. j. z qs no. j. l. prox.

1 ☞ Conditio consistens in facto difficili dispositionez purificat impleta testatore viuente.
2 Conditio adiecta legato qñ impleri debeat z qñ non.
3 Conditio impossibilis non vitiat sed vitiatur.

1 **Nec conditio.** † Conditio que consistit in facto difficili si viuente testatore sit dispositionez purificat impletum vero facti non sufficit nec per hoc tollit quominus de iure debeat adimpleri. Et vide quod dixi. §. eod. l. ij. ibi talis est. i. tunc effectum habet. ibi quandoq;. i. quo tempore nubat. Dic. ibi nubendo postea de iure z legitime. Dy. ibi defectam. licet fuerit impleta de facto. Dy. ibi benigne. i. de equitate. Dy. In glossa argumento contra. in fi. fol. ibi speciale fauore testamenti z odio preteritionis. vt ibi nota. Dyn. z Jac. In glo. j. non omne matrimonium. in fine. Sol. hic erat talis conditio que requirit iuris effectum ibi non. Dyn. vel dic secundus
2 Jacobum de belui. † aut conditio potest impleri de iure aut nō sed de facto tantū. Primo casu debet impleri de iure ita quod iuris sortiatur effectū. vt hic cum concor. Secundo casu si quidem conditio est turpis tunc non oportet impleri, vt. §. de conditio. insti. l. conditiones. si vero non est turpis tūc regulariter oportet de facto impleri, vt in contrarijs. z fallit in casibus. vt no. d. l. meuius. Jac. Et nota quod dixi. C. si mancipiū ita fuerit. alie. l. ea quidam, z de verbo. oblig. l. qui ratione. §. flauius. Item facit hec lex ad questionem si quis habebat potestatem eligendi officialem z eligit sed electio non valuit quod possit iterum eligere. de quo dixi. §. de optione lega. l. §. z. l. apud aufidium z facit extra de regu. iur. c. non prestat impedimentum. cum ibi notatis. In glossa spreta illa distinctione, ibi si pater. §. pater. hoc verum in promissione. at in prohibitione eius omnes non solum prime. vt. j. eo. l. hoc genus. in fi. l. no. Ray. z. C. de insti. z substi. l. si quis ita.

Si sic. Si ea que per modum conditionis fieri debent iam sunt facta ignorante testatore dispositionē puram redduntsi vero eo sciente iterato fieri debent. hoc dicit cum. l. sequenti. in fine. vbi erit dicendum sciente testatore. Non
3 obstat. j. l. proxima. in prin. † quia ibi in facto iterabili: hic non. z ideo ista conditio est impossibilis z sic vitiatur z non vitiat. vt. §. eod. l. obtinuit. z. l. mulcta. §. fin. Et vide. §. de legatis. j. l. si cui. z quod no. §. eo. l. ij.

a Si qs ita. Vide hic bal. z. in. l. j. C. de ser. fugi.
Sita. Adde ad hāc. l. qs decidit bal. i. l. fin. de sen. q; fine cer. quanti. Barto. in. l. hoc. articulo. de here. insti.

b **Si iam.** b Ibi promiscuas conditiones. i. que facile iterantur. Dyn. Et non promiscuas. nam facile non iterantur. Dy. Et breuiter dicit in ver. Item sciendum. Conditiones de facili iterabiles post mortem testatoris difficiles. Nota etiam ante mozb tem implere proficit. h.d. Et ibi in gl. j. allegat. l. si ita. Dic si ita sit scriptum. qz ibi sunt plures si ita.

1 ☞ Causa falsa non vitiat legatum.

1 **Si ita legatum.** † Falsa causa non vitiat legatum. h.d. debetur legatum etiam si non appareat filium maiorē aliquid furripuisse in glo. vlti. ibi in stipulatione penali. vel dic q; dubitatio erat qz in penam maioris filij videbat reliquisse qō olim non licebat z hoc remouet hic litera ibi nāq; causa. ꝛc. Jaco.

1 ☞ Debitoz soluens pupillo quando liberetur.

Si fundus. Ja. glo. vlti. in fine. z est casus q; pupillo dari non possit in. l. si seruus decē. eo. ti. de sol. z no. §. eo. l. cōditionibus. z ad. l. si stipulatus. respondeas vt ibi no. dy. Et dic
1 plene † aut agitur de liberatione inducēda in personam debitoris pupilli, aut alterius non debitoris. primo casu soluēdo pupillo non contingit liberatio. vt. j. de sol. l. pupillo. z instit. qui, alie, licet vel nō. §. admonendi. secō casu aut soluitur pupillo vt ministro puta qz fuerat obligationi adiectus z tūc contingit liberatio: vt. d. l. stipulatus fuero. aliud aūt nō vt ministro sed qz in eius rem sit vertendum. z tunc non liberatur vt hic Dl. z glo. videtur sentire qō idem sit in adulto qō sufficiat dari curatori eius qō falsum est: vt. j. de ma. testa. l. lucius. z ratio est forte qz curatoz non habet tantā potestatez in persona adulti sicut habet tutoz in persona pupilli. facit qō no. §. de tuto. z cura. da. ab his. l. ventri.

1 ☞ Implere dicitur is per quem non stat quominus aliquid impleatur.

Si titius. Alis titius. allegaui hanc. l. Bergomi cum esset facta tallia blaue que consignari debebat ad cameraz communis: cuidam comiti erat facta tallia de certa quātitate ipsi?

Universidad de Deusto
Biblioteca

blaue voluit ipsam blauam consignare ꝛ ponere in dicta camera nō potuit q̄ camera erat plena: dicebatur q̄ inciderat in penam: obtinuit q̄ non per istam. l. ad hoc. §. locati. i. qui operas. cum omnibus iuribus que dicunt † q̄ per me nō stat videor impleuisse. ꝛ intellige q̄ municipes poterant impedire de iure alis secus esset. §. ad. l. aquil. l. inde neratius. §. j. ꝛ vide quod not. C. de instit. ꝛ substit. l. j.

1 **Cum fuerit.** †Ibi atq; j. post fi. dy. ꝛ bz uiter dic ea que sunt de esse conditionis si fuerint impleta sufficit licet non sint impleta ea que sunt ad bene esse in gl. in fine. quia in casu dubij dictio multum operatur. vt dicta. l. mulierem. ꝛ. l. cū in te. vbi de hoc not. ꝛ dixi. ꝛ in auf. de nup. §. nuptias. plene in glo. ꝛ. §. de ritu nup. l. deniq; cinna. ꝛ de donationibus inter virum ꝛ vxorem. l. penul.

1 ☞ Voluntate testatoris existente dubia ad iuris interpretationem recurritur.

1 **In his.** †Uolūtate dubia p obscuritatē vbo rū ad iuris interpretationē recurritur als verbis est standū. h. d. ibi extra testamētū. i. extra testamenti solēnitatē vt cū querit de volūtate defuncti ibi ex ipso testamēto. i. testamēti superficie ꝛ fingatur vt cū de solēnitate agitur. i. an sit solemniter factum. dy. in glo. j. ibi interpretatio. q. verba erant dubia. dy. in glo. vltim. ibi pro q̄ tio quorum verba erant clara. dy.

1 ☞ Demonstratio falsa non vitiat reformationem.

1 **Demonstratio.** †Falsa causa ꝛ falsa demōstratio nō vitiant legatū secus in defectu conditionis. itē mod⁹ est de futuro. h. d. hic agit̄ qd sit demonstratio quid cōditio ꝛ quid modus. Et pro declaratione huius. l. ꝛ eius materie vide q̄s nō. §. de dote prelег. l. j. §. j. ver. nā ꝛ si quis ita. ꝛ. C. de falsa cau. adie. super rubrica. ꝛ. l. ū. ꝛ. l. si nō designata. ꝛ de libe. leg. l. legauit. ꝛ valet hec. l. cum simi. ad reformationes concilium. in quibus ordinatur q̄s aliquibus officialibus vel alijs satisfiat de denarijs qui sunt in camera communis tunc nihilo
2 minus eis debeat satisfieri. † Et falsa demonstratio non vitiat reformationē. ꝛ vide. §. de leg. j. l. si seruus legatus. §. qui quīq. ꝛ. l. si certos. ꝛ quod ibi dixi ꝛ quod etiam dixi. j. de verbo. obli. l. si ita stipulatus fuero demonstratione facta. de leg. j. plane. §. hmōi. instit. de legatis. §. huic proximo. ꝛ §. sequenti. faciūt etiā predicta ad clausulas que apponuntur in priuilegijs cōfirmationū sicut proinde lata est vel sicut iuste possidetis extra de cōfirmatione vtili vel inutili. c. examinata. ꝛ ibi in glo. ꝛ in summa Hostien. ꝛ Hoffre. eo titu. ꝛ de falsa causa. vide. C. de iure dot. l. si mulier. in ter. ꝛ glos. ꝛ in summa argumē. de lega. §. possunt ergo legatarij. ꝛ quod notaui ꝛ dixi. §. de vino tritico ꝛ oleo le. l. cum cōtractus. ꝛ vide quod etiam notaui. C. de proba. l. rationes. ꝛ vide super rubrica ibi ex arca non sumpsit: vt. §. eodem. l. sita legatum. ꝛ vide. j. eodem. l. quibus diebus. §. dominus. cū ibi notatis.

a **Conditionib⁹.** Adde ad hā. l. q vo lūtas testōris i cōditiōe est dñatrix vitima ꝛ volūtatū i. l. si. C. de test. hic est q̄ volūtas testōris hr̄ p le. in auf. de nup. disponat. col. iij. rōne enim volūtatis testōris mutāt ꝓbox signifi catiōes i. l. nō aliter. ff. de le. ij. facit ꝛ em 1 ꝓtuit testōris 2 vt ea directa 3 sunt efficiant a obliqua. l. sce 1 uola. ff. ad tre bel.

☞ Cautio mutiana quibus sit interponenda.

1 **Si cui sub conditione.** †Illis interponitur cautio mutiana ad quos legatū vel hereditas peruenit cōditione deficiēte. h. d. ibi hereditas ergo venientibus ab intestato vbi solus est institus sub conditione non faciendi sed contra. §. eodem. l. mutiane. in fine. sed ibi conditio impletur per additionem hereditatis propter naturam eius hic non. item oppo. de leg. sub hac conditione. j. ea. l. solue vt ibi dixi. Ray. item oppo. quod non debeat cauere legitimis testato. etiam in conditione que adita hereditate pender. §. de conditionibus institutionum. l. si quis ita. §. fin. ꝛ ista est dirum contrarium. Quidaz dicunt quod ibi legitimi non supererant quibus caueri posset hic sic. ray. in. l. mutiane. sol. dicit quod ibi loquitur in tali conditione negatiua vbi erat prohibitio sine causa que attendi non debet: vt. §. de legat. j. fi. iustina. §. diui. ꝛ de leg. ij. l. lucius.

☞ Voluntas testatoris dicitur conditiones repere.

Dictio si, non semper conditionem facit.

Patronus per cōtratabulas succedēs est heres in effectu.

1 **In conditionibus.** †Uoluntas testōris regit conditiones. h. d. ꝛ dic conditionibus. scilicet licitis ꝛ not. istud principium. Ibi mortis tēpus. id est nō requiritur quod tempore mortis fuerit impleta. Dy. ibi pro duci hoc est etiaz parte mortuo nubat nihilominus debetur legatum. Dy. ꝛ hoc quando cōstat testatorem voluisse quod nubere eo viuente ꝛ tunc ita oportet fieri aut est dubium ꝛ tūc obtinet. §. eodem. l. hec conditio. dy. quod dicitur in litera regit cōditiones dic non vt alteretur conditionis substantia sed ipsius effectus. ar. §. de supel. lec. l. labeo. ꝛ de vsufru. ea. rerū. l. ū. vnde alteratur ibi substantia hic accidens fm Ray. ꝛ facit quod no. §. de leg. j. talis scriptura.

2 **Hec scriptura.** Ibi si primus qui solus erat institutus ꝛ sic non obstat. j. quā do dies leg. ced. si titio in fine. Ray. ꝛ locum habet hec lex in legato hoc modo dato secus esset in hereditate vt. §. de heredi. instituendis. l. iij. §. ij. ꝛ patet ex glossa. l. si ita. §. de liberis ꝛ posthumis. ꝛ rationē diuersitatis vide. D. l. iij. §. secundo. ꝛ vide q̄s no. §. de legatis secūdo. l. si titius mihi. §. primo. l. Ray. Et primus est proprius nomen ibi dare titio. ꝛ. apprime ibi facere cōditionem quo ad impediendam transmissionem. zhoc tollit cōtrarium ibi secundus dare. duo ergo erant in casu isto heredes dy. in glos. mo videtur q̄ non. idem in hoc casu q̄s in superiori. Dy. in glos. sed solus ibi. ꝛ facit ad. §. f. † q̄ dictio si, non semper faciat conditionem. Oldra.

3 **Si patronus.** †Patronus succedens per contratabulas est heres in effectu. h. d. ꝛ facit ad hunc. §. §. eo. l. si is. ꝛ q̄s ibi no. ꝛ notab. est iste casus ꝛ contra quē de facili respondetur.

1 ☞ Ignorans conditionem impletam esse. non potest hereditatem adire.

2 Conditiones casuales an possint impleri testatore viuente ꝛ he rede ignorante.

1 **Mutum interest.** †Pulchra lex † expressam conditionem ignorans impletam hereditatem adire non potest: tacita vero additione non retardat. hoc dicit ibi conditio facti. id est a testatore expressa. Dyn. ibi an iuris esset adiecta institutioni heredis vel legato. Dy. ꝛ dic iuris. id est a iure tacite intellecta ibi huiusmodi conditiones a testatore ex
2 presse facti dicuntur ibi impedirent heredem scientem conditionem esse institutioni adiectam. Dy. ibi quādiu ignotum heres institutus insolidū vel pro parte. nec obstat. §. eodem. Lu. † vbi casuales conditiones possunt impleri † testatore viuente etiam ignorāte herede quia illud verum quo ad hoc vt purificetur institutio ꝛ pro pura habeatur sed illud quo ad hoc vt nō possit hereditatem adire nisi sciat conditionez impletam licet institutio sit purificata ꝛ conditio impleta eo ignorante. Et dic vt dicta. l. ū. notaui ꝛ dixi ibi ex iure venien. id est a iure tacite intelligūtur. Dy. ibi vt implete nt etiam ignorante herede. dy. ibi se filiumfamilias cuiusdā tertij nō defuncti ꝛ sic errabat in acquisitione non in additione ne obstet his que notantur. §. de acquiren. hereditate. in fine. solue vt ibi vel melius ibi ignorabat conditionem esse appositam ꝛ sic putabat institutionem puram ꝛ sic concurrebat veritas cum opinione quod esse debet: hic vero sciebat eam appositas ꝛ ignorabat eam impletam seu extitisse ꝛ sic opinio discordabat a veritate. Dy. in glo. vlti. ibi etiam clausis. f. tabulis.

1 ☞ Conditio reuocatur qua viduitas inducitur.

1 **Quoties sub conditione.** †Conditio viduitatem inducens remittit ꝛ ademptio facta in existētia nuptiarū nullius est momenti. h. d. in glo. j. in fi. imo dic ibi vt no. ꝛ dixi in glos. ū. ibi. §. que vero. que posita est. C. de indicta viduitate. auf. cui relictum. vt hic in glo. sequitur. ꝛ vide quod ibi no. ꝛ dixi in fi. ꝛ. j. e. l. cum tale. §. mente. Dy.

1 ☞ Conditio que legato adūcitur in partes non diuiditur.

2 Portio deficiens cum emolumento accrescit sed non cum honore.

3 Heres non implēs testatoris voluntatem hereditate priuatur.

11 **Si duobus.** †Cōditio adiecta legato nō potest diuidi i partes. h. d. vel sic. si ab vno in persona duoz heredum est implenda conditio ex pluralitate personaruz nō de
2 et con ditio diuidi. Ray. Et no. ex fine huius. l. † q̄ portio deficiens accrescit cum emolumento sed non cum honore. Ho. vt. j. eo. l.

eo. l. hec scriptura. §. j. ꝛ. l. si separatim. Item colligear. q̄ si docto ꝛ eligatur ad legendum librum ordinarium ꝛ extraordinarium q̄s debeat habere tantum salarium quantum consueuerūt habere duo doctores legentes ipsos libros. pro hoc in auf. vt iudi. sine quoquo suffra. circa mediū. Ja. ꝛ ad hoc bene facit. j. de fideicō. libe. l. thais. §. stichus secundo qui concor. cum ista. l. ꝛ idem cōuerso. si duo eligantur loco vnius. vt. C. de aduo. diuer. iudi. l. binos. vbi de hoc dixi. ibi ne etiam legatum scindat quod fieri non potest: vt. §. de leg. j. l. si legatarius. ibi quādoq; prodest. f. in casu illius. l. si plurium. que statim allegatur: sed in casu huius. l. non prodest etiam ad exceptionē q̄ adhuc super est ratio ne legatum scindatur. sed dictus. §. loquitur in faciendo hic in dando. Item allegat Dy. hanc. l. ad duas questiōes prima est si testator instituit heredē ꝛ legatā reliquit ꝛ dixit q̄ si heres legata non solueret intra certum tempus q̄ hereditas ad quoddam monasterium perueniret: heres soluit medietatē legatorum queritur an perdat tōtam hereditatem an dimidiā tantum: videtur quod in totum vt hic: ꝛ. j. de ver. oblig. l. stipulationum alie. §. fi. ¶ In contrarium quod pro dimidia tantū. §. de his qui. vt indi. l. heres. ꝛ. l. scriptis. j. ad trebel. l. paulus. rū. quoz lega. l. j. §. fi due res. ꝛ. §. de euic. l. rem hereditariam. Secunda questio est ex. §. fi quis vero non implēs. in auf. de here.
3 ꝛ falc. † in quo heres priuatur hereditate si non impleat voluntatem testatoris quid si pro parte impleuit potest allegari pro et contra: vt. §. quia ista secunda questio nō differt a prima nisi q̄ in prima est pena posita a testatore in secunda a lege. dy. Litera que renet q̄ tota hereditate priuetur p iura ad hoc alle. ꝛ p hoc. C. de fideic. auf. hoc amplius. ꝛ vide quod ibi notaui quasi circa finem. glo. hic alleg. pro concor. j. eo. l. penul. sed in. §. fi est contra. ꝛ ideo dic vt ibi no.

1 ☞ Conditio impedita per eum cuius interest non impleri pro impleta debeat haberi.

1 **Ure ciuili.** †Tam in cōtractibus q̄ in vltimavoluntate. † Si cōditio impeditur per eum cuius interest cōditionem nō impleri pro impleta debet haberi. h. d. ibi. Quibus ex plis no. quod licitum est argui de vltimis voluntatibus ad cōtractus. de quo plene dixi. §. de lega. j. l. seruum filij. §. eum qui. Dy. In glo. vlti. ibi fm Jo. vt. j. de ver. obli. l. in executionib⁹. §. fi. ꝛ plene per Dy. ꝛ alios extra de reg. iuris. c. cū constat per eum. ꝛ. c. imputari. libro. vj. in eadem glos. in fi. Sed ibi stetit p casum fortuitum. Dy. Hic vero per eum in cuius persona erat implenda conditio. ꝛ dic vt ibi nota. ꝛ de institutionibus ꝛ substitutionibus. l. j.

1 ☞ Maritus vxori prouidens in tpe liberorum de quibus liberis cogi. asse censeatur.

2 Monasterium pro filio habetur.

1 **Cum vir vxori.** †Maritus in tēpore liberorū vxori pro videns de his liberis cogitasse vī q̄ ex suo matrimonio nasceretur. h. d. ꝛ facit. l. ista ad. q. de qua no. §. de le. ū. l. si ita quis. §. fi. an rogatus restituere hereditate si decedat sine liberis ex suo corpore descendētib⁹ si intrat monasterium teneat restituere an videat additio defecisse: ꝛ alle. hec. l. hoc mō q̄s videat defecisse additio q̄ si nō expressisset suo corpore decedētib⁹ cū hoc subintelligebat. per. l. ista: ergo expressio nihil operatur. §. de leg. j. l. ū. sed si illa verba non forent expressa per introitum monasterij conditio defecisset † quia monasterium habetur pro filio: vt. C. ad trebel. auten. nisi rogati. vbi de hoc notaui ꝛ dixi. Et hanc opinionem tenet Jaco. de bel. in corpore vnde sumitur. licet Raynaldus ꝛ alij teneāt cōtrarium. de hoc dic vt dixi dicta autenti. nisi rogati. ꝛ dicta. l. si ita quis. §. finali.

1 ☞ Coniunctiones due pro vna habenī si respectu finalis implementi adiiciantur.

2 Turpitudo repentini nocens magis attēditur q̄ causa honesta repetitioni indulgens.

3 Jus accrescendi transmittitur in heredem coniuncti.

4 Heres si fideicommissario hereditatem restituit an ad eum pertineat quod postea accreuit.

1 **Hec scriptura.** †Si due cōiunctiones sunt adiecte respectu finalis implementi cēsetur vna: ꝛ licet a lege conditio iurisiurandi remittatur nō propterea remittitur id quod erat fiendum ex debito iuramenti. h. d. ꝛ vide quod dicā

j. eo. l. penul. ibi verbis edicti remittentis iusiurandum. Dy. vt §. de conditio. instit. l. sub conditione. ꝛ. l. non dubitamus. Et sic no. q̄ sub vno contextu verborum fuerāt due cōditiones si nul adiecte: ꝛ licet vna remittatur. alia nō remittitur. sic ꝛ duo sunt precepta arbitri quorum vno impleto non intelligitur aliud impletum: vt. §. de arbi. l. celsius. vbi de hoc ꝛ sub vno mandato cōtinentur plura mandata. extra de restitutio. spolia. c. fina. ꝛ me lius de dolo ꝛ contumacia. c. dilecti. pone dedi. bouē vt capuā eas ꝛ hominem occidas neutrū fecisti an possit repeti quod est datum: ꝛ videtur quod sic: quia non debet delinquens esse melioris conditionis ꝛc. vt in auf. de restitu. ꝛ ea que parit. §. vnū. ꝛ. j. de reg. iur. l. non fraudantur. §. nemo. ꝛ si vtraq; esset honesta: oporteret vtramq; impleri nec sufficeret pro parte. vt. §. de itinere actuq; priuato. l. iij. §. hec autem. ꝛ. §. fina. ꝛ. §. eodem. l. qui duobus. ꝛ. j. eodem. l. qui funduz. de conditionibus institutionū. l. si heredi plures. ꝛ de diuortijs. l. q̄ ait. §. ait lex. preterea cum dicit vt hoc ꝛ illud ꝛc. perinde habetur acsi diuersis tēporibus ꝛc. quia pluralis locutio ꝛc. vt. j. eodem. l. falsa. in fine de legatis. iij. l. qui concubinam. §. si stichus. in fine. §. ꝛ pro hoc §. de conditionibus institutionum. l. que sub conditione. §. si qs sub iurei urando. ꝛ. j. de iure fisci. l. non intelligitur. §. si quis palam. Item pro hoc. §. de his quibus vi indignis. l. eum qui. §. p parte. Econtra quia vna etiam habeat plures partes vt hic: et negari non potest aliquid turpitudinis in se habere ergo in totum reprobanda: vt. §. eodem. l. si is qui ducenta. §. vtrum. Itē
2 quia deliquit in parte ꝛc. vt. §. de leg. j. l. etiam si partis. † Preterea etiam magis est attēdenda turpitudo que repetitioni nocet q̄ causa honesta que repetitioni indulget. vt. §. ad filleia. l. si quis in graui. §. vlti. ꝛ. l. qui posthumos. Preterea ꝛ si committatur stipulatio ex euentu conditionis nihilominus obstat exceptio propter diem. vt. j. de verbo. obliga. l. in illa. cum similibus. Ergo licet committatur ob causam honestam: obstat tamen exceptio propter turpem: dicunt quidā q̄ estimetur ꝛ restituatur estimationis pars. arg. §. de legatis. ij. l. cum filius. ꝛ ad legem falcidi. l. in lege falcidia. ꝛ. l. si is qui. §. fina. ꝛ de doli exceptio. l. pure. Azo. Idem in effectu quia propter delictum commissum in appositione vnius non debet attēdi pena ad appositionem alterius que est licita argumen. de his quibus vt indignis. l. rescriptum. ꝛ. l. heres. Dy. Et predicta faciunt ad determinationem questionis que no. in glo. §. de conditione ob turpem causam. l. iij. si dedi partim ob causam honestam ꝛ partiz inhonestam an reperā. ꝛ de hoc vide quod dixi. j. de damno infecto. l. flumine. §. idem ait. de manumissio. l. iiij. in fine. ꝛ plene de reg. iur. l. in pari causa. ꝛ extra eo. ti. c. cum sint partium iura obscura. in glo. quantū ad fines. in fi. ꝛ in legato alternatiuo. vt §. de leg. ij. l. si illud. Oldr. ꝛ vbi glos. all. eg. l. iij. §. fi. de duo. reis. dic plene vt ibi no.

3 **Cum eadem.** †Jus accrescendi transmittitur in heredem coniuncti. h. d. i. Pro hoc §. de acquiren. hereditati. l. qui patri. ibi deficiente conditione sub qua erat alij relicta. Dy. Ibi etiam heredi eius nedum ipsi cui relicta est pure hereditas: quia dictio etiam implicat. §. de iur. omnium iud. l. j. §. fi pars hereditatis petatur. l. ū. sed dic quod glossa illa continet veritatem. ꝛ ad hunc textum respōde vt gl. quia habet per ius non decrescendi. ꝛ de hoc vide. §. de here. in
4 stitu. l. si quis. in prin. † Querit Bar. si heres restituit hereditatem fideicōmissario postea aliquid accreuit an pertineat ad fideicommissarium: ꝛ tenet quod sic. arg. l. ꝛ an eadem. §. qui cuz partem. de excep. rei iudi. ꝛ de acqui. here. l. qui totam. in glo. vl a ti. ibi. l. ij. ꝛ dic vt ibi no. Dy.

1 ☞ Actus non valere dicitur qñ propter defectum ꝛ ineptitudinem forme res vitiatur.

a **In testō.** Adde ad hāc l. Bal. in. c. j. qua. do. feu. pri. vbi facit istā tex. sing. ꝛ decidit per hunc tex. pul cherrimaz. q. in. l. id q̄s pau perib⁹. C. de epi. ꝛ cle. ꝛ in. l. j. C. de his q̄ pe. nomi. ꝛ p Ro. consi. ccc ccvj.

a **In testā.** Adde ad hāc l. Bal. in. c. j. qua. do. feu. pri. vbi facit istā tex. sing. ꝛ decidit per hunc tex. pulcherrimaz. q. in. l. id q̄s pauperib⁹. C. de epi. ꝛ cle. ꝛ in. l. j. C. de his q̄ pe. nomi. ꝛ p Ro. consi. ccc ccvj.

1 **In testamento.** †Si id ad cuius exē plū sub pena aliqd fieri debet non existat licet pena cessat tamē illud de equitate arbitrio iudicis fieri debet. Hoc dicit. Ibi demetrū. iste habebat quatuor nomina. Dyn. Ibi nullum momentum fecissent quia nescirent ad cuius exemplum facerent. Dy. licet quidam habeant in glo. innuit ergo ibi: sed forte speciale. hec placet Pe. in fi. vel dic vt dixi. §. eo. l. mulcta. in glos. vlti. ibi. l. hereditas. ꝛ dic vt ibi no. in fi. sol. † vbi propter defectum ꝛ ineptitudinem forme res vitiatur non valet quod agit ad act. pariendam. vt ibi. secus quo ad iudicis officiū quod ex quadam equitate conceditur vt hic petatur.

1 ☞ Defectus conditionis relicti que ipsum non suspendit petitionem eiusdem non impedit.

2 Succedens in locum alterius debet sapere naturam ipsius.

Universidad de Deusto
Biblioteca

3 Obligatio pignoris consensu vtriusq; contrahitur.
4 Legatarius an legatum consequatur etiam si conditio non impleatur. z nu. seq.
8 Legatum cum causa relictum quodo debeatur causa non impleta.
9 Moneta si mutetur non mutata sed subrogata debetur.

Elie sue. Quando conditio remittitur a iu re si casus fortuitus attingat in p sonam alterius legatum debetur. h. d. Ibi nupserit cuidam alij. dynus. Ibi nupserat viuo testatore vel
1 mortuo z sine voluntate lucij titij. dy. Ibi deberi. † quia defectus conditionis relicti que ipsum relictum non suspendit non impedit petitionem eiusdem. Dy. Ibi in glo. i. ibi. §. rescriptū. z dic vt ibi. nam cum pendeat ex facto eius z alterius nō videt repelli si impediatur per casum in persona alterius contingentem: vt. j. eo. l. in testamēto. sed in. §. rescriptum. patet solutio. q. l in testamēto. debet intelligi de cōditione que suspēdit legatū. hoc aūt non suspendit q; per. l. remittitur. Dy.

Titia. Casus pulcher contra quem de facili respondere
2 tur si verba testamenti referātur ad tempus mortis tempus testamenti attendi non debet † quod succedit in locum alterius illius sapit naturam. h. d. Oppo. de. l. cuz seruus. de adi. leg. z. l. fideiussor. §. lucius. ff. de pig. z de. l. nuper. de leg. ij. z possunt omnia solui q; nō apparebat de voluntate hic sic. Pe. vel sol. vt subiiciam in suppletione glo. In glo. ibi vbi. §. testamento. hic est contra. sed dic q; ibi apponebātur verba p sentis temporis. hic verba relationem habētia ad tempus mortis. ibi. §. si quid post nil ad rem. Dy. Vel dic q; non obstat q; hic nihil detrahitur de verbis testamenti. imo cōcor. vt ibi not. ibi. l. cum seruus. Sol. ibi legatum consistebat in re certa z de p senti, z ideo illius rei alienatione extinguitur z redemptio sola non remittatur. Hic autē non in re certa inspecto tempore presenti sed dirigebatur legati substantia in diem mortis. Dy. ibi. §. lucius. Sed ibi obligata fuerunt mācipia certa, z ideo obligatio ad postea redempta non trahitur. hic autez nō legabatur certa de presenti sed certitudo cōferebatur in diem mortis. Sed magis obstat quia verba qui meruerūt faciūt conditionē vt dicta. l. nuper. in fine. de legatis. iij. z de legatis. j. l. stichum. Respondeo verum est q; conditionez faciunt: sed conditio exti
3 tit propter redemptionem eozum qui in dominio z patrimonio testatoris reperiūtur tempore mortis. z ideo valet legatū. dyn. Vel sm Jac. de bel. ad. §. si quid post. responde vt ibi no. ad. l. cum seruus. Respōde q; hic ancille empte nomē imposuit Agathe: z ideo videtur subtituisse loco prime ancille que sic nominabatur. Ibi autem non apparet q; per redemptionem voluerit confirmare legatū ad. §. lucius. Responde q; ibi debitor spe
3 cificauit mancipia. † pignoris obligatio contrahitur consensu vtriusq; z ideo subtituta non tenētur pignori quia in eis nō cōsenserunt. hic autem consensus vnius tantum. s. testator: sufficit qui ab initio z postea interuenit. Ja. Et dic cum quid alicui sub conditione relinquitur si vis scire vtrum z quando sub cōditione non existente debeatur legatum z quando non plenissi
4 me sic distingue. † Aut relinquitur mihi sub cōditione aut mō aut pure aut cū cā. si sub cōditione aut potestatiua aut casuali aut mista. si sub potestatiua aut pēdet ex facto meo tm̄ aut meo z alterius. si meo tantum aut casu impedior implere z tunc habeo totum. vt. ff. de condi. insti. l. que sub conditione. §. quoties nisi ante casum ego fuerim in mora. vt. j. eo. l. pe. §. j. Aut p aliū z tunc aut per alium cuius interest conditionem impleri z tunc pro impleta habetur, vt. ff. eo. l. ture ciuili. z de reg. iur. l. iure ciuili. z extra eo. ti. c. cum stat per eum. li. vj. Et ibi de hoc p Dy. z alios, aut per eum cuius non interest conditionem impleri: z tunc aut potest impleri cōditio z debeo implere si volo habere legatum: vt. j. eo. l. quibus diebus. in prin. Sed si non potest de cetero adimpleri non consequitur legatum. vt. ff. ad leg. aqui. l.
5 inde neratius. §. iul. † Sed impediens tenetur mihi isto casu ex qualitate rem delicti aut. l. aquilia. aut furti aut actione in factū vt. d. §. adem iulianus. z de condictione fur. l. ij. §. fin. Sed impediente existente non soluendo equum erit me ad legatum admitti: vt supra de eo per quem factum est. ff. l. fi. z de lega. j. l. placet. §. j. † Si vero conditio pendeat ex facto meo z alterius: aut
6 est conditio que alis remittitur. z tunc consequor legatum nihilominus. vt. ff. hac. l. in prin. z. ff. de leg. j. l. trupia. §. titie. Aut est talis conditio que non remittitur a lege sed suspēdit relictum. z tunc aut est legatum aliud q; alimentorum aut alimentoruz. Primo casu habet locum distinctio que ponit in. l. in testamento. j. eo. quia aut impedior implere per casum fortuituz in mea vel alterius persona contingentem z relictum non debetur: aut per illū in cuius persona conditio est implenda z tunc cōsequor relictum. Secundo casu aut alimenta sunt relicta cōtemplatione alimentarij. z tunc si impediar implere per casum in alteri persona contingentem nihilominus consequitur legatuz: vt. ff. de annu. leg. l. annua. in prin. C. de lega. l. j. z. j. eo. l. illis libertis. in prin. Aut cōtemplatione illius cum quo stare debebat. z tūc si impediatur per casuz in illius persona contingentem non cō sequitur relictum: vt. d. l. illis libertis. in fine. z. ff. de annu. lega. l. seio amico. in prin. Aut dubitatur cuius contemplatione fuerint relicta z in dubio videtur relicta contemplatione alimentarij. z ideo relictum consequitur. vt. ff. de ali. z cibaria. legat. l. gaio.
7 §. imperator. † Si vero legatum relinquitur sub conditione casuali quocūq; modo deficiat conditio non consequor relictum: vt. C. de cadu. tollē. l. j. §. finautem aliquid sub conditione. z de institutio. z substitutio. l. si pater. in mista idem q; in casuali. vt dicto. §. finautem aliquid. z de conditionibus institutio. l. suus heres. z no. ff. super rubrica. Secundo casu quando legatum relinquitur sub modo siue modus pendeat ex facto meo tantū z impedior per casum consequor relictum: vt dicta. l. sub conditione. §. quoties. de conditionibus institutionum siue pendeat ex facto meo z alterius. vt. ff. de legatis. j. l. si fundum per fideicommissum. §. iulianus. z de lega. ij. l. lucius. §. qui; quis. † Tertio casu quādo legatum relinquitur cum causa siue contemplatione alicuius rei faciēde: aut causa est impulsiua, z tūc ea nō impleta debetur relictum: vt. j. eo dem. l. titio. in principio. Aut causa finalis z tūc ea cessante cessare debet effectus. z ideo causa non impleta relictum non debetur. vt. ff. de adimendis legatis. l. alumne. §. ab heredib⁹. alias incipit. §. feia. z infra eodem. l. titio centum. §. titio genero. in versicul. sed cum ante nuptias. aut dubitatur verum sit impulsiua vel finalis. z in dubio presumitur impulsiua z non finalis. vt. ff. de vsufructu legato. l. generali. §. duos. z ideo idem quod impulsiua. Dynus. Et ad istaz materiam vide quod notatur per dynuz z alios extra de regulis iuris. c. imputari. z. c. cum constat. libro 6to. Et licet communiter ista additio. dy. hic sit signata. tamen iudicio meo me lius signarerur. j. eodem. l. in testamento. Ultimo collige argu
9 mentum ex isto. §. † quod moneta mutata debeatur subrogata in locum prime z non prima. de quo plene dicti. ff. de legatis. iij. l. pro1. §. j. z si certum petatur. l. cum quid. z facit. ff. de legatis. j. l. si gregem.

1 ☞ Conditio que in facto legatarij cōsistit deficere dicitur cuz potest fieri z non fit. z nu. 2.
3 Legatarius qui conditionem non impleuit an moraz purgare poterit.
4 Legatarius in conditione cōtrahenda moraz contrahēs legatum petere non potest.
5 Logi qñ possit quis ad conditionem implendam.

Hec conditio. † Si conditio consistēs in facto legatarij adhuc
1 cia legatario desicere videtur cum potest fieri z nō fit. hoc dicit: ibi recipienda est. subaudi etiā. z quod ita debeat subaudi commode. vt nor. infra quando dies legati cedunt. l. filiuz. z mortuo testatore. quasi dicat si nō adimpleat cum potest videtur deficere conditio. Et sic videtur hoc sentire glosla quod falsum est. Imo videtur quod quandocunq; possit impleri. argu. supra eodem. l. hec conditio. supra de heredibus instituendis. l. si quis instituatur. z de bonis autoritate iudicis possidendis. l. iij. quibus dicitur debere per iudicem terminum assignari ad eam implendam. Solutio. hoc vernm cum est difficilis. Et hec solutio probatur ex his que dicuntur supra eodem. l. ij. z. C. de institutionibus z substitutionibus. l. si quis heredem. Et hic apparet q; conditio erat in faciendo, z sic non obstat supra eodē. l. mutiane. Item erat facilis. z hic nō obstat dicta. l. hec conditio. ff. eodē. z de institutionibus z substitutio
2 nibus. l. si quis heredē. ☾ † Quare circa hoc sic dicas quia aut id quod debet dari vel fieri depēdet ex facto legatarij aut ex facto tertij. si ex facto tertij quandocunq; impleatur legatum est vtile, vt infra eodem. l. coheredi. ad finem. Aut legatum vel pro missum pendet ex potestate honorati vt quia testator reliquit alicui si ascenderet capitolium tunc aut conditionē implere est sumptuosum vel onerosum aut non: si sumptuosum quandocūq; impleatur sufficit nisi terminus prefigatur. vt eadem. l. hec cōditio. z argu. infra eodem. l. qui heredi. Aut illud quod relinquitur non solum potest afferre emolumentum sed etiam onus: vt quia instituit testator me heredem si ascendero capitolium: z tunc quia hereditas continet debita z credita: vt infra de verborum significatione. nihil aliud quandocunque potest impleri: vt supra heredibus instituendis. l. si quis ita instituatur. Et ibi in glossa. z ex quibus causis in possessionem eatur. l. si divi. Aut

ui. Aut solum commodum affert vt legatum. vt. ff. mādati. l. hereditatis. z tunc statim cum potest debet impleri ne in pendenti sit vltima voluntas. vt. ff. communia prediorum. l. finali. Petrus. ☾ Sed opponitur contra istam solutionem. quia etiā cuz adūcitur heredi videtur debere impleri quā cito potest. vt. j. ad legem falcidiam. l. j. §. item si ita. Sed ibi loquitur quando conditio adijciatur in penam heredis. secus in simplici conditione quia tunc locum habet quod dixi. ☾ Item opponit quia videtur debere attendi tempus quo definat posse dari vel facere. vt j. de verborum obligationi. l. ita stipulatus. versiculo sabinus. Secundo aut conditio consistit in non faciendo z habet locuz contrarium: aut in faciendo z habet locum hec lex. Sed cōtra hanc solutionem instatur de lege si titius. j. de verborus obligatiōi. z de fideiussori. l. fideiussor. §. finali. de manumissis testamento. libertis. z. d. l. j. §. item si ita. j. ad. l. fal. fol. dicit gloss. quod in omnibus istis est speciale z ratio specialitatis not. in. l. z si post tres. si quis cautionibus. sed melius dic vt in qualibet dictarū. ll. colligi potest. z dixi dicta. l. ita stipulatus. de verb. oblig. Iterop. adhuc contra predictam sol. vbi dicitur quod si est in non faciendo expectatur tempus quo definat posse fieri vnde videtur obstare. ff. eo. l. mutiane. sol. dic quod in contractib⁹ non habet locum cautio mutiana. vt dicit gloss. z idem tenet glo. in. d. l. mutiane. C. de pactis. z. l. j. de trāsac. l. siue apud acta. ff. de cōdi. ob causa. z. dedi. z de hoc dixi dicta. l. mutiane. ex predictis ergo collige aut conditio est in non faciendo aut in faciendo. Primo casu aut in contractibus: aut in vltima voluntate. si in contractibus expectatur tempus quo desit posse facere vt dicta. l. ita stipulatus. ver. sabinus. de verbo. obli. si in vltima voluntate locuz habet cautio mutiane. Secundo casu principali quādo conditio est in faciendo tunc aut est adiecta heredi aut est legatario. Primo casu aut conditio est adiecta in penaz heredis z habet locum. l. j. §. item si ita. j. ad leg. falci. aut est simplex conditio z tunc loquitur. l. vlti. ff. de conditio. insti. z q; not. ff. de hered. institu. l. si quis instituatur. si vero adūcitur legatario tunc loquitur hec lex z sic apparet quod casus summarius tollit cōtraria alij sic scripserunt hac. l. no. ex hac. l. qō cōditio potestatiua dz impleri quā cito pōt alias trahitur mora. vt. j. e. l. penul. §. j. sed hunc. l. opponitur. ff. e. l. hec conditio. z. C. de institu. z substitu. l. si quis. solu. aut conditio potest de facili impleri z tūc habet locum hec. l. cū similibus. aut nō pōt de facili z tunc ēt tarde pōt ipleri vt in cōtrarijs. sed huic solutioni obstat. ff. de cōditio. institu. l. vlti. vbi tarde z vsq; ad extremum vite spiritus pōt impleri talis conditio. solu. hic in legato ibi in hereditate. z ista solu. not. ff. de here. institu. dicta. l. si quis instituatur. ratio diuersitatis q; in hereditate versatur maius periculū z non minus arctatur heres quam legatarius. vt. ff. dixi. z ne ex precipitatione subuertatur testamentū. argu. ff. de adimen. lega. l. excepte. z de carbo. edicto. l. j. §. sed z si quis. Potest tamen heredi tardāti prefigi terminus a iudice intra quod pareat cōditioni. vt di
3 cta. l. si quis instituat. z de cura. bo. dando. l. j. † Sed q̄ro cū hic dicatur q; legatarius debet implere conditionē quamcito pōt alias est in mora nunqd pōt talem moram purgare videt q; nō q; cōditione defecta legatū annihilat. vt. j. qui heredi. §. fi. Econtra videtur q; sic q; 2ditio z modus equiparant. vt. C. de his que sub modo. l. j. sed cōtracta circa modum purgatur trib⁹ cōcurrentibus ergo 2c. j. de verbo. obli. l. si ita quis. §. scia. fol. aut cōditio est cōcepta in non faciendo. z tūc si factū fit contra non potest purgari q; facte cause 2c. vt. j. de captiuis. l. in bello. §. facte. aut est concepta in faciendo z tūc refert aut habet p̄cedentem dispositionem anneraz aut non habet. Primo casu nō potpurgari. vt. j. quis ordo in bonoꝝ posset. seruetur. l. penul. Secundo casu hz locū. ff. de penu legata. l. j. j. quando dies leg. cedat. l. si penū. z q; no. C. de contrahen. z commit. stipu. l. magnaz. hoc tamen qbusdā non placet. q. l. j. de penu le. z. l. si penū. loquunt de purgatione fienda ex parte rei. questio autem predicta loquitur de purgatione ex parte actoris quo casu videtur dicendū,
4 † q8 si legatarius in conditione implenda moram adhibuit nō possit moram purgare vt legatū petere possit. vt. j. de fideicom. liber. l. thais ancilla. §. si intra. sed contra hoc videt dict⁹. §. scia. sed dic q; ibi agit de act. iā quesita cōseruāda: hic vero de acquirenda: sed adhuc opponitur de. l. celsus. ff. de arbi. fo. aut agit de actione querenda sup accessorio z hz locū. l. cel⁹ aut super principali habet locū q; dixi per dictū. §. si intra. z ibi ad predictā q̄stionē dic q; aut agit de purgatione more ex parte rei z nihil ad questionem. sed dic vt in. l. z si post tres. ff. si quis cautionibus. z dixi in. l. ij insulā. de verb. ob. aut de purgatione ex parte actoris vt in questione nostra. tūc aut agit de actiōe q̄sita conseruanda. z habet locū. l. si ita quis. §. scia. de ver. oblig. aut de nouo querēda. z tūc aut super accessorio, z admittit pur

gatio. vt dicta. l. celsus. aut super principali z non admittit. vt dicto. §. si intra. z ita in questiōe nostra. † Secūdo quero an qs possit cogi ad implendam cōditionem: videtur quod nō quia non sunt in obligatione que per modū conditionis veniunt. vt supra si quis omissa causa testamenti. l. si quis sub cōditione. et nemo sine actio. experiē. vt. ff. de admini. tuto. l. quoties. §. si temporali. contra videt qs sic vt. C. de his que sub modo. l. ij. ibi si ue ad conditionem 2c. so. dico quod precise non potest cogi directo q; deficit actio z obligatio: sed indirecte refert aut est cōditio cōcepta in faciēdo. Primo casu aut stat per eū qui debet implere z tunc non potest compelli. vt. ff. de contrahen. emptio. l. cum ab eo. aut per euz in cuius persona deberet impleri z cōpellitur indirecte. vt. ff. eo. l. iure ciuili. subdistingue tamen, aut consistit in voluntate illi⁹ tantum aut illius z alterius: sed per illum non stat quominus impleatur. Primo casu non compelli tur: vt dicta. l. cū ab eo. secundo sic. vt. j. eo. titu. l. labeo si biblio thecam. Secūdo casu quando est in non faciendo similiter cōpellitur indirecte: vt dicitur. ff. e. l. mutiane. Tertio quero nunquid. l. ista habeat locū in contractibus dic quod sic vbi est conditio simplex: vbi autem est penalis dic vt. ff. si quis cautio. l. si post tres. Jn glo. ij. ibi. si sit stipulatio penalis incipiens a precedenti conditione. dy. in fine. sed ibi qñ conditio ponitur in penā heredis. de quo dic z melius vt no. dicta. l. z si post tres. ff. si qs cautioni. alias sit conditio simpliciter potest impleri quandocunqz nisi fuerit statutus terminus a iudice. vt. ff. de heredi. institu. l. si quis instituatur. Old. sed contra hanc. l. est. j. eod. l. cōditionum que in futurū. in fi. Solu. hic in ea que de facili potest impleri ibi non. vt. z nota. ff. eodem. l. ij. z. l. si iam facta.

1 ☞ Portio vnius legatariozum quando accrescat alteri.

Si separatim. Ubi habet locū ius non
1 decrescendi z vna pars deficit: similiter deficit onus eidem annexuz. h. d. dy. Vel clarius † si legatarij sunt coniuncti tantū re z verbis disiuncti pozuo deficiēs accrescit alteri sine onere. h. d. Dic ergo separatim quantū ad verba ibi conditionem tibi collegatario impositaz. dy. ibi. Vendicatur⁹ eras conditione impleta. Dy. ibi. mihi accrescat. id est ad me insolidum pertineat. dy.

1 ☞ Legatū deficere dicitur si conditio potestatiua legato adiecta casu fortuito impediatur.
2 Impeditus per casum conditionē implere quā lex remittit nō preiudicat sibi.

Si testamento. † Si cōditio potestatiua adiecta legato
1 depēdeat ex facto legatarij z alteri⁹ si casu fortuito impedit adimplere deficit legatū. secus si per eum in cuius persona dependet. h. d. Et circa hoc vide difficultatē quā posui. ff. eo. l. filie. §. titia. que commodius hic ponita esset. z vide etiam qs no. per Dy. extra de regu. iur. c. imputari. z. c. cuz stat per eū. li. vj. z. C. de institu. z substi. l. j. ibi decessit. z sic 2ditio p casum deficit. dy. ibi. Stichi mortui. dy. ibi. remansuram. z sic totum legatum vt caducū vel quasi remanebit apud heredē. dy. ibi. Illi. s. pamphilo. dy. ibi. legatum deberē z in totū qz facto stichi in cui⁹ personam erat collata conditio impedit eam implere. Dy. ibi. inutilis fiebat quia facto suo impediebat impleri conditio. Dyn⁹. ibi. Scia moriat ante nuptias contractas. Dyn⁹. ibi. transmittere nec etiam heredibus scie debetur. quia casu impedit impleri conditio. Dy. Jn glo. j. ibi. si impedior p alium in totū vt non subsit amplius facultas conditionis implende. alias sec⁹. j. eod. l. qbus dieb⁹. in princ. ol. ibi per quē factū erit. l. fi. z. j. eo. l. titio. §. fi. Sed arg. j de lega. j. l. plane si filiū. §. j. in fi. Dy. ibi. z. j. eo. l. illis. hoc verū in conditione quā lex remittit. † sed in conditione quā lex remittit si impedior p casuz non nocet. vt. ff. eo. l. filie. z. j. eo. l. cū tale. j. respōso. Dyn. ibi. in mista que pendet ex facto legatarij z euentu fortune de qua. ff. e. super rubrica. dy. ibi. per alium cui⁹ non interest conditionem impleri. vt. ff. eo. l. iure ciuili. Dy.

☞ Factū dicit bene qs fit bona fide.
2 Redditio rationum a quo incipere debeat.

Quamuis rationes. † Illud vi
1 detur bū quod bona fide fit considerato effectu. h. d. Vel clarius redditio rationum bonafide facta nō dolose purificat legatū libertatis sub tali cōditione relictū ibi soluere. z si

a ☾ Quāuis bal. in. l. j. C. si aduersus solu. vbi al. hunc tex. p notabili: z bñ facit ad materiaz calculi.

Universidad de Deusto
Biblioteca

derato effectu.dy.Jn gl.vlti.ibi,bona fide faciat cũ sciẽti ⁊ consentienti dolus nõ inferatur.vt.C.de transac.l.cum donatio.fz
2 ℙe.sed ponet ꝙ ille qui dz reddere rõnem vult incipere ad cõputandum expẽsas ⁊ dies vult incipere ab introitu qui erit dominus.Ray.hãc questionez formauit.J.de fideicõ.liberta.l.thais.§.libertatẽ.⁊ tenui qs incipi debeat ab introitu ar.glo.ibi posite.⁊.l.cuz seruus.J.e.z ita dicit se defacto determinasse.sed qs primo sit inchoãdũ ab expẽsis facit.J.e.l.cũ seruus.⁊ glo.posita C.de apoc.publi.l.j.lib.x.sed cũ hec qõ videtur mihi modice vtilitatis ⁊ parum referre a quo incipiatur cuz vtrũq; necessariuz sit cõputari ⁊ totũ approbari vel improbari.ff.de ad.tu.l.queritur.⁊ de neg.gest.l.pap.scribit.⁊ depo.l.publia.§.fi.

1 ☞Demonstratio falsa legatũ non vitiat.
2 Marito ⁊ vxore bona sua monasterio post mortem ipsoꝝ conferentibus an statim altero mortuo deueniat ad monasterium ipsius portio.
3 Pluralitas quando sit in singularitates resoluenda.

1 **Falsa demonstratio.** †Falsa demõstratio nõ vitiat legatũ.h.d.Et de hoc dixi.ff.e.l.demõstratio ⁊ hoc verum si testator obligauit heredem ad dãdum legatario.secus si ad iura cedendum vel liberandus quia tunc falsa demõstratio noceret ⁊ vitiaret.vt.ff.de lega.j.l.ſi fic.§.j.⁊ de liberatione legata.legaui.quod est notandum ibi non conditio mutata quia per hanc impetrationem nõ desinit esse libertas.dy.in glo.ij.ibi nemo.§.j.⁊ vide quod ibi not.in glo.ibi ℍidem quoque.sed dic vt ibi.dy.ibi enim apparet sol. in textu quia als ⁊ si scinisset donaturus erat in glo.hec communiter est correcta:communiter eñ habetur de conditio.institi.l.in suam. §.id quoque.⁊ debet dicere de conditione indebiti.l.in summa.§.id quoque.vel secundum Jaco.de.bel.dic vt no.ff.de here.instituẽdis.l.nemo.§.qui frater vt dic quod ibi est falsa causa hic demonstratio item ibi impulsiua hic finalis.quelibet sol.est bona.ibi so.vt ibi quia ibi de futuro ⁊ sic condicitur.item non fuit ibi species legati expressa hic vero expressa fuit persona legatarij ⁊ heredis.Dy.

Si quis legauerit. Ibi nec tũc.id est tempore mortis. Dyn.ibi. alienauit siue alienetur ex voluntate siue ex necessitate quia illa distinctio non habet locum quando adiicitur pronomen meuz vt.ff.de auro ⁊ argẽto legato.l.scribit in fi.dyn .ibi an vel alter
2 qui non est alienatus.Dyn.ibi atque.s.separatim† pone quod vxor ⁊ maritus in vno monasterio conuersabant hoc pacto vt post mortem eorum bona ipsorum ad monasteriuz peruenirẽt questio est an vno mortuo statim peruenianꝫ eius bona ad monasterium an demũ vtroque mortuo.⁊ dico quod vno mortuo statim eius bona ad monasteriuz pertinent quia perinde est ac dixisset p duas singularitates quod bona cuiuslibet ad monasterium peruenirẽt per hunc.§.⁊.J.ad trebel.l.lucius .§.gaio.ff. de herg.institu.l.pater ⁊.l.articulo.⁊ de leg.iij.l.qui concubinaz. §.fichus vbi de hoc vide quod notaui plene.ff.de vsufr.le.l.codicillis ⁊.C.de impuberum ⁊ aliꝫ substi.l.cum quidam in glos. ibi significationem singulis.id est illud operatur quod operare tur singularis prolatio per se de quodlibet dicta . vel.id est ad veritatem sui non requirit duo singularia.dy.ibi.§. annua. sed ibi propter signum vniuersale sua quaque die quia vniuersalis significatio sꝑo parte est falsa in totum est falsa.vt.ff.de reb' dubijs.l.ſi is qui ducenta.§.vtrum.Dy.ibi ⁊.l.cum quidaz.hec duo vltima soluuntur in glo.dicte.l.hoc articulo de here.insti. Oldra.vel dic quod in.l.quãuis non videtur facta substitutio in vtrumq; casum etiam si singulariter esset facta filio ⁊ extraneo ratione equalitatis seruande:vnde etiã si resoluatur plura litas in singularitatem est idẽ effectus ad.l.cum quidam respõdetur quod ibi est aliud ratione fraternitatis fm quosdam vel dic quod pluralis locutio resoluitur i duas singularitates vbi non repugnat quod signuz vniuersale quod est ibi propter verbum vtrumq; requirit vtrumq; verum esse vt.ff.§.vtrum in.l.ſi is qui ducenta.ff.de rebus dubijs ⁊ eadem ratione idem in dicto §.fi annua.ſz hec opinio videtur tolli.J.ad trebel.l.heredes .§.j. vbi est dictio vteraz.dic ergo vt dixi speciale ratione fraternitatis vel dic vt no.ff.l.heredes.§.j.item vide quod no.⁊ dixi.ff.de
3 conditio.institu.l.iij.aliꝫ dicuntur† quod quando pluralis locutio refertur ad plura respectu diuersarum rerũ sicut est hic geminat significatum singularis.ſi vero refertur ad vnã rẽ tantũ tunc vt.ff.l.quãuis ⁊.l.cum quidam ibi refertur ad vnam rem id est vnam hereditatem ⁊ facit ad hanc materiã.ff. de leg.ij.l. antepenul.§.quisquis.de acquirẽ.here.l.ſi seruum.§. ait prętor quod ibi no.⁊ faciunt predicta quod in libello inseritur plures cause coniunctiue quarum quelibet sufficit ad victoriã actoris quod sufficiat probare vnam tantum.pro hoc in autem.vt cuz de appel.co.§.significatiõis.col.viij.extra de appel.c. significauit. de rescriptis.c.ij.⁊ de probatio.l.licet causaz nisi se astringat ad omnia probanda vt.ff.c.licet.

Nominatim. Vide quod plene dixi.ff. de liberis ⁊ posthumis.l. nominatim.⁊ in alphabeto dictione nominatis. Et facit hec lex pro eo quod dicitur.J.de iure fisci.ij.non intelligitur.§.ſi quis palam Jac.ibi nihil interest quantum ad hoc vt dicatur res certa.quantum autem ad aliquas qualitates bene interest ⁊ sic cessant ꝛ̃raria in gl.ibi ad trebel.quoties. vt circa coniecturãdam mentem testatoris.nam refert tunc quibus nominibus res designetur vt ibi casum nõ refert quantuz ad hoc vt dicãtur certe persone ⁊ sic non fallit proprie.dy.⁊ idẽ dicas in.l.nõnunquam.

Inter demonstrationem. Ibi facã rez.d. preteritam.dyn.in glo.vlti.in fi.⁊ in illis est ratio vt no.ff.e.l.de monstratio in principio.

1 ☞Conditio casualis ante mortem testatoris impleri potest.
2 Imperator non dicitur anteꝙ coronetur.
3 Officium consulum quanto durabat tempore.
4 Conditio ⁊ dies si ꝛ legato adiectantur cõditione existente dies expectatur.

1 **Oblius meuius.** †Cõditio casualis ante mortem testatoris.hoc dicit dy.⁊ not.quod in officio publico tria desiderant.scilicet electio accepratio ⁊ ingressus officij ad hoc vt quis consequatur plenum officiũ sic ⁊ in beneficio ecclesiastico de electione patet extra de electione per totum de acceptatione eodem titu.c.quã sit.libro
2 sexto.de ingressu qui habetur per confirmationez ⁊ inuestituraz eodẽ titu.quod sicut ⁊.c.quaricie.libro.vj.⁊ sic facit quod imperator ante coronationem non sit imperator de qua questione.⁊ dixi.C.de quadriennij prescriptione.l.bene a zenone.dy.in glosſ.quia ⁊ viuo in fi.⁊.ff.eodem.l.ſi iam facta in fi.Dyn.item not.quod consules eligebantur ⁊ durabat †officium suum in calendas ianuarij de hoc in autent.de consulib.§.hic autẽ a nobis.de feriis.l.pridie calen.⁊ durabant regimina per annum.ff. de in ius vocando.l.vlti.de hoc no.⁊ dixi .C. de aduocatis diuersorum iudi.l.per hanc.§. septãte ⁊ quando incipiebat annꝰ ibi no.in glosſ.⁊ dixi.C.de feriis.l.omnes dies.Et vide.J.de verbozum significatione.l.ſi calũnietur.§.j.

4 **Titia codicillis.** †Si in legato adiiciatur cõditio ⁊ dies.Si condicio existat expectatur dies.hoc dicit dy.vel sic. subiata conditione ſi supereſt dies supereſt ⁊ diei effectus vel sic sine ex parte actoris siue ex parte rei quale ius erat in predecessore tale censeꝛ in successore:hoc dicit ibi septitie heredes possent conuenirꝫ qs est.J. Dynus in glos.facit.ff.m fi.Soluti.ibi speciale vel melius imo concor.Dy.vel fm Jaco. de belui.ibi filicus ab initio vtiur iure defuncti licet postea vtatur priuilegio sui vt ibi patet Jaco. ⁊ vide quod no.⁊ dixi.C.de sacrosanc.ec.auten.quas actiões ⁊ facit ad hanc.J.e.l.non putabam.⁊ de.le.j.l.ſi cui.⁊ glossa.vlti. que est.J.l.proxi.nihil facit ad illam.l.sed ad istum.§. puta esset plus temporꝛ allegationes tñ ibi sequentes faciunt ad ipsaz.l.

1 ☞Legatum penes legatarium remanet etiam si onus fideicõmisso adiectum sit inutile.
2 Legatum an valeat si pater tertio leget vt spurium alat.

1 **Si quis eum.** †Si onus fideicommisso adiectum sit inutile nihilominus legatum remanet penes legatarium.hoc dicit dynus.vel clarius si alicui legetur seruus vt manumittatur post tempus.si libertas impediatur de iure propterea non impeditur legatum. Jbi manumitteret forte post quinquennium ⁊ sic medio tempore percipere habeat legatarius commodum vt in fin.dicitur secus si statim debuisset manumittere vt.l.ſi quis titio.de lega.ij .⁊.l.ſi quis quos.eodem.
2 titul.⁊ facit ad questionem.†si pater qui non potest relinquere alimenta filio spurio legauit alicui vt eum aleret quod valeat legatum quo ad legatarium nec teneatur alimenta prestare ⁊ pro hoc dicta.l.ſi quis quos.⁊ hanc.l.intelligit glos.ff. de lega. ij.l.codicillis in principio si legatarius possideat quod habet exceptio

exceptio.ſi non detur sibi actio quod videtur contra rez.ff. ibi non repellẽdum ꝛc.⁊ quod habeat etiam actionem videtur tenere pet.C.de caducis tollendis.l.vnica.§.in primo vbi de hoc dixi: ⁊ quod dicit in glo.actus manumissionis facit ad ea.ꝙ dixi.C.de cõditio.ob causam.l.ea.lege.ubi aliquod commodus ex eo patet quod iste legatarius non fuit rogatꝰ manumittere seruum statim sed post aliquod tempus vt ita medio tẽpore legatarius commodum haberet Jac.de ranẽ.⁊ pe.in glo.prima in fi.hec placet dy.⁊ Jaco.de rana.⁊ pe.⁊ omnes predicte solutiones sunt truffe vnde secundum eos ibi legatarius statim rogatus fuit manumittere hic vero post aliquod tempus vt in fin.l. colligit ⁊ pro ista solu.facit.J.de donatio.aristo.in prin.⁊ glossa vlti.huius.l.facit ad.§.precedentem vt ibi dixi ꝛc.

1 ☞Legatum intelligitur in scriptura confirmata non in confirmante.

Si ita scripsero. Ex scriptura dispone nõ ex declaranata scriptura intelligit legatũ nõ in confirmãte ⁊ vide qs dixi.ff.de here.institu.l.asse.⁊ facit bene hec.l.ad questionem si testator dixit volo qs legata scripta in schedula que est in sacristia fratrũ minorũ debeatur quod reperta ipsa schedula valeant de hoc.ff.de le.ij.l.his verbis.C.de fideic.l.ſi.⁊.ff.de testamentis.l.heredes palam.

1 ☞Conditio in personis omnium heredum scripta ad omnes pertinet.
2 Conditio suspendens additionem omnia ab ea dependentia suspendere censetur.
3 Onera magis hereditatem ꝙ legatum sequuntur.
4 Testator simpliciter de foro loquens intelligi debet de foro domicilij.
5 Nouens alicui prelato facere professionez intelligitur de illa cuius ipse est prelatus.

1 **Ne conditio.** †Si ñaliter i personis oim heredũ sit scripta cõditio ad personas ois gradꝰ ptinet:si vero ad psonas vnius gradus tñ ad illas tñ ptineat.b.d.pone ergo casum vt in glo.⁊ subaudi eã cõditionẽ que ꝛc.ibi ad certas psonas.i.ad gradũ certas personas continentẽ.dy.ibi quo scz gradu.dy.Op.primo.C.de caducis tollẽ.l.vnica .§.j.ij. ⁊.iij. so.quidam distingunt inter pro non scripturn ⁊ quasi caducuz ⁊ vere caducũ:sed huic so.videtur obstare.l.ciuitatibꝰ.§.lucius. ff.de le.j.⁊ ideo glo.distingũt aut est cõiunctio verbis aut re sed hec nõ placet pe.vt in heredibꝰ fiat talis distinctio ſz dicit aut deferꝛ nõ sub cõditione sed sub onere simplr aut defertur non sub cõditione sed sub onere cõditionali.j.casu loquitur.§.lucius. scdo hic ⁊.l.sub cõditione de here.m.scdo op.ad predicta de.l.legatũ sub cõditione.de here.institu.Scdo opponitur ad predicta de.l.legatũ sub cõditione.ff.de adi.lega.Sed dic aliud in legato aliud in hereditate vbi est maius periculũ.vt.ff.mãdati.l. hereditatem.Jtem non ob.l.licet imperator.de legatis .j. quia hic onꝰ fuit impositũ in vi dispositiõis ibi nõ.⁊ facit qs no. Archidia.extra de electio.c.j.lib.vj.⁊ per dynum extra de regulis iuris.c.rationem.2gruit.Jtem licet ꝑdet.dicat aliud in legato quã in hereditate.Alij tñ dicunt idez per.l.celsus.de legatis.ij. ⁊ sic est vera secunda opinio glo.⁊ tene glo.hic posita quam melior est in ista materia ꝙ alia corporis iuris.licet glo.alia 2gradicat ⁊ male que est in.§.pro scdo.de caducis tollen.ibi ad genus personarũ vt illa que conditioni hereditatis p quẽcunq; faciẽdum apponitur.Ex qua additione omnes testamẽtarie psone. id est ex testamẽto aliquid capiẽtes generanꝫ ⁊ pẽdẽt.vt.j.ff re
2 gulis iuris.l.ñ nemo.Old.ibi.totius elie testamẽti.i . omnũ eorum que in testamento scripta sunt:† nam cũ suspẽdit additionẽ ergo ⁊ omnia alia tanꝫ ab ea dependẽtia.Old.ibi.atq; ſi cõditio pone expẽpũ in hoc versi.per.l.ff.de here.instı.l.sub cõditione.Old.Jn gl.prima.in fi.vel exponе vt in textu supra expositi. Old.iste tamen intellectus.Ol.quibusdam non placet.qz hic loquitur de additione apposita ab homine nõ de ea que est sua natura a iure puta qs adeatur hereditas ⁊ ideo tenent intellectũ glo.sed certe expositio ⁊ intellectus Old.bene potest procedere in conditione apposita ab homine.Jn glosſ.⁊ omnes personas ℍo.istam glo.quia vtilis est in sua materia ibi licet.aliud sit in legato.ſ ꝙ pro nõ scripto habetur quod nõ accrescit sine onere. vt.j.hac eadẽ gl.Ray.ibi.pars deficiens vt in primo rñso.Ol. ⁊ ita loquitur.l.ciuitatibus.§.lucius.ibi.impleant.vt in.ij.rñso huius.l.Old.ibi.vt dixi per.§.lucius. Oldr.ibi.qs nõ trãsit per
3 §.in primo.de caducis tollẽ.Old. Et est ratio:† qz onera magis sequuntur hereditatem quã legatũ.vt.ff.man.l.hereditatez.ibi. fm.Bz hoc tenet ℙe.dicto.§.his ita.de cadu.tollen.licet contra teneat.C.ad trebel.l.nõ iusta.ibi.Sed quidam dicũt ⁊ verum dicit.dy.ibi.in hereditate nominatim relicta.dyn.ibi. dicto.§.in primo.ff.de leg.ij.l.luctus celsus.vt ibi no.quam opi. credo tutiorem.Ray.ibi.dicta.l.cum cuitatibus.§. lucius. dy. ibi.vadit cum onere:vt dixi per predictuz.§.in primo de cadu. toll.dy.ibi.§.ſi vero.ff.eo.l.ſi separatim.dy.

4 **Cum ita.** †Cum testator simpliciter loquit de foro in telligitur de foro domicilij sui.h.d. Et iste casus non est alibi. Et dic ꝙ intelligitur de domicilio quod habebat tempore testamenti ⁊ si postea mutauit.ff.de re.du.l.ſi cognatis.de lega.ij.l.peto.§.fratre.⁊ de auro ⁊ argen.lega .l. cum ita.als ſi ita.nõ ob.ff.de adi.lega.l.alumne.§. seia.als.§.ab heredibus.qz ibi fuit mutatio in ordinatione hic in loco:vel ibi legatum habebat cãm annexã hic non.Et allegatur iste.§.in ar. ꝙ si quis legauit ecclesie centũ milia nõ nominata ecclesia qs intelligat de ecclesia parochiali seu in qua habebat domicilium. Et est casus in auf.de ecclesiasticis titulis.§.ſi qs in nomie.coll. ij. Idem potest dici in multis similibus casibꝰ:puta si legauit fratribus predicatoribus vel minoribus vel pauperibꝰ nõ specificato quibus ⁊ prout etiam .ff.de lega.iij.l.legatis.§.j. in fin. Jtem si in compromisso nõ est dictum quo loco debeat pnunciari intelligi debet de eo loco in quo factuz est compromissuz.
5 vt.ff.de arbi.l.ſi cũ dies.§.quid ergo.facit etiam.† ꝙ siquis vouit alicui prelato facere professionem regularem ⁊ non expressit religionem quod intelligatur de illa religione cuius est ipse prelatus.extra de statu monachoꝝ.c.ꝙ dei timoꝛe.etiã si testator disposuit erigi vnum hospitale:nec dixit quo loco intelligit de loco domicilij.pro hoc.ij.q.j.ſi peccauerit. De hoc no.i speculo de instrumen.editione.§.nunc vero aliqua.versic.quid ſi testatoꝛ.⁊ versi.sequentibꝰ.⁊ ad hoc.xxiij.q.iij.fortitudo facit ⁊ iste. §.⁊.glo.hic posita ad questionẽ quã habui de facto in quodaz instrumẽto nõ erat clare expressus locꝰ.sed dicebatur in platea sancti Vincentij.⁊ iste cõtractꝰ celebratus erat inter pergameñ. vbi est dicta platea arguebaz ex dicto.§.ꝙ intelligi debeatur de dicta platea.sancti Vincentij vbi domicilium habebant contrahentes.in contrariũ prima facie facit glo.hic posita de quo notaui.C.de nouo.C.compo.§.quibus.super verbo ex hoc ozie da.⁊ vide quod notaui.J.de accusa.l.libellorum.

1 ☞Conditio potestativa nõ habetur pro impleta impedimento ex facto tertij insurgente.
2 Impeditus conditionẽ implere quã actionem possit intẽtare.
3 Pretium rei non continetur impensarum appellatione.
4 Legatum conditionale dicitur in quacũq; testamẽti parte cõditio apponatur.
5 Obligatio statim oritur in contractibus sed in vltima voluntate a testantis morte.
6 Debitum ad personam serui ⁊ domini relatum de naturali intelligitur tantum.
7 Demonstratio falsa non vitiat legatum speciei in rerum natura existentis.
8 Legatum quod sub modo relinquitur statim cautione pstita debetur.
9 Dictio ad modificat dispositionez cui adiicitur.

Quibus diebus. Jn 2ditiõe potestatiua i q̃ adiecta sũt certi dies inter quos pareri debuit si per extraneũ impediatur talibꝰ diebus illi dies nõ cõputãtur in pre
1 iudicii parere debẽtis.vel aliter.† si cõditio est potestatiua ⁊ impedimẽtũ insurgat ex facto tertij cõditio nõ habeꝫ impleta.h. d.ibi.vicinꝰ tuus cuiꝰ nõ intererat cõditionẽ nõ implere vel im pleriꝰ:als secus.vt.ff.eo.l.iure ciuili ibi nec per te staret.nã si per te staret quominus ageres tũc videris volens pati.arg.C.ne sacrũ baptisma iteretur.l.ſi.extra de elect.c.vltimo.⁊.ff.ex quibus causis maio.l.sed ⁊ si per prętoꝛe.§.j.ex ista.l.⁊ dicta.l.sed ⁊ si ꝑ prętoꝛe.§.j.potest poni exemplũ in regula iuris.ff.de regulis iuris.l.qui potest facere vt possit.Jaco.ibi.Submoueas .i. repel
2 las.dy.† Ergo tenetur quis superioꝛe adire ⁊ quãtũ in se est pe tere impedimẽtũ tolli als sibi imputaꝫ.vt.ff.vbi pupillus educari debeat.l.j.penultimo respõso.ex quibꝰ causis maiores.l.sed ⁊ si per prętoꝛe.§.ait prętor.de cõtrario iudicio tute.l.iij .§.vsuras.versi.quid ergo nisi forte talis petitio sola gratia inniteret vt.j.de bonis libertoꝝ.l.qui cũ maioꝛ.circa princi.⁊ no.glo.Fm Azo.qui dicit ꝙ potest agere negatoria vel iniuriarũ si alibi ne scio ⁊ forte est speciale in testamẽtis vl impediebat iure seruitutis.Oldr.ibi.conditio.i.dilationẽ dare ad conditionẽ implen

Universidad de Deusto
Biblioteca

dam.dyn.In glo.i.dilationi:ibi defectui vt habeatur p defecta z amodo impleri non possit.Oldr.ibi.vel affectui vt habeatur pro impleta.Bld.ibi.fm vtramq; alʒ est fm vnam.sed melius stat fm vtramq; ibi implere potuisti vt quia transiuit tempus.ſ.quod debebat impleri.dy.Et vide quod nota.z dixi.ſ. eod.l.in testamento.

3 **Quidam ita.** †Appellatione impensaruʒ nō cō tinetur pretiuʒ rei.hoc dicit.Et ad hoc allegatur z iste casus non est alibi fm dynum. Sed similis casus habetur.ff.de actio.emptio.l.titius cuʒ decederet.circa finem.vnde forte,dynus intellexit de versicu.idem iulianus.quē alibi nō recolo.Et nota q; vbi ab homine fit mentio expensarū intelliguntur fructibus non deductis.secus si a lege.vt.ff.de rei vēditio.l.sup. z de petitio.heredi.l.si a domino.ff.i.z ad hoc.ff. solu.matrimo.l.fructus.vbi etiam est differentia an verbuʒ fructus proferatur a lege vel ab homine.Et arg.huius ff.dicunt quidam si pater filio existenti in studio legauit expensas quas fecit in studio nō videat legasse libros seu pretia librorum.ff.De contra:quia debet interpretari legatuʒ vt potius valeat q; pereat, sed si legatum predictum nō referetur ad libros nihil operaretur cum impensas alias nō teneatur ipse filius conferre.vt ff.familie herciscūde.l.que pater ergo ꝛc.vt.ff.de rebus dubiis. l.quoties.hoc aūt poterat valere ad aliud pro prima etiā facit ff.de adimendis legatis.l.pater.Et de ista materia expensarū z librorum satis notaui.C.de donatio.l.si donatio.ibi. Respō deo haberi debeat.id est expense non deducuntur ex fructibus sed a legatario heredi prestantur quia ea videtur fuisse testatoris voluntas vt expense cum fructibus compēsentur. In glos. quia ea videtur in fine.quia si expense deducerētur ex fructibus cum communiter nō soleat plus expendi quam sint fructus nihil solueret legatarius pro expensis quod esset in hoc.ff.contra voluntatem testatoris qui talem conditionem apposuit quam obseruari voluit.vt.ff.de manumissis testamento.l.si quis locuples.Dynus.

4 **Quidam titio.** †Apposita cōditio in quacunq; parte testamenti reddit legatum conditionale.hoc dicit dynus.Vel sic.legatum purū sub conditione ademptum conditionale censetur ibi legauerat simpliciter z pure.dynus ibi.Filius respondit z male.dyn. Sed contra.ſ.de manumiſ.testamento.l.imperatores.sed hic in condition:ibi in modo.vt dixi eo.titu.l.meuia.ibi:falsuʒ sit z verē falsum est.vt.ſ.sequitur:ibi esse legatum.z ideo ante cōditionē existentem legatario decedente legatum nō trāsmittitur ad heredem.Opponit Bartolus de.l.ex his.C.quādo dies legati cedunt.vbi dispositio sequens non videtur facere legatum cōditionale.Sol.ibi.dispositio cōferebatur in tempᵒ certū hic in incertum.facit ad hoc.ff.de legatis.j.l.si cui.z.ſ.ad trebellianum. Leius saturnius.z vide quod dixi dicta.l.ex his. Jn glos.cuʒ primo reliquerat ibi in contractib⁹ z est ratio diuersitatis potuit plene deliberare sed in his que fiunt in extremis non fit: et ideo idem est quandocunq; cōditio apponatur argumen.C.de peculio eius qui libertatem meruit.l.ſ.z.C.qui testamenta facere possunt.l.hac consultissima.fm Franc.ar.Sed hec ratio non
5 placet.vnde tu dic fm dyn.quod ratio diuersitatis est. † qz in contractibus statim oritur obligatio in vltima voluntate non nisi a morte testatoris z adita hereditate.Et ideo cum legatū fit adhuc inualidum non mirum si conditio adiecta a testatore ex post facto reddat illud ex post facto nullum:quia difficilius impeditur nata obligatio quam nascituta.ar.C. de vsuris .l.si parte z.l.acceptam.dy.item nec obstat quod solet dici quod qñ dispositio est negatiua dictio nisi ponit.vt.ff.de feriis.l.si feriatis.quia dic vt not.per dy.extra de regulis iuris.c.petant libr. vj. z plene dixi in alphabeto dictione nisi.

6 **Dominus seruo.** †Appellatio debiti ad personam domini z serui relata de naturali tantum intelligi debet hoc dicit dy.in glo.prima in fi.sed ibi sunt verba futuri tēporis z incertitudo circa rem legatam z ideo contrarium determinauit.R.in glo.per.l.ex hac scriptura.ſ.de dona.Ol.in glo.improprie tamen z per hoc nō. quod quādo verba nō possunt accipi proprie trahuntur ad intellectum improprium z abusiuum.

a ¶ Qui dotalem. a†Falsa demonstratio non vitiat legatum.h.d.dy.vel sic z idez est
7 †legatum speciei in rerum natura existentis falsa demōstratio non vitiat.

a ¶ Qui dota le. Adde alber.ff.e.l.l.fal sa demōstratio z Bal. z 8 imo.hic.

Termilius. †Legatum sub modo relictum debe
tur prestita cautione de modo implēdo.h.d.dyn.ibi ita legauerat eo modo qui sequitur dyn.ibi ad
9 monumentū† no.quod monosyllaba ad.habet modificare dispositionem cui adiicitur vt z.ff.de transac.l.cū hi.ff.si vsu.z de vsufr.l.domin⁹ z vide plene in alphabeto dictione ad.z hoc.ff. sumitur ar.ad questionem si aliquis in testamēto reliquit alicui centum pro passagio terre sancte numquid debeat solui statim mortuo testatore z adita hereditate z videtur quod sic.per istū ff.in contrariū videtur quod solui debeat solum eo tēpore quo fit passagium.nam si lego alicui.z.pro habitatione vel causa discipline eo tempore debēt solui illa.z.quo pensio habitationis vel merces discipline solui debet z ita in proposita questione ar. ſ.quando dies leg.ce.l.nec semel.ff.si in habitatione.z sic dixit z ad istum.ff.potest responderi quod hic statim fieri poterat qz erat a testatore iniunctū in questione proposita no.z vide quod no.in speculo de instrumentoʒ editione.ff.nunc aliqua.ver.sed pone quod testator.dy.contrariū videtur sensisse ipse dyn.ff.de leg.ij.l.luci⁹.ff.a te peto.vt ibi dixi.z dic hoc legatum sub modo relictum.vt.ff.de lega.iij.l.si ribi legatum alʒ si essent simplices' ministri non satisfarent vt.ff.de annuis legatis.l.liberto.ff. larguis.z.ſ.quando dies legatoʒ cedat.l.firmo.z ita exponit gl. hunc.ff.e.l.eas causas in vltima glo.Jac.z Bld.in glos.vltima ibi titio.j.responso so.ibi modus erat impulsiu⁹ hic vero signalis ibi in cōtractibus stricti iuris.dyn.ibi.l.dedi.z.l.si heres. hec pars est vera indistincti vt.ff.locati.l.insulam.ff.fi. Nec obdicta.l.dedi.quia dic vt no.ff.de iudi.l.in ommibus.dyn.z vide pro intellectu huius.ff.quod no.dicta.l.si tibi legatum.

1 ☞ Conditionis natura que sit.

1 **Legata sub cōditiōe.** †Natura conditionis est suspēdere dispositionē cui additur.h.d.ibi interim.id est pendente conditione.dyn.in fi.a legatario quia in dubio videtur legare ius suum vt.ff.de vsufru.le.fticho in fin.dynus.licet si glos.sit corrupta z alleget.l.facto testamento.

1 ☞ Legatum quod filio vel seruo relinquitur patris vel domini respectu relinqui censetur.

1 **Filiofamilias.** †Legatus filio vel ser
uo presumitur relictus contemplatione patris vel domini.h.d. z vide.ſ.de dona.causa mortis.l.ſi filio.la. scēa z not.quod vni legatur z alii datur petitio fic.ff.de le.j.si cui legetur.ff.i.z.l.se. item no.quod legatum alimentorum seruo relictum soluit domino z non seruo quod tene menti.item oppo.quod prestari debeat cautio mutiana quia posset exire de potestate:ʒ dic qđ ex cautiōe expectarek tristis euentus:scʒ mortis filij z ideo non prestatur vt.in.l.contraria no.ibi similiter domini legetur.scʒ quā diu manserit in potestate domini.dy.sed op.de.l.fin.C.de vsuf. z dic vt ibi no.z dixi in glo.j.in fi.z fic quantum ad rem.dy.

1 ☞ Legati conditionalis diminutio quādo fiat commodo diminuto.
2 Legati onus an semper minuatur minuto legato.
3 Cōditio adiecta legato nō est eius remuneratio sed suspensio.

1 **Plautius.** †Si commodum est diminutiʒ onus annexuʒ nisi per falcidi.
fit diminutio legato conditionali relicto. hoc dicit. Et diuide.l.in duas partes.in prima legatus fuit in vi conditionis, in secunda in vi modi:secunda ibi neratius scribit.prima subdiuiditur in tres.In prima fuit diminutum legatū per contracta.intentatuʒ a plautio in icōa per.l. falci. in tertia quia erat non capax.scēa ibi diuerſuʒ.tertia,ibi tē scinditur ibi perceptis.z.in vi conditionis vt no.in fi.l.dyn.contra quod op. de leg.l.meuia.de ma.testamento vbi apponendo verbuʒ vt testator non facit conditionem licet exprimēt imo modum nō video aliud responsuʒ nisi quod testator hoc dicit expresse qđ volebat facere conditionem vel aliquid per quod appareat eum facere voluisse conditionem quod facere potest vt.ff.e.l.in conditionibus sed in.l.meuia.nō dixit expresse velle facere conditionem licet verboten⁹ dixerit sub condition:alio modo nō video posse respōderi ad.d.l.meuia.ibi patronus a liberto preteritus ibi postea.i.facta venditione vel restitutione hereditatis. dyn. ibi abstulerat illi cui restitutio facta erat.dyn.z sic p:o illa parte fideicommissiuʒ erat diminuti.dy.ibi soluit.scʒ fideicommissari⁹.dy.ibi aute qz pro ea parte irritatū sit per contra tabulas dy.ibi ita z ipse heres.dy.ibi cōditionē paretur.l. pareri debet per legatarium.dy.z bene facit conditioni qz secus esset si in vi modi esset relictum in fi.z contra casum huius ver.dicit glos.ſ. de dona.causa mortis.l.ei qui.z male vt ibi per Dy.ibi prestare debere partem que erat dāda causa cōditionis implēde.dy. ibi tu

ſ.fideicōmissarius.dy.ibi certam summā dare z sic es gratuitus in vi modi z onere extrinseco.ibi heres vtatur ita qđ res licitum diminuitus remaneat minus onere in gl.prima in fi.hoc placet dy. in gl.conditione ob casum ibi scīm aliam.scʒ literā id est si habeas in litera reuenderet. dyn.in glo.qui dat contra ta.in fi.quod teneatur heres coniunctus pro ea parte quā reuocauit patronus nec ibi nec alibi dicitur sed in patrono dicitur propter re quam reuocauit tenetur cōiunctis personis vt.ff.e.l. si is.lʒ hoc sic correctum vt ibi no.dyn in glo.ſ.de dato ibi z sic esset debitum quod in vi modi non in vi conditionis appositi z est maius onus quā cōmoduʒ qz tunc extenus minuitur on⁹ quatenus z cōmodum.dy.ibi.ff.si titius z.ſ.hac.l.in fi.q videtur huic risō contradicere sed dic vt hic z ibi no.dyn.ibi dicit deberi.l.in cā legati remanere.dyn.quia remanet vtiliter debitum.C.ne yroi pro marito.l.cuʒ te.z de hoc no.C.de iuris z facti ignorātia.l.cum quis.z si aduer.solutionē.Lindebito in glo. quia est filij⁹ ibi vnā vnciam communiter habetur duas vncias z male.dyn.in glo.ff.subſtituros.ista est vera tenendo scām expositionem glo.precedentiʒ sed tenendo primam expositionez de filio naturali ista glo.esset falsa.vt.C.de naturali.li.l.j.in gl.
2 imo nō minus pro declaratiōe hui⁹ gl. †dicant legatū est inuti le a pncipio.aut ex post facto.si a pricipio semp pro qua parte minuit legatū:pro ea parte minuit z onus siue in vi modi siue cōditionis si appositū onus.vt.ſ.l.priori.ff.si pars z.ff.si.z.ff.de leg.j.Lab omnibus.ff.si titio.sed si diminuatur ex postfacto tūc aut in vi modi aut cōditionis vt hic no.z ita scribit.dy.ſ.de dona.causa mortis.l.ei qui.ratio diuersitatis inter modū z cōditionem patet qz legatari⁹ obligatur heredi z heredes sibi:z sic mutua obligatio vnde vno exonerato exoneratur z alter ar.ff. de adimen.leg.l.alumne.ff.seia.in conditione secus vt.ff.si quis omissa causa testamenti.l.si quis sub conditione.z ideo secus in illa arg.ſ.ea.l.si quis seruum.z quod ibi no.est z alia ratio quia onus impositus in vi conditionis est fortius quam onus impositum in vi modi vt patet.ff.e.l.legata.z.l.quibus diebus.ff.fi.z de lega.iij.l.si tibi cū similibus ites qz modus est quedam remuneratio legati vt no.ff.e.sup rubrica:equū est ergo quod vno
3 diminuto reliquum diminuatur.† sed conditio non est legati re muneratio sed eius suspensio vt eadem glo.super rubrica z.ff. e.l.legata ibi si mihi fitchus.z.ſ ad.l.falci.l.maritum.ff.a liberto.dyn.ibi vt hic.z dicta.l.facta.ff.si titius.ſ.ad trebe.z ibi plene no.dy.licet contrarium no.z male.ff.de leg.ij.l.cum pater.ff. j.in glossa penultima.

1 ☞ Solutio mera facti fienda seruo non transit ad dominum.
2 Lex non dicitur facta certa fingere.
3 Restitutio hereditatis heredi gratia conditionis implende solutum non reuocat.
4 Heres vendens hereditatem an teneatur restituere emptori fidei datum causa conditionis implende.
5 Legatarius deducens partem eius quod dandum erat cā cōditionis implende potest legatum percipere.
6 Venditor nō debet actionem cōsequi ex calliditate z improbitate sua.

1 **Cui heredi.** †Mera facti solutio suo fiē
da nō transit ad dominū nec econtra.hoc dicit.ibi quam seruo datur id est dādū est non autem domino.dy.ibi sed cum idem repetit, Dy.ibi dandum sit.id est dari sufficiat.dyn.heredi tatis domino ibi debeat:id est possit.z est speciale.dyn.ibi qui domino debet causa cōditionis implende.dyn.in glosi.prima in fin. Oppo.de leg.ff fundus.ff.e.solu.ibi loquitur in tutore in quo repreſentatur pupill⁹ vt.ff.titulo proximo.l.tutor: hic in domino qui non representatur per omnia in persona serui vt.ff.de seruitu.lega.l.z si maxime.dyn.in glo.sed hoc quomodo in fi.quod verū est fm Ray.quo ad ea que sunt iuris ciuilis,sec⁹ in his que sunt iuris naturalis.argu.ff.de lega.ij.l.si alienus.quod alibi non inuenitur secundum eum.de hoc.ff.de leg.primo.l.cum filio.Jtez no.ex glossa.quod datio seu solutio est facta z sic coniungēdo hanc glo.cum glos.que est in.l.quamuis.ff.interdum.ff.ad vel
2 leia.potes colligere quod lex siue scit certa facta fingit enim ibi solutiōes intercessisse quod tene menti quia communiter docto res dicūt,† quod lex nō fingit certa facta.de hoc in alphabeto dictione ficto in gl.cum factum serui in fi.de hoc dic vt i dicto ff.sed cum factum de stipulatione seruorum z dicta.l.stipulatio ista.ff.hi qui.de ver.obli.z de solu.inter artifices.

a 3 **Cum hereditas.** a†Hereditatis restitutio so
lutum heredi gratia cōditionis implende non reuocat secus si euincatur.hoc dicit ibi restituta est.id est restituenda.dy.ibi ex causa fidei commissi.hoc verum si legatarius soluit de bursa sua secus si de pecunia hereditaria vt.ſ.de dona.causa mortis.l. quod statuliber. dyn. ibi suspectam adiit inuitus.dyn.ibi auferendum sit id quod datum erat causa conditionis implende.dy.ibi z ipsi.ſ.legatario. dy. in glo.imo videtur in fi.hec vera quia ibi nomine fundi hereditatis.dy.in glo.z hic est contra ibi gratia fundi qui nō erat hereditarius imo ipsius heredis⁹.dy.Querit bar.extra glo.si alicui est ablata hereditas tanquā ab indigno numquid id qđ solvendum erat causa cōditiōis implende debeat sibi solui z fiscoz z dicit quod sibi per.l.ex facto ſ.iul.z.l.si is z.l.in subſtitutione
4 z de vulg.z pupill.subſtitutione.† item querit ñ heres vendidit hereditatē numquid sibi datum causa cōditionis implēde restituere debeat emptori:z tene quod sic cum habeat propter hereditatem vt.l.si nomē.C.de here. vel actio.ven.item querit si heres sit minor z beneficio restitutiōis abstineat ab hereditate nūquid debeat sibi solui dandum causa cōditionis implende aut heredi succedenti z tenet ꝑ sibi:quia nō definit esse heres vt .ff. de minori.l.z si fine.ff.sed quod papa.credo tamen quod restituere debeat ꝯ heredi.ar.ff.de ad.l.si minoris in.ff.si duorum in glossa.ibi.l.cui fundus.z dic vt ibi.z.l.si seruus.ff.j. ff. si quis ca utio.

Si pars. Ibi parandum sit conditioni sub qua erat
res legata.dy.ibi pro parte que non est alienata.dyn.z si opponatur de leg.fideicommissaria .ff. si rem de lega.iij.q; ista non fuerit voluntaria alienatio respondē imo est vere voluntaria.vtʒ enim est vt non videatur alienare qui patitur rem vsucapi.vt.ſ.de verbo.significa.l.alienationis oi.in gl. ac si partē in fi.imo indistincte hoc casu diminuto relicto omnia mittur onus quia est inutile a pncipio.vt.ff.de leg.j.l. ab ommibus. ff.si titio.Dy.

5 **Plautius** †Legatum potest percipere legatarius
partem deducēs eius quod dandū erat causa conditionis implende:secus in herede cuius institutioni talis conditio adiicitur.hoc dicit.ibi heredibus id est coheredibus.dy.Jbi quia nō ante.ista est ratio diuersitatis inter hunc casum ad superiorē:ē ibi admittetur superiori vero casu antequā daretur z ideo partem suam vt heres deducit.Bld.colligē ergo ex isto.ff.quod appellatione heredum continetur etiam iussus dare pecuniam in heredibus:vnde est argu.ad questionem ad uocati qui emit predium z promisit pretiuʒ soluere in prima tā quā obtinet z diu stetit quod in nulla obtinuit vnde hoc videē venditor egit contra eum z succubuit quia contra formam cōuentiōis peregit vnde iterato egit dicēs quod modo egtiterat conditio petendi quia ipse obtinuerat.aduocatus autē allegabat quod nō intelligebatur de ista victoria nec de ista victoria videbatur cogitatum.iste.ff.est argu.contra aduocatuʒ vt.ſ.de verborū obligatio.l.si ita stipulatus.ff.chyrogonus.z quia istō pactum appositum fuit gratia ipius aduocati emptoris ergo contra eum interpretandum vt.ff.de pactis.l.veteribus. et de cōtrahenda emptio.l.labeo.z extra de regulis iuris.c.contra eū libro.vj. Jn cōtrarium est.ſ.de excep.rei iudicate.l.cuidēter. † Item quia iste venditor ex calliditate z improbitate sua
6 non debet cōsequi actionem vt.ſ.de furtis.l.iraqz fullo . Item hoc quia in generali sermone non continetur persona loquens C.de fol.l.inquisitio.ff.locati.l.qui insulam.ff.si communia prediorum.l.quicquid.z de euictio.l.fundus.z de actio.emptio.l.ſi mercedem.ff.vltimo.z de verborum obligatio.l.venditores.vbi Dynus tenet hanc vltimam fore veram per iura predicta istā questionem format marcus tullius in libro rhetoricorum z hugo in diſſolubilibus in diſſolubili quod incipit connemi cum titio. Item facit iste.ff.ad aliam questionem:consuetudo est in ecclesia ianuen.z etiā bergomate quod canonicus nouus seu de nouo receptus soluat.xx.libras pro vno conuiuio omnibus canonicis faciēdo.queritur nunquid iste canonicus de ipsis.xx.lib⁹ possit detrahere partem suam z non interesse cōuiuio.per istus.ff.fuit terminatuʒ quod sic. Et idem dici potest in questione sepius recurrente quando aliqui socij ludunt ad inuices alis quam quantitatem que debeat expendi in vino vel cōuiuio qđ perdens possit detrahere partem suam z ita seruatur.

1 ☞ Dare z liberare non sunt ex toto paria.

a ¶ Cum hereditas. Adde imo.in.l.qui heres.ff.hec ꝯba.ff.ō vul.et pupil.vbi per hūc ter.repre hēdit bar.B.

1 **Illianus** †Liberare z dare non sunt ex
toto paria.h.d.Querit Bart. quod si heres non vult liberari per acceptilationem dicit quod legatarius debet prosecutari z sic videtur per heredem stetisse.ſ.de statu libe.l.iq.ff.heredi.

Universidad de Deusto
Biblioteca

1 ☞ Dies parendi conditioni in persona heredis ab adita hereditate incipit.
2 Annus in cõtractu ad soluendũ dat⁹ quãdo incipere debeat.
3 Expressio eius quod tacite ineſt ſi nihil operet in expresso non operabitur in eo ad quod tacite extenditur.
4 Expressio eorum que tacite insunt nihil operatur.

1 **Si in diem.** †Dies parẽdi cõditiõi in ꝑsona heredis incipit ab adita hereditate.h.d,ibi cõditiõi que cõsistit in dãdo heredi, Dy.op.q currat a tpe testamẽti.vt.l.qui duos.ſ.de manu.testõ.So,ibi dies fuit apposita dispositiõi hic nõ,vñ die aut dies adiũcitur dispositiõi z currit a tpe testamẽti vt in otrario.nisi testator aliꝰ senſisſet vt.ſ,de leg.j.l.ſi cui.vbi de hoc.aut adiũcitur cõditioni z tunc aut in ꝑsona heredis z tũc ab adita hereditate:z ita loqtur hic aut in ꝑsona alteriꝰ z tũc a tempore mortis vt.ſ.de ſtatu libe.l.iũ.ſ.qui heredi.niſi ſit tale quid
2 qꝫ ſufficiat cõtigiſſe viuo teſtatore vt .ſ. eo.l.ũ.†Sed quid ſi in cõtractu ſit datũ tẽpus anni ad ſoluendũ qñ incipiat annꝰ die q̃ a tpe finiti cõtractus.ſ.de iure do,l.tali,z dicta.l.ſi cui.

3 **Seruo.** Si expreſſa cõditio nihil operaꝫ ad certa capi tula tanꝯ valida non referꝫ,h.d,vel ſic.†ſi expressio eiꝰ qꝫ tacite ineſt nihil operatur in expresso nec in eo ad qꝫ tacite extendit.nõ dubitandi fuit qꝫ oportet q̃ conditio impleaſ:z ſi nõ fuerit impleta nõ valet vt.ſ.eod.l.qui heredi.ſ.ſi. Nõ oh.ſ.de le.j.l.ſtichũ.vt ibi not. Sc̃so op.ad.ſ.iſtũ qꝫ lex dicit q̃ 2ditio,aſcripta in precãdẽti videt repetita in ſequẽti legato,vt.ſ.eo.l.auia.in princi.So.dic q̃ hic infrigit cõditio in expresso qꝫ tacite inerat z ſi non fuiſſet expreſſum,z ideo expreſſio nihil operaꝫ in legato vt faciat cõditionẽ.Sed tunc op,ſi conditio infrigit in legato ergo remanet purũ:ſi remanet purũ nõ valet legatus,qꝫ regula catoniana ipedit illud vt.C.de leg.a.l.ſeruis.So,hic erat cõditio z dies nõ teſtatoꝛ ſic dixit.ſi meus erit ſeꝛ cũ moriar,vt.C.de his qui a nõ dño manu.per totũ.vnde cõditio z tẽpus inerat in legato:z licet 2ditio infringitur qꝫ tacite intelligebaꝫ remanet dies videt repetita in legato vt.ſ.l.pubilus.ſ.ſ.de verbo,obil.l,in illa.z.ſ.ſi quis caut.l.ſi eus.ſ.j.z ſic qꝫ legatum nõ eſt purũ valet ſi tpe mortis ſit alienus.Op.q expreſſio eoꝝ qꝫ tacite insunt operetur vt.ſ.de libe.z poſthu.l.iũ.ſ.filius.cõuncta.l.filiũ.ſ.ſed cũ etheredato.ſ.de bono.poſſ. contrata .So,vt dixi in dicto.ſ.filius.ibi ſi meus erit ſubaudi cũ moriar.dy.ibi aſſenauit ita qꝫ certus eſt libertatẽ nõ deberi Dy.ibi dño.ſ.nouo.dyñ.ibi in libertate danda.ſ.certũ dyn.ibi quo.l.cuius cõtrario.dy,ibi futurũ erat.l.ſi eius non eſſet.dyn. ibi expreſſum nõ eſſet qꝫ inerat z ea que insunt nõ vitiant actũ. Sed perinde eſt ac ſi expreſſa z appoſita non fuiſſet qꝫ fallit ali quando vt ſequit.ſepenumero.i,in multis caſib⁹ hoc eſt caſualiter.q.d.regula eſt in contrarium.†Not.ergo q̃ expſſio eoꝝ qꝫ
4 tacite insunt regulariter nihil operatur,ſ.huis caſualiter fallat vt hic dicitur:z habentur iſta verba ſepenumero.C.ne rei dñice vel tẽporũ.l.j.z de ſignificato huiꝰ dictionis ſepe.ibi mutatur. i.quis regulare ſit q̃ ea que tacite inſunt ſi exprimant nihil operãtur tũ caſualiter eſt inuenire q̃ mutatur effectꝰ rei.i. q̃ dicta regula vitiatur.de hoc vide.ſ.de lega.j.l.hec verba.de here.inſtitu.l.ſi quis ſempronius.z de regu.iur.l.expreſſa nocent.z.ſ.e. j.nonnunq̃.in glo.j.in ſi.i.in legato inerat tacite.dy,in glo.vlt. in ſi.z eſt euidens exemplum.j.e.l.ſi ita expreſſum.dy.

a ☞ Iſta ꝓpoſitio in.Adde de hac dictione q no.in.ſ. merito.C. de iur.C. confir. gall⁹.ſ.ille ca 1
ſus.ff. de lib. z poſthu.l.l. 1
j.ſ.in fiumiel. ff.de flu.z l.l. 1
j.ſ.hoc iterdi ctuꝫ.ff.ſ cloa. z l.l.quib⁹ .ſ. terminii⁹ . iſto titu.har.cõſi. 1
inci.in chriſti 2
noie amẽ,flo, in.l.j.ſ. hec ꝛ ba.de his qui die.vl'ef.Spl'cit.de diſpu. z alleg. ſ.iiij. 1
Old.ſi.tiꝛ. a Aleꝛan.cõſ. exꝛ.iiij.parte.

☞ Ad prepoſitio adiecta accuſatiuo accipitur excluſiue.

Non putabam. †Si prepoſitio ad sciaꝫ accuſatiuo accipit excluſiue.h.d.cũ.l.ſeq.z de ſignificato huius prepoſitionis ad vide in alphabeto dictiõe ad . In glo.ibi ſpeciale fauoꝛe liberoꝝ.dy.in ſi.z ibi de hoc dixi.z eodẽ modo ſolue predicta duo contraria de.l.ſi cui.de leg.j. z de.l.ſi ita fuerit.de man.teſtõ.z de hoc etiam not.z dixi.ſ.de mino.l. iij.ſ.minoꝛes.z ſatis plene dixi.ſ.de manumiſ.l.j.

☞ In ꝓpoſitio aliter ſignificat ablatiuo iũcta q̃ accuſatiuo. Tempus legato adiectum an reddat ipſum conditionale.

Si in annos. Idem dicit qꝫ ſuperiꝰ.ſ.z tit atem vel ſpeciem ſemel tantum.In gloſ.vel ſecũda ibi ar.ꝛtra.ſ3 ibi dixit anno hic annos : z ſic ſunt caſus diuerſi nõ aduerſi.ratio diuerſitatis colligitur ex hoc ſoꝛ iſta prepoſitio inª aliter ſignificat quando iungitur cũ ablatiuo z aliter quando iungitur cum accuſatiuo.qꝫ primo caſu ſignificat intrinſece ſecũdo extrinſece ex parte poſteriꝰ.vñ verſus.In cãpo curro ſi ſis bene dicis in illo.Si ſis exterius in cã pũ ſit tibi curſus.Cum ergo libertas relinquitur in anno tunc in ꝓncipio anni,cum autem in annuꝫ ſeu annos tũc in fi. Sed contra predicta facit.l.qui hoc anno.de verbo.obligꝫ. tamẽ dic q̃ qui debet in anno debet in fine anni.quia totũ tempꝰ ad ſoluendum habet z ſic in fine.in fauoꝛe fui autem nõ eſt in mora z hoc in pecuniario debito ſz in debito libertatis debetur ꝓncipio.z in hoc eſt fauoꝛ ipſius libertatis z ita debet intelligi prealleg.l.ſi ita fuerit libertas.Pe.in hoc variãt z errant gloſ.z doct.z ideo dic vt plene dixi in dicta.l.qui hoc anno z vide oino.
2 Innoc.extra de locato.c.ꝓpter.†Item quero tempus an faciat legatum conditionale.vide per ter.C.de fideicõ.liber.l.cuꝫ teſtatoꝛ.vbi tenet q̃ ſi eſt tempus integrum certum facit conditionem alias nõ.Sed cõtra hoc op.ſ.de ali.leg.l.liberis. ſ.ab heredibus.Jaco.de are.in.l.ſi ita.de ma.te.dicit q̃ ibi fuit a teſtatoꝛe expreſſuꝫ:ſed hoc nõ habetur ex litera z ideo eſt diuinare.ideo dic ſm Bar.in.l.ſi cui.adiũciebatur perſone grauate in ſ.ab heredibus perſone honoꝛate,adhuc opp.dicta.l. ſi ita.de manu.teſtõ.dic q̃ ibi erat adiectũ tempus terrie perſone.z ideo facit cõditionem alias non.niſi in libertate vt ibi patet . Item oppo.de.l.ſi ſeruus.de ſtatu liber.vbi tempus certum facit conditionem,dic q̃ ibi fuit adiectum tempus per ſi quod facit conditiones niſi in libertate vt ibi patet.z de hac materia plene dic vt.d.l.ſeius.ad trebel.C.quando dies le,ce.l,ex his.

1 ☞ Rationes reddere quid importet,

1 **Si cui libertas.** †Rationes reddere: non eſt ſolum reliqua ſoluere ſz inſtrumẽta z rationes exhibere.hoc dicit. ibi arbitrium a cõſulibus,ex hoc reꝓboba gl.que eſt. C.de offi.conſu.l.j.In ꝓma glo.que dicit conſules habere tãtum voluntariam iuriſdictionem.nam hic patet q̃ habent etiã contẽtioſam.z ꝓ hoc ſupra de arbit.l.iũ.ſ.ſi.z dixi.de offi.cõ ſu.ſuper rubrica.

1 ☞ Conditio que in libertatibus attẽdi debeat et que in aliis.
2 Conditio heredi heredis adimpletur ſed ipſam non implet heres legatarii.
3 Heredi heredis an poſſit dare qui heredi iuſſus eſt dare.

1 **Sub diuerſis.** †In libertatibus leniſſima cõdiciꝰ.h.d.z facit.ſ.e.l.leniſſima conſideratur.Dynus.

2 **Heredi decẽ.** †Heredi heredis adimpletur cõditio.ſed eam nõ implet heres legatarii.hoc dicit.Ibi quod non ſimiliter.ſcilicet vt heres legatarii poſſit implere conditionem legatario impoſitam.in gl.vlti.ibi ſm Jo.ſ.de ſtatu liber.l,ſi peculium.ſ.heredi.dy.n.ibi deficit cõditio.vt.ſ.eo.l.intercidit.dy.In ea.glo.in ſi.ſed contra opinionem Jo eſt.ſ.e.cui fundus.Sed ꝓ eo eſt ſ.eo.l.a teſtatoꝛe.ſed ſo.dic vt dicta.l.qui fundus.z de materia huius glo.tractatur ſ.eo.l.cum ita.in princi.z.ſ.ſi.In glo z per Dy n.z comꝓhendẽ per tres paruas concluſiones. † Prima videlicet an iuſſus dare heredi an poſſit dare heredi heredis.vbi diſtinguebat aut ſub nomine appellatiuo tantum z poteſt vt hic.aut ſub nomine,ꝓpꝛio tñ z non poterit.aut ſub vtroqꝫ z refert q̃ precedat vt dicta.l.cũ ita datur.ſ.ſi.ſ.eo.z ibi no.Secunda concluſio eſt an heres legatarii conditionalis poſſit parere,vbi diſtinguit aut deceſſit legatarius poſt mortem illius cui dari debebat z poterit. vt dicta.l.cui fundus.in fi.aut ante z non poterit vt hic.l.in fi. ſm verum intellectum.z.ſ.eo.l.intercidit.j.rñ.Tertia concluſio eſt an heres legatarii poſſit parere modo legati vbi refert. aut modus coheret ꝑſone z nõ poteſt vt.ſ.eo.l.titio . ſ.ante nuptias.aut non z poterit vt.ſ.eod.l.a teſtatoꝛe.Ray n.z vide quod dixi.C.de condi.inſer.l.ſi plures.

1 ☞ Legari poteſt alteri in factum alterius.
2 Preſes prouincie non poteſt expreſſe debitum ciuitatis remittere.
3 Expreſſum nocere z non expreſſum non nocere quando ſit verum.
4 Adater ſicut pupillari expreſſa excluditur,ita z tacita ſi intelligeretur.

1 **Nonnunq̃.** †In factũ alteriꝰ põt alteri legari ſz nõ in merã alterius voluntatem.h.d.vel ſic expreſſa nocẽt nõ expreſſa nõ nocent.z de hoc ſupra eo.l.ſi in diem.ſ.ſeruo.z dic non nunq̃

tunq̃ id eſt aliquando.q.d.regula eſt in cõtrariũ.z qꝫ dicit officiant.l.noceãt.z hoc patet in iuramento calumnie quod poteſt tacite remitti ſed non expreſſe vt no.C.de iura.calum.l.ij.ſ.ſed quia meremur.z in libelli datione not.C.de lit.contesta. auten.
2 offeratur.z ibi de hoc dixi.†Item preſes prouincie expreſſe nõ poteſt remittere debitum ciuitatis vt.C.de tranſactio.l.preſes. Item ꝓlatus expreſſe nõ poteſt damnificare eccleſiã aliquid faciendo quia eius factum nõ debet in damnum eccleſie redundare.xvj.queſtione.vj.c.epiſcopus. z de exceptioni.veneꝛabilis ſed tacite.i.omittendo ſic vt notatur.xv.queſtione.iij.c.placuit z ibi in glo.illud aũt planum eſt q̃ legatum poteſt cõferri in voluntate heredis z eius võluntas intelligitur z reducetur ad arbitrium boni viri.vt ſupra de leg.iij.l.fideicommiſſa.ſ.ſi ſic. vbi de hoc.z nota.z dixi.C.de contrahen.emptio.l.in vendẽtis aliquãdo ſi nõ valent expreſſa nec tacita ſupra de dona.inter vir. z vxo.l.ſi ſponſus.ſ.ſi maritus.z.C.ſi penden.appella.mors in ꝛtrue.l.ſi is.z vide de iſta materia per Aſones in ſumma de ſeruitute.ſ.hauſtus aquꝫ.z de cõtrahen.emptio.ſ.in vltimis võluntatibus.z ſatis plene in breuiardis de tacitis z expreſſis.In gl. vlti.ibi in heredis autem imo idem in voluntate heredis q̃ extranei ſi ipſum legatus eius arbitrio committatur quod dic vt
3 dicta.l.fideicõmiſſa.ſ.ſi.ſic.ver.q̃q̃.z dicta.l.ſenatus.ſ.penulti.Ibi ſupra de vſufruc.vetus.†ſed dic q̃ aut aliquid exprimitur cauſa tollende dubitationis:z tunc illud expreſſum ꝑdeſt z nõ nocet vt ſupra man.l.qui mutuam.aut exprimitur gratia noui iuris introducẽdi z tunc aut illud tacite non intelligebatur z ſic tacite intellectum nõ ꝓderat z tunc expreſſum ꝑdeſt vt dicta.l.vetus.z ſupra ꝓ ſocio.l.ſed z ſi adiiciatur.aut illud tacite intelligebatur z ſic tacite intellectus ꝓderat z tunc expreſſum nocet:qꝫ cũ tacitũ perdere nõ poteſt eius expreſſio operari effectũ op.aut ergo damnũ vt hic.z in regula iuris expreſſa nocẽt vbi de hoc.licet alij aliter dicãt vt Petr. Ibi ſed in expreſſa ſic.ita cõmuniter dicit glo.z noſtri moderni ſm Pet.di
4 cũt.†q̃ ſicut expꝛſſa pupillaris excludit matrẽ jta z tacita ijam excludere et ſi intelligeretur.quia q̃diu locus eſt ſucceſſoꝛi ex teſtamento expreſſe vel tacite non eſt locus ſucceſſoꝛi ab inteſtato vt.l.q̃diu.de acquirẽ.heredi.ſed in caſu vbi pater ſubſtituit pupillo vulgariter vel in dubio preſumitur q̃ voluerit ſibi ꝓuidere etiam pupillariter:hoc eſt verum niſi ſit preſumptio in contrariũ.vt ſi mater ſit in medio:tunc enim lex nõ ꝓſumit q̃ tacita pupillaris ex mẽte teſtatoꝛis procedat nec intelligatur ſub vulgari z ita intelligatur.l.precib⁹.C.de impube.z aliꝰ ſubſtitu.z ſupra de vulg.z pupil.ſubſtitu. ſuper rubꝛica in materia vulgaris.z dicta.l.precibus.ibi de donatio.l.finali. Iſta non obſtat quia ibi dicitur q̃ tantũ operatur generale quantũ ſpeciale:hic vero q̃ nõ tantũ tacitum quantũ expreſſum. Ibi ſi in diem .ſ.j. ſed ibi loquitur de cõditiõe que tacite inerat ex legis diſpoſitio ne hic vero ſecus ibi.ſ.cum quidam.Solu.ibi nõ cõfertur verũ debeat ſed quantũ debeat vt ſupra de lega.ij.l.vnũ ex familia. ibi.l.iij.ſo.illa nõ contradicit.In eadẽ glo.in fine ſolu.ſpale.

1 ☞ Conditiones adimi poſſunt ſicut z legata.

1 **Si quis ſeruũ.** †Sicut poſſunt adimi legata ſic z cõditiones.h. o.dy.vel ſic ademptio conditionis reddit diſpoſitionem puram in ſi.quaſi pure relicta.dy.

1 ☞ Dictio cum magis ſolutionem ſolutionis notat q̃ ſuſpenſionem diſpoſitionis.
2 Conuenti re tantum ſolidum habent.

1 **Si quis legata.** Verba hec quib⁹ dies adiecta non eſt nõ reꝛuntur ad cõditionalia legata ſed pura,h.d.i ſi.et ſic†no.q̃ monoſyllaba cum magis notat ſolutionẽ ſolutionis q̃ ſuſpenſionẽ diſpoſitionis,

Duobus coniunctim. Re z verbis vel ſaltẽ verbis.dy. In glo.imo ex toto in ſi.vt infra eodem.l.tales.ſ.de illo.z.l.cui
a fundus⁹ Dy.In glo.vlti.†vbi habent ſolidum qui conuenti
2 erant re tantum vt no.ſ.eo.l.que conditio,in ꝑn.dy.

1 ☞ Conditionem de facto adimpleri ſufficit,
2 Conditioni de facto parere ſufficit.

1 **Cuius.** †Si conditio non poteſt de iure adimpleri ſaltẽ ſi eſt q̃ adimpleatur de facto.h.dicit.z iſte caſus non eſt alibi z prima facie reſponderetur contrarium. Ibi a.cipietis quia non erat capax.dyn.puta baniens.non obſtat.l. vbi autem nõ apparet.in fine de verborum oblig.quia hic operatur recipientis conditio vt hic patet in litera in fin.ſine effectu.vt notatur in l. in omnib⁹.infra de dona.cauſa mor.Ray.z vbi glo ſſa hic ponit ſ.l.ſeruo legato.de lega.i.debet dicere ſeruo alieno.z dic vt ibi notatur.z eodem modo nõ obſtat.l.iij.de fideiuſſo.vt ibi habes per dyn.z per ea que dixi dicta.l.ſeruo alieno.ſ.fina.pater reſpõſio ad id quod notatur.C.de his que pene nomine.l. prima.vbi glo.dicit exemplificando puta damnatus eſt heres dare centum non capaci z ſi non dederit der cẽtum ſempꝛonio qui erat capax quod non valet.ratio eſt eſt ibi quia erat relictũ per modum diſpoſitionis hic per modum conditionis:z iſtud aliquando viſum eſt mihi multum dubium z queſiui perſos quos nõ inueni bene ſatiſſacere,ſed hec eſt veritas vt puto. In glo.ſecũda ibi fauoꝛe humane conditionis bene rẽſpondet. ibi pupilli z furioſi.hoc nihil eſt imo poteſt ibi ſottiri expletio conditiõis effectum iuris hic non. dynus.ibi. l.conditiones.ſed ibi eſt ꝓhibita quia mala.hic mala quia ꝓhibita.argu.infra.de verbo.ſignifica.l.ꝓbrum . Dynus ,vel videtur dicendum q̃ l.conditiones.loquitur de conditionibus quarum impletiões ꝓhibite ſunt per aliquam iuris partem.vel quarum impletiones ſunt irriſorie.id eſt implentes irriſiones,z facti quandam in famiam irrogantes.vt ſi nomen veſpertilionis aſſumpſeriti vt ibi patet in exemplis.hic autem loquitur de cõditionibus quarum impletiones ꝓhibite non ſunt nec implent infamiã vel notam irrogant licet implete quantum ad eum in cuius perſona implentur iura nõ ſortiantur effectum. Didr. Vel dic q̃ diff
2 ferentia eſt.†vtrum legatarius poſſit parere cõditioi de in re ſed de facto tantum,z tũc ſufficit parere de facto vt hic.z infra de ſtatu liber.l.ſtichus.z de cõditio.inſtitu.l,mulier.ſ. ſi uſu fruct.Ꝓ primo mambꝛo facit ſupra eodẽ.l.hec conditio. Ibi erat ineptitudo in diſpoſitione hic in cõditione in fine.z dic vt ibi dynus. Vel dic ſm Jaco.de bellouiſu. q̃ ibi iuſſit fieri impetras expẽſas ex quo preſumitur nõ ſane mentis vt ſupra de cõditio.inſtitu.l.quidam.hic autem iuſſit dari nõ capaci q̃ fortẽ meruerat z ei multum ſeruiuerat.Jac.In gloſſa vltima.ibi ſed aufertur.z ſic non capit ſed accipit.z ſm hoc ſolue.infra de donatio.cauſa mortis.l.quod conditionis.In eadem glo.in fine.contra ſed ſolue vt ibi no.dy.

1 ☞ Legatum ſub conditione impleri debet etiam ſi cõditio remittatur.
2 Legatum conditionale non tranſit ad heredem pendente conditione.

b **Cui fundus.** b Ibi nũerasset z ſi ꝑtem tãtũ nõ trãſit dominium.argu.de ſtatu libert.l.iij.ſ.ſi iuſſus. Ibi ſub cõditione diuidua alias ſecus.vt notat ſupra eo .l.ſi qs.ſ.duobus.z vide quod ſupra de acquirend.heredi.l.qui putat.in ꝓncipio. Ibi
b ois numerus heredũ.z hoc cũ fuit in mora ille in cui⁹ ꝑſona debebat adimpleri 2ditio.z ita tollitur 2trariũ de.l.ſub diuerſis. ſ.j.z.ſ.e.z.j.eo.l.a teſtatoꝛe.Ibi ſubſtituuntur ſcz per modum tranſlationis.j.ea.l.legatũ ſub cõditione.vel pone caſum.per.l. ſ.eo.l.plautius.ſ.item ſcinditur.vt qꝫ relictum eſt filio naturali vltra q̃ capere poſſit ſi centũ dederit:nã ſi fratres habet trãſit cũ onere dandi vt dicitur hic.†Itẽ poteſt poni qñ alicui relictum eſt ſub conditione que remittitur.nã nihilominus pecuniam dare debet.vt.ſ.eo.l.hec ſcriptura.z de conditio.inſtit.l. que ſub cõditione.ſ.quoties.z ideo ſi decedat pluribus heredibus relictis heredes eadem forma debẽt adimplere vt lex.nam iſta litera ſimpliciter nõ poteſt intelligi in legato relicto ſub cõditione.qꝫ tũc ſi legatarius deceꝛeret ante impletam conditionem nõ trãſmitteret ad heredes vt.C.de caducis tollẽdis.l.vnica.ſ.finiũ ſub cõditione z.ſ.eo.l.ſi ita expreſſum.z.l.a teſtatoꝛe. Vel poteſt poni exemplum ſupra ad fiducia.l.ſi quis in graui.ſ. ſi cõditione.Jaco.Poſſet etiã intelligi in legato ſimpliciter ſub cõditione relicto ſuppoſito q̃ fuerit in moꝛa ille in cuius perſona erat implenda conditio vt in principio dixi.In gloſſa.ſcz ex no
2 ua ibi.l.ij.hoc nõ videtur procedere†quia regulariter legatum conditionale pendente conditione nõ tranſmittitur ad heredẽ a
a vt.ſ.eodem.l.legata ſub conditione.z.C.de cadu.tollen.l.vnica.ſ.finautem ſub conditione.Et ideo hoc videtur intelligendum de vno legatario in cuius locum directe ſubſtituti ſunt per plures vt litera ſonat.Oldradus.Ibi lege legatarius.que eſt contra . Solutio.ibi loquitur in legato hic in eo quod eſt dandum cauſa conditionis implende quod non eſt in obligatione.vt ſupra ſi quis omiſſa cauſa teſtamenti.l.ſi quis ſub conditione.Cum ergo nõ ſit ius obligationis nõ reſcindit in ꝑ

a **Cui fidꝰ.** Adde ꝓ facti ꝛioꝛi itellectu huiꝰ.l.Bal.i. j.C.vt acti. ab heredib. imo.i.l.plane .ſ.ſi cõiunctim. de legatis j.

Universidad de Deusto
Biblioteca

sonis heredum per legem decem tabularum.sicut scinditur ius obligationis .vel dic vt in cõtrario. Item opponitur infra eodẽ l.a testatore. Solutio.dicas q̃ hic fuit heres in mora vñ nemo ra ei⁹ preiudicet legatario permittitur heredi eius iplere. Petrus. Jn eadẽ glos.in fine.z facit hec.l.ad primam questionem domini Azonis scilicet si concessus est alicui q̃ in aliquo nemo re possit ligna talliare ꝓ se z familia sua z decedat relictis multis filiis:q̃ vnusquisq̃ filiorum non possit talliare quantum expedit sibi z familie sue z omnes simul talliare debeant tantum quantus poterat pater z non plus. dyn. Idem potest dici in simili questione si aliquis dedit predictum alicui monasterio vt perpetuo debeat molere sibi z liberis suis granum ad molẽdinum suum z liberi superexcreuerunt vtrum monasterium teneatur omnibus molere:de qua questione plene dicti.C. de sacrosan. eccle.auten.hoc ius porrectum.versic.vnam aliam pulchrã questionem. Et ad predicta etiam facit̃ no.in dicta.l.ii.§.ex hijs.ff. de verb.obli. Jte facit ad questionẽ que no.§.de arbi.l.die ꝓ ferre.§.i.z ad questionẽ emphiteote q̃ decessit pluribus heredibus relictis quoz vn⁹ cessauit in solutiõe.que questio no.in gl. §.cõmuni diui.l.cõi di.z ibi plene dicti. Jte facit ad id q̃ no.ꝓ Lard.extra.de elec.c.si gs.li.vi.z allegatur etiã per quosdã q̃ si in casu in quo admittitur testimoniũ de auditu decem testes deponant quod audiuerũt a bono quod omnes cesẽtur loco vnius testis contra quod tenet glo.§.de proba.l.fi arbiter.

1 ☞Sapientia cõsistere dicitur in calliditate astutia z fallacia.

1 **Questum.** Jbi sapienter faciet.† Nota q̃ calliditas z astutia z fallacia & sapientia.dy. Et ista tali sapientia hodie ꝓ maiori parte vtũtur homines sed tamẽ finaliter male eis cõtingit in hoc seculo vel futuro.de hoc dic in glos.que dicit q̃ dicitur sapiẽtia ironice.l.per contrarium.q̃ tenetur extraneo ad interesse suum ex eo quod eum fraudauit operibus in glos. secunda ibi ironice.id est per contrarium. nam faciens decipere non vult z decipi nõ potest.C.de ponderatoribus z auri.l.ij.li. z.de ironica locutione habes.C.de inofficioso testamẽto.l.fratres.z alibi dicitur quod callida conuersatio facit aliquẽs esse suspectum.§.de priuil.credito.l.creditores.

1 ☞Legatus conditionale intercedit legatario naturaliter z ciuiliter mortuo.
2 Conditionis euentus attenditur si legatarius cõditionalis legati sit capax vel non queratur.

a ¶Intercidit.Adde in l.i.in.gv.col.C.de sacrosecle. — a 1 **Intercidit.** a†Legatus cõditionale mortuo legatario naturaliter z ciuiliter intercidit,secus si ciuitas amittatur.ff.dicit. Et dic legatum id est spes legati sub cõditione relicti.secus si sub modo.vt.§.eodem.l.a testatore z ibi no.ibi decesserit pẽdente conditione. dyn.ibi deportatus est conditione pẽdente ibi quod ꝓbabilius.scilicet vt interim non extinguatur legatum.dynus.ibi statuta fuerit nec obsta.§.de manumissis testamento.lege aristo.quia ibi est speciale fauore libertatis. in glossa secunda ibi admittitur sequens licet ista solutio sit vera de iure tamen non videtur soluere contrarium quia etiam in.l. contraria a lege per respectum ad personam deportati ius sue cedendi extinguit.ergo eodez modo extinguii deberet ius legati per respectum ad personam legatarii.vnde dynus alio modo soluit quia hic legatum erat conditionale quod interim id est conditione pendente perire nõ potest quia nullum est vt.§. de regula catoniana.l.j.sed in contrario bonoruz possessio erat pure delata durante deportatione.dynus.z tũc dic hic non extinguitur legatum propter non autem exponas.id est spes legati vt in princi.l.exposui omnia.sed certe solutio.dy.videtur bona ꝓ quia quando legatum est conditionale vtrum legatarius sit capax vel non attenditur euent⁹ conditionis.vt.§.eodem.l.cuz qui.z quando dies legati cedat.l.si post diem.z ita intelligitur hec.l.sed in.l.contraria bonoruz possessio erat pure delata ergo illud tempus attenditur:et ideo sequẽs admittitur.Jacobus. de areti.dicit q̃s habetur ꝓ mortuo quo ad ea quorum dies non cedit eo in deportatione existẽte sed quo ad ea quoz dies cedit ꝓ eo non habetur vt mortuus vt hiciscd secus in dãnato in metallum.Jaco.ibi idem si restituatur vt.§.de iure patronatus.l.fine.dynus.ibi non possit ei legari quia cuz potest heres institui vt dicta.l.fina.vbi etiam dixi quando mors ciuilis equiparetur naturali z quando non.l.ex ea parte.§.insulam de verbo.oblig.que statim allegatur.z tene menti hanc gl. q̃ non recordor de simili.

b ¶Cum vir. Adde q̃ dicitur in postil. ad bar.hic in litera b. — b 2 **Cum vir** b **vxor.** Multa valet ad tempus quod non valent perpetuo.† Item quando duo insunt vnum principaliter aliud consequenter semper debet attendi quod principaliter inest.hoc dicit.¶el clarius cõditio que inducit viduitatem perpetuam a iure remitti turitilia autẽ que temporalis est non remittitur.h.d. Jbi ne nupserit.id est a liberis nubendo non recesserit. dyn.Et hic tollitur contrarium de.l.cum tale.in princip.intra eodem vt ibi no tatur. Jbi quid iuris fit.id est an necesse sit conditionem seruare vt possit legatum capere an vero remittenda sit ista cõditio. Dy. Jbi si a liberis impuberibus ne nupserit.id est a liberis z impuberibus nubendo non recesserit.z per hoc apparet q̃ matrimonium prohibuit solum vsq̃ ad tempus certũ puberatis. Et no.attendi quod principaliter inteditur non quod ex consequentia proueniat.attenditur eñ principaliter cura liberorum licet ex consequenti ad tempus sequatur viduitas.Oldr. Jtem hoc supra de auro tutorum.l.j.z de auro z argento legato.l.q̃ uis quidam.vbi plene de hoc.

1 ☞Conditio tribus modis conficitur in affirmatiue vel negatiue facto.
2 Portio deficiens cum onere apposito in vi modi obuenit sicut quando appositum est in vi conditionis.

1 **Jn facto.** †Largo modo i facto affirmatiue z negatiue tribus modis conficitur conditio.hoc dicit. Et dic in facto consistentes id est conditiones que nõ in sunt nisi apponantur z a testatore sic exponitur.§.eodem.l.multum.ibi nequid fiat aliꝰ non habent in litera quid hic nec in sequenti z ita habuit glo. Oldr.ibi vel retro.id est econtra quia supra affirmatiue hec negatiue. Dynus.in tertia species que dependet ab euentu tam in affirmatiua quam negatiua.dynus.in glos.prima ibi.§.fi.et §.eodez.l.qui heredi.dynus. Et vide in alphabeto dictione. factum.

2 **Fiscus.** †Quemadmodum portio deficiens obuenit cum onere opposito in vi conditionis ita eodẽ modo obuenit cum onere opposito in vi modi.hoc dicit vel sic nõ refert vtrum in vi modi vel conditionis sit appositum legatum ibi cum suo forte impositio legatario in vi modi. Dynus. Jtem hoc verum quando peruenit ad fiscum propter casum sue cus si propter delictũ quia tunc non tenetur ad onera.C.de here.instituendis.l.j.fm ray.quod est notandum.de hoc tamen dic plenius vt ibi dixi.

1 **Syr.** Conditio apposita in tempus liberoꝝ eiusdem matrimonij est intelligendum nisi specialiter contra appareat.h.d. cum princi.l.sequentis ibi ad tempus liberoruz.id est si liberos pro creauit,dy.z vide quod sit gl.C.quando dies leg.ce.l.cũ ygoti.

1 ☞Coactus restituere non dicitur capere.
2 Attendi debet semper id quod principaliter inest non quod cõ sequenter.

1 **Sed si hoc Cuidam.** Scilicz quod sentiret de liberis qui nascẽtur post mortẽ dyn. †Eaten⁹ nõ videtur capi quaten⁹ alteri quis restituere cogit̃ z ad hoc.§.de regulis iuris.l.non videtur quisquam id capere. vel dic fm dyn.si legatarius qui non potest solidus capere gra natur aliquid solnere causa conditionis implende. Dynus.et concor.l.ij.l.fic fidei. Et facit ifte.§.ad ea que notantur infra ad l.falcidiam.l.quoties. Dyn. Jbi portionis id est vltra portionem lege concessam. Dyn. Jbi quod eroget.id est quod necesse habet dare causa conditionis implende. Dyn. Jbi nec pro nõ. Jbi in personam eius id est respectu persone sue vt non cõsideretur quantum de bonis relinquentis discedit sed quantum legatarius irreuocabiliter capit. Oldra. Jta glo.vltima ibi.§. itẽ scinditur,imo manifeste contradicit hunc.§.nisi illuz intelligas fm istum alias responsio esset difficilis. Ray. videlicet q̃ ibi id quod dedit causa cõditionis non imputetur legato.§ per hoc non est adhuc solutum contrarium.q̃ ibi dicitur q̃ implet pro ea parte tantum pro qua accipit :hic videtur dicere q̃ impleat in totum quare dic sed hic non erat aliquis ad quez non perue nire deberet illud superfluum quod erat legatus filio naturali vltra legis permissionem. Jbi non erant subtracti vel connacti. z per hunc.§.dicit Bartolus q̃ si statuto cauetur q̃ inde faciens baratariam teneatur in duplum si emit fundum de pecunia baratarie z aliquid soluit ꝓ gabella q̃ illud non debeat duplicari quia non videt accipere quod erogauit per hunc.§.

b **Cum vir** b **vxor.** Multa valet ad tempus quod non valent perpetuo.† Item quando duo insunt vnum principaliter aliud consequenter semper debet attendi quod principaliter inest.hoc dicit.¶el clarius cõditio que inducit viduitatem perpetuam a iure remitti turitilia autẽ que temporalis est non remittitur.h.d. Jbi ne nupserit.id est a liberis nubendo non recesserit. dyn.Et hic tollitur contrarium de.l.cum tale.in princip.intra eodem vt ibi no tatur. Jbi quid iuris fit.id est an necesse sit conditionem seruare vt possit legatum capere an vero remittenda sit ista cõditio. Dy. Jbi si a liberis impuberibus ne nupserit.id est a liberis z impuberibus nubendo non recesserit.z per hoc apparet q̃ matrimonium prohibuit solum vsq̃ ad tempus certũ puberatis. Et no.attendi quod principaliter inteditur non quod ex consequentia proueniat.attenditur eñ principaliter cura liberorum licet ex consequenti ad tempus sequatur viduitas.Oldr. Jtem hoc supra de auro tutorum.l.j.z de auro z argento legato.l.q̃ uis quidam.vbi plene de hoc.

1 ☞Legatum deficit conditione honesta deficiente.

Posse

2 Posse dicimur tantum id quod salua honestate possumus.
3 Veritas est maxime colenda.
4 Veritas per iesum christum facta est cuius doctrinam omni veneratione dignaz omnes amplecti debent reiectis hominum nugamentis.
5 Veritas ipsa Deus est.
6 Autoritas sine veritate nulla est.
7 Christus ad veritatem nos mouet mendacio contempto.
8 Veritatẽ diligens pacem z gaudium obtinebit.
9 Supplicium pro veritate pati melius est q̃ pro adulatione z mẽdacio beneficium consequi.
10 Judices in sententijs veritatem sequi debent.
11 Veritas iuris subtilitate non est mutanda.
12 Veritas triplex dicitur.
13 Veritas virtus est opinioni preferenda.
14 Veritas angulis non gaudet sed in plateis videri studet.
15 Veritas vite in omnibus diminuta est hominibus.
16 Veritas doctrine in magistris z doctoribus admodum diminuta est.
17 Veritas iustitie in rectoribus iudicibus z principibus diminuta videtur.

1 **Cum ita legatum.** †Ex defectu cõditionis honeste deficit legatum. Et vnus inclusio est aliorum exclusio.h.d. Et vide de materia huius.l.infra eodem 2 l.mulieri. Jbi z q̃ sit honeste.† Nota q̃ ea possumus que cum honeste possumus vt.§.de verbo.significa. Jbi cuilibet potest esse,vna pars z due vt alias de heredi.institu.l.si heredi plures.§. cuilibet. Jbi nubere alias secus esset.quia si non posset alteri nubere deberet ista conditio remitti. argu.§.d. proxima.z supra de conditio.institutionum.l.filius.quia turpis esset z impossibilis conditio.z facit quod notatur.§.eodem.l.mulieri.l.nepos proculo.vbi de hoc. Jbi si verum amamus.id est si veritatem recte cõsideramus.vel si id est quia.vt supra de iustitia z iure.l.prima. in fine. Non obstat de operis noui nunciatione.l.prꝛtor.in principio.quia ibi dispositio iuris repugnat veritati vel ipsam annullat hic secus secundum Ray. Vel illud est propter autoritatem pretoris conceptam supra de iurisdictio.omnium iudicum.l.si familia.† Et nota veritatem amamus alibi dicitur veritatem coli mus.C.de naturalibus liberis.l.prima.z de ista materia multa tradidi in alphabeto dictione veritatis.z.C.de edendo.l. secunda. Et quia multum est suffocata z fallitas sublimata ad defensionem z cõmendationem veritatis hic me delectat omnia alibi 4 sparsa colligere vt quilibet ad veritatem moueatur.† Primo supponendo quod veritas per iesum Christum facta est extra de purificatione post partum.c.vno.nam veritas est ipse deus. bene dixit ego sum via veritas z vita.veritas vero humana dici potest notitia certe rei maxime per visum vt not.in-glosl. in cor. autenti.de instrumentorum cautela z fide circa princip. licet augustinus sic diffiniat veritatem.veritas est id quod est.id est substitit.de consecra.distin.ij.c.corpus Christi.vbi de hoc pulchra per archi.que infra subijciam z quod Deus sit † veritas habetur.xxxv.q.vlti.fraternitatis. ¶Matth.xxiij.capi.z verbum veritatis est organum vocis dei. extra de dolo z contumacia.c.veritatis.de hac veritate sic scribit archi.dicto.c. corpus christi.de consecra.distinc.ij. Nota quod veritas in omnibus pumatum tenet z prerogatiuam primo: quia dicit Augustinus in sermone 6 de assumptione quia † autoritas sine veritate non valet.secundo respectu consuetudinis.vnde cyprianus nemo consuetudines veritati preponat.viij.distin.frustra z.c.veritatis.tertio respectu opinionis quia opinio potest esse vera z falsa.veritas autem est z indiuisibilis secundum dionysium.opinio autem multiplex.ideo turpe est nugas sequi z fonte veritatis omisso opiniones ruoles consequamur.de consecratio.distinctione.iij. sicut in sacramẽtis. Quarto ratione similitudinis quia semper circa veritatem est similitudo vt dicit augustinus.z ideo veritas prefertur vmbre z figure z etiam imagini. hoc ibi archidi.veritas itaqz sequenda est.xxvij.distin.c.cum ad verum veniendum.xcvj.di- 7 stinctio.c.cum ad verum.† Jesus dicit quod debemus verum sequi.q.j. interrogo vos z mendacium est fugiendum.xvij.c.primum.z cum veritate z non per calumniam debemus procedere in autentica vt defuncti seu funera.§.penultimo z in principio. eodem titulo dicitur qui veritatem causarum conueniunt non facile ad culpam veniunt z nemo debet negare veritatem.§. de- 8 po.l.quod seruus.z qui diligit † veritatem.pacem z gaudium habebit.lxxvj.distinctione iciunium.vltra medium.c.z philosophicum est abstinere a blandicijs z vti veritate in autentica. quibus modis naturales efficiuntur legitimi.§.illud quoqz.in fin. 9 columna.vj.z melius pro veritate pati † supplicium quam pro adulatione beneficium.xj.q.iij.c.nemo peritorum.z a tali veritate pre alijs indigent magni domini qui circa se hodie proh dolor non habent nisi adulatores z blandicijs eisdem complacentes. Et ideo dicit seneca de beneficijs quod vnum est quo multa possidentes indigent.scilicet qui verum loquantur.z hoc seruitium possunt facere pauperes sicut z diuites:pauci tamen vel nulli hoc beneficium impendere volunt sed sequuntur illos pessimos versus. Quisquis ditari cupit sapiens que vocari. Dilcat adu 10 lari quia tales sunt modo cari.† Judices etiam in sententijs veritatem z vestigia legum z iustitie sequi debent. C. de sententijs z interlocutorijs omnium iudicum.l.nemo iudex in fine.z veritas occultari non debet extra de testamentis.c.primo.z in lombarda de testibus.l.vltima.item z fides veritatis verborum admiscula non desiderat. C.si vt ab hered.se ab.l.prima. z fides veritatis examinanda est. C.si pignus pignori datum fuerit.l.vltima. z fides veri illuminari debet. C.de accusatio.l.absentem.fides vera calumnia defendit. C. de minor.l. si non conuicti.z de his 11 qui.vt indignis.l.si sororem.† Item veritas non mutatur subtilitate iuris. C.de iur.dot.l.in reb⁹.z.§.ad municip.l.in summa.z veritas aliqua imagine obumbrari non debet. C.de liberis preteritis.l.si quis filium.veritas sepius recensita magis splendescit 12 in lucem.xxxv.questione.viij.c.graue.† veritas triplex est vt colligitur ex notatis per Bernard.z Jnnocen.z Hostien.extra de regu.iur.c.qui scandalizauerit.veritas extenditur ad vita inducibiranter.extra de iuramẽto calumnie.c.igitur. Exodi.x.c.z.viij. distinc.consuetudo.veritati locus superfore z als semper fore dicit iurisconsultus.§.de probatio.l.vltima.veritati non preiudicat res iudicata in spiritualibus extra qui filij sint legitimi.c.latoz veritatem plenam z meram de accusatio. cum dilectus.z.c. qualiter in fin.veritatem modis omnibus querendam in aurenti.de tabelli.circa princip.z pro hoc. C.de eden.l.ij.vbi de veritate aliqua tetigi. Et an † veritas sit virtus:z alia pulchra de veritate vide per thomam in secunda secunde de veritate.veritas prefertur de consuetudine opinioni.viij.distinctio.veritate.z ibi in glosl.z plene in glos.z per Jnnocentium.extra de bigamis.c.nuper.z de hoc an veritas prevaleat opinioni vel econtra dixi.§.de acquirenda hereditate.l.is qui putat.z de furtis vulgaria.§.si is qui.z vera est in omnibus primatum obtinet. Et a quocunqz 13 † Falsa sed veritas est immutabilis secundum dionysium. Et † veritas non querit angelos sed se publice exhibet in plateis.z de scismaticis.c.ad succedendos.prima columna libro.vj.z alibi sepe veritas vulneratur sed finaliter mori non potest:et falsa demonstratio veritatis nõ mutat. C.de iuris z facti ignorantia.l. cum falsa de ista veritate concludo cum psalmista qui ait: diminute sunt veritates:vbi scriptum inueni quod ideo loquitur in plurali quia triplex est veritas scilicet vite de qua Thobie.vj.capitulo viaz veritatis non deseruit. Secunda vero est veritas doctrine de qua Exodi.xxxv.¶Nones in rationali doctrinam z veritatem. Tertia est veritas iustitie.eodem.xvij. capitulo. Eligite ex omni plebe viros potentes timentes Deum in quibus sit veritas z qui oderint auaritiam z constitue ex eis tribunos z centuriones quinquagenarios z decanos qui iudicent populum. 15 † Summa veritas scilicet vite iam videtur diminuta in hominibus omnibus. Esaie.lix. Facta est veritas in obligatione. Secũ 16 da † veritas scilz doctrine diminuta est in magistris.et doctoribus.verificari enim nunc videtur quod dixit apostolus secunda ad Timo.iiij.capitulo. Erit enim tempus cum sanam doctrinaz non sustinebunt sed ad sua desideria coacervabunt sibi magistros prurientes auribus z a veritate quidez auditum auertent, ad fabulas autem conuertentur.alio etiam modo est in eis hec veritas diminuta quia licet multa sciant pauca tamen faciunt: z sic non est magna adequatio rei ad intellectum que veritas dicitur.vnde Gregorius super Ezechiel.Omel.x.prime partis di cit de talibus.q̃ intellectus eorum in spiritualibus emicat z tamen vita in factis carnalibus remanens intellectui non concordat.Omel.xj.dicit vt seruetur veritas predicandi necesse est vt te 17 neatur altitudo vinendi.† Tertia veritas scilicet iustitie diminuta est in rectoribus iudicibus z principibus primo ¶Machabeo. vij.Non est in eis veritas neque iudicium:transgressi enim sunt constitutra z iusiurandum quod iurauerunt.Et esaie.lix.Conuersum est retrorsum iudicium z iustitia longe stetit quia corruit in plateis veritas z equitas non potuit ingredi.Et sic patet quod omnes veritates sunt diminute.vnde Ezechie.xiij.dicitur. Non est veritas z non est misericordia z non est scientia Dei in terra maledictum z mendacium inundauerunt propterea lugebit terra z infirmatur omnis qui habitauit in ea. Hec scripta reperi super dicto psalmo. Diminute sunt veritates filijs hominum. De predicta triplici veritate tangitur in legendis sanctorum festo beati Luce euange.ij.folio.

C Nota in hac.l.pulchra de vitate qui alibi non ita aperte inuenies.

Universidad de Deusto
Biblioteca

1 ☞ Fanor procreãde sobolis iuuari debet.
2 Factum in fraudem an sit mero iure inualidum.

Hoc modo. †Fanor sobolis ꝓcreande est interpretatione iuuandus.h.d. Ad hoc supra soluto matrimo.l.prima.& no.fraudes presumi quando mulier arcetur ab omnibus maritis de ciuitate que de facili non potest alibi maritari.Et sic facit contra illud quod sepe vidi fieri quando dantur confidentes vel suspecti coram aliquo iudice pro aliqua causa cõmittenda.& vna partium dicit se habere suspectos omnes iudices illius ciuitatis quod hoc dicere non possit maxime quando cum difficultate est quod causa committatur extra ciuitatem & de hoc vide quod no tam.C.de iudicijs.l. apertissime.circa finem. Ite facit cõtra fraudes que fiebãt bergomi contra quasdam communitates que appellantur burgia & habent immunitatem quod non imponatur eis aliqua onera nisi ficut sustinent ciues ciuitates suburbiorum bergomi:nam imponebant onera grauia ipsis burgis seu cõmunitatibus in quibus ciuitati & suburbijs parum imponebant. cõtra talem fraudem facit hec lex infra eodem.l.heresmenus.§.finali.& supra de legibus & senatusconsultis.l.contra legem. cum ibi notatis.& infra ad legem falcidiam.l.scius.in fin.† Sed an illud quod factum est in fraudem mero iure non teneat vel teneat mero iure sed revocare possit quod non valeat mero iure facit infra ad municip.l. vltima.§.antepenulti. de excu.munerum.l.ii.§.qui in fraudem.C.de his qui numero liberorum.l. cum facultates. libro.& ibi in glossa.& C.de legatis.l.si in fraudem. Jn contrarium est supra de contrahend.emptio.l.si scies.& dicti supra que in frau.credi.super rubrica.

1 ☞ Heredem morientem conditione legati pendente debet legatum ab heredibus.

a Legato. a Adde Jmo. 1 hic qui hanc. l.esse limitandum per ter. in.l.penul.j.e.

Legato sub cõditione. †Licet pendente cõditione legati moriatur nihilominus debetur legatum ab heredibus.Dynus.Conditione adueniente,& allegatur quod si testator promisit heredi quod si passagiũ fieret mitteret dominos balistarios: quod si heres moriatur ante passagiũ quod si postea fiat teneatur heres heredis eos mittere.pro hoc infra quando dies lega.cedat.l.nec semel.§. si in habitatione.

1 ☞ Libertas in vno actu non extendit suum effectum ad alium rei persecutorium.

Heres statuliberum. †Libertas in vno actu ad alium actum rei persecutorium suum effectũ non extendit.hoc dicit. Jbi prestare debeat nõ expectato conditionis euentu.Dyn.Oppone hoc modo dicitur hic in fideicommisso prestando expectatur conditionis euentus.sed contra quia videtur q̃ ex quo heres agnouit legatum libertatis & cito paruit,idez debeat esse in fideicõmisso:quia qui in vno est diligens & deuotus videtur in alio vt.C.de his quia non dõmino ma.l.finali.Solutio vt nota.per Dyn.dicta.l.duos.in glosſ. ibi.l.fi.sol.vt no.ff.de alie.iu.mutandi causa.Litem si res.in fine. sed hic prematurius manumittendo non tam videtur voluntatẽ agnoscere quam a seipso sponte beneficium libertatis conferre vt.j.ad trebel.l.fi cui pure.§.primo.argumen.C.de operis libertorum.l.mater.Oldra.vel solu.not.dicta.l.duos.j.eodem vel ibi per emancipationem conditio est purificata quod non est in casu huius.l.per manumissionem.Et concord.ad hanc.l.ff.de leg. ij.l.lucius.§.testator secũdum vnum intellectum.Oldra. Vel dic secundum Jaco.de bel.ad primum vt no.dicta.l.fi.& dicta.l. itẽ. in principio.de alie.iudi.mutandi causa.vel dic quod heres non fuit negligens sed gratiam fecit in representatione temporis. ad secundũ dic quod ibi non operat agnitio sola sed existentia conditionis que existit in vtroq; vt ibi not.Jaco.

1 ☞ Stipulatio commutatur si contra cautionem mutianã fiat.
2 Cautio mutiana prestari debet ei ad quem legatus peruenturũ est conditione deficiente.

Cum sub hac. †Si fiat cõtra cautionẽ mutianã cõmittitur stipulatio & sit restitutio quanti ea res est. hoc dicit.et dic conditione in nõ faciendo cõcepta vt statim subijcit ibi si seruum non manumiserit qui erat coniuncta persona legatarij.& sic cessat contrarium ibi translatum esset.primo tamen debebat transferri in heredem:deinde de herede in ipsum meum & sic cessat contrarium de lege.ff. cui.§.eo.ibi de non deliberando.id est de non manumittendo ibi meum legatario. secũdo ibi quanti ea res est restituet cum fructibus.vt no.§.eodem.l. mutiane.& facit.l.ista.& j.eodem.l.titio fundus.pro| questiõe illa duo fuerunt electi in potestatem successisse vnus post alterum: primus acceptauit postea decessit.sunt hic arg.quod admittatur secundus.quod acceptato primi non habuit effectum pro non facta habetur vt.j. de fideiusson.l.si stipulatus.sed contra dico quia eo ipso quod acceptauit primus queritur sibi ius et deficit conditio in persona secundi vt.C.de impuberum & aliis substitu.l.post aditam.de leg.j.l.legata.& de admendis legatis l.ii.§.si quis titio sed in hac.l.& dicta.l.titio nec extitit conditio in persona primi nunc deficit in persona secundi nunc fuit simpliciter substitutus quod pater per effectum cautionis mutiane que interponitur conditione non impleta vt.§.eodem.l.mutiane item pro hoc.ff.de testamẽ.cure.l.penultima vbi de hoc digi & vide ad hoc.lxj.distin.c.ſtadũ.& lij. distin.c.quanto.vel potest dici secundum Jacob.de are.aut fuerunt electi sub hac forma.eligimus talem & habent locum primo allegata.aut dicum fuit si non acceptabit primus eligimus secundum:& habent locum secundo allegata:ac in dubio presumo electionem factam si non venerit per iura predicta.nec ob.l.post aditam. quia loquitur quando per acceptationem acquiritur plenum ius per ipsam acceptationem vt pater.§.el.publius in princi.& argu.ff.de officio prefecti augustalis.li. Jacob. Jsta questio fuit bonosi.disputata in duobus doctoribus successiue electis & determinata per.ll. pro prima parte allegatas: sed quod.§.digi verius credo in glo. prima.l.is cui.sed illa.l.is cui.est contra quia ibi dicitur † quod cautio mutiana et prestari debet ad quem legatum peruenturus est conditione deficiente.& hic fuit prestita heredi cum causa legatum fundi sit peruenturum ad secundum legatarium.sed dic quod hic testator expresse voluit quod deficiente conditione fundus rediret ad heredem & ideo ab eo prestaretur secundo legatario.vt.§.de adimen.leg.l.ii.§.si quis ita.alias nisi hoc expressisset non heres sed primus legatarius oneratus videtur vt.§.de vsufru.lega.l.codicillis.ij.respondeo.Et tunc erit prestanda cum causa mutiana vt dicta.l.is cui.& pro hoc habes responsum ad hoc quod no.C.de rebus alie.non alie.l.fina.post principia.magne gl. que glos.notabilis est & singularis.& vide quod dicam.j.eodem l.titio fundus.Oldra. Jn eadem glosſ.in fin.sed videtur hoc casu non esse locum cautioni mutiane cum conditio possit impleri vno legatario puta per mortem serui vt.j.eo.l.cum tale.§.titius & l.pa.er.§.socrus.potest dici quod hic seruus erat eius propinquus & ideo dicitur non posse fine malo eius omine.i.sine mala eius fortuna vt.j.eodem.l.cum in tale in principio.& dic vt dicta l.mutiane nor.

Si ita legatum. Jbi nupta fuerit tempore testamenti. Dyn. & vide quod no.§.eod.l.hec conditio si in capitulum ff.j.eo.l.ex aliqua.

Si ita expressum erit. Casus pulcher ibi si voluerit.id est se velle declauerit Dynus.et est argumẽ.quod si testator reliquit vxori sue alimenta si voluerit cum filijs mozari & ea noluerit quod habeat fundum. quod si mulier decedat antequam declararet se velle mozari vel non,quod non transmittat ad heredem legatum fundi.pro hoc j.quando dies legati cedat.l.cum illud.in principio. Oldra. Jn glosſ.ibi si accepit.hoc nihil est quia per hoc sequeretur quod si decederet legatarius anteq̃ caperet legatum postq̃ tamen se vel le declarauerit q̃ non transmutteret quod falsum est vt dicta.l. si ita. Et ideo dic quod per hoc verbum si voluerit ponitur dies cessionis in voluntate legatarij quod alias nõ erat vt supra de legij.l.cum pater.§.furdo.& ideo verba si voluerit hic operantur vt notatur infra eodem.l.aliquando. Dynus.& Jacob. Jbi in vendentis vbi de hoc digi.& faciunt predicta pro questione illius cui concessa est ecclesiarum taliter visitatio dicendo quod si decedat non transeat visitatio ad successorem.& vide ad hanc.l.quod dixi.j.de verbo.obliga.l.stipulatio non valet.

1 ☞ Conditio emancipationis que in institutione heredis adijcitur in legatis repetita censetur.

Quos. †Conditio emancipationis adiecta in heredis institutione in legatis videtur repetita.hoc dicit Dynus.Jn glosſ. vltima ibi heres statuliberum.sed solutio patet ex solutione precedentis contrarij quia existit conditio in vtroq; per emancipationem in contrario vero non existit per manumissionem. Dynus.vt et in contrario plene notaui.Jn glosſ.penul.in fi.& dic vt ibi no.& j.quando

j.quando dies le.ce.l.filium.

1 ☞ Modus pertinens ad commodum legatarij iudicatur esse finalis.
2 Spe lucri an possit quis licite ad matrimonium induci.
3 Statutum de debitoribus carcerandis est nullum.
4 Jus libertatis infringitur si certo loco quis domicilium habere iubeatur.
5 Veritio legati denegatur cuius causa finalis tollitur.
6 Verbum videtur veritatem quandoq; significat.

a Titio cẽti Adde notabiliter Bart. in cõsi.inci.quidam nomine vanutius.

Titio centum. a Casus pulcher modus ad legatarij 2mo dum pertinẽs iudicatur esse finalis & per legatarij cauet de ipso implẽdo.h.d. Jbi vt fundũ emat si vxor sua.Dy.ibi prospectum esse voluit id est prouidere voluit per emptionem fundi. Dynus.& allegatur hec lex in argu.si arbiter pronunciauit mihi fundũ restitum per aduersarium & ipse mihi restituit:postea vero abstulit violenter quod cadat in penam in compromisso inceram pro hoc.Et facit supra de conditio.institutionum.l.iii.in principio.Oldra Et eodem modo sacit si de aliqua rita fuit compromissum & pronunciatum quod par fieret quod facta pace qui contra eam venit incidat in penã quia non sufficit facere nisi facta seruetur. Oldrad. Et pro hoc supra de conditio.institutio.l.iii.& C.de institutioni.& substitutio.l.si quis. Oldradus.Et facit etiam ista lex an causa presumatur finalis in impulsiua.quia si est apposita tantum gratia eius cui donatur presumitur impulsiua si gratia alterius presumitur finalis.Dynus. De hoc notaui & dixi dicta.l. secunda.§. finali. de donationibus.& vide infra eadem.l.§.fictio ge.Jn glo.prima in fine.Solu.hic legatarij solius interest ibi alterius vt;ibi notatur.Jacob.de bellouisu.Vel quod idem est ibi erat modus finalis hic impulsiuus quod apparet ex eo quod relatum est erat ad commodum legatarij vt.§.de conditio.ob cau.l.iij.§.fi seruus.

2 **Titio centum.** †Spe lucri ad matrimonium cõtrahendum quis legitime inuitatur licet meum pene ad istud faciendũ quis illicite astringatur. hoc dicit ibi nec cautio de matrimonio contrahendo vel restituendo legatum eo non cõtracto. Dynus. Jbi non refragatur,id est non cõtradicit predicta quod non sequitur.ibi promittat no mine pene.Dynus.Jbi ad testamentum id est lucrum ex testamento obueniens.Dynus. Aliũ habent in litera ad matrimonium sed communiter habetur ad testamentum:& sic habuit Dynus.Et facit iste.§.pro opinione placentini contra glosſ.m his que notantur.C.de transactionibus.l.cum donationis. Item facit iste.§.& melius sequens vbi commodius signaretur pro eo qui locauit operas in perpetuum q̃ non teneat locatio.de quo notaui & dixi.C.de vsufructu lega.l.cum antiquitas. Item pro eo qui promisit in aliqua ciuitate stare non inde recedere q̃ non valeat talis promissio quali sit species seruitutis.pro hoc infra de libero homi.exhiben.l.ii.vbi de hoc notaui & dixi. Item facit supra eodem.l.sed si hoc.§.finali.& que ibi notaui & communi diuidundo.l.in hoc iudicio.§.si conuenerit.† Item facit q̃ nõ valeat statutum de hominibus carcerandis pro debito de quo notaui & dixi.C.de actionibus & obligationi.l.obses.& C.qui bonis cedere possunt.l.prima.Jn glosſa vltima in fine. Solutio ibi lucrum defertur ex publico vt notatur dicta.l.proculus.de damno infecto.hic ergo tale lucrum auferri potest ab eo qui dedit qui potuit apponere legem quam voluit.

3 **Titio centum.** Casus pulcher modus per quez libertas liber hominis infringitur
4 a iure remittitur.hoc dicit.Vel sic † ius libertatis infringitur si quis certo loco habere domicilium iubeatur.dic titio,scilicet extraneo non testatoris liberto. Dynus. Jbi cautioni de non recedendo a monumento vel de ciuitate.Dynus. Jn glosſ.prima in fine & dic vt ibi.vide quod dixi.§.§.proxi.Dy.

Titio genero. Jste.§.habet quinq; ptes.in prima parte dicitur quis potest petere legatum:in secunda que incipit ibi si post diu.citius dicitur cui possit solui.in tertia que incipit ibi ante nuptias vero dicit si matrimonium non contrahatur vtrum legatum dotis possit peti.in quarta parte que est ibi sabinus autem dicitur vtrum vir debeat cauere.in quinta & vltima que incipit ibi quod si maritus petierit et succubuerit vtrum noceat mulieri oppositis modis quod.§.iste non videatur procedere.nam aut vicesrelictum fuisse sub modo.& tunc casus contingens in personam tiũ non debet impedire petitionẽ legati vt.§.de lega.ii.l. lucius.§.quisquis.& de lega.primo.l.si fundum per fideicomis.§.iul. et nota.C.de instit.& substituti.l.4.aut sub conditione & hoc est cõtra rectum vt ibi sed cum ante nupti.quod purum &c. aut pure & hoc non videtur procedere quia tunc nullius casus impediret petitionem eius imo legatarij transirent vt.C.de cadu.tollen.l.i. §.cum igitur & j.quando dies lega.ced.l.si post diem.& respondeas & dicas relictum fuisse pure contemplatione certe rei.id est matrimonij contrahendi cum subsecuturi spes tolleretur per mortem vnius & ideo non tollitur petitio legati.argu.§.de admẽ.legatis.l.alumne.§.ab heredibus.cum simili.† cum enim causa finalis legandi fuerit matrimonium contrahendum, restat quod eius spe sublata denegetur relicti petitio.arg.j.de dona.l.ij.§.si vltimo.& l. generaliter. Dynus contra hoc facit.l.pater.§.tusculanus.de lega.iij.vbi modus est causa finalis que respicit commodum tertij vt in princip.huius.l.& tamen si deficit per casum deficit relictum. Quare quidam recedunt a secundo dicto Dyn. Et dicunt idem in modo quod in conditione per omnia scilicet vt distinguatur an modus apponatur tantum gratia legatarij aut eius & alterius.primo casu non noceat casus secundo sic qs non placet quia in dicto.§.tusculan⁹.loquitur de modo qui vertatur in dando & sit gratia legatarij & illius cui debet dari vt in conditione simili pater.j.eod.l.cum ita.in principio.& de statulib.l.peculium.§.cui iussus alias is cui iussus. & ideo hec opinio falsa est.dic ergo breuiter aut modus coheret legato necessario vt hic paret &.C.de donatio.ante nuptias.l.si cum ante & tunc nocear casus vt hic aut non & tunc non vt dicto.§.tusculanus.& l.si fundus per fideicommi.§.iul.& argumen.j.eodem.l.cum tale §.falsam causam.Ray.vel dic aut modus est causa finalis aut impulsiua:& tunc quid iuris sit certum est aut est dubium & tunc presumitur impulsiua vt.j.eodem.l.cum tale.& no.dicta.l.generaliter.Dyn⁹. Vel.dic fm Pe.quod in dubio refert an impletio modi vel causa cõtnet aliquod pium vel fauorabile aut non.primo casu presumitur causa finalis vt.§.de iure do.l.si ego in princip.& dic secundo casu aut interest solius recipientis causam impleri & tunc presumitur impulsiua vt dicta.l.ii.§.vltimo.de donat.& l.seruo legato de lega.j.cum simili.Aut interest alterius & tũc intelligatur esse finalis vt.§. hac eadem.l.in princip.ij. responso

6 Ly. Jbi genero presenti vel futuro. Dynus. Jbi videtur † nota quod verbum videtur veritatem significat sic.§.de heredibus instit.l.talem ibi debeat vide quod nota.§.de leg.ii.l.titia.§.qui in vita ibi soluerit ignorans matrimonium solutum. Dynus. Jbi solutum.dynus. Jbi solutio conuertitur & per actio.de dote repetitur vt.§.solu.matrimo.l.si pater ignorans. Dynus. Jbi hoc enim.scilicet quod dos soluatur marito.dynus.in petitione habere matrimonio stante non obstante quod marito soluta fuisset.dyn.ibi quod ad mulieris exponе quod.id est quantum.dyn. Jbi satisfactum intelligitur & ideo mulier admittitur ad petitionem legati & non totius & hoc sequitur.dynus.ibi peti potest sed an hoc casu actio quam maritus proponit sit priuilegiata. dyn. Jbi neq; soluendo sit sed quare dicit neq; soluendo sit.nã & vbi soluendo est videtur quod non obstet exceptio rei iudicare quia haberi videtur loco duorum reorum.Et sic non ob.exceptio nisi sint socij vt.C.de duob⁹ reis.l.ii.& de vsuris.l.moza.§. finali. & ideo forte hic subaudiendum est maxime vt in fine.hic statim patet in responsione ibi fuerat destinata subaudi queritur. Dy. in glosſ.mo.mulier ibi.hoc vtriusq; filio inspecto exitu finali Et marito inspecto presentis temporis commodo vt patet.§. preqi. ibi consultum videtur et in versi.nam si quis & ibi not. Oldra. Jn glo.imo videtur in fi.mo forte idem quia mulieri talis conditio adiici potuit sicut cuicunq; extraneo vt.C.de indicta viduitate. l.j.& j.eodem.l.quia.§.titio.& notatur.j.eadem.l. mulieri. vltimo istum.§. allegat Guil.ad questionem quam notaui secundum eum.ff. qui satisda.cogan.l. dedit.§.quid autem si maritus cecidit a possessione fundi dotalis et egit rei vendi.et succubuit quod vxori postea agenti soluto.matrimonio obstet exceptio rei iudic. nisi in subsidium marito existente non soluendo licet alij subaudiant hic maxime vt dixi in expositione litere.

1 ☞ Cautio mutiana quando in legato interponatur.
2 Consanguineus naturaliter de consanguineo dolet.
3 Vxor virum lugere debet.
4 Cautio mutiana locum non habet quando conditio in non faciendo impleri potest viuente fideicommissario.
5 Prohibitio rationis reddende quid operetur.
6 Legatum purum censetur si conditio viduitatem inducẽs adijciatur.
7 Mulier promittens non nubere vsq; ad mensem an in penaz incidat si contra faciat.
8 Conditio impossibilis futurum respiciens nõ vitiat legatum.
9 Conditio implicatiua dependet ex euentu.
10 Treugam facientes ad tempus non videntur velle guerrã post tempus.

Universidad de Deusto
Biblioteca

1 **Cum tale.** Alias cū ita legatū. †Si cōditio in non faciendo consistat que vi uente legatario possit impleri si ipsam expectare duruz esset interponitur cautio mutiana aliog sec⁹.h.d. Ibi recte cauere inspecto vigore regule. Dyn. Ibi liberis eius scilz patroni. Dy. ibi offerri z legatum de presenti prestari. Dy. Ibi expectare alias aūt qñ cōditio q̄ est in non faciēdo pōt extra legatario viuente expectatur conditionis euentus nec prestatur cautio mutiana vt sequitur in sequenti. ℌ. Dyn. in glos. secus in non coniuncto cōtrariū videtur notari supra eo. l. mutiane. in secundo exemplo nisi dicamus q̄ ibi seruus erat comictus legatario vt ibi dixi. sed tunc obstat. j. eo. l. pater. ℌ. socrus. Sol. ibi nō
2 est contra votuz quia secundū naturā vt ibi no. Dy. † Itē no. q̄ coniunctus consanguineus naturaliter dolet de consanguineo z coniuncto. sed contra hoc videtur q̄ quis de morte cōsanguinei eo rum tristari non debeat vt. ff. q. q. quam per posterum. nā tales videntur desperare de resurrectione z de misericordia eadez causa z questione. c. sequenti quod incipit vbicunqz. de hoc dicit Salomon. Plores super mortuum: defecit enim lux eius. z alibi. modicum plores super mortuum quoniā iam requieuit. Ex quo vi detur solui posse questio predicta verum sit plorandum z dolendum de morte charorum propinquorum z amicorum: quia fm carnem dolendum est: fm spirituz si bene mortui sunt non dolēdum: quia requiescunt. si male similiter dolendum quia defecit lux eorum. de hoc si quis pulchre habere velit recurrat ad senecā in libris de consolatione ad Martiam z Albinam matres suā. de fletu z tristitia alterius quis gaudere non debet extra de pri uileg. c. petētibus. Sed facere sicut apostolus dicit: Flere cum flentibus z ridere cum gaudentibus. z vide. xiij. questione. vltima. q
3 divina. † Ulpi debet lugere vtrum sed nō econtra. supra de his qui notantur infa. l. solent. z. l. vxores. z vide eodem titu. l. liberorum. z q̄ vxor tristari debeat de morte viri vide. C. de i. re dotali. fina. z econtra vir tristari debet de morte mulieris vt de indicta viduitate. l. fi. in fine.

a C Tit⁹. Add de bal. in. l. iij. C. de arbi. vbi not., allegat hunc tex.

a 4 **Titius heredem.** †Quandocunqz conditio in non faciendo potest impleri viuente fideicōmissario non habet locum cautio mutiana. h.d. Dy. ibi post mortē suam exponit glo. scilicet heredis. Ray. dicit q̄ tunc nullum esset dubium. z ideo ipse exponit de morte testatoris. Ibi conditio potuit vtputa mortuo herede viuente legatario seu fideicommissario. Vel etiam si remitteret cautionez nā z tūc esset implera. Dyn. in ver. quid ergo supra fuit conditio
5 modi que fit per verbum ne vt hic patet. † Et nota q̄ prohibitio rationis reddende culpam non dolum remittit hoc dicit. Ibi modus adhibitus. Nota rogatū restituere hereditatem debere fideicōmissario reddere rationes z sic est argu. ad inuentarium nouo iure faciendus per. l. scimus. C. de iure deliberandi. quod si restituere rogatus illud non faciat non possit trebellianicam deducere. nam idem ius videtur in ea quod in falcidia. vt institut. de fideicōmiss. hereditа. ℌ. penulti. Jacob. de hoc plene dixi dicta l. scimus. ℌ. sinautem dubium. versi. item queritur si heres institutus sit rogatus Jaco. Ibi idemqz scilz vt videatur remissa culpa sed solus. Dy. In glo. i. ipsa cautio ibi cum solēnitate interponebatur scilz ipsa cautio mutiana. Dyn. In gl. satisdat ergo ibi archimedorum z supra de lega. j. filius fami. ℌ. idem princeps. Oldra ibi alias non inuenio iure nouo. Item nec inuenitur prohibitum nisi quando frater fratri vel pater filiꝰ restituere rogatus. vt. C. ad trebellia. l. iubem⁹. z ideo in ceteris remanet ius antiquum. Et ideo dic vt notatur dicta. l. iubem⁹. Dynus. In gl. subaudi qdā decedēs: vbi de hoc satis dixi. z de liber. leg. l. si qs rationes. ℌ. an tutor z. negotiorū gestor liberatus a ratione reddenda videatur liberatus a dolo vel non.

b C Rescriptū ad hūc tex. de ne facit q̄ dixit Paul. de castr. in consi. lxxxvij. ici. in xpi noie amē videt dicēdū.

b 6 **Rescriptum.** †Conditio viduitatem inducens remittitur a iure z legatū purū esse iudicatur. h.d. vel sic. que legati cōditio precedens legati cōditionem nō impedit ea conditio deficiens legati interitum non inducit. Dy. z ex isto casu decipiuntur laici qui in eorum testamētis apponūt q̄ filie nubāt cū cōsilio fratrū aliās pruent hereditate. Ibi rādendi est q: talis cōditio per. l. remittit. Ibi inferaf z p hoc apparet conditionē remitti. Ibi suspensa. i. dato q̄ penderet q: titius viueret. Dy. In glo. ideoqz ibi aut deterius vt q̄ iubet eam nubere alicui inhonesto. ibi titium in principio. z. l. quidam de cedeus. ℌ. papi. sed hic speciale fauore publice vtilitatis. argu. ℌ. eod. l. hoc modo. Dynus. vel ibi ponitur arbitrium in casu licito hic vero in casu illicito. vel solu. vt in contrario no. vel dic cōditio fuit a lege remissa. z hic habetur pro non adiecta z remanet legatum purum. Dy. Ibi z sub conditione. l. si non nuberet ipsius arbitratu. Dyn. in fi. hoc falsum puto vt. ℌ. eod. l. quoties. Ray. z vide quod ibi dixi. z quia non refert quando adiciatur cōditio vt. C. de insti. z substitutio. l. si testamentum. Item sub conditio
ne ademptum sub cōtraria conditione videtur datum. vt. ℌ. de adimen. lega. l. si legatum pure. z. ℌ. l. quibus diebus. ℌ. quidam titio. item per obliquum saltem fieret contra mentem. l. perinde. ergo non valet ac si fieret directo vt. j. ℌ. l. heres meus. ℌ. vlt. Dy. vel dic fm Jacob. de are. quod vitiatur cōditio z legatum quia conditio habetur pro impossibili. vt. ℌ. de conditio. institutio. l. filius. sed cum impossibilis conditio apponatur onerato z remittitur conditio z legatum. vt insti. de leg. ℌ. fina. z no. ℌ. eo. l. obtinuit. Jacob. vel dic aut legatū debet adimi in existentia nuptiarum z sic in vi conditionis existencia nuptiarum est apposita et tunc glo. male dicit argu. dicte. l. quoties. ℌ. eo. aut est conditio extranea forte si nauis ex asia venerit. z tunc glo. bene diceret.

Mevie. Ibi cum moritur. per hoc apparet quod dies tus nec alius. scilicet quam mortis. Dy. Ibi fuerit ascriptus sine conditione que viduitatē inducat. dyn. z qui non sit in fraudē impediendarum nuptiarum appositus. vt dies mortis vt in. j. gl. apparet. Oldr. z quod dicit legato fuerit ascriptus dic. id est substantie legati secus si cōditioni z sic no. j. de verbo. obliga. l. nulla
7 ℌ. finali z vide quod no. j. eadem. l. si ita. in glo. que notabilis est quid de questiōe tali. † Quedam mulier promisit mihi quod nō nuberet vsqz ad mensem sub certa pena nunquid incidat in penā si contrafaciat: videtur distinguendum inter viduam z virgines vt hic in gl. sed Ubertus de bobio de facto consultus dixit quod non incidit in penam vt. j. de suis z legitimis. l. m testamento. ℌ. si quis liberta. z de verbo. obliga. l. si ita stipul. ℌ. finali. sed cōtra eum est. ℌ. eades. l. ℌ. si hoc. ℌ. fi. sed ibi speciale fauore libertoz vt ℌ. dixi z no. glos. infra qui z a qui. l. quesitum. in glos. sed cur in fine de quo dic vt ibi notatur. Dynus. z simile notatur. supra eodem. l. quoties.

8 **Falsam causam.** †Falsa causa. id est impossibilis conditio in futurum respiciens non vitiat legatum: z quod fit ad vnum effectum nō debet operari contrarium. h.d. m effectum cum ℌ. sequentibus vsqz in fi. ibi nō coheret cum ratio legati adiecta in dubio non presumatur finalis sed impulsiua. z. ℌ. de vsufr. l. generali. ℌ. duas. dy. in fi. quod probabiē ex coniecturis. ℌ. de hered. institu. l. libertis z. infra. de doli exceptione. l. apud celsum. in principio. ibi de doli exceptione. facit ad ea que notantur. supra de conditione indebiti. l. damus. z vide practicā quam ibi notani secundū Buil. de sum. in glos. scilicet vt ea cessante ibi. ℌ. quamuis cōtra. supra qui a quibus. l. prospexit. solu. aut est lex prodita verbis specialibus z tunc trahitur ad casus similes vt. ℌ. de legibus. l. non possunt. ad. l. aquil. l. illud. z de verbo. oblig. La titio. aut verbis generalibus z tūc aut sumus certi de mente z habet locū dictus. ℌ. quasnis. aut non z habet locum. l. prospexit. Cynus. z not. glos. ibi am z de hoc dixi. ℌ. man. l. prima z tangitur per Dyn. de regu. iur. c. vlti. in fi. lib. vi.

9 **Falsam conditionem.** †Cōditio impli catiua ex euentu dependet. h.d. aut ergo relinquit sub conditione implicita. ad est que implicat presens z futurum z tunc pendet ex euentu ibi impossibile. z ideo habet pro nō adiecta. Dy. Ibi intelligi z ideo libertatē; nō deberi. Dy. In gl. i. ibi qs dixi. esse de presenti.

Falsam legati demōstrationē.

Licet falsa demonstratio non vitiet legatum tamen non facit legatum. h.d. Dyn. Ibi seio dato. quo casu nihil debebitur titio quia quod fit ad vnum effectus non operatur contrariū ibi idqz scilz quod predicta verba non videātur legare titio. Dy. allega
10 tur. ℌ. iste in ar. † quod qui faciunt treugam ad tempus non videātur velle guerrā habere post illud tēpus. ad idē. ℌ. de adimen. lega. l. legata inutiliter. vbi de hoc z dixi z pro hoc institu. de ingenuis. ℌ. fina. argu. contra in auf. quibus modis naturales effi. legitimi. ℌ. quoniam autē. col. vi. in faciendo repudiū videtur cōfiteri matrimonium. Dy. sed illa sunt correlatiua quorum vnuz presupponit illud. Item queritur an ecclesia possit probare dominium ex contractu emphiteotico z videtur quod sic quia sicut emphiteota habet ecclesiam dominaz pro se ita z contra se. arg. l. si quis testamento. nam vt eo quod ab ea recepit a dña videtur fateri eam dominam. arg. C. de iatiua libertate tollen. l. j. ℌ. sed si quis. z de repudiis. l. vlti. Item semel confessus. vt. C. de non numerata pecu. l. generaliter. Item non potest referre controuersiā dominij ex quo causam habet ab ea. vt. C. de pigno. l. nec creditores. z locati. l. si quis conductoris. Item si dicit rem suam eam accipiendo in emphiteosim ecclesia transtuliſſe videtur vtiota. C. de donatio. l. quisquis. z supra de donatio. l. secūda. ℌ. primo de donatio. inter virum z vxorem. l. iij. ℌ. sed si debitorem. z si certum petatur. l. singularia. pro emphiteota facit. ℌ. iste quia iste cōtractus emphiteoticus est factus in diminutionem iuris ecclesie
z fauorem

z fauores emphiteotici ergo non debet contrariū operarii dicta l. legata mutiliter. vbi de hoc dixi. z institu. de ingenuis. ℌ. finali. infra de vsucap. l. ei a quo. de regu. iuris. ℌ. neqz pignus. et de legatis. j. l. si heres iussus. Dynus. z vide in Specul. de probationi. ℌ. videndum. ver. sed nunquid. pbatur. z de reg. iur. c. exceptionem. z ibi per Lardi.

1 ☞ Legatum prestita cautione prestitum si cōtra causa fiat resoluitur in personam primi.
2 Petitio cum instantia sufficit licet nō obtineatur quod petitur.

1 **Titio fundus.** †Si legatum est pstitum accepta mutiana cautione z postea cōtra eā fiat resolutur in psonam primi. Et debet scdo. h.d. Et dicit de in tres pres. in prima qrit cui debeat pstari cautio heredi legatario. in secunda quisquid dicat glo. vtrum inopia fideiussoz promissoris post cautiones ptineat ad heredem vel legatarium. In tertia vtrum adueniente die legati ante acceptationē si moritur secundus legatarius transmittat ad heredes. secunda ibi sed si cautio. tertia ibi si tamen. z scim hoc supuacue sunt gl. maxime glo. magna. Ibi idem scilz fundus. dy. ibi in omnibus cōditionibus m non faciendo conceptis. dy. ibi si postea. id est cautione prestita. Dy. ibi quod ex stipulatione que oritur ex cautione mutiana interpositā. dynus. ibi medio tēpore. id est a die quo interposita fuit cautio vsqz ad tempus quo titius venit in asiaz. Dynus. Ibi defecerit quia ipse titius z eius fideiussores facti sunt non soluendo. z sic litera est plana z glo. est superuacua. Ibi que scilicet cautio. dynus. ibi solicite fuerit exacta quia principalis z fideiussores erant tunc soluendo. Et dic q̄ petita fuit solicite licet nō exacta: z tunc † no. q̄ sufficit pti cū instantia z fi nō
2 obtineatur. pro hoc infra eod. l. auia. ℌ. fina. z tūc actio debet cedi z haberi pro prestatione: cum cedenti non possit obiici culpa. Jaco. Sed prima expositio magis placet quia nō debebat fundum prestare cautione nō prestita. dic ergo q̄ fuit exacta a principio legati prestiti sed deficit medio tempore anteq̄ titius veniret in asiam: z sic effectus cautionis deficit quo ad exactionem quia titius factus est non soluēdo z inanis est actio. ꝛc. vt supra de dolo. l. nauis. Et si velis dicere q̄ hec cautio fideiussores requirat vt inuitur infra eodem. l. hoc legatum. z supra eodem. l. cuz sub hac. vbi appellatur satisdatio posses dicere quod a principio fuit fideiussor dat⁹ z postea eo effecto nō soluendo solicite per heredem exactum fuit q̄ alium idoneuz daret quod peti potuit. vt legata nomine ca. l. si is a quo. ℌ. vlti. z. l. sequen. z de petitionibus. l. ij quo tempore. Et licet hoc fuerit per heredem petitum non tamen fuit obtentum. z hoc casu cum non possit heredi cui pa ascribi sufficiet cedere actionē ianē vt ꝑdicti. z. C. de colla. auf. quod locum. Oldra. In glo. indebiti ibi vt titius caueat postq̄ venit in asiam. Dy. Ibi deficiente actore ad exhibendum quod est quando heredi non potest dolus obiici. Dy.

1 ☞ Portio non accrescit portioni que per legis dispositionem obuenit.
2 Specialia plura non concurrunt in eadem persona.
3 Jus accrescendi locum non habet interuenientes iure diuerso.
4 Jus accrescendi non habet qui speciali iure admissus est.
5 Minor restituitur ad legatū repudiatum habet ius accrescēdi.

1 **Mulieri.** Pulchra lex z vtilis. † Portioni q̄ obuenit per legis dispositionez alia portio non accrescit. h.d. Et clarius si mulieri z extraneo cōiunctim legatur z cōditio viduitatis vtroq̄ apponat hec 2ditio extraneo nō remittit fz mulieri. f. sic ius tamē accrescēdi ipsi mulieri nō cōpetit: vel sic. cōcessum in casu vno videtur procedere in casu illo dūtaxat vbi percipit iure cōmuni non iure speciali. ad hoc bene facit. l. iij. ℌ. j. ver. fz
2 si coniunctim. infra de lega. prestan. Item allegatur hec. l. q̄ † duo specialia non possunt concurrere in eadez persona. pro hoc. C. de dot. promis. j. prima de iure dotium. l. cum post. ℌ. gener. z not. in glos. prima de pollicita. l. si quis rem. hoc enim est vnum speciale quod mulier admittatur ad partem suam scripta cōditione numerarum. aliud esset si admitteretur ad partem socij quasi conditione impleta. de hoc dixi dicta. l. j. de dotis promissione. Item
3 allegatur hec. l. q̄ inter venientes iure diuerso nō est locus iuri accrescendi. pro hoc de bono. pos. l. sed cum patrono. z de heredi. instī. l. ex facto glo. opponit de leg. j. m principio. ℌ. de vsufru. accre. so. vt in glos. Et dic quod ibi legatarius admissus fuit de iure communi hic de iure speciali per glo. facit. infra. de lega. prestan.
4 l. filium. ℌ. si quis legatur. z sic no. † q̄ admissus iure speciali non habet ius accrescendi. Contra quod op. de dicta. l. filiuz. ℌ. fi. sed
dic quod ibi ille qui admittebatur ex volūtate defuncti hic ℌ voluntatem z tene menti hoc contrarium q̄ etiā docto⁹ errare posset. Sed contra hoc op. de dicto. ℌ. si quis lega. eodē. titu. l. iij. ℌ. j. ver. sed si coniunctim. ibi admittitur ex voluntate defuncti et tamen non habet ius accrescendi. Sol. ibi ille a quo petebat erat admissus contra voluntatem defuncti. in ℌ. fina. secundū volūtatem Bar. z p hoc soluit questionem † si minor repudiauit legatū z restituetus fuerit ad ipsum petendum q̄ habebit ius accrescēdi quia admittitur ex voluntate defuncti licet beneficio speciali. et pro hoc de colla. bono. l. j. sed adhuc contra istam distinctionem op. de leg. j. ℌ. si quis ex nepotibus. de conīsgen. cum eman. libe. Sol. ibi loquitur in hereditate z premissa in legatis. in hereditate enim licet admittatur contra voluntatem defuncti z de iure speciali: habet tamen ius accrescendi ne testator decedat pro parte testatus, z intestatus contra regulam iuris. ius nostrum. z hoc verum nisi esset alius coniunctus ex voluntate defuncti vt. d. l. si cum patrono. z per hoc ipse Barto. reprehendit Ray nu. in quadam questione quam disputauit bon. de statuto existente q̄ mulier non admittatur ad successionem. de hoc dixi in repetitione. l. reconiuncti. de lega. ij. Ibi statuerit. scilz. titius. Dy. Ibi habebit. scilz mulier. Dy. In glo. i. hec gl. bene facit ad questionē quā no. C. de desponsa. l. mulier. scilz si extranei vel parentes vel. ppin qui promittant curare q̄ filius vel filia contrahat matrimonium cum tali cum certa pena an valeat talis promissio. de quo dic vt ibi dixi. In glo. scilz duntaxat in fi. quia hic conditio fuit apposita post nominationem aliorum legatariorū. ibi nō fm Dy. vel dic vt ibi dixi fm ℌ. In glo. vel ibi per testatoꝛ habet pro hoc opti me infra de leg. prestan. l. iij. ℌ. solum. ij. rñ. Oldra. Ibi primo casu. scilicet. quando mulieri tantuz. Dy. Ibi secūdo. l. ℌ. alteri tñ. ibi habet dimidiam vt in auf. de nuptiis. ℌ. vnde sanicimus. vnde sumpta est. auf. cui relictum. C. de mdi. viduitate. Dy. Ibi mulier cui relictum est pure. Dy.

a C Dies incertus. Add hūc tex. de ne facit q̄ dixit Paul. de castr. in consi. lxxxvij. ici. in xpi noie amē videt dicēdū.

a **Dies incertus.** †In glo. ibi transit ad a heredes vt institu. de verbo. oblig. ℌ. ex conditionali. z dic vt ibi no. z. C. de cōditio insert. l. si vxori. dy. ibi quo ad aliud. id est quo ad differendam petitionem. Dy.

1 ☞ Actus ciuilis naturali non equipollet.
2 Conditio fideicommissi non expirat per ingressum monasterij.

1 **Si fideicō.** †Actus ciuilis non equipollet naturali. h.d. de hoc dixi. C. de episco. z clerī. l. fi. z de verbo obli. l. ex ea parte. ℌ. in insulam. Item allegat hec. l. q̄ nō est eadē ficti ad id qđ verus est. nā quod admittere vel excludere pōt veritas admittere vel excludere nō pōt fictio vt hic z. ℌ. de leg. ij. l. si ita quis. ℌ. is cui. z arg. C. de his qui veni. eta. impe. l. fina. Oldra. vbi etiam de
2 hoc dixi. z est etiam ar. hec lex † q̄ per ingressum monasterij non expiret conditio fideicōmissi relicti si sine liberis decesserit. de quo plene dixi. C. ad trebel. auf. nisi rogati. Dy.

1 ☞ Conditio que heredis institutioni adijcitur in legatis repetita censetur.
2 Attendi non debet quod nocet sed semper quod prodest.
3 Conditio viduitatem inducens non vitiat sed vitiatur.
4 Cautio legatorum quocunqz testatoris iudicio remitti potest.
5 Datio tutoris non semper est conditionata sed modificata.

1 **Quia.** †Conditio adiecta heredis institutioni in legatis videtur repetita. hoc dicit. in glo. no. de repetitione in fin. vel verius ibi in diuersis personis hic in vna vt ibi nota. z vide quod dixi de leg. iij. l. in repetendis.

2 **Mutiana cautio.** †Quoties duo iungūtur quoruz vnū nocet alterum non inspicimus qđ nocet. h.d. de hoc no. j. de iure fis. l. non intelligitur. ℌ. si quis palā. z dic mutiana cautio. id est ius offerēdi mutianam cautionē z consequendi legatum non impleta altera cōditione affirmatiue posita. dy. Ibi si per aliam conditionē affirmatiuam in dando vel faciendo conceptam. dynus. In glossa ibi si mulier non nupserit bonum exemplum quia hic conditio in extraneo bene renet vt no. ℌ. eo. l. mulieri. vel dic clarius z fi nō ascenderis capitolium. Oldra.

3 **Titio.** †Si conditio inducens viduitatem sit adiecta alteri qui rogatus sit restituere mulieri a iure remittitur als secus. h.d. ibi petet. f. titius vt restituat mulieri. dynus. ibi fideicōmisso. f. titius nō esset rogatus restituere mulieri. Dyn. ibi cautionis. a. nō consequit legatum offerendo cautionem mutianam. Dy. In glo. hic legitur ibi dominium transeat. considera

Universidad de Deusto
Biblioteca

ta veritate non fictione.dynus.Jn glo.s.mulier si ab heredibus 2 hoctenet]De.per.l.ſ.de lega.ij.l.imperator.dyn.in glo.vlt.ibi ea nubente 2 eam existere.scilicet ea moriente.dyn.Ibi.ſ.e.l.cum ita.alias incipit cum tale.2 sic cõmuter.dynus.2 dic q̃ iste tituꝫ non erat coniunctus mulieri sed extraneus ita q̃ poterit expectare mortem mulieris vt dixi.ſ.eo.l.mutiane.

4 **Pater** †Cautio legatorum vel fideicõmissorum potest remitti quocunq; testatoris iudicio 2 per talem remissionem non videntur tutores sub conditione dari.hoc dicit Ibi cum vxori heredi instituerit.dynus Ibi decies quinq; communiter non habetur istud quinq; sed glo.subaudit 2 bene quia alias non esset perfecta sententia.Ibi videbuntur dati sed videtur eis interim interdicta administratio de quinquaginta.Et sic
5 † not. quod interdum datio tutoris non est cõditionata sed modificata vt supra de tutelis.l.inuito.ſ.sub conditione.Jacobus. Ibi aliud scilicet quid alias si quid aliud quod erat restituendũ a matre.dynus ibi interea.id est post mortem patris 2 ante mortem matris.dynus.ibi pro liberis.ab administratione fideicommissi a matre relictis.dynus ibi cautio vero fideicõmissi per hoc q̃ testator interim tutorez ab administratione fideicõmissi instit abstinere.dy.ibi remissa videtur alias deest videtur 2 etiam deest enim q̃ sequitur:2 tunc habet locum gl.alias est superuacua. ibi conditio que non seruata dicatur quia perita fuit cautio licet nõ prestita.dynus.ibi legato vel fideicommisso.i. petitõe legati vel fideicõmissi.Oldra.ibi prescribatur.id est opponatur.dynus. ibi non secuto.i.cautione non secuta quia remissio cautionum facta a testatore legatus vel fideicommissum conditionale non reddit. dynus.ibi q̃ scilicet onus accrescens.dy.in glo.filia petit in fine. vel dic prescribatur.a testatore ne prestetur cautio. Et sic murat casum loquendo generaliter.vnde si petat cautionem de facto 2 de iure non valeat non videtur defectus conditionis pro hoc.C. si mancipium ita fuerit alie.l.ea quidem.2 infra vt legati nomine caueatur.l.licet.Jacob.querit Bar.quid si fuerit interposita cautio nunquid legatum defecit videtur q̃ sic per.l. amplius.in fine.rem ratam habe.ipse tenet contrarium quia non potest amplius peti de iure vt supra dixi.2 ideo si prestitit sibi debet imputare per dictam.l.ea.quidem.cum ex voluntate sua prestiterit.

1 ☞ Jmplementum,verum conditionis purificat legatum in persona pupilli.

a **Mortez** Ads q̃ mors est vitiũ terribiliũ. Balintra scisma. 1
vi.col.2 terret etiã cõstantissimos ads bal. in dicto trac. v.co.2 quod mors oia solut vide tex.i. Li summa.ff. de re mdic.2 i l.neratius de reg.iur.i auf. 1
de.nuptijs.ſ. deinceps. Jte 2
mors est dissolutio corpis 2 anime.i.c.charitas.de pen. 1
dist.ij.i.c.ideo 2 cel.mis.Jte 3
mors dicit a morsu primi hominis.car. in cle.j. vt li. pen. Vnde est q̃ claudian[a] 2
de raptu pro a serpine dixit oia mors eãt nec regũ ducumq; ptãs eximitur.
Quid. seriusaut citius sedem ꝓperamus ad vnã.

Cum pupillus. Jbi conditionem in facto consistentem. Dy. ibi collatum.id est in psona pupilli implendam.dyn. ibi impedit scilicet implere.dynus.quasi diceret † in persona pupilli verum implementum purificat legatũ ergo 2 fictus quod ex impedimento peruenient insurgere solet 2 eius in cuius persona conditio debebat impleri vt supra eodem.l.iure ciuili.2 vide quod no.C.de repu.heredi.l.pupillorum.

Disiunctiuo modo. In disiunctiuis sufficit vnam impleri. hoc dicit in glo.ibi sui posite scilicet simpliciter.Jbi.l.quod traditur. 2.l.sequenti. Jtem secus si copulative vt supra de heredi.instit.l. ſi heredi.Dy.

☞ Legatum collatum in mortem heredis quo ad quid sit conditionale.
Morte nil certius mortis hora nil incertius.
Legatum vsufructus non tenet si conferatur in tempus quod debet extingui.

Heres meus. †Legatum in mortem heredis collatũ quo ad trãsmissionem conditionale censetur:secus si in personas legatarii cõferatur.h.d. Jbi existere quia oportet q̃s viuens moriatur.infra quando dies legat.cedat.l.cum heres.Et idem si conferatur in mortem alterius tertij licet glo.notet contrarium 2 male supra de leg.i.ſ.ſi ita.vt ibi dixi. Jbi cum ipse scilicet heres.dynus.ibi certum sit.Nota quod certum est omnes morituros † vnde nihil certius morte[a] nec incertius hora mortis.vt supra eodem.l.j.2 ibi dixi. Jbi peruenturũ quia ad ipsum non perueniret si legatarius decederet ante heredem. Jn glos. prima nota hanc glo.quod est purum quo ad transmissiones nõ cum statum petitur 2 idem in stipulatione insti.de verbo. obliga. ſ.ex conditionali.contrarium notat in gl.ſ.de reg.iur.l.in omnibus.2 insti.de inuti.stipula.ſ.post mortem sed cum ista gl. cõcordat.C.vt actio.ab heredi.l.j.2.j.de noua.l.ſi pupillus.ſ. qui sub conditione.2 iste sunt vere 2 ibi approbatur per Dy.

Qui post. Qui facit contra cautionem mutianam tenetur ad fructus,h.d.

Quãuis vsufru. †Si vsufructus cõferatur in tempus quo debet extingui non tenet legatum sed si sub conditione nõ faciendi remedio cautionis mutiane validum indicatur 2 facit supra de vsufruc.l. titio cum moriatur.2 quod ibi no.in glo.ibi pater legatũ queritur scilicet relictum filio sub conditione si pater vxores non duxerit. dynus.licet ergo prohibetur conditio que viduitatez inducit sic 2 illa que celibatum celibatus tamen non punitur vt.C.de infirmandis penis celibatus.l.j.in fin. 2.l.auuam.ſ.titio.dyn. Quid si legatum est fratri vel patruo si forez vel neptis non nupserit nũ quid remitteretur conditio.Barto.q̃ sic.arg.eius quod not.ſ.in ius voca.vt eant.l.ij.

1 Legata cum mora non semper sunt conditionalia.
2 Legatum conditionale in quo differat a modali.
3 Legatum sub modo relictum peti potest cautione oblata.

Eas causas. †Legata morã habentia non semper censentur esse cõditionalia.h.d.2 fm gloſſ.hec.l.ponit differentiam inter legata conditionalia 2 sub modo relicta. Oldra. Vel dic secundũ dy.q̃ hec.l.diuiditur in duas partes.i pma ponit effectum conditionum de presenti 2 de preterito: quia si sunt falſe non debetur legatum sed ab ipso principio censetur mutile. si sunt vere legatum statim debetur vt purum. Jn secunda parte que est in verſi.eas vero.assignat differentiam inter modum 2 conditionem de futuro quia legatum sub modo statim petitur prestita cautione de modo implendo legatum sub conditione nõ petitur nisi conditione impleta.h.d.† Que autem sit ratio diuersitatis inter modum 2 conditionem dic vt notatur.C.de his que sub modo.l.i.dic ergo secundũ dy.aut legatum relinquitur sub modo aut sub conditione.Primo casu habet locum.l.ista in verſ. eas vero.Secundo casu aut conditio est de presenti aut de preterito aut de futuro.Primo casu aut est falſa 2 habet locum principium huius.l.q̃ non debeatur legatũ sed si sit vera valet vt purum vt supra de iniusto testamento.l.cum in secundo.si conditio est de futuro aut affirmatiua aut negatiua.Si affirmatiua expectatur conditionis euentus vt supra eodem.l.qui heredi.ſ.finali. Si negatiua aut potest impleri viuente legatario aut non. primo casu expectatur conditio vt supra:2 habet locum isto 2 superiori casu finis istius.l.si autem demum moruo legatario potest impleri non expectatur conditionis euentus sed habet locum cautio mutiana qua prestita debetur legatum vt supra eodem.l.mutiane.2.l.cum tale.ſ.titius.fallit eadem.l.cum tale.primo 2 secundo responſo.dynus.ibi eas causas.id est conditiones de presenti vel de preterito conceptas.dynus ibi repellit id est legatum a toto principio inutile reddunt et relictum nullo modo suspendunt vt cum relinquitur sub conditione de presenti vel de preterito.dynus.Et dicit quod protinus id est nullo facto vel impleto 2 attende quia hic queritur an omnis causa que repellit agentem sine aliquo a se dato vel facto sit conditio. Jacobus Ibi oportet.quia non suspendunt relictum vt vere conditiones sed a principio inutile reddunt vel faciunt valere vt purũ vt supra de iniusto testamento.l.cum in secundo.dynus. Et supra si certum petatur.l.cum ad presens.Ibi eas vero scilicet causas.id est modos legatis adiectos.dynus.ibi cum sumptu.gl.habuit consumptam in textu.sed melius est cum sumptu qui fit in prestatione cautionis.dynus.ibi aliquis sumptus versatur.talis enim cautio prestatur cum sub modo relinquitur. Ibi cum monumentus fecerit.iste enim non admittitur nisi conditione impleta vt supra eodem.l.qui heredi.ſ.finali.2.l.legata.dynus in glos. per eum in fine.vel dic clarius vt supra dixi quod assignat differentiam inter conditiones de presenti 2 de preterito que si falſe sunt prorsus repellunt nec ꝓ conditionibus habentur vt picta.l.cum in secundo.de iniusto testamento.2.l.cum ad presens.si certum petatur.2 conditiones de futuro.† legatus enim sub modo relictum peti potest cautione oblata in cuius cautionis prestatione aliquis sumptus versatur vt.ſ. eodem.l is cui.2.l.titio fundus relictum vero sub conditione que est de futuro nõ petit nisi conditione impleta vt.ſ.eod.l.legata.2.l.qui heredi.ſ.ſi.dy. 2 sic vides q̃ gl.nõ bene intellexit hanc.l.2 ideo cõiter reprobat vna cum nota.ex glo.q̃ vna cõiunctio potest poni ꝓ alia.ad hoc vide aliam gl.C.quib[us] mune.2 prest.l.j.ii.2.2 bñ dicit gl.si est necesse alias secus esset vt.ſ.de condi.insti.l.ſi heredi.2 ibi no.

1 ☞ Conditio in persona vnius legatariorũ apposita an in persona alterius censeatur repetita.

Tulius paul[us] aufidio. Subaudi saluti.2 bene iter.h.d.licet † de rigo.2 ditio in ꝑsonam vnius

vnius legatariorum apposita in personam alterius videatur repetita de equitate tamen est contra.Dy.2 tex.est satis obscurus Jbi in libertate repetit questionem vt soluat.Dy.Jbi videbuntur.ſ.stichus cum contubernali.dynus.ibi defecta videbitur cõditione hoc de rigore de equitate secus vt sequitur.dyn. ibi tunc demum.nũc tacite obiectioni. dicerer enim quis imo si vtriq; relictum videretur mulier tñ libera esset cũ per alium steterit.Ja. in glo.i.affinitatẽ ibi hic in diuersis hanc ponit.dynus.ſ.eo.l.iulianus noster.2 dicit vt nota.per eum.ſ.de lega.iij.l. in repetendis.sed contra solu.dynus.facit.ſ.e.l.mulieri.sed illã intelligo vt ibi dixi in solutione.l.vlti.ſ.caio.de leg.ij.2 allegatur hec.l.ad q̃stionẽ talẽ quidã dedit accusationem talẽ.accuso titium eo q̃ cũ ense euaginato insultũ in me fecit cum sciо 2 sempronio:queritur vtrum seius 2 sempronius videantur accusati de ense euaginato facit hec.l.expresse q̃ non:quia dictio cum non semper facit coniunctionem:2 ꝓ hoc.ſ.de heredi.insti.l.sub cõditione.in contrarium facit.ſ.l.proxi.2.l.iulianus noster.2.l.illis liberis.ſ.e.l.auus. in pun.sed ibi in eadem persona questio vero querit de diuersis. de hoc an dictio cum habeat copulare vel non.vide infra de vente in possessio.mit.l.j.ſ.mulier.de leg.ij.l lucius.ſ.quisquis.2 de iniusto testamento.l.certum.ſ.filia.2 in alphabeto.

1 ☞ Rationes reddere est dominum de rationibus instruere cõputare 2 reliqua reddere.
2 Conditio adiecta legato si rationes reddiderit quando incipiat
3 Tutores qualiter rationes reddere debebent administratis bonis pupillorum.
4 Computationem ab expensis potest incipere qui rationem tenetur reddere.

Cum seruus. Cõditio adiecta libertati videtur repetita 1 legato. 1
†Item reddere rationes est dominus de rationibus instituere computare 2 reliqua reddere.h.d.dy.2 hec lex 2.ſ.eo.l.Quis.facimus ad questionem quam notaui.ſ.de verbo.oblig.l.stipulatio ista.ſ.alteri ver.2.op.2 ver.sequen.Jbi nullus tractatus.i.nulla questio.sic sumitur.ſ.de prescriptio. ver.l. naturalis.ſ.sed si facio.2 de significato huius verbi tractatus vide in alphabeto dictione tractatus[a].2 vide questionem quã notaui.ſ.de adulte.l.2 si amici domum.Jbi ecce putant in dubio.vt.ſ.de leg.iij.l.qui concubinam.ſ.cum testamento. Dyn[s].
2 Jbi quid ergo hic dicitur † q̃ si legatur alicui si rationes reddi derit quod hec conditio primo incipit a facto 2 a computatione postea peruenit ad dationẽ pecunie sic q̃ illa cõputatio rationis fit gratia dationis 2 sic est argu.iste ver.ad predictã questionem quã notaui in dicta.l. stipulatio ista.ſ. alteri.de verbo. obliga. ver.2.oppono.vez q̃ si aliquis accipit pecuniam mutuam 2 conuenit suscipere preceptum a iudice de ea soluenda ad petitionem creditoris sub pena centum librarum:si non suscipiat preceptus valeat pene promissio.nam si dicamus eam appositam quantitati mutuate non valeret vltra duplum quia in fraudem vsurarum videretur apposita.Si autez dicamus appositã facto quãtitatiq; sic valet vt.C.de vsuris sicut allegas:sed hoc casu videtur apposita quantitati.nam illud factum scilz suscipere preceptũ videtur appositum gratia quantitatis soluende. argu.huius.l. vbi computatio rationis.quod est factum fit gratia reliquorum soluendorum.2 ꝓ hoc supra eodem.l.Quis 2.l.si cui.de hoc dic vt dixi dicto.ſ.alteri.Jbi si reliqua subaudi reddiderit.dynus. Jbi neq; conditionem supra dictam.dynus ibi reddere solet do
3 minо viuenti.dynus.Collige ex hac.l.pulchra 2 vtilia.† Primo quomodo tutores debeant reddere rationes pupilli 2 ad hoc supra de liber.leg.l.non solum hi.ſ.is qui reddere.2 magna differẽtia est inter reddere 2 edere rationes.l.boues.ſ.inter reddere. de verbo signi.2 ille qui rationes reddere debet potest petere arbitrium dari cuius arbitro rationes reddat vt supra eodem.l.ſi is cui.2 de manumisso.l.ſi quis dicat.2 quid contineatur appellatione reliquorum vide de manu.testamento.l.ſi ita fiunt.ſ.pennati.2 in alphabeto.2 nota.C.arbi.tutele.l.tutores.2 vide supra de tute.2 ra.distrahen.quasi per totum.2 vide etiam nota.supra de admi.tuto.l.quidam decedens.2 de liber.lega.l.aurelio.ſ.caius. 2 ista talis ratio debet reddi cum fide actus 2 fideliter 2 diligenter vt supra.l.proxima.2 de manu.testamento.l.ſi ita fit scriptũ. 2 ex predictis bene colligi potest quomodo debeat formari libellus contra tutorem vt reddat rationem tutele de quo dixi.C. de testamenta tutel.l. ſi tibi pater.2 arbitr. tute.l. quicquid. Jtem nota ex litera ibi incipit quidem a facto quod sepe allegatur per aduocatos quod incipiendũ est a narratione facti.ꝓ hoc melius supra ad legem aquil.l.ſi seruus seruum.ſ. inclino.2 bene in auten.vt defuncti seu funera.in principio.2 plene dixi.C.de transactio.l.vt responsum.† Item nota quod ille q̃
4 tenetur reddere rationem potest incipere computationem ab expensis de quo dic vt dixi.l.Quis.supra eodem.Item not.ex vernam non vtiq;.ad questionez quam habui de facto.quidam debitor obtulit pecuniam creditori in vna bursa numquid videatur obligatio recte facta:videtur quod non per literam istam.in contrarium facit infra de statuliberis.l.iij.ſ.ſi iussus. verſicu. sed si plus.2 est glo.in autenti.vt exactione,instante dotis.ſ.illud. collatione.vij.que incipit coram testibus 2 habeat.tenet hic Dynamen in contrarium fuit terminatum contra me.2 ꝓ intellectu huius legis vide quod notatur dicta.l.quesitum.ſ.j.de lega. ſ.2 infra de manu.testamento.l.ſi ita fit.Jn glo.ibi supra.l.proxi. So.vt ibi 2 no.ſ.eo.l.auia.in ꝓin.Dy.2 Jaco.Jbi.l.ſi tibi. Solutio vt ibi dixi.Dy.

1 ☞ Presumptio non venit probationis appellatione.
2 Filiatio vix probari potest.
3 Parentela non potest de facili probari.

Licius. Notabilis est ista lex ex qua colligitur † q̃ ap.probationis non continetur presumptio. Aliud enim est presumptio 2 aliud probatio:2 hoc colligi potest ex rubrica supra de probatio.2 presumptionibus.2 quia diuersi sunt ti.extra de probatio.2 de presumptionibus.Et ratio huius.l.est quia conditio debet impleri secundum formam in qua scribitur vt supra eodẽ.l.q heredi.in principio.2.l.cum ita alias cum tale.probatio ergo sim
2 plicicer probata intelligitur de vera probatiõe. † Secundo not. 2 ad hoc sepe allegatur q̃ difficilis imo quasi impossibilis est filiationis probatio.2 non potest bene probari nisi per cõiecturas de qua probatione notatur supra de his qui sunt sui vel alieni iuris.l. filium satis late in glo.extra de filijs presbyterorum.c.michael.2 latissime dixi.C.de nuptijs.l.ſi vicinus.† Sic 2 parentela non potest de facili probari sed per coniecturas vt extra de testibus.c.licet ex quadam.2 infra de gradibus cognationum.liij.2 de istis presumptionibus 2 coniecturis dixi infra de penis.Absentem.2.C.de probationibus.l.siue possidetis.2 de ista probatione filiationis facit quod notatur supra de ritu nupti.l. nubere.per Sof.in summa qui filij sint legitimi.ſ.in summa.2 de cohabitatione clericorum 2 mulierum.ſ.finali.ad hoc etiam.C.de testamen.l.neq; professio.cum ibi notatis. 2 de probatio.l. nonnudis.extra de probatio.c.ꝑ tuas.qui filij sint legitimi per tuas remissiones.2 de hoc plene dixi dicta.l.ſi vicinus.C. de nuptijs. Jbi cum lecturis 2 in summa Postien.qui filij sint legitimi.ſ.sed qualiter probetur filiatio Specul.de notorijs crimi.ſ.j.ſſi. notorium presumptum.Jn glo.prima ibi habet tamen contra tabu. conditione deficiente. Dynus.secus ea pendente vt infra de bonorum possessio.contra tabu.l.tertia.ſ.sed si sub conditione , in fine.2 dic vt infra de bonorum possessio. contra tabu.l. tertia. ſ. si quis ex liberis. 2.ſ. sed si sub ea. Dynus. Et in casu huius.l. nulla debentur legata vt supra de iniusto testamento.l. qui vxorem.

a Tractat[us]. Jdez vide in bertachino in discursu eiusdẽ dictionis.

1 ☞ Perseuerantia exigitur in conditione ex mente testatoris.

Tulis libertis. Si conditio collata in personam legatarii 2 alterius cedat in fauorem legatarij mortem legatarij non infringitur secus si cedat in fauorem alterius.
1 h.d. † Et not.ex mente testatoris exigi perseuerantiam in conditione vt 2 supra eodem.titio.C.quando dies lega.ced.l.cum vxore. Jbi adulescens accidentiam facti notat quia etiam impubes potest fieri miles.ſ.de excu.tuto.l.sed 2 milites.ſ.ideo autem.2 facit.C.de testamento mili.l.finali.2 ibi dixi. Jbi petentes ꝓ tempore sequente post mortem.Jacobus.Jn gloſſ. prima ibi.ſ. imperator.vbi debetur post mortem.Dynus.ibi alimentariorũ hec vera gratia filiorum.Dynus.Et quidam habent in glossa. gratia alimentorũ 2 male.Jbi ser.id est vbi nõ debent post mortem.Dy.Jbi in potestatiua imo mixta.vt supra eo.l.in testamẽto.Dy.Et dic plene.vt ibi no.2 vide 8 annuis le.l.annua.i ꝓincip.2.C.de lega.l.j.Vel dic ꝙ ibi deficit ꝓpter mortem filij hic exiſtit quia cum eo moriati fuerunt licet non durauerunt.Jaco. Jn glo.non libertorum ibi tunc enim scilicet quando in vtilitatem libertorum vt supra ꝓximo responso.

1 ☞ Verba monitoria in vltima voluntate non inducunt conditionem.

Itia. †Verba admonitoria conditionem non faciunt in vltima voluntate.h.d. Jbi cum ipsi potuissent 2 sic ista monosyllaba cũ adiecta erat verbo executiuo.2 tenez primam lecturam glo. Jn gl. vlti.ibi in decem dic cũ petiero:2 vide quod ibi no.2 contra hãc

Universidad de Deusto
Biblioteca

l.multum facere videtur.ff.de leg.j.l.si ita legatur.§.j.maxime cū petere dicatur quis litē cōtestando vt.j.rem ra. habe.l.amplius. sed dic vt dicta.l.si.§.cum petiero.

1 ☞ Conditio que libertati adiicitur in legato repetita censetur.
2 Seruo herede instituto an sit dare medium inter mortem testatoris z additionem hereditatis.

Iulianus noster. †Conditio adiecta in libertate vel detur repetita que in ipso remanet licet per testatorez fuerit alienatus vel manumissus.hoc dicit.z dicit iulianus noster.scilicet ait quod sequitur ibi.sed id tunc locum habet scilicet deinde implera conditione libertati inserta legatū debeba tur.Jacob.Ibi impositum non sit.s.nominatim onus conditionis.ibi datum est hoc expresso q statim debeatur alias conditio adiecta libertati semper intelligitur in legato tacite repetita vt.ff.de lega.iij.l.qui concubinam.cum testamento.z.ff.eodem.l. cū seruus.Dynus.Ibi manumisso quia legatum solum icedit ab adita hereditate vt.C.de cādu.tollen.l.j.§.in nouissimo z ꝓdicta verā sunt quando voluntarius est institutus quia tunc est inueni re medium tempus inter mortem z additionē intra quod pōt cōditio adiecta libertati impleri.secus si necessari⁹ heres fit institutus quia tunc nullum est medium tempus inter mortem testatoris z additionem.z ideo legatum mutile cum conditio impleri nō possit anteꝙ dies legati cedat:z hoc sequitur Dynus.In glo.tj. in fi.voluit enim primo dari q̄ liber esset quod est de natura cōditionum affirmatiue vt.ff.e.l.lega.z.l.qui heredi.§.fi.dyn.z per hoc respōde ad.l.cū tale.§.titius.ff.eo.vbi dictio ita videtur modum.z vide i alphabeto dictione ita. In gl.quasi in legato nisi quia ibi erat diuersitas personarum.Dynus.z no.z dixi.ff.eod. l.iulius paulus in glo.scilicet dicendum est in fine.op.quia si conditio extinguitur in libertate per manumissionē ergo z in legato in quo tacite inerūt vt supra.eo.l.si in diem.§.seruo.Sed ibi erat talis conditio expressa in libertate que tacite inerat z si non fuisset expressa z ideo expressio nihil operatur in legato.sed hic non inerat.Itez contra.ff.de adim.leg.l.si seruo,vbi alienando videtur adimere libertatem z legatum z tamen hic dicitur legatum durare:sed dicas q ibi interuenit expressa libertatis adēptio.z ideo adimitur legatum.vel si intelligas ꝓout glosse intelligit.scz q̄ reuocata sit libertas z legatum p solā alienationē.dicas q ibi fuit alienatio voluntaria hic necessaria.Dyn.In glosse.certe pōt tenere in fi.z est rō q̄ regula cato. cessat in legatis quorum dies cedit ab adita hereditate vt.ff.de regul. cato.l. cato.sed huius legati dies cedit ab adita hereditate vt.C.de cadu.tollen.§.in nouissimo.In glo.vt circa fi.ibi siue ab hereditate se abstinuit.l.j.Et ꝓ
2 hac opi.glo.scilꝫ † q̄ seruo herede instituto inter mortem testatoris z additionem sit dare medium bene facit.ff.ad filleia.l.j.§.si pater.per.q̄ etiam.vbi de hoc dixi.z de leg.j.l.nā nec emancipatus. vbi etiā de hoc dixi.Contrarium tñ eius qđ hic no.sentit glo. que est.ff.de here.instit.l.si alienum.§.j.vbi etiam de hoc dixi. Est etiā expresse cōtra hāc glo.ff.de leg.j.l.si post mortem.ver.postq̄.vbi dicit idem in suo quod in necessario.z hec opi.per modernos approbatur.z hoc bene.j.de stipu.seruo.l.liber homo.§.j.z de hoc latissime dixi z.d.l.j.vt se ab here. abstinēdam tñ distinguunt:si agatur de cōmodo sui heredis tunc vera sit opi.q̄ statim sit heres.si vero agatur de onere euitando tūc habeat locū ista glo.cū concor.z vide qđ no.z dixi.ff.de leg.j.l.que sint.

Quod traditum est. Scz in legatis relictis sub pluribus cōditionibus diuersis partib⁹ testamenti ascriptis.Oldr. cōtra.ff. de cōdi.insti.l.si heredi plures.Solu.vt ibi.z facit ad hanc.l.ff.eo.l.cum pupillus.§.j.z ibi di zi.z fm Ray.ista.l.cum tribus sequentibus non inueniuntur alibi sed salua eius pace hec.l.z sequēs.z.l. per fideicommissum habent multa similia vt supra eod.l.leuissima cum si.vnde forte intellexit de.l.non amica.cui non recordor similem.

1 ☞ Testes in dictis suis variantes non presumuntur corrigere sed potius mentiri.

Non ad ea. Ibi itaq̄ qr in legatis ꝙaleslo.i.cū decessit ab ordine verborū circa illū legatarium prolatorum.Dy.ibi deinde pure.f.ex interuallo.Dyn. ibi posterius valet.nec ob.ff.de hered. instit.l.si te solum.ij.respon. qr istud habet locum in legato secus in hereditate:et ibi z q̄ sit ratio diuersitatis dic vt not.ff.de condi.instit.l.si plures. Ibi idem legatus esset.i.perinde deber haberi ac si posterior esset ad dita prime hoc expresso vt non derogetur prime per posteriorez.

Ibi doli exceptio intentionis nō iuris vt.ff.e.l.legata.l.qui heredi.§.fi.ista tñ.l.z superior⁹ statim determinatur per.l.per fideicōmissum.j.ea.l.in glo.sed quid prodest. Ibi eligas vt purum.vt in fra de verbo.obliga.l.si ita stipu.fuero.z.aut.xv. Dynus.ibi incontinenti fecerat argumen.ff. de heredi.institu.l.si ita scriptum. z de test.manumi.l.stichus.imo.z Pamphilus.sed ibi erant verba expresse corrigentia.Dynus.z sic facit contra † testes variantes q̄ non presumant dicere corrigendo imo tamē⁹ varijs nō creditur nisi sint verba expresse correctionē inducentia sicut est verbū imo z similia.vide qđ no.ff.de lega.j.l.si fundum sub conditione. §.si pater.ibi de cōtrahē.emp.l.pacta.z est arg.p Azo.ad id qđ ibi no.Dy.In glo.vltima in fi.ista glo. pcedit fm opi.Joan.que est falsa vt.ff.e.l.si separatim.z dixi plene dicto.§. si cōiunctim. sed secundum opinionez Azo.que est vera dic q̄ primus hz totū pendente cōditione ipsa vero adueniente secundus totum habebit vt infra de assignandis libertis.l.sub conditione. z supra de adimen.lega.l.sicut.z de his que pene nomine.l.j.z facit ista glo. q̄ si legauit titio aliquid posttea illud legauit seio q̄ non videatur ademptum nisi pro parte.ad hoc supra eo.fi separatim.z quod dixi.C.de adimen.leg.l.ij.§.fi.

Per fideicōmissum. Lex ista determinat qđ dictum est in duabus superioribus vbi dicitur q̄ in libertatib⁹ leuissima spectatur conditio illud enim verum est in directo relictis:secus si per fideicommissarium vt hic quia tunc vltima.Dynus.

1 ☞ Testes probantes mortem alicuius debent dicere se interfuisse eius sepulture.

Conditionum. Triplicem naturā cōditionū in futurum declarat ibi vel certū vt in sc̄a specie.dyn.ibi in futurus tēpus id est terminatum.Dy.vt in prima z tertia specie.Dynus.in fi.id est certū tēpus habet quo impleatur hz quantū ad existentiam.i.qñ dies illa existat incertus sit. Oldra.z hanc.l. allegat Ray.† q̄ testes qui debēt ꝑbare mortē alicuius debeāt dicere se interfuisse sepulture.aliꝫ tenēt quod sufficiat ꝑbari p famam qñ est mortuus longo tēpore.de hoc plenissime dixi.C.de repudijs.auf.hodie quantūcunq̄ annis.

1 ☞ Pater agnoscens legatuz sub emacipationis onere relictum emancipare tenetur.
2 Rogans patrem q̄ emancipet videtur rogare qđ hereditatem restituat.

Si cui legatum. †Pater agnoscens legatum relictum sub onere emancipationis de equitate emācipare tenet.Itē q vult primus velle videt scdm cuius ꝓparatoriū est.b.d. Ibi z retineo scz memorie hoc est recordor.dyn.ibi a petitione.id est petere nō posse sint actiones vt emancipent.Dynus.ibi fideicōmissi relicti patri.dyn.ibi extra ordinē.i.officio in die.sic exponit.ff.si certus pe.l.si filius. Ibi cōtemplatiōe in dubio p̄sumpta ar.ff.de excusstuto.l.sed hoc nimiū.z vide Rof.de offi.iudi.quo petitur filius a patre emancipari. Ibi legatū.quo casu emācipatio precedere deberet petitionē relicti vt.ff.eo.l.q̄ heredi in fi.ibi emancipare.t sic sub modo quo casu legatū petit ꝑstita cautiōe de modo implēndo.ff.e.l.qb⁹ dieb⁹.§.fi.dy.ibi hereditatē.i. portionem hereditatis ex qua isti nepotes fuerunt instituti nō aūt ex qua ipse filius te statricis idēq̄ pater nepotū institutus est hz gloss.in prima parte contrarium dicat ibi z male vt ibi dixi plene z vide.j.ad trebel.l. lucius.§.tres heredes.ibi restituere hereditatem.i.portionem hereditatis z vtriq̄ z virili.Dy.ibi tardi⁹ faceret.id est emāciparet.dy.ibi morā restitutio ad hoc facit.ff.de lega.ij.l.si qs seruo. Oldr.itē est hec.l.ar.ad qōnē si ꝑ dissipat dotem mortua vxore superstite filio q̄ officio iudicis cogitur restituere.ar.j. ad treb.l. imperator.dyn.z de hoc dixi.C.de iure do.l.vbi adhuc.z not. ex hac.l.q̄ q vult vnū vult duo.nā vult illud cuius est ꝓparatoriū illud q̄ voluit vt hic.z.ff. de serui.rusti.ꝓe.l.item.§.fin.z.j.l.prozi.† Sic ergo rogando q̄ emancipet videt rogare q̄ hereditatē restituat.z hoc est verum si emācipauerit.sed an rogat emācipare bzeuiter dic vt no.j.ad treb.l.cogi.§.si ꝑ.z plene dixi.ff.de leg. j.l.cū filio.dyn. In gl.causa emācipatiōis in.fi.hz nō credo q̄ ꝑ cogat restituere legatū sibi relictū.p hoc q̄ rogat eos emācipare debet em aliqd assequi ex voluntate defuncti quo ad ipsuz patrē qđ remaneat alias emācipare nō cogit vt.j.ad tre.l.cogi.§.si pater. Nec obstat.l.ista z.C.de fideicō.l.quis.q̄ loquunt de restitutione fideicōmissi relicti ipsis filijs.Oldr.z.Ba.in gl.vlt.ibi per filium querebat dic vt no.d.l.cogi.§.si pater.j.ad treb.Dy.

Pater

Pater. Ibi pateret z hoc nō qr grauatus esset emancipare:sed qr coheredes erant sibi filie date.Oldrad.In glos. vlti. ibi querere potuisset z fœm hoc filie non repudiauerūt.Dy.z hanc secundam tenet Ray.

1 ☞ Statuliber qñ per legatum libertatem consequatur.
2 Heres legatarij quando teneatur conditionem implere.

Cum ita datur. †In conditione data si certa persona sit designata z in persona recipere debētis cōtingat casus fortuitus fauore libertatis statuliber nulli dando libertatē cōsequitur.in ceteris vero deficit legati conditio.hdicit.Ibi qui non est heres maxime.Dyn. Ibi certa persona in quam est implenda conditio.Dy.Ibi iure constituto.l. inducto fauore libertatis.Dy. Ibi titius moriat siue legatarius habebit pecuniā parata siue non tpe quo titius moꝛiē.z in hoc differt a libertate de qua dictū est.ff.Dy.in glosse. secus scilicet singulari in fine.immo.l.si peculium.§.cui seruus, alias incipit. is cui. infra de statuliber.expresse dicit idem si postea cepit. Old. z Jaco. de are.In glo.destinatione.in fine.quia illud fauore alimentorū vt supra eodē.l.illis.z.l.in testamento. Dyn.Et distingue quando testator legat sub conditione que in dando consistit et alter moritur.distingue aut moritur legatarius ante impletam con
2 ditionem aut ille in cuius personam debebat adimpleri conditio.† Primo casu heres legatarij non habet implere conditionem vt supra eodem.l. sub diuersis.§. heredi decem fecundum. Joā.Secundo casu subdistinguiꝭ aut in persona extranei erat implenda cōditio aut heredis.si extranei alterius q̄ heredis.aut erat adiecta legato aut libertati.si legato:si ille moriaē est implenda conditio in eius herede quia certe persone dare debebat vt hac.l.versicu.diuersa causa. Si libertati est adiecta aut seruus habebat paratam pecuniam tempore mortis eius cui dare debebat aut non.Primo casu habebit libertatem secundo non. vt in primo z secundo responso huius.l. tamen tenet idem si post ea habere cepit.vt dicta.l.si peculium.§. si cui seruus. de statuliberis. si in personam heredis erat implenda conditio aut testator expressit propriū nomen heredis aut appellatiuū aut vtrum qs si proprium idē qđ in psona alterius extranei,si appellatiuū videtur impleri cōditio dando heredi heredis vt hac ea.l.§.ez his verbis.si vtrisq̄z aut precessit nomē appellatiuū z tūc idem vt ibi patet aut proprium z tunc perinde est ac si solum ꝓpriū expresserit vt infra eodem.l.a testatore. et de stipula. seruo.l. si cōis seruus Dy.z vide qđ dixi supra de annuis leg.annua.§.a titia.

1 ☞ Potestati si quid scribatur an ad successorē trāsmittatur.
2 Tutori soluitur quod pupillo debetur.

Ex bis. Iste.§.facit ad questionez.† cū aliquid scribitur potestati ꝓprio nomine vel appellatiuo expresso an transeat ad successorez.Oldra. de quo notatur extra de officio delegati. c. quoniaz abbas.z plene dixi.C.de sacrosanct.eccle.l.j.z supra de annuis lega.l.annua.§.a titia.In glo.hoc priuilegium.in fine. imo.ibi notatur contrarium fm Joan.quod vid etur sequi Dyn.vt not. per eum infra eod.l.a testatore.z sic in hoc casu nō est speciale in libertate scilz cū dandū est alicui nominato nolenti appellatiuo vt heredi qđ quidē nomen est representantium ꝓ quo facit.f.de solu.l.stichum.§.vsufruc.z.ff.eo.l.cui fundus † vbi qđ dandum est pupillo soluit tutori qr tutor z pupillus vna repūtat persona sicut heres.vt in auf.vt nulli iudiciū.§.z hoc no.l.iubemus.nā heres heredis testatoris est heres.vt.C.de vsufru.l.antiquitas. z de hered.instit.l.si.z in psona heredis repūtat psona testatoris in auf.de iureiu.a mori. prestito. refert ergo an sub noīe appellatiuo z tunc nō est spāle in libertate an sub noīe ꝓprio:qr alius legatarius deficit seruus si pecuniā habeat vt.ff.hac ea.l.ij.rū. Dy.vel habere incipiat vt.d.l.si peculiū.§.cui seruꝰ. Ol.z Ja. sed quō pōt quis decedere sine herede q̄ nō habeat saltē fiscuz vt.C.vñ vir z ꝓpo.l.j. dic vt no.C.a d trebel.l.j.cū aūt.z facit.ff. de euic.l.habere litem.

a **Legatum,** a Ibi translatum simpliciter non repetita conditione adiecta in persona prioꝛum.Dy.

1 ☞ Principium non habens fine carebit
2 Libertas est matrimonio fauorabilioꝛ.
3 Patre filie centuz legante si patruo consentiente nuberet z si eo inscio nubat legatum monasterio applicari volente an admittatur tale monasterium ipsa contrafaciente.

Tertio vsufr. †Quod nō habet principium non potest habere finem.h.d. ibi viuo testatore ita quod in persona eius nunc⁹ inchoauit vsufru. Dyn.in glo.j. in fine, quia ibi incipere potuit licet nō inceperit hic nec incipe potuit nec incepit. Dy. z tene eozdi hunc casum qr prima facie diceretur contrarium.

2 **Serui vsufr.** †Fauorabilioꝛ est libertas q̄ mr̄imonium.h.d.Dy. †in glo.vlt.in fi. imo fortē nō idē qr libertati talis conditio adiici potuit cum possit z cuiqz extraneo vt.C.de indi.vidu.tol.l.j.z.ff.eo.l.auia.§. titio.z not.ff. e.l.mulieri.Old.z p hūc.§.terminat gl.talē qōnem si relinquitur mulieri si nō nubat sine cōsensu titij remittit sibi cōditio.C.de indi.vidui.auf.cui relictū.† pater legauit filie centum si nuberet de cōsensu patrui. z si cōtra facīat legatū applicet tali monasterio. illa nupsit sine consensu querē an monasteriū admittatur ad legatum.videt q̄ nō sed sibi remissa sit conditio.vt.ff.eo.l.filie.z.l. cū tale.§.rescriptū.z.l.quoties.ipe tenet cōtrariū vt iura cōtraria loquant qñ debet applicari persone nō priuilegiate secus in psona priuilegiata per hūc.§.quoniā de libertate loquit̄ z p hoc.ff. de relig.l.sunt psone.vñ egras priuilegij mulierem expellit .ff. de execu.tuto.l.sed z milites.in princ.z.C.de fun.rei priua.l. cū quidā.lib.xj.z q̄ monasterium sit priuilegiatum ꝓbatur in auf.de sanctissimis episcopis.§.sed hoc presenti.collatio.xj.z vide quod dixi dicta auf.

1 ☞ Vniuersitas per administratoꝛes de calūnia iurare tenetur
2 Rectores ciuitatum agere possunt z conueniri.
3 Magistratus ciuitatem quam regit repreſentat.
4 Rector iurans aliquid facere si non faciat suo tempoꝛe an succesꝛ teneatur illud facere.

Municipibus. b In administratoꝛibus municipij repūtat ipsum municipiū.h.d.Dy. †z facit q̄ vniuersitas teneat iurare & calūnia p administratoꝛes. ꝓo hoc.j. ad muni
1 cip.l.municeps.z.§.de iura. calū.li.§. quod obseruari. z ibidem de hoc not.z dixi.z fuit q̄stio disputata in cōsibus Pylei.j.qō. neque incipit bonum argu.tamen q̄ tota vniuersitas debeat iurare z extra de here.excōicamus.§.adūcim⁹.z ibi in gl. Et facit
2 bene.l.ista q̄ ptātes † z rectores ciuitatum possint agere z cōueniri z iurare in causa ciuitatū quarū sunt rectores.nam vniuersitas redditur q̄ ꝓ voto oim primatibus indulget.C.de aduo.diuer. iudi.l.restituēde.z prelati z alij clerici nō coguntur iurare nisi sit eis concessa administratio extra de iureiuran.c.nullus. z concoz dat ad hanc.l.§.quod cuiusq̄z vniuersitatis.l.itez eozum §. si de curiones.z.l.fi.de acqui.pos.l.j.§.municipes quod vi aut clā.l.ꝓ
3 hibere.§.non tantū.vt.in pos.le.l.municipio.† z magistrat⁹ repreſentat ciuitatē quaz regit z administrat.vt.C.de contracti.iudi.l. vna.z ibi in gl.z in summa Azo.eodem.ti.z ad hoc etiaz bene facit.ff.eo.l.si fundus.vbi sufficit tutori implere quod debetur pupillo.z administratoribus equiparātur tutores.vt.C. de trāsac. l.preſes.Sed an prelati sine consensu capitoꝛ possint agere z conueniri z in quib⁹ causis z plenissime no.extra de.pcur.c.j.z de rescriptis.c.edoceri.per Inno.z Cōpostel.z verum iurare possint in aias illoꝝ de collegio vel vniuersitatis dic optime vt no.extra de testib.c.presentū.ꝓ oēs z plene ꝓ cardi.lib vj.Sed quid si aliquod denuntiamentum expediat fieri vniuersitati vel collegio. nunquid sufficiat si fiat rectori vel prelato videtur quod sic vt.j. quod vi aut clam.l.aut qui aliter.§.idez ait.vbi de hoc dixi z no, extra de reg.iur.c.in gnali.lib.vj.per Lardi.ver.visō ꝛc.et ad hoc facit qđ dicitur q̄ si litere pape presentari debent alicui capitulo sufficit q̄ presentētur prelatis z minoꝛibus capituli nota.per Cō post.extra de rescrip.c.capitulum sctē crucis.iiij.colum.ver. quid vbi collegio.z q̄ sufficiat denuntiari rectoꝛi ciuitatis not.in summa quibus mod.feu.acquira.§.quid si vasallius.v.folio.z ibi de hoc videas.Item bene facit ad hoc quia non refert vtruz absoluendus ab excōmunicatione iuret parere mandatis ecclesie vel iudicis ecclesiastici quia indeꝛ representat ecclesiam not.extra de a
sententia excōi c.ex tenoꝛe.in glos.que incipit sic de snia excōmuni
4 catiōis.† sed an si rector vel prelatus iurat aliquid facere z nō faciat suo tpe fit periurus successoꝛ si non faciat.dic q̄ non vt not. per fratrem Ray.in summa de iuramento z periurio.§.item pone q̄ vniuersitas.z dixi.C.de iureiur.sup rubri. legatū ergo relictum ciuitati vel ciuibus pōt peti per rectoꝛes.j.ad tre.l oibus. b
C.ad trebel.l.si p fideicommissum.ff. de reb. dubijs.l.ciuibus.z de leg.j.l.ciuitatibus. In gl.vlti.ibi remittitur.ista est vera nō qz.l.q abhoꝛret periuria vt.C.de indi.vidui.l.ij.non permittit iuramentuz vbi pōt de facili deierari sicut qñ iurat de futuro vbi pōt se pius iurans penitere z deierare,hz de ꝓterito hz posset non esse verū z sic deierari nō tñ sic faciliter qz si verū est vel nō est amplius ff.de penis.

a Legatuz. Adde singulariter Bal.i l.caio.i pn.de ali.leg.z in.l. titie.§.ferui.
b Municipibus. Adde ad materiā huiꝰ l.no.in addi. ad Bar.in.l. aut facta.§.

Universidad de Deusto
Biblioteca

deierari nō pōt. Dy.z gl.ista innuit inpuberes infantia maiores debere iurare cum infantes tm̄ prohibeat. Contrarium tenet gl. j. de libe. cau. l. fi. ff. C. si aduer. vend. auf. sacramenta. vbi de hoc. z vide extra de delic. pue. c. j. z Archi. de pac. c. Quis. li. vj. z. vide m vsi. feu. de pace te. §. itē sacramenta.

Mares. *tis. h. d. ibi in hmōi legatis sub 2ditōe relictis. Dy. z vide de vb. obli. l. si rem in cā. cū ibi not.

1 ☞ Conditiones que tacite insunt non faciunt legatum conditionale si exprimantur.
2 Imputatur magis alicui quod ex suo facto dependet q̄ quod ex alieno.

a Conditiones. adde qs ista. l. venit limitanda nisi talis cōditio inesset ex presumpta; mēte testatoris. ar. l. legata. §. eo. scōs Jmo. i. l. miles. §. j. de lega. ii.
b Conditionum. adde ludo. ro. cōsi. xiiij. incipiēte idē videt cō dudendum.

Onditiones. *Extrinsece. Casus pulcher † 2ditiōes q̄ tacite in sunt si exprimant nō faciūt legatū 2ditionale quo ad transmissiones. h. d. z dic extrinsecus. i. q̄ tacite insunt Dy. ibi venientes. hoc in his que dependent ex prāte legatarij pro pte heredis instituti vt si hereditatez repudiet vt. §. de leg. ii. l. miles. §. p parte. z ibi p Pe. Ray. z p hoc potes rūdere ad contrarium. §. de le. j. l. filio. z erit ratio diuersitatis † qz magis pōt sibi imputari vbi dependet ex facto proprio q̄ vbi ex alieno si nō impleat cōditio. ar. §. e. l. in testō. ibi veniētes. p hoc tollas 3iiij de l. aliqñ. in fi. j. e. z. l. qs pure. qñ dies le. ce. l3 3iium. not. §. de vul. z pu. substi. l. fi. §. j. in glo. signata super verbo pure autem substitutus in fi. z ideo legatario interim decedente transmittitur. Dy. sed quo ad implendū regulam cato. cōditionali cēsentur vt no. §. de regu. cato. l. j. z p Dyn. de reg. iur. c. non firmant. lib. vj. z dixi de leg. j. cetera. Dy. z ad materiā huius. l. bene facit qs not. extra de iureiuran. c. quēadmodū. circa prin. Jn gloss. que incipit not. &c. in fi. apsius glo. §. de m diez adiectione. l. quoties. de condi. appo. c. super eo. cū ibi no. z plenius p Card. extra de elec. c. in electionibus. lib. vj. Jn glo. signata sup verbo cōditionalia. Jn glos. vlti. in fi. sed an impediat actionē nasci dic vt no. §. de pac. l. itez q̄ cōuentiones. Dy. z p dy. de lega. j. l. fi pluribus. z tene mēti z Ray. hic sequitur scōm exemplum gl.

1 ☞ Contraria allegans non auditur.

Itie. †Allegans 3tia nō audit. h. d. dy. z. est bonus z vide qs dicet. j. ti. pti. l. in rōne. §. si filio. z ē ar. hec. l. cū gl. ad qōnē emphiteote q̄ pmo ne gauit rem ecclesie postea dicit se habere ab eā emphiteosim ad idē in auf. de triēte z se. §. studiū. z §. illud. z ibi de hoc cir. me. gl. mag. vñ sumit auf. itē possessor negās. C. q̄ po. in pig. ha. vbi de ista mate. no. z dixi. in 3iij est. l. nemo. phibet. j. de excep. z. l. nemo ex his. de re. iur. z. c. c. nullus pluribus. li. vj. vbi de hoc per dy. z alios. dic si sub 2ditione. ponat auditurus. vt. C. de excep. l. si qd. vbi de hoc. si simplr tunc punit in translatione possessionis si non ꝓbat iustā ignorātie cām vt. d. §. illud quoq;. de triente z se. dicta auf. itē possessor negans.

1 ☞ Velle eius est qui nolle potest.
c Fideicomissa. 2 Persona coniuncta non potest agere pro minore.
3 Liberis non caret qui vnum habet.
4 Verba testatoꝝ ad tempus proprie capiuntur post tempus autem improprie.
5 Cautio mutiana locum non habet si conditio in non faciendo impleri potest veniente legatario.
6 Uxores quare de morte virorum tristentur.
7 Femina nulla bona.
8 Remissio conditionis in vno legato non est ad alia trahenda.
9 Alimentarius non potest transigere super alimentis.

Pater seuerinam. *Cas pulcher. † Eius est velle q̄ pōt nolle z ecōtra. h. d. Et est qualequale argumen. † q̄ cōiuncta persona nō admittatur ad agendū p minore ad idem. C. de procu. l. nō eo minus z. l. exigendi z. §. de procura. l. feminas de hoc vide m speculo de coniunctis personis et per cy. dicta. l. exigendi z dixi. ff. de procura. l. sed z hec. z videtur expressum. §. de minor. i. l. parti. ij. rūso z ibi requirebatur speciale mandatū qs possint ts glo. §. de admi. tutoruꝫ. i. l. tutores qui post finem in prin. vel potes dicere casum summarium planius z clarius. in conditionibus debet potius voluntas testatoris attendi quam verba ab ipso ad tempus prolata. Dynus. in glossa z sic contra in fi. solut. illud odio delinquentis vt. l. penul. in eodem titu. vel potes dicere quod ibi dominus velle potest hic mulier velle non potest vel solu. vt in contrario not. z dixi. et de procu. filiusfami. §. inuitus. vel dic qs hic requiritur expressa voluntas propter existentiam conditionis ibi non. Jac. vel iiberat capax voluntatis z nō voluntatis hic neutrius: vnde sicut presens z tacens ibi habetur pro negante ita tacens ignorans ad suum commodum habetur pro volente ne sua ignorantia sit damnosa sibi z taciturnitas vtilis delinquenti.

3 **Ita fideicommisso.** †Non est sine liberis q̄ vnum habet. hoc dicit pro hoc. infra de verborum significatione. l. non est sine liberis. vbi de hoc. z ꝑpone vel pro etiam vel sic pluralis locutio verificatur in vno.

b **Conditionum.** †Verba in testamento prolata ad tempus retinent significationem propriam post tempus improprium secundum voluntatem testantis. hoc dicit. ibi. prescribuntur. i. apponunt ibi pro volūtate. i. fm voluntatem testantis dy. in gl. vl. ibi. l. in pupillari fz hic et noua confirmatione que ibi interuenire non poterat post 3iij. annum. dy. vel secundum Jaco. de bello. ex mente testantis accipi potest propie z improprie ibi nō quia substitutio fuit vna z directa z videtur voluisse testator eam foze directam pro omni tempore z ideo ibi accipitur propie tantum z pro eo tempore tā tum quo potest valere Jacob. ibi. §. sed cum antiquitas. sed hoc contingit propter voluntatem testatoris que talis presumitur vt §. dictum est vbertus de cre. in fi. quidam habent sed ar. contra z male q̄ non est contra sed pro.

4 **Socrus nurui.** †Si cōditio q̄ est in nō faciendo potest impleri viuente legatario cessat cautio mutiana. hoc dicit. ibi perseuerauerit resolue in negatiuam. id est si a viro non decesserit z sic fuit conditio in non faciendo. dy. ibi quia morte contingente vxoze viuente. dyn. ibi. existere vxoze viua. dynus. imo nec alias quia relictū erit sub conditione affirmatiua sed dic quod equipollet negatiue vt. §. in expositione litere Oldra. dynus. z in glo. secunda ibi cum ita melius cum tale. dy. ibi de morte maritorum sed tunc videtur dura consideratio respectu ipsius meriti sicut z respectu serui vt not. supra eodem lege mutiane. Quid ergo dicemus videtur dicēdū quod ibi seruus erat coniunctus legatario sicut dicitur de libertis patroni. supra eodem. l. cum tale. secundo responso sed tunc videtur obstare quia maritus est coniunctus vxori vel principius coniunctionis de quo est idem iudicium vt. C. de procura. l. maritus. hic videtur habere locum glos. ista ibi vbi tristantur † sed dic quod non tristantur ratione mortis viri sed propter suum damnum vt quia sunt liberis onerate vel quia parem maritum habere non credunt vel dic quod bone mulieres sunt que tristantur sed † quia regulariter femina nulla bona propter bonas que rare inueniuntur non debet fieri lex in autenti. vt matres debitrices z credi. §. j. z nota. §. de legibus. l. ex his. male vero non tristantur z ita intelligantur he glos. ray. ibi deficere per seuerādo. id est existere legati conditio. dynus. ibi z culpa viri vt dicit litera ibi sine culpa viri &c. Oldr.

c **Fideicommissa.** 'Circa diuersa que ratiōe consanguinitatis non sunt idez admittit variatio. h. d. dy. vel sic † remissio cōditionis in vno legato nō trahitur ad alia legata futura in glo. relicte ibi cetere sunt remisse ad quam facit supra de annuis legatis. l. in singulos annos. dynus in fin. sed hic no. circa idem vt dictum est z de hoc dic vt no. ibi per dyn. §. rerum amo. l. de rebus. Et allegatur iste. §. quod si maritus legauit vxori alimenta si staret cū liberis z ista noluit stare primo anno quod posset pentere z stādo pro annis sequentibus percipere alimenta pro hoc. §. eodem. l. si quis ita z quod no. in speculo qui filij sint legi. §. j. ver. nunc dicamus. † itez facit quod licet alimentarius non possit transigere super alimentis potest tamen ea perdere non parendo 2ditioni. per hunc. §. z ita tenet Bul. §. de transl. l. cum hi. §. vult igitur oratio. circa fi. §. eod. l. illis liber. z quod no. §. eo. l. si quis.

1 ☞ Rogatus restituere descendentibus hereditatem tacite intelligitur liberis.

Cum anus. *facta si §. eis fuisset cogitatū h. d. Vel clarius † cum rogatur aliquis descendentibus restituere hereditatem: si decesserit tacite intelligitur liberis. h. d. Dy. z an hoc locum habeat in liberis naturalibus z legitimis vel etiam in alijs. dic vt plene dixi. C. de institu. z substi. l. generaliter. §. cum autem. vbi de ista materia plene dixi z C. de fideicom. l. cum acutissimi. Jbi quam dictus fuerat. id est q̄ dictum fuisse presumatur. Dy. in fi. quaz anus voluerit nepotes liberos substituto preferre sicut nepotem preculit. argu. §. de heredi. instit. l. lucius. in fin. Dy.

Legatum

1 ☞ Legatum conditionale purificatum per mortē legatarij trāsit ad heredem.
2 Dies dispositioni adiecta expectatur licet conditio impleatur.

Si ita legatum. *Casus pulcher cōtra quem diceretur prima facie. Dies dispositioni adiectus expectatur licet conditio sit impleta. Item si legatarius moriens implet
1 conditionem legatum transmittitur ad heredes. h. d. Uel sic et
idem est † legatum cōditionale per mortem legatarij purificati ad heredē transmittitur. Jn glo. sed an statim. ibi. l. iij. in fine. ista est contra quia ibi est articulus tunc. sed dic vt ibi dixi. Ibi in illa z. §. eo. l. publius. §. j. Jbi conditionalis vt. §. eo. l. cū tale. §. meuie. Dy. Jn fi. nō † qz qñ apponitur dies z cōditio si cōditio cuenit expectatur dies vt. §. e. l. publius. §. j. z. l. cum tale. §. meuius. z no. q̄ hec. l. loquitur secundū rpa q̄ erāt ante constitutionem satisfiat remisse. Ja. qz post eā hec cōditio legatū 2ditionale nō redderet vt. §. e. l. auia. z. j. vt le. no. ca. l. 13. Ol. z pro hoc. l. cum tale. §. titius. nō ob. §. pater. cū si. qz ibi nulla fuit apposita 2ditio fz simpliciter facta cautionis remissio hic secus. Ray.

1 ☞ Legatarius in legato cōditionali vt capax cognoscat tēpus existentis cōditionis expectatur.

Cum qui. †In legato conditionali an legatarius sit capax, spectatur tempus existentis conditionis. h. d. Jn glo. sesa ibi interuenit. z de capri. posthumi. reuer. l. postli. §. fi statu liber. z. §. de statu. de heredi. instituen. l. si liber homo. §. si heres. Oldr. inconditi testamenti imo tempus mortis vt notatur dicta. l. si interuenit. z in. §. in extrancis. de quo dic vt ibi. z. §. de regula cato. l. j. z de rebus dub. l. si conatis. z no. per Dynum. j. de dona. causa mortis. l. in mortis.

1 ☞ Heres non potest infringere dispositionem testatoris.

Si fundum. †Dispositio heredis dispositionem testatoris non infringit. h. d. Jn glos. vlti. ibi colla. iiij. §. j. vel dic vt ibi nota. z supra de lega. ij. l. cum pater. §. libertis. z de lega. ij. l. seruo legato. §. primo. z ibi p dy. Et plene dixi dicta. l. sinautem. C. communia de lega. z autentica. res que ibi signata dixi plene.

1 ☞ Cautio mutiana cessat in 2ditiōe que impleri potest legatario viuente.
2 Prohibitio negatiua cum tempore perseuerat.

Hoc genus. †In cōditione q̄ pōt impleri viuente legatario cessat cautio mutiana. h. d. ibi non nupserit si pōt alij commode nubere alias sec. §. e. l. cū ita. in. glo. j. ibi quo ad qd. §. quo ad transmissionē ibi primo titi. vt. §. e. l. heres me. in pn. z. j. quādo dies le. ce. l. si heres. z qs ibi no. in fi. adueniente cōditione non ante. dy. in gl. j. in fi. §. quādo legat si titio nō nupserit. dy. qz in mulieris mora verificat 2ditio z ideo trāsmittit vt. §. e. l. si ita legarū sit titio in gl. crederet qs i pn. i. ꝓhibitiōe nō de primis sicut in prīssione. dy. ibi gñal. est accipiēda no. q̄ plus tollit negatiue q̄ ponit affirmatiue. de hoc not. extra de 2sue. cū dilect. in gl. sispensus &c. z probat bñ ex 2iuctione duaꝝ legū. j. de iur. pfo. si iurauero. z de iureiurā. l. cū q. §. si libert. Ol. q̄ est no. z est rō quia cū ꝓhibitio sit negatiua ꝑseuerat cū tpe in forma sua. ꝓpria absq; aliquo dispēdio heredis z laboze. sed in prīssione est sec. qz alterat ex cōtractu matrimonij ex quo 3ctu heres grauat ad legatum prestandū z sic intellige glo. que est obscura. Dy.

1 ☞ Legatum purū censetur si cōditio q̄ tacite ineat exprimatur.

Liquādo. †Cōditio q̄ tacite ineat si expressa fuerit nō facit 2ditiōale legatum. Jtē legatū purū sub 2ditiōe adēptū sub contraria conditione datum videtur. vel breuius pure relictum est conditionale z econtra. ibi sub 2ditionale quo ad verba Dy. ibi purum intelligitur quo ad transmissionē. ibi purum dat quo ad verba. dyn. duplex em̄ est acquisitio vna irrepudiabilis z hanc nō ineat 2ditio si nollet. z altera repudiabilis hanc bñ ineat. Oldr. z vide. §. e. l. 2dtiones q̄ extrinsec. z de 2di instit. l. si qs ita.

1 ☞ Conditio que vni legato adiicitur in legato alio eidē ꝑsone relicto repetita censetur.

Libertis omnibus. *pluꝝ repetitionem inducit cū 2ditiōe ꝓxis legati. h. d. vel sic † conditio vni legato adiecta videtur in alio legato eidem persone relicto repetita. z hoc quia ibi sunt verba que repetitionē inducunt z vide de leg. iij. in repetendis.

1 ☞ Ablatiui absoluti possunt per conditionem resolui.
2 Heres ante aditionē hereditatis nullum ius habet aliud a iure deliberandi: quod z transmittere potest.

Testatore. *fideicōmissario conditione pendente nō transmittitur ad heredē. h. d. ibi aut accepta monosyllaba ista vt adiicit. puisioni relicte ad heredē z. p hoc cessat vnū 3iij. ibi z titia si decessit. Dy. z sepe allegatur hec lex † qs ablatiui absoluti faciūt conditionem de quo dixi in alphabeto dictione ablatiui. z de istis ablatiuis habetur. C. de naufrag. l. subueris. lib. xj. qñqz facunt modum. vt. j. ad trebel. l. facta. §. rescripto. vbi de hoc dixi in glo. q. d. z sic parebit heres. vt. j. qñ dies le. ce. si post diem. §. j. qs est verū qñ adiicitur oneri z ita intelligatur. §. e. l. eas causas. z. l. demōstratio. §. fi. z de lega. iij. l. si tibi. p cōditione intelligit ea. R. sic. j. vñ liberi. l. si quis filiū. in ver. z si post. j. ad leg. falci. l. si heres. §. de cuicf. l. uicf. j. ad trebel. l. facta. §. rescripto. z melius. j. de statu li. l. si quis ita. §. si duo Oldra. z ꝓ hoc arg. j. de fideicō. liber. l. thais. §. libertatem. z §. fi. ray. ibi sequitur quod nō oportet. verba sunt philosophi ꝓmo phy sicorum z tantum important quantū quod dato vno in conuentō sequit aliud vt ꝓbat. l. ratas. q̄ statim allegat. nnuit ergo ista glo. qs non trāseat ad heredem fideicommissum vnuersale si decedat fideicommissarius ante restitutionem factā q̄ fallsum est. vt. j. ad trebellianū. l. postulante. z. l. qdā. apud iul. §. vtrū z. l. cogi. §. metian°. z ad. l. ex asse. rūdeas qs ibi loquitur in here-
2 de † q nullū ius habet ante aditam hereditatem preterquā ius deliberandi z sic illud transmittat z mhil aliud. vt. C. de iure deliberan. l. cum antiquioꝝb°. z. j. de acquir. re. do. l. traditio. hic autem hz actio ex testamento quā transmittere pōt. predicta vera sunt si fideicōmissum est purum: si vero esset cōditionale pendēte conditione fideicommissarius decedens non transmitteret: z ita pōt intelligi glo. ista z illa q̄ est. §. de leg. j. l. cum filio. que cum ista concoꝛ. z ibi etiaꝫ dixi. ibi mortuo rogato vel post additionem vel post iussum de addūdo z restituendo. Dyn. ibi. §. si quis rogatus quod intellige esse verū fm ea q̄ notantur. j. ad trebel. l. ille a quo in ea. gl. in fi. sed ibi dicit preferri heredi quod non est ꝓhibitū sed permissum. vt. §. e. l. sub diuersis. §. j. z. l. cum ita dat. §. fin. hic vero ꝓhibet impleri p heredem qō est generale in vltimis voluntatibus. vt dicta. l. sub diuersis. z. C. de caducis tollēdis. §. finautem. in contractibus secus vt institu. de verbo. obliga. §. ex condicionali. z ibi ratio diuersitatis not. z. C. de conditionibus inserтis. l. z ii ꝓxo. dy. z Oldra.

Si inuitis. *Ibi sed titius cui erat dādum causa conditionis libertatis implende. Dynus.

1 ☞ Tutores pecunia pupillarē mutuātes nō tenētur si debitores erant soluendo tempore mutui.
2 Expensum probare non sufficit nisi vtiliter expensum probetur.

Qui sub conditione. *Ibi subtrahit. cit. l. celauerit q̄ m scriptura z redegit notabilis est hec lex circa redditionem rationis tutoꝝ ū: fauet enim tutoꝛib° † q̄ si mutuauerint pecunia pupillares non tenent sistempore mutui debitores erant soluendo licet postea efficiantur non soluendo z ꝓ hoc. §. de admi. tuto. l. si res pupillares. Contrarium tenet glo. de admi. tuto. l. tutores qui post finem. in prin. z hoc est spe-
2 ciale in statulibero. † Itez no. q̄ nō sufficit probare expensum nisi probet vtiliter expensum z facit qs not. j. si cui plus quam. ꝓ leg. falci. l. diuus. z ad hoc de in diem adiectione. l. imperator. quod est verum nisi fuerint negligentes ad exigendum. tunc enim tenerentur. vt. C. arbitrium tutele. l. ii. hodie tamen cum tutor mutuare seu fenerare nō reneat videatur mutare periculo suo. vt not. in summa auten. vt hi q obliga. se habere perhibent res minoruꝫ. c. qñ coll. vj. que est posita. C. de administratiōe tutoꝝ sup rubrica vbi de hoc dixi. z est no. dignū. Jtē videt fauere hec. l. tutoꝛib°. in alio. §. quod scripture dispēdioū suoꝝ fiant fidem ibi per contextū scriptū &c. Sed in contrarium est in princi. ibi docere debet &c. de hoc dixi. C. de alimentis pupillo prestandis. l. fi. z facit qs not. in speculo de instrumentorum editione. §. nunc v ero. versi. qd si executio z facit. §. de tutel. z ra. distra. l. j. §. officio.

Universidad de Deusto
Biblioteca

1 ¶ Conditiones indiuidue non possunt impleri pro parte.
2 Conditio non intercidit per mortem vnius eorum quibus adiecta est.

1 **Tales conditiones.** †Que sunt indiuidue z ideo non possunt ꝓ parte impleri.h.d. Ibi existere.l.nō possūt ꝓ parte adimpleri:vt oēs ad legatū admittant.dy.ī gl. prima ibi sibi z aliis si testor hoc voluit sibi tm. pdest vt.ff.de here.instit.l.paterfa.z hanc gl.dānat rar. quia est cōtra textū.l.si ita.de ma.te.in dubio em pdest illi soli q adimpleuit z ꝓ parte sua tantū.vt.C.e.l.fi.z ibi no.nisi testator expresse dixerit quod prodesset aliis.vt dicta.l.paterfami.z ita posses intelligere istam glos.quia non est verosimile quod gloss. diceret contra casum illius.l.si ita fuerit.quem allegat hic.z ideo dum glo.dicit nō habuit satis pareri ꝓ vnū dic quod est eo ipso qs non expressit arguūt.C.qui mili.non possunt.l.super seruis.z subiicit glos.quod si vnus partes facit non prodest subaudi sibi nec aliis ait dicta.l.si ita fuerit.z ita posses intelligere ipsam.l. in versicu.idem in pictoribus.z per hoc tolles contraria dicte.l.paterfami.de hered.institu.scilz quod in.l. paterfa. volebat testator in totum pareri.z in.l.si ita fuerit.verū.idem volebat pareri pro parte tantum licet sit satis contra illum tex tuz z quandam glos sam paruam que est in principio dicte.l.si ita.quia intelligo eam quod testator voluerit fieri in totum.z id.o ad solut.cogitabis z vide in dicta.l.si fuerit.z qs ibi dixi.Jacobus ibi.l.penultim.vbi de hoc.

a ¶ Pro parte. Adde qs notatur post bart.in apostillis in.l. si mihi z titio. ff.de ver.obli.

2 **Item si sumphoro.** †Conditio adiecta duobus nō intercidit ꝓ mortem vnius.h.d. Dynus.ibi.mortuo ante dationem sibi factā ibi presticisset subaudi extitisse videat cōditio legati.dynus. Et dic si cōsideres effectum facti in conditione deducti habet locum hoc.si modum faciendi habet locū.C.de cōd.tio.insertis.l.si plures.qr potest vnus insolidum cōditionem implere etiam alio cessante z in dubio ad cōmodum suum tātum impleret vt ibidē.z de testa.ma.l.si ita fuerit.oldr.Et per hoc quod dicit quisq eorū vi ueret paret qs mortuo sumphoro anteꝙ sibi detur dꝛigore totum legatus extinguitur.sed de equitate secus vt sequitur ibi cōsecuturum ꝓ parte sumphoro cōsequi nō poterit quia cum fuerit nominatus ꝓprio nomine non potest impleri cōditio in persona heredis sui.ff.cod.l.cum ita z.l.sub diuersis.ff.fin. In glosſ. z sic pro dimidia:ibi.qs ibi fuit.vel dic ꝙ ibi ambo quibus aliqd dandū erat causa conditionis implende erant superstites.z ideo dando vni medietatem non consequitur medietatem legati.hec autem vnus tantum est superstes.Dy.

De illo. In glo.construe alteri ibi pro sua parte.s.iure suo z aliam iure accrescendi.vt.ff.co.l.si quis legata.ff.fina.Ray.

b ¶ Piscus. **Piscus.** bIbi respōdit sed interim.s.aliquando.dy. In glos.vltima.in fine z.ff.de annuis legatis.l.meuia.ff.finali.dynus.Et facit ad id quod not.dicto.ff.fin. z.ff.soluto matrimonio.l.si mota.z de constituta pec.l.itez illa.in principio.

De materia istius.ff. vide per bar.in.l.si peculiū seruo de statulibe.

1 ¶ Rubrice ad.l.falcidiam quid sub audiēdum sit.
2 Falcidia locum habet in testamētis eorum qui apud hostes moriuntur.
3 Seruitus quelibet indiuidua est adempto vsufructu.
4 Impensa sepulture semper necessaria est ideo vt ea alienum deducenda est.
5 Legatum rei indiuidue in falcidia deducenda computatur.
6 Falcidia vnica ex testamento patris z filii est deducenda.
7 Testator in suo testamēto pōt remittere falcidiam ex alio.
8 Legatum inutile in falcidia detrahenda non computatur.
9 Prestatio legatorum augetur portione non grauata portioni grauate accedente.
10 Legatarius onere intrinseco grauatus falcidiam detrahit.
11 Debitum mihi ministerio alterius non cōputatur in quartam.
12 Heres ex suo delicto priuatur legis falcidie beneficio.
13 Estimatio non debet fieri ex momento.
14 Heres beneficio legis falcidie potest renunciare.
15 Substitutus pupillariter ex contributione grauatus falcidiam retinebit.
16 Falcidia non vtitur qui dimidiam hereditatis partem habet iure hereditario.
17 Datum causa cōditiōis implēde in trebellianicam cōputatur.
18 Officium executionis vltime voluntatis quando transeat ad heredem.

¶ Ad legem falcidiam. Rubrica.

1 **Super rubrica.** †Subaudi videdaz ipsum pretandā z declarandā accedamus.z dicitur de falcidio tribuno plebis:vt i decretis.ff. di.c.qdā.Qs delegatis singularibꝰ detrahatur falcidia z legatarij ipsis pueꝛ ꝓpter fraudē. f.e.l.j.in prin.z de origine leg.fal.z ibis z mē te primi z secundi capitis.Et an lex falcidia sit beneficium iure ciuilis vel pretorij.Et an legatarius propter fraudem legato pri
2 uetur.Et an dictio vsqz ponāt inclusiue vel excluſiue.† In testamentis eorum qui moriuntur apud hostes locum habet falcidia.f.eadem.l.§.lex falcidia.Et vbi remittitur conditio uremrādo vel legatur seruo proꝓio data libertate.Item in legato ei qui est apud hostes vel nondum natus habet locum falcidia.eadem.l.§.ad eos.Item in legato municipum.eadem.l.§.ad municipum.Et an si legetur deo vel imperatori z de aliis pijs causis z si ecclesia est heres an si defalcet legata alteri ecclesie z non solum in rebus proprijs testatoris legatis sed etiam in alienis.eadem.l.§. non solum.Si legatum penoris incipit a precedenti dispositione penus est.in legato z defalcatur.secus si a precedenti conditione.eadē.l.§.item si ita. Et an penus sit in obligatione z petitione z alia circa istam materiam.Et an de mortis causa capione trahatur falcidia.Qualiter deducatur falcidia de vsufructu z rebus diuidualis:z qualiter de indiuiduis.eadem.l.§.si vsu
3 fructu.Et quod omnes seruitutes sunt indiuidue preter vsumfructum.Et vtrum opera sit ius reale z personale z differentia inter vsum z operam.in commodo representationis valet legatum debiti relictum creditori z ideo habet locum falcidia.eadem l.§.si quis creditori.Quod solutum est legatarius vltra dodrantem per heredem ignorantem facultas testatoris repetitur.eadem.l.§.si legatarius heredi dubitanti vtrum sit locus falcidie subuenitur remedio cautionis z quando pars non grauata accedit grauate vel econtra an proficiat legatarijs ad falcidiam. eadem.l.§.interdum.z.§. sequentibus vsqz ad.§. si in annos. In annuis legatis qualiter deducatur falcidia.eadem.l.§. si in annos.An et qualiter computetur in hereditate naturaliter debitum in patrimonio computatur quo ad falcidiam.eadem.l.§.
4 si debitor.† impensa sepulture semper est necessaria z ideo deducitur vt ea alienum.Impensa vero monumenti non semper est necessaria.scilicet quando testator habet vbi poterat sepeliri.eadem.l.§.finali.Et quantum liceat expendi in monumentis.z an plus vel minus quam testator ordinauit.z quod modica impensa fit facienda circa sepulturam z circa monumentuz.vide bene in.l.sequenti nec amplius quod lucretur heres ex diligentia sua z alterius stultitia.naz prodest legatarijs nec econtra quod amisit ex eius imperitia eis nocet.infra eodem.l.si heres.z an filius percipiens vsuras ex persona patris teneatur fratribus communicare in annuo legato rei publice in singulos annos de futuro defalcatur quantitas triplo maior quam si pure esset relictum. eadem.l.§.item si reipublice. Et non est alibi iste casus z qualiter estimetur quando relinquitur ecclesie dispositio testatoris purificata per existentiam conditionis insurgit dispositum heredis.infra eodem.l.fundo.de commodo representationis defalcatur. Et an casus superueniens vitiet legitime factum. Impensa funeris vxoris computatur pro rata portionis dotis quā
5 maritus lucratur z aliorū bonorum vxoris.f.e.l.si vir vxori.† legatū rei indiuidue estimatur in falcidia deducenda.f.eo.l.g falcidia interueniēte ere alieno in ratione.l.falci.fructus feminati tē poze mortis testatoris cōputatur in partibus ancillarū secꝰ.f.e.l. lege falci.planū.z qū partus in vētre matris existēs dicatur animal seu homo.Spes substitutionis non auget legata relicta a substituto.f.e.l.qs supra quadrantem.in rōne legis falcidie computatur quod nō exit de hereditate.f.e.l.in rōne. Interitus post mortem contingens ad heredis spectat incōmodū nisi retro res fingatur de hereditate subducta.eod.l.si.ff.si seruus.Diminuto cōmodo diminuitur onus ei annexus.ea.l.§.imperator.Si pars dimidia bonorū per sniam fuit adempta z appellatur a tali sniа z mortuo testatoꝛe fuit cōfirmata illa dimidia non ꝓputatur in bonis.f.e.l.§.cū quidā. Interitus seruorum post mortem testato
6 ris est periculo heredis nisi retro fingatur extinisse de bonis.eadl.§.si seruus.† Ex testamento patris z filij vna solum falcidia deducitur z inspicitur tempus mortis patris ita ꝙ diminutio vel augmentum contingēs penes pupillum nihil operaf.ead.l.§.qs vulgo.z an hꝛs teneat creditoribꝰ vel legatarijs vltra vires.an z qū fiat cōrributio legatoꝛ relictorū ab istituto z pupillariter substituo ea.l.§.si filio.Item substitutio dicitur conditionalis institutio.si coheres pupilli est eidem pupillariter substitutus an fiat legatorum cōmistio plene eadem.l.§.queritū.Et quādo vna portio accrescit alteri quid iuris z ab intestato z pupillo exheredato ei demꝙ substituto potest legari z fit oim legatorū cōtributio ea.l.§.

ea.l.§.vlti.Voluntas testatoris iubentis heredem nō producere debi:ñ seruatur.f.eo.l.si debitor.Seruus si pareat domino in tacito legato nihilominus deducit falcidiā.f.e.l.tacitū.Filia a patre soluto matrimonio ante dotem exactam heres instituta z de
7 restituendo rogata sibi dotem in quartā trebellianicā non cōpēsat etiā ex voluntate patris expressa.f.e.l.pater filiam.† Falcidiā ex alio testamento debitam pōt testator in suo testamēto remittere.ead.l.§.qz duobꝰ impuberibꝰ substitutis si vterqꝫ extitit heres ambarū portionum fit cōtributio.Secus si ipse substitutus succedat solum vltimo morieti.ea.l.§.duobus.z in hoc differunt dicta substitutio z fideicōmissaria.quatenus est remissum debitori ex dispositione testatoris vltra rationem legis falci.eatenus per replicationem potest reuocari.f.e.l quod de bonis.per testatoꝛes dispositionis falcidie ꝓhibitio etiam cum penali vinculo nō procedit.ea.l.§.frater.Si heres per errorem soluat quedaz legata integra non preiudicat sibi in aliis quo ad falci.ea.l.§.non ideirco. z idem si soluat partē de vno nō preiudicat sibi quo ad aliā partem.Et circa hoc plene distinguitur p fideicōmissariū vniuersale bonoꝛ hereditatis z heredis nō impeditur deductio sibi debita a defuncto:in id tñ cōputantur fructus percepti iudicio testatoris.eadē.l.§.ꝙ annus.Filius a patre heres institutus animo compensandi cū falcidia vsqz ad cōcurrentē quantitatem fideicōmissum sibi debitū cōpensat superfluum ex reliquo z dodrantem detrahit ea.l.§.cum fideicōmissum.Quod ex donatione tacita reuocatur ab herede debet tanꝙ ex alienum.ead.l.§.ex donationibus.Fructus predioꝝ sub conditione relictoꝝ computātur in quartam z fructus quarte.e.l.§.fructus.Prelegata defalcantur nō auté in quartā imputātur.ea.l.§.fideicōmisso. Sicut directo nō potest testator prohibere detractionem falcidie ita nec ꝓhibitum patrimonium suū plus estimando.ea.l.§. fina. Quod nō est defalcatum ex vna re vel parte soluta ex alia defalcat.f.eo.l.si ex pluribus.Varie dispositiōes militis fm diuersa tēpora facte vartū sortiuntur effectū.f.e.l.si post missionem.Si pater sit rogatus pro filium restituere eius castrense peculium habet locū trebellianica z eius remedia.f.eo.l.filiuffa.Si heres damnetur fundum valentem decē vēdere ꝙ quinqz illa quinqz imputabuntur
8 in falci.f.e.l.si dignū.† Legatum inutile nō cōputat quo ad falcidiaz detrahēdam sed quo ad eaz perhibendā. fic.f.cod.l.si seruos.Naturale debitū heredi solutum causa conditionis impleꝫ de imputatur in falci.z non reperit licet videat ad nō causam redire.f.e.l.si pupillus.Portio delata seruo imputatur in falcidiā dño sed non econtra.Et portio non grauata obuentes grauate prodest legatarijs nō ecōtra.ea.l.§.si ego.Prelegatum non computatur in falci.ab extraneis legatarijs detrahendam z non de falcatur.Si a coherede percipiatur aliquid equipollens falcidie inquantum equipollet falcidie de prelegato alias detrahenduz proficit alijs legatarijs.f.eod.l.nesennius.Si seruus alicuius instituatur z legata a seruo quam fideicōmissaria a domino z dominus institutus omissa causa testamenti patiaf hereditatē ad seruum substitutū devolui priusquam soluuntur legata a dño ꝙ a seruo relicta.e.l.§.seruo.Quilibet quo ad se est locuples z soluendo quo ad alios secus.ea.l.§.si debitori. Legato fundo z via fictio falcidie vtriusqz estimationes excedit via perit z fundus integre debetur.Econuerso si vie estimatio excedit falcidiam neutrum legatus perit sed in pecunia prestatur.f.eo.l.si fundus.Subtracta per heredem non debēt habere falci.Et an partus ancillarum z
9 fructꝰ cōputent in ea.f.e.l.paulꝰ.rñ. alias incipit lege falci.† Si portio nō grauata accedit grauato augetur legatorū pstatio.f. eo.l.maritum.Si legatarius grauatur onere fideicōmissi extrinseco diminuto legato non diminuitur onus.eadem.l.§.a liberto. Ex falcidia ipso rure resecat legata z per estimationem rei indiuisibilis falci.prestatur.f.eo.l.lineam.Conditio apposita in fraudem.l.falci.nō detrahende ꝙ nō adiecta habef.f.e.l.seius.Pater in legatis sibi a filio falci.patitur.f.eo.l.pater. Id quod nō capit hereditario iure, nō cōputatur in quartā ture institutionis.f.e.l. si a me tibi.Dāna cōtingētia sine culpa legatarioꝝ ptinēt ad heredē sicut z commoda.f.e.l.in rōne.z ibi numeranē multi casus fortuiti facti.Si heres grauaf emere vel vēdere certo ptio id solum intelligit esse legatū qs prestat heres vltra iustum pretiū vel sibi minus isto pretio prestatur in ipso solum habet locū falci.ea. l.§.vendere.Si legatuz alicui sit in gñe vel in specie prorsus incerta damnum cōtingens post mortē testatoris sine culpa legatarioꝝ pertinet ad heredē.vbi vero cōstitit in specie certa vel incerta de certis vel in genere relicto vt spē ad legatarios ptinet.ea.l.§.prorsus.alias incipit z diligenter.Et genus perire nō pōt qđ ꝓ vēditionem rerū hereditariorū heres accipere iussus est in falci.imputaf.ea.l.§.ram z si ante.Legata inutilia nō cōputantur in deductione falci.ead.l.§.cū leg.Heredi dubitanti ne vltra sit legatum subueniтur remedio cautionis.f.eo.l.is cui. Actiones penales q̄ non dantur cōtra heredē rei eo mortuo non minuunt bona eius sic nec augent bona actoris ille q̄ non dant heredibus.f.eo.l.penales.Stipulationes pretorie diuidue ꝓpter factum aliquorū heredū non cōmittunt insolidū fs ꝓ parte.ea.l.§.iul. Qualiter de
10 ducat falci.de legato annua bima trima die.ea.l.§.annua.† Si legatarius grauetur onere intrinseco detrahit falci.fs si extrinseco nihil detrahit z dimmuto onere legatarij diminuat z fideicōmissaria.ea.l.§.si titio.Et an legatarius singularis detrahit falci.fauoꝛe libertatis cessat falci.f.e.l.si seruus.De legato rū seruo cui libertas relicta est falci.deducitur.cū.ll.seq.ff.si heres recepta pecunia rogatus sit seruū proprium manumittere recepto legato statim videf estimasse legatū seruari.f.e.l.sed si nō seruꝰ. Sed incertum est an libertas debeaf interim cessat.fal.e.l.§.vlti.Qualiter in falcidia estimet seruus cui libertas sub conditione relicta est.f.e.l.eius seruꝰ.Statuliber existente cōditione non videtur agere patrimoniū cōis seruus in patrimonio vtriusqz dñi computaf.e.l.§.cōis.Cuius vsufru.est alienus ztinuaf in dñio ꝓpietatis pignoꝛi datus in dñio debitoris sub.l.cōmissaria venditus in dñio venditoris. ea.l.§.cuius vsufru.Pretia seruorū quos liber tas debetur vel q suppliciо sunt afficiendi deducunf i pīmonio sicut ex alienū.f.eo.l.heres alieni.Lex falci.locū habet in testamēto veterani z datū cā cōditionis implende nō cōputaf in fal.f.e. l.veterani.z pulchra de significato huius ꝓpositionis ad.Si heres omittat cautionē alijs legatarijs recipe mota cōtrouersia heraditatis pīmit in dolo.f.e.l.dolo.z an z qñ dolus pīmaf.serui q erāt apud hostes si reuertanf augēt pīmoniū.f.e.l.serui.data ꝓ statuliber.De bonis extranei causa.Aditionis implēde nō cōputaf in falci.f.eo.l.falci.interuenit in legato in diem interuſu inū medū temporis computatur heredi in falcidiam iustus pretium rerum in falcidiam computatur.f.eo.l.in falcidia si heres ꝓmisit scienter legata integre soluere tenetur.f.eod.l.quod per falcidiam.Quomodo detrahatur falci.in legatis annuis.f.eo. lex falcidia si interueniat.z ibi plene de hoc legatarius vel fideicommissarius regulariter non vtitur beneficio legis falcidie eadem.l.§.nunquam odio pene.si empto:successit venditori vel eō uerso z res vendita sit cuicta non duplum sed simplum computatur in ratione falcidie.f.eod.l.cum empto:.legatum seruo legato de quo nomine falcidia fit pars exemplia in solidus tenet qua tenus ratio legis falcidie patitur tanquam si seruo communi p vnuz ex dominis fit legatum.f.eodem.l.plautium.legata inutilia ab initio vel ex post facto in ratione legis falcidie non computantur.f.eo.l.non est dubiuz.z.l.se.z quod diminuitur non capa
11 ci proficit alijs.f.eodem.l.ex asse patronus.† quod mihi debetur alterius ministerio licet debeatur iudicio testatoris non cōputatur in quartam.f.eodem.l.pater filium. legatum annuum viuente legatario tantum estimant quanti empto:repentur:ipso vero legatario mortuo preteritorum annorum fit estimatio.f.eo.l.titio.Augmentum peculij post mortem testatoris contingens prodest legatarijs heredi:z idem in augmentum factum tantus debitorem hereditarij prodest legatarijs non heredi.f.eodem.l.cuz quo de peculio.Si post rēpus directo libertas per fideicōmissum seruo fit relicta opere medio tempoꝛe percepte in falcidia computantur.f.eadem.l.§.is qui bonis.Si heres ex permissione testatoris in vita eius habeat falcidiam amplius non deducit.eadem. l.§.finali.Si maritus legat dotem alteri vt vxori restituet non est locus falcidie beneficium etiam post tempus prodest etiam vt in
12 annuo legato.vt.f.eodē.l.legatis falcidie.† Beneficio legis falcidie priuatur heres ex suo delicto.prelegata impuberi nō imputantur in falcidiam substituto.f.eodem.l.cum pater.z quod prestat heres nomine contumacie non debet alijs in ratione falcidie computare.eadem.l.j. Quod heres prestat ratione stultitie sue non debet legatarijs imputare.f.eodem.l.alienis.Obligatio coreorum verbis contracta actiue vel passiue pro parte computatur in bonis vtriusqz si sunt socij:in non socijs insolidum ascribit ex cuius bonis procedit solutio.f.eadem.l.in.l.falcidia.Et ifte causus non est alibi.pretia rerum hereditariarum iusto pretio non ex affectione estimātur.eadem.l.§.fina.z.l.sequen.z qualiter debent deponere testes super pretio vel valentia alicuius rei debitoze non existente soluendo.tantum dicitur creditoz in bonis habere quantum exigere potest.eadem.l.§.cuius debitor. Diuersa sunt pretia rerum secundum diuersas regiones.eadem.l.§.finali
13 † Et ex momento non debet fieri estimatio sed cū aliqua perseuerantia:z ideo licet bladum vel vinum subito vel vna die carius efficiatur ad hoc non attenditur sed si perseuerat aliquibus diebus.si testator specialiter legauit legatario quantum minus capere potest per legem falcidiam non detrahitur.f.eodem.l.si in testamento.Interesse singulare non consistit in quantitate sed in specie:nam immunis non est affectio singularis.f.eodem.l. si fundus.Interusurium receptum delegato conditionali vel in diem facit videri minus esse in legato.f.eod.l.circa leges legata. Et de donationi. causa mortis debentur deducto ere alieno. eadem

Universidad de Deusto
Biblioteca

l.§.sicuti. Si legata sunt incerta ratione futuri euētus ⁊ temporis transcursus vt quia sūt annua quomodo falcidia deducatur.ſ.c.l. heredit⁹. Et est mirabilis computatio quanto tempore presumat homo vinere ſm diuersitatē etatis.si heres conedat rem hereditariam esse propriam in eo non potest retineri falcidia.eadem.l.§.fina. Legato vsufructu bonoꝝ de omnibus reduci debet falcidia.ſ.eodē.l.vsufructu. Et an qui tenetur facere bonorum ejcussionē teneatur etiaꝫ facere de actionibus falcidie stipulatio cōmittitur cum certat cōditio legati vel debiti.ſ.eod.l.
14 falcidie. †Heres potest renūciare beneficio falcidie.ſ.e.l. potest. Quātitas patrimonij intelligit̄ soluto pedagio qđ prestatur p rebus venditis.ſ.e.l.quātitas.augmētū cōtingens post mortem testatoris non prodest legatario nec diminutio nocet.ſ.eod. l.in quantitate. Et an heres teneatur legatarius vltra vires patrimonij quomodo debeant computari in ratione legis falcidie sub cōditione vel in diem relicta.ſ.ea.l.§.magnam.prelegatum ⁊ mortis causa captum non imputatur in falcidia.ſ.eo.l.q⁹ autez. An datū a statu libero vel alio causa conditionis implende.vel a coherede in falcidia cōputetur.ſ.eo.l.id autem. Et an legatum inutile qđ remanet penes heredem in patrimonio cōputetur ratio legis falcidie computantur in singulis heredibus.ſ.eod.l.in singulis. et si pars non grauata accedat grauate prodest legatarijs nō econuerso.⁊ de hoc in.l.sequenti.qđ si alteruter plene distinguitur.legata patris testamento ⁊ secundis tabulis contine buntur⁊ augmentum vel diminutio penes pupillum contingēs non auget vel minuit legata ab ipso pupillo relicta.ſ.eodem.l.in
15 duplicibus.†Pupillariter substitutus ex contributione legatoꝝ in sua portione grauatus falcidiam retinebit ly non sit grauata portio alterius substituti.ſ.eodem.l.si is qui quadringēta. forma ex cōsummatione cōtingens dat esse rei.⁊ de legatis individuis deducitur falcidia de ipso corpore de individuis in estimatione.ead.l.quedam.in legato dotis ⁊ paratorum causa vtoria cessat falcidia.ſ.eo.l.si vsufructu.§.dos. Et an maritus videatur donare vxori vestes eidez emptas.quando nomen debitoris alij legatur vel quando liberatio ipsi debitori relinquitur qualiter deducatur falcidia.ſ.e.l.querebatur. Et quare in tres partes sit pars libri p se diuisa si pater instituatur.a creditore cui obligatus est de peculio inspicitur quantum sit in peculio tempore adite hereditatis.ſ.eod.l.si creditor.si tutor soluit legata omissa cautione licet pupillo non detur actio contra eum datur tamen eius substituto.ſ.eod.l.reperit. Et est casus vbi plus iuris habet heres quā defunctus.anteq̄ soluant̄ legata deducitur es alienū ⁊ anteq̄ filius est institutus insolidum patre pro eo dotem recipienti tunc deducunt solidam dotem vt es alienum aut pro parte hereditaria.ſ.eo.l.si dos.instit⁹ in triente in ratione trebellianice si ipsam retinet ex voluntate testatoris,quartam partem portionis hereditarie que est pars duodecima totius hereditatis imputat.si vero sine voluntate retinet tunc tota prelegati portio imputatur.ſ.eodem.l.tricia. De ista materia vide plene.ſ. eodem.l.in quarta.⁊ ibi casus non est alibi ſm Dynum. Et quarta dicitur deduci contra voluntatem testatoris eoipso qđ nō deducitur ſm eius voluntatē. Et est hic notabilis casus vtrū testō primo preleget postea roget de restituendo an vero primo prelegget et postea roget de restituendo inter quos refert.vt hic notatur in glo. Illud quod capitur tanq̄ pterium rei legate regulari ter videtur capi iure hereditario ⁊ ideo debet in falcidia cōputari. Et si vnus heredum damnatur alteri vendere minus iusto pretio quliber partem capit iure hereditario partez iure emptionis
16 ſ.eodem.l.qui fundum. †Qui habet partē dimidiaz hereditatis iure hereditario falcidia non vtitur. eadem.l.§. item si is.sicut heres detrahit alijs debitum sic ⁊ sibi debitum. eadem.l.§.si quis heredem. Instituti ex variis portionibus debet omnes commisscere nec expectatur conditio cuius euentus nihil operatur.eadē.l.§.si tu ex parte. Et an vnus heredū teneatur pro portione hereditaria vel ꝑ ea quam possidet.si portio grauata obueniat non grauato iure substitutionis vulgaris portionum fit contributio.si ex pubillari vero fit cōtributio ecōuerso quando grauata obuenit non grauate secus.eadem.l.§.qui filium.a substituto exheredati substituti filio instituto legari potest.a substituto vero exheredati qui iure substitutionis paternam hereditatem non capit legari non potest.eadem.l.§.qui filios. Si portio vnius coheredis deferatur alteri ex substitutione vulgari fit bonorum ⁊ legatorum contributio inter substitutum vulgariter ⁊ pupillariter non distincto quod portio grauatur vel contra. eadem.l.§.coheres. Et si portio minus grauata obuenit magis grauate siue iure substitutionis vulgaris: siue pupillaris fit portionis contributio.⁊ est casus secundum Dynum: quod vulgaris tacita inclusa in pupillari ex presa comprehendat etiam bona pupilli:⁊ taliter succedens sit heres pupillo. Et de hoc hic plene si testator legat dodrantem sub illa conditione si non sit lo-
cus falcidie non tenet legatum quadrantis. Si vero vltra quadrantem sub simili cōditione relinquitur in eo solo tenet hic legatum quod superest deducta ea eo falcidia nomine ipsius legatarij ⁊ ceterorum.nam potest disponere testatore quod ex vno legato nomine omnium falcidia detrahatur.ſ.eodem.l. qui quadringēta. Et nota de tractatu apud dialeticos seu sophistrate quod semper concludit respondens falsū dicere. qui pignus legatum percipit magis oneratur in falcidia detrahenda.eadem.l.§. qui ducenta.⁊ vsure per heredem post mortem testatoris percepte ex quantitate sub cōditione legata sibi in falcidia computantur ⁊ legatarius purus tanto plus confert ad falcidiam quanto plus est legatum ipsius quam conditionalis de legato alimentorum falcidie detrahitur.ſ.eod.l.diuus. Et nō est hodie correctū ⁊ talem pecuniam licebat olim dare ad vsuras hodie non.sed da
17 tur mercatori vel cōcurritur in emptionem prediorum. †Datum causa conditionis implende computatur in quartam trebellianicam.ſ.e.l.si heres.que iure institutionis capiuntur in falcidia computantur.ſ.eodem.l.in quartam.que causa conditionis implende vel legati ab extraneo capiuntur:in trebellianicā cōputatur.a coherede vero si fuerit corpus hereditarium pro parte.si vero pecunia totaliter imputatur. ¶Et hic plenissime de quarta iure institutionis ⁊ quarta trebellianica ⁊ que computentur in eis. Et de quarta iure nature ⁊ que computentur in ea. Et an in ea possit pater substituere directo vel per fideicommissarium. Et quod quarta iure institutionis ⁊ trebellianica detrahitur de rebus singularibus ⁊ non potest regulariter in vna re detrahi. Et an debita iure nature hodie possit relinq quoquo relicti titulo an sit necesse relinquere iure institutionis ⁊ qualiter fiat restitutio per trebellianicā.⁊ an possit alienare res que subiacēt restitutioni ⁊ alia pulchra circa restitutionem que fit ex trebellianica. Et de quarta que debet filio arrogato ⁊ de pluribus alijs quartis. Et de quarta de mozanica secundū ius Lōbardū:⁊ quare sic appellatur.⁊ inquantum remanet obligatus creditori heredi tatis ille qui restituit hereditatem ex trebeliano. In testamento militis post annum missionis habet locū falcidia ante annum non.ſ.eo.l.si miles. De mortis causa capione data per alium heredi non detrahitur falcidia.ſ.eo.acceptio ⁊ acceptum a fideicōmissario ⁊ legatario restituendo non imputatur in trebellianica. ⁊ sinō est designata persona que dare debeat intelligitur quod de hereditate debeat retineri prelegatus illi coheredi prodest qui dat ne aduersus ipsam falcidiam deducatur.ſ.eodem.l.filio. Et si vtrūq; heredum prelegatur neuter vtitur falcidia aduersus alium debitum ab herede rogato restituere hereditatem cadit in fideicommissum vniuersale ⁊ venit in restitutiones.ſ. eodem.l. maritus.⁊ verbum relinquit trahitur quo ad institutionē. Qui deducit forte pro alimentis cauere debet de ea restituenda mor
18 tuis alimentarijs.eadem.l.§.filie.⁊ facit quod †officium executōis vltime voluntatis transeat in heredem si heres implorat de neficiū legis falcidie legatarij possunt implorare iudicis vt edāt facultates hereditatis ⁊ rationes ⁊ instrumenta hereditaria.eadem.l.§.post aditam.⁊ facit pro opinio. Joan. quod reus tenetur instrumenta edere actori ad intentionem fundandam. Et an tutor teneatur in causa facere copiam totius inuentarij vel sufficiat facere de capitulo tantum ad causam pertinentem. si miles ante miltiam fecit testamentum:⁊ codicillos in militia in testamento locus est falcidie in codicillis non.ſ.e.l.vlti.

1 ¶ Lex falcidia an sit beneficium iuris pretorij vel ciuilis.
2 Lex falcidia locū habet soluz in testamēto iuris fictione valido.
3 Institutus sub conditione impossibili a iure remissibili quo iure possit adire.
4 Crimen peculatus locum habet in rebus deo donatis.
5 Ecclesia vna si heres istituatur ⁊ aliquid alteri legetur an de tali legato possit prima falcidiam detrahere.
6 Potestas legis falcidie non mutatur ex qualitate rei legate.
7 Penus est in legato ⁊ de eo deducitur falcidia si legatum incipiat a dispositione precedenti.
8 Mortis causa capio multis capitur modis.
9 Tempus transmissionis quid sit.
10 Mortis causa capio non est legatum.
11 Conditio non suspendens legatum trāsmissionē non impedit.
12 Falcidia detrahitur de legato seruitutis diuisibilis.
13 Opinionibus veterum non semper est standum.
14 Opera non est ius reale.
15 Legatum debiti relictum creditori valet.
16 Heres repetere potest quod vltra dodrantem solvit per ignorātiam facultatum testatoris.
17 Heredi ne vltra dodrantem soluat dubitanti remedio cautionis subuenitur.
18 Legatorum commissio quando fieri dicatur.

Debitum

19 Debitum naturaliter hereditati est in hereditate cōputandum.
20 Impensa sepulture semper est necessaria monumēti autē nō ita.
21 Impensa monumenti voluntaria circa deductionem nō est pretiegiata.

¶ Lex falcidia. In relictis singularibus ḡrīk quarta p.l.falcidias heredi relinquit̄,tres partes legatarijs dātur:propter fraudem eorum petitione priuat.hoc dicit vsq; ad.l.falcidia. Et ꝑmo ponit origo.l.falcidie secūdo mēs ⁊ verba ꝑmi capitis. Tertio secūdi capitis.secūda ibi q̄ cies.tertia ibi secundo capite.tertia sub dinidit in quatuor in quibus primo confirmatur facultas concessa per primum. secundo limitatur.tertio delaratur modus percipiendi legatum ex parte legatarij. Quarto imponitur heredi necessitas soluendi legata:secunda ibi dum ita.tertia ibi eis quibus quarta ibi
1 vsque. Quere an †lex falcidia sit beneficium iuris pretorij vel ciuilis oppo.quod libera legandi facultas non sit inducta per.l. falcidiam sed per.l.ꝙ̄.tabularum.⁊ sic videtur ¶Paulus autor huius.l.male dixisse. Oppo quod in primo capite ne sit limitata potestas legandi sic videtur ¶Paulus male dicere cum dicit vsq;ad dodrantem. Oppone,quod non omnis ciuis romanus possit legari. Oppone quod legatarius non priuetur legato ⁊ si fraudem cōmittat.vt.ſ.quorum le.l.j.§.rediguntur. Dy.ibi dedit data tum per.l.ꝙ̄.tabularum. Confirmauit ibi vsq; ad dodrantē. ista non sunt verba primi capitis imo sunt verba ¶Pauli hic adijciens tis secundas limitationē secundi capitis: ⁊ not.quod vsq; hic ponitur inclusiue,sic.C.de procura.autenti.q̄ ius.vbi de hoc plene dixi.sic etiam ponitur.ſ.de his qui no.infamia.l.ij.de legatis.iij. l.patronus.§.j.⁊.C.de aduocatis diuer.iudi.l.post duos alibi ponitur exclusiue.ſ.de lega.ij.l.filius fami.§.j.⁊ de adopti.l.si arrogatur.⁊.ſ.an per alium causa appella.l.pria.sed dic hoc accipi ex mente loquentiuz sicut dicimus in coniuncta vt infra de ver, signifi.l.alienationis.§.oratio,alias si est dubium tunc si est fa
2 nor quod ponatur inclusiue sic ponitur argu.ſ.de liberis ⁊ posthumis.l.cum quidam ⁊ pro hoc quod nota.ſ.de dolo.l.si oleum. §.finali.⁊.l.ſe.⁊ per hoc verus nisi in inclusione vel exclusione lex offenderetur:quia tunc accipiam prout lex patitur.de hoc solet dici.C.de nup.l.a caligaro. Jacob.de hoc etiam dixi in alphabeto dictione vsq;.⁊ plene de officio proconsulis ⁊ le.l.meminisse ibi qui ciues romani.id est liberi homines ⁊ ciuilium accuum capaces vt not.ſ.de hered.institu.id est liber homo.§.si heres ibi rogaram a populo per falcidium.vt in princi.no.ibi vt lex.a.sicut ⁊ ordina cum verbo nollet quod est.j.⁊ verba dare legare cum verbis ius potestasq; esto. Dyn.ibi nec vt hac.l.j.sicut in hac.l. sequenti capite. Dynus.ibi cōstituit.id est limitauit modū vsq; ad quem posset legari.dyn.ibi quicunq; hic incipit verba secūdi capitis ibi iure publico.id est iuris solēnitate in testamēto seruanda.dyn.ibi eam pecuniam large accipitur pro omni relegata vt.C.de constitu.pec.l.ū.in glo.a falcidio consule:vel dic tribuno plebis vt habetur in decretis.ū.distinc.dicto.c.quedam. Jac. ibi legare vt.ſ.de verbo.significa.l.verbis,legis.dyn.ibi ab alio
3 ciuili dy.in glo.secunda in fi.⁊ dicta.l.verbis. de verb.signifi.dy. in glo.hec est lex ex secundo in fine.⁊ etiam ex primo dum dicit vt hac.l.se.licebit argu.ſ.de here.institu.l.ex asse de institu.⁊ substituto.l.institutio talis.⁊.ſ.titu.prox.l.si ita scripsero. Oldra. in glo.dare ⁊ legare pro eodem ponitur:⁊ secundū hoc est inculcatio verborum vt alias.ſ.fi certum petatur.l. certi conditio.in fin.sed hic considerauit quantitatem non qualitatem vel modū legandi dyn.in glo.j.huius.l.in fi.⁊ per hec verba etiaz in primo capite potest colligi limitatio legatorum vt.ſ.titul.proxi.l. si ita scripsero.dynus.in glo.id est iure communi in fine,hoc est dicere testandi solennitate seruata. Dynus.in glo⁹.nam si fraus in fin. quod intelligē si legatarius subripuit vel occupauit post aditaz hereditatem ⁊ apprehensaz possessionem vt no.d.l.non dubium. ⁊ quorum leg.l.j.§.rediguntur.Dy.

a 2 Lex falcidia. a †In testamēto solum ex fictione iure valido lex falcidia locus habet. Et in relictis validis secundum veritatem vel fictionem de iure pretorio vel ciuili.item legatarij conditio seu dignitas ⁊ rei legate qualitas retentionem legis falcidie non impediunt.h.d.vsq; ad §.item si ita.ibi ⁊ eos.id est ad testamēta eorum ante captiuitatē facta.dy.ibi qđ.id est qz.dy.ibi.ea lex.ſ.cornelia.dy.ibi fictionem legis cornelie que fingit in ciuitate decessisse ⁊ sic liberos fuisse ⁊ testamenta eorum valuisse ibi que tamen.ſ.leges.dy.

Ad eos. Ibi omissa causa testamenti in fraudem legatorum. Dynus.ibi non pertinet.lex falcidia in re ciuili inspecto cum eo iure legata non valeant hereditate non adita vt.C.de fideicommiss.l.eam quam.ibi idem que est scilicet quod falcidia locus non habeat inspecto iure ciuili sed pretorio. Dyn.ibi legauit valet legatus ⁊ habet locū falcidia dy.ibi. locū habebit ne his casibus est necessarium pretoris edictum. Jac.in glo.prima si duo.versi.admonendi.dy.in glo⁹.a pretore ibi.l.qui
3 heredi.ſ.fi.⁊.l.legata sub conditione.dy. Et not.hanc glo. † qs institutus sub conditiōe impossibili que a iure remittitur non potest adire hereditatem de iure ciuili:sed tantum de iure pretorio pro hoc.ſ.de manu.testa.l.si quis ita.⁊ de minuto testamēto.l.ij. in glo.qui pro nato in fine,ista glos.videtur sentire quod isto iure posthumo alieno non posset legari:de hoc vide.ſ.de lega.j.l.penul.in glo.cui relictum valet in fi.sed quomodo cum non sit capax tempore mortis vt.ſ.ti.j.l.cum qui.sed dicas hoc contingere propter fictionem postliminij quo omnia iura in suspenso retinentur non oppugnuntur vt dicta.l.illa.§.j. Dy.⁊ deleg.j.l.si seruo.ſ.fi.

b Ad municipium. b Quoꝝ legata.id est legata q̄ relinquunt municipi
4 bus. Dy.ibi que deo relinquuntur: †sic ⁊ in donatis deo hz locum crimen peculatus vt.ſ.ad le.iul.peculatus.l.iij.sed cui debetur tale legatum deo relictum dic vt in auc.de ecclesiasticis ti.ſ.si quis in nomine.⁊ vide quod dixi.ſ.titu.j.l.que conditio.§.j.in le gato etiam dotis locum habet falci.vt no.ſ.de iure dot.l.tali. in glos.celesti.ibi in terreno.id est imperatoze qui est quodam modo deus terrenus.ibi.l.iij.⁊ quidaz habent pro quinta ⁊ incipit etiam ibi.§.fiue autem.vnde assumpta est autez similiter que est C.vbi de hoc no.⁊ dixi ibi hoc corrigitur quod falsus puto ante moꝝam heredis ⁊ illa auc.loquitur demum post moꝝam heredis ar.ſ.ead.l.§.item si ita.⁊ eo casu quo heres fuit in moꝝa intelligo dictam.auc.similiter.sed certe nulla fit mentio de moꝝa heredis dicta.l.si quis ad declinandam.per glo.q̄ est.ſ.eadem.l.§.fin.⁊ qz iste casus est specialis ⁊ sic ad consequentiam non trahendus cōtra glo.facit.ſ.eadē.l.ōinus.ray.de hoc satis notaui dic.l.si quis ad declinandam ibi secus quod nullam diminutionem patitur.
5 Dy.Querit dy.† quid si vna ecclesia sit heres instituta ⁊ aliqd alteri ecclesie legatum:an prima ecclesia detrahet falcidiā de tali legato. Et videtur quod sic quis priuilegiatus admittitur contra priuilegiatū.C.et quibus causis maioz.l.fina.⁊ de rebꝰ eoꝝ qui sub tute.l.si pecuniam.in principio econtra quod non quia priuilegatus contra priuilegiatum non admittitur.ſ.de minoꝝ l.verum.§.item queritur.sed dic quod textus est in auc.de sanctissimis episcopis.§.sed hoc presenti.vbi dicitur quod si quis sit rogatus restituere hereditatem si sine liberis moriatur ⁊ intret monasterium qđ monasterium est loco liberorum,⁊ sic non est locus fideicōmisso nisi fideicōmissum debetur alteri monasterio qz tunc monasterium quod rogatus intraret non succedit loco liberorum, sic dico in questione premissa qđ scōa ecclesia non audiretur contra primam quominus detrahat falcidiam.dy.ibi etiam notaui dicta.l.si quis ad declinandam. et faciunt que notaui in simili questione.C.de sacrosanctis eccle.auc.quas actiones.

Non autem solum. Ibi res pertinet. scilicet eo casu quo iure ac
6 licno legatum valet. Dyn et quo cogitur redimere vt.ſ.de legatiij.l.non dubium.§.fi.hac.ibi quod in omnibus est quasi dicat † qualitate rei legate non immutatur potestas vel regula legis falcidie. Dyn.in glo.non quolibet in fi.sed eius estimatio bene de falcatur vt.ſ.de lega.ij.cum filius.⁊.j.eo.l.falcidia. Et.l.si is qui. §.vltimo.⁊ de doli excep.l.pure.§.j. Dy.

7 Item si ita. †Si legatum penozis incipit a precedenti dispositiōe penus est in legato ⁊ de eo trahitur falcidia si heredi non ascribitur moza alioqui pen⁹ est non in legato.quemadmodum si legatum inciperet a precedenti executione seu conditione,hoc dixit vsq; ad.§.si vsufructus. Et vide pro declaratione materie huius.§.quod no.⁊ dixi.j.de verbo.ob.l.ita stipulatus.⁊ per Jmno.de testamentis. Raynaldus ⁊ diuide.§.in duas partes. Primo casu loquitur quando legatū penale incipit a precedenti conditione.prima pars durat vsq; ibi.idemqz ibi secunda vsq; ad.§.si vsufructus.sed qro q̄ est differentia inter primū legatū ⁊ ſm. Rideo q̄ in primo casu illud qđ disponitur est in obligatiōe auteq̄ sit heres in moza sed post a moꝝam est in obligatione pena quasi legatum iure cuiusdaz nouationis sit sublatū. Secūo casu legatum non est in obligatione sed prestatione.pena vero est in obligatiōe ex eo tēpore quo potuit dari datum non est,vt dicta.l.ita stipulatus.§.fi.de vb.obl.
8 †Item nota q̄ mortis cā capio dicit multis modis.vno modo b in larga significatione illud qđ capit ꝑ mortē alicuius.⁊ sic hereditas legati vel fideicommissi dicit mortis causa capio. Secundo modo sumit in stricta significatione vt cōprehendat illud qđ capitur mortis causa ⁊ nō hz proprium nomē relicti:⁊ hoc modo sumendo hereditas vel fideicōmissum nō dr mortis cā capio. ⁊ sic accipit non vt primo mō.dy.Opp.q̄ penus nō sit in lega-

¶ Lex falcidia.adde pau. de cast.q idu cit hūc tex.ad pulchra.q.

¶ Ad municipii.adde.moder.i auf.similiter.C.e.adr. bar.hic i addi.⁊ bar.

Universidad de Deusto
Biblioteca

to.vt.ſ.de penu lega.l.j.ſed dic q licet nõ ſit in petitione eſt tamẽ in legato ⁊ obligatione. Oppo.ſi eſt in obligatione ergo ⁊ in petitione:quod.l.illa negat dic q non ſequitur vt apparet in obligatione in diem contracta. † Quere quid ſi tempus tranſmiſſionis dic duplex tempus vnius legati in aliud ⁊ illud eſt per interpellationem.vt.l.ſi penum. j.quãdo dies lega.ced. Aliud protestationis:⁊ hoc eſt vſq; ad litis cõteſt.vt eo.ti.l.cũ ſine ꝓfinitione. Quere an de mortis cauſa capione detrahat falcidia:ergo ſi ſunt duo legata in ꝓmo caſu quare ꝓmum: vtpote purum non põt peti.vt dicta.l.j.de penu.vel dic vt in gloſ.que incipit ab initio quere in quo ſit idẽ in vltimo caſu qõ in ꝓmo.⁊ dic vt in vltima glo. Oldr.ibi. Legatũ ſit incipiendo a precedenti diſpoſitione ante legatum nomine pene. Dy.ibi.imputare.i. falcidie ſubiicere. Jac. ibi.ſi continent.i.ante interpellationem prelegatorum factã.⁊ ſic anteq̃ heres cõſtituatur in mora. Dyn.vel dic poſt interpella.vt j.de coll.bo.l.ſi quis filium.ſ.ſtipulatio. Jac.ibi.imputari poſſe dupliciter.ſ.quo ad hoc:vt minuat aliquis legata:⁊ vt de ipſo legato detrahi poſſit falcidia. Dy.ibi aliquo ſpatio.id eſt quouſq; heres interpelletur cõgruo loco ⁊ tempore.vt.j.qñ dies leg.ce.l. ſi penum. Old. Et dic poſt preteritionez preteriſſe enim ꝛc. vt.ſ. de nego.geſt.l.diuortio. Jac.ibi. Soluerit heres penum quod facere poteſt q; mora3 purgare poteſt vſq; ad litis conteſt.vt.ſ. de penu lega.l.j.ibi. Nec in falcidia imputari poſſe:q; non minuet alia legata nec ideo falcidia detrahet.dyn.ibi. Jam eũ.i.ꝑ moram heredis.dy.ibi idemq;.ſ.q; penus nullo tempore fit in legato de eo falcidia derahatur:ſicut in ſuperiori caſu qñ heres fuit in mora.dy. Sed fm glo.idem eſt quo ad hoc vt quemadmodũ in precedẽti proximo dicto penus nõ eſt in legato.ita nec hoc caſu:eſt tamen diuerſus quo ad quid.q; in precedẽti dicto propter mora3 heredis falcidia nõ habet locũ hic vero ſecus. ſed fm dy. idem eſt vt falcidia non detrahatur:vt in precedenti riſo:ibi. datum ſit incipiendo a precedenti cõditione.dy.vt ſequitur: ibi nõ eſt legata.ſ.quãdo heres fuit in mora.dy.ibi.mortis cã capiẽ ſumendo mortis cã capionem ſtricto modo:⁊ ſic non ex cauſa legati.⁊ ſubaudi:⁊ decem peti nõ poſſunt.q; ꝛc.dy.vt ſequitur in gl.

10 † Non eſt ergo legatũ q; mortis cauſa capio ſtricte ſumpta non eſt legatum:vt prędixi.dy. In gloſ.i.computatione.in fi.3tiũ no. ſ.de actio.⁊ oblig.l.obligationum fere.ſ.fin.vt.ſ.dixi.⁊ plene dixi dicto.ſ.fin. illa magis eſt contra eos q; vbi ineꝑit a petitione ſicut hic a diſpoſitione.prima pura eſt ante commiſſionem.ſecũda ſi pura eſt ciuilem ⁊ naturalem parit:ſed ꝑ eis videtur dicat.l.ſi penum. qñ dies lega.ced.in eo qõ dicit legatum ꝓmum videri ademptum ſub conditione ſi ſeꝝ deberi incipiat.nam ſi ſub cõditione adẽptum ergo ſub contraria conditione datum videtur.vt.ſ.de adi. lega.l.ſi legatũ.⁊.ſ.tit. ꝓi.l.legata ſub cõditione. Sed ſolutionẽ poſſes colligere.⁊ dicta.l.ſi penum.ſi bene inſpicias ibi dum dicit

11 quod quia cõditio ꝛc.⁊ ibi euenit vt ademptio ꝛc.† Nam ibi videtur eſſe talis conditio que mortẽ legatarij non ſuſpendit legatum ꝓmum3 ſub conditione ademptũ ſed purum reliquit ⁊ ideo trãſmiſſionem non impedit:vt ibi ꝓz.ſed ſi poſt mortẽ ſuſpenderet tunc impediret tranſmiſſionem.vt dicta.l.ſi legatum pure.⁊ ideꝝ eſſet per omnia vbi conditio ab initio adiceretur legato:ſi enim mortuo legatario ſuſpenderet legatus impediret tranſmiſſionẽ: alias non.vt.j.quãdo dies leg.ced.l.ſi cum heres.⁊.l.vlti.⁊.ſ. tit. ꝓrogi.⁊.l.heres meus.⁊.C.de cãdu.tollen.l.j.ſi.finautem ſub conditione. Item ꝓ eo quia ſi ponas in ciuili ⁊ naturali ⁊ obligatione eſſe ergo ⁊ in petitione: q; tamẽ ꝙtat falſum eſſe.vt dicta.l. ſ.de penu.legata. Rñdeo non ſequitur:vt ꝓz in obligatione in diem contracta.niſi eſt ciuilis ⁊ naturalis nõ tamẽ petitio.vt inſtit.de verbo.ob.ſ.id autẽ.⁊.j.de verb.obli.l.cẽtenimis.⁊.l.eũ qui cal.ſ.quoties.⁊ ibi no.ſed diſputationis cauſa dici poſſet quod obligatio in diem contracta ante diem non videtur habere cõſenſum. Et propterea nec naturalem obligationem qõ tamen ꝑ plura argumenta oſtendi poſſet non eſſe verũ:⁊ eo maxime q; in diẽ debitor ante diem ſoluendo non repetit.vt.ſ.de condi.indeb.l.in diem debitor.⁊ tñ ſi non ſubeſſet obligatio naturalis poſſet repetere.vt dicto titu.de conditione indebiti.l.ſi non ſortem.ſ.inde bitum.⁊.ſ.adeo. Dyn.de hoc vide quod notaui plene dicta.l.ita ſtipulatus de verbo.ob.⁊ de verbo.ſigni.l.cedere diem. In gloſ. ſi tamen mora:ibi non ſit in legato.ſed hic in ꝓmo caſu non eſt in legato poſt tranſmiſſionem. Old.

12 **Si vſusfructus.** † In ſeruitute diuiſibili legata ꝓ ipſo legato detrahitur falcidia:indiuiſibili vero de eius eſtimatione diuidua tamen eſtimatur quandoq; nõ vt detrahatur ſed vt ſciatur quantitas legatorũ. Et hec eſt ꝓma pars in qua tractatur in ſeruitute diuidua.h.d. Dy. Ibi diuidi poteſt per quãtitates. Ja. ibi.nõ.ſicut ſubaudi eſt indiuiduis vſufruc. Jaco.ibi.indiuidue ſunt ſubaudi ⁊ dubitatur qualiter de legato vſufructu ſit falcidia deducenda. Dy.ibi.putabant ⁊ male ibi recẽſit in eo qõ dixerunt de eſtimatione vſuſſructus falcidiam detrahendã. Dy.ibi.ſicut ex corꝓoribus.i.ſicut ex aliis rebus corꝓoralibus. Jac.ibi.ſ3 operis ſerui legatis ab eo cuius legata dodrantem excedunt. Et hec eſt ſecunda pars in qua tractatur de ſeruitute indiuidua. Et dic q; le gatum operarum ꝓprium habet naturam idem tamen in aliis quibuſcũq; ſeruitutibus que ſunt omnes indiuidue ꝓter vſum fructum:vt prędictum eſt ibi.neutrũ ſentẽtia poſita.ſ.in ꝓncl.ſ. Dy.ibi.quia neceſſario.ſ.q; non recipiunt diuiſionem in partes. Dy.ibi.que ſunt facti.id eſt ex omnib⁹ que ſunt indiuidua. dyn. ibi.pars.ſcz eſtimationis. Dy.ibi.imo ⁊ in vſufruc. Tertia pars in qua ingreditur ad tractandum de ſeruitute diuidua. Et ſic di cum eſt.ſ.cum tractatur de falcidia detrahenda vſumfructum non eſtimari.h.d.q; fallit in duobus caſib⁹ in quibus eſtimatur non vt de eſtimatiõe detrahatur:vt falcidia. Sed vt ſciatur quã tum ſit m legato.⁊ per conſequens an ſit locus falcidie vel non.⁊ ita etiam intelligitur glo.⁊ bene Dynus.ibi.intelligi poteſt quia

13 opere ſunt indiuidue. Jaco.ibi. Capiat nomen legati eſtimationem faciendo ibi:ipſius.ſcilicet vſuſſructus ſolius. Jacob.ibi. reuertendum eſt quantum ad hoc vt fiat eſtimatio vſuſſructus: ⁊ ſic ſciatur quantum eſt in legato vt ſic videatur an falcidia locũ habeat nõ autem vt defalcetur pars eſtimationis:vt ſupra dixi. Jacob.⁊ Dyn. Nota ex iſto.ſ.† q; opinio veterum nõ eſt ſem

14 per ſequenda:nam veteres in ſuis opinionibus ſepe mentiuntur. Inſtit.de emptio.⁊ vendi.ſ.ſed ſi ſabinus.⁊ extra de ſacra vnc. c.j.ad finem.argu contra.ſ.ad legem aquili.l.ita vulneratus.ſ.j. ⁊ in auren.de mona.ſ.vltimo vbi de hoc dicam. Secundo quere que eſt ratio quare magis poteſt diuidi vſuſſructus quam vſus vel opera. Reſpõdeo quia vſuſſructus ſimilis eſt dominio.vt.ſ. de vſufructu.l.in multis.⁊.l.vſuſſructus ab initio.vnde ſicut dominum poteſt diuidi ſic ⁊ vſuſſructus.vt hic ſed vſus plus habet facti quam iuris:⁊ ideo pars in eo inueniri non põt.vt.ſ.de vſu ⁊ ha.l.vſus pars. ⁊ ea que facti ſunt non recipiunt diuiſionẽ vt.j.eod.l.ſi is qui.ſ.quedam legata.idem in opera que eſt in facto.⁊ ideo de eſtimatione ipſius facti detrahitur falcidia. vt hic

15 dicitur. Jaco.Et ex iſto verſiculo ꝓbatur † quod opera nõ eſt ius reale nec legatarius operarum habet ius in re ſed in perſona heredis vt patiatur ſeruum operari ad opus legatarij. Sed gl. dicit contrarium ⁊ male.ſ.de vſufruc.leg.l.hominis.⁊ de operis ſeruorum.l.ij.dy. Et que ſit ratio quare vſuſſru-eſt diuiduus ⁊ ce tere ſeruitutes indiuidue.dic vt no.per dyn.j.de verbo.obli.l.ſtipulationes non diuiduntur.⁊ de ſtipu.ſeruorum.l.cum duobus.⁊ digi de verbo.ꝛ.obli.l.eodẽ.ſ.caro. In glo.quo ad vſum hec eſt mala ratio.innuit enim qõ ſi vnus conſiſteret in operis nõ eſſet eſtimatio facienda quaſi vſus eſſet diuiduus quod falſum eſt quia ꝛc. Dy.ibi. Cauſa differentie etram aſſignande inter vſumfructũ ⁊ operas. Dy.ibi.diſſimilitudinis que eſt inter vſum ⁊ operam quantuz ad ſui ſubſtantiam ⁊ eſſentiã:q; vſus non eſt opera nec econtra.ſed quantum ad falcidiam detrahendam eſt ſimilitudo quia vtrũq; eſtimat ⁊ de eſtimatiõe defalcatur. dy.ibi.ſ.ſi quarta.⁊ ſimile etiam habes.C.de ſeruis fug.l.j.ſ.m vnam lecturam in fine.⁊ que ſit differentia inter vſumfructum. dic vt not. per. Jacob.de are.dicta.l.vſus pars.ſ.de vſu ⁊ ha. Jn gloſ. eſtimationis.ibi.partis eſtimationem.imo debet dicerę partem eſtimationis. Oldra.⁊ dic in contrario nota. Jn gloſ.hic eſt ſenſus.ibi. Hereditatũ. Op.qõ habebit quartã in ꝓprietate ⁊ ideo non videtur

dak ꝛc. Dy.ibi. Nec obſtat in eo qõ ꝓprietas que remanet heredi mutilis in falcidia imputak.dy.ibi. De hoc legato vſufructus eſtimatur ergo vt ſiat certũ qõ eſt incertum:nõ vt dek eſtimatio falcidie de certa. Dy.ibi.q; in eo legato eſtimatiõe falcidie detracta. Dy.ibi.a defuncto ꝓterea bic eſt ſpes cõſequendi vſumfructũ per conſolationem ꝓprietatis: ibi vero non eſt ſpes tam certa quã debitor poſtea facere poſſit qui facere nunc non põt.⁊ facit qõ no.in auk.de triente ⁊ ſemiſſe.ſ.phibemus. coll.iiij. Ray.in eadẽ gl.in fi.imo forte non eſt ſeruata quia forte ꝓprietas eſt alij legata:vel ſi non eſt alij legata forte nõ ſuffi

16 cit ad quartã toti⁹ hereditatis cũ poſſibile ſit omnes alias res hereditarias eſſe legatas.vnde ꝙ vſufructu ſicut de aliis detrahendum eſt qõ deeſt ad quartã. Sed gl.potuit intelligere quod vſufructus ſolus eſſet legatus cum iſte teſtator nõ haberet niſi vſumfru.in ꝓmo ⁊ ipſum vſumfructum legauit. Dy.

17 **Si quis creditori.** † In cõmodo repeſentationis valet legatum debiti relicti creditori ⁊ in eo habet locũ falcidia.h.d.ibi eo cõ modo.ſ.tantũ.quaſi dicat nõ in ſubſtantia debiti. Dy. Jn glo. vt.ſ.ibi.ſ.ſi rem.ſed ibi nõ verſatur cõmodũ in augmento legato. Dy.licet verſetur in alio.⁊ vide de lega.j.ſi creditori.

18 **Si legatarius.** † Quod vltra dodrantẽ ſolutũ eſt ꝓ heredẽ ignorantẽ facultates teſtatoris repeti põt.h.d.ibi non põt auocari per heredes per interdictum quorũ legatorum qz voluntate ꝛc. Dy. Et idẽ ſi voluit rate teſtatoris nactus eſt qõ potuit.vt no.in glo.ſ.de legatis.ij.tiũ cum teſtamẽto.ſ.ſ. Dy.ibi dabit actio id eſt cõditio indebiti. Dy.ibi.offeratur.ſ.ipſi heredi. Dy. Jn glo.i.cõditio indebiti poꝓ id quando legatarius recipit vt ſibi debitũ.ſecus ſi vt ſuam quia tunc petent per rei vendi.vt.j.eod.l.lineam. Jacobus.

19 **Interdum.** † Nec heredi dubitãti ne vltra dodrãtẽ ſoluat ſubuenitur remedio cautiõis. ſi pars nõ defecta accreſcit defecte ꝓfit legatario.ecõuerſo non idem niſi nominatim legata ſicut relicta:⁊ hoc quãdo iure ſubſtitutiõis vulgaris euenit. ſecus ſi iure accreſcẽdi ſiue iure arrogationis.ſiue defecta nõ defecte.ſiue econuerſo nunquã ſit con tributio.hoc dicit vſq; ad.ſ.id quod natura ibi ſub conditiõe legata ſunt ſubaudi quedam pure que ꝑ ſe conſiderata non excedunt dodrantem ſed ſimul miſta ſic. Dy.ibi.paratus ſit inte gra relicta pure:alias ꝓeſtare. Dy.in verſi.id quod ibi cohere dis cuius portio grauata non erat. Dy.ibi.ad coheredẽ cuius portio grauata erat. Dy.vltra dodrantem. Dy.ibi.ꝓ ꝑte inſtitutus ⁊ ꝓ parte ſubſtitut⁹. Dy.ibi.heredi inſtituto quo caſu partes cõmiſſecntur vel augentur legatorum ꝓeſtatiõe.vt.j. eo.l.in ratione.ſ.queſitum.⁊.ſ.de vulg.⁊ pupil.ſubſti.l.coheredi.ſ.coheredes. Dy.ibi.ab eo.ſ.herede. Dy.ibi.legata ſunt vltra dodrantẽ:⁊ ſi granata nõ grauate acceſſit. Dy.ibi.non augebuntur per portionem ſubſtituti nõ granati qz nec ꝓeſtant. Dy. Jbi mihi heres erit vel ſimpliciter. Dyn.in verſi.ſi coheredis ibi exhauſta ſic.i.vltra dodrantẽ grauata. Dy. Jbi ⁊ illam ſcz portionem coheredis mei. Dy.ibi vendicauero. ſiure accreſcendi non iure ſubſtitutionis. Dyn.qz tũc cõmiſcerent partes ⁊ augerent legata.vt.j.e.l.qui funduz.ſ.qui filium. Dy.⁊ ideo male dicit glo.que dicit iure ſubſtitutionis.ibi cõfundendas in legatis que incumbebant heredi ex illis verbis quiſq; mihi heres erit ꝛc.vt.ſ.prox.ibi eſtimat ⁊ male. Dyn. Jbi iudicaſſe.et male.dy.in ver.⁊ coheredẽ meũ cui⁹ portio grauata erat vltra dodrantẽ.in ver.ſi in annos.pone.ꝛx.ſunt in hereditate legata ſunt quoꝝ annua ſi legatũ durat ꝑ annũ integrũ debet ſi vltra annũ tũc ecedit dodrantẽ:⁊ ideo qñ ꝑſtat ꝑ primo anno ꝓſta tur cautio:qõ ſi ꝑ exiſtentiã 2ditionis ſequentiũ que eſt ſi iurat legatarius apparuerit locũ eſſe falci.qõ retro reddet ꝛc. Old.in glo.iure ſubſtitutionis hoc eſt falſum.vt.j.e.l.qui fundum.ſ.qui filiũ.vt dixi in expoſitione litere niſi velis ſaluare glo.fm Jac. de ar.qõ hic ſubſtitutio nõ fuit facta a teſtatore,ſed a coherede

20 qui me inſtituit ibi vel dicit meliꝰ. Dy.† q; diſtinguit aut nõ grauata accedit grauate ⁊ tũc eſt planũ quocũq; iure accreſcẽdi vel ſubſtitutiõis deferatur qz ſemp ꝓdeſt legatarijs ⁊ fit cõmiſſio partiũ.vt.ſ.ꝓi.verſi.⁊.j.e.l.q; ſi alterutro.vbi de hoc.et ſ.de leg.iij.l.ſi titio ⁊ meuio.aut ecõtra portio granata nõ grauãte ⁊ tunc ſubdiſtingue aut iure accreſcendi ⁊ nõ comiſcentur vt hic ⁊.dicta.l.qõ ſi alterutro.aut iure ſubſtitutiõis ⁊ tũc aut legata erãt relicta a quocũq; herede generaliter ⁊ cõmiſcẽtur. vt.ſ.ꝓi.verſic.in fi.aut nominatim ab eo cuius portio deferẽ

21 tur.ſ.ſi.ꝓi.verſic.in fi.aut nominatim ab eo cuius portio deferẽ vt.ſ.ꝓi.verſic.in fi.aut nominatim ab eo cuius portio deferẽ vt.ſ.eo.l.qui fundum.ſ.qui filium.de leg.j.licet.⁊ de leg.iij.l.cum pater.ſ. ab inſtituto.⁊ hoc cum accreſcit grauata nõ grauate ex ſubſtitutiõe vulgari ſi autẽ ex pupillari tu dic vt dicto.ſ.qui filium.⁊.l.in ratione.ſ.quod vulgo.⁊.ſ.ſeq.ſi pars non grauata accreſcit grauate ſemper augentur legata a ſubſtituto relicta vt dictũ eſt in ꝓ iuno mẽbro.ſed ſi econtra aut ſuccedit ex vulgari tacita. Et tunc idem.ſ.qõ fiat cõmiſſio legatorũ.vt dicto.ſ.qui filium.ꝓ mo reſponſo.aut pupillari expreſſa ⁊ tunc nõ fit cõmiſſio ſz oia ſeparatim peruũt qz non nomine ſuo ſed noie pupilli qz vltra dodrantem nõ poterat grauari vt dicto.ſ.qui filiũ.dy.⁊ ratio diuerſitatis eſt qz vbi non granata granate portioni accedit affert lucrũ ⁊ iõ tale lucrum debet contribui.at vbi grauata non grauate affert aliquod cõmodum.ergo per eam nõ debet quis onus ſentire. Ray.in gl.⁊ ita ibi accedit grauate vel iure accreſcẽdi vel iure ſubſtitutiõis vulgaris vel pupillaris.dyn.ibi ſeruanda eſt in hoc aliter gloſſatur ⁊ forte melius dicta.l.qõ ſi alterutro.j.e.Dy. Jbi quid ſi ante.in ſi.⁊ hic indiſtincte dicas cõtributionẽ ceſſare ſiue nõ grauata granate ſiue ecõtra accedat qz diuerſe ſunt voluntates.ar.j.e.l.in ratione.ſ.qõ vulgo.⁊.ſ. quibus modis vſufru.amittatur.l.ſi ſub conditione.dy.Ray. ⁊.j.eo.l.ſi pupillus.ſ.ſi ego.ſeparate ẽm ſunt vt relicta legata ex hac cauſa augmẽta accipiãt. Jac.in glo.nã primi anni.in fi.et eſt ratio,vt.not.j.de ver.obli.l.ſtichum.ſ.ſtipulatio.dynus.

22 **Idem quod natura.** † Id quod naturali ter hereditati debet in hereditate cõputarur fm modificationẽ hui⁹.ſ.h.d. Jbi quidam putãt ⁊ male qõ indiſtincte.dy. Jbi capi ſi a debitore ſolutur.dy. Jbi in reſtitutione ſienda ex trebelliano.dy.

23 **Si debitor.** Jbi liberatur quod allegabat heres ꝑ ſe ibi conſumi ipſum debitum. Jaco.ſecundum ergo computationem iſtius hereditatis ſic locupleta te tenebitur heres ſoluere legatarijs.

24 **De impensa.** Funeris vt es alienũ deducit̃ monumenti non impenſa ita demuz ſi eſt neceſſaria ad ſpeciem modicam monumẽti. Vel ſic impenſa ſepulture ſemper eſt neceſſaria,monumenti non ſemp:ſed quãdo teſtator nõ habet vbi poſſit alibi ſepeliri.hoc dicit cui⁹.l.ſequẽti.⁊ dic monumẽti edificãdi ibi extruere in hoc contradicit marcellus quia non quarta facta eſt deducik ſed ſolum quantum ſufficiat ad ſpeciẽ modicam monumẽti ⁊ circa neceſſariuz in nullo alio diſcordat a ſabino ibi ere alienũ:id eſt tanquã es alienũ deducatur ⁊ non ſubꝛciatur falcidie.dyn. Jbi deducendum licet pl⁹ teſtator taxauerit impleri debere ⁊ bene dixit de impenſa funeris tantũ quia illa ſemper eſt neceſſaria,expenſa autem monumenti nõ ſemper eſt neceſſaria:⁊ hoc ſubiicit nam eius ꝛc.Et ideo quando nõ eſt neceſſaria falcidia detrahit de legato ad illã expenſam relicto.vt in verſiculo idcirco . ſi vero eſt neceſſaria quia non habet vbi ſepeliatur tunc ideꝝ quod impenſa funeris.vt.l.ſequenti.⁊ fm hoc nõ cõrigit ſabinus per marcellum ſic de tali neceſſitate ſenſit ſicut marcellus nec eadez queſtio fuit ambob⁹ ꝓpoſita ſed qſtio ꝓpoſita ſabino fuit,an expẽſa monumenti deducat vt ex alienum qſtio ꝓpoſita marcello.an quantũcũq; taxauerit teſtator in ea alienum computatur.ſed qz qſtio marcello ꝓpoſita ꝓſupponit primã ideo de ea dicit oldra.ibi.monumenti non neceſſarij. Dyn. ⁊ ſic voluntaris:qz teſtator poterat alibi ſepeliri.dynus.ibi. Jta monumẽti cuiuſcunq;.dy.ibi.diuerſam ab impenſa funeris.dyn.ibi.idcir co:† qz impenſa voluntaria monumenti nõ eſt ꝓmiſſa ita circa deductionem.dy. Sed id qõ innuitur quod non liceat plus impendere quã teſtator taxauerit ob.l.cui⁹ in teſtamento.ij. reſponſo.j.de ver.ſignĩ. Sed dic qõ plus licet in ꝓiudicio impẽdentis:vt ibi,non in ꝓiudicium legatariorũ:vt hic. ad id qõ innuitur qõ licet minus impendere quã teſtator taxauerit.in verſi.marcellus.ibi.quã funeris cauſa conſumptũ ꝛc.ob.dicta. l.cũ in teſtamento.j.riſo. Sed dic qõ ibi non exceſſit modum teſtatoris:hic ſic. Opponitur qõ debeat ſeruari voluntas etiam ſi modum exceꝺat ⁊ qõ impendens repetat qõ impendat.vt.ſ. de peti.here.l.hereditas.ſ.j.dic qõ non habet aliquid cõmune cum iſto,ſ.qz.hic minus impedit quã eſſet taxatũ ⁊ ſolum impenſum computat:ibi plus impenſuz repetit vnde ꝛcor.vt ſem per ad id qõ impenſum eſt habeatur reſpectus tãꝑ in imputãdo:vt hic quã in repetẽdo,vt ibi.generaliter autem dicaꝝ qõ ſi in modico exceſſit teſtator ſeruãda eſt voluntas vt ibi ſi in magno nõ.vt in.ſ.equum.ſ.de reli.l.at ſi qõ. Old.prędicta clariſicant glo.hic potuas que ſunt multum intricate:ibi,ad faciendum:id eſt vt faciat. Jaco.ibi. Legata ſit alicui legatario. Jaſ in fine.Sed legatũ funeris ꝓpter ſui neceſſitatem non patit falcidiam. Rap. Jn glo.nota differentiam ibi:cum in teſtamẽto verum eſt in hereditatis impendentis ſed non aliozum. dynus.ibi ſolu.vt ibi,qui ibi teſtator nõ exceſſerat modum hic ſic. dy.ibi deducitur falcidia de legato relicto:vt monumentum fiat.dynus. Jn gl.iuſſit:ibi.parcit ate ⁊ ſic parcitras iſta heredis prodeſt legatarijs.vt.ſ.de auro ⁊ argento legato.l.vltima.ſ.fi na. Oldra.

Universidad de Deusto
Biblioteca

1 ☞Sepulchrum seu sepulchri impensa ad modicam debet esse expensam.
2 Pecunia ad impensam funeris legata non defalcatur.
3 Impensa funeris qualiter estimetur.

Nec amplius. †monumenti expẽsas sine retentione falcidie. dy. Vel dic non esse amplius cõcedendum. s. quãdo testator legauit ad fabricã monumenti n on expressa certa quantitate. Jac. z dic monumenti. scz necessarij. quia testator nullũ habebat vbi posset sepeliri z col
1 lige vnum valde notabile videlicet †od sepulchrũ seu sepulchri impensa debet esse ad modicam expensam: idem est in expensa funeris: nam non debent ornamenta cum corporibus condi. hoc enim simpliciores homines faciunt. vt. ff. de religio. l. at si quis. §. impẽsa. in vtroq; tamẽ hodie erratur. z maxime per nobiles z prudẽtes qui tam circa sepulturã quã circa funera modum excedunt ad q̃ multum inducti sunt z inducũtur propter cupiditatem ambitionem z auaritiaz clericorum z religiosorũ. redeũdo ergo ad materiam huius. l. z precedentis. §. dic qs pro declaratiõe cõsiderãda sunt duo: primo an pecunia legata ad impensam funeris vel mon umẽri defalcetur. Secundo qualiter talis impensa estimetur. †Primo casu. s. qñ loquimur de im
2 pensa funeris illa nõ defalcatur: sed tanq̃ ex alienum censetur vt in precedẽti. §. z. ff. de inoffi. testamen. l. pap. §. quarta. Si vero loquimur de impẽsa monumenti aut testatoz nõ habebat locum vbi posset sepeliri z nõ defalcatur cum sit quodãmodo impensa funeris. Et ita intelligatur hec. l. nã habebat vbi poterat
3 sepeliri z tũc defalcatur. vt. ff. §. proxi. ibi. idcirco ꝛc. † Circa fm cum queritur qualiter impẽsa estimetur dic aut testoz taxauit quantitatem aut nõ si non taxauit. Aut loquimur de impensa funeris z tunc ex facultatib⁹ z dignitate impensa est fienda. vt ff. de religio. l. si quis sepulchrum. circa monumẽtus vero quod minus fieri potest est impẽdendum. z ita intelligatur. l. ista. Si vero testatoz taxauit z tũc aut queritur vtrum quãtitas possit minui: aut vtruz possit exceedi: aut quid iuris si modus taxatꝰ seruatus est. z dic si testatoz modũ excessit minui potest. vt ver. Marcellus. ff. §. proxi. si modũ nõ excessit seruari debet. vt. l. cũ testamẽto. j. de verborũ significatione. si autẽ est modus a testatoze taxatus tũc si non fit preiudicium aliis. dic vt. ff. de negotijs gestis. l. liberto. Si nulli fiat preiudicium tunc potest excedi. vt dicta. l. cum testamento. Et vbi testator in taxatione modũ excessit non debet seruari. vt. ff. de religio. l. sed z si quis. §. equum. alias sic. vt. l. hereditas. §. j. de petitione hereditatis.

1 ☞Veres si ex sua industria aliquid lucretur hoc communicat legatarijs.
2 Filius de pecunia patris vsuras percipiens non tenetur fratribus communicare.
3 Quantitas triplo maioz computatur in annuo legato reipublice defalcando.

Si heres. †Illud qs lucratur heres ex diligentia sua vel alterius stultitia nõ prodest legatarijs. nec econtrario eis nocet qs sua imperitia amisit. h. d. ibi. vera soluẽdo non est heredita creditoris. Jac. ibi. emptorem inuenit. facit quod not. ff. de rebus eorum. l. penul. in prin. ibi debebitur facit qs no. ff. man. l. fi. in prin. ibi vendiderit alicui. videtur enim emere suo periculo vt. ff. de here. ven. l. ij. §. si cui. z. C. de here. ven. l. ratio iuris. Jac. ibi. vera hic soluit dy. z hec. l. cum concor. in gl. notatis. z de he-
2 redi. ven. l. venditor ex hereditatis. cũ ibi notatis † qs filius percipiens vsuras de pecunia patris nõ teneatur cõmunicare fratribus. arg. ad idem. C. de aduoca. diuersorum iud. l. fori. z. j. de verbo. signi. l. vsura pecunie. Arg. contra. ff. de iur. dot. profecticia. C. de collat. l. vltima. z instituti. per quas personas nobis acquiritur. in princi. z. ff. de vulga. z pupil. substi. l. sed z si plures. §. m arrogato. z. C. de bonis que liberis. l. cũ oportet. z dic vt ibi notauit Dynus.

3 **Item si reipublice.** †In annuo legato reipublice defalcando cõputatur quãtitas triplo maioz ac si pure relicta fuisset. h. d. Et iste casus non est alibi. dy. ibi. legato puta. z. Jac. ibi. legata est id est legata esse estimatur. dyn. ibi. Queratur. s. an habeat locum z cuius quantitas detrahenda sit. dy. ibi. putat z bñ dyn. ibi. sufficiat. i. tãta summa videtur legata que equiualeat vsuris trientibus. dy. ibi. eius summe. i. tante quantitatis quãta est legata. Jac. In glo. j. ibi. l. annua. z. l. penulti. z antepenultima. dy. ibi. quantum sufficit. i. quantum valet. dy. ibi. que legata est id est ea summa cuius triẽtes vsure equiparantur in anno sorti legate. dy. ibi. quo ad falcidia. xxx. scilicet tantum semel. Dyn. ibi. vl. z. annua. z sic quolibet anno. z. simile. C. de donationib⁹. l. si quis argentũ. §. j. quãdo autem relinquitur ecclesie qualiter estimetur. habes in auf. de ecclesiasticis titulis. §. finautem legatum annale. ibi. in fine. i. rñ. in versiculo. sic deniqs. Dynus. Pi. Et respondeo tantum quantum subaudi tantum detrahendũ falcidie nomine quãtum ꝛc. Dynus in glo. id est cuidam. in fi. Respondeo non sed ex omnibus. vt. j. eo. l. penales. §. annua. et l. lex falcidia. dy.

1 ☞Dispositio successoris infringitur per dispositionem predecessoris.
2 Falcidia cessat in eo quod non capitur iure hereditario.

Fundo. †Per dispositionem predecessoris ita purificata infringit dispositio successoris. h. d. ibi. me instituit z ego hereditarẽ ad-
1 iui. z per cõsequens fundũ ex causa hereditaria qsi ui. dy. ibi. in falcidie ratione. scz detrahẽda de legatis per me heredes heredis eundemque legatarium. dy. in fin. quia in euẽtum cõditionis desino habere: vt heres. z incipio habere iure legati. Dy. Et sic mutatur analitas dominij nona superueniẽte causa z veteri sublata: z ideo in falcidia fundus non impu-
2 tatur. † quia id solũ imputatur in falcidia quod hereditario iure capitur. vt. j. eo. l. id autem. z. l. in quarta. Oldr. Et intelligas quod interim erat meus iure hereditario licet dominiũ esset in pendenti propter dubiũ existentie cõditionis: z ita intelligas. C. de transactioni. l. sine apud acta. vbi hec. l. pro contraria allegatur: vt ibi dicti. Item non obstat. l. qs traditum. ff. eod. z. l. nõ ad ea. quia ibi erãt testatores diuersi: z ideo primam voluntatem inspicimus. In gl. vltima ibi. cum erit ab herede. Ista solutio falsa est. z reprobatur ibi in textu in glossa. Et ideo dic melius vt ibi notatur in vltima solutione.

1 ☞Casus superueniens ad confirmationem pendens legatus validum non vitiat.
2 Actiones plures ad idem competere possunt.

Verbis. De commodo representatiõis debiti defalcati z fidei ipsi⁹ legatarij postea committi. † casus superueniẽs pendens ad con-
1 firmationem non vitiat legatum validũ licet res sit in fieri. hoc dicit ibi. quare. i. quia legatum non tenet quatenus est in debito. dynus. ibi. legatarijs poterit. Secundo casu quo legatum nõ excedit debitum. dy. ibi. Quod si dies indebite existens. dy. ibi. Legatum fecerit. scilicet valere. dyn. ibi estimatio. scilicet tantum. Dynus. ibi. Quod subaudi illud legatum. dynus. ibi. competit. id est vtile fuit. Dynus. in glos. i. relictum in fine. idẽ casus est. ff. de legatis. ij. l. debitori. in principio. Dy. In glo. vltima ibi. valet tamen. z hec vera. Dynus. ibi. ius vetus. imo non est hic ius vetus. vnde prima verior. dynus in fi. Sed dic vt dixi. j. de verborum obligationibus. l. pluribus. §. z si placeat. z not. per dy. z alios extra de regulis iuris. c. actum legitime. libro. vj. Quia hic casus superueniens tendebat ad confirmationem: secus si ad annullationem. Et de solutione huius Bzocardi no. z male in glo. magna. ff. de acquirend. possessio. l. ij. §. ex plurib⁹. alias plurimis. vel fm Jaco. de bello. solu. contraria hic signata. z ad. l. ij. respõde quod ibi res deuenit in casum nullitatis z impossibilitatis: de iure hic vero in causas nul-
2 litatis tantum z non impossibilitatis † quia non est impossibile quod ad idem competant plures actiones vt. ff. de actio. emp. l. non est nouum z ad. l. quia meum. responde quod ibi sequeretur impossibile de iure hic non z dic plene vt ibi notauit fm Jacobum de bel.

1 ☞Uxor pro qua ratione portionis dotis censeatur fenerata.

Si vir uxori. † Pro rata portiõis dotis que remanet penes virũ z ceterorum bonorum mulieris videtur uxor fenerata.
1 h. d. Et dic si vir uxori cum qua fecerat pactũ de pre dotis lucranda. dy. z glo. bene ponit casum ibi quasi heres z ideo tantum nõ deducit tanq̃ heres ab omnibus. dy. ibi lucri ex vigore pacti cum marito adhibiti. dy. in glo. prima ibi gessit se pro herede z hic dicit textus heres extiterit ꝛc.

Lege falcidia. Ibi seruitus indiuidua scz ipla seruitus. dy. in fi. i. pars estimationis. Dyn. in glo. secunda ibi de parte sua quod falsum est ar. l. cu m pater. in princi. de lega. ij. Oldr. ibi conuenire possint conuenire

uenire a creditoribus. dy. in fi. z dicta. l. cuz ab vno in fine z dic vt ibi dixi. dynus.

1 ☞Fructus tempore mortis sati hereditatem locupletiore reddunt in ratione legis falcidie.
2 Fetus in vtero matris prius est animal q̃ homo.

In lege falcidia placuit. †In ratione legis falcidie fructus seminati tẽpore
1 mortis reddunt hereditatem locupletiorem in partu ancile secus. hoc dicit ibi postea id est post mortẽ testatoris dy. maturi idem z si non maturi sed solum seminati z ideo gl. subaudit maxime. dy. ibi illo tempore. id est tẽpore mortis⁹. dy. ibi pretiosioris propter fructus qui eidem fundo coherent. dynus. ibi distinctione id est siue concipiat ante mortẽ testatoris, siue post mortem. nam semper cedit lucro heredis in falcidiã nõ computatur. dy. ibi nondum editus sed fructus dicuntur fructus etiam fundo coherentes vt. j. que in fraudez creditorũ. l. fi. §. vt fructus. z de rei vẽdi. l. fructus. dy. quod in partu dici non potest qz cum nõ sit animal. vt. j. vnde cognati. l. j. §. si quis pro xi. non potest dici alterius pars ergo ꝛc. Oldra. In contrarium
2 facit quod dicit philosophus. xvj. de ãialib⁹ vbi dz qs † embrio in matrice existens primo viuit vita plante, secũdo ãialis, tertio hois anima. de hoc notani z dixi. j. de extraordi. cri. l. diuus ad. l. come. de fica. l. si mulierem. z dixi etiam. C. de sicarijs. l. penul. ibi dicitur similem textum habes. C. de fideicõmiss. libertati. l. cum veteres. z hec potest esse ratio quare partus qui est in ventre non dicitur esse in potestate. j. de ventre in possessio. mitten. l. fina. z de colla. bono. l. fin. In glo. vltima ibi si quod ex pãphila. imo dic vt ibi nota. quia non agit quia emerit sed quasi videtur emisse. dyn.

1 ☞Legata a substituto relicta non augentur per spem substitutionis pupillaris.

Quod supra quadrãtem. †Spes substitutiõis pupillaris nõ auget legata re-
1 licta a substituto. hoc dicit sed si heres onere fideicõmissi grauatus vltra dodrantem nõ habet sibi cõputare in falcidiam spem substitutionis pupillaris. dyn. ibi potest pruere ex substitutione pupillari nõ ex rebus defuncti z sic non ob. j. l. proxi. in prin. Ray. ibi non onerat heredem quo minus possit falcidiã detrahere. Ray. in glo. l. possibile in fi. ibi satis placet imo displicere videtur. l. vt. j. l. proxi. §. fi. z ad trebel. l. ita tamen. §. a patre. ex quo ponit substitutum exheredati institutum fuisse a patre nisi respondeas vt no. in dicto. §. vl. z statim in gl. que hic sequitur que incipit in primis tabulis ꝛc. vel nisi dicas qs ibi intelligitur quando iam adiuit ex pupillari hic autem nondum adiuerat sed hoc non videtur procedere per dictum. §. a patre. sed fugiendo dicere posses qs ibi loquitur in fideicõmisso vniuersali ratione cuius adire compellitur hic autem in singulari propter quod compelli non potest. vt. j. ad trebel. l. nã qs. §. non omnes. z. l. cogi. §. z generaliter. dy.

1 ☞Computari debet in quadrantem quod non exit hereditatem.
2 Interitus post mortem contingens spectat ad heredis incommodum.
3 Commodo minuto minuitur onus ei annexum.
4 Factum quandoq; tenet quod tamen fieri non debet.
5 Seruorum interitus post mortem testatoris cedit periculo, heredis.
6 Contributio fit secundum regulam relictorum ab instituto z pupillariter substituto.
7 Falcidia vna locum habet in testamento patris z filij.
8 Tabule prime z secunde loco vnius sunt habende.
9 Legata nec augeri nec minui possunt post mortem.
10 Diminutio superueniens an noceat heredi.
11 Legatarius an teneatur vltra vires.
12 Falcidia de ere alieno non detrahitur.
13 Jura tria reperiuntur antiquum scilicet nouum z nouissimum.
14 Substitutio pupillaris quando valeat.
15 Substituti pupillariter quando falcidiam detrahunt.
16 Substitutus falcidiam retinet ex persona sua cuius portio in secundis tabulis est exhausta.
17 Substituti ad intellectum institutorum sunt reducendi.
18 Legatorum z legis falcidie ratio separatim imponitur in singulis heredibus.
19 Substitutorum pupillariter si vnus vltra dodrantem granet altero non gravato poterit grauatus falcidiam detrahere.
20 Testamentum patris z filij vnum est.
21 Contributio quando fiat inter coheredes.
22 Contributio non fit si ex pupillari succedatur.
23 Legari z contribui potest ab instituto z pupillo exheredato z substituto.

In ratione. †Quod hereditatem nõ exit
1 in quadrantem computatur hoc dicit ibi omnis temporis. i. legatorũ a principio vel ex facto inutiliter relictorum. Dy.

Si seruus. †Interitus post mortem cõtingens ad
2 heredis spectat incommodum nisi res de hereditate mortis tẽpore subducta fingãt. hoc dicit vsq; ad §. imperator. ibi decessit post mortem testatoris. Dy. ibi quandoq; i. quandoq; post mortem serui. Dy. ibi perisse ratio quia nunq̃ videtur peruenisse in dominiũ heredis sed videtur liber fuisse iuris fictione a tempore mortis. Dy. ibi. ratio trahi scz q̃ debeat perire heredi z nõ toti vniuersitati bonorum. Dyn. ibi fuisse videbitur subaudi videbit perisse heredi. i. in tantũ debet computari ad damnum heredis quantum potuisset vẽdi pendente conditione libertatis. Dynus. in glo. secunda ibi si heres dolo sed ibi propter dolum heredis. stingit quo casu seruatur distinctio illius. §. z. l. electio. §. si is. eo. ti. hic autẽ neutrum interuenit. Dy. z Jaco. de bel.

Imperator marcus. Diminuto † cõmodo diminuitur on⁹
3 ei annexũ. h. d. ibi ablata propter delictum testatoris vel propter filios agentes ad supplementum quarte vel per filium emancipatum vel per patronum patẽtem cõtra tab. Dy. z pro hoc. ff. de conditionibus z demon. l. plautius. idem si per querelã inofficiosi vt. C. de inofficioso testamento. l. cum duobus. vel posses ponere casum per. l. j. §. penul. j. vt leg. no. ca. Jac.

Cum quidam. Ibi absconderet. i. nõ computa
4 ret in bonis sed pars confiscata detrahetur nunq̃ ex alienum z sic nõ fit locus falcidie. Dy. ibi fuisse in bonis tempore mortis. Dy. ibi succurri debere heredi. Dy. in fi. qs teneatur de rigore sed succuratur sibi de equitate. Dy. in gl. prima in fi. vel dic quod hec ademptio bonorũ nõ debuit fieri sed facta fuit z tenet: z sic est casus in quo † qs fieri nõ debuit tamen factum tenet. vt z. j. quando ap. sit. l. j. §. i diuũ in glo. vlti. in fi. z hic ideo qz diminutio procedit propter casum z factum defuncti.

Si seruus testamento. †Seruorũ in-
5 terit⁹ postmortem testatoris periculo contingit heredis nisi libertas ex dispositione testantis tempore additionis vinentibus cõpetisse videatur vel eorum delicto circa salutem domini commisso supplicio sint affecti. hoc dicit z glo. non bene intellegit hunc. §. vt. j. parebit ibi manumissus. s. pure. dyn. ibi perisse intelligitur prima facie. hoc tamen statim corrigitur. ibi sed cuius pretij ꝛc. dynus. ibi non estimaretur. q. d. nullus z sic non periit heredi licet contrarium sentiat z fm hoc iste versi. fed cuiꝰ pretij z c. ponitur correctiue. Et corrigitur precedens dictum nec ob. §. ea. l. §. primo quia ibi loquitur in statu libero: hic quãdo pure iussus fuit esse liber. Jac. z dy. ibi tamẽ si postea id est post mortem testatoris. dy. ibi hereditati. i. vniuersitati totius non autem tantum heredi ita quod ad damnus legatarioz moritur sicut heredis. dy. z sic fingitur de bonis exisse viuente testatore ar. ff. ad. l. aquil. l. ait lex. z de dãno infec. l. damni. §. saltem. dy. Et quod sequitur perisse accipitur propriẽ licet glo. aliter dicat z male. dy. ibi ne caretur. subaudi z ideo postea vltimo supplicio affecti sunt qz dominum iuerunt qui cum pereant licet post mortem testatoris z aditam hereditatem hereditati tamen z non heredi periisse dicuntur. dy. in glo. cum aditur hereditas. ibi de dictis. l. fin. iste intellect⁹ reprobatur. j. e. l. eris alieni. quod ergo dicitur in prin. l. corrigitur per literam illã sed cuius pretij ꝛc. q. d. nullius estimabitur vt in sequẽtibus z ibi dixi in litere expositione. nec ibi obstat. §. i. ff. eod. l. quia hic loquitur in pura libertate que ex aditione competit sed aditio ad tẽpus mortis cõiungitur. z. ff. de acqui. her. l. heres qñqz. z. j. de regulis iuris. i. ois hereditas z sic per qñs libertas quantũ ad hoc vt non videat fuisse tempore mortis i hereditate ibi aũt in statu libero seu libertatis cõditione naturali loquit. Jac. in eadem glo. in fi. tu dic contra imo periit hereditati z nõ heredi vt. ff. ad. l. aquil. liber homo. §. primo. Oldra. z. l. ait lex. z de dãno infecto. l. damnũ. §. fabini. vel si velles saluare intellectum glo. dic quod. l. eris alieni. j. eo. loquitur de vero pretio: hic autẽ de eo quo potuit vendi talis existẽs nec aliud subest respõsum. Jac. in glo. prie heredi in fi. imo dic

Universidad de Deusto
Biblioteca

hereditati i.vniuersitati totius hereditatis vt.ff.in.ff.si seruus, sub conditione ideo estimatur quia in conditionis defectu dominium pertinere potuit ad heredē.at hic nullo modo z p hoc ff.eo.l.eris alieni.dy.z intellectus glossē. nō videtur verus quia tunc z similia nam z eos ꝛc.non essent bene posita quia non essent similia sed opposita in glo.nam z hos. Ibi heredi z male loquitur.ff.eo.l.eris.dynus.

a ¶ Q8 vulgo.Bar. hic dicit istū.ff.esse terribilē et inuenib⁹ horribilem.

Quod vulgo. a†Scēm vulgarē regulā eorū que 9
-sunt relicta ab instituto z pupillariter substituto fit cōtributio secundū quam regulam euenit quod patris hereditas fit locuples ita qꝫ remaneat quarta vl plus legatus non ex quita de legatis relictis in secūdis tabulis quarta nō detrahetur. Itē ex dicta regula eueniet qꝫ diminutio vel augmentū bonorū cōtingens apud pupillū legata nec 7
minuit nec auget.h.d.vsqꝫ ad.ff.si filio. Uel sic†in tabulis seu testamento patris z filij tanꝫ in vno testamēto patris z filij vna falcidia locū hꝫ.z ideo fieri debet cōtributio legatorū in vtriusque testamēto relictorū z inspicit in cōputatiōe falcidie solum tempus mortis patris:vnde diminutio vel augmentū bonorū post mortem patris penes pupillū contingens nō prodest legatarijs neqꝫ nocet.Ray.Et diuide.ff.in tres partes.qꝝ primo ponit regulā.In ſcōa duos effectus regule. In tertia respondet ad tacitam questionē ſcōa ibi. quāuis.tertia ibi.nec ad rez.secūda subdiuiditur in tres partes. In prima ponit vn⁹ effect⁹ regule. In secunda alter. In tertia ponit exemplū ad ſm effectū. ſcōa ibi.ſm q̄.tertia ibi.quid ergo.literam expone vulgo.i.regulariter.dy.ibi.patris z filij q̄ ad filiū pater instituit impuberem z ab eo legauit:z ei substituit pupillariter a substituto similiter legauit.dy.ibi.seruari.i.vnā solā falcidiā detrahi.dy.ibi. Uidēdum est z hucusqꝫ est regula vulgaris.z est prima pars huius. ff.dy.ibi.quā potestatē.i.quē effectū.dy.ibi.ſquis em.hic incipit secūda pars principalis huius.ff.z ponitur primus effectus dicte vulgaris regule.dy.ibi.quā a pupillo relicta sunt z non excedunt dodrantem.Jaco.ibi.heres extitit.i. hereditati paterne se immiscuit:z probabiliter,dicit qꝫ heres extitit:nam si mortuus esset impubes anteꝫ hereditati se immiscuisset tunc nō deberent a substituto legata ab impubere relicta tanꝫ ex alieno cum nunꝫ fuissent debita sed debēt ex vi tacite repetitiōis. de legatis.j.l.licet.z ideo dicit cum filius heres extitit.vt.ff.de leg. j.l.ſi fundū sub cōditione.ff.ſi pater.Sed hoc quomodo cū altis legatis fit substitut⁹ grauatus.vt.l.licet.in fin.de lega.j.Solu. hic erant diuersis personis relicta ibi cidē:vt ibi ptz. Preterea hic pupillus adiuit:vnde siue eidem psone siue diuersis dz tenere qꝫ nō ex vi repetitionis sed ex persona impuberis debet.dy. ibi.tabulis secundis.i.substitutioni in quib⁹ fuerat ab ipso substituto relictum vltra dodrantem.dy.ibi. contributioni locus est omnium legatorū tam in primis quam in secūdis tabulis relictorum vt simul contributa dodrātem excedāt omnia defalcentur quādo bona sunt diminuta apud pupillū.vt.j.versiculo primo exemplificatur.dy.pro hoc.j.e.l.ff.quesitū.z.l.is cui.z.ff. lege.j.ff.interdū.dy.Et dic locus est ex psona pupilli a quo debentur tanꝫ legata secus ex persona substituti a quo debētur tanꝫ es alienum.ibi.ſm que hic incipit secundus effectus regularis.z dic ſm que id est quia fit contributio omnium legatorū z vna falcidia detrahit:ac si relicta essent in principali testamēto.dy.z inspicit tempus mortis testatoris ſm Jac.de ra.ibi retinear de legatis relictis in testamento patris.z in pupilari substitutione qꝫ potest contingere eo casu quo bona sunt diminuta apud pupillum cuius exemplū statim ponit in versi.quid ergo.Oldr.ibi.hereditatis qꝫ pōt contingere eo casu quo bona sunt aucta penes pupillū.dy.Hic ponit exemplum secundi effectus regule. Dy.in versicu.quid ergo.z dic hereditas.i.bona q̄ fuerunt tempore mortis testatoris.z de hoc statim ponit exemplū.ibi pupilli hereditas z q patris fuit nō intelligas de bonis aliūde pupillo obuenientibus.vt.j.eo.l.duplicibus.Ja.ibi.fuisse eo tepore quo mortē pater.dy.qꝫ hereditas patēna erat locuples ex qua poterat plus quarta vel quarta retineri.dyn. ibi de suo quadrāte quē habitur⁹ erat quia bona nō fuissent diminuta penes pupillū.dy.ibi.legauit de suo.ſcz primonio sufficiente ad integra legata.z nihilominus ad quartā heredi.dy. ibi.Hec ad rem.hic respondet tacite obiectioni.z est tertia z vltima pars principalis.hui⁹.ff.dy.ibi.prestatur nomine legatorum vel fideicōmissorū.dy.ibi.vltra vires primonij.i.vltra dodrantem ex testamēto pagani.dy.qꝫ est verum inspectis bonis que erant tempore mortis patris sed inspectis bonis diminutis post mortem patris apud pupillum:siccus est que diminu- 8
tio non attenditur.dy.ibi.intelligunt:† qz prime z secunde tabule habentur vnius loci,sed ſi in primo testamēto quedaꝫ essent relicta pure quedam sub conditione,diminutio superueniens post mortē testatoris legata non minueret ergo ꝛc.attēdi.. ergo tēpus mortis testatoris quo tempore hereditas locuples erat ita qꝫ legata tam in paterno testamēto quā in secūdis tabulis pupillaribus integre poterāt solui.z sine deductione falcidie.dy. ¶ Exposita litera primo quere differentiā inter istum ff.z duos sequētes.z dic qꝫ erat vn⁹ substituti.in.ff.si filio crāt duo ¶ Itez hic loquit de instituto z substituto.in.ff. quēstius, 9
loquit de instituto z coherede.Secundo no.†q̄ diminutio vel augmētum bonorū post mortes contingens nō minuit nec auget legata ertas sub conditiōe relicta . vt.j.eo.l.in ratione.z.l.in quātitate. Itez q̄ relicta in substitutione pupillari videtur sub cōditione relinqui in testāmento patris.vt.j.e.l.in duplicibus. Et ex his duobus procedit tertium qꝫ diminutio vel augmētū bonorū cōtingens apud pupillum nō minuit nec auget legata a substituto relicta.pro ut patur in ſi.huius.ff.z.j.eo.l. in duplicibus.z.l.pater.ff.ſi.z.ff.de vulga.z pupil.substi.l.oni duos. ¶ Oppo.q̄ plures falcidie debeāt detrahi:qꝫ plura sunt testamenta z plures hereditates.sed dicas q̄ habētur loco vn⁹ vt in ſi.huius.ff.z.ff.de vulga.z pupil.l.patres z filij.z instituti.de pupillari substitu.ff.igitur. ¶ Secūdo opponitur qꝫ litera videtur sibi contraria.Et dic vt in gl.que incipit sed videtur.quā quidaꝫ habent corruptam:ibi.Sed ideo an omnia quidaꝫ habent ante omnia z male.Et tene primam solutionem.z reproba ſcam z dic qꝫ fieret directio ex vno testamēto tanti nō ex vtroqꝫ:preterea esset cōtra tertum.ff.questiū.z.ff.ſi filio . in fine. Et declara ibi qꝫ quādo adit pupill⁹ semper debentur legata a substituto non deducta falcidia quādo bona sufficiūt qꝫ sunt tanꝫ es alienus sed quando bona non sufficiūt detrahēt falcidia.z per hoc patet rūsio ad.l.i C.de bonis auct.iudi.possi.z probatur.j.eo l.qui fundum.ff.qui filium.z hec habent locum vbi pupillus adiuit sed eo nō adeunte deberent ex vi tacite repetitionis.ff.de legatis.ij.l.cuꝫ pater.ff.ab instituto.z sic non deberent tanꝫ es alienū ſm dy. ¶ Tertio oppo . qꝫ si debentur ex alio testamēto ergo debētur vt es alienum.vt.C.de bonis auct. iudi.possi.l.j.ergo non detrahitur quarta. Respondeo verū est qꝫ nō detrahit ex persona illius cuius respectu habēt vt es alienū. ¶ Quarto oppo.q̄ substitut⁹ nō teneat ad relicta in primo testamēto paterno ex quo in substitutione fuit grauat⁹,vt. ff.de leg.j.l.licet.Solu.hic non erat eidem persone relictum sed diuersis ibi vero eidem persone:vt ibi patet . Uel hic pupillus adiuit hereditatem paternam:vnde siue eidem persone siue diuersis debet teneri.qꝫ nō ex vi repetitiōis sed ex psona impuberis debet. ¶ Quinto opponit qꝫ non fiat contributio legatorum.vt.j.e.l.ff.questum.ij.respondeo.Sed solutio ptz si recte inspiciatur:qꝫ ibi in secūo respondeo legata fuerunt relicta a substituto eodēqꝫ coherede instituto in institutiōe.sicut z in primo responso huius.ff.at hic in substitutiōe sicut in primo responso illius.ff. ¶ Sexto oppo.de.l.nesennius.ff.j.eo.vbi non fit contributio legatorū.Solu.vt ibi.z est ratio qꝫ ibi concursus causarum succedendi nō cōpatiebātur se.verum est in secūo casu tamen in primo se cōpatiebantur.Dic ergo qꝫ etiā in primo casu fideicōmissum non poterat cum legatis concurrere ꝓpter rationem q̄ ibi pater z ideo non contribuuntur,sed separatim pstā tur. ¶ Septimo op.qꝫ teneaē vltra vires patrimonij.vt. C.de iure deliberādi.l.ſi re.vbi patris inopia filius nō excusat ab one- 10
re creditorum.sed dic vt in gio. ¶ Octauo oppo.† qꝫ diminutio superueniens non nocet heredi vbi vnum est testamentum. vt.ff.eq,l.ſ.imperator.z.ff.cum quidam.multo minus vbi diuersa sunt testamenta.Solu.distingue aut habuit originem diminutio a testatore vluēto vel eo mortuo circa qꝫ dic vt dicto.ff. imperator.z.ff.sequēti. ¶ Itē oppo.de.l.ad veteranj.ff.j.eod. ¶ Item oppo.qꝫ vltra vires patrimonij quis grauetur.vt.C. eodem.l.in testamento.sed speciale in milite. ¶ Opponitur cōtra hoc qꝫ miles nō possit vltra vires grauare.vt.j.ad trebelli. l.j.ff.is qui.dic aliud esse vltra patrimonū z aliud vltra vires 11
patrimonij. ¶ Oppo.etiā† quod etiam legatarius vltra vires teneaē.vt.C.de iur.delibe..li.y.ſi vero nō fecerit . sed dic illud nouum contra cōtemnētem beneficiū inuentarij conficienti.dynus. ¶ Ultimo collige arg.ad questionem de duab⁹ quartis. dy. An filius possit detrahere duas quartas de quo no.z dixi. C.eo.titu.ad legem falcidiaꝫ.l.fine allegas.z plenissime dixi.C. de inofficioso testamēto.aut.nouissima. ¶ In prima ibi.tā ab instituto.ſ.pupillo.dyn.ibi.quam a substituto.z sic ab vtroqꝫ. dy.ibi.vnum tantum.ſcz quadrantem.dy.ibi.l.patris z filij.Et istud vltimum magis attenditur ne illa regula offendatur que est in fine huius.ff.videlicet qꝫ legata q̄ secūdis tabulis ꝛc.Et alia,scilicet quod substituta dicitur conditionaliter institut⁹ que est.j.prī.ff.ſi filio.Ray.ibi.Uel etiaꝫ pone,ij idem iuris sit quocunqꝫ modo ponatur casus tū in primo maior est dubitatio quā i pſona ipuberis cepit habere iocū falcidia.in ſcōo nō. dy.ibi. Aue falcidie detrahantur ſcz vtraqꝫ ex vniuerſo.Syn.

ibi.fiat

ibi.fiat detractio.ſcz quadrantis.Dy.ibi.tunc non noceret.ſcz quando esset vnum testamentum.Dy.ibi.l.in quātitatis.in pn. z.l.in ratione.Dy.In eadem glo.in ſi.Item pro hoc.ff.de inofficioso testamento.l.papi.ff.ſi qꝫ impubes.C.ad trebellianum. Liubemus.familie herciscunde.l.filium quē habentē.z in autē. de here.z falci.ff.ſi quis autem non implens.ibi quantum leꝫ ei dari ꝛc.sed ille.ff.posset adduci in contrarium a cōtrario sensu. Item pro hoc quia computat quicqd habet institu.iuris.Itez quia cedūt eodem temporе.vt.j.tit.primo.l.j. Interduz. Dy. de hoc an deducāt due vel vna satis dixi dicta.l.ſi vt allegas. Et plenius de inofficioso testamēto.autentica nouissima.Et de hoc etiam nota.ff.de inofficioso testamento.l.papi.ff.meminisse.In glo.z sic nō est.in fine.z verum est qꝫ detrahit:vt hic ptz z.ff.l.j.ff.interdum.z.j.ea.l.ff.quesitum.ibi communi calculo ꝛc. er.ff.ſi filio.in fine.ff.j.eodem.l.is cui.Dyn. In glo.ſed videtur ibi omnia legata relicta a pupillo.Dy.ibi.Sz ideo vt inſpiciatur.Dy.in ſi.qꝫ fieret detractio ex vno testamento tantū nō ex vtroqꝫ:preterea est contra tertum.ff.quesitum.j.eadem.ibi cōmuni calculo ꝛc.Uel dic tertio z verī qꝫ quando adiuit pupillus patris hereditatem semper debentur a substituto vt,es alienum z falcidia non deducta quando bona sufficiūt sed ſi bona non sufficiunt detrahit falcidia.qꝫ licet fit vt es,alienū respectu substituti non tamen respectu impuberis a quo repetūt deberi z testantis a quo fuerunt relicta.vt.C.eodē.l.imponēda . z hic sed ſi pupillus non adiuit debentur ex vi tacite repetitionis tā tum vt legata non vt es alienum.z ideo non mirū ſi detrahit ex eis falcidia ſi non sufficiunt bona. Dynus.vt.ff.de lega.j.l.ſi fundum sub conditione.ff.pater.In glo.dicunt quidam.ibi nō detrahitur,plus.vel etiam simpliciter ſi ponas vt es alienus de 12
beri † qꝫ de ere alieno nō detrahitur falcidia cū de istis legatis bene detrahitur.vt.ff.dixi.Dy.ibi.fiat contributio perinde est ac ſi eodē testamento fuissent relicta. Dy.in fine.Et statim legatur.Dy.In gl.incipit secundus effectus regule.Uel dic melius qꝫ secūdus incipit ibi ſm que ꝛc.Et hoc est exemplum illius secundi effectus precedit ex primo:vt continuatione litere patet. Dy.In gl.incipit secundus effectus regule.Uel dic plenius de suo quadrante.i. de quadrante quē quadrantem substitutus erat habitur⁹ ſi bona non essent diminuta apud pupillum.Dy.In glo.bene dixi vltra dodrantez ex testamēto pagani.ſm Dynū.Uel dic vltra vires.id est vltra estimationem omnium bonorum ſm Jaco.de ra.Et hoc videtur ꝓbare litera que dicit ex nullo testamēto.nā voluit comprehendere etiam testamētum militis ex quo prestatur vltra dodrantem:vt sequit in glo.Jac.de ra.In eadē glo 13
in ſi.Item cōtra.j.eo.l.nesennius.ff.j.solu.vt ibi.Dyn.† Et breuiter colligе tria tempora seu tria iura.ſcz antiquū nouū z nouissimum.primo tempore tenetur heres creditoribus insolidum etiam vltra patrimonū.vt.C.de iure deliberādi.l.ſi te.An aūt legatarius teneatur dic qꝫ vltra patrimonium non etiam in testamento militis.vt.j.ad trebellianum.l.j.ff.is qui quadringenta.sed vltra dodrantē tenetur in testamento militis qꝫ in eo cessat falcidia.vt.j.eodem.l.ſi post missionem.z.C.eo.l.in testamēto.in testamento autem pagani regulariter vltra dodrantē nō tenetur.vt.ff.eo.l.j.Et quid ſi per totum hunc titulum. De secūdo tempore seu iure sic dicas aut heres nō facit inuentarium nec deliberationem petit z tūc creditoribus tenetur insolidum aduersus legatarios vtetur beneficio falcidie.vt dicta.l.ſi.ff.z fi prefatam.ſi vero inuentarium nō fecit sed deliberationez petit tūc vtroqꝫ commodo priuatur.qꝫ vltra vires patrimonij tenetur creditoribus z aduersus legatarios nō vtetur beneficio falcidie:vt dicta.l.finali.ff.sinautem.Aut deliberationem nō petit sed inuentarium fecit z tūc creditoribus vltra vires patrimonij nō tenetur z aduersus legatarios vtetur beneficio falcidie.vt dicta.l.ſi.ff.z fi prefatam.ſi vero inuentarium nō fecit sed deliberationez petit tūc vtroqꝫ commodo priuatur.qꝫ vltra vires patrimonij tenetur creditoribus z aduersus legatarios nō vtetur beneficio falcidie:vt dicta.l.ſi.ff.ſi quis autem testamerario.De tertio vero tempore seu iure dic aut heres facit inuentarium aut non.Primo casu vtetur heres vtroqꝫ beneficio qꝫ creditorib⁹ nō tenebit vltra vires z aduersus legatarios vtetur beneficio falcidie.Secūdo casu vtroqꝫ commodo priuatur et taꝫ creditori quā legatario vltra mēsurā patrimonij tenebit.vt in auf.de heredi.z fal.ff.ſi vero.colla.j.Et circa hoc vide qꝫ di- 14
xi.C.eo.autē.ff.ſi cū testator.† Ultimo quero certū est qꝫ ad hoc vt valeat substitutio pupillaris oportet qꝫ filij⁹ sit in potestate instituto de pupillari substitutiōe.in prin.Item iure isto filiusfami.nō poterat habere aliqua bona que non essent quesita patri.ff.de acqui.heredi.l.placet.z institu.ꝓ quas perſo.nobis ad qui.Quero ergo quomodo potest iocum habere iste.ff.quaten⁹ loquit de hereditate pupilli.Ens Bar.dicit q̄ hic forte loquitur in pupillo milite:qꝫ esse pōt.vt.C.de bonis q̄ liberis.lege cū opz.Uel dic qꝫ substitutio fiebat i bonis patris q̄ deuenire debebant ad ipſum post mortem patris.z hec est vera.

15 ¶ **Si filio.** †Si portio vnius pupillariter substituti ex eius persona fit legatis exinanita tanꝫ instituatur ex sui persona detrahit falcidiā.Si vero alterius pupillariter substituti ex eius persona non fit legatis exinanita:ſz cōtribulatione facta eorū que sunt a pupillo relicta dodrantē ex cedunt tanꝫ institutus z substitutus omniū facta contributione falcidiam detrahit.Uel sic duo sunt eidē pupillo pupillariter substituti quorum vnus vltra dodrantem sue partis in secundis tabulis est grauatus:alius non sed cōtributiōe facta legatorum vtriusqꝫ tabulis relictorū reperitur esse grauatus portest vterqꝫ falcidiā retinere primus ex sua persona.Scōs vero ex pſona sua z pupilli.h.d.z dic qꝫ in scōo casu in versi.quid tñ. 16
†substitutus cui⁹ portio est exhausta i scōis tabulis retinet falcidiaꝫ ex persona sua tñ de relictis in scōis tabulis:relictis vero a pupillo in primis retinet falcidiā ex persona pupilli tātum cuius ipse est heres.ꝓte dimidia q̄ aliū cōingit.alius substitut⁹ cuius portio non est exhausta sed contributione legatorum facta reperitur esse grauatus retinet falcidiam non ex pſona sua tātum nec ex persona pupilli tñ sed ex vtriusqꝫ pſona cōmista cū fiat cōtributio z cōmistio oim legatorū vtriusqꝫ tabulis relictorū q̄ sola in pſona istius inducit detractionē falcidie.vel dic qꝫ primus substitut⁹ nō ꝺz relicta a pupillo in primis tabulis cum ipse sit grauat⁹ in scōis tabulis vltra dodrantē sue ptis.z sic nō videtur qꝫ teneaē ad legata relicta a pupillo in primis tabulis:z sic videt qꝫ tātū ex sua persona deducat falcidiā i scōa vero ex sua persona z pupilli cōmista falcidiā retinebit vt ꝑdixi.ray.Et dic qꝫ iste.ff.diuiditur in duas ptes principales. In prima ponit vnam questionem.in secunda aliam.Secunda ibi quid tamē dicimus. Iterum prima subdiuidit in quatuor qa primo ponit thema z questionem.Secūdo allegat ꝓ vna pte Tertio ponit questionis determinationem.Quarto euidentez determinatiōis rationē,secunda ibi z facile quid dixerit.tertia ibi.sed verior est quarta ibi vt em̄ opes. Item secunda pars subdiuidit in quinqꝫ:qꝫ primo ponit thema z questionez vsqꝫ ibi at qui quartam.Secūdo allegatio contra substitutum vsqꝫ ibi rursus ſi negem⁹.Tertio ratio in contrarium ad proximum dicum vsqꝫ ibi.ita qꝫ varietas.Quarto determinatio questiōis vsqꝫ ibi huic consequens.Quinto vsqꝫ ad ff.probatio predictorum scz qꝫ ab vtroqꝫ substitutorū de legatis a se relictis detrahatur falcidia.dy.Uel ſm Jaco.de ra.dic qꝫ in ista secūda pte primo ponit thema z questionē,secundo responsionem , tertio reꝓbationes responsionis,quarto cōfirmat responsionē,quinto infert aliaꝫ conclusionem.Jac.de ra.vel ſm Oldra.Primo ponit questionem z eius determinationem ꝓout tertius legit plane.Secundo rationem contra determinationē ibi atqui ꝛc. Tertio rationē contra ꝓ determinatione ibi rursus ꝛc.Quarto ex determinatiōe vtriusqꝫ infert quādam subtilem differentiam inter casus in vtraqꝫ qōne eodē modo determinatos ibi itaqꝫ varietas.Quinto vsqꝫ ad ff.probatio predictorum scz qꝫ ab vtroqꝫ substitutorū de legatis a se relictis detrahatur falcidia.dy.Uel ſm Jaco.de ra.dic qꝫ in ista secūda pte primo ponit thema z questionē,secundo responsionem , tertio reꝓbationes responsionis,quarto cōfirmat responsionē,quinto infert aliaꝫ conclusionem.Jac.de ra.vel ſm Oldra.Primo ponit questionem z eius determinationem ꝓout tertius legit plane.Secundo rationem contra determinationē ibi atqui ꝛc. Tertio rationē contra ꝓ determinatione ibi rursus ꝛc.Quarto ex determinatiōe vtriusqꝫ infert quādam subtilem differentiam inter casus in vtraqꝫ qōne eodē modo determinatos ibi itaqꝫ varietas.Quinto ex cōsequētia casuum determinatorū infert solutionē alterius qōnis quibus scz cōmittatur ſtipulatio interposita ꝑ pupillū ibi huic cōsequens ꝛc.Dic.z pone casum p.l.ſi is qui quadringenta.in prin.j.eo.z qꝫ ibi no.ex empli causa.in prima parte pone qꝫ testator habēs quadraginta i bonis solum impuberem instituit z ab eo nihil legauit z substituit pupillariter primū z scōm quēlibet ꝑ dimidia z a secūdo solo legauit viginti.z sic vltra dodrātē partis sue.in scōo pone similiter exēpli causa.vt dixi qꝫ testator habēs quadraginta i bonis solum impuberē heredē instituit primū.z secūdum substituit pupillariter quēlibet ꝑ dimidia.z a pupillo legauit.xx.z sic.ſ.dodrātē ptis sue,tñ qꝫ cum aliis decē q̄ ꝺz vt heres impuberis ex cedunt dodrātē sue ptis detrahit falcid.vt substitutus z nihilominus vt institutus vt in primo casu:a secundo legauit vigiti z sic vltra dodrantē portionis sue detrahit ergo falci.vt institutus vt in primo casu a secūdo legauit.xx.z sic vltra dodrātē portionis sue detrahit ergo falci.vt institutus ait in primo casu.dy.literam expone ibi ſi filio insolidum instituto z non in aliquo grauato.dy.ibi z alterius scilicet tantū.dy.ibi onerauit scilicet vltra dodrātē.dy.ibi substitutus vltra dodrantē portionis sue grauatus.dy.ibi quam scz falcidiam.dy.Ibi non haberet qꝫ non esset grauatus vltra dodrantē.dy.ibi facile hic allegat ꝓ vna pte scz contra substitutionē qꝫ falci.locū non habet z est secūda pars prime partis ibi dicta sunt.ff.§.precedenti qꝫ vulgo.Dy.Ibi nō esse falci.locū cōsideratis relictis a substitutione solū.dy.Ibi z vltra vires.i. vltra dodrātem medietatis.dy.i.portionis sue.dy.Ibi alterū substitutū legatis oneratus. dy.ibi sed verior hec est tertia pars in qua ponit qstiōis determinatio.dy.ibi huic substituto cui⁹ portio grauata erat.dyn⁹. ibi a tqꝫ si ita.i.iure directo qui ex institutiōe heres extitisset ibi vt em̄ opes.hec est quarta z vltima pars prime ptis vbi ponitur predicte determinationis euidēs ratio.Dy.z quod dicit opes

Universidad de Deusto
Biblioteca

expone id est dispositio seu testamẽtum opum patris z pupilli. dy.ibi inde.id est ex testamẽto paterno z alias est in litera vim ibi subducta persona pupilli.i.mortuo pupillo in pupillari cta te.dy.ibi institutionis ista est vera litera licet quidam habeant
17 in litera substitutiõis.z sepe allegat i litera†qs substituti redu cunt ad intellectũ institutoriũ.i.perinde ac si essent in testamẽto directo instituti in ver.quid tamen.Hic incipit secũda pars principalis huius.ff.ibi qui non est oneratus vltra dodrãtẽ par tis sue consideratis relictis a se relictis tãtum in substitutione. dy.ibi vltra dodrantem sit in parte substituti cõsideratis legatis in substitutiõe tantum relictis.dyn.in versi.at qui.hic alle gat que substitutũ.dy.prout ponitur litera.ff.interrogatiue in precedenti versiculo.z ita legit dy.Si vero litera precedentis versiculi legatur plane in precedẽti ver.ponitur questionis determinatio z hic ponitur responsionis seu determinatiõis im pugnatio duabus rationibus que sequnt ita z hic legit Ja. de rauẽ.z vtraq; lectura vera est,sed ista magis placet Ra.ibi quartam habet inspectis legatis a se tantum relictis.dy.in ver sic.rursus.i.econtrario.z hic ponit allegatio pro substituto con tra legatarios.z videt quod iste substitutus debeat audiri ibi si negemus eum substitutũ posse quartaz detrahere.dynus.ibi itaq; hic ponit determinatio q̃nis fm dy.vel fm oldr. ponit aliqua subtilis diuersitas inter primũ casum z istũ:vel fm Jac. de ra.hic et premissis ponitur quedam illatio pro old. est glos. hic posita pro Jac.de rauẽ.z ista dictio itaq; q̃ est illatiua ibi vt is quidem de quo dictum est.ff.in prin.ff.ibi oneratus est.p prio nomine.z ex persona sua.dy.ibi vt substitutus.i. si legata ab eo tantum vt a substituto relicta considerentur.Old.ibi lar giatur.i.licet portio eius sufficiat ad legata soluẽda etiã dedu cta quarta inspectis legatis a relictis a pupillo non remanet ibi quarta.old.ibi calculi confusione.i.de contributiõe relicto rum tam in testamento paterno quam in pupillari de qua con fessione seu cõtributione dictum fuit.ff.proxi.ff.quod vulgo.ol. z ficnõ ex persona sua tantũ nec ex persona pupilli tantus sed ex persona sua z pupilli simul cõmistis falcidiã retinebit.Ray. ibi huic consequens.hic ponitur probatio predictoruz fm dy. vel fm Jac.de rauẽ.ex premissis ponit alia illatio vel fm Old. ex cõsequentia casuum determinatorum infert solutionem alte rius questionis.scz quibus cõmittatur stipulatio interposita p pupillum.Old.z dic huic consequens.scz qs dixi in vtroq; sub stitutorum habẽdam falcidie rationem inter qs vteraq; detra hat falcidiam de legatis a se z a pupillo relictis.dyn. z Jaco. ibi retinere potuisset falcidie nomine si omnia legata prestãda sunt.dy.quia illi qui est grauatus ex sua persona committetur ipsa stipulatio vt in principio.ff.z illi qui est grauatus commi stim ex persona sua z pupilli vltra dodrãtem vt in ver.quid ta
18 men.Exposita litera†no.pro euidentia qs in singulis heredib⁹ separatim imponitur ratio legatorum z legis falcidie.vt.j. eo. l.in singulis.ite quod substitutus pupilli perinde habetur ac si esset sub cõditione institutus in testamento patris arg.precedẽ tis.ff.in fine z est expressum.ff.de vulga.z pupilla.substitutione l.coheredi.ff.coheres.ii.responso et his sequitur conclusio pri
19 me partis huius.ff.scz†quod si vnus ex duobus substitutis pu pillariter grauatur vltra dodrantẽ portionis sue z alter nõ qs grauatus possit falcidiã detrahere.z hoc etiã patet in dicto.ff. coheres.oppo.primo quod omnis cõtributio fieri debeat z so. vt in glo.i.testamẽtum.scõ oppo.de lege pater.ff.vlti.primo re sponso.j.eodẽ.vbi fit contributio z solu.vt ibi.q; si vnus pluri bus succesit hic ecõtra.tertio oppon.quod pupillaris non ca pit vires ex testamẽto patris quia rupto testamẽto paterno p contrata.nõ rumpitur pupillaris.quarto oppo.quod ex stipu latione pupilli non potuit acquiri substitutis.respõdeo imo po tuit quia substituti loco heredum habent.Quinto oppo. con tra varietatẽ.dy.z omnia solue vt in gloss.z suppletionibus in glo.vlti.q; ab eo in fine.imo vult dicere dato quod a pupillo vt vnico tantũ substituto pupilli tantum esset relictum non habe ret locum falcidiã q; relicta non excederet dodrãtem totius li cet excedat dodrantem partis.dy.in glo.quia locus est contri butioni.scz legatorũ z bonorum.dy.in glo.id est testamentum patris.Imo.id est distributio opũ.id est bonorũ patris.Oldr.
20 z dicũt hec verba ad probandus †quod testamentum patris z filij sit vnũ quia testamentum filij capit vnam formã z origi nem a testamento patris.item quia fit cõtributio omnium lega torum sicut si essent relicta in vno testamẽto ergo bene probãt z hoc quod plures substituti sint pro institutis habendi vt seq; tur in textu ibi instituendo filium vel dic quod vult dicere que admodum in ratione legis falcidie quantitas bonorus z distri butio legatorus capiunt originẽ ac si essent legata data in pri mis tabulis ita sunt substituti reducendi ꝛc.ibi filio faciat si fi lium exheredat sed si eũ instituat potest incipere a quo vult vt

22 Item intellige quod †nõ cõtribuatur si succedit ex pupillari se cus ex tacita vulgari quia tunc cõtribuunt si grauata nõ gra uate accedat.vt dicto.ff.qui filium.secundo respondeo.sed osten do quod etiam eo casu quo in institutione a coherede relinquã tur.vt est in secundo casu huius.ff.cõtributio fieri debeat.con stat enim quod si pro parte pure z pro parte sub conditione in stituor oia legata a me relicta cõtribuí vt in vltima parte hui⁹ ff.sed vbi pro parte institutor pure pro parte substitutor pupilla riter pure pro parte substitutionis videor sub conditione insti tui.vt.l.coheredi.ff.coheres.ff.de vulg.z pupil.substi.ergo z in casu premisso concludi videtur contributionem faciendam re spondeo verum est cõtributionem fieri omnium legatorũ a me relictorum z ita loquit argumentum:sed hic tractamus de cõ tributione fiẽda legatorum etiam relictorum a pupillo in insti tutione z relictorum a me coherede pupilli similiter in institu one:quia que separatim a diuersis coheredibus ab initio relin quuntur z ex post facto non fit eorum contributio vel commi stio licet vnius portio grauata ad alium cuius portio nõ erat grauata ex pupillari substitutiõe deferatur.nam cũ substitutus vti debeat eo iure quo vti poterat pupillus in cuius locũ ius z partem succedit z pupillus iã ceperat posse detrahere qz adie rat ergo z substitutus ex eius pupilli persona detraheret.vt di cto.ff.qui filiũ.versi.si vero prius pater euidenter patet.Dynus in eadem gl.in fi.quia perinde habetur ac si pro parte sub con dicione instituer etur:z ideo fit omnium contributio vt euiden ter pz ex dicto.ff.coheres.dy.Et quia.ff.l.j.ff.interdum.dicit qd iuris est qñ vna portio obuenit alteri per ius accrescendi.Item quando obuenit iure institutionis vulgaris.Item quando ob uenit iure arrogationis.Item quando obuenit iure substitu tionis pupillaris ideo ad declarationem omnium predictorũ dic:aut pupillus est exheredat⁹ cui facta est pupillaris substi tutio aut est heres institutus.Primo casu aut queritur vtrũ le gata in secundis tabulis augeant hereditatem paternã vt fiat contributio z dic quod fic.vt.j.ff.proxi.si quis exheredato.aut queritur vtrũ legata data in patris tabulis augmentẽtur pro pter hereditatem pupilli z tũc dic aut loquimur postq̃ substi tutus adierit hereditatem pupillarẽ:aut anteq̃ adierat vel etiam anteq̃ fit delata.Primo casu fit contributio z est rõ quia ex quo substitut⁹ adiuit hereditatem pupilli in testamento pa tris ex variis portionibus videtur esse institut⁹.vt.ff.eadem.l.ff. filio.ergo contributio habet locum.vt.ff.eodem.l.j.ff.interdum versi.id quod ex substitutione.z in versi.z aliam causam.j.eod. Secundo casu legata relicta in patris tabulis propter spez hereditatis pupilli non augmentantur.vt.ff.eodem.l.quod.ff.so lu.hec vera sunt quando heres patris z pupillariter substitu tus filio exheredato:si vero alius extraneus esset substitut⁹ stru stra queremus de contributione cum ab ipso legari non possit. vt.j.eodem.l.qui fundũ.ff.qui filios.z.C.de legatis.l. cum qui dam.Secundo casu principali:scilicet quando pupillus est he res institutus tunc dic aut pupillus est insolidum institut⁹ aut vna cum alio.Primo casu si fibi datus est vnicus substitutus habet locum.ff.eadẽ.l.ff.quod vulgo.Si sunt dati duo substitu ti tunc habet locum.ff.si filio supra eadem.l. Secundo casu qñ est cum alio institutus tunc aut est institutus cum alio similiter impubere z filio testatoris aut cum alio extraneo Primo casu loquitur.l.pater.ff.duobus.j.eodem.z.ff.de vulgari z pupilla. substitu.l.qui duos.Secundo casu aut quidam tertius est sub stitutus pupillo aut eius coheres est fibi substitutus.Primo ca su si legata relicta ab isto tertio substituto excedunt dodrantẽ retinebit falcidiam nec derractionem falcidie impediret portio alterius coheredis posito quod sit coluples.vt dicta.l. cohere di.ff.coheres.ff.de vulgari z pupillari substitut. Secundo casu habet locum quod hic not.in fi.huius glo.z vide quod dixi.j. eo.l.quod si in alterutro.

23 **Si quis exheredato,** †Ubi istituto z pu pillo exheredato: eodemq; pupillo substituto potest legari z omnium fit contri butio.hoc dicit dy.Ibi ratio confundetur omnium bonorum peruenientium ex testamento paterno pupillo.dy.in glo.viti.in fi.hec glo.videtur contradicere fini.glo.magne precedentis.ff. sed dic quod ibi pupillus fuit institutus hic exheredatus quo casu dic vt ibi dixi.

1 ☞Voluntas testatoris seruari debet.
2 Pater filium grauare potest quod falcidiam non deducat.

1 **Si debitor,** †Voluntas testatoris iubẽ tis heredem non prededucere debitum seruanda est.hoc dicit.Ibi reputaret:id est falcidiam cum debitor cõpensaret.Dynus. in fine. id est debitum non deducitur sed cum falcidia compẽsabitur. quod est verum in extraneo:secus in filio substituto quia tũc nõ valet istud preceptum fm vnam opinionem gloss.j.eodem.l.q̃ de bonis.ff.cum fideicommissum.quod tamen est falsum vt ibi dicam.z videquod no.in eadem.l.ff.quod autem.z.l.pater filiũ in princ.z.ff.j.z facit hec lex suppositia opinio . quod filius pos sit deducere duas quartas de quo dictum fuit.ff.eodem.l.in ra tione.ff.quod vulgo.an possit remedium adhiberi.quod nõ de ducat uisi vnum videtur quod sic per hãc.l.nam debita iure na ture censetur vt est alienum.vt.C.de inofficioso testamẽto.l.quo niam in prioribus.z.l.scimus.† vnde pater potest grauare filiũ quod eam nõ deducat per hanc.l.quod est verum si adeat here ditatem:si enim vellet solam legitimam in ea non posset grauã men apponi per dictam.l.quoniam in prioribus.z vide.j.ad tre bel.l.lucius.ff.maritus.per Dy.in glo.vlt.ibi.ff.quod autẽ.z.C. eo.l.in testamen. Dynus.

1 ☞Seruus domino parere debet in nõ atrocioribus.

1 **Si tacitum,** †Seruus in non atrocioribꝰ tenetur parere domino.h.d. Et dic si tacitum scilicet fideicommissum prestandũ alicui non capaci.Dynus.ibi seruus a domino insti tutus. Dy.in glo.ff.in fi.z de hoc dic vt ibi not.Dy.z de regu lis iuris.l.ad ea.

1 ☞Filia an possit dotem sibi in quartam trebellianicam com pensare.
2 Dos an sit in hereditate patris numeranda.
3 Jus hereditarium per restitutionem tranfertur in alium.
4 Quarta iure nature debita in quib⁹ diff.rat ab aliis quartis.
5 Testator in suo testamento potest,falcidiam remittere ex alio testamento debitam.
6 Contributio ambarum portionum duorum substitutorus fit si vteraz heres extitit.
7 Substitutus non prestat legata in eius substitutione relicta.
8 Substitutio directa pupillaris quibus z a quibus fieri possit.

1 **Pater filiam,** †Filia a patre solu. matri monio ante dotem exactam heres instituta z de restituendo rogata dotem sibi in quartam trebellianicam non compensat etiam ex volũtate pa tris expressa.hoc dicit Dyn.Ibi in falcidie ratione.id est dote in falcidia computata.Dy.ibi non petisset z non excelisset dic vt in glo.ibi falcidiam trebellianicam cum de vniuersitate resti tuenda hic loquatur.Dynus.in fi.id est non capit eam ex vltima voluntate defuncti z ideo non imputatur in trebellianica vt.j.ad trebel.l.a filia.Dynus.in glo.prima ibi amisisset filia z pater.Dynus.in fin.Et not.C.de iure dotium.l.si dotem.Dy nus.in glo.secunda ibi vel sine causa fm diuersos modos solũ di.Dynus.ibi dotale.ff.fi.† Item contra eos qui dicunt quod
2 dos in hereditate patris non numeretur nisi respõderent quod numeretur seu inueniretur eo inspecto quod abest vel abfutura est.vt.l.si quis mandato.ff.de nego.gest.Dynus.ibi vel sine iu dice:vel dic hoc ideo † quod ius hereditarij träfertur in alium per restitutionem z ideo habetur nõ pro herede.vt.j.ad trebel lia.l.ita tamen.ff.si ex trebelliano.vbi de hoc.z de hoc not.ff.de fideicommissa.hereditatis petitur.l.ff.ad ff. Jaco.ibi cõputat in falcid.verum est fm antequam natura actionis ex stipulatu sed hodie secus quod transit ad filiam suo iure non vt ad here dẽ.vt dicto.ff.z hoc ex rei vxorie act.dic ergo aut pater repetit dotẽ aut non.primo casu quia inuenitur in bonis patris debet in quartam imputari.Secundo casu si non repetit siue ante li tis contest.siue post z post sententiã z tunc actio transit in filiã z nõ ad heredem patris.vt dicto.ff.z hoc ex rei vxorie.z solu.ff. solu.matri.l.ff.marito.ff.si volũtate.z ideo non computatur in quartã.Dynus.in fi.z hoc tenet Bart.fili.in questione dispu tata per eum que incipit quidam pater.in gl.loquitur hic ibi.z l.in quarta.in prin.imo loquitur de quarta trebellianica qs pa tet quia de vniuersitate restituenda dicit sed ideo nõ computat quia nõ capit ex vltima voluntate.vt.j.ad trebellia.l.a filia.in
4 prin.z argumentum.eo.titu.l.debitor.ff.fin.Dynus.† z est ra tio differentie inter alias quartas z quartã iure nature.de qua hic subijt in glo.quia iste alie quarte retinentur propter volun tatem defuncti ergo in eis non cõputãtur que capiuntur absq; vltima volũtate sed quarta iure nature ex necessitate.z ideo in ea imputatur dos que interdum ex necessitate prestatur.vt.C. de dotis promissione.l.ff.Ray.z pro hoc.ff.solu.ma.l.ff cum do tem.ff.si pater.

5 **Quia** †Falcidiam ex alio testamẽto debitam potest te stator remittere in suo testamento.h.d.ibi.heredi

Universidad de Deusto
Biblioteca

bus instituendis pro parte. Dy. ibi. ex alio testamento in quo erat heres instituta. dy. ibi. competebat. scz ipsi auie fm vnum intellectum vel nepotibus fm alium ibi coheredibus institutis in testamento auie. dy. ibi. fideicommissum de falcidia non detrahenda ex alio testamento. dy. ibi. sed vnius non deducēdo falcidiā. dy. ibi. onus qz auia voluit heredes retinere falcidiam ex primo testamēto quia eis inest onus. z sic onus vna cum ceteris oneribus defalcabit: z hoc est quod sequitur ibi in contributione venire. id est defalcabitur sicut alia relicta ab auia. dy. In glo. prima ibi. vel dic hanc. dy. In glo. ii. ibi alii hanc. Dy. In glo. qz de his planissimum est. si dicas quod remissio falcidie teneat tamen id quod remittitur veniat defalcādum vt cetera legata. dynus.

Duobus impuberibus. Pro intellectu huius. §. qui est obscurus videtur. ff. de vulg. substit. l. qui duos. †duob⁹ substitutis. si vterq; extitit heres ambarū portionum fit contributio: secus si vltimo morieti. h. d. Et dic duobus impuberib⁹ institutis a patre z portio vnius fuit grauata legato portio alterius non. Ray. ibi. existentē ex pupillari substitutione. dy. ibi. alterius puta primi ibi retineat: quia perinde habetur ac si duas partes haberet in testamento paterno. Jaco. ibi. quod si frater fratri. scilicet primo decedenti. dy. ibi. supremo. id est vltimo ibi substitutus. scilicet heres extitit. dy. Nunc casum declara p l. vel in singulis. de vulga. z pupilla. substitu. z dicta. l. qui duo ibi quam intestatus ille qui primo decessit. dy. ibi. non confundentur. q. d. non computatur in quarta substituto. Jacobus.

7 †Item substitutus non prestat legata in substitutione eius relicta: z sic de eis falcidia nō deducit nec etiā eius hereditas cōputatur i falcidia de hereditate vltime deducēda ibi impubes accipit de bonis patris. dy. Ja. oppo. ff. de iniusto testamento. l. penultima. Oppo. de. l. heredes. §. cum ita. ff. ad trebellia. Op. de. l. eum qui. eodem titu. Oppo. de. §. fi filio. ff. eod. l. in ratione. Opponi. de. §. quesitum. eadem. l. in ratione. Oldr. In glo. prima. que incipit. si ponas. Pro declaratione huius glosse, dic aut substitutio est fideicommissaria aut directa. Primo casu non refert vtrum simul vel separatim moriantur. vt. ff. ad trebellianum. l. lucius. §. gaio. z de legatis. ii. l. finali. §. filium. Secundo casu refert quia aut ambobus impuberibus est facta substitutio separatim z tunc nō refert vtrum ambo eodem momento simul decesserunt an separatim vni post alteruz quia semper substitutus vtriusq; hereditatis habebit vt in prima parte hui⁹. §. fm vnam lecturam. vt. ff. de vulgari z pupillari substitutione. l. vel in singulis. Aut simul ambobus impuberibus est facta substitutio: z tunc dic aut ambo simul decedunt: aut vnus post alterū. primo casu substitut⁹ vtriusq; hereditatis habebit vt in prima parte hui⁹. §. fm vnam lecturam. vt. ff. de vulgari z pupillari substitutione. l. vel in singulis. Aut simul ambobus impuberibus est facta substitutio: z tunc dic aut ambo simul decedunt: aut vnus post alterū. primo casu substitut⁹ vtriusq; hereditatis habebit vt in prima parte huius. §. fm vnam lecturam. vt. ff. de vulgari z pupillari substitutione. l. qui duos. Secundo casu tantum vltimo morienti substitutus succedit z primo morienti frater superstes succedit ab intestato. vt in isto. §. verficu. quod si frater fratri. z dicta. l. qui duos. in eadem glo. ibi. quod si frater &c. Vel pone secundū casum per. l. vel in singulis. vt. ff. de vulg. z pupillari substitutiōe. z hoc indicat litera hic dum dicit supremo &c. Oldra. ibi. Nec obst. ad primum casum in quo fit contributio: ibi. §. cū ita. z. l. lucius. §. gaio. z ff. de legatis. ii. l. vltima. §. filium. Dyn. ibi. sed in fideicommissaria ratio autem est. quia in fideicōmissaria cum vtriusq; fidei cōmittatur quilibet videtur separatim rogatus: ideo vno mortuo locus esse debet fideicommissario p parte sua. vt dicto. §. gaio. z dicto. §. filium. sed in institutiōe directa facta per verba pluralia alias que equipollent pluralib⁹ perinde habetur ac si facta foret sub pluribus cōditionibus copulatiuis. z ideo sicut ibi omnes existere oportet. vt. ff. de cōditionibus institutionū. l. si heredi plures. z. l. si quis ita. z hic oēs mori oportet vt substitutio effectum habeat: vt hic. z dicta. l. penultima. C. de impuberum z aliis substitutionib⁹. Dyn⁹. Ista ratio videtur pulchra eam efficaciter non intuentibus tamen si efficaciter intuentur nihil videtur valere. nam cū vtranq; scilicet fideicommissi. z directam ponas factam verbis pluralibus quare non idem intelligem⁹ ac si facta fuissent sub pluribus conditionibus copulatiuis sicut dicimus in directa dices forte iō

8 †quia directa pupillaris nō fit nisi his qui in potestate sunt et ab eo qui habet eos in potestate. vt. ff. de vulga. z pupillari substitut. l. ii. secundo respōso. sic diceremus in directa quia non est verosimile quod pater voluerit alienam successionē anteponere pprie vt dicta. l. penul. C. de impuberū z aliis substitutio. z argumen. l. generaliter. in fi. C. de institutioni. z substitutioni. z. C. de fideicōmissis. l. cū acutissimi. ac fideicommissaria facta fuit extraneis. z ideo vno mortuo locus est fideicommissario p parte sua vt dictis iuribus vnde non arctat nos illa ratio que in directa sed hoc non videt valere quia nō est generalis. quid enim si facta fuit substitutio filiis in potestate consentis sicut dicis in directa certe hic nescio quid dici posset. z ideo ista rō nū quam bene placuit nec eam potui efficaciter intelligere. ad cōtrarium ergo respondeo quod ibi videtur facta esse separatim cum vni primo fecerat licet postea coniungat videtur eos velle tacite separare maxime cum secunda substitutio parum operabatur quantum ad primum quia de eo erat separatim. puissum vel aliter vt not. z plene dixi. dicta. l. penult. C. de impuberuz et aliis substituto. Oldr. Et vide questiones quas ibi not. in eadem glo. in fi. dic vt ibi. Dynus. quia ibi loquitur in fideicommissaria que in dubio non admittitur contra matrem hic vero loquitur in directa in glo. a quibus ibi nec obstat ad primum casum in quo fit contributio. dynus. in fi. z sic erant ibi legata relicta tanquam ab instituto hic autem tanquam a substituto vt in primo responso dicti. §. quesitum. z ibi notaui in gloss. magna. Oldra.

1 ☞ Prohibitio falcidie contra heredem cum penali vinculo testatoris dispositionem non procedit.
2 Testator non potest facere quod leges in suo testamento locū non habeant.
3 Heres per errorem soluens legata quedam integra in alijs sibi non nocet quo ad falcidiam.
4 Deductio debiti a defuncto non impeditur per fideicommissum vniuersale de bonis hereditatis ac heredis.
5 Filius pro parte institutus fideicommissum sibi debitum compensare potest.
6 Heres debet quod ex donatione reuocatur tacite.
7 Fructus predioꝝ relictoꝝ sub conditione sunt in quarta computandi.
8 Prelegata defalcari z non in quartam computari debent.
9 Falcidia nec directo nec per obliquum auferri potest.
10 Verbis enunciatiuis testatoris non creditur.

Quod de bonis. Quatenus est remissum debitori ex dispositione testatoris vltra rationem legis falci. cateꝝ nus per representationē potest reuocari. hoc dicit. Et alias est in litera quod bonis z exponе. id est hereditati. Jacobus. ibi confouendū heredi. dynus. ibi remissum est a testatore quis mortis causa donare intendebat. Dynus. ibi replicatione z contra exceptionem pacti quam debitor liberatus opponit agere eam heres actione prima contra debitorē: z si debitor excipiat de liberatione replicabit heres de falcidia. dynus. ibi maxime. in fi. puto quod idem vt proindeatur heredi in repetēdo quatenus retinere poterāt per falcidiam sed nō proinderur sibi eodem modo. nam quando pacto fuit liberatus tunc agit heres prima actione: z si obiciat exceptio pacti obicit replicatio doli vt hic in litera: sed si per acceptilationem esset liberatus tunc ipsa liberatio condicetur per conditionem incerti. vt. ff. de conditione indebiti. l. is cui. z. l. si quis cum a fideicommissario z argu. l. sed z si me putem. eodem titu.

Frater. †Per testatoris dispositionem falcidie prohibitio contra heredem cum penali vinculo non procedit. hoc dicit. Et sepe allegatur ibi stipulari curauit secus si hoc pactum fecisset post mortem testatoris. vt. ff. eod. l. potest heres. Jaco. ibi denegandam stipulatori ad penam. Dynus. z vide quod nota. ff. eodem. l. penales. §. penul. z. l. si in testamento. z. l. qui id quod. z instituto. eo. in princi. z argumen. huius. §. dicit dynus. quod si maritus in testamento constituit vxori vsufructuariam omnium bonorum suoꝝ z exoneravit eam a cautione de vtendo z fruendo arbitrio boni viri z adiecit penaz si ipsa cautio exigeretur per heredem z heres hoc non obstante agat ad cautionem interponendā quod non incidat in penam dynus. de hoc nota. z dixi. C. de vsufructu. l. i. in glo. not. sic ibi codicillis. §. fi. sed dic vt ibi. dyn⁹. Vel dic quod ibi ideo valet dicta relictio quia z eo iure valere voluit z sic legibus ibi non refragatur. vt ibi not. z dicta. l. nemo potest. vbi de hoc plene dixi. z facit. C. eodem. l. si vt allegas. vel dic † quod testator non potest facere quod leges non habeant locum in testamento. sed in. l. contraria testator transiuit ad speciem codicillorum quod non est contra iura vt predixi in glo. s. ipso iure. in fi. z dic vt ibi nec ob. ff. de fideicommissa. liber. l. decem. quia ibi speciale est: vel dic vt ibi not.

Non idcirco. †Si per errorē heres soluat legata quedam integra non preiudicat sibi in alijs quod ad falcidiā. hoc dicit. Quid si soluat partem de vno dic quod non preiudicat sibi quantum ad alia legata

gata vt plene notaui in auten. de hered. z falcidia. §. sed neqz. Et pro declaratione huius. §. dic aut agitur de repetēdo nomine falcidie aliqd de his que sunt, soluta aut de re retinēdo aliqd de his que nō sunt soluta. Primo casu aut soluitur ex certa scientia aut per errorem. si ex certa scientia non repetitur vt. ff. de regulis iuris. l. cuius per errorem. z. C. eodem. l. finali. Secō casu aut est solutum per errorem facti aut iuris: si per errorem iuris nō repetitur si per errorez facti sic. vt. C. eodez. l. errorem. z quod not. ff. eodem. l. i. §. si legatarius. Secundo casu principali vide licet si queritur an propter aliqua soluta falcidia nō retēta pre iudicetur: vt de soluendis quinqz retinere non posset dic quando solum est non detracta falcidia per errorem aut ex certa scientia. Primo casu non preiudicatur etiam iure nouissimo. vt in auf. de here. z falci. §. non autem dabimus. Secundo casu aut pars rei legate est soluta non detracta falci. z queritur nūquid de residua parte possit detrahere. aut vna re legata insolidū soluta queritur nunquid de ceteris soluēdis possit defalcari. Primo casu potest defalcari iure veteri z nouissimo vt. ff. eod. l. si ex pluribus. z no. in auf. de here. z falci. §. sed neqz. Secundo casu de iure veteri non preiudico. vt in. §. isto. z. C. eod. l. in imponenda. de iure nouissimo sic vt in auf. sed cum testator. C. eo. z not. dicto. §. sed neqz. in auf. de here. z falci. in glos. vlti. ibi. l. cum fidem. sed ibi sciens z idem esset hodie in casu huius. §. quando esset sciens vt no. ff. hac eadem glo. Dynus. Vel dic qz ibi erat vnicuz debitū per solutionem agnitum vt. ff. ad mace. l. sed iul. §. fi. hic plura legata. vt. ff. de annuis legatis. l. si in singulos. cū similibus. Oldra.

4 **Quod auus.** †Propter fideicommissum vniuersale de bonis hereditatis ac heredis non impedit deductio sibi debiti a defuncto in id tñ cōputanē fructus pcepti iudicio testatoris de cuius bonis quarte retētio sibi daf. h. d. Ibi in erē alieno vt id est cū ere alieno alijs debito. Dynus. ibi de bonis. f. am. Dy. ibi ad rem pertinere ad deductionem impediendam huius debiti z respōdet tacite obiectioni. Dynus. ibi decederet. scz nepos. Dyn⁹. ibi quā propria per hoc videtur grauatus: sed hoc in vniuersali. vt. ff. tit. ii. l. lucius. §. maritus. Jaco. ibi nō enim ex hoc scz qd bona propria nepotis in fideicommissum deduxit. Jacob. z hic faciebat dubiū in isto. §. ibi debito compensatum in vtilitate singulariū legatario rum. Jaco. ibi pari pecunia. t. vsq; ad concurrentē quantitatez Dy. ibi sed quartam trebellianicā. Dyn. Oppo. de. l. iubemus. C. ad trebel. Opp. de. l. mulier. §. si heres. f. eod. z de distinct. que ponitur. f. eod. l. fideicommissaria. Old. z solu. omnia vt in glo. que incipit auiti. in glos. ideo dicit in fi. z. C. eo. l. licet. Dyn. z. f. ad trebel. ita tamen. §. trebellianam. z qs ibi nota. in glos. p hoc apparet quia rogat eum restituere propriam. Dy. in gl. scz aute. in fi. quia tua quando subest debitum compensatur cum debito alias autem eos lucraturus si non subest in quo compensatur. Dy. in glos. vlti. ibi. §. fi. z. C. eo. l. licet. in. fin. Dyn. Clarius posset dici de nepote nō detrahi quasi in illis nepos grauatus non fit quia in fideicommissum non veniunt nisi tantundem re ceperit nepos ex fructibus bonoꝝ auitoꝝ z sic nō videtur grauatus qui tantum recepit quantū erogat. Ol. hoc em̄ modo bene potest dari quarta cū onere. vt. f. ad trebel. l. lucius. §. marit⁹. z de leg. ii. l. cum pater. §. titio. z pro hoc facit lex imperator hic allegata in contrarium. Item ibi etiam ex fructib⁹. alias. Jac.

5 **Cum fideicōmissum.** †Filius pro parte institut⁹ animo cō pensandi cū falci. vsq; ad concurrentē quātitatē fideicōmissum sibi debitum compensat superfluum ex reliquo dodrante detrahit. h. d. Ibi quod filio debetur ex testamento. Dy. Ibi cōfere bat iure institutionis. Dy. Ibi si ratio falcidie legatarius quibus pater legauit per filium opponende. Dy. Ibi fini quadrātis. t. vsq; ad concurrentem quantitatē quadrantis. de. hereditatis materne fm primam lecturā. Dy. vel. i. toti quadranti hereditatis paterne fm veram lecturam z sic concor. cū. l. debitor. ff. eo. Ray. ibi atq; ita. t. facta compensatione vsq; ad currentē quantitatem quadrātis. Dy. Ibi superfluum. l. quod plus est in fideicommisso quā in falci. detracta de bonis paternis. Dy. Ibi compensabitur hoc est dicere fideicommissum debitum ex testamento matris compensatur cum quadrante ex testamēto patris debito. Dy. ibi eris alieni. l. dicti fideicommissarij debiti filio a patre. Ray. ibi dodranti. i. de dodrante bonoꝝ paternoꝝ. Dy. in gl. maritus ibi vt es alienum sed certe hoc est absurdum vt prius detrahatur falcidia quam soluatur es alienū sed etiam deciperentur legatarij ideo verior est secunda positio. Jaco. Ibi in quadrante toto hereditatis materne quaz pater detrahere poterat. Dy. quasi dicat quadrans ille hereditatis quam pater poterat detinere in debitum imputatur. Oldr. ibi vt compensantur debitum creditori ex tranco. Dy. ibi versi. secundo. hanc. Dy. z Jaco. z magis conuenit tertui ibi nec obst. ff. eodem. l. si debitor. imo. Dyn. ibi illud fauore dotis. Preterea ibi voluit computari dotē in falcidia que nō capiebatur ex vltima voluntate hic econtra falcidiam cum debito: sed magis obstat quia videtur debere habere vtranq; scilicet debitum z falcid. vt. C. eo. l. irritum. sed illud quando nō expressit testator quod debitum cum hereditate seu falcidia cōpensaret. Dynus. Ibi in fi. eiusdem. §. z sic concor. nam ibi potuit imponi onus non detrahendi debitum sicut hic. Jaco.

6 **Ex donationibus.** †Quod ex donatiōe tacite reuocatur ab herede debetur tanquam ex alienum nec proderit legatarijs. Dyn. ibi locupletior mulier cui est donatum. Dyn. ibi pauperior per reuocationem. Dynus. ibi non perit imo heredibus mulieris. Dynus. Item non ob. ff. de donationi. inter virum z vxorez. l. si mulier. §. i. vt ibi not.

7 **Fructus.** †Fructus predioꝝ sub additione relicto rum cōputatur in quarta z fructus quarte, hoc dicit. Et dic quod predia erant hereditaria non heredis z sic non ob. l. paulus. in fin. f. eo. Ibi relictorum per quandam consequentiam. Dy. ibi non deductos specialiter. dynus. Ibi quando. i. quo tēpore. dy. ibi falcid. i. leg. falci. computatio fiat. dy. ibi locum hꝫ cepit. i. apparuit locū hꝫ z habuisse tpe mortis. dy. ibi quadrantis qui per falcidiam detrahat. dy. in glo. f. in fin. vel dic z meli⁹. vt not. f. ad trebellia. i. in fideicommissaria in prin. quia percepti ex re legata licet post mortem fati cōputantur in quartam. vt hic dy. in glo. not. expresse. sed per consequentiam. Jaco. ibi legare z fructus percipiendos post euentū conditionis non ante. vt. l. cū libertate. C. de fideicommiss. liber. z. f. ad trebel. l. mulier. §. si heres. z. no. ff. de leg. ii. l. quod seruus. z. f. de regulis iuris. l. cum tempus. z hoc sequitur m glos. dy. in fi. relicte ergo videntur quia in quartam computātur z sic tāto plus restituitur in substantia bonorum. Dy.

8 **Fideicōmissum.** †Prelegata debēt defalcari nō autem in quartam imputari. hoc dici, dynus. Ibi supplende. i. augende. dynus. ibi per cipiet id est vltra quartam sibi debitam iure institutionis quia extra quartam est quod a coheredе percipitur. vt. f. eodem. l. in quarta. dynus. in glossa prima ibi quia in ea scilicet debita iure nature. dynus. in secunda scilicet iure institutionis. dynus. in glossa vlti. in princi. quidam habent distrahit z male sed debet dicere detrahit.

9 **Quarta.** †Sicut directo non pōt auferri falcid. nec per obliquū facta estimatiōe. hoc dicit. Ju

10 re isto secus iure auf. vt in glossa. † Item collige ex glossa quod verbis enuntiatiuis testatoris nō restatur quod videtur cōtra distinctionem doctoꝝ quā posui. f. de donatio. i. ex hac scriptura. vides enim quod hec sunt verba enūtiatiua, plata principaliter propter se non propter aliud incidenter z in fauorem tertij id est legatariozum z in heredis preiudicium z tamē non disponunt quod est cōtra distinctionem predictā sed potes dicere quod ex istis verbis enuntiatiuis sequebatur id quod erat cōtra ius quod testator facere non poterat z ideo non valet. ff. eo. qō de bonis. §. j.

1 ☞ Defalcari debet ex vna parte soluta quod non est defalcatum ex alia.
2 Falcidia in vnare re retineri potest.

1 **Ex pluribus.** †Quod nō est defalcatū ex vna re vel parte soluta ex alia defalcandū erit. h. d. Ibi soluit falcidia non detracta cū locus esset falcidie. dy. ibi ex reliquis scilicet que ad soluendum restant. dynus. Ibi falcidiam plenam. i. nomine rerum solutarum z soluendarū. dynus. ibi soluta sit: falcidia non detracta cum falcidie locus esset. dyn. ibi plenam. i. nomine partis solute z eius que modo soluitur. dyn.

2 Et est argumen. huius. l. † qō falcid. possit retineri in vna re pro hoc. f. eo. l. si fundus. z. l. plautius. z. l. plane. cum similibus. sed contra est vt no. C. eod. l. ii. dy. z de hoc dixi. C. fa. hercis. l. filius quem habētem. z per Jaco. debet. in autenti. de restitutio. z ea que parit. in prin. coll. iii. in glossa ibi hic non hec solutio bona est ad finem istius. l. qui finis etiam hodie nō corrigitur. vt not. dicta auten. §. sed neqz. sed quo ad principium huius. l. non est bona solu. Sz dic qō prin. corrigitur. vt dixi. ff. c. l. qō de bonis. §. nō idcirco. vel dic qō hic heres voluit agnoscere voluntatem defuncti z hoc cōstabat qō agnoscere voluerat in dubio dic vt no. per Jaco. de bel. dicto. §. sed neqz.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Si post missionem. Varie disposiones varijs temporib⁹ facte iurta qualitatem persone disponẽtis varium sortiuntur effectum. hoc dicit. In codicillis quos confirmauerat in testamento in militia facto. dynus. ibi plena legata: id est falcidia nõ detracta. dynus. nec obstat. j.c.l. ad veterani. in pn. vt ibi no. z hodie correcta est hec lex per auf. de hered. e falcid. §. fin. vt ibi not. z dixi. C. eodem. l. in testamento.

1 ☞ Trebellianica locum habet in fideicommisso relicto ab intestato sicut ex testamento.

Filiusfamilias. Si paterfamilias per filium eius castrense peculium sit rogatus restituere habet locum trebellianum z eius remedia. h.d. vel sic. in fideicõmisso relicto ab intestato locum habet trebellianica sicut in relicto ex testamento. Dyn. z dic quod primo thema z questio: allegatio vnius partis. remotio vnius obiectionis seu responsio aliquib⁹ obiectis q̃ illi parti videbãtur obstare: determinatio z determinationis ratio, z probatio vel confirmatio per similes: vltimo ponit quandam conclusionem vel dic quod primo thema z q̃stio secundo vnius partis allegatio z remotio vnius obiectionis q̃ illi parti videbatur obstare. Tertio determinatio. quarto cõfirmatio vel probatio determinationis per simile. Quinto effect⁹ determinationis siue cuiusdã consequentie z extẽsionis declaratio scõa ibi dixi essentia ibi sz nemo quarta ibi z heres. Quinta ibi his consequens. Dyn. ibi codicillis confectis. j. annũ post quam de militia rediit. Dyn. ibi restituet et hucusqz est thema ex qua statim sequitur questio querebatur ꝛc. ibi deducere possit pater quem deducere intelligitur dum heres deducit. Jac. ibi propter fideicommissaria que possunt ab intestato relinqui. Dy. ibi nec habuit hic tollitur quedam obiectio que fiebat pro hac parte ibi z heredem facit sz hic nõ est hereditas nec heres. Jaco. ibi sed nemo dubitat hic ponit determinatio questionis. Dy. ibi legis beneficiu. l. patri in codicillis rogato vt. §. in questione propositum est. Dy. ibi si quid pro quia. dyn. ibi z heres scriptus hic ponitur determinationis probatio per simile. Dy. ibi exemplo edicti si quis omissa causa testamenti. Dyn. ibi his consequens hic ponitur determinatiõis quedam extensio z ex premissis quedã illatio ibi inducamus subaudi quod trebellianum vult totum restitui nulla de ztradictione facta ex quo habuit de fructibus. dyn. ibi exerceri possunt a fideicommissario cui est restitutio facta. Dy. in glos. l. senatusconsultum in fi. tũ trebellianica hic est questio cũ de vniuersitate rogat pater. dyn. in glo. pater a filio ibi in nostro casu licet non sit hereditas pro parte tamen hz locum falcidia.

a ¶ Si dignũ. Adde p istũ text. qd̃ tãgit alexã. qd̃ licet als alienatio rei minoris nõ valeat sine &c. tamẽ si testor ita mã dat valet alienatio z idẽtz angel. cõsil. clxxvj.

Si dignum. a Ibi quinque erãt q̃ dantur heredi nomine pẽt. Dy. i glossa prima ibi ad veterani. §. j. contra sol. vt ibi. Item fa cit pro hoc lex qui fundum.

1 ☞ Legatum inutile in falcidia non computatur.

Si a seruo. † Legatũ inutile in falcidia nõ cõputatur quo ad eam inducendas sed quo ad eam probibẽdas sic hoc dicit text⁹ z glo. ibi ac gratur hereditas z sic legatum mihi relictum inutile redit. Dy. ibi falcidiam alijs legatarijs detrahẽdam. Dyn. in fi. si habes in textu quia non debeantur est ratio directa: si vero habes quia ante debeatur vt quidam habent tunc est ratio remotiua. quasi dicat. licet renuerit ab initio legatum tamen non est sufficiens ratio quod debeat falcidias inducere quia cepit inutile esse per additionem iussu domini factã vñ perinde est ac si ab initio fuisset inutile vt. j. e. l. nec interest. z. l. id autem in fine. Dy. in glo. prima ibi sit nullius. §. momenti. Dyn. alias. sit nullum z bene.

1 ☞ Debitum naturale solutum heredi gratia conditionis implende imputatur in falcidiam.
2 Portio serui nõ grauata portioni domini grauate obueniens legatarijs prodest.
3 Legatum a seruo relictum dño est inutile.

Si pupillus. † Naturale debitum heredi solutum gratia conditionis impiende imputatur in falcidia z solutum non repetitur licet videatur ad non causam redire. h.d. Dy. ibi data fuissent z nulla obligatiõe fuissent debita testatori que petitionem inducerent vel repetitionem impedirẽt. Dy. in glos. vl. z. j. de solu. in fi. contra. §. de vsuf. earum rerum que vsu consumuntur. l. tribus. circa fin. so. vt ibi. Dy. z facit. j. de solu. l. in numerationibus. z quod ibi no. z allegat Bar. istud principiũ qd̃ si statuto cauetur qd̃ de omni cõtractu soluat̃ gabella pter quam de cõtractu⁹ solutionis z ego eram tibi obligatus ad vẽdendum feudum z vendidi quod non teneat soluere gabellaz qa causa originalis debiti debet attẽdi. j. de donatio. l. q id q.

1 ☞ Legatum non computatur in falcidiaz ab extraneis legatis detrahendam.
2 Contributio quando fiat legatoruz a seruo heredi instituto z a domino relictorum.

Si ergo. Portio delata seruo imputatur in falcidia domino sed econtra delata domino non cõputatur in falcidia detrahenda de parte. h.d. Dy. vel sic† portio serui non grauata obueniẽs portioni domini grauate legatarijs pdest quos nõ cõtingit z iste. §. aliquãtulum est difficilis z fm glo. habet duas lecturas primã tene. Et diuide in duas partes secunda ibi ex cõtrario iterum secunda in duas. secũda ibi exemplo in prima parte secũde partis fuit aliquod onus imp̃situm domino in secunda non secundum Ray. z secundũ eũ dic vt dixi in secundo summario. Dynus vero ponit aliam lecturam que plana est z nõ eget expositionibus vt statim videbis ecõtra ibi dodrans z fic eius portio non grauata accedit portioni domini grauate: z hoc facit dubiuz ibi cõtra falcidiam eis detrahendam. Dynus. ibi, pderit subaudi illud quia ꝛc. Dy. ibi supra falcidiam. i. quadrantem sue portionis quez quadrantem debeo iure falcidie. Dy. ibi legata fuerunt ab eo qui in legando dodrantẽ excessit z sic omnia legata debẽt decalcari. dy. ibi secundum falcidiam id est que erat detrahenda de seruo legato. Dyn. ibi in exemplo ex abũdanti ponitur iste versiculus. dyn. z hoc vult dicere sicut falcidia de seruo legato detrahẽda de legato a seruo per portionem domini nõ grauatam non impeditur. Old. ibi ex persona serui vltra dodrantem ex persona sua grauati. dy. in fi. z nihil erat relictum z est ratio quia portio grauata accrescit non grauate z ideo nõ fit contributio bonorum z legatorum vt. j. eodem. l. qd̃ si alteruter. dy. in glo. quia supra in fin. † Quia legatum mihi relictum a seruo meo est inutile vt ibi pater. z ecõtra relictum seruo meo a me vt instit. de legatis. §. an seruo. frustra ergo meis de fal. quere tur. j. eodem. l. in ratione. §. cum lex. in glos. secunda. ibi qui dodrans. debet dicere quadrãs vel si habeas subaudi est rogat⁹ z quod sequitur z aliqui d vltra sibi remanet subaudi quadrãtem quem habere debet z quod sequitur in gl. puta duo nõ denotat ministerium iuris licet accidẽtiaz facti: z nisi sic supplleas glo. faciet te errare. In glo. vltra. ibi ex persona serui hec exposition hucusqz potest aptari ad secundam positionez z nõ erit versus ibi exemplo ꝛc. Sed qd̃ sequitur. Sed in superiori ꝛc. ad primam positionem se refert. z non erit similiter versus etic secũdũ primam cum versu z sine versu poterit legi. Old. in eadem gl. in fi. imo dicas in ver. ex cõtrario. quod seruo meo legat⁹ est seru⁹ z mihi. z. quodam tertio herede instituto falcidia detrahenda de seruo non detrahatur de decez relictis mihi secus si mihi tãtum legaretur seruus z decem quia tunc falcidia detrahẽda de seruo detrahetur de decem vt. §. de leg. ij. l. fi duobus. z. j. eodez plane, z quod sequitur etiam exemplo ꝛc. planum est. Quia pbat quod portio delata domino nõ prodest ad falcidiam submouendã ex psona serui. Et quod sit ratio diuersitatis inter primum z vltimum casum huius. §. patet per. l. quod si a. territo. j. eadez quia si portio nõ grauata defertur grauate summouet falcidiam sed non ecõtra significatiua non grauate. sed secũdũ hoc videtur obstare ad verti. econtrario. j. eodem. l. cum quod quo de peculio. §. penultimo. sed potes dicere illud speciale fauore libertatis ne impediatur eius prestatio arg. j. eo. l. sed si seruus. z. l. penales. §. vltimo.

Nesennius. Iste est ille nesennius de quo habet. §. de negotijs gestis. l. nesennius z dic casum † prelegatũ non computatur in falcidiam ab extraneis legatarijs detrahẽda hoc primo prelegatum non defalcatur si a coherede percipiatur aliquid falcidie equipollens hoc secũdo. Quod a coherede percipitur inquantum equipollet falcidie de prelegato als detrahẽde proficit extraneis legatarijs z hoc dicit Dynus. vel sic. iuris prelegati a coherede percipitur per heredem grauatum legatis extraneis z coheredibus relictis ipsi coheredi prodest in totum ad falcidiam summouendam: extraneis autem legatarijs non prodest in totum sed solum vsque ad quartas qua qui prelegatum

prelegatũ percipit possit deducere de prelegatis ab eo coheredibus relictis. h.d. sed vsqz ad illaz quartã bene prodest hic ideo quia vsqz ad illam quartã video percipere iure hereditario retinere. vnde dodrans prelegati heredi a coherede relicti hoc casu non prodest extraneis legatarijs in falcidia quia ille non capitur iure hereditario sed quadrans sic quia ille quadrans succedit loco quadrantis quem ille de prelegatis posset alias retinere z sic merito etiã quo ad alios legatarios sibi in falcidia imputatur quod illud videtur habere iure hereditario tãq̃ heres Ray. z dic qd̃ primo ponitur casus. Secũdo due qõnes. Tertio solu. questionis secũde. Quarto solutio questiõis prime. Quinto reassumit determinationem secunde limitando z declarãdo eã. z propterea in quinque partes diuidi potest vsqz ad. §. si seruo. secunda ibi quero ad aduersus tertia ibi respondi ibi quidẽ quartam ibi sed cuz aliis. quinta ibi plane ibi vti possit falcidia id est an detrahere possit falcidiaz de prelegatis relictis a se coheredib⁹ ibi z si nõ possit ipso iure vti exceptione falcidie. Dy. ibi exceptione. i. replicatiõe. Dy. ibi subinouenda est si velit vti falcidia. Dy. ibi quemadmodum. i. verum perinde debeat fieri computatio falcidie ac si de prelegata coheredis nihil pcepisset vel. i. vtrum totius quod coheredibus prestatur facta detractione non habita ratione eius quod a coherede percipitur an habita ratione vt legatarijs proficiat. Dy. vel dic quemadmodum. i. vtrum computatis in falcid. legatis que a coherede percipit an non. Oldra. ibi. respondi. solu. proxime questionis que est secunda questio. Dy. Ibi falcidiam patiantur non quasi a coherede pceptum sed quasi tãto minus videatur coheredi dedisse. vt in versi. plane. Dy. Ibi sed cum his solu. prime questionis. Dy. ibi q legatũ. i. prelegatũ. Dyn. Ibi prestaturus est suo coheredi. Dy. Ibi quod deducere desierat nomine falci. Dyn. ibi plane. hic reassumit secundam questionem eam limitãdo z declarando z dic ceteris: scz extraneis. Dy. in fin. Quasi nihil videatur a coheredibus iure prelegati percipere quia tunc non prodesset legatarijs: nisi quod iure hereditario perciperet. vt. §. not. sed tanto minus quãtum accepit iure prelegati a coheredibus prestaret z sic totum prodesset legatarijs etiã extraneis nõ solum coheredib⁹: quia illud quod capit videtur iure hereditario retinere non autez iure prelegationis capere. Dy. ¶ Opp. quod cõputet in quartã qd̃ a coherede percipitur sed distingue ꝛc. Dy. In glo. hoc si percepit ibi contra voluntatem defuncti quod est eo ipso qd̃ expresse nõ permisit. vt. j. eo. l. titia. Dyn. ibi alioqui. i. si detrahit ex volũtate defuncti expressa. Dyn. ibi. C. fa. herciſ. l. filiũ. vbi de hoc plene dixi. z dic qd̃ pn. hui⁹ gl. loquit̃ de falci. iure institutionis in medio tractat de trebell. in fin. redit ad falci. debitam iure instit. ibi hereditariam partẽ. f. totã.

1 ☞ Legatum ne vitietur vna res pro alia defalcatur.

Si fundus. Casus huius. l. non est alibi et prima facie responderet contrarium † ne vitietur legatũ vna res pro alia defalcatur. hoc dicit. Vel clarius legatis fundo z via si ratio falcidie vtriusqz excedit estimationem vie ipsa via perit et fundus integer debetur econuerso si vie estimatio excedit rationem falcidie neutrum legatum perit: sed in pecunia prestabitur quantũ capit falcidia vtriusqz. hoc dicit. Ibi in falcidia fundi z vie. Dy. Ibi sed si via. ex abundanti ponitur iste versiculus. Dy. Vel dic quod notat fm Ray. vel dic quod. §. debebat̃ aliquid de legatis licet haberet locum falcidia: z hic nihil debebatur ꝓpter es alienus quod interimebat legata: z sic aliũ casum ponit vt sentit glo. magna z glossa interlinearis ibi non debebitur legatum vie nec etiam fundi. Dy. Ibi deficeret scilicet ratio legis falcidie. Dy. ibi non tantum fundum sed etiam viam. Odra. ibi tantum sarciat. i. sarciri faciat heredi. Dy. ratione falcidie detrahende de via z fundo. Dy. ibi quantum deest ad falcidiam. Dy. ibi intercidat id est in totum pereat. Dy. ibi. plus falcidia detrahenda de fundo z via. Dy. in gl. prima ibi vtriusqz. i. fundi z vie. Dyn. ibi in primo quando tantundem est in via quantum in falcidia. Dy. in fi. quando plus est in falcidia quam in via. Dyn.

1 ☞ Partus ancille hereditarie legate ad quam spectant.

a ¶ Paul⁹ rñdet. actõ bal. in. c. ij. de feu. fi. da. bar. l. i. rescripta. ff. ꝺ his qb. vt in dig. bal. l. i. ff. §. finaliter du bius. C. de in re delibe.

Paulus respondit. a Alias incipit falcidie legis. Et breuiter dicit de re subtracta per heredẽ nõ debet habere falcidiam † part⁹ ancillarum hereditariarum legatarum ante diem fideicommissi cedẽtem nati pertinent ad heredem sed computantur in quartã z fructus quarte fructus percepti ex propria re heredis legata etiam post diẽ fideicommissi cedentem nec restituuntur nec in quartam computantur. Oldra. Ibi ancillarum legatarum hoc tollit contrarium. Dynus. ibi cedentem z ante moram. Dynus. ¶ Oppo. quod computetur in quartam. vt. §. eodem. l. quod de bonis. §. fructus. Sed ibi in re propria testatoris legata vnde fructꝰ capiuntur hereditario iure. z sic computantur in quartã. ¶ Opponitur quod restituatur. vt. §. de vsuris. l. quis. sed dic hic heredem non esse in mora licet dies cesserit per additionem hereditatis vt no. eodem titu. de vsuris. l. herennius. alias incipit fructus in glossa prima. in fi. falcidiam tamen quam potuisset detrahere de rebus subtractis heredi imputabitur in commodũ aliorum legatorum vt minor falcidia detrahat̃. vt. §. de his q. vt indignis. l. heredi. in fin. Oldra. in glossa sic ergo falcidia in totum pro minima re subtracta. vt nota. in glossa. in auten. de heredi. z falcidia. l. scimus. quam cordi teneas. et idem si heres patiatur alium subtrahere argumen. §. si ventris no. mulier in possessio. missa. l. ij. Oldra. ibi. l. in pecudum. imo dic quod non obst. quia hic non dicitur quod partus sint in fructu sed qõ cõputantur in quartam z fructus quarte in quã imputãtur omnia que capiunt̃ iure hereditario. vt. j. eodem. l. id autem. in fin. item. §. eodem. l. in lege falcidia placuit. sed ibi in partu ancillarum non legatarum. Dynus. Itẽ nõ ob. j. ad trebellia. l. deducta. §. penul. vt ibi no. Item hodie perderet falcidiam in totum pro dimidia re subtracta. vt not. in auten. de heredi. z falcidia. §. sancimus. quam cordi teneas: z idem si heres patiatur alium subtrahere argumen. §. si ventris no. mulier in possessionẽ missa. l. ij. Oldradus.

1 ☞ Legatorum prestatio augetur portioni grauate non grauata accedente.

Maritum. † Si portio nõ grauata accedat grauate augetur legatorũ prestatio. h.d. Ibi filiam cõmunem in potestate mariti cõstitutam. Dy. ibi instituit. §. vxor z portionem mariti vltra dodrãtez grauauit. Dy. ibi retineat. f. pater. Dy.

A liberto. Si legatarius grauetur onere fideicomissi extrinseco diminuto legato non di-

Universidad de Deusto
Biblioteca

minuitur onus. hoc dicit. dy. ibi decem dederat ꝛ sic grauauit eum extrinseco onere. dy. In glossa. ibi. l. paulus. §. fina. Et dic plene vt ibi nota.

1 ☞ Lex falcidia ipso iure resecat legata.
2 Obligatio an oriatur ex relicto vltra dodrantem.

Ineam †ta ꝛ per estimationem rei indiuisibilis falcidia ꝑstatur. hoc dicit. Ibi fuerat alias fuerit sed communiter habetur fuerat. Dyn. Ibi propter legem falcidiam. id est quia heres volebat vti falcidia. dy. Ibi posse heredem agendo interdicto quorum legatorum. dy. ibi remanere scilicet penes heredem. Dy. Et vide quod dixi. §. titu. l. l. plautius. ꝛ quod no. in. l. legatum ita. de legatis. ii. Ytes non ob. ff. de furtis a titio, cū similibus. quia determinatur per istam legem quod rei legate transit dominium in legatarium nisi habeat locum falci. quia tūc in eo quod est vltra falcidiam nō transit ꝛ vide quod no. C. eodem. l. i. ꝛ tene menti illam glo. que dicit quod minor soluens sciēter id quod detrahere poterat in re falci. nō repetit per conditionem indebiti. item habes hic gl. valde notabilem quz dicit qs interdictū quorū legatorū habet locus contra ilium qui possidebat res legatas tempore mortis testatoris. cōrariū videt sentire glo. C. quoz legatoz. l. i. sed propter tertium huius. l. credo hanc glo. verioꝛes. †Et an ex relicto vltra dodrantem oriatur obligatio. vide quod nota. ꝛ dixi. §. de conditio. indebiti. l. j.

1 ☞ Falcidia a testatore prohiberi non potest in vi cōditionis.

Seius ꝛ augerius. Cōditio que opponitur pro non adiecta habetur. h. d. Vel sic ꝛ in fraudem. l. oi cōditionis non potest falcidia a testatore phiberi. In glo. prima in fi. nisi precessisset institutio. vt. §. de here. instit. l. pater. ꝛ hic precessit ꝛc. Dy. quod extraneus institutus possit exheredari. Ho. in glo. §. de testō mili. l. si certarum §. si eodem. Dy. In glo. subaudi vt alios. in fi. vt. j. ptz ibi cū habeant substituros eadem conditione ꝓscripta. dy.

Pater quoq; Quasi dicat non solum alius. Dynus: ibi filius emancipatus. dy.

Ja me tibi. Id quod nō capitur heredi tario iure non imputatur in quartam iure institutionis debitam. h. d. dy. in fin. quasi dicat non capio illud tanq; heres. dy. In glo. vltima. in fi. ꝛ. j. de donationibus. l. qui quod ex causa. §. ea leg. Oldra. ꝛ allegatur finis huius. l. contra emphiteotam alienavit rem sine cōsensu domini postea redemit quod nō prosit sibi redemisse. qua si videatur habere sicut nouus emptor: in contrarium est in vsibus feudoꝝ si vasallus feu. alie. c. i. ꝛ dixi de hac questiōe de vsucapioni. sequi. §. de illo. ꝛ in pluribus aliis locis. Item non ob. ad hanc. l. j. e. l. cum emptor. vt ibi dicam.

1 ☞ Damna sine legatariorum culpa contingentia ad heredes pertinent sicut ꝛ commoda.
2 Heres si grauetur emere velvendere certo pretio quid intelligatur esse legatum.
3 Interitus incerti de certis ad legatarium pertinet.
4 Benus perire non potest.
5 Heres in quartam sibi computat quod per venditionem rerū hereditariarum accipere iussus est.
6 Rogatus restituere hereditatem per venditionem nō pōt compelli ad ipsam per senatusconsultum trebel.
7 Legatum inutile non venit in bonorum contributione.

In ratione. †Damna contingētia sine culpa legatariorum pertinēt ad heredē sic ꝛ cōmoda. h. d. dy. Et post illud principium esset legēdus. §. diligenter. qui loquitur de ista materia. ibi mortes contingentes post mortē eius de cuius hereditate agitur. Dy. Et no. multos casus fortuitos qui sequuntur in litera de quib⁹ dixi. C. de pigno. act. l. que fortuitis. ibi facta peiora etiā sine heredis culpa. ibi quodcūq; damnum cōtingens post mortem testatoris in rebus hereditatis. Dy. ibi fructus post mortē testatoris seminati. dy. ibi. partus ancillarum ante mortē vel post mortē testatoris cōcepti dūmodo post mortem testatoris nati. vt. §. eo. l. in. l. falcidia placuit. Dy. ibi. Seruientes. i. seruitutum liberationes vel remissiones ibi. quib⁹. scz seruitutib⁹. Dy. ibi. predia. l. hereditaria. dy. In glo. prima. ibi

sol. vt ibi. quia ibi erant fati tempore mortis: hic non. Dyn. In glossa quod contingit ibi. fm istam solues ꝛ rationez reddes. ꝛ dic plene vt ibi. Dy.

Tendere †rius postea de eo qs in legato falcidia detrahitur. h. d. Vel clarius. †si heres grauatur emere vel vēdere certo pretio id solum intelligitur esse legatum quod ꝓstat heres alii. vltra iustū pretiū vel qs sibi minus iusto ptioꝛ de ipso solum locū hz falcidia. Et subaudi. si heres fuit iussus vēdere. §. minori ptio quā valeat: vel emere. §. maiori ptio quā valeret. iac. ibi. iussus. §. heres. dy. ibi inducetur in causam legati hoc est tūc estimabitur esse legatū. dy. ibi. §z vt subaudi ita deducit in legatum vt nō totū prestet. sed vt ꝛc. Ja. Et alii nō bñt in ista. ꝛ sic cōmuniter. dy. ibi. Legatis deductis. i. separatis a vero ptio vt. i. que cedit in casum legatorum: ibi. amplius. i. iterum. Jac. qua si dicat primo debet fieri separatio eius qs est legatū. dy. ibi. nō nostri. scz. legatarij. Jac. ibi. id pretium quod cuz valore rei nostre concurrit. ꝛ loquitur iste ver. tamē eo casu quo heres damnatur emere. Jac. ibi. intellectum est ꝛ ideo illud solum defalcatur. dy. In glo. alias est vt: ꝛ tunc habeas. §. deducatur. dy. als deest ꝛ tūc habeas deducet. dy. ibi. Colligenda op. de. l. ad veterem. §. j. eo tit. ꝛ solu. vt ibi no. Dy.

Prorsus. Alias incipit. §. diligenter. ꝛ sic cōmuniter allegatur in glossis. ꝛ breuiter. h. d. si legatum consistit in genere vel in specie prorsus incerta dānum contingens post mortem testatoris sine culpa legatariorum ptinet ad heredem vbi ꝓsistit in specie certa vel incerta de certis vel in gñe relicto vt specie ad legatarios pertinet. h. d. Vel breuius. †interit⁹ speciei vel incerti de certis pertinet ad legatariū interitus vero generis vel incerti pertinet ad heredem. Et dic ꝙ in isto. §. reassumit quod dictū est in ꝓnc. l. vt per distinc. de claret. dy. ibi. Vel quod dicitur. §. in ꝓc. l. Jac. ꝛ Dy. ibi. vsque quaqz. i. simpliciter. Oldr. ibi. distinctio qualitatis legatorum. Jac. ibi. recipiatur subaudi. ꝛ videtur ꝙ sic qs enīz ꝛc. Jac. ibi. qs enim confirmat qs dictū est in ꝓn. l. dy. ibi remota lege falcidia. i. lege falcidia locum non habente. Dy. ibi. Idem fore. §. ꝙ pereat heredi nō legatarius. Ol. ꝛ no. qs iuris est de toto quo ad totum idem de parte quo ad partē. vt. §. de rei ven. l. que de tota. ibi constituerentur. i. legatarius deducta falcidia debetur. Dy. ibi postea. i. post mortem testatoris. dyn. ibi ne amota. i. separata a falcid. Jac. Ibi detrahatur ꝓpter dāna superuenientia. Jac. ibi nec dāno. ꝛpone nec ꝓnō. ꝛ ꝓstrue cū verbo detrahi qs est. ff. ol. ibi ꝓstat. ꝛ sic ☞tas est relicta vt quātitas in gñe ꝛ ideo ꝑiculum ptinet ad heredē ꝛ ides de bis ꝙ ꝓsistunt pōdere vel mensura. dyn. ibi postea incidente. i. post mortē testatoris in rebus hereditarijs contingente. dy. ibi que fieret. i. prestaret. Old. ibi ad estimationē. i. fm estimationē. Ol. ꝛ ibi. ꝛ his ipsis. §. que ꝓsistant pondere numero vel mensura. dy. ibi ita relictis ꝑ modum speciei: vt ptz in exēplo qui statim sequit. dy. ꝛ Old. ibi horreis habeo ꝛ ita certa species est relicta vel quātitas vt species ꝛ sic periculū ptinet ad legatariū. dy. ibi nihil debebit. qñ perierūt in totū. dy. ibi que extabunt. qñ deteriozata sunt. dyn. ibi ea portio. i. tanta quātū ad quātitatē licet nō tāta quantum ad valoꝛē ꝛ sic deteriozatio est ad damnum heredis ꝛ legatarij pro rata falcidie ꝛ legati. Ol. ibi efficiatur. i. quantum falcidia prestari patiatur. dy. Ibi estimatione bonoꝝ. i. facta estimatione bonorum ꝛ detractiōe falcidie. vt estimatione bonoꝝ facta que erat tpe mortis testatoris delegato debebat detrahi quarta qnt a vel sexta eadez portio quātum ad quartā nūc detrahatur de legato ꝑ parte diminuto licet ista portio que nūc detrahitur nō sit tante estimationis sicut si legatum non peruisset in aliquo ꝛ sic ad dānum heredis perit res legata ꝓpter diminutionē nō quātū ad quotam; sed quantum ad valoꝛē. ꝛ est rō qz portio per falcidiam diminuenda semp remansit in bonis heredis quia ipso iure resecata ergo sibi ꝑtinet. vt. C. eo. l. penul. ꝛ §. eo. l. lineam. ꝛ. j. quoz legatoꝝ. l. i. §. fi quis. Oldr. ibi ꝙ mortis inspicitur ergo tempus mortis testatoris vt sciamus quanta si ue quota portio sit de legatis nomine falcidie detrahendis: sed illa detrahitur de rebus legatis quales nūc sunt. vt. §. ꝑi. ꝛ sic quantum ad hoc inspicimus tempus ꝓsens. Old. in ver. in certe. iste versiculus communiter allegat ꝑ §. sed tamē est de materia ꝓcedenti ibi ex suis rebus ꝛ sic de certis. dy. incerta ꝛ ideo periculum spectat ad legatarium fi oia pereunt. Dy. ibi eligeret de argento testatoris. dyn. in versi. si vero argenti ibi pure id est simpliciter. dyn. non facta demonstratione certi argenti ꝛ sic testator hic reliquit incertum de incertis. dyn. ibi legis falcidie portio. i. in cōputatione legis falcidie. dy. ibi ꝓstea inciden
4 tia. †Not. ꝙ genus perire nō potest. ꝛ ad hoc sepe allegatur. §. iste. Sed contra hunc text. op. qs si hodie heres faciat inuētariū non teneatur si res hereditarie post pereunt. nam heres tenet

tunc

tūc solus de rebus que in hereditate sunt. vt. C. de iure deliberā tū. l. fi. §. ꝛ si ꝓfectā. ꝛ §. sequen. ꝛ sic cum teneat ad quantitatez respectu rei perempte liberatur licet sit debitor quātitatis. vt. §. de leg. j. l. cum res. §. fi. ꝛ ibi dixi. vnde in hoc corrigitur. §. iste et ꝓn. l. fm Bar. qs est notandum qz nō est tunc ꝑ alios ꝛ credo eum bene dicere. Ibi ꝓficient heredi. Dy. ibi res tamen incerte de certis relicte de quibus dictum est. §. in ꝓn. §. seu versiculi in certe autē ibi ac nec estimatio licet multe res relicte essent in hereditate. Jacob. ibi relicte essent. i. ac si species certa fuisset relicta. Dy. in glo. nam distinguit. r ista distinctio locum habet in rebus legatis pereuntibus vel deteriozatis: in aliis autem here ditarijs nō legatis simpliciter ꝛ sine aliqua distinctione regula in ꝓn. ibi posita locum habet. Oldra.

5 **Tam ꝛ si ante** †Quod per venditionem rerum hereditariarū heres accipere iussus est in quartam iure institutionis debitam computat. Dy. ibi iussus est heres. Dy. Ibi hereditatem restituere ꝛ ꝓ ea restituenda centum habere. Jaco. ibi computari. ꝛ in quartā iure institutionis debitam ꝛ in quartam trebellianicam. vt. j. e. l. qui fundum. Dy. ibi quemadmodum exemplificative non similitudinarie legas. Dyn. ibi iussi sunt: scilicet fideicommissarij quibus erat restitutio facienda. Jaco. ibi quo loco. l. circa quez casum. Dyn. Et quod sequitur amplius dic. i. vltra predictam quesstionem. Dy. ibi fideicommissum esset. illam quantitatem dare. Dy. Ibi cum talis oratio. not. vt ꝛ. C. de legibus. l. quod
6 fauore in gl. cōiuncta cū textu qs †rogatus restituere hereditatem per vēditionē nō pōt cōpelli ad ipam vēditionē ꝑ senat. cōsul. trebel. qs est bene notandum. ꝛ prima facie diceret cōtrariū in glo. sed in vi modi contra hoc oppo. quia hic non est aliqs verbum per quod fiat modus de quo habetur. §. de conditiōibus ꝛ demonstrationibus. l. penul. ꝛ in rubrica. ꝛ. C. de his que sub modo. dic fm Bar. quod glo. non vult dicere qs sit mod⁹ inductus sed vtitur verbo vulgari sicut dicimus facias per talem modum fic. ꝛ j. eo. l. penales. §. j. vel dic quod parta sunt iubere heredem vendere vel iubere vt vendat qs est notandū fm eū et sic nō ob. contrariū in glo. imo videtur. dic quod legata erāt relicta ad onus heredis ꝛ grauatus erat fideicommisso vniuersali: ꝛ tic retinet heres vnde soluit legatarius serui. l. marcell⁹. j. ad trebellia. sed illud quod habet a fideicommissario vniuersali imputat ibi in quartam. vt hic ꝛ sic non ob. C. ad trebellia. l. fi. quia ibi fuerunt iuncta legata ad onus fideicommissi: non heredis. Jaco. ibi vel dic hanc. Dynus.

7 **Cum lex falcidia** †Legata inutilia non veniunt in cōtributione bonorum: vt falcidia inducāt nec in falci. imputantur ita qs dimi nuant legata alijs relicta. h. d. Jbi vel ei⁹ seruo scilicet heredis Dy. Jbi in diem certam. i. expressam. Dy. Jbi cepit cedere eodem tempore vel antequā cedat dies legati. Dy. ibi seruis suis propijs testatoris. Dyn. Jbi cedunt alij legata non minuerit. Dy. in glo. i. expressam ibi si esset verū ꝛ sic esset inutile. Dyn. in glo. i. expressam ibi si esset purū ꝛ sic esset inutile. Dy. in glo. fuit reacta. in fi. subaudi alia tamen die inserta vel conditiōe fuit legatum relictum ꝛ substantialia libertas. Oldra.

Is cui fideicommissum. Heredi dubitanti cui vltra falcidiā legata sint relicta subuenit remedio cautiōis ibi vel legatoꝝ id est per conditionem alijs legatis vel fideicommissis adiectā. Old. Jbi pendebit. i. dubitatur an sit habitura locum vel non. Dy. Jbi deficiente eo id est effecto non soluendo. Oldra.

1 ☞ Actiones penales contra heredem rei non transeūtes non minuūt bona eius.
2 Hereditas differt a bonis.
3 Stipulationes prętorie diuidue facto aliquorum heredum nō committūtur insolidum sed ꝓ ro parte.
4 Legatarius onere intrinseco grauatus falcidiam detrahit.
5 Testatorem falcidiā non posse prohibere iure digestorum qua liter intelligatur.

1 **Penales** †Actiones penales que nō transeunt contra heredē rei eo mortuo nō minuūt bona eius: similiter que non dantur heredibus actoris actoꝛe mortuo nō augent bona actoris. h. d. Vel sic ꝛ in idem recidit si ex parte actoris ꝛ rei actiōes penales in heredes sunt transitorie in bonis actoris cōputant ꝛ diminuunt bona rei alias sec⁹. ꝛ diuide. l. in tres partes. in prima loquitur de actionib⁹ penalibus non cōpetentibus ad vindictam. in secunda de his que pertinēt ad vindictam ꝛ similitudinis causa addit de actionibus ex contractu que nō transeūt ad heredes vel incipiunt ab heredibus: secunda ibi. sed nec. tertia ibi honorate quoq; ibi legitime. i. de iure ciuili inducte. Dy. Jbi honorate id est inducte a iure prętorio. Dyn⁹ ibi in bonis actoris viuente adhuc reo. Dy. ibi a defuncto ante litis conte. Dyn ibi que in heredē id est contra heredem. Dy. ibi nam ꝛ fi ta probat a contrario quia. §. obligatio diminuit soluz in vita non post mortem bic ecōtra solum post mortem nō in vita ibi bona eius scilicet stipulatoris. Dyn. Jbi minuerentur: scilicet bona promissoris. Dy. qz ia stipulatio talis transit ad heredes vt. C. vt act. ab here. ꝛ cōtra heredes. l. prima. Jbi augmentū. §. prestabunt quod est. j. Dy. Jbi rei scz bonis. dyn. in glo. prima in fi. ibi sunt anū. dyn. in glo. ante litis contest. ibi in hoc speciale quia cōpetit ad vindictā. dyn. in glos. vlti. ibi in bonis alicui⁹ dum viuit inspecta significatione ciuili. dy. Et sic vides ex ista glo. † quod aliud sunt bona ꝛ aliud hereditas ꝛ ficti aliqs donat hereditatem non videtur donare bona cuius cōtrariū dixi de legatis. j. l. quesitum. §. fi seruus. quod est verius vt res potiꝰ valeat quam pereat. vt. l. quoties. de rebus dubijs. non ob. ista glossa quia hec bona ponuntur ad differentiam hereditatis secus in questione proposita. Bart.

Julianus scribit. † Stipulationes prętorie diuidue propter factū alicuorum heredum nō committuntur insolidū sed ꝓ parte. h. d. Jbi ex causa legatis quia excessus est dodrās vtriusqz heredis sed vnus est plus grauatus qđ alter. Jaco. ibi non equaliter. sicti sicut alij. i. nō ad equalitatē sui heredis quia in plus est grauatus vel dicꝓ sua parte tantū. Jac. ibi ꝓ suo mō necessario sibi ad suam quartā. Jac. ꝛ dic modo. i. moderatiōe. ꝛ sic facit pro eo quod dixi. §. eo. l. in ratione. §. tametsi. Jbi eiusdem interpretationis: scz qs cōmittat tantū ad interesse actoris ꝛ ad ꝓnam vel partem alterius nō extendatur. dy. ibi a parte actoris qui stipulatus fuerat. Jaco. ibi siue a rei. l. parte. dy. ibi his heredibus stipulatoris. dy. ibi vicissim ex parte actoris. Dynus. ibi victos ex parte rei. Dyn ibi hisqz. l. heredibus stipulatoris ꝛ subaudi cōstat committi. Jaco. ibi aduersus eos heredes rei. Jaco. in glo. diuidatur ibi. l. quinta. §. fi. ꝛ est ratio. vt not. dicto §. cato. dy. vbi de hac materia plene not. ꝛ dixi.

Annua bima †sitione appareat falci. locum habere. dy. Et facit iste. §. ad questionē que dicit disputata ꝑ do. Ray. statuto bosi. cauetur quod scholares conducentes hospitia teneantur soluere mediet atē pēsionis in paschate ꝛ residuū in fine anni. quidā scholaris conduxit hospitiū cū pacto qs soluere teneretur tertiaz partē. statim quereba. an illa tertia pars deberet cōputari in medietate soluenda in paschate vel in alia soluenda in fine anni. vel in vtraqz. iste. §. facit qs in vtraqz dicitur qs eam terminauit per. l. placuit. C. de collatione fundoꝝ patrimo. lib. xi. sed nō video qs illa. l. bene terminet questionem vt dixi in meis questionibus statutoꝝ secunda parte.

4 **Si titio** †trahit falcid. si grauetur onere extrinseco de nihil detrahit vt in ver. sui autem. in fi. huius. l. h. d. dyn. Vel sic si onus est intrinsecum ꝛ diminutum fuerit legatario diminuetur ꝛ fideicōmissario ex ꝓsumpta voluntate testatoris qui partem penes legatarū voluit remanere in libertate vero secus. h. d. Et ad declarationē hui⁹. §. vide qs notaui. §. de vulga. ꝛ pupil. substitu. l. cohereditatem. §. cum filie. ꝛ licet iste. §. fm glos. videat habere quatuoꝛ lecturas ꝓpter diuersitatem litere quia quidam habent. in ꝓn. §. viginti ꝛ quidam. xxx. cūm sint due tantū lecture in effectu vna Bal. q est vera. alia bul. que est falsa ꝛ tene casum Bal. sicut gl. ponit ꝛ bene siue habeas i litera. xx. siue. xxx. et quod lectura bul. sit falsa quod legatarius vnī⁹ rei nō detrahat falci. ꝓbatur. j. eodem. l. accepi. ad trebel. l. j. §. inde neratius. in auf. de here. ꝛ falc. §. is igitur. ꝛ. §. de lega. ij. l. cum pater. §. j. ꝛ dixi dicta. l. cohereditatem. §. cum filie. in fi. licet contrarium not. ꝛ male. §. de leg. j. que glossa. falsa est vt ibi plene dixi licet ꝑ bul. faciat dict⁹. §. cū filie. ꝛ de fideicommiss. liberta. l. generaliter. §. si cui. sed dic vt in eis dixi. ꝛ dic quod tertia lectura non differt a prima nisi quia in prima rogatus est restituere medietatē ꝛ tertia tres partes ꝛ retinere quartam ex coniectura voluntatis defuncti vt detracta falcid. debeatur quarta eius qs remanet penes legatarius. quarta lectura differt a tertia quia in tertia debeat restituere tres partes. in quarta quartā partē tantū. Jteꝛ
5 not. ex gloss. † quod illud quod dicitur quod iure. ff. nō poterat testator prohibere falci. vt. §. e. l. quod de bonis. §. j. verū in falcid. que pcipiebat ex. l. fecus si pcipiebat volūtate defuncti qz il laꝛ poterat ꝓhibere qs est notādū ibi quoqz qñqz hec lra bona est ti habeas. §. in ꝓn. §. xx. ff. aūt habeas. in ꝓn. §. xxx. vt habuit Bal. hic debet esse in litera quindecim ibi vindicus nostr: scilz ait. ꝛ dic ex ꝓsumpta voluntate testatoris nō noie falcidie ibi

Universidad de Deusto
Biblioteca

ad fideicommissaria prestanda isto casu ex voluntate testō: is Jaco. ibi non imputaturus. i. omissur⁹ imputare. Jacob. nam imputabit eum nec z nō faciāt affirmationes. dy. Ibi nisi forte testator. ſ. legatarius fuit honoratus onere extrinseco pro pte hic in totū. ibi oīno als oimodo. i. siue legatum sibi relictū fuit p falcid. diminutū siue nō. dy. qs pōt habere qn falci. detracta remanet in legato vnde posset eū als falcid. nō detraheretur per heredē. vt. ſ. de fideicomiſ. liber. l. decem. z vide qs ibi no. Oldr. in glo. ſ. ibi alij vt bul. ista positio bul. insurrexit ex errore quem sequitur qs legatarius vnius rei detrahat falcid. vt not. fm eus C. communia de legatis. l. j. circa fi. sed sentētia Uso. est verior z ratio not. in auf. de hered. z falci. ſ. in igitur. scda colla. in gloſſ. que incipit aliter tamen ꝛc. Et vide. ſ. eodem. l. lex falci. ſi iterue niat. ſ. nūquā. dy. ibi legatarius. vt dixi. z p hoc est. ſ. eo. l. acceptis. sed cōtra hoc est. ſ. titu. pri. l. j. ſ. quibusdā. z. l. videamus, sed ego cū bul. credo qs hoc nō faciat legatarius ex psona sua sed ex psona heredis z sic nō interest vtrū triginta vel vigiti vel decem sint legata. dynus. in gloſ. ira scitur bul. simile dicit gloſ. de roge. z bul. in materia dnoū reo. audi bul. ibi qñ nō est grauatus sed certe idē esset in herede q nō detrahit nisi sit grauat⁹ z ideo bene nō respōdet bul. Dyn. ibi sed propter equitatē que equitas insurgit ex cōiectura voluntatis defuncti. dyn. in gloſ. quando suum ibi. ſ. fi quis alienum. z. l. ſi debitor. ſ. quāuis, eo, tit. in fi. imo melius dic vt not. ſ. e. l. iulianus.

Si seruus. Ibi ne preterea id est preter fuus. dynus. Continua. l. sequentem. z ilias duas sequentes.

Ulianus notat. Approbādo qs dictū est z distinguendo. dynus. Albericus.

Dane. Ibi declarauerit z i fuo z in alio legato. dyn. ibi vide z qs. i. z falcidia que prestāda est p seruo quasi dicat nedum falcidia q detrahenda est de ipso legato. dy. ibi prestandum est. ſ. falcidie nomine. dyn. in glo. vlti. in fi. z. ſ. e. l. plautius. in fi. Dyn.

Sed si non seruus. Ibi videbit ser-vum suum acce ptando legatum contēplatione manumissionis relictum. dynus. ibi vtriusq; id est legati z etiam seruī. Dy. in glo. alienū ibi non deducitur falcidia cum tamen alij legatarij peterent de hoc pretio falcidiam deducere vt p hoc de fuis legatis minor falcidia detraheretur. Old.

Si incertū sit. Ibi admittēda est. i. interim falcidia locum habeat. dy. Ibi pretium eius quod est consecutus medio tempore de operis. dyn. In gloſ. in legato serui in fi. sed certe in illis non erat alij legat⁹ sed solum sub cōditione liber esse iussus. Ray. In glo. scilicet p quarta ibi occasione falcidie. imo nō videtur q habeat interim quartam in seruo vt not. supra in glo. in legato serui ꝛc. vñ forte dic q licet non habeat interim quartam habet tamen in eo qs per eum adquiritur ex operis. Old.

Eius serui. Cui erat relicta sub cōditione libertas. dy. Ibi fieri debet vt illa estimatio detrahatur tanq̄ es alienum in euentum cōditionis vt. ſ. eo. l. in quantitate. ver. cui⁹ generis z. l. proxima. z. l. j. ſ. hec verba. in fi. Jaco. In fine vt es alienum anteq̄ soluat legatū in falcidia detrahatur. Dy.

Statuliber Ibi non auget familiam. id est retro non videtur auxisse existente conditione secus si deficiat vt supra eodez. l. in ratione. ſ. j. que est contra. Sed dic q lex ista est reducenda ad distinctionem illius. ſ. dy. Ibi euentu ergo conditionis detrahitur estimatio de legatis. z ideo interim legata prestantur cautione exacta vt. ſ. eo. l. in quātitate. ℣. cuius. z. ſ. tit. proxi. l. j. ſ. hec verba. Jaco.

Cuius usufru. Ibi pignori dati. scz seruī. dyn. merātur. Oldr. Ibi distracti. i. venditi sub pacto legis cōmissorie quod facit ad venditionem conditionalē. dyn. Ibi ad diez adiecti z sub conditione. Old. In gloſ. imo. in lege ibi resolueda sub conditione vt si alius intra annum meliorem cōditionē non attulerit. dy. vel pretium intra annum non soluerit.

Eris alieni Ibi sunt affecti ex hoc z glo. gloſ. que est supra eodē. l. in ratione. j. ſ. si seru⁹ testō nisi eam salues vt ibi dixi. dyn. Ibi sed z si eius subaudi pretium deducetur vt es alienum. Dynus. In gloſ. vlti. ibi vt hic innuit imo dic vt suppletur scilicet ad filleianū. l. lege cornelia.

1 ☞ Falcidia in testō veterani locum habet.
2 Ad prepositio aliquando terminū demonstrationis aliquādo terminum temporis denotat.

Ad veterani. Testamētū post missionez factus. Dy. z breuiter hoc dicit. † Falcidia locum habet in testamēto veterani. Et datū causa conditionis implende in falcidia cō putatur. z not. q ista prepositio ad est nota demōstrationis vel remotionis dubij. simile est supra de administ. tuto. l. ad instrumendā. Sed cōtra videtur q sit limitativa z restrictiua vt supra de transactio. l. cum hi. ſ. si vni. Ibi ad alimēta. z etiā si ad habitationez. † Circa quod dic q interdū ista prepositio ad notat demōstrationis terminū habito respectu ad locū vt infra de penis. l. capitolinū. ſ. ad statuas. z. C. de his qui ad eccle. confugiūt z supra si certū petatur. l. i. interdum est nota termini per respectum ad tempus vt supra de conditio. z demō. l. nō putabā. C. quādo dies leg. ced. l. ex his. C. de fideicō. liber. l. fideicommissaria. z infra de verb. obli. l. ad diem. interdū est nota termini per respectū ad personā vt supra de iureiurā. l. ad personas. z infra de penis. l. ad bestias. interdus est nota termini per respectū ad qualitatem vt supra de senato. l. fi. ſ. i. z. C. de procu. auf. qs ius interdum est nota demonstrationis siue remotionis dubū z ita hic z dicta. l. ad instrnendam. de admi. tuto. z de mune. z oner. l. ad rempublicā. interdum nota limitationis vt in contrarijs. z hoc etiam contingit ratione eoz quibus adiūgitur non de se q de se nihil significat vt dicitur in simili de prepositiōe de. supra depositi. l. j. z de istis prepositionibus ad z de vide in alphabeto. Jn glo. in fi. qs tamen hodie correctum est quia etiā in testō mili. falcidia locum habet vt dixi dicta. l. si post. z no. in gloſ. in auten. de here. z falci. ſ. fi.

Si cui. In fine. z patietur falcidiam totius fundi. nā decem heredi danda causa conditionis implē de non imputantur ei in falcidiam. Dy.

1 ☞ Cautionis omissio aduersus heredem inducit doli presumptionem.

Dolo. † Omissio cautionis inducit p̄sumptionē doli aduersus heredē. h. d. Et facit ad id qs no. ſ. eo. l. j. ſ. est aūt apud iul. Ibi nō videt z sic nō legitimo hereditatē euincēte ad estimationē legatoz solutoz tenet ibi mota cōtrouersia a legitimo et ante litis contesta. vt. not. ſ. titu. j l. hoc autem. ſ. fin. in fi. ibi sciens als secus esset. ſ. ad exhiben. l. iul. ſ. fi. tibi. z facit qs no. ſ. depositi. l. j. ſ. apud iul. in glo. ibi. l. dolum. sed ibi non erat presumptio hic sic que p̄sumptio resultat ex eo qs quis omittit qs faceredebet vtdicta. l. dolus. vel facit quod facere nō debet vt. C. de ficariis l. j. vel dic secundus ia. de are. z az. in brocardis. de doli considerātiōe rubricella dolū presumi. z pyl. in suis brocardis aut quis omittit vel minus idonee facit qs scit se facere nō debere tunc etiā dolus presumitur vt. ſ. de iniur. l. illud cū cōcor. aut est dubiū si fuerit sciens vel ignorans z tunc dolus nō presumitur vt dicta. l. dolum cum cōcor. vel dic quod dolus semper probatur vel dic quod probari debet factū. i. qualitas facti in quadolus est. vt. ſ. de doli exceptio. l. j. in fi. vbi de hoc Jacob. z plenissime dixi dicta. l. dolum. z per dynum z cardinal. de regulis iuris. c. sciente. lib. vj.

Serui qui apud hostes. Scilicet tē pore mortis testatoris. Dy. in fi. z sic prosunt legatarijs cōtra deductionem falcidie. dy. z breuiter dicit qs captus ab hostibus reuersus fingit nō captus. z hec. l. locū habet in quarta debita iure institutio. facte in parte debita patrono. vt. ſ. de bonis liber. l. si patronus ex debita. ſ. j.

1 ☞ Datum causa conditionis implende de bonis extranei imputatur in falcidiam.

Falcidia. Interuenire non potest. i. in falcidia heredi non imputatur. dy. Et breuiter dicit † datum causa conditionis implende de bonis extranei imputat in falcidia secus si de bonis defuncti dy. ibi impleu. t nomine statuliberi. dy. in gl. credens in fi. hec placet Dy.

In falcidia. Ibi rerū hereditariarū legatariarū z nō legatarū. Dy.

1 ☞ Interusurium medij temporis in legato in diez imputatur heredi in falcidia.

1 **In lege falcidia.** † In legato in die interusurius medū temporis imputatur heredi in falcidia: in legato vero sub cōditione cautionis debet res explicare. hoc dicit. z dic in. l. falcidia. z in legis falcidie cōputatiōe. Et qs dit nō habetur p̄o puro q̄ hoc legatum in diem relictum non est ita plenum vt sit purum z intelligē secundū. l. j. eo. l. qui quadringenta. ſ. fi. Jac. ibi cōputatur heredi in falcidia vt tantus minus videatur esse legatum z illud commodū in falcidia computetur quasi iure hereditario capitur. Dy. ibi cautionibus interponendis ab his quibus pure legatum est z prestādis etiaz ab herede legatarijs conditionalib⁹. Dy. casum tamen de restituendo id quod plus acceperit quam per legem falcidiam licuerit. Dynus.

Si quod per falcidiaz. Ibi respondit ex certa scientia vel per errorem iuris. Dyn. In glo. in fi. sed hic heres sponte cauit non ex necessitate interposita per testatorem vnde sponte cauēdo legatarijs videtur beneficio legis falcidie renuntiare quod potest vt. ſ. e. l. potest heres. Dy. vel si intelligas quod glo. opponat de. ſ. non idcirco. dicta. l. qs de bonis dic qs ibi erant plura legata quoz aliqua tantum fuerunt agnita. Dyn.

1 ☞ Euentus anni ob quē falcidia locum habet de ceteris facit defalcari.
2 Falcidia per heredem solum detrahitur.
3 Legatarius z fideicōmissarius nō vtuntur retētione falcidie.

1 **Per falcidia.** Si interueniat. † Euētus anni propter quē falcidia locuz habet in annuis legatis de ceteris retro precedentibus facit defalcari. h. d. ibi pensionibus. i. quātitatibus per tempora diuisis z soluendis. Dy. ibi nōdū locum hz. i. apparet nondū locum habere. Dy. ibi. quo fit. i. per cuius anni euentū. Ol. in gl. accepta cautione in fi. z. ſ. nō idcirco. z. l. penales. Dy. vel dic plani⁹ q̄ aut legatū a se vnū z purū sed in solutione faciēda per tempora distributz vt qñ dies leg. ced. l. si cū prefinitione aut legatū est multiplex qs primo anno purum p̄o sequentibus conditionale vt quādo relinquitur annū sine temporis prefinitione vt. ſ. de annuis legatis. l. in singulos. Primo casu a toto principio inducit rō legis q̄ certū est quādo tempore durare debeat legatuz z ita loquitur. ſ. e. l. penales. ſ. si annua. scdo casu aut relinquit p̄tuato z tūc aut fit cōputatio ꝑpter alios legatarios aut ꝑpter ipsuz cui relinquit. primo casu aut fit estimatio vt sciamus quātū duret z tūc habet locū l. j. e. hereditatū aūt quātū valeat z hz locū. ſ. e. l. cum titio z qs ibi no. scdo casu statim soluunt legata qs esset relictū titio post mortē ipsius titij tūc planū est sed ista. l. z. C. fa. hercis. l. filiā contradicit: nam ibi specie hereditaria sibi computat in quartā fz Uso. Sed dic refert vtrū grauetur restituere coheredi z obtinet l. cōtraria. an nō heredi: z tūc qs hic dicit simile dicit in quarta debita iure nature. ſ. eo. l. nescenius. z. ſ. eo. l. filio. Sed tu dices ille. ll. illud nō dicunt q̄ coheres possit coheredē ad hoc cogere iure actionis. sed demū apposita exceptione cū illa suū petit legatū qui vult falcidiā ztrā heredē legata petentem retinere. sed rūdeo cū ille nō possit habere legatū in falcidia agnoscendo legatum videt acquirere cū suo honore scz computādi in quartam arg. ſ. de acquirē. heredi. l. si duo. Jacob. Ibi satisfacit. id est cōputari debet in falci. Dy. Ibi ea quantitas que datur heredi per fideicōmissariū. Dy. Ibi capiuntur per heredē. Dyn. z titio dare debet. Jaco. in ver. plane. ibi acceptis centū que nō iubēt aliū debere restitui. Dy. ibi restituas hereditatē. ſ. certe persone als fideicōmissarium esset inutile vt. ſ. de reb. dub. l. pau⁹ rūdit. cū nomē. dy. z devsufr. le. l. g. plures. Dy. ibi dantis. ſ. centū. Dy. ibi demōstrauerit. i. non dixit q̄ restitueret ista centū vel nō dixit a quo deberet recipe ista centū. Ja. reliqt tū cōtēplatiōe certe alicuius persone als nō teneret fideicōmissariū vt. o. l. paulus. Dy. Jn fi. qz illa centū remanent apud heredē. Oldra. Jn glo. nō videt ergo. ibi lex nec enim. nā in. l. nec em. in fi. videt per uenisse qs nō durauit. So. ibi videtur peruenisse propter vsum pecunie vt pro eo tpe nō peret vsuras, sed ad simplicē agere potest de euictiōe. hic aūt videtur peruenisse quo minus detrahat falcidiā. Jbi ergo petit simplū hic detrahit falcidiā z sic nō est contra Jac. de bel. Jn glo. meritus. ibi qs non pōt z qz per here dem solum z non per legatarios detrahitur falcidia vt sequit in glo.[a] Dyn.

3 **Hunc** † Legatarius vel fideicōmissarius regulariter nō vtuntur retentiōe falcidie. h. d. Jbi vel fidei cōmissarius vniuersalis qui assimilat heredi. Dy. Jn glo. j. ibi spōte adisse cum ad instantiā heredis vel fideicōmissarij adeat nō legatarioz. dy. Jbi sed alij vt Bul. z hic recitat opi. bul. aliter ꝙ alibi. Sz alibi recitatur infideliter hic veraciter tū in eius opi. fallit de quo dic vt. C. cōia de leg. l. j. in fi. z ibi not. z de hoc etiā no. z dixi. ſ. eo. l. penales. ſ. si titio. z no. ſ. ad treb. l. j. ſ. inde neratius. z plene dixi. d. l. j. C. communia de leg.

Cum emptor. Odio pene si emptor successit venditori vl̄ econuerso. z res vēdita fit evicta in rōne falcidie nō duplum sed simplū cōputat. h. d. Jbi vtrū duplū qs in stipulatiōe euictiōis nomē erat deductū. dy. ibi vel cōputare debeat emptor. Dy. qui vēditori successit. Jbi ad simplū subaudi querit. Dyn. Jn glo. j. ibi si quilibet titius. vbi glo. alio mō intelligit. l. istā ꝙ cū ter. nō patit. Jbi vt qui: libet qz fauore vltime voluntatis adimplēde lex restringit beneficiū suū. Dy. Jbi. ſ. e. l. si a me. l. regulare preterea. ibi nō iure hereditario. Dy. vel hoc odio pene vsufru. z dic fm Jac. de bel. ſ. de adop. l. si pater. ſ. q duas. z dixi. C. de dona. l. vlti. Jn ead. glo. in fi. z hoc si nō facit inuētariū alias dic vt. C. de iure delib. l. si. ſ. in cōputatiōe. Dy.

1 ☞ Legatum seruo legato de quo nomine falcidie sit pars empta quarenus teneat.
2 Stipulato fieri potest ex causa lucratiua.

1 **Quatius.** † Legatū seruo legato de quo noie falcidie sit pars empta in solidū tenet quaten⁹ rō. l. falci. desiderat tanq̄ id qs seruo cōi p vnū ex dñis est legatū. h. d. Jbi habendam subaudi dixerunt male. Dy. Jbi decederet noie falcidie. Dyn. ibi qs de seruo. l. ex eo qs de seruo. Dyn. ꝛc. ibi incipere. i. euenire: nec p hoc euenit vt legatū seruo fiat p̄o parte inutile. z hoc sequit. Dy. ibi qua rōne. i. qz totū legatū fundi querit legatario. Dy. in glo. nō solū in fi. vel dic q̄ ibi promisit dñis vñ pōt
2 quartā retinere hic nō z no. ex fi. glo. † q̄ stipulatio pōt fieri ex causa lucratiua ad qs videt cōcor. glo. que est in. d. ſ. fi seruo. ſ. p̄o soc. l. verū. qs falsum est per. l. si quis argentū. C. de dona.

Interdum. Ibi si fundus. ſ. legatus sit. Dyn. Ibi qz per partes. ſ. indiuisas als p̄o parte indiuisa vt hic esset sed p̄o parte diuisa secus vt. ſ. de serui. l. p parte. ibi non potest. z ideo potius perūt legatum vie in totum vt. ſ. eo. l. si fundus mihi. Dy. quē casum dicebat. Ray. alibi nō reperiri sed iste ei concor. in gl. nomine falci. ibi estimatio vie fal cidie detrahende de fundo z de via. Oldra. Jbi plus valeat scz falcidia ꝙ estimatio vie. Dyn.

1 ☞ Legatum inutile non venit in contributionem.

1 **Non est dubiū.** † Legata inutiliter nō veniūt in cōtributionē nec etiā in falcidiā imputanf. h. d. Dyn. cū. l. seq. Jbi ceterorū legata inutiliter relicta. Dy. de iure cōi. z sic non ob. ſ. de leg. prestan. l. filium. ſ. si legata. vt ibi per Ray. in. l. nec interest. ibi in eum casum. ſ. nullitatis. Dyn.

Exasse. Idem dicit quod superior secundū vltimam lecturam: prima tamen lectura magis cōuenit litere. Dy. ibi patroni cui debetur dimidia iure veteri vt. ſ. de iureiurā. l. si duo patroni. z dic quod loquitur de portione debita patrono de qua pstat legata a liberto coniunctis z non extraneis. ſ. titu. j. l. si is. Jac. ibi filio exheredato. Jac. z dic filio legitimo z naturali. Dyn⁹. ibi exheredato spurio qui p̄o non filio habetur vt in auf. quibus modis naturales efficiantur legitimi. ſ. fi. Dyn. vel dic naturali tantum qui vocatur extraneus. Dynus. ibi reliquit. subaudi z alia octuaginta reliquit inutiliter. dy. ibi diminutio que fit a iure qz obstat exceptio illi extraneo Jac. ibi proficit filio legitimo z naturali in glo. j. ibi. ſ. an seruo. z. ſ. eo. l. in ratione. ū. ſ. penul. Dyn⁹. ibi. ſ. eo. l. plane z faciat quod not. ſ. l. e. si in testamento z. ſ. eo. l. si ex pluribus. z. l. si post missionem. sed verius credo quod no. C. eo. auf. similiter vsuer. z glo. communiter reprobatur in fi. vel dic quod libertus reliquit cētum filio viginti extraneo z reliqua alijs cum ducenta tantū haberet in bonis z ideo cum nō habeat debitam iure patronatus. ſ. dimidium fm hec iura. vt instītu. de succes. libertoz. in principio nō prestat legata extraneis vt. ſ. de legatis. ū. l. cū patronus. que dimmutio. ſ. de legatis extraneis quatenus respiciunt debitam portionem prodest filio ad consequēda solida legata licet enim debita portione debeāt prestari legata liberis vt. ſ. de cōdi. z demō stra. l. si is. poterant tamē defalcari per falcidiā que modo cessat cum habeat quartam. Old.

a Jn gl. dy. vide. ll. hic q non legunt. p bar. z Ang

Universidad de Deusto
Biblioteca

Si propterea. Jn fi. cautione nō pre-
stita. Oldr. in gl. in fi. quod nihil videt vt. Ś. e. l. i. Ś. fi in annos. Dy. ideo.
Si a cautione nō placet ox. l. nō probatur ⁊ est cōtra
l. hereditatum. J. eo. vsber. ⁊ ideo tene primam so-
lu. quod ista intelligitur. secundum illas.

1 ☞ Debitum mihi ministerio alterius nō computatur in fal-
cidiam licet testatoris iudicio debitum sit.
2 Fideicommissum qs pater necessario filijs relinquit nō compu-
tatur in quartam iure nature debitam.

Pater filium. †Quod mihi debetur al-
terius ministerio licet de-
beatur ex iudicio testatoris nō computatur in falci
dia. h. d. Dyn. vel sic. illud quod censetur vt eo alie-
num ante omnia est prededucendus vel sic sicut heres detrahit
eo alienum debitum sic ⁊ sibi debitum vt. C. e. l. imponenda. ⁊. l.
irritum. ibi heredem multa reliquit ⁊ ita quod falcidia locum
habet. Dynus. ibi deducere. ⁊ videtur quod non quasi vnusquis-
que in parte fundi legatarius censeat quod in potestate ꝛc. Dy.
⁊ Oldra. in fi. idest sola electione persone sibi concessa. Ś. de re-
bus dubijs. l. virum. Ś. cuz quidam. R. y. ⁊ allegatur hec. l. †qs
fideicommissum qs pater habet necesse filijs relinquere nō com
putetur in quarta debitam iure nature nec iure institutiōis. de
debita iure nature non credo verum qz in illa imputātur etiam
ea que ex necessitate relinquuntur vt. C. de inofficioso testō. l. qñ
nouella. ⁊. l. que nuper. ⁊ pro hoc in auf. de exi. reis. Ś. quoniam
vero ⁊. Ś. so. mat. l. fi cum dotem. Ś. si pater. vbi de hoc.

1 ☞ Legatum annuum quanti sit estimationis.

Cum tritio. Hec lex determinat qu antum
sit estimandum legatum an-
nuum ⁊ breuiter. h. d. †legatum annuum viuētre lega-
tario tāti estimatur quāti emptor reperit ipso vero
legatario mortuo preteritorū annorū fit estimatio. ⁊ dic vt ple-
ne dixi. Ś. e. l. lex falcidia si interueniat. ibi ⁊ alios legatarios. ⁊ du
bitabatur quantum alia legata diminui debēt propter annuū
legatum. Dy. ibi de iure. i. vendi. Dyn. ibi id legatum. i. dubium
legati relictum in annos singulos. Dy. in gl. nam eo mortuo ibi
cum ceteris legatarijs cōputat ⁊ hoc approbatur in gl. Ś. eo. l.
ler falcidia si interueniat. vbi de hoc plene dixi ibi vel etiā quar
to. ſ. potest fieri computatio.

1 ☞ Augmentum peculij quando prosit legatarijs aut heredi.
2 Libertate directo vel per fideicommissus relicta seruo post tps
opere percepte medio tempore in falcidia computantur.

Cum quo. De pecūlio. † Augmentū pe-
culij post mortē testatoris ob
uenies prodesse debet legatarijs nō heredi. h. d. ibi
in falcidia lege pro hoc minus de legatis alijs de-
trahēda qua intantū locupletior sit hereditas.
Ol. ibi insp iciēdū. ⁊ ista est veritas licet in dubiū reuocet vt fe-
cit. Dy. ibi ego dubito. ſ. an sit benedictū tps adite hereditatis
cōsiderari. Ol. ibi qm̄ rō dubitādi. Ol. ibi mortis tps vt. Ś. e. l. in
ratione ⁊. l. in quātitate. Dy. ibi qd em̄ alia rō dubitādi. Dy. ibi
factus fit. q. d. nihil. Dy. ibi adquisierit seruus nunqd adqstio
siue augmentū peculij legatarijs prosit. ol. ibi facultates fuerūt
post mortē quod erit ecce nunc sequitur ⁊ dic nunquid amplia
tio facultatis legatarijs prosit. ol. ibi ⁊ cū isto debitore cui sunt
facultates ampliate post mortem. ol. ibi sceuola notat addēdo
non corrigendo. Dy. in glos. de hoc cōstat ibi euentus posterior
diminuto peculio. Dy. ibi vt in contrario quia tunc spectat tē
pus mortis non superueniens diminutio. Dy. in eadem gl. in
fi. ⁊ tūc est heredis periculū si debitor desyt esse soluendo vt dic
ta. l. in ratione. ⁊ dictum est. Ś. hac eadem glo. Dy. in glo. signa
ta super verbo dena quidam habēt. i. vigintiocto ⁊ male. sed de
bet dicere. i. viginti vni. als nunc̄ intelligeres glo.

2 **Is qui bonis.** †Si post tempus directo libertas
vel per fideicommissum seruo sit
relicta opere medio tpe percepte in falcidia cōputanť. h. d. ibi i
terim. l. ante triennū. Dy. ibi ḡrta vel sc̄z deducēda de seruo ⁊ de
eius cōmodo medij tpis vt. Ś. eo. l. ſ. si nō seruus. ver. q si alien⁹.
Dy. ⁊. Ś. fi. ⁊ dic vt ibi. ibi ei. sc̄z titio. Dy. ibi ꝓpietatis ⁊ post
manumitteret vtroqz isto. ꝛ casuū s cōmodo medij tēporis falci
dia deducit. Dy. i gl. plenā aū triennū ⁊ p triēnū libertatis. Dy.

Stichum. Jbi libertates als esset secus qz tunc de
quolibet legato detraheret falcidiā dixi
ſ. e. l. si pupillus. Ś. si ego. in fi. ibi legata quando' dodrantem ex
cedunt ⁊ dic minuunt per solutionem faciendam ex decem. Dy.

Sepius euenit. Casus pulcher ⁊ cō tra quem
de facili diceret. ibi consequa
tur hereditario iure. Dy. ibi alicui heredi futuro. Dyn. ibi dedis-
sent inter vinos ea mente ne falcidiam detrahet. Dy. ibi pronū
dere sc̄z in falcidiam. Dy. in glo. vlti. in fine. sed solue vt ibi soluit
contrarium dicte. l. ⁊. Ś. si parens. Oldr. vel dic fm Jaco de bel.
qz ibi filius qs accepit computat in quartam licet agat ad sup
plementum hic etiam retinet in falcidiam vt hic no. Jaco.

1 ☞ Legatum mulieri factum pro dote defalcatur.

Cum dotem. Media persona non attē-
ditur sed extrema ad quā
est cōmodū peruenturū. h. d. ibi interpositi sc̄z perso-
na que debet restituere. Dyn. ⁊ vide qs no. Ś. de iure
dot. l. tali ver. not. †qs si lego. ⁊. mulieri pro dote qz defalcatur.

Lex falcidie beneficiū.
Jn fi. vel propter annuū legatum vt. Ś. eo. l lex falci-
di interueniat. ⁊. l. ſ. Ś. si in annos. vel propter condi-
tionis euentum vt ea. l. ſ. Ś. interdum. ⁊. l. is cui. vel defectus vt. ſ.
eodem. l. in quantitate. Ś. magna. Dy.

Beneficio legis falci. Jbi roga-
tus est ta
cite. Dy. ⁊ sic non ob. ſ. de iur. fi. l. iū. in pzncī. ⁊ facit
supra de lega. ſ. luci⁹. ⁊. l. in tacitis. ⁊ dic qz erat talis
qui nō habebat testatori necesse parere alias secus esset vt. Ś. eo.
l. si tacitum. ibi quam nō retinuit. i. quam retinere nō impedit.
Dyn. ibi cancellando testū vel rem hereditariam surripiendo
vt. Ś. eo. l. paulus rñ. ⁊. ſ. eo. l. hereditatum. Ś. fi. Oldra. ⁊ vide qs
not. in auf. de here. ⁊ fal. Ś. sancimus.

☞ Substitutus non computat sibi prelegata in quartaz sicut
nec pupillus.

Cum pater. Prelegata impuberi nō im-
putantur in falcidiā substitu
to. h. d. Vel sic ⁊ in idē recidit. † sicut pupillus nō cō-
putat sibi prelegata in quartā ita nec substitutus. h.
d. vel sic fm Dy. sicut filius institutus nō renet in quartaz im-
putare prelegata sic nec ille qui est pupillariter substitutus. item
qs prestat heres ratione contumacie sue nō debet alij in rōne le
gis falci. imputare. Et dic qz Ra. elicit ex gl. duas lecturas pri
ma est vbi hereditas peruenit ad substitutionē ex substitutio-
ne pupillari ⁊ prelegata erāt facta pupillo illa non computan
tur substituto in falci. alio modo quando plegata facta fuerāt
ipsi substituto ⁊ nō cputātur tanqz inutilia. tertio qz fuerūt fa-
cta pupillo ⁊ substitutio fuerat vulgaris vt in fi. gl. primam te-
neas ⁊ dic pertinet ex substitutione pupillari expressa. ſ. e. l. qui
fundum. Ś. coheres. ⁊ qs ibi dicē. Dy. ibi filie pro parte institu-
te. Dy. ibi heredem. i. coheredem filie vel dic simpliciter heredes.
Oldra. ibi qz ei scilz filie fm verā lectura. Jn glos. in fine. ⁊ hoc
procedit qs habet impubes. si ponas impuberes viuere ⁊ repu
diasse hereditatem paternam. Dy. in glo. vlti. ibi. Ś. plane. sed ibi
non est iuramentum affectionis sed nature estimationis vt ibi.
Old. in fi. tē ꝫ instī. de leg. Ś. fi. ⁊. C. de bis qꝫ pe. no. p totū. sed ibi
ex voluntate testatoris sequebatur pena hic contra voluntatez.

1 ☞ Heres non debet legatarijs imputare quod prestat ratione
sue falcidie.

Avienus. †Quod heres prestat ratione falci-
die sue non debet legatarijs impu-
tare. h. d. Dyn. ibi renocarent. i. detractioni legis falci.
subhcerentur. Dy. ibi tanti emptus esset quod est in-
fra. Dy. ibi legatum esse sed nisi immenso pretio fieri non posse.
Dy. in fi. i. prestando liberari. Dy.

1 ☞ Obligatio cōreorum contracta verbis quando in falcidia
computatur.
2 Pretia rerū hereditariarū nō debēt estimari ex affectu.

Th. l. falci. Jste casus nō est alibi. Dy. ⁊ bre-
uiter. h. d. †obligatio cōreoz ver
bis cōtracta actiue vel passiue ꝑ pte in bonis vtriusqz cōputat si sunt socij. in nō socijs ei iosidū ascribit
ex cuius bonis procedit solutio. hoc dicit. ibi stipulandi quoū
vnus alteri successit. Dynus. ibi diuidi quo ad emolumētum vt
in secundo casu ⁊ quo ad diminutionē vt in primo. Ja. ibi atqz
i. perinde

id est perinde vel sicut. Jaco. ibi in vtrius bonis in cuius bonis.
Dynus. ibi vel cuius bonis detrahi quando debetur ab ipsis q
sunt rei promittendi. Jaco. ꝛ pro hoc intelligas in obligatione
contracta verbis non re. ꝛ sic nō ob. quod not. C. de duob⁹ reis.
l. i. Et est hic argu. quod si vn⁹ de duobus reis soluatur solidum
non teneatur alteri cōmunicare quando non sunt socij ⁊ econtra
si vnus de reis debendi soluat solidum nō repetat partem ab al
tero de quo dic vt. C. de duobus reis. l. j. de sol. l. qui hominē. ſ. i.
Ś. de leg. ij. l. si titio aut seio. Dy. ⁊ plene dixi. e. tit. super rubri-
ca. ver. itē querit an reo cedēdi vel debēdi. ꝛ de iure. l. duob⁹.

2 **Corpora.** †Pretia rerum hereditariarum nō debent
estimari ex affectu nec ex vtilitate. sed quan
ti communiter fungi possunt. hoc dicit cum ꝓncipio. l. sequentis.

1 ☞ Testes qualiter de valore rei deponere debeant.
2 Estimatio rei non debet ex momento fieri.

Pretia. Jbi singulorum reoū possidētium
vel nō possidentiū. vt in exēplis pa
tet. Ol. ibi fungēt. ad est cōi pretio estimatur. Dy.
ibi sed in presentia. id est qñ de estimatione tracta
tur. Dy. ibi non quia filius. alias est. in litera non
quasi filius ⁊ aliqui habent in litera sed in presentia nostra non
in qua filius ꝛc. ⁊ ita habuit gl. Dy. ibi nocuit alicui extraneo ⁊
magnum damnū dedit tamen potest dari pro nocua. vt. Ś. si qua
drupes pa. fe. dicatur. l. j. Ś. fina. Jacob. ibi cum adiecit non ante
Jacob. ibi quo id est quanto. Old. in glo. scilicet seruō suum ve-
runtamē statim mortuo patre efficitur liber. vt. C. cōmunia de
manumissionibus. l. vlti. Oldr. ꝛ not. quod hec. l. ꝛ glo. hic posita
que incipit a communi pretio facit ad dicta testiuz deponentiū
rem esse certi pretij: † quod deponere debeant quod res vz tantū
communiter quia res que sunt in ipso loco ⁊ que reddunt tantū
redditus tū ibi venduntur: non aūt debet dicere pro tāto semel
vel quod vicinus suus emeret pro tāto. vt. Ś. de leg. ij. l. si cui fun
dus. quia tunc non probaret tantum valere. Jac. ꝛ per hoc ben.
Ś. ad. l. aquil. l. si seruū. contra hoc multū faciat tex. ⁊ gl. Ś. de cō
di. furti. l. si seruus. sed dic vt ibi dixi.

Non nullam. Jbi hoc quoqz: id est in estimatio-
ne predicta facienda. Dy. ibi nō ex
momentis † no. ex momento non fieri estimationem rei. sed cum
aliqua perseuerantia debet durare valor in ipsa caristia secundū
quam consideratur estimatio quod valet ad multa. Oldr. valet
enim ad contractus qui celebrantur super prestatiōe bladi: vt si
aliquo momēto esset magna caristia quod debitores qui fuerūt
in mora non teneantur ad illam estimationem nisi aliquo tēpo
re perseuerauerit ipsa caristia: sed cōtra hoc multum facit quod
nota. C. de rescin. ven. ij. l. ij. in fine. glos. magne vbi dicitur quod
pretium frumenti ⁊ aliarum rerum mobilium est certum: sed ex-
pone ibi certum. id est magis de facili certificandū quam rerum
immobilium.

Si in testamento. Jbi capere potest:
scilicet lucius titius
per. l. falcidiam. id est propter legem falcidiam suum le-
gatum defalcantem tanto amplius.

Si fundus. Jnteresse singulare est in specie
non in quātitate. h. d. ⁊ ad hoc
allegatur. Dyn. ⁊ ad hoc bene facit. Ś. de in litem iu-
ran. l. numus. cum ibi notatis.

Circa legem falcidiam. Jn
tē-
surium receptum de legato cōditionali vel in diem
facit videri minus forte in legato hoc dicit.

Sicuti. Jbi in modicum. id est tantū quod excedat fa
cultatem defuncti. Dyn.

Quoties. Jn glossa vlt. ibi propter quam ⁊
Ś. de inof. testa. l. papiñ. Ś. meminisse. ⁊ in auten. de heredi. ⁊ falcid. Ś. si quis autem non
implens ⁊ plene dixi. C. de inofficioso testamento. au
tenti. nouissima.

1 ☞ Homo quanto tempore presumatur viuere.

Hereditatum. Jn legatis certis quan
titatiz ⁊ specierum cer
tum est qualiter detrahatur. vt. ſ. e. l. in quātitate. ⁊. Ś.
eo. l. si ex pluribus. ⁊. l. si post. ⁊. l. lineam cū similibus.
in incertis vero si quidem sunt incerta ratione rei legate vt qz le
gat seruitus indiuidua vel id quod in facto indiuiduo cōsistit si
militer certus est qualiter falcidia detrahatur vt. Ś. e. l. lege falci
dia interueniente. ſ. e. l. si is qui. de doli excep. l. si pure. Ś. ſ. ⁊. Ś. de
le. ij. l. cum filius. si autē incerta sunt ratiōe dubij futuri euentus
⁊ temporis transcursus habet locum. l. ista. ⁊. Ś. eo. l. j. Ś. si in an-
nos. Er. l. lex falc. si interueniat. ⁊ no. mirabilē computatiōe cir
ca hominis vitā ista tū computatio magis est verosimilis non
vera. † Jte ista lex presumit hominē nō viuere vltra sexagesimū
quintū annū quod est cōtra. C. de sacrosan. ec. l. fi. ⁊ de vsuf. l. an
vsuf. vbi presumitur viuere centum annis. sed dic vt no. ⁊ dixi di
cta. l. an vsuf. ⁊ dicta. l. vlti. C. de sacrosan. ec. ⁊ de ista computa-
tione etatum vide quod dixi. C. de iure delib. l. si infanti. ⁊ qui re
sta. fa. possunt. l. senium. ⁊ in alphabeto dictione etas in versi. sic
deniqz. Jbi simpliciter. ⁊ fine determinatione erogatum in cer-
tum vsum. Old. Jn gl. ij. ibi vel ex eo hoc est contra solu. que est.
Ś. eo. l. lex falci. si interueniat. Dy. in glo. ꝓsumitur in fiñ. sic ergo
non veritatem que est incerta: sed verosimilitudinem ponit hec
lex ⁊ ratione incertitudinis imponitur cautio vt. Ś. e. l. j. Ś. fi in an
nos ⁊. l. lex falcidia si interueniat. Dy. sed cōtra. Ś. eo. l. tit⁹. So
lu. ibi fit computatio propter alios hic propter ipsum legatariū.
Old. Jn glo. ⁊ male. ibi in simplici conditionali nō annuo. Old.
in fine. sed hic cōsiderauit scēm naturam hic cōtra naturam est
⁊ turbato ordine: vt ibi patet. ⁊. ſ. vnde liberi. l. scripto. in fi. Dy.
Old. ⁊ Jacob. de bellouisu.

Si quis ex heredibus. Jn glos. sua in
fin. vel contēde
bat propriam ne sibi computaretur in falcid. Dynus.

1 ☞ Bonorum appellatione veniunt iura ⁊ actiones.

Usufructu. Facit hec lex ad qstionē qꝫ
is qui tenetur facere executionē bonorū debitoris teneatur etiaz exercere iura ⁊ ac-
tiones. Dy. de qua excussiōe plene dixi. C. de acti. ⁊
obliga. aut. sed hodie. ⁊ latius in alphabeto dictione excusseris.

Lex falcidie stipulatio. Alias inci-
pit stipula-
tio. Jn fine. per cuius conditionis existentiam appa
ret excessum esse dodrantem. Oldra. Jn glo. vlt. in fi.
quod erat debitum a defuncto. Dy.

1 ☞ Beneficio in eius fauorem introducto quilibet renunciare
potest.

Potest heres. †Quilibet potest renun-
ciare beneficio in eius fauo
rem inducto. h. d. Dyn. ibi interueniente. i. dato qꝫ le-
gata dodrantem excederent. Dy. Sed pone qꝫ testa
tor voluit remitti falcidiā nunquid potest heres remittere cōtra
prohibitionem testatoris: respondeo sic arg. Ś. de leg. ij. l. lucius. a
Ś. testator. Dy. Jn glo. j. in fi. ſ. i. Et dic vt ibi not. Dy.

Quatitas. a Jn glo. vlt. in fi. vel pone exem-
plū de gabella vel dario vēden-
tib⁹ imposito vt fit in quibusdā partib⁹ lōbardie ar.
Ś. de edil. edic. l. debet. in fi. Ol. ꝛ concor. extra de vita
⁊ ho. cle. c. qm̄ vt ait. in pn. ⁊ facit. ſ. ad trebel. l. vbi pure. Ś. fi. Ol.

1 ☞ Legatarijs non prodest augmentū vel diminutio post mor-
tem testatoris contingens.
2 Legata vt ea alienum habentur hereditate adita.
3 Legata in diem relicta non inducunt cautionis prestationem.

In quantitate. †Augmentum
cōtingens post
mortē testatoris non prodest legatarijs nec no
cet diminutio. h. d. vsqz ad. Ś. magna. Dy. ⁊ vi-
de qs not. Ś. de leg. ij. l. fi. Ś. fin. Jbi quia de cau
sa. i. quia mortis tps spectatur. Dy. ibi prodest
quo minus falcidia detrahat. Dy. ibi ante adita vel post. Dy.
ibi vel etiā minus septuagintaquinqz. Dyn. ibi dānosa est. id est
esse videt. Dy. ibi nec ea res. respondet tacite obiectioni. ibi que
res. id est omissio additionis hereditatis. Dy. in gloss. j. in princip.
non tamen ex eo qꝫ raro accidit vt. Ś. eo. l. pena. Jaco. ibi mulier.
Ś. si heres. ⁊. l. Paulus. contrarium not. ſ. hac eadem. l. verficu. in
diem. ⁊. l. qui quadringenta. Ś. fi. ⁊. l. quod de bonis. Ś. fructꝰ. sed
quod hic no. videtur verius. Jaco. in gloss. ij. in fin. quia ibi vsu
ra percepta fuit de quantitate legata. ⁊ ideo computatur heredi
in quartam sicut ⁊ fructus percepti ex re legata vt. ſ. eo. Ś. in dic.
⁊. Ś. eo. l. in lege falcid. non habetur. ⁊. l. circa. Dy. in gloss. id est
non deducta ibi de suo. vt infra ad trebel. l. j. Ś. is qui. Dyn. Jn
eadem glossiñ fine. vel forte etiam olim de suo tenebantur si bo
na minuebantur post mortem ⁊ legata cōsistebant in genere vel
in quantitate vt hic ⁊ dicto. Ś. diligenter. vbi gloss. notat contra-

Universidad de Deusto
Biblioteca

rium z melius. z instru. eodem. §. ex diuerso. z ratio est quia aut diminuitur ante additionez z imputat sibi q adiuit vt hic patet:
2 †nam post aditam hereditatem habentur legata vt ea alienus. vt. §. eo. l. in ratiõe. §. qs vulg. aut tunc z tunc ceperat iam omne in genere debitoz z ideo interitu liberari non potest. vt. §. eo. l. in ratione. §. si vero. z. C. si cer. pet. l. incendiũ. Dy. in glo. cauſatiua in fiñ. ſic et iam licet alicui accipere pecuniam vt ſit fideiuſſor. vt. §. man. l. ſi remunerandi. §. maurus. ad velleia. l. antiqua. z infra de donatio. l. hoc iure. Jacob.

Magna. In iſto §. agitur de legatis z debitis ſub cõditione vel in diem relictis quomodo conſiderari debeant in computatione legis falcidie. z quid iuris ſi teſtatoz exceſſerint vires patrimonij ſui. ibi de his. ſ. debitis. Dyn. ibi ea ſpecies: id eſt ea res. Dyn. ibi obligationis conditionalis. Dy. ibi venire. id eſt vendi ibi in tantum alias interim. Dy. ibi debeatur eſtimata ſpe conditionalis obligationis vt dictum eſt Dy. ibi reddat: id eſt det quãdo erat debitum a defuncto. Dy. in euentum conditionis z vide qs no. C. de donatio. l. ſancimus §. penult. ibi conſecuti ſunt quando erat defuncto debitũ. ibi redduntur. id eſt integra ſoluuntur. Dy. ibi bonis detrahũtur tanquã es alienũ in bonis. Dyñ. in verſi. in diem ibi alterius eſſe in
1 ris quam relicta ſub conditione. Dyn. ibi palam eſt † quia in die
3 relicta præſtationem cautionis non inducit: q certum eſt ex eis debitũ: propter conditionalia vero idcirco cautio præſtatur quo niam incertũ eſt an conditio exiſtat z per cõſequens an ex eis de bitum contrahatur. Dyñ. ibi ergo. l. quia propter exceſſum dodrantis aliquando amittitur patrimonium emergũt dubitatio nes quomodo fiant dubitatiões. Dy. ergo ꝛc. Dy. ibi ab initio id eſt antequã habeatur ratio legis falcidie. Dy. ibi erogauerit z nihil vltra. Dy. ibi quarta pars ſubaudi tãtum nomine falcidie. Dy. in glo. ſtatim enim ibi exiſtente conditione eorum. q. d. relictorum in diem ſtatim habetur ratio cuꝰ alia pure relicta pe tuntur. conditionalium vero non habetur ratio niſi exiſtente cõ
2 ditione. Old. ibi. excedit emolumentum z tanto maior falcid. de trahi debuit quam de conditionali vel in die relicto quãto pinguius z maius eſt purum quam cõditionale vel in diez propter repreſentationẽ temporis. Old. in fi. §. vlt. z. §. eo. l. circa. z. l. in. l. fal. non habetur. Dy. in glo. non enim vſure in fi. imo computantur quando percipiuntur ex re vel quantitate legata. vt. §. dixi: z dicitur in ſecunda glo. huius. l. z expreſſe hic in textu z in d. l. qui quadringenta z. §. e. l. in fal. non habetur. Dy. ſecus ſi percipẽtur fructus vel vſure ex re hereditaria non legata: q tunc nõ imputantur: vt patet in pin. huius. l. z. §. e. l. in ratiõe. Querit Ray. cuius ſit electio vtrum heredis qui ſoluat tantũ minus de legato an legatarij vt interponat omne de reſtituẽdo illud: quod apparuit eum vltra fal. recepiſſe glo. §. de pactis heredi. ſi teſtamentum tenet quod ſit electio legatarij. contrarium tenet gl. §. eo. l. ſi per. z. l. cũ titio. ipſe. Ray. dicit quod, cõcurſu ſe impedient. §. de vſufructu. l. quoties. z habebit locum remedium huius. §. l. quod vendi debeat ita ſpes. nec ob. §. e. l. falc. z quod no. d. l. cum titio, quia ibi obligatio cautionis competebat ſoli legatario: z ſic nõ poterant ſe impedire concurſu. ſecus in queſtione noſtra. z eodẽ modo reſponde ad legem leg. falcidie ſtipulatio. §. eodem.

1 ☞ Prelegatum z mortis cauſa captum in falcidiam non eſt imputandum.

1 **Quod autem.** † Prelegatum z mortis cauſa captũ non imputatur in falci. ſ3 ſi ſub modo data ſunt repellitur heres a computatione. h. d. cum. l. ſeq. ibi in quadrantem: id eſt quartam iure inſtitutionis ſecus in quarta debita iure naturę z no. §. eo. l. pater. in principio z dic vt plene dixi. C. fa. herecif. l. filium ibi nõ imputatur quatenus capitur iure prelegati: ſed pro ea parte quam capit iure hereditario iic. Dy. in glo. prima ibi. a coheredẽ alias eſt ab herede z dic. id eſt coherede. Dyn.

Id autem. Ibi implẽde cauſa cum nõ cõtineat ſub aliquo genere legatorum. vt. j. eodem. l. in quarta. Dy. ibi a ſtatu libero non. Dy. ibi non imputantur nec in debitum iure naturę. vt. C. de inofficioſo teſtamento. l. ſcimus. §. repletionem ibi capiturꝰ id eſt capitur iure hereditario. Dyn. ibi, peculiares numos z per conſequens hereditarios qua peculium erat in hereditate. Dyñ. z dic peculiares quos habebat de peculio tempore mortis ſecus ſi poſtea queſiuit. vt. §. e. l. falcid. intervenire non poteſt. z. j. de dona. cauſa mortis. l. quod conditionis. z. l. quod libet. Jac. ibi pro ſua parte. id eſt pro parte hereditaria pro qua heres eſt non in totum. Dy. ibi qua ratiõe. id eſt quia ea que capiuntur iure hereditario in falcidia computantur. Dyn. ibi ſubſederint. id eſt remanſerint. Dyn², in gloſſa. q. in fin. illud totum quarta trebell'. l. deducta. §. numus. ſecus in quarta iure inſtitutionis: vt hic z no. j. e. l. in quarta de donatio. cauſa mortis. l. qs conditionis. z. §. de inof. teſta. l. papiñ. §. ſi cõditio. preterea ibi loquitur de quantitate quam heres videtur cõſequi de parte ſua. Et per hoc tã hereditario iure capere. z nõ non mirum ſi totam in quartam computatur: vt in præal. ll. pater: hic autẽ pecunie portio ſuam partem reſpiciebat altera vero parte coheredis z ideo ſolam partem que ad eum ſpectat iure hereditario ſibi in falcidiam computat. Dy. z de iſta materia ſatis dixi. d. l. filiũ quem habentem. C. fam. hercif. z. d. l. in. quarta. j. eo. que declarant per hanc. l. z precedentem.

In ſingulis. In ratiõe legis falcidie de ſtricta ratiõe eſt in ſingulis heredibus adhibenda z ſi vnius ſit pars defecta nõ ſi legatis exhauſta z alteri accreuerit prodeſt legatarijs z ecõuerſo. h. d. cum. l. ſeq. Ibi ſemis hereditatis titij. id eſt ſemis quod erat relictum titio. Dy. Et inſtitutione, z ſic tota eius portio erat exhauſta legatis. Oldr.

1 ☞ Portio non grauata accedit grauate.
2 Contributio legatorum quando z qualiter fieri debeat.

Quod ſi alteruter. In lege ſupiori vtrq; adiit hereditatem hic vnus ſolus. Dynus. Ibi qui heres extiterit. † z ſic portio non grauata accedit grauate. Dyn. Ibi quia ea deficiens portio. Dyn. Ibi remanerent tanquam inutiliter relicta. Dy. Ibi fuerit exhauſta z ſic portio grauata non grauate accedit. Dy. Ibi in eam portionem vacãtem Dy. In glo. herede ibi. §. queſitum in verſi. ſed legata. Old. in fine de hoc dic clarius: vt notatur. d. §. queſitus. Old. Vel dic cum queritur de contributione legatoꝝ diſtingue: † aut enim portio eius peruenit ad alium iure accreſcendi. z tunc aut non grauata grauate ſit cõtributio aut grauata non grauate z non fit cõtributio vt. §. eo. l. j. §. ſi coheredis. z hac. l. Si vero ex ſubſtitutione refert q aut ex vulgari z tunc ſemper fit contributio: z eſt ratio: quia ſubſtitutus tenetur ſeruo nõ ad legata ab inſtituto relicta niſi nominatim ab inſtituto ſint relicta. Item quia ex voluntate defuncti peruenit ex ſubſtitutione vulgari portio ad ſubſtitutionem. Et ſic patet ratio diuerſitatis inter ius accreſcẽdi de quo ſupra dictum eſt z ius ſubſtitutionis vulgaris: vt. §. eo. l. j. §. id quod ex ſubſtitutione. Si ex pupillari diſtingue: aut ſubſtitutus ſit coheres pupilli aut non. primo caſu loquitur. ſupra eo. l. in ratione. §. quod vulg. z. l. in duplicibus. Secundo caſu loquitur. l. in ratione. §. queſitum. Et dic vt ibi z. j. eo. l. qui fundum. §. qui filium. z. §. coheres.

1 ☞ Legata pupillo relicta non augentur per augmentum contingens penes pupillum.

In duplicibus. Ea que ſũt relicta in cũdis tabulis z ſub cõditiõe. hoc dicit. Vel ſic † augmentum vel diminutio honorum penes pupillum cõ tingens non auget vel minuit legata pupillo relicta. Idẽ in ſubſtituto. Item omnium legatorum debet fieri cõtributio. hoc dicit. Ibi a filio herede: id eſt a ſubſtituto. Dynus. ibi reliquiſſet teſtatoz in ſecundis tabulis. Dynus. Ibi legaſſet ſcilicet in primis tabulis. Dynus. In glo. prima in fine z ſupra de heredi. vel actio. vendi. l. ij. §. ij. Jacob. In gloſſ. q. ibi a tempore mortis teſtatoris, vt. §. eo. l. certa. §. ſicuti. Dynus.

1 ☞ Subſtitutus pupillariter grauatus in ſua portiõe ex legatorum contributione falcidiam retinebit.
2 Forma eſt que dat eſſe rei.

Si is qui quadringenta. Pupillariter ſubſtitutus ex contributione legatorum in ſua portione grauatus falcidiam retinebit licet non ſit grauata portio coheredis. hoc dicit. Vel ſic z idez eſt ſi vnus ſubſtitutorum pupillariter ſit grauatus vltra dodrantẽ licet alius ſit grauatus poteſt vti falcidia licet non grauatus vti non poſſit. Dynus. ibi ſubſtituerit pupillariter. Dynus. ibi quid iuris ſit z an ſit locus legis falcidie z quis eam detrahat. Old. ibi legata a pupillo relicta. Old. vbi vterq; id eſt ambo ſubſtituti. Oldr. In fine de reddendo q amplius ſit. Dyn. In glo. ſcilicet reddere ibi is cui: z ſupra eodem. l. in ratione. §. ſi filio in fiñ. §. Dynus.

Quedam

2 **Quedam legata.** † Forma dat eſſe rei z legatoꝝ que indiuidua ſunt de ipſo corpore non detrahitur falcid. ſecus ſi diuidua ſunt hoc dicit cum princip. l. ſequen. ibi pro parte ibi qui ei propriã formam nota. quia ex hoc ſepe allegatur. z dic propriam formam ex contractu contrahentium vel ex diſpoſitione teſtatoris appropriatam nec obſtat. l. ſtipulatio. §. opus. z. l. edificia. §. perfeciſſe. que ſunt argumẽ. contraria licet gloſſ. alleget pro concor. Oldra. ibi. ſed poteſt heredi volenti falcidiam conſequi. Dyñ. in gloſſ. ſic. j. ibi. §. opus. imo videtur cõtraria: ſed dic quod hic debebat fieri opus ex diſpoſitione teſtatoris ibi nõ: vel dic quod ibi dicitur de opere informi hic de opere formi ſeu certam formam habente cũ dicat theatrum ꝛc. z ſic ponit hic formam operis ibi non ponit ſed dicit opus ꝛc. Oldra. in fine. ſolu. vt nota. infra de verborum ſignificatione. l. quinta. §. opere. vel dic aliter vt in precedenti cõtrario. Oldra. vel dic ſecundum. Jaco. de bel. quod hic loquitur ſecundum verborum propriam ſignificationez ibi ſecundũ mentem teſtatoris vel hic loquitur quãtum ad vſum: z commodum vtendi z. d. §. perfeciſſe. in contrario loquitur ſecundum quid id eſt, vt cedat in legato quod eſt fauorabile: z in quo fit interpretatio plenior. vt. l. in teſtamentis de regulis iuris. Jacob. In gl. vltima. ibi proteſtando de eſtimatione imo dic q non ſoluit: ſed retinet ope exceptionis ſicut hic dicitur in textu. ſi enim ſolueret locus eſſet repetitioni non exceptioni quod eſt contra hanc literam. z. j. de doli excep. l. pure. §. j. de leg. ij. l. cum filius in princip. z ſupra eodem. l. lege falcid. interueniente. Old.

1 ☞ Uxor legatum non habet teſtamento per contratabulas ruptо ſi non probet dotem niſi per teſtamentum.
2 Maritus legans vxori veſtes videtur ei donare.
3 Maritus emens aliquid vxori quando donare cenſeatur.

Si vſusfructus. Ibi. in computatiõe legis falcidie: ſic vt cetera legata diuidua. Dyn.

Dos legata. Que probari poteſt aliter quam per †teſtamentũ alias enim peteretur tanquam fideicommiſſarium: z locus eſſet falcid. ſic in aliis legatis z vt. C. de falſa cauſa adiecta legato. l. ſi non deſignata. z quod ibi notatur: quod eſt notandum. Item licet regulariter rupto teſtamento per contratabulas legata debeantur coniunctis perſonis inter quas eſt vxor vbi legatur ſibi dos. j. de legatis preſtan
1 dis. l. virilis. §. ſi vxor. † tamen ſi dotem non probat niſi per teſtamentum: non habebit legatum rupto teſtamento per contratabulas. quod etiam eſt notandum. In gloſſa prima. ibi cuꝰ dotem. z ſupra de legatis ſecundo. l. cum pater. §. fidei tue. Jacob. ibi. ſed argumentum contra ad id quod notatum eſt in. l. cuꝰ de cem. Dynus. In fine. quia ibi legabatur quod erat debitum pure. Dynus. In gloſſa. hocideo. ibi vſque ad vires dotis. Nota
2 quod hic notatur in iſta gloſſ. z quia eſt valde notabile: quia videtur per hoc. † q quando maritus emit veſtes vxori: quod videatur ei donare: ita quod nõ poſſunt revocari, niſi eſſent vltra redditum dotis. Jacobus. Sed hoc non videtur verum in caſu huius legis quando mulier ſe alere debet. vt ſupra de pactis dotalibus. l. inter ſocerum. §. ſi cõuenerit. z ſupra de donationibus inter virum z vxorem. l. ex annuo. z ſic eſt donatio: quia in neceſſitate maritus non erat. z ita diſtinguit. Dynus ſupra ſoluto matrimonio. l. in his. vbi de hoc ſatis dixi. z probatur ſupra de donationibus inter virum z vxorem. l. mortis cauſa. §. primo in fi. quia res eſtimata data in dotem. z ſua propria equiparantur. vt ſupra de iure dotium. l. prima. z. l. quoties. de rei vxoris
3 actione. l. prima. §. z cum lex. Unde videtur diſtinguendum. † Aut quod maritus emit vel parauit cauſa vxoris, excedit vires dotis. id eſt fructus eius. Aut eſt infra vires dotis. id eſt fructus eius: tunc tenuit a principio donatio. vt hic. Si eſt vltra vires dotis tunc refert: Aut neceſſario fecit: vtputa quia debit veſtes: ſine quibus eſſe non poterat. z tunc non videtur donare. vt ſupra de donationibus inter virum: z vxorem. l. ſi quis pro vxore. ibi non enim z cetera. Aut fecit voluntarie: z tunc videtur donaſſe: z ſic non tenet a principio: ſed morte confirmatur. z ſic intelligitur ſupra de donationibus inter virum z vxorem. l. cũ hic ſtatus. §. primo. Et dicit quidam quod eſt caſus eodem titulo. l. ſed ſi vir lana. in principio. Alij inducebunt ſupra ſoluto matrimonio. l. in his. §. ſeruis. Sed ibi fuit matrimonium diuortio ſolutum. z ideo donatio revocatur. ſecus ſi morte. De hoc ſatis dixi dicta. l. in his. §. ſeruis. ſupra ſoluto matrimonio. In textu. ibi: parate rei ex cauſa donatio. in cauſa permiſſa tradite. Dyñ. Ibi. vt hec. ſcilicet res donate: quarum donatio tenuit a principio. Dynus. In gloſſa prima. ibi: ſi creditor. in fine. imo illa con cordat: ſed obſtat ſupra eodem. l. prima. §. ſi creditori. Oldrad⁹. In gloſſa vltima. ibi, nulle ſunt. ſed morte confirmantur. Dyn.

1 ☞ Donatio cauſa mortis aſſimilatur legatis.
2 Legatum nominis egeni ſibi ſolidum computatur.
3 Teſtatore in legando aſſem excedente legatum ad aſſem reducitur.

Querebatur. Gloſſa prima ponit ſummariũ intellectũ que dic quod ponit duos caſus primum proſequitur vſq; ibi ſed cuꝰ debitori poſtea fm vſq; ad verſi. cum igitur ibi reaſſumit primũ vſq; in fine. l. ſed ibi ſed cũ debitori: z ibi z ideo falcidia
1 vſq; ibi idemq;. z in verſic. quippe † dicit de mortis cauſa donatiõe z aſſimilat eam legatis z de ea proſequitur in verſi. idemq; vbi diſtinguitur aut erat ſoluendo in quadringentis. z hz effectum acceptilatio in trecentis ſi nihil amplius erat in hereditate ſed ſi in hereditate erat ꝛc. Dyn⁹. z dic q in principio legis nomen ſolum alij eſt relictum non añ ipſi debitori liberatio eſt relicta vt differat a ſequẽti caſu ſcõm Ray. licet litera innuat. Ibi debitoꝝ liberationem. z diuide in quinq; partes ſcõm Ray. In prima ponitur thema z duplex queſtio. in ſeda ponit euidentia ad determinationẽ queſtionis facientia. in tertia ſolũ nomen debitoris fuit alij legatũ. in quarta ſoli debitori fuit legata liberatio. in quinta fuit extraneo legatum nomen z ipſi debitori liberatio legata. ſeda ibi dicebam. tertia queritꝰ cum nomẽ. quarta ibi ſ5 cum debitori: z hanc quartam potes ſubdiuidere in duas. in prima fuit liberatio debitori legata iure legati in titulo donationis cauſa mortis. ſecũda ibi quippe. quinta pars principalis in verſic. cum igitur. licet gloſſa aliter ſentiat de intellectu huius. l.
2 vt dixi. z breuiter hoc dicit. † Legatum nominis egeni ſibi ſolidum computatur alij vero quarta ex eius facultatibus de pſenti vel eius venditioni tamen aſcribitur quarta perit hereditarijs non legatario nominis iure falcidie deſignati. hoc dicit Ray. z
3 pro euidẽtia dic † q ſi in legando teſtatoꝝ excedit aſſem ad aſſem reducitur. ſupra eodem. l. in quantitate. §. finali. z. l. ſi is qui quadringenta ꝛc. ibi liberationẽ in totum. Dynus. ibi ſoluẽdo non fit in aliquo. Dynus. Et iſte caſus determinabitur infra. verſic. q ſi nihil. ibi vel centum tantum. ibi quiſque. ſcilicet legatorum. z etiam heres. Dynus. ibi habeat z habere debeat. Dynus. ibi interuentu legis falcidie. id eſt lege falcidia locum habente. Dynus. z hucuſq; durat thema: z queſtio. z hic incipit ſoluere: ſed obſcure latius materiam exordiendo. Ul'dic q ibi dicebam ꝛc. ponit preambulum ad ſequẽtia z ad determinationẽ queſtionis premiſſe. Uel dic q reſpõdet premiſſe queſtiõis generaliter: ſed hec reſponſio declaratur. j. in verſicu. cum igitur. Dynus. ibi minus ſoluendo. z hoc ſequitur in hereditate ꝛc. z ipſum nomẽ eſt alteri relictum nõ autem debitori liberatio legatur z in hoc differt a caſu ſequenti quia hic fuerat etiam nomen extraneo legatum in ſequenti ſola liberatio debitori relicta. ibi fit diſtributio inter legatarium z extraneum heredem. Dyn⁹. ibi diſtrahi poteſt hic legas verſi. cum igitur vſq; in finem. l. quia eſt de iſta materia. Et dimittas iſtum verſi. ſed cum debitori. z poſtea reaſſumas ibi: ſed cũ debitori hic mutat caſum. quia ſupra vel debitori non fuit liberatio legata ſecundũ Ray. vel ſi fuit legata vt in dicat litera fuit nomen alij legatum hic autem ſoli debitori liberatio fuit legata iure legati in ſequẽti titulo donatur cauſa mortis. ibi ipſe ſibi nota quod ſequitur. Ibi z ideo quia ſibi ſoluendo eſt z ſi nihil facere poſſit. Dyn. ibi illi ſcilicet legatario. Dyñ. ibi ferantur a teſtatore. Dyn. ibi acceptilationem. id eſt acceptilationis a defuncto facte effectum. Dynus. ibi ſi vero preterea z vltra quadringenta. Dyn. ibi refundere. id eſt heredi dare occaſione falcidie. Dy. ibi ſoluendo fit inſolidum. Dynus. ibi legata ſint vt fuit in primo caſu huius legis. Dynus. ibi ſoluendo fit debitori in omnia quadringenta. Dynus. Ibi facere poſſit ſcilicet debitor. Dyn. ibi ex refecto. id eſt ex eo quod refici poſſit põt ex venditione nominis. Dy. non autem actio que inutiliter penes eum remanet in trecentis ſibi in falcidia computandis z ad hoc vadit contrarium ſignatum in gloſſ. difficili ſupra eodem. l. j. §. ſi vſufruct. Dynus. ibi legatarij. id eſt legatarius extraneus: qui non debet. Dy. ibi debitori cui fuit liberatio relicta. Dyn⁹. ibi idq; redactum ex venditione nominis. Dynus. ibi repreſentatur. id eſt de preſenti accipitur z inter legatarium: z extraneum heredem diuiditur debitori vero de hoc nihil dabitur. quia iam habet quod habere debet ſcilicet liberationem in centum quinquaginta. Dyn. ibi eque. id eſt quando eſt ſoluendo. Dynus. ibi nominis faciendam. z illud redactum ex venditiõe nominis diuidetur inter heredem extraneum z legatarium: vt dictum eſt ſu

Universidad de Deusto
Biblioteca

pra. Dy. In gloss. duos casus imo vnam tantum facit questionem. sed in respondēdo altius ejoritur materiam. nam primo ponit quādo alij quadringenta legata sunt z debitor nihil. Secundo quando debitor soli liberationem vel quando debitor z alij quadringenta legauit: z hoc in ver. cum igitur. Jaco. In gl. sic supra in fine. sed illud contingit ex priuilegio persone marit. Preterea ibi non deliberādo sed de consuetudine agebatur. Dy. Vel dic secūdum Jacobū de bellouiso. q ibi debitor habet priuilegium hic non vt ibi notatur. Vel dic q lucrari dicitur: vt nō diminuat alterius legatum vt hic: sed non dicitur lucrari vt conueniatur pro eo quod lucratus est legis beneficio z quelibet sol. bona est. Jacob. in gloss. quia secus in fi. quia non videtur quisquis capere legatum insolidum: sed pro parte. vel dic tūc enim totum debitum computabitur in legatum liberationis per illū qui est soluendo. argu. ff. de libera. leg. l. iiij. §. nunc de effectu z. l. si is qui duos. §. j. Ray. in glo. z nihil amplius opp. de leg. j. §. si vsufructus. ff. e. solu. vt ibi not. Dynus in glo. nec lex. ibi sit liber inuentus vel vt audiui a magnis viris ista pars libri que sequitur tres partes zc. multo tempore perdita fuit ita quod non reperiebatur: sed post mortem domini hugolini: reperta fuit in camera sua: z q; multi libri scripti erant prima pars que incipit tres partes scribebatur in vno volumine per se z sic communiter reperitur in libris antiquis: z ita credo verum fuisse: z vide etiā que dixi. ff. solu. matrimonio super rubrica.

1 ☞ Pater instituto a creditore cui de peculio est obligatus attenditur quantum sit in peculio tempore hereditatis adite.
2 Suus sine immissione est heres ipso iure.

1 **Si creditor.** †Si pater instituatur a creditore cui obligat est de peculio inspicitur quantum est in peculio tempore adite hereditatis. h.d. Dy. ibi. heredem tu qui eras debitor de peculio. Dy. ff. de peculio. l. si cum filio. ibi in quadrātem: id est in falci. quam detrahere vis legatarijs quibus creditor ali quid legauit. Dy. ibi. imputabitur si plus erat in peculio tempore hereditatis quam mortis. Dy. z sic tantum sit in peculio vel plus quantum sit debitum totū debitum cōputatur in quadrā tem alias quantum sit in peculio. Dyn. in glo. ibi idem est iftud non posset contingere: vt ibi patet. Jac. ibi secūdum Bul. quod non est verum vt ex litera patet z iō dic op. Bul. aliter vt ibi no. Ol. in fi. z dic vt ibi: z hoc ibi approbatur: z in contrario. Dy. z
2 tene menti hāc glos. que expresse dicit †q̄ suus est ipso iure heres sine immissione de quo plene dixi. C. vt ab here. se ab. l. j.

1 ☞ Tutore legata soluente omissa cautione datur actio pupilli substituto.
2 Heres z defunctus eiusdem sunt conditionis.

1 **Repetitur.** Casus †si tutor soluat legata omissa cautione licet non detur actio contra eum pupillo: tamen datur eius substituto quia legata tantum a pupillo relicta nō excedebāt dodrantem hic simul commista cum legatis a substituto relictis excedūt. z ideo tutor debebat interponere cautionē cum soluebat legata a pupillo relicta integra de reddendo eo qs apparuit magis solutum q̄ lex falcidia patiatur substitutione sibi locum vendicante: z ideo si hoc tutor omiserit tenetur substituto
2 hoc dicit z dic repetitur casus: quasi dicat regula est †q̄ eiusdem conditionis est heres z defunctus. vt. j. de regulis iuris. l. heredem. sed fallit vt hic. Dyn. z dic vt ibi. ibi testator. id est pupilli defunctus cuius iste erat heres. Dyn. ibi. legata integra a pupillo relicta. Dy. eius enim officium erat cautionem exigere. vt. ff. eo. l. si is qui quadringenta. ver. quod si pupillus. Oldr. ibi. quāto plus habito respectu ad legata a pupillo relicta quam a substituto. Jac. ibi non ageret: quia sua non interest: quia legata a se relicta non excedebant dodrantem. Dy ñ. ibi. si heredi eius. id est substituto a quo legata erant relicta z in cuius persona cepit locum habere falcid. Dyn. ibi. eo nomine: scilicet cautionis quā exigere debuit. q. d. non solum aliorum debitorum nomine in tela commissorum: sed etiam nomine cautionis non exacte. Dy. in gloss. scilicet quanto zc. cautio debuit peti a tutore interponi. vt. ff. e. l. in ratione. §. si filio. in fi. quia cum bona pupilli z ipsius coheredis z legata ab eis prestanda debeant cōmisceri. vt. eo. l. in ratione. §. quod vulgo potest esse quod prelegata a substituto relicta fierer locus falc. in lega. pri. ab impubere relictis. argumen. ff. e. l. j. §. interdum. Dy ñ. in glos. vltima ibi non habeat locum z non interest eius eo qs legata a se relicta non excedunt dodrantem. Dy ñ. in fiñ. vel propter legata a substituto relicta que commista cum relictis a pupillo ostendunt legi falcidi. locum esse. vt supra. e. l. in ratione. §. quod vulgo. z. §. quesitum. z lex in duplicibus z tunc pones exemplū de substituto pupillariter qui impuberis heres dicitur. vt. ff. de vul. z pupil. substit. l. sed si plures. §. quos possum. Oldr. z facit. ff. eodem. l. is qui. l. j. §. interdum.

1 ☞ Falcidia detrahitur antequam legata soluantur.
2 Filius heres patri insolidum pro eo dotem recipienti solidā dotem deducit.
3 Filius dotem recipiens coheredi cauere debet de indemnitate.

1 **Sidos.** †Antequā legata soluanť falcidia
2 detrahitur. h.d. z aut filius est insolidum heres patri pro eo dotē recipienti z tunc deducit solidā dotem vt ex alienū aut pro parte z tunc pro parte hereditaria. Dyn. ibi data est. z sic ipse solus obligatus est ad dotē restituendā nō filius nisi heres extiterit. vt. ff. soluto matri. l. si cū dotē. §. transgrediamur. Dy. Ibi confestim: id est non expectato tempore dotis mulieri reddende: nec hic fit sicut in conditionalibus est dictū. ff. eo. l. in quā titate. §. magna. z hec fuit ratio dubitandi. Old. Ibi falcidie ratione m: quia reliquit legata que excedunt ad dodrātem: z ficta bet locum lex falcidia. Dy. Ibi aliter enim. id est si dotem nō deduceret tanquam es alienum. z ante solutionem legatorū. Dy. Ibi spectaretur solutio matrimonij z tēpus dotis soluēde. Ol. Ibi ipse quidem scilicet filius. Dy. ibi deducet. quia pro ea parte pro qua est heres. Dyn. In gloss. ibi liberatus esset coheres quod verum est a filio cui soluit non ab vxore eius. vt. ff. familie hercis. l. si filia. §. hoc amplius. z. ff. de dote preleg. l. ij. §. j. z. §. per
3 contrarium †z ideo filius dotem recipiens cauere debet coheredi de conseruando eum indemnem: vt ibi patet. Dynus.

1 ☞ Institutus in triente quantam partem possit deducere.
2 Prelegata non veniunt in restitutionem.
3 Quarta pars prelegatorum sola in quartam computatur quarta de voluntate testatoris retenta.
4 Expressum plus valet quam a lege cōcessum vel subintellectum.
5 Fideicommissum de portione hereditatis restituenda precessit prelegata.
6 Prelegata non veniunt in fideicommissum.
7 Quarta contra voluntatem testatoris deducitur si nō sit cautū quod deducatur.
8 Expressio eorum que tacite insunt nihil operatur. z nume. 9.

1 **Tria.** †Institutus in triente in ratiōe trebellianice si ipsam retinet ex voluntate testatoris quartā partem portionis hereditarie que est totꝰ hereditatis pars duodecima in ipsam imputatur: si vero sine voluntate retinet tūc prelegati tota portio hereditaria imputat. h.d. Vel sic. ff. illud qs tacite inest exprimatur iz non operetur quo ad incommodum tñ operatur quo ad commodum illius in cuius vtilitatem tacite inerat. Vel
2 clarius. †Prelegata non veniunt in restitutionem. †ité si quar
3 ta retinetur ex voluntate testatoris sola quarta pars prelegatorum computatur in quartam. h.d. Dy. Et iste casus non est alibi secūdum eum. z vide plene. j. eo. l. in quarta. Ibi heredem instituit z secūdam in alia tertia proculam in alia tertia. z sic tres instituit heredes quēlibet pro tertia. vt. j. patet. alias si solus frater mstitutus foret in tertia succederet insolidum. vt. ff. de hered. institu. l. j. si ex fundo. z. l. ex facto. Dynꝰ. Ibi: vt hereditatem. id est suam hereditariam portionem. Jacob. que erat tertia pars in qua fuerat heres institutus. Dynus. ibi retenta quarta que est duodecima totius hereditatis. Dynus. Ibi secūde z procule coheredibus suis institutis ex alijs duabus tertijs. vt. ff. dict. Dy ñ. ibi eademq; scilicet titia testatrix. Dy. ibi prelegauit scilicet postquam rogauerat eum de restituendo suam portionē hereditatis retenta quarta z istud de substantia huius. l. Dy. ibi etiam pro ea parte nedum de parte coheredū de qua non est dubia: quia quod a coherede percipit extra quartam est vt. j. eo. l. in quarta. ver. pro ea vero parte zc. Dy. ibi legata integra. id est prelegata. Dyn. ibi retinere. ergo prelegata non veniunt in restitutionem: sed in falcidiam imputātur z pro qua parte sequitur Dy. ibi sed in partem quartā. id est in vnam vnciam totius hereditatis: z sic in quartam hereditarie portionis ex quo ponim⁹ propter eum institutū in tertia. z hoc ideo: quia retinetur quarta ex voluntate testatoris si contra voluntatem tunc habet totā tertiam imputare: vt sequitur statim. Dy. ibi duodecimam partem: z sic quartam hereditarie portionis ex quo ponimus eum instituum in tertia. ibi prediorum. id est quartā hereditarie portionis quam

tionis quā habet iure hereditario quia vndecim partes predio rum habere videtur a coheredibus suis. z id quod a coheredib⁹ prestatur extra quartam est: id est nō cōputatur in quartā. vt. j. eo. l. in quarta. quod verum est si retinetur quarta secundum voluntatem testatoris: sed si contra voluntatē quid uris hic sequitur. Dy. Ibi totum trientem: id est tertiam que hereditario iure capitur. Dy. ibi deduceretur z sic quarta pars contra voluntatem defuncti deducatur. Dyñ. ibi non esset adiectum. †Plus
4 ergo valet expressum q̄ a lege concessum vl̄ subintellectū vt z. j. de bonis libertorum. l. Paulus. §. vlti. Oldr. ibi legi falcidie imputari: id est quarte trebellianice: quia hic tractatur de hereditate restituenda z ideo vēdicat sibi locum quarta trebellianica nō falcidia. Dy. ramē dicit q̄ quo ad falcidiam debitam iure institutionis z trebellianicam quantum ad pretium hereditariū nulla est differētia quia semper illud quod iure hereditario capitur computatur in quartam. j. ad trebel. l. deducta. §. numis. z. j. eo. l. in quarta. cum determinatione tamen huius legis. z hoc tenet Azo in summa huius tit. circa fi. penultime charte: z distingue aut falcidia retinetur ex voluntate expressa testatoris z tūc tantum quartam hereditatem portionis prelegatoriz computat in falcidiam. aut contra voluntatem testatoris z tunc hereditaria portio computatur in falcidiam. z lex ista tractat de quadā materia de qua tractabitur plene in. l. in quarta. j. ea. l. z dicam in. l. marcellus. §. quidam. j. ad trebel. z notari solet z dixi. C. fa. herc. l. filium quem habentem. z de fideicommissis. l. cum virū. Et aduertatis quia circa materiam illam inuenietis bic quendam casum quem nunquam inuenietis alibi in textu. propterea debetis
5 eum bene notare: z in casu nostro †fideicommissum de portione
6 hereditatis restituenda precessit prelegata: z illa est ratio †quare prelegata non veniunt in fideicommissum. Dy. ibi contra sententiam siue prohibuit eā deduci siue nō permisit expresse. Dy.
7 †Et sic no. quod contra volūtatem testatoris deducitur quarta 3
eo ipso quod non est cautū vt deducatur pro hoc bene. ff. de donationi. inter virum z vxorem. l. si sponsus. §. fi. qui textus alibi non reperitur secundū Ray. Et fic dicit valere eo ipso q̄ expresse nō dicit pro hoc de excus. tuto. l. ex his. de publicanis. l. de pretio. z. C. de cadu. tol. l. ista. §. sinautem ad deficientis. Jac. in fin. l. quarta retineretur. Jaco. in glossa. hic ideo ibi postea rogauit quod hic nō fecit imo primo rogauit z postea prelegauit: vt hic patet in text. §. cum quidam z. l. cum virum vñ non est illa ratio sola quod in rogādo habita fit mētio hereditatis imo est etiam illa qua postea prelegauit: vtraq; tamen per se sufficit vt no. ple
8 ne in prealleg. l. cum virum. vltimo oppone †qs expressio eorum que tacite insunt nihil operetur vt. ff. de leg. j. l. hec verba que est l. iij. sed hic operatur. nam etiam si testator non dixisset heres haberet falcidiā: z tamen si testator exprimit sua expressio facit qs non computet sibi nisi in hereditariam partem ergo zc. fol. dicit
9 pet. †quod expressio eius quod tacite mest nō operatur aliquid in damnū eius pro quo tacite procedit: iz bene operatur in eius fauorem: vt hic patet. in fi. item hec expressio inducit nouā formā agenti in contrario non in fi. Item quando secundū volumtates computat quartam hereditarie portionis: vt hic patet. Dy.

1 ☞ Jure hereditario capi censetur quod tanquam pretium rei legate capitur.
2 Falcidia non vtitur qui dimidia hereditatis parte hereditario iure potitur.
3 Captum iure hereditario in falcidiam imputatur.
4 Fideicommissum ex testamento predecessoris debitum prededucitur tanquam es alienum.
5 Institutus ex varijs portionibus omnes commiscere debet.
6 Conditio non expectatur cuius euentus nil operatur.
7 Incertus de facto rei vel actoris sui non tenetur dicere quātum petat a quolibet.
8 Portionum fit contributio portione grauata iure vulgaris substitutionis obueniente portioni non grauate.
9 Substitutus ex vulgari succedens suo nomine obligatur ad legata.
10 Substitutus exheredati legare potest superstiti filio instituto.
11 Pater quare filium exheredatum honoratum potest grauare z non eius substitutum.
12 Filius exheredatus potest tanquam legatarius grauari cuz sit honoratus ipso legato.
13 Pater qui filium exheredauit iniuriam restaurare dicitur si ei aliquid ex substitutione relinquat.
14 Tacitum non debet plus operari q̄ expressum.
15 Contributio omnium legatorum quando fiat inter coheredes.
16 Contributio fit legatorum portione non multus grauata obueniente magis grauate.
17 Succedens ex tacita vulgari non dicitur heres pupillo.
18 Substitutio tacita vulgaris que in pupillari expressa cōtinetur omnia impuberis bona continet.

1 **Qui fundum.** †Illud quod capitur tā quā pretium rei legate regulariter videtur capi iure hereditario. z ideo debet in falcidiam computari: z si vnus heredū damnāt alteri vendere minus iusto pretio quod ille partem iure emptionis partem iure hereditario capit. h.d. Dy. vel sic quanto plus pretio taxato per testatorem valet res legata tanto plus censetur esse in legato ibi centum z qui centum valebat. Dy. ibi quaz quin quaginta. id est fundus tantū quinquaginta valere videt quantum testator estimauit z vēdi voluit. ideoq; volebat heres detrahere falcidiam de fundo quem dānatus erat vendere quasi non haberet quartaz z allegabat quod id quod datum erat sibi pro fundo datum erat causa conditionis implende non ratione pretij z ideo dicebat in falcidia non imputandum. vt. ff. e. l. ita autē. Dy. ibi non habet: quia heres habet hereditario iure quinquaginta sibi soluta nomine pretij. non autem causa cōditionis implende. Dynus.

Item si is. Pro. §. allegatur: sed tamen est de materia precedenti z ideo casum summarium posui. vel dic: qui habet dimidiam partem hereditatis iure hereditario falcidia non vtitur hoc dicit. ibi vnius fundi a se redēpti. vt. j. statim patet. Dy. ibi in qua. l. dimidia quam capit iure hereditario tanquam heres aliam tanquam emptor. ibi heredi
2 tatis. id est partis sibi delate. Dy. ibi comeliam qui econtra sibi venditur. Dyn. ibi hereditario iure z ideo cum illam partem capiat iure hereditario habeat quartā iure institutionis z etiā pl⁹ quia etiam totius hereditatis quartā habet: z ideo cessat falcidia. †quia semper id qđ iure hereditario capitur in falcidiā imputatur z ea submouetur vt dictum est in princ. l. Dy. z facit. ff. eo. l. in ratione. §. vendere z. l. ad veterani. §. j. in glo. scz partis sue in fi. quod in idem recidit cum prima quia quarta totius est dimidia partis sue. Dy.

Si quis heredem. Sicut heres debet detrahere alijs debitis sic
4 z id quod sibi debetur. h.d. Dy ñ. vel sic. † fideicōmissum quod ex testamento predecessoris debetur prededucetur tanq̄ es alienum. Ibi deducere debet heres institutus. Dy.

Si tu ex parte. †Institutus ex varijs portioni
5 bus debet omnes commiscere: z non expectatur conditio cuius euentus potest nihil operari. h. d. z est pulcher casus. ibi te herede existente ex dodrante. Dy. ibi
6 valent z insolidum. Dy. ibi eritis. z †sic existentia vel effect⁹ conditionis nihil quo ad hoc operatur. Et ideo eius euentus nō expectatur. Dy. ibi expectante conditione secunde institutionis adita tamen hereditate ex primis puris vel altera earum. Dy. ibi quadrans tuus qui erat pure relictus. Dy. ibi atqs ita: id est facta computatione quadrantis z semissis. Dy. ibi pro dodrāte totius hereditatis. Dy. ibi duas partes, vt his duab⁹ partibus simul iunctis vna quarta detrahatur. Oldr. z no. argu. pro
7 libellis. †Quando sum incertus ex facto rei vel actoris sui vel iuris non teneor declarare quantum a quolibet peram, sed sufficit dicere cum ago contra plures petere totam rem vel quantitatez vt quilibet soluat quantum debebit. sic. j. quorum le. l. j. §. qui autem. z. ff. de rei vendi. l. quod tota. §. j. Item facit quādo alio iure quis periclitatur q̄ fiet solutio vt. j. de solutione. l. fi cbum. §. conditio. Item facit vt non expectemus conditionem cuz vtrobiq; idem sit futurum. vt. ff. ad velleia. l. aliquando. §. fina. Dyn. In glo. vt sit dodrans in fi. nam ibi est hic casus, z. ff. de vulga. z pupil. substitu. l. coheredi. §. coheres. Dyn. In gloss. de libertatibus. ibi competat solueret: id est quantū tenet seu possidet. vt. j. de pacto. stipu. l. iij. §. vlt. Dy. ibi adiciendo in actione nō teneatur nisi pro ea parte pro qua est heres. C. de hered. actio. l. ij. z fa. hered. l. ea. sed dic q̄ hec gloss. dicit verum esse in specie hereditaria. nam tunc cum potest agi reali pro ea parte quam possidet potest agi z personali: quia cū pro vna parte contra eundē cōpetit realis z personalis potest personalis intentari ad exemplum realis: quia tunc personalis capit naturam realis. vt. ff. commo. l. iij. §. coheres, depositi. l. si duo in fin. de vi z vi arma. l. si plures. si vero est species non hereditaria licet vnus heredum eam possideat non tenetur nisi pro ea parte pro qua est heres. vt. ff. de le. j. l. si tibi homo. §. si fundus. vbi de hoc quia pro ea realis nō cōpetit cum non sit in legatarium translatum dominiū. vt. ff. de le. ij. l. vnū ex fa. §. si rem. sed cōtra hoc videtur quod not. j. de verb. obli. l. in executionibus. §. prima species. sed ibi non erat species talis pro qua competeret rei vendicatio. Dy. quia non erat he-

Universidad de Deusto
Biblioteca

reditaria z non personalis actio ibi non concurrit cum rei vēdi
catione z ideo pro parte hereditaria tenetur z nō insolidū.ibi. l.
nemo.imo circa hoc aliter not.s.de heredi.instit.l.liber homo.ff.
si ita scriptum.z.C.de heredi.acti.l.ij.Dy.sed intellige illā secun
dum istam in fi.argu.ptealleg.l.liber homo.ff.si ita scriptum.de
heredi.instit.imo statim ex ipso semisse est heres non expectata
conditionis existentia vel defectu vt, dicta.l.liber homo.ff.si ita
scriptum.Dy.in alia parte resīdui quam non est habiturus con
ditione deficiente expectabitur conditionis euentus.

8 **Qui filium.** †Si portio grauata obuenit non gra
uate iure substitutionis vulgaris por
tionum fit contributio.Econuerso scilicet quando non grauata
obuenit grauate secus.h.d.Et dic aut grauat pupillus aut sub
stitutus idemq; coheres.Primo casu aut succedit ex vulgari:z
fit commistio eadem distinctio extenditur ad tertium casum.z vi
de quod no.z dixi.s.e.l.q; si alterutro.ibi ex substitutione vulga
ri.z diuiditur.ff.in quatuor partes.In prima quādo pars cohe
redis grauata accedit nō grauate ex substitutiōe pupillari.in se
cunda quādo debeat substitutus.In tertia loquit ecōtra quan
do non grauata grauate.in quarta loquitur quādo succedit ex
substitutiōe recīproca.secūda ibi si vero.tertia ibi quod si extra
nei.Quarta ibi eadem.Dy.ibi.nam confu.id est cōmisti.Dy.
ibi pater heres extitit:z potest esse ratio quare fiat contributio.

9 †quia substitutus succedēs ex vulgari obligatur ad legata suo
nomine quo casu semper fit contributio.vt.s.e.l.j.ff.id quod est
ex substitutione ibi debet substitut⁹ ex pupillari succedens.Dy.
ibi pupilli repete nomine.Dy.ibi.quod.scilicet pupillus defun
ctus.Dyn.ibi.quod si extranei ponit casum econtra.Dy.ibi a
gendum alias habendū.Dy.ibi substitutus fuisset vulgariter.
Dyn.ibi eoque omittente.f.coherede.Dy.cui erat substitutus.
Dy.ibi eadem dicenda vt si vnus alteri ex vulgari substitutio
ne succedat fiat commistio bonorum z legatorum.si ex pupillari
distinguatur.an deficiens portio fit grauata vel non.Oldra.ibi
ratio habenda sit quia cum in hac breuiloqua contineank quā
tuor substitutiōes due pupillares z due vulgares.vt.s.de vulg.
z pupil.substitu.l.hoc iure z not.C.de impube.z aliis substitu.l.
precibus.in casu quo habeat locū vulgaris siue grauata obue
niat non grauate, siue econuerso:semper fiet portionum cōtribu
tio:z tunc iste ver.denotat identitatē ad princi.ff.in casu vero in
quo locum habeat pupillaris distingue vtrum obueniat nō gra
uata grauate aut econuerso.z tunc iste versicu.denotat identi
tatem ad versic.si vero prius in gloss.non enim potest in fin.licet
verum sit quod dicit gl.quantū tamen ad casum.l.quod si in al
terutro dicas quod ibi loquitur de vna portione alteri accedente
iure accrescendi hic autem iuris substitutionis z seruatur distin
ctio huius.ff.Dy.in glo.distinguitur ibi fuerit grauata.z an de
feratur ex vulgari z pupillari substitut.Dyn.ibi que non fuerit
defecta.i.grauata z tunc indistincte commiscerent legata.Dy.

10 **Qui filios.** †A substituto exheredati superstiti fi
lio instituto legari potest:a substituto ve
ro exheredati qui iure substitutionis parernam hereditatem nō
capit legari nō potest.h.d.z dic aut exheredatus succedit fratri
ex substitutione z sic ex voluntate defuncti expressa.z tūc valent
legata ab exheredato a substituto relicta aut ex potestate legis
z nō valent.Dy.z dic quod primo ponit thema z questionē ta
cite ex themate z responsionem.secūdo respōdet obiectioni que
fieri posset.tertio solūt aliam questionem z subūcit rationē par
tes per se patent in litera.Dy.ibi ab eo:scilicet substituto.Dyn.
exheredati.Dy.ibi deinde decessit.z substitut⁹ ei successit.Dy.
ibi nihilo magis:id est non ideo magis.Oldr.ibi obligabitur.f.
ad alia que aliis sunt relicta.Dyn.ibi diceret aliquis hic quo ad
quid mutatur casus.nā ibi filius exheredatus fuit substitut⁹ fi
lio instituto:hic vero secus ibi.sed aut lege:id est ab intestato.vt
j.de verbo.signi.l.lege.obuenire.ibi per interpositam personā fer
ui vel filij ipsius heredis a fratre instituti.Dy.ibi atq; ita:id est
fratris sui factus heres legitimus vel per interpositā personaz
Old.ibi minime.scilicet debebit substitutus legata.Oldr.ibi ab
eo exheredato.Ol.ibi potuit quando fili⁹ exheredatus fuit sub
stitutus filio instituto ibi non potuit.scilicet quando ipse fili⁹ ex
heredatus non fuit substitutus filio instituto.Old.ibi est igitur
quia succedit exheredatus instituto ex potestate legis nō potest
legato grauari.z econtra hic textum multum facit.ff.de leg.j.l.
cū filio.sed dic quod illud erat ex prouisione legis necessaria hic
non erat necessaria.sed incidens.Extra glos.quero que est ratio

11 †quod pater exheredatum filium honoratum grauare potest z
substitutum eius non:dic quod ratio secundum Rayn.est quia
pater voluit istum exheredatum grauare z sic lex cōcedit sibi vt
posset eum legato onerare.sed testator volut substitutum hono
rare z sic non mirum si lex voluit eum contra suum propositum
grauari facit ad hoc.ff.de vulg.z pupil.sub.l.sed si plures.ff. ad
substitutos.nec ob.C.omunia de leg.l.j.l. filiusfamilias.ff. apud
marcellum.quia isti debēt intelligi in alio heredatore:sed certe ista
ratio frivola est nec probatur per iura allegata.sed ratio potest

12 esse:quia filius exheredatus potest tāp; legatarius grauari cū
sit honoratus ipso legato sed substitutus nō reperitur honora
tus in legato quia iam habet illud tanq; portionem hereditatis
filij:ergo nō mirum si grauari nō potest vt dicta.l.ab eo.C.de fi
deicommiss.cū similibus tūc succedit questio que est ratio quod
vbi exheredatus habuerit bona paterna ex substituto. substit.
exheredatus pōt legato grauari vt in princ.z vbi exheredatus
habuit ex legato non potest substitutus grauari vt in versic.nec

13 huic.dicas secundū eum quod ratio est qr; vbi pater exhereda
uit filium z postea ēi relinquit aliquid ex substitutione restaura
uit iniuriam quam sibi fecit per exheredationem secus in legato
quia restitutio est conditionalis institut. vt.s.eod.l.in ratione.ff.
si filio.z honorabilis est titulus institutionis magis q; legati. j.
de lega.prestan.l.filium.ff.ad legata.vnde nō mirum si tunc eius
substitutio grauari potest.similis ratio adduci potest quare iu
re nouissimo aurēticoū pater necesse habet relinquere filiis iure
institutionis z non iure testamenti dixi.C.de inofficioso testamē
to.aute.nouissima. Oldr.In glo.l.a se substituto in fine.vt.C.de
lega.l.cum quidā. Oldr.In glo.l.interrogatiue. ibi est hoc spe
ciale z est ratio q; hic exheredatus cōtra defuncti voluntatē suc
cedit vt no.s.de lega.iij.l.ij. Dy.Ibi valet vt ibi.etiam est ratio
quia contra volūtatem defuncti bona testatoris ad substitutio
nem pupillarem deuoluuntur ibi autez secundū voluntatē. arg.
s.de lega.iij.l.ij.z ibi.not.Oldr.in fine. z est casus.s.de lega.iij.
l.sed z si sic. Oldr.In glos.imo non tantum.ibi puto prestandū
qs intelligo vbi ex hereditate esset astrictus ad fideicommissum
per agnitionem legati quia tūc illud prestat substitutus tanq; a
pupillo debitum:z vt prestaret quilibet principaliter heres arg.
s.de leg.j.l.seruo alieno.ff.si quis a pupillo.z.l.si fundū sub con
ditione.ff.si pater.sed si pupillus exheredatus nō agnouisset le
gatum z sic ipse ad fideicommissum nō erat astrictus cū effectu
argu.L.licet imperator.de lega.j.z arg.eius quod in dicto.ff.not.
tunc si ab eo nō posset legari expresse vt hic z dicta.l.cum quidā.
z de leg.j.l.ab exheredati.in princ.in vltima charta ergo nec ta

14 cite legatum debet valere cum nō debeat plus operari tacitum
q; expressum ar.l.iiij.ff.qui habet.s.de serui.rusti.prediorū. Eyn.

15 **Coheres.** †Si portio vnius coheredis defertur alte
ri ex substitutione vulgari sit bonorum cō
tributio omnium legatorum inter substitutum vulgariter z pu
pillariter nō distincto hoc q; portio nō grauata deuenit ad gra
uatam vt supra.z.qui filium.versic.q; si extranei.sed in isto casu
habet locū distinctio obuenerit ex vulgari vel pupillari.vt in pri

16 ma parte dicti.ff.qui filium. Dynus.vel sic.†Si portio non sic
grauata obuenit magis grauate siue iure substitutiōis pupilla
ris siue vulgaris portionuz fit contributio.h.d.z dic secundum
Hugo.q; iste.ff.intelligitur quando portio nō grauata defertur
grauate quo casu fit cōtributio etiam si ex pupillari expressa de
fertur.z secundū hoc principium.ff.loquitur in pupillari expres
sa.z sic non facit pro opinione Dyn. Alio modo intelligitur in
vulgari tacita vt grauata deferatur ex vulgari tacita.z secūdū
hoc iste.ff.facit pro opi.Dy.vt infra subūciam.z quia iste.ff. est
obscurus dic q; habet tres lecturas. Prima est Azo.q; prima lo
quatur vel in pupillari expressa vel in vulgari tacita non est vis.
secunda loquatur in vulgari expressa. Alia est lectura. Hugo.q;
prima pars loquatur in tacita vulgari que cōtinet pupillarē ex
pressam.z hec diuersitas lecturarum est ex eo quia secundū opi.
Azo.portio non grauata ad grauatam deuenit in toto.ff. scīm
Hugo.in prima parte portio grauata deuenit ad nō grauatam
z per hoc ipse intelligit in vulgari tacita quia alias nō fieret cō
tributio legatorum.alias lectura est eiusdem.Hugo.z quā ha
beo in gloss.licet.Ray.dicat eam esse vltramontanorum videli
cet q; in prima parte fuit substitutio pupillaris expressa:z ea
successit substitutio pupillo z tractatur de contributione legato
rum relictorum in pupillaribus tabulis in substitutione non re
lictorum in primis tabulis z hec etiam diuersitas lecture cōtin
git ex eo quod dixi.s. Ibi ex substitutione vulgari vel pupillari
non curo quo ad istum casum. Dy.ibi exhaustus:id est grauatus
nō tamen vltra dodrantē:sed in aliqua parte forte dimidia
sue partis.z sic quarta omniū bonorum vel longe plus ei reman
sit. Dy. Ibi pupillo heres existat ex pupillari vel ex tacita vul
gari:vt supra dixi z prout in vulgari tacita intelligis.iste textus
facit expresse pro opi.Dy.q; veniens ex tacita substitutione vul
gari sit heres pupillo.Sed certe iste textus nō facit pro eo quia
loquitur in pupillari expressa quod patet quia in versic.sequenti
dicit idē in vulgari. Itē si intelligeret in vulgari tacita iā iste.ff.

nullum

nullum haberet dubiū cum si portio grauata accederet nō gra
uate ex tacita substitutione vulgari fit cōmistio q; nō erat in pu
pillari:vt supra in.ff.qui filium.z ideo in pupillari expressa deter
minatur q; vbi non grauata grauate accederet q; fit cōmistio cō

17 tra predictam opinionē Dyn.†Quod succedens ex tacita vul
gari non sit heres pupillo.facit.C.de institu. z substitu.l.fi. eum
ibi nota.de ista tamen questione vide quod plene dixi.s.de vul
ga.z pupi.substi.super rubrica in materia substitutionum in tra
ctatu substitutionis vulgaris.versi.collectis foliis.z ver.ītē que
ritur an in vulgari tacita inclusa pupillari expressa veniāt bona
impuberis.z in versic.seq.ibi heres ibi extitisset directe z per se
ipsum quo casu fit commistio portionum vt.s.eodem.l.in ratio
ne.ff.questum.in fi.z.l.in duplicibus. Oldra. Ibi soluit iste he
res institutus idemq; vulgariter substitutus. Oldr.In fine.nā
quod detraxit de legatis a se relictis supplere debet ex portiōe si
bi obueniente ex vulgari substitutione.vt.s.eod.l.j.ff.id quod ex
substitutione. Dy.In glo.non adeo ibi fit vnde contributio fit
ergo hic portio minus grauata accrescet portioni magis grava
te quia in totus erat exhausta.vnde siue accrescat ex substitutio
ne vulgari siue pupillari siue iure accrescendi semper fit bonorū
omnium z legatorum commistio.vt.s.eo.l. qui filium.versic.q; si
extranei.z no.s.eo.l.j.ff.si coheredis. Dy.ibi secundum Azo.z

18 secundus istam opi.dicit Dyn.q; hic est casus† q; tacita vulga
ris inclusa in pupillari expressa comprehendit omnia bona im
puberis z q; talis substitut⁹ est heres pupilli.z pro hoc.j.ad tre
bellia.l.apud iul.ff.idē iul.z.l.ita tamen.ff.a patre.z.s.de acqui
ren.heredi.l.iul. Alij contra dicūt q; hic filius a patre fuerat in
stitutus q est suus heres z existentia sui heredis cōfirmat sub
stitutionem pupillarem vt dicta.l.ata tamen.ff.si patet.nā tenen
do istud dictum Dyni incidimus contra aliud suum dictus qs
est vt existentia sui heredis confirmet substitutionē pupillarem
expressam.de hoc dixi supra in expositiōe litere super verbo pu
pillo heres existat.ibi.ff.questum.secundo responso. Oldra.ibi
quod si alterutro videlicet qa ibi pars pupilli accedēs erat gra
uata hic econtra. Oldra.in fi.prima vera. Dy.

1 ☞ Falcidia de alijs detrahitur legatis si ex legato sub condi
tione relicto falcidia cesset.
2 Legatum qualiter teneat testatore legāte dodrante pure z qua
drante sub conditione.
3 Legatum non valet testatore legante sub cōditione q; locus nō
sit falcidie.
4 Usure que post mortē percipiuntur ex quantitate legata sub cō
dītione heredi debent in falcidiam imputari.
5 Usura percepta de quantitate in diem vel sub cōditione legata
computatur in falcidia.
6 Accessio naturalis ex re legata prouenies in falcidiam compu
tatur.
7 Fructus qui post mortem seminantur in falcidiam non compu
tantur.
8 Heres fructꝰ quarte a morte testatoris debet habere sicut z ip
sam quartam.
9 Conferre ad supplementum falcidie plus tenetur is cui plus le
gatur.
10 Capere plus dicitur is cui pure legatur q; is cui sub conditione
vel in diem.
11 Percepta conditione pendente in falcidiam imputantur.

Qui quadringēta. † Ex legato
relicto sub cō
ditione si nō sit locus falcidie detrahitur falcidia de
alijs legatis detrahenda.h.d. Dyn.z dic, primo tre
centa pure secundo sub condītione debetur.hoc primo.secundo
dicit q; si primo ducenta pure secundo alio trecenta de equitate
pars debetur sicut z si testator dixisset ꝛc.Dyn.si quid ampiius

2 legaui ꝛc.vt in ver.quare.vel dic clarius.†Si testator legat do
drantem pure z quadrantem sub conditione scilicet si non sit lo
cus falcidie non tenet legatū quadrantis.si vero vltra quadrā
tem sub conditione scilicet si non sit locus falcidie non tenet lega
tum quadrantis.si vero vltra quadrantem sub simili conditione
relinquitur in eo solo tenet hoc legatum quod ex eo supereſt de
ducta ex eo falcidia nomine ipsius legati z etiam ceterorum:po
test tamen disponere testator q; ex vno legato nomine omniū fal

3 cidia detrahatur.h.d.vsq; ad.ff.qui ducenta. Vel breuius† si te
stator legatum reliquit sub conditione si falcidie locus non sit si
quid in.l.supereſt deducta falcidia in nihilo tenet legatum: si ve
ro aliquid supereſt vltra falcidiam in illo superfluo dūtaxat de
equitate tenet legatum.h.d.z diuide in tres partes.in prima ni
hil supererat legatario deducta falcidia.in secūda supereret me
dietas legati.in tertia datur consilium testatori,secunda ibi quid
ergo.tertia ibi quarte. Ibi habebat scilicet in patrimonio et non
plus.ibi legauit scilicet pure z simpliciter alicui. Dy. Ibi dignū
centum aureis:id est valentem centum aureos.ibi quid iuris fit.
id est an valeat legatum fundi tibi sub predicta cōditione relicti.
Ibi tractatus z sophisma obligatorii seu insolubile de quo ha
betur per Philosophum libro elencorum. et similis materia est
materia hec de incīssolubilibus.z vide quod dixi supra de statu
hominum.l.aretusa.circa finem.z in alphabeto dictione tracta
tus. Ibi nam si legatum fundi tibi datur. Dyn⁹. Ibi rursus. id
est econtra. Dynus. Ibi existente conditione per hoc q; legi fal
cidie locus non est. Dy. Ibi cum autem modo determinat ques
tionem ex quadam testatoris voluntate presumpta. Oldr. Ibi
perpetuum legatum fundi. Dyn.ibi ceterorum legata.id est lega
ta aliis relicta. Dyn⁹.ibi defecisse z ideo legatum tuum fundi o
mnino erit inutile. Oldr.ibi quid ergo hic est secunda questio in
qua deducta falcidia supereſt aliquid de secūdo legato z in quo
secundum legatum potest esse vtile.ibi si ducenta legauit pure et
simpliciter. Dy. Ibi vt aut totum si cōditio extitit. Dy. ibi aut
nihil si conditio defecit. Dyn. ibi estimabitur vt scilicet debeatur
integrum vel vt nihil de legato debeatur. Dyn⁹. ibi vel defecisse
no.q; conditio aut in totum existit aut in totum deficit. Dyn. ibi
temperanda erit commodo qui sequitur. Dy. siue centum prestē
tur legatario z alia ceutum heres sibi retineat per falcidiā istius
legati z aliorum.ibi queritur cum quis.hec est tertia pars in qua
iureconsultus dat consilium testatori circa premissa. Ibi confes
qui velit, id est velit q; vnus legatarius partiatur falcidiam no
mine suo legati et aliorum. Dynus. Ibi sic cōsequetur. id est dis
ponat testator eo modo qui sequitur si quid ꝛc. Dyn⁹. Ibi esto
dare et illo tantum legato deducere falcidiam omnium. Dyn.
Jn glos.in secundo casu. Ibi fieri non potest saluo manente le
gato in aliquo quia deducta falcidia nihil supereſt. Dynus. Ibi
voluisse testatorem z sic idem in vtroq; Dynus.

Qui ducenta. Qui pingui⁹ legata percipit ma
4 gis oneratur in falcidia detraben
da.h.d. Dy.vel clarius.†Usure post mortem percepte ex quan
titate sub conditione legata debent heredi in falcidiam impura
ri. Ueruntamen legatarius purus tanto plus q; conditionalis cō
ferre debet ad falcidiam quanto purum excedit conditionale ra
tione interusurij medij temporis interim ex eo percepti.h.d. se
cundum verum intellectum. Et diuide in duas partes:in prima
parte ponitur quantitas collationis que spectatur vniuersaliter
quo ad ambos legatarios. Jn secunda ponitur collationis mo
dus inter legatarios diuidende.secunda ibi cum igitur. Jterum
secunda in duas quia in prima ponitur dictum aliquorum.in se
cunda illud reprehenditur in vna.secunda ibi q; minime. z remo
tis glossis pone sic casum in terminis. quidam habens ducenta
in bonis decessit z vni legauit centum pure alij alia centū sub cō
ditione legati vigintiquinq; existit legati conditio :z legatarius
cōditionalis petit legatum heres vult detrahere falcidiam que
ritur qualiter detrahere debeat.z primo dicit eum vigintiquinq;
percipere ex centum sub conditione legati que debet sibi compu
tare in quartam.vt supra eodem.l.in quantitate.in fin.z.l. Pau
lus.ff.j.z.l.quod de bonis.ff.fructus.z.l.quod in lege falcidia.re
stant alia vigintiquinque ad complementum falcidie. restant e
tiam fructus legatorum qui sunt quinque ista q; sunt conferenda
triginta.sed qualiter ista triginta debeant conferri opinio fuit.
prima enim opi.fuit pro equalibus partibus.sed ista opinio re
probatur z dicitur q; istorum triginta debent fieri septem partes
et quatuor purus legatarius:tres vero conditionalis debet sol
uere z redditur ratio quoniam quid ꝛc. Dyn⁹ posito casu expo
namus literam.ibi relicta est sub conditione. Dynus. Ibi reci
piet:scilicet heres antequam extaret conditio legati. Dyn. Ibi
conferre debeamus ad falcidiam supplendam:z sic ponit pro cō
stanti vigintiquinq; percep ta quantitatis legate sub conditione
computari in falcidiam.cum tantum vigintiquinq; dicat esse cō
ferenda ab omnibus legatarijs reprobata sententia eorū qui di
cebant q; solus pro parte legatarius dare deberet secundū Joā.
z Jaco.ibi fructus quinquaginta que sunt quarta omnium bo
norum cuius fructus heres habere debet a die mortis. Dyn. ibi
efficiunt quinque z sic fructus quarte. Dynus.ibi cū igitur tri
ginta scilicet tantum. Dynus.ibi quidam putant z male. Dyn.
ibi quinta dena.id est quindecim a quolibet. Dyn.ibi ab vtroq;
non dicit a quolibet. Dynus.ibi accepimus consideratq; quanti
tate legata nobis non considerata temporis adiectione. Dyn⁹.
ibi meum legatum quod fuit purum. Dyn⁹. Ibi in tuo legato:
scilicet conditionali. Dynus.ibi quantum ex fructibus:id est ex
vsura que hoc fecit fructus dicitur quod est contra.l.j. de verbo.
significa.l.vsura pecunie. Dynus.sed hic improprie. Ibi heres

Universidad de Deusto
Biblioteca

recepit,et conditionali legato aũt cõditionis euentum. Dynus. ibi in proposita specie.i.in casu proposito vbi triginta per vtrum que legatarium cõferri deberet. Dynus. Ybi inirí oportet cõputatione facta in septaginta secundum antiquos vel in.xxxv.secundum Joan.vel in.lv.secundum Azon.vel in.xxx.secundum opi.Dyn.z communiter aliorum doctorum:quia.xxxv.medio tempore percepta ex legato conditionali diminuunt falcidiam: z in ea computantur cõtra opi.antiquorum z Azo. Ybi vt ex septem partes eius q̃ prestandũ est nomine falcidie. Dy. Ybi ego cui centum erant pure:scilicet relicta. Dy.ibi tu cui erãt alia centum:sub conditione relicta. Dyn.ibi quarta pars.id est viginti quinq; que sunt quarta de centum. Dy. In fine.quia videt cõditionali l.legatario legata esse tãtum.xxv.z pure legatario centum:z sic plus debet in falcidiam cõtribuere. Dy. Expolita litera veniamus ad declarationẽ.ſ.nostri.z primo ad euidentiã †q̃ in falcidiam computatur vsura percepta de quantitate legata in diem vel sub cõditione z in fructus quarte.vt.ff.eo.l.circa.v.l. in lege falcidia non habetur.z.l.in quantitate.ſ.in diem.in fin.ſ.z hic etiam patet per hunc.ſ.in eo enim quod dicit.xxx.tantũ heredi conferenda falcidie nomine z pro constãti ponit quartam z fructus quarte ascẽdere ad quinquaginta videtur manifeste relinquere q̃.xxv.de vsura legati conditionalis percepta debeant in falcidiã imputari:nã non corrigitur quod hic dicit de.xxx.tãtum conferendis.sed corrigitur tantum modus cõferende collationis ipsorum z circa illud tantum sunt opiniones. Item patet quia naturalis z ciuilis accessio equipollent.vt.ff.de peti.hered. l.mercedis cum simi.z not.ff.solu.matri.l. diuortio.z.l. Paul.ſ. ſ.ff.c. †Sed accessio naturalis prouenies ex re legata in falcidiã computatur.vt.ff.eo.l.quod de bonis.ſ.fructus.ergo z ciuilis.i. vsura percepta de quantitate legata licet quidã vt. Jo.z Azo. dicerint q̃ vsura percepta de quantitate legata nõ debet in falcidiã computari.vt.ff.eo.l.in quantitate.v.l.in ratione.† Et quia fructus post mortem seminati non computãtur in falcidiam vt initi.eo.ſ.quãtitas.ergo nec vsura cũ equiualet vt dictũ est q̃ nihil est q̃ ille.ll.loquunt de fructib⁹ rei nõ legate in quib⁹ distinguitur.aut non erant seminati tempore mortis testatoris z computent in falcidiam.vt.ff eo.l.in lege falcid.placuit.aut seminati post mortem.z tunc cõputãtur vt dicta.l.in ratione.v.l.in quãtitate.z dicto.ſ.quantitas.institu.eo.sed vbi percipiebantur de re vel de quantitate legata quocunq; tempore seminati cõputãtur in falcidiam vt dicta.l.quod de bonis.ſ.fructus.v.l.Paul⁹. ſ.i.z not.ſ.ad trebellia.l.in fideicommissaria.z est ratio quare vsure z accessiones percepte ex re legata heredi in falcidiã cõputantur sed ꝓcepte ex re non legata non:q̃ magis debet prodesse legatario quod percipitur ex re sibi legata quasi ex re sua.vt.ff. de rei vendi.l.iolum.ſ.meum. †Sol.dic q̃ sicut heres debet habere quartã ita z fructꝰ quarte a die mortis testatoris vt dicta. l.quod de bonis.ſ.fructus.ff.eodem.tertio dic †q̃ ille cui plus legatur plus conferre tenetur ad supplemẽtum falcidie.vt.ff.eo.l. circa.quarto †q̃ plus videtur capere ille cui legatur pure q̃ ille cui legatur sub cõditione vel in diem.z ideo plus ad falcidiã cõferre tenetur:vt patet in presenti.ſ.i.dic ergo q̃ si ab eo q̃ habet ducenta in bonis tãtum legantur vni centum pure z simpliciter z alĩ centũ sub conditione z heres de centum sub conditione legatis pendente conditione percepit.xxv.nomine vsurarum q̃ illa debent cõputari in quartam.z quia desunt alia.xxv.ad quartam.z fructꝰ quarte totius que sunt quinq; z sic triginta.ꝟsitio fit hic vtrum legatarij debeant equaliter conferre predicta.xxx. que deficiunt heredi ad falcidiã:an inequaliter:z quidã dixerũt q̃ equaliter.scilicet quilibet.xv.qs est falsum cum non fit equale vtriusq; legatum.imo vni cui centũ pure legauit videtur ipsa centum legata:alteri vero cui sub conditione videnẽ legata solũ septuaginta quinq;.z ideo.xxx.falcidie nomine p legatario cõferenda diuiduntur in septem partes:ita q̃ quatuor cõferat ille cui pro pure legatum est.alter vero cui sub conditione legatũ est conferat alias tres partes.z hoc dicit iste.ſ.non est ergo opinio circa quantitatem que est conferenda imo ponit pro cõstanti q̃ xxx.sunt conferenda sed est opi.in modo faciende collationis:q̃ quidam.z male dicũt legatarios cõferre debere equaliter,alii dicunt z bene q̃ pro modo legati.cuꝫ igitur ille cui legatum est pure videatur capere quartam plus q̃ cẽtum integra alter cui sub conditione quartam minus q̃.lxxv.tãtum sequitur q̃ ille cui legatur pure debeat conferre quatuor partes:z ille cui sub ꝯditione tres tantum facta diuisione eius quod est conferendum in septem partes.z secundum hoc quasi omnia hic scripta per Jo.z Azon.superuacua sunt. Jo.es dic q̃ circa istum.ſ.prima opinio fuit q̃ vigin.iquinq; que heres percipit ex vsuris medij temporis legati conditionalis nõ imputantur ei in falcidiã. Et in hoc nõ corrigitur per secundam opinionem.sed quia ista prima opinio habet q̃ legatarij tenerẽtur cõferre equaliter quinquaginta que debent heredi pro quarta z quinq; pro fructibus quarte.in hoc tantum hec opinio corrigitur tantum in modo conferendi nõ in quantitate que debet conferri z hoc secundum lecturã antiquorum.secundum Jo.prima opinio erat q̃ vsure percepte ex legato conditionali conditione pendente in falcidiam computarentur sed prodessent solum legatario conditionali z tũc dic quinta dena.sed non equaliter ab vtroq;.z in hoc prima opinio corrigitur per secundam quia heredi in falcidiam imputantur z vtriq; legatario proficium:. Vel secũdum eundem Jo.dic q̃ prima dicebat:scilicet q̃.xxx.que heres debet habere pro quarta z fructibus quarte a legatarijs equaliter contribuantur. Et in hoc similiter prima opinio corrigitur per secundam z q̃.xxv.percepta ex vsuris medio tempore nõ computarentur in quartã nec fructus quarte, z hoc similiter corrigitur z fcẽm hoc prima opinio corrigitur in duobus:scilicet quia prima.xxv.ex vsuris percepta in falcidiã cõputantur vtriq; legatario z sola vna.xxv.remaneant conferenda:z ideo equaliter conferantur,secundum Azo.prima opinio erat †q̃ percepta conditione pendente imputentur in quartã nec fructus quarte, z hoc similiter corrigitur z fcẽm hoc prima opinio corrigitur in duobus:scilicet quia prima.xxv.ex vsuris percepta in falcidiã cõputantur vtriq; legatario z sola vna.xxv.remaneant conferenda:z ideo equaliter conferantur,secundum Azo.prima opinio erat †q̃ percepta conditione pendente imputentur in quartã nec fructus quarte, z hoc similiter corrigitur z fcẽm hoc prima opinio corrigitur in duobus:scilicet q̃ illud quod deest non cõfertur equaliter.z intellectus primus antiquorum non placet.q̃ est contra.l.certa.z cõtra.l.in quantitate.ſ.in diem.in fine.ſ. vbi habetur expresse q̃ vsure percepte post mortẽ testatoris ex quãtitate legata heredi in falcidiam imputantur:z q̃ debẽt.xxx.cõferri habuit pro constanti q̃.xxv.per heredẽ percepta deberent ei in falcidiã computari.z sic prima opinio corrigitur per secundam solũ in modo collationis non in collatione vt dicebat Jo. Jtez tertius intellectus Azonis nõ placet quia laborat vno vitio quo z intellect⁹ antiquorum:scilicet q̃ collatio fiat equaliter per legatarios. Item scias q̃ secũdum antiquos prima opinio textus corrigitur per secundã solum in vno scilicet in modo collationis fiendum scilicet q̃ non fiat equaliter non autem corrigitur ipsa collatione:nã pro constanti ponit sola triginta cõferenda z sic.xxv.per heredem ex vsuris medio tẽpore percepta ei debeant in falcidiam cõputari reiectis ergo aliis:z tenet casum vt supra dixi secundum Dynum. Jn gl.secundum quosdam in fine.sed non est verum quia quod de quãtitate cõferenda dicitur non corrigitur:sed solum modus faciende collationis: vt supra dixi. Dy. Jn gl.in cuiuscũq; legatarij persona secundum Joã. hoc est falsum quia si non fieret diuisio pro rata legatorum scilicet secundum primã opinionem suam que ponit in medio glos. secus secundum illam que ponitur in fine gl.quam etiam sentit glos.que est super verbo partibus que incipit secundũ Joan.diuide. Ybi secundum alios scilicet secundũ opinionẽ Azonis nõ intelligas secundum opinionem sequentẽ antiquorũ:quia secundũ illam computãtur in persona cuiuscũq; legatarij vt statim sequitur. Dy. Ybi in quãtitate primo responso.hoc est falsum vt supra dixi. Dyn. Ybi in quarta.id est quinq;.z tunc exponе cõferamus.i.conferam ego cui legata fuerunt centum pure. Dyn. Jn glos.scilicet q̃ ego solus conferam secundum positionẽ Dl. Ybi equaliter conferam secundum positionem Dl. Ybi tu dic secundum Azonẽ hũc casum videtur Dynus posuisse. Dy. ibi soluet z hoc est quod dicit infra.quina dena.i.quindecim. Dy.

1 ☞ Falcidia detrahitur de relictis ad alimenta.
2 Decumam ad vsuras dare bodie illicitũ est:quod non facit pro fiorentinis lugdum agentibus.

Jui. †Nota q̃ de relicto ad alimẽta detrahitur falcidia.vt supra eodem.l.hereditatum. Et iste est casus singularis quem alibi non reco:dor.sed hodie videtur cõtra vt.C.eodem. auten. similiter potest dici q̃ illud obtinet in personis miserabilibus hic in non miserabilibus. Jaco.z sic nota q̃ legatum alimentorum personis non miserabilibus nõ dicitur ad pias causas z vide infra eo.l. maritus.ſ.i. Jn glos.ff. vt inde alatur.in fi. †Hodie ergo cum non liceat dare ad vsuras pecunia sic relicta cõuertetur in emptionẽ predioꝝ ex quorum fructibus alantur vel penes mercatores sicuti dicitur de pecunia minoris in dicta autenti. Jaco.z extra de dona.inter virum z vxo.c.per vestras.in.ſ. diuus.ibi bono maximo.nota pro vsurarijs :alibi dicitur q̃ vsure optimo iure debentur.C.de vsuris.l.i.vbi de hoc ibi frustratiõis causa:id est differende solutionis legatorum sine iusta causa z facit ad hoc supra de vsuris.l.tutor.in principio. Dyn. Jn fine quia fuit in mora.ergo a die more tenetur ad vsuras quantitatis relicte.vt supra de leg.j.apud iul. Dynus.

1 ☞ Datum causã cõditionis implende in quartam cõputat.
Primatus

2 Primatus quarta priuatur omni commodo in quartam.

1 Sj heres. †Datum causa conditionis implẽde computatur in quartam trebellianicã.h.d. Dy.ibi discedat.i.repudiando z nõ adeundo z hic fuit compulsus z ideo caret cõmodo trebellianice.vt infra. ad trebel.l.nam q̃.ſ.qui compulsus. Ja. Ybi postea.scilicet postq̃ adiuit coactus. Jac. Ybi fideicommissum integrũ non deducta quarta. Dy. Jn.ſi.i.succedit in locum illius commodi quod per l.falcidiam retinetur.hoc ergo repudiato q̃ voluntate testatoris discessit legi falcidie renuntiatum esse videtur quod fieri potest vt ff.eodem.l.potest heres. Dy. Et ex quo semel repudianit amplius ex penitentia ad id redire non potest. Dy. Vel dicẽ Ja.quod
2 prestat integrus fideicommissum †quia ex quo priuatus est quarta quia compulsus adiuit ergo z omni cõmodo in quartã. Jac. Jn glo. non accipiendo ibi implende conditionis vel etiam in vi modi non est vis. Dy.in glo.quia non accepit in fi.sed illa loquitur quando a fideicommissarijs singularibus reciperet.sed quãdo fideicommissum est vniuersale.Si heres coactus adeat non habet quartam nec illud quod erat dandum a fideicommissario vniuersali vt hic,z.ff.de condit.indebi.l.is cui. z dicta.l.nam qs. ſ.qui compulsus.ſ.ad trebellia.z ideo pone q̃ heres coactus adiuit z ideo perdit quartã z id qs sibi dandũ erat causa cõditiõis implende per fideicõmissarium z qs debebat in quartã imputari z literam exponе vt supra exposui. Ja.

1 ☞ Institutionis iure qs capitur in falcidiam computatur.
2 Falcidia de legatis singularibus est detrahenda.
3 Datum a legatario in falcidia computatur.
4 Legata a coherede in falcidia computantur.

1 In quartam. †Que iure institutiõis capiuntur in falcidiam cõputantur:que ex causa conditionis implende vel legati ab extraneo capiuntur in trebellianicaz imputanf. a coherede vero si fuerit corpus hereditarium pro parte si vero pecunia totaliter imputat.hoc dicit.z diuide in tres partes. Jn prima loquitur de quarta iure institutionis. Jn secũda de trebellianica. Jn tertia redit ad falcidiã iure institutiõis debitã.prima vsq; ibi sed in fideicommissaria.secunda vsq; ibi si quid vero.tertia vsq; in finẽ legis. Dynus. Ybi non imputantur subaudi pro ea parte quam percipit iure prelegati.pro ea vero quam capit iure hereditario cõputanꝫ vt infra ad trebel.l.in fideicõmissaria.z ff.eo.l.nescimus.non hereditariam ꝑ nulla parte computat :hereditariã cõputat pro ea parte ꝑ qua est heres. Dy.ibi datum sit heredi ab extraneo. Ja.ibi iussus est corpus aliquod nõ hereditarium. Dyn.ibi id imputatur pro ea parte quã percipit a coherede iure prelegati non cõputantur.z hoc sequit pro ea vero parte ꝛc. Dy.ibi pro ea vero parte alicuius corporis. Dyn.ibi a coherede iure cohereditario. Ja. Ybi sed si accepta pecunia hereditaria vel non hereditaria. Dy.ibi ei imputabit scilicet insolidum non solũ hereditaria portio. Dy.z dic in quartam scilicet trebellianicã quia de illa loquitur a ver.ſ.si fideicõmissaria.ibi in eadẽ causa esse scilicet q̃ computetur in quartã trebellianicam. Dyn. ibi sed quid vero:ista est tertia pars in qua redit ad falcidiam iure institu.de qua dixi in prin.legis.z ideo bene legeretur z continuaretur cum princ.l.quia hec repetit non vt addat sed vt latius declaret de dato causa conditionis implende ibi heres accipiat a legatarijs. Jac.ibi z ideo ponit exemplum. Dy.ibi legauit sub conditione que sequitur. Dy.ibi centum legatis ac si centũ essent legata. Dyn. Jacob.ibi z quinquaginta data heredi gratia cõditionis implende. Dyn.ibi nec in quartam iure institutiõis debitam. Dy. Exposita litera declaremus materiã l.q̃ vtilis est.†z
2 dic q̃ primo loquitur de falcidia detrahenda de legatis singulis ribus.secundo loquitur de trebellianica detrahenda de fideicommisso vniuersali.tertio redit ad primũ nõ vt addat sed vt dictum sub breuitate verborum de dato causa conditionis implẽde euidentius declaret.secunda ibi sed in fideicommissaria.tertia ibi si quid vero. Oppo.q̃ inter primam z secundã non videtur referre cum in qualibet cõputetur corpus hereditariũ quatenus hereditario iure capitur z nõ vltra.z dic non referre qñ capiẽ hereditarium corpus. Secundo op.† q̃ in falcidia cõputetur datum a legatario.vt.ff.eo.l.qui fundum.z.l.si dignum.sed dic aut percipit heres tanꝫ pretium z totũ in falcidiã computatur aut causa conditionis implende z tunc non vt hic. Tertio op.q̃ in trebellianica nõ cõputentur etiaꝫ ea oĩa que defunctus voluit computari vt.ff.eo.l.debitor.z.l.pater. Solu.ibi non capitur ex voluntate sed ex morte preter voluntatẽ z etiã cõtra voluntatẽ.quarto op.q̃ in falcidia computẽtur etiã ea que non capiuntur heredi-
3 tario iure vt.ff.eo8.l.cum quo.ſ.vlti.z.l.q̃ autem.ff.riſo. Quinto
4 op.† q̃ in falcidia cõputentur legata a coherede vt.ff.eo.l.nescimus.in ver.sed cũ ita.sed ibi agebatur de falcidia detrahenda coheredi a quo legata precipiebant.z ideo cõputat quantũ capit a coherede cui falcidiam detrahere intendit: vt infra eo8.l.filio. hic autem agebat de falcidia detrahẽda alijs legatarijs z ideo quaten⁹ accipit a coherede iure prelegati nõ de fideicõmiſ.heredi.ſ. ſi interest.z.ſ.ſi qs vna.dy.z ꝑ declaratiõe vide Rofre.hoc.z.ti.

1 ☞ Falcidia locum habet in testõ militis post annum a tempore missionis.

1 Sj miles. †In testõ militis mortui post annum a tpe missionis habet locum falcidia.h.d.planius est ergo q̃ aut moritur intra annum aut post annum missionis. Dy. Ybi rogauerit z dubitatur an habeat locum trebellianica z in qua parte. Dy.ibi ad beneficium principale id est per principem militibus circa testamenta concessus vt supra de militari testamento.l.i,ley qs dicitur z lex qs constituꝫ. Dy.ibi solus titius cui relictum est in codicillis post militias factis. Dy.ibi partietur eius quod relictũ est in codicillis nõ autem totius vt supra eo8.l.ſi post missionem.circa finẽ. Dy. Jn fine post reuersionem.z fic codicilli valebãt iure cõi nõ iure militari.dy.hodie in hoc vltimo corrects est hec lex vt dixi supra.eo.l.ſi post missionem.z in auf.de heredi.z falci.ſ.ſ.

1 ☞ Falcidia cessat in mortis causa capione heredi p̃ alius data.

1 Acceptis. †De mortis causa capiõe data p̃ aliũ heredi nõ dfalcat.h.d.vel clarius acceptũ a fideicõmissario z legatario restituendis nõ imputat in quartã trebellianicã:z ſi non designat persona dantis videt q̃ ex hereditate retineat.z cõputet in quartã. Ybi hereditatẽ q̃ valebat quadringenta. Ja. Ybi pecuniam z illa centũ. Dy. Ybi rogat⁹ est heres.dy.z dubitat de duob⁹ primo an illa centũ q̃ cepit heres a medio debeãt imputari in trebellianicã. Secũdo an ipse medius de illis centum q̃ dꝫ dare heredi possit falcidiam detrahere. Dynus.ibi locus erit.id est esse poterit si conditio extiterit.nam hec conditio erit hic non accipitur precise demum in euentu illo quo debent solui illa centum.nam si ille legatarius predecederet remaneret penes heredem.vt supra de legatis.ij.l.ſi pecuniam.ſ.quod ita.z de conditioni.z demonstratio.l.heres meus.z ideo prestabitur fideicommissum cũ cautione.sed si velles intelligere prestita cautione vt hic z supra eodem.l.i.ſ.ſi in annos.z.l.quod de bonis.ſ.non idcirco.aut relmquit reipublice.z tũc cũ nõ fit cõditionale si viuit ſꝫ ꝑpetuo duraturũ. Tũc fit cõputatio quã facit lex supra eodem.l.iij.ſ.ſi.Old.

1 ☞ Prelegata qualiter z quibus in falcidiam computentur.

Filio. †Prelegatum illi coheredi prodest qui datne adiuersus illũ falcidia deducat.h.dicit. Vel sic licet prelegata nõ computent heredi in falcidiam trahendã legatarij extraneis tñ computanꝫ coheredi sicut ea alienum ante quarte detractiones deducitur z ꝑlegata relicta in totum computãtur in quartã coheredi detrahendam.vel sic si vtriq; heredus prelegatur vnus non vtik deductione falcidie adiuersus alium si legata sufficiũt ad quartã.z omnes predicte summarie positiõis euiscẽ sunt effectus licet diuersitas sit in verbis.ibi filij mei heredis scripti. Dynus.ibi quartã quaꝫ frater detrahere intendebat. Dynus.ibi ex hereditate id est hereditaria portione. Jacob.ibi que ei soror. Jacob. Ybi relicta est que intelligit deducto ere alieno vt sequit. Ja.ibi data sunt a fratre ꝑlegata ipsi filio. Dy.ibi quartã suppleãt.id est sufficiant ad quartã.nam ante solutionẽ legatorꝫ z falcidie rõe detrahi dꝫ es alienum.vt.C.eo.l.imponenda.z supra eo8.l.certa.ſ.j. Dyn. Ybi soluendũ alias est soluẽdo prestanda. Jn gl.qs ipsa in fi.q̃ illud heredes nõ detrahunt cũ solutio eorum oneri nõ incumbat vt supra.eo.l.in lege falcidia eris alieni.z de leg.ij.l.cum ab vno. Old. Jn glo.vl.in fi.z fic no.ff.eo.l.in quarta.m fi.

1 ☞ Debito ab herede rogato restituere in fideicõmissum cadit vniuersale.
2 Sortem pro alimentis deducẽs de ea restituẽda mortuis alimẽtarijs cauere debet.
3 Legatarij iudicis officiũ implorare possunt herede beneficiũ legis falcidie imploraute.
4 Reus actor instra edere dꝫ ad intentionem suam fundandam.
5 Tutor creditoribus totius inuentarij copiam facere tenetur.

Universidad de Deusto
Biblioteca

1 **Maritus.** Casus iste nō ē alibi. †Debitū ab herede rogato restituere cadit i fi deicōmissum vniuersale. hoc dicit Dy. Ibi extra do tez vt paraphernales Dy. heredi reliquit no. verbū reliquit trahitur ad heredis institutiones. de quo di gi supra de heredibus instituen. l. his verbis, Dynus. ꝛ plene. C. de sacrosanc. eccle. l. vltima. Ibi resedisse tempore mortis mulie ris. ꝛ ita maritus non consumpserat quod potuisset vt. C. de pa ctis conuen. l. vltima. Oldradus, ibi iurationem restitutionis fa ciende. Dynus. in gloss. prima. in fine vel dic vt ibi not. Dynus. ꝛ plene dicit.

2, **Filie quam.** †Qui deducit sortem pro alimentis ea uere debet de ea restituenda mortuis alimentariis. hoc dicit. Uel sic ꝛ in idem recidit in pondera ratio ne trebellianice si sortes ex quibus alimenta debentur per here dem deducantur cauere debebit se restituturū pro portione ali mentariorum qui decesserint. Ibi pro modo. id est pro rata. Dy nus. ꝛ est argu. iste. ff. qs heres commissarii seu executoris vltim. ē voluntatis debent distribuere sicut ille commissarius seu execu tor debebat. pro hoc. ff. de alimen. ꝛ cib. leg. l. cum vnus. ar. cōtra. ff. de tute. l. tutela. vbi de hoc not. ꝛ dixi. ꝛ de cura. furiosi. l. cuius bonis. Jac.

3 **Post aditam.** †Si heres imploraꝫ beneficium le gis falcidie potest legatarii im plorare officium iudicis ne diuidantur facultates hereditatis. hoc dicit Dynus. Uel vt exhibeātur rationes ꝛ instrumenta he reditaria ex quibus appareat sit locus falcidie vel non. vel sic cuꝫ habetur ratio legis falcidie omnia instrumenta ꝛ rationes sunt exhibenda legatariis officio iudicis. hoc dicit. Ibi quod. i. quia. Dyn. ibi ex nominibus hereditariis. Dynus. ibi in cautione. id est quantum in instrumentis confectis de ipsis rationibus con netur. Dynus. i. dicere nomina hereditaria non rē soluendo. ibi eius scilicet heredis. ibi ꝛ per hoc scilicet perferendo quod velit. Dynus. ibi in fraudem. i. penam siue damnum vt. ff. de edil. edic. l. cum autem. ff. excipitur. Dynus. ꝛ est iste. ff. arg. ad questiones quas notaui supra de acquiren. hered. l. aristo. Item est arg. pro 4 opinione. Joan. ꝛ quod reus actori debeat edere instrumenta ad suā intentionē fundandā de quo notatur. C. de edendo. l. vltima. communiter tenetur contrarium vt ibi dixi. ꝛ ad hanc. l. potest re sponderi qs hic instrumenta non erant propria heredis sed com 5 munia eius ꝛ legatorum. Item est argu. ꝛ quod tutor teneatur fa cere copiam creditoribus totius inuentarii de quo dixi. C. de pu cibus imperato. offeren. l. fina. quod est verum quando queritur de patrimonio alias secus vt. C. quādo ꝛ quib⁹ quarta pars. l. ij. lib. ē. Ja.

Si cui plus q̄ per legem falcidiam licuerit legatum esse dicatur. Rubrica.

1 ☞ Heredi subueniē remedio cautionis prestande a legatario de restituendo ꝛc.
2 Cautio que locum habeat ꝓpter quartam patrono debitam.
3 Cautione per errorem omissa agi potest vt interponatur.
4 Fideicommissarius simplex cauere non tenetur.

Super rubrica. In fin. subaudi qd iuris sit. vel subaudi videtū est qualiter cōsulat heredi ꝓ re uocando eo quod solutū est vltra q̄ lex falcidia patiaꝫ. ꝛ de materia huius tituli notaꝫ in Spe cu. de pignori. ff. sequiē. versicu. econtra quoqꝫ. ꝛ plenius per Rofre. in libello de actione ex stipulatu que interpo nitur a legatario heredi. xiij. quaternio. ꝛ vide quod notaui ꝛ dixi supra de rei vendica. l. que de tota. ff. i. ꝛ dicꝫ quod subuenitur 1 heredi remedio cautionis prestande a legatario de restituēdo qs amplius ei solutum est q̄ falcidia patiatur. ꝛ de ista cautione lo quitur. l. j. ij. ꝛ. iij. vsqꝫ ad. ff. si legatarius heredi. ibi loquitur de alia cautione per quā subuenitur heredi si ei mota est controuer sia vel iuste moueri sperāt de hereditate ꝛ legata ab eo petunt nam petet sibi cauēri per cautionem restituendis legatis si cōti gat hereditatem euinci. ꝛ de ista cautiōe tractatur ab illo. ff. vsqꝫ ad. ff. tituli. Dynus. Si dubitatur an falcidie sit locus habet lo cum hec cautio nec refert primis an secundis tabulis relinquan tur legata ꝛ si tutor talem cautionem non exigit tenetur pupillo ꝛ heredibus eius infra codē. l. j. substitutus tenetur in totum quod ad eū perueniet nō si plus vel min⁹ fm. l. xij. tab. ꝛ si est certū locū esse falcidie non interponitur cautio. si est dubiū sic. ꝛ eligitur ar biter ad exquirendum an sit locus falcidie. eadem. l. ff. marcell⁹. ꝛ citari debent legatarij ꝛ creditores alias nō fit preiudicium non citatis vel quibus non est denuntiatum. quia denuntiatio hoc ca su obtinet vim citationis. si quedam sint legata pure quedā sub conditione locus est cautioni. eadem. l. ff. si allegata. Quare ista cautio interponatur ꝛ quantuꝫ reuocetur p̄ eam quia interdū totuꝫ. Et quod in testamento militari sit locus cautioni ꝓpter manumittendos licet falcidia locum non habeat. eadem. l. ff. hec 2 stipulatio. †Quod cautio habet locum ꝓpter quartam patro no debitam. eadem. l. ff. interdū. Et an filij possit deducere duas quartas si res perit sine culpa legatarii liberatur a cautiōe alias non. eadem. l. finali. Ubi debitor liberatur interitu speciei libera tur etiam a quātitate ea occasione p̄omissa. infra eodem. l. etiam si quanti. Et quod p̄missio pene adiecta facto quod succedit in locum quantitatis videatur apposita in fraudez vsuraz. Quod hec cautio requirat fideiussorem. infra eodem. l. nisi dolo. ff. i. Si certū est locū esse falcidie cessat hec cautio. eadez. l. ff. si in plures. ꝛ. ff. sequen. quoties. Et si legatū relictū est sub cōditiōe ꝛ in diez cōditiōe existere ꝛ nihilominꝰ expectaꝫ dies: regulariter legata rius tenetur hanc cautionem prestare. fallit in alimentis minus tis ꝛ fisco. ea. l. ff. quāuis. ꝛ alimenta minuta dicuntur de esse aus reorum. ꝛ an isti qui non tenerentur satisdare tenentur saltem sim pliciter promittere. Et an sub obligatione bonorum ꝛ sub pena si hereditas euincitur culpa heredis nō committitur hec cautio. eadem. l. ff. si lega. Et an emptor qui in causa succubuit sua cul pa ꝛ ita non potest de euictione agere possit saltem agere contra emptorem ex clausula de defendendo si se liti offerre velit. legata relicta in primo testamento non videtur repetita sed reuocāta in secundo. eadem. l. ff. item si ipse. ꝛ an idem si in primo testamento erat clausula si non valeat iure testamenti valeat iure codicillo. ꝛ alia de ista clausula ista stipulatio cum commitatur ad partic 3 ulare interesse potest sepius cōmitti. eadem. l. questum. †Si cau tio est omissa per errorem potest agi vt interponatur. ea. l. ff. si le gatur, ꝓpter illusiones minas nō interponitur ista cautio sed ex iusta causa. infra eodem. l. hec autem satisdatio. Et an qui mina tus fuit aliquem interficere si reperiatur mortuus ꝛ nescitur per quem p̄esumatur eum interfecisse. Si inter duos est questio qui se heredes insolidum contendunt agiē contra vtrunqꝫ per credi torem ꝛ legatarios. eadem. l. ff. si duos. Aut erogat ꝓpium ꝛ cauetur aut hereditarium ꝛ non cauetur nisi mora controuersia 4 eadem. l. ff. vltimo. †Simplex fideicommissarius non cauet infra eodem. l. videamus. secus est ꝓpter falcidiam que in fideicom missum non cadit ꝓpter pauperatem ista cautio non remitti tur. infra eodem. l. cum non facile. Jn contrarium videtur q̄ ꝓpter paupertates reddit quis suspectus ergo cauere tenetur. Sed dic vt ibi simplex executor vltime voluntatis nō cauet nisi fit iussus a testatore cauere. ff. eo. l. dinus. Et ibi alia de istis executoribus. Si heredi dicat bona ad fiscum pertinere legatarius cauet. ff. ea. l. si heres. Quando cautio de vtendo ꝛ fruendo arbitrio boni vi ri p̄ferētur per fructuarium heredi ꝛ quādo legatario ꝓpriera tis. ff. eo. l. vlti.

1 ☞ Legatarij cauere debent si dubitek an lex falcidia sit locum habitura.
2 Substitutus tenetur in eo qs ad eum peruenit.
3 Citari debent quorū interest alias eis non ꝓiudicabitur.
4 Cautio ꝓstari dz si quedaz pure legenē ꝛ quedā sub conditione.
5 Cautio interponitur in militum testamentis licet falcidia cesset in eis.
6 Cautio inducta occasiōe legis falcidie extenditur ad alias quar tas.
7 Filius substitutus ꝛ sub conditione grauatus an detrahat duas quartas.

Si cui plus q̄ Pro dicit ꝛ si dubitatur an lex falcidia sit locum habitura legatarij cauere debēt. Secūdo nō refert q̄ bus tabulis relinquanē legata de quibus dubiuz est an sint excessura falcidiam. Tertio si tutor nō exegit cautionē pu pilli nomine cum exigere debuit tenetur actione tutele pupillo ꝛ heredibus eius. ꝛ si exegit committitur stipulatio pupillo ꝛ eius heredibus. h. d. vsqꝫ ad. ff. marcellus. Dyn. Et intelligas istud presens quando iudex certificari non potest de quantitate falci die. alias ita debet ferre sententiam. instit. de actio. ff. curare. ꝛ supra de rei vendi. l. que de tota. ff. incerte. ꝛ ibi nota. Ibi subue nit pretor heredi hoc modo qui sequitur vt ei ꝛc. Dyn. Ibi eum legatarium. Dynus. Ibi per pecuniam det. id est reddat heredi. Dynus. Ibi abfuturus. id est nō cōmitter m re legata. Dy. Ibi in primis tabulis. id est in testamento patris. Ibi an in pupil laribus. id est in pupillari substitutione. nā sunt due tabule sicut duo heredes scilicet pupillus institutus ꝛ alius pupillo substi tutus.

tutus. de hoc supra de vulgari ꝛ pupillari. l. patris et filij. et insti tu. de pupillari substitutione. ff. non solum. Ibi stipulatio si vi uo pupillo legata erant excessura dodrantem. Dynus. Ibi com petit in eo quod interest cautionem interpositam esse. Dynus: Ibi idem scribit alias idem sentit. et dic scilicet vt teneatur tute le iudicio heredi pupilli. Dynus. In gloss. vel propter es alie num in fine ꝛ infra. ff. proximo. ver. si autem adhuc incertū. Dy nus. In glos. ergo cum fideiussore. in fi. ꝛ supra tit. proxi. l. is cui. in fi. Dy.

2 **Marcellus.** †Substitut⁹ in toto tenetur quod ad eum peruenit non plus vel minus in spectа. l. xij. tabu. Secundo si est certum locum habere legem fal cidiam non interponitur cautio si est dubiuz interponitur. quod verum est tam in legatis q̄ fideicommissis cuz sint excessura. ter tio si est dubium datur arbiter communia quo diligenter exqui ritur an falcidia locum habeat vocatis legatariis, fideicommis sarijs et creditoribus ꝛ illa inquisitio preiudicat presentibus et vocatis et non aliis: et si heres velit integre soluere et sibi cauere audiatur ꝛ hoc dicit vsqꝫ ad. ff. si legata. Dynus. Ibi certe nec mi nus inspecto eo q̄ legata relicta ab impubere videntur relicta a substituto sub conditione. vt supra titulo proximo. l. in ratione. ff. quod vulgo. nam inspecta pupilli persona non habet locum quia relicta fuerunt ei quadringenta. Jaco. Ibi secūdum quod. id est quando vnus solus est grauatus p̄stat totum quatenus eius hereditaria portio patitur falcidia non deducta et quo alte rius portio non est grauata. Oldra. Ibi vt non soli. id est quādo vnus solus est grauatus vt in superiori casu. Oldradus. Ibi sed omnibus heredibus: quando omnes heredes sunt grauati ꝛ tūc interponatur ꝛ cōmittatur. Oldradus. Ibi interponenda ꝛ in terposita cōmittenda. Oldradus. Ibi sed causa cognita nūc cor rigit. Dynus. Ibi legatorum modus. id est quantitas. Dynus. ꝛ dic legatorum iniunctorum vni ex substitutis. vt supra de leg. j. l. cum ab vno. Jaco. Ibi computatur. ꝛ ideo cautio non est in terponenda. Dynus. Ibi propter incertum. ꝛ ideo locum habet satisdatio. Dynus. in versicu. cum dicitur communiter allegatur ꝓ. ff. sed bene est de precedenti materia ꝛ dic cum dicitur scili cet per heredem ibi locum habere in huiusmodi substituti perso na. Jacob. Ibi missi non sunt id est per arbitrū citati non sunt: et dic arbitrum id est iudicem legatum. supra qui satisdare cogan tur. l. si ab arbitro. Dynus. Ibi creditoribus repete solet denun tiari. Dynus. et not. de virtute denuntiationis quia operatur idē quod citatio de qua denuntiatione plene dixi. C. de rei vendica. 3 l. si fundum. †Item nota quod citari debent illi quorum interest: alias non preiudicatur eis ad quod extra de testibus. c. significa uerunt. de maioritate ꝛ obedientia. c. inter quatuor. supra de ado ptionibus. l. nam ita duus. cum ibi notatis. ꝛ. C. si vt ab heredi. se abstineat. auten. si vero omnes creditores. citati autem si non veniant preiudicatur vt hic nota. Jn glo. sub simile ibi in fideicō missis qs in legatis vt interponatur ꝓ eis cautio. Jn glo. id est legem falcidiam. in fi. sed ꝛ si habeas lex falcidia nō est maluz la tinum. Dy. ꝛ regitur a verbo dicit.

4 **Si legata.** †Si quedam pure quedaz sub conditio ne legantur cauere debet. hoc dicit Dy nus. Ibi relicta sunt que per se dodrantem sunt excessura. Dyn. In glossa alicuius rei singularis vel verius dic totius heredita tis dodrans pure ꝛ sic non erat locus falcidie. quadrans sub con ditione ꝛ sic sperabatur futurum locum falcidie in conditionis euentum: ꝓpter hoc ergo dubium interponitur cautio. purum enim ꝓpter conditionale defalcatur vt supra titu. proximo. l. j. ff. si in annos. ꝛ lex falcidia si interueniat ꝛ. l. in quantitate. ff. sed ꝛ si legata. Rayn. tener glossa. ꝓpter eius rationem, heres enim tunc retinere debet totum quadrantem etiam in cōditionis euē tum ꝛ ille sufficeret si nec amplius possit petere a legatariis. in stit. ad legē falci. in prin. ꝛ sic non esset ad quid cautio prestaretur Dy. posset intelligi vbi dodrans esset solutus in aliquibus reb⁹ non in qualibet re. ar. C. ad legem falci. l. xij. ꝛ qs ibi not. Sed ad huc haberet locum ratio glo. q: idem posset heres petere etiā ante conditionis euentum. Dy.

Hec stipulatio Declarat quare ista cautio iter ponatur ꝛ quid reuocetur per eā nam aliquando totum aliquando pars. † Item in testamentis militum interponatur cautio licet falcidia locum non habeat et hoc ꝓpter manumittendos. ꝛ hoc dicit vsqꝫ ad. ff. interdum. 5 Dynus. ꝛ dic hec stipulatio. scilicet de reddendo qs amplius est solutum q̄ lex falcidia patitur. Dy. ibi hec verba huius stipula tionis. Ibi exhauriat. i. inutile ꝛ indebitum reddatur. Dyn. ibi pretijs eorum quibus erat libertas relicta. Dyn. Ibi quibusdā autem testamentis vt militum. Dy. quod tamen hodie videtur corrigi si heres faciat inuentarium vt in auten. de heredibus et falci. ff. quia vero. Dynus. ꝛ dixi supra titu. proximo. l. si miles. ibi hactenus. i. intantum. Dynus. ibi quot. i. inquantum. Dyn. ibi acceperūt subaudi ꝛ his casibus quāuis falcidia cesset interponitur tamen ista cautio. ꝛ vide qs not. ꝛ dixi. in. ff. qs vulgo. in glo. allegato.

6 **Interdum.** †Cautionem inductaz occasione legis falcidie extendit iste. ff. ad alias quartas Dy. ꝛ dic quod patronus libertum heredem instituit ꝛ ab eo re liquit quedaz legata pure. ꝛ quedam sub conditione: ꝛ omnia le gata simul commissa excedebant dodrantem ꝛ ideo locē est cau tioni in fine. ꝛ sic apparet quod detrahitur portio tanꝫ per pa tronum nunc̄ per heredem extraneum. Dynus. in gloss. preto rem ibi de hoc loquebaf ꝛ sic grauato partim pure ꝛ partim sub conditione. Dy. In eadem glo. in fi. ꝛ sic est iste. ff. ꝛ hec glo. mul tum contra opinionem glos. que tenet ꝛ quod filius substitutus ꝛ sub conditione de restituendo grauat⁹ detrahat duas quartas de quo no. in gloss. supra de inofficioso testamen. l. papi. ff. memi nisse. ꝛ. C. ad legem falci. l. quāq̄. nam hic patronus institutus et sub conditione grauatus non detrahat nisi vnam ꝛ tamē hic pa tronus repsentat duas personas scilicet patroni ꝛ heredis sicut ꝛ filius personam filij ꝛ heredis. ꝛ ad idem. C. familie herciscūde. l. filium quem habentem. ꝛ ad trebellia. l. iubemus. nisi ad hoc re spondeas quod legitima debita filio magis est debita q̄ patro no. vt infra ad legem comeliam de falsis. l. ij quis legatum. ff. fin. ꝛ ibi no. Dy. De predicta questione an deducat filius vnam vel duas quartas dic vt plenissime norani. C. de inofficioso testamē. auk. nouissima. ꝓ parte tamen filij q̄ deducere possit duas be ne facere videtur dicta. l. si quis legatum. ff. fin. vbi dicitur quod filius assimilatur extraneo creditori qui detrahit sibi debitum ꝛ falcidiam. C. ad legem falci. l. irritum. ꝛ supra de lega. ij. l. cum pa ter. ff. titius. cum simi. Ergo ꝛ filius detraheret falcidiaz iure in stitutionis debitam ꝛ debitaz iure nature eadem ratione. dy. Et hanc opinionem secutus est Ray. ꝛ ad hunc. ff. respondet subau diendo ad literam. ibi illius subaudit etiam. ꝛ ibi non legis falci die subaudi solum sed iste subauditiones sunt de capite suo ꝛ ꝛ tales subauditiones non est lex q̄ nō posset peruerti. iste tamē. ff. non facit ꝓ alia opi. nisi per quādam similitudinem: qa hic lo quitur de quarta iure institutionis vt patet ex litera vnde argui potest quod idē sit in aliis duab⁹ quartis de quib⁹ q̄stio querit.

Sires. Aut res legata perit sine dolo legatarij ꝛ libe ratur a cautiōe per eum prestita. aut dolo ꝛ tūc si excipiat de interitu replicatur de dolo ꝛ dic si res ꝓ qua erat cautum de restituendo quod amplius solutum esset quam falci dia pateretur. Dy. ibi succurri ei cōra actiones ex stipulatu que oritur ex cautione prestita. dy.

Etiam si quanti Not. qs vbi ꝓ missor rei seu spe cici ipsius interitu liberaretur si ipsam rem promisis set. ibi etiaz exceptione defenditur in re interempta cu ius cōtemplatione quantitatem aliquam promiserat vt hic ꝛ. ff. de nox. si ad libertatem. ff. j. ꝛ. l. titie textores. ff. fina. ff. de leg. j. qs est bene notandum. ꝛ facit ad ea que notaui. ff. de verbo. obli. l. sti pulatio ista. ff. alteri. in decima oppositiōe. ꝛ per hoc patet rōsio ad. ff. incerte. hic in glo. allegatum. qr licet esset quātitas in obli gatione erat respectu certe speciei ꝛ ideo interitu speciei liberatur ꝓ hoc. ff. de leg. j. l. qdā. ff. si tibi ferv⁹. ꝛ. l. cū res. ff. si. vbi de hoc:

1 ☞ Cautio quāto plus ꝛc. locū nō habet quando de presenti cer tum est locum esse falcidie vel non.
2 Legatarius quilibet ante solutionem legati cauere debet.
3 Stipulatio nō cōmittitur si hereditas culpa heredis euincatur.
4 Agens ex stipulatione euictionis qñ repellatur.
5 Legata q̄ in primo testō relinquuntur in scdo repetita nō cēsent.
6 Legata quasi ex codicillis peti possunt.
7 Stipulatio ꝓpria ad interesse particulare sepius cōmitti potest.
8 Cautione per errorem omissa tpe solutionis legati condictione incerti agitur vt interponatur.

Nisi dolo ipsius. Scilz legatarij. Dy. Ibi factum sit res le gata periret. dyn. ibi repelli poterit a iure excipiendi. de rei interitu. Dy.

Si in plures. Ibi ꝓ mō eiꝰ. i. quātitate estimatio nis legatoꝝ. dy. i gl. pria ibi bima trima die vt sic sit vnū legatū seu vna pstatio diuisa tñ ꝓ tpa gra eroneradi heredis vt. ff. qñ dies leg. ce. l. si cū pfinitione. Ol. Op pone si certū est falcidiā locū hr̄e: ergo cōputatiōi nō est locus de qua in litera dz. sed rside. i. nō est incertū ꝛc. vt i gl. i. nō est incertū quā quidā habēt signatam in seq. ff. sed meꝰ stat hic super ꝛbo

Universidad de Deusto
Biblioteca

certum sit. Jn eadem glos. in fi. ibi. ff. in singulos. sub distinctione tamen aut relinquitur publico aut priuato. z si priuato aut est questio inter heredes z legatarios alios aut inter heredes z legatarium vt plene dixi. ff. ti. prt. l. lex fal. si interueniat.

1 **Quoties futurū est.** †Quoties de pśenti certus est sit locus falcidie vel non cautio ista quanto plus ꝛc. locum non habet. hoc dicit Old. Jbi locum habere subaudi vt quando relinquit in diem certam. Dy. ibi sit fm formam. l. in quantitate. ff. in diem. ff. titu. prt. z quod no. ff. pri. Et ideo cautio locum non habet. Dy. ibi mora est vt quando legatum sub conditione relictum z nullum est relictum pure. Dy. ibi quo ad existat z ideo pendente cōditione alij legatarij z. ff. eod. l. i. ff. si legata. z. ff. titu. prt. l. is cui. Dy. ibi si autem dies superest subaudi quia conditio existit eo casu quo relictum est sub conditione z in diem z ratio est quia si legatum sub conditione z in die relinquatur z existat conditio nihilominus expectatur dies vt. ff. de condi. z demonstra. l. publius. ff. j. Oldra. ibi intercapedinis. id est interusurij z simile verbum habes supra solu. matri. l. constante. ff. quoties. ibi estimatione. i. deducto interusurio medij temporis quod interusurium imputatur in falci. fcām veram opi. quā dixi. ff. titu. prt. l. qui quadringenta. ff. qui ducenta. ibi dicemus si facta estimatione appareat locum esse falci. Dy. In glo. z non habet locum stipulatio in fi. z in conditionis euentum differtur computatio. Dyn. in glos. i. in diem. in fine. vel dic verius z plenius quod ste. ff. quoties. primo loquitur quando in diem certum tantum legatur quo casu statim fit computatio z non interpositur cautio z expectatur conditionis euent⁹. Tertio quando legatur sub conditione z in diem quo casu statim interponitur cautio ratione conditionis: sed si existat conditio ante euentum diei committitur stipulatio z fic computatio legatorum habita ratione interusurij medij temporis perinde ac si cōdicio ab initio non fuisset apposita sed dies tantum. Dy.

2 **Quamuis autem.** Regula est † quod quilibet legatarius cauere cogitur ante solutionem legati fallit in alimentis z fisco. hoc dicit. ibi fideicommissarij quibus insolidum pura legata soluuntur. Dynus. ibi quibuscdam vt pauperibus vt infra eodem. l. cum nō facile. Jaco. ibi remitti. scilicet onus prestandi fideiussores. Dynus. Jbi quibus minuta id est alimenta que sunt minutatim prestanda. Dynus. Jbi relictos proponis extra causam alimentorum. Dynus. Jbi atq; id est sicut. ibi propterea quia relictum erat in causam alimentorum prestandorū minutatim. Dynus. in versicu. item sciendum ibi ceteros autem hic confirmat regulam in principio. ff. positam. Dynus. Jbi perceperint non prestita cautione. Dynus. Jbi rescripserit in eo quod dixit etiam legata perceperint. Dynus. Jbi post soluta legata non presumpta cautione z integra per ignorantiam facti vt. C. ad legem falcidiam. l. error. Jbi interponi. nota ergo agi ad cautionem prestandam cum fideiussore. argu. contra supra de iudicibus. l. in omnibus z infra eadem. l. ff. finali. Et contra. C. de hereditate vel actione vendita. l. secunda. Jaco. Jn glos. dicuntur minuta in fi. vel dic quantum ad illam autem. stari consuetudini. z si non est consuetudo arbitrio boni viri. infra de custodia reorum. l. si quis reum supra de iure deliberandi. l. prima. communia prediorum. l. certo generi. z infra de bonis auctoritate iudicis possidendis. l. in vēditione. Jaco. in glos. id est in quibus ibi vel quia non est bona argu. supra eodem. l. prima. ff. cum dicitur. vel dic illud quantum ad hoc vt arbiter ponatur. Jacob. Jbi cum non sit ei difficile z forte cum hypotheca bonorum suorum. argu. infra. tit. de satisdatio. ff. sed hodie. Et. C. de episcopis z clericis. l. omnes qui vbiq; Jaco. Et ita etiam videtur sentire glos. infra vt lega. nomine ca. l. filio. Et hoc verum vbi satisdatio remittitur a lege secus si a testatore quia tunc non debet sub hypotheca cauere vt notatur di cta. l. filio. licet glos. eodem. titu. l. finali. teneat econtra quam credo verius propter rationem positam in dicta glossa. l. filio que facit contra eam. sed contra glos. huius. ff. est contraria glos. infra de preco. stipulatio. l. finali. z supra si quis cautio. l. ij. in fine. Bartolus dicit quod glos. ista locum habet vbi remittitur satisdatio a testatore si a lege habent locum glos. contrarie per rationem positam in dicta. l. filio. z per Dynus in dicto folio super rubrica z tene ista corde. Et faciūt predicta ad ea que notaui. C. de episcopis z clericis. auten. generaliter. vbi de ista materia satis notaui. Et facit ad hanc materiam infra vt legatorius nomine cauetur. l. si quando. ff. admonendi. z. l. sequenti. z supra de vsufru ctu earum rerum que vsu consumūtur. l. tribus. ff. illud. Dynus. Jn fine. Solutio cogitur damnum etiam minimus vt ibi sed nō cogitur satisdare pro minimo vt hic. Jacobus de bellouisu. z de hoc dixi supra de impensis. l. omnino est. z de in integr. restitu. l.

scio. Jtem sciendum. ratio huius. ff. habetur supra de fundo dotali. h. d. Dy. Jn glos. idem in pretoris. in fi. z. l. qui sic stipulat⁹ infra de ver. obli. z dic vt ibi Dy.

3 **Si legatarius.** †Si hereditas euincitur culpa heredis non committitur stipulatio. hoc dicit Dynus. Et hic incipit tractare de alia stipulatiōe z cautione quam supra tractauerat. nam hic tractatur de stipulatione euicta hereditate legata reddi que interponitur quando ex iusta causa dubitatur hereditatem heredi euinci. Et de ea tractat vsq; in finem tituli. ibi vel sperat probabili causa interuenire. Dynus. Jbi cauerit cum fideiussore vel sine secundū qualitatem personarum z rerum. C. de petitione hereditatis. l. finali. in principio. z quod ibi notatur. Jbi negligētia vel dolo vt quia in lite vinci voluit z passus est se vinci vt infra si quid in fraudem patroni. l. prima. ff. vtrum. versicu. quod si vinci. 4 z nota agentem ex stipulatione euictionis repelli, si dedit operam quod stipulario committatur vel si culpam vel dolum in euictione commisit. Jacob. Quid de questione que fuit de facto in ciuitate pistorij. Quidam vendidit fundum z promisit emptori defendere ab omni contradicente z opponere se liti si qua moueret emptori z dedit fideiussorem z ipse emptor denuntiauit venditori z fideiussori quod se liti opponerent z eum defenderent quod non fecerunt sed ipse emptor solus in causa processit z sua culpa succubuit ita quod non potest agere de euictione per. ff. istum: sed vult iste emptor agere contra venditorem z fideiussorem ex clausula ob rem non defensam quia non opposuerunt se liti nec defenderunt sicut promiserant: dubitabatur an posset ex illa clausula agere. z videtur quod non possit. quia quoties duplex stipulatio interponitur si non agitur ex prima non videtur agi postea ex secunda. vt infra iudicatum solui. l. fina. ff. primo. z. l. cum querebatur. ff. proinde. Ergo isto casu cum nō agat ex prima scilicet de euictione in qua secunda transfusa est non poterit agi ex secunda. Dynus. Sed licet Dynus videatur se firmare in dicta l. tamen ei posset responderi illud esse verum quando ex vtraq; stipulatione pars agit seu agere vult. sed in questione nostra secus videtur cum ex vna scilicet illa de euictione agere non possit. Jtē pro ista opinione est quia si se opposuissent ad defensionem non potuisset eis imputari negligentia ista: tamen questio cessaret Bergomi vbi opponitur in contractibus venditionum quod venditor non possit imputare emptori culpam vel dolum in euictione.

Jtem si ipse. Scilz heres. Et iste casus non est alibi fm Ray. z Jnno. cuz allegat i. c. Raynaldus. extra de test. p casu singulari z breuiter. h. d. † legata relicta in primo testō nō videntur tacite repetita in secundo. z ideo nō debent legata licet sit idem heres institutus in secō qui fuit in stitutus in primo z hec stipulatio cōmittitur vbicūq; abest culpa stipulantis. h. d. Jbi in quo. f. sequenti testō. Dy. ibi cōmitti stipulationem no. in gñali stipulatione euictionis comprehēdi personam stipulatoris vt z arg. ff. de pigno. l. paulus. arg. contra. C. de solu. l. inquisitio. z de euic. l. si vendideris. Jaco. Jbi ab eo qui stipulatus est al's si stipulator esset in culpa nō cōmitteretur stipulatio vt in prin. ff. Dy. in glo. qui z fuerat ibi per scām testim non sūt intelliguntur tacite repetita. Dy. ibi si tibi certā. z de testō militari. qui querebatur. Dy. sed quid si dixit in primo testō si nova lex iure testamenti valeat iure codicillorū nunquid debent legata in ipso primo testō forte fic argu. C. de codicil. l. siue in initio. et. in fi. de codicil. sed contra est qz cum testim primū fuerit solemne deficit conditio sub qua codicillatur z vide in Specu. de instr. edi. ff. compendiose. ver. pone. b. Ray. videt tenere q valeat z ad hūc ff. rūderet q hic inde erat illa clausula si non valet iure testamenti q non valeat credo per rōnē p̄dictā z infrascriptas: qz nō extat conditio codicillorū. sed quid si dixit valere iure testamenti z codicillorum cessare videtur dicta ratio † sic legata quasi ex codicillis possunt peti ar. ff. de probatio. l. cum tacitum. sed potest dici vt sub conditione videatur codicillari arg. ff. de libe. z posthu. l. gallus. in prin. z de testamento milita. l. militis. ne alias sibi videatur contrarius z sic deficit conditio codicillandi que cum sit de presenti statim negotium infirmat vt. ff. si certum peta. l. cum ad presens. sed quid si dicat si hoc meum testamentum aliquo casu valere non poterit iure testamenti valeat iure codicillorum. forte tunc secus imo idem z tunc quia potius potest dici testatorem noluisse valere quam non potuisse valere z sic propter voluntatem mutatam potest dici priorem esse recisam arg. ff. de adimendis lega. l. si tibi. Jac. z de predicta clausula si non valet iure testamenti ꝛc. plene dixi. C. de libe. prete. auf. ex causa. versi. vltimo transeamus ad questiones.

7 **Questum.** †Stipulatio p̄tonia que committitur ad particulare interesse pōt sepius committi. h. d.

ti. h. d. Dy. Jn glos. idem in pretoris. in fi. z. l. qui sic stipulat⁹ infra de ver. obli. z dic vt ibi Dy.

8 **Si legatum.** †Si cautio est omissa per errorē tēpore solutionis legati agit conditione incerti vt interponat. h. d. ibi mouet questionē ad dicendū vt agi possit vt cautio interponat. Dyn. ibi per errorē omissa pone exemplū. ff. de condi. inde. l. sed z si me pśente. ff. j. z de act. emp. l. si tibi liberū. Old. Jbi z hic ergo q̄n legata sunt soluta omissa cautione vt in casu nostro. Dy. ibi intermissa. i. omissa. Ol. in glo. pōt dicere in fi. sed cōmodius dicit de prima stipulatione q̄ de alia dictum fuit. ff. ea. l. ff. tē sciendum. Dy. z vbi glo. allegat. ff. j. prti. dic. f. si legatarius.

1 ☞ Dine illusorie non sunt curande.

a **Hec aūt satisdatio.** a Ratione supra dicta cautio euicta hereditate legata reddi non est interponenda. h. d. Dy. ibi illusorie mine. no. illusorias minas non curandas. nam dicta hoim aliqñ vana opinione iactantur. xxvj. dist. c. deinde. z lubricum lingue non est facile trahendum ad penam vt. j. ad. l. iul. maiesta. l. famosi. vbi de hoc. z faciunt ad questionem quā notaui. C. q8 metus cā. l. metū. si aliquis minatus fuit aliquem interficere z infra paucos dies reperiatur interfectus an ille presumatur eum occidisse de quo dic vt ibi plene dixi. Jbi eam rem id est an sit interponenda cautio vel non. Dynus.

1 **Si duo.** Jbi insolidum vendicent non tamen lis est inter eos alias secus. Idem in filio preterito fauore eius vt in. l. contraria. Vel forte melius hic erat lis contestata vt infra de excepcio. l. si post litem. ibi aūt non. z supra de peti. heredi. l. diuus. z. l. si quis libertatē. z hoc indicant hec verba petitorem z possessorē. Jn glo. id est se esse asserunt. f. eiusdē hominis insolidum heredes. Old. Jbi qui cum herede. sed hic in oēm euētum debebantur legata quicunq; obtineat. Dy. Jbi. C. e. l. in fin. scilicet de peti. heredi.

Hec cautio. Aut erogat proprium z tūc cauet vt est controuersia mota z cauetur aut non z tunc non cauetur. aut etiam si obtineat debitum ierat z tunc nō cauetur cum recte expēsum feratur. Jac. z Dy. non habet hic. ff. nec ver. sed copulam z. habet enim: z hec cautio ꝛc. Et dicit q̄ totus. ff. ponit vnum casum tantum non duos scilicet quando quilibet de iure contēdit. quia quilibet dicit se insolidum scriptum vt glos. dicit z infra ibi sed tamen ꝛc. reassumit principium huius. ff. z dic si quis petitor vel possessor. Dyn. Vel dic si quis heres institutus cui mouetur a legitimo cōtrouersia hereditatis ibi teneri pōt ille qui rem hereditariam soluit. Dyn. ibi eo nomine. i. nomine rei hereditarie quā soluit. Dy. Jbi victus in petitione hereditatis. Dy. Jbi cui pe nomine in non exigēda cautione commisse vt fuit in. ff. si duo. Dy. in ver. sed cum de nomine. ibi questio est vt fuit supra in. ff. si duo. Dyn. nam eundem casum reassumit non aūt nouum ponit. Dy. Jbi cauendum ei possessori vel petitori. Dy. Jbi rem tradit subaudi z certe nō est cauendum z non imputatur ei si nō petat cautionem. Dy. Jbi q̄ omnimodo id est quandocūq; obtineat. Dy. Jbi vnus z ille qui pronunciabitur verus heres. Ol. ibi quē admodū scilicet liberatio contingit nec debet cauere. Dy. ibi solvatur petitori vel possessori. Dy. de pecunia hereditaria. Dy. Si si de propria soluat petitor sequitur sed si petitor ꝛc. Dy. ibi retineat si contingat eum in causa succumbere. Dy. in gl. legatario ibi litem meram z fm hoc corrigeretur vt supra dixi in tex. hoc si ante moram ꝛc. Old.

1 ☞ Fideicommissarius simplex cautionem prestare non tenetur.

1 **Videamus.** †Simplex fideicōmissari⁹ non tenetur cauere. hoc. d. de hoc supra de annu. lega. l. liberto. ff. largitus. Secus est propter falcidiam que non cadit in fideicommissario ibi non sufficiat. i. ab eo non prestet. Dy. ibi deberet subaudi z videretur q̄ nō quasi legatarius nihil capiat ex quo totum ex fideicō misso restituit. sed contrarium est q̄ per falcidiā detrahendū est: in fideicōmisso aūt nō venit z hoc dicit sufficiet aūt quo ad hoc vt caueat heredi ille legatarius rogat⁹ alij restituere z cōmittitur cautio si interposita fuerit. Jac. z Old. Jbi dicit. id est ꝓbari ad ostendendum aliquid esse penes legatarium in quo possit stipulatio committi. Oldra. Jbi nihil scilicet de eo quod per falcidiā reddere debet. Jaco. ibi fideicommissarium esse in fideicommisso vt alij det qs auferet per falcidiam quia id demū cadit in fidei commissum. Et q̄ accipitur cum effectu vt infra de ver. oblig. l. aliud est capere. z fic nō dicitur peruenisse sed fideicommissarius velit hoc ipse cauebit vt sequitur cauebit ꝛc. Jaco. ibi sed z legatario vel melius supra legatario cauetur quia propter suam cautionem timet damnificari: sed hic alia ratione cauetur quia timet nō lucrari cum ex cautione sua possit insolidum exigi ab herede. Jac. ibi equum est. qua testatori voluit vel verosimile est voluisse quia de parte rei legate restituenda rogauit. Dy. Jbi remansurum facta detractione per falcidiam. Dy. ibi sufficere possit z in hoc casu similiter est cauendum. Old. in fi. quia onus erat intrinsecum. Dy.

1 ☞ Cautio remittitur q̄andoq; propter inopiam.

i b **Cum nō facile.** †Propter pauptatē b remittitur hec cautio. a h. d. Dy. Jbi nunq̄ videtur q̄ electio sit heredis cauendi vel falcidie ratio ineatur vt supra. eo. li. ff. cum dicitur in fi. z. C. de vsuris z fructibus lega. l. ij. que electio hic cessat vt. d. l. ij. dicitur. Ja. ibi aut erariis id est repellaris. Dy. in glo. secus si nō ideo consecutive ponatur nō est vis. Nec ob. l. in omnibus. nisi. l. si fideiussor. ff. si. nec autem generaliter quia loquuntur in eo qui debet alij hic vero in legatario cui debetur ab herede. et sic primus est de preda solicitus secundus non. ad hoc supra de b adminis tra. tuto. l. si minoris. Ray. sed hoc nō videtur tutum: licet enim sit creditor in petendo legatum: ramen est debitor in eo quod soluitur vltra q̄ falcidia patiatur. z sic habebit locum ratio z ideo forte prima tutior. ibi exigitur satisdatio sed ibi tractatur de administratione rei quam constat esse alienam in qua pauper est suspectus. hic vero nō erat certum sed dubium an falcidia competeret vel dic pleniꝰ aut dubitatur de paupertate futura z tunc semper prestatur cautio propter paupertatem. supra eod. z. l. j. ff. ij.

1 ☞ Executor vltime voluntatis satisdare non tenetur nisi testatore iubente.

1 **Jus.** †Executor vltime voluntatis non satisdat nisi a testatore iussus fuerit. h. d. Ad hoc supra. eod. l. videamus. z de annuis legatis. l. liberto. ff. largius. z ista. l. z glos. hic posita tractat de materia predictorū executorum de qua plene notaui z dixi. C. de epis. z cleri. l. nulli. z in. Specu. de instrumentorū editione. ff. nunc vero aliqua. Jbi cautionē fideicōmissariā. vt infra quando dies lega. ced. l. firmo. ff. j. sed simplex cautio ab eo bene prestāt vt supra de alime. z ciba. leg. l. iij. z ar. ff. ti. prt. l. pe. ff. j. Ja. Et facit. ff. cōi diui. l. si socius. in fi. Ol. Jn gl. verba cautionis ibi fuit electus. Jtem contra supra ti. prt. l. pe. ff. j. sed ibi nō est simplex cōmissarius. f; talis qui tanē venies ab intestato poterat per primū testatorē grauari legato vt supra de leg. iij. ff. sciendū. z. l. si fuerit. ff. j. z. l. sequenti. Et ideo oneri cautionis subiicit. ar. supra de le. j. l. si a pluribus. z. d. l. liberto. ff. largius. licet ibi de alia cautione sez distributionis faciende loquatur. Old. Jbi. l. pe. item vide Baleorū in margarita de curatore bonis dando. ver. sed nūqd debet satisdare. z ver. seq. Item quid si heres velit esse pśens distributioni quā facit executor z ipse nō vult dic vt eo. ti. ver. sed pone q̄ heres. z plene. d. l. nulli. C. de epi. z cleri.

Si heres. Jbi diceret ad hoc vt non solueret per fideicommissum qs ab eo petebat per fideicommissarium. Dy. Jn glos. non tñ adhuc ibi que est contra. vel dic q̄ hic constabat de fideicōmisso ibi an nō constabat de debito. sed quare prestatur cautio cum etiam fiscus debeat legata vt supra. eodē. l. hoc autem. ff. fin. Sed rūdeo hic heres prestabat de suo z ideo cauetur. vel dic q̄ ex tali causa in fiscum deferebatur ex qua non debebātur legata a fisco vt. ff. de leg. ij. cū filius. ff. vl. Ja. Jbi petitori id est fideicōmissario. Ja.

Si non cōtrouersia. Id est non sit controuersia de cautione proprietatis sed vsusfruc. Jbi de eo restituendo finito vsufru. Dyn. Jbi sed titio cui ppnetas est legata. Oldra. Jbi legetur pure vel in diem certum: sed si incertum habet locum quod sequitur verum ꝛc. Dynus. Jbi habebat scilicet titius. Dy. Jbi a fructuario de vtendo z frūdo arbitrio boni viri z restituenda proprietate finito vsufructu. Dyn. Jbi titio. repete cauere oportebit. Dyn. Jn glos. prima ibi. f. tibi vsufruc. z fm hoc nihil videtur differre a versiculo interdum.

C Nec aūt satisdatio. Adde bart. m. l. interstipu. ff. sacrā. ff. de v. ob. vbi per hūc tex. decidit pulchraz questionem.

C Pauperta-tē. Adde multos casus in quibus pauperas excusat vt per Bertha. i dis cursu dictiōis pauperas. z q̄ pauperas excusat etiā i foro cōsciētie vez q̄ excōicat⁹ pp pauperes ab soluaē si facta satisfactiōe in ca. a nobis. de sē. excō. Lor. i cle. i. ff. verum. z in cle. iiō. ff. j. y glo. de here. hic ē q̄ pauperas non est de gñe malorum specu. i. tit. de teste. ff. j. ff. itē q̄ ē paup. Jn not. in. c. sedes aplica. de rescri. z bñ 3co dat principio huiꝰ. l. qñ dicit pper pauperas remittit hec cautio. Spec. ti. de primo et ij. decret. ff. ix. ff. qd si qs. idē in ti. de instru. edi. ff. nunc ff. o aliqua. ff. qd si heres.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Dic. Ibi supra eodem. hoc autem. dic secunda solutio nō est vera quia illa prestatur heredi instituto vt supra. ea. l. iij. §. si legatarius. z ideo teneas primā fm Rap. z vide in Specu. de pig. §. sequitur. ver. pozro.

1 ☞ Senatusconsultum trebellianum vnde dicatur.
2 Fideicommissarius primus restituens secundo transfert in eum actiones vtiles.
3 Obligatio personalis non sequitur singularem successorem.
4 Fideicommissarius quandoq; plus iuris habet ℈ heres.
5 Absens causa reipublice in loco vbi est cogitur restituere.
6 Cessio actionis procuratori potest fieri.
7 Additio nō differtur si de iuribus testamenti queratur.
8 Trebellianū nō habet locū quādo quis rogatur restituere quod supererit de hereditate.
9 Heres cogitur adire si ab herede vel eius fideicōmissario libertas relinquatur.
10 Fideicōmissum a patre filio relictum restituendū videtur dilatus in existentia sui iuris.
11 Fideicommissarius ante diem fideicōmissi cedētem mortuus nō transmittit ad heredem.
12 Ciuitatis quedam non subsunt romano imperio.
13 Heres adire nō cogitur filio contratabulas petente.
14 Adiens coacte perdit omne cōmodum ,pueniens ex hereditate.
15 Heres quartam retinens pro ea parte oneribus hereditarijs tenetur.
16 Tutor in negotio suo autorari potest.
17 Res aliena testatori relicta non cadit in fideicōmisso vniuersali.
18 Fructus qui pendente conditione percipiuntur penes heredem remanent.
19 Debitor sub pignore creditorem instituens z restituere rogans rem integram adire creditor non cogitur.
20 Actio ex stipulatu in locum actiōis ex testamento subrogata eī sapit naturam.
21 Ablatiui absolutio modum z conditionem facere possunt.
22 Obligatio naturalis actiue z passiue in fideicommissarium potest transire.
23 Institutus sub conditione si coheres adūsset vti potest falcidia.
24 Fideicōmissum vniuersale relictum ab eo qui non est soluendo.
25 Annus restitutionis filio faciende habet pro cōpleto filij fauore.
26 Naturales continentur liberorum appellatione.
27 Heres de restituendo grauatus non potest emere rem a testatore obligatam.
28 Fideicōmissum precedens restringitur z determinatur per modum sequentem.
29 Pupillus institut⁹ z de restituēdo rogatus re integra abstinere potest beneficio restitutionis.

¶ Ad senatusconsultum trebellianum. Rubrica.

Super rubrica. Uide ista materia Azonē in summa. eodē. tit. z per. Rof. in bello. z quod dixi supra ad leges falci. l. in quarta. ver. est z quarta trebellianica. z supra de vulga. z pupilla. subst. supra rubrica in tractatu substitutionum. versic. porro. z circa finē. vbi tractatur de substitutione fideicommissaria. Et dic ad senatusconsultum trebellianum sollicet interpretandum z declarandum accedamus. † z dicitur trebellianum a tributione non inuentione seu inuentore: fuit enim primo inuentum a pegasso z trebellio: deinde per istum anneū fuit translatum pegasianum in trebellianum. vt instit. de fideicommis. heredi. §. restituta. z. §. sequen. Oldra. cuius tempore fuit inuentum verba eidem senatusconsulto prouidentia heredi principaliter z fideicōmissario secundario z effectus talis prouisionis infra. eodem. l. j. Quando dicitur pendere in iudiciū z quando dicatur quis subire. Et an filius in hoc senatusconsulto possit agere contra patrē. Et an facta venditione nominis venditor possit agere contra debitorem z si agat debitor possit excipere contra eum debitorem. Et empto⁹ preferatur z de hoc bene hic habetur. Et an sufficiat qs debitor sciat venditorē etiam si sibi nō denuntietur ab emptore. Quando hoc senatusconsultum locū habeat z in quibus. ea. l. §. hoc autem senatusconsultū. Et q̄ habeat locum etiam ab intestato. Et an filiusfamilias possit testari in illis aduentitijs in quib⁹ patri nō queritur ysufruc. † q̄ primus fideicōmissarius restituendo. secundo transfert in eum vtiles actiones. ea. l. §. de illo. Et qs si pure vni alij sub conditione rogatus est. z restituit primo totus transeunt actiones ipso iure in secundum existente cōditione. Et q̄ ille cui erant cessa iura alteri cedendo vtiles transfert z emptor nominis in secundum emptorē. Et an vno ex duobus fideicommissarijs petente cogatur heres adire z totam restituere vel solū partem illius. quid iuris quando instituitur filius z pater rogatur restituere filio vel extraneo. Et quid si pupill⁹ tutori vel adultus curatori. z quando collegium rogat restituere vni ex collegiatis. eadem. l. §. fi filio. Et an teneat cessio facta a iunioꝛe fine decreto z quod tutor in facto ꝓprio nō potest autorari pupillo. quia differentia esse debet inter autorantem z illum in cuius fauorem autoritas prestatur. z an venditor possit autoritatem prestare in fauorem emptoris in re quā ipse vendit z quid de iurisditione voluntaria z contentiosa. Et an iudex possit prebere autoritatē insinuationi donationis quā facit. Et differentia inter pupillum z adultum habentem curatorem. Et an adultus curatore carēs ꝓpria autoritate possit adire hereditatem. Et an quod vniuersitatis sit singulorum. † Quod personalis obligatio non sequitur singularem successorem. eadem. l. §. si heres. Et an heres post restitutionem teneatur creditoribus pro quarta an fideicommissarius teneatur ad legata z inquantum. Et an possit detrahere falcidiā de legato vel fideicōmisso vniuersali ab eo relicto trebellianicam. eadem. l. is qui quadringenta. z ibi de ista materia satis. Si heres coactus adeat z restituat z legata sunt similiter relicta potest fideicommissarius ex persona heredis de legatis retinere falcidiam z quartam trebellianicā quā heres amisit propter cognitionem. infra. eodem. l. qui quadringenta. Idem si legata sunt nominatim ab herede relicta. z ibi plene de ista materia. z an lex qui quadringenta corrigatur per. l. marcellus. vel non. eadem. l. marcellus. Si ad onus heredis pertinent legata. Et fideicommissum vniuersale de vtroq; detrahit quartam. eadem. l. §. idem pōp. res que subiacent restitutioni non possunt alienari, z si alienentur pretium computatur in quartam. eadem. l. §. res que. Et an saltem medio tempore teneat alienatio. † Et qs fideicōmissarius quandoq; plus iuris habet ℈ heres. Et an filius rogatus possit alienare de debito bonoꝛus subsidio. Rogo restituas portionem veniunt prelegata secus si portionē hereditatis. eadem. l. §. quidam liberis. z non est alibi. Si hereditas confiscatur propter delictum heredis fiscus retinet quartam. eadem. l. §. si is qui rogatus, z cōfiscatur si heres coactus adire z restituere omni cōmodo z incommodo caret. infra. eodem. l. qui poterat. Et quod est pro ratione voluntas z varie sunt hominum voluntates. z si vnus sociorum suo periculo de voluntate alterius proficiscatur ad mercimonia non teneatur communicare lucrum socio. Et an in causa suspecti iudicis vel noui operis nuntiationis sit exprimenda causa. in dignitate constitutus vilis persone hereditatem adire cogitur. infra. eodem. l. sed z qui magis. Et ℈ in presentia z absentia possit hereditas recusari per epistolam vel nuntium z interponi decretum absente parte. j. eo. l. recusare. Et an interlocutoria possit ferri absentibus partibus. qs trebellianus senatusconsultus habeat locum ex testamento z ab intestato. eadem. l. §. meminisse. Et qui z qualiter debeat restituere z si fisco deferātur bona vacantia. Et an coniuncti possint rogari restituere. Et qui perant bonoꝛum possessionem nomine collegij a municipum. Et q̄ aliquid fit de facto ad detectionē eoꝝ que de iure cōpetunt. substitutus compellitur adire z restituere si fideicommissarij interest habere potius ex restitutione ℈ ex substitutione. eadem. l. §. titius. z sic colligitur q̄ recurritur ad extraordinarium auxilium omisso ordinario quando extraordinarium plenius subuenit. Quo loco debeat fieri restitutio. eadem. l. §. fi. Heres debet ire ad locum vbi est facienda restitutio expensis fideicommissarij. infra. eodem. l. sed sciendum. Et si peto mutui acceptum dictum alicui debet fieri meis expensis. z relegatus ab aliquo loco similis est infirmo an si citetur aliquis ad locum non tutū citatio sit nulla. infra. eod. l. de etate. † Absens reipublice causa cogit restituere in loco vbi est. infra. eo. l. sed si alio. Et si petat tempus ad liberādū sibi debet concedi. Si pēdente conditione fiat restitutio inutilis est sed adueniente conditiōe pōt ratificari. eadem. l. §. si quis sub conditione. Idem si ante diem fiat restitutio. j. eod. l. sed si ante. z ibi plene. An debitor possit ante terminum soluere. legatum relictum si non adeat debet prestari a fideicommissario qui petit adire nō a coherede z interesse cōsistit in lucro z damno. j. eod. l. apud iul. Sufficit vnū de institutis adire vt cōfirmenē tabule pupillares. eadē. l. §. idem iul. Et ad confirmationem tacite vulgaris contēte in expressa pupillari requiritur aditio hereditatis paterne. z an sola existentia sui heredis confirmet tabulas pupillaris. Et qd si habeat coheredes. restitutio hereditatis pōt fieri ab absente mediante ,curatore. ead. l. §. verum. Et si vnus solus est institutus z sub conditione rogatus pendente conditione cogitur adire z restituere. Et si ante conditionē moriatur fideicōmissarius ,subuenitur rogato vt creditori non teneatur si fiat bonorum venditio secus si habeat alium coheredem z hoc vsq; ad. l. ille a quo

6 ille a quo. §. j. z no. de exēplo capiendo z sequendo. † Et q̄ actionis cessio possit fieri procuratori. Et an petens solutiones sibi fieri tanquā procu. audiatur cū cautione de rato. z quādo locus sit huic cautioni de rato: z si deposui libros meos an depositarius teneatur restituere alicui asserenti se esse meū procuratorē z volenti cauere de rato. z an primus fideicōmissarius ante restitutionē sibi factam sit cōmissarius cū effectu. z possit transferre actiones in aliū an extinguaf fideicōmis. si moriatur fideicōmissar⁹ ante
7 restitutionē sibi factā. † Si est questio de iuribus testamenti non differtur aditio si de iuribus fideicōmissi differtur regulariter fallit qñ timetur de morte heredis. j. e. l. ille a quo. §. si de testamē to. z qñ res exigit altiorē indaginē expectat z quomodo potest esse questio de testamento quando sit de fideicōmissarijs z qñ potest quis vti iure tertij. z quando habet locum regula dolo fecit q̄ petit qs restituras est per quos magistratus cogatur quis adire. eadem. l. §. tēpestiuum. z qs par in parem non habet imperium: et quando quis possit sustinere vicem plurium personarum vel habere plura officia: quod in causa publica possit interuenire filius fa. fine consensu patris. j. eod. l. nam qs. Qui repudiant cogitur adire z restituere si bona sunt in eodem statu. ea. l. §. j. per aditionē coactā z restitutionē hereditatis paterne confirmātur tabule pupillares. ea. l. si quis compulsus. Cōpulsus non potest penitere z quarta⁹ partē. ea. l. §. qui cōpulsus. z quando liceat penitere vel non ad postulationem fideicōmissarij singularis non cogitur heres adire sed solum vniuersalis. ea8. l. §. penul. cum. ll. sequentibus vsq; ad. §. inde queritur. z an per ista verba relinquo bona mea vel substanciam meam vel familiam meam videatur heres vniuersalis: z si testator dixi relinquo domū meam nullo alio instituto herede vniuersali an talis sit heres nulla questio est hic ꝛ. sunt. j. eo. l. cogi. ver. z generaliter. z si testator dixit rogo vt restituas oia bona neporibus meis que habeo in feudum vel ex conductione receptis quinquaginta vtrum sit fideicōmissarium vniuersale vel singulare si heres rogatur restituere hereditatem deductis legatis z ere alieno licet quidam dixerint non valere ramē valeret z cogitur heres adire z restituere nō deductis legatis nec ere alieno vel eis deductis z prestita cautione fideicommissario
8 de defendendo. ea. l. §. inde queritur. † z non est locus trebelliano quando quis rogatur restituere quod de hereditate supererit: et quod es alienū non est pars nec species hereditatis: z quid si habens in bonis fundum z quadringenta z vni legauit fundum z alij quadringēta an legatum fundi minuat legatū quātitatis z an de fundo deducatur falcidia trebel. locus habet cū quis rogat de hereditate. vel parte eius secus si de rebus certis in testō pagani. in testō militis sec⁹. §. si quis heres. miles potest instituere quē ex certa re z heres erit ergo z rogare eū restituere: sed paganus instituendo in certa re alio herede vniuersali instituto facit institutū ex certa re solum legatarium z nō heredē: z an fideicō missarius singularis possit petere restitutionē totius nullo alio existēte herede vniuersali si vterq; sit rogat⁹ vterq; vel alter cogitur adire z restituere sed postea non retineret quartā absentibus. eadem. l. §. metianus. heredes fideicōmissariorum defunctorum ante restitutionem rerum hereditariarū sibi factā possunt cogere heredem institutū vt adeat z restituat si seruo duorum rogatur quis restituere perinde est ac si duobus liberis hominibus rogaretur. eadem. l. §. fi seruo. si pater rogatur restituere filio an possit cogi per filium adire z restituere refert an in cā castrensi vel non castrensi. eadem. l. §. si pater. z an dominus rogatus restituere seruo possit cogi per seruū z an filio in potestate existente possit fieri restitutio an opus sit expectare existentiā sui iuris z an quis teneatur dimittere certū z committere se incerto cautionis. qui solidum capere nō potest tenetur totū adi
9 re z totum restituere. eadem. l. §. hi qui in solidum. † si ab herede vel fideicommissario heredis vel fideicommissario libertas relinquit cogit heres adire z quid iuris si ab vno hereditas ab alio libertas fuerit relicta an possit quis rogari vt aliū heredē faciat z quid operetur talis rogatio. j. eodez. l. ex facto z quod in testamento perceptum directus obliquatur vt res magis valeat quam pereat nō tamē heres sed etiaz legatarius potest rogari vt alium heredem faciat. eadem. l. §. non tātum. communi appellatione filiorum continentur naturales in feruitute cōcepti: nisi pater sit nobilis vel in dignitate constitutus. eadem. l. §. si quis rogat⁹. z si quis inuestitus sit de aliqua possessione pro se z filijs suis an cōtineantur naturales simplices vel etiam legitimati per principem vel adoptiui. fideicommisso relictum in defectum liberorum heredis intercidit si filij non sunt concepti ante deportationem heredis. eadē. l. §. ex facto tractatū. z quādo petitur tale fideicōmissum a fisco z an fideicommissum relictum si decedat sine liberis expiret per ingressum mos. z an filij nati post deportationem, sint legitimi z an alendi a fratribus z quid de bannitis nostri temporis z filijs eorum. electio data heredi de restituendo ex liberis cui voluerit petit per mortem naturalez: z si seruus pene efficiatur secus si deportetur. eadem. l. §. si quis autē. z quid si simul pater decedat cum filijs in fideicommissario restituendo in defectum heredum intelligitur de descendentibus non collateralibus vel extraneis. eadem. l. §. fi. z. quaaliter intelligitur appellatio heredis in materia feudorum. si quis concessit feudum vasallo z heredibus suis z an filij ex heredati admittantur. fructus percepti iudicio testatoris heres computat in quartam z super filios lucratur secus si contraria voluntas testatoris appareat: vel intercedat mora heredis. j. eodem. l. in fideicommissaria. z plene an fructus computentur in falcidias vel debitam iure nature prelegata computantur in quartam quate
10 nus capiuntur iure hereditario. eadem. l. §. si legatum. † fideicōmissum relictum a patre filio restituendum videtur dilatū in existentia sui iuris. j. eodem. l. vbi pure. ista sunt paria rogare de restituendo dimidiam hereditatis vel quia hereditatem partiatur cum fideicommissario. eadem. l. §. rogo te. expense necessarie facte per heredem computantur in restitutione. ead. l. §. fina. et fideicommissarius effectu heres appellatur. legatum relictum in tempus liberoꝝ transmittitur ad partum ꝓcis pregnātis. j. eodem. l. sed z si ad tempus. z quid si relinquat hoc casu concubinam pregnantem. si heres per errorem restituit quarta non retenta potest repetere z contra agentes vti exceptione. j. eodem. l. heres. pater rogatus post mortem suam restituere filijs tenetur restituere eis effectis sui iuris quia verosimile est hoc matrem voluisse. j. eodem. l. mulier. z non attenditur modus implendi conditionem sed eius effectus a seruo hereditario cui debetur libertas z hereditas potest cogi heres adire. ead. l. §. non dubitandum. fructus perceptos negligentia non petentis non imputat heres in quartam secus si iudicio testatoris. eadem. l. §. si heres. z heres de restituendo rogatus tenetur de dolo z lata culpa circa res hereditarias commissis non de leui nec leuissima dos non venit in fideicommissum vniuersale si de fructibus vel ipsis non extantibus de fideicommisso prededucitur. eadem. l. §. cum proponeretur. z an dos computetur in quartam z in ipsa possit fieri substitutio z si relinquitur vxori donec pudice vixerit an debeatur si nubat. z an fructus computetur in quartam debitam iure nature heres detrahit quartam trebellianicam non legatarius singularis. eadem lege. §. vt trebelliano. z an dicio deniq; ponatur exemplificatiue vel inceptiue si restitutio sit facienda coheredibus heredum partes dantur in restitutione que date sunt in institutione: si autem pecunia recepta sit restitutio tunc pro rata pecunie. infra. eodem. l. quoties. habetur etiam respectus vtrum appellatiuis an propriis nominibus vt in. l. sequenti nommunē. † mortuo fideicommissario ante diem fideicommissi cedentem non transmittit ad heredem post dié cedentē sec⁹ fallit tamen fauore matris. j. eod. l. quidam ita in testamēto. vt quādo cedit dies legati vel fideicommissi vniuersalis quo ad transmissionem vtile est fideicōmissum si seruo instituto dominus rogetur restituere cum liber erit. eadem. l. §. si seruo. heres de restituendo rogatus potest vnum seruum vēdere z manumittere sed tenetur ad pretium fideicommissario. eadem. l. §. si quis filiū. z si seruus erat heres institut⁹ an teneatur heres refarcire damnum hereditatis z quod non dicitur pati damnum qui habet pretium rei sue z sic videtur valere rescriptum principis quod quis cogatur vendere mihi rem suaz iusto pretio z quando habet locum regula alteri per alterum non debet iniqua cōditio afferri. fideicōmissum relictum ciuitatibus per quos exigi debeat. j. eodem. l. o
12 mnibus ciuitatibus. † z quod sunt quedā ciuitates que nō subsunt Romano imperio z de senatusconsulto appiano de quo alibi non habetur modum cogendi vniuersitatem ad solutionem debitorum. j. eodem. l. ita tamen. in princ. actiones quesitas post aditam hereditatem non tenetur restituere heres fideicommissario sed solum ante quesitas. eadem. l. §. si seruum. z quod verbus relicti trahitur ad institutionem: qui suspectam hereditatem dicit omni commodo priuatur quod non esset habiturus si non esset heres. eadem. l. §. qui suspectam. z ideo etiam quod habet ex substitutione pupillari substituere tenetur: refert tamen an proꝓrio nomine vel appellatiuo heres fuerit substitutus sola existentia sui heredis sine immissione confirmat tabulas pupillares. eadem. l. §. si pater. z ad confirmationem substitutionis pupillaris opus est adiri ex testamento paterno vel haberi pro adita per
13 existentiam sui heredis. eadem. l. §. a patre. † heres non cogitur adire si filius petit contracta. z per consequēs nec restituere sicut nec legata prestare. ead. l. §. quotes. z sic purificatur fideicōmissum vniuersale z singulare z sic fideicōmissus vniuersale cōseruari ex beneficio aut ex causa z an filius compellatur petere contra tabulas restituta hereditate actio. transeunt in fideicōmissarium actiue q̄ passiue: z si heres conueniatur habet except. secus ante restitutam. eadem. l. §. ex trebelliano. in legatarijs autez aut

Universidad de Deusto
Biblioteca

petierunt restitutio,aut non trebellianum locum habet quando quis rogat de sua hereditate restituenda non de aliena.eadem.l. §.trebellianum.& quid iuris sit si testator rogat de sua & aliena restituenda.si heres non plene restituit vel erat debitor hereditari⁹ dantur sibi in eum actiones fideicommissario.eadem.l.§.si ex trebelliano.rogatus restituere filio preterito cogitur adire & restituere licet filius contra tabu petere possit.eadem.l.§.qui rogat⁹. patronus ex debita institu⁹ & rogatus cogitur adire & restituere.eadem.l.§.si patronus.licet tamen sibi penitere & sponte adire
14 & suam partem retinere.†coactus adire perdit omne commodū ex hereditate prouenien.eadem.l.§.si percepti⁹.per legata aurē non perdit si portio hereditatis non sufficit ad fideicommissum vniuersale:suppletur per heredem de fructibus iudicio testatoris perceptis.eadem.l.§.ex asse.& an legatarij teneantur cōtribuere.rogatus manumittere seruos & eisdē hereditatem restituere tenetur pretio seruorum deducto.eadem.l.§.vltimo.si heres adūt coactus & pure fideicommissario totum restituit.in euentum cōditionis tenetur fideicommissarius restituere suam partem & fideicommissario conditionali sine retentione quarte:sed fructus medio tempore perceptos non.j.eod.l.ex asse.Et vide ibi si habens vtiles actio.cedat eas an aliqua sibi remaneat.prius testamentum collitur per secundū nisi confirmetur in secundo & agitur tunc ex secundo confirmante non ex primo.j.eo.l.si quis pio re.& generalis confirmatio non trahitur ad specialem ademptionem.& an secundū testamentum in quo institu⁹ est in re certa tollat primum in quo est institutio vniuersalis & quod vnus institutus in re certa habeatur pro herede quo ad excludendum querelam:& pene quid operatur confirmatio:& an effectus insurgat ex confirmante vel ex confirmato.legatarius dicens hereditatem suspectam cogitur adire sed non restituere:imo datur sibi tempus deliberandi vtrum velit quartam vel non.j.eo.l.si legatarius.rogans de omnibus bonis suis videtur de hereditate rogare.eadē l.§.si quis bona.& appellatione meorum & tuorū continenē actiones.rogatus restituere filio vel seruo nō respicit nisi parte vel domino consentientibus vel ratum habentibus.eadem.l.§.si filio.
15 †si heres retinet quartam tenetur pro ea parte oneribus hereditarijs.secus si res certas vel pecuniam.ea8.l.§.multum interest. Quid iuris quando imperator rogat restituere.eadem.l.§.si.relicta seruo pure hereditate & libertate sub conditione cogitur heres adire.j.eo.l.si cui pure.& an potestas qui tenetur facere ex forma statuti aliquā propositionem per.& dies ante exitum sui regiminis possit sibi ꝓuidere & ante facere ꝓ multos dies.filius institutus sub conditione potestatiua & rogatus si est in facto cogitur implere & restituere:si est in dando non cogitur sed pōt fideicommissarius post implere.eadem.l.§.si sub conditione.si fideicommisso vniuersale relinquitur sub nomine geminato hereditatis & pecunie in restitutionem veniunt fructus percepti iudicio testatoris:si sub nomine tantum pecunie non veniunt.debet tamen ex ipsis suppleri fideicommissum si fuerit diminutum.j.eo.l.balista.quod fructus non veniāt in restitutione.j.eo.l.scribit celsus. quod damna cum fructibus compensentur.fideicommissari⁹ sub stitutus in locum vltimi morientis ambobus simul decedentib⁹ si pater sit in medio a fideicommisso repellitur.j.eo.l.eum qui.et facit pro questione quod duo testamenta eodem die cōfecta neutrū valeat.furiosa instituta & rogata de restituendo loc⁹ est bonorum possessiom secundum tabulas.j.eo.l.cum heres.si heres ante restituram hereditatem aliquid administrauit vel de lite sibi mota compromisit non cogitur restituere nisi fideicommissarius sibi de indemnitate caueat.j.eo.l.restituta.& an apprehensa possessione vnius rei nomine illius & aliarum sufficiat.& an actionis
16 cessio possit fieri per procura.†Quod tutor possit in negotio suo autorari.Et an possit cedere actiones sine pupillo.facta restitutione etiam actiones pretorie & naturales transeunt in fideicommissarium.j.eo.l.quamuis.non solum heres sed etiam eius successor restituere tenetur.ea.l.§.persona.restitui potest nomine fideicommissarij tam persona sui iuris quā in aliena potestate.ea.l.§.si.restituta hereditate iura sepulchrorum non transeunt.j.eo.l.qua perinde.§.i.& ibi etiam notantur alia iura que non trāseūt & an computentur in quartam restituta portione hereditatis videtur restituta etiam portio que accreuit.j.eo.l.papi.tractat.restitutio facienda est fideicommissario vel eo mortuo heredi eius & si nolit bona venduntur.j.eo.l.postulante.stipulationes vsurarum & pensionum procedentes a defuncto transeunt in fideicommissarium secus si ab herede not.e.l.i.§.sed & huiusmodi.volenti totam hereditatem secure restituere non retenta quarta tutum est consilium.Quod coactus adeat.j.eodem.l.qui totam.mortuo fideicommissario ante diem fideicommissi cedentem transmittitur fideicommissum ad heredem.j.eo8.l.seius saturninus & ibi habes quod respondens debet repetere questiones & an ante diem vel termmum possit fieri solutio vel restitutio.Et an si fideicommissarius moriatur ante diem vel conditionem transmittat ad heredē plene ibi videas naturalia debita veniunt in restitutu.j.eo.l.si heredi.fideicommissarius priuatur fideicommisso in tribus subtractis.j.eo.l.paulus.restituta hereditate heres conuenitur absente fideicommissario pro actionibus periturīs.j.eo.l.cum hereditas.si pater rogatus restituere post diem dilapidat statum cogitur restituere: ei tamen egenti prestantur alimenta ex fructibus rerum.j.eodem.l.imperator.& nota alimenta ex fructibus prestari.dos prededucitur vt ea alienum de hereditate re
17 stituenda.j.eodem.l.cū heredes.† res aliena licet testatori relicta non cadit in fideicommisso vniuersali.j.eo.l.si res aliena.si libertas relinquitur ab vno & hereditas ab alio neutri adire compellitur nisi perueniat ad vnum tantū. eadem.l.§.seruus. & de eadē materia.l.sequens.rogatus restituere quicquid ex hereditate superit non potest dimmuere animo interuertendi fideicommissum.j.eo.l.titius.rogatus & an media via sit eligendi.Et quādo restituta hereditate ius patronatus non transit.j.e.l.si patroni. & an fienda cedant in restitutionem.& an opere & quod non trāsit in accipientem remanet penes dantem data libertate seruo in tēpore ante sibi non restituetur hereditas.eadem.l.§.imperator.si heres rogetur restituere primo & primus secundo,nunquid vnus sine altero cogere possit hereditatem adire.eadem .l.§.qui fideicommissum.& an vnus deducat quartam cōtra alterum.& an heres coactus perdat prelegatum succedens per fideicommissum
18 tenetur restituere hereditatem quam tenebat defunctus sicut et directo succedens.eadem.l.§.cum titiana.si hereditas euincatur heredi instituto per eum qui erat substitutus vulgariter aut onus fideicommissi pertinet ad substitutum:aut non.primo casu remanent actiones penes fideicōmissarium.secūdo casu reuocātur ab eo per restitu.eadem.l.§.actiones.alienationes facte de reb⁹ hereditarijs per fideicommissarium ante restitutionem facta restitutione assumunt effectum.j.e.l.filiam fratribus.†fructus penden te conditione percepti non restituuntur sed remanent penes heredem.j.e.l.heredes mei.si substitutio fiat duob⁹ & deficiat in persona primi existat in persona secundi,admittitur fideicommissarius ad partem secundi.eadem.l.§.cum ita.& verbum volo per uenire facit fideicommissariam substitutio si fideicōmissaria substitutio sit facta in diuersis gradibus admittuntur secundum ordinem graduum.eadem.l.§.peto.si rogatus succedat hereditario debitori ante restitutionem sortis sine vsuris anteriotis tempo
ris restituit nisi fuerit in mora.j.eo.l.deducta.& qua actio.conueniatur & an officium iudicis sit actio periculum nominum non exactorum non pertinet ad heredem.eadem.l.§.cum hereditas. heres vsuras exactas non restituit.& quas soluit non imputat si
deicommissario.eadem.l.§.qui post tempus.rogatus restituere certa pecunia accepta totam computat in quartam sine sit hereditaria siue non:corpus vero hereditarium computat solum pro
portiōe hereditaria.eadem.l.§.acceptio.& ibi de ista materia plene.rogatus restituere exceptis reditibus partus ancillarum restituit.eadem.l.§.hereditatem.& ibi que contineantur ap.redituum.accessiones per heredem percepte ante diem restitutionis fiende computantur in quartam.eadem.l.§.ante diem.nec tenetur ad vsuras propter vsum rerū hereditariarū:nec de casu ipsarum nisi sit in mora vel culpa.rogatus post mortem restituere qs ex hereditate superent non tenetur de fructibus etiam extantibus tempore mortis eius.eadem.l.§.quod ex hereditate.nec tene
19 tur liberare res pignori obligatas.eadem.l.§.fin.†debitor sub pignore creditorem instituens & restituere rogans rem integrā adire creditor non cogitur nisi per fideicommissarium ei indemnitas offeratur.j.eod.l.debitor.& sic coactus adeat & restituat retentio pignoris sibi datur & duret obligatio ciuilis & naturalis vel naturalis tantum.dos cum non capiatur ex vltima voluntate non cadit in fideicommissum.eadem.l.§.ea que dotem.& ex pacto filie non queritur actio matri circa dotem.& an solutum in debite autoritate rei indicate repeti possit.patronus per errorem restituens plus quam debeat repetit.j.eodem.l.patronus.Rogatus de vncia restituenda videtur de quota hereditatis rogat⁹ non ex estimatione vncie.j.eodem.l.paulus respondit.dos a patre profecta non venit in restitutione fideicommissi a patre dati. j.eodem.l.a filia.& an pater possit substituere filie in dote si dilatio apponitur in personam legatarij vel fideicommissarij. cessante causa dilationis cessat dilatio.eadem.l.§.alumno.& dilatio ad iecta legatario non videtur repetita in personam fideicommissarij facta restitutione insolidum verbali transferuntur actiones &
20 reruꝫ de materia.j.e.l.facta.†actio ex stipulatu subrogata in locum actionis ex testamento sapit eius naturam.ea.l.§.si is qui. restituta hereditate si heres litiget & succumbat non nocet fideicommissario.ea.l.§.si heres.& an confessio cedentis noceat ei cui facta est cessio restituens maiorem partē quā debeat in eā partem que excedit actiones non transfert:secus si debeat certas res retinere &

heres instituatur talis hereditas non restituitur per rogatum nisi rogatus esset restituere hereditatem cum incremento.eadē. l.§.si heres.pro pecunia danda per fideicommissarium in vi modi vel gratia conditionis implende non prestātur vsure.eadē.l.
21 §.rescripto.†& quod ablatiui absoluti possunt facere modum et conditionem.institutus sub conditione & restituere rogatus tenetur implere conditionem nō difficilem vel turpem.turpis em remittitur.eadem.l.§.si sub conditione.& hoc quando in faciendo.si in dando fideicommissarius debet offerre.eadem.l.§.si in danda.& conditio turpis remittitur nō honesta puta honesti no minis ferendi vt accusū:quia dicitur ab accurrendo quia succurrit contra iuris tenebras & idem operatur pro testamento super aliquo actu operaretur ille actus si vere interueniret.fideicommissarius vtitur falcidia contra legatarios ex persona heredis coacti nō ex sua.eadem.l.§.si cum suspecta.diminuto relicto per trebellianum diminuitur onus.eadem.l.§.si titius.& ibi de hoc bene.maioris potestatis est fideicommissum quam substitutio vulgaris.eadem.l.§.iulianus.plus est tempore excluditur quaꝫ expresse renuntiare quia expresse renuntians admittitur ipso iure:tempore exclusus ope restitutionis.eadem.l.§.si qui bonorū. & non priuilegiat⁹ admittitur ex persona priuilegiati sicut permittitur directo vnum seruum instituere in fraudem creditorū.
22 ita & per fideicommissarium.eadem.l.§.fina.†obligatio naturalis actiue & passiue transit in fideicommissarium.j.eod.l.si eius pupilli.& an pupillus soluens debitum naturale repetat & an sola naturalis transeat sine ciuili sicut extraneus ita & filius cogitur adire & restituere.eadem.l.§.necessarij.si rogatus restituere decedat ante restitutionē.heredes eius possunt restituere fideicommissario vel heredibus eius.eadem.l.§.si quis rogatus. et quod officio iudicis cogitur quis adire.differentia est inter adi tionem & bonorum possessionem ex parte vna.& restitutionē trebellianicam ex altera.j.eodem.l.seruo inuito.rogatus restituere sub conditione que a iure remittitur vel que impletur vltimo vite spiritu cogitur adire & restituere.eadem.l.§.si testator.sententia lata per errorem iuris valet.eadem.l.§.cum pretor.et ibi de hoc bene.qualiter fiat restitutio pupillo infanti et equaliter muto & quomodo cogitur heres recusans.eadem.l.§.si pupillo. & quod consensus nutu exprimitur an restitutio hereditatis pos
23 sit fieri.emptori vel procuratori in rem suam.ea.l.§.fina.†institutus sub conditione si coheres adēsset potest vti falcidi.licet coheres coactus adeatur.j.eodem.l.qui ita.vtrum procuratori absentis cauenti de rato fiat restitutio.eadem.l.§.etiam. et quod quis non debeat stare fragilitati cautionis.si dānum datum sit in seruo hereditario non transit actio legis aquilie in fideicommissarium. eadem.l.§.dānum. priuilegium legationis competens heredi non competit fideicommissario.eadem.l.§.si legatus.quo loco conuenīri debeat fideicommissarius.eadem.l.§.si. siue suus siue extraneus dicat hereditatem suspectam in fraudem creditorum & coactus totam restituat nihil reuocant creditores. j.eodem.l.si postulante.& sic heres institutus potest in fraudem creditorum repudiare hereditatem locupletem & hic tangitur de interdicto fraudatorio de quo non tangitur alibi.si animo donandi non capaci heres dicat hereditatem suspectam illud resi
duum quod capere non potest confiscatur.eadem.l.§.si donatio
24 nis.†vniuersale fideicommissum relictum ab eo qui non est soluendo valet non autem singulare.j.eod.l.si heres ab eo.rogatus totam hereditatem restituens non repetit ibi errorem probato. ea.l.§.si totum.heres non tenetur cauere de euictio.rerum hereditariarum fideicommissario:sed econtra.j.eo.l.de euictione.si heres rogatur restituere titio:& titius sibi non est opus secunda restitutione:sed sufficiunt actiones directe.j.eo.l.si heres institutus.si heres dānificat res hereditarias ante restitutionem vel post qua actione teneatur.eadem.l.§.i.in actiōe temporali computatur tempus quod excurrit penes omnes.heres rogatus restituere precepto fundo alieno nō debet habere fundi estimationem.j.eod.l.heres actiones per heredem quesite non transeunt in fideicommissarium sine speciali cessione.j.eodem.si heres.pecunia restituta hereditati seruitutes debite heredi remanent. eadē.l.§.j.qui prohibetur a testatore testari donec liberos habeat videtur rogatus de hereditate restituenda venientib⁹ ab
25 intestato si decedat sine liberis.j.eodem.l.qui filium†annuere stitutionis faciende filio habetur pro completo fauore filij. eadem.l.§.fabinus.cessante ratione impositi oneris tollitur ipsum onus.j.eo.l.epistolam.Mater rogata facere ad filium pertuenire post mortem rogata videtur.eadem.l.§. mulier. substitutio directa facta in codicillis obligatur & trahitur ad fideicōmissariam.j.eodem.l.scevola.& an hec directa valeat omni tempore vel finiatur pubertate & an filius preteritus teneatur restituere instituto.Et illa clausula si non valet iure testamenti &c. Et spes substitutiōis reciproce non transmittitur ad heredes.

Hec conditio si liberos educaueris expirat natis liberis licet
26 moriantur.j.eodem.l.heredibus.†Appellatione liberorū cōtinentur naturales.eadem.l.§.titius.& hec verba volo qō bona mea perueniant ad talem inducunt fideicōmissariam substitutionem.rogatus de hereditate cōmunicanda videtur rogat⁹ de dimidia restituenda.j.eodem.l.lucius.mero executori vltime voluntatis non competit actio contra heredem.ea.l.§. meuia.& ibi bene de hoc dominus cum seruo instituto & de manu mittendo rogatus non videtur rogatus de hereditate eidem restituenda.eadem.l.§.tres heredes.& rogatus restituere quicqd ad eū ex hereditate peruenerit tenet restituere quicqd puenerit ad eum ex hereditate directa vel per obliquum.& signum vniuersale sequens non arctatur ad vnam dumtaxat speciem precedentem & qui promittit non mouere controuersiam non debet mouere etiam de facto.& si relinquatur monacho si abbas si bi non moueat cōtrouersiam al⁹ alicui extraneo anvaleat.portio substituti deficiens accrescit alijs substitutis non pro viri
li sed pro partibus quibus sunt substituti.eadem.l.§. pater. et
27 §.seq.†heres de restituendo rogatus non admittitur ad emendum rem a testatore obligatam sicut quilibet alius. eadem.l.§. titia.fideicommissaria substitutio collata post mortem duorum locum habet in parte vnius mortui altero superstite. eadem.l. §.gaio.et facit ad questiones de marito et vxore dedicatis vt post mortem eorum bona perueniant ad mos. quod vno mortuo pars eius ad mos. perueniat & de duobus emphyteotis vel vasallis quod vno mortuo pars eius reuocatur ad dominum. Dispositio ad certum modum relata ad illum restringitur.eadem.l.§.filiam.& substitutio fideicommissaria facta per mulierem comprehendit res dotales sibi restitutas vel restituēdas.
28 †Modus sequens restringit & determinat fideicommissum precedens.ea.l.§.que babebat.& verbum ita tamen verbum. scilicet limitat & restringit.fideicōmissarius primus retinet secundus quatenus est sibi retentum ad heredem.eadem.l.§.heredē. & si duo sunt legata ob eandem causam: et vnum sufficiat oneri iniuncto nihilominus debetur vtrūq; quod apud executorem testamenti nihil debet remanere de fructibus rerum distribuendarum.& si aliqua relinquuntur ad vsum an proprietas videatur legata.vxori a marito instituta & restituta et restituere rogata retinet quartam & dotem nisi expresse appareat eam institutam animo cōpensandi.eadem.l.§.maritus.& an possit fieri quod filius non deducat duas quartas.instantia iudicij inchoati cum herede non transit in fideicommissarium.eadem.l.§. rogatus.transactio nō rescinditur propter deceptionem vltra
29 dimidiam iusti pretij.eadem.l.§.fin.†pupillus institutus & de restituendo rogatus potest abstinere beneficio restitutionis re integra.j.eodē.l.si pupillus.& ibi bene de hoc'creditor institutus a debitore tantum minus restituit quantum est debitum.j. eodem.l.matres.& heredes mulieris de restituendo rogati possunt dotem retinere.in restitutione fienda fratribus diuersarum matrum omnes pariter admittuntur & pluralis locutio non verificatur in vna exceptione confirmat regulam nō tri ea excedit.

1 ☞ Judicium subire quando quis possit.
2 Debitor contra venditorem habet exceptionem facta nominis venditione.
3 Conuentus quomodo excipiat de iure alieno.
4 Statuta dicitante quod actio alicui non detur eam tamen habebit licet exceptione repellatur.
5 Nomen heredis filij est filio cohærens.
6 Filius non potest testari in rebus quarum vsusfructus patri queritur.
7 Fideicommissarius primus secundo restituere rogatus actiones vtiles transfert.
8 Cessio facta a minore sine decreto tenet.
9 Tutor pupillo autorari non potest in eo quod ipsum tutorem tangit.
10 Judice vltra modum legitimum donante an possit insinuatio ipsius donationis autoritatem prestare.
11 Adultus potens facere testamentum an possit aduersus ipsum restitutionem petere.
12 Adultus carens curatore autoritate propria potest adire.
13 Obligatio personalis vniuersalem heredem sequitur.
14 Quarta trebellianica quando sit de legatis vniuersalibus detrahenda.
15 Datum causa conditionis implende an prosit danti ad falcidiā submouendam.
16 Quarta iure nature debita dicitur que solis liberis debetur.
17 Quarta bodie est relinquenda institutionis intra.
18 Parentes filios thesaurizare debent & non econtra.
19 Falcidia quando iure institutionis sit debita.

Universidad de Deusto
Biblioteca

20 Falcidia cessat herede inuentarium non faciente.
21 Trebellianica a trebellio autore dicitur.
22 Legata donationes ꝛ fideicõmissa computantur in quarta.
23 ¶Relegata quãdo sint in quartam cõputanda.
24 Heres ꝑ qua parte prelegata in quartã cõputare possit.
25 Falcidia non põt detrahi de rebus indiuiduis.
26 Restitutio tribus modis fieri potest.
27 Onera hereditaria solida quis ꝛ quãdo sustinere debeat.
28 Alienare non debet res hereditarias qui rogatus est restituere eas.
29 Fideicõmissum ꝛ substitutio quãdo euanescere dicantur.
30 Filij ꝛ filie curaliũ nouem vncias habent curia autem quartaz.
31 Quarta iure lombardo introducta quare de morgen. capit. fit dicta.
32 Onera hereditaria non transeunt in legatarios singulares.
33 Falcidia non deducitur nisi prius deducto ere alieno.
34 Quarta non detrahitur in testamẽto militis.
35 Onus legatorum quando diuidi debeat inter heredem ꝛ fideicommissarium.
36 Fideicommissarius non detrahit contra eos quibus legauit vel fideicommisit.
37 Heres quando legatarijs teneat soluere ꝛ quãdo non.

Explicito. Diuide in quinq; partes primo ponit continuationem. secũdo cuius temporibus inuentum fuerit istud senatusconsultum. Tertio verba senatusconsulti prouidentia heredi ꝛ fideicommissarijs. Quarto effectũ talis prouisionis. Quinto cui principaliter ꝛ cui secundario prouideat ꝛ quod principaliter prouidet heredibus secundario fideicõmissario quantum ad duo ꝛ hoc dicit vsq; ad .ꝟ. hoc autem. Dy. partes satis patẽt ibi trebelliani. qõ habet locum in fideicõmissis vniuersalibus. Dy. Ibi factum est autem hec est secunda pars. Dy. Ibi. ij. calend. vide Jo. an. in ſ. lib. vi. Super data ꝛ in alphabeto dictione calen. ibi cuius verba tertia pars. Dy. Ibi. de his bonis per fideicõmissum restitutis. Dy. Ibi penderent non tamen contra heredem inchoata quia tunc heres perficeret. vt. ſ. eo. l. cum hereditas. sed ſi a defuncto quidaz dicunt idem per. l. C. de litigio. l. quicũq;. ibi: aut hereditatem. sed potest exponi. i. per modũz institutionis heredis in nocte illo: vt sic. C. de here. instit. l. quotes.

1 Et ex hoc tertio videt ꝙ subire dicitur iudicium qñ pendet et in alium transferꝛ puta qꝛ dño post litis cõtest. procu. ꝛ ille in iudicio aliquid facit modo dicitur aut cõtestans. vt in aut. de litig. ſ. ſi vero intritũ. Item potest dici subire iudiciũ qñ est in iudicio ꝛ litez contestatur. sic ponit. ff. de iudicijs. l. ꝛ si fuit ceperit. per satisdationem factam in iudicio dicit quis subire iudicium. vt. ff. de procuratori. l. titius. Et facit hoc ad statutuz quo cauet ſi minor subierit iudicium possit facere procuratoꝛ. Jac. ibi. vſuſ fructus. i. cõmodum hereditatis. Dy. ibi. trãsfertur per restitutionẽ hereditatis. Dy. ibi. quã cuiq; heredi rogato de restituenda hereditate. Dy. ibi. dari solent ſi hereditatem alijs nõ restituissent. Dy. ibi. in eos heredes. Dy. ibi. neq; his heredib⁹: ibi restituissent. Non ob. ff. de iudi. l. sed ꝛ ſi restituat in princ. ꝛ ibi. nota. qꝛ illa fin istam põt enim cogi vt ibi. Dyn. ibi. Sed idem est. ſ. qõ habeat locum hoc senatusconsultum quantũ ad omnia. ꝛ sic etiam quantũ ad quarte deductionem. nã ꝛ hoc inducit per trebellianũ. ꝛ ad hoc signatur contrarium de. l. cũ filio. ff. de leg. j. habet etiam locũ quo ad heredẽ coactionũ ꝛ actionũ trãslatio. Dy. ibi. rogatus sed an hoc casu ſi ipse nolit adire poterit agere filius cõtra patrẽ vt cogat adire ꝛ restituere videtur ꝙ non. vt ff. de iudi. l. lis nulla. sed Odoff. dicit cõtra. qꝛ illud in ordinario iudicio. secus ſi extraordinariũ: vt hic. ꝛ. C. de episcopali audi. l. ſi ledens. ſi quis a parente fuerit manumissus. l. fin. ꝛ de his qui sunt sui vel alie. iur. l. vlt. ꝛ dic vt. ſ. eo. l. cogi. ff. ſi pater. Dy. ibi. restituere. ſi modo restitui poterit. vt. ſ. e. vbi pure. Ja. ibi. ſi is. ſ. fideicõmissarius. Dy. ibi. in eos. ſ. fideicõmissarios. Dy. ibi. ex testamẽto vel ab intestato. Dy. vt. ſ. e. l. ſ. hoc aũt. ꝛ. l. recusare. ff. meminisse. Dy. ibi. in reliquũ. i. deinceps seu sequẽti tẽpore.

Ja. nã cõfirmate sunt ꝑ restitutionẽ hereditatis ſ; magis confirmabunt ſi vt testatoꝛ voluit hic fideicõmissarius habebit emolumẽta ꝛ onera actionuz. Ja. ibi. ſi sublata quarta pars. ꝛ hucusq; durãt verba senatus cõsulti trebelliani. hic ponit effectũ dispositionis ipsoũ verborũ Dy. ibi. dubitatio eoꝛũ heredũ scriptoꝛũ ꝛ de restituẽdo rogatoꝛũ. Dy. in versi. quãꝑ. ibi: ſi cõueniant post restitutionẽ hereditatis secus ſi ante. vt. ſ. e. l. ita tamen. ff.

2 qui trebelliano. Dy. ibi. exceptiõe vti possunt. arg. ꝙd facta vẽditione nominis debitoꝛ cõtra venditorem habet exceptio. ꝛ sic emptoꝛ nominis ꝛ hereditatis ꝛ qui restitutionẽ recipit sunt pares. vt. ff. de transactio. l. ſi. ꝛ de here. vel actio. ven. l. ei qui merito venditoꝛ actoꝛi restituenti hereditatez par erit. vt exceptione submoueatur. Et ꝓo hoc arg. ff. de pigne. actio. l. ſi conuenerit. de iure dor. l. ſi pater. ff. i. de auto. tut. l. ſi pupillus. solu. ma. l. ij. in prin. de pcu. l. in cauſe. ad fi. ꝛ. l. seq. ſi pcuratoꝛ meus. ꝛ. l. pcuratoꝛ in rẽ ſuã. Itẽ arg. ff. de rei ven. fructus. in fi. de vſuris. l. vi deamus. ꝛ de cõdictio. indebiti. Item cũ sciat venditum nomen suũ non prodest soluere nũc agẽti sicut nec pacisci postq; scit. vt d. l. ſi. ff. de trãfac. illa namq; paria sunt. vt. ff. de pactis. l. ſi vnus. ff. pe. habet ergo doli exceptio. vt. d. l. de procu. Nõ obstat. C. de nouatio. l. ſi delegatio. quia ibi non fuit nomẽ venditũ nec in solutũ datũ sed mandata actio vt postea pecunia cederet in solutum: vt ꝛ alibi gratia mandantis fit cessio actionis ꝛ tamẽ debitoꝛ non liberatur. vt. ff. mandati. l. ſi mandato. ff. ſi. Item nõ obstat. C. que res pignoꝛi obli. possunt. l. nomen. quia qõ dicit certioꝛ ad te subaudi maxime. arg. ff. de petio. heredi. l. item veniũt.

3 ff. a quo. † Sed obȝcitur quomodo de iure alieno excipiet conuẽtus contra. l. i. ff. qõ ait. ſ. de superfi. ꝛ. C. de prescriptio. xxx. annorum. l. ſi quis. ff. ꝛ. ff. ſi seruitus vendi. l. loci corpus. ff. competit. Respondeo ne bis exigatur de suo cõmodo agitur. vt. d. l. ſi delegatio. C. de nouationibus. ꝛ vide. ſ. eo. l. ex asse. in vltima gl. ibi. ſi agant post restitutionez hereditatis. Dy. nã aut agere potest. vt. ſ. eo. l. ſi heres institutus. ff. vltimo. ꝛ ibi notat Dy. ergo in duobus consultum est fideicõmissario. Dy. ibi. per exceptionẽ nisi in his que nõ pertinent ad restitutionẽ. ſ. eo. l. ſi patroni. in prin. que est contra. fm Ray. ꝛ vide quod nota. ſ. eo. l. ſi ciᵛ. in princip. Et facit ista litera coninncta cum versiculo cum autem.

4 ff. eodem. † quod ſi statuto caueat qõ alicui actio non detur tamen debet sed exceptione repellatur ꝓ hoc ad macedoñ. l. i. ff. Facit etiam dictus. ff. cum aũt. coniuncta. l. penultima. C. eo. qõ si statuto caueatur quod per liberam personam possit actio alteri queri nõ intelligat de inutili nõ de directa: que ambo tene coꝛdi. ibi competit post restitutam hereditatem. Dyn. In glo. sed obȝcitur. Jbi transeunt actiones: vt hic. qꝛ cuz iure ciuili pater sit heres. vt. ff. de acquirenda hereditate. placet ꝛ actiones sint de jure ciuili. vt. ff. de origine iurꝛ. l. ff. ſ. deinde. transeunt per

5 restitutionẽ in filium sui iuris factum † nomen enim heredis filij est ꝛ filio coheret. vt. ff. de solutio. l. q boicm. ff. quidã. ꝛ ideo non transit per restitutionẽ. Jac. ibi fm hec vera. Dy. Jbi. intelligi tur rogari ꝛ quarta nõ deducit nisi ab herede. vt. ff. eo. l. mulier. ff. cũ proponeretur. Dy. in glo. ꝛ ꝑ qꝛ per hoc. in fi. vt. ſ. eo. l. postulante. ff. sed ꝛ huiusmodi. Dy. vel dic ſez ad diminenduũ actiones cõtra fideicõmissariũ. ꝛ ad subȝciendum heres actionem hereditatis post restitutionẽ factã. Ja. in gl. alicuius alterius. in fi. vel dic. i. fiue vere metuant fiue metuere pretendunt omnia tamẽ vere nõ metuant. Oldra.

Hocautem senatus cõsultum.

¶Ponit quando hoc senatus consultum locum habeat ꝛ in quibus vsq; ad. ff. de illo. ibi hereditatẽ. i. hereditatem restituendo actiones transferunt in fideicõmissariuz. ꝛ facit. C. eodem. l. ꝛ sine scriptura. Jbi habẽt locũ quantũ ad actionum translationez ꝛ coactionẽ heredis. Dy. ibi. successores de restituenda hereditate grauati. Dy. Jbi. restituere poterunt. i. restituendo actiones transferunt. Dyn. in fideicõmissariũ in glo. facit ibi: sed hodie. Idem quantũ ad hoc vt vtrũq; possit relinqui ab intestato non quantum ad ius cogendi ꝛ translationẽ iurũ. vt. ſ. eodem. l. nam qõ. ff. vlti. ꝛ. l. cogi. ff. generaliter. ꝛ. ff. ſi quis omissa causa testamenti. l. ſi quis. Item ꝛ hodie differunt quo ad plura vt not. ꝛ dixi. ff. de lega. j. l. j. in glo. f. de hoc constat ibi qõ non placet similis glo. est in aut. vt liceat matri ꝛ auie. in prin. coll. viij. Sed argu. contra glo. est. C. de bonis que liberis. l. ff. ſ. filijs autem. sed ꝓ glo. est casus. C. qui testamẽta facere possunt. l. penul. ꝛ dubium huius questionis erat propter dictum. ff. filijs. vbi vi

6 detur dici † quod in illis rebus quarum vsufruc. queritur patri non possit testari: ꝛ ita a contrario videtur quod in illis in quibus non queritur posset testari: sed tam contrarium est quia casus est. vt dixi dicta. l. penulti. quod non potest testari nisi de castrensi vel quasi ꝛ ibi de hoc dixi in glo. quo ad alia remedia. in fi. que sunt quatuor. vt not. C. ad leg. falcidiam. l. in testamento. hodie vero etiam quo ad quartam habet locum. vt in autenti. de heredi. ꝛ falcid. ff. penulti. Jbi in omni persona siue ꝓuata siue militari ꝛc. Dy.

7 **De illo.** † Primus fideicõmissarius restituere rogat⁹ secundo trãsfert vtiles actiones per restitutionem ꝛ si vni pure alij sub conditione restituere rogat ſi restituat primo totũ conditione pẽdente postea existente cõditione actiones ipso iure transeunt in secundũ sine restitutione. h. d. Et ratio dubitatiõis erat quia heres restituẽdo trãsfert tantũ vtiles nõ directas qꝛ directe remanent penes eũ licet inutiles. C. eodẽ. l. pe. quare videbaꝛ in hoc casu qõ primus fideicõmissarius qui tantũ habet vtiles illas non trãsfert: sed certe transfert vt hic ꝛ

penes

penes eum nulle remanent. sic ergo nõ est dubium qõ ſi cõpetant alicui actiones iure cesse qõ poterit eas in alium transferre. vt hic. ꝛ est cuidens arg. qõ ſi emptoꝛ nominis alij vendat quod trãsferat actionẽ vtilem in secundũ emptoꝛẽ. Dy. de hoc dixi. C. de heredi. vel actio. vend. l. emptoꝛ. ꝛ vide quod no. in glo. vltima. ff. eo. Lex asse. ff. C. vti possi. l. j. in fi. ff. ꝛ. ff. cõmo. l. fine certo. C. ſi duobus. Jbi transferat actiones vtiles que per primã restitutionẽ sibi facta in ipsum erant transiate. Dy. in versi. sed ꝛ quoties nõ solum spontanea restitutio ante diem habet effectum: sed etiã necessaria seu coacta qõ cõtingit interdum. ꝛ hoc dicit. Sed ꝛ quoties. Jaco. ibi interim. i. pendente conditione. Dyn. Jbi. senatus censuit ſi heres velit totũ restituere. Dyn. Jbi ipso iure sine aliqua restitutione. Dy. qõ no. in gl. quarta non deducta ibi totũ alias totam. pendente conditione alterius. Dynus. ibi retinere aliãs nõ vult restituere. Dyn. Jbi. ff. qui suspectam. verum est in parte quã de presenti restituit sed in alia sic. vt. ſ. eodem. l. cogi. ff. idem metianus. Dy. ꝛ dic vt ibi. Et dic qõ etiã vno fideicommissario petente cogetur adire ꝛ restituere totũ autoritate senatusconsul. qõ ſi fideicõmissarius partẽ solam velit ſi quod heres consentiat tunc obtinet dictus. ff. idem metianus. Si vero totum omnino restituere velit: tunc obtinet dicta lex cogi. ff. ſi quis. Jaco. ibi. ff. idẽ metianus. Sed hoc nõ videtur vbi vni pure: alij sub conditio ne restituere rogatur per hanc literã. ꝛ. ſ. eo. l. ex asse. Ja. ibi. l. ij. ꝛ dic. vt ibi. Dy. in glo. non per restitutionem ibi. l. ille a quo. in pn. sed iste. ff. videtur contradicere. in eadem; gl. in fi. est ꝛ alius. ſ. eo. l. postulante. in prin. ꝛ. l. ſi heres institutus.

Si filio.

¶Primo quando instituitur filius ꝛ rogatur pater restituere filio: vel extraneo. Secundo quando instituuntur pupillus vel seruus ꝛ rogantur restituere. Tertio quando pupillus tutoꝛi vel adultus curatoꝛi. Quarto quando collegium rogatur restituere vni ex collegiatis. Dy. Et hoc vsq; ad. ff. si heres. ibi restituat tanq; effectus per filiũ vel seruum. vt. ff. de acquirend. hereditate. l. placet. non tanquam filij administratoꝛ. vt. ſ. eod. l. restituta. ff. pupillus. primo responso. vnde secus dicerem in hereditate aduentitia quia tunc ipse filius restituere debet nõ pater tanquã legitimus administratoꝛ argu. ff. dicti. ff. pupillus. cum sit similis administratio patris: ꝛ tutoris. vt. C. de sententiã passis. l. ff. in cõtrarium est. C. de bonis maternis. l. j. ibi ſi suo nomine sez filij. vel serui. Dy. Jbi. idem est vt transeant actiones in filium emancipatum: quia ita debet in-

8 telligi. vt. ſ. eodẽ. l. vbi pure. ꝛ est argumen. † qõ teneat cessio facta a minore sine decreto. quod dic vt. ſ. eodem. l. restituta. ff. ſ. ꝛ. ff. de auto. tut. l. potuit. alꝛ potest pupillus. Dyn. Jbi vel furiosi heredis scripti. Dy. in versi. fuit quesitũ. iste versi. allegat communiter ꝓo. ff. sed tamen est de materia ꝓcedenti. ibi hereditate nõ obst. ff. de administra. tutoꝛum. l. quoties. ff. sint. vt no. C. eo. l. pe nul. in prin. Jsta em restitutio continet transiationẽ actio. argum. ſ. eod. l. restituta. ff. ſ. ꝛ ibi nota. in glo. ibi adulescentis etiam sponte adeuntis licet Joã. aliter dicat ꝛ male fm Ray. Jbi ab adulescente herede instituto. ꝛ de restituendo grauato. Dyn. ex

9 isto. ff. versi. fuit quesitum. † No. qꝛ tutoꝛ nõ potest auctoꝛi pupillo in eo qõ ipsum tutoꝛem tangit ꝛ ꝓ hoc. ff. de aucto. tutoꝛ. l. j. nam differentia debet esse inter illum qui prestat autoritatem. ꝛ illum cui prestatur. vt argu. ſ. eodem. l. ille a quo. ff. tempestiuũ. ꝛ ad hoc facit qõ no. extra de institutioni. c. vlt. ꝛ qõ dixi. ff. de optio. l. ſi cõsul. sed nunquid potest quia prestare autoritatẽ in fauorem emptoris in re quã ipse vendidit ꝛ videtur qõ sic. nam ista. l. cum concoꝛ. loquitur quando quis prestat autoritatem in suum fauoꝛem sed de hoc dic vt no. per Jnn. extra de concessio. prebẽ. c. quia contractus. Et predicta vera sunt in iurisdictio. contentio

10 sa in voluntaria secus. vt. ff. l. ſi consul. cũ similibus. † Item quero an ſi quis iudeꝛ donet vltra legitimũ modũ possit insinuatio ipsius donationis autoritatẽ prebere: videretur qõ non ꝑ. ff. sed dic contra quia istud dependet ex voluntaria iurisditio. ꝛ ita tenet Odof. C. de donatio. l. sancimus. sed an hoc sit volũtarie in risdi. dubito imo videtur contentiose. vt eodem titu. de donatio. l. in hac. ꝛ faciũt predicta ꝓmissis regis. vtrum in rebus eos tãgentibus possint autoritatem prestare. ibi qõ rogatum est vnum de collegio vel prezidentes collegio. Jaco. in glo. adulescenti. No ta hanc glo. que ponit differentias inter adultum habentem curatoꝛem ꝛ pupillum ꝛ est plenioꝛ de coꝛpore iuris in sua materia. Item in alio. ff. de in litẽ iurã. videamus. in princip. ꝛ in alio. de admi. tutoꝛ. l. impuberibus. Item institu. de curato. ff. item inuiti. Item. ſ. de manu. testamento. l. lucius. coniuncta. l. ſi seruus. ſ. de solutio. extra glo. opponit Barto. ad hunc. ff. de. l. fiftulas. in fin. de actio. empti. vbi restitutio fit tutoꝛi ipso autoꝛe solu. ibi in restitutione facti. ꝛ ita intelligas. ſ. tutoꝛ. in fi. de solu. hic in restitutio. iuris. transferuntur enim actiones. ꝛ facit qõ not. C. eod. l. reseri. ad cõtrariũ. l. quoties. ff. sicut. de admi. tut. † Querit Bar-

11 to. an adultus qui potest facere testamentum. vt dictum est pos-

sit petere restitutiones aduersus ipsum testamentum tenet quod nõ per. l. verba contraxerunt. de verb. signi. ꝛ quia potest ad libitum mutare. ꝛ ita restitutione non eget. Querit de furioso an assimiletur pupillo vel adulto dicit qõ pupillo. argum. ſ. ex quibus causis in possessionem eatur. l. fulcinius. ff. adeo. Item aliegatur iste. ff. quod adultus per cessionẽ trãferat actiones. de hoc satis dixi. ff. de aucto. tuto. l. potuit pupillus. ꝛ in speculo de cessio. actio. ff. j. versi. sed nunquid minoꝛ. de quo etiaz not. ꝛ dixi. C. de in integ. restitutio. l. ſi curatoꝛem. ibi ſi adulto sit etiã cura. habenti. Dyn. Jbi aurelio. ff. gaius. nec indiget autoritate curatoris in hoc vt ibi in glo. no. quam tene menti quia alibi non est ibi. ff. impuberes. ꝛ. ff. de suspec. tuto. l. impuberibus. est ꝛ alia differentia. vt no. ſ. de re iudicata. l. contra pupillum. Item alia. ſ. de confess. l. certum. ff. in pupillo. argumen. ff. de minoꝛi. l. quod ſi minoꝛ. ff. item in alio. ff. de in litẽ iurã. l. videamus. in princ. ꝛ in alio de administra. tutoꝛ. l. impuberibus. Item institu. de curato. ff. item inuiti. Item. ſ. de manu. testamento. lucius. coniuncta. l. ſi seruus. ſ. de solutio. extra glo. opponit Bart. ad hunc. ff. de. l. fistulas. in fi. de actio. empti. vbi restitutio fit tutoꝛi ipso autoꝛe solu. ibi in restitutione facti. ꝛ ita intelligas. ſ. tutoꝛ. in fi. de solu. hic in restitutio. iuris. transferuntur enim actiones. ꝛ facit qõ not. C. eod. l. pe. quare videbaꝛ in hoc casu qõ primus fideicõmissarius qui tantũ habet vtiles illas non trãsfert: sed certe transfert vt hic ꝛ

12 clarata erat ſez ꝙs adultus curatoꝛẽ non habens possit ꝓpria autoritate adire. Dy. Jbi cuz in vna. ff. vbi de hoc ꝛ ts aditio: sed põ restitui. vt no. ff. de acquir. here. l. impuberibus. ꝛ ꝓ hoc eodem tit. l. necessarijs. ꝛ not. etiam in summa ſi vt ab hereditate se absti. Jaco. Jbi cum quedam: sed ibi habebat curatoꝛẽ. Dy. In glo. accipe. m ſi. sed dic qõ ibi qõ est vniuersitatis ꝙd permanet vniuersitas non est singulorum. vt hic sed tamẽ diuiditur tunc post diuisionem efficaciter singulorum. vbi Jac. ꝛ vide qõ no. eodem tit. l. j. in fi.

13 **Si heres.** † Personalis obligatio nõ sequit singulare sed vniuersalem heredẽ. hoc dicit. Et ad hoc continue allegatur ꝛ vide quod not. ſ. quorum lega. l. j. ff. illud. ibi restituet hereditatem subaudi vt transeant actiones insolidum in fideicõmissaria. ꝛ vt queniatur agat. Jac. Jbi nec multũ facit ad diminuẽdum actiones contra fideicommissarium: vel vt per hoc alteri detrahat heres. Jac. ibi personalis actio ꝓ petitione eris alieni competẽs. ꝛ dic personalis. scilicet mere ne sit contra. ſ. de operis no. nuntia. l. ꝓetoꝛ. ff. hoc interdictum perpetuo. ff. ff. ad exhibendum que non est mere personalis: sed in rem scripta. vt eodem titu. l. iiij. ff. est autem. ꝛ. ff. ff. dyn. Jbi fundum sequitur ꝛ sic heres personalẽ nõ conuenitur. Jac. Et ex hoc colligę casum summarium huius ff. vt in prin. dixi. Jbi restituta est subaudi es alienum sequatur. dyn. Jbi sed cauendũ non multum proficit ſi personali non conueniatur heres cum hypothecaria possit conueniri ꝛ per hoc exigi debitum. vt. C. de pigno. l. ff. ad quod adducit remedium: sed cauendum ꝛc. Jac. Jbi heres cautum de quarta trebellianica. Dy. Jbi iulia. aurẽ. corrigẽs predicta. Jac. ibi. Sed estimandũ in ratione quarte detrahende. Jaco. ibi transferas actiones insolidum: vt fideicõmissarium heres autem in nullo tenetur. Jaco. Jbi ſi minoris scilicet potest vendi quã sit quarta. Jaco. Jbi restitutio fieri ꝛ actiones in fideicõmissarium transeunt. Jaco. in glo. nec diminuit ibi hypothecaria que est realis ꝛ non personalis. Dyn. ibi. l. ij. sed ibi non loquitur in fisco: sed in ciuitate que non habet ius pignoris. vt. C. de iure rei publice. l. ij. ꝛ ideo dic ſpeciale vt ibi not. Jaco. in glo. ab herede de hereditate. in fine. secus autez ſi dixisset testatoꝛ restituat hereditatẽ deducta quarta quia tunc teneretur creditoribus ꝓ rata. ꝛ hec est differentia dicat restituat hereditatem vel dicat restitui deducto fundo vel alia re qui primo casu tenetur secundo non: vt institutus cõputat in falcidiam. sed videtur etiam aliis legatarijs prodesse. vt ff. eodem. l. nesennius. ver. plane. sed ibi nõ prodest vt prelegatum sed qꝛ tanto minus videtur coheredi prestari iure prelegati quãtum ab eo capit ꝛ consequenter tanto plus in hereditate ꝛ ex hereditario iure penes se retinere. Et non mirum ſi computat in falcidiam etiam aliis legatarijs detrahendam ꝛ distingue in quarta: aut tractatur de quarta detrahenda de relictis singularibus aut vniuersalibus. ſi de relictis singularibus aut heres percipit a coherede aut a legatarijs ꝛ in falcidia. dic aut capitur iure institutionis: aut iure prelegati: aut causa conditionis implende. ſi iure institutionis totum computatur quia totum hereditario iure capitur: ſi iure prelegati aut a coherede: aut a legatario: ſi a coherede: aut corpus hereditarium: aut non hereditarium: aut pecunia: ſi corpꝰ hereditarij: aut vult detrahere coheredi aut aliis collegatarijs ꝛ ſi aliijs aut detrahit falcidiam ex voluntate defun-

Universidad de Deusto
Biblioteca

tri: aut contra voluntatem: aut preter si corpus non hereditariū planum est. si pecunia aut hereditaria. aut non hereditaria. si hereditaria variant glosse: quia aut totam percipit de parte sua z totam computat. vt. ff. de lega. iij. l. cum pater. in principio. z nor. ff. eodem. l. id autem. aut de parte sua z coheredis z tunc cōputat solam partem quod habet hereditario iure. vt hic not. in gl. Et sic ambas glosſ. potes ad concordiam reducere q̄uis ista videatur melior z. l. cum pater. que allegatur in. l. contraria intelligatur de pecunia quam a seipso de sua parte accepit z sic etiam loquitur. j. ad trebel. l. deducta. §. numis. si a legatariis aut speciem aut quantitatem: si speciem aut causa conditionis impl̄ende aut titulo emptionis: si quantitatis aut conditionis impl̄ende causa z non computat vt hac. l. verſi. si quid vero. aut vt pretium
14 cōputat. vt. ff. eo. l. qui fundum. j. z. ij. respōso. †si vero tractat de quarta trebellianica detrahenda de relictis vniuersalib⁹ aut id capitur contra voluntatem testatoris vel preter z non computatur. vt. ff. eo. l. pater. in principio aut ex voluntate z tunc aut a coherede aut a fideicommissario: si a coherede aut corpus hereditarium z computat pro ea parte quas capit iure hereditario. vt. ff. eo. l. titia. si corpus non hereditarium vel quantitatem computat totum vt hac. l. ver. sed z quod implende conditionis quo cunq; iure capiat. vt. C. fa. herecif. l. filium quem habentem. vbi latissime digni de ista materia. postea quere quare plura computantur in trebellianicam quam in fal. Item quare corpus hereditas
15 rium non computatur totum in quarta trebellianica. † Item an datum causa conditionis implende profit saltē danti ad fal. subtrahendam. z dic vt in. l. penul. C. eo. z hic in gl. Dy. z vt latius materiam quartarum z que computētur in eis z variis locis dispersam hic colligamus. dic quod quartarum alia est debita iure nature alia iure institutionis que vocatur falcid. alia trebellianica alia que debetur constitutione diui pij. alia que retinet no-
16 men generale z in plures quartas diuiditur. † quarta iure nature appellatur illa que liberis debetur. vt. ff. vnde liberi. l. scripto. §. non sic. extra de testamentis. z. rainutius. z. c. rainaldus. versi. a cuius. C. de inofficiosis dona. l. si totas. ff. de inofficioso testamento. l. nam z si parentibus. de bonis damnatorum. l. cum ratio. z in auten. vt cum de ap. cogna. §. causas. z ista olim erat quarta. vt. C. de inofficioso testamento. l. cum queritur. hodie triens si liberi sunt: quatuor vel pauciores si plures tunc est semis in auten. de triente z fe. §. j. que est signata super dicta. l. cuz queritur. z incipit nouissima z hec quarta debet esse libera ab omni onere modo conditione z temporis prorogatiōe. vt. C. de inofficioso testamento. l. omnimodo. z. l. quoniam in prioribus. z in auf. de resti. z ea que parit. §. quamobrem. z in hac quarta computantur omnia q̄ profecta sunt de bonis defuncti. C. de inofficioso testamē. l. quoniam nouella. z. l. si quando. §. generaliter. z de col. l. vlti. preter simplicem dona. si fructus patrimonij. nam in rebus principalibus debet esse quarta vt. C. de inofficioso testamēto. l. si quādo. in fin. quod tamen intelligas secundum distinc. ibi posicam. Item olim sufficiebat hanc quartam dimitti quoquo relicti ti-
17 tu. vt dicta auf. nouissima. †hodie vero vt excludatur querela inofficiosi testamenti necesse est relinqui iure institutionis. vt in auten. vt cum de ap. cogno. §. aliud quoq; capitulum quod quidā de plano contendunt tamen cum legum correctio sit vitanda. vt C. de testamentis. l. sancimus. z de ap. l. precibus. dicas z melius quod quando testator vult firmam voluntatem facere vt non infringatur per liberos si quidem facit solenne testamentum tunc iure institutionis debet dictam debitam iure nature relinquere z sic loquitur dicta auf. vt cum de app. cogno. si vero faciat minus solenne testamentum puta codicillos. tūc sufficit quoquo relicti titulo. z sic intelligatur dictum autenti. de triente z semisse. §. j. tamen iure canonico non videtur quod ista solemitas requiratur vt extra de testamen. cum esses. z. c. relatum. z de iudi. c. de licti. potest dici quod sufficit iure canonico quoquo relicti titulo de hoc satis digi dicta auten. nouissima: tū nūquid in hac quarta potest grauare pater filium eidem substituendo quidaz quod sic. vt. C. de inofficioso testamento. l. pater. z. l. ex tribus. nam pater potest facere substitu. exemplariam filio. vt. C. de impuberum z aliis substitu. l. humanitatis. Item filio exheredato substituit vt institu. de pupil. substitutione. §. non solum. nam tales substitutiones fiūt ad profectum z commodum liberorum nō ad gravamen. vt. ff. de inofficioso testamento. l. papi. §. si quis impuberis. z ita videtur sensisse azo fm Dy. quidam aliter dicunt quod pater non potest grauare filiuz ei substituendo aliquo modo. vt in auten. de restitu. z ea que parit. §. quamobrem. z. C. de inofficioso testamen. l. quoniam in prioribus. z ibi de hoc. z. l. fcmus. §. ū. prima vero: est. z hoc quando directo substituit. nam per fideicommissum non posset. vt dicta. l. quoniam. z de hoc digi dicta. l. ex tribus. z in. l. precibus. in materia pupillari. z nota quod
18 sicut hec quarta liberis debetur j quia parentes debent thesaurizare filijs. vt extra de censibus. c. cum apostolus. ad hoc vt per eos vltima voluntas non expugnetur sic z contra liberis. dicendum de superstitibus ascendentibus legitima debetur non tamen iure nature sed iure institutionis ordine turbato vt dicta. l. scripto. §. non sic. j. vnde liberi z. ff. de inofficioso testamento. l.
19 nam z si parentibus z. l. pater filium. cum si. † de falcidia iure institutionis dic quod debetur cum testator onerat institutum legatis vel fideicommissis singularibus vltra dodrantem de quibus legatis heres quartam detrahere potest vt institu. ad. l. falcidiam circa principz quasi per totum hunc titulum. z ad ejdem dendum hanc quartam imputantur heredi omnia que capit in re hereditario z ea tamen vt hac. l. primo responso z vlti. z. ff. e. l. nesennius. sed hoc fallit in tribus casibus primus cum prelegatur aliquid heredi ne falc. detrahat. vt. ff. eo. l. quod autem in fin. aut cum a statu libero de peculio suo causa conditionis impleno de capit. vt. ff. eo. l. id autem. secundo responso z. j. dedona. causa mortis. l. quod conditionis. ver. certe quod a statulibero. Item in quarta imputatur quādo tu z ego sumus instituti heredes z mihi a te prelegatum est z tibi a me quia si in fal. velim vti cōtra te illa que a te capio computantur in quartam vt dicta. l. nesennius z ista fal. locum habet quando heres facit inuentarium solenniter scōm formam. l. vlti. C. de iure deliberandi. z ad. l. falcid.
20 auf. sed cum testator † cessat autē fal. si inuentarium non faciat vt ibi z in eo. de here. z fal. Item si testator prohibuit. Item si heres agnouit solvere legata insolidum vt dicta auf. sed cum testator. Item quando res ita relicta est ne alienaretur sed permaneat apud successorem z in legatis ad pias causas. vt. C. eo. auf. similiter. Item cessat in testamento militis. vt. C. e. l. in testamento. sed illud forte hodie est correctum in autenti. de here. z fal. §. si vero z. §. fi. vnde autem dicatur fal. habetur. ff. eo. l. j. est z quarta trebellianica que locum habet cum heres rogatur restituere hereditatem nil coactus adeat quo casu nihil de trebellianica retinet. vt. j. ad trebel. l. cogi. z. l. naz quod. §. qui compulsus z. l. marcellus. §. quod autem. sed numquid testator potest prohibere ne trebellianica detrahatur videtur quod sic. vt dicta autem. sed cū
21 testator z de hoc digi. C. de episcopis z clericis. l. si quis ad declinandam. † dicitur autem trebellianica a trebellio autore z venit in ea fructus vt extra de testamentis. c. rainutius. z no. de inofficioso testamento. l. pap. §. sed si conditioni. sed contra. C. ad trebel. l. iubemus. vbi dicitur q̄ filius debet habere ipsam quartam in rebus principalibus z non per imputationes reddituum sed circa hoc sic distingue aut rogatur restituere heredi. z de extraneis aut de liberis primi gradus qui rogatur restituere suis liberis vel suis fratribus vel si sine liberis decesserit z extraneis. primo casu aut ex mera sua fructū percipit aut ex voluntate testato. puta pendente die vel conditione vel negligentia non petentis: z tunc nec eos imputat in quartam nec restituit. vt. j. ad trebel. l. mulier. §. si heres z. l. ita tamen. §. ex asse z. l. in fideicommissaria z. ff. e. l. paulus. §. j. secundo casu quando filius est rogatus restituere tunc quartam retinet non in cōputationem reddituum sed in rebus principalibus vt dicta. l. iubemus. nisi sit in mora restituendi per suam contumaciam: vt dicto. c. rainutius. vel nisi certa die sit restituere rogatus tanto tamen tempore quod certū sit ipsum potuisse de fructibus percipere quantum est quarta vt dic. l. pap. §. si conditioni. sicut si sub conditione: vel certa die sit rogatus restituere quia tunc imputat eos in quartam propter incertum an tūi sit percepturus quantum est quarta z sic loquun-
22 tur. ll. superiores. † Item veniunt in hac quarta legata donationes z fideicōmissa. z data gratia implende conditionis: vt hac. l. in quarta. ver. sed in fideicommisso: ia si percipit ab extraneo vel legatarijs, sed si percipiat a coherede distinguitur: vt percipiat pecuniam z illam computat. licet in hoc variant glo. vt. ff. di. si vero corpus tunc pro sua parte hereditaria computat. pro par-
23 te vero coheredis non vt ibi, sed si queras † vtrum prelegata computentur in hanc quartam z pro qua parte distingue. aut rogatus fuit simpliciter restituere aut restituere portionem suam nō faciendo mentionem hereditatis. primo casu omnia restituit secundo non. vt. C. de fideicom. l. cum virum. z. j. ad trebel. l. in fideicommissaria. §. finali. z. l. marcellus. §. quidam. z hoc quando fuit primo sibi prelegatum postea rogatus restituere. si vero primo restituere postea percipere iussus est semper retinet prelegata. z est ratio quia non videtur rogasse de eo quod nō debebat. argumentū supra de contrahenda emptione. l. in lege. si ques-
24 ras pro qua parte computet heres prelegata in quartam distingue vtrum retineat quartam ex voluntate defuncti an non. primo casu heres computat in quartam solum duodecimam partem rei prelegate. sex partem quartam eius que sibi obvenit iure hereditario quando in tertia est institutus. si vero cōtra voluntatem quod est eo ipso quod testator non expressit eam debere retineri tunc computat pacias quatuor rei prelegate hoc est hereditariam

hereditariam portionem. vt. ff. eo. l. titia. z ibi not. detrahitur autem quarta trebellianica z etiā fal. de singulis rebus. vt. ff. eode. l. plautius. z. C. eod. l. ij. z. j. ad trebellianum. l. marcellus. §. papinianus. ita q̄s heres in vna re non potest eas detrahere inuito legatario vel fideicōmissario. Ueruntamen circa hoc distinguitur aut heres est rogatus prestare singulas res: aut totam hereditatem: ita quod dodrans nō remaneat penes eum: vel rogatus est aliquibus res singulas z alij partem bonorum. siquidem res singulas est rogatus restituere: vel totam hereditatem: vel tantum de hereditate q̄s dodrans nō remanet non potest in vna re quartam deducere inuitis legatarijs vel fideicōmissis. vt. C. eodem. l. ij. vbi de hoc. ff. eodem. l. plautius. z. l. lineam. z. l. in quantitatis.
25 §. fi. z instituto, eo. §. vlti. † quod fallit siue naturaliter indiuidue sint res: vel sine dāno cōmode diuidi nō possunt tūc de singulis rebus vt diuidantur nō est detrahenda falcidia: sed eligimabuntur. vt. ff. de legatis primo. l. non amplius. §. fin. Item fallit quando heres aliquā rem alienat que restitutioni subiacet: quia tunc in odium ipsius alienantis debet habere quartam iure illo. vt dicta. l. marcellus. §. res que. j. ad trebellia. Item fallit quando quis nesciens falcidiam locum habere solvit aliqua legata integra q̄ tūc in retentis z que nondum soluit potest quartam retinere. vt ff. eodem. l. si ex pluribus. z hoc cōtingit beneficio exceptione doli mali. Item fallit propter presumptam domini voluntatem: vt si pater in vita sua concessit filio fundum ad sui sustentationem presumitur voluisse eum habere: precipuum post mortem suam z ideo in illo solidum quartam poterit retinere. vt. C. fami. herecif. l. filium quem habentem. vbi de hac materia satis nota. z digi. Si vero singula legata aliquibus reliquit z alij certam partē bonorum. tunc esset in potestate heredis vel rem prestare vel estimationem. vt. ff. de leg. j. l. nō amplius. §. cum bonorum. z. l. si quis bonorum. Et hoc si rei partem prestare nō possit: quia non prestat commodam diuisionem: vt dictum est. z hoc casu non potest heres vel in paucioribus, vel vnam partem relictam legatario in quam legatarius consenserit vel iudex estimauerit ne habet necesse legatarius in omnibus portionem petere. vt ibidem
26 colligi potest. z. ff. de legatis primo. potest autem z ne de ista restitutione de qua. ff. digi aliquid tibi remaneat indiscussum. † Scias quod tribus modis fit restitutio re verbo z ipso iure: z si forte passus est heres possideri res hereditarias omnes: vel aliquas earum verbo solo vel per epistolam potest restituere vt hic probantur. j. ad trebellianum. l. restituta ipso iure: vt si rogatus eam restituat z tunc quartam de singulis rebus potest retinere. vt institu. de fideicommissar. heredi. §. potest. z tunc pro ea parte que remanet penes eū tenetur creditoribus hereditarijs z in residuo ille cui facta est restitutio: sed ille cui rogatus est restituere siue totam siue partem semper remanet heres nisi forte fit rogatus restituere hereditatem retenta sibi certa re: vel certis rebus
27 vel certa summa pecunie. † tunc enim solida onera hereditaria sustinebit ille cui fit restitutio z sibi imputetur si onerosam restitutionem recepit: sed z si nihil velit retinere heres nullis oneribus hereditarijs erit obligatus z idem si nolens adire hereditatem fuit compulsus per pretorem adire ad instantiam illius cui debet fieri restitutio: vt hic habes institut. de fideicommissar. heredi. §. sed quia ciuile. z. §. sequenti. j. ad trebellianum. l. quia potest
28 rat. z. l. j. cum suis similibus. † vno prenotato quod ille qui rogatus est restituere res hereditarias alienare non debet. C. communia de legatis. l. fin. §. sed quia nostra vsq; in fi. nisi in casibus positis in autenti. res que. ibi signata credo etiā quod alienari possit in tertio casu vt propter dotis restitutionem que similem continet equitatem ergo ꝛc. vt. ff. ad legem aquiliam. l. illud cum similibus. sed si rogatus quis sit restituere quod supererit de hereditate cum moritur tūc alienare potest dodrantem quarta seruata fideicommissario quod minuere non potest ex causa dotis vel donare propter nuptias vel redemptionis captiuorum: vel si non habet vnde se alat. vt. C. ad trebellianum. autenti. contra ro-
29 gatus. † Item not. q̄ quādo aliquis rogat aliquem vt post mortem suam restituat hereditatem aut facit mentionem si sine liberis decesserit. vt dicto. c. rainaldus de testamentis: aut non si facit mentionem si sine liberis decesserit tunc si reliquerit filium vel filiā vel aliquē descendentē vel etiā ingressus fuerit monasterium euanescit fideicommissum z substitutio. vt. C. de conditionibus insertis. l. j. C. ad trebellianum. auten. nisi rogati. vbi de hoc. z extra de probationibus. c. in presentia. si vero non fit facta mentio liberorum an heres rogatus restituere est de suis z tunc fideicōmissarium euanescit existentibus liberis. vt. C. de institutiōibus z substitutionibus. l. generaliter. §. j. vbi de hoc. z in ralib⁹ ita rogaris naturales liberi prosunt ad excludendum substitutum vel fideicōmissum. vt. j. ad trebellianum. l. ex facto. §. si quis rogat⁹. vbi de hoc. z idem sonat sine liberis siue ex facto sine herede. vt dicta. l. ex facto. §. fi. si est de extraneis aliud est. vt. C. de fideicom
missis. l. cum acutissimi. nam lex illa loquitur tantum in suis. vt ibi notaui: nec obstat preallegata. l. generaliter. §. j. quia loquitur in alio casu. Et potest esse ratio quia non est par eademq; ratio ꝛc. vt de codicillis. l. fin. cum similibus. Est z quarta que debetur filio arrogato in bonis arrogatoris ex constitutione diui pij. vt. ff. de adoptio. l. si arrogator. z de inofficioso testamento. l. papinianus. §. si quis impubes. Est z quarta que statim nomine generali z in plures quartas diuiditur z de ea habes in aurē
30 ti. de triente z semisse. §. consideremus. in fine. † vbi dicitur quod filij z filie curialium nouē vncias consequuntur curia vero quartam: z fit commemoratio hui⁹ quarte de episcopis z clericis auten. sed neq; curiales. z aurēti. presbyteros. Est z alia quarta. C. vnde vir z vxor. autenti. preterea. Est z alia de qua dicitur. C. de repudijs. l. iubemus. Est z alia de qua fit mētio instituto de successionibus libertorum. ff. sed nostra. z alia. C. quando z quibus quarta pars in bonis decurionum debeatur. l. j. z. ij. lib. x. Est z alia de. l. si pater. ff. de heredi. institu. z que est mirabilis quarta est instituto. de vulga. substitu. §. si paterfa. z alia de. l. antiqui. si pars heredita. peratur. z alia de suis z legitimis. l. fi. de ista materia satis nota. dicto. c. rainutius. z dicta. l. filium quem habentem. vbi de hoc dicti. † Est z alia quarta introducta de iure lombardo que appellatur quarta de morgengab. Et ita profertur z scribitur communiter: sed audiui a quodam theutonico morgengab. morgen enim in theutonico idem est quod mane. gab. id est donatio. z dixit quod cōsuetudo erat alemanica quod prima nocte qua maritus consummabat matrimonium cum vxore quod in mane sequēti vocabatur maritus z petebatur ab eo quantū vellet vxori donare z ipse exprimebat quantitatē z communiter exprimebatur quarta omnium bonorum z alia appellabatur quarta de morgengab. Et de ista quarta habetur in lombarda de his que a viro in vxorem dantur vel relinquuntur. l. fin. in glosſ. cum recipit ab extraneo. in principio. in trebellianica dic aut recipit ab extraneo z est planum aut a coherede z tunc aut corpus hereditarium aut non hereditarium: aut pecunia hereditaria: aut non
32 hereditaria. Dyn. in glosſ. cum recipit ibi onera hereditaria. † q̄ onera hereditaria nō transeunt in singulares legatarios: sed heres remanet obligatus: z ideo aliqua plus grauatur minus sibi cōputatur in quartam. Dynus. In eius subleuamine sed fideicōmissarius vniuersalis eximitur onere. vt. j. ad trebellianum. l. j. in principio. z not. in. §. fin. eadem. l. z ideo cum non tantum remaneat obligatus non tantum ei subuenietur z omnia computat in quartam: z hoc voluit dicere hec glosſ. argumen. tamen cōtra ad id quod dictum est quod sit plus grauatus primus quam secūdus. j. ad trebellianum. l. cogi. §. generaliter. z. l. nam quod. §. non omnis. z. §. si quis omissa causa testamenti. l. si quis. dy. in eadem glosſ. in fin. hoc verum si ipsam quartam retinz: z intellige quod sustinet pro quarta onus eris alieni non legatorum. vt. C. ad trebellianum. l. ij. Dynus. † Sed hec ratio non videtur bona quia falcidia deducitur deducto primo ere alieno. vt instituto ad legē falcidiam. §. cum autem. sed dic quod licet sit verum in totus q̄s interest eius non esse. vt. ff. de minoribus. l. minoribus. Jacob. de rauen. in gl. hic distingue ibi. ff. eo. l. quod autē. z no. Dy. Ibi in quartam imputantur hoc verum dum tamen capiat ex vltima voluntate: alias omnia in trebellianica nō computant. ergo multo minus in falcidiam iure institutionis debitam. vt. ff. eodem. l. pater. in principio. z. l. si dignum. z. j. ad trebellianum. l. debitor. §. vltimo. z. l. a filia. Dyn⁹. Ibi quod a legatarijs capit in quartam totum. Dynus. Hoc quando habet quartam contra voluntatem defuncti: sed ex voluntate defuncti obtinet. ff. eod. l. titia. quia demum quod capit iure hereditario computat sibi in quartam nec tamē illud totum: sed tm̄ p̄tiū eius vt ibi colligitur. Jaco. ibi. §. minus. z. j. hac eadem. l. versic. sed si accepta. Oldra. ibi quia iure hereditario capit. q̄s dic vt. ff. eodē. l. titia. Dynus. ibi ff. eo. l. id autem ibi videtur glosſ. contraria: scilicet quod totum computet sed hic forte melius quod ibi not. z. l. cum pater. in pncipio de legatis. ij. que ibi allegatur intelligitur de pecunia quaz a seipso ex sua parte accepit. vt ibi patet. z dicto. §. numus. Dy. ibi sed queritur secus in hereditario quod non computatur nisi quatenus capit hereditario iure. Dy. z Oldra. ibi habito ab extraneo q̄s computatur in totum. Dy. in gl. a fideicommissario. in fi. vel singulari. Dynus. in glo. scilicet ceteris. ibi quantū esset ei detrahendum imo nec ei qui dedit prodest. vt. j. patet. Jac. ibi quod ibi in. l. nesennius. z. in. l. filio. dyn. z in casu huius glo. Dy. ibi alij alias est in glosſ. alius. z tunc subaudi. in fin. glosſ. hic autem coperes coheredi. Dynus. in eadem glosſ. in fin. vnus heredum hic vero z in. l. si fundus. legatarius heredi. z ideo non computatur: nisi detur. vt pretium quia tunc succedere videtur in locum rei: z ideo totum computatur in falcidiam: quia totum hereditario iure capitur. vt. ff. eodem. l. qui fundum. in princi. z. l. si dignum. Dynus.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Si is qui quadringenta.

Si heres rogatus restituere retenta certa summa que quarta heredi tatis excedit z portio fideicommissarij non sufficit ad legata pro eo qs heres habet vltra quartaz ad legata tenetur. hoc dicit Ray⁹. Et dic q̄ ite. ℣. duo intendit determinare primum an fideicommissarius teneatur ad legata z in quantum. Secundum an possit detrahere falcidiam de legato vel trebellianicam de fideicommisso vniuersali ab eo relicto si nulla sibi in restitutione detractio facta fuit: vel quia non fuit necesse vt in primo casu: vel quia nō potuit detrahi propter puuilegium rogantis. vt in versiculo deniq; vel quia noluit heres detrahere. vt in versicu. inde neratius. De primo loquitur princip. ℣. z versicu. sed si quadringenta. z vltimus versiculus. De secundo loquunt media: z deinde in quatuor partes. secūda ibi. inde neratius. als ibi. de niq; nec ex militis. Tertia ibi. sed si quadringenta. Quarta ibi. idem Julianus. Dic ergo si habeo quadringēta lego trecenta rogo deductis ducentis restituere de rigore iuris tenetur fideicommissarius in omnia trecenta legata de equitate fideicōmissarius in centum heres in centum id est in eam partem quā contingit quemlibet accipere z nihil amplius z causam assignat ibi z mihi videtur ꝛc. ¶ Secundo si restituat heres primo fideicōmissario nō deducta quarta a primo nō deducitur secundo nisi ꝛc. ¶ Tertio lego trecenta primo ducenta lego restituere secundo tunc cū herede diuiditur onus legatorū equaliter. ¶ Quarto lego trecenta rogo restituere deductis centum tenebitur fideicommissarius ad legata insolidum. Dynus ibi. deductis ducentum ꝛ sic nō deducta quota sed quantitate certa. Oldr. ibi. An trecentorum omnium. Dynus ibi. Fideicommissarius scilicet solus. Dynus ibi. hactenus id est in tantum. Dynus ibi. quatenus id est, quantum. Dynus ibi. peruenit z non vltra. Dynus ibi. aduersus eum fideicommissarium. Dynus ibi. petitionē de rigore insolidum cum ius hereditarium sit insolidum apud eū. Jac. nō obstante deductione quantitatis certe sicut nec speciei, vt. ℣. ℣. proximo. Oldradus ibi. actionem Dynus ibi. In heredem autem qui habet centum. Dynus ibi. Sentiat quod sentiret si compelleretur prestari. Jacobus ibi. neminem enim hoc est hodie correctum. Si non faciat inuentarium: quia tunc bene tenetur in plus quam ad cum peruenit ex hereditate. vt in auten. de heredibus z falcidia. ℣. si vero. Dynus. Et simile nota. ℣. ritu. proxi. l. j. ℣. in quibusdam. z ad legem falcidiam. l. in ratione. ℣. quod vulgo. z plenissime dixi. C. de iure deliberan. l. fina. ℣. fin
34 autem duobus. z ℣. si prefatam. ibi. † Denique in testamento militis non detrahitur quarta z primus fideicommissarius secundo non detrahit quartam vbi heres liberalitatem exercendo ipsi insolidū restituit. hoc dicit iste versiculus. z sequens inde neratius: ibi. Nec tamen licet faueatur ei: vt non teneatur vltra quam sit emolumentum hereditatis nec tamen ꝛc. Et hoc probat etiam sequens versicu. inde neratius. Jacobus ibi. Fideicōmissario cui per heredem a milite scriptum facta est restitutio hereditatis nulla facta detractione. Oldra. ibi inde neratius. hic incipit secunda pars principalis. Dyn. Et dic q̄ coheredes coheredi non detrahit. vt. j. eodē. l. ex asse. ¶ Primus fideicommissarius non detrahit secundo. vt. j. eod. l. cogi. ℣. metianus. z. l. si patroni. ℣. n. nisi in casu huius. ℣. ibi nisi liberalitatis ꝛc. fideicommissarius non detrahit falcidiam de legatis singularibus a se relictis. vt. j. eod. l. facta. ℣. si cum suspecta. nec etiam de relictis ab herede. vt. ℣. ad legem falcidiam. l. ex falcidia si interueniat. ℣. finali. nec heres potens detrahere sibi gratiam fecisset: vt hic. vel nisi coactus per fideicommissarium heres adijsset. vt. j. eodem. l. marcellus. ℣. quod si suspecta. Oldradus ibi. Sed si quadringē
35 ta habens † in hereditate quadringentorum que pro parte dimidia restituenda est fideicommissario. onus legatorum diuiditur inter fideicommissarium z heredem hoc dicit iste versicu. ibi dimidiam: z sic quotam: z p consequens quotam apud heredem voluit remanere. Oldradus. quo casu inter eos diuiditur onus legatorum. vt. C. eodem. l. ū. Jacobus ibi. rogauit z sic heres quotam retinuit que excedit quartam z sic cessat cōtrarium in prin. ℣. si qui quadringenta. ibi. restituere faciendam etiam ſm primam propriam eius naturā dicit heredem conueniri. Jacobus ibi. Integram quartam etiam tantum solutam. Jaco. in versic. idem Jul. ibi. deductis centum z sic nō quota sed quantitate certa. dy. ibi legatorum omnium. Dy. In glo. de rigore. ibi tenetur ad legata cum ad eius onus videatur in dubio relicta. Dy. In glo. quod perceptum fuit. in fi. hodie autem valet. vt. C. ad legem falcidiam. autenti. sed cum testator. Dyn. In glo. not. fideicommissarium primum ibi. ℣. quod si suspecta. hic. ℣. nihil facit. quia loquitur in fideicommissis ab herede relictis. nam in relictis a fideicommissario secus. vt. ℣. eodem. l. facta. ℣. si cum suspecta. Jacob. ibi. Sed ibi respondebis: scilicet vt ibi patet: quia vt ibi patet non detrahit quartam in fideicommisso vniuersali sed de legatis singulariter relictis. Dynus. in eadem glo. in fi. Item quia que videntur a fideicommissario heredi relicta q̄ ad onus suum pertinet sine defalcatione. ℣. eodem. l. facta. ℣. fina als. ℣. si cū suspecta. z argumē. ℣. de legatis. ij. l. imperator. z ad legē falcidiam. l. si fundum. Item quia grauatur quod nō detrahit falcidiam. Item quia totum ius hereditarij est questum a primo.
36 † z dic aut fideicommissarius vult vti detractione contra eos quibus a se est legatum vel fideicommissum relictum z tunc non potest vt in hoc versi. z. ℣. eo. l. si patroni. ℣. ij. z. ℣. eo. l. facta. ℣. si cum suspecta. cum concor. fallit in casu huius versi. inde neratius. aut contra eos quibus ab herede relictum est. z tunc aut cōtra fidei commissarium z non potest. vt. ℣. eodē. l. cogi. ℣. metianus. et. l. ex asse. aut contra legatarios vel fideicommissarios singulos z tūc potest. vt. ℣. eod. l. marcellus. ℣. ℣. et in alio. ℣. ti. proxi. laudamus. Jaco. in glos. scilicet totum ibi. ℣. si is. z ita soluendo nihil tantum gitur de quarta. Jaco. Ibi vt in contrario. idem multo magis in creditoribus si fideicommissarius sit non soluendo aut totum lucrum etiam quarte auferebatur heredi. vt argumē. ℣. de eo p quem factum erit. l. si. C. de iudicijs. l. sancimus. ℣. si. z. ℣. de inofficioso testamento. l. papinia. ℣. quoniam. Jac. ibi siue minus qui dam dicunt siue cum habeat quartaz quod teneatur legatarijs cum pro quarta habeat ius hereditarium. Jaco. ibi antea vero tenetur contrarium not. ℣. eo. l. marcellus. in glos. que semper presumitur: sed quod hic not. est verius. et pro hoc. ℣. eo. l. si patroni. ℣. si. sed si curreret cum fideicommissario tunc ipse prefertur. vt
37 C. eo. l. si. † vel dic aut procedit legatorum petitio restitutionem. z tunc heres tenetur soluere legatarijs. vt. ℣. l. proxima. z. ℣. eod. l. ita tamen. ℣. heres. aut cōcurrunt legatarij z fideicommissarius in petendo z tunc aut sunt ascripta ad onus heredis z heres soluet: vt. ℣. eod. l. marcellus. aut onus fideicommissarij. z tunc heres totum restituit fideicommissario z ille tenetur legata soluere. vt. C. eo. l. fin. aut petitio sequitur restitutionem. et tunc heres non tenetur fideicōmissarius tamē soluet. vt. l. marcellus. versic. quod si suspecta Jaco.

1 ¶ Fideicommissarius quando de legatis falcidiam possit retinere ex persona heredis.
2 Legatarius singularis vel fideicommissarius nunq̄ cogere potest heredem adire vel restituere.
3 Commodum actionis quo heres adire cogitur accedit fideicommissario vniuersali.
4 Commodum ex coactione proueniens ad quem spectet.
5 Fideicommissarius vniuersalis ius cogendi habet non singularis.
6 Heres quandoq; legata nominatim reliquit.
7 Legata simpliciter relicta ad onus fideicommissarij pertinent.

I

Si quadringēta. † Si heres rogatus sit hereditatem restituere z legata sunt simpliciter relicta z heres coactꝰ hereditatē adeat potest fideicommissarius ex persona heredis de legatis falcidiā retinere: z quartam trebellianicam quam heres amisit propter additionem coactā fideicommissarius totā lucratur: nec eī legatarius eā cōmittat idem si legata sunt nominatim ab herede relicta tū hoc secūdo casu maiorez partē hereditatis cōsequit fideicōmissariꝰ quā in primo. hoc dicit. hec. l. cum primo. l. marcellus. Et dic qs primo ponitur thema z questio. Secūdo eius solutio cū sua ratiōe. Tertio rationē solutionis assignat. Quarto cōcludit alia determinationē questionis ex ratione premissa. Secūda ibi dicendū. Tertia ibi. nam heres. Quarta ibi itaq;. Dy. ibi trecēta legauit simpliciter nō determinando vtrum ad onus heredis vel fideicommissarij licet glo. dicat quod ab herede legauit. Dynus. Ibi restituit scilicet totam quia compulsus adijt. z ius deductionis quarte nō pertinet ad coactum adire. Dy. Ibi dicendum est sic ordinatim ista literam: dicendum est accipe quod est. ℣. tota trecenta re dare titio debere postea resumas q̄ presumptum est. ꝛc. Et dicit quod in isto versiculo dicendum incipit ponere rationes ex quibus concludit responsionem suam z queritur ius dicendi quartam non pertinet ad coactum. Dyn. Ibi fideicommissum hereditatis. Jaco. Ibi tota trecenta non habita ratione falcidie. Dy. Que haberi non potest ex persona fideicōmissarij. vt. ℣. ad leg. falcid. si interueniat. ℣. nunq̄. tamen habita ratione falcid. que haberi debet inspecta persona heredis tantum: habet tantum ducentū. qui. ita loquitur legis conclusio in fine z litera non sibi cōtraria z hoc probat per rationes ex quibus infertur conclusio. Dyn. ibi titio debere sola voluntate testatoris non falcidie ratione inspecta. Jaco. vel dic inspecta persona tui fideicommissarij. sed non inspecta

nō inspecta persona heredis in cuius locū per restituti. substitutus videris bñ detrahit falci. z hoc probāt rationes sequētes z cōclusio que ex ipsis rationibus sequitur. Dy. ibi. nā heres hoc rogatus sequitur respōsio que videtur contraria precedenti: sed dic qs hic auto⁹ legis cōsideranit fideicōmissum ex persona heredis z ideo fal. detrahitur. Dyn. ibi. vt te scz fideicōmissarium Dynus ibi. z qs heres. scōm primū casum nō corrigitur secundum alium scz cum sponte heres adijt repetit Jac. ibi. habitur" z sibi retenturus. Jaco. ibi restituat id est restituere videtur esse rogatus. Dy. ibi. quantū igitur habet alias haberet scz posttea legata soluta. Jac. z hic ponitur quedā illatio z apparet quod hucusq; considerata fuit tantū persona heredis ibi rogatus est id est rogatus esse videtur. Dy. ibi. itaq; id est q: ibi centū titio trecenta videtur restituere esse rogatus. Dy. vel dic qs tota hereditas per legatū z fideicomissum distributa est z nihil heredi remanet si queratur de falci. sic ineunda est. Jac. z in isto versi. ponitur alia illatio in qua ponitur quedā determinatio missti cōfiderando personā heredis z legatarij in casu quo heres sponte adiuit ibi quo. l. propter qs. Dyn. ibi nō ergo reuertitur ad casum in quo heres coactus adiuit. z dic nō ergo id est q: loco heredis est substituras z heres nō daret legatario integrum legatum ergo nō plus ꝛc. Jaco. ibi. titio legatario. Dy. ibi: adita hereditas: q: coacto illi tm̄ prodesse debet. Old. qui potest cegere sed fideicōmissarius tm̄ potest cogere z nō legatarij singulares. vt. j. eo. l. nam qs. ℣. nō omnis. ergo coactio fideicommissario soli prodesse debet z nō legatario titio. Dy. ibi. foret sed tunc quando sponte adijsset debent legatario titio sola ducenta. xxv. ergo z quando coactus adiuit, totidem debeantur z nō vltra. Dy. ex posita litera veniamus ad declarationem legis nostre que satis
2 est obscura z perplexa z ad euidētiam huius le. z ℣. princi. sequentis premitte quatuor: primum q̄ † numq̄ singularis legatarius vel fideicommissarius potest cogere heredem adire z restituere. vt. ℣. si quis omissa causa testamenti. l. si quis omissa. sed est quod aut legatur expresse ab herede z nominati z tūc fideicommissarius nō potest fal. deducere: aut expressim a fideicommissario z non potest detrahere falci. aut simpliciter nō declarando ab herede vel fideicommissario: z eo casu considerata fideicommissarij persona fideicommissarius ipse non poterit detrahere falci. z ita loquitur principium huius. l. sed considerata persona heredis potest detrahere falcid. vt patet in fine huius leg. z. l. sequenti. tertium quia regulariter fideicommissarius non potest detrahere falci. de legatis fallit quando hoc testator voluit. Item q̄ si
3 heres voluit fideicommissario gratificari siue expresse hoc dicit siue nō. hoc enim presumitur ex totali restitutione vt no. ℣. eod. l. ℣. inde neratius. † quartaz est commodū actionis quo cogitur heres adire accedit fideicommissario vniuersali qui potest cogere z nō legatario vel fideicommissario singulari qui cogere non possent. vt. j. eo. l. nam quod. ℣. non omnis. Dy. alij predictā additionem. Dy. sic habent: ad euidentiam huius legis z sequētis premitte regulam z ipsius exceptionē regulariter no. quod num quam fideicommissarius potest vti detractiōe falci. vt supra ad legem falcidiam. lex falci. si interueniat. ℣. nunq̄ z. j. eo. l. ex asse. z. ℣. eo. l. j. ℣. vlt. versic. inde neratius. z ibi nota. fallit quando heres instituras z de restituendo rogatus restituit totam hereditatem non detracta quarta volens liberalitatem cōferre in fidei commissarium: z si heres sponte adijt hoc casu detrahit fideicōmissarius ex persona heredis vt dicto vers. inde neratius. aliter quando ad postulationem fideicommissarij heres coactus adit z totum restituit tunc ex persona heredis nō sua fideicommissarius detrahit falci. vt. j. eo. l. marcellus. ℣. qui suspectam. z hac. l.
4 qui quadringenta versi. itaq;. scōa regula est † q̄ commodum ex coactione proueniens sentit solus ille qui habet ius cogendi nō qui nō habet ius cogendi. vt. j. eo. l. cogi. ℣. metianus. z. ℣. sequen
5 ti z. l. ex asse. z. l. marcellus. ℣. quod si suspecta. tertia regula est † quod ius cogendi habet fideicommissarius vniuersalis non singularis. vt. j. e. l. cogi. ℣. z generaliter. z. l. nā quod. ℣. non omnis. Item nota quod legata quandoq; relinquunt ab herede nominatim quandoq; a fideicommissario nominatim quandoq; simpliciter ita quod non nominatim ab herede nec a fideicommissa
6 rio. † Primo casu quando legata relinquūtur ab herede nominatim quia semper heres conuenitur si spōte adeat potest deducere fal. de legatis. vt. j. eo. l. marcellus. z hac. l. z quasi per totum titu. si coactus tunc nō deducit eam heres: sed alius. vt. j. eod. l. quia poterat. quia fideicommissarius deducit ex persona heredis cum substituatur in eius locum vt hac. l. z. j. eo. l. ita tamē. ℣. qui suspectam. secō casu quando a fideicommissario nominatiz relinquuntur: q: tunc semper conuenitur fideicommissarius siue coactus heres siue spōte adeat nō est locus fal. q: ex persona heredis nō cū ab eo relictū nō fuerit. vt. j. eo. l. facta. ℣. cū ibi suspecta. Item nec ex persona fidei cōmissarij. vt. ℣. ad. l. falc. l. lex fal. si inter
uenerit. ℣. nunq̄. tertio casu qs simpliciter relinquuntur habet locum hec lex quia tunc detrahit heres quartā si sponte adeat vt hac. l. si vero adijt adhuc fideicōmissarius detrahit ex persona heredis non ex sua z ante restitutionem conueniretur heres a legatarijs post restitutionem fideicommissarius. vt. ℣. eod. l. ita tamen. ℣. qui ex trebelliano. op. quod celsus legis conditor videtur vnum proponere z aliud concludere: opp. quod heres non possit conuenire ad legata. vt. C. eodem. l. finali fol. duobus modis opp. quod fideicommissarius non possit deducere quartam etiaz si vt suspecta adeatur hereditas. vt. l. facta. ℣. si cum suspecta. opponi. qs non fiat in partes diuisio si omnia legata sint ad onus fideicommissarij pro ea parte saltem quam percipit. vt. ℣. eo. l. j. ℣. is qui quadringenta. solu. non potest aliud respondere nisi qs ibi relicta fuerunt simpliciter z ideo sunt ad onus fideicommissarij. hic nominatim ab herede z secundum hoc celsus corrigit per marcellum z ad hoc bene facit. ℣. idem inf. ℣. l. proxima. in fine. nisi dicas quod aliud quando expresse quarta relinquitur heredi quo casu non videtur excessisse dodrantem z ideo nō est locus deductioni quarte ex persona heredis non quia non est grauatus vltra dodrantem ex persona fideicommissarij non: q: nō potest quartā deducere z ita ex nullius persona. sed in. l. ista qui quadringenta. detrahit fideicommissarius ex persona heredis qui videtur vltra dodrantem grauatus. oppo. quod plus restituatur ideo: quia suspecta est dicta. vt infra eodem. l. ex asse. dein de quere an ista. l. z. j. l. proxima. marcellus. loquantur eodem casu an corrigatur vna per aliam. z dic quod ista lex qui quadringenta. corrigitur per. l. marcellus. fm Azo. alij antiqui quod nō corrigitur: quia ista lex loquitur quando simpliciter est relictum legatum: sed lex marcellus quando nominatim ab herede: z est ratio diuersitatis inter casum qui ponitur hac. l. z casum qui ponitur in. l. marcellus. quia in hac. l. inuenitur fideicommissarius habere centum septuaginta quinq;. in. l. marcellus. inuenitur habere multo plus quando heres adiuit coactus quia debet habere centum que heres amisit propter additionem coactam. trecenta debent diuidi in septem partes de quibus debet habere fidei cōmissarius quatuor z legatarius tres. ratio est ista quia in hac
7 l. relicta fuerunt legata simpliciter non designando nominatim ab herede vel fideicōmissario † z lege cauetur quod legata simpliciter relicta pertinent ad onus fideicommissarij. vt. leg. finali. C. eodem. ergo videntur exempta de eo quod fideicommissario confertur. si ergo testator qui habebat in bonis quadringēta reliquit titio trecenta z rogauit heredem de hereditate restituenda illa trecentum videntur exempta de hereditate. ergo perinde videtur haberi ac si fideicommissario reliquisset centum z titio trecenta. cum ergo heres adeat coactus debet perdere illa centū que detrahere poterat z debent remanere penes fideicommissarium ex persona heredis potest fideicōmissarius detrahere falcidi. de trecentis titio relictis: z ideo detrahit falcidiam de his z ideo habebit centum septuaginta quinq; sed in. l. marcellus. legata fuerunt nominatim ab herede relicta z ideo non potest dici quod pertineant ad fideicommissarium: nec quod videantur exempta de hereditate. si ergo testator qui habet quadringenta in bonis legauit trecenta titio z rogauit heredem de restituēda hereditate illa trecenta titio legata non videntur exempta z iō perinde ac si trecenta reliquisset titio z fideicōmissario quadringenta: z si heres adijt sponte detrahit quartam scilicet centum z remanent trecenta z ideo de illis debet fieri septem partes: quatuor partes debet habere fideicommissarius cui videntur. quadringenta relicta: tres partes titius legatarius cui videntur trecenta relicta. si vero heres adeat coactus debet perdere illa centum propter additionem coactam. z debent pertinere ad fideicōmissarium qui habet ius cogendi. z ad cuius postulationem fuit heres coactus adire z sic remanent trecenta de quibus debet fieri eadem distributio scilicet in septem partes z tres debet habere legatarius quatuor fideicommissarius ita quod isto casu quā do heres adiuit coactus plus habet fideicommissarius scilicet centum quam perdidit heres: quia coactus adiuit. z quatuor partes in aliis trecentum quod non est in hac. l. quia hic habet solum cētum septuagintaquinq;. Dynus in glosia pone casum in principio. hec positio antiquorum magis est amica veritati z litere quam positio Azo. Licet z ipsi antiqui aliquantulum erraverint: ibi ab herede titio non nominatim: is simpliciter vt. j. dicetur. Dynus ibi. de tertia ad secundam. z hoc ſm vnam lectorā. sez prout est in litera legatario dare deberet: sed prout est deberes nō mutat personam sed semper loquitur in secunda persona. Dynus ibi. legatorum petitionem si totum esset legatū. Dynus. ibi. restituere videtur esse rogatus z hoc dicit vsq; ad versiculum itaq; ꝛc. Et tunc aliū casum incipit inferendo ex superioribus. Jaco. habendo respectū ad potestatē legis falcidie nō. vt ℣. habuit ad potestatē legis. tū. tabularum z testatoris mentem.

¶ Ista. l. fm Bar. hic consueuit reputari horribilis.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Old.ibidem.z nominatim nō sint ascripta ad onus heredis.vt ff.eo.l.j.§.fi is qui quadringenta. Jacobus ibi.verus licet in hoc errauerit veteres ibi nō ergo plus ꝛc.z hoc quia nominatis ad onus heredis ascripta non sunt.vt.ff.eod.l.j.§.fi is qui quadringenta. Jacobus ibi.non posset aptari ad certum.imo dic ꝙ concludit nc nō ergo plus ꝛc.sed tunc.ff.quādo sponte adijt ducentum viginticquinqz debentur ergo etiā quando coactus debent totidem z nō plus.fm Dy.nec concludit celsus cōtra propositum:quia ibi in prima responsione consideravit fideicommissarium ex persona sua in secunda relpōsione z illatione facta ex ea consideravit fideicōmissariū ex persona heredis.Et sic fm istas cōsiderationes procedit qđ dicit celsus in tota hac.l.fm ipsum Dy.num.Alij dicunt qđ in proposito celsus cōsideravit voluntatem testantis z potestatem legis.ff.tabularum.de qua dicit. ff.ad leges falcidiam.l.j.in principio postea in fine concludendo cōderauit potestatem legis falcidie:sed adhuc remanet oppositio.z ideo dic fm Dy.nū:sed videtur obstare.ff.l.proxima.in fine.Sed dic ꝙ ibi heres detrahit quartam ex vniuerso patrimonio z fideicommissarius non detrahit ex persona sua que heres detraxit.sed hic ex persona heredis coacti adire detrahit quartam z retinet precipuā eo modo quo heres si sponte adijsset.Et in hoc errauerunt antiqui quia dixerunt fideicommissariū tenere id integra trecenta legatario qđ est falsum.imo de eis retinet fideicommissarius falcidiā ex persona heredis.in omnib⁹ aliis bene dixerunt antiqui sed certe multum repugnat huic intellectui quia fm hunc intellectum plus reperietur habere fideicommissarius quam heres non reperitur habere centū z septuaginta quinqz:z tamen heres si sponte adijsset nō haberet nisi centū: vnde iste intellectus videtur absurdus nisi dicas qđ fideicōmissarius habebit septuaginta quinqz ex ꝓsona sua z iure sui fideicōmissi sed z tunc esset absurdum:quia fm illam computationē debet habere solum illa duo septuaginta quinqz z sic in summa centum quinquaginta.z modo reperitur habere centum septuaginta quinqz:quare tutius videtur tenere opinionē Azo. quod in hac.l.qui quadringenta.legatum fuit nominatim ab herede relictum.z pro hoc.l.corrigitur per.l.marcellus in dicto:sed nō in ratione.huius:sed certe z predicta computatio tolleretur:vt pz in l.marcellus.versiculo quod si sūspectat:vt ibi per Oldr.suppleui quare teneas casum z opinio. Dy. Sed certe hic ideo z in.l.marcellus fit talis computatio:quia legata fuerunt nominatim ab herede relicta:z ne fideicommissarius ex persona sua semper debet habere quatuor partes de trecentis z etiam vltra centū que heredi debentur iure falcidie.sed in.l.ista talis computatio non potest fieri cum legata fuerint relicta simpliciter :z sic reiiciunt onus fideicommissarij.z sic heres tm centum fideicommissarius septuaginta quinqz deberet habere.z si bene aduertatis bene potest defendi opinio Dy ni cōsiderando fideicōmissarium ex persona sua qua inspecta habebit septuaginta quinqz:z sic cum duplici persona fungatur duplici detractione vretur. argumen. ff. de condītionibus z demonstrationibus.l.qui duobus.in fine.l. z nic quid quid dicat Dyn.dic quod primo in hac.l.ponitur thema z quelmo vsqz ad versicu.Dicendum:ibi.secunda pars in qua ponitur vna responio z duplex ratio considerādo fideicommissarium ex persona heredis non ex sua.licet Dynus dicat econtra ꝙ aperte falsum est:vt ex textu colligi potest vsqz ad versicu. ita.qz.ibi est tertia z vltima pars in qua ponitur quedam illatio z conclusio ex quibus colligitur secunda consideratio determinando fideicommissarū ex persona sua z ex persona heredis vsqz ad finem.l.Raynaldus ibi.ad onus heredis id est ab herede nominatim legauit. Dyn.ibi.Non dixit:sed simpliciter legauit. Dynus ibi. Legem precedentem z iste est verus intellectus ibi. Vel dic secundum casum Azonis.ultimum intellectum Azonis sequuntur omnes glo.que sequuntur post istam glosam que posuit casum z intellectum antiquorum:qui intellectus antiquorum placet Dyno.saltis his que predixi.z intellectus Azonis sibi non placet.imo dixit quod non intelleximus.ff.l.ultam.In glosa iste rationes.in fine.que politio nō placet Dyno. In glosa scilicet eo casu.in fi.z fm hoc concludit sic z fm contingit ꝙ ꝛc.que cōclusio incipit:ibi.z quodj heres proximus ꝛc.Jacob.in glosa hoc videtur verum.in fin.huius glos.est ratio secundum Dynum.vel dic ꝙ celsus dicit primo quantū debeatur inspecta testantis voluntate nunc quantum debeatur inspecta falcidie potestate.nec enim est veronimile quod contra se loquatur z tam cito se corrigat vt insanus. Jacobus de are.z Oldra.Et aduerte quod iste leges multum ibi simul aduertantur.na.ff.l.j.§.is qui quadringenta.z trecenta detractum preferatur legatario.scilicet decenta viginti quinqz legatario fideicommissario septuaginta quinqz quasi sola centum relicta intelligantur in.l.marcellus detracta falcidia in vniuersum per heredem trecentum in partes septem dividuntur ex quibus fideicommissarius quatuor.scilicet centū septuaginta vnam solidos octo.z econtra legatario vero tres ses centū viginti octo z mille saluo erroze calculi habere debent. pōt dici vt dictus.§.is qui quadringenta.ff.l.j.z hec.l.qui quadringenta trahuntur ad.l.marcellus.scilicet: vt quod dicitur.§. is qui quadringenta.cōpetere petitionem in trecentis verum sit quantū ad formam petitionis.effectus aūt exactionis fiet fm.l. marcellus.qđ autem sit in hac.l.qui quadringenta.corrigatur p l.marcellus. Vel dic aut testator ascripsit legata ad onus fideicommissarij quod patet quia testator curauit prouidere heredi in deductione cum hereditatem restitueret aut reliquit legata ad onus heredis:vt quia testator hoc nominatim dixit:aut non apparet ad onus reliquerit quia simpliciter reliquit primo casu aut remanet heredi sola quarta sub nomine quantitatis recepta z tunc solus fideicommissarius tenet nec aliqua diminutiō vel retentione vtilitatis.vt.ff.eo.l.j.§.vlti.versi.idem Juhannus.aut heres hꝫ vltra quartam z tunc aut hꝫ sub nole quantitatis hereditatis z tunc petitio semditur.vt eo.§.vlt.ff.l.proxi.versi.sed si quadringenta.aut per modū deductionis.z tunc excutitur fideicōmissarius in toto qđ ad eū peruenit z in superfluo seruata quarta integra heredi conuenit heres:vt in principio dicti.§.fiis qui quadringenta. In isto casu principali qñ testator nominatim reliquit legata ad onus heredis obtinet.l.marcellus.vsqz ad.§. res que. In tertio casu qñ testator legata reliquit simplr obtinet hec lex qui quadringenta.que de presumptione loquitur: z fm hoc nulla corrigitur. Jac.de are.omissis glo.z omnibus aliis si vis habere veritatē huius materie tene opi. Dy. Cōiunctis etiā dictis.ff.per Jaco.de are.z Ray.qui in vno arguit opi. Dyn.z credo ꝙ bene quatenus Dy.dicit in principio cōsideranti fidei commissarium ex persona heredis:quia vt dicit ipse Ray.imo consideratur ex persona heredis z hoc indicat litera in verficulum heres vt re suo loco construat ꝛc.

1 ¶ Legata particularia expressim ab herede relicta cum fidei commis.vniuersali contribuuntur.
2 Cautio prodest fideicommissario ius cogendi habenti.
3 Heres quartam detrahere potest de legatis z fideicōmisso que pertinent ad onus ipsius.
4 Pretium rerum per heredem venditarum z in eius vtilitatem conuersum computatur sibi in quartam.
5 Dominum fideicommissi transit in fideicommissarium per restitutionem.
6 Prelegata veniunt in fideicommissum in quo non est facta mētio hereditatis.
7 Fiscus succedēs loco heredis soluere vtitur quo heres vteretur.
8 Prohibens aliquem testari punitur in duplum.

Marcellus. Lex ista primo loquitur quādo heres spōte adijt. In secunda quando coactus adijt. Tertio quod dicerat confirmat z ampliat.prima durat vsqz ibi quod si suspecta.secda vsqz ibi.quod aūt ibi.tertia vsqz ad.§.idem pāp. Et vide qđ pleneq; notauit.ff.l.proxi. Et breuiter hoc dicit ¶ legata particularia expressim ab herede relicta contribuuntur cum fideicommissario vniuersali z estimatur quātum valet tota hereditas z fideicommissarius in tantū tenet legatarijs quantū tenereť heres si sponte adijsset:z hec vendicant sibi locum in testamētis in quibus nō habet locus falcidia.h.d.vsqz ad.§.idem pōp. Et dic marcellus nō corrigens qđ dictum est in.l.precedenti.in aliqua parte sui sz nouam questionē proponens z determinans.dy.licet glo.dicat contrarium qđ sequitur lectura Azonis.ibi.in hac specie.i.in qōne que sequitur non aūt exponas vt dicit glo.Dyn.ibi.ad heredis onus specialiter. Dyn.ibi legata dixerit.i.legata reliquerit nominatim ab herede prestanda. Dy.ibi.m parte quarū quelibet partiū ascēdit libras quadraginta duas sol.xvij.z vltra duo di cuntur remanere incluisi saluo erroze calculi:z ita contingunt fi deicommissario centum septuaginta vna solidi.viij.z legatario centum.xxviij.z solidi.vj.saluo erroze calculi z remanent dicunt duodecim incluisi.ibi tres partes legatarius subaudi z heres quartam quadringentorum.scilicet cētum. Dynus. Ex sua persona retinebit:vt dixi.ff.l.proxima. Ray.nald.in versicu.ꝙ si suspectam.ibi.apud fideicommissarium: ¶ quia sibi debet prodesse cautio cum ipse habeat ius cogendi z non legatarius. Dyn.ibi habiturus esset heres.si sponte adijsset. Dyn.ibi. eadem distributio in septem partes. Dyn.ibi.vt ex his trecentis dimissis in septes partes habeat.hoc intellige quantū ad cōputationē eius quātitatis que est extra falcidiā qđ fideicōmissarius ex persona heredis posset legatario retinere:vt dicebam.vt.ff.l.pri. Ray. ibi adita fuisset cū hoc sit quod ipse legatarius ius cogendi non habeat.vt.ff.eo.l.nam ꝙ.§.non omnis. Dynus ibi qđ autem cō firmat z ampliat quod dictum est.ff.ibi dictum est.ff.vt non plus fuerant legatarij herede coacto quas herede sponte adeunte hoc idem dici potest.ꝛc. Dy.ibi locum non habet.hoc intellige quantum ad computationem eius quantitatis que est extra falcidiaz vt tota hereditas.scilicet quadringenta inter legatarium z fideicommissarium diuidantur in septem partes. Jac.ibi si qui sunt alij:vt in his qui iure militari testantur:vt.ff.de bono.pos.ex testamento militis.l.j. Jacob. In glossa.hec lex corrigit in fine que positio Azo.non placet. Dy.vt dixi.ff.l.proxima. Dy. In glos. quod semper presumitur ibi etiam ante restitutam hereditatem. contrarium huius no.ff.l.proxi.§.finali. In glosa que incipit.scilicet tutorum:z verto est illa glossa.vt ibi dixi in glossa secus non. in fine.sed dic vt ibi:sed voluntas in parte erat inepta. vel dic secundum Jacobum de bel.quod ibi non habet plus quia vtroqz casu erat idem habiturus cum inepta esset voluntas.z sic concordat. Vel dic quod ibi in alterum casum deficit conditio:z ideo habet plures eo casu:vt ibi no. Jaco.in eadē glossa.ibi id est esse.in fine.quod est falsum.vt no.ff.eo.l.j.§.inde neratius.z illa lex et esse non loquitur in fideicommissario sed in socio. Dy.

Item pomponius. Rogo restituas deductis legatis non solum de fideicommisso sed etiam de legatis detrahes quartam.hoc di
3 cit Dynus.vel sic ¶ z in idem recidit si ad onus heredis pertinent legata z fideicommissum de vtroqz quartam detrahere potest. In glossa hoc constat.in fine.sed dic vt ibi.vel secundum Jacobum de bel.hic ex asse:ibi pro parte fuit heres.z ideo ibi pro parte coheredis non deducit.vel dic quod z hic z ibi deducit heres si vult legata a se relicta.z sic concor. Vel dic quod deducit vtilia legata vt hic sed inutilia nō:vt ibi.quelibet solutio bona. Jaco. Querit Bart o.vtrum ista retentio sit falcidia vel trebelliāica z dicit ꝙ ꝑ parte quā trahit legatarij est falcidia pro ea quaz detrahit fideicommissarius est trebellianica.

a **Res que.** Magis a est opus suppletiōe ꝙ summatione quia nimis summarie loquitur.dic ergo
4 ¶ ꝙ pretiū rerum venditarum per heredem z conuersum in eius vtilitatem computatur sibi in quartam si placet fideicommissario.nam z si velit potest eas vendicare secundum glos.Ray. Et dic alienate sunt ex voluntate non ex necessitate. Dynus.in glos. hoc accipe:ibi.§.actiones.ff.§.si ex trebellīano.ff.l.si patroni. Jacobus.ibi de petitione hereditatis.l.diuus.imo z hoc casu computatur pretium in quarta.vt dicto.§.sed enim. Jaco.ibi ex causa doris siue precedant legata siue sequantur fideicommissum. Dy.ibi.etiam hodie his casibus si necessitas imminet ex persona defuncti Secus si ex persona heredis:vt satis patet dicta.l. Et de legatis.l.filiusfamilias. Dynus.ibi de libertis z eorum liberis.l.j. Jmo dic aut alienat voluntarie z computat in quartam:vt hic:aut necessario z tunc aut pretium in eius vtilitatem est conuersum:z computat perinde acsi voluntarie alienasset aut non est versum z non computat. Dynus ibi res alienate quod verum est si ex necessitate alienentur.si autem ex voluntate sequitur. Dynus ibi alienatio inhibetur medio tempore.contrarium tamen nota.z melius in autenti.de restitutio.z ea que parit.§. ob rem. Dynus.de hoc an teneat alienatio vel non varie sunt glosse.z opiniones:vt dixi dicta.l.vltima.§.vltimo.C.communia de legatis.et auten.ibi signata.ibi videas. Et quod etiam dixi de legatis primo.l.seruo legato.§.j.de conditionibus et demonstrationibus.l.si fundum.et de regulis iuris.l. pierunqz. et an seruus subiacens restitutioni possit manumitti.ff.eodem l.quidam ita.§.vltimo.ibi non nisi facta restitutione:sed certe ex restitutione verborum facta.effectus iuris hereditarij transit in fideicommissarium z non ante.vt.ff.eodem.l.facta.in prin
5 cipio. ¶ Et licet heres non habet dominium tamen per restitutionem transit in fideicommissarium vt sic plus iuris habet ex restitutione quam heres habuit facta repudiatione.nam z restituta hereditate agit fideicommissarius contra heredem debitoris defuncti actione hereditaria quod constat heredē facere non posse:vt.ff.eodem.l.ita tamen.§.si ex tabelliano.transfert ergo dominium:sed cum sua causa vt per restitutionem heredi tatis sibi imminentem subsecutam transeat dominium in fideicommissarium.argu.ff.de contrahenda emptione.l.alienatio. C.de pignoribus.l.debitorem.z.ff.de conditionibus z demonstrationibus.l.si fundum. Jaco.ibi non amplius. contrarium nota.ff.eodem.l.si legatus.§.penultimo. Dynus ibi familie herciscunde.l.filium.quod verum est in quarta trebellianica.vt dicta.l.si ex pluribus.patet z eodem titulo.l.si fundus. Dynus.z de hoc plene dixi dicta.l.filium quem habentem.C.familie herciscūde. Ibi solemus dicere in quarta debito iure institutionis vbi distingue:aut plura legata relinquitur pluribus:aut vni. vt nota.C.ad legem falcidiam.l.ij. Dy.in fin.secus credo in fi-

lio instituto.z de restituendo grauato qui pro debito bonorum subsidio potest alienare z inuito fideicommissario illud alienatus remanebit indebitum bonorum subsidium.z ar.supra de distr. pigno.l.creditori.z in autenti.de restitutio.§.quamobrem.z sic poterit illud debitum bonorum subsidium in vna re retinere. Ja co.z Oldra.

Quidam liberis. Iste casus nō est abbi. Dy. Et breuiter hoc dicit. Rogo restituas portionem veniunt prelegata:secus si portionem hereditatis quia tunc prelegata non veniunt. Dyn. Vel sic z idem
6 effectus. ¶ prelegata veniunt in fideicommissum in quo non fuit facta mentio hereditatis:z aliquatur quod dictio qualitatiua adiuncta subiecto habet modificare z restringere subiectum.et pro hoc.ff.de triticaria.l.j.ibi datis preceptionibus.id est prelegatis. Ibi preceptiones:id est prelegata. Dynus.in glos.di stinguere:ibi ad legem falcidiam.l.tritia.sed an computentur in quartam dic vt ibi.z quod hic glos.notat est verum nisi testator vteretur verbis generalibus seu vniuersalibus z futuri temporis:quia tunc veniunt in restitutionem:vt.ff.de legatis.ij.l.com pater.§.fidei tue committo.z.C.de fideicommiss.l.cum vtrum.§. uis glo.ibi posita erraut.z de hoc ibi dixi.z dicitur infra in fine huius glo. Dy. Ibi hereditariam.scilicet portionem vel portionem hereditatis vel hereditatem. Dyn.ibi z no.veniunt nisi pro ea parte que hereditario iure capitur.vt.ff.eodem.l.in fideicommissaria.§.vltimo.z.ff.de legatis.iij.§.fi titius. Dy. z secundum Dynum vacare deber quod multi hic habent subsequenter in glo.quidam enim habent aut simpliciter portionem vel hereditatis portionem:z tunc veniunt vt hic:z infra eodem in fideicommissaria.§.fi.quod rorum vacare debet secundum Dyn. ibi vbi de hoc dixi.z hoc in fideicommissaria subtitutione.in vulgari autem substitutione non veniunt:vt.ff.de legat.ij.l.miles. §.ij.z de legatis.iij.l.septilia. Dy.in pupillari dic vt.ff.ad legem fal.l.pater.in prin.in dona.cau.mor.dic quod non venit in restitutione hereditatis.ff.de leg.ij.l.sequens questio.in fi.ar.contra. a ff.de annu.leg.l.liberto.§.filium.vbi de hoc.

¶ Res ꝙ magis. Adde ad hic.§. Jo.de imo.ff.i.vers. z Lud.ro.ff. inci.visa facti narratione.

7 **Si is qui rogatus.** ¶ Fiscus q succedit in locum heredis eo iure vti debet quo vereretur heres si hereditate haberet.hoc dicit. Et idem est si hereditas confiscatur propter delictum heredis retinet fiscus quartam z tres partes restituit fideicommissario vniuersali. Dy. Ibi testamentarium.l.eadem qui debebat cōficere testamentum. Dy. Et no.bene hanc literam qui spe de facto contingit ꝙ venientes ab intestato prohibent ad testatorem introduci tabellionem z testes ¶ hodie prohibens testatorem testari vel aliqui relinquere punitur in duplum in auf.vt nulli iudicium.§.z hoc patet.col.ix.z facit.ff.de leg.ij.Lucinius.§.sempronia,z qđ no.in glo.in auf.vt cum de ap.co.§.fi conuictus.ibi fisco vendicata est,ppter delictum heredis. Dy. Secus si ex delicto defuncti:vt.ff.de leg.j.l.cum filius.§.fi. Dy.

1 ¶ Heres per fideicommissarium adire coactus omni cōmodo z incōmodo carere debet.
2 Voluntas sufficit pro ratione.
3 Emersitas corporum sequitur diuersitatem animorum.
4 Expressio non requiritur in noui operis nunciatione.

Quia poterat. Heres institutus z de restituendo rogatus cōpellitur adire z restituere ad petitionē fideicōmissarij et transferre actiones p restitutionez z priuat beneficio
1 retentionis quarte.h.d. Vel sic ¶ heres coactus hereditatem adire ad instantiā fideicōmissarij omni cōmodo z incōmodo carere debet. Vel sic fauore vltime voluntatis compellor facere quod alteri prodest z mihi non nocet.ibi suo periculo.ff.fideicommissarij. Jaco.ibi cogatur heres conditione ex hac.l.vt.ff.de condictio.ex lege.l.j.z ibi in glos.ff.sed tu dic qđ iudicis officio adire cogitur z act.ex testamento restituere.vt.ff.de fideicōmiss.hereditatis petitione.l.ij.z ibi no.z.j.eodem.l.cogi.in ſprin.z.Luon est cogendum.in fine vlti.glo.z de indi.l.sed z si restituatur.in prin.z facit.j.eodem.l.a quo ille.§.tempestiuum.de annuis legatis.l. quintus.z quod ibi not.z.j.eodem.l.recusare.§.hoc senatusconsultum. Dyn.posset etiam dici ꝙ actione in factum subsidiaria compellatur.vt.C. de sa.san.ec.l.sancimus.z.C. de prescrip.ver. l.quoties.ibi adire hereditā.ex trebelliano ad hūc casum extenso. Jacob.ibi quod si fuerit factum.l.si heres compulsus fuerit adire z restituere hereditatem. Dy.ibi alieno periculo.l.periculo fideicōmissarij. Dy.ibi oi cōmodo arcebitur.i.priuabit. Dynus. Sed an pdet debitū bonoū subsidiū.ar.ꝙ nō.in auf. de heredi.z fal.§.si quis autem. Et quia in eo dicitur creditor.vt.j.de dona.l.si patronus.z.C.de fideicō.auf.hoc amplius.que sumit

Universidad de Deusto
Biblioteca

ex dicto.§.si quis autē.ar.contra.ſ.l.ita tamen.§.si patronus.z de fideicom.liberta.l.ita ergo.§.eadem. Jaco.ibi nec interest soluendo.l.vt per hoc compellatur heres suo periculo petere adire quod verum est etiam si hereditas sit soluendo. Jaco.ibi inspicitur ad excusandum heredem a periculo. Jaco.ibi prescribi.id est opponi. Dy.ibi cur nolit.ſ.adire hereditatem. Dy.ibi cumulum.ſ.magnam summam vel quantitatem. Dy.ibi his puta venientibus ab intestato vel substituto expressim tamen vel tacite ad onere restitutionis exemptis aliis in eorum persona intelligitur fideicommissum tacite repertum.vt.C.eo.l.non iustam.z
2 ar.ſ.de leg.j.l.licet imperator. Oldr. Collige ex.l.† q̄ sufficit pro
3 ratione voluntas.z ad hoc sepe allegatur. Item ad aliud quod dicitur quod varie sunt hominum voluntates. Ad quod concor. quod dicitur q̄ diuersitas corporum sepe diuersitatem sequitur annorum.extra de concess.preben.c.quia diuersitas.z alibi dicitur diuersi diuersa faciunt extra de regu.z transeū.ad relig.c.cōsulti. Et quot capita tot sententie.de conse.dist.iij.c.sicut in sacramentis.z de hoc not.extra de rescrip.c.super literis. in prima glossa. Deinde nota q̄ do. Lambertinus rāpon° adducebat hanc.l.in argu.ad questionē talem.duo contraerunt societatē quorum vnus volebat proficisci ad aliquas partes cum mercibus:alter resistebat dubitās de periculo q: forte iter erat suspectum propter debatores vel aliam causam ,dixit volens proficiscizego volo ire meo periculo.z;assumpto in se periculo voluntate socij profectus est z multa lucratus est:mō socius vult partem lucri:queritur nunquid debeat habere.z dixit do. Lambertinus quod non per hanc.l. Item facit illa litera quia varie sunt hominum volumtates quod si quis constituit duos procuratores z sibi adinuicem contradicant quod se inuicem impediant z
4 sibi imputet qui tales eligit. † Item allegatur quod in nunciatione noui operis nō requiratur expressio cause.de quo satis notaui z dixi.ſ.de ope.noui nun.l.j.in princ. Item facit hec.l.pro allegante iustam causam futuri periculi. Et ad hoc.C.de his qui ad eccle.confu.l.denunciamus. Dy. Ratio autem quare hic causam non cogitur assignare est quia cuilibet licitum z liberum est etiam lucrosam hereditatem omittere.vt.ſ.si quis omissa causa testamē.l.si quis omissa.z neminem grauat repudiando:z ideo dato quod fiat etiam nulla causa subsistente valet:z ideo etiam fideicommissario instante non cogitur adire suo heredis periculo:sed periculo fideicommissarij sic:quia sibi non nocet sic z iudicium cogitur suscipere quis inuitus:vt.ſ.de periculo.l.summa. in fi. Qui ergo dicit quod non vult suscipere dicere debet causam quare non:z si dicat quia suspectus est iudex inseret.C.de iudi.l. apertissimi.vt de hoc plene dixi.quare originalis cā dicenda sit vide.ſ.de excep.rei iudi.l.si mater.§.eandem. Ja.

1 ☞ Sententia interlocutoria ferri potest partibus absentibus.
2 Fieri potest aliquid ad detegendum ea que iam de iure sunt suspecta.
3 Fiscus ad quē peruenit hereditas necem defuncti vendicare non tenetur.
4 Rogatus restituere sub conditione ante conditionem non cogitur restituere.

a ☞ Recusare. a Adde tex.i.l. fi.cū seruū. §. fi. de fideicō. lib.z in.l.cum vero.§.ſubuē tū. eodē titu.

Recusare, [a] possunt recusare z aduersus ꝙs postulatur decreti interpositio. Dy.ibi decretum per quod compellatur heres adire z restituere hereditatem. Dy.ibi ad quod.id est vt tertia ratio mducatur. Dy. Et allegatur hec lex † quod interlocutoria ferri possit absentibus partibus.z de hoc hic in glo.z pro hoc.ſ.eodem.l.ille a quo.ibi iam igitur non defideratur consulis z legati.l.nec quicq̄.§.vbi decretum.de regulis iuris.l.posset.l.iij.§.si causa cognita certa.hoc dicit. Aut interlocutoria ledit absentem z exigit cause cognitionez.z tunc non potest ferri absente parte.z ita intelligatur dicta. l.a procedente.z.§.si causa cognita.cum si. aut non ledit z tūc habeat locum quod dictum est.z ita voluit sentire glo.que est.ā.de arbi.l.sed interpellatur.§.j. Et de hoc etiam not.extra de procu.c. auditis.z dixi.ſ.de re iudi.l.quod iussit.ver.itē queritur an interlocutoria possit ferri.

Deminisse. † Dicit qui teneantur restituere z quatuor restituendo rogato. Dyn.ibi sed z ad filium heredem institutum vel ab intestato succedentem z de restituendo rogatum subaudi pertinet senatusconsultum. Dyn.ibi immiscere que immixtio solius facti est quo ad istos necessarios qui sunt heredes velint no-
2 lint. Et sic nota † aliquid de facto fieri ad detectionem eorū; que iam de iure suspecta sunt. Oldra.licet ista litera multum faciat in contrarium dum dicit quod compelluntur a pretore immiscere.verbum enim immiscere est suorum z qui habent beneficium abstinendi:vt instituta de here.quali.z differen.§.in extraneis.sed dic vt dixi immiscere z restituere.scilicet de facto als esset contra omnia iura de necessarijs heredibus loquēta.si fisco. Alius iste secundum intellectum glo.non est alibi. † Et no.q̄ fiscus ad quē 3
peruenit hereditas non tenetur vindicare necem defuncti quod est notandum.z dicit Raynal.q̄ quidam in priuata estimatione contrarium respondit z male.pro opi.scholaris faciebat.ſ. ad fille.l.si sequens gradus.sed dic vt ibi dixi:ibi quod si fecerit immiscuerint z restituerint. Dy.in ver.item si municeps.accipe heredes instituti quod est.ſ.subaudi z de restituendo grauati. Dyn. In glossa sic econtra:ibi.§.deinde.vbi colligitur consensus.z pro hoc.ſ.de legibus.l.j.C.de legibus.l.humanum.z.C. de episco.z cleri.quum venerabilis.in fine.pro hoc infra ad municipales.l.municipes.z.C.de aduocatis diuersorum iudicum.l. laudabile.al's restituende.sed prima videtur vera.ar.C.de iure delibe.l.potuit.sed bonorum possessi.peti potest per eorum rectores:vt.ſ.de bono.pos.l.iij.§.an municipibus.sicut z per tutorem. vt eo.ritu.l.tutor. Jaco.

Titius heres † ter. Dy. hic recurrit ad extraordinarium plenius subuenitur.de qua materia plene solet notari z dixi.ſ.de ope.noui nun.l.in prouinciali.vel hic extraordinarium erat de iure communi ibi de iure speciali.argu.eius quod no.ſ. de rei ven.l.j.§.per hanc.ibi quam ex substitutione vulgari. Dy. ibi.nam z si legitimus.l.testator z ab intestato successurus. Dy. In glo.contra videbatur.in fi.sicut in simili.ſ.de arbi.l.sed z si in seruum.z de tute.l.qui habet. Ja.

Si quis alio loco. Ibi similiq̄ ei in duob° q: vterq; habet dilationem vnus expresse alter tacite a lege. Item quia ante diem pos-
4 sunt adire non tamen coguntur. Dy. † Non autem est similis ei qui sub conditione rogatus est cui ante conditionem non sit preceptum restitutionis. Ja.vt.ſ.eo.l.sed si a filio.§.fi. In glos.ſ.dicit iulianus.vt.ſ.l.sed si ante.sed certe imo z ante diem restituet vt.ſ.eo.l.j.§.sed z quoties.z in hoc potest similitudo vt quilibet ante diem restituat incontinenti cum non sit fine damno aduocari negotijs.argu.ſ.quēadmodū testamenta aperiantur.l.si qs ex signatoribus.sed si hoc non alleget tunc si nō sit ei difficile restituet loco destinatis dato sibi indicijs. Ja.ibi.pares sunt quia sicut in primo casu datur tēpus quo ad locum possit ire ita z hic: z sicut posset restituere anteq̄ perueniat ad locum ita z hic posset ante die. Nec obstat.l.sed si ante.quia ibi loquitur de die incerta. Dy.in fi.z in.l.sed si alio.est speciale propter absentiam rei publice. Dy.ibi.vel dic hoc placet. Dy.

1 ☞ Dispendium z salutis detrimentum non debet pati pro alieno commodo.
2 Expensis eius fieri debet qui petit aliquid fieri in sui fauorem.

Sed sciendum, Ibi.sed z salutis † pro alieno 1 modo non debet quis tolerare dispendium z salutis ꝛc.ſ.enim habetur ne heres subeat damnus in rebus hic ne subeat in persona. Jaco.ibi.dignitas.ſ.heredis. Ja.ibi.habēda est circa coactionem implende restitutionis. Ja.in fi.certe remittit hic onus nec subire cōpellit. Ja. Et collige ex isto vltimo versi.z.ſ. l.proxi.z glosſ.ibi posita:quod relegatus a loco similis est infir-
2 mo. Ja. Et ex principio hui°.l.colligez q̄ quoties pero aliq̄ fieri in mei fauorem qs illud debet fieri meis expensis.vnde est argu.q̄ si litigo cū procuratore alicuius absentis z peto qs mittatur ad ipsum principalē p recipiendo ab ipso sacramento calumnie.qs talis missio fieri debeat meis expensis. Contrarius tamen tenet glo.ſ.eo.ex quibus causis in possessionem eatur.l.ij. Et hoc puto verius z de hoc plene notaui.C.de iuramento calumni.l.ij. §.sinautē abfuerit. Idē dici potest in teste qui est infirmus:vt si volo qs mandet acceptū dictuq eius qs mandet meis expensis. pro hoc.C.de appellationibus.leos ad exhibēdum.ſ.e.l.sed si hereditas pro socijs.l.cū duobus.§.si quis ex socijs.z mandatis. l.idēq; labeo.z est expssium.extra de iudicijs.cap.mulieres.li.vi. ☞ In glo.psonaliter fm hoc habeas in litera alexandriam. Si vero habeas alexandrie dic adite.ſ.hereditatis.

1 ☞ Judex nō dz precipere q̄ ad locum minus tutum eatur.

Oetate. In gl.ij.in fi. Et sic no. † q̄ iudex nō 1 dz pcipere ire ad locū ad qđ non ht. de hoc an valeat citatio facta ad locū nō tutū vide qs dixi.C.quomō z quādo iudex.l.ea que.z qs no.p Jo. an.extra de ap.c.ex parte.z per eundē in clementinis de sententia z re iudi.

.z re iudi.c.pastoralis.z facit.ſ.si quis cau.l.ij.§.si quis tñ.z de iudi.l.si locus.in contrarium allegabat do. Guil.de suza.ſ.auk. de man.prin.§.patrocinia.

1 ☞ Restitutio inutilis est instituto sub conditione ante conditionem instituente.

Sed z si alius. Ibi absit z sic removeri non debet. Jaco.ibi plane si quis.subaudi dum cogitur adire. Jaco.ibi hoc fecisse:z ideo bene retinet quartam. Dy.ibi impetrauerit volente fideicommissario alias statim compellitur adire et restituere:vt.ſ.eodem.l.omnis. Oldr.z nota pulchrum text.pro deliberatione.

1 **Si quis sub conditione.** † Si institutus sub conditione restituat ante conditionis euentum inutilis est restitutio: si post euentum conditionis ratam habeat confirmatur. Dyn. h.d.ibi heres scriptus sub eadem cōditione restituere rogatus. dyn.ibi nihil agit adeundo. Dyn.ibi restituere de facto z si ante diem sequitur m.l.sequenti.dyn.ibi.l.fi.de testa.mil.l.tribunus. §.j. Jaco.in glo.prima.ibi ante conditionem hic quando conditio remittitur:vt.ſ.e.l.facta.§.fi conditio. Jac.ibi sed non restituere vt.ſ.eo.l.ille a quo.m prin. Dyn.sed quod cogatur restituere no.ſ.l.apud iul.§.antistia.ibi.§.seium-alias.incipit seia.§.scevola. Dy.in fi.q: in.§.hereditatis.z in.§.filia erat incerta persona cui erat restitutio facienda. Dy.

1 ☞ Testator conditionem vel modum apponens eam vult impleri per heredem.
2 Institutus sub conditione z de restituendo grauatus an teneat ante conditionis euentum restituere.

Sed z si ante. Diem incertum. Dy.ibi an- te conditionem institutioni adiecram. dyn.ibi vel dies institutioni inserta vel adiecta. Dy.ibi in rata habeat restituens. dy.ibi tunc id est tempore restitutiōis facte z hoc procedit de fictione: vt.ſ.
1 de acqui.here.l.heres quandoq;. Dy.z no.q̄ cum testator apponit conditionem vel modum vult eam adimpleri per eū quem voluit esse heredem. Ja.in glosſ.f.institutionis vt conueniat precedentibus in fin.vel dic ante diem restitutionis.vt litera innuit z hoc cum dies fideicommissarij causa erat appositus. vt.ſ.de leg.j.l.filiuffa.§.diui.z de annu.leg.l.eum qui alias incipit iabolenus.z in.l.contraria fauore heredis erat dies adiectus vel pone hic vel pro.i.nam conditio dies est:vt.ſ.de leg.j.talis scriptu-
2 ra. † Dic ergo aut institutus est quis sub conditione vel die incerta z rogatus restituere et tunc obtinet.ſ.l.proxi.§. fi. z hac.l. aut institutus est pure.sed non pure grauatus restituere et tunc aut voluntarie adijt:z tunc recte recusat restitutionem ante diez vel conditionem:vt.ſ.eo.l.sed cum ab herede.versicu.neq; pupillum:z argu.ſ.de ver.sig.l.cedere diem.si autem debet restituere tunc aut est conditio inserta vel dies. siquidem conditio non habet effectum restitutio ante eam:vt.ſ.eod.l. apud iul.§. antistia. ibi quāuis sic fuisset.z ver.cū aūt si dies aut fauore fideicommissarij z tunc idem:vt dicto.§. aut heredis: z tunc aut habet effectum restitutio:vt.ſ.eo.§.de illo.ver.sed z quoties.z.C.de fideicommissis.l.post mortem.vbi de hoc not.z dixi. aut alterius:et tunc non hꝫ effectū restitutio ante diem.vt.ſ.de leg.ij. cum pr̄.§. hereditatis.z.§.filia.z pro hoc de leg.ij.l.proxem.z.§.seius.alias incipit seia.z.§.scevola.z de legat.ij.l.si ita relictum.§. pegasus. de annu.leg.l.eum qui alias incipit iabolenus.de vsur.l.in fideicommissi.§.cum prudius.z dicta.l.filiuffa.§.diui. de legat.j.si vero recusat adire tunc aut habet coheredem qui adijt z tunc nō compellitur:vt dicta.l.sed cum ab herede.in princ.ſ.eo.l. secus si pure:vt.C.eo.l.non iustam.z.ſ.eo.l.cogi.§.fin.z.l.apud m princ. z.l.ita tamen.§.ij.et hic aut non habet coheredem.et tunc compellitur adire statim non ante diem vel conditionem moriens fideicommissarius afficitur damno:vt.ſ.eod.l.ille a quo.§.j.z etiā restituere sed non habet effectum nisi conditio viuo fideicommissario existat:verum hoc heredi nihil officit.vt.ſ.l.proxi.§.vtrum. z.§.antistia.z.l.ille a quo in prin. Ja.

1 ☞ Interesse quod consistit in damno et lucro prestari debet et onus a testatore impositum remittit.
2 Tabule pupillares confirmantur per additionem vnius substitutorum.
3 Portio pupilli ante additionem decedentis accrescit adeunti ex paterno.
4 Pupillo non adeunte potest esse locus successori pupilli ex secundis tabulis.
5 Tacita vulgaris an contineatur in pupillari.
6 Tacita pupillaris an differat ab expressa.
7 Auxilium extraordinarium cessat si ordinarium competat.
8 Cessio actionis potest fieri procuratori.
9 Restitutio verbalis non fit procuratori nisi prius satisdatione prestita.
10 Restitutio an possit fieri procuratori in rem suam.

Apud iulianum. Legatum relictus 1 si nō adeat nō a coherede q: nō videt adire qui coactus adūt. item interesse † in dāno z lucro consistens prestari debet z onus remitti a testatore impositū.h.d.ibi heredi instituto pro parte z rogato de restituēdo hereditatē ibi relictus sub conditione si heres nō erit vt sequitur ibi cogendus.ſ.adire z restituere. Dyn.ibi damnum.i.dāni estimatio. Dyn.ibi vel lucrum.i.lucri estimatio. Dy.ibi remittatur.q̄ pretor interdum faciat vt.ſ.eo.l.sed sciendum.z.l.seq. Ja.no.interesse vturarij in dāno z lucro.et sic facit pro opi. Also.in diffinitione quam facit de interesse licet quidam reprobent eam.dyn.de quo no.z dixi.C.de sen.que pro eo qs in profe.l.j.z de damno dic vt.ſ.eo.l.debitor.ver.in re adit vel in confusione actionis qua fideiussores defuncti exciperent:vt.ſ.de fideiuſſo.l.si debitori. Jaco.ibi recurrat.ſ.heres subire. Jacob.in glo.ij.ibi mſ. causatiue impropie loquitur glosſ.sed hoc vult dicere quod videtur quod possit retinere quia iustam causam habuit expectandi coactionem.ſ.ne perderet legatum vt patet in litera ibi et ob hoc suspectum z.c.que causa videtur iusta fuisse. et pro hac opi.facit.ſ.de leg.j.l.filio pater.in fi.z per hoc cessat suspicio de qua dicitur.ſ.eo.l.Old.

2 **Idem iulianus.** † Sufficit vnum de institutis adire vt confirmentur tabule pupillares.hoc dicit.vel dic ad confirmationem tacite vulgaris in expressa pupillari contente requiritur paterne hereditatis aditio.z ad hoc allegat istum.§. Dynus.quod ibi. §. habet quatuor lecturas:duas in glo.z duas extra glosſ. z in glosſ. vlti.vnde glutianus ad secundam lecturam quod intelligatur in substitutione pupillari z quod substitutus admittatur ex vulgari tacita inclusa in ipsa pupillari:sed ista lectura non placet Oldra.vt.ſ.patebit.z est vna ex lecturis extra glo.ipse enim intelligit in pupillari expressa z quod substituti admittantur ex tacita vulgari inclusa in pupillari expressa vt dixi in summario.ibi instituti pupillariter. Dynus.ibi excepit ex dispositione patris. Dy.ibi cogere adire ex institutione patris sicut abstinens hereditate vt sit heres patris non vigeatur nisi se immisceat: ita nec heres heredis vt eius substitutus oneret ad id quod pater disposuit de restitutione pupillaris hereditatis quia pupilli hereditatem non adijt als secus.vt.ſ.de vulga.z pupillari substitutione.l.si filius.sponte enim posset adire:vt.ſ.de acquirenda hereditate.l.si pupillus. Jaco.ibi hoc enim facto.i. hereditate paterna per vnum de institutis adita:que autem non erat adita sed spreta. Jaco.ibi cogi adire:hoc propter coactionem:alias contra.C. de iure deliberan.l.quidam. Jaco.sed ad istam lecturam que dicit quod ambo coguntur ex substitutione adire, oppo. quod vni adeunti accrescit portio coheredis: ergo non est necesse ambos cogi. Item oppo.quod neuter compellatur ex substitutione adire.† quia adeunti ex paterno accrescit portio pupilli qui decessit antequam adiret.fol.vtrumq; contrarium:vt in glossa.quere de qua parte fuerūt rogati:z dic quod non est vis de qua dummodo in secundis tabulis rogati fuerint als si in primis non compellentur ex substitutione adire. Deinde no.secundum quod dicebam in casu summario.quod ad confirmationem tacite vulgaris que continetur in pupillari expressa requiritur aditio patere vnde quo casu non posset adiri ex pupillari expressa propter defectum confirmationis tabularum pupillaris eodem casu nec ex tacita vulgari contenta in ipsa pupillari.ſ; videtur quod hoc casu sola existentia sui heredis etiam sine alterius aditione confirmet tabulas pupillares:z sic etiam isto pupillo mortuo qui erat suus heres non requiratur aditio paterne hereditatis cum iam secunde tabule fuerint confirmate:vt.ſ.eodem.licta tamen. §.si pater filium.sed dic quod illud habet locum quando solus pupillus suus est heres:sed hic erat institutus cum aliis.z ideo priuilegium confirmationis secundarum tabularum per existentiam sui heredis hoc casu admittitur.z est ratio quia extraordinaria prouisio legis.scilicet quod per existentiam sui heredis cōfirmentur tabule pupillares.admittitur z cessat quando subest via ordinaria z ordinarium auxilium.scilicet quia sunt alij instituti cum pupillo qui possunt cogi adire z ista ratio facta fuit.ſ. de acquirenda hereditate.l.qui tota.in magna distinctione circa mediū.versi.z hoc.quando suus solus.z in materia etiā substi-

Universidad de Deusto
Biblioteca

tionum.ſ.de vulg.z pupil.ſubſt.ſuperrub.Dy.z circa.predictam opi.Dyn.aduertendum eſt primo z oſtendendum.qđ iſte ſ.neceſſario debeat intelligi de tacita vulgari contenta in expreſſa pupillari quia de vulgari expreſſa non poteſt intelligi cum hic fiat mentio de ſecundis tabulis.preterea nec illa deſideratur ex paterna adiri de pupillari expreſſa non poteſt loqui quia illa deſiderat pupillum adiſſe z ſic ſuperuacuo peteret aliquem alium cogi adire.z hoc ſecundū gl.ſed do.Old.tenebat q̄ iſte.ſ.loquitur de expreſſa pupillari z vera ex qua precedente aditione ex patere
4 no compelluntur adire.† nam licet non adeat pupillus tamen poteſt eſſe locus ſucceſſori pupilli ex ſecundis tabulis vepote ſi habeat bona paterna vel aliunde queſita vt illa reſtituantur.vt.ſ. de vulga.z pupi.ſubſti.l.ſed z ſi plures.ſ.in arrogato.z ad cōfirmationem tabularum pupillarium bene eſt opus adiri ex patere:vt.ſ.de vulg.z pupil.ſubſti.l.ſecunda.ſ.adeo.non tamen per eum cui ſubſtituitur ſed ſufficit per quemcunq; z ſic poteſt reſponderi ad.l.ſecundam.ſ.interdum.ſ.de vulg.z pupil.ſubſti. z.l.ita tamen.ſ.a patre.nam ibi tractatur de pupillari expreſſa cum de vulgari non poſſit loqui:quoniam erheredatus fuit pupillus ergo vulgare ceſſat.Oldra.ſed ſicut ſupra dixi:Dynus dicit qs hic pupillus habebat coheredem:vbi vero ſolus eſſet inſtitutus tunc vulgaris tacita non poſſet locum habere quia exiſtentia ſui heredis confirmat tabulas pupillares.vt.ſ.eodem.l. ita tamen.ſ.ſi pater.z dixi.ſ.de vulga.z pupil.ſubſti.l.ſi filius qui parre.Et ſic videtur Dyni opinio vera z opinio Oldra.qs iſte.ſ.loquatur de pupillari expreſſa locum habere debet ſi ipſe ſit heres patri.ſi vero non ſit vt hic fuit debet locum habere vulgaris tacita contenta ſub pupillari expreſſa.vt.ſ.de vulg.z pupil.ſubſti.l.ij.ſ.ſi.z ſic videtur tenenda opinio Dy.z non Oldr. niſi enim ſic dicas nunq̄ poſſet habere locum vulgaris tacita cōtenta ſub pupillari expreſſa ſiue pupillus eſſet inſtitutus ſiue exheredatus:vt ex premiſſis patet:vt ex iſto.ſ.voluerunt dicere qui
5 dam † quod in pupillari non contineatur tacita vulgaris: quia ſi contineretur etiā nemine adeunte veniret ſubſtitutus:ſed alij dicunt quod ideo hic non continetur in pupillari quia hic non valet expreſſa pupillaris z per conſequens nec tacita vulgaris.arg. ſ.de ſerui.ruſti.predio.l.iij.ſ.fina.Alij dicunt quod vbi eſt facta pupillaris intelligitur vulgaris tacita tamen illa tacita non habet effectum niſi teſtamentum patris ſumat vires per aditionem heredis inſtituti.vt.ſ.de vulga.z pupil.ſubſti.l.ij.ſ.quiſquis.nec poteſt principale teſtamentum ſumere vires ex pupillari quia eſt eius ſequela vt.l.in pupillari.d.ti.de vulg.z pupil.ſubſti.et iſta eſt quaſi eadem cum precedenti.Et de iſta materia vide quod plene not.C.de impube.z alias ſubſtituti.l.precibus.in materia ſubſtitutionum in tractatu vulgaris verſi.quarto queritur quis ſit eius effectus.z verſicu.ſequenti.Sed an tunc excludat matres z pleniſſime dixi.ſ.de vulgari z pupilla.ſubſtitutione.ſuper rubrica.In materia ſubſtitutionum in tractatu vulgaris.verſicu. ex hoc quero ad hoc vt ſubſtitutus poſſit habere in glo.naz non eſt.ibi adire ex inſtitutione.imo tantum habeat locum vulgaris expreſſa exigitur repudiatio heredis.vt.C.de impuberum z aliis ſubſtitu.l.poſt aditā.ſic ergo hic loquitur de tacita vulgari que
6 continetur in expreſſa pupillari.Dyn.ibi.l.j.ſ.defertur.† Et ſic videtur differentia inter tacitam pupillarem z expreſſam:quod videtur ineptum cum ex vtraq; etiam non adita patris hereditate poſſit ſubſtitutus adire ex qua patris heres efficitur non pupilli:vt patet ex eius conceptione.ſ.de vulga.z pupil.ſubſtitu. l.iam hoc iure.in prin.z.C.de impuberum z aliis ſubſtitu.l.quāuis.Et ideo dic q̄ primo compellitur adire paternam hereditatem ex ſubſtitutione pupillari: vt ſic bona pupilli que habebat licet non eſſent patris ſibi habeat ipſe ſubſtitutus z eidem reſtituantur:vt.ſ.de vulgari z pupillari ſubſtitutione.l.ſed ſi plures.ſ.in arrogato.Sed quid de paterna.reſpondeo illa non reſtituitur:ſed nec ad onus heredis pertinebit.vt.ſ.ſ.proxi.z.ſ. antiſtia.Argu.tamen qs z illa reſtituatur.ſ.eo.l.j.ſ.ſed z quoties.z.ſ.eo.l.cogi.ſ.ſed z ſi quis.qs credo verius.vt.ſ.eod.l.ita tamen.ſ.ſi.Jaco.ibi.Coheres adire:per quam coactionem repudiario non habet plenum effectum:z ſic non accreſcit.Jacob. vt.ſ.de ſuis z legitimis.l.poſt conſanguineos.ſ.fina.Oldra.ibi Ad quid ergo cogitur.ſ.poſtea ex ſubſtitutione adire.Dyn.ibi fictione iuris erat in modum pupillarem vel quia vt ſubſtituti grauari erant:z ideo ex hac ſuccedere debent ad valorem fideicommiſſi.ſed certe vna aditio ſufficit cum pars iuris inſtitutionis z ſubſtitutionis vulgaris deferāt:vt ex vtraq; adiit.vt.ſ.de acqui.here.l.ſi quis heres.ſed illud cum ſponte heres adiit.ſecus
7 ſi coacte.ſecm gloſſ.Jacob.ibidem.† Ratio quia vbi competit auxilium ordinarium ceſſat extraordinarium. Preterea ideo portionem impuberis ex ſubſtitutione adire compellitur vt confirmetur fideicommiſſum vniuerſale quod in ſecundis tabulis erat relictum.Ray.z Dyn.ibi.vel de vtraq; ruſio de hereditate impuberis:vt textus in fine.ſ.ponit pro conſtanti. Dynus. Utrum reſtitutio hereditatis poteſt fieri abſenti mediante procuratore.h.d.primo. Item ſi vnus ſolus eſt inſtitutus z de hereditate reſtituenda ſub conditione grauatus ante conditionem adire z reſtituere cogitur.z ſi ante conditionis euentum fideicōmiſſarius moriatur ſine herede tunc heredi coacto adire z reſtituere ſubuenitur ne creditoribus hereditatis teneatur ſed bonorum venditio fit per hereditarios creditores:ſecus ſi iſte ſit rogatus aliam habeat coheredem.h.d.vſq; ad.l.j.ſed cum ab herede ibi abſente fideicommiſſario.Dy.ibi procuratoꝛe adeunte pretorem z poſtulante ſibi fieri reſtitutionem.Dyn.ibi nec vereri.timere.Dyn.ibi moreretur premortuo fideicommiſſario vel ſi aliquo caſu contingat teſtamentum non habere effectum.Ja. ibi cautum ei fiat a procuratoꝛe de indemnitate.Dy.ibi reſtituat z ſic non habuit effectum.Dy.Et ſic deceſſerit ſine herede.Dy. ibi exemplum capere vt reſtitueret z ſeruetur heres indemnis. ibi in ſpecie huiuſmodi que ſtatim ſequitur m.ſ.antiſtia.Et not. de exemplo ſic.ſ.de dam.infec.l.damni infecti ſtipulatio.ad finē.
8 z de vi z vi arma.l.j.ſ.quod vulgo.Jac.allegatur.ſ.iſte † quod actionis ceſſio poſſit fieri procuratori.ad idem.ſ.l.reſtituta.ſ.ſed ſi voluntate.z.l.quamuis.in fine.z.l.ſequen.z.l.qui ita.ſ.j.De hoc habes gloſſ.notabilem.ſ.de procu.l.in cauſe.ſ.fin.z in Speculo de ceſſione actionis.ſ.j.ver.item queritur an procurator. Item arg.qs procuratoꝛ ſolutionem poſtulans audiatur cum cautione de rato etiam ſi non probet mandatū ad idem.ſ.l.qui ita.ſ.j.Sed contrarium no.in glo.ſ.de procu.l.non ſolum.ſ.qui alieno.Dy.Et vide que ibi notantur de iſta materia cautionis de rato.de quo etiam ſatis no.2 dixi.C.de procu.l.j.nam in dubio tantum.l. quando dubitatur de mandato eſt ſatisſandum de rato.nam ſi conſtet de mandato admittitur ſine ſatisfactione z ſi conſtet quod non habet mandatum non admittitur etiam ſatisfdans.z hoc in procuratoꝛe qui vult agere.ſed in procuratoꝛe ſolutionem petentem.dicit gloſſ.d.ſ.qui alieno.quod ſemper habet de mandato probare als non admittitur etiam ſatisfdans vt in auk.de collato.ſ.eos.ſed iſte.ſ.eſt contra illam opi.nam hic in caſu dubio ſatisfactum erat z ſic procuratoꝛ petens reſtitutionem ſeu ſolutionē fieri admittebatur:vt z.ſ.eo.l.qui ita.ſ.j.Mas ſi certum eſſet quod haberet mandatum non ſatisfaret ſi certum
9 quod non etiam ſatisfdans non admitteretur.Sed poteſt dici qs hic loquatur † de reſtitutione verbalr facienda procuratori que fieri debet ſatisfactione preſtita in dubio cum nullū commodum penes procuratoꝛem ſit:ſed vbi petitur fieri realis reſtitutio.dico non audiendum procuratoꝛem niſi conſtet de mandato quaſi reſtituens non teneatur confidere nec ſe committere preſtationi z fragilitati cautionis:vt.ſ.eo.l.cogi.ſ.ſi pater.in fine cum ibi no tatis.z ſibi ſoret periculoſum ſi reſtitutio rata non haberetur. z ita loquitur dicta gloſſa.Dynus.Et ex predictis terminatur queſtio.ſi depoſui libros meos penes fratres predicatores intendens proficiſci z aliquis veniat ad eos repetens eos procuratorio nomine meo z velit ſatisfdare de rato cum non probet plene mandatum quod non debeat ſibi fieri reſtitutio.Dyn.In gloſſ. vt.ſ.eo.l.reſtituta.in fine.z eſt ratio quia fideicommiſſarius ante reſtitutionem ſibi factam non eſt neceſſarius cum effectu.vnde alium facere non poteſt z heres etiam ei reſtituendo cum fideicommiſſarium facere non poteſt quia teſtatoꝛ de reſtituendo ei non rogauit:vt.ſ.de here.inſti.l.quidam cum filium. Sed hec ratio ceſſat in procuratoꝛe ſimplici qui repreſentat peerſonam domini:vt.ſ.de damno infecto.l.qui bona.ſ.pe.Nec ob.ſ.de acquirendi.l.paulus rñ.per procu.quia aliud in hereditate adeunda aliud in trebellianica reſtitutione.z eſt ratio que ibi ex gloſſ.
10 colligitur.† Sed videtur q̄ procuratoꝛi in rem ſuam poſſit fieri reſtitutio.vt.ſ.eo.l.ſeruo.iuuto.ſ.vlti.Sed dic q̄ ibi iam erat facta verbalis reſtitutio totius hereditatis fideicommiſſario z poſtea fit realis particularium rerum procuratoꝛi in rem ſuam iuſſu fideicommiſſarij.Dy.in gl.videtur ergo ibi q̄ nō habet heredem:vel dic q̄ habet ſed fideicommiſſarius deceſſit pendente conditione ad ſuum heredem non tranſmittit vt Dyn.not.ſ.de leg.j.l.cum filio.z dic vt ibi plene dixi.Dy.in fi.imo non ſimiliter q̄ filius non habebat heredem.quare dicit q̄ ibi relictū erat in diem incertam que conditioni aſſimilatur.vt.ſ.de conditi.z demonſtra.l.dies incertus.z mozitur filius ante diem.Dynus. Et pro hac gl.eſt caſus expreſſus.ſ.eodem.l.ſeius ſaturninus.z quod ibi notauit.

Antiſtia. Iſte verſiculus allegatur communiter pro. ſ.ſed melius eſt ver. quia continuatur materie precedenti:ibi competituram libertatem directam.Dynus. ibi ſtatim non expectata nubili etate.Dy.ibi adiit hereditatem coactus.Dyn.ibi vt ſi quid horum contigerit vt q̄ moriatur fideicommiſſarius ante reſtitutionem z diem.Et ſic anteq̄ reſtitutio habeat effectū.Dy.ibi nemini dari.l.vendi a creditoribus.

Dynus

Dy.ibi cum agitur.concludit ad.ſ.precedentem vtrum Jacob. ibi que compulit adire vel quia mortuus ſine herede vel cum herede ante conditionem exiſtentem.Et ſic non tranſmittit ad heredem.Jaco.In glo.qui filiam albine.in fine.z dic vt dicta.l.cogi.ſ.finali.Dy.In gloſſa ſed quomodo.ibi non tranſeūt actiones vt in contrarijs.imo videtur quod tranſeant:vt.ſ.eodem.l. cogi.ſ.an quidam.niſi dicas quod in illo.ſ.tranſeunt adueniente tempore ante non:vel ibi erat certum tempus hic incertum qđ conditioni equipollet.vt dicta.l.dies incertus.Dy.de conditi. z demonſtrationi.ibi.ſ.eodem.l.ſed ſi alio. Et hec placet Dyno.ibi cogatur.rogatus pure inſtitutus.Dyn.ibi cum onere fideicommiſſi:vt apparet etiam ſupra eadem lege.ſ.ides iulianus. z ibi notat Oldra.ibi ſed oppone iſta oppoſitio poteſt formari hoc modo hic dicitur quod vbi duo ſunt heredes tunc non eſt locus coactioni ſed contra.ſ.ſ.idem iulianus.vbi duo ſunt ſubſtituti coguntur adire z reſtituere z tamen poteſt accreſcere. Solu. vt ibi z hic nota.quia ibi ambo erant rogati pure ſed hic vnus pure alius ſub conditione fuit rogatus.in.l.ſed cum ab herede. fuit inſtitutus pro parte.z ideo quia alio remedio fideicommiſſario poteſt conſuli ante conditionem ille nō cogitur contra voluntatem defuncti:ſed contra huic ſol.ſ.eodem.l.cogi.ſ.cum quidā. ſed dic vt ibi dixi:ibi pure inſtitutus z pure rogatus.Dy.ibi ſecundum voluntatem defuncti quia defunctus pure rogauit.Dy. In glo.vlti.ibi.ſ.ſed quod preto.z plene dixi.ſ.de ſupel.leg.l.iij. in fine.In gl.ante conditionem:ibi fine herede vel etiam cum herede quia mortuus fuit fideicommiſſarius petente conditione z ita ad heredem non tranſmittit.Dy.

1 ☞ Heres inſtitutus an cogatur adire z reſtituere cōditione fidei commiſſi pendente.

Sed cum ab herede. Supra dixit qs vbi eſt ſolus heres poteſt compelli ad petitionem fideicōmiſſarij conditionalis:nūc dicit qñ ſunt duo coheredes dicens ſed cū ab herede.Jac.ibi pro parte inſtituto.ſubau.z alio pro alia parte inſtituto pure ſuā partē adeūte.Ol.ibi cōſtitu
1 tioni ſue qua caret † q̄ heres inſtitutus petente cōditione fideicōmiſſi cogitur adire z reſtituere q̄ habet locum quando vnus tantum eſt inſtitutus.Dy.Non ergo hic cogitur pro parte adire z reſtituere ante conſtitutionē exiſtentem z cū coheredi adeunti accreuerit illa portio.Ja.

2 **Neq;** a Pupillaris ſolum heredem inſtitutum z ſub cōditione rogatum ſecundum primum caſum.Vel etiam extraneo inſtituto inſolidum vel pro parte z adeunte ſponte z rogato reſtituere pupillo ſecundum caſum vel in pupillo inſtituto pure pro parte z rogato reſtituere ſub conditione et ſponte adeunte ſm tertium caſum.Dy.z Ja.in glo.tribus modis pone caſum z omnes poſitiones ſunt bone.Dy.ibi non continuatur cum iſta.z ſm hoc dicas adiuuandum vt als q̄ in caſu in quo quis ſolus heres eſt z recuſat adire cogatur ante conditionis euentum reſtituere.Ja.ibi ſi damnoſam hereditatē adiit. ſcilicet cū autoritate tutoris.als ipſo iure ſeruaretur illeſus.vt.ſ. de acquiren.here.l.impuberibus.z ibi plene nō.

a ☞ Neq;. Iſte nō eſt ppe.ſ. ſed ver.z p ſicu.lege eum.

1 ☞ Fideicommiſſum vniuerſale non valet teſtamento non valente.
2 Spoliatus ante omnia reſtitui debet.
3 Par parem nec minor minorem cogere poteſt.
4 Heres inſtitutus non poteſt eſſe executor teſtamenti.

Ille a quo. Dicille.ſ.heres pure inſtitutus z ſolus.Dyn.ibi cauſari.i.allegare non poterit ne compellatur adire propter periculum ne conditio deficiat ꝛc.Dy.ibi z hereat actionibus.l.remaneat obligatus creditoribus hereditarijs.Dy.ibi iaz igitur.ſ.q; nullum timet periculum vel damnum ſi compellatur adire z reſtituere.Dy.ibi preſentia heredis ſubaudi eo tempore quo interponitur decretum coactionis:vt z.ſ.eo.l.recuſare.ñ.rñſo.vbi de hoc.Old.

Si de teſtamento. Iſte caſus non eſt alibi. ſm Ray.Aut é queſtio de iuribus fideicommiſſi z tūc differtur regulariter.fallit in caſu. ſcilicet quando timetur de morte heredis.h.d.Coppo.q̄ iſte.ſ. non videatur bonam differentiā facere cū ſi ſit queſtio de virib⁹
1 teſtamenti per conſequēs ſit queſtio de iuribus fideicōmiſſi:† q̄ ſi non valet teſtamentum nec fideicommiſſum vniuerſale.vt.C. de fideicō.l.eam quā.Reſpondeo in primo caſu heres rogatus de iure alieno contendit z non ſuam ſed alterius puta legitime vtilitatis pretendit ad quē reſtitutione non valente bona ab inteſtato debent pertinere qs.ſ.de iure alterius diſputare ſibi non licet:vt.ſ.ſi ſer.ven.l.loci corpus.ſ.comperit.ar.in ſecundo caſu huius.ſ.contendit ſolum de viribus fideicōmiſſi quod dicit non tenere z ſic penes ipſum rogatum remanere debere.vt.ſ.de leg. ij.l.codicillis.in prin.Et ibi plene no. z ſic de iure ſuo contendit. vnde iſta exceptio debet admitti cū diſtinctione que ſubticiter in rep.Ray.ꝛ in glo.qs dicit heres.in fi.hodie tamen deberet fieri reſtitutio hoc caſu.vt no.in gloſſ d.ſ.quoties.quod eſt nota.ibi queratur.l.ſi vires teſtamenti reuocentur in dubium.Dy.ibi heres controuerſiam faciens de viribus fideicommiſſi.Dy.ibidem longinquo petenda.i.verba teſtamenti ſeu ipſum teſtamentum in quo eſt ſcriptum fideicommiſſum ſunt in longinquis partib⁹. Dy.ibi compellendum cum heredem ſcriptum.Dy.In gloſſ.ſ. defuncti:ibi non ideo ſic excuſat quin cogatur adire z reſtituere. Dy.ibi ſi pro ſe adierit id eſt in ſuum commodum vt quia inſtitutus eſſet z nō grauatus de reſtituendo.Old.ibi hoc noceret.i. talis dubitatio de ſtatu teſtatoris.Old.ibi l.veluti.z dic vt.C.de dilatio.l.j.ibi in poſſeſſorijs adipiſcende z retinende poſſeſſionis. vt.ſ.de carbo.edic.l.iij.ſ.ſi duo.ſecus in poſſeſſorio recuperande
2 poſſeſſionis reſtituende:quia † ſpoliatus ante omnia reſtitui debet.vt.C.de agricol.z cenſit.l.ſi colon.libro.xj.Si per vis vel alio modo.l.j.ad legem iul.de vi.l.ſi quis ad ſe fundum.z locari.l.ſi quis conductionis.Dy.de hoc notat Dynus extra de regulis iuris.c.dolo facit.libro.vi.z not.in.l.ij.C.de edic.di.adria.tollen. que ſtatim alleg.z no.2 dixi.C.de rei ven.l.ordinarij.licet quedas glo.que eſt.ſ.de iudi.l.ſi de vi.videatur tenere quod relatio domi ny habeat locum in omnibus interdictis.ſed illa gloſ.communiter reprobatur z tenetur quod dixi.z pro hoc facit quod not.de verbo.ſignī.l.labeo.z de vi z vi ar.l.j.in gloſſ. vltima que incipit: non ergo heres heredis.in fi.ſed ibi a coherede preſtatur non ab herede coactuum.argumen.ram.in pro hoc.ſ.de damno infecto. l.cum poſtulaſſem.z.l.ſi finita.ſ.eleganter.z.ſ.ſi iurauerint.z.j. de legitimis heredibus.l.poſt conſanguineos.ſ.fina.Jaco.z no. hanc glo.querit Bar.ſi mater filium infantem heredes inſtituit z de reſtituendo rogauit z mortuus eſt in etate infantili ante adi tam hereditatem:fideicommiſſarius petit quod pater qui poteſt adire per.l.ſi infans.C.de iure deliberan.cogatur adire z reſtituere nunquid cogi poſſit remedio huius ſenatuſcon.trebelliani. Fran.accurſius hanc queſtionē diſputauit z tenuit quod ſic per. l.ſi alienus.ſ.de legatis.iij.z hoc videtur verum quod vbi ab herede heredis tranſmittitur ius deliberādi poteſt ille compelli adire z reſtituere.vt no.dicta.l.eam quam.ergo z pater qui poteſt adire poteſt compelli.z tene menti hāc queſtionem.

Tempeſtivum. Supra quis z ad cui⁹ poſtulationes z quando cogitur adire
3 hic per quē † vnde nec par parē nec minor maiorem nec pretor ſe ipſum cogere poteſt ſed filius patrem poteſt cogere adire z reſtituere.h.d.cū prin.l.ſeq.Dy.ibi imperium habere.iſta vera ſunt niſi in territorio proprio:vt.ſ.de manumiſ.l.apud.z ibi no.in.gl. no.par in parem.in fi.fol.vt ibi no.2.ſ.de ado.l.iij.vel ſecundum Jaco.de bel.puncres ibi literam z ceſſabit contrarium:vel ibi de voluntaria iuriſdictione:hic de contentioſa.Jaco.in gloſſ.vnius pretoꝛ.in fi.z dic vt ibi.Dy.in gloſ.imo duplici.in fi.vt ſoluas iſtud contrarium quod vnus non poteſt ſuſtinere vicem duorum dic quod aut officia ſunt repugnantia z non poteſt.vt.C.de aſſeſſo.l.nemo.aut non ſunt repugnantia z tunc poteſt vt.ſ.de ſtipula.ſeruo.l.j.ſ.communis.ſed contra hoc dicta.l.ſi plures.ſol.ibi eſt propter vnum debitum vt habeatur loco vnius perſone.z ita ſoluitur iſtud brocardicum ſecundum Bal.z Dy.vt no.dicto. ſ.communis.vel dic quod aut conſideratur perſona vt perſona principaliter aut reſpectu alicuius rei vel qualitatis. Primo caſu vna perſona non poteſt ſuſtinere vicem plurium quia impoſſibile eſt vt vnus homo ſit duplex vt dicta.l.ſi plures.ſ.j.Secundo caſu aut ille res vel qualitates poſſunt ſe ſimul compati:aut non.ſi poſſunt ſe ſimul compati:tunc vnus obtinet vicem duorum:vt. ſ.de adop.l.iij.z de offi.preto.l.ij.z dicto.ſ.communis.ſi vero non poſſunt ſe ſimul compati.tunc vna perſona non poteſt ſuſtinere vicem duarum.vt hic z dicta.l.nemo.z de officio pretoris.ſ. fina.Dyn.De hoc vide quod nota.C.de nouo codi.compo. ſ.ideoq;.z de ma.vin.l.j.z.d.ſ.ſi communis.Item allega.Ray. iſtum.ſ.† quod heres inſtitutus nō poſſit eſſe executoꝛ teſtamenti quia non poſſet ſeipſum cogere:de quo dic vt dixi.C.de epi.z cle.l.nulli.

1 ☞ Filius ſine conſenſu patris in cā publica interuenire poteſt.
2 Patria poteſtas in iure publico attenditur.
3 Facere pōt qs p alijs p ſe non poteſt facere.
4 Tabule pupillares cōfirmant per additionē coactā z reſtitutionem paterne hereditatis.

Universidad de Deusto
Biblioteca

5 Heres non cogitur adire ad petitionem fideicommissarij singularis.
6 Onera continentur appellatione bonorum.
7 Testator dicēs relinquo tibi domū meā talem an censeatur eum vniuersalem heredem instituere si nullum alium instituat.
8 Relinquo verbum non ad iustificationem trahitur sed ad legatum.

1 **Nam quod.** †Os in causa publica possit interuenire filius sine consensu patris.vt.l.inter liberos.ff.filius.ff.de adulte. licet contrarium no.ꝛ male.C.de bo.que lib.l.cū non solū.
2 ff.i.Dy.vbi de hoc dixi.Oppo.† q etiā in iure publico attendatur patria potestas sicut patet in testamētis que sunt publici iuris.vt.ff.de testa.l.testamenti factio.ꝛ ūn filiusfa.testari non potest.vt eo.titu.l.qui in potestate.dic q in eo iure publico.vbi filius reputat duplicē personam sicut qñ est magistratus non attenditur patria potestas ꝛ ita loquitur hic:vbi aute reprehenditur nam personam rūi:vt in testamētis tunc bene attēditur patria potestas non in contrario.ꝛ de hoc no.per.ff.ꝛ dixi.ff.de his q sunt sui vel alie.iur.l.filius.

Sed ꝛ qui. Repudiauit non solum qui non adiuit nec repudiauit sed ꝛ qui ꝛc.Old.Et no.
3 q † quis facit pro alijs qō pro se facere non potest.Jac.Ibi allegentur quia bona sunt in eodem statu als sequitur.Dy.ibi pupillum fideicommissarium cui erat facienda restitutio hereditatis.Dy.Et qui petit restitui.nam quod potuit ante distractionem per distractionez perdet non als ne fiat additio ꝛ restitutio. Ja.in glo.qui erat fideicommissarius.in fi.fol.hic ex iusta cā dicitur ratione interesse predictum qz fideicōmissarius est:tamen etiam eratis beneficio ibi autem sine causa non auditur pretendens dictum interesse qz ibi venire volebat contra alienationem legitime factam.Ja.de bel.

4 **Si quis compulsus.** †Per additionez coactas ꝛ restitutionem hereditatis pateme confirmantur tabule pupillares.h.d.Ibi ꝛ tabule secunde.i.pupillares.Dy.

Qui compulsus. Ibi hoc quoqz casu.Oldra. als secus.vt.ff.eo.l.ita tū.ff.si patronus.Dyn.ibi.hoc fallit in fi. Sed ibi voluit reuerti ad fidem quā nunc̄ habuit hic defecdit a quarta quā habebat ꝛ ꝓterea nō pōt penitere.vt no.C.de apostā.l.ū.in fi.Dy.vel fm Jac.de bel.quo ad deū ꝛ ecclesiā admittatur penitentia:vt ibi.ꝛ in auf.vt nō lucu.contra na.in prin.sed in alterius preiudicium vel cū est aliū ius quesitum non admittitur vt hic.Ja.de hoc ꝛ an ꝛ qñ liceat penitere.vide.ff.de fal.l. qui falsam.ꝛ dixi.C.de epi.ꝛ cle.l.si quis non dicā.ꝛ de appel.l. ſi quis libellos.

5 **Non omnis.** †Ad postulationem fideicōmissarij singularis non potest cogi adire heres sed ad postulationē fideicōmissarij vniuersalis cogitur.h.d. cū.ll.seq.vsqz ad.ff.inde queritur.Et dic aut quis rogatus de re singulari ꝛ non habet locū trebellianū nec cogitur. Aut de vniuersitate quibuscūqz verbis ꝛ habet locū trebellianū ꝛ cogitur. Dyn.ibi repudiatione heredis scripti.Dyn.ibi transire possunt vt est fideicommissarius vniuersalis.ff.eo.l.ff.].Ibi offeratur a
6 fideicōmissario singulari.Dy.Et allegatur iste.ff.q † appellatione bonorum onera continentur.sed contra.ff.eo.l.mulier.ff.fina.de lega.ij.l.si quis seruū.ff.fi.ꝛ qō ibi no.Et vt procedat opposito sic forma eā.quod iuris est de toto quo ad tōtū ꝛ de parte quo ad partē:vt.ff.de rei ven.l.que de tota.ergo ꝛc.Sol.dicit Dy.quod refert vtrū quis relinquat per fideicōmissarium vniuersale,an per legatum singulare.Primo casu nō refert sub quo nomine relinquit.vt hic.Secundo refert vt no.in predictis.ll.ꝛ ita no.ff.de ver.sig.l.princeps.vel dic q cum relinquuntur bona aut nos inspicimus propriam significationem verborum ꝛ tunc non videntur relinqui bona nisi vt beatum faciant:ideo non sequūtur onera cū tali relicto:aut non inspicimus propriā significationem sed interpretationē ꝛ tunc habet locus quod hic dicit. Nam hic non instituit alium heredem sed oia bona reliquit.vnde videtur ullum heredem ꝛ successorem esse volusse ac vbi relinqueret partem alius inueniretur heres.ꝛ sic cessat ratio.refert ergo fm eum aut reliquit omnia bona sua vel partē.sed cōtra videtur.ff.eo.l.cogi.ff.sed ꝛ si miles.ver.ꝛ quāuis.sed ratio ibi non omnia bona sed aliqua.ꝛ sic partē bonorū iussit restitui.ꝛ sic heredem alium voluit remanere.ꝛ sic est idē qō m.l.non amplius. ff.fina.de leg.i.ꝛ de leg.ij.l.si quis seruum.ff.fi.ꝛ ad predicta faciunt que not.ff.eo.l.mulier.ff.fi.ꝛ quod dixi.ff.de bo.poss.l.j.Et faciunt predicta ad questionem.si testator dixit:rogo te vt restituas titio omnia bona que habeo Bonoñ.si tibi dederit centuz: an ista centum computentur in quartam.nam siquidem videat rogatus de vniuersitate computat si de singulari nō cōputat:vt ff.ad.l.falci.l.in quarta.Et videtur de vniuersitate rogatus:vt hic in fi.ff.ꝛ.ff.eo.l.cogi.ver.ceterus.vbi de hoc dixi.sed contra puto ꝛ ideo dic:aut testator rogat de vniuersitate quam sequuntur actiones hereditarie,ꝛ tunc non habet locum trebellianus,quasi de vniuersitate sit rogatus.aut rogat de vniuersitate quam non sequuntur actiones hereditarie:ꝛ tunc nō computet quasi de re singulari rogatus:vt patet hic.ff.j.respon.ꝛ ver.querere si fideicommissarium.ꝛ sic est in casu nostro vt loco specialis fideicom-
7 missarij habeatur.Secundo no.ar. questionē † testator dixit.relinquo tibi domum meam talem.queritur an per hoc videat eū vniuersalem heredem instituere:si nullum alium heredem vniuersalem instituit ꝛ videtur q sic.nam verbum relinquo trahit ad institutionem : vt.ff.ad.l.falc.l.penul.que incipit maritus.de testa.mili.diuus.ꝛ heres institutus.vt.ff.de here.instī.l.ff.si ex fundo.tū credo q verbum relinquo coniunctuz rei singulari non trahitur ad institutionem:nā de natura sua est obliquū sicut verbum restituo:sicut ergo verbū restituo non trahitur ad directaz institutionē ita nec verbum relinquo.vt.ff.de vul.ꝛ pupi.substi.l. coheredi.ff.Et ad hoc facit iste.ff.ver.quare si fideicommissa-
8 riū ꝛc.† Et q istud verbū relinquo trahatur ad legatū non ad institutionē.facit.ff.de here.instī.l.quoties.circa prin.si autez adjciat vniuersitas bonorū tunc bene trahit ad instī.per.d.ll.Dyn. Et de hoc vide qō dixi.C.de fa.san.ec.l.vl.ꝛ facit.ff.eod.l.ita tū. ff.ꝛ.ff.de here.instī.l.his verbis,per Dy.

1 Vt Trebellianica an locum habeat si testator dicat rogo vt restituas nepotibus meis omnia ꝛc.
2 Senatusconsultū trebellianus locū habet in rogamine de hereditate restituenda deducto onere hereditario.
3 Legatum fundi an minuatur per legatum quantitatis.
4 Trebellianum locum habet in rogamine de restituenda hereditate.
5 Fideicommissum est rerum singularium non vniuersitatis iuris.
6 Fideicommissarius singularis non potest petere restitutionem totius.
7 Adire ꝛ restituere cogitur qui de restituendo rogatur.
9 Filius in potestate constitutus patrem adire cogit sed non restituere.
10 Pater rogatus emancipare cogitur compendius restituere propter hoc sibi datum.
11 Filius officium iudicis contra patrem implorare potest.
12 Committere seipsum incerto qñ quis possit aut debeat.
13 Heres qñ adire cogi possit.

Cogi. Ibi quibusdā ex his predictis modis rogādi.Dy.in ver.ꝛ ſnaliter.si de re.l.specie certa.dy.ibi nulla qō est.nota verbum nulla ſstio. Old.Sic ꝛ als dicit q non est qō vbi est casus de iure C.de fur.l.ancille.ꝛ alibi dicit q questio nec habet dubitationem nec vnq̄ habuit.ff.de nata.resti.l.queritur.inde trāseant actiones
1 facta restitutione.Dy.Et alleg.iste ver.ceterum.in ar.† ad.q.ꝛ alem.ergo vt restituas nepotibus meis oia bona q̄ in feudū vel ex cōductione habeo receptis ab eis ququaginta an sit locus trebellianice vel falcidie.Hic est ar.quod trebellianice.ꝛ.ff.l.proti.ꝛ l.nā qō.ff.fi.cū his que ibi dixi.ꝛ sic quinquaginta debeant cōputari in quartā.sed cōtradico.vt.ff.hac ea.l.ver.ꝛ q̄uis.ꝛ sic est locus falcidie ꝛ nō cōputant in falcidia.nam cū dixi in feudū q̄ ex conductione ꝛc.nō sequebant actiones hereditarie ista bona tm̄ sed vniuersitatis ꝛ trebellianū locū habet qñ actiones hereditarie sequunt bona:ꝛ sic bona tenentur fm vniuersitatē.Dy.ꝛ facit qō dixi.ff.l.nā qō.ff.fi.Et de materia huius coactionis vide pulchrā.q.q̄ est.C.de fideicom.l.eā quā.in viti.glo.ꝛ p Rof.in libello de act.ex stipulatu.que interponitur ab herede pro legato prestando.rū.quaterno.quinto folio.

Inde queritur. Si heres rogatur restituere hereditatem deductis legatis et ere alieno.Quidam dicunt inutile fideicommissum quod vi ipsa ꝛc.ꝛ quia ex iure ꝛc.sed veritas est quod valet ꝛ cogitur heres adire ꝛ restituere non deductis legatis ꝛ ere alieno vel eis deductis ꝛ prestita cautione de defendendo fideicommissario.h.d.Dy. Vel breuius † in rogamine de hereditate restituenda deducto
2 onere hereditario locus est senatusconsulto trebelliano ibi restituere hereditatem.ꝛ videtur q non per ea que sequuntur. Dyn. ibi vi ipsa.i.considerato effectu verborū.Dyn.ibi quod superest ex hereditate ꝛ ita rem singularem.Dyn.Et dic superest vt ius hereditarium minuatur.Et nota trebellianum locū non habere vbi quis nō rogatur restituere qs de hereditate supererit.Jaco. de qua forma rogandi satis habetur.C.eo.autem.contra rogatus.ibi

tus.ibi fit rogatus subaudi hic.Item est alia questio dato quod possit cogi vtrum possit fieri deductio legatorum ꝛ eris alieni,ꝛ sunt quidam ꝛc.Dy.ibi deduci quantitatem vt ius hereditarium maneat penes fideicommissarium.nam nihilominus in totum vice heredis habebitur quo ad onera sicut nec dominius fundi impeditur quando in totum transeat quāuis deducto ere alieno dicatur debere restitui.Jaco.ibi hac deductione trebelliano tamen bene locum esse putabat ipse metianus.ꝛ in hoc nō male dixit Jaco.ibi non magis intelligo metianum senſisse qō es alienum non minuat ius hereditarium cum ꝛ damnosa hereditas sit hereditas sicut ꝛ lucrosa.Et ad hoc exemplus fundi respicit.Item quod es alienum non potest separari quando incūbat hereditati.ꝛ ppter hoc dicebat integraliter restitui acsi verba adiecta non essent.Jacob.ibi sit rogatus.pars enim solet de toto deduci ꝛ species de genere sed es alienum nec pars est hereditatis nec species.Jaco.vt.ff.si quis omissa causa testamenti. l.qui⁹ non ꝓpie.Et facit ꝓ intellectu huius litere.ff.de re dibus instituen.l.si ita quis heres institutus fuerit.Oldr.ibi legati minutionem.questio est.Quidam habens fundus ꝛ qua-
3 dringenta.ꝛ sic est locus falcidie debeat detrahi de fundo.† ꝛ an legatum fundi minuatur per legatum quantitatis.ꝛ videtur q non:vt hic dum dicit nec enim recipit.sed contra est secundum Dynum.ꝛ de fundo ꝛ quadringentis deducetur falcidia: vt.ff. ad legem falcidiam.l.qui quadringenta.ff.fi.in fi.Nec obstat qō dicitur quod fundus non recipit diminutionez propter es alienum vel legata.nam exponitur.id est es alienum vel legatuz nō sequitur fundi possessorem.vt.ff.eodem.l.i.ff si heres.ꝛ.C.de hereditati.actio.l.fina.Dy.ibi petitio legativel eris alieni non datur contra fundi possessorem.Dy.ibi refert metianus.Jaco.ibi locus esse ꝛ deductionez fieri posse.Jaco.ibi aut deductionem.ſ. legatorum ꝛ eris alieni.Dy.hec enim deductio fit de rebus hereditarijs ꝛ non de iure hereditario.Et sic ius hereditarius insolidum transit in fideicommissarium secundum quosdam.ꝛ sic bene dixit Metianus sed non sufficienter quia debuit dicere de rebus ipsis deductionem fieri.Alij dicunt quantum capit quātitas eris alieni ꝛ legatorum remanere ius hereditarius efficax penes heredem:in residuo autem transit in fideicommissarium vt quantitas legatorum ꝛ eris alieni occupet quartam eatenus effectu heres remaneat.Jac.in gloss.sed primum verius.ibi dicto.ff.pompo.Sed certe ista distinctio locum habet vbi fideicō missum fuit relictum simpliciter.vt.l.qui quadringēta.ꝛ.l.marcellus.ff.eo.Hicvero fuit alio modo fideicommissum relictum: vt ex litera patet.ꝛ sic indistincte habet locum deducto.vt dicto ff.idem pap.ibi propter sumptum litis hoc probatur.ff.tit.pro rē.l.hec autem.ff.ꝛ ad.l.fal.l.dolo.ꝛ facit quod no.in.l.cū idē. de peti.here.circa fi.ibi restituit hereditatē.vnde contra ipsum heredem inchoata lite proceditur ꝛ retinet rem de qua est questio ꝛ cauet fideicommissario vel restituit ꝛ ei cauetur.vt.ff.eo.l. cum hereditas.Old.

4 **Si quis heres.** †In rogamine de restituendo hereditatem vel pro parte ipsius habet locum trebellianum.Secus si de singulis rebus fiat specialis numeratio in testamento pagani:in testamento autez militis secus.h.d.vsqz ad.ff.cum quidaz.Aut ergo rogatur qs de quota parte ꝛ est planum vel de certa specie nominata ꝛ tunc aut a milite aut a pagano.Dy.ibi restituere sit rogatus ꝛ fideicommissarius velit sibi solam partem restitui.Dyn.ibi sed ꝛ si quis heres institutus a sciа insolidum vel pro parte.Dyn.vt.ff. patet.Dy.Et ponit Dy.casum q ego institutus a seia rogaui heredem meum quotam partem hereditatis mee item hereditatem seu bona scie insolidum vel pro parte.sed Viuianus ponit quod rogaui quotam partem hereditatis mee.l.hereditatē scie que est quota hereditatis mee:ꝛ ita videtur ponere glo.que incipit.imo transeunt.in fi.Dy.ibi partem quotaz.Dy.ibi que ad cum testatorem rogantem.Dyn.ibi vel totam partem que facit quotam hereditatis illius qui rogauit fm Viuianū:ibi transire actiones.f.in predicto casu qz pars quota hereditatis rogantis fuit adiecta.Dy.ꝛ Ol.ibi totamq̄ hereditatem rogantē nō tantum scie.Ja.ibi cui restituitur als restitueret.Dy.in versi,
5 sed ꝛ si miles.ibi res italicas.† q̄ fideicommissum est rerum singularium non vniuersitatis iuris.vt.ff.de hered.instī.l.ex facto secundo.ꝛ ideo non habet locum trebellianum.vt.ff.eod.l.nam quod.ff.non omnis.nisi contrarium induceret priuilegium militis. Et hic probat quod sequitur in ver.nā ꝛc.Ol.ibi nā vt eleganter respondet tacite obiectioni que fit ex.ff.ꝛ generaliter.ff.ea.l. dicens si miles ex fundo qđ scribit heredez ex solo fundo heres erit.ꝛ sic ex voluntate militis ius hereditarium attribuitur vni rei vt.ff.de testa.mili.l.si miles vnum.quod in pagano est secus.vt ff.de heredi.instī.l.ff.si ex fundo.ꝛ.ff.de here.instī.l.quoties.si ius hereditarius in directa institutione in dispositione militis testatoris cadit super certa re merito ꝛ cadit si miles per fideicō missarij certas res voluit ab herede restitui:vt quod licet militi in directa institutione hoc sibi liceat in obliqua:igitur cū talis a milite rogatus de iure hereditario grauatus intelligitur merito cogetur sed qz in damno maneret si non totā restitueret hereditatē:totā volens restituere auditur vt in alijs exemplis. Et no.q̄ qui potest rē vnā vel plures ad ius seu ad nomen here ditatis deducere scribendo in ea vel in eis aliquē heredē vt potest miles si grauauerit ad restituendū videtur grauare de iure hereditario:ad quod rē illā reducere potuit sed qui non potest primū vt paganus qz paganus non potest vnā rē vel plures facere hereditatis.als sic iam plures restituendo separatim ex certis rebus singulariter deputatis plures faceret hereditates qō non potest:ergo nec grauando de rebus videtur grauare de ipsa hereditate.Sed oppone.ff.de here.instī.l.i.ff.si ex fundo.sed ibi nullus alius erat heres scriptus,ꝛ ideo sicut instituto heredе vniuersali scriptus in certa re legatarius est ꝛ non heres: vt C.de here.instī.l.quoties.ita ꝛ cui res sunt restituēde ab vniuersali herede legatarius computatur.Jaco.ibi restituere ꝛ instituendo ius hereditarium ei tribuere.vt.ff.de mili.testa.l.si miles vnū ex fundo.Jaco.ibi actiones que ei dabuntur vt heredi in re illa.Jaco.Et in residuo decedet intestatus ibi pari ratione si rogauit de vna re vel certis restituendis ꝛ erit ratio specialitatis q̄ falcidia cessat in testamento militis.Ja.ibi transibūt actiones tota hereditate restituta ei cui erat rogatus a milite partem restituere.Dy.in ver.ꝛ q̄uis.ibi cū quis priuatus siue paganus.Dy.ibi obuenerūt.ꝛ sic hoc fideicōmissuz equipollet fideicōmisso singulari.Dy.ibi in testamēto militis aut iure speciali ꝛ merito:nā sicut ꝛc.Dy.ibi id fecerit grauando eos restituere res certas ꝛ sic separauit spes bonorū ꝛ repete concessum est in id separatū ꝛc.Ja.ꝛ iste ver.ꝛ q̄uis.est arg. expressum qō
6 fideicōmissarius † singularis non possit petere restitutionē totius licet nullus alius sit heres vel fideicōmissarius vniuersalis ad idez.ff.e.l.ff.ꝛ generaliter.ꝛ.l.nam quod.ff.i.Arg.contra qz fideicōmissarius est loco heredis.sed heres institutus ex re certa succedit in totū alio non instituto ex vniuerso.vt.ff.de hered. instī.l.i.ff.si ex fundo.ꝛ.l.ex facto.ergo ꝛc.Dy. ſPrimū verius ꝛ est ratio:ibi quia als testator ꝓ parte testatus decederet ꝛ ꝓ parte intestatus:quod esse non debet.ar.hic cum non est heres institutus remanet heres ab intestato in alijs bonis.In glo. ēt tota.in fine.imo nō est secus quia ibi de quota:sed certe imo nō de quanta quia per ista verba non constituitur fideicommissuz vniuersale sed singulare:vt dixi.ff.in expositiōe litere super verbo res italicas.In glo.imo non eleganter:ibi ex facto.in princ, Nam miles in directis institutionibus habet hoc priuilegium quod si me instituat in vna re ī alijs velit mori intestatus quod potest:vt.ff.de testa.mili.l.si certarum.ꝛ.l.si miles vnū.in pagano secus vt instī.de hered.instī.ff.non autem vtiqz.Item habet hoc:qz quāuis vtatur verbis obliquis nihilominus heres adire compellitur ꝛ restituere totam hereditatē: vt hic in pagano secus:vt.ff.hac.l.ff.ꝛ generaliter.Dy.in glo.imo transeunt: ibi speciale in milite vt si rogauit de quota parte hereditatis sue et ꝓterea de alia que accreuerat ratione adiectiōis quote locus est.hic aūt de ea tantuz que obuenit ab alio.ꝛ probat hoc.ff.eo. l.ita tamen.ff.ad trebel.ꝛ hoc placet Dyn.in fi.vel dic quod.ff. in.ff.sed ꝛ si quis reliquit per modum enumerationis de singulis specialiter factę hoc probat litera sequens:nā sicut concessum est ꝛc.Et arg.ff.de leg.ij.l.cū filius.ff.lucio.ꝛ.l.lucius.ff.ff. Old.Et hanc sol.innuit Dy.d.ff.sed si quis.super verbo trāsire actio.vbi ipse subaudit.f.in predicto casu:qz pars quota hereditatis rogantis fuit adiecta.

7 **Cum quidam.** † Si vterq̄ restituere sit rogatus vterq̄ vel alter cogitur adire ꝛ restituere.h.d.ibi siue alter heres esset:per hoc apparet qō erant rogati diffinctiue als non sufficeret vnum adire.vt.ff.eo. l.apud iulianum.ff.idem iul.Et statim dicam ibi ambos heredes eo casu quo vterq̄ fuit rogatus ibi alterum ne cogi eo casu quo disiunctiue fuerunt rogati.sed contra.ff.eo.l.apud iulianū. ff.idem iulianus.vbi dicit ambos cogendos.sol.ibi non fuerūt inuicem substituti:hic fic.vnde hic vno compulso adire sit heres pro sua dimidia:ꝛ alia dimidia coheredis repudiantis sibi accrescit ꝛ sic insolidum heres efficitur. ſPreterea hic ambo vel vnus fuit rogatus:ibi non.Dynus in fin.per omnes heredes. Dynus.

Metianus. Ibi petant.scilicet possessionē quandam facti rerū hereditariarū ibi cū fideicōmissarium primū qui coegit adire.Dy.ibi fideicommissarios suos.id est quibus est ab ipso fideicommissario primo relictum.vt.ff.eo.l.facta.ff.si suspecta.ꝛ.ff.ad legē falcidiaz.l.lex falcidia si interueniat.ff.vlti.Als est in litera ꝛ fideicommissarios

Universidad de Deusto
Biblioteca

& tunc cessat detractio quia sunt in pari gradu: vt no. ff. eodem. l. marcellus. vbi dicit quod detrahit quartam. solu. aut vult detrahere quartam illis fideicommissarijs qui habebant ius in re sicut & ipse & tunc potest: vt dicta. l. marcellus. Dy. ibi. Nec heres coactus. Dynus. Jn glossa possessionem: ibi non ius diuinum. Dynus.

8 **Idem metianus.** Jbi in locum eorum successerunt ergo† heredes fideicommissariorum defunctorum ante restitutionem hereditatis sibi factam possunt cogere heredem instituturs vt a deat & eis restituat: & ita determinatur ſm veram opinionẽ. ff. eo. l. apud iulianum. & ad. ff. vtrum glossam illam que est. ff. de legatis. i. l. cum filio. Respondeo vt ibi notant. Et nota hic in glo. non ergo. Predicta vera sunt si iam cedente die fideicommissi moriatur fideicommissarius. al's secus vt. ff. eo. l. apud iul. ff. antistia. ver. cum autem. ff. eo. l. quidam. Jaco. ibi. Jn eum qui coegit volẽte herede. nam si nolit non tenetur restituere nisi partem ad cogentem pertinentem non autem partẽ alterius absentis: vt no. ff. eo. l. sed & quoties. Dy. & Dl. ibi transferatur sed solum portio sibi competens restituatur. Dy. ibi eum heredem rogatum. Dy. ibi translata sit vel trãsferri petita: vt no. d. l. & ff. quoties. ff. eo. Dld. ibi huius. l. beneficiũ. i. beneficium deductionis quarte trebellianice. Dy.

Si seruo. Jbi qõ in duobus. ff. fideicommissarijs liberis hominibus. Dy.

Si pater. Jbi an filius postea emancipatus ſm glo. & bene. Dy. ibi fi suspectam dicat. ff. pater. Dyn. ibi a filio emancipato. Ja. & dic. i. ad postulationem filij. Dy. ibi multomagis: sed fi supra loqueret de emancipato quare diceret multomagis. Jacob. ibi cum. ff. filium. Dy. ibi & restituere etiam durante patria potestate in isto casu. Dy. ibi, sed et si seruo heredis vel extranei: vt. ff. eo. l. si res aliena. in fine. Dy. ibi data sit libertas quam constat esse inutilem sed obligatur. Jacob. Et sic nota quod in testamento verba directa obliquantur. Jaco. Sic o hoc. ff. eodem. l. ex facto. in princi. & ibi in glo. ibi sub fideicommissaria que vtiliter est relicta. Jaco. ibi cum. scili cet heredem. Dy. ibi & hereditatem: detracto tamen pretio serui: vt. ff. eodem. l. ita tamen. ff. fina. Dy. ibi domino heredi scripto. Dy. Jn glossa interim emancipato. hoc placet Dyno. sed licet glossa quasi ibiq;. & Dynus intelligunt hunc. ff. q; filius sit interim emancipatus: al's non possit pater cogi: tamen hoc non videtur procedere propter literam quam infra subijcit multomagis: vt ibi. interlineam secundum Jaco. de arc. nam si ponimus hunc. ff. in prin. loqui in filio postea emancipato sequitur quod compulsio fiat de iure communi sed in verific. ad fideicommissum miles cogit patrem de iure speciali: constat autẽ quod magis licita est compulsio de iure communi q; de iure speciali: vt. ff. de testamento militis. l. eius militis. ff. i. ergo male diceret
9 tertius multomagis dicit quod iste. ff. intelligitur † quod filius in potestate constitutus cogat patrem adire non autem restituere. vt. ff. eadem. l. vbi pure restitutio aut differtur in tempus existentie sui iuris aut non & fideicommissarius condition aliter cogitur adire licet non restituere: vt. ff. eodem. l. apud iulia. ff. antistia. vel dic quod adire & restituere statim compellitur secundũ sos qui tenent hanc opinionẽ glo. sed dicas aliter q; ipse: quia si opponitur quomodo restituet pater cũ sibi queritur. Respõ. cum compulsus adiret & sic nolens: cõstat autem quod patri nolenti seu inuito non queritur: vt. ff. de acqui. here. l. is qui heres. ff. fina. & C. de bonis que liberis. l. fina. ff. finaute; patre recusante queratur ergo filio. Old. sed hec opinio presupponit de iure isto q; filiusfamilias possit habere proprium quod non videtur quia momento non stat penes eum: vt. ff. de acquirend. hered. l. placet. & potest defendi glo. & respondeo ad literam: multomagis refert se ad casum vni filius. vt in primo casu erat in potestate licet postea fuerit emancipatus & tũc dictio multomagis. ponitur comparatiue. vel posset dici quod non ponatur comparatiue sed electiue. vel dic secundum Jaco. de arc. qui sic addit ad finem huius glosse. quod pater instituta fuit rogatus restituere filio cum erit sui juris: & pater suspectam dicebat hereditatem nam tunc cogit filius cum adire & restituere licet restitutio non habeat primum effectum nisi adueniente existentia sui iuris: sicut in simili dicitur. ff. eod. l. apud iul. ff. antistia. & l. ille a quo. & interim dabit curator huic hereditati: vt in auc. vt liceat matri & auie. ff. i. vel dic q; cogitur adire tantum sed non restituere nisi factus sui iuris quia nec potest. & cum adeat coactus non timebit damnum: vt. d. l. ff. eod. l. apud iul. ff. antistia. sed litera. ff. sed & si fideicommissum ex vi continuationis videtur contraria vbi restitutio habet effectum sed dic quod habebit effectum cuz sui iuris erit. arg. ff. eo. l. sed si ante. vnde dic breuiter ſm Azo.
10 q; si pater rogetur emancipare cogitur etiam restituere cõpendium propter hoc sibi datum siue ex sua persona siue per filium habuit: vt. ff. de condi. & demon. l. si cui legatum. & C. de fideico. l. quãuis. si autem rogetur solũ restituere tunc non cogetur emã cipare: vt. ff. eodem. l. vbi pure. & ff. de legatis. i. filiusfamilias. ff. secundum vulgarem. vel dic iure actionis pater non cogitur filium emancipare nec emancipato restituere vbi dilatio ex mente testatoris sit facta in tempus sui iuris. vt. ff. eo. l. vbi. in princ. & l. epistol. ff. fina. de auro & argento lega. l. filiam. & ff. eo. l. imperator. & tunc etiam ex causa ante existentiam sui iuris fit restitutio: vt dicta. l. imperator. & quod illa verba extensiua sint facit ff. de leg. iij. l. fideicommissaria. ff. hec verba. & ff. sequẽti. posset etiã dici q; hic fiat restitutio etiam manẽti in potestate vt ifra dicit. nec ob. quod omnia queruntur patri per filium. quia hoc verum est volenti patri: vt. ff. de acqui. heredita. l. qui in aliena. in principio. at hic pater volebat esse heres sed suspectam dicebat hereditatem: sed si sponte adijsset non posset cogi antequam filius sui iuris esset effectus restituere: vt. d. l. vbi pure. ff. e. nisi in casu dilapidationis: vt dicta. l. imperator. ff. eo. & hoc nisi delatum esset fideicommissum in tempus existẽtie sui iuris: vt. d. l. filiam. de auro & argento leg. si pure rogatus esset restituere pater filio si quid in causa castrensi poterit cogi pater restituere. vt hoc. ff. versicu. sed si id fideicommissum. si non in talem causam valet fideicommissum licet sit in potestate heredis scripti tempore testamenti: vt arg. institut. de leg. l. ff. an seruo. & ff. de leg. i. l. a filio. non ob. l. cum filio. eodem titu. quia loquitur in hereditate directo disposita non fideicommissaria licet aliter sit ibi glosatum: nam non sine ministerio credo dici cuz seruo heredis restitui hereditas iubetur quod & ei libertas relinquitur: vt. ff. proximo. sed & si seruo non potest cogi q; sibi euentum sui iuris iubetur tacite vel expresse restitui valet vt hoc. ff. in prin. & si recusat adire cogi potest etiam filio manente in potestate. ne ante decedente patre fideicommissarius damno efficiatur: vt. ff. eo. l. apud iul. ff. antistia. & l. ille a quo. in princ. & ff. i. in fine. & hic & etiã cogi potest restituere in casu. ff. codẽ. l. imperator. Jac. in glo. quia a noto ibi fuit relictum fideicommissum filiofamilias a patre herede instituto. Dy. in glo. quia lis nulla ibi extra ordinem. id est officio iudicis. Dy. & no glossam istam. quia nescio
11 similem† quod filius potest impetrare officium iudicis contra patrem petita tamen & venia. & vide quod no. C. qui ad bonorũ possessio. l. i. ibi. ff. si causa. vel illa concor. si extra causam castrẽsem de qua hic loquitur Dy. in fi. ista glo. communiter est contra & communiter sic habetur. facit. ff. de castren. pecu. l. si miles. & l. filiussa. & l. a commilitone. sed non debet sic esse quia nõ sunt tres. ll. sed vna lex tantum que incipit: si miles filiusta. a commilitone. Dyn. in glo. non debet quis in fine. sed in dictis. ll. id est suberat iusta causa que hic cessat. Dy. vel die ſm Jacob. de bel.
12 aut† petenti nullum competit ius petendi & tunc nõ debet quis se committere incertis pretextu cautionis vt hic aut competit sibi ius petendi & tunc secus vt in contrarijs. vel dic aut venit quis ad agendendum vel defendendum in iudicio & tũc quis debet se committere incertis sub incerto cautionis: vt dicto. ff. fin. & dicta. l. quinq;. & l. sequenti. & dicto. ff. vtrum. aut relinquit qs hereditatem suam & tunc potest se committere in incerto quo ad effectum non simpliciter: vt dicto. ff. seruus alienus. & ff. de heredibus instituendis. l. quoties. ff. heres. aut persequitur quis bestiam & tunc etiam potest se committere in incerto. vt dicto. ff. illud autem. aut facit quis aliquid alterius mandato & tũc etiã potest se committere: vt dicta. l. si quis id quod. ff. fin. vel dic ad omnia quod quilibet potest se committere incertis si vult. vt in contrarijs sed non cogitur vt hic nisi ex causa: vt dicta. l. ij. ff. fin. cũ concor. & quelibet solutio est satis bona. Jaco. de bel. & faciũt predicta ad ea que no. ff. eo. l. apud iul. ff. vtrum. & ff. co. l. quinta institutus. ff. i. in fi. Ad predicta etiã bene facit quod dicitur: teneˢ certum & dimitte incertum. de peni. distin. vij. si scirem. & pro incerto non est recedẽdũ a certis. xxv. di. c. vlti. & vide in alphabeto dictione certum dicitur.

Si qui solidum. Jbi cũ pro quia. Dy. ibi one
ris al's bonoris. & ita habuit glo. que exponit. i. emolumenti qõ dic vltra id quod de iure cõi. capere licet. Dy. in glo. sed aliquid. in fi. vel dic aut prohibetur instituꝰ: & tunc pro non scripto habetur aut prohibẽt instituꝰ capere & tunc cõpelli potest adire & restituere vt hic. Ja. glo. remittit ad notata in. l. cã quã. C. de fideico. vbi plenissime de hoc ſm Ja. de bel. & ibi tenet glo. quod non capax in totũ non tenetur adire nec restituere quã glo. multi doc. reprobant per. l. ex facto iul. de vulga. & pupil. substi. Raynutius. tenet glo. arg. ff. de here. instit. l. si alienus. ff. in extraneis. nã non fit capax aliquo tẽpore nõ cogi adire & ad. ff. iul. rñdẽt q; ibi fuerat capax a princi. & ex post facto non capax. item ibi erat rogatus restituere non capaci. sic. tamen tenet hic opi. reprobatã in glo. arg. ff. de vulg. & pupilla.

pupilla. substitutione. l. si is qui solidum & de heredi. instituen. l. si quis solidum. & per istum. ff. quia quod iuris est in non capace p parte vt hic debet esse in nõ capace i totũ vt. ff. de rel. vẽd. l. que de tota. presertim propter rationẽ huius textus ibi cũ nihil honoris &c. quia eadẽ ratio habet locũ in non capace insoli-
13 dũ sed posses distinguere vt dixi dicta. l. eam quã. † a fideicommissaria heredis vel a legatario libertas relinquitur cogit̃ heres adire quia totum pendet ex sua additione. secũdo ab vno herede libertas ab alio hereditas fuit relicta & libertas fuit spõte prestita. Dyn. ibi rescripsit valere fideicommissum, hereditatis Jacob. ibi hermias nomen serui prelegati ibi legatus est. idest prelegatus ibi periculo eius ita habuit glo. sed quidam habẽt in litera peculium & tunc. i. patrimonium sine hereditate vt. ff. e. l. cogi circa princ. ol. in glo. vt sibi sticho ibi. ff. antistia. & l. seq. vel repudiauit legatarius & sic remanet penes heredem cũ onere vt in. l. contraria in fi. ideo in eadem glo. in fi. vel dic intelligi seruum sub conditione institutũ quod fieri potest vt. ff. de liberis & posthumis. l. filius a patre. & de here. instituen. l. qui filio. et nor. ff. si pars hereditatis petatur. l. ij. & sic post eius mortem habeat partẽ. Jac. in glo. qui est coheres theodori & qui grauatus fuit restituere hereditatem. Oldra.

1 Verba directa ad fideicõmissum trahi possunt quãdoq;.
2 Naturales in seruitute concepti continentur filiorum appellatione.
3 Existentia liberorũ naturaliũ an extinguit fideicõmissum.
4 Naturales filij non succedunt in feudo.
5 Fideicommissum quod in defectum liberorum heredis intercidit filijs non conceptis &c.
6 Judex bona deportato reseruare potest.
7 Fideicõmissum quando a fisco peti possit.
8 Filij concepti post deportationem an sint in patris potestate.
9 Sententia deportationis an possit dari a presidibus.
10 Electio heredi data de restituendo intercidit ex seruitute pene constitutione.
11 Executor datus in testamento non perdit officium executionis per bannum.
12 Banitus deportatus seu excõmunicatus arbitrator esse põt.
13 Heredis appellatione continentur descendentes in fideicommisso restituendo.
14 Feudũ de sui natura ad extraneum heredẽ nõ transit.
15 Ex heredatũ p mortuo habere qñ verum sit.
17 Decedere sine herede non dicitur qui filiũ vel seruum heredẽ reliquit licet absentem.

Ex facto. Jbi heredem faciat. id est heredes directo instituat q; per hoc auferẽ libera facultas testãdi quia videt astringi vt certo modo testetur qõ est prohibitum vt. ff. de verbo. obl. stipulatio hoc mõ. Dy. ibi verũ videri i dubio. iac. ibi hereditatẽ suam id est sui rogãtis. Dy. ibi vt ei qui erat rogatus heredem facere. Dyn. in gloss. prima ibi. ff. si fratres. alias est. ff. sub. Lcum
1 duobus oi. in gloss. † & sic verba directa trahuntur ad fideicõmissum quod preceptũ seu iniunctũ intelligatur & sic precepti̊ directi seu vt directo aliquid fiat trahit ad obliquũ vt res magis valeat & vt per fideicõmissariũ inuitũ fieri intelligatur. Jaco. ad hoc facit. ff. proxi. ff. si pater. versiculo ſz si seruo. vbi etiaz de hoc not. & dixi. Et faciunt predia multum ad materiã subsitutionũ & maxime ad id quod no. in gl. institu. de pupillari. substitu. ff. si. que notabilis est.

¶ Non tantum ibi erunt obligati melius diceret erat obligatus cũ. ff. locutus sit in singulari numero sed de singulari transit ad plurale ibi peruenerit de bonis rogantis nomine legati vel fideicommissi vel hereditatis. Jaco. in versi. si quis. ibi fidei commissus hereditatis. Jaco. ibi. libertatis: alias hereditatis. Jaco. ibi. in heredis institutione. i. cum quis grauatur vt alius instituat. Oldradus ibi. vtile. scilicet esse fideicõmissum. Oldra. ibi. accipiedum alias dicendum.

a 2 **Si quis rogatus.** a Casus pulcher & vtilis † cõmuni appellatiõe filiorum naturales in seruitute concepti continentur sed si persona fit nobilis vel in dignitate constituta in dubio non continetur. h. d. dyn. Et ita videtur intelligere istum. ff. glo. que est. C. de institu. & substi. l. generaliter. ff. fin. vbi de ista materia notani & dixi. Et ad hanc distinctiones facit optime. C. ad orfi. l. si qua mulier. ibi conditio restitutioni facienda adiecta. Dynus. ibi. in libertino. i. liberti filio. Jacob. ibi. eo liberto patris grauati. Jaco. ibi. mihi aũt predicta locum habent de naturali in seruitute nato qi patri nihil est imputandũ. Sequitur de aliis naturalibus. Dy. ibi. qõ ad naturales in seruitute nõ conceptos.

5 **Ex facto tractatũ.** † Fideicommissum relictum heredis intercidit filijs non cõceptis anteq; conditio heredis fuerit alterata. h. d. ibi. deportatus post aditam hereditatem. Et sic non obstat. ff. de here. institu. l. lucius titi⁹. in fine. & quod ibi nota. Ray. & vide qõ no. ff. de alimen. lega. l. is cui. vbi dicitur qõ penes deportatũ remanet relictũ sibi causa alimentorũ.
6 † Item iudex potest reseruare bona deportato. ff. ex quib⁹ causis ma. l. si qua. ff. j. Item ad materiam deportatoz. vide qõ no. de legatis. ij. l. si deportati. de bonis damna. l. j. mãd. l. si man-

3 ¶ Si qs rogat⁹. Adde. ad hunc. ff. Bar. in con. incipiẽte statuto cauetur & consi. seqñti incipiente inter gabella tores.

Universidad de Deusto
Biblioteca

dauero .§. is cuius .de re iudic. ☞ si victum ante stratū vbi actio datur deportato in his que sunt iuris naturalis que glos. non est alibi: ibi. vt conditio deficiat ☞ sic excluditur substitutus et fiscus omnia bona occupat ☞ nihil restituet. Oldr. ibi. quasi ab alio scilicet suscepti esse videntur. dyn. ibi. non prodesse. scz fisco ad defectum conditionis inducendum ☞ ideo fiscus hoc casu totum accipiet ☞ totum restituet excepta quarta. vt. §. eo. l. mar
7 cellus. §. fi. Dy. † Non tamen puto fideicōmissum peti posse a fisco nisi post mortem naturalem filij. vt. ff. de iure fisci. l. status. §. fin. licet glos. hic sentiat contra ☞ male: fiscus forte si filius pe ne seruus factus esset. vt. §. de conditio. ☞ demonstra. l. intercidit. ☞. ff. §. priori. versicu. sed si seruus. Jaco. ibi. Fideicommissarium patri restituendum. Jac. ☞ istę ff. §. ff. hereditatis. de legatis. ij. l. cum pater. ☞ §. cornelio. in. l. status. de iure fisci. determinant illam questionem qua queritur si aliquis institutus ☞ de restituendo rogatus si decessit sine liberis intret monasterium vtrum debeat fieri statim restitutio. ☞ dic ☞ non sed expectari debet mors naturalis. Dy. Quidam tamen tenent contrarium dicentes monasterium haberi loco filij. per auten. de sanctissimis epis. §. sed hoc presenti. que est C. eo. auf. nisi rogatus vbi de hoc. ☞ dixi plene in auf. ingressi. C. de sacrosan. eccle. sed que rit Jaco. de are. nunquid in secundo casu huius. §. quādo alij concepti sunt post deportationem an sint legitimi ☞ dicit quod sic. vt. C. de repudijs. l. j. ☞ supra de his qui sunt sui vel alieni iu
8 ris. l. filium. † Sed nunquid sunt in potestate. rūdeo non. vt instituto quibus modis tus patrie potestatis solutur. §. j. vbi de hoc. ff. de pactis. l. quidam. §. de his qui sunt sui vel alieni iuris. Unam annum. ☞ sicut sest casus in quo natus ex matrimonio nō erit in potestate patris tempore damnationis. argumen. qō sic §. de inoffic. donatio. l. si cotas sed contra est per hanc literaz ☞ ab alio ☞ c. ff. de bonis damnatorum. l. j. sed nunquid talis āle tur a fratribus potest dici qō sic. argumen. in aute. quibus modis naturales effici. sui. §. penultimo. ☞ de incestis nuptijs. ff. j.

De bānitis nr̄i tpis qō dictus ra 9 ro taliter tacet cōperies.

Quid de bannitis nr̄i temporis ☞ filijs eorum quidam dicunt idem qō in deportato. arg. ff. de bonis damnato ☞. l. j. sed cōtra videtur quod † sententia deportationis etiā a presidibus dari non potest. vt. ff. de penis. l. ū. de legatis. iij. l. j. §. deportatos multominus a ciuitatum rectoribus: non ergo perdit que sunt iuris ciuilis romanorū propter bannum nec relegatus licet sibi bona adimantur quod interdum fit licet regulariter non habeat fieri. vt. ff. de interdictis ☞ relegatis. l. relegatorum. §. j. ☞. C. de episcopali. au. j. nemo. ☞ argumentum. ff. de penis. l. interpretatione. Ea autem que sunt propria ciuitatis a qua est bānitus amisisse credo quia quantum ad illa est peregrinus argu. C. de hereditibus instituendis. l. j. vbi de hoc latissime dixi. ☞ p hoc. §. de in ius vocando. l. sed si hac. l. §. sed ☞ si penam deportationis ia cobus in glossa sed cur hic. ibi lex equissimum. §. j. Vel dicas ibi prosunt quo ad partem eis contingentem. l. fin. Jacobus in fine. ☞ dic quia nota. §. de conditionibus ☞ demonstrationibus. l. intercidat. ☞ in autentico de nuptijs. §. secundum communem. Jacobus de bel. In glossa. a. cum onere fideicommissi restituenda patri. Dy.

10 **Si quis rogatus.** Casus pulcher † electio do que debet intercidere per mortē naturalem intercidit ☞ restituere pene cōstitutiōe: fiscus in deportatiōe. h. d. ibi. cui ſcz filiorum. Dy. ibi. vel factus. i. liber existens. dy. ibi. sed si seruus dic ☞ hec litera respicit. §. precedentem ☞ illi pōt adiungi: ☞ sic non subauditur maxime: vt gl. subaudit. Et qō dicit decessisse quod notat differentiam inter deportatū ☞ seruum pene effectū. Jacobi fuerit constitutus in casu precedentis. §. cum quo legas hūc versi. vt predicti. Jaco. ibi. Jam parere conditioni id est eligere non potest quia non habet nec habere potest potestatem circa electionem. Jaco. ibi. sine liberis videtur ex quo statim est restitutio facienda. vt. §. de cōditio. ☞ demon. l. intercidat. §. penultimo. Jac. sed cui deferentur bona dic vt. §. de legatis. ij. l. cū pater. §. rogo. dy. ibi. sed cū decessit scz naturaliter. Dynus. Licet glos. aliter exponat. dyn. ibi. huic seruo pene facto. dyn°. ibi. nō oportet ergo oportet qō tēpore mortis extent filij qui excludunt fideicōmissarium ibi, si quis autē ibi. arbitror vide qō not. ff. eo. l. cū qui. dyn. In glo. institutus rogatus in fine: fiscus si dixisset si filios non habuerit. vt. C. qñ dies legati ced. l. cum ygot. ☞. ff. ☞. l. hereditatis. Jac. In glos. quia non durant alias non durauit. ibi heredibus. in p. nic. hec est cōtra. sed dic vt ibi notat Oldradus. in fi. sed in illis erat impleta causa per factū hic non: quia cōditio existentie liberoz fuit in tempus instituti eiusdemqz rogati collata. vt no. in. l. iij. in vltima glos. C. de conditionibus insertis. vel sic ſm Jaco. de bel. ad id qō dicitur instituto de exheredatiōe liberoz. in pn. qō ibi precedit filius preteritus ob quā preteritionem testamentū fuit nullius ab initio hic decessit filius institutus qui testōr voluit supuiuere post mortem instituti ad. l. antepenul. Rīde aut a testatore intellectum est de tēpore mortis, aut intellectum est de tēpore antecedenti: et est certum aut est dubium. Primo casu si vnus amisit filium extitit conditio: vt hic. Secundo idem. vt. C. qñ dies lega. ced. l. cū vtor. Tertio distingue vt no. dicta. l. antepenul. Jac. de bel. In glos. scz puberem. de materia huius glos. vide quod not. ☞ dixi. §. de rebus dubijs. l. quod de pariter. ibi. si fuerit. §. fina. Sed illud fauoze libertatis in glo. ne pereat: ibi. §. lucius. immo est pro ☞ non contra: qz ibi nullum poterat certum presumi hic sic. Jtez hoc ideo sic hic: quia fundata est intentio fideicommissarij probata morte rogati: ☞ tamen neget superuixisse filios. hic onus aduersarioz est mortuos filios probare fideicommissarius cū adhuc viuere presumatur. vt. C. de sacrosan. eccle. l. fina. Vel melius hic obtinet cum constat ambos eodem casu pertisse. presumitur maior plus vixisse alias presumeretur mīnor plus vixisse. arg. §. de transactio. l. cum hi. §. in persona. ☞ ideo si non simul perissent probaret fideicommissarius filium premortuorum. Jac. vel ſm Jaco. de bel. dic ☞ hic voluntas fuit certa in. §. lucius dubia. Vel ibi fideicōmissum fuit pure hic conditionale. Jaco. in fine. sed distingue vt ibi. Jacobus de bel. allegatur per Ray. iffe.
11 §. † qō si executor datus in testamento bānitatur vel deportetur qō non perdat officium executionis quia est facti: ☞ ea que facti
12 sunt non perdit: vt hic patet. Bartholo. etiaz inducit † ☞ deportatus ☞ bannitus ☞ excommunicatus possit esse arbitrator. de quo dicit vt dixi. §. de arbitris. l. pedius. alias incipit primam ☞ in speculo de arbitro. §. restat. versi. j.

13 **Si quis ita.** † In fideicōmisso restituēdo in defecibus descēdentes nō aūt collaterales vel extranei. h. d. dy. Et istę casus non est alibi ſm dy. ibi. de liberis. §. ponēdis in additione. ☞ cōcor. ff. de obsequijs. l. heres. Jaco. in gl. als est vt si fine herede ibi. C. vñ vir ☞ vxor. l. j. Quidā hūt ☞ male. C. de dona. inter virū ☞ vxorē. l. regulariter tñ est cōtra qō etiaz ad extraneos heredes extēditur heredis appellatio. vt. C. de lega. l. in annalibus Jac. ☞ vide etiam. C. de vsufru. l. cū antiquitas. cū ibi notatis ibi videat intellectum. ☞ p hoc. ff. de dona. causa mortis. l. fela. circa princ. Dic. ibi. ſm quam lecturam idem tenet. Joan. de bro. nostro in lectura sua. instit. de act. §. prejudiciales. Rubri. de pīn diciali per quā petit vasallus regni francie. §. vlti. scias. ☞ idem dy. hic. ☞. ff. de verbo. signi. l. in cōuentionibus. sed Jaco. de ra. tenet contrarium. C. de operis libe. l. liberti. vbi de hoc latissime dixi vltra medū. Et ad. l. istam ibidē rūder ☞ cōtra istā glo. multū facit dicta. l. in conuentio. ff. de ver. sign. vbi appellatione heredū nō solū filij sed etiā heredes extranei: ☞ etiā successor singularis puta legatarij cōtinet: p quā. l. nituntē qdā destruere hāc gl. sicut pkatus Jaco. de ra. q dicit in curia regis francie fuisse terminatum ſm hāc glo. ☞ male: ☞ dicit contineri etiam heredes extrameos ☞ ad hunc. §. respondet quod pro tanto hic intelligitur solus de filijs quia hoc est ex coniectura voluntatis testatoris. verosimile est cū hic qō testator habuerit spem quod talis conditio impleretur. vt. ff. de manumiss. testamento. l. si quis locuples sed si intelligeretur de omni herede nunc verisimiliter posset impleri qa institutus verisimiliter sine herede non posset decedere saltem si seo: ☞ ideo hic interpretamur sine heredib° ☞ sine liberis. sed vbi quis feudum recipit sibi ☞ heredibus suis verbum heredibus adiuctur ad ampliandum vnde non debet trahi ad diminutionem. vt infra de conditio. ☞ demonstrationibus. l. cum tale. in fine. sed certe. ☞ in isto. §. adiuctur verbum heredibus ad ampliandum. ☞ dici posset vt dixi quod hic est ex coniecturata voluntate testatoris. Quidā etiam voluerunt dicere qō per talē adiectionē ☞ heredibus meis nihil transmittatur ad heredes extraneos aliquo casu per. l. qui ex causa. ff. de bonis liberto. sed hoc est falsum vt videmus in vsufruc. qui sui natura non transit ad heredes sed si quis stipuletur sibi ☞ heredibus suis transit de ver. obl. stipulatio ista habere licere. ☞. C. ☞ de vsufru. l. cum antiquitas. hoc not. per dictum Jaco. §. de conditio. indebiti. l. si non sortē. §. libertus. in fi. glos. cum tamen dicas quod aut ista verba appo nuntur circa res q̄ solent transire ad filium vt filium. Primo casu loquitur dicta. l. in conuentionibus. quia ibi loquitur de contractu emphiteotico qui sui natura transit ad heredem etiam sine alio peccato. Secundo casu loquitur hec glossa. que loquitur
14 de feudo qō sui natura non transit ad extraneū heredem vt patet in vsibus feu. de alien. feu. ☞ de. l. contradi. §. profecto. ☞ de natura succe. feud. c. j. ☞ p hoc. ff. de precario. l. cum precario. §. precary. dyn. verum est quod feudum non transit ad heredem scilicet extraneum sed ad descendentes sic vt qui feudum dare possunt. §. hoc quoqz. ☞ de gradibus successo. in feudis in princi. debet ergo istud pactum alterius aliquid operari. Oldrad°. Sed quid si dubitatur distingue: aut persona cui erat restitutio facienda erat

cienda erat talis cui verosimile erat testatori potius puidere voluisse quam heredi puta si est pupillus aut non. Primo casu quādo est verosimile potius voluisse prouidere fideicōmissario quam heredi tūc videtur dilatio ☞ nō cōditio: ☞ sic dilatio non impedit fideicōmissi transmissionē ☞ sic loquitur hic. Secundo
2 casu in dubio testator videtur adūcere conditionē. ☞ ita loquitur. ff. de manu. testamento. l. si ita scriptus. ☞. l. ff. tibi homo. §. cū seruus. de legatis. j. dy. in eadē glos. in fine. Contrariū nota. dicto §. cum quis. quādo sunt exheredati ☞ p illa sententia facit ff. de cōiugen. cū emā. liberis eius. l. j. §. si pater emancipatus. cū ibi notatis. ☞ instituto de succes. libertorum. §. sed si testamentū. sed melioz est hec sententia qz in casu liberorū habet pater liberam potestatem vtendi prout vult: que facultas sibi auferret si alias non posset quam si ab exheredatione filij deficeret. nā deficientibus liberis supponitur ex necessitate restitutionis eis ex tantibus liberam habet potestatem de rebus. ☞ ideo nō est sub ☜ienda alicui necessitatis. arg. C. quomodo ☞ quando iuder.
15 l. j. ☞. §. de iudicijs. l. nō quicqd. † nō ob. exheredatum haberi p mortuo qz verum est ad illud qō ibi dicitur alioqui eueniret qō in casu. §. eo. l. ex facto. teneretur fiscus restituere filijs qō est fal sū ☞ p̄o hoc. §. de heredi. institu. l. lucius. Jaco. hanc eandē opinio. sequitur ☞ approbat hic pet. qz in huiusmodi conditionib° implendis non debet inspici nisi ipm factū merū. alias. §. de cōditio. ☞ demonstra. l. meuius. de quo dixi dicto. §. cuz quis. Jtē
16 not. ad materiam † quod nō videtur quis sine herede decedere qui filiū vel seruum heredem reliquit licet absentem. vt. §. de fideicommiss. liberta. l. cum quasi. §. sed ☞ si quis sine herede ☞ ibi in glos. ☞ quod not. etiam extra de probatio. c. in presentia. in p̄ma gl. sed quid si aliquis locauit rem suam titio ☞ heredibus suis nūqd heredes extranei succedēt i tali locatiōe. dic vt no. ☞ dixi dicta. l. in cōuentionibus. de verb. sig. ☞ plene per rofre. in libello de vtili rei vendi. que datur emphiteote. §. sed ☞ hic queritur. ☞ vide in speculo de testamentis. §. j. versi. vltimo. Jtē que ro pone qō concessi tibi emphiteosim ☞ heredibus tuis vsqz ad tertiam lineam masculmam vel femininā legitime procreatam habes nepotem ex filia ☞ decessisti eo nō instituto herede nunquid habebit ista emphiteosim. iste textus cum glossa facit qō sic. quia nō curatur an sint heredes. vt predixi. Contrarium tenet Jac. de bel. in col. auf. de nō alie. §. emphiteosim. quia emphiteosis continet app. bono ☞. argu. ff. de verbo. signi. l. bonorum. de bonorum possessione. l. ū. ☞. iū. ☞ de acquiren. re. do. l. in rē in bonis. ☞ sic debent pertinere ad eum ad quem pertinent bona. ☞ hoc tenet Alex. in brocardis rubrica qui repudiat heredi tatem sub rubrica de parentibus ☞ filijs ☞ seruis. Item notandum quod in materia feudorū appellatione heredis vasalli cō tinetur solus filius ☞ non filia vt in vsibus feudo. de alienatiōe feudi. c. vnico. versi. ☞ si clientulus. ☞ de. l. contradi. c. penultimo. In alia materia quādoqz continentur liberi tantus: vt hoc. §. quandoqz etiam heredes extranei: vt dicta. l. in cōuentionibus de verb. signi. ☞ eo. titu. l. heredis appellatione. ☞. l. sciendum de operis libertorū. l. libertus. de iure immunitatis. l. iij. de verbor. obliga. l. stipulatio ista. ☞ de minoribus. l. in causę. Et p̄o declaratione oim predictorum. vide quod notauit. §. de vulga. ☞ pupilla. subſtitut. super rubrica. §. sed quia testatores. versiculo. Item quero subtilem questionem.

1 ☞ Heres computat in quartam fructus iudicio testatoris perceptos.
2 Fructus computantur in quartam licet non veniant in restitutione.
3 Delata computantur in quartam p̄o ea parte qua capiuntur iure hereditario.

In fideicōmissaria. Fructus perceptos iudicio
1 testatoris † heres cōputat in quartam ☞ superfluos lucratur: secus si contraria voluntas testatoris p̄o hęr vel etiā mora heredis itercedat. h. d. Et dic ☞ primo ponit regulā. Secūdo duas exceptiones a regula. Tertio declarat regulam. Quarto ipsam cōfirmat vsqz ibi nisi in mora. scōa vsqz ibi plane. tertia vsqz ibi quoties. quarta vsqz ad. §. si legatum. Dy. ibi. hereditatem secus in fideicōmiss. vniuersitatis relicto sub nomine collectiuo vt peculiū vel equitium ☞ similia: qz tunc venūt fructus. vt. §. de fundo instructo. l. iij. in p̄in. q̄ est contra ſm ray. ☞ simile not. in glo. §. de vsuris. l. in fideicōmisso. in p̄incipio. In glossa magna ibi non venire fructus iudicio testōris perceptos: vt hic ☞. ff. eo. l. mulier. §. si heres. qō est qñ rogat de restituendo post diem vel sub conditione: ☞ dic etiam si fructus essent vltra quartam nisi verba fideicōmissa taxare haberēt. vt §. de dote prelegata. l. iij. §. fi. ☞ quod ibi no. cōtra hoc ti facit qō notaui. ff. l. balista. ☞ hoc locuz habet in substitutione fideicommissaria: secus in directa. qz in illa veniunt fructus. vt. l. centurio. in fi. ū. de vulga. ☞ pupilla. subſtit. ſm Ray. Dyn. ibi. in mora facta est p heredē circa fideicōmiſſi restitutionem. Dy. ibi. et
2 fructus restituere † lz aūt fructus nō veniant in restitutione tñ computantur in quartam. ☞ hoc sequitur plane ☞ c. Dyn. ibi. cū ties quis. rūdet tacite questioni quare nō restituuntur fructus qui fuerunt hereditatis ita qō dicaē res hereditarię qō hic nō est quia desinit esse hereditas per additionem heredis. Dy. ibi. Sed ex ipsis rebus ex quibus percipiuntur tanē earum accessiones. nam per additionem ceperūt esse propie heredis. vt. §. de acquiren. possef. l. j. §. veteres. Dyn. ☞ ibi no. ibi accepto ferūtur ☞ ideo non veniunt in restitutione etiaz per coactū. vt. ff. eo. l. ita tamen. §. j. ☞ vide qō not. eadem. l. §. penul. Oldr. In glo. prima de materia huius glo. dixi. C. fami. hercis. l. filium quē habētē. ☞ plene. §. ad legē falcidiam. l. in quarta. ibi. hac. l. ū. Rūdeo ibi nisi mora ☞ c. Oldra. ibi. §. pegasius. qñqz percipiuntur alio modo sine iudicio testatoris ☞ sine negligentia non petentis ☞ sine mora heredis: ☞ tunc nō restituit nec cōputat in quartam. vt. ff. eodē. l. ita tamen. §. j. ☞. l. mulier. §. si heres. a contrario sensu ibi posita sati non imputātur. Dy. ibi. §. fructus. ☞. l. qui quadrigenta. §. fi. ☞ not. dicta. l. in quantitate. in princ. ibi paulus rūdit §. j. ☞. ū. sed circa ista distinctio non debet adhiberi vbi res testatoris singulis est legata quia tunc non lucratur heres fructus vbi est in mora imo veniunt in restitutione nec computantur in falcidia. vt. C. de vsuris ☞ fructib° legatis. l. j. ☞ vltima. ☞ de vsuris. l. herennius modestinus. ☞ idem quādo negligētia non petentis: vt dicta. l. vlti. nisi esset tanta negligētia que priuaret legatarij dominio: vt plene solet notari dicta. l. iubemus. C. eod. Ray. ☞ vide qō plene dixi. §. de vsuris. l. in fideicōmissi. ibi not. generale. §. posuit differentias inter quartas nunc conuenientiam. Dy. ibi. ☞ primo de hac. §. quarta trebellianica. Dyn. In glossa ☞ sic fructus: ibi. §. cum polidius. ☞ de lega. ij. l. si ita relictum. §. pegasius. scilicet si in fauozem fideicommissarij appo natur dilatio. Dynus.

3 **Si legatum** † Prelegata p ea parte qua capiūtur iure hereditario computantur. h. d. dy. ibi cohęrede accipit qz id videt iure prelegati non aūt iure hereditario capere: ☞ ideo non venit in restitutione fideicommissi. vt. §. ad legem falci. l. in quarta: vbi de hoc plene. ☞ vide qō notaui. §. eod. l. marcellus. §. j. ibi ☞ idem diuus alias ☞ ita diuus. ☞ sic cōmuniter. dy. in gl. vtpote. ibi. §. cum polidius. sed ibi erat dilatio appolita restitutioni in fauozem fideicōmissarij. Dy. ibi. fami. hercif. filiū ibi loquitur quando facta est restitutio verbo ☞ sic est inducta cōmunio sed postea in iudicio dimissorio assignabit ei quartam quia hoc est expeditius. Jaco.

1 ☞ Fideicōmissum pure filio relictū a patre quouisqz differendum esse censeatur.
2 Trebellianū locū hz quibuscūqz verbis constet de mente testatoris rogantis de hereditate restituenda.
3 Fideicōmissiz ☞ sumptus in heredem transeūt post diem fideicōmissi cedente mortuo fideicommissario.

1 **Vbi pure.** Casus pulcher † fideicōmissum relictū pure a patre filio in potestate existenti videtur esse dilatū in tēpus quo filius erat sui iuris. h. d. Et hoc verum est secūdū Old. cum per testatorem adiciatur aliqs verbum per qō videatur ipsa restitutio differenda vt hic erat dum dicit faciaqz vt ad cum perueniat. ☞ ad hoc. ff. eo. l. imperator cum ſ. Et hoc vbi pater dilapidet quia tunc statim cogitur restituere. vt dicta. l. imperator. de quo dic vt notaui. §. eod. l. cogi. §. si pater. ☞ notauit ipse do. Oldra. ff. quando dies lega. ce. l. cum legato ibi. ☞ p̄o id est. dy. In gl. secunda: ibi emancipare. de hoc vide quod no. C. de inofficioso testa. l. filijs matrem. in fin. ☞ de lega. iij. l. fideicommissa. §. fi. filio. ☞. l. si legatarius. §. fina. in quibus omnibus dicitur qz vbi pater rogatur restituere filio videtur dilata petitio ☞ restitutio in tempus existentie iuris: sed secūdum Oldradū videt contingere per appositionem alicuius verbi ex quo mens testatoris hoc sentientis colligi possit: vt in eis apparet. ☞ ideo videtur innuere qō vbi simpliciter esset rogatus statim sit facienda restitutio: hoc tamen non est forte verum: vt plene dixi. §. eod. l. cogi. §. si pater.

2 **Terogo.** † Quibuscūqz verbis appareat de mente testatoris rogantis de hereditate vel parte hereditatis restituenda locus est trebelliano. h. d. vel summarium casum ponas vt in secūda glossa ibi accipiendū sit. ☞ inde debet habere ac si diceret rogo ☞c. Dyn. ibi. nec ꝓba spectantur senatus que de restituendo faciunt mentione. Jaco. ibi. p̄o

Universidad de Deusto
Biblioteca

spexit:sed ibi est error in appellatiuis.l.in.l.iiij.de lega.j.ad.l.pspexit.dic q ibi non cõstabat de mẽte contraria:hic sic z dic q non ꝓbat recedendo a mẽte z stando solũ verbis hic secus ad l.si aliũ dic q secũdũ opi.ratio illa concordat.z de isto breuiardo satis not.z dixi.dicta.l.iij.C.de liberis preteritis.

Qui in distrahendis. Ad istum.ff. concordat.ff.ad.l.fal.l.quantitas patrimonii.z qs ibi dixi.ibi heredi dz.i.fideicõmissario qui est loco heredis:z sic hic fideicõmissarius appellatur heres:vt in glossa notatur.Nam effectu quodammodo heres est.vt.ff.qs cum eo.l.si filius.ff.j.Vel dic heredi fideicommissarii z continua sic superioribus ¶non solum fideicommissum transmittitur in heredem mortuo fideicommissario post diem fideicõmissi cedentẽ sed etiam sumptus ꝛc. Jaco. In glossa.i.eidem ibi temporalem.i.presentem tantum. Dy.ibi.l.mulier.ff.si tibi.mo.ff.sed z em. ver.z ipse.Old.ibi.ff.restituta.Et istã solutionẽ oportet intelligi secũdũ precedẽtẽ vt si ad perpetuũ vtilitatem rei tunc ad fideicomm issarium pertineat.si ad temporalẽ tunc ad ipsum heredem facientem.z hoc placet dyno.in fine.vel dic q hic imputantur sumptus ꝓ parte sua heredi alii imputantur fideicõmissario vt in contrario z idẽ etiã in dãnis.de quib loquitur.l.contraria.z hunc vltimum intellectum sequit Ray. omissis aliis lecturis glo.

1 ¶ Fideicommissum vniuersale in heredem eius transit post eius obitum.

Sed z si ad tempus. Nec lex nõ cõtinuatur nisi ea cõtinues ad casum subauditum. dyn. vt in glos. q.d.non tantũ si rogetur alii restituere hereditatẽ cũ liberos non habuerit:sed z si legatũ ꝛc. Jac.ibi. legatũ singulare.dy. In glo.male stare videtur.in fi.Et sic nota.† fideicommissum vniuersale transmitti in heredẽ eius post eius decessum. Jac.de quo dixi.ff.eo.l.apud iul.ff.vtrũ.z de lega.j.l. cum filio Jaco.Sed quid si hoc casu relinquat concubinã pregnantem. dic vt nõ.j.de regulis iuris l.si quis pregnantem. Dynus.

Heres. Ibi restituit re ipsa. Jaco.ibi. vel repete conditione sine causa.vt nota.ff.de legatis.j.l.quod si nulla. Jaco.ibi nanciscetur extra iudicũ possessionem eorum que non possidentur a fideicõmissario. Ja. In glo.si soluerit errore facti quia credebat eos alienũ totam hereditatem absoluere. Jaco. Quærit bart.nunquid illud quod hic.in fi.l.dicitur habeat locũ in alio debitore si sibi denuntietur a tertio quod non soluat quod ex hoc habeat iustam causam non soluendi tenet q sic.ar.l.fi.ff.de.l.cõmissoria.plene dixi ff.de edendo.l.quedam.ff.nihil interest.ver.is autem cui.

1 ¶ Modus implende conditionis nõ spectat sed eius effectus.
2 Conditio debet ea forma impleri qua assignata est.
3 Heres adire cogi potest per seruum hereditarium cui libertas z hereditas prestari debent.
4 Heres non imputat in quartam fructus negligentia non petẽtis perceptos.
5 Heres de restituenda hereditate rogatus de dolo z lata culpa tenetur.
6 Legatarium non sequuntur nisi commoda sed heredem commoda z incommoda.
7 Dos non cadit in fideicommissum vniuersale.
8 Mulier ad secunda vota an perdat sibi a marito relicta.
9 Legatarius singularis trebellianicam nõ detrahit sed heres.

Mulier Casus notabilis contra quẽ de facili ¶responderet nõ refert quid ex equo lentibus fiat.h.d.dy.Vel sic.¶in conditione modus implementi non attenditur sed eius effectus.z intelige hanc.l.vt scripsi.ff.de legatis.iij.l.fideicommissaria.ff.si cui. ibi liberis suis vxoris.dy.ibi.qui eoz libero z.ibi eisdẽ liberis. ibi per matrẽ data id est nimis matúre hoc est restituitum ante diẽ quam debuerat restitui.dy.ibi.Basilas quidez pater filio rũ quib fideicõmissum erat relictũ. Oldra.ibi.z representandũ id est de presenti dandũ z soluẽdũ.dy.ibi matris voluntate tacita vel presumpta. Oldra.ibi.que.l.mater. Oldra.ibi.in morte eius.scilicet mariti. Oldra.ibi.non dilatura mortalitate id est in tempus mortis patris filiorum:z hoc presumptiue. Oldra. ibi.vtriq; solutum z ideo non repetendum z hoc ideo quia interpretatiõe iuris cesserat dies fideicõmissi.secus si ante cedentem diem.vt.ff.de lega.iij.l.vxori.ff.seia.z de leg.ij.l.cuz pater.ff. hereditatẽ.z.ff.a filia.z de legatis.j.l.filiastra.ff.dui. Jaco.z faceit ista lex ad terminationẽ qõnis quam not aul. C. si secundo pupillo mulier.l.j.ver.item quero aliam questionem.z que fuit disputata p do. Ric.in gl.o:iebatur in fi.z hoc per.l.ff.de leg.iij. l.vxorem.ff.seia.ol.Ppo.extra glo.fecũdũ ray.de.l.meuius de condi.z demonstra.l.quidã cum filium.versi.penul.de per.obl.

2 ¶nam conditio debet impleri ea forma q est assignata.nec sufficit aliter impleri.sol.istud habet locum in conditione intrinseca.nam ita demũ potest acquiri filius si efficiantur sui iuris ture isto alias starim.acquirẽtur parri.ff.de acqui.her.l.placet.cũ igitur efficiantur sui iuris per emancipationem sicut per mortẽ restitutio eis fieri debet vtroq; casu.contraria vero loquuntur in conditione extrinseca que debet impleri per eum modũ per quem est apposita.sed intrinseca impleri potest per modũ equipollentem vt dixi quod est bene notabile secundum eum.

3 **Non est dubitandum.** ¶ Al seruo hereditario cui libertas z hereditas debent prestari potest cogi heres hereditatem adire.h.d.ibi quoq; aditũ.f.ad iudicem.dy.ibi vendicare quia nondum adita hereditas z legarum libertatis cedit ab adita hereditate vt.C.de caducis tollen.ff.in nouissimo.ibi z hereditas.ff.simul ab eodem herede prestãde.dy.

4 **Si heres.** ¶ Fructus perceptos negligentia nõ petentis heres nõ imputat in quartam seus in perceptis iudicio testatoris.z ¶heres restituere hereditatem rogatus tenetur de dolo z lata culpa:secus de leui z leuissima:z hoc dicit vsq; ad.ff.cũ ꝓponeretur.ibi post multũ temporis fideicommissario negligente petere ibi restituet non computatis fructibus in quartam.dy.vt sequitur ibi qs percipitur ex fructibus.dy.ibi sed eũ inceptiue ponitur.ff.ibi qs non habet vide qs no.j.e.l.scribit z.l.deducta.ff.añ z.ff. de fundo dot. l.iũ.ray.ibi redder non ob.ff.de conditioni.z demon.l.cum tale.ff.j.vt ibi colligitur z ibi glof.per hunc textum tenet quod heres fideicommissario teneꝛ reddere rationẽ qs est notandũ ibi lata culpa facit ad hoc.j.eo.l.deducta.dy.ibi partium partus repete rationem reddet oldr.ibi sed z ipse.f.heres dyn.ibi sumptum fecit ad perpetuam rei vtilitatẽ.dy.ibi cum culpa careat i.si culpa careat.dy.Opp.ad istũ.ff.de leg.j.l.ita tame.ff.penul. respondeo hoc patiente herede obtinet quod velit de rebꝰ principalibus quartã detrahere si de fructibus vltra quadrantem restituit quantitatem que debitꝰ fuit mortis tempore ex indicio testatoris diminuta per hanc detractionem z si tot fructꝰ vel plures recepit de excessu quadrantis vt ibi.sic z in alio casu j.eodem.l.cessus. Jaco.de are.Old.in gl.f.late ibi coactꝰ adijt ibi si sponte adijt cum hic generaliter loquatur z dic quod refert:quia aut quis percipit commodum ex voluntate testatoris:z habet locum.l.contraria.aut percipit sine testantis iudicio puta q legis potestate percipitur vt hic quarta trebellianica z habet locũ hic.ff.dy.Et hec solu.colligitur in pzeal.l.cõtraria.z no.ff.de lega.iij.l.si legatarius ibi que non venit imo dic quod ibi dicitur de percipiente cõmodum a testatore hic autẽ quartam non recipit a testatore sed a lege vt.C.ad.l.fal.l.si vt allegas.dyn.sed Jaco.de rauen.dicit quod aliud in herede aliud in legatario singulari.ratio est, ¶quia legatarium nõ sequitur nisi cõmoda:sed heredẽ cõmoda z incõmoda.z ideo in legatario nõ distinguit sed indistincte tenetur de culpa.m heredẽ distinguitur vt hic.sed contra videtur.ff.de lega.j.l.cum res ff.culpam.sed illam intellige in lata culpa.pe.vero videt tam in herede quam in legatario se referre ad commodũ vt fm respectum cõmodi teneatur quãdoq; de leui vt si magnum commodũ est habituruꝰ quãdo de dolo z lata culpa tãũ vt quãdo nihil vel modicũ cõmodi est habituruꝰ.z hic dicit esse modicum commodum quarte ergo ꝛc.in fine.imo dic circa hoc vt nota. dicta.l.ff.de leg.iij.l.si legat.ꝛ.dy.in prin.dy.in gl.f. magna in fin.no.istam glo.quod lata culpa in alienis punitur z in ꝓpriis toleratur nõ tamen ꝓbat per aliquam.l.de quo satis dixi,ff.so.ma.l.ettam.ff.licet.z est satis mirabile.nam regulariter lata culpa equarat dolo z in delictis.vbi similiter agit argu.j. si quis testamento liber esse iussus fuerit.l.j.ff.non autem.z dixi C.de episcopis z clericis.l.si quis non dicam.z ad.l.eo.ff.de sicariis.l.in lege.z tamen hic agitur similiter z lata culpa toleratur z non equiparetur dolo z hoc intelligas in rebus ꝓpriis que non subiacent restitutioni.secus si subiacerent qꝛ tunc etiam in ꝓpriis lata culpa non toleratur alias glo.esset contraria litere.in glo.secus si possit ibi impeditus sed secundum hoc semper esset dare heredem esse in culpa.z ideo dic quod tribus modis potest heres capere culpa.primo ꝓpter multitudinem rerum hereditariarum vel ꝓpter ſminutam administrationem aliarum suarum rerum.argu.j.de statuli.l.si peculium.ff.si.secũdo quando impeditur ab alio dum vellet ad iudicium ire.et tunc intelligẽ secundum determinationem.l.quibus diebus. in principio supra de conditionibus z demonstrationibus.tertio quando modicũ tempus supererat ad complendã prescriptionem

ptionem.quãdo incipit esse heres vt.ff.de fundo dotali.l.si fundum.in fin.Old.

7 **Cum ꝓponeretur.** † Dos nõ venit in fideicõmissum vniuersale sed de fructibus vel ipsis non existentibus de fideicommisso prededucitur. hoc dicit.ibi merito dedisse ex hereditate cum pacto lucri z dic quod dedit dotem ꝓ seipsa:secus si dedisset ꝓ filia sua vt no.in glo.j.e.l.a filia que notabilis est.hoc in muliere secus in masculo rogato de restituendo qui poterit filiam dotare.argu.eius quod no.dicta.l.a filia.z tene ista mẽti quia notabilia sunt.z vide etiã quod no.z dixi.C.cõmunia de legatis autẽ.que.Dy.ibi certe quãtitatis que excedit quartam. Jaco.ibi an dos quasi quoddam es alienũ. Jaco.ibi dixi non posse de fideicõmisso quod titius a marito herede granato sibi restitui petit. Oldr.ibi an dos restitui possit in restitutione bonorum paternorum. Dy.ibi mulieris pudicitie.no.hic qs mulier que nubit honeste:z cuꝰ pudicitia viuere dicitur. Quod facit ad questionem quando maritus reliquit vxori alimenta vel aliquid aliud donec pudice z honeste viuerit: quod intelligatur honeste z pudice viuere etiaz si nubat:z ꝓ hoc facit. C. de dona.inter virum z vxorem.l.si res.sed nec iste.ff.nec illa.l.videntur.hoc bene concludere quia loquitur de primo matrimonio:sed videtur textus hoc optime dicens in aut.de nonseligendo.secundo nubentes.ff.cuz igitur.versic. sinautem.coll.j.z.ff.de iuris.l.attentari.in contrarium videtur textus in auten.neqz virum quod est dote in princ.col. viij.ibi pudicitiam suam seruet ꝛc.z ꝓ hoc.C.de rapto.virg.l.primo.ff.sinautem in gemina.ibi.sed ij; sua pudicitia remanere z.C. quando mulier tu.officio fungi potest.l.in.ibi quod ad secundas nupti. non peruenit sed pudicitiam suam seruet de consuetudine vidi seruari †

8 quod mulier perdat relictum transeundo ad secunda vota:qꝛ presumptio voluntatis testatoris est quod voluerit eaz habere si secundo nuberet.in hoc tamen est multuz attendenda forma verborum testatoris z communis vsus loquendi. Oldra.argu. j.de verboꝛuz significatio.l.auiculus.z.l.z vt ait alphenus.Et de qua questione z similibus notaui.C.si secundo nupserit mulier.l.j.ibi z patris voto.cuius scilicet matrimonij contrahendi ratam pater iudicauit dum dicit sine liberis ꝛc. Oldra. ibi decedere hic habuit glo.alias est in litera deducere. Dyn.ibi qs superfuisset z quod esset vltra dotẽ.dy.ibi rogata esset restituere:remanet ergo dos penes maritũ nec venit in fideicommissarium vt hic.z hoc verum cũ determinatione que sequitur. Dy. ibi quam fideicommissario z ideo dos non poterit de bonis deduci:imo dos vna cum aliis bonis debet venire in restitu.fideicommissi. Dyn.z allegatur iste.ff.in argu.quod dos constituta de bonis restituendis computatur in quartam quod dic vt no.ff.eo.l.marcellus.ff.res que.item argum.quod substitutio non teneat in dote quod dic vt.j.e.l.a filia.z.C.ad.l.falcidiam. limponẽda.z dos ꝙ sit debitum est arg.C.de dotis promissione.l.fi.z.ff.de ritu nuptia.l.qui liberos.sed opponitur si est debitum ergo non compensantur fructus:nisi testator non deduci in restitutionem precepit vt.ff.de leg.ij.cum pater.ff.titio z.j. eo.l.m.l.lucius.ff.lucius maritus alias incipit maritus.potest dicꝙs hic.ff.secundũ illas intelligitur.f.quod nihil deduci pater iussit vt.ff.ad.l.falcidiã.l.si debitor:alias haberet vtrumque ſcz dote vt filia z quartam vt heres vt.ff.ad.l.falcidiaz.l.pater. vt hic non est debitum iure actionis licet ex officio pietatis paterne descẽdat:sed in cõtrarus erat debitum iure actionis non obstãte dicta.l.pater z.l.a filio.qz in illis pater vnius dedit dotem quod hic nõ fuit:et ideo hec media via statuitur.item obij citur nomine dos computatur in quartam vt.C. de mofficioso testamento.l.quoniam nouella.respondeo illud in quarta debita iure nature istud in trebellianica argu.ff.titulo.ij.l.in quartam.sed certe z hic dotem habuit iure institutio.cum primo heres fuerit quam dotata.alij dicent quod detrahit duas quartas.vnam iure nature vt.C.de mofficioso testamẽto.l.quoniaz in ꝓximbus.in qua hec dos computatur vt dicta.l.quoniam nouella.aliam trebellianicam vt hic et .C.eodem.l. inbemus. sed opponitur quomodo fructus computantur in hanc quartam debitam iure nature.vt.C.de inofficioso testa.l.scimus.ff.repletionem.z dicta.l.inbemus.C.eod.¶Respondeo in hoc corrigitur presens.l.vel potest dici quod cum tempore mortis heres date in dotem in bonis patris fuerunt venitꝰ in fideicõmissum:verũ qz pater ad dandã dotem tenebat iure nature etiam si dos data excedat quartam hodie totam dotez detrahit hec mulier.inauf.de restitutio.ff.quãobrem.z hoc vbi excessus pot cum fructibus compensari:vt hic.z hic non corrigitur hec lex z sic non fiunt due detractiones sed vna.Vel dic ꝙ hec lex corrigitur.C. communia de legatis.l.fin.ff.sed quia.z illa corrigit per quam obrem.qui hodie vt iacet tenẽdus est z ꝓ hoc itaq; iste excessus de fructibus nõ restauraretur.vt.d.l.scimus.ff.replicationẽ.de inoffi.t.testamento.z.C.eo.l.iubemus. Jaco.

9 **Vt trebelliano.** ¶ Heres detrahit quartã trebellianicam non legatarius singularis. hoc di.ibi.oportet de tota hereditate vel quota per te ipsius.arg.ff.e.l.nam qs.ff.i.z vide qs notaui.ff.de legatis.j. l.non amplius.ff.cũ bonorũ.ibi.deniqz non ponitur exemplificatiue sed inceptiue:cum hic loquatur in legatario z ꝑtis.ff.l. loquatur in herede rogato.vel hic ꝙ ponit exẽplificatiue.z dic ꝙ legatarius de restituendo rogatus repudiauit hereditatis portionem sibi legatam sic ꝙ accrescit heredi cũ suo onere. vnde heres eã restituit nõ detracta quarta qz nõ vt heres fuit rogatus sed vt legatarius. Oldra.ibi.fuerit legata.i. plegata.alicui de heredibus. Jaco.ibi.legari eiñ.i.prelegari. Jacob.ibi restinet per istum rogatum legatarium de restituendo hereditatis portionem.dy.in glo.vt.ff.de lega.j.in fi.z.l. si quis bonorũ alias si quis parte bonorũ.de legatis.ij.l.si quis.ff.i.z.l.si ita rectũ.z de lega.iij.l.qui concubinã.ff.cum ita.Dy.z Oldra. In glo.vlti.ibi.penales.ff.si.Sed dic vt ibi no.Dy.z Jaco .de bel. ibi.tar.vetustissimo.Itez ibi restituta hereditate ex causa fidei commissi. Jaco.ibi ff.proinde.ibi dicit z si bona ꝛc. Sed dic ꝙ ibi heres z legatarius fuit rogatus. Jaco.de bel.vel ibi verba grauamen inducentia fuerunt ad heredẽ directa:pura rogo te heredem vt dimidiã partem bonorũ. Oldra.ibi sed ista rũsio valet ad tertũ z solum textũ respicit sed non ad qonem que sequit. Vel dic ꝙ ibi per fideicommissum reliquit hic legauit bona vel partem bonorum:nã inter ista est differentia:vt no.per dynus.j.de verbo.signi.l.princeps.vel ibi omnia bona hic partem.fm per. vt dixi.ff.eo.l.nã qs.ff.ii.ibi vt heres.vt.ff.de leg.ij.l. si quis seruum.ff.vl.z.l.seq.z dic vt ibi.Oldra. In ea.glo.in fi.z secundus hec dictio deniqz.q est in textu nõ ponit exemplificatiue sed alium casum ponit. Vel dic ꝙ legatarius non agnouit legatum z sic remanet apud heredem cum onere quo casu nõ pot quartã retinere sicut nec legatarius: quia debet ex persona legatarij hoc fideicommissum nõ ex sua.vel dic aut testator dirigit sermonem ad heredẽ z tũc heres grauatus est.vt.ff.eo.l.vbi.aut nõ vt lego tali dimidiam hereditatem z tunc obtinet iste.ff.Jac.

Quoties. Ibi coheredibus suis ex inequalibꝰ partibus institutis.f.vno in quatuoꝛ altero induabus. Jacob.ibi. distribuenda inter eos q bus erat restitutio facienda. Jaco.z subaudi quando non iubentur dare pecuniam sed si iubentur dare pecuniam dare sequitur. Dy.ibi.atq; ita.i.pecunia numerata. Oldra.

Omnuꝫ. Ibi:ex voluitate presumpta. Jaco.ibi.varie rescriptum ab eo qꝰ scriptum est.in prin.l.precedentis. Jac.ibi heredum ratum. Oldr. Et nota de istis nominibus ꝓpriis z appellatiuis.de quo dixi.C.de ss.ecclesiis.l.j.z de impuberuz z aliꝰ substitutionil.ff.z.ff.de annuis legatis.l.annua.ff.a titia.i ff.quia tunc equales erant portiones licet inequaliter essent heredes scripti. Dynus.

1 ¶ Fideicommissum quando transmittatur ad heredem fidei commissarij mortuo.
2 Maior vigintiquinque annis quando fideicõmissum vniuersale ad heredem suum transmittat.
3 Fideicommissum vniuersale quo ad transmissionem nõ differt a singulare.
4 Damnum pati non dicitur qui rei sue ꝓtium inhibet.
5 Fideicommissarius quando possit seruo libertatem dare.
6 Seruꝰ vniuersaliter legatꝰ pot in vltima volũtate manumitti.

Quidam ita. † Mortuo fideicommissario ante diem fideicõmissi cedentem nõ transmittit ad heredem post diẽ cedentem secus.fallit tamen fauore matris.h.d. Et dic ꝙ primo ponit themata z questio.secõ cum dispositiõe determinatio.tertio modificatio responsionis in altero membro. Vltimo ponitur correctio in totum.prima vbi ponitur themata z ꝙstio durat vsq; ibi. ¶Inde si puer:ibi.Secunda in qua ponit responsionem cum diffinitione.z durat vsq; ibi.sed an ea volũtas ibi incipit.tertia in qua modificat responsionẽ suã in altero membro.z durat vsq; ibi. Marcellus ibi.quarta in qua corrigitur totũ ibi.prima quaq; die.i.cũ primum poteris.dy.ibi.puer de cesserit z sic ante diem fideicommissi cedentẽ.ſz quantum ad casum istũ dic decesserit ante restitutionẽ factam siue dies cesserit siue nõ.vt.j.patebit ibi cedat quo ad trãsmissionẽ qs est a morte testatoris in puero. Jaco.ibi decessisset ergo poterit dies cedere anteꝙ hereditas sit adita cum cedat quo ad transmissionem. Jaco.ibi decessit puer.de quo dixi.ff.ante aditam heredi tatem decessisse. Jacob.ibi.z pueri.z hoc est quando est certum

Universidad de Deusto
Biblioteca

de voluntate defuncti per cõecturas alias in dubio sequitur. Dy. ibi. ¶ Marcellus. s. reprehẽdit Julianũ in hec verba q̃ seqũtur. Vel dic q̃ iungitur verbo rñdit quod est. s. z nõ a iuliano: ibi. sed testatoris etc. Primũ verius vt marcellus corrigat precedentia. Ja. ibi. voluntati q̃ per hec verba. s. posita ibi si pu' etc. videtur sensisse testato' q̃s si puer prius moriatur quam sibi hereditas restituatur q̃s fideicõmissarium matri debeatur: et ideo eo ante restitutionẽ mortuo fideicõmissum vniuersale pure relictũ fuisset. z sic nõ obstat. s. eo. l. apud iulianum. §. vtrum. z q̃s ibi notaui. z. l. cogi. §. idem metian: us. z quod not. de. l. ista l. cũ filio. Vel hic puer decessit ante aditam hereditatem: vt dixi. Old. ibi. q̃cunq; puer decesserit ante restitutionem factam ibi cedat quo ad transmissionem. Jacobus ibi. siue postea duz tamen ante restitutionem fideicõmissi. Dy. vel interpellationez secutam. Oldra. ibi ad matrem transferri ex vi inuncte translationis. Jaco. ibi. hoc acceperit vere vel interpretatiue quod est post aditam hereditatem cum eo tempore incipiat ei cõpete re actio per additionem hereditatis. vt. s. de legatis. ij. l. omnia. z per consequens ex eo tempore rem habere videtur. vt. j. de regulis iuris. l. qui actionem. Si vero pupill' decesserit ante adi tionem licet post' cesserit dies quo ad transmissionem tũc mater habet ex vi translationis. vt in prin. Et sm hoc soluitur contrarium de leg. iij. §. j. de adimen. legatis. Old. simile recipit po nitur. j. eo. l. postulante. in fi. Et ita ibi exponitur in glos. Oldr. sed hec litera nõ patitur. z ideo dictũ contrarium de lege. iij. §. j. versic. idem dicendum. s. de adimen. legatis. solue vt ille. §. intelligatur in puero minoze. xxv. annis cui fit moza re ipsa iure speciali sine interpellatione. z hoc aperte dicit litera illius. §. dicto versiculo idem dicendum in fi. z ideo non fiat matri restitutio imo puer transmittit ad heredem. Et pro hoc. C. in quibus causis in integrum restitutio non est necessaria. l. in minorum. z s. de legatis. ij. l. tricia seio. §. vsuras. Iste autez. §. loquitur in pue
2 ro † maioze. xxv. annis. qui non transmittit istud fideicommissum vniuersale ad heredem suũ nisi sit sibi facta restitutio, vel nisi sit hereditas adita z sibi moza facta de iure communi p in terpellationẽ heredis: q̃ tũc bñ transmitteret. arg. dicte. l. iij. §. j. primo rñso. de adimẽ. lega. z q̃s ibi no. Rayñ. z Jaco. Vel dic hoc cõtingeret hic propter coniunctionem testatoris ad matrẽ pupilli q̃ cessabat in. l. contraria. z hic innuit in litera ibi sed testatoris voluntati. etc. sed hoc est falsuz q̃. l. ytraria bene loquitur in matre. sed dici posset q̃s ibi nõ loquitur in patre sed in extraneo fideicõmissum dante. Primum tamen q̃s dixi verius est vt marcellus corrigat iulianum qui hoc senserat in glo. sc̃z apposita ibi dies cesserit. hoc plz Dyno. In glossa quod est adue niente cõditiõe. ibi. §. i nouissimo. Sed certe vbi sic est facta substitutio siue facta sit in legato siue in fideicommissario non refert. in legato enĩ intelligitur dies cedere ab adita hereditate si est purum: non autem loquitur de cessione quo ad transmissionẽ quia illa in legatis z fideicõmissis non impedit translationem in quacũq; persona. vt. s. de adimen. lega. l. iij. §. ij. q̃z in lege pre dicta circa cessionem diei equiparant legata singularia fideicõ missis vniuersalibus. z ecõtra. z sic dies cedat vtriusq; quo ad transmissionem a morte testatoris si purũ est nisi vbi translatio est facta in aliũ: vt hic. quo casu nõ impeditur translatio facta in aliũ per cessionem diei quo ad transmissionem. Jaco. In eadem glo. z ibidem cũ ista glo. concor. alia q̃ est. s. de regula catoniana. l. iij. sed fideicommissum vniuersale non cedit a tẽpore mortis testatoris sed a tẽpore adite hereditatis z etiã facte restitutiõis fm Bal. vnde Bal. equiparat fideicõmissarium vniuersalem z heredẽ. vt no. s. de lega. j. l. cum filio. z de conditio. z demonstra. l. a testatore. sed cõtra est q̃ etiam nõ facta restitutione cedit dies quo ad transmissionẽ z petitionem. vt. s. eod. l. cogi. §. metianus. z. j. eo. l. postulante. Uerum est q̃s nõ cedit ni 1 si post aditam hereditate vel iussum factum de cogendo. vt. s. 2 eo. Lille a quo. §. j. in fine. Et sic nota. per Dy. in dicta. l. cum filio. 3 de legatis. j. sed Jaco. de ra. dicit † q̃ quantum ad transmissionem nõ differunt singulare z vniuersale. nam vtrumq; cedit a tempore mortis sed quãtum ad transmissionem iuris realis differunt quia singulare cedit a tempore mortis z adite hereditatis. vt. j. de furtis. l. a titio. z de legatis. j. si tibi homo. §. cum seruus. vniuersale cedit tantum facta restitutione. vt. j. eo. l. restituta. Et pro hac opinione est arg. C. de fideicommissis. l. m personiam. Non obstat. l. ille a quo. §. j. s. eo. q̃ verũ est quod ante adi tam hereditatem non potest peti. q̃ nec singularis. vt nõ. C. de de caducis tollen. §. in primo. sed Petrus contradicit Ray. in glos. sc̃z bona. in fi. imo videtur q̃s ante restitutionẽ trãferat p solam interpellationem etiam factam a iure in personaz minoris. vt. s. de adimen. lega. l. iij. §. j. Solu. non video quõ posset responderi nisi dicat q̃s ibi potuit cõditionem in facto petend. per ꝟba ibi posita hic in facto restituẽdi per ꝟba hic posita ibi.

a ¶ Hec dictio q̃. Adde de hac dictione gl. z bar. in. l. his ꝟbis de duo. re. bal. i l. fi. C. de edẽ.

vel prius quid ei accideret etc. vñ ibi requiritur factum petentis hic factũ restituentis: z sic hic nõ cõsideraꝫ moza singularis q̃ consideraꝫ ibi: ꝫ solũ moza cõmunis: sc̃z vt heres tradat vl stet per eum interpellatio quominus tradat z restituat. ꝫ ista solutio est solũ ad ꝟñ. idẽ dicẽdũ est. qui est in. d. §. j. in. l. iij. de adim. lega. quare solue cõtrarium dicti. §. vt. s. dixi.

Si seruo. Jn glossa non tamen habet locum ibi. et transeũt actiones imo z quoad quartam habet locũ hoc casu trebellianũ q̃ cum seruus instituitur heres nõ ipse ꝫ dñs est heres in totũ. vt. s. l. cum filio. j. de vsuca. l. sequitur. §. seruus. z q̃s ibi notaꝫ. z de legatis. ij. l. si alienus. ibi tamẽ dicit glo. q̃ seruus est heres quo ad naturales obligatiões q̃s alibi nõ reperitur. sed cum filius instituitur heres filius remanet heres z iõ nõ hz locũ ibi quarta sed in seruo: sic fm Jac, de ra. Et ideo glo. q̃ est hic male dicit: z dic vt dicta. l. cum filio. 4 dy. Allegatur. §. iste. si quis filium. † quod non videtur pati dãnum qui inhibet pretium rei sue. Et sic est argumentum q̃ valeat rescriptũ quo imperator concedit alicui quod rem meam sibi vendere debeam iusto pretio. Jaco.

Si quis filium. Ybi sorori defuncti. sc̃z filiã p dicti. dy. ibi. libertate. scilz de ducta. dy. ibi. a patre factos. z per consequens ignorabat se esse rogatum de restituendo sorori sue. dy. ibi. ꝫ z si seruus iste p filium de restituẽdo rogatũ ad libertatem perductus. dyn. ibi. a semptonio cui succedit iste seruus. dy. Jn glos. sed quis est fauor. ibi: nõ placet Joã. sed dy. bñ placet. dy. ibi. in propio here dis qui non fit legatary ipso iure. vt. s. de seruituti. l. paꝑ. Oldr. in eadem glos. ibi modo dixi de alio contrario. f. quia ibi inter viuos hic in vltima voluntate propter geminum fauorem. sc̃z libertatis z vltime voluntatis. z sic. s. de transactio. l. cum hi. Et ita etiam sentit glos. in auten. de restitutio. z ea que parit. in pn ci. colla. iiij. z vide quod notaui. C. de legatis. l. cum alienam. et j. de manumissionibus. l. fuum sub conditione. z de regulis iuris. l. plerunq;. Vel dic q̃ aut seruus est specialiter legatus sub 5 vniuersitate: vt in casu nostro. † z tunc fauore libertatis potest fideicommissarius vni seruo libertatem dare. secũdum Jacobũ de raue. ibi. quod defunctus sciuit hoc ideo quia ignorantia ex eo quod ex testamento procedit cauet alias contra. j. de regulis iuris. l. qui in alterius. z dixi per Petrum. s. de legatis. j. l. cetera. §. fin. z. l. sequenti. Ray. vel dic illud in conditione indebiti que competit quando quis ex indebito locupletatur. vt. s. de conditioni. indebiti. l. hec conditio. z. l. si non sortem. §. libertis. Jacobus. ibi. in culpa lata quia non intelligit quod omnes in telligunt aut scire debent. z sic p̃o eo habeꝫ ac si esset i dolo cũ lata culpa dolo equiparetur. vt. j. de ꝟborũ signi. l. magna. z. l. late culpe. z. s. depositi. l. quod nerua. Dynus ibi. pendente condition: sed de liberalitate expresse dicitur dicta. l. generaliter. j. qui z a quibus. vnde non erat opus quod ibi de hoc diceret. 6 † dic ergo quod speciale est in libertate quod possit vltima voluntate seruus vniuersaliter legatus manumitti. vt. in. §. isto. secundũ Jacobũ de rauen. alias autez mutatis terminis huius §. sc̃z quia nõ sit vniuersaliter sed singulariter legatus: tunc nõ potest manumitti sm eũ. Et ratio diuersitatis est illa que est in seruo pignori dato manumisso. vt. C. de fuo pignori da. l. si ab eo. Ray. facit iste. §. ad declarationem auk. res q̃ subiacent. C. communia de legatis. Jn glos. vt z. s. in fine. sed ibi se alij obligando hic ius alterius adimẽdo. Dynus. Vel dic secũdũ Jaco. de rauen. in iure quesito tollendo vel minuendo nõ debet factũ alterius alteri damnum afferre: vt hic. Sed per obliquum adiẽciendo sibi alios creditores potest vt ibi. Jac. Et facit de regulis iuris. l. non debet alteri per alterum cum ibi notatis.

1 ¶ Que dictio restrictiue z implicatiue capi potest.
2 Senatusconsultum apronianum locum habet contra ciuitates quibus fit restitutio.

Quibus ciuitatibus. Ybi q̃ sub imperio † hec dictio q̃ accipit restrictiue q̃nz implicatiue. vt. C. de legib'. l. leges sacratissime que constringunt etc. z sic innuit hec lex quod ali que ciuitates sint que non sunt sub imperio romano. Et pro hoc. s. ad legem rhodiam de iactu. l. deprecatio. Jn contrarium videtur quod vniuersitas orbis de iure subsit romano imperio. vt supra de excusatio. tutorum. l. si duas. §. grammatici. versicu. heredes. de quo plenissime dixi. C. de summa trinitate z fide catholica. l. j. † Item nota quod deisto senatusconsulto apronio alicubi nõ fit mentio nisi hic ibi in eas: id est cõtra eas ciuitates quib' fit restitutio. dyn. ibi admittuntur contra conductores hereditarios vel possessores rerum hereditariarum. dyn'. Et allegatur hec lex

ad que

ad questionẽ si legatum est relictũ hominibus bonosi. z aliqui dicant z petant tale legatum debere distribui inter singulos de populo. alij dicãt in cõmuni ponendũ qui sint audiẽdi videtur quod illi qui petunt in commum ponendum per. l. s. de rerum diui. l. in tantũ. §. vniuersitate. de in ius vocãdo. l. sed si hac l. §. qui manumittitur. z de questionibus. l. prima. §. seruũ. z videtur expressum. s. de rebus dubijs. l. ij. z. l. cum senatus. in contrarium videtur. j. de colle. illicitis. l. i. in fi. Item quia leges cõtrarie locũ haberent quãdo vniuersitati relinqueretur per aliquẽ modum designantem vniuersitatem. Dy. Ad hoc vide quod dixi. s. de conditio. z demonstra. l. municipibus.

1 ¶ Heres adire coactus non restituit actiones quesitas post aditam hereditatem.
2 Repudians hereditatem paternam non habet pupillarem paterne commixtam.
3 Existentia sui heredis valere facit fideicommissum vniuersale.
4 Hereditas paterna adiri debet vt substitutio pupillaris confirmetur.
5 Fideicommissum vniuersale hereditatis restituende fideicommisso singulari assimilatur.
6 Cõmodum z incommodum hereditatis ad quẽ spectent z an ex trebelliano transeãt actiue z passiue in fideicommissarium.
7 Heres grauatus restituere non tenetur a se exigere debitũ naturale ad quod tenebatur.
8 Actione ex testamento petitur quod defuncto debebatur.
9 Fideicommissarius vniuersalis preteriri dꝫ cui cõtrabul. dañ.
10 Filius testamentum rumpere licet ex testamẽto paterno vltra quartam iure fideicommissi vniuersalis consequatur.
11 Heres coactus prelegata non retinet.
12 Fideicommissus vniuersale insufficiens suppletur ex fructibus perceptis iudicio testatoris.

Ita tamen. Ybi eligant. i. eligere debeãt etiam inuiti causatiue alias agendum nõ admittũt cũ sint actores vel missiones patiuntur cum sint rei z distractionem cõsequenter. vt. s. quod cuiusc̃unq; vniuersitatis. l. ciuitates. z de ista missione z distractio. nota. C. de ex ecuf. rei iudi. l. fin. z in auten. de ex hibe. reis. §. si verotetiam quidã. coll. v. dy. z de modo cogẽ. vniuersitatem z quõ satis fieri debeat creditori vniuersitatis nomine dicta. l. s. q̃s cuiusc̃unq; vniuersitatis. an glos. que incipit: id est pretor faciet z quod not. extra de rescript. c. cum dilecta in vltima gl. z de collegijs illicitis super rubrica. z. C. sumptus in iuncti muneris ad collegã nõ pertinere. l. j. lib. xj. z de remilitari. tam collatores. z vide q̃s dixi. j. de re iudica. l. iij. §. actor vniuersitatis. Et not. dene q̃ hic dicit in gl. quod si sit aliquis cui hoc de consuetudine facere liceat q̃s potest hoc facere. z de hoc plene dixi. s. quod cuiusc̃unq; vniuersitatis. l. nulli.

1 **Si seruum.** Nõ est alibi iste casus. z breuiter hoc dicit. † Si heres adiit coact' nõ restituit actiones post aditam hereditatem quesitas ante aditam sic hoc dicit. Et dic seruare hereditarium in ea hereditate constituta de qua restituenda erat rogatus. Oppo. ad istũ. §. de §. sequenti. Sed solu. vt ibi in prima glos. dyn. ibi iussisset adire post additionẽ suam z ante restitut. Dyn'. ibi seruo relictam in re directo ipsum seruum heredem scribendo. Dy. z sic facit q̃s verbum relicti trahat ad institutionem: de quo dixi. s. eo. l. naz q̃s. §. fi. ibi z tunc. l. hereditate extranei per seruũ hereditarium acquisita. dyn. ibi post aditã hereditatem z ante restitutionem. dy. ibi nulla moza cõmunis vel specialis. dyn. ibi restitui debebit scilicet per heredem coactum. dy. ibi nulla moza communis vel specialis. dyn. ibi sicut fructus scilicet percepti. dynus ibi vetient eo casu quo heres adire compellitur. dyn. in glossa. quia iussit. in fine. vel hodie scilicet fuisset compulsus adire nondum tamẽ cesserat dies fideicommissi. z sic concor. cum si. huius. l. sed precedens solu. non videtur bona quia si ibi tenetur ad pretiũ eius quod non habuit multo fortius debet teneri ad id quod habuit: vel illud propter culpam manumissionis: vel ibi post restitutam hereditatem vel moram heredis hic autem non. Jacobus z Oldradus.

Qui suspectam. Aut expressit nomen appellatium: aut propium z si p patrum refert habuerit coheredem nec ne. Dynus. Et ponitur primo quedam regula postea ex ipsa regula determinatur quidam casus. Secunda ibi z ideo si pupillo. Dy. ibi diem z propterea coactus adut alias secus. vt. j. eadem. l. §. si patron'. dy. Ibi si pupillo forte exheredato. Dynus. z dic substitutus heres patris grauatus restituere hereditatez. Ybi heres esto subaudi. Jacobus is qui coactus adire. Jaco. ibi que ex substitutione pupillari. Dynus. ibi cogendus erit: licet de ea restituendo rogatus non fuerit rogat' ꝫ de paterna tñ q̃ illã nõ erat habitur' si pater nõ adisset. Dy. ibi hoc articulo q̃ sequit̃ q̃. etc. Et sic expresso noie. ꝓpio nõ appellatiuo fuit substitut'. Dyn. ibi tũc. eo casu quo substituit noie. ꝓpio expresso. dy. ibi extiterit predictus tit'. dy. q̃ coheredẽ nõ habuit. Jac. vel si habuit repudiauit ibi hereditatẽ pupilli immistã paterne. dy. ibi si nõ coheredẽ habuit adeũte z cõsequẽter cõfirmante tabulas pupillaris. Ja. z dic aliũ quã pupillũ: alꝫ nõ. pcederet q̃s repudiata paterna haberet pupillarẽ. Dyn. ibi retinebit iste coact' adire. Jac. in glo. p que ꝟba ibi filio meo. vt prealleg. l. q liberis. §. cui simillis. Ol. in gl. aliũ a pupillo. ibi licet repudiauerim paternam sc̃z ex persona mea q̃ paternã habebo ex persona pupilli q eã adiit vt statim. j. sequitur in glos. Raynaldus. Ybi posset illis in- 2 telligi q̃s dicit in. §. filio. Ol. in fi. ꝫ ille. §. manifeste innuit † q̃s q repudiat paternã nõ habeat pupillarẽ cõmistã paterne secus si nõ esset comista paterne sed ibi intellige vt hic z ibi not. Jac.

Si pater. Ybi in potestate secus si emancipat' quã cum ad. §. Dy. ibi nõ instituerit quia fideicõmissarius nõ curauit eũ cogere Dyn. ibi cõpetebant de iure ciuili quia ipso iure est heres secus si de iure pretorio. vt. s. de acquiren. hered. l. necessarius. Dyn. ibi transferentur verbali restitutione per filium faciẽda z sic patet † q̃s existentia sui heredis 3 confirmat z facit valere fideicõmissum vniuersale. Dy. de hoc dixi in materia substitutionuz in. l. precibus z. s. de vulgari et pupillari substitutione super rubrica in glo. caue tibi ibi an cogatur adire sed certe cum dicat textus trebe. locum habere per inde est ac si diceret q̃s possit adire compelli cum compulsio fit vnum de remedijs per trebel. inductis vt patet institu. de fideicom. heredi. z hoc verum quando fideicommissarius petit cogi heredem adire alias potest fieri restitutio sine cõditione q̃ sola existentia sui heredis fiat fideicommissum vniuersale valere vt dicitur in fideicommissaria libertate. j. de fideicommiss. libert. l. cum quasi. §. sed z si quis de vulga. z pupilla. substitutione. l. si filius z hoc sequitur in textu ibi quarte etc. z hic est verus intellectus q̃dq̃ dicat gl. dy. ibi z expresse hoc subaudit z sic actiones que sine effectu erant penes filiũ cum effectu erant penes fideicommissarium sed hoc contingit ideo quia post restitutam hereditatem a filio cessat prouisio huius filij cuius gratia sibi conceditur beneficiũ abstinendi z voluntas fideicõmissarij spõte hereditatẽ recipientis z existentia filij sui que ratio cessat in extraneo se abstinente siue non adeunte penes quem nullũ ius remaneret. ray. nal. ibi non sit heres argum. s. de acquiren. here. l. fuit questionis. Oldr. z pro declaratione huius. §. vide quod no. C. eo. l. penul.

4 **Si patre.** † Ad confirmationem substitutiõis pupillaris z fideicommissi vniuersalis oportet hereditatem paternã roze aditã. hoc dicit haberi p aditã per existentiam sui heredis vt. s. §. proxi. ibi heres scriptus alꝫ si non fuisset scriptus heres nõ posset onere fideicommissi grauari vt s. ad. l. falcidiam. l. qui fundum. §. qui filios. dyn. ibi filio impuberi. dy. ibi ex substitutione pupillari. Dy. ibi fideicommissum datum est ab eo qui institutus est heres sub conditione que cõ- ¶ Casus singularis.
ditio non extiterat. dy. z sic male reprobat glo. hanc rationem nam q̃s glo. dicit habet locum quando fideicommissum est relictum sub conditione non quando hereditas z fideicommissum vt. s. e. l. sed si alio. §. fi. dy. ibi hereditatem patris adire ad hoc vt tabule pupillares cõfirmentur p additionem hereditatis paterne z eis confirmatis cogatur adire hereditatez pupilli z eaz restituere. dy. sed hoc quomodo cũ a substituto ipuberis exheredati nihil possit relinqui. vt. C. de legatis. l. cum quidam z. s. ad. l. falcidiã. l. qui fundum. §. qui filios. respondeo hoc verum est quando substitutus non est heres patris vt in. l. contraria. alias autez bene potest ab eo relinqui vt hic. z. s. ad. l. falcidiã. Lin ratiõe. §. fi. dy. ibi vel vnum exponе vel pro saltem. Dyn. ibi cogi adire hereditatem paternã. Dy. in glo. hec rõ non est sufficiens imo sufficiens est quantũ ad istum casum quia vulgaris substitutionis adhuc pendebat conditio. arg. s. e. l. sed si alio. §. fi. z. l. sequenti. §. sed si ante. ꝫ locum habet q̃s glos. dicit si esset pure institutus z sub conditione rogatus vel dic q̃s glo. refert se tamũ ad restitutionem paterne hereditatis q̃ pure fuit data nõ autẽ ad restitu. pupil. q̃z restitutio erat conditionalis ꝫ certe hic textus nihil videt dicere de restitutione paterne hereditatis cũ facta fuerit pupilli nõ exheredati. Dy. in gl. ſ. sic vt cogatur. ibi de vtentis hereditate. ſ. de voluntate testatoris vel dic q̃s ibi nõ agit de hereditate viuẽtis. sed iam mortui testatoris. Dy. in fi. iste leges nõ faciũt sed facit. s. de conditio. indebiti. l. in suam. §. pe. de actio. empti. l. si quis seruum. z so. matri. l. si constante. §. fi vir. Ja.

5 **Quoties filius.** Ybi neque legata glos. bene ponit casum † nor. z fideicom

Universidad de Deusto
Biblioteca

missum vniuersale hereditatis restituende assimilari fideicommisso singulari.vt.z.ff.de adimen.lega.l.iu.ff.idē dicēdum.z sic est arg.quod si heres scriptus filio preterito rogatus erat hereditatem restituere:cum hodie fideicommissario singularia sint salua per auc.ex causa ita debeant etiaz esse salua pura vniuersalia.Ja.pro hoc optime.ff.si quis omissa causa testamēti.l.ad penultima.ff.institut°.de hoc dixi dicta auc.ex causa.versi.item quere nunquid fideicommissum vniuersale.ibi videas intercidat fideicōmissario mortuo herede quod relictus erat mortuo herede instituto z omissa a filio bonoz possessione:sed ista non est causa extinguendi fideicommissum:sed est casus in quem debet fieri fideicommissi prestatio.Ray.ibi omissa.l.repudiata tacite vel expresse.dy.in glo.nisi fideicommissario ibi filio differēte agere z sic in dubio.dy.z ita videtur dici.ff.e.l.ille a quo.ff.ibi secus suam agat:cū autem ad filiū bona sint peruētura hoc non videtur male dictum non illa ratione quod fideicōmissum non valeat sed quia actio ex testamento non cōpetit sed cōditio ex lege vt auc.ex causa.no.itez nec illa vt quia contra ius videatur z sic repellendus.C.de codicillis.l.z de furtis.l.j. cuz si. dy.in gl.z hodie siue differebat agere siue non videt quod possit cogi per.l.vlti.C.de repudi.here.Ray.in glos.ſ. respōdit ibi. ff.sed si naufragio.z hoc quando fideicōmissum periret:sed pone quod fideicommissum esset relictum tali persone cui debet etiam in confirmato testamento nunquid tunc potest cogi filz petere contra tabulas respondeo non secundum Jac.de ra.qa adhuc durat ratio.scilicet vt valeat testamentum in totum.

Qui ex trebelliano. Jbi ab eo que petat *per creditores hereditarios.dy.ibi adiuuari quando conueniūt dy.a creditore hereditatis ibi fu bmoueri:scilicet a debitore hereditatis ei cos cōueniat.dy.que quidem exceptio locum habet quando debitū erat ciuile z naturale secus si alterum tamē.vt.j.eo.l. si eius pupilli.z quod ibi no.ibi sed eas quoqz actiones fi loquatur de actionibus dū pendet cōditio improprie loquitur:z exponetūc actiones.id est spem earum actionum.sed fi iā cōditio veniret tunc proprie.dy.vt.j.de verbo.signi.l.cedere diem.ibi fideicommissario,cōpetere subaudi adueniente conditione vel si dicam actionis semper etiam ante tunc competunt.dy.ibi cum hoc.ſ. quod hoc soluerit creditoribus vel legatarijs.dy.in glo.cōtra legatarios in fi.in legatarijs videtur considerandum aut pueri legatorum petitio restitutionem.aut cōcurrit.aut post restitutio.fit legatorijz petitio.primo casu debet soluere heres.vt.ff.e.l.qui quadringenta.z.j.e.l.heres.secūdo casu aut sunt expresse heredi iniuncta z obtinet.ff.e.l.marcellus.ff.quod si suspecta z.l.j.ff.is qui quadringenta.Jacob.tertio casu obtinet iste.ff.

Trebellianum. Jbi a te fideicommissum scilicet hereditatis titiane.dy.ibi
6 ac si fundum †non ergo ex trebelliano transibunt actiue z passiue in fideicommissariū licet illius hereditatis p modū interpendarū cautionū spectat ad fideicōmissariū cōmodū z incommodū.vt.ff.de leg.ij.l.cū filius.ff.j.Jac.ibi sponte hereditatē.l.mediana.dy.in gl.ſ.quota.ibi mulier.ff.fi.quod intellige vt ibi no. Dl.Jn gl.i.ſex z tres vncias.ibi.ff.titio.hoc verū quādo testator ipse debeat qz tunc potest cōpensari pars data cū debito in quo tenetur testatori heredi,sed hic nō loquit hic nec.ff. ille titio ponit casum istū z ideo secūdū Ja.de ra.gl.ista errauit.ar.ff.ad l.falcidiā.l.pater filiā.alias.l.penul.plus videtur qō etiaz si tot fructus percepit quod restituere debeat.vt.ff.de leg.ij.impera tor.ff.j.qz ista hereditas seiana habet p legato singularis speciei vt in primo respōso huius.ff.secūdu eū.vel dic vt no.p dy.dicto.ff.titio.in fi.imo concoz.secundū secundā positionem casus ibi positam que est veritas Dl.vel solu.vt ibi Jaco.de bello.

Si ex trebelliano. Quere primo quare retinebit.secundo quere nūquid debitū naturale debeat soluere hereditari.tertio q̄ actione repetatur ab eo z qua actione ipse petat debitū vel rē. quarto vtrū actio familie hercis.sit ex vtraqz parte vtilis.vel ex parte heredis directa ex parte fideicommissi vtilis ibi cū predicto hereditario.dy.ibi retinet sine aliqua iusta causa.dyn.ibi vel ipsa predia.ſ.retinet sine fructibus.dy.ibi aduersus eum actoz vel actiones.ff.vtiles ex testamēto quasi minus videatur restituisse quam restituere debeat.dy.ibi marcellus scilicet addēdo predictis.dyn.ibi hoc idem.ſ.quod habeatur ratio eius quod erat defuncto debitum,dy.z retētoz ab herede sine causa ibi re ibi restituta verbo.Dl.in fi.z econtra ipse sibi debitū deducit.vt.ff.eod.l.cum hereditas.z.l.postulate.in principio in glos.ciuiliter
7 no.hanc glo.cui nescio similem] quod heres instituz z de restituendo gratuitus non teneatur a se exigere debitū naturale ad quod tenebatur licet possit retinere ad qō sibi tenebat detus eius vt in precedenti glos.† olest esse ratio qz ille pot cogi adire z restituere:sed gestoz negotiorū non pōt cogi administrare. qz officiū volūtariū.ff.de nego.gestis.l.j. Item iste tendit principaliter ad vtilitatē suā gestoz ad vtilitatem alterius. ſz prima ratio potius faceret in contrarium.ar.ff.de procura.l.pcu.qui pro euic.pro gl.facit quia hic cōfunditur naturalis per additionem hereditatis in cōtrario non.Ray.bene tamen dicit quod istud debitū naturale ipurabitur isti in quartam trebellianicā. argumen.ff.ad legem falcidiā.l.j.ff.si debitor.z quod ibi not.et facit.j.de solu.l.stichū.ff.aditio.z vide quod de isto debito naturali dixi.ff.ff administra.tuto.l.quoties.ff. Item si temporali.et
8 de neg.l.at qui natura.in glos.scilicet vtiles.ibi sed hoc dicit.ſz hecopinio placet dy.ibi quasi nō plene restituerit †quia actione ex testamento petitur quod debitum erat defuncto.vt.ff.ad legem falcidiam.l.penult.in princip.dyn.in.fine,sed prima est secundum hanc literam que innuit per restitutiones dari actiones fideicōmissario contra heredem que non darentur si restitutio facta non esset vt hic probat per simile actiones fa.herci. q̄ daf post restitutionē:tō bona est pria sentētia z vtilioz. Jac.

Qui rogatus. Prima facie diceretur ꝯra istū
9 casum.ibi filio preterito. Dy.Et nota † quod preterit° dicitur esse fideicommissarius vniuersalis quod patet qz dicit ei dari contratabulas.vt z no.j.de extra tabu.l.si emancipatus. Ol.Jbi accipere possit quia forte commodius est sibi habere hereditatē per restitutionē q̄ per ꝯtrat. Dy.Et dic quod ad excludendum contratab.sufficit aliquid esse relictum z agetur ad supplementū secundū glo.notabilem. C.de inofficioso testamento.l.omnino.licet contrarium videatur
10 sentire glos.ff.de minozi.l.si filius.† Item not. quod licet filius consequatur ex testamento paterno vltra quartaz iure fideicō missi vniuersalis nihilominus potest rūpere testamētum.z per hoc male dicit glos.que est.C.de inofficioso testamento.l.scim°. ff.cum autē.vt ibi dixi quod est satis mirabile.propter id quod not.dicta.l.filius.de minozi.z tene ista menti.

Si patronus. Jbi hereditatis alicui de liberis
tate ante coactionem.dynus.ibi cā partem que sibi sufficiat ad trebellianicā eius partis ex qua institutus est.vt.j.eodes.l.eius ff.vltimo.nō autē dicas quod retineat totam partem debitam ex qua est institutus ex quo ponis eum grauatū restituere liberis liberti.Old.oppo.de.l.cum patronus distingui tur quibus dare grauetur liberis vel extraneis.Opp.de.ff.sed nostra.z dic hodie nō posse grauari etiam liberis.Oldr.in glos.sed quomodo ibi dicta.l.si eius.in fi.vel dic aut grauatur extraneo.z tunc obtinet quod hic dicitur:sed tūc nullum est fideicommissuz aut filijs liberti.z tunc obtinet quod ibi.z no.q̄ posset mutare voluntatem.Jaco.pro hoc.C.de ap.l.si quis libel os.

Si preceptis. Jbi percipere id est retinere.Dy.
11 ibi omni commodo quod habiturus non esset si non esset vel hereditatem nō adisset.dy.Et statim de incommodo sequitur ibi restituantur.i.prestētur a fideicommissario,vt.ff.eo.l.apud iulia.in prin.dyn.ibi obut scilicet quod cogitur hereditatem adire.dynus.Et est argumētuz iste
11 ff.† qō heres coactus nō retinet prelegata pro hoc.j.l. ti patroni.ff.qui fideicommissariam.in ti.ff.argumen.contra qā recepe ret hereditate non adita.vt.ff.de legatis primo.l.qui filitab°.ff. fi.ergo non priuatur si adut coactus.vt.ff.eadem.l.ff.qui suspectam.dy.z ad.l.si patroni.ff.adeo.j.eodem.dic quod hic nō loquitur de prelegata:sed de perceptione aliquarum rerū relictarum nomine quarte.Credo q̄ prelegata nō p.rd.at:preceptiones autē quibus retentis rogat° est restituere.sic argu.huius.ff versi.sed si eidem.z dicta.l.si patroni.ff.adeo.Oldr.Ego non facio predictam differentiam,sed dico aut habet coheredem aut non.vt dicto.ff.qui suspectam.Ray.
12 **Heres extra.** Bio.optime ponit casum† si poꝛ
tio hereditatis nō sufficit ad fideicōmissariū vniuersale illud supplebitur ex fructib° perceptis iudicio testatoris.hoc dicit.Vel clarius si portio hereditatis quā heres habet vltra quartā z quarte fructuū ad fideicōmissuz vniuersale nō sufficit heres illud supplere debet ex fructib° iudicio testatoris perceptis:qui si ad supplemementū nō sufficiūt heres agit ꝯ legatarios singulares si vero nō sufficiūt nec excedūt vel eisā excedūt nō agit cōtra eos fideicommissarios quod excedat heres restituit ſz sibi retinet qō excedit z dic qō ideo i hoc.ff.fructus q̄ heres retinuit quartā de solidis reb° hereditarijs.alias esset cōtra.vt no.ff.eo.in.l.fideicōmissaria.z probatur.ff.eo.l.mulier.ff. si heres.dy.Et dic q̄ primo ponitur thema.Secundo quatuoꝛ questiones.Tertio solutiones trīū ex eis.quere ergo solutionē p.b diuiditur in quatuoꝛ questiones secunda secunde est ibi.Et an ab

an ab alijs.tertia ibi z quantum.quarta ibi.Item quero glo.in summa.Primo pone casum.Secundo solue tertiam questionē que in textu non soluit.Tertio signa cōtraria que ponunt.i fi. vlti.glo.Primum ponit ibi.Item no.secundū ibi.Item oppone et primum est qō nihil debeat revocari a legatarijs.Item op.secūdo qō fructus nō debeant restitui cū sint percepti iudicio testatoris.Dy.ibi parte dimidiā:scz ducenta.dy.ibi z eius:scz cōsobrine.Dy.ibi z cauit.scz iste meuius illi cōsobrine.Dyn.ibi sed z ceteri:scz legatarij.Dy.ibi quantū ei:scz publio meuio.Dyn. ibi restituere debita ego qui sum heres consobrine mee.Dy.ibi remanserat que sunt quinquaginta.dy.ibi z an z ab alijs secūda questio.Dy.ibi z quātū tertia questio.Dy.ibi.Item quero quarta questio.Dy.ibi.ff.quadrante remāserat que sunt quinquaginta.Dy.ibi excedat etiā si fructus percepti ex portiōe q̄ est vltra quadrantem exuberent z excedāt medietatē hereditatis restituendam.Oldr.ibi sepositō quadrante qui debet remanere penes consobrinam pro trebellianica.Oldra.ibi ei debeat etiam si excedat dimidiā restituendā.dy.ibi nō minuet imo nō sufficit z subaudi z nō excedit.vt glo.dy.ibi nec ex stipulatiōe si ergo fructus eius quod est vltra quadrātem.i.quinquaginta sufficiunt ad dimidiam restituendam nec excedūt nō agit ideꝛ si excedunt secus si non sufficiunt qz tunc agitur cōtra legatarios z revocātur duodecim cū dimidio z sic quarta de quinquaginta.Dy.ibi quicq̄ pōt quādo sufficiunt z nō accedūt.dy.ibi accedet scz solum qō exuberat.Dy.expositā litera attēdēdū est qō glo.ponit casum in hereditate valente quadringenta z duodecim z legata sunt quinquaginta z hec oia ad onꝰ heredis et sic habet heres p quarta centūtria fideicōmiſ.ducentū septuaginta octo legatarij triginta vnū.vt.ff. eo.l.marcellus.in princi. Jaco.ibi restituit vel saltez ducēta fideicōmissaria z legatarijs quinquaginta z sic.ff.quadrāte remāserūt cōsobrine quinquaginta nouem.Jac.ibi remanserat que sunt quinquaginta nouē Jaco.in glo.scz cōtra legatarios sed hec cōputatio non videt bona qz quod ꝓpter dilationē cōditiōis legatarius cōditionalis minus percipere videat fauoze el° circa collationez nomine falcidie faciendam dictum est vt alterius legatū qō purū est tāto maius isto conditionali censetur quantum efficit cōputatio fructuum medio tempoze per heredem perceptoꝝ ex eo qō sub conditione relictum est vt.ff.d.l.qui quadringenta.ff.fi.ff.ad legē falcidiam que computatur si hoc obseruetur qō propter fauoze eius dictum est in eius lenonem retoꝛquebitur:nam si pure omnia scripta forent z reliquisset testatoꝛ ab herede totā hereditatem meuio z ab eodem herede quinquaginta alijs cōstat fideicommissarium testatoris iudicio octies:seu octo vicibus tantū habere debere quantum legatarius.ergo retentis cētum nominē quarte trecenta diuiduntur in nouem partes z octo partes fideicommissarius z nouem legatarij habebūt.vt.ff.eod.l.marcellus.quod ergo secūdū hanc computationem legatarij plus noua parte trecentoꝝ habēt illud aduocabitur si defect° rationis fructuum eius quantitatis que.ff.quadrante apud heredem mansit ad integradum dimidiam de qua nunc agitur totum exigit revocari alijs pro rata eius quod deest nō autem vltra revocabitur.Nona autem pars trecentum est trigintatria:z etiam minus z ista maduocabiliter sunt legatarioꝝ:superfluū autem poterit aduocari secundum quod dictum est octo autē partes trecentoꝝ que debentur fideicommissario sunt ducētiseptuagintaseptem minus:tertia vnius saluo erroze calculi sed sm hanc rationem fideicōmissarius ab herede cōsequitur quinquaginta retidua apud eum z tot fructus qui capiut sexdecim z duas partes vnī° cū habeat quod ibi debetur quare a legatarijs aliquid aduocatur.respōdeo duabus rationibus.prima quia cū icōm rationem supradictam legatarij habeāt vltra debitus sedecim z duas partes vnius ad cuitandā aduocationē non possunt cōputare fructus perceptos de quinquaginta de bitis fideicommissario que remanserunt apud heredem. Item quia gaudēt voluntate defuncti z commodo perfecte voluntatis z fideicommissarius no:nā qua ratione legatarij contēdunt se habere tota quinquaginta eadem ratione z fideicomissarij°. respondeo cum nihil de sua parte reliquerit apud heredem nomine falcidie debuerunt autem vndecim relinquere z nonā partem vnius que sunt nouez centū illa vndecim cū dicta pretētur ex stipulatione interposita:quod autē vltra est per cōdictionem indebiti.vt.ff.eodem.l.marcellus.in.l.ij.z.ij.sed quis aget his actionibus.respondeo heres.vt.j.eod.l.ſi heres pecuniam. Sunt enim eius que sunt nouem centuz scilicet illa vndecim cū dicta parte:z ideo petuntur ex stipulatione interposita:qō a.i. tem vltra est per conditionem indebiti.vt dicta.l. marcellus.in princip.z dicta.l.ij.de condi.indebiti. Intentabit ergo eas he res quia eius facto sunt quesite.Ja.in ea.glo.ibi de iure.l.cū qui.ſz quare nō ꝑdeat omnis deductio fructuū de quinquagin-

1 ☞ Fideicōmissarius purus qñ hereditatē fideicōmissario cōditionali restituere teneatur.
2 Emphiteota faciēs aliū emphiteotā trāsfert in eū omne ius qō habet in emphiteosi.
3 Possesoꝛ bonorum habens tantum ius vtile pōt cum fideicommissario concurrere.

Exasse. †Si heres adūt coactus z tota heredi
1 tatē fideicōmissario puro restituit ipse quidem fideicommissarius in euentum conditiōis fideicommissario conditionali restituet suam partē sibi accrescentem pro rata sed nō fructū medio tēpoze perceptos nec ei quartam trebellianicam retinebit.h.d. Dy.ibi postulāte fideicommissario puro cui erat restitutio facienda. Dy.ibi restituit sponte.dy.ibi.conditio extiterit partem tibi sub condi tione delatam.dy.ibi.partis sue scilicet heredis que sua esse debebat pendente conditione vel dic sue id est tue.dyn.ibi.prestarentur scilicet fructus.dy.ibi.sponte adusset subaudi maxime. nam idem si coactus in fructibus post additionem z ante restitutionem perceptis.vt supra.l.proxi.ff.j.dyn.ibi.ius tuum cui erat restitutio facienda sub conditione.Et nota pulchrum textū ibi cogente me adut z totum sponte restituit.dy.ibi quandoqz.id est quandocunqz.dy.ibi.esse restituendum ipso iure.Dynus.in ver.sed nec scilicet falci.i.trebellianica.z iste ver.refertur ad pnc. l.z dic sic.Sed nunquid in casu in princi.l.posito cuz restituo tibi dimidiam hereditatem possum tibi detrahere quartā in restitutione:z dicitur quod non.quod quamuis predictus heres si spōte adusset posset detrahere.hoc dicit Ulpianus ibi.v sure mee cui erat facta restitutio pure.Dynus.in fine.scilicet beneficio retentionis quarte.Dynus.in glossa.scilicet quarte imo totius dimidie que heredis dicitur conditione pendente.Dyn°. in glossa vltima.que incipit sed contra format vnum cōtrarium et tres questiones.Dynus ibi.hoc fiat id est hec iurium translatio de primo in secundum pro parte restituēda.Oldrad.ibi Heres fideicommissarius.hec questio non processit in casu huius.l.quia hic non erant duo fideicōmissarij ordine successiuo sed ambo in pari gradu.Dy.ibi.ergo nulle remanent hanc tenet Dy.pro qua facit quod no.C.vti possidetis.l.j.de prescrip. xxx.annoꝝ.l.ſi quis emptionis.in principio.z vide in margarita de procuratoribus in rem suam,verti.sed pone qō emptoꝛ ne minis.z de hoc nota.C.de hereditate vel act.ven.l.emptoꝛ.z in speculo de cessa.actionis.ff.j.ver.sed nunquid is.z facit quod
2 not.ibi.C.de iure emphiteotico.i.finali.† vbi emphiteota faciēs aliū emphiteotā transfert in eum omne ius ibi.qō vult dic qō

Universidad de Deusto
Biblioteca

scilicet senatusconsulti. Dynus. Ibi. non distrarit quod iussit restituentem post restitutionem remanere heredem: vt institu-
to eodem. §. restituta. quod non videtur verū quod bonorū pos-
sessione licet habeat actiones directas & ciuiles tamen ius suū
esse prætorium. ff. de bonorum possessione hereditatis. Bet. l.
3 j. & sic erit dare † quod bonorum possessor qui habet tātum ius
vtile concurret cum fideicommissario qui habeat etiā ius vtile
dicit Bar. quod potest esse quod habeat directum puta si testa-
mentum erat tale quod ex eo non poterat esse heres nisi de iure
prætorio. vt in casibus no. C. vnde legitimi. l. fi. cum tunc non sit
aliquis heres de iure ciuili habebit ipse ius directum sicut dici
mus in naturali possessione. ff. de acquirend. possessione. l. clam
possidere. §. qui ad nundinas. quia per naturalem retinetur ci-
uilis. si non est alius habens ciuilem.

1 ☞ Testamentum primū quando rūpatur per secundum.
2 Testamentū secūdum valere dicitur si ex ipso hereditas de iu-
re ciuili adeatur.
3 Filius quartam capiens tanq̄ legatarius agere adhuc potest
querela.
4 Actio quādo detur ex confirmante & quando ex confirmato.

Si quis prior. Primum tollitur per secūdum nisi confirmet in secundo & tunc agitur ex secundo cōfirmante nō ex primo: & generalis cōfirmatio ad specialem adem
1 ptionem nō trahitur. h. d. Vel sic † primū testamētū rūpitur per secundū etiā si in eo ex certis rebus heres institutus sit: nisi primū in secundo fuerit confirmatum: quia tūc relicta in primo iu re fideicōmissi ex secundo petentur: confirmatio tamen generalis nō extenditur ad specialiter contraria. ibi facto testamēto. in quo vniuersalem heredem instituit. Dy. Ibi expressa sunt facit iste textus quod quis possit facere autenticari: et publicari vnum tantum capitulum testamenti vel instrumenti. ibi heredem scriptum in secundo testamento. Dy. sibi datis. i. in testamento sibi specialiter assignatis. dyn. Ibi supplera quarta si res ille ad quartā non sufficiūt. dy. Ibi ita intelligendum est: scz quod. §. dictum est q̄d primū testamentū in quo vniuersaliter erat heres institutus per secundum in quo in rebus relictis ipso iure rūpatur etiā si testator dixerit tacite vel expresse primus valere scz q̄d in secundo scripti teneantur quarta deducta primis restituere hereditatē & sic ad omnia refertur. vel posset dici q̄d ad proxima tantū refertur & non est magna vis. & no. hāc. l. cum sua glo. vt no. §. de testamentis. l. ex ea scriptura. & C. de liberis preteritis. auten. ex causa. in vltima glo. Item hanc. l. in-
2 telligē † si secundus testamentum est validum quod ex eo possit adiri hereditas de iure ciuili: alias secus esset fm glo. not abilem §. de militis testamento. l. militis codicillis. §. fina. in fin. l. nisi testator expresse dixerit in secundo testamento q̄d confirmatio generalis in scō testamēto facta nō trahat ad institutionē in primo testamento factā. tūc em non teneret heres scriptus in secundo testamēto restituere heredibus scriptis in primo. dy. Ultimo no. arg. ad hanc. l. pro questione q̄d p scōm testamētū in q̄ quis est institutus in re certa tollit primū in quo est institutio vniuersalis & p hoc. §. de heredi. institu. l. j. §. si ex fundo. et. l. ex facto. arg. vtra. C. de here. institu. l. quoties. sed illud cū in eodē testamento vn⁹ ex vniuerso alter ex re certa instituitur. Dy. vel illud quo ad creditores vt ibi solet notari. Ray. in glo. que valet ibi simpliciter & in eodē testamento secus si in diuersis testamentis. vt hic. dy. Ibi ad excludendā querelā & ius dicēdi nullum & rūpendi per cōtrata. dy. & hoc non inueni alibi ita clare
3 & tamen huius quod hic dicitur videbatur contrariū † q̄ filius cum capit quartam tanq̄ legatarius agere potest nihilomin⁹ querela quia iure institutionis capere debet. vt. j. de contrata-
bu. l. si retentus. al's qui retentos. si ergo ei relinquitur res certa loco legatarij videtur habēdus. vt. §. prohi. ergo potest agere querela: sed contrariū verum est. vt hec glos. dicit. filius ergo institutus ex re certa non agit querela licet nō alius sit institutus ex vniverso & hoc odio querelæ vt hic not. & C. de inofficioso testamento. aut. nouissima vbi de hoc plene dixi. & dicta. l. quoties. C. de heredi. instituendis. dy. & est determinata ista questio in cōmunibus. Dy. Et est. lxxxvij. Et incipit quidā filiū suum heredem ex re certa. vbi tenet q̄d non possit agere querela ibi. §. aliud. & §. hic autem dispōnimus. vbi de hoc no. in glos. vlti. ibi de verbo. obliga. l. doli. & §. de iure codicillo: us. l. ante. et ar-
4 gu. j. de cura. l. spurij. §. pater. Oldr. † Ultimo si vis scire vtrum effectus insurgat & an agatur ex cōfirmāte vel ex confirmato dic aut confirmatum per se est validum aut non. Primo casu effectus insurgit ex confirmato. vt. j. de verbo. significa. l. lege obuenire. vbi de hoc latissime dixi. & §. de iurisdi. omniū iudicum. l. & qui. quia cōfirmatio validi nihil addit vel operatur. vt. C. de confirma. tuto. l. j. vbi de hoc. Secundo casu aut confirmans & confirmatus sunt incōpassibilia aut compassibilia. Primo casu agitur ex confirmante. vt hac. l. & §. de his q̄ not. Inno. l. furti. Secundo casu ex confirmato agitur. vt. l. legitima. §. de pactis & l. ex placito. de rerū ꝑmu. & j. de bon. posses. l. qui liberis. §. qui testamento. & l. j. C. de codicillis. licet glos. aliter dicat & male. Vel dic & subtilius fm Jacobum butrigarium. aut confirmatum non accepit robur a confirmante. sed per se validū est: aut est inualidum. Primo casu loquitur dicta. l. lege obuenire. de verbo. signi. & §. de nego. gest. l. pompo. Secundo casu cōfirmatum non potest cū confirmāte validari: aut potest. Primo casu agitur ex confirmante non ex confirmato. vt hac. l. & dicta. l. furti. Secūdo casu aut confirmans per se potest operari. & tunc aut confirmās directo & immediate disponit & confirmatus vt ipsum faciat producere effectum: & tunc effectus insurgit ex cō firmāte tanq̄ ex causa proxima. ex confirmato tanq̄ ex remota. vt dicta. l. legitima. §. de pactis. aut m ipsum non disponit vt faciat producere effectum sed magis vt eius contemplatione confirmans effectus ꝑducat: & tūc agitur ex confirmante tamē ꝓpter ipsum cōfirmatū. vt. C. de ꝓbatio. l. rōnes. aut cōfirmans per se nō est validū & tūc effectus ꝓcedit pariter ex cōfirmāte & ex cōfirmato. vt in auf. de defen. ciuitatis. §. sed interim. col. iij.

1 ☞ Roma cōmunis est patria vbi pōt quilibet conueniri.
2 Restitutio fit per actionem ex testamento.

Si legatus. Ibi falcidie. id est quarte trebellianice. dy. Ibi vel testamē
1 ti quādo erat sibi aliquid in testamento relictū. Dy. † Et dic q̄ iste legatus cōpellēdus est rome subire iudicium que communis est patria & sic non obstat. §. de admini
stratio. tuto. l. tutores qui. §. heres. vt ibi not. fm Ray. Ires fallit in causa sortis vbi compellitur subire iudicium etiam si occupetur. §. de iudicijs. l. si vxorem. & ibi not. a. in glos. quam tenementi: & vide in Speculo de reo. §. j. versi. item legati sunt. Ires no. glo. q̄ est hic q̄ dicit q̄d cogitur adire & restituere iudicio officio de additione concor. glo. in. l. non est cogendus. j. eod. §. de si deicommiss. heredi. petitio. l. j. & C. de fideicōmiss. l. si ea scriptura. de restitutione quod fiat officio iudicis. concor. j. eo. l. si po-
2 stulante. §. filius. alibi tamen glo. tenet † quod restitutio fiat actione ex testamento. j. eod. l. facta. §. j. & l. restituta. dicta. l. si ita scriptum. Bar. dicit quod aut non vult adire & cogitur adire & restituere iudicis officio. vt hic & §. eod. l. quia poterat. aut sponte adiuit. & tunc restitutio fiat actione ex testamento direcra: si in testamento vel vtili si in codicillis. Fgu. eius quod no. C. de codicillis. §. penul. & dicti. j. eodem. l. nō est cōdendus. si qs bona ibi intelligendum est quantum ad hoc vt transeant actiones in fideicōmiss. Dy. & sic no. q̄d ap. bonorum etiam si adiciatur verbum fui cōtinentur nomina debitorum quod est cōtra id quod nota. §. solu. matri. l. si constante. §. fi.

Si filiofami. Ibi non recte eis scz seruo vel filio multū interest ibi & fideicōmissariū ꝓ rata portione. dy. Ibi actiones insolidum. dy.

Si princeps. Subaudi fuerit. dy. Ibi quā quar tam poterat retinere ipse princeps. dy. Ibi donata ex vbanitate. dy. & sic non ob. §. eo. l. j. §. si heres. & ibi not.

Si cui pure. Dic si cui seruo. Dy. Ibi co
gitur heres pure instituto. Dy. In versi. finaute. ea ratio differētie inter primū casum huius. l. & istius est: quia in primo casu per adi
tionem habilitatur seruus ad captiuitatem restitutiōis hic autem non: & ideo in primo potest heredes cogere hic nō. Jaco. & Oldra. Ibi suspecta eam & ita quod repudiata sit. vel quod. j. dicit adiri subaudi compelli. Jacob. Ibi interim. i. conditione pendente. dy. Ibi contra voluntatē qui voluit libertatē in die prestari. Dy. Ibi esse prestandam scz pure. Dy. In glo. que cō petit ibi faciendam per creditores hereditarios: ac si hereditas adita non fuisset. Dyn. Ibi. §. seruo. & l. seruus alienus. §. j. Oldra. In glo. vltima que incipit si pendente circa finē. ipsius glos. ibi antea manumittere ex hac glo. sumebat Jacob. de ra. argu. si statuto cauetur quod potestas per decem dies ante fi. fuit regiminis teneatur facere sub certa pena quandam propositionem nūquid potest vti consilio ꝓuidentie. & per multos dies quādo faceret dictas propositiōem & dicebat quod sic nō tamen potest ante compelli. vt hic dicitur: & hoc verū nisi dies ille specialiter foret prefixus ex aliqua causa. Oldra. sed certe seruus hoc casu manumissus non habet libertatem iudicio testatoris imo dono & liberalitate heredis. vt. §. de heredi. institu. l. iij.

tu. l. iij. §. q̄ fideicōmiss. & sic si potestas ante facit nō facit ex potestate statuti. Dynus.

Si sub conditione. Potestatiua. Dyn. Ibi parere & adire si velit al's non cogitur sed impletur per fideicōmissum. vt. j. ver. recusante. Dyn. Ibi & restituere postq̄ conditioni paruit. Dy. Ibi factum q̄ implere & ascendere capitolium. Dy. Ibi imitationem dationis. i. ad similitudinem conditionis que in dando cōsistit. Dy. Ibi cetere cōditiones casuales vel mixte. Dyn. in glo. si cui est dandum ibi aretusa. Vel dic quod nō potest cogi inuitus. vt hic dicit & ostenditur. & q̄s. §. dixit intelligit si velit heres. vt in expositione litere dixi.

1 ☞ Fructus iudicio testatoris percepti quando in restitutionem veniant.
2 Fideicōmissum expresso genere relictū perinde est ac si species quelibet expressa fuisset.

Balista. † Si fideicommissum vniuersale relinquitur sub nomine geminato here
1 ditatis & pecunie in restitutionē venient: fructus per cepti iudicio testatoris. sed sub nomine simplici pecunie non veniunt. debet tamen ex eis fideicōmissum suppleri si fuerit diminutū. h. d. cū. l. sequē. Ray. ibi trebellianus proprius nomen filiifami. heredis scripti. Dy. Ibi peruēturam subaudi volo. Dy. Vel nihil subaudias sed quod respōdet verbo caue
rit quod est. §. ibi percepit ante tempus faciende restitutionis.
2 Dy. in fi. expressissiet scz q̄s fructus deberēt restitui. † & sic not. q̄s fideicōmissum relictum expresso genere pinde est ac si specia liter & nominatim quelibet species contenta sub genere esset expressa. vt hic & §. de leg. iij. l. si chorus. & C. de prescrip. xxx. annorum. l. omnes. §. de vsu & habi. l. si ita. & de peculio. l. qui pecuniā administrāt. & j. de verbo. oblig. l. titia. in fin. Dyn. Et sic est argu. ad id quod no. j. eodem. l. restituta. in glo. sed nunquid ad rē singularem. Dy. in glo. prima. Ibi balistarius erat & sic arcido minus ab arcu quem domat denominatur. vt in auf. de hered. & falcidia. in princi. scōm rectam expositionem. in glo. no. venire fructibus. Ibi quantūcunq̄ de hoc vide in alphabeto dictione quantūcunq̄. In glos. nō venire. in fi. de hoc dic vt. j. e. l. postulante. §. fi. & l. deducta. §. qui post.

Scribit celsus. Primo q̄s fructus nō veniunt in restitutionē. Scdo q̄ dāna cū fructibus cōpensant vsq̄ ad cō
currentē quantitatē quadringentorū. Dy. Et casus summarij huius. l. posui. §. l. pr. q̄ sunt de eadē materia. & not. hac. l. fructus perceptos iudicio testatoris vltra quartā & quarte fructus procedentia fideicōmiss. ad integrandum fideicōmiss. diminuuntur. vt hic & §. eo. l. ita tamen. §. ex asse. al's non vt. §. eo. l. mulier. §. fi heres. nisi in casu eiusdem. l. §. cum proponeretur. Jaco. ibi medio tempore. i. anteq̄ decederet & sic ante tempus faciende restitutionis. Dy. Ibi heredem eius: scz heredis de restituendo rogati. Dy. Ibi debiturum quadraginta nō detracta quarta de principali relicto. Dy. Ibi arg. per contrariū scz sentire debeat augmētū: dānum autē ad fideicommissari. ptinear. Dy. Ibi dānum pertinere scz totū. Dy. in fi. deducta tamen quarta & fructibus quarte q̄ debent penes heredē remanere sine diminutione. vt. §. eo. l. mulier. §. si heres. Dy. In glo. integra. in fin. quia ibi restituit fructus superfluos. vel vt ibi in glo. scz dicendum ibi in litera capitalis. i. litera grossa que denotat aliquam separationem a precedentibus.

1 ☞ Substitutus quādo a fideicōmisso repellatur.

Cum qui fideicōmis. † Substi
1 tutus in partem vltimi morientis ambobus simul decedenti bus si mater sit in medio a fideicōmi. repellitur. h. d. Secundū & est notabilis casus glo. ibi fratres quorū vltimo decedens erat de restituendo rogatus. Dy. Ibi obyssent nec apparet quis primo. Dy. Ibi ꝓpinquū ꝓprij nomē est. Dyn. vel forte appellatiuū. i. primiores. ibi nouissimus. i. vltimus in glo. prima ibi solu. habeat. Dy. sed nō videtur bona quia & hic eodem modo erat habituros totum. dy. Ray. etiam reprobat solu. stam quā approbat Dyn. & dicit q̄s substitutus simpliciter nouissimo intelligit substitutus tantū in eius parte. argu. §. de vulga. & pupil. substi. l. coheredi. §. cum filie. & tenet secundā sol. huius glo. Et so tenet tertiam solu. huius glo. m. l. qui duos. ar. §. de vulg. & pupil. substi. l. coheredi. §. cū filie. & tenet secam sol. vt dixi rone tali. §. de rebus dubijs. quas reprobat Ray. ꝓpter rationes que assignantur in ipsa. l. qui duos. & tenet secundam solu. vt dixi ratione tali quia in substitutione fideicommissaria venit solummodo pars vltimi simpliciter substituti. vt dicto. §. cum filie. que pars non apparet in casu nostro vtroq; simul morientе & sic ratione incertitudinis repellit in totum. nec obstat C. de impuberum & aliꝫ substituti. l. precibus. & ad legem falcidiam. l. quāq̄. quia ibi casus substitutionis erat certus hic duobus: sed in pupillari directa que erat in contrario etiam in simplici substituto venit totus vel saltem pars vltimi vtroq; simul decedente: ergo admittitur in totum quia ibi nulla est incertitudo respectu bonorum. vt dicta. l. qui duos. & l. pater. §. fina. §. ad legem falcidiam. fm Ray n. qui profitetur se legisse pluries infortiarum anteq̄ sciret soluere istud contrarius: & vere multū durum & manifestum est istud cōtrarium inter omnia cōtraria corporis iuris. leges tñ allegate per Ray. non videntur bene probare dictum suum. & ideo posses tenere tertiam solutionem quam tenet Aso. vt predixi. & eam etiam sequitur Dy. dicta. l. qui duos. ex qua concluditur quod si mater non esset in medio substitu. ambobus succederet. & illa loquitur contraria & p hac sol. facit quod fideicōmiss. probauit hic illud quod est causa sue intentionis quia ex quo simul mortui fuerunt quilibet est nouissimus cum nullus superuixerit. §. de vulga. & pupill. substitu. l. si ex duobus sed contra hoc videtur q̄ cū simul sint mortui nec apparet quis nouissimus videtur q̄s fideicōmissarius deficiat. §. de rebus dubijs. l. si fuerit. & ideo adhuc remanet dubiū huic contrarij. gl. etiā opponit. l. ex facto. §. si quis autem. §. eo. dicit glo. q̄s ibi est alius casus supple ad glo. q̄ ibi erat persona hic incerta: licet ibi sit dubius conditionis euentus & sic ibi est vna tñ incertitudo ibi & quidē mater cuius fauore. h. d. & que ad hereditatē premortui vna etiā cū altero admittit vt instituto ad tertul. §. pe. & vt no. in glo. Ray. ibi de testa. tute. l. duo. & est ar. ad quēlibet de eo q̄ dicit fecisse duo testamēta & non apparet q̄s posteriꝰ quod neutrū valeat vt not. C. de edicto diui adri. tollendo. l. fi. Jaco.

a **Cum heres.** a Hic est casus in quo est ne
cessaria fm tabulas scōs est. §. de instituto testamēto. l. posthumus. & l. filio. tertiꝰ de bonorū pos. fm tabulas. l. qui libris. §. testamēto. Quarius. e. ti. l. ij. §. si sub conditione. sunt. & alij vt not. C. vnde legitimi. l. fi. que incipit certum in glo. ibi quidam quod nō hec vera & approbatur. j. de bono. pos. infanti & furioso. l. j. licet aliter no. & male. C. de cura. furion. l. fi. §. j. Ray.

a Cū heres. Adde q̄ hic est casus singularis in q̄ tabule extranec confirmātur vt fideicōmissum, vtile Bald. in. l. ex facto. j. eod.

1 ☞ Minor compromittens semper deceptus presumitur.

Cum hereditas. Ibi cōpromissum est per heredē scrip
tum. Dy. Ibi retinere id q̄s sibi debetur in hereditate. Dy. Ibi q̄s retineat. f. heres de restituendo rogat⁹. Dy. Ibi restituta ex verbo & per cōsequēs oēs res hereditarie in dominiū fideicōmissarij trāslate sunt vt. j. eo. l. facta in princi. Dy. Ibi omnia nomina debitorū. Dy. Ibi conuentus princi. Dy. Ibi omnia nomina debitorū. Dy. Ibi conuentus a creditorib⁹ hereditarijs. ibi remanebit hoc habet locum vbi actio fuit intētata ante restitutionē al's secus esset & sic non ob. §. de peti. here. l. nec. vlli. §. his autez. vel ibi in petitione hereditatis de quibus intentatur contra fideicōmissarius hic in alios actio. heredita. que cōtra heredem vt ibi no. ibi ergo. l. quia remanet obligatus. Dy. in fi. f. per fideicommissariū de eo conseruando indemnem. Dy. in glo. in quo fecit sumptus in fin. fol. vt ibi. Dy. In glo. f. peti. here. in fi. & dic vt ibi. extra glo. op. quod si cōpromisit agere non possit vt. §. de conditio. euic. l. si edictū. §. fi cōpromisero. dic quod ibi loquitur in emptore qui tenetur de lata culpa & leui. vt. j. de regulis iuris. l. cōtractus hic in herede qui tenetur fideicōmissario solum de lata vt. §. e. l. mulier. §. sed cū. sed hic sol. nō videt bona q̄ nō est generalis. nā quādo q̄s heres teneē de breui vt. §. de leg. j. l. cum res in fin. item dato q̄ teneatur tantum de lata adhuc non esset bona so. per. l. minor xxv. annis filiofami. §. j. §. de mino. † vbi dicitur q̄s minor compromittens semp presumit deceptus & hoc ipso potest restitui & sic videtur q̄s cōpromitens sit in lata culpa. j. de verbo. signi. Llate. coniuncta. l. fi. C. de in integ. resti. & sic videt q̄s hic heres non possit agere contra fideicommissarius cogita q̄d solutione quia durū est cōtrarium item facit ista lex. §. ad declarationes & si quid. ver. finaute ex gestis. C. de iudi. ꝓperādū vt ibi dixi. f. quod expense rei facte ad tumace actore si sint maiores quā expēse actoris deducant de q̄dēnatiōe rei si quātitas petebat si autem species quia tunc non potest fieri deductio condemnatur actor in eis.

1 ☞ Patientia ꝓ facto quandoq; reputatur.
2 Ingredienti possessionem vnius predij nomine illius & aliorū omnia querentur.

Universidad de Deusto
Biblioteca

3 Cessio actionis z restitutio hereditatis equiparantur.
4 Tutor ex iusta causa cedere potest.

Restituta hereditas. Videt vt abeat de ista iura hereditaria transeant in fideicommissarium vt ff.e.l.facta.in prin.z.ff.e.l.pau.respōdit si cetera.z.l. filiam fratribus.z.l.matrem.Ray. Dy. Ibi passus est ab initio
1 apprehensionis †z no.patientiā pro facto.vt.ff.eo.l. penulti. et C. de acqui.pos.luminis instructus.item no.vnius rei apprehē sione videri aliud apprehendi.Jaco. Ibi vel aliquas secus in pos.vt.ff.de acqui.possef.l.possideri. in principio. z ibi no. z vi
2 de.ff.de rei vendi.l.si ager. z est arg. †qd si ingredior possessionē vnius prediū nomine illius z aliorum quod omnia querant. de hoc vide quod plene no.per Dy.extra de regu.iur.c.i. in qn ta questione ibi mēte. Que mens in dubio presumitur si heres sciebat se teneri ad fideicommissum.ar.ff.de acquiren.heredi.l. ti.ff.ibi sed si postea.scilicet quam.fideicommissarius apprehē dit bona fide credens consensurum heredem. Dy. Ibi ratum habuerit.s.heres. Dyn. Ibi sciendū dicendū.s.quod hereditas habeatur pro restituta.dy. Ibi sed si verbo no. equiparari ver bum nuncii z epistolā. Dy. Ibi voluntate bona tua fideicom missarij. Dy. Ibi alij solum ministerium accōmodatum. Dy. Ibi iussu meo.i.mei heredis. Dy. Ibi vel ratum habuerit.s.fi deicōmissario. Dy. Vel dic habuerit alij iussu meo.z sic cessant glo.sed nōne iubendo videor habere ratum.vt.ff. de acquiren. hereditate.l.paulus.als incipit per pcu.ad hoc vide quod no. z dixi.ff.de procura.l.ff.in questione an possunt facere procura. ad faciendū aliū procura.ibi restitutionem factā alij. Dy.z fa cit iste versi.ité si alius.z.ff.ff.pro.xi.arg. qs cessio actionū possit fieri per procurato.item qz est vēditio.vt.ff.de fideiussor.l. si du bitetur z.l.cū his que fieri potest per procurato.vt.ff. de negotijs gestis.l.si quis mandato.z de procura.qui pro eui.z.ff.pri. ff.pupillus.z.ff.de iure dot.l.si mulier.ff.ex asse. Dy.not. in glo. ff.de procurato.l.in cause.ff.ii ex parte.z per galleotum in mar garita de procura.in rem suam.ver.sed nunquid procuratori.z versi.sed nunquid procuratori.in glo.sed nunquid ibi respon det sic quia vbi rogatur de restituendo generaliter videtur ro gatus singulariter res cōtentas sub genere restituere:z ad hoc allegatur.l.balista.ibi in petitione hereditatis que est vniuersa lis. Dy. Ibi.l.etiam.z.ff.si quis omissa causa testamenti.l.cum omni. Dy. Ibi nisi facta restitutione vel herede existente in mo ra restituendi. Dy.z vide quod not.z dixi.ff.eo.l.marcellus.ff. res que ibi dicit hic quod sic cum dicit vel aliquas earum. dy. z habeat glo.in hoc modifica vt no.per Dy. dicto.c.i.extrade regulis iuris in quinta questione ibi gerat pro herede z heres z fideicōmissarius assimilātur. Dy. Ibi vniuersale z sic soluitur argumē. cōtrarium de lega.iij.ff.quod autez diximus.ff. de acquiren.possessio.quia ibi plures fundi non autem vnicū ius Dy. In glo.i.cui fideicommissarij z.ff.eodē.l.apud iul.ff.vtrū z.ff.de iure doti.l.si mulier.ff.ex asse. Oldra.

3 **Pupillus.** Heres institutus z de restituendo roga tus. Dy. Ibi mandare actiones † not. equiparari cessionem actionis z restitutionē hereditatis vnde cum hereditatis restitutio fiat per procurat.vt.ff.proxim.dixi. Jac.ibi nec sol.autore.ff.tutore.his enim mutat casum.f. quan do pupillus rogatus fuerat restituere suo tutori. Dy.no.ergo ex isto.ff.quod tutor nō potest cedere iura pupilli vel debitorez pupilli delegare.sed contrarium nota.in glo.ff.de auto. tuto.l. potuit als potest pupillus.sed dic quod glos. illa debet intelli
4 gi† quod tutor potest cedere ex iusta causa quia etiam ex iusta causa potest alienare res pupilli.vt.C.de prediis minorum.l.li ber als non de hoc dic vt plene dixi dicta.l. potuit pupillus z an ecclesia possit iura alterj cedere ibi tetigi z de hoc nota.in auc.de non alienā.aut permutan.rebus ecclesie.ff.ii.z pleni° di xi.C.de sacrosa.eccle.auc.hoc ius porrectū.tutor ergo cū pupil lo si est maior infante cedere possunt iura vt hic.de quo vide qs no. in Specul. de cessione actiōis.versiculo sed nūquid minor.

Non enim. Solu.id est actus qui simplici ter obligationem dissoluat in persona pupilli cui fit restitutio. Dy. Ibi cū pro quia Dy.z no.quod verbū succederet est aptū ad fideicō missum. de hoc no.extra de testamentis. c. Ray.

Sed nec ipsi. In glossa naz distinguitur ff. soli tutori.vt.C.eodem.l.pe nultima. dy. Ibi.l.tutor.vbi de hoc.ff. de tuto. z cura. da. ab his.l.impuberi. z.C. qui adbonorum pos. l.bonorum pos.

1 Obligatio naturalis cedi potest.

Quamuis. Ibi actiones transeūt in fidei commissarium cui est facta restitutio ibi spectatur.i.differentia seu diuisio bonorum z ciuilium actionum quantum ad hoc. dy. Ibi naturalium obligationum.i.naturales obligationes transeūt
1 in fideicommissum. Dy. †z sic no.quod naturalis obligatio cedi potest per hanc.l.quod est notandum. Persona ibi successor heredis post aditam hereditatem decedentis. Dy.z sic nō ob. ff.eodes.l.ille a quo.ff.primo.in fine. Ibi acquisita est hereditas per filium vel seruum dy. Ibi omnes enim de restituendo roga tos. Dy. In glo.vt z.ff.e.ibi solunitur ibi quia ibi ante additoez licet ante restitutionem. Oldra.

1 Fideicōmissarius loco heredis habetur.

Quia perinde.inverficulo. Restituta.scilicet re vel verbo. Dynus. In gl.in hoc ergo glo.ista dicit. †quod fideicommissarius est loco
1 heredis nisi in quinqz casibus. dyn°. Ibi.item nec in beneficio. scilicet est fideicommissarius loco heredis. dyn°. Ibi.si patroni filius in principio.sed an hoc que non restituit heres sed remanent penes eum computentur.sed in quarta dic vt no. dicta.l. si patroni. dyn. in contrarium facit.ff.de conditionib° z demōstrationibus.lege qui heredi.ff.cum hereditas z quod ibi nota tur.quid de iure patronat° eccleſie laice cōpetēti qs esse pōt ex tra de iure patronat°.c.nobis.z capitulo pastoralis.nō aūt de ecclesiasticis capitu.si qs in nomie.z de sanctissimis episcopis si qd oratorij.z.xvj.q.iij.c.monasterij. z no. in gl.ff.de rei vēdica. l.in rē actio.ff.i.nunqd trāsibit ad fideicōmissariū an remanebit penes heredē.hic est argu.quod remaneat penes heredem pro hoc.ff.de operis libertorum.l.si libertus.z vide.ff.e.l.si patroni.

Papinianus. Tractat ibi ignarus vel etiam sciens non est vis. Dy. Ibi cum esse scilicet fideicommissarium qū pe tere potest illam partem accrescentē. dyn°. in fi. huic questioni non respondet iurisconsultus sed glo.respondet z bene quod non argu.ff.de acquiren.heredi.si totam.z.l.si qs he res.ff.i.z.l.qui ex duobus.ff.penulti.z de bonorum pos.l.iiij.in fi.z quis ord.in bonorum possessio.seruetur.l.penulti. Jacob.z Dynus. In gl.z respondeo non argu.ff.eodem.l.restituta. dy. z quod not.q dicit glo.quod magis dicitur accrescere portioni q persone.

1 Restitutio que fieri debet fideicommissario fit heredi eius eo mortuo.
2 Stipulationes z vsurarum pensiones a defuncto procedentes transeunt in fideicommissarium.
3 Heres fideicōmissario non tenetur de fructibus.
4 Fideicōmissarius an teneatur stare colono heredis.

Postulante. †Restitutio facienda fideicōmissario mortuo eo facien da est heredi eius. h.d. Dyn. Vel clarius si fideicom missarius vniuersalis cogat heredē adire z ante resti
1 tutionē decessit si quidē relict heredē heresei° hereditatē recipe re cogit. si vero sine herede bona defuncti vēdenda creditori he reditario conceduntur.z ista.l.in versi.ceterū est expresse contra glo.que dicunt q fideicommissum vniuersale nō trāsmittit ad heredē de quo dixi.ff.eo.l.apud iulia.ff.verum.z de legatis.j.l. cum filio. Item non ob.ff.eod.l.non cogendus. vt ibi no. ibi sticho seruo hereditario. Dy. Ibi libertatem directam. dy.z Jaco.ibi mox adita hereditate.z sic libero facto. Jac.z dyn. Ibi anteq mozam maxime. Jaco. ibi an in titium heredes heredis. Dy. Ibi cōpetant creditoribus hereditarijs. Jaco. ibi cōfestiz quasi dicat raro cōtingit qs postq compulsus adijt vt differat restitutionem. Jaco. ibi compellenti. dyn. Ibi restituet. i. restituere solet. dyn. Ibi apprehensum est. vt cogatur hereditatem suscipere ex quo directo egit. Jaco. ibi ei heredi. dy. Ibi cur eū recusat scz hereditatem suscipere: seu hereditatis restitutionem Dy. Ibi is scz manumissus. dyn. Ibi hereditate susceperit hoc quādo heres nō cōpulsus adijt secus si coactus. vt no. ff.e.l.qui rotā ibi libert° cui erat restitutio facienda. dy. In glo. certe nō est rō ibi qz ibi filia albine decessit sine herede sic. z.ff.pri. rnfo. Oldr. ibi non est absurdum. vt patet. ff.eodem.l.si postulante. in princ. dyn.

2 **Sed z in huiusmodi.** †Stipulationes procedentes a defuncto transeunt in fideicōmissariū secus si ab herede procedūt. h.d. Vel sic z idem est effectus heres cō

gitur

gitur a fideicōmissario vniuersali pro parte hereditatis sibi restituenda actiones p vsuris z pensionibus que fuerūt z defuncto in stipu. deducte. secus in his que ipse heres fuerit stipulatus vel sic. vsure z pensiones debite ex contractu defuncti veniunt in restitutionē fideicōmissi nō autem debite ex contractu heredis. z ff.eo.l. deducta. ff. qui post tēpus. Dyn. Et diuide in duas partes in prima stipulatus fuit defunctus. in secunda heres. secunda ibi sed cū hereditarios. prima subdiuiditur in quatuor. primo ponitur thema z questio de vsuris z pensionibus a defuncto stipulatis. secundo ponitur responsio questionis. tertio in dubium reuocatur. quarto illius dubij remotio. partes p se patent in litera z hoc vsqz ad dictum versi. sed cum hereditarios: ibi est secūda pars que subdiuiditur in duas. nam primo dicit de vsuris stipula. ab herede. secundo inter illum casum z precedentem manifestam rationem diuersitatis assignat ibi q stionē de qua ego marcellus cōsul° fui per hec verba rogo ꝛc. Et in qua respondi. vt. ff. versi. respondi. Jac. ibi ex asse heres in stitutus a patre. Dy. Ibi restituere scilicet mihi. Jac. ibi ere alie no subaudi deducto. Dyn. ibi nō magno repete ab eo nimis et non magno. vt. l. falcidia. ꝛc. Ibi desidero ego fideicōmissari°. Dy. ibi mihi fideicōmissario. dy. ibi vt ex trebelliano. id est ex eo iure quod in me translatum est ex trebelliano. Dyn. Ibi ex mortis dic a debitoribus hereditarij qui nondū soluerūt heredi. dy. ibi in tempus. i. vsqz ad tempus restitutionis facte. Dy. Ibi prosequar. i. prosequi possim pro dimidia. Dyn. Ibi item quero: item querere seu petere volo. Jacob. ibi de pensionibus id est de pensionū dimidia. Jaco. ibi de hereditate z ideo videtur vt petere possim. Dy. ibi fuit: id est ab hereditate no fuerūt ex acte. Jaco. ibi fructus perceptos. Jaco. ibi respondere me fi quas vsuras aut pēsiones percepi. Jaco. ibi aut concedere ei actiones si non percepi. Dy. ibi z pensionū currentium restitutionis ante moram. Jaco. ibi nō possum ego fideicōmissari° et incipit allegare Jaco. z dy. ibi persuadere heredi. dyn. ibi omnia hec id est est obligationes pensionum z vsurarum. Jac. ibi quantū eīm ratio determinationis. Jac. ibi inter hec scilicet vsuras z pensiones ex vna parte. Jaco. ibi que sub conditione sed hec in restitutionem veniunt. vt. ff. eo. l. ita tamen. ff. qui ex trebelliano. ergo z vsure z pensiones debent venire. Oldra. Dyn. et Jaco. ibi sane oppositio contra responsionem. Jaco. sed alle
3 gatio contra fideicōmissarium. Dy. ibi hic ceduntur: id est iste obligationes, vsurarum z pensionum sunt loco fructuum. dyn. ibi non intercessit subaudi ergo nō debent fideicommissarium se qui. Dy. † Et sic no. q heres nō tenetur de fructibus fideicommissario nisi mora interuenit. Jaco. ibi sed quia nō accipe postulat qs est. ff. z est remotio oppositionis. Jacob. ibi heres hoc est dicere non postulat fideicōmissarius vel heres aliquid restituat de eo qs percepit: sed postulat hereditatez restitui qualis est sed in ea sunt actiones pro pensionib° z vsuris: ergo et illas actiones recte postulat. Dyn. Vel fm Jaco. de are. quasi dicat non petit dimidiam eius quod erat in hereditate tempore mortis deductis legatis z ere alieno z si quid deest qs sibi suppleat sed petit dimidiam hereditatem qualis sicut nunc est. Jac. ibi suppleat postulet aliquid restitui de eo quod heres percipit. Dy. vel id est non petit quod suppleatur ex nō hereditarijs vt fructibus. vt. ff. eodem. l. celsus. z. l. ita tamen. ff. ex asse. et. l. qui quadringenta. quasi dicat petendo actiones pensionum z vsurarum fructus nō petit. nam sunt fructꝰ cum ceperint a defuncto. Jaco. ibi recusare dato quod in mora nō fuerit vt. ff. de alimen. legatis. l. cum vnus. ff. i. Jacob. ibi heredis loco z si est heres pro dimidia ergo dimidia hereditariarum rerum. z sic pensionum z vsurarum debitarum ex cōtractu defuncti respicit z pertinet ad fideicommissarium. Jacob. ibi sed cum hereditarios. secunda pars principalis z. ff. locutus est de vsuris deductis in stipulationem a testatore hic loquitur de vsuris deductis in stipu. ab herede. dyn. ibi funerauit scilicet heres. Dy. In fin. subaudi nam opera sua acquisiuit. z quod dicit recipit dic eo ipso quod habet actionem ante restitutionē dic ergo aut rogatur restituere post tempus aut pure: z tunc aut fuit in mora z tunc a tempore more etiam facto vel opera heredis peruenie tes actiones debent reddi: aut non fuit in mora z tunc habitus ex facto defuncti non autem ex suo redditur hic: sed eas recipit iure agendi. Jaco. in glo. signata super verbo persuadere: scilicet heredi quia non vult cedere. Dy. In glo. respondet allegationi ibi vt heres suppleat. i. det ei aliquid de eo quod percepit.
4 Dy. Querit Ray †. an fideicōmissari° teneat stare colono heredis. z tenet quod sic argumen. eius quod no. in glo. ff. solu. matri. l. diuortio. in princip. circa medium glo. magne: quia hic ex necessitate fit translatio pro hoc. ff. de iure fis. l. fi. z quod dixi solu. matri. l. si filio. ff. si vir in quinquennium. z. C. locati. l. emptorem. Item inducit hunc. ff. ad questionem, quam bonon. dispu

tauit. tres erant fratres vnus cum pecunia hereditaria profect° ad mercimonia multa lucratus est. an teneatur fratribus cōmunicare. hic est argu. qs nō. in contrarij facit. ff. de admini. tuto. l. titius. z meminm. ff. altero. z qs ibi dixi. z plenius. ff. pro socio. l. cum duobus. ff. papi. als incipit. fratres.

Cui totam. Volenti totam hereditatē restituere nō retenta quarta cō
1 sulitur quod coactus adeat hereditatem. h.d. Ibi si deiqz id est fidele. Dy. Ibi expositor: id est. pcul posito. Dy. z no. quod quarta retinetur contra volūtatem defuncti. pro hoc. ff. de donationibus inter virum z vxorem. si spōsus ff. ii. z no. ff. ad legem falcidiam. l. titia.

1 Fideicōmissum quando transeat in heredem.
2 Respondens questionem repetere debet.
3 Patrē velle filio circa hereditatem. puidere est verisimile.

Seius saturninus. †Mortuo fideicōmissario ante diem fideicommissi venientem transmittitur fideicom
1 missum ad heredem. h.d. Dy. Et dic quod glo. intelligit quod parum fuit fideicōmissum sed dilata fuit prestatio in tempus: z ita etiam intelligit petrus hanc. l. vt dixi. C. quando dies legati ced. l. ex his. vbi de hoc satis: dixi et sic debeat intelligi vt appareat hic in fi. Quare dic casum summarium aliter quā in principio dixi. fi fideicommissarium est pure relictus: sed in diem certum dilata petitio transmittitur ad heredem fideicommissarij mortuo fideicommissario ante diem. hoc dicit. Ibi respondet si
2 seius not. pulchrum modum respondendi † qs respondens repetat questionem sicut cōmuniter fit: z facit etiā pro illis qui repetunt dicta oratorū quando faciunt petita in consiliis. in glo. viti. ibi quibus diebus. ff. ii. imo ibi legatum est ademptum sub conditione vnde videtur sub contraria cōditione datus. vt ibi dicitur. Dy. In fi. Cōtrarium no. in praellega. l. si ita. Dy. et hoc tenet Petrus non obstante dicta. l. ex his. quia ibi loquitur in legato hic in hereditate: z in hereditate magis fauetur liberis vnde in dubio presumitur dilata petitio fauore filij. vt not. dicta. l. si ita. z pro hoc. ff. eod. l. a filia. ff. Et ex. l. ista collige duo principaliter. primū in casu quādo dies est adiecta prestationi an debeat expectari dies antequ prestetur, vt in casu huius. l. an debeat statim prestari. circa quod dicatur dies est adiecta gratia heredis: z hoc cōstat: aut gratia fideicōmissarij z hoc 2stat aut dubitatur. primo casu oportet dies expectari z ita intelligatur glo. que est hic. z. l. ex his. C. quando dies lega. ce. Secundo casu statim heres ipsius fideicōmissarij potest petere z ita intelligatur glo. que est in dicta. l. si ita. de manu. testō. l. a filia. ff. e. in fi. z arg. ff. de leg. ij. l. si ita relictū. ff. pegasus. Tertio casu quando est dubium aut est tanta cōiunctio personarij quanta est inter patrē z filium: aut nō. Primo casu dies adiecta videtur in fauore ipsius filij fideicōmissarij: vt hic. l. z per consequens statim perfecte inta notata in dicta. l. si ita. de manumissis testamento reprobata glo. que est hic. secundo casu scm regulas magis videtur dies adiecta in fauorem debentis quā eius cui debet vt. ff. de solu. l. qui in diem. z de reg. iur. l. cum tempus. vel posset dicere fm Pe. quod quando inest tanta cōiunctio vt est inter patrē z filium quia filius erat fideicōmissarius: aut loquimur in hereditate: aut in legato. Primo casu dies videtur adiecta fauore filij. vt hic. l. secundo fauore heredis: vt dicta. l. ex
3 his. C. quādo dies legati cedat. † Et est ratio: quia verisimilius est quod pater voluerit prouidere filio circa hereditatez. Et in hereditate quam in legato. Secundo videndum est quando cōditio est adiecta fideicōmissario z fideicōmissarius interim moriatur an transmittat fideicōmissarium ad heredes. dic fm Jacob. de ere. interdum cōditio adiecta cōmensuratur per tēpus interdum non primo casu: aut conditio adijcitur ad cōsummationem beneficij aut ad initiationem beneficij. si ad consummationem. dic vt. C. de vsufructu. l. ambiguitatis. si ad initiationē dic aut certum est quod restator vult facere cōditionem z tunc est conditio z interim decedens fideicōmissarius non transmittit. vt. ff. de conditionibus z demonstra. l. in conditionibus. z. l. dies. aut certus est quod vult adūcere diem z tunc fideicōmissarius interim decedens transmittit vt hac. l. z. ff. quando dies legati cedat. l. firmo. ff. i. z. ff. de ali. z ci. lega. l. libertis. ff. ab heredibus. Aut dubitat z tunc aut conditio adijcitur libertati aut alij pecuniario commodo: si libertati in fauorē eius non fit conditio imo magis erit, dies. vt dicta. l. si ita. ff. de manumissis testamento. Si vero pecuniario cōmodo tunc aut conditio adijcitur subditie ipsius legati aut prestationi tantum: si adijcit substantie legati tunc redditur conditionale legatū. vt. ff. de leg. i. si cui. z. ff. quādo dies legati cedat. l. si titio. Si vo adijcitur pres

Universidad de Deusto
Biblioteca

stationi tūc non censetur conditionale legatum sed magis solutio differtur.vt.C.quando dies legā.ce.l.ex his . Secundo casu principali videlicet quando conditio adiecta non cōmuneratē vel non commensuratē per tempora tunc aut se habet ad esse:z non esse vt in diem nuptiarum:z tūc dic vt.C.de nuptiis l.scimus.z de testa.ma.l.cum testator.aut se habet tantum ad esse sed incerti sum⁹ quod vt in diem mortis z tunc aut adūcitur libertati aut alij pecuniario cōmodo.primo casu aut loquimur de morte ipsius serui z non valet.vt.ſ.de manu.testamento.l.libertas.aut de morte alterius:z tunc dic.vt.ſ.de manu. testamento.l.qui duos.ſ.j.Si vero adūcitur alteri pecuniario cōmodo.tunc aut fit mentio mortis ipsius fideicōmissarij:z tunc quandocunq; ipse decedat transmittet ad heredes suos z magis in diem quam sub conditione videtur. vt.ſ.de conditio.et demonstra.l.ſi heres meus.in prin.Aut fit mentio de morte heredis z alterius extranei:z tunc siue adūciatur substantie legatī siue prestationi censetur esse fideicommissarij conditionale z interim decedens z non transmittit.vt.ſ.de conditio.z demonstratio.l.quib⁹ diebus.ſ.quidam.z.ſ.quando dies lega.ce.l.ſi cum heres Jaco.z vide quod etiam dixi.ſ.de conditionibus

Laſ no tabilis z ad eū bñ facitq; dicit bal.ſ.ſi.lxxv.v.volu. vbi querit an pri dissipāti auferat̄ administratio.

Sz demon.l.ſi in annos.

Si heredi. Naturalia debita veniūt in restitutionem.h.d.

Paulus respondit. Jbi.Et is scilicet fideicōmissarius cui erat certa portio restituenda.dy.ibi quas subtraxit post aditam hereditatem.z ita soluit̄ contrarium de.ſ.rediguntur.ſ.quorum legatorum.l.j.z ita dixim⁹ ſ.ad legem falcidiam.l.j.in principio.Dynus.Item intelligas herede ignorante vel sciente z contradicente:alias secus. ſ.eo. l.restituta.z.ſ.eod.l.filiam fratribus.ibi.petitionem.fallit in libertate.vt.no.glo.ſ.de fideicom.libertā.l.fideicommissaria.qs tene cōdi.

1 Heres scriptus quando hereditate restituta conueniatur a creditoribus hereditatis.
2 Fideicōmissarius qui non est soluendo sibi imputet qūi sponte adiuit non coactus:
3 Actio perpetuat̄ per litis contestationem factā cū herede.

Cum hereditas †Hereditate fideicōmissario restituta scriptus heres a creditoribus hereditatis cōuenitur tunc demū cū fideicōmissarius est absens z actio est tempore partitura:sicut etiam obseruat̄ filio deliberante de bonorū possessione contrabulas.h.d.fm verus intellectū.Rap. ibi restituit̄.id est restituta est respublica fm verum intellectum Dy.Jbi si res vigeat vt quia actio est tempore peritura. Old. ibi dies actionis cōpetentis creditori hereditario.Dy.Jbi suscipere cogitur vsq; ad litis cōte.Dy.Jbi de filio sc̄z a pre peterito.Dy.Jbi a creditoribus hereditarijs quorū actiones erāt tempore periture.Dy.In ſi.vsq; ad litis contestationem.Dy. In glo.ibi id est restituenda est ibi.nam ante sc̄z restitutionem. Dy.ibi tu dic hoc placet.Dyn.Jbi conuenire etiā si actiones nō sint periture vel fideicōmissarius nō absit.Dy.in glo.hodie videt hoc est durū dicere qđ ista lex corrigatur per.l.vt pfecti quare dic qđ illa.l.loquitur vbi ius competit creditori solū contra absentem non contra presentem vbi in subsidium sibi dat̄ prouisio illius.l.at hic creditori competit ius vtile contra fideicōmissariū absentē z directū ⁊tra heredē presentem z sic hec lex nō est correcta sed hodie locū h⁹.Rap.in glo.vsq; ad litis cōte. ibi.l.ū.sed in illa.l.ū.lis erat quasi ⁊testata ⁊tra absentes hic secus in eadem glo.in ſi.† Et ſi forte fideicōmissari⁹ nō sit soluēdo imputet sibi heres qui sponte adiuit non coactus quo casu nullum dānum pati poterat vel debebat.vt.ſ.e.l.quia poterat. z.l.apud iul.ſ.antistia.z.l.postulante.in princi.z.l.qui totam. Rap.in glo.vlti.in ſi.sed ibi sperabatur posthumus de iure ciuili succesurus z ideo vnum ciuile scilicet aditio retardat̄ per aliud obstaculum iuris ciuilis.vt ibi plene dixi.z.ſ.de acquir. here.l.quādu.secundo.vel fm Jaco.de bel.dic quod hic est filius suus ibi emancipatus.Cel dic aliter vt ibi nota. Jaco.de bel.vltimo no.ex textu z glo.† quod litis contesta.facta cuz here rede propter absentiam fideicōmissarij ppetuat actio.contra fideicommissarium etiam post factam restitutionem.vt z.ſ.e.l.si serui.ſ.ſi.nec ob.l.inter quatuor.ſ.de diuersis z temporalibus prescriptio.vbi ex litis cōtestatione facta contra vnū non fit interruptio cōtra alium quia loquitur in prosus extraneis hic secus z pro hoc facit.C.de duobus reis.l.ſi.que lex ſi.an hodie locum habeat vide qđ no.in glo.ſ.de adminiſtra. tuto.ſi pupillus.que glo.not.est.Item litis contestatio facta contra principalem inducit interruptum contra fideiussorem.vt no.in glo. ſ.de solutio.l.cum quis.ſ.ſi quis.pro reo licet contrarium innuat glos.ſ.mandat.l.ſi fideiusſor.ſ.fina.z de hoc dixi dicta.l. ſi.C.de duobus reis.

1 Pater rogatus in diem restituere filio hereditatem si dilapidet cogit restituere ante diem.
2 Pater consumens dotem vel bona materna cogitur officio iudicis filio restituere.

Imperator. Casus pulcher z sepe allegat̄ maxime in ſi.† Si pater rogatus restituere hereditatez filio in poteſtate in diem incertū dilapidat ipsam hereditatē:restituere cogitur etiā ante diē z actiones ex trebelliano in ipsum trāſferunt̄:patri tamen egenti et accessionib⁹ rerū hereditariarū alimenta prestantur.h.di. Et construe sic imperator adrianus iussit hereditatem restitui filio qđ est.ſ.ibi probarent̄ quia dilapidabat bona hereditaria Dyn.Jbi cautiones de hereditate. Dy.cōseruanda.Dy.Jbi dānū cōditionis.i. representationez fideicōmiſ.nō expectata cōditione existētia sui iuris quasi p impleta in odium patris cōmittentis fraudes circa res in fideicōmiſ.cadentes.Oldra.Jbi post decreti auctoritatē.i.post restitutionē fideicōmissi filio factā.dyn. Jbi agi oporteret. nam licet fit filiuſſa.contra debitores hereditarios hoc casu agere poterit ppter fraudē patris bona dilapidantis.Jaco.Jbi ex accessionibus:id est fructibus rerum hereditariarū ⁊sic no.ex fructibus alimenta prestari:z dic quo ad alimenta tantū nō quo ad vsufruc.licet glo.hoc innuat:z hoc ideo quia testator voluit eo tempore restitui quo filius esset sui turis.z sic nullo modo vole bat aliquid patri acquiri post restitutionem nō ob.cadē.l. hac edictali.ſ. mobilium. que allegatur in glo.quia ibi est prosus diuersus casus in glo.vt qz fingebat ibi vel dic hec placet dyn. z allegatur hic Dy.z hec glo.† quod ſi pater consumat dotez vel bona materna ea delara quod cogatur officio iudicis restituere filio in potestate existenti.dyn.in glo. vt instit.de inutili stipula.in ſi. Jsta glo.videtur intelligere predictam.l.iubemus.in filio emancipato z per consequens innuit quod etiam hodie cautio interponi non possit inter patrem z filium in poteſtate in aduentitijs.idem tenet glos.in.l. filio.hic allegata in glo.z in vsibus feud.de pace iura.fir.ſ.item sacramenta.cōtrariū tenet dicta.l.iubemus.C.eo.z de inofficioso testamento auten.vnde z ſi parens.z per Jaco.de bel.ſ.de conditione indebiti.l.frater a fratre.z de fideiusſori.l.ſi quis ꝓ eo.ſ.j.z hoc etiā dixi dicta.l.iubemus sed supposito quod hodie cautio posset interponi inter patrem z filiū nūquid ista.l.esset correcta.Bar. tenet quod non per.l.vlti.C.de senten.paſſis.z quia melius est ius filij saluum manere quam sub spe cautionis damnificari. vt.ſ.eodem.l.cogi.ſ.ſi pater.verſi.idem querit.in glo.vltim. de nupt.imo de incestis nup.

1 Dos de hereditate restituenda vt es alienū detrahitur.

Cum heredes. †Dos vt es alienū de hereditate restituēda deducit ꝓ hereditaria parte siue ſit legata siue nō.h.d.Jbi de hereditate.id est hereditaris parte.Dy.Jbi cū eā vtrūq;.i.quartā trebellianicā z dotem.Dy.Jbi consequitur.i.consequi debeat de iure cōmuni.Dy. Jbi idēq; probat sc̄z qđ mulier debeat habere dotem z quartā trebellianicā.Dyn.edicto de alterutra sublato.Jaco.In glo.z quartam trebellianicam tanq; quilibet alius heres de restituēdo rogatus.Dyn.Jbi z dotem tanq; es alienum.Dy.In ſi.in dubio autem non videtur instituta animo compendi.vt.ſ. de lega.ſi.l.creditorem.Dy.

1 Res aliena etiam a testatore relicta non venit in fideicōmiſſum vniuersale.
2 Heres ex officio iudicis adire z restituere cōpellitur.

Si res aliena. Qđ nō percipitur ex voluntate rogantis nō debet in restitutione fideicōmiſ. venire.h.di.Cel clari⁹ † res aliena licet a testatore relicta non cadit in fideicōmiſ.vniuersale.Dyn.Jbi peruenire nō poterat ex causa hereditaria.dyn.z iure hereditario vel legati sed iure proprio tantum.z sic no.fideicōmissariū non habere plus iuris quaz ad heredem peruenit.seu peruenire potuit:qđ autem ad heredem ex sua persona potuit peruenire in fideicōmissariū non transit. vt ſ.de legatis.ij.l.vnū ex fami.ſ. sed ſi vno. et vide qđ dixi.ſ.de legatis

legatis.j.l.cetera.nō ob.ſ.de lega.j.l.plane.ſ.ſi duobus.versic. plane.quia hic nō restituit rē qz dominiū nō erat in bonis testatoris sed actio ad estimationē contra heredē primi testātis bene transit ad meuiū z sic est solum illud contrariū quod valde difficile:nec credo aliter posse intelligi hunc textum. Item non ob.ſ.nō solum.allegatus in glo.qz ibi legauit extraneo hic domino argu.C.de legatis.l.ppios.fm Rap.qđ est falsum qz ab initio nō fuit hic legatū dño ſz extraneo vnde dic qđ hic actio. cōpetentē estimatio.bene tenetur restituere.vt prediti.Jaco.

Seruus. Jbi libertatē solam.Dy.Jbi accepit.ſ.solum quantuz ad destinationē z ordinationem testātis.Dy.Jbi partes erūt ad cōpellendū aliquē adire per qđ patet † ꝙ heres adire z restituere cōpellit nō actione ex testamento que oritur ex quasi cōtractu qui nascuntur inter heredes z legatarios per additionē sicut aliquando dicunt glos. sed officio iudicis de hoc.j.l.ꝓtori.nor.z dixi.ibi z senatusconsulto:quo seruus hereditarius ꝓpter hereditatem z libertatez heredem adire compellit.Dy.Jbi cogendum ſcz alterum.Dy. Jbi idem sc̄z homo.Dy.Jn gl.sc̄z heredem ibi tacitam datur t.tacite data videtur.Dyn.Jbi hic per fideicōmissariū sc̄z a restatore data fuit expresse z sic cessat directa tacite intellecta per l.vt ſ.de lega.j.l.ſi fundum.sub conditione.ſ.j.Rap.Cel dic,ꝙ illud habet locum ybi nullo modo est relicta libertas secus ſi in testamento fiat mentio libertatis qi tūc.l.ista locum non habet vt not.ſ.de heredi.inſtitu.l.sed ſi conditioni.ſ.fina . ibi.ſ.illo. quare videbatur ista ratiōe qđ ille posſit cogi a quo hereditas est relicta.Dy.In glos.ſcilicet ex persona ibi nihil.ſ.fina.sed in illis ex diuersitate personarum vel iurium inducitur diuersa ratio z effectus.Rap.Cel dic fm Jacob.de bel.z idem est effectus aut est eadem ratio per omnia z tunc non interest vt hic aut est dispar ratio z tunc interest.vt in contrarijs. Jaco.in fin.z sic vides qđ ista glo.sentit qđ seruus extranei cui relinquitur hereditas z libertas nō pōt compellere heredem adire.contrarius no. in glo.ſ.co.l.ita.cu.ſ.ſi.z dic vt ibi.

Non est cogendus. Si seruo legatario libertas.ab herede hereditas relinquatur: non cogitur heres adire nisi legatū defectū penes eum remaneat cū onere libertatis ita qđ ab herede vtrūq; debeatur hereditas z libertas.h.d.Jbi heres vnus de duobus vel pluribus secus ſi vnus solus est heres.vt.ſ.eodem.l.cogi.ſ.vlti.z ibi not. z.l.apud iul.ſ.antistia.Dyn.Jbi relicta est ſi legatarius viuit: z seruus non est manumissus:alſ secus.vt in ſi.l.videtur. Rap. ibi legatarius decesserit z sic remanet seruus legatus penes heredem cum onere libertatis prestande.vt.ſ.de fideicōmiſ.libertati.l.generaliter.ſ.pro non scripto. Dyn. Jbi cogendus cum vtrūq; debetur ab herede sc̄z hereditas z libertas. Dy.In gl. potest eñ ibi sponte adiri heres z sic domuiū serui fuit legatario acquisitum qđ in casu nostro nō erat qz heres nōdum adierat.Rap.ibi idem qđ possit petere restitutionē ab herede q ſpōte adiuit.Dy.In glo.quia forte ibi nondum adita hereditas. z per consequens nondū seruo ei ex causa legati acquisito.dyn. in.glos.vlti.in ſi.ibi nulle partes ꝓtoris ꝛc.quasi dicat quod alqs bñ sunt partes ꝓtoris in cōpellēdo.vt ibi dixi.Dy.In.fin. qz actionis iure cogi adire nō pōt qz ſi aliqua actione debet cōpelli,cōpelli deberet actio.ex testamēto ꝙ demū nascit̄ ex quodā quasi cōtractu q oritur ꝑ additionē hereditatis inter heredē z legatarios.vt instituta.de obliga.ex quasi contractu.ſ.heres.z j.ex quibus causis in possessionem catur.l.apud iul.ergo sequitur qđ ante additionē nulla sit nata ſz cogetur adire iudicis officio z aditam restituere actione ex testamēto z idem no.ſ.de fideicommissaria hereditate petita.l.vltima.z facit.j.eadem.l.ſ. ſi.Dy.z dixi.ſ.eodem ſi legatus.

1 Rogatus restituere quod ex hereditate superest ſi causa fideicōmiſſi interuertendi diminuit ſit in totum reuocatio.

Jtius rogatus. Casus pulcher et auf.de restitu.† rogatus restituere quicquid ex hereditate superit ſi diminuit cā fideicōmiſſi interuertendi reuocatio ſit in totū alſ ſit ꝓ parte.cauet ramē de fideicōmisso debito prestando in conditionis euentum.h.d. Jbi medio tempore.i.viuente rogato.Dy.Jbi ſi non interuerteredi.tūc enim reuocaretur in totum.vt.j.sequitur ibi peti nō poterit sc̄z in totum:sed bene petitur ꝓ parte.vt innuit sequens versiculus.dinus marcus.z ſi nihil,esset diminutum deberet restitui ita est glo.innuat contrarium z male.C.eodem.auf.contra rogatus.fm Rap.Jbi dicebantur per heredem rogatum.Dy.Jbi equitatis ratione:scilicet sensisse imperatorez.Dyn. Jbi pecuniam alias ꝓcipuum.Dy.Jbi pati debuit.id est quod erat cōferendum.Dyn ibi exigere debet ab herede. Dyn.Et,dic cum fideiusſore cum sit pretoria.vt.j.de pretoria stipula.l.pretorie.ibi eo pertinet.id est cuius cautionis exactio illum effectum habet. Dyn.Jbi eius quantitatis.scilicet nominē. Dyn.in glo.prima ibi nōnunq;.z q̄ sit ratio dic vt no.per Dy.ſ.de leg.iij.l.qđ his verbis.in glo.eligit̄ ergo media via ibi scribit,celſus.sed ibi vna ratio preponderat alij hic non vt plene scripſi.j.de acquirē.re. do.l.adeo.ſ.cum quis.vel solu.vt no.dicta.l.scribit.z dicta.l.ne semnius. Jaco.de bel.

1 Jus patronatus in fideicōmissarium non transit.
2 Feuda non cadunt in restitutione hereditatis.
3 Res ecclesiastica potest dari in perpetuam emphiteosim.
4 Adiens coacte nil cōmodi refert ex hereditate.
5 Fideicommissario primo soli venienti sine secundo non datur potestas cogendi heredem adire.
6 Fideicommissum vniuersale perit non adita hereditate.
7 Legatum libertatis assimilatur relicto rei singularis.
8 Heres coactus adire perdit̄ prelegata.
9 Succedens per fideicōmissum hereditatem restituere tenet ur.
10 Restitutio non tenet ex testamento non solenni.
11 Preteritio inducit exheredatio dicitur.
12 Dinoz per restitutionem non cōsequitur nisi actiones vtiles.
13 Preteritus vel exheredatus nihil relinquere potest.

Si patroni filius restitue rit.† Jus patronatus nō transit in fideicōmissariū. h.d.Et dic filius a patre heres institutus z de restituendo rogatus.Dy.ibi transferri non potuit in fideicommissarium.Dy.ibi remanebit.z sic no.quod non cadit in recipientem remanet penes dantē.Jac.pro hoc.ſ.ex qui.causis maiores.l.nec vtilem.z de donatio.inter virū z vxorē.l.sed interim.u. ruſo.Oldra.† Jtē est argu.qđ feuda non cadant in restitutio. heredi.Jac.z Dy.pro hoc in vsibus feu.an agnatus vel filius. c.j.sed contra hoc videtur expresse.ſ.de petitio . heredita.l.atem videndum in ſi.z quod ibi not.in glo.z.l.non tantum.ſ.fin.sol. ibi fiebat restitutio filio ad quem poterat pertinere feudum.vt patet in vsibus feud.qui feuda dare possunt.ſ.cuz vero cōtra. hic fiebat restitutio extraneo.z sic intellige dictum Dy.al'falsum esset. Quid de affictatis z predijs emphiteoticis videtur idem.vt no.C.de fundis patri.l.ius emphiteoticum.sed contra credo quia vt hereditaria transeunt ad heredes scriptos.vt.C. de omni agro deserto.l.heredes lib.xj.]Preterea cadunt in fideicommiſ.speciale.vt.ſ.de lega.j.l. apud iul.ſ.heres.z.j.de censi.l.cum posset.ſ.j.ergo z in generali argumētū.ſ. e.l.balista.in ſi.z no.ſ.e.l.restituta.quod dicit Rap.esse verum in emphiteo ſi priuatarie ecclesiastica secus arg.eius quod not.ſ.solu.matri.l.ettam.quia illa transit tantum ad filios per.ſ.in emphiteosim.in auten.de aliena.z emphiteo.col.ix.niſi dicat ꝙ ille.ſ.in emphiteosim.corrigatur per.ſ.licentiam.vbi dicitur† qđ res ecclesiastica potest dari in emphiteosim perpetuā sed potes ſubaudire transituā ad filios vel alios descendentes per dictū.ſ. in emphiteosim.z ꝑ hoc in auf.de nō alie.ſ. dudū.vnde potes determinare dictū Dy.aut loquimur in tali re q̄ nō pōt pertinere niſi ad filios z alios descēdentes.z tunc non venit in restitutione fienda extraneo ſz in restitutione fienda filio sic.aut est talis q̄ pōt pertinere ad extraneos z tūc venit in restitutione fienda cuilibet nō tamē iure sepulchrorum.vt.ſ.e.l.q; perinde.ſ.j.Dy. Jbi nocebit exceptio.l.hereditaris.alij restitute ibi liberari post restitutionē hereditatis.Dy.In glo.j.ibi.ſ.ité operaz.z.j.primaz puto verā:sc̄z qđ ope certe ad fideicōmissariū transeant,incerte vero nō:nec ob.ſ.ité operarū.z.j.de opis libertorū.l.cū patronus.ſ.cū libertus.qz ibi loquit in his ad quos testatoz affectionē nō habuit vt in herede vel patre vel dño serui vel filij:quib⁹ per heredem scriptum hereditas queritur. at hic in fideicōmissario qui z ſi directo nō succedat tū ex affectione z voluntate testatoris succedit argu.ſ.de vulg.z pupil.ſubſtitu.l.qui liberis. ſ.hec verba.Rap.in ſi.z ad hoc.ſ.e.l.quia perinde.ſ.j.in glo.ſi z ipse de liberis.z ꝑ hoc.j.de iure pa.l.gai⁹.Old.ibi fuerat manumissus ab ipso prez ab eode operarū ipositio facta. Oldra.

Imperator. Jbi in tempore:id est post tempus Dynus. Jbi repraesentandam.id est de presenti prestandam.Dynus.

Qui fideicōmissariam. † Cuz aliquis instituit heres et rogat̄ mihi restituere z ego rogo alteri restituere aut heredi aut alteri,ſi heredi possum eum cogere adire z totum habeo et ipse nihil cū coactus adeat niſi pēdente cōditione esset de facto

Universidad de Deusto
Biblioteca

adire coactus quia tunc ipse habet totu3 z sic loquitur ver. qd ergo si non alij3 alteri tunc ego solus cogor adire licet aliquid consequar singulariter ex testamẽto etiã libertatem vt in versi. fm que; sed seruus sol⁹ pot cogere adire si ego volo 2 habet totum vt in ver. q⁹ si prior. z ego nõ possum quartã trebellianicã3 detrahere a secundo fideicõmissario vt in princi. huius. §. z hoc dicit vsq3 ad. §. adeo. z post casum in terminis positũ facit istã summã. Oȝadus. vl' dic si heres adĳt coactus fideicõmissarius de relictis á sẽo retinet falcidiã de relictis ab herede sic veruz fideicõmissarius primus sine sẽdo nõ h3 ius cogẽdi nisi fit habiturus quartã partẽ hereditatis q3 tũc secus siue sit rogatus restituere extraneo siue heredi. secũdus solus cogit primo cessante vel nocente cogere: sed qui adĳt coactus nullum commodu3 ex voluntate vel ꝓpter voluntatẽ defuncti sequitur si pure rogatus fuit vel sub conditione z coactus3 fuit post conditionem impletas. si vero conditione pendente pọterit penitendo omne cõmodũ sibi debitum retinere. h.d. vsq3 ad. §. cũ titiana. Ray. Diuide ergo in septẽ partes. In ꝓma determinat vtrũ fideicõmissarius primus rogatus de restituendo secũdo coacto herede adire teneatur restituere secundo fideicõmissario z quantũ. Secundo remouet duas obiectiones per ordinez. Tertio ex premissis infert ad potestatem cogendi ꝙd non datur primo fideicõmissaria soli venienti sine secundo siue sine fructib⁹ siue cum fructibus restituere fuit rogatus etiam si libertatẽ accepturus erat: sed secũdo datur potestas cogendi sine primo si primus recuset. Quarto determinat predicta vera quãdo primus rogat restituere secundo extraneo secus si heredi. Quinto gratia huius determinat heredẽ non posse petere fideicommissarium cum recusat adire z restituere pure vel sub conditione purificata sed ea pendente potest penitere. Sexto declarat ꝓmissa que dixi de perditione fideicõmissi. Septimo, extẽdit quẽ dicũ ad retentiones Ray. Sed credo ver⁹ ꝙ fuerit Dyni ista diuisio licet non inuenerim in scriptis suis partes satis patent in textu z notabilẽ in expositione ĳsere. Jbi qui fideicommissariã subaudi ille fideicõmissarius primus. Dyn. Jbi diceretur per heredem scriptũ. Dy. Jbi si ipse quoq3 fideicõmissarius primus. Dyn. ibi fideicõmissarius totũ restituere cogetur nulla quarta detracta. Dyn. ibi trebelliano locus quo ad hoc vt actiones trãsferant in cẽsm fideicõmissariũ sicut erãt in primũ. Dy. Jbi fideicõmissarius sc3 primus. dy. Jbi retinere non potuit cõtra fm Dy. Jbi nec ad rẽ pertinet hucusq3 durat prima pars in qua surecõsultus determinat fideicõmissarium primũ nõ posse vti deductione quarte cõtra fm Dy. Hec est secunda pars in qua duodubia cõtra predicta per ordinẽ remouet. Jbi nisi ꝓior sc3 fideicõmissarius. Dy. Jbi intercidisset tacente fideicõmissario secundo. sed non eo postulante herede adire
6 z hereditatem restituere, vt in ver. q⁹ si ꝓior. Dy. † Et no. fideicõmissz vniuersale perire nõ adita hereditate. Ja. ibi rata cõstituit quantũ ad oĩa. l. quantũ ad fideicõmissariũ primũ z quãtum ad scẽm. Dy. Jbi q⁹ legata singularia. Dy. Jbi cõueniri quo casu detrahit quartaz ex persona heredis vt. §. e. l. marcellus. §. qui suspectã. Dyn. Jbi defuncti precibus astringi z hoc casu nõ detrahit quartã siue rogatus fuerit de vniuersali fideicõmisso siue de singularibus relictis. vt infra eodem. l. facta. §. sed cum iuspecta. Jbi scõm que. id est quia omnis fideicõmissi vtilitas transferri debet in fideicõmissarium scẽm z nullũ commodũ remanere penes ꝓmũ. Dy. z hec est tertia pars in qua surecõsultus ad potestatez cogendi ex premissis infert. Jbi vbi i. eo casu in quo. Dy. Jbi rogatus est reddere fideicõmissarius primus secundo. Dy. Jbi necessitatem quia quantũ ad primũ videtur esse singulare fideicõmissum retentio fructuum ꝓpter quod heres adire nõ cogitur vt. §. eo. l. nam quod. §. nõ omnis z. l. cogi. §. z generaliter. Dy. Jbi vt enim pecuniã. id est quantitatem vel rem certam non est satis accepisse ad cogendũ heredem adire imo opus est accepisse ita nec libertatem ꝛc. dy. Jbi
7 ad cogendum instituũ quasi dicat ꝛ relictum libertatis dz assimilari relicto rei singularis vel quantitatis z ideo ꝓio relicto singularis vel quantitatis. Dy. Jbi ꝓior recusauerit. i. cõpellere heredem adire z sibi restituere. dyn. Jbi secundus sc3 fideicõmissarius. dy. Jbi quid ergo si non alij3. hec est quarta pars in qua primus fideicommissarius rogatus fuit restituere heredi tatem heredi nõ autem extraneo. dy. Jbi eidem heredi coacto dy. Jbi quandoq3. id est aliquo tempore. dyn. Jbi retentiones scilicet quarte a fideicõmissario faciendam. dy. Jbi audiẽdus fideicommissarius primus volens cogi heredem adire ratione
8 istius quarte quam ipse fideicõmissarius retinere debet. ibi sed nec illud translatiue. id est sine inquisitione vel determinatione. Dy. Et hic forte traxit speculator verba: que sepe ponit nõ est otiose trãseundum vel omittendum. Et est hic quinta pars vbi determinatur heredem dicentem suspectam hereditatẽ priuari cõmodo fideicommissi fm determinationem que sequitur ibi coactus est: quia non debet restituere ei a quo petit sed alij z sic non obstat si exceptio doli vt. §. solu. matrimo. l. si socer. §. lucius. Ray. ibi defuncti precꝛ. nolendo sponte adire hereditatem z restituere. dy. Jbi quod fortius, quasi dicat superiora locum habent quando rogatur pure sed si sub conditione aut cogitur adire post impletam conditionem in fideicommisso adiecta m. Dyn. Jbi pendente conditione. sub qua erat rogatus cũ pure esset institutus: sed si institutus foret sub cõditione nõ posset compelli vt. §. eo. l. ita tamen. §. a patre z. l. si cui pure. §. fina. z. l. sed si alio. §. sub conditione. ibi idem probare. scilicet quod perdat fideicõmissum quod non perdit. Dyn. Jbi nec ignoro hec est sexta pars in qua declarat premissa de perditione fideicommissi ibi ei. scilicet heredi. Dyn⁹. Jbi acquirĳ. id est reuerti. Dyn. Jbi insequitur id est conceditur. Dyn. Jbi adeo senat⁹ hec est septima z vltima pars in qua iurisconsultus determinat heredem adire coactum ꝓinari non soluz commodo fideicommissi sed etiam omni commodo retentionis. exponit z litera oppo. j. de. l. marcellus. §. quod si suspecta. §. e. item oppo. de leg. ĳ. res. in fi. §. e. item de le. sed si alio. §. vlti. §. eo. item de le. ita tamen. §. qui suspectam. §. eo. Item oppo. quod penitendo nihil retineat vt. §. eo. l. nam quod. §. qui compulsus. item quia litera videtur sibĳpsi contraria. primo enim dicit compelli heredem adire z restituere postulante primo fideicommissario. secũdo dicit non compelli sed dic quod primo consideraꝛ ꝓinum ex persona secundi: secundo ex persona sua z hic placet sequẽs non cum dicat litera in principio. l. quod rotam debet restituere ꝓmus secundo ex quo patet quod nihil remanet penes primum etiam in primo penes primũ remanere debet portio quota secundo non. Dy. Item oppo. ad versi. sed nec illud in fi. de le. filio pater. de leg. ĳ. l. quid ergo. eodem titulo. sed dic qȝ ibi repudiabatur. l. permittente si testatoꝛe volente sed hec voluntas ꝓpter repudiationem quantum ad repudiantem fuit ad irritum deducebatur z ad causam intestati z ideo pinatur cõmodo quod percipere debebat ex voluntate defuncti. Dy. Deinde collige ex versi. adeo ex verbo nec perceptio quod ibi videt
8 casus quod † heres coactus adire prelegata perdat: secũdo videtur quod non perdat id quod habiturus esset m hereditate non adita. vt. §. e. l. ita tamen. §. qui suspectam. ergo non debet perdere prelegatum quia cum esset habiturus etiam si heredi tatem non adiisset. vt. §. de leg. j. l. qui filiabus. z. l. fe. vbi de boc. Dy. non determinat sed hic loquitur de percep. i. retẽtione qua tũdam rerum vt ea. l. ita tamen. §. si perceptis. non autem loq tur de prelegato. Oldra. In glo. nisi in duobus casibus in si. sz ille. §. videtur contra. sed non est quia ibi detrahit quartam de relictis singularibus relictis ab herede ex persona heredis: hic non detrahit de vniuersali fideicommisso a se relicto: nam nec ibi detrahitur de legatis singularibus a se relictis z sic concoꝛ. Dy. In glo. puta cum conuenitur in fin. sed ibi cessat ratio concepit ab eodem deberi hic non vel solu. vt ibi no. in glo. sic. §. de vulgari substitutione in fin. solu. ibi nõ pinatur ex eo quod est sibi relictum quia erat talis persona cuius impugnatio de iure effectum sortiri non potuit: hic autem impugnauit de iure licet postea per officium iudicis fuerit compulsus adire. vel dic fm Jaco. de belloni. quod hic fecit sciens ibi ignoraꝛs: itẽ hic adire recusauit ibi petit contra tabulas. Jaco. In glo. anteq̃ rogaret relicta z sic non erat in fideicommissz deducta. dy. Jbi plures erant instituti sed tunc non aufertur perceptio sicut nec substitutio secundarum tabularum. vt. §. eo. l. ita tamen. §. q⁹ suspectam dic ergo quod vnus tantum fuit heres: z quod dicit perceptio dic. id est retentio. de hoc plene dixi dicta. l. ita tamẽ. §. si perceptis. in eadem glo. in fi. contra hanc rationem facit. §. de legatis primo. l. qui filiabus. z. l. sequen. vbi de hoc solu. ubi i lucro quod percipitur contra voluntatem argu. §. ad. l. falci. l. titia z vide quod no. per Dy. extra de regu. iur. c. nõ debet qs sicum consequi libro. vj.

9 **Cum titiana** † Succedens per fideicõmissum qua rogatus est in testamento sicut quilibet directꝰ succedens hoc dicit Dynus.

Actiones. Si hereditas euincatur heredi institu† to per eum qui erat substitutus vulgari ter aut onus fideicommissi pertinet ad substitutionem aut non primo casu actiones remanent penes fideicommissariũ z nõ re uocantur actiones a fideicommissario per restitutionem. Dynus. Vel sic z idem est effectus si mota controuersia restituat hereditas z postea euincat heredi scripto. actiones que per senatusconsultum trasferuntur finiuntur nisi hereditas fuerit nonnullarum relicta ab eo qui obtinuit quo casu actiones remanent penes

nent penes fideicommissariũ z non finiuntur. hoc dicit. Et pone casum tribus modis vt in glo. z omnes reproba z etiaz quarta que est in fine glosse secundũ Roge. Postea pone ꝙ instituit heredem in testamento minus solenni z eum grauauit onere fideicommissi adĳt z restituit hereditatez legitimo puta fratri: testatoꝛ postea succubuit: auferuntur actiones fideicommissario nisi
10 fideicommissario relictum erat a succedẽtibus legitimis. † Sed huic obstat quia non tenuit restitutio si testamentum nõ fuit solenne ergo nullo momento fuerunt actiones translate. Primum casum ergo reprobat Dynus per. l. infra eodem facta. §. iulianus. supra de lega. ĳ. l. cum pater. §. a substituto. alias ab institu to. de lega. primo. licet. C. eodem. l. non iustam. supra eodem. l. apud iul'. §. idem iul. infra. de superfl. l. ĳ. §. quod ait. z de regulis iuris. l. dolo. in glo. id est dicere: ibi z pone exemplum z istud tene. Dynus. ibi reputat. i. reputare potest. Dyn. ibi fideicommissarium reperitum sed iste casus nõ procedit cum institutus compellatur per fideicommissarium adire z restituere repulso substituto vt. §. eo. l. facta. §. iul. item quia semper videtur a substituto facta fideicommissi repetitio vt. C. eo. l. nõ iustam. Dyn. vnde ista prima casus expositio non videtur magni effectus per iura predicta z ad hoc etiam. §. de leg. ĳ. l. si titio z meuio. §. iulia. sed ꝙ Dyn. sic teneat z reprobet hunc casum gloss. per rationes predictas tamen sustinendo gloss. posset dici quod in prima parte huius. §. cessat repetitio fideicommissi ex presumpta voluntate defuncti vel etiam expressa fm formam. l. licet. §. de legatis. j. in secunda parte erat repetitio facta a substituto expresse vel tacite vt dicta. l. licet. z de lega. ĳ. eam pater. §. ab instituto. cum simil. z ideo tene istam primam positionem casus quam glossa ponit. nam positio casus Dyni quam. §. dixi mihi nõ placet vt ibi dixi. Raynal. sed certe adhuc non est responsum ad. §. iul. j. eod. l. facta qui videtur expresse reprobare hanc casus positionem glo. nisi dicatur quod hic apparebat in primo casu testatorem voluisse videri repetitionẽ a substituto quod ibi non erat in eadem glo. ibi qui stipulatus z fidei commissarium ab herede instituto relictum non fuit ab isto substituto repetitus. Quia tale quid dixerat testator quod volebat repetitum videri. Dy. ibi per tutorem vel curatorem non potest esse tutoꝛ ventris sed curatoꝛ z ideo expense vel ꝓio id est vel dic quod habuit tutorem postquam fuerit mater. nam tũc demum rumpit testamentum vt. §. de iniusto testamento. Liĳ. §. primo ibi de lega. iĳ. l. ĳ. z sic non posset concordare cum secundo casu huius. §. Oldra. ibi item alia scilicet ratione non valet portio casus hug. Dy. ibi quia sententia qua pronuntiatur testamentum rupti natiuitate posthumi. Dy. ibi quod in querela vt. §. de inofficioso testamento. l. pap. §. vlt. Oldra. ibi. l. ĳtia z de legatis. iĳ. l. patronus. §. fi. Dy.

1 ☞ Alienationes z obligationes facte de rebus cadentibus in fideicommissum restitutione assumunt effectum.

1 **Iuliam fratribus.** Casus pulcher † alienationes z obligationes facte per fideicommissarium de rebus que cadunt in fideicommissuz facta restitutione assumunt effectuz. hoc dicit z ad hoc allegatur. l. ista. vel sic heres de restituendo rogatus ante restitutionem missionis in possessione hereditatis petere potest z obligatio z alienatio rei hereditarie ante restitutionẽ facta, ꝙ restitutionẽ sequentẽ confirmatur. hoc dicit ibi hereditatis partem. Dyn. ibi pater partem voluit filiam fratribus ꝛc. ibi mitti placuit dic hereditatis. scilicet posse per legitimum vel extraneum non per fideicommissarium quicquid dicat glo. Rayna. Et est ratio quia nõ debet restituere ei a quo petit: sed alij z sic nõ ob. exceptio doli vt. §. solu. matri. l. si socer. §. lucius. Raynal. ibi interea. ad est ante restitutionem factam ꝙ sorozem. Dy. ibi filij quibus erat restitutio facienda. Dy. ibi res bonoꝝ id est res ad bona eis restituenda pertinentes. Dy. ibi ex eo facto. id est ex ea restitutione. Dy. In glo. per interdictum Jbi legitimus contradictoꝛ ad hoc dic quod fratres non possident sed extraneus contradictoꝛ quãdo possidet: hic autem tertius possidebat fm Jac. de ra. licet glos. videatur sentire qȝ fratres possidebãt. ibi sed dic contra si de presenti offeratur scriptura fideicommissi. Dyn. In gl. que pertinuerunt ibi familie herciscunde. filium. sed dic vt ibi not. z dixi. ibi rem alienã: sed ibi tenet venditio in preiudicium vendentis non in preiudicium domini. Dy. rei vendite. Dy. In fine. sed ibi prima voluntas nõ competenti tempore accommodata non perseuerauit alias secus vt eadem. l. §. prodest. hic autem perseuerauit imo executa restitutione nouiter valere ceperit vt infra de vsucapio. l. cum vir predium. Oldra. Vel ibi heres ante tempus restituendo non preiudicat sibi: hic autem preiudicauerunt sibi vendendo etiam ante tempus restitutionis.

Universidad de Deusto
Biblioteca

1 ☞ Conditionem pro parte impletam esse sufficit in fideicommissaria substitutione.
2 Pluralitas quando resolui debeat in plures singularitates.
3 Conditio in persona vnius contingens quando faciat locū substitutioni.
4 Verba testatoris referri debent ad dispositionem iuris.
5 Alternatio quī inter personas locum habere possit.

Heredes. Ibi constitit ergo fructus pēdente conditione percepti non debēt restitui sed debent remanere penes heredes de restituendo rogatus. Dy. Oppo. de. l. balista. ꝛ fol. vt ibi so. oppo. de. l. in fideicommissi. §. nonnunq;. supra de vsuris ꝛ so. vt no. per Dy. supra de leg. iij. l. quod de his.

a ☞ Cuz ita. ad a de Bar. cōsil. incip. hō acursoli. ꝛ in consi. 1 lij. inci. dūs nicolaus vbi per istum text. pulcre cōsuluit. ꝛ Iudo. de re. cō silii. extit. allegat Bar. hic.

Cum ita. [a]Si fideicommissaria substitutio sub cōditione fiat duobus ꝛ conditio deficiat in persona primi ꝛ existat in persona secundi: fideicommissari⁹ admittitur ad partem vltimi morientis. h. d. Vel sic in substitutione fideicōmissaria sufficit conditionem pro parte impleri. Dyn. ibi peruenire volo. nota hec verba peruenire volo trahi ad substitutionem fideicommissariam ꝛ pro hoc infra eodem. l. epistolā. §. mulier. ꝛ plene dixi infra eodem. l. heredibus. §. titius. Sed forte hoc ideo quia hic dixit sine liberis vt not. in. l. precibus. C. de impuberū ꝛ aliis substitu. sed hoc nihil facit vt. ff. de vulg. ꝛ pupilla. substitu. l. centurio. Oldra. ibi superstite. Item dic qō hic erat adita hereditas vnde fideicommissaria substitutio. si autez nō esset adita an tunc comprehendatur vulgaris dic vt not. in. l. j. de vulgari ꝛ pupil. per Barto. in vltima questione. ꝛ per. Albertum in materia vulgari circa finem que contradicunt inter se filio ꝛ sic expirauit fideicommissum quantum ad eius partē Dynus. ibi specari cōueniat magis qꝫ verba. Dynus. ibi partis pertinentis ad vltimum morientem. Dynus. ibi suscepisset vt quod est in toto idem sit in parte vt supra de administra. tuto. l. si duo. Coniectura ergo voluntatis sic sumitur vt in vtroqz voluerit testator conditionem extare tunc demum cum voluit ꝛ cogitauit tota bona restitui: ꝛ hoc volut dicere textus dū dicit qꝫ scz fideicommissarium totum habere voluit. si ꝛc. ac si aperte dicat solum fideicommissum totorum bonorū subiecit existenti totius ꝛ integre cōditionis: fideicommissarium vero partis dispositioni iuris communis reliquit que est vt soluta oratione in plures singularitates partis restitutio fiat licet in vtroqz conditio non existat. argu. infra eodem. l. lucius. §. caio. vbi de hoc supra de conditioni. ꝛ demonstratio. l. falsa. §. finali. de lega. ij. l. vltima. §. filium. ꝛ de leg. iij. l. qui cōcubinam. §. si stichus. ꝛ hoc est quod hic dicitur Old. ꝛ vide ad hanc materiam quod plane notaui. C. de impuberum ꝛ aliꝰ substitu. l. penulti. que incipit cum quidam. ꝛ supra ad legem falcidiam. l. pater. §. finali. Vel dic ad

2 solutionem dicte. l. penulti. quod ☞ vbi pluralitas inducit plures effectus resoluitur in plures singularitates vt dicta. l. falsa. §. finali. de conditio. ꝛ demonstratio. sed quando inducit vnum effectum tunc non resoluitur sed in fideicōmissaria substitutione pluralitas inducit plures effectus conditio ꝛc. hoc improbat Bar. propter pupillarem directas que respicit duas hereditates ꝛ sic habet diuersos effectus ergo deberet in plures singularitates resolui: ꝛ sic solutio est falsa per. l. quis. eodem. titu. de impube. ꝛ aliis substitu. licet in vulgari bene procederet. glo. in cōtrario videtur sentire quod illa loquatur in liberis sed ꝛ illa falsa p hunc §. vnde ipse Bartol. tenet secundam solutionem hic positam. ꝛ hanc etiam sequitur Pe. in cōtrario. ꝛ Dynus in consiliis suis ꝛ incipit consilium testator post multa legata. Querit Bartol⁹

3 circa hoc ☞ vtrum conditio contingens in persona vnius faciat locum substitutioni: sic diffinguit aut conditio adūcitur plurib⁹ separatim ꝛ tunc in cuiusuis persona contingat locus est substitutioni ꝛ ita loquitur. l. pater. §. finali. ad leges falcidiam. aut est apposita simul: ꝛ tunc aut sine adiectione nominis collectiui ꝛ subdistinguit quia aut loquitur in vulgari ꝛ requiritur qꝫ contingat in persona vtriusqz. ꝛ ita potest intelligi. l. §. iuis. ꝛ de impu. ꝛ aliis substi. ꝛ quod not. in. l. hoc articulo. de heredi. instituta. ꝛ est ratio quia illa pluralitas respicit vnum effectum ꝛ ideo nō resoluitur in singularitates vt prediti aut loquitur in pupillari vel fideicommissaria ꝛ tunc in cuiusuis persona contingat locus est substitutioni vt. ff. eodem. l. lucius. §. caio. ꝛ de lega. ij. l. fina. §. filium. fallit si presumatur testatorem aliud sensisse vel ex precedenti scriptura vt. l. codicillis. de vsufruc. leg. vel si est aliqua persona que ex presumpta voluntate testatoris sit proponēda vt. l. suis qui. C. eo. §. pater. de rebus du. ꝛ. C. de fideicōmis. l. cum acutissimi. ante finem facta cum additione nominis collectiui vt omnes ambo vel vterque. ꝛ tunc secundum propriam significatio. substitutus repellitur vt hic in princip. scēm interpretationem testōris aut superest aliquis qui ex presumpta voluntate testantis debent excludere fideicommissarium vel substitu. ꝛ excludit talis substitutio vel fideicommissaria ꝛc. vt dicta. l. penul. de impuberum ꝛ ali. substit. si vero supereſt aliquis de liberis vel substitutio est de liberis ita quod habet eadem iura tunc substitutio admittitur vt hic in fine. §. ꝛ tene hec cōdi. in glossa. vlti. ibi ante apertas tā. l. j. vbi de hoc ibi in fideicōmissaria hic videtur bona ꝛ est ratio diuersitatis quia inquantum substitutio pupillaris est patris testamentum vt. §. de vul. ꝛ pupilla. substit. l. patris de inofficioso testamento. l. papi. §. sed nec impuberis. p hoc quod in persona vnius existeret substitutionis conditio in persona alterius non fieret quis pro parte testatus ꝛ pro parte intestatus contra regulam iuris ius nostrū non patitur licet inquātum dicitur testamentum filij regula nō frangeretur vt no. §. de vulga. ꝛ pupil. substit. l. qui duos. ij. rūso. si vero in partem fidei commissarie condicio existat in parte nō. nulla regula frangitur sed magis voluntas testatoris soluatur. Oldra.

Peto de te. Id est a te vt. §. 3mo. l. si vt certo. §. si de me petisses. Et breuiter hoc dicit ☞ ba

4 ☞ testatore prolata referri debent ad iuris dispositionē hoc dicit Dynus. vel clarius si substitutio fideicommissa fiat diuersis gradibus in ea ordo graduū obseruatur vt priores posteriores bus preferantur. hoc dicit Ray. Opp. quod non valeat fideicōmissaria quia in voluntate vltoris heredis poni non debuit sicut nec legatum. secundo oppo. quod disiuncta opposita inter psonas non debent resolui in coniunctam. item oppo. quia non est curandum de ordine item factum videri: ꝛ ideo omnibus filiis superstitibus debet restituere non autem per electionem poterit alium preferre. Raynal. in gloss. vlti. l. non omnia. alias est. §. sub l. cum ita. Oldr. ibi quia decesse pubes. hec similiter vera quantum ad accidentiam facti ibi narrati non quantum ad ministerium iuris vt ibi patet in fine. l. dum dicit nisi vterque eorum in prima etate ꝛc. Old. ꝛ ibi de hoc satis no. ꝛ dixi. vlt. ff. Bar. no.

5 ex isto. §. ☞ quod si aliquis cōtingit duas psonas ꝛ postea ipsas diuidit per alienatio. quod ad hoc. vt alternatio locum habet, oportet quod ille persone non possint interuenire coniunctim. facit ad hoc. l. si fundum sub conditione. §. his verbis. §. de lega. j. quod facit ad questionez quam ibi notaui de pluribus iudicibus impetratis quod est contra. c. cum plures. de officio delegati lib. vj. ipse dicit quod aut expressum est in commissione quod si alter nō potuerit alter possit ꝛ tūc oportet quod constet de impotentia alterius ad hoc vt expediri possit per alterum tantum extra de officio legati. c. prudentiam. aut dicitur velle quod omnis vel vnus eorum expediat tunc aut est res in qua vertitur cōmodum illorum quibus committitur ꝛ tunc vnus tantū potest expedire ꝛ an possit per alterū tū ꝛc. extra de officio delegati. c. prudentiā. aut dz velle qꝫ eis vel vnus eorū expediat tunc aut est res in qua vertit cōmodū illorū quib⁹ cōmittit ꝛ tunc vn⁹ tm̄ potest expedire si alij non possunt vt hoc. §. ꝛ dicto. §. his verbis. aut non.

1 ☞ Actio semel extincta nunq; reuiuiscit.
2 Officium iudicis non est actio.
3 Heres rogatus de restituendo non restituit vsuras a debitorib⁹ hereditarijs exactas.
4 Pecunia accepta per heredem restituere rogatum computatur in quartam.
5 Compensatio fit de genere ad genus ꝛ de genere ad speciem.
6 Institutus ex vnica duodecimam partem habet in quolibet corpore hereditario.
7 Accessiones que ex hereditate per heredem percipiuntur qñ in trebellianicam computantur.
8 Rogatus restituere qs̄ supereſt non censet rogatus de fructib⁹.

Educta. Si heres de restituendo rogatus ante restitutionem hereditario de

1 bitori succedat sortem fideicommissariā restituit pro dodrāte. ité ꝛ vsuras anteriotis tēporis nō nisi fuerit in mora. h. d. ubi confusa aditione hereditatis. Dyn. ibi non pōt iuxta regulā generalē qs̄ actio semel extincta ꝛc. vt. j. de solu. l. qui res. §. arez. Dy. ibi petet nō actio pma qꝫ extincta est vt. §. Dy. ꝛ dic. i. fideicommissarius petet ibi posteriotis. i. qs̄ est post confusionē actiōis. Dy. Not. ex illa alternatiua q̄ est in litera ibi

2 in obligatione vel in officio. Qs̄ ex hoc colligunt quidā qs̄ ☞ officium iudicis non est actio quia non est obligatio vt. §. de procu. l. licet. §. ea obligatio. ecōtra. §. de annuis legatis. l. quintus. vbi de hoc. ꝛ. j. de actio. ꝛ obli. l. actionis verbo. Et de hoc plene no. per Dy. institu. de actio. in princ. Item quere quo iure seu qua actione conueniatur vt teneat ad sortez ꝛ vsuras vtrum actione qua tenebatur debitor an actiōe ex testō. Dy. dic vt dic no. §. e. l. ita tñ. §. si ex trebelliano.

Cum

Cum hereditas. Ibi noim periculū. s. hereditariorum qꝫ debitores facti sunt nō soluēdo: quod intellige sine dolo ꝛ lata culpa heredis. p hoc. §. si certū petatur. l. periculum. ꝛ facit pro redditione rationis tutorum circa noia in gl. subaudi ꝛ alijs nō in fi. sed ibi in tutore qui cogitur omnia gerere hic in herede qui sponte exegit.

3 **Qui post tempus.** ☞ Heres de restituēdo rogatus vsuras a debitoribus hereditarijs exactas non restituit pro nō exactis actionem fideicōmissario cedit vsuras non quas soluit hereditario creditori nō imputat fideicōmissario licet ab initio nō teneret ad eas soluendas. h. d. Ibi restituere nō cogetur fideicōmissario. Dyn. ibi indebiti petitio erit heredi contra fideicōmissariū. Dy. ibi si medū tpis in quo est restitutio facienda. Dyn. ibi in his quoqz scz vsuris medio tpe currentibus. Dyn. ibi trebellianū tenebit. i. ad eorū solutionē obligabit. Dy. ibi nec ideo qꝫ conueniatur ad vsuras medū tpis. Dyn. Ibi nihil vsurarus medū tpis quia ille vsure. p spatio medū tpis debite debēt de fructibus deduci. Dy.

Acceptis numis. Ellias incipit Numis acceptis. Et breuiter hoc di

4 cit ☞ per heredē rogatum restituere hereditatem pecunia accepta siue sit hereditaria siue nō tota cōputatur in quartam. corporis vero hereditarij accepti portio duntaxat hereditaria computatur. ꝛ iste casus summarius colligitur ex vltima glos. huius. §. in terminis pone casum vt in prima gloss. sed tū in ver. cum autem ponitur casus duobus modis vno modo prout ponit in fi. glo. magne. Et illum tene. alio modo prout ponitur in gl. hic dicas casum ꝛc. Et diuide. §. principaliter in duas partes. in prima heres est rogatus restituere extraneo. in secunda coheredi. secūda incipit ibi. cꝫ tunc quoqz. iterum secunda subdiuiditur in quatuor. in prima heres a coherede percipit pecuniam. in secūda speciem hereditariam. in tertia assignatur differentia inter vnum casum ꝛ reliquum. in quarta secundi casus determinatio annectitur, secunda ibi diuersa causa. tertia ibi quippe pecunia. quarta ibi cum autē. literam expone. Ibi acceptis numis scilicet de bursa fideicommissarij extranei. Dyn. ibi rogatus heres. Dyn. ibi falcidie. i. trebellianice. Dy. ibi cꝫ tūc quoqz. §. cꝫ totā pecuniam a coherede receptam vel de hereditate retenta debeat cōputare in quartā. Dy. ibi predioū quia in illis illa sola portio que iure hereditario capit in quartā computatur nō aūt portio que a coherede percipit vt. §. ad. l. falcid. l. in quarta. Dyn. Quod intelligē fm qs̄ not. in. l. titia. eo. titu. Ibi de portione rogati. Dynus. ꝛ no. hanc rationē que alibi nō reperit fm Ray. Ibi alia portio que nō capit iure hereditario. Dyn. ibi cū actione predia scz per heredem rogatū de restituendo retinenda. Dyn. ibi portio heredis tatis esset ita qꝫ ei cui fit restitutio non remanet quarta Dyn. ibi in superfluo. i. in eo qs̄ deest ad quartam. Dy. i. quanto plus est in superfluo predioū cꝫ lex falcidia patiat que debet fideicōmissario eidēque coheredi facta cōputatione in falcidiā illorum ꝛ. que suo iure habet ꝛ alioū. ꝛ. que a coherede percipit compensatione admissa. Oldra. ibi petenti. i. volenti habere quartam. Dyn. ibi interuenire. i. cōpetere. Dyn. ibi visum est sapientibus ibi concurrentem pecuniā. s. quatenus capit ille cui fit restitutio ab eo qui restituit. Dy. ꝛ dic fm Jaco. de are. cꝫ iste ver. cū autem. fm primū casum glos. exponit sic cū aūt predia petita ex vi prelegati per grauatū a coherede fideicōmissario maioris pretij. s. sint cꝫ portio hereditatis in fideicōmissarium deducta qs̄ dic vt in glo. exemplificat in superfluo cꝫ falcidiam iure institutionis debitā a coheredi fideicōmissario propter magnitudinē predioū prelegatoū defideret cōputato cꝫ refidet apud eū iure institutionis extra predia qs̄ est decem. quasi diceret cꝫ falcidia plus valet cꝫ sit qs̄ est apud eum iure institutionis ex predijs. i. super superfluo predioū. Ytez fideicommissum sue portionis restituet retentis predijs que pecunia vt decem fm exemplū glos. de predijs retinebit conuētus ad predia iuris ꝛ sic habet quinquagin predijs retinebit conuētus ad predia iuris ꝛ sic habet quinquagin ta in predijs. vel dic fm eundem casum in superfluo cꝫ quarta re quirit vt. §. ad qs̄ habet in predijs per compensationē eius qs̄ vice mutua p fideicōmissariū recipere debuit falcidiā predioum ꝛc. in ver. diuersa causa est dic fm Jacob. de are. cꝫ refertur ad primum casum scz cū extraneo est grauatus restituere quo casu ex quarta est qs̄ capit a coherede vt. §. ad. l. falcidiam. l. in quarta. sed si coheredi tunc etiam quod a coherede in fundo prelegato percipitur cum als cui restitutio fieri debeat in quarta computatur vt. C. fami. hercis. l. filium. fm casum a30. ꝛ arg. §. ad. l. falc. l. nesennius. sed hoc fallit cum id qs̄ a coherede percipitur vere vel interpretatiue iure cuiusdam permutationis vel compensationis censetur. nā tunc in quarta residui detrahenda id nō cōputatur. satis enim est qs̄ coheredi vice mutua aliquid dedit vel dari fecit vt. j. versic. cum autem in hunc modum duo sunt instituti heredes in hereditate valente centū in qua sunt predia valentia octuaginta que prelegata sunt vni qui grauatus est. coheredi restituere hereditatem ꝛ sic cōtingit qs̄ vnus debitor est alterius in dimidia fundi indiuisa vt. §. e. l. in fideicommissaria. §. fi. sic que vice mutua ad instar pecunie compensantur ꝛ sic retinet quilibet suam dimidiam ꝛ verbum interuenire quod est hic in textu exponitur. i. obstare. vt. §. de lega. ij. l. cum pater. ij. nam quantitas habetur vt. §. de leg. ij. l. meuius. §. duobus petit fidei commissarius residuum seu superfluum qs̄ est extra predia vult grauatus de eo superfluo quartam retinere: obiicitur sibi quod tam hz in parte predū. ipse aūt dicit qs̄ iure compensationis tenet ideo in quartā huius residui nō cōputatur. potest etiam intelligi qs̄ loquat in eodem casu grauatus est restituere prelegatis predijs in hunc modum dixi. §. quid iuris qñ extraneo grauatus est prelegatis predijs q̄ sunt minoris quantitatis quam portio hereditatis restituēde quo casu hereditaria portio computatur ꝛ nō que capitur a coherede sed quid si predia prelegata adeo ampla sunt plus valent quam portio destituenda. ꝛ sic portio que habetur a coherede maior est quarta portionis restituende nunquid petente fideicōmissario superfluum scilicet portionis que a coherede non capitur licet iure hereditario ꝛ aliud totum qs̄ est de portione grauati poterit grauatus quartam retinere de illo superfluo non obstante quod a coherede quartam habet ꝛ vltra nūdeo sic. nam pecuniam prelegatam concurrentē cum quarta placuit cōpensari nō aūt portionē predioū a coherede habitam. ꝛ qs̄ dicit in litera interuenire exponē. i. obstare ei autem. qs̄ no. hic per gl. videtur obstare qs̄ not. C. fami. hercis. l. filiū. fm a30. sed si iam soluit coheres corpus hereditarium obtinet hec lex. vt petente fideicōmissario non debeat computari in quartam: sed si nondū soluit corpus hereditarij legatū non aliter fideicōmissarius prestabit quaz si caueat heres grauatus in restitutione hereditatis nihil se deducturum vt. §. ad. l. falcid. l. nesennius. ꝛ. l. amplius. sed simul fiat restitutio: ꝛ solutio legati potest obtinere dicta. l. filiū. C. fami. hercis. vel dic plenius intellectum. versi. cū autē vt dicas. §. dixi qñ hereditaria portio predij non sufficiebat ad quartam qs̄ hereditaria illa cōputatur ad quartam ꝛ qs̄ deest sibi retinet de superfluo predioum. ī. de eo qs̄ est in hereditate siue hereditaria portione extra predia que restituit ex fideicommisso nunc autez dicit quod si predia retinenda sunt maioris quam portio restituenda ex fideicommisso. ibi certum est quod hereditaria portio grauati sufficit ad quartaz nō proderit fideicommissario nec de residuo predioū. de eo quod est in hereditate siue hereditaria portione falcidia detrahatur. nam vbi est minus in hereditaria predioū quaz falcidia deside rat retineri cōputetur ita vt qs̄ deficit de superfluo a predijs detrahatur. litera aūt sic exponenda est quam portio deducta in fideicōmissariā vtputa institut⁹ in tertia que valet centum grauatus est ea reddere retētis p̄dijs hereditarijs que valēt centum vel plus quorum predioū tertia hereditaria habet plus quarta totius siue hereditarie portionis deducte in fideicommissarium de superfluo ita construe visum est. s. sapientibus falcidiam predioum. i. de predijs obtinēdam per imputationem hereditarie predioum: vt superius est premissum versi. diuersa causa petenti fideicōmissario. i. ad fidelitatem vel vtilitatem fideicommissarij agentis ad fideicommissum interuenire in residuo predioum. i. in portione hereditaria deducta in fideicōmissum exceptis predijs penes grauatū remanturis quā portionē siue residuū fideicommissarius petet ꝛ qs̄ dicit interueniente residuo. i. per falcidiā residui quam de ipso residuo optabat grauatus sed non potest habere vt dicit. volebat enim grauatus solam quartam hereditarie predioū sibi imputare in quartam ar. §. titu. ij. l. titia. i. responso. nam volebat reliquas tres partes quarte trebellianice recipere de superfluo predioum. i. de eo qs̄ preter predia est in hereditaria portione deducta in fideicommissum. ꝛ qs̄ fideicōmissarius peteret tres partes ex trebelliano in eo quod est extra predia sed ea ratione potest fideicommissarius petere tres partes hereditarie predioum cū totam suam partem hereditatis restituere sit rogatus. sic ergo de tribus partibus ex trebelliano debitis de superfluo predioum. id est de eo quod est extra predia sit cōputatio ad tres partes hereditarie partis predioū debitas ex fideicommisso. ꝛ hoc dicit cōcurrentem eñ pecuniam hoc est valorem trium partiū petitaruz ex trebellianica per grauatū in superfluo predioū i. valorem trium partium hereditarie portiōis predioū placuit compensari ꝛ sic cū. p tota hereditaria portiōe deducta in fideicōmissarium habeat integram quartaz in hereditaria parte predioruz retentoū nō potest nō superfluo quartā partē retinere ꝛ si contra voluntatē defuncti quartā velit atqz de ea testator nil dixerit tota hereditaria predioruz computatur in quartā vt dicta. l. titia. in fine. ꝛ est hic alius modus exponendi illa verba cō

Universidad de Deusto
Biblioteca

a ¶ Debitor ad de iud. roma. consi. clxxij. q allegat hunc 5 textus ad hoc qõ p additionẽ hr̃editatis non pdat actio hi pothece vel pignoris.

currentẽ enim pecunias ꝛc. que sunt hic in textu que diximus in prin. huius adiectionis vel planius commodissime etiam exponitur sic in superfluo q̃ ex trebellianica requirit scilicet quartam hereditarie predioruꝫ ad ratam ipsius interuenire fideicommissario petenti centum ad vtilitatem ipsius fideicommissarii. ꝛ qõ subijcit concurrentem enim ꝛc. expone vt. s̃. Item no. q̃ dicit pe tenti et quo inmuitur q̃ si vellet fideicommissarius habere hereditariorum predioꝝ quarta hereditarie seruata heredi ꝛ tres partes trebellianice in residuo dare qõ potest. Jaco. Exposita li tera collige ex fine huius. ℈. argu. † q̃ fit compensatio de genere ad genus imo est de genere ad speciẽ. qꝛ titius erat debitor. seu in genere qꝛ debebat sibi pecuniã seius erat debitor suus in spe cie: qꝛ in predijs hereditarijs. sed videtur q̃ generis ad speciem vel econtra non fiat compensatio vt. s̃. de pigno. act. l. si conuene rit. Solu. hic ideo fit compensatio generis ad speciem qꝛ genus ꝛ species erant sub vna vniuersitate contenta scilicet sub heredi tate: quare compensatio potest fieri arg. s̃. de cõtrahen. empt. l. in modicis. ꝛ. ℈. de adqui. re. do. l. quidam. ꝛ hoc est notabile secun dum Ray. nec inuenitur in aliijs scriptis seciuꝰ eum. ꝛ de hoc vide quod no. ꝛ dixi. s̃. de compensa. Lob negotium copiarum. Deinde opponitur de. l. q̃ autem. ꝛ. l. id autẽ. s̃. ad legem falcid. Item oppo. de. l. filium quem habentem. C. fami. her. Itẽ opp. de. l. nesennius. s̃. ad. l. falci. Dyn. In gloss. titius ex asse ibi pozio titij restituenda scilicet ipsi seio. Dyn. ibi habere seius dimi diam. i. ꝛ. que proprie loquendo in compensationem non veniũt qꝛ a nullo alio capit ℈ suo iure hereditario habet ꝛ ideo bene cõputantur in quartam. Oldr. Jbi quem debet seius in predijs re tinendis per titium. Dynus. ꝛ dicas q̃ quinquaginta sunt de trahẽda de tota hereditate. sed decem habet ex vigintiiure suo ꝛ decem capit a coherede que omnia computat in trebellianicã residuum retinet ex predijs prelegatis ꝛ sic compẽsanturilla vi ginticum ex. detrahẽdis ex predijs. Vel dic q̃ in decem que ca pit a coherede fit compensatio: alia autem suo iure capit scilicet decem ꝛ ea comparat. Oldr. Jbi generis ad genus qꝛ rei in ge nere debite par eademqꝛ est estimatio. Dynus. In fi. ꝛ. s̃. de he redi. instit. l. qui non militabat. Dy. in gloss. retine eundem casum in fine. siue ab extraneo dentur siue de hereditate detrahenẽ ab eo qui est insolidum heres: qꝛ semper computantur in quartam trebellianicam de qua hic loquit vt. s̃. ad. l. falcid. l. in quarta. ℣. finꝰ. Dynus. In glo. hic dicas casum ibi etiam vncia detracta quam heres in eo fundo. quia erat institutus ex vncia. nam habet in fundo duodecimam. l. vndecimam fundi. Oldradus. Vel dic. i. etiam detracto de hoc predio quantũ de ipso detrahẽdum 6 est pro rata vncie que est duodecima hereditatis. † ꝛ sic institu tus ex vncia habet duodecimam partem in quolibet corpore he reditario. detracta ergo de predio illo duodecima que contingit heredem scriptum ex vncia adhuc residuum predij valet quinde cim. Oldra. Jbi detrahenda falcidia quia illud prelegatum nõ sufficit ad quartã ꝛ sic hec lex determinat. l. nesennius. Dynus. ibi nõ esset grauatus qꝛ prelegatum sufficiebat ad quartã. Dy. m fi. sed quomodo detraham cũ id quod ab eo percipitur excedit quantitatem falcidie quam sibi detrahere intendo vt. d. l. ne sennius. ver. sed cum is. Dynus.

Hereditatem. Jbi partus editos post moram Dy. ibi fetus pecorum repete re tinebit. Dyn. ibi submissi. i. substituti in locum premortuorum Dyn. in glo. imo videtur in fi. So. vt no. ℈. de verb. sig. l. frugẽ. ꝛ de vsu. l. paulus. ℈. ℣. Jaco. de bel.

7 **Jbi ante diem.** † Accessiones ex hereditate per heredem percepte ante diem fi deicommissi cedentẽ in quartã trebellianicã cõputantur qui pro pter vsum solũ rei hereditarie ad vsuras sortium nõ tenetur nec de casu rerum hereditariarum nisi moza vel culpa ipsius interce dat. h. d. Jbi imputabunt. debent enim cõputari in quartã licet in restitutione nõ veniat. Dyn. vt. s̃. eo. l. in fideicõmissaria. Dy. ibi de pretijs earum si distracte sunt. Dyn. ibi medij tpis. i. q̃ he res medio tpe vsus fit. Dyn. ibi nõ videbunt ꝛ propterea heres nõ tenetur ad eos. Dyn. nec ei imputabuntur ibi. nec periculum sine culpa ꝛ moza contingens. Dyn. ibi prestare cogit nisi heres sit in culpa vl moza vt sequitur. Dynus. ibi vsus. i. fructus post mozam heredis perceptus. Dynus. Jbi ꝛ casus post motã vel culpam heredis contingens. Dy. ibi quadrantem quoqꝛ nedũ dodrantem. Dy. ibi diminuit. i. imputatur heredi non autem fi deicommissario. Dynus. vel dic. ad est commune periculum est heredis ꝛ fideicommissarij. Jaco. ꝛ vide qõ not. s̃. eodem. l. mar cellus. ℈. res que.

8 **Quod ex hereditate** † Rogat⁹ restitue re qõ superest post mortem non videtur rogatus de fructibus etiam si supersunt tẽ pore mortis rogati. h. d. Dyn. l. rogantis. Dyn. ibi morentur. s. rogatus. Dyn. ibi non videtur rogatus. s. heres. Dynus.

1 ¶ Creditor institutus a debitore ꝛ rogatus restituere nõ cogi tur re integra adire.
2 Pignus non extinguitur si creditor heres instituatur.
3 Actio matri non queritur ex pacto filio circa dotem appositio.

a 1 **Debitor.** a † Creditor sub pignore a debitore institutus ꝛ restituere rogatus re in integra adire non cogitur nisi per fideicommissarium ꝛ indẽitas offerat. sed si coactus adeat ꝛ restituat pignus nõ extinguitur sed retẽtio ꝛ restitutio pignoris sibi datur Ray. cõsidera duo tẽpora. primũ quãdo heres: item qꝛ creditor adijt ꝛ restituit: i quo distinguit aut idẽ creditor rẽ obligatã pos fidet aut fideicõmissari⁹ ꝛ hoc vsqꝫ ad ver. in re aũt integra aliũ de in antea considera tẽpus qñ nõ adijt ibi sub pignore. i. qui pignus obligauerat. Dy. ibi nõ interueniret p̃dictus creditor idẽ que heres. Dy. ibi ꝛ sua obligatio est. ℈. personalis quia tenebat defunct⁹ ꝛ als est in litera cõsuam obligationẽ. Dy. ibi ne ꝛ pignus. i. etiã pignus. Dy. ibi siue nõ possidet sed fideicõmissarius Dy. ibi de effectu rei. i. pignoris dato qõ duret qñ. ℣. perseuerari ostẽdit. vel dic de effectu. i. de actione per quã capit pignus effectũ. Jac. ibi neqꝫ pigneratia allegata hac falsa ratione quin ꝛc. vel dic neqꝫ pigneratitia. ℈. q̃ cõpetit quando esset solutũ vel alio modo satisfactum creditori qꝛ nõ fuit in casu nostro. Itẽ si fuis set solutũ esset actio hereditaria: vnde bene sequit qui ꝛc. ibi here ditaria actio verũ esset si debitũ esset solutũ sed hic nõ erat solu tũ vel aliter satiffactũ: ergo nõ est nata pigno. actio. nec per conse quens hereditaria vt. s̃. de pigno. actio. l. si rem. ℈. omnes. de pi gno. l. grege. ℈. etiã. ꝛ de exceptio. rei iudi. l. ex sextante. ℈. latinus largus. ꝛ hoc. ℣. sequitur ibi verũ est enim ꝛc. Dy. ibi qꝛ eueniret ℈ qꝛ agi posset actione ex testamẽto. Jaco. ibi intercessisset. l. si illa res non fuisset sibi obligata quã possidet creditor ꝛ ideo nõ tene tur ex cã fideicõmissi vt. s̃. e. l. si res alie. in princ. ol. ibi actio tene bit. i. locũ habebit. Dy. ibi dicim⁹ durare hipotecariã. Dyn. ibi propter exceptio. rei iudic. vel dic ꝑpter prescriptionẽ tẽporis q̃ exceptionẽ inducit vt. C. de luitione pig. l. intelligere. Dyn. Et dic aliud esse in obligatione fideiussoria quam hic. sic in obligatio 2 ne pigno. vt no. ℣. eo. l. si heres pecuniam. in princ. qꝛ est notabile † Itẽ no. qꝛ licet sit factus dominus nõ extinguit pignus. quia fingit non fuisse dñs propter restitutionem ꝛ sic non ob. s̃. de pi gno. actio. l. elegãter. in prin. vt ibi no. ibi. non tantũ retentio cre ditori eidẽqꝫ heredi. Dy. ibi in re aũt integra. i. antequam adeat Dy. ibi tantũ fideicõmissario. Dy. ibi prestito fideicõmissario q petit eũ cogi. Dyn. ibi vbi. i. quo casu. Dy. ibi dici allegando ibi in ipsius heredis rogati. Dynus. ibi alterutrum. i. vel vt legatus habeat ꝛ ab hereditate abstineat vel legatus perdat: ꝛ hereditatem consequatur. Dy. Oppo. de lege. cum principalis. de regul. iuris. ꝛ dic vt no. per Dy. in. c. accessorium. e. tit. lib. vi. ꝛ satis di ℈. C. de luitione pigno. l. intelligere vel dic qõ in cõtrario principale erat extinctũ propter equitatẽ deficientẽ hic propter rõnem stricti iuris qꝛ confusa est actio. argu. s̃. de pactis. l. si tibi. ℈. ℈. de pigno. ꝛ quod ibi not. vel in contrario accessorium super equitate suijpsius a principali penitus seperatum fm Ray. vel dic qõ hic principalis non est in totum extincta remanet naturalis obligatio vt statim dicam fm Jac. de are. itẽ quere quomõ durat naturalis. nam videt vtraqꝫ sublata. l. ciuilis ꝛ naturalis qꝛ cõ fusio solutioni equiparatur vt. s̃. de liberatiõe lega. l. quod mihi. ℣. de soluti. l. stichum. ℈. aditio. de fideiussori. l. vranius. ℈. ℈. ꝛ. C. de pactis. l. si debitori. ergo ꝛc. vt institu. quibus modis tollitur obligatio. in princip. item de ciuili non reuocatur in dubium: de naturali videtur quia dicit simpliciter confusa obligatio: ꝛ ꝛtra videtur quia equiparat prescriptioni vt. s̃. de admi. tuto. l. si pu pillus alterum in fi. itẽ videtur naturalis durare qꝛ si non impe ditur faciendum multominus tollitur iã factũ vt. l. vranius. ℣. de fideiussori. cum simili. de hoc no. in gloss. ꝛ dicam in suppletione eiusdem. Dy. in gl. dicãt quidam ibi alij dicunt hanc tenet Ja. de ra. sed Ja. de are. tenet illã q̃ est. ℣. de excep. rei iudi. l. ex sextan te. ℈. latin⁹. vbi dicitur qõ durat hypothecaria qñ nõ duraturũ esset dominius penes creditorem. ꝛ hec etiam placet Ray. ꝑpter precedens dictum vbi dicitur repetitionem restare. ergo fiiberat obligatio saltem naturalis alã repetitio competeret. nec obst. l. si id quod alias quod mihi. s̃. de liber. lega. ꝛ litera. s̃. eodem que dicunt confusam obligationes. ergo ꝛ naturalis est sublata quia illud intelligo scilicet alias quando creditor non esset rogatus de restituendo ita q̃ dominiũ est penes ipsum duraturum. Sed in casu nostro erat de restituẽdo rogatus ꝛ sic dominiũ nõ erat penes ipsũ duraturũ ꝛ sic durat obligatio naturalis. Ray. Jbi hypothecaria restituit imo daretur a lege cõtra fideicõmissariũ vt infra de solutio. l. stichum. ℈. aditio. Ray. Jn glo. ℣ videat ibi ꝛ

sibi ꝛ legatum habeat a fideicõmissaria recusando in fine sibi de tur legatum alias si simpliciter adiret ꝛ sponte bene perderet le gatum vt supra eodem. i. apud iulianum circa princi. Oldr.

Eamqꝫ dotem. Que non capiuntur ex vltima voluntate non cadunt in fidei 3 cõmissum. h. d. Dynus. Vel sic † ex pacto filie circa dotem appo sito non queritur actio matri. h. d. ꝛ facit supra de pactis dotalibus. Inter socerum. ℈. filia. Vel sic id qõ consequit heres non de hereditate nec iure hereditario nõ computatur in quartam tre bellianicam. quelibet positio bona est ꝛ eiusdem effectus. sed nũ quid ex pacto matris oriatur actio filie dixi infra de solu. l. filie ibi redderetur, ꝛ ita erat stipulatio inutilis. Dynus. ibi ex tali pacto. l. occasione talis pacti licet esset inutile. In glo. iudicio fa mi. hercis. vt supra eodem. l. ita tamen. ℈. marcellus. ꝛ ideo in hac glo. male dicit. Dyn. In gloss. ꝛ male in fine. ꝛ sic facilius ei da tur actio ex pacto aui quem admodum in constituta pecunia fa cilius datur actio propter debitũ qõ precessit. Item op. q̃ filius querat patri etiam emancipatus vt infra de verb. obliga. l. stipu latio ista. ℈. alteri. in princi. ꝛ de pactis. l. si tibi decem. ℈. fin. Sed dic vt solet notari. C. de contrahen. ꝛ commit. stipu. l. si filie. In gloss. vltima in fine. sed hic allegauit pactum inutile de iure vt supra de excusa. tuto. l. qui testamento. ꝛ ibi dixi ergo ꝛc. Sed dic vt ibi fuit allegatio facta de facto ꝛ de iure. hic vero de facto ve ra licet de iure falsa vt ibi dixi ꝛ de adquirend. heredi. l. si is ad quem. sed licet hec gloss. ꝛ alibi cõter teneat q̃ solutum indebitũ auctoritate rei iudicate non possit repeti tamen dñs Jac. de are. ꝛ Richar. tenent q̃ reperi possint condictione sine causa: vt dixi dicta. l. si fideiussor. ℈. in omnibus. ꝛ. C. de conditio. indeb. l. j. vbi de hoc videas.

Patronus. Jbi rogatus non p̃onis excep 1 tis ꝛ sic non ob. s̃. co. l. ita tñ. ℈. si patronus vt ibi not. ꝛ facit. s̃. de condi. ꝛ demon. l. si is. Ray. ibi restituit per errorẽ credens se potuis se grauari cum nõ posset sed contra hoc videtur quod not. in gl. j. de donati. l. si patronus. vbi patronus per errorẽ iuris soluens potest reperere ꝛ hec glo. dicit contrarium. sed dic q̃ hic procesꝰ sum erat ad traditionem per errorem iure non repetereturꝰ sicut hec glo. dicit ꝛ dixi dicta. l. si patronus.

1 ¶ Dos constituta vel saltem promissa in fideicõmissum vniuer salis non venit.
2 Dos sine matrimonio esse non potest.
3 Dilatio adiecta legatario non censetur repetita in persona fidei commissarij.

Filia petijt. Pater instituens eam here 1 dez. Dynus. ꝛ breuiter hoc dicit † dos constituta ve. promissa non cadit in fidei commissum vniuersale. h. d. Vel sic dos a patre pro fecta non venit in restitutionem fideicommissi. h. d. ꝛ hoc si erat soluta idem si promissa: vt infra de collatione dotis. l. finali. ibi que restituenda est vt supra ad legem falci. l. pater. Et ideo resti tuenda non est: ꝛ sic est hic argu. q̃ pater non possit substituere filie in dotem per fideicommissum quia ex quo non venit in fidei commissum vniuersale ergo nec in speciale argu. supra eodem. l. balista. in fine. Sed istud argumẽ. posset de facili tolli de hac que stione dixi fm Dynum supra de lega. ij. l. finali. ℈. filie. ꝛ per Dy num de rei vxo. actione. ℈. videamus. p hoc facit argu. supra eo dem. l. mulier. ℈. cum proponeretur. argu. ꝛtra supra de legat. ij. l. seqẽs questio. sed illud percipitur ex morte tantum quo ad m quisitionez dominij. de pupillari substitutione nihil dico qõ non 2 cadit in dotem † cum dos sine matrimonio esse nõ possit ꝛ matri monij sine etate ꝛ substitutio pupillaris requirit etatem pupil larem ergo ꝛc. Ray. ibi debitum fuerit a patre pro filia Dy. ibi habendũ ꝛ ideo in restitutionem nõ venit. Dy. In gloss. ibi sed quid si suam filiã sez dotauit ista filia. nota bene istã gl. cũ qua concor. glo. C. communia de legatis. auten. res que. In glo. vlti ma ibi sed si damnũ. ℈. fina. sed ibi nõ fit deductio quia creditor ibi habebat aliquod interusurium medio tempore: hic aũt non poterat aliquod interusurium habere q̃ incontinenti est prestã dum. vel dic fm Jac. de bellouisu. q̃ vere non abest vt ibi sed in terpretatiue sic vt hic ꝛ ibi. vel dic q̃ abest fm quid vt hic sed nõ simpliciter vt ibi Jac. de bellouisu. Al' dic q̃ hic est alius casus. nam hec filia nõ debebat ibi sic etiam insolidum patre mortuo.

Alumno. Si dilatio apponitur in persona legatarij 3 vel fideicommissarij cessante causa dilatio nis cessat dilatio. hoc dicit. vel dic † quod dilatio adiecta legata rio non videtur repetita in personam fideicommissarij hoc di cit. ad. ℈. istum est argumen. contra. s̃. de vsufructu legato. l. vxo ri vsufr. vbi dicitur quod non datur nisi peracto tempore a test. toze taxato hic autem datur ante tempus finitum: sed illud acci dat propter dictionem tũc que denotat extremitatem temporis vt. s̃. de testa. tutela. l. tutoribus. ꝛ de conditio. ꝛ demonst. l. iij. ℈. j. Dynus. de hoc plene. ℈. e. l. seruius saturninus. dixi. in glo. ꝛ sic est minister not. hanc paruam gl. ad materiam executorum vltime voluntatis an habeat actio. de quo plene noraui. C. de epi scopis ꝛ clericis. l. nulli.

1 ¶ Actiones ꝛ res iuã transferunt per verbale restitutionẽ.
2 Actio in locũ alterius subrogata eius naturã ꝛ cõditiões sapit.
3 Confessio cedentis non preiudicat cessionario.
4 Heres quãdiu fructus rerum in fideicõmisso cadentiũ lucretur.
5 Heres potest quis esse quandoqꝫ de iure pretorio qui de iure ci uili non potest.
6 Heres est de iure pretorio cui remittitur impossibilis conditio.
7 Protestatio interposita quid operetur.
8 Legato q̃ trebellianũ diminuto onus ei adiectũ cẽsek diminutũ.
9 Emolumentum quãdoqꝫ per legem falcidiam minuitur ꝛ quã doqꝫ alia ratione.
10 Fideicommissum maiorem vim habet q̃ vulgaris substitutio.
11 Excludi tempore non est plus q̃ expresse renunciare.
12 Seruum in fraudem creditorum institui promitti potest per fi deicommissum sicut ꝛ directo.

1 **Recta restitutione.** † Per restitu tionem verba lem transferuntur actiones ꝛ rerum dominia in fidei cõmissarium. hoc dicit Dynus. vnde dic facta restitutione verbali. Dynus. Et est argu. qõ condemnatus ad restituendum rem liberetur restituendo verbaliter: sed non est verum vt. ℣. de verbo. signifi. l. plus est in restitutione ꝛ. l. restit. Dynus. ibi ꝛ si id est quãtus. Dy. ibi. natus. ℈. fideicommissarius. Dyn. in glo. vt. actio. m fine ꝛ vide quod ibi not. ꝛ dicta. l. prima de fi deicommis. here. peti. ꝛ. l. i. de pactis. l. m glo. acquiritur ergo ibi leg si ager quod puto verum si tẽpore restitutionis res erant penes restituentem alias arg. eius quod not. C. de acquiren. posse. l. pri ma vbi dicitur quod per traditionem instrumentorum transfer tur dominium si tempore traditionis res erant penes tradentẽ quod est notandum nec ob. s̃. de fundo dotali. l. si fundum. q̃ ibi transferebatur dominium per veram traditionem vt ibi not. ꝛ dixi quod est notandum.

Si quis heredita. Cõmuniter habet si is 2 qui hereditarẽ ꝛ ita etiã habuit glossa. sed male propter verbũ eiqꝫ qõ est. ℣. ꝛ breuiter hoc dicit † actio subrogata in locum alterius sapit eius naturam: ꝛ eius conditiones assumit. Dyn. ibi constat nihilominus. i. licet non fit actum actione ex testamento. Dyn. ibi. hoc ita. ℈. transfe rantur actiones in fideicommissarium si is. ℈. heres. Dy. ibi con demnatus fuit ꝛ soluit. Dynus. ibi quantitatem. i. estimationez hereditatis in qua ei condemnatus fuit heres. Dynus in gl. cõ tra videbatur in fi. ꝛ. s̃. e. l. si res aliena. in fine. Dyn.

Si heres scriptus. Factum heredis resti 3 tuentis nõ nocet fidei commissario cui est facta restitutio. hoc dicit Dyn. ꝛ sic est opti mum argu. quod † cõfessio cedentis nõ preiudicat ei cui facta est cessio ad idem. s̃. quẽadmodum seruitus amittatur. l. si partem ꝛ locati. lex qui fundum. ꝛ hoc est verum nisi in casibus qui po nuntur. C. de nouatio. l. iij. nec est admittenda distinctio quoꝝ dam doctorum. vtrum cessio sit facta ex causa lucrativa vel no. s̃. de doli excep. l. apud celsum. ℈. de aucto. Dynus. ꝛ not. quod non preiudicet. s̃. de pactis. l. cum emptore. Et dic circa istum. ℈. vt ibi no. ꝛ notaui istam questionem. s̃. de le. j. l. senatus. ℈. ꝛ plenius. C. de procu. l. vlti. ꝛ in speculo de cessione actio. ℈. j. versicu. sed nunquid sola.

Si quis maiorem. Jbi restituerit per er 4 rorem. Dynus ibi excedit. i. quam vltra restituit quam deberet. Dyn. ibi actiones ipso iure vel cum effectu. Dynus. in fi. in totus sed illa res reuocatur vt indebita per conditionem indebiti vt patet. s̃. eod. l. heres cuz a debitore. Dyn.

Si heres ante. Jbi fatẽdũ. ℈. esse reũ vel dic qõ 5 seruus hereditarij fuerit ab ali quo heres institutus ꝛ iussu heredis hereditatẽ adierit. Old. ibi num. i. an. Ol. ibi contemplatione sui scilicet heredis. Dy.

Rescripto. Pro pecunia danda in vi modi vel gra 6 tia conditionis implende non prestanẽ vsure fideicommissario herede hoc dicit Dy. ibi accepta a ritio pecunia. no. quod ista verba possent accipi in vi modi ꝛ in vi cõ ditionis vt. s̃. de condi. ꝛ demon. l. a testatore ꝛ fic ablatum absoluti possunt facere modum ꝛ cõditionem sed. ℣. in fin. ℈. fuerunt.

Universidad de Deusto
Biblioteca

verba conditionalia z infert z differt finis a principio. ibi sine vsuris. Mo. quare vsure dentur z quare non fit. ff. de vsuris. l. cū qui
4 dem. §. pupillo. cum simi. l. ibi quamobrē. i. † qz heres debet lucra ri fructus rerum cadentium m fideicōmisso. donec ei pecuniam a fideicommissario soluatur. Oldra. ibi communiter hereditatē sed quid si post datam pecuniam dic aut per muationes vel sub tractionē tunc idez q fructus perdit. ff. eodem. l. paulus. z. C. de lega. l. nō dubium. aut voluntate heredis z tunc nō vt. ff. eo. l. restituta. his cessantibus vt qz credidit consensurum heredem tūc nō. cū perceptos ab herede nō reciperet ab eo vt a morioso vt. ff. eo. l. in fideicōmissaria. circa prin. Jaco. ibi idem est vt vsure per fideicōmissariū nō soluanē vt fructus nō pertineāt ad rogatum ad precedentia ad modi cōditionē se habere possunt vt dixi. hic aūt ad cōditionē tantū se habebat sed tamē idem est in effectu.

Si sub conditione. In faciendo cōcepta
5 † quis q̄nq; pōt heres esse de iure pretorio qui nō pōt de iure ci uili. ibi esse dicit z de qua restituenda erat rogatus. Dy. ibi nec impedimentū al's impēdium. Dy. z ita restituere sed si heres no lit eam implere cogitur postea adire z restituere vt. ff. eo. l. si cui. §. fi. z ibi no. z dic vt ibi. Dyn. ibi aperte inquīt. nota aperte in quum esse aliquem incurrere pro alio turpitudinē vel iniquita tem arg. ff. de in litē iuran. l. videamus. z. C. de testi. l. si q̄s. Jac. ea enim posse dicimur que cum honestate possumus vt. j. de verbo. sig. l. nepos proculo. Ibi cogi eum scz heredē. Dyn. ibi visum est de equitate tū de rigore suadebit oppositū vt sequitur. z dic remitti vt nō teneatur implere z sicut nec restituere. Jaco.
a C Julian⁹. ad de alberi. ff. in tract. de vulg. z pupil. z bar. 6 in. l. j. ff. de vul. ver. item dubi tatur.
ibi alterius gratia scz fideicommissarii. Dy. in glo. vt si ascendē ris ibi implere quantū ad nomē vt in fine dicti. §. proximi patet Dyn. in glos. fic. ff. eodē. l. si cui. in fi. sed ibi loquit de conditione apposita restitutionem. Jaco. in glo. hic vsq; in fi. no. hanc gl. † q quando remittitur impossibilis conditio heres est de iure pretorio non ciuili quod forte alibi nō inuenies z prodest hoc scire qz heres de iure ciuili potest adire vsq; ad. xxx. annos. z vt. C. de in re delib. l. cum antiquioribus. z de iure pretorio habet petere bonorū possessionem intra annum. z ad predicta etiam facit quod no. ff. ad. l. falci. l. j. §. ad eos. z. ff. de condi. insti. l. j. z penū. z de inusto testō. l. cum in scō. z dic fm Bart. q̄ quedam conditiones retinentur a pretore de quibus habes. ff. de condi. institu. l. que sub conditione. z tunc verat sic ista glo. q̄ sit heres de iure pretorio. Quedam conditiones retinentur de iure ciuili z de hoc tan gunt doctores. C. vnde legitimi. l. certum. Et ita est in. §. sequenti quia ibi. ff. §. proximo locutus est de conditione que est in faciendo: hic de ea que est in dando z que fuit ascripta institutioni. ibi debet ea scilicet heredi. Dyn. Ibi is qui poscit. i. petit z debet esse scriptum per s z c z non per geminus ss. z not. q̄ oblatio debet fieri per eum qui petit concorrunt in glo. z bene facit. ff. de actiōe emptio. l. iulianus. §. offerri. vbi de hoc. ibi ascripta est scilicet heredis institutioni. Dynus. ibi sufficit edicrum. id est remissum onus implende conditionis ab edicto sine additione pretoris ptui vt supra de conditio. institu. l. que sub conditione. §. vltimo. Jacob. z Oldrad. ibi iubendus. i. cogendus Jac. vel ex aditione hereditatis que est de iure ciuili vel ex bonorum possessione que de iure pretorio procedit z hoc statim subijcit sine rc. Jaco. ibi constituat pretor conditiōe turpi vel inhonesta remissa. Dyn. ibi his actionibus scz hereditatis. Dy. z alias est in litera pretoris actionibus. Oldr. ibi transferat eas in fideicōmissariū. Dyn. ibi ex senatusconsulto de hoc no. supra ad legem falci. l. j. §. ad eos. Jaco. ibi erendi cōditio adiecta institutioni heredis. Dyn. ibi pretor exigit scz adimpleri quia honesta. Dynus. Ibi facturus videtur scilicet heres. Dyn. ibi conditione scz nō minis assumendi. Dynus. ibi nomen ferre etiam honestū. Dy. ibi remittendum. i. decernendum. Dyn. ibi viles actiones hereditarias. Dynus. Ibi transferat in fideicommissarium. Dynus. Jn glos. id est decernendum hec vera. Dynus. Jn glos. a pretore
7 ibi esse heres. z sic nota † q̄ idem operatur protestatio qō operaturus esset ille actus super quo interponitur si vere interessis set vt. C. de his qui propter metū a suis iudi. non ap. l. finali. z de operis nouī nuncia. l. de pupillo. §. si quis ipsi pretori. Oldrad. ibi non ciuili. z per hunc. §. reprobat Jaco. de are. glos. que est. ff. de inusto testō. l. cum in scō. in fine. vbi de hoc dixi. Ray.

Si cum suspecta. Ibi postulāte me fideicō
8 missario. Dyn⁹. Ibi pretera. i. preter id qs ab herede relictum. Dynus. Ibi a me fideicommissario. Dy. Ibi numerat. i. nullo modo defalcatur. Dy. Jn glos. singulares in fi. sed ibi cessat ratio quia cepit ab eodem deberi hic non cessat imo subest. Vel dic vt ibi notatur.

Si ritius. †Diminuto relicto per trebellianum di
8 minuitur onus relicto appositum. hoc dicit Dynus. ibi certam pecuniam maiorem emolumento hereditatis. Jaco. ibi vsus fuerit adeo quod relictum diminuitur in tantum quod remanet minus quam onus. Dy. z hoc tollit contrarium ibi prestare in casu quo relictum remanet minus quam onus. opp. q̄ licet sit diminutū per heredem defalcantem emolumentum. tamen non debet diminui onus vt. ff. de cōditio. z de mon. l. plautius. versi. diuersum. sol. dicit quidam quod ibi erat dandum causa conditionis implende: hic sub modo ratio. quia in modo ca dit iuris ministerum z ideo diuiditur sed in condi
9 tione non est facti ergo indiuidua vt. eo. tit. z conditio. z demon. l. meuius. z. l. cui fundus. vel ratio est q̄ magis impedit conditio quam modus vt eodem. titu. de conditio. z demonstra. l. legata. z. l. quibus diebus. §. fin. sed contra predictam responsionē op. de eadem. l. plautius in princip. coniuncta. l. cuctis agris. ff. de vsuris. z. l. si tabuliberum. §. si quis quasi. alū dicunt: z hoc dicit gloss. † quod quandoq; minuitur emolumentum per legem falci diam: quandoq; alia ratiōe. sed tunc obstat iste. §. z dicta. l. mō sed tunc obijcitur de. l. liberto. §. j. ff. de annuis legatis cum simi. sol. diffingue vt in glos. hic sed hec opinio non placet pet. z scīm eum dic vt nota ut dicta. l. plautius. vel dic aut legatum minuit a principi. aut ex post facto. primo casu indistincte remittitur onus vt. ff. de lega. j. l. ab omnibus. §. fi titio. z de conditioni. z demonstra. l. qui heredi. §. si para. rc. z. §. vlt. in prin. secundo casu refert aut apponitur onus in vi conditionis aut in vi modi. si in vi cōditionis aut minuitur per falci. aut aliter: si in vi modi aut onus erat extrinsecum vt hic no. in glos. puta centum ibi secundo casu quādo in vi modi. Dynus. ibi aliunde erat onus id est onus extrinsecum. Oldr. ibi in eadem re erat onus z sic erat onus intrinsecum. Old. in fi. contra hoc opp. de lege fideicōmissaria. §. cum esset. de leg. iij. so. vt ibi no. per Dy. velde z melius vt no. ff. ad. l. falcid. l. in ratione. §. tametsi. versic. quo loco.

Julianus. [a] Vit. † Dalonis virtutis est fideicommis
10 sum quam substitutio vulgaris. h. d. fm vnam lecturam ibi substitutus vulgariter. Dyn. ibi meuius rogatus sit restituere. Dy. ibi desiderāte titio penes quem est remanſura aliqua pars hereditatis al's cōra. vt. C. eo. l. si patroni. §. qui fideicommissariam. Dyn. in glo. testatore ibi recusare. §. penul. z hoc placet Dy. ibi substituto meuio. z dic rogatus est heres institutus restituere titio substituto meuio. id est qui est substitutus meuio heredi. Oldr. ibi casus datiui si dictio substituto refertur ad aliam datiuam. ff. positum. scilicet titio ibi ablatiui absoluti imo scīm hoc dicit suo substituto est casus ablatiui z refertur ad sempronii: z dictio meuio est casus datiui ibi. reperita a substitutis quod hoc casu non puto verum cum substitutus sit grauatus speciali onere z sic repetitionē oportet cessare vt. ff. de lega. primo. l. licet imperator. Raynal.

Si quis bonorum. Ibi exhibēdi. id est re
11 stituendi. Dyn. in glo. scilicet iusta. in fin. z ex hoc. §. ex illa. l. nam quod. §. primo † non plus esse tempore excludi quam expresse renuntiare seu repudiare. Jacob. nam ille qui excluditur tempore iuuatur restitutione alius qui expresse renuntiat ipso iure vt dicta. l. nā quod. §. primo. sed contra hoc est. C. de in integrum restitutione minorum. l. prima iuncta. l. prima in quibus causis in integrū restitutio non est necessaria et vbique notat Oldrad. Item notat. fauorabilem propter fauorabilem ad priuilegium admitti. nam ad petitionem fideicommissarij qui est fauorabilis restituitur heres qui non est fauorabilis. sed oppo. z videtur quod sine restitutione compellatur. quia lege cauetur quod tantum valet tacita voluntas sicut expressa. ff. de legibus. l. de quibus. z tantum operatur tacita renuntiatio que colligitur ex temporis cursu quātum expressa vt. j. rem ratam haberi. l. bonorum. z not. ff. de nego. gestis. l. si ego. sed expresse renuntiās adire cogitur ipso iure vt dicta. l. nam quod. §. primo. ergo rc. sol. licet alia equipolleant hec non. z est ratio quia magis contemnitur ius z testatoris voluntas per expressam renuntiationem quā per tacitā sic z alias propter hanc rationem est differentia vt. j. de solu. l. si quis stipulatus decem in melle coniuncta. l. nemo per procurat. eodem titulo. vel dic quod ratio est: quia ibi fideicommissarius non potuit sibi prouidere petendo eum cogi adire. j. tempus z restituere et ideo tardius sibi subuenit facit ad hoc. ff. ex quibus causis maio. l. sed z si propter rem. §. si ferie.

Admonendi. † Sicut promittitur directo vnus
12 seruum institu in fraudem creditorum ita per fideicommissum. hoc dicit Dynus. ibi vix esse. i. nullo modo secūdum Raynaldum. fic. j. eodem. si postulante in principio. vel dic q̄ dicit vix propter illud quod est in fine. ibi cogatur inspectis verbis legis eliciēte que loquuntur solum in directo instituto secus ex mente que locum habet etiam in fideicommissaria vt in fine. l. z sic substitutio fideicōmissaria trahitur

ad directam

ad directam fauore libertatis. simile supra de testamen. militari l. nec enim. §. fina. z. l. sequenti. ibi qua de causa. l. quia non potest peruenire ad libertatem quasi in fraudem creditorū relicta. Dynus. ibi ex sententia legis eliciēte que permittit vnum seruum heredem instituī in fraudem creditorum. Dyn. ibi scriptus esset id est institutus. Dyn.

1 ☞ Obligatio naturalis actiue z passiue in fideicommissarium potest transire.
2 Filius heres institutus z restituere rogatus cogi potest adire sicut extraneus.
3 Herede rogato ante restitutionem decedente potest eius heres fideicommissario restitutionem facere.
4 Fideicommissario ante sibi factam restitutionē mortuo ad eius heredem transit fideicommissum.

Si eius pupil. †Obligatio naturalis z
1 eius effect⁹ actiue z passiue transit in fideicommissarium. h. d. z dic q̄ primo loquitur quando restituitur hereditas pupilli naturaliter obligati. nam aut soluit fideicommissarius aut heres post restitutionem. secundo quando restituitur hereditas creditoris: nam aut soluitur fideicommissario aut heredi post restitutionē Dy. z dic pupilli maiozis infante. ibi credita erat nec fact⁹ erat locupletior ex eo contractu. z sic tantū naturaliter tenebatur: vt infra de noua. l. j. vbi de hoc. Dyn. ibi ☞ ab eo: scilicet herede. Dy. ibi fideicommissarium. Dynus. z dic q̄ soluit nomine suo non mei fideicommissarij: quia tunc non repeteret. vt. ff. de condi. indebi. l. repetitio. vbi de hoc. Dy. ibi sit hereditas z sic transferuntur actiones de iure ciuili z de iure pretorio etiam naturales. vt supra eo. l. quamuis. Dy. ibi nō repetet a me fideicommissario vel herede de iure communi. Dy. repetet aut beneficio speciāliter: scilicet per restitutionem in integrum. ibi repetet ab here de de iure communi. Dyn. nota hic pro opin. gloss. q̄ pupillus debitum naturale non repetet sine restitutiōe. ad idem supra de conditione indebiti. l. interdum. z ibi de hoc. z. C. si aduersus solu. l. indebiti. Dynus. Opp. hic dicitur q̄ si restituta sit mihi hereditas pupilli heres non tenetur: quia naturalis obligatio est transf. ata in me fideicommissarium. sed contra: qz non transfertur adeo quin remaneat heres obligatus. vt supra eodem. l. j. §. j. Solut. dicit gloss. ibi erat vtraque obligatio: scilicet z ciuilis z naturalis tantum. Sed cur hic tam varie: scilicet q̄ naturalis sola tota z in totum transeat: sed cum est naturalis: z ciuilis simul iuncta non transit tota nec in totum: vt infra eodem. l. si heres. in princip. Respondeꝛ forte q̄ naturalis est debilis: vel quia sicut vtilis tantum tota transferꝛ sic z tota naturalis sola. Sed verum est q̄ vtilis datiua transit tota natiua non. vt nota. supra eodem. l. ex asse. Quid dicemus dicunt quidam q̄ etiam vtraq; scilicet ciuilis z naturalis transit quod nō est verum p dicram. l. si heres. infra eodem. Dicamus ergo q̄ licet non transeat remanet tamen penes heredem sine effectu vtraque fuit etiā vna tantum quando vna tantum subest obligatio. Et sic post restitutionem semper posset heredi solutum repeti: vt indebitum. Nec obstat. C. de nouationi. l. iij. vbi dicitur posse solui nisi in tribus casibus: quia ibi loquitur in cessione singulari hic vniuersali. argu. infra de acquiren. rerum domi. l. quedam. z dixi supra eodem. l. facta. §. si heres. Jn glos. id est non alia ratione. in fi. nisi ex qua actio non oritur. z sic nec exceptio locum habet que est actionis exclusio.

Si necessarij. †Sicut quilibet heres institutus
2 extraneus z restituere rogatus cogitur adire z restituere ita z filius. hoc dicit Dyn. ibi instituti z de restituendo rogati. Dy. Jn glo. secus si difficilis in fine z ibi plene nota. z probatur supra de heredibus instītu. l. iij. in principio. z. §. j. Dynus. Jn glossa. z viuenti ibi extraneo debet dicere extranei.

Si quis rogatus. †Heres rogatus restituere si decedat añ restitutionem possunt heredes eius vnus vel plures restitutiones facere fideicommissario z heredibus eius. h. d. z transeunt actiōes ibi decessit post additionem hereditatis. Dy. ibi antequam eam restituat post additionem tamen quia si ante non transmitteret actiones. vt supra eodē. l. ille a quo. §. fi de testamento. nisi transmitteret ius deliberandi ad heredes vt. C. de fideicommiss. l. eam quam. Dynus. ibi transeunt actiōes in fideicommissarium cui est facta restitutio. Dynus. ibi ei de restituendo rogato. Dy. ibi nam si ipse heres de restituēdo rogatus. Dynus. ibi restituisset animo transferendi solum pro ea parte quam manualiter transferebat alias in totum trāsiret. vt supra eodem. l. restitutura. z ibi not. Dynum. ibi interim. id est antequam restituatur alia pars Dynus. ibi verius est hoc cum restituit hoc expresse: vt pro parte tantum transirent alias secus vt predicti. Dyn. ibi extiterunt veruntamen vni vel quibusdam tantū est facta restitutio. Dy. ibi vti. id est sicut. Dyn. Not. ex versicu. sed si plures heredes ar
4 gumen. pro opi. gloss. que dicit † fideicommissario mortuo ante restitutionem sibi factam ad heredes transit fideicommissum. vt. ff. eo. l. apud iul. §. antistia. non ob. ff. de leg. j. l. cum filio. q̄ ibi sub conditione erat rogatus vnde rc. vt. ff. de conditio. z demonstra. l. heres meus. ij. respōso: z de lega. j. l. z si post mortem pe terea cum per hereditatis additionem quidam quasi contractus intercedat inter heredem z fideicommissariū. vt. j. ex quibus causis in pos. catur. l. apud iul. §. fili. z instituto. de ob. ex quasi contractu. §. heres. z per consequens ex testamento non est dubium quod illa ad heredem transmittitur. vt. j. de verbo. obligation. l. ex ea parte. §. fili. z de actio. z obligationi. l. ex depositi. item ante diem officium iudicis competit ad cogendum adire z restituere ergo z illud transmittitur: quia loco heredis habetur. vt. ff. eo. l. ille a quo. §. j. licet sit casus conuersus. eadem. l. §. tempestiuum z. l. papi. tractat. z. l. si res aliena. §. fi. z quod loco heredis habeatur. probatur. ff. eo. l. postulante. §. sed in huiusmodi. cum simi. z no. d. l. apud iul. §. antistia. Dy.

1 ☞ Argumentum a simili est in multis fallax.
2 Consensus serui quare in hereditate per seruum querenda requiritur z non in restitutione hereditatis.
3 Rogatus sub conditione a iure remissibili adire z restituere cogitur.
4 Ignorantia iuris non facit sententiam nullam.
5 Sentētia per metum lata an sit nulla ipso iure an vero exceptionis ope.
6 Consensus per nutum exprimi potest.
7 Restitutio hereditatis non potest fieri procuratori in rem suam suo nomine.

Seruo inuito. Primo assignat differē
1 tiam inter restitutionem trebelliamcam z bonorum possessionem ex parte vna z hereditatis aditionē ex altera. secundo assignat differentiam inter aditionem hereditatis z bonorum possessionem ex parte vna z trebelliamicā restitutionem ex altera. secundo ibi. atque in bonorum vsq; ad. §. fi testator. Dynus. z concor. ff. eo. l. si legatus. §. fi legatus. z. §. si filio. Oldra. ibi verū pro sed. Jaco. ibi similis est no. argumen. † a simili fallax esse. non enim omnes similitudines ambulant quatuor pedibus nec pari passu. Oldr. z ideo sepe gloss. dicunt simile sed non per omnia simile z de isto argumen. a simili vide in alphabeto dictione argumētum ver. a parti ibi. quod est appositum restitutionis facte seruo. Jaco. ibi restituere hereditatē: quia nullo casu potest restitui seruo sine voluntate domini precedente vel sequente: z vtrobiq; transeunt actiones in dominum ipso domino ratum habente. Jaco. ibi. in ea re. Id est restitutione. Jaco. ibi. opus est quia solo domino potest restitui. Dy. si. ibi in bonorum pos. si ta. seruo de lata. vt. j. de acquir. re. domi. Lacquiritur. §. j. Raynald. ibi. necessarius est: qz aditio est actus ciuilis: z nō pendet. vt. j. de reg. iuris vt. l. actus legitimi: z ideo iussum precedere oportet quia iure ciuili seruus nil reputatur. de regulis iuris. l. qō attinet aliis modis iure pretorio sic successio z ideo pendere potest. Jaco. de hoc vide quod no. z dixi. C. qui admitti ab bonorum possessionē possunt. i. prima sed contra predicta oppo. quod restitutio hereditatis est de iure ciuili cum fiat per senatusconsultum quod est pars iuris ciuilis. institut. de iure naturali. §. fine. z quod ibi nota. z tantum sufficit ratihabitio: vt hic in textu dic quod ratio est quia in restitutione est consensus duorum. scilicet heredis restituētis: z eius cui restituitur in aditione hereditatis est consensus vnius: scilicet heredis adeuntis: z sic restitutio est fortior: quia plurium auctoritate nititur argumen. eius quod not. ff. de acqui. hered. l. j. in principio: sed hoc non videtur verū: quia aditio hereditatis valet iure etiam auctoritate testatoris inter quos videtur interuenire quasi contractus do vt facias vt not. ff. fami. hercis. l. bis consequente. §. sed cum momentus. quod est notandum: sed dic quod in restitutione hereditatis est auctoritas testantis z sic est auctoritas triū z sic ista ratio firma remanet z est ratio differentie forte inter restitutionem hereditatis ex vna parte: z aditionē z bonorum possessionem ex altera: quia in restitutione hereditatis facienda seruo fideicommissum vniuersale versatur quod declarat tum seruo dominus potest acquirere z repudiare sine consensu serui. vt. ff. de legatis primo. l. legatū seruo. secus in hereditate: z bonorum possessione seruo delata. vt. j. de suc. edicto. l. prima. §. per seruum: sed tunc est querere rationes diuersitatis z illa forte est: quia fideicōmissum potest deberi ab alio pura ab herede scri

Universidad de Deusto
Biblioteca

pto sed in hereditate z bonorum possessione delata seruo nō po test domino ius queri nisi per factum sui,sed per fideicommissa rium vniuersale potest per factū alterius.s.heredis scripti.Ray. ibi ita3 q; serui consensus non desideratur in restituenda here ditate.Dynus.vel dic quia predicta seruātur in bono. pos.z he reditate ibi si quid instituti: z rogati restituere seruo.Dyn°.ibi
2 postulante domino etiam sine consensu secundū ol.sed q̄o ꝙ que est ratio qs in hereditate vel bono,pos.querenda per seruum re quiritur consensus ipsius serui z in restitutione hereditatis non ratio potest esse quam.s.dixi q; in restitutione requiritur cōsen sus diuorū:vel dic secundū an.pi.qs ratio est q; m fideicommis sarium transit vtilitas licet remaneat heres directo vt.s.eo.l.ita tamen.ℌ.actiones.ar vbi seruus est institutus heres omnis vtili tas hereditatis transit ad dominū:vnde q; in restitutione here. nihil remanet penes seruum vt.s.de acqui.he.l.placet.nō requi ritur serui consensus:sed vbi seruus est heres remanet penes eu3 saltem nomen heredis vt not.supra de lega.j.l.cū filio.z ibi dixi z propter tale nomen requiritur consensus serui tam in heredi tate ℭ in bonorum possessione.contra hanc opinionem tamē fa cit quod nota.supra de leg.ij.l.si alienus seruus.vbi saltem oblu gatio naturalis dicitur remanere penes seruum qs etiam locus habere potest in restitutione hereditatis seruo fienda. Itez que ro si dominus vendidit alicui istum seruum nūquid poterit fieri restitutio: ipsi venditori an debeat fieri emptori in hoc habetis glo.valde notabilem.infra de bonorum possessio.secundū tabu. l.ij.ℌ.finali.ℭ debeat restitui emptori nouo domino.arg.huius. l.que equiparat restitutionem hereditatis bonorum possessioni licet aliud sit in legato quia pertineret ad antiquum dominum. infra qñ dies leg.cedit.l.si post.z que sit ratio diuersitatis nota tur.d.ℌ.si.z tene hec co3di ℭ pulchra sunt z ista querit z non sol uit.Pe.instituto.de heredi.instit.ℌ.alienus.

3 **Si testator,** †Rogatus sub conditione que a iure remittitur cogitur adire: z restituere. Item rogatus sub conditione que impleturꝰ vltimo vite spiritu cogitur adire prestita cautiōe per fideicommissarium.hoc dicit. Ibi nupsisset quia etiam sumpta conditione nubere potuisset z relictus consequi.Dynus.z vide qs notaui z dixi.C.de indicta viduitate.aur.cui relictum.in conditionibus m non faciendo cō ceptis z fideicōmissario appositis.Dy.ibi quorum interest.i.ad quos ds hereditas pertinere si deficiat condi.vt.s.de cōdi.z de monst.l.is cui.Dy.nō autem heredi q; nullum commodum ds sentire cum coactus adeat.

Cum prætor, Cognita causa in facto.Dynus.vel dic seruato ordine iudiciario.Dyn. ibi per errorem iuris.Dy.Vel dic ℭ cognouit factum:sed in iu re errauit.sic.C.quando prouocare necesse non est.l.venales. vbi de hoc.z de sentētijs aduersus fiscū latis.l.j.vbi de hoc. Oppo. ℭ litera videtur sibi contraria. Secundo opponℭ non valeat ipso iure vt.l.si per errorem.Tertio op.ad idem.C.si ex falsis al leg.l.finali.z ibi est fauor pupillorū vt z supra de excusatio. tut. l.scire oportet.ℌ.conseques.Quarto opponℭ.de dicta.l. venales. Jn glos.iuris vel facti.ibi z de iudicijs.l.ij.in princip.ibi fuit er ror in iurisdictione danda: vbi non valet ipso iure hic circa sen tentiam vel ibi error litigantis hic iudicas.Vel dic fm Jacobū. de bellouiso:vt notatur dicta.l.si per errorem.Vel dic hic in iu dice ibi in priuato.Item hic error interuenit in iubendo siue iu
4 dicando.ibi in iudice eligendo,vnde nota †ℭ iuris ignorantia non facit sententiam nullam.non tamen credas ℭ iudicem excu set quin faciat litem suam:vt supra de iudicijs.l.si filius.z infra de varijs: z extraordi,cogni.l.si iudex.z hoc contingit propter autoritatem rei iudicate.Jacob.Ibi vel:quia non potuit si non potuit interuenire veritas valet sententia dūmodo error in ipsa non sit expressus.z ita intelligetotum istum.ℌ.z adde quod ple ne dixi supra de excusa.tuto.l.qui testamento.z dicta.l.venales. quando prouocare non est necesse.z si ex falsis instrumentis.l.j. in fi.ℌ.fin.in fi.vt qz interuenit causę cognitio in processu,sed er ror in sententia.Dyn.Jn glos.no.sic hic glos.dicit indistincte ℭ vbi lata est sententia error vel per gratiam contra ius litigato
a ℭ Etiam. add de prō facilioꝛi itellectu huius.ℌ.bar.in.l. filiuff.j.de do nat.vbi vultoꝛ in casu huiꝰ.ℌ. requiraꝝ speciale manda tum.
5 ris datur contra sententiam restitutio:z hoc siue aliquid allega uit aduersarius dolo siue nō,alibi glos.videtur distinguere alle gauerit aduersarius dolo vel nō in dicta.l.si prætor.ℌ.marcellus ℌ.de iudic.sed hec glos.huius.ℌ.placet.Dyno.Et vide qs nota tur.xj.questione.iū.c.quatuor modis.z.c.inuistum.vbi etiam ha bes†an sententia lata per metum sit nulla ipso iure an ope excē ptionis.z distingue aut ex falsis allegatio.partis fertur senten tia contra minorem.primo casu nulla est ipso iure vt dicta.l.fina li.C.si ex falsis allega.cum concoꝛ.z hoc nota.z dicto.ℌ.confe quens.secundo casu aut allegatio est falsa in facto z iure z tunc sententia est nulla ipso iure z ita intelligunt Jnno.z Oldrad.l. qui testamēto.supra de excusa.tuto.vbi de hoc satis dixi.qui est vera m iure z falsa in facto tunc aut victoꝛ allegaret sciēter z do lose aut ignoranter.si scienter sentētia est nulla ipso iure.infra de falsis.l.si quis obzeperit.z supra de iudicijs.l.si prætoꝛ.ℌ. marcel lus.vbi de hoc.Nec obstat.l.diuus.de re iudicata.z.C.si ex fal sis instrumentis.l.ij.quia glos.l.diuus.loquitur in actione in fa ctum quidam contra testes vel contra producentes,secūdo casu quando ignoranter tenet sententia:sed rescinditur per restitutio nem:vt not.dicto.ℌ. marcellus.z de adquiren.hereditate.l.si is ad quem.z supra de iustitia z iure.l.penultima.vbi de hoc dixi. aut iudex sine falsis allegationibus partis tulit iniquam senten tiam tunc aut est contra ius legis expresso erroꝛe in sententia est nulla ipso iure.supra de appellationi.l.si expressim.z que senten tia sine appella.rescindatur.l.j.ℌ.item cum cōtra sacras.aut non expresso erroꝛe tunc per erroꝛem vel ignoꝛātiam aut ex certa sci ēntia.primo casu tenet sententia:sed potest per appel.infringi.de re iudicata.l.si preses.z.l.cum prolatis.z vrobiqz de hoc dixi.z ita loquitur principium huius.ℌ.facit cum iudex litem suam:vt supra dixi.Secundo casu quando scienter aut fuit coꝛrupꝰ pre tio z sentētia est nulla ipso iure vt dicta.l.venales.C. quādo pro uo,non est necesse,vbi de hoc.aut fuit coꝛruptus precibus: z tūc valet sed rescinditur per restitutionem vt notatur in vltima glo. huius.ℌ.facit cum iudex litem suam:vt predixi.z vide quod no tatur.C.de conditione indebiti.l.prima.z si ex falsis instrumen tis.l.secunda.

Si pupillo, Qualiter debeat fieri restitutio pupil lo infanti:z quomodo muto.z si heres recusat adire quomodo cogetur.hic dicitur.ibi si quid pro certe eo,t.ideo.ℭ pro quia.Dy.ibi quā in muto.quidā habent quam inuicem,z male.ibi res expediri possit id est qualiter ad restitu
6 tionem possit peuiri.Dy.ibi circa mutos alij habēt circa mul tos z male.Dy.Ibi vel pro saltem.Jac.ibi nutu.†Nota expri mi consensum per nutū:vt.s.de lega.iij.l.nutu.vbi de hoc notaui z dixi.Ibi quomodo.id est sicut possunt.Dy.ibi vel honorari de quibus statim subijcit dum dicit de aditione que est de iure cui li.z bonorum possessione que est de iure pretorio.Old.ibi ideoqz id est quia predicta ita seruantur in bonorum possessione z here ditate.Dy.ibi per procuratoꝛem adiuuatur:quia ipso postula te aditur hereditas,z curatoꝛi restituitur que in hoc casu habe re potest.infra de bonis autoꝛitate iudicis possidendis.l.vel fur do.z de muneribus z honoꝛibus.l.j.ℌ.fina.Dynus.Jn glosſ.vl tima ibi adquirit hereditatem z bonorum possessionem.sed ista litera sonat ℭ etiam infans possit adire tutoꝛe autoꝛe.z ita intel ligit Jacobus de rauen.vt dixi supra.de adquirenda heredita. l.pupillus.

Si singulæ res, Ibi vendiderim intelligas ta men ℭ restitutio vniuersalis fa cta fuit mihi fideicōmissario licet traditio rerū singulariū facta fuerit ꝓcuratoꝛi in rem suā.in glo.vlti.in fi.Solu.actiones trans ferre nō pōt:vt ibi res aūt tradere pōt:vt hic Jac.de bel.z facit.
7 j.l.ꝓi.ℌ.j.vel dic ℭ restitutio hereditatis nō pōt fieri ꝓcurato ri in rem suā suo noie quasi ipse sit fideicōmissarius:z ita ibi: sed iussu z noie fideicōmissarij quasi restituat fideicōmissario bene pōt z ita hic.vel verꝰ hic nō erat ꝓcuratoꝛ fideicōmissario bene gestus.Dy.ibi ℭ iuris ei.s.heredi.Dy.ibi caueat de rato.Dy.sc; ℭ fideicō missarius restitutionē ratam habebit.Dyn.ibi ꝑpter fragilita tem cautionis.nota de fragilitate cautionis alibi dicit†ℭ quis se committere non debet sub incerto cautionis vt.s.eodem.l.co gi.ℌ.si pater.in fine.vbi de hoc satis dixi.ibi adiere heres de restituendo

1 ☞ Cautionis incerto nemo se committere debet.
2 Legatarius a morte testatoris fingitur dominus.
3 Priuilegium personale heredis non conceditur fideicommissa rio cui facta est restitutio.

Qui ita institutus, Id est sub ista additiōe.Dy.ibi z si quis.Dy.ibi coheres ex cui⁹ additiōe pēdebat isti tutio sua.Dy.i gl.ij.in fi.z.s.e.l.apud iul.in pnc.Old.
a **Etiam,** Primo ponitur dictum iuliani qđ postea ipse idē determinat fm Jo.Ja.vel si habeas in su perscriptione legis ℭ paulus fuerit conditoꝛ huius.l.dic ℭ pau lus determinat dictū iul.sed dicendū z.vbi de rato habendo si est dubiū de mādato alꝰ nō z hoc sequit Ray.ibi si nō euidens Jo.habuit in litera cōtraria.z ego habeo.q.d.si nō constet eum non habere mandatū.si nō habes in litera contraria expone.i.si non cōstaret eū habere mandatū qz si de mādato cōstaret nō ha beret necesse cauere de rato.de hoc not.C.de procu.l.j.z plene di ℭi.s.eo.l.apud iul.ℌ.vtrū.ibi mandauerit.s. fideicommissarius. Dy.ibi ℭ quis ei.s.heredi.Dy.ibi caueat de rato.Dy.sc; ℭ fideicō missarius restitutionē ratam habebit.Dyn.ibi ꝑpter fragilita tem cautionis.nota de fragilitate cautionis alibi dicit†ℭ quis se committere non debet sub incerto cautionis vt.s.eodem.l.co gi.ℌ.si pater.in fine. vbi de hoc satis dixi.ibi adiere heres de restituendo

restituendo rogatus.Dy.ibi nō magna captio est si baudi si cō pellatur restituere procuratoꝛi cauenti de rato cum de eius man dato non constat sed dubitatur.Dyn.ibi actiones hereditarie in hereditate restituta existentes.Dy.ibi si non mandauit sc; fidei commissarius.Dyn.Jn glo.prima circa fin.ibi z illa de pupillo imo ibi dicit contrarium.Oldra.in glos.ergo si est cuidēs in fine. hanc glo.allegat Raynal.ad pulchram questionem:quidas cessit actionem procuratoꝛi tituꝝ nunquid per ipsum procuratoꝛem ac quiratur actio domino sine alia cessione dicit quod Jaco.tenuit per hanc glo.quod sic:quia cum procuratoꝛi queri non possit ℭ ritur domino per hanc glos.z pro hoc.j.de acqui.re.domi.l.ea ℭ ciuiliter.z de ista materia satis not.z dixi.C.per quas personas nobis acqui.l.j.

Si damnum, Ibi per seruum hereditariū.i.pro pter damnus in seruo hereditario datum.Dy.ibi ad fideicommissarium ipso iure.i.hoc ipso quod restituitur hereditas.Dy.ibi transeunt in fideicommissarium p restitutionem hereditatis.Dy.ibi ex bonis defuncti pendent.i. trahunt origines ex facto quod euenit a defuncto ita quod actio cepit competere ipsi defuncto.Dy.in glo.sed nunquid huic scri pture sed:ibi loquitur†in legatario qui fingitur dominus a tem
2 pore mortis testatoris vt infra de furtis.l.a ttio.z ideo sibi cedi tur actio legis aquil.in seruo vulnerato tantum qz est res circa quam fictio potest operari: hic aūt loquitur in fideicommissario vniuersali qui est dominus tantum post restitutionem vt.s.eod. l.facta.nec fingitur retro dominus z ideo siue moꝛtuus siue vul neratus ante restitutionem non debet sibi cedi actio:z sic intelli go istum.ℌ.indistincte ꝓout iacet.z ad hoc.s.eo.l.facta.ℌ.si he res.Ray.posset tamen defendi opinio hec per id quod not.s.eo. l.marcellus.ℌ.res que.nam statim cum res restituenda fideicom missario non est penes heredem transit dominium in fideicom missarium ipso iure z sic idem est quod inre singulari legata.

3 **Si legatus,** †Priuilegium personale concessum heredi non conceditur fideicommis sario cui est facta restitutio.h.d.Dy.z dic si legatus heres insti tutus z de restituendo rogatus.Dy.Jn glo.quia cōmunis pa tria in fine.z non alia ratione.Dy.

Un vbi, Id est eo loco tantum in quo.Dy.ibi debeat. id est conueniri.Dyn.ibi sua ponte vel etiam coactus.Dy.ibi z vbi ipse sc; fideicommissarius.Dyn.ibi ita3 quasi dominio cum non habeat emeꝛumentum ex persona here dis ita neconus ita3 ꝛc.z supple non autem vbi heres domici lium habet.Jacob.ibi domicilium habeat.s.ipse fideicommissa rius.Dynus.

1 ☞ Restitutio tenet siue heres extraneus siue suus in fraudem hereditatem suspeccam adeat z restituat.
2 Renunciare potest quis in fraudem creditoꝝ hereditati lucrose sibi obuenienti.

1 **Si postulante,** †Siue heres extraneus siue suus in fraudem cre ditoꝝ suoꝝ coactus suspectas hereditatem adeat z restituat tenet restitutio z creditoꝛes nihil plus reuo care.h.d.Dy.Ibi me fideicōmissario vniuersali.Dyn.ibi z non ego.s.fideicōmissarius.Dy.ibi me dentur.i.cōtra me fideicōmis sarium qui postulaui vt heres adire cogeret.Dyn.ibi interdicti fraudatoꝝ.de isto interdicto non reperit tractatū in toto coꝛpo re iuris nisi hic z.j.de solu.l.pupilli debitoꝛ.z tū appellatur inter dictū z de isto tali interdicto bene tangit Rofr.in libello vbi tra ctat de interdictis.vltima rubꝛica de interdicto fraudatorio et in arboꝛe actionū vt dicit glo.z not.qđ glos.allegat hic arboꝛem actionū sic z.j.de actio.z obliga.ligamur.ℌ.lege.Ibi remoto fi deicōmissario.i.dato qđ fuisses grauatus de restituendo.Dyn. ibi z ego sc; fideicōmissarius.Dyn.ibi z restituerit mihi quarta nō retēta.Dy.vꝛ.i.nullo modo.Dy.in fraudatorio interdicto id est actioni in factū q̄ descēdit ex illo dicto q̄ in fraudē creditoꝝ rū.Dy.vel dic ℭ est ꝓprium nomē interdicti vt.s.dixi.ibi ex ea hereditate.s.paterna.Dy.ibi ferre potuerit etiā si filiꝰ spōte he reditatē paternā adisset.z hoc ꝑpter sepationē cōcessam nisi ꝛc.
2 Oldr.Nota ergo ex isto.ℌ.qđ etiā lucrosam hereditatē sibi ob uenientē renūtiat qs in fraudē creditoꝝ z tenet renūtiatio z p hoc arg.infra q̄ in fraudē creditoꝝ.l.q aūt.in pn.z dic fm Tho.for. qđ iste vltimus ver.intelligit qñ filius q recusauit nō fuit rogatꝰ de restituendo alicui aliter iste versi.non haberet intellectū z cōꝛ ter non habeꝝ in textu.sed si habes tūc non est opus intellectu.d. Tho.z litera plane ꝓcedit z creditoꝛes nō intromittebant se de bonis patris sed petebant vendi bona filij ꝓo eoꝝm creditis.

a **Si donationis,** Jbi idem dicēdū est.f.vt ea renus auferat quaten⁹ cape re fideicōmissarius non pōt z confiscabit.Dy.dubitatio esse po terat in isto.ℌ.quasi quarta trebelliānica non videt capi a testa toꝛe a quo nō poterat capi vltra certū modū sed magis a scripto herede,propter cuius cōtumaciā z penā quartā non deducit sed fideicōmissario applicat.z pro hac dubitationis ratione facit.s. de vulga.z pupil.sub.l.is q ex bonis.z qđ not.in auf.qbus.mo. natu.eīn.sui.ℌ.fi.sed hoc hic tollitur qđ a testatoꝛe capere videt etiam quartā que non deducit vt.s.de dona.inter vi.z vxoꝛ.l.si sponsus.ℌ.si quis rogatus.z.j.que in frau.credi.l.debitoꝛē.z.s. de his quib.vt indi.l.si qlibet.Jn gl.).in si.ffe.ℌ.inde neratius. non loquitur in fideicommissario non capace sed ad hoc allegat qz ibi heres volebat totum restituere.Oldra.in glo.j.heres cui⁹. in fine.z.s.eo.l.seuus.Oldra.

☞ Fideicommissum vniuersale relictum ab eo qui non est solu endo valet.

1 **Si heres ab eo,** †Licet singulare fidei cōmissum relictum ab eo qui non est soluendo nō valeat vniuersale tū valet hoc dicit Dy.ibi.hodie.i.ex quo fideicommissarius vniuersalis habeꝝ loco heredis.Dyn.ibi restituere posset etiam inuito fideicōmissario.Dy.ibi cū summa.i.quātitas certa.Dy. ibi eo eīn casu sc; quādo relinquitur fideicommissum singulare. Dy.ibi superiore quando relinquitur fideicōmissarium haberi loco heredis vt z.s.eo.l.seruo.in prin.z.l.si postulante.z qđ cum eo qui in aliena po.l.si filius.ℌ.j.

Si totam, Ibi rogatus alias rogauit qs.Dyn.ibi si pbaueris in iuris scientia in factis alie nis presumit ignoꝛātia vñ est arg.contra eū q dixit labērtacia in vxoꝛe ls ꝓtendit ignoꝛātia statutoꝝ.p hoc.C.de legibus.l.leges sacratissime.z de iuris z facti igno.l.leges sacratissime.

Qe euictione, Ibi oportet per fideicom missarium.Dy.ibi venis sent.i.vendite essent.sed cōtra videbatur sc; qđ heres cauere debet cū sit fideicōmissarium generale.sed dic qđ est vniuersale.i.vniuersitatem continens non generale.i.vnius rei relicte in genere.Dy.

1 ☞ Restitutio secunda quid operari possit z quid non.

Si heres institutus, Casus nota bilis z pul cher.Ibi heredi z que remanserunt penes eū tempoꝛe prime restitutionis sed erāt facte inutiles p restitutio nem primā.Dy.z no.ex isto pin.huius.l.arg.ad plura.z primo
1 †qđ hec sēda restitutio nō operaꝝ vtilem actionē nasci vel adiri hereditatē si impedimentū exceptionis tollit qđ restitutione fa cta locū habebat cōtra eū ls haberet directā actionem vt.s.eo.l.j. ℌ.ℭ.sic videmus in pacto.s.de pactis.l.si vnus.ℌ.pactus.cum simi.z in prescriptiōe dicimus q; per directā actionē petitur res immobilis prescriptione cōpleta.q; per eam directa non tollitur cū nec querāt vt.C.de bonis mater.auf.nisi trecēnalis.p rescisso riā alias restitutionē ei non daꝝ vtilis hoc casu cū sufficiat dire cta vt hic dicit sed exceptio solum per prescriptionē quesita tol litur z renouet a lege.z si vtilis actio esset tū daret exceptio.s.q; presumit scientia fm glo.aliqs ls sub dubio.vt.j.de acti.z obli. l.j.z nota qđ alij dicūt qđ nō danꝝ a lege sed nascunt ex cōtractu ꝓpter causam ꝓcedentē sicut ꝓz in actione furti.C.de heredi.vel act.vendi.l.fi.de rerum permu.l.ex placito.z no.C.de lega.l.ex lege.z gato nois.z de actio.z obliga.l.j.Dy.z de hoc per ipsum Dyn. institu.de actionibus.ℌ.rursus.

Si heres, Ibi ciuilis actio q̄ cōpeteret contra extra neū.Dyn.sed actio ex testō sic vt subdicit. Dy.Ibi quod deperierit.i.diminutum erit ꝓpter factū heredis. Dy.ibi ꝓsequendū actione ex testamēto quā constat esse ciuilem. Dy.ꝑ hoc.s.eo.l.debitoꝛ.z not.s.eo.l.ita tū.ℭ qui ex trebel.Et sic no.rem habeo z rem peto de quo dic vt no.Also in summa de lega.in pnn.Jaco.Jn fi.qz dominiū erat translatū in fideicom missarium per restitutionem.Dy.

Si tempoꝛalis, Ibi in hereditate de qua resti tuenda erat qs rogatus.Dy. Jn glo.j.in fi.tu dic vt notaꝝ.s.eo.l.cum hereditas ex trebellia no.Dy.Et dic idē si superfuit modicū tēpus ad prescriptionem. vt supra de fundo dot.l.si fundum.in fine.

a ℭ Si donationis.adꝺ. bal. i.l.cā quā.C. de fideicō.vbi reputat istuꝫ teꝛ.singula.

Qmnes heredes, Rogati restituē do.Dy.ibi de he reditate adeunda vel non adeunda.Dy.ibi quo si su specte ante tamen quā compellatur alias secus.vt su pra eodē.l.nam qđ.ℌ.qui compulsus.qz hic nō dixit suspectam

Universidad de Deusto
Biblioteca

sed deliberauit vnde idem est ac si sponte ꝛc.verior tamen litera est si sponte quia suspectā dicere importat quodammodo voluntatem adeundi ꝛ supponit coactionem vt.ff.eo.l.si heres ab eo.in princi. Dynus. Nec obstat supra eodem.l.quia poterat.cū simili bus.quia hic deliberabat ibi vero statim vt suspectam recusabat. Ray.

Heres percepto. Ibi alienus erat.ꝛ per hoc dubitabat an heres deberet habere estimationē fundi. Dyn. ibi ommimodo.i.etiā si ad aliū pmeret. Dy. ibi si ipsius. scz testatoris. Dy. In fine an restitutioné hereditatis. Dyn. Ibi glo.prima ibi nulla est deductio qꝛ nihil est qđ pcipi debeat cum nullus fundus fuerit certificatus hoc forte verū vbi testator non haberet fundos in patrimonio alias secus p ea que not.ꝛ dixi.ff. de leg.j.l.legato generali. Dy. In gloss.vlti.ibi.C.eo.l.j.hoc non placet vt.ff.eo.l.j.ff.heres.quare dic qđ hic loquitur in herede instituto vbi fideicommissarius vniuersalis habet commodum restitutionis ab eo.ibi in legatariis a quibus nullum commodum habet heres.arg.ff.eo.l.de euictione. Ray.

1 ☞ Actiones que per heredem querūtur an ad fideicōmissarium transmittantur.
2 Actiones p pignoribus cōpetētes restitutione facta hereditatis an transeant in fideicommissarium.
3 Obligatio fideiussoris tolli sublato principali debito.

Si heres pecuniā. †Actiones p heredē queste non transeunt ad fideicōmissariū restituta hereditate sine speciali cessione.h.d.ꝛ dic si heres de restituenda hereditate rogatus. Dy. Et vide qđ dixi supra eodē.l.ff. postulāte.ff. Ibi crediderit suo ꝓprio nomine. Dy. Ibi pignora acceperit.ꝛ
2 dubitatur †an actiones competētes pro pignoribus transeant in fideicōmissariū facta restitutione hereditatis. Dy. ibi sed nec sic. i.accipiendo pignora in cōtractu celebrato a defuncto. Dyn. ibi ipse scz fideicōmissarius. Dy. Ibi admittretur ad petendū pignora sine cessione. Dy. In glo.scz fideicōmissarius ibi transire imo ibi non dicitur sed dicit fideiussoris obligationē remanere in suo
3 statu.i.penes heredē vn de ad hoc cōcor.cum ista sed secundum responsum.l.magna.videt obstare ꝛ etiam primū vbi dicitur qđ remanēt actiones in suo statu.i.penes heredē.ꝛ hic dicit qđ sunt cedende.sed Azo intelligit illam fm istā scz nisi cedantur.oppotet tamen eas cedi vt hic ꝛ ibi no. Item no.tertiam solutionē hu
3 ius glo.que dicit †qꝛ sublato debito principali fm quod substratū erat in.l.intelligere.sublata est obligatio fideiussoris.secus in hypotheca.ꝛ p hoc supra eodem.l.debitor.ꝛ facit iste.ff.qꝛ facta cessione contra principalem non videatur facta contra fideiussorem vel pigno.in cōtrariū facit.C.de euictioni.l.si post.qđ tenet Azo in summa de here.vel act.ven.in fi.nō obstat ista.l.qꝛ hic dicit qđ per remedia trebellianice non trāseunt qꝛ remediū trebellianicum se nō extendit ad quesita per heredē ꝛ de hoc in speculo de cessiõe acc.ver.sed nunquid cedēs iura.ꝛ dixi.C.de hereditate vel actiõe vēdita.super rub.ver.sed quid si cessa sunt iura cōtra principales Old.ibi ex bonis defuncti ꝛ ille sole transeunt ꝛc.vt.ff.e.l.qui ita
b ff.si damnum. Old.

Cum ex trebelliano. Ibi seruitutes p cōfusionē extincte. ibi mutuo.l.inuicem. Old.in fi.qꝛ in restitutione hereditatis de nouo constituuntur. Old.

1 ☞ Prohibitus testari donec liberos habeat censetur rogatus de restituendo si sine liberis decesserit.
a ¶ Qui filium. 2 Add qđ facit ad hāc.ff.gl. ꝛ bar.i.l.lucī a la.ff. 8 hered. 1 instī.
2 Unus restitutiõis faciende filio inceptus pro completo habeꝫ eius fauore.

Qui filium. a Casus pulcher.† qui prohibetur a testatore testari donec liberos habeat si sine liberis moriatur videtur de hereditate per fideicommissarium restituenda legitimis suis rogat⁹.hoc dicit Dy. Ibi liberi sint ꝛ dubitabatur an per hec verba videatur eam rogasse de parte restituenda fratri si cōtigerit eam mori sine liberis. Dynus. ibi petiisset.i.petiisse videatur. Dynus.

b ¶ Sceuola.ad de hāc.l.cē limitādā vt p Ang.i.l.hereditas.C.ōnis qb. vt idig.ꝛ 2 l.illis.ff. tractari.ff.ff. iure codicil.

Sabinus. †Unus restitutionis filio faciende incertus habetur pro cōpleto fauore filij. hoc dicit Dynus. mater intesta. hucusqꝫ posuit depositionem testatoris hic ponit qualiter processit negotium mortuo testatore. ibi pro impleto numerari ex quo arguebant in casu nostro debere annuum inceptum haberi pro completo. Dyn. ibi imperator
3 anto. de appellatione cognoscens. Dy. In glo. scilicet paulo ibi rationes plures reddentis argu. C. de edic. diui adri. tollen. l. fin. ꝛ quod nota. C. de iuris ꝛ facti igno. l.j. nam funiculus triplex difficilius rumpitur in auten. de consan. ꝛ vterinis fratri. ꝛ extra de treuga ꝛ pace. capi. j. in eadem glosl. in fin. de hoc satis notaui dicta. l.j. infra de manumissio. ꝛ dicta. l. ad rempublicā. de mune. ꝛ hono.

☞ Onus tollitur cessante causa impositionis ipsius.
1 Obligatus facere emolumentū peruenire ad alium post mortem solum restituere debet.
2 Substitutio fideicommissaria inducitur per verba: facias peruenire.

Epistolam. †Cessante ratiõe impositi onēris tollitur ꝛ ipm on⁹.h.d. Et concor. supra de leg.ij.l.cum pater.ff. cū estimaret. ꝛ de iure codicillo.ꝛ.l.is.qui. Dy. vel sic onus fideicōmissi impositi contēplatiõe partis sperate tollit spe perempta. vel clarius si heres rogatus de restituēdo succedat in minori pte quā restator estimaret nō tenet insolidū sed solū p ea pte q̄ succedit. ibi cōtraria fortuna no. de 9traria fortuna. i. mala ꝛ etiā bona fortuna vide i alphabeto dictiõe fortuna. ibi tot⁹ as. i. tota hereditas Dy. ibi vncias quatuor de tota hereditate. Ol. Ibi rogat⁹ fit. l. videat. Old. ibi nō ꝓponi rogatū ꝛ ideo ꝓ nulla ꝓte tenet. Ol. in glo. i. duas vncias in fi. vel cū onus quatuor vnciaꝝ fuerit impositū obtentu portionis matris ꝛ semꝓnij ꝛ sic respectu cuiuslibet portiõis oneratus erat in duabus vncijs ꝛ portio semꝓnij pertineat ad semꝓnium restituendum dimidia portionis matris dz releuari in duab⁹ vncijs vt.ff. de leg.ij.l.cū pater. ff. cum estimaret. Jac. ꝛ p hoc facit litera dum dicit ꝓ rata portione materno. in glo. q̄ erat quarta pars imo tertia. ff. quatuor vncie cū fuerint tres equaliter instituti ꝛ idem in sequenti glo.
2
Mulier. Casus pulcher.† Dānatus emolumentū sibi relictum facere ad alium peruenire solum post mortē restituere debet. h.d. Vel clarius mater rogata facere ad filiū peruenire qđ ad eam ex hereditate peruenerit post mortem ipsius rogata videtur. Ibi ad filiū tuum eundemqꝫ heredem pri
3 mo loco scriptū. Dy. †Et nota qđ ꝛba facias peruenire inducunt substitutionem fideicommissariā. ꝛ p̄o hoc supra eo. l. heredes. ff. cum ita. sed que est ratio hoc. ff. qꝛ restituit tantū post mortem ratione dixi supra de legatis. ff. l. cum filio. quia hic fideicōmissarius rogatus indeterminate erat restituere illū qui restituerat sibi vt patet ex ꝓma glo. quia nepos fuerat institutus ꝛ sic ad hoc vt fideicōmissari⁹ habet aliqꝫ lucrum restituit tantum post mortem secus si esset rogatus restituere heredi post aliqꝫ tempus determinatum qꝛ tunc post illud tempus restituerit. vt supra eo. l. si heres institutus.

1 ☞ Substitutio in codicillis facta quando sit ad fideicommissariam trahenda.
2 Filius preteritus quando scriptis restituere teneatur.
3 Spes substitutionis reciproce non transmittitur ad heredem.

Sceuola. b † Substitutio directa vulgaris vl pupillaris vel reciproca facta in codicillis trahit ad fideicōmissariā. h.d. Dy. Et ratio est qꝛ in codicillis non potest fieri directa vt statim sequitur. ꝛ vide qđ notat in gloss. C. de codicillis. l.ū. sed ꝛ in testamentis quandoqꝫ verba directa trahuntur ad fideicommissum seu obliquant vt supra eo. l. cogi. ff. si pater. ver. sed ꝛ si seruo. ꝛ. l. ex facto. in ꝓin. ꝛ ibi in glo. ꝛ supra de leg. j. l. filiusfamilias. ff. vt quis. ꝛ de leg. iij. l. cū quis decedens. ff. scia. vbi id dicit in maiori qđ hic dicitur in minori. ꝛ facit arg. †qꝛ filius preteritus teneatur scriptis restituere si in testamento est illa clausula si nō vz iure testamenti ꝛc. vt no. ꝛ dixi. C. de liberis preteritis. auf. ex cā. ff. vltimo transeamus. ꝛ per Dynū supra de leg. ij. l. codicillis. ff. Ibi ei q̄ impuberi filio. Dy. ibi codicillis quos constat eum facere voluisse ꝛ sic nō obstat supra de codicillis. l.j. ꝛ facit eodē titulo. ibi substitutū. nec obstat qđ not. supra de leg. j. l. fi. fundum per fideicōmissariū. ff. vbi no. ꝙ codicilli facti ꝓ filio volent qꝛ ibi decessit intestatus: hic testatus vel ibi nō dicit substitutionē factā in illis codicillis valere ꝛ sic non obstat illa glo. que alibi non inuenitur vt ibi dixi. Item nō obstat ad hanc. l.j. de bono. poss. fm tab. l. his demū. quia licet valeat inutilis substitutio iure fideicōmissi vt hic. nō tamen valet ad bonorū pos. fm tab. petendam vt ibi. ibi impubes decesserit not. verbum quia si decessisset factus pubes expirasset hec substitutio fideicommissaria per pupillarem directam ex interpretatione inducram vt hic ꝛ supra de leg. j. l. ꝙ fideicōmissarium. ꝛ ibi no. Oldra. Ibi vtilis fit directo iure. Dyn. ibi adiuti potest directo. Dyn⁹. ibi ab intestato pupillo
successit

successit hic ponit surecōsultus accidentia facti vt denotet ministeriū iuris. nā si iam fact⁹ pubes decessisset hec fideicōmissaria substitutio expirasset vt. ff. dixi vt. l. si fundū per fideicōmissariū. ff. si. ꝛ. l. seq. q̄ incipit qđ. ff. fideicommissariū. ꝛ ibi not. ꝛ supra dixi ibi fuerint substituti hoc modo vosqꝫ inuicem substituo. put quisqꝫ vestrū ꝓior morier. Jaco. ibi ꝛ in fideicommissario. i. in eo qđ percipiunt ex fideicōmisso. Dy. ibi vnoqꝫ eorum inuicem substituorū. Dy. In fine. ꝛ precedens ad heredem non transmittit.
3 †Et sic nota qđ spes recipꝛoce substitutionis non transmittitur ad heredē de quo not. ff. de vulga. ꝛ pupilla. substi. l. q plures. ꝛ. l. sed si plures. ꝛ hoc etiaꝫ si habuit vim fideicōmissi qꝛ non potuit valere iure directo vt hic dicit Oldra. etiā supra de vulga. ꝛ pupilla. substi. sup rubrica in tractatu recipꝛoce. ver. vū. quero. In glo. patet hic in fine. ꝛ. l. in pupillari. fed cōtra hanc solu. videtur notari dicta. l. pcibus. C. de impube. ꝛ aliꝫ substi. sz hic fuit vna tantū verborū cōceptio ibi aūt duab⁹ equipollet. itē cōtra supra de vulga. ꝛ pupil. substi. l. verbis ciuilibus. So. vt ibi. sed an hec directa que trahit ad fideicōmissum valeat omni tēpore sicut si fuisset ab initio verbis fideicōmissarij formata ꝛ an finiat² adueniente pubertate sicut finitur pupillaris directa. R si. videt pubertate finiri. argu. ff. de leg. ij. qđ fideicōmissariū ꝛ ibi no. Dy. ꝛ no. ff. in expositione litere.
1 ☞ Fideicommissum deficit conditione ei adiecta deficiente.
2 Naturales continentur etiam liberorum appellatione.
3 Substitutio fideicommissaria inducitur per hec verba: volo qđ bona mea perueniant.

Heredibus. †Deficiente cōditione fideicōmissi deficit fideicōmissum. h.d. Vel clarius hec cōditio si liberos educaueris impleꝫ ꝛ expirat natis liberis ꝛ moriank. Vel sic sufficit semel extitisse conditionē ꝛz nō duraverit. ꝓ hoc. ff. de institu. ꝛ substi. l. antepenul. Old. ibi reliqꝫt qꝛ decesserūt eo viuēte. Dyn. in gl. j. in fi. vides q̄ gl. hic allegat ꝓ 9traria. l. ex facto. ff. si quis aūt se. ꝛ bene est ꝛia ꝛz ibi gl. allegat hāc ꝓ cōcor. ꝛ male qꝛ vere est contraria sed in contraria dixit si sine liberis decessit:
a
2 **Titius.** a † Appellatione liberorū cōtinent etiā naturales. h.d. Dy. ꝛ cōcor. ff. eo. l. ex facto. ff. si qs rogatus. vbi de hoc clarius. naturales filij ex cludūt substitutū ꝓ fideicōmissum in liberorū defectū ex ꝓesumpta voluītate defuncti. ꝛ qui filij excludāt substitutū plene notant. C. de institutio. ꝛ substitutioni. l. q̄naliter. Ibi in matrimonio de facto. Dy. Ibi pars. id est q̄sita vel nata. ibi claudius pdicta cōfirmans ꝛ rationes subiciens ꝛ tacite questioni rūdens. Dy. not. ex principio huius
3 ff. ibi p se data perueniret ꝛc. †qđ ꝙ hec verba volo ꝙ bona mea perueniant facta impuberi substitutione per verba ꝓmissa fideicōmissaria substitutiō inducitur. ꝛ ita notat. Postien. in summa testamen. ff. qs sit effectus. ver. antepenul. ꝛ Jnno. eo. tit. c. Raynaldus. ꝛ p hoc infra de fideicom. liber. ff. thais. in ꝓin. ꝛ. l. si pater. ff. si. supra eodem. l. heredes. ff. j. supra de legat. j. l. ꝛ eo modo de lega. iij. l. fideicōmissaria. ff. hec verba. ꝛ. ff. si filio. sed contrariū videt notari supra de leg. iij. l. cum qs decedens. ff. seium. ꝓ parte ꝓma facit supra de manu. testa. l. imperator. ꝛ quod ibi nota. in vltima glo. ꝛ supra eo. l. epistolam. ff. vltimo. ꝛ qs not. per Dyn. de lega. ij. l. lucius. ff. filiam. Et hoc quando talia verba apponūtur in substitutione. sed si apponerentur in institutione vt qꝛ dixit set testator nulla alia precedente institutione volo bona mea ad titium peruenire. nō esset institutio directa vt. C. de testamentis. l. qui indignum. ꝛ ad ꝓmum dictū facit. C. de pactis inter empt. ꝛ vendi. l.j. ꝛ qđ ibi not. ꝙ Per. ꝛ de his ꝛ similibus verbis vide qs no. ff. de vulga. ꝛ pupill. substitu. sup rubrica in materia substitutionū. ff. vltimo. vbi de fideicōmissaria substitutione tractauit. sed qꝛ sicut tractatum est supra in glo. imo ꝛ fi cū liberis nō esset facienda alias est in glo. cū esset facienda in fi. ꝛ sic per mortē ei⁹
5 fideicommissum expirat vt. ff. eo. l. ille a quo. ff. j. in fi.

1 ☞ Fideicommissum inducitur per iussum de bonis communi candis.
2 Executori mero voluntatis vltime non competit actio contra heredem.
3 Curator bonis in testamento dari non potest.
4 Rogatus de restituendo quod ad eum peruenit ex hereditate ad quid teneatur.
5 Ꝓmittens se nō moturum controuersiaꝫ de facto tenetur non mouere.
6 Fideicommissum distribui debet ꝓ ea parte ꝓ qua substitutio vulgaris est facta.
7 Heres de restituendo rogatus non potest emere rem hereditariā a testatore obligatam.
8 Pluralitas resoluitur in singularitates suas in restituenda hereditate fideicommissaria.
9 Dario ꝛ vxore bona sua post mortem suam monasterio donātibus an altero eorum mortuo portio eius deueniat ad monasterium.
10 Dispositio relata ad certum modum est restringenda ad illum.
11 Dos mulieris penes marituꝫ constituta continetur ꝛ cōputat.
12 Scriptura sequens restringit precedentem.
13 Fideicōmissarius in plus grauari non pōt ꝙ ad eū puenerit.
14 Commodum medij temporis debetur honorato cuius fauore adiecta est dilatio.
15 Casus a regula excꝑtus regulā nō ampliat vltra eius naturā.
16 Dos vxori prelegata non cadit in fideicommissum vniuersale.
17 Instantia iudicij cum herede inchoati per restitutionem heredi tatis non transit in fideicommissarium.
18 Transactio quando rescindi possit vel debeat.

Licius. †Jussus de cōcādis bonis iducit fideicōmissum. h.d. Vel clari⁹ rogat⁹ de dimidia ꝓte ꝓ fideicōmissum restituēda. Dy. Nec obstat infra eadē. l. ff. filiā. qꝛ so. vt ibi Ray. ibi deberi ergo fideicōmissum cōicandorum bonoꝝ pōr in codicillis relinq. Dyn. ibi bona sua non alias. ꝛ nota ꝙ fruſtra petit debitum qui quod est debitum non impendit vt. ff. de actio. empti. ꝛ venditi. l. Iulia. ff. offerri. ꝛ. l. qui pendente. Oldra.
2 **Mevia.** †Dero executori vltime voluntatis non cōpetit actio ꝛ heredē. hoc dicit Dy. Ibi restituerat substātiam meā oēm. Ja. Ibi oēm repete restituerat. Ja. ibi an fideicōmissario restitui videbat ꝓra. qꝛ cū qs rogat de substātia de ipsa hereditate rogat. ita ꝙ ex tali rogatu trebellianica inducit vt. ff. eo. l. cogi. ij. ruſo. ſz qꝛ nō restituit vel reddi pecpit non hz locū trebellianica. nā qꝛ noluit ius aliꝫs in hos trāſire hz eos depositarios eligebat si testator ꝓcepisset his restituꝛ ꝛ grauasset eos restituere aliꝫ: nā tūc possent petere ꝛz nō possent ꝓpellere adire fine scēo fideicōmissario vt. ff. eo. l. si ꝓni. ij. ff. ff. l. ij. ff. de illo. ꝛ. C. e. l. penul. ff. si. Sz nūgd nepotes pūt credo qđ sic. arg. ff. de leg. ij. l. peto. ff. mater. ꝛ. ff. eo. l. si ꝓni. ff. ꝙ si ꝓior. Sz econtra quod nō qꝛ hoc relictū fideicōmissuꝫ his ꝑsonis est nullū vt repugnantia. Jaco. In glo. de iure. no. hāc glo. † qꝛ curator bonis te
3 stamēto dari nō pōt. in ꝛiij vī in auf. vt licet matri ꝛ aliꝫ vltra ꝓin. an curator veteris dē in testō no. i gl. ff. quēad. test. aperiant. l. fi mulier. ꝛ rōnes ꝙre curator testō nō det dixi. C. de testa. ture. l. fi. ꝛ ibi etiā ꝙ Dy. In glo. hic not. ibi ꝛ heredes de hoc dixi. ff. de leg. j. l. gdā testō. ff. si script⁹. ꝛ plenī in. l. nulli. q̄ statim allegat. C. de episcopis ꝛ clericis. ver. ſz an possit agere ꝛ grauatū. Et ſ hoc per Baleotū in margarita de cōmissarijs. aliꝫ hūt sub rubrica de curatore bonis dādo. ver. ſz an cōmissari⁹. ꝛ ibi de hoc simt alie plures vtiles q̄stiōes. Jbi cū sint vt ministri pūt tū ꝓ officium iudicis heredes parere volūtati defuncti vt supra de annuis lega. l. quotus. ꝛ ibi dixi. ꝛ ꝓ hoc. ff. de petitio. hereditā. l. hereditas. Jbi. l. nulli. ꝛ dic de ista materia vt ibi plene no. ꝛ dixi. ff. de lega. ij. l. si quis titio.

Tres heredes. Dūs cū suo institut⁹ ꝛ de ipso manumittēdo rogat⁹ nō vī ꝙ ꝓ
4 tesili⁹ restituēda rogat⁹. † Jtē rogat⁹ restituere qcqd ad eum ex hereditate puenerit restituere dz qcqd ad cū puenerit ex hereditate volūtate testatoris directo vel ꝓ obliquū. h.d. Jbi vncia ei q̄ttaz ꝙ additionē stichi. Jac. Jbi cōtrouersia mouerit agēdo vel defendēdo. dy. ibi seū rogatū ex hoc nota solā volūtatis cōiecturā nō sufficere ad fideicōmissum arg. cōtra. ff. de lega. ij. l. cū ꝓponeret. Jaco. als cū ꝓponebaē. ibi restituere debeat meū⁹. Dy. In fine nota ergo ꝙ signū vniuersale sequēs nō arctat ad vnā duntaxat speciē ꝓcedentē. Ol. de hoc facit dixi. ff. de fundo instructo. l. q̄stū ff. ſi. ꝛ ꝙ Dy. extra de regulis iuris. c. generi. lib. vj. In glo. de illa vncia. nota bene istam glo. ꝙ si aliquis † promisit non mouere cōtrouersiam quod tenetur etiam de facto non mouere controuersiam. ꝛ ad hoc. C. de trāſactio. l. si qs maior. vbi de hoc. licet infra statim alleget ꝙ arg. ꝛio ꝛ ꝙ hoc etiā facit eo. tit. l. vbi pactum. Jbi. l. si qs maior hec cōcor. vt ꝓdixi si recte inſpiciat. ꝛ dic vt ibi vel ibi cōtra cōtractū. hic ꝓra vltimā volūtatē venebat. Jac. de bellouiſu. In gl. qd ergo si monacho. nota bīt hāc q̄stionē. ibi per hāc. l. pōt etiā hoc ꝛfirmari. qꝛ filio in patris sui ꝑtate pōt ita reling vt prī suo nihil acquirat. in auf. vt licet matri ꝛ aliꝫ circa ꝓncipiū. ꝛ facit infra qñ dies legati cedat. l. si vsufru. ff. si ita. ſz huic arg. posset rūderi ꝙ sec⁹ in filio qꝛ hz sit in ꝑtate nihilominꝰ hz rerū ꝓprietatē ꝙuis pater habeat vsumfructū. ſz in monacho sec⁹ qꝛ nihil ei pōt acgri ꝛ ꝙ nō valeat in monacho facit i auf. de sanctissimis epis. ff. ꝙ oib⁹. Sz an hoc q̄rat monacho vel nō hic nō q̄rit. Sz vtrū extraneꝰ cui relinquit si abbas faciat ꝓtrouersiam habeat petitionē nec attēdat vtrū monach⁹ sit capax vel nō. Et certe vī ꝙ sic vt. C. de dona. q̄ sub mō. l. q̄ties. ꝛ ibi. ff. legatuꝫ. de leg. iij. Et hāc dī Dyn. tenuisse sed nō reperio in scriptis suis. Et predicta vera vbi relinquēs transtulit petitionem in alium in ca-

¶ Titius. in hoc. ff. qri solet an casus iſtius. ff. verificetur in filijs adoptiuis de hoc not. ꝙ glo. ꝛ Bar. in. l. si quis postth. ff lib. ꝛ postḥu.

Universidad de Deusto
Biblioteca

su controuersie mote alias secus esset per auc.ingressi.C.de sacrosanctis eccliesijs.coniuncta.l.quidam.de cõditio.institu.z quod ibi no.z de lega.iij.l.cum quis decedens.ff.seia.

Pater. †utis pro partibus quibus sunt substituti non
6 pro virilibus.h.d.Vel sic † fideicõmissum deberet distribui pro ea parte pro qua erat facta substitutio vulgaris.Item ꝓ ea parte pro qua erat facta institutio: hoc dicit iste.ff.zsequens.Vel sic partes assignate in substitutione vel institutione directa videnẽ repetite in fideicommissaria substitutione.hoc dicit iste.ff.cum sequenti.Et omnes casus positiones eiusdem sicut effectus.Vbi z si neuter heres esset z sic vulgariter.Dyn.ibi intra annum tricesimum mozeretur quasi dicat ꝙ vltimus eorũ mozeretur infra annum tricesimum fine liberis.Jac.ibi pertineret iure adcrescendi vel substitutionis.vt.l.si quis heres de adquirenda heredi.secm. Ray.Jac.ibi vtrum pro virilibus id est equalibus.Dy.In fine z sic nota qs dixi in casu summario ꝙ pars data in directa substitutione in fideicommissario videtur repetita.Jaco.

Meuia. Summatus fuit in precedẽti.ff.sc̃ partes date in institutione videntur repetite in substitutione.ibi pro hereditaria quam ex institutione habuerunt.Dyn. in glo.hec oia.z.ff.de heredi.insti.l.si seruum.

7 **Titia ex asse.** †Heres de restituendo rogatus nõ admittitur ad emendũ rem hereditariam a testatore obligatam sicut quilibet alius.hoc dicit Dy. ibi redimendum scie nomine ipsius titie.Dy.ibi proponatur pro parte subaudi z rem habere intelligatur.Jac.vt infra si quid in fraudẽ patro.l.penul.Oldr.ibi claudius predicta confirmans et rõnem reddens.Dyn.ibi quarto pro dimidia.Jac.ibi oportuit vt si debitus erat centũ z fundus valebat centũ quinquaginta ꝓ dimidia debent restitui.Dy.nisi fideicõmissarius velit restituere prettũ pro rata qz tũc ꝓ ea dimidia totius restituere ẽt vt.ff.de leg.ij.l.vlti.ff.quatuoz.Jac.in glo.tenẽt ẽm ibi.ff.quatuoz.argu. contra.ff.eo.l.debitoz.ff.finali.Jaco.

8 **Caio seio.** †Jn fideicõmissaria hereditate restituenda verba pluraliter concepta resoluunt in singularitates.h.d.Vel clarius fideicõmissaria substitutio collata post moztem duozum locum habet pro parte post mozte vnius etiam altero superstite.h.d.Dyn.z sic est differentia inter fideicommissariam substitutionem z directã collatam post moztem duozum vt not.supra ad.l.falci.l.pater.ff.duobus.z ibi dixi.ibi portionis eius.id est portionis patrimonialis.Jacob.ibi protinus.i.statim.Dyn.ibi in partem dimidiam pluralis enim locutio geminat significationem singularis.vt supra de conditio.et demonstra.l.falsa.ff.finali.Jacob.Sed videtur qs non sit locus substitutioni nisi demum post mortẽ vtriusqz vt.C.de impube.et aliis substitu.l.penul.vbi de hoc late dixi:sz ibi in pupillari substitutione loquitur hic in fideicommissaria vt nota.supra ad legem falcidiam.l.pater.ff.duob⁹.Et ratio est inter ꝓdicta quia
a ¶Qui habebat. Adꝺ de materiahuiꝰ. ff. ꝓ bal.i.l.j. i.it.q.C.quãdo nõ petẽ. in fideicommissaria substitutiõe videtur testator dirigere verba ad quemlibet eozum quem substituit.z proinde habetur ac si cuilibet facta fozet specialiter substitutio.sed si substitutio cuilibet specialiter facta fozet idem esset quod in hoc.ff.dicitur.sed in directa substitutione ad nullum dirigit testator verba sed perinde habetur ac si facta fuisset sub duabus copulatiuis coniunctionibus quo casu ambas opozet simul existere vt impleatur conditio vt supra de conditionibus institutionum qui heredi.z.l.si heredi plures.Dyn.ibi restituat partem vero quadrantis ex persona sua restituet cum mozietur.Dy.Ultimo dic ꝙ.ff.iste facit ad
9 questionem † de marito z vxore intrantibus religionem vt altero eozum mortuo bona pro eius parte veniant ad monasterium est enim hic arg.quod sic.ad idem.ff.eodem.l.heredes.ff.l.de conditi.z demon.l.falsa.ff.j.vbi de hoc.z de lega.iij.l.qui concubinam. ff.si stichus.z de legat.ij.l.vlti.ff.filium.argu.contra eodez.titu.l. titia seio.ff.seia.de vulgari z pupilari substit.l.vel singulis.z.l. qui duos.C.de vsufruc.lega.l.codicil.Item eodem mõ est argu. ad questionem de duobus emphiteotis vel feudatarijs in altero eozum mortuo pars redit ad dominũ.de hoc satis notaui dicta.l.penul.que incipit cum quidã.C.de impuberum z aliꝰ substitu.z dicta.l.pater.ff.duobus ad legem falcidiam.z dicta.l.cocidillis.de vsufructu leg.Jtẽ ex predictis determinatur questio si testator dixit bona que ex conditione habeo volo ꝙ restituan-tur si decesseritis in pupillari etate ꝙ altero mortuo substitutus vocetur ad eius partes.argu.contra dicta.l.pater.ff.duobus.ad l.falci.Dynus.

10 **Filiam suam.** †Dispositio ad certũ modũ relata ad illum restringitur z fideicommissaria substitutio a muliere facta cõprehendit res dotales sibi restitutas z penes maritũ cõstitutas.h.d.Ybi cõtentũ esse hac ratione que sequit qm̃ ꝛc.Jaco.ibi eo ꝙ rõ rationis erit contentus ex ascriptione quã facio quod scio repete vniuersam substantiaz mea cõmunicasse eis eo qõ repete qs filiam meam z nepotẽ meũ scripsi.Jaco.ibi scripsi heredes nota substitutum vocari institutũ.z ideo dicit qõ substituti reuocandi sunt ad intellectũ institutiõis.supra ad legẽ falcidiã.l.in ratiõe.ff.si filio.z vide in alphabeto in dictione substitutus.z infra titulo primo.l.viti.Ybi eis cõmunicasse testator dixit se hoc petisse sed tamen non petierat alias secus esset vt supra in principio huius.l.Dy.Ybi cõmẽdo quasi ex hoc verbo fideicõmissum inducatur qõ tamen verũ non est vt hic z supra de lega.iij.l.fideicõmissaria.ff.si quis ita vulgari.Oldra.Ybi adita hereditate z sic expirante substitutione vulgari de nepote facta.vt.C.de ipuberũ z aliꝰ substitu.l.post aditam.Dynus.Ybi suo ꝑpter cõmunicationem de qua fecit mentionem.Dy.ibi filij sui nomine quasi ex dicto verbo cõmendo fideicõmissum inducat qõ verum nõ est vt predixi.Oldr.Ybi idez quesijt.i.querendo ꝓpositi dicens qõ sequitur.Dyn.Ybi claudius qz debitum ab herede deuenit in fideicõmissum vniuersale vt supra ad legem falcidiam.l.maritus.Dyn.Non est mirũ si veniat in restitutionem.Ybi de eodẽ facto.i.an res ab vxoꝛe in dotem date veniãt in fideicommissum vniuersale.Dynꝰ.ibi autoꝛe alias est eo autoꝛe z tunc habet locum glo.alias eo iure z tũc nõ habet locum glo.z alias coactoꝛe.ubi computari.z hoc videtur verum quia onus fuit intrinsecum.argu.supra de legat.ij.l.cum pater.ff.eoꝝ.Dy.quia ret.ponit ꝙ fuit rogatꝰ de hereditate restituẽda que sibi fuerat relicta.Dyn.Expolita litera nota quod verba commemoratiua alicuius actus precedentis fm aliquem modum debent intelligi z restringi fm eundem modum z nõ vltra egredi.Oldr.
11 †Item nota in hereditate mulieris dotem pẽnes maritum constitutaz contineri z computari.z sic est argu.ꝙ sicut de reliquo patrimonio ita etiaz de dote posset testari etiam extantibus liberis z eis tantum debitum iure nature relinquere vt in auten.vt liceat matri z aule in principio.argu.contra infra vt legati noie caueatur.l.fina.z supra.z de pactis dotalibꝰ.l. inter socerum.ff.j.z hanc dicitur tenuisse Guido de suza.per dictum.ff.cum inter.que opinio cõmuniter reprobatur per istũ.ff. nõ obstat.ff.cũ inter.qrillud vigoze pacti.Item nõ obstat.l.vltima.vt lega.no.caueatur.vt ibi nota.in glo.que incipit gaudet et hec questio sepe posset occurrere.Item predicta locum habent nisi mulier secundo nupsisset quia tũc haberet lucra dotis z nuptialia reseruare liberis primi matrimonij fm formam titu.C.de secundis nuptijs.cum inter.Jaco.In glo.secunda iure canonico secus.xxxv.q.j.cũ igit.z de consanguinitate z affinitate.c.nõ debet.in matrimonijs ꝑualet ius canonicũ vt nota.institu.de nuptijs.in ꝓncipio.In glo.alias est meũ ibi non tũ hoc expẽsit sez ꝙ fieret cõmunicatio.Oldra.Ybi de donationibus.l.ex hac.hoc vr cõtradicere:sed dic qs hic erat expẽsus modus ꝓ quẽ se cõmunicasse dicebat sez eo qs filiã instituerat alias valeret legatũ z hoc etiã modo soluit.l.q statim allegat.C.de donationibus.l.si donatio.inquantũ dicit qs talis necessaria bonoũ ꝓlatio inducit legatũ vel hic ꝓpter legatum speciale in dubio ffinale impeditur. Oldra.arg.ff.de ali.lega.l.alimenta.ff.bafilice.

a **Qui habebat.** a †Posteroꝛ scriptura restringit
12 ꝛ determinat ꝓcedentẽ.h.d. Dyn. Vel sic modꝰ subsequẽs restringit fideicõmissariũ ꝓcedens.Ybi matris vel patris z tũc expone.i.patri delata ex successione vxoris ꝙ aditionẽ hereditatis.Dy.ibi detẽtat dũrat vt verbũ eñ ita tñ,facit vt perinde habeat ac si a principio dixisset testatrix volo decẽ filio meo z duo nepoti restitui quo casu ꝛstat ex substitutione ad duo filiũ nõ admitti arg.ff.si certũ petat.l.lecta.Jaco.z sic not.ꝙ hec verba ita tñ limitãt z restringũt significatiũ z vniuersalitatẽ ꝓcedentiũ z ꝑ hoc.ff.eo.l.ita tñ.in ꝓn.idẽ est de verbo sez vt.ff.de auro z arg.leg.l.vltima.ff.si.z ibi no.Oldr.Et de vtrooz vide in alphabeto.Et ꝓdicta etiã faciũt qs si sunt plures legatarũ facti cũ signo restrictiuo qs inter eos nõ fit locꝰ iuri adcrescendi.In glo.i.tẽpoze mortis qz tũc cedit dies huiꝰ fideicõmissi cum sit cõditionale vt infra titu.ꝓmo.l.si cum heres.z.l.hmõi.z.l.si post dies.In glo.vlti.in fi.Contra hoc vr qs adcrescere debeat filio q erat cõiunctus ipsi nepoti.vt.ff.eo.l.cogi.ff.si qs.z.ff.metianus.z.C.de cadu.tollen.l.j.ff.finaiit.Sed dic qs nõ erant coniuncti sed disiuncti vt ex litera patet.

Heres institutus. Fideicõmissarius primus
13 retinet solutionem ꝙ rata qua eidem est retẽtum ab herede.h.d.Vel sic † fideicõmissarius non potest in plus grauari ꝙ ex restitutione per heredem facta ad eum peruenerit.Vel sic legatarius grauatus onere intrinseco detrahit sc̃o ꝓo rata que sibi detrahitur.Ybi restituere z sic onere intrinseco fuit grauatus.In glo.id est totum ibi nõ detrahit hoc verum quod quartã non detrahit sez ex sua persona:tamen cum heres detrageret sibi illam quartam tanꝯ iam ab here de deduciam bene deducet fideicommissarius vnde cum heres tantum

tantum tres partes restituit illas tres tantum insolidum teneтur restituere.z hoc vult dicere textus in fine cum dicit quatenus cessisset ꝛc.Dynus.Ybi ꝙ hic nõ erat sed certe nũc̃ tenet ad ꝙ ad eam peruenerit siue grauata sit onere intrinseco siue extrinseco.vt supra eod.l.facta.ff.titius.z.l.plautius.de conditio.z demonstrationibus.vbi de hoc.nec quando legatur sibi pecunia z de predio ꝓpio restituẽdo rogatur vt supra de lega.ij.l.imperator.Dy.Ybi tres partes vt interim lucretur fructꝰ,quarta vero statim restituat in fine.Et hoc verum quoniam fuit onus intrinsecum.argu.ff.de lega.ij.l.cum pater.ff.eoꝝ.

a **Heredem.** a †Si dilatio adiciatur fideicommisso in
14 fauoꝛez fideicommissariũ omnes fructus infra diem predictum percepti pertinent ad fideicommissarium. hoc dicit.Vel sic † omne cõmodũ medij temporis bonozato debetur cuius fauoze est adiecta dilatio.Ybi.xxv.annis alias annozum.Dynus.ibi quaz vsure datiui casus.Dyn.ibi de omni re dicta in mercede seruoꝛus.nota ergo ꝙ si plura sunt legata ob eãdem causam relicta etiam si vnum tantum sit sufficiens ad implẽdum iniunctum onus vtrunqz tamen debetur ex additione: ergo modo non limitatur ꝓstatio legati.z facit ad hoc supra mandati.l.creditoꝛ.ff.si inter maritum.z hoc nisi quis electus esset vt minister.vt supra de legat.ij.l.lucius.ff.a te peto.Oldradus.Item not.ex hoc ver.quesitum.argu.ꝙ apud fideicõmissarium seu executoꝛem vltime voluntatis testamenti nihil remanere debet de restitutis rerũ distribuendaz.ad idem supra de legatis.iij.l.pater.ff.tusculanus.supra mandati.l.ex mandato.de negotijs gest. l.si quis negotia.z de procuratoꝛibus.l.qui ꝓpio.ff.vt incertis.z dicta.l.creditoꝛ.ff.si inter.supra mandati.in gloss.subaudi ꝙ fideicommissarium.ibi vero quo ad ꝓpietatem.hoc non videt bene dicum.nam z si ad vsum fuissent relicti tamen ꝓpietas videretur legata vt supra de alimen.z cib.leg.l.libertis.in princ. z infra de donationibus.l.donationes in concubinam.ff.spes. Quare dic ꝓpietatem seruoꝛum relictam alumno z sic non tenuit venditio facta per heredem.z de hoc non queritur hic sz tantum de mercedibus operarum medij temꝓoris.Ray.in contrarium tamen ꝙ non videatur ꝓpietas legata facit qs not.ff.de superfi.l.j.ff.qs in superficie.z.ff.de leg.ij.l.titio.

b **Pluribus.** Prelegata alienari prohibita non ca-
15 dunt in fideicõmissus⁹ vniuersale.Dyn. Vel sic si duo sunt eiusdem nature:exceptio facta in vno porrigitur ad alterum.Vel sic † casus exceptus a regula non ampliat regulam vltra eius naturam.Ybi oꝛcinis ista est vera litera fed gl. habuit occaliçj z ideo dicit ꝙ est ꝓprium nomẽ liberti.Ybi viginti aureis per hoc quod legatum istud viginti aureoꝝm a restitutione excepit videtur testatoꝛ perceptionem fundoꝝm includere voluisse cum exceptio firmet regulam.sed contra est quia lz confirmet non tamen auget vt hic z supra de vsufructu legato.l. generali.ff.vꝛozi.z ibi dixi.Oldrad⁹.In fine hoc ideo quia prelegata extra libertos alienari prohibebat.z hoc tollit contrariũ de. l.cum pater.ff.fidei tue.de legatis.ij.Raynal.z habeas in litera voluisses.licet quidam habeant voluisset.z male.In gl.id est prelegata in ff.tum quia prohibuit alienari tñ quia speciale fideicõmissum.Jaco.Inter collibertos relictum ꝓindicat generali.vt supra de legat.iij.l.vꝛoz.ff.felicissimo.Item z illud facit quod dicit deducto ꝓo ea parte.Jaco.

Maritus. Vxoꝛ a marito instituta z de restituendo
16 rogata dz habere quartã z nihilomin⁹ dotem.hoc dicit Dynus.Vel sic ex voluntate expressa testatoris quarta trebellianica compensatur cum eo quod debetur heredi alias vtrumqz detrahitur.Vel sic † dos ꝓlegata vxoꝛi in fideicommissum vniuersale non cadit nisi specialiter dictum fuerit a testatoꝛe quia tunc tenetur vxoꝛ legata persoluere si quarta sufficiat ad dotem.Dynus.Ybi sensisse quasi diceret si hoc expresse dixerit.]Preterea z si expresse dixisset ita demum tenet restituere dotem si quarta sufficiat ad dotẽ alias nõ.z hoc sequit dy.Ybi z tunc est ver.ibi atqz etiã.z si exponitur ꝓo ꝙuis.Jac.ibi ita ex voluntate testatoris ꝓbata.Dy.Facit iste.ff.adid qs fuit ꝺsitũ a Dyno an posset fieri ꝙ filiꝰ eo casu quo potest fm opinionẽ glos. retinere duas quartas vt notat.C.ad legẽ falcidiam.l.ff.ff.nõ retineat nisi vnã.Et ꝓ istũ.ff.dicit ꝙ fic sez ꝙ detrahet debitã iure nature tantũ in qua nõ põt grauari.Et debet ita dicere testator filiũ meũ heredem instituo sub tali conditione qz volo ꝙ quartã debitã iure nature debeat cõputare in quartã trebellianicam.et hoc dicit argu.huius.ff.z.l.si debitoꝛ.supra ad legẽ falcidiã.vbi de hoc dixi.nã sicut in istis.ll.potest grauari vt cõputet ea alienũ in quartã quia alias nõ poterat prohiberi detrahere:ita debebat z in questione nostra cõputare quartaz iure nature ꝙ est quasi ea alienũ vt no.ff.ad legẽ cornelia de falsis.l.si quis legatũ.ff.finali nec est tñ ꝓiuilegiata debita iure nature sicut est ea alienũ vtpote cũ debeat deducto ere alieno vt supra de inofficioso testamento.l.papinianus.ff.quartã.Dy.Bodie videt expeditũ fm opinionem illoꝝ qui tenẽt ꝙ testatoꝛ possit prohibere deduci quartam trebellianicã ꝙ auf.sed cũ testatoꝛ.in coꝛ.de heredib⁹ z falcidia.ff.si vero expressum glo.non firmat pedem fm Jaco.de belloui.ibi tenet qs prohibere non possit de hoc satis dixi.C.de epis.c.ele.l.si quis ad declinandum.ad tollẽdum omne dubiũ, cõsiliũ Dyni vtile est.Jtẽ facit iste.ff.ꝙ dos veniat in restitutione fideicõmissi qs verũ est in generali vt dixi.ff.eodẽ.l.a filia.z m ꝓin.ibi hoc fuerit probatũ.sc̃ ꝙ dos in restitutione veniat.Dy.

17 **Rogatus.** †Jnstantia iudicij inchoati cum herede
a ¶Heredũ.ad de ad hũc tex tũ Bal.in tu bꝛi.C.de ver. sign. non transit in fideicõmissarium per restitutionem hereditatis sed in ea proceditur contra heredẽ hoc dicit.Et sic patet hic ꝙ instãtia iudicij transit in heredẽz ꝓo hoc infra de iniurijs.l.sed si vnus.ff.filiofamilias.versic.inrerdum.in fine.z ibi notaui z plene dixi.C.ex delictis defunctoꝝ inquantuz teneanẽ heredes.l.prima.Et dic ꝙ est instantia actionis personalis z illa transit vt dictum est.z infra de actiõibus z obligationibus.l.sciendum.vbi de hoc.Jtẽ est instantia actionis personalis in rem scripte vt actionis ad exhibendum vel actionis simpliciter realis z illa nõ transit nisi sit res penes eum.ff.commodati. l.iij.ff.heres.Item est instantia cause criminalis z illa simpliciter transit vt hic in glo.notabili z quã alibi nescio supra de inofficioso testamento.l.filius.qs intelligas in accusatione de qua posset heres accusari,alias crimẽ morte restringit vt.C.si reꝰ vel accusatoꝛ mortuꝰ fuerit.z si pendente appellatiõe mors interuenerit, Ybi annis.vel anno.z.Dy.In gl.qz sententia ibi argu.contra imo concoꝛ.Oldr.Vel illa in reali bec inꝑsonali que nõ sequit fundum vt supra eodẽ.l.j.ff.si heres.Jtẽ illa facilius debet transire ꝙ ista arg.infra de adquirẽ.rerũ domi.l.traditio.de contrahen empti. l.alienato.z de serui.rusti.ꝓe.l.vlti.ff.si fundum.z.ff.quesitum.

18 **Heres eius.** †Transactio nõ rescindit si trãsgꝛes
b ¶Jn fideicõmissus.Adde qs istud venit ad limitatiõez l.cũ vnũ.de fideicommiss. sit deceptus vltra dimidiã insti ꝓtũ dum tamen dolus aduersarij nõ interueniat ꝙuis contrarius obtineat in venditione z locatione.hoc dicit.Et non inuenit alibi ꝙ hic.de hoc tamen nota.C.de rescindẽ.vendit.l.ij.z.l.imperatoꝛes.z de ꝓdito.indebiti.l.in suã.Dy.Vel sic in fideicommissaria vniuersali quaren⁹ min⁹ est soluꝛũ ꝙ debeꝫ petiꝫ.nisi super hoc fuerit trãsactũ quo casu ratione dubij fideicõmissi valet trãsactio licet fideicõmissari⁹ sit deceptꝰ vltra dimidiã insti ꝓtũ hoc dicit.Ybi dicebat z credebat z sic nõ fuit in dolo vt infra ꝑtet.Ybi postea repertis instrumentis ꝛc.Ol.ibi zuenire possit here res restituendo rogatus.Dy.z nota magnam antozitatem z virtutẽ transactionis sic etiaz transactione facta cũ illo qui plus etiam calumnioseꝑetit valet vt.C.de plus peti.l.j. Et de ista autoꝛitate transactionis vide etiã qs nota.C.si aduersus trãsac.l.j.

1 ☞ Potestas abstinendi per integram restitutionem datur pupillo instituto ꝛc.

2 Fideicommissarius totum volens agnoscere nil cogitur pupillo restituere.

Si pupillus. †Pupillo instituto z de restituẽdo parte hereditatis ro-
1 gato si adierit datur sibi potestas abstinẽdi per integram restitutionẽ quo casu fideicõmissariꝰ est electus vt aut totam hereditatẽ agnoscat aut a tota discedat hoc dicit. Ybi exiit re ipsa z insolidum fm verũ intellectũ.Dy.Ybi hereditatẽ alias est in litera hereditatis patris partẽ restituit z bñ. nã partẽ restituit z alia pars sibi remansit.Dy.Ybi optio.id est electio.Dy.ibi agnoscat.z oia onera hereditaria soluat.Dy. ibi aũt oimodo si neutrũ faciat infra tempus statutũ.Jac.ibi vendẽda sunt ꝓ creditoꝛes.Dy.Ybi pupillo seruet ꝙ in integrũ restitutionem se iterato immiscenti hereditati.Dy.Ybi nõ possunt qz hoc nõ expediebat.Jac.Vel forte es alienũ excedebat quantitatem bonoꝝ.Dy.Ybi denegande essent in toto.lapsus eñ tẽꝓoris ad optionem dati fideicõmissariũ excludit quasi quedã tacita repudiatio vt infra de cura.bo.dãdo.l.j.z supra de heredib⁹ instit. l.si quis institutaꝫ,quasi dicat hec exclusio fideicõmissarij ex bonoꝝm distractione nõ pẽdet vt siue bona sint distracta siue non oino excludit fideicõmissariꝰ post lapsum tẽꝓoris ad eligendum sibi dati.Oldr.Ybi vniuersum suscipere si vult z hoc casu nihil reddit pupillo vt supra de minoꝛib⁹.l.ꝙ si minoꝛ.ff.n.Jaco.ibi z si qd repete z in potestate eꝰ est recusando si qd ꝛc.Ol.Ybi si qd plus ꝙ creditoꝛibus debet facta vẽditiõe ꝓ eos que fit vbi fideicõmissariꝰ vtraqz portionẽ habere recusat,ssi dicat de his duobus habet electionem scilicet vniuersum recipere z post vẽditionem per eum factam nihil de pecunia ex venditione redacta pupillo quantumcunqz restituto siue restitutionem petenti dare.vt dicta.l.quod si minoꝛ.ff.ij.supra de minoꝛibus.Vel vniuersum recusare z ꝓo hoc pupillo seruare quatenus vltra redigetur ex

Universidad de Deusto
Biblioteca

venditione bonorum q̄ fit illud quod creditoribus debetur. Jacobus. et hoc verum quando per fideicommissarium sunt vendite res: secus si per creditores: quia tunc residuum seruatur pupillo vt. C. de repudianda hereditate. l. vltima. ꝛ ibi folet de hoc dici. Rayna. oppo. de. l. si minor. xxv. annis. supra de acqui. heredi. So. non cogitur precise sed causatiue vt hic ꝛ sic illa secundum istam. vt ꝛ supra de acqui. here. l. cum hereditatis. vel aliud in fideicommissaria cuius ius pendet ab institutione restituentis vt argu. supra si quis omissa causa testamenti. l. si in testamento. et l. antepenul. §. j. Uel dic quod ista loquitur quando non sunt coheredes ꝛ est ratio diuersitatis quia cum hic sentiat commoduꝫ fideicōmissari⁹ per additionē pupilli heredis insolidū instituti sentiat cōmodū ex additione pupilli. Et ideo nō grauat eo restituto vt abstineat. Dy. in glo. vlti. ibi vt supra dixi: sed videt qꝫ pupillus nihil percipere debeat etiā per restitutionē vt supra de minoribus dicta. l. qꝫ si minor. §. sceuola. vbi de hoc. Soluitio quidā† qꝫ vbi fideicōmissarius vult totū agnoscere qꝫ tunc nihil restituit pupillo vt ibi ꝛ qꝫ hic subijcit in fine debet intelligi qꝫ fideicommissarius non vult retinere superfluum. Alij dicunt qꝫ hoc superfluū est redactum sine industria fideicommissarij ꝛ sine sui industrioso labore. sed in §. sceuola. interuenit labor industrius. argu. supra ad legem falcidiam. l. iij. cum similibus. vel potest dici quod aut bona sunt insolidum vendita: ꝛ tunc refert. aut sunt vendita per creditores recusante fideicommissario. aut venditа sunt per ipsum fideicommissarium agnoscentem. Si per creditores pupillus restitutus admittitur ad superfluū: si per fideicommissarium sit facta venditio tunc refert aut per laborem industriosum fideicommissarij superfluum reperitur ꝛ tunc nō restituitur pupillo in integrum restitutio. vt dicto. §. sceuola. aut p alium laborem industriosum sed grossum ꝛ tunc superfluum illud restituit pupillo satisfacto sibi de labore suo. argu. supra de conditio. ob. causam. l. si pecuniam. ꝛ materia. l. diligenter. §. j. et sic debet hic intelligi secundo casu scilicet quando in totum non venduntur bona quia non expedit tunc cum esset ratio illius. §. sceuola. debet superfluum dari pupillo restituto vt hic dicitur. Item contra premissa ꝛ maxime contra dictum. §. sceuola oppo. infra de fideicommissa. liberta. l. iij. §. vbi minor restituitur etiam re non integra. Solutio ibi alius fuit admissus ad bona de iure speciali fauore libertatis vt in contrario probatur. vt in. §. sceuola. alius fuit admissus ad bona iure proprio ꝓpter fauoris. ꝛ de iure cōmuni. Et ideo minori restituto postea nō datur ne bona alij auferantur ꝛ fauor ipsius impugnetur vt dicta. l. iiij. notaui. Ray.

1 Ut Heredes tuulteris rogate de restituendo post mortem possunt deducere debitum ex causa dotis.
2 Actio nō extinguit si institutus de restituēdo post mortē rogeꝫ.

Item. Si creditor instituatur heres a debitore ꝛ restituat hereditatem subuenit ei ad debitum etiam post restitutionem nisi alienauerit aliquid in fraudem fideicommissi quia tunc debet sibi illud in debitum computare. hoc dicit. Uel sic ꝛ idem est si creditor adiuit hereditatem debitoris quatenus est debitum pauperior: videtur esse hereditas quo casu quatenus plus debitum est restitutum repetitur. ꝛ vide glossa. supra de pactis. l. non impossibile. ꝛ est hic argu. imo expresse† quod heredes mulieris rogate de restituendo post mortem in restitutione possint detinere debitum ex causa dotis. Dynus. ꝛ ꝓ hoc supra eod. l. lucius. §. marītus. ꝛ. l. cum heredes. Ibi non modicam partem non tamen vltra dodrantem fm vnam lecturam vel fm Bulgarum non vltra q̄ sibi debetur. Dy. Ibi consumpserūt in fraudē fideicommissarij secundum Ray. ibi septitius possedit per quod videbatur restituta hereditas vt supra eodem. l. restituta. secus esset si eis ignorantibus vt supra eodem. l. paulus ꝛ. l. filiam fratribus. Dynus. Ibi non posse scilicet actione prima per additionem hereditatis confusa est ꝛ hoc sequitur. Dyn. Ibi repetitio erit. † Nota ergo efficaciter non extingui actionem quando quis instituitur ꝛ rogatur de restituendo post mortem. Dyn⁹. Et dic quod repetetur conditione indebiti vel sine causa vt notatur supra eodem. l. ita tamen. §. ex trebelliano. In gl. vltima ibi suo debito satisfacere. vl' dic q̄ multa erogauit hoc casu quare facta cōputatione erogati ad patrimonium ꝛ hereditatem tātum patrimonio expensum ferri debitum quantum erat debitum argu. supra eodem. l. titius. Jaco. Uel dic quod hic loquitur secundum iura vetera secundum que alienare poterat si non faciebat fraudulenter gratia interuertēdi vt dicta. l. titius. At hodie cū possit retinere dodrantem iure suo vt. C. eodem. auc. contra rogat⁹. nō diceretur committere alienādo vsq; ad dodrantem quia vtit iure suo vt infra de libero homine exhiben. l. iij. §. hec verba. ꝛ infra de regulis iuris. l. nullus videt. ꝛ ita prima opinio procedit de iure nouo secunda de iure veteri. Ibi petitio debiti. i. repetitio bonorum restitutorum vsq; ad quantitatem debiti. Dy.

1 Verba que pluraliter ꝓferunt ad vnum nō apte referunt.
2 Species quandoq; generi potest derogare.

Titius phebus. Casus notabilis. In fideicommissaria hereditatis restitutiōe fienda fratrib⁹ diuersarū matrū ad illud fideicōmissum ipsi pariter admittuntur. vel dicunt† ꝛba pluraliter plata nō possunt cōmode referri ad vnū vel verificari in vno ꝛ tō referunt ad plures. vel fit exceptio declarat regulā in nō exceptatis ꝛ firmat eā non aūt auget vel ampliat vt supra. eo. l. lucius. §. plurib⁹. Itē in causa ap. ferē sententia lite nō contestata de quo plene vide. C. de tempo. appella. l. fi. §. illud q̄ hic allegat in gl. ꝛ licet dicat Ray. illū casum alibi nō reperiri tñ hic eque bñ ꝛ in auf. de his q̄ mgredi. appella. in prin. versi. qa vero ꝛc. Uel sic substitutio fideicōmissaria facta generalis extendit etiā ad eos inter quos substitutio vulgaris specialis facta fuit. Dy. Et dic primo ponit equaliter omniū institutio. secundo restitutio fideicommissaria a minore filio fratribus faciēda relicto certo ptio accepto. Tertio opponit recipro ca substitutio facta pupillari filio. Quarta facta minori. Quinto fideicōmissaria substitutio facta maioribus. Sexto petitio minoris fratribus ꝛ sententia pro eo ꝛ ei⁹ confirmatio ꝛ cōfirmatio nis ratio. Septimo oppositio cōtra minorē. Ultimo respōsio pro minore. Dy. ad illā oppositionem ꝛ pro ipso solutio. Ibi petit a policrate scilicet pater ꝛ est sēsa pars. Dy. accepto ptio a coheredibus. Dy. Ibi ꝛ inuicē tertia pars. Dy. Ibi heres nō fuisset ꝛ sic vulgariter. Dy. Ibi ei vel eis id est fratri vel fratribus. Dynus. ibi policrates intra pubertatem quarta pars. Dynus. Ibi deinde petit quinta pars. Dy. ibi policrates. sexta pars. Ray. ꝛ pars. Dynus. Ibi solus phebus nota ad instantiaꝫ vnius partis tantum ꝛ lite non contestata ad diffinitiuam procedi. Oldra. vt hic ꝛ in glos. non licet obstare. Dyn. ibi victus est. scilicet phebus. Dynus. ibi verba. §. in tex. in dispositione testatoris apposita ibi dum dicit ei vel eis qui superessent ꝛc. Old. ꝛ sic dicta verba ei vel eis hic ponuntur materialiter. Ibi duos illos maiores ex primo matrimonio natos. Dynus. Ibi substituerat vulgariter. Dynus ꝛ Jaco. ꝛ per hoc videbatur eos substituisse tantus per fideicommissum sicut fecerat in vulgari. Dynus. Ibi at qui septima pars. Dynus. ibi sed ꝛ voluntas actaua ꝛ vltima pars. Dynus. ibi qui exceperat nota quod exceptio declarat regulā. Oldradus. ibi cuius scilicet matris. Dynus. ibi fideicommissum erat a iulio testatore. Jaco. In glos. id est diceret in fine hic aūt fideicommissaria sed certe in hoc non est vis. vnde dic quod in. l. contraria loquitur in eodem genere ꝛ specie substitutionum scilicet directa† vnde generi per speciem derogatur hic autem loquitur in diuersis generibus quia prima directa secunda fideicommissaria. ꝛ ideo non restringitur per speciem quia non sunt sub eodem genere. de hoc Dynus de regulis iuris. c. generi. lib. vj. Preterea verba hic posita sunt pluralis numeri ꝛ ideo ad plures m. l. vero contraria. q̄uis sint verba pluralis tantum propie ponuntur quia ad plures referri possunt. Dy.

¶ Quando dies legati vel fideicommissi cedit. Rubrica.

1 Dies legati a substituto quando cedat.
2 Conditiones que tacite insunt non faciunt conditionale legatum expresse.
3 Legatum conditionale dicitur quod sub contrarijs conditionibus relinquitur.
4 Conditio non facit legatum conditionale que non est apta ipsum suspendere.
5 Conditio que institutioni adijcitur in legato non repetitur.

Sed per rubrica. † Dies legati a substituto statis cedit mortuo patre licet viuo pupillo. j. co. l. j. Et q̄n cedat legatū quoad trāsmissionē. Et q̄n quo ad petitionē. Et q̄ conditiones impediunt trāsmissionē legati. Dies vsufructꝰ legati ꝛ alioꝝ seruitutū ꝓlonaliū cedit ab adita hereditate. j. e. l. ū. ꝛ idē in alijs seruitutib⁹. Legatū relictū in morte heredis est cōditionale in morte legatarij non. j. e. l. si cū heres. Legatū transmittit ad heredes post cessionē dicti. j. e. l. si post diē. Et q̄n cedat pura ꝛ q̄n ꝑditionalia. Differētia est inter legatū vsufructꝰ ꝛ alterꝰ rei si relinquat illi q est in aliena potestate tpe mortis. e. l. §. si cū dies. Ecquid de hereditate talib⁹ relicta vl' stipulatiōe ꝓ eos q̄sita. Q̄n cedat dies legati puri. infra eodē. l. quod pure. † Et q̄ cōditiones vel dilatiōes que heredis. ea. l. §. menstruos. In fundo instructo legato inspicitur tempus mortis. infra eodē. l. si fundus. Heres rogat⁹ vt aliquando det teneāt tribus cōcurrentibus. infra eodem. l. rogo. Pupilla non intelligitur nupta ante pubertatis annos q̄bus virū pati pōt. Et ideo legatum eidem relictum in tēpus nuptiarum nō debetur. infra eodē. l. q̄s pupilli. Si heredi ꝓ parte legeꝫ sub cōditione si heres non sit tale legatū transmittit q̄ vltimo vite spiritu impletur. j. eo. l. penul.

1 Dies legati quando cedat.
2 Conditio que tacite ineſt non reddit legatum conditionale.

Mortuo. † Stati cedit dies legati mortuo patre instituto impubere filio ꝛ eidem substituto. h. d. Uel sic si legato decē sempronio mortuo statim cedit dies legati a titio substituto relicti quantū ad trāsmissionē. Dy. In fine. quātū ad trāsmissionē nō quātū ad petitionē. Dy. Cōtra q̄ legata cōditionalia si pendēte cōditiōe decedat legatarius nō trāsmittit ad heredem vt. C. de cadu. tol. l. vnica. §. sinaures sub conditione. ꝛ. j. eo. l. si post diem. Sed istud legatū relictū a substituto erat sub conditione si pupillus moreretur. ergo non debet transmitti. ꝛ dic aut conditio est expressa ꝛ sic loquuntur contraria aut tacita ꝛ sic loquitur hic. ꝛ ista erat ratio dubitandi. sed non obstat † quia conditiones que tacite insunt non reddunt legata cōditionalia quo ad transmissionem vt supra de conditio. ꝛ demon. l. conditiones. Plus etiam si tales tacite conditiones exprimerentur non redderent legata conditionalia vt infra eodem. l. heredis. §. tractari. Item est ꝛ alia ratio hujus. l. quia conditio que suspendit additionem hereditatis vt infra eodem. l. si dies. §. si sub conditione. sed ista conditio tacita suspendit additionem hereditatis faciendę per substitutum: ergo non reddit legata conditionalia ꝛ per consequens non debet differre transmissionem. Dy.

1 Dies vsufructus legati quando cedat.

a Si pure. ad de q̄s ꝛmuniter hic dicūt scribētes videlicet q̄legatū habitationis nō vēdicat sibi loci nisi adita hereditate. bal. i. l. §. libertanbus. C. ꝺ cadu. tol. len.

a 1 **Si pure.** a † Dies vsufructus legati pure vel ex die cedit ab adita hereditate. h. d. cit. Dy. Ibi cedit quia ante additionem pcii nō potest Dynus Ibi transit quia est ius personale ꝛ cum persona extinguitur vt supra quibus modis vsufruc. amittatur. l. ficut. §. finali. Dynus. Ibi idem est vt non cedat ante additionem licet dies aduenerit. Dynus. In glos. ibi idem in alijs seruitutibus. Idem est quo ad petitionēꝫ ꝛ non solum in seruitutibus sed in omnibus rebus legatis vt infra eodem. l. heredis aditio. Et quemadmo. seruit. amittatur. l. iura. sed non quo ad trāsmissionem vt supra de seruit. rustico. prediorum. l. pecoris. ꝛ melius supra de seruit. leg. l. si fundum. vbi de hoc. Alij contra quod in eis cessat ratio que est in personalibus scilicet quia ad heredem non transeunt vt infra. l. prox. cū enim cessat ratio cessare debet ꝛ lex vt infra de iure patrona. l. adigere. §. q̄uis. vel dic q̄ nō cessat rō predicta quia nec reales transeunt ad heredem vt ad heredē sed fundum sequuntur. vt de seruit. rust. predi. l. via. §. si fundus. ꝛ de hoc solet notari in. §. nouissimo. qui statim infra allegatur.

Nam cum ad heredem. Nō trāsferatur sēz legatum predictarum seruitutum personalium. Dyn. nisi de herede fit adiectum vt. C. de vsufru. l. cum antiquitas. ꝛ supra de condi. ꝛ demō. l. cui fundus. Jac. Ibi antea q̄ hereditas adeatur. Dy. In fine. quantum ad transmissionē nec quantū ad petitionē cum non sit persona que conueniri possit. Dy. ꝛ vide qō no. §. de vsufruct. l. si pendentes. in prin. ꝛ. l. si vsusfruc. legatus.

1 Legatum quando conditionale dicatur ꝛ quando non.

1 **Si cum heres.** † Aut legatū cōfertur in morte heredis ꝛ est cōditionale aut legatarij ꝛ nō est cōditionale. Dy. In gl. ū. ibi mors vltra nō dominabit⁹ ꝛba sunt apostoli ad Roma. vj. c. ꝛ eadē verba sunt in gl. C. de cōtrahen. stipu. l. nō moriturū. ꝛ vide ad hanc. l. quod no. in. l. extraneum. C. de here. instit.

1 Legata transeunt ad heredem post diei cessionem.
2 Dies legatorum ad heredem non transeuntium quando cedat.

Si post diem. † Primo dicit legata transmitti ad heredem post cessionem diei. Secundo declarat quando cedat. nam aut pure et cedit a die mortis aut sub conditione et

que tacite insunt etiā si exprimantur non faciunt legatū conditionale. ꝛ qꝫ eodē tempore cedunt legata in codicillis in testamēto ꝛ qꝫ requirunt additionē hereditatis per additionē hereditatis retardatā differat petitio legatorum. infra eodem. l. heredis. et hec siue dicto differat per additionē institutioni adiectam siue per natiuitatem posthumi siue per captiuitatem heredis siue per deliberationes instituti siue p vitam impuberis in psona substituti. ꝛ in legatis quoū dies cedit ab adita hereditate non fit transmissio ad heredes ante aditam hereditatem. Et qꝫ conditionū exp̄ssio que tacite insunt nihil operat. Et qñ expressa nocent vel non. Et qñ sit verum qꝫ dominium fingatur translatum in legatariū a morte testatoris. eadem. l. §. interdum. ꝛ. l. sequenti. Qꝫ in legato annuo sint plura legata non ex pluralitate rerum sed ex pluralitate prestationum. infra. eo. l. cum in annos. ꝛ. l. seq. Et vtrū debeant solui in principio anni vel in fine. infra eodē. l. nec semel. Et an idē in stipulatione annua si relinquatur ad habitationē vel salarium magistri qñ debeat solui. ea. l. §. si in habitatione. Qꝫ legatū annuū sit soluendum. in princi. anni non habita distinctiōe dicatur annuū vel nō. ea. l. §. nouissime. ꝛ hoc reꝑobāt multe gl. Petitio legati generaliter relicti nō trāsmittit ad heredem. ea. l. §. si cui homo. Si legatum est titio qꝫ seius elegerit mortuo seio
3 post electionē legatū debeꝫ. ea. l. §. si. † Legatum relictū sub contrarijs conditionibus conditionale est. sed si sit certū alterā extutarā ꝛ interim legatario decedēte non transmittit ad heredē. infra eo. l. hmōi. ꝛ optime facit qꝫ causa precedere debeat obligationē alias nō valeat sine causa si legauit. ꝛ. aut vsusfructus legatus de decem differur vsqꝫ ad aditionem hereditatis ꝓpter legatū vsum fructuum. infra eo. l. vsufru. non tñ impeditur ad heredem transmissio q̄ debet solnere filio non pōt soluere patri. ea. l. §. si quis. qꝫ ea que sunt facti pūt adijci pſone filiifami. Qui trāsfert se in potestate alterius transfert ꝛ sua. eadē. l. §. dies. ꝛ legatū acquiritur illi in cuius potestate est cū cedit dies legati nō refert vtrum morte patris an emancipatione efficiaꝫ filij sui iuris. infra eo. l. si ita. Et qñ refert vel non refert quid ex equipollentibus fiat. legatum alternatiuū differt vnum ꝓpter alterum. infra eo. l. cum ita legatū. vsufru. legati seruo legato ꝓ alium nō cedit nisi adita hereditate vtriusqꝫ. eadē. l. §. cuz seruo. Regula catoniana nō pertinet ad legata quoꝝ dies cedit ab adita hereditate. infra eodē. l. cū legato. ꝛ catoniana est regula iuris ls Joā. and. temmerit cōtrariū. Et an legatarius manumittere possit seruum sibi legatū ante aditā hereditatem. Et an possit legari a patre vel dño seruo vel filio. Legatū in tēpus liberorum impletur relicta vxore pregnante. infra eodē. l. is cui. An legatū incipit a precedenti dispositione aut precedenti cōditione. infra eodē. l. si cū sine prefinitione. ꝛ ibi de hoc satis nota. Legatum relictum a legatario sub conditione equipollet legato relicto ab herede sub conditione. eadem. l. §. cum ab eodem. Licet res legata sit testatoris conditionaliter debita nihilominus legatū vt purū transmittit. eadē. l. §. si debitori. Legatum relictum extra causam alimētoū. infra eo. l. cum prefinitione. ꝛ ibi plene de materia annui legati quo ad petitionē ꝛ transmissionē ꝛ de annua stipu. ꝛ an ass tēpus possit deberi ꝛ totū soluere. Et an vestes empte vxori cui erat relictus victus ꝛ vestitus mortua muliere sint heredū mulieris vel viri. legatū sine die vel cum die certa vel incerta quando cedat. infra eo.
4 dē. l. si dies. † Conditio q̄ non est apta suspēdere legatū post aditionē non reddit legatū conditionale quo ad transmissionem. ea. l. §. si sub cōditione. De legato relicto in diem incertū quādo cedat. infra eodē. l. si petitio. Et qꝫ si ꝛ cum differunt in significato sed nō in effectu significandi. Conditiones q̄ tacite sunt si exprimantur non reddunt legatū conditionale. eadē. l. §. quidā. In legatis annuis singulis annis spectaē conditio legatarij an sit capax. infra eo. l. cum in annos. De materia legati incipientis a ꝑcedenti cōditione. infra eodem. §. si penū. de qua dictum est supra eodem. l. cū sine prefinitione. Legatum alternatiuū est vnū quo ad solutionē ꝛ si vnū est purum aliud cōditionale purū suspendi tur per conditionale. infra eodē. l. cum illud. Et quod in alternatiuis vtrūqꝫ est in obligatione ꝛ ibi bene de materia alternatiuorum. Si legatur debitum naturale habito respectu ad tēpus presens inutile est: sed si ad futurū vtile. eadē. l. §. heres meus. Si legato decē ex redditu predij redditus expectatur sed non est conditionale legatū. infra eodē. l. firmio. ꝛ ibi beye de legato ex redditu relicto. Dilatio prestationis non reddit legatus conditionale. eadem. l. §. j. ꝛ an executor vltime voluntatis habeat actionem contra heredes. Et an conueniat a legatarijs legatus simpliciter diuisum per tēpora transmittitur ad heredes. legatū alimentoꝝ non. eadem. l. §. pater annua. Et qñ legatū victus ꝛ vestitus re-
5 lictum vxori debeat solui. † Conditio adiecta institutioni non videtur repetita legato. infra eodē. l. filium. ꝛ qꝫ sequentia non trahuntur ad precedentia sicut econuerso legatum seruo cum libertate eidē debeꝫ etiam si adipiscatur libertatē sine manumissione

Universidad de Deusto
Biblioteca

tunc aut possibili aut impossibili.z si possibili aut potestatiua aut
catualt.z si potestatiua aut stat per eum aut per illum in cuius
persona conditio erat implenda. Dy. Ibi dies eius cedit quan-
tum ad transmissionem. Dy. Et vide quod not.in glos.infra de
dona.causa mor.l.fina.que glos.notabilis est.ibi nam huius sc̃z
legati quod ad heredem non transit. Dy. Ibi nō ante cedit quā
dies veniat z hereditas adeatur. Dy.ibi probamus sententiam
2 sc̃z ꝙ quod dies legatorum que non transeunt ad heredem non ce
dant nisi adueniente die z adita hereditate. Dy.ibi sed si sub cō-
ditione expressa alias secus si sub conditione que tacite inest vt
supra de conditio.z demon.l. conditiones. Dy.ibi hoc legatum
relictum sub conditione impossibili. Dyn.que remittitur a iure
ciuili. quia supra dixi de illa que remittitur a pretore. quod facit
ad ea que dixi supra titulo ꝓxi.l.facta.ſ.si sub conditione.ibi le-
gati cedit sc̃z statim. Dy.ibi mihi legatum sit sub ista cōditione.
Dy.ibi ūsdem conditionibus ita habuit glo.sed alii habent in li-
tera ūsdem pensionibus. Et tunc dic vt infra.eod.l.nec semel.ſ.
sc̃z si quotannis.z.l.si vero. Dl.ſ.penul.in gl.legatarij ibi supra ꝓ-
xi. Vel dic ꝓprie z dic quod nō steriit ꝙ legatarij quominus im-
pleretur sed per heredē quia non vult heres eam impleri. Oldra.

Si cum dies. †Assignat differentiam inter lega-
tum vsufructus z alterius rei lega
te qui erat in aliena potestate tēpore mortis. Dy. ibi fuit subie-
ctus quia quisquis ipse filius acquirit patri acquirit vt infra si
a parente quis fuerit ma.l.i. Dy. Illud in hereditate in qua tē-
pus aditionis spectatur z est ratio vt nota infra de bono. pos.
fm tab.l.ū.ſ.fi. Ray.in glo. filius vel seruus. Ibi q̃ legata z que
sit ratio diuersitatis not.insti.de verb.obliga.ſ.ex conditionali.
Dy.z.C.de cōditio.insertis.l.si vxorem.z de legatis.j.Iulianꝰ.
non obstat.l.si pamphilo.de optione leg.vt ibi notant.

1 ☞ Dilationes seu conditiones que tacite insunt legatum condi
tionale non faciunt.

1 **Quod pure.** †Principium planum est. Se-
cundo dicit ꝙs conditiones:
seu dilationes que tacite insunt non faciunt legatum
cōditionale z eodem tēpore cedunt legata in codicil-
lis quo cedūt legata in testamēto. Dy. ibi at si extrinsecus condi
tio q̃ tacite inest non reddit legatū conditionale etiā si exprimat.
Dy. ibi non ex ipso testamento. l.si legatū habet cōditionem ta-
citam non expressam. Dy. ibi ante decedat quā existat conditio.
Dy. ibi veluti exemplum de tacita conditione. Dyn. ibi. elegerit
mulier post mortem legatarii. Dy. ibi dictum est z sic ius qs ha-
bet vel habiturus est ea eligente legatum legare videtur. nā fun
dum dotalem legare non potest. vt. ſ. de milita. testamento. l. do-
talem. Jaco. habet ergo tale legatum conditionem tacitam: sc̃z
si mulier eligat pecuniam legatam. vt. ſ. de legatis. ū. l. cū pater.
ſ. q dotale. Ray. in fi. sicut ergo legata in testamento relicta adi-
tionem desiderant. vt. C. de fideicommiss. l. eam quam. sic z ista
in codicillis relicta infra de fideicommiss. libert. l. ū. quod est not.
dignum. Old. Et vide quod not. ſ. de leg. ū. l. debitor. ſ. fin. z qs
dixi de leg. i. l. si mihi. z tibi. ſ. fina. non obst. l. si penam. ū. respon-
so. vt dicam. ij. eo. l. si cum prefinitione.

1 ☞ Aditio petitionem legati differt z non cessionem.
2 Excessiones que non sunt loco rei a tēpore mortis non veniunt.

Heredis aditio. †Hec. l. pmittit regu-
lam generalem quā
1 per exēpla declarat. †aditio differt petitionem legati
non cessionē siue differatur aditio p cōditionem insti-
tutioni adiectam siue per natiuitatē siue captiuitatē siue p deli-
berationē instituti siue vita impuberū: adeo qs si exprimantur si
impuberi &c. non facit legatum cōditionale. Dy. Vel sic aditio
heredis differt petitionē nō transmissionem legati siue sit puru:
siue habeat conditionē tacitā qui a testatore etiā exprimatur nisi
dies legati ante aditam hereditatē non cedat q̃ tunc p aditionē
heredis etiam legati transmissio impeditur. h.d. vsq; ad. l. si ha-
bitatio. Ray. ibi aditio. ſ. retardata. Ray. ibi non facit hucusq;
est regula siue dictum generale sequuntur exempla regule. Dyn.
ibi siue sub cōditione scilicet institutus. Dyn. ibi impediatur he-
res hereditatē adire. Dy. ibi securus est q̃ transmittit legatum
ad heredem. Dy. ibi heres institutus eo tpe quo moritur lega-
tarius. Dy. ibi cedit quātū ad transmissionē. Dyn. z dic statim
adite mortis z hoc si legatum sit purum idem etiā si habeat cō-
ditionem tacitam etiā a testatore expressam z hoc sequtur. Ray.
ibi subsitiatus vulgariter. Dy. ibi transtulit petitionē legatarij
qui decessit ante heredē. Dy. ibi tantūdē sc̃z ꝙ legatū transferat
ad heredē. Dy. ibi transiert legatarius dato qs moriuus fuerit
viuente pupillo. Dy. z iste est pulcher casus z contra quē de faci-
li quis responderet. ibi transire q̃ expressio conditionū que tacite
insunt nihil operatur. vt. ſ. de condi. z demon. l. si in diem. ſ. ser-
uo. z de legatis. j. l. iij. Dy. in gl. secūda. gl. variant an posthumus
alienus possit instituī: sed dic vt dixi. ſ. de liberis z posthu. l. gal-
lus. Jn gl. vltima. in fi. sed dic cōditionis expressio nihil plus pote
rat operari ibi sic. Dy. Vel dic qs illud est regulare illis speciale,
vt dixi fm Dy. dicta. l. si in diem. ſ. seruo. z per. Pet. eo. ti. l. nō
nunq̃. Vel fm. Jac. de bel. hic est eadē ratio in vtroq; ibi est dis
par ratio vel hic regulare ibi casuale. vt. ſ. de reg. iu. l. expressa. vel
dic vt not. p ipsum. Ja. ſ. si cer. peta. l. cū qd. z no. z dixi. ſ. de reg.
iuris expressa nocent. Interdum hic ponit de quibusdā legatis
quorū dies cedit ab adita hereditate. z tūc premortuo legatario
legatum est inutile. z idem in l. si habitatio. Dy. ibi legatis. i. ces-
sioni legatorū. Dy. in gl. in testamēto ibi de furtis a titio. vbi dici-
tur trahi retro dominiū rei legare a morte testatoris sic &c. Sz dic
qs illa fictio non procedit fauore legatarij: sed de necessitate iuris
2 qua trahitur aditio ad tempus mortis. vt. ſ. de acquiren. here-
ditate. l. heres. z ideo accessiones que non sunt loco rei nō veniūt
a tempore mortis. sed adite hereditatis. vt. ſ. de legatis sc̃do. l. si
tibi homo. ſ. cum seruus. z hic probatur. z dixi. ſ. eo. l. cum legato.
Vel dic fm. Jac. de bel. qs ibi regulare hic casuale. vt dicto. ſ. in
nouissimo. Jaco. z no. bene ista.

Nam cum libertas. †Ibi si seruo
pure hoc ex-
1 pressoralias conditio libertatis adiecta in legato repe-
tita videtur. vt. ſ. de legatis. iū. l. qui concubinam. ſ.
cū testamento. z ibi notaī. z de conditionibus z demonstrationi-
bus. l. iulius paulus. Dy. in gl. prima. no. hāc gl. aliā rationē red-
dit gl. dicto. ſ. in nouissimo. ꝙ qua facit qs no. ſ. de regu. iur. l. ple-
rūq;. C. de appellatiōib⁹. l. nec causas z. ſ. de noxali. l. generaliter.

1 ☞ Dies quo ad quid cedat in legatis persone coherentibus.

Si habitatio. †In fi. †q̃ in his legatis p
sone coherentibus cedit di
1 es quantum ad petitionem non quantū ad transmis-
sionem. vt. ſ. eod. l. ū. iij. z quinta. si non transmittitur
ergo nō acquiritur patri vel domino. vt. ſ. de regulis iuris. l. que
legata. Dy.

Cum in annos. †Plana est. nā plura
sunt legata siue idē le
get ꝙ singulos annos siue diuersa: z cedit in initio an
ni ex quo adita est hereditas: sed ante aditionē cedit
ex die mortis cōsequenter dicit idē interesse si leget singulis an-
nis nisi aliud ex pactura voluntatis liqueat. Dy. z dic cum in an-
nos non determinando. ſ. quos finiatur. nam tunc demū legatus
est finitū p tēpora. vt. ſ. eo. l. nec semel. ſ. item celsus. versi. z si quot
annis. z. l. si cum prefinitione. Dyn. z facit quod not. instituī. de
verbo. obli. ſ. ex conditionali.

Nec refert. †In fi. quasi dicat nō dicunt plu
ra legata ab vniuersitate rerū l
legatū deductarū q̃ in diuersis speciebꝰ consistant. fs
a pluralitate prestationū. Old. Et dic nec refert qua
semper sunt tot legata quot sunt anni. Dy.

1 ☞ Legata annua quando debeantur.
2 Argumentum de vno legato ad plura non valet.
3 Legatum annuum differt a legato singulis annis.
4 Petitio legati relicti generaliter transit ad heredem.

Nec semel. †Ibi inde. Iuſt. i. q̃ plura sunt le-
gata z initio cuiuslibet anni ce
dit dies. Ol. ibi hoc legatum m annos singulos. Dy.
ibi ex die mortis cedere quantū ad hoc vt ꝓ oi tpe qs
est post mortē debeatur non autem quantū ad hoc vt peti possit
nisi adita hereditate. Dy. Dic ergo cedere q̃tū ad augmentū le-
gati nō quātū ad petitionē vel transmissionē q̃ tūc adita here-
ditate. in prin. cuiuslibet anni. vt. ſ. Old. Ibi pensiones. i. pensio-
nes singulis annis faciendas. Dy. ibi cōsultū. vt multiplicarent
ad solutionē tunc eīs diceret vnū esse legatū oīm annoꝝ z ꝓ se-
quentibus annis transmittit ad heredē legatarij. vt. ſ. eodē. l. fir-
mio. ſ. fi. Dy. in glo. etiam quo ad transmissionē. ibi si in annos
vbi de hoc dixi. z dicta. l. qui hoc anno. Item destruit per. l. eum
quia ita stipulatur. de verbo obliga. vbi dicitur in stipu. deberi. in
princ. Dic ergo vt ibi no. per Dy. nō distinguendo legata a cō-
tractibus. †aut dies apponit gratia differēde solutionis siue pe
titiōis z tūc debet in fine anni. vt in. l. ꝓtraria. si m annos. z. ſ. ea.
l. ſ. nisi forte. aut gratia diuidende solutionis siue pstationis per
tempora.

tempora z tunc inspicit anni principium. vt hic. z. ſ. de annuis
lega. l. ū. z. C. eo. l. i. instituto de inutili stipu. ſ. penul. nec obstat.
ſ. ii certū petatur. Lecta. q̃ quāuis fuerint ibi due cōuentiones
tamen vna succedit in locū alterius. z sic &c. vt. ſ. ti. ꝓxi. l. ſ. ſi
quis sub conditione in dubio autem vna erit prestatio z semp
videtur tempꝰ adiectū gratia differende prestationis. vt. ſ. de
ver. ob. l. cū qui colendis. aut plures erant prestatiōes z tūc vi-
detur adiectum gratia diuidende solutionis. Dy. Et vide quod
no. z dixi. C. eo. l. i. z. d. l. cū q. ſ. qui ita. z institutione de ver. ob.
ſ. ar. si ita. z. d. l. q hoc anno. in gl. z per Dy. z vide. ſ. ea. l. ſ. nouiſſ
me. Trē opinio huiꝰ gl. nō multū efficaciter reprobat ꝓ dictā
l. si i annos. q̃ ibi vnū tātū erat legatū q̃ heres dānatꝰ erat da
re vnā quātitatē vel specie: vel iussus erat seruꝰ liber esse in decē
2 annos hic aūt loquit vbi plura sunt legata. †Et argumētū de
vno legato ad plura non bene procedit. Dy.

Si in habitatione. †In glo. q̃ tūc esse inci-
pit ibi est soluendū sed
quid si maritꝰ legat vxori victū z vestitū glo. videt dicere sec⁹.
j. eo. l. fundo. ſ. fi. sed dic vt ibi dicaꝝ. z dixi. ſ. de liberis agno. l.
fi. z per hunc. ſ. tenet Dy. ſ. de condi. z demon. l. quibus diebus
ſ. fi. qs si legat alicui ꝙ passagio sancte terre e qs sibi nō debeat
nisi fiat passagium.

Nouissime. †Ibi legēt q̃ semp in pricipio anni ce
3 dit. Dy. Et sic textus iste destruit oēs
glo. que dicūt †differētiā esse inter relictū annuū z singulis an-
nis q̃ hic equiparant z ideo male dicit glo. que est. C. eo. l. j. vt
ibi dixi. z misti. de ver. obli. ſ. id autē. qs in diem. z de hoc tactus
fuit. ſ. ea. l. in prin. Dy.

Si cui homo. †Petitio legati gñaliter relicti
4 †trāsmittitur ad heredes. h. d. Dy.
Et quid ā habēt in textu nō trāsfert z male q̃ est cōtra casus. l.
fi. C. cōia de legatis nisi exponas verbū decesserit. ſ. seruꝰ vt in se
cūda expositione gl. tūc eīm posset bona litera nō trāsfert si mor
tuus esset seruꝰ ante moꝝ heredis. ſ. de leg. j. l. cū res. in fi. z de
ver. ob. l. si ex legati causa.

Si titio. †In fi. sed fi decedat ante electionem seī ele
ctio deuoluit ad titiū vt. C. cōmunia de leg.
l. vlti. ſ. sed z si quis optionem. Oldr.

1 ☞ Legatū conditionale dicitur qs sub cōditionibus cōtra-
rijs relinquitur.
2 Conditio necessaria reddit legatum purum.

Huiusmodi. †Legatū sub contrarijs cō
ditionibus relictū cōditio-
1 nale censetur z non debetur nisi in euentū licet sit cer
tum alterā extituram z interim legatario decedente
trāsmissio impeditur sicut in simili. nam tale legatū &c. hoc di
cit. z quod dic legatū dic eiusdem rei vel diuersaruꝝ ar. ſ. de le.
ij. l. si illud respondeo Ray. ibi nō fuerit quod ex facto legatarij
non pendet vt siue titius siat consul siue nō. nā si poneres in ea
qte consistit in facto legatarij secus quia tūc existeret altera in
ipso actu mortis z ideo petitio legati ad heredem transmitte-
retur vt. ſ. eo. l. fina. Dy. Oppo. quod talis soluti non datur re
petitio vt. ſ. de cōdictione indebiti. l. iuli. vbi de hoc. ergo nō est
conditionalis vt. e. titu. l. sub cōditione debitor solu. illa loquit
tur in contractibus hec in vltima volūtate sed contra istaꝝ sol.
instatur quia de contractibus ad vltimas volūtates licitus est
arguere vt de lega. j. l. seruum filij. ſ. eum qui. z ibi dixi. Sed dic
verū esse z est alia ratio qa in ea non transit spes conditionalis
legati ad heredē sed in cōtractu sic vt institu. de verb. ob. ſ. ex
conditionali. Et ibi redditur in gl. ratio diuersitatis est ergo le
gatum conditionale z stipulatio quantum ad suspendēdā pe
2 titionem z impediendā vt. l. iul. item oppo. †quod videatur cō
ditio necessaria z ideo habeatur ꝙ pura. sed dic quod verū est
quod habetur ꝓ pura quantum ad obligationē m cōtracti-
bus sed in legato nō. nam licet sit verum vnā de istis conditio
nibus imperi non tamen certum est quod impleat viuo lega-
tario. z ideo legatum est conditionale non stipulatio. itē oppo.
quod stipulatio seu contractus talis sit purus quantū ad om
nia vt. ſ. de periculo z commo. rei ven. l. qs si pendente. Sed dic
qs ibi appellatur contractus perfectus quātum ad rescinden-
di inhabitā potestatē nō aūt est purum quantuꝝ ad petendi fa
cultatē. item op. eodem modo de leg. i. si pupillus. ſ. qui sub cō-
ditione. ſ. de noua. fol. vt in primo cōtrario vltimo not. causam
debere precedere ex qua debeat vt. ſ. de doli. except. i. ū. ſ. circa
vbi de hoc plene no. z dixi ibi decedat scilicet legatarius. Dy. in
gl. est ergo ibi fm Ja. dixi Jac. de raué. dicit qs non credit Jo.
vnquā dixisse. Et si dixisset nescit qd velit dicere q̃ hic nō est ali
qua implicitas nisi qō difficultio pōt cadere iter terminos vel in
ter ꝓpositiōes hoc ē inter predicta vñ illa ipliciras pōt hic ce
dere ꝙ essent ꝓpositiones difficte sed tūc nō esset magna ratio
sed tñ vel forte. Jo. habuit hūcintellectū sub diuersis ozationi-
bus verboꝝ tūc videat voluisse facere plures cōditiones z obti
neat hec lex. an sub vna cōiunctiōe verboꝝ z tūc videat voluis
se facere vnam conditionem habentem duo membra z tunc ha
beatur ꝓ pura. Ray.

1 ☞ Electio non potest esse de vna re sed de pluribus.
2 Filiofamilias adiici possunt que in facto consistūt.
3 Transferens se in alterius potestatē videtur z sua transferre.

Si vsusfructus. †Electio dicē de plu-
1 ribꝰ quo casu si vnus
pure legat aliud sub cōditione z certū sit cōditionez
differre aliud tāquā purū iterim decedēte legatario
transmittit ad heredē. vel dic fm dy. differt electio in decē lega
tis vsq; ad tēs additionis hereditatis ꝓpter legatū vsusfructꝰ
sz nō impedit trāsmissio sicut i simili q̃ sequit in textu scie. z etiā
dy. ibi sint legata z dubitat vtrū legatarius possit eligere a die
mortis vel ab adita hereditate. dy. ibi locus esse pōt antequaꝝ
adeat hereditas. Dy. ibi nondū adita repete ꝓponat. dy. ibi
si post mortē antequā hereditas adeatur. Dy. ibi legatarijs decē
dat. z sic deficit additio legati vsuſ. dy. ibi dies legati scilcet de
decē ibi cedit. id est retrocessisse apparet. Old. ibi decesserit z sic
deficit conditio fundi legati. dy. ibi trāsmittit nec ob. ſ. e. l. cum
sine ꝓuisitione sedo risio. Quia ibi vnū tantū legatū conditio-
nale: hic aūt duo vnū purū aliud cōditionale. Ray. in gl. z hoc
ideo in fi. sol. dic vt ibi dicam.

Si ita quis. †Ea q̃ cōsistūt in facto adiici possūt
2 ꝓsone filiofa. h. d. z idē in seruo insti.
de stipu. seruoꝝ. ſ. i. sed cum factū. vel dic si legato filio vt sibi si
lio soluat heres non tenet soluere patri. Dy. in glo. filius ergo
ibi vt liceat matri z quie in prin. no. bene hanc glo. verū est iure
illo autenticoū sed iure isto digestorum nō inuenitur qs filius
fami. pagānus possit habere ꝓpriū z hic est speciale ꝓpter ex
pressam volūtatē testatoris ar. ſ. ad trebel. l. lucius. ſ. fres here-
des. Ray. sed nūqd hoc casu cū filius agit est necessarius cōsen
sus patris cū patri nō queraī vsuſ. Nico. dicit qs sic p. l. cōmo.
l. ū. ſ. fi filio. nec ob. qs no. C. de bonis que li. l. fi. ſ. finaliter. vbi
tenet glo. qs quādo patri nō queritur vsuſ. non est necessarius pa
tris cōsensus quia ibi loquitur m bono. posse. q̃ petitur officio
iudicis. ſ. de iurisdom. iu. l. i. z quādo filiꝰ implorat officiū non
est opus consensu patris vt habes glo. notabilem. C. quā ad bo
no. posse. l. j. ſz in. ſ. si filio. z hic loquitur quādo filius agit per
modū actionis qua casu necessarius est patris cōsensus quod
est notādum. de hoc etiā dixi. d. l. fi. ſ. necessitatis de bonis que
liberis.

Si dies. †Qui se trāsfert in alteriꝰ ptāe transiert et
3 †sua qs facit ad auf. ingressi. z legatū acquiri
tur illi in cuiꝰ potestate est legatarius aduenīēte conditiōe lega
ti. hoc dic dies legati relicti homini sui iuris ibi quenerit vt qz
declē se ad arrogandū vel qz redactꝰ est in seruitutē z in stipul.
secus si spectatur tempus quo cōtraxit vt. ſ. de ver. obl. l. si filiuſ
fa. sub conditione Dy.

1 ☞ Equipollentia si eundem habeant effectum nō refert quid
ex eis fiat.

Si ita esset. †Nō refert quid ex equipollēti-
bus fiat. h. d. dy. eius sc̃z fidei
commissarij. Dy. in glo. in fi. so. †verū est qs non refert
1 quando equipollentia eundē habēt effectū sed si nō
habēt eundē effectū bene refert vt in secundis ar. cōtrarijs huic
l. z de verb. ob. l. ex ea parte. ſ. in insulam. vbi de hoc dixi z. d. l.
iij. C. de insti. z substit. z dixi etiaz dicto. ſ. is cui. z est euidēs ar.
hec lex quod si pater dixit si filius meꝰ ludēdo bona dissiparet
volo qs perueniant in talem ecclesiam qs nō ludēdo sed mercā
do consumat qs conditio existat z debeant ad ecclesiam perue
nire per hanc. l. Jaco.

1 ☞ Dies vsusfructus legati seruo per alium legato quando
cedat.

Cum ita. †Nō differtur vnū ꝓpter alterum vt
ſ. e. l. siꝝ suſ. Ol. ibi cedet quātū ad
trāsmissionē vt. j. e. l. cū illud. ij. responso. Et ibi nota.
Dy. ibi aliquid ex pamphila natum quo casu condi
tio extitit z sic vtriuq; trāsmittit ibi nasci nō posse quo casu defi
cit conditio illius qō ex pāphila nascet z sic legatū stichi tanꝑ

Universidad de Deusto
Biblioteca

purum transmittitur ad heredem.

1 **Cum legato.** †Ulsufru.legati seruo legato p aliū dies nō cedit nisi vtriusq; hereditate adita.h.d. vel clari⁹ dic lego seruū extraneo eidē seruo legat vsuf.ab alio iacēte mea hereditate mouetur iste seruꝰ distingutk aut ante aditionē mee hereditatis aut post.dyn.ibi ab aliquo extraneo.dy.ibi interim.i. ante aditā hereditatē ei⁹a quo seruꝰ fuerat legatus.dy.ibi ad hereditatē pertinere.i. ad heredē illi⁹ hereditatis cuius erat seruus. Dy.

1 ☞Regula catoniana ad que pertineat legata.
2 Regula catoniana an sit regula iuris.
3 Legatarius an possit manu mittere seruum sibi legatum hereditate non adita.

1 **Cum legato.** †Regula catoniana non primet ad legata quoꝝdi es cedit ab adita hereditate.h.d.vl sic legatū seruo legato vel manumisso cedit ab adita hereditate ziō nō vitiat per regulā catonianā idē si a filio herede instituto le get patri.dy.ibi aliq̄d legat siue a dño siue ab extraneo.vt.ſ.e. l.heredis aditio.ſ.fi.z ibi alij vt Ray.dicūt a dño alias sec⁹. ſ. de le.ij.l.qđ seruus.z no.de le.j.l.seruo legato.in prin. nam tunc cedit a morte legātis sicut alia legata qđ dic vt.d.l.seruo.ibi legatū debeat hoc est verū extraneo instituto in illo testamento in quo legatū secus si esset institutus necessarius quia tunc tale legatū factū seruo legato vitiaret per regulā catonianā. vt.l. si optio.ſ.de optione legata z no.ſ.de le.j.cetera.ꝛtractari.z hoc declarat hanc.l.ibi z ideo q̄ nō cedit a die mortis sed demū ab adita hereditate que vicē persone sustinet.Dy.ibi regula iuris nō.exp̄esse cōtra dominū meū Jo.an.qui notauit extra de re. iur.sup rub.li.vj. †qđ regula catoniana nō erat regula iuris.hic eñ exp̄esse dicitur cōtrariū ibi manumisso ab ipso testatore.Ja co.ibi quia z ſi cōfestim.hec est sententia z causa vel melius cau sa quare cessat regula.Ja.ibi non in eiusdē.i.hereditate que de functi obtinet vicem.q.d.nam debetur idē z ab eodem legatū quo casu regula locū haberet:ante ergo aditam hereditatē nul li debeꝫ:post aditā debeꝫ legatario vel seruo manumisso.Jac. Ibi at ſi filio in potestate patris cōstituto.dy.ibi qđ ſc̄z legatū. dy.ibi ea z ideo q̄ pro qz ibi statim post testamentum.dyn.ibi emancipatus.ſc̄z filius heres institutus.dy. ibi debeatur ſi ve ro tempore adite hereditatis esset in patris potestate z ei⁹ iussu adiret legatū esset inutile.vt.ſ.de legatis pmo.l.a filio.z di xi in.l.cum filio,eodem titu.Ray.in glo.id est ſi inueniet.alias 3 inueniebat in ſi.non credo † qđ legatarius possit manumittere seruū sibi legatū ante aditam hereditatē qđ nō est dñs.vt.ſ. de lega.j.l.n tibi homo.ſ.cum seruus.z licet fingatur fuisse domi nusa tempore mortis.vt.d.l.a titio.ista fictio nō procedit fauo re legatarij imo propter quandam necessitatem iuris q̄ aditio trahit ad tēpus mortis.vt.ſ.de ſtipu.seruorum.l. ſi ex re.z not. ſ.de acqui.here.l.heres quandoqz.z dixi.ſ.eo.l.heredes.ſ.ſi.ſz tamē cedit dies quo ad dominū ab adita hereditate.vt.ſ. ad leg.falci.l.hereditatū.ſ.fi.Vel dic qđ fuit manumissus pro pre mio libertatis vt.C.ex quib.cau.seruꝰ p premio accipiunt liber tatē.per totum qđ potuit fieri ante aditam hereditatē.vt.ſ.ad filleā.l.ſi quis in graui.ſ.vtrum.z.ſ. ſi ex ſtipulatu.vel posses ſaluare gl.dicēdo qđ interim manumissio non tenet incommu tabiliter:nā ſi heres postea hereditatem non adeat legatū non tenebit nec manumissio.vt.C.de fideicommiſ.l.eam quā.ſi vero heres postea hereditatē adeat:tunc quia a morte legatarij⁹ fin gitur fuisse dominus ratiōe illi⁹ ficti dominū teneat manumiſ sio ante facta per.l.a titio.argumen.ſ.de conditio.inſtitu.l.ma ter.ſ.j.z.j.de man.vin.li.ij.non obſt.l.seruo.j.qui z a qui.quia hic peruenit dominiū ex causa que trahitur retro.ibi retro nō trahitur z facit ad hoc.ſ.ſi certū petatur.l.perinde z de actio. empt.l.ſi quis alienam.licet glo.ibi faciat contrariū ſed potes respondere vt respondi.ſ.ad.l.seruum.j.qui z a quibus.z hūc intellectū credo glo.habuisse.Ray.vel posses dicere quod erat statuliber cuius libertatis conditio exiſtitit post mortēz z ante aditam hereditatē.Ja.ſed tunc improprie dicitur in litera ma numiſſio.in glo.obligatio legati.i.p legato.Old.in glo.vltima ibi emancipari.vt.C.de iure deliberandi.l.non est dubium.ibi le gari filio imo potest.vt.ſ.de leg.j.l.cum filio.de lega.iij.l.fideiꝰ cōmiſ.ſ.ſi filio.z ad trebellianum.l.vbi pure.z est ratio q̄ ineſt tacita cōditio ſi fiat ſui iuris z ſic nō obstat regula catoniana: ſed certe in p̄alleg.legib⁹ colligitur illa tacita cōditio ex mēte testatoris propter verba que testator in fideicōmisso apposuit ac vbi nō sunt talia verba tunc legatū pure z ſimpliciter relictū a patre filio suo in potestate nō valet z hāc sententiā tenet dy.z Petrus.d.l.queſitū.de leg.j.z.l.a filio.Et ideo dic qđ hec gloſ. bene dicit z idem no.ſ.ad legem falci.l.ex asse.in prin.in eadem glo.in fin.z que sit ratio differentie dic vt dixi.dicta.l.a filio.de legatis.i.

Iscui. Ita legatū relictum in tempus libe roze pregnante.h.d.Eſfaci⁹.ſ.de condi.z demō.l. ſed z ſi ad tempus.in gl.vlt.ibi nō sunt liberi sed dic vt ibi no.z.d.l.queret aliquis.Ja.

1 ☞Legatum qñ vnum z quando plura dicatur.
2 Legatum quando transmittatur z qñ admatur.
3 Legatarius agere potest vt debitor conditionalis liberatur.

Cum fine prefinitiōe. Dic aut legatum incipit a precedenti dispositione aut a precedenti cō ditione.vel dic ſi nō adūcitur nō transmittitur mor tuo legatario.j.tempus.h.d.dy.Vel sic † ſi legatū incipit a pre cedenti dispositione licet quo ad solutionē sit vnum legatū ta men duo sunt legata vnum purū z aliud cōditionale ſi vero in cipiat a precedente conditione legatarius non transmittat ad heredem z dic cuz fine prefinitione tunc fine interpellatione cō stituerēt heres in mora aduenīēte tēpore prefinito.Dy.ibi da tum fuerit incipiendo a precedente dispositione.dy.ibi intelli gitur post interpellationē factaz.dy.ibi ante litis contestatio. ſuper penoze.dy.ibi liberetur a tantū relictis nomie pene. Dy. ita qđ pena peti nō poterit licet sit in obligatione ciuili z natu rali.vt.ſ.ad legē falc.l.j.ſ. Jrē ſi ita. quid autem debeatur he redi legatarij hoc casu dic.vt.j.eo.l.ſi penum.Ibi ita ſcriptum est incipiendo a precedenti conditione.Dy.ibi duo legata sint nullo modo etiam quantum ad obligationez qđ ſuperiori casu secus est Ray.ibi idcirco quia centum intelliguntur legata sub conditione.dy.Si intra calendas penus nō prestetur.Ray.ibi ante nouam:ſiue post morā recedat legatarius legatū penoris nullo modo ad heredez transmittit: quia nūquā fuit in legato licet fuerit in ſolutione.ſed notabiliter dicit ante calendas quo ad legatū detentū:quia ſi post moram heredis decederet lega tarius trāſmitteret ad heredem quaſi purificatum: z ita loqui tur.j.eodem.l.ſi penum.z hec vera,aut legatus incipit a prece dēti conditione:nam ſi incipit a precedenti dispositione z mo reretur legatarius etiā ante moram heredis transmittit legatū de centum.vt in principio huius.l.dy.Et vide Inno.extra de testamentis.c.Ray.Sed oppo.z videtur quod legatum peno ris transmittit ad heredem ſuum ſicut z legatum fundi.j.e.l.ſi penum.ver.z ſi interea decesserit qui directe videtur huic con trarius nec ſolmit per aliquā gl.ſed dic quod ibi loquitur quā do legatū incipit a precedenti dispositione z anteq̄ heres eſſet in mora decesſit legatarius vnde cum fundueſſet in obligatio ne non est mirum ſi transmittitur.hic autem loquitur quādo le gatum incipit a precedenti cōditione vnde legatū penoris nō potuit trāsmitti quia nec debitum erat nec legatum ducentuz quia illa debēbantur ſub cōditione,quia pendēte decesſit lega tarius.ſi aūt in primo caſu huius.l.ponas heredē fuisse in mo ra,tunc non fieret transmiſſio penoris ſed de centum tātum cū illa incepiſſent deberi z in ea esset trāſmiſum legatū penoris.vt ſ.ad legem falcidiam.l.j.ſ.item ſi ita.p. ita etiam loquit dicta l.ſi penum.in prin.j.eo.Jtez oppouitur z videtur quod nō fiat trāſmiſſio aliquo caſu.nec in primo, nec in ſecūdo. Jn pmo nō quia nō legatum penoris videtur ſub conditione adempti. vt dicta.l.ſi penum.ergo videtur ſub cōtraria conditione legatū. vt.ſ.eo.l.quod pure.z ſic ad heredem nō transmittitur ſi lega tarius interim decedat:vnde videtur obstare.ſ.de adime.lega tis.l.ſi legatum.ſol.ſ aut legatarius decedit pendente cōditio ne ademptionis.vtputa legatum tibi pure relictum ſub condi tione adimo:ſi imperator venerit in italiā.ſi igitur decedis ante quāconſtet quod cōditio deficiat vel exiſtat non transmittis.vt ibi.Si vero decedis post defectū cōditionis ſub qua fuit adem ptum vtputa qz fuit ademptū ſub conditione ſi decem ſolmant tunc quia legatario exiſtente in vltimo actu mortis conſtat qđ decē non possunt deberi:quia non poterit legatarius vlterius interpellare heredem:deficit cōditio ſub qua fuit ademptū:vn de non est mirum ſi trāſmittat hic legatū centum hic z legatus fundi.l.ſi penum.qđ purum remanet.vt in.l.contraria.Dy. Et de iſta materia plene vide qđ no.z dixi.d.l.j.ſ.item ſi ita.ſ.ad le gē falc.z.j.de ver.ob.l.ita ſtipulat⁹.Jbi nō ceſſerit qz ante mo ram heredis.z ſic ante penam commiſſam deceſſerit legatarij⁹ ray.Ultimo no.qđ.l.iſta z alie tractātes de iſta materia faciūt ad queſtiones q̄ interdū oriuntur ex literis apostolicis. Ecce enim qđ papa ſcribit capitulo alicui⁹ eccliе qđ recipiāt titiū in canoni cū z cōfratrē z inde p̄ouideāt datis executoriꝰ ad implēdū ipſum

ipſius mādatū ſi capitulū nō impleat:qđ ſi capitulū nō interpel lat z nō impleat qđ ſtatim executores possint exeq̄ mandatum quaſi extiterit cōditio reſert.z ad hoc extra de officio ord.c.irre fragabili.ſ. excesſus.z ad hoc possent adduci q̄ dixi.ſ.de le.ij.l. cū Lutyliberū. Cū possunt tū ſentire videt qđ executores ſtatim possint vti eorū iuriſdictione etiā nulla inſinuatiōe vel interpella tione facta capitulo ſim qđ ipſe notat de reſcrip.c.capitulo ſan cre crucis.ver.ſi vero ordinario ſcribat z executioni.z verſi.ſeq. ibi videas z de ſimili forma vide per eundem eodē tit.de reſcri. c.ab excōicato.z vide extra de p̄eben.c.ſi capitulo.lib.vj. cum ibi notatis.

Cum abeo. Et vide.j.ti.i.l.j.ſ. ſi ſub cōditiōe. Jbi pure legeꝫ.ſed tūc cedit dies a die mor tis.vt.j.eo.l.ſi dies.ſ.fi.ergo hic ſimiliter a die mortis.Dy. Et transmittit licet deceꝺat cū cōditionis euentu.Et vide.j. tit.j.l. j.ſ.ſi ſub conditio ne.

Si debitor. Licet res legata ſit cōditionaliter de bita nihilominus legatū est purū quo ad trāſmiſſionē.h.d.dy.Jbi deceſſerit debitor idēq̄ legatari⁹ añ exiſtēte cōditionē debiti cui⁹ liberatio legata erat.Old.Jbi actionē q̄ licet cōditionale eſſet debitū legatū tū erat purū.vt ſ.de here.vel act.ven.l.multū.Ol. Jbi p̄oponatur.nam † lega tarius agere poterat vt debitor conditionalis liberetur.dy.Et notabilis est iſte caſus.

1 ☞Legatum annuū quādo plura ſit z quando vnum.
2 Legatum alimentorum continet etiam veſtitum.
3 Liberationem conſequitur qui ſemel facit qđ per plura tēpora faciendum erat.

a **Sj cum prefinitione.** a Aut annuus lega tum relinquitur ſine prefinitione certi temporis z tūc tot ſunt legata quot anni z primi anni eſt purum ſe quentium cōditionale aut cū prefinitione certi tēporis z tūc ha bet locū.l.j.q̄ aut in cauſam alimentorū aut nō:z breuiter.h.d. 1 † Legatum annuū cū certi tpis prefinitiōe in cauſam alimēto rum eſt relictū.Et quedā.ll.dicūt q̄ ſi ſimpliciter aliquid annu um relmquat plura legata ſunt:z ſi decedat legatarius p̄o p̄i mo anno:trāſmittit.p aliis ſequētibus nō,q̄ ſequētia ſunt cōdi tionalia.vt.ſ.de annuis legatis.l.in ſingulos. Quidā dicūt q̄ ſi relinquitur annuū cū determinatiōe temporis qđ eſt vnum le gatus p̄ preteritis preſentibus z futuris trāſmittit ad heredes vt.ſ.e.l.nec ſemel.ver.ſed ſi quot annis.Quidā in hoc caſu diſtinguūt fuerit relictū in cauſam alimentorū.an in aliā cauſam vt hac.l.z.j.e.l.Armio.ſ.fi.Cū ad tolleda iſta contraria ita diſtingue.q̄ aut relinquit aliquid annuū ſine p̄finitione tēporis aut cū prefinitiōe.Primo caſu verū est qđ tot ſunt legata quot anni:z p̄o primo anno trāſmittitur ad heredes p̄o ſequētib⁹ non.z ita loquit p̄allegata.l.in ſingulos.z.l. ſi in ſingulos.ſ. de annuis legatis.Secūdo caſu ſub diſtingue q̄ aut certum est q̄ teſtator volnit facere plura legata.aut certū est qđ diuiſit p̄e ſtationes inter heredes aut dubitat.Primo caſu ſunt plura le gata z p̄ primo anno purū p̄ ſequentib⁹ conditionale.z ideo ſi decedat legatarius non transmittit in p̄terito tēpore vt p̄ea. l.in ſingulos.z.l.ſi in ſingulos.Secundo caſu vnum eſt legatū z ideo ſemel cedit eius dies.vt dicta.l.ſ.eo.l.nec ſemel.ver.ſed ſi quotannis.Tertio caſu diſtingue vt diſtinguitur in.l.iſta.z.j. l.firmo.ſ.fi.quia aut est relictū in cauſam alimentorū z tūc plu ra ſunt legata z nō transmittit ad heredes.Et hec eſt ratio qa b alimēta cum vita finiunt.vt.ſ.de transactionib⁹.l.cū hi.ſ. mo dus.Aut extra cauſam alimentorū z tūc p̄ſumitur qđ diuiſit legatū in plures p̄ſtatiōes gratia heredis gonerādi:z ideo vnū est legatū.z ſi decedat legatarius trāſmittit ad heredes,vt hac 1 l.Dy.ibi,intereſſe cū querit an tranſeat ad heredē vel nō.dyn. l.Dy.ibi,plura esſe legata facit ad queſtionē de vxore cui marit⁹ lega uit victū z veſtitum dum viueret,an veſtes eidem empte debeā tur eius heredib⁹ an viri.† Et videtur cum hoc legatū cōtineat 2 qđ est neceſſariū ad viuendū z veſtiendū.vt.j.de ver.ſigni.l.ver bo victus.z ſic annuū.vt.ſ.de annuis legatis.l. legatū. in prin. q̄ pertin⁹ ſt ad vxoris heredes:vt hic cū concordā.Ja.Deiſto tā il legato notauī z dixi.j.e.l.firmio.ſ.ſi.ibi. Penſiones vlterius id est ſolutiones diuerſis tēporibus faciendas.dy.Quod feciſſe videt legādo quid annuū extra cām alimētorū cū cauſa certi tē poris p̄finitiōe.Ray.Sed hic quero ſi ponas qđ gratia here dis tantū diuiſit ponamus qđ legauerat decē cozbes frumēti annuatim vſq; ad decē annos heres videt primo z ſecūo anno frumētū esſe villiſſimū vult,p toto tpe ſoluere z legatarij⁹ recuſat recipe nūq̄d heres audiet an teneat oi anno ſoluere ſicut teſtōr diſpoſuit:z vī q̄ heres ſit audiēd⁹.Nā cū diuiſio fieda p plurēs ſtationes ſit in eius fauorē dz ei posse renūtiare vt.C.de pac.l. ſi quis in conſcribēdo.z videtur expreſſius.ſ.de actio.zobli.l.qđ quis.z argumēto de verbo.obli.l.cū qui calen.ſ.fi.z de regu.iu. l.cum tempus.cum ſimi. Et p̄o hoc etiam facit ſi recte aduerta tur.j.de ver.ſigni.l.ter enixa.† vbi dicitur quod qui ſemel facit quod erat per plura tempora faciendum conſequitur liberatio nem.Jn conſcribendo videtur quia nō videtur ſeruari volūtas defuncti qui percepit omni anno p̄ſtari que quidē ſeruanda eſt.C.communia de leg.l.ij.in fi. Et in aurēticis de nuptijs.ſ.di ſponat.Preterea cum ſit dubiū an voluerit ſimul posse p̄ſta ri ſtabimus verbis tantū vt.ſ.de leg.iij.l.nō aliter.Et hic qui dē posset queri in ſtipulatiōe annua an p̄omiſſor audiatur vo lens totū ſoluere primo anno,Et de hoc vidi magnam alterca tionem in quibuſdam conductoribus datioruz cōmunis Ber gomi qui ſoluerāt theſaurario cōmunis ante terminū an eſſent liberati.Et cōtra eos etiam allegabatur qđ theſaurari⁹ eſt ſim plex miniſter qui nō potuit recipere ante tempus.vt.j.de verb. obli.l.qui ratione.ſ. callimachus.finaliter fuit terminatum qđ ſolutio valeret,ſed an bene dubitatur maxime cū dici posſet qđ hic terminus adiect⁹ ſolutioni ſit eque bene in fauorē cōmunis creditoris ſicut z datiarij debitoris quod ideo oppoſitū est qđ ſoluatur ſingulis menſib⁹ vel expenſe cōmunis de menſe in mē ſe fieri poſſent ordinate.De hoc notaui dicta.l.cuz tempus.de regulis iuris.z.ſ.de annuis legatis.l.cum qui.alias incipit Ja bolenus.

1 ☞Legatum ſine die a tēpore mortis cenſetur cedere.
2 Conditiones ſunt aliquе que in legatis poſite p̄o nō adiectis ſunt habende.
3 Conditio inſtitutioni adiecta legatum non reddit conditiona le ei appoſita.

a ☞Si cū ōnī tiōe.Add qđ iſtis facit an relictū alime toz i cāſ pau ptatis debea tur ſoluī iſtāte neceſſitate an ſemp.Bal.in auſ.ingre.C. de ſacroſan. eccle.

Sj dies apposita. †Legatus ſine die cedit a tpe mortis quo ad tranſmiſſionē legatū in die incertū:ſimiliter ce dit a die mortis quātuz ad tranſmiſſionē nec quātū ad petitionē cedit niſi die aduenienti.h.d.dy.Jbi ſtatim cedit quo ab tranſmiſſionē non quo ad petitionem.vt ſequitur.ibi ce dere poteſt etiā quantū ad tranſmiſſionē.dy.vt.ſ.eo.l.cum he res,z hic continua principiū legis ſequentis ysq; ad.ſ.quedaz tenus dimittere.ſ.ſi ſub conditiōe.Et illum legas cū.ſ.quedam.z cō tinua ſic ysq̄ de legato:z vbi adiecta eſt dies icerta, redeam⁹ ad ſ.ſi ſub cōditione.qui continuatur cū.ſ.quedam.z in quib⁹.ſ. 2 tractatur † de his legatis quibus ſunt appoſite cōditiones que p̄o non appoſitis habentur.Dy.

Si ſub conditione. Conditio que non eſt apta ſuſpendere lega tum poſt additionē hereditatis non reddit legatum conditiona le quantū ad tranſmiſſionē.Vel dic ſi conditio adiecta inſtitu 3 tioni adiciatur legato non reddit legatum conditionale.Dy. Jbi diem cedere:ſcilicet a die mortis. dy. id eſt conditionalia. dy.ibi ad hoc ſed iſtud non eſt conditionale.vt.ſ.de lega.iij. er go nec illud.dy.vtrūq; ergo p̄ puro habetur quantū ad tranſ miſſionem.Dy.

☞Dictiones ſi z cum,faciunt conditionem qua pendente le 1 gatum non tranſmittitur.
2 Tacita nihil operantur ſi exp̄imantur.

b **Si titio.** b De materia eſt lex ſi dies vſque ad.ſ.ſi ſub cōditiōe z cū illa cōti nua.vt ibi.loquit enī de legatis relictis ſub die in certa. z breuiter.h.d.Legatū alicui cū erit vel ſi erit, z iiij.anno:z videt in die z cōditiōale eſſe:z ſi 1 nō trāſmittit ad heredē.dy.vl sic.† ſi z cū faciūt cōditionē qua pendente nō trāſmittit legatū ad heredē.Jbi legatū fuerit ſub vna cōmemoratione verborū,ſecus ſi ſub pluribus?hoc tollit cō traria.in glo.ſignata z vide de leg.j.l.ſi cui.z de condi.z demō. l.ſi in annos. Jbi nō ſolum ips.id eſt in diem.Dy. Jbi ſi anno rum demonſtra tēpus dandi legati per additionē conditionis ſi annorū ꝛc.Ol.Jbi cum annorum demonſtrat conditionē per tēpora,id eſt per tpis certi determinationē.Old. Jbi nā p̄oze ſcriptura ſcilicet ſi annorū quatuordecim ꝛc.Ol. Jbi in ſequē ti:ſcilicet eſt erit quatuordecim annoz.Oldr.Aly habent in li tera ſequētis tēporis z idem eſt ſenſus z effectus:nec mireris ſi iſta ſcriptura appellat⁹ hic ſequēs quāuis in prin.l.fuerit p̄oz. in iſto ver.nec meminerit poſterioz.ſequēs ergo vel poſterior eſt per reſpectum ad ver.nec intereſt:p̄ioz autem eſt per reſpectuz ad principiū.l.z nō.bene qđ iſte verificat⁹ ponit differentiam inter ſi z cū:quo ad ſignificationē vocabuli z egpolletia inter ipa

Universidad de Deusto
Biblioteca

vocabula si cum quo ad effectum significationis.dy.Et quia ista litera est obscura ideo ea3 sic declara.hoc em vult dicere qs natura huius dictionis cum3 eius proprietas est hec scilicet qs habet principaliter significare z demonstrare conditionem per tempus:id est per certi temporis determinationē.Et ex quadā consequentia z dependentia illius temporis demonstrati inducit conditionem sed natura z proprietas huius dictionis si est ppie z principaliter cōditionē facere inducere, sed quandam etiam z per cōsequentiā tempus inducit licet tamē hic ita sint de proprio significato ipsoꝝ vocabulorum tamē idem quo ad effectū significāt,z eandē cōditionē inducūt z hoc est dicit litera.nā prioze scriptura p conditionē tps demonstrat: scilicet qñ syllaba si apponitur dicendo si erit.xxiij. annorum.in sequēti vero cum adiicitur aditio cum dicēdo.cum annorum.xxiij.erat demonstrat cōditionē per tempus.id est per certi temporis demonstrationē,scilicet.xxiij.annorū.z vide de condi.z demon.l.si quis legata.dy.in glo.cum dixi cuz annorum.imo cum dixit si annorum.nam illa est prior scriptura in hoc versiculo nec inter est.vt.s.dixi.

2 **Quedam.** †Ea que tacite insunt si exprimantur nihil operantur.hoc dicit.Vel sic vno solo herede instituto si in eadē aditione hereditatis conferet in aditionem nūs nō reddit legatū conditionale in parte exp̄essa:sed alterius coheredis sic.Dy.Ibi alieni hic puncta z qs sequitur intra dies centum legas cū sequentibus si cum precedentibus: tunc crederē legatuz conditionale vt patet statim ex diffinitio ne labeonis:nam posset heres adire post centū dies. s. de acq. here.l.quādiu.z legatū nō deberet nisi hereditas esset adita.et de ista materia an expressio eoꝝ q tacite insunt aliquid operet plene dixi.s.de lega.j.l.iij.Ibi nō sub conditione.scilicet quando vnus solus est institutus secus si sub coherede habeat.vt in fi.l.ibi hic diffinitio.id est generalis regule traditio.dy.ibi p su peruacua:scilicet in totum.dy.Ibi pro superuacua erit z ideo non pro adiecta habetur.Dy. In gl.tam enim tollende.in fin. sed dic qs frustra impetratur hic z ibi.z ideo concor. Jacobus de bellouisu.

Cum in annos. Legatis annuis spectatur singulis annis cōditio legatarij an sit capax. h.d.dy. Ibi seruꝰ cui legatū est relictū in singulos annos.dy.ibi an sint.in fi.an sint capaces.in princ. cuiusq; anni. dy.nō ob.l.fenatus.ff.fi.de donatio.causa mortis:quia ibi vna stipulatio hic plura legata.

1 ☞ Legatum primum quando transfundatur in secundum.
2 Legatum sub conditione ademptum sub contrarium datum censetur conditionale.
3 Legatarius moriens ante interpellationem heredis non transmittit.

Si penum. †In legato incipiente a precedenti dispositione primū transfunditur in secundum si heres interpellatus primuz nō dat secus si incipiat a precedenti dispositione est in questione vtrum sit in legato fundus vel penus tantū vel de cem tantum vel vtrūq;.Secunda questio est quid transmittat ad heredem.z hoc vsq; ad ver.plane.Et vide qs no.z dixi.s.e. l.cū fine prefinitiōe.ibi vel fundum distinctio est legis nō testatoris.dy.Et vide qs legatum hic incipit a precedēti dispositione testatoris.dy.ibi decē repete heres dānatus sit.Dy.subaudi z dubitatur vtrum penus vel decem sit in legato. Dy. ibi ego accepi.i.audiui a sapientibus dicit paulus iurisconsultus huiꝰ l.cōditor.Ibi pecuniā deberi relictā nomine penus.dy.Et aduerte quia in princi.l.post de pignore legato posxea de ipso pignore nihil prosequitur.sed solū de fundo vsq; ad versi.plane. ibi fundū vel penum.si penus esset in legato.dy. Ibi z si interea,id est anteq̄ heres interpelletur super fundo vel penore si penus esset in legato.dy.Ibi perfectum est legatū, scilicet fundi. dy.Ibi ademptū videri ergo sub contraria conditione videt datum seu restitutum.vt.s.de cōdi.z demonst.l.aliquando.de adimen.legatis.l.legatū.s.eo.l.qs pure.in quibus dicitur † qs legatum sub conditione ademptum sub contraria conditione datū videtur z cū sit cōditionale.vt.s. de condit.z demon.l.legata ad heredē non trasmittitur:hic autem dicitur qs transmittitur:sed dic in contrarijs moztuus fuit legatarius cōditione ademptionis pendente:z ideo ad heredē nō transmittit hic vero mozitur legatarius conditiōe adēptionis deficiente quia in morte legatarijs deficit facultas interpellandi heredē super primo que est,conditio transferēs primū legatum in secundum: vnde quasi purificatū transmittit legatū qs ademptū erat sub conditione ad heredē.de hoc late notaui.s.eo.l.sine prefinitiōe. z ad legē fal.l.j.s.item si ita. Dy. Ibi nō extitarit:nec pōt extare per interpellationē heredis sed per mozte legatarij deficit cōditio z p hoc nō ob.l.proxima.in prin.z.l.quod pure.s.eodem. nec obstat qs legatarius vltimo vite momēto potuit interpellare per aliū qz nō debuit tardare tantū arg.s.de condi.z demō. l.hec cōditio.si in capitolium.z de heredi.instit.l.si quis sempro niū.Quidā etiā opponunt de.l.si quis a socio.vt.s.pro soc. z.l. predia.de act.emp.z de pactis.l.rescriptū.s.si pacto. sibi nō fit transfusio in sequentē penalē.sed ibi precessit dispositio iure gētium vel aliter vt in contrarijs no. Ibi duranerit quasi simplici ter relictum z ideo transmittit ad heredem.dy.in fi. scilicet alio quo tēpore post mortē heredis vel ante mozam. † Et ideo si mo ritur legatarius anteq̄ interpellet heredē nihil transmittit penū nō qz legata nō est:decē nō qz dies nō venit.vt.s.e.l. cū fine prefinitione.secundo responso.dy.In glo.vt solutum in fine et est ratio.quia viuēte legatario potest pena cōmitti eo mortuo nō vt dicit litera huiꝰ.l.z sic eo viuo adempto legati penus potest effectum sortiri eo mortuo non.Ray.

1 ☞ Legatum censetur esse vnū tantū in alternatiuis.
2 Legatarius moriens quando possit legatum transmittere.
3 Legatum debiti a seruo naturaliter obligato quando valeat.

Cum illud. In legatis alternatiue vnum solum videtur esse legatuz nec refert si sit ea dēvel diuersa qualitas legatorum.h.d. Dy.Vel sic† in alternatiuis vnū cēsetur legatū quo ad solutionē quo casu si vnum de alternatiuis est purū z aliud cōditionale legatarius interim decedens nihil ad heredē trāsmittit.ibi non fecit z sic semel cedit z non pluries.vt.s.e.l.si vsufru.in prin.z.l.cū in annos.z.l.nec semel.z.l.cum sine prefinitione.s.si vero. Ja. Ibi videbitur quia regula est qs legatū nō trā sit in heredē si moriē legatarius pendente conditione.dy.in gl. tunc ver.etiā.in fi.z sicut conditio vni parti alternatiuoꝝ adiecta differt electionē:ita dici cessio vt simul vtriusq; ptis vtputa vniꝰ legati cedat dies in euētu cōditiōis sz si deficiat cōditio cedit dies velut simpliciter:z non p alternationē relicti. vt.s.e. l.si vsufruc.s.idē iulia.qs si moriatur legatarius ante existentē conditionē non transmittit legatū vt alternatiuū in heredē.sed vt simpliciter vt hic z dicto.s.idē iulia.z sic semel cedit dies:vbi autem alteri alternatiuoꝝ apponitur cōditio que pēdet ex voluntate grauati vel legatarij duo legata trāfunduntur vnū in reliquū.vt.s.eo.l.si penum.z de leg.ū.l.si quis seruum.s.j. Jaco.in glo. sub conditione relictum. ibi stichum.in princi.sed dic hic decessit persona cui debetur ibi persona debita. Jac. de bel. Ibi.s.eod.l.si penum.imo in.l.si vsufruc.in morte legatarij deficit conditio volendi vsufructꝰ eo qs vsufru.ipse de sui natura ad heredē non transit ergo nec obligatio super eo cōtracta. vt s.quando dies vsufru.leg.ce.l.j.s.ylti.in.l.si penum. in morte legatarij deficit facultas heredē interpellādi super primo que est conditio transfundēs primuz in secundū.hoc autē nō cōtingit in isto.s.Old.in eadē glo.in fi.tu solue oia cōtraria † q? quādo vnum legatū pure relinquitur aliud sub conditione distingue, aut viuente legatario deficit conditio, aut extitit, aut adhuc pēdet.z ea pēdente mozitur legatariꝰ:si extitit adhuc vino legata rio ipse eligere potest qs vult z electuz transmittit ad heredē:z ita loquitur.s.eo.l.cum ita.in prin.a contrario sensu.ibi vel qs ex pamphila natū erit.si autē nō eligit transmittit ius petendi hoc vel illud disiunctim sicut ipse habebat quia purificati est per euentum cōditionis.vt.d.l.cum ita.ibi aut certuz fuerit natū nō,posse,aut defecit in actu mortis:z tūc trāsmittit relictū pure quia remanet simpler.vt.s.e.l.si vsufru.ver.itez querit.z. d.l. cum ita.in fi.primi respōsi.aut pender,z tūc nullum transmitti tur.qz per conditionem vnius vtrunq; suspenditur:ita loquitur.l.ista.Dy.

3 **Heres meus.** †Lego qs seruꝰ debet qui erat naturaliter obligatus aut cogito de p̄senti debito seu tempore z est inutile legatū aut de futuro z valet quasi sub conditione relictum que conditio quia tacite inest non impedit transmissionem.hoc.d.Dyn. Ibi pupillus maior infante.alias naturaliter obligaretur.vt.j.de act.z ob.l.pupillus.de reg.iu.l.pupillū z de nouatio.l.j.dy.ibi locupletior,z ita naturaliter tantum debebat.dy. Ibi interim.l.quando anteq̄ pupillus soluat.Dynꝰ. ibi incerta sit scilicet si pupillus soluat. Dy.ibi medio tempore.id est ante tacite conditionis euentum dy.ibi non ascribitur expresse que tamen tacite inerat. vt.s. eo. l.heredis.s.tractari.sic est in nostris casibus predictis. Dyn. ibi expectando sit.i.quāuis tacite insit. Dy.in fin.a die mortis quantum ad transmissionem.vt.s.de conditio.z demon.l.j.sed quo ad

quo ad petitionem conditionale est.vt no.s.de pac.l.item qz conuentiones.s.j.Dy.

1 ☞ Legatum non redditur conditionale per dilationem petitionis legati.
2 Dilatio prestationis legati non facit ipsum conditionale.
3 Legatum qs transeat ad heredem z quod non.

Ermio. †Dilatio petitiōis legati non facit cōditionale legatū.h.d.dy. Vel clarius si lego decē ex reditu prędi expectant fructus secūdi anni si p̄mi nō sufficiāt qz nō est legatū cōditionale.h.d. In glo.alꝰ est ex,z tunc subaudias cū:sed melius est sine ex,z nihil subaudias.dy.ibi ex mēte testatoris qz verbū nascit qđ est ibi facit conditionē.vt.s.de lega.iij.l.nuper.z eodem modo soluntꝰ sequēs cōtrarium.z de hoc solet plene dici.C. de donatio.l.si qs argētū.ray.Vel dic fm Jac.de bel.Et idē z in esse ctu qs in grarijs erāt verba q̄ taxationē faciebāt.vt ibi no.hic nō.Ja.vt dic aut pecunia relinquit ex reditu z obtinet qs hic dz.aut quātitas redditur ex ipso reditu:z tūc aut ideterminate z obtinet.j.de verb.obli.l.inter stipulantem.s.sacram.aut determinate,z tūc annua z obtinet.s.de vino tritico z oleo legato. Lex eo.aut primi anni z obtinet eodem titu.l.cum certus. Jac.

Cum ab heredibus. Iste casus fm ray. nō est alibi qs inte lige de ver.cū aūt qz cum principio concor.s.ad trebl.l. seruius saturnin⁹. †Dilatio p̄statiōis legati nō reddit cōditiōale legatū hic vsq; ad ver.cum aūt ibi dixit qs simpler executor vltime voluntatis nō est cōuenēdus a legatarijs.dy.vel dic fi in legato adūciat cōditio mensurata per rpa in fauoze legatarij magis videt esse tps quā cōditio:z ió legatarꝰ interim decedēs ad heredē trāsmittit.h.d.si queratur an fideicōmissariꝰ habeat actionē cōtra heredes.gl.ita distinguunt. aut distributio debet fieri in causas pias z tūc habet vt no.in.l.nulli.C.de episco. z clericis vbi de hoc plene dixi.si vero nō ad pias causas tūc distinguitur aut habet cōmodū z habet actionē ex testamēto aut non:z tūc nulla habet actionē vt.s.de le.ū.l.si qs titio z ibi de hoc.z.l. codicillis in prin.sz si querat an illi inter quos debet fieri distributio fideicōmiū habeāt actionē cōtra fideicōmissariū seu ere cutoz glo.huius.s.videt dicere qs non sed glos. que est in.d.l. nulli.de episcopis z clericis videtur dicere qđ sic nō tū ad pīnū determinat:z ideo dicas qđ anxilū qđ datur fideicōmissario cōtra heredes datur etiā illis inter quos est distributio facienda.vnde si distributio debet fieri ad pias causas datur actio primo legatarijs z ita intelligat glo.que est in.l.nulli.que incipit vt arg.ff.sed si nō ad pias causas tūc distingue aut fideicōmissarij agnouit aut nō.primo casu hz vt.s.de leg.j.l.imperator.secūdo non.dy.de vtraque questiōe plene dixi.d.l.nulli.ver. an possint agere.z ver.querit etiā hic glo.in glo.fic.s.eo. in fi.z omnia solue z dic vt no.z dixi.d.l.ex his.C.eo.in glo. id est alius ibi.s.si cōuenit vel potest dici hic tps adiectū fauoze legatarij qño deficiēte deficit fauor:z sic dilatio verum qz ab heredib⁹ simpliciter z ab executore secus si pure esset relictus vt.s.de lega.j.l.si a pluribus z.l.quidam testamento.s. si scriptus.z est arg.ad id qs de fauore dixi.s.de annuis legatis.l.liberto .s.fi. z ad trebellia.l.a filia.s.vltimo.z secundū hoc est ibi.s.cum autem ꝛc. Jac.

3 **Pater annua.** †Legatū simplex cui? prestatio est diuisa p tempora transmittitur ad heredes sed legatū ad alimenta non transmittitur.h.d. dy.vel dic in legato annuo cū tēporis prefinitione legatarꝰ dependente tempore decedens omnū annoꝝ legatum trāsmittit ad heredes.legatū aūt alimētoꝝ cū vita finitur ibi preter exhibitionē.id est vltra legatum alimentoꝝ. Dy.ibi p̄eltari voluit subaudi z queraꝰ vtrū sit vnū legatū vel plura.z p cōsequēs an p sequentibus annis ad heredē transferatur.dy.ibi quod id est quia.Old.ibi p̄eberi voluit subaudi z ideo est fructuū perceptio expectāda vt posūt legatum peti Ol.in fine extincta z ideo extinctum erit legatū. Dy.z facit iste.s.ad questiones emphiteote qui tenetur soluere pensionem.nam refert primo quid actuz sit inter dominum z euz quia hoc seruatur vt.C.de iure emphi. l.j.z.s. de pe.l.j.z.s. depositi.l.j.s. si conueniat.solu. refert quia aut est facienda solutio de ifrus fructib⁹ rei emphiteoticarie an in pecunia vel alia re propter fructuū p̄ceptionē qz primo tūc de mū teneat post fructus perceptos vt hic in gl.de quodic vt no. C.de iure emphiteo.l.fecunda.z in speculo de locato.s.nūc alia qua in glo.imo plura in fi.vel vertus ibi simplex legatū annuū hic ad certū tps.xxv.annorum vt no.j.in ylti.glo.Ray. in glo. sed eo tempore ibi victū z vestitum hoc videtur falsum cū hoc legatū equipollet legato alimētoꝝ.vt.j.de ver.sig.l.verbo victꝰ. z.l.sequēti z.l.quos non hostes.s.j.ergo deb.z in minio anni sol

ui vt.s.eo.l.nec semel.s.si in habitatione.z ad hunc.s.patet rūsio quia hic testator voluit solutionē fieri ex fructib⁹. in questione ante ꝓpositā vndecimq; fieret solutio nō curauit Ray.s.q̄ de vestibus vxori emptis cui erat legatus victꝰ z vestitus vtrū ea mortua pertinebūt ad heredes vxoꝝ vel viri dic vt dixi.s.e. l.cum sine prefinitione.

1 ☞ Conditio adiecta vni quando ad aliud possit referri.
2 Legatum seruo cum libertate relictum quando ei debeatur.

Filiumfamilias. Conditio adiecta institutioni non videtur adiecta legato eidē heredi relicto a coheredibus eius.h.d.dy.vel sic† si heredis institutio z legatum a pin.pure pcedāt deinde vni ex his adūciatur conditio ad aliud nō refertur.h.d.in glo.prima.tēpus ibi in hereditate tamen alij habēt in glo.in onere tantū z tūc dic.id est in institutione q̄ onus afferat:fideicōmissus aūt nō affert onus vt.s. manda.l.hereditate.Ol.in gl.a patre ibi fecus si primo z sic not.qđ nō sic trahunt sequētia ad cōmunionē seu determinationē precedētiū sic ecōtra.Ol.vel dic qđ hic institutio z fideicōmissū fuerūt pura a principio sed postea z post fideicōmissum pure relictū fuit adiecta institutioni cōditio vt clare indicat litera ibi.z est hic argumentū qđ colligit ex eo qđ institut⁹ pure,p parte nō tenet interim nisi pro parte in fine.sed dic vt nota. dicta .l.u.si pars hereditatis petatur. Jaco.de bellouisu.z dixi de legatis primo.l.plane.ff.si coniunctim.z de here.instituendis .l.si quis ista scripsit.

2 **Menstruos.** †Legatū seruo cū libertate relictuz debet ex die quo adipiscit libertatē, etiā citra manumissionē heredis.h.d.dy.ibi debetur. scz actionis iure.sed precedētis tēporis per officiū vt.s.de alimētis legatis.l.seruos.z sic potest intelligi eo.tit.l.cū vnus.s.j. Jaco.in glossa videbat ibi etiam in hereditate si de ea restituēda seruo manumittēdo erat rogatꝰ vt.s.de cōdi.z demō.l.si cui in fi.Dy. ibi de his quibus vt indignis.imo de his que pro non scriptis habentur.Old.

Si fundus. Inuniuersitate pure legata inspicimus tempus mortis hoc dicit Dy.in glo.prima ibi vt.j.de verborū significationi.imo.C.Old.in glo.quibus fuit relictus in fin. Quod dic vt no.s.de fundo instructo.l.penu.vbi est idē casus qui z hic.Old.

Rogo in fine. Nota tria necessaria ad solutionē talis legati scilicet cum primuz potuerit ꝛc.Ol.est pulcher casus z facit de conditionibus z demon.l.tricia.

1 ☞ Legatū relictū in tempus nuptiarū quando purificetur.

Quod pupille. No. pulchram.l.qs legatum relictū in tempꝰ nuptiarū nō purificatur nuptijs de facto nō de iure cōtractis z no.verba que sunt in fin.ibi qñq;.id est quādocūq; in glo.ibi de ritu nuptiarum.l.iij.z hoc verū iure canonico vt extra de desponsatione impubez .c. puberes. z a nobis z.c.fi. Cōtrariū no.de iure ciuili miti. de nupti.in prin.z s. de le.iij.l.si filie.

Vxori ex parte. Cōditio legati qltimo vite spiritu expleri nō impedit transmissionē legati.h.d.vel sic si heredi p parte legat sub aditione si heres nō sit ipleꝫ cōditio si ante aditā hereditatē heres moriat z ideo ad heredes trāsmittit.dy.ibi doteꝫ ei.s.vxori.Dy.ibi aut cōditionē ats additionez. dy.sed melius est cōditionē z exponē z qđ sequit.p.l.ibi quā hereditatem adierit z sic est certum ea moziente heredem nō esse z p hoc existere cōditionē legati.dy.in glo.i. substituti similis expositio.s.ad treb.l.lucius.s.filiam.Old.

Ut legatoz seu fideicōmissorum nole caueatur. Rubrica.

1 ☞ Actio subrogata in locum alterius sapit eius naturam.
2 Solui non pōt coniuncte persone nisi de rato caueat.
3 Procuratoz releuatus nudā cautionē prestare tenetur.

Super rubrica. Vide Rofre.eo titulo supplēdo rubricam dic legatoꝝ pure,vel in diem vel sub conditione reuertoz.vt.s.eo.l.hec stipulatio.z.l. eiā de presenti. Dy.in.l.j.vsque ad.s.si cui possit meus huius edicti sed nō verba z rationes

Universidad de Deusto
Biblioteca

quare ista cautio prestatur z pena nō cauentiū quibus sit cauē
dum z a quib⁹ successoribus casus in quibus cessat hec cautio
no.in glo.z an illis casib⁹ saltē nuda cautione caueat quod le
gatum repetitum si legatarius perdat intelligitur repetitū se
mel tantum z in eo cessat hec cautio.ff.eo.l.i.§.si cui alias. si qd
ita z repetit questionē propter longā interpositionē z de infin
tate vitanda siue institutus sibi substitutus tenet̄ cauere.eadē
l.§.certe.hec cautio cōmittitur non solū ad principale z ad vsu
ras z fructus eadē.l.§.bellissime.omnis exceptio q̄ posset obij
ci actioni ex testamēto pōt obūci huic stipulationi.ea.l.§.si quis
1 sub cōditione.†z actio subrogata in locum alterius sapit eius
naturā.procuratori absentis cauetur sub ista cōditione si ipse ab
sens viuat tempore quo cedet dies legati.ea.l.§.procuratori.in
hac stipulatione venerit res si extāt vt eor̄ preiū z deserūt ex
tare dolo vel culpa heredis.eadem.l.§.ite queritur. si vni pro
prietas plena alteri vsufruc.leget̄.z vtriq; pure qualiter cauea
tur.eadē.l.§.si decem.z quando vni pure alteri sub conditione:
fiscus non tenetur hanc cautionē prestare:eades.l.§. si ad fiscū.
diminuta parte hereditaria ipso iure vel in effectu diminuitur
cautionis effectus.eadē.l.§.qui minorem. cauetur patri pro le
gato filij sub cōditione si erit in eius potestate tempore quo ce
dit dies legati z filio sub conditione contraria.eadem.l.§.fina.
2 †coniecture persone nō potest solui licet caueat de rato.ff.eodē.
l.nec fi forte.z an cauens de rato audiatur si petat executionē
ille cui est restituta hereditas ex trebelliano tenet̄ cauere.§.eod.
l.fi ex causa.herede capto ab hostib⁹ fideiussores conueniri nō
possunt.ff.eodem.l.post̄q̄.z an fideiussore principali mortuo sine
herede possint conueniri.si heres condemnatus fideicōmis
sario appellauit app.pendente cogetur satisdare quia illud qd
potuisset z debuisset fieri lite pendente potest̄.z debet fieri app.
interposita:z quomodo intelligatur quod nihil sit innouandū
ap.pendente.eadem.l.imperator.z quod pōt peremptorie op
poni in principali possit opponi in causa ap.Et quomodo fiat
missio ex edicto z quomodo ex rescripto principis si non cauea
tur.legatarius petens cautionē nō audit̄r nisi offerat scriptu
ram in qua legatū est relictum. eadem.l.§. si dies. Et iste casus
non est alibi z est specialis quod per scripturam probetur:z an
si in libello conuentionali fiat mentio alicui⁹ scripture debeat
statim exhiberi.a loco domicilij remittitur heres p hac cautio
ne ad locum vbi est maior pars hereditatis sed nō econtra:z si
res legata vendita est debetur pretium etiā si testator vendi.p
miserit.eadē.l.§.cum querebatur. si est incerta summa pro qua
hec cautio prestatur tax̄atione iudicis approbāte fideiussore.ff.
eodem.l.si quando.vbi cessat cautio pro rebus publicis saltem
3 nuda repromissio fit.eadē.l.§.admonendi.†z facit quod pro
cura.relegatus teneatur mudam cautionem prestare.satisdatio
remittitur patri vel domino:sed non nuda cautio cū hypothe
ca bonorum.ff.eodē.l.filio.agi potest ex hac stipul.cum agi pos
set act.ex testamēto.ff.eodem.l.cum legatorū.in obligatione in
diem non potest ante diem pet̄i.ff.eodē.l.non tamen.z sic termi
nat questionem an obligatio ante diē oriatur iacente heredita
te z fideiussores possunt conueniri.ff.eodem.l.si a te.heres caue
re tenetur per se vel per alium.ff.eodem.l.si legatarij.cautio ista
potest a testatore remitti nec per hoc reficitur legatum cōditio
nale.ff.eodem.l.licet.qui omittit ex testamēto z adit̄ ab intesta
to tenetur cauere.ff.eodem.l.ei quoq;.hec cautio locū habet in
legatis pure vel in diem:vel sub conditione.ff.eodē.l.hec stipu
latio.superuacua cautio nō debet interponi.eadem.l.§.durus.
z an interposita cōmittatur etiam super legato puro z sup quo
est lata sententia cauet̄.ff.eo.l.etiam.z qd iudicium habet longas
moras z expensas si heres z fideicōmissarius cauerūt.agit con
tra fideicommissum.non contra heredē.ea.l.§.si ab herede.etiā ab
intestato locum habet ista cautio.eadem.l.§.si.ancta parte he
reditatis augetur cautio.ff.eodez.l. si ab vno. si testator remisit
cautionem z heres dissipet bona prestari debet.ff.eo.l.vlti.z qs
regula dolo facit locū habet̄ solum quando restitutio est faciē
da de presenti non si post tempus propter commodum medij
temporis.

a ¶Si cui ita. Ad hūc tex. vid plene bar. i.l.fideicō.§.si qs. ff. de le. iij.ange. i.l. si finita. & dam no infecto.

1 ☞Cautio cessare dicitur si frater fratri restituere rogetur.
2 Missio fit ex rescripto z non ex edicto.
3 Legatum repetitum solum bis est debitum.
4 Stipulatio ad legatū principale z ad vsuras z fructus ex mora que committatur.
5 Stipulatio quando committatur si legatum conditionale sim pliciter stipuletur.
6 Procuratori legatarij qualiter debeat cauer̄i.
7 Proprietas plena si vni leget̄ z vsufructus alteri qualiter pos fidere dicantur.
8 Onus cautionis minuitur parte hereditaria minuta.

Legatorum Ponit mentes edicti sed nō verba que est ne p le
gatario caueat cuiuscunq; sit cōditionis heres: cōse
quēter assignat rationes cautionis prestāde z affi
xit pena nō cauētes: deinde declarat quib⁹ sit cauē
dum z a quib⁹ successorib⁹ z hoc vsq; ad.§.si cui.alias si quid.
secūda ibi nec sine ratione.tertia ibi nō solum autem omnibus.
Quarta ibi non solū aūt legatorū.dy. ibi satisdari cū fideiusso
re.vt.§.qui satisd.cog.l.i.dy.ibi vt quibus subaudi hi. Dy. Ibi
abfuturū.id est qs non cōmittet dolū circa rem legatam heres
vt quia nō tradet seruum legatū venenatū. Dy. Ibi visum est
qs teneat etiā satisdare de soluēdo legatū. Dy. Ibi incumbit.
Not.arg.ad id qs no.ff.de re iudi.l.a diuo pio.§.super rebus.et
C.quomodo z quādo iudex.l.consentaneum.super verbo incū
bit in glo.fallit.ibi.§.si ad fiscum.sed an hoc casu z sequentib⁹
fiat missio.si non caueat respondeo non.vt no.ff. titu. proxi. l.i.
§.si debitori.licet sit arg.contra.l.is cui.§. proinde.eo.tit. Sed
ibi moza fiebat solutioni non satisdationi.vt ibi patet. Dy. In
eadem gl.in fi.quia nō caueat in illis duobus casibus.vt ibi pa
tet.alias autem generaliter cauet.vt ibi patet.z no. dy. †Item
cum frater fratri rogatur restituere cessat illa cautio fm glo.C.
ad trebellia.auf.contra rogatus in secūda.s. quā ibi tenēt Ly.
z Ray.qs nō puto verū.vt ibi dixi. quia hoc videt̄ cōtra textū.
in auf.de restitutione fideicōmi.vltra principiū ver.si vero col
la.fr.vbi dicit quod si frater rogetur restituere fratri cessat can
tio quia hoc prohibuit testator nō alias:si enī alias cessaret super
nacua foret.phibitio testatoris.In glo.vlti.in fi.alias incipit si
aduersus. Old.

Non solum Ibi legatariorū quibus relictū erat
in die certam vel pure quia si sub cō
ditione cū non transeat ad heredē non tenet̄ successorib⁹. Ite
interposita vel prestita legatario non committitur.vt.ff.eodez.
l.si quis sub conditione. Dy. Quod verum est nisi esset talis cō
ditio que non impediret transmissionem ad heredes. vt sta
tim dicam.ibi quāuis isti.heredes legatariorum. Dy. Ibi ex
iudicio defuncti legātis directo qz nihil eis directo legauit.vt
§.de vul.z pu.substi.l.qui liberis.§.vlti. Ol. Ibi admittant̄.sci
licet ad legatū. Ol. Ibi procuratoribus de quorū mādato cō
stat:vel si dubius est prestita cautione. dy. Ibi ad cautionē de
legato soluendo. Dy. Ibi cessare debere stipul. quia nemo litem
contestando facit deteriorē suam conditionem.vt.ff. de reg.iu.
l.nemo. dy. Ibi in fideicōmissis. als in fideicōmissi:z repete stī
pu. dy. in glo. quia pure. Ibi secus si sub conditione: scilicet ex
pressa. id est in tacita, secus: quia tūc bene trāsit ad heredē z sa
tisdatur heredi.vt.§.titu.j.l.cū illud.§. heres magis.z.l.si dies.
§.si. Dy. in glo. quia ex quo ibi maxime conditionale sed certe
hoc nihil est quia hic nō loquit̄ de conditionali.vt.§.dixi.z pro
batur.ff.eadē.l.§.si quis sub conditione. dy. in ea glo. in fi. fs certe
te quantū ad cōditionale legatum nō potest nec debet illud re
ferri nec pprie nec improprie quia p eo nō satisdatio aliqua.vt
§.dixi.z no.§.proxi.glo.sed hic loquitur de legato puro vel in
diem certum relicto.z dicitur quasi debitum hic.z.C.de bonis
auto.iudicis possidendis.l.j.z.ff.de act.z obli.l.hereditarij.sed
nō respectu aliorū creditorum qui sibi debitum persequuntur.z
tractant de euitatione dāni.vt.C. de iure deli.d.vl.§.sed z si le
gatarij.cum similibus.in glo.i approbandum. in fi. z minuitur
2 ff.eo.l.postquam.§.j.†Vel dic ex rescripto fit missio non ex edi
cto qs fiat.est arg.ff.tit.proxi.l.si cui.§.in possessio.z.l.etiā. Jac.

a **Si cui ita.** a Alias si quid ita †legatum repetitū so
3 lum bis debetur z pro ipso a legatario
heredi vel ab herede legatario nō cauet̄.h.d. Et diuidit in qua
tuor partes. ¶ Primo ponit thema ex eo format quatuor que
stiones. ¶ Secundo solvit questionem quartam. ¶ Tertio se
cundam z tertiā. ¶ Quarto solvit primā. Secunda ibi de his
omnib⁹. Tertia. ibi aut honoradus. Quarta ibi versa vice. dy.
ibi an satisd id est satisdationem. dy. ibi vel fideicommissi, scili
cet nomine vel occasione. dy. ibi petere possit: scilicet legatarius
ab herede. dy. Et determinatur. ff. quod non. ibi sive legatū: sci
licet rursus repetitum. nā de primo non est dubium. dy. ibi de
batur z determinatur. ff. qs bis. dy. ibi cauere debeat. scilicet he
redi. dy. ibi tale quale sequitur. Dy. ibi claudio fructulo, alias
frontonio. alias frontulo. z est pprium nomē legatarij. ibi vt si
fructulus. alias frontonius, alias frontulus legatarius. ibi nō
eo pertinet: id est nō habet hunc effectū. ibi fructulo: alias fron
tonio: alias frōtulo, scilicet legatario. ibi postea is. scilicet lega
tarius. Dy. ibi rescripto ergo ostensum est. determinatio tertie
questionis. Dy. ibi versa vice determinatio prime questionis.
dy. z dic versa vice: id est econtra. Et no. qd repetit questionem
per longam interpositionem sic. ff. de lega. j. l. cetera. §. item que
re. Ja. Ibi arbitrio habeat, scilicet legatarius. dy. ibi relictum
est legatum

est legatū repetitum. dy. ibi satisdationē exigendā, inspiciendā
regulā generalem. dy. In glo. a legatario in fi. fs de rebus vti
mis: sed quarta est per respectū illarū quatuor que ponūtur in
isto. §. dy. In glo. no. de insinitate. Ibi argu. cōtra. Dic autver
ba se habēt ad finitatē, aut sunt equiuoca: id est q̄ se habēt ad
finitatē z infinitatē. Primo casu tolerat infinitas. vt. ff. de fide
iussori. l. si ita. §. fi. ista stipulatus fuero a te. Secō casu nō est du
biū qs nō tolerat. Tertio casu distingue qz aut tractat̄ de obli
gatione inducenda aut diminuēda. Primo casu nō tolerat: vt
hic. z. C. de sacrosan. eccle. l. fin. vbi de hoc latius dixi. Secundo
casu quando toleratur. vt. ff. de excep. l. pure. §. fin. Dy. De hoc
etiam nota per eundem Dyn. §. de lega. iij. l. fideicommissa. §. si
quis. Dy.

Certus Ibi subtitutus sive directo sive per obliquū
deuoluta tū hereditate ad ipsum subtitutū.
als nō tenetur cauere sive directo sive per obliquū sit subtitu
tus. z ita loquit̄. ff. ti. pri. l. is cui. §. si ab impuberis. dy. z p hoc
ff. e. l. si ex causa. Old.

4 **Bellissime** ¶Casus pulcher †nō solū cōmittitur
hec stipulatio ad principale legatū fs
etiā ad vsuras z fructus ex moza. h. d. dy. qs oporteat dari vel
fieri actione ex testamēto. dy. Et dic q̄ cōmittitur etiam cōtra
fideiussorē: per ea que not. §. de eo qs certo loco. l. centū capue.
Nec ob. C. de vsuris. l. iū. cum si. qz ibi est stipulatio principalis
hic accessoria que sequit̄ naturā actiōis ex testamēto. z iō veni
unt fructus in ea sicut in actiōe ex testamēto. vt. C. in qui. cau. in
inte. refti. nō est necessaria. l. in minorū. z vide. C. de vsuris z fru
ctibus legatorum. per totum.

5 **Si quis sub cōditiōe** †Si stipulat̄ sim
pliciter conditio
nale legatū ita demū cōmittit stipulatio si existat conditio z ois
exceptio q̄ opponi posset actioni ex testō opponi pōt si agat ex
stipulatiōe. h. d. dy. Vel fm Grandū dic actio subrogata in lo
cū alterius hz eius naturam. h. d. Vel fic. dispositio alteri cumu
lata eius sapit naturā. h. d. Et dic sub conditione exp̄ssa, sec⁹ si
tacita. qz tūc transiret ad heredes. §. ti. j. l. si dies. §. fi. z. l. cū illud
§. heres. ibi easdem causas q̄ sunt actioni ex testamento. dy. q̄ p
legato. dabat in gl. f. modos. in fi. Solutio vt in gl. dixi p Pet.
§. de lega. j. l. si creditori. z no. §. si cer. pe. l. certi conditio in prin.
Et dixi etiā plene. ff. de donatio. l. qui id qs. z no. §. si quis cau
tio. l. si eum. §. iniuriarum. Vel dic fm Jac. de bel. ad. §. cū pre
diximus. vt ibi no. z. d. l. certi condictio. ad. §. fin. Responde qs
hic z ibi inspicitur principale nō substitutum vel accessorū. Et
dic plene vt notat̄ dicto. §. qui iniuriarum. Ja. z vide quod no.
ff. de ver. ob. l. si dari stipuler. z. §. ad trebel. l. titius rogatus. in fi.
Sed ibi in actiōe ad exhibendū que nō subrogatur loco prin
cipalis nec per eas fit plenum preiudiciū in principali. Vel dic
fm Jac. de bello. qs exceptiōes q̄ obstant principali actioni ob
stāt etiam actioni preparatorie z substituto vt hic: z ibi licet in
preparatoria distinguendum sit vtrum requirat altiorem inda
ginem vel non. z sic concor. Jaco.

6 **Procuratori.** ¶Iste. §. ostendit qua forma de
beat cauer̄i procuratori legatarij ab
sentis nomine legati sub cōditiōe relicti. Et breuiter dicit quod
†procuratori legatarij sub cōditiōe absentis ds cauer̄i sub ista
cōditione. si legatarius viuat eo tempore quo cedit dies legati.
dy. ibi. eius scilicet legatarij. dyn. ibi. si stipulanti. id est stipula
ri volenti. dy. ibi. Respondeat heres dicēdo separatim satisda
re, put debet. dy. ibi. cauere debere. id est cautionē procuratori p
stare sub cōditiōe que sequitur. dyn. ibi. ne teneatur. vt supra. §.
proxi. z. ff. ea. l. §. vltimo. Et sic est magis consilium quam neces
sitas. Oldra.

7 **Item queritur** Ibi. Res q̄s extant vel pretia
q̄n nō extāt culpa vel post mo
ram heredis. vt. §. de lega. j. l. apud iulia. §. ipsius quoq;. z. l. cū
res. §. pe. Alias liberaretur heres interitu speciei. vt. l. non am
plius. §. j. z. l. titio. §. fi. z. l. si heredis. eo. tit. de lega. j. z de leg. ij.
l. cum. §. species. Dy.

8 **Si decem que in arca** †Si vni ppries
tas plena alte
ri vsufructus legetur z vterq; pure ante possidet heres aut le
gatari⁹ proprietatē plene. Si vero vsufructuario pure z lega
rio ppietatis sub cōditione fructus interim prestand̄ insolidū
cōditione pendēte cautione tamē prestita ab ipso fructuario: z
si heres cautionē omittat aut scienter aut ignoranter. hoc intē
dit iste. §. dy. ibi. decem. Et diuide. §. in duas partes. ¶ In pri
ma parte legatum proprietatis est purū. ¶ Insecūda cōditio
nale, secunda ibi. Sed si sub conditione. ibi decē vendicabit. id
est ins vendicandi. hoc. d. Jac. ibi. Vendicat ppietarius a le
gatario vsufructus possidēte post̄q̄ prestitit cautionē heredi z
hāc cautionē cedet heres legatario ppietatis. Jac. ibi. repelli.
§. a petendis quinq;. dy. ibi legatarius cui erat legata pprietas
dy. ibi habeat quos haberedebeat antequam quinque fructua
rio soluantur. Ray. Ibi legata sunt. z eoīdem decē alij vsufr.
pure. Old. Ibi interim. id est pendente conditiōe legati. ppriē
tatis. dy. ibi oblata cautione de restituenda pecunia mortuo le
gatario vel capite minuto. vt. §. de vsufruc. earum rerū que vsu
consumuntur. l. in stipn. pecunie. dy. Ibi agere posse. z sic dolo
vt. ff. de regu. iu. l. parem. dy. in glo. duobus modis. in fin. z ifti
duo casus ponuntur in ver. sed si omiserit. Ol. in glo. ex testamē
to. in fi. sed illud est verū de rigore. sed obstat exceptio doli: z iō
cōpetit cōditio indebi. vt. §. de cōdi inde. l. q excepit. z si obūciat
qs ista exceptio sit odiosa. respondeo verum est respectu eius cui
opponitur. sed respectu obijcientis est fauorabilis. Ol. Vel dic
qs repetet cōdictio. sine causa. nam oblata cautione a fructua
rio cā debiti proprietarij reducitur ad non causam: z sic cōpetit
cōdictio sine causa. §. de condictione sine causa. l. i. z. l. que sine.
Et no. hanc glo. in fi. obscura est. z ideo supple. ibi finito vsufr.
dic q̄ debuit a fructuario exigere. z quod dicit scies dic: scilicet
heres soluit. scilicet fructuario. In glo. de reddēdis quinq;. in
fi. vel expone illā. l. contrariam. vt ibi notatur. Ibi em̄ in glo. nō
clare colligitur. sol. huius contrarij. sed colligi potest per ea que
ibi dixi, quia incidit in questionem illam Jo. z Azo. de qua ibi
dicitur.

Si ad fiscum. Ibi pervenerit cuius nomine de
bent legata prestari. dy. Et vide
qs no. ff. eo. l. si quando. §. j.

8 **Qui minorem.** †Diminuta parte hereditaria
ipso iure vel i effectu dim inuit
z onus cautionis. h. d. Grandus. vt' sic z est idē effectus si de iu
re z de facto desinat aliquis esse heres seu de iure tantū exone
ratur pro parte illa ab onere legatorū; non ob. §. ad legē falci
diam. l. in ratione. z. l. in quantitate. per ea que no. per Dy. d. l.
m ratione. §. qs vulg. ibi si vero exemplifica hunc tertū per ea
que no. glo. §. de acquir. heredita. l. pro herede. §. papinianus;
Ibi possedit post prestitam satisdationē per eū legatarius qua
si solus heres esset insolidum. Jaco. Ibi legatorum nomine in
solidum. Old. ibi videntur onerari. scilicet prima facie. vel de ri
gore secus de equitate. vt. ff. sequitur. dy. Ibi hoc autem euenit:
scilicet quod desinat esse heres in effectu sed remaneat quātum
ad nomen. dyn. In glo. puta per coheredem. ibi quod nō pla
cet quia ifte alius qui adiuit non esset interim heres nisi p par
te sua. dy. Si ex quo cauetur patri sub conditione si in eius fue
rit filius potestate tempore quo cedit dies legati filio si ipsi filio
sub cōtraria. scilicet nō erit sic i simili si pater vellet exigere post
emancipationē prestita cautio repellitur. h. d. dy. cum duabus
ll. sequētibus. Ibi sed sub cōditione. scilicet que sequit̄ si cū ꝛc.
dy. Ibi nō haberent eos. scilicet filiū vel seruum. Dy. in gl. vlt;
ibi repellit̄ vel ppie qs de exceptiōe dicit dic qs est exceptio fa
cti qz huic stipulationi easdem causas ꝛc. vt. §. e. l. si quis sub cō
ditione. Dy.

1 ☞Debitor non cogitur persone coniuncte soluere etiam cum cautione de rato.

1 **Nec si forte** †Nota q̄ licet coniuncta per
sona admittatur sine māda
to ad agendum pro cōiuncta si caueat de rato. vt. §. de procu. l. sed z hec in prin. non tamen compellitur
debitor cōiuncte psone soluere licet fit parata de rato vt. §. de
procu. cauere z hic est casus dyn. Pro hoc facit. §. solu. ma. l. ij.
in prin. vbi de hoc tetigi z de hoc no. ff. de sol. l. vero procurato.
Ite no. p glo. §. de procu. l. nō solū. §. qui alieno. qs cauēs de ra
to nō audiatur petēs executionē. Ibi velit pater postquā filius
cepit esse sui iuris. dy.

1 ¶Fideiussores an teneantur principali mortuo sine hede.
2 Fideiussor qua actione teneatur principali mortuo.
3 Heres fideicommissario cōdemnatus appellatione pēdente te
netur ei satisdare.
4 Possessio quando et per quid in fideicommissarium transfe
ratur.
5 Jurisditione pretoria mittitur quis in possessionem per quam
fit custos sed non possessor.
6 Opponi possunt in cā appellationis que z ante sententiam.
7 Heres qñ in maiori contumacia esse dicatur.
8 Satisdationis cessat oblatio vbi locum habet sequestratio.
9 Scriptura exhiberi debet ante omnia de qua in libello conuē
tionali mentio est facta.
10 Precium rei legate distracte debetur legatario.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Postea. Casus notabilis si principalis cōueni
1 ri nō potest nec fideiussores. Ibi ver
ba stipulationis ¦concepte in persōam fideiussoris.
dy.† Queri cōsueuit an mortuo principali sine here
de teneāt fideiussores. z hec lex est arg. qđ nō qz nō est psona cū
qua consistat obligatio principalis z sic fideiussores teneri non
possunt sed arg. contra. ff. eo. l. si a te. z videt expressum. ff. de ad
ministra. tuto. l. fine herede. quibus cauetur qđ licet nō sit perso
na principalis nihilominus fideiussores tenent z diuersitas hu
ius. l. z aliarum prealegatarū ita soluit qz in. l. fine herede. z. l.
si a te. licet nō esset persona in qua cōsisteret obligatio principa
lis est tamen hereditas q̄ sustinet, vicem defuncti: z sicut defun
cto adherebāt obligationes, ita z hereditati. Et ideo fideiussor
tenet. quia habet obligationē cui accedat. Sed in isto casu ne
que est persona: quia ille qui est apud hostes nō est capax obli
gationis: neque bona eius habentur tanquā hereditas que sus
tineat vicem defuncti quia viuentis nō est hereditas: z sic non
est persona cui cohereat ideo benedicit hic qđ fideiussores nō
6 possunt cōueniri. dy. pro hoc. C. de captiuis. l. nec nos. sed con
tra predicta instat de lege. j. ré pu. sal. foze. l. nō quasi. ff. si tutor
ab hostib⁹ vbi fideiussores tutoris capti ab hostib⁹ bñ cōueniū
tur ex illa stipulatiōe. fol. hic nō fuit nata actio ex ista stipula
tiōe ante captiuitatē heredis ff demū post captiuitatē existēte
cōditōe legati: tō cū nō esset nata principalis nō est nata accef
soria: ff in. l. cōtraria nata fuit principalis ante captiuitatē cum
etiam durāte tutela nascatur actio ex ista stipula. rē pupilli sal
uam foze fi tutor male verset vt. d. l. nō quasi. ff. quāq; rē pupilli
2 sal. foze. si fideiussores potuerūt accedere tenent z de hoc vide
qđ no. ff. depositi. l. j. ff. idē. z de cōstitu. pec. l. hacten⁹ pompo. ff
qua actione tenet fideiussor dic qđ vtili ex ista. vt. j. de sol. l. sti
chū aut pamphilū. ij. rfso. Rayn. ibi qz nec eius. ff. principalis
obligationis vel forte dicit ius. i. hereditas ¦ tacēs q̄ habet pro
dominav. d. l. si a te. j. e. z. ff. dixi z vere captiui ideo pōt dici he
reditas. vt. ff. de captiui. l. nec nos. ibi stipulationes a principali
reo interposite. Old. sed legatarijs cōsulitur a duersus curatore
bonis dādū hui⁹ capti. ar. ff. ex quib. causis maio. l. ab hostib⁹.
in prin. z qđ ibi no. ité allegat. Dol. hoc prin. qđ principali banni
to per cōmune z bonis eius publicatis fideiussores sint liberati
a cōmuni. z pro hoc. ff. de iure fi. l. in fraudē. ff. si principalis. nec
ob. C. de fideiusso. l. j. qz ibi loquitur de fideiussor. obligatis ex
traneis non cōmuni z de ista questione vide per dy. j. de fideiuss
soribus. l. capitis. z pro hoc. C. ad. l. iul. de vi. tutoris in fi.

Imperator. Materia huius. ff. non est alibi scēm
3 natus appellauit appellatiōe pendente cogit fidecommissario
satisdare: als in fideicōmissariō trāsferet possessio rerū tantū de
quib⁹ fuerit iudicatū dūmō fideicōmissari⁹ heredi caueat. si ve
ro heres per inopiā cauere nō possit siue per cōtumaciam caue
re voluerit aut vtroque in cautione cessante ad sequestrationē
decurritur. h. d. iste. ff. in effectu z dic qđ iste. ff. diuiditur in quin
que ptes. in prima pte ponit sentētia z verba rescripti impera
torīs vsque ibi recte. ibi est secunda pars in qua per iurisconsul
tum ponitur cōmēdato rescripti vsq; ibi cum alia. ibi tertia in
qua ponuntur due differentie inter edictū pretoris z rescriptuz
principis vsq; ibi sicuti. ibi quarta in qua inducit similitudo
ad hoc rescriptum de edicto de collatione bonorū vsque ibi au
tem. ibi quinta z vltima in qua ponitur vna differētia inter edi
ctum de collatione bonorum z principis rescriptum. Dyn. ibi
res fideicommisse. id est per fideicommissarium. Dyn. ibi cum
appellasset a sententia principali contra eum super fideicom
misso lata. dy. secundum primum vel pro fideicommissarijs sin
gularibus secundum dy. ibi cauere que cautio non plus debe
ri facit sed tutius vt. ff. ad trebellia. l. titius. in fi. Old. ibi transi
re posse non omnium sed earum tantum de quibus fuit indica
tum vt. j. versi. sed pretor. Ray. ibi recte. secūda pars ibi amitti
id est per di. Dy. ibi nil oportuit z sic nil nouari dicitur appel.
interposita. Jac. ibi quod enim fieri debuit non per rescriptum
principis sed per edictum pretoris. dy. ibi non oportuit z hoc
per reicriptum principis. dyn. ibi. edicti conditio per quod ca
ueri precipitur ante sententiam. Dy. ibi inducitur z sic heredi
non cauet. Dy. ibi. rescripsit. scilicet princeps. Dy. ibi. cum alia
tertia pars. Dy. ibi a legatario per edictum. Dy. ibi. permittit
4 herede non cauente. Dyn. ibi sicuti tertia pars. Dy. z dic † ita
demuz herede in cautione cessante transfertur possessio in fidei
commissarium per rescriptum si fideicommissarius caueat he
redi non cauenti sicut. zc. quarta pars ponitur hic similitudo
inter rescriptum. istud enim edictum de collatione bonorum
Dy. ibi de tertur conditio. id est electio. Dy. ibi. ex portione fra
tris emancipati. Dyn. z dic cauendi dico quod portiones zc.
Dy. ibi. possessio autem. Quarta pars in qua ponitur differen
tia inter rescriptum z edictum de collatione bonorum. dyn. ibi
cauere noluerit sed ex edicto de collatione bonorum ita demuz
confert si propter inopiam cauere non possunt: z per hoc bene
sequitur glo. hic signata: in hoc differt ab edicto zc. dyn. ibi sed
5 heres qui vicit. Dy. ibi. iurisdictio. scilicet pretoria † que est vt si
non caueatur mittatur quisin possessio. per quam non fit quis
possessor sed custos vt. j. ex quibus causis in possessiones eatur.
l. cum legati sed per rescriptum fiebat possessor vt in princip. ff.
patet. Jaco. ibi restituenda. id est causa de presenti tractanda. z
determinanda vt appareat quis habeat ius. Dy. ites nota ex
versi. quod enim. quod illud quod iudicio pendente fieri potu
it debet posse fieri etiam appellatione pendēte sed iudicio prin
cipali pendēte poterat peti cautio. vt. ff. l. prima. ff. plane. ergo
certe concludit quod peti possit etiam appellatione pendente.
quod ergo dicitur in. l. noua appellatione pendente debet intel
ligi ex viribus sententie sed omne quod fieri poterat lite pendē
te pōt etiam appellatione pendente. vt dixi. Old. Et secunduz
6 hoc est argumen. † quod que poterant opponi ante sententiam
possunt opponi etiam in causa appellationis dic vt. C. de tem
pozib⁹ appellationū. l. per hanc. Item est argumentum contra
cumulationem conuertendo regulam. Dynus. de quo nota. p
Dynum. ff. de administratione tuto. l. dixim⁹. in principio. z
plene in capitulo nullus pluribus. de regulisiuris. libro. vj. Op
poni. quatuor modis. primo modo de lege fi is. infra titulo. p
ximo. Solu. vt in glo. secundo opponi. quod non sit faciēda se
questratio z solu. vt in gloss. Item opponi quod sit similitudo
inter hoc rescriptum z edictum de collatiōe bonorum. z ita cō
uenientia hic posita non sit bona z solu. vt in gloss. que incipit
frater emancipatus. item opponi. de versicu. cum alia. nam vbi
7 maior contumacia debet esse maior pena vt. ff. de penis. l. relega
ti cū similibus. † sed in maiori contumacia est heres qui non ca
uet per rescriptuz quia est condemnatus: ergo maior missio fie
ri deberet contra eum sed minor fit vt patet in textu ergo zc. ad
hoc dic vt ibi fit missio per edictum cōstat fideicommissum reli
ctum nec heres aliquā controuersiā facit z sic magis ibi cōstat
de debito quam vbi per rescriptum cum tunc fiat cōtrouersia
per heredem. Item oppo. ad rescriptum principis z edictum
de collatione quia per ea cauetur cauere volenti qđ videtur ex
presse contra. l. j. de damno inf. cto lege qui bona. ff. si quis so
lut. ad edictum de collatione patet quia loquit in eo qui propter
inopiā satisdare nō poterat. ad hoc rescriptum patet responsio
quia propter litem siue controuersiam quam heres fideicom
missario referebat qua pendēte ad cautionem arctatur contra
formā iuris communis. z quia non debet hoc modo ius suum
indiscussum relinquere vt. ff. de petitione hereditatis. l. illud z facit.
8 j. titulo proximo. l. is cui. ff. si. z quod ibi dixi. Ray. item ex isto.
ff. colligere regulam † quod vbicunq; locum habet sequestratio
cessat oblata satisdatio. pro hoc argu. C. de agricolis z censitis.
l. litib⁹. li. xi. z. C. de prohibita sequestratione petē. l. prima. vbi
de hoc plene dixi. z qui satisdare cogantur. l. si fideiussor. ff. fin.
nec ob. quod no. C. quibus ad libertatem proclamare non licet
ff. si. quia ibi erat semel lata sententia contra illuz qui offerebat
satisdatio. z sic sequestratio nō cessat propter presumptionem
que est pro sententia vt sit iuste lata. vt. j. de regulis iuris. l. non
videtur. ff. qui iussu z hoc crederem verum vbi in primo iudicio
non esset petita satisdatio. pro re in cuius contestatione res veni
ret sequestranda qz tunc etiam lata sententia offerri posset satis
datio in causa appellationis z cessaret sequestratio. arg. huius.
ff. z hāc materiā vide in clementinis de sequestratione possessio
num z fructuz. capitulo primo cum ibi notatis. Item in pre
missis casibus si non posset satisdare committeretur inratoria
ei necessaria vt in glo. notabili. C. de assertione tollen. l. j. quod
forte verum non est vbi fieret sequestratio ratione argumenti.
ff. de iudicijs. l. in omnibus z dicta. l. si fideiussor. ff. fi. z. j. que in
fraudem creditorum. l. si creditores. z per istam depositionem
de qua hic dicitur non perditur possessio vt. ff. de aquirēda pos
sessione. l. interesse puto vbi de hoc. Item facit iste. ff. argumen
tum ad questionem ad statutum communis bergomi. quo ca
uetur quod si aliqua vniuersitas petat aliquid a vicino suo z
ipse cōsiteatur se vicinū quod statim teneatur dare pign⁹ ante
quā sue defensiones audiant. aliquis vicinus appellauit contra
preceptū iudicis sibi factum quod debeat dare pignus an pē
dēte appellatiōe nihilominus cogi posset ad pignus dādum: z
vide qđ sic argumē. huius. ff. ex quo eñ tenebatur añ sniam pi
gnus dare tenebitur ēt appellatiōe interposita in gl. prima ibi.
vellet cauere. vt. j. ti. j. l. si pecunie. ff. j. Old. ibi. mozaret vel diem
petitionis hic accipi dicas diem sententie fm petitionē proferē
de z mozaretur. i. differeret. Ja. in gl. i. posselio. in fi. vt. j. ad car
bo. l. de bonis. ff. qui pupillo. z de dam. infec. l. fi finita. ff. si quis
damni. Oldra.

Si dies

Si dies. Hic casus non est alibi. Dyn. ibi. dicaē per
legatarijs. Dy. ibi prestolari. ff. satisdationē.
Dy. ibi exhibuerit. Nota casum vbi probaē per solā scripturā
et nō per testes. Dy. alios casⁿ notaui. C. si minor se maiorē di
xerit. l. ij. z per Archi. z Cardi. de censib⁹. c. j. li. vj. Ité facit iste
9 ff. † qđ si in libello cōuētionali fiat mētio de aliqua scriptura q̄
ante omnia fit exhibēda. vt notat Innocē. extra de probationi
bus. c. j. z de fide instrumentorū. c. perpetuis. Sec⁹ si in libello
fiat intentio alicuⁿ acrus qui posset probari p testes sicut per
scripturā: vt puta si agatur ex sententia. nā non tenet statim ex
hibere sententiā cū possit contenta in sentētia per testes probare.
vt not. C. de hereticis. l. quoniā. Cū igit aduocati volentes hoc
euitare in libello tamē faciūt mentionē de instrumēto: sed solā
causam ex qua debetur in libello. ꝓnūt nō vidi in iudicio ob
seruari dictā opi. Inn. qđ quis cogeretur exhibere instrumenta
ante litis cōtestationē q̄ esset ad fundationē intentionis sue imo
cōiter i iudicijs seruat cōtrariū: vt dixi de edēdo. l. fi. z vide etiā
in speculo de offi. om. iudic. ff. fi. versic. vlt. vbi allegat iste. ff. Ol.

Cum quereb atur. Ad loco domicilij remit
1 titur ad locū vbi est ma
ior pars hereditatis. sedecōtra nō. et si res sint distracte debeē
pretiū. h. d. Dy. z Oldr. ibi. vbi est hereditas vel maior pars he
reditatis. Dy. ibi iam distracta sunt: scilicet eo tempore quo pe
10 tebatur cautio pro legato. Dyn. in fi. † Nota q̄ licet testator p
misit distrahi rem legatā tamen pretiū debeē legatario. Jaco.

1 Procurator releuatus ab onere satisdādi tenetur verbotenus cauere.
2 Obligatio fideiussoris non potest esse sine principali.

Si quando. Ibi eius. ff. iudicis. Dy. In gl.
1 prima. in fine. secundū primā ca
sus positionē quātitas fideicommissi erat incerta z pro
pter sez ꝓpt tēp⁹: secūdū secūdā erat certa. ꝓpter se z ꝓpter tps.

Admonendi. Nota argu. † ꝓprocurator releua
1 tus a domino ab onere satisdādi ni
hilominus tenetur cauere z promittere verbotenus. vt hic. z. j.
proxima. z. ff. de vsufruc. earū rerū que vsu cōsumuntur. l. trib⁹.
ff. illud. Ité quando dominus releuat procuratorē ab onere sa
tisdandi z fideiussor procuratorē. vt instit. de satisdationib⁹. ff.
2 fina. † sed fideiussoris obligatio nō potest esse sine principali. er
go videē q̄ procurator debeat promittere. vt. j. de fideiussori. l.
fideiussor. Sed dic cōtrariū quod hic fideiubet dominus in rē
suam. vt. ff. de pactis. l. sed si fideiussor. Dy. Ité pro hoc quod
caueat facit. ff. si cui plusquam. per legem falcidiam. l. ij. ff. quan
tis. z vide quod notaui. j. l. proxima. i. vltima glos. Jn gloss. pri
ma. in fine. sed ibi proprie hic improprie. vt notatur in autētico
de heredibus z falcidia. in principio. z in lege contraria. Oldr.

Edio vel seruo. Satisdatione remissa
2 uetur. h. d. Dy. de hoc. ff. l. proxima. ff. j. Argu. cōtra
ff. de vsufructu earum rerū que vsu cōsumuntur. l. tri
bus. ff. illud. sed ibi non fuit remissa sed alij de cauēdo onerati si
autē ab homine remittatur nō canetur. vt. j. e. l. fin. in principio
Dy. Et cōstrue sic a patre domino vt herede instituto legatum
est seruo vel filio sub conditione. ibi non possunt. f. filius vel ser
uus. Dy. ibi audien di sint subaudi z videē quod nō sit benefi
ciūz. ibi. ipsis. f. patri vel domino. ibi facultatē. Notaq̄ imputa
tur patri qui dat potestatē filio cōtra se. Unde Salomō. Fi
lio neq; fratri ne dederis potestatē sup caput tuū ibi per medio
critatē. i. quādā viā mediā. Dy. Et nota ex fine hui⁹. l. quod sa
tisdatio fuit cū obligatione bonorū. pro hoc. C. de episcopis z
clericis. l. omnes qui vbiq. ff. i hac. z infti. ff satisdationib⁹. ff. sin
vero. licet glossa hic innuat contrarium. z glossa vlti. hui⁹ legis
notabilis est contra primā in fine nota. j. titu. proximo. l. j. ff. fi.

1 Judicium multas habet moras.
2 Legatarius heredem conueniens repellitur herede et fideicō
missario cauentibus.

Cm legatorum Agi potest ex stis
pulatione cuz agi
posset ex testamento. h. d. cū. l. sequenti. Et dic legato
rum relictorū sub conditione z in die vt lego tibi de
cē n nauis ex asia venerit soluenda ex tunc vsq; ad annū. Ja.

Non tamen. Hic est casus express⁹ i que
stione illa aut i obligatione
in diem ante diē nascatur actio de qua notaui. C. vt
actio ab heredib⁹ et cōtra heredes incipiat. l. j. et. j.
de verborum significatione. l. cedere diem.

Si ate. Jacente hereditate heredis fideiussores
conuenti possunt. h. d. ibi. Legatorū sub
audi nomine. Dyn⁹ ibi. ante aditā hereditatem ex hoc
insurgebat dubitatio. vt supra eodem. l. postquā. in fine primi
responsi. vbi de hoc plene dixi.

Si legatarij. Alias incipit si ad uersus.
Et breuiter. h. d. heredem
cauere vel alium eius nomine, paria sunt.

1 Cautio de legato prestando potest remitti per testatorem.
2 Fieri de facto non sufficit quod de iure non fit.

Licet. Casus pulcher quāuis prohibeatur can
tio peti non redditur cōditionale legatū.
1 hoc dicit. Uel sic † cautio de legato prestādo potest
a testatore remitti ibi: vt nō petatur. i. de non petēda
cautione. Jaco. ibi. conditio. i. nō videtur legatū conditionale.
2 Dy. ibi desideraverit 8 facto. † Et sic nota nō sufficere de facto
fieri si de inre non fiat. de quo dixi. C. si man. ita fuerit alie. i. ea q
dem. ibi talem cautionem. id est necessitatem de cauendo. Jac.
ibi. iure publico. i. quocūq; iudicio. Jaco. vt. ff. de cōditio. z de
monstra. l. auia. ff. vlti. Oldra. ibi. Sequitur ad petitionem lega
tarij si predicta forma sit icerta. Jacob. in fi. scilicet illa si nō pe
tierit oato quod petaē cum petere nō posset: vnde habet se ad
esse tantum: z ideo nō potest dici cōditio. vt. j. de nouationib⁹
l. fi filius pupillus. ff. j. z hoc vult dicere ista litera nec quidē zc.
Jacob. z Dyn⁹. Jn gloss. puta petijt ibi etiā si exegit argumē.
contra in hoc. ff. de conditio. z demonstra. l. auia. ff. vltimo. a cō
trario sensu dum dicit onere cautionis nō secuto quasi si secūtū
esset secus esset: sed subaudi ibi maxime et ita illa intelligiē secū
dum istam z facit ad hanc. l. ff. de cōditio. z demō. l. cum tale. ff.
j. Jn gl. i. ibi cautione ibi. l. penul. z notaui z dixi. C. de vsuf. l. j.

Ei quoq; Qui omittit adire ex testamēto z a
dijt ab intestato tenet cauere. hocdi
cit Dynus.

1 Cautione superflua nemo debet onerari.
2 Supernacuum z inutile quando quid dicatur.

Hec stipulatio. Ibi siue pure quādo ha
beat locus pro isto puro
dic. vt. j. titu. pri. l. si is a quo. i. prin. Et quod de here
ditate dicit non referas ad diē certā quia hereditas
ex die v elante diem dari nō potest. ff. de here instituen. l. heredi
tas. z ideo referas ad conditionem tantum. Jn glos. cōtra. ff. 8
vulga. z pup. subst. in fine. sed dic vt ibi. Oldr. Uel dic secundū
Jaco. de bel. quod ibi est solicitⁿ principaliter de hereditate vi
uentis. z dic plene vt notaui dicta autentica cōtra rogatⁿ. Ja.

Dinus. Supernacuacautione nō debet quis onerari.
hoc dicit. Et ad hoc sepe allegat ibi. locū esse
puta quia res sub conditione relicta est cuius non est cōmertiū
in communi. vt. ff. de legatis primo. l. apud iulianum. ff. primo. z
l. cetera. Oldra. in glossa. quia sic euidens ibi. si pupilli. ff. j. So
2 lutio ibi potest esse vtilis: hic nō. vt ibi notatur. Dic ergo † aut
supernacuum et abundās est inutile ita quod afferre nō potest
aliquam vtiliatem tunc tendit ad vitium nec debet fieri vel ser
uari: vt hic cum alias sec⁹ vt in cōtrarijs. Uel dic aut tēdit per
omnia ad idem cum principali z nullam affert vtilitatem et tūc
non fit alias secus vt in contrarijs: z hec solutio in effectu est ea
dem cum proxima. Jaco. Et de hoc notatur in glo. supra ff. pa
ctis. l. iuris gentium. ff. sed si fraudandi. Jaco. de bello. fu. Un
autem cautio que nō debuit interponi interposita committitaē
plene dixi. j. de damno infecto. l. damni infecti. ff. cum parietem.
et infra titulo proximo. lege prima. in principio. Et ad hāc ma
teriam vide quod notaui. supra de legatis secundo. l. peto. ff. fra
tre. infra titulo primo. l. si quis a quo. in principio. supra ff here
ditate vel actione vendita. legeveēdito: ex hereditate. de petitio
ne hereditatis. l. si quid possessoē. z. l. penul. z de rei vendicatio
ne. l. is a quo. que glosse videntur contra istum. ff. sed dicet dixi.

a Etiā ꝑnti.

Adde q̄ tex. est notabi. ad hoc q̄ hz credi tor pure non possit agere z debitorē ad debitū tū istud patiē fallētis vlt. voluntate.

Etiam de presenti. a Legato etiā a
si super eo es
set lata sententia. vt infra titulo proximo. l. etiam. Ol
dradus. † Et nota quod iudicū habet multas mo
ras vt hic. et multas expensas. extra de rescriptis. capitu. non
nulli. et capitu. ceterum. z capitulo vltimo. et in clementinis de
iudicijs. capitu. dispendiosam. et de hoc per Hostien. in summa
ne sede vacante. ff. sed queritur. et pro hoc. C. de monopolijs. l. j.
ibi sine pecuniarijs sumptib⁹ z cetera. et supra de legatis. iij. l.
fideicommissaria. ff. si rem. et periculum est in litibus. ff. de lega.
iij. l. si legatarius. Et ideo ad officium iudicis pertinet lites mi

Universidad de Deusto
Biblioteca

nuere et arctare. C. de iudicijs ꝓperãdũ. z extra. de exceptio. pastoralis. z in clemẽtinis de verborũ significatio. l. sepe. Sunt enim aliqui qui putant effugere iudicij petendo dilationes. z tales ꝓsumũtur malã causam habere. extra de ꝓsumptionib⁹ cap. nullus. z. C. de dilationibus. l. j. et qui artib⁹ moras nectũt. C. de suffragijs. l. j. vbi de hoc dix. in glos. i. suscepto iudicij in fra quod ibi erat debitum purum z pẽr confessionẽ iudicij liquidum. hic autem licet purũ heres tamẽ aliquid pretendebat ꝓpter quod non deberi legatũ dicebat puta ademptã sed cognitionẽ offerebat. vt. j. titu. j. l. ij is a quo. sed ad ordinarium iudicium prouocabat z libellum petebat z sic iudicium ptrahebat. vt no. ff. eo. l. posth̃. §. imperator. in fi. prime glos. satisdabat ergo ff legato prestãdo si succubuit qm̃ nonnullas moras. ꝛc. Ol.

2 **Si et ab herede** †Si cauit heres z fideicõmissarius repellitur legatarius si conueniat heredem. h. d. Dynus. in glos. vt expostfactor. ibi. l. finali. Et nota. j. eo. titu. l. iij. z ad trebellian. l. j. in fine. z. ad onera creditorũ ꝓ rata teneꝫ: z ibi plene notaui. z hec est vera opinio Dy. etiam in glossa puta codicillis in fine. z ille. §. equiparat heredem. z trebellian. cũ successore: vnde allegatur de donationib⁹. §. j. Ol. Et nota hanc glossam quam alibi nescio.

1 ☞Hereditate minuta minuit onus z ea aucta ipsum augeꝫ.

1 **Si ab vno** †Sicut diminuta on⁹ sic z aucta hereditatis parte augeꝫ onus cautionis. z hoc dicit in gl. ibi. §. Paul⁹. Solutio ibi principaliter nõ tenetur aduersus. vt ibi no. hic tenetur principalis ibi hic fideicõmissus sit simpliciter z ideo in omne causam teneꝫ et intercessisse videꝫ. z dic vt no. ff. locati. l. qro. in pri. Ja. de bel.

1 ☞Heres substãtia dissipans cauere dz etiã si testator ꝓuerit.
2 ¶Regula dolo facit qui petit ꝛc. quando locum habeat.

1 **Qui filium** †Eo casu quo testator cauere ꝓhibuit si heres dissipet substantiã tũc caueatur. h. d. Dy. ibi. fideicõmissig ei⁹. s. patris. ibi ex hereditate eius testatricis. Old. ibi. satis a seio. s. satisdatione. Old. ibi. ne inautẽtica ꝓpter satisdationem. Old. ibi. z veretur. id est retinet. Dyn. ibi. non compellẽdum cauere. s. satisdatione cũ fideiussore sed nuda cautione cauebit. vt. in autenꝫ. de restitutione fideicõmissi. §. finali. nisi z cautionẽ remisisset: vt ibi dicitur. Ja. ibi. restituendum esse heredi.
2 †Nota ergo quod regula dolo facit qui petit ꝛc. habet locum, quando statim est restitutio faciẽda: si autẽ post rẽp⁹ vt hic erat tunc ꝓpter commodũ medij tẽporis obstat regula petitori: vt hic manifeste apparet. Et ꝓ hoc. ff. rerũ amot. l. mulier. §. rerũ. de iure dotium. l. quoties. soluto matrimonio. l. si socius. §. luci⁹. §. si dos constante matrimonio. l. j. secundũ vnã lecturã. Ol. de hac materia plene notaui. j. de regulis iuris. l. in cõdemnatio. §. dolo facit. et ꝓ dy. eo. titulo. capi. dolo facit. libro. vj. Jn glos. quia testatrix. i fine. ¶Preterea ibi cautio remittit a lege hic ab homine: vt hic nota. Jn glos. gaudet. arguñ. ibi emãcipata. sed quare dicit emãcipata cum tex⁹ dicat quod fuit colliberta patris: z sic ancilla z ipse seruus z ita nunquã fuit in potestate patris. Old. vt insti. de pat. potesta. i princ. z ideo glos. male dicit.

¶Ut in possessione legatorum seu fideicommissorum esse caueatur. Rubrica.

1 ☞Heres nõ tenetur cautionẽ offerre sed prestare dz si petat.
2 ¶Mulier non aget contra maritum ad inopiam vergẽtem si ab initio pauper fuit.
3 Pupillus tutorẽ carens non refundet expensas tenute.
4 Cautio de vtendo z fruẽdo boni viri arbitrio nõ potest remitti.

Super rubrica. ¶Si testatorve fuit satisdationẽ interponi. aut heres interposuit certa scientia. aut per errorẽ facti vel iuris et cautio superua cua aduersus fideiussores non cõmittat. Et reprobatio glosse que est infra de fideiussorib⁹. l. si
1 quis posth̃. que dicit esse in errore iuris quã facti. hec oia habẽt infra eod. l. j. Quod heres non teneatur hanc cautionem offerre sed sufficit quod prestet si petatur. ea. l. §. non exigit. Legatario liberationis non cauetur. eadem leg. §. si debitori. Legato i debito soluto cautio locum non habet. eadem lege. §. si cui. Hereditate nõ adita si spes est quod adeatur satisdatur: alias nõ eadem lege. §. finali. z. l. sequenti. Hodie constat hodie agatur. j eodem. l. si is a quo. Et qualiter hoc intelligat ibi videas: z dicto hodie exponitur. id est infra breue tẽpus arbitrio iudicis. si de mãdato ꝓcuratoꝛ. petentis cautionem dubitat debet satisdare si rato. eadẽ. l. si ꝓcurator. Si fideiussores dati sunt facti egeni iterato satisdat: secus si a ꝓncipio fuissent egeni. ea.
2 l. §. fi. z. l. sequenti. †Et facit quod si maritus erat pauper a ꝓncipio quod mulier nõ ãgat ex eo ꝙ nõ agat ad inopiã. an legatarius missus consequatur dominiũ tractu tẽporis: z an efficiatur ver⁹ possessor: z an possit heredẽ expellere. j. eodem. l. is cui. et ibi deciditur: vt veniat responsur⁹ z aliqua de materia ꝓmi et secũdi decreti. Si vnus est missus ex causa damni infecti z alter ex causa legatorũ nõ aliꝫ discedit miss⁹ ex eã dãni infecti quã sibi caueatur de damno infecto. eadem. l. §. j. miss⁹ ex causa legati possidet sibi z alijs legatarijs: secus est in creditoribus. eadẽ lege. §. si plures. et que sit ratio reꝓbat distinctio sint eius dẽs tituli: vel nõ quãdo i pignore ꝓtorio sit potior iuris qui ꝓior: et de odine seruando vel non: z an legatarius ꝓferatur credito
ribus chirographarijs z in quibus bonis missus ex causa legatorum mittitur in omnia bona hereditaria etiam eorũ que dolo in causa hereditaria esse desierunt. eadem. l. §. qui in possessio. si vnus heredum cauet alteri non fit missio in partem vero canẽtis: cauens tamẽ consultũ faciet si insolidũ caueat ne de facto in sua parte trahitur. eadem. l. §. si ex duobus. si a substituto impuberis sint legata relicta z mortuꝰ fit. fit missio etiã in bonis que fuerunt ipsius secus eo viuo. eadem. l. §. si heres. differentie plures inter edictum z rescriptum principis. eadem. l. §. imperator. et quod missus: quia non soluitur nisi soluatur non discedi secus si ex contumacia. vel quia non cauetur z an missio fiat in oĩa bona legatarij rogati de restituendo vel solũ in bonis a defuncto ꝓuentis et de significato verbi satisdationis si pupill⁹ tutorẽ careat vel adult⁹ curatorẽ non videtur cessare caueri. eadem. l. §. cessarum. Deducitur etiam tempus iacẽtis hereditatis.
3 †Et facit quod pupillus nõ refundat expensas tenute si tutorẽ careat z quando mora dicatur cõmitti per eum. missus ex causa legati nõ facit fructus suos sed computat. eadẽ. l. §. queri poterit. z non possidet: sed in possessione est: z an missus in reali possideat: z an missus in personali possit debitorem expellere: z quis debeat colere z fructus colligere: et si missus non recedat purgata contumacia qualiter cõsulatur cõtra eum. quod missus fructꝰ et res hereditarias custodire debeat z fructꝰ colligere: z vbi debeant custodiri z si non est domus quod possit cõducere. eadem. l. §. qui legatorum. quando dicatur sacrifieri voluntati defuncti. eadem. l. §. satisfieri. et quod ex constitutione fit missio in omnia bona rogati restituere si missus nõ admittat ad possessionem que remedia locum habẽt. eadem. l. §. missus. z quod interlocutoria mandatur executioni quando legatum est purũ et fideicõmissum conditionale z quãdo vtrũq; conditionale qua
4 liter satis detur. ea. l. §. vltimo. † quod cautio de vtendo z fruendo arbitrio boni viri non potest remitti. j. eodẽ. l. si pecunie. missus in possessione nõ discedit nisi sibi soluatur: vel satisdet quo facto discedit. eadem. l. §. j. et facit quod superueniẽte accusatore cesset inquisitio: z quod si reus detentus fuit ꝓpter inopiã fideiussorum si postea dedit fideiussores quod relaxetur. vẽtre i possessionem misso nullus alius mittitur. j. eodem. l. cum ventre. legatarius mittat in possessionem etiam rerum que exierũt dolo de hereditate. j. eodem. l. si legatorum. z facit quod conuẽt⁹ rei vendi. si dolo alienet quod sentẽtia postea lata cõtra eũ mittatur executioni. dolosum possessorem contra heredem cõdemnatum si non soluat fit missio. j. eodem. l. etiam. si sub cõtrarijs conditionibus res duobus legata est vtrique cauẽdũ est: talias si fidementio. eadem. l. §. j. si res corporales non sunt in hereditate sed tantum nomina et heres non cauet denegatur sibi actiones, z dantur legatario. j. eodem. l. si inutiles. legatarij⁹ missus in rem alij legatam discedit et legatario dimittit. j. eodẽ. l. si fideicommissorum. Idem in ꝓprio creditore heredis. eadem. l. §. j. municipio relicto legato fit missio et econtra contra municipium. z qualiter hoc fiat. j. eodem. l. municipio. si nõ cauerat. j. eodem. l. quanuis. filia neptis et ꝓnot missi ex causa legati aliuntur fructibus quod est speciale. j. eodẽ. l. qui legatorum. si heres rem hereditariam religiosam. vel sacrã faciat z sic exeat de hereditate non fit missio ipsa. j. eodem. l. finali.

1 ☞Cautio superuacua contra fideiussores non est committenda.
2 ¶Dotza conuenti an requiratur ꝓiusquam actor in possessionẽ mittatur.
3 Satisdatio non prestatur pendente institutionis conditione.

Si quis cum veritus. Quãdo testator ꝓhibuit satisdationẽ iterponi aut heres iterposuit ex certa scientia aut per errorẽ facti vel iuris. Primo casu tenentur fideiussores. Secundo possunt vti exceptione. l. si quidem. Verum hoc demum cognoscetur cũ dicit incontinenti posse liquere. vt. C. de compensationi. l. vltima. §. ad trebellianũ. l. ille a quo. §. j. z. §. ad exhibendum. l. iij. §. ibidẽ. z facit quod notaui. C. de testib⁹. autẽ. si vero dicatur. alias si vero testis dicatur secũdũ responsum intelligo cum hic negat relictũ z sic onus probãdi incumbit legatario. vt ff. tit. ꝓxi. l. posth̃. §. penultimo. z ibi notat Jac. ibi. z ꝓ id est Dy. ibi. Hodie. i. infra breue tẽpus arbitrio iudicis: z plene cõsulet de viribus legati: ibi. de qua re. i. vtrũ bona fide vel per calumniã cautionẽ petat Dy. in glo. §. qui fideiusso. ibi. Sed quid qa in ea cognoscitur de legato an sit debitũ. de quo cõsuleut plene cognosci. Old. i glo. Sufficit ergo ibi animo calumnie vel dicit quod exhibere debet in scriptura in qua relictum affirmat. vt ff. titulo ꝓximo. l. posth̃quam. §. fi. §. sed si dies. Et hoc verum si here compareat ad cõtradicendum. si autem sit contumax vtrũ sufficiat iuramentum. dicũt quidam ꝙ sic per. l. thesaurus. ff. ad exhibendum. Alij dicunt ꝙ fieri debet probatio saltem semiplene per. l. ij. C. vbi in rem actio. vbi de hoc. de quo solet dici in tractatu de ꝓmo z secundo decreto. z. ff. ex nouali causa agat. l. ij. z in autenꝫ. de exhibendis reis. §. fi vero quidam. que ex. C. ff bonis auctoritate iudicis possidendis. autenꝫ. et qui iurat. vbi ff hoc. z. j. de carbonano edicto. l. iij. §. cause. vbi de hoc tetigi. de liber. agnoscendis. l. fi. quis a liberis. §. si vel parens.

a ¶Tunc añ. Addꝫ bar. i. l. iij. §. de cõdi. inde.

b ¶Sitis a quo Addeꝫ ad hãc bar. i extraua. ganti ad reprimendũ. inverisimmarie. i. j. colũ. vbi alleꝫ gat. qñ reꝛeg rit altiozẽ imaginem.

¶Si semel. Vide bar. i. l. ꝓtexte. la. ij ff ꝓcto. stipu.

Si procurator. Vbi desideret z dubitat vtrũ satisdatio interponi debeat ibi mandatũ ei sit. z de mandato cõstet. Dy. Jn glo. prima i fine. z de his dic vt in qualibet earum notatur. Oldrad. Jn glos. vltima. ibi. C. de procuratoribus. l. j. vbi de hoc plene. notaui et dixi.

2 **Non exigit** †Ad hoc vt fiat missio i possessionem
c cause legati vel fideicommissi seruandi ex edicto secus si ex rescripto non requirit mora cõuenti. vt j. eo. l. is cui. §. satisfactionis. est ratio quia hic fit mora satisdationi: vt ibi patet in litera. Rapñ. dy. ibi. per heredẽ. id est vt here sit contumax in satisdãdo. Dy. ibi. relictũ est qꝛ forte nõ est hereditas adita. Dy. ibi. non stare per eũ intelligitur si nõ petatur cautio cum sit a quo petat: vt. j. sequiꝫ. Jaco. ibi. per eñ. i. per moꝛã sue petitionis. Jac. ibi. desideraueritꝫ. i. cauerit z i hoc cõtradiceret rescripto. vt. j. eod. l. is cui. §. imperator. Et malio casu. eadẽ. l. §. que legatorũ. Ray. Dy. Jn glos. ad hoc: vt i possessionẽ mittatur ibi magnã. sed ibi habet diẽ ab homine ꝓsixum. Oldr. ibi. l. ij. §. penulti. ibi habeat differentiã a lege. Oldr. in fine. sed ibi notebat se ab obedientia z obseruantia precedẽtis nuntiationis subtrahere quare debet offerre sicut ad purgationẽ more inducte. vt. ff. de periculo et commodo rei vendite. i. illud. Hic autem super prestatione cautionis nulla precedebat obligatio cum nulla precesserit petitio vt hic. Oldradus. Vel dic secundum Jacobũ de bel. ad. l. magnam. et. l. ij. §. penulti. quod ibi loquit in solutione fienda de obligatione in qua erat dies z pena hic loquitur in satisdatione prestanda sup qua nulla pre cesserat obligatio. Ad leg. stipul. §. j. dic vt ibi plene notaui fecũ dũ ipsum Jac. Et hoc etiã dixi. j. quoñ legatorũ. l. finali. §. fi.

Si debitori. Vbi. quippe ꝓ certe vel ꝓ qa: ibi licet nõ contingat liberatio ipso iure sed agit actione ex testamẽto ad ipsam vt. no. j. e. l. is cui. Nõ obstat quod dicit dominiũ transire in legatariũ recta via. j. de furtis. l. a titio. quia ibi in rebus corporalibus. vel hoc ideo quia cõsulitur legatario per exceptionẽ ꝓ hoc. C. de fideicõmissis. l. creditoris. z facit quod notaui. ff. de liberatione legata. l. nõ solum. §. finali. et de legatis primo. l. seruum filij. §. eum qui. Ray.

Ei cui. Jn fine. id est satisdationis petitionem.

a **Tunc ante** Vbi adeatur est tamen spes quod adeatur. alias secus: vt sequitur i glossa: id est adita sit ibi. secundũ Ala. hoc placet Dyno. z cõtra opinio. Bal.
3 †quod pendente conditione institutionis nõ debeat satisdari. facit glossa supra eodem. l. filio. qꝛ interim nõ est heres.

Si autem Vbi fuisse nec est spes quod adeatur tamen nondum est repudiata. Dy. ibi. Possessio id est in possessionem missio. Dyn⁹.

1 ☞Mulier dans dotem marito pauperi non potest eam repetere matrimonio constante.

b **Si is a quo** Sepe allegatur istud principium hodie constat hodie agatur. de quo vide quod nota. xvj. distinctione. ca. j. Jn glossa. z per Archidiaconũ quod intelligo cũ heres excipiebat ademptũ legatũ: vel alio modo inutile z se incõtinenti paratũ probare dicebat. Et sic de exceptione ꝓius est cognoscendũ. C. de exceptionibus. l. si quidem. Verum hoc demum cognoscetur cũ dicit incontinenti posse liquere. vt. C. de compensationi. l. vltima. §. ad trebellianũ. l. ille a quo. §. j. z. §. ad exhibendum. l. iij. §. ibidẽ. z facit quod notaui. C. de testib⁹. autẽ. si vero dicatur. alias si vero testis dicatur secũdũ responsum intelligo cum hic negat relictũ z sic onus probãdi incumbit legatario. vt ff. tit. ꝓxi. l. posth̃. §. penultimo. z ibi notat Jac. ibi. z ꝓ id est Dy. ibi. Hodie. i. infra breue tẽpus arbitrio iudicis: z plene cõsulet de viribus legati: ibi. de qua re. i. vtrũ bona fide vel per calumniã cautionẽ petat Dy. in glo. §. qui fideiusso. ibi. Sed quid qa in ea cognoscitur de legato an sit debitũ. de quo cõsuleut plene cognosci. Old. i glo. Sufficit ergo ibi animo calumnie vel dicit quod exhibere debet in scriptura in qua relictum affirmat. vt ff. titulo ꝓximo. l. posth̃quam. §. fi. §. sed si dies. Et hoc verum si here compareat ad cõtradicendum. si autem sit contumax vtrũ sufficiat iuramentum. dicũt quidam ꝙ sic per. l. thesaurus. ff. ad exhibendum. Alij dicunt ꝙ fieri debet probatio saltem semiplene per. l. ij. C. vbi in rem actio. vbi de hoc. de quo solet dici in tractatu de ꝓmo z secundo decreto. z. ff. ex nouali causa agat. l. ij. z in autenꝫ. de exhibendis reis. §. fi vero quidam. que ex. C. ff bonis auctoritate iudicis possidendis. autenꝫ. et qui iurat. vbi ff hoc. z. j. de carbonano edicto. l. iij. §. cause. vbi de hoc tetigi. de liber. agnoscendis. l. fi. quis a liberis. §. si vel parens.

Si cui. c Vbi egenos hic quando erant minus idonei tẽpore cautionis. Et hoc declarat litera sequẽs. Dy. ibi. facilitati sue simile verbũ. j. de separationib⁹ l. j. §. penul. insti. quib⁹ modis re cõtrahitur obligatio. §. preterea. Et similis modus loquẽdi que in fraude creditorũ. l. pupill⁹ Old. Et est argumẽtum hec litera. † Quod si mulier det dotẽ marito ꝓ tẽpore matrimonij erat pauper z inops ꝙ postea constante matrimonio non possit ipsam dotẽ petere ex eo quod maritꝰ vergat ad inopiam. de quo dixi. C. de iure dot. l. vbi adhuc.

c ¶Vbi egenos hic quando erant minus idonei tẽpore cautionis. Et hoc declarat litera sequẽs. Dy. ibi. facilitati sue simile verbũ. j. de separationib⁹ l. j. §. penul. insti. quib⁹ modis re cõtrahitur obligatio. §. preterea. Et similis modus loquẽdi que in fraude creditorũ. l. pupill⁹ Old. Et est argumẽtum hec litera. † Quod si mulier det dotẽ marito ꝓ tẽpore matrimonij erat pauper z inops ꝙ postea constante matrimonio non possit ipsam dotẽ petere ex eo quod maritꝰ vergat ad inopiam. de quo dixi. C. de iure dot. l. vbi adhuc.

1 ☞Satisdatio si minus idonea efficiatur de nouo satisdatur.
2 ¶Possidens immobilia quare releuetur ab onere satisdandi.
3 Cautũ esse definit fideiussorib⁹ desinentib⁹ esse soluendo.

Plane ¶Notabilis est hec lex i practica z que
1 sepe allegatur † quod si ex superuenienti casu satisdatio efficiat tur minus idonea quod de nouo satisdatur. Et de hoc dic bene notatur in gl. et ad hoc bene concordat. j. quorũ legatorũ nomine caueat. l. i. §. penult. Jn gl. ibi. C. si aduersus venditionem. l. j. Beneficij enim a lege concessum decet esse mansurũ in autenꝫ. constitutio que ff dignitatib⁹. §. generaliter, collatione viij. z extra de regulis iuris
2 capi. decet concessi m libro. vj. Et ista est vera solutio. Ray. ibi. loco fideiussorum. Vel dic † ꝙ ille qui possidet immobilia ideo releuatur ab onere satisdãdi quia ꝓmittit iudicio sisti sub hypotheca rerum suarum: vnde quando alienat bona sua alienatio transit cum onere suo z sua causa: z ideo non definit esse cautum: imo durat z ideo iterum non cauetur. Et ita loquitur lex
3 cõtraria qui satisda. cogant. lege sciendũ. §. penultimo. † Sed quando fideiussores desinunt esse soluendo definit esse cautũ. z ꝓpter hoc debet iterum caueri. z ita loquitur. l. ista. Dynus.

1 ☞Creditoribus magis fauetur ꝙ legatarijs.
2 ¶Missio vnius in possessionem quando alijs prosit.
3 Preuenire non prodest in pretorio pignore.
4 Bona heredis inuentarium non facientis sunt tacite obligata.
5 Rescriptum locum non habet in legato conditionali.
6 Rescriptum moram requirit non autem edictum.
7 Creditor de possessione nõ discedit inuitus nisi debito soluto.
8 ¶Minores indefensi non redunt expensas tenute.
9 ¶Missus in possessionem causa legati seruãdi non facit fructus suos.
10 ¶Missus ex secũdo decreto debitorẽ expellere põt de possessione.
11 Domicilium vbi habere quis dicatur.
12 Sententia interlocutoria potest executioni mandari.
13 Fideicommissarius an possit agere ex stipulatione legatarũ.

Si cui. d Primo dubitatur in principio bus
d sessionẽ consequatur dominiũ tractu tẽporis. ¶Secundo an possessionẽ cõsequatur. ¶Tertio an possit

Universidad de Deusto
Biblioteca

heredē expellere. Et istis omnib⁹ respōdetur per ordinē. z vide qs dixi. ff. e. l. §. queri pōt. ibi. missus in possessionē ex primo decreto. Dy. ibi. nunq̄. i. nullo tēpōis tractu cū nulla habeat possessi. ibi possidere iubetur: alias videtur: z p̄out refert ad legatariū dic possidere. i. detinere. Dy. ff. et vide de ista materia plene i materia primi et secūdi decreti de qua dixi. ff. de dāno. infec. l. finita. §. iul. in gl. nisi detur. in fi. sed certe ob missam cautionē nō interponitur in hac causa secundū decretū vt hic in litera dicit nunquā p̄o dño. z. c. ff. p̄o tedio ppetue custodie. z licet interponatur in causa dāni infecti. vt. ff. cōmuni dixi. l. sed si res. sed poterit missus agere sicut prius vt. C. e. l. qui⁹ legati nomine. secūdo respondeo. Jaco. z Dd. ité non darek in solutio. cū debeat possessio vice satisfactionis non p̄estite cedere vt. ff. tit. i. l. posth̄. §. ff. z. ff. ad carb. l. de bonis. §. qui pupillo. Jac. vnde ista gl. videt innuere secūdā decretū posse iterponi in causa legatorū, attamē notat cōtrariū. ff. de damno infecto. l. si finita. §. si plures. Et de iurisdictione. Item de reguli. iuris. libere cauere. vbi de hoc. cum non enim sit locus cōditionalis obliga. non potest interponi secundū decretū vt no. ff. ex quibus causis in possessionem. princ. z l. penult. §. fi. z. l. fulcin⁹. §. fi in diem vsufr. p̄o prima parte facit quod no. ff. tit. p̄oti. l. si aduersus. p̄o secunda. ff. de leg. i. l. fi filiusfam. §. idem princeps. et de isto tedio ff quo loquitur hic litera vide i speculo de primo et secūdo decretis. §. iam de effectu. versi. porro in personalib⁹.

Si alius. Ibi missus in possessionem ex primo decreto vt habeat sequentia. Dynus. ibi satisfac. alle qui ex causa dāni infecti missus erat ad hoc erat de possessione recedat. Dyn. Ibi etiam eo nomine nō solum de legato. Dyn.

Si plures. Iste. §. ponit differētiā inter legatarios missos in possessionem. ex parte vnaz creditores ex cōtractu missos in possessionem. ex altera. Dy. fi. ibi. venire debēt ad hoc vt queratur eis ius pignoris pretorii. Dy. in gl. vlti. ibi. l. fi. Quod itelligo vt ibi no. et dixi. z quod de creditorib⁹ dicit est verū i missione ex primo decreto secus si ex secūdo: q: tunc sibi tantū. 2nō alii possiderent. vt. ff. de bonis autoritate iudicis possiden. l. cum vnus. sed que est ratio diuersitatis inter creditores z legatarios respōdeo ꝙ: lex magis fauet creditoribus qa certant de damno vitādo, quā legatarijs qui certāt de lucro capiendo vt. C. de cōdicillis. l. vltima. cum simili. sed hec ratio nō videtur procedere qr in cautionē damni infecti vni⁹ missio alteri non prodest. z tamē certāt de damno vitādo. vt. ff. de damno infecto. l. pretor. §. cū enim. z. l. finita. §. fi plures. z. §. iul. sed dicid quod seruat in causa lucrativa seruari debet z causa quasi lucrativa. vt. ff. de doli exceptio. de dāno infecto. l. pretor. §. hoc edictum. sed qui petit se mitti ex causa nocali videt habere causā quasi lucrativā vt dicta. l. apud celsum. §. de autoris. ergo et qui mittitur ex causa dāni infecti z sic nō mirū si missio vnius alteri non prodest. quod ergo dicitur alibi quod missio vni⁹ nō prosit ꝛc. † Dic aut omnes cōtendūt de damno vitādo et vni⁹ missio p̄odest alijs. aut de lucro z cū vnius missio alijs nō prodest. z idem in his qui mittuntur ex causa dāni infecti z ex causa nocali. sed distinctio illarū glossarū locū habet i causa sequētis. §. scilicet qa. ido querit an in pignore pretorio preferatur qui p̄ior est tēpore qr ibi distinguit aut sunt eiusdē tit. aut diuersoꝝ ex dictis. §. patet.

Qui prior. Nota † in pignore pretorio non prodest p̄euenire vt hic cū similibus quod est ve rūvbi eunde titulū. i. simile debitū omnes pretendunt incratiuū vel onerosum. sed si primo missus lucratiuū secundo missus onerosum bene tunc preferetur primo missus vt. C. qui potiores i pignore ha. l. secunda. Et de hoc not. ff. de pignle. creditorū. l. primi legia. vbi de hoc plenissime dixi z not. etiā de hoc. ff. de posit. l. si hom. §. quoties. scio. z. C. de. bonis auto. iudicis possidē. i. n. ff dic quod licet se fraudare videatur per. l. rescriptū. ff. de pactis. non tamē est verosimile cum legatarij no habeant actionē nisi deducto ere alieno. vt. ff. ad. l. falcidiā. l. circa. z ad trebellia. l. i. §. denuq̄. z. ff. de separationibus. l. a creditorib⁹. in fi. quod est notandū: z ita no. ff. e. l. si de fideicommissorum. §. fi. ibi possidere ceperūt ex primo decreto z primo loco. Ray. ibi minus secūdo loco. Rayn. in gl. q: eiusdem sunt tituli. in fi. solutio ibi de ordine prelationis hic de ordine successoris. vel hic constat de mente legis: ibi nō. z de hoc plene notaui. ff. de sol. i. nec enim. z. ff. de vulgari z pupillari substitutione. l. u. §. primus. Ray. n. vel dic secūdū Jacob. de bello. quod nō est contra. z de ordine dic vt notaui. ff. de ex causa tuto. l. si duas. i principio. Jaco. in glo. sed posterior in fi. li hec glo. simpliciter intelligat vt quidam intelligunt est falsa. nam certe quod hodie legatarij referantur propter tacitā hipotecā quam habent a lege cyrographarij creditorum verū est in creditoribus hereditis z in bonis hereditatis in quib⁹ habent tacitam hipotecam legatarij sec⁹ in bonis heredis quia i illis cōcurrunt chirographarij cum legatarijs: sed i creditoribus hereditarijs dic quod legatarij nō p̄ferūtur chirographarijs quia legatarij habent tacitā hipotecā in bonis tantumq̄ sup sunt ere alieno deducto. vt. ff. de separationibus. l. creditoribus. Dy. per quā etiam. l. colligitur quod etiam olim legatarij habebant tacitā hipotecam vt ibi dixi in fi. z. l. quoties z. §. ad. l. falcidiā. l. circa. z ad trebel. l. prima. §. deniq̄. intelligo ergo hanc gl. cum determinatione predicta. vt. C. de iure deliberādi. l. vltima. §. sed si legatarij. et de hoc plene dixi. C. qui potiores in pignore habeantur. l. secunda. Et dicta. l. creditoribus in fine. ff. de sepa.

Qui in possessionem. Iste. §. declaratur per. §. si heres. ff. e. l. versi. bonorum. ibi proprietates. scilicet directe. Dy. ibi cōstat ratione iuris quod habuit defunct⁹ nō ratione iuris quod habet tertia p̄sona. vt. ff. de re iudicat. l. a diuo pio. §. fi super reb⁹ et dic quod legatarius in possessionē mittit. ff. sex menses et edicto postea vero etiā in bona heredis ex rescripto. vt. ff. eadem. l. §. imperator. Ray. nam bona heredis post sex mēses sunt obligata vt not. in glos. C. cōmunia de legatis. i. p̄ima. in fin. que glo. notāda est quod intelligas in pignore pretorio. vt ibi dixi z p bat. l. quam allegat illa gl. vt in possessionē leg. i. certa. z. ff. imperator. z. §. de pignoratitia actione. i. nō est mirum. quidā tamen dicunt † quod si heres nō faciat inuētariū quod bona sua sunt obligata per. §. fi vero expressium. in autenē. de heredib⁹ et falcidia. ite dicit gl. q̄ iste. §. facit p̄o eo quod nota. C. de pign. l. iij. dic quod sicut ius digni⁹ est reale. vt. C. de pignon. l. pignoris. ita ius ingrediēdi possessionem p̄oprie autoritate ex pacto quod est ius executiuum sit reale: et ideo si pign⁹ alienetur alteri possit creditor ingredi propria autoritate: z quo dic vt plene not. z dixi dicta. l. iij. C. vt pigno. item allegatur iste. §. quod sententia lata contra illum qui dolo desijt possidere mandetur executioni contra possidentem. et hoc videtur sentire speculator⁹ de interrog. que fiunt ante litem contestatam. §. nunc dicendū vericulo. quid ergo. argumētum. ff. eodem. l. si legatorum z. l. fin. et hanc tenet Raynald. C. de. de hoc notat. C. de alie. iud. mutā. causa. l. in practica vidi seruari contrarium per. l. primā. §. necessario. supra si mulier ventris nomi. et per hoc facit totus titul. si fraudem creditorū: nec ob. quod dici solet in. §. necessario, quod ibi nō erat interpositum decretum contra illum qui dolo desijt possidere quia illud non est verum vt ibi patet dum dicit, pretoria potestate ꝛc. nō ob. iste. §. quia potest dici speciale fauore vltime voluntatis. Et sic tenens primam opinio. dic quod sit verum si citatus fuit possessor in primo processu vel sciuit. vt. ff. de re iudi. l. a diuo pio. §. si super rebus. et. §. scientibus in. l. sepe. eodem titul. et de hoc etiam tetigi. ff. eodem. l. si legatorum.

Si ex duobus. Ibi in partem eius. scilicet tantum quod non satisfecit. dyn. ibi suadendum: id est consilium dandum. dyn⁹. ibi vt innuisse. id est in totum. dyn. glos. scilicet in partem ibi impediens. scilicet de facto quia de iure impediri non debet. dyn. in glos. consilium nō p̄ceptum in fi. sed illud ideo quia quod in stipulationem deducit, id, est operis distinctio indiuisibile est vt ibi patet et. ff. de pacto. stipu. l. ij. circa p̄inc. hec autem solutio legati est diuisibilis z ideo etiā diuisibilis est p̄statio cautionis. que est⁹ natura sequit. vt. ff. tit. pr. l. posth̄. §. fi sub cōditione cū simi. Old.

Si ab impuberis. In glos. f. vltim. i fin. sed dic vt ibi Oldr. et vi. 10. dicta. l. §. hec stipulatio. vel dic quod maxime abūdat vt ibi ita de bello. vel dic quod cōcor. nam ibi non dicitur quod fuerit cōtracta venditio super hereditate pupilli. quia non est cōtracta principaliter sed accessorie vt ibi not.

Si heres Declaratus est iste. §. supra eodem. qui i possessione.

Imperator. † Rescriptum locū habet in puro tātum cum mora in cum circa solutionē exigat que in legato in diem vel cōditionali locum habere nō potest edictum locum habet in omnibus. Item rescriptum punit moram in non soluendo: edictū in nō satisdando. item ex rescripto fit missio in bona heredis post sex mēses ex edicto fit, missio tali tempore non expectato. † Item rescriptum requirit morā: edictū autē nō semper. vt. ff. l. §. nō exigit. z. §. hac. l. §. cessatū. ité missus ex rescripto tollit. vt. §. qui legatorū in fi. z ibi notā. missus ex edicto non nisi ibi satisfiat. missus ex edicto exit si satisdatur. vt. §. eo. l. pecunie. Cōueniunt autem rescriptum z edictū qr ex vtroq̄ cōtrahitur pignus pretorium. Item ex vtroq̄ fructus cōputantur in deb. tum. Qd. ibi. certus ex causis debitore in solutione cessante ibi p̄o tribunali sedentes. Jacob. ibi nec satisfactum est, id est cessatum fuerit satisfieri. vt. §. cessatū. quare dicat mora i soluēdo facta. vt patet. ff. ibi. quod remediū. et. §. p̄o

et. §. proinde. que mora fit cū sine ratione ad iudicium. puocat rens. vt. ff. de vsuris. l. si quis solutioni. z si certū petatur. l. quod te. z argu. ad hoc. C. eo. l. certa forma. z. §. queri. in fi. Vel dic de admonitione iudicis vt in auc. de here. z falc. §. si qs. z. §. illud quoq̄. z qs hic dicit aditi fuerūt subaudi z admonuerint. Ja.
7 ibi. satisfaciat. Nota ar. † quod creditor nō discedit ꝺ possessiōe sine detētatione inuit⁹ nisi soluto debito qs obtinet vbi ꝓpter non solutū debitū fit missio: secus si ꝓpter contumaciā nō cōparentis. Alij intellexerūt hāc missionē fieri ex secūdo decreto: et sic secūdū hoc post secūdū decretū locū habet oblatio debiti vt discedatur vt hic z extunc percipit fructus. vt. ff. ꝓti. §. quod si ex cōstitutione. Et de hoc nota extra de dolo z cōtumacia. c. ꝛtingit. Jac. z plene dixi in materia primi z secūdi decreti. ff. de dam. infec. l. si finita. §. iulianus. ibi quod remediū. f. missiōis in possessionē. Dy. ibi. Ad exoluēdū legatū pure relictū. Dy. ibi. locum habebit ꝓ quod fit missio post sex menses in bonis heredis. Dy. ibi. connumerari tempus etiā quoad fructuū p̄ceptionē a die satisdatiōis petite nō possessionis date: et hoc sequitur ray. In gl. puta legatario. ibi restituere. f. vt post sex mēses fiat missio in bona sua ex constitutione principis. vt. ff. e. l. §. cōstituto. licet Oldr. contra per. l. C. communia de legatis. i. fi. in fi. Sz certe ipse dicit contra hunc tertū z dicitur. §. cōstitutio. Nec obstat. l. allegata per eū quia loquit⁹ in pignore legati z legali hic in pignore pretorio. z ratio est qr istud pignus pretorium cōtrahitur ꝓpter morā z relictum: illud sine. Ité nō obstat. f. e. l. §. si titio. quia ibi fit missio ex edicto hic ex rescripto. z est ratio: qr hic maior mora quaz ibi. vt dixi. f. e. l. §. qui legatorū. Ray. Ité in casibus vbi satisdatio remittitur qui sunt. ff. tit. i. Ité in princi. dic ꝙ cōputabit tēpus sex mēsium a die petiti legati. secūdū Azon. in sum. huius tit. §. ité q̄nq̄ fit missio. z facit. C. eo. l. certa.

Cessarum. a Ibi pupillus q erat heres. Dy. ibi nā frustratio. i. dilatio satisfactiōis. Dy. ibi
8 ita currit alias iacuerit. Collige duo ex isto. §. ¶ Primo argu. † pro nimo rubus indefensus vt nō reddāt expensas tenute cū tutores nō habent. alias secus. vt. ff. de legatis. ij. l. qui solidum. §. etiā. ¶ Secūdo nota quod iacente hereditate nō currit p̄scriptio. Nec ob. f. de diuersis z tēporalib⁹ p̄scriptio. l. si seru⁹. vt ibi dixi in glo. iacens: ibi. l. operis. Sed ratio ibi patet. Dl. in fi. sed ibi pena ex facto. i. ex contractu defuncti descendit. Nō etiā iacente hereditate cōmittitur. vt. f. de ꝓbo. obliga. l. ad diē. Nec autē nō fit missio i bona heredis ex rescriptis nisi ex mora ipsius in non soluendo que iacēte hereditate committi nō pōt cū nec deberi incipiat: nisi ab adita hereditate. vt. ff. eo. l. §. fi. z. §. de gulis iuris. l. si nemo. cum si. Old. z ad. l. operis. dic ꝙ ibi loquitur in operis noui nūciatione: que fit rei potius ꝙ ꝓsone. vt eo. tit. l. de pupillo. §. nūtiatione. z. §. fi forte. Et hic ista missio que fit ex rescripto requirit veram moram persone que iacente heredi tate non adest. argu. f. de acquiren. re. do. l. hereditas et de stip. seruoꝝ. l. vsufr. Ray. vel dic secundū Jac. de bel. ad vtrūq̄ cōtrariū. primo ad. l. operis. quod nuntiatio nō fit in p̄iudiciū p sonarū. z sic concordat vt ibi not. ad. l. fi. Responde ꝙ ibi ꝓcessit obligatio cōtractu defuncti sub pena. Et ideo. ibi temp⁹ curit z hic nō: z iste solutiones in effectu sunt eodez cū aliis. Ité in contrario heres habet restitutionē ex clausula generali. vt no. p Dyn. extra de regu. iur. c. qui in alterius. z nota de verbo. obli. l. cum filius. §. vlt. Item non ob. de bonis auro. iudicis possi. l. si minor. qr hic requiritur vera mora per lapsus sex mēsiū. ibi nō.

Queri poterit. b Ibi. sed pignoris quidē. f. simi litudo hic differētia inter pign⁹ pretorii z cōuentionale. Dy. ibi. Non obstat. f. de lega. j. l. filiusfam. §. diui. vt ibi notaui z audiui allegari hūc. §. qd creditor tenetur vti pigneratitia p̄o fructibus qui ꝓcederent summā debito extenuato. sed hic loquit⁹ in pignore pretorio an idē in cōuentionali nescio. l. expressam. sed idē credo ꝓpter identitatē rationis. Collige ex isto. §. plura vtilia. † Primo quod missus
9 in possessionē causa legatorū seruandorū non facit fructus suos: sed eos sibi cōputat in legatū z eius vsuras. Ad quod cōcor. extra de sequestratiōe possessionū z fructuū. c. penult. z vide quod ibi notatur. Secundo nota ꝙ missus in possessionē nō possidet: sed in possessione est. vt z. ff. e. l. in p̄in. z aliud est possidere aliud in possessionem esse. vt. f. de acqui. possessi. l. possideri. §. fin. et de dam infec. l. si finita. §. iulianus. et vti possidetis. l. si duo. §. creditores. vbi de hoc. z predicta vera sunt in missione in actiōe p̄sonali. si autem in reali creditor mittatur tūc vere possidet z ei datur interdictum: vnde vi si deiciatur. vt no. z dixi dicto. §. creditores. z. f. ne vis fiat ei qui in possessi. missus est. l. j. z. ff. de pig. actio. l. non est mirum. z. C. de pacto pig. l. vlt. sed nūquid missus in personali potest expellere debitorez de ipsa possessione. dic ꝙ nō: sed vna cum eo erit in possessione vt tedio affectus veniat responsurus. vt. ff. e. l. in p̄in. vbi de hoc dixi z plene dicta. l. si finita. §. iulianus z quorum leg. j. §. quesitum. Sz quod missus etiā in personali statim possideat z is contra quē missio facta est ꝓpter eius contumaciā efficiatur de possessore petitor: innuit tex⁹ z glo. ff. si seruitus ven. l. is cuius familia. Sz quis debet colere respondeo debitor si vult alias missus colet z colliget. vt. f. e. l. §. p̄or. z. ff. eod. l. §. iperator. Et plene dixi in materia primi et secundi decreti. dicta. l. si finita. §. iulian⁹. sed quid sit missus ꝓpter contumaciaz vel qr nō cauebatur p̄stita cautione z purgata contumacia nolit recedere de possessione qualiter cōsulek ei ꝛtra quem missio facta erat dic ꝙ datur ei interdictū vti possidetis quia videtur inquietari z molestari per ipsum ꝙ missus erat. vt. f. ex quib. caus. in possessio. eatur. le. ius autem. §. vltim.
10 et ibi in glo. † Item nota quod missus ex secundo decreto pōt expellere debitorem de possessione. vt dicta. l. si finita. §. si forte. In glos. sic enim sit ibi dies cessit subaudi z heres fuit in mora per spatium sex mensium. Dynus. In glossa conuētionaliū. in fi. que sit differētia inter ea plene not. ff. de pignora. actione. l. j.

Qui legatorum. Nota hunc. §. z eius ordinē quia primo dicit missum cu stodire fructus heredem colere predia z colligere eos. Secūdo dicit heredē hoc facere volente trāsire ius colendi z colligendi ad legatarium. Ité vendendi vt in tertio respōso post ea addit locum vbi deberet fieri custodia. f. locum domicilij testatoris. In quinta dicit quod si nō est dom⁹ debet ꝺduci. In sexta reddit rationē plenariā omniū premissorū. Septimo mutat casū: quia supradicta quando ex edicto pretoris q̄ non cauetur fit missio si vero qr non soluitur in quo maior est cōtumacia qz venit dies ab ipso principio legatarius si vult colit z colligit fruct⁹ heredis inuito. Et hoc notat glos. sz non bene clare. z sic dicit Dy. dubitatū fuisse inter doctores bononie ibi debebit z alias res hereditarias. vt. f. in versic. in ceteris ibi colere agros. in quibusdā libris est z pati qđ heredē colere agros. Dl. ibi. in ceteris quoqz. q. d. nō solū in fructibus qui ex rebus hereditarijs percipiūtur est officiū missum in possessorē. custodire sed etiā in ceteris rebus siue corporibus hereditarijs. z hoc est quod. §. dixit ꝛc. Sed verbū nunc exponitur z vide de isto ꝓbo ꝛc. §. de libe. z posth. l. gallus. §. nūc de lege. z in alphabeto dictiōe ꝛc. ibi diuersas res hereditarias mobiles vel se mouentes. ymobiles autē simul cū eo possidet. vt. §. e. l. in p̄in. z dixi. §. §. proximo. ibi aufrantur non quātum ad dominium vel possessionē verā sed solum quoad custodiā. vt. §. Dl. Nota de essentia. §. plura vtilia. Primo ex ver. quinimo. ad illud quod scribitur cōtingit fructus sequestrari qs sequester potest eos vēdere z ptiū in sequestro tenere ꝓ hoc. C. de acquirend. re. l. fi. z de agri. z censi. l. ritibus. lib. xi. Item no. qd
11 gl. quod est hic sentit † quod quis dicatur habere domicilium vbi habet maiorē partē sortunarū. idē sentit gl. C. de in col. l. cives. lib. x. z. §. de iudi. l. heres absens. In glo. magna. z tenet Ly. C. noua vectig. l. j. z p̄o hoc. §. de iudi. l. fideicommissum. sed tamē hoc solū non sufficit: vt dixi. C. vbi senatores vel clarissimi. l. ij. z no. per Jnno. de foro cōpetenti. ex parte. z vide i alphabeto dictione domicilium. Ité nota. q ille q debet custodire fructus si nō habet domū in qua custodiat potest aliā conducere. In gl. prima in fi. videlicet vt imputet in debitū. Oldr. In gl. vt. j. ne vis fiat. ibi: in superiori casu z est ratio qr hic fit missio: qr nō soluit superiori: qr non cauetur. z ideo vt citi⁹ fiat solutio colit creditor etiā ab initio alias debitor a principio: z si nō colit tūc colit creditor. Dy. ff. pretore missio ex cōstitutione nō fit nisi post sex menses at ex edicto incōtinenti: z sic in prima maior ꝛtumacia et ideo maior pena. arg. in auc. de litigio. §. fi vero initium. colla vii. Ray. Et attende qr extra de dolo z cōtuma. c. ꝛtingit. In gl. magna. Nota q hic fuit interpositū secūdū decretū quod nō credo qr interdictū nevis fiat datur solū missio ex primo decreto. in fin. et forte quia constitutio locum habet postquā dies venit legati soluendi: qr tunc fit missio sex mēsibus elapsis sz per edictū fit missio a tempore quo cessatur cauere: vnde etiaz sūqz anteq̄ dies legati soluēdi cedat. Item differūt qr per edictū fit missio in bonis hereditarijs per cōstitutū i bonis heredis. Dy.

Satisfieri. In versiculo. §. tit. tutio ibi relictū est nō frustrate forte in omnia bona legatarij fit missio sed in obuenientibus tantū a defuncto. ar. f. eodez. §. fi titio. z. C. cōmunia de legatis. i. §. fi. Dl. sed de hoc dic vt dixi. §. ea. i. §. iperator. in fi. ibi. Par enim vtilitas. est nota verba Dld.
c **In possessionem.** c Ibi eo nomine pōt etiam exponi. i. nomine eiusdem rei alieno agēte cōtra hunc. vt. §. de rei ven. l. officiū. cū concor. z §. ad rebel. l. cū hereditas. Jac. In gl. id est p̄o legato petēdo quod fieri pōt nō obstāte missione. vt. C. eodē. l. qui legati. Dld.

Missus. Ibi nō admittatur ad intrādū possessionem ibi: per viatorem. i. nuntium ymunis. vt. §. de rebus eorū. l magis puto. §. ne tamen. Old. z collige ex isto. §. id

¶ Cessatur. Adde ang. z et No. in l. iij. §. preter. de dam. infec.

b ¶ Queri poterit. adde bal. in aute. ei qui. colū. C. de bo. auto. iudi possid. et iste est tex. singularis.

c ¶ In possessionem. Adde bar. hic q dicit hūc tex. eē bonū et eum allegat. in l. j. §. de iurisdi. om. iud. et in l. si finita. §. iu de dā. infect.

Universidad de Deusto
Biblioteca

quod sit quotidie.s.q cum aliquis iubeā mitti in possessionē alicuius rei z aduersarius nō patiatur eū intrare quod potestas seu magistratus debet eum in possessionem inducere z inductū
12 defendere. Jaco. Et quo etiam colligo quod ſsententia interlocutoria possit executiōi mādari.vt.ff.de religio.z.l.ossa.z quod ista sententia de mittendo quem in possessionē.sit interlocutoria prōbatur.ff.de bonis aut.iudi.possi.l.si minor vsufruct.

a ¶ Si titio. a Barto. dicit hūc.ff.esse difficilem.

Si titio. a Alias est.l.alias.ff.Et primo legatum pure fideicommissum sub cōditione vsq; ad ytis. quid ergo, ibi vtrūq; conditionale. Primo casu aut legatus est apud heredē aut apud legatarium. Secūdo casu aut heres nō dū cauit legatario: aut cauit. Dy. Et dic q in isto.ff.legatarius legatū agnouerat alias nō ꝑcederet in quātū loquitur de legato.vt.ff.de legatis.ij.l.imperator.z de leg.ff.huiusmodi.in principio.z ibi not.z plene dixi.eo.titu.l.fideicommissum.secundus Jac.de are.sed obstare videt quod titius legatarius in petitione legati videtur sempronio fideicōmissario ꝑferri.vt.ff.de legatis.ij.l.si quis seruū.ff.certā pecuniā.sed ſo.quia ibi nulla culpa potest legatario imputari hic sic: quia fideicōmissario nō cauebat. Ray. Ytes nō obstat.l.legata.z.l.qui heredi.in fi.de qditio.et de.vbi fideicommissa cōditionalia nō possunt peti q nec hic petitur conditionale fideicommissariū: sed ꝓpter illud petitur legatum purū ꝓpter morā legatarij non cauentis puniē dā.argu.ff.de coniun.cum emanci.l.ff.nunc videamus. Et tenenti ista contraria q pulchra sunt ibi satis nō det.ff.ipse legatarius z sic erat in mora satisfādi ibi reddi de sempronio put habes in textu sempronio habeas.ff.vt is legatari⁹ satisfdet existente conditione: z dic vt is legatarius.ff.titi⁹.quasi dicat vt tali metu legatari⁹ caueat fideicommissario. Alias est in litera titio, z tunc plana est vt habeas.ff.in litera vt is.ff.fideicōmissari⁹ satisfdet legatario deficiēte cōditione fideicōmissi reddi.ff.titio scilicet legatario. Jac.de are.vel posses dicere secūdū literā hebraicā sempronio quod ipsa litera possit tolerari z ꝑba deficiente conditione quasi materialiter ponent.hoc est dicere cauebit sempronius legatario decē redditurū deficiente conditiōe decē reddi sempronio si contingat deficere conditionē sub qua decē deberent sempronio reddi.Ol.quasi dicat quod in qditiōe hec ꝑba includebat: dicerat enim testator liberto titio.z.et si nauis ex asia veneret iubeo reddi ea decē sempronio. Vel subaudi aut dicas.z.a sempronio z omnia erūt plana.ibi aut ipsa decē hec litera innuit quod quando legatarius grauat⁹ nō cauet quod fiat missio solum in his que a defuncto percepit nō autē in omnia bona ipsius legatarij. Et ꝓ hoc.C.3munia de legatis.i.j.ff.fin. secus in herede.vt.ff.e.l.ff.imperator.et dixi.ff.ea.l.ff.cōstitutio. Old. Hec tamen opinio nō placet Ray ñ.vt dixi dicto.ff. imperator. Et ad istum.ff. respōdet q hic fit missio et edicto: secus si ex rescripto ꝓpter maiorē contumaciā heredis vel legatarij vt dicto.ff.imperator.z.ff.constitutioni.in fine.et versiculo qd ergo ibi z fideicōmissum.l.sub alia conditione: vt.ff.patet in fine. Dynus.ibi.satisdetur a legatario. Jacob.ibi.nomine legati.id est in euentum conditionis legati: vel sui fideicommissi sub alia conditione relicti. Jacobus ibi.satis.l.satisdationē.in fi.de ficiente conditione fideicōmissi reddi legatario. Dyn⁹.legatū. Dyn.in glo.id est sempronio.in fine. Sed in qualibet earū apparet ratio qua tollitur contrarium. Dy. Vel sic secūdū Jacobū de bello.ad.ff.si quis.quod ibi dominus domus fuit cōtumax simpliciter. Et iō in eo in quo deliqt punit hic nō fuit cōtumax ad.ff.prohibet. Dic quod hic titius nō est instructⁿ de eo quod petit nisi satisdetur: ibi sic Jacobus. In glossa fideicōmissarij legatario.ibi quod nō habet.respondeo forte cedendo actionē arg.ff.de condi.z demon.l.si titio fundus.trāslatio enim huius iuris cōpetentis legatario.f.facultas petēdi cautiones de legatario in fideicommissariū obtinet vicē cuiusdā missionis in possessi.vt.ff.tit.j.l.post ff.imperator. Ybi sed vicaria: z ideo ſsicut ipsa restitueret deficiente conditione fideicommissi si z ista cautio per cessionem actionis, z secundus hoc posset sustineri litera
13 legatario. Oldrad. in glo. et stipulatu hoc est mirabile † qs ex stipulatione legatarij agit fideicōmissarius sed hoc forte q; stipulatio succedit in locum actionis ex testāmēto: z ideo eius cōditiones assumit in hoc ꝓ detur illi cui ex testāmēto daret argu.ff.titu.ꝓxi.l.j.ff.bellissime. z.ff.si quis sub conditione. Dy. Vel sic pandam actionem: scilicet vtilem per cessionez faciēdā.
1 ☞ Cautio que a fructuario prestatur de vtendo z fruēdo non remittitur.
2 Adiectio impediens ab initio superueniens ex post facto eius effectum tollit.

1 **Si pecunie.** †Cautio prestanda a fructuario de vtendo z fruendo arbitrio boni viri non potest remitti. hoc dicit Dynus. Ybi satisdaretur a fructuario. Dynus.

2 **Qui fideicommis.** Casus pulcher †illud qs ab initio impedit missionē ex postfacto superueniens tollit missionis effectum. h.d.dy. Et facit ad hoc.ff.de fideiussio.l.mānī⁹.ij.de liberis agnoscēdis l.iiij.ff.qui plautianū.z.ff.de adulteriis.l.si maritus.ff.j.z not.in autenti.quomodo oporteat episcopos.ff.neq; autē.coll.j.Et facit ad questionē quod accusatio ordinaria superueniēs tollat inquisitionem per officium inchoatam.z ꝓ hoc.ff.de suspect. tutoribus.l.post finitam. vbi de hoc facit etiaz ad alias similes questiones quas ibi notant. Itē facit quod accusatus q nō potuit dare fideiussorē z ideo posit⁹ est in carcere quod postea offerendo liberetur à carcere. argu. contra. C. de testamē. tute. l.ij. Item ar. contra omnia predicta.ff.de re milit.l.milites.iij.respōso. Et quod ibi nota.z de duobus reis.l.eandem.ff.si quis.dy. et dic vt not. extra de regulis iuris.c. actum legitimo. libro. vj. in glos. quia ꝓtius. id est ante missionem. ibi. ff.si alius.z.ff.in possessi. de damno infecto. l.si finita. ff. item videamus. Oldra.

Cum venter. Pariturus suū qui ruptu rus est testamētum: fic cum est non esse aditam hereditatem. l. cum quidā. ff. j.z ideo missio cessat. vt.ff.eodem.l.iij. Jaco. in glos. Ybi esse nullum si repudiat. Oldrad. Ybi secundus Hugo. sed quia contra vt ibi cuius opinio vera est.

Si legatorum. In fin. not. argum. qd si ago contra te rei vēdi. de inde alienas rem dolo malo quod sententia cōtra te lata mandetur executioni contra illum possessorem dolosum z facit. ff. eo. l. fin. z quod not. dy. instituto de actionibus. ff. omnii. et dixi. ff. eo. l. is cui. ff. qui in possessio.

Etiam ibi mitti. In possessionē ex edicto si nō satisdat vel ex constitutione si nō soluat. Ja. in glo. in si z meli⁹. C. q potio. i pignore habeat. l. 8 decret o. dy

Si inutiles. In glo. alias si nulle. Et tunc dic si nulle: scilicet res corporales sunt tamen nomina in hereditate. dynus. in glo. nisi post sex menses ex tempore solutionis faciende. Dyn.⁹ Et dic quod glos. male dicit. Et quomodo cōstituatur pignus ꝓtorio in nominib⁹ dic vt nota. C. de ꝓtorio pigno. l.j.

Si fideicommissorum. In gl. secūda. in fine quod est verum contra obligatum ꝓ alio nō cum sit ꝑsonalis. vt. ff. ad trebellianum. le. j. ff. si heres. et sic hic cessaret nisi esset mihi prestare rogat⁹ ipse legatarius missus qz tunc locum haberet contra eum actio ex testamento. vt. ff. eodē lis cui. ff. fina. z vt leg. no. ca. l. j. ff. si decem. Ray. verficu. plane. quod male est allegatum. ff. in glo. dum allegat. ff. plane. Itē facit hic. l. ad questionē. si testator legauit mihi domū. z alius mutis legauit pecuniā. z nihil restat in bonis ere alieno soluto nisi domus mihi legata: quod ego habeam integram domū nec tenear contribuere cum aliis legatarius. z ad hoc. ff. de testamēto milita. l. si vero compositra. z questio pulchra est.

Si rei seruāde. †Ybi perinde: id est ex illa missione et pretorio pignore per eum contracto. Oldradus. Ybi pignori. id est in pignus conuēnionale. Oldradus.

Municipio. Ybi assecutur⁹: scilicet possessionem. dy ff. Et vide quod dixi. ff. de conditionibus z demonstra. l. municipalibus.

Damnis. In glos. ibi in fi. z. l. sequenti. Solutio ibi tractatur de odio hic de fauore. Jaco. de bel.

1 ☞ Absens in possessionē ex primo decreto nō facit fructus suos.

1 **Si legatorum.** Ista est regula generalis q † missus in possessionē ex primo decreto nō facit fructus suos. q regula ponitur. ff. ex quibus causis in possessi. eat. l. fulcimus. in ꝓin. z que fallit hic. Dy. ibi. in bonis. scilicet heredicatis ex edicto non heredis rupto licet gl. aliter sentire videatur. Ray. In glo. vlti. ibi. Respondeo in fi. vel hanc nō tamē ad alimenta sufficiat. z est hec. l. argu. qs monachus debeat ali de bonis monasterij si accusset abbatem. Blossa est. ff. de inofficioso testamē. l. si instituta. ff. de inofficioso. z. C. ff. 8 o. cognitio. l. si vbi plene dixi. z extra de accusationibus. c. ex parte. In gl. vltima: ibi. Respondeo non idem: ſz certe z idez dici posset. quod enim si filius sit testatoris et non habet vnde se alat. Dy ñ. ibi. ff. chri. vl illud quādo fit missio in bonis heredis ex rescripto: vt dixi expositione textus Ray.

1 ☞ Creditores sunt legatarijs fauorabiliores.

Re in qua

2 Re in qua poterat quis ingredi propria autoritate ad ecclesiā proueniente non poterit amplius ipse ingredi.

a **Interdum.** a Ybi dolo malo quo ad legatarios nō quo ad creditores: vt in fi. Ray. z. ff. qui z a quib⁹. l. in fraudem. In glo. vlti. ibi. ad totum titulum est cōtra communiter habetur. ff. qui in fraudem creditoꝝ. l. penulti. ff. j. sed male: z debet dicere ex quib. causis in possessorium. Dynus. In glos. vlti. ibi. z est ratio: sed ista ratio potius tendit ad oppositum z secūdus
1 eum potius debet dici contrarium. † cū plus fauori debeat creditorib⁹ quā legatarijs argu. C. de iure delibe. l. ff. ff. si legatarij. Et ideo verius dic vt no. eo. titu. l. in possessionibus. in ꝓin. dy. vel dic ꝙ illud quando hereditas non est soluēdo: at hic quando erat soluēdo z hoc opatur fauor vtilitas q debet habere exitum z effectum. ad quod notaui. ff. eodes. l. is cui. ff. postquam. z argumen. ff. quemadmodū testamenta aperiant. l. vel negare. Ray. vel dic ꝙ nō mittat in possessionē ex eo quod debita non soluit z ꝑtoriæ mittitur ex eo quod non cauetur. vt. l. in possessi. in ꝓin. ff. ex quib. caus. in possessi. eatur. z sic non differunt sed concor. Item allegat quod quis sine permissu principis non potest rem suā cōfecrare. Rota. ff. de rerū di. l. 2 sacra. z institu. de rerū diui. ff. sacre. † Item allegat quod si res in qua poterat qs ingredi propria autoritate peruenit ad ecclesiam quod amplius ingredi non possit. z hoc tenet Innocē. extra de foro competenti. c. verum. Hostiēsis. tenet contrarium qs se. ibi Joan. And. z ꝓ hoc. C. de sacrosā. ecclesia. l. si curialis. z ad hanc legem respondeꝝ locus erat effectus religiosus.

¶ De bonorum possessionibus. Rubrica.

1 ☞ Bonorum possessio non queritur invito.
2 Transitus est facilior in habentib⁹ symbolum.
3 Damnatus de crimine capitali repellit a bonorū possessione.

Set per rubrica. De ista materia de bonorum possessionib⁹ bñ notat per Roffre. in libello de bonorum possess. titū. quaternio. z dixi. C. q admitti ad bonorum possess. possunt super rubrica. Et in speculo de testamentis. ff. sequitur videre de bonorum possessionibus. Quis sit effectus bonorum possessionis: que sit differentia inter bonorum possessionem z possessionem bonorum. Quid sit bonorum possessio per que acquiratur bonorum possessio. qualiter deturz an in ea sit locꝰ iuri accrescendi z quibus competat. hec omnia dicit iste titulus bonorū possessionis effectus differentia inter bonorum possessionem z possessionem bonorum diffinitio bonorum possessionis quilibet acquiratur in cuius bonis cōcedatur z per quos acquiraf hec omnia expediuntur. j. e. l. iij. z. iiij. vsq; ad. ff. si causa cognita. an verba debeant intelligi secundum ꝓprium significatus vel secundum improprium plene. j. eo. l. j. In quibus differant z conueniant heredes de iure ciuili z bonorum possessores. j. eod. l. in omnibus. Ein actiones vtiles vel directe debeātur bonorū possessorib⁹. an bona vel hereditas intelligantur deducto ere alieno. ff. eod. l. iij. z dictum est etiam. l. j. † Quod bonorum possessio
1 non queratur inuito. eo. l. iij. ff. inuito. z quis dicatur inuitus. et quomodo queratur municipio bonorū possessio. z per quos quādo heres possit rationem habere quod defunctus morte preuētus non habuit ratū z quādo non bene. j. e. l. iij. ff. acquirere. que requirunt cause cognitionem nō possunt expediri nisi iudice sedente ꝓ tribunali. ff. e. l. ff. si causa cognita. Et an seruari debeat ordo iudiciarⁿ in petēda bonorū possessio. Et an citari debeat aduersarius in bonorū possessi. sit locus accrescendi. ea. l. ff. fi. z. ll. sequentibus. Et an si locꝰ sit iuri accrescendi sit opus nova petitione in parte accrescente. † Et quod in habentib⁹ symbolum. t. similitudinem facilior est transit⁹. j. e. l. sed cum patrono. Quod bonorum possessio locum habeat ex testāmēto z ab intestato. ea. l. ff. bonorum. Et quod ius ꝓtorij suppleat ius ciuile quod rescriptum per notas z abbreuiationes nō valet. ea. l. ff. notis. Quod seruⁿ petere possit bonorum possessionem z ēt absenti decerni. j. eo. l. ieruⁿ. Et quod vbi admittitur seruus in iudicio admittitur z femina. impubes sine tutoris autoritate vel infans sine patre nō potest petere bonorū possessio. ea. l. ff. impubes. Et quo ad cursum temporis petende bonorū possessionis attenditur etiam tutoris z patris tutoꝝ bonorū possessionē petere nomine pupilli nō repudiare. j. e. l. tutor. Prior in gradu preferetur in bonorū possessione petenda z interim non currit tēpus sequentib⁹ in gradu. j. e. l. ff. priores in bonorum possessione petenda ignorantia iuris non prodest maxime si consulere potuit peritiores. ff. eo. l. in bonorū. Si tutor nomie pupilli petierit bonorū possess. pupillo damnosam tenet pupillo ad interesse. ff. eodem. l. si pupillo. Aliter furiosus z qui perit bonorum possessionem petendam. ff. eodem. l. non ambigendum. Et an fiscus: a
2 respublica Romanorū sint idem vel diuersa. Qui repellit ēt a bonorum possessione de iure ꝓtorio. eadem. l. ff. j. † Damnatus rei capitalis repellitur a bonorū possess. non autem relegatus. ff. eod. l. edicto. Et quod crimen capitale cognoscit: z ꝺnū dicatur ex impositione pene non ex criminis genere. Et qs bānitus perpetuo non possit heres institui ad tempꝰ accusatū testamentum de falso ipsum agnouisse videt. ff. eodem. l cuz quidam. Et quod agenti preparatorio iudicio nō currat tempꝰ in preparato. Et an filiꝰ agens querela z obtinens per hoc videatur hereditati immissus z ꝓ herede se gerere. Et an prouidēs si in vno videat negligens in alio matris petitio non acquirit filie bonorum possessionem nisi iudex hoc euidēter determinat. ff. eodem. l. Paul⁹. bonorū possessio postulata nomine illius qui postea furere ceperit valet. ff. eo. l. viti.

1 ☞ Verbū simplicit ꝑlatū an accipi debeat i ꝓprio significato.
2 Verbū generaliter ꝓlatū generaliter intelligi debet.
3 Hereditatis nomē semper intelligit non deducto ere alieno.

Bonorum possessione. Hec. lex cuz duabus sequentibus vsq; ad. ff. si causa cognita. diuiditur in vi. partes. ¶ Primo ponit hic bonorum possessionis concesse effectus. ¶ Secundo ponitur differētia inter bonorū possessionē ex parte vna z possessionē bonorū ex altera. ¶ Tertio ponitur diffinitio bonorū possessionis. ¶ Quarto quibus acquiratur. ¶ Quinto in cuius vel quorum bonis concedatur. ¶ Sexto ostendit per quos acquiraf, partes iam sunt signate in textu. Dynus. Et dic in bonorū possessione que ius tribuit. Dy. ibi admissa. id est agnita coram iudice vel dicta. petita z concessa cum causa cognitione. secundum ius antiqū. vt j. eo. l. ff. si causa cognita. Hodie simpliciter z sine illa solemnitate. vt. C. qui admitti ad bonorū possessionez possunt. l. vltima. Dy. ibi. Nam hec omnia. scilicet commoda z incōmoda z dominia rerum. Dynus. In glo. secūda: ibi. secundum tabulas z contra tabu. z quare contra tabulas dicaf ex testāmēto. dic vt nota. C. vnde liberi. l. vltima. z instituto de bonorum possess. ff. penulti. ibi septima extraordinaria. de qua dicitur. j. vt ex legib⁹ z senatusconsultis bonorū possessio detur. l. j. Ibi gratia agnoscende ītis imo gratia agnoscēde bonorum possessionis. z dic vt not. C. de inofficioso testāmēto. l. iij. Dyn. In glos. vtile contra quia de directo debet intelligi. vt. ff. si ager vectigal. l. j. ff. qui in perpetuum. circa hoc dic ꝙ in hoc variant iura. Quedaz enim dicunt † verbum simpliciter ꝓlatum accipi debere in ꝓprio
1 significato. vt. j. quando app. sit. l. j. ff. biduum. versi. quod in sententijs. de re iudicata. l. quod iussit. z dicto. ff. qui in perpetuus. Quidam dicunt quod simpliciter ꝓlatū accipit improprie: vt. C. de rei vendi. l. aduersus. z de ꝓscriptio. xxx. annorum. l. ff quis emptum. Quidam dicunt quod potest accipi propriē z improprie. vt. ff. de offici. proconsul. z legat. l. j. Et ideo dic aut ratione subiecte materie potest apparere qualiter intelligi debeat aut nō. primo casu secundum subiectam materiam debet ꝙ ba accipi z intelligi z propriē z improprie. vt dicta. l. ij. de officio proconsulis z legati, z locati. l. si vno. ff. j. versiculo. sed si verbo donationis. vbi de hoc notaui z dixi de ꝓscriptis verbis. l. in fina. de damno infecto. l. damni infecti quidaz. de regulis iuris l. non videntur data. z de legatis primo. l. si seruj legati. alias si legati seruⁿ. z not. z dixi. C. de donationib⁹ ante nuptias. l. si cū ante. Secūdo casu quando ex subiecta materia hoc non apparet tunc aut significatio verbi nō cadit in intellectū, vt dicto ff. biduum. versi. quod in sententijs. z dicta. l. ꝙ fuisset. Secūdo casu quando etiam in ꝓprio intellectū tūc aut resultat absurditas si accipiatur secundum intellectum improprium z tunc accipi debet secūdū ꝓprium. vt dicto. ff. qui imperpetuū. ff. si ager vectig. l. j. Et nota. ff. de euic. l. minor. ff. si seruus. Aut ecōtra iuuando intellectū ꝓprium resultat absurditas z cōtra ius. z tūc accipiā secūdū ꝓprium intellectū. vt hac. l. cum similibus. Aut non repugnat iuri nec resultat absurditas: siue verbus accipiatur propriē siue improprie, z tunc aut conditio personarum exigit intellectum ꝓprium; aut non. primo casu accipiam secūdum ꝓprium. vt. j. de donationibus. l. filius. versic. pari rōne. et versi. z memīsse. vbi de hoc dixi secūdum Dyn. Si vero cōditio personarū nō repugnat quomin⁹ accipiatur secūdū ꝓprium z improprium; z tūc vtroq; modo accipitur. vt. j. de exceptione rei
2 iu. dica. l. si mater. ff. eādē. † Et q verbū generaliter ꝓlatum et

Universidad de Deusto
Biblioteca

prolatū z generaliter z indistincte debet intelligi.vt.ff. de publi. l.de pretio.z.ff.de leg.ffstandis.l.j.ff.z generaliter fallit in his que ex patrissa destinatiõe insunt.vt.ff.de legatis.ij.l.legatis.de le ij.l.hoc gen⁹.alias l.hoc legatū.z de auro z argento legato l. quint⁹.z de verb.signific.l.in.l.censoria. Vel subdistmgue prędi cū membū quando non resultat prauus intellectus siue accipiatur secūdū proprium siue secundū improprium.z de conditione personarū nō repugnat quasi eodm idem tēpus potest operari proprium z improprium aut secundū diuersa z subalternatione. si secūdū idem tunc locū habent que.ff.dixi.vt secundū vtrunq; intelligatur.si secūdū diuersa z sub alternatione,tunc si pōt operari secūdū proprium nō operabitur secundū improprium. vt.ff.de vulgari z pupillari substitu.l.verbis ciuilibus.z.l.qui liberis.ff. hec verba.z.l.centurio.z no.C.de impuberū z aliis substitu.l.ōnibus.Et ad hoc bene.ff.de vsufru.l.procul⁹.z quod ibi notaui z dixi in glo.vlti.in fine.subaudi aliud in vltima voluntate:sed hoc non placet.q; nomen bona prolatū in vltima volūtate intelligit aliquando deducto ere alieno.vt.ff.de leg.ij.l.si quis seruum.ff.si.z.l.sequenti.Et ideo ista solutio glo.non est bona q videtur velle quod in vltima volūtate intelligātur bona nō deducto ere alieno:sed in contractu sec⁹.quare dic aut nomen bonorū refertur ad vniuersitatem iuris z tūc intelliguntᵉ bona ēt ere alieno non deducto:vt hic.z.ff.l.ij.cū similib⁹. Aut non referuntur ad vniuersitatē iuris:vt quia dono vel vendo tibi bona mea quia tūc nō videor ad te trāsferre successionem iuris q; viuens non habet heredē.vt.ff.de here.vendi.l.j.z tūc dicitur bona demū deducto ere alieno:vt dicta lege mulier.z.ff.de ver. significl.subsignatum.ff.bona.† Vel dic lati⁹ si nomen hereditatis apponatur siue in contractu:siue in vltima voluntate. siue in legato,siue in hereditate semper intelligitur nō deducto ere alieno:vt dicta.l.si quis seruū.finali.ff.z.l.seqnti.z de legatis.ij. Si vero nomen bonorū apponat in hereditate vt relinquo bona mea vel rogo vt restituas bona mea tūc comprehendit etiā onera.vt.ff.ad trebellianum.l.nam quod.ff.finali.z.l.codi.Sed in legato intelligit deducto ere alieno:vt dicta.l.cum autem.z de legatis.ij.que sequitur dictam.l.si quis seruū. Idē si apponatur in contractu:vt dicta.l.mulier,de iure dotium. De hoc tangitur per dynus,ff.de verborum significatione.l.punctps. z plene dixi dicta.l.nam quod.ff.fin.z l.sequenti.ff.ad trebellianū.

1 ☞ Bonorum possessio per procuratorem acquiritur.
2 Aditio hereditatis in sola voluntate consistit.
3 Petitio hereditatis directa datur heredi:vtilis autem bonorū possessori.
4 Aditio de iure ciuili idem operatur quod agnitio bonorū possessionis de iure pretorio.

In omnibus enim ¶ Vide ideo dicit:q; in aliqbus differunt heredes z bonorū possessores vt no.ff.l.proxima.ff.in viro. Item differunt quia aditio hereditatis est perpetua z semper potest fieri rebus in eodē statu manentibus.vt.C.de iure deliberādi.l.licet.Sed bonorū possessio debet peti infra annū vel cētū dies.vt.C. qui ad. ad bonorū
1 possessio. possunt.l.j.z.ff. ¶ † Item bonorū possessio acquirit per procuratorem.vt.ff.l.proxima.ff.acquirere.hereditas non.vt.ff. de acquirenda hereditate.l.per procurato. Vñs incipit Paul'
2 respondit nisi cesari.vt ibi notatur. ¶ † Item hereditatis aditio est in sola volūtate.vt.ff.de acquirenda hereditate. quasi p totū bonorū possessio petebat olim cōrā iudice z causa cognita.vt.ff.l.proxima.ff.si causa cognita.hodie sec⁹ vt.C.qui admit
3 ti ad bonorū possessionē possunt.l.finali. ¶ † Item heredi datur directa petitio hereditatis bonorū possessori vtilis.vt hic.In glo.no.vice heredum succedentium de iure ciuili. Dy.ibi. Bonorū possessores de iure pretorio succedentes. Dyn.ibi habent z ideo sicut per aditionē hereditatis omnia iura querūtur ita z
4 bonorū possessio. † Et quod operat aditio de iure ciuili operatur agnitio bonorū possessionis de iure pretorio. Dy.in gl.vlti. in fi. Sed certe quod dicit hic glo.z vlti.glo.superiori.l.f. quod vtilis tantū verū esset si duo essent heredes.f.restituēs. z ille cui restituta esset quia tūc ille cui restituta est habet vtiles actiões tantū cū penes heredē restituentem remaneant directe z vna actio duob⁹ insolidū cōpetere non possit.sed quādo vnus est tāntum bonorū possessor:vt in istis.ll.tunc dicendū est ei competere illas actiones quas defunct⁹ habebat siue directas siue vtiles. Unde si defunct⁹ habebat directas etiā bonorū possessor habebit illas directas qr ex varietate successorū non debet variari qualitas actionū.vt.ff.de verborū obligatio.l.ij.ff.ex his. hoc dicit dy. Et verū est quod nō debet variari obligationis natura ex persona heredū penes rem ipsam que in obligatione deuenit:sed quod non variat qualitas actiõis penes heredes:hoc non dicit.l.illa. Unde credo aliā esse qualitatē actionis penes heredes de iure pretio quā fuerit penes defunctū: z ita intelligo. ff.de bonorū possessione heredi.petitio.l.i.z.ij. Nam per.ll.illas probat quod est quādoq; natiua z solet dici.C.de actio.z obliga.l.j.z facit quod no.ff.de actionibus z obligationi.l.in bonorarijs.z probatur per eundem Dy.instituto de actionib⁹.ff.ij iste.licet posset defendi vtrūq; dicēdo.scilicet q; fiat directe ab origine sed vtiles per extēsionē pretoris.argu.ei⁹ qs nota,dicta l.de bonorū possessoria heredi.petitio.Ray.

1 ☞ Inuitus dicit qui consensisse non probatur.
2 Heres an possit ratū habere quo defunct⁹ ratū non habuit.
3 Cognitionem cause qui requirūt iudice non sedente pro tribunali expediri non possunt.
4 Aditio an possit per instrumenta vel per testes probari.

Bona autem. Dyn⁹.z vide quod dixi supra eo.l.j.ibi ei⁹ rei.id est successoris.dy.ibi.in corporibus.i.rebus corporalibus.Dy.

Hereditas. ¶ Secūda ps in qua ponit differētia bonorū.dy.ibi.accipienda est q; est facti non iuris:vt sequit.Dy.ibi.magis iura q; in ea retinenda vel acgrenda non debet interuenire corpor⁹ actus qs verū est ea agnita.nam in agnoscēda regrit factū.ff.dy.ibi.Deniq; hic p bat quod sit iuris non facti.dy.ibi.in hereditate in qua deferē vel agnoscī bonorum possessio.Dy.

Bonorum ergo possessionem. ¶ Tertia pars in qua ponit diffinitio bonorū possessionis,dy.ibi.Persequendi id est propter quod persequimur.dy.ibi.retinendiq;.id est sicut bonorū possessione concessa dat mihi ius p sequendi contra detentatorē rerū hereditariarū ita debeo tueri si possideo res hereditarias z inquieto⁹ ab eo pro his quas possideo iurta regulam cui dom⁹ actionem ꝛc.vt.ff.de regulis iuris.l.inuit⁹.ff.cui damus.z facit.ff.de bonorū possessio.contrata bu.l.si preteritus.z.ff.de inofficioso testamento.l.si filī⁹.dy.ibi. siue rei scilicet alicuius singularis. Dy.In glossa dic pretorū ibi.probando me filium non contra eū cui⁹ principaliter interesset defendere quia tūc secus esset.vt.ff.de liberis agnoscendis.l. j.in fine.z.l.sequenti.vbi plene dixi.Ray nalduss in glo.id.est patrimonij:ibi.z.l.sequen.hoc non procedit quoniam bonorū possessio est ius propter quod prosequimur non quo vt in superiori glosſ.Oldra.

1 **Inuito.** ¶ Quarta pars vbi dicitur cui acquiratur. Dynus.† Sed oppone quia inuitus dicitur qui consensisse.i.specialiter petisse non probatur.vt.ff.de procurato.l.filiusfami.ff.inuitus.z.ff.de furtis.l.qui vas.ff.vetare. sed infra statim in versic.sed z si nemo dicit contra quia dicit etiaz nō petenti dari.sed die differre in hoc contradicentē z ignorantem.quia contradicenti nullo modo acquirit qr inuito ꝛc.vt.ff. de regulis iuris.l.inuito.sed ignoranti acquirit edictalis. Sed ista acgsitio est inutilis nisi postea per decretū pretoris decernatur ei quod patet.quia non transmitteret ad heredem vt sit antiquo iure decretalis:vel hodie etiam iudice agnoscat:vt sic dicatur iudicialis ita tamen decretalis non acquirit inuito: vel ignoranti sed tantum petenti.vt.ff.de successorio edicto.l.j.ff.de cretalis.Dyn⁹ in versicul.a municipibus.quidam habent.ff.ij melius est versic.quia loquit de precedenti materia.scilicet cui acquiratur bonorū possessio.ibi admittat.id est agnoscat.dy. in fine,siue effectu tamen nisi agnoscat vel decernatur.vt supra dixi.Dyn⁹.In glossa secus in hereditate:ibi.ff.prozi.sed z si nemo sed ibi ignoranti non inuito.z hoc placet Jacobo de ra. z probat.ff.eo.l.seruo.ff.respondo.vbi dicitur quod edictalis petitur etiam ignoranti sed decretalis non acquirit.vt.ff.ff. acquirere.z sic decretalis petitur ignoranti.sed edictalis querit etiā ignoranti Dy.ibi.Item hoc verbum.scilicet quod non acgratur inuito.Dyn.in eadem glosſ.in fin.contra.ff.de verbo.obli.l. seruo verante.solutio quedam sunt in quib⁹ versatur commodum tantum z hec bene acquirunt per seruū inuito domino.q dam non habent commodum z incommodum z hec non acquirunt inuito vt hic cū similī.Dy.z de hoc dicta.l.inuito .ff. de regu.iur.in glo.decurionum in fi.de hoc no.ff.de collegijs illicitis super rubrica in glo.vt syndicus ibi.ff.fi.z.l.sequti.z vide.ff. tit.proximo.l.municipio.z quod nota.z dixi.ff. de conditioni. z demonstratio.l.municipib⁹ ibi secundū ta.potest queri quia nunq; bona vacantia ciuitates petūt vt.C.de bonis vacantib⁹ l.j.libro.z.sed certe z ab intestato quando defertur ciuitati bonorum possessio.vt.ff.de libertis vniuersitatis.l.j.Ray.z de suis z legi.

leg.Lab intestato.ff.si municipes.in fi.z.ff.de iniu.rup.test.l.si qs exheredato.ff. ei⁹.in fi.sed que erit ista que ab intestato datur fi co respondeo septima extraordinaria vt insti.ea.ff.septima. Jasin gl.f.mortui.ibi.ff.decretalis.z sic sunt due sicut olim. Dyn.ibi ex q.cau.ma.l.fin.ista opi.supponit q; statim mortuo eo in cuius bonis locū habet bonorum possessio cōpetat ius petendi ante decretum pretoris sed obstet exceptio:sed hoc non placet q; ius nō cōpetit ante decretum z ideo tene precedentem.Ray.

Dari autem bonorum possess. Quinta pars in qua agitur in cuius vel quorū bona concedat. Dyn.ibi patrissa.decedēti cōditio testō vel ab intestato.dy.ibi ius testādi habuit z testatus fuerit.dy.ibi admitti posse ex testamento vel ab intestato pōt hr̄e locū vt in auc.de here.ab intest.ff. si quis aūt. Dy.in glosſ.vlti.in fi.z sic eo tpe quo erat liber z per hoc potest habere heredem z bonorum possessorem.Dy.

Acquirere. Sexta pars in qua agit p quos acgrit bonorū possessio. Dy.ibi p aliū,procuratorē habentē speciale vel gñale mādatū.dy.ibi.me non mādante specialiter vel generaliter.dy.ibi petita sit p neg.gest.nullū mandatū habentē.dy.ibi qs actū est non ante nisi iudex voluerit statim mihi queri:vt.ff.eo.l.pe.z ibi no.Ray.ibi deniqz.i.q; non acquiritur mihi nisi ratū habēti.Ol.in fine.i. bonorum possessionis petitio ibi ratū habeā:secus si post.vt.ff.eo.l.si p defunctum non agnita,sed si tale esset ius qs ad heredē trāsiret vt legati z similia:z tūc qs noie defuncti gestū esset ab herede ratum haberi posset vt hic dicit hec litera.z no.ff.de acq.here.l.pantonius.dyn.et
2 hic colligit curiosissima solutio illius brocardi † an heres possit habere ratū q defunctus ratū nō habuerit q; aut est tale factus qs sui natura trāsit ad heredem z tūc is defunctus morte preuētus ratus nō habuerit heres tñ pōt ratū habere.z p hoc.ff.rē ra. ha.l.si fine.ff.si pcura.aut est tale factū qs non solet ad heredem trāsire z tūc si defunctus qs non solet ad heredem trāsire z tūc si voluntarius ratū nō habuerit nec heres eius pōt ratum habere vt hic euidēter colligitur.dy.z si morit gerens nihilominus pōt ratū haberi.vt.ff.rē ra.ha.l.bonorū. Ja.in glosſ. per procuratorē.ibi si duo.hec regula fallit in casibus in qbus exigitur speciale mādatū sed in qbus hoc non inuenit relinquit regule generali.Dy.in glo.i.non cōpetat.in fi.z sic ponitur quin.pro qs:z qs pro quia.z sic abūdat vna negatio illi dictioni qn.inclusa.Ja.in glo.nō agnita.ibi sequēti gradui.f.legis prāte suo iure nō autem hereditario.Dy.

3 **Si causa cognita.** † Ea q regrunt cause cognitionē nō possunt aliter expediri nec alibi nisi iudice sedēte p tribunali:vt hic.et.ff.qs ex.in bo.poss.ser.l.ij.ff.dies.z.ff.titu.pri.l.is cui.ff. imperator sed hoc in istis bonorum possessionibus que ius tribuunt alias sufficit summaria cognitio.vt.ff.de car.edi.l.iij.ff.summati.z patet in d.ff.dies.ff.de offi.procō.z leg.l.nec quicq;.ff.vbi decretum.vbi de hoc.z de interro.actio.l.voluit.ff.j.Dy.z de hoc no.z dixi.C. de dila.l.a precedēte ibi bonorū possessio detur qs est in qualibet que ius tribuit:vt.ff.dixi.z probatur.d.l.ij.ff.dies.quis ex.in bo. poss.ser.dynus.ibi de plano.i.sine cause cognitione:vt.ff.de accu. Ueuia.z.ff.de offi.pcon. z leg.l.nec quicquam.ff.de plano.Oldr. in glo.f.iudice.ibi sine petitione sed tamen nihilominus cum eadem cause cognitiõe qua z olim.dynus.ibi sed certe.l.illa.ff.de diuersis z tem.prescrip.l.j.vnde qñ non exigitur aduersarium vocari dicantur vtiles dies in quib⁹ est copia iudicis tantū vt hic ibi in cause.ff.tam.z.ff.si cui plusq; per.l.fal.l.i.ff.cuz dicitur.dynus. quandoq; petere z mulier z absenti etiam competit.dy.vt.ff.e.l. penul.z.l.seruus.ibi non obstat.ergo patet aduersarius nō fuisse vocatum als sibi preiudicaretur vt.d.l.si cui plusq; per.l.falc.l.j. ff.cū dicitur.in fin.no.hanc glo.sed si nullus vocatur ad qd aditur iudex respondeo vt scribatur in actis eius aditio facta z possit per illa acta probari q; petita sit z intra tempus debitū † ff an
4 poterit probari per instrumenta vel per testes certe nō imo in casu iusto necesse est adiri iudicem sicut alibi in donatiõe excedēte summam quingentorum aureorum oportet iudicem adiri nec sufficit adiri tabellionē.vnde in istis actibus solennib⁹ magis creditᵉ iudici q; tabellioni.argumen.C.de dona.l.ff.z solet dici.C.eod.l. fina.z ad hoc facit quod no.z dixi.C.de libe.cau.l.pe.sed nunqd in petitione bonorum possessionis sit necesse libellū offerri in scriptis dic vt no.d.l.ij.ff.dies.ff.quis ordo in bonorum possess.seruetur.Dynus.

In bonorum possessione. In isto.ff. duo dubia formantur.primum an inter bonorum possessores sit ius accrescendi siue si sit vtrum opus sit noua petitione in parte accrescente vel sufficiat petisse partem suam.Dynus.ibi ius accrescēdi.f.quando deferuntur eodem iure:secus si diuersis: vt.ff.l. sed cum patrono.dynus.ibi competit eodem iure.dynus.ibi admisit.id est agnouit.Dyn.ibi non admiserunt.id est non agnouerunt.Dy.

c **Ji qui admisit.** Id est agnouit.Dynus.

1 ☞ Transmutatio eorum velox est que adinuicem symbolum habent.
2 Succedentes ab intestato succedere dicuntur ex voluntate testatoris tacita.

Sed cum patrono. Ibi nō esse ius accrescēdi ipso iure sine noua petitiõe.dy.ibi igit q; ipso iure non accrescit sed est opus petitiõe noua.dyn.ibi pollicet.f.septimā extraordinariā cū noīe bonorū possessionis reperiri non possit vt in glo. ibi cū ceteri.qui eodem iure admittuntur.dy.ibi accrescendi ius est quia succedūt eodē iure quo repudiantes vel alio modo exclusi.dynus.in fi.z sufficit semel agnoscere ita quod pro parte accrescente non fit opus noua agnitione.dyn.z no.ex.ista.l.colligi propositionem Aristote. ij.de generatione z corruptione.c.iij.vbi sic scribitur ad literam
1 quecunqz † habent symbolum adinuicē velox eorū trāsmutatio est:quecūq; autē non habēt tarda.q; facilius est vnum q; multa transmutare. idem Auicē.j.cano.fen.ij.c.de complexionibus dicit conuersio in genere pro positionali est facilior conuersione ad contrarium q; in habentibus symbolum.i.similitudinem facilior fit transitus. Et ad hoc sepe allegatur in gl.quā igitur ibi.ff. multis hec non videtur bona vnde cum legitimi ab intestato.z contra tabulas ab intestato dentur.z sic non videntur posse cōcurre vt.ff.si tabu.testa.nul.extra.l.j.ff.i.nisi dicas illud verum ab initio,et post facto secus.z ita hic est argu.ff.de inoff.test.l.circa.sed contra hoc.ff.de leg.ij.l.pero.in prin.z quod ibi not.sed dic vt ibi dixi q; illud fm voluntatem:at hic contra voluntatem vnde hec opi.posset tolerari.Ray.

a **Bonorum possessionis.** a Ibi fm voluntatem vt fm tabulas.dyn⁹.ibi necnon ab intestato.expone necnon pro et: quasi dicat non solum ex testamento nominat scēm voluntatem sed etiam ab intestato qr eoipso qs nō instituit alios heredes videtur illos velle habere legitimam hereditatem: vt.ff.de iur.ca. l.conficiuntur.ff.j.z no.hanc glo.quam alibi nesc⁹o que declarat
2 dictum.ff.j.† Succedentes ab intestato dicūtur succedere ex tacita voluntate defuncti non expressa qs tene cordi.quod intellige vt no.z dixi.ff.de colla.bono.l.j.ff.pater filium. dyn⁹.ibi propter capitis dimi.i.propter emancipationem.dyn.ibi pretor.id est tollit capitis diminutionez z dat bonorū pos.dyn.z succedūt de iure pretorio nec ob.ff.eo.l.non ambigendum.ff.si.vt ibi no.in glo.z per dyn.de reg.iur.c.cum quid vna via lib.vj.in glo.pone casuz ibi pro instituto filius non tamē illa lex monstrauit modus succedendi sic ergo ius pretorium supplet hic ius ciuile.dyn.ibi tuendo.i.illius.i.exequende.nam lex defert nō exprimendo modū per quem defertur:sic supplet Oldra. Et no.ad questiones statuti.ff. de pub.iudi.l.pe.ff.ad crimen.de pe.l. qs ad statum.de publ.iud. l.ij.pe.l.si preses.cum similibus.z.ff.si quis rei capitalis.versi. rei capitalis.Oldra. Nec fñ additio licet hic sit signata in libro Olmeli⁹ caderet.ff.e.l.edicto. ¶ Notis nota cōtra abbreviationes que fiunt per tabelliones z magime in curia romana.si enim volunt dicere verbis competenter mutatis faciunt vnum.v. quod significat competenter z vnū.m.qs significat mutatis. Et sic faciunt in multis aliis vbi scribunt vnaliteram pro vna dictione. Et de istis notis habetur in glosſ. hic.z.lxvij.dist.c.monachus. z pro hoc in auf.de testa.imperfe.ff.j.z dixi in proe.ffozū.ff.illud autem.z de hoc no.in Spe.de instr.edi.ff.postremo restat.ver.ité oppo.q; instrumentum.z ver.seq.

1 ☞ Femina interuenire potest vbi z seruus.
2 Scientia filij differt.a scientia patris.

Seruus. Ibi admittere potest.i. obtinere vt domino decernatur si ille fuerit scriptus als sibi.Jaco.ibi ergo z femina. Nota arg.† q; vbi interuenit seruus z femina Jac.in glo.j.ibi.argumentum huius.l.que etiam nemine petente dicit decretum interponi posse z decernere.dynus.in fine argumen.ff.de acquirend. hered.l.paulus Sed arg.cōtra.ff.l.iij.ff.acquirere.z.ff. prozi.naz z absenti.ꝛc.Jaco.

Impubes. Ibi admittere.i.cum effectu agnoscere. Dyn.ibi petere possunt.i.habiles sunt ad petendum bonorum possessionem q; supplent defectum pupilli infantis qui per se sufficere non potest.dynus. Dies in fine qua-

Universidad de Deusto
Biblioteca

tum ad commodum filiſſa.z pupilli. Dy.in glos.alias ſit ſine.c.
2 Dy.ibi alias ſit cum.c.Dy.ibi.z.l.cū filio.z dic vt ibi no.†z diſ ferentiam inter ſcientiam filij z ſcientiam patris z etiam rationē diuerſitatis dic vt ibi addidi ad glo.Ray.

SI plures. Quidam erant in prioꝛi gradu +alij in ſecundo alij in tertio.qui prioꝛi gradu ſunt pꝛeferuntur omnibus graduum ſe quentium.Dyn.ibi poſſeſſionis.l.bonoꝝ poſſeſsiones.vt.ſ.eod.l.iij.§.j.ibi necne prioꝛ in gradu.Dyn.ibi poſteriori gradu.Dyn.ibi diem petende bonoꝝ poſſeſſionis:qꝛ ei qui acquirere non poteſt non currit pꝛeſcriptio.vt.C.de annali exceptione.l.j.Dy.

Ibi bonoꝝ poſſeſſionib⁹. +Ibi dies qui dari ſolent ad bonoꝝ poſſeſſiones pe tendam.Dy.ibi mortuum eſſe eus de cuius ſucceſſione tractatur.Dy.In glo.iſta in ſi.contrarium no.ſ.de alimē.le ga.l.libertis.§.poſthumus.Jn gloſ.vlti.ibi de lucro ſine alteri⁹ iniuria pꝛcipiendo:vt ho.pꝛ Dy.extra de reg.iu.c.ignoꝛantia ij.vj.vbi de hoc plene ibi.§.ſed iure.Sed arg.contra.ſ.de acqui ren.here.l.ſi duo.ſed dic vt ibi.Dy.

SI pupillo. Jn fine ad intereſſe quaten⁹ in +tereſt pupilli non fuiſſe agnitas. Dynus.

NOn eſt ambigendum. Ibi q +dā qs 3
non ſimiles fiſco ipſi pꝛeponi non videbantur.Jaco. ſed non vocantur iure communi ſed quodaꝫ extraoꝛ dinario:z ideo erat dubitatio vtrum fiſcus vel reſpublica pꝛefer rerentur contra iſtos.Dyn.ibi petit beneficio legis cornelie.vt ſ.ad leg.fal.l.j.§.ad eos.z vide.ſ.de iure fiſ.l.diuus.z quod ibi notat Dynus in gloſſa.j.in fine.de hoc.C.de ſer.fugi.l.mācipia. ex qui.cau.ma.l.reſpublica.Sed contra hoc.ſ.de legatio.l.ſcien dum.in pꝛin.z.§.debitores.vnde dic qꝛ ſunt diuerſa:vt ibi patet z de iure fiſ.l.in fraudem.§.neqꝫ.Et no.C.de nume.z actua.l.iij. z ibi.C.ne fil.vel reſpu.pa.in lit.pꝛeſt.ſuper rubꝛica.z per totū. Quid autē ſit fiſcus z quid reſpublica.dic vt not.C.de iure fiſci. ſuper rubꝛica.Et de iud.pꝛoperādum.circa pꝛin.lib.x.Raynutius. Jn gloſ.licet de quibuſdam.in fine.quia iſta de beneficio ſpeciali nō de iure communi admittuntur.vt patet in vētre z furioſo qui carent diſcretione.Jtem in eo qui petit bonoꝝ poſſeſſionem capiui.de hoc dic vt.ſ.de iure fiſ.l.ſed ſi accepto.Jn glo.huic dixit ibi.§.ſi quis.hic admittitur iure ſpeciali cū careat omni diſcretione.Dy.

Ubicunq; +Qui repellitur de iure pꝛetozio.Hoc di cit Dynus.z vide per Dynum extra de regulis iur.c.cum quid vna via libꝛo.vi. Jn gloſ.ibi ſed non reſiſtebat:vt inſtit.de heredi.ab inteſta.§.emancipatū.z.§.mā cipatus.Dynus.

EDicto. Ibi in integrum reſtituti vnente eo +de cuius ſucceſſiōe tractat: alias ſi eo mortuo reſtituerentur.ſecus vt.ſ.de libe.z poſthu.l. gallus.§.z quid ſi tamen in mortis.Dy. ibi cui pena mois eſt Nota qꝛ ex impoſitione pene dicit delictū capitale non autem ex genere delicti.vt.infra de pe.l.quod ad ſtatutum.vbi de hoc dixi.z vide additionem Oldra.poſitam.ſ.eo.l.ſed cū pa trono.§.j.q meli⁹ cadit hic q̄ ibi:vt ibi dixi ibi ignis alias igm. Dyn.ibi interdictum alias interdicto.Dyn.Jn glo.vlti.ibi ciuita tem z libertatem z bonam famā.vt.ſ.de interdi.z relega.l.re legati.Dynus Et facit hec.l.qꝛ cum aliquis ſit bannitus in per petuum quod non poſſit heres inſtitui.ſi autem ad tempus ſic. de quo dic vt no.C.de here.inſti.l.j.z vide.ſ.de bo.poſ.cōtra tabulas.l.j.§.j.

1 Tempus in iudicio pꝛeparato non currit agenti pꝛepara toꝛio;
2 Filius qui egit querela inofficioſi ſi obtinuit videtur heredita tem adiſſe,
3 Negligentia idē operatur quo ad malum qs pꝛouidentia quo ad bonum.

a Cū quidā. a Adde Bal.i l.i.C. de iure delib.

CUm quidam. Pulchra leꝛ † agenti +iudicio pꝛparatoꝛio nō curꝛit tempus in pꝛeparato.hoc dicit ibi tēpoꝛis ſpa cium z ſic poſt tempus quod datur ad bonoꝝ poſ. petendā.Dyn.ibi certus accuſatiōis.i.certus de eo quod in accu ſatione cōtinebatur:hoc eſt qs teſtm falſum erat Dy.ibi deceſſiſſe videt prima facie.Dyn.ibi inſtituit.i.pꝛopoſuit z pꝛobauit. Dy. in fine.Et ideo tacite repudiatio ex lapſu tempoꝛis ei non obji 2 citur.Ja.Colligē ergo argumentū bonū ex.l.iſta.†.qꝛ filius qui egit querela inofficioſi teſtamenti videatur ſi obtinuerit adiuiſ ſe hereditatem quod alibi nescio.Et ideo creditoꝛes poſſint eus cōuenire nec poſſit amodo abſtinere.de quo no.ſ.de inofficioſ.teſt.l. quemadmodum.vt ibi diſtinguit glo.ſed in caſu dubio nihil di cit.quid ergo in dubio dic quod videtur nō adiuiſſe cum peritio querele ſit actus extrinſecus ergo ꝛc.vt no.ſ.de heredi.inſtit.l. ſi quis ita heredi.Quidaꝫ tamē modernoꝝ argumēto huius.l. dicūt qꝛ in dubio videtur adiuiſſe.Et qꝛ debet intelligi vt pꝛefe ctioi modo fecerit ſed pꝛfectioꝛ mod⁹ eſt ſi interpꝛetetur quod fecerit animo adeundi.Et ad hoc facit quod not.Dy. inſtitu.de actio.§.rurſus.z facit de acquiren.here.inſti.l.iam dubitari.de condi.inſti.l.ſi quis.z.l.ſi pupillus.z tene coꝛdi glo.ſtam que eſt in.d.l.quemadmodum.qꝛ nota eſt.Jn gloſ.inceperit accuſare. ibi fuit incertus.ſecus ſi certus fuiſſet.qꝛ tunc facendo pꝛeiudi caret ſibi vt in vlti.glo.huius.l. que videtur dicere contrarium. Dy.Jn glo.non tamen ceſſit.ibi.l.contra maioꝛes.z vide quod ibi no.ibi ſi ſeruus.Sol.vt not.ſ.de alie.iudi. mu. can.l. item.in pꝛin.Vel aliud neceſſario ex conſequentia.ſ.ne tempus pꝛeſcri ptionis currat agenti que rario ibi ceſſat.Sic ergo vbicūqꝫ ex cō ſequentia pꝛimi actus neceſſario reſultat poſitio ſecundi que.p uidet ſibi in vno videtur in alio pꝛouidere:vt hic.z arg.ſ.de au to.tuto.l.j.als nō.vt.ſ.de condi.cau.da.l. ſi extraneus.Non ob. l.ſi.de his qui a non diſo manumit.qꝛ ibi agitur de iure amittē do hic retinendo.Et pꝛimo caſu pꝛocedit gloſ.ſ. de ali iudi. mu. cau.latem.Rayn.qs in.l.ſi ſeruus.non interuenit pꝛouiſio ſed 3 negligentia.Unde dic † q̄ illud qs operatur pꝛouidentia quan tum ad bonum defendendū.idem multomagis negligentia quo ad malum qꝛ ola ledit.vt in auc.de queſtore.§. hec ola. Et dic vt ibi no.per eū.Jaco.in glo.vlti.ibi qs fuit certus ante accuſatio nem.ſecus ſi incertus.vt no.ſ.in ſecunda gloſ.que videtur huic contradicere.Dy.

DUlus reſpondit. Ibi niſi is .ſ.iu +dex.Dynus.in ſi.hoc adiciendo arg.C.ſi mater pupil.in omni.pꝛo l.fina.Jaco.quia tunc acquirit ſed fingitur non acqui ſita ſi tantum non habet ad ſimilitudinem legati.Dy. Jn gloſ. vt no.ſ.eo.l.ſeruus.vel ibi in patre qui habet in poteſtate hic in matre que in poteſtate non habet.

QUoties. Ibi poſtulata eſt cū mādato.dy. +ibi ad confirmationē:ſed hoc man datum pꝛecedebat poſtulationem ergo non regꝛitur ratihabitio.Dy.in glo.ibi cum mandato.z dic qꝛ fu roꝛ ſuperuenit petita iam bonoꝝ poſſeſſione.nam ſi ante peti tam ſuperueniret furoꝛ tacite videretur renocatus mandatum. Et ideo opus eſſet ratihabitione:vt patet in.l.ſi quis alicui.ſ.de acquirenda hereditate.z ibi notat Dynus. que ſtatim alleg.in gloſſa.

¶Si tabule teſtamenti extabunt. Rubꝛica.

HEredi. ¶In glo.i.ex pꝛeſumptione:ibi +l.ſi.iſta cōcoꝛ.ibi.l.erroꝛ. Jn iſta fuit ſcripū nomen heredis ſed omiſſum fuit eꝛ roꝛe heres eſto.vt ibi no.vel ſolue fin Ja.de bel. vt no.ſ.de his que in teſta.delē.l.j. Et diſtingue vt ibi.z dic vt in qualiber legum cōtꝛaꝛiarū no. Jacobus.

¶De bonoꝝ poſſeſſione infanti furioſo muto ſurdo ceco competenti. Rubꝛica.

EFurioſo. ¶Nota ad euidentiā qñ furio +ſus inſtituitur heres z alius ſu rioſo ſubſtituitur.Si curatoꝛ furioſi petat bonoꝝ poſſeſ.aut furioſus recuperat ſanam mentem aut non:ſi non recuperat tunc bona veniunt ad eum ad quem pertinerent ſi ſubſtitutus non fuiſſet ſi recuperat aut habet ratam bonoꝝ poſſeſſionē z tunc habet effectum:ſi non habet ratam peruenit ad ſubſtitutum:ſi non habet ſubſtitutus tum ad venientes ab inteſtatoꝛ:ſi vero habet curatoꝛem z habet ſubſtitutum ille debet habere bona z caret quod omnia pꝛeſta bit.Si moꝛiatur furioſus anteq̄ recuperet ſanaꝫ mentem z ante petitam bonoꝝ poſſeſſionem.z hoc verum cum furioſus pꝛi mo moꝛitur.ſi vero pꝛimo moꝛiatur ſubſtitutus tunc bonoꝝ poſſeſſio non poteſt habere effectum per additionem furioſi non quia caret diſcretione per ſubſtitutum non quia non potuit adi re antequam differreꝛetur.Dynus.ibi ſubſtitutus vulgariter ibi neqꝫ inſtituto quia non habet animum ſeu diſcretionem peten di.Dynus.ibi cedit qui nonduꝫ ipſe ſubſtituꝛtus petere poterat. Dyn.ibi accipere poteſt quo accipiente interim excluditur ſub ſtituꝛtus

ſtituꝛtus alias admittit.vt.ſ. ſubꝛicitur. Dyn.ibi non excluditur: quia licet petere poſſit non tamē poteſt repudiare et poſſe vel ta cite.Dy.arg.ſ.ti.n.l.tuto.ibi pꝛoximo.i.ei qui ſucceſſuꝛus eſt poſt furioſum:z ſic ſubſtituto in caſu pꝛemiſſo.Dy.ibi quo admiſſo.i. ſubſtituto agnoſcente bonoꝝ poſſeſſionē.Dy.ibi pꝛeſtare cogi tur.hoc vult dicere ſi furioſus moꝛitur alias repudiat viuente ſubſtituto cauet ſubſtitutus fideicommiſſario:ſed ſi ſubſtitutus moꝛitur viuente furioſo cauetur a venientibus ab inteſtato qui ſucceſſuꝛi ſunt moꝛtuo furioſo.ſi adit furioſus debēt ab eo non a ſubſtituto:ſi non adiit deducitur res ad cauſam inteſtati. Dyn. ibi reſtitui debent ex diſpoſitione teſtatoꝛis grauantis ſubſtitu tione alicui reſtituere ſi contingeret locū eſſe ſubſtitutioni. Ola.ibi deceſſerit:z ſic erit locus ſubſtitutioni.z pꝛ conſequens grauare ſubſtituto impoſito. Oldra.ibi agnoſceret. Et ſic etiam iſto caſu erit locus ſubſtitutioni cū certum ſit furioſuꝫ nō exiſtere heredē. valent ergo relicta in teſtamēto z pꝛeſtantur a ſubſtituto ibi ſub ſtitutus decedat:z ſic expiꝛat ſubſtitutio. Oldra.ibi obſtet ceteꝛ ris venientibus ab inteſtato.Et ſic eis cauebit: venientes ex teſtamento repelluntur cum hereditas adita non fuerit nec adire potuerit.Dynus.Jn glo.contra.ſ.de ſucceſ.edic.in ſi. Et dic pꝛi mo diē cedere ad cōmoditatē z facultatē petēdi nō quo ad pꝛe iudicium.Secundo dic cedere mero iure:ſed de equitate ſecus: vt in contrario.Ja.Et dic vt no.d.§.tali.z.ſ.de leg.ij.l. licinius. §.ſi.z ad trebel.l.cū heres inſtitutus.Jn glo.z.ſ.ti.ij.ſeruus ibi. vt ea.l.§.queratis.imo.§.legatis.in.l.ij.Jn gl.in fi.z.ſ.de acqui ren.hered.l.mutum.

1 Bonoꝝ poſſeſſio contratabulas an detur filio adoptiuo z an naturali.
2 Nepos pꝛefertur filio deportato.
3 Odium non debet operari quod in fauoꝛem introductum eſt.
4 Nepos retentus in poteſtate filio emancipato habet contrata bulas patris auo excluſo.
5 Poſitionem contra ſe faciens non poteſt eam reuocare.
6 Bonoꝝ poſſeſſio contratabulas eundem habet effectum quē aditio de iure ciuili.
7 Beneficium contratabulas opponi poteſt per modum exce ptionis.

¶De bonoꝝ poſ.contratabulas. Rubꝛica.

SUper rubꝛica. ¶Uis Roſ +fre.eo.ti.vtrū filio adoptiuo Jta.vide.ſ.e.l.j.†Et an detur filio naturali tñ nō extantibus legitimis qs alibi nō reperitur hec bonoꝝ poſſeſſio dat il lis pſonis z eo oꝛdine quo z ſucceſſoꝛi de iure ciuili.ea.l.§.vocant. Et an bānit⁹ inſtitutus ſi poſtea eximat vl cācellat ſ bāno poſſit ſuccedere poſthum⁹ vel qui ſeparatuꝛ ab hoſtibus reuerti facit partem alijs.ea.l.§.ſi ex tribus.Et ſic facit partem licet non admittatuꝛ ad partem ſui iu ris facti hic bonoꝝ poſ.ea.l.§.z ſui iuris. ¶Filius emancipa tus adoptatus loco nepotis non obſtat nepoti in poteſtate retē 2 to ſed coniungitur cum eo in contrata.ead.l.§.qui filium.† Ne pos pꝛefertur filio deportato z habetur pꝛo moꝛtuo. ead.l.§. ſi ius,reſtituꝛ⁹ tñ admittitur z idem in damnato in metallum z pene ſeruo effecto z reſtituto emancipati z nati ex eis admittun tur ad hanc bonoꝝ poſſeſſionem.ſ.eod.l.non tantum.nepos emancipatus loco filij adoptatus obſtat alteri nepoti adoptio ne durante,ea finita ſecus.ead.l.§.ſi duos.nepos ex filio eman cipato.als in poteſtate loco filij adoptatus ꝛiungitur patri ſuo in contratabulas.ea.l.§.filium habens.ſi filius emancipatus ſi ne voluntate patris vꝛorem accipit honeſtā vel inhoneſtā nepos ex tali matrimonio natus poteſt petere ꝛtratabulas z querelaꝫ moꝛtuo filio vel ingratitudine excluſo.ead.l.§.ſi emancipatus.z an z qñ filius poteſt ducere vꝛorem ſine patris conſenſu.z ſi pa ter iuſſit filium accipere vꝛorem ſibi conuenientez qs dicitur eſſe conueniens niſi doceatuꝛ inconueniens:z an ſucceſſoꝛium edi ctum locum habeat in querela inofficioſi teſtamēti:z qs ex odio 3 filij non poteſt nepos exheredari.† eqs fauoꝛe alterius introdu ctum eſt non debet in eius odiū retoꝛqueri:nec econuerſo z ſi pa ter pꝛetereat filium que poterat iure exheredare datur ſibi con tratabulas.ſi pꝛeteritus dat ſe in arrogationē ante petitā bono rum poſ.cōtratabulas amittit eam.ea.l.§.ſi emācipatus. datus in adop.non egꝛtaneo:ſed patri vel auo habet contratabulas.e. l.§.ſi filio.z filius pꝛeteritus a patre dante ſe in arrogationē ha bet contrata.ea.l.§.ſi pater.qui poterat inſtituit tempoꝛe moꝛtis teſtatoꝛis habet contratabulas.ea.l.§.liberi.ſcriptus cui datur ſecunduꝫ ta.non habet contratabulas.ea.l.§.ſi quis ex liberis.z an hoc ſit veꝛū ſi inſtituatuꝛ ſub conditione liberi pꝛeteriti ſi ape pꝛobant voluntatē teſtatoꝛis repelluntur a contratab.ea.l.§.vlt. contrata.locum habet etiā nō adita hereditate.j.eo.l. illud.ſecus in querela inofficioſi teſtamenti.z ratio diuerſitatis hic not.inſti tuto vel exheredato filio nepoti non datur contratab.eadē.l.§. ſi quis filium.in teſtamentis feminarum ceſſat contrata.quia nō habent filios in poteſtate.ead.l.§.teſtamenta. adito retardatur pꝛopter poſthumum pꝛeteritū.e.l.§.vlti.z tunc bonoꝝ poſ.trāſit ad heredem vt in.l.ſeq.nepos nat⁹ ex filio emācipato moꝛtuo pꝛe datur contrata.j.eodē.l.ſi emācipatus.z ſi filius emancipatus z nepos in poteſtate retenti pꝛetereantuꝛ vtriq; datur contrata. eadem.l.§.filio.nepoti nato ex filio emancipato qui ſe dedit in adop.non datur contratabu.aui naturalis.eadem.l.§. ſi filius.z 4 ibi de adop.qñ noceat:† nepos retentus in poteſtate filio eman cipato habet contrata.patris excluſo auo.j.e.l.ſi retentis exhere datis non datur contrata.ſed querela inofficioſi teſtamenti.j.e. l.non putauit.exheredari tñ debet ab eo gradu contra quem cō trata.daretur.ea.l.§.aliqua parte.exheredatus a pꝛimo gradu pꝛeteritus a ſecundo pꝛimis non adeuntibus habet contrata. non omnis exheredatio excludit a contrata.ſed rite facta.eadē. l.§.non queuis.z differentia inter recte z rite a perſona certa nō valet exheredatio.eadem.l.§.ſi ſub vno.obtinente eo gradu quo filius eſt inſtitutus non datur ſibi contratabu.etiam commiſſo edicto ab alio.ea.l.§.ſi exheredatus.z quare non rumpitur teſta mentum pꝛo parte per contrata.ſi cut per querelam aut filius eſt inſtitutus tantū aut exheredat⁹ tm:aut inſtitutus ab vno gradu exheredatus ab alio:aut ab vno exheredatus z ab alio pꝛeteri tus.ea.l.§.a pꝛimo.ſcribens exheredationem ſuam;ſua manu:nō poteſt petere contrata.eadē.l.§.ſi quis ſua manu.z q̄ aſcribens 5 contra ſe in teſtamento non inducit in carbomanuꝛ;† z q̄ facies poſitionem contra ſe non poſſit eam reuocare.ſi quis exhereda uerit filium emancipatum poſtea eum arrogauerit tener exhere datio qꝛ iura naturalia pꝛeualent.ea.l.§.ſi quis emancipatum. ſed:ſi extraneū arrogauerit non nocet exheredatio: poſtſimmio autē reuerſo nocet exheredatio pꝛius facta:z ſi pater naturalis exheredat filium in adoptione datum nocet exheredatio etiā eo emācipato z quod tribus modis dicit extraneus filius in ado ptione datus:inſtitutus a patre naturali non habet contratabu la.z idem ſi filius qui ei acquirat ſicut inſtitutus niſi per alium edictum committatuꝛ.e.l.§.in adoptionem.vt detur alicui cōtra ta.oportet q̄ ſit de liberis.ea.l.§.vt autē.filio in adoptio.dato in ſtituto a patre naturali datur contratabulas alio edictum com mittente.ead.l.§.datur.beneficio pꝛeteriti quādoq; arrogeꝫ poꝛ tio inſtituti.ea.l.§.vlti.in adoptiua familia dato z inſtituto a pa tre naturali datur contrata.alio committente edictum:z ſufficit hereditatem adiri potuiſſe;dato q̄ non adeatuꝛ.j.eodē.l.ſi poſt moꝛtez.in pꝛin.z.§.j.qui adiuit iuſſu patris adoptiui hereditatis patris naturalis ſi emancipetur poteſt additionem renocare:z cō trata.petere.ea.l.§.ſi in adoptionem.non facit partez qui nō ad mittitur ad partem.ea.l.§.liber.exheredati contrata. queſita ali cui ex beneficio alterius eo renunciante non tollitur.ea.l.§.finali. Et an ſi dilatio ſit data z an finitis dilationibus actoꝛis poſſit ea vti renunciante reo.Et an beneficio queſito mihi ex perſona alterius poſſim vti eo inuito.in adoptionem datus z inſtitutus ſub conditione a patre naturali habet contrata.alio committen te edictum:ſecus ſi deficiat conditio vel non iure ſit ſcriptus.j. eo.l.ſi.ſi in adop.contrata.datur exemplo iur.z ideo plures ne potes ex vno filio computantur pꝛo vno capite.ead.l.§.j. Exiſtē tibus duobus filijs z duobus nepotib⁹ quibus competit con tratabulas, portio deficiens vni ex nepotibus accreſcit alteri ne poti tantum z portio deficiens vni filiozum accreſcit omnibus. j.eodem.l.ſi duobus.ſequens teſtamentum imperfectum quan doq; tollit pꝛimum perfectum.z ideo pꝛeteritus in ſecundo ha bet contrata.ead.l.§.j.† Effectus bonoꝝ poſſeſſionis cōtrata. idem eſt qs additionis de iure ciuili.j.eod.l.cum emācipatus.Fi lius pꝛeteritus excludit nepotem ex ſe natum licet inſtitutum.ea. l.§.qui duos.Si habens tres filios vnum emanciparum alium in poteſtate retinuit:tertium dedit in adoptiōe z duos nepotes in poteſtate retinuit quō ſuccedant in contrata.eadē.l.§.ſi pater emancipatus.tantum habet nepos emancipatus.z poſtea in lo cum filij adoptatus quantum vnus filiozum.ead.l.§.ſi pater ex duobus.z facit quod ſi conceſſa eſt immunitas venientibus ad ſtandum in aliqua ciuitate q̄ ſi aliqui ciues antiqui recēſerant z redeant habeant eandem immunitatem qui iudicium patris approbat non habet contratab.j.eod.l.ſi ex duobus. An nepos natus ex filio qui erat in adoptiua familia habeat contrata.ea. 7 l.§.filius.† Beneficium contrata.opponi poteſt in modum ex ceptionis.j.eo.l.ſi pꝛeteritus.Et vis eſt in modo pꝛoponendi ex ceptionem z in petendo contratabulas duplex eſt iudicij ſi auo ſuſcepto emancipatus filius inſtituat extraneum qui reſtituere debeat nepoti liberato a poteſtate ceſſat qui contrata.j. eod.l.ſi

Universidad de Deusto
Biblioteca

emancipatus.si pater dat se in adop.sine filio postea pretereat filium habet contratab.j.eo.l.si pater.sub conditione exheredatus habet contratab.q; iure debet exheredari sed sub conditione institutus contratab.non habet.j.eo.l.si sub conditione institutus contratab.non habet.j.eo.l.sub conditione.qui petat contrata.nihil habet ex iudicio defuncti.ea.l.j.i.Ad hoc vt contrata.competat sufficit hereditatem adiri potuisse licet adita nõ sit j.eo.l.q; vulgo.suus emancipatus cũ preterito extraneo instituto in viriles portiones succedunt diuerso tñ iure:q; suus ab intestato emancipatus per contratabulas siue hereditas sit adita per scriptum siue repudiata z de rigore cessat dilatio z suus nihil prestat:emancipatus vero pro sua parte prestat legata liberis z parentibus.j.eodem l.filium.Et ibi plene de istis.suus exheredatus quãdoq; est melioris conditionis q; si non esset exheredatus.ea.l.j.fi.contratabulas datur ei qui nunquam fuit in hereditate pretereuntis.j.eo.l.fi.

1 ☞Filius adoptiuus an habeat contratabulas.
2 Filius naturalis non habet bonorum possessionem contratabulas.
3 Succedere potest de iure pretorio qui succedit de iure ciuili.
4 Suus potest testamentum dicere nullum z contratabulas petere.
5 Filius emancipatus loco nepotis adoptatus non obstat nepoti.
6 Deportatus perdit ea que sunt iuris ciuilis.
7 Modis ciuilis z naturalis aliquãdo sunt eiusdem effectus.

IN contratabulas. Ibi siue adoptiuus, q; pp. 1 † filius adoptiuus non habeat contrata. vt.j. eod. l.non putauit.j.in adoptionẽ.z.l.si post mortẽ.Sol. dic q; considerandum est ius.ff.z.C.iure enim.ff. aut adoptiuus preterijt a patre adoptiuo aut a patre naturali.primo casu adoptione durante habet contra ta.vt hic sed ea dissoluta non habet q; ad hoc vt quis habeat contrata. oportet q; sit de liberis: vt.j.eod.l.non putauit.j.vt autẽ.z.j.ea.l.j.z sui iuris. Secundo casu non habet contrata.contra testamentum patris naturalis quia pater naturalis qui eum dedit in adoptionem assignauit ei nouum patrem.ar.a contrario sumpto.j.eo.l.si pater se dederit. sed si institutus non habet tunc contrata.nisi per alium committatur edictum.vt.j.eodem.l.non putauit.j. in adoptione. z hec vera si datur in adoptionẽ patris extranei: secus si detur in adoptionem patris naturalis vel aui:vt ibi no.q; tunc habet contra tabulas si pretereatur:vt.j.eod.l.non tñ.j. si quis filio suo emancipato.Et no.eadem.l.j. si emancipatus. Sedo iure codicis si datur in adoptionem nihilomin9 remanet in prãte patris naturalis z si pater adoptiuus moriatur intestatus succedit:alias si testat9 z pretereatur non habet contrata. contra testamentũ patris adoptiui:sed si in testamento patris naturalis pretereatur habet con
2 † Nota filiũ naturalem non posse intentare bonorũ pos.contrata. etiam eo casu qũ ipse solus est z non supersunt aliqui legitimi si pretereatur a patre quod est bene notandum z alibi non reperitur notatum nisi in ista glo.i m Dy. In glo.subaudi z legitimi. ibi.j.eodem.z dic vt ytrobiq; no.z est text.d.j. sancimus. licet contrarium sentiat gl.z male.j.j.si ex tribus vt ibi dicam. Contrarium etiam videtur inuenire.j.eod.l.iij.j.si emancipatus. sed dic vt ibi dicam z non obstabit.

Vocantur autem. Ibi eo iure.i.ea iuris p
3 rarium.q.d.† quibus permittitur de iure ciuili succedere p̃mittitur z de iure pretorio:z quibus denegatur iure ciuili denegatur z iure pretorio.dynus.ibi hec autẽ clausula que defert liberis cõtratabulas.dyn.ibi redierint filij preteriti.dynus.Et est arg. iste ver.ad questionẽ q; bãnitus ex causa ex qua sequi debeat deportatio bannitis comparatur.instit.qui.mo.ius pa.po.sol.j.relegati.Et ibi not.si inter mozas de banno sit extractus succedere possit de iure ciuili vel bonorum possessionem accipere si fuerit medio tempore institutus.Argu.huius litere sed contrarium est verum quia in casu huius ver.aliquid fingitur.scilicet reuersum nõ fuisse captum.vt.j.de capti.z postli.reuer.l.in omnibus.Et instituebus mo.ius pa.po.sol.j.si ab hostibus.Sed in questione nostra etiam si sit restitutus per principem vel commune ciuitatis vel ex cancellatione banni nihil fingit eum retro fuisse habilem qui non fuit quia restitutio vel cancellatio nihil fingit:vt dixi. Et facit ad hoc.ff. de lib.z posthum.l.gallus.j.z quid si tantum in morte.licet ibi gl.in hoc decepte videantur.dynus.Et facit q; dixi.ff.de bono.pos.l.edicto.

Si ex tribus. Qui non admittitur separatur fa
4 cit alijs partem ita q; admittãtur. h.d.dy.Et gl.i.intelligitur in emancipatis preteritis.sed etiam in suis potest intelligi. † suus enim habet vtrunque remedium scilicet dicendi testamentum nullum z petendi contrata.vt.C.de libe.pret.z exhered.l.fina.j.sancimus.z ibi no.institu.de exhere. libe.j.nostra.z dixi.ff.in pnin.huius.l.in suppletione glo.ibi. Idẽ. tam vt faciat aliquis partem ita quod admittantur in partem z non insolidum.dynus. In glos.imo non idem.in fine.secundũ primã dicas posthum9 ex defuncto.secundũ vltimã dic posthumus ex emancipato volente petere contrata.Oldr.Et de hoc qñ quis faciat alteri partẽ plene dixi.ff.de leg.j.l.plane.j.si duobus. z.l.huiusmodi.j.si titio.

Et sui iuris. Ibi de patria potestate puta per di
gnitatem secundũ gl.crederẽt tamẽ q; hoc casu haberent duplex remedium sicut in potestate constituti.ff.dicendi testamentum nullum z petendi contrata. Argu. in auc.consti.que de digni.colla.v.z.ff.de vulga.z pupil.substitu.l. ij.quod est notandum ibi ad bonorum possessionem.vide quod nota.j.eo.l.illud.j.a testamenta.ibi sed adoptiui patris.ff.filius emancipatus.Dy.

Qui filium. Alias incipit qui habebat z quidam
5 habent hic signatam additionem dyni:quam posui.ff.eod.l.j.in princip. Et breuiter hoc dicit † filius emãcipatus adoptatus loco nepotis non obstat nepoti ex eo in potestate retento in contratabulas:sed sibi coniungitur. Rayn. ibi z adoptauit.f.eundem filium.dynus.ibi emancipauit eundẽ filium.dynus ibi queritur.i.dubitatur quis vocetur ad bonorum possessionem contrata.vtrum filius vel nepos vel vterq;.dynus. ibi an nepoti in potestate retento.dyn.ibi obstet quominus admittatur ipse nepos ad bonorum possessionem contrata. dynus. ibi hunc nepotem in potestate aui retentum.Dyn.ibi siue emancipatus est:z sic vocatur vt filius.Dy.

Filium habuit. Alias incipit.ff.quidam filium,
6 ibi † deportatus est z sic perdidit ea q; sunt iuris ciuilis sed successio est de iure ciuili:ergo amittit aliam successionem per deportationem. Dyn. Et quo patet q; pater tali non tenetur dimittere legitimam.z pro hoc.j.de bonis liber.l.si necem.ff.si deportatus.z vide quod notaui z dixi C.de hereditatis.instit.l.j. Ibi nocet quominus admittatur ad contratabulas.dynus ibi in vtroq; casu.i.siue sit emancipatus siue in potestate.dyn.ibi z si pater vterq; emancipatus vel vterq; in potestate.Si autem pater solus emancipatus occurret per edictum de conuingendis.dyn.ibi deportati sunt:z sic perdiderũt ius succedendi.vt.ff.dixi ibi.z ambo restituti vivo eo de cuius successione agitur vel etiam eo mortuo quando ambo fuerunt deportati.f.filius z nepos. Dyn.ibi admitti filium.f.tantum ex clauso nepote ex se nato.dynus.ibi restitutus vinẽte patre suo de cuius hereditate agitur z qui erat auus ad nepotem secus si eo mortuo restitueretur quia tunc cum nepos fuisset heres non desineret esse heres per restitutionem filij.vt plene tractatũ fuit.ff. de libe.z posthu.l.gallus.j.z quid si tamen in mortis.dynus.z dixi.ff.ea.l.j.sed si ab hostibus.z.ff.de bonorum posse.l. edicto. ibi admittetur ad bonorum possessionem contratab.excluso filio suo eodemq; nepote quo ad annum.dynus in gl.vt.ff.p̃to.focio in fi. † sed hic est eiusdem effectus mozis ciuilis z naturalis ibi nõ vt in qualibet earum dixi.z.ff.solu.matri.l.si cum dotem.in pnin. z dixi etiã in.l.gallus.j.z quid si tis.ff.de libe.z posthu.z de hoc etiam no.z dixi de condi.z demonstra.l. incerti.dic z in auc.de nup.j.communem.z.C.de epi.z cle.Deo nobis.in gloss.pone in duabus.ibi als autem.i.si factum esset testamentum ante captiuitatem.Ol.in gl.sed deportato.in fi.quod dic vt ibi z no.z dixi C.de dona.inter vi.z vxo.l.res que.vbi est signata.d. auc.z incipit.sed hodie nemo.

Idemq;. Jn glos.ibi factum testamentum
7 hanc teneas vt hec.l. differat a precedenti.ff.item tamen si ante restitutiones z ante quã damnetur sit factum testamentum quia postea restitutione concessa conualescit.vt.ff.j.p̃to.i.no.Dy.

1 ☞Nepos emancipatus z loco filij adoptatus alteri nepoti obstat in bonorum pos.contratabulas.
2 Nepos ex filio adoptatus in contratabulas coniungitur patri suo.
3 Filius de iure digestorum sine consensu patris non contrahit matrimonium.
4 Filius sine consensu parentum iure canonico potest contrahere.

Bonorum

5 Bonorum possessio cõtratabulas in fauorem liberorum est introducta.
6 Nepos ex filio non potest exheredari propter causam ingratitudinis a patre commissam.
7 Contratabulas parentũ petere potest qui patri vel auo in adoptionem datus est.
8 Bonorum possess.contratab.iure antiquo cessabat.
9 Institutus vt ex testamento adire possit tria tempora sunt consideranda.
10 Bonorum possessio secundum tabulas nõnunq; conuertitur in contratabulas.
11 Liberi preteriti approbantes patris voluntatem a contratabu. sunt repellende.

1 **NOn tantum.** Jn.ff.si duos.† nepos emãcipatus loco filij adoptatus indistincte obstat alteri nepoti in bonorũ possessione contrata.in adoptione durante:secus autẽ ea dissoluta.h.d.Rayn.ibi nepotes ex filio defuncto emancipato ibi an solus ille adoptatus. Dyn.ibi sed si hic nepos in locũ filij adoptatus.Dy.ibi emancipatus post adoptionem.in gl.aũt p q; ibi an simpliciter.prima expositio placet z fm eam non videt procedere sequẽs opi.vt pt3.j.eo.l.si in adoptione.in fi.sed cõtra hunc intellectum multũ obstat.C.si tab.testa.nulle.ext.l.j.ff.si qs filiũ.z ideo intellige hunc.ff.vt ibi no.Ol.z ita etiã not. Dyn9.ff. de libe.z posthu.l.gallus.j.z quid si tñ.ibi est cõtra tab.cum possint dicere nullum z sic de iure ciuili succedere qs in emancipatis secus est.Ray.

2 **Filium habens.** † Nepos ex filio in prãtervel emancipato ab auo loco filij adoptatus in cõtrata.cõiungitur pri fuo.h.d.in gl.nã p emancipationẽ in fi.z recuperauit locum nepotis.Dy.vt.j.ff.p̃to.i.

Si quis. Post emancipationem nepos ex filio eman
cipato ab auo loco filij adoptatus in contra tabulas coniungitur patri suo adoptione durante:secus autem ea dissoluta.h.d.ibi quod cuiuis.f. extraneo.Oldra.ibi arrogato filio id est arrogato in filium.Oldra.ibi recipit enim.Mo.pulchra verba Old.

Si emancipatus. Si filius emãcipatus si
ne voluntate patris vo rem accepit siue honestam siue inhonestam nepos cõtrata.z per querelam inofficiosi testamenti contra testũ aui petere põt et clu so filio per mortem vel causam ingratitudinis in patrem cõmisse.h.d.z dic p̃o euidẽtia z declaratiõe huius.ff.q; iure digestoz.

3 si † filius in potestate constitutus sine voluntate patris contrahat matrimonium pon valet:nec filij ex eo suscepti sunt iusti.ff. de sta.homi.l.paulus.si vero sit emancipatus z contrahat tunc distingue aut accipit mulierẽ honestam aut ignominiosam. primo z secundo casu tenet matrimoniu;z filij ex eo nati sunt iusti: vt.ff.de ritu nup.l.si filius.tñ in secundo casu quãdo accipit mulierem ignommiosam pater poterat filium exheredare propter hanc causam vt in fine huius.ff.hodie tamẽ nõ posset q; non cõnumeratur inter causas ingratitudinis que sunt in aut.vt cum de ap.cog.ff.causas. Dy.iure.C.dic vt.C.de nup.l.in conuictione.iure canonũ. † filij sine consensu parentum possunt impune ad
4 eorum voluntatem matrimonium contrahere vt ibi no.ibi sortitus.i.ex illo matrimonio habuerit filium. Dynus.ibi patre iam mortuo vel per ingratitudinem excluso:vt in fi.ff. Rayn.ibi ad bonorũ pos.cõtrata.fuit ergo preteritus. Dyn.ibi admittendus est.nec obstat.ff.de libe.z posthu.l.si quis posthumos.ff.si filius. z.l.gallus.j.in omnibus.q; illud vt non dicat testamentum nul lus.istud autẽ vt rumpat per contrata.que solu.non placet:vt.j. e.l.illud.j.j. Et ideo dicit q; q̃diu potest filius ad rumpendum admitti non mittitur nepos sed excluso filio admittitur nepos non tanq̃ suus directo sed iure successorũ edicti.z de hoc no.per Dy.extra de reg.iur.c.non debet quis alterius odio.li.vi.ibi ad eam perinde ac si pater eius in aui potestate man sisset.z ad hoc facit litera que sequitur.Ray.rescindit ergo testamentum aui in
5 quo fuit preteritus. Dy.ibi per rescissionem.q.d.† q; bonorũ possessio contra tab.que rescindit testamentum est in fauorem liberorũ inducta.ergo nõ debet in eorum lesionem retorqueri. Dyn. ibi filius iustus.i. legitimus q; natus de legitimo matrimonio. Dynus.ibi cum rescissio adhibeatur quod est.j.z concor.ff. ad l.falci.in ratione.l.tam z si ante.Old.ibi admittatur.f. filius preteritus. Dy.ibi eum que.f.filium contrahentem cũ muliere ignominiosa. Dy.ibi in hoc nepote nato ex matrimonio contracto sine consensu aui. Dy.ibi perpender.i.considerabit. Dyn.vel dic. id est perpenderet si ageret querela filius exheredatus idemq; pater nepotis. Dy.ex isto.ff.collige plura vtilia.primo ex princi. arg.u.ad questionem notatam.ff.de man.vindi.l.si rogatus.ff.j. Jacob.de are.f.si pater instituit filium heredem sub conditione si acciperet vxorem sibi conuenientez quod eo ipso quod non est ignominiosa dicitur conueniens z eam ducere potest.secundo potest ex isto.ff.determinari illa questio vtrum successorium edictus locum habeat in querela.z primo videtur q; non:nam dicitur in lege q; non est necesse nepotes vel alios vlteriores institui vno filio instituto vel exheredato.vt.ff.de libe.z posthum.l.gallus.ff.in omnibus.in fi.sed dic contrarium per hunc.ff.z glo.que est supra de inoffic.test.l. pater.z.l.pe.vbi de hoc plene dixi.est enim in isto ff.si bene aduertatur casus expressus.nam hic dicitur quod filius q; poterat intentare querelam decessit:postea nepos admittitur ibi qui de inofficioso cognituros est z c.ergo nepos agebat querela non filius cuz iam esset mortuus.Ray.sed certe dici posset quod in hoc vltimo casu non erat filius mortuus sed per ingratitudinem exclusus z an in contratab.sit locus edicto successorio.not. j.eo.l.illud.ff.j. Item determinatur hic alia questio.f.q; si nepos agat querela inquiritur solum de meritis nepotis non de deli
6 ctis patris sui colligitur.q; si † filius committit causam ingratitudinis non potest ex hoc nepos exheredari.z pro hoc.C.de inoffi.testa.l.si quis in suo.ff.j.z extra de reg.iur.c.non debet quis alterius odio.li.vi. Jn glo.aulti testamenti.ibi econtrario contrarium in vera hipoteca.i.vera consequentia. Dy.ibi sequitur si pater esset in potestate.q.d.sicut predicta propositio est vera q; in fauore alicuius inductum est non debet in eius lesionẽ retorqueri ita econtra propositio est vera.f.q; in odium vel lesionem alicuius est inductum non debet retorqueri in eius fauorem:vt.j. de interdi.z releg.l.relegatorum.in fi.z.C.de here.l.curiales. Dyn. ibi alias non esset.f.quando pater huiusmodi nepotis mansisset in potestate aui z sic non fuisset causa rescissio patrie potestatis. Ray.in glos.scilicet filiũ q; si non fecit z preterijt ex hac causa data tur ei contrata.q; est notandum vt not.in auc.de here.z falci.ff. exheredatos.col.j.

Si emancipatus. Ibi decerit extraneo. Et
per hoc tollitur cõtrarius de sequenti.ff.Rayn.ibi bonorum possessionem aduersus testamentum sui patris naturalis. Dyn.z dic aut iste emancipatus dedit se in adoptionem patre viuente z tunc non competit ei bonorum possessio contrata.nisi quando in familia datus est in sequenti.ff.vel quando est institutus vbi habet beneficio aliorum vt.j.eo.l.si in adoptionem.vt patre mortuo z tunc aut ante petitam bonorum possess.z tunc non habet vt q; deuenit in eum casum in quo si esset tempore quo moreretur pater excluderet aut post petitam z tunc sic:vt.j.vnde liberi.l.ff.Jac.in gl.j.ibi sui patris.f.naturalis:sed adoptiui sic:vt no.ff.eo.l.j.m pnin.z.j.ff.p̃to. zimo.Ray.ibi sed emancipato.z tunc habet solum contrata. nõ aurẽ põt rũpere de iure ciuili z fic non ob.q; contrata.datur etiã suo q; põt rũpere de iure ciuili iste non. Rayn.vt dixi.ff.ead.l. in principio.z.ff.si ex tribus.

7 **Si quis filio.** † Datus in adoptionẽ nõ extraneo sed patri vel auo contrata. parentũ petere potest.h.d.ibi admittitur si ab eo pretereatur vel ab eo instituatur z ab alio committatur edictum. Dynus.ibi idemq; est q; nepos admittatur ad contrata. Dyn.ibi z decesserit preterito filio suo qui erat datus in adoptionem auo. Dyn9.ibi patris sui debet quod intelligo post mortem aui non eo viuo:vt.ff.in princi pio.ff.z.j.eodem.l.illud.ff.j.nam si veniret hunc nepotem repelleret.vt.j.si a parẽte quis fuerit ma.l.j.ff.nepos. Jn glo. econtra: quia supra datus fuit ab auo in adoptionem patri.hic econtra a patre auo.

Si pater. Ibi accipere possit si ab eo pretereatur.dy.
8 in glos.vltim.ibi.l.vtrum. Et hec vera secũdum Rayn.ibi cessabat † sed certe z iure antiquo cõtratabulas cessabat. Dy.ibi. De inofficioso testamento.l.ff.z hoc approbatur.ff.de inoff.testa.l.ad uersus. Dy.ibi familia. hoc placet Dyno.ibi non cessaret contratabulas. Jsta glossa corrupta est.debet enim dicere quia tunc cessaret contratabulas.vt patet in legibus statim allegatis.

Liberi deportati. Qui non possunt heredes
9 instituere.vt.C.de here.instituẽ.l.j. Dyn.ibi petere possint dato q; pretereatur. Dyn.ibi referuntur vt si tempore mortis institui poterant licet alijs duobus temporibus essent non capaces habeant bonorum possessionem contratabulas alias non. Dyn.in glos.vlt.ibi.hic preteriti.vnde hic semper tempus mortis inspicitur.vt no.ff.de heredibus instituen.l.ff alienum. Dyn9.quasi dicat ad hoc † vt ex testamento possit institutus hereditatem adire considerantur tria tempora sed quantum ad hoc vt preteritus habeat contratab.sufficit si tẽpore mortis poterat heres institui licet alijs duob9 temporibus institui non posset z de iure ciuili hereditatem adiri. Dynus. Et not.hanc gl.quam alibi nescio.

Universidad de Deusto
Biblioteca

a ¶ Si qs ex liberis. Add. doctor. ff. q dicit essevnā gl. sin. ver. 2iunctis. de qua vide p Bal. ad. l. si de funct⁹. i. fi. C. de su. 2 legat. bar. i. l. si post mortē. §. fina. ff. eod.

b ¶ Si sub ea conditione. Add⁹ ad hūc §. no. i. l. luci⁹ ff. de 2dis. 2 de mon.

Si quis ex liberis. [a]Ponit regulam 2 rationem regule. Secundo excipit a regula. Dyn. ibi contratabulas dari. q. d. iniquum esset filium admitti cōtra voluntatem patris postq̄ fm voluntatem admitti pōt. Dy. ibi plane si alius preterirus emancipatus siue etiam in potestate constitutus qui cōmittit edictum. vt. ff. de leg. prestan. l. si duo. Dy. vt ibi dixit ibi scriplit q̄ pōt petere fm tabulas etiam pēdente conditione. vt. ff. de bono. pos. fm tabu. l. ij. §. si sub cōditione. Et si existat conditio habebit effectus alias non: sed poterit petere contratabulas. 2 hoc sequitur Dyn⁹. ibi defecerit conditio sub qua erat institutus. Dy. ibi accipere. i. intelligi accepisse. Dy. In glo. loquitur hic. §. ibi potest deficere cōditio eo viuente cum dicat. ff. de bono. pos. contratabu. accipere posse. Oldr.

Si sub ea conditione. [b]Casuali vel mista. 2 videf. de bo. libe. l. liberorum §. si libertus. ibi accepisset † 2 erit hoc miraculu: vt fm tabulas conuertatur in contrata. 2 habet eandem vim quam contratabulas. vt. ff. de bono. pos. fm tab. l. equissimum. §. si sub conditiōe. Old. ibi huiusmodi conditione casuali vel mista. Dy. ibi dicendum vt pendente conditione petat fm tabulas non contratabulas. Dynus. In glo. idem si est in potestate. in fi. sed alio casu loquitur. Dyn. Vel dic fm Jac. de bel. q̄ si heres vult petere bonoꝝ possef. fm tab. cessabit cura: vt hic als dabitur: vt ibi. Vel dic q̄ si imminet es alienum dabit curato2 vt ibi alias non: vt hic. prima placet Jacob. in glo. quid si institutus ibi. l. fina. in. fin. 2 ar. ff. si ta. testa. nul. ext. l. ij. Nec ob. §. in omnib⁹. q2 loquit in legatis 2 fideicōmissis singularibus. Oldr. ibi. De alio impedimento totaliter impediēte. Old. ibi de impedimento conditionis effectum suspendente. Ol. ibi collodius. vbi additio ex vno puta ex secundo inutili non deuoluitur in aditionem ex primo vtili. Old. in fi. Sed certe ibi nil dicitur de hac. l. Unde dic q̄ hec petitio bonoꝝ. um possef. fm tabulas fuit vtilis. vt. ff. de bonoꝝ. um possef. fm ta. l. ij. §. si sub conditione. Et ideo in aliam potest cōueri vt hic: ibi autem additio ex secundo fuit inutilis. 2 ideo non conuertitur in aditionem vtilem ex primo. Oldra. In glo. vt 2. ff. de secū. tab. l. inre bonoꝝ. um poss. contratab. quod dic vt no. §. si sub conditione. 2 videtur q̄ sic 2 ideo deficiente conditione tenetur ad legata solum liberis 2 parentibus vt. ff. de bonoꝝ. um possef. fm tabulas. l. si sub conditione §. videndum. Old.

Si quis ex liberis. †Liberi preteriti si approbant voluntatem testatoris repelluntur a contratab. h. d. Et dic ex liberis admittūtur ad contratab. Dyn. ibi denegarī ei filio iubenti paternaꝝ hereditatem adiri per suum. dyn. q2 videtur approbasse voluntatē paternam, quam non potest postea reprobare. dyn. in fi. q2 p hoc relictum lagnouit videtur renūciare bonoꝝ possessioni contrata. In glo. idem si non iusserit. ibi. §. sed si ipse. Sed ibi in adoptiuo qui non habet bonoꝝ. um pos. contrata. in bonis patris, naturalis ex sua persona. Jaco.

1 ¶ Querela, est actio quedam.
2 Hereditas patris magis debetur liberis q̄ liberti patrono.
3 Bonoꝝ. um possessio contratabulas fauore emancipati inducta fuit.
4 Posthumus preteritus edictum cōmittit.
5 Jus cuile non resistit emancipatis.
6 Suus interim heres non efficitur ex testamento quod rumpi timetur.

c ¶ Illud. ad de no. p. bart. ff. e. i. l. filiā. in prin. 2 p bal. i l. si vnus. i. §. illud. C. de in offi. test. 1

Illud. [c]Ibi heres extiterit vt q2 adiuit vel non adiuit: adire tū potuit: ceterū si nemo adierit tunc testamentum est nullum ipso iure, ꝓpter non aditionem non ꝓpter contratab. petitam ibi q̄ in patrono contra est. f. q2 necesse est, aditam esse hereditatem vt sibi detur contratab. Old. In glo. 2 ita contra ibi. §. si conditioni ratio diuersitatis est. † q2 de plano fatemur q̄ querela ast actio. vt. §. de leg. ij. l. cum filius in prin. 2. ff. de inoffi. testa. quemadmodum. Sed si est actio necesse est q̄ sit aliqua persona in qua contrahatur obligatio vt. §. vt leg. no. ca. l. posth⁹. in prin. 2 ibi not. Sed cū ante aditā hereditatē nō exīstat aliqua persona que possit obligari merito non nascitur querela ante aditaꝝ hereditatē. contratabulas vero competit quodam iudicis officio non iure actionis. sed ad hoc vt officium iudicis locū habeat non requiritur q̄ aliquando subsistat obligatio: vt. §. de manu. leg. l. quintus mutius. ergo non est necessaria aliqua persona que debeat obligari. 2 sic etiam ante aditam hereditatem intentari potest cōtratabulas. Dy. ibi 2 si ante aditā hereditatem intentari pōt cōtratab. Dy. ibi. l. vt liberis. Quidam dicit 2 forte melius q̄ bonoꝝ possessio contrata. nunq̄ rumpit testamentum ipso iure. Nā licet ante adi tam hereditatem sit petita bonoꝝ possessio: adhuc tamē potest adiri de iure ciuili. vt. ff. de lega. prestan. l. is. qui. §. sed si scriptus. Sed certe ibi nec alibi hoc dicitur. sed econtra. §. q̄ rupto testamento de iure ciuili sustinetur de equitate pretoria. vt. §. de inoffi. testa. l. filio. Et ideo tene gl. dictum tamē ꝑdictorum videtur ꝓbari. ff. eo. l. filium. ver. sed quēadmodū. nisi respondeas q̄ ibi hereditas erat. Et sic redit ad glo. 2 no. in. C. eo. l. ij. Et ideo non rūpitur testamentum. Ad. l. liberis. respōde vtno. eodem titulo. l. filie dotem. Ray. fi-in fi. Sed ibi est alia ratio impediens: vt ibi no. Oldra. quia ibi in posthumo eius natiuitate iure ciuili rūpit testamentum. Idem dico in iam nato preterito qui est in potestate vt ante aditam non competat fratri instituto sed exheredato vt ibi. dynus. Vel hic intellige in suo. ibi in emācipato. vt ibi. Jason. In glo. quia oportet esse aditam hereditatem. in fin. † Et ratio diuersitatis est q̄ magis debetur hereditas patris liberis quā liberti patrono: vt probatur. ff. de fal. l. si quis legatū. §. ff. patronus. 2 ideo citius 2 facilius impeditur natiuitas contratabulas que datur patrono quam que datur libertis quia facilius impeditur eius petitio q̄ est quasi debitum q̄ eius q̄ est vere debitum. Arg. eius quod dicitur q̄ ignorantia iuris impedit. Dyn. repetitum. 2 vide Rof. hoc. c. n. ver. sed quero que est ratio. 2 ver. sed circa ista.

d ¶ Si quis filium. [d]Ibi futurus ano mortuo in testato. Dy. ibi gradibus. scz vt non admittatur ad contrata. si exheredet vel instituat gradꝰ primus. Dy. In glo. ibi si is qui. 2 probatur. §. eo. l. ij. §. si emancipatus. f. 2 ibi de hoc dixi. Ray. an autē talis nepos habeat que relam vide quod notaui. §. de libe. 2 posthu. l. si qs posthumos. §. si quis filium.

Ad testamenta feminarum. In gl. ibi tollit oppositio de emācipatis. tu dic q̄ iste rex. q2 suus heres 2c. voluit hoc dicere † q2 primo aliter contratab. fuit inducta fauore emancipati. nā suo nō fuit necessaria cum ipso iure possit dicere nullū vnde ꝓtor concedens contratab. voluit tollere effectum capitis diminutionis. vt. §. de bono. pos. f. sed cū patrono. §. f. 2. §. e. l. ij. §. bonoꝝ. um si emancipatus. 2 sic voluit eos vocari qui si non fuissent emācipati obtinuissent iura sui heredis, scz hec ratio non potest in testamentis feminarum locū habere cū femine suos heredes in ptāte nō habeant. 2 hoc idē videt innuere ter. f. e. l. si emancipatus. ij. respōso. in fi. Dy.

4 **Si quis eum.** †Posthumus preteritus cōmittit edictum. h. d. Dynus. Vel clari⁹ si lius suus vel emancipatus instituti⁹ post. mo preterito interim non potest petere fm tab. sed contratab. petere debet. Et eo mortuo ante petitam illam bonoꝝ possessionē in non petita trāsmittitur ad heredē cū. l. seq. Ray. ibi preter miserit. id est ꝓteriit 2 iam natū heredē instituerit. dy. ibi alius. f. filiꝰ suus vt differata ver. f. q̄s maxime qui loquitur in emancipato. Ray. ibi vt 2 si. ante subaudi ab eo beneficiū ad cōtrata. datur. dyn⁹. ibi q̄s maxime. f. beneficius. Jaco. in additionibus. dyn. 2 talis additio In glo. ibi 2 nasciturū. No. bene hanc glo. 2 est ratio q2 posthumus habetur pro nato. §. de sta. ho. l. qui in vtero. cessat fauore testamēti 2 posthumus non habetur pro nato. vt no. §. de liber. 2 posthu. l. si a primo. que glo. no. est. 2 simile no. de iniu. testa. l. iij. in prin. Sol. ibi volebat annullare testamentum in totum hic ꝓsumebatur pro nato. ad hoc vt haberet contrata. que non impugnatur primum testamentum. vt. §. de inoffi. test. l. filio. §. contra tabulas 2 facit quod dixi. §. de his qui. vt indi. l. post legatus. §. qui mortis. 2 tenet istud corde quia notabile est. In gl. siue nō ponas casum fm hanc glo. q̄ habeo duos filios: ex premortuo filio nurum prægnantes, istis preteritis extraneum instituo certe vocātur ambo filij per contrata. in octo vncias 2 reseruātur vētri qua tuor vncie si nascatur posthum⁹: q2 quotcūq; nascātur certū est eos non in plures vocari debere cū in locus sui patris succedant qui non plus habiturus erat. Dy. Ista additio Dyni nō bene est conformis litere q2 tex. loquitur de filio qui institutus erat vt patet ibi alius qui heres institutus est. 2c. Preterea non habeo aliquam glo. que incipiat siue nō. nec in alijs libris inueni 2 forte fuit aliqua additio quā habuit Dy. Et qua colligebat predictū casum: vel iudicio meo ista additio caderet. §. eodem. l. j. §. si ex tribus. ij. rū. In gl. j. ibi fm tabu. videtur dari in hoc casu qui est in isto §. dy. ibi que creditur extitura q̄ potestatiua. Old. ibi fm Azo. sed rūde vt est rūsum ad primū contrariū. Ray. In glo. ele ctiue. imo comparatiue. 2 non est aliud in existente in ptāte q̄ in emancipato qū succedūt ex testo. Oldr. imo in glo. magna 2 dixi bene dicit vt no. §. de acqui. here. l. cū quidā. §. fuum. In glo. magna 2 dixi eo. ti. l. quādū. 2 ideo glo. inferio⁹ male dicit. Ray. nisi in fi.

in fi. imo idē in suo si venter sit plenus. Jac. In glo. vlti. in fi. hoc verum de aditione ab intestato. secus in aditione ex testamento. Unde hec ratio falsa est. 2 est casꝰ. f. e. l. cū emācipatꝰ. §. si ex duobus. alias principi. l. Et hoc tenet glos. que est vera. de inter. act. 5 l. fi. † nam emancipatis ius ciuile non resistit sed non assistit. facit quod no. §. de bono possef. l. non ambigēdum. §. j. sed cum ista glo. tenet q̄ emancipatus instituti⁹ de iure ciuili adire non posset. Concor. glo. §. de inoffi. testa. l. posthumus. in princip. De his qui sibi ascribunt in testamento. l. j. 2 de acqui. here. ꝓpo herede. in prin. vbi de hoc tetigit. e. ti. l. iulianus. §. si seruum. quia omnes iste glosse male dicunt: vt dixi posses saluare hanc glos. quod hic loquatur in successione ab intestato: secus in successione ex testamento: vt. d. §. si ex duobus. 2 ad fi. huius. l. que videtur contra: sed dic q̄ ea est ratio q2 hic posthumus nascitur⁹ potest dicere testamentum nullum ipso iure: vt. §. de iniust. testam. l. posthumus. Et hoc est de iure ciuili vñ beneficium huius iuris pōt filr differre additoꝝ que est de iure ciuili: secus si talis esset persona cui sola contrata. competere posset. Old. quare dic q̄ ratio glos. 1 non valet cum secundū iura antiqua emancipatus erat incogni tus tantum in successione ab intestato: non aūt in ea que ex testamento defertur: vt hic cū qlibet admittatur. Si ergo queritur an aditio retardatur ꝓpter eū cui potest competere contrata. dic qs aut agitur de successione que est 2 iure pretorio per secundū tab. 2 tūc differt. vt. §. de bono. pos. fm tab. l. ij. in prin. Aut agit 1 de aditione que est de iure ciuili. 2 tunc aut solū agit ad illum bonoꝝ possessionis contrata. poterat ei cōpetere 2 tunc non retardatur vt. §. e. l. in prin. 2. C. de colla. l. vt liberis. aut non solum sed cum possibilitate concursus iuris ciuilis dicendo testamētum ipso iure nullum ꝓteritione sui heredis vel agnatione posthumi 2 tūc retardabitur vt hic. Et est ratio q2 ꝓferatur dici nullum eo iure quo ex aditio fieri nitiē. f. iure ciuili 2 vnus ius ciuile per aliud tolli potest sicut 2 vnum pretorium tolli potest per aliud: vt in superiori casu. Et sic patet ratio ad omnia precedentia. Oldra. De hac materia dixi. §. de acqui. here. l. ꝓ herede. in prin. 2. l. quādiu potest ex testamento. Ray. Jac. autem de are. ad fi. huius gl. sic addit. sed nōne institutus posset adire vt quilibet alius: certe sic. vt. j. eo. l. ex duobus. in prin. als est. §. sub. l. cui⁹ emancipatus. sed q2 extraneus non adiuit: vt. d. l. cum quidam. §. j. Nec iste non obstat quod est eodem gradu quia rupto testamento nō potest adire cum sit iure ciuili incognitus: secus si esset suus ab intestato iure ciuili potest esse heres. 2 sic tam ꝓpter posthumum q̄ ꝓpter conditionem persone sue impeditur aditio eius: 2 sic subaudi. secus si esset in potestate. Item. l. cum quidam. §. suum. loquitur ab intestato vbi non remanet timoꝝ rupture. Sed dic q̄ primi dicunt verum esse. † nam suus ex testamēto quod timeē rūpi 6 interim non est heres. item ab intestato non cum adhuc illa via non sit delata. 2 hoc vbi venter est plenus. ex quo posthumus na 1 tus est: vt. d. l. ventre. Et sic necessaria est etiam ipsi cōtrata. 2 ita dicio maxime non ponitur electiue. Non obstat. l. cum quidam. q2 posthumus preteritus nō erat vt quia intestatus pater decesserat vel eum instituerat. vt in ead. l. §. suus. si tū decedat interim descendentes ex eo nato posthumo adirent. vt. C. de his qui ante aper. tab. l. j. sed si extraneum haberet heredem hic cōtrata. habe ret vt in. ll. prealleg. Jaco.

Sed 2 si decesserit. Jn glos. vlti. ibi non aūt, scīm tabu. nisi eo casu quando nō nascitur posthumus quia tunc non potest habere locum contratabulas cū edictum non committatur per eum qui natus non est. Dy. Ibi per restitutionem in integrum que daē heredi ex persona sua. vt dici solet. C. de resti. milli. l. j.

1 ¶ Filius 2 nepotes an habeant contratabulas contra testamentum aui naturalis.

Si emancipatus. Ibi eius nepos post emancipationem conceptus 2 natus. Dyn. ibi post mortem eius eo mortuo viuo auo: vel etiam post mortem. ar. §. de bono. pos. i. l. ij. §. si. 2. ll. seq. nec ob. j. eo. l. cum emancipatus. §. j. vt ibi dixi. Ray. ibi aui vement nepos preteritus. Dyn. ibi deinde patre eius nepotis mortuo. Jac. in glo. nunquid aui. in fi. 2 dixi §. de lib. 2 post. l. si filius heres in glo. respondet tacite obiectioni. in fi. quia ibi femina nullo modo poterat habere suū heredē hic pater potuisset hunc nepotem. Ray.

Filio emancipato. Jn fine per edictum de conjungendis. sed hodie pater prefertur 2 solus bonoꝝ. um possessionem accipiet. vt not. j. de conjungen. cum emā. liberis. l. j. in principio. Dynus. in glos. nunquid aui.

Si filius. Ibi in adoptiua familia alicuⁱ extranei: alias secus. vt. §. eo. l. iij. §. si quis filio. Dy. 1 Ibi nec nepos quidem. q. d. nedum filius. Dy. ibi idem erit. † q̄ nec filius nec nepotes habeant contratab. cōtra testamentū aui naturalis. siue ergo concipiantur in adoptiua familia siue ante dummodo transeant in potestatē adoptantis: idē est q2 semper repelluntur adoptione durante. Dy. ibi quandiu. i. donec. dyn. ibi emancipatus ab auo adoptiuo. dy. ibi viuis eis parētibus naturalibus. Dyn. in fi. per cōtrata. ad bona parentū naturaliū. dyn. in glo. vere sequuntur ibi. §. si pater. secus si nō sequāt. vt. f. e. l. si duobus in fi. q2 ibi nepos erat emācipatus filio tēpore adoptionis hic non vt. §. e. l. iij. §. si pater. Ray. 2. f. e. l. pater.

1 ¶ Emancipans filium an videatur ex eo emancipare nepotem

Si retentus. Jn fi. contrata. fi ab eo prehereat filio excluso. nā alias hunc nepotē repelleret vt. j. §. i. a pa. fu. mā. l. j. §. nepos 1 Ray. 2 no. arg. ex hac. l. q̄. † eo ipso q̄ emancipo filiū non videor emācipare nepotem ex eo qs dic vt. §. de adop. l. liberum. 2 hoc dicit Jo. licet quidā contra arg. l. si pater. in eo. tit. de adoptionibus.

1 ¶ Gradu primo rupto rumpitur secundus pendens ex illo.
2 Rite dictio differt a dictione recte.
3 Exheredatus contratabulas nō petet a gradu a quo exheredatus est.
4 Bonoꝝ. um possessio contratabulas vt competat quid requirat.
5 Positioni quam quis contra se fecit stat⁹ nec eam reuocare potest.
6 Extraneus quis dicatur.
7 Datus alij in adoptionem desinit esse de liberoꝝ. um numero.
8 Portio instituti augetur beneficio ꝓteriti.

Non putauit. Ibi notatos i ptāte cōstitutos vel emācipatos. dy. ibi 2 remotos. f. a successione per exheredationē. dy. ibi admittendos de iure ꝓtorio. 2 vide qs dicā. f. hac ea. l. §. nō queuis. 2 videf Rof. hoc eo. ti. ver. si tu queras. 2 versic. seq. Ibi turbant ipso iure sed per querelā que est de iure ciuili rescindunt 2 turbant 2 hoc sufficit. dyn. ibi arbitrio. de hoc dic vt no. in auf. ex causa. 2 in auf. vt cū de ap. co. §. aliud.

Aliqua tabularum parte. Jn glos. scz filius: ibi sed quid econtra si filius. f. emancipatus. Oldr. vt questio sit dubia ibi sufficit peti contrata. contra institutionē a qua fuerit preteritus. dy. ibi qs videē † eo q̄ rupto primo gradu 2 secundꝰ rūpitur qui pēdet ex illo vt 2c. Old. ibi si posthumus. in. iij. rīso. Oldr. ibi. l. ij. imo. l. filium. §. qō si impubes. Ol. ibi in. c. ti. nōnunq̄ sed videtur q̄ nō habeat contratab. tanq̄ exheredatus: q2 testamentum habuit vires a gradu substitutionis 2 nō institutionis vt. §. de here. instit. l. suus quoq;. ver. sed 2 si filio sub conditione. 2 ad. ll. contrarias. f. si posthumus. 2. l. nā 2 si respondeo quia ille loquuntur in posthumo hic in iam nato. 2 ratio diuersitatis inter istos hec est q2 si a gradu primo posthumum ꝓtereo a scōo exheredo: primus gradus, valet 2 secundus pēdet ex eo. 2 rupto primo gradu per posthumi agnationes, scōs tanq̄ accessoriaus si militer rumpitur. si vero iam natū ꝓtereo a primo a scōo exheredo: primus gradus est nullus ipso iure, 2 secūdus ex eo nō pēdet sed capit vires ex se 2 ꝓpterea contrata. nō habet cōtra illum gradū qui nullus est cōtra secundū nō hs q2 remanet primus q2 est exheredatus 2 ea que dixi locū habēt in filio in ptāte constituto 2 facit ad hoc. f. e. l. §. a primo gradu. Dy. Tu vero dic per illum. §. a primo gradu. q2 aut primus gradus a prin. fuit nullus scilicet tpe mortis. 2 iste nō admittitur ad cōtratabulas: aut fuit aliquis 2 postea annullatus 2 tunc secus: nec poterunt opponere instituti in secundo gradu tu es exheredatus q2 istud contingit ꝓpter primū gradū cōtra quē cōtrata. ab initio nata fuit vt ps in tex. in. d. §. a primo gradu. sz hunc videtur vnū obstare q2 institutione rupta valet nihilominus substitutio pupillaris vt. §. de vulg. 2 pupil. substi. l. ex duobus. §. fin. 2. l. seq. 2 hic no. in glos. so. illud forte q̄ institutio non pōt impugnari de iure ciuili vt quia emācipatus est ꝓteritus hic poterat q2 suus erat ꝓteritus. † ꝓ hoc qs no. §. eo. l. illud. §. fi. sed hec sol. est multum periculosa 2 videtur esse contra. l. de leg. prestā. l. filiū. in prin. quare dic quia hic in vulgari ibi est in pupillari q̄ est quodāmodo aliud testamē tū per se: sed huic sol. obstat. §. de libe. 2 posth. l. iij. §. fi. nisi dicas q̄ tenet secūdus gradus vt ibi: sed per contrata. impugnatur vt hic vel in. §. a primo ver. sed si post secundus gradus non adiuit secus si adquisiet. 2 sic solue questionem hic no. in gl. 2 omnes. ll. cō

Universidad de Deusto
Biblioteca

trarias.Ray.

2 **Non quevis,** †No.differētiā inter rite ⁊ recte: de quo vide in alphabeto.⁊ dic rite.i. inutiliter quantūm ad emolumentum.fm gl.no.ē.de inoffi.test. l.papi.§.quarto.in fi. gl.magne que incipit.l.quā habet.⁊ quod hic dicit gl.heredis.i.filij,qui vult cōtrata.intentare vt sit heres. ⁊ facit iste.§.q; occidēs bānītū iniuste non teneatur de quo plene dixi de re iudi.l.iuy.condemnatum.

Si ab vno ex heredibus, Scilicet nō mimatim et sic a persona certa vnde non valet exheredatio. Dyn.ibi exheredatum sed preterium.Dy.

3 **Si exheredatus.** In fi.sed obtinēte †eo gradu a quo est exheredat⁹ nō peteret cōtrata.etiā si per alium cōmitat⁹ edictum vt.j.eo.l.fi post mortem.§.exheredati.2.j.§.pri.Dy idem obtinente eo gradu a quo est preteritus.qz sufficit ⁊ primo institui vt.ē.de lib.⁊ posth. l.fi posthu.§.quod vulgo.2 de vulg.⁊ pupil.substi.l.ex facto.§.lucius.Oldra.sed queritur in casu huius.§.non rūpit per cōtrata. testū.p parte sic per querelam:vt in hac.l.non putauit.in fi.⁊.C. de inofi.testa.l.cum duobus.2.ē.de inoffi.test.l.nā ⁊ si parentibus.§.filius,respondeo querela est de iure ciuili ⁊ testamentum quod expugnatur p qrelā ipso iure remanet nullū pro ea parte pro qua expugnat:secus si per cōtratabu.in qua ls testū rūpat non potest dici ipso iure nullū qz ius pretorīū nō tollit ius ciuile. ⁊ econtra si cōingeret vt qō per contrata.rūperet pro parte eue nīret iam absurdum quod idem testamentuz reperitur valere de iure ciuili pro parte ⁊ pro alia parte excluum p contrata.que est de iure cōseri:vt.j.de vsu.l.eū qui edes.⁊ fa.hercisl.in hoc iudicio in fi.Dy.

A primo gradu. Ibi filius iam natus.Dyn⁹. ibi in rebus humanis ⁊ sic ex illo gradu non fuit possibile hereditatem adiri. Dy.ibi ex quo.l. primo gradu.Dy.ibi peti pōt.⁊ ideo contrata.deneg atur qz inuenit hī dicas in sco gradu a quo est exheredat⁹. Dy.ibi heredes scripti in primo gradu a quo filius erat preteritus. Dyn.ibi semel natus ex ipso quia hereditas potuit adiri si dicas quod in ea causa semel fuit quia heredes supererant tempore mortis testatoris. Dyn.ibi conditio institutionis facte a patre preterēte filium.dy.vel dic eoū qui fuerant in primo gradu vel forte null⁹ alius fuerat institutus preter eum cuius defecit conditio.Ja.ergo vt cōtrata.detur sufficit post mortem testatoris potuisse adiri vt in hoc responso 2 seq.Ol.ibi tantundē dicit qz possibile fuit cō dition⁹ existente testamentū ex institucione valere.Dy.ibi preterītū secus si esset institutus sub conditione ⁊ per alium preterituz commisso edicto vellet petere contratab.qz tunc deberet distinguī inter qualitates cōditionis:vt.j.ti.prop̄i.l.item a substituto. vel ista determinatur p illam vt ibi no.Ray.ibi ab eo gradu.l.in substitutorum.Dy.ibi institutus fuerat preterito filio.dy.ibi non sic natus qui post mortē testatoris nasci sperabatur. Ja.ibi cōpetere filio preterito posthumo herede instituto.Oldr.† sufficit ergo ad hoc vt comperat contrata.qō ex institutione siue ex eo gradu a quo filius est preteritus adiri potuerit hereditas ⁊ si adita non sit vt.j.e.l.fi post mortez.in fi. Dy.in gl.sed nunquid admitteretur ibi qz dicant eum exheredatum hec vera qñ institutus in secūdo gradu a quo fuerit exheredat⁹ nō adiuit alias forte secus vt hic no.Jac.de are.in distinctione quam.j.subticiam ⁊ ita intelligat ē.e.l.i.§.j.Et qō ibi no.in gl.Dy.⁊ Ray.⁊ vbi ista gl.alleg.l.illo in fi.debet dicere in prin.in glos.nunquid si nullus ibi.j.eodem.l. filium circa prin.vbi dicitur qꝰ instituti repudiauerunt: et sic res deducta erat ad causam intestati ⁊ tamen ibi dicatur quod emācipatus potest petere contra. Oldr.⁊ pro declaratione huius.§. distingue secundum Jaco.de are.aut filius est institutus tantuz aut exheredatus tantuz aut institutus ⁊ exheredatus.primo casu non habet contrata.ex persona sua sed ex persona fratris tam preteriti committentis edictum habere potest.vt.ē.eodē.l.iij.§.fi quis ex liberis.⁊.j.hac ea.l.§.non est notum.cum concor.secundo casu quādo est tantum exheredatus aut non rite ? habebat contrata.vt.ē.ea.l.§.non queuis.⁊.§.sequenti.aut est vno gradu ⁊ tūc aut a primo est exheredatus ⁊ secundo preteritus:⁊ tunc si primus gradus succesīt non habet locum contrata.sed querela: sed si secundus gradus a quo preteritus erat succesīt contrabulas locus habet vt.ē.§.primo huius.Laut cōtra a primo preritus a secundo exheredatus ⁊ tunc aut primus gradus deficit in vita testatoris ⁊ nō habet locū ẑta.aut demum post mortē vel nullo modo deficit ⁊ tunc habet locū cōtrata.vt hoc.§.a primo,et hoc planuz si secundo gradu scriptus a quo filius exheredatus erat non adierit hereditatem:nam tunc competit bonorum possessio:vt.j.eod.l.quod vulgo.sed si adierit idem secundum Bizo. vt no.ē.e.l.i.in gl.si filius,alij cōtra vt m prin.huius.l.nec ob.iste §.q; secundus gradus non proponitur adisse.tertio casu quando est institutus ⁊ exheredatus.Ja.

Si quis sua manu Dic si quis filius emā cipatus vel in potestate constitutus.Dyn.qui preteritus posset petere contratabulas. Dyn.ibi quia senatusconsulum limboniamum quod prohibet aliquem sibi in testamēto ascribere.vt.C.de his qui sibi ascribūt in testamēto.per totum.Oldr.ibi contra eum est.l.scribentem. et loquitur de predicta scriptura quam ipsemet scripsit super exheredatione de se facta. Oldra. Et sic facit iste.§. quod positioni quam quis † fecit contra se fterur nec possit eam reuocare et pro hoc.j.de falsis.l. impuberem.§.vl.ē.de interroga.actio.de erate. §.j. Et C.arbi.ture.l.vltima.⁊ qō dixi.C.de tempo.in integrum restitutio.l.petende.⁊ de sententijs ⁊ interlocutioni.omnium iudicum.autenti.⁊ ẑsequenter.⁊ idē potest dici de instrumento quod quis facit contra se.quod valeat licet pro se non vt dicta.l.in princip.§.fin.⁊ de quo dixi.ē.de adoptio.l.si consul.in glos.in fi.⁊ de hoc dic vt ibi plene not.⁊ dixi.⁊.l.j.de his qui.vt indignis.quam glo.allegat vel facit.

Si quis emancipatum No.ad euidē tiā huius.§.⁊ contrariorum.naz litera videtur sibūpsi contraria qz in princip. dicit exheredationes nocere in secundo ver.dicit qō nō nocet. Et probatur sic:† omnis ille dicitur extraneus qui nō est in potestate vt.C.de rei vxori.actio.l.prima.§.extraneum.illud seruari debet in eo qō in extraneo vt in se.versi.vbi exheredatio non nocet extraneo ergo nec filio emancipato:sed solu.dic quod extraneus sicut sumitur in iure tribus modis vno modo qui nō est de linea ascendenti vel descendēti:⁊ isto casu exheredatio facta tali extraneo est inepta ⁊ isto modo sumitur.j.de verbo.oblig.l.quidā cū filium.in secundo versi.huius.§.alio modo sumit extraneus ois ille q non est in potestate ⁊ isto modo sumpto valet exheredatio, vt hic in princi.§.z.§.de libe.⁊ posthu.l.filio.in prin.⁊ isto modo sumitur in dicta.l.i.§.extraneum.de rei vxo.actio.l.i.⁊ de iure do. l.fi.tertio mō sumit vt.C.de ipo.lucra. descriptio.l j.§.i.lib.x. vbi est triplex modus extranei no.dyn.ibi.exheredauerit ita qō exheredatio teneat vt qz sit facta legitime ⁊ ex causis permissis.vt.ē. de inoffi.testa.l.cum proponas.2.ē.de liberis 2 posth.l.fillo.⁊ in auf.ex cā.dy.ibi.exheredatione factam ante arrogationē.dy. ibi vt exheredatio ante arrogationē facta.dy.ibi arrogato postea.i. post exheredationez.dy.ibi nō noceat ⁊ ideo dē sibi bonorū possessio cōtrata.dy.ibi.reuerso filio scz exheredato dy.dū erat aps hostes vel antequā caperetur ibi antea quā post liminio rediret. si enim post nullū esset dubium.dy.in glo.vt filius ibi vt secundo casu sit ruptum quasi quadam natiuitate possibumi que ex adoptione contingit vt.ē.de liberis ⁊ posthumis.l.filius a patre.§.i. Oldra in fi.sed que potest esse ratio diuersitatis.inter hunc ⁊ primum casum vbi filius emācipatus fuit exheredatus. respondeo quia hoc casu est dare tempus quo exheredatio non renuit cum per emancipationem redierit ad statum extranei vt. infra vnde liberi.l.ū.⁊ insti.de here.ab intesta.§.admonēdi.qz in emācipato filio nō est inuenire cū semp fuerit in eodē statu.Old.

Si filium. Ibi emācipatus a patre adoptiuo. dyn. inffi.qz iura naturalia debēt prevalere vt. ē.proꝑi.§.dy.⁊ dic exheredatio facta a patre naturali.Dy.

In adoptionem. Ibi datos filios ⁊ ꝑnepos in gradu:alias secus.vt.j.l.ſi duobus.§.filius.⁊.j.titu.j.l. fina.§.j.que sunt contra Rayn. ibi non submouerit ad bonorū possess.cōtrata.pfis naturalis.dy. ibi heredes instituti a patre naturali ⁊ p aliū ẽmittat edictū nō alis vt.ē.eo.l.iij.§.si qs ex liberis.dy.ibi in totum extranei sunt.q.d. sui iuris naturalis suffragio nunuit.dyn.ibi heredes scripti a patre naturali.dy.sed ipsi soli in adoptionem dati ⁊ preteriti. dyn. ibi non cōmittēt edictū etiā si pretereant⁹ a patre naturali subaudi nec eis cōmittet.Dy.ibi qui solēt si preteriri eos cōtingat. dy. ibi scriptus nō sit a patre suo naturali.dy.ibi admittam⁹ etiā ꝑ alium cōmisso edicto. Jaco. Et cōtinua hic.l.vtrū.j.eod.in glos. vltū.q incipit cū ergo.in fi.refert ergo posset ei queri ex institutione sua vel alterius.i.quādo queritur adoptione durāte. dynus. Vel verius ibi in adoptione datus non committit alij edictum sed alius preteritus sibi cōmittit sed ipse querit patri adoptiuo in cuius potestate est.hic autem institutus erit talis qui suo nomine nō poterat petere cōtrata. alio cōmittēte edictū vñ alīū non facit admiti at ibi institutus suo nomine admittitur lz alīꝰ eum queratur.Dy.

Vt autem. Posset legi sine.§.dyn.ibi admittantur dati in adoptione ⁊ heredes instituti et alio committente edictum.dy.n.ibi ex liberis secus est ergo in patre testatoris preterito ⁊ in patre adoptiui ꝑ aliū ꝑterito,vt.j.eo. l.cum emancipatus.ibi eos esse per quos edictū cōmittat ergo non per patrē defuncti committet preterito filio dato in adoptionez vel melius eos a nobis datos in adoptio.⁊ hic sequit ceterū ⁊c. Nam tunc desinunt esse de liberis quātū ad me.Jaco.ibi oporte

7 dat nec alias eis cōmittit ⁊ ad hoc aptat ceterū ⁊c.Jacob.ibi ei non dabit† qz p hoc qs datur alij in adopti.definit esse de numero liberorū quo ad dantē.dy.in gl.alio committēte edictū quando sunt instituti.vel nullo committēte qñ nō sunt instituti.dy.

Datur autem ei. Filio legitimo ⁊ naturali in adoptionem dato ⁊ a patre naturali instituto.dy.⁊ facto sui iuris per mortē patris adoptiui.Jaco.ibi familia est ⁊ est instituta ꝑ parte a patre naturali preterēunte emancipatū qui huic in adoptionē dato aperit edictū vt.ē.§.in adoptionē.Oldra.ibi contratab. bonorū possessio patris naturalis.dy.ibi contra.quā.i.eo gradu quo est preterit⁹ ali quis de liberis edictum committentibus.dy.in gloss.vlti.in fin. scz pater nepotis instituti.⁊ dic vt ibi plene dixi.Ray.

8 **Non est nouum,** †Beneficio preteriti augetꝰ portio instituti.h.d.dy. Ibi scriptis heredib⁹ eisdēq; fratribus suis quia extraneis in.l.tribuit.imo aufert eis id quod habebant ex institutione cōmittentis edictum.dy.Ibi beneficio emancipati.i. eo misso edicto per emancipatum.dy.ibi occupat per contratab. dy. ibi virilem.i.p numero personarum.dy.

Vtrum autem. Nec.l. propter contemnuāt ad.§.i adoptionez.dy.⁊ Jaco.Ibi an defunctus admittī eo tempore admittit adoptiuus ad cōtrata.cōtra testamentū pris naturalis.ibi nihil interest qz semper repellit a pfe naturali preteritus.dy.in fi.qō est verū si tēpore additionis nō fit in potestate alterius iubentis adire.vt.j.l.ꝑi.dyſi.Et dic qō in familia est non solum viuo arrogatore,sed etiam eo mortuo dummō arrogatus nō fuerit emancipatus.vt.ē.ad macedo.l.ſt filius.§. fi ⁊.l.seq.Jaco.in glo.in fi.nisi a patre naturali fuerit heres institutus.vt.ē.eo.l.§.in adopt.dy.Et facit ad id qō no.ē.eo.l.iū.§. si pater.nec ob.huic.j.e.l.si ex duobus.§.filius.qz ibi fuit emācipatus post mortē patris adoptiui hic non.Ray.

1 Filius heres a patre naturali institutus cōtratabulas habet alio committente.
2 Reprobare potest qs qō ex necessitate approbauit.
3 Filius exheredatus nō habet partem aliis fratribus.
4 Testamentum per contratab.expugnatum per querelam potest expugnari.
5 Beneficiū mihi ex persona alterius persona quesitū repudiādo ipse mihi non aufert.
6 Beneficiū alicui quesitū ex reformatione consiliū ciuitatis non tollitur per reuocationē talis reformationis.
7 Beneficio ex persona alterius quesito an possit quis vti ex persona alterius.

1 **Si post mortem** †Not.si heres sit institutus a patre naturali hz cōtrabatabulas.alio committente ⁊ hoc iure veteri:secus iure codicis.vt.C.de adop.l.vlti.Dy.ibi heres institutus a patre naturali.Dy. in fi.sed preteritꝰ nocet nam primo casu quando institutur existens in adoptiua familia alio cōmittente edictum habet cōtrata.ergo si deueniat in eū casum a quo ⁊c.nō vtiatur sed ꝑterito existente in adoptiua familia nō darē.ergo si ante ꝑtitionē deueniat in eū casus a quo incipere nō posset desinit posse petere.vt.ē.l.iū.§.fi ēmācipatus. ⁊ ibi no.dyn.Ybicē facta etiā extraneo qz res non deuenit ad eum casum a quo nō posset incipere.quasi dicat⁹ aliquis sit datus in adoptionē nihilominus habet bonorum possess.contrata. patris naturalis dū tamē sit heres ab eo mstitutus ⁊ alius preteritus committat ei edictum.Dy.

Si filius. Ibi a patre naturali ⁊ legitimo.dyn.ibi ꝑ alium preteritū.dy.ibi bonorus possess.contratab.patris naturalis.dy.ibi nec em respōdet tacite obiectioni q.d. aliqs si heredi facto p institutionē dat⁹ ẑtab.quō idē hz.Jaibi exigim⁹.ſ.ad hoc vt dat⁹ in adoptionē cōmisso edicto ꝑ aliū cōtrata.pfis naturalis a quo est institut⁹ petere possit lz em vt ali cui cōmittatur edictū necesse sit eū scripti hī dē.vt.ē.eo.l.nō putat.§.in adoptionē.versi.sed si ipse nō tamē requiritur.vt heredi tatem adeat.vt hic.Old.in glo.idē est.in fi.vt.C.de adoptio.l.penul.§.si vero pater.Old.

Si in adoptionem datus Et heres scriptus a patre naturali.dy.† Et no.ꝑ qs ex necessitate approbauit reprobat postea.vt hic ⁊.C.de admi.turo.l.cū qdā.Jacob.et procedit iste.§.quodā extraneo modo qz primo ponit casus specialē ex quo ifert regulā.dy.ibi emācipat⁹ a patre adoptiuo.dy.ibi bonorū possessio.acc;pe alio preterito cōmittente edictum.dy.ibi nec ob.ē.e.l.nō putauit.§.in adoptio.qz die ibi ray.ibi hereditatem patris naturalis.dyn.ibi illud repetit qō diceret vt aliquid addat.dy.ibi alias autē.f.regulariter. dy.ibi repellendus est ca iudicū patris approbasse videt agnoscēdo legatū sibi relictū vt j.eo.l.si ex duobus.dy.in gl.cōmisso edicto.in fi.fo. ibi erat emācipatus hic in poresta re.Jrē ibi in licitis hic illicitis.Ja.

Liberi. Quidā habēs quatuoꝛ filios ḡbus habebat nescesse relinquere quartā partē ⁊ hodie tertiā oīm bonorum.vt.C.de inofficio.testō.autē nouissima duos iuste exheredauit:alijs duobus vult relinqnere minus quā sit dimidia tertie.queritur nūquid possit:⁊ si minus relinquat vtrū possint agere ad supplementū:vt eis tota tertia suppleatur;† qz filij exheredati cū nō sint habituri de bonis defuncti nō debent facere partem alijs.⁊ iste.§.facit qꝰ agere possint ad supplementū quia isti exheredati habētur pro mortuis quantū ad ius succedēdi. vt.j. de coniungen.cum emāci.liberis.l.j.§.fi pater emācipat⁹. Ibi nā exheredat⁹ pī ⁊c.z pro hoc facit in auten.de naturalibus liberis in curia deputandis.§.qō si legitimoz.dyn.iste tit.non est in auten.⁊ ideo credo qꝰ debuerit allegari qb⁹ modis naturales effi. sui.§.discretis.versi.si vero legitimoꝛ.dy.ibi nec partē hic restō der.dy.ibi nihil habituri.q.d.nihil.nocere debēt. alijs ex quo sibi non prosunt.dyn.in glo.viti.in fi.de ista materia plene dixi quando faciat pratem qui non admittitur ad partem.

4 **Exheredati** †Nota testamentū expugnatū p cōtratabulas nihilominus per querelam expugnatur.Jaco.ibi non cōmittunt.i.non faciunt locum edicto de contratabulis.dyn.in gl.vt.ē.in.fin.hoc verum si sunt in eodem gradu cū committente edictum.vt.j.eod.l. cū emācipatus.§.j.versi.sed si pater.Dy.

5 **Si qui.** †Casus pulcher † beneficiū ex alterius ꝑsona mihi quesitū ipse repudiādo mihi nō aufert hoc dicit sed cōtra.ē.de minozi.l.si inder.fs solu.vt statim soluaz ibi ipsi quoqz:scz instituti.Dynus.ibi non curant:id est non habēt curare.Dy.in.fin.z facit.j.de bonis auto. iudicis possi.l.cū vn⁹. in fi.primi responsi.Et ex isto.§.terminatur questio quod si actoꝛ erat excluſus ab omnibus dilationib⁹ petēdis reus autē adhuc habebat beneficium dilationis petende ⁊ petīt aliquam dilationem reo cōcessaz, etiā actoꝛ admitti debeat ad ꝓbandum.vt. C. de tempori.in integrum restitutio.l.petende.quod fi reus velit renunciare tali dilationi ad hoc vt actoꝛ excludatur a probatiōe ⁊ actoꝛ non consentiat tali renūtiationi,sed velit probare ipsam dilationem quod talis renuntiatio sibi non preiudicet:sed ꝓbare possit per hunc.§.sed contra hoc videtur.ē.de minozi.l.si inder. sed ibi tractatur de iure speciali.z extraordinario cōtra ius commune quesito:scilicet restitutionis in integrum quod facilius removetur quam ius commune.vt.ē.de testamento militis.l. eius militis.§.primo.z ideo per renuntiationem minozis beneficium vtriqz tollitur sed in questione proposita de dilatione que de iure communi competit.facit etiam iste.§.ad aliā questionē.f.si impetrauit aliquē iudicē ẑ titiū ⁊ titius velit me coram ipso iudice reconuenire ⁊ ego volo renuntiare illi iudici nec coram eo causam prosequi nunquid talis renuntiatio preiudicet ipsi titio quominus possit me cozā ipso recōuenire.⁊ facit iste.§.qō talis renūtiatio titio nō ꝓiudicet ꝓ hoc.C.de sententijs.l.cū pap.z aut. cōferet.

6 facit etiam † qō si ex formatione cōsiliꝰ alicuius ciuitatis quesitum est alicui beneficium qō talis reformatio ꝑ cōsiliū in eius ꝓiudicium reuocari non possit de quo dixi.C.de preca.imperatoꝛi offerē.l.quoties.† Et dic cū queritur an quis possit vti beneficio ex

7 persona alterius sibi q̄sito inuita ea persona distingue:quia aut vult vt et contra illam personā ex qua habet ⁊ non pōt sicut beneficiū extraordinarius ⁊ contra ius cōmune.vt.ē.de mino.d.l.si inder. Secus si cum beneficiū iuris communis:vt hoc.§.Aut vult vti contra aliū ⁊ tunc aut tractat de lucro ⁊ non potest.vt.j.titu. proꝑi.l.nonunq̄ in prin.z.l.is q.§.sed si solus.⁊ ad tertul.l.ū.§.si consanguinei.Aut de damno vitando et potest.vt.ē.de pactis. l.fi.C.de non numera.pecu.l.tam mandatoꝛi.⁊.l.penulti.z.j. de fideiusso.l.ex persona.Jaco.

Si in adoptionem, Ibi alio ꝑmittente.i.faciente locū edicto bonoꝝ possess.ẑta.qz fuit ꝑteritus.Dyn⁹. ibi.z ipse veniet ad bonorū possessionē cōtrata. patris naturalis existente conditione institutionis fuerit sed si ꝑteritetur tunc esset dubium,licet glossa ponat pro constanti,ibi repellitur nec transfertur in contrata.cum ei preterito cōtrata.non daretur secus in eo qui preteritus contratabu.haberet.vt.ē.eodē.l. iij.§.si quis ex liberis.z.§.fi sub ea.z.j.de bonorus poss.cōm tabulaa-l.ū.§.j.Jaco.ibi.ab ea possessione.nam pro non instituto ha-

Universidad de Deusto
Biblioteca

betur cõditione deficiente sed non instituto in adoptione existente non daretur.vt.ff.eo.l.si emancipatus.§.fi.z.l.nõ puranit.§.in adoptionẽ.ergo nec instituto cuius cõditio defecit.dy.z.ff.l.pri.§.j.in fi.ibi idem puto nõ legitima exheredatio non repellit a cõtratabulas.vt.ff.e.l.non putauit.§. non quemadmodum.z non legitima institutio.vt hic.Old.ibi.z in eo filio emancipato non autem in adoptionem dato,put refertur ad primum casum.sed pout ad proximum dic in eo.l.filio in adoptionem dato Dy.ibi.heres sit a patre naturali. Dy. In glo.i.ante cõditionem.sed certe nõ credo,q̃ pendente conditione cõperat cõtrata.vt.l.de secundis tabulis.l.j.§.j. Unde exponi hic veniet.scilicet existente conditione. Dy. In gl.l.vt nõ admittatur ibi ad primũ z tũc in eo.i.in adoptionẽ datus ita demus admittitur si est institutus sed si is qui nõ est iure institutus perinde est ac si nullo modo ergo ꝛc. paria enim sunt non esse vel non legitime esse.

Exemplo. Aliam nisi alter neporũ foret loco filij adoptatus quia tunc haberet virilem.vt.j.eo.l. cum emãcipatus.§. fi.z ibi Ray.in glo.vlti.in fi. Istud ideo q̃ isti nepotes procedũt ab vno stipite z sic vnius pſone vice funguntur.vt.j.l.proxi.Nota. ac ibi secus est z dic vt ibi. Vel die fm Jacobũ de bel.q̃s ius pretorium imitatur ius ciuile:vt hic.sed ius ciuile q̃nq; illud corrigit vt secus ecõtra.ff.de iustitia z iur.l.ius autẽ ciuile.§.j. Jaco.

1 ☞ Preterito cõtra tab. datur si exheredato denegetur.

Si duobus. Casus pulcher z contra quem facili respondeꝛetur,ibi z ex altero.id est alio quia erant tres.z secũdum grãmaticos alter dicit de duob⁹.sed fm nos dicit etiã de tribus.vt.C.de furtis.l.ancille.z de hereticis.l.quicunq;.z ibi nota. z vide in alphabeto.ibi cõperat z sic q̃libet duorũ fratrum habet tertiam z duo nepotes tertiam.vt.ff.eo.l.proxi.§. fi. Dynus.ibi. Fratri.s.tantum. Dy.nõ aũt patrnus ibi cõsequẽtur.z ita etiã in parte,accrescente obtinẽt nepotes locũ vnius. Dynus. In gl.q̃ cum vnius pſone.in fi. Nec ideo q̃ in vnã portionem ꝛcurrũt.vt ff.l.pri.§.fi.z ideo secus in fratribus quoꝛũ quilibet habet suam partẽ separatim. In glo.hic tam varie ibi suam portionẽ quia in eadem portione non concurrunt. Dy.

1 **Si prius.** Ibi posteriore testõ imperfecto.dy.† et dic q̃ preterito dat̃ contrata.si exheredato denegatur z hoc intendit iste.§.dy.ibi.perat bonorum possef.z hoc verũ si fecẽm testamentũ tollat primũ alias non.z hoc sequit dy. ibi.quoq; filio preterito. Dy.ibi.z ita ius habet hoc est forma iuris in casu isto.dyn.ibi.scripti heredes vt qñ in secundo sunt scripti qui veniret ab intestato remoto filio z in primo extranei. vt.ff. de iniusto testõ.l.ũ.z.C.de testamentis.l. hac consultissima.§.penultimo.in quo secundo quinq; testes debent adesse vt ibi no. et fecẽm hoc nõ est necesse dici quod respiciat ius.C.vel autenticoꝛũ. Jaco.ibi.vt cũ is.s.scriptus in secõ imperfecto. Dyn⁹.ibi.contra quem.i.scripti in secũdo.dy.ibi.remoto id est dato quod filij⁹ nõ esset. Dy.ibi.posset obtinere cõtra scriptos in primo testamẽto perfecto. Dy.ibi.petere bonorum pos.cõtrata.q̃ fm testamẽtũ ls im perfectũ valet z tollit primũ.dy.ibi.si vero ille scriptus in secundo imperfecto.dy.ibi.filius quoq; exheredatus in primo z preteritus in secundo.dy. In glo.prima ibi.improprie dicit cõtrata. q̃ non sunt tabule imo est quedã alia voluntas sed certe imo sunt tabule:vt hic ptz;z dicta.l.ũ.ff.de iniust.test. In glos.etiã iure testamenti imo etiam iure autenticoꝛum fm quosdã nõ est testamentum.z vide Roffre.circa finem huius tituli.

1 ☞ Bonorum possessio cõtra tabulas quẽ producat effectum.
2 Filius preteritus nepotẽ excludit.
3 Nepos primo emãcipatus z in locum filij adoptatus tm̃ habere debet quantum vnus filiorum.
4 Adoptiuus extraneus idem ius habet quod is q̃ fuit de suis.

Cum emancipatus. Als est.§. 1 z ponit de effectu bonoꝛ possef.ꝛta.ꝛcesse z dicit † qs bonorum possef.cõtrata.habet eundẽ effectũ quẽ hꝫ hereditatis aditio de iure ciuili.dy.Et dic emãcipatus a patre preteritus.dy. ibi ad eum filiũ preteritũ petere ꝛtrata.dy.Et dic q̃ sunt duo iudicia:vnũ agnitionis bonoꝛũ possessionis:aliud bonoꝛũ possessoꝛie petitionis hereditatis:q̃ agnitio bonoꝛũ possessionis fit̃ bonorum possessio nõ est ius quo agimus hꝫ ꝓpter qs vt no.ff.de bonoꝛũ possef.l.iũ.§.bonoꝛũ.oldr.z hoc indicat hec littera dum dicit hereditatem petẽti z in hoc possent decipi in cõcipiendo libellum etiã periti.z vide q̃s not.C.eo.l.ũ.z per rofre.in fin.huius titu.et ad fi.huius.§.facit qs no.ff.de acquirend.l.ꝓo herede.§. papiñ. et ad trebel.l.si heres pecuniam.

2 **Qui duos.** † Filius preterit⁹ excludit nepotẽ ex sena tusconsulto.li cet institutus a cõtrata.l.d. Dy.Et sic habeo duos filios.s.pri⁹nũ z secũdum:et ex primo nepotẽ primũ ꝓtereo ;sc3 z nepotẽ ex primo istituto. nepoti nõ dat̃ ctrata.viuẽte patre suo q̃ precedit ab eo mortuo nõ q̃ nõ reperit aliqs preterit⁹ q̃ cõmittat edictuꝫ.ptz ergo qs si filij⁹ z nepos sunt in potestate pferẽ filij⁹.vt.ff.de liberis z posthumis.l.gallus.§. de coniungẽ.cũ emãci.liberis.l.j.§.parer in potestate.ff.eo.l.j.penul. z vltimo nisi o.l.ũ.z.l.illud.§.j. Jdẽ si ambo emancipati vt.ff.e. l.ũ.§.filiũ habẽs.z.§.si quis post.z.l.si emancipatus.ũ.responso. Jdem multo magis si filius in pate z nepos extra potestate:vt hic z colligit ex dicta.l.si emãcipatus.alias incipit si preterit⁹.ff. nepote quoq; solo.z maxime rõne q̃ in fine vltimi nisi redditꝫ.sꝫ si nepos sit in pate filij⁹ extra pate cõcurreret fm hecturа.vt.j. de cõiungẽ.cũ eman.liberis.l.j.§.q filiũ.z.l. si preteritus.§. filio.z j.§.pri.sed hodie ipſe prefert q̃ prior in dicta.l.j.ff.de coniungendis cũ.Op.q̃ nepoti in adoptionẽ dato detur ẽta q̃ institut⁹.vt ff.eo.l.non putauit.§.in adoptionẽ.z.§.datur.so.vt ibi. Secũdo op.q̃ admittat cũ pfe.vt.j.§.pri.z.ff.eo.l.j.§.q hẽbat:als incipit q filiũ.sol.ptz q̃ ibi filij⁹ erat emancipatus nepos in pate aui hic q filij⁹ erat emãcipat⁹ vel i pate:ſz nepos nõ erat i pate aui ſz patris adoptiui. Jdẽ op.§.sufficit semel edictũ esse ꝛmissum.vt.ff.e. l.nõ putauit.§.a prio z.l.si post mortẽ.i pri.z.§. vlti.j.eo.l. quod vulgo.rũdeo verũ est.vt ei⁹ vis⁹ z effect⁹ ex tẽdat ad eos q̃ sunt in gradu pares in iure cõmittẽdi vel faltẽ i iure succedẽdi ls non pares i gradu.vt.j.e.§.vlti.dy.ibi eum.f.nepotẽ.dy.ibi heredẽ instituit eũdẽ nepotẽ in adoptio.datũ.dy.ibi altero filio patris istius nepotis.dyñ.ibi admittet:ſz solus.dyñ.nepos.ibi pater eius.z hoc q̃ pfẽ cũ precedit:als secus.vt.ff.e.l.nõ putauit.§.vt autẽ.z ibi no.ſz nõne z in sequẽ.§.precedẽtibus nepos p patrẽ z tũ cũ eo admittit rũdeo nõ cõsiderato iure ciuili:nec eo iure nepos precedebat patrẽ q̃ nepos erat in potestate hic autẽ non ſz in adoptionẽ datus. Old. Ibi accipere cõtra.ff.e.l.nõ putauit.§.in adoptionem. solu.vt ibi.z rõ huiꝰ.§.est q̃ pfẽ est in potestate testatoris hunc nepotẽ excludit q̃ est extra familiã.z sic nõ obstat.ff.e.l.nõ putauit.§.vt autẽ.z ibi not.ray.in glo.q̃ pater.in fi.ibi accipere velet:dic qs nõ põt.vt.j.§.pri.rũso.statim sequit:alias est in gl.sed quid si quis post mortẽ patris bonorum possef.accipiet z responsum deas arg.ff.de inofficio.testamẽto.l.penul.in princ.z.l.pater.dy. in glo.post mortem aui.in fi.sed illud parit preteritionem alterius cum quo poterat succedere qs hic nõ est. Jac.in gl.q̃ nec p se ibi esset institutus quia nec per patrem fuisset sibi commissum edictum cum nõ veniat ad bonorum possessionẽ cũ patre tamen nõ fuerit in potestate testatoris.vt.ff.eod.l.j.§.qui habebat.alias q filium.z.l.in.§.j.z.ũ.Jaco.z sic soluitur contrarium de.l.non putauit.§.a primo.versi.sed si post mortem.quia ibi in eo cui contra tabu.potest committi at hic in eo cui non potest cõmitti cum pater eum precedat.vt.ff.dicti.Ray.

3 **Si pater emancipato.** Habeo tres filios.primũ emãcipatũ,secm in potestate:tertiũ dedi in adoptionẽ.z duos nepotes ex tertia in potestate retinui:fcei testamentũ z ꝛstitui secm.z tertiũ preteritũ primuꝫ z nepotes ex tertio commisso edicto p primũ emãcipatũ vocat̃ prim⁹ in tertia. secundus in tertia: tertius vna cũ nepotib⁹ ex se natis in alia tertia:de qua diuisione facta in duas partes dimidiã tertius z dimidiam nepotes habebunt ibi filio preterito:z sic incipiebat locus esse edicto de cõtrata.dy.ibi ex quo.s.filio in adoptio.dato.dy.ibi in familia.i.i potestate aui naturalis.dyñ.ibi emãcipatus preteritus.dyñ.ibi sextans id est due vncie.dy.ibi cedat.tantũ em ds habere pater quãtum filij ex eo nati.vt.j.de coniungen.cũ emã.liber.l.j.dy.

4 **Si pater ex duobus.** † Tãtus habere dꝫ nepos primo emancipatus z postea in locũ filij adoptatus quantum debet habere vnus filiorũ.hoc dicit Dyñ.Ibi venerit per adoptionẽ. Dyñ. Ibi deducit:id est diuidi.dyn⁹.ibi qui in potestate: scilicet filius ibi qui nepotis loco fuerit:scilicet in potestate aui.dyñ.ibi adoptatus fuerit per quod apparet quod non fuit emancipat⁹ als secus.vt.ff.eodem.l.ũ.§.filium.dyñ.ibi adoptatus fuerit nec obstat.ff.eodem.l.ũ.§.j.quia hic considerauit equitatem ibi rigorẽ cum hic admittatur nepos nõ obstante adoptione z sic iura naturalia prevalent.vt.ff.eodem.l.non putauit.§.si quis.z contrarium est satis difficile z maxime quia sunt eiusdem iurisconsulti: sed dic vt dixi. Ibi adoptatus esset sed si extraneus adoptatus esset haberet virilem portionem ergo similiter multo fortius iste nepos in locum filij adoptatus eadem debet habere. Dynus.

4 † Et sic not.quod ius quod habet adoptiuus extraneus hoc habet z qui fuit de suis vnde est argumen. ꝓ his qui recesserunt de sua ciuitate ad aliam z postea in ciuitate sua ordinetur

netur q̃ venientes ibi ad standum habeant immunitates.z quod si ipsi ciues qui reuertant ibi ad habitandũ q̃ gaudeant ipsa immunitate sicut alij qui veniunt de nouo de alieno districtu. Jac. in glos.j.in fin.vt statim ostenditur.dyn.in glo.ũ.in fin.instituto. dy.in glos.in.que dicit emancipato et non est plus in ipsa glosſ. et est signata super verbo cũ filio suo ista gl.falsa est q̃ emãcipatus nepos cũ suo patre nõ vocatur.vt.ff.eo.l.ũ. Et ideo dic filio suo remanente in potestate.vt nepos qui iungitur patri suo per edictum de coniungendis.dyn.ꝓ hoc.j.de coll.bo.l.pretor.§.fi. vbi ponitur iste casus. Jn gl.vlti.ibi.vtbic dicit z sic non obstat. ff.eo.l.si in adoptionem.vt ibi dixi.ꝙ.fi.Ray. Ibi alter nepos in potestate retentus.dyn.

Si ex duobus. Ibi adierit ex institutione patris:z dic adierit de iure ciuili z sic est cõtra illud q̃ dicit gl.ff.eo.l. ultud.§.fi. sed dic vt ibi dixi.dyn.z sic ista gl.l.fi.de interrogato.actione. Ibi ex presſum fit:scilicet quantũ habere debeat de bonis.dyn.ibi secutus fit adeũdo.dyn.ibi si legatum a patre ꝓtreunte sibi relictum. dyn.ibi petierint q̃ videtur agnoscere iudiciũ defuncti z bonoꝛ possessionem cõtrata.repudiare qua mediante institutus ex minoꝛi parte quaꝛ habiturus erat ab intestato.dyn.ibi in eaꝛ partẽ subaudi tantũ. dy.ibi tueri debeat:quasi dicat sua portio augeri non debet sed potest diminui z hoc sequitur dyn.ibi vt hactenus:id est intãtũ. dynus quod si est minoꝛ ꝛc. Oldra.ibi extraneis quoq; non solum liberis et parentibus.dyn. Ibi prestare cogatur succedendo ex institutiõe.dynus.sed succedens per contratabulas prestaret tantum liberis z parẽtibus.dy.in verſicu.quod si is.ff.erant filij emancipati hic vero vnus emancipatus alter in potestate.dyn. ibi heres institutus sit emãcipatus non preteritus per qs cõmittitur edictus dyn.ibi quoniam ꝓ quãuis per ꝓprie z tũc iure ciuili non ꝓeratio ꝙ prenalet.Jaco.ibi z ipsum scilicet institutũ. dynus ibi bonoꝛũ possessionem:scilicet cõtratabu.cõmisso edicto per emancipationem preteriti.dyn.ibi tunc emꝰ:scilicet si se in. de quo.ff. in principio.l.fit mentio.dynus.in gl.no.tria.ibi.ſ.ibidez. z.ff.pater filium.quod est verum si ex minoꝛi parte sit heres scriptus:z sic per concursum emancipati portio eius augetur non minuitur sicq; tunc non facit sibi iniuriam secus si ex minoꝛi. vt eodem tit.l.filius.dy.in glo.contra.ff.eo.in fi.iussu patris adopti ui.vel ibi speciale.vt in sequenti.§.dicitur dyn.

Filius. Ibi hunc nepotez z si preteritus sit suo iure si in ſstitutus beneficio alterius cõmittentis edictum. dyn.ibi emancipauit cũ per mortem patris adoptiui in eius potestate recidisset.vt instit.quibus mo.ius pa.po.fol.§.j.Oldr.Ibi sublato filio.i.procreato post emancipationẽ. Et ita non fuit in potestate aui naturalis.Oldra.ibi z emancipato z ita non transiuit in potestatẽ aui adoptiui.vt.j.eod.l.si pater.Ol.Ibi z mortuo:ideo dicit mortuo qs si viueret pater adoptiuus non posset filius arrogatus habere heredẽ de cuius hereditate:id est aui naturalis hereditate admittitur z viuo adoptiuo ad qs transiuit. Jaco.ibi z contra aui naturalis.dyn.ibi hunc nepotem.dynus. in glo.j.in fin.z.j.eo.l.si.dyn.in glo.siue ante mortẽ.in fi.imo dic ante mortem aui naturalis:secus si post.vt.ff.eod.l.vtrum.nã tẽpore mortis aui nõ erat in adoptiua familia nec sibi obstat pr̃ q̃ est adhuc in adoptiua familia multo magis eo mortuo admitti tur. Jaco.in gl.institutũ.in fi.vt.ff.eo.l.non potuit.§.in adoptionem.sed certe non est necesse quod sit institutus.nam hoc requiritur cum est in aliena familia constitutus quod hic non erat imo desiit esse viuo auo naturali.dynus.ibidẽ q̃ filius eum precedit. vt.ff.eod.l.iũ.§.filium.z.l.illud.§.j.z.l.si emancipatus.ũ.responso. z q̃ natus est in adoptiua familia.vt.ff.ea.l.§.filius.sed certe non erit absonum si ponas filium esse in adoptiua familia etiam mortuo patre adoptiuo.vt.ff.eo.l.vtrũ.z nepotem ex iusse per emancipationem a familia adoptiua.vt.ff.eo.l.si emancipatus.§.fina. Dyn.imo dicas ꝙ hic fuit emancipatus post mortẽ patris adoptiui.z sic non erat in adoptiua familia tẽpore mortis patris naturalis z sic not.dicta.l.vtrũ.ff.eo.q̃ hic fuit emancipatus post mortem patris adoptiui ante mortez patris naturalis. Ibi nõ z sic secure dicas hũc nepotem ab auo naturali preteritũ. Rayn.in glo.idem z si viuente.in fi.sed quomodo valet testamentuꝫ eius qui est in potestate,respondeo.vt dicto.§.fi pater.dyn.z ideo tenet cum rectu:scilicet quod pater adoptiuus erat mortuus. vt not. dicto.§.fi pater.nec ob.huic fin.ff. eod.l.si emancipatus.§.fin.q̃ hic nepos erat emancipatus ante adoptionẽ patris z sic non trãsiuit in familiam adoptiuam. Ibi sic quare z in nepote preterito potest casus poni.Ray.in gl.precedẽte.s.quã auus decedat.Ol. in fi.imo non q̃ si viueret pater adoptiuus esset in aliena familia: z contratabulas non daretur.Jacobus.

1 ☞ Beneficium bonorum possessionis contratabulas opponi potest in modum exceptionis.
2 Exceptio bonorum possessionis indulgende ꝓponitur in modum dilatorie.

Si preteritus. Alias.§.z breuiter dicit q̃ beneficiũ bonorum possessionis cõtrata.potest opponi in modus exceptiõis.dy.ibi emãcipat⁹ cui pater ab eo q̃ sibi debebat liberationẽ legauit q̃ sequit ibi.nã ℔ ipso qs agnoui legatũ seu indiciũ defuncti.dy.ibi repudiauit hoc verũ qñ opposuit exceptionẽ tanq̃ agnoscẽdo legatũ liberatiõis:sed si opposuit exceptionẽ q̃ intendebat mouere contrara.tunc habet locuꝫ quod sequitur quod ita ꝛc. Ibi illa exceptio subaudi recte ageres si non cõtrata.ibi vsus est ex causa legati et sic videtur approbasse volũtatem defuncti.dy.in glos.j.in fi.hoc fine dubio qñ per simplex pactũ fit remissio. arg.j.de bonis liberoꝛũ.l.si ℔o.§. sed si nõ mortis.z.j.si a parente quis fuerit manumissus.l.j.§. si vel parẽs.sed cõtra credo arg.ff.de inoff.testa.l.si quãdo.§.illud. z dic vt ibi not.dynus.in glosſ.vlti.Ibi in modũ exceꝑt.imo hic de bonoꝛũ possef.non exꝑipit principaliter:sed q̃ ipsa peti potest. vt.j.de exꝑt.rei iu.l.ũ.de actio.z oblig.l.qui cũ herede.Oldr.in fi.qs ita intellige vt possidens petat bonoꝛũ possef.contratab.vt ea habita exꝑiat.aut emi non cũea demũ data testamenta rũpatur.vt.C.de coll.l.vt liberis.sic in restitutione in integrũ.vt.j.de exceptio.l.exceptio.in fi.z no.ff.de iureiuran.l.nã postea.§. si minoꝛ.et ex quibus causis.l.si is.z not.ꝙ in.l.ista.z.j. de exceptio. rei indica.l.ũ.† Exceptio bonoꝛũ possessionis indulgende ꝓponitur in modum dilatorie.q.d.cũ nõ potes agere cũ speretur cõtra tabulas dari.z petitio hereditatis et sic nihil debet fieri in prejudicium petitionis hereditatis.vt.ff.de petiti.heredi.l.duus.z C.de petitio.heredi.l.fi.sed ſ excepit is qui cõtratabulas petere habet statuitur terminus ad petendum.vt.ff.de petitio.heredi.l. si quis libertatem.Jaco.

Si emancipatus. Ibi nepote:alias nepoti.z hec clario.Oldra.Ibi fideicõmissariam hereditatẽ restituedam ipsi filio suo qui in aui remãserat potestate sub hac conditione si liberatus ꝛc. Old. Ibi bona nepotis.i.ꝓprera fuerit adiecta ꝓdicta conditio in restitutione si liberatus ꝛc.Old. ibi nõ esse ei.ff.filio.Oldr.in fi.cõtrata.ex ꝑsona nepotis quasi sit preteritus:q̃ potius videtur nepoti ꝑuisus quam iniuria facta. dyn.z sic patet ꝙ fideicõmissarius hic recipiat ex vltima voluntate non videt institut⁹ q̃ tũc nõ haberet cõtratabu.si aũt esset simpliciter preteritus haberet licet hic nõ habeat. Jtẽ si esset substitutus non haberet:nã z si esset sub conditione institutus non haberet vt.j.eo.l.sub conditione.

1 ☞ Filio preterito succurritur p cõtrata. contra testamentum paternum.

Si pater. Ibi excludi eũ a bonoꝛũ possessiõe ꝑris in adoptionẽ dati qui mortuo ꝑre adoptiuo fecit testamentũ z sic cessant ẽta.Ray. ibi sꝫ ꝑ le dat.ff.cũ.dy.ibi filio assignat:† z ideo equũ est qs sibi succurrat p cõtrata.cõtra testamentũ paternũ si in eo preterear:sed quãdo dat filiũ in adoptionem z non se sibi patrez assignat:sc3 adoptiuũ ad quẽ debet habere respectum.z ideo excluditur a ẽta.dynus.in glo.vltima.in fi.imo fit oppositio sic filius non habet cõtrata tabulas patris naturalis si fit in aliena familia tẽpore mortis.sed hic non est in eadẽ familia:ergo non videtur admitti.vt.ff.e.l.si emancipatus.§.fi filius z.l.nõ putauit. §.in adoptionem.z.l.vtrum respondeo illud,obtinet vbi petiturus contra tabulas in aliena familia est translatus quod hic nõ est iaco.probatur.ff.e.l.ũ.§.si pater.Oldra.

Sb conditione. Ibi certe eñ.q.d. non conditionali dyn⁹.ibi remouendi sunt.q.d.simpliciter z pure non in euentu conditionis.dy.

Ei qui contra tabulas. Ibi mortis cã donationis secundum querela falsi z inofficiosi testamẽti z q̃ sit rõ dic vt.ff.de his quibus vt indignis.l.post legatũ.§.vltimo in gl.z subſtitutio ibi sed contra.l.si filius in eodem titulo de bonis libertoꝛum.

Quod vulgo. Ibi datam Ol.simpliciter cus vt in sequenti verſicu.nam si Dyn,et dic peti potuit als secutum.Old.ibi securũ sit aliquo extrinseco impedimẽto obstãte puta conditionis defectu vt.ff.eo.l.nõ putauit.§.a primo.ver.sed si defecerit.z.§.idem scribit. Oldra.ibi sequi potuit,ratione casus

Universidad de Deusto
Biblioteca

contingentis post mortē patris secus si eo viuo vt patet.ff. immediate ff.ff.co.l.nō putauit.§.a primo.dyn°.ff subaudi sed si adiri vel bonorum possessio peti non potuit secus ff hoc subiicit nam si vel omnes ꝛc.Oldr.ibi inane est.i.superuacuū foret.Dy.in glos. ibi.§.disponat.vel dic legē.i.testamentū.nā contra ipsum testamē tum datur vt.ff.eod.l.illud qđ qñ obtineat nūc dicit ff exponit ff sic determinat verbum datū iaco.in fi.testamentū eīm ruptū vno iure potest rumpi alio vt.ff.l.proxi.versi.sed quēadmodū.sed ruptum siue inualidā vtroq; iure postea rumpi non potest vt hic ff l.nam ff si.versi.post defectum aurē.ff.de inusto rupto ff irrito te stamēto ray.nō ob.ff.de bonorū pos.secūdus tab.l.ū.§.si sub cōditione ff.ff.tit.ff.l.sed si pro dote.§.fi.ff.l.is qui in potestate.l.si duo ff de vulga.ff pupil.subst.l.sed si plures.§.si ex asse.vt ibi not.ff vide quod nota.ff.§.si quis omissa causa testamenti.l.que autem.§. penultimo.

1 ☞ Filius exheredatus cuz emancipato preterito succedunt in portiones viriles.
2 Contratabulas liberis data locū habet siue ex testamento hereditas adeatur siue non.
3 Exheredatus non habet contratabulas.
4 Exheredatio per additionem confirmatur.
5 Filius propter ingratitudinem non repellitur a successione abintestato.
6 Querela officiosi testamenti datur etiam contra non scriptus in testamento.
7 Collatio locum nō hz ex parte edicti deferente cōtratabulas.
8 Ingratitudo non presumitur nisi probetur.
9 Institutus succedens heredibus scriptis non adeūtibus legata prestat liberis ff parentibus.

1 **Filium quem.** †Filius exheredatus cū emancipato preterito ex traneo instituto in viriles portiones succedunt diuerso tamen iure qz suus ab intestato emancipatus p cōtratabulas.siue hereditas sit adita p scriptū siue repudiata ff de rigore cessat collatio ff suus nihil:emancipatus vero p sua parte legata pstabit parētibus ff liberis.h.d.ff ista.l.obscura est in textu sed clarificabitur p eius expositiōes. deide diuide vsq; ad.§.vltimū si quis accepit in tres ptes ꝓncipales fm qđ sunt tres q̄stiones.prima vsq; ad.§.videamus vbi ponitur thema ff vna q̄stio scilicet pro qua parte succedat suus ff pro qua emancipatus.in secunda vsq; ad.§.seu versi.legata secūda questio.f.an eo casu quo heres scriptus non adiit teneat emācipatus cōferre suo.in tertia an debeantur liberis ff parentibus pro qua parte ff a quo.Quarto oppo.tribus modis vt in glo.dy.vel fm alios diuide principaliter in tres partes vsq; ad dictuz.§.vltimū fm qđ tres sunt questiōes in prima in quantū detur bonorū pos.cōtrata.emancipato in secunda cū heredibus non adeūtibus determinatum sit vtrunque filiozum dimidiam partē hereditatis habere an sibi inuicem cōferant.in tertia an legata prestent partes non mutantur qz secūda in versi.videamus tertia in versi.legata tamē iterum.ꝓma subdiuidit in quatuor.primo thema ff q̄stio vsq; ibi dixi.secūdo determinatio questionis cū distinctione bimēbri q̄ omni casu quantū ad effectū videt esse cōtra exheredatū in potestate retentum vsq; ibi sed cum exheredatio.tertio ꝓmissio exheredati in casu in quo scripti heredes nō adiuerūt ff declaratio illius bimembris distinctionis vsq; ibi sed quēadmodum.quarto ꝓmissio exheredati in casu quo scripti heredes adiuerūt quo casu sibi soli querela inofficiosi testamēti daf.Old.ff dic qđ ꝓmo ponit thema qđ ff allegatio:postea aut institutus adūt aut repudiat si adūt repellitur exheredatus cōtrata.ff exheredatus ff solus suus succedat de iure ciuili:emācipatus vero solus de iure ꝓtorio in ver.sed quēadmodu.istas diuersitates reddūt ad cōcordiā vt si adeat ex cā q̄rele succedat exheredatus in partem ff si nō adeat etiā in parte succedat per cōtrata.ad hoc vsq; ad ver.videamus.† deinde no.ad euidentiā qđ ista.q̄ liberis daf habet locū siue adeat hereditas ex testamento siue nō vt.ff.eo.l.illud ite.q̄rela inofficiosi testamenti ita demū locū hz si ex testamēto adeat hereditas vt.C. de inofficioso testamento.l.scimus.§.illud ff.ff.de inoffi.testa.pap.§.si cōditioni.Ite quod exheredatio non hz effectum nisi adeat heredi tas patris exheredātis vt.ff.de bonis libertoruz.l.si patronus.§. ex testamento ff hac.l.versi.cū exheredatio ite qđ mero iure ciuili notat filius in potestate cōstitut° ff solus ff repellitur emācipat° ꝓtoz tamē eos emācipatos vocat ff tollit effectū emācipatiōis.
3 Ite † qđ exheredato cōtrata.nō daf vt.ff.de bonorū pos.l.sz cuz patrono.§.bonorū.ff.eod.l.i.ff.l.non putauit.in princi.ff.l.si post mortē.§.exheredati.eo.ti.secundo no.qđ collatio locū habet cum suus ff emancipatus succedūt eodē iure vt ambo per cōtratabu. vel ambo p vnde liberi,ff sic quod āmodo eodē iure.vt.ff.de collabono.l.i.§.i.ff hac.l.§.videamus.sed si succedūt diuersis iuribus vt qz suꝰ per fm tabu.ff emācipat° ꝑ cōtrata.ita demū locus est collationi si emācipatus facit iniuriā suo vt qz minuat eius ptez non alias ff idē in ꝑcedenti casu qñ succedūt eodē iure vt.ff.de collatione bonorū.l.si filiꝰ ff.ff.hac.eadē.l.versi.ff sic hoc cōsequens ff de colla.bonorū.l.i.§.si pr̄ filiū.Breuius dic qđ si suus ff emancipatus succedāt eodem iure siue diuersis iuribus ita demū locus est collationi bonorū emancipati si per cōcursum emācipati fiat iniuria suo qz pars sua minuat qz ipse ex minori sit institꝰ quā habiturus esset ab intestato ff hoc tradit ꝑ modū regule in dicta.l.i.§.pr̄ filiū.ver.tortes.ff.de collatiōe bonorum.dy.literā expone ibi quatenus emācipat° ꝓteri°.dy.ibi bonorū possessionē cōtrata.dy.ibi habitur° sit subaudi qđ aliter sciri nō potest nisi prius an exheredatus ꝓcipiet in contrata.an non.iaco.ibi repellendum esse.f.a iure succedendi ab intestato qz institutus adiuit a bonoꝝ possess.per cōtrata.qz exheredat° nō tamē a querela inofficiosi testamenti repellitur.dy.† nā ꝑ additionem confirmatur exheredatio sicut ff oia alia in testamēto scripta vt.ff.de bonis libertoruz.l.si patron°.§.ex testamēto.ff exheredatio valida repellit quē a cōtratab.vt.ff.e.l.i.ff.l.non putauit.Ol.ibi q manserit in potestate hic pōt cōtinuari versi.sed cū exheredatio.ff ver.qui sequit qđ facile si hi ꝛc.interpositio est dy.vsq; ibi filius ꝛc dy.ibi.qđ si hi heredes scripti.Dynus.ibi.qđ facile sunt facturi.i.verosimile est qđ repudiauerint.Dynus.ibi ex hereditate dato qđ non spōte repudiēt Dy.ibi filiꝰ in potestate cōstitut° ff exheredatus dy.ibi deꝑhēdit ur.f.insolidum de iure ciuili sed ꝑ ꝓtorem associat ei emancipatus.vt.ff.dicit dy.ibi.solus de iure ꝓtorio ff contra tabulas habet etiam hereditatem non adiri vt.ff.eo.l.illud.dy.sed cum ex heredatio.Pone casum qđ extraneus est institutus em.ncipato preterito ex suo exheredato. old.ibi ex testamento in quo exheredatio scripta erat.dyn.ibi ideoqz interpositio est vsq; ibi ne testamentū ꝛc.Ol.ibi.accipiat scz filius exheredatus in testamento ex quo non aditur hereditas.Dyn.ibi per omnia irritum per repudiationem heredū scriptoꝝ.Dyn.ibi filium suum.i.in potestate cōstitutū.dy.ibi.heredē.f.futurū. Old.ibi parte decedente qz nō aditur hereditas.dyn.ibi.tueatur admittendo eum in partē dimidiam per cōtrata.que vēdicat sibi locum etiam hereditate nō adita vt ꝓdixi.dy.sufficit eum potuisse adiri vt.ff.e.l ff vulgo ff.l.non putauit.§.a primo.ver.sed si post mortez.ff versi.sed si decesset ff.l.illud in prin.ff audiui allegari hunc.§.cum glo. signata super ꝟbo ab intestato.que est notabilis † qđ filius ꝓpter ingratitudinē repelli nō potest a successione ab intestato ad hoc in auf.de nup.§.ingratitudinem.coll.iiii.ff in.l.papi.§.fin.ff.l. titia. vbi dicitur querelam debere.nec ob.ff.de inofficioso testamento. l.posthumus.§.si quis.ꝓponitur contra scriptuz quia hic testamentū est ruptum solum per contratab.de iure pretorio ff heredi tas per emancipatum scripto heredi eundi ff sic emancipatus loco scripti successit.ff.eodem.l.cū emancipatus.in principio. ergo querela ꝓponitur contra eum ibi vero secus ff hoc est pulcherrimum ⁊contrarium.Raynald.ff Oldra.ibi consecuturus in effectu dato quod adeat.Oldr.ibi exheredatur.scilicet filius in potestate cōstitutū.Dyn.ibi de iure ciuili.Dynus.ibi soluz nec enim alius qui emancipatus erat ff ꝓteritus ff cui bonoꝝ possessio contra tabu.competebat.si esset ex testamento secuta aditio factus est suus licet res sit redacta ad causaz intestati eo quod nō est ex testamento adita hereditas quia nec in potestate est quod requiritur vt sit suus vt instituto de heredib° ab intestato.§.sui. Oldradus ibi sed quēadmodum istud continuatur cum versiculo erit in fine.Dynus. Ibi emancipatum ꝓteritum. Dynus. ibi.ꝓtoz tueatur admittendo eum in partem per contratabu. vt dictum est in versiculo.sed cum exheredato.in fine. Dynus. ibi expellendus erit.q.d.non erit expellendus sed admittendus. 6 ꝓo dimidia vt sequitur Ol.ibi monēde z sic† no.qđ ⁊rela inofficiosi testa.datur etiam cōtra alium quam cōtra scriptū heredem quod raro inuenit.Dyn.in versi.videamus hec est secūda pars principalis que diuiditur in quinqz. In prima questio in secūda allegatio quod collatio fiat quia emancipatus ab intestato ergo non eodem iure:ff sic nō fit collatio.Quarto determinat collationem non fieri.In quinta adducit simile vbi non fit collatio. In sexta arguit ff infert ex illo simili.secūda ibi emācipatus namqz. tertia ibi iste enim quarta ibi ff verior.quinta ibi ff hoc sit consequens.sexta ibi multo magis vsq; ad.§. legata.vel breuius dic quod hec secunda pars subdiuiditur in quinqz.In prima q̄stio. In secunda allegatio qđ non sit facienda collatio a suo emancipato.In tertia ponitur solutio.In quarta ponitur cōclusio ibi ad bona patris veniunt quia suus iure ciuili ab intestato emancipatus iure ꝓtorio per contratabulas ff sic non eodem iure. Dyn.ibi an.ff.qui veniant per bonorum possessionem contratabulas. Dyn.ibi conferre debeant illi qui in potestate erat. Dyn. ibi emancipatus nāqz videtur quod non quia emancipatus:nā

succedit

succedit per contratabulas ad quam nō vocatur exheredatus ff collatio est inducta quando ambo succedunt eodē iure.dy. Ibi id facere cogitur.id est conferre.dyn.ibi quibus apta sunt emāci
7 pato.dyn.ibi iste enī.hene dico † qđ nō habet locum collatio ex illa parte edicti que contratabulas defert iste enī ꝛc.dyn.ibi non est vocatus:id est vocari nō potuit.dy.ibi cōtratabulas qz exheredatus repellitur a cōtratabulas.vt.ff.eo.l.fi.si post mortē.dy. ibi negz ex illa parte edicti subaudi cōferre cōpellitur emācipat°. dy.ibi intestato repudiante scripto.dyn.ibi ad bonorū possessio. scz vnde liberi sed vt ex testamento per cōtratabulas ergo ambo per cōtratabulas.ff sic locus est collationi.ſz hic vn° ab intestato alter ꝑ contratabulas.dyn.ibi ff si frater in potestate.dyn.ibi non inde.f.non ex ea parte qua defertur vnde liberi.dyn.ibi accipit bonorum possessio.vñ liberi imo accepit bonoꝝ possessionē cōtratabulas.ff ideo collatio locum nō habet.dy.ibi hactenus: id est in tantum solo modo.dyn.ibi filio suo qui fuit exheredat°. dyn.ibi ꝓpria habuit hoc verū per edictum cū diuerso iure succedant sec° forte de equitate cū emācipatus hic auferat aliquid suo vt.ff.de coll.bonorū.l.filius.ff not.eo.ti.l.i.§.is quoqz. Rayn. ibi ff hoc fit consequēs ꝓbat qđ dixit ff dic hoc:scilicet quod repudiatio non ꝓsit ad collationē bonorum ꝓpriorum fratris emācipati.dy.ibi eius beneficio:scz.fratris emācipati.dy.ibi pl° consequat°:scilicet dimidiā totius.vt.ff.eo.l.nō putauit.§.fi.dy. Quid in querela dic vt no.ff de inofficioso testamento.l. mater decedens.in fin. Ibi respondetur qđ cōcursus emācipati non diminuit partez sui:sed auget ff ideo non tenetur conferre.vt.ff. de colla bonorum.l.i.§.pater filum.ibi toties ꝛc.dyn.in versi. multo magis qđ supra succedit eodem iure ff tamen non fit collatio hic vero diuerso iure multo magis ergo non tenetur cōferre. dy. Et arguit hec litera hoc modo dictum est qđ si per concursum emancipati non fiat iniuria suo nō est locus collationi hic ꝑbat quod non fiat ei iniuria quia verosimile est qđ institut° repudiauerit timore ꝓteriti potius quā timore exheredati ff sic portio sui qui ab intestato venit videtur augeri per ꝓteritū quia ipse videtur rem deducere ad causam intestati ergo non videtur fieri iniuria ff ideo cessat collatio:sed quero potius timore ꝓteriti qđ timore exheredati videtur repudiasse institutus:respondeo quia in contratabulas que datur ꝓterito hoc solum inquiritur fuerit ipse filius ꝓteritus necne:sed in querela inofficiosi testamenti que datur exheredato duo requiruntur.Primo vtrum fuerit filius.Secundo an rite exheredatus:id est an causam ingratitudinis cōmiserit necne ff ideo verosimile est quod institutus plus timuerit eum qui facilius admittitur ad augendum:scilicet ꝑ cō tratabulas contra eum qui minus facilius:scilicet ꝑ ⁊relā.dy.in nunc ergo iste versi.quod institutus repudiet magis timore ꝓteriti quā exheredati qui habet necesse ꝓbare se grauatū iure isto ff interest vt.C.de inofficioso testamento.l.liberi.licet hodie p iu
8 stinianum contra.† qđ presumūtur filij grati nisi ꝑbent ingrati. vt eo.titu.de inofficioso testamēto.l.omnimodo.vnde not.qđ homines plus timent lites in quibus ꝓbatio actoris nulla vel bne uis est necessaria.Dy.ibi huic succedenti ab intestato et sic ꝓtius alio iure.dynus.ibi cōferri non opontet a fratre emancipato per contratabu.succedente.Dyn.ibi non vocatur subaudi licet: ff construe sic literam que sequitur licet nomine sui heredis adeptus est occasiōe omisse.i.repudiate hereditatis ꝛc.Et qđ subiicit nihil habituro.i.qui nihil scriptus nihil habere potuisset etiā si adijsset hereditatez.ibi adoptatus est dic quod quando filius in potestate institutur ff emancipatus preteritur:aut succedit ex institutione aut per contratabu.aut ex dispositione edicti de legatis prestandis contrata.bonorum possessione petita si ex primo.i.ex institutioue succedit tenetur legata prestare omnibus tā liberis quam parentibus.vt.ff.titu.j.l.is qui.ff.l.filium.§.is autē. cui exheredaturus filius in potestate constituta ff tunc nulli tenetur quia non succedit ex voluntate nec per contratabulas nec ex dispositione edicti:imo repudiata hereditate.vt hic.in fi.l.aut preteritur ff tunc nulli prestat quia illa bonorum possessio habet illud ius quod haberet causa ab intestato:sed causa ab intestato habet illud ius qnod nulli prestatur legatū ergo ff contratabu. vt dicta.l.is qui.dyn.in versi.legata.hec est tertia pars principalis in qua dicitur qđ licet emācipatus non cōferat suo:vt in superioribus patet legata tamē pstare tenetur.vt sequitur. dy.ibi iste emancipatus succedens per contratabula.dy.ibi actionis legatorum etiam parentibus ff liberis relictorū nedū extraneis.vt.ff. titu.proxi.l.fi duo.ff.l.fi qui in potestate.Dynus.in glo.a contra tabulas.in fi.nisi secundum.quod no.ff.in ver.erit ergo in gl. que incipit scilicet fi intendat.Rayn.in gloss.non habeas hic.§.in fi. quia illud intelligo quandiu secundū tabulas pēdet sed ea repudiata cōcurrit cōtratabulas ff ab intestato.vt patet ꝑ hāc.l.dy. Considera ergo duo tempora primum anteq̄ repudiet secundū tab.ff tūc nulla alia bonorum possessio locū habet nec vnde liberi nec alia ab intestato ꝓteter bonorum possessionem cōtrata.que eam ejecludit.vt.ff.eo.l.illud fm tēpus est post repudiatam scēnta.ff tunc nihilominus habet locum cōtrata.vt.ff.e.l.fi post mortem.f.i.ff tunc habent locū alie ab intestato ff hic hec sic similiter cum cōtratabu.tunc cōtratabu.cū aliis q̄ ab intestato cōpetunt non cōcurrit qz donec certū sit bonorū posset.f m ta.procedit fm tabulas quando cōpetere ſperatur ergo ꝛc.Dy.In glo.imo nō corrigit:vere eīm solus habet contrata.licet non solus habeat bona seu hereditatem. Oldra.in glo.iure ciuili.in fi.finalem hic autem meri iuris ciuilis effectū considerauit.dyn.in glo.quo instituꝰ tus non adiit.in fin.altero eīm casu qñ institutus adiuit de collatione facienda nulla erat dubitatio quia emancipatus reducit rē ad causam intestati ff sic manifeste patet nullā iniuriam fieri suo qz alias nisi beneficio emancipati non admitteretur in effectum. Idez est in vtroq; casu siue heredes scripti adeant siue repudiēt quia vtroq; casu emancipatus habet dimidiam ff suus dimidiā, quāuis diuersis iuribus sed hoc casu quando scripti repudiant videbat ꝑ emācipatū suo fieri iniuria:ff ideo locus esset collationi quia solus successurus erat ab intestato ff insolidum sed tamē non facit quia presumitur timore ꝓteriti rem ad causaz intestati deduci.vt subiicit in versicu.multo magis.dyn.in glo.bene dubito ibi bonorū possessio contratabu.imo inter eos tantum qui possunt eodem iure succedere.vt.ff.de collatione dotis.l.nec ipsa. ff ibi not.Oldra.in glos.que dicunt ibi.ff.l.nec ipsa.predicta sunt vera de rigore ff etiam de equitate:vnde qđ sequitur.in glos.non bene subiicitur.vt pater in his que.§.dixi ad euidentiam.l.secundum dynum.In eadem glo.in fine.ff sic veniunt hic eodem iure vñ deberet fieri collatio tamē qz nō fit sibi diminutio sed augmētum ex mente ꝓtoris hic cessat collatio sed ibi vemebāt diuerso iure ff sic per edictum cessabat collatio sed per equitatem secuole locum habet.vt ibi.ff ista est vera solutio fm quosdā modernos. In glo.subaudi qui ibi.C.eo.scilicet de collationibus.ibi nulluz fuit testamentum.i.pater decesserat.ibi nō condito testameto vt ibi expresse ptz in litera vnde ibi post mortem patris statim ceperunt posse venire eodem iure:scilicet ambo p vnde liberi. Oldra.

Si quis accepit. ibi data.f. liberis ff parentibus.dyn.ibi relicti filij exheredati q scripti non adeuntib° nulli prestat legata qđ ab intestato succedit ff hoc fm tertiū casuz quē teneas fm glos aliter ff melꝰ fm dy.ff Jac.de arē.in fi.ff sed institut° q scriptis heredibus nō adeūtibus succedit ꝑ cōtrata.pstat legata liberis ff parentibus. dy.in glo.pone qđ suꝰ.insi.vel pone suum exheredatū emācipatū ꝓteritū extraneū institutum:institutus renuntiauit ff emancipatus succedit ꝑ cōtrata.ff prestat legata parentibus et liberis suis de iure ciuili.ff exheredatus nulli prestat ff sic est melioz eius cōditio si est exheredatus quā si esset institutus.nā si esset institutus pstaret oib° si ex institutione adiret.vt.ff.eo.l.si ex duobus.§.sed illud.ff.f.ti.proxi.l.is qui.ver.ibi vero.sed si succederet ꝑ cōtrata.pstaret liberis ff parentib°.vt di cta.l.is qui.versi.sed si vn°.ff vt tollas qđā cōtraria de.l. filium.l. is autē.f.tit.proxi.ff.l.is qui.§.de scripto.ff.l.si duo.eo.tit.dic quod aut institutus succedit mero iure ex institutione ff tūc constat qđ prestat oia legata etiā extraneis ff ita loquit.l.si duo.f.tit.proxi.ff §.eod.l.si ex duobus.§.sed illud.aut succedit ꝑ cōtratabu.vna cum ꝓtorito:ff tunc constat quod solis liberis ff parentibus prestat sicut ꝓteritus.vt dicta.l.si duo.f.titulo.proxi.ff.l.is qui §.sed si suus.aut succedit ex beneficio ff dispēsatione ff beneficio edicti de legatis prestandis ff tunc liberis ff parentibus tantum ff ita loquitur.l.filium.§.is autem.f.titulo proxi.ff.l.is qui.§. de scripto.ff hoc quando suus instituitur ff quando exheredatur ff succedit ab intestato hereditate per scriptum non adita nulli prestat.vt hac.l.filium.§.legata.ff.§.finali.Item si ꝓteritur nulli prestat.vt.f.titu.proxi.l.is qui in potestate.in prin.Dynus.ff sic secundum Dynum iste.§.loquitur in tribus casibus.scilicet in emancipato ꝓterito petente contratab.qui prestat legata solū liberis ff parentibus.Ité in suo ꝓterito petēti cōtratabulas qui nulli prestat ff suo instituto adeunte ex institutiōe qui omnibus prestat.ff sesm hoc est melioz conditio filij in familia relicti ff sic sui ꝓteriti contratabulas petentis qui nulli prestat legata quā eius qui non est exheredatus sed institutus ff ex institutiōe adūt qz iste prestat legata omnibus ff hūc casus prosequi potes si vis Ray.ff el dic fm Jaco.de are.qđ loquitur vt supra in emancipato ꝓterito ff suo exheredato vbi dictum est qđ emācipat° prestat licet ab intestato suus succesſit contra quem cōtrata.est petita.modo.h.d.per modū regule quod si quis emancipatus accepit cōtratab.ꝛc.Ultimo cōcludit dicendo qđ melioz est conditio exheredati contra quem petitur contratab.quā si fuisset institutus ff contra eum esset petita contratabulas bonorum possessio. Jaco.ff hunc casum tangit vltima glossa.In glo.vlti.ibi heredi tas ascripta ff hec vera.Dy.

Universidad de Deusto
Biblioteca

1 ☞ Contra tabulas datur ei qui nunquam fuit in potestate testatoris.

Si is qui filium. †Contratabulas datur ei q̄ nunq̄ fuit in potestate pretereuntis. Secundo annectit duos similes alios casus. z hoc dicit Dy. ibi. huī fuerit scilicet patris sui in adoptione dati imo semper remānsit in potestate qui. Dyn. ibi. ideo nec z ꝑ̄ pone nec et dic nec ideo. id est vt dek̄ cōtratabulas bonorum possessio debuisse ꝛc. Jaco. ibi videk̄ de necessitate z ad hoc vt detur cōtratabu. Oldra. ibi obseruarerur. scilicet qō non admitteretur ille nepos ad cōtratabulas patris z requiremus quē esse vel fuisse in potestate vt ei dareк̄ cōtratabulas eueniret illud quod z in casu qui sequitur non admitteret q̄ falsum est. Dyn. ibi. si emācipatus tantūmodo non autē dat' in adoptio. Jac. ibi. potent mortuo patre suo non eo viuo. vt. ff. eo. l. iij. §. si quis filio. z. l. cū emācipatus. §. qui duos. z. l. si emācipatus. z. l. illud. §. j. Dy. In glo. vlti. in fine hoc ideo quia per emāci pationem soluebatur ius agnationis sed cum hodie non tollat: vt instituto de legitima agnatorum successione. §. j. nunquid iste §. sit correctus z certum est non esse correctum. vt. C. de adoptio. l. penulti. §. sed ne articulum.

1 ☞ Legata non prestantur bonorum possessione contratabulas petita.
2 Heres scriptus timore preteriti adire omittit.
3 Legatum vtori vel nutui relictum non debetur vltra dotem.
4 Heres scriptus bonorum possessione cōtra tabulas accepta non capit legata.

De legatis prestandis contratabulas bonorum possessione petita. Rubrica.

Super rubrica. Superiori titulo dictū est ff bonorū possessione cōtratabulas liberis dāda rez quia contratabu. bonorū possessione petita non omnia legata prestantur sed certis personis tm ponitur hic rubrica de legatis prestandis cōtratabulas bonorū possessione petita. Et nota hic regulā. †regulariter enim petita bonorū possef. ꝛtabu. non prestantur legata. vt. ff. de contratab. l. j. sed camē speciale est incertis personis. f. liberis z parētibus z vtore. vt. j. l. ij. §. z qs dixi de vtore nō intelligas in dote. f. in legata nisi ꝓbet eam numeratam. vt no. in glos. C. de falsa cā adiecta. l. fi non designata. q̄ glossa notabilis est. z not. j. eo. l. j. z potest esse ratio quia ille titul' ſ. libertatis continet z sic cō currerēt duo specialia circa idem quod esse non debet. ff. de condit. z demō. l. mulieri. cū concor. Et dic q̄ iste titulus loquitur de legatis prestandis personis coniunctis testatori non filio preterito: vt expresse patet. ff. de vsufructu. l. fi extraneo. z ibi dixi vnius determinatio q̄q̄z non porrigitur ad totum sed ad ꝓximū dictū j. eod. l. j. vbi lex non distinguit nec nos. eadem. l. §. z generaliter. vnde omnibus liberis etiā posthumis legata debētur ex hoc edicto z in vtero constituti habentur ꝓ iam natis. j. e. l. ij. Et nō solū legata sed in morte causa donationis prestantur exceptis. j. eod. l. sed z si morte. socrui z fratri testatoris non conseruantur legata nec etiam relicta subiectis ꝑsonis liberor̄ vel parentum z si relm quatur coniunctim liberis z parentibus cum extraneis debeк̄ solа portio liberor̄ z parentū. eadem. l. §. j. Et legata extraneis restituenda liberis vel parentibus ꝑstant. † Et q̄ scriptus omittit adire timore preteriti ideo legata a preterito debentur. legata ab impubere instituto relicta prestantur solum exceptis personis a substituto vero pupillariter ꝑstant oibus. j. eo. l. filiū. Et ibi bñ de hoc legata ex hoc edicto ꝑstant liberis z parētibus nō expugnantibus testamentū per q̄relā. eadē. l. §. omnib'. petens contratab. de facto cū de iure nō possit nō perdit legata sibi in testamento. eadē. l. §. si quis cōtratabu. z sic nor. q̄ legalis pena nō cōmitti tur cū aliquid sit de facto z nō de iure petēs cōtratabu. non solū perdit legata: sed oīa q̄ habebat ex voluntate defuncti fi erat substitutus eadē. l. nō solū. legata liberorū z parentū nō augentur ex legatis que nō ꝑstant extraneis. eadē. l. nō solū legata: sed etiam portio hereditaris in qua instituti sunt seruatur parentibus z liberis. eadez. l. §. sed si portio. q̄ hereditas est honorabilior quam legatum: z hec est ratio quare filio debet relinq̄ legitima iuré institutionis z non sufficit quoquo relicti titulo z quod curandum est de onere etiam si non habet vtilitatem bursalem is cui seruat portio hereditaris. vt dictum est. ff. ꝓxi. §. prestat solūm liberis z parentibus non extraneis z hoc cedit non solum eius commodo sed etiam legatariorum quibus prestantur plenissima legata. eadem. l. §. is autem. z hoc proficiat quo ad falcidiam non detrahendam coniunctę persone non plus debetur ex institution vel legato quā habeat preteritus petens contratabu. habita ratione portionis virilis. f. eod. l. saluus cum. ll. sequentibus. vsque ad. §. si quis ex liberis. vbi est idem casus cū. l. saluus. §. denūcia tio constituit quem in dolo. eadem. l. virlis. §. si adierit. Et ibi de ista materia. z virtute denuntiationis ꝓ relictum vtori vel nutui non debetur vltra dotem. eadē. l. §. si quid vtori. z. ll. sequēt̄b'. si testator in testamento facit institutum z substitutus: z ab vtroq; casu legata z parentibus sint relicta vtrū debeantur ab vno gradu tantum z a quo an ab vtroq; plenissime. eadem. l. virilis. §. nō omnia. cū. ll. sequētibus vsq; ad. l. nōnunq̄. contrabu. committit quandoq; in secundum tab. et sic vnum contrariorum deuoluit in aliud. f. eo. l. nonnunq̄. legatū ab vno herede relictum prestatur ab omnibus contratabu. bonorum possessio. petēribus. ead. l. §. si ab vno. suus preteritus succedēs per contratab. nulli prestat legata: quia poterat dicere testamentum nullum vbi pretereretur suus z emancipatus: vbi vero suus z emancipatus: vbi vero suꝰ est scriptus et adit et emancipatus preteritus tenetur suus adiens omnibus legatarijs et si vnus emancipatus instituitur alteri pretereatur aut solus scriptus petit contratabu. z tenetur omnibus aut vtero; z vtero; tenetur coniunctis personis tantū hec omnia habentur. f. eo. l. is. qui in potestate. z ibi plene de ista materia vtori vel nutui non debetur legatum preterto dotis si dotem non habebat. eadem. l. §. ei que. heredi extraneo sub nomine proprio debitum causa conditionis implende debetur petenti bonorum possessio contratabu. eadem. l. §. fi. z ibi habes quod licet sub nomine proprio aliquid disponatur ex causa que concernit nomen appellatiuum proprium ꝛmittratur in appellatium: ita z si de tutore loquamur nomine proprio de re respiciēte eum vt tutorem refertur ad eum tantum ad tutorem suus preteritus committit edictum de contratabu. f. eo. l. si duo. z alibi non reperitur z an teneatur prestare legata relegata perempta culpa heredis petita bonorum possessio. contrata. datur actio contra petentem contrata. f. eodem. l. si emancipato z an liberetur actionem cedēdo instituto filio z nepote ex emancipato instituto ipo emancipato preterito si nepos contentus velit esse legato sibi relicto illud legatum a patre suo preterito z petente contrab. petere debet. f. eodem. l. nepos. z. l. sequen. inquantum conseruentur donatio. causa mortis petita bonorum possessio. contratabulas. vel ab intestato. f. eodem. l. si filius. portio deficiens remanet cum onere. f. eodem. l. si portio. † scriptus heres accepta bonorum possessio. contratabu. vel contentus iure ciuili non petit legata. f. eo. l. bonorum petens contratabu. z irritans libertates seruis datas nihil in ipsis seruis consequetur. f. eodem. l. bi quibus. sufficit q̄s liberi quibus cōseruantur legata sint in agnitione tempore quo dies legati cedit. f. eodem. l. interuenit. z ibi de hoc cōtratabulas defertur ꝓ eo ea parte qua quisq; suus heres esset contra non cōparentem. f. eodem. l. final. an nepos in adoptiua familia procreatus petita bonorum possessio. contratabulas admittitur. eadē. l. §. finali.

1 ☞ Legata a preterito relicta nulli debentur.
2 Testamento rescisso aliquid debetur z hoc est cōtra ius cōmune.

Hic titulus. Ibi z aliquis nouum repete habet. Dynus. Ibi vt qui iudicium dic: qui scilicet filiū emancipari qui sui preteriti z succedentis ꝓ contratab. nō debent prestare legata etiam parētib' z liberis relicta. vt. f. eo. l. is qui. dyn. z. l. si duo. z dic iudiciuz ab instituto relictū. † nā relicta a preterito nulli debentur vt. ff. de lega. iij. l. ij. Ray. ibi ex iudicio patris cuius testamentum rescindūt. dyn. ibi et fideicōmissaria als vtiliter relicta. als secus vt. f. l. iij. §. fin. z. l. sequenti. Ray. ibi liberis z parentib'. et istis nō vltra virilem. vt. f. eo. l. filiū. §. sed z si portio. versi. idem obseruatur z circa legata. Ray. Ibi dotis nomine legatū quod intellige. vt. f. eo. l. virus. §. fi. z ibi not. Ray. Et vide etiam quod not. per Rofre. de bonorū possessione contratab. z in gl. ff. de vsu fruc. l. sed si extraneo. in princi. in glo. j. in fin. vel dic naturalem in hoc quia nihil est ꝛc. vt hic. f. de sacrosan. eccle. l. j. et nouū in hoc quia † rescisso testamento aliquid debetur quod est cōtra ius cōmune. Jacob. in glos. per ius ꝓtorium. ibi iure ciuili tenet. vt. ff. titulo primo. l. filium. versiculo sed quēadmodum. Dyn'. Ibi et dic quicunq; sit, siue nepos, siue alius qui tamen non sit in potestate non autem dicas de quocunq; indistincte. nam suus, preteritus veniens per contrata. non prestat alicui legata. vt. ff. eodem. l. is qui in potestate. dynus, in glossa quo vtili ex testamento. vt obligatio in persona heredis contrata. extendatur in personam filij qui loco heredis succedit. Dynus. z nota hanc glos. quod actio vtilis ex testamento alterius aliquando pretoria est. In glossa hoc refert in fin. z sic not. quod determinatio non ad totus porrigitur:

porrigitur: sed ad ꝓximū de hoc no. f. de aqua quoti. z estiua. l. j. §. ait prator. z. ff. ad trebellianū. l. heredes. §. fina. Jacobus.

Generaliter. Ibi et virili segu ergo etiam in illis quibus contratabu. denegatur ꝓspicit hoc edictum. vt. f. e. l. fina. §. j. Ray. n. m glo. non ergo in fi. ad. l. questum. responde vt no. ff. de seruit. vrba. predio. l. si seruitus ad legem vlti. z. ff. de in litē iurā. l. videamus. §. iurare. z vide Jaco. de bellouiso. qui feudū dare possit. c. j. §. fi. In glos. quod non est si emancipati sint: quia tunc desinerent esse de numero liberorum. z sic quo ad hunc tractatum coniuncti per lineam trāsuersalez loco extranei rum habentur. Dyn.

1 ☞ Posthumis relinqui potest.
2 Existēs in ventre nō habetur in potestate.

Et ideo. † Quia posthumis relicta debentur Dy. in glo. vlti. in fi. hoc verum est si tempore mortis aui nepos a patre suo nō precedebat quia pater suus mortuus erat: alias secus. vt. ff. titu. j. l. j. §. qui filium. z. l. si emancipatus. circa ꝓincip. z no. dyn. in. l. si ex duobus. §. qui duos. eo. titu. Dy. Ibidem vel dic hoc casu cōtra cum nasceret in potestate: sed in casu huius. l. nō nascit in potestate emancipati cum habeatur ꝓ iam nota. argu. ff. de statu homi. l. et seruo. z. l. qui in vtero. z de his qui sunt sui vel alieni iuris. l. nam z ciuium. z. l. sequenti. z de ventre in possef. mitten. l. j. §. si pater. z de conungendis cū emancipato liberis. l. j. §. si post humus. z de carbo. edicto. l. decessit. Jacobus. sed salua glos. q̄z hec glos. loquitur de contrata. aut que debet dari huic nepoti cuꝰ patre emancipato preterito per edictum de coniūgen. quasi videatur in aui potestate natus et quo fuit conceptus. Raynald'. vt. f. ad tertullia. l. ij. §. fi quis ex liberis. sed hoc nō videtur procedere quia questio glo. loquitur vbi filius fuit emancipatus post conceptionem anteq̄ nepos nasceretur non ergo ꝓtuimeretur nepos fuisse in potestate aut. † q̄ non potest haberi in potestate ille qui est in ventre. f. de coll' bonorum. fina.

1 ☞ Contratabulas seruatur fratri z sorori intestantis.
2 Filio debent habere legitimam iure institutionis non sufficit si eius filius instituatur.
3 Succedens non potest partem sibi obuenientez accipere ex iure accrescendi.

Sed z si mortis. Ibi collate scilicet fuerunt in aliquem de liberis z parentibus. dyn. ibi exceptis non sunt scilicet hi quibus mortis causa donatum est. dyn. ibi frater sororꝰ testantis. † rā fratri z sororꝰ intestātis cōtratabulas seruatur bene q̄ ipsi bene sunt de numero libertorum: z sic quo ad hunc tractatum coniuncti per lineam trāsuersalez loco extranei rum habentur. Dyn.

Hoc solum. Ibi acquiratur legali acquisitione: cuius si hominis expressa dispositione. vt j. versicu. sed si ꝓponas z versi. seq. Oldr. Ibi honor habitus sit. ad est cui fuit ascriptum voluntate relinquentis. dyn. Et facit ad hoc. ff. de vulgari z pupil. substitu. l. qui liberis. §. hec verba. Ray. Et not. ex textu isto coniuncto cū eo q̄s habebis. f. e. l. filiū. § si legata. † quod cū filiꝰ debeat habere legitimā iure institutionis non sufficit si instituat eius filius: aut seruus ſ nihilominus rumpet testamentū ꝓ literā q̄s est not andū. ibi relictū alicui de liberis z parentibus. dynus. ibi ci conferabitur nec obst. C. de caducis tollen. f. sui autem. z. §. ꝓsecūdo. z. ff. tit. j. l. si post mortez. §. liberi. q̄ ibi in eo qui admittitur potest de iure communi at hic in eo qui admittitur solū ex dispensatiōe huius edicti argu. ff. de cōditioni. z demonstra. l. militari z titio. in fi. Et plene de hoc dixi. ff. de legatis. j. l. huiusmodi. §. fi titio. Ray. Et est hoc bene notandum † q̄ vbi aliqs succedit nō pōt accipere partem sibi obuenientem ex iure accrescendi. Itē op. ad versi. itē si qs titio. ff. ex quibus causis maio; ez. z solue vt ibi dixi. Ibi ad euz non respicit q erat de liberis z parētibus. dy. ibi ꝓtari debere: sed cōtra. ff. e. l. versi. hoc solus solu. aut acgrif ei ex expressa dispositione testātis z hꝫ locū iste versi. aut acgref ei dispositione legis. z tunc habet locū. versi. hic solum dynus. vt ibi dixi. ibi idcirco nō debetur. l. ob hoc solum non impediuntur deberi. dyn. In glos. scilicet tantū ibi. §. in adoptionem. ista cōcor. vel ibi in eo qui admittitur de iure cōmuni hic ex dispositione speciali huius edicti. Ray. vel ibi etiā non queritur cui acquiratur: sed an sint filij z non extranei. Jac. de bel. in eadem glos. in fin. solu. vt ibi quia illud regulare istud casuale. dyn. Vel dic quod hic z ibi dicitur quod per eos acquiritur. z sic concor. Jaco.

1 ☞ Bonorū possessio ꝛtabulas post omissionē scripti ꝓpetit.
2 Legata ex quo edicto debeantur.

Cum propter hoc. Rūdet tacite obiectioni. dicit rem emāligꝰ q̄ legata sint nulla nō adita hereditate. vt. C. de fideicō. leā quā. † z bonorꝰ possessio ꝛta. ꝓpetit post omissionem scripti. vt. ff. e. tit. l. q̄ vulgo. ergo non debenť tale rūdeo. imo cū ꝓpter hoc ꝛc. z dictio legatū abūdat z fm hoc subaudi i. l. ꝓcedēti. z hꝫ ditate nō adita vl nō obstāte q̄ hꝫ ditas adita nō sit: vel pone cū ꝓ quāuis. z q̄s dicit cū scirēt exponе cū, ꝓ quo q; z hac cā omissa ꝑsumit z fingit nō legatū z potes cōstruere cū plerūq; scripti hꝫ des cū scirēt ꝛc. vsq; in fi. ꝓpter hoc legatū subaudi defecat. Jac. vel fm Oldra. dic cū ꝓpter hoc quasi dicat ꝓpter vtilia legata q̄q; sit fraudulenter hꝫ ditatis adeundi: siue adītiōis omissio z ideo necesse fuit ex huiꝰ edicti dispositiōe succurri: ac si dicat succurrit legatis relictis liberis z parentibus petita ꝛta. post adutionem etiā post repudiationē q̄ fit q̄q; vt. ff. titu. j. l. q̄s vulgo. z. l. filiū. versi. sed quēadmodū. Oldr. Et exponе cū ꝓpter hoc legatū. i. in fraudē istius legati vtiliter dati. dyn. ibi emācipatū ꝑteritū. dyn. in fin. † si petatur ꝛtrata. debenť legata ex hoc edicto: si nō petat ꝛtabu. legata debenť ex edicto. si quis omissa cā testamēti. dyn. ibidē cū plerūq; legatū vtiliter relictum deficiat ꝓpter ꝑteritū cuiꝰ timore repudiat instituꝰ merito testa mēto rupto ꝓ ꝛta. ꝛfirmat: als ꝛseruat ex dispositione huiꝰ edicti: ſ legatū inutile deficit ꝓpter se nō ꝓpter ꝑteritū z sic nō ꝛfertur: z hoc intendit hec litera. vt nota. f. eo. l. sed z si ꝓ dote. §. fi. vel dic ideo q̄ institutus omittit adire timore ꝑteriti z sic liberi z parentes perdūt legata ꝓpter preteritum merito preteritus ea prestare tenetur. vt dicta. l. sed z si ꝓ dote. §. fi. Ray.

1 Legata ab intestato impubere relicta quibus debeantur testamento per contratabulas expugnato.
2 Pena legatis non committitur quando factū de iure nō habuit effectum.
3 Querela ꝓponiť in figura iudicij sed non contratabulas.
4 Substitutio an tollatur si contratabulas per substitutum petatur.
5 Portio hereditatis sicut z legata conseruari debet.
6 Filius quare legitimam iure institutionis habere debeat.
7 Adeunti edicto commisso contratabulas non petenti est quid imputetur.
8 Legatum ꝓpter aliud minuitur per cursum z falcidiam.

Filium quis impuberem. Et breuiter. h. d. ꝓin. huius. l. † testamento paterno per ꝛtrata. expugnato legata ab impubere instituto relicta prestantur solum exceptis personis: relicta vero a substituto legata reliquit liberis z parentibus et etiā extraneis. vt subiicit dynus. ibi ea prestare: scilicet omnia. dynus. ibi prestanda sunt quia fuerunt ab eo relicta in institutione per contrata. expugnata. dynus. substitutus vero etiaz ab impubere relicta prestaret omnibus. vt. ff. de vulgari substitu. l. z si contrata. z ibi plene nota oldra. ibi omnibus etiam extraneis quia substitutio sua nō fuit per contratabu. expugnata quia licet vt. ff. de vulgari z pupillari substitu. l. ex duobus. §. vltimo. z. l. etiam. dy. ibi sectūciā. i. vnciam z dimidiam. dy. ibi prestaturum: scilicet substitutus. dy. ibi duntaxat heres institutus z habuit dimidiam per contratabu. beneficio emancipati committentis edictum. dy. in glos. non solum ab intestato impubere. Oldra. Et dic aut institutus adiuit beneficio ꝓteriti cui competebat contrata. z tunc ad legata etiam extraneis tenetur. vt. ff. titu. j. l. si ex duobus. aut non adiuit sed petij contra tabulas: z tunc aut diminutum est ius sue instructionis per commissionem edicti: z tunc legata diminuuntur siue ab instituto siue a substituto relicta sint. vt. ff. de vulgari z pupilla. substitu. l. z si contratabu. de legatis. iij. l. fina. z. ff. titu. ꝓxti. l. qui filium. §. legata. z vt lega. nomine ea. l. j. §. qui minorem. hec autem diminuta fi queratur cui prestanda sint dic aut sunt relicta a pupillo licet repetita a substituto, z tunc prestantur omnibus vt hac. l. filium. vsq; ad. §. omnibus. aut est actum ius institutionis: z tunc aut relicta sunt a pupillo z prestantur ex eo quod datum est iure institutionis: vt fit vncia ꝓ vncia pro ipsa vncia omnibus ꝓ out ipsa vncia patitur. vt. ff. de legatis. iij. l. fina. §. fi ex accidenti. per contratabu. augentur z legata: exceptis personis: aut sunt relicta a substituto: z tunc iure substitutionis legata augentur. vt. ff. de vulgari z pupillari substitu. l. z si contrata. z hac. l. ver. quod si impubes. Jaco. In glo. prima in fine.

Universidad de Deusto
Biblioteca

z hec placet Dyno. In gl. hic nonne paternum in fine z plenis supra de vulg. z pupilla. subſtitu. l. ex duobus. §. finali. z. l. sequenti. in glos. quia quidquid ibi nec decreuit si ponas ipsum solum instituum in dimidia. z si ponas ipsum insolidum tunc decreuit portio sua. Ray. in glo. sic econuerso ibi ex vncia omnibus quia illud ex defuncti iudicio consequi videtur pupillus succedens Dynus. ibi de his que accreuerunt quia ista videtur consequi non ex defuncti iudicio sed contra eius voluntatez. z ideo minus oneratur. Dynus. ibi relicta ista est in textu z sequens. dynus. et que sit in illis ratio supra dixi. dynus. in eadem glos. m fine. que legata indistincte debentur tam pro parte in institutione ascripta quam pro parte accrescente z. c. ratio quia totum videtur habere ex defuncti iudicio qui eum subſtituit. z ideo omnibus prestat secus in impubere quia quedam habet contra voluntatem vt supra dixi. dynus. ibi vel potest dici hec vera secundū Jac. de arena z dy. sed Ray. tenet primā par ver. pcedentē z si qd Ray.

Omnibus. Ibi quibus bonorum possessio contra tab. dynus. z dic dedit id est decernit. Oldradus. ibi constituere igit debet. id est deliberare apud se dsc̄ filius pterit⁹ cui pater legatū reliquit. Ray. ibi eligit contra ta. de iure sec⁹ si de facto vel per errorē vt infra. §. primo. Dy.

Si quis. Contrata. hoc pncipiū huius. §. est argu. ad confirmationez priuilegiorum factā per
2 principem de quo nota. per Pe. C. de dona. inter virum z vxorem. l. ex his. Ray. ibi petitionem in legatorum. † Nota penam legalem non committi quando quod factū est de iure effectum non habuit. Jaco. ad hoc. C. si mancipium ita fuerit alienatum ne manumittatur. l. ea quidē. vbi de hoc notaui z dixi non denegatur itaqꝫ in hoc. §. legatorū petitio. quia nō tenet bonorū possessio contra ta. ad cōmodū suū vel aliorum licet secus sit in querela vt supra de inofficioso testamento. l. posthumus. §. si quis. z est ratio quia in cōtrata. querit de iure patris z filii sed in querela de virib⁹ testamenti. vt supra de inofficioso testamento. l. filio. §. contrata. z infra de carboniano edicto. l. si impubes. §. cum vero ad quod facit quod nota. supra de vulgari z pupillari subſtitut. l. ex duobus. §. fina. z ad hunc. §. concordat dicta. l. si impubes. §. finali. et quod ibi nota. de carbo. edicto. Et est ratio
3 † quia querela proponitur in figura iudicij sed contra tabulas non in figura iudicij vt nota. infra de bonorum possessione fm tabu. l. si fernus. z hac ratione qui succumbit in contrata. nō pdit legatum vt hic secus in querela vt supra de inofficioso testamēto. l. papinianus. §. meminisse. Ray. In fine huius casus rationem dic vt nota. infra de bonorum possessione fm tabu. l. si fernus. Oldra. In glo. que dicitur extraordinaria ibi non tribuit ius immo quia datur sine plena cause cognitiōe. vt. §. de bonor. possess. l. iij. §. si cā cognita. Dynus. in fine sed ibi sufficit de facto fieri ꝓpter volūtatem testatoris hic aūt non repellitur qz petitio de iure nō tenuit. Oldra. Vel fm Jacobū de bellouiso ibi efficit heres qz cōditionē impleuit hic nō qz nō est ex his liberis. Jaco.

Non solum autem. Ibi bonorum possessio contra tabulas. Dyn. ibi subſtitutus filius emancipatus idemqꝫ preteritus a patre.
4 Dynus. In glo. secus in alio subſtituto. m fine † aut ergo subſtitut⁹ petit contra ta. z primaꝫ iure subſtitutionis. aut ali⁹ a subſtituto petit contra ta. contra testamētū in quo est facta subſtitutio z nō finit nec tollit subſtitutio vt. §. eadē. l. in prin. z de vulg. z pupil. subſti. l. ex duobus. §. vlti. z. l. ſi cōtra ta. Oldradus.

Si legata. Ibi z extraneis et excedebant dodranrem. Dynus. vt sequitur. ibi recederet id est diminueret. Dynus. ibi non prestātur emancipato contrataperente. Dynus. ibi liberorum augentur. id est nō augentur. argu. supra eodem. l. iij. ver. hoc solum. z ver. sed z si coniunctim. secus vbi propter personam legatarij deficit vt supra ad legē falcidiam. l. non est dubium. z. l. in ratione. §. rūsō. z. l. ex asse. vel dic hoc est speciale illud regulare. Jac. vel verius ibi augentur legata vtilia de iure communi hic non augentur inutilia de iure cōmuni. vtilia tamen ex dispositione speciali huius edicti. argu. supra eodem. l. iij. §. hic autem solum. ver. sed si coniunctim. quod ibi dixi. z sic non obstat dicta. l. in ratione. primo responso et. l. ex asse. ad legem falcidiam. Dic ergo qꝫ non augētur quia non habent ius accrescendi cum admittentur ex dispensatione huius edicti. etiam si sunt coniuncti non sunt tamē prosunt preterito in eo qꝫ excedit virilem vt infra eodem. l. finali. que est contra ray. in glo. z sic est lucrum. so. vt ibi. item contra. §. ad. l. falcidiam in ratione. j. responso z. l. nō est dubium z. l. sequē. sol. ibi succedit institut⁹ ex voluntate defuncti z ideo magis astringit hic preteritus cōtra voluntatē z ideo minus argu. eius quod dictum est. §. eodem in pncip. z de lega. iij. l. fina. §. vltimo. dy.

Sed si portio. Ibi conseruanda sit. petita bonorum possessio contra tabulas per filiū preteritum. Dy. ibi vt solent legata. s. conseruari. Dy. ibi prohandum. s. † quod portio hereditatis debeat conseruari sicut et legata. dyn. ibi pleniore onere tribuantur quam legata z not. bene ista verba quod hereditates dantur pleniore onere et magis honesto titulo quam legata z sic colligе curandum esse de onere
5 et iam sine lucro licet contrarium diceret dominus Jacob. de capitan. de muzo nobilis ciuis Bergomi. z cautus qui dicebat se non curare de onere sine lucro sed tamen male dicebat z contra
6 hanc literam z hic colligit rō quare † filius debeat habere legitimam iure institutionis z non sufficiat quoquo relicti tit. vt. C. de inofficioso testamento auf. nouissima. vbi de hoc dixi z hic m glo. est enim hic causa honoris quia magis habet in institutione quam legata. z pro hoc. §. eod. l. iij. ver. hoc solum ibi cui honor ꝛc. alij dicunt quod ratio fuit ius accrescendi quod locū habet inter heredes non inter legatarios. vt. C. quando non potentium partes. l. j. z ibi no. ibi data fuerint. i. si illi legatarij sunt de liberis z parentibus. dyn. in glo. iure legati sed de hoc nulla erat dubitatio. dyn. ibi vel dic ascripta hec placet qꝫ quod dicit idem quod in legato vbi videtur notare similitudinem: ergo non sunt idem quia simile nō est idem vt. §. depositi. l. quod nerua. dyn. in glos. hac ratione ibi vt not. honor sic in auf. de consanguineis et vterinis fratribus. §. si agitur. dyn. in glo. huiusmodi persone ibi vel augetur si de his erant qui vna cum preterito poterāt admitti ad contrata. dy. in fi. sed dic vt ibi. dy.

Is autem. Ibi conseruatur z est de liberis cui bonorum possessio contra tabu. non competit z sic cessat primum contrarium ray. nal. ibi solius eius cuius cohereditatis est portio conseruata. iaco. ibi ad id cedit. i. releuato ab onere extraneorum. iaco. vel dic id. s. legatum vel fideicommissum quòd extraneis non prestatur ab eo qui huius edicti dispensatione vocatur sed etiam personarum coniunctarum commodo cedit. dyn. ibi quam extraneorum que concursu se inuicem minuebant z falcidiā deducebant. iaco. ibi. non dubitamus ad pleniora sua legata consequenda. iaco. qꝫ submouet falcidiā de legatis relictis liberis z parentibus. dy. z dic liberis z parentibus. s. preteritis quibus dat cōtra. s. in eo quod excedit virilem aliis similibus debitā z hoc sequitur. sed liberis aliis z parentib⁹ legatarijs nō prodest vt. §. §. ſi legata. qui est cōtra fm vnū intellectū ray. ibi nō prestat ꝓ eū cui hereditatis portio seruatur. iaco. ibi cōmittat quoties hec portio grauata trāsfēdit viriles. iaco. in fi. ad cōsequendū in integrū suum legatū. iaco. in gl. prima in fi. immo iure institutionis vt ibi dixi in gloss. et est ratio in fi. vel ibi de succedere directo ex voluntate institutionis iuris. vnde ea ratione qz succedit ex directa voluntate relicta qz erat eodem gradu cum preterito huius vero de eo qui consequitur partem ex dispensatione hic edicti vt sicut dispensatione consequitur quia cō iunctus ita coniunctis tantum legata prestet. dyn. vel dic quod hic licet esset de liberis erat tamen talis qui contra tabu. non habebat ibi autem contra tabu. petere poterat z ideo sibi imputet si non petijt vt not. dicto. §. si scriptus. Oldra. vel secundum
7 Jaco. de are. ibi † est quod imputetur adeunti qui commisso edicto non petijt contra tabu. sed adiuit: hic autem non poterat petere quia erat talis cui non deferebat cōtra tabulas vt sunt nati ex filia. z ideo nihil est quod sibi imputetur si adiuit z non petijt contra tabu. cum non posset ascendens extantibus descendentibus vt. j. l. prox̄i. vel hic non adiuit ibi aūt adiuit vt ibi patet in textu. z vbi nō adiuit distinguitur aut erat talis cui licebat petere bonorum possessio. contra tabulas. z obtinet. l. si ex duobus aut nō est z tunc obtinet. j. eodem. l. is q. §. sed si scriptus. Jaco. z hec est eadem in effectu cum opinione predicta. Old. in glo. immo no. ibi iuris non admissionis a30. sed hic non querebatur iure accrescēdi vel alio competeret cū relatio debeat fieri ad quod ꝓxi. dictum est. j. ad carbonianum. l. quod labeo z ideo hec solu. non placet dyn. in eadem glo. z eodem verbo. z liberi z parentes non admittuntur ad falcidiā detrahendam si extranei non debeatur. sed hec non valet quia questio est in fi. z in pncipio. §. qua queritur de iure falcidie detrahende. dynus. In eadem gl. in fine. vel ibi loquitur de preterito succedente cōtra voluntatem hic de succedente ex voluntate licet per dispositionem alias dispensationem huius edicti. z plus grauatur ille cui qui secundum voluntatem succedit ꝙ ille qui contra voluntatem. vt. l. vltima. supra de lega. iij. z supra eadem. l. in principio. et ad legem falcidiam. l. ex asse. z. l. non est dubium z. l. nec intereſt. z. l. id autem. dynus. z ideo ibi portio accrescens seu deficiens sibi accrescit. non collegatarijs hic autem portio deficiens accrescit in collegatarijs non autem remanet penes eum. dynus. Vel dic fm Jacobum de arena ꝙ contraria loquuntur cum preteritus conuenitur ad legata scripto heredi iniuncta quia ea prestabat parētibus z liberis testatoris ꝓout habituri erāt si omissa fuisset bonorū possessio z sic ꝓ partib⁹ suis tamē nec aliquid accrescit de

scit de eo ꝙ extraneis non prestantur ꝓpter petitam bonorum possessionem contra tabulas deberi poterant si omnibus debentur nisi agnita esset bonorum possessio contra tabulas. vt supra eadem. l. §. ſi legata. † nam constat vnum legatum propter
8 aliud minui per concursum z falcidiam. vt supra ad legem falcidiam. l. si post missionem. z. l. nesennius. §. fin. z. l. qui quadringenta. hic autem loquitur de adeunte cui virilis portio conseruatur qui de illa prestat legata liberis et parentibus sibi ascripta que per concessum legatorum extraneis datorum minorata erant sed nunc sublato concursu tali eo ꝙ legata non debētur prestabunt pleniora parentibus z liberis. argu. supra ad leges falcidiam. l. ex asse. in pncipio. z. §. j. Item iure accrescendi impugnabuntur si coniuncti fuerant vt hic: mitius ergo agit cuz preterito ꝙ cum scripto qui adiuit vt hic. Sed dices si adiuit omnibus prestat vt supra titulo. j. l. si ex duobus. sed illud in illo qui potuit agnoscere contra tabulas beneficio preteriti: hic de eo qui nō potuit z sic loquitur in nato ex filio. vt supra eod. l. nato. §. si quis. Ray. contra tabu. Vel vt infra. l. proxima. Jaco. In glo. alꝫ dandum in fine. cum illis extraneis vbi considerandum an sit diuidendum z an sint socij vt tunc illi accedat alꝫ cōmunicabit. Vel plenius ꝙ nō datur extraneis cōcantur etiā in preterito nisi legatum parentibus sit relictum quod licet extraneis non prestetur non tamen cōmunicabitur cuz preterito nisi parentibus sit relictum. Vel melius dic dādum ad cōsequēdum in integrum suum legatum. Jaco

1 ☞ Coniuncte persone quid debeatur.

1 **Vlpius aristo.** † Cōiuncte persone non plus debetur ex institutione vel legato quā perueniat ad preteritum petentem contra tabulas habita ratione portionis virilis. hoc dicit Dy. z ista questio que his queritur clare soluitur infra eodem. l. virilis. §. si quis ex liberis. Oldradus. Ibi patrem suum a quo erat emancipatus. Oldr. Ibi vterqꝫ quia semper datur contra tabulas decreto. Dy. Ibi legatus fit subaudi z integer legatario seruaret. Oldra.

Nam secundum. Ibi institutos ab eo qui filium petijt Dynus. Ibi ad partem virilem scilicet ad plus. nazquandoqꝫ minus vt supra eodem. l. filium. §. si legata. z de contra tabu. l. si ex duobus. versicu. sed illud obseruandum. Dy. puta si est sibi minus relictum in testamento. nec obstat infra eodem. l. virilis. §. sed si vnus. z. l. is qui in potestate. §. sed si vnus. ver. de scripto. vt ibi dicam.

1 ☞ Dolus a lege presumit a faciente cōtra denunciationem.
2 Notificatio quid sit z quid denunciatio.
3 Nurus hic dicitur vxor nepotis.

Virilis portio. Ibi parentibus qz qui bus erat aliquid relictum iure institutionis vel legati. Dy. Ibi hoc idez vt pdicta distributio fiat. Dy. ibi ceteri omnes. hoc verum in his q ab intestato cum preterito nō succederēt alias quilibet virilem haberet. vt supra titulo proxi. l. non putauit. §. non est nouum. Jaco. Idem Dynus in hec verba. hoc intelligo de liberis qui non erant eodem gradu cum preterito z sic beneficio huius edicti non per cōtra tabu. vocantur alꝫ succederent in virilem si vellent admitti ad contratabu. ex voluntate vel institutione directa restringeretur solum ad portionem parem preterito vt. §. titu. j. l. si ex duobus. §. sed illud obseruandū. Imo quam haberent iure institutionis vt ibi. z infra eodem. l. nepos. cum. l. sequenti. Dynus.

Si quis ex liberis. Ibi institutus sit vna cum extraneo. Dyn. Ibi legatum accepit vt fuit in questione proposita. §. eo. l. falcinus. Jaco. ibi ꝙ elegerit subaudi queritur. dy. In glo. contra j. ea. l. in fi. quia vsqꝫ ad virilem habet vltra non vt in cōtrario z sic illa intelligitur fm istam. Dy.

1 **Si adierit.** † In eo qui contra denunciationē faecit lex doli presumit. h. d. dyn. z sic ad
2 erit qui erat de liberis vel parentibus. dy. Ibi teneat filio preterito. dyn. Ibi a pollicente eo herede scripto. dyn. Ibi actione teneat ad interesse preteriti. dy. z an denunciatio cōstituat quē in mala fide. dic quod nullū aliud est simplex notificatio z aliud est numeratio † qz notificatio est nuda assertio sup aliquo denūciatio siue protestatio est que fit ad hoc ipsum presentibus testibus vt. j. de verbo. significa. l. subsignatum. §. detestari z. l. de testatio. z. l. plebs. §. j. z ar. §. de edili. edicto. l. sciendū. §. edictum a promisso prima. s. notificatio de necessitate non cōstituit aliquē in mala fide. si bona nō credidit ita esse vt. §. de eo per quem factum erit. l. j. §. j. Et quod falso tuto. auto. l. secunda. sed denunciatio aut fit ab eo cuius nō interest z nihil operaf. vt. C. de rescindē. vend. l. si maior aut ab eo cuius intererat z tūc fi fiat sine iusta causa z ꝓbabili similiter nihil operatur. vt. §. mād. l. si hominem. si cū causa iusta z probabili tunc constituit eū cui fit in dolo. vt hic. z. j. que in fraudem credi. l. ait pretor. §. si qs particeps vbi de hoc z. C. de rei ven. l. si fundum. vbi de hoc plenissime dixi. z not. per cardina. extra de regu. iur. c. in generali li. vi. z hoc si fiat re integra alꝫ non videtur dolum inducere vt. j. ꝓ empto. l. alienam z ibi no. Oldra. de hac materia plene no. j. de operis no. nun. l. j. in prin. Oldra.

Si quid vxori. Dy. Ibi accepta per filiū pretaritum. dy. Ibi non prestabitur quod est vltra dotē relictū. dy. Ibi nurus dictum est quod relictum ꝓ dote nurui debetur ei vsqꝫ ad quantitatem dotis † modo dicit qd sit nurus. Dyn.
3 Ibi per nurum. i. vxorem nepotis. dy. z dic quod valet istud legatum ꝓpter cōmodū representationis. vt. §. de dote prelegata. l. j. §. verum. Ray. ibi nominetur hoc expresse dicatur qs dotis nomine relinquatur. dy. In glo. vlti. in fi. sed quod non debeatur ostendit prin. huius. §. Jaco.

1 ☞ Legata quando a gradu subſtitutionis z quando a gradu institutionis z quando ab vtroqꝫ debeantur.
2 Subſtitutio vulgaris locum habet si testatore viuente institutus moriatur.
3 Unde liberi locum habet si adiri possit post mortem ex testō.

Sed et si pro dote. In. §. si nurui ibi †legatum si ipsum ius dotis vel pro ipso aliquid legauit. vt. §. de dote prelegata. l. ij. in princi. Jac. in glo. interim ibi. sub conditione. Az30. sed hec litera contrarium innuit eo qꝫ inutiliter dies legati cedit vt. §. de lega. ij. l. cum filius. §. seruus. §. nō ne legatum infringitur per catonianā. nā licet sit hoc conditionale ad quod nō ꝓtinet catoniana. vt. §. de regula catoniana. sol. fm Ray. ibi cōfirmaretur subſtātia legati z augeret: hic autem non augetur subſtantia debiti per legatum sed solum qualitas quod facilius fit vt vidisti. §. de legatis. j. l. talis scriptura in fi. cum similibus. z ista solutio notabilis est. Jac. in glo. qꝫ est sui iuris in fi. z hoc secundū ray. fm Az30. aliter intelligitur vt ibi no. z fm eum posset hic intelligi quod socer ad inopiam erat deductus vt dicta. l. si constante in prin. Jaco.

1 **Non omnia.** †Cum testator facit in testamento institutum z subſtitutum z ab vtro que gradu legata parētibus z liberis sunt relicta z in eo testamento sit preteritus filius qui petit bonorum possessio. contra tabulas. si queratur vtrum illa legata debeantur a gradu subſtitutionis tantum aut institutionis tantuz aut ab vtroqꝫ gradu atqꝫ a nullo plenissime dicit iste. §. vsqꝫ ad. l. nonnunqꝫ que notabilis est z declarat totam istam materiam. Et primo ponit regulam secundo instantiam: circa cuius instantie intelligē tiam distinguitur aut tempore mortis testatoris viuit taz institutus ꝙ subſtitutus aut nullus aut institutus tantum aut subſtitutus tantum. Primo casu aut institutus impeditur adire ꝙ mortem aut per repudiationem aut per conditionis defectum si per mortem prestantur legata relicta a subſtituto vt in versi. quod si post mortem z hic est casus in quo regula fallit quod si per repudiationem prestantur legata relicta ab instituto. vt Lat vbi. z. l. fine autem. si per defectum conditionis aut casualis vel miste z prestantur legata relicta a subſtituto. vt. l. item a subſtituto. aut potestatiue z prestantur relicta ab instituto vt eadem. l. item a subſtituto. versi. nam si eam. secūdo casu. scilicet quando nullus extat nulla prestatur legata quia succedit per vnde liberi ab intestato vt in hoc. §. non omnia. versi. quod si ne que. Tertio casu. scilicet quando viuit institutus tantū prestantur tantum legata relicta ab instituto vt hoc. §. versicu. Julianus ait. Quarto casu scilicet quando viuit subſtitutus tantuz prestantur legata relicta a subſtituto tantum. vt in versic. si vero nemo. z sic remanet expedita tota ista materia. Dynus. Ibi accepit quod exemplificat in versicu. vt ecce. Et ad exemplum facit infra eodem. Item a subſtituto. Jacobus. Ibi prestanda sunt. z hoc est quando tam institutus ꝙ subſtitutus viuebāt tē pore mortis testatoris. Et institutus morte preuētus nō potuit adire vt infra in versi. ꝙ si post mortem. Dynus. vtrunque exemplificat sed thema premittitur ex quo vtriusqꝫ dicti exēpla habentur. Jacob. Ibi viuit tempore mortis testatoris qui si,

Universidad de Deusto
Biblioteca

lium preterit.dynus. Vbi legata prestabit preteritus petens cõ tra tabulas. Dynus. Vbi data sunt.id est danda quia aliquis viuebat ex primo gradu tempore mortis. Jac.quia contra illũ gradum petit eã z ideo soluit legata in eo gradu relicta secũdũ regulam in principio huius.§.positam. Dynus. Vbi ea que a sequenti scilicet gradu hoc est secundo non ea que a primo quia hoc casu contra primum gradũ non petit bonorum possessionẽ
2 contra tabulas. Raynaldus. †Et nota q̃ mortuo instituto testatore viuente vulgaris substitutio locum habet vt hic z.C.de de caducis tollendis.l.j.§.possessio.z ibi no. Oldra. ibi cum testator moritur qui filium preterit.z hic nõ fuit possibile heredi tatem adire z propterea contra tabu.locum habere non potu it.vt.supra titulo proximo.l.quod vulgo. Dynus. Vbi filio cõ
3 petere.† Nota q̃ vbi post mortem fuit possibile hereditatez adire z ex testamento obtineri habet locum vnde liberi.z non con tra tabulas. Jacobus de bel. Vbi cuiꝰ prestanda quia nõ suc ceditur per contra tabulas sed omnino ab intestato per vnde liberi. Dynus. Vbi ante aditam hereditatem z petitam a filijs bonorum possessionem contra tabulas. Jaco. Vbi videri petitaz.quia hereditas fuit in eo statu quo adiri potuit per primũ gradum licet adita non fuerit vt supra titulo proximo.l.quod vulgo. Dynus. Vbi non esse prestanda.ratio est quia non sunt exclusi timore preteriti sed morte preuenti.cum ergo instituti p l.non excluduntur sed per mortem ergo legata ab ipsis relicta non debentur in fine.quia ipsi substituti non per casum sed per preteritum excluſi videtur.z sic timore preteriti legata ab ipsis defecisse z ideo ab ipso preterito qui fuit causa exclusionis sub stitutorum prestantur legata liberis z parentibus. Rayn. In glos.secus in querela ibi.l.filie dotem.de quo dic vt supra de có tra tabulas.l.illud.in principio. In glos.tempore mortis ibi he reditatem z sic videtur repudiare timore preteriti. Raynal. In glos.scilicet relictas in fine.contra ipsum secm gradum. z ideo prestat legata ab ipso gradu relicta fm regulam. Dynus. In glos.sed cur tam varie in hec legata scilicet a substitutis relicta dynus. Vbi z ideo ea nõ soluet scilicet a substitutis relicta.ray. ibi.l.cum propter.z infra eodem.l.item a substituto.ſi. respõſo. Oldrad. ibi ait iul.z videtur casus infra eo.l.sine autẽ. Oldra.

T vbi institutus. Vbi viuunt tem pore mortis testatoris. dynus. In fine.nõ autem a substituto. z est ratio quia hic non fuit hereditas delata a substituto.z ideo non adiuit nec adire potuit sed supra.l.proxima.in fine secus. z sic legata ab eo relicta non possunt dici defecisse pro pter preteritũ. Vel dic q̃ ratio est quia institutus in primo gra du timore preteriti videtur se abstinere ab aditione.z ideo ipsa legata relicta debentur. In glo.in fine.quia contra illum gradum petit contra tab.z ideo relicta in eo gradu prestantur fm regulam. dynus.

Sue autem omiserint. Vel est repudiauerint. Jaco. Vbi non omiserint. Jaco. id est nõ repudiauerint sed decesserint non adita hereditate pe tita tamen iam contra tabulas per filium. Jacob. In fine quia instituti omiserunt adire timore preteriti.z sic legata defecerũt non propter casum sed propter preteritum. z ideo prestantur. In glos.prima in fine. Ray. dicit q̃ glo. debuit allegare.l.suus. que allegatur infra.l.proxima. Sed dic quod contrarium nihil facit siue allegetur.l.suus.siue.l.seruus.quia posito q̃ esset tan tum petita idem esset per.l.sed si pro dote.§.fi.supra de exhibi no.z idem si nullo modo fuisset petita vt ibi patet.

1 ☞ Contra tabulas peti potest contra primum gradum.

Item a substituto. Legatum scilicet relictum. Oldra. Vbi dicimus a preterito petente contra tabulas. Dynus. Vbi potestate non fuit defect⁹ quippe conditionis etiam non petita bonorum possessione cõtra tabulas legata a primo gradu relicta inutilia reddidisset. Oldr. z sic defecerunt propter casum non propter preteritum † sed videtur etiam isto casu contra tabulas peti cõtra primum gradum vt supra tit.proximo.l.non putauit.§.j.verũ.sed si defecerit z ideo debentur legata.a primo gradu relicta secm regulã. sed forte.§.ille intelligi debet secm distinctionem huius.l. Dy. Vbi emolumenti quia contra tabu.peti poterat z sic voluit pa rere conditioni timore preteriti. Ray.n.in fine.timore preteriti. Ray.z ideo debentur relicta ab ipso instituto. vt.ſ.e.l.sine quẽ tem.z.l.ar vbi. Dynus.

Nonnunquam. Unum contrariorum ſi aliud deuoluit. vt.ſ. stabit

ti.proximo.l.iũ.§.sed si sub conditione z etiã in suo esse existens alterius naturam sortitur vt hic z.j.l.proxi.versic.sed si solus. Oldra. Vbi vt cogatur institutus petens contra tabu. dynus. In glo.vt exoneretur ibi nisi coniunctis.nam z non cõiunctis tenetur quod in nullo exoneretur isto casu vt.ſ.titu.proxi.l.si ex duobus.§.sed illud obseruandum.z ad.l.filium.§.fina.respondeo vt ibi notatur. dynus.

☞ Suus preteritus per contra tabulas succedens non tenetur ad legata.

2 Preteritio sui facit vt nulli legata debeantur.

3 Dispositio facta sub nomine proprio quando sub nomine appellatiuo concepta esse censeatur.

Si qui in potestate. †Suus preceritus succedendo per contra ta. nulli prestat legata. quia poterat dicere testamentum nullum idẽ si preteretur suus z emancipatus: vbi vero suus est scriptus z adiit emancipatus preteritus tenetur suus adiens omnibus legatarijs z si vnus emãcipatus institutur al's pretereatur aut solus scripꝰ petit contra tab.z tenetur omnibus aut vtrcq; z vtrcq; tenet coniunctis tantum personis.dy.si duo preteriti sunt scilicet suꝰ z emancipatus refert cõmittat sibi ipsi edictum suus: quo casu nulli prestat an sibi per alium committatur vt hac.l.q. respõ so z versi.sed si vnus sic refert.ſ.eo.l.proxi.in primo casu. dynꝰ. Vbi.non debebit prestare etiam liberis z parentibus. dyn. Vbi obtineret dicendo testamentum nullum. Dynus. Vbi.suo iure dicendo nullum.dynꝰ. Vbi vnde † quia preteritio sui operatur vt nulli debeantur legata. dynus. Vbi.preteriti sunt.subaudi.ſ. dy. Vbi.existimant etiam liberis z parentibus z dic quod bene existimant non male.vt in glo.dicit z hoc beneficio sui preteriti.argu.ſ.de liberis z posthumis.l.ſi.dynꝰ. Vbi habiturus rem esset ab intestato.dynus. Vbi quid ergo repetit quẽstionem et solutionem in principi.l positam vt addat vbi vero. Oldra. Vbi quod dictum est.scz quod a nemine debeãtur legata nec a suo. nec emancipato.dynus. vel dic q̃ dictum est. scilicet in principio huius.l.ray.ibi.vero scriptus est.scilicet suus emancipato p terito.dynus. Vbi tenetur legatarijs.scilicet omnibus quando adiuerit ex institutione de se facta.vt.ſ.titu.l.ſi ex duobus petũt preteritis tantum liberis z parentibus tantum cum pstat. vt.ſ.e.l.filium.z.j.verſicu.proximo sed si vnus.tertia pars.ibi. sed si solus z hic de emancipato debet intelligi de quo.ſ. questio est posita vt.C.de diuersis rescriptis.l.penũlti.Raynaldus. vel dic quod loquitur de suo instituto z emancipato preterito. z sic mutat casum a precedenti. ibi acceperit commisso edicto.p aliũ preteritũ licet omiserit petere bonorum possessio.contra.dyn. Vbi adisset hereditatem de iure ciuili in versicu.sed si scriptus ibi accepit contra tabulas.dyn. Vbi.de scripto autem qui ex testamento adiuit fm glo.vel qui petit bonorũ possessio. contra tabu.beneficio preteriti secũdum alios.ray.ibi verius es se quasi illa aditio testamentaria habeat effectum bonorũ possessio.contra tab.z ad hoc tẽdit ratio que sequitur.nam rc. ibi eum tuetur.scilicet in partẽ hereditatis ex hoc edicto. Ray.ibi. petere potuerunt ergo eadem ratione per eiusdem edicti dispẽ sationem prestat legata liberis z parentibus tantum. Dynus. Vbi.autem planum est.nam si institutus adiit z emancipatus preteritus petit contra tabul.aut ille qui adyt erat institutus in dimidia z in nihilo augebitur imputet enim sibi qs adiuit z non petijt contra tabu.dynus. In glossa tertia ibi de iniusto testamento.l.filio.vbi de hoc satis not.z dixi.vel sic nullum de iure ciuili potest tamen rumpi de iure pretorio cuius equitate sustineur sic z econuerso contingit.ſ.titu.j.l.filium.versicu.sed quemadmodum.ray.in glo.sed male in ſi.vel dic hic in emancipato preterito ibi instituto cui commissum est edictum per suũ preteritum. Ray.in glos.al's effectus ibi quia.scilicet preteritus ergo vel de iniuria emancipationis loquitur de qua dicit lex. C.de fideicommiſ.l.penul. Oldra. In glo.siue receperit ibi.beneficio preteriti z preteritus vna cum eo. Ray.ibi.prestat legata. sed coniunctis tantum.dynꝰ. Vbi.ex institutione z tunc prestat omnibus fm veritatem. Ray. Vbi idem est vt hic sed aliter z aliter quia in primo casu prestat liberis z parentibus tantum.in secundo omnibus vt no.ſ.si quis omissa causa testamẽti.l.ſi filius. Oldra. dic circa istam materiam aut scriptus beneficio pẽteriti agnouit bonorum possessio. contra tabu.aut nõ si adiuit vbi scriptus accepit bonorum possessio. beneficio preteriti aut preteritus omittit petere bonorum possessio.z tunc insolidum prestat legata vt supra eodem. lege.nonnunquam. in primo casu.z hac.l.verſicu.sed si solus.aut preteritus agnouit z tunc si per bonorum possessionem diminutum est ius instituti z prestabit

stabit exceptis personis tantum: vt supra eo.l.filium.in principio. Si est auctum tunc pro rata institutionis omnibus de resi duo personis exceptis: vt supra de lega.iũ.l.vltima. Secundo casu vbi adiuit aut potuit petere contra tabulas si nõ adiuisset: z tunc oibus prestat: vt supra titulo proximo.l.si ex duobus §.sed illud obseruandũ.aut nõ potuit: z tunc licet sibi sua portio conseruetur: vt supra eodem.l.filium.§.si quis contra tabulas. z.§.sed si portio. tunc tamen si pstat exceptis personis: vt ſ. in ver.de scripto. nam nihil est quod sibi imputet quod non petijt contra tabulas. Vel dic aut diminuitur portio ascripta. et tunc prestat exceptis personis tantũ aut non: z tunc omnibus: vt.d.l.si ex duobus.§.sed illud. Sed hoc tollitur in.l.si duo. infra eodem. Aut is qui in potestate est preteritus z nihil prestat alicui: vt in principio.l.aut scripto adiuit: z tunc omnibus: vt hac.l.versi.vbi vero scriptus. Si agnouit contra tabulas bene ficio preteriti: z tũc exceptis personis tantum. aut sunt preteriti z tunc exceptis personis tantum. aut sunt preteriti in potestate existentes z emancipatus tunc obtinet versicu. item si duo. aut duo sunt emãcipati quorum vnus est scriptus: z tunc aut vterque agnouit contra tabulas. aut solus institutus aut solus preteritus scripto adeunte z isti tres casus ponunt per ordinez in. §. alias. versicu. sed si vnus. z versi. sequentibus. Oldradus. In glo. videbatur enim ibi: vel dic q̃ in illis habeat Jacob. de are. ibi supra eodẽ.l.filium.§.si quis. sed huic sententie contradicit litera huius ver. ibi nam pretor rc. sed quod dicit ex liberis exponeid est descendẽs ex liberis: quasi diceret natus est ex liberis quibus per edictũ bonorum possessionis contra tabulas dari potuit si viueret licet in istis dari non possit. z dic circa hoc aut scripꝰ bñficio preteriti agnouit bonorũ possessionem contra tabu. aut non sed adiuit: vt supra dixi in additione domini. Oldra. que fuit Jaco. de are. z hic eam ponit ad literã licet Oldra. supra eam ascribat. Dic ergo q̃ sunt tres casus in scripto: quia aut est extraneus scriptus z preteritus petit cõtra tabu. z non procedit questio an scriptus teneatur ad legata qa insolidum ei aufertur hereditas: vt infra eades.l.§.si extraneo. Aut est de liberis qui poterat petere contra tabu. z adyt z imputet sibi quare commisso sub edicto contra tabulas non petijt. z ideo tenetur ad legata omnibus prestanda: vt supra titulo.j.l.si ex duobus.§.sed illud obseruandum. z infra eodem.l.si duos. aut erat de liberis quibus petita cõtra tabulas legata seruantur: non tamen poterant petere contra ta. vt natus ex filia: z tunc ii adeat ex testamento licet preteritus non est quod sibi imputetur: quare contra tab. non petijt quia nec potuit: z iste prestat legata solum liberis z parentibus sicut emancipatus preteritus petens contra tabu. z sic loquitur. ver. iste de scripto autem. Oldra. ibidem. z sic veniunt ex dispensatione huius edicti. z hanc tenet dynus vt no. per eum supra eodem. l. filium §. vltimo. Sed huic solutioni obstat litera ista. put in emancipato loquit. z in ver. de scripto. expresse dic q̃ iste est de liberis qui ad contra tabu. admittuntur. quare licet hec solutio sit bona quo ad. l. filium. §. is autem. supra eodem. non tamen non est bona ad hanc. l. quare teneas primam solutionem scilz q̃ hec lex corrigitur per. l. si duo. in fine. j. eodem. z hic redditur ad. l. si ex duobus. §. sed illud obseruãdum. supra titulo proximo. vel subaudi hic in textu cum dicit certis personis maxime: z sic cõcordabit hec lex. vel in contrarijs scriptus adiuit sed petijt contra tabulas beneficio fratris preteriti. z sic nõ refertur ad proximũ sed ad precedentia scz ad ver. sed si vnus. z hunc intellectum videtur tenere glo. oum allegat istum. §. Ray.

Ei que. [a] Uxori vel nurui. dynꝰ. Vbi debebitur rupto testamento per contra tabulas. z sic cessat cõtrarium. Ray.

Si extraneo. Vbi illum scz extraneum scriptus dynus. In fine ista videtur esse regula que hic colligitur q̃ vbi proprium nomen exprimitur in dispositione propter certam causam vel finem concipientem nomen cõmune seu appellatiuum sub nomine cõmuni seu appellatiuo videtur esse dispositum: vt hic. z infra de fideicom. liber. Lucius. z supra de annuis legat. l. codicillis. §. vltimo. Unde cum testator vult q̃ rationes reddantur heredibus sub proprijs nominibus. quia tamẽ iste casus actus cõtinet z respicit eos in quantum sunt heredes proprionum nominum expressio nihil operatur: sed perdit naturam suam z habetur perinde ac si per appellatiua nomina emiciatio seu dispositio facta foret: vt.j. de statu libe. l. si quis testamento. z. l. qui pecuniã. sic et quãdo testator loquitur cum aliquo sub nomine proprio de re tamen que eum concernit cum tutor. z sibi videt loqui vt tutor: vt.ſ. de annuis lega. l. lib. rto. §. vlti. z dicta. l. codicillis. §. fi. z. ſ. de lega. ij. l. sequens questio Oldrad. z dixi. C. si quis cautio. l. penult. z vide etiam quod dixi fm Bull. ſ. de pactis. l. si vnus.

§. fi. in glos. prima. ibi. §. hec verba. dic quod illud contingit ex mente testantis. item hic testamentum est ruptum ibi non. Jaco. de bello. vel dic q̃ hic consideratur affectio que non cadit in eum cui queritur per alium: hic cõsideratur solum onus ad qs ſ. eodem. l. iũ. §. hoc autem solum. vel ibi loquitur in pupillari substi. quo casu cessat ratio hic posita in tex. Ray.

1 ☞ Suus aliquando committit edictum sed raro.

1 **Si duo.** Non reperitur aperte alibi † qs suus cõmittat edictus. Dy. Vbi cum rem id est successionẽ. Dyn. Vbi. nec ipse prestat subaudi et videtur quod non quia rem rc. Oldrad. sed an omnibus etiam extraneis. Dyn. In gloss. i. in ſi. vel dic vt dixi ſ. eodem. l. is qui. sol. ibi quorundam opinio recitatur que hic corrigitur. Oldra. vel dic. vt ibi dixi in eadem glo. in ſi. vr. ſ. de militari testamento. l. querebatur. §. vltimo. Oldra. In glos. institutus in ſi. primum melius quia fm tabu. non datur quãdiu contra tabu. locum habet: vt. ſ. titu. proxi. l. illud. §. fi. Jaco. In glos. vlti. ibi vnde z si versicu. de scripto autem. Oldra. Vbi sol. ibi quia illa corrigitur per istam. Ray. ibi iure contra tabu. ibi petijt fm tabulas que nõ habuit effectum hic adiuit qs eidem conseruatur. Jaco.

1 ☞ Cessio est iusta satisfactio.

Si emancipato. Casus pulcher ibi ab eo instituto. Jacob. non a preterito non posset: vt. C. de fideicõ. l. penultima. z de lega. iũ. l. ex filio. Jacob. ibi rem legatam persone excepte. Jacob. ibi atq;. scilicet res legata excepte seu coniuncte persone. Oldra. ibi perisset. z sic pertinebat periculum ad heredem: vt. ſ. de lega. j. l. cum res. §. j. dyn. ibi cetera rum personarum. sed videtur contra. ſ. eodem. l. is qui. versic. de scripto autẽ. solus. ibi. in glo. prima ibi petita etiam contra tabu. z sic contra tabu. in obligatione contra tabu. in persona filij re adhuc superstite: al's non posset cõtrahi argumento ibi heres quandoq; dic no. ista glo. cui nescio similem ex qua collige quod dicta. l. heres. habet locum etiam vbi aliquis succedit contra voluntatem defuncti vt licet succedat ex interuallo videatur successisse a tempore mortis quod est notandus rc. Oldra. ibi vt nõ liberetur filius. melior est ratio que ponitur in textu. Jaco. in eadẽ glo. in ſi. in principio. sed dic quod cum teneatur quia habet eam cedẽdo liberatur: vt. ſ. de peculio quod debetur. † est enim cessio iusta satisfactio. z ideo prime solutiones non sunt necessarie: sed prima videtur diuinare. vber. non obstant contraria quia hic dolus ibi culpa: vbi patet in litera. et. ſ. sol. matri. ſi constante. §. si maritus. Ray. in glo. vlti. in fin. ideo cum teneret heres institutus. eodem modo z filius teneat alio quia fieret eis iniuria. Jaco.

1 ☞ Filio instituto seruatur virilis.

Nepos. Ibi z filius patruus nepotis. Jaco. ibi emancipatus et preteritus. Dyn. Vbi contentus est z dubitatur a quo petere debeat verum a patre suo. vel a patruo. dyn. Vbi eum pa- a ¶ Si que. ad
truum nepotis. dyn. ibi auferatur per patrem suum emancipa de no. i. l. j. C.
tum preteritum imo ipso filio instituto dimittitur integra po de fal. cau.
tio sua. Ray. Vbi non consisteret: quia in ea parte legatum nõ tenebat tanq̃ a seipso sibi relictum: vt supra. de legatis secundo. lege. miles. §. primo. Oldra. et de legatis primo. lege legatũ. §. heredi. ibi sed recte alias sed rectius. z ratio est. † quia virilis seruatur filio instituto per hunc titulum. Jacob. vnde hic cum virilis patrui sit semis de eo nihil auferendum est: sed patri nepotis qui quadrantem habet vltra virilem suaz: sed hic nepos agnouisset contra tabulas: vt supra titulo primo. l. cum emancipatus. §. secundo. Secus in emancipato nepote: vt. j. de conſungendis cum emancipato liberis. l. fina. Jaco. Vbi nepoti p legato suo consequendo. Dyn. Vbi. non vltra quadrantem. id est quartam partem totius hereditatis. Dy. In glos. vlti. in ſi. quam emancipatus in integrum iure falcidie debet habere vel melius dic quadrantem omnium bonorum seu eius hereditatis qui quadrans totius est in dimidia huius semissis quem iste filius emancipatus habere debet succedens cum nepote ex eo in potestate retento per edictum de coniungen. cum emancipa. liberis. z ad hoc respicit ratio sequentis legis. nam in virili defenditur cõuentus: vt. ſ. e. l. filiũ. ver. ad eum autem modum. et. l. virilis. sed dimidia semissis est virilis patris ergo vltra eaz non conuenitur. z sic non vltra quadrantem. Jaco.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Olia etsi omnes. Ibi semis nepotis id est semis in quo nepos erat institutus.dy.z quod dicit bonoꝝ possessio.dic sc̃z cõtra tabu . q̃ iste nepos institutus patre suo preterito edictum cõmittente:sed vna cum eo contingeret per edictum de coniungendis:vt infra eodem.l.final. In glossa vltima ibi hoc autẽ extraneo.extraneus hic appellatur quilibet cui non daretur contra tabulas etiaꝫ si esset de liberis z parentibus:nam multis modis dicitur extraneus:vt dixi .ff. titu.proxi.l.non putauit.§.fi quis emancipatum.

1 ☞Querela inofficiose dotionis locum habet in donatione causa mortis.

Si filius. Ibi hereditarijs legatis quas legari posse cõstat:vt.ff. ad trebellianum.l.mulier.§.finali.Oldra.Ibi comparatio nulla tal'qual' facta est.ff.q̃ ibi vtrobiq; cõtra tabulas locum habet. sed hic vtrobiq; quare si supra falcidiam vel debitum bonorum subfidium relictum est:quia tunc renocatio locũ habet:vt.C.ad legem falcidiam.l.z in mortis causa donationibus.l.fi quid in frau.patroni.l.j.§.j.Jaco.Ibi legatorum ab intestato relictorum.Old.†Et nota q̃ querela inofficiose donationis locum habet in donationibus causa mortis.

Si portio. Deficiens remanet cum onere .hoc dicit Jaco.

Bonorum possessione. In fin. si habita excederet virilem.Oldr. In glo.prima commisso edicto:z tunc nullum obstet contrarium z concor.ff. eodem.l.filium.§.in omnibus.In glo.secunda ibi:ergo portionem virilem in casu quo adiuit.sed vbi cõtra tabulas petit nihil consequitur:vt nota.supra eodem.l.quia z si omnes. In fine glo.Oldra.

1 ☞Parentes z liberi quibus portio bonorum seruatur quid habere debeant bono.possess.contra tabu.petita.

Hi quibus. Scilicet †parentes z liberi qui bus seruatur bonorum portio per hoc edictum non debent habere plus petita contra tabulas bonorum possessione quam habituri erant ea nõ petita.h.d.dy. Ibi acceptam spe. Dynus . Ibi non potuerunt omissa aditione a scripto herede. Jaco.timore emancipati preterriti ad contra ta.admittendi.z sic non obstat ff.eod.l.virilis.§.fi adierit.q̃ ibi scriptus adiuit.Raynald. In fine quia nec habituri erant non petita bonorum possessione. Dynus. In glo.testatoꝛ filium ibi a scipsis liberis vel parentibus:z tunc nullum obstat contrarium z concor.ff.eodem.l.filium.§.omnibus.vel ibi loquitur solum in eo quod capitur ex voluntate defuncti.at hic isti serui priuantur omnino iure tãq̃ indigni.Ray. In fine eo q̃ sola illa conseruentur personis exceptis quorum emolumentum ad eos respicit:vt.ff.eod.l.in.§.itẽ si quis.Oldr.Et facit ad hunc vltimum casum supra de legatꝰ.l.fi quos.Ray.

Intervenit. In glos.vltima ibi forte etiam testamenti quod est falsum in legatis:vt plene not.in.l.fi cognatis. ff. de rebꝰ.du. que statim allegatur in glos.z.ff.de regula catoniana.l.j.z no.per dyn.ff.de dona.causa mor.l.in mortis.Ray. z.§.in extraneis loquitur in institutiõe heredis.z hec.l. bene adaptatur ad filios adoptiuos per id quod habes supra eodem l.j.in fi.z quod dicit in ea necessitudine dic.i.sanguinis coniunctione:vt supra de iusti.z iure.l.penulti.

1 ☞Edictum non committitur nepoti non existenti in potestate aui.

Qui filium. Ibi testamento filius ex quo nepos erat in potestate.Jac. z Old.Ibi petere posse scilicet per edictum de coniungendis ibi heres non esset:vt hic erat pater huius nepotis in potestate aui.hic autem pars dimidia.Jaco.

Is cuius. Dic is auus Jaco.ibi procreauerat.z sic non erat in potestate aui.Jac.Ibi bonorum possessio contra tabu.quia impeditur per patrem suum preteritum qui eum precedit cum neuter esset in potestate:vt. ff. titu.l.cum emancipatus.§.j.Dy.Ibi tuendus tamẽ in virilem alio petente contra tabu.sed hic non fuit petita nec peti poterat secundum primum casum vel tuẽdus est ab alio filio patre suo petente contra tabu.ex persona sua:sed ipse nepos non poterat cum sit in adoptiua familia:sed certe adoptiua familia sibi non obstaret ex quo ponis eum institutum:vt. ff. titu.proxi.l. non putauit.§.in adoptionem.tamẽ obstat sibi pater qui eum precedit licet in potestate non sit:quia nec nepos in potestate erat:vt patet.ff.titu.l.cum emancipatus.§.j.dynus.In versi.si forte ibi pro ea parte pro qua scriptus erat si nõ est maior virili testamento rupto per contra tab.vt.ff.titu.proxi.l.illud.§.ad testan.dy.hic autem essent viriles:vt.ff.eo.l.filium.versi.sed si portio.z.l.virilis.§.j.cum igitur nepotes in potestate retenti in vnã z eandem partem concurrant per edictum de coniungendis: vt.ff.titu.l.cum emancipatus.§.si pater . portio que reseruatur erit dimidia filio emancipato cum nepotibus ex eo in potestate retentis reseruata.Oldradus.In glos.patrem huius nepotis. z dicas emancipatum a patre adoptiuo z cessant sequentia. Jaco.Ibi.committat ei edictum cui instituto ei commisso edicto per alium daretur contra tabu.quanq̃ esset in familia adoptiua:vt.ff.titu.l.non putauit.§.in adoptionem.z.l.si post mortem.iste autem filius preteritus cum sit in adoptiua familia nõ committit edictum:vt.e.l.non putauit.§.in adoptionem.Ray. ibi reprobo dictam glo.imo approba.†quia nepoti non existenti in potestate aui per patruum emancipatum edictum non cõmittitur:sed nepoti existenti in potestate committeretur : vt in princip.huius.l.z.j.de coniungen.cum emancipa. l. qui duos. Oldradus. Ibi pater eum precedit:z sic licet iste nepos sit institutus non committitur sibi edictum per alium preteritum quo ipse admittatur ad contra tabu.cum pater hunc nepotem precedat:vt.ff.de contra tabu.l.si duobꝰ.§.qui duos:alias est sub. l.emancipatus.z.l.si ex duobus.§.filius.nam pater suus qui eũ precedit cum sit in adoptiua familia:licet preteritus sit a patre naturali contra tabu.eius non petit:z sic nepoti edictum non committit:vt.d.l.non putauit.§.in adoptione.ff.titu.proximo nec ipse nepos suo iure contra tab.petere potest cum sit institutus.Ray.Ibi.si duobus.§.filium alꝰ est sub.l.cum emancipatus z non debet dicere.z.filium.sed.§.qui duos.Oldradꝰ. Ibi esse in filio.cui ne committatur edictum adoptio non obstat. oldradus.In fi.duplicem rationem assignare videtur quare hic nepoti non committatur edictum per patruum preteritum. Prima quia nepos erat in adoptionem.sed hec non est bona: quia adoptio non impedit quominus ei instituto committatur edictum:vt.d.l.non putauit.§.in adoptionem.ff. tit. proxi. nec ob.l.si emancipatus.§.viti.eo.titu.quia illa repellit datum in adoptionem a contra tab.iure suorsed non impedit quominus ei committatur edictum ab alio.alia ratio est quia pater p̃cedit hunc nepotem z hec est bona.Oldra.in glos.vlt.ibi hic petit.scilicet qui non est in familia adoptiua:alꝰ secus vt in princ. Ray.in fi.quia pro exheredatis habentur:vt instit. de exheredatio.liberorum.§.mater.z ibi no.z pro hoc.ff.titu.proxi.illud §.ad testamenta.

1 ☞Collatio est proprioꝝ bonorum communicatio.
2 Emancipati suis conferunt.
3 Suus emancipatis non confert.
4 Emancipatus quando suo conferat.
5 Collatio debet fieri arbitrio boni viri.
6 Collatio per satisdationem fit cum fideiussore vel pignore.
7 Legatum filio cum pater morietur confertur.
8 Conferre debens de rebus dolo vel culpa perditis tenetur.
9 Auus neptem dotare tenetur.

☞De collatione bonorum. Rubrica.

Super rubrica. Not. circa hũc titulũ q̃ dã necessaria ad declarationẽ eiusdẽ.primo †q̃ collatio dr̃ ppriæ bonoꝝ ppriorũ cõmunicatio:vt hic.z in simili.ff.eo.l.j.§.ij. licet impropriæ profectitia dicant cõferri quãtũ de facto quo ad administrationẽ exiuerũt bona seu primonii patris.vt. C.e.l.filie.cũ fi.secũdũ est †quod tñ emancipati suis cõferunt.si tñ eis faciũt iniuriã.l.fi de eo quod sui erant totũ habituri auferãt sibi partẽ:z tunc quatenus aufert per cõtra tab.eatenus habet cõferre sibi:vt.ff.e.l.j.in princ. §.j.z.§.ti.j.l.filiũ.§.videamus.z.§.seq. Tertiũ est quod collatio fit eozũ demũ bonorũ que patri filius quesiuisset si emãcipatus nõ esset.vt.C.e.l.j.§.nec castrẽse.z.§.fi impuberi.cum fi.vnde nõ mutatur etiam iure nouo hec regula:sed modus acquisitionis quia cũ olim aduẽtitia quereret patri pleno iure hodie nõ olim inquisitiõe z collatio restricta est:vt dixi pro hoc.C. de bo.que liber.l.cũ oportet.in princ.z de colla.l.vt liberis.†Quartum no. quod suus

qꝫ suus emancipatus non confert.itẽ emancipati inter se regulariter de quo not.dicta.l.vt liberis.C.eod.z.l.si emancipati et ibi plene.quo inre quilibet debeat succedere fiat collatio vel nõ fiat z no.per Dy.ff.titu.ff.l.filium in prin.vel dic.quia.ff.de bonorũ possessione contra tabu.que datur filio emancipato cõtra filium in potestate constitutum equum est quod emancipatus cõferat suo.ideo ponitur hic rubrica de collatione bonorum. scilicet facienda ab emancipatis preteritis illis qui erant in potestate vt.ff.eo.l.prima.§.ibidem z.l.ij.§.fi tres.z preto.ff.iul.et l.vlti.z vt iste titulus intelligatur z tollantur plura contraria per modum cuiusdam summe dic quod iste titulus habet locũ in tali casu.pater instituit filium in potestate constitutum emãcipatum:preterit emancipatus petit contra tabu.z rumpit testamentum z.C.eodem.l.vt liberis.iste emancipatus omnia p̃fectitia tenetur suo conferre que habet tempore mortis z aduẽtitia secundum hec tempora vt.C.eo.l.posthumo castrensia.vel quasi non tenetur conferre.vt.ff.l.prima.§.nec castrense. hodie correctum est in aliquo.quia hodie cõferuntur sola profectitia non aduentitia vt.C.e.l.vlti.Itẽ hec est regula emãcipatus nõ emãcipato confert vt.C.eo.l.j.z.l.si emãcipati.Itẽ nota q̃ olim erat locus collationi ab intestato nõ ex testamento.hodie secus vt.C.eo.auf.ex testamento.Itẽ ad euidentiã huius titu.videa mus sex regulas sup qbus fundatur titulus iste z sine qbus nõ 4 potest haberi huius materie plena certitudo.prima † quia ita demũ cõfert emancipatus suo si per eius concursum diminuat portio sui vt infra eodem.l.j.§.si ex quadrãte.z.§.pater.et infra de colla.dot.l.pater.z.l.nec ipsa.Secũda regula est q̃ ea demũ conferuntur que acquiruntur viuente patre.vt.C.eodẽ.l.ea demum.Tertia regula est q̃ ea demum veniunt conferenda quorum actiones transeunt ad heredes vt infra eodem.l.j.§.si impuberi.z de regulis iuris.l.que legata.Quarta regula est q̃ latio est via collationis q̃ via computationis in quartam vt.C. eodem.l.vltima.Quinta regula est q̃ emancipati z infra eodẽ. l.ij.§.si tres.z.l.iij.§.iul.Sexta regula est q̃ ea demum veniunt conferenda que acquirentur patri si filius fuisset in potestate vt C.eodem.l.ea demũ.z infra eodem.l.j.§.nec castrense.z.§.si im- 5 puberi.Dynus.† Item collatio faciẽda est boni viri arbitrio. vt infra eodẽ.l.si quis filium.§.stipulatio.z de ista materia plenius habetur.C.eodem.per totum.z in summa huius tituli.z in lectura mea ibidẽ plene dixi.Sed an habeat locum collatio in successione collateralium z descendentium,doctores tenent qꝫ nõ.C.eodem.l.si emancipati z habes glossam singularem z notabilẽ.C.de legi.heredi.l.j.Quando sit facienda collatio z quãdo cesset.infra eodem.l.j.vsqꝫ ad.§.iubet q̃ per modum fiat collatio vsqꝫ ad.§.si frater.Qualiter procedatur contra non conferentem vsqꝫ ad.§.is quoqꝫ.Que bona conferantur z que nõ vsqꝫ ad.§.portiones.Quibus facienda est collatio z qbus non vsqꝫ ad finem.l.Ita demum emancipatus confert suo si cõcurrendo cum eodiminuit partem suam alꝰ cessat collatio.eadem l.§.pater filium.z omnis causa impediens querelam impedit contra tabu.Et ideo habens contra tabulas repellitur a querela si suus post bonorum possessionem ab emancipato petitam decedit commodum collationis ab herede transmittit .eadem 6 lege.§.ibidem. †Collatio fit per satisdationem cum fideiussore vel pignore.z si per contumaciam non cauetur postea potest cauari.eadem lege.§.iubet.vnde quod quis amittit per contumaciam recuperat purgata contumacia . z est hic glos.quod iudex potest abbreuiare tempus legale quod datur ad recuperandum posset ei contra quem missio facta est ex primo decreto.z que glos.non est alibi.Plures pulchri modi per quos pot fieri collatio.eadem.l.§. Quis.magis punitur qui non cauet p contumaciam q̃ qui per inopiam.eadem.l.§.cum duobus. Et facit q̃ vasallus teneatur iurare fidelitatem omnibus heredibus domini nec sufficiat vni imo a toto feudo cadit.pot tamen contumaciam purgare dummodo sit infra tempus quo fidelitas debet lucrari. In adoptiua familia constitutus cõferre tenetur nisi emancipetur sine fraude.eadem.l.§.is quoqꝫ. Castrẽ sia vel quasi non conferuntur.eadem.l.§.nec castrense. Datum a patre filio causa dignitatis non confert.eadem.l.§.sed an id quod dignitatis.z facit pro filio cui pater emit libros z facit ex pensas in studio vel militia q̃ debeat habere precipua redies ab hostibus post mortem patris conferre tenetur . eadem.l.§.q 7 ab hostibus.† Legatum filio cum pater morietur debet conferri quia viues moritur.eadem.l.§.si emancipato. Si vero ab ipso patre legatur filio post mortem patris confertur.eadem.l.§. si ab ipso.z ibi nota differentiam inter futurum indicatiui z futurum subiunctiui.Filius dotem vxoris mortue nõ tenetur cõferre.eadem.l.§.emancipatus.Ratio est quia eam restituere tenetur.Sed si non tenetur restituere quid iuris ibi nota. An arrogatus conferat quartam sibi debitam ex constitutione diui

Pij in bonis patris arrogatoꝛis.eadẽ.l.§.si impuberi . z ibi est regula que ratio inuenitur.sc̃z q̃ ea que transferuntur in heredes conferuntur. Pater non tenetur conferre castrense peculiũ filij eo viuẽte.post mortem secus.eadem.l.§.si is qui bona. Confertur illud quod dolo malo exiuit de bonis non autem si non acquisiuit quia tunc sibi insidiatus est.eadem.l.§.confertur. In conferendo connumeratur persona conferentis.eadem.l.§.finali.Quod facit pro ludentibus vinum vel conuiuium vt perdẽ possit stare extra conuiuium vel potum cũ parte sua. Posthumus post aui mortem editus cõferre tenetur.infra eodem. l.cũ emancipati.Et an iure isto emancipati conferant inter se. z an sui emancipatis.z an quis cogatur ad collationem. bona conferenda intelligũtur deducto ere alieno.eadem.l.§.illud autem. 8 †Conferre debens tenetur de rebus perditis dolo vel culpa mortis patris.eadẽ.l.§.de illis. qa collatio fieri debet arbitrio boni viri.quod debetur ex stipulatione conditionali filio conferre tenetur.in legato conditionali secus.eadẽ.l.§.id quoque. actio iniuriarũ nõ confertur quia vindictam nõ rem prosequitur.secus est in actione furti.eadẽ.l.§.emancipatus . si tres sint emancipati z duo in potestate qualiter fiat collatio.eadẽ.l.§.si tres.emancipatus nepos ex filio emãcipato duo nepotes ex filio emancipato premortuo qualiter conferãt patruo. eadem .l. §.si duo nepotes.si ex duobus emancipatis vnus cõferat alter non portio nõ cõferentis debetur suo tantũ.eadem.l.§. si bonorũ possessio cõtra tabu.nõ datur sub cõditiõe si caueatur de cõferendo:sed pure z si non cauetur hereditate priuatur.si enim sub conditione darentur interim decedens non trãsmitteret ad heredẽ.ff.eodem.l.preto.emancipatus mouens impuberi controuersiam status z bonorum conferre tenet.eadẽ.l.§.j.collatio que fit per emancipatum prodest tantum suis non autem alijs emancipatis.eadem.l.§.iul.quoties emancipatus dotem cõferre non tenetur.eadem.l.§.emancipati.si deliberans cauerit de conferendo vel contulerit postea repudiet reperit quod dedit si ex cautione conueniatur ipso iure excep.tutus erit.e.l.§.emancipatus.z no.quod in stipulatione subintelligitur tacita condicio.si habens duos filios z ex vno nepotem emancipat illuz ex quo nepotem habet z ipse emancipatus procreat alium filium quem auus in locũ filij adoptat z intestatus decedat quomodo succedant z conferant.eadem.l.§.qui duos.filius emãcipatus dotem quam dedit pro filia conferre non tenetur quia non habet.ff.eodem.l.filium.z an filij teneantur sibi computare in legitimã dotem matris quam exigere non possunt viuente matre ex forma statuti.auus nolens sibi queri cõmodum successionis per nepotem ex eius persona tenetur conferre . secus si eum emanciper sine fraude.ff.eodem.l.si quis filium.z vbi non est eadem ratio tamen est idem ius.stipulatio collationis non cõmittitur statim,sed cum aliquo temperamento temporis arbitrio boni viri.eadem.l.§.stipulatio.an dos data per auum nepti debeat restitui patri neptis post mortem aui.ff.e.l.dotem.alias debet dotem. †z qꝫ auus tenetur dotare neptem.nepotes ex vno 9 filio quo ad successionem z collationem cõputantur pro vno.ff. eodem.l.si nepotes.preto: admittit variantem z mutantem cõ filium cum primo voluerit cauere de cõferendo sed modo vult ff.eodem.l.nonnumq̃ z quod sapientis est mutare consilium in melius.nepos in potestate retentus admittitur cum filio emãcipato ad successionem aui cum beneficio collationis.ff.eodem l.filius.De stricto suo iure adeunci de iure ciuili non fit collatio scõm equitatem scevole:secus.ff.eodem.l.si filius.licet debitum filio post mortẽ patris sibi in vita patris soluatur nõ tenetur z ferre qz nõ ex causa donationis sed ex debito habet.ff.eodem.l. paulus.nato non existenti in vtero fit collatio.ff.e.l.fi.

1 Collatio nulla fieri debet pro parte qua per institutionẽ extranei suus est dispositione testantis priuatus.
2 Emancipatus quando suo conferat.
3 Succedens ab intestato habet voluntatẽ tacitã defuncti.
4 Suus transfert in heredem.
5 Remotus ab aliquo beneficio ob cõtumaciã satisfactione oblata illud recuperat.
6 Vasallus prestans sacramentum vni heredũ domini z alij non cadit a toto feudo.
7 Jura adoptionis per emancipationem tolluntur.
8 Onus dignitatem rescripti comitatur.
9 Libri filio empti a patre an sint conferendi.
10 Aduentitia nouo iure non conferuntur.

Hic titulus. Quinqz principaliter intenditur lex ista.primo qñ est fienda collatio z qñ cesset vsqꝫ ad.§.iubet.secõ per quem modũ fit collatio vsqꝫ ad.§. si frater . Tertio quis

Universidad de Deusto
Biblioteca

procedatur contra nō cōferentē vsq; ad.§.is quoq;.Quarto q̄ bona cōferātur z que nō vsq; ad.§.portiōes.Quinto z vltimo quibus facienda est collatio:z quibus nō.Dy.Ibi sunt in potestate quos solos cōstat heredes de iure ciuili.vt.§. de bonorū possessio.l.sed cū patrono.§.j. Dyn.Ibi credidit.scilicet pretor ibi bona que acquisita forent patri si in eius fuissent potestate. dy.vt dixi.§.super rubrica in regulis in traditis inter eos.scilz suos z emancipatos.id est vt emancipati cōferant suis. Dyn⁹ Ibi.quibus bonorum possessio scilicet cōtra tabulas vel vnde liberi.dynus.z dic data est eodē iure.vt no.§.titu.q̄ l. filium.§. videamus.Item de iure cōmuni vel speciali z hoc sequitur plane ꝛc.z aduerte quia allegatio glos.est corrupta vbi enim allegat.C.si vt ab heredi.se abst.l.ū.debet allegare titulū sequentē si omissa hereditate vel bono.possessio.ibi si minor q erat in potestate.dy. Ibi omiserat.l.repudiauerat tacite vel expresse. dy.

Si ex dodrante. Id est nouē uncis.iste.§.vadrante.ibi intelligitur vt in glos.patet.Quidam moderniores intelligunt quod hic conferat emancipatus dimidiam.nam sicut vbi emancipatus aufert suo dimidiā confert totū.z vbi aufert ei quadrantem confert dimidiam bonorum suorum vt sit eadem ratio totius ad totus ꝛc. vt supra de rei vendicatione.l.qui de tota.Et exponunt hic p quadrante.i.ratione quadrantis.bona sua scilicet dimidia diuidē da z ita intelligunt.§.sequentem.Et eodem modo dicunt fieri solutionem si essent instituti emācipati cum suis z extraneis q̄ suo confert emancipatus pro rata modo predicto.vt.C.cōmunia vtriusq; iudicis.l.fina.Et pro hoc cōfunditur glos. que est. C.eodē.l.penulti.Ibi ex quadrante in tribus vncīs. Dynus. Ibi iulia.ait.id est nomine seu occasione quadrantis bona sua omnia cōferat fm vnam lecturam.Ray.Ibi ex se natis in potestate aui existentibus.dynus.In glo.si dicas emancipatum ibi.§.iulianus.ver.videamus.Oldra.Ibi vt infra proxime.§.
1 vnde bul.† pro ea enim parte qua per institutionē extranei priuatus est suus dispositione testantis nulla debet fieri collatio z sic tantum ratione potest que aufertur sed vbi totum suus hz in nihilo ablatum debet esse immune ab onere collationis. ibi tu dic.hec est verissima solutio.dynus.In glo.vlti.in fine. difficultas.hec gl.hodie inutilis est quia quantumcunq; ipse auferat de hereditate paterna tenetur tñ semper omnia pfectitia cōferre.C.fami.her.l.certum.z.l.si de colla.si emancipati.

2 **Pater filium.** †Ita demum emancipatus sucdens per contra tabulas confert suo si facit ei iniuriam z diminuit partē suam alias cessat collatio.z hoc dicit vsq; ad.§.ibidem.Ibi toties igitur nota regulam que non fallit z multum declarat totus istum titulū.ibi ceterum sed non est scilicet affectus iniuria su⁹ per emancipatū. Dynus.Ibi iudicium patris meruit vtputa si instituatur est emancipatus.z alter extraneus suo preterito z sic ex eius persona cōmissum est edictum.Jaco.Ibi ad collationem.licet petierit contra tabul.argu.C.eodem.l.filiā.z pro hoc pro rata eius q̄ pater in eum disposuit in residuo sic.argu.supra eadem.l.§. si ex dodrante.z infra.§.is quoq;.Jacob. In glossa secunda.
3 in fine.Nota hunc finem glos.quem alibi non memini †q̄ succedens ab intestato videtur habere tacitam voluntatē defuncti intelligi debet de illis qui succedere possunt de iure ciuili als se cus.ad quod facit supra de bonorum possessione.l.sed cum patrono.§.bonorū.z quod ibi notaui z dixi.In glo.qs est quarta in fine.Nota q̄ habe quartam impedit contra tabulas.vt argu.supra titulo proximo.l.is qui.z.C.eodem titulo.l.filiam.z hoc pro rata eius q̄ pater in eum disposuit in residuo.secus supra dixi.Jaco.Et sic potest dici vt omnis causa impediens q̄relam inofficiosi testamenti impediat z contra tabulas.nam repellit etiam a quarta ex constitutione diui Pii debita arrogata vt infra que in fraudem patroni.l.vltima.Et nota. instit.de adoptionibus.§.sed z decedens.Oldra.Ibidē si suus post bonorum possessionem contra tabulas ab emancipato petita decedit cōmodum collationis ad heredem trāsmittit.secus si an te petitam.hoc dicit ray.Ibi accepta z sic iure conferendi sibi quesito dum viueret.z vide quod nota.infra eodem.l.pretor.in principio.nec obstat.C.cōmunia vtriusq; iudicis.l.fina.vbi extraneo non confertur quia iste cōfertur ex persona defuncti nō
4 ex sua z istud est pulchrū contrarium.Ibi decesserit † nota q̄s suus transfert in heredem.Jaco.Ibi heredi eius qui fuerat in potestate.dynus.Ibi si viueret.viuenti enim filio hoc ius quesitum est.Jaco.Ibi decesserit suus qui saltem est heres de iure ciuili sed nonne cōtra tabulas transmittitur in heredes vt supra de contra tabulas.l.iure ciuili interim heres esse non poterat Jaco.sed cōtra.hoc est litera illius.§.dum dicit q̄ maxime ꝛc. quasi dicat ides in suo qui de iure ciuili bene potest adire vt ibi notat Oldra.de hoc dic vt ibi dixi.Ibi ad collationem aūt.id est ad beneficium collationis sibi faciendē.Jaco. Ibi admittendū id est heredem qui erat in potestate.dynus . Ibi quo bonorum possessio als quia bonorū possessio. Dynus.In glo.a suo instituto in fi.hanc innuit vltima glo.Oldra.In glo.vlti.ibi vi uente suo scilicet emancipato.Oldra.

Jubet autem pretor. Ibi satisdationem cū fideiussoribus.dynus.Ibi z reis.id est fideiussoribus.Dyn⁹.Et vide.C. de ver. significa.l.sinemus.vbi de ista materia satis dixi. Ibi cauere non possit subaudi nec suus possit vel velit cauere emancipato se ei portionem restituendum cum cauere ceperit.vt supra vt lega.nomine caueatur.l.posth.§.sicuti.Oldra.Ibi portionis eius quam aufert suo per bonorum possessionem contra tabulas.Oldra.Ibi actiones deneget in bonis paternis . Dynus. Ibi pretinum ius.nota q̄ vbi quis reuocetur remouetur a beneficio aliquo propter contumaciam oblata postea digna satisfactione recuperat illud vt hic z extra de constitu.c.ex lris. Jaco.z.sic excōmunicat⁹ per cōtumaciā purgata contumacia absoluitur extra de verbo.signifi.c.ex parte.item bene facit iste.§. ad id quod notatur.§.de actio.empti.l.iul.§.offerri.quod licet emptor teneatur offerre z solvere pretium venditori ad hoc vt res sibi tradat tamen si habet eū suspectum potest pecunia deponi z sequestrari vt hic dicitur z ibi not.a.in glo.a pretore ibi. l.ū.hic tamen ab vtraq; parte eligeret.vt.l.nō caueatur.l.posth. quā.§.sicuti.Oldra.In glo.etiam perpetuo dum tamen.j.tēp⁹ sit petita bona.possessio.vt.j.l.nonnunq; ibi.l.no. ibi nisi iudex no.glo.quod iudex potest tarare tempus ad recuperandū possessionem z minuere tempus legale datū ad hoc.Oldr.In glo. prima in fine.quia dicit recte Ray.

Quamuis autem. Ponit iste.§. ples pulchros modos faciendi collationē de quibus dixi.C.e.l.si emancipati ibi sed cū possint nunc corrigit Jaco.ibi que conferre als quam conferre.Jaco. Ibi debuit facit.§.de legatis.j.l.potest heres.in glossa.vlti.z est speciale regulariter cōtra vt.C.de pignoratitia actione.l.si conueniunt z de conditione indebiti.si non sortem.§.si centum.

Si cum duobus. Ibi per inopiam idem si uere paratus sit audiri.vt.§.e.l.§.iubet ver.si frater.ibi vel cum diuidit subaudi cū altero diuidit cū altero nō.Oldra.Ibi supplere etiā in casu cōtumacie vt dicto.§.iubet ver.si frater.Jaco. Ibi haberi enim assignat rationē quare in casu cōtumacie trietis in casu inopie sertantis fit denegatio.Jaco.z est argu. iste
6 §.quod† si vasallus prestat sacramētum vni de heredibus dñi z alij non vult qs a toto feudo cadat non solū a parte eius cui non prestat:z pro hoc est qualequale argumentum.de lega.j.l. etiā si partis.sed pone qs cōtumax fuit in prestando an postea audiatur dic q̄ sic.si est infra tempus.j.qs prestari debuit.arg. versiculi.sic ramen.z.§.iubet.versi.si frater.&.co.ls sit argu.contra.§.ad trebel.l.nam quod.§.qui compulsus.Dy.z de hoc an pluribus heredibus domini teneatur vasallus prestare sacramentum an sufficiat vni dixi.j.de verbo.obli.l.eades cato.z de operis noui nunciatione.l.de pupillo.§.si plurium.

Js quoq; Ibi conferre cogitur fratribus suis in postestate patris naturalis existentibus . dy. In glo.sed videtur ibi.sed illa substitutio imo debet dicere illa
7 subdistinctio.Oldra.In glo.vltima in fine vel ideo † quia per emancipationem dissoluuntur iura adoptionis z sic quasi iste videatur suus z in patris potestate fuisse nō cōfertur nisi fraudem commiserit vt hic dicit ray.

Nec castrense. Id est quod annumerandū fuerat castrensi peculio sed in potestate mansisset.Jac.Ibi continetur quia non quereret patri si in potestate mansisset.Ray.

Sed an id Quod dignitatis ibi cogat ita qs sum fua portio oneretur.Jac.Ibi one
8 ra dignitatis.† nota onus comitari dignitatē rescripti in princi.Jaco.z collige ex isto.§.argumentum expressum ad questionem illam per multos notatam si pater misit filium ad studiuz z emit sibi libros z ministrauit sibi expēsas in studio z fratres
9 dicant hoc debere onerare solum partē suam † z libros esse cōmunicandos quod male dicant z quod ille filius debeat hec omnia habere precipua argumentum huius.§.z.§.familie her cis.l.si filia.§.meratius autem.z de hoc dixi.z ides videtur si pater expendit in faciendo filiū militē vel doctorē p hoc fami.her cis.l.que pater vbi de hoc dixi latius.C.de colla.l.si donatio.

Si emancipato. Legatū fuerit ab alio quaz a patre.Dynus.z no. glos. que ponit differentiam inter futurum indicatiui z subiunctiui. in glo.prima ibi veniens moritur.vt.ū.de lega.ij.peculium.§.j. z.j.de ma

z.j.de manu.testa.l.qui duos.§.primo.Oldr.z facit quod not. C.eo.aut.et testamento.

Si ab ipso patre. Ibi z enim hec ratio seu responsio ex eo causatur quia emancipatus id demum cōfert,quod quesiuisset remanēs in potestate patris.vt.j.l.prima.§.si duo.z dixi.§.super rubrica in traditione regularum huius materie sed si fuisset in potestate vel patri quereret ex isto legato quia post mortem patris ei relictum intelligitur ergo nec emancipatus.Jac.

Emancipatus. In glo.nam tenetur alij reddere immediate.vt.C.de rei vxo.acti.l.j.§.illo proculdubio.Oldra. In fine. sed quid si non habet alij reddere quod idem.C.fami.her.l.ū.§. de dote prele. l.cum quis.§.nam z si quis.sed forte distinguitur vtrum cedat lucro eius tempore quo moritur pater an post argu. sequentis §.ver.sed hoc ita.z.§.se.ver.sed si iam mortuus.z hoc iure vete-
10 ri† sed iure nouo aduentitia non conferuntur.vt.C.eodem.l.vlti.Unde hodie non procedit questio nisi ponas eum lucratum ex pacto patris vel eius pecunia.

1 Arrogatio quorum sit z quorum adoptio.
2 Collatio sit arrogatore mortuo licet de collatione non caueat.
3 Filius arrogatus quartam sibi in testamento legatam actione ex testamento petere potest.

Si impuberi. Casus pulcher z non est alibi. Ibi debeatur de bonis arrogatorijs. Dy. qui mortuus est. Et dic impuberi arrogato emancipato a patre arrogatore.Dynus.qui mortuus est.z dic impuberi arrogato emācipato a patre arrogatore alias cōtra ta.nō haberet suo iure.vt.§.titu.q̄.l.si emancipatus.§. sed si filius.z.l.non putauit.§.in adoptione.Et intellige qs aut a suo patre naturali fuerat emancipatus als non arrogatus
1 fuisset sed nō adoptatus† quia arrogatio est eorum qui sui iuris sunt adoptio eorum qui sunt in aliena potestate. Jaco. Ibi ad heredē trāsferat scz ipse arrogatus iā nata erat petitio quare.quia mortuus erat pater arrogator quia eo tempore quo decessisset ipse arrogatus als secus vt subiicit ibidē quasi consentiat idem ius conferre quod transmittitur in heredē.Jac. Ibi agitur.nota regulam que alibi rara est.dyn.Ibi cessare sed oppone emancipatus id demū debet conferre q̄ si remansisset in potē patri quesiuisset.vt supra ea.l.§.nec castrense.z p.§.o.l.cum duobus.§.idem pap.in fi.sed nisi fuisset emancipatus arrogari nō potuisset z per consequens lucrum quarte non obtinuisset z per consequens illud conferre nō debet.respōdeo illud quod quesitum remanet in potestate patri forez quesitum:ergo quesitum emancipato est ab eo conferendum ergo forte secus vt.C. eodem.l.finali.Ibi quarta debetur filio arrogato exheredato vel emancipato sine causa.Vel dic debeatur scilicet collatio
2 ni id est debet in collatione venire.z fm hoc vult dicere †q̄ licz non caueatur de collatione collatio tamen omnino fiet arrogatore defuncto z fm hoc signatur contrarius in glo.de.l.prima §.id quoq;.Oldra.In glo.quod est quando nihil.in fi.z infra §.id quoq;.Oldra.In glo.quod est quando nihil.in fi.z infra si quid in fraudem patro.l.vltima.Oldra.In glo. licet statim ibi pap.§.si quis.sed certe imo cedit viuente patre naturali de cuius bonis hic queritur premortuo tamen patre adoptiuo ſz quantū ad thema.§.verū verū est quod glossa dicit q̄ si mortuo iam patre naturali moriatur arrogatus obtiner.§. z est ratio quia potius sapit naturam contractus quam legati.Jac.Ibi sed contra videtur:hoc videtur verum arrogato quarte q̄ olim debebatur filio naturali z legitimo z tamen poterat filio legari vt.C.de inofficioso testamento.l.cum queritur.Ray.In eadez glos.in fine.z sic etiam iui iuris legati petitur conferri . Ray.et no.glo.istam que pulchra est z alibi non reco:dor.ex qua colli-
3 gitur† q̄ si filio arrogato legatur quarta in testamento q̄ pōt petere actione ex testamento non ex constitutione diui Pij.z B tenet Bet.z allegat.l.si filiuffa.ff.si cetera petatur.z licet glos. formēt questionem in filio adoptiuo non debetur quarta ex cōstitutione diui Pij.etiam si sit impubes vt habes glo.notabilē C.de adoptio.l.fina.§.si vero pater. In glo.que incipit vt recidat z vide quod no.ū.de adopti.l.ſi arrogator.versic.item queritur glo.z non soluit.

Si is qui. Ibi conferre scilicet viuente. Oldra. Ibi adierit ex testamento sed ab intestato iure peculij occupauit omittendo ex testamento cum z substitute forte repudiet.Ray.Et ei dic adierit scilicet adeat tamē postea que aditio facit videri retro tempore mortis filij quesitum z sic ano viuente.vt supra de acquirendo hereditate.l.heres quandoq;.et ideo venit in collatione licet glos.contrarium dicat.dy.Oldra. Ibi non magis.id est non tam.Oldra.Ibi queritur peculium per additionem.Jaco.Ibi quam non alienatur per repudiationem per quod ostenditur retro quesitum sicut in legato dicitur supra de rebus eorum qui sub tute.l.magis puto.§.fundum.de substituto autem ponit vt sit maior dubitatio.argumē.contra supra de lega.j.l.seruum filij.in principio.z prout potuis nepotem auo predecessisse.concordat infra de regulis iuris.l.hereditas.z supra de acquirenda hereditate.l.hereditas quādoq;. et hic intellectus tutior est.si vero potuis auum post mortuum non adisse sed iure peculij occupasse vt dicta.l.in eo.de acquirendo.vel quantum ad hunc tractatū obtinet hec litera. Jacob.Ibi dolo autem malo vel leui culpa vt infra.l. proxima.§. de illis.z ibi nota.ibi sibi insidiatus est.nota hic verba Oldra. In glo.pater nepotis in fi.imo post dictionem habuerit et fm primam post dictionem morietur.Oldra. In glo.nūc soluit in fi.als incipit paulus respondet per procura.Oldra.z ista glos. notabilis est ad illam materiam z ea que ibi notaui z dixi i gl. als adisset hec glo.adaptatur ad intellectuz q̄ auus decesserit ante nepotem als qs nepos decesserit ante auus z hic intellectutior est.Oldra. Ibi de substituto vt det intelligere quod filius etiam si pater repudiet non possit in hoc peculio decedere intestatus vel vt det intelligere quod pater licite potest omittere ex testamento eo quod devoluto ad substitutū ab intestato habebit portionem sibi debitam iure nature vel ponit accidentiam facti non ministerium iuris.Raynal.

Portiones. Tradit modum portionum pro quibus fit collatio inter quas connumeratur persona conferentis quod facit pro iudentibus aliquod conuiuium quod amittens possit suam partem retinere z in conuiuio non esse.

1 Emancipati quo iure conferant inter se.
2 Sui quo iure conferant emancipatis.
3 Bona sunt que deducto ere alieno supersunt.
4 Collatio fieri debet arbitrio boni viri.
5 Collatio quare indistincte fieri debeat emancipato sub conditione stipulante.
6 Collatio an habeat locum in actione iniuriarum.
7 Conferri quid generaliter debeat.
8 Actiones non denegantur,conferenti.

Cum emancipati. Ibi bona sua obuenientia a patre ex cuius persona venit vt in exēplis apparet.Oldra.z dic emancipati persona non ex sua ibi cōferre debebat.l.patruus suus cum quibus ad successionem venit ex persona patris sui.Dyn.sed hoc quomodo cum post mortē aui ꝛc.vt.§.co.l.j.§.si ab ipso z.§.si impuberi z.C.eod.l.ea demum. respondeo quia erant de bonis que erant conferenda,per patrē sui.Dy.Querit Dy.circa hanc.l.an † iure isto an iure.C.emācipati conferant inter se z fm istud ius videtur planū quod nō est per.l.j.§.fin.&.co.z.j.e.l.pretor.§.iul.z.j.e.l.§.tres.iure.C.variare videntur glo.nam prima glo.que est in eades.l.dicit quod nihil sed prima glo.approbatur communiter per.l.filio dotem
1 in eodē titu.C.eo.in fi.l.z tunc expone his enim.id est inter hos enim.† Item quere an isto iure sui emancipatis aliquid confe-
2 rant:z certe iure isto videntur quod non.vt.§.eo.l.j.§.fi.z dicta l.filie dotem in fi.C.eodem z tunc expone ibi literā prout iacet. est tamen notādum quod hodie nō nisi profectitia aduentitia necnon castrēsia vel quasi iure isto etiam isto vt.§.e.l.j.§.nec castrense z.C.e.l.fi.vltimo quero an quis precise cogatur ad collationem venire de quo dic vt no.C.eo.l.ii soror.Dy.Ibi edictuz z etiam conceptum.Dy.In glo.sed conceptum vel dicas in casu illius.l.§.si ante decesserit ad quēlibet transmitti als ad filii non ad alium vt hic z.§.de bono.possessio.l.ū.§.penulti . et argu.C.de his qui ante apertas tabulas.l.prima z argumen.ad hoc.C.qui admitti ad bonorum possessionem possunt.l.si emācipati.sed ibi erant tempore exclusa.Jaco.vel pone casum secundum Dy.quod testator habebat filium emancipatum quē preterit.item habebat vxorem pregnantem z sic ventrem instruerat z iste filius emancipatus suscepit filium post mortem testatoris z mortuus est iste filius ante† peteret bonorum possessio. contra tabulas z intentat eam nepos iste z conferr. Dy.

3 **Illud autem.** † Bona intelliguntur deducto ere alieno vt dicit ibi filium emācipatum.Dy.Ibi non statim.id est conditione pendente.Dyn. Ibi contra.l.verū vice.Dy.Ibi defendatur aduersus creditorem conditionalem.Dy.

De illis. Ibi ad collationes als ad collationis onus Dynus in glossa colligitur ergo ibi.§.sed cui pa.et eodem titu.l.si seruus legatus.§.cum quid.z commo.l.

Universidad de Deusto
Biblioteca

4 si vt certo.§.nunc videndū.Dy.z nota.†collationē fieri debere arbitrio boni viri.vt.ſ.eodē.l.ſi quis filium.§.ſtipulatio.

Jd quoq; Jbi debetur ipſi emancipato eo tempore quo pater moꝛitur: z quidam habent in litera ab emancipato z male.Dy.Jbi in legato conditionali cuius conditio pendet eo tempoꝛe quo pater moꝛitur.dynus. Jn gloſ.prima.ibi.l.que legata quod dicet declara demū emācipatus cuius confertur que ſi in poteſtate patris māſiſſet ipſi acquiſiuiſſet als non.vt dixi.§.ſuper rubrica in regulis ſup col-
5 latione traditis.†ſed vbi emancipatus ſtipulatur ſub cōditio ne ideo indiſtincte confertur: qꝛ ſi tempoꝛe ſtipulationis fuiſſet in poteſtate patris z tempoꝛe conditionis, nō actio patri foꝛet acquiſita.ergo debet conferre ſed legatum ſub cōditiōe filiofa. relictū nō acquriꝛ patri ſi filius tēpoꝛe teſtamenti eſſet in poteſtate patris z tempoꝛe exiſtentis conditionis eſſet ſui iuris.ergo nec legatum filio emancipato ſub cōditione relictum debet conferri.pro hoc.ſ.de verbo.obli.l.ſi filiuſſa.cum ibi nota.z de leg.j.liul.z.C.de condi.inſer.l.ſi vxoꝛem.

a Cemācipatus . Adde Bar.in.l.pretoꝛ.ſ.j.ſ.de e, b nicti . z hoc pro gloſ.

Emancipatus. a Jn glo.electiue ibi ſibi cōpeteret z non patri†quare videtur in actione iniuriarum ceſſare collatio.argu.eius quod dixi in precedenti.§.in aliis vero ſecus.Ray.Jn eadem glo. in fi.ſz certe idem in popularibus vt eodem titu.l.in factum quare precedens ratio bona eſt.Ray.

Si tres emancipati. bet. Jac. Jbi vn loco tantū habentis quantum bi tres.Jac.quod intellige quātum ad bona que conferuntur nō quantū ad bona paterna qꝛ in illis admitteretur equaliter cum ſuis vt infra eodem.l. pretoꝛ. §.iul.quoties.dynus. Jbi ſi plus conferunt quo ad quantitates intellige.Jac.quilibet enim confert ſuas duas partes bonorum ſuoꝛum z retinet ſolum tertiam.z in bonis paternis conſequitur ſolum quintam.Oldra.Jbi omittere z ſic fratres a cō modo collationis excludere.Dy.

Si ex emancipato. Jbi moꝛtuo patre preceſſit autem pī alias nepos contra aui teſtamentum nō admitteretur vt ſupra de cō tra tabu.l.cum emancipatus.§.j.z.l.iū.§.ū.Jac.niſi forte ſcōm ea que dicta ſunt in principio huius.l.Oldra Jbi ſimul als ſimiliter Dy.Jbi.ſi verbi gratia.nota verba ſi verbi gratia. z vide conco.in alphabeto litera v.dictione verbi gratia. Jn bonis habebat ſcz predictus nepos.Dy.Jbi z patruo non autem fratri pro hereditate auita cum auo ſuus nō eſſet frater emancipati als ſecus.Jaco.Jbi conferre debet.id eſt cōmittere. Jaco.z ſic de ſingulis quinquaginta cōmittat habet vigintiquin que z ſic non obſtat.§.potiones.ſupra.l.prima.z ita etiam videtur intelligere glo.Oldra.z ſic cuilibet dabit.xxv.z quartam retinet ſibi a quolibet ſcilicet .xxv.licet cuilibet auferat dimidiam vnius hereditatis.Jaco.Jbi perſonas defunctoꝛū ex quibus due reſultant hereditates Jaco.Jn glo.ſic ergo ibi qꝛ aui
2 dimidiam.quia habebit partē totius hereditatis cuilibet.Dy. id eſt cōmittet.z ſic quinquaginta de quibus retinet ſibi vigintiquinqz z ſic quartam de centum.Ray.Jbi z ſic fratri.i.ſimili modo cōmittebat fratri.Oldra.Jbi medietas de quinquagin ta collatis.Oldra.Jbi z ſic nō tantum confert quia tātū quartam ſuoꝛū centum in effectu confert cuilibet z tamē a quolibet conſequitur dimidiā hereditatis.Oldra.Jbi quātū accipit dimidiam hereditatis patris z dat ſibi tantū.xxv.que ſunt quarta centum que habebat in bonis ſed patruo tantū cōfert quantum accepit ſeu aufert.nam aufert ei tantū quartam hereditatis aui cū iſte nepos z frater debeant habere ſolum dimidiam 1
z patruus ſolus aliā dimidiā z eidē dat ſolū.xxv.z ſic tantum quartam de bonis ipſius nepotis emancipati.Ray.

Si duo nepotes. habebit autem de auita hereditate quartam cum ad contra ta. vteꝛqꝛ nepos contra aui teſtamentum veniant ad vnam dimidiam patre eoꝛū p̄decedēte vt ſupra de cōtra tabu.l.ſi adoptionē.§.ſi.Jaco.ibidem non eſt p portionibus ſed perſonis ſuis remanentibus cōferꝛ vt
7 §.§.proxi.Jbi viuo auo.†Nota qō id demū venit conferendū qꝛ conferens queſiuiſſet ei de cuius ſucceſſione agitur ſi in eius poteſtate manāſſet.Oldra.de hoc dixi.§.eadē.l.§.id quoqꝛ.ibi habeꝛent ergo z nunc emancipati dimidiam patri conferāt ali am ſibi retineant.Ray.in glo.ſcilicet hi nepotes ibi plus cōfert quia quilibet dimidiam de bonis ſuis.Dy . Jbi quam aufert de bonis auitis.Ray.

Si duo fratres. ferentis licet glo.dicat confe
8 rentis z male.nam†conferenti non denegātur actiones ſed nō conferenti.vt.§.eo.l.j.§.ſi cum duobus.

Si per inopiam. Nota precedi contra dinitem z ſubueniri pauperibꝰ Jac.z vide quod not.§.de procura.l.pomp.§.ſi ſtipuletur.z ſi cui plus quam per.l.falci.l.niſi.§.quamuis.

1 ☞Collatio per emācipatos facta quibus profit z quibꝰ non.
2 Filia non confert nepoti.

Dixeꝛ. Jbi nam ſi interim.i. anteq̄ conferat vel caueat deferendo.Dy.Jbi deceſſiſſet etiam poſt bonoꝝ poſſeſſionem petitam z ante collationē.Dy.Jn glo.qui eſt.in poteſtate ſcilicet emancipatus.Et dic non admitteret quia nō eſſet qui collationem reciperet.Oldra.quia non eſſet qui caueret.Dyn. ſed hoc non videtur ſibi imputari.vt ſupra de vſuris.l.pecunie. ſed hec eſt venditio que pendere videt ex facto ſuo z alterius z ideo caſus in perſona alterius contingens noceret vt ſupra de condi. z demon.l.in teſtamento.Dy.Jn glo.ſi poſſideat.in fine. Solu. ibi conditio ex vtraq̄ parte colligitur hic ex neutra.Ja.de bel.

Emancipatus. bere partem de bonis patris. Dy.Jbi vt victus ſcz impubes.dynus.Jbi preſtet id eſt reſtituat ipſi emancipato.Ray.

Jul.quoties. †Collatio que fit per emancipatos prodeſt tantum in poteſtate exiſtentibus non emancipatis.h.d.dynꝰ.Jbi euomet contra regulaꝫ promiſſam.Dy.Jbi ab ipſis ſcz emancipatis numero cuz aliis. Oldr.Jbi quartam partē eo caſu quo ſunt quatuoꝛ:duo in poteſtate z duo emancipati vt in exemplo ſubiicit.dyn.Jbi manifeſtius fiat no.qꝛ per exempla res melius manifeſtaꝫ.Jbi peruenīat nō autē ad emancipatos z ſic regula remanet firma qa emancipati non habent partē de bonis collatis ab emancipatis ſed ſolum fratres in poteſtate conſtituti.Ray.

Emancipati bona ſua. Quaſi dicat non aliena re vel ſpe z ideo nec dotem vxoꝛis vt ſequitur. Ray. Jbi retinere debeat de bonis propꝛijs de quoꝝ collatione tractatur. Dy.

Emancipatus. Jbi cauit fratri in poteſtate conſtituto.Dy.Jbi ipſo iure. i.de iure per exceptionem doli ſecundū verū intellectū dy.z not. de tacita cōditione que ſubintelligitur vt in glo.not. Oldra.

Qui duos. Jbi quid de bonoꝝ poſſeſſione.i.quandra. Jbi quid de collatione ſcz cui ſit facienda.Dy. Jbi ita vt patri.hic rñdet ſcde qōni.§.formate.quid de collatiōe ꝛc. Dy. Jbi ſoli ei.ſ.nepoti.ſoli eidēq̄ filio qui remanſit in poteſtate tñ hodie cu ſuo iure veniat filius emancipatus de iure ciuili ſubla ta differentia emancipationis z patrie ptātis p auf.de heredi. ab inteſta.z nepotē ex ſe natū ex ciuidat nō videt qꝛ ei cōferre te
2 neatur.Dy.Jn fi.in eandem partem.Dy.†an autem filia nepoti debeat conferre dic qꝛ non debet conferre alicui . Vel dic vt.ſ.ti.j.l.j.§.ſi ſit.Ray.z iſta aditio melius cadit.ſ.j.proxi.

1 ☞Maritus an teneatur reſtituere dotem vxoꝛis ſtatuto ſtante ꝛc.
2 Filij non poſſunt dotē petere patre viuente in ea quo ad vſumfructum ſuccedente.

Filium. Jbi nō debere durante matrimonio ſed nunqd eo ſoluto.dic vt no.ſ.eo.l. dedit auus.als incipit dotē.Rayn.†Caueꝛ ſtatuto qꝛ maritus moꝛtua vxoꝛe dotē nō reſtituat niſi cum moꝛiatur pater vxoꝛis ſi ex ea filios nō habet vel filijs ſuis ſi ex ea hz.accidit qꝛ vxoꝛ cuiuſdā deceſſit ex qua filios habebat.itez deceſſit pr vxoꝛis auus quo ad filios q erāt ex illa vxoꝛe.mō ili nepotes petūt legitimā ſuā de hereditate auita:dicit aduerſa rij cōputate vobis in legitimā dotē matris veſtre.dicūt iſti habere nō poſſum⁹ donec viuet pater nr̄.eſt dubiū nūqd teneātur cōputare in quartā.z videt qꝛ ſic.nā z dos q eſt penes marituꝫ filie cōputat in quartā.vt.C.de inoffi.teſta.l.qm in prioꝛibus.z l.ſcimus.in contrariū latius eſt ius collationis q̄ cōputationis in quartā qō patet ex eo qꝛ oia q cōputāt̄ in quartā qꝛ conferunt ſed nō ecōtra.vt.C.e.l.illud.ſi eſt latius z dos q eſt apud alium nō confertur vt hic patet z infra titulo primo.l.j.§. fina. ergo nec imputatur in quartam cum latius ſit vnuꝫ qꝛ aliud.in hac queſtione cōſului quod interim non conuerteret dos que eſt apud patrem vnde legitimā habeat ſed caueat de reſtituendo quod vltra quartam reperitur habere moꝛtuo patre ſuo.argumen.ſupra eodē.l.cum emancipati.§.illud autem.z ad.l.falci.l.in quantitate.§.magna.Dy.Jdē poſſet queri z ſolui de in re lombardo

2 re lombardo † cū filij nō poſſint petere dotem viuēte patre qui ſuccedit in ea quo ad vſumfructum z filij quo ad proprietatez vt in lombarda de ſucceſſionibus.l.vlti.z ibi no.

1 ☞Pater filium emancipare poteſt nepote retento in poteſtate z qualiter tunc conferant inter ſe.
2 Nepos emācipatus nil habēs tēpoꝛe moꝛtis patris nō cōfert.
3 Pater adoptiuus non tenetur conferre filio emancipato ſicut nec auus nepoti emancipato.
4 Collatio fieri debet boni viri arbitrio.

1 **Si quis filiū.** Ter⁹ caſus eſt:† Pater habēs filiū z ex eo nepotē in poteſtate filiū emancipauit,nepotem ex eo in poteſtate retinuit:filiꝰ poſt emācipationē ſuſcepit filiū deinde deceſſit:ad eius ſucceſſionē venit filiꝰ z filia q̄ erat in poteſtate p̄ z tabu. petit filia cautionē de cōferēdo z querit an ſit prestāda z a quo. Et refert an auus velit per nepotem queri ſibi cōmodum ſucceſſionis z tūc cogitur cauere de cōferendo ſicut pater adoptiuus pro filio volente ſuccedere patri naturali per contratabu, alio cōmittente edictum:ſi autem nolit ſibi queri et paratus eſt nepotem emancipare non cauet nec habet filia de qua queritur cauſam querele ſi non caueatur:quia ad bona aui ꝓpter q̄ fuerat cauendum admittatur vna cum fratre:ſed in patre adoptiuo emancipante z non cauente nō eſt eadem ratio licet idem ſit de iure ſi ſine dolo emancipet quia nō tenetur cauere. Dynus. vel ſm Oldra.pone adoptaut titium qui habebat filiam et ſic tranſit in poteſtate mea vna cum filia . vt ſupra de adoptioni. l.ſi pater.z erit p illa filia mihi arrogatur vt neptis.vt eo dē titulo.l.arrogato.emancipaui filium retenta nepte in poteſtate quod poſſum vt ſupra de adoptionibus.l.liberum.emancipatus procreat z decedat neptis ex eo in poteſtate retēta vult ſuccedere cum alia poſtea nata nunquid debeat conferre.certe ſic niſi emancipetur a me auo adoptiuo z ſine fraude:vt ſupra eodem.l.j.§.is quoqꝛ.z tamen nō eſt hic eadez ratio ſicut ſupra qꝛ ſupra per emancipationem deducebantur nepotes ad parem poteſtatem ſuccedendi auo hic autem non:immo neutra ſuccedit.Oldrad.Caſus Dyni magis videtur mihi conſonus litere Jbi bonoꝝ poſſeſſionem preteritus ab eo. Dynus.ibi auus compellatur ſi velit ſuccedere filio ſuo emancipato per mediaz perſonam neptis ſui aui quam habet in poteſtate.z pone caſuz per omnia vt ſupra eodem.l.j.§.is quoqꝛ.quia gloſſa non proꝓie hic exponit ſed habet locum quando tractaretur in ſucceſſione aui.hic autez tractatur de ſucceſſione filij emancipati qui eſt pater huius nepotis.Dynus.Jbi bonoꝝ poſſeſſionē per
2 uenīat.† tūc enim nepos emancipatus non confert quia nihil 1
habebat tēpoꝛe moꝛtis patris naturalis quia erat in poteſtate aui nec auus confert per eum cum bona nepotis habere deſierit vt nota.ſupra eodem.l.j.§.is quoqꝛ.Dynus.ibi heres extiterit ſola de iure ciuili.Dynus.ibi iuſte queri.id eſt conferri. Dy.Jbi qō eo facto.i.emancipatiōe fratris.Oldra.ibi qñqꝛ.i. quandocunqꝛ.Oldra.ibi poſſit venire q̄ non veniret ſi frater eius in aui poteſtate manāſſet.ibi reddi non poteſt qui p̄ emancipationem filij adoptiui frater eius non ꝓpterea conſequitur ius ſuccedēdi in bonis ipſiꝰ patris p̄ tratabulas.adoptiui. Ray.ſcz qꝛ filia nullo modo illi qui filium adoptauit ſuccedit quia nihil ſibi attinet z tamen per eius factum id eſt per emancipationem filij a collatione p̄iuatur vt patet ſupra eodem.l.j. §.is quoqꝛ.Et iſte eſt verus intellectus quicquid gloſ.ſomniet Dynus.ibi ſi ſine dolo.i.non in fraudem euitande collationis Dynus in glo.hunc naturalē ibi qui adoptauit nepotez cuiuſ Dynus in glo.hunc naturalē ibi qui adoptauit nepotez cuiuſ dā extranei.z nō ſuū alias emācipatiōe facta eadē rō locū habe ret in p̄e adoptiuo:vt ppendere potes vt eſt ꝫ textū. Ray.Jn glo.imo maioꝛ ibi emācipat⁹ hoc eſſet verū in extraneo adopti uo emācipato ſecꝰ in nepote vt infra ſi tabule teſtamēti nulle ex tabūt.l.liberi.Raynal.z ſecundū Dynū iſta gloſſa neſcit quid dicat ſed forte voluit dicere qꝛ non habeat locum iſta ratio in
3 patre adoptiuo tamen locum habere poteſt alia videlicet ꝙ ſi cut auus nō cōpellitur cōferre emancipato nepote ita necpater adoptiuus filio emancipato arguēdo de maioꝛi ad minus quia ſi auus nō confert in cuiꝰ bonis habet nepos emācipatꝰ aliqō ius qꝛ ſucceditergo multo minꝰ pater adoptiuꝰ I cuiꝰ bonis nō ſuccedit filiꝰ adoptiuꝰ poſt emācipationē:z hūc reſpectū potuit habere glo.in glo.no.qꝛ vbi non eſt in ſi.z ſupra de legi. et ſenatuſ.licet non omnium.z pleniꝰ dixi.§.ſoluto matrimo. l.j.z.C.de interdi.matri.inter tuto.z pupil.l.fina.vbi etiam plene dixi.

1 ☞Collatio fit inter venientes diuerſo iure.

Si filius. Jbi nec offerendum eſt ei ſcz inſtituto a preterito eriam ſi preteritus diminuat portionem ipſius inſtituti quod veruz eſt de rigoꝛe edicti.ſed de equitate ſceuole ſecus vt ſequitur. Ray.Jn fine prevalet ergo equitas ſceuole † vt fiat collatio inter venientes diuerſo iure.nō enim refert ſuccedat eodem iure vel diuerſo.ſed inſpicitur ſolum vtrum emancipatus diminuat per concurſum portionis ſue vel non vt ſupra eodem.l.j.§. pater filium.z de contratabu.l.filius.§.z hoc ſit conſequēs.Dynus.z vide quod plene dixi.e.o.l.ſi emancipati. Jn gloſ.vlti. ibi ſed per querelaꝫ pro parte intentaram. Oldra.in fine.z que ſit ratio dic vt dixi.§.de contrata.l.filiū. Jtē contra infra titu. j.l.ſi filiam.So.dic vt ibi.Ray.

1 ☞Mentem an teneatur quis dotare.

Qedit dotem. Quam dedit auus.p ne pte.vt infra pater. alias incipit dotem dedit auus. Jbi poſt moꝛtem qꝛ ſecꝰ eſſet ſi ante.argu.C.de rei vx.acti.C. videamus.z.§.
1 accedit.z.§.extraneum.† Et an quis teneatur dotare neptē dic vt no.ſupra ad trebellianum.l.a filia.in princi.que glo.notabilis eſt.Jbi queritur z certe ſic ſue ſit inſtitutus ſiue exheredatus.z hoc ſequitur.Ray.ibi poſſe defendi ſcz ꝙ dos debeat ſibi reddi.Dynus.z dic aut dedit contemplatione filij tantus z tunc a filio profecta videtur vt ſupra de iure dotium.l profecti tia.z de vulga.z pupillari ſubſtitu.l. ſed ſi plures.§.in arrogato.aut nomine nepotis tantum.z tūc obtinet ſupra de iure do. l.auus.aut dubitatur z tunc obtinet hec.l.arguñ.§.de annuis legatis.l.quintus.§.penulti.Jaco. Jn glo.id eſt ex ꝓprietate. de hoc vide.C.de nego.geſtis.l.officio.in glo.vltima.ibi alius.l. ſi non conſtat ſed eſt diſſolutum.Dyn.z nota glo.iſtam quia pulchra eſt.

Si nepotes. Jbi ſed z ipſi nepotes emancipati. Jbi conferre debent ſcz cū nullus nepotus eſt in poteſtate ipe moꝛtis aui z ſic ceſſat contrarium. Ray.

Nonnunq̄. Jd eſt aliquādo. Dynus.ibi z ſi.§.his. Dy . ibi reſponderi poteſt de rigoꝛe. Dyn.ſed de equitate ſecus vt ſequitur.ibi voluntariā moꝛam.id eſt voluntarie moroſum. Jaco.quia nō petit bonoꝝ poſſeſſionem infra annum vt infra de ſucceſſorio edicto.l.j.§. largius.alias poteſt perpetuo cautionem afferre vt in gl.no.z facit ad ea que notā.ſupra de iure delib.l.ſi quis ſuus. Jn glo.j.in fi.z plene dixi ſm Dynum ſupra rerum amotaruz.l.de rebus.z.c.mutare.de reg.iur. lib.vj.Jn glo.vlti.ibi agnoſcat anteq̄ caueat.Ray.

1 ☞Collatio ſit inter venientes diuerſo iure.

Si filius. Jbi nec offerendum eſt ei ſcz inſtituto a preterito eriam ſi preteritus diminuat portionem ipſius inſtituti quod veruz eſt de rigoꝛe edicti.ſed de equitate ſceuole ſecus vt ſequitur. Ray.Jn fine prevalet ergo equitas ſceuole † vt fiat collatio inter venientes diuerſo iure.nō enim refert ſuccedat eodem iure vel diuerſo.ſed inſpicitur ſolum vtrum emancipatus diminuat per concurſum portionis ſue vel non vt ſupra eodem.l.j.§. pater filium.z de contratabu.l.filius.§.z hoc ſit conſequēs.Dynus.z vide quod plene dixi.e.o.l.ſi emancipati. Jn gloſ.vlti. ibi ſed per querelaꝫ pro parte intentaram. Oldra.in fine.z que ſit ratio dic vt dixi.§.de contrata.l.filiū. Jtē contra infra titu. j.l.ſi filiam.So.dic vt ibi.Ray.

Dulus reſpondit. Jn gloſ. imo videtur ibi fa mil.herciſc.l.filie.ergo ſi haberet ex donatione tenere tur conferre a contrario ſenſu.z ſic eſt pro opinione Jo.in eadem glo.in fine.vel melius ponaꝫ in filio ab extraneo ſtipulante z expreſſe conferente ſtipulationem poſt moꝛtem patris non animo fraudādi patrem quo caſu certum eſt patri ex ea ſtipulatione non queri vt infra de ſtipulatione ſeruoꝝ.l.ſin. et ideo non confert.vt ſupra.l.j.§.ſi ab ipſo.z.l.u.§.diuerſus etiā ſi promiſſor in ſoluendo preueniat moꝛtem patris vt hic dicitur. Dyn.Vel ſm Jaco.de are.hoc ea ratiōe quia ſi eſſet in poteſtate debitum ſibi poſt moꝛtem patris precipuum haberet vt ſupra.l.j.§.ſed ſi ab ipſo.z.l.u.§.ſi duo.z.l.iū.§.emancipati. Hec obſtat ꝙ ante moꝛtem fuit eius quia deſinit eius eſſe adnentem moꝛte z poſt incipit eſſe ſuum.argu . ſupra ad.l.falcidiam.l. ſimdo.z ideo non debet conferri vt.ſ.de ſtipulatione ſeruoꝝ. l.finali.Jaco.z iſta eadem eſt in effectu cum opi. Dyni.poſſet etiam intelligi in extraneo relinquente in teſtamento iſti emancipati fideicommiſſum poſt moꝛtem patris z tunc proſequaris dictum Dy.

☞Exiſtens in ventre non eſt in poteſtate.

Si pregnantem. Nota † ꝙ qui in ventre non eſt in poteſtate.pro hoc infra de aſſignā.libertis.l.ſi.z facit ad id quod notaui ſm Bull.ſupra de minoribus

Universidad de Deusto
Biblioteca

li.z gloss.hic allegat pro concordantia.C.eodem.l.posthumo. que re vera est contra.Sed respõdeas.q ibi post natuitatem hic ante.z sic ante.z sic concor.

1 ☞ Conferre quis cogitur ex officio.
2 Dos promissa sub conditione qualiter z quando conferatur.
3 Filia exheredata vel preterita non cõfert dotem.

¶ De collatione dotis. Rubrica

Super rubrica. Dictus est supra de collatione in genere nunc i specie.Dynus.† Et officio cogit quis ad collationem.ſ.eod.l.j.Et ad collationem dotis cõpellitur non solum petẽs cõtrata. sed etiam se immiscens de iure ciuili.si dos est apud mulierem data vel promissa cõferre cogit.non si est apud alium.e.l.ſ.j.An neptis in potestate teneatur conferre dotem fratri vel patruo.z si est emancipata an z alia bona.si sint due neptes quomodo fiat collatio.e.l.ſ.si fit nepos. dos que potest haberi et exigi confertur deductis expensis necessariis
2 vtilibus.eadem.l.ſ.cum dos.† Dos sub conditione promissa confertur per cautionem de conferendo cum cõditio extiterit. eadem.l.ſ.si sub conditione. Dos data confertur per filiam p missam confert fratrem liberando.eadem.l.ſ.filiam.Emancipatus dotem filie non tenetur conferre quia penes eum non est eadem.l.ſ.finali.nec nepoti computatur in quartam cum tractatur de successione aui materni.Filia in adoptione data tenetur conferre vel parer adoptiuus si viuit.infra eodem.l.in adoptionem.Filia instituta non tenetur dotem conferre nisi commisso edicto per alium cuius portio augeatur.infra eodem.l.si
3 filia.† Filia exheredata vel emancipata preterita non confert dotem nec legatum.infra eodem.l.si pater.p filia.per errorem petens vnde liberi cum petere deberet contra tabulas non cõfert.secus si petijsset contra tabulas.infra eodem.l.filius. Ex mora in collatione dotis veniunt fructus z vsure.eadem.l.ſ. filia.rupto testamento pro parte per querelas cessat collatio. infra eodem.l.pater filius.Abstinẽs a bonis paternis conferre nõ debet.infra eo.l.penul.z finali.

a ¶ Si pr. Ads p facilioi ins teiligẽtiabus l.hmõi.ſ. ple. primo.

1 ☞ Frater vel sozor nonex cludit collationẽ patruo faciẽdam.
2 Dos data a patre non confertur.

Quamuis. Ibi pretor cogat filium ex officio nem de quo nota.C.eodem.l.si sozor.infra eodem. l.filius z supra titulo.ſ.l.pretor in principio. Ibi bonorum possessio.contra tabulas in bonis paternis vel vnde liberi.Jacob. Ibi immisceatur iure ciuili vt heres alias non.vt infra eodem.l.penul.in fine.etiam si capiat legatũ a patre vt.C. de collatio.l.a patre.ibi bonorũ possessione.se tamẽ immiscuit bonis paternis z de iure ciuili quia erat in potestate.ante ergo quaz quis bonorum possessionem petat vel bonis paternis se immisceat est in potestate sua vel abstinere a bonis z non cõferre vl participare bonis z cõferre.vt supra titulo primo.l.cuz emãcipati.si tres.Sed postq̃ se immiscuit cõpellit pretor⁹ officio conferre vt hic z.C.eodẽ.l.si sozor.dy.

Si in stipulationem. Ibi negotium gestũ est q̃ alius puta pater fit stipulatus nomine ipsius.Jaco.Et sic ipsi mulieri actio de dote est quesita.Ibi si vero alũ vt quia pater sibi stipulatus est vt.ſ.solu.matri.l. quoties.vel extraneus est stipulatus.Jac.ibi cessare collationem.i.in quartam cõputationẽ vt supra de leg.iij.l.vroze.ſ.pater.ibi.pmissa fit dos ab eo de cui⁹ successiõe tractat.ibi fiet liberãdo vel liberari faciẽdo fratres. Dy.vt infra ea.l.ſ.penul.

b ¶ Pater filiam.add. ad materiam huius.l.not.post Bart. in.l. filie do.C.eo.et materiã collatiõis vide hic ample p bart.

Si sic. Iste casus non est alibi.ibi dotata neptis hic pũcta.ibi sit z filius scz alius patruus istorum nepotum non pater eorum vt sequitur.z sic legendo superuacua est glo.secunda.Ibi omnem dotem quam solam habet si est in potestate.sed si emancipata etiam alia bona habere potest que tenetur conferre.z hoc sequitur dynus.Ibi emancipata addit nunc adcollationem bonorum.Jaco.Ibi patruo cõferret.hoc quando habet fratrem alias confert patruo z filijs premortuorum patruorum.z hoc sequitur Raynal.Ibi confert patruo i
1 potestate existẽti.†quia nullus est frater vel sozor qui collationem patruo faciẽda excludat.Ray.Ibi nepoti vel nepti in potestate existentibus.dynus. Jn fine inuicem conferrent scilicet tantum ita quod non patruo quia sozor collationem sibi faciendam excludit sicut supra frater in primo responso huius ſ.Ray. Jn glossa prima ibi vel patruis.melius diceret patruus cum de vno solo fiat mentio in textu ibi:sed ibi in secũdo respõso.huius.ſ.Oldra.ibi neuter erat id est nullus erat in potestate scilicet de neporibus.Oldr. Jn glo.magna in principio.ibi vel
2 suo patre hoc non est verum hodie † quia dos data a patre nõ confertur vbi agitur de successione aui.argu.C.de collationib⁹. l.illam.z.l.vt liberis.in fine nisi.dicas quod loquatur de iure veteri quo dos etiam aduentitia conferebatur.hodie secus vt nota.C.eodem.l.filie.Jn glo.subsit.hec glo.supernacua est vt dixi in expositione litere. Jn glo.in potestate aui.Ibi primis fit iniuria quia eorum portio omnino diminuitur per concursum nepotis.Dynus. Jn glos.quod vni earum datum est scilicet in dotem.dyn.

Cum dos. Ibi necessariarum z vtilium in rem dotalem factarum.dy.

Si sub conditione. l.si emãcipati.dy.z fa cit iste.ſ.ad id quod no.ſ.tit. pri.l.ij.ſ.id quoq;.Ray.

Filia. Ibi oportet que tradita est dy. ibi et pollicitatione quando non fuit tradita sed tm promissa.dy.z vide quod no.supra de iure do.l.si pater.

Si emancipatus. Jn fi.ergo nepoti nõ cõputatur in quartam cũ tractat de successione aui materni.z est apud patrem nec repeti potest adhuc.dy.vt supra ti.proxi.l.filium.satis dixi.

In adoptionem. Ibi heres institu ta petẽs cõtra tabu.commisso edicto p alijs preteritũ z sic ab intestato.ray.Et dic heres instituta a patre legitimo z naturali.dy.ibi cõferre si per cõtra tabulas augeret portio sua alias sec⁹ vt in gl.infra.l.prima.Ray.in fine nisi esset paratus filiam emancipare vt.ſ.titu.j.l.j.ſ.is quoq;.z.l.si quis filius.dy. Jn glo.j.ibi vel dic secũdum Azo.z hec vera.dy.

Si filia fuerit. Alias icipit si fuerit filia.Ibi instituta supplez ex testamento adierit.dy.Ibi satisfecit z sic proprio sua per contra tabulas nõ fuit ancta alias secus vt sequit.Rayn. ibi z alia quedam vltra z in quibus erat instituta.Old. ibi eam fungi.z.ad collationem tueri.Jn glo.imo potest in fine z prestare legata solum liberis q̃ parentibus.Oldr.

a **Si pater pro filia** Relicta conferũ tur a succedente si non succedat non confert vt hic.C.eodẽ.l.a patre. z sic est pro opi.Jo.Dy.

1 ☞ Unde liberi conuertitur quandoq; in contratabulas.
2 Usure cum fructibus compensantur.

Filius. Ibi potuit z debuit prius q̃ peteret vnde liberi vt infra si tabu.ibi secuta.Mo. vulgare Una matre ne fratri equato.Old.Ibi esset petita.sicut ergo succedens per contra tab. non confert quoties portio sua est diminuta.vt.ſ.eo.l.si filia.sic nec hic
1 Dy.Et hic † vnde liberi conuertitur in contra ta.vt z alias .ſ. de leg.prestan.l.nonnunq̃.Jac.

Filia. Jn glo.ibi de conditione indebiti.l.j.potes respondere q̃ hoc contingit propter fructus sue partis
2 qui hoc casu venirẽt † z sic vsure cũ fructib⁹ cõpensantur.argu. C.de acti.em.l.curabit.z.l.iul.ſ.ex vendito.qui statim allegat vel hic speciale prima vero.Ray.vel fm Ja.de are.hoc cõtingit propter arbitriũ boni viri collationi insertũ.vt.ſ.ti.pri.l.si filium.ſ.stipulatio.z.l.cum emancipati.ſ.de illis.Old.

b **Pater filium.** Ibi rñ.subaudi quia ex testõ succedit q̃ apparet.nam z libertates ꝛc.Oldr.in fi.insolidũ.dy.in gl. vlti.in fi.q̃s est verum q̃n testũ esset ruptũ in totum. secus si pro parte vt hic.scz z hoc casu fieret collatio vt.C.eodẽ. aut.ex testamento.Ray.

Pater nubenti. Ibi sub conditione si dotẽ.no.pro opinione.Azo.nam frustra adveneretur cõditio si teneretur cõferre.sed non sequitur.nam z dotẽ certum est conferri debere z tamen in ea fuit adiecta conditio.dy.

1 ☞ Filius non potest filiam instituere in profectitia dote.

Est questionis. Ibi bonis scz paternis.Dy.ibi nõ compelli scz ad collationem dotis.Dy.ibi promissa per patrem dynus. ibi abscessit. id est abscessisse videtur

1 detur mortuo patre.Dyn⁹.Et videtur hic casus.† q̃ pater nõ possit filiã instituere in dote profectitia.de quo not.ſ.de mino. iij.ſ.sed vtrum.in fine.

1 ☞ Bonorum possessio petitur quandoq; extra ordinem.
2 Venter vroris capti ab hostibus in possessionem mittitur.
3 Questio adulti differtur ventre misso in possessionem.

¶ De vẽtre in possessionẽ mittẽdo z curatore eius. Rubrica.

Super rubrica. De bonorũ possessiõe q̃ tribuit
1 ius in genere dictum ex verũ † quia aliqua bonorum possessio petitur extra ordinem que tribuit factũ.z nõ ius z nõ ex testamẽto sicut est si mulier mortuo marito petit se mitti in possessionẽ vẽtris noie ideo ponit hãc rubricam de vẽtre in possessionem mittẽdo.q̃ tribuit factũ.i.bonor̃ detẽtationem.vt.ſ.e.l.i.ſ.eligitur. Dy.ex⁹ viuianus.z vide.ſ.de bonor̃ pos.l.ij.z qs ibi not.z l.iij.ſ.si cũ bonor̃ pos.ex hoc edicto dat vice bonor̃ pos.contrata.ſ.e.l.i.Pregnãs dz esse mulier verosimiliter q̃ hoc dicat eadem.l.ſ.pregnantem.Et in dubio mittitur venter in possessionẽ.e.l.ſ.toties.Et an ap.masculini contineat femininũ in statuto ciuitatis.Et an filius exheredari debeat in defectum conditionis potestatiue.Et an posthumo exheredato mittatur ven-
2 ter.ea.l.ſ.si venter.† Venter vroris capti ab hostibus mittit in possessionem per spem postliminii.ea.l.ſ.si filius.Quare non de vroze ſ de muliere loquitur hoc edictum.eadem.l.ſ.rectissime. Venter ex emancipato mittitur in bonorum pos.aut.eadem.l. ſ.etiã ex emancipato.Jn vẽter ex filio in adoptionẽ dato mittat.e.l.ſ.si filius in adop.Si pater emãcipat filiũ nuru pregnãte an locus sit edicto.eod.l.ſ.si pater.Si negat vxor que petit se mitti summatim cognoscit ad instar carbo.ea.l.ſ.si ea q̃.z fauorabilior est causa ventris quam iam nati.eadem lege.ſ.z generaliter.Et q̃ quilibet nascitur reipublice z ideo talem iniuriam nullus potest remittere.Et an quis teneatur magis obedire patre q̃ patri si sint due vxores pregnantes ambe mittuntur.eadem.l.ſ.si quis.De curatore dando ventri z eius officio plene eadem lege.ſ.quoties.Et tenetur prestare alimenta vxori pregnanti ex pecunia si non est potest vendere res que sunt magnarum expensarum z paruorum reditnum.Et de significato huius dictionis soler.quomodo eligatur talis curator.eadem l.ſ.eligatur.de significato huius dictionis assignare z quomodo talis curator assignare debeat res hereditarias vxori pregnanti vsqz quo debet esse venter in possessione.eadem.l.ſ.finali.Et si calumnioſe petit mulier se mitti ea que consumpsit sunt periculo suo secus si bona fide.infra eodem.l.ij.z.iij.q̃ habitatio z alimenta debent prestari pregnãti et seruis qui eius seruitio sunt secundum dignitatem z facultates.infra eodẽ.l.habitatio.z.l.sequenti.z que debita debeat soluere curator ventris.eadem.l.ſ.Utrum extraneus posthumus mittatur.infra eodem.l.extraneo.vbicunq; venter ab intestato succederet habet locum hoc edictum.infra eodem.l.vbicunq;.si liberi moueant controuersiam ventri pleno cognoscitur.si agnati vel alii tunc semiplene non reperitur iste casus † ventre misso in pos-
3 sessionem differtur questio adulti quo ad preiudicium ventris j.eodẽ.l.si ventris.quod expenditur in alendo ventrem deducitur ante legata tanquam ea alienum.infra eodem.l.cum venter.posthumus mittitur in possessionem qui potest agnoscere quacunq; bonorum possessio.j.eodem.l.fi.z an dato⁹ quod non sit de liberis,sed de agnatis vel cognatis mittatur in possessionem.Et quando due mulieres eodem tpe mittuntur in possessionem.ſ.cõi diui.l.cõi dini.ſ.si duo.

1 ☞ Posthumus exheredari non potest.
2 Si qua an veniat appellatione si quis in statutis.
3 Si posthum⁹ ab vno gradu est preteritꝰ ab alio est exheredatꝰ.
4 Legatũ ratiõe affectiõis relictum nõ valet cessante affectione.
5 Pronunciari debet in dubio pro actore.
6 Filius an magis teneatur patrie q̃ patri.
7 Cognitio summaria fit in possessorijs.
8 Securus quis dicatur.
9 Assignare verbum multis capitur modis.

Secuti. Ibi tutus alias tutus. Dynus. Ibi vice cõtratabu.id est eo iure quo vocaretur ad contratabulas si esset natus.Dynus. Nec obstat infra de verbo.significa.l.quod dicimus. vt ibi nota.fm Ray.z videt Speculo de primo z secundo decreto.ſ.videndum.ver.primo.et Rofre.de extraord.bono.posses. que datur mulieri.

Pregnantem. Ibi oportet ad hoc vt det̃ ista bonorum possessio. Dynus. Jbi sufficit nisi probabiliter z verosimiliter dubitetur vt infra eadem.l.ſ.si ea. Dynus. Nam quando verosimiliter dubitatur mittitur in possessionem vt hic.et missa de expensis nõ tenetur licet veritas in contrarium appareat vt infra eadem.l.ſ.vlti.et l.iij.Oldra.z sic nõ sufficit dicere nisi probetur supra.si quadrupes pauperiem fecisse dic.in rubrica in ver.toties. Ibi venter id est mulier nomine ventris.scilicet vice contratabu.bonorum possessionis z per omnia concordat litera sequens. Ray.ibi inter suos.id est erat futurus in potestate ita q̃ a nomine precedebatur alias non iure bonorum possessionis contratabu.mittatur.vt infra eodem.l. finali.et.l.vbicunq;.ſ.j. Dynus.,sed alia bonorum possessio que datur nondum nato in dictis.ll. Dyr. Unde hic loquitur quãdo vult admitti per contratabulas.alias glo.que est super isto verbo inter suos esset falsa.in fine et quod
1 dicit si non est exheredatus.idem hodie si exheredetur † cũ nõ possit posthumus exheredari.vt.C.de liberis preteritis.l.finali.ſ.vltimo.in versicu.sed si incertus sit.ibi.suus futurus sit scz ex voluntate defuncti expressa vel tacita.nec obstat infra.ſ.si venter.z quod ibi notat Ray.ibi vel pro etiam.Oldra. Ibi qz filia non videtur exheredata quia non continetur appellatione filij cum tractatur de odio.Dynus. Ibi plures filij qui nõ videbuntur exheredati.Dynus.ibi sub incerto .id est quando ignoramus vtrum nasciturus sit futurus suus vel exheredatus.Dynus.ibi diminutum est pro ventre alendo. Dynus.ibi quia sub incerto.id est cum dubitatur vtrum exheredatio sit effectum habitura vel non. Dynus. Jn glossa sic.C.in fine.et infra de appellatio.reci.l.si cuius.in princip.et ibi nota.z de manu.vindicta.l.illud.ſ.fina.Oldra. Jn glo.rite in fine. sed hodie non potest exheredari qui est in ventre vt supra dixi z nota.supra de liberis z posthu in princi.z.C.de libe.preteri.l.maximus vitium.in fine.z de inofficio.testamen.l.si quis in suo.z ideo exheredatio non impediret tunc missionem ex hoc edicto. Dynus. Jn glo.vt quia ex viro ibi conceptus sit z in potestate nascitur et a nemine precedit̃ur. Dyn.ibi.ſ.sed z si quis.quod dic vt infra eadem.l.ſ.si ea.z.l.vbicunq;.ſ.interdum. Jn glos. vt in sequenti exemplo.in fi.in versi.sed si sub conditione. Dynus. Jn glo.id est minus inique.ibi indebite.et sic.Me faciam peius q̃ fitiuum labor in eius. Dynus. Jn glos.immo omni casu ibi sed dico q̃ inferior de qua dicitur infra versi.quare. Dyn.vbi fuit exheredatus sub conditione si nascatur. Dyn.ibi de iniusto testamento.si ita.conditio enim que non suspendit exheredationem post natiuitatem non dicitur conditio.argu.supra de libe. et posthu.l.cum sub conditione z.l.posthuma.Oldra. Jn fine. post natiuitatem posthumi exheredati. Dynus.in glo.non ergo masculinum hoc si proferatur ab homine secus si a lege vt supra de nego.gest.l.iij.ſ.j.de consti.pecu.l.i.de iuris.dic.omn iudi. l.si quis id quod.ſ.j.Et sic facit ista litera p statutis terrarum.
2 † vt si caueatur de odio in statuto ap.si quis non cõtineatur si qua per predicta iura sicut in contrarium z videtur expressum infra de iure fisci.l.ait diuus.sed dic fm Jaco.de are.aut contineat odium rationabile z tunc app.si quis contineatur si qua vt dictis.ll.aut odium irrationabile vt de bannitorum filijs ex pellendis de ciuitate.z tunc si quis non contineat si qua vt hic Jaco.z de isto odio irrationabili habetur mentio.ſ.de secum. nuptijs.l.finali.et de hoc an ap.si quis contineatur si qua dixi supra de lega.ij.l.si ita scriptum.infra de verbo.significa.l.i per Dynum. z plenissime.C.de seruis fugitiuis.l.quicunq;.in glo. vltima.sic hic odium in fin.l.cum in veteres.z.l.penul.eo.titu.z ſ.de testa.tute.l.si quis ita.ſ.j.Dyn.Jn glos.scz facta subaudi exheredatione.Dynus.ibi nulla esset.sed hoc est falsum q̃ debeat exheredari in defectum conditionis potestatiue alias nulla sit.nam exheredare nihil aliud est q̃ inuitum ab hereditate expellere.si ergo instituitur sub conditione potestatiua si non impleret ipsemet se expellit non pater.Idem si dicat exheredado cum si voluerit,vt dicta.l.iam dubitari.de heredi.instit.et l. suus heres.ij.rñso.si autem sub conditione casuali vt si nauis ex asia venerit tũc opus est exheredari in eius defectum.vt.C. de cõditio.instit.l.si pater.quod verum est in filio iam nato. Et est ratio quia inueniret se preteritum sed in nascituro aut conseqeramus tempus quod est ante natiuitatem et tunc non est necesse quia nondũ est in potestate donec nascatur vt.ſ.de collabono.l.vltima.ergo non potest rumpere et sic tenet institutio. sed si tempus quod est post natiuitatem tũc ante⁹ nascatur ex titit cõditio z tenet testamentum aut non z rumpitur vt supra de liber.z posthu.l.cum posthumus.z.l.posthuma.Dy.eadem ratione exheredatur vt hic.vel dic q̃ est conditionalis z potest fieri hoc casu sicut in alio dicta.l.si pater.C.de instit.z substitu et dicta.l.iij.ſ.pure.de libe.et posthu.Oldra.

Universidad de Deusto · Biblioteca

3 **Si venter.** †Si posthum⁹ ab,vno gradu est prete-rit⁹ ab alio exheredat⁹ q̄diu potest ad mitti gradus a quo est exheredatus cessat missio ex hoc edicto: eo vero excluso ista missio locum habet.h.d.ibi,ab institutis nō repudiantibus.§.de aditione heredi.deliberantibus.al's secus esset quia excluderētur z hereditas deueniret ad substitutos a quibus venter erat preteritus.Ibi quia exheredatus a gradu institutorum ſz institutis excluſis morte vel repudiatione posset ibi vnus de institutis z deliberātibus vel adeuntibus.Dy-nus.ibi mittendus est in possessiones.quia natus contra tabu. l.nō putauit.§.a primo.Jaco.ibi q̄ si non viuant ſcz instituti. vel vināt sed repudient.Dy.Ibi quia ad eum gradum scilicet substitutorum.Oldra.ibi deuoluta hereditas est z sic tempore quo nascitur inuenit hereditatem deuolutam ad gradum sub-stitutorum a quo exheredatus:alias si tempore natiuitatis ve-nirent instituti z nondum repudiassent rumperetur testamen-tum natiuitate posthumi.z quo ad primum gradum a quo est preteritus z quo ad secundum ab eo dependentem vt supra de iniusto testamēto.l.nam.z si sub conditione.§.vltimo.z nō ha-beret locū iste casus.Oldra.sed cū hodie nō posset exheredari qui est in ventre.vt.C.de inofficioso testamen.l.si quis in suo. et de liberis preteritis.l.maximū vitium.circa finem.z dixi supra. §.j.non procedit iste.§.in glo.z deliberantibus ibi exheredatio pure facta est vel distingue quod idē est.aut posthumus est su-futurus heres assistentis sibi volūtate defuncti tacita vel expres-sa z tunc venter admittitur.vt supra eadem.l.§.sed si incertus. z.§.quare.aut existentis conditione defuncti expresse contra-ria:z tunc nō datur vētri bonorū possessio ex hoc edicto z hec est mens huius gl.by.Nec obstat infra eadē.l.§.si filius primo respōso.quia illud operatur fictio posthuminū. Ray.vel dic ad finem huius glosse fm Ja.de bel.vbi forma exheredatiōis est talis q̄ rōne forme ipsius ipso iure non obstat per aliquē euen tum z obtinet litera precedentis.§.secus vbi potest non obesse ex pretermissione hereditatis vt hic.Jac.

Si filius ab hostibus. Ibi spes est p-pter spem post liminij que facit cessare contrarium de.§.precedenti.Ray.n.ibi ita exheredasset.id est per verba que sequuntur.Dy. Ibi post tres menses repete mortis mee natus erit exheres esto.Dyn. Ibi vel qui subaudi exheredo illum qui ꝛc.Dy. Ibi futurus est ex tacita voluntate defuncti.Dy.vtpote natus eo casu qui non est testō cōprehensus.z sic a testatore omissus.ibi ante vitā idest anteq̄ nascatur.Oldr.ibi vocetur.i.fame moriatur si non mittatur in possessionem ventri. Jn glos.prima in fine.z infra eodē.l.finali.Dy.Jn glo.his enim casib⁹ in fine vel melius.So lutio vt ibi.Dy.qa solu.hui⁹ glo.falsa est p.l.cōmodissime.

4 **Rectissime.** †gl.ab eo forte ibi cum legat̄ vxori †vn de cum legatū illud relinquat ratione affectionis quā habet te statori ad vxorē z ibi nō sit affectio cum sit diuortiū celebratus legatum nō valet:sed hic bonorū possessio fauore vētris datur qui fauor non cessat etiam diuortio interueniente.Dy.

Etiam ex emancipato. Ibi ad possessionem.by.bonorum aui.by.ibi admittit mortuo pr̄e suo.by.z etiā bonorū patris z hoc sequit̄.ibi decessisset scz emancipat⁹.Dy.ibi z pater eius scz emancipati.by.ibi moriuus sit ante morte filij vt declarant z sequētia.Jdē tamē si viueret vt infra patet.ray.ibi emancipati patris sui.ibi edictum scz de cōtra tabu. Dy.ibi bonorum possessio contra tabu.si inueniat se preteritum vel scōm tabulas si sit institutus.Dyn. Ibi sed si auus in cuius potestate est nasciturus.Dy.Ibi viueret eo tempore quo moritur filij idemq̄ pater ventris.Dy.ibi admittemus ad bonorum possessionem patris emancipati mortui.Dy.in glo. prima in fine. z fm hoc erunt tres casus.primus quādo ad bona aui.z intelligē q̄ pater decesserat:alias si viueret precederet eum in contra tabu.cum nullus eorum sit in potestate aui.z idem si vterq; sit in potestate vt supra de contra tabul.l.cum emancipatus.§.qui duos.z.l.j.§.vocantur.z.l.si emancipatus.§.quod filium. ergo excluderet eum ad hanc bonorū possessionem.arg.supra hac eadē.l.circa principiū.ibi vice cōtra tabulas ꝛc.Secundus ca-sus est qñ ad bona patris mortuo auo in cuius potestate remā sit. Tert⁹ casus qñ ad bona patris similiter ad huc viuente auo.vel si dicas q̄ sunt tantū duo casus ille ver.vnde apud iul. est exēplum primi casus.z fm hoc dices ad bonorū possessionez patris ſz fm primā dices ad bonorū possessionem aui.Dy.

Si filius in adoptionem. Ibi in adoptionem bonorū si ab eo fuerit preteritus vel institutus.Dyn. ibi si ei⁹ scz qui naturalis.Dyn⁹.ibi mittet scz ille vētr paritur⁹ nepotem.Dynus.ibi z sic hic nūc respōdet.Dy.ibi institutus sit secus si preteritus:quia tunc negaretur ei contra tabu.hui⁹ aui ergo z ista bonorum possessio.Ray.ibi mittetur in posses-sionem bonorum aui naturalis.Dyn.Ibi liberi preteriti eiq̄ in adoptionem datus est cōmittentes edictum contra tabulas vt supra de extra tabu.l.nō putauit.§.i adoptionē.Oldra.Ibi pōt accipere scz eo casu quo est institutus.Dyn.nā si nō est institu tus nō dat vt.l.non putauit.§.datur.allegato in glo.Dynus. Jn glo.in fine.Ibi so.ibi quia ibi precedebatur a patre suo pre terito in potestate existente vel emancipato qui viuebat.Dyn.

Si pater. Ibi emancipauerit z sic is qui erat in ven-tre id est nascituras est in potestate aui.vt nota.supra in.§.etiam ex emancipato.z institu.quibus modis tus patrie potestatis soluitur.§.fin.z dic z filio z vxore ipsius filij pregnante superstitibus decesserit. Oldra.Ibi namq; na-tus nepos in potestate aui.Dy.ibi patri emācipatos.Dy.ibi sūgi.i.cū patre succedere.Dy.ibi pater quo ad bona aui.Dy. ibi natus nepos in potestate aui existens.by.seu retētus.Dy.

Si ea. Casus pulcher que ibi vel eo scilz marito defun-cto de cuius successione agitur.Dy.ibi.sed ven-trem.†Nota hic in dubio pro actore pronūtiari.simile.j.§ car bo.edi.l.iij.§.cause regulariter contra. vt insti.de interdict.§. cōmodū.z.j.de re iudica.l.inter pares.Jaco.ibi ſdemq;.scz vt summatim cognoscat.Dyn.in versi.z generaliter. Ibi puero iam nato z in pupillari etate cōstituto z qui erat vel esse allega tur de numero libertoz:alias em̄ locum non habet.vt.j.co.l.vbi cunq; §.i.z ibi no.By.ibi reipublice.z ideo licet pater z filius remittant iniuriam non nocet pupillo.vt no.ē.ad sil.l.iij.de pa-ctis.l.iuregentiū.§.si paciscar.z tetigi.ē.de transac.l.tranſige re.z nota.per Dy.infra de iniur.l.j.§.vsq; adeo.Item potest adduci ista litera ad questioue antiquā † vtrū filius teneatur magis obedire patrie q̄ patri.ex ordine em̄ litere videtur quod pater magis ex ratione videtur patrie teneri. z pro hoc infra de cap.z postli.§.fi.de hoc plene dixi.ē.de iusſt. z iu.l.vt parenti bus.Jn glos.penul.ibi vxorem esse id est in possessione vxoris seu vxoris status existere.Oldr.Jn fine hoc verum hic vbi agitur possessorio secus si petitorio ageretur: quia tunc plena exigeretur probatio.argumen.§.de ventre inspici.l.j.§.si cui.z quod ibi not.Raynal.z nota bene istud † q̄ in possessoriis co gnoscit sūmarie.vt est gl.notabilis.C.vñ vi.l.momentarie quā alibi nō recordor.z hoc etiā habes supra de in integ.resti.l.ois.

Si quis prima. Ibi eamq; scz secundam pro-rem.Dynus.ibi concedat vel contēdat ibidē calumniose.Dy.sed cum hodie non fiat diuor-tium de iure canonico cessat iste.§.

Quoties autem. Ibi solet mulier imo neces-se habet.vt infra ad tertul lia.l.ij.§.q̄ si peti.ij.rñso.ibi datus a iudice.nam a testatore non datur iste curator ventris.vt habuisti glo.not.§.quemad.testa ape.l.si mulier.z vide ad declarationem huius.§.quod no.ē.de suspec.tuto.l.j.§.nō tamen.z an teneatur curator bonis satis-dare.glos.tenet q̄ sic.quod intellige no.in auf.vt hi qui oblig. se habere perhi.res minorus.§.penul.colla.vj. z de testa.ture. l.si nemo.§.hoc edictum.ibi creditoribus non legatarijs vt su-pra in pos.lega.l.cum venter.Jaco.ibi solet z bonis scilicet cu-ratorem petere.Dyn.ibi possunt esse securi.†Not.securum dici ad quem nō spectat periculum vr.ē.de liber.lega.l.si quis reus §.idem iul'.z.C.ad trebel.l.penul.Jaco.vel cui satisdatū est vt ē.de ope.nouinun.l.pretor.§.hoc interdictum.Oldra.ibi cum periculus scz bonorum custodiendo z.Dy.ibi.circo.quia pe-riculum custodie pertinere debet ad curatorē z ideo ei esse ido neum ad creditores pertinet z hoc sequit̄.Dy.ibi curare scz quandoventri tantum curator datus.Dynus.ibi successionem speret subaudi oportet eum curare curatorem idoneum bo-nis dari.Dyn.ibi se successuruz.scz nemo nascat̄ vel in pupilla ri etate moriat̄.Dy ibi id fieri scz curatoris cōstitutio.Jac.ibi plures scz curatores hoc est vnus vētri et alius bonis:vl' oēs vē tri z bonis.Ray.ibi desiderent creditor vel qui successuri sunt ab intestato noīe nati.dyn.in glos.z oēs augent in fi.hic admi nistratio diuisa nō fuit alias p partibus agerent vt dicto.§.si plures.z.ē.de administra.tuto.l. vel in partes.z.l. titium.sed a creditoribus quilibet conuenitur in solidum.vt supra de admi. tuto.l.in tutores.Dy.

Mulier aūt. Ibi z in hanc rem.i.in alimenta mu lieri prestanda.dyn.ibi tectum.i.do-mum iuxta vulgare.z no.partes pro toto poni.Oldra.ibi pro facultatibus que considerantur in alimentis statuendis.z p hoc.ē.de alimentis pupillo prestandis seu vbi pupillus edu cari debeat.l.ius alimentorus.ibi ad hos sumpt⁹ faciendos in ventre.dyn.ibi pecunia numerata siue sit iure conditio siue in nominibus

nominibus.vt.ē.de iure delibe.l.ait prete-ri.z.l.precedenti.Jaco. ibi si ea scilicet pecunia.Dy.ibiq; patrimonia.no.pulchra z vti lia verba circa administrationem patrimonū.ibi interim.i.do-nec mulier est in possessione bonorū.By.nomine ventris ibi cu rare debet curator predictus.by.ibi administrabit curator pre dict⁹.Jn gl.hoc quo ad hoc ibi inter z sic verbū ita ad solā for mam administrationis refertur seu modū:ac si dicat sicut fide liter debet gerere administrationē tutor seu alius curator quo ad omnia.z ita iste quo ad ea q̄ hac lege dicuntur.non autē re fertur ad plenitudinē potestatis vt dicta.l.inter. quod vero p statutis in quibus ponitur sepe hoc verbum Oldra.simile dici mus de verbo sicut supra rerum amotaruz.l.ū.§.si post facit qs nota.de statu hominum.l.qui furem.Simile dicimus de verbo idem.de magistratibus conueniendis.l.finali de cōditionibus z demonstrationi.l.iulius paulus.z quod ibi nota.licet in con trarium facit eodē titulo.l.auia.z vide quod notatur per By. de publicis iudicijs.l.j.penultima glo.ibi ex his que dicta sunt a.§.mulier vsq; huc.z infra eodem.l.curator.

Eligitur autē. Ibi is qui scilicet eligēdus.by. ibi questio moueatur quia non cōcordant creditores de certa persona eligēda.by.ibi eligatur per pretorem.Dynus.ibi obsignare.i.sigillare ita quod mulier non possit vti.By.ibi † assignare pro tradere.poni alias ponitur pro eligere seu discernere vel demonstrari.vt.ē.de adoptio. lega.l.penul.z de verb.signi.l.assignare. sic in feudis assignare precipimus.i.professionem facere z recognitionē feudi vt fit su pra de peculio leg.l.cum dominus.in prin.Jaco.aliter sumitur j.de assignā.liber.l.j.§.assignare.z.l.assignare.z vide in alpha beto.Jbi inuentariū faciēdi.nota de inuentario vt supra de cu ra.bo.oando.l.j.in fi.in glo.hi tenentur ibi posthumo etiā tan quam tutores administrantes sumitur hoc quod darentur de nouo curatores.Oldra.in fine.z nego.gestis.l.cū pater.z de tu telis z rationibus detrahendis.l.penul. Oldra.in glo.subaudi mensiū.z sic fit de facto super sex mēses sex mensibus relaxatis apponitur custos qui videat quantū ex messe habetur vel vin demia.argumen.contra.C.de iure fisci.l.facultas.lib.x. Jacob.

Tandiu autem. Ibi consumpsit mulier prędi cta in possessiōe missa. dyn.et dic q̄ glo.prima que est signata in principio deberet esse signa ta aut in ver.aut certum.aut in ver.z si sciens.

Sed si eum. Ibi repulsus.i.exheredat⁹.vt ē.co.l.j.§.toties.by.Vel dic re pulsus scz aduersarius qui excluſus est ex quo par tus edictus est debet defendi.z quod dicit discedere debet scz de facto.by.Prima placet z magis est amica litere.

1 ☞ Cibaria z alimenta sunt secundum dignitatem prestanda.

Habitatio. Ibi seruis quoq; mulieris q̄ missa est in possessionem nomi ne ventris.dyn.Et nota hic multa que continentur appellatione alimentorum z victus.de quo infra de verb.signi.verbo victus.z supra de alimentis legatis.l.legatis alimentis.† Et nota quod cibaria z alimenta prestantur secū dum dignitatem.

1 ☞ Mulier ex dote sustentari debet matrimonio soluto.

Curator. Ibi sustētare possit scilicet mulier paritura suum z sic cessat contra rium.by.† Et nota q̄ mulier soluto matrimonio ex dote sustentanda est etiam infra annū.z de quo tan gitur infra eo.l.extraneo.z facit ad hanc.l.infra,de carbo.edi.l. sed si is.§.an aūt.Jac.in glo.j.in fi.glo.quia hic mulier erat pa ritura suum ibi non suum.Ray.

Curator vētri datus. In glo.vel vsura in fi.quia idem si non sub pena dummodo exactus faciat alias videretur cōtra dicere ipsi.Oldra.

Extraneo. Ibi non possit non tunc bñ ali ter neuter ne ꝛc.z vide supra.l. prima in princi.Jn gl.vltima.ibi.§. exactio.de quo plene dixi.ē.solu.matri.l.diuortio.in princip.z facit hec.l.ad questionem notatam infra eodem.l.si.Ray.Jn eadē glo.in fi.quod dic vt extra de regu.iuris.c.petant.li.vj.z in al phabeto dictione nisi.

Vbicunq; Id est quocunq; casu.dyn. ibi admitti.i. admitteret si natus esset.by.Vel dic admittit ad bonorū posses sionem petendam z habendaz ex hoc edicto. Dyn. in glo.secunda in fi.vt.ē.de statu ho.l.qui in vtero.Dy.

Interdum. Nota casum qui alibi non reperitur se cundū Dy.Et dic interdum.q.d.licet regulariter adhibeatur semiplena cause cognitio:vt.ē.eo.l.j.§. si ea.Dy.ibi non passim.i.nō sine cause cognitione. Dy.ibi cau se cognitione.§.plena.Dy.ibi si quis subaudi.§.Dyn.ibi admit titur aut petit missionē mulier q̄ paritura est ex liberis aut alia. primo casu aut nullus liberorum resistit z summaria fit cogni tio.vt.ē.eo.l.j.§.si ea.Si autem ex liberis resistit tunc plena fiet cause cognitio.vbi vero aliqs ex agnatis vl' cognatis resistit nō plena sed semiplena.cū hic missio natiuitate finitur.precedēs vero vsq; ad pubertatem duret vt hic.Jaco.ibi vnde legitimi. Dyn.ibi qua alia ex parte forte ex vnde cognati. Dy.ibi vesci id est ali vel vti.By.ibi omnes controuersias impuberi motas dy.ibi sed sine possessione quando missio fit ex alia parte q̄ vn de liberi.dy.hoc est qñ venter non erat pariturus suum.dyn⁹. Jn fine qñ omnes alios precedebat in gradu.dyn⁹.Jn gl.prī ma ibi.§.ratione.z est ratio quia ille hz maiorem presumptio nē filiationis q̄ iste.ad quod facit quod not.e.tit.l.j.§.pōpo.Cō tra dictū tñ z rationem optime facit.ē.eo.tit.l.j.§.si ea.ibi eo fa cili⁹ ꝛc.z no.q̄ hic est casus questionis que no.infra eo.l.si.Ray.

Si venter. Ibi ne quod.i.aliquod. dyn.in fi.id est ei qui est in ventre z nasci peratur.by.in glo.prima ibi §.que propter alias incī pit.§.defuncto.By.

Cum venter. Ibi determinabitur anteq̄ lega ra soluantur.By.

Posthumus. Ibi tamē quia:alias q an te testatoris morte. Oldr. ibi morte.i.eo tempore quo moriebatur ille de cuius bonis agitur.dyn.ibi conceptus quia si post morte eius concipietur nullo iure admitteretur ad eius successionem vt hic z supra de iniusto testamento.l.si quis exheredato.§.j.et infra vnde cognati.l.j.§.si quis proximior.z de suis z legiti.l.ti tius.z.l.viuo eo.z.l.pretor.z infra de bonis libertorum.l.paul⁹ respondit.dyn.in glo.ibi per.§.interdum. z.ē.eo.l.extraneo.et quod ibi no.

1 ☞ Correctio legum vitari debet.
2 Descēdens in gradu proximiori vocatur ad successionem de scendentis.
3 Nepos preteritus aufert partem filio in potestate,
4 Filius emancipatus quando conferat fratribus.

De coniungendis cum emancipato liberis eius. Rubrica.

Super rubrica. Cum emancipa to scz filio libe ris scilicet emācipati nepotibus defuncti preteri tus.z cōtinua fic.Dictū est de bonorū possessio ne cōtra tabulas que datur liberis emācipatis preteritis z de collatione z de bonorū possessio ne que datur mulieri pregnanti:verum q̄ inter filium emācipa tum z nepotem ex eo in potestate constitutū est discordia inter ius ciuile z pretorius hanc discordiam vult pretor ad cōcordiā reducere.nam ius ciuile vocat nepotem constitutū in potestate q̄ suus est.vt insti.de heredum quali.z differentia.§.fui.ius pre torū vocat filiū emācipatū q̄ est in primo gradu.vt insti.de he redi.que abintesta.sed ex hoc edicto fit cōcordia inter ius ciuile z pretorū.nam istud vocat quemadmodum pro dimidia z hoc dicit litera de cōiungendis cum emācipato liberis ei⁹.i.nepotibus. verū secundū Pla.correctus est iste titulus cum sit sublata dif ferentia emancipatiōis z patrie potestatis.Vel dic q̄ est corre ctus quo ad quid quia filius precedit nepotē.sed si habeo filiuz emancipatū z ex alio filio nepotē in potestate nō est sublatum. vt in auf.de here.ab intesta.§.consequēs.Dy.de quo no.z dixi.C.de suis z legi.here.auf.in successione.z dixi.C.vnde liberi. l.qui se patris.z quia glo.infra eodē.l.j.in princ.z in dicta auf. in successione.z quasi vbiq; tenent q̄ iste titulus sit correctus vt etiaz nota.ē.de inoffi.testa.l.si proponas.z de heredi.ab intest. §.j.de mino.si filius.instituto de heredum quali.z differentia.§. fi.z supra de liberis z posthu.l.finali.Et communiter etiam te nent hoc doctores z aduocati hic plenius discutiamus.z q̄ iste titul⁹ nō sit correctus pōt sic argui.Nā gl.z doc.tenētes q̄ iste titulus sit correctus fundāt se super dicto auf.de heredi.ab in testa.sed glo.tenent q̄ ille titu.de heredi.ab intesta.locuz habet solum quando nullum est factum testamētum vt no:a.C.deli beris preteritis.autenti.ex causa.z supra de liberis z posthu.l. gallus.§.quid si tamen.z hāc opinionē tenent Azo.in summa de collationibus.prope finem.z Rofre.in libello de cōtra tabu. sed titulus iste,maxime inductus est propter cōtra tabu.vt pt̄ ex ordine titulorum:z supra tetigi in continuatione rubrice.et

Universidad de Deusto
Biblioteca

no ta.infra eodem.l.j.z contra tabulas habet locum demũ condito testamento.ergo in hoc nihil immutat autẽ.de hered.abi testato.et per consequens titulus iste non est correctus. ¶Preterea ex eodem auc.de hered.ab intestato sublata est etiam differẽtia agnationis z cognationis.et glos.tenet esse verũ ab intestato vt nota.C.de inofficioso testamẽto.l.fratres.z in multis aliis locis:ergo remanet differentia facto testamento sicut olim. Itẽ dicunt glosſ.q per illam generalitatẽ dicti auc.non'sunt sublate per omnia differẽtie que erãt inter suos et emãcipatos vt nota.C.de collationibus.l.si emancipati.et satis colligit supra de minoribus.l.si filius.sed iste titulus facit differentiã inter emãcipatos primi gradus:et suos sequentium graduum ergo talis
1 differentia remanet. †Item quia legũ correctio est vitanda.vt C.de appellationibus.l.precipimus.nec vero simile est iustiniamum illo solo verbo quod est in dicto auten.de heredibus ab intestato.voluisse tollere totum hunc titulum.argu.C.de inofficioso testamento.l.si quando.quia in dicto autẽ.quãdovoluit aliquid cozigere non latenter sed patenter correxit.vnde ex eius cõsuetudine et modo loquendi potest capi coniectura q hunc titulum corrigere voluerit.arg.supra de leg.j.l.si seruus plurimum. §.fin.de.ammis legatis.l.licui de vsufruct.lega.l.bãas esto.z de peculio leg.l.dominus.§.j.potest etiam dici.q dictũ auc.de heredi.ab intestato.dubium est in ea parte in qua tollit differẽtiam emancipationis et patrie potestatis.nam in.§.si quis igitur.in principio.ibi sub potestatis siue sub potestate sic loquit quando contentio est inter descendentes ex vna parte et ascẽdentes ex altera.Itẽ loquitur de illo de cui⁹ hereditate agit quod siue sit paterfamilias siue filiusfamilias non refert quando potest habere successores:vt ibi loquitur immediate.licet enim defunctus zc.item quod sequitur ibi in versiculo sic tamen.zc.nõ obstat eodem modo quia loquit quãdo in diuersos stipites diuisio faciẽda est.quia si persona cui defertur vna portionũ mortua sit tunc filij sui seu filie succedẽt loco eius in ius quod illi cõpetebat.Et isto casu non refert quod esset sue potestatis vel nõ qui prius contendebat cũ suis patruis et alteri⁹ stipitis et ideo nec gradum dicit ibidẽ seruari:quare patet ad materiã hui⁹ tituli non pertinere in quo cõtendũt homines vnius stipitis tãtum inter sext pater cum filijs ex se natis et similes. Item patet q nõ fit generaliter referendum quod ibi dicitur siue ex masculina siue ex feminina prole quos certum est non esse in potestate aui materni quando de hereditate illius agit quia est intelligẽdum siue in potestate sint scilicet sui patris:quia non ꝓterea minus vocantur q si essent sui iuris.z sic verisculus nulla sequitur secundum precedentia scilicet ad obtinendum locũ sui parentis premortui aut illum de cuius hereditate agitur licet ꝓba in versiculo nulla sint generaliter:et indefinite prolata sic tamen intelligenda patet ex ordine litere vt euitemus vitiosum z prauum intellectum z sequamur vitio carentem et secundũ determinationem legum precedẽtium,vt supra de legib⁹.l.in ambigua.er.l.sed et posteriores.et argumẽ.supra de inofficiosis donati.l.j. Item cum per ea que dicta sunt cõstet auc.predicta nõ inspexisse casum huius ti.sed alios prosequitur etiam quod nullum est factum testamentum eodem modo et vbi factum esset.z postea ruptũ.et res deducta ad causam intestati per cõtra tabu.vel ipso iure vel per querelam non mutat tenoz huius tituli. Item si diceremus nepotem qui est in potestate preteritum et filium emancipatum iustitutum rupto per nepotes solum filiũ succedere excluso nepote sequeretur quod ex iure nepotis preteriti rũperetur testamentum reduceretur ad intestatum et ipse nihil haberet et ius rumpendi frustratoriũ sibi esset.et data esset lex verbis tãtum et pater haberet totum qui non habebat ius rumpendi. hoc enim miraculũ nunquam inuenitur quod ille q rumpit suo iure propio nihil cõsequatur.z alter cui non competit ius rumpendi totum habeat. Item nunqua inuenitur dictũ in pncal.auc.§.j.vbi veniunt descẽdentes ad successionem descẽdentis et sic descendentes ejusdem stipitis etiam q non gradꝰ
2 ratio nõ solum habeatur,z q postponatur ratio patrie potestatis.stat ergo quidquid nõ mutat exꝓresse. †Item in successionibus descendentium ad quas vocat ascendentes bene dicitur exꝓresse q proximioz gradu alios excludit.et idem in precedẽti dixisset si hoc in mente egisset vt eadem auc.§.consequens. Itẽ quod dicitur in versi.nulla zcnõ potest referri nisi ad casus ꝓpositos qui sunt duo:vnus quando contendunt liberi descẽdentis linee cum ascendentibus vel cum transuersalibus. Itẽ quãdo homines diuersarum stipitum cõtendunt inter se vt nati ex vno filio nõ ab alio filio qui est patru⁹ eoꝝ vel cũ amita sua vel nati ex filia cũ fratre matris sue.z tunc bene sequit nulla zc.qz isti sunt casus quos instituanus ibi prosequitur.sed quado fuꝰ contendi: cum nepote ex se nato vel nepos cũ pronepote ex se nato:istos casus,nõ tetigit ibi instituanus,imo inquantum facit ibi mẽtionem de nepotibus supponit patrem vel matrez decessisse.qui ergo dicunt correctum hunc titulum violant mentez z verba. Item illa verba siue sui iuris siue sub potestate sint nõ possunt referri ad solos nepotes de quibus,prime dixi:vel de filijs viuentibus z filiabus eius de quibus bonis agitur supra:quiz ipsi veniunt cum nepotibus predictis ad hereditatez quasi patrui vel auunculi vel amite vel matertere ipsorum nepotum nõ possunt adaptari qui iam mortuus erat. Item si referamus permistim ad omnes scilicet filios z nepotes z tam cõcedentes cũ patribus suis ꝙ cum patruis vel auũculis vel amitis cõtingeret illud obseruandum q z nepos emãcipatus veniret ad successionem aui cum patre suo siue existente in potestate siue emãcipato.z hoc faceret illa verba graduuz q nemo diceret:sed veritas est quod illa verba recipiũ a iure determinationem z ad suum casum referẽtur scilicet quãdo inter alios diuersorum stipitum est cõtentio:z eodẽ modo illa alia verba siue sint sue potestatis zc.referũtur solũ ad eundẽ casum vnde liberi filij emancipati in contratabulas vel vnde liberi eidem iunguntur z eis cõfert si nõ sunt exheredati.infra eodem.l.prima.Equitas huius edicti z concordia iuris ciuilis z pretorij.eadem.l.§.j. Hoc edictum locum habet in filio in adoptionẽ dato sicut z in emãcipato retento nepote in potestate. eadem.l.§.in adoptionem.
3 †Nepos preteritus aufert partem filio in potestate z alij emãcipato.eadem.l.§.filio. Pater exheredatus excluditur per nepotes quia habetur pro mortuo.eadem.l.§. si pater emãcipatus. quod qualiter intelligatur ibi plene z.§.sequẽti. Liberi qui parentibus debent esse in potestate.eadem.l.§.liberos.z vocantur gradatim non omnes simul.vt eadẽ.l.§.liberos autem. Nepos postliminio reuersus iũgitur patri.eadẽ.l.§. si postliminio. Nepos adoptatus in locum filij sicut filius succedit z omnib⁹ cõfert.eadem.l.§.si pater exduob⁹. Etiam si modica portio ad nepotem pertineat loc⁹ est huic edicto.eadem.l.§.illud. Et an de modicis sit curandũ. Quomodo diuidatur hereditas inter patrem z liberos.ea.l.§.inter ipsum. Portio nepotuz vacans cui
4 adcrescit.ea.l.§.si quis ex nepotibus. †Emancipatus filius confert fratrib⁹ suis si nepotes in potestate nõ sunt alias solis nepotib⁹ cõfert.eadem.l.§.emancipatus.quantum autem z quo modo cõferat filius nepotibus ex se natis eadem.l.§. nũc videmus. Et modus per quẽ quis potest relinquere filio spurio de bonis suis. De collatione siẽda per emancipatum filius z nepotibus in potestate existentibus.eadem.l.§. si filius in potestate. Qui eadem conditione succedunt debent succedere cum eodẽ onere.infra.eodem.l.nihil. Si duo sunt filij emancipati ex vno duo nepotes vn⁹ in potestate alter emãcipatus z ambo nepotes instituti patre exheredato z patruo preterito vel patre vel patruo preteritis qualiter succedãt. infra eodẽ.l.qui duos. Si ex emancipato filio nepotes sint in potestate retẽti z postea alij suscepti mortuo patre simul omnes admittuntur z tenẽt auus cõferre bona nepotum in potestate retentoium vel eos emancipare.infra eodẽ.l.emancipato. Nepos exheredatus succedens instituto per aliũ non iungit patri suo,sed sicut extraneus reputatur vt infra eodem.l.si nepos. Extrane⁹ in locum nepotis velut ex filio adoptatus non iungitur ipsi filio quia nõ est ex liberis eius.infra eodem.l.si quis filium. Per constitutionem diui Pij cõferatur portio nepoti nato post emancipationẽ qui alias excludebatur z quãta portio verum virilis vel alia.infra eodem.l.si post emancipationem.

1 ¶Emancipationis differentia patre intestato decedente est hodie sublata.
2 Filiꝰ institutus ad cõtratabulas vocat alio edictũ cõmittente.
3 Exheredatis nõ datur contratabulas nec committitur edictũ.
4 Exheredatus quo ad quid pro mortuo sit habendus.
5 Jus agendi etiam pro re minima competit.
6 Nepotes plures in collatione loco vnius habentur.
7 Collatio qualiter fiat inter filios z nepotes.

Si quis ex his. Dic si quis scilicet filius emancipatus. Dy. Ibi bonorum possessio contra tabulas vel vnde liberi. Dyn. Ibi non fuerit quia erat emancipatus Dy. Ibi in eiusdem familia.id est potestate. Dyn. Ibi ad eos scilicet liberos. Dyn. Ibi pertinebit.id est per se vocentur z directe non per mediam personam. Dyn. Ibi ad cum emancipatum. Dynus. Ibi habent scilicet filius emancipatus. Dyn. ibi liberi eius.id est nepotes in potestate retenti. Dyn. Ibi hisqz scilicet nepotibus ex se natis non autem patruis nepotum. dy. in glossa prima ibi est emancipatus vel aliter de medio sublat⁹ vocatur. dy. ibi.§.sui.z.§.liberos.alias filius preferetur vt supra de cõtratabulas.l.filius. dy. ibi. intestatus decessit vt hic.z tũc per vnde

per vnde liberi.vt infra eodem.l.emancipato. Dynus ibi.§.ex heredati.Oldradus.hoc vt nota.infra eodem.l.si pater emancipat⁹. Qverũ est q nõ iungit ante q̃relã plata z testamẽtũ rescissũ post fic. Dy. ibi de hereditatibus ab intestato.§.pmo,imo dic q iste titul⁹ nõ est correct⁹ vt plenissime dixi supra eodẽ sub rubrica. Bone filiũ emãcipatũ preteritũ nepotem institutũ non potest venire filij⁹ nisi p cõtra tabulas.z hoc casu illa bonorum possessio hodie necessaria est sicut olim vt notaꝝ.C.vñ liberi.l.
1 vltima. †Nec obstat q sublata est differentia emãcipationis qz verum est patre intestato decedente vt nota.in auten.ex causa. secus ex testamento quo casu necessarium est hoc edictum hodie sicut olim.Oldra.In glossa occasione predicte concordie. in fine.sed quod ibi dẽ collatione dicitur tenet Dynus q hodie sit correctum vt ipse no.§.de colla.bonoz.l.pretoz.§.finali. Ray.z not.C.de colla.l.illã.

Hoc edictum. Ibi solus veniat in suspecto iure pretorio qs filium emãcipatũ tanq̃ proximiozes in gradu vocat. Dyn.ibi patri suo qs est de iure ciuili per.l.xij.tabu. Dyn.et.§.iste loquitur in successione secus in successione liberti.vt.§.de bonis. liberti.l.ij.in fine.licet Bal⁹ ibi teneat contrarium et male vt ibi dicam.

Ex in adoptionem. Datus filius qui nepotes fuit in potestate retẽtus.dy.ibi heres institutus.Ille filius idẽq; pater nepotis
2 Ibi siue † institutus alio cõmittente edictuz quia vtroqz casu vocat ad contra ta.dy.ibi in adoptiones dat⁹ scz pater ex quo similiter filius erat in potestate retentus.Dyn.ibi iungitur nepos ex eo natus in potestate retentus.Dy.ibi edictum qz hoc casu tantũ fm istã iura vocatur ad contrata.vt.§.de contrata. l.nõ putauit.§.in adoptionem.Dy.ibi emancipato aũt.repete iungitur.Jacob.ibi preteritus sit z alio cõmittente edictum qz vtroqz casu vocat ad cõtra tabu.dyn.In glo.hodie nõ iũgit in fi.z forte hoc casu necessariũ est hodie hoc edictũ.Ja.

Filio. Ibi ex besse.i.octo vncijs.dy.ibi ex triente et quato natũ z i ptãte aui retẽtũ.dy.ibi sextantẽ.i.duas vncias.dy.

Si pater emancipatus. Ibi admittũtur ad contra ta.soli.z insolidum ita q pater eorum exheredatus non ad
3 mittitur.† nam exheredatis nec contra tab.datur nec edictum cõmittit.vt.§.§.§ tab.l.si post mortẽ.§.exheredati.Dl.z Ray. ibi iungantur nepotes in potestate nepoti petendo cõtra tab. vna cum eo.Dynus.ibi instituto eo scz patre suo. Dyn.Et sic per institutionem a contra ta.excluso ibi vel exheredato et sic per exheredationẽ a contra ta.excluso.Dyn.Ibi pater emancipatus.Dynus.ibi nepotes admitti excluso patre eorum qui est exheredatus.Dy.ibi pro mortuo habetur no.exheredatuz haberi pro mortuo pro hoc in auc.de heredi.et falci.§.exheredatos.quod est verum vbi obtentu acquisitionis exheredatione figurate erat alij preferendus vel cum alio concursurus vt hic et institu.de successione liberoz.§.fi vero.alias sed si testamẽtum.z in auc.de nuptijs.§.soluto.secus vbi de sua adquisitione nõ tractatur.vt supra de lega.j.l.filius.§.cum erit.Jaco.ibi obtinet hoc vbi ex diuersis vocantur capitibus et paritas ẽ in gradu vt quia quis primus in capite vnde liberi vt dicto.§.si vero testamentum,z supra de inofficioso testamẽto.l.si proponas.§.j.z.l.si is.vel si vocantur ex eodem capite iuris potestate pro paribus habentur vel sunt pares vt hic alias secus vt supra de iniusto testamento.l.si quis filium. Vel dic in his vltimis legibus non admitti iure ciuili sed iure pretorio scilicet agnita bonoz possessione gratia litis agnoscende sicut cõiunctum caput secundus hec iura alij preferetur vt infra de successorio edicto.l.j.§.sed videndum.si ergo neglectis his qui ex eodem capite vocantur licet in posteriores in gradu transiretur in aliud caput,fieret quedam prepositio quod esse non debet vel per contra ta.succedet vt supra de inofficioso testamẽto l.pater.cuz non sit exheredatus nec ad querelam iure ciuili admissus vt ibi nota.sed hoctollitur alias intelligitur.vt infra.§. proximo.Jaco.In glosſ.ad contra ta.ibi sed potes dicere hec vera.Ray.Ibi prolata querela.i.rescisso testamento per querelam.Et est ratio quia tũc est submota exheredationis nota vt notatur per Dynum infra eodem.l.si nepos.Ray.In glo.scz rite ibi facta inualida per repudiationem heredis scripti.Dy. ibi sed fallit quod hic dicitur in litera q exheredatus habetur pro mortuo.Dyn.ibi hoc casu quando exheredatio est facta inualida.dynus.in eadem glosſ.in fi.et iste.§.in hoc differt ab illa.l.qz ibi vnus nepotũ erat i potestate alter nõ hic oẽs in potestate.¶Preterea ibi nepotes erant instituti hic preteriti.Ray.

Si pater in potestate. Ibi vel exheredatus.† sed non ne exheredatus habeꝝ pro mortuo vt supra.§.proximo. Pespondeo illud quod ad denegandã contra ta. bonorum possessionem.Jacob.immo dicit q ibi ratio habeꝝ pro mortuo quia impossibile est reduci ad concursum successionis cum fratre suo eodemque nepotũ patruo.per contra ta.enim secum nõ potest concurrere quia denegat exheredato vt supra de contra tab.l. si post mortẽ.§.exheredati.ab intestato etiã reducta ad causas intestati per querelam prolatam non cõmittitur cum fratre ab intestato de iure ciuili similiter non concurrit cum eo:quia ius ciuile non cognoscit emãcipatos vt institu.de exheredatione liberoz.§.emancipatos.Oldra.ibi nepotum preteritum. Dyn. ibi concedendum est scilicet vt admittatur cum patre suo.Old. ibi patre emancipato dicit.Jo.etiam exheredato.tu dic vt in §.precedenti.ibi liberos igitur id est nepotes vel similes.Dyn. ibi esse oportet ſubaudi z matrẽ emancipatam.Jaco.Ibi natus fit post mortem aui.Dyn.ibi.conceptus z fic erat futurus in potestate aui si viueret vt insti.quib.mo.ius patro.po.sol.§. penul.dy.ibi dicendum sez q admittatur cum patre suo emancipato.Oldra.in glo.fed quã partem in fine.quia virilem qs dic vt no.infra eo.l.fi.z ibi per Dy.

Liberos aũt. Ibi qui sunt.i.qui erunt in potestate retẽtos.dynus.ibi vt ipse filius.dynus. ibi nepotes ex quo nati et inferiozis nisi inferioz precedentis locum obtineat.z hoc subiecit plane zc.Oldra.ibi miscebimus id est simul vocabimus ad mittendo simul nepotes z pronepotes cum patre emancipato sed prioz in gradu alios debet excludere. Jacob⁹. Ibi nepos in potestate. Jacob. Ibi ex nepote filio emancipato vel premoztuo. Jaco.ibi pronepos in potestate.Jaco.in glo.infra eadem l.§.eueniet.in fine.z.l.si libertus.§.j.Oldradus.Solu.vt dicta.l. tutela.§.proinde si alter.quia ibi in heredibus ingeniozum.Jaco.de bel.

Si postliminio. Ibi rediderit qui tempore quo capiebatur erat in potestate aui vt aliqua sit dubitatio.dyn.ibi iungi in successiõe aui dudum defuncti fictione postliminij fingente eum omni tẽpore in ciuitate fuisse vt.§.de contrata.l.j.§.fi ex tribus.z de capti.z postli.reuer.l.retro.Oldra.

Si pater ª ex duobus. Ibi emancipaueª rit subaudi z nepotem ex eo in potestate retinuit vt infra patet in litera. Oldr. z concoz.de verbo ad verbum.supra de contrata.l.cum emãcipatis.z de colla.l.pretoz.in fine.ibi nepotem post emancipationem conceptum natum.dyn.ibi partiantur scz alteram tertiã. dyn.ibi adoptatus ab auo.Dyn.ibi ab extraneo sed nunquid iste emancipatus conferret cum istis ambobus an isti soli filio suo dubito sed certe omnibus confertur cum oibus fiat preiudicium.arg.infra eo.l.cum emancipatus. Dy.

Illud. †Pro re minima competit ius agẽdi.h.d.in fin.
5 vt ad illam modicã debeat vocari cum patre suo emancipato.dynus.Et nota quod dixi in summario q idem iuris est in re parua sicut in magna de quo dic vt plene nota.p dynum infra de damno infecto.l.si proprietarius.z hoc supra si cui plus q per legem falcidiam.l.j.§.cum dicitur.z vt in possessionem legato.l.Quis minima.z est argu.quod sacerdos ita debeat partiri cum clerico modicam prebendam z oblationez sicut z magnam:z pro hoc extra de clerico egrotante.c.j.arguꝝ contra supra pro socio.l.si societatis.Jacob.in glo.quo ad hoc edictum in fi.So.vt ibi z dicta.l.si proprietarius.vel hic de fauore ibi de odio.Jaco.de bel.

Inter ipsum. Filium emancipatum.dyn. Ibi liberos eius in potestate aui retentos.dynus.ibi vt ipse filius.dynus. ibi nepotes ex quo nati et in potestate retenti.dynus.ibi proinde hic incipit ponere tria exempla. Ibi ferant.id est quilibet nepotum quartam. dyn.ibi sed si sit.in libro Dyni erat sed z fi.orandus. Ibi singuli nepotes in potestate aui existentes.dynus.ibi cum nepotibus suis id est ex se natis.dynus.ibi ipsi quidem filij emancipati.dynus ibi z si alter tres in aui potestate constitutos.Dynus.ibi quadrans qui contingit nepotibus.dynus. Ibi omiserit id est repudiauerit.Dy.ibi pertineat quia secum concurrebat in vnaz partem.dy.ibi patruo quia non concurrebat cum eis in eadez parte.dy.ibi q si pater qui domini non solum nepotes.dyn.ibi omiserit post repudiationem nepotum. Dy.

Emancipatus Ibi sed si sint nepotes ex filio emãcipato nati ad successionẽ
venientes.dy.sub audi eis tantum confertur voluit enim zc.ibi illis solis nepotibus ex eo natis.Dyn.

Hunc videamus. Ibi quantum eis nepotibus ex se natis. Dynus.

a ¶Si pater. adde ad hũc §. Bar. l.l.cũ emãcipatꝰ.§. fi.ff. de cõtra ta.

Universidad de Deusto
Biblioteca

sibi virilē detrahat.id est p̄o numero p̄sonarum.Dynus. sibi conferat alia dimidia sibi retenta.Dynus.ibi conferre debere hic continua ꝛlege versiculū.eueniet. igitur omisso versiculo nā ꝛ si alius quē postea resumas:quia sic legendo melius cōtinuatur litera ibi nam ꝛ si alius. Exponе nas ꝛ si p̄o etiā q̄ deinde non tantū emancipatus qui habet filios in potestate relictos ꝛ
6 inducit arg.ad p̄obandum ꝛplures nepotes in collatione reciendo loco vnius ꝛ non plurium.ad hoc etiā potest trahi sequens versi.euenit igitur ꝛc.Jaco.ꝛ dic q̄ duo erant filij emancipati ꝛ vnus in potestate retentus:emancipatus non habens nepotes volens succedere conferrent fratri suo in potestate existenti vnam tertiam aliam nepotibus ex altero fratre tertiam sibi retinebit nec nepotes suam tertiam eis collatam communi cabunt cum eorum patre quia non de bonis ꝛc.ꝛ hoc dicit iste versiculus.Oldr.ibi hoc enim sc̄z quod confertur eis a patruo eorum emācipato.Dy.ibi accessit sc̄z post mortē aui ꝛ sic non obstat.l.filie dotem.C.de collationibus.ꝛ bene facit litera ista ꝛ.l.eo tempore in fine.de peculio.cum similibus. q̄ possit modus reperiri q̄ pater possit relinquere filio naturali de bonis suis quantum vult instituendo scilicet aliquem sibi heredem ꝛ eū rogando q̄s de bonis p̄prijs ipsius institui teneatur dare filio tantum.nam istud dicitur habere non de bonis patris sed p̄prer bona vt hic dicitur:de hoc notaui supra de vulgari et pupillari substitu.l.is qui.C.de naturalibus liberis.l.humanitatis.ꝛ infra de donatio.causa mortis.l.q̄ conditionis.ibi euenit.rationem reddit ad versicu.vtrum vt exemplificet illum et ideo isteversi.debet legi ꝛ continuari cum illo vt ibi dixi.Et dic euenier igitur quia tātum habere debet filius emancipatus de bonis que confert quantum habet de hereditate.Dy.Jbivnū nepotem scilicet tantum.Dy. Jbi ꝛ duos p̄nepotes ex alio nepote p̄mortuo.Dy.ibi ita diuidant id est nepotes ꝛ p̄nepotes ex nepote p̄mortuo.Dy.ibi ex alio vno nepote p̄mortuo.Dy. Jn glo.p̄obat a simili q̄ non virilem sed dimidiam detrahat.Dy. Jn glo.non dico ibi illis enim non confert:scilicet iste filius emancipatus.Dy.ibi nec eorum auo extantibus nepotibus ex se natis quia tunc illis solis conferret.ibi sicut eorum auus at hic isti p̄nepotes habent solum dimidiam dimidie ꝛ sic quartam.Dy.Et secundū hoc dic habeat emancipatus qui cum suis descendentibus relictum in potestate motientis succedere vult non autem dicit habeat defunctus.

Si filius. ✱ma tractat quantum patruus vel patruus magnus debeat conferre nepotibus:in secunda ecōtra:secunda ibi,sed ꝛ si nepos.ꝛ dic sic casum:habeo tres filios duos in potestate vnum emancipatum ex vno ex filijs existentib⁹ in potestate ꝛ p̄mortuo statim post me auum superstitib⁹ nepotes vn⁹ in potestate:alius emancipat⁹.me auo mortuo vult
7 filius emancipatus succedere ꝛ Et queritur qualiter habet conferre certe cōfert vnā tertiā bonorum suorum fratri existenti in potestate,aliam tertiā nepotibus ex fratre p̄mortuo:quorum vnus est emancipatus vt prediçi.tertiā sibi retinebit ꝛ sic quantum ad collationem suscipiendam a patruo sunt equales isti nepotes qui viuente eorum patre ab omnibus auitis excluderentur omnino per patrē qui eos precederet.hoc dicit. Et pone in terminis quod erat auus ꝛ filius in potestate nomine p̄m⁹ vixit ꝛ filius emancipatus ꝛ viuit ꝛ ex eo nullus ꝛ vocatur secundus. Jtem alius filius defunctus in potestate nomine tert⁹ ex hoc tertio duo nepotes viuunt,scilicet titius.ꝛ hic est in potestate aui ꝛ alius sempronius qui est emācipatus.Queritur cui conferatur ꝛ quantū per secundū ꝛ respondetur quod conferē primo ex nepotibus natis ex tertio:non obstante quod alter eorum erat emancipatus.Oldr.Et sic apparet quod iste patru⁹ confert istis nepotibus ex persona patris eorum qui erat in potestate aui,cui si viueret conferre teneretur:sed contra istum casum est.C.de coll.l.si emācipati.primo responso. Soluunt quidam q̄s verum est q̄s emancipato non confertur ab eo de cui⁹ bonis agitur:sed ab alio.ibi alius nepos.hanc dictionē nepos non habuit glos.ꝛ ideo subaudi sed cōmuniter habetur. Dy. ibi an patruus. Jaco.de are.nō habebat in textu an,sed subaudit.ibi quartā nepotibus natis ex filio qui fuerat in potestate Dy.ibi partes facere de bonis suis que conferenda sunt. Dy. ibi vnam istis:scilꝫ nepotibus natis ex p̄mortuo filio in potestate patris existēte.Dy.ibi quāuis minus.id est nihil.ibi currente patre.id est si pater concurreret qui erat in potestate. Dy.ibi sed ꝛ si sint eodem themate repetitio muta ꝛ dic casum q̄s nepotes nati ex p̄mortuo filio ambo erant emancipati sed eorum erat p̄nepos in potestate.vnde hic habebat duos filios vnum emancipatum ꝛ alium in potestate existente in potestate duos nepotes emancipatos,et ex vno de nepotibus vnum p̄nepotem in potestate me auo mortuo statim moritur filius in potestate existēs alius filius emācipatus vult mihi succedere.Queritur an debeat mihi conferre,ꝛ qualiter illud q̄s conferre debet nepotibus ex eo natis quāq̄ emancipatus ꝛ hoc ex persona patris eorū qui ad eos transiuit tale ius collationis petende.illud autem quod per istum sic cōfertur diuiditur hoc modo:quia nepos nō habens filiū habebit medietatē eius q̄s collatum est:aliam dimidiā habebit alter nepos diuidendam cū p̄nepote ex se nato qui in potestate aui quantum ad nepotem ꝛ p̄oaui quantum ad p̄nepotem remāserat et hoc dicit Oldra.Et dic fm Jaco.de are.non tantum filius emancipatus testatoris de quo p̄missit: sed etiā duo nepotes ex filio mortuo.Jaco.ibi p̄nepos nepotem emancipatorum. dy. ibi partem:scilicet dimidiaꝫ.Dy.si ponas hos duos superesse vel quartam si ponas eorū partem testatoris filium superesse. Uel plane vnam siue dimidiam eius q̄s patri cōmuni deberetur si viueret.Jaco.ibi habebit ꝛ bonorum de quorū successione tractatur ꝛ bonorum coferendorū.Dyn.ibi nepos vn⁹:sc̄z emancipatus.dy.ibi aliam dimidiā.dy.ibi cum alio suo:id est cum filio ex se nato qui est p̄nepos ad eum de cuius successione tractat.Dyn.ibi sed si nepos ex secūdo filio.Dy.Et dic q̄ nō solum defuncti filius sit:sed ꝛ nepos.Jacob.Et dic q̄s erat auus ꝛ filius primus filius secūdus duo nepotes titius emancipatus.id est p̄o auo.Et sempronius in potestate re ten⁹ mortuo cessante.queritur de collatione p̄nepotis emancipati.scilicet ritū videlicet cui conferat ꝛ respondetur quod confert fratri suo sempronio si ille non superest confert patruo suo.tertio non autez patruo maiori:id est primo qui fuit frater aui. Old. Jbi ex alio nepote fratre superstitis:ꝛ naro eodez filio.Oldra. ibi emancipat⁹:scilicet sit.Oldra.Jbi soli fratri suo.id est p̄nepoti in potestate p̄oaui constituto. Oldra. ibi soli patruo maiori:scilicet fratri aui qui est filius testatoris. Oldra.et Ja. in glos.quodam tertio.in fine.Et dic quod defunctus fuit statim post annum et sic erat sibi iam quesitum ius collationis petende ꝛ ideo in eius persona petunt nepotes.vt in glos.magna:Oldra.in glos.nepotibus quorum ibi respondeo ex persona sui patris hanc Dynus.ꝛ Oldra.Jn glos.scilicet p̄nepote.in fine.Et secundum hoc dic quod habebam vnum filium emancipatum et duos nepotes emācipatos ex altero filio p̄mortuo ꝛ ex vno eorum ponepotē in potestate:ꝛ ꝑs hoc hic loquitur de parte bonorum collatorum.sed planius est si dicas q̄s loquitur de parte bonorum aui ponendo duos esse nepotes emancipatos natos ex filio p̄mortuo ꝛ ex vno eorū ꝑ nepote in potestate.Dy.

Nihil. ✱dem onere.ibi exceptis personis:scilicet liberis ꝛ parentibus.Dyn.Et vxori ꝛ nurui relictum p̄o dote.vt.ſ.de legatis p̄estādis.l.prima.Ybi patrem p̄teritum succedentem per contratabulas.Dy.in fin.nepos in potestate ꝛ pater eius emancipatus venientes p̄ contratabu.ad successionem.

Qui duos. ✱vno duo nepotes vnus in potestate:alter emancipatus:ꝛ in primo casu ambo nepotes instituti patre exheredato ꝛ patruo p̄terito in secundo ambo nepotes instituti patre ꝛ patruo p̄teritis. Oldra.ibi nepotem ex eo filio emancipato.Oldrad.ibi sustulit id est post emancipationem vnum filium p̄ocreauit. Oldrad. ibi frater eius:scilicet filij exheredati ꝛ emancipati. Oldrad.ibi ꝛ ipse emancipatus:scilicet postea.Oldra.ibi quid de bonorū possessione:scilicet contratabulas.hoc est cui detur. Oldra.ibi ex eo nepote in potestate. Dynus. ibi p̄ocreauerit filium post emancipationem.Dy.ibi vterq; nepos tam ille qui erat in potestate quā alter.Dy.ibi petere poterit vna cū nepote in potestate constituto.vt.ſ.dicetur. Oldra.ibi exheredatus enim sub audi:licet non admittatur ad contrata.Dyn.ibi dari debet ex cōmissione edicti facta per patruum.Oldr.Et erit cōmunicanda patri ꝓpter id caput ꝛc.Et hec fuit noua clausula a Jul. inducta:scilicet q̄s nepos cōmunicaret filio exheredato ꝛ ideo illum tertium ꝓpter id caput ꝛc. hic legas fm expositionem Azo.Oldr.ibi quoniā non colligitur determinatio questionis secunde quando erant ambo p̄teriti. Oldra.ibi accipe posset nepos in potestate retentus.ꝛ p̄obatur hec ratio.ē. eodem.l.ſ. ſed si pater.Oldra.ibi id est ex noua causula ex isto edicto de coniungendis.Dyn⁹.ibi deteriorīs esse conditionis nepos iste in potestate retentus.Oldra.ibi exheredatus sit subaudi quaꝫ esse eo casu quo esset p̄teritus.Oldra.ibi idq; ei:scilicet nepoti id quod admittatur ipse nepos in potestate retentus ad contratabu.vna cum patre p̄terito vel etiā solus si pater erat exheredatus.Dy.vel dic q̄s iungaf patri suo vel ei deꝭ cōtrata.

suo iure:sicut.ſ.ex edicto cōmisso per patruū.Oldr.ibi natus ꝛ conceptus.Dy.ibi diuersa conditio est q̄s non vocatur ad contrata.vt dictū est.Old.scs suo iure nec ex alterius cōmissione edicti patre ei obstante.vt.ſ.in primo casu.Oldr.ibi ꝛ illi sc̄z nepoti post emancipationem p̄ocreato.Dy.ibi ad virilem.i.vsq; ad virilem partem.Dy.ibi hereditas:scz aui ꝛ hoc credo esse ex beneficio edicti de legatis p̄estandis.l.filium.ſ.sed si portio.ꝛ.ſ.eo.l. vlti.Oldr.in fi.cui conseruaf virilis ꝛ tñ non est de p̄sonis que vocanf ad contrata.vt.ſ.de legatis p̄estandis.l.filiū.in fi.Dy. in glo.vlti.in fi.ꝛ est difficile ꝙrium.sed sol.vt ibi.

Emancipato. Jbi susceptis postea:id est post emancipationem conceptis.Dy.ibi bonorum possessio.contratabu.q̄s vel vnde liberi q̄s decedit pater intestat⁹.Dy.ibi accipere in bonis patris eorū.Old.per nepotes acquiri.ſ.hereditatē patris eorū.Oldr.ibi conferat nepotibus natis post emancipationē ꝛ sic existentibus in potestate filij emācipati de cuius hereditate agitur.Dy.ibi aut:scilicet si nolit conferre.Oldra.

Si nepos. Jbi ei⁹ nepotis exheredati.Old. ibi suo nomine:sc̄z p̄ media p̄sona scripto ab auo.Dy.in fi.ibi extiterit.sed an plata ꝛre la iungit pater. Jtē cōtra pater exheredatus iūgit ei iure nouo hec q̄stio nō,p̄cedit quo sublata est differentia emancipationis ꝛ patrie potestatis.vt not.ē.eo.l.j.in p̄in.sed iure veteri eadem videtur cum submoto sit exheredationis nota. Dy. Uel dic:vt dixi.d.l.j.in p̄inc.ē.eo.ꝛ super rubrica q̄s sublata est predicta differentia ab intestato non autem ex testamento.vt ibi plene dixi.

Si quis filium. Jbi mor.i.post illam adoptionez. ibi emancipato sed solus emācipatus admittitur. Dy.ibi.ex liberis naturalibus:q̄ nūq̄ fuit ei⁹ filius naturalis. Ray.in gl.ibi.q̄ desijt esse ꝛc.ꝛ sic erit ratio remotiua. Oldr.ibi ꝛre nō debea:admitti nepos:ꝛ tūc erit ratio positiua. Old.in fi. q̄.ꝛ si nepos sit:vt ibi nō tamen est naturalis:vt iungi possit vt hic.Oldra.

1 ✠Filius emancipatus ꝛ nepos ex eo in potestate retentus vocantur ad contratabulas per edictum de coniungendis.
2 Nepoti que seruetur portio per constitutionem diui pij.

Si post emancipationem.
1 Ad euidentiam huius.l.p̄emittendū est q̄s si filius est emancipatus:ꝛ nepos ex eo in potestate retentus ambo vocantur ad cōtratabu.per hoc edictum de coniungēdis vt.ſ.j.ꝛ.l.q duos:sed si filius est emancipatus nepos post emācipationem conceptus:ꝛ natus tunc nepos non vocatur per edictum de contratab.q̄ filius p̄cedens excludit eū vt.ſ.si tabb.testamenti nulle extabunt.l.si quis ex his.ſ.q̄s si filium ꝛ.ſ.si quis ꝛ.l.si p̄teritus.secundo responso.item per edictū de coniungendis non vocaf nepos q̄ ad hoc:vt vocetur per illud edictū oportet eum esse in potestate aui.vt.ſ.l.j.l.liberos.ꝛ.l.qui duos.ibi ex heredatus em:sed per cōstitutionem diui pij ꝙseruatur ei portio iure institutiōis vel legati ascripta:vt dicta.l.qui duos in fine.ꝛ hic.est ergo cōsiderare tria iura.sc̄z edictum de cōtrata. item edictum de coniungendis. Jtem cōstitutionem diui pij.que relicta conseruat considerato p̄imo iure repellitur iste nepos.item considerato secūdo:q̄ non est in potestate aui.sed cōsiderato tertio cōseruatur ei portio:sed quarta reuocaf in dubiū p.l.istā.ꝛ ideo dic q̄.l.ista diuiditur in quinq; p̄ticulas:sc̄a ibi ꝛ ꝑponamus. tertia duo vnā quartā:quarta ibi,an ergo.quinta:ibi ꝛ tñ:fo⁊mantur in ea tres questiones tantum quarū p̄ima ꝛ secūda nō determinatur vel declarat in textu.ſz in auf.penul.glo.tertia ve ro ꝛ vltima determinatur in textu.in p̄ma ergo parte ponit p̄ma questio:in secunda ꝛ quarta ponitur secunda q̄stio.in tertia ratiocinatur circa q̄stionem secundā.in quarta ponitur ꝛ determinat tertia q̄stio pēdens ex p̄ima.casus aūt patet hoc modo. habeo filium quēdam emancipatum ꝛ nepotem ex eo conceptū ꝛ natum post emancipationem.ꝛ ꝓpterea non erat in potestate mea.item habeo alium filium in potestate:vel emancipatū nō curo quantū ad istū casum facio testamentū:ꝛ filium emancipatum ex quo habeo nepotem ꝓtereo :alium vero filiū ꝛ nepotē heredes instituo.modo non est dubium an nepos vocef ad contratab.q̄ nō vocatur cum pater suus ex cludat eū:sed est dubiū
2 ✠que portio debeat nepoti conseruari per constitutio.diui pij.i. vtrum tertia an quarta:ꝛ videf q̄s quarta:q̄ si in potestate aui fuisset succederet tantum in quarta: tū dicendū est cōseruari portionem debere virilem ꝛ sic habebit tertia olim bonorū.secundo dicit retento superiori casu habeo filium emancipatum:ꝛ ex eo vnum nepotē in potestate.ꝛ alium qui nō erat in potestate. Jtē habeo alium filium:facio testamentū ꝛ duos nepotes ꝛ alius filium heredes instituo ꝛ emācipatum ꝓtereo:modo dubitatur quantū habere debeant duo nepotes vtrum tertiū omnium ,vel quartam.ꝛ videtur q̄s quarta:quia posito quod essent in potestate haberent solūmodo quartā:ergo nepos ille qui non erat in potestate per constitutionem diui pij debet habere tantū vnciā ꝛ dimidiam.in alia parte formatur alia questio q̄ pender ex p̄ima.id est vtrum illa tertia que conseruaf nepoti instituto q̄non erat in potestate aui detrahaf de portione fratris emācipati tātum an de portiōe patris ꝛ etiam patrui ꝛ determinatur q̄ etiā de portione patrui:q̄ est legatum predicto nepoti relictum etiaꝫ patruus non pater p̄estare deberet. Dy.cōcludendo ergo sunt tres questiones.due in litera nō solute.p̄ima est quarta portio seruetur nepoti non existenti in potestate alter nō:ꝛ non existens in potestate sit institutus an cuilibet seruetur sexūcia.i.vncia ꝛ dimidia tertia cui absedet hec pars patri an patruo. Old.ibi ex eo.sc̄z filio emancipato. Dy.ibi.nepos ꝛ sic non erat in potestate aui:sed sui patris vt.ſ.eo.l.qui duos. Dy.ꝛ dic q̄s iste nepos fuit institutus ab auo cum patruo patre ꝓterito petente cōtra tabu.vel statim patet in exēplo. Oldra.ibi erit portio ex constitutiōe diui pij de qua tractatur.ē.eo.l.qui duos in fi. Dy.ls gl. aliter dicat ꝛ male ꝛ dic q̄s hic colligitur determinatio p̄me q̄stionis: ibi hunc nepotem post emancipationem conceptū. Dy. ibi partem emancipatum. Dy.ibi eiusdem nepotis. Dy.ibi:con tratabulas bonorum possessio.ꝛ videtur q̄s nullam partem confiderato hoc edicto de coniungendis.q̄ istum nepotem non admittit cum nō fuerit in potestate aui ꝛ hoc sequitur Ray.ibi ad edictum pretoris de contratab.vt.ē.eo.l.qui duos ibi,exheredatos eū ꝛc.vel de coniungendis:q̄ oportet eos nepotem qui coiungitur esse in potestate.vt.ſ.eo.l.j.ē.liberos. Dyn.ibi semisses tali nepote nō computato:q̄ per patrem excluditur:vt dicta.l. qui duos.ꝛ duo semisses bonorum fierēt quorum vnum habebit pater aliuꝫ patruus istius nepotis.ꝛ iste nepos nihil ex hoc edicto cum in potestate non sit. Ray.ibi post constitutio.p̄ illaꝫ em conseruatur portio tali nepoti qui nō erat in potestate aui:vt dicta.l.qui duos in fi. Dy.simile si habeē in ratiōe si deus est animus nobis:ibi debeat seruari videtur quod quarta nā ꝛc. Dy. ibi.cum patre suo hoc cum vterq; est ꝓteritus.ſz quid si nepos in dimidia sit institutus ꝛ patruus in alia dimidia ꝛ pater ꝓteritus videtur idem.vt.ē.eo.l.qui duos.ibi quoniā si pater ꝛc.ſz quid si velit mihi conferuare virilem totius patre solo petente cō tratabulas:ꝛ patruo repudiante ꝛ veniente ex institutione ex ea parte ex qua institutus fuit.respondeo.potest vt.ē.de contratabulas.l.si ex duobus.ſ.sed illud:sed videtur sibi conseruanda virilis contra patrem qui contratabulas petit vt.ē.eo.l.j.ſ.sed ꝛ si sint duo:sed argumē.cōtra est finis huius.l.Dy.ibi in familia aui.id est in potestate.Dy.ibi duo.sc̄z nepotes ex eodem filio in aui potestate siue ambo fuissent instituti siue ambo ꝓteriti siue alter institutus,alter ꝓteritus ꝛ hoc inspecto edicto de cōiungendis:sed si ambo sint instituti ꝛ velint sibi conseruare beneficium edicti de legatis p̄estandis an admittentur ad virilem.i. quilibet eorum ad quartam totius.cum sic habeat quilibet eorū quantum ꝛ pater non videtur qn nō plus habere debeāt ambo quam pater accipiens bonorum possessionem contratabu.vt.ē. de legatis p̄estandis.l.virilis vbi,versi.sed si vnus,quare ergo cum vnus solus est nepos ꝛ institutus cum patruo:vt in primo casu vocatur in virilem in materiam totius respondeo:quia nō est inuenire quod portio conseruata ex cedat aliquā de portionibus per contratabulas delatis.vt dicta.l.virilis.primo respōso quia afficitur iniuria patruus qui solus tantū habere debet quā tum frater suus cum filio ex se nato.vt.ē.eo.l.j.ſ.sed si sit.ꝓterea ꝛ hic habet tertiuꝫ tantū sicut frater ꝛ nepos ex fratre natus.respondeo illud verū in contratabulas in successione ab intestato hic autē vocatur nepos quod ex institutione nō de se facta directa.sed per constitutionē diui pij que in constitutionibus loquitur vt.ē.de legatis p̄estandis.l.filium.ſ.si legata.scō responso:ꝛ sic quantum ad illum casum titulus iste nō corrigitur. Dy. ibi ꝛ cui abscedet.id est de cuius portiōe detrahetur ꝛ hic est tertia questio dependens ex p̄ima. Dyn.ibi eidem nepoti non existenti in potestate. Dy.in glo.ex interpretatione tu dic quod nec per verba edicti nec per interpretationem edictorum ꝛ mens edicti sit in potestate aui vt.ē.l.j.ſ.liberos. dic ergo q̄s conseruatur per constitutionem diui pij.vt.ē.eo.l.qui duos in fi.nec etiam p edictum de contratabu.quia pater eum precedit:vt dicta.l.qui duos.versi.exheredatus em ꝛc. Dy.in glos.non computato tali nepote emancipato. Dynus.in glo.scilicet filio ibi murat casum loquens quando ambo nepotes erant in potestate. Dy.in glo.ꝛ

Universidad de Deusto
Biblioteca

hoc satis videtur:ibi plus habeat:quia nō plus habere debet is cuius portio seruatur quam succedēs contratabulas.l.filiū z.l. nam secundum z.l.virile.sed nepos in potestate existens succedens per contratabulas habet vnciā z dimidiam vt.ē.l.j.ff.sed si fit.preterea ergo ze.Dy.in fi.prima vera.Dy.z aduerte q est difficile cōtrarium.hic ergo habet tertiā bonorum:sed.l.q duos. dimidiam quarte tantū:q ibi sibi inuicem concurrunt succedendo per contratabu.Dy.sic videtur qđ concurrens cum solo patre habeat virilem concurrens cum altero nepote in potestate retento illam virilem quā habuerit per cōcursum patris:z patrui diuidat cum fratre:z sic remanet sibi sertuncia.Oldr.in glo.vlt. in fi.z sic ibi poterat petere contratabu.hic autem non.vt in.l.sequitur dictam.l.nepos.

1 ☞Sententia contra criminosum lata quibus preiudicet.
2 Positiones modicum facientes admittuntur.
3 Tempora carboniane z possessionis ordinarie currunt diuersis temporibus.
4 Alimenta z expense ad studium impuberi prestantur.

¶De carboniano edicto. Rubrica.

Si per rubrica. Vide azo. in summa huius tit.z in speculo de testamētis.ff.sequit vidēre z roffre.in libello eo.tit.summatim cā co gnit.q datur carbonia.possessio impuberi cui mouet questio de statu.z bonis.j.eod.l.j.Et si pro pupillo nō satisfaciet aduersarius simul erit in possessione cū ipso.ea.l.C.j. z an debeat alimentari ex bonis ipse aduersarius nō tm masculis:sed etiam feminis ex virili secu descendentib⁹ datur hec bonorum possessio.ea.l.ff.non tantū. nō refert quis controuersiam facit impuberi dum tm questio sit de statu.ea.l.ff.si quis non ab aliquo.z locum hz etiam si fiscus cōtrouersiam facit exheredato:vel instituto nō datur hec bonorum possessio.ea.l.ff.possess.pompo.in posthumo instituto: secus z hoc verū nisi scriptus: vel exheredatus sit non:vt si filius carboñ.cessat vbi est questio bonorū tm z non status.ea.l.ff.si quis filium.si mouet questio principaliter matri:z filio vel matri principaliter:q dicitur patri subiecisse:z per consequens filio qđ iuris.eadem.l.ff.si mater.z †qđ sniā lata contra criminosum preiudicat his qui ex crimine cōmodum consequebanť.z an sententia cōtra matrem lata in adulterio vel partu suppositō iudicet filio.eo.l.licet.carboma.locum habet ex testamēto z ab intestato.j. eo.l.iij.z an differat posthumus ab iam nato.si sola questio status moueatur impuberi differtur ex constitutionibus. eadē.l.ff. Cuius carbonianū nō habet locū in eo qui pubes est:z si per mendaciū dixerit se impuberē nullum est decretū.ea.l.ff.puberi.quid sit cognitio summaria z quid plenaria.eadem.l.ff.cause.z.ff.due cause.z qđ negatiua:scz non esse filium probatur z qđ ambiguū dicitur in quo est aliquid modicū faciens pro vna parte qđ facit ad materiā.l.admonendi.de iureiurā.z ad materiā.l.ff.C.de pro curato. Et an per solam negationez efficiatur res dubia.†z qđ positiones z articuli etiā modicū facientes admittuntur:z qđ tes tes non sic recordantur de facto antiquo sicut de recenti:z an in famia facti rep:llat testem in totum:z quando debet attendi cō dictio testis non refert vtrum suo an heredicario iure fiat contra uersia impuberi.ea.l.ff.si is qui.z si non sit questio de hereditate patris:ff an mater debeat succedere nō differtur questio si duo bus impuberibus ppter impuberem.ea.l.ff.idem iulia.non refert vtrum impubes cui mouetur ꝯtrouersia sit petitor vel possessor.ea.l.ff.paruī.si duo impuberes sibi inuicem faciant controuersiam quid iuris.ea.l.ff.si duo.si est questio libertatis z hereditatis vtrarꝫ differtur in tempus pubertatis.ea.l.ff.si qs liber. si excipiatur contra impuberem de iure tertij differtur questio ff impubes satisfa.ea.l.ff.cum extaret.z an excipi possit de iure tertij.carboñ.tribuit ius solū in possessione nō in proprietate: z si in tenet petitorium nō prosunt sibi cōmoda carboñ.ea.l.ff.missis aurē.z ibi plene an missus ex carbo.intēdare possit hereditarias actiones ista bonorum possessio.dat intra annū vtilem.ff.hec autez possessio.†z diuersis temporibus currunt tēpora carboniane:z ordinarie possessionis:z ideo diuersis tēporibus peti possunt.j. eo.l.ideoqꝫ.si ambo sunt de liberis ambo mittunť in possess.j.e. Sed sub.sed impubere non satisfacente fit missus etiam aduersarius eius dabitur curator qui administret bona.eadem.l.ff.si impubes.z si aduersarius satisfacere potest administrare.ea.l.ff.quotiēs.quis debeat alii ex bonis.ea.l.ff.an autē.Et maior cura est preteriti ne impubes fame pereat quaz ne hereditas diminuat:z facit qđ mulieris pena differatur per lactādum filium si alia la-

1 ☞Edictum carbonianum cessat si controuersia bonorum moueatur.
2 Sententia lata contra sceleris autorem quibus preiudicet.
3 Factum matris filio preiudicare potest.

Si cui. Ibi causa cognita scz summatim. Dy. Ibi de ea re:id est de statu.Dy.ibi quo ad commodum.vt nota.j.e.l.ff impubes.ff. quoties. Ray.Ibi z iudicium:id est questio status.z per cōsequens bonorum.vt not.j.eo.l.de bonis.in prin.Ray.Ibi causa cognita:scz plene.Dy.in glo.ij.ibi si status.z.ē.ad trebel.lucius.ff.tres heredes.Oldra.

Eum qui cōtrouersiam facit.

Resistendo.Dy.ibi simul cum impubere.Dyn.in glo.sed dissimiliter.in fi.nam aut aduersarius est in pari gradu cū impubere:quia ambo filij defuncti z tūc oportet alium mitti in possessionem bonorum.z ex his alimentari etiam si impubes pro pte sua satisfaciet:q z ipse dz succedere defuncto sicut impubes.z ita loquitur dicta.l.sed si is.aut non est aduersarius in eodem gradu cum impubere:z tunc aut satisfacit aut impubere z alter nō debet esse in possessione nec alimentari ex bonis:aut non satisfacit:z tunc aduersarius debet esse in possessionem bonorum:sed non ex eis alimentari.z eodem modo soluitur aliud contrarium.j.e. l.de bonis.ff.qui pupillo.Dy.in glo.non ergo.ibi de fide instrumentorum.l.fi.imo est in titulo de probatio.

Sed z si quis Impubes.Dy.ibi maius periculum nō z pro hoc.C.de episcopa li audi.l.addictos.xlij.dis.quiescamus.z extra de electio.vbi periculum.libro.vj.Ibi si aliter obseruetur:id est si non differatur questio an allegetur impubes esse seruus.Dy.ibi impubere afficiat allegando eum seruum.Dy.simpliciter non negando filiū. Dy.ibi seruus esse dicatur.z per consequens dicatur illum filiū tanq̄ non legitimum non esse de numero eoꝝ q possunt ad successionē accedere.Dy.Ibi idem erit dicendum:scz qđ impubes mittatur in possess.z differatur questio.Dy.

Pomponius Ibi cum filius etiam impubes.i. qui dicit se filium:scz negatur per aduersarium.Jaco.nam si vt filius scriptus esset z reperiret nō esse:alienus esset ab hereditate.vt.C.de heredi.instit.l.si pater. z.l.nec

z.l.nec apud.z ideo interim haberet locum carboñ.edictum nisi testator sciret eus esse non filiū.vt.ē.de heredi.instit.l.nemo.ff.j. z de conditio.z demonstra.l.falsa. Jac.ibi etiam si alijs vel si.i. quāuis.Dy.ibi bonorum possess.scz carboniana.Dyn.ibi idēqz scz quod detur carboniana quia exheredatio non rite facta fuit nec hoc superiori casu:z ideo non nocet.vt.ē.de cōtratabulas.l. non putauit.ff.non queuis.in glos.carboniana.Ibi cōstat enim cum instituit tanq̄ filium cum z ipse esset in quasi possessione filiationis que ratio nō cadit in posthumo sicut in iam nato:z sic nato instituto datur ordinaria bonorum possessio,scz fm ta.sed posthumo extraordinaria.scz carboniana.Ray.

1 ☞Posthumus an differat a iam nato.
2 Decretum obreptitium est inualidum.
3 Cognitio plena cause que sit.
4 Pretor admittit probationem pro puero modicum facientem.
5 Testis non ita recordatur de longinquo tempore sicut de recenti.
6 Infamia facti fidem testis aggrauat nō tamen ex toto repellit.
7 Questio status differtur per carbonianum impubere cōtrouersiam status patiente.
8 Excipere de iure tertij quando quis possit.
9 Missus in possessionem ex carbomano ius possessionis consequitur.
10 Missus ex carboniano edicto an possit actiones hereditarias intentare z contra quos.

Si quis. †Si mouetur controuersia bonorum tantū cessat hoc edictum carbonianum.secus si de statu z bonis questio moneatur.hoc dicit.Ibi sic id est p verba que sequuntur:ibi deinde hic institutus ex parte minima eo modo quo predictum est ibi suum herdem esse ab intestato z insolidum.Dy.ibi contēdunt tantum z nō negant eum filium.Dy. ibi carboñ.cessat:q non mouetur questio de statu:sed de bonis tantum.Dy.ibi ad cōsanguineos:sed quomodo cū fuerint heredes scripti in testamento.vt.ē.prz dum dicit coheredes eius respondeo nondum adierant ex testamento:vel confitebantur nō valere testamentum.Jaco.in glo.ac per hoc testamentum in fi. huius gl.male dicit q hic nō erat institutus:vt filius vt textus dicit.z.j.in vltima glo.Jn glo.si impubes.in fi.solu,vt ibi.Dy. z Jaco.de bel.

Si mater. Duo sunt casus huius.ff.primus quando questio mouebat principaliter vtriꝫ secundus quando mouebatur principaliter questio matri secum dario filio.z fm hoc expone hunc.ff.quia glo.non bene exponit. Dyn.Et intelligas in matre maioze alias secus esset.vt.j.eo.l.si impubes.ff.si mater.z vide quod notaui.j.eod.l.cum mulier.ibi subiecti partus filio adhuc impubere.Dy.ibi.denotatur.id est principaliter de partu suppositō pupillo questio moueatur non solum matri.Dy.z pupillo expedit questionem deferri. Dy.ibi defendatur.scz impubes.Dy.ibi.postulatur principaliter.i.accusat de partu suppositō z per consequēs secundario filio.Dy. ibi defensura.communiter est in litera defensuram z male.Dy. ibi.recenti tempore quā antiquo fi differretur argu.j.l.iij,ff.due. Jaco.ibi.z post cuentum.fm glo.hic est verisimilus,z ponit effectum snie contra puerum late super suppositō partu.Oldra.ibi, apparuerit per sententiam latam contra matrem.Dy.licet glo. dicat contrarium ibi denegande sunt donec probet se filium fm casum.Dy.z bene in fi.non fuisset nisi habita plena cause cognitione probetur esse filius.Dy.Et nota.†quod sententia lata cōtra autorem sceleris nocet z preiudicat his ad quos ex crimine applicabatur compendium:vt hic.z.C.de aduoca.diuersorum iudicum.l.j.z fi ex falsis instrumentis.l.iudicati.z argu.j.de regulis iuris.l.ex qua persona.z.ē.de his qui.vt indignis.l.cum tabulis.in princ.sed in ciuili diffinguitur.vt.j.de re iudica.l.sepe.z facit ad primam partem.ē.de legatis.ij.l.cū filius.ff.fi.z de admini.tu.l.titium z meuium.ff.penul.in iuramento secus propter timorem transgressionis.vt.ē.de iureiurando.l.iū.ff.penult. qui timor hic cessat.z.C.de falsis.l.j.Jaco.Jn glo.scz tantum ibi fiebat questio,primam tene.Dy.in eadem gl.in fi.vel dicas quod primo z secundo casu mouebatur questio matri z filio:sed expediebat differri puero in primo casu.z ideo differtur z in secundo nō expediebat differri z ideo nō differtur:sed de presenti tractatur z preiudicat sententia puero quātum ad omnia:vt paret ex fi.ff.z fm hoc omnia sunt plana.Vel dicas quod in secūdo casu mouebatur questio tantum matri principaliter licet secundario effectus cognitionis extenderetur ad damnum filij:vt hic videt denegatur filio carboniana bonorum posse.z actiones heredita
3 ris:vt in fi.ff.subūcitur nisi constet eum filium†quia factum matris potest filio preiudicare.vt.ē.de ventre inspici.l.j.ff.si cui.z.l. edictum.z ibi no.Dy.Vel dic aut mulier accusatur de adulterio simpliciter z tunc nō differtur cognitio:quia possibile est mulierem esse adulteram z puerum natum esse ex defuncto:vt dicta l.miles.ff.defuncto.j.de adulter,aut accusatur de certo z determinato adulterio ex quo dicitur puer natus:vel partus dicitur esse suppositus.z tunc aut questio mouetur contra matrem tantum aut contra puerum tātum aut contra vtrūq.Primo casu non differt,vt.C.ad.l.co.de falsis.l.j.fm verum intellectum:vbi de hoc.Sed̄o casu indubitanter differtur.vt.ē.prz.responso fm vnum intellectum z per totum hunc titulum.Tertio casu pone vt hic fm alium intellectum.vt.j.eo.l.titia.z.ē.tit.ij.l.si ventrio. Oldra.z facit.j.eo.l.titia.

Licet mulier Ibi puniri possunt si supsunt.Dy.in gl.hoc est contra vos ibi alū cōtra ad hoc vide.j.de accusa.l.in eū. Jn glo.vlti.in fi.que fit ipsi impuberi.Dy.

1 ☞Puberi. Adde.bal.in l.j.z fi.C.de curato.furio.

Puberi. †Ibi non succurrit licet moueatur ei controuersia de statu z bonis.Dyn.ibi obtexerit: id est per mendacium allegauerit se impuberem. Dy.Et sic no,
2 quod †decretum obreptium non tenet per hoc.C.si contra ius vel vtilitatem pu.l.prescriptione.ē.de rebus eorum.l.magis puto.ff.manent.z.j.de fideicommiss.liber.l.cum vero.ff.subuentum. vbi de hoc.Ibi mor.lite super bonorum pos.ex carboñ.petente vel ea finita:sed nondum corporali possessione in eum q mitti petebat translata.Oldr.Ibi possessionis carboniane.Dy.in glo. petende.in fi.z de hoc plene not.j.de admi.tuto.l.ij.ff.sed z si qs cum status.Ray.

Cause cognitio. †Plena est cause cognitio p
3 quam plene religio inducantis instruitur de veritate summaria per quaz ad rei de qua agit in aliquam presumptionem adducitur.Jaco.Et hoc in effectu dicit iste.ff.z vide quod not.ē.de ventre in possessio. nuntendo.l. vbicunqꝫ.ff.interdum ibi infantibus.l. impuberibus. Dyn. ibi. filium non esse not.probari negatiuam:sed hoc per affirmatiuā ex qua hoc resultat.vt.l.filium.ē.de his qui sunt sui vel alieni iuris. Jac.Et de probatione negatiua plene dixi.C.de probationi.l.actor.ibi ambiguā causam repete inuenit.Dy.Ibi vel modicum pro puero facientem.no.casum dici ambiguum in quo est aliquid etiam modicum pro altera parte faciens.Oldra. Item not.quod in dubio faueamus actori:sed contra.j.vt in poss.l.ff. restituende.z institu.de interdictis.ff.commodum.z extra de regulis iuris.c.cum sint partium.libz.vj.vbi de hoc solu.hoc operatur presumptio pro actore ratione quasi possessiōis filiationis in qua erat que ratio in contrarijs cessat argu.C.de probationibus.l.non epistolis.z.l.non nudis.z.l.fine possidetis. Preterea hic in bonorum possessione que non tribuit ius:z sic est speciale fauore alimentorum.argu.ē.de ventre in possessio.mittendo.l.
4 ff.sed si incertum,z.ff.si ea.Ray.†Item not.quod preto admittit probationem etiam modicum pro puero facientem quod sepe allegant aduocati pro positionibus z capitulis admittendis etiam si modicū faciant ad causam:sed hic loquitur de summaria cognitione in qua non exigitur plena probatio:sed per presumptiones:sed nunquid sufficiat presumptio per sacramētum glo.quod sic in auk.de exhiben.ff.si vero.z.C.de bonis auto.iudicis possi.ank.z qui iurat,sed dic:vt dixi,ē.vt in posses.lega.l.

Universidad de Deusto
Biblioteca

si is a quo. Itē facit ista litera ad notata in materia. l. admonēdi. ff. de iureiurando. & l. bonefidei. C. eodem titu. scz qñ res dubia dicitur quando aliqd ab vna parte probatū est qđ etiam facit qđ tunc dicatur dubiū de mandato quando aliqua presumptio inducitur pro procurato. de quo not. & plene dicti. C. de procura. l. j. sed videtur qđ per solam negationem efficiatur res dubia. vt. C. qui. ad libertatem. proclā. non licet. l. iij. & de fide instrumentorum. l. plures apoc. sed illud quo ad hoc: vt aduersario incumbat onus probandi qđ alias nō incumberet si aduersarius confiteretur. vt. ff. ad leg. aquil. l. proinde. §. fin. & ibi not. sed non quo ad hoc: vt simpliciter negatio faciat ius aliquod aduersario competere nisi aliqua presumptio sit pro eo. vt hic. Rayn. in glos. i. fine dubitatione. ibi habet locum in possessorijs hoc nō intelligas indistincte verum. nam illa regula nō habet locum in interdictis recuperande possessionis: imo in illis obtinet contraria regula scz qđ ante omnia fit facienda restitutio spoliato. vt. C. de agricol. & censitis. l. si coloni. cum similibus. & de hoc per Dy. extra de regulis iuris. c. de dolo. facit. & c. qui ad agendum. lib. vj. & dixi. C. locati. l. si quis conductionis.

Due autem sunt cause. Ibi carbonia ne possessiōis vel denegāde. Dy. ibi cognitio super statu z bonis. Dy. ibi hoc autē: scz vtrum oporteat differri vel in presenti tractari. Dy. que stio mota ibi representari. i. de presenti tractari. Dyn°. ibi testes quosdam in fauorem pupilli. Dy. ibi interuallum. f. not. quod nō est perobscure quod testis ita recolendus de longinquo tempore sicut de recenti. pro hoc extra de prescriptioni. c. ad audientiam. & de probationi. c. iij. & ibi nota. & hic in glo. & eius suppletione. & pro hoc bene de damno infecto. l. qui bona. §. vltimo. & l. sequenti. & ideo testes quando recipiuntur propter illā causam lite non contestata. vt. C. de testi. auten. si quis ab aliquo. Dyn. Ibi vel instrumenta repete finge. Dy. ibi satisdare nō posse in bonis restituendis si apparebit non filius. Dy. ibi novare alias nouam rem. Dy. ibi moliri. id est destruere. Dy. ibi erit rem: id est questionem. Dy. ibi eius impuberis. Dy. ibi consultum velit. i. consulere velit ex hoc edicto. Dyn. in versi. diuus. ibi res: id est questio. Dy. ibi pupillorum causa: id est fauore. Dy. Ibi cum iam: id est in presenti. Dy. in glo. quia fiant infames. ibi testis inspicitur quod intellige quando de conditione testiū queritur ad probationem que nunc inducitur eligendam: & ita debet intelligi qđ not. per Ałso. in summa institutionum de testamentis. in fi. si autem de testium condictione queratur ad subitātiam rei de qua queritur tollendam tunc inspicitur tempus celebrati contractus ad cuius probationem nunc producitur & ita loquit. ff. de testamē-
6 tis. l. ad testium. Oldra. Et ex hac glo. not. † quod infamia facti aggrauat fidem testis non in ex toto repellit. vt. C. de summa trinitate. l. j. vbi de hoc not. & dixi. Ited videtur quod eum repellat ex toto quia ferre testimonium est dignitas. extij. q. v. c. peccatū. & infamibus etiam de facto potest dignitatum non patent. vt. C. de dignitatibus. l. q. lib. eo. & extra de regulis iuris. c. infamibus lib. vj. Et hanc opinio. tenent gl. ff. de senatoribus. l. cassius. vbi plene dixi. & extra de testibus. c. testimonium. In gl. vnde debet admitti de his qui nota. infa. l. ij. §. ignominie. & de testibus. l. iij. §. iulia. hę tamen glo. communiter approbatur. vt dixi dicta. l. j. C. de summa trinitate. Item facit quod testis bannitus & cancellatus tempore quo testificatur posit testificari de quo vide qđ dixi. C. de testibus. l. iureiurandi. & dic fm Jacob. de are. aut de conditione testium queritur quando de substantia negotij testimonium fertur: vt quia dicitur testamentum non valere: quia testes sunt tales qui ad testamentum adhiberi non possunt & tunc obtinet. C. de testamentis. l. j. vbi de hoc dixi. & instit. de testamētis. §. testes. & ff. de test. l. ad testium. §. j. aut quia dicitur quod ad testificandum seu ad probandum admitti non debēt & tunc obtinet iste. §. Jaco. In eadem glo. in fi. arg. in auf. de tempore non solute pec. circa princi. coll. vj. & ibi in gl. hec cōstitutio innouat constitutionem precipitionis centum annorum loco venerabili de dire circa princi. coll. viij. Et dixi etiam in expositione litere: & ideo in facto antiquo melius videtur credi. scilicet scripturis & instrumentis quam testibus de quo nota. C. de fide instrumentorum. l. in exercendis. & per Hostien. in summa eiusdem tituli. §. quid si instrumentum. versicu. penulti. in glo. hoc concedebat. Ibi peteret carbon. quod est vbi fit ei controuersia de statu & bonis. Ray.

Si mater † l. j. §. fina. Vide quod nota. & plene dixi supra eod.

Si is qui status. Ibi heres extiterit & dubi-
tatur vtrum questio de presenti agi debeat an in tempus pubertatis differri. Dyn. ibi controuersia hic fiat. scz de statu & bonis quia semper differtur questio in tempus pubertatis. Dyn. ibi hunc quoq; natum ex prima vxore. Dy. ibi non enim de paternis: sed de fraternis. Dynus. in glos. sic in agente. ibi in commento: & hoc ideo quia vtrobiq; est eadem ratio. scilicet impuberis fauor. Raynald. vel dic quod non interest quo ad senatusconsul. trebel. vt ibi. Jacobus de bellouiso.

Ibidem iulia Ibi si duo impuberes: scilicet fra-
tres. Dynus. ibi puberit. i. pubes factus fuerit. Dynus. ibi. vt sit id est aduenīente puberrate alterius. Dy. ibi impuberi. i. ei que remansit impubes. Dy. per puberis. i. eius qui factus est pubes. Dy. in glo. sit. & in fi. quia in. l. titia. & dicto. §. si mater. Consors impuberis in eadem lite erat maior. xxv. annis hic minor. Ray. Item huic. §. est contra. & de administra. tuto. l. tutor. qui post finem. §. penulti. sed dic: vt ibi per Dynum.

Parui refert. Ibi siue petat. i. possessorio agat
secus si petitorio & tic cessat cōtra rium: vel dic siue petat ad petitionem aduersariorum. & ad suā sic licet proposuerit petitionem qua omissa vult ad possessionem transire. vt. j. ea. l. §. cum extaret. Jaco.

Si duo. 7 † Questio status per carbonia. differtur quā-
do impubes status controuersiam patitur: scus si alij facit questionem. hoc dicit ibi an se. s. dicat esse filium vna cum alio. Dy. ibi de parte cōtingente illi qui erat impubes. Dynus. ibi alter & se filium vna cuz alio. Dynus. & sic qui patitur. Dy. ibi qui se solum dicit & sic facit alteri cōtrouersiā & non patitur ab alio. Dynus. ibi impubes. id est qui remansit impubes. Dynus. Et breuiter dicit aut quilibet dicit se solum filium aut non. primo casu expectatur vtriusq; pubertas. secūdo casu non spectatur pubertas eius qui se solum dicit: sed eius qui se dicit. Dynus.

Si quis liber esse iussus. A domino
qui filium preterijt. Dy. ibi & hereditas: expone & pro id est. Dy. ibi & liber tatis que fuerit heredi instituto. Dyn. ibi differenda. nam testamento rato habito videtur non filius ipsius preteritione constare testamentum nullius esse momenti. Jaco. Ibi eorum iudicio rum: scz hereditatis vel libertatis. Dynus. ibi questiones ex testamento quod impubes dicitur rupisse. Dy. vt not. j. eo. l. si impubes. §. si mater. que est contra que questiones fiūt filio defuncti non instituto. Dy.

Cum extaret. 8 Iste. §. facit ad questionez † an qs
possit excipere de iure tertij circa quod dicit aut per modum probationis & possum: & ita loquitur glo. que est in. l. circa. ff. de probationibus. aut per modum principalis exceptio. & tunc aut ex admissione huius exceptionis: & tunc aut expendebat vel pendere poterat ius rei & tūc de alieno iure excipere possum: & ita loquitur hic. §. & j. de bonis libertorum. l. quādiu. aut ex admissione huius exceptionis non pendebat: nec pendere poterat ius rei & tunc de alieno iure excipi non potest & ita loquitur supra si seruitus vendi. l. loci corpus. §. com petit. fami. hercisc. l. his consequenter si ager vectigalis. l. ij. cum his que ibi nota. Oldr. Et de hoc plene dixi. C. de seruis fugitiuis. l. cum seruum. & j. tit. proxi. l. que ex liberis. §. testamento. In glo. vt fiat missio ex carboń. & differatur questio in tempus pubertatis. Dy.

Missum autem. 9 † Missus in possessionem ex
carbonano solum ius possessionis consequitur non autem in proprietate: & ideo non pōt agere iudicio petitorio vniuersali: vel singulari vt commoda carbonia. sibi proficiant: sed tanquam legitimus successor hoc facere potest quo casu cōmoda carbonia. sibi non proderunt. hoc dicit Rayn. Ibi in possessionem etiam ex primo decreto seu prima missione. Dy. ibi constituere: scz verum ita quod habeat cuiilem: & naturalem possessionem & constitutum in possessionem defendere. Dy. ibi hereditatem petere & sic vniuersali iudicio. Dyn. Ibi possessoris carboniani: id est quia missus est ex carbonia. vult petitorium iudicium vniuersale: vel singulare contra sibi mouentem controuersiam de statu: vel contra alium intentare quasi here eo quod missus est. Oldra. Vel dic quod vult ad victoriā petitorij solam presumptionem sufficere sicut in carboniana. Item vult etiam in hoc iudicio questionem status differri in tempus pubertatis sicut in carboń. Rayn. Ibi singulas res: scz ceperit petere rei vendicione. Dyn. ibi tantisper. id est durante pupillari etate vel quousq; questio terminetur. Dynus. status bonorum. vt. j. eo. l. de bonis. §. vlti. Dyn. ibi directa actione: id est directa hereditatis petitione. Dyn. quasi legitimus successor ita quod commodum carbonia. sibi non prosit. Ray. Ibi heres sit: id est an sit de numero libertorum. & per cōsequens ad eum pertineat hereditas tāquam ad heredē. Dy. Et sic questio status in hoc petitorio non differtur & de causa plene cognoscitur. & circa materiam huius. §. scz tan missus ex carboń. edicto possit intentare actiones hereditarias & contra quos gl. variant & etiam defecti ue sint. ff. de inofficioso testamento. l. qui de inofficioso. C. de oz-
di. iudi. l. j. j. eod. l. penulti. & l. sed & si his. §. si impubes. ideoq; sic distingue fm Dy. Mas aut missus ex carboniano vult agere petitorio aut possessorio. si petitorio siue vniuersali: vt petitione hereditatis siue singular. i vt rei vendicatione vel simili: aut hoc proponit eo quod sit missus in possessez ex carbonia. & quasi ex ea causa hoc sibi liceat & hoc nullo modo potest vt hoc. §. versic. qđ si ceperit. quia beneficium edicti carboń. dat ius siue extendit & constituit contra possessionem non contra proprietatem rerum. vt not. in hoc. §. & est similiter ratio que in textu redditur ne presumptio carbonia. possessionis &c. & not. ꝑtētu carboniane possessionis &c. Iniuriam &c. aut proponit tanquam legitimus successor proponendo petitionem hereditatis siue singularem iudicium probando legitime de successione: & filiatione incontinenti & mittitur omisso carboniani bñficio carboniani nec questio differtur nec aliquod commodum ex carbonia. habet vt hoc. §. versicu. si igitur &c. Et hec sunt vera siue agant petitorio contra aduersarium qui negat eum filium siue cōtra quēcunq; bonorum possessorem si autem vult agere possessorio: vt actione in factum descendente ex hoc dicto adipiscende possessionis tanquam missus aut mittī iussus admittitur contra quēlibet possidentem cuz determinatione que sequitur: quia aut cauit quod quidē facere debet. vt. §. l. j. §. j. & j. eodem. l. sed si is. per totam le. & l. de bonis. §. penul. aut non cauit: si cauit & agitur cōtra eum qui est ex liberis: & tunc non aduocabit ab eo totaliter possessio: sed agit vt simul communicet. vt dicta. l. sed si is. circa principium: si vero cōtra extraneus aduocabit totaliter possessio. & solus erit in possessione. vt. ff. l. i. & colligitur a contrario sensu dicta. l. i. §. primo. ff. eo. si vero non cauit & tūc ambo in possessionem: vt dicta. l. sed si is. §. primo. j. eo. & quis tunc administrabit bona dicitur in ea. l. sed si is. §. i. & sequenti & §. fi. in eo casu quo cauit potest agere cōtra debitores hereditarios tanq̄ curator bonorum vt. j. eodē. l. penul. & ibi no. & quod ibi dicit quod vendicat obstat primo mē bro in quo dixi: qđ petitorio non agit sed solu. vt ibi no. vel intelige sicut in petitorio. ff. dictum est. Dy. & vide quod dicam. j. eo. l. sed si is. §. quoties in glos. videtur ergo ibi facta missio. nam ex eo solo quod iudex dat ei beneficium huius edicti non possidet nisi ponat eum in possessione re ipsa: vt est etiam videre in herede. j. de acquiren. possessione. l. cum heredes. & in eo cui constituitur pignus pretorium iussu magistratus vt. ff. de pigno. actio. l. non est mirum. & ideo pretor dat actio. in factum vt cōstituat eū verum possessorem vt. j. ne vis fiat ei qui in possessionem missus est. l. prima. Dy. ibi satisdans nec sperat dominium nec excluditur satisdatio aduersarij. Ray. ibi. l. lege hec placet Dy. ibi. cōtra extraneos: sed contra eos qui sunt sui sicut & ipse est nō agit vt aduocet possessio. ab eis: scz vt cum eis possessionem teneat vt. j. eodem. l. sed si is in principio. Dyn. in glos. C. de ordine iudiciorum. in fi. quia ibi agit petitorio hic conuenitur sic &. ff. ea. l. §. parui in gl. f. in factum ibi agere heres. id est filius qui. vt heres possidet. Dy.

Hec autem. Hec autem possessio carboniana que
extraordinaria est. Dy. ibi intra annū vtilem. Dy. ibi agnoscere si velit actiones hereditarias intende re & possessores rerum hereditariarum cōuenire: vt patet. j. l. proxima. Dy. ibi ad vtrasq; id est ordinariā & extraordinariā. Dy. ibi cognouit hoc attendītur quo ad commodum impuberis non quo ad incommodum vt notat. j. eo. l. si impubes. §. quoties. Ray. in gl. supra vnde liberi. ibi defertur quod esse potest sicut dicit. j. de successorio edicto. l. j. §. quibus. Oldra.

Ideoq; Quia predicte bonorum possessiones cedūt diuersis tēporibus. Dy. ibi edicti. id est ex illa parte que bonorū possessio. ordinariam concedit. Dy. ibi alias. id est aliquando. Dy. ibi facta fuerit statim. Dynus. ibi. videbitur. id est ad ordinariam & extraordinariam cessisse tempus. Dyn°. ibi. perpetuo. id est quousq; appareat eum nō filium si satisdat vel satisdare paratus est: vt aduersario satisdanti darētur actiones. vt. j. eodem. l. sed si is. §. quoties. & l. de bonis. §. vltimo. sed neutro satisdante daretur curator qui actiones intenderet vt. j. eodem. l. sed si is. §. primo. & secundum hoc dic quam. scilicet carbonianam & de actionibus possessorijs loquitur vel dic quam. scilicet ordinariam: & de plano procedit. Oldradus. ibi possessoris his alias. Oldradus. vbi vtetur si post pubertatem liquebit eum filium esse: & per consequens bona ad eum pertinere. Dynus. in glos. id est actio. in factum ibi. §. missum vbi de hoc plene dixi.

1 ☞ Pena mulieris pregnantis differtur donec pepererit.

Sed & si is. Ibi ex liberis eodem gradu constitutis. Dynus.

Si impubes Non defendatur quia nullus est q
pro eo satisfaciet de bonis restituendis si apparebit non filius. Dynus. ibi actiones exerceat tempore perituras. Dy. ibi etiam eum controuersiam contra impuberem mouentem. Dy. ibi actiones posse que sibi competebant cōtra defunctum de cuius hereditate tractatur ibi experiretur. scz actionibus illis que sibi competebant contra defunctum. Dy. si. in gl. insolidum ibi quia sibi qz agendo contra curatorem actionibus competentibus sibi cōtra defunctum videtur dicere aliū esse heredem & se negare sed ibi intērātet actiones hereditarias defuncto competentes videtur asserere se heredem & alij prendi caret sed superius tantum sibi & ideo auditur quia non alij. & vide quod no. j. de bonis auf. iudicis posses. l. creditor. & de cura. bo. dan. l. ij.

Quoties. Ibi eius aduersarius quod sit indistincte
si aduersarius est de liberis alias demum impubere nō cauente. Dy. etiā si aduersarius non sit de liberis nec in eodē gradu cum impubere & dic fm Jaco. de are. aut pupillus satisfecit & tunc contra omnes vtitur possessorijs actionibus vt. ff. eodem. l. ideoq; & l. iij. & missum vbi de hoc plene dixi. & a contrario sensu hic & administrant tutores eius vt in fine huius. l. & res persequentur & debita exigent contra aduersarios qui secum de hereditate non contendunt sed non contra aduersarios qui se contēdunt heredes & hunc non filium propter presidium carbo. bonorum possessorijs sed tunc plene probabit se filium & heredem & sic contra extraneos obtinet. j. eod. l. penul. & ff. eodem. l. iij. §. cum extaret & econtra cum aduersarius agit de proprietate obtinet. §. missum versic. quod si ceperit & sic potest intelligi. ff. de inofficioso testamento. l. qui de inofficioso. est tamē. argu. contra quia ab aduersario fit collatio vt. j. eo. l. penul. & ff. de collatio. bonorum. l. pretor. §. j. vel forte melius dic si ex decreto carbo. possessionis vult contendere se heredem vel dominum debet direcro agere & plene se dominum vel heredem probare vt dicto. §. missum. versi. si agitur &c. si vult se dicere bonorum possessorem & res petat vt eas habeat vt carbonia. bonorum possessio. vel debita persequatur circa quam causam auditur vt. j. e. l. penul. & est argu. ad hāc diuisionem. C. qui legi. personam. l. momentarie. & ager fm quosdam actio. in factum ad hoc vt not. ff. e. l. ideoq; l. forte aget vnus que vero heredi directa cōpeteret vt innuitur. dicto. §. missum. versi. si igitur. item erit perpetuus possessor quamdiu victus fuerit non filius vt dicta. l. ideoq; & j. eo. l. natus erat possessorijs. j. eodem. l. antepenulti. vel nō satisfecerat & eo facto pubere aduersarius satisfactionem offerebat vt dicta. l. de bonis. §. fi. aut aduersarius satisfecit & non pupillus & tunc aduersarius administrat & agit vt. §. quoties. nō autem aliter. vt. j. eodem. l. de bonis. §. qui pupillo. nisi sit de liberis vt in princi. huius. l. item nec instrumenta rediget. in suam possessionem vt. j. eadem. l. §. fi. sed forte deponentur argumen. j. de tabu. exhiben. l. fi. & ff. fami. hercis. l. que sunt cautiones. aut neuter satisfaciat & tūc curator. dat vt hic. l. §. si impubes. & j. §. fi. Jac. in gl. qđ habent in fi. alij habent in litera cetera & planissime procedit.

An autem Desecendi causa. id est causa alendi pu-
pillum. Dy. ibi decreuit presens. f. alimēta pupillo prestanda de bonis. Dy. ibi. videtur non posse alias secus. Ray. ibi ne fame pereat ergo multomagis per eum qui natus est & est etiam argu. † quia pena mulieris pregnantis differtur quousq; pariat vt. j. de penis. l. pregnantis. & sic propter partum iam natum lactandum si nutrix que lactet ipsum nō potest reperiri. nam cum sit eadez ratio imo maior ergo &c. vt. ff. de inofficioso testamento. l. iij. Old. licet hic loquatur solum de prouisione filij non matris lactantis.

Maxime autem. Ibi aduersarius pupilli qđ
est quia ipse pupillus nō satisfecit vel quando aduersarius est in eodem gradu cum pupillo vt no. ff. hac eadem. l. in princi. & §. quoties & per Dy. ff. eo. l. iij. §. missum. & crederem licet satisfecit aduersarius pupilli quod instrumenta sibi non concedant propter rationem que sequitur in versi. ceterum. tale enim damnum nō releuatur per satisdationis formam. l. vltima. ff. de fide instrumentorum. Dy. ibi tię in strumenta hereditaria. Dy. ibi. redigat. scilicet aduersarius pupilli. Dy. ibi. ceterum id est si pmitteret aduersarius ipsa instrumenta in suo posse habere. Dy. ibi. & quandoqiie. id est quādo cūqz. Dy. ibi. tutores pupilli. in pos. ex carbo. missi. Dynus. ibi. aut curatores. f. bonorum. Dy.

1 ☞ Dilatio longissima dicitur tempus pubertatis.
2 Possessio aduersario pupilli data cedit per satisfactionem iudicio sisti.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Qe bonis. Ibi an decretum per quod mittatur in possessionem bonorum que dicuntur esse materna. Dynus. ibi longissima. id est vsq; ad tempus pubertatis. Dynus. sic no. quod
1 longissima †dilatio dicitur tempus pubertatis. Oldra. ibi extra het. id est dilatet. Dy. ibi fit ꝯtrouersia. scs simul. Dy. ibi. de fratris z etiam patris. Dyn. z in paternis solū fiet missio in alijs se cus: vt in paternis z maternis. Old. ibi maternis z fraternis. scs fiet missio. Dy. ibi secretorū secreta: melius forte diceret secretorum secreta dic qꝫ descendit a secerno secernis secreui secretum. Oldr. ibi z econtra vt. j. de adult. l. miles. §. defuncto. Dy. in fi. z ideo ibi differtur in vtrūq; hic solummodo in paternis. Oldra.

Huic autē. Edicto. ibi veniant liberi. q. d. nō solum si veniant per contratabulas sed etiam si per vnde liberi. Dynus. ibi. vel ex illa edicti parte petant bonorum possessionem. Dy. ibi. quoniā sui sunt not. verba non est ergo attendēdum quomodo veniat sed qui veniat vt. j. quis ordo in pos. bono. seruetur. l. si coheredi. §. primo. Ibi cognatis datur quod quando qꝫ cōtingit vt. j. vnde legi. l. ū. in princi. z de succe. edicto. l. prima nunc videre. z not. j. vnde cognati. l. legis. in glo. contra. §. eodem. ibi facto testamento imo ibi dicit hanc carbo. bonorum possessio. dari quibus dari possit contratabulas aptitudine licet actu non detur. Oldra. ibi. demum ibi locus est quātum ad missionem z dilationem. Dy. ibi explicādum erit ex dispositione carboniani edicti. Raynal. vel dic si hoc pupillo expediat quod habet probationes in promptu: alias differentur nō ex carboniana: sed ex constitutionibus. vt. §. l. iij. circa principiū. Dynus.

Qui pupillo. †Possessio data aduersario pupilli
2 cedit per satisdationem iudicio fisti. z ad hoc. §. vt leg. no. ca. l. posteꝫ. §. imperator. z. j. de damno infecto. l. si finita. §. si quis damni. Jac. ibi cōtrouersiam de statu z bonis. Dy. ibi missus est quia ei non cauebatur nō ideo: qꝫ esset de liberis. Dy. ibi hec enim possessio que datur aduersario quia pupillus non satisdat. Dy. ibi per satisdationes datione q̄ debebat a pupillo prestari. Dy. ibi cedit: sed si pupillus missus ex carboñ. satisdedisset aduersarius non aleretur ex bonis si non esset de liberis ergo z. z pro hac ratione bene faciunt. ll. proxi. alleg. vt. lega. no. ca. l. posteꝫ. §. imperator. z de dāno infecto. l. si finita. 3
§. si quis damni. Oldra.

Non solum. Ibi pupillo cauenti vel etiam non cauenti si aliunde ali non poterit. vt. ff. l. proxi. §. an autem. ibi prestari debent de bonis paternis. Dyn. Oppo. j. de alimen. lega. l. legatis. z. l. sequenti. solu. ibi debētur alimenta ex dispositione hominis que est plenior argu. C. de pactis conuentis. l. fi.

Post pubertatem. Ibi missus est re ipsa
z sic nō obstat. j. eodez l. queritur. Ray. Item non ob. §. eo. l. iij. §. puberi. vt ibi no. Ibi maxime si cauit intra pubertatem idem si non cauit: si autē post pubertatē cauere paratus sit z hoc sequitur. ibi si nunc post pubertatem. Oldra. ibi quod si nunc. i. finita pupillari etate. Oldr. Ibi perinde: scz transfertur. in fi. i. ac si impubes non fuerit missus in possessem. ex carboñ. vt. §. eod. l. iij. §. puberi. Ray. in glo. vlti. ibi. §. cum autem. scz quod neutri est possessoris: sed penes curatorem sequestratur possessio.

1 Vt Carbonianum in quorum fauorem fuerit introductum.
2 Exheredatio de iure non tenens filium a beneficio carboniane possessionis non repellit.
3 Res facilius extenditur quam de nouo inducatur.
4 Missio ex carboniano edicto quibus modis impediatur.

Si impubes. Ibi paterne hereditatis patris adoptiui. Dy. ibi obtinere hereditatem patris naturalis. Dy. ibi hereditatis esse non autem negatur filius. Dy. ibi controuersiā pubertatis. i. vsq; ad tempus pubertatis. Dy. ibi nō de ipsius filij: scz vtrum sit filius vel non quia non negatur filius Dyn. ibi sed de testamenti iure: scz vtrum sit recte exheredatus
1 vel non recte. Dy fi. Jn glos. quid est quod dicit simile † dic qꝫ carboñ. principaliter est inductum in fauorem liberorum legitimorum z naturalium sed quia adoptio imitatur naturā ad adoptiuos z non naturales est extensum, vel forte posset exponi similia. ad similitudinem veteris edicti solennis que solemnitas est hodie sublata. vt exponitur. §. eodez. l. ideoqꝫ. vel dic quod ideo dicit quod nō negatur, esse filius defuncti sed negatur esse, ad successionem habilis. argu. j. eo. l. decessit. in glo. quod verum est: scilicet quod ad eum non pertineat. Oldra. ibi si ita est. l. si ita sit in adoptionē datus. Dy. in gl. sit inofficiosum vel non. in fi. hec questio vana est quia. §. in princi. glo. soluta est. Dy. vel clarificando nūdeo. i. de bonis quorum dispositio ex testamēto pendet z sic cum sit controuersia de bonis tñ non habet locum carbonianum quantū ad missionem nec quantū ad dilationem. vt. §. eo. l. j. §. si quis filium. Oldr. vel dic qꝫ dicere vult litera sed de testamenti iure. i. non sit questio de statu an sit filius nec ne: sed tñ de viribus testamenti: scilicet an testamentum valeat z sic excludatur a bonis paternis an nō valeat z sic non excludatur vnde tñ de bonis z non de statu cōtrouersia videtur vnde merito carboñ. cessat. Ray.

Si mater. Ibi libertatis quia vocatur de libertate
in seruitutem. igitur differendū erit quia hoc non expedit impuberi. Dy. ibi representari. i. de presenti questionem tractari cum hoc expediat impuberi.

Quoties. Ibi oportet regulariter. Ibi vniuersa scilicet bona. Dyn.

Interdum. †Exheredatio que de iure nō tenet nō
2 repellit filium a beneficio carboniane possessionis. hoc dicit. Old. ibi si non subaudi etiam. Dy. ibi bonorum possessionē tunc em̄ certū est qꝫ carboniana concederet. vt. §. eo. l. j. §. non tñ. Dy. ibi vnde liberi dicēdo testamentum patris nullum cum sit in potestate preteritus. Ray.

Si pupillus. Ibi interpositum decretum per qꝫ
est consecutus possessionem paterno rum bonorum. Dyn. Ibi hoc iudicium etiam de bonis liberti propter bona patris. Ray. Et dic aut questio stat⁹ principaliter mouetur impuberis z differtur ex constitutionibus. vt. §. eodē. l. iij. §. quamuis. aut incidit in questionem bonorū z tunc incidit questionem bonorum patris tantum aut alterius tantū aut patris z alterius simul. Primo casu fit dilatio questionis in tempus pubertatis siue agat siue cōueniatur. vt. §. eo. l. iij. §. parui. Secundo casu aut agit z in modum exceptionis fit ei status cōtrouersia z non differtur vt hic: aut conuenitur z tūc differt status questio. vt. §. eo. l. de bonis. in princ. z ibi not. Tertio casu dicetum carbonianum interpositum in paternis bonis extendit effectum suum quantum ad dilationē controuersie etiā ad alia bona. vt hic in secundo responso z. §. eo. l. de bonis. versic. plane sed an quantum ad missionem dic quod non. vt not. dicto versi. plane. Oldra. † Et not. quod facilius res extenditur quā de nouo inducatur, Jaco. in glo. per vnde legitimi. l. j. §. hic autem bonorum possel. z de bonis libertorum. l. si libertis. preterito. Oldr. 3
in glo. melius dixisset quia agit hec ratio non ſvaleret. vt. §. eo. l. iij. §. parui. Oldra.

Questum est. Ibi si filius non esset veritas cōsi
deratur: z sic nō tenuit bonorum possel. contra. ei decreta. Ray. Ibi cōtrata. excluſus repudiatio ne vel tēpore etiā si vere filius est. Ray. Ibi ab intestato bonorū possessionem quod potuisset facere dicendo testamentum nullū cum esset in potestate z preteritus sit excluſus repudiatione vel tempore. Ray. horū duorum casuum est ratio: quia eo casu quo sperat quod missus ex carboñ. possessione hereditem scriptum non excludat. Dyn. bonorum possessione. Dyn. ibidem missus. vt. §. eodem. l. iij. §. missum. z. Ideoqꝫ. in fin. bonorum possessiones ordinarie dant ius in proprietate. vt. §. de bonorum possel. l. iij. §. j. si modo illi decernatur cui z potest ex edicto. vt. §. de leg. prestandis. l. filium. §. si quis. z. §. l. iij. §. puberi. z sic carboñ. non impedit ordinariam petendam permissum ex carboñ. vt. §. l. iij. §. fi. z. l. sequenti. ita non impedit petendam per alium suum ius
4 propbantem si se scriptum in testamento solenni que habebit effectum si eam decretam alia ordinaria non impediat. † non autem impedit ibi missio ex carboniano edicto vbi ordinaria nō competit quod pluribus modis contingit qui hic dicuntur: scilicet si non est filius in veritate: vel si est filius non sibi competit ordinaria excluso eo ab tēpore siue fit contratab. vel vnde liberi a qua est tempore excluſus. sed opp. si peratur fm tabul. nome missus quomodo debet controuersiam pati nunc patietur eam. respondeo nō: nā nō de filij iure sed scripti heredis queretur argu. §. de inofficioso testamento. l. filio. quid ergo est quod dicitur si filius ꝛc. Respondeo hoc nō respicit cognitionē que fiat secundū tab. Et dic eam habere effectus sub hoc tenore veritatis: vt hic dicit Jaco. ibi habituros ratio quia nullo iure fuit testamentum impugnatum per quod bonorum possessio secundum tab. habeat impediri z sic scōm tabu. non impeditur per carboniq. quia non tribuit ius in proprietate: sed in possessione dūraz at. Ray. in gl. prima. Ibi non petijt intra annum vtilem. Dyn. Ibi de bonorū possel. in bonorum. nec ob. l. ideoqꝫ. §. eodem. quia ibi filius sciebat sibi competere vtrāq; bonorum possessio. de iure: z de facto hic ignorabat quare ꝛc. arg. dicte. l. in fi. non se concomitantium non est idem effectus. Oldra.

Recessit

Recessit. Jn primo casu credebam alias cō
cedebā filiū defunctū fuisse in mea potestate z cōsequenter nepotes ex eo natos nō fuisse in potestate eius quia qui est in alterius potestate nō pōt aliū habere in sua potestate. vt. j. de adulte. l. sic euenit. Jn secōo fatebar filiū emancipatum sed dicebam ne potem ex eo natum fuisse conceptum ante emancipationez. z sic remansisse in potestate mea. Dyn. ibi decretum per quod ponit in possel. bonorum ex carboñ. z questio differatur. Dy. ibi necessarium esse: scilicet directum sed nego eum defuncti filium: alias si non nego filium. sed solū in potestate patris fuisse habet locuz vtile z hoc sequitur. Dyn. Jbi in mea potestate esse vt instituto quibus modis ius patrie pote. sol. §. penul. Oldr. z per cōsequēs non in potestate defuncti. Dyn.

1 Vt Lex non proditur in casu claro.
2 Verba statuti qñ possint ad duplicem intellectum trahi.

Quod labeo. †Lex intelligi debet esse p
1 dita i casu dubio ad hoc al
2 legatur hoc lex z idē potest dici de statuto qꝫ si †verba statuti possunt trahi ad duplicem intellectū vnuz videlicet qui sit lege determinatus z alium qui non sit p legē determinatus quod detrahi debet ad illuz qui nō est lege determinatus tanꝫ magis dubium: z pro hoc etiā facit glo. hic posita. Dy. z p hoc. j. de capti. z postli. reuer. l. ij. §. fi. C. de furtis. l. ancille. z quod ibi not. z in autenti. de nō eligendo. ideo nuben. in pn. z faciunt predicta ad questionem que not. C. de iure deliberan. l. fi. §. in computatione. in fin. glos. magne. vt ibi dixi. Dyn. ibi vt is: scilicet pubes. Dy. in ea re. Jn petenda bonorum possessione carboñ. Dynus.

1 Vt Cognitio summaria fit in carboniano.

Cum mulier. Que mortuo marito di
cebat se ex ipso prægnātē z petebat se mitti in possessionem nomine ventris. Oldr.
1 ri nomine ventris. Dy. in glo. j. in fi. Vel dic † in carboni. fiat summaria cognitio si differente aduersario mulier iurauerit pro nō dum nato ad contraria obest. vt. §. de ventre in possel. mitten. l. vbicunqꝫ. §. interdum. z de ventre inspici. l. ij. Jaco. z vide qꝫ ibi nota. in gl. vlt. ibi. circa poss. contrarium not. §. de ventre inspici. l. j. §. si cui. sed hoc puto verius. Dy. in ea. gl. in fi. quia ibi fuit sniā lata contra ipsum puerū hic aūt solū iuramentū a matre prestitum. z vide quod dixi. §. e. l. iij. §. fi. z de ventre inspici. l. j. §. si cui. vbi glo. videtur contradicere ibi glo.

Cum fine bñficio ꝓtoris. Concedentis bonorū possel. ex edicto carbo. Dy. ibi. controuersiā de bonis z statu. Dy. ibi fz nec ad rē p
tinet: vt propterea magis carboñ. ocedit. Dy. ibi filiū esse. i. psumi: nā psumptio sola in carboniana sufficit. Ray. Jn glo. j. in fi. Sed non obstat si ponas: vt ibi no. Ol. z ray. Vel dic fm iac. de bel. qꝫ alia bonorū possessio nō impedit illā sed hereditas ex lege
2 xij. tabularū delata eam impedit. Et sic pt̄z qꝫ ordinaria extraordinariam impedit si extraordinarium non impedit: vt ibi. Hic etiam ordinarium impedit extraordinariū. ergo concordat. Ja cobus de bel. De ista materia plene dixi. j. de ope. no. nūt. l. in pauncali. ibi videas.

1 Vt Legitimus non petit vnde legitimi donec speratur contra tabulas.

Scriptus heres. Scilicet filius suus
vel emācipatus vt. §. de acqui. here. l. ventre. alias in extraneos secus qa etiā hoc casu nō aditā non transmitteret. vt. §. si mulier ven. no. calūnie cā. l. j. §. fub pretextu. alias est. §. iteresse. versi. sub pretextu. vt ibi no. Old. ibi. impubes a patre pteritus. Dy. ibi ex edicto primo in testamentarijs contrata. z vnde liberi. Jaco.
1 ibi. exemplo legitimi † qui non petit vnde legitimi donec speratur cōtratab. Dy. ibi interim. i. quandiu petitur vel peti speratur contratabu. Dyn⁹. ibi. qꝫ sumendo tempore. i. dum contratabulas speratur. Dy. z carboniano est dilata cognitio. Jac. ibi. succurrendum erit in hoc. vt hereditatem licet non aditam trāsmittat ad heredes. Dy. ibi qd enim rūdet obiectioni nōne saltem adire potuit quod in sola animi destinatione consistit z ideo nō videt succurrendū. Rādeo imo quid enim ꝛc. vl expone quod. j. dicit vel ob litem vel pro id est z erit plana. Jaco. in fi. quod dñij non impediretur transmissio ad heredes. Ray.

Itia. Jo differri debeat z vt qꝫ sic ne p iudiciū
ꝛc. dy. ibi nō moueat. i. nō accusat iō mulier vt repellat filia ab hereditate pris tāq; adulterio nata, sz solū accusat vt ipsa tanꝫ adultera puniat qꝫ forte als adulterū admisit. dy. z de hoc dixi. §. eo. l. j. §. si mꝫ. in fi.

Queritur an ipubes. Ibi bono
rum poss. verbale solū qz nō fuit in possessionē inductus re ipsa Dy. Et hoc facit cessare ꝛtra dicta de. l. de bōis. §. fi. §. eo. ti. in ea. l. in fi. z fingeꝫ honore petitoris z non sentiet 2modo possessoris qui non mittetur ammō in possel. ex carboñ.

Hec bonorū possessio. Scilicet carbona
na. Et ponit hec lex effectū carboñ. bonoꝝ poss. z dic verba tñ concessa qtum ad primū casum quantum ad alios etiam re ipsa. Dyn. z vide quod plene dixi. §. eod. l. j. §. missum ibi est. i. pertinet. Dyn. ibi diximus. §. de collatione bonorum z de collatione dotium.

Sed sicuti. Ibi emācipato q mouet impu
beri cōtrouersiā de statu z bonis ibi ipsi alias ipse. Dy. in fi. §. qꝫ restituet his q cō tulerūt bōa p eos collata si appareat nō esse filⁿ. dy.

De bonorum possessione fm tabulas. Rubrica.

1 Vt Testamentuz confici potest in quacunqz charta corio ligno z similibus.
2 Bonorum possessio fm tabulas peti potest conditiōe pendēte.
3 Numerus superuacuus testium non vitiat testū.
4 Testamentum patris potest esse in scriptis.

Super rubrica. Vide qꝫ no. in
glo. §. fi tabule testamēti nulle extabunt super rubr. z de ventre in possessionem mittēdo super rubric. z vide Azo. in summa eodez titulo. z Roffredum in libello
1 †testamentum pōt confici in quacunqz charta corio ligno z quacūq; alia materia. z etiam in charta abrasa. j. eodem. l. charte. Et si reperiatur duo testamenta eodem die qꝫ valeat vel neutrum. sufficit tabulas extare licet non proferātur in publicū: vt quia sunt penes furem vel depositarium vel post mortem testatoris desierunt extare. eadem. l. §. sufficit. Et quod sufficiat pronuntiare testes pro publicatis etiam si nō publicentur: z an instrumētum vel scriptum perditum possit probari per testes. si in duobus exemplaribus erat scriptum testamentum. z vnum solū extet valet eadē. l. §. si quis in duobus. tempore mortis ex testamenti debet quis esse testabilis. eadem. l. §. exigit. z qd si postea efficiatur intestabilis ex delicto vel alia causa: z si non erat testabilis z postea efficiatur an valeat ex nona voluntate filium hoc est chorodule testamenti sint mise an vitietur testamētum. eadem. l. §. si limum. si sint rose an vermibus vel vetustate corupte. eadem. l. §. si rose. z an instrumenta vetustate corupta refici possint. primo habet locū contratabu. ea cessante secūdum
2 tabula. j. eodem. l. ij. † pendente conditione institutionis potest peti bonorum possessio secundum tabu. leg. ij. secundum quod scripti sunt: z vno deliberante non defertur eius portio ad coheredem. eadem. l. §. pro qua quisque. si duo sint instituti successiue sub diuersis conditionibus non coniunguntur simul: sz quilibet admittitur ad suam cōditionem. eadē. l. §. si primus gradatim. secundum quod scripti sunt datur hec bonorum possessio. eadē l. §. differ. z. §. seq. si quis sic instituerit vter ex fratribus meis seiam vxorem duxerit z qui non duxerit ex quadrante quid iuris ea mortua vel ducta per vnum. eadem. l. §. si quis ita instituatur. si voluntate testatoris fit cancellatum nomine heredis nō datur bonorum possel. alias sic. eadem lege. §. fi consulto. Et facit pro bannito cancellato quod pro non bannito habeatur si vna portio accrescit sufficit petisse pro sua parte tam pro illa quam pro accrescente. substitutus prefertur coniuncto. eadem lege. §. fi seruus. in ista bonorum possessio. posthumus institutus habetur pro nato. j. eodem lege verum est. charte appellatio quid contineat. infra eodem lege charte. institutus sub conditione interdū defenditur in possessione conditione deficiente, infra eodem lege si sub conditione. z an eo casu legata debeantur. instituti sub cōditione. z ea pendente possint petere secundum tabula, infra eo dē. l. bi demū. † superuacuus numerus testium non vitiat testamentum. j. eo. l. cū tabule. z facit qꝫ si vnus ex testibus inscriptis contradicat testamento vel instrumēto an reddatur suspectum. scriptus sub duabus conditionibus contrarijs non videtur ex duabus partibus institutus sed sibīpsi substitutus. j. eodem. l. si ita scriptuz. institutione facta filio his verbis mihi heres esto.

Universidad de Deusto
Biblioteca

non vitiatur substitutio propter verbum mihi. eades.l.filio. z an verba superuacua vitient z quid importent verba si in suam tu telam.eadem.l.§.si sub conditione.z an hoc locum habeat in suo z an talis habeat locum an bonorum possessio sit iuris an facti z quod secundum tabulas quandoqs conuertitur in contrata. secundū tabulas datur cum filius peruenerit.error prenominis vel cognominis non vitiat.eadem.l.§.sed cū in prenomine. cancellato nomine heredis voluntate testatoris licet legis possit nō
4 datur hec bonorum possessio.eadem.l.§.is autem.†testamētum patris potest esse in scriptis z pupillaris substitutio per nuncupatio.eadem.l.§.fi.z sufficit paternum esse sigillatum licet pupillare non.ff.eod.l.vbanorum.seruus institutus potest petere hanc bonorum possessionem.ff.eodem.l.si seruus.ex quo patet qđ ista bonorum possessio datur sine figura iudicij substitutus postremo ex liberis eis defunctis in longinquis partibus propter incertitudinem itineris reputatur impossibile. z quod mortuo aliquo in longinquis partibus possit probari per famam. filio reuerso ab hostibus hec bonorum possessio datur eadem.l.j.testamentū ruptum per capitis dimi.ex noua voluntate conualescit quo ad actionem z exceptionem:ruptum autem per secundum tabu.cō ualescit solum quo ad exceptionem.eadem.l.§.testamēto. Et an tollatur iure ipso vel per exceptionem.z quod exceptio est quan doqs personalis z cōsideratur ex persona opponentis z an pos sit excipi de iure tertij certa portio dz esse ascripta pure: vel sub conditione.vt hec bonorum possessio locum habeat.ff. eodem.l. finali.

1 Proximus seu primus quis dicatur.
2 Testamenta plura valentia nemo condere potest.
3 Iudice dicente se pronūciare dicta testium pro apertis an sint habenda pro apertis.
4 Testamentum annullatur si testator hereticus efficiatur.
5 Priuilegia vetustate corrupta an possint renouari.

Tabulas testamenti. Ibi acci-
pere debe
mus.vt ex eis detur hec bonorum possessio.Dynus.ibi
1 supreme enim no.regulā sic etiā est regula cōtra† qđ proximus seu primus est ille quem nemo precedit.vt.ff.de verb. sign.l.proximus.nam quod primū est aliud ante se habere non potest vt in proemio ffort.§.discipuli.Ibi facie sunt z hoc in dubio presumitur nisi contra probetur.vt habes in glos.notabili z que alibi non est.C.de testamentis.l.omnium.z facit.C.de testamentis.l.sancimus.z quod ibi no.In gloss.vlti.in fin.nam incertus est vterqz de viribus testamenti z ideo ex neutro testamēto aliquis admittitur vel adire potest.vt.ff.de acquiren.heredi.l.cū q duobus.z.l.sed z si de sua.§.cur autē.Dy.z.§.si quis in duobus:parum facit.Et ratio que ibi not.in gloss.melius facit:scili-
2 cet.† quod nemo potest decedere duobus testamentis conditis valentibus z.z ad hoc etiam facit quod not.z plene dixi.C.de edicto diui adria.tol.l.vlti.z fuit questio disputata per dominū albertum odof.z incipit quidam paterfami.vbi tenet predictaz opi.glo.quod neuter admittatur z est communis opi.quasi omnium doctorum licet z alie opi.circa hoc fuerint vt plenissime dixi.dicta.l.vlti.C.de edicto diui adriani tollen.forte etiam nō inepte dici posset quod vera sit predicta opiō.glos.vbi est par ratio omnium institutorū in vtroqz testamēto.si vero dispar:vt quia in vno essent instituti extranei in alio venientes ab intestato tūc forte secus z in dubio esset presumendum pro venientibus ab intestato.argu.ff.de iniusto testamento.l.vj.de bonorum possessione contra.ab.l.si ex duobus.§.fi.C.de testamentis.l.hac consultissima.§.si quis autem.de regu.iuris.l. capienda.§.j.z hāc opi. sequi videtur Ray.z pro hoc quod not.ff.de regulis iuris vbi repugnantia z.ff.de vulg.z pupilla.substitutione.l.si filius qui patri in duobus codicillis eodem die confectis dic vt no.C.de codicillis.l.cum proponatur.

Sufficit. Ibi si non preferantur forte in publicum:vel
coram iudice a quo petitur bonorum possessio secundum ta.z vide quod not.in speculo de instrumentorum editione.§.ostendo.verbicu.sed nunquid sufficit. Dy.agnoscatur i.agnosci possit vel dic agnoscatur secundum determinationem
3 i.j.ff.de iuris z facti ignoran.Ray.z de cadu.tollen.§.in primis z allegat Dy. hunc.§.in princi.†quod si iudex dicat se pronuntiare dicta testium pro apertis z velle ea haberi pro apertis z publicatis habeant in contrarium est qđ not. Also.in summa de testibus.§.vbi aūt semel produxit z Jnno.expresse tenet ntrarium extra de testibus.c.vltra tertiū vbi de hoc est pulchra gl.per eum z de hoc etiā satis dixi.C.de probatio.auf.at q semel.versi.aliud est multum notandum in verti.semel ibi extare desierint mortuo testatore.Dy.ibi.si postea.id est post mortem testatoris. Oldra.
5 z facit iste versi.qđ si scriptura aliqua sit amissa quod possit probari per testes de quo dic vt in summa.de fide instrumentorum §.amissione.z plenissime dixi.C.eodem.titu.de fide instrumentorum.l.licut iniquum in versi.sententiam.tamen debet etiam aliascire quod not.ff.si pars heredita.petatur.l.illud. z de acquiren. heredi.l.is potest.vt ibi gloss.allegat.l.secundam.§.interdum debet dicere.l.iij.

Si quis in duobus. Ibi fecerit testamen
*tum:z in vtroqz eūdē heredē scripsit vt differat a sequenti.Old.in duobus codicibus id est in duabus chartis.Oldi.ibi simul signatis.id est sigillis eorundem testium.Dy.ibi quasi ex vno fecus videtur in testib⁹.nā si duo testes dicant titius occidit martinum z alij duo dicāt qđ sempronius occidit qđ contra vtrunqz sit.phatū ibi quasi testamentum.f.laurentium old.ibi.quod exemplum erat scilicet solū extat.Oldra.in glo.fecus si simul in fine.ratio huius gl.benefacit ad questionem que not.ff.eadem.l.in principio de duobus testamentis eodem die confectis:vt ibi dixi.

Exigit pretor. *rit se velle precedens testamentū
valere.Dy.ibi discesserit z sic mutauit conditionem in melⁱ⁹ predicta locum habent in testamento fecus in codicillis.ff.de le.iij. l.j.§.sed si filius z ibi non.item intelligas hunc.§.vbi apparet de noua volūtate lz Ray.dicatur.C.de inofficioso testamento.l.finemisse contrarij per istū.§.in glo.ad hoc z sequentia in fi.vt.ff. de testamentis.l.eius qui.§.j.z qui modis testamenta misin.§.nō tiū.alias non tñ.fecus si casu z.ff.de iure codicil.l. quidā.§.ij.vel dic aut perdit ius testandi z heredē habendi z tūc contratabulas potest peti vt.ff.de contrata.l.j.§.penul.z fi.z tunc vtiatur an testandi tantum z tunc non.Jaco.

Sed si filius. Ibi filiuffa.veteranus hic vtroqz
*tempore potuit testari primo ex priuilegio secundo iure cōmuni.Old.ibi factus decedat z sic mulier conditione que erat tempore testāmēti z mortis.Dyn.in fi. qa iste vtroqz tempore habuit testamenti factionem qs in superioribus secus est.Raynal.in glo.no.duobus temporibus ibi z de primo.scilicet tempore quo facit testamentum ibi:sed de secūdo.f.tēpore mortis.Dy.ibi.§.sed z si filius quod intellige si tempore conditi testamenti erant testabiles alias secus vt.ff.in prin. §.Oldra.ibi.fit ex primis.scilicet quando patitur maximam vel mediam capitis diminutionem.Oldrad.ibi quod primus fecerat vt.ff.de iniusto rupto testamento.l.si quis filio.§.penul.ibi ergo
5 etc.Raynal.ibi.l.j.in fine.z.l.si quis exheredato.§.penultimo.ff. de iniusto testamēto.z de legatis.iij.l.j.§.fi quis plane.z videtur expressum in dicto.§.non tamen.institu.quibus modis testa.infirm.Oldra.

Si qs autē testamētū fecerit.

Cum posset de iure testari.Dy.ibi amiserit testamenti factionē
4 subaudi sine delicto suo: vel ex ea causa que ex delicto suo originem non habeat vel non trāsferendo se in potestate alterius†z per hoc soluitur questio de christiano qui condidit testamentuz z factus est hereticus quod eius testamentum non valet vt.ff.de leg.iij.l.j.§.hi quibus.z dicit plene.vbi z pro hoc facit.C.de sententiam passis.l.vlti.nisi respondeas quod aliter testamentum non habet effectum per auc.ingressi.C.de sacro.eccle.ibi mortis tempore testamenti factionem z ex eorum testō possit hereditas transferri.Dy.z vide quot not.per Dy.de regu.iuris.c.j.lib.vj. versi.sexto queritur.

Si linum. In glo.no.hanc gloss.quam alibi nescio
ibi de hac dicit vel dic quod iloquitur de
linteo quo tabule inuolute sunt super quo aliquādo mprimuntur sigilla vt.ff.de testamentis.l.ad testium.§.vltimo.Oldra.ibi z ideo quia non de voluntate defuncti hoc cōtigerat bonorum possessio.peti possit aliquibus deficit istud: z ideo legitur ista littera.suspensiue vsqz ibi dicendum.Jaco.z tunc debet esse litera affirmatiua peti potest z non est.§.j.ibi rose.etc.sed prima litera communior est.

Si rose. Si circunducto due partes sunt quandoque
est vna pars.z alias habet significationem.ff. de iudic.l.ex post edictum.§.circunducto.z ad.§.istum concor, ff.de his que in testamento delentur.l.prima.in fi.z de admi.tuto.l.chirographis.†z facit pro priuilegijs vetustate antiquatis quod possunt renouari z not.in gloss.in concor. autenti.de here. z falcid.§.si vero nullus.extra de confirmatione vtili:vel inutili. cum dilecti.z quod not.in summa aute.de fide instrumentorum. Licut iniquum in gloss.quantumcunqz ibi.si vnus.§.primo.vbi de hoc dixi z vide in speculo de instrumentorum editione.§.restat.z.C.de edicto diui adri.tollen.lege fin.vbi de hoc not.z dixi. z gl.male allegat dum allegat si tabule testamenti nulle extabūt

imo debet allegare si tabule testamenti extabunt.

1 Emancipatus nō pōt testamētū dicere nullum de iure ciuili.
2 Preteritus petere pōt vnde liberi repudiata contratabulas.
3 Bonorum possessio que petitur conditione pendente an sit iuris vel facti.
4 Institutio duplex reperitur.
5 Bannitus de banno cancellatus pro non bānito est habendus.
6 Jus accrescēdi cessat iure substitutionis effectum habente.
7 Seruo herede instituto ad quem deferatur possessio.

Equissimum. Ibi ad liberos pteritos.
Dynus ibi si inde.id est
ex ea parte edicti ex qua defertur. contratabul. Dy.
ibi.sequendum est deferendo secundus tabulas. Dynus. Oppo.de lege.cum hereditas ex trebelli.z fol.vt ibi.ibi expectandi liberi erunt.scilicet quo ad bonorum possessionem secundum tabulas.secus in aditiōe de iure ciuili.vt dixi.ff.de acquirenda hereditate.l.quandiu.secundo respōso.z de contra tabu. l.illud.§.fin.z.l.sequenti. z not.dicta.l.cum hereditas ex trebelliano.Raynaldus.ibi.quod si tempus fuerit finitum scilicet qđ datum est ad petendum contra tabul.Dynus.ibi decesserint filij qui poterant contra tab.petere.Dyn.ibi.petendam bonorum possessionem contra tabulas.Dyn.ibi.admiserint idem si fuerit data contra tabulas ei qui non est ex liberis vt.ff.titulo proximo.l.si impubes.§.fi.z est ratio vt ibi no.Raynaldus.in glos.sed nunquid interim.ibi isti filij.scilicet qui sunt preteriti z alij instituti.Oldra.ibi.vt.f.c.l.filium.imo est in titu.de contra tabulas. Oldradus.ibi.§. videamus .nec ob.ff.si tabule testamenti nulle
1 extabunt.l.j.§.primo.quia ibi loquitur in emancipato † qui non potest dicere nullum de iure ciuili sed tantum rumpere per contra tabulas.at hic loquitur in suo preterito qui etiam de iure ciuili dicit nullum ab intestato per vnde liberi succedere potest.Oldradus.ibi vt non prestet legata etiaz exceptis personis quibus prestaret si per contra tabulas veniret.Oldradus.ibi z idem in posthumo.scilicet preterito cuius natiuitate rumpitur testamentum:quia legata ex testamento nulla z nulli prestantur.Rayna. ibi.§.videamus quod est verum sublata spe bonorum possessionis contra tabu.per repudiationem.Dynus.nam z tunc contra
2 ta.potest peti argumē.ff.de contra tabu.l.quod vulgo.† z repudiata contra tabul.potest habere preteritus vnde liberi vt.ff.si tabul.testamenti nulle extabunt.l.j.§.j.alias non.ff.de acquiren. here.l.quādiu.z hoc vbi solus emancipatus z preteritus.Jaco. ibi prodest emancipato vel preterito vel instituto z alio filio in potestate preteriti:z dic qđ prodest magis ab intestato venire per vnde liberi quam petere contra tabul.z fi vellet petere posset nō obstante repudiatione eorum qui scripti erant heredes vt.ff.de contra tabu.l.illud.in prin.z.l.quod vulgo.Oldradus.ibi cedit vterqz.i.in contra tabul.z vnde liberi preterito filio in potestate. Oldrad.in eadem glo.in fi.hic autem possunt simul concurrere contra tabul.z vnde liberi si ponas heredi tatem repudiantem per heredem scriptū:z ideo simul tēpus ad vtranque cedit.Dy.

Si sub conditione. Cal⁹ pulcher z allega
bilis quacūqz ēt casu
li.Dy.ibi.filius emancipatus vel ēt extraneus quo ad petitionē ls secus quo ad eiectionē al's tuitionē vt hic not.z.ff.e.l.ibi demum. Rayn.ibi.possessionē vide qs no.ff.e.l.§.fi quis ita instituerit z.l. si ita in principio z de iniusto testamēto.l.cū in fēdo.ibi acceperit vide qs nota.Dyn.ff.de acquir.heredi.l.collodius. ¶ Oppone quatuor modis ad principiū huius.l.z fo.vt m gloss.Sol.de.l.is qui heres.ff.de acq.here.So.ibi in hereditatis aditione q̄ est de iure ciuili nec habet diuersas species.hinc est qđ si semel est heres non potest desinere esse heres.vt.ff.de minori.l.z si fine.§. Sed quod papi.Et de heredi.instītu.l.z qui soluendo.sed dic in bonorum possessio.que diuersas species habet z ideo vna species propter emergentiam noui casus in aliam speciem transfunditur.f.secundum ta.in contra tabulas vt hic patet.Tertio op.de l.si pater.C.de institu.z substitu.z.j.eo.l.hi demum.So.duobus modis vt in gloss.z tene vltimam sol.que probatur per.l.filio.ff. de iniusto testamento z approbatur in glos.dicte.l.si pater.z.ff. de heredi.instītu.l.suus.ad cuius cōfirmationem facit qs not.ff. de condit.instītu.l.j.Quarto op.de.l.suus.ff.de here.insti. So. vt in gloss.Sed prima solutio magis concor.cum textu.licet ratio secunda sit vera.per.l.iij.§. sed si sub conditione.ff.de con
3 tracta.†Quinto quere nunquid ista bonorū possessio que petitur conditione pendente sit iuris vel facti q̄ dic vt in gloss.Et quod declara per ea que no.ff.de heredi.institu.l.si quis instituatur in principio scilicet q̄ est iuris quo ad impedimentū alterius interim ius in proprietate.Sedo quere nūquid suus institutus sub conditione pendente possit petere secundum tabul.quod dic vt in gloss.que incipit hic.Nota addita discordia etc.inter.Joan. z alios que not.ff.eo.l.hi demum.Raynal.in glos.prima.Ibi ab intestato succedere in hoc quidam contra.vt no.ff.eo.l.hi demus. Rayn.ibi.l.maritus.Et patet expresse.ff.e.l.Si sub cōditione in fi.hoc declara per ea que notaui.ff.de heredi.institu.l.si quis instituatur.Et qđ not.per Dy.z dixi dicta.l.filius.C.de inofficio. testamēto in glo.Sed nonne in fi.q̄ est verum per.l.filio.ff.de iniusto testamento.z approbatur in glos.vltima in fi.prima magis concordat cum textu.Sed tamen secunda est vera.per.l.iij.§. sed si sub conditione.ff.de contra ta.z not.ff.eo.l.si sub conditiōe. Nec ob.dicta.l.q̄ vulgo.quia testamentum ab initio ibi fuit inualidum hic validum.que so.probatur in textu illius.l.i.e.titu.l. non putauit.§.j.ver.sed si defecerit.Et habent quidam hic in fi. glo.vnam additionem nouam que bona est z est talis z videtur quod hic tutoz in contra ta.Ray.

Pro qua. Quisqz parte ibi solus bonorū possess.alias
solū pro parte.Et hoc sequitur.Ray.in gl. hec quare.in fi.hec omnia dic vt nota ff.si pars here.petatur.l.iij. Vel dic q̄ hic vtraqz dispositio erat pura:ibi vna pura altera cō ditionalis.Ray.z Jac.de bel.

Defertur Ibi substituti alias substitutorū.Dy.ibi
admittimus vt.ff.de acqui.he.l.quandiu. iij.Et vide qs no.de heredi.institu.l.si pater.

Si quis ita scripserit. Ibi iuitak.quia
ambo primo gradu scripti reperiuntur.Dynus.in gloss.vltima ibi.§.prozi.sed iste.§.intelligitur secundum illum scilicet vt non consideret ordinem scripture sed effectum institutionis z substitutionis. ar.ff.de peculio.l.j.quidam.Et de vul.z pu.sub.l.iij.§.primus.Et quod ibi no.Ray.

Si quis ita. Instituitur ibi dodrantem ei qui du
*cit eam.Dy.ibi quadrantē ei qui nō duxit.Dy.in fi.dicas hoc cōsingere poter incertitudinē partiuz al's secus vt.ff.§.fi sub conditiōe.Ité op.de.l.in testō.ff.de cōdiz demō.†z hic erat institutio duplex.vna pura sine partiū ascri
4 ptione.altera conditionalis cum partium ascriptione cuius conditione deficiente remanet prima pura vt pater.ff.de cōdit.insti. l.quidam.fratribus.z de heredibus instituen.l.ij.Dy.

Si consulto. .i.voluntate testatoris.Dy.ibi indu
ctum z allegabatur iste.§.†q̄ bannitus cancellatus de banno habeatur pro non bannito quia pariz sunt quem non esse scriptū z esse scriptum sed cancellatum vt hoc.ff.cum simili.Et si constat ipsum cancellatum legitime planum est vbi non constat secus in dubio pro ipso cancellato presumitur ad quod.ff.de probatio.l. qui chirographum z de pactis.l.labeo.de hoc dixi.ff.de re iudi. l.iij.§.condemnatum ibi scribi nolunit.i.scribi velle non declaravit.Dy.z vbi gl.allegat si tabule testamenti nulle extā.debet allegare si ta.testamenti extā.

Si duo. Substitutus prefertur coniuncto quia ius sub
stitutionis fortius est z potentius q̄ ius accrescendi.hoc dicit Dynus.Vel sic z idem est † iure substitutionis
6 effectum habente cessat ius accrescendi.Oldr.Ibi succedit vide qs dixi.ff.de vul.z pu.substitutio.l.quidam.z q̄ no.de acqui.heredi.l.cum pater.ibi accrescit adeo q̄ videbitur accepta vna cum prima vt no.ff.e.l.si ita.in princi.que est contra.ibi ad primū iure accrescendi.Dy.ibi petere bonorum possess.ex quo iam petiit pro parte sua.Dy.ibi accresceret.ex quo petiit in parte iuris institu.sue.Dynus.in fi.ipso iure quando eodem iure.Sed per noua petitionem quando non eodem iure.Dy.

Si seruus. †Si instituatur seruus heres bonorum
7 *possess.defertur ad eum dōm qui habet ius subendi.h.d.Dy.Jbi si septitius nouus dns.Dyn.ibi pertinet vt institu.de heredibus instituen.§.q̄ si alienatus z.ff.de acqui.heredi.l.antistius.§.i.Oldra.Jbi transiret seruis.f.heres institutus antē q̄ per dominum inbeatur adire.Dyn.Jbi tres. nota tria dici z multa siue tres multos dici per hoc.ff.ad sille.l. iij.§.hoc rescriptum olim. Et vide in alphabeto dictione multa in glo.Sed nonne in fi.in casu nota.hic.§.non videtur q̄ reddat q̄ dominus videtur eum cariorem vendidisse contemplatione institutionis.vt.ff.de lega.j.l.plane.ij.§.i.z si quis omissa causa testamenti.l.si seruum.in principio.Oldra.z omnes gloss.huius §.sunt valde notabiles.

1 Testamenta in quibus chartis confici possint.

Charte appellatione.Notabilis z vtilis est ħ
*parua lex ex q̄ colligit q̄ testā istrorū z rescripta pūt cōfici in chartis non solus puris.sed z abiasis z ēt in bōbicinis.extra de confirmatione vtili

Universidad de Deusto
Biblioteca

pel inutili.c.cũ dilecta.z etiã in omni materia vt.ff.ea.l.j.in princ. contrarium.ſ.q̃ charta raſa non poſſit cõfici vt ſentire gloſ.C.de fide inſtru.l.contractus.z de hoc dixi.C.de diuerſis reſcrip.l.ſacri affatus.z in ſpeculo de inſtrumentorum editione.§.poſtremo ver.item q̃ eſt ſcriptum z quid ſit charta quid membrana vide.ff. de leg.iij.l.librorum.ver.chartis.z vide etiam q̃s no.ff.quemadteſt.aperiantur.l.tabularũ.z facit etiã in auc.ſcriptuz exemplar.

Si ſub conditione. Ibi fm ta.etiã cõditione pẽdẽte.Dyn.vt.ff.l.ũ.§.ſi ſub cõditiõe.Dyn.Et vide.ibi notata.ibi vt res hereditarias.Dyn.ibi ꝛcedẽda ſit.i.pẽnes poſſeſſorẽ irreuocabiliter dimittẽda ſeu relinquẽda.Dyn.ibi emãcipatus multo fortius ſi in poteſtate vt.j.pt3.Dyn.ibi.Sz ſi.ff.ſ.filius in poteſtate cõſtitutus.Dyn.ibi legata ab eis.ſ.emancipato z ſuo qui retinẽt bona nõ obſtante cõditionis defectu.Dyn.ibi.z ideo filius emãcipatus.Dyn.ibi ſolus quaſi dicat nõ alius exiſtens in pẽate.Dyn.ibi ab inteſtato fideicõmiſſum relictum erit puta codicillis grauauit venientes ab inteſtato cuidam dare.ſ. vel melius in teſtamento dixit q̃ ſibi ſucceſſuri ab inteſtato legata prẽſtarent,Jacob.ibi erit prẽſtandum.z ab emancipato z ab eo qui erat in poteſtate.Dyn.in gl.non coniunctis per lineã aſcendentem vel deſcendentem.Dyn.

Hi demum. Ibi qui vtiliter.i.qui admittentur ad bona in conditionis euentum.Et vide q̃s no.z dixi.ff.e.l.equiſſimum.ſ.ſi ſub conditione licet gloſſ. alleget.l.j.z male z opinio Joan.eſt vera per.l.ſi ſeruus.j.c.

1 ☞Numerus teſtium ſuperuacuus teſtamentum non vitiat.

1 **Cum tabule.** †Superuacuꝰ numerus teſtiũ nõ vitiat teſtamẽtum.h.d.Dyn.z facit hec lex.ad id quod not.ff.quẽadmodũ teſtamẽta aperiantˉ.l.j.§.Si in aliquo.inſtrumẽto ſint teſtes vltra neceſſariũ z determinatũ numerũ z ex ipſis ſit aliquis q̃ cõtradicat inſtrumẽto licet inſtrumentũ reddatur ſuſpectum tamen nihilominus valeat z iudex faciat ex quo numerus debitus z neceſſarius adeſt qui non contradicit inſtrumento.Et de hoc plene notatur.z dixi dicta.l.j.

1 ☞Sextans quid dicatur.

Si ita ſcriptum ſit. Ibi ex pte tertia habuit glo.Dyn.Ibi ex parte non determinata qua vel quota.Dyn. ibi ſexta vacat ſecũdum Dyn. ibi non ex duabus.ſ.tertia z ſexta.Ray.ibi intelligi debet que ſubſtituitio in ſextante facta non tenet cum cauſa non mutetur z ſic ſextans interim vacuus repertur z hoc ſequitur Raynaldus. ibi ſcriptus videretur z ideo pendente conditione pro tertia acapiat bonorum poſſeſſionem non autem ex triente et ſextante. Jacobus ibi vacuus relinquatur nauẽ ex aſia veniente z ſic deficiente conditione ſubſtitutionis ficte in ſextante.Oldrad. † Et dic ſextans id eſt due vncie in gloſſa ſcilicet exiſtente conditione ibi vel pro ſexta id eſt pro rata parte ſexta que ſibi accreſcit vt ex litera patet.Dynus.In eadem gloſſa.in fine.dic q̃ in tertia tantum fuit inſtitutus z in defectum conditionis in eadem tertia ſubſtitut? vt ex litera patet.Et ſic tenuit ſubſtitutio q̃ cauſa mutata fuit.vt.ff.de vulga.z pupil.ſubſti.l.ſed z ſi plures.§.nemo. z.l.ſi.§.j.z quia portio ſextantis eſt vacua pro rata iure accreſcẽdi deferˉtur.vt euidenter patet ex litera.Dynus.Nam in ipſa ſextra nec pure nec ſub conditione fuit inſtitutus.z vbi gloſ.allegat l.j.§.ſi duo.ff.eod.debet allegare.l.ũ.que incipit equiſſimum: ſed gloſſa habuit ibi.§.z ideo ſemper allegar.l.j.communiter tamen habetur pro.l.z vbi allegat de here.inſti.ſeruum communem debet allegare de vul.z pup.ſubſti.l.ſi.

Hic cẽ caſus mẽti tenẽdꝰ ſm bar.hic.

Qui filio. Ibi in ſuam tutelã veniat.i.poſtq̃.ad ãnũ. annum peruenerit.vt.ff.de vulg.z pupil. ſubſti.in pñ.z de lega.iij.l.cum filia.ibi eius poſſeſſionem.ſcz hereditatis pupillaris cuius contrarium videbatur quaſi per verbum nichil ad ſolam paternam videretur vocatus.Dyn.in glo.videbatur contra ibi,C.de teſtamentis.l.teſtamentũ.vbi de hoc plene dixi.z ad hoc.j.de verbo.obli.l.ſtipulatio iſta.§.ſicut in fi.z de vulga.z pupil.ſubſti.l.paterfa.primis.Oldradus.

a Notabile.z dicit hic bar. cẽ bonã legẽ.

His autem. Heres ſcriptus.Dyn.inductum id eſt de iure ciuili.Dyn.ibi.bonorũ poſſeſſio de iure pretorio.Dyn.ibi legatur.i.legi poſſit.Dyn.

Quidam in tabulis. Id eſt in ſcriptis. Dyn.ibi. filio in teſtamento in ſcriptis condito. ibi ab heredibus.ſ.daretur bonorum poſſeſſio ſcõm tabulas.Dynus.ibi nuncupato id eſt nuncupatiuis verbis teſtamento filij condito.Dyn.in fi.ſed non ſm tabulas ſed ſecundum nuncupationem.Dyn.

1 ☞Teſtamentum pupillare valeat paterno expugnato.

Vt bonorum. In gloſ.vlti. ibi. iterum ſignate.ſed ſi ita eſſet qs dubium noſtre legis non video.vnde pone caſum ſm qs Dynus poſuit pater fecit teſtamentum cum ſolennitate vallatum:filius autem fecit teſtamentum ſine ſolennitate ſeptem teſtium dicitur quod fecit ſolẽnitas que interuenit in patris teſtamento vt poſſit peti bonorum poſſeſſio ex teſtamento filij z hoc vult dicere vere.l.iſta.vt.ff.de vulga.z pup.ſubſti.l.patris z filij.Dyn.ibi.§.liberis.Idem ſi poſtea dum tamen inſtituat filium vt dicto.§.prius.z patet in eadem.l.§.ſi ita fecerit. Dynus ibi vt per contra tabulas ſiue expugnetur teſtamentum
1 in totum vel pro parte.Dyn.in fi.imo† dic q̃ pupillare valet in totum ſi paternum expugnatur pro parte tantum per querelaz: vt ibi patet z notat.ff.de vul.z pupil.ſubſtitu.l.patris.z.l.inſtitutione.z plene eo.tit.l.ex duobus.§.fi.Dyn.

Si ſeruus. In gloſſa vlti.ibi.C.eo.ſeruus. imo.C.de iudi.Dyn.ibi.§.ſi quis imo vere perdit:vt in eadem.l.§.in omnibus.z in.§. ſi quis egit per errorem:z ideo non perdit:vt notat dicto.§.in omnibus.Dyn.z vide quod notaui z dixi.ff.de bonorũ poſſeſſione.l.ſeruus.

1 ☞Impoſſibile reputaꝯ id qs̃ ppter locoz diſtãtiã difficile eſt.
2 Teſtamẽtum quod per minimam capitis dimnutionem rumpitur quando conualeſcere dicatur.
3 Teſtamentum primum an tollatur ipſo iure per ſecundum.
4 Exceptiones quando ex parte tertij dicantur opponi.

Qui ex liberis. Notabileª eſt iſtud pñ de leg.eũ qui nouiſſimus.ff.ad trebel.z ſol:vt ibi.Ol. ibi nouiſſimus.i.vltimus.Dyn.in glo.vlt.ibi.de teſta.l. ture.duo.ſz certe imo.z ibi eſt difficile.vñ dic q̃ ibi teſtoz vnum tñ voluit eſſe tutorẽ:z de certo ſenſit:z ideo ſi aliius eſſet fieret cõtra voluntatem defuncti qs eſſet pupillo periculoſus,vt inſtit.de lega.§.tutoz.z no.ff.de lega.j.l.ſi qs a filio.§.ſi quis plures.hic voluit ſubſtit.habere heredi.vtriuſqz.impuberis quia ſubſtituendo ſup:emo ius legitimarum hereditatum ſeruat inter eos vt ff.de vul.z pup.ſub.l.vel ſingulis.z ita in hereditate nouiſſimus inuenier ſubſti.heredi.pñi.vt eo.tit.l.q duos.z ideo ſi vtriuſqz hereditatem habeat ſubſtitutus ſit omnino qs teſtoz voluerit.z eodẽ modo poſſes ſoluere ad ſequẽtia.Tel dic q̃ in ſequentibus erat incertitudo in pſonis honoratorum ꝓic aũt certas perſonas honoratoz.Ol.vel ſm Jaco.de bel.ſol.vt no.ff.de reb⁹ dubiis. l.qui duos.circa pñ.in glo.i.ſuperuiciſſe.Jacob.Et collige ex
1 iſta glo.† quod illud quod eſt difficile ꝓpter locoz diſtantiam impoſſibile reputatur.vñ eſt arg.q̃ ſi filius vel pater alicuius de ceſſit vltra mare qs ſicut qñ ꝓbatio mortis eſt difficilis ppter longinquitatez tpis ſufficit mortem ꝓbari p famam:vt not.ff. quemadmodũ teſtamẽ. aperianˉ.l.ũ.§.ſi dubitaˉ.de teſti.l.ũ.§. eiſdem.z.C.ſolu.matri.l.ſi quid.ſic z nunc quod eſt multum notabile.Ray.n.de hoc dixi dicta.l.ſi qd.z plene dixi de repudiis aũt hodie qualiſcũqz auis ibi continuis.§.illud.Sed gloſſ.que eſt in.l.ſi fuerit.z de rebus dubiis.j.allegata tollit contrarium iſtud vel illud ne vitieť obligatio iſtud vt cõualeſcat ſubſtitutio. z ſic vtitur vtrunqz moderamine rationis.vt.j.de rebus dubiis. l.quoties.Ray.ibi.l.cũ ex pluribus.ad hoc rñdet vt nota.in.l. qui duos de rebus dubiis.Ray.

Filius. Ibi bonorum poſſeſſ.ſecundum tabu.Dyn.Ibi accipiet.i.accipere poterit.Dyn.

Teſtamento facto. Solenniter ita quod tabilis.z qui alibi non eſt.Dyn.Et breuiter hoc dicit† teſtamentum ruptũ per minimã capitis diminutionẽ ea ceſſante tempore mortis per nouam voluntatem quo ad agendum.z excipiendum conualeſcit teſtamentũ.vnde primũ ruptum per ſecundum conualeſcit per inciſionem ſecundi non quo ad agendum ſed ſolum quo ad excipiendum que exceptio in perſonam eſt.z competit ſolum ſcripto in primo teſtamento contra ſcriptum in ſecundo inciſo agentem ex eo z non alij:z hoc breuiter dicit textus z gloſ.ratio quia in primo caſu non fuit teſtamentum ipſo iure ruptum:ſed per exceptionẽ:in ſecundo caſu ipſo iure.z ſic in primo caſu etiam quo ad agendum.in ſecundo vero ſolum ad excipiendum
2 nebar.Dyn.Caſus no

piendum conualeſcere poteſt argumen.ad vtrunqz dictum.ff.de pactis.l.ſi vnus.§.pactus.per totum.§.Ray.Et diuide in tres partes.In prima parte ponitur dictum.In ſecunda declaratio dicti.In tertia probatio declarationis per ſimile.ſecũda ibi plane.tertia ibi non ſecus.ibi quia vide rationẽ ibi transferat a deo quod tranſferˉtur poſſeſſ.ſumitur traditione vt habes gloſ.notabilem.j.de precario.l.ſi adoptorio.z idem poteſt dici in monacho.Ibi ſe prebuit z per hoc eſt irritum teſtamentum.Oldra.ibi ſubmouebitur niſi per recentem voluntatem fuerit ipſum teſtamentum confirmatum.vt.j.verſi.plane.Raynal.Ibi domũ alienam:ſcilicet arrogatoris.Dyn.ibi que defecerat per capitis diminutionẽ.Ibi intelligitur z quo ad agendum z quo ad excipiẽdum.Et vide qs not.per Dyn.ff.de liberis z poſthumis.l.ſi filius.nec ob.ff.eod.l.j.§.exigit.quia ibi ceſſabat factio teſtamenti a principio hic aderat z argumen.agitur ex confirmante vel confirmato.vide.ff.de teſtamentis.l.heredes palam.§.ſi quis poſt. ad trebel.ſi quis prione.z de verbo.ſigni.l.lege obuenire.Dyn. Ibi aliud teſtamentum ſecundum per quod videtur primũ ſubſtatum.Dyn.ibi relinqueret quo caſu primum reconualeſcit non quo ad agendum ſed quo ad excipiendum.vt ſequitur.Dyn.Et vide qs nota.ff.de his que in teſtamento delentur.l.j.§.penul.in gloſ.magna.Ibi nec putaueriť quiſq̃ ad ſcm caſuz refertur nõ ad primum ſecundũ veritatem.Ibi nuda voluntate in qua non interuenerat ſolennitas vt in teſtamentis requiritur.Dyn.Ibi exceptionis opponende per heredem ſcriptum in primo teſtamẽ to contra heredes ſcriptos in ſecundo z que exceptio oritur ex ceſſatione ſecundi z quod excipit poteſt opponere ſolus ſcriptus in primo z non alius.vt in.l.Dyn.Ibi actozi id eſt ſcripto in ſecũdo teſtamento inciſo agenti ex eo contra ſcriptum in primo.Dyn. ibi eſtimatur.vt ſi eſt ſcriptus in primo teſtamento poſſit eam opponere alias non poſſit.Ray.in gloſſ.non ipſo iure.in fi. vel dic teſtamẽtum.l.aliquid habet quod iure pretorio per ciuilem actũ non tollitur ſed eluditur.vt inſtitu.de teſtamentis.§.j.z de legitima.tute.§.fi.Jaco.In gloſſ.que tamen habent in fin. qs dic vt dixi per Dyn.ff.de legatis.iij.l.j.§.j. z de teſtamentis.l.heredes palam.§.j.aut agitur ex confirmante.z tunc habet locum iſta gloſſ.Rayn.in gloſ.q.d.ibi.C.de teſtamentis.ſancimus.vbi de hoc plene dixi.z ratio quia in primo caſu non interuenit mutatio voluntatis expreſſa in ſecundo vero ſic.Ray.in gloſſ.ergo
3 prius in fi.† vel dic primum ipſo iure tolli per ſecundum iure cõpoſitum ſed poſteriore voluntate equitate pretoria recõualeſcit ſicut contingit quando poſt factum teſtamentum factus fuit ſeruus vel deportatus vel etiam iure pretorio extinguuntur.vt inſtitu.de capitis diminutione.nam z ſerui nulli ſunt per pretorez.vt ff.de iure deliberan.l.j.z tamen propter recentem volũtatem iure pretorio reſtauratur prius teſtamentum.vt inſtitu.qui.mo.teſtamenta inſir.§.alio quoqz modo.ff.z.eo.l.j.§.ſi quis ante.z quod dicit iure exceptionis.i.equitate pretoria ex qua equitate exceptiones procedunt.vt.j.de vacatio.munerum.l.j.z de doli ex.l. quia equitate.iure ciuili itaqz non cõſtituit ſeu reſtituitur teſtamentũ ſeu ex equitate pretoria qua equitate non tollitur ſcm teſtamẽtũ ſed eludit vt agens ſcriptus in ſcõ non ipſo iure repellatur: ſed per exceptionem ex quo apparet qs̃ ſcriptus heres in ſcõ eſt heres iure ciuili z ideo non ab alio poteſt repelli quam ab herede de iure pretorio ſeu habẽte ab eo ſicut de modo vtili alterius nullus excipit contra directo dominum niſi qui vtile habet.vt.j. de ſuperfici.l.j.§.quod autem.z argumen.ff.ſi ſeruitus vendi.l.loci corpus.§.competit.z ſcm hoc ſcriptus heres in primo habet fz tabulas z actionem vtilem z excepit contra reſcriptũ in ſecundo licet extraneus non habeat exceptionem.Jacob.in gloſſ.vltima. Ibi preter primum argumen.ff.de iniuſto teſtamento.l.filio.z j.de fideicommiſ.liber.l.lucius.in fi.Oldra.ibi propter ſecunduz teſtamentum qs rumpit ipſo iure primũ.Ray.in eadẽ gloſſ.in fi. patet ergo hic qs exceptiones conſiderantur ex perſona opponẽtis.ad idem facit.ff.de teſtamẽto militis.l.codicillis.§. veteranus in fi.C.de preſcriptioni.xxx.annorũ.l.ſi quis emptionis.§. ſi vero in fi.C.de ſeruis fugiti.l. nullum.cum ſimi.Contrariũ innuit in gloſſ.C.de ſeruis fugiti.l. cum ſeruum.In gloſſ.q̃ incipit dicens qs̃ ſit ſuus ꝛc.z ibi de hoc
4 dixi.† Diſtingue ergo q̃ aut exceptiones ſunt reales ſeu in rem ex parte opponentis z perſonales ex parte eius contra quem opponuntur. Aut econtra reales ex perſona eius contra quem opponuntur z perſonales ex parte opponentis:aut ſunt perſonales hincinde.Primo caſu non poſſumus dicere quod opponantur ex parte tertij quia in eis non habetur reſpectus ad perſonam ſed ad rem:z ideo per quẽlibet poſſeſſorem poteſt oppom.z z econtra.Et poteſt poni exemplum in re ſacra vel furtiua vel pfidi contra.l.repetundarum data z ſimilibus.Et iſta materia huius membri plene no.z tractatur.C.de acqui.poſſ.l.vitia.j. de regulis iuris.l.qs ipis.inſtitutis de vſuca.§.furtiue.z.§. qs̃ autẽ z.j.de vſucap.l.labeo.cum ſi.Secũdo caſu qñ ſunt perſonales ex parte opponẽtis z opponitur hinc reſpectu ad pſonam ſuam ꝓ quo opponunť:aut hinc reſpectum ad pſonam illius cõtra quẽ opponuntur.Primo caſu regulariter non poſſunt opponi ex parte ſeu perſona tertij niſi ille cõtra quem opponereť.vel res eſſet reditura ad illũ tertiũ:vt patet in excepť.doli.j.de doli exceꝑ.l.ij.§.j.z alias apud celſum.§.item queritur.z.§.ſequenti.l.ſi mulier.z.§.ſi cum legitima.z de nouatioñ.l.doli.cum ſi.vbi de hoc ſatis notaui.In ſecundo caſu indiſtincte poſſunt opponi per quẽlibet z ideo reuocantur ex parte eius contra quem opponitur in rem.vt dicta.l.ũ.§.certa.j.de doli excepť.z ita poteſt intelligi glo.que eſt in dicta.l.cum ſeruum.C.de ſeruis fugitiuis.C. de rei vxo.l.ſi.z.§.ſi ſeruitus vendi.l.loci corpus.§.competit.Ultimo caſu qñ ſunt hincinde perſonales nõ poſſunt opponi ex perſona tertij ſicut patet in pacto de non petendo quando actuz eſt quod ſit pſonale.vt no.ff.de pactis.l.iuriſgentiũ.§.pactorum.eo. titu.l.fideiuſſorẽ.§.cum alio.z de ꝓbationibus.l.ſi pactum.cũ ſi. Et ad hoc vide qs notaui dicta.l.doli de nouatio.z dicta.l.cum ſeruũ.C.de ſeruis fugitiuis.z per Dyn.de regulis iuris.c.ſi qs in ius ſuccedit.libro.vj.z dixi etiam.ff.tit.j.l.ũ.§.cum extract.

Aſh ſcriptus. Ibi vacãtem qñ aliquid de aſſe vacat.Dyn.ibi.aſſes occupat qñ de aſſe nihil vacat.Old.ibi.nõ inuenť portio.pone exemplũ de leg.ff.de here.inſti.Litẽ q̃ ſabinus.verſi.aliter atq̃.Ol.ibi.id eueniet.i.euenire poterit.Dyn.ibi cum heredẽ cum nõ inueniatur portio ex qua ſit inſtitutus ideo excluditur.Dyn.in gloſſa ſecunda.in fi.Nec obſtat huic ſolu.ſequens verſic.qs̃ ſi ita.q̃ hic vna inſtitutio tantum cuius effectus de preterito vel de preſenti dependet ibi vero alternativa z miſta cuius vna pars de preſenti dependet alia de futuro z ſic in parte vere z propie conditionalis eſt gloſ.In gloſ.vlti ibi ante preſbyteros verius:dic vt ibi nota.q̃ locum habet conditio ex lege illa.Rayn.z idem dñs Raynaldus dicit ſe legiſſe pluribus annis inforciatum z non intelleciſſe hanc.l.z facit certas declarationes circa textum.queſtiones habentur in gloſſa vlti.huius.l. quam gloſſam credo eum non habuiſſe.

1 ☞Auxilium nullum datur in quaſi caſtrenſi.
2 Fauiana datur patri ſed non patrono.

Si a parente quis manumiſſus fuerit. Rubrica.

Super rubrica. Vide Roff. de bonorum poſſeſſione que datur patri z tene menti gloſ. Rubrice quod de iure auc.in quaſi caſtrẽſi peculio habet locum querela z contrata.Et cuz iſta gloſſa cõcor.alia que eſt.ff.de mino.l.pap.§.cõtra veteraꝛ
ni.z.C.de inoffi.teſtõ.l.ſi.ſed quod ceſſet querela.z dicitur condictio ex.l.not.in auc.preſbyteros hic allegata.In gloſ.in auc.
1 ex cauſa † tenet qs̃ in quaſi caſtrenſi nullum detur auxilium.z ibi de hoc per Cy.in ſecunda queſtione parentibus contra teſtamenta liberorum emancipatorum datur contratabu.exẽplo patroni.j.eo.l.j.Et quod a parentibus habemus beneficium querendorum bonorum.z quod querit filius querit patri.Et an hodie iſte titulus locum habeat.ſi nepos dedit ſe in arrogationem poſt emancipationem habet locum edictum.ea.l.§.j.Si pater accepit pecuniam vt non impugnet iudicium filij repellitur doli excepti. ead.l.§.ſi parens.Et an idem ſit econuerſo quod filius poſſit paciſci non impugnare teſtamentum patris in caſtrenſibus ceſſat iſtud edictum.ead.l.§.eſt.z aliud.Et an idem doctore z aduoca to licet pater vtatur hoc edicto nihilominus ſeruatur ſibi ius antiquum.eadẽ.l.§.fi.† Fauiana non datur patri licet detur patrono.j.eo.l.non vſqz.Et quilibet poteſt diſponere de rebus ſuis ad libitũ.turpibus pſonis inſtitutis locus eſt huic edicto.j.eo.l.patronus.An pater ex hoc edicto teneatur legata prẽſtare.ead.l.§. j.An iſtud edictum locũ habeat in filia z nepote.ea.l.§.fi.Pater nõ põt in emancipatione imponere operas filio.j.eo.l.pater.Pater ſi male z contra pietatem tractet filiũ emancipare cogitur z perdit contra tabulas.j.eo.l.fina.

1 ☞Beneficium bonorum querendoz a parentibus habemus.
2 Filius non ſibi ſed patri querit.
3 Auus habet poſſeſſionem in bonis nepotis emancipati.
4 Filius an poſſit confirmare teſtamẽtum patris viuentis.
5 Priuilegium militibus conceſſum ad doctores extenditur.

Emancipatus. Ibi patiatur ꝓcium. id eſt finem. Dyn.ibi
1 quia a parente beneficium habuit.Mora q̃ † a parenibus habemus beneficium bonorum querendoz ſi

Universidad de Deusto
Biblioteca

cut z omnia alia beneficia qz produxerunt nos in esse.z vide in catone.parentes ama.Et hic ponas ibi tum est.i.deuentum est ad hoc.Dynus.ibi.sic.i.sicut sequitur.Dynus.ibi.in eo hic incipiunt verba edicti.z durant vsqz ad.§.nepos.Dynus.ibi.aui pater subaudi emancipatus fuerit idem qs in liberto seruabo. Dynus m glos. quia eadem ratio est ibi homine.Item opinio Bug.est vera.vt not.instituto quibus modis ius pat.potest. soluitur.§.preterea.Nec obstat quod in aduentitijs cessat ratio huius.l.quia remanet alia.scilicet quod est pater cui in ordine turbato debetur hereditas filij.vt.§.de inofficioso testamento.l.nazz si parentibus.z.ff.vnde liberi.l.scripto.z.ff.hac.l.in fine.Et sic cum hac ratione remaneat filius licet huius.l.ratio cessat debet dispositio remanere. argumen.instituto de nuptijs.§.illud. z.ff. de priuileg.credito.l.si venter.§.an bonis.z quod ibi nota.Raynaldus.Et nota quod hec lex optime probat † qs iure isto quicquid querebat filius querebat patri.ad hoc allegaui in.l.placet. §.de acqui.heredi.que hoc non probat.vt ibi dixi. Ite facit hec lex qs filius debeat dare patri premium emancipationis licet fiat econtra.de hoc.C.de codicillis.l.vt liberis.in fi. z de bonis q liberis.l.cum oportet.§.cum autem.z institu.per quas personas nobis acquiritur.§.hoc quoqz.in fine.imo appellatur Lamnochil.vt in lombarda de donationibus.l.pen.z ad §.consuluit.dic q hic recipit maius beneficium quia libertatis z ideo magis sibi astringitur.ff.ad fillelanum.l.si quis in graui.§.de his.&c.

a ¶ Si parens. a Ads.ad hūc tex.l.stiplo & modo cōe.ff. de verbor ob li.bar.in.l.fin. C. de pactis.

b ¶ Patonius. Ads doc.in. l.fratres-C.& iosti.testa.vbi dicūt istā.l.cē notabilem.

c ¶ Nō dubium. Adde bal.in. l.fi.C.& testa. vbi tz tale testamētum valere.

Nepos. Ibi siue manumissus.id est emancipatus.dy- 1
nus ibi.si hoc esset id est si esset ex seruitute manumissus.Dynus ibi.obrepserit.i.per mendacium se libertum dixit.z ideo fuit arrogatus.Dynus.Extra glossam oppo. 3
de vno difficilli contrario hic dicitur † quod etiam si iste est emancipatus a patre qs annos habet possessionem in bonis istius nepotis ex quo emancipauerat eum ante sed contra hoc patronus habet manus ius in bonis liberti quam habeat pater in bonis filij:vt patet in glossa signata super verbo exemplo.§.vltra principium huius.l.z per sequentem.§.coniuncta.l.i.C.de bonis libertorum.z.ff.eodem.l.non vsque.z quod ibi notaui.Sed si aliquis 1
manumisit seruum ita quod habebat contra tabulas in bonis ipsius z iste seruus reductus est in seruitute alterius qui manumisit eum seruus habebit bonorum possessio.contra tabulas z non primus.vt infra de bonis libertorum.l.si libertus meus.Cogita ad solutionem huius contrarij.

Si parens. Ibi quantum satis est.id est quan- a
tum sufficiat ad tertiam bonorum.Dynus ibi.quamuis patroni.scilicet liberi.Dynus ibi.venire non posse.scilicet in bonis castrensibus in alijs sic.ff.de testamento militari.l.si a milite.§.finali.z.l.sequēri.Raynaldus.z facit iste 4
§.si parens.z glossa hic posita.† An filius possit in vita patris confirmare testamentum eius z promittere non venire contra de quo nota.C.de inofficioso testamento.l.si quando.§.illud.z puto quod possit:sed cautum puto qs iuret non contrauenire vticulz enim sacramenti in hoc z alijs multum operatur.alij contra per ea que notantur.C.de codicillis.l.pactum.Et ad hunc §.respondent quod hic pater non repellitur a successione ex pacto sed ex delicto quia recipit pecuniam vel domum quod facere non debebat.Et vide quod notatur per Joan.and.extra de pactis cap.secundo.primam tamen sequuntur doctores communiter:vt dixi dicta.l.si quando ibi veniant.scilicet ad contratabulas z ad bona liberti sicut ipsi patroni venirent.Oldra.in glossa prima.in fine.Simile not.instituto quibus modis ius patrie potestatis soluitur.§.preterea.in fine glosse magne.In glossa sic. ff.m fine.simile nota.ff.de re iudica.l.miles.in principio.Et nota pro docto.z aduocat.Ray.† quod priuilegium concessum militibus ad ipsos extenditur.

Patrem autem. Ibi accepta.i.per.l.sibi con- 1
cessa. Dynus ibi.bonorum possess.i.licet habeat per contra ta.bo.pos.per hoc edictum.Dynus.ibi ius antiquum quod est vt pater alatur de bonis filij vt ff.de liberis agnoscendis.l.si quis a liberis.§.i.primus intellectus glos.quem tenet Ray.nō videtur bene procedere qz textus dicit qs accepta bonorum possessione contra tabu.filius est mortuus ergo ab ea nō potest alimēta repetere.nec ob.si dicas qs recipiet ab heredibus qz illi non tenent vt dicta.l.si quis a liberis.§.item repete nisi esset in sua paupertate vt ibi patet.

Nō vsque adeo. In glos.vlti.ibi.§. 1
speciale hic regulare vt no.C.de contrahēda emptio. 2
l.inuitum.Raynal.z vide quod dixi.C.manda.l.in re mandata in eadem glos.in fine.sed ibi illa quarta est vt ea alienum vt.ff.de inofficioso testamento.l.pā.§.si quis impubes.vel ibi est casus econuerso quia ibi in patrebic in filio.et est ratio.ff. vnde liberi.l.scripto.Dynus.vel dic.vt not.C.si infra pa.l.ij.vel dic q ibi speciale ne arrogatus a parente decipiatur z hec placet Jaco.de bel.

Antonius b Ibi cōstituere partis.i.tertie. Dynus.vel dic vt ab intestato succedat per vnde cognati vt pater vt manumissor per vnde legitimi.z ad hoc qz illa manumissi persona sublata succedit vnde cognati vt instituto de bonorum possessio. §.sublata.Jacobus.in glos.in patrono ibi filio in principio sed mater venit per querelam vt.ff.de inofficioso testamento.l.mater.z habet plus hoc casu.Ray.in eadem gl.in fine.sed nunquid hodie ista tertia debeatur patri iure institutionis sicut filio dic vt dixi.ff.de iure patronatus.l.fine.§.excludit Ray.

Si filius. Ibi heredem instituerit patrem in portione 1
sibi debita.Dyn.ibi.fidelcōmissa extraneis relicta coniunctis autem prestat salua falcidia vt.ff.de conditioni.z demonstratio.l.si is ad.l.falcidiam.l.ex asse z probatur inst.de succe.liber.§.sed nostra.Jaco.in fi.ff.vt nō debeantur legata de parte sibi debita per.l.Dy.

Patri. ibi edicit.i.nihil in edicto preponit.i.nō dat 1
ibi.de filio.i.a filio.

☞ Pater filium emancipans inuitus non habet beneficium bonorum possessionis.

Quus. In glos.vel ibi.f.omissam: omisit enim 1
pietatem qz soluere dum filium atrociter contra patris pietatem tractabat vt in primi.l.z.ff.ad.l.pompeiam de parricidijs.l.diuus vel dic quod propter necessitatem.f.impositam soluende pietatis.i.faciende emancipationis que hoc casu est contra regulam generalem vt.ff.de adoptionibus.l.nō potest ex pietate descendit † z sic qz inuitus emancipat beneficium bonorum possessionis non habet ar.ff.ad filleia.l.filqus in contrarium.§.vtrū.ol.z vide qs no.C.de episcopali au.l. si lenones.z.ff. de liberis exhiben.l.ij.§.j.

☞ Captus ab hostibus testari non potest. 1
☞ Miles inuitus non potest transferri de vno numero ad alium. 2

¶ De bonorū possessione ex testamento militis. Rubrica.

Non dubium. † Ibi in hostili loco non tamen capti 1
quia tunc non possent testari.vt.ff.de testamento militis.l.facere.Dynus.ibi obiissent secus si redeant licet in veris militibus secus sit vt.ff.de testamento militari.l.quod cōstituū.z.l.si Raynaldus.in glo.vbi eadem ratio in fi.item no.contra.ff.de iure immunitatis.l.j.in prin.dic vt ibi.z vide qs ibi no.Ray.ibi deprehendantur.i.inueniantur vel.i.more preoccupentur vt sequitur z expone z.pro.i.ibi.milites sunt quo ad istud priuilegium non tamen vere milites sunt vt not.ff.de militis testamento.l.quod constitutum.nam z isti iurant eorum officium vt no.ff.de iure immunitatis.l.j.ibi z illo.i.ad illum locum seu numerum ad quem transmittebatur ita quod dictio illo est aduerbium loci non pro nomen.z profertur vltima producta m glos.vlti.in fine.vel hic loquitur de milite de vno numero ad alium translato:ibi autem de pagano de nouo ad militiam producto.aliud est enim de novo aliquem bergomi eligi ad militiam z iste talis non habet militum priuilegia non postquam inceperit esse in numero z ita loquitur.l.contraria.aliud est iam militem de vno numero ad aliū transferri z iste talis licet nondum peruenit ad numerum ad quē transmittebatur habet priuilegia z ita loquitur hic z pro hoc.ff. arborum furtim cesarum.l.iuncte.§.j.z de accept.l.iij.inutile. §.filius z quod ibi not.in glos.ergo z quod non verbis.Oldradus.z est not.quod cardinalis notat extra de electio.c.in gene- 2
rali.in fi.libz.vi.† quod miles nō potest transferri inuitus de vno numero ad alius.item not.quod episcopus translatus ad alium episcopatum statim perdit ius in primo episcopatu etiā antequā adipiscatur pos.secundi.de quo dic vt no.per gof.in summa de translatione.§.tres sunt autem cause.z vide ibi hostien.in summa z.xxij.q.ij.c.si quis iam translatus.z ibi in glos.z per Archi.

☞ Liberti priuantur ad patronorum querelas. 1
☞ Jurāmentum quo quis iurat se non contracturum matrimonij 2
remittitur per legem.
☞ Patronus libertum accusans ab eius bonis exeluditur. 3

Correlationū

4 Correlationum vno posito ponitur aliud.
5 Restitutio in integrum reddit adempta per deportationem.

¶ De iure patronatus. Rubrica.

Super rubrica. Vide rofre. de bonor possessione que datur patrono z.C.de operis liberto.l.fi. aliter sumitur ius patronatus per totū z in summa eodem titu.per glo.z hostien.z in speculo eodem titu.z vide eo.titu.lib.vi.z m clementinis z §.vide.ff.de operis libertorum.l.si operarum in glos.z quod ibi dixi.z est indiuiduum vt no.in glos.ff.de assignandis libertis.l. sub conditione.§.de alimen.lega.l.solent z in vsibus feu.ff.de feu.
1 contro.fuerit.c.omnes.† Qualiter priuantur liberti ad querelas patronum infra eodem.l.j.z ibi de comunicatione que fit liberto.patronus non potest interdicere liberto quominus vtatur arte sua infra.e.l.ij.z ita videtur qz nullus possit prohiberi arte sua. quis habet nomen tantum patroni sed non commodum vel effectum z ita est nomen sine effectu.ff.eodem.l.iij.que sunt iura que transeunt ad heredes extraneos que nō.ff.eodem.l.iura.z an feudum illius cuius bona publicantur transeat ad fiscum vel ad filium,libertus submittens accusatorem contra patronum renouatur in seruitu.ff.eodem.l.diuus.patronus non alens libertum perdit ius patronatus.eadē.l.§.primo.qui patitur iurare libertam ne nubat videtur eam compellere.ff.eodem.l.adigere.z an si frater vel amicus det pecuniam vt frater vel amicus eligatur no ceat electo z an qui sponte iurauit matrimonium non contrahere possit contrahere non obstante iuramento z si vasallus promisit stare mandato domini an teneatur stare mandato heredis z quod ius futurum delicto potest colligi non licet renuntiatione quātumcunqz sit lex generalis z nullam personam excipiat tamen non extenditur ad illas personas ad quas non extēditur ad libertum castratum qui non potest liberos procreare.eadem lege quamuis.z an mulier sterilis habeat priuilegia.l.prima.§.soluto matrimonio.si patronus cogat libertam iurare vt sibi nubat non punitur nisi in fraudem.l.facit eadem.l.§.si patronus,
2 † lex remittit iuramentum quo quis iurauit se non contracturuz matrimonium.eadem.l.§.fina.z an de iure canonico iurans non contrahere matrimonium nihilominus contrahere.vendita sub conditione ne prostituatur als libera esset si contra fiat libera est liberta primi venditoris.ff.eodem.l.diuus.ex qualitate delicti irrogatur pena liberto.eadem.l.§.mandatis.casus in quo multa applicantur parti z non fisco,scilicet quando libertus offendit patronum.eadem.l.§.fina.seruus manumissus a filiofami.milite efficitur libertus filij z non patris.ff.eadem.l.libertus vendictus vt infra certum tempus manumittatur efficitur liber.si non manumittatur est tamen libertus emptoris.eadem.l.§.seruus. filij abstinentes hereditate paterna habent ius libertorum.ff.eodem.l.filij.z an idem in feudo rei capitalis damnatus z non restituetus non habet ius in bonis liberti.eadem.l.§.primo z idem si accusauit libertum.z an patronus propria autoritate possit li-
3 bertum punire.† patronus accusans vel denuntias libertum excluditur ab eius bonis.ff.eodem.l.cum patronū.z sic paria sunt denuntiare z accusare.si patronus instituat libertum tanquam filium non eximitur a iure patronatus.ff.eodem.l.caius.z an rusticus subiectus iurisdictioni duorum dominorū si emat ab vno iurisdictionem liberetur ab alio.filiusfamilias non miles nō potest manumittere seruum peculiarem sine iussu patris z tunc est libertus patris.ff.eodem.l.filiusfamilias. iurans se esse patronum non est quo ad successionem secus in sententia lata pro eo. ff.eodem si iurauero.z sic sententia est maiozis autoritatis quam sacramentum cogens iurare libertum contra legem eliescentiam priuatur iure patronatus z liberi eius qui contra.alienatio facta in fraudem.l.ipso iure non tenet:in fraudem autem hominis tenet sed reuocatur.ff.eodem.l.si fiscus z an durius agatur cum l.quam cum ministro legis.si plures alienationes facte sunt in fraudem patroni an omnes reuocentur vel illa solum per quam libertus est factus mmor centenario.eadem.l.§.si plures.an factorum vel delictum ani vel patris noceat filio vel nepoti.infra eodem.l.diui fratres.satis plene.Et an propter delictū patris priuetur filius feudo auito.† z posito vno correlatiuorum sequitur aliud vt posito patre ponitur filius libertus non potest prohiberi per patronum in eodem loco vti eadē arte cum ipso.ff.e.l.questo.Et an docto: possit prohibere fabrū vti arte sua.Et an vnus faber possit prohibere alium vti eodem signo quo ipse vtitur.pa-
4 tronus exigendo operas perdit successionem.ff.eod.i.ficut. Quis
5 libertus dicatur ingratus.ff.eod.l.ingratus. † Restitutio in integrum reddit adempta per deportationem vel damnationem in metallum.ff.eo.l.siue patronus.Sufficit quod patronus habeat debita etiam titulo legati.ead.l.§.exeluditur.z idem est in patre inter patronos est ius accrescēdi.ead.l.§.ex duobus.Liberi liberti excludunt patronum nisi repudient.ea.l.§.fi.Et ita filius non est heres si repudiat.filius non vlciscens necem patris non habetur pro filio.ff.eo.l.si filius.manumissus ex falsis codicillis teneretur pretium prestare z remanere libertus manumissoris. e.l.§.cum ex falsis.Judex appellationum potest primam sniam pro parte confirmare z pro parte infirmare.ff.eo.l.carmelia pia. z ius patronatus est indiuisibile.

Patronorum. Manumittentium sponte nō ex necessitate.vt no. C.de operis liber.l.ij.ibi sub commimatione.Nota de cōminatione de quo dixi.C.cōminationes z ejus p totū ibi nō defuture.non defuture dico si rursum &c.Old.ibi dimitti poterit.f.ipm libertū verbis correctū.Ol.ibi.eis intrageris contra eos.Dy.ibi.causam quam.i.aliquā nō pertinentem ad statum patroni alias secus.vt.ff.e.l.diuus claudius.Dy.

1 ☞ Arte sua vti nemo potest prohiberi.

Liberti omnes. Arg.est † qz nullus prohiberi possit vti 1
arte sua.de quo dixi.C.de postulan.l.j. Item non obstat.ff.de operis libertorum.l.medicus.qz ibi libertus promiserat operas patrono z per artem suam damnificat patronum.vt ibi notaui z dixi ex causa tamen prohibetur quis vti arte sua.vt.ff.de penis.l.mortis.et.C.de postulando.l.j.z vtrobiqz notaui z dixi.

1 ☞ Degradatus nomen z characterem retinet sed nō effectum.

Si quis tutor. In fine no.nomē sine ef- 1
fectu.ad qs concor.ff.de censi.l.j.circa medium.C.de custodia reorum.l.fin.z ibi nota.z dixi sic † degradatus nomen z characterē retinet:sed eius effectum non habet.extra de penis.c.degradatio libro.vi.In glos.prima ibi.l.ex smia.z.§.de his qui.vt indignis.l. post legatum.§.amittere.versic.j.Oldra.in fi.sed ibi non tenebat datio curatoris.Oldradus.

1 ☞ Jus vasalliticum ad quem transeat bonis ceteris publicatis.

Ira libertorum. Scilicet que nō 1
transeunt ad heredes extraneos z ficcessabunt contraria secundum Oldradum.Ad quod facit.ff.eo.l.filij.in prin.Et qs ibi not.ibi.perduellionis.l.lese maiestatis.§.de adqui.here.l.patronus.§.rei.In glossa viti.in fine.Tu dic qz aut est tale ius qs transit ad extraneos heredes aut non.Primo casu illud ius cōfiscatur z transit in fiscum cum ipse sit loco heredis.arg.§.ad trebel.l.si patroni.Secundo casu dic qz non transit in fiscum.z ita loquitur hic z ista sol.Oldrad.videtur approbari.ff.e.l.diui fratres.In glossa magna ibi.Nec obstat de interdictis z relegatis. l.iij.que autez sint illa iura que transeunt ad heredes extraneos habetur.C.de lat.liber.tollen.l.j.§.sed si sub conditione.vbi quedam de illis iuribus numerantur.Raynaldus.Et faciunt predicta z iste rectus z glossa in argumē.† An ius vasallitium quod habebat ille cuius bona sunt publicata trāseat ad liberos vel ad fiscum.Argumentum contra.C.de bonis libertorū.l.ij.Oldra. ibi.qui de statu defide.maiore parte bonorum.argu.C.de reuoc. dona.l.fi.z de re.postu.l.j.lib.x.z quod ibi no.

Jus claudius. In fin.Ad hoc bene 1
conco.ff.de operis libertorum.l.suo victu.Oldra.

1 ☞ Electo non nocet si consanguineus pro eo eligēdo pecuniam det,
2 ☞ Lex generalis ad quos tantum casus extendi possit.
3 ☞ Mulier sterilis priuilegium non habet.
4 ☞ Dispensatio cum illegitimo non intelligitur nisi sup natalibus.

Digere. Ibi patitur.Nota qz patitur videt 1
compellere ibi nil ei nocebit.† facit qz si consanguineus vel amicus det pecuniā p consanguineo vel amico eligendo ad bñficium ecclesiasticuz quod nō noceat electo,de hoc extra de si.c.z si questiones.Colligе ergo qs patronus non debet cogere libertum vel libertam iurare ne nubat nec etiam pati si iurare velit.sed quid si cōpulit vel

Universidad de Deusto
Biblioteca

consensit iurare liberum castratum vel qui alias liberos procrea re non poterat:dic ꝙ tunc non punitur quia cessat ratio huius.l. vt.l.proxi.ff.quamuis.Sed quid si quis vel si qua sponte iurauit matrimonium non contrahere:nunquid contrahere poterit iu ramento non obstante.hec questio formatur in glos.i.ff.vlti.z in ea nihil allegatur vel solutur:sed ibi dices.Ire quid si vasallus iurauit stare mandatis domini sui nunquid istud iuramentum seruare tenet heredibus domini.de hoc vide per Hoffre.in summa de sententia excommunicationis.ff.tollitur excommunica tio per absolutionem.versi.in absolutione.In glos.prima ibi si ita sit ascriptum.ff.).vbi videtur ius futurum tolli non posse sed illud verum repudiatione:delicto autem bene tollitur ius futu rum:vt hic.z.ff.l.proxi.z.ff.de dona.l.quidam.ff.hereditatis. Et not.ff.de adquiren.heredi.l.q superstris.Old.Vel dic vt ibi no tant.Vel dic q.l.illa.ff.in eo qd femininum concipit masculinuz cuius contrarium ibi dicitur.sed dic ꝙ hic speciale fauore matri monij.vt in speculo de dispura.z allegationibus.ff.post hec.versi cu.vel vbi masculinum.in fine argu.ff.de conditio.z demon.l.sed si hoc specialiter.ff.fi.Oldra.

a ¶ Suauis.ad de imo.in.l.cũ tale.ff.legato. de conditio.z demon.

Quamuis. a†Quantumcunqꝫ lex sit generalis vel simpliciter z indistincte prolata ad eos casus dunctaxat extenditur:ad quos potest extẽdi ratio que mo uit legislatorem.h.d.Et ad hoc sepe allegatur vel sic z idem est effectus.lex generalis restringitur a ratione:qꝫ non mmus attendi tur ratio ꝙ ipsa lex.pro hoc extra de verbo.signi.c.propterea. cum ibi notatis.In contrarium videtur.ff.qui z a quibus.l.pro spexit.vbi de hoc dixit:z de hoc etiam notatur per Dynum.extra de regulis iur.c.vltimo.lib.vi.z dixi.C.de legibus.l.non dubiuz. 3 Et idem potest dici in statutis ibi non puniri.Ex hoc ff.not.† ꝙ mulier sterilis non habet prius legium.de quo dic vt dixi.ff.solu to ma.l.i.Et huic.ff.posset responderi quod hic agitur de pena que est odiosa.z ideo debet restringi.vt.ff.de libe.z posthu.l.cum quidam.Ray.

Si patronus libertam. Ibi in frau dem legis.Nota de fraude legis.vt.ff.de legibus.l.fraus.l.fi.l.iulia nus.in generali promissione sola licita videntur esse promissa.h. d.Oldra.Ad hoc extra de verborum signi.c.super quibusdam. 4 ff.propterea.z facit qd nota.† si cum illegitimo minore dispense tur qd non videatur dispensatum nisi super natalibus non autez super minori etate:qz de hoc non agebatur in glossa vlti.ibi apo stolici id est.pape.z vide in speculo de legato.rubricella de dispen sati.nisi agitur de dispensatione pape.z idem in imperatore.ff.ad municipa.l.fin.An idem in episcopo vide dicto titulo de legato de dispensationi.episcoporum.in fi.de hoc vide quod satis nota ui.xxvij.q.j-c.i.z qui clerici vel vouentes.c.i.z.ii.z est expressum extra de voto.c.j.lib.vi.z facit qd not.extra de regulis iur.c.non est obligatorum.libro.vi.z quod nota.z dixi in auk.scenicas non solum.collak.y.z vide quod notatur.ff.q.iij.c.quia predecessor.et xxxi.q.j.c.illud.

1 ☞ Pena secundum delicti qualitatem est imponenda.
2 Dulcta quandoqꝫ aduersario applicatur.

Iuus vespasianus. Ibi veniet .id est vẽdetur.ibi venerit.i.vendita fuerit.Dy.

1 **Mandantis.** Ibi.fm delictum admissum.† Nota penam imponi secm quantitatez delicti.vt z.ff.de officio prefecti vbis.l.j.ff.cum patronus.Oldr. z.j.titu.j.l.j.ff.fi filius.

Interdum. Ibi exiguntur subaudi.f.Dynus.ibi et patruo datur.Nota casum in quo multa applicatur aduersario.Ad hoc.f.de litigiosis.l.vlti.regulari ter contra:vt in gl.notatur z probatur in vsibus feudorum que sine regalia.c.j.

Seruum. Ibi milite in non milite secus vt.j.eo. l.filiusfamilias.Ray.

Seruus. Non manumissus secundum formam pacti in transactione appositi.Dy.

1 ☞ Vasallus retinere potest hereditate repudiata.

Filij Ibi in libertis habent subaudi quod non transit ad extraneos heredes:z sic cessant contraria.z die vt notauit.z dixi.ff.eo.l.iura liberto. 1 Et est arg.† ꝙ vasallus possit hereditatem omittere z feudum retinere.c.j.Oldradus.

Vt in bonis. Ibi restitutus non est tempore de late hereditatis.nam inutiliter cedit dies.Argumentum.f.de penis.l.fratres.z.C.qui non possunt ad libertatem peruenire.li.Et secundum hoc intelligitur infra eodem.l.fine.ff.de conditionibus z demonstrationibus.l.inter cidit.z.l.eum qui post apertum.z.f.de bonis libertorum.si neces. ff.si deportatus.Jac.

☞ Accusare z denunciare paria sunt.

Eam patronum. Ibi capitis.id est de crimine capitali.Dy.ibi.moris naturalis vel etiã ciuilis.Dy.ibi.exilium.id est deportatio.Dy.in glos.offerendo libellum z litem contestando.argu.C.ad turpillia.li.z.f.rem ratam habe ri.l.amplius.Ja.Et collige hic† qꝫ paria sunt accusare.z denun tiare.pro hoc.f.ad turpill.l.j.ff.incedit.

1 ☞ Filiatio probatur per confessionem in vltima voluntate.

Alias. Hec lex est arg.contra rusticũ qui emit iure vnius dominoruꝫ qꝫ nihilominus diuret sub iurisdictione aliorũ.ad idem.f.de iure annu lorum aureorum.l.penult.z fin.ff.de excu.turo.l.cum exoratione ad fill.l.fi exheredatus.ff.i.z.l.seq.z.f.de adul.l.ante penul.Dynus.Oppo.de.ff.ad hoc in auk.vt liceat marri z auie. Solu.† professio filiationis in vltima voluntate filiationem pro bat vt hic.sed qꝫ hic legitimus fit:vt ibi.Et hec solutio colligitur in contrario.z ratio solu.colligitur per id qꝫ notaui.ff.de leg.j.l. talis scriptura.in fine.Contra qꝫ oppo.ff.de libe.agnoscen.li.ff. iulianus.sed ibi fiebat professio propter illud arg.C.de mili.test. l.ex his.z de falsa causa.l.j.

Filiusfamilias. Nõ mules alias secus vt.ff.e.l.seruum.ibi peculiarem profectitij vel aduentitij non autem castrensis vel quasi ibi non pot fine iussu patris als sic z hoc lequit non tanꝫ procuratoꝛ.vt.C.de ma.vindi.l.nec mulierem.

Si iurauero. In fine quantuz ad omnia sic sinia est maioris auctoritatis quam iuramentum.sed videtur qꝫ maiorẽ auctoritatem habeat iuramentum ꝙ sinia.vt.ff.de iureiu. Lũ.sed dic vt ibi notatur.z hec.l.notabilis est.

Qui contra legem. In fine.in posteriori cõstituti.Et dic nihil iuris scilicet quod patri fit ad quisitum.Ray.

1 ☞ Alienatio non tenet facta in fraudem legis.
2 Patronus in omnibus partibus reuocandis admittitur.

Si libertus. Pulchra lex z pro eius declaratione vide istitu.de suc. liber.† Alienatio facta in fraudẽ legis ipso iure non tenet:facta vero in fraudem hominis bene tenet.sz reuocatur per fauianam vel caluisianam actionez.hoc dicit Ray. ibi.in fraudem legis fecerit z sic patronum a bonorum possessione contrata.que sibi per legem defertur in totum excludere voluit contra legis preceptum.Raynald.ibi.quasi in centenarij liberti.l.liberti.habentis centum aureos in bonis.Dyn.ibi alienauit constituendo se minorem centenario.Dynus.ibi.alienauerit in fraudem patroni vt eius portionem diminuat non vt cõ tratabulas eum in totum excludit:z sic non euertit legis precepтum.Raynal.ibi.maioꝛ centenario remaneat nõ obstante alienatione.Et sic patrono remaneat salua bonorum possessio contratab.que sibi per.l.defertur.Raynal.ibi.vires habuit non tamen irreuocabiles.i.valebit ipso iure tamen probata fraude poterit reuocari.Dyn.ibi.non valet ipso iure.Dyn.ibi.in fraudez Solu.† professio filiationis in vltima voluntate filiationem probat vt hic.sed qꝫ hic legitimus fit:vt ibi.Et hec solutio colligitur in contrario.z ratio solu.colligitur per id qꝫ notaui.ff.de leg.j.l. talis scriptura.in fine.Contra qꝫ oppo.ff.de libe.agnoscen.li.ff. iulianus.sed ibi fiebat professio propter illud arg.C.de mili.test. l.ex his.z de falsa causa.l.j.

Si libertus. Pulchra lex z pro eius declaratione vide istitu.de suc. liber.† Alienatio facta in fraudẽ legis ipso iure non tenet:facta vero in fraudem hominis bene tenet.sz reuocatur per fauianam vel caluisianam actionez.hoc dicit Ray. ibi.in fraudem legis fecerit z sic patronum a bonorum possessione contrata.que sibi per legem defertur in totum excludere voluit contra legis preceptum.Raynald.ibi.quasi in centenarij liberti.l.liberti.habentis centum aureos in bonis.Dyn.ibi alienauit constituendo se minorem centenario.Dynus.ibi.alienauerit in fraudem patroni vt eius portionem diminuat non vt cõ tratabulas eum in totum excludit:z sic non euertit legis precepтum.Raynal.ibi.maioꝛ centenario remaneat nõ obstante alienatione.Et sic patrono remaneat salua bonorum possessio contratab.que sibi per.l.defertur.Raynal.ibi.vires habuit non tamen irreuocabiles.i.valebit ipso iure tamen probata fraude poterit reuocari.Dyn.ibi.non valet ipso iure.Dyn.ibi.in fraudez autem fit.i.fieri videtur.Dy.ibi.legis preceptum euertatur que patrono in bonis liberti demum centenarij contra tabulas desert.Rayn.ibi.si tantum in fraudem patroni cuius portio diminuta est non tamen a contratab.est excluſus.Ray.In glos.vl.in fi.Soluitur.ouius agitur cum.l.quam cum legis ministro.l.in contrario.Rayn.qꝫ est notandum z in quo communiter errant doctores z aduocati.z de hoc tetigi.C.de fer.fugi.l.quicũqꝫ.vfi. item.oppo.hic dicitur.z pro hoc.ff.de here.insti.l.testi.l.testõ.z ibi nota.z de pig.l.in quoꝫ finibus.Oldra.

2 **Si qui plures.** Ibi quarum vna reuocata ipso iure.i.alienatione eius habita p nulla maioꝛ centenario efficit.i.habet libertus.† vt sic patronus in omnibus partibus reuocandis admittatur.Jacobus ibi.reuocamus omnes quasi facta alienatione contra legem.Jacob. ibi.centenariũ

ibi.centenarium eum faciamus.id est perinde eũ habeamus ac si maioꝛ centenario esset z alienasset in fraudem.z sic locus esset fauiane.Jacobus ibi.quasi dicat ante omnium rerum alienationem nullum dicemus an habita pro nulla alienatione eius rei que sola sufficeret ad constituendum libertum centenarium constituemus vt pro rata de ceteris reuocemus.vel melius:tria que rit.Primo an eius solius qui magis est sufficiens ad libertum centenarium constituendum reuocata ipso iure per legem intelligitur an omnium rerum nulla alienatio sit an tantum pro rata. Jacob.ibi nullius momenti sit quod omnes in fraudem.l.alienate fuerunt cum non appareat quod per vnam magis quã per aliam z sic omnes ipso iure ratione incertitudinis reuocantur. Oldr.Raynal.ibi.non semel.id est non vno impetu.Dynus.ibi quasdam res ante ita quod factus erat minoꝛ centenario.Dynus ibi.Non reuocabitur cum in fraudem legis facta non fit sed hominis.z ideo ipso iure nulla non dicitur.Oldradus ibi.Sed prioris alienatio reuocabitur ipso iure per quã constitutus fuit minoꝛ centenario.z sic facta fuit in fraudem legis:vnde ipso iure nulla est.Oldradus in fine.Non enim per eas minoꝛ centenario factus fuit:quia iam per primam factus erat:z sic nõ in fraudem legis sed patroni iste alienationes facte fuerunt.Raynaldus.Et facit iste.ff.ad id quod not.ff.de.legatis.ii.l.tritia seio.ff. imperatoꝛ.C.de inofficiosis donatio.l.j.z quod dixi.C.de sacrosan.eccle.auk.hoc ius porrectum.vers.item querit bartolom.predictus si episcopus.

1 ☞ Alius nepoti nocere potest per factum suum.
2 Locus siue argumentum ab auctoritate valet in iure.
3 Filius non priuatur feudo auito ob patris delictum.

1 **Qui fratres.** Pulcherrima lex† factum auꝰ nocet nepoti.Hoc primo factum patris viuente auo non nocet nepoti.Hoc secundo factum patris moꝛtuo auo non nocet nepoti. Hoc tertio ratio diuersitatis inter predictos casus est qꝫ ex persona aui ad me deuoluitur ius patronatus in libertu auito.Et ideo eius factum mihi nocet:vt in regula iuris ex qua persona: ex persona vero patris ius nõ habeo in liberto auito:sed ex persona aui.vt.ff.de senatoribus.l.emancipatum.z.f.de interdictis z relegatis.liij.Oldradus.Et vide Dynum de regulis iuris.c. non debet quis.libro.vi.Oldradus.Vel dic z idem est effectus propter delictum patris filij vel nepotis iura libertorum auitoruz non perdunt:secus est propter delictum aui.hoc dicit.Ibi non leuem iuris auctorem.¶ Nota pulchra verba quasi dicat magne auctoritatis z scientie.Ibi preter veterem z bene fundatam peritiam:scilicet in artibus vel alijs scientijs:z nota pulchrum modum commendandi istum volusium.¶ Et nota etiam ex hac.l. 2 quod† locus ab auctoritate est validus apud iuristas:licet apud dialecticos sit inualidus z infirmus.ibi sed cum ipso metiano. Casus ablatiui absoluti.Old.Et supra tractauit de delicto aui hic tractat de delicto patris.Raynaldus.Ibi nepotem posito hoc correlatiuo sequitur reliquum:scilicet auus.hic ergo loquitur de facto seu delicto patris viuente auo:sed.f.proxi.versiculo de facto patris auo iam moꝛtuo.Oldradus.ibi liberis ipsius accusantis.Dynus inducitur in argumẽ.† hec lex quod filius non 3 priuetur feudo auito propter delictum patris.ad idem.f.de interdictis z relegatis.l.iij.vbi de hoc dixit.z plene.C.de libertis z eoꝛum liberis.l.ii.z not.ff.de senatoꝛi.l.emancipatum.argumen. contra.C.ad legem iuliam maiestatis.l.quisquis.z de hereticis. auk.gasaros.sed posset dici.Ibi speciale propter immanitatem criminis.Est etiam argumen.contra.in autenti.vt omnes obedi ant iudici pronunciarum.ff.j.de hoc dic vt in vsibus feudo.que fuerit prima causa amittendi beneficium.ff.deniqꝫ.si de feudo controuersia fuerit.c.si vasallus culpam.Et si vasallus feudo pri uetur cui deferatur.c.j.in glos.imo contra communiter ista glos. est signata in versicu.sed cum ipso metiano super verbo auiti li berti z tunc ista glo.non bene stat ibi.Item cõtra.f.proxi.ff.imo debet dicere.ff.proxi.ff.z debet dicere.sed hic pater ibi alius accusauit sed iudicio meo ista glos.signari debet.ff.in princi.l.sup per verbo auiti liberti.z tunc bene stat prout communiter habetur in glo.nunc corrigit predicta.imo secundũ Oldrad. non corrigit sed in prin.l.loquitur quãdo auus accusauit verficu.sed cuz ipse loquitur quando pater accusauit z ratio diuersitatis est quã dixi.in prin.l.secundum ipsum Oldrad.cuius opi.credo veram in glo.vt euidenter ibi de bonis libertorum queritur.z.l.in fernute.ff.fi patroni.Dynus.ibi sed qꝫ filij sunt.vt patet.ff.eo.l.filij. Dyn.ibi succedendi liberto.licet enim habet filius etiam non heres:z istud ius non transit ad heredem extraneum.vt.C.de latina liberta.tollen.l.j.ff.sed z si sub conditione.sequens vero ius bene transit ad heredem extraneum:z de hoc vide quod not.z dixi. ff.eo.l.iura libertorum.ibi possunt solui z de materia huius glos. vide qꝫ not.per.Dynum.extra de regulis iuris.c.nõ debet alius alterius odio pregrauari.libro.vi.z quod dixi.f.de penis.l.crimen.z pena paterna.z.C.ne filius.ꝓ parte super rubrica.in glos. vltima.ibi filio nocet.f.infamia sola:nam accusatio capitalis bene noceret ipsi filio patrem qui accusauit.vt.ff.eodem.l.filij.z.l. eum.sed non eius liberis.vt hac.l.Ray.

1 ☞ Doctoꝛ non potest prohibere fabrum vti sua arte.
2 Signum alterius an possit quis assumere.

1 **Quero.** Hec lex cũ similibus facit ad questionem† quod doctoꝛ nõ possit prohibere fabruz malleare z vti arte sua iuxta scholas suas de qua questione dic vt dixi.ff.soluto matrimo.l.prima.Ire facit ad questionẽ quã vidi de facto in ciuitate bergomi.qdã faber seu ferrariꝰ noie Bolzana erat excellentioꝛ faber qui esset in lombardia ad faciendum et affinandum azale.Et in azalinis suis faciebat vnum signum vt dignoscerentur ab alijs.quidam alius ferrarius qui erat secundus post eum 2 incepit apponere suis azalinis idem signum:† ille Bolzana petebat coram potestate quod prohiberetur apponere ipsum signum.hec.l.est argumen.quod prohibere non posset.z pro hoc ff.e.l.ii.z vide.f.de operis leg.l.meducus.imo quod plus est etiaz si quis vtatur arte illicita non potest prohiberi per illum qui eadem illicita arte vtitur:vt hic in gloss.In contrarium allegabatur in questione predicta quia istud signum ab initio in nullius bonis erat.ergo occupanti conceditur.vt instituto de rerum diui sio.vltra principium.non debet ergo alius vti isto iure quod erat quesitum primo per occupationem.vt.ff.si vsufruc.petatur.l.vti frui.circa princi.z pro hoc quia si quis vsus est piscari per plures annos in aliqua parte fluminis potent aliũ prohibere in illa parte piscari.vt.f.de diuer.z tempo.prescrip.l.si quisquaz.ibi colonia quid sit vide.f.de censibus.l.j.

Ingratus. Ibi obsequiuz necessarium.Dynus.

1 ☞ Restitutio in integrum quid operetur.
2 Iura in vno correcta non debent in alijs corrigi.
3 Ius accrescendi non habet locum inter eos qui iure diuerso succedunt.
4 Filij naturales non sunt necessario exheredandi.

1 **Siue libertus.** †Restitutio in integruz reddit amissa p deportationem vel damnationem in metallum:z dic restituatur in vita liberti ad qꝫ accedit qꝫ nor.ff.de liberis z posthu.l.gallus.ff.quid si tamen.

Excluditur. In glos.nec hoc corrigitur in patrono ergo idem in patre quod est notandum cum pater regulariter equiparetur patrono.vt.ff.si a parente quis fuerit ma.l.j.in princi.¶ Nec hoc expresse corrigitur in patrono ergo nec in patre.arg.C.de testamentis.l.scimus.Licet in hoc ius vetus corrigatur qꝫ portio debita parentũ augetur,sed patronoruꝫ non.vt not.in auk.de triente z semisse.in prin.coll. iij.† Et licet iura vetera corrigantur in vno nõ debent corrigi in 2 alijs separatis-arg.eius quod not.ff.de carboniano edicto.l.de bonis.in prin.Raynaldus.contrarium tamen nota.ff.ad legem falcidiam.l.ꝙ de bonis.ff.penultimo.z dic vt not.dicto.ff.aliud. Et ista glossa notabilis est.similem habes.f.de bonis libertoruz. l.iam.ff.si debita.z quod pater debeat habere legitimam iure institutionis sicut z filius not.per Jacob.de bel.dicto.ff.aliud. licet Raynaldus hic teneat contrarium per istam glossã que intelligit.ff.illum solum in filio.pro opinione Jacob.facit quia licet pater non eodem ordine debeat hereditatem filio sicut econtra.vt.l.vnde liberi.l.scripto.tamen si ordo turbatur ista est debita hereditas filij patri sicut econtra.ff.de inoffi.testamento.l.nam z si parentibus.vnde sicut filio debetur iure institutiõis sic z patri.z pro hoc optime dicto autenk.ff.scimus.Nõ obstat ista glossa quia loquitur in patrono cui non est tantum debita hereditas sicut parentibus vel filijs,vt nota.f.de bonis.libe.leg.etiam. Nec obstat quod not.ff.si a parente quis fuerit manumissus.l.j. in princ.quia loquitur in successione que fit iure manumissionis non iure nature.

Ex duobus. Ibi petisset:sed quomodo datur cõ tratabulas.vt.ff.l.proxiiij.Rndeo ibi ff.e.vncia institutus z iudicio liberti legata meruit licet ꝙ seruum que supplebant legitimam portionẽ hic autem non.z ideo petit contratabulas.vt.C.de inofficioso testõ.l.cum queritur. Sed hodie agitur ad supplementum:vt instituto de successione

Universidad de Deusto
Biblioteca

libertoꝝ.§.fi vero testamentum.Jaco.In glos.etiam portio.scz debita alteri patrono:z per eum repudiata.Dyn.In glos.z est ratio ibi suo iure.z est ratio quia.ff.non habet cõtratabulas suo iure:z ideo non habet ex persona alterius patroni iure accrescendi.sed in isto habet contratabulas suo iure.z ideo habet iure accrescendi si ab altero repudietur † cum inter eos qui diuerso iure succedunt facile non habeat locum ius accrescendi.vt.ff.de bonoꝝ possessioni.l.fi cum patrono.Dynus.ibi.ff.vero.hec est clarior ratio qz.ff.diuerso iure succedũt.f.vnus per secundũ tabu. alius per contra tabulas.hic non eodem iure sed per cõtrata.ad quod facit dicta l.sed cum patrono.Ray.

Naturales. Ibi per seruũ proprium filioꝝ institutũ a liberto.Et sic filij non per se sed p alium sunt patris heredes.Dyn.in glosſ.qz quantum ad cõmodum.in fine.Solu.ibi mala mente:vt ibi nota.Vel dic ibi de iure agendi hic de iure excipiendi.Vel dic ibi de liberis patroni hic liberti.vel ibi de odio hic de fauore.prima z vltima magis placent.Jacobo de bel.Vel dic illud spectale hic per.l.sciendum.de verboꝝ signifi.Raynal.In glosſa.vlti.in fine.solutio secundum.Jaco.de bel.filius non videtur esse heres quãtuz ad suum commodum:vt hic.sed ad alterius commodum sic.vt hic.Jaco. de bellouiſu.vel dic hoc speciale vt dixi.ff.de vulgari z pupillari substitutio.l.fi filius qui patri.vel licet sit heres nomine:vt ibi non tamen obstat patrono:vt hic.z.f.de bonis libertoꝝ.l.z si ex modica.§.fi filius.z ad tertull.l.ũ.§.fi sint.Ray.Et nota ex
4 glo.prima† qꝫ filij naturales non sunt necesse exheredandi.similе no.insti.de inoffi.testõ.§.tam autem.

Satis. Ibi filius scilicet liberti materni.Dynus. in glosſa.in fi.vt.ff.e.l.diui fratres qꝫ dic vt ibi plene notaui z dixi.Ray.

Si filius. Ibi meruit.vt.C.ex quibus causis serui pro premio accipiunt libertatem.l.j.In glosſ.prima ibi.§.erit.Sed tamen vt indignus perdet vna cum aliis bonis hereditarijs z fisco applicabuntur.Ray.vt.ff.de suis z legit.l.in testato.§.f.Vel dic
1 quod nullo iure habebit.vt.ff.ad fill.l.fi sequens gradus.§.vltimo.z quod ibi nota.z hic est grauius delictum quam erat in dicto.§.erit.Oldradus.

1 ☞Judex ad quam sententiam iudicis a quo potest partim cõfirmare z partim infirmare.
2 Judex appellationis potest de nullitate cognoscere.

Carmelia pia. † Judex appellationis poteſt sententiam primaz pro parte infirmare z pro parte confirmare.h.d.Dy. Et ad hoc.ff.de leg.iij.l.ausidius.ibi q pro quia.ibi libertoꝝ diuisionem nam ius patronatus ecclesie.vt extra de iure patronatus.c.relatum.ibi alimentoꝝ forte libertis relictorum.In glosſ.in fi.z de mino.l.etiam.§.ex causa.Et facit hec lex quod in causa alimentoꝝ possit appellari.de quo dixi.ff. de his qui sunt sui vel alieni iuris.l.si inde.in fine.z vide.ff.de ali
2 men.lega.l.iij.in prima glosſa.†Et nota q judex appel.potest de nullitate cognoscere.pro hoc.ff.fami.hercis.l.quedã.de appellationi.si expressim.z extra de appellatio.c.dilecto.z facit ad.l. iſtam quod not.ff.fami.hercis.l.in hoc iudicio.

1 ☞Filius miles patri obedire debet.
2 Actiones famose non dantur contra patronum vel parentem.
3 Pater filio emancipato operas imponere nõ potest.

¶De obsequijs a liberis z libertis parentibus. z patronis prestandis. Rubrica.

Super rubrica. ¶Supra dixi tus.z qꝫ patronis liberti debẽt obsequiũ iõ ponit hũc titulum.† Etiã filiꝰ miles debet obedire
1 patri alias punitur.f.eodez.l.j.inter collibertos matrem z filiũ pietatis ratio salua est.eadem.l. §.j.Si filius patrem z matrẽ contumelijs afficiat vel in eos manus injiciat punitur.ead.l.§.fi filius.indignus est militia qui patrem z matrem maleficos appellauit.famose actiones non dantur contra parentes vel patronos etiam si de facto tantum infament.vt.f.eo.l.honoris.Et solius dei est infamiam facti remittere.qui manumittit pecunia accepta.Si sponte ad ingrati accusationem admittitur.si ex necessitate repellitur.f.eod.l.titius.per procuratoꝛem.potest peti ingratus libertus.f.eo.l.per procura-
2 toꝛem.† Famose actiones vel exceptiones vel dolum arguentes non dantur contra patronum vel parentem.f.eod.l.parens.z.ll. sequentibus.z inquantum facere possunt damnãtur z talis honoꝛ eis seruatur.Etiam si pro aliis interueniat heres liberti non succedit patrono defuncto.f.e.l.heres liberto.z filio videri debet
3 sancta z honesta persona patris z patroni.f.eo.liberto.† Pater filio emancipato non potest imponere operas.f.e.l.nullum.qz liberi parentibus pietatem non operas debent.liberta ingrata nõ est que vtitur arte sua contra voluntatem patroni.f.e.l.vlti.

Etiam militibus. Ibi pietatis ratio qz suadet a milite filio alimenta prebenda.vt.ff.de liberis agnoscendis.l.si quis a liberis.§.a milite.Oldradus.In glosſa vel a patre:ibi.de emancipatio.liberoꝝ.imo est in titulo de patria potestate.Oldradus.Et not.glosſaz que dicit quod iura z certa equiparantur.

Si filius. Ibi.quos non ponitur discretiue sed demonstratiue.Old,ibi.afficit infaustas voces aduersus eos iactando.vt.ff.de his qui.vt indig.l.si inimicitie.Old.ibi per modum.i.qualitatem.pro hoc.ff.ti.proti.l.diuus vespasianus.§.j.Ray.colligit ex textu z gl.qꝫ crimẽ commissum per filium in patrem est.

☞Infamia facti a solo Deo potest remitti.

Honori. Ibi in eos detur.f.vbi agitur de delicto procuratoris vel interuentoꝝ eoꝝm.vt.f.eo.l.licet.in fine.que est contra ibi.ita z litigantes per procuratoꝛem.Oldradus in glosſa.vt et
1 f.de iniurijs.ibi.nisi sit atroꝛ.scilicet commissa in filium emancipatum.secus si esset in potestate quia non ageret etiam pro atroci.vt.f.de iniurijs.l.pretoꝛ.§.preterea.Oldradus in glosſa.scilicet de facto † quam infamiam facti remittere solius dei est vt notatur extra de purgatione canonica.cap.ex tuarum.in principio vl time glosſe.

☞Liberalis nemo iudicatur in necessitatibus.

Titius. Qui manumittit pecunia accepta si quid sponte ad ingrati accusationem admittitur ipse z filij eius.si vero ex necessitate ista accusatio sibi non competit.h.d.ibi.venire id est vendi. Dyn.ibi.eꝛoꝛatus.i.rogatus dominus ab ipso seruo.Dyn.ibi an eum manumisſum.Dyn.ibi.dederit libertatẽ facto pacto cũ seruo proprio facto.Dynus.ibi.prestitit qꝫ non tenebatur stare pacto.vt.C.de trãsactionibus.l.interpositas.ibi.isste qui emit vt manumitteret.Dyn.In glo.facto pacto ibi nam idem est tũc.f.
1 cum fit pactum cum solo seruo.In glosſa vlti.in fin.† z in necessitatibus nemo liberalis existit.vt.ff.de legatis.ij.l.vnum ex fa.§. si de falc.z de adimen.lega.l.rem legatam.in fi.

1 ☞Actiões famose cõtra patronos vel parẽtes nõ sunt dande

Prens. † Actiones vel exceptiones famose vel dolum arguentes non dantur cõ
1 tra patronos vel parentes etiam si alieno nomine interueniant.h.d.cum duabus.ll.sequentibus.ibi faciẽdum calumnioſe filio vel liberto.Dy.ibi.famose de iure.Dyn. z vide qꝫ not.f.de furtis.l.penul.z.ff.rerum amo.l.ij.

Licet famose. De facto z de iure.Dyn. ibi. interuentoꝛibus contentis ex proprio dolo etiam in fauoꝛem parentis vel patroni commisso.arg.f.de regul iur.l.neqz interdicto.Oldradus.Et sic cessant contraria in glosſ.vlti.in fi.z rationem diuersitatis inter illam legem.z.l.quesitum.eo.tit.dic vt ibi nota.Ray.

Heres Extraneus z etiaz filius natus post manumissionẽ.Dy.in glosſ.ideoqz ei.f.heredi liberti.Dy.ibi.nõ succedit.f.patronus defuncti liberti.Dyn.ibi.C.de obsequijs.imo est de libertis z eoꝝ liberis.in fi.qꝫ ibi loquiẽ liberto vivo hic eo mortuo.Ray.

Liberto. Moralis est hec lex.z facit in auten. de incest.nupt.§.fi vero ꝯigerit.Dy. in glo.vlt.quisqs fit.z vnde nomen assumpsit.f.de verbo.signi.l.quibus precipua.Ray.

Nullum. Circa hanc legem vide quod plene dixi infra titulo primo.lege vt iureiurandi.

1 ☞Concessio impositionis operarum ad quid inuenta fuerit.
2 Libertus iureiurando ad operas obligatur.
3 Seruus emptus vt manumittatur ad operas non tenetur.

Famulus

4 Famulus post conualescentiam tenetur ad operas tẽpore infirmitatis omissas.
5 Laboratores in estate dormire possunt de die.
6 Liberta maioꝛ annis quinquaginta liberatur a prestatiõe operarum.
7 Promissio fine causa an valeat.

¶De operis libertoꝝ. Rubrica.

Super rubrica. Que differẽtia est iter obsequiũ z operam vide qꝫ not.C.de neg. gest.l.officio. Continua sic qꝫ inter cetera iura patronat⁹ hoc ius habent patroni in libertos vt dent liberti operas obsequiales sine ꝓpositiõe.vt.ff.de cõdi.inde.l.si non sortem.§.libertus.Ideo post tractatum de iure patronus ponitur de operis libertoꝝ.videam⁹ quid sit opera. f.eo.l.j.Qualiter diuidat.f.eo.l.opere.dicetur a quibus z qñ z qualiter imponant.f.e.l.vt iurisiurãdi.z.l.seruus patroni.qbus modis remittant opere.f.e.l.interdũ.z.l.q libertin⁹.z.l.penulti. Odof.z vide distinctionẽ operarũ q no.in glo.magna.ff.de cõdi.inde.l.si non sortẽ.§.libertus.vbi de hoc plene.z in sum.Elzo.
1 huius tit.z qꝫ plene dixi.C.e.l.j.Diffinitio opere.f.e.l.j.† cõcessio impositionis operaꝝ inuenta fuit ad coarctandũ aliũ q exigebãtur a liberis.f.e.l.ij.Quomodo debeãt solui opere diurne z an possint p partes solui.f.e.l.operas.Petitio operaꝝ transmittit ad heredẽ.f.e.l.a duobus.stipulatio operaꝝ sibi liberisqz suis extenditur et am ad posthumos.f.eod.l.si quis operas.Et an ad nepotes posthumos.Et nota q filio etiã posthumo potest per stipulationẽ queri.fabiles opere trãseũt ad heredes.offi
2 ciales non.f.eo.l.fabiles.† Libertus iureiurando obligat ad operas.f.vt iureiurando.z sufficiens causa est manumissio in p missione operaꝝ vt non dicatur sine causa.z an iuramentũ faciat validum.qꝫ alias esset inutile z iurauerit statim debet iterpoꝛi non et interuallo opere imponi non possunt manumisso ex cã fideicõmissi.eadem.l.§.rescriptum.etiã impuberi possunt opere imponi.eadem.l.§.dabitur.An filij habeãt petitionem operarum p hereditarijs portionibus an p equalibus.ea.l.§.fi liberi.Et quomõ debeat diuidi feudũ inter filios.si duob⁹ patronis sint.pmisse opere qualiter soluatur.f.eo.l.si quando.Et an petatur opera preterita vel estimatio p liberto põt quilibet iurare vel fideiubere.ea.l.§.fi.Quomodo z quibus prestent opere fabiles z officiales.f.eo.l.opere.Seru⁹ qui patrono stipulatur operas debet ꝛcipere verba in persona patroni z nõ in sua
3 f.eo.l.seruus.Si libertus pmittat patrono aut titio soluendo titio nõ liberatur a patrono.ea.l.§.j.z.ll.sequẽtibus.† Emptus vt manumittatur non tenet ad operas z ille cui libertatis causa bona adũciuntur non potest operas imponere.f.eo.l.si quis hac.l.iudicium.de operis locum habet cum preterite sunt.ea.l. §.iudicium.licet libertus habeat vtroꝝ tenetur ad operas.ea. l.§.etiam.si vtroꝛ liberta impuberis debet nubere consensu tutoris.eadem.l.§.fi.Liberta cum definit esse nupta tenetur ad operas.f.l.plane.Et facit quod apostata etiens de monasterio re
4 neatur creditoꝛ. sicut prius.† Et quod famulus post conualescentiam teneatur ad operas quas non prestitit propter infirmitatem.z an idez in vasallo.z de hoc in.l.sequenti.vt etiã qua liter ex oluantur opere duobus patronis.libertus excusatur ab operarum prestatione propter etatem infirmitatis.vel si ei⁹ vita minueretur.f.eo.l.nec audiendus.suo victu z vestitu prestare tenetur libertus operas patrono nisi se alere non possit.z tunc aut patronus debet eũ alere aut concedere sibi temp⁹ quo possit sibi victum querere.f.eo.l.suo victu.et.ll.sequentibus.et facit an vasallus vel alius qui seruire tenetur debeat seruire suis sumptibus.Et an fictuales teneant consignare fictum domino suis expensis.z si in societate vnus ponit operam alius pecuniam.qꝫ ponens operam debeat suis sumptibus ire p societate.Et nota ratione magis generalem quaz legem.f.qꝫ quilibet tenetur dare suis expẽsis quod promisit quãdiu in rerum natura est.An libertus sequi teneatur patronum ad prestandum ei operas.f.e.l.quod nisi.§.ex prouincia.Et an aduocat⁹ teneat se qui cãm ad alium locũ translactam.Et an vtroꝛ teneat sequi virum.opere prestande sunt patrono cum eas petit.siue hoc dicatur siue non.f.eod.l.cum patronus.Et facit an vasallus non requisitus teneatur seruire domino.ope promisse patrono debentur liberis si ei heredes extiterint directo z non per alium.eadem.l.§.cum libertus.tempus conceditur liberto qui tenetur ad ope
5 ras quo possit necessaria corporis facere.ea.l.§.fi.† Et facit qꝫ laboratores in estate possint dormire de die.qualiter differant z soluantur opere certe z incerte.f.eod.l.he opere.z si tabellio omittat exercere officium tabellionatus qꝫ non cogatur instrumenta noua facere sed ea facta explere.si patroni stent in diuersis locis quomodo debeat libertus eis operas prestare. eadem l.§.si patroni.in operis tacite inest certum tempus quo prestari debent z certe non possunt peti nisi preterite.f.eo.l.quoties. Oldra.An patronus possit operas liberti alij locare.f.eo.l.patronus.An patronus medicus possit cogere libertum medicũ qꝫ eũ sequatur:z pro hoc magis lucretur ipse patronus.f.eo.l.medicus.si libertus est medicus vel ioculatoꝛ tenetur seruire de arte sua non solum patrono sed etiam amicis eius.f.eo.l. si libertus.liberta plurium patronoꝝm si nubat vnius voluntate tenet operas alijs prestare.f.eo.l.si duoꝝm.Et an ius patronatus transeat ad heredem extraneum vel filium exheredatum.f eo.si operarum.Et an ius patronatus ecclesiasticũ transeat cũ vniuersitate.Et an singulari titulo in aliam ecclesiaz z quid cõpetat ex tali iure patronat⁹.si libertus promisit dare quot operas patronus voluerit si inique arbitretur.reducitur ad arbitriũ boni viri.f.eo.l.si libertus.Et idẽ in pronũtiamẽto arbitri vel arbitratoꝛis licet libertus sponte aliquo tempore prestiterit operas nõ cogitur in futurum prestare.f.e.l.operis.promissa p libertum causa onerãde libertatis non valent.f.eo.l.qui oneran de.An libertus prestare teneatur operas z se alere.f.eo.l.si patroni.Si libertus adipiscatur dignitatem an liberetur prestatione operaꝝ.f.eo.l.interdum.Et an vasallus vel emphiteota cedendo rem feudalem vel emphyteoticariam liberetur.† Liberta maioꝛ quinquaginta annis liberatur a prestatiõe operarũ.f.eo.l.liberta.Si patronus manumittat libertũ vt cũ eo contrahat societatem non valet pactum.f.eo.l.labeo.Liberi excusant libertum a prestatione operarum vbi artem iudicrã exerceant.f.eod.l.qui libertinus.Et etiam qui mortui nascuntur et an liberi amissi prosint ad excusationem nõ solũ patroni possunt promitti opere sed alij eius nomine.eadem.l.§.nihil.Et an possit libertus alij delegari.z quomodo liberari possit.ab operis preteritis liberari potest defunctus sed non heres.ea.l.§.fin. Et an post mortem quis possit ab excommunicatione absolui. libertus non tenetur ad operas quas sine turpitudine vel periculo vite prestare non potest.f.eod.l.hec demum.Et an idem in vasallo z si liberta artem deponat z dignitatem assequatur an liberetur a prestatione operarum licet opere non sint in obligatione quia in modum cõditionis adiecte tamen petuntur z nõ estimatur onerãde libertatis adiecta.f.eo.l.si ita stipulatio. Et an stetur estimationi operarum facte per patronũ tempore impositionis.eadem.l.§.j.si bona patroni vendãtur per creditoꝛe pro operibus preteritis nõ datur patrono actio.f.eo.l. si bona. Idem si obligatio contrata.erat licet dies postea cedat z facit quod qui cedit bonis non possit agere ex antegesto. libertus liberatus ab obligatione operarum nihilominus tenetur ad obsequiales z alimenta.f.eo.libertus.z facit quod filius qui amisit partẽ sibi datã a patre nihilominus possit petere alimenta. qui manumittit ex necessitate non potest operas imponere:z si per errorem promittatur nõ valet qꝛ iuri publico derogari non potest.f.eodem.l.cerdonem.si libertus efficiatur miles liberat ab operis.moza liberti nocet fideiussoꝛi non econtra.f.e.l.si libertus moꝛam.an libertus vtens eadem negotiatione qua patron⁹ possit phiberi per patronũ.f.e.l. libertus negotiatoꝛes. liberta cõcubina non tenetur ad operas sicut nec vxoꝛ.f.e.l.liberta.libertus promittens operas ex certa scientia cum non teneatur videre donare.f.e.l.cãpanis† .z facit qꝫ promissio fine causa valeat z presumatur donatio.patronus z filij eius masculi cõsentientes nuptijs liberte operas petere nõ possit qꝛ operari dz viro.secus in filiabus z neptibus patrem.f.e. sicut z an vxoꝛ operari debeat viro z ab eo alimentari libertus põt quazdoqz duobus patronis opes simul prestare.f.e.l.duoꝝm operarum prestatio cõsideratur ex dignitate facultatibus cõsuetudine z artificio edentis.f.e.l.operarum.z quicũque operas prestare tenetur ali debet ab eo cui prestat licet liber⁹ vni assignetur tamen omnibus prestat operas.f.e.l.fi.

Hoc edictum. Construe sic hoc edictuz coarcande persecutionis impositorum libertatis causa pretoꝛ proposuit dy.z dic hic edictũ qꝫ concessit actionẽ ad operas ꝓ toꝛ propꝰsuit coarcande persecutionis ꝛc.vt ad concessionem actionis pro operis sequatur excluso alioꝝ que olim poterat patronus consequi ꝛc.Jacob.vltra z minus.Dyn.ibi exercuisse subaudi in tantum vt premeret ꝛc.Dynus.

Operas Certas vel incertas.Dynus.ibi of ficij diurni alias officium diurnum Dy.z vide qꝫ no.z dixi.f.de verbo.obli.l.in stipulationibus.§.operarum.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Duobus. Ibi filio patroni ꝓmortui. dy. ibi ne quicquā hoc.id est operarū petitio.dy.ibi.cōmune.ſ.qs dicitur de petitione operarū transmittenda ad filiū patroni ꝓmortui non obſtante quod alius patronus viuat nihil habet commune cū hereditate ꝛc.ibi opera certa.Dynus in glo.vltima in fine.multo ergo magis filio alteri⁹ patroni altero ſupſtite. vt.ſ.

1 ☞ Pater poſthumo ꝓuidere poteſt in operis ſicut iaz nato.
2 Liberi ex ſtipulatione operarum poſt mortem agere poſſunt.

1 Si quis operas. †Sicut poteſt pater filio iaz nato ita ꝛ poſthumo.hoc dicit Dynus.ꝛ dic operas certas vel incertas.dy.ibi poſthumos nota. poſthumo poſſe ſtipulatione queri vt ꝛ.ſ.de leg.ii.l.peto.ſ. fratre penultimo reſponſo ꝛ ibi notatur fin Jo.in gl. ſignata ſup verbo vltericz ex familia ſuperſit. Old. Sed nūquid ad poſthumos nepotes ꝛ videtur qs ſic.ſ.de teſta.tutel.l.qs ſi nepotes in fi.ꝛ de in ius vocando.l.ſed ſi hac.l.ſ.liberos.qs credo verum ſi erant concepti in vita ſtipulantis.argu.de iniuſto teſtamēto. l.ſi quis exheredato.ſ.j.ꝛ.j.de ſuis ꝛ legitimis heredibus.l. titius ꝛ.l.ſequen.ꝛ per mortem aui ſunt futuri ſui iuris.argu. ſ.de teſta.tutel.l.j.de vulga.ꝛ pupilla.ſubſtitutione.l.ū.ꝛ.j.de verbo. obli.l.quodcunqꝫ.ſ.ū.vel dic etiam poſt ideo.vt.ſ.titulo ꝓxi.
2 l.paulus.ſ.penultimo.ſed in alio caſu dicit.†Ité no.qs ex hac ſtipu.agunt liberi demum poſt mortem.vt.j.c.l.vt iurelurandi. ſ.fi.Jaco.in glo.vlti.in fi.not.ſpeciale in opera.vt.ſ.cum ſit facti queratur per patrem obligatio eius filio qs nō eſt als.vt.ſ. de verbo.obli.l.quod dicitur vbi de hoc plene ꝛ idem in vxore vt.j.de liberali cauſa.l.finali.ibi dummodo ꝛc.Jac.

Fabriles. Scilicet certe. Dy.ꝛ dic fabriles. id eſt artificiales vel. i.opere cōſiſtentes in aliqua fabrica.Jaco.ibi certe que vt ſcripture pictorie ꝛ ſemper dic certe.Jacob⁹.ibi.conſumunt vt omnes certe.Dyn.ibi.officiales in faciendo conſiſtentes.Old.in fi.ſcilicet ad heredem extraneū.Dy.ꝛ vide qs not. ſ.de condi.indebiti.l.ſi non ſortem.ſ.libertus in glo.magna.

a ☞ Si liberi. adde ad hic ſ.bart. conſi xxvii.ꝛ.in.l.ſi mihi ꝛ titio. de verb.obli.

1 ☞ Manumiſſio eſt cauſa ſufficiens vt obligatio operarum ſine cauſa dici non poſſit.
2 Iuramentum ſuperuenens an faciat valere qs als eſt mutile.
3 Sacramentus quodlibet validum eſt ad agendus ꝛ excipiēdū.
4 Pater ſi filios inſtituat diuerſis portionibus qualiter funduz communem inter ſe diuidant.

Iurisiurandi. Obligatio ſubaudi ſuper operis. Jaco. ibi ꝛ libertatis cauſa ex manumiſſione contingentis
1 Jaco.q.d.†ſola manumiſſio eſt ſufficiens cauſa vt operarum obligatio ſine cauſa dici non poſſit ꝛ per hoc redda tur ope exceptionis ineffica.vt.j.de doli exceptiōe.l.ij.ſ. circa. ſed licet iſta ſit ſufficiens non ſola ſed ꝛ alia:ꝛ hoc ſubijcit plane.ꝛc.Oldra.ibi plane queritur ſi quis patronus. Jaco.ibi legauit fundum forte.Jaco.ibi obligetur.ſ.libertus cui erat obligatum relictum.dy.ibi.ſiue ſtatim poſt manumiſſionem.Dyn. ibi.poſt tempus.i.ex interuallo.Dy.ꝛ vide quod plene dixi.C.
2 eo.l.prima.Cōſueuit ḡri †an iuramentū faciat valere quod alias eſt inutile.Et videtur quod ſic iure noſtro vt hac.l.C. ſi aduerſus vendi.auf.ſacramenta in auf.de iureiuran.a motiē.preſtito.ſ.j.ſ.de lega.iij.l.cum quis decedens.ſ.codicillis. ꝛ de lega.ij.l.cum pater.ſ.filius matrem.in contrarium videtur. ſ.de pact.l.iuriſgentium.ſ.j.generaliter,C.de legi.l.non dubium de hoc dixi. Item inter alia veſtimenta paccorum non eſt iuramētum ergo ꝛc.per locū a ſufficienti partium enumeratione.vt.ſ. de his qui ſunt ſui vel alieni iuris.l.patre furioſo.quidā diſtinguunt aut queritur vtrum iuramentū faciat validum quod als non valet quantuz ad actionē aut quantum ad exceptionē.primo caſu dicendū eſt regulariter quod nō:qꝛ pactum nudū non inducit actionem etiā ſi iuretur vt dicta.l.iuriſgentium.ſ.quinimo.ꝛ.ſ.generaliter.ſ.de pactis.nam nihil aliud eſt vltra pactū niſi quedam qualitas ſeu religio:vnde quo pactum non inducit actionem inconueniens eſſet qs qualitas debilis ſufficeret ad eam inducendam fallit in duobus caſibus.primus eſt in ca
ſu huius.l.ꝛ.ſ.de liberali cauſa.l.fina.ꝛ ratio eſt qꝛ mirabiliter obligatur libertus patrono qui non de homine fecit euz homi
nem hinc eſt qs eſſet re ipſa obligatus.vt.C.de in ius vocādo.l. veniam.Item fallit ſi teſtator in minus ſolēni teſtamēto legat nam ſi iurat preſtari non debētur niſi fuerint ab inteſtato repetita.vt.C.de fideicommiſſ.l.eam quam.ſed ſi iurat iuramentum actionem inducit vt dicta.l.cum quis decedens.ſ. codicillis ꝛ dicta.l.cum pater.ſ.filius matrem.ꝛ eſt ratio qꝛ licet iuramentum nō ſit veſtimentū pactorū,leges tamen interpretātur legata tacite repetita ab inteſtato ne teſtator periurio incurrat. ſecūdo caſu cum queritur an faciat validum quo ad exceptionem inducendam,dicendum eſt quod ſic vt dicto.ſ.codicillis.nam cum teſtator confiteatur ſe debere mihi centū ꝛ heres repellit me excipiendo quod confeſſio fuit erronea tunc iuramentum teſtatoris habeat excepti.repellere ad idem in auf.de iureiurā.a mori.preſtito.ſ.pen.ꝛ eodem modo repelleret a beneficio qs als circunſcripto iure alicui competeret ſaltem ſi eſt odioſum vt in auf.ſacramenta.ſed dices tu imo.ibi ſacramentum proficit ad agendum.nam ex vēditione a minore facta ſine de certo nō datur actio cuz nulla ſit ipſo iure.vt.C.de predijs mino.l.prima.ꝛ per totū.ſed ſi iurat,tunc actio competit ꝛ ſic illa autē videtur contra predicta ſecundum intellectum communem:ſed certe ille intellectus non eſt verus qꝛ illa autē debet intelligi quando vē ditio facta fuit cum decreto ꝛ iuramēto vallata vt ibi tenēt iaco.de rauē.ꝛ pe.predicta ſunt vera de iure noſtro:ſed iure canonico ſecus qꝛ canoniſte magis curant de ſpiritualib⁹ acceſſo
3 rijs quam de temporalibus principalibus ꝛ ideo ſecunduz eos †quodlibet ſacramētum eſt validum ad agendum ꝛ excipiēdū dum tamen nō vergat in interitū ſalutis eterne vt extra de iure iuran.c.cum cōtingat ꝛ.c.ſi vero.ꝛ eſt ratio qꝛ licet iuramētū nihil ſit niſi qualitas pactum nudū principale tamē ſibi accedit. qs autem dixi iuramentū non proficere ad agendū vt per totū titulum de iureiuran.ſ.ꝛ.ff.ꝛ eſt ratio qꝛ hic eſt contractus ex quo actio poteſt procedere ꝛ oriri ꝛ ſic intelligatur.ſ.de iureiuran.l.ij.item predicta ſunt vera niſi iuramentum preſtitum fuiſſet contra bonos mores quia ſic nō eſt obligatorius vt extra de regulis iuris.c.non eſt obligatorium.libro.vj.ꝛ vide ibi notata per dyn.ꝛ alios in glo.etiam cauſa legati in fi.ꝛ hoc plene ſoluitur in fi.j.de liberali cauſa.nam ſi ſciens ſe nō teneri ꝓmittat quādocunqꝫ tenetur ſi credens ſe teneri ſi quid incontinenti preſumit facille cauſa libertatis ſi ex interuallo non preſumit. dy.

Dabitur. Ibi nam huius quoqꝫ.ſimpuberis. Dy. in gl.ſic ergo pupillus in fi.als iuramētus
a ipſius nō ſeruat.vt.ſ.de iureiurando.l.qui iuraſſe.in principio.

Si liberi. a Ibi operarius actionē ſubaudi queritur. Dynus.ibi habituros actionem ꝛ ſic non diuiditur pro hereditarijs portionibus.Oldra.ꝛ cōcordat.in auf.
4 de nup.ſ.ſoluto.ꝛ ſic facit ibi.ſ.ſi pater inſtituit filios de diuerſis portionibus ꝛ habebat fundum qualiter diuidi.debeat inter eos:ꝛ videtur primo quod ꝓ hereditarijs partib⁹.vt.C. de teſtamento militis.l.quāquam.ꝛ de inſtitu.ꝛ ſubſtitutioni.l. prima.tu dic quod debet inter eos equaliter diuidi.argumentum huius.ſ.ad contrarium dic quod ibi tractat de his qui p
uenient ad filios iure hereditario ꝛ ideo ꝓ hereditarijs portionibus diuiditur ſed fraude non peruenit ad filios.ſed quid
1 ſi pater diſpoſuit de feudo vnum inſtituendo ex filijs in tertia parte feudi,aliumi n duabus:dic ꝙ talis diſpoſitio nō,valet et ea no obtrante fit inter eos equalis diuiſio vt in vſibus feudorum ſucce.feudi.c.j.Dyn.Jaco.ꝛ Oldradus.

Si quando. Ibi partem opere.ſ.preterite. Dyn.ibi petatur. videt ergo qs ſemper opera petatur ſed eſtimatio ſoluat. Jac. imo videt tm qs eſtimatio tm petatur.vt.ſ.de vſufr. lega.i.ſi vſusfructus mihi.Old.De hoc.j.ꝓxi.ibi qs cōtingit ſcilicet qs opera debeat duobus.ꝛ dic cōtingit.i.cōtingere poteſt.dy.in fine.i.debitatur cū effectu qualiter aūt debeat cōcipi fideiuſſio ꝓ operis dic vt no.j.de fideiuſſ.i.ſi quis ꝓ eo.dy.

1 ☞ Opera incerta qualiter preſtari debeat.

Opere. Ibi non ſunt:ꝛ ideo non mirum ſi petita opera eſtimatio perducatur in con
demnatio.vt.ſ.i.ꝓxi.ꝛ arg.j.de verbo.obli.i.ſi ſeruum ſtipu.ſ.fi.Jaco.ꝛ ibi erat in obligatione rez da ri hic autē fieri.Old.ibi.ſed officiales incerte ꝛ preterite. dy.ibi quam patrono niſi eſſent ꝓmiſſe alij.niſi enim ſic exponas ſonaret iſta litera qs opere incerte nō poſſunt deberi niſi patruo
1 quod falſum eſt.vt.j.de duobus reis.l.nemo.Ray.ibi.conſiſtit q.d.ſi alij preſtarent eſſent alie opere.arg.j.eo.l.quia.† Vel dic quia opera incerta de bet preſtari ſm cōditiones edētis ꝛ eius qui editur ſi tamen inter eos ius patronat⁹ verſetur.Vel exponе vt not.j.eo.l.he opere.Raynal.in artificio.certo.dy.

Seruus patroni. Jn glo.prima ibi
a paret igitur ſi ſeruꝰ verba ſtipulatiōis dirigit in ſuam perſonam ibi ex perſona ſcōm ꝙ de iure nō poſſet ibi non conueniret hanc rationem tene ꝛ eam declara vt notatur.j.eo.l.he opere.Ray.

Si quis hac lege. Jn.ſ.etiam ſi vxore
a monaſterio qs teneatur creditoribus ſi cut tenebat ante ingreſſus.ꝛ ꝓ hoc.j.de adulteriis
1 l.diē.ſ.ſi.† Item eſt arg.qs poſt cōualeſcētā famuli poſſunt exigi ab eo opere preterito tpe infirmitatis ſed cōtrariū videt.j.l.ꝓxi.ibi peti poſſe.i.dies operarum cedit.nam ante non cedit ꝛ loquitur de incertis.vel dic.l.iudi.ꝛ ſic petātur.Ja.

1 ☞ Vaſallus non tenetur ad ſeruitium quod tempore infirmitatis non potuit domino preſtare.

Quod si fiat. Jd eſt niſi preſtet victꝰ
ꝛ victus ꝛ victꝰ vtrepus cōcedatur.vñ ſibi ꝗrere poſſit.dyn.ibi. qꝛ vnuſquiſqꝫ ratio generaliter quā lex.Et nota hāc rationē
que pulchra eſt ꝛ notabilis.Ol.ꝛ facit qs ſi in ſocietate vn⁹ ponit operas alter pecuniā:quod debeat ille qui operā ponit ſuis ſumptibus peregrinari:ꝛ equos ad vecturā accipere. ſed Jac.
1 de are.tenet contra.C.ꝓ ſocio.l.j.† Item facit hoc qs fictuales qui tenentur preſtare fictum bladi teneant illud cōducere ſuis ſumptibus ad domū dñi.licet.j.l.ꝓxi.videat cōtra.Et ꝓ prima opinione facit qs ſi legat ſeruus abſens heres teneē ꝓuidere eum ſuis expenſis ꝛ reperta legatario tradere.vt.ſ.de leg. j.l.ſeruo legato.ſ.fin.de hoc dixi.C.de epiſ.ꝛ cle.l.iubemus.

Ex prouincia. Jſte.ſ.facit qs † vaſallus nō tene
2 atur ſeruire dño abſenti nec eum ſequi.de quo dic plene vt nota.in ſumma feudorum.ſcōa charta.ver.ꝛ quod dictum eſt locum habet.ad hoc facit.ſ.de cōd.ꝛ demon.l.penul.ſ.de procu.ſed ꝛ he.ſ.j.ꝛ ibi in glo.vbi queritur an aduocatus teneatur exire domicilium ꝛ preſtare patrocinium in cauſa.de q̄ vide qs notāti ꝛ dixi.C. de ſuffragijs.l.j. Et in Biocardis de certis ꝛ dubijs.vij.pres.Rubricella an cogat aduocatū ire per prouincias. Item facit an vxor teneatur ſequi virum peregrinantem vel vagabūdum.de quo nota.xiij.q.v.c. ebzon.ꝛ.c.vna que.xxviij.q.v.c.ſi quis neceſſitatem.extra de diuor.c.queſuit.ꝛ per Jnnoc.de coniugio leproſoꝝ.c.i.ꝛ Bertrā.ꝛ plene dixi.C.de vxo.milit.l.j.Et concor.ad hunc.ſ.ff.de ſeruis exportan.l.titius.de iudi.heres abſens.de eden.prētor ait. in fine ad trebellianum.l.recuſare.ſ.fina.ꝛ.l.ſciendum ad exhi. l.ſed ꝛ fi.ſ.j.ꝛ depoſiti.l.ſi in aſia.

1 ☞ Vaſallus non requiſitus ſeruire non tenetur.
2 Laboratores in eſtate poſſunt dormire.

Cum patronus. Facit quod † vaſallus nō teneatur ſeruire niſi requiſitus. De quo dic vt dixi.ſ.e.l.libertus qui poſt.

Cum libertus. Ibi extiterint per ſe ꝛ directo. Dy.ibi.ad operarum certarum Dy.ibi.itaqꝫ ſi quis pater idemqꝫ patronus.Dyn.ibi.ab operarum certarum.Dyn.ibi.ac fi.i.ſicut.Dy.

In omnibus. Operibus certis ꝛ incertis. Dy.et
2 facit † qs laboratores poſſunt dormire in eſtate.ꝓ hoc.j.eo.l.medicus.ꝛ.l.operarum.in fi.

1 ☞ Tabellio nolens officium exercere non cogitur chartas facere antiquas tamen tenetur explere.

Hec opere. Ibi exercebit arg.† ꝙ ſi tabellio deſerit exercere officium tabellionatus quod nō cogat facere chartas:antiquas tamē factas tenetur explere.vt.C.de falſis.l.ſi quis de curio.Jacob.ꝛ vidi vnum epm bergomate qui fuerat tabellio firmare ꝛ explere antiqua inſtrumenta per ipſum ante epiſcopatum confecta:vt plene dixi dicta.l.ſi quis decurio.ꝛ ad hoc.j.ē. l.he demū.ibi quis qui non ſit patronus.Dyn. ibi.operas certas.Dy.in gl.vlti.Jn gloſſa q̄ ſcipit ꝛ ita ſine omni diminutione cōtraria ratio nota.ſ.de verbo.obli.l.eadē.ſ.cato. Oldra.

Quoties. Ibi preterite.i.quaruz dies iam ve
mit ꝛ preterit.Oldr.ibi. ſtipulatiōis licet non interueniat patroni poſtulatio.Dyn.

a ☞ Suo victu. Adde ad in tellizēriā huius.l.bar.i.l. nō ſit.ſ.libertus.de cōdi. inde.bart.i.l. ij.de neg.geſ. bal.i.l.libert. C. de operis liber.

Patronus. Ibi.ſi hoc vt arctat ius ꝓce
a natus.dy.ibi.eſtimād⁹ eſt ꝛ iō nō ꝓiuat iure patronat⁹.dy.ibi patōnū.i.ſoculato rē vt colligit.j.e.l.ſi liber⁹ artē.ꝛ.C.de ſpectacul.l.ſi qua.ibi nonnunq̄ ꝓdicta locū nō hñt qñ patronus liberto non poſtulāte ſequit.dy.in fi.ſi ideo iure patronat⁹ nō ꝓiuat. Dy.

1 ☞ Cōmodū patroni eſtimat nō autem incōmodū libertorum.

Medicus. Ibi qs.i.quia. Dy.ibi.i parentes
id eſt infirmos in cura eum rogā
tes ꝛ eſt caſus accuſſatiue conſtruit cū verbo habitorum. Dyn.ibi.id ius necne.i.an de iure teneat talis impoſitio operarum vel non.Dyn.ibi. liberas opas.i.que a liberis hominibus preſtari ſolent.Oldra.ibi id ius eſſe.id eſt dictam operarum impoſitionem.tam affirmatiuam quā negatiuam de iure tenetur.Oldradus ibi.Item rogaui.i.interrogaui ibi fructus.ſ.vtilitatis.ꝛ eſt caſus genitiui ꝛ conſtruitur cum dictione quantum que eſt.ſ.Dy.† Et ſic not.eſtimari commodū
1 patroni non incōmodum libertorum.

Si libertus. Urtē pantoniam.i.ioculato
rum:vt dixi.ſ.e.l.patronus. ibi ſemper dum vult vti operis liberti.Oldra.

Si duorum. Ibi alteri patrono tantū. Dy
nus ibi.ius operarum petendarum.Dynus.

Si operarū. Jncertarū.Dy. Jn gloſ. imo ꝛ ibi nō ſic ꝛ extraneo ſed vōne hic iam indicta erat.rideo ꝓpter ſtipulationē inſpici.vt.j.de verb.obli.l.iſtā.ſ.biēnū. Jacob.ibi.de acqui.re.do.l.quedā.vbi de hoc plene dixi.ꝛ ꝓ hoc in auf.de ſanctiſſimis epiſ.ſ.ſi qs oratorū. Jaco. ꝛ extra de iure patro.c.ex liris.ꝛ.c.cū ſeculū:ꝛ ibi no.Oldr.ibi.a priuato ꝛ de cōſenſu epi ꝛ nō aliter.vt extra de iure patro.c.qs autem.in fi.ꝛ.c.illud.ꝛ de priuileg.c.cuz ꝛ plantare.ſ.eccleſias. Jaco.ꝛ Oldra.ibi.a quodā priuato.i.habet ius diſponēdi bona cēporalia que forte patron⁹ cōtulerat:honeſta tamē portio preſbytero reſeruatur.vt extra de prebendis.c.de monachis.de priuilegijs.c.cū ꝛ plantare.ſ.in eccleſijs.ꝛ xxj.q.j.c.ſi.ꝛ ſic idem ius ſortit qs haberet ex edificatione:vbi hoc idem contingeret.

Universidad de Deusto
Biblioteca

xvi.q.ij.c.fi.z.c.antepenul. Jacob.ibi.cū omni suo iure. Argu. optimum ad collationem factam cum omni suo iure. Jaco. Et ita apponitur cōmuniter in instrumētis collationū z busticionū cum omnibus iuribus z pertinētijs suis ibi.c.sane credo qs gl. voluerit allegare.c.sane.quod est.xvi.q.ij.z eadem cā.gōne. vū. c.sane.z extra de iure patronā.c.cum seculum.z.c.cū laici. Nam ista glo.defectiua est:qualiter autem ius patronat⁹ sit apud heredes patroni.dic vt extra de iure patronatus.c.j.cum ibi notatis.z vide.ā.de contrahen.empti.l.in modicis.

1 ☞ Arbitrium iniquum peti potest reduci ad arbitrium boni viri.

Si liber⁹ ita iurauerit. Ibi fa- ciant.i.obligationem in eorum persona contrahendam in alterius arbitrium cōferant.Old. rationabi-
1 lis z equa est hec lex z facit bene ad materiā† qs possit peti reduci arbitriū iniquum ad arbitriū boni viri nō obstante pacto in cōtrarium adhibito.de quo no.per Dy.extra de regu.iur.c. scienti.z notaui.C.de arbitris.super rubrica.z.l.si quis arbitratu.j.de verbo.obli.Facit etiam ad hoc quod vidi sepe contingere qs siquis iniuriam fecerit potestati vel eius familie z promisit vel iurauerit stare preceptis eius z arbitrio:qs si inique arbitratus fuerit quod tale arbitrium possit peti reduci ad arbitriū boni viri.z ad hoc optime facit.extra de iureiurando.cap. veniens.z.c.quintaullis.vbi de hoc late per Jnno. z extra de electio.c.causam que.Jn glo.hic.que incipit arg.est hic.

✠ Casus singularis.

1 ☞ Prestatio decennū an obliget aliquem in futurum.

Peris. De hac materia no.z.q.iū. qr cognoscimus .z plene dicti.C.de pactis.l.si
1 certis annis.in gl.m fi.vbi finaliter sic distinguit† vtrū prestatio decēnū obliget aliquē in futuruz.sic distingue aut allegat sola pstatio z pbat,z tunc nō obstat vt hic z.j.de sol.l.creditor.ſ.titius.aut allegatur stipulatio z pbatur prestatio z tunc propter prestationem presumitur interuenisse stipulatio z sic obligat:vt dicta.l.cuz de in rem verso.de vsuris aut probatur prestatio z alleg atur pactum nudum z tunc cuz solo pacto prestatio non obligauit:vt dicta.l.si certis annis.C. de pactis z de vsuris.l.si creditor.Dy.

Ti onerande Vide qs dixi.ff.j.quarum rerum actio nō da- tur.l.j.ſ.que onerande.

1 ☞ Dignitas aduersario meo obueniens obligationis mihi quesite ius aufert.
2 Vasallus feudo cedere potest.

Interdum. Jn fi.† Not.q dignitas obue- niens aduersario meo aufert
1 ius obligatiōis mihi qsite.ad hoc.j.e.l.opis. Ol. Jn gl.vlt.ibi.in qbusdā nō imo ppriū exēplum de mutatione est in eo qui primo tpe operarus impositarū erat artifex z postea adeptus est dignitatem.vt.ſ.e.l.he ope.z.j.e.l.he demuz
2 in fi.Et est arg.hic q† vasallus possit cedere feudo.de quo not. extra de constitutio.que in ecclesiarū.vbi bñ tenet q sic.Jnno. contra.Sed de hoc vide in vsibus feudo.de capitañ.qui curiā vendidit.c.fi.z titulo hic finitur lex z consuetudines regni inpiūt.c.vlt.z de hoc notaui.C.de actioni.z obligatio.l.si cut.z de iure emphi.l.ū.versicu.item quero.nunquid vasallus vel emphiteota rem dimittendo.

Iberta Etas excusat liberā sic z ab aliis mu- neribus.C.qui etate.per totum.

1 ☞ Libertus per liberos excusatur ab operarum prestatione.
2 Excommunicatus post mortem absolui nequit.

Ci libertinus Liberi excusant liber- tum a prestatiōe operarum z prosunt ad excusationem aliorum numerū
vt.C.qui numero libertorum.per totū ibi natos.qui dam sunt geniti sed nō nati:vt q mortui nascuntur.vt.j. de verborum significatione.l.qui mortui.Old.Jn glo.qui solus.in fi. Sol.hic z ibi fauor verfatur tamen diuerso respectu qa hic est fauor dissoluēde obligationis.ibi est fauor minoris etatis:z iō ibi superstites hic etiam non superstites prosunt. Jaco.de bel. Uel ibi de excusatione que est odiosa hic de liberatione operarum que est fauorabilis

Nihil autem Ibi alij non creditori vt diff erat ✠precedenti in gl.ex interuallo. in fi. solu.proximum contrarium.Jaco.

Posthumus. Ibi intelligi potest.vt no.quē pos ✠se liberare defunctū sed nō heredē.
2 Jaco.Item est argu.† qs post mortem quis non possit ab excommunicatione absolui:sed dic de hoc.vt no.extra de sententia excommunicationis.c.a nobis.Oldr.Jbi fideiussores quoque contra hoc videtur.ā.de pactis.l.quod dictuz.z.l.nisi hoc actum.sed dic vt notaui.j.de exceptio.l.exceptiones.

1 ☞ Vasallus non tenetur se morti exponere pro domini salute.

Se demum Ibi intelligitur impositione ✠operarum certarum:ita qs cū effectu peti possint.Dy.ibi nec enim exemplus de
1 primo.Dy.ibi arenarius exēplū de secundo.dy.Et facit huius.l.arg.† quod vasallus nō teneatur se exponere mor- ti propter salutem domini.argumen.contra.ā.ad filleia.l.j.ſ.eo dem.z.ſ.hoc rescriptum.z.ſ.seruo.Dyn⁹.Item est argu.ad id qd dixi de rabellione qui deposuit officium rabellionatus vtrū teneatur facere instrumenta vel explere antiqua. de quo dixi. ā.eo.l.he opere.ibi z fi.i.quamuis.Jbi desierit z est forte digni
1 tatem adeptus.Dy.

☞ Stipulatio tacita interesse est in oibus stipulationib⁹ facti.

Si ita stipulatio. Jn modum cōdi- ✠tionis factum fa- cit.l.videri in modum cōuentionis.h.d.dyn. Et iste casus non est alibi.Dy.licet ꝓcedat conditio ope ꝓ misse z estimatio promittatur non statur illi estimationi:z sic licet non sint in obligatione opere qz in modū conditionis adiecte tamen peti potest z sic est mirabile quod petitur quod non fuit promissum nec est in obligatione.Dy.ibi fi.z.incipiendo a precedenti conditione.dy.ibi nec.zz.istud nec respicit aliud nec quod est.j.Old.ibi danda fit subaudi z videtur qs non quasi
2c.Ol.ibi promisse non sint quia non in modum conuentionis sed conditionis erant apposite.dy.ibi omnino.i.totaliter a petitio ne operarū z summe loco pene apposite.Oldra.

Sequens. Jbi condēnetur fi cessauerit in prestatio ✠ne operarum pro ipsarū estimatiōe.dy. Et videtur qs sic qz 2c.Old.ibi dē ratione interesse ꝓpter ope-
1 ras non prestitas qs facere debet† quia in oibus stipulationib⁹ facti est tacita stipulatio interesse.vt.j.de re iud.l.si quis ab alio ſ.i.z.ā.eodem.l.si quando.Oldra.Jbi indulgere:scilicet qs post promissionem.xx.ad taxādum operarum estimationem inducere.Oldra.Jbi ex parte.i.ad vnum effectum:scilicet vt taxatione faciat.Oldra.ibi obligationem factam.super.xx.Old. in fi.questione facta sit non ad taxandum sed ad libertatē onerandum z propterea eam in totum dicat non valere. Oldrad. in glo.vltima.in fi.solu.vt notaui.ā.rerum amotarum.l.dereb⁹ z in.l.nonnunquam est speciale.

☞ Cedenti bonis actio non datur ex antegesto.

Jbona patroni. Jbi venerūt id est ✠vendita ibi preteritarum:scilicet operarum.Dyn⁹.ibi nō dabitur.ſ. patrono.Dy.in fi.z ideo repellitur.vt.j.de cura.bo.
1 dando.l.penultima.Dy.† Et nota.q cedenti bonis non datur actio ex ante gesto si ex post gesto sic.j.que in fraudem credito. l.ſ.fi.Jac.Jtē operas etiam ꝓius impositas quarum dies postea cessit dici potest competere quasi ex post gesto quasi olim facta ad hoc tempus trahantur.Jacobus.

☞ Filius q ptē pdidit quā a patre habuit est a patre alēdus.

Libertus qui Jbi obligatiōe: scilicet ✠interueniente.Old. Jbi dimissus id est manumissus.Dyn⁹.ibi assecutus est: scilicet ex actione operarum secuta.Oldra.Et est bo-
1 num.argu.l.ista.† quia licet filius habuerit partem a patre suo quod si eam perdiderit sit nihilominus alendus a patre si egeat.Jaco.in glos.nunquid ibi z Hugo.de porta rauennate. dy. ibi facta ex actione hec placet Dyno.

Gerdonem. Jbi heredi promittere q non ✠erat de numero libertorū ibi. sed z si promiserit per errorem facti vel iuris secus si scies se nō teneri ꝓmittat.vt.j.e.l.campanus.ij.rūso. Dyn.

Dy.in glos.coactus vel dic z melius per errorē iuris vel facti.z dixi.ā.in expositione litere.z not.j.e.l.campanus.Dy.

Peris Jn glos.in fi.solu.non est cōtra qi illud ✠vt puniatur offensa liberti quo ad reuocationem in seruitutem hic ad tollendam operarū obligationem.Dy.z Old.vel solue:vt ibi notatur.Jac.

1 ☞ Mora rei nocet fideiussori sed non fideiussores reo.

Si libertus. † Mora rei nocet fideiussori ✠mora fideiussoris nō reo fz si
1 deiussori.Dyn.ibi.nulla extat.i.nulla extare pōt etiā si interpelletur in promissione operarum vel alicuius alterius quod in faciendo vel non faciēdo consistit.Old.z Dy. ibi.debito vel alia quacunqz vel quātitate que res debita vl̄ prestanda.Dy.in fi-i-dato quod reus nō fit in mora:z sic interitu speciei liberatur.Dyn.Jn glo.scilicet in certis.sed quomodo in certis potest loqui cum ꝓprietas earum in persona edentis constet.vt.ā.eo.l.opere.sed respondeo tenetur ad interesse:vt not.ā. de fideiussoribus.l.si quis pro eo.z.l.si cum.z.j.de verbo.ob.l.cū filius.ſ.j.Jaco.

Libertus Jbi negotiatores vestiarū.id est ✠mercatores pannorū seu vestium ibi possit subaudi queri.Dyn.Jn glo.j.in fi.Dic si
1 patronus patiat lesionem qs est ꝓprie primonij diminutio.vt.j.de dam.infect.l.damnum.z dānatio ꝓpter negotiationem liberti tunc non potest ꝓhiberi libertus ab illa negotiatione:z ita hic si autem patronus nihil de suo amittat:fz non acquirit quod esset adquisiturus si libertus negatione cessaret tunc libertus a negotiatione prohiberi non pōt.Et ita loquunt cōtraria arg.j.de dam.infect.l.proculus.cum simi.vel dic quod aut volebat patronus qs libertus abstineret a negotiatione pro pria z illos dies quibus libertum volebat:abstinere computare sibi in operis volebat:z tunc aut esset damnum patrono z audiē aliās si non esset damnū non auditur arg.huius.l.z.ā.eodem.l. medicus.vbi de hoc dixi.Si vero patronus non vult computare in operis ipsos dies nocet vel non auditur:vt in legibus allegatis in glo.Dyn.

1 ☞ Promittens qui scit se non debere censetur donare.

Campanus Jbi sed si cum sciret.secus si ✠per errorem.vt.ā.eodē.l.cer
1 donem.Dy.in fi.ergo† qui promittēs sciens se nō debere videtur donare z sic obligat.de quo dic vt not. j.de doli exceptio.l.ij.ſ.circa.tamen ista lex est valde contra distinctionem illam si bene admittatur.Dynus.Et de hoc dic vt ibi plene dixi.

1 ☞ Uxor marito corpus suum tradere dicitur.
2 Uxor corporis sui potestatem non habet.

Sicut patronus. Jbi amittit durā- ✠te matrimonio sed
1 eo soluto secus.vt.ā.eo.l.plane.Dynus.in glos.vlti. ibi.sed si vir.in princ.† nam vxor tradit corpus suum marito.extra de dote post diuortium resti.c.per vestras.z.C.qui potio.in pign.ha.l.assiduis.z ibi in glos.z de hoc nota.z dixi.C. de crimine expilate hereditatis.l.aduersus.ex quo ergo operari debet marito,debet z ab ipso alimēta percipere.pro hoc.ā.eo. l.opere enim.licet sit argumentum ztra.ā.eo.l.victu suo.sed dic vt ibi notaui z dixi.z an z quādo maritus teneatur alimēta prestare vxori plene dixi.C.de neg.gest.l.quod in vxorem.z.ā. solu-
2 mat.l.si cum dote.ſ.si maritus.Et pro hoc etiam facit qz† vxor non habet potestatem corporis sui.xxx.q.i. c.nosce desideras.z pro hoc eadez causa.q.ū.c.j.z bene facit ad predicta.ā.de vsu z habi.l.plenum.ſ.fi.z ibi dixi.

Patrone Jbi indecore.id est sine honestate. Dy- ✠nus.

Perarum Jbi estimatione.i.fm condi- ✠tionez illius que debet.Dy-
ibi.libertum subaudi dicimus alendum a seipso:sed etiam aliū quemlibet operas edentē.Dy.ibi.operas certas.Dy.ibi.aūt si non pstentur alimenta.Dy.m glos.vlti.ibi fm Jo.z Hug.z bene de hoc notaui z dixi dicta.l.suo victu.in fine.pro hoc.ā.eod.l.medicus.z.l.cum patronus.ſ.in opis.Ja-

Interdum Jbi nō fit.id est ꝓpetat.Dy. ✠ibi.assignatus est libertus iā
ius patronat⁹ competit illi cui assignatus est:sed ius petēdi operas omnibus fratribus:vt patet.j.de assignandis libertis.l.j.Dy.

De bonis libertorum. Rubrica.

1 ☞ Sequentes in gradu possunt admitti nō perentibus primis.
2 Patronus deportatus contrabulas hz si restituatur.
3 Libertus filio emancipato patroni satisfacere tenetur.
4 Exheredatio tacita per militem facta patronum exheredatum repellit a bonis libertī paterni.
5 Filius patroni contra libertum aduocatus excusatur.
6 Patronus de falso testiū accusans repellitur.
7 Portio filij exheredati accrescit fratribus.
8 Patronus liberti necem vindicare tenetur.
9 Patronus per errorem iudicium liberti agnoscens non repellit a contrabulas.
10 Filius qñ possit patris patronus.

Super rubrica Dictū est.ā.de ✠iure patronat⁹
quas penas patiātur liberti q ius patronatus non exhibent patronis.z qa occasione patronatus patroni quoddā ius habent in bonis liberto-
rū:ideo ponitur hic rubrica quod ius competeret olim z hodie patrono in bonis liberti ad remunerandū grā
1 de beneficium liberto prestitum.j.eod.l.inter patronos.† Primis non petentibus admittuntur sequentes.j.eodes.l.secundo. Et an mortuo patrono detur liberis eius cōtrabulas bonorū possessio.in cōtrabulas filius emācipatus pfertur eius filio cū hoc competat de iure pretorio in successione vero legitima cōiunguntur.ead.l.ſ.si filius.Patronus admittit⁹ ad ꝛtrabulas liberti qui ius anulorū aureorū impetrauit.secus si natalibus sit restitutus vel liberā testamenti factionē impetrauit a principe. j.eo.l.etiam.Accipiens numos vt manumittat nō hz cōtrabulas. eadem.l.ſ.si quis minoris.Et ad hoc vt cōpetat contrabulas patrono preterito opus est hereditatem esse adītā.ead.l.ſ.vt patronus.Patronus non admittitur contra bona in castris quesi
2 ta.eadem.l.ſ.patronus.† Patronus deportatus z restitut⁹ hz contrata.ea.l.ſ.deportatus.Si filius manumisit seruus castrensis peculij preteritus habet cōtrata.ea.l.ſ.si qui filius.Libertus vni assignatus non definit esse aliorū libertus.j.ea.l.ſ.si capitis. Patronus habet contrabulas qñ non est ex debita portione institutus.eadem.l.ſ.toties. Si conditio sub qua institutus est patronus extet ante aditam hereditatem cessat contrata.z conditio de preterito vel presenti non est ꝓprie conditio.ea.l.ſ.si patronus. Jnstitui potest patronus sub conditione si filius liberti eo viuo decedat.ead.l.ſ.si libertus.Sufficit quod patronus habeat debitam ex institutione legato vel donatione,eadē.l.ſ.si debita. Datum patrono causa cōditionis implende imputatur si
3 bi in debita portione z portio patroni inspicitur in bonis extantibus tempore mortis liberti vel que dolo eius defuerunt extare. eadem.l.ſ.si seruus. Detegens necem defuncti liber efficitur z nullius est libertus.j.eodē.l.si necem.Patrono datur bonorum possessio etiaz si libertus decedat apud hostes.ea.l.ſ.si libertus. Patrono deportato datur filio eius bonorū possessio:qz deportatus habetur pro mortuo.secus si sit captus ab hostibus. ea.l. ſ.si duo deportatus.Si extraneus sit institutus a liberto z restituere rogatus filio ipsius liberti repellitur patronus.eadem.l.ſ. finali.Libertus habens patronū z liberos eius debet substituere patrono ipsos liberos.j.eo.l.libertinus.† Libertus tenetur satisfacere filio emancipato patroni non autē nepoti ex eo.ead.l.ſ. finali.Filius liberti ex modica institutus excludit patronū.j.eo. l.z si ex modica.Si pendente appellatione a ſnia lata contra testamentum filio liberti decedat trāsmittit ius ad heredem suū. eadem.l.ſ.si filius. Patronus approbans iudicium liberti repellitur a contrabulas.ea.l.ſ.fi.Et absurdum est in parte approbare z in parte reprobare.z.j.eodez.l.nam absurdum.Et sic licet arguere ab absurdo.si non habuit effectum petitio patroni non priuatur iure suo.z si putat se institutum ex debita cum nō esset admittitur ad ius suum quia nō potest quod sperauit.z si patronus petat legatum potest penitere.j.eo.l.si vero.Si legatum patrono euincatur in totum vel pro parte habet a cōtrata bulas.eadem.l.ſ.si patronus.Qualitercunqz patronus habeat sibi debitam portionem per se vel per alium repellitur a contrata.eadem.l.ſ.si seruo.Si patronus minor.xxv.annorum appro bauerit iudicium liberti opus est sibi restitutio in integrum si est lesus.eadem. l.ſ.fin. Patronus petens libertum in seruitutem repellitur a bonorum possessione z liberi eius.j.eo.l.qui in seruitutem.Si vnus ex patronis habet minus debita portione alterplus suppletur habenti ex portione plus habentis z idem in liberis patronoruz.j.eodem.l.si ex patronis.Et facit quod filius

Universidad de Deusto
Biblioteca

institutus in minus legitima possit petere supplementum contra alios. Exheredatio nepotis facta per auũ excludit a bonis libertorum aui: sed nõ patris. exheredatio nepotis facta per patrem institutũ excludit a bonis libertorum aui z patris. cum distinctione tamen que fit in litera. eadem. l. §. iulianus. z. §. seq. z. l. sequenti. Et sublato medio per quod perueniretur ad extremum
4 tollitur etiam extremum. † Exheredatio tacita facta per militez patronum repellit exheredatum a bonis liberti paterni. ſ. eod. l. ſi patronus. Exheredatio non nocet ei cui est facta liberti assignatio. eadem. l. §. si quis libertum non mala mente facta exheredatio non nocet. eadem. l. §. si quis non mala mente. Exheredatus pronunciatus vel perperam exheredatus non repellitur. eadem. l. §. si quis cum esset. Et nota qs verba sententie non debent extendi vltra quam in eis contineatur. Si filius patroni in partem obtinet z in partem succumbit in querela inofficiosi noceat sibi exheredatio. eadem. l. § si filius. Exheredatus z scriptus a quocunq; gradu sit exheredatus non nocet filio. eadem. l. §. si filiꝰ. repudiata hereditate paterna admittitur ad bona liberti. eadem lege. §. finali. Et an idem in feudo patroni. filius exheredatus quę extitit heres patri non per se: sed per mediam personam non habet contratabulas in bonis paternorum libertorũ. ſ. eo. l. filius. Patronus maior. xxv. annis accusans libertum de crimine capitali vel in seruitute petens excluditur a contratabulas. minor autem non, etiam si tutor eius accuset. si minor erat tẽpore accusationis z maior: factus tempore sententie non excluditur q; desistere non debuit propter turpilia. z abolitionem de facili impetrare non potuit: sed si abolitio publica superuenit z accusa. repetit repellitur. ſ. e. l. qui cum maior. is demum excluditur qui accusat de crimine capitali: sed si index cum crimen non esset capitale imposuit penam capitalem non excluditur: q; imperitia iudicantis sibi nocere non debet. eadem. l. §. is demum. z no. quod crimina capitalia dignoscuntur ex genere pene. Item si clericus accusauit citra penã sanguinis quod non sit irregularis. cum patronus testimonium in capite liberti dixerit vel accusatorem suppositi excluditur ac si accusasset. eadem. l. §. sed si nõ accusauit. si patronus prouocatus voluit se vlcisci parcitur sibi eadem. l. §. si liberꝰ. us. si patris mortem vindicando accusauerit libertum filius patroni accusatur. eadem. l. §. si patris. z ibidem quod filij habent effectũ ad bona paterna. accusasse dicitur qui
5 vsque ad sententiam perduxit: secus si penitet. eadem. l. §. accusasse. † filius patroni aduocando cõtra libertum excusatur quia aduocatus non accusat. eadem. l. §. patroni filius. z facit quod vasallus aduocatus possit patrocinari contra dominum. si filiꝰ patroni ex ordinatione testamenti patris accusat libertum excusatur. eadem. l. §. fin. idem si accusat z crimẽ probat z facit quod vasallus accusans dominus z probans non perdat feudum. expene impositione iudicatur crimen. ſ. eo. l. idem est. z facit quod si ex statuto publico imponatur pena pecuniaria quod possit in
7 z facit † qs portio filij exheredati accrescat aliis. debitores possunt excipere contra heredem quandiu patronus potest petere contratabulas, ſ. eodem. l. quandiu. quo ad portionem patrono debitam inspiciuntur bona liberi tempore mortis in quibus computatur legatum sibi relictum licet postea per eius heredez repudiatum. ſ. eo. l. liberto. nepos exheredatus excludatur a bonis libertorum auitorum. ſ. eodem. l. viuo. in bonis liberti damnati seruatur ius patroni sicut in bonis mortui z idẽ si sibi mortem consciuit. ſ. eodem. l. si libertinum. z facit qs idem ius seruetur in bonis banniti z mortui: z quod publicatis bonis vasalli non cõsiscetur feudum manumisso ex causa fideicõ. opere impoꝰ nõ possunt nisi sit rogatus manumittere: vt habeat plenũ ius patronus. ſ. eodem. l. qui ex causa. petens libertum in seruitutem: vt habeat regressum in euictio. contra auctorem suum nõ p dit ius patronatus. ſ. eodem. l. quis liberti. z facit quod litigãs non habeat regressum de euictione nisi habeat iustam causam litigandi: z ideo non cõdemnetur in expensis si libertus legat patrono fundũ alienũ quod patronus sibi vendidit sufficit ad sibi debitam portionem. ſ. eodem. l. patrono. si petit libertum meum in seruitute z alius cuius seruus factus est eum manumittit erit eius libertus. ſ. eodem. l. libertus. si patronus non alat libertum egentẽ amittit ius patronatus. ſ. eodez. si patronus non aluerit. si libertus vnum patronum preterit aliũ ex semisse heredem instituit z extraneum ex semisse. patronus institutus ex sua dimidia retinet sibi debitam portionem: z de residuo z semisse extranei satisfit alteri patrono preterito. infra eodem. si libertus cũ duos. z filius patroni non debet habere partem in eo quod habet heres liberti non ex successione liberti: sed aliunde. ſ. eodẽ a liberto. z facit quod de singulis rebus detrahatur portio debita patrono. estimatio singularis procedit ex affectione non autem ex estimatione cõmuni. ſ. eodem libertus q soluendo. z ibi de interesse singulari circa sepulturã parentũ facta patris circa liberos nocet filio: sed facrum fratris non nocet fratri. ſ. eod. l. iulia.
8 † Patronus tenetur liberti necem vindicare alis repellitur a cõtratabulas. eadem. l. §. primo. filio exheredato nepotes repellunꝰ tur a bonoꝝ possessione liberti patria potestate durante nõ ea finita. ſ. eodem. l. queritur. z potest adduci ad multas questiões feudales. filij patroni licet sint in adoptionẽ dati admittũtur ad bona liberti. ſ. eodem. l. patroni non nocet filio exheredato quo ad oona liberti. si pater hoc dixit. ſ. eod. l. si pater. z facit ad protestationẽ reseruatiõis iuris. libertus indebite patroni nõ potest onus apponere: sed si leget patrono pro legato vel substitutione potest onus apponere. ſ. eodem. si libertus. Qui excluditur vno iure nihilominus admittitur alio a quo non reperitur excluſus. infra eodem. l. si filius. ad hoc vt contratabulas competat necesse est hereditatem adiri: z nulliter queri due hereditates censentur. scilicet castrensium z paganicoꝝ. eadem. l. §. papini. locum habente primo gradu non admittitur sequens. eadem. l. §. cum filius. z facit quod secundus expectans non admittat donec primus expectat nisi primus fuerit negligens patronus substitutus repudiante instituto vel sub conditione institutus repellitur a contrata. ſ. eod. iul. patronus institutus ex debita portioꝰ ne: z rogatus restituere pure fundum z eidem totidem legatum sub conditione non debet damnum sentire. ſ. e. l. si patronũ. licet seruus legatus patrono per quem supplebatur eius debita portio decedat ante apertas tabulas tamen cessat. ſ. tratabulas. ea. l. §. patronus. si ex bonis existentibus tempore mortis liberti patronus habeat legitimaꝫ licet postea seruus redeat ab hostibus non tamen cõqueri potest patronus. eadem. l. §. ex bonis. patro no non potest grauamen addici in debita portione. ſ. eodem. si
9 patronus. † Si patronus agnoscat iudicius defuncti liberti per errorem non repellitur a contratabulas. ſ. eodem. l. paulus respondit. in quibusdam articulis videbatur patroni filius excludẽdus quos paulus remouet. ſ. eodem paulus respondit si filia patroni accusat libertum de nece patroni ex dispositione ipsius patroni etiam tacite non repellitur a contratabulas. ea. l. §. quero. z facit quod libellus habens sufficientem narrationem etiam si non habeat conclusionem admittatur. licet patronus filius cõcedat liberto liberam testamenti factionem tamen debetur sibi legitima.

legitima. eadem. l. §. patroni filius. nepos conceptus post mortem aui viuente liberto admittitur ad cõtratabulas liberti. eadem. l. §. paulus respondit. preteritio patris militis licet alias pro hereditate habetur tamẽ non nocet ad libertos auitos. eadem. l. §. fina. si libertus accusetur de crimine effracture an accusans perdat contratabulas. ſ. eodem quero. liberto p obiectionem arrogato nõ perditur ius patroni infra eodem. l. liberto. Si patronus seruum suum institutum per libertũ adire iubeat repellitur a contratab. Idem si ipsum seruum alij in fraudem vendiderit. secus si non in fraudem puta clausis tabulis eũ vẽdat. infra eodem. l. nihil interest. Et facit q maior sit fraudis suspicio publicatis testibus & eis clausis. Si patronus ex debita portione institutus z restituere rogatus cum suspectaꝫ diceret coactus adijt a contratabu. repellitur. eadem. l. §. si patronꝰ. secus est in filio patroni arrogato a liberto qui ab hereditate eiꝰ
10 abstinuit. † Et nota filium esse patronum patris si liberꝰ legauit libertatem patrono debitoi suo z amplegus est legatum repellitur contrata. eadem. l. §. si. Si filius patroni accusauit libertum quẽ pater manumisit repellitur a cõtrata. secus si seruũ acsauit quẽ pater postea acquisitũ manumisit. infra. eodẽ. l. vlti.

1 ☞ Partis appellatione dimidia continetur.

Hoc edictum. Cuius verba nõ habemus. Dy. ibi anteꝫ hoc edictum proponeretur. Dynus. Ibi in societatẽ bonoꝝ liberti z inter viuos que tamẽ societas hodie reprobata est quasi onerande libertatis causa videatur ipposita vt supra titu. ſ. l. labeo. z infra quarum rerum actio nõ datur. l.
1 ſ. §. que onerande. Dynus ibi certe partis. scilicet dimidie. † nã appellatione partis dimidia continetur cum nõ sit a iure limitatum vt infra de verbo. signi. l. nomẽ filiarũ. §. portionis. Dynus. ibi videlicet. id est certe. Oldra. ibi societatem quam habebat viuente liberto. Dyn. Ibi eiusdem partis scilicet dimidie. Dynus. Ibi prestare libertus patrono. Dynus. Ibi prestare iure successionis. Dy. sic z venetijs decima que est prestanda que in vita prestatur post mortem. Jacob.

1 ☞ Filius emancipatus prefertur eius filio in contratabulas.
2 Contratabulas testamento condito locum habet.

Si patronus. Ibi liberi eius. ſ. patroni quasi liberi non quasi heredes vt. C. de latina libertate tollẽ. l. ista. §. sed si sub conditione. Oldrad. ibi nolentibus. id est expresse repudiantibus. Oldrad. ibi sequentibus datur bonorum possessio. Dyn. ibi atq; i. sicut. Dynus. ibi ex eo numero. i. ex numero earum personarum non admittantur. Dyn. ibi heres institutꝰ a liberto. Dy. Ibidem cessisset anteꝫ peteret bonorum possessionem scõm tabu. Dynus. ibi petere possint z videbatur q nõ quia precedens eos institutus erat vt supra de liberis z posthumis. l. gallus. §. in omnibus. iij. riso. Oldra. ibi mortis tempus scilicet liberti. Dynus. ibi an patronus scilicet institutus secus in preterito. vt in principio. l. Oldrad. ibi vt si sit. scilicet aliquis patronus a liberto institutus.

1 **Si filius.** Patroni. Dynus. † in contratabulas filius emancipatus prefertur eius filio cũ hec successio sit de iure pretorio sicut in petitione operarum in successione vero legitima liberti coniunguntur vt hic z. ſ. eodẽ. l. libertinus. §. fina. z. §. titulo proximo. l. vt iurisiurandi. §. fina. Jacobus ibi. ei filio patroni premortui. Dynus. ibi. ipso iure. scilicet duodecim tabularum. Dynus. in glos. defuncti intestati communiter sic habetur ista glo. z male † quia cõtratabulas
2 locum habet condito testamẽto ex quo potuit adiri hereditas vt institutio. de bonorum possessio. §. sunt autem. z. §. de contratabulas. l. quod vulgo z. ſ. l. proxima. §. vt patronus. z ideo dic liberti. scilicet defuncti condito testamento ex quo potuit hereditas adiri z patrono vel eiꝰ filio preterito: si aũt habes in glossa defuncti testati tunc bene stat. Oldrad.

1 ☞ Patronus filio partem non facit.

Etiam. Ibi patronus preteritus. Dynꝰ. ibi. idem. scilicet quod repellatur patronus a contratabulas. Dyn. ibi. erit numis serui. Dynus. ibi partem edicti qua denegatur bonorũ possessio contratabulas. Dynus. In glossa hic est infra. ibi hereditas liberti. vt. ſ. de falsis. l. si quis legatum. §. finali. z ibi notat Dynus. Vel hic contẽdebatur libera testamẽti factio respectu patroni ibi respectu penalitatis remouende z reddẽde facultatis in testando. Jacobus in fine. Et que fit ratio dic vt plene nota ui. C. eodẽ. l. vltima. Dynus in gl. numis seruii. ibi. §. is plane. Et fm primam edicti quo bonorum possessio denegatur in bonis naturalibus restituti a principe liberam testamenti factionem habentis. secundum aliã exponẽ a d hanc partẽ edicti qua patronus vocatur ad contratabulas bonorum liberti. Oldra.

Si quis. Dominus serui. Dynus ibi. acceperit ab extraneo. Dynus ibi. manumitteret seruũ proprium. Dynus.

Vt patronus. Preteritus. Dynus ibi petitam secundũ tabulas ab herede scripto. Dy. ibi petisse vnum de heredibus ad hoc vt patronꝰ possit petere contratabulas. Dynus.

Si deportatus. Ibi restitutus sit in vita liberti. vt. §. de testamento militaris. l. neque. §. ſ. z de conditionibus z demonstrationibus. l. eum qui. Jacobus ibi. accipere potest si pretereatur a liberto. Dynꝰ. ibi. idemq; scilicet quod admittatur patronus ad bona liberti. Dynus. Vel dic q idem ius habeat libertus in bonis patroni quod habebat antea. Dynus.

Si quis filius. In fine si pretereatur a liberto. Dynus.

Si capitis. Id est de crimine capitali. Dynus ibi sed hi fratres quibus assignatus non erat. Dyn. ibi. Et altero filio predefuncto cui libertus assignatꝰ non erat. Jacobus ibi. nepotes essent tamen ita quod non frater. Dynus ibi. non desunt quantum ad omnia. Et no. hunc tertum. Oldradus ibi. Omiserit frater illius cui assignatus fuit z eum capitis accusauerat. Dynus ibi. alter frater qui accusauit. Dynus in glossa per quem non in totum. in fin. sed dic vt. §. si a parente quis fuerit manumissus. l. pantonius. vel fm Jaco bũ de bellouiso ad legẽ in seruitute. §. finali. Respõdeo aut omnes veniebant aut eodem iure aut diuerso. Primo casu qui nõ vocatur ad partem facit vt hic. Secundo casu non facit partem: vt. ibi. z. C. de caducis tollendis. §. in primo. z. §. pro secundo.
1 Vel dic q patronus filio non facit partem: vt ibi. z dicto. §. de portatus. sed aliꝫ facit partem vt hic ad. l. fine. responde quod ibi erat restitutus in tempore succedendi. Jaco. de bel.

Si patronus. Ibi non potest quia videtur pure institutꝰ. vt. §. de liberis z posthumis. l. cum posthumus. Oldradus ibi. aditam hereditatem. vt supra eadem. l. §. patronus. Oldradus ibi. spectetur vtrum tunc extet conditio vel non. Dynus ibi. instítutus: z sic non habet contratabulas. Dynus ibi. aut non est. scilicet impleta cõditio. Dynus ibi. nec heres institutus sed preteritus z ideo cõtrata. sibi conceditur. Dynus.

Libertus. Ibi testatus hoc est dicere non poterit rũpi a patrono per contratabulas. Dynus ibi. decesserit filius viuo liberto. Dynus ibi. hic scilicet patronꝰ. Dynus ibi bonorum possessione secundum tabulas z ideo contratabulas denegatur quasi eo tempore videatur institutus quo debuit institui. vt. §. proxi. Dynus.

Si debita. Ibi institutus sit patronus. Dynus ibi ei videtur vt non possit infringere testamentum. Dynꝰ ibi. Donate sunt a liberto patrono inter viuos hoc expresso vt in debitam portionem computentur. Dynꝰ. ibi. idem erit. scilicet vt repellatur patronus a contratabulas. Dyn. In glossa nec hoc corrigitur. quidam habent istam glossam signatam super verbo satisfactum quod est in versiculo sed si institutus. z tũc est falsa: quia idem est in filijs si instituũtur etiam ex parte minori. vt notatur in. §. aliud. Et quidam habẽt signatam in primo verbo satisfactum: z tunc est vera. Dyn. In glossa sic. C. in fine facit. §. si a parente quis fuerit manu. l. i. §. si parens. z ad legem falcidiam. l. cum quo. §. vltimo. Oldrad.

Si patrono. Ibi datum sit ex dispositione liberti ibi cum moritur. ☞ Mora deberi de his que sunt tempore mortis alias que reperiuntur z differtur. vt. §. si a parente quis fuerit manumissus. l. ij. Dyn. ibi specta mus quantum sit in patrimonio liberti. Dynus ibi. haberet in fraudem patroni alienãdo. Dynus. In glossa puta instituit. in fine. Et antequam adeat habeat conditionem de facto implebit. vt supra de conditionibus institut. l. mulier. §. i. Oldradus.

6 **In necem.** Ibi seruus herede existente in mora vindicandi necem defuncti. Dynus.

Si libertus Captus qui patronum preterierat in testamento ante captiuitatem facto. Dynus.

Si deportatus. Ibi est ei. scilicet filio. Dynus. ibi talis patronus. scilicet de

Universidad de Deusto
Biblioteca

portatus. Dynus ibi. habetur quantum ad ius succedendi. Dynus in glossa. vt z. ff. ibi intercidit secundo responso. vt nota. ff. de liberis z posthumis. l. gallus. §. z quid si tamen. Dyn⁹. z dicta. l. intercidit.

Si extraneus. Institutus a liberto. dyn. ibi. a filio liberti. dyn. ibi filius cui facta est restitutio. dy. Et pro hoc. ff. qs cum eo. l. si filius.

Libertinus. In. §. j. ibi debebit libertus instituendo filium non nepotem. Dynus ibi. ad parentes. id est aui. Dynus ibi vocantur per edictum de coniungendis cū emancipato liberis eius. dynus.

1 ☞ Adoriens appellatiõe pendẽte ius transmittit ad heredem.
2 Filius abstinens heres nomine solum dicitur.

Et si ex modica. Ibi patronus licet preteritus. Dynus ibi. Patronum licet preteritum. dynus ibi. institutum z hereditati se immiscentem. vt. j. eodem. §. si filius ꝛc.

1 **Cum patroni.** †Cum quis moritur appellatio pendẽte trãsmittit ius ad heredem. h. d. dynus. ibi interponitur a sententia lata super questione falsi. dynus. ibi vt pro saltem. dynus.

Si filius. Abstinuerit ab hereditate patna. dy. ibi. admittitur ad contratabulas. dynus. ibi.
2 admittere ad successionem liberti. dynus. †Et no. filius dicitur heres nomine solum quando abstinuit. z pro hoc. j. ad tertulli. l. ij. §. adoptiui. versi. si sint sui heredes. ante ergo quam abstineat est heres re z nomine a contrario sensu licet aliter dicat glos. ea. si vt ab heredita. se abstineat. l. j.

1 ☞ Argumentum ab absurdo est validum.

1 **Nam absurdum.** †Nota qs licitum est arguere ab absurdo. de quo dixi in alphabeto dictione argumentũ versi. ab absurdo. Et pro hoc extra de offic. archi. c. cum satis sit absurdum. z de offic. vica. c. clericos.

1 ☞ Agnoscens illud quod pendet ex vltima voluntate repellitur a contratabulas.

Si vero. Ibi non habuerit effectum. No. si id caret effectu non priuat me alio iure
s quo alias priuaretur si sortiretur effectum. ad hoc ff. ti. j. l. si cũ patron⁹. extra de regu. iur. c. non prestat impedimẽtum. li. vj. arg. contra. ff. quibus modis pig. vel hipo. soluitur. l. j. §. j. Oldr. ibi. adiuuaret ad contratab. pet end. Dynus. ibi. pe nituisset anteq̃ heres legatum solueret. dy. ibi. adiuuari per cõtrata. dyn. ibi. auxilii. qz errando non videtur renũtiare bono rum pos. contrata. vt. ff. de inoffi. testõ. l. mater. §. ceterũ. dyn. ho die non peteret implementum. vt institu. eo. §. si nostra. Et nota ff. eodem. l. iij. §. toties. dyn. ibi. quam sperauit. Nota hunc textum quia pulcher est. Oldra. vt z. j. §. proximo.

Si patronus. Si legatum euincatur in totum vel pro parte datur contratab. dy. ibi. relictum a liberto. dynus. ibi. subueniendum per cõtratabu. dyn. Jn glos. vl. ibi. ad supplementum agi at hic nihil videtur fuisse relictum. cum relictum fuerit euictum. vt. ff. ad trebel. l. si patronus. §. fi.

Si seruo. Ibi aliquid a liberto relictum. dy. ibi donatam. dy. ibi. remitti. i. permitti vel concedi. Dyn⁹. ibi. quare. i.
1 quia ↑repellitur ad contratabulas agnoscendo illud quod pendebat ex vltima voluntate defuncti. dyn.

Qui in seruitutem. Ibi paternus in quasi possessionis libertate constitutum. z pro hoc meruerit successione liberti priuari. dynus in glos. vlti. ibi cum eo agit. de hoc plene. ff. de iure patro. l. diui fratres. z dic vt ibi. et j. de falsis. l. quis patris. Et quod ibi nota. vel dic q̃ nõ est cõtra quia in aliqua parte illius. l. nõ dicitur qõ pater petat nomine filij: sed potius innititur contrarium. Oldrad.

1 Patrono suppleri debet quod deportatione alterius patroni deest sibi.
2 Exheredatio nepotis per patrem exheredatum facta a bonis libertorum aui non repellit.

s **Jex patronis.** †Patrono suppletur qs deest sibi deportatione alterius patroni z extranei. h. d. dynus. ibi sa
tisfactus nõ erit q̃ relictũ est ei aliquid tamẽ minus debita portione. dy. ibi. alij. ſ. patrono. dy. ibi. dabit ad supplementum petendum. dy. ibi. q̃ patrono. ſ. alteri. dy. ibi. in pluribus quorum quibusdã plus debita portione quibusdam minus est relictus. dy. Sic ergo si quis duos habens filios vnũ in vna vncia tãtus instituit aliũ in sex vncijs extraneũ in quinq̃s. Filius in vncia trũ institutus cũ hodie debeat agere ad supplementũ debet tã contra fratrem quã cõtra extraneũ agere. Arg. hui⁹. l. nec alibi est ita bonũ argumentũ. z facit. j. eo. l. in scripturẽ. §. fi. dynus.

Julianus ait. Exheredatio nepotis facta p auũ
2 non patris. †Exheredatio nepotis facta per patrem exhereda tum nõ repellit a bonis libertorũ aui. Sed hic casus distinguitur in. §. proxi. Idẽ ait qs si viuente patre exheredato decedat auus nepos a bonis libertorum vtriusq̃s. ſ. patris z aui repellitur. sed si pater auo viuo decedat verum est quod dictum est. ff. scilicet qs nepos nõ excluditur a bonis libertorũ aui. sed si pr̃ sit exheredatus ab auo nepos aũt a nullo dicitur in. l. qs si pater. Old. Unde diuide sic. §. istus qs in prima parte fuit nepos. Jn tertia pater fuit exheredatus ab auo z nepos a patre. Jn quarta qñ pater a patre est exheredat⁹ ipse aũt nepos a nullo. Quintũ casum nõ posuit. ff. si nepos sit exheredatus a patre et auo qz nullũ habet dubiũ. sed a ibi. qs si a patre. tertia ibi. quod si pater. quarta in. l. qs si pater. dy. ibi. Ab aui quoq̃ libertorũ bonis. dy. ibi excludi debere hoc si pater superuiueret auo qs se cus si precederet. vt. j. vbi idem ait. dyn. z iste versi. per illũ determinatur ibi quia per patrem ergo sublato medio per quod peruenitur ad extremus tollitur etiã vt notat dyn. extra de regul. iur. c. nullus pluribus. li. vj. ibi. qs si pater eius scilicet istius nepotis. dy. ibi. ipse. ſ. nepos. si nõ habes in rextu. dyn. ibi bonorũ possess. petere hoc est si pr̃ meus est mortuus vel viuit z ego suꝰ emancipatus ab eo: a⁹ls secus. vt. j. l. proxi. que determinat istũ versicu. Ray. ibi me repelli propter patrem qui superest a quo exheredatus fui. vt. ff. versi. qs si a patre. dyn. in fi. ga ad eã admittor ex persona patris mei mediante in glo. vltima. in fi. non in pri. ver. sed in ver. qs si a patre. qui hic determinatur. Ray.

q **Quod si pater.** Ibi ab auo fuit exheredatus. dyn. in fin. successione auitorum libertorum. z sic determinatur. l. precedens. versicu. quod si pater.

1 ☞ Exheredatio non nocet ei cui facta est assignatio liberti.
2 Filius exheredatus z scriptus non est repellendus.
3 Filius paterna hereditate repudiata ad feudum admitti põt.

s **Jpatronus.** Ibi exheredatio ex silentio presumpta. dynus in glossa prima. in fi. hec vera. dynus.

Si quis libertum. †Non nocet exheredatio ei cui facta est liberti assignatio. hoc dicit dynus. Quia assignat⁹ vt proprius haberur vnde sicut in proprio exheredatio non noceret sic nec in assignato. Dynus.

Si quis nõ mala mente. Exhereda tus non repellitur. h. d. dynus. Ibi instituit alium quẽdam. dynus.

Si quis cum esset. Ibi pronuntiatus cuz agneret de hereditate paterna. dy. Ibi repellendum a successione paternorum libertorum. dyn. ibi standum est. i. verba sententie non deberent vltra extendi q̃m ea contineatur. dyn. in glos. vel properatur. in fin. que non nocet. vt. ff. proximo. §. Oldradus.

Si patroni. †Filius exheredatus z script⁹ a quo
2 cunq̃ gradu sit exheredatus z nõ repellitur. hoc dicit dynus. Ibi at nec eum patroni filium. dyn⁹. Ibi is patroni filius. dynus.

Patroni filius. Repudiata hereditate pater na admittitur ad bona liber
3 ti. hoc dicit. Et est argumẽ. †quod repudiata hereditate pater na admittatur ad feudum. vt. ff. de iure patro. l. filij. quod dic. ibi dixi. dyn. ibi retineri repete voluerit. Et sic nota quod adire est emancipati quasi de nouo querat retinere sui. vt. ff. de liberis z posthu. l. in suis. Oldradus.

Filius patroni. Filius exheredatus qui extitit heres pa tri nõ p se ſz p mediã psonã alterius nõ hz contrata in bonis paternorũ libertorũ. h. d. dy. Ibi existat filiꝰ per nepotẽ

per nepotẽ ex se natũ institutũ q cũ sit auo necessari⁹ z patre suũ necessariũ facit. vt. ff. de acqui. here. l. q in aliena. §. interdũ. Old. ibi ita p mediã psonã serui. Dy. in glo. j. in fi. ſz nõ est ꝛa ſz dic qs ibi exheredatus admittit iure alieno at hic iure suo volebat admitti vel hic, esset sibi; contrarius ibi non. Jaco. de bel.

1 ☞ Crimina capitalia ab alijs dignoscunt ex pene impositiõe.
2 Clericus accusans ciuiliter efficitur irregularis iudice in penã sanguinis eum damnante.
3 Prouocato parcitur si se vlciſci velit.
4 Affectio habetur ad substantiam paternam.
5 Aduocatus feudũ habens ab ecclesia eo non priuatur si semel contra eam patrocinium prestiterit.
6 Vasallus crimen probans contra dñm nõ priuatur feudo.

Qui cum maior. Ibi capitis. i. de crimine capitali. Dy. ibi petierit calũnioſe cũ esset in quasi possessione libertatis z ista est alia causa quare priuat iure succedẽdi. Dy. ibi minor q qñq̃ ad accusationẽ admittit qs dic. vt. j. de accusat. l. j. z. ñ. z ibi no. Ray. ibi sentẽtiã accepit absolutoriã ꝛa tra se p liberto lata secus aũt si eẽt cõdẽnatoria. j. e. l. §. fi. dyn. ibi agnoſci vt nõ repellat a bono⁹ posſe. ſ. ꝛa. dy. ibi cur abolitionẽ. i. licentiã desistẽdi. dy. ibi si fecisset. i. desciuisset accusationem. ppositã nõ impetrata abolitiõe ibi cũ alterũ. i. desistere ab abolitione. Dy. ibi alterũ. i. abolitio siue licẽtia desistẽdi. dy. ibi repetit. ſ. filius patroni accusationẽ ppositã cõtra libertũ; z dic repetit. i. pſequit. Dy. ibi rõne. ſ. abolitiõis q̃ supuenit. Dyn. in glj. in fi. z. j. de fideicõmiſ. liber. l. filius. z est rõ vt ibi not. Ray.

Js demum. Ibi appetit. i. accusat. vel dic cõtra li
1 bertum tale delictũ ppositũ. Dyn. ibi cuiꝰ pena †capitalis ergo crimina ab alijs dignoscunt ex impositiõe pene z p hoc. j. de penis. l. ad statuꝰ. vbi de hoc dixi et j. l. pri. ibi supplicium z morte. dy. Ibi habuit ſz si supplicio est affectꝰ quõ obtinuit, rñ. j. e. l. si in libertinũ. vel restituꝰ est vt. j. hac ea. l. §. fi. Jaco. ibi accusauit per calũniã. vt. j. l. pri. Jac. ibi testimoniũ falsum. Dy. ibi remaneri ex mẽte. vt. ff. de his qui. vt
2 indignis. l. post legatum. §. etiam. Jac. † Et not. arg. ex. versi. si tñ qs p clerico q aliquẽ accusauit ex delicto ciuiliter z iudex excesſit formã z dãnauit eũ in penã sanguinis qs clericꝰ sit irregularis de hoc no. extra de homicidio. c. postulasti. z est expressum. extra de homicidio. c. piatis. li. vj. Et de hoc etiam nõ. extra. q. ti. maximian⁹. z. j. ſ. nõ solum. z. c. de occidendis. z. c. si vos. per archidia. Et in speculo de legato rubricella de dispensatiõe. §. iurta. ver. quid si clericus tradat. Sed quid ecõtra si clericꝰ postulat penam sanguinis imponi z iudex tantũ pecuniariter punit an clericus exsequetur. argum. quod sic. j. l. proxi. z hanc tenet Dy. hic licet sit argu. cõtra quia voluntas z propositum ꝛc. vt j. de furtis. l. qui iniurie. an si filius offendat dominum viuente patre eo mortuo priuetur feudo dic vt in vsibus feudorũ de capitaneo qui curiam vendidit. c. j. quesitum. z de prohibit. alie. feu. per federicum. l. imperiales. §. insuper in glossa. quod potest in fi. sed litera sequens innuit quod sine causę cognitione fecerit imperitia vel securitate. Jaco.

Si libertus. Patronus. Dy. ibi. desideraverit p officiũ vel per excusationem. dy. ibi
3 si ab eo liberto. dyn. ibi. petitus z de crimine capitali accusatus Dy. ibi vlciſci z nõ not. † quod parcitur ei qui prouocatus voluit se vlciſci a concor. iij. q. v. accusatores. z. c. accusatoribus et quod alias dicitur quod prouocatus solet prouocãti obesse extra de officio delegati. c. suſpitionis. in princ. z si episcopus iniuretur per aliquem: prouocatus potest eũ excommunicare extra de sententia excommunicationis. c. dilecto. lib. vj. que faciũt ad ea que notaui. C. de testamẽtis auf. si vero est. ff. dic vlciſci auto ritare superiorꝰ. Dyn. z in princi. huius. §. est argu. pro clerico accusato ad cuius resistentiam accusatoꝛ de calũnia punit qs non sit irregularis. z pro hoc. j. e. l. in seruitutem in princi. Dyn. item ex ver. idẽ puto collige ar. pro vasallo qui accusatus a domino retorsit in eum crimina. dy. quod non debeat feudum perdere, licet eum directo accusando feudũ perdere debeat vt in vsibus feudorum quibus modis beneficium amittatur. c. j. §. sed z qui delatoꝛ ibi no. dy. in glo. q. socium. ibi si filium z tñ fuit⁹ punitus z sic collige quod probato crimine in⁹modum exceptiõis quis punitur vt. C. qui accusare non possunt. l. fi. z de hoc vide q̃ dixi. j. de adulteriis. l. ij. §. fi publico.

Si patris mortem. Ibi habuerit patro
4 ni filius. dy. ibi. pater ne substantie. † not. affectionem haberi ad paternas, substantia dy. ibi vel per etiam. Dy. in glo. que vere erat ibi. l. fi. z secundũ hoc videtur quod iudex iudicet secundum scientiã quod alibi reprobabat vt. ff. de inofficio prefidis illicitas. §. veritas. z not. C. vt que desunt aduocatis. l. j. Jac. sed nec hic puto qs posset fm scientiam iudicare nisi calumnia accusatoris sibi nota foret vt iudici per iura predicta.

Accusasse. Ibi si antequam sententia detur. dy. ibi nõ accusauit. id est accusasse nõ videtur quantum ad hoc vt priuetur iure succedẽdi. Dy. ibi q̃ aut siue ergo desistat spõte siue iuris necessitate excusatus est. Old. z sic not. quod licet penitere z de hoc vide. C. de plus petiti. l. prima z qs dixi z de his qui. vt indignis. l. alia. z de regulis iuris. c. ex eo non debet quis fructum li. vi. z facit ad hunc. §. j. de verb. significi. l. iudicasse. si patroni filiꝰ sepe accusatus ad excusatio. ad uocatorum; quod aduocatus nõ accusat z pro hoc. ff. de his q. vt indignis. l. post legatum. §. aduocatũ. z est ar. † pro aduocato habente feudum ab ecclesia quod nõ priuetur eo licet semel contra eam prestiterit patrocinium. argumẽtũ contra. ff. de inofficioso testamento. l. fina. quidam distinguunt sponte vel non vt. j. §. proximo. z quia iussus iudicis excusat. Dy.

Si pater testamento. Ibi licet cessauerit cessante calũnia vt. j. l. proxima secus si per calumniam vt. ff. eod. §. fi tamen quis. Jac. ibi. repellendus filius patroni a contrata. in fi. ar. cõ
6 tra. C. de delatoꝛ. l. fi. Et est argu. iste. §. quod † si vasallus accusauit dominum z crimẽ probauit qs nõ priuetur feudo ad idẽ j. de iniurijs. l. eum qui z hoc si fecerit ex necessitate officij. argu. ff. de in ius vocando. l. quesitum. z de his. l. post legatũ. §. aduocatis. z. ff. §. proxi. alias videt sec⁹ vt in vsibus feudo. quibꝰ causis feudum amittatur. ca. primo. §. sed z qui delatoꝛ. Dy.

1 ☞ Qualitas pene non ozigo delicti debet spectari.

Idem est. Ut non sit repellendus. Dyn. ibi
1 punitus est † videtur ergo confiderari qualitas pene nõ ozigo delicti z pro hoc. ff. c. l. proxi. §. ijs demum. z sic est argu. quod in causis publicis possit interuenire procura. si ex forma statuti imponatur pena pecuniaria ad idez. j. de publicis iudicijs. l. ij. z de penis. l. quod ad statum. vbi de hoc dixi argumentũ. j. ad municipales l. ozdine. de fideiusso. l. tutoꝛ de donatio. q id quod. z de re iudicata. l. iij. §. si ex conuentione. z de priui. creditorum. l. ij. §. quiqs Dy. de hoc dixi. C. de transactio. l. transigere.

1 ☞ Nepoti datur cõtratabulas tribus casibus filio repulso.

In seruitutem. Ibi videt vt p hoc ecludat a contra
tabulas. Dy. ibi ei liberto patrono. dy. in possessione passiue intellige. id est qui possidebatur vt seruus. Oldra. ibi verũ pro sed. dy. ibi sed si quis patroni filius. dy. ibi errandi calumnia caret qs iusto erroꝛe dicitur. Jac. in glo. facit ff. in fi. sed ibi speciale vt no. dicto. §. accusasse.

Petysse. Ibi non videtur vt per hoc repellatur a con
tratabulas. Dynus. ibi post litis conte. repete desistisse ante sententiam tamẽ. Dynus. ibi nocere debere vt repellatur a contrata. Dy. quasi primum sit ex verborum signi fi. vt. j. rem ratam haberi. l. amplius. secundum not. ex benigna interpretatione vt in. ll. in glossa allegatis. vel dic vt notatur dicta. l. amplius.

1 **Si patroni filius.** Hic ponuntur † tres casus in quibus datur contratabu. nepoti repulso filio. Dyn. ibi exheredatus a patrono z nõ mala mente vt. ff. c. l. si patronus. §. si quis non mala mẽte Dynus. z hoc intellige vt. ff. eodem. l. si ex patronis. §. fin. Jac. ibi capitis. i. de crimine capitali. Dynus. ibi liberis qui erãt ne potes ad patronuz. Dyn.

Si quis. Patronus ex minori portione scriptꝰ quaz
sit legitima. Oldra. ibi iudicio. id est an omni eo quod de expositione liberti capere posset. dy. ibi actiones proenientes ex hereditate filij impuberis liberti. Dy. vt. ff. de legatis prestandis. l. filium. §. non solum. dy. quasi dicat impugnante iudicium per cõtratabulas viã precludit assequenti aliquid ex liberti iudicio siue per alium siue de iure ciuili siue de iure pretorio. Oldr. ibi ad emolumentum eius. ſ. patroni. i. ibi qs ipsis patronus. dy. ibi qs quidem. ſ. relictum subiectis personis Dy. ibi non restituit alijs. Dy.

Babimus. Liberto preterito patrono extraneum
†institutum idem libertus rogauit patronum vt seruum suum manumitteret z eadem patrono quinquaginta legauit non expresse in quam causam mortuo liberto patronus excluditur a legato quasi videatur legatuz datũ

Universidad de Deusto
Biblioteca

libertatis gratia seruo patroni legate sed contra videbat. ff. pri. si quis bonorũ possessionem. Dy. ibi patrono licet petierit contra tab. liberti. dy. ibi decerit. i. reliquerit. Dy. ibi. non prelegato per viam prelegati cõmodum afferẽtis sed per modũ legati imponendo grauamẽ libertatis vnde facultatem aperiẽtis. hoc enim casu ideo actio nõ denegatur quia quãtum adest tantum abest vt. ff. de legatis, j. l. ciuitatibus. ff. fi. Old.

Ei qui substitutus. Vulgariter vel per fideicõmissum alicui libertus ex modica patronum instituente iniunctũ. Ol. ibi nõ dat cuius contrarium videbat quasi portio per cõtrata. habita succedat in locũ portionis testamento ascripto: sed cõtrariumverum est quia qs per contra tab. obtinet nõ a liberto sed legis dispositio ne habetur vt. ff. de adoptioni. l. fi arrogatur. z de inofficioso testamento. l. papini. ff. si quis impubes. Old.

Si patronus. Sit substitutus vulgariter vel per fideicõmissum ei quẽ libertus instituerat ex modica pte. dy. ibi. decesserit z sic substitutio deducta est ad causam quasi caduci vt. ff. de caducis tollendis. ff. p secundo. Oldr. ibi contra tab. bonoz possessionem qs põt non tã ex trãsmissione quã ex subductiõe ptionis in gradu vt. ff. eo. l. libertinus qui patronũ. Old. ibi instituti partem vel eius cui substitutio facta est. Old. ibi p̃o parte rata. dy.

Liberto. Ibi bonorum possessio. vnde legitimi. Old. in fi. in capita seruato tamen ordine graduũ vt instit. de successio. libertoz. ff. multis. dyn. in glo. prima a fraterni liberti contra hoc est expressum ar. ff. vnde legitimi. l. iiij. sed nõ ob. quia quod ibi dicitur de morte fratris ideo dicit vt ei⁹ hereditas patruo deferatur: tamen z si ipse vyueret non expellit patronus ab hereditate alterius iam mortui.

Patrone. In fi. i. de legitimo matrimonio natorum. dy. z Oldra.

1 Contraria origine z effectu si qua sunt mutuo se impediũt.
2 Contratabulas per querelam falsi quandoq; tollitur.
3 Contratabulas non facit rem reduci ad causam intestati.

Si patronus. Ex minore ibi facto suo id est accusando testamẽtũ falso. dy. ibi falsuz dixerit ergo si nõ dixisset falsum posset petere cõtrata. lz institutus ex pte vt. ff. e. l. in seruitute. ff. fi. z. ff. si qd in fraude patroni. l. fi patron⁹, in pn. fz videt nõ dari grata agi ad supplemẽtũ vt in si. de iure patron. l. siue. ff. excludit. fo. illud verũ iure nouo vñ illud est ibi additũ a 2po fitorib⁹ noui iuris vt no. ff. c. l. iiij. ff. toties. dy. in glo. iudicio defuncti ibi supplemẽtũ vt. ff. de iur. patro. l. iij. ff. excluditur. dy. ibi vel verius vt ibi qa falsuz z nõ solẽne nõ sunt cõtraria fz expollẽtia inspecto principio z inspecto finali effectu quia in vtroqz cõtedit testamẽtũ omni tẽpore nullũ z petit nullũ pnuntiari
1 z ideo esse in causa intestati. dy. In eade gl. in fine. Circa hoc dic qs ea q̃ sunt cõtraria origine z in effectu inuicẽ se impediũt quia sola electione tollit vnũ p aliud vt. C. de codicillis. l. fi. z de furtis. l. j. vbi de hoc satis dixi. in his vero que sunt equipollẽtia inspecta origine z finali effectu vt falsuz z non solenne non tollitur vnum per aliud. z ideo lata sentẽtia super vno potest alind proponi vt argu. l. lucius. supra de petitione hereditatis. in his vero que sunt contraria origine inspecta equipollẽtia cõsidero effectu vt falsum z inofficiosum. item inofficiosum z nõ solẽne non tollitur vnum per aliud z iõ lata sentẽtia sup vno aliud proponi poterit vt dicta. l. cum qui. C. de inofficioso testamẽto vbi etiam de hoc dixi, z. l. cõtra maiores. eodem titulo. Sed cõtra predictam distinctionem videtur aperte lex ista. si patron⁹,
2 vbi tollitur cõtratabulas per querelam falsi z tamen vident contraria inspecta sola origine z equipollentia inspecto effectu sicut falsum z inofficiosum. sed dic quod non equipollẽt etiam in effectu: quia per contratabulas nõ reducitur resomnino ad causam intestati: quia in ea nõ queritur de viribus testamẽti ficut in querela vt supra de inofficioso testamento. l. filio. ff. cõtra tabulas. z dic vt ibi not. z supra de gratabulas. l. nõ putauit. ff. nõ est nouum. per Dynum. Item patet per argu. tale rupto testamento paterno per cõtratabulas z in totum valet nihilominus pupillaris. vt supra de vulgari z pupillari substitutiõe. l. ex duob⁹. ff. vltimo. z. l. etiam si contratab. quia remanent reliquie testamenti paterni sed testamẽto paterno rupto in totuz per querelam tollitur etiam pupillare, vt supra de inofficioso testamẽto. l. papinianus. ff. sed nec impuberis. quia nulle reliquie
3 testamenti paterni supersunt per que patet quod per cõtratabulas non reducitur res ad causam intestati sicut reducitur per querelam. ad huius argumẽti cõfirmationem accedit ratio que not. in prealleg. ata. l. ex duobus. ff. fina. supra de vulgari z pupillari substitutione. Dynus. Vel dic fm Jaco. de arena. Et idẽ recidit quod successio per contratabu. est ex testamẽto vt instit. de bonorum possessione. ff. est autem. z. C. de colla. ffilie dotem. et ideo cum sit sibi contrarius tam in forma petẽdi quã in effectu repellitur. vt. C. de codicillis. l. fina. secus si in forma tantũ esset contrarietas quia tunc obtinet contrarium. Jaco.

1 Legatum patrono ratione legitime partis sibi debite relin qui censetur.
2 Patronus admittitur si cõditionis defectus rem ad aliuz devoluat.
3 Conditio casualis vel mixta deficiẽs sub qua quis instituitur rẽ ad causam intestati deducit.
4 Filius a matre instituit potest sub qualibet conditione.

Si libertus. Sub conditione ibi heredem factum pure. Dy. contra videbatur quasi a lege non a testatore hoc p̃cederet. vt ff. de here. instituta. l. testamento. Oldra.

Si titio. Ibi restituere et sic cõtemplatione patrimonũ. Dy. † Quod ergo patrono relinqtur occasione legitime partis sibi debite relinqui videt ideo in ea imputatur. vt. ff. eo. l. etiam. ff. si debita. Jac. Et determinat. ff. iste questionem de qua consueuit dubitari si testator reliquit cẽtuz distribuenda inter pauperes sicut videbit p̃dicator
1 z gardiano minorum z heres distribuit eis inquisitis: an sit liberatus z dicimus quod sic per istum. ff. Dy. z p̃o hoc. ff. de dote prelega. l. fi. z. l. pater. dy.

Libertus. Ibi heredem scripserat alios ex residuo vnde primi duo in eandem partem cõcurrunt vt. ff. de. l. ista. l. plane. ff. j. z de here. institu. l. titius fundi. Oldradus.

Si libertus filium. † Si defectus conditionis rem ad alium devoluat admittitur patron⁹: si filio vero differat. sec⁹. hoc primo cõditio potestativa rẽ ad aliũ devoluit casualis: vel mixta filium admittit. h. d. Oldra. Vel sic si filius patroni ab eius successione excludatur per potestatiue cõditionis defectum per superuenientem mortem conditione pendente per lapsum tẽporis dati ad petendam bonorum possessio. vel p̃ expressam repudiationem patronus preteritus ad contrab. admittitur et hoc quia iste exclusio essunt perpetue vt filium omni tempoze per omem veniendi modum expellant. Oldra. ibi instituerit et in eius defectum filio substituerit. Oldr. Ibi deficiente cõditione potestativa sub qua institutus erat filius. Oldra. ibi heredi
1 tas pertinet: quasi dicat non ad filium cũ per eus stet quia fuit conditio potestativa qua non impleta res nõ deducitur ad causam intestati sed devoluitur ad substitu. vt. ff. de here. institut. l. suus heres. Dynus. Ibi si vero deficiente cõditione casualivel
3 mixta sub qua filius liberti erat institutus. Oldra. ibi ad filium pertineat per contratabu. que datur ei in defectum cõditionis casualis vel miste quasi in eum casum preteritus sit. vt. ff. de cõ
1 tratabu. l. iij. ff. si quis ex liberis. z. ff. quid ergo. † conditio enim casualis vel mixta sub qua erat filius institutus in eius defectũ rem ad causam intestati deducit. Dyn⁹. verum est in suo fz iste ff. loquitur in emancipato. z ideo dic eum institutum sub cõditione quacunqz z nullum substitutum deficit cõditio admittit emancipatus ab intestato per vnde liberi. vt. j. vnde liberi. l. ij. z patronum expellit. vt institu. eodem. ff. sinautem intestati. Old. ibi a substitutis vt substitutione effectum habente emancipat⁹ filius a contratabulas repellatur. Oldr. ibi fuerit sub qua filiꝰ fuerit institutus. Oldra. Attende quia hic. ff. videtur dicere q̃ filius emancipatus non possit heres institui sub cõditione casuali sed contra. ff. de cõtrata. l. iij. ff. si sub ea conditione: als si substantia. sed potest forte respõderi quod non refert quantum ad substantiã testamẽti fit potestativa vel casualis qz vtrobiqz valet testamentũ sed in hoc refert quia si est potestativa cũ per eũ stet quominus adimpleat z ex testamẽto succedat, vocabit substitutus: sed quando est casualis cum per eum non stet non admittitur substitutus sed ipse deficiente conditione: sed quãdo dicimus deficere conditiones vtrum statim habeatur pro defecta an expectabitur qs per eius aduentuz non deficiat. vide ex qs statim habeatur pro defecta quia aut extitit postea cõditio aut nõ: z vtrobiqz filius tutus est. quare ergo expectare ex casus cuius nil operatur euentus forte fauoze testamẽti z vt magis testatoi ex testamẽto quã ab intestato succedatur qs posset interesse z sic cũ textus dicit hic deficiat subaudi. ff. qz nõ venit cõditio. Item quero in primo casu qñ conditio fuit ptãtiua z nõ habuit

habuit substitutionẽ z per eã stetit an ipse vel alius successurus ab intestato veneꝛ. Jtẽ quero q̃ est ratio qs emancipatus põt in
4 stitui a patre sub qualibet conditione. † Item põt filius a matre sub qualibet cõditione institui. vt. l. ij. z. iij. C. de institu. z substitutio. sed non suus: q̃ pendente conditione inueniret se ẽ pteritus habere debere cõtratabu. qs nõ habet. vt dicto. ff. sub ea. respõdeat qui põt. Dyn. glo. ff. de conditio. z demonstra. lucius. videtur tenere qs emancipatus conditione pendente possit petere contratabulas qs est falsum. vt dicto. ff. si sub ea conditione. de contratabu. l. iij. quare dic qs ratio est quia instituto sub cõditione dat fm tabu. que potest impedire contrata. que daretur emancipato sed non potest impedire ius dicendi nullum quod competit suo pteretto quia simile de facili tollitur per aliud simile sed non per dissimile, vt not. ff. ad leg. falcidiam. l. in princi. Rayn. Et hoc etiam vide quod notaui. C. de institutio. z substitu. l. si pater, versicu. nono quero.

Si libertus. Filium ibi partis debite patrono. Dy. Ibi vtroqz eñ casu. i. in primo z secundo. Dyn. ibi extraneo fideicommissario in primo casu: sed coheredi in secundo. Oldra. Ibi pars patrono debita. Oldrad. ibi eripitur. i. auferri videtur. Dy.

Si filius. Ibi manumittat seruum castrensis peculii. Dyn. Ibi probat z male. Dyn. ibi vixit filius manumittens. Dy.

1 Vasalli in capita succedunt non in stirpes.

Si libertus preterito. Ibi se deserit, z sic perdidit contratabulas argu. ff. de contratab. l. iij. ff. si emancipatus. z. j. vnde liberi. l. fi. vel dic hic non perdit hanc bonorum possessionẽ capitis diminutione. vt not. j. eod. l. fi filius. z. j. eo. l. patroni filia. Jac. ibi vt legitimus. hic enim legitima successio nõ expirat capitis diminutione. vt. ff. de iure patro. l. satis cõstat. z argumẽ. ff. de capitis diminutione. l. tutelas. Ibi exceptio ꝛc. vel quia hodie ex constitutione deferuntur. vt institu. de successio. libertorum. ff. sed nostra. vel quia naturaliter persone designantur. vt dicta. l. tutelas. vel dic capitis diminutiones non obesse patrono secus in patroni filio. vt. j. ti. pri. l. i. ff. fin. nec obstat. j. eo. l. patroni filio. z. j. eo. l. nihil. ff. penulti. qz ibi ipsi liberto se dedit in adoptionem. Jaco.

Si libertus. In fi. † not. p̃o successione vasallorum qz videntur qs succedant in capita non in stirpe z quod est bene mirabile quia maiorem partez consequuntur filij quã esset portio patris. Dy.

1 Portio filij exheredati an accrescat fratribus.

Communi. Liberto ibi culpa fuerit. id est sacramentum non exegerit vt in primo casu. Oldra. Ibi vel superuixerit scilicet ille
1 qui coegit iurare. vt in secundo casu. Oldrad. in fi. est argu. † quod si pater habẽs tres filios vnum exheredauit z iste quod aliorum portiones accrescunt. p̃o hoc. ff. de inofficioso testamento. l. qui repudiantis. z quia exheredatus habet p mortuo. vt. ff. de coniungen. cum emancipa. liberis eius. l. i. ff. si pater emancipatus. sed argu. contra. ff. de inofficioso testamento. l. papt. ff. quomam autem quarta. Oldra. In glo. vlti. in fi. z. ff. eod. l. fi libertus preterito. ff. Oldra.

1 Patronus liberto succedit iure nouo.

Liberto. Ibi vendicare etiam in fundo legato z aliis bonis ipsi⁹ liberti. Rayna.
1 ibi. cum hereditas eius † z sic patronus ad ei⁹ successionem vocat qs olim non erat si libertus erat minoz centenario. vt. ff. de iur. patro. l. fi libertus se minorem cẽtenario. Ray. ibi. pluris venire. i. vendi. vt. ff. de lega. j. l. plane secũdo. ff. j. Old. ibi. necne. vt. ff. de leg. j. l. cetera. ff. vlti. in fi. Oldr. ibi falcidia per scriptum heredem detrahenda. Old.

Vuo filio. Ibi exheredatus per auum. Oldra. z Dynus. ibi. auitorum sed non paternorum. Dy.

1 Feudum non publicatur bonis vasalli publicatis.

Jn libertinum. Ibi fugerint metu accusatiõis instituteztra eos. Dy. in fi. l. vt pars debita detur patrono z reliq̃ bona cõfiscent. Dy. Et nota ex hac. l.

Qui ex causa. Ibi z tam cõtratabulas si preterea. Dy. ibi. nec impositas z per errorem iuris vel facti p̃missas. vt. ff. ti. j. l. cerdonem. z. l. campanus. Dy.

1 Litigandi causam habet iustam qui litigat vt de euictione regressum habeat.

Jquis libertum. Ibi oseruet cõtra autoꝛẽ suũ quia eum tanq̃ seruum emerat ab extraneo. Old. z
1 facit hec lex multum ad materiã euictionis † vt ille qui litigat vt habeat regressum de euictione videat habere iustã causam litigandi. z ideo non debeat condẽnari in expensis dato quod succumbat. de quo dixi. C. de iudi. properan. ff. siue autem alterutra. circa p̃in. versu. iusta ignorantia. in fi. qz non petit per calumniam. vt. ff. eo. l. qui cum maioz. Dy.

Patrono. Ibi accipere nõ põt si ille fundus sufficiat ad partem debitã patrono. Dy. ibi. legatum ad tranferendum dñium rei legate in eum vel dic vt cogatur heres redimere z p̃stare, ad primũ. prima ad scm̃ secã ratio adaptatur: sed ff. de. l. fi vero. in p̃in. Rũdeo hz effectũ vt libereꝛ ab actione ex empto. vt ff. de leg. j. l. apud iulianũ. ff. si titius. Jaco. in fi. z fic de euictione obligatus erat alias secus qz euicto legato admitteretur ad contratabulas. vt. ff. eo. l. si vero. non habuerit. ff. j. Dy.

Jpatronus. Non aluerit ibi pertinet. i. ad quẽ opera z petitio cõpetere põt. Old. ibi. liberis eius repete admit. Dyn. z bonorum possessionem repete admit. Dy. z Old.

Jlibertus. Cum duos patronos quibus ambobus vna tantũ portio debetur. ff. dimidia iure isto hodie tertia. vt instit. de succes. liber. ff. si vero testamẽtum. z. j. ff. si quid in fraudem patroni. l. qs cunqz. Old. ibi immunẽ. i. integram z diminutionem per contratabulas nõ timentẽ. Old. z facit bene hec. l. ad questionem donoũ dominorum eiusdẽ castri quoꝝ vnus vendidit partẽ suã quã notaui. ff. de in ius vocã. l. fed si hac. l. ff. si liberta.

1 Filius patroni partem non habet in eo quod heres liberti habet non ex successione.
2 Portio debita iure patronatus detrahitur de singulis rebus.

Liberto. † Filius patroni non debet habere partem in eo quod habet heres liberti non ex successione sed aliunde. Dyn. ibi. heres institutus alias herede instituto. z hec verior melioz et communioz. Oldr. Et quia lex ista diuersos habet textus p̃out habes heres institutus. Sic dic libertus quidam sentiens se infirmitate grauatum condidit testamentum patronum suum heredem instituat: cuidam meuio extraneo vsumfructũ fundi legauit z postea conualuit libertus z patronus decessit z libertus cõdidit aliud testamentum in quo meuium cui prius vsumfructum fundi reliquerat heredem instituit z filium patroni preterit: mortuo liberto filius patroni egit contra meuium z contratabulas liberti petit z obtinuit. Queritur nunquid meuius teneatur restituere totum fundum vna cum vsufruct. an nudam proprietatem. z respondetur quod nudam proprietatem. vnde bonum erit ibi arbitrum id est iudicem petere qui faciat sibi vsumfructum remanere. Et fm hoc habeas in glossa vltima huius legis que fuit Hugolini non habebit ꝛc. Sed quomodo potest hic casus procedere nonne primum testamentũ quod fecit libertus in quo vsufruct. remanere deberet penes meuium ex viribus prioris testamenti quod ruptum est. sed dicere forte posses quod de rigore nihil remanere deberet penes meuium, sed de equitate sic: qz testator libertus faciendo secundum testamentum noluit afficere meuium incommodo sed ei commodum afferre: quia eum instituit vniuersalem heredem vnde de equitate propter mẽtem z intentum testatoris remaneat saltem vsufructus penes meuiuz de vsufru. z fm hoc habeas vltimã glo. fine nõ vt inueni quosdam scholares habentes: sed ad hoc nõ bene cõcoꝛ. illud verbum qs est ea. glo. ff. partem qz deberet dicere totum: vel dic tertio z planius fm textum herede instituto quod patronus instituit libertum z a liberto herede instituto legauit vsufructũ. cuiusdam fundi meuio: libertus mortuo patrono cui successit veniẽs ad mortem instituit dictum meuium legatariũ heredem filio patroni preterito

Universidad de Deusto
Biblioteca

buit filius petijt contrata.contra menij.z obtinuit modo querit an menius teneat restituere nudā proprietatē fundi quā habuerat a patrono.z respondetur quod nudaz proprietatē.z fm hoc de plano z oia procedunt.Et in glo,vltima debet esse non.Oldr.
Vbi an solida.i.nulla facta deductione vsufruc.Jac.ibi restituere in persona menij z sic vsufru.extinctus restauratur.vt.z.ff.de
2 vsufruc.l.Dominus.in pin.z not.argumē.ex hac,l.†quod de singulis rebus detrahitur portio debita iure patronatus.Jaco.sicut z falcid.vt,C.ad legem falcidiam.l.ij.z ibi nota.in glo.vlti.in fin.quia illum non habet menius ex successione liberti sed ex testamento patroni.Dy.

1 ☞Estimatio singularis ex animo procedit.
2 Interesse magnum versatur circa sepulturam parentum.

Libertus qui soluendo. ✱Estimatio singularis,pcedit ex animo siue ex affectiõe nõ aũt estimatione cõi z ad hoc allegaẽ.Dy.
1 ibi ñ erat ei⁹ tñ substãtia cētũ valebit z vltra nisi ere alieno minueret.Jac.ibi qz soluẽdo hereditas est:id est esse pñumẽ.Dy.vel verosimile est qs soluẽdo sit ibi qs modicũ arg.p filio q nõ facit inuẽtariũ qs lz ad legata teneaẽ insolidũ tñ in hereditarijs reb⁹ detrahat bonoꝝ subsidiũ.vt.C.de secũdis nuptijs.l.hac edictali.Jaco.de hoc not.C,de iure deliberan.l.ñ.ff.in computatione.z plene dixi.ea.l.ff.finaliter dubius.versi. imo q plus est ibi iura alias iure: ttũc punctare potes post verbũ iure z habeas in litera bonoꝝ possessionis alias iure,z tũc habeas bonorum possessio.z expone.i.bonoꝝ possessionis.Oldra.Vbi bonoꝝ
2 possessionis sub,patronus ꝛc.Oldra.Et no.ex.l.ista.†qs magnũ interesse versatur circa sepulturā parentũ cõcor.sunt in glo.z pro hoc.ff.de rei vendi.l.in fundo.sed cõtra videtur.ff.si quid in fraudem patroni.l.ff.sed si rem.verſ.z alias videaꝫ.sed dic vt ibi dicaz.Itẽ not.qs nisi qs eligat sibi sepulturā ds sepeliri vbi sunt sepulti eius maiores extra de sepulturis.c.f.z.c.fraternitatem.

1 ☞Factum patris filio preiudicat:non autem fratris fratri.

Iulianus ait. †Factum patris nocet filio:factum fratris nõ nocet fratri,hoc dicit Oldra.Vbi reuẽdiderit:scz oia secus si partẽ tantũ.vt.f.de vbo.sig.l.sepe.Dyn.ibi familiam:id est alios de familia patroni testatoris puta alium filium.vt in exemplo subijcitur z facit ad hanc.l.ff.si quis aliquez testari prohibuerit.l.j.ff.j.z.l.ñ.fratris aũt.Oldra.

Si libertus. ✱Heredem scripserit patronũ.Dyn.in ñ.qs a successiõe liberti repellaẽ eius morte non vindicata.Dy.

1 ☞Filius exheredatus z nepotes patria durante potestate repelluntur.
2 Potest quis per alium quod potest per se z econtra.

Queritur ✱ad multas qstiões feudales.Et dicit breuiter†qs filij exheredatus z nepotes repelluntur patria ptãte duráte nõ ea finita.z facit.ff.de iu
1 re patrona.l.diui fratres.†Scdo not.qui non pōt per se nec per 3
2 alium.vt.C.de heredi.institu.l.iũ.cũ similibus.Et de admini.rerum ad ciuita.pertinẽ.l.ũ.ff.ij.z ibi plene not.z extra de regulis iuris.c.qui per aliũ pōt.lib.vj.Et est alia ratio vltra istũ textum. ff.eod.l.ñ ex patronis.ff.iulianus.Dy.ibi fuerint nepotes.Dyn. ibi.ad bonorum possess.libertorum aui.Dy.in gl.i.in ñ.vt.ff.eod. l.ñ patronus.ff.ñ quis non mala mente.Dy.

Si filius. ✱Libero instituto vel ab intestato succede re valens.Dy.in ñ.hoc expone.vt.ff.de iure patronatus.l.siue patronus.ff.vlti.Oldra.

Patroni filia. ✱net filia naturalis:z ideo p patrona habetur.vt.f.de verbo.signi.l.licet.Dy.

Si pater exheredato. ✱la mente. Dy.ibi saluũ ei fit not.pro ptestatiõe.z reseruatione iurũ.Oldr.z.ff.qui.modis pignus vel hipo.soluit.l. ñ debitor.ff.ñ in vendītione,ibi ad hanc rẽ.i.ad successionẽ liberti. Dy.in glo.f.in ñ.vel proquit hoc ex volũtate patris expressa.vt ex litera pcz.z.f.tit.ñ.l.ff.ff.sed si exheredato.Old.

Si libertus ✱Patrono ibi satisfaciat debitam portionem quoquo relicti titulo relinquendo.vt supra.de iure patro.l.fine.ff.j.z.f.eod.l.
8

Si filius. ✱nus admittitur alio iure a quo non reperitur exclusus.hoc dicit Dy.]Pro hoc.f.eod.l.nihil interest.ff.longe distat.Ibi exheredatum qui per exheredationem fuerat exclusus a successione libertorum.Dyn. ibi talis adoptio.i.similis vt arrogatio per quã transit in alienaz familiã cõrata,nõ habeat argu.f.tit.ũ.l.ij.ff.ñ in fi.Jaco.ibi qñ pena p exheredationẽ contracta.Jaco.ibi deliquit reuendendo operas,vt.ff.eo.l.iulianus.vel cõpellẽdo iurare.vt.ff.de iure patro.l.qui cõtra.z arg.ff.de his qbus vt indi.l.cuto.ff.penult.secus in eo qui in seruitute petijt vel cõrata.vt dicunt cõraria signata.Jaco.in gl.Jo.dicit.in fi.nam in propria significatione sumi non potest qz vere adoptio non nocet.vtſ.eo.l.non patroni filia.
2 vult ergo dicere†qs adoptio non facit abstinentẽ a bonis patris admitti ad successionem libertorũ aui cui tñ voluntas patris nõ resistit:ergo multo fortius non facit admitti exheredatus cui patris voluntas resistit.Oldra.in glo.hic est sensus ibi filius adoptatus q z frater est.Dy.in ñ.tñ vtrũq; est falsum.vt.f.subijcit. Rayn.Et hec glo.dicit contra casum.l.in eo.q dicit filium qui se abstinuit a bonis paternis amittere ius in bonis liberti cum non amittat.vt.ff.de iure patronat⁹.l.filij ab hereditate paterna.z.ff. eo.l.si patronus.ff.ñ.Dy.z ideo falsa est alia gl.que incipit si tamen a bonis.vult ergo textus dicere qs per adoptionẽ redigit in locũ nepotis patroni.z ppterea videt repelli licet nõ esset exheredatus.vt.ff.eo.l.ij.ff.ñ.z.l.libertin⁹.in ñ.l.z.l.si libertus preterito.in fi.sed illud hz locũ vnente filio ex quo per adoptio.descenderet eo autẽ mortuo admittit ex⁹ psona ipsi⁹ z ideo istud statim corrigit per id qs sequit paulus ꝛc.Dy.in glo.verba veteris legis ibi.ff.ñ.solu.ibi in solutione primi generis illud ideo qz quantum in se fuit vltimũ defuncti iudiciũ infirmauit.Jaco.

Papinianus ait. ✱contra tab.eiñ aditionem ex posci.vt.ff.eo.l.etiam.ff.vt patronus.sed hic non videtur adita cum duorum quasi hereditates censeantur.vt.ff.de testamento militis.l.ñ certarum.ff.iulianus.Oldrad.Ibi [ſeres castrensium ex testamento paganicorum ab intestato qz proximior.Dyn.ibi manumissorem.i.patronũ quominus ei det tertiaz paganicorum ibi auferaẽ de bonis castrensibus.Dy.ibi ad causam testamenti id est qñ non erat adita ex testamento.Oldra.in glo.qz nondũ.ibi alias posset testari qs falsum puto.vt.ff.de testamento militis.l. ſi a milite.ff.ñ.z.l.sequen.ray.in glo.z ita patrono ibi.l.ſi duob⁹ dic vt ibi .Dy.ibi petentem per vnde legitimi.Et sic ab intestato in bonis paganicis.

Cum filius. ✱hoc.ff.de heredibus instit.l.ñ vero lex. ff.vlti.de ventre inspici.l.penulti.in versi.denuntiari autẽ ꝛc.z de pretoria stipula.l.paulus.Oldr.Et faciunt predicta in argumen.
3 †qs non admittatur secundus ad prebendam dum primus pōt admitti pro hoc.ff.de acquiren.heredi.l.cum quidam.ff.quod dicitur.z.C.qui ad.ad bonoꝝ poss.possunt.l.ñ.z ñ secũdus admissus foret ad prebendam primus auocabit ab eo.vt.ff.de inofficioso testamento.l.ſ.ff.j.niſi fuerit negligens.vt.f.de adulte.l.ũ. ff.ñ.Jaco.z ad hoc extra de preben.c.ñ clericus.lib.vj.Ibi fuerit iudicatum.[bonorum possessio.existenti in sequenti gradu esse dandam tali filio non obstante z subaudi z data fuit.Oldr. in glo.vnde liberi.in fi.vt.f.ſi tabule testamenti nulle extabunt.l. j.in principio.Dy.

Si falsum liberti testamẽtuz. In quo filia patroni erat heres instituta.Oldra.vt.f.subijcit ibi z ita res:id est causa falsi vel res.i.hereditatis aditio per querelam falsi extracta:id est dilatata.vt.ff.de acquiren.hereditа.l.cũ falsum.Oldra.

Iulianus. ✱Dy.z extitisset cõditio.Dy.ibi conuertatur:nam si titius non erit heres substitutus patronus non admittitur per fm tab.z in causa quer
tetur contrata.accepta.Jacob.in glo.qui habet ibi si sub condi
tione sed hic nihil dicit quod fm tabulas petita fuerit:imo dicit quod contra tabu.que potuit peti adita hereditate a coherede precedente

precedente conditione institutionis patroni.vt.ff.eo.dem.l.etiã. ff.ñ. patronus.Jaco.
1 ☞Portionem patrono debitam sufficit quoquo relicti titulo esse relictam.
2 Vniuersitas hereditatem augere dicitur.

Si patronum. ✱in euentũ vel defectũ cõditio suspendit.Old.ibi erit tñ z alia via.Old.ibi z hic.i.hoc casu dato q legatũ relictũ a patrono intelligaẽ cõditionale.vt dictũ est.Old.ibi qs moueat ad dicẽdũ qs legatũ seu fideicõmiſ.a patrono relictũ nõvaleat.Ol. Vbi fidei cõmissi restituẽdi in cõditionis euentũ.Old.ibi fideicõmissario cui a patrono erat relictũ nõ aũt cauebitur a patrono. Oldra.

Patronus. ✱Institut⁹ in minori parte quã debet. Old.ibi debita portio qs satis ẽ †qz sufficit quoquo relicti titulo relictã esse debitã portionẽ patrono vt.ff.eo.l.iij.ff.ñ debita.z.f.ff.ptori.Oldra.

Si ex bonis. ✱certis reb⁹ q capiebant debitã prẽ vel dicẽdo qs instituebat eũ ex parte debita z qs dicit lex ex de bita portiõe dic olim dimidia hodie tertia.vt institu.de succes. libertorũ.ff.ſ nostra.Jac.ibi hereditas.f.pars hereditatis dico in qua simul libertus z alter erãt instituti.Old.ibi illis collegatarijs vel coheredibus liberti.Old.in gl.facit.ff. ad leg.falci.
2 in fi.hec videt cõtra †fz dic qs vniuersitatis hereditatẽ auget z ppter fictionẽ postliminij i falci.cõputaẽ vt legata magis ite gra ptẽnt sed nõ auget certã prẽ alteri debitã q limitatiões recipit ex q titate bonoꝝ existentiũ tempore mortis.vt.ff.eo.l.etiã ff.vlti.quasi postliminiũ dño prosit.vt.f.de capti.z postli.reuerſis.l.postliminiũ.dño prosit.vt.f.capif.ff.transfuge.nõ alteri qz tempore captiuitatis nullum ius habebat.Oldra.

Si patronus. ✱debite portionis. Oldra. ibi artem patrono debitam portionem cõplent. Oldra.

Dulus respondit. ✱diciũ quia credebat patronus liberti iudiciũ qs nõ erat.Jac.ibi secutus est agnoscendo legatũ in falsis codicillis ascriptum.Old.ibi testamenti veri alias contrata.locũ nõ haberet. vt.ff.de contrat.ab.l.qs vulgo.z.f.de verbo.signi.l.paulus.

1 ☞Libellus cũ sufficienti narratione admittit sine cõclusione.

Dulus respondit. ✱ticulis videbatur patroni filij excludẽdus:sed excusat quos paulus remouet seu prosequitur. Oldra.

Quero. ✱petitũ nõ tñ exꝑsit qs lit ertos accusaret z sic
1 allegat iste.ff.†qs si in libello posita sit sufficiens narratio lz nõ sit ibi cõclusio qs actor petat reũ cõdẽnari qs talis libellus nõ reuiciat quasi ad talẽ nãm ratiõe tacite sequat:z subintelligat cõclusio.Ray.ibi ei liberto accusato z pro hoc repellat patroni filia a gradatabulas liberti accusati.Old.ibi aliemũ:scz pris.Old.

Paulus respondit. ✱auito.Old.Ibi rñsum eñ iuliani qs denegat nepoti post mortẽ aui cõcepto legitimaz hereditatem vel bonorũ possessionẽ aui.vt.ff.de inofficioso testamento.l.ſi qs exheredata.verſ.lz hoc ita.f.de suis z legitimis.l. ſi titius.z.l.item ait pretor.que omnes sunt iuliani.Dy.

Paulus respondit. ✱non mala mente repelluntur.Dynus.

Quero de eo. ✱bertum paternũ. vt nota. ff.eodẽ.l.qui cũ maior.in principio.z de iure patrona.l.cũ.Oldra.ibi accusauit subaudi an pars pdat contratabu.Oldra.
1 ☞Suspicio fraudis z subornationis est post testamẽti apertura.m.
2 Filius potest esse patris patronus.

Nbil interest. ✱approbans iudicium defuncti a cõtratab.repellaẽ.vt.ff.eo.l. ex modica.ff.ñ. z.l.seq.Old.ibi an seruũ a liberto instituũ.Oldr.ibi ita.i.post alienationẽ vel manumissionẽ.Old.ibi extiterit vt in stitu.de here.institu.ff.seruus.Oldr.ibi pcepto ppter institutionẽ.vt.ff.de leg.j.l.plane.ũ.ff.j.Old.ibi scriptũ heredem a liberto patrono.Old.ibi emãcipatũ post institutionẽ de eo factã.vt.ff. de manumissione z alienatione serui instituti pmisit.Oldr. Ibi fecit:id est manumisit alienauit vel emãcipauit. Oldr.Et est hic
1 argumen.†quod post aperturam testamẽti fit fraudis vel subornationis suspicio que ante cessat.Jaco.de hoc dixi.C.de ꝑbationi.auf.qui semel.

Si patronus ex debita. ✱scz adeũdo licet coactus vt.ff.ad trebel.l.apud iul.in princi.sed hec nõ videtur sufficiens ratio vt.ff.de cõtratab.l.ſi post mortẽ.ff.ñ in adoptio.nisi diceres q facili⁹ hec perditur quã illa que datur filio vt.ff.e.l.circa princi.z ibi not.Oldr.ibi eam possessionẽ.f.cõtratabu.cuius effectum consequi poterat per retentionem.vt.ff.ad trebel.l.ſi patronus.Oldra.

Longe distat. ✱No. hic filiũ esse patronũ patris
2 †.z quod quoties duplici iure defertur successio vno perdito aliud durat.Jaco.z p hoc.ff.eo.l.ſi filius.z de regulis iuris.l.quoties duplici ibi dep:ehẽdaf patris adoptiui eiusdemqz liberi patroni.Oldra.z Dy.

Si debenti. ✱Oldra.in ñ.z co1.ff.de ztratab.l.ſi de preteritis z.f.de fideicom.liber.l.ſi debitor alias debitor.Jac.

Si eundem. ✱nem.Oldra.imo .contra quandoqz.Dynus.

¶De libertis vniuersitatum. Rubrica.

Si per rubrica ✱est de libertis singularium personarũ.hic subijcit de libertis vniuersitatum ibi dubitatur quia homines.

Municipibus. ✱Ibi etiã patrono.f.singuli.Old.ibi dubitabatur qui hoies faciles sunt ad dissentiẽdũ vt hic z.ff. de arbi.l.itẽ ſi vn⁹.ff.principaliter.z.ff.ad trebel.l.qz poterat.Jaco.ibi mouet eñ ad dicendũ qs nõ.dy.facit hec lex an vniuersitas possit deliquere ex delicto accusari:de hoc vide qs no.de dolo ſi ex dolo.ff.primo de regulis iuris aliud.ff.referẽ z qs not.per innocentiũ extra de sententia excõmunicationis.c. graue in fine.norat tantum rẽpus currere vniuersitati z ita curere sicut priuato. Jaco.

1 ☞Patronus dicitur cui libertus assignatur.
2 Venditiones donationes z alij actus in vltima voluntate fieri possunt.
3 Assignatio valet coram duobus testibus facta.

¶De assignandis libertis. Rubrica.

Si per rubrica ✱rũ bonis z operis z iurepatronatus dictum est.ff.ñ.sed qz pater fami.habens plures filios suuz libertum quandoqz vult vni ex filijs tantum assignare qs potest ideo ponitur hic rubrica.Dynus. †ille cui
1 libert⁹ assignat sol⁹ est patron⁹ lz ſi desinat esse in ciuitate sine liberis ceteris liberis ius seruat.f.eo.l.j.z facit qs donatio facta de oib⁹ bonis p eũ q liberos nõ habebat z q reuocat ſi post ea liberos habeat recõualescat liberis postea deficiẽtib⁹.verbũ singularis numeri trahit ad plurale z ecõtra qs facit ad interpretationẽ statutorum.f.e.l.quãuis.assignari pōt libertus inter
2 vivos z in vltima voluntate.f.e.l.ff.assignare.z facit†qs in vltima voluntate possint fieri vẽditiones donatiões z alij act⁹ iter vivos etiã exheredatos pōt libertus assignari.ea.l.ff.lz ſi exheredato.z repudiante eo cui assignatus alij fratres eius admittuntur ſi ex vno patrono sit vn⁹ filij⁹ ex altero duo z vni ex duobus est assignatus libertus qualiter inter eos successio diuidat e.l.ñ.ff.ñ ſit.z ſi decedat relictis filijs vel non relictis duabus.ll. sequẽ.an nepoti possit fieri assignatio.f.e.l.idẽ.ff.vñ queri.et qd de emancipatis z qd de questitis ex cã aduẽtitia vtrũ portio ei⁹ qui desiit esse in ciuitate vel repudiauit redeat ad totã familiã vel accrescat cõsorti.f.e.l.vtrũ.z ſi vasall⁹ fecit aliũ vasallũ an eo mortuo redeat ad primũ vasallũ ex tacita voluntate videtur li
libertus assignatus.f.eo.l.ſi seruus.assignatio nõ est legatũ nec fideicõmissum:z is cui assignat non pōt onerari.f.eo.l.assigna
3 re.z†valet assignatio coram duob⁹ testibus z ita etiã declaratio eorum que sunt scripta in testamẽto vel codicillis liberi patroni non possunt assignare suis liberis.f.eod.l.liberi.nec inde⁊ vt ibi no.an emancipato possit assignari.f.eodem.l.vtrum.assignatio facta in diem vel sub cõditione pẽdente die vel cõditione pro non facta habeẽt.f.eo.l.sub cõditione assignat⁹ cã aliue

Universidad de Deusto
Biblioteca

torum.assignatio vnius patroni non obest viri alterius.ff.eo.l.si ex duobus.z facit ad vsufruct.ingressi monasterium qñ finiat posthumo potest fieri assignatio licet nõ sit in potestate.ff.eo.l.§.i.desisse esse in ciuitate intelligitur imperpetuum non ad tẽpus.eadem.l.§.quod inquit vsq; in diem nõ potest fieri assignatio quia senatus negotio finem imponit.ea.l.§.fi.

1 ☞ Donatio facta a patre filijs carente renocat si liberi ei nascantur.
2 Singulare quandoq; pro plurali ponitur et in ipsum conuertitur.
3 Voluntas vltima talis conditionis vt in ea fieri possint que et inter viuos.

Senatusconsultum. Ibi is ea ue ista verba cõiunguntur z cõstruuntur cum verbis que sunt ff.solus ei patronus ꝛc.Dy.ibi vtiq; vti pro vt:z que pro ztz repete cauet.Dy.predicto senatusconsulto vt si ex libe
1 ris ꝛc.in fi.§.argu.est hic† quod si pater carẽs liberis donauit omnia bona sua:z postea liberos habeat talis donatio renocat vt.C.de reuo.donatio.l.fi vnꝯ z.ff.de lega.iij.l.titia scio.§.impe rator.quod si ipsi liberi postea decedant quod ipsa donatio re cõualescat z argu.dicte.l.titia scio,in pcincipio.z quod no.C.de reuocã.donatio.l.j.z de inofficiosis donat.l.j.z facit etiam ar. ff.de acqui.re.do.quod i littore vsufru.de hoc plene dixi dicta.l. sed si vnꝯ.C.de reuoca.dona.i glo.subaudi.ibi ad libertos reteruntur vel referas ad patronos.z dic is eaue solus patron⁹ solaue patrona esset perinde ꝛc.vsq; ibi z tunc accipe quando is ꝛc.Dynus.

Quamuis. Ibi scriptum est zde personis liberorũ quibus liberti assignãtur.z de personis
2 libertorum qui assignantur.Dy.† not.quod singulare cõuertitur in plurale sic econtra.ff.de negotijs gestis.l.iij.§.hec autez verba z ibi nota.z faciunt ad intelligentiam z interpretationẽ statutorum.

Assignare. †Possunt ergo in vltima voluntate fieri ea que inter viuos:videofacit gl.que
3 dicit posse rem in testamẽto vendi vt no.ff.de testa.l.heredes palam.§.fi.Dy.de hoc no.per Dyn.extra de regulis iuris.c.quod semel placuit.z per Joã.And.in nouella.eo.c.dixi etiam.de legat.iij.l.si quis in princi.testamenti.z vide.ff.dever.sign.l.verba contrahentes.

Si sint. Ibi equales ptes fiant zvidetur qs sic qñ ꝛc. Old.ibi bessem.id est dus partes Jaco.in fi. hoc ideo q; portio deficiẽs vtriq; accrescit pro rata.Ray.in gl. hoc ideo in fi.vel dic patrono non obest. vt.ff.titu.ij.l.fi libert⁹ patrono.z.l.patroni.filia si est in aliena familia obest vt hic si in paterna nõ vt sit quasi filius in qua esse intelligat si adoptat a liberto vt.ff.titu.ij.l.nihil interest.§.penulti.arg.ad hoc.ff.de fideicommiss.liberta.l.si filius.§.erit de contrata.l.si emancipa.et nihil officit vt.ff.l.proꝛ. Jaco.in glo.maxima.vel media in fi.ff; ibi loquitur in iure quod habebat ex assignatione hic in alioꝝ prima vera.Jaco.Oldra.

Sed si is. Ibi assignassem vel assignauissez. Dy.in fi.sicut enim.ff.proxima in fi.fratre subducto reducit is cui assignatio facta est ad eam portionem quam non esset ex propria persona habitur⁹:sic hic filius cui assignatio facta est a patre subducto ad eam tantum portionem admitteretur quã esset parru⁹ habiturus si assignatio nulla interuenisset sua propria omissa quã habere non potuisset assignatione cessante per alterius patroni filium qui excludit nepotem ex altero vt.ff.tit.ij.l.si libertus pterito.§.j.Oldra.

Demerit. Dicẽdum ibi zneporẽ ex alio filio premortuo vel etiam viuo sed nõ existente in eius potestate vt differat a casu q sequitur.Ray.inversi:vnde queri.ibi hereditatem.i. ad portionem illam quam haberet suus patruus si assignatio facta non esset.e.Dy.ibi non esset id est mortuus esset vel in ciuitate stare desisset.Dy.

Posse. Ibi zpreferri filio id est alteri ex quo nepos non erat.Oldradus.ibi senatusconsul.inducere promittens ex duobus existentibus in potestate alteri assignari et dic scilicet assignando nepoti.Oldradus.ibi ad legitimã hereditatem de iure ciuili.Oldradus.ibi emancipatos descendẽtes ex eo cui facta est assignatio.Oldradus.et dic quod respicit.l. precedentem que loquitur vbi ille cui fit assignatus libertus decessit relicto filio qui erat su⁹:nunc dicit qd iuris si reliquit emancipatum.Jaco.in glo.vt.ff.de bonis libertorum ibi idem in adiuentitia causa quod falsum est quia manumittere talem seruũ non posset vt.C.de bonis q̃ liberis.l.fi.§. filiũ.nisi dicas qs aduẽtitio lucro ius liberti ab alio acquisiuit.Ray.

1 ☞ Vasallus primus si faciat alium vasallum secundo mortuo reuertitur feudum ad primum.

Verum. Ibi duraret assignatio subaudi quæritur.Dy.ibi decesserit natura liter vnus ex his quibus assignatio facta est.Ol. ibi admittuntur alij de familia assignatoris.Ol. vel dic filiũ istius fratris mortui ibi admittendus eum cui fuit consors in assignatione eius qui decessit.Oldr.ibi defuncto autem eo:scilicet vltimo ex his duobus quibus assignatio facta est z dic defuncto sine liberis cum iam alter relictis liberis decessisset.Old.ibi liberos alterius cõsortis in assignatione cuius portio consorti iuris accrescẽdi accresceret.Ol. Ibi non in familia aliorum filiorum patroni.ibi istis qbus assignatio facta est.Oldr.in fine.vt primus vocentur filij nati ex vno quam nepotes nati ex alio.Oldra.ex versicu.defuncto autem eo argumẽ.ad questionem.†si vnus vasallus fecit alium vasallum eo mortuo redeat ad primum vasallũ ac si secunda inuestitura facta non esset.Jacobus.in glo.duo accrescendi ibi instituto de legatis.§.datur.imo est in titulo de assignatione libertorum.Oldradus.

Si servus. Ad banc.l.ppie facit.ff.de matrimonio.Oldr.Ibi iussus fuerit prima.Old.ibi intelexerit tacite.Oldra.

1 ☞ Assignatio non dicitur legatum nec fideicommissum.
2 Testes quot sufficiant in declaratione relicti ascripti.

Assignare. Ibi per testationẽ:id est presentibus testibus sine scriptura.Oldra.Ibi chirographum id est scriptũram manu ppria assignãtis facta.z chiros quod est manus graphos scriptura.Oldr.ibi potest.scilicet ille qui assignatus
1 est libertus.Oldr.†Et nota quod assignatio non videtur legatum nec fideicommissum ex quo bene cõcludit⁹ deniq; ꝛc.Ol. Unde restat in tali assignatiõe libertorum sufficere duos testes vt.ff.de testib⁹.l.vbi numer⁹.z.C.de naufragiis.l.quoties.alias si esset legatũ ad min⁹ essent tot necessarij quot l., qualibet vltima voluntate:scilicet quinq;.vt.C.de codicil.l.fi.z argumẽ.C.
2 de donatio.causa mortis.l.fi.z ideo bene dicit gl.† quod in declaratione relicti ascripti duo testes sufficiũt:quia nihil tũc datur sed datuz declaratur.vt.C.de donatio.inter virũ z vxorẽ.l. verbis.cum ibi notatis.Dy.Et ita no.in glo.ff.de testamentis l.heredes palam.§.j.Item facit hec lex ad ea que dixi.ff.eodẽ. l.j.§.assignare.

Verum. Ibi preterea:id est preter.Oldra.in fi.scz assignari ei soli q est in potesta
te.Oldra.In glo.in fi.opin.Joa.videtur verior.argumen.ff.eodem.l.j.in prin.z.l.iij.§.j.z.ff.eodem.l.fi. §.j.licet ista aliquantulum sit contra inquantum dicit posthumo posse assignare:sed facilius est responsio per.l.ff.de statu hominum.l.qui in vtero.Dy.

Si de conditione. Ibi mortuo eo liber
to.Dy.Ibi interim id est pendente cõditione vel die.Oldr.sub quib⁹ fuit assignatus.Oldra.Si vni ibi solum eum cui est pure assignat⁹. Oldra.in glo.non dicit.in fi.sol.dic vt ibi vel aliud in hereditate ne id veniat ab'surdũ quod qui semel est heres ꝛc.vt.ff.de minori.l.z fi fine.§.sed quod pap.Ray.

Alimentorum. Libertis relictorũ. Dy. ibi emolumentũ.i.alimẽtorum emolumentum quod ex vsufructe procedit.Dy.

Si ex duobus. In fi.quas.i.dicat solus patronus viuens succedit z excluditur filius alterius patroni cui facta est assignatio Oldra.ibi not. ad questionem ibi in monasterium:id est post mortem monachi sicut si commoditatem vtẽdi in alium trãsfero vendendo.nã nihilominus ex persona mea finitur.vt.ff.de periculo z commo.rei vendi.l.necessario.§.fin.z ad id de legatis.ij.l.cum pater.§.hereditatis.de iure fisci.l.statius.§.fi.de precario.l.si adoptauero.z de manumissio.l.gaius. Dy.de hoc dixi.C.de sacro.ecclesi.aufer.ingress.versi.queric glo. quid de vsufruc.

Testamento

Testamento. In.§.liberis.ibi prouisus est quod posthumi non sunt in
potestate.vt.ff.de coll.bo.l.vlti. Oldra.

Quod inquit. Ibi ex liberis qui assignat⁹ est libertus.Ray.ibi in perpetuũ.not. verbũ definere significat perpetuaz definentiã sic exponitur.ff. de iure dotium.l.si is.§.quod dicitur.Oldra.

Ex die. In fine.Nota hec verba:nam et ipse senat⁹ ꝛc. Oldradus.

1 ☞ Donatio presumitur inter viuos nisi probetur cã mortis.
2 Actiones que competant contra dñm z patrem.
3 Libertus inter viuos bene merito donare potest.

¶Si quid in fraudem patroni factum sit. Rubrica.

Si per rubricã. Quia patroni z eorũ liberi qui bus liberti assignantur habent ius in bonis libertorũ.vt.z.ff.de bonis libertorũ.l.j.§.plerũq;. liberi alienant bona in fraudem patroni ideo subijcit hec rubrica.Dy.z vide Azo.in summa. C.eodem.z Roffre.in libello de actione fauiana.effectus huius
1 edicti.ff.eodem.l.j.in prin.de renocatione alienatorum inter viuos z causa mortis.eadẽ.l.§.fi alienatio.† z quod donatio presumit inter viuos nisi probet facta causa mortis.dolus alienatis attendit nõ eius in quem facta est alienatio.eadẽ.l.§.dolũ. si vnus ex patronis recipiat debitam portionem vel minus nõ communicat alteri si plus recipit sic.ead.l.§.aduersus.hoc edictum locum habet in alienatis vel diminutis non in acquisitis vel commissis.eadem.l.§.vtrum. Et de hoc ibi multa pulchra exempla:in dotanda filia nõ videatur libertus fraudare patrimonium quia pietatis officio fungitur.eadem.l.§.sed si libertus.si libertus pluribus donauit omnes donatiões qualiter renocanẽ eadem.l.§.si pluribus.z facit si plures donationes facte sunt in officiose vel per episcopum an omnes debeant renocari vel vltima tantuz:z an caluisiana z fauiana sint diuerse species actionis si libertus emit vel vendidit in fraudẽ quomodo veniat renoca.eadem.l.§.si quid in fraudem.z differentie inter patronũ renocantem alienata in fraudem z creditorem similiter renocãtem z an habeatur ratio interesse affectionis sepulture maioreꝝ z amenitatis z quando mutuans liberto pecuniam non debet esse curiosus qᵒ vertat quãdoq; sic.vt.eadem.l.§.si mutuã.Et si accipiet liberalis mutuo z donauit,agitur cõtra donatariũ: si consumpsit non agatur.si spopõdit renocabit obligatio pfaui
anam:si fideiussit nullo modo agitur cõtra creditores sed cõ tra debitores mãdati vel fauiana pro indiuiduis agitur renocatoria insolidum.ea.l.§.quamuis.† contra dominum z patrẽ
2 agitur fauiana:de peculio:de in rem verso.z quod iussu.eadez. l.§.si seruo.z ex ante gesto nõ tenet⁹ seru⁹ liber fact⁹.z hec actio personalis est z in rem scripta.eadem.l.§.hec actio.fructus veniunt in hac actione.ea l.§.fi.z lege sequẽti. Et an quo ad fructus sit differentia inter patronum z creditorem.iuris ignorantia impedit patroni renocationẽ.ff.eo.l.si patronus.patronus institutus insolidum renocat alienata.eadem.l.§.patronũ. Idem si ab intestato succedat.eadez.l.§.si intestatus. libertus relicta patrono debita de residuo põt p libito disponere inter viuos z vltima voluntate.eadem.l.§.fi.si plures sunt patroni renocatio alienata p virili z vno repudiãte ceteris accrescit. Idẽ in liberis patronorum.ff.eodem.l.quod cunq;.accipies z is cui⁹ mandato accepit tenetur fauiana.ff.eodẽ.l.tenetur. z.l.libertus in hac actione fauiana iuratur in litem.eadẽ.l.§.primo.si libertus mutuet filiofami.vel minori quid iuris.ff.eodem.l.si libert⁹.
3 z duabus.ll.sequẽtibus.† libert⁹ inter viuos potest donare benemerito in vltima voluntate etiam non merito.ff.eo.l.si vnus. z facit quod ecclesia possit remunerare bene meritũ. patronus consentiens fraudari nõ videtur.ff.eodem.l.non videtur.alienata in fraudem quarte debite ex constitutione diui pij filio arrogata renocantur.infra eodem.l.fina.z an alienata per patrẽ in fraudem debiti bonorum subsidij filij naturalis z legitimi renocentur.

1 ☞ Donatio inter viuos presumit nisi mortis causa probetur.
2 Actio fauiana ad que seu pro quibus competat.
3 Quarta iure nature debita ere alieno deducto deberi censetur.
4 Patronus in quo differat a creditore in cuius fraudem alienatio facta est.
5 Alienatio quando z qualiter retractari possit.
6 Creditor mutuans nõ multum curare dz quo pecunia vertat.
7 Liberto contrahente cum filio vel seruo agitur insolidum p indiuiduis.
8 Actio pauliana an dicatur in rem vel in personam.

Si quid dolo. Ibi quo prout. Dyn. ibi ad quam eorum:id est aliquam.Dy.Ibi operam dat concedendo ei fauianã z caluisianam ad renocandum. Dy.in gl.id est dãno sic exponitur.C.de pactis.inter emptorem z vẽditorem.l.cũ a te. Dynus.

Si alienatio. Dolo malo liberti. Dyn.ibi oĩm enim modo.id est sine vltima voluntate siue inter viuos ex quo ꝓbatur dolum alienãtis adfuisse.Dy.sed alias id est sine dolo.ibi probãdum est.† no.presumi donationẽ inter viuos nisi probetur causa mortis facta.Jaco. de hoc dixi.ff.de dona.l.filiussa.z in alphabeto dictiõe donatio simpliciter prolata.

Quod autem. Ibi in fraudẽ patroni que fraus presumptione iuris cessat in casu proxi.z sic renocatio debet cessare.

Dolum. Ibi ei⁹ liberti.Dy.ibi alienauit titulo lucratiuo vel non lucratiuo.Dy.

Aduersus. Aut donat vni debitũ vel minus z non tenetur alteri communicare aut plus:et tunc cõmunicat.Dy.ibi omiserit z tunc repudiauit post donationem in se a liberto collatam.Dy.Ibi quare quia presumit nem debite partis cessat omittentis contra tabulas ideo partẽ alteri facit si repudiaret.vt.ff.de bonis libertorum.l.ex tribus. Jaco.Ibi.ei patrono qui cõtrata.omisit.Jaco.ibi patronus facit.ff.partem alteri patrono quando plus erit ei legatum quã erat debita portio.Dy.

2 **Utrum añ.** †Fauiana pertinet solũ ad diminuta non ad omissa.Dy.ibi nostruz sit id est fuisse videat a tempore mortis.vt.ff.de furtis.l.a titio.Dy. Ibi palam est argumen. quod non cadat legatũ in obligatione creditorum.si a legatario repudietur. Argumentũ.ff.de bonis libertorũ.l.liberto octuaginta.Jacobus ibi in iure confessus est contra veritatem.Dy.ibi.quod si noluit contra libert⁹ erat rens.Hic vero actor Ray.ibi.hoc videndum.scz an fauiana possit locũ habere.Dy.z dic breuiter si patitur se vinci agẽdo vel defendendo agitur fauiana:si nõ proponat querelã inofficiosi vel iniuriarum non agitur:si transigat in fraudẽ agitur: si dotat filiã non agitur quia non videtur fraudare.z hoc dicit vsq; ad.§.si pluribus.Dynus.ibi.vel similẽ predictam ad vindictaz.Dy.ibi.experiri quia nihil de bonis suis diminuit. Dy. ibi ac si transegit arg. quod in transactiõe versatur aliqua donatio.Jaco.ibi.pietas patris filiam donantis. Dynus.p hoc ff.de dotis promissione.l.fi. Jn glo.contrarium.in fi. Preterea instituendo filiã non poterit excludere creditores.imo creditores excludunt filium seu filias a debita portione.† nam quarta
3 debita iure nature debet omni ere alieno deducto.vt.ff.de inofficioso testamento.l.papin.§.quoniam quarta.ideo nec dotando eam excludere potest creditores sed instituendo filiam potest patronum excludere ergo z eam dotando:vt patet in simili.ff.ea.l.§.autem.Dy.

Si pluribus. Si donatur pluribus agitur aduersus oẽs ibi siue caluisiana. Nota q; hic est disiunctio legis vnde colligitur qs sunt diuerse species actionũ z alibi ponitur inter eos copula.vt.ff.eo.l.in caluisianavbi de hoc dixi.Ray.nal.In glossa.iste due in fine.z dicto §.idẽ scribit.z institu.de actio.§.item si quis in fraudem z ibi de hoc per Dynum.vniuersus pater fa.pa.Sed caluisiana datur vtriq; hoc est pauliana datur creditori fauiana patrono ſ; caluisiana vtriq;.z facit iste.§.quod si facte sunt plures donationes quarum vltima est inofficiosa vtrum vltima tantum an omnes renocentur.de quo nota.C.de inofficio.donatio.l.j. Jn glo.magna.versicu.idem.ergo in.vij.questione.z ibi de hoc dixi.C.de sacro.eccle.autẽ.hoc ius porrectũ.ver.interim querit predictus Bartol.episcopus.

Si quis in fraudem. Si libertus vendidit libero z venditori eum emit libertus:si non vendidit libertus z pretium donauit agitur contra donatarium. Dyn.ibi.arbitrium iudicis de fauiana cognoscentis. Dy.ibi.pretio recepto.ad hoc cõcor.qs dicitur de venditione in qua interuenit deceptio vltra dimidiã iusti pretij.C.de rescin.ven.l.ij.cum his q ibi notant z dixi.z no. per istum.§.† differentiã esse inter patronum z creditorẽ in cui⁹ 4 fraudem est facta alienatio quia patronus reddit pctũ creditor vero non:z ratio vna assignatur.ff.que in frau.credito.l.si debitor.Jn glossa z hic assignatur alia qua Dynus ponit institut. de actio.§.item si quis. Item est z alia differentia quia patrono datur contra emptorem renocat etiã si emptor nõ par

Universidad de Deusto
Biblioteca

cipauit fraudem:vt patet hic in fi.ff.sed creditori datur ita demum si fraus sit participata per emptorem.vt.j.que in fraudē creditorum.l.qui aūt.ff.hoc aūt edictum.ratio est fm Petrū de bella pertica,quia p iura magis cōseruatur mihi meū quā mihi debitum.vt.ff.de vsuris.l.videamus.ff.si actionē.sed vbi debitor debet centū bona non sunt creditoris licet possint indebitum si patronus habet tertiā partem in bonis liberti que dicit quodammodo sua z ideo magis sibi subuenitur in suo quā creditori in sibi debito. Preterea est alia ratio que defecēdit ex prima differentia,quia patronus habet offerre pretiū creditori nō vt hic.z dicta.l.debitor.ideo quia magis grauat in hoc patronus in alio magis subuenitur sibi.arg.ff.de iureiurando.l. eus qui.in prin.Sunt z alie differentie inter eos quas prosequitur Dynus.dicto.ff.item si quis.instituto de actionibus.in versic. z alias videamus interesse affectionis nō cōsiderāt.si vero res est vilius distracta z pretiū donatum conuenitur emptor z donatarius z emptori restitui debet pretium siue soluatur liberto siue alii ex delegatiōe liberti vel liberto q consumpsit.hoc dicit vsqz ad.ff.si mutuam.dynus ibi.vterqz id est emptor z donatarius.dynus.ibi.minus alias numeris.id est ex causa donationis.dynus.in versicu.quid ergo ibi recuperaret.scilicet pretiuz emptor a parte fauiana conuentus.In glo.fic.ff.ibi competit 5 ff.j.sed ibi plus deliquit quia opus in alieno facit.in fine.† Sed hic agitur de retractione alienationis quod cōtra ius commune procedit.Vel dic fm Py.quod est regulare in contrarijs casuale.Vel dic aut vult quis venire contra id quod est legitime factū z tunc nunq̄ habetur ratio amenitatis vel affectiōis: vt hic.alias autem habetur in casibus:vt de hoc dixi dicta.l.com petit.ff.j.j.quod vi aut clam.vbi sicut dixi regulare est amenitatis vel affectionis rationez nō haberi.vt.ff.ad legem falcidiā.l. pretia.fallit.ff.man.l.cum seruus. Item ratiōe delicti. vt dicta l.competit.ff.j.quod vi aut clam.vel dic quod in casibus in qui 1 bus venit singulare interesse vel in quib⁹ iuratur in litem habe 2 tur ratio affectionis si res non restituatur.C.de sentētijs que p 3 eo qō interest.l.j.z.ff.de in litem iuran.l.j.z.l.videamus.ff. iurare.sed in alijs casibus non habetur ratio affectionis volūtatis vel amenitatis:vt propterea plus fiat estimatio rei vel vt in plō fiat condēnatio.vt in.ll.in cōtrarium allegatis ad dictam.l.cū seruus.ff.man.dic quod habet ratio affectiōis,sed quid vel vt beneficium cōferatur vel collatuz non reuocetur z hoc in bone fidei iudicijs.vt.ff.de seruis expor.l.seruꝰ.ea.l.z vt minor ad rē restituatur.vt.ff.de minoribus.l.fi in emptione. vt z patronus. vt dicta.l.libertus qui soluendo.z vt alimenta prestātur. vt.ff. de tutel.z ra.distra.l.j.ff. sed nō miles.vt patet agere possit de euictione re dotali euicta.vt.ff.de euictionibus.l.pater.in fi.hic not.per Jaco.de bel.dicta.l.cum seruus.ff.man.in gl.i.consumpsisset.in fi.sed dic ibi regulare hic casuale.Jac.de bel. Vel dic vt nota.ff.in glo.que incipit patronus reddit pretium z dixi.in principio.ff.

6 **Si mutuam.** †Creditor q̄ mutuat nō debet esse curiosus que vertatur pecunia sic ff.de nouationibus.l.doli.Jac.si accepit mutuo z donauit agitur cōtra donatarium:si consumpsit non agit sed spopondit re uocabitur obligatio per fauianaz:si fideiussit nullo modo agit contra creditorez sed cōtra debitorez mādati vel fauiana.hoc dicit.vsqz ad.ff.Quis.dy. ibi prodegit.i. prodigaliter consumpsit.vt.ff.ff.prori.fallit tamē quandoqz qō creditorꝺ esse curiosus quo vertat pecunia.vt in mutāte ecclesie.vt.C.de sacro.ecc. auf.hoc ius porrectum.z in volente agere de in rē verso.l.iij. ff. nec non illud.in fine.z.ff.sequenti.

Si fideiussit. Jbi in necem.l.dānuz.dy.ibi dam no meo.f.creditoris.dy. ibi neque em subaudi.z videt quod non.neqz em zc.dy.ibi fauiana quamediante renocatur obligatio epignozis datio.dy.ibi,debitor pro quo fideiussit.dy.in versi.sed si mandator.ibi erit probandum scilicet q agatur renocatoria vel mādati cōtra debitorez pro quo extitit mandator libertus.Dy.

7 **Quamuis.** †Pro indiuiduis agitur insolidū si cō trahit libertus cum seruo vel filio meo vsqz ad quantitatem eius quod est in peculio vel in rem versuz vel insolidum si iussu meo.dy.ibi in parte competat in rebꝰ que diuisionem recipiunt.dy.in versi.si seruo.ibi quid dederit.i.donauerit.dy.ibi aduersus me dominum.dy.ibi isqz scilicet seruꝰ. Dy. ibi an fauiana.ff. ex ante gesto non tenetur liber factus in versi.item pueri. Jbi alienato seruo in quem facta erat alienatio per alienum libertum in fraudem partis.dy. ibi agendum fit solummodo infra annum.Dy.

8 **Hec actio.** †Quid de pauliana an sit in rē vel in pōnā quidā qō in rem.Dy.instituto de actio.ff.itez si quis.tenet qō in pōnā est p hūc.ff.qui sic facit.ff. de vsuris.l.videamus.ff.si fauiana &z quod pauliana habet in stat fauiane que competit patrono.sed ista est i personā. vt hic pt̄s ergo z pauliana est tamē rei persecutoria.vt.j.e.l.ff si patronꝰ ff.hec actio.z not.j.eo.l.tenetur.

Si libertus. Jbi que alienata sunt subaudi que ritur.Dyn.

1 ☞ Calusiana z fauiana sunt actiones specie differentes.

In caluisiana et fauiana. †Nota q̄ hic ponitur copulatiua inter caluisianaz z fauianā per quā dātur intelligi diuerse species actionum quia copula cadit iter diuersa.vt.C.per quas psonas nobis acquiritur.l.vltima.z not.ff.de iuris z facti ignorantia.i rubrica quod est contra Guidonem de suza.qui dicit q̄ sunt et eadem actio.de quo dixi.ff.eodem.l.j.ff.si pluribus. Jbi preterea tos fructus:id est ante litis cōtesta.perceptos. Dy. Jbi quatenus pro quia. Dy.in glo.ibi.ff non solum dominus. Dy.nō approbat istam differētiam.vt plene nota.per eum instit.de actio ff.item si quis.sed Petro de bella pertica placet hec differentia inter renocatoriam que datur patrono z renocatoriaz que datur creditori etiam quo ad fructus.ratio est quia patronus quodā modo suum renocat cum sit heres legitimus in tertia parte bonorum z talis heres dominus reputatꝰ.argumē.ff.de liberis z posthumis.l.in suis.vnde cum agat actione stricti iuris,z petat quod suum fuit omnes fructꝰ veniēt quemadmodum in rei vēdi.dicit:sed creditor petit q̄ nec est nec fuit suū.vt.ff.de vsuris l.videamus.ff.si actionem.Et sic saluatur glosse ista.vt not.per ipsum Petrum in lectura sua.de actio.dicto.ff.item si quis.

1 ☞ Error iuris renocationem impedit.
2 Ignorans ius renuntiare potest iuri suo.
3 Patronus insolidum institutus alienata renocat.

Si patronꝰ ex debita. † Error iuris impedit renocationē hoc dicit Dy.Et dic ex debita pte respectu ff.tatis:ff nō est ps debita respectu alienatoīs.Jac.ibi dū ignoraret ignorātia iuris.Dy.Et vide quod not.z dixi.ff.de lega.ij.l.quem fideicommissarius Jbi alienasse i.alenata per libertum in fraudem suā renocare non posse. Dy. Sciebat tamen alienationem factam z sic errabat in iure secundum gloss.Ray.ibi non fecit vel ex testamento vel petendo fm tabu.Dyn.† Nota ergo q̄ ignorās ius videtur renuntiare iuri 2 suo z potest.vt.C. de inofficioso testamēto.l.mater. Jac.sed cōtra.ff.de donat.l.patronꝰ.in principio vbi nō videtur error in iuris nocere.solu.facilius impeditur quis obligari per errorem in iuris vel ibi quem petenti per z periudicium.vt hic argu.solu.ma. l.ij.ff.voluntatem.j.de re iudica.l.sepe.z no.ff.de procuratori.l. filiusfami.ff.muitus. Dynus.ibi bonorum possessi.accipere.sed quomodo potuit petere cōtra.qui contra l.ff.de bonis libertorum.l.si patronus ex minore.ff.quod si ex debita.respōdeovt fraudem repellat.vt.ff.de bonis libertorum.l.libertus patrono in principio. Item quia nō habet partē debitam respectu alienatorum que computantur in bonis.vt.ff.bonis libertorum l.etiam.ff.vltimo. Jaco.ibi alienata sunt inter vivos fraudulenter.z attende quod ius ignorare potest si credidit libertū licere ad suam voluntatem posse alienare z eius alienationes nō esse vlti querele subiectas. Jaco.factum autem ignorabat cū ignorat fraudis propositū. Jaco.In.gl.prima ibi tempore mortis vt.ff.de bonis libertorꝫ.paul⁹ z facit ad id quod.ff.de acquirē. hered.l.claudius.z quod ibi dixi.Ray.

3 **Patronum.** †Patronus institutus insolidum renocat alienata.h.d. Dy.in glo.hac fallit ratione.ibi quam defunctꝰ.Et est ratio quia hoc potꝰ dicit habere vt eo alienum quam titulo lucratiuo.vt no.C.eo. l.defuncto.Ray.

Si testatus. Adeunti ab intestato datur renocatoria.hoc dicit dy.

Si libertus. Jbi portione omnium bonoz libertꝰ cōputatis bonis alienatis in fraudem.Et sic non obst.finis huius.l.vt ibi not.Ray.ibi nam qui potuit questio dñi si posset relinquere in testamēto.alij relinquē do patrono debitam ergo z inter vivos:alij donare potest relinquendo patrono debitam.Dy.

Quodcunqz. Jbi accresceret nisi iō repelsit nbi.vt.ff.eodem.l.j.ff.aduersus.Jaco.ibi venient cum patrono.Dynus.

Ergo

Ergo in fine. Lege suspensiue. z dic et certe non cessat licet enim possit exigi respectu macedoniani: repetitionem tamen impedit ratio doni nisi donatio per fauianam 1 rescindatur.vt.ff.Proxima.z.j.l.proxima.vbi dicit restitutionem contra fauianam dari:alij habeant literam negatiuā non cesset.Oldradus.

1 ☞ Ecclesia seu prelatus de bonis ecclesie potest bene meritū 2 remunerare.

Vnus libertus. Jbi minuat nec obstat.j.qui z a quibꝰ ma.liberi non fiant. l. semper.vt ibi dixi: z facit hec 1 lex †qs ecclesia seu prelatus ecclesie de bonis ecclesie posset remunerare bene meritum z est expressum.vñ.qō.ff.quicū que suffragio z plene dixi.C.de sacrosan.eccle.l.iubemus nulli. in supplentione glossarum.

Non videtur. Jn glossa ibi.l.non fraudentur.imo.l.nemo videtur fraudare.Oldradus.

Jbertus. Jbi titio mandauit tanquā procuratori suo nō intendens ei donare. Oldra.Jbi actio datur z etiam aduersus acceptorem vt restituat sibi.Jaco.ibi peruenit quod est eoipso quod ad interpositam personam peruenit.vt.j.de donatio.l.qui mihi donatum. Oldra.Jbi omne negotium.i.negotij dissolutio.ibi qd enim quod dixit teneri mandantem.z non suscipientem re relicta mandati ratione probat.Jaco.

Constitutione. Jbi restitui et imputari arrogato z dicre stitui post mortem patris arrogatoris. Jbi si quid itaque quia debet habere quartam de his que reperiuntur extare tempore mortis arrogatoris.dy.Jn gl.ij.in fi. Et hanc literam intellige vt ibi exponitur in glo.Oldr.sed qd si alienatum fuit in fraudem filij naturalis z legitimi:an vtilis fauiana vel caluisiana competit ei videtur qō non.vt dicta.l.ij.Ecōtra quod sic vt hic.preterea filius dicitur creditor z creditori assimilatur.vt ad leg.cornc.de falsis.l.si quis legatum.in fi.sed de hoc dic vt plene dixi.C.de inoffi.donatio.l.j.

Si tabule testamenti nulle extabunt. Rubrica.

Si per rubrica. Subaudi videndus. C.de bonorum possessione ab intestato.Et hec cōtinuatio colligitur ex 1 textu.ff.eodem.l.j.in principio.

1 ☞ Naturales tantum contratabulas non habent.
2 Filiatio non mutatur per adoptionem.

Postea. Jbi varios gradꝰ.i.varia genera personarū certa distinguēdo.Dyn.Jbi. legitimorū qui z agnati dicūt.dyn.in glos.secunda. in fin.ff certe magis cōcor.quā discordat.Ray.Vel dic fm Jac.de bel.qō hic considerauit ordinē succedēdi ibi bonū nature z honestatis z ideo de nuptijs z de liberis legitimis qui ex nuptijs prouenient.ibi premisit. Jaco.in glo.i. capita q sint gradus z capita dic vt.C.de successo.edicto.l.ij. z ibi nota. Dynus.

Ita autem. Ab intestato competens.Dynus.Jbi neqz contratabulas huic contra. ff. de contrata.l.filium.ff.j.sed dic vt ibi dixi.Raynaldus. Jbi agnita sit nec agnosci potest transcurso iam tempore. Jaco.vel agnita est bonorū possessio cōtratabulas ita qō subiata est spes bonorum possessionis secundū tabu.vt.ff.j.ij.patet.dyn.Jbi bonorum possessio.f.ordinariam.Dyn.

Sed nec carboniano. Jntellige q̄ petiti posset per eundem qui habet carbo.vt.ff.de carboniano edicto.l.j.ff. ff. z.l.ij. Vel per alium eodē gradu existentē qui cōcurrere potest vt eo. titu.l.ff si is.z argu.ff.de cōtrata.l.illud.ff.fi.z de acquiren. heredi.l.cū quidā.ff.suam.z.l.ventre.alias si erat remotior in gradu habet expectare.vt.j.quis ordo in bono.possef.seruetur.l.ij. ff.si venter.nisi in casibus non expectatur quia pupillus sit exclusus ab ordinaria bonorū possessione.tunc enim extraordinaria si bi concessa nō impedit petitionē ordinarie alteri competentis. vt.l.si impubes.ff.ff.de carbonia.edicto.Dynus.

Recte autem. Jbi vt sicut cōtrata. ipsis defertur.naz demū condito testamēto datur contrata. vt institu.de bonorum possef.ff.sunt autē.z.C.de coll.l.filie.Jaco.

Liberos autem. Jbi tam naturales:scz z legitimos. †nā naturales tātū non habent contrata.vt no.ff.de cōtrata.l.j.in prin. Dynus.

Si quis filium. Jbi z emancipauit post adoptionē.dyn.ibi ex eo in potestate retento.Dy.in gl.z etiā de vno.l.iterum.Old.in fi.solu.ibi filiatio †que est ex iure sanguinis per adoptionez que est actus iuris ciuilis non mutatur vt in regula iuris.iure sanguinis et ideo nec actus qui cadit in filio:vt in simpliciter filio vt exheredatio.vt.j.de verborū obli.l.quidā cū filium.potestas vero que est de iure ciuili.vt institut.de patria potesta.in princ. mutatione recipit p adoptionē.z ideo id qō est ex ipsa potestate sicut est coniunctio nepotis in potestate retēti cum patre emancipato de quo loquitur hic z titulus de cōiungen.cū emancipato liberis eius.Oldradꝰ.Vel secundum Jac.de bel.dic quod non est 2 q̄ ibi nocet ei exheredatio postea sicut z prius.Jacob.de bel.

Si heres. Jbi ex voluntate suprema.Oldradus.

Si emancipatus. Jste casus ponitur.ff.de liberis z posthumis.l.vltima.Oldra.Jbi preterito z sic testamentum ipso iure nullum fuerit.Dyn.in glos.z ipso iure ibi de iniusto testamento filio sed sila est contra:sed dic quod ibi non erat alius filius qui posset ab intestato succedere:sed hic sic.vt patet hic.z.ff.de liberis z posthumis.l.vlti.Ray.in eadem glos.in fi.z sic loquitur.ff.de contrata.l.filium.Ray.

Vnde liberi. Rubrica.

Super rubrica Continuationez rubrice istius z sequentium collige.ff.titu.proxi.l.vnica.

Emancipatus. Jbi non accepit vt qz non repudiauit:vel tē poze exclusus est.Jacobus.Jbi petita non fuerit z sic videbatur iure pretorio intestatꝰ. Jacobus. Jbi vnde:id est ex qua.Dy.Jbi quod potuerunt.in fi.de hoc dixi. ff.de acquiren.heredi.l.quandiu.

Jberi Jbi minuti.id est emancipati.Dynus. ibi naturales z legitimi.dyn.Jn glossa minima.ibi sed econtra ad versi.nisi adoptiui. Dynꝰ.

Si quis ex his. Per lineam masculinam descendentibus.ibi si ad eos nepotes in potestate retentos. Jaco.ibi bonorum possef.vnde liberi ab intestato vel contra ex testamento. Jaco. Jbi obtinuerunt vt quia emancipato vel pone exemplum vt in fra proxime.Jaco.ibi procurauerit. Et sic nunq̄ fuit in potestate.Dynꝰ.Jbi patri suo.i.si pater suus ei non obstaret puta quia predecessit vel repudiauit alias secus vt sequitur.z.ff.ver. sed z si filium.Dy.Oldra.

Si filius. Jn glo.vlti.in fi.z contrarium solu.vt ibi no.scilicet q nepos ei omiserat vnde eis adcrescere non poterat.Oldradus.

Si pater filium. Jbi decessit ab intestato superstite nepote predicto ex filia quondā genita post emancipationem ipsius sit in potestate ipsius filij. Jac.ibi qui per eum nepotem in sua potestate retentū. Dynus.ibi nullam ex his scilicet bonis. Dynus.ibi quod eo facto.id est per emancipationem fratris habet hoc commodum quia auo cuz eo ab intestato succederet exclusa sorore post emancipationē sui patris nata z sic non existente in potestate aui.Ray.Jn glossa nepotis sed quomodo iure isto cum nulla bona haberet cuz sit in potestate.z ideo dic bona que essent nepotis si aui potestas non impediuisset puta per neporem quesita vel ei aliunde obuenientia.Oldradus.

1 ☞ Edictum successorium locum habet in querela.
2 Pater filio succedit in feudum.

Cripto. Jbi quod proximum.ista ratione allegata quod proximum zc.Oldra. et dic quod id est quia. Dynus. ibi tenuerit viuente auo. Old.ibi cū z ipse rō in cōtrarium. Ol.ibi agnatis scz proximo tempore aui qz pater precedit eum. Dy.ibi mortuus filio qui non fuerat opus institui nec exheredari. Dy.Jn glo.si filius.ibi vel dic hec verba.Dy.Jn gl.ab instituto in fine.z tūc si apponit eā

Universidad de Deusto
Biblioteca

ex persona patris sui qui transmittit vt dicta.l.si quis filius.C. de inofficio.testamẽto.cõsiderantur merita patris transmittentis si aut ꝓponat eã ex persona sua quod potest licet ipse exheredatus non fuerit:qz ↄ edictum successionum locum habet in q rela vt supra de inofficioso testamento.l.si is qui.z.l.pater.consideramus merita ipsius nepotis z nõ patris qui fuit exheredatus.z hic est casus qui habetur in.l.iũ.ℊ.fi.in fine.supra de contrabẽ.Dynus.

2 **Non sic parentibus.** †Ibi admittit. argu.ꝙ pater filio succedit ni feudum.argu.contra in vsibus feu.de natura successionis in feudũ.c.successionis.Dynus.

Elius. †dyn⁹ ibi rẽ habere.id est successionem. Dynus.

1 ☞ Monachi non debent patribus succedere.

1 **Iposthea.** †Argumentũ contra monachos vt patribus nõ succedant.Jac.sed cõtrariũ est verum.vt.C.de episcopis z cleri.l. deo nobis. Jn gl.j.in fine.z adde quod no.supra de contratabulas.l.iũ.ℊ. si emancipatus.dynus.in gl.iũ.ibi secus econtra.z si fiat sui iuris per emancipationem:hic enim transiuit de existentia sui iuris in alterius potestatem.z sic magis hic impeditur ꝓ ibi.Rõ huius per arrogationem perdat filius vnde liberi per emancipationem non colligitur.ℊ.ti.prozi.ℊ.recte.z de hoc plene not. infra vndecognat.l.legitimus.Ray.

¶Unde legitimi z vnde agnati. Rubrica.

Super rubrica. Scilicet succedãt vel dic de bonorũ possessione vnde legitimi z vnde agnati succedunt z continuationem vide.ℊ.ti.iũ.l.i.vltra principium.

Hec verba. †diantib⁹ testamẽtarijs.ibi opz i.oporteret si intestatus mortu⁹ esset.dyn.z subaudi dabo bonorũ possessionẽ.Oldr.ibi z cum quodã repete nam:z dic z non cũ quodã temporis spacio scz incerto et indeterminato sed ad id tc.Old.ibi sed ad id scz spatiũ referũtur predicta verba.Dy.ibi peteret.i.peti.de iure posset.dy.ibi. legitimũ.vt.j.eo.l.si ex duobus.dy.ibi diminut⁹ scz eo tpe quo bonorũ possessionẽ petit lz tẽpore mortis esset inhabilis ad succedendũ qz nõ erat capite minut⁹ vnde lex ista facta esset ad ex ponendũ verbũ cũ alias tunc scz ꝙ tempus respiciat. Oldrad.

1 ☞ Bonorum possessione vñ liberti repudiata dat vñ legitimi.
2 Bonorum possessio vnde legitimi quibus competat.
3 Filio in bonis maternis datur vnde legitimi.

Si repudiauerint †Repudiata bonorũ possessiõe vnde liberi incipiunt habere vnde legitimi. hoc dicit Dynus.ibi habeat scilicet vnde legitimi. Old. Jn glossa id est legitimi ibi.l.quoties vtriusque.imo.l.quoties duplici.dynus.

Hec autẽ bonorũ possessio. Ibi iũgit pluribus subaudi pot cõpetere bonorũ possessio vnde legitimi.

a ¶Si spuriꝰ. Adde ꝙ ali qui sunt filij spurij q sunt nati ex dãnato coitu: alij naturales alij vulgo concepti q patrẽ demonstrare nõ pñt. insti. de succes. co.

Si quis decesserit. †testamentum ab eo factũ nõ esse.dy. ¶el dic large sumpto vocabulo quod large sumptum etiam ad intestabiles porrigitur.Jaco. Jn fine.z sic certum esse debet.dynus.

Hec aũt bonorũ possessio. Ibi esse heres de iure ciuili.dynus.ibi senatusconsultum.z sic de iure ciuili secus de iure pretorio.vt.ℊ.de conditio.z demonstrationi.l.si cui. z.l. mater. Ibi item scilicet qui filij.ibi hereditatem maternam. dynus.ibi admittuntur.hic nota ꝙ bonorum possessio vnde legitimi competit non tantum agnatis qui de iure ciuili ad hereditates vocantur:et hoc facit ad id quod nota.C.qui admitti ad bonorũ possessionem non possunt.l.j. †Item nota ꝙ filio in bonis matris datur vnde legitimi.sed non vnde liberi.vt supra titu.j.l.fi quis.z que sit ratio dic vt no.co.ti.l.bonorũ.z.C. de suis z legitimis.l.quoties. Ray.

2

3

Generaliter. Ibi ex hac parte scilz vñ legitimi. Dyn.ibi dari iubet lex noua post legẽ xij.tabularũ inducta z est exẽplum.C.de captiuis z postli.reuer.l.nec nos. Old.ibi tamen.i.tñc.dynus.ibi quam ex legibus subaudi bonorum possessio datur.dyn.ibi peti deberet scilicet bonorum possessio extraordinaria.dynus.

Si ex duobus. Ibi intestato decessit facit contra ea que dicuntur.ℊ.de bonis libertorum.l.liberto.sed dic vt ibi dicti. Ibi hereditatem ex testamento delatam.dyn.ibi legitimam hereditatem vtriusque.

1 ☞ Agnatorum nomine veniunt cognati.
2 Legitimi repelluntur vxore defuncti prægnante.

1 **Inter agnatos.** †Cognati continẽtur sub agnatis sicut genus in specie ibi quod agnatis vt in specie.dy. ibi.cognati cõtinẽ⁹ vt gen⁹.dyn.ibi.nõ vtiq; agnati.s.vt continentur.dy.in glo.ibi vt genus in specie z sic cõsecutive non contentue.Ray.

2 **Quamdiu.** †Uxore defuncti prægnante vel filio apud hostes existẽte repelluntur legitimi .h.d.dyn.in glo.ibi de petitione hereditatis.l. antiqui imo est in titu.si pars hereditatis petatur.Dy.

Nati. Ibi sed z hi alias sicut hi ibi consanguinitatis id est agnationis.dynus.

¶Unde cognati. Rubrica.

Super rubrica. Succedant vel de bonoꝝ possessio vnde cognati z continuationem rubrice colligе vt dixi.ℊ. titulo proximo.

Hec bonorũ possessio. Ibi id ẽ cognatos qui nullo modo erãt agnati.dy.z sic sumẽdo cognationẽ vt spẽ ibi vitã qs dic vt.j.eo.l.octaui.Ray.

Pertinet autem hec lex. Jd est hoc edictum qs bonorum possessionem vnde cognati defert.dy.

Hec autẽ bono.pos. Ibi in naturali scilicet familia.dy.

Si quis proximio2. Ibi sed vbi.i.eo casu. dy.ℏ accipiẽdũ.qs is qui nasci speratur obstet sequentibus.

1 ☞ Spurius potest matri succedere sed non patri.

1 **Hac parte.** †Spuriꝰ lz nõ admittant ad curiã tũ ad maternã.h.d.ibi.itẽ ipsi fratres ex eadem matre nati.dy.vt.j.e.l.si spurius eadem que matre natus z no.hanc glo.quam alibi non memini. Ray.

1 ☞ Cognatiões ciuiles minima capitis diminutione tolluntur.

Capitis diminutione. Jd est emancipatiõe a patre adoptiuo.dy.z dicit † ꝙ cognationes ciuiles tollunt ẽt minima capiti⁹ diminutiõe.dy.

1

2

Si spurius. a Ibi primitatis.i.cognationis dyn.ibi eadẽq; matre natus.secus si ex diuersis matribus vt no.z dixi.ℊ.eo.l.hac parte.z dixi supra de in ius vocando.l.parentes.

Legitimis. Jd est agnatis qui nõ erant de numero liberorum.dy.

1 ☞ Patronus ius succedendi per meritum acquirit quod per demeritum perdit.

Cognatis. Ibi nihil obstat lz filia patroni.filij.in fi.z.l.se. Jtẽ succedenti ex voluntate.vt.ℊ.de his qui.vt indi. l. j.vt refert calumniose accusauerit vel non vt.ℊ.de bonis libr.l.qui cũ maior.ℊ.fi tñ.z.ℊ.fi. Jacob. Jn glo.in fi.fed ibi in successione libertorũ hic ingenuorũ. ¶el secũdũ Jac.de bel.hic de successione nature ibi de successione legali.z est ibi ratio † qz patron⁹ adquirit ius succedẽdi ꝓ meritũ ergo z amittere debet propter demeritum.arg.j.de regu.iuris. l.nihil tam naturale.si cognatus adquirit ius succedendi per naturam z sanguinem.ergo ambo perdunt.ar.j.de reg.iur.l.iura sanguinis.Jaco.de bel.

u

Agnatus

1 ☞ Agnatus ad vnde legitimi exclusus succedit vt cognat⁹.
2 Vicinus conditionem vicini scire presumitur.

1 **Agnatus** †Agnat⁹ exclusus ab vnde legitimi vsqz ad decimũ gradũ vt cognatus succedit: at cognatus qui nunc̃ agnatus solũ vsqz ad sextum gradũ succedit.h.d.princi.huius.l. in textu z gl.Ray. Jbi z si nõ extiterit heres .i. exclusus fuerit a bonorum possessione vnde legitimi.dy.ibi cognato id est qui fuit tantum cognatus z nunc̃ agnatus. dy. ibi possessio nõ defertur scilicet bonorũ possessio vnde cognati vsqz ad octauũ gradum sed vsqz ad sextum tantum. Dy.vt supra eodem.l.j.ℊ.hec autem bonorum possessio.

Fratris filius. Ibi tempore haberi rationem.i.centum dierũ qui dãtur ad bonorum possessionem vnde cognati petendã. dy. Jn glo. hoc verũ.in fi.z hoc ꝓbatur.ℊ.de testa.l.qui in potestate.j.z.l.si mutus. Dy. Jn glo.vlti.in fi. †vbi de hoc z vicinus presumitur scire conditionẽ.arg.extra de elec.c.posꝯ. de prescri.c.quãto.z.c. quosdam de purgatione canonica.cum dilectus. Jn fin. publi co.l.j.circa princi.

2

1 ☞ Filius viuente patre dicitur dominus.
2 Citatus ad comparendus intra octo dies in octauo compare re potest.
3 Agnatus volens succedere per vnde legitimi excludit abvnde cognati filium emancipatum.

¶De successorio edicto. Rubrica.

Successorium. Ibi longior.i.longa. dy. Ibi prestituere.id est ordinare. ☞ yn.ibi congrediantur.id est contranam agant. Dy. Ibi procedere debeant fisco non agnoscente bona.dy.

Tutor. Ibi bonorum possessionem pupillo delatam. Dynus.

Per seruum. Jn glo.secus in parte sed cur sec⁹. respondeo quia filius habet fortiorem spem habẽdi ꝓ seruus qz facilꝫ efficitur filius sui furis et pluribus modis ꝙ seruus vt morte emancipatione z similib⁹. † Jtẽ filius dicit bis etiã viuente patre vt.ℊ.de libe.z posthu. l.in suis.z idez magis sua interest ꝓ serui secundũ quosdam facit.ℊ.de leg.j.l.legatũ.in prima charta.

1

Qui semel. Jta z si.i.ꝙuis.dy.ibi largiant.i. super dixit.dy.ibi voluit.i.posꝯ expresse repudiauit.dy. Jn glos.repudiãdo in fine.z.ℊ.si tabu.testa.nulle ex tabunt.l.j.ℊ.ver.plane.

Decretalis. Ibi finiri possit. scilicet si alꝰ voluit ita ꝙ bonorũ possessio vacãs fit. dy. ibi repudiari expresse.dyn.ibi sera.i.tarda.dyn. in glo.sic dicit ibi nõ dat sed coram iudice agnoscit vnde que dicebat olim de cretalis dici pot hodie iudicialis vt not.ℊ. de bonorũ pos.l. iũ. ℊ.sed si nemo.z.ℊ.si causa cognita. Jn glo.decretale.in fine.ad hoc facit quod plene no.per dyn.ℊ.de leg.iũ.l.si ita relictum.ℊ. si sub conditione.

Si intra centesimum. Ibi prior scilicet gradꝰ.i. ille qui precedit alios in iure petẽdi bonorũ pos.ita ꝙ nullꝰ ex eo gradu superſit.dyn.ibi peti possit.Ho.ar. † ꝙ citatus ꝙ cõpareat. Jocto dies pot cõparere in octauo.dy.ar.insti.de verb. obli.l. octo dies pot cõparere in octauo.dy.ar.insti.de verb. obli.l. Jocto dies pot cõparere in octauo.dy.ar.insti.de verb. obli.l. in diẽ.z qs ibi no.sed nunquid ante octauũ diẽ. z quandocũqz poterat cõparere vt dicat se legitime ꝓsentasse. arg. ꝙ ſic.ℊ.de mã.testõ.l.si ita fuerit libertas.ℊ.fin.de hoc vide quod no. per Jo.andr.z alios extra de excep.c.pia.lib.vj.eo.li. z vide in alphabeto in dictione intra.b

2

b ¶Dictiõe intra. adde qs ista dictio icludat diem vltimã i termino Bar.in.ff.de offi.ꝓto. vbi. Aulꝰ gelliꝰ li. xj.c.xiij. Old. consi.clix.

Quibus ex edicto. †spondit.dy.

Sed videndũ. Ibi i ꝓtẽ delata.cante dicit in gis emancipatus non posset succedere per vnde legitimi. l.j. z ideo in.l.ꝙ.illius ti.dicit si fui tc.† vnde si aliqs esset de numero agnatorũ qui vellet succedere ꝓ vnde legitimi excluderet abvñ cognati filiũ emancipatũ exclusum ab vnde liberi repudiatiõe vel tempore:hoc non puto verũ quia est contra rẽ istẽ. Ray. ibi post hos scilicet legitimos. Dy.in fine ab intestato cum exclusus fuerit a iure petendi ex testõ.dy.in glo.sivero sint aliqui. ibi per vnde liberi vt sunt omnes descendentes etiam in infinitum. Si vero aliquis esset de gradu liberorum etiam in infinitum qui vellet succedere per vnde legitimi excluderet istum ex

3

sequenti parte scilicet vnde legitimi z vnde cognati qui esset exclusus a prima.ℊ.vnde legitimi repudiatiõe vel tempore. Ray. Jn glo.sic ergo in fi.sed illud ratione cõtrarietatis euitãde qz ibi subꝑpsi erat contrarius. Jac. z ideo ꝓ electionem tolluntur vt ibi.z.C.de furt.l.j.cũ fi.hic autem nõ fuit electio sed repudiatio. Jac.de bel.z Ray.in gl.i. repudiauerit ibi.vel dic hec vera dy.in ea.glo.in fi.hoc verum si omne ius petendi fuisset tempore repudiationis delatum:sed vnde legitimi z vnde liberi non simul cõcurrunt vt.j.quis ordo in bonorũ pos.seruetur.l.iũ.Jtẽ secundũ tab.z ab intestato bonorũ pos.nõ cõcurrũt vt.ℊ.si tab. testa.nulle ex.l.i.ℊ.ita aũt.ergo sup iure futuro repudiatio simplex non potuit aliquid operari qz nec expressa vt.ℊ.ℊ. decretalis.z de leg.iũ.l.si ita relictũ.ℊ.si sub ꝺditiõe.nec obſt.l.in pluriuz. qz ibi vterqz expresse repudiauit z cozã iudice z ideo tenuit repudiatio etiã super iure futuro vt ibi patet z no.eo.ti.l.is qui heres.z.j.de cura.bo.dan.l.j.z a quibus ap.non licet.l.j.ℊ.si qs professus.sed subterfugiendo respondere possessionẽ ꝙ hic petitio vtriusqz pẽdebat et volũtate sua.z ió repudiatio simplex tollit vtriusqz ꝙ nihil est qz nõ pẽdebat cõcurrẽdo sed ordine successiue sine z vnus de presentis cõpetẽtis repudiatio ꝑcedere poterat sine repudiatione alteri⁹ z ideo illud solũ debet estimari repudiatum quod repudiabile erat in actu repudiationis. Dy.vel dic ꝙ in.l.in pluriũ.non poterat repudiare ab intestato nisi primo ex testamento repudiaret z ideo repudiando ab intestato vtriusqz repudiare videtur.at hic poterat repudiare ex vno capite licet nõ repudiaret ex altero.vnde dic aut vnius repudiatio procedere poterat sine repudiatione alterius aut nõ.nã primo casu repudiato vno superest aliud vt hic z.j.de regulis iuris.l. quoties duplici.in secundo vero vno repudiato videtur repudiare z alterum cuius repudiationem precedere oportet vt eo. titu.de regu.iur.l.nec his alias nec in his.ℊ.heres. preterea ibi erat vtrunqz ius expresse repudiatum vt ibi patet.ideo secũda so.potest sustineri.Dy.

Largus. Ibi qui pene.i.quasi vel quodãmodo.Dy. ibi eis.ℊ.liberis z parẽtibus.dy.ibi interrogandi sunt etiam.id est tempus anni.dy.ibi non sunt sed anni spatium expectandum.dy.

Si quis. Ibi substitutus pupillariter.dy. ibi petere poterit qz non paterna sed de fraterna hereditate agitur.dy.

Non solum. Ibi hoc.l.anni spatiũ.dyn.in glo.sic non interest in ſi.so.ad.ℊ.primum respondeo quod hic de iure communi admittuntur ibi cõtra ius commune ex priuilegio legis.ad.ℊ.illud respõde qs ibi interest quo ad illud edictum hic non. Jaco.de bel.

1 ☞ Petere sed restitui z non petere paria sunt.

Inferioris. Ibi acceperat cum esset minor.dy.proximio2 cognatus accepit bo.pos.postea petit restitutionem cum esset minor nõ defertur bo.pos.sequẽti gradu sed fisco op. † qz paria sunt nõ petere z petere lz restitui vt.ℊ.de bõis libertorũ.l.si ex modica.ℊ.si filius.ibi placuit non ad cognatum qui erat in remotiori gradu.dy.in gl.secũda ibi in quo speciale.secũ davera sed tamẽ hodie corrigit̃ hec lex cũ cognati de iure ciuili succedãt per auc.de here.ab intestato.ℊ.nulla vero.z no.ℊ.de legitimis tutor.l.j.in prin.Ray.

1

1 ☞ Vir z vxor non sunt affines sed affinitatis principium.
2 Sponsus z sponsa nurus z generi appellatione continentur.
3 Parentes qui dicantur z qui maiores.

¶De gradibus affinitatis. Rubrica.

Super rubrica. Lõtinuationez rubrice z aliaꝝ de per Aso.in summa institutionum.eo. tit.z vide plene de ista materia extra de cõsanguinitate z affinitate per totum.lib.vj.z in cle.z per goff.hosti.z ray.in summa.eo.ti.z per speculatorem.z Jo.an.in summula sua super sponsalibus z in lectura arboris z diuersitatis inter ius canonicũ z ciuile in cõpuatiõe istorũ graduũ vide fm qs no.j.e.l.iurecõsultus.ℊ.parẽtes. i gl. z ꝓ Dy.z vide qs dixi.C.de legi.here.l.iij.z de suis z legi.auc. in successione ordine graduũ vide.j.e.l.j.z.ũ.z.iũ. vsqz ad quem gradum extendat gradus cognatiõis.j.e.l.nõ facile.z dixi dicta.l.iurecõsultus.ℊ.parẽtes. Jtadus affinitatis qualiter computent dicta.l.nõ facile.ℊ. affines. † z vir z vxor nõ sint affines sed cã affinitatis vtrũ ex inuitis nuptijs ꝓtrahat affinitas

1

Universidad de Deusto
Biblioteca

ea dē.l.§.sciēdū. In cognatio perdatur per adoptionē vel capitis diminutionē ea.l.§.penul.z fi.plus operatur emācipatio q̄
2 mors ad impediēdū ius agnatiōis.j.e.l.si filiū.†Spōsus z spōsa ap.nurus z generi cōtinent.j.eo.l.labeo. Priuign⁹ est etiam vulgo conceptus.j.e.l.priuignus. In duas lineas diuiduntur gradus.s.superiorē z inferiorē.j.eo.l. stemmata. Rōnes quare sit necesse scire gradus cognatiōis z affinitatis.j.eo.l. iureconsultus. Qui sint cognati et qui agnati eadē.l.§.j.z.iij.et compe
3 titur etiam seruus.ead.l.§.nunc vero.†Parentes sunt vsq; ad tritauum:superiores maiores dicunt.eadem.l.§.parentes.z vide questiouem quam ibi no.

1 ☞Cognatus ex latere cū agnatis z cognatis superiorīs z inferiorīs potest concurrere.
2 Filius dicitur propior⁹ consobrin⁹ z filia propior⁹ consobrina.

1 **Gradus.** Ibi eodē gradu.i.nullus†cognatus ex latere potest concurrere cuz agnatis superiorīs z inferiorīs ordinis z cognatis id est cum cognatis qui sunt in linea ascendendi.dy. qui similiter sunt in secūdo p tertiogradu ibi eiusdē grad⁹ sunt concurrere q; scz descendētes p̄ferunt ascēdētibus z collateralibus eiusdē gradus z ascendentes collateralibus.

Primo gradu. Supra.id est in linea ascendenti.Dynus.

2 **Quinto gradu.** †Ibi cōsobrinū cōsobrine scz filius dicit̄ propior⁹ cōsobrin⁹ z que filia dicit̄ propior⁹ cōsobrina sic exponit̄ insti. eo.§. quinto. Old.ibi insti.i.de numero istius quinti gradus. Dy.

Sexto gradu. In ver.in septimo.ibi quaz rationē.id est duplicationē persone.Dy.

1 ☞Gradus affinium qualiter distinguantur.
2 Liberorum loco qui possint haberi.

Non facile. In glo.i.nullo modo imo id est raro ꝓpter duas ꝓpōas. scz sobrinū z sobrinūq; existētes in septimo gradu ad mittunt vt.s.vnde cognati.l.j.§.hec autē bonorum possessio.dy.in.§.cognatiōis.ibi bifariā.i.duob⁹ modis.dy.

Sed quoniam Ibi quedam iura quantū ad prohibitionē matrimoniū.dy.ibi dicere.id est tractare.dy.ibi affines hic colligitur qs vir z vxor non sunt affines sed causa affinitatis. Dy.de hoc not.s.de cōditio.ob cau.q̄ seru⁹.in glo.licitas ibi etiam secundum leges. contrarium vero insti.ne nuptijs.§. affinitatis. sed ꝓ hoc. C. de nup.l.liberi.z quod ibi no.

1 **Gradus.** Ibi nulli sunt.i.affinitati iure ꝓprio attributi †q; gradus affiniū distinguunt fm or dinem graduū agnatorū z cognatorū viri z vxoris vt.j.eo.l.iureconsultus. Dy.ibi mater autē.i.viri z vxoris.dy.ibi vocat huc usq; durat grecum. Dy.

2 **Viri frater.** Ibi liberorum†qui loco habentur vt sunt oēs ascēdētes z descēdētes viri ad vxorē omnes descendētes vxoris ad virū. Dy.ibi nefas est multo fortⁱ ergo nefariū esset matrimonio copulari qui ratiōe cognationis habentur loco parentum vel liberorum. Dy. Ibi agnoscitur.id est agnatus sit subaudi vt cōiunctus pater agnationis iure. Dy.

Is cui. Ibi interdictum est z fic perdit solum ciuitatem z patitur solam mediā capitis diminutionem.

1 ☞Emancipatio plus operatur q̄ mors.

Si filium. Naturalem z legitimū. dy. ibi meo id est potestate mea constituto.dy. In fine†plus ergo videtur operari emācipatio q̄ mors quantū ad ius agnationis impediēdū. ar.supra.l. proxima.in fine. Sed dic quod aduenīēte morte ius retinet per superitatē:emācipatiōe vero secuta finit in omnibus.dy.Ratio est q; p emācipationē defierat esse assignatus tēpori mortis qō secus est in eo qui existens in potestate decepit. In glo. vltima in fine. Solu.ibi adoptās erat mortuus hic viuus.dy. Vel dic quod frater videtur quo ad imaginem z secundum quid non quo ad veritatem vt ibi Ja.de bel.

Habeo. Ibi contineri.quidam habent non contineri z male.Sed debet esse litera affirmatiua z.j.eo.l.seruus.Dy.

Seruus. In glo.in fine.z supra eodem.l.labeo. Dynus.

1 ☞Gradus sextus in linea descendēte septē ꝓnis cōstituit.
2 Gradus dispar non inuenitur in pari linea transuersali.
3 Nuptie vsq; ad quē gradum prohibeantur.
4 Parentela ad septimum gradum vsq; ꝓtenditur.
5 Pluralitas filiorum non facit pluralitatem graduum.

Iureconsultus. Ibi q; legibus prima ratio qu ar ciuriconsultus scire debet gradus cognationis z affinitatis. Dy.ibi z edicto ꝓtor⁹.secunda ratio. Dyn. ibi preterea.tertia ratio. Dy.

Cognati sunt. Dy.ibi alterum eū ciuile vt nomē agnationis qō est a iure ciuili inductū. Dy.ibi alterū naturale.vt cognationis. Dyn.ibi nō pertinēt vt.j. de reg.iur.l.qs attinet. In glo.nisi quo in fi.immo debet dicere.§.illud certuz. z.s.de ritu.nup.l. adoptiuus.§.seruili.

Parentes. Nota hūc.§.qui decidit questionē quā habui de facto statuto cauetur q̄ vicini certaz cōitatum nō p̄sit inde recedere vbi steterūt cor maiores antecessores:cōtas agebat cōtra vnum z pbauerat q̄ pater et auus steterunt in ipso loco:dicebam et obtinui q̄ iste non teneretur ibi stare cū statutū loquat de maioribus z antecessoribus.ad hoc.s.de in ius vo.l.quicunqz.§.parētes.z ibi in glos. si ius scire ibi interesse dist̄ant: z hec in linea transuersali. Dy. sed fm leges quoto gradu distant a stipite nō cōputato duplicato inter se dist̄ant si sint in pari linea:si in dispari quoto gradu dist̄at remotior a stipite toto gradudist̄ant inter se adeo qō singulare z persone stipite non cōputato singulos constituunt gradus.dy.ibi vel etiam nulle in eodē gradu.dyn.ibi natus z ex hoc secundū cautiones.dy.ibi duos gradus faciūt secundū legem.dy.ibi faciunt.xiiij.persone de linea transuersali faciunt septimū gradū. Dyn.ibi primo gradu descēdentiū z fm leges dy.ibi.z institu.eo.z.s.e.l.j.§.primo gradu.z.j.e.§.transeamus dy.ibi ꝓ gradu computant.†z ideo septē persone in linea descendenti faciunt sex gradus z idem in ascendētibus secunduz canones:z in transuersali secundum canones persone faciunt tres gradus stipite non cōputato sex gradus f̄ciunt vt.s. eo. l.j.§.quinto gradu. versi.item fratris patr⁹ &c.z.j.proximo.§. ver.nam quoties.z ibi idē faciendum est &c.z ad intelligentiaz istius materie dicas quod in linee superiorīs z inferiorīs gradibus siue graduū cōputatione non differunt leges z canones q̄z in cōputatione graduū cōputatione non differunt leges z canones in cōputatione graduū linee transuersalis tm:z hoc ex eo ꝓcedit q; canones ponunt coniunctos in eadem linea existentes non plus distare gradu inter se quā distant ab eo quo median te coniunguntⁿ qō aliter se habet secundū leges.dicas ergo qō in linea superiorī z inferiorī quelibet persona p rectam lineam ascendens vel descendens cōstituit vnū gradū nō cōputata persona a qua incipit numeratio graduū z ideo semp numerus p sonarū excedit in vno numeruz graduū si enumerando grad⁹ linee superiorīs incipias a prima persona eiusdē linee superioris vt a patre tot erūt gradus linee inferiorīs si incipias a prima persona linee tot erunt quot persone vt patet .s. eod.l.j. §. primo gradu.z.§.ij.iij.quarto z quinto.z.l.sexto gradu. z hac l.iurisconsultus.p totā.l.z instituto.eo.z hec vendicant sibi locum fm canones z leges.in transuersalibus autē dicas fm leges ꝓ prima regula†quod in pari linea transuersali non est inuenire disparem gradū quod secus est fm canones.itē secundum regula est fm leges quod quoto gradu quis distat a stipite toto duplicato distat ab eo qui est in pari vel eadem linea transuersali z hoc si distat equaliter sed si inequaliter distent a stipite quot sunt persone tot sunt gradus stipite ꝓ gradu nō computato:sed fm canones seruabis regulas positas in ista glossa videlicet quod si equaliter distent a stipite quoto gradu distat remotior toto distat inter se z.affinitatis aūt grad⁹ numerantur distinguntⁿ non fm se. q; affinitatis sed se. nulli sunt gradus vt.s.eodem.l.non facile.§.gradus.sed distinguntur re numerantur fm gradus cognationis vt hac.l. iurisconsultus. in principio.z ideo regula est secundum vtrunqz ius z non fallit quoto quis gradu cognationis est marito toto gradu affinitatis est vxori: z econtra quoto quis gradu cognationis est vxori toto gradu affinitatis est marito mortuo ergo z vxor est affinitatis causa.item cognati mariti z cognati vxoris nō sunt affines ad invicem sed omnes cognati mariti sunt affines vxoris z oēs cognati vxoris sunt affines marito z toto gradu affines quoto cognati vt dictū est z hoc vult dicere.l.non facile.§. affines. prohibitio ergo nuptiarum inter affines linee ascendentis

dentis z descendentis perpetua est z in infinitum extēditur sicut z inter cognatos lnee descendentis z ascendentis vt.s.eo-
3 dem.l.non facile.§.viri frater.versiculo itaque qs inter se†qs inter affines vero linee transuersalis vsq; ad quartum gradum extenditur prohibitio nuptiarū nonvltra quia nec inter cognatos vltra extenditur z not.quod in omnibus istis cognationibus nomen ꝓ genere ponitur z intelligendum est vt comprehendat etiam agnatos sicut ponitur hac.l. iurisconsultus.§.j. z.s.vnde cognati.l.inter agnatos.z his intellectis arbor de cō sanguinitate est superuacua nisi ad hoc vt quod p regulas traditur oculis subiuciatur vt institu.eodem.§.hactenus. Dy. sed salua pace.Dy.arbor scripta circa arborē sunt vtilia z clarius explicātia materiā scriptā quā ipse salua pace sua.s. explicauit satis obscure:z ideo ad materiā iuris canonici de ista materia recurratur vbi plenius tractatur vcz extra de cōsangui. z affi c.nō debet.z per totū ti.z p Hos.z Host.in summa eo. titu.pie ne z per Specu.z per Jo.an.in quadam vtili summula quam
4 fecit de sponsalibus. Item no.ex.l.nō facilis.†q̄ parentela nō extendit nisi vsq; ad septimū gradū ad qs cōcor.in lombarda de successio.l.j.cū ibi nota.sed videt q̄ iure canonico parentela non extendat nisi ad quartū gradū vt dicto.c.nō debet.extra de cōsan.z affini.sed dic q̄ illud quo ad matrimonia ius aūt ci uile cōsiderat gradus quo ad successiones tutelas z nō ferēdū testimonium cōtra cognatos z affines inuitos, vt.j.e.l.iuriscō sultus.in prin.z de cōputatione graduum secundū ius canoni cum habetur.xxxv.q.iiij.c.ad sedē.z per totam ipsam causam tractatur de materia ista.sz videtur quod de iure ciuili tam in agnatis q̄ cognatis extendat parentela vsq; ad decimū gradum vt no.C.de suis z legit.here.auf.in successiōe z per Host. in summa de cōsangui.z affi.§.vsq; ad quem gradum.ver.vlt. z dic vt ibi z expresse etiā not.in auf.de heredi.ab intestato.§. si vero neque fratres.In glossa que incipit:sed vsq; ad quem gradum.

Sunt ex lateribus. Ibi sursum versum.i. per lineā masculinam z femininaz. Dy.ibi ascendentibus singularis scilicet persone. Dynus.ibi crescit numerus scilicet graduum. Dy.ibi ꝓtor.i.
5 ꝓnus. Dyn.in ver.gradus vero. Dyn.ibi esse possunt†q; plures possunt esse filij tamē pluralitas filiorū nō cōstituit pluralitatem graduum:q; oēs sunt in eodem gradu. Dy.

Secundo gradu. Ibi continent ascendentium descendentiū z trāsuersaliū ita quod numerētur numerati in primo. Dynus. Ibi eundem.i.vnicum. Dyn. Ibi quod is vtrinqz coniunctis. Dynus.ibi hic.id est iste. Vel hic.id est in designatione secūdi gradus. Dynus.

Tertio. Ibi quadrifariam.id est quadrupliciter vt in epistola que legitur in festo natiuitatis multifariam multifaqz modis &c. Jaco.

☞Unde vir z vxor. Rubrica.

Super rubrica Subaudi videndum est de ea ꝓte edictivn de.id est ex qua vir z vxor ad successionem vocant. Dynus.

1 ☞Collatio bonorum facta monasterio vitiatur ingressu viriato.

Ut bonorum possessio. Ibi iustum.i. licitum. Dy.ibi bonorum possessione. scilicet vñ vir z vxor.dy.ibi adiri de iure ciuili.dy. In glo.ex testamento:ibi cū nec legitimas scz hereditates honorarias.dy.ibi quidam alij qui sunt hoc nō puto versū imo vxor excludit ma-
1 riti collegiū decurionū vt not.C.de here.decur.l.j.z.C.vnde vir z vxor.l.j.Dyn.Et facit ista glo.contra glo.positam in auf.in gressi.C.de sacrosan.ec.z in auf.de monachis.§.illud.†q̄ si nō tenet ingressus non teneat dedicatio bonorū facta expresse ad hoc solet allegari.j.de colle.illici.l.j.in fi.sed mihi facit.ibi collegium fuerit dissolutum in toto.

Ut autem. Ibi secutū de facto.dy.ibi hoc autē scz q̄ diuortiū de facto fit celebratū z matrimonium de iure durat. Dy. Ibi nisi recto alias certo.

☞De veteranorū z militum successione. Rubrica.

Militi. Ibi meruerit decrimine capitali militari.dyn. ibi concedendum periudicem qui condemnat eum. Dy. Et dic aut damnatur de crimine cōi z non pōt testari.aut militari z tunc potest testari.aut succedunt agnati z cognati vsq; ad quintū gradū fisco excluso.dy.ibi ab intestato q cum impetrasset testari mortuus est intestatus. Jac.in gl.j.ibi. C.eo.l.z militibus.dic vt ibi Dyn.

b **Dna.** Ibi eiusdem gradus.i.quinto gradu existens. Dynus.

☞Quibus nō cōpetat bonorum possessio. Rubrica.

Seruo meo. Ibi actiōes hereditarie.dy. Ibi nō ꝓtinet. Nota hec vba z tñ idē est sicut in casu i edicto cōtēto vt.j. ad.l.pōpeiā de parricidis.l.iij.z in fi. de eo cui liberta.cā bona adiūdi.§.vlt.Old.ibi denegare.si enim nō denegarent posset pp ma numissionē maius ꝓtiū consequi cōtēplatiōe hereditatis delate vt.s.de leg.j.l.plane.ij.§.j.z si qs omissa cā testamenti.l. antepenul.ij.rnfso.Old.ibi ne testm in quo erat institut⁹ filⁱ emācipat⁹. dy.in gl.vlti.ibi.l.nemo.imo idē si erat emācipat⁹ tpe phibitionis vt no.s.fi quis aliquē testari phibuerit in rubrica z hoc approbat.dy.e.tit.l.j.§.j.z illud verius licet contrarium no.z male.C.si quis aliquē testari prohibuerit.l.ti.nec obstat ratio q̄ ibi no.q̄ ex facto meo nō habes dānū sed nō capit lucrum als ꝓcedit⁹ vñ factū meū tibi nō prodest vt nocet si bene cōsideres.z ratio ibi notata non est bona.Ray.

1 ☞Bonorum possessio vnde legitimi datur lege differentem hereditatem z non bonorum posset.
2 Petitio erronea ius petentis non tollit.

☞Ut ex legibus z senatusconsultis bonorum possessio detur. Rubrica.

Preto: ait. Ibi vti.i.sicut.dy.Ibi lege nouacta.dy. In gl.hec est illa ibi nec nos.z eis deferi bonorū possessio:vt supra de bonorū posset.l.iij.§. eiⁿ.z d.l.nec nos.ergo locā habet hic vt.s.vnde legitimi.l. generaliter.ij.rnfso.dyn.ibi.C.de inoffi.testō.l.si mater.hoc puto falsum
1 quia.l.nō defert bonorū possessionem si hereditatē solū. †z vbi lex defert hereditatē z nō bonorū possessionē nō dat̄ hec septima extraordinaria sed ordinaria vñ legitimi.l.iij.in fine.z not. institu.eo.§.septima.z ptz in fi.huius.l.z de suis z legi.l.ij.dy. In eadē gl.in fi.sed tūc nō dat̄ septima extraordinaria q; lex certam defert bonorum possessionem z noiat quam.dy.

Nonnunq̄. Ibi alia ꝓte edicti ex qua differebat
2 Dy.z sic not.†q̄ erronea petitio non tollit ius petentis lz absoluat̄ cōuentus ab instantia iudicij.vt no.s.fi ager vecti.l.j.§.z ideo.ad hoc.l.libello.z.§.fi libellū. Dy.

Cum ex lege. Ibi hereditatez:vt quia est de iure suorum vel agnatorū ibi hinc.i.ex edicti ꝓte ex q̄ differt septima bonorū posset extraordi.dyn. ibi opz si is de cui⁹ successiōe tractat̄ testat⁹ decessit.dy.ibi ꝓpetat ex ista edicti ꝓte q̄ differt septima extraordinaria .dy.†gl.vñ legitimi i fi.z sic hec ꝓba quā z hꝫ dē sunt ꝓba materialiter posita z erāt ꝓba edicti ꝓdicti circa bonorū possessionē.vñ legitimi vt ptz in legib⁹ in gl.allegatis z.j.de ꝓb.fig.l.ex illa.Old.

☞Quis ordo in bonorū possessione seruetur. Rubrica.

Vtile. Quātū ad initiuz z cursum.dy.ibi eū de cuius successione tractatur.dy.ibi dubitare ceperit cōor.j.de liberali causa nō solū.§.fi eiusdē.ij.responso.dy.ibi cognouisset nō per veraz scientiam sed per vehemētē opinionē veritati cōcurrētē. Jac.ibi certiore nūtio z no.de nūtio z mimo reprobato de quo.s.de testamēto mil.l.si cū vel i vtero.z de repudijs auf.hodie quātūcūqz ānis.

Dies. Ibi nō cessionū.l.nō dies tñ qb⁹ sedebat ꝓ tribunali. Dy.ibi de plano.l.fine plena cause cognitiōe dy.ibi ꝓ tribunali vt sunt ille q̄ tribuunt ius.dy.ibi sedit is.s. iuder z que cause cognitionem desiderat.dy.

Illud. Non dedit scilicet responsum.Dy.ibi facta.s.ꝓto qualibet die vr.s.si quis caut.l.j.ibi expectare debemus quantum ad hoc vt hereditas eiusdem deferat̄ cōsanguineis z legitimis.dy.in gl.vltima in fi.si habes aute.iubem⁹ corrupta est glo.z debet dicere.l.iubemus.z secus est in denuntiatione vel inquisitione quia tunc iudex debet ire ad locum vt extra de iudicijs.c.exhibita.z de dāno infecto.l.iij.vltimo ad verte quod ad istum.§.z glosse.hic positas multum recurrit qñ

Universidad de Deusto
Biblioteca

tractaꝫ de dictis vtilibꝫ de quo habetur.ff.de mino.l.intra vtile de diuersis ⁊ tpa.prescripto.l.j.C.de tempo.in inte.resti.l.fin.⁊ dixi in alphabeto dictione vtile.

Si venter. Ibi nasci possit.ſ.non credit tempus seqñtibus ⁊ concor.ff.vnde legitimi.l.penul.ff.ff.Ray.ibi sciendum est quam sequentibus in gradu.dy.

Scientiam. Ibi pomponius ait quantū ad hoc vt tempora que dantur ad bonorū possessionē petendam cedant ⁊ concurrant.dy.⁊ no.quē debere consulere peritiores:vt ⁊.ff.de bonorū pos.l.m bonorum.⁊.C.de ingenuis manumissis.l.ff annua.Jaco.

Circa. In glo.prima in fine.fed dic vt ibi qꝫ filius potest preiudicare patri in adquirendo sed pater non filio vt.C.de repud.bo.poſſ.l.ij. Old.Ray.⁊ dic aut est infans ⁊ tunc constat tēpus non currere ad preiudicium eius vt.ff.de bono.pos.infan.dela ta.l.j.aut maior.⁊ tunc cū ipe petere debeat vt.C.de iure delib.l.ff infanti.ff.ff.non currit tempus ignoranti.Jaco.

Si coheredi. In.ff.filius ibi manumisisset.i.emancipasset.dyn.

Cum filio. In glossa sed cū ipsi filio. Ibi quia ad bonorum possessionem possunt.l.j.alias etiam delata nō diceretur,vt infra de verb.signi.l.ij. Oldra.ibi.l.finali.ff.j.omnes iste solutiones sunt ad contrarium delationis.Oldr.Ibi.ff. queri. vel dic:vt litera dicit filio delatam bonorum possessionem dic quo ad querendum ipsi filio cedit dies etiaꝫ patre ignorante vt in.l. contraria nō distincto potuit certiorare patrem:ſ ne pater habeat vel habeat emolumentum ex ratihabitione obtinet hec litera sed reprobatur infra.ff.proximo.⁊ ideo melius est tenendum qꝫ hic no.Jaco.ibi consentire vellet scilicet filius patri.vt. C.de heredi.institu.l.iij. in eadem glo.in fine:vel melius licet actionem non intētaret filius in potestate inuito patre vt,C.de bonis que liberis.l.cum non solum.ff.j. quod officium tamen iudicis misericorditer petere potest muito patre hec additio melius iudicio meo caderet.infra proxima glossa in fin.licet communiter hic fit signata in scriptis.dyn.

Queri potest. Ibi ita absente dico eo loco.i.ita vt certiorare ⁊c. Old.ibi furēte ita quod certiorari non potest eo quod intellectum nō habet. Old. ibi comprobasset scilicet successiones de iure ciuili vel successiōes de iure pretorio.Ray.

1 ☞Naturales tantum non obtinent locum suorum.
2 Captiuus obstat liberis suis propter spem postliminij.
3 Successorium edictum in suis non habet locum.
4 Filij deportati non dicuntur heredes patris.

De suis ⁊ legitimis heredibus. Rubrica.

Intestati. Ibi accipere debemus ꝯtus ad hoc,vt eius hereditas deferatur suis consanguineis ⁊ legitimis.Dy.Ibi captus est ⁊ ibi defunctus.Dyn.

Queri poterit. Iste.ff.diuiditur in duas ptes. Primo loquitur de eo q natus est ex ea que mortua passa est in libertate. Secundo loquitur de eo cuius pater ⁊ mater mortua in libertate passi sunt. Secunda ibi quare ausus fuit:ibi nasci cum inter patrem predictum ⁊ matrem contractum fuerit matrimonium.Dyn.

Suos heredes. Ibi naturales ⁊ legitimos in potestate cōstitutos. Oldra.

1 †Naturales enim tantum non obtinent locū suorū qꝫ nō sunt in potestate.Dy.ibi hic filius dānatus de crimine lese maiestatis ipse vel pater eius.Dyn.

2 **Si filius.** Ibi non succedunt in locum suorum. †nā propter spem postliminij captiuus obstat liberis suis.vt.ff.de bonis libertorum.l.ſi neces.ff.ſi deportatus. Oldra.ibi nondum succedit in locum suorum subaudi etiā interim dum est apud redemptorem.Oldra.ibi sed ſi interim id est ante luitionem.Oldra.ibi recepto qui in puncto mortis recipitur eo quod tunc a nexu pignoris liberatur.vt.j.de capti.⁊ postli.reuer.l.ſi patre.⁊ argumē.ff.quibus modis pignus vel hypothe.ſol.l.ſicut re corporali.in princip.Oldra.Et quia per legem corneliam fingitur mortuus prima hora captiuitatis ⁊ ſic liber. Ray.Ibi neporibus non obstabit id est.per dissolutionem vinculi pignoris quę fit in morte retro ostense patebit. Oldra .quominus succedant tanqꝫ legitimi non tanqꝫ sui.Et dic cum auus de cuius hereditate agitur moritur ante redemptionem filij ⁊ hoc prout habes in litera non obstabit autē.habes fine nō tunc dic quod auus mortuus fuit post filij redemptionem. Dyn.vel secundum Jaco.de are.prout habes non dic non obstabit quo minus sint sui patri.vt dicta.l.ſi a patre.ſed put habes fine non dic obstabit quo minus sint sui auo interim mortuo.ſed ipse interim erit suus pater ait.C.de captiuis.l.is qui liber. Jacob.ibi patre meo in cuius potestate ego eram:⁊ filius meus ⁊ nepotes ex eo nati.Dy.ibi ex eo succedunt ita qꝫ fuerit sui heredis locū obtinuit nec desit obtinere qꝫ nō pōt desinere qꝫ nō cepit vt in regula iuris.dy.Ibi nepos autem natꝰ ex eo qui erat apud hostes.Dy.ibi in potestate in ciuitatem aui sui arrogati non cepit esse in potestate sui arrogatoris.vt.ff.de adoptio.l.ſi pater.Dy. ibi pronepos iste quantū ad me arrogantē:nepos autē quātum ad arrogatū: ⁊ ideo supra vocauit eū nepotē hic ꝓnepotē.Dy. In glo.ff.ſi tabule testamenti scripto:alias est in titulo vnde liberi.⁊ sic communiter allegatur.Ray.

Sciendum. Est autem ibi precesserit non tamen
3 precesserūt eos eo tempore quo cepit hereditas esse in causa testati. Dy.ibi nō ſit.i.†successorium edictum nō habeat locū in suis:⁊ est ratio de iure ciuili qua eodem iure suus heres quātumcūqꝫ repudiet non desinit esse suus vt in stitu.de heredum qualitate ⁊ differentia.ff.sui.ad hoc qꝫ alius possit esse suus ⁊ hic est ratio in.l.qui se patris.C.vnde liberi.qꝫ nepos nō potest venire ad successionē aui ex psona sua repudiata hereditate patris circa bonorum posse.Dyn.ibi filio heredi tas.non enim potuit aliquo tempore adire ⁊ ideo nec delata dicitur.vt.j.de verb.signi.l.delata.Oldra.

4 **Post suos.** Id est deficientibus suis qui nunquam fuerunt ibi non extitissent. † Not. filios deportati nō dici patris heredes ⁊ ſi ꝑ aliqua parte bona obtineant.Jacob.in glo.l.fratres ibi.l.ſcripto.alias est in titulo vnde liberi ⁊ sic communiter allegatur.dy.ibi nunquā fuerunt sui ⁊ expone literā post suos.id est deficientibus suis qui nūquam fuerunt.Ray.Ibi bene habet locum:scilicet qꝫ possit repudiare.dyn.ibi.ff.ſed ⁊ his.⁊ tunc expones literam post suos.i.nullo existente de numero suorū quia nunquā aliquos filios habuit ille de cuius successione agitur.Oldr.Ibi vt agnatus iure pretorio.vt,ff.vnde liberi.l.liberi.⁊ quis ordo in bonorum possessio. seruetur.l.j.ff.fin.Oldr.in eadem glo.in fi.tamen bene posset admitti vt cognatus.vt.ff.vnde cognati.l.octaui.in princip.Et ibi not.in glo.vlti.ibi a quo remouetur genus.Nota hanc regulam ⁊ est propositio dialecticorum in tractatu locorū vbi datur pro maxima.⁊ pro hoc.ff.de fundo instructo.l.fundi instrumento.ff. fin.institu.de successione cognatorum.ff.vulgo.⁊ nota.ad macedo.l.sed ſi pater.ff.j.hoc etiam tangit porphirias auto: primi libri artis veteris quem postea compleuit philosophus qui porphirius.C.de genere dicit quod genus se habet ad speciem sicut materia. qua destructa destruit compositū.philosophus etiam quinto topicorum dicit quod destructo genere destruitur quelibet eius species.

1 ☞Agnati ad successionem sunt post consanguineos admittendi.
2 Heredibus scriptis repudiātibus per successorium edictum succedunt venientes ab intestato.
3 Dies centum octoginta faciunt sex menses.

Post consanguineos. Ibi accipiendum:†scilicet qꝫ admittantur agnati post cōsanguineos.dy.ibi sperant esse.ſ.cōsanguinei fratres. Old. 1

Agnati. In glosſ.⁊ sic in capita.in ſi.an hoc hodie sit correctum.ſ.vt succedant in stirpes ⁊ non in capita dic vt dixi.C.de legitimis heredibus.auf.cessante.

Legitima hereditas. Ibi quia is est primus.nota regulas que sequuntur concor.de verb.signi.l. primꝰ. cūhis que ibi notan.⁊ dicunt in glo.sed fallit hodie.in ſi.⁊.C.de legitimis heredi.l.lege.in fine.licet ibi not.contrarium ⁊ in auf.de heredi.ab intestato.ff.reliquum.dyn.

Interdum vlteriorem. Tempore mortis sed tempore quo reducitur res ad causam intestati reperitur proximior.Dy nus.ibi res admittetur de iure ciuili.Dy.ibi petere potest de iure pretorio.dy.ibi certū est hoc verū cū res reducit ad causam intestati cū testamētū fecerat al's ſi nūꝯ testm̄ fecerat inspicit tēpus mortis. insti.de here.ab intestato.ff.ita demū.Dy.Et hoc idem dicit glo.ibi post repudiationem scripti heredis.Dy.ibi demus successionem vt excluso eo qui proximus erat in gradu tempore repudiationis succedat alius in eius locum in gradu remotior.
2 Oldra.Vel dic ⁊ in idem recidit†vt repudiantibus scriptis heredibus

redibus venientes ab intestato succedant per successorū edictus ⁊ in eos successorum edictum vendicet sibi locum ibi et restitue re hereditatem videbatur quod non quia non erat proximus tē pore repudiationis:sed respondeo nō fuit efficax repudiatio cuꝫ potuit adhuc compelli vt dicit litera.ff.ad trebellianum.l.nam quod.Et ideo mortis eius heredis scripti tempus inspicitur et potest dici quod preceptum fuerit huic heredi scripto:vt adiret ⁊ decessit antequam adiret.vt.C.ad trebellianum.l.non iustam. ⁊ argumen.de dāno infecto.l.ſi finita.ff.eleganter. Jacob.alias videretur morte rogati fideicommissarium extingui.vt.ff.ad trebellianum.l.ille a quo.ff.ſi de testamento.Oldrad. vel dic quod fideicommi.fuit repetitum a venientibus ab intestato.nec ob.l. eam quam.C.de fideicommiſ.niſi respondeas qꝫ hic loquitur de legitimis heredibus rogati.ad quos hereditas transit cum onere fideicommiſ.vt.C.ad trebel.l.ſi eius.ff.ſi quis rogatus.⁊ de vulga.⁊ pupil.substi.l.coheredi.ff.cum filio.sed iste intellectus non congruit litere licet glos.eum sequi videatur:vt patet in lege quam allegat.ſ.dicta.l.ſi eius.ff.ſi quis rogatus.⁊ ideo dic qꝫ loquitur in herede legitimo testatoris:⁊ dicas istud fideicōmiſsum ab intestato repetitum vt dixi.⁊ sic non obstet dicta.l.eam quam.ſi tamen intellectum quem.ff.dixi tenet Dy.vt patet per eum.vt.ff.de legat.j.l.cum filio.verūtamen ibi Dyn. intelligit hunc.ff.ꝙ heres scriptus post adūonem ⁊ ante restitutionē decessit quod est contra hanc literam qꝫ nunqꝫ fuit heredi as adita per heredem scriptum:quare tene predictum intellectum.ff.ꝙ istud fideicommiſſum vniuerſale fuit repetitum a venientibus ab intestato.vel dic ꝙ loquitur in legitimis heredibus scripti. Ray.sed tunc multum obstat dicta.l.ff.ad trebel.l.ille a quo.ff. ſi de testamento.sed intellige hūc.ff.vt ibi not.⁊ plenius.d.l.eam quam.C.de fideicōmiſ.Ray.ibi repudiaſſe.vnde videbatur per repudiationem esse aperta viam successioni ab intestato.⁊ ideo videtur inspiciendum quis eo tempore sit in gradu ꝓximior:tſi contrarium est qꝫ adhuc posset esse locus testamentarie successio ni per compulſionem scripti.⁊ hoc dicit eum nihilominus ⁊c. Old.ibi centū diebus post repudiationē.Ol.ibi restituere anteꝙ adiret post iussum tamen de adeundo factum.

Intestato. Ibi non fuerunt vel existentes abstinuerunt vt.ff.de bo.liber.l.ſi ex modica.ff.ſi filius.Dy.ibi legitima hereditas hoc qñ heres non fuerit in mora vindicandi necē dñi al's contra vt.ff.de bo.liber.l.ſi necē dñi. Dy.ibi detexit omnem in hoc morā heredis preueniens vt predixi ne obstet.ff.de bonis liber.l.pe.⁊ not.eod.titulo.l.ſi necem.in prin.Old.

Si quis libertam. Ibi adegit id est coegit bat.argu.ad appellationem ne fiat electio niſi canonica vt extra de elec.c.cū nobis.olim.Old.ibi ne ducat nō adiecta causa hone stāte,ꝓhibitionē tpalē puta ne a filiis impuberibus discedat:vt j.qui ⁊ a qui.ma.libe.non fiāt.l-quesitum.Ol.

Ad legitimam. Ibi vnde.i.ex ea regula qua dictum est posthumum quaſi natum ad legitimam hereditatem admitti.Old.ibi rememorari id est eiꝰ ꝑ modum obiectionis siue obstaculi haberi.Ol.vel dic id est morā facere.Oldra.ibi insequentes.i.contra sequentes Dy.ibi quibus ꝓfertur.i.ꝓferrentur.Dy.ibi inde.i.ex eadē regula.Ol.in glo.vt.⁊.ff.de ſta.homi.in ſi.ſol.vt ibi quia ibi loquitur in eo qui erat in eodem gradu.Dy.vel ibi loquitur quando fecit testamentum:nam non potest habere locum contratab. donec ſm tab.l.ij.ibi expectandi igitur ⁊c.ſi vero succedere vult ab intestato per contrata.potest vt ibi ⁊ non habet expectare et hoc quando nullum est conditum testamentū ⁊ sic est locus successioni ab intestato vnde ibi ⁊ hic qñ succeditur ab intestato nō est necesse expectare.Dy.

Post decem menses. Et duos dies vndecimi mensis.dy. 3
in glo.secundo die ibi duobus diebus.†Nam centum octuagin ta dies faciunt sex menses facta computatione.xxx.dierum pro mense ⁊ supersunt duo dies qui sunt initiuꝫ septimi:vt patet in textu.⁊ sic fuit natus in sexto mense ⁊ duobus diebus septimi. Ray.

Ij quorum. Parens ibi legitime.id est que iure agnationis defertur. Dynus.

Si quis. Cum haberet.in fin.quia eo tempore quo reperitur res in causam intestati reperitur proximior.Dy.

Item pretor. In fine.scilicet in filio.Dynus.

1 ☞Jus accrescendi ad heredem transmittitur.

Si ex pluribus. †Jus accrescēdi trāsmittitur ad heredem sed ius succedendi ex substitutione non.h.d.⁊ dic ex substitutione vulgari nec pupillari qꝫ oēs sunt conditionales institutiones ideo non transmittitur.⁊ ꝙ dicit gl.quod ius pupillaris substitutionis transit non est verū imo portio pupilli iure accrescendi transit vt.ff.de acqui.here.l.qui ſe patris. Dy.ibi heredibus institutis cum aliis.sed que est ratio qꝫ accesſio fit ratione rei-substitutio ratione persone vel aliter sit dixi:qa substitutio est conditionalis institutio.⁊ ideo ꝑpendente conditione non transmittitur.Ja.In glo.vl.in ſi.⁊.j.de acqui.re.do. l.substitutio.⁊ qs ibi no.Ray. 1

Si ad patrem. Ibi vel non manumisſo tri vtputa auus emancipauit nepotē ⁊ mortuꝰ est auus ⁊ mortē ⁊ nepos patre suo superstite.ſi eū viueret auus ꝓferret filio.⁊ ff.ſi quis a pa.fue.ma.l.j.ff.nepos.Ja.

1 ☞Leges omnes noue dicuntur post legem.xij.tabularum.

Capitis diminutionem. Ibi legibus.†noue leges dicuntur omnes post.l.duodecim tabularum.Dy.vt.ff.de leg.⁊ sena.consul.l.j.in ſi.que sit ratio diuersitatis.no.insti.ad orſi.ff.ſciendum.Ray. 1

f **Filius.** Patris.concor.ff.de gradi.l.iuriſconſultus.ff.j.⁊.ff.ſi inter agnatos.⁊ qs ibi not. Dy.in glo.ibi ſcripto.imo est in ti.vnde liberi.

Nulla femina. Ibi heredes suos qꝫ femina in potestate non habet: vt.C.de adop.l.mulier.

In suis. In gl.in fi.iſta gl.corrupta est ⁊ debet dicere.C.ſi vt ab here.ſe abſti.l. j.vbi de hoc satis not.⁊ plene dixi ⁊ tetigi etiā.ff.de acqren.here.l.neceſſarijs. de vulg.⁊ pupil.substi.l.ſi filius qui.⁊ de leg.j.nam nec emancipatus.

1 ☞Captiuitas patris filium eximit a patria potestate.
2 Fictio postliminij an afficiat etiam mortuum.

Si pater. Ibi filio q viuus erat tēpore quo pater capiebatur.Dyn.idem dicit glo.in ſi.i.per restitutionem iure postli.quo oia iura in suſpenſo retinentur.vt.ff.de heredi. instituen.l.illa.ff.is qui apud hostes.Dy.in glo.i.factum sui iuris.in ſi.imo dic clarius ꝙ successiones ab intestato deferuntur per.l.cor.vt j.de capti.⁊ postli.reuer.l.bona sine aliqua fictione ſed sola veritate considerata†captiuitas nāqꝫ patris filium eximit a patria potestate eo quod factus est seruus hostium ⁊ sic alium in potestate habere non potest:vt.j.de adulter.l.nec in ea.ſed ex secundis tabulis non potest deferri niſi per fictionem eo quod confiderata veritate per captiuitatem patris factus ⁊ filius sui iure ⁊ sic cum tempore mortis patris reperiatur filius in potestate euanuerunt tabule pupillares:vt.ff.de vulg.⁊ pupil.substi.l.coheredi.ff.cum filiam.nec lex cornel.iuuet eas fingendo patrem prima hora captiuitatis mortuum ⁊ sic filium factum sui iuris per mortem patris hic autem esse non potest ſi filius predeceſſisset patre apud hostes post ea defuncto quoniam super mortuo
2 nō fingit vt no.dicta.l.quod ſi filius.⁊ ſi vlterius quereretur†ꝙ postliminij fictio etiam mortuum afficit ⁊ videatur in potestate redeuntis fuisse:vt hic respondeo quia redeunte patre ab hostibus viuit is super quo liminiū principaliter fingit ex qua fictione in personam viuentis ⁊ redeuntis fundatur sequitur illud.ſ. filium iam mortuum videri semper in potestate fuisse per eum omnia patri quesita vt hic ⁊.j.de castren.pecu.l.proponebatur. sed in cornelia non fit qꝫ eius intentio est hereditatem deferre vt ff.de testa.l.lege cornelia.⁊ quia hoc esse non potest niſi ⁊ mortes prīs fingat prima hora captiuitatis hic fingit vt veniat ad principale propositum sed filio iam mortuo ante partem non potest hereditas patris deferri:ergo nec quantum ad ipsum mors patris fiugi cum hic tantum propter primum fingatur ⁊ sic oportet dici.l.corneliam non confirmare tabulas pupillares filio premortuo ⁊ sic non confirmat eas nullo iure valuerunt. euanuerūt enim eo ꝙ filius exiuit de potestate patris vera.per.l.coheredi. ff.cum filie.de vulg.⁊ pupil.substi.⁊ ideo dicit iul.ꝙ ſi filius nihil est qs de secundis tabulis tractet.q.d.nullo iure valent.Ol. de hoc etiā satis dixi.d.l.filius.

Pater In glosſ.vlti.in ſi.de hoc per Dy. extra de regulis iur.c.contractus ex conjunctione, lib. vj.

Universidad de Deusto
Biblioteca

¶ Ad senatusconsultum tertullianum z orfitianum. Rubrica.

Super rubrica. Uis Azonē i summa eo. tit. z Rof. in libello eodem titulo.

1 ☞ Interpretationis noīe venit correctio.
2 Intestatus quis dicatur.
3 Hereditas agnato proximo ri defertur si primo filiꝰ adiuit et postea in integrum restituitur.
4 Exceptio pacti de non petendo z prescriptionis exceptioni rei iudicate equiparantur.

Sue ingenua. In ver. vnde tractari. ibi medio tpe. i. dū pendet questio de statu matris vt sequit. Dy. ibi vt subueniant vt interim morientes hereditatē matris nō aditā ad heredes trāsmittāt. Dy. lz regulariter sit contra. d. p. n. ibi in multis casibus qui numerant in glo. ff. de acqui. here. l. vētre. z. ff. de bo. pos. cōtrata. l. illud. dy.

Interdum. Ibi hereditas. s. matris. Dy. ibi eius hereditatis. s. matris. dy.

Qui mortis causā. Tpe ibi liber factus fit p manumissionē. dy. ibi huic quoq; exectus de ventre matris. dy. ibi institutus idē in ventre existens z postea de vētre exectus. dy. ibi ar. est qs vocet ad successionē qui est in ventre tempore mortis. dy.

Qui operas. Ibi in eius ptāte q locauit operas: vt cū bestijs pugnaret. dy. ibi. ff. supra scripta admitti ad matris hereditatē. dy. z no. p istō. ff. et glo. hic posita multū sepe allega. † qd verbū interpretationis a cōprehēdit etiā correctionē. Idē no. extra de offi. deleg. c. super questionum. in prin. Jn glo. parua. z facit q electi ad interpretandū statuta possint etiā corrigere. de hoc vide plene in alphabeto dictione interpretatio. ¶ Sed si matri aliquē mori intestatū vel testatū sub cōditione z cōditionem deficere paria sunt vt hic. z. ff. de min. testa. l. ij. si quis filio. circa prin. de suis z legi. l. ij. pe. z. l. si quis cū haberet. † Itē patet q intestatus dicit ille ex cuius testō hereditas nō adit. vt. ff. ti. j. l. j. circa princi. sed hereditas adiri nō pōt cōditiōe nō existēte ergo &c. Dy. ibi petierit. s. heres scriptus. Dy. ibi filijs. qui nō erāt instituti. Dy.

a ¶ Verbū iterpretatiōis. ad a de q interpta tio vt exposi. Bal. i. l. iij. C. de lib. ptē. Et q iterptatio ñ possit varia ri vide Alexā. in. l. q ex pluribꝰ. de ver. ob. q tex. fing. i. l. qcquid astrīgēde. eo. ti.

Capitis diminutio. Ibi legitimā heredi tatē. f. matris. Dy. ibi perimit. i. pditur. Dy. ibi none. f. hereditates. Dy. ibi vel ex lege. i. post lege. tñ. tab. inducta. Dy. ibi ad legitimā hereditatem. f. matris. Dy.

Si nemo. Planū est. nā q diu existat de liberis non reditatē agnatis tñ. Dy. ibi eoꝝve. i. ceteroꝝ descendentium. Dy. ibi simul. i. per eandē edicti partem seruato tñ ordine graduum. Dy. ibi ius antiquum est. f. seruandū. Dy. ibi ius vetus. z lex. xij. tabularuꝫ. Dy. ibi fit filius defuncte. Dy. ibi defertur z non agnatis. Dy.

b ¶ Si qs adita Adꝺ bar. i rub. ff suc. edi. z in. l. ex ītractu. ff re iudi. z in. l. j. de, vulga. z pu. sub.

Si quis adita. b † Si primo adiuit filius postea restituit in integrum heredi tas defert agnato qui est primior eo tpe quo repudiauit filius h. d. Dy. ibi nō vult. f. ad se hereditatē ptinere qr postulabat restitutionē in integrū. Dy. sit econtra vult. z si aliquādo noluit. j. de statulibe. l. iij. §. fi. Ol. ibi. cū filio defertur quod est tempore mortis matris. Dy.

Quod ait senatus. Notabilis est iste. §. Et ex eo tracta fuit decretalis Jnno. quarti. extra de li. cōtest. c. exceptionis pemptorie. z est hodie. lib. vj. Et vide ibi notata per omnes. z concor. ff. de cōdi. inde. l. eleganter. §. fi quis post translationem. de in ius voc. l. nec impuberes. z. j. de ver. sig. l. transacta. Et collige ex isto. §.

4 z glo. hic posita † q exceptio pacti de nō petēdo z prescriptiōis equiparantur exceptioni rei iudicate z videntur impedire litis contestationem z processum nisi dicas quod equiparātur quo ad excludendū sed non quo ad modum z tempus excludendi. Et potest esse ratio: quia exceptio rei iudicate z transactio habent impedire litem cum demus lite nata habeant competere. sed secus in expositione pacti de non petendo z prescriptionis, quia non impediunt litem motam sed mouendam. Argumētū ff. si certum petatur. l. quidaꝫ. z. C. de transactionibus. l. fratris. ad exceptio. prescriptio. bene facit. C. de adulteriꝫ. l. adulter post quinquennium. Rayn. z vide quod dixi. C. de apostatis. l. apostatarum.

1 ☞ Substitutio pupillaris expressa matrem quo ad legitimā excludit.
2 Bonorum possessio vnde cognati est subsidiaria z ad quid inuenta.
3 Filij qui preferantur matri defuncti.
4 Existentes non succedere z non extare paria sunt.
5 Omne qui dicit nihil excludit.
6 Suus decedens etiam ante immissionem ad quēcūq; transmittit hereditatem.
7 Bonorū possessio ius tribuens matrimonium non excludit.
8 Pater existens agnatus legitimus matrē excludit.
9 Mater filio succedit iure pretorio.
10 Vinculum duplex difficilius rumpitur q̄ simplex.
11 Mater debet filijs tutorem petere.
12 Infirmo subuenitur si procurator dari non potuit.

Sue ingenua. Ibi idque quantū succedendi. Dy. ibi hereditatē eius quia in omnibus predictis casibus partus est liber. Ray.

1 **Impuberem.** Iste. §. cū glo. bū facit † q expresse pupillaris excludat matrē etiā quo ad legitimā. de quo plene dixi. C. de impube. z aliꝫ substi. l. precibus. in tractatu pupillaris. ver. sexto queritur.

Liberi defuncti. Jd est liberi nati ex defuncto. de cuius successione queritur. Dy. ibi non sui. id est filij qui per emancipationem desierunt esse sui: sunt tamen bonorum possessores per vnde liberi ab intestato vel per contratabulas ex testamento. Oldr. ibi matri. scilicet adoptantis. Dyn. ibi est filius defuncti qui matrem superstitem reliquit. Dy. ibi nascatur. j. eo. l. in suspenso. Dynus. ibi sed si sint. id est existunt in rerum natura. Oldra. ibi nonduꝫ nomen sui heredis cum suus post abstēsionem fit heres solo nomine: ergo ante abstēsionem est heres nomine z re. Et sic nota contra gl. que est. C. si vt ab here. se abstineat. l. i. De quo dic vt ibi plene dixi. z. ff. de liberis z posthumis. l. si filius. de vulgari z pupillari substitu. l. si filius. z de acquirē. heredi. l. necessarijs. Jn glo. facit. ff. in fine. z. ff. de bonis libertorum. l. si ex modica. §. si filius. Ray.

2 **Sed z si quis decesserit.** Ad euidentiā nota † q bonorū possessio vnde cognati subsidiaria est. Maz est inuenta in subsidium iuris ciuilis. vt instituto de successione cognatoꝝ. in prin. quādiu tamq; iuris ciuilis superest ordinārium auxiliuꝫ non competit extraordinarium subsidium. vt. ff. de minoribus.

3 l. in cause. in fine. † Item nota q demum hi filij preferuntur matri defuncti qui sunt sui vel suorum vt emancipati a patre. vt in stitu. eo. §. preferuntur. Jn tali tamen statu nō est filia defuncti in adoptione data. argumentum. ff. vnde liberi. l. j. §. ff. de contratabul. nō putauit. §. in adoptionem. verum quia gradus co gnatorum vocatur non obstante maxima capitis diminutiōe. vt. ff. vnde cognati. l. legitimi. in fi. z ipsa in primo gradu est sicut z mater ambe vocantur per vnde cognati. institu. eodez. in prin. z hic ne ergo mater defuncti si vt legitima succederet hāc filiam in adoptionem data; excluderet quādiu filia z cognati potest admitti mater nō admittitur: vt legitima z sic per tertul lianum deberet admitti quo iure admittitur si filia talis repudiet an per bonorum possessionez vnde cognati debet admitti. sed si soli matri defertur nōne posset succedere per vnde cognati. respondeo sic. Sed hic succedendo renunciaret iure legitimo quod facere nūc non potest cum nō sit certum ei cōpetere. vt. ff. de acqui. here. l. illud. z de inoffi. testa. l. mater. Jac. Ibi cessare senatusconsultum. vt. ff. ea. l. §. liberi. Dyn. ibi z ideo dicendum erit quia per adoptionē desinit esse agnata patri z remāsit cognata. Et ideo matrem non excludit quaz excluderet si esset agnata sed simul cum matre succedat. Ray. Ibi spectatur eo casu filiam repudiare contingit. Dy.

Si bonorū possessio accepta. Que tribuit ius per filium emancipatum. Dyn. Et ex hoc. §. et

4 seq. colligitur † q nō extare z existētes nō succedere paria sunt vt. ff. de bo. liber. l. si ex modica. §. si filius. aliꝰ filius. z de iure patro. l. sine. §. fi. vnde est ar. ad questionē statuti quo cauet si quis moriatur relictis filijs z filiabus finis soli filij succedāt: qd si moriatur anteq̄ succedant q̄ filie admittantur. Dy.

Si quis ex liberis. Defuncti. z dic quidā habebat matrez z vxorem z ex ea filium impuberem decesserit intestatus. Secūdo loco mortuus est filius impubes anteq̄ adiret hereditatē paternam: dubiū est quis admittatur ad successionē patris ipsiꝰ impuberis an mater impuberis quasi ei fuerit q̄sita an mater patris

tris sicut admitteretur si ille non fuisset in medio tempore mortis. Et primo videtur q̄ mater impuberis admittat argumē. C. de iure deliberan. l. si infanti. ver. sed si paterne. z de suis z legitimis heredi. l. apud hostes. z. j. de iure fisci. l. lucius. z argu. ff. de acquiren. heredi. l. cum suis z legi. z. l. necessarijs. z instit. de heredum qualitate z differentia. §. fui. de leg. j. l. si post mortem. z. l. quesitum. §. de presenti. z de fideicommiss. liber. l. cum quasi. §. sed z si qs. z de rebus dubijs. l. qui duos. §. cum in bello. Sēd contra videtur q̄ mater patris admittatur quasi impuberi nō fuerit quesita. argumen. d. l. si infanti. C. de iure delibera. ver. si vero. vel non sit ibi omnes hereditates &c. Ubi de hoc satis dixi.

5 nam † qui omne dicit nihil excipit. vt. C. man. l. a procuratore. et pro hoc facit iste. §. si quia ex liberis. Item quia speciale est in patre vt ad eum trānsmittatur nō adita. vt dicta. l. C. de iure fis liberan. l. si infanti. §. sed si hoc pareno. ergo in contrariū est ius commune. vt. ff. de legi. l. ius singulare. z argumen. de curato. furio. l. fi. §. tali. non obst. l. necessarijs. de acquiren. heredi. z. l. in suis. de liberis z posthumis. z. §. fui. insti. de heredum qualita te z differentia: quia loquuntur in necessario herede. Item nec §. sed z si quis. j. de fideicom. l. j. cum quasi quia ibi est herres nomine sed nō re. vt. ff. eadem. l. §. adopciui. l. si post mortem. de legatis primo. in necessario. Itez. §. sed z si quis loquit. z. l. apud hostes. de suis z legiti. loquitur quando heres extitit adeundo ibi nato posthumo datꝰ fuit tutor qui adiuit nomine eiꝰ. Itez nec. §. cum in libello. in. l. qui duobus. de rebus dubijs. quia ibi succedit mater i bonis z in alijs succeditur ab intestato fm Bugo. z Odoff. quod falsum videtur. Et ideo prima videtur equior: vt eā habeat filius z eius successores. ar. C. de impu. vel alius substitutioni. l. quamuis. z. l. precibus. sed ista eadem ratio locū habere videtur in matre patris: vnde videtur bona solutio quā tum ad istum casum sed quantum ad illum quantum esset cōtrio inter matrē z agnatos. Dy. ibi an mater noceat. f. defuncti de cuiꝰ bonis seu hereditate queritur que est auia sua. Dynꝰ. Ibi non nocere matri defuncti de cuius bonis seu hereditate querit que est auia sua. Dy. ibi nō nocere mater defuncti auie sue z per consequens hereditatem patris non aditam nō trānsmittit ad matrem. Ray. ibi agnascitur hoc est si nascitur z non existit heres patris. Dy. ibi admitti vbi ex ventre non est natus suus. Jaco. ibi accepit ergo si accepit possessionem matri ob. z ita apparet infantem agnita bonorum possessione trāsmittere z aparet. j. eadem. l. §. sed si infanti. Jaco. in glo. sed quomodo potest. in fine. vel dic etiā proprie poni verbum pater. z dic huic nepotem conceptum viuente auo z ante emancipationē filij: deinde mortuum auum: postea patrem nepotis deinde natum nepotem z mortuum ante acceptam bonorū possessionez in bonis patris in cuius potestate non fuit. vt instī. quibus modis ius patr. potesta. solvitur. §. j. z vlti. certe talis posthumus qui non agnascitur patri suus heres nō nocet matri patris sui eidemq; auie sue in successione proprij filij. z attende quia dixi quum mortuum si vixeret cum esset pater illius. de cuius successione agitur preferreretur matri. vt. j. eadez. l. §. obijcitur. Et sic

6 erit planus textus z erit casus † q suus transmittit hereditatē ad quemcunq; etiam si ante immissionem decedat. Et ad legē istaz respondē q̄ hic ideo non transmittit: quia transmissio matri non est vtilis eo quod ideznest suo proprio iure habiturafsed in. l. apud hostes non sic. Ol. Vel dic q̄ hoc contingit hic fauore matris defuncti contra quem nō vult lex fauere matri pupille quod vni concederetur alteri denegaretur. argu. C. qui pollne quod vni concederetur alteri denegaretur. argu. C. qui potiores in pignore habeantur. l. assiduis. secundum Jaco. de rationes in pignore habeantur. l. assiduis. secundum Jaco. de ra. videtur q̄ litera huius. §. velit dicere q̄ vbi non agnascitur suo patri tunc non nocet auie sue, alꝰ noceret propter existētiam sui heredis que operatur transmissionem in quemcūq; successorem. vt. ff. de testa. milij. §. fina. z. l. sequen. vbi de hoc tetigi. potuit autem hic nō agnasci patri: quia pater exiuerat potestatem sui patris nuru pregnante z medio tempore ante partū moritur patri auus z postea pater. vt instītu. quib. modis ius patrie potesta. sol. §. penul. z de tute. §. fi. cuz glossa ibi posita z hoc in hereditate matris certum est non aditam non transmittit nisi in casu. ff. e. l. j. §. si ea. qz in ea cessat existentia sui heredis quia nulla femina habet filios in potestate. vt. C. de adopti. l. mulierem. De hac materia notaul z dixi. C. de iure deliberandi. l. fi infanti. z de suis z legitimis. l. apud hostes. ad tertul. l. ij. z dixi. l. ex militari. §. fi. z. l. seq. ff. de testa. milit. de rebus dubijs. l. qui duos. §. cuz in bello. z facit. j. de castrensi peculio. l. hereditatis. §. filius. de iure fisci. l. lucius. Et no. etiam. C. de his qui ante aperitas tabulas. l. j. Sed illa facit cōtra opinionem illam quam teneo. Nam cum ibi videatur speciale q̄ filiꝰ hereditatez patris non aditā transmittat ad descendētes ergo in matre secus esse debet: sed dic q̄ illa. l. loquitur in suo z emancipato qui non est heres de iure ciuili. Et hic formo questionez in suo qui est suus de iure ciuili patri qz existentia sui heredis operatur vt hereditatem patris nō aditam transmittat ad quemlibet successorez ergo multo fortius ad matrem. Ray.

7 **Igitur** † Quia bonorū possessio q̄ tribuit non ius excludit matrimonii. Dy. igitur &c. Ibi furioso q nō erat suus patri. Ja. ibi petieritvel ratū habuerit eā petitam. Ja. ibi matri defuncte auie. Ja.

Si quis cet quādiu durat. secus si finita sit tpe mortis vel pubertatis vel sniam: vt statim sequit. Et hic in glo. no. Ray. ibi sed cū hec carboniana bono z possessio tā decreta q̄ seruēda. Ol. ibi decesserit bono z possessione ordinaria nō petita. Old. sed si infanti: ibi que furioso dat ratio. qz nō est tātuz impedimentū in infante quantū in furioso cū nō simus certi qñ finiat impedimentū furiosi. sed in infante secus. ar. C. de vsufru. l. ambiguitatē. C. de cuara. furio. l. cū aliꝰ. Et no. ff. de tute. z ratihabitis. l. nisi finita. §. fi. Ray. ibi si filius adiit. ergo loquit de suo cuius est, pprie adire suoꝰ vero immiscere. Ol. ibi legitimꝰ heres qui adit patris hereditatē. dy. ibi admitteret quid iuris qui etiā si suus esset z abstineret mater admitteretur. vt. ff. e. l. §. sed si sint sui heredes. Old.

8 **Obijcitur mater patri.** † Jd est patrē si sit agnatus legitimus alꝰ secus vt in seq. §. ibi esse desierit p emancipationē. Dy. ibi cōtrata. tanq̄ preteritus. dy.

Si sit agnatus. Puta dedit qs filium in adoptionem retento nepote: quia mortīf quo casu nepos nō recidit in ptāte. vt. ff. de adop. l. arrogato. z hic z de eius nepotis successione tractat. Jac. Et dic agnatus vltra fratrē alꝰ secus esset cōtra inferiorez. §. Ray. ibi admittimus matrē vna cū agnato. dy. ibi excluditur tanq̄ suba. z matrē agnatū ergo z patrē. Old.

Si sit consanguinea. Sororum qua mater admitteretur vt institu. eod. §. sororꝫ. Ja. ibi adoptatus. i. alteri in adoptionē datus. Jaco. ibi vel emancipatus: z sic debuit esse agnatꝰ z incipit esse de numero cognatorum. Dy. ibi excludi placet hoc si sororꝫ consanguinea velit hereditatem. secus si repudiet: vt statim sequitur proximo versiculo. Ray. ibi propter patrem etiam emancipatum vel in adoptionem datum. Ray. ibi z quāuis. f. alꝰ. dy. ibi sed z in hac. f. bonorum possessio. vnde cognati. ibi patietur. scilicet matre deliberante sororꝫ consanguinea. dy. ibi succedere quasi legitima. Dy. pater naturalis qui deserat esse de numero agnatorum vel per adoptionem vel per emancipationē vel

9 alio modo: vt dictū est in precedenti ver. Ray. in fine. † succedit mater filio iure pretorio tñ z nō ciuili qz tertul. qñ plona prefe renda matre tertul. reperit extra familiā ita q̄ p̄ sola bonorū possef. vnde cognati debeat succedere vt est in patre z aliqñ i filia defuncti. §. §. sed z si quis. z hic cum mater z talis plona soli reperiunt admittunt p vnde cognati: nā si possent admitti p vnde liberi. secus vt. §. e. l. §. liberi. quare aūt expectaret patrē. Ol ligere potes ex eo qs no. §. §. sed z si qs. Sed cōtra. §. ti. j. l. si ad patrē. sed ibi nō pater sed filius fuerat capite diminutus. Ja. i glo. a patre naturali debet esse signata. super verbo emācipatꝰ. Ol in glo. minima. ibi non retinetur licut retinef. §. qñ nepos adoptatꝰ emācipat ab auo. Ray. ibi erat in nepote ex adoptato ab auo materno. Ray. in fi. in filia quo ad patrē ipius natu

10 ralē. Et collige ex hac glo. † q duplex vinculū difficilius rūpitꝫ q̄ simplex. vt. §. e. l. §. liberi. z in aut. de cōsan. et vte. fra. z extra de treuga z pace. c. j.

Si mater hereditatem. Ibi bonis sororū filij et filie. Ol. ibi seruādū in hereditate filij. Et dic antiquum ius. i. lex xij. tab. p quā vocāt primi agnati. Ray. ibi. senatusconsulti bñficiū qs est vt agnati preterant sed vocetur vt cognata. vt instī. eo. in prin. Ja. ibi repudiauerit bonorū possessionē vnde cognati. Ol. ibi heredi de iure ciuili tertul. Dy.

Quod aūt diximus. Ibi certū esset de cursus successioe tractatur ibi deliberāte z post deliberationē repudiāte. Dy.

Si mater non pepererit. Ibi filijs suis subaudi dari si nō habes in textu ibi nō cōfectum hoc verbū exponit. j. §. cōfectum. ibi alioz creādoz. Dy. ibi incidit in cōstitutionē si nō habes in tex. ibi sed cōpulsa fecit est eā cogēda illa eā qs nō vltra ad hāc petitionē p̄celsit. vt. ff. ad. sil. l. in. §. prium. Ol. ibi nec legitimā. z hic probat hic q̄ mater est legitima tutrix z est ad hoc. C. ad tertul. l. oēm. Dyn. De hoc no. z dixi. C. qñ mulier tute. offic. fungi pōt. auf. matri z auie. Jn glo. i. dubitaret. in fi. pro hoc. j.

Universidad de Deusto
Biblioteca

de fur.fil.l.edicto.§. ertat.Dl.in glo.qs potuit.in fi.p hãc glos.
11 colligę ꝙ si mater administrat tutelã filiorũ nõ suscepta legiti me fm formã auc.matriz auie,qs nõ excusãt a petitõe tutoris z ex hoc multe mulieres ꝓpter importunitatẽ illaqueant.z ideo tene menti.de hoc consueuit tangi.C.de admi.tu.l.fi.§.ꝓsonis. Ray.

Si penitus egeris. Ibi frustraretur.l.frustrationẽ differt. Dy. z facit multũ iste.§.p tutoribus egenoz q nõ teneant facere inuentariũ.z p.j.co.l.v.ergo etiã si mater.qs est notandũ.

Filijs aũt. Ibi q si ex nepotibus.l.tutores nõ petiit auia. Dy.ibi q si cũ prægnãs.Nota cõtra mulieres que plerũq; omittũt cura.petere bonis.Ja.ibi impuberẽ.l.filiũ.z ideo nõ petiit cura bonis. Ray.

Non solum. Ibi defunctoz ied.malitiose.vt.§.ad fillę.l.ꝓpter.§.j. Dy.ibi hoc fecit z ipsi fuerũt excusati alꝫ fecꝫ vt sequit ibi si tales q se poterãt excusare .Dy.ibi nihilominꝰ.i. nõ obstãte priuilegio excusationez indulgẽte. Dy.ibi excusata mater qz sunt habiles sed si essent inhabiles secus vt sequitur q si indigne ꝛc.Ray.ibi cõsiliũ.q.d. teneꝫ mater qz tales petiit qz nõ ptoz eos tales dedit.Ja.

Idoneus aũt. Ibi locũ habere.f.vt iputet matrẽ:maiores alios nisi viuẽtes essent sufficiẽtes vt.§.q pe.tuto.l.credenduz. alꝫ videndũ. Dy.ibi sed hoc longũ est.i.a iure seu rõne remotũ sic exponit.§.de ritu nup.l.nõ solũ.§.fi filius. Dld.ibi aliog.i.si teneret petere remoueri suspectos. Dld.ibi curãda sunt.§.q tutores cõpellanꝫ administrare. Dy.vt in glo.

Confestim. Ibi impediret dũmodo istud impedimẽtũ intra annũ supueniat:qz post an
12 nũ superueniẽs ipsam nõ excusat vt sequit. Dy.in fi. † no.ita ꝺ mũ subueniri per infirmitatẽ si ꝓcuratoz dari nõ potuit.arg.§. de diuer.z te.prescrip.l.j.an cõtra.§.fi qs cau.l.ũ.§.si quis.sed illi ideo qz ibi desiderat presentia.vt.ꝺ.§.ibi cũ enim in tali promissione presentia opus sit ꝛc.Ja.

a Tractari. a Adde Bal.i aut.si.de.C.de secũ.nup. **Tractari.** aIbi si dãnũ tutorũ nõ postulatoz.Dyn. stratibus.Ja.ibi.in eos actionũ.f.magistratus.dy.ibi in dãno nõ datorũ tutorũ.Dy.ibi qs putet z male.vel dic putet allegãdo.Dl.Ibi ante verba cauillatus.No.quẽ nõ debere cauillari verba Ja.ꝓ hoc.§.ad exhibẽ.l.pe.Ibi qua si indefensus.§.ea. l.§.q si penitus egerit.ibi vel ꝓpter hoc exponę vel pfaltem.z dic ꝓpter hoc.i.vt esset cui satisdaret vel dic.i.petendã satisdatione ab ea z de fideicõmisso restituendo.Dy.z Dl. Ibi cõcessationẽ qz iam per annũ cessauerat.Dy.

Videndum erit. Erit ibi vendicare qz negle
xit tutorẽ petere vt dictũ est z nihus decessit in pupillari etate.Ray.In gl.f.ad hereditates. ibi.l.ų. in.fi.hec gl.contradicit glo.que est.C.qui pe.tu.l.nepotibus.z illa cõiter approbatur per doc.vt ibi dixi.z iste.§.loquit qñ mater negligens fuit in petendo.

Patrem adoptiuum. Adoptione pemãcipationẽ soluta.Dl.In fi.post emãcipationẽ ante viro obstaret iure veteri:vt.§.eod.l.ų.§.objcitur.z ibi notaui.Dy.

Matris intestate. Quid iuris de rebus mariti habes C.de secũ.nup.l.cũ aliꝭ.z in aut.de nup.§.nec illud. sed iure feudoz secus est in vsibus feu.fi de feu.ꝓtrofue.c.mulier habens.ibi videas.

Equissimum. Pater vincit matrẽ:maiorem vincit auum:auus tñ patris nõvincit auum.vel sic mater vincit auuꝫ:auꝰ vincit patrẽ:z tamen mater nonvincit patres sed primum melius.Dldradus.Ibi in familia defuncti vt qz erãt filij adoptiui.Ray.

Si ex filio. Ibi manumisit.i.emancipauit. Ibi is q.f.nepos emãcipatus.ibi manumissoz sicut excluderet alꝭ si pater nõ esset vt.§.eo.l.ų.§.objcitur.versed neqz auus.Dy.ibi locus esse q vocat matrẽ ad successionez filij.Dy.In glo.viti.in fi.z ibi de hoc dixi.

1 ☞ Filijs nolentibus hereditatem maternam agnatus proximior admittur ad eam.

Filij mater. Ibi hec verba posita.§.eo.
1 l.j.§.si nemo.Dy. quibꝰ verbis senatusconsulti cauetur † si nemo filiorũ materna vellet hereditatẽ ius antiquũ seruetur vt agnatus ꝓximior admittatur que sunt extensiua ad tẽpus quoad inter filium z agnatum oriretur discordia vt ad excludẽdum legitimũ satis sit q filius velit heres esse.et si aliquando nolnit z q dicit hereditarem dixit scilicet iacentem.Jaco.Ibi admittẽda quid in eo qui abstinet ab hereditate paterna dic vt.§.de iure de lib. l.si quis seruus.z de repu.here.l.fi.ibi z ipsa filij.i.que filio defertur vt est vnde legitimi in bonis matris vt.§.vnde legitimi. l.ij.§.fina.

Si quis intestatus. In fine scilz extantibus
si nõ habes in litera.z dic liberis hic matris sed sororibus vel fratribus defuncti.dy.

1 ☞ Descendentes qualiter succedant ascendentibus.
2 Ascendentes qualiter succedere debeant.
3 Collaterales qualiter succedere debeant.

Si filius. Ibi sed non puto.f.bona pertinere
ad matrem.Dy.Ibi hoc beneficiũ testandi in rebus castrensibus.dy.

Quando. Ibi quod filius scz filij intestati defuncti. Ray.Et ultimo quia dyn hic tractat materiam successionũ ab intestato eius verba subijcimus et que posui.C.cõmunia de succes.aut.itaqz.z ibi plene videas. Aut ergo dubitatur qualiter descendentes succedant ascẽdentibus aut ecõtra.aut qualiter collaterales collateralibus. † Primo
1 casu cum agitur de successione descendentiũ ad ascendẽtes aut supersunt legitimi tantũ vt adoptiui.aut naturales tantum et vt nati ex illicito.aut spurij si legitimi z naturales aut supsunt filij si legitimi tantum primi gradus aut vlteriores.primo casu aut omnes emancipati vel omnes in potestate.et succedunt equaliter iure veteri z nouo sublata differentia sexus vt.C.de legi.heredi.l.grege.lege rũ.tabu.z instito.de heredi.ab intesta. §.emancipati.z.C.de suis z legi.heredi.aut.in successione.si vero quidam emancipati.z quidam in potestate iure veteri ſoz. vocabantur emancipati de iure pretorio z existentes in potestate de iure ciuili omnes tamen equaliter licet diuerso iure vocarentur vt.C.de legi.hered.l.meminimus.ibi cum igitur ꝛc.z.§. de bonorum possel.l.sed cum patrono.§.bonoꝝ.iure vero autenticoꝝ vocantur etiam emãcipati de iure ciuili cũ suis equaliter in aut.de heredi.ab intesta.§.reliquum.ibi nulla ꝛc.si vero supersint vlteriores filius puta nepotes vel pronepotes:aut erant concepti eo viuente de cuius successione agit:aut eo mortuo.si eo viuente aut nascuntur eo viuente per quem cõiungun
tur z constat eos excludi si ille velit hereditarẽ habere quia precedit eos in gradu.sed si nolit vel non possit quia mortẽ anteq̃ adeat vocãtur vlteriores per eum coniuncti:z si soli sunt vel eo dẽ gradu vocãtur equaliter si cum patruis vocãtur in stirpes iure veteri z nouo idem:z si nascunt mortuo patre quia pariter sunt eum esse mortuum z eum repudiare vel mori anteq̃ adeat si non erant cõcepti mortuo eo de cuius successione agitur nec pretorio nec ciuili iure vocantur sequentes vt hic omnia euidẽter probantur.C.de suis z legi.here.l.nepotes.z aut.in successione.institu.de heredi.ab intesta.§.cum filius.z in aut.de here.ab intesta.§.reliquum.§.de iniusto testamẽto.l.si quis exheredato.§.sed hoc ita.vnde cognati.l.j.§.si quis proximior.z de suis z legi.l.j.§.sciendum.z.l.titius.z.l.vel vnio.z.l.item ꝓtor. z insti.de here.ab intesta.§.cum autẽ.z hoc si nascuntur eo existente in potestate per quem coniunguntur.si vero sit emancipatus z nepotes reperiantur in potestate eius de cuius successione tractatur cõsiderato iure ciuili preferuntur nepotes sed per edictum de coniungendis vocantur simul z tantum cõsequitur filius quantum omnes nepotes ex eo nati vt.§.de cõiungen.cũ eman.liber.l.j.§.inter ipsum.z de contratabu.l.j.§.qui habent. z.l.cum emancipatus.§.si pater emancipatus.sed iure autenti cozum preferuntur filij quia priores in gradu cũ sublata sit differentia emancipationis z patrie potestatis z sic est correctus dictus titu.de coniungẽdis vt plene no.co.titu.l.j.in prin.In glo.magna z de hoc ibi plene dixi.si vero supersunt legitimi tãtum vt adoptiui si dantur in adoptionem ascendẽtibus per lineam masculinã vel femininã succedunt eis ex testamento z ab intestato z exheredati habent querelam.si extraneis aut moritur pater adoptiuus testatus aut intestatuꝰ. si testatus regulariter nihil reliquere cogitur ei quartam relinquere ex constitutione diui ꝑy.Si intestatus aut sine legitimis z naturalibus z tunc reprobata opinione quorundam qui dixerunt cõtrariũ vocantur equaliter cũ legitimis z naturalibus si tempore mortis reperiantur in potestate vt hic omnia probantur aperte.C. de suis z legitimis heredibus.l.fi te.de adoptionibus.l.impuberem.z.j.fi.in princip.z.§.j.z.§.sed nec articulum.z quasi per

totum

totum titu.z institu.de adoptio.§.sed hodie.de heredi.ab intesta.§.at hi.§.de adoptioni.l.fi arrogatoz de inoffic.testõ. papi. §.si quis impubes.z nota.in prealleg.auc.in successione.si vero supersunt naturales tantum aut ertãbus legitimis aut nõ ex
tantibus. Primo casu aut deceder pater testatꝰ z potest eos in stituere in vncia.vt.C.de naturalibus liber.l.ũ.z auc.ibi posita. aut intestatus z tunc in nihilum succedunt sed aluntur a legitimis.vt.C.de natu.lib.auc.licet.z ibi no.Secũdo casu aut ertan
tibus parẽtibus aut non ertãbus.si ertãbus potest naturales instituere insolidum relinquendo parentibus legitimũ si de
3 cedit intestatꝰ z nõ supersit cõiunx legitima succedũt in duas vncias vt in auc.de triente z se.§.cõsideremus.z dicta autẽti.licet.de natural.libe.Si vero supersunt spurij vel ex illicito coitu nati.aut tractatur de successiõe linee paterne aut materne.si paterne nulli succedunt vt in auc.quibus mo.na.effi.sui.§.fi.z.§. vñ cognati.l.fi spurius.Si linee materne aut matris aut cõiunctorum per matrẽ. si matris si est illustris nõ succedũt iustis fictorum per matrẽ. si matris si est illustris nõ succedũt iustis fictis ertãbꝰ.vt.C.ad officia.l.si qua illustris.si nõ illustris indistincte succedunt vulgo quesiti.vt instit.ad tertul.§.nouissimo. z.§.ad tertul.l.j.§.sed vulgo.z idẽ de natis ex incesto coitu vt dicta.l.si qua illustris.No.si cõiunctoũ per matrẽ nõ habita distinctione succedunt z eis succedit vt dicta.l.si spurius.z.l.hac
2 parte.§.vñ cognati.† Secundo casu principali qñ agitur qualiter ascẽdẽtes succedãt descendentibꝰ aut supereſt pater z mater tñ aut pater tñ aut mater tñ vt vterqz simul cum fratribꝰ vtriuq; cõiunctis aut cõiunctis ex altera parte tantũ, aut auus vel auia vna cũ fratribus. Primo casu iure veteri pferebat pater matri si filiꝰ erat in ptate qi occupabat iure peculij:z qz erat agnatus matre cognita.vt.§.ad tertul.l.vlti.j.fino. Idẽ si erat emãcipatus.eodem titulo.l.ij.§.objcitur.z hec vera in naturali z legitimo patre secus in naturali filio tantum qui non est in potestate z sic nõ emancipat eum pater ergo non habet beneficium manumissoris.vt.C.ad tertullianum.l. secunda . simile de coniugẽ.cum emancipa.liberis.l.fina. Item secus in legitimo tantũ.vt.§.ad tertullia.l.patrem. Hodie vero filius habet here
dem z non occupat pater iure peculij z in auc.de here.ab intesta.§.j. Itẽ subiata est differẽtia agnatorũ vt eo.titu.§.nulla.et ideo pater z mater pariter vocãtur vt.C.ad tertul.auc. defuncto. Secundo casu qñ supereſt mater tantum cum fratribꝰ qd olim obtineret habet instit.ad tertul.§.frater. hodie simul vocantur in portiones viriles.vt in auc.de here.ab intest.§.ġns.z dicta.l.defuncto. Tertio casu qñ supersunt pater z mater cum fratribus succedũt.vt habet.d.auc.defuncto.quarto casu cum supersunt auꝰ z auia cũ fratribꝰ pferẽ frater qz vocat cũ patre z pater excludit auũ:ergo habet locum regula si vinco vincentẽte ꝛc.vt infra de diuersis z temporalibus prescriptionibus.l. de accessionibus. Pretereа dicit dicta autenk.defuncto.q vocãtur cũ ascendẽtibus proximis in gradu ergo vlteriores excludunt. Joan.tamen z Martin.dicunt fratrem etiã vtrinque cõiunctum non preferri sed cum auo z auia vocari. quia proximus etiam est quem nemo precedit: sed isti a nemine precedun
tur:quia sunt in secundo gradu sicut z fratres.vt supra de gradibus.l.j.z.l.iureconsultus.§.secundo gradu.ergo vocantur cũ eis pariter.argumen.infra de verborum significatione.l. proximus.z supra vnde cognati.l.j §.proximus.z de suis z legitimis heredibus.l.prima.§. hereditas. Item predicta regula.l.de accessionibus.fallit in multis casibus vt in gl.† Tertio casu principali cum tractant de successione collateralium.aut supersunt vtrinq; coniuncti tantum z succedunt vt supra de suis z legitimis heredibus.l.j.§.finali. Aut supersunt coniuncti ex altero
3 parente tantum vel vterini tantum vel consanguinei tantum z tunc aut ex legitimo matrimonio nati aut non. Si ex legitimo matrimonio succedunt vt in auc.cessante.z autẽti.post fratres Si non ex legitimo matrimonio:aut sunt coniuncti per patres tantum z non succedunt.vt in auten.quibus modis naturales efficiuntur sui.§.filium. Si per matrem succedunt etiam spurij vel vulgo quesiti vt dicta.l.ũ.supra vnde cognati. Aut supersunt vterini tantum z consanguinei tantum:z tunc pariter succedunt in bonis a se quesitis quia cognatio ab agnatione non differt.vt in autentica cessante.z in autentica post fratres. sed in bonis quesitis a patre preferuntur consanguinei.z in bonis quesitis a matre vterini vt.C.de legitimis heredibus.l.de emãcipatis. Aut supersunt vtrinq; coniuncti consanguineis tantũ vel vterinis tantum z preferuntur in bonis vndecunque quesitis.vt.C.communia de successioni.autenti.itaque.nam duplici iure prodentes ꝛc.vt in autenti.de cõsanguineis z vterinis fratribus.§.hoc igitur.aut supersunt fratres z filij fratrum z tũc succedunt eadem distinctione seruata vtrinq; cõiunctoruꝫ.z non contra vt dicta autẽti.cessante.vbi de hoc plene.aut supersunt nepotes fratrum vel vlteriores z tunc qui prior est in gradu potior est in successione vt dicta autentica post fratres. Dyn. De hoc tamen latius dixi dicta autentica itaqz .C. communia de successionibus. Deo gratias, Amen.

FINIS.

Regestum.

aa.bb.cc.dd.ee.ff.gg.hh.ii.kk.ll.mm.nn.oo.pp.qq.rr.ss.tt.vv. xx.yy.zz. AA.BB.CC.DD. Quaterniones omnes dempto.DD.ternione.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca